Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
dla
cesarstwa austryackiego.

Rok 1852.

Oddział pierwszy,

obejmujący

części I—XL (od N^ru 1 do 133),

wydane w miesiącach: od Stycznia aż do Czerwca 1852.

Wiedeń 1852.

Z ces. król. drukarni nadwornej i rządowej.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

Jahrgang 1852.

Erster Theil,

umfassend

die Stücke I–XL (Nummern 1–133),

ausgegeben in den Monaten Jänner bis Juni 1852.

Wien, 1852.

Aus der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część I.

Wydana i rozesłana: dnia 7. Stycznia 1852

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

I. Stück.

Ausgegeben und versendet am 7. Jänner 1852.

Część I.

Wydana i rozesłana dnia .7 Stycznia 1852.

1.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 16. Listopada 1851,

mocą którego wydany zostaje porządek czynności przy kolejach żelaznych, dla wszystkich krajów koronnych.

Zważywszy naglącą potrzebę uregulowania w sposób odpowiedni tak ważnych dla dobra ogółu czynności przy kolejach żelaznych, potwierdziłem po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady państwa, załączony porządek czynności przy kolejach żelaznych i poleciłem wykonanie jego Moim ministrom handlu i spraw wewnętrznych, każdemu w swoim zakresie.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,

Ransonnet m. p.

Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

ZAŁĄCZENIE DO Nru 1.

I. O obowiązkach przedsiębiorstw kolei żelaznych i osób przy takowych ustanowionych.

A. Ogólne przepisy co do czynności przy kolejach.

§. 1.

a) O pozwoleniu otworzenia kolei.

Jeżeli ukończona jest budowa nowej kolei żelaznej, czyli też części takowej, bądź ona jest koleją rządową, bądź prywatną, do której zbudowania w swoim czasie pozwolenie było uzyskane, bądź ona zostaje pod bezpośrednim kierunkiem administracyi państwa, bądź też osób prywatnych, a oraz jeżeli kolej ta lub część jej ma być otworzona dla obrotu, potrzebnem jest osobne pozwolenie c. k. ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych.

§. 2.

b) O warunkach do tego potrzebnych.

W celu uzyskania powyższego pozwolenia, obowiązana jest przy kolejach rządowych, władza do tego powołana, przy kolejach zaś prywatnych winno przedsiębiorstwo

I. Stück.

Ausgegeben und versendet am 7. Jänner 1852.

1.

Kaiserliche Verordnung vom 16. November 1851,

mit welcher eine Eisenbahn-Betriebs-Ordnung für alle Kronländer erlassen wird.

Bei der dringenden Nothwendigkeit, den für das allgemeine Wohl so wichtigen Betrieb der Eisenbahnen auf angemessene Weise zu regeln, habe Ich nach Vernehmung Meines Ministerrathes und nach Anhörung Meines Reichsrathes, die angeschlossene Eisenbahn-Betriebs-Ordnung zu genehmigen und Meine Minister des Handels und des Innern, jeden in seinem Bereiche, mit deren Vollziehung zu beauftragen befunden.

Franz Joseph *m. p.*

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.,*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

Beilage zu Nr. 1.

Eisenbahn-Betriebs-Ordnung.

I. Verpflichtungen der Eisenbahn-Betriebs-Unternehmungen und ihrer Angestellten.

A. Allgemeine Vorschriften für den Bahnbetrieb.

§. 1.

a) *Bewilligung zur Eröffnung der Bahn.*

Wenn der Bau einer neuen Eisenbahn oder einer Strecke derselben, sie mag eine Staatseisenbahn oder eine Privatbahn seyn, zu deren Errichtung seinerzeit die Bewilligung ertheilt wurde, sie mag von der Staatsverwaltung unmittelbar oder mittelst Privatpersonen betrieben werden, nach dem von den Behörden genehmigten Projecte vollendet ist, und die Bahn oder deren Strecke dem Verkehre eröffnet werden will, so ist die besondere Bewilligung des k. k. Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten erforderlich.

§. 2.

b) *Bedingungen hiezu.*

Zum Behufe der Erwirkung dieser Bewilligung muss bei Staatsbahnen von der hiezu berufenen Behörde, bei Privatbahnen von der Betriebs-Unternehmung ausgewiesen und durch

wykazać i udowodnić przez wysłaną na ten cel komisyę, przy której także obecnym będzie wysłany umyślnie urzędnik tego namiestnikostwa, w którego okręgu znajduje się kolej żelazna lub część takowej, iż ze względu na konstrukcyę kolei, tudzież ze względu tak na stan, w jakim się znajdują przedmioty do obrotu potrzebne, jak na ilość takowych, oczekiwać można z pewnością, iż obrót będzie regularny, nieprzerwany i bezpieczny.

W szczególności więc, wykazane być musi w tej mierze:

a) iż kolej i budynki do niej należęce, zbudowane są według obowiązujących praw i przepisów bezpieczeństwa i zdrowia;

b) iż kolej zaopatrzona jest w środki potrzebne do utrzymywania jazdy, a to w stanie i ilości należytej;

c) iż wzięto wzgląd należyty na to, co jest potrzebnem do uniknienia przypadków nieszczęśliwych;

d) iż środki służące w razie nieszczęścia do pomocy, ratunku i uchylenia większych niebezpieczeństw, znajdują się w dostatecznej liczbie i w należytym stanie;

e) iż kolej zaopatrzona jest w osoby ukwalifikowane (urzędników i sług), potrzebne do regularnego ruchu, tudzież, iż takowi otrzymali potrzebne przepisy służbowe i instrukcye.

§. 3.

c) O utrzymaniu kolei i środków ruchu. O ustanowieniu urzędników i sług.

Każda kolej lub część jej, która otrzymała pozwolenie do otworzenia obrotu, musi być zawsze utrzymywaną w stanie dobrym, zdolnym do odbywania jazdy— tak, iż po niej jeździć można bezpiecznie, z największą w §. 6. wspomnianą szybkością; niedostatki i szkody, równie jak przeszkody, stojące w drodze nieprzerwanemu ruchowi, winny być zatem usunięte jak najrychlej.

Równie też utrzymywać należy w stanie dobrym, do użycia przydatnym, i zapewniającym zupełne bezpieczeństwo w obrocie, wszelkie należące do kolei budynki, odpowiednie potrzebie lokalności magazynowe, sprzędy i przyrządy, środki do jazdy (w liczbie potrzebnej do odbywania jazd oznaczonych, równie jak wszelkie inne potrzeby, wspomniore w §. 2.

W końcu znajdować się winno personale do czynności potrzebne, zawsze w należnej liczbie, winno mieć przymioty przepisane, i być utrzymywane zawsze w znajomości przepisów służbowych i instrukcyj; należy mu też oddać do rozporządzenia wszelkie środki ruchu tak dalece, ażeby prowadzenie czynności i wypełnianie obowiązków nań włożonych odbywać się mogło w należytym porządku, z regularnością i bezpieczeństwem.

eine eigene, zu diesem Zwecke abgesendete Commission, welcher auch ein Abgeordneter der Statthalterei, in deren Bereich die Eisenbahn oder Eisenbahnstrecke gehört, beiwohnt, constatirt werden, dass vermöge der Constructionsart der Bahn, und der Beschaffenheit und Menge der für den Bahnbetrieb vorhandenen Gegenstände, ein regelmässiger, ungestörter und sicherer Betrieb mit vollem Grunde erwartet werden kann.

Insbesondere muss daher zu dem gedachten Behufe nachgewiesen seyn:

a) dass die Bahn, und die dazu gehörigen Gebäude, den diessfälligen Sicherheits- und Sanitätsgesetzen und Vorschriften entsprechend gebaut erscheinen;

b) dass die Bahn mit den nöthigen Fahrbetriebsmitteln in gehöriger Beschaffenheit und Menge versehen sei;

c) dass für die Erfordernisse zur Verhütung von Unglücksfällen die nöthige Vorsorge getroffen sei;

d) dass die bei etwa eintretenden Unglücksfällen zur Unterstützung, Rettung und Abwendung grösserer Gefahren dienlichen Mittel in hinreichender Menge und gehöriger Beschaffenheit vorhanden seien;

e) dass die Bahn mit den zu einem geordneten Betriebe nöthigen gehörig qualificirten Angestellten (Beamten und Dienern) versehen sei und dass dieselben bereits die nöthigen Dienstesvorschriften und Instructionen erhalten haben.

§. 3.

c) Erhaltung der Bahn und der Betriebsmittel. Anstellung der Beamten und Diener.

Jede Bahn oder Bahnstrecke, für welche die Bewilligung zum Betriebe ertheilt worden ist, muss stets im guten fahrbaren Zustande erhalten werden; — so dass sie mit der grössten im §. 6 erwähnten Geschwindigkeit ohne Gefahr befahren werden kann; die entstehenden Mängel und Schäden, so wie die dem ungestörten Betriebe entgegenstehenden Hindernisse müssen daher so schleunig als möglich beseitiget werden.

Ebenso müssen die zur Bahn gehörigen Gebäude, die dem Bedarfe entsprechenden Magazinslocalitäten, Geräthschaften und Herstellungen, die Fahrmittel (mit der zur Vollziehung der festgesetzten Fahrten nöthigen Anzahl), dann überhaupt alle, im §. 2 erwähnten sonstigen Erfordernisse, stets in einem guten, zur Benützung geeigneten und die volle Sicherheit des Betriebes verbürgenden Zustande erhalten werden.

Endlich muss das Betriebspersonale stets in gehöriger Anzahl vorhanden, mit den erforderlichen Eigenschaften versehen und mit den Dienstesvorschriften und Instructionen bekannt erhalten werden, und müssen demselben alle Mittel des Betriebes dergestalt zur Verfügung gestellt seyn, dass die Geschäftsführung und die Erfüllung der diesem Personale obliegenden Verpflichtungen mit der gehörigen Ordnung, Regelmässigkeit und Sicherheit stattfinden kann.

§. 4.

Porządek jazdy, taryfy i warunki postępowania.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych obowiązane są ogłosić następujące obwieszczenia:

1. Porządek jazdy, w którym oznaczone być mają jak najdokładniej godziny odjazdu i zwyczajny czas przybycia na różnych stacyach.

2. Taryfę cen jazdy dla osób i rzeczy.

3. Postanowienia co do przyjmowania osób, co do przepisów względem dokumentów, potrzebnych do podróży, w które się zaopatrzyć winny, co do zachowania się podróżnych przed jazdą, podczas jazdy i po ukończeniu takowej; tudzież co do przyjmowania rzeczy zdolnych do przewożenia, co do dokumentów, jakie wraz z niemi oddane być mają; co do odpowiedzialności za takowe, w końcu co do wydania i wręczenia rzeczy przewozowych. W postanowieniach o obrocie osób i rzeczy, powinien być także wyrażony czas odstawienia rzeczy przyjętych do przewiezienia.

Porządek jazdy, taryfy oznaczające cenę jazdy i przesełek towarów, tudzież postanowienia co do obrotu osób i rzeczy, należy przybić oprócz tego po wszystkich dworcach kolei dla powszechnej wiadomości.

§. 5.

Porządek jazdy, taryfy oznaczające cenę jazdy i przesełek towarów, tudzież postanowienia co do obrotu osób i rzeczy, winny być przestrzegane starannie przez cały czas, na który ogłoszone zostały i w szczególności należy dotrzymywać oznaczonych godzin odjazdu i czasu jazdy, jeżeli nie zachodzą przeszkody nieprzewidziane i do zwalczenia niepodobne; w końcu także należy dotrzymywać naznaczonego czasu dostawienia, o ile nieprzewidziane i niepokonalne przeszkody, nie stanęły w drodze. Rzeczy przyjęte, przesełane być winny w tym porządku, w którym oddane zostały, nie dając pierwszeństwa jednej stronie nad drugą.

§. 6.

Co do czasu, w jakim się jazda odbywać winna, nie wolno jechać z większą szybkością jak tylko z taką, ażeby pociągi, służące do przewożenia osób, odbywały w godzinie przestrzeń 7 mil (milę po 4000 sążni wied. licząc), pociągi zaś, któremi tylko ciężary przewożone bywają, 5 mil takich.

Rzeczoną tę najwyższą szybkości miarę, należy wszelako zmniejszyć wtenczas, jeżeli tego w ogólności wymagają okoliczności, zachodzące przy kolei, lub jeżeli wypadki, wydarzające się przy pojedynczych jazdach wymagają umiarkowania (§. 33).

Personale czynnemu przy jazdach, należy dokładnie oznaczyć przypadki, w których szybkość zmniejszyć potrzeba.

Administracya państwa, czyni sobie zresztą to zastrzeżenie, iż zaprowadzi zmiany co do rzeczonego rozporządzenia względem największej szybkości jazdy, (a to, albo w ogólności, albo co do pewnej szczególnej kolei), jeżeli podobna zmiana ze względu na poczynione doświadczenia, na postępy w konstrukcyi budowy zwierz-

§. 4.

d) Fahrordnung, Tarife und Aufnahmsbedingungen.

Die Eisenbahnunternehmungen sind verpflichtet, folgende Bekanntmachungen zu erlassen:

1. Eine Fahrordnung, in welcher die Abfahrtsstunden und die gewöhnliche Ankunftszeit an den verschiedenen Stationen so genau als thunlich festzusetzen sind.

2. Einen Fahrpreistarif für Personen und Sachen.

3. Endlich die Bestimmungen über die Aufnahme der Personen, und die Vorschriften über die Reiseurkunden, mit welchen sie sich zu versehen haben, über das Verhalten der Reisenden vor, während und bei Beendigung der Fahrt; dann über die Auf- und Uebernahme der zur Beförderung geeigneten Sachen, und über die Urkunden, mit welchen sie begleitet seyn müssen, über die Haftung für dieselben, und endlich über die Erfolglassung und Uebergabe der beförderten Sachen. In den Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr ist auch die Lieferzeit für die zur Beförderung übernommenen Güter festzusetzen.

Die Fahrordnung, die Fahrpreis- und Frachtentarife und die Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr sind überdiess in allen Bahnhöfen und auf allen Aufnahmsstationen zur allgemeinen Einsicht anzuheften.

§. 5.

Die Fahrordnung, Fahrpreis- und Frachtentarife, sowie die Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr sind während der Zeit, für welche sie erlassen worden, sorgfältig zu beobachten; insbesondere sind die festgesetzten Abfahrtsstunden, und die Fahrzeit, wenn nicht unvorhergesehene und nicht zu beseitigende Anstände daran hindern, genau einzuhalten; endlich ist die für die Beförderung der Güter festgesetzte Lieferzeit, in soferne nicht unvorhergesehene und unabwendbare Hindernisse eingetreten sind, pünctlich zu beobachten. Die aufgenommenen Gegenstände sind in der Ordnung, wie sie aufgegeben werden, ohne Bevorzugung einer Partei auch wirklich zu befördern.

§. 6.

In Bezug auf die Beförderungszeit darf keine grössere Fahrgeschwindigkeit stattfinden, als eine solche, mittelst welcher Züge, die zur Beförderung von Personen dienen, eine Wegeslänge von 7 Meilen (die Meile zu 4000 Wiener Klafter gerechnet), und die Züge, mit welchen bloss Lasten befördert werden sollen, eine Wegeslänge von 5 solchen Meilen in der Stunde zurücklegen.

Dieses höchste Ausmass der Geschwindigkeit ist jedoch zu verringern, wenn es überhaupt die Verhältnisse der Bahn oder einer Bahnstrecke nothwendig machen, oder wenn insbesondere die bei einzelnen Fahrten sich ergebenden Ereignisse die Mässigung gebieten. (§. 33.)

Die Fälle, in welchen die Geschwindigkeit zu mässigen ist, sind dem Betriebspersonale in den Dienstesvorschriften genau vorzuzeichnen.

Die Staatsverwaltung behält sich übrigens vor, Aenderungen in Betreff dieser Anordnung über die grösste Fahrgeschwindigkeit (u. z. entweder im Allgemeinen, oder rücksichtlich einer besonderen Bahn) eintreten zu lassen, wenn eine solche Aenderung mit Rücksicht auf die gemachten Erfahrungen, die Fortschritte in der Construction des Ober-

chniej i maszyneryi, tudzież na usposobienie pewnych lokomotywów, wykaże się pożyteczną i pożądaną.

§. 7.

Zmiany w porządku jazdy i w taryfach, równie jak zmiany w postanowieniach co do obrotu osób i rzeczy, należy podać do publicznej wiadomości, na 14 dni przedtem zanim wejdą w wykonanie.

Równie należy ogłosić publicznie sprowadzone przez nieprzewidziane wypadki na czas niejaki całkowite lub częściowe zamknięcie przyjmowania.

§. 8.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych, obowiązane są także przewozić w czasie należytym wszystkie osoby, czyniące zadosyć warunkom przyjmowania, tudzież wszystkie rzeczy oddane na kolej pod warunkami oznaczonemi, o ile środki potrzebne do utrzymywania ruchu wystarczają i jeżeli nie zajdą nieprzewidziane i niepokonalne przeszkody.

§. 9.

Osoby, znajdujące się w stanie pijaństwa, dające zgorszenie spółtowarzyszom podróży nieprzyzwoitem postępowaniem swem, i nie chcące się poddać rozporządzeniom personale dozorującego i towarzyszącego pociągowi, nakazanym względami bezpieczeństwa, jakoteż takie, które noszą na sobie widoczne znamiona choroby ciężkiej, lub których stan zdrowia towarzyszom podróży przykrość nieochybnie sprawićby mógł, mogą być wyłączone od przyjęcia, a względnie od dalszego przewozu.

Wszelako zostawiona jest przedsiębiorstwom wolność przewozić także wspomnione ostatnie dwie klasy osób, jeżeli przewóz odbywa się w miejscach odosobnionych, a w razie potrzeby pod dozorem.

§. 10.

Osobnemi przepisami będzie ustanowionem, pod jakiemi warunkami transportowani być muszą na kolejach żelaznych winowajcy skazani, lub osoby schwytane i ujęte, albo pod dozorem zostające, wraz z personale do dozoru im dodanem.

§. 11.

W każdym dworcu kolei i na każdej stacyi, gdzie się podróżnych przyjmuje, winny się znajdować w lokalnościach, przeznaczonych do przyjmowania pasażerów, książki należycie paginowane, opatrzone pieczęcią dyrekcyi kierującej ruchem, wyciśniętą na szpagacie przewleczonym przez pojedyncze karty, w które podróżni wpisywać mogą zażalenia swoje, z dołożeniem nazwiska, stanu, zamieszkania zażalającego się.

§. 12.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych, winny mieć staranie o to, ażeby rzeczy przyjęte do przewozu, uchronione były w czasie transportu od wpływów szkodliwych.

Części do sztuk ogniowych należące, preparaty piorunujące, proch do strzelania i materye eksplodujące, wyłączone są od przewozu pociągami osobowemi.

Także kapsułki zapalne, zapałki frykcyjne i inne drewienka palne, tudzież wszelkie materye zajmujące się łatwo przez tarcie, jako też płyny, które przez wycieknięcie, a w ogóle rzeczy, które swą właściwością innym przedmiotom szkodliwemi stać się mo-

baues und im Maschinenwesen, und die Beschaffenheit gewisser Locomotive sich als räthlich und wünschenswerth darstellen sollte.

§. 7.

Aenderungen der Fahrordnung und der Tarife, sowie Aenderungen in den Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr sind 14 Tage früher, als sie in Wirksamkeit zu treten haben, zur öffentlichen Kenntniss zu bringen.

Auch die, durch unvorhergesehene Ereignisse etwa für eine Zeit nothwendige, gänzliche, oder theilweise Sperrung der Aufnahme ist öffentlich kund zu machen.

§. 8.

Die Eisenbahnunternehmungen sind verpflichtet. alle Personen, welche die Aufnahmsbedingungen erfüllen, und alle unter den festgesetzten Bedingungen der Bahn übergebenen Sachen, soweit es die Betriebsmittel möglich machen, und nicht ganz unvorhergesehene und unabwendbare Störungen eintreten, auch zu gehöriger Zeit wirklich zu befördern.

§. 9.

Bloss diejenigen Personen, welche sich im Zustande der Trunkenheit befinden, durch Verletzung des Anstandes den Mitreisenden ein Aergerniss geben, den durch Sicherheitsrücksichten gebotenen Anordnungen des Aufsichts- und Zugbegleitungspersonales sich nicht fügen wollen, oder welche mit auffallenden äusseren Merkmalen einer bedenklichen Krankheit behaftet sind, oder deren Zustand den Mitreisenden offenbar beschwerlich fallen muss, können von der Aufnahme und beziehungsweise von der weiteren Fahrt ausgeschlossen werden.

Doch bleibt es den Unternehmungen unbenommen, auch die zuletzt erwähnten 2 Classen von Individuen zu befördern, wenn die Beförderung in abgesonderten Räumen und nöthigenfalls unter Aufsicht stattfindet.

§. 10.

Unter welchen Modalitäten Sträflinge, oder in Verhaft oder Gewahrsam genommene, oder unter polizeiliche Aufsicht gestellte Personen sammt dem dieselben begleitenden Aufsichtspersonale auf Eisenbahnen befördert werden müssen, wird durch besondere gesetzliche Vorschriften bestimmt.

§. 11.

In jedem Bahnhofe und auf jeder Aufnahmsstation sind in den Aufnahmslocalitäten für Passagiere gehörig paginirte, mit dem Siegel der Betriebsdirection auf dem, durch die einzelnen Blätter durchzogenen Bindfaden versehene Beschwerdebücher aufzulegen, in welchen von den Reisenden allfällige Beschwerden, unter Angabe des Namens, Standes und Wohnortes des Beschwerdeführers eingetragen werden können.

§. 12.

Die Eisenbahnunternehmungen haben Vorsorge zu treffen, dass zur Beförderung übernommene Güter während des Transportes vor schädlichen Einflüssen gehörig verwahrt werden.

Feuerwerkskörper, Knallpräparate, Schiesspulver und explodirende Stoffe sind von der Beförderung mit Personenzügen ausgeschlossen.

Auch Zündhütchen, Reib- und Zündhölzchen und andere durch Reibung leicht entzündliche Stoffe, dann Flüssigkeiten, die durch Ausrinnen, oder überhaupt Sachen, die durch ihre Beschaffenheit anderen Gegenständen verderblich werden könnten, dürfen bloss mit

gą, nie wolno przesełać pociągami osobowemi, jak tylko wyjątkowo i jedynie z zachowaniem szczególnych przepisów w tej mierze istniejących. Oprócz tego wolno takie rzeczy przewozić tylko pociągami ciężarowemi; takowe oddawać należy na kolej z deklaracyą dokładną, osobno od innych rzeczy i z osobnemi listami frachtowemi i przy ich transporcie zachować należy w ogóle wszystkie potrzebne ostrożności.

§. 13.

Broni nabitej w powszechności pod żadnym pozorem nie wolno ani brać z sobą, ani też przesełać koleją. Konduktorowie mają prawo przejrzenia broni na kolej oddanej lub z sobą wziętej.

Przy transporcie osób wojskowych, żandarmów i innych organów bezpieczeństwa, kiedy żołnierze wraz z innymi podróżnymi jeden i ten sam wóz zajmować muszą, winien komendant ich, zaraz przed wsiadaniem w obecności urzędników, czynnych około ruchu kolei, dać przekonanie przez wepchnięcie stempla w rurę, że broń nie jest nabitą.

Przy większych zaś transportach wojska, dla których zamówione zostaną osobne pociągi lub zupełnie oddzielne wagony, organa czynne około ruchu kolei, nie powinny się wdawać w dochodzenie czy broń jest nabitą lub nie; należy przeciwnie pozostawić wyłącznie rozporządzeniu władzy wojskowej, której to dotycze, w jakim stanie znajdować się winna broń takich transportów w czasie przewozu koleją żelazną.

§. 14.

e) Instrukcya dla urzędników i sług.

Instrukcye, w które zaopatrzeni być mają urzędnicy i słudzy, ustanowieni do pełnienia czynności około ruchu kolei, winny leżeć gotowe do przejrzenia dla każdego w każdym dworcu kolei i na każdej stacyi, gdzie się podróżnych przyjmuje.

§. 15.

Osoby ustanowione przez przedsiębiorstwo, mające styczności z publicznością, obowiązane są obchodzić się z nią przyzwoicie i skromnie.

Ci, którzy są przeznaczeni do strażowania kolei, równie jak ci, co do znoszenia się z publicznością są postanowieni, winni są pełnić służbę w sukni służbowej lub odznaczać się szczególnem jakiem znamieniem.

§. 16.

f) O przerwach w ruchu kolei i wypadkach.

Jeżeli przez wydarzenia elementarne, lub inne nadzwyczajne zdarzenia, przerwaną zostanie regularność ruchu, lub obrót zupełnie ustanie, wówczas dyrekcye kierujące czynnościami ruchu, winny starać się o to, ażeby z jak największym pośpiechem użyć środków należytych i poczynić kroki odpowiednie, prowadzące do tego, ażeby przyczynę przeszkody lub przerwy usunąć, a przeszkodę lub przerwę ile możności sprawić jak najkrótszą.

Beobachtung der diessfalls vorgezeichneten besonderen Vorsichten und bloss ausnahmsweise mit Personenzügen befördert werden. Ausserdem ist die Beförderung solcher Gegenstände nur bloss mit den Lastzügen gestattet; sie sind unter einer genauen Erklärung abgesondert von anderen Sachen und mit eigenen Frachtbriefen aufzugeben, und es müssen bei deren Versendung überhaupt alle nöthigen Vorsichten angewendet werden.

§. 13.

Geladene Gewehre dürfen in der Regel unter keinerlei Vorwande mitgenommen oder sonst auf der Bahn befördert werden. Die Conducteure sind befugt, die aufgegebenen oder mitgenommenen Gewehre zu untersuchen.

Bei Beförderung von Militärpersonen, Gensd'armen oder sonstigen Sicherheitsorganen, bei welchen die Mannschaft mit anderen Reisenden einen und denselben Wagen einnehmen muss, hat der Commandant derselben unmittelbar vor dem Einsteigen in Gegenwart eines Betriebsbeamten durch Einstossen des Ladstockes in den Lauf die Ueberzeugung zu geben, dass die Gewehre ungeladen sind.

Bei grösseren Militärtransporten aber, für welche eigene Trains, oder doch ganz abgesonderte Waggons bestellt werden, ist auf eine Untersuchung, ob die Gewehre sich in geladenem oder ungeladenem Zustande befinden, von Seite der Betriebsorgane nicht zu dringen, und es muss lediglich der Anordnung der betreffenden Militärbehörde anheimgestellt bleiben, in welchem Zustande sich die Gewehre solcher Transporte während der Fahrt auf der Eisenbahn befinden sollen.

§. 14.

e) Instruction der Beamten und Diener.

Diese Instructionen, mit denen die zur Besorgung des Bahnbetriebes anzustellenden Beamten und Diener (§. 3) versehen seyn müssen, haben in jedem Bahnhofe und auf jeder Aufnahmsstation zu Jedermanns Einsicht bereit zu liegen.

§. 15.

Die Angestellten einer Bahnunternehmung, welche mit dem Publikum verkehren, haben demselben stets mit Anstand und Bescheidenheit zu begegnen.

Sowohl jene, welche zur Bewachung der Bahn berufen sind, als auch die zum Verkehre mit dem Publikum Bestimmten, haben den Dienst jederzeit in der Diensteskleidung, oder mit einem besonderen Abzeichen versehen, zu verrichten.

§. 16.

f) Betriebsstörungen und Unglücksfälle.

Wenn durch Elementar-Ereignisse oder sonstige ausserordentliche Vorkommnisse die Regelmässigkeit des Verkehres gestört, oder der Verkehr gänzlich unterbrochen wird, haben die Betriebsdirectionen dafür zu sorgen, dass mit der zulässigsten Beschleunigung die gehörigen Mittel ergriffen, und die entsprechenden Anstalten getroffen werden, welche geeignet sind, die Ursache der Störung oder Unterbrechung zu beseitigen, und die möglichste Abkürzung der Störung oder Unterbrechung zu erzielen.

Jeżeli w takich wypadkach zachodzą okoliczności tego rodzaju, iż miejscami poczta i podróżni na kolei przewożeni być nie mogą, natenczas dyrekcye około czynności ruchu, obowiązane starać się według możności, ażeby pocztę i podróżnych w inny sposób dalej przewieźć.

Jak dalece w takim razie zwrócona być winna zapłacona cena jazdy, i kto ponosić winien koszta dalszego przewozu, o tem stanowią warunki przyjmowania i przepisy niniejszego prawa co do odpowiedzialności przedsiębiorstw kolei żelaznych.

§. 17.

Przedsiębiorstwa kolei i dyrekcye, obowiązane są przy prowadzeniu ruchu, używać wszelkich środków, jakie tylko podają na rękę doświadczenie i umiejętność, ażeby ustrzedz nieszczęścia i zapobiedz takowemu.

§. 18.

Gdyby, pomimo tego wydarzył się nieszczęśliwy wypadek, wówczas wszystkie osoby, ustanowione przy kolei, obowiązane są pod ciężką odpowiedzialnością, według możności przyjść w pomoc nieszczęśliwym i użyć wszelkich środków, ażeby nieszczęściu i jego dalszemu postępowi, o ile tylko można, tamę położyć.

§. 19

g) O odpowiedzialności.

Przedsiębiorstwa ruchu, odpowiedzialnemi są za uszkodzenia osób i rzeczy, zrządzone tak przez własną winę, jakoteż przez winę swych urzędników:

1. w myśl przyjętego zobowiązania, i stosownie do osobnych rozporządzeń prawnych, co do tejże odpowiedzialności obowiązujących;

2. w braku takowych, według postanowień powsz. księgi ust. cywil. o wynagrodzeniu szkody.

§. 20.

Przedsiębiorstwa odpowiadają za wystawienie i utrzymywanie wszystkich przyrządów, które według uznania właściwych władz politycznych, tak co się tycze dróg mostów, przechodów, przewozów, ogrodzeń i t. p. lub co do innych budynków przez prowadzenie i czynności kolei, stały się potrzebnemi.

§. 21.

h) O usposobieniu lokomotywów.

Lokomotywy, mające być użytemi na kolejach żelaznych, wtedy dopiero mogą odbywać czynność na kolei, kiedy poddane zostały pod rozpoznanie techniczno-politycznej komisyi, złożonej z urzędników inspekcyi jeneralnej (§. 75), władzy bezpieczeństwa, tudzież technika, przybranego przez tęż władzę, i w skutku tego rozpoznania, uznane zostały za odpowiednie. W ogólności trzymać się należy obowiązujących równoczesnych pwszechnych o bezpieczeństwie przepisów.

Sind bei derlei Vorkommenheiten die Umstände von der Art, dass die Beförderung der Post und der Reisenden streckenweise auf der Bahn nicht ausführbar ist, so haben die Betriebsdirectionen nach Thunlichkeit für die anderweitige Beförderung der Post und der Reisenden Sorge zu tragen.

In wiefern in einem solchen Falle eine Zurückzahlung des erlegten Fahrpreises stattzufinden, und wer die Kosten der Weiterbeförderung zu tragen habe, ist nach den Aufnahmsbestimmungen und nach den Vorschriften dieses Gesetzes über die Haftung der Betriebsunternehmungen zu beurtheilen.

§. 17.

Die Betriebsunternehmungen und Directionen sind verpflichtet, alle Mittel, welche Erfahrung und Wissenschaft an die Hand geben, bei dem Betriebe anzuwenden, um Unglücksfälle zu verhüthen, und denselben vorzubeugen.

§. 18.

Sollte sich dessenungeachtet ein Unglücksfall ereignen, so sind alle Angestellten der Bahn unter strenger Verantwortung verpflichtet, den Verunglückten nach Möglichkeit die nöthige Hilfe angedeihen zu lassen und alle Mittel anzuwenden, um dem erfolgten Uebel und dessen weiterer Verbreitung möglichst Einhalt zu thun.

§. 19.

g) *Haftung.*

Die Betriebsunternehmungen haften für die durch eigenes, oder durch Verschulden ihrer Beamten und Diener an Personen und Sachen zugefügten Beschädigungen:

1. *im Sinne der eingegangenen Verbindlichkeit und nach den über diese Haftung bestehenden besonderen gesetzlichen Anordnungen;*
2. *in Ermanglung solcher nach den Bestimmungen des allgem. bürgerl. Gesetzbuches über Schadenersatz.*

§. 20.

Die Betriebsunternehmungen haften für die Herstellung und Erhaltung aller Anlagen, welche nach dem Erkenntnisse der competenten politischen Behörde an Wegen, Brücken, Durchlässen, Ueberfahrten, Einfriedungen u. s. w. oder sonstigen Bauten durch die Anlage und den Betrieb der Bahn nothwendig geworden sind.

§. 21.

h) *Beschaffenheit der Locomotive.*

Die auf Eisenbahnen zu verwendenden Locomotive dürfen erst dann in Betrieb gesetzt werden, nachdem sie der technisch-polizeilichen Prüfung von einer aus Beamten der General-Inspection (§. 75), der Sicherheitsbehörde und eines von der letzteren beizuziehenden Technikers bestehenden Commission unterworfen, und in Folge dieser Prüfung für zulässig befunden worden sind. Ueberhaupt ist sich an die allgemeinen jeweiligen Sicherheits-Bestimmungen zu halten.

§. 22.

i) Wozy dla osób i rzeczy.

Wszystkie wozy dla osób, winny być zaopatrzone sprężynami odpowiedniemi i elastycznemi buforami (odbijaczami); winny być także, w ostatniej klasie opatrzone oknami, otwierać się powinny ze środka bez wszelkiej trudności; wszelako przy wozach mających drzwi po dłuższej stronie, winny się znajdować przy nich zamknięcia podwójne.

Kiedy się jazda odbywa w nocy, lub w ciemności, należy stosownie oświecić wnętrze wszystkich wagonów osobowych.

§. 23.

Na każdym wozie do transportu rzeczy przeznaczonym, należy w sposób widoczny i trwały oznaczyć jego własny ciężar, równie jak ciężar, jakim obładowany być może.

§. 24.

Oprócz regularnych, po każdym przewozie nastąpić mających rewizyj wozów transportowych, obowiązane są dyrekcye rewidować peryodycznie wozy transportowe, przyczem koła i pokłady zdjąć należy; winny są także prowadzić o tej czynności rejestra, z których dokładną wiadomość powziąć można o czasie, kiedy rewizya była przedsięwziętą, tudzież o stanie, w jakim znalezione były, i o reperacyi na nich zarządzonej.

Dla tego każdy wóz winien być naznaczony liczbą porządkową.

§. 25.

k) O zestawieniu pociągów.

Nawet w stosunkach, z położenia i gruntu miejscowości pomyślnych, nie może iść więcej jak 200 osi w jednym pociągu z szybkością, przeznaczoną dla pociągów ciężarowych nie więcej zaś jak 100 osi z szybkością wyznaczoną dla pociągów osobowych.

§. 26.

Przy każdym pociągu, powinna się znajdować liczba przepisana instrukcyą silnie działających hamulców ze względem na pochyłości kolei i ładunek pociągu.

§. 27.

Przy każdym pociągu należy przez wzgląd na bezpieczeństwo, stosownie zestawiać wozy osobowe i ciężarowe. Między maszyną a pierwszym wozem osobowym, powinien się znajdować najmniej jeden wóz nie mający osób.

Po dokonanem zestawieniu pociągu, należy uczynić rewizyę jego według instrukcyi.

Drzewo podłużne, nie może być w żadnym razie transportowane tym samym pociągiem.

§. 28.

Tender (wóz zasobowy), musi się znajdować na czele pociągu; wyjąwszy w razie potrzeby. Tylko w razach potrzeby, wolno odstąpić od tego przepisu; wtenczas wolno jechać tylko z połową szybkości oznaczonej w §. 6.

§. 29.

Z reguły tender nie powinien poprzedzać lokomotywu; a to tylko wyjątkowo stać się może, jeżeli lokomotyw pomocniczy wysłanym zostanie naprzeciw pociągu, tudzież

§. 22.

i) Personen- und Güterwagen.

Alle Personenwagen sollen mit entsprechenden Federn und elastischen Buffern versehen seyn; dieselben müssen selbst in der mindesten Classe mit Fenstern verwahrt, von Innen ohne grosse Beschwerde zu eröffnen, jedoch bei Wagen mit Thüren an der Längenseite mit einem doppelten Verschlusse verwahrt seyn.

Bei Nacht- oder anderen Fahrten in der Dunkelheit ist das Innere sämmtlicher Personenwaggons angemessen zu beleuchten.

§. 23.

An jedem Güterwagen ist das eigene Gewicht desselben, sowie das Gewicht, mit welchem derselbe beladen werden darf, sichtbar und dauerhaft zu bezeichnen.

§. 24.

Ausser der nach jeder Fahrt stattfindenden regelmässigen Untersuchung der Transportswagen sind die Betriebs-Directionen zur periodischen Revision der Transportswagen, wobei auch die Räder und Lager abgenommen werden müssen, verpflichtet und gehalten, hierüber Register zu führen, aus welchen die Zeit der stattgefundenen Revision, der jedesmalige vorgefundene Zustand und die vorgenommenen Reparaturen deutlich ersehen werden können.

Jeder Wagen muss desshalb mit einer Ordnungszahl bezeichnet seyn.

§. 25.

k) Zusammenstellung der Züge.

Selbst bei günstigen Terrainverhältnissen dürfen bei Anwendung der Lastzugsgeschwindigkeit nicht mehr als 200, bei Anwendung der Personenzugsgeschwindigkeit nicht mehr als 100 Achsen in Einem Zuge gehen.

§. 26.

Bei jedem Zuge muss mit Rücksicht auf die Neigung der Bahn und die Belastung des Zuges, die instructionsmässig vorgeschriebene Anzahl kräftig wirkender Bremsenvorrichtungen vorhanden seyn.

§. 27.

Bei jedem Zuge müssen die Personen- und Lastwagen mit Rücksicht auf die Sicherheit angemessen gereihet werden. Zwischen der Maschine und dem ersten Personenwagen muss wenigstens Ein Wagen ohne Personen eingeschaltet werden.

Nach der geschehenen Zusammenstellung des Zuges hat jedesmal die instructionsmässige Revision desselben stattzufinden.

Langholz darf nie mit Personen in demselben Zuge befördert werden.

§. 28.

Die arbeitende Maschine muss, Nothfälle ausgenommen, sich an der Spitze des Zuges befinden. Nur im Nothfalle ist das Gegentheil gestattet, dann darf höchstens aber nur die halbe, im §. 6 bezeichnete Geschwindigkeit angewendet werden.

§. 29.

Der Tender darf der Locomotive in der Regel nicht vorangehen; und bloss ausnahmsweise kann diess stattfinden, wenn eine Hilfslocomotive einem ankommenden Zuge entgegen-

przy pociągach używanych do pracy, przy rewizyi kolei, w dworcach kolei żelaznej przy grzaniu kotła lokomotywowego.

§. 30.

Bez szczególnego pozwolenia, nie wolno oprócz osób ze służby do tego przeznaczonych, nikomu jechać na lokomotywie.

§. 31.

Nie dozwala się w bezpośrednim związku z pociągami, któremi jadą osoby, suwać naprzód wozu transportowego dla złamania gołoledzi, lub pługu do odgarnywania śniegu.

§. 32.

I) O ostrożnościach podczas jazdy.

Jeżeli odjeżdża kilka pociągów jeden po drugim z tej samej stacyi w tym samym kierunku, natenczas pociąg osobowy nie może za pociągiem ciężarowym następować jak po upłynieniu 15 minut; pociąg ciężarowy za pociągiem osobowym dopiero w 10 minut, pociąg ciężarowy za pociągiem osobowym dopiero w 5 minut po odejściu poprzedzającego.

W czasie jazdy nie mogą się zbliżyć pociągi do siebie na mniejszą odległość jak 500 sążni.

Strażnicy kolei, mają szczególny obowiązek baczenia na to, aby rzeczona odległość zachowaną była.

§. 33.

Oznaczone będą w instrukcyi przypadki, w których dozwolona w powszechności szybkość jazdy pociągu, stosownie zmniejszona być winna, lub pociąg zastanowiony być ma.

§. 34.

Czas stracony, nie może być powetowany przez pomnożenie szybkości nad miarę wytkniętą w §. 6.

§. 35.

Jeżeli znajduje się na kolei podwójny tór do jeżdżenia, wówczas pociągi jeździć winny zawsze po torach leżących po prawej stronie kierunku, w którym pociąg idzie. Porządku tego jak najściślej przestrzegać należy. Wyjątek tylko wtedy ma miejsce, jeżeli zażąda się maszyny pomocniczej, należącej do pociągu, na kolei znajdującego się.

§. 36.

Jeżeli kolej ma tylko tór pojedynczy i tylko miejscami do wymijania w podwójny jest zaopatrzona, wówczas pociąg mający tór wyboczny po prawej ręce, jechać musi po tymże, gdy tymczasem drugi pociąg zostaje na głównym torze kolei.

Wyjątki od tego przepisu dozwolone być mogą tylko na stacyach w wymijania opatrzonych, w miarę przepisu szczególnego, mającego się udzielić strażnikom kolejowym.

§. 37.

Pociągi osobne tak należy urządzić, iżby przez takowe nie był przeszkodzony bieg regularnych pociągów osobowych. O mającym nastąpić odejściu takich pociągów, należy uwiadomić wszystkich strażników kolei.

gesandt wird: bei Arbeitszügen, Bahnrevisionen, auf den Bahnhöfen und beim Speisen des Locomotivkessels.

§. 30.

Ohne specielle Erlaubniss darf ausser dem hiezu dienstlich berufenen Personale Niemand auf der Locomotive mitfahren.

§. 31.

Das Vorausschieben eines Transportwagens zum Brechen des Glatteises, oder eines Schneepfluges zum Fortschaffen des Schnees ist in unmittelbarer Verbindung mit Zügen, mittelst welchen Personen befördert werden, nicht gestattet.

§. 32.

l) Vorsichten bei der Fahrt.

Wenn mehrere Züge nach einander von Einer Station nach derselben Richtung abfahren, darf ein Personenzug einem Güterzuge erst 15 Minuten, ein Personenzug einem anderen Personenzuge erst 10 Minuten; ein Güterzug einem Personenzuge erst 5 Minuten nach der Abfahrt des vorangehenden Zuges folgen.

Auch dürfen sich die Züge während der Fahrt einander nicht auf geringere Entfernung als 500 Klafter nähern.

Die Bahnwächter sind insbesondere verpflichtet, auf das richtige Zuhalten dieses Zwischenraumes einzuwirken.

§. 33.

Die Fälle, in welchen die im Allgemeinen erlaubte Fahrgeschwindigkeit eines Zuges angemessen zu verringern, oder ein Zug gänzlich anzuhalten ist, werden in der Instruction festgesetzt.

§. 34.

Verlorene Zeit darf nicht etwa durch Vermehrung der Geschwindigkeit über das im §. 6 erwähnte Mass hereingebracht werden.

§. 35.

Wenn die Bahn ein doppeltes fahrbares Geleise hat, so sollen die Züge immer das in der Richtung des Zuges rechts liegende Geleise befahren. Diese Ordnung muss strenge aufrecht erhalten werden. Eine Ausnahme ist bloss dann gestattet, wenn eine Hilfsmaschine von einem auf der Bahn befindlichen Zuge gerufen wird.

§. 36.

Wenn die Bahn bloss Ein Geleise hat, und bloss mit Doppelstrecken zum Ausweichen versehen ist, muss immer derjenige Zug, welcher das Nebengeleise zur rechten Hand hat, letzteres Geleise befahren, während der andere Zug auf dem Hauptgeleise bleibt.

Ausnahmen hievon sind bloss auf den Ausweichen der Stationen nach Massgabe der den Bahnwächtern zu ertheilenden besonderen Vorschrift zulässig.

§. 37.

Extrazüge sind so einzurichten, dass durch dieselben der Gang der regelmässigen Personenzüge nicht gestört wird. Vom Stattfinden solcher müssen vor deren Abgange alle Wächter der Bahn verständiget werden.

§. 38.

Pojedyncze maszyny jadące koleją, uważać należy także pod względem przepisanej szybkości jazdy (§. 6) za pociągi osobne.

Wyjątki co do tejże szybkości jazdy, dozwolone są tylko przy próbach, zarządzonych przez komisyę.

§. 39.

Personale towarzyszące pociągowi i przeznaczone do nadzoru takowego, winno otrzymać takie miejsce, ażeby podczas jazdy ze skutkiem doglądać mogło pociągu i sygnały rozpoznawać.

§ 40.

Na każdej większej stacyi, powinien się znajdować zegar, łatwo widzialny, który podczas ciemności oświecony być winien. Wszystkie budki strażników od kolei, powinny być zaopatrzone w zegary, uregulowane według jednego zegaru normalnego.

Każdy kierujący lokomotywem, winien podczas służby ciągle nosić przy sobie zegarek kieszonkowy, uregulowany w sposób wyż rzeczony.

§. 41.

m) O strzeżeniu kolei i sygnałach.

Kolej musi być należycie ogrodzona w tych miejscach, w których to dla uniknienia nieszczęśliwych wypadków, ze strony władz szczególnie jest nakazanem.

Przechody winny być opatrzone mocnemi baryerami, w oddaleniu najmniej 12 stóp od środka najbliższego toru kolei.

Najmniej 5 minut przed nadejściem pociągu, należy zamknąć baryery dróg przechodnich.

Na 10 minut przed oczekiwanem nadejściem pociągu, niewolno trzód przepędzać przez kolej.

Jak dalece przechody przez kolej także oświecone być mają, rozporządzonem zostanie stosownie do miejscowości.

§. 42.

Co się tycze rewizyi kolei i pilnowania wymian, strażnicy postępować winni podług instrukcyi.

§. 43.

Każdy pociąg, po którym w krótkim czasie inny ma nastąpić, winien mieć sygnał, oznaczający tęż okoliczność.

§. 44.

Kolej powinna być zaopatrzona znakami oddzielającemi, które pociąg łatwo rozpoznać może. W punktach spadków, należy postawić znaki, na których wyraźnie spostrzedz można stosunki wysokości do długości.

§. 45.

Te części kolei, po których albo nigdy, albo tylko czasami jeździć można z szybkością wyrażoną w §. 5, należy oznaczyć sygnałami, co do tego niewątpliwemi, które z pociągu łatwo dostrzedz można.

§. 38.

Einzelne auf der Bahn verkehrende Maschinen sind der Regel nach als Extrazüge auch in Bezug auf die festgesetzte Fahrgeschwindigkeit (§. 6) zu behandeln.

Ausnahmen in letzterer Beziehung sind bloss bei commissionellen Proben der Maschinen gestattet.

§. 39.

Das zur Beaufsichtigung des Zuges bestimmte Begleitungspersonale muss während der Fahrt einen zur wirksamen Beaufsichtigung des Zuges und zum Behufe der Erkennung der Signale angemessenen Platz erhalten.

§. 40.

Auf jeder grösseren Station soll eine leicht sichtliche in der Dunkelheit zu beleuchtende Uhr vorhanden seyn. Jedes Bahnwächterhaus ist mit einer Uhr zu versehen, welche nach einer Normaluhr zu reguliren ist.

Jeder Locomotivführer muss im Dienste fortwährend eine auf solche Weise regulirte Taschenuhr bei sich tragen.

§. 41.

m) Bewachung der Bahn und Signale.

Die Bahn muss dort, wo es zur Verhütung von Unglücksfällen von der Behörde insbesondere vorgeschrieben wird, gehörig eingefriedet werden.

Die Uebergänge sind mit starken Barrieren in einer Entfernung von mindestens 12 Fuss von der Mitte des nächst liegenden Bahngeleises zu versehen.

Mindestens 5 Minuten vor dem Eintreffen des Zuges werden die Barrieren der Wegeübergänge geschlossen.

10 Minuten vor dem erwarteten Eintreffen des Zuges dürfen Herden nicht mehr über die Bahn getrieben werden.

In wie fern die Uebergänge über die Bahn auch erleuchtet werden müssen, wird nach den Ortsverhältnissen besonders festgesetzt.

§. 42.

Die Untersuchung der Bahn durch die Bahnwächter, und die Ueberwachung der Wechsel durch dieselben, hat im Sinne einer Instruction zu geschehen.

§. 43.

Jeder Zug, welchem ein anderer in kurzer Zeit folgen soll, muss mit einem diesen Umstand anzeigenden Signale versehen seyn.

§. 44.

Die Bahn ist mit Abtheilungszeichen zu versehen, welche vom Zuge aus deutlich zu erkennen sind. Ebenso sind an den Wechselpuncten der Gefälle Zeichen aufzustellen, an denen die Verhältnisse der Höhen zu den Längen deutlich zu ersehen sind.

§. 45.

Diejenigen Strecken, welche gar nie oder bloss zeitweise mit der im §. 5 festgesetzten grössten Geschwindigkeit befahren werden dürfen, sind als solche durch unzweifelhafte, vom Zuge aus leicht sichtbare Signale zu bezeichnen.

§. 46.

Na każdym pociągu, jadącym w ciemności, powinny się znajdować zewnątrz latarnie, nietylko dla tego, ażeby poznać można kierunek pociągu, lecz także i dla tego, ażeby personale czynne przy pociągu dostrzedz mogło, gdyby się część pociągu oddzieliła.

§. 47.

Wszelkie poruszania lokomotywów na kolei, winny być należycie sygnalizowane.

Pociągi robocze, powinny najmniej 1/4 godziny przed nadejściem najrychlej oczekiwanego innego pociągu, ustąpić z toru, po którym tenże jedzie.

§. 48.

Nie dozwala się takich wymian dla pociągów przechodnich, przy których jeżeli nie są należycie ustawione pociągi, z szyn wyjść mogą.

Przy wymianach pociągów przechodnich należy umieścić takie znaki, żeby w dzień i w ciemności poznać można, który tór otwarty jest dla pociągu.

§. 49.

Należy zaprowadzić takie urządzenia, ażeby personale towarzyszące pociągowi, z maszynistą w każdej chwili w należytej zostawało komunikacyi, i ażeby przedsiębrać można sygnały wspomnione w §. 50 aż włącznie do §. 54.

§. 50.

Strażnicy od kolei, powinni być w możności dawania sygnałów w sposób niewątpliwy:

a) iż bezpiecznej jeździe po kolei, nie stoi w drodze żadna przeszkoda;

b) iż należy jechać zwolna;

c) iż zupełnie zastanowić należy.

§. 51.

Personale towarzyszące pociągowi, powinno być w możności dawania znaków do zastanowienia lub powolnego jechania.

§. 52.

Kierujący lokomotywem, powinien być w możności dawania znaków baczności, tudzież znaków do przyciągnienia lub spuszczenia hamulca.

§. 53.

Wzdłuż kolei, w obudwóch kierunkach, powinna być możność dawania znaków, aby pociąg n i e o d s z e d ł, tudzież, że o d s z e d ł pociąg z najbliższej stacyi, jako też żeby nadeszła maszyna do pomocy.

§. 54.

Musi być możność dawania wszystkich w powyższym paragrafie oznaczonych sygnałów, nawet wtenczas, gdyby nie było telegrafu, lub gdyby zachodziła jakowa w nim przeszkoda.

§. 46.

An jedem sich im Dunkeln bewegenden Zuge müssen von Aussen Laternen angebracht seyn, die es möglich machen, damit sowohl die Richtung des Zuges zu erkennen, als auch eine allenfällige Abtrennung eines Theiles des Zuges von dem Zugspersonale leicht zu bemerken ist.

§. 47.

Alle Bewegungen der Locomotive auf der Bahn müssen gehörig signalisirt werden.

Arbeitszüge müssen wenigstens ¼ Stunde vor der erwarteten frühesten Ankunft eines anderen Zuges das von diesem befahrene Geleise verlassen.

§. 48.

Wechsel für durchgehende Züge, bei welchen, wenn sie nicht richtig gestellt sind, die Züge aus dem Geleise kommen können, sind nicht zulässig.

An den Wechseln der durchgehenden Züge müssen solche Zeichen angebracht werden, dass sowohl beim Tage, als im Dunkeln zu erkennen ist, welches Geleise dem kommenden Zuge geöffnet ist.

§. 49.

Es müssen solche Einrichtungen getroffen werden, dass eine allezeit sichere Communication zwischen dem Zugsbegleitungspersonale mit dem Maschinisten und die in den §§. 50 bis inclusive 54 angegebene Signalisirung stattfinden kann.

§. 50.

Die Bahnwächter müssen dem herannahenden Zuge auf unzweideutige Art signalisiren können:

a) dass der sicheren Befahrung der Bahn kein Hinderniss entgegenstehe;
b) dass langsam gefahren, oder
c) dass ganz still gehalten werden solle.

§. 51.

Das Zugbegleitungspersonale muss das Signal zum Halten oder Langsamfahren geben können.

§. 52.

Die Locomotivführer müssen das Zeichen zum Achtgeben, Bremsenanziehen und Bremsenloslassen geben können.

§. 53.

Der Bahn entlang müssen nach beiden Richtungen wenigstens die Signale gegeben werden können, dass der Zug nicht abgehe, dass der Zug von der nächsten Station abgegangen sei, und dass eine Hilfsmaschine kommen solle.

§. 54.

Alle in den vorstehenden Paragraphen bezeichneten Signale müssen selbst dann, wenn kein Telegraph vorhanden, oder derselbe gestört ist, gegeben werden können.

B. O obowiązkach urzędników i sług ustanowionych przy kolejach rządowych.

§. 55.

a) Kiedy ruch kolei stoi pod bezpośrednim kierunkiem administracyi rządowej.

Urzędnicy i sludzy przy kolejach żelaznych rządowych, stojących pod bezpośrednim kierunkiem administracyi rządowej, otrzymają od tejże dokładne przepisy służbowe. Odpowiedzialnymi są za ścisłe pełnienie niniejszej ustawy w ogólności, jako też swych instrukcyj służbowych w szczególności.

Wszelkie zaniedbanie lub przekroczenie tychże instrukcyj, pociąga za sobą karę w drodze dyscyplinarnej (oddział *D.)*, lub w drodze karnej, lub w jednej i drugiej. Oprócz tego, odpowiedzialnym zostaje przekraczający instrukcyę za wszelką szkodę z tego wynikłą.

Urzędnicy i słudzy ustanowieni, winni są z wszelką ostrożnością baczyć na to, ażeby czynności kolei odbywały się w zupełnym porządku z regularnością i bezpieczeństwem; tudzież ażeby zapobiegać wypadkom nieszczęścia, chociażby przypadki o które idzie, nie były pojedynczo przewidziane w instrukcyi służbowej.

§. 56.

Dalszy stosunek osób, ustanowionych przy kolejach żelaznych, zostających pod bezpośrednim kierunkiem administracyi państwa do tejże, uregulowany zostanie w porządku służbowym.

§. 57.

b) W razie wydzierżawienia kolei.

Jeżeli kolej nie zostaje pod bezpośrednim kierunkiem administracyi państwa, lecz wydzierżawiona jest osobie prywatnej lub towarzystwu prywatnemu, natenczas taż osoba prywatna lub towarzystwo prywatne, tudzież urzędnicy i słudzy, ustanowieni ze strony tychże osób, lub towarzystw prywatnych, mają na sobie, (nie uwłaczając wszakże w niczem stosunkom do administracyi państwa w kontrakcie przyjętym) wszystkie obowiązki i powinności, które w niniejszej ustawie w ogólności, a w szczególności w następującym oddziale włożone są na prywatne przedsiębiorstwa kolei żelaznych, tudzież na urzędników i sługi przez takowe ustanowionych.

C. O obowiązkach prywatnych przedsiębiorstw kolei żelaznych, tudzież ich urzędników i sług.

§. 58.

a) O uzyskaniu koncesyi.

W jaki sposób uzyskać należy koncesyę na kolej żelazną prywatną, co w tej mierze wypełnić i wykazać potrzeba, pod jakiemi okolicznościami na ten cel zawiązać się może towarzystwo w ogólności, a w szczególności towarzystwo na akcye, wyłożone jest bliżej w ustawie o koncesyach na koleje żelazne, tudzież w ustawach o stowarzyszeniach w ogólności i o stowarzyszeniach na akcye w szczególności.

B. Verpflichtungen der bei Staatsbahnen angestellten Beamten und Diener.

§. 55.

a) *Bei dem unmittelbaren Betriebe der Bahn durch die Staatsverwaltung.*

Die Beamten und Diener der Staatsbahnen, deren Betrieb unmittelbar von der Staatsverwaltung geleitet wird, erhalten von derselben genaue Dienstesvorschriften. Sie sind für die genaue Befolgung dieses Gesetzes überhaupt, und ihrer Dienstesinstructionen insbesondere verantwortlich.

Jede Vernachlässigung oder Uebertretung dieser Instruction zieht eine Ahndung im Disciplinarwege (Abtheilung D) oder im strafgerichtlichen Wege, oder in beiden Wegen zugleich nach sich. Nebstbei bleibt der Uebertreter der Instruction auch noch für allen hierdurch verursachten Schaden verantwortlich.

Die angestellten Beamten und Diener sind verpflichtet, alle Vorsicht und Aufmerksamkeit anzuwenden, um die vollkommene Ordnung, Regelmässigkeit und Sicherheit des Betriebes zu erhalten, und Unglücksfällen vorzubeugen, wenn auch die Fälle, um die es sich handelt, nicht einzeln in der Dienstesvorschrift vorgesehen seyn sollen.

§. 56.

Das übrige Verhältniss der an den Staatsbahnen, welche unmittelbar von der Staatsverwaltung betrieben werden, Angestellten zur Staatsverwaltung wird durch eine Dienstesordnung geregelt werden.

§. 57.

b) *Bei Verpachtung des Betriebes.*

Wird an den Staatsbahnen der Betrieb nicht unmittelbar von der Staatsverwaltung geleitet, sondern ist dieser Betrieb einer Privatperson oder einem Privatvereine zur Besorgung überlassen, so haben diese Privatperson oder dieser Privatverein (unbeschadet des allenfälligen *Vertrags*verhältnisses zur Staatsverwaltung), sowie die von diesen Privatpersonen oder Vereinen angestellten Beamten und Diener, rücksichtlich des Bahnbetriebes, alle Verpflichtungen und Verbindlichkeiten, welche in diesem Gesetze überhaupt, und in der folgenden Abtheilung (C) insbesondere den *Privateisenbahnunternehmungen* und den von ihnen aufgestellten Beamten und Dienern auferlegt sind.

C. Verpflichtungen der Privateisenbahnunternehmungen, sowie ihrer Beamten und Diener.

§. 58.

a) *Erwirkung der Concession.*

Auf welche Weise die Concession zu einer Privateisenbahn erwirkt werde, was in dieser Beziehung zu erfüllen und auszuweisen sei, unter welchen Umständen zu diesem Behufe ein Verein überhaupt, und ein Actienverein insbesondere gebildet werden dürfe, ist in dem Eisenbahnconcessionsgesetze, ferner in den Gesetzen über Vereine überhaupt und über Actienvereine insbesondere näher auseinandergesetzt.

§. 59.

Każde stowarzyszenie prywatne, upoważnione należycie do prowadzenia kolei żelaznej, obowiązane jest dla kierowania temi czynnościami, ustanowić osobną dyrekcyę i podać do wiadomości c. k. ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych, tudzież do wiadomości namiestnika, w którego okręgu znajduje się kolej żelazna lub części takowej, nazwiska osób, składających rzeczoną dyrekcyę niemniej tych, którzy w imieniu stowarzyszenia upoważnieni są do używania firmy. Taki sam obowiązek ma towarzystwo co do każdej zmiany, mogącej się wydarzyć w tym względzie.

§. 60.

Dyrekcya uważana jest względem administracyi państwa i publiczności za pełnomocnika stowarzyszenia, które za wszelkie czynności i zaniechania tejże dyrekcyi odpowiada według praw cywilnych.

Oprócz tego odpowiedzialni są członkowie tejże dyrekcyi osobiście jeszcze za wszystkie czynności i zaniechania, odnoszące się do prowadzenia ruchu kolei żelaznej.

§. 61.

c) O utrzymywaniu w ewidencyi urzędników i sług.

Wszelkie prywatne przedsiębiorstwo kolei żelaznej, a resp. dyrekcya jego obowiązana jest przedłożyć c. k. ministerstwu handlu, przemysłu i budowli publicznych, tudzież namiestnikowi kraju koronnego, w którym się znajduje kolej lub części takowej, dokładny spis wszystkich przy kolei ustanowionych urzędników i sług, do czego formularz wydanym zostanie przez administracyę rządową, z dokładnem i sumiennem zapełnieniem wszystkich jego rubryk; równie też wszelką zmianę, jaka zajść może w stanie rzeczonych urzędników i sług, podawać w terminach peryodycznych, które oznaczy ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych, do wiadomości tegoż ministerstwa i namiestnika.

§. 62.

d) O instrukcyi i obowiązkach urzędników i sług.

Między wszystkie klasy personalu czynnego około ruchu kolei, rozdzielić należy przepisy służbowe i instrukcye, w których obowiązki na nich nałożone, tudzież przepisy udzielone za skazówkę do utrzymania porządku, regularności i bezpieczeństwa, dokładnie i okolicznie wyrażone być mają.

Należy także ogłosić osobne normale co do przymiotów, wymaganych do tej lub do owej kategoryi służbowej.

Przedsiębiorstwo obowiązane jest wspomnione przepisy służbowe i normale, jeszcze przed ich zaprowadzeniem, przepisy zaś służbowe i instrukcye już zaprowadzone przy wydaniu niniejszej ustawy w przeciągu miesiąca po jej ogłoszeniu, podać do wiadomości administracyi rządowej, a poczynionych przez nią ze względów na dobro publiczne uwag przestrzegać i takowe wypełniać.

§. 59.

b) *Aufstellung einer Direction.*

Jeder zum Betriebe einer Eisenbahn gehörig autorisirte Privatverein ist verpflichtet zur Leitung dieses Betriebes eine eigene Direction aufzustellen, und die Personen, welche diese Direction bilden, sowie jene, welche im Namen des Vereines zu firmiren ermächtiget sind, dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten, sowie dem Statthalter, in dessen Bereich sich die Eisenbahn oder Eisenbahnstrecke befindet, bekannt zu geben. Dieselbe Verpflichtung hat er rücksichtlich jeder diessfalls eintretenden Veränderung.

§. 60.

Die Direction erscheint der Staatsverwaltung und dem Publikum gegenüber als Bevollmächtigter des Vereines, welcher für alle Handlungen und Unterlassungen dieser Direction civilrechtlich verantwortlich ist.

Nebstbei sind aber die Mitglieder dieser Direction auch noch persönlich für alle, auf den Eisenbahnbetrieb Bezug habenden Handlungen und Unterlassungen verantwortlich.

§. 61.

c) *Evidenzhaltung der Beamten und Diener.*

Jede Privateisenbahn-Unternehmung und respective die Direction derselben ist verpflichtet, ein genaues Verzeichniss aller angestellten Beamten und Diener der Bahn, zu welchem das Formulare von der Staatsverwaltung hinausgegeben werden wird, unter genauer und verlässlicher Ausfüllung aller Rubriken desselben, dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten und dem Statthalter des Kronlandes, in welchem sich die Eisenbahn oder Eisenbahnstrecke befindet, vorzulegen, und auf gleiche Weise jede in dem Stande dieser Beamten und Diener sich ergebende Veränderung in periodischen von dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten festzusetzenden Fristen zur Kenntniss dieses Ministeriums und des Statthalters zu bringen.

§. 62.

d) *Instructionen und Verpflichtungen dieser Beamten und Diener.*

Die verschiedenen Classen des Betriebspersonales müssen mit Dienstesvorschriften und Instructionen betheilt werden, in welchen die ihnen obliegenden Pflichten, und die zur Erhaltung der Ordnung, Regelmässigkeit und Sicherheit des Betriebes geeigneten zur Richtschnur ertheilten Vorschriften, genau und umständlich zu bezeichnen sind.

Auch ist ein eigenes Normale über die Eigenschaften zu erlassen, welche für den einen oder den anderen Dienstposten erforderlich sind.

Diese Dienstesvorschriften und das eben erwähnte Normale sind von der Betriebsunternehmung noch vor ihrer Einführung (die bei Erlassung dieses Gesetzes aber bereits eingeführten Dienstesvorschriften und Instructionen binnen Einem Monate nach Kundmachung desselben) der Staatsverwaltung vorzulegen, und die von derselben aus öffentlichen Rücksichten hierüber etwa gemachten Erinnerungen zu beachten und zu befolgen.

§. 63.

Przepisy w §. 55 wydane dla organów czynnych przy prowadzeniu ruchu kolei żelaznych, stojących pod bezpośrednim kierunkiem administracyi rządowej w celu powrócenia i utrzymania porządku i bezpieczeństwa w czynnościach, tudzież dla uniknienia nieszczęść, rozciągają się także do urzędników i sług, ustanowionych przy kolejach żelaznych prywatnych (lub przy kolejach rządowych, przez osoby prywatne w ruchu utrzymywanych).

W myśl §. 55, podlegają rzeczeni urzędnicy i słudzy surowej karze za wszelkie zaniedbanie służby lub przekroczenie instrukcyj i niniejszej ustawy, tudzież odpowiedzialnymi zostają za wszelką szkodę tym sposobem wyrządzoną.

§. 64.

e) O prowadzeniu rachunków.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych prywatnych, obowiązane są prowadzić ścisłe i dokładne rachunki co do wszystkich gałęzi swej administracyi; wypełniać w tym względzie rozporządzenia, udzielone im ze względu na dobro publiczne przez c. k. ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych; tudzież dozwolić każdej chwili, żeby delegowani specyalni z tegoż ministerstwa urzędnicy przejrzeć mogli też rachunki, równie jak wszystkie inne jakiekolwiekbądź akta i księgi, odnoszące się do czynności około ruchu kolei, nakoniec składać na żądanie ich wszelkie wykazy i objaśnienia.

§. 65.

f) O opłacaniu podatku.

Jak dalece od przedsiębiorstw kolei żelaznych prywatnych, lub od kapitałów, gruntów i budynków, na ten cel obróconych, podatki, stemple, lub inne opłaty składać należy, o tem stanowią dotyczące przepisy podatkowe.

§. 66.

g) O porządku jazdy, o taryfach i warunkach przyjmowania.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych prywatne, obowiązane są ustanowiony przez nie porządek jazdy, taryfy, tudzież postanowienia względem obrotu osób i rzeczy (§. 4), przed ich ogłoszeniem równie jak przed każdą zmianą takowych, przedłożyć administracyi rządowej.

W szczególności administracya rządowa moc ma, ze względem na istniejące prawa i z uwagi na dobro publiczne zniżyć żądania przesadzone w pozycyach taryfowych, uregulować porządek jazdy z uwagi na połączenie z innemi kolejami żelaznemi i oznaczyć, w jakim stanie środki ruchu znajdować się powinny.

§. 67.

Cokolwiek w §. 66 zarządzone jest względem taryfy w ogólności, rozciąga się także do należytości asekuracyjnych i innych należytości pobocznych, jakie przedsiębiorstwo kolei żelaznych ustanowi.

§. 63.

Die im §. 55 für die Betriebsorgane an den von der Staatsverwaltung selbst betriebenen Staatseisenbahnen gegebenen Vorschriften zur Herstellung und Erhaltung der Ordnung und Sicherheit des Betriebes, sowie zur Abwendung von Unglücksfällen, gelten auch für die an Privateisenbahnen (und an den von Privatpersonen betriebenen Staatsbahnen) angestellten Beamten und Diener.

Im Sinne des §. 55 ist auch jede Dienstesvernachlässigung oder Uebertretung der Instruction und dieses Gesetzes an diesen Beamten und Dienern strenge zu ahnden, und es bleiben dieselben nebstbei für allen hiedurch verursachten Schaden verantwortlich.

§. 64.

e) Rechnungsführung.

Die Privateisenbahn-Unternehmungen sind verpflichtet, über alle Theile ihrer Administration genaue und deutliche Rechnung zu führen, hierin die ihnen aus öffentlichen Rücksichten von dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten zukommenden Weisungen zu befolgen, sowie jederzeit den hiezu speciell beauftragten Abgeordneten dieses Ministeriums die Einsicht in diese Rechnungen, sowie in alle wie immer Namen habende Betriebsacten und Bücher zu gestatten, und alle von denselben etwa angesprochenen Ausweise zu liefern und Auskünfte zu erstatten.

§. 65.

f) Steuer-Entrichtung.

In wiefern von den Privateisenbahn-Unternehmungen oder von den zu diesem Zwecke verwendeten Capitalien, Grundstücken und Gebäuden eine Steuer, eine Stämpel- oder sonstige Abgabe zu entrichten ist, wird in den diessfälligen Steuervorschriften festgesetzt.

§. 66.

g) Fahrordnung, Tarife und Aufnahmsbedingungen.

Die Privateisenbahn-Unternehmungen sind verpflichtet, die von ihnen festgesetzte Fahrordnung, die Tarife und Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr (§. 4) vor ihrer Kundmachung, sowie jedesmal vor ihrer Abänderung der Staatsverwaltung vorzulegen.

Insbesondere bleibt der Staatsverwaltung mit Rücksicht auf die bestehenden Rechte, die Befugniss, aus öffentlichen Rücksichten übertriebene Anforderungen in den Tarifsätzen zu mässigen, mit Beachtung des Anschlusses an andere Eisenbahnen die Fahrordnung zu reguliren und die Beschaffenheit der Betriebsmittel festzusetzen.

§. 67.

Was in dem §. 66 von dem Tarife im Allgemeinen angeordnet worden ist, gilt auch für die von den Privateisenbahn-Unternehmungen festzusetzenden Assecuranz- und sonstigen Nebengebühren.

§. 68.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych, obowiązane są przewozić pocztę bezpłatnie.

Warunki tegoż przewożenia, ustanowione będą przez c. k. ministerstwo handlu przemysłu i budowli publicznych, ze względem na okoliczności i stosunki czasowe.

Zakład pocztowy, ma prawo używać własnych wagonów pocztowych i żądać od przedsiębiorstwa kolei żelaznej, aby bezpłatnie przewoziło nietylko te wagony, ale także urzędników i sług, przesełkom pocztowym towarzyszących, tudzież aby należycie przechowywało i strzegło pocztowe wagony w lokalnościach swoich.

§. 69.

i) O transportowaniu wojska.

Jeżeli do transportowania wojska lub efektów wojskowych, użytą być ma kolei żelazna, wówczas na wezwanie komendy wojskowej krajowej, korpusu wojskowego, lub wyższej jeszcze komendy wojskowej, albo c. k. ministerstwa wojny, przedsiębiorstwo jest obowiązane natychmiast i przed wszystkiemi innemi transportami stawić do dyspozycyi administracyi wojskowej wszelkie potrzebne środki transportu za stosownem wynagrodzeniem, które będzie ustanowione za wzajemnem porozumieniem, i które nie może nigdy przenosić zwykłych cen transportowych.

Gdyby przez taki transport przerwane zostały pociągi regularne, natenczas pocztę przesełać należy wraz z transportem wojskowym.

§. 70.

k) W czasie stanu oblężenia i wojny.

W czasie stanu oblężenia, równie jak w czasach wojny, władza do tego powołana, ma prawo za stosownem wynagrodzeniem obrócić ruch kolei żelaznej wyłącznie lub w części na użytek wojenny, a nawet zastanowić go, o ile tego wymagają strategiczne lub inne względy wojskowe.

D. O dozorze i kontroli.

§. 71.

1. ZE STRONY DYREKCYI KOLEI ŻELAZNEJ.

Dozór bezpośredni nad urzędnikami i sługami kolei, należy do dyrekcyi kolei.

Dyrekcya ma na sobie obowiązek czuwania nad tem, żeby wszyscy urzędnicy i słudzy postępowali ściśle wedle swych instrukcyj, pełnili wiernie obowiązki swoje, tudzież ażeby przepisy prawne, wydane w celu bezpieczeństwa i porządku na kolei, należycie były przestrzegane.

§. 68.

b) *Beförderung der Post.*

Die Eisenbahn-Unternehmungen sind zur unentgeltlichen Beförderung der Post verpflichtet.

Die Modalitäten dieser Beförderung werden mit Rücksicht auf die obwaltenden Umstände und Zeitverhältnisse von dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten festgesetzt.

Die Postanstalt ist berechtiget, sich eigener Postwaggons zu bedienen, und die unentgeltliche Beförderung derselben, sowie der die Postsendungen begleitenden Diener und Beamten, und die gehörige Verwahrung und Beaufsichtigung dieser Waggons in den Räumen der Eisenbahn-Unternehmung von der letzteren zu fordern.

§. 69.

i) *Militärtransporte.*

Wenn zur Beförderung von Truppen oder Militäreffecten von der Eisenbahn Gebrauch gemacht werden will, so ist auf Anordnung eines Militär-Landes-, eines Armeecorps- oder noch höheren Militärcommando, oder des k. k. Kriegsministeriums, die Unternehmung verpflichtet, der Militärverwaltung hiezu alle dienlichen Betriebsmittel gegen eine angemessene, im wechselseitigen Einverständnisse festzusetzende Vergütung (welche jedoch die gewöhnlichen Tarifspreise niemals übersteigen darf) sogleich und mit Bevorzugung vor jedem anderweitigen Transporte, zur Verfügung zu stellen.

Sollten dadurch die regelmässigen Züge unterbrochen werden, so ist die Post mit dem Militärtransportszuge zu befördern.

§. 70.

k) *Im Belagerungszustande und in Kriegszeiten.*

Im Belagerungszustande, sowie in Kriegszeiten steht der hiezu berufenen Militärbehörde das Recht zu, so weit es strategische oder sonst militärische Rücksichten gebieten, gegen angemessene Entschädigung den Bahnbetrieb ganz oder zum Theile zu militärischen Zwecken zu benützen oder auch einzustellen.

D. Aufsicht und Controle.

§. 71.

1. *Von Seite der Bahndirection.*

Die unmittelbare Aufsicht über die Bahnbeamten und Diener steht der Bahndirection selbst zu.

Dieselbe hat die Verpflichtung, darüber zu wachen, dass sämmtliche Beamte und Diener ihre Instructionen genau befolgen, ihre Pflichten treu erfüllen, dass die zur Sicherheit und Ordnung des Betriebes erlassenen gesetzlichen Vorschriften gehörig beobachtet werden.

§. 72.

Dyrekcya odpowiedzialną jest za wypełnienia powyżej rzeczonego obowiązku.

Dyrekcya także ma prawo nakładać kary porządkowe i dyscyplinarne na urzędników i sług, przekraczających swój obowiązek, w miarę wydanych w tej mierze przepisów służbowych i instrukcyj.

§. 73.

2. ZE STRONY INSPEKCYI JENERALNEJ.

Wyższy nadzór i kontrolę w celu utrzymania bezpieczeństwa i porządku w ruchu kolei żelaznych (tak przy kolejach rządowych jako też prywatnych) wykonywa inspekcya jeneralna kolei żelaznych, mająca na ten cel być ustanowioną i złożoną z inspektora jeneralnego i kilku podwładnych komisarzów, której zakres działania oznaczony zostanie osobną instrukcyą służbową. Taż inspekcya jeneralna podlega wprost c. k. ministerstwu handlu, przemysłu i budowli publicznych.

§. 74.

a) W ogólności.

Inspekcya jeneralna obowiązana jest w ogólności czuwać starannie nad dokładnem wypełnieniem wszystkich odnoszących się do czynności około ruchu kolei żelaznej rozporządzeń prawnych, a szczególnie ustawy niniejszej; usuwać odkryte uchybienia i wady jak najspieszniej i sprawić by winowajcy odebrali karę prawem wyznaczoną.

§. 75.

b) Co do stanu, w jakim się budowa kolei znajduje.

W szczególności zaś inspekcya jeneralna, winna jest zwrócić uwagę swoję na stan, w jakim się znajdują budowa kolei, budynki, i inne do kolei należące przyrządy i nalegać na dyrekcye kierujące ruchem kolei, a wedle okoliczności na przedsiębiorstwa kolei, ażeby wszelkie z jakiejkolwiekbądź przyczyny powstające, bezpieczeństwu i regularności ruchu zagrażające wady, uchybienia i uszkodzenia jak najspiesznie poprawione i do porządku przyprowadzone zostały.

§. 76.

c) Pod względem środków ruchu.

Również inspekcya jeneralna ma obowiązek czuwać nad stanem, w jakim się znajdują środki ruchu (cały *fundus instructus* ruchu), tudzież środki potrzebne do uniknienia nieszczęść jakoteż do ratunku w razie takowych, ogólnie wszystkie w §. 2. wymienione przedmioty i nalegać na to, ażeby przedsiębiorstwa miały staranie o to, żeby przedmioty te zawsze w należytej ilości i w należytym stanie były pod ręką.

§. 77.

d) Pod względem porządku jazdy, taryf i postanowień co do obrotu osób i rzeczy.

Inspekcya jeneralna jest obowiązana baczyć na to, ażeby obwieszczony porządek jazdy, taryfy, i postanowienia co do obrotu osób i rzeczy, ściśle były zacho-

§. 72.

Die Direction ist für die Erfüllung dieser Verbindlichkeit verantwortlich.

Derselben steht aber auch das Recht zu, gegen die ihre Pflicht verletzenden Beamten und Diener nach Massgabe der diessfälligen Dienstesvorschriften und Instructionen, Ordnungs- und Disciplinarstrafen zu verhängen.

§. 73.

2. Von Seite der Generalinspection.

Die höhere Aufsicht und Controle zur Handhabung der Sicherheit und Ordnung des Betriebes der Eisenbahnen (u. z. sowohl bei Staats-, als bei Privatbahnen) wird von einer zu diesem Behufe aufzustellenden Generalinspection der Eisenbahnen (einem Generalinspector und den ihm untergeordneten Commissären) ausgeübt, deren Wirkungskreis durch eine besondere Dienstinstruction bestimmt ist. Diese Generalinspection untersteht unmittelbar dem k. k. Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten.

§. 74.

a) Im Allgemeinen.

Die Generalinspection ist im Allgemeinen verpflichtet, die genaue Befolgung aller sich auf den Eisenbahnbetrieb beziehenden gesetzlichen Anordnungen, und insbesondere des gegenwärtigen Gesetzes sorgfältig zu überwachen, die entdeckten Gebrechen so schnell als möglich zu beseitigen, und die Veranlassung zu treffen, dass die Schuldtragenden der gesetzlichen Ahndung unterzogen werden.

§. 75.

b) In Betreff des Bauzustandes der Bahn.

Insbesondere hat die Generalinspection ihr Augenmerk auf den Bauzustand der Bahn, der Bahngebäude und des anderen Bahnzugehöres zu richten, und die Betriebsdirectionen oder nach Umständen die Betriebs-Unternehmungen zu verhalten, alle, aus was immer für Ursachen entstehenden, die Sicherheit und Regelmässigkeit des Betriebes gefährdenden Mängel, Unvollkommenheiten und Schadhaftigkeiten auf das Schleunigste zu verbessern und ordnungsmässig herzustellen.

§. 76.

c) In Betreff der Betriebsmittel.

Auf gleiche Weise liegt der Generalinspection die Verpflichtung ob, den Zustand der Betriebsmittel (des ganzen Betriebs-Fundus-instrnctns), sowie der zur Verhütung von Unglücksfällen, und zur Rettung beim Eintritte derselben, erforderlichen Mittel, überhaupt alle im §. 2 gedachten Gegenstände zu überwachen, und die Betriebs-Unternehmungen anzuhalten, dafür zu sorgen, dass diese Gegenstände stets in der gehörigen Menge und Qualität vorhanden seien.

§. 77.

d) In Betreff der Fahrordnung, der Tarife und Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr.

Die Generalinspection ist verpflichtet, dafür zu sorgen, dass die kundgemachte Fahrordnung, die Tarife und die Bestimmungen über den Personen- und Sachenverkehr

wywane i wszelkie uzasadnione zażalenia w tym względzie jak najspieszniej były usunięte.

W razach przeszkody zachodzącej w ruchu kolei, lub w wydarzających się wypadkach nieszczęścia, inspekcya jeneralna ma prawo i obowiązek, żądania najspieszniejszej i najczynniejszej pomocy od przedsiębiorstwa (równie jak od wszystkich urzędników i sług przy kolei).

§. 78.

e) Pod względem urzędników i sług.

Inspekcya jeneralna ma także prawo i obowiązek doglądać czynności służbowych wszystkich urzędników i sług (tak przy kolejach rządowych jak prywatnych) i pociągać do surowej odpowiedzialności wszystkich tych, którzy się dopuszczą przekroczenia swych instrukcyj, lub niniejszej ustawy lub jakiegobądź zaniedbania swej służby, a to w miarę niniejszej ustawy, lub innych w tym wyględzie wydanych rozporządzeń, albo też według okoliczności podać ich właściwemu sądowi karnemu do ukarania.

§. 79.

aa) O władzy dyscyplinarnej służącej inspekcyi jeneralnej w ogólności.

Ważność jaką mają czynności około ruchu kolei żelaznej dla dobra powszechnego sprowadzają konieczność nadać inspekcyi jeneralnej władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami, ustanowionymi przy kolejach żelaznych rządowych i prywatnych, i upoważnić ją, nakładać na rzeczonych urzędników i sług, z wyjątkiem wspomnionych w §. 85 dyrektorów i członków dyrekcyi) w miarę przekroczeń służbowych, których się dopuszczą, a mianowicie na urzędników i sług przy kolejach żelaznych prywatnych, wspomnione w §. 80 kary porządkowe, na urzędników i sług zaś przy kolejach rządowych, wspomnione w §§. 80 i 81 kary porządkowe i dyscyplinarne (§. 83), tudzież wykonać takowe na urzędnikach i sługach przy kolejach żelaznych rządowych, a co do urzędników zaś i sług przy kolejach żelaznych prywatnych, podać ich do wiadomości dyrekcyi i nastawać na to, ażeby przez nią kary na nich wykonane zostały.

§. 80.

bb) O rozporządzeniach w celu utrzymania porządku.

Jako rozporządzenia w celu utrzymania porządku uważać się będzie.

1. N a p o m n i e n i e, t. j. proste przywołanie do pamięci urzędnika lub sługi obowiązków nań włożonych.

2. S k a r c e n i e s ł o w n e, t. j. ostra nagana za przekroczenie w służbie z wskazaniem oraz skutków prawnych w razie powtórnego przekroczenia obowiązków.

§. 81.

cc) O karach dyscyplinarnych.

Kary dyscyplinarne, które mogą być wymierzone na mocy niniejszej ustawy, są następujące:

1. Nagany, które należy połączyć z zagrożeniem surowych kar dyscyplinarnych, w razie powtórzenia.

genau beobachtet, und alle gegründeten Beschwerden in dieser Beziehung mit thunlichster Beschleunigung behoben werden.

In Fällen von Störungen im Bahnbetriebe oder eingetretenen Unglücksfällen ist die Generalinspection berechtiget und verpflichtet, von der Betriebs-Unternehmung (sowie von sämmtlichen Bahnbeamten und Dienern) die schleunigste und wirksamste Abhilfe anzusprechen.

§. 78.

e) *In Betreff der Beamten und Diener.*

Die Generalinspection hat ferner das Recht und die Verbindlichkeit, sämmtliche Beamte und Diener (sowohl der Staats-, als Privateisenbahnen) in ihren Dienstesverrichtungen zu überwachen, und alle diejenigen, welche sich eine Ausserachtlassung ihrer Instruction, oder dieses Gesetzes, oder was immer für eine Dienstesvernachlässigung zu Schulden kommen lassen, nach Massgabe dieses Gesetzes oder der sonstigen, in dieser Beziehung erlassenen Verordnungen zur strengen Verantwortung zu ziehen, oder nach Beschaffenheit des Falles dem competenten Strafgerichte zur Bestrafung anzuzeigen.

§. 79.

aa) *Disciplinargewalt der Generalinspection im Allgemeinen.*

Die Wichtigkeit des Eisenbahnbetriebes für das öffentliche Wohl macht es nothwendig, der Generalinspection in Betreff sämmtlicher an Staats- und Privatbahnen angestellten Beamten und Diener eine Disciplinargewalt einzuräumen, und dieselbe zu ermächtigen, gegen diese Beamten und Diener (mit Ausnahme der im §. 85 erwähnten Directoren und Directionsmitglieder) nach Massgabe des ihnen zu Schulden kommenden Dienstvergehens, und zwar gegen die Beamten und Diener der Privatbahnen die im §. 80 erwähnten Ordnungs-, und gegen die Beamten und Diener der Staatsbahnen die in den §§. 80 und 81 angeführten Ordnungs- und Disciplinarstrafen (§. 83) zu verhängen, und bei den Staatseisenbahnbeamten und Dienern auch zu vollziehen, bei den Privateisenbahnbeamten und Dienern aber der Direction anzuzeigen und darauf zu dringen, dass durch dieselbe deren Vollzug bewerkstelliget werde.

§. 80.

bb) *Verfügungen zur Erhaltung der Ordnung.*

Als Verfügungen zur Erhaltung der Ordnung werden erklärt:

1. Die Mahnung, d. i. die einfache Erinnerung an die dem Beamten oder Diener obliegenden Dienstpflichten.

2. Die Rüge, d. i. der eindringliche Tadel wegen eines vorgekommenen Dienstvergehens, mit Hinweisung auf die gesetzlichen Folgen wiederholter Pflichtverletzung.

§. 81.

cc) *Disciplinarstrafen.*

Die nach diesem Gesetze zu verhängenden Disciplinarstrafen sind:

1. Verweise, welche stets mit Androhung strengerer Disciplinarstrafen für den Fall der Wiederholung zu verbinden sind.

2. Kary pieniężne aż do kwoty wyrównywającej miesięcznej płacy, albo nagrodzie.
3. Zawieszenie w służbie na tak długo, jak długo trwa dochodzenie rzeczy w drodze dyscyplinarnej lub sądowej.
4. Oddalenie ze służby.

Według tego, jak się ze śledztwa okaże, iż winny według swych wiadomości lub usposobienia umysłu, albo też z powodu powtórnie okazanego braku potrzebnej pilności lub należnej uwagi do służby czynnej około ruchu w ogóle albo też do pewnej jej gałęzi zdolnym nie jest; wyrzeczone być może oddalenie jego ze służby albo na czas pewny, albo na zawsze, a to, albo w ogólności albo od pewnego tylko rodzaju czynności.

Przy oddaleniu czasowym należy także oznaczyć warunki, które wypełnić winien w razie przywrócenia go do służby.

§. 82.

dd) O orzeczeniach i środkach prawnych przeciw nim.

Powyżej rzeczone kary należy wymierzać według okoliczności, winę uciążających lub zwalniających, ze względem na stopień i rodzaj przestępstwa służbowego, na powtórzenie takowego, na niebezpieczeństwo większe lub mniejsze, jakie przez takowe sprowadzone zostało, lub na wielkość rzeczywistej szkody, przez nie zrządzonej.

Do wymierzania kar, wyrażonych w §. 80, 1) i 2), tudzież w §. 81, 1) 2) i 3), również do oddalenia ze służby personale strażników, upoważnieni są tak inspektor jeneralny, jakoteż komisarze eksponowani; oddalenie zaś ze służby urzędników i reszty personale służbowego, może zarządzić tylko sam inspektor jeneralny.

Każda takowa kara wyrzeczona być musi zresztą po uprzedniem w przepisanem porządku odbytem dochodzeniu lub śledztwie, wyrokiem należycie uzasadnionym, który w oryginale doręczony być winien ukaranemu, w wierzytelnym odpisie zaś, jego dyrekcyi przełożonej.

Przy dochodzeniu tego rodzaju, obowiązane są władze polityczne i władze do przestrzegania bezpieczeństwa ustanowione przyjść w pomoc inspekcyi jeneralnej (n. p. przez wysłuchanie świadków i t. p.).

Przeciw wszystkim wyż wspomnionym orzeczeniom, można wnieść zażalenie do c. k. ministerstwa handlu.

Zażalenie wniesione być winno najdalej w 14 dniach po doręczonem orzeczeniu i nie odracza skutku tegoż w przypadkach 3. i 4. §. 81.

§. 83.

ee) O tablicach kwalifikacyjnych.

Każda wyrzeczona kara ma być zanotowaną w tablicach kwalifikacyjnych (których formularze rząd oznaczy), prowadzić się mających o urzędnikach i sługach przy kolejach żelaznych.

2. Geldstrafen bis zu dem Betrage Eines Monatgehaltes oder Lohnes.

3. Die Dienstessuspension für die Dauer einer anhängigen Disciplinar- oder strafgerichtlichen Untersuchung.

4. Die Entfernung vom Dienste.

Auf diese Entfernung vom Dienste kann (wenn sich aus der Untersuchung zeigen sollte, dass der Schuldtragende nach seinen Kenntnissen oder seiner Gemüthsbeschaffenheit, oder des wiederholt bewiesenen Mangels an dem nöthigen Fleisse, oder der erforderlichen Aufmerksamkeit für den Betriebsdienst entweder überhaupt, oder für einen gewissen Zweig desselben nicht geeignet ist) entweder auf einen gewissen Zeitraum, oder für immer, u. z. entweder allgemein, oder für eine specielle Geschäftsführung erkannt werden.

Bei einer zeitlichen Ausschliessung sind auch die Bedingungen vorzuzeichnen, welche für den Fall der Wiederanstellung von dem Betreffenden zu erfüllen seyn werden.

§. 82.

dd) Erkenntnisse und Rechtsmittel dagegen.

Diese Strafen sind nach Massgabe der eintretenden Erschwerungs- oder Milderungs-Umstände mit Rücksicht auf den Grad und die Art des Dienstvergehens auf die allenfällige Wiederholung desselben, auf die hiedurch herbeigeführte grössere oder geringere Gefahr, oder die Grösse des verursachten wirklichen Schadens zu bemessen.

Zur Verhängung der im §. 80, 1. und 2. und der im §. 81, 1., 2. und 3. angeführten Strafen, so wie zur Entfernung des Wächterpersonales vom Dienste sind sowohl der Generalinspector, als auch die exponirten Commissäre ermächtiget; die Entfernung vom Dienste gegen Beamte und das übrige Dienstespersonale kann bloss der Generalinspector verfügen.

Jede diessfällige Strafe muss übrigens mit einem gehörig motivirten, dem Bestraften im Originale und seiner vorgesetzten Direction in ämtlicher Abschrift einzuhändigenden Erkenntnisse nach vorhergegangener ordnungsmässiger Erhebung oder Untersuchung ausgesprochen werden.

Bei einer solchen Untersuchung sind die Sicherheits- und politischen Behörden verpflichtet, der Generalinspection (z. B. durch Einvernehmung von Zeugen etc.) hilfreiche Hand zu leisten.

Gegen alle vorerwähnten Erkenntnisse kann die Beschwerde an das Handelsministerium gerichtet werden.

Diese Beschwerde ist längstens 14 Tage nach zugestelltem Erkenntnisse einzubringen, und hat in den Fällen 3 und 4 des §. 81 keine aufschiebende Wirkung.

§. 83.

ee) Qualificationstabellen.

Jede zuerkannte Strafe ist in den über die Eisenbahnbeamten und Diener zu führenden Qualificationstabellen (deren Formulare die Staatsverwaltung festsetzen wird) gehörig anzumerken.

§. 84.

ff) O wykonaniu orzeczeń.

Dyrekcye kierujące czynnościami około ruchu kolei żelaznych rządowych, równie jak dyrekcye towarzystw prywatnych przedsiębiorących koleje żelazne, obowiązane są wykonywać orzeczenia, wypadłe na mocy niniejszej ustawy, tudzież wypełniać chętnie wszelkie rozporządzenia inspekcyi jeneralnej, wydawane w celu utrzymywania porządku i bezpieczeństwa w czynnościach około kolei żelaznej.

W szczególności nie wolno bez osobnego pozwolenie ministra handlu, przemysłu i budowli publicznych, używać osoby oddalonej ze służby orzeczeniem prawomocnem, przy żadnej kolei żelaznej w państwie austryackiem do tej czynności, której wyrok dotycze.

§. 85.

g) O karach przeciw dyrekcyi i członkom przedsiębiorstw.

Gdyby dyrekcya kolei żelaznych rządowych, lub dyrekcya towarzystwa kolei prywatnej, wahała się wypełnić niezwłocznie orzeczenia lub rozporządzenia inspekcyi jeneralnej, lub gdyby nadspodziewanie członkowie dyrekcyi sami dopuścili się jakiego przewinienia, czyli to przez czynność, czyli też przez zaniechanie jakiego przestępstwa niniejszej ustawy lub innych wydanych o ruchu kolei żelaznych rozporządzeń; natenczas inspekcya jeneralna obowiązaną jest uczynić o tem bezzwłocznie relacyę do c. k. ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych.

C. k. ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych, ma w takich razach prawo wymierzyć przeciw dyrektorom kolei żelaznych, tak rządowych jak prywatnych, wspomnione w §. 81 kary dyscyplinarne, a przy kolejach żelaznych prywatnych, oprócz tego nałożyć na członków towarzystwa kolei żelaznych prywatnych przez władzę odpowiednią kary prawem ustanowione.

Również mają prawo dotyczące namiestnikostwa, na mocy uchwał zapadłych w drodze kolegialnej zmusić przedsiębiorstwa kolei żelaznych prywatnych karami pieniężnemi od 100 do 2000 złtr. m. k. lub innemi środkami prawnemi, ażeby wypełniały w terminie oznaczonym obowiązki, jakie na nich ciążą pod względem bezpieczeństwa i porządku.

Kary pieniężne winny są namiestnikostwa ściągnąć po bezskutecznym terminu upływie. Gdyby kolej, lub środki ruchu zeszły do takiego stanu, iżby przez to zagrożone zostało bezpieczeństwo użycia i ruchu jej, wówczas ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych, winno zastanowić ruch na całej kolei lub na dotyczącej osobnej jej przestrzeni, a w razie potrzeby, zarządzić naprawienie jej przez rząd kosztem towarzystwa.

§. 84.

ff) Ausführung der Erkenntnisse.

Die Betriebsdirectionen der Staatseisenbahnen, sowie die Direction der Privat-Eisenbahnvereine sind verpflichtet, die nach Vorschrift dieses Gesetzes gefällten Erkenntnisse in Vollzug zu setzen, sowie allen zur Handhabung der Ordnung und Sicherheit des Eisenbahnbetriebes erlassenen Verfügungen der Generalinspection willige Folge zu leisten.

Insbesondere darf ein durch rechtskräftiges Erkenntniss entlassenes Individuum bei keiner Eisenbahn in dem österreichischen Reiche zu dem Geschäfte, für welches das Urtheil lautet, ohne besondere Bewilligung des Ministers für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten verwendet werden.

§. 85.

3 Strafen gegen die Direction und Mitglieder der Unternehmungen.

Sollte eine Betriebsdirection der Staatseisenbahnen, oder eine Direction eines Privateisenbahn-Vereines sich weigern, die Erkenntnisse oder Anordnungen der Generalinspection ungesäumt in Vollzug zu setzen, oder sollte wider Vermuthen den Directionsmitgliedern selbst irgend ein Verschulden, sei es durch eine Handlung oder Unterlassung, eine Uebertretung dieses Gesetzes oder sonstiger in Bezug auf den Eisenbahnbetrieb erlassenen Verordnungen zur Last fallen, so ist die Generalinspection verpflichtet, hievon ohne Verzug dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten die Anzeige zu machen.

Das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten ist in solchen Fällen berechtiget, gegen die Betriebsdirectoren der Staats- und Privateisenbahnen die im §. 81 erwähnten Disciplinarstrafen in Anwendung zu bringen, und bei Privateisenbahnen überdiess die etwa schuldtragenden Mitglieder des Privateisenbahn-Vereines selbst durch die competente Behörde zur gesetzlichen Strafe zu ziehen.

Auch haben die betreffenden Statthaltereien das Recht, über im Collegialwege gefasste Beschlüsse die Privateisenbahn-Unternehmungen durch Geldbussen von 100 fl. bis 2000 fl. C. M. oder durch sonstige gesetzliche Mittel anzuhalten, die denselben in Betreff auf Sicherheit und Ordnung obliegenden Verbindlichkeiten innerhalb eines anzuberaumenden Termines zu erfüllen.

Die diessfälligen Geldbussen sind nach fruchtlosem Verstreichen des Termines durch die Statthaltereien einzutreiben. Wären die Bahn- oder die Betriebsmittel in einen solchen Zustand gekommen, dass dadurch die Sicherheit der Benützung und des Betriebes gefährdet werden, so ist von dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten der Betrieb auf der ganzen Bahn, oder den betreffenden einzelnen Strecken einzustellen und nöthigenfalls die Herstellung von Seite des Staates auf Kosten des Vereines zu veranlassen.

§. 86.

4. O PRZEZNACZENIU KAR PIENIĘŻNYCH.

Wszystkie kary pieniężne wymierzone w drodze dyscyplinarnej, przepadają na korzyść funduszu pensyonowania przedsiębiorstwa kolei żelaznej, lub gdy nie istnieje takowy fundusz pensyonowania, lub gdy przedsiębiorstwo prywatne karę płaci, na rzecz funduszu ubogich tego miejsca lub tej gminy, gdzie zasądzony zamieszkuje.

§. 87.

5. O ZAKAZANYCH PRAWAMI KARNEMI CZYNNOŚCIACH OSÓB PRZY KOLEI USTANOWIONYCH.

Gdyby która z osób przy kolei ustanowionych dopuściła się pod względem ruchu kolei, czynu lub zaniechania zakazanego powszechnemi prawami karnemi, wówczas spada nań także kara zagrożona w ustawach karnych, którą wymierzyć winien właściwy sąd karny.

W takim razie należy wprawdzie postępowanie dyscyplinarne przeprowadzić niezawiśle od czynności urzędowych sądu karnego, a nawet i wtenczas gdyby ze strony sądu karnego wypadło orzeczenie uwalniające; orzeczoną zaś karę dyscyplinarną (z wyjątkiem wymaganego już przedtem zawieszenia w służbie, należy wykonać dopiero po ukończeniu czynności urzędowej sądu karnego, a przy wykonaniu kary dyscyplinarnej także wzgląd mieć na orzeczenie kary, przez sąd karny wydane.

§. 88.

6. O KOSZTACH DOZORU.

Koszta inspekcyi jeneralnej w powszechności pokryte będą przez rząd; przedsiębiorstwa zaś kolei żelaznej obowiązane są urzędnikom inspekcyi jeneralnej, tudzież urzędnikom politycznym i policyjnym w podróżach służbowych, odbywanych w sprawach kolei żelaznej, udzielić bezpłatne bilety podróżne do wagonów klasy pierwszej.

§. 89.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych prywatnych, obowiązane są nadto wynagrodzić administracyi państwa w summie ryczałtowej, mającej być oznaczoną przez dotyczące ministerstwo, owę zwyżkę w wydatkach, która przypada na wysokie eraryum z powodu dotyczącej kolei, tak za właściwy dozór policyjny (w szczególności według rozdziału II^go^ ustawy), jakoteż za przestrzeganie przepisów co do dochodów skarbowych niestałych.

Również przedsiębiorstwa kolei winny mieć staranie, ażeby do uskutecznienia czynności urzędowych, wystawione i utrzymywane były potrzebne lokalności urzędowe niemniej też w przypadkach, w których dotyczące ministerstwo uzna to za potrzebne, postarać się należy o przyzwoite pomieszczenie urzędników i sług.

§. 90.

7. O NADZORZE I PRZESTRZEGANIU ZE STRONY ORGANÓW POLICYJNYCH.

Lubo podług powyższych zasad nadzór i kontrola bezpośrednia ruchu kolei żelaznej pod względem techniczno-administracyjnym, należy do inspekcyi jeneralnej, a w

§. 86.

4. Verwendung der Disciplinar-Strafgelder.

Sämmtliche nach diesem Gesetze im Disciplinarwege verhängten Geldbussen verfallen dem Pensionsfonde der Eisenbahn-Unternehmung, oder falls kein solcher Pensionsfond vorhanden ist, wenn die Privat-Unternehmung als solche die Strafe zahlt, dem Armenfonde des Ortes oder der Gemeinde, wo der Verurtheilte seinen Aufenthalt hat.

§. 87.

5. Strafgerichtlich verpönte Handlungen der Angestellten der Bahn.

Sollte ein Angestellter der Bahn in Bezug auf den Bahnbetrieb sich irgend einer in den allgemeinen Strafgesetzen für strafbar erklärten Handlung oder Unterlassung schuldig machen, so trifft denselben auch die in den Strafgesetzen verhängte Strafe, welche von dem competenten Strafgerichte zuzuerkennen ist.

Für einen solchen Fall ist das Disciplinarverfahren zwar unabhängig von der strafgerichtlichen Amtshandlung und selbst eines allenfälligen strafgerichtlichen Freisprechungs-Erkenntnisses durchzuführen; die zuerkannte Disciplinarstrafe aber (mit Ausnahme einer etwa noch früher erforderlichen Dienstessuspension) erst nach beendeter strafgerichtlicher Amtshandlung in Vollzug zu setzen, sowie bei Vollziehung dieser Disciplinarstrafe auf das von dem Strafgerichte gefällte Straferkenntniss gehörige Rücksicht zu nehmen.

§. 88.

6. Kosten der Aufsicht.

Die Kosten der Generalinspection werden im Allgemeinen vom Staate bestritten, dagegen sind die Eisenbahn-Unternehmungen verpflichtet, den Beamten der Generalinspection und den politischen und polizeilichen Beamten bei den in Angelegenheiten der Eisenbahn vorkommenden Dienstreisen Freikarten der ersten Wagenclasse zu ertheilen.

§. 89.

Die Betriebs-Unternehmungen der Privateisenbahnen sind ferner verpflichtet, der Staatsverwaltung mittelst einer von dem betreffenden Ministerium festzusetzenden Pauschalsumme, denjenigen Mehraufwand zu ersetzen, welcher dem h. Aerar aus Anlass der bezüglichen Bahn, für die eigentliche Polizeiaufsicht (insbesondere nach Abschnitt II dieses Gesetzes) und für die gefällsämtliche Ueberwachung zur Last fällt.

Auch haben die Betriebs-Unternehmungen zum Behufe der Vornahme der bezüglichen Amtshandlungen für die Herstellung und Erhaltung der erforderlichen Amtslocalitäten, sowie in Fällen, wo es von dem competenten Ministerium für nothwendig erkannt werden sollte, für die anständige Unterkunft der betreffenden Beamten und Diener Sorge zu tragen.

§. 90.

7. Aufsicht und Ueberwachung von Seite der Polizeiorgane.

Obgleich nach den vorstehenden Grundsätzen die unmittelbare Aufsicht und Controle des Eisenbahnbetriebes in technisch-administrativer Beziehung der Generalinspec-

ostatniej instancyi do c. k. ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych, obowiązane są także i przedsiębiorstwa kolei żelaznych, równie jak urzędnicy i słudzy takowych, przestrzegać ogólnie ustaw policyjnych, a w tym względzie stoją takowi pod dozorem organów bezpieczeństwa i władz politycznych.

§. 91.

8. O MOCY OBOWIĄZUJĄCEJ PRZEPISÓW DLA PRZEDSIĘBIORSTW KOLEI ŻELAZNYCH UPRZYWILEJOWANYCH I USANKCYONOWANYCH.

Zawartym w niniejszej ustawie przepisom i obowiązkom, podlegają także przedsiębiorstwa już ukoncesyonowane i uprzywilejowane od dnia, w którym niniejsza ustawa wstąpi w wykonanie.

Tylko wedle przepisu niniejszej ustawy sprawiać można nowe środki ruchu. Te, które już są sprawione, muszą najdalej w lat 5 (od dnia, w którym niniejsza ustawa obowiązywać zacznie) stosownie do jej przepisu być zmienione, jeżeli ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych na prośbę przedsiębiorstw, nie dozwoli do tego wyjątkowo terminu dłuższego.

§. 92.

Dla kolei żelaznych, na których ruch odbywa się za pomocą innej siły, a nie za pomocą maszyn parowych, wydane będzie stosowne rozporządzenie co do porządku czynności takiego ruchu z uwzględnieniem postanowień niniejszej ustawy, dających się zastosować do właściwych onychże stosunków.

II. O obowiązkach osób (publiczności) używających kolei żelaznej, lub z takową wchodzących w stosunki.

§. 93.

a) **Obowiązanie ogólne.**

Osoby, używające kolei do podróży lub do przesełania rzeczy, winny się zachować według przepisów postanowionych i ogłoszonych co do przewożenia; przestrzegać ściśle przepisów wydanych dla utrzymania porządku, regularności i bezpieczeństwa ruchu, i wypełniać to chętnie, co wskazać za dobre uzna w tym względzie personale dozorowe i pociągowe.

§. 94.

b) **O dokumentach do podróży i czynności urzędów celnych.**

Każdy podróżny, chcący jechać koleją, winien przestrzegać ściśle przepisów, wydanych co do dokumentów potrzebnych do podróży i poddać rzeczy pod czynność urzędu celnego tam, gdzie to jest przepisane.

Niniejszy przepis winien być wyraźnie namieniony w warunkach przyjmowania, publicznie ogłosić się mających.

tion, und in höchster Instanz dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten zusteht, so sind doch auch sowohl die Eisenbahn-Unternehmungen, als auch die Beamten und Diener derselben verpflichtet, die allgemeinen Polizeigesetze zu befolgen, und unterstehen in dieser Beziehung der Ueberwachung der Sicherheitsorgane und politischen Behörden.

§. 91.

8. Verbindlichkeiten der Vorschriften für die privilegirten und concessionirten Eisenbahn-Unternehmungen.

Den in diesem Gesetze enthaltenen Vorschriften und Verpflichtungen sind auch die bereits concessionirten und privilegirten Eisenbahn-Unternehmungen vom Tage, an welchem dieses Gesetz in Wirksamkeit tritt, unterworfen.

Neue Anschaffungen von Betriebsmitteln können bloss nach Vorschrift dieses Gesetzes stattfinden. Die bereits Vorhandenen müssen längstens binnen 5 Jahren (vom Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes gerechnet) nach Vorschrift derselben umgeändert werden, wenn nicht über Einschreiten der Betriebs-Unternehmungen von Seite des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten eine längere Frist ausnahmsweise zugestanden wird.

§. 92.

Für Eisenbahnen, welche mit anderen Kräften als Dampfmaschinen betrieben werden, wird durch eine besondere Betriebs-Ordnung mit Benützung der auf die eigenthümlichen Verhältnisse derselben passenden Bestimmungen des vorliegenden Gesetzes das Geeignete bestimmt.

II. Verpflichtungen derjenigen Personen (des Publikums), welche die Eisenbahn benützen, oder sonst mit derselben in Beziehung kommen.

§. 93.

a) Allgemeine Verpflichtung.

Diejenigen Personen, welche die Bahn zur Reise oder zur Versendung von Sachen benützen, haben sich nach den für die Beförderung festgesetzten und veröffentlichen Bedingungen zu benehmen, die für die Aufrechthaltung der Ordnung, Regelmässigkeit und Sicherheit des Bahnbetriebes erlassenen Vorschriften genau zu beobachten, und den Weisungen, welche etwa das Aufsichts- und Zugspersonale in dieser Beziehung zu ertheilen für nöthig findet, willige Folge zu geben.

§. 94.

b) Reiseurkunden und gefällsämtliche Amtshandlung.

Jeder Reisende, der auf der Bahn befördert werden will, hat die rücksichtlich der Reiseurkunde erlassenen gesetzlichen Vorschriften genau zu befolgen, und die einer gefällsämtlichen Behandlung unterliegenden Sachen derselben gehörig zu unterziehen.

Diese Vorschrift ist ausdrücklich in den öffentlich kundzumachenden Aufnahmsbedingungen zu bemerken.

§. 95.

c) O wsiadaniu i wysiadaniu.

Podróżni winni są wstrzymać się od wsiadania i wysiadania w czasie, kiedy pociąg jest w biegu, tudzież nie otwierać niepotrzebnie drzwi i nie wychodzić na stopień.

§. 96.

d) O wstępowaniu na kolej.

Osobom nie należącym do personale służbowego lub roboczego przy kolei, lub nie zaopatrzonym osobnem na to pozwoleniem, nie wolno wstępować na kolej i na miejscowości do takowej należące, na skarpy, bermy (ścieżki u spodu grobli nad fossą), rowy, wyjąwszy na miejscach w dworcach kolejowych, przeznaczonych do wchodu i wychodu, do wsiadania i wysiadania, na punktach do przekraczania kolei oznaczonych, nakoniec w lokalnościach do przesełek rzeczy przeznaczonych.

Niewolno samowolnie otwierać szrank kolejowych, ani też podłazić lub przechodzić przez takowe; wtenczas tylko wolno przechodzić przez kolej, nie zatrzymując się wszakże na niej, jeżeli szranki zaporowe są otworzone, lub kiedy personale do dozoru kolei postanowione, takowe otworzyło.

Wozy z zaprzęgiem zwierzęcym, tudzież konie wierzchowe, nie powinny się, oczekując otwarcia szranków, zbyt blisko przysuwać do kolei; ostrzeżeń zaś personale dozorującego w tym względzie ściśle słuchać należy.

§. 97.

W bezpośredniej bliskości kolei, mogą się paść zwierzęta tylko pod ścisłym dozorem; należy się przy tem starać o to, ażeby nie wstępowały na kolei i miejsca do niej należące, ani też żeby zagród nie przekraczały i nie płoszyły się przy przejeździe pociągów.

§. 98.

e) O uszkodzeniu i zmianie kolei.

Zakazane jest wszelkie uszkodzenie, wszelkie przesunięcie lub zmienienie na kolei i należących do niej miejscowościach, nietylko na szynach, lecz także na tamach, bermach, rowach i budynkach, ogrodzeniach, szrankach zaporowych, tablicach z ostrzeżeniami, słupach celnych, skazówkach milowych, przyrządach do dawania sygnałów i t. d. — również surowo zakazuje się kłaść rzeczy jakiegobądź rodzaju na szyny od kolei, lub obok takowych w zakresie kolei, lub miejsc do niej należących, lub naśladować sygnały.

W końcu zakazanem jest podróżnym uszkadzać w jakibądź sposób środki do utrzymywania ruchu na kolei.

§. 99.

f) O sąsiadach kolei i o zachowaniu się w jej bliskości.

W pobliżu kolei niewolno sąsiadom nic zakładać, stawiać lub budować, coby groziło bytowi kolei i rzeczy do niej należących i przeszkadzało regularnemu i bezpiecznemu jej używaniu, lub coby sprowadzić mogło niebezpieczeństwo pożaru. Przy

§. 95.

c) Auf- und Absteigen.

Jeder Reisende hat sich des Auf- und Absteigens, während der Zug im Gange ist, des unnöthigen Oeffnens der Thüre und Betretung der Plattform zu enthalten.

§. 96.

d) Betreten der Bahn.

Personen, die nicht zum Dienst- oder Arbeitspersonale der Bahn selbst gehören, oder die mit einer besonderen Erlaubniss hiezu nicht versehen sind, dürfen die Bahn, die dazu gehörigen Räume, Böschungen, Bermen, Gruben etc. nicht betreten, ausgenommen an den für die Zu- und Abgänge, und für das Auf- und Absteigen festgesetzten Plätzen der Bahnhöfe, an den zum Uebergange über die Bahn festgesetzten Puncten, endlich in den zur Versendung gewidmeten Localitäten.

Das eigenmächtige Eröffnen der Bahnschranken, sowie das Durchschlüpfen oder Uebersteigen derselben ist untersagt; der Uebergang über die Bahn ist bloss gestattet, jedoch ohne auf derselben zu verweilen, wenn die Absperrschranken offen angetroffen werden, oder nachdem deren Eröffnung durch das Bahnaufsichtspersonale stattgefunden hat.

Die mit Thieren bespannten Fuhrwerke, dann Reitpferde und Treibvieh dürfen beim Zuwarten auf die Eröffnung der Schranken, der Bahn nicht zu nahe kommen; den diessfälligen Warnungen des Aufsichtspersonales ist genau Folge zu leisten.

§. 97.

In der unmittelbaren Nähe der Bahn dürfen Thiere bloss unter sorgfältiger Aufsicht weiden, und es ist dafür Sorge zu tragen, dass sie die Bahn und das Zugehör nicht betreten, oder die Einfriedungen überschreiten und nicht bei der Vorüberfahrt der Züge scheu werden.

§. 98.

e) Beschädigung und Veränderung an der Bahn.

Jede Beschädigung, jede Verrückung oder Veränderung an der Bahn und ihrem Zugehöre, folglich nicht bloss an dem Geleise, sondern auch an den Dämmen, Bermen, Gräben und an den Bauobjecten, Einfriedungen, Verschliess-Schranken, Warnungstafeln, Gefällssäulen, Meilenzeigern, Signalvorrichtungen etc. ist verboten, ebenso ist es strengstens verboten, Gegenstände was immer für einer Art auf die Bahnschienen, oder neben dieselben im Bereiche der Bahn oder des Zugehöres zu legen, oder Signale nachzuahmen.

Den Reisenden ist endlich jede Beschädigung der Fahrbetriebsmittel untersagt.

§. 99.

f) Anrainer der Bahn und Benehmen in der Nähe derselben.

In der Umgebung der Bahn dürfen von den Anrainern Anstalten nicht getroffen oder Herstellungen nicht ausgeführt werden, welche den Bestand der Bahn oder ihres Zugehöres oder die regelmässige und sichere Benützung derselben gefährden, oder welche eine Feuers-

zmianach co do pokładu miejscowości, przez które miejsce, gdzie zmiana ma nastąpić, zbliżyć się ma do własności kolei, tudzież do budowli mających być przedsiębranemi w zakresie uznanym za niebezpieczny od ognia, należy zawsze uzyskać wprzód pozwolenie władzy powołanej do nadzoru kolei, równie jak dotyczącej władzy politycznej.

Nie należy trzymać na składzie pod gołym niebem materyj łatwo się zapalających w obrębie kolei niebezpiecznym od ognia i baczyć na to, aby miejscowości przeznaczone do przechowywania przedmiotów przez się bezpiecznych od ognia, lecz przy schowaniu niebezpiecznych, należycie zamknięte były.

Płody ziemi gotowe do zwiezienia, należy trzymać w jak największem oddaleniu od kolei; tudzież należy przy zakładaniu lasów i przy sadzeniu drzew w ogólności na to uważać, ażeby kolej przez drzewa wiatrem wyrywane nie była zarzuconą.

§. 100.

Karczowanie lasów, krzaków i krzewów, wycinanie i spuszczanie drzew pojedynczych, wypędzanie bydła na paszę, kopanie piasku lub gliny, a w ogólności każdą czynność, przez którą ziemia zruszoną być, lub przedmioty na kolej spadać, albo przez którą ziemia zesuwać się lub kamienie odpadać mogą, zakazuje się na tych miejscach i punktach gruntów, które przez władzę do tego powołaną wyraźnie w tym celu naznaczone zostały.

§. 101.

g) O czuwaniu nad niniejszemi przepisami.

Przełożeni gmin, organa bezpieczeństwa i w ogólności władze polityczne, obowiązane są czuwać nad ścisłem pełnieniem poprzedzających przepisów (oddziału II^go niniejszej ustawy), dawać najczynniejszą asystencyę w tym względzie personale do nadzoru postanowionemu, przytrzymywać przestępców i oddawać takowych do ukarania właściwej władzy sądowej.

§. 102.

Osoby ustanowione przy kolei, mają prawo przytrzymać przestępców powyższych przepisów, nie słuchającyeh napomnień im danych, lub takich, którzy już popełnili czyn narażający na niebezpieezeństwo czynności kolei żelaznej, w takich przypadkach, w których nie znajduje się pod ręką pomoc policyi (władzy politycznej) lub władzy sądowej — i oddać takowych najbliższej władzy politycznej, sądowej, lub prokuratoryi do dalszego z nimi postępowania.

W celu wykonywania tego, na urzędników i sług przy kolei przeniesionego zakresu działania policyjnego, równie jak dla sumiennego pełnienia obowiązków swych w ogólności, odbiera rząd przysięgę od tych urzędników i sług, także i przy kolejach żelaznych prywatnych, którzy według okoliczności miejscowych mają dozór nad koleją, nad zakładami do niej należącemi i nad publicznością, która jej używa.

gefahr herbeiführen könnten. In Terrainsveränderungen, wodurch die Stelle, wo die Veränderung vorgenommen werden soll, dem Bahneigenthume näher gerückt würde, dann zu Bauführungen, welche in dem als feuergefährlich erklärten Bereiche vorgenommen werden wollten, muss immer vorläufig die Bewilligung der zur Oberaufsicht über den Betrieb berufenen, sowie von der betreffenden politischen Behörde eingeholt werden.

Die freie Lagerung von leicht feuerfangenden Stoffen im Bereiche der Feuersgefahr der Bahn ist zu vermeiden, für den gehörigen Verschluss der an und für sich zwar feuersicheren, aber zur Aufbewahrung feuergefährlicher Gegenstände gewidmeten Räume stets zu sorgen.

Die zur Einfuhr bereit liegenden Feldfrüchte sind in thunlichste Entfernung von der Bahn zu bringen, endlich ist bei Waldanlagen und überhaupt bei Baumpflanzungen auf die Beseitigung der Möglichkeit, dass durch Windbrüche die Bahn verlegt würde, Rücksicht zu nehmen.

§. 100.

Das Abtreiben der Waldungen, Gebüsche oder Sträuche, das Fällen oder Herablassen einzelner Bäume, das Austreiben des Viehes auf die Weide, die Gewinnung von Schotter, das Graben von Lehm und überhaupt jede Handlung, durch welche das Erdreich aufgelockert wird, Gegenstände auf die Bahn fallen, Erdrutschungen oder Steinablösungen hervorgebracht werden können, ist auf denjenigen Strecken und Puncten der Grundstücke, welche von der dazu berufenen Behörde ausdrücklich aus diesem Anlasse bezeichnet worden sind, untersagt.

§. 101.

g) *Ueberwachung dieser Vorschriften.*

Die Gemeinde-Vorstände, die Sicherheitsorgane und überhaupt die politischen Behörden sind verpflichtet, über die genaue Befolgung der vorstehenden Vorschriften (des Abschnittes II dieses Gesetzes) zu wachen, dem mit der Aufsicht betrauten Bahnpersonale in dieser Beziehung die wirksamste Assistenz zu leisten, die Uebertreter nach Umständen in Gewahrsam zu nehmen, und der competenten Gerichtsbehörde zur Bestrafung zu übergeben.

§. 102.

Die Angestellten der Bahn sind berechtiget, Uebertreter der bemerkten Vorschriften, welche den an sie ergangenen Ermahnungen nicht Folge leisten, oder eine die Sicherheit des Betriebes störende oder sie gefährdende Handlung bereits verübt haben, in Fällen, wo die Hilfe der Polizei (politischen) oder richterlichen Behörde nicht sogleich bei der Hand ist, anzuhalten, und der nächsten politischen Staatsanwaltschafts- oder richterlichen Behörde zur weiteren Behandlung zu übergeben.

Behufs der Ausübung dieses den Bahnbeamten und Dienern übertragenen polizeilichen Wirkungskreises, sowie zum Behufe der gewissenhafteren Erfüllung ihrer Verbindlichkeiten überhaupt werden diejenigen Bahnbeamten und Diener, welchen nach den Localverhältnissen die Aufsicht über die Bahn, die hierzu gehörigen Anstalten, und das die Bahn benützende Publikum zusteht, auch auf Privatbahnen von der Staatsverwaltung in Eid genommen werden.

Zaprzysięgli w ten sposób urzędnicy i słudzy kolei, doznają co się tycze służbowych ich czynności tej samej opieki prawa naprzeciw publiczności jak inni urzędnicy administracyjni.

§. 103.

Wszelka czynność lub wszelkie opuszczenie, nadwerężające przepisy niniejszej ustawy, karać się będzie w miarę takowej i wedle postanowień ustawy karnej powszechnej.

Baumgartner m. p.

TREŚĆ.

I. O OBOWIĄZKACH TYCZĄCYCH SIĘ PRZEDSIĘBIORSTW KOLEI ŻELAZNYCH I OSÓB PRZY NICH USTANOWIONYCH.

Die auf solche Weise beeideten Bahnbeamten und Diener geniessen rücksichtlich ihrer Dienstverrichtungen gegenüber dem Publikum auch auf Privatbahnen den gesetzlichen Schutz gleich anderen öffentlichen Verwaltungsbeamten.

§. 103.

Jede Handlung oder Unterlassung gegen die Vorschrift dieses Gesetzes wird nach Massgabe desselben und nach den Bestimmungen des allgemeinen Strafgesetzes geahndet.

Baumgartner m. p.

Inhalt.

cc) O karach dyscyplinarnych.
dd) O orzeczeniach i środkach prawnych przeciw takowym.
ee) O tabelach kwalifikacyjnych.
ff) O wykonaniach orzeczeń.
3. O karach przeciw dyrekcyom i członkom przedsiębiorstw kolei.
4. O przeznaczeniu kar pieniężnych.
5. O zakazanych prawami karnemi czynnościach osób przy kolei ustanowionych.
6. O kosztach nadzoru.
7. O nadzorze i dostrzeganiu ze strony władz policyjnych.
8. O mocy obowiązującej niniejszych przepisów dla przedsiębiorstw kolei żelaznej już uprzywilejowanych i ukoncesyonowanych.

II. O OBOWIĄZKACH OSÓB (publiczności) UŻYTEK Z KOLEI ŻELAZNYCH ROBIĄCYCH, LUB WCHODZĄCYCH W STYCZNOŚĆ Z TAKOWEMI.

a) O obowiązkach ogólnych.
b) O dokumentach do podróży potrzebnych, i o czynnościach urzędów co do dochodów skarbowych.
c) O wsiadaniu i wysiadaniu.
d) O wstępywaniu na kolej.
e) O uszkodzeniu i zmianach na kolei.
f) O graniczących z koleją i o postępowaniu w bliskości takowej.
g) O przestrzeganiu przepisów niniejszych.

Poprawka.

Na str. 1ej części tej po słowach:

„ZAŁĄCZENIE DO N. 1.“

położyć

„Porządek czynności przy kolejach żelaznych.“

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część II.

Wydana i rozesłana: dnia 10. Stycznia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

II. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Jänner 1852.

Część II.

Wydana i rozesłana dnia 10. Stycznia 1852.

2.

Patent cesarski z dnia 31. Grudnia 1851.

obowiązujący w całym obrębie państwa,

w skutek którego odjęto ustawie konstytucyjnej z 4. Marca 1849 r. (Nr. 150. dzien. pr. pańs.) wszelka moc prawa; jednakże wyraźnie potwierdzono równość wszystkich przynależących państwa w obliczu prawa, z niedozwoleniem oraz i zniesieniem wszelkiego chłopskiego węzła poddaństwa lub zależności i połączonych z nim powinności; dalej ustanowiono szereg zasad w najważniejszych i najwięcej pośpiechu wymagających kierunkach ustawodawstwa organicznego, z tem zastrzeżeniem, iż do chwili, w której ogłoszone będą ustawy, według tychże zasad wypracować się mające, zachowane być winny ustawy dotąd obowiązujące.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piaceney i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

W skutek rozporządzeń Naszych z dnia 20. Sierpnia 1851, poddaną została ustawa konstytucyjna z 4. Marca 1849 pod ścisłe rozpoznanie tak w Naszej Radzie ministrów jak w Naszej Radzie Stanu.

Ponieważ odbyte nad rzeczoną ustawą konstytucyjną narady, wykazały, iż takowa, nie tylko w zasadach swoich nie odpowiada stosunkom państwa austryackiego, lecz też i co do składu postanowień swoich, niepodobną jest do wykonania; przeto po starannem

II. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Jänner 1852.

2.

Kaiserliches Patent vom 31. December 1851,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit die Verfassungs-Urkunde vom 4. März 1849, Nr. 150 des R. G. B., ausser Gesetzeskraft erklärt, jedoch die Gleichheit aller Staats-Angehörigen vor dem Gesetze, sowie die Unzulässigkeit und die Abstellung jedes bäuerlichen Unterthänigkeits oder Hörigkeits-Verbandes und der damit verbundenen Leistungen ausdrücklich bestätiget, ferner für die zunächst wichtigsten und dringendsten Richtungen der organischen Gesetzgebung eine Reihe von Grundsätzen festgestellt, bis zur Kundmachung der hiernach auszuarbeitenden Gesetze aber die Beobachtung der dermalen in Wirksamkeit bestehenden Gesetze angeordnet wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

In Folge Unserer Anordnungen vom 20. August 1851, haben eindringende Untersuchungen der Verfassungs-Urkunde vom 4. März 1849, in Unserem Minister- und in Unserem Reichsrathe stattgefunden.

Da nach dem Ergebnisse der gepflogenen Berathungen die bezogene Verfassungs-Urkunde weder in ihren Grundlagen den Verhältnissen des österreichischen Kaiserstaates angemessen, noch in dem Zusammenhange ihrer Bestimmungen ausführbar sich darstellt,

rozważeniu wszystkich powodów, widzimy się obowiązkiem panowania Naszego zmuszonymi, wspomnioną ustawę konstytucyjną z dnia 4. Marca 1849 r. ogłosić niniejszem pozbawioną wszelkiej dalszej mocy i działalności prawnej.

Potwierdzamy wyraźnie równość w obliczu prawa wszystkich przynależących państwa, niedopuszczając, ażeby zaprowadzonym był wszelki na mocy osobnych ustaw za słusznem wynagrodzeniem dawniej uprawnionych zniesiony już węzeł poddaństwa, lub zależności chłopskiej, z którym upadają oraz wszelkie połączone z nim powinności dawniejsze.

Ażeby zaprowadzić urządzenia, odpowiednie tak potrzebom różnych ludów Naszych, jak warunkom pomyślności wszystkich klas ich, i zdolne oraz utwierdzić potęgę rządu Naszego dla ustalenia zewnętrznego i wewnętrznego bezpieczeństwa, jedności i dzielności państwa, postępować się będzie drogą doświadczenia i starannego dochodzenia wszystkich stosunków, na której powzięte ustawy organiczne stopniowo do skutku doprowadzone zostaną.

Polegając na tej uwadze, po wysłuchaniu zdań Naszej Rady Ministrów i Naszej Rady Stanu, ustanowiliśmy już obecnie w kierunkach najważniejszych i największego pośpiechu wymagających, szereg zasad i wydaliśmy odpowiednie rozkazy, ażeby takowe podane zostały do publicznej wiadomości, zarazem, ażeby bezwłocznie przystąpiono do prac około ich wykonania potrzebnych.

Następnemi osobnemi ustawami, objęte będą dokładniejsze postanowienia i urządzenia obowiązujące; a za nim to nastąpi, zachowywać należy ustawy obecnie w mocy zostające.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia trzydziestego pierwszego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

so finden Wir Uns nach sorgfältiger Erwägung aller Gründe durch Unsere Regentenpflicht gedrungen, die erwähnte Verfassungs-Urkunde vom 4. März 1849 hiermit ausser Kraft und gesetzliche Wirksamkeit zu erklären.

Die Gleichheit aller Staatsangehörigen vor dem Gesetze, sowie die Unzulässigkeit und die durch besondere Gesetze gegen billige Entschädigung der früher Berechtigten erfolgte Abstellung jedes bäuerlichen Unterthänigkeits- oder Hörigkeits-Verbandes und der damit verbundenen Leistungen werden ausdrücklich bestätiget.

Um zu denjenigen Einrichtungen zu gelangen, welche geeignet sind, den Bedürfnissen Unserer verschiedenen Völker, sowie den Bedingungen der Wohlfahrt aller Schichten derselben zu entsprechen und die Stärke Unserer Regierung zur Befestigung der äusseren und inneren Sicherheit, Einheit und Macht des Staates zu kräftigen, werden die Wege der Erfahrung und der sorgfältigen Prüfung aller Verhältnisse eingehalten und die daraus abgeleiteten organischen Gesetze fortschreitend zu Stande gebracht werden.

Wir haben auf dem Grunde dieser Betrachtung nach Anhörung Unseres Minister- und Reichsrathes gleich dermalen in den zunächst wichtigsten und dringendsten Richtungen der organischen Gesetzgebung eine Reihe von Grundsätzen festgestellt und die entsprechenden Befehle ertheilt, damit solche zur öffentlichen Kenntniss gebracht und unverzüglich zu den Arbeiten ihrer Ausführung geschritten werde.

Die nachfolgenden besonderen Gesetze werden die genaueren verbindlichen Bestimmungen und Einrichtungen enthalten; bis dahin sind die dermalen in Wirksamkeit bestehenden Gesetze zu beobachten.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am Ein und dreissigsten December im Achtzehnhundert Ein und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph. (L. S.)

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

3.

Patent cesarski z dnia 31. Grudnia 1851.

obowiązujący w Austryi wyższej i niższej, w Solnogrodzie, w Styryi, w Karyntyi, Krainie, Gorycyi i Gradysce, w Istryi, Tryeście, w Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, w Morawii, Szląsku, w Galicyi i Lodomeryi, w Krakowie, na Bukowinie i w Dalmacyi;

mocą którego odjętą zostaje wszelka moc prawa patentowi z dnia 4. Marca 1849. (Nr. 151 dz. rr. p.), równie jak ogłoszonym w tymże patencie dla powyżej rzeczonych krajów koronnych prawom zasadniczym; jednakże utrzymany i broniony będzie wszelki kościół i wszelkie stowarzyszenie religijne prawnie uznane, tak co się tycze prawa odprawiania jawnego nabożeństwa spólnego, i samodzielności w zarządzie spraw swych własnych, jako też co się tycze posiadania i używania zakładów, fundacyj i funduszów, przeznaczonych na cele obrządków religijnych, oświecenia i dobroczynności.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.: Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

W patencie z dnia 4. Marca 1849 r., ogłoszone zostały pewne polityczne prawa dla krajów koronnych następujących: dla arcyksięstwa austryackiego powyżej i poniżej Ensy, dla księstwa Solnogrodu, dla księstwa Styryi, dla królestwa Illiryi, złożonego z księstw Karyntyi i Krainy, z uksiążęconego hrabstwa Gorycyi i Gradyski, z margrabstwa Istryi i z miasta Tryestu wraz z jego okręgiem, — dla uksiążęconego hrabstwa Tyrolu z Vorarlbergiem, dla królestwa Czech, dla margrabstwa Morawii, dla księstwa górnego i dolnego Szląska, dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecima i Zatora, z Wielkiem-księstwem Krakowa i księstwem Bukowiny, nakoniec dla królestwa Dalmacyi, — które to prawa wraz z ustawą konstytucyjną, równocześnie ogłoszoną, pod ścisłe rozpoznanie wzięte zostały.

W skutek powodów, przedstawionych Nam przy wysłuchaniu Rady ministrów i Rady państwa, postanowiliśmy odjąć niniejszem wszelką moc i działalność prawną wspomnionemu patentowi z dnia 4. Marca 1849 r. i prawom jego zasadniczym, przez takowy ogłoszonym dla krajów koronnych, wyżej rzeczonych.

3.

Kaiserliches Patent vom 31. December 1851,

wirksam für Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska, Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien und Lodomerien, Krakau, Bukowina und Dalmatien,

wodurch das Patent vom 4. März 1849 (Nr. 151 des R. G. B.) und die darin für die genannten Kronländer verkündeten Grundrechte ausser Gesetzeskraft gesetzt, jedoch jede in diesen Kronländern gesetzlich anerkannte Kirche und Religionsgesellschaft in dem Rechte der gemeinsamen öffentlichen Religionsübung, dann in der selbständigen Verwaltung ihrer Angelegenheiten, ferner im Besitze und Genusse der für ihre Cultus-, Unterrichts- und Wohlthätigkeits-Zwecke bestimmten Anstalten, Stiftungen und Fonde erhalten und geschützt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen. Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

In dem Patente vom 4. März 1849 wurden für die nachbenannten Kronländer, nämlich: für das Erzherzogthum Oesterreich ob und unter der Enns, das Herzogthum Salzburg, das Herzogthum Steiermark, das Königreich Illirien, bestehend aus den Herzogthümern Kärnthen und Krain, der gefürsteten Grafschaft Görz und Gradiska, der Markgrafschaft Istrien und der Stadt Triest mit ihrem Gebiete, — für die gefürstete Grafschaft Tirol und Vorarlberg, das Königreich Böhmen, die Markgrafschaft Mähren, das Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien, die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator, dem Grossherzogthume Krakau und dem Herzogthume Bukowina; endlich das Königreich Dalmatien, — bestimmte politische Rechte verkündet, welche mit der gleichzeitig kundgemachten Verfassungs-Urkunde einer sorgfältigen Prüfung unterzogen wurden.

In Folge der Gründe, welche Uns durch Vernehmung des Minister- und des Reichsrathes vorgetragen wurden, sehen Wir Uns bestimmt, das erwähnte Patent vom 4. März 1849 und die darin für die bezeichneten Kronländer verkündeten Grundrechte hiermit ausser Kraft und gesetzliche Wirksamkeit zu setzen.

Jak dalece, co do pewnych punktów praw wspomnionych zasadniczych, nie wyszły już dotąd osobne postanowienia, pozostawiamy Sobie uregulowanie ich na mocy osobnych ustaw.

Wszelako ogłaszamy już niniejszym patentem wyraźnie, iż utrzymywać i bronić będziemy każdy kościół i każde religijne stowarzyszenie, uznane prawnie w rzeczonych na wstępie krajach koronnych, tak co do prawa odbywania spólnego i jawnego nabożeństwa, jakoteż co do samodzielnego administrowania spraw własnych, tudzież co do posiadania i używania zakładów, fundacyj i funduszów, przeznaczonych na cele obrządków religijnych, oświecenia i dobroczynności — przyczem takowe podlegać mają powszechnym ustawom w państwie obowiązującym.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia trzydziestego pierwszego Grudnia tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L. S.)

Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,

Ransonnet m. p.

Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

4.

Pismo z Najwyższego gabinetu Najjaśniejszego Pana, J. C. Mości, z dnia 31. Grudnia 1851,

do prezydenta ministrów,

którem udzielone zostają zasady organicznego ustawodawstwa dla państwa, z tem zleceniem, ażeby bezzwłocznie przystąpiono w ministeryach do prac, do ich wykonania potrzebnych, których rezultaty przedłożone być mają Najjaśniejszemu Panu, Jego Cesarskiej Mości.

„Kochany książe Schwarzenberg!“

„Odnośnie do patentu z dnia dzisiejszego, odbierzesz Pan w załączeniu ustanowione przezemnie zasady w najważniejszych i najwięcej pośpiechu wymagających kierunkach ustawodawstwa organicznego, które po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady Stanu zatwierdzam, z tem zleceniem, mieć staranie o to, ażeby ministerstwa, których to dotycze, bez wszelkiej zwłoki i w sposób odpowiedni przystąpiły do prac około ich wykonania potrzebnych, których skutki przedłożone Mi być winny.

Wiedeń, dnia 31. Grudnia 1851 r.

Franciszek Józef m. p.

Załączenie do Nru 4.

Zasady urządzeń organicznych w krajach koronnych cesarstwa austryackiego.

1. Kraje połączone z cesarstwem austryackiem z tytułami dawnemi historycznemi, lub nowemi, stanowią części nieoddzielne monarchii ces. austryackiej dziedzicznej.

In so ferne über die einzelnen Puncte jener Grundrechte nicht bereits besondere Bestimmungen erfolgt sind, behalten Wir Uns es vor, solche durch eigene Gesetze zu regeln.

Wir erklären jedoch durch gegenwärtiges Patent ausdrücklich, dass Wir jede in den Eingangs erwähnten Kronländern gesetzlich anerkannte Kirche und Religionsgesellschaft in dem Rechte der gemeinsamen öffentlichen Religionsübung, dann in der selbständigen Verwaltung ihrer Angelegenheiten, ferner im Besitze und Genusse der für ihre Cultus-, Unterrichts- und Wohlthätigkeits-Zwecke bestimmten Anstalten, Stiftungen und Fonde erhalten und schützen wollen, wobei dieselben den allgemeinen Staatsgesetzen unterworfen bleiben.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am Ein und dreissigsten December im Achtzehnhundert Ein und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph.

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.,*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

4.

Allerhöchstes Cabinetschreiben Seiner Majestät des Kaisers vom 31. December 1851,

an den Minister-Präsidenten,

wodurch die für die organische Gesetzgebung des Reiches festgestellten Grundsätze mit dem Auftrage mitgetheilt werden, dass ohne alle Verzögerung von den Ministerien zu den Arbeiten der Ausführung geschritten und die Resultate sofort Seiner Majestät vorgelegt werden sollen.

„Lieber Fürst Schwarzenberg!"

„Mit Beziehung auf das Patent vom heutigen Tage erhalten Sie in der Beilage die von Mir nach Anhörung Meines Minister- und Meines Reichsrathes in den zunächst wichtigsten und dringendsten Richtungen der organischen Gesetzgebung festgestellten Grundsätze, mit dem Auftrage, dafür zu sorgen, dass ohne alle Verzögerung von den Ministerien, die es betrifft, zu den Arbeiten der Ausführung in angemessener Weise geschritten und die Resultate Mir vorgelegt werden.

Wien am 31. December 1851.

Franz Joseph *m. p.*

Beilage zu Nr. 4.

Grundsätze für organische Einrichtungen in den Kronländern des österreichischen Kaiserstaates.

1. Die unter den alten historischen oder neuen Titeln mit dem österreichischen Kaiserstaate vereinigten Länder bilden die untrennbaren Bestandtheile der österreichischen kaiserlichen Erb-Monarchie.

2. Nazwisko „kraje kororonne" używane być winno w mowie urzędowej tylko jako oznaczenie ogólne; przy szczegółowem zaś wymienieniu kraju, zawsze wyrazić należy przysłużające mu właściwe oznaczenie tytułu.

3. Obręb krajów koronnych pozostaje w stanie obecnym, z zastrzeżeniem tych zmian, które sprowadzonemi będą przez wzgląd na ich administracyę.

4. W każdym kraju koronnym ustanowione będą w obrębach stosownych cesarskie urzędy powiatowe (z nazwami w kraju zwykle używanemi), w których połączone być winny o ile możności różne gałęzie administracyi w pewnych granicach działalności.

5. Nad urzędami powiatowemi ustanowione będą we względzie administracyjnym władze obwodowe z nazwami w kraju zwykle używanemi (komitaty, delegacye i t. p.). Przestrzeń takowych ma być oznaczoną według podziału, jaki był w dawniejszym czasie, z uwagą na potrzeby obecne.

W pomniejszych krajach koronnych i ogólnie tam, gdzie nie zachodzi potrzeba ustanowienia władz obwodowych, nie będą takowe zaprowadzone.

Władze obwodowe podlegają władzy krajowej (punkt 6) i mają zakres działania częścią nadzorujący, częścią wykonujący i administracyjny.

6. Nad władzami obwodowemi stoi w krajach koronnych namiestnikostwo i naczelnik kraju. Osobnemi postanowieniami oznaczy się sposób prowadzenia czynności, zakres działania namiestnikostwa, stanowisko i władze naczelnika kraju i podporządkowanie pod władze najwyższe.

7. Jako gminy miejscowe, uważane będą gminy, które faktycznie istniały lub istnieją, nie wyłączając wszakże połączenia ich tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, lub gdzie to jest życzeniem uzasadnionem, w miarę potrzeby i interesu takowych.

8. Przy uorganizowaniu gmin miejscowych, należy wzgląd mieć na różnicę między gminami wiejskiemi i miejskiemi, a szczególniej co do ostatnich na dawniejszą właściwość i osobne stanowisko miast królewskich i cesarskich.

9. Przy oznaczeniu gmin wiejskich, można dawniejsze wielkie posiadłości pańskie wyłączyć ze związku gmin miejscowych i poddać takowe wprost pod urzędy powiatowe pod warunkami, w każdym kraju bliżej oznaczonemi.

W tym celu połączyć można kilka dawniejszych posiadłości pańskich, bezpośrednio ze sobą graniczących.

10. Potwierdzenie, a według okoliczności nawet i mianowanie przełożonych gmin wiejskich i miejskich, zastrzega się rządowi. Takowi złożą przysięgę na wierność i posłuszeństwo monarsze, i oraz na sumienne wypełnienie innych obowiązków swych.

Tam, gdzie tego wymagają stosunki gminy, zostawione będą do potwierdzenia rządu także i wyższe kategorye urzędników gminy.

11. Wybór przełożonych gminy i jej mężów wydziałowych, według porządków wyborowych oznaczyć się mających, zostaje przy gminach z zastrzeżeniami prawnemi.

12. Tytuły przełożonych gminy i mężów wydziałowych oznaczyć należy według dawniejszych zwykle używanych w kraju zwyczajów.

2. Der Name „Kronländer" soll in der amtlichen Sprache nur als allgemeine Bezeichnung gebraucht, bei besonderer Benennung eines Landes aber stets die demselben zukommende eigene Titelbezeichnung ausgedrückt werden.

3. Der Umfang der Kronländer soll mit Vorbehalt der aus Verwaltungsrücksichten begründeten Veränderungen beobachtet werden.

4. In jedem Kronlande sind landesfürstliche Bezirksämter (unter den üblichen Landesbenennungen) in angemessenen Bereichen aufzustellen und in denselben so viel als möglich die verschiedenen Verwaltungszweige inner bestimmten Gränzen der Wirksamkeit zu vereinigen.

5. Ueber die Bezirksämter werden unter den üblichen Landesbenennungen in administrativer Hinsicht Kreisbehörden (Comitate, Delegationen u. dgl.) aufgestellt. Der räumliche Umfang derselben wird mit Rücksicht auf die in früherer Zeit bestandenen Eintheilungen und mit Beachtung der gegenwärtigen Bedürfnisse zu bestimmen seyn.

In kleinen Kronländern, sowie überhaupt, wo kein Bedürfniss zur Aufstellung von Kreisbehörden eintreten sollte, werden solche entfallen.

Die Kreisbehörden sind der Landesstelle (Punct 6) untergeordnet, und haben theils einen überwachenden, theils einen ausübenden und administrativen Wirkungskreis.

6. Ueber den Kreisbehörden steht in den Kronländern die Statthalterei und der Landeschef. Besondere Bestimmungen werden die Geschäftsbehandlung, den Wirkungskreis der Statthalterei, die Stellung und die Vollmachten des Landeschefs und die Unterordnung unter die höchsten Autoritäten festsetzen.

7. Als Ortsgemeinden werden die faktisch bestandenen oder bestehenden Gemeinden angesehen, ohne deren Vereinigung da, wo sie nothwendig ist oder begründet gewünscht wird, nach Massgabe der Bedürfnisse und Interessen auszuschliessen.

8. Bei der Organisirung der Ortsgemeinden ist der Unterschied zwischen Land- und Stadtgemeinden, besonders in Ansehung der letzteren, die frühere Eigenschaft und besondere Stellung der königlichen und landesfürstlichen Städte zu berücksichtigen.

9. Bei der Bestimmung der Landesgemeinden kann der vormals herrschaftliche grosse Grundbesitz unter bestimmten, in jedem Lande näher zu bezeichnenden Bedingungen von dem Verbande der Ortsgemeinden ausgeschieden und unmittelbar den Bezirksämtern untergeordnet werden.

Mehrere vormals herrschaftliche unmittelbar anstossende Gebiete können sich für diesen Zweck vereinigen.

10. Die Gemeindevorstände der Land- und Stadtgemeinden sollen der Bestätigung und nach Umständen selbst der Ernennung der Regierung vorbehalten werden. Es soll deren Beeidigung für Treue und Gehorsam an den Monarchen und gewissenhafte Erfüllung ihrer sonstigen Pflichten stattfinden.

Auch sollen da, wo die Gemeindeverhältnisse es räthlich machen, höhere Kategorien von Gemeindebeamten der Bestätigung der Regierung unterzogen werden.

11. Die Wahl der Gemeindevorstände und Gemeinde-Ausschüsse wird nach zu bestimmenden Wahlordnungen den Gemeinden mit den gesetzlichen Vorbehalten zugestanden.

12. Die Titelnamen der Gemeindevorstände und Gemeinde-Ausschüsse sind nach den früher bestandenen landesüblichen Gewohnheiten zu bestimmen.

13. Zakres działania gmin ograniczać się winien w ogólności do spraw gminnych, wszelako z obowiązkiem, tak na gminach, jakoteż na ich przełożonych ciążącym, dodawania przełożonej władzy rządowej czynnej pomocy we wszystkich sprawach publicznych, oznaczonej ogólnemi lub szczególnemi rozporządzeniami, i zażądanej w danych razach."

Nawet we właściwych sprawach gminnych, poddane będą ważniejsze i w ordynanacyach gminnych bliżej oznaczyć się mające czynności i uchwały gmin pod rozpoznanie i potwierdzenie władz rządowych.

14. Należy znieść jawność rozpraw gminnych, z wyjątkiem pewnych uroczystych czynności, nie wyłączając wszakże członków gminy od przeglądania pewnych przedmiotów, w których są interesowani.

15. Gminy podlegać będą z reguły urzędom powiatowym, a tylko wyjątkowo i według właściwości swojej podporządkowane zostaną wprost władzom obwodowym lub namiestnikostwom.

16. Według tych zasad powyższych wypracować należy dla każdego kraju odpowiadające stosunkom jego ordynacye dla gmin wiejskich i dla miast.

Przy takowych pracach z tego stanowiska wychodzić należy, że interesom przeważającym przyznany być winien także wpływ przeważny; tudzież, iż przy wyborach tak czynnych jak biernych, celem ustanowienia przełożonych gminy i mężów wydziałowych, równie jak w sprawach gminy, oddać należy preważny i stanowczy wpływ posiadłościom ziemskim w miarę ich rozciągłości, wcielonej do związku gminy, podatkowej ich wartości, przemysłowi zaś w stosunku do ogółu posiadłości ziemskiej — w gminach miejskich szczególnie posiadaczom domów, — tudzież, o ile można, korporacyom, zawiązanym w celach duchownych i materyalnych.

W królestwie Lombardzko-Weneckiem, utrzymać należy istniejącą tamże ordynacyę gminną z zastrzeżeniem wprowadzenia w niej poprawek, wywołanych przez doświadczenie.

17. Sądownictwo wykonywane będzie w całem państwie przez władze i sądy do tego ustanowione, według praw istniejących, w Imieniu Najjaśniejszego Pana, Jego Ces. król. apostolskiej Mości.

18. Urzędnicy sądowi i sędziowie, podlegać będą, pod względem osobistych stosunków służbowych, przepisom obowiązującym urzędników państwa, bez uszczerbku samodzielności w prawnem wykonywaniu urzędowania sędziowskiego.

19. Sądownictwo oddzielone będzie od władz administracyjnych, w sądach kolegialnych, tudzież w drugich i trzecich instancyach, powszechnie, w pierwszych zaś instancyach, w królestwie Lombardzko-Weneckiem, jako i tam, gdzie się okaże nieodzowna tego potrzeba.

Zresztą należy przyjąć za regułę, iż w sądach pojedynczych, jako pierwszych instancyach, połączone ma być sądownictwo z administracyą w urzędzie powiatowym.

Co do wewnętrznego urządzenia tychże urzędów powiatowych (zob. punkt 4.), przydanym być może według okoliczności własny urzędnik sądowy lub polityczny, w miarę, jak tego stosunki wymagają.

13. Der Wirkungskreis der Gemeinden soll sich im Allgemeinen auf ihre Gemeinde-angelegenheiten beschränken, jedoch mit der Verbindlichkeit für die Gemeinden und deren Vorstände, der vorgesetzten landesfürstlichen Behörde in allen öffentlichen Angelegenheiten die durch allgemeine oder besondere Anordnungen bestimmte und in Anspruch genommene Mitwirkung zu leisten.

Auch in den eigenen Gemeinde-Angelegenheiten sollen wichtigere, in den Gemeinde-Ordnungen näher zu bestimmende Acte und Beschlüsse der Gemeinden der Prüfung und Bestätigung der landesfürstlichen Behörden vorbehalten werden.

14. Die Oeffentlichkeit der Gemeindeverhandlungen, mit Ausnahme besonderer feierlicher Acte, ist abzustellen, ohne für die betheiligten Gemeindeglieder die Einsichtnahme besonderer Gegenstände zu beseitigen.

15. Die Gemeinden werden in der Regel den Bezirksämtern und nur ausnahmsweise nach Verhältniss ihrer besonderen Eigenthümlichkeiten den Kreisbehörden oder den Statthaltereien unmittelbar untergeordnet.

16. Nach diesen Grundsätzen sind für jedes Land den besonderen Verhältnissen desselben entsprechende Ordnungen für die Landgemeinden und für die Städte zu bearbeiten.

Es ist bei diesen Arbeiten ferner von dem Gesichtspuncte auszugehen, dass den überwiegenden Interessen auch ein überwiegender Einfluss zugestanden und sowohl bei den Activ- und Passivwahlen für die Bestellung der Gemeindevorstände und Ausschüsse, als in den Gemeinde-Angelegenheiten dem Grundbesitze nach Massgabe seiner in den Gemeindeverband einbezogenen Ausdehnung und seines Steuerwerthes, dem Gewerbsbetriebe aber in dem Verhältnisse zu dem Gesammtgrundbesitze — in den Stadtgemeinden insbesondere dem Hausbesitze — dann so viel möglich den Corporationen für geistige und materielle Zwecke das entscheidende Uebergewicht gesichert werde.

Im lombardisch-venetianischen Königreiche ist die daselbst bestehende Gemeinde-Ordnung mit dem Vorbehalte allfälliger durch Erfahrung hervorgerufener Verbesserungen aufrecht zu erhalten.

17. Das Richteramt wird im ganzen Reiche von den dazu bestellten Behörden und Gerichten nach den bestehenden Gesetzen im Namen Seiner kaiserl. königl. apostolischen Majestät ausgeübt.

18. Die Justizbeamten und Richter sind mit Wahrung ihrer Selbständigkeit bei der gesetzlichen Ausübung des Richteramtes in Absicht auf ihre sonstigen persönlichen Dienstbeziehungen nach den für die Staatsbeamten bestehenden Vorschriften zu behandeln.

19. Die Trennung der Justizpflege von den Verwaltungsbehörden soll bei den Justiz-Collegialgerichten, dann den zweiten und dritten Instanzen allgemein, bei den ersten Instanzen aber im lombardisch-venetianischen Königreiche und dort, wo es als unerlässlich anerkannt wird, stattfinden.

Sonst ist bei den Einzelngerichten als ersten Instanzen die Vereinigung mit der Verwaltung im Bezirksamte anzunehmen.

In der inneren Einrichtung dieser Bezirksämter (s. Punct 4) kann aber nach Umständen ein eigener Gerichts- oder politischer Beamter zugetheilt werden, je nachdem die Verhältnisse es erfordern.

20. W sprawach cywilnych tak spornych jakoteż niespornych, równie jak w sprawach karnych, istnieć będą trzy instancye.

21. Pierwsze instancye czysto jurydyczne, równie jak te, które oraz z polityczną administracyą jako urzędy powiatowe funkcyonują, powołane są do sądzenia spraw cywilnych, w pewnych granicach oznaczyć się mających, do sądzenia przestępstw i osobno określić się mających wykroczeń, do dochodzenia istoty czynu, tudzież do udzielania wszelkiej pomocy, w celu wspierania czynności sądów karnych.

22. W stosownych okręgach, i o ile można, z oględem na polityczny podzia krajów, ustanowione będą sądy kolegialne, jako pierwsze instancye do sądzenia zbrodni i wykroczeń osobno oznaczonych; — tudzież dla wszystkich spraw prawnych, które przechodzą zakres działalności urzędów powiatowych.

23. Do sądzenia spraw cywilnych i karnych w drugiej instancyi, ustanowić należy sądy krajowe wyższe ze względem i ograniczeniem takowych na jak najściślejszą potrzebę.

24. Jako trzecia instancya, istnieć będzie trybunał najwyższy.

25. W przypadkach przestępstw i wykroczeń, o ile ostatnie przydzielone są urzędom powiatowym, zaprowadzi się postępowanie inkwizytoryczne w formie, o ile można pojedynczej.

26. W sprawach karnych, które dochodzone być mają w sądach kolegialnych, należy mieć przed oczyma zasadę oskarżenia, ustanowienia obrońcy dla oskarżonego i ustności w rozprawie ostatecznej.

27. Postępowanie nie jest jawnem; wszelako przy rozprawie ustnej w pierwszej instancyi nadaje się prawo oskarżonemu, za pozwoleniem prezydenta, a równie i temuż samemu, przypuszczenia pewnej liczby słuchaczy.

28. Prokuratorstwa pośredniczyć będą w zaskarżeniu; ich zakres działania ograniczony zostanie do procesu karnego.

29. Sądy przysięgłych mają być uchylone.

30. Wyroki wydawane być mają tylko przez sędziów egzaminowanych. Formy wyroków w sprawach karnych są: „winny“ „niewinny“ „uwolniony od oskarżenia.“

31. Postępowanie w sądach krajowych wyższych i w trybunale najwyższym, jest wyłącznie piśmienne.

32. Bliższe postanowienia o zakresie działania władz sądowych, zawarte będą w ustawach, w tym przedmiocie wydać się mających.

33. Powszechna księga ustaw cywilnych, zaprowadzoną będzie jako spólne prawo dla wszystkich przynależących państwa austryackiego, także i w tych krajach, w których dotąd jeszcze nie obowiązuje, a to ze stosownemi przygotowaniami, tudzież z uwagą na właściwe stosunki takowych; równie też i ustawa karna obowięzywać będzie w całym obrębie państwa.

34. W krajach koronnych, zaprowadzone zostaną osobne statuta, względem dziedzicznego szlachectwa, tak stanowego, jako też połączonego z pewnem oznaczyć się mającem posiadaniem ziemskiem, niemniej względem jego prerogatyw i obowiązków, a w szczególności należy mu ułatwić ile możności fundacyę majoratów i fideikomisów. Również tam, gdzie istnieją osobne przepisy dla utrzymania całości gruntów chłopskich, takowe zachowane być winny.

20. Sowohl in streitigen als nicht streitigen Civil- wie in Strafsachen sollen drei Instanzen bestehen.

21. Die rein juridischen, sowie die mit der politischen Verwaltung als Bezirksämter fungirenden ersten Instanzen sind für Civilangelegenheiten inner zu bestimmenden Gränzen — für Uebertretungen und besonders zu bezeichnende Vergehen — für Erhebungen des Thatbestandes und alle Hilfeleistungen zum Behufe und zur Unterstützung der Strafgerichte berufen.

22. In angemessenen Districten, so viel thunlich mit Rücksicht auf die politische Eintheilung der Länder, werden Collegialgerichte als erste Instanzen für das Richteramt über Verbrechen und besonders bezeichnete Vergehen, — dann für alle solche Rechtsangelegenheiten, welche die Gränzen der Wirksamkeit der Bezirksämter übersteigen, eingesetzt.

23. Zur Behandlung der Civil- und Strafangelegenheiten in zweiter Instanz sind Oberlandesgerichte mit Rücksicht und Beschränkung auf das strengste Bedürfniss zu bestellen.

24. Der oberste Gerichtshof hat als dritte Instanz zu bestehen.

25. Bei Uebertretungen und Vergehen, insoferne die letzteren den Bezirksämtern zugewiesen sind, findet das inquisitorische Verfahren in möglichst einfacher Form Statt.

26. In den Strafsachen, welche von den Collegialgerichten zu verhandeln sind, ist der Grundsatz der Anklage, der Bestellung eines Vertheidigers für den Angeklagten und der Mündlichkeit im Schlussverfahren zu beobachten.

27. Das Verfahren ist nicht öffentlich, es wird aber bei der mündlichen Verhandlung in erster Instanz dem Angeklagten mit Bewilligung des Präsidenten, sowie dem letzteren das Recht eingeräumt, Zuhörer bis auf eine bestimmte Zahl zuzulassen.

28. Die Anklage ist durch die Staatsanwaltschaft zu vermitteln, deren Wirkungskreis auf den Strafprocess zu beschränken ist.

29. Die Schwurgerichte sind zu beseitigen.

30. Die Urtheile sind nur von geprüften Richtern zu schöpfen. Die Urtheilsformen in Strafsachen sind „schuldig", „schuldlos", „Freisprechung von der Anklage".

31. Das Verfahren bei den Oberlandesgerichten und dem obersten Gerichtshofe ist nur schriftlich.

32. Die näheren Bestimmungen der Wirksamkeit der Gerichtsbehörden werden die hierüber zu erlassenden Gesetze enthalten.

33. Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch soll als das gemeinsame Recht für alle Angehörige des österreichischen Staates auch in jenen Ländern, in welchen es dermalen noch nicht Geltung hat, nach und mit den angemessenen Vorbereitungen, dann mit Beachtung der eigenthümlichen Verhältnisse derselben, eingeführt, und ebenso das Strafgesetz für den ganzen Umfang des Reiches in Wirksamkeit gesetzt werden.

34. In den Kronländern werden eigene Statute über den ständischen oder den mit einem zu bestimmenden Grundbesitze versehenen Erbadel, seine Vorzüge und Pflichten errichtet, insbesondere demselben alle thunliche Erleichterung zur Errichtung von Majoraten und Fideicommissen zugestanden werden. Bei der Bauernschaft sind dort, wo besondere Vorschriften zur Erhaltung ihrer Gütercomplexe bestehen, solche aufrecht zu erhalten.

35. Władzom obwodowym i namiestnikostwom, dodane zostaną wydziały doradcze, ze ślachty dziedzicznej posiadającej, z większych i mniejszych posiadłości ziemskich i z przemysłu, z należytem oznaczeniem przedmiotów i zakresu ich działania. Jeżeli pożądanem się okaże przybranie innych jeszcze czynników do wydziałów, należy na to zwrócić uwagę według okoliczności.

Bliższe postanowienia w tej mierze, zostawione są osobnym przepisom.

36. Przy urzędach powiatowych cesarskich, zwoływać należy od czasu do czasu przełożonych gmin do tegoż powiatu należących, tudzież właścicieli wielkich posiadłości ziemskich, stojących zewnątrz związku gminnego, lub ich pełnomocników, w celu naradzenia się nad sprawami własnemi.

35. Den Kreisbehörden und Statthaltereien werden berathende Ausschüsse aus dem besitzenden Erbadel, dem grossen und kleinen Grundbesitze und der Industrie mit gehöriger Bezeichnung der Objecte und des Umfanges ihrer Wirksamkeit an die Seite gestellt. Insoferne noch andere Factoren zur Beiziehung in die Ausschüsse sich als wünschenswerth darstellen, ist nach Umständen darauf Rücksicht zu nehmen.

Die näheren Bestimmungen darüber werden besonderen Anordnungen vorbehalten.

36. Bei den landesfürstlichen Bezirksämtern sollen Vorstände der einbezirkten Gemeinden und Eigenthümer des ausser dem Gemeindeverbande stehenden grossen Grundbesitzes oder deren Bevollmächtigten für Zusammentretungen in ihren Angelegenheiten von Zeit zu Zeit einberufen werden.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część III.

Wydana i rozesłana: dnia 14. Stycznia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

III. Stück.

Ausgegeben und versendet am 14. Jänner 1852.

Część III.

Wydana i rozesłana dnia 14. Stycznia 1852.

5.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 11. Stycznia 1852,

obowiązujące w owych krajach koronnych, w których obecnie jeszcze ma moc prawa ustawa prowizoryczna o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850,

o postępowaniu w sądach krajowych, które prowizorycznie aż do zaprowadzenia nowej ustawy o postępowaniu karnem w ogólności zastąpié ma miejsce postępowania przed sądami przysięgłych.

Aby natychmiast uchylić sądy przysięgłych, a tymczasowo, aż do zaprowadzenia ustawy o postępowaniu karnem, mającej być wypracowaną w skutek postanowień Moich z dnia 31. Grudnia 1851 roku, wprowadzić postępowanie, o ile możności zgodne z obowiązującemi dotąd jeszcze przepisami ustawy o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850, względem zbrodni i wykroczeń drukowych, przydzielonych dotąd trybunałom sądu przysięgłych, rozporządzam, po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady Stanu, jak następuje:

§. 1.

Od dnia, w którym ogłoszone zostanie niniejsze rozporządzenie, zastąpić mają miejsce przepisów o postępowaniu przed sądami przysięgłych, zawartych w ustawie o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850, postanowienia następujące:

§. 2.

We wszystkich przypadkach karnych, przydzielonych trybunałom sądu przysięgłych na mocy art. 7. patentu z dnia 17. Stycznia 1850, odbywać się winna rozprawa główna przed sądami krajowemi, które rozstrzygać będą takowe w zgromadzeniu, złożonem z pięciu sędziów i prezydującego. Sądy krajowe winny postępować w ogólności według przepisów, objętych w rozdziale 14-m rzeczonej ustawy o postępowaniu karnem — jak dalece w następujących §§-ch co innego nie jest rozporządzonem.

§. 3.

Znosi się §§. 17 aż łącznie do §. 44 ustawy o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850 r. Prezydent sądu krajowego, winien w kazdym danym razie oznaczyć dzień do rozprawy głównej, którą albo on sam, albo też przez niego mianowany zastępca kierować powinien.

III. Stück.

Ausgegeben und versendet am 14. Jänner 1852.

5.

Kaiserliche Verordnung vom 11. Jänner 1852,

giltig für jene Kronländer, in welchen derzeit noch die provisorische Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht,

über das Verfahren vor den Landesgerichten, welches provisorisch bis zur Einführung eines neuen Gesetzes, über das Strafverfahren überhaupt, an die Stelle des Verfahrens vor den Schwurgerichten zu treten hat.

Um die Aufhebung der Geschwornengerichte sogleich in Ausführung zu bringen, und einstweilen bis zum Eintritte der Wirksamkeit des, in Folge Meiner Beschlüsse vom 31. December 1851 zu bearbeitenden Gesetzes über das Strafverfahren. für die bis jetzt den Schwurgerichtshöfen zugewiesenen Verbrechen und Pressvergehen ein, mit den noch bestehenden Bestimmungen der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 möglichst übereinstimmendes Verfahren stattfinden zu lassen, verordne Ich, nach Anhörung Meines Minister- und Meines Reichsrathes, wie folgt:

§. 1.

Vom Tage der Kundmachung dieser Verordnung angefangen, haben an die Stelle der, in der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 enthaltenen Vorschriften, über das Verfahren vor den Schwurgerichtshöfen, nachstehende Bestimmungen zu treten:

§. 2.

Die Hauptverhandlung in allen durch Art. 7 des Patentes vom 17. Jänner 1850 den Schwurgerichtshöfen zugewiesenen Straffällen, hat vor den Landesgerichten Statt zu finden, welche dabei in einer Versammlung von fünf Richtern und einem Vorsitzenden entscheiden. Die Landesgerichte haben im Allgemeinen nach den, in dem vierzehnten Hauptstücke der erwähnten Strafprocess-Ordnung enthaltenen Vorschriften vorzugehen, in soweit nicht in den folgenden Paragraphen etwas Abweichendes verfügt ist.

§. 3.

Die §§. 17 bis einschliesslich 44 der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850, sind aufgehoben. Der Präsident des Landesgerichtes hat von Fall zu Fall den Tag zur Vornahme der Hauptverhandlung zu bestimmen, die er selbst, oder ein von ihm ernannter Stellvertreter zu leiten hat.

§. 4.

Przepisane w §-fie 254 ust. o postęp. karn. wysłuchanie oskarżonego przedsięwziąć winien prezydent lub członek sądu krajowego. Sędzia przedsiębiorący takowe przesłuchanie, nie jest wyjętym od spółdziałania przy rozprawie głównej.

Nazwiska sędziów powołanych do wyrokowania, obwinionemu udzielone być winny przez prezydenta sądu lub jego zastępcę, przynajmniej na dniu trzecim przed dniem, w którym rozprawa główna rozpocząć się ma.

Względem jawności postępowania, trzymać się należy punktu 7-go zasad wskazanych przezeMnie na dniu 31. Grudnia 1851 r.

§. 5.

Po ukończonem przeprowadzeniu dowodów, słuchani będą prokurator rządowy, obwiniony i jego obrońca, w porządku przepisanym w §. 285 ust. o post. karn. Wywody ich ograniczyć się winny na istotę czynu jaka się z rozprawy głównej wykazała, tudzież na prawną kwalifikacyę czynu, z wyłączeniem wszelkich uwag, co do kary wymierzyć się mającej. Prokurator rządowy obowiązany jest przy tem oświadczyć stanowczo, czyli stosownie do tego, co się z rozprawy głównej okazało, opiera zaskarżenie swoje na czynach objętych w piśmie zaskarżenia, czyli też rozciąga takowe i na czyny nowo wykazane, lub które czyny, będące przedmiotem zaskarżenia, uważa za upadłe; nakoniec, które postanowienia prawne uważa za zastosowalne do czynów przez niego twierdzonych.

§. 6.

Następnie ogłosi prezydujący rozprawę za ukończoną, a sąd idzie na ustęp, jeżeli to za potrzebne uważa, w celu rozstrzygnienia pytania co do winy, tudzież co do prawnej właściwości czynu, ciążącego na obwinionym. Narada sądu rozciągać się winna tylko co do tego: czy obwiniony winien jest czynu lub opuszczenia, o które jest oskarżony; czy czyn takowy lub opuszczenie podpada karze według prawa, i jaki czyn lub opuszczenie, przez prawo jako kary godne orzeczone, toż stanowi; czy zbrodnia była dokonaną czy niedokonaną, i czy obwiniony jako sprawca bezpośredni, jako twórca, jako spółwinny, lub jako uczestnik ma być uważany. Ażeby zawyrokować, iż oskarżony jest winnym, potrzeba większości dwóch trzecich części głosów (4 przeciw 2). Prezydent w każdym razie głos swój daje. Jeżeli głosy równo są podzielone, wyrok wydać należy podług zdania, które korzystniejsze jest dla obwinionego.

§. 7.

W przypadkach wskazanych w §. 288 ust. o post. kar., sąd wydać winien wyrok, iż obwiniony, uwolniony zostaje od zaskarżenia. Jeżeli zaś obwiniony uznany zostanie przez sąd za winnego czynu lub opuszczenia, godnego kary według prawa, wówczas sąd wyrzec winien:

a) jakiego czynu został oskarżony winnym uznany; a to z wyraźnym oznaczeniem istotnych czynu okoliczności, od których zawisło zastosowanie pewnej ustawy karnej;

§. 4.

Die im §. 254 der Strafprocess-Ordnung vorgeschriebene Vernehmung des Angeklagten, hat durch den Vorsteher oder ein Mitglied des Landesgerichtes Statt zu finden. Der diese Vernehmung vollziehende Richter ist von der Mitwirknng bei der Hauptverhandlung nicht ausgeschlossen.

Die Namen der zur Entscheidung berufenen Richter sind jedem Angeklagten, spätestens am dritten Tage vor demjenigen, an welchem die Hauptverhandlung beginnen soll, durch den Präsidenten des Gerichtes oder dessen Stellvertreter mitzutheilen.

In Beziehung auf die Oeffentlichkeit des Verfahrens ist sich nach dem Puncte 27 der von Mir am 31. December 1851 vorgezeichneten Grundsätze zu benehmen.

§. 5.

Nach Beendigung des Beweisverfahrens werden der Staatsanwalt und der Angeklagte und dessen Vertheidiger, in der im §. 285 der Strafprocess-Ordnung bestimmten Reihenfolge gehört. Ihre Ausführungen haben sich hier auf die thatsächlichen Ergebnisse der Hauptverhandlung und auf die gesetzliche Qualification der That, mit Ausschluss aller Erörterungen über die zu verhängende Strafe zu beschränken. Dem Staatsanwalte liegt es dabei ob, sich mit Bestimmtheit zu erklären, ob er nach dem Ergebnisse der Hauptverhandlung seine Anklage auf die in der Anklageschrift enthaltenen Thatsachen gründe, oder auf welche neue hinzugekommenen Thatumstände er seine Anklage ausdehne, oder welche Anschuldigungs-Thatsachen er als hinweggefallen betrachte; endlich, welche Gesetzesbestimmungen er auf die von ihm behaupteten Thatumstände anwendbar finde.

§. 6.

Der Vorsitzende erklärt alsdann die Verhandlung für geschlossen und das Gericht zieht sich, wenn es diess für nöthig erachtet, zur Entscheidung über die Schuldfrage und über die gesetzliche Eigenschaft der dem Angeklagten zur Last gelegten That zurück. Die Berathung des Gerichtes hat sich nur darauf zu erstrecken, ob der Angeklagte der ihm zur Last gelegten Handlung oder Unterlassung schuldig, ob diese That oder Unterlassung nach dem Gesetze strafbar sei, und welche von dem Gesetze bezeichnete strafbare Handlung oder Unterlassung dieselbe begründe, ob das Verbrechen vollbracht, oder versucht sei, und ob der Angeklagte als unmittelbarer Thäter, als Urheber, Mitschuldiger oder Theilnehmer erscheine. Zur Schuldigerklärung des Angeklagten ist eine Mehrheit von wenigstens zwei Drittheilen der Stimmen (4 gegen 2) erforderlich. Der Vorsitzende hat immer seine Stimme abzugeben. Bei gleich getheilten Stimmen ist der Beschluss nach der, für den Angeklagten günstigeren Meinung zu fassen.

§. 7.

In den im §. 288 der Strafprocess-Ordnung bezeichneten Fällen hat das Gericht sogleich das Urtheil dahin zu schöpfen, dass der Angeklagte von der Anklage freigesprochen werde. Wird dagegen der Angeklagte von dem Gerichte einer, nach dem Gesetze strafbaren Handlung oder Unterlassung schuldig befunden, so hat das Gericht auszusprechen:

a) *welcher That der Angeklagte schuldig befunden worden, und zwar unter ausdrücklicher Bezeichnung der wesentlichen, die Anwendbarkeit des bestimmten Strafgesetzes bedingenden Thatumstände;*

b) jaką zbrodnię lub wykroczenie albo jakie przestępstwo stanowią czynności przyjęte za udowodnione, w których oskarżony został winnym uznany; a to z dokładnem oznaczeniem postanowień prawnych, przytem zastosowanych.

§. 8.

Natychmiast po zapadłej uchwale sądu, należy decyzyę ogłosić w sali posiedzeń i w obecności oskarżonego.

Prezydujący ogłosi wyrok, wydany na mocy §-fu 7, lub też uchwałę na mocy tegoż samego §-fu powziętą, tudzież powody stanowcze decyzyi przy odczytaniu zastosowanych postanowień prawnych. Wszystko to pod nieważnością w razie przeciwnym.

§. 9.

Jeżeli oskarżony uznany został winnym czynu lub opuszczenia kary godnego, wówczas najpierwej prokurator głos otrzyma dla stawienia wniosku co do kary.

Po nim słuchani będą: strona występująca w interesie prywatnym, dla uzasadnienia pretensyj swoich co do wynagrodzenia, tudzież oskarżony i jego obrońca w porządku oznaczonym w §. 285 ust. post. kar. Wywody tych stron ograniczać się winny tylko na to, jak dalece miejsce mieć i jak wielką być może kara, zawnioskowana na podstawie wyroku, wydanego w moc §. 7-go, a względnie na pretensye co do wynagrodzenia zachodzące.

§. 10.

Sąd następnie stanowić będzie swój wyrok kary, w zastosowaniu postanowień, zawartych w §§. 344 do 346 ust. o post. karn. Poczem bezpośrednio ogłosi prezydujący wyrok kary w sali posiedzeń w obecności orkarżonego wraz z powodami najistotniejszemi co do wymiaru kary przy odczytaniu oraz onych ustępów prawa, na których się wyrok zasadza, zwracając w końcu uwagę oskarżonego na przysłużające mu dalsze środki prawne. Wszystko to pod nieważnością. Co się tycze wystawienia wyroku zastosowane być winny przepisy §§. 348 i 349 ustawy o postępowaniu karnem. Wszelako objęte będą w wystawieniu wyroku także i wskazane przez sąd według §. 7. lit. *a)* istotne okoliczności czynu.

§. 11.

Przeciwko wyrokowi sądu krajowego, czy takowy uwalnia czy zasądza, miejsce mieć może tylko zaskarżenie nieważności do trybunału kasacyjnego, przy zachowaniu przepisów, objętych w §§. 352 do 354, i 356 do 359. Za powód nieważności atoliż szczególniej uważać się będzie, jeżeli z wyroku sądu i powodów jego nie wypływa jasno, czy sędzia uważa za udowodnione lub nie- owe okoliczności czynu, od których zawisło zastosowanie pewnej ustawy karnej, tudzież jeżeli orzeczenie wydane na mocy §. 6. co do kwestyi czynu, jest niewyraźnem lub samo w sobie sprzecznem.

§. 12.

Trybunał kasacyjny orzeka we wszystkich zaskarżeniach nieważności w posiedzeniu tajnem, bez przywołania prokuratora rządowego i zaskarżonego lub obrońcy jego.

b) welches Verbrechen oder Vergehen, oder welche Uebertretung die als erwiesen angenommenen Thatsachen, deren der Angeklagte schuldig befunden worden, begründen, und zwar unter genauer Bezeichnung der angewendeten gesetzlichen Bestimmungen.

§. 8.

Unmittelbar nach dem Beschlusse des Gerichtes, ist dessen Entscheidung im Sitzungssale und in Anwesenheit des Angeklagten zu verkünden.

Der Vorsitzende spricht das, nach dem §. 7 gefällte Urtheil, oder den nach eben diesem Paragraphe gefassten Ausspruch, sowie die wesentlichen Gründe der Entscheidung unter Vorlesung der angewendeten Gesetzesbestimmungen aus. Alles diess bei sonstiger Nichtigkeit.

§. 9.

Ist der Angeklagte einer strafbaren Handlung oder Unterlassung für schuldig erklärt worden, so erhält zunächst der Staatsanwalt das Wort zu Stellung des Strafantrages.

Nach ihm werden der Privatbetheiligte zur Begründung seiner Entschädigungs-Ansprüche und der Angeklagte und dessen Vertheidiger, in der im §. 285 der Strafprocess-Ordnung bestimmten Reihenfolge gehört. Die Ausführungen der Parteien haben sich nur auf die Statthaftigkeit und Grösse der, auf Grundlage des nach §. 7 gefällten Ausspruches beantragten Strafe und die allfälligen Entscheidungs-Ansprüche, zu beschränken.

§. 10.

Das Gericht hat sohin sein Strafurtheil, unter Anwendung der in den §§. 344—346 der Strafprocess-Ordnung enthaltenen Bestimmungen, zu fällen. Unmittelbar hierauf ist von dem Vorsitzenden im Sitzungssaale und in Anwesenheit des Angeklagten das Straferkenntniss sammt den wesentlichsten Gründen der Strafzumessung und unter Vorlesung der Gesetzesstellen, worauf das Erkenntniss gegründet ist, zu verkündigen und der Angeklagte über die ihm zustehenden Rechtsmittel zu belehren. Alles dieses bei sonstiger Nichtigkeit. Hinsichtlich der Ausfertigung dieses Urtheiles haben die Vorschriften der §§. 348 und 349 der Strafprocess-Ordnung zu gelten. Die Ausfertigung muss jedoch auch die von dem Gerichte nach §. 7 lit. a) bezeichneten wesentlichen Thatumstände enthalten.

§. 11.

Gegen das Urtheil des Landesgerichtes, es mag auf Freisprechung oder auf Verurtheilung lauten, findet nur die Nichtigkeitsbeschwerde an den Cassationshof, unter Beobachtung der, in den §§. 352 bis 354 und 356 bis 359 der Strafprocess-Ordnung enthaltenen Bestimmungen Statt. Als Nichtigkeitsgrund ist jedoch insbesondere anzusehen, wenn aus dem Urtheile des Gerichtshofes und dessen Gründen nicht erhellet, ob der Richter jene thatsächlichen Umstände, welche die Anwendbarkeit des bestimmten Strafgesetzes bedingen, für erwiesen halte, oder nicht; sowie, wenn der nach §. 6 gefällte Ausspruch über die Thatfrage undeutlich oder in sich widersprechend ist.

§. 12.

Der Cassationshof entscheidet über alle eingereichten Nichtigkeitsbeschwerden, in nicht öffentlicher Sitzung, ohne Beiziehung der Staatsanwaltschaft und des Angeklagten oder seines Vertheidigers.

§. 13.

Postanowienia powyższe, należy zastosować także do wszystkich tych przypadków, w których wypadła uchwała na odesłanie ich przed sąd przysięgłych.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:

Ransonnet m. p.

Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

6.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 12. Stycznia 1852,

obowiązujące w owych krajach koronnych, w k órych obecnie jeszcze ma moc prawa ustawa o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850;

w skutek którego, na mocy Najwyższego rozkazu z dnia 11. Stycznia 1852 r., od chwili, w której niniejsze rozporządzenie ogłoszone zostanie, jawność rozpraw w sądach karnych ograniczać się ma na miarę, wytkniętą w 27. ustępie zasad. ogłoszonych w Najwyższem piśmie gabinetowem z d. 31. Grudnia 1852. (N, 4 dz. pr. p. z r. 1852.)

Stosownie do Najwyższego rozkazu Jego Cesars. Królews. Mości, udzielonego mi równocześnie z cesarskiem rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia 1852 (N. 5 dz. pr. p.), mocą którego uregulowanem zostaje postępowanie przed sądami krajowemi, wstępującemi prowizorycznie na miejsce sądów przysięgłych. ustaje z dniem ogłoszenia niniejszego rozporządzenia także i w krajach koronnych, w których obecnie jeszcze obowiązuje prowizor. ust. o post. karn. z dnia 17. Stycznia 1850 r., jawność postępowania we wszystkich rozprawach karnych miejsce mających tak w trybunale kasacyjnym, jakoteż w sądach krajowych, sądach powiatowych kolegialnych i sądach powiatowych pojedynczych, ograniczając przypuszczenie słuchaczy do nich w miarę, oznaczoną w 27. ustępie zasad przepisanych w Najwyższem piśmie gabinetowem z dnia 31. Grudnia 1851. (Nr. 4. dz. pr. pańs. z r. 1852.)

Przełożeni wszystkich sądów karnych, otrzymują równocześnie bliższe skazówki, według których przypuszczać mogą słuchaczy do rozpraw w sądach karnych w pierwszej instancyi w myśl zasad, przez Najjaśniejszego Pana J. C. Mość usankcyonowanych.

Krauss m. p.

§. 13.

Diese Bestimmungen sind auch auf alle Fälle anzuwenden, rücksichtlich welcher bereits auf Verweisung vor ein Schwurgericht erkannt worden ist.

Franz Joseph m. p.

F. Schwarzenberg m. p. **C. Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

6.

Verordnung des Justizministers vom 12. Jänner 1852,

wirksam für jene Kronländer, in welchen dermal noch die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Giltigkeit steht,

wornach in Folge einer Allerhöchsten Weisung vom 11. Jänner 1852 mit dem Tage der Kundmachung dieser Verordnung die Oeffentlichkeit der strafgerichtlichen Verhandlungen auf das Mass der im 27. Absatze der mit dem Allerhöchsten Cabinetschreiben vom 31. December 1851 (Nr. 4 vom Jahrgange 1852 des Reichsgesetzblattes) vorgezeichneten Grundsätze einzuschränken ist.

Nach Massgabe einer zugleich mit der kaiserlichen Verordnung vom 11. Jänner 1852 (Nr. 5 des Reichsgesetzblattes), womit das Strafverfahren vor den provisorisch an die Stelle der Geschwornengerichte tretenden Landesgerichten geregelt wird, an mich gelangten Allerhöchsten Weisung Seiner k. k. apostolischen Majestät, ist auch in jenen Kronländern, in welchen derzeit noch die provisorische Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht, die Oeffentlichkeit des Strafverfahrens bei allen, sowohl bei dem Cassationshofe, als bei den Landesgerichten, Bezirks-Collegial- und Bezirks-Einzelngerichten stattfindenden strafgerichtlichen Verhandlungen mit dem Tage der Kundmachung der gegenwärtigen Verordnung einzustellen, und die Zulassung von Zuhörern bei denselben auf dasjenige Mass einzuschränken, welches im 27. Absatze der in dem Allerhöchsten Cabinetschreiben vom 31. December 1851 (Nr. 4 des Jahrganges 1852 des Reichsgesetzblattes) vorgezeichneten Grundsätze bestimmt ist.

Die Vorstände sämmtlicher Strafgerichte erhalten hiernach unter Einem die näheren Weisungen, nach welchen von ihnen im Sinne der Allerhöchst sanctionirten Grundsätze zu den strafgerichtlichen Verhandlungen in erster Instanz Zuhörer zugelassen werden können.

C. Krauss m. p.

§ 12.

Diese Bestimmungen sind auch auf alle Fälle anzuwenden, [illegible] bereits auf Verurtheilung [illegible] erkannt worden ist.

Franz Joseph m. p.

F. Schwarzenberg m. p. C. Krauss m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.
Kanzleidirector des Ministerrathes.

6.

Verordnung des Justizministers vom 12. Jänner 1852,

[illegible]

wodurch in Folge einer Allerhöchsten Entschließung vom 14. Jänner 1852 [illegible] mit dem Allerhöchsten [illegible] vom 31. December 1851 (Nr. 4 vom Jahrgange 1852 des Reichsgesetzblattes) [illegible]

[illegible]

[illegible]

E. Krauss m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część IV.

Wydana i rozesłana: dnia 17. Stycznia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

IV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 17. Jänner 1852.

Część IV.

Wydana i rozesłana dnia 17. Stycznia 1852.

7.

Okólnik c. k. ministerstwa wojny z dnia 3. Listopada 1851,

mocą którego obwieszczone zostają usankcyonowane przez Najjaśniejszego Pana J. C. Mości, postanowienia względem organizacyi szkoły korpusu pionierów w Tuln.

W skutek Najwyższego rozkazu J. C. Mości, obowięzywać będą, co do szkoły korpusu pionierów w Tuln, od roku 1852, następujące postanowienia:

Pierwsze. Ciąg kursu szkolnego, mającego się rozpoczynać z pierwszym Października każdego roku, przedłużonym zostaje zamiast lat trzech na lat cztery.

Drugie. Uczniowie w liczbie 150, podzieleni zostaną w ten sposób, iż 100 należeć będzie do stanu szkoły, 50 zaś do kompanij pionierskich.

Trzecie. Miejsca ze stanu szkoły. rozdzielać będzie ministerstwo wojny, obsadzenie zaś miejsc z kompanij pionierskich, należeć będzie do komendy korpusu z żołnierzy szeregowych, zdolnych do odwiedzania szkoły korpusowej.

Czwarte. Wiek, w którym przyjęci być mogą kompetenci do stanu szkoły, ustanowiony zostaje na lat czternaście.

Piąte. Aspiranci tejże kategoryi, winni są złożyć egzamin, kwalifikujący do przyjęcia, wprzód nim nastąpi ich zanotowanie do szkoły korpusowej w ministerstwie wojny.

Do złożenia tegoż egzaminu, winni aspiranci do stanu szkoły, w myśl rozkazu dla armii wydanego Nro 11, starać się o piśmienne pozwolenie komendy korpusu pionierów, za przedłożeniem metryki i ostatnich świadectw szkolnych.

Komenda korpusu, biorąc wzgląd na mieszkanie aspiranta, albo sama, albo też delegowane przez takową komendy, po należytem zbadaniu osobistych stosunków aspiranta i po zważeniu czy przyjęcie go, odpowiada interesowi korpusu, udzielą na piśmie pozwolenia swego do złożenia egzaminu na kadeta do korpusu, za zwróce-

IV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 17. Jänner 1852.

7.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 3. November 1851,

womit die durch Allerhöchste Entschliessung Seiner Majestät sanctionirten Bestimmungen über die Organisirung der Pionnier-Corps-Schule zu Tulln kundgemacht werden.

In Folge Allerhöchsten Befehles Seiner Majestät des Kaisers, haben in Absicht auf die Pionnier-Corps-Schule, vom Jahre 1852 angefangen, nachstehende Bestimmungen in Wirksamkeit zu treten:

Erstens. Die Dauer des Lehr-Curses, dessen jeweiliger Beginn auf den ersten October festgesetzt ist, wird von drei auf vier Jahre erhöht.

Zweitens. Die Zöglinge, in der Zahl von 150, theilen sich in jene des Schulstandes mit 100, und in jene der Pionnier-Compagnien mit 50.

Drittens. Ueber die Plätze des Schulstandes hat das Kriegsministerium zu verfügen, wogegen die Besetzung der Plätze für die Pionnier-Compagnien dem Corps-Commando, aus den zur Frequentirung der Corps-Schule geeigneten Individuen des Mannschaftstandes, zukömmt.

Viertens. Das Aufnahms-Alter der Competenten für den Schulstand ist auf das vierzehnte Lebensjahr festgesetzt, und

Fünftens, die Aspiranten dieser Kategorie haben vor der Vormerkung bei dem Kriegsministerium für die Corps-Schule, eine Aufnahms-Prüfung abzulegen.

Zur Ablegung dieser Prüfung haben die Aspiranten für den Schulstand, im Sinne des Armee-Befehles Nr. 11, vorerst unter Producirung des Taufscheines und der letzten Schulzeugnisse, sich um die schriftliche Zustimmung des Pionnier-Corps-Commando zu bewerben.

Das Corps-Commando wird darüber, mit Rücksicht auf das Domicil des Aspiranten, entweder selbst, oder es werden die von demselben delegirten Commanden, nach gehöriger Prüfung der persönlichen Verhältnisse des Aspiranten, und nach Erwägung, ob dessen Aufnahme dem Interesse des Corps entspreche, die Zustimmung zur Ablegung der Cadeten-Prüfung für das Corps, unter Zurückstellung der beigebrachten Piecen, schriftlich ent-

niem załączonych dokumentów, jeżeli zarazem aspirant i z innych miar ukazuje się być ku temu usposobionym, lub też takowego pozwolenia odmówi.

W pierwszym razie winien aspirant wraz z pozwoleniem i wspomnionemi dokumentami, zgłosić się uprzednio do wskazanej mu komendy korpusu armii najbliżej zamieszkania jego ustacyonowanej, lub też do komendy krajowej wojskowej w Zagrzebiu, w Temeswarze i Zadrze, w celu złożenia tamże egzaminu w terminie oznaczonym — przy którym prowadzony być winien protokół, według wzoru niżej załączonego.

Rzeczony egzamin ograniczać się winien wprawdzie tylko na zbadaniu wiadomości aspiranta co do pisowni w mowie ojczystej, co do czterech prostych działań rachunkowych i reguły trzech, co do pierwszych zasad jeografii fizycznej i jeografii państwa austryackiego; przyczem jednak należy mieć wzgląd na odebrane ogólnie wychowanie i na zdolności aspiranta, a według tej miary, ocenić surowo i pod odpowiedzialnością komisyi egzaminacyjnej zdatność egzaminowanego, do zanotowania i przyjęcia go w swoim czasie do szkoły korpusu pionierów.

O rezultacie egzaminu, uwiadomiony będzie aspirant ekstraktem protokołu, za zwróceniem przedłożonych dokumentów.

Jeżeli rezultat jest pomyślny, natenczas zachodzi dla familii dotyczącej, pora, w której podanie o zanotowanie i przyjęcie w swoim czasie do szkoły korpusu pionierów albo wprost do ministesstwa wojny, albo przez komendę wojskowo-krajową zanieść i następujące dokumenta załączyć należy:

a) metrykę;
b) świadectwo lekarza polowego co do spodziewanej zdatności do służby polowej;
c) świadectwo szczepienia ospy, jeżeli takowe nie jest już objęte w świadectwie lekarza polowego;
d) ostatnie świadectwa szkolne;
e) pozwolenie komendy korpusu pionierów;
f) ekstrakt protokołu co do złożonego egzaminu, i
g) rewers, którym się bierze obowiązek dawania dodatku najmniej dziesięciu złr. miesięcznie, które w przeciągu kursu szkolnego na rzecz aspiranta zawsze na kwartał z góry do komendy szkolnej korpuru pionierów złożone być winny.

Dopiero na takie podanie nastąpi stanowcze rozstrzygnienie i wydaną zostanie rezolucya ze strony ministerstwa wojny.

Csorich m. p.

weder ertheilen, wobei die sonstige Angemessenheit des Aspiranten vorausgesetzt wird, oder solche verweigern.

Für den ersten Fall hat der Aspirant mit der Zustimmung und den erwähnten Piecen bei dem ihm angedeuteten, seinem Wohnorte zunächst stationirten Armee-Corps-Commando, oder bei dem Landes-Militär-Commando zu Agram, Temesvar oder Zara, sich vorläufig zu melden, um daselbst am bestimmten Termine die Prüfung abzulegen, worüber — dem untenstehenden Formulare gemäss — ein Protokoll geführt wird.

Diese Prüfung hat sich zwar bloss auf die Kenntniss des Rechtschreibens in der Muttersprache des Aspiranten, der vier Rechnungs-Species und der Regel de tri, der Elemente der physischen Erdbeschreibung und der Geographie des österreichischen Kaiserstaates zu beschränken; es ist aber dabei auf die im Allgemeinen bereits genossene Erziehung und die Bildungsfähigkeit des Aspiranten besondere Rücksicht zu nehmen, und nach diesem allgemeinen Masstabe die Eignung des Prüflinges für die Vormerkung und seinerzeitige Aufnahme in die Pionnier-Corps-Schule, strenge und unter Verantwortung der Prüfungs-Commission zu beurtheilen.

Das Resultat der Prüfung wird dem Aspiranten unter Zurückgabe der vorgelegten Documente mittelst Protokolls-Extractes bekannt gegeben werden.

Lautet dasselbe günstig, so tritt endlich für die betreffende Familie der Zeitpunct ein, wo das Gesuch um Vormerkung und seinerzeitige Aufnahme des Aspiranten in die Pionnier-Corps-Schule an das Kriegsministerium entweder unmittelbar, oder im Wege eines Landes-Militär-Commando einzureichen, und mit folgenden Beilagen zu documentiren ist, als:

a) *dem Taufscheine;*
b) *dem feldärztlichen Zeugnisse über die anzuhoffende Feldkriegsdienst-Tauglichkeit;*
c) *dem Impfungs-Zeugnisse, wenn solches nicht schon in dem feldärztlichen Zeugnisse enthalten ist;*
d) *den letzten Schulzeugnissen;*
e) *der Zustimmung des Pionnier-Corps-Commando;*
f) *dem Protokolls-Extracte über die abgelegte Prüfung, und*
g) *dem Verpflichtungs-Reverse zur Entrichtung einer Zulage von wenigstens monatlichen zehn Gulden, welche während der Dauer des Lehr-Curses zu Gunsten des Aspiranten stets auf ein Vierteljahr in vorhinein bei dem Pionnier-Corps-Schul-Commando zu erlegen ist.*

Ueber ein derlei Gesuch wird sodann erst von Seite des Kriegsministeriums definitiv entschieden werden, und ein Bescheid erfolgen.

Csorich *m. p.*

Formularz.

C. K. **Komisya egzaminacyjna dla kadetów.**

PROTOKÓŁ EGZAMINU

niżej wymienionego aspiranta do szkoły korpusu pionierów.

Imię i nazwisko	urodzenia					Zamieszkanie	Stosunki osobiste i familijne	Odebrane wychowanie, ukończone nauki, tudzież wykształcenie pod względem zdatności aspiranta do szkoły korpusu pionierów	wiadomości					Obecne zatrudnianie się lub nauki	Zdanie komisyi	Uwaga.
	Rok	Miesiąc	Dzień	Miejsce	Kraj				Co do piękne. o pisania	Co do pisowni i dyktando i w którejto mowie	Czterech prostych działań rachunko. i reguły trzech	Jeografii	Inne			

Sign . . . .

8.

Oświadczenie ministeryalne z dnia 14. Listopada 1851,

względem zniesienia opłat od wywozu majątków (*census emigrationis*), płynących do kas miejskich, dominikalnych lub gminnych we wszystkich krajach monarchii austryackiej i sprzymierzeństwa Szwajcarskiego.

W skutku umowy dokonanej na drodze dyplomatycznej z Radą Związkową rzeczypospolitej Szwajcarskiej, oświadcza niżej podpisany minister spraw zewnętrznych i Domu cesarskiego, oraz prezydent Rady ministrów Najjaśniejszego Cesarza Austryi, w imieniu rządu rzeczonej Jego Cesarskiej Mości, iż od tej chwili zastrzeżenie względem pobierania opłat od spadku, wywozu majątku i wysiedlenia się na rzecz pojedynczych miast, gmin lub dominiów, uczynione w Artykule III. traktatu względem wolnego wywożenia majątku, zawartego na dniu 3. Sierpnia 1804 roku między cesarsko-królewskim rządem austryackim a rzecząpospolitą Szwajcarską, a następnie rozciągnionego na wszystkie kraje monarchii austryackiej i rzeczypospolitej Szwajcarskiej wedle umów z roku 1821 i 1837, uważane być winno za zniesione w zupełności między wszystkiemi krajami cesarsko-austryackiego z jednej, a rzeczypospolitej Szwajcarskiej z drugiej strony; zaczem więc takowe pobieranie miejsca mieć nie może.

Dla potwierdzenia niniejszej umowy, wystawione zostało przez podpisanego niniejsze oświadczenie przy wyciśnięciu pieczęci urzędowej, które po zamienieniu go za oświadczenie równobrzmiące, podpisać się mające przez prezydenta Rady Związkowej

Formulare.

K. K. **Cadeten-Prüfungs-Commission.**

Prüfungs-Protokoll

über nachbenannten Aspiranten für die Pionnier-Corps-Schule.

Tauf- und Familien-Name	Geburts-					Aufenthalts-Ort	Persönliche und Familien-Verhältnisse	Genossene Erziehung, absolvirte Studien, dann Bildung, mit Rücksicht auf die Angemessenheit des Aspiranten für die Pionnier-Corps-Schule	Kenntnisse					Gegenwärtige Beschäftigung oder Studien	Commissioneller Befund	Anmerkung
	Jahr	Monat	Tag	Ort	Land				Schönschreiben	Recht- und Dictando-Schreiben, und zwar in welcher Sprache	Vier Rechnungs-Species und Regel de tri	Geographie	Sonstige			

Sign. . . . . . .

8.

Ministerial-Erklärung vom 14. November 1851,

wegen Aufhebung der in städtische, herrschaftliche oder Communal-Cassen fliessenden Abfahrtsgelder in allen Ländern der österreichischen Monarchie und der schweizerischen Eidgenossenschaft.

In Folge mit dem Bundesrathe der schweizerischen Eidgenossenschaft im gesandtschaftlichen Wege getroffener Abrede erklärt der unterzeichnete Minister der auswärtigen Angelegenheiten und des kaiserlichen Hauses, dann Präsident des Ministerrathes Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich, im Namen der Regierung vorgedachter Majestät dass von nun an der im Artikel III des am 3. August 1804 zwischen der kais. österreichischen Regierung und der schweizerischen Eidgenossenschaft geschlossenen und durch nachträgliche Vereinbarungen in den Jahren 1821 und 1837 auf sämmtliche Länder der österreichischen Monarchie und der schweizerischen Eidgenossenschaft ausgedehnten Freizügigkeits-Vertrages enthaltene Vorbehalt wegen Abnahme von Abschoss-, Abfahrts- und Abzugsgeldern zu Gunsten einzelner Städte, Gemeinden oder Herrschaften zwischen sämmtlichen Ländern des österreichischen Kaiserstaates einerseits und der schweizerischen Eidgenossenschaft andererseits als vollständig aufgehoben zu betrachten sei, und demnach eine solche Abnahme nicht mehr stattfinden solle.

Zur Bekräftigung dessen ist die gegenwärtige Erklärung von dem Unterzeichneten unter Beidrückung des ämtlichen Siegels ausgefertiget worden, und soll, nachdem sie gegen eine gleichlautende von dem Präsidenten des schweizerischen Bundesrathes und dem Kanz-

Szwajcarskiej i kanclerza rzeczypospolitej, uzyska moc prawa w obustronnych krajach przez ogłoszenie publiczne *).

Jego Ces. król. Mości prezydent ministrów, minister spraw zewnętrznych i Domu cesarskiego,

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p.

9.

Rozrządzenie ministerstwa wojny z dnia 13. Grudnia 1851,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 10. Grudnia 1851, rozciągnionym zostaje także na osoby wojskowe §. 78. części II. księgi ustaw karnych z dnia 3. Września 1803, stanowiący o karach wrazie zaniechania doniesienia o zmianach, zachodzących co do osób najmujących mieszkania.

Najjaśniejszy Pan, Jego C. Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 10. Grudnia 1851 r. rozporządzić, iż obadwa przepisy §. 78 części II. księgi ustaw karnych cywilnych, na mocy których:

a) właściciel domu, administrator, sekwestrator, lub ktokolwiek kieruje zarządem domu, jeżeli o zmianach, zachodzących co do najmujących mieszkania, w czasie przepisanym nie uczyni doniesienia, skazany być winien według różnicy miast i dochodu z domów na karę pięciu do pięćdziesięciu złtr. m. k., tudzież

b) wypuszczujący na tygodnie lub miesiące w podnajem pokoje lub łóżka, jeżeli nie uczyni w przeciągu dwudziestu czterech godzin przepisanego doniesienia o każdej zaszłej zmianie, skazany być winien na karę pięciu złr. m. k., którą to karę przy powtórnem przekroczeniu podwoić należy;

ogłoszone zostają dla osób wojskowych do najściślejszego przestrzegania.

Jeżeliby kara pieniężna uczyniła znaczny uszczerbek czy to w stosunkach majątkowych, czy też w zarobku skazanego lub familii jego, wówczas sądy wojskowe winny są orzec stosowną karę więzienia.

Csorich m. p.

10.

Rozporządzenie ministra kultury krajowej i górnictwa z dnia 14. Grudnia 1851,

względem uwolnienia od opłaty taks za egzamina rządowe z leśnictwa.

Ministerstwo kultury krajowej i górnictwa postanawia, w porozumieniu z c.k. ministerstwem finansów, iż zastosowanie przepisów, objętych w rozporządzeniu c. k. mi-

---

*) Niniejsze oświadczenie zamienione zostało w Bernie dnia 1. Grudnia r. z. za równobrzmiące oświadczenie, ddto Bern 26. Listopada 1851, r. podpisane w imieniu Rady Związkowej Szwajcarskiej, przez prezydenta Związku i kanclerza rzeczypospolitej.

ler der Eidgenossenschaft zu fertigende Erklärung *) ausgewechselt worden, in den gegenseitigen Ländern durch öffentliche Kundmachung Kraft und Wirksamkeit erhalten.

Seiner k. k. apostolischen Majestät Minister-Präsident,
Minister des Aeussern und des kaiserlichen Hauses

(L.S.) **F. Schwarzenberg** m. p.

9.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 13. December 1851,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 10. December 1851 der §. 78 des II. Theiles des St. G. B. vom 3. September 1803, wegen Bestrafung der unterlassenen Anzeige der mit den Bestandnehmern von Wohnungen vorgehenden Veränderungen an die Behörde, auch auf Militärpersonen ausgedehnt wird.

Seine Majestät der Kaiser haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 10. December 1851 anzuordnen geruht, dass die beiden Bestimmungen des §. 78 des II. Theiles des Civil-Strafgesetzbuches vom Jahre 1803, wornach

a) wenn ein Hauseigenthümer, Administrator, Sequester, oder wer sonst der Verwaltung eines Hauses vorsteht, die mit seinen Bestandnehmern vorgehenden Veränderungen in der vorgeschriebenen Zeit nicht anzeigt, derselbe nach Verschiedenheit der Städte und des Häuser-Ertrages, mit einer Strafe von fünf bis fünfzig Gulden, und

b) wenn Jemand Zimmer wochen- oder monatweise in Afterbestand verlässt, oder Bettgeher hält, und nicht binnen vierundzwanzig Stunden bei jedesmaliger Veränderung die vorschriftmässige Anzeige macht, dieser mit der Strafe von fünf Gulden zu belegen, und letztere bei wiederholter Uebertretung zu verdoppeln sei, —

den Militär-Personen zur genauesten Darnachachtung kundgemacht werden.

Wenn die Vermögensstrafe den Vermögensumständen oder dem Nahrungsbetriebe des zu Verurtheilenden, oder seiner Familie zum merklichen Abbruche gereichen sollte, haben die Militär-Gerichte auf eine angemessene Freiheitsstrafe zu erkennen.

Csorich m. p.

10.

Erlass des Ministeriums für Landescultur und Bergwesen vom 14. December 1851,

in Betreff der Befreiung von der Entrichtung der Taxen für die Staatsprüfungen im Forstfache.

Das Ministerium für Landescultur und Bergwesen findet im Einvernehmen mit dem k. k. Finanzministerium die Anwendung der Bestimmungen des Erlasses des k. k. Mini-

*) Diese Erklärung ist gegen eine gleichlautende, im Namen des schweizerischen Bundesrathes von dem Bundespräsidenten und dem Kanzler der Eidgenossenschaft gefertigte, do. Bern, 26. November 1851, unterm 1. December v. J. zu Bern ausgewechselt worden.

nisterstwa wyznań i oświecenia z d. 11. Listopada 1850 r. (dz. pr. p. cz. CLIII N. 499) względem uwolnienia od opłaty taks od egzaminów, rozciągnąć także należy na egzamina r0ądowe z leśnictwa.

Thinnfeld m. p.

11.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 26. Grudnia 1851,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

mocą którego ustanowione zostają tytuły i uniformy dla urzędników wojskowo-sądowych, od audytora sztabowego idąc do wyższych.

Urzędnicy sądownictwa wojskowego, od sztabs-audytora idąc do wyższych, nosić winni wraz z charakterem oficerskim, odpowiadającym ich stopniom, tytuły następujące:

Audytor sztabowy, nosić będzie tytuł: „major-audytor".

Jenerał-audytor-lejtnant: „podpułkownik-audytor".

Radzca apelacyjny wojskowy: „pułkownik-audytor".

Radzca najwyższego trybunału wojskowego: „jenerał-audytor".

Radzca ministeryalny, ustanowiony w ministeryum wojny jako szef sekcyi dla sądownictwa: „jenerał-audytor oraz szef sekcyi."

W skutek tego ustają zupełnie dotychczasowe tytuły: „audytor sztabowy" i „jenerał audytor lejtnant"; co się zaś tycze przepisów o płacy i zaopatrzeniu osób wyż wspomnionych, tudzież ich prawa posuwania się do usystemizowanych wyższych stopni płacy, nie wprowadza się żadnej zmiany.

Uniformy ich określone zostają w sposób nastąpujący:

Dla majorów audytorów i pułkowników audytorów:

Według przepisów obowiązujących dla audytorów sztabowych i jenerałów-audytorów-lejtnantów.

Dla pułkowników-audytorów:

Uniform jak u majorów-audytorów i podpułkowników-audytorów, jednakże z gwiazdkami dystynkcyjnemi pułkownika; na posiedzeniach zaś i w służbie zwyczajnej, suknia wierzchnia wojskowa (delija) czarna. spodnie niebieskie, według przepisów dla piechoty.

Dla jenerałów-audytorów i dla jenerała-audytora oraz szefa sekcyi.

Ta sama wierzchnia suknia wojskowa czyli delija biała z egalizunkiem (wyłogami) koloru marzannego, jednak z galonami i gwiazdkami dystynkcyjnemi jenerała-majora, i z jeneralskiemi guzikami; spodnie niebieskie, z podwójnym burtem (galonami) jak u spodni jeneralskich od parady, także jeneralski kapelusz z burtem (galonem) i czarnym pióropuszem.

Na posiedzeniach i w zwykłej służbie: czarna delija i spodnie z sukna koloru rossyjsko-szaraczkowego z podwójnemi lampasami sukiennemi koloru marzannego i z taką samą wypustką (passe-poil) jak u jenerałów.

Płaszcze od majora audytora aż do jenerała-audytora oraz szefa sekcyi jednakie, według przepisu dla piechoty z parolkami i wypustkami (passe-poils) koloru marzanne-

steriums für Cultus und Unterricht vom 11. November 1850, Reichsgesetz- und Regierungsblatt, CLII. St., Nr. 449, in Betreff der Befreiung von der Entrichtung der Prüfungstaxen auch auf die Staatsprüfungen im Forstfache auszudehnen.

Thinnfeld m. p.

11.

Kaiserliche Verordnung vom 26. December 1851.

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wodurch die Titel und Uniformen der Militär-Justiz-Organe vom Stabs-Auditor aufwärts festgesetzt werden.

Die Organe der Militär-Justiz vom Stabs-Auditor aufwärts, haben von nun an, mit dem ihren Chargen entsprechenden Officiers-Charakter, nachstehende Titel zu führen, und zwar:

Der Stabs-Auditor: „Major-Auditor";

der General-Auditor-Lieutenant: „Oberstlieutenant-Auditor";

der Militär-Appellations-Rath: „Oberst-Auditor";

der Rath des obersten Militär-Gerichtshofes: „General-Auditor";

der im Kriegsministerium als Sections-Chef für das Justizwesen angestellte Ministerialrath: „General-Auditor und Sections-Chef."

Hiernach hören die bisherigen Titel: „Stabs-Auditor und General-Auditor-Lieutenant" gänzlich auf; dagegen erleiden die Vorschriften in Betreff der Gehalte und Versorgungsbezüge der Vorgenannten, sowie ihres Vorrückungsrechtes in die systemmässigen höheren Gehaltsstufen, hiedurch keine Aenderung.

Die Uniform derselben wird in folgender Art festgesetzt:

Für die Major-Auditore und Oberstlieutenant-Auditore.

Nach der bisher für Stabs-Auditore und General-Auditor-Lieutenants in Wirksamkeit bestehenden Vorschrift.

Für die Oberst-Auditore:

Die Uniform der Major-Auditore und Oberstlieutenant-Auditore, jedoch mit den Distinctions-Sternen eines Obersten; für Sitzungen aber und den sonst gewöhnlichen Dienst, der schwarze Waffenrock mit blauem Pantalon, nach Infanterie-Vorschrift.

Für die General-Auditore und den General-Auditor und Sections-Chef

Derselbe weisse Waffenrock mit grapprother Egalisirung, jedoch mit General-Majors-Borten und Distinctions-Sternen und Generalsknöpfen; das blaue Beinkleid mit den, an dem Parade-Pantalon der Generäle angebrachten doppelten Borten, dann der bortirte Generalshut mit schwarzem Federbusche.

Für die Sitzungen und den sonst gewöhnlichen Dienst: Der schwarze Waffenrock und Beinkleider von russisch-grauem Tuche, mit doppelten grapprothen Tuchstreifen und ein gleiches Passepoile, wie die Generäle.

Die Mäntel vom Major-Auditor bis zum General-Auditor und Sections-Chef gleich nach Infanterie-Vorschrift, mit grapprothen Paroli und Passepoiles: die General-Audi-

go; jenerałowie-audytorowie wraz z szefem sekcyi, z guzikami jeneralskiemi, reszta ze zwykłemi guzikami żółtemi metalowemi.

W skutek tego szarże tu wymienione i wszyscy audytorowie. od tej chwili nie będą nosić sukni cywilnych.

Franciszek Józef m. p.

Csorich m. p.

12.

Rozporządzenie c. k. ministerstwa sprawiedliwości w porozumieniu z c. k. ministerstwami finansów, spraw wewnętrznych i wojny, z dnia 2. Stycznia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych państwa austryackiego,

mocą którego przywołuje się do pamięci istniejące rozporządzenie z dnia 3. Listopada 1826 r. N. 6613. (Zb. ust. sąd. N. 2229.) **względem zniesienia wzajemnego wynagrodzenia kosztów za zaopatrzenie i dostawienie osób cywilnych, uwięzionych przez sądy wojskowe, lub osób wojskowych, ujętych przez sądy cywilne, i rozciągniona zostaje działalność takowego na Węgry, Kroacyę, Slawonię, na województwo Serbskie i banat Temeski, tudzież na Siedmiogród.**

Rozporządzeniem, wydanem przez c. k. sąd najwyższy z dnia 3. Listopada 1826 L. 6613 (Zb. ust sąd. N. 2229), wydanem zostało rozporządzenie, iż w przypadkach, w których osoby cywilne uwięzione przez sądy wojskowe po otrzymanem bliższem wyjaśnieniu ich stosunków, odstawione zostają do c. k. sądów cywilnych, powołanych do wykonywania sędownictwa karnego, lub tez przeciwnie osoby wojskowe, ujęte przez sądy cywilne. odstawione zostają do sądów wojskowych, pod takiemiż samemi okolicznościami; — nie ma miejsca wzajemne wynagrodzenie kosztów, które narosły za ich zaopatrzenie i dostawienie.

Ponieważ przez takie postępowanie tok spraw takowych, znacznie uproszczonym być może we wszystkich krajach koronnych, w których się już wykonywa sądownictwo przez sądy cesarskie, gdzie znajdujący się w więzieniu sądowem, jeżeli utrzymanie ich nie może być zastąpionem ze środków własnych, utrzymywani być muszą kosztem rządowym; przeto przywołuje się do pamięci rozporządzenie powyższe w tych krajach koronnych, w których całkowicie już lub w części dotąd wykonywane było; a zaś w tych krajach, w których to dotąd miejsca nie miało, mianowicie we Węgrzech, w Kroacyi i Slawonii, w Siedmiogrodzie i w województwie Serbskiem z banatem Temeskim. przepisuje się niniejszem, ażeby takowe na przyszłość powszechne zastosowanie znalazło; zaczem więc w takich przypadkach wzajemne wynagrodzenie kosztów za dostawienie i zaopatrzenie, miejsca mieć nie powinno. Równie uważać się mają za zniesione wzajemne pretensye władz co do kosztów, czy w ciągu obecnym przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia narosłych, czy już dawniej zaległych.

Krauss m. p. **Bach** m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

tore, mit Inbegriff der Sections-Chefs, mit Generals-, die übrigen mit gewöhnlichen gelben Metall-Knöpfen.

Hiernach fällt das Tragen von Civil-Kleidern für alle hier benannten Chargen, so wie für sämmtliche Auditore, von nun an weg.

Franz Joseph m. p.

Csorich m. p.

12.

Verordnung der Ministerien der Justiz im Einvernehmen der Ministerien der Finanzen, des Innern und des Krieges vom 2. Jänner 1852,

wirksam für sämmtliche Kronländer des österreichischen Kaiserstaates,

wodurch die bestehende Verordnung vom 3. November 1826, Nr. 6613 (J. G. S. Nr. 2229) über die Aufhebung der wechselseitigen Vergütung der aufgelaufenen Verpflegungs- und Ablieferungskosten für die von Militärgerichten verhafteten Civil-Personen oder der von Civilgerichten eingezogenen Militär-Personen in Erinnerung gebracht, und auch für Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat und Siebenbürgen zur Darnachachtung vorgeschrieben wird.

Mit Verordnung der k. k. obersten Justizstelle vom 3. November 1826, Z. 6613 (J. G. S. Nr. 2229) wurde die Bestimmung erlassen, dass in den Fällen, wenn von Militärgerichten verhaftete Civil-Personen nach erhaltener näherer Aufklärung über ihre Verhältnisse an die landesfürstlichen zur Ausübung der Strafgerichtsbarkeit berufenen Civilgerichte, oder von den letzteren eingezogene Militär-Personen unter gleichen Umständen an die Militärgerichte abgeliefert werden, keine wechselseitige Vergütung der aufgelaufenen Verpflegungs- und Ablieferungskosten zu geschehen hat.

Bei dem Umstande, als durch diese Verfahrungsweise eine bedeutende Geschäftsvereinfachung erzielt werden kann, in sämmtlichen Kronländern, in welchen die Gerichtsbarkeit bereits von kaiserlichen Gerichten ausgeübt wird, die in gerichtlicher Verwahrung befindlichen Verhafteten, insoferne ihre Erhaltung nicht aus eigenen Mitteln zulässig ist, auf Staatskosten erhalten werden müssen, so wird diese Anordnung in jenen Kronländern, in welchen sie bereits ganz oder theilweise in Anwendung stand, wieder in Erinnerung gebracht, in jenen Ländern aber, in welchen dieses nicht der Fall war, namentlich in Ungarn, Croatien und Slavonien, Siebenbürgen und der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate nunmehr zur allgemeinen Anwendung für die Zukunft vorgeschrieben und hat in solchen Fällen eine gegenseitige Vergütung der Ablieferungs- und Verpflegskosten nicht stattzufinden. Ebenso sind in Ansehung der vor Kundmachung gegenwärtiger Verordnung aufgelaufenen oder noch rückständigen Kosten die gegenseitigen Anforderungen der Behörden als abgethan anzusehen.

Kraus m. p. **Bach** m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

13.

Rozporządzenie c. k. ministerstwa finansów z dnia 7. Stycznia 1852,

obowiązujące w krajach koronnych spólnego związku celnego,

mocą którego zaprowadzony zostaje prowizorycznie stępel oclenia.

W wykonaniu §. 27 objaśnień wstępnych do taryfy celnej z d. 6. Listopada 1851 (dz. pr. p. cz. LXIX N. 244). ministerstwo finansów uważa za potrzebne. zaprowadzić z dniem 1-m Lutego 1852 r. następujące prowizoryczne postanowienia:

§. 1. Przy wprowadzeniu z zagranicy lub z wyłączeń celnych, należy towary celne lub warsztacikowe. objęte w oddziałach 64, 65, 66 i 67 taryfy celnej, jeżeli takowe przeznaczone są do handlu lub innego przemysłu. poddać pod stępel oclenia.

Wyjętemi od tego postępowania są:

a) Towary bawełniane, lniane i wełniane gatunku najpośledniejszego;

b) Przedmioty pomieszczone według postanowień taryfy celnej między towary tkackie i warsztacikowe. przychodzące w postaci pół- lub całkiem gotowych sukni, lub towarów strojowych np. towary warsztacikowe (dziane) jakoto: koszule, pończochy, rękawiczki i t. d., tudzież półgotowe towary strojowe. jakoto: półkoszulki, kołnierze i t. d.. gatunku oznaczonego w uwadze 1. do klasy taryfowej towarów tkackich i warsztacikowych.

Wszelako poddać należy pod stępel oclenia: szale i rańtuchy czyli chusty szalowe, tudzież w ogólności wszelkie chustki.

§. 2. Jako stępel oclenia, używany będzie w urzędach skarbowych królestwa Lombardzko-Weneckiego tam już zwyczajny stępel z blaszek miedzianych *(Lamina di rame)*. z oznaczeniem „*merce estera*“.

§. 3. Na towarach zaś tkackich i warsztacikowych, poddanych pod opłatę cła wchodowego w urzędach celnych innych krajów koronnych spólnego związku celnego, wyciśniona zostanie na znak opłaconego cła pieczęć z wosku tymczasem dopóki nie będzie wydane inne rozporządzenie.

Tym końcem zaopatrzone będą urzędy celne, do przykładania stępla oclenia upoważnione, w osobną pieczęć podrzędną, mieszczącą w sobie orła cesarskiego, poniżej tego napis: „*Verzollungs-Stämpel*“ (stępel opłaty celnej). a jako napis okólny, nazwę urzędu celnego.

Tam gdzie nie ma takiej pieczęci podręcznej. obowiązane są urzędy celne wyciskać tymczasem zwyczajną swą pieczęć urzędową.

§. 4. Do przykładania stępla oclenia (§§. 2 i 3). upoważnione są tylko urzędy celne główne pierwszej klasy.

Z poprzedzającego postanowienia wynika, iż towary wyrażone w §. 1, jako podlegające stęplowi oclenia w urzędach celnych mniejszej kategoryi, o ile takowe w ogólności na zasadzie §. 29 objaśnień wstępnych do taryfy celnej do odbierania cła od ta-

13.

Verordnung des Finanzministeriums vom 7. Jänner 1852,

wirksam für die Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit ein Verzollungs-Stämpel provisorisch eingeführt wird.

In Vollziehung des §. 27 der Vorerinnerung zum Zolltarife vom 6. November 1851, Nr. 244 des Reichsgesetzblattes, findet das Finanzministerium im Einvernehmen mit dem Handelsministerium mit 1. Februar 1852 folgende Bestimmungen provisorisch in Wirksamkeit treten zu lassen.

§. 1. Bei der Einfuhr aus dem Auslande oder den Zollausschlüssen sollen die unter den Abtheilungen 64. 65, 66 und 67 des Zolltarifes begriffenen Webe- und Wirkwaaren, wenn sie zum Handel oder einem anderen Gewerbsbetriebe bestimmt sind, dem Verzollungsstämpel unterzogen werden.

Ausgenommen von dieser Anordnung sind:

a) *Baumwoll-, Leinen- und Wollwaaren gemeinster Art überhaupt;*

b) *jene, nach den Bestimmungen des Zolltarifes unter die Webe- und Wirkwaaren eingereihten Gegenstände, welche in der Gestalt von halb- oder ganz fertigen Kleidungsstücken oder Putzwaaren vorkommen: z. B. Wirkwaaren, als: Hemden, Strümpfe, Handschuhe u. s. w., ferner halbfertige Putzwaaren, als: Chemisetten, Kragen u. s. w. von der in der Anmerkung 1 zur Tarifsclasse der Webe- und Wirkwaaren bezeichnete Beschaffenheit.*

Jedoch sind dem Verzollungsstämpel unterworfen: Shawls und Shawltücher, sowie überhaupt alle Tüchel.

§. 2. Als Verzollungsstämpel ist bei den Gefällsämtern des lombardisch-venetianischen Königreiches der daselbst im Gebrauche stehende Kupferblättchen-Stämpel (Lamina di rame) *mit der Bezeichnung* „merce estera" *anzuwenden.*

§. 3. Auf jene Webe- und Wirkwaaren, welche bei Zollämtern der übrigen Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes der Eingangsverzollung unterzogen werden, wird das Zeichen der geschehenen Verzollung, vor der Hand, bis eine andere Verfügung getroffen werden kann, ein Wachssiegel aufgedrückt.

Zu diesem Zwecke werden die zur Anlegung des Verzollungsstämpels ermächtigten Zollämter mit einem besonderen Handsiegel versehen, welches den kaiserlichen Adler, unterhalb desselben die Bezeichnung „Verzollungs-Stämpel" und als Umschrift die Benennung des Zollamtes enthält.

In Ermanglung eines solchen Handsiegels haben die Zollämter einstweilen ihr gewöhnliches Amtssiegel aufzudrücken.

§. 4. Zur Anlegung des Verzollungsstämpels (§§. 2 und 3) sind nur die Hauptzollämter erster Classe ermächtiget.

Aus dieser Bestimmung folgt, dass die im §. 1 als dem Verzollungsstämpel unterliegend bezeichneten Waaren, bei Zollämtern minderer Kategorie, soferne diese überhaupt nach §. 29 der Vorerinnerung zum Zolltarife zur Verzollung solcher Waaren ausnahms-

kich towarów wyjątkowo są upoważnione, wtedy tylko pociągane być mogą do opłaty cła wchodowego, jeżeli je prowadzą z sobą podróżni i mieszkańcy graniczni na własny użytek.

§. 5. Z reguły należy stępel oclenia przyłożyć bezpośrednio na samym towarze.

Jeżeli bezpośrednie przyłożenie na towarze, ze względu na jego właściwość nie może być przedsięwzięte, wówczas jeżeli idzie o przyłożenie pieczęci z wosku, należy przez towar przeciągnąć nitkę, obadwa jej końce blisko towaru związać w węzeł, uciąć takowe w długości około jednego cala wiedeńskiego i utwierdzić takowe na jakiej podkładce pieczęcią woskową.

Co się tycze przykładania stępla z blaszek miedzianych *(lamina)*, należy się trzymać dotychczasowego postępowania.

§. 6. Towar podlegający stęplowi celnemu, opatrzony być winien takowym przed wystawieniem bolety cła wchodowogo, w której także widoczną uczynić należy liczbę przyłożonych stęplów celnych.

§. 7. Na każdej sztuce towarów w §. 1-m wymienionych, należy przyłożyć przynajmniej jeden stępel celny.

Za jednę sztukę uważany być ma wszelki towar, stanowiący w czasie opłaty cła jednę łączną całość — zatem także jeden tuzin chustek.

§. 8. Urzędy celne obowiązane są na żądanie stron opatrzyć jednę i tęż samę sztukę kilką stęplami celnemi.

§. 9. Przyłożenie stępla celnego, wtedy tylko miejsce mieć może, jeżeli towar równocześnie opłaca cło wchodowe.

Przyłożenie tego znaku, nie może być na czas późniejszy odłożony.

§. 10. Nakazany stępel celny stanowi warunek co do towarów, mających być opatrzonemi w takowy przy opłaceniu cła wchodowego, jak długo takowe znajdują się w stanie nowym niezmienionym, a przy wyrobach tkackich w całych sztukach, bez którego uiszczona opłata cła od przedmiotów, znalezionych bez tegoż znaku, uważaną być ma za nieudowodnioną, jeżeli nie wykazano, iż znak rzeczony przez wydarzenie przypadkowe został zniszczony, lub od towaru oddzielony.

§. 11. Za każdą blaszkę miedzianą *(lamina)*, przyłożoną jako stępel oclenia, należy policzyć kwotę pięciu centesimów, za każdą zaś pieczęć z wosku należytość pół krajcara; wszelako pobieranie wypadającej w ten sposób kwoty, odbywać się ma stosownie do §. 18. objaśnień wstępnych do taryfy celnej.

Baumgartner m. p.

weise befugt sind, nur für Reisende und Gränzbewohner zu deren eigenem Gebrauche der Eingangsverzollung unterzogen werden dürfen.

§. 5. Der Verzollungsstämpel ist in der Regel unmittelbar an der Waare selbst anzubringen.

Wird die unmittelbare Anlegung mit Rücksicht auf die Beschaffenheit der Waare, für unzulässig erkannt, so ist, wenn es sich um die Anlegung eines Wachssiegels handelt, durch die Waare ein Faden zu ziehen, dessen beide Ende nahe an der Waare zu einem Knoten verbunden, in der beiläufigen Länge von Einem Wiener Zoll abgeschnitten und auf einer Unterlage durch das Wachssiegel befestiget werden.

Hinsichtlich der Anlegung des Kupferblättchen-Stämpels (Lamina) *hat es bei dem bisher beobachteten Verfahren zu verbleiben.*

§. 6. Die dem Verzollungsstämpel unterliegende Waare ist mit demselben vor der Ausfertigung der Eingangszoll-Bollete zu versehen, in welcher die Anzahl der angelegten Verzollungsstämpel ersichtlich zu machen ist.

§. 7. An jedes Stück der im §. 1 bezeichneten Waaren ist wenigstens Ein Verzollungsstämpel anzulegen.

Als Ein Stück ist jede Waare zu betrachten, welche zur Zeit der Verzollung ein zusammenhängendes Ganze bildet, also auch ein Dutzend Tüchel u. s. w.

§. 8. Die Zollämter sind verpflichtet, auf Verlangen der Parteien ein und dasselbe Stück mit mehreren Verzollungsstämpeln zu versehen.

§. 9. Die Anlegung des Verzollungsstämpels ist nur dann zulässig, wenn die Waare zu gleicher Zeit der Eingangsverzollung unterzogen wird.

Eine nachträgliche Anlegung dieser Bezeichnung findet sicht Statt.

§. 10. Der angeordnete Verzollungsstämpel macht für Waaren, welche bei der Eingangsverzollung mit demselben versehen werden sollen, so lange sich solche imneuenungeänderten Zustande, und bei Geweben in ganzen Stücken befinden, eine Bedingung aus, ohne welche die geschehene Verzollung der ohne diese Bezeichnung gefundenen Gegenstände nicht als ausgewiesen zu betrachten ist, wenn nicht erwiesen wird, dass ein zufälliges Ereigniss die Bezeichnung vertilgte, oder von der Waare trennte.

§. 11. Für jedes als Verzollungsstämpel angelegte Kupferblättchen (Lamina) *ist der Betrag von fünf* Centesimi, *für jedes Wachssiegel die Gebühr von einem halben Kreuzer zu berechnen, jedoch hat die Einhebung des hiernach entfallenden Betrages mit Beobachtung des §. 18 der Vorerinnerung zum Zolltarife zu geschehen.*

Baumgartner *m. p.*

14.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 9. Stycznia 1852,

obowiązujące w Austryi niższej i wyższej, w Solnogrodzie, w Styryi, w Karyntyi, w Krainie, w Gorycyi i Gradysce z Istryą, w Tryeście, w Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, w Morawii, w górnym i dolnym Szląsku;

którem wszystkim sądom za skazówkę w postępowaniu udzielone zostaje uchwalone w najwyższym trybunale sądowym objaśnienie IV-go ustępu patentu cesarskiego z dnia 28. Czerwca 1850 r. (Nr. 255 dz. pr. p.) co do kompetencyi sądów krajowych w przypadkach pertraktacyi spadków.

W celu uchylenia wątpliwości, które powstały co do myśli ustępu IVgo patentu cesarskiego z dnia 28. Czerwca 1850 (N. 255 dz. pr. p.), mianowicie:

1. czy w przypadkach, kiedy zachodzi substytucya, odbywać się ma pertraktacya spadku w sądach powiatowych, czy też w sądach krajowych;
2. czy sąd krajowy właściwym jest do czynności, zachodzących w czasie nim nastąpi substytucya, jeżeli spadek już został zaaddykowany dziedzicowi ustanowionemu:
3. czy sąd krajowy właściwym jest wtenczas, kiedy idzie o pertraktacye później znalezionego majątku;
4. czy sąd krajowy właściwym jest w tych przypadkach, kiedy zgon nastąpił jeszcze przed 1-m Lipca 1850 r., pertraktacya zaś spadku odbyć się nie mogła dla zachodzącej przeszkody, np. z powodu, że zgon pierwej nie był wiadomy;

ustanowił c. k. najwyższy trybunał sądowy, na zasadzie §. 36 patentu z dnia 7. Sierpnia 1850 (N. 325 dz. pr. p.) uchwałę następującą:

Na mocy §. 34. nowego urządzenia sądów z d. 14. Czerwca 1849 (N. 278 dz. pr. pań.), jako i ustępu IVgo ustawy zaprowadzającej postępowanie w pertraktacyi spadków. przyznaną została sądom krajowym tylko przechodnia działalność, do ukończenia pertraktacyj spadkowych, w których już na dniu 1. Lipca 1850, działały dawniejsze sądy kolegialne, złożone ze sędziów egzaminowanych; celem działalności tej było, usunąć tylko zarzucenie nowych sądów powiatowych zadawnionemi zaległościami. która ustaje, skoro nastąpi przyznanie spadku i jeżeli nie zajdą oraz takie wydarzenia, któreby w tej mierze dalszych czynności wymagały. Z tego to więc powodu powołane są nowo ustanowione sądy powiatowe, nie zaś sądy krajowe, do czynności. potrzebnych w razie, kiedy spadek addykowany z substytucyą fideikomisaryczną przejść ma na dziedzica następnie powołanego; tudzież do wszystkich aktów wydarzających się aż do chwili, w której substytucya rzeczywiście nastąpi; również do uzupełnienia pertraktacyj spadkowych w razie jeżeli majątek niewiadomy w czasie addykcyi spadku następnie został odkryty; nakoniec do pertraktacyj względem owych wypadków śmierci, które chociaż się wydarzyły przed 1. Lipca 1850, wszelako wówczas nie były wiadome, lub z innego powodu nie przyszły pod urzędowanie rozwiązanych sądów kolegialnych.

14.

Erlass des Justizministeriums vom 9. Jänner 1852,

wirksam für Oesterreich unter der Enns und ob der Enns, Salzburg, Steierma k, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Nieder-Schlesien,

womit eine von dem obersten Gerichtshofe beschlossene Erläuterung des IV. Absatzes des kaiserlichen Patentes vom 28. Juni 1850, Nr. 255 R. G. B., hinsichtlich der Competenz der Landesgerichte in Abhandlungsfällen sämmtlichen Gerichten zur Darnachachtung mitgetheilt wird.

Um die über den Sinn des IV. Absatzes des kaiserlichen Patentes vom 28. Juni 1850, Nr. 255 R. G. B., angeregten Zweifel:

1. ob bei dem Eintritte von Substitutionsfällen die Abhandlungen von den Landesgerichten oder von den Bezirksgerichten zu pflegen seien;

2. ob das Landesgericht bis zum Eintritte der Substitution bei den vorkommenden Zwischenacten competent sei, wenn die Einantwortung des Nachlasses an den eingesetzten Erben bereits erfolgt ist;

3. ob das Landesgericht competent sei, wenn es sich um Abhandlung eines nachträglich vorgekommenen Vermögens handelt;

4. ob das Landesgericht in jenen Fällen competent sei, wenn sich der Todfall zwar schon vor dem 1. Juli 1850 ereignete, die Abhandlung aber wegen eines obwaltenden Hindernisses, z. B. weil der Todfall früher nicht bekannt geworden ist, nicht gepflogen werden konnte,

zu beseitigen, hat der oberste Gerichtshof auf Grund des §. 36 des Patentes vom 7. August 1850, Nr. 325 R. G. Bl., folgenden Beschluss gefasst:

Durch den §. 34 der neuen Gerichtsverfassung vom 14. Juni 1849, Nr. 278 R. G. B., und den IV. Absatz des Einführungsgesetzes zu dem Verfahren bei Verlassenschaftsabhandlungen ist den Landesgerichten nur eine vorübergehende Wirksamkeit zur Beendigung der am 1. Juli 1850 bereits in der Geschäftsbehandlung der früher bestandenen, mit rechtsgelehrten Richtern collegial-organisirten Gerichten begriffen gewesenen Verlassenschaftsabhandlungen übertragen worden, welche bloss die Ueberbürdung der neuen Bezirksgerichte mit veralteten Rückständen zu vermeiden bezweckte, und aufzuhören hat, sobald die Einantwortung des Nachlasses erfolgt, und bis zum Eintritte neuer Ereignisse keine weitere Vorkehrung in Beziehung auf denselben zu treffen ist. Daher sind sowohl zu den erforderlichen Vorkehrungen, im Falle ein unter fideicommissarischer Substitution eingeantworteter Nachlass auf den nachberufenen Erben übergehen soll, und zu allen bis zu dem Eintritte der Substitution vorkommenden Zwischenacten, als auch zu der Ergänzung von Verlassenschaftsabhandlungen im Falle nachträglich ein bei der Einantwortung nicht bekanntes Vermögen entdeckt wird, dann zur Pflege der Abhandlungen über jene Todfälle, welche sich zwar vor dem 1. Juli 1850 ereignet haben, aber damals nicht bekannt, oder aus einem anderen Grunde noch gar nicht zur Geschäftsbehandlung der aufgelösten Collegialgerichte gelangt waren, nicht die Landesgerichte, sondern die neu errichteten Bezirksgerichte berufen.

Jednakowoż postanowienie niniejsze, nie może być powodem do zbijania ważności kroków, poczynionych przez sądy krajowe w podobnych poszczególnych przypadkach, lub do przerwania albo odstąpienia sądowi powiatowemu rozpoczętych już przez takowe sądy czynności w razie zaszłych substytucyj, znalezionego przy pertraktacyi następnie majątku, lub nakoniec wydarzonego w pertraktacyi przypadku śmierci już przed 1-m Lipca 1850.

Powyższa uchwała, która na mocy §. 36. patentu cesarskiego z dnia 7. Sierpnia 1850 (Nr. 325 dz. pr. p.) uważaną być za objaśnienie, podaje się wszystkim sądom do wiadomości i postępowania według tego.

Krauss m. p.

15.

Rozporządzenie ministerstwa finansów i handlu z dnia 9. Stycznia 1852,

dotyczące pewnej poprawki w taryfie celnej.

W nowej powszechnej austryackiej taryfie celnej dla przywozu, wywozu i przewozu, należy w uwadze, przyłączonej do lit. *f)* pozycyi 66, wykreślić słowa następujące: *„die bedeutend länger als breit und“*—zaczem więc rzeczona uwaga opiewać ma w sposób następujący:

„Unter Shawls und Shwaltücher versteht man alle ungewalkte Umhängtücher, in denen blumenballenartige Verzierungen eingewebt sind.

Sie bleiben dieser Tarifpost auch dann eingereiht, wenn im Eintrage Seide enthalten ist.“

Baumgartner m. p.

16.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 11. Stycznia 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

którem obwieszczone zostaje Najwyższe postanowienie z dnia 28. Grudnia 1851 r., na mocy którego we wszystkich aktach publicznych, ogłaszanych w imieniu J. C. Mości, używany być winien wyraz: „Jego C. K. Apostolska Mość“; w skutek czego też poleconem zostaje wszystkim władzom sądowym w całym obrębie państwa, ażeby wszystkie orzeczenia sądowe, dla których formuła: „W Imieniu Jego Cesarskiej Mości“ jest przepisaną lub używaną, wydawane i ogłaszane były: „W Imieniu Jego C. K. Apostolskiej Mości.“

Jego c. k. apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 28. Grudnia 1851 r. nakazać, ażeby w obwieszczeniach postanowień cesarskich, tudzież we wszystkich innych ogłoszeniach i aktach publicznych władz, bez względu na

Doch kann aus dieser Bestimmung kein Anlass genommen werden, die Giltigkeit der von den Landesgerichten in einzelnen Fällen dieser Art etwa bereits vorgekehrten Schritte zu bestreiten oder die von ihnen bei bereits eingetretenen Substitutionsfällen bei der Abhandlung eines nachträglich vorgekommenen Vermögens oder endlich in der Abhandlung eines bereits vor dem 1. Juli 1850 eingetretenen Todfalles schon begonnenen Verhandlungen zu unterbrechen und an das Bezirksgericht abzutreten.

Dieser Beschluss, welcher im Sinne des §. 36 des kaiserlichen Patentes vom 7. August 1850, Nr. 325 R. G. B., als Erläuterung zu gelten hat, wird hiemit sämmtlichen Gerichten zur Nachachtung bekannt gemacht.

C. Krauss *m. p.*

15.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 9. Jänner 1852,

wodurch eine Stelle des Zolltarifes berichtiget wird.

In dem neuen allgemeinen österreichischen Zolltarife für die Ein-, Aus- und Durchfuhr sind in der zur lit. f *beigefügten Anmerkung der Post 66 folgende Worte wegzulassen, „die bedeutend länger als breit und", wornach diese Anmerkung so zu lauten hat:*

Unter Shawls und Shawltücher versteht man alle ungewalkte Umhängtücher, in denen blumenballenartige Verzierungen eingewebt sind.

Sie bleiben dieser Tarifpost auch dann eingereiht, wenn im Eintrage Seide enthalten ist.

Baumgartner *m. p.*

16.

Erlass des Justizministeriums vom 11. Jänner 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wodurch die Allerhöchste Entschliessung vom 28. December 1851 kundgemacht wird, wornach in allen öffentlichen Erlässen, welche im Namen Seiner Majestät des Kaisers kundgemacht werden, der Ausdruck: „Seine k. k. apostolische Majestät" anzuwenden ist, und womit sofort alle Gerichtsbehörden im ganzen Umfange des Reiches angewiesen werden, von nun an alle richterlichen Entscheidungen, wofür die Formel: „Im Namen Seiner Majestät des Kaisers" vorgeschrieben oder üblich ist, „im Namen Seiner k. k. apostolischen Majestät" zu fassen und kundzumachen.

Seine k. k. apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 28. December 1851 zu bestimmen geruht, dass in den Kundmachungen kaiserlicher Beschlüsse, wie auch in den anderen Verlautbarungen und öffentlichen Acten der Behörden ohne Unter-

to, czy one odnoszą się do całego cesarstwa, czy też do pojedynczych krajów koronnych, zamiast słów: „Jego C. K. Mość" używano wyrazu: „Jego C. K. Apostolska Mość".

Podając niniejszy Najwyższy rozkaz do powszechnego zachowania go w postępowaniu, poleca się oraz w szczególności wszystkim władzom sądowym w całym obrębie państwa, ażeby od tej chwili już wszystkie orzeczenia sądowe, dla których przepisana jest formuła: „w Imieniu Jego C. K. Mości" wydawane i ogłaszane były: „W Imieniu Jego C. K. Apostolskiej Mości."

Krauss m. p

17.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 15. Stycznia 1852,

moc mające dla wszystkich krajów koronnych,

względem uchylenia jawności rozpraw gminnych.

Wedle obwieszczonych Najwyższem pismem gabinetowem z dnia 31. Grudnia 1851 (N. 4 dz. pr. p.) zasad urządzenia organicznego, w krajach koronnych cesarstwa austryackiego, uchylona być ma jawność rozpraw gminnych z wyjątkiem pewnych aktów uroczystych, nie wyłączając wszakże członków gminy od przeglądania pewnych przedmiotów, w których są interesowani.

W skutek Najwyższego postanowienia z d. 7. Stycznia 1852, przepis ten natychmiast wejść ma w wykonanie we wszystkich gminach, w których istnieje jawność rozpraw gminnych, czy na mocy prowizorycznej ustawy dla gmin z dnia 17. Marca 1840. (Nr. 170 dz. pr. p.), czy na mocy statutów osobnych, czy też nareszcie na mocy dawniejszych porządków, zwyczajów lub ustaw dotyczących.

Bach m. p.

Poprawki w dzienniku praw państwa z roku 1852.

W Części	Nrze	§-fie	wierszu	zamiast:	położyć:
I.	1.	45.	2	„§. 5."	„§. 6."
III.	6.		7 z dołu	„ograniczając przypuszczenie słuchaczy do nich"	„ograniczając zarazem przypuszczenie słuchaczy do rozpraw w sądach karnych pierwszej instancyi"

schied, ob sie das gesammte Kaiserreich oder einzelne Kronländer betreffen, statt der Worte: „Seine k. k. Majestät" der Ausdruck „Seine k. k. apostolische Majestät" anzuwenden ist.

Indem diese Allerhöchste Weisung hiermit zur allgemeinen Darnachachtung kundgemacht wird, werden insbesondere auch alle Gerichtsbehörden im ganzen Umfange des Reiches angewiesen, von nun an alle richterlichen Entscheidungen, wofür die Formel: „im Namen Seiner k. k. Majestät des Kaisers" vorgeschrieben oder üblich ist, „im Namen Seiner k. k. apostolischen Majestät" zu fassen und kundzumachen.

C. Krauss m. p.

17.

Verordnung des Ministeriums des Innern vom 15. Jänner 1852,

giltig für alle Kronländer,

betreffend die Einstellung der Oeffentlichkeit der Gemeindeverhandlungen.

Nach den mit Allerhöchstem Cabinetschreiben vom 31. December 1851 (Nr. 4 des Reichsgesetzblattes), kundgemachten Grundsätzen für organische Einrichtungen in den Kronländern des österreichischen Kaiserstaates ist in den für die einzelnen Kronländer zu bearbeitenden Ordnungen für die Landgemeinden und für die Städte die Oeffentlichkeit der Gemeindeverhandlungen mit Ausnahme besonderer feierlicher Acte abzustellen, ohne für die betheiligten Gemeindeglieder die Einsichtnahme besonderer Gegenstände zu beseitigen.

In Folge Allerhöchster Entschliessung vom 7. Jänner 1852 hat diese Bestimmung in allen Gemeinden, in welchen die Oeffentlichkeit der Gemeindeverhandlungen nach dem provisorischen Gemeindegesetze vom 17. März 1849 (Nr. 170 des Reichsgesetzblattes), oder nach besonderen Statuten oder aber nach früheren Uebungen und Gesetzen besteht, sogleich in Wirksamkeit zu treten.

Bach m. p.

Druckfehler-Berichtigungen.

a) Im I. Stücke des laufenden Jahrganges (1852) des Reichsgesetzblattes, ist in der kaiserlichen Verordnung vom 16. November 1851, Nr. 1, im §. 45 statt des §. 5 vielmehr der §. 6 zu citiren.

b) Im III. Stücke soll es in der Verordnung des Justizministers vom 12. Jänner 1852, Nr. 6, Zeile 8 von unten, statt: „bei denselben", vielmehr heissen: „bei den Strafgerichten erster Instanz".

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część V.

Wydana i rozesłana: dnia 24. Stycznia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

V. Stück.

Ausgegeben und versendet am 24. Jänner 1852.

Część V.

Wydana i rozesłana dnia 24. Stycznia 1852.

18.

Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 1. Stycznia 1852.

obowiązujące w krajach koronnych: Czech, Morawii, Szląska, wyższej i niższej Austryi, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Pobrzeża, Galicyi i Bukowiny,

mocą którego ustanowiono kwotę taksy szkolnej w gimnazyum i uregulowano postępowanie co do uwolnienia od tejże opłaty.

Najjaśniejszy Pan, Jego c. k. apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem d[tto] Wiedeń 28. Grudnia 1851 r., Najłaskawiej uchwalić, ażeby w niżej wymienionych miastach tych krajów koronnych, w których obowiązuje przepis niniejszy, taksa szkolna w gimnazyum ustanowioną została w kwocie dwunastu, po innych zaś gimnazyach tychże krajów w kwocie ośmiu złt. r. mon. kon. na jeden rok szkolny; oraz, ażeby baczyć na to, aby uchyłone zostały nadużycia co do uwolnienia od opłaty taksy szkolnej.

W skutku tego wydane zostają dla ścisłego przestrzegania, następujące przepisy:

§. 1.

Po gimnazyach, w których taksa szkolna pobieraną i do funduszu szkolnego odwożoną bywa, należy opłacać takową na przyszłość w kwotach następujących:

W miastach: Wiedniu, Lincu, Pradze, Bernie, Ołomuńcu, Solnogrodzie, Gracu, Lublanie, Celowcu, Tryeście, Lwowie i Krakowie, bez różnicy klasy niższego lub wyższego gimnazyum, w kwocie sześciu złt. r. m. k., w innych zaś gimnazyach krajów na wstępie rzeczonych, w kwocie czterech złt. r. na jedno półrocze.

§. 2.

Taksa szkolna opłaconą być winna z góry w ciągu pierwszego miesiąca każdego rozpoczynającego się półrocza. Uczniom nie mogącym się wykazać w ciągu tego terminu, że zapłacili taksę szkolną lub, że od opłaty tejże wolnymi są, nie wolno już więcej uczęszczać do szkoły.

Uczniowie prywatni wykazać się mają, że zapłacili taksę szkolną, zanim do egzaminu półrocznego przypuszczonymi będą.

§. 3.

Nie będzie zwrócona taksa szkolna uczniowi, który ją zapłacił, nawet i wtenczas, jeżeli jeszcze przed upływem półrocza całkiem wystąpi, lub wykluczonym zostanie. Jeżeli zaś tylko z jednego gimnazyum przechodzi do innego, na którym równie płynąć

V. Stück.

Ausgegeben und versendet am 24. Jänner 1852.

18.

Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 1. Jänner 1852,

wirksam für die Kronländer Böhmen, Mähren, Schlesien, Ober- und Niederösterreich, Salzburg, Steiermark, Krain, Kärnthen, Küstenland, Galizien und Bukowina,

womit der Betrag des Schulgeldes an Gymnasien festgesetzt und der Vorgang bei Zugestehung der Befreiung von dieser Leistung geregelt wird.

Seine k. k. apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung, ddo. Wien den 28. December 1851, Allergnädigst zu bewilligen geruhet, dass in den nachbenannten Städten derjenigen Kronländer, für welche die gegenwärtige Vorschrift wirksam ist, das Gymnasialschulgeld mit zwölf Gulden C. M., an den übrigen Gymnasien dieser Länder aber mit acht Gulden C. M. für Ein Schuljahr festzusetzen und dabei Sorge zu tragen sei, dass den Missbräuchen bei Bewilligung der Befreiung vom Unterrichtsgelde begegnet werde.

Es werden demnach folgende Bestimmungen zur genauen Beobachtung vorgezeichnet:

§. 1.

An Gymnasien, an welchen Schulgeld eingehoben und in den Studienfond abgeführt wird, ist solches künftig in nachstehenden Beträgen zu entrichten:

In den Städten Wien, Linz, Prag, Brünn, Olmütz, Salzburg, Gratz, Laibach, Klagenfurt, Triest, Lemberg und Krakau ohne Unterschied der Classe des Unter- und Ober-Gymnasiums mit sechs Gulden C. M., an den übrigen Gymnasien der im Eingange genannten Länder mit vier Gulden C. M. für Ein Semester.

§. 2.

Das Schulgeld ist während des ersten Monates jedes beginnenden Semesters vorhinein zu erlegen. Schülern, welche während dieser Frist über die Entrichtung des Schulgeldes oder über die Befreiung von dieser Leistung sich auszuweisen nicht vermögen, ist der fernere Besuch der Schule nicht zu gestatten.

Privatisten haben, bevor sie zur Semestralprüfung zugelassen werden, über die Entrichtung des Unterrichtsgeldes sich auszuweisen.

§. 3.

Das Schulgeld wird dem Schüler, welcher es gezahlt hat, auch dann nicht zurückgestellt, wenn er noch vor Ausgang des Semesters gänzlich austritt oder ausgeschieden wird. Findet jedoch nur ein Uebertritt an ein anderes Gymnasium Statt, von welchem das Schul-

ma do funduszu szkolnego taksa szkolna, wówczas poświadczenie, iż taksa szkolna złożoną została, równą moc ma także i w tym zakładzie naukowym, do którego przestąpić uczeń jest zmuszonym.

§. 4.

Taksę szkolną winni opłacać z reguły wszyscy uczniowie publiczni, tudzież wszyscy jako prywatni zapisani.

Kto pobiera stypendyum lub w używaniu stoi miejsca funduszowego, albo kto do śpiewania na chórze lub w inny sposób tym podobny obracanym bywa, nie będzie już na przyszłość li dla tego od opłaty taksy szkolnej uwolniony; jednakże mogą być uwolnieni od taksy szkolnej także i stypendyści, i śpiewający na chórze chłopcy i t. p., jeżeli ze względu na kwotę stypendyum zastosować się dadzą do nich w całej objętości postanowienia §-fu 5-go.

Klerycy zaś zakonów regułą związanych, którym pozwolono przyjmować uczniów ostatnich dwóch klas gimnazyum wyższego, uwolnieni są od obowiązku opłacania taksy szkolnej.

§. 5.

Uczniowie publiczni gimnazyów, mają prawo do uwolnienia od taksy szkolnej, jeżeli

a) w ostatniem upłynionem półroczu zupełnie zadowolnią, t. j. jeżeli z pilności, uwagi i obyczajności, otrzymali świadectwo najlepsze, w naukach zaś takim postępem się odznaczyli, iż uznani zostali za dojrzałych do regularnej kontynuacyi takowych;

b) jeżeli tak oni sami, jako też ci, którzy mają obowiązek utrzymywania ich, prawdziwie są ubogimi, t. j. jeżeli majątkowe ich stosunki tak są szczupłe, iż by nie byli w stanie opłacić taksy szkolnej, bez uszczerbku najdotkliwszego.

Uczniowie prywatni nie mogą być uwolnieni od opłaty taksy szkolnej.

§. 6.

Ażeby uzyskać dla ucznia gimnazyalnego uwolnienie od opłaty taksy szkolnej, należy uczynić podanie do dyrekcyi tego gimnazyum, w którem odbywa nauki, i załączyć do takowego świadectwo z ostatniego półrocza, tudzież świadectwo o stosunkach majątkowych. To ostatnie świadectwo wystawione być winno przez przełożonego gminy i miejscowego proboszcza, i nie może być dawniej wystawione jak rok przed podaniem.

Obejmować winno okoliczne uzasadnienie wyrzeczonych w nim zdań o stosunkach majątkowych.

§. 7.

Ciało nauczycielskie, winno załączenia powyższe rozpoznać, takowe z postrzeżeniami własnemi porównać, przymioty ucznia dokładnie ocenić i sumiennie swe wnioski przedłożyć władzy szkolnej krajowej. Ciało nauczycielskie odpowiedzialnem jest tak za wnioski takowe, jakoteż i za ścisłe rozpoznanie i sprawdzenie przedstawionych przez niego okoliczności istotnych.

§. 8.

Wnioski ciała nauczycielskiego, rozstrzyga władza szkolna krajowa.

geld gleichfalls in den Studienfond einfliesst, so gilt die Empfangsbestätigung über das bezahlte Schulgeld auch für die Unterrichtsanstalt, an welche zu übertreten der Schüler gezwungen ist.

§. 4.

Das Schulgeld haben in der Regel alle öffentlichen und alle als Privatisten eingeschriebenen Schüler zu entrichten.

Der Genuss eines Stipendiums oder Stiftungsplatzes, die Verwendung als Chorsänger einer Kirche und andere ähnliche Verhältnisse begründen künftig nicht mehr die Befreiung von der Zahlung des Schulgeldes; jedoch können auch Stipendisten, Chorsängerknaben u. dgl. vom Schulgelde befreit werden, wenn mit Rücksicht auf den Betrag des Stipendiums die Bestimmungen des §. 5 im ganzen Umfange auf sie Anwendung finden.

Dagegen bleiben die Cleriker derjenigen Regular-Orden, denen die Aufnahme von Schülern der beiden letzten Classen des Obergymnasiums gestattet ist, von der Verpflichtung zur Entrichtung des Unterrichtsgeldes ausgenommen.

§. 5.

Oeffentliche Schüler der Gymnasien haben Anspruch auf Befreiung vom Schulgelde, wenn sie

a) *im letztverflossenen Semester vollständig entsprochen, d. i. in Beziehung auf Fleiss, Aufmerksamkeit und Sitten das beste Zeugniss erlangt und in ihren Studien einen solchen Fortgang gezeigt haben, dass sie zur regelmässigen Fortsetzung derselben für reif erkannt worden sind;*

b) *wenn sowohl sie selbst, als auch diejenigen, welche die Obliegenheit haben, sie zu erhalten, wahrhaft dürftig, d. i. deren Vermögensverhältnisse so beschränkt sind, dass ihnen die Bestreitung des Schulgeldes nicht ohne die empfindlichsten Entbehrungen möglich seyn würde.*

Privatisten können von der Entrichtung des Schulgeldes nicht befreiet werden.

§. 6.

Um die Befreiung von dem Schulgelde für einen Gymnasialschüler zu erlangen, ist ein Gesuch bei der Direction des Gymnasiums, an welchem er studirt, zu überreichen, und solches mit dem Zeugnisse über das letzte Semester und mit einem Zeugnisse über die Vermögensverhältnisse zu belegen. Letzteres ist von dem Gemeindevorsteher und dem Ortsseelsorger auszustellen, und darf bei der Ueberreichung nicht vor mehr als Einem Jahre ausgefertiget worden seyn. Es hat die umständliche Begründung der, über die Vermögensverhältnisse darin ausgesprochenen Ansichten zu enthalten.

§. 7.

Der Lehrkörper hat diese Belege zu prüfen und mit seinen eigenen Wahrnehmungen zu vergleichen, die Eigenschaften des Bittstellers genau zu würdigen, und seine gewissenhaften Anträge an die Landesschulbehörde zu stellen. Sowohl für diese, wie auch für die genaue Erforschung und die Wahrheit der von ihm dargestellten thatsächlichen Verhältnisse bleibt der Lehrkörper verantwortlich.

§. 8.

Ueber die Anträge des Lehrkörpers entscheidet die Landesschulbehörde.

Przeciw temu rozstrzygnieniu nie ma rekursu; dopuścić można tylko przedstawienie do namiestnika, jako przełożonego władzy szkolnej krajowej.

§. 9.

Uwolnienie od opłaty szkolnej, uzyskane wedle zasad niniejszych, trwa przez całe gimnazyum, dopóki trwają powody, dla których udzielonem zostało; zatrzymuje ono moc swoję także, jeżeli uczeń przechodzi na inne gimnazyum, a nawet i wtenczas, kiedy co do wymiaru opłaty szkolnej, mającej wpływać do funduszu szkolnego, zachodzi różnica w obudwóch zakładach.

§. 10.

Uwolnienie działać poczyna z tem półroczem, w którem takowe dozwolonem zostało. Opłacona już raz taksa szkolna, nie może być zwróconą, wyjąwszy, jeżeli uwolnienie udzielone zostało do wiadomości dopiero po upływie terminu, wyznaczonego do opłacenia taksy szkolnej na rozpoczęte półrocze. Za upłynione półrocze, z którego postępy w naukach przedłożone były do poparcia podania o uwolnienie od opłaty, taksa szkolna zwróconą nie będzie (§. 3).

§. 11.

Uwolnienie od opłaty szkolnej ustaje:

a) z polepszeniem stosunków majątkowych uwolnionego lub tych osób, którzy mają obowiązek utrzymania go;

b) z powodu niedostatecznych postępków w naukach lub złych obyczajów uwolnionego.

To dotycze wprost i bez wyjątku takich uczniów:

1. którzy z gimnazyum zostali wykluczeni;

2. którzy na końcu pierwszego półrocza otrzymali trzecią ogólną klasę w świadectwie, lub też

3. na końcu drugiego półrocza otrzymali drugą lub trzecią ogólną klasę w świadectwie, albo

4. którzy dla udowodnionej skazy, plamiącej charakter moralny, otrzymali niekorzystne świadectwo z obyczajów.

Uczniom, którzy w końcu pierwszego półrocza otrzymali w świadectwie drugą klasę ogólną lub niepomyślne świadectwo obyczajności, z powodu postępowania wprawdzie kary godnego, wszelako niedopuszczającego jeszcze uzasadnionego powątpiewania o moralnem rozwoju charakteru, może być wyjątkowo pozostawione uwolnienie od opłaty taksy szkolnej ze strony władzy szkolnej krajowej, na wniosek ciała nauczycielskiego, jeżeli szczególne zatem przemawiają powody.

§. 12.

Jeżeli z powodu udowodnionej choroby lub innych ważnych okoliczności, nie można było w końcu półrocza ustanowić z pewnością klasyfikacyi ucznia według ogółu prac jego w ciągu kursu, i jeżeli z przyczyny tej później z nim egzamin odbyć musiano, w tym razie takowe późniejsze egzaminowanie nie pociąga za sobą utraty uwolnienia. Jednakowoż egzamin winien być złożony w takim razie w pierwszych czterech tygodniach półrocza następującego.

Gegen diese Entscheidung findet kein Recurs Statt, sondern ist lediglich eine Vorstellung an den Statthalter als den Vorstand der Landesschulbehörde zulässig.

§. 9.

Die nach diesen Grundsätzen erlangte Befreiung vom Unterrichtsgelde gilt bei Fortdauer der Gründe ihrer Gewährung durch das ganze Gymnasium, und behält diese Geltung auch beim Uebertritte des Schülers an ein anderes Gymnasium selbst dann, wenn eine Verschiedenheit im Ausmasse des, zu Handen des Studienfondes eingehobenen Schulgeldes beider Anstalten obwaltet.

§. 10.

Der Genuss der Befreiung beginnt mit demjenigen Semester, in welchem die Bewilligung derselben erfolgt ist. Eine Zurückzahlung des einmal erlegten Schulgeldes kann daher nur dann stattfinden, wenn die Bewilligung erst nach der, zur Entrichtung des Schulgeldes für das angetretene Semester festgesetzten Frist bekannt gegeben worden seyn sollte. Für das vorhergegangene Halbjahr, aus welchem die Studienerfolge dem Einschreiten um Schulgeldbefreiungen zum Grunde gelegt worden sind, wird eine Zurückzahlung des Unterrichtsgeldes nicht geleistet (§. 3).

§. 11.

Der Verlust der Schulgeldbefreiung erfolgt:

a) wegen eingetretener günstigeren Vermögens-Verhältnisse des Befreiten oder derjenigen Personen, denen die Erhaltung desselben obliegt;

b) wegen nicht hinreichenden Fortganges in den Studien, oder wegen schlechten Sitten des Befreiten.

Diese Folge trifft ohne weiters und ohne Ausnahme diejenigen Schüler,

1. welche von Gymnasien ausgeschlossen werden,

2. welche die dritte allgemeine Zeugnissclasse am Schlusse des ersten Semesters, oder

3. die zweite oder dritte allgemeine Zeugnissclasse am Schlusse des zweiten Semesters, oder

4. welche wegen Beweisen eines den sittlichen Charakter gefährdenden Gebrechens ein ungünstiges Sittenzeugniss erhalten.

Schüler, welche am Schlusse des ersten Semesters die zweite allgemeine Zeugnissclasse, oder ein ungünstiges Sittenzeugniss wegen eines Betragens erhielten, das zwar Ahndung verdient, aber noch keinen Zweifel an der sittlichen Entwicklung des Charakters zu begründen geeignet ist, kann die Fortdauer der Befreiung von der Entrichtung des Schulgeldes über Antrag des Lehrkörpers von der Landes-Schulbehörde ausnahmsweise bewilliget werden, wenn besondere Gründe dafür sprechen.

§. 12.

Konnte wegen erwiesener Krankheit oder anderen wichtigen Umständen am Schlusse eines Semesters die Classificirung eines Schülers nach der Summe seiner Leistungen während des Curses nicht mit Beruhigung stattfinden, und musste desshalb mit ihm nachträgich eine Prüfung vorgenommen werden, so hat diese Nachholung den Verlust der Befreiung nicht zur Folge. Diese Prüfung muss jedoch binnen der ersten vier Wochen des nächstfolgenden Semesters abgelegt worden seyn.

Również nie utraca uwolnienia od opłaty szkolnej uczeń, który w ciągu pierwszego kursu przed klasyfikacyą dobrowolnie wraca do poprzedzającej klasy szkolnej, jeżeli nie zachodzi jeden z przypadków przewidzianych w §. 11-m.

§. 13.

Niniejsze rozporządzenia obowiązywać zaczną z początkiem kursu letniego 1852 tak dalece, iż za tenże kurs letni opłacane być muszą tytułem taksy szkolnej, kwoty w §. 1. wyrażone, tudzież iż przy rozpoczęciu takowego, uczniowie, według powyższych przepisów mniemający mieć prawo do uwolnienia od opłaty szkolnej, równie jak uczniowie obecnie już uwolnieni, domagać się winni uwolnienia w sposób w §. 6 wskazany.

Thun m. p.

19.

Rozporządzenie ministerstwa kultury krajowej i górnictwa z dnia 6. Stycznia 1852,

względem ustanowienia wieku życia wymaganego od personale pomocniczego leśno-strażniczego, zarazem technicznego, celem przypuszczenia do egzaminu rządowego.

Ministeryum kultury krajowej i górnictwa, widzi się wielokrotnie spowodowanem dozwolić przypuszczenia i tych kandydatów do egzaminów rządowych, przepisanych dla personale pomocniczego leśno-strażniczego zarazem technicznego, którzy liczą wprawdzie tylko lat ośmnaście życia swego, lecz już z innych wymogów wykazać się w stanie są.

Zaczem traci moc swą dotyczące postanowienie ustępu 3. oddziału B. rozporządzenia prowizorycznego z dnia 16. Stycznia 1850, zawartego w dzienniku praw państwa XXVI N. 63, względem zaprowadzenia egzaminów rządowych dla leśniczych etc. wydanego.

Thinnfeld m. p.

20.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 16. Stycznia 1852,

obowiązujące w krajach koronnych, w których ustawa postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850 stoi w wykonaniu;

mocą którego w porozumieniu z ministerstwem finansów oświadcza się, iż postanowienie dekretu kamery nadwornej z dnia 8. Lutego 1846 *), wedle którego z reguły przyzwany być winien urzędnik straży finansowej do dochodzeń istoty czynu, jeżeli kto, z powodu użycia broni przez straż finansową w pełnieniu służby, został zranionym lub zabitym, nie jest uchylonem przez ustawę post. karn. z dnia 17. Stycznia 1850, a przetoż wciąż jeszcze zachowanem być ma.

Z powodu zaszłej wątpliwości, czy jeszcze w mocy zostaje §. 6 przepisu obwieszczonego dekretem kamery nadwornej pod d. 8. Lutego 1846. L. 4742 w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 24. Stycznia 1846, a pod względem użycia broni przez c. k. straż finansową, stanowiącego, iż tam, gdzie w pełnieniu jej służby przez

---

*) Uwaga. W zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń w tomie 74, na str. 21—27.

Ebenso wenig geht die Befreiung von der Schulgeldzahlung für einen Schüler verloren, der während des ersten Semesters vor erfolgter Classificirung in die vorhergehende Schulclasse freiwillig zurücktritt, wenn nicht einer der im §. 11 vorgesehenen Fälle im Mittel liegt.

§. 13.

Diese Anordnungen treten mit Anfang des Sommer-Semesters 1852 in Wirksamkeit, so zwar, dass für dieses Sommer-Semester die im §. 1 festgesetzten Beträge als Schulgeld zu entrichten seyn werden, und dass auch bei Beginn desselben diejenigen Schüler mit Einschluss der bisher befreiten, welche nach den obigen Bestimmungen einen Anspruch auf Befreiung vom Schulgelde stellen zu können glauben, solchen auf die im §. 6 vorgezeichnete Weise geltend zu machen haben werden.

Thun m. p.

19.

Verordnung des Ministeriums für Landescultur und Bergwesen vom 6. Jänner 1852,

in Betreff der Festsetzung des erforderlichen Lebensalters für die Zulassung zur Staatsprüfung des Forstschutz- und technischen Hilfspersonales.

Das Ministerium für Landescultur und Bergwesen hat sich aus mehrfachen Rücksichten veranlasst gefunden, zu gestatten, dass zur Staatsprüfung des Forstschutz- und technischen Hilfspersonales Candidaten, welche das achtzehnte Lebensjahr vollendet haben, sobald sie die übrigen Erfordernisse nachzuweisen vermögen, zugelassen werden dürfen.

Hiedurch wird die betreffende Bestimmung des Absatzes 3, Abtheilung B, der provisorischen Verordnung vom 16. Jänner 1850, Reichsgesetzblatt XXVI, Nr. 63, in Betreff der Einführung von Staatsprüfungen für Forstwirthe etc., ausser Wirksamkeit gesetzt.

Thinnfeld m. p.

20.

Verordnung des Justizministeriums vom 16. Jänner 1852,

giltig für jene Kronländer, in denen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht

wodurch im Einvernehmen mit dem Finanzministerium erklärt wird, dass die Bestimmung des Hofkammerdecretes vom 8. Februar 1846 *), wornach bei Thatbestandes-Erhebungen über Verwundungen und Tödtungen, die aus Anlass von Waffengebrauch der Finanzwache in Ausübung ihres Dienstes entstanden sind, regelmässig ein Finanzwachbeamter beizuziehen ist, durch die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 nicht ausser Wirksamkeit getreten, sondern noch immer zu beobachten sei.

Ueber den angeregten Zweifel, ob der §. 6 der in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 24. Jänner 1846 mit Hofkammerdecret vom 8. Februar 1846, Zahl 4742, kundgemachten Vorschrift über den Waffengebrauch der k. k. Finanzwache noch in Kraft bestehe, durch welchen angeordnet wurde, dass in Fällen, wo bei der Dienstes-Ausübung der Fi-

*) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 74, Seite 21—27.

użycie broni kto zranionym lub zabitym zostanie, a oraz władze do wykonania powszechnej ustawy karnej powołane, znajdą powód dochodzenia istoty czynu, iż w tych razach przyzwać należy do tegoż dochodzenia urzędnika od straży finansowej, bezpośrednio przełożonego nad dotyczącym przy niej ustanowionym, jeżeliby przez zwłokę ztąd wynikającą dochodzenie nie zostało zniweczonem lub utrudnionem, — oświadcza c. k. ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z c. k. ministerstwem finansów: iż przepis wyż rzeczony, artykułem II. Najwyższego patentu z dnia 17. Stycznia 1850 (N. 25 dz. pr. p.) nie został wcale naruszonym, przeto więc i nadal jeszcze w zachodzących przypadkach przez sądy ma być zachowanym.

Krauss m. p.

21.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 18. Stycznia 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których ustawa karna na przestępstwa skarbowe z dnia 11. Lipca 1835 jest zaprowadzona;

mocą którego ustanawia się nowe postanowienia karne na przemycanie niektórych towarów kosztownych i na niektóre dotyczące ciężkie przestępstwa skarbowe.

Jeżeli z którym z przedmiotów w taryfie celnej z dnia 6. Listopada 1851, pod liczbami oddziałowemi 64 *g*, 66 *f*, 67 *b*, 69 *e*, 71 *c*, 76 *d* i *e*, 92 *a* i *b*, i 93 *a* i *b*, wyszczególnionych, popełniono lub usiłowano albo przemycenie, albo też jedno z ciężkich przestępstw skarbowych, w ustawie karnej na przestępstwa skarbowe z dnia 11. Lipca 1835 (w cz. I, rozdz. 10, 13 i 14) oznaczonych, służyć ma, począwszy od dnia 1. Lutego 1852, za podstawę dla wymiaru kary pieniężnej, oznaczyć się mającej podług postanowień co dopiero wspomnionej ustawy karnej, nie należytość podatkowa przez przestępstwo ukrócona lub na ukrócenie wystawiona, ale raczej wartość przedmiotu przestępstwa, przyczem co się tycze zasad, w tej mierze zachować się mających, zastosowane być winny §§. 49, 50, 52, 53, 54 — i 203 ustawy karnej na przestępstwa skarbowe.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

22.

Rozporządzenie c. k. ministerstwa finansów z dnia 20. Stycznia 1852,

obowiązujące w królestwie Lombardzko-Weneckiem,

co do pomiaru oclenia drzewa ordynaryjnego.

Gatunki drzewa objęte w oddziale 35. taryfy celnej z d. 6. Listopada 1851, dla których cło ustanowione jest w taryfie podług pomiaru 100 kubicznych stóp wiedeńs. zadeklarowane być winny w królestwie Lombardzko - Weneckiem podług metrów kubicznych.

nanzwache durch den Gebrauch ihrer Waffen eine Verwundung oder Tödtung erfolgt, und die zur Handhabung des allgemeinen Strafgesetzes bestellten Behörden die Erhebung des Thatbestandes einzuleiten finden, zu der letzteren der dem betreffenden Angestellten der Finanzwache zunächst vorgesetzte Finanzwachbeamte beizuziehen sei, in so ferne die Erhebung durch einen Aufschub nicht vereitelt oder erschwert würde, findet das k. k. Justizministerium im Einvernehmen mit dem k. k. Finanzministerium zu erklären, dass diese Vorschrift durch den Artikel II des Allerhöchsten Patentes vom 17. Jänner 1850, Nr. 25, R. G. B., nicht berührt wurde, und von den Gerichten vorkommenden Falles noch ferner zu beobachten ist.

Krauss m. p.

21.

Kaiserliche Verordnung vom 18. Jänner 1852,

giltig für jene Kronländer, in welchen das Strafgesetz über Gefällsübertretungen vom 11. Juli 1835 eingeführt ist,

womit in Ansehung des Schleichhandels mit einigen kostbaren Waaren, sowie mehrerer schwerer Gefällsübertretungen hinsichtlich derselben neue Strafbestimmungen angeordnet werden.

In den Fällen, wo mit einem der, in dem Zolltarife vom 6. November 1851, unter den Abtheilungszahlen 64 g, 66 f, 67 b, 69 e, 71 c, 76 d und e, 92 a und b und 93 a und b aufgeführten Gegenstände Schleichhandel oder eine der, im Strafgesetze über Gefällsübertretungen vom 11. Juli 1835 (I. Theil, 10., 13. und 14. Hauptstück), bezeichneten schweren Gefällsübertretungen begangen oder versucht wurde, ist, vom 1. Februar 1852 angefangen, bei dem Ausmasse der nach den Bestimmungen des bezogenen Strafgesetzes zu verhängenden Geldstrafe, nicht die Abgabengebühr, welche durch die Uebertretung verkürzt, oder der Verkürzung ausgesetzt wurde, sondern jederzeit der Werth des Gegenstandes der Uebertretung zu Grunde zu legen, und es sind hinsichtlich der hiebei zu beobachtenden Grundsätze die §§. 49, 50, 52, 53, 54 und 203 des Strafgesetzes über Gefällsübertretungen anzuwenden.

Franz Joseph m. p.

F. Schwarzenberg m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

22.

Verordnung des Finanzministeriums vom 20. Jänner 1852,

giltig für das lombardisch-venetianische Königreich,

hinsichtlich des Verzollungs-Masstabes für gemeines Holz.

Die unter der Abtheilung 35 des Zolltarifes vom 6. November 1851 begriffenen Holzgattungen, für welche im Tarife der Zoll nach dem Masstabe von 100 Wiener Cubikfuss festgesetzt ist, sind im lombardisch-venetianischen Königreiche nach Cubikmetern zu erklären.

Zaczem w stosunku 100 stóp kubicznych = 3.1585 metr. kubiczn. ustanowionem zostaje dla gatunków drzewa, wymienionych w oddziale 35 lit. *a.* cło wchodowe i wychodowe po 40 centes., cło tranzytowe po 8 centes.. równie jak dla gatunków drzewa w tym samym oddziale lit. *b)* wymienionych, cło wchodowe i wychodowe po 72 centes.. cło przechodowe po 8 centes. od każdego metra kubicznego.

Baumgartner m. p.

23.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 20. Stycznia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego,

ktorem się, na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 24. Grudnia 1851, ustanawia, iż nowa taryfa celna wejść ma w wykonanie z dniem 1. Lutego 1852, w całym obrębie terytoryum celnego, lubo jeszcze nie we wszystkich językach dziennika praw państwa obwieszczona.

Ponieważ nowa taryfa celna we wszystkich językach państwa przed 1-m Lutego r. b. nie może być wydrukowaną i wydaną, w języku niemieckim zaś już obwieszczoną została, a wydanie w języku włoskim w tych krajach koronnych, gdzie odbywane bywają interesa w tymże języku, nieochybnie jeszcze w biegu tego miesiąca rozesłanem będzie, ogłasza się niniejszem na mocy Najwyższego postanowienia Jego C. K. Apostolskiej Mości z dnia 24-go Grudnia 1851, następujące oświadczenie: „nowa taryfa celna wejść ma w wykonanie z dniem 1. Lutego 1852, w całym obrębie terytoryum celnego, lubo takowa nie została jeszcze wydaną we wszystkich językach dziennika praw państwa.“

24.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 21. Stycznia 1852,

którem obwieszczone zostaje, iż w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 17-go Stycznia 1852 r. ustaje prokuratorya jeneralna przy Najwyższym trybunale sądowym i kasacyjnym.

Ponieważ na przyszłość, stosownie do cesarskiego rozporządzenia z dnia 11-go Stycznia 1852 r. §. 12 (Nr. 5. dz. pr. p.), trybunał kasacyjny wszystkie zażalenia o nieważność bez różnicy, czy dzień do rozprawy już dawniej został przeznaczony czy nie, rozstrzygać winien w posiedzeniu tajnem bez przyzwania prokuratora rządowego i oskarżonego lub obrońcy jego, raczył Najjaśniejszy Pan, Jego Ces. Król. Mość, Najwyższem postanowieniem Swojem z d. 17. Stycznia 1852. nakazać, ażeby zniesioną została prokuratorya jeneralna wraz z adwokatami jeneralnymi przy najwyższym trybunale sądowym i kasacyjnym.

Krauss m. p

Nach dem Verhältnisse von 100 Cubikfuss = 3·1585 Cubikmetern wird für die unter Abtheilung 35, lit. a, *angeführten Holzgattungen der Ein- und Ausgangszoll mit 40 Centesimi, der Durchfuhrszoll mit 8 Centesimi, dann für die in derselben Abtheilung* lit. b) *genannten Holzgattungen der Ein- und Ausgangszoll mit 72 Centesimi, der Durchfuhrszoll mit 8 Centesimi vom Cubikmeter festgesetzt.*

Baumgartner *m. p.*

23.

Erlass des Finanzministeriums vom 20. Jänner 1852,

giltig für alle Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 24. December 1851 bestimmt wird, dass der neue Zolltarif am 1. Februar 1852 im ganzen Umfange des Zollgebietes in Wirksamkeit zu treten habe, wenn auch bis dahin die Kundmachung desselben durch das Reichsgesetzblatt nicht in allen Sprachen des Reiches stattgefunden haben wird.

Da es nicht möglich ist, dass der Druck und die Hinausgabe des neuen Zolltarifes in allen Sprachen des Reiches vor dem 1. Februar 1852 erfolge, so wird bei dem Umstande, als die Kandmachung desselben in deutscher Sprache bereits bewirkt wurde, und die Versendung der Ausgabe in italienischer Sprache in jene Länder, wo die Geschäftssprache italienisch ist, noch sicher im Laufe dieses Monates erfolgen wird, gemäss der mit Allerhöchster Entschliessung Seiner k. k. apostolischen Majestät vom 24. December 1851 erhaltenen Ermächtigung erklärt: „der neue Zolltarif habe ungeachtet des Zurückbleibens der Hinausgabe desselben in anderen Sprachen mit dem 1. Februar 1852 in dem ganzen Umfange des Zollgebietes in Wirksamkeit zu treten."

Baumgartner *m. p.*

24.

Erlass des Justizministeriums vom 21. Jänner 1852,

wodurch bekannt gemacht wird, dass in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 17. Jänner 1852 die General-Procuratur am Obersten Gerichts- und Cassationshofe aufzuhören habe.

Seine k. k. apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 17. Jänner 1852 anzuordnen geruht, dass bei dem Umstande, als künftighin in Gemässheit der kaiserlichen Verordnung vom 11. Jänner 1852, §. 12 (Nr. 5, R. G. B.), der Cassationshof alle Nichtigkeitsbeschwerden ohne Unterschied, ob der Tag der Verhandlung schon früher anberaumt worden sei oder nicht, ohne Beiziehung der Staatsanwaltschaft und des Angeklagten oder seines Vertheidigers in nicht öffentlicher Sitzung entscheiden soll, die General-Procuratur mit den General-Advocaten am Obersten Gerichts- und Cassationshofe aufzuhören habe.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część VI.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 24. Stycznia 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 24. Kwietnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

VI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 24. Jänner 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 24. April 1852.

Część VI.

wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 24. Stycznia 1852,
w wydaniu niniejszem 24. Kwietnia 1852.

25.

Traktat pocztowy między Austryą i Parmą na d. 17. Września 1851.

Ratyfikacye zamienione zostały w Parmie na dniu 8. Listopada 1851.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Czynimy wiadomo niniejszem wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ konwencya fundamentalna względem związku pocztowego austryacko-włoskiego, zawarta we Florencyi na dniu 5. Listopada r. 1850. między pełnomocnikiem Naszym i pełnomocnikiem Jego C. K. Wysokości, Arcyksięcia Austryi, Wielkiego Księcia Toskańskiego, a potwierdzona przez Nas na dniu 30. tego samego miesiąca, uznaną i przyjętą została także przez pełnomocników tak Naszego jako też Jego Królewskiej Wysokości, Infanta Hiszpańskiego, Księcia Parmy etc., jak gdyby przez nich samych zawarta, z dodatkiem osobnej konwencyi pocztowej z dnia 17. Września r. b., przyprowadzonej do skutku i podpisanej w Parmie, w następującej osnowie:

VI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 24. Jänner 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 24. April 1852.

25.

Postvertrag zwischen Oesterreich und Parma vom 17. September 1851.

Die Ratificationen wurden ausgewechselt zu Parma am 8. November 1851.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Rex Hierosolimae etc.; Archidux Austriae; Magnus Dux Hetruriae et Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae, Mutinae, Parmae, Placentiae et Quastalae, Osveciniae et Zatoriae, Teschinae, Forojulii, Ragusae et Gaderae etc.; Comes Habsburgi, Tirolis, Kyburgi, Goritiae et Gradiscae; Princeps Tridenti et Brixinae etc.; Marchio superioris et inferioris Lusatiae et Istriae; Comes Altae-Amisiae, Feldkirkiae, Brigantiae, Sonnenbergae etc.; Dominus Tergesti, Cattari, Marchiae Slavoniae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus.

Posteaquam ea, quae die 5. Novembris anni 1850 Nostrum inter ac plenipotentiarium Caesariae et Regiae Celsitudinis Suae, Archiducis Austriae, Magni DucisHetruriae, Florentiae inita atque, a Nobis die 30. ejusdem mensis et anni sancita est conventio fundamentalis super austro-italica Unione postali, etiam a plenipotentiariis tum Nostro tum Regiae Celsitudinis Suae, Infantis Hispaniae, Ducis Parmae etc. veluti ab eisdem pacta agnita et accepta sit, addita etiam speciali conventione postali die 17. Septembris a. c. inita et signata Parmae tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.

Essendo stata conchiusa a Firenze il 5 Novembre 1850 fra l'Austria e la Toscana una convenzione fondamentale per una lega postale austro-italica ed essendosi indotto il Governo di Parma ad accedere a tale convenzione pei vantaggi che ne derivano ai sudditi parmigiani, gli infrascritti Plenipotenziari, cioè

per Sua Maestà I. R. Apostolica

il Signor Conte Giovanni Gerolamo d'Allegri, Commendatore dell' Ordine pontificio di San Gregorio Magno, attuale Ciambellano di Sua Maestà I. R. Apostolica e Suo Ministro residente presso le Corti di Parma e Modena ecc. ecc., e

per Sua Altezza Reale l'Infante di Spagna, Duca di Parma, Piacenza e degli Stati annessi

il Signor Barone Vincenzo Cornacchia, Commendatore dell'Imperiale Ordine costantiniano di San Giorgio, e del Reale Ordine napolitano di San Ferdinando e del Merito, Grande di Corte, attuale Consigliere di Stato, Ministro di Stato dell' interno e provvisoriamente incaricato del portafoglio degli affari esteri di Sua Altezza Reale, — prevalendosi dei loro pieni poteri e delle loro istruzioni, sotto riserva della ratifica dei loro Sovrani, hanno conchiuso di comune accordo la seguente convenzione speciale.

Przekład.

Gdy na dniu 5. Listopada 1850 zawartą została we Florencyi między Austryą i Toskaną konwencya względem zasad związku pocztowego austryacko - włoskiego, a rząd parmezański za stosowne uznaje przystąpić do rzeczonej konwencyi z powodów korzyści, wynikających ztąd dla poddanych Swoich; przeto niżej wymienieni pełnomocnicy, a mianowicie pełnomocnik

Jego C. K. Apostolskiej Mości:

hrabia Jan Hieronim d'Allegri, komandor orderu papiezkiego św. Grzegorza Wielkiego, rzeczywisty szambelan Jego C. K. Apostolskiej Mości i Jego rezydujący minister przy dworach Parmy, Modeny etc. etc.

tudzież pełnomocnik

Jego król. Wysokości, Infanta hiszpańskiego, Księcia Parmy, i należących do tegoż państw

baron Wincenty Cornacchia, komandor ces. konstantyńskiego orderu św. Jerzego i król. neapolitańskiego orderu zasług św. Ferdynanda, Grand dworu, minister stanu spraw wewnętrznych i prowizorycznie umocowany do prowadzenia spraw zewnętrznych Jego Królewskiej Mości — czyniąc użytek ze swych pełnomocnictw i instrukcyj, z zastrzeżeniem ratyfikacyi ze strony panujących Swych — zawarli następujący traktat pocztowy:

Uebersetzung.

Nachdem zwischen Oesterreich und Toscana unterm 5. November 1850 zu Florenz eine Convention über die Grundlagen eines österreichisch-italienischen Postvereines abgeschlossen worden ist, und sich die Regierung von Parma bestimmt gefunden hat, dieser Convention wegen der daraus für die parmesanischen Unterthanen entspringenden Vortheile beizutreten, sind die nachbenannten Bevollmächtigten, und zwar:

für Seine k. k. Apostolische Majestät

der Herr Graf Johann Hieronymus d'Allegri, Comthur des päpstlichen Ordens des heiligen Gregor des Grossen, wirklicher Kämmerer Seiner k. k. Apostolischen Majestät und Allerhöchst dessen residirender Minister an den Höfen von Parma und Modena etc. etc. und

für Seine königliche Hoheit den Infanten von Spanien, Herzog von Parma, Piacenza und den dazu gehörigen Staaten

der Herr Freiherr Vincenz Cornacchia, Comthur des kaiserlichen constantinischen St. Georg-Ordens und des königl. neapolitanischen St. Ferdinand- und Verdienstordens, Grand des Hofes, wirklicher Staatsrath, Staatsminister des Innern und provisorisch beauftragt mit dem Portefeuille der auswärtigen Angelegenheiten Seiner königlichen Hoheit — indem sie von ihren Vollmachten und Instructionen Gebrauch machten, unter Vorbehalt der Ratification ihrer Souveräne über nachfolgenden Specialvertrag übereingekommen.

Articolo 1.

Accessione del Governo di Parma alla lega postale Austro-Italica.

Premesso che sotto la data del 5 Novembre 1850 fu stipulata in Firenze tra i Governi di Sua Maestà l'Imperatore d'Austria da una parte, e di Sua Altezza Imperiale Reale l'Arciduca Granduca di Toscana dall' altra, una convenzione fondamentale per una lega postale Austro-Italica, il Governo di Parma dichiara di accedere, come accede, alla lega stessa, e di accettare la sovraccennata convenzione fondamentale, di cui pertanto si annette sotto A, come parte integrante, una copia autenticata, salve le modificazioni e riserve contenute nella presente convenzione speciale.

Articolo 2.

Estensione della convenzione fondamentale.

Tutte le disposizioni comprese nella convenzione fondamentale del 5 Novembre 1850 saranno applicabili, giusta l'Articolo 1 della medesima, e salve le modificazioni e riserve di cui sopra, tanto alla corrispondenza scambiantesi fra gli Stati Parmensi e gli altri paesi appartenenti alla lega postale Austro-Italica, quanto a quella scambiantesi fra gli Stati e paesi suddetti e l'Estero.

Le disposizioni concernenti la circolazione delle corrispondenze nell' interno del Ducato accedente rimangono intieramente nel dominio della propria di lui Amministrazione.

Articolo 3.

Comunicazioni postali.

Le comunicazioni postali fra i due Stati saranno mantenute come al presente

Artykuł 1.

Przystąpienie rządu parmezańskiego do związku pocztowego austryacko-włoskiego.

Gdy na dniu 5. Listopada 1850. zawarty został we Florencyi między rządem Jego Mości Najjaśniejszego Cesarza Austryi z jednej, a Jego Ces. Król. Wysokości Arcyksięcia i Wielkiego Księcia Toskany z drugiej strony, traktat co do zasad związku pocztowego austryacko-włoskiego, rząd parmezański oświadcza przystąpienie swoje do rzeczonego związku pocztowego, i przystępując rzeczywiście do niego, przyjmuje wyż rzeczony traktat główny, którego odpis wierzytelny dla uzupełnienia pod A jest załączony z wyjątkiem zmian i zastrzeżeń, zawartych w niniejszym traktacie szczegółowym.

Artykuł 2.

Objętość traktatu głównego.

Wszelkie postanowienia traktatu głównego z dnia 5. Listopada 1850, z wyjątkiem rzeczenych zmian i zastrzeżeń, rozciągać się winny w moc art. 1. wspomnionego traktatu tak na korespondencye przesełane między państwami parmezańskiemi i państwami, należącemi do związku pocztowego austryacko-włoskiego, równie jak na te, które przesełane będą między powyżej rzeczonemi państwami i zagranicą.

Rozporządzenia, w przedmiocie korespondencyi wewnętrznej księstwa przystępującego, pozostawione będą w zupełności własnej jego administracyi.

Artykuł 3.

Połączenie poczt.

Utrzymywane będą połączenia poczt między obudwoma państwami tak jak obecnie,

Artikel 1.

Beitritt der Regierung von Parma zum österreichisch-italienischen Postvereine.

Nachdem unterm 5. November 1850 in Florenz zwischen den Regierungen Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich einerseits und Seiner k. k. Hoheit des Erzherzogs-Grossherzoges von Toscana anderseits ein Vertrag über die Grundlagen eines österreichisch-italienischen Postvereines abgeschlossen worden ist, erklärt die Regierung von Parma diesem Postvereine beizutreten, wie sie wirklich beitritt, und den oberwähnten Hauptvertrag, von welchem übrigens zur Vervollständigung unter A eine authentische Abschrift beigeschlossen ist, mit Ausnahme der Abänderungen und Vorbehalte, welche in dem gegenwärtigen Specialvertrage enthalten sind, anzunehmen.

Artikel 2.

Umfang des Hauptvertrages.

Alle Bestimmungen des Hauptvertrages vom 5. November 1850 haben in Gemässheit des Artikel 1 desselben, jedoch mit Ausnahme der vorerwähnten Abänderungen und Vorbehalte, sowohl auf die Correspondenzen, welche zwischen den parmesanischen Staaten und jene des österreichisch-italienischen Postvereines, als auch auf jene, welche zwischen ob genannten Staaten und dem Auslande versendet werden, Anwendung zu finden.

Die den inneren Correspondenzverkehr des beitretenden Herzogthumes betreffenden Anordnungen bleiben gänzlich dessen eigener Verwaltung anheim gestellt.

Artikel 3.

Postverbindungen.

Die Postverbindungen zwischen beiden Staaten werden wie dermalen auf drei Gränz-

sopra tre punti di frontiera, cioè fra Piacenza e Casalpusterlengo, fra Piacenza e Codogno, e fra Parma e Casalmaggiore.

na trzech punktach granicznych, t. j. między Piacencą i Casalpusterlengo, między Piacencą i Codogno i między Parmą a Casalmaggiore.

Fra Piacenza e Casalpusterlengo la comunicazione sarà giornaliera ed avrà luogo col mezzo della già esistente stafetta ordinaria da Milano a Modena e a Modena a Milano per la via di Parma, la quale partirà da Milano alle ore 2 pomeridiane, e da Modena subito dopo l'arrivo della posta dalla bassa Italia, percorrendo l'intero tratto fra i due punti estremi in un tempo non maggiore di ore 20 tutto compreso, tanto nell'andata quanto nel ritorno.

Połączenie między Piacencą i Casalpusterlengo, będzie codziennie utrzymywane, za pomocą istniejącej już zwykłej sztafety z Medyolanu do Modeny i z Modeny do Medyolanu na drodze, przez Parmę prowadzącej. Sztafeta wyjdzie z Medyolanu o godzinie 2-ej po południu, a z Modeny zaraz po nadejściu poczty z Włoch niższych i odbędzie tę przestrzeń od jednego końca do drugiego tam i na powrót, w nie dłuższym czasie jak godzin 20, licząc w to wszystko.

Fra Piacenza e Codogno sarà conservata la duplice corsa settimanale col mezzo di un pedone, che partirà da Piacenza il Mercoledì ed il Sabbato in ora debita per arrivare a Codogno non più tardi delle ore 10 antemeridiane, e ne ripartirà gli stessi giorni ad un ora dopo il mezzodì per essere di ritorno a Piacenza prima della sera.

Między Piacencą i Codogno zatrzymanym zostanie kurs przez posłańca dwa razy na tydzień, który wyjdzie z Piacency we Środę i w Sobotę dosyć wcześnie, aby stanął w Codogno nie później jak o godzinie 10-ej przed południem, a ztąd wróci tego samego dnia o godzinie pierwszej po południu, aby w Piacenzy stanął przed wieczorem.

Fra Parma e Casalmaggiore finalmente la comunicazione sarà conservata giornaliera col mezzo della già esistente Messaggeria istituita fra i due predetti luoghi in coincidenza colle Messaggerie fra Casalmaggiore e Mantova, e fra Casalmaggiore e Cremona. Per ora e fino a nuovi concerti da prendersi, essa partirà da Parma alle ore 5 antemeridiane, e da Casalmaggiore ad un ora dopo il mezzodì per compire la corsa in un tempo non maggiore di ore quattro, tutto compreso.

Nakoniec między Parmą i Casalmaggiore, utrzymane będzie połączenie codzienne, za pomocą mesażeryi zaprowadzonej już między temiż miejscami, a to w połączeniu z mesażeryami między Casalmaggiore i Mantuą, tudzież za pomocą mesażeryi, istniejącej między Casalmaggiore i Cremona. Na teraz i aż do dalszej w tym względzie umowy, odejdzie takowa z Parmy o o godzinie 5-ej rano, a z Casalmaggiore o godzinie 1-ej po południu i odbędzie tę drogę w czasie niedłuższym nad godzin 4.

puncten unterhalten, nämlich, zwischen Piacenza und Casalpusterlengo, zwischen Piacenza und Codogno, zwischen Parma und Casalmaggiore.

Die Verbindung zwischen Piacenza und Casalpusterlengo wird eine tägliche seyn, und mittelst der bereits bestehenden ordinären Staffete von Mailand nach Modena und von Modena nach Mailand auf dem Wege über Parma stattfinden. — Die Staffete wird von Mailand um 2 Uhr Nachmittags und von Modena gleich nach Ankunft der Post aus Unter-Italien abgehen und die ganze Strecke von einem Endpuncte zum anderen in einer nicht längeren Zeit als 20 Stunden, Alles mit inbegriffen, sowohl bei der Tour-, als bei der Retourfahrt zurücklegen.

Zwischen Piacenza und Codogno bleibt der wochentlich zweimalige Curs mittelst eines Boten beibehalten, welcher von Piacenza Mittwoch und Samstag früh genug abgehen wird, um in Codogno nicht später als um 10 Uhr Vormittags einzutreffen, und von da an denselben Tagen um 1 Uhr Nachmittags zurückkehren wird, um in Piacenza vor Abend wieder einzutreffen.

Zwischen Parma und Casalmaggiore endlich wird die Verbindung täglich mittelst der bereits zwischen diesen Orten und zwar im Anschlusse an die Messaggerien zwischen Casalmaggiore und Mantua, und zwischen Casalmaggiore und Cremona bestehenden Messaggerie beibehalten. Für jetzt und bis auf weiters zu treffendes Uebereinkommen wird dieselbe von Parma um 5 Uhr Früh und von Casalmaggiore um 1 Uhr Nachmittags abgehen, und den Curs in nicht längerer Zeit als 4 Stunden zurücklegen.

Articolo 4.

Cambiamenti di orario e di mezzi di trasporto.

Icambiamenti di orario, che pel bene del servigio fosse riconosciuto utile o conveniente di introdurre nelle predette corse, potranno essere concertati e stabiliti fra la Direzione superiore delle poste Lombardo-Venete e la Direzione delle poste Parmensi salvo a regolarsi, in caso di discrepanza, a seconda del disposto dall'Art. 34.

I cangiamenti nei mezzi di trasporto, non che la soppressione, la riduzione e l'aumento di corse sono riservati ai rispettivi Dicasteri superiori. Le dette Direzioni potranno tuttavia promuovere fra di loro le analoghe iniziative.

Articolo 5.

Cambio dei pieghi postali.

In ogni corsa sarà mantenuto l'attuale cambio di pieghi postali fra Parma e Milano, Parma e Lodi, Piacenza e Milano, Piacenza e Lodi, Piacenza e Casalpusterlengo, Parma e Verona, Parma e Mantova, Parma e Cremona, Piacenza e Verona, Piacenza e Mantova, Piacenza e Cremona, Piacenza e Codogno, Parma e Casalmaggiore.

I pieghi scambiantisi fra Parma da una parte e Milano e Lodi dall' altra, non che fra Piacenza per una parte, e Milano, Lodi, Casalpusterlengo, Verona, Mantova e Cremona per l'altra, saranno giornalmente inoltrati col mezzo della comunicazione stabilita fra Casalpusterlengo e Piacenza.

Quelli scambiantisi fra Piacenza e Codogno lo saranno nei giorni fissati pel pedone postale, e col mezzo del medesimo.

Artykuł 4.

Zmiany w podziale godzin i środkach transportu.

Zmiany, w podziale godzin, które przy kursach wspomnionych wydadzą się pożytecznemi lub stosownemi dla służby, mogą być umówione i zaprowadzone między naddyrekcyą poczt Lombardzko-Wenecką i dyrekcyą poczt parmezańską; w razie jeżeli umowa nie przyjdzie do skutku należy postąpić według art. 34.

Zmiany w środkach transportu, tudzież zniesienie, zmniejszenie lub pomnożenie kursów, pozostawia się dotyczącym władzom wyższym. Wszelako mogą rzeczone dyrekcye czynić między sobą przedstawienia w tych przedmiotach.

Artykuł 5.

O zmianie pakietów pocztowych.

Zatrzymaną będzie obecna zmiana pakietów przy każdym kursie, mianowicie: między Parmą i Medyolanem, Parmą a Lodi, Piacencą i Medyolanem, Piacencą i Lodi, Piacencą i Casalpusterlengo, Parmą i Weroną, Parmą i Mantuą, Parmą i Kremoną, Piacencą Weroną, Piacencą i Mantuą, Piacencą i Kremoną, Piacencą i Codogno, Parmą i Casalmaggiore.

Pakiety obustronne między Parmą z jednej a Medyolanem i Lodi z drugiej strony, tudzież między Piacencą z jednej a Medyolanem, Lodi, Casalpusterlengo, Weroną, Mantuą i Kremoną z drugiej strony, odsełane będą codziennie przez okazyę istniejącą między Casalpusterlengo i Piacencą.

Pakiety między Piacencą i Codogno przesełnne będą przez posłańca pocztowego w dniach dla niego wyznaczonych.

Artikel 4.

Aenderungen bezüglich der Stundeneintheilung und Beförderungsmittel.

Die Abänderungen in der Stundeneintheilung, welche bei den erwähnten Cursen für den Dienst nützlich oder zweckmässig erscheinen, können zwischen der lombardisch-venetianischen Oberpostdirection und der parmesanischen Postdirection verabredet und eingeleitet werden; im Falle der nichtbewirkten Einigung ist nach Bestimmung des Artikel 34 vorzugehen.

Die Aenderungen in den Beförderungsmitteln, sowie die Aufhebung, Verminderung oder Vermehrung der Curse bleiben den betreffenden Oberbehörden vorbehalten. Die genannten Directionen können gleichwohl derlei Gegenstände unter sich in Anregung bringen.

Artikel 5.

Packetschlüsse.

Die gegenwärtigen Packetschlüsse bleiben bei jedem Curse beibehalten, nämlich zwischen Parma und Mailand, Parma und Lodi, Piacenza und Mailand, Piacenza und Lodi, Piacenza und Casalpusterlengo, Parma und Verona, Parma und Mantua, Parma und Cremona, Piacenza und Verona, Piacenza und Mantua, Piacenza und Cremona, Piacenza und Codogno, Parma und Casalmaggiore.

Die wechselseitigen Packete zwischen Parma einerseits und Mailand und Lodi anderseits, sowie zwischen Piacenza einerseits und Mailand, Lodi, Casalpusterlengo, Verona, Mantua und Cremona andererseits, werden täglich mittelst der zwischen Casalpusterlengo und Piacenza bestehenden Beförderungsgelegenheit abgesendet.

Jene zwischen Piacenza und Codogno werden an den für den Postboten festgesetzten Tagen mittelst des Letzteren befördert.

Quelli finalmente scambiantisi fra Parma da una parte e Verona, Mantova, Cremona e Casalmaggiore dall' altra, lo saranno giornalmente col mezzo della comunicazione stabilita fra Casalmaggiore e Parma.

Sarà però in facoltà delle amministrazioni postali il mettersi d'accordo per regolare altrimenti il cambio stesso, ove ciò sembrasse più utile al servigio.

Articolo 6.

Spese per l'inoltro delle corrispondenze.

È consentita la massima che il trasporto delle corrispondenze sulle strade postali ordinarie debba essere effettuato da ogni Governo a sue spese sul proprio territorio, e sino alla prima stazione dello Stato limitrofo.

Per tal ragione l'inoltro delle medesime seguirà dall' una parte per conto Austriaco sino a Piacenza, e dall' altra per conto Parmense sino a Casalpusterlengo.

Quanto al pedone fra Piacenza e Codogno, ed alla messaggeria fra Casalmaggiore e Parma, le spese saranno sostenute dalle due amministrazioni in parti uguali.

A. Corrispondenze Austro-Parmensi.

Articolo 7.

Trattamento delle corrispondenze Austro-Parmensi.

Le tasse che si percepiscono al presente sulle corrispondenze nate nell' Austria e destinate pel Ducato di Parma, e viceversa nate nel Ducato di Parma e destinate per l'Austria, sono abolite, e verrà loro sostituita la comune tariffa stabilita

Nakoniec pakiety między Parmą z jednej a Weroną, Mantuą, Kremona i Casalmaggiore z drugiej strony przesełane będą codziennie przez okazyę, urządzoną na ten cel między Casalmaggiore i Parmą.

Zresztą pozostawia się administracyom pocztowym porozumieć się względem innego uregulowania zamiany pakietów, o ile to dla służby korzystnem się wydaje.

Artykuł 6.

O kosztach za przesełanie korespondencyi.

Przyjmuje się za zasadę, iż każdy rząd przesełać będzie korespondencye na zwykłych gościńcach pocztowych własnym kosztem w obrębie swojego państwa aż do pierwszej stacyi państwa granicznego.

Stosownie do tej zasady, odbywać się będzie przesełka takowych, z jednej strony na rachunek Austryi aż do Piacency, z drugiej strony na rachunek Parmy aż do Casalpusterlengo.

Koszta na posłańców między Piacencą i Codogno, i na mesażerye między Casalmaggiore i Parmą, ponosić będą obiedwie administracye w równych częściach.

A. Korespondencye austryacko-parmezańskie.

Artykuł 7.

O postępowaniu z korespondencyami austryacko-parmezańskiemi.

Znosi się należytości, jakie pobierane bywają obecnie od korespondencyj, oddawanych w Austryi a przeznaczonych do Parmy, i nawzajem oddawanych w tem księstwie a przeznaczonych do Austryi, a miejsce ich zastąpi spólna taryfa, ustanowiona

Jene endlich zwischen Parma einerseits und Verona, Mantua, Cremona und Casalmaggiore andererseits werden täglich mit der zwischen Casalmaggiore und Parma eingerichteten Gelegenheit befördert.

Uebrigens bleibt es den Postverwaltungen anheimgestellt, sich über underweite Regelung des Packetwechsels, insoferne es für den Dienst erspriesslich erscheint, einzuverstehen.

Artikel 6.

Kosten für die Correspondenzbeförderung.

Es wird der Grundsatz vereinbart, dass die Beförderung der Correspondenzen auf den gewöhnlichen Poststrassen von jeder Regierung auf ihre Kosten in dem eigenen Staatsgebiete und bis zur ersten Station des angränzenden Staates zu bewerkstelligen ist.

Demnach erfolgt die Beförderung derselben einerseits auf österreichische Rechnung bis Piacenza und andererseits auf Rechnung Parma's bis Casalpusterlengo.

Betreffend den Boten zwischen Piacenza und Codogno und die Messaggerie zwischen Casalmaggiore und Parma, werden die Kosten hiefür von beiden Verwaltungen zu gleichen Theilen getragen.

A. Oesterreichisch-parmesanische Correspondenzen.

Artikel 7.

Behandlung der österreichisch-parmesanischen Correspondenzen.

Die Gebühren, welche gegenwärtig für die in Oesterreich entstehenden und nach dem Herzogthume Parma gerichteten, und umgekehrt in diesem Herzogthume entstehenden und für Oesterreich bestimmten Correspondenzen eingehoben werden, werden aufgehoben und es

nella convenzione fondamentale, modificata come qui appresso.

Articolo 8.

Tassa di porto in ragione di distanza.

Relativamente alle corrispondenza fra il Ducato e l'Austria si conviene che, nelle esazioni che seguiranno negli Stati Parmensi, le tasse delle lettere e dei campioni fissate dall' Art. 9 della convenzione fondamentale in carantani 3, 6 e 9, giusta le distanze di dieci (10) leghe germaniche inclusive, di più di dieci sino a venti (20) leghe inclusive, e di oltre le dette venti (20) leghe, siano valutate in centesimi 15, 25 e 40 Italiani: ritenuto che ciascuna delle dette leghe germaniche corrisponda a quattro (4) miglia geografiche italiane.

Articolo 9.

Stampe e campioni.

Per le stampe sotto fascia si esigerà, senza riguardo alla distanza (giusta l'Art. 13 della convenzione fondamentale) la tassa di 1 carantano per ogni lotto di Vienna, ragguagliata a centesimi 5 Italiani per ogni gramme $17^1/_2$ di peso.

Pei campioni si esigerà la tassa di una lettera semplice per ogni due lotti, ossia per ogni 35 gramme.

Articolo 10.

Peso della lettera semplice e relativa gradazione.

Il peso di una lettera semplice viene fissato in un lotto Viennese, pari a gramme $17^1/_2$ (Art. 10 della convenzione fondamentale). Eccedendo questo peso, e sino inclusivamente a 2 lotti, pari a gramme 35,

w traktacie głównym z następującemi modyfikacyami.

Artykuł 8.

Taksa portoryjna według oddalenia.

Względem korespondencyi między księstwem i Austryą, stanowi się, iż przy pobieraniu w państwach parmezańskich, taksy od listów i próbek, oznaczone w art. 9. traktatu głównego w kwocie 3, 6 i 9 krajcarów na oddalenie do mil niemieckich 10 łącznie, na oddalenie nad mil 10 aż łącznie do 20, tudzież na oddalenie nad mil takowych 20, równają się 15, 25 i 40 włoskim centesimom; przyczem przyjętem zostaje, iż każda taka mila niemiecka odpowiada czterem włoskim milom jeograficznym.

Artykuł 9.

Druki i próbki towarów.

Od druków pod opaską krzyżową, pobierać się będzie bez względu na odległość (według art. 13. traktatu głównego) portoryum w kwocie 1 kr. za każdy łót wiedeński, co wyrównywa 5 włoskim centesimom za każde $17^1/_2$ gramów. Od próbek towarów pobierać się będzie pojedyncza taksa listowa od każdych 2 łótów czyli 35 gramów.

Artykuł 10.

Waga listu pojedynczego i progresya takowego.

Waga listu pojedynczego, ustanawia się na łót wiedeński, równy $17^1/_2$ gramom (Art. 10. traktatu głównego); od wagi większej aż do dwóch łótów łącznie (35 gramów), należytość pocztowa będzie podwój-

tritt statt derselben der gemeinschaftliche im Hauptvertrage festgesetzte Tarif mit der nachfolgenden Modification in Anwendung.

Artikel 8.

Portotaxe nach der Entfernung.

Bezüglich der Correspondenzen zwischen dem Herzogthume und Oesterreich wird bestimmt, dass bei der Einhebung in den parmesanischen Staaten die Taxen für Briefe und Muster, welche im Artikel 9 des Hauptvertrages mit 3, 6 und 9 Kreuzer auf die Entfernung bis einschliesslich 10 deutsche Meilen, über 10 bis einschliesslich 20 Meilen und über 20 solcher Meilen festgesetzt sind, gleichgehalten seien 15, 25 und 40 italienische Centesimi, wobei angenommen ist, dass jede solche deutsche Meile vier italienischen geographischen Meilen entspricht.

Artikel 9.

Drucksachen und Waarenmuster.

Für Drucksachen unter Kreuzband wird ohne Unterschied der Entfernung (nach Artikel 13 des Hauptvertrages), das Porto von 1 kr. für jedes Wiener Loth eingehoben, was 5 italienische Centesimi für je 17½ Gramme gleichkommt. Für Waarenmuster wird die einfache Brieftaxe für je 2 Loth oder 35 Gramme eingehoben.

Artikel 10.

Gewicht des einfachen Briefes und Progression desselben.

Das Gewicht eines einfachen Briefes wird auf 1 Wiener Loth, gleich 17½ Gramme festgesetzt (Artikel 10 des Hauptvertrages), für das Mehrgewicht bis einschliessig 2 Loth

la tassa di porto si raddoppia; oltre i lotti 2 (gramme 35) e sino inclusivamente ai lotti 3 (gramme $52^1/_2$) la tassa si triplica; e così di seguito.

Articolo 11.

Affrancazione per mezzo di francobolli.

Il pagamento del porto, che in virtù dell' Art. 11 della convenzione fondamentale, deve per massima essere anticipato, si effettuerà mediante applicazione di bolli giustificativi l'affrancazione, volgarmente detti francobolli, la cui vendita avrà luogo nei due Stati per cura delle Amministrazioni postali.

Questi francobolli porteranno l' indicazione del valore diverso di carantani 1, 2, 3, 6 e 9 nell' Austria, e di Italiani centesimi 5, 10, 15, 25 e 40 negli Stati Parmensi.

Articolo 12.

Applicazione dei francobolli.

Chi vorrà spedire lettere, stampe, o campioni col mezzo delle Poste, attacherà al margine superiore dell' indirizzo, in modo sicuro, bagnando la materia tenace che si trova stesa sulla parte rovescia del francobollo, uno o tanti francobolli, quanti occorrono per ragguagliare col loro valore la tassa di affrancazione secondo la distanza ed il peso.

La tassa di raccomandazione, e quella per le ricevute di ritorno (Art. 14 della convenzione fondamentale) verranno corrisposte ciascuna mediante un francobollo da carantani 6, e rispettivamente da centesimi 25 Italiani.

Quello per la raccomandazione sarà applicato a tergo della lettera, dalla parte del suggello, per cura del mitten-

na, nad 2 łóty (35 gramów) aż łącznie do 3 łótów ($52^1/_2$ gramów) potrójną, itd.

Artykuł 11.

O frankowaniu za pomocą znaczków frankowych.

Opłata portoryum, które na mocy artykułu 11. traktatu głównego z góry opłacone być winno, odbywać się będzie za pomocą znaczków, wyrażających frankowanie i nazwanych zwykle znaczkami frankowemi, o których przedaż administracye pocztowe obudwóch stron staranie mieć winny.

Na rzeczonych markach frankowych, oznaezona jest różna wartość 1, 2, 3, 6 i 9 kr. w Austryi, a zaś 5, 10, 15, 25 i 40 włoskich centesimów w państwach parmezańskich.

Artykuł 12.

Użycie znaczków frankowych.

Ktokolwiek poseła listy, druki i próbki towarów przez pocztę, winien na stronie, na której się adres znajduje, u jej górnego brzegu przylepić przez zwilżenie kleju znajdującego się na odwrotnej stronie znaczka, jednę lub tyle znaczków frankowych, ile potrzeba, aby przez ich wartość ogólną, wyrazić należytość od frankowania, wypadającą według oddalenia i wagi.

Należytość od rekomendowania i od recepisu zwrotowego (Retour-recepisse), opłacona być winna każda z osobna za pomocą znaczka frankowego wartości 6 kr., a względnie 25 włos. centes. (art. 14. traktatu głównego).

Znaczek rekomendacyjny winien przylepić oddawca na tej stronie listu, gdzie się pieczęć znajduje, znaczek zaś recepisu

(35 Gramme) wird die Portogebühr verdoppelt, über 2 Loth (35 Gramme) bis einschliessig 3 Loth (52½ Gramme) verdreifacht u. s. w.

Artikel 11.
Frankirung mittelst Anwendung von Francomarken.

Die Bezahlung des Porto, welches zufolge des Artikels 11 des Hauptvertrages voraus entrichtet werden muss, hat mittelst Anwendung von Marken, welche die Frankirung darthun und gewöhnlich Francomarken genannt werden, zu geschehen, wegen deren Verkaufes die beiderseitigen Postverwaltungen Sorge zu tragen haben.

Diese Francomarken enthalten die Angabe des verschiedenen Werthes von 1, 2, 3, 6 und 9 kr. in Oesterreich und von 5, 10, 15, 25 und 40 italienische Centesimi in den parmesanischen Staaten.

Artikel 12.
Anwendung der Francomarken.

Der Absender von Briefen, Drucksachen und Waarenmustern mittelst der Postanstalt hat auf der Adress-Seite am oberen Rande eine oder so viele Francomarken mittelst Benetzung des auf der Rückseite der Marke aufgetragenen Klebestoffes haltbar zu befestigen, als nöthig sind, um durch ihren Gesammtwerth die nach Entfernung und Gewicht entfallende Francogebühr darzustellen.

Die Recommandationsgebühr und jene für das Retourrecepisse (Artikel 14 des Grundvertrages) ist jede mittelst einer Francomarke von 6 kr. und beziehungsweise von 25 italienische Centesimi zu entrichten.

Die Marke für die Recommandation ist auf der Siegelseite des Briefes von dem Auf-

te; quello per la ricevuta di ritorno sarà applicato alla ricevuta stessa per cura dell' Impiegato postale ricevente.

Articolo 13.

Modo d'impostazione.

Le corrispondenze di cui sopra, ove non si vogliano raccomandare (assicurare) debbono essere introdotte nelle buche a ciò destinate presso gli Uffici postali.

Quelle che si vogliono spedire raccomandate (assicurate) con o senza ricevuta di ritorno, dovranno essere invece consegnate agli Impiegati postali muniti sempre in precedenza dei debiti francobolli.

Articolo 14.

Sopratassa.

La sopratassa pagabile dal destinatario oltre il porto o quel che manca del porto, e della quale è parlato all' Art. 12 della convenzione fondamentale, sarà applicata alle lettere non affrancate, o non munite di sufficienti francobolli, nella misura di carantani 3 per ogni lotto, da conguagliarsi per gli Stati Parmensi con centesimi 15 Italiani per ogni gramme $17^1/_2$ di peso della lettera.

Articolo 15.

Affissione della tariffa e della nota dei paesi.

Affine di mettere a portata di chicchessia il calcolo del porto delle lettere, ogni Ufficio postale dei due Stati terrà affissa a comoda vista del pubblico la tariffa e le disposizioni che alla medesima si referiscono, non che l'elenco degli Uffici postali degli altri Stati appartenenti alla lega Austro-Italica, che da lui distano non più di dieci, e, al di là delle dieci, non più di venti leghe Germaniche.

zwrotowego przylepić powinien na samymże recepisie odbierający urzędnik pocztowy.

Artykuł 13.

W jaki sposób na pocztę podawać należy.

Rzeczone posełki listowe, jeżeli nie mają być rekomendowane, należy włożyć w przeznaczone na ten cel skrzyneczki na listy przy urzędach pocztowych.

Te zaś, które za rekomendowaniem, czy to za recepisem zwrotowem czy bez takowego przesełane być mają, należy urzędnikom pocztowym wręczyć, już zaopatrzone w należne znaczki pocztowe.

Artykuł 14.

Taksa dodatkowa.

Taksa dodatkowa, którą opłacić winien adresat oprócz portoryum lub kwoty, brakującej do portoryum, a o której wspomina Art. 12 traktatu głównego, wynosić ma od listów niefrankowanych lub opatrzonych w marki niedostateczne, kwotę 3 kr. od każdego łóta, co wyrównywa w państwach parmezańskich 15 centesymom włosk. za każde $17^1/_2$ gramów.

Artykuł 15.

O przylepianiu taryfy listowej i spisu miejsc.

Ażeby ułatwić oddawcom obliczenie portoryum od listów, obowiązany jest każdy urząd pocztowy dla wygody publiczności wywiesić do przejrzenia taryfę wraz z przepisami odnoszącemi się do niej, tudzież spis urzędów pocztowych innych państw, należących do związku pocztowego włosko-austryackiego, które od tegoż urzędu pocztowego nie więcej jak mil niemieckich 10, równie też, które nad mil 10, lecz nie więcej jak mil 20 są oddalone.

geber, jene für das Retourrecepisse auf dem Recepisse selbst von dem übernehmenden Postbeamten aufzukleben.

Artikel 13.

Art der Aufgabe

Die erwähnten Briefpostsendungen, wenn sie nicht recommandirt werden wollen, sind in die bei den Postämtern dazu bestimmten Briefkästen einzulegen.

Jene hingegen, die recommandirt mit oder ohne Retour-Recepisse versendet werden wollen, sind schon mit den gebührenden Francomarken versehen, den Postbeamten einzuhändigen.

Artikel 14.

Zutaxe.

Die Zutaxe, welche von dem Adressaten nebst dem Porto oder jenem Betrage, welcher am Porto fehlt, zu entrichten ist, und von welcher im Artikel 12 des Hauptvertrages die Rede ist, wird bei unfrankirten oder mit nicht zureichenden Marken versehenen Briefen mit 3 kr. für jedes Loth angewendet, was für die parmesanischen Staaten 15 italienische Centesimi für je 17½ Gramme gleichkommt.

Artikel 15.

Affigirung des Briefposttarifes und des Ortsverzeichnisses.

Um den Aufgebern die Berechnung des Briefporto möglich zu machen, wird jedes Postamt den Tarif mit den darauf bezüglichen Bestimmungen, sowie ein Verzeichniss der Postämter der anderen zum österreichisch-italienischen Postvereine gehörigen Staaten, welche davon nicht weiter als 10, und über 10, jedoch nicht weiter als 20 deutsche Meilen entfernt sind, zur bequemen Ansicht des Publikums aushängen.

La tariffa, le disposizioni e l'elenco summentovati saranno stampati per gli Ufficj principali, e nei medesimi saranno vendibili al pubblico.

Articolo 16.

Applicazione eccezionale dei francobolli per parte degli Impiegati postali.

Nei casi dubbj gl'impostanti hanno il diritto, non solo di far pesare l'articolo impostabile dagli Impiegati della posta stessa, ma anche d'interrogarli riguardo alla tassa competente; e questi in tali casi hanno l'obbligo, dopo di essersi prestati agli schiarimenti opportuni, di somministare, se bisogna, e di attaccare i francobolli occorrenti, contro pagamento del loro importo in contanti.

Articolo 17.

Abolizione della tassa di transito.

Tanto il Governo d'Austria quanto il Governo di Parma si obbligano di non aggravare le corrispondenze Austro-Parmensi del diritto di transito, se non in quanto per avventura ne pretendessero da loro gli Stati Italiani intermedj che alle medesime dessero passaggio, cosicchè queste non saranno in verun altro caso assoggettabili, per misura postale, che alla tassa di porto comune (Art. 6 della convenzione fondamentale).

Articolo 18.

Lettere inesitabili.

L'eccezione contenuta nell' Art. 18 della predetta convenzione fondamentale, in forza della quale saranno accettate di ritorno, benchè state aperte, quelle lettere che lo fossero state per conformità di nome e cognome, sarà estesa eziandio alle lettere contenenti viglietti di lotterie este-

Taryfa, postanowienia główne i spis, będą dla urzędów pocztowych drukowane, w których publiczność także takowe nabyć może.

Artykuł 16.

O wyjątkowem przylepianiu znaczków przez urzędników pocztowych.

W przypadkach wątpliwych, strony mają prawo nietylko kazać odważyć urzędnikom pocztowym list oddać się mający, ale także zapytać się ich o taksę należytą, którzy w takich przypadkach obowiązani są po udzielonem należytem wyjaśnieniu rzeczy, wydać potrzebne znaczki frankowe i przylepić, za co im wartość w gotówce złożona będzie.

Artykuł 17.

O zniesieniu portoryum przechodowego.

Rządy austryacki i parmezański, obowiązują się nie nakładać na korespondencye austryacko-parmezańskie żadnej należytości przechodowej, wyjąwszy, jeżeli jej wymagać będą państwa włoskie w środku leżące, przechodu dozwalające, tak iż korespondencye powyżej rzeczone, żadną miarą nie będą podlegać innej jak spólnej taksie portoryjnej (art. 6. traktatu głównego).

Artykuł 18.

O listach, których doręczyć nie można.

Wyjątek, objęty art. 18-m traktatu głównego, w moc którego listy, z powodu równobrzmiącego imienia i nazwiska otworzone, w stanie otwartym do przesełki napowrót przyjmowane będą, rozciąga się także na listy, zawierające zagraniczne losy loteryjne lub coś innego, zakazanego w tem

Der Tarif, die Hauptbestimmungen und das Verzeichniss werden für die Haupt-Postämter gedruckt und bei diesen für das Publikum verkäuflich seyn.

Artikel 16.

Ausnahmsweises Aufkleben der Marken durch die Postbediensteten.

In zweifelhaften Fällen steht den Parteien das Recht zu, nicht nur das Aufgabsstück von den Postbeamten abwägen zu lassen, sondern sie auch um die richtige Taxe zu befragen und diese sind in solchen Fällen verpflichtet, nach ertheilter gehöriger Aufklärung die erforderlichen Francomarken auszufolgen und aufzukleben, wofür ihnen der Werth in Barem zu bezahlen ist.

Artikel 17.

Aufhebung des Transitoportos.

Sowohl die österreichische, als die parmesanische Regierung verpflichten sich die österreichisch-parmesanischen Correspondenzen mit keiner Transitgebühr zu belasten, wenn nicht etwa für dieselben von den zwischenliegenden, den Durchzug gewährenden italienischen Staaten eine solche in Anspruch genommen werden sollte, so dass diese Correspondenzen in keinem anderen Falle einer anderen als der gemeinschaftlichen Portotaxe unterliegen werden. (Artikel 6 des Hauptvertrages.)

Artikel 18.

Unbestellbare Briefe.

Die im Artikel 18 des Hauptvertrages enthaltene Ausnahme, wornach jene Briefe, wenn auch eröffnet zur Zurücksendung angenommen werden, welche wegen gleichlautenden Namens und Vornamens eröffnet werden, wird auch auf jene Briefe ausgedehnt, welche ausländische Lotterielose oder etwas Anderes in dem Staate, in welchem der Adressat

re od altro probito nello Stato ove si trova il destinatario, e per tal motivo rifiutate da quest' ultimo.

B. Corrispondenze Parmensi-Germaniche.

Articolo 19.

Trattamento delle corrispondenze Parmensi-Germaniche.

Per corrispondenze Parmensi-Germaniche s'intendono quelle che si cambiano tra gli Stati Parmensi e gli Stati della Confederazione Germanica che hanno già acceduto alla Lega Postale Austro-Germanica, e per le quali coll' Art. 25 della convenzione fondamentale vengono assicurati dall' Austria agli Stati Parmensi tutti quei vantaggi di cui godono le stesse sue corrispondenze per la percorrenza negli Stati propri e della Germania in forza della convenzione postale Austro-Germanica.

Le disposizioni portate da quest' ultima saranno attivate, relativamente alle corrispondenze dei paesi componenti la lega stessa cogli Stati Parmensi, nel tempo medesimo in cui andrà in vigore la presente convenzione.

Articolo 20.

Stati Germanici ora appartenenti alla lega ed avviso delle nuove accessioni.

Gli Stati Germanici che hanno già acceduto alla lega postale Austro-Germanica sono, oltre l'Impero Austriaco in tutta la sua estensione, i Regni di Prussia, di Baviera, di Sassonia, e di Hannover; i Gran Ducati di Mecklenburg - Strelitz, Mecklenburg - Schwerin, e Sassonia - Weimar - Eisenach; i Ducati di Schleswig-

państwie, w którem się adresat znajduje, i których tenże z tego powodu przyjąć nie chce.

B. O korespondencyach parmezańsko-niemieckich.

Artykuł 19.

O postępowaniu z korespondencyami parmezańsko-niemieckiemi.

Pod nazwiskiem korespondencyj parmezańsko-niemieckich, rozumieć należy korespondencye, prowadzone między państwami parmezańskiemi i temi państwami związku niemieckiego, które już przystąpiły do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, a względem których w art. 25. traktatu głównego, Austrya zapewnia państwom parmezańskim wszystkie korzyści, jakie przysłużają korespondencyom austryackim w przechodzie przez własne państwa i przez Niemcy, na mocy traktatu związku pocztowego niemiecko-austryackiego.

Zawarte w nim postanowienia co do korespondencyj państw związkowych niemieckich z państwami parmezańskiemi, wejdą w życie w tym samym czasie, w którym niniejszy układ otrzyma zatwierdzenie swoje.

Artykuł 20.

Państwa niemieckie, należące już obecnie do związku niemieckiego.

Następujące państwa niemieckie należą już obecnie do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, oprócz Cesarstwa austyackiego w całym swym obrębie, królestwa: Pruskie, Bawarskie, Saskie i Hanowerskie; Wielkie-księstwa: Meklemburg-Strelitz, Meklemburg-Schwerin i Saskie-Weimar-Eisenach; księstwa: Schleswig-

sich befindet, Verbotenes enthalten und deren Annahme aus diesem Grunde von demselben verweigert wird.

B. Parmesanisch-deutsche Correspondenzen.

Artikel 19.

Behandlung der parmesanisch-deutschen Correspondenzen.

Unter den parmesanisch-deutschen Correspondenzen werden jene verstanden, die zwischen den parmesanischen Staaten und den dem deutsch-österreichischen Postvereine schon beigetretenen deutschen Bundesstaaten gewechselt werden, und bezüglich deren im Artikel 25 des Hauptvertrages Oesterreich den parmesanischen Staaten alle jene Vortheile zusichert, welche kraft des deutsch-österreichischen Postvereinsvertrages seinen eigenen Correspondenzen beim Durchzuge durch seine eigenen Staaten und durch Deutschland zukommen.

Die in diesem Postvereinsvertrage enthaltenen Bestimmungen haben bezüglich der Correspondenzen der deutschen Vereinsstaaten mit den parmesanischen Staaten zu derselben Zeit in Wirksamkeit zu treten, wo der gegenwärtige Vertrag zur Ausführung kommt.

Artikel 20.

Deutsche schon derzeit zum Postvereine gehörige Staaten.

Die dem deutsch-österreichischen Postvereine schon derzeit beigetretenen deutschen Staaten sind, nebst dem Kaiserthume Oesterreich in seinem ganzen Umfange, die Königreiche Preussen, Baiern, Sachsen und Hannover, die Grossherzogthümer Mecklenburg-Strelitz, Mecklenburg-Schwerin, und Sachsen-Weimar-Eisenach, die Herzogthümer Schleswig-Hol-

Holstein, Anhalt-Köthen, Anhalt-Dessau Anhalt-Bernburg, Sassonia-Altenburg, Sassonia-Coburg-Gotha, e Sassonia-Meiningen-Hildburghausen; i Principati di Waldek, Lippe, Reuss-Schleitz, Reuss-Greitz, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen, e Schaumburg-Lippe; il Langraviato di Assia-Homburg; e le Città libere di Francoforte sul Meno, Brema, Amburgo, e Lubecca.

A misura che un nuovo Stato accederà a questa lega l'Austria ne darà immediatamente avviso al Governo di Parma, e si stabiliranno subito di commune accordo, tanto le disposizioni necessarie perchè le corrispondenze **da e per** il nuovo Stato sieno trattate come quelle degli Stati summenzionati, quanto l'epoca di attivazione delle medesime.

Holstein, Anhalt-Köthen, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg, Saskie Altenburg, Saskie Koburg-Gotha i Saskie Meiningen-Hildburghausen; księstwa Waldek, Lippe, Reus-Schleitz, Reus-Greitz, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarcburg-Sonderhausen i Schaumburg-Lippe; landgrafstwo Hessen-Homburg, i wolne miasto Frankfurt nad M., Bremen, Hamburg i Lubeka.

Jak skoro inne jakie państwo przystąpi do rzeczonego związku, Austrya niezwłoczpie doniesie o tem rządowi parmezańskiemu, i ustanowione zostaną natychmiast za wzajemnem porozumieniem tak czas jako też potrzebne w tej mierze warunki, ażeby korespondencye z państwa przystępującego i na powrót, tak były uważane jak korespondencye z państw wyżej wymienionych.

Articolo 21.

Diritto Parmense sulle corrispondenze Parmensi-Germaniche.

Per simili corrispondenze, così in arrivo come in partenza, viene stabilito, di coerenza all' Articolo 26 della convenzione fondamentale, che le poste Parmensi riscuoteranno per conto proprio una tassa speciale, la quale viene fissata;

a) in carantani tre (3) per ogni lettera semplice del peso di un lotto (grammi 17¹/₂), da conguagliarsi con centesimi quindici (15) Italiani nelle riscossioni che seguiranno negli Stati Parmensi;

b) nella suddetta tassa di una lettera semplice ma invece per ogni due lotti (gramme 35) di peso per le mostre o campioni;

Artykuł 21.

Portoryum parmezańskie od korespondencyj parmezańsko-niemieckich.

Względem tychże korespondencyj postanawia się zgodnie z art. 26 traktatu głównego, iż Parma, tak przy odbieraniu, jakoteż przy oddawaniu, osobną taksę na swój własny rachunek pobierać będzie, wynoszącą:

a) 3 kr. za każdy list pojedynczy, ważący 1 łót (17¹/₂ gramów), co się równa 15 włosk. centesymom, jeżeli taksa pobieraną być ma w państwach parmezańskich;

b) równie tyle co taksa za pojedynczy list, jednakowoż za każde 2 łóty (35 gramów) od wzorów i próbek towarów.

stein, Anhalt-Köthen, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg, Sachsen-Altenburg, Sachsen-Coburg-Gotha und Sachsen-Meiningen-Hildburghausen; die Fürstenthümer Waldeck, Lippe, Reuss-Schleitz, Reuss-Greitz, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen und Schaumburg-Lippe; die Landgrafschaft Hessen-Homburg und die freien Städte Frankfurt a. M., Bremen, Hamburg und Lübeck.

Je nachdem als ein anderer Staat diesem Vereine beitritt, wird Oesterreich hievon unverzüglich die parmesanische Regierung verständigen, und werden sogleich einverständlich der Zeitpunct und die erforderlichen Bestimmungen festgesetzt werden, damit die Correspondenzen von und nach dem nun beigetretenen Staate wie jene der oberwähnten Staaten behandelt werden.

Artikel 21.

Parmesanisches Porto für parmesanisch-deutsche Correspondenzen.

Bezüglich dieser Correspondenzen wird in Uebereinstimmung mit dem Artikel 26 des Hauptvertrages bestimmt, dass Parma sowohl bei der Abgabe, als auch bei der Aufgabe eine besondere Taxe für seine Rechnung einzuheben hat, welche festgesetzt wird:

a) *mit 3 kr. für jeden einfachen Brief im Gewichte von 1 Loth (17½ Gramme) gleich 15 italienischen Centesimi, in soferne die Einhebung in den parmesanischen Staaten statt zufinden hat;*

b) *mit dieser für den einfachen Brief festgesetzten Taxe, jedoch für je 2 Loth (35 Gramme) für Muster und Waarenproben;*

c) in carantani uno (1) da conguagliarsi con centesimi cinque (5) Italiani per ogni lotto di peso, per gli stampati sotto fascia.

Di questa tassa verrà dato credito dall' Amministrazione Austriaca alla Parmense in carantani come sopra e non nei conguagli loro, per le corrispondenze affrancate a destinazione di luoghi negli Stati Parmensi e per quelle impostate nei medesimi senza affrancazione.

Articolo 22.

Tassa complessiva.

La tassa complessiva per le corrispondenze tra gli Stati Parmensi e quelli della lega Austro-Germanica risulta, secondo gli Articoli 9, 10, 13 e 25 della convenzione fondamentale, e l'Art. 21 della presente convenzione speciale, come segue:

a) Per una lettera semplice

Diritto Parmense Car. 3.
da conguagliarsi con . . . . . Italiani Cent. 15
Diritto Austro-Germanico „ 9.
da conguagliarsi con . . . . . „ „ 40

Totale Carant. 12 Italiani Cent. 55.

b) Per le mostre e campioni la medesima tassa come ad *a*), ma per ogni due lotti, e rispettivamente per ogni 35 gramme di peso, e colla progressione regolare di due in due lotti.

c) Per le stampe sotto fascia sino al peso di un lotto (gramme $17^1/_2$)

Diritto Parmense Car. 1.
da conguagliarsi con . . . . . Italiani Cent. 5
Diritto Austro-Germanico „ 1.
da conguagliarsi con . . . . . „ „ 5

Totale Carant. 2. Italiani Cent. 10.

Tanto per le mostre o campioni, quanto per le stampe sotto fascia, si dovrà esattamente osservare tutto ció che per

c) 1 kr. (5 włosk. centes.) za każdy łót druków w opasce krzyżowej.

Taksa powyższa policzona będzie względem korespondencyj frankowanych do księstwa Parmy, i względem listów podanych tamże na pocztę a niefrankowanych, ze strony administracyi pocztowej austryackiej na rzecz administracyi pocztowej parmezańskiej w krajcarach, nie zaś w ekwiwalencie włoskim.

Artykuł 22.

Taksa ogólna.

Taksa ogólna za korespondencye między Parmą a państwami należącemi do związku niemiecko-austryackiego, wynosi stosownie do art. 9, 10, 13 i 25 traktatu głównego, tudzież art. 21 niniejszego traktatu specyalnego:

a) od listu pojedynczego:

portoryum parmezańskie 3 kr. (15 wł. centes.)
„ niemieck.-austry. 9 „ (40 detto)

razem 12 kr. (55 wł. centes.)

b) od wzorków i próbek towarów, ta sama taksa jak pod *a)*, jednakowoż za każde 2 łóty czyli 35 gramów i wregularnej progresyi od 2 do 2 łótów.

c) od druków w opasce krzyżowej aż do 1 łóta ($17^1/_2$ gramów)

portoryum parmezańskie 1 kr. (5 wł. centes.)
„ austryac.-niemieckie 1 „ (5 detto)

razem 2 kr. (10 wł. centes.)

Względem wzorów i próbek towarów, tudzież względem druków w opasce krzyżowej, należy ściśle przestrzegać przepisów,

c) *mit 1 kr. (5 italienische Centesimi) für jedes Loth Drucksachen unter Kreuzband.*

Diese Taxe wird bezüglich der frankirten Correspondenzen für das Herzogthum Parma und bezüglich der in demselben unfrankirt aufgegebenen Briefe von der österreichischen Posverwaltung jener von Parma in Kreuzern und nicht in dem italienischen Aequivalente zu Guten gerechnet werden.

Artikel 22.

Gesammttaxe.

Die Gesammttaxe für die Correspondenzen zwischen Parma und den Staaten des deutsch-österreichischen Postvereines ergibt sich nach den Artikeln 9, 10, 13 und 25 des Hauptvertrages und nach Artikel 21 des gegenwärtigen Specialvertrages mit Folgendem:

a) *für einen einfachen Brief an parmesanischem Porto* 3 kr. (15 italienische Centesimi)
an deutsch-österreichischem Porto . . . . . . 9 „ (40 detto)
Zusammen 12 kr. (55 italienische Centesimi)

b) *für Muster und Waarenproben dieselbe Taxe wie bei* a), *jedoch für je 2 Loth oder je 35 Gramme und mit der regelmässigen Progression von 2 zu 2 Loth;*

c) *für Drucksachen unter Kreuzband bis zum Gewichte von 1 Loth (17½ Gramme)*
an parmesanischem Porto . . . . 1 kr. (5 italienische Centesimi)
„ *österreichisch-deutschem Porto* . . . . 1 „ (5 detto)
Zusammen 2 kr (10 italienische Centesimi.)

Sowohl für Muster und Waarenproben, als auch für Drucksachen unter Kreuzband

queste due specie di corrispondenza fu stipulato coll' Art. 13 della convenzione fondamentale.

Articolo 23.

Progressione del peso e della tassa.

La progressione del peso e della tassa, tanto per quel che riguarda le lettere comuni e recommandate, quanto per ciò che concerne i campioni e le stampe sotto fascia, procede per amendue i diritti, Parmense ed Austro-Germanico, come quella appunto per le corrispondenze tra l'Austria e gli Stati Parmensi.

Articolo 24.

Diritto di transito per la Svizzera.

Qualora una parte della corrispondenza Parmense-Germanica dovesse attraversare il territorio Svizzero, ai diritti di porto fissati coll' Art. 22 deve essere aggiunto il diritto di transito che fosse da pagarsi alla Svizzera, il quale pure potrà essere soddisfatto dal mittente e dal destinatario, e precisamente là dove sarebbero esatti gli altri diritti, di cui al predetto Articolo 22.

Oltre ai precitati nessun altro diritto postale verrà imposto ai corrispondenti.

Articolo 25.

Pagamento dei diritti in contanti.

L'Austria promette di fare quanto da Lei dipenderà perchè anche il pagamento delle tasse dovute sulle corrispondenze Parmensi-Germaniche possa farsi mediante l'apposizione degli occorrenti francobolli. Frattanto questo pagamento dovrà eseguirsi dai corrispondenti in contante.

wskazanych w art. 13 traktatu głównego co do tych dwóch gatunków przesełek pocztowych.

Artykuł 23.

Progresya wagi i taksy.

Progresya wagi i taksy tak względem przesełek zwyczajnych, albo rekomendowanych, jako też względem przesełek w opasce krzyżowej i próbek towarów, postępuje co do należytości parmezańskiej i niemiecko-austryackiej, równie jak co do korespondencyi austryacko-parmezańskiej.

Artykuł 24.

Szwajcarskie portoryum przechodowe.

Gdyby część korespondencyi parmezańsko-niemieckiej przechodzić miała przez kraje szwajcarskie, wówczas doliczona będzie do należytości portoryjnych, ustanowionych w art. 22 jeszcze należytość przechodowa, którą przypadnie opłacić Szwajcaryi; taż należytość opłaconą być może tak przez oddawcę, jako też przez adresata, i pobieraną tam, gdzie pobierane bywają inne należytości, o których wspomina art. 22.

Oprócz tych należytości nie wkłada się żadnej innej na korespondentów.

Artykuł 25.

Zapłacenie powyższych należytości w gotówce.

Austrya przyrzeka, iż, o ile możności, działać będzie tak, ażeby opłata należytości, przypadających za korespondencyę parmezańsko-niemiecką, odbywała się za pomocą znaczków frankowych. Aż do owej chwili odbywać się winna zapłata w gotówce.

muss genau alles das beobachtet werden, was für diese 2 Gattungen von Briefpostsendungen durch den Artikel 13 des Hauptvertrages vorgeschrieben ist.

Artikel 23.
Gewichts- und Tax-Progression.

Die Gewichts- und Tax-Progression sowohl bezüglich der gewöhnlichen oder recommandirten, als auch der Kreuzbandsendungen und Waarenmuster steigt für die parmesanische und deutsch-österreichische Gebühr ebenso wie jene für die österreichisch-parmesanische Correspondenz.

Artikel 24.
Schweizerisches Transitporto.

Wenn ein Theil der parmesanisch-deutschen Correspondenz schweizerisches Gebiet durchziehen sollte, so hat zu den im Artikel 22 festgesetzten Portogebühren noch die an die Schweiz zu zahlende Transitgebühr hinzu zu kommen, welche letztere ebenfalls von dem Aufgeber oder dem Adressaten bezahlt werden kann und jedenfalls da, wo die anderen Gebühren, wovon der Artikel 22 handelt, eingehoben werden.

Ausser diesen Gebühren wird den Correspondenten keine andere auferlegt.

Artikel 25.
Bezahlung dieser Gebühren in Barem.

Oesterreich verspricht, so viel an ihm liegt, dahin zu wirken, dass auch die Zahlung der für die parmesanisch-deutsche Correspondenz entfallenden Gebühren mittelst Anwendung von Francomarken stattfinden könne. Bis dahin hat diese Bezahlung in Barem zu geschehen.

C. Corrispondenze fra gli Stati Parmensi ed altri Stati al di là dell' Austria.

Articolo 26.

Corrispondenze con Stati oltre l' Austria senza toccare quelli della lega Austro-Germanica.

Il trattamento delle corrispondenze scambiantisi fra gli Stati Parmensi e quelli pei quali è necessaria la mediazione dell'Amministrazione postale Austriaca, esclusi però gli Stati, o che hanno aderito alla lega postale Austro-Germanica, o pei quali la lega stessa servisse di intermediaria, verrà regolato in massima di conformità al Titolo III (Art. 21, 22, 23 e 24) della convenzione fondamentale.

Nello stesso modo verrà pure regolato il trattamento delle corrispondenze scambiantisi fra gli Stati Parmensi ed i luoghi della Turchia e del Levante ove esistono Uffizj postali Austriaci di spedizione, o che verranno inoltrate a mezzo degli Ufficj stessi.

Conseguentemente tali corrispondenze non saranno caricate che:

1. della sopratassa corrispondente al loro trasporto sopra Stati Esteri, o per via di terra, o col mezzo di battelli a vapore, e questa nella misura medesima in cui viene pagata dai sudditi Austriaci;

2. del diritto Austro-Parmense, pel trasporto sui territorj dell' Impero e del Ducato, corrispondente a quello attribuito alle spedizioni percorrenti una distanza maggiore di 20 leghe germaniche, e questo da regolarsi colle medesime norme fissate per le corrispondenze internazionali.

C. Korespodencye z innemi państwami, leżącemi po za Austryą.

Artykuł 26.

Korespondencye z państwami leżącemi po za Austryą, niedotykające państw związku austryacko-niemieckiego.

Z korespondencyami, prowadzonemi między państwami parmezańskiemi i takiemi, dla których potrzebnem jest pośrednictwo Austryi, jednakowoż z wyłączeniem państw, które przystąpiły do związku austryacko-niemieckiego, lub którym tenże związek służy za pośrednika, postępować należy, co się tycze sasady, zgodnie z oddziałem III. (Art. 21, 22, 23 i 24) traktatu głównego.

W taki sam sposób postępować się będzie z korespondencyami między Parmą a miejscami leżącemi w Turcyi i Lewancie, w których się znajdują ekspedycye pocztowe austryackie, lub dokąd korespondencye od tychże ekspedycyj instradowane bywają.

W skutek tego na rzeczone korespondencye nałożona będzie tylko:

1) taksa dodatkowa, która opłacaną będzie za przesełanie przez państwa obce, czy to lądem czy morzem, a to w tej samej ilości, jak od poddanych austryackich;

2) portoryum austryacko-parmezańskie za przesełkę na gruncie austryackim i parmezańskim, wypadające za odległość nad mil 20 niemieckich i uregulowane według przepisów, ustanowionych co do korespondencyi międzynarodowej.

C. Correspondenz zwischen Parma und anderen über Oesterreich hinausgelegenen Staaten.

Artikel 26.

Correspondenzen mit über Oesterreich hinausgelegenen Staaten ohne jene des österreichisch-deutschen Vereines zu berühren.

Die Correspondenzen zwischen den parmesanischen und jenen Staaten, für welche die Vermittlung Oesterreichs nothwendig ist, jedoch mit Ausschluss der Staaten, welche dem österreichisch-deutschen Postvereine beigetreten sind, oder welchen dieser Verein als Vermittler dient, werden im Grundsatze in Uebereinstimmung mit der Abtheilung III (Artikel 21, 22, 23 und 24) des Hauptvertrages behandelt.

Auf gleiche Weise wird die Behandlung der Correspondenzen zwischen Parma und den Orten in der Türkei und Levante, in welchen österreichische Postexpeditionen bestehen, oder wohin die Correspondenzen von diesen Expeditionen instradirt werden, festgesetzt.

Hienach werden die fraglichen Correspondenzen nur belastet:

1. mit der Zutaxe, welche für die Beförderung durch die fremden Staaten, entweder zu Lande oder zur See und zwar in dem nämlichen Masse, als sie von den österreichischen Unterthanen entrichtet wird;

2. mit dem österreichisch-parmesanischen Porto für die Beförderung auf dem österreichischen und parmesanischen Gebiete, welches für eine Distanz von mehr als 20 deutschen Meilen entfällt, und nach den für die internationale Correspondenz festgesetzten Normen zu reguliren ist.

Articolo 27.

Bonifico della sopratassa, ed incasso del porto Austro-Parmense.

La sopratassa resterà a favore dell' Erario, e verrà al medesimo bonificata dall'Amministrazione Parmense per le corrispondenze affrancate negli stati di Parma a destinazione degli Stati e luoghi predetti, o che da questi ultimi venissero spedite a pagamento negli Stati Parmensi.

Il porto Austro-Parmense rimarrà, a somiglianza di quello per le corrispondenze internazionali, a vantaggio dell' Amministrazione di Parma per quelle impostate negli Stati Parmensi, ed a vantaggio dell' Amministrazione Austriaca per quelle impostate negli Stati al di là dell' Austria, giacchè per queste ultime l'Ufficio di confine, pel quale entrano le corrispondenze nel territorio Austriaco, fa le veci di Ufficio d'impostazione.

Artykuł 27.

O zwrocie taksy dodatkowej i pobieraniu portoryum austryacko-parmezańskiego.

Taksa dodatkowa, pozostaje na rzecz eraryum austryackiego i zwrócona będzie temuż przez administracyę pocztową parmezańską za korespondencye, które frankowane, podane będą w temże księstwie do państw i miejsc wyż wspomnionych, tudzież za te, które obciążone należytością portoryjną, nadejdą z tychże państw do Parmy.

Portoryum aust.-parmezańskie, równie jak portoryum od korespondencyj międzynarodowych za listy podane w obrębie księstwa Parmy, pójdzie na rzecz administracyi parmezańskiej, za listy zaś podane na pocztę w państwach, leżących po za Austryą, na rzecz administracyi austryackiej, ponieważ względem tych państw miejsce urzędu podawczego zastępuje urząd pocztowy graniczny, przy którym korespondencya wstępuje w obręb austryacki.

Articolo 28.

Tariffa e progressione delle sopratasse.

L'ammontare delle summentovate sopratasse, in tutte le specialità dei casi, non che la progressione delle relative tariffe, verranno partecipate dall' Amministrazione postale Austriaca a quella di Parma con indicazione dei luoghi pei quali l'affrancazione è obbligatoria, e con ogni necessaria istruzione in proposito.

Visto per altro che, per alcune delle sopratasse medesime, potrebbe per avventura occorrere al Governo Austriaco di prendere sin d'ora qualche ulteriore intelligenza con Stati Esteri, così il medesimo si riserva di far seguire la partecipazione summentovata dopo aver prese le

Artykuł 28.

Taryfa i progresya taksy dodatkowej.

Administracya pocztowa austryacka poda do wiadomości administracyi parmezańskiej kwoty taksy dodatkowej w mowie będącej na każdy pojedynczy przypadek, tudzież progresyę taryf dotyczących z wyrażeniem miejsc, do których frankować należy, oraz z wszelką w tej mierze potrzebną instrukcyą.

Ponieważ zaś rząd austryacki, względem niektórych tychże taks dodatkowych znajdować się może w położeniu żądania uprzednio od państw obcych, dalszych w tej mierze wyjaśnień, przeto zastrzega sobie udzielić powyższych wiadomości aż po nadejściu tychże wyjaśnień, w każdym zaś

Artikel 27.

Vergütung der Zutaxe und Einhebung des österreichisch-parmesanischen Porto.

Die Zutaxe bleibt zu Gunsten des österreichischen Aerars und wird diesem von der parmesanischen Postverwaltung für die im Herzogthume nach den genannten Staaten und Orten frankirt aufgegeben oder aus letzteren nach den Staaten von Parma mit Porto belastet gelangenden Correspondenzen vergütet.

Das österreichisch-parmesanische Porto kommt, gleich jenem für die internationale Correspondenz, für die im Parmesanischen aufgegebenen Briefe der parmesanischen Verwaltung, für die in den über Oesterreich hinausliegenden Staaten aufgegebenen Briefe aber der österreichischen Verwaltung zu Guten, weil für diese Staaten das Gränzpostamt, bei welchem die Correspondenz auf österreichischem Gebiete eintritt, die Stelle des Aufgabeamtes vertritt.

Artikel 28.

Tarif und Progression der Zutaxe.

Die österreichische Postverwaltung wird jener von Parma die Beträge der fraglichen Zutaxe für alle speciellen Fälle, die Progression der bezüglichen Tarife mit Angabe der Orte, nach welchen frankirt werden muss, nebst jeder diessfalls erforderlichen Instruction bekannt geben.

Nachdem jedoch die österreichische Regierung bezüglich einiger dieser Zutaxen in der Lage seyn könnte, noch vorläufig von fremden Staaten einige weitere Auskünfte einzuholen, so behält sich dieselbe vor, oberwähnte Mitheilung erst nach Einlangung dieser Auskünfte,

intelligenze di cui sopra, ma ad ogni modo però sempre un mese prima dell' attivazione della presente convenzione.

Egualmente s'impegna il Governo Austriaco a dare immediatamente avviso al Governo di Parma, appena si effettui la rinnovazione di alcuna delle convenzioni postali da Esso stipulate con Esteri Stati, e ciò allorquando ne venisse portata una alterazione qualsivoglia all'ammontare delle analoghe sopratasse, od alle relative gradazioni di peso.

przypadku na miesiąc wprzód, zanim niniejszy traktat rozpocznie działalność swą.

Również obowiązuje się rząd austryacki udzielić natychmiast wiadomość rządowi parmezańskiemu, jeżeli odnowiony zostanie traktat, zawarty między państwem austryackiem a państwem obcem, przez któryby nastąpić miała zmiana co do kwot taks dodatkowych lub co do progresyj wagi.

Articolo 29.

Corrispondenze transitanti per gli Stati della lega Austro-Germanica.

Quelle corrispondenze che il Ducato di Parma scambiasse con località situate al di là di Stati Germanici compresi nella lega postale Austro-Germanica, per modo che il loro invio seguisse a traverso, non solo dell' Impero Austriaco, ma ben anche degli Stati anzidetti, verranno trattate, relativamente alla percorrenza lungo i nominati Impero e Stati e lungo gli Stati Parmensi, in piena conformità alle corrispondenze Parmensi-Germaniche, e perció a tenore del Titolo B. della presente convenzione speciale (Art. 20 al 26).

Conseguentemente le medesime verranno caricate:

a) del diritto Parmense stabilito all'Art. 21;

b) del diritto Austro-Germanico specificato all' Art. 22;

c) del diritto Estero per la percorrenza al di là del circondario della lega postale Austro-Germanica, quale verrà all' evenienza comunicato in armonia ai concerti fissati all' Art. 28 e finalmente;

Artykuł 29.

Korespondencye, przechodzące przez państwa związku niemiecko-austryackiego.

Co do korespondencyj, które prowadzi księstwo Parma z miejscami, leżącemi po za państwami należącemi do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, tak, iż takowe przechodzą nietylko przez państwo austryackie, lecz także przez państwa dopiero rzeczone, podlegają takowe w przechodzie przez Austryą i wspomnione państwa i przez Parmę, w zupełności temu samemu postępowaniu, jak korespondencya parmezańsko-niemiecka, oznaczonemu w oddziale B (art. 20 do 26) niniejszego traktatu.

Na rzeczone korespondencye, nałożone więc będzie:

a) portoryum parmezańskie, ustanowione w art. 21.

b) portoryum austryacko-niemieckie, wyrażone w art. 22.

c) portoryum obco-krajowe, za przesełkę zewnątrz terytoryum, należącego do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, które udzielone zostanie do wiadomości w swoim czasie na mocy art. 28.

jedenfalls jedoch Einen Monat vor dem Eintreten der Wirksamkeit des gegenwärtigen Vertrages zu machen.

Ebenso verbindet sich die österreichische Regierung sogleich der parmesanischen Regierung die Eröffnung zu machen, wenn die Erneuerung eines von ihr mit einem fremden Staate abgeschlossenen Vertrages stattfindet, und hiedurch was immer für eine Aenderung bezüglich der Beträge der betreffenden Zutaxen oder Gewichtssteigerungen eintritt.

Artikel 29.

Correspondenzen, welche die deutsch-österreichischen Vereinsstaaten transitiren.

Jene Correspondenzen, welche das Herzogthum mit den über die zu dem deutsch-österreichischen Postvereine gehörigen deutschen Staaten hinausgelegenen Orten wechselt, so dass dieselben nicht nur das Kaiserthum Oesterreich, sondern auch die genannten Staaten durchziehen, werden bezüglich des Durchzuges durch Oesterreich und die genannten Staaten und durch Parma vollkommen gleich wie die parmesanisch-deutsche Correspondenz, daher nach Abtheilung B (Artikel 20 bis 26) des gegenwärtigen Vertrages behandelt.

Demnach werden diese Correspondenzen belegt:

a) *mit dem im Artikel 21 festgesetzten parmesanischen Porto;*

b) *mit dem im Artikel 22 enthaltenen österreichisch-deutschen Porto;*

c) *mit dem fremdländischen Porto für die Beförderung ausserhalb des zum deutsch-österreichischen Postvereine gehörigen Territoriums, welcher seiner Zeit zu Folge Artikel 28 bekannt gegeben werden wird, und endlich*

d) del diritto di transito per la Svizzera, di cui all' Art. 24 ove a questo pure si facesse luogo.

D. Gazzette.

Articolo 30.

Le gazzette sotto fascia scambiantisi fra i due Stati contraenti saranno trattate, a parità di ogni altra specie di stampati, giusta le norme portate dagli Art. 13 della convenzione fondamentale e 9 della presente speciale.

Per rispetto a tutte quelle indistintamente che venissero commesse a mezzo degli Ufficj postali, varrà il disposto dal Titolo V della convenzione fondamentale, comprendente gli Art. dal 30 al 40 inclusivamente.

Viene però convenuta una modificazione nei prezzi minimi e massimi di spedizione indicati all' Art. 35 della convenzione stessa, in riguardo alle gazzette politiche, per le quali, ritenuta la loro tassa di spedizione stabilita in massima al 50 per cento sul prezzo al quale l'Ufficio speditore le riceve dall' editore (prezzo netto) senza riguardo alla distanza del luogo di destinazione:

a) se vengono pubblicati sei o sette volte la settimana, la tassa suddetta non dovrà essere mai minore di nove (9) nè eccedere ventisette (27) lire Austriache all' anno;

b) se vengono pubblicate meno di sei volte la settimana, la stessa tassa non dovrà mai importare meno di sei (6) nè eccedere diciotto (18) lire Austriache all' anno.

Pei giornali non politici la tassa comune di spedizione rimarrà invariabilmente ed in ogni caso determinata al 25

d) należytość przechodowa szwajcarska (Art. 24), jeżeli ta miejsce ma.

D. Gazety.

Artykuł 30.

Gazety przesełane między państwami kontraktującemi, uważane będą zupełnie tak, jak każdy inny rodzaj druków i podlegają postępowaniu według art. 13. traktatu głównego i art. 9. niniejszego traktatu specyalnego.

Co do tych wszystkich bez różnicy, jeżeli przez urzędy zamówione będą, postępować się ma według oddziału V. traktatu głównego, obejmującego artykuły 30, aż łącznie do 40.

Wszelako co do należytości od przesełki, objętych art. 35. w najniższym i najwyższym stopniu, zajdzie zmiana względem gazet politycznych, od których, z zatrzymaniem należytości zasadniczej, wynoszącej 50-procent ceny, po której rozsełająca administracya pocztowa otrzymuje gazetę od nakładcy (ceny czystej), bez względu na oddalenie:

a) jeżeli wychodzą 6 lub 7 razy na tydzień, należytość przesełkowa wynosić powinna najmniej 9, a najwięcej 27 lir austr. rocznie;

b) jeżeli zaś wychodzą mniej jak sześć razy na tydzień, wspomniona należytość wynosić ma najmniej 6, a najwięcej 18 lir austr. rocznie.

Od dzienników niepolitycznych, spólna należytość przesełkowa wynosi bez wyjątku 25 - procent ceny czystej, po której

d) *mit der schweizerischen Transitgebühr (Artikel 24), insoferne derselbe einzutreten hat.*

D. Zeitungen.

Artikel 30.

Die zwischen den vertragschliessenden Staaten auszuwechselnden Zeitungen unter Kreuzband werden ganz so wie jede andere Gattung von Drucksachen nach den Bestimmungen des Artikel 13 des Hauptvertrages und des Artikel 9 des gegenwärtigen Specialvertrages behandelt.

Bezüglich aller dieser ohne Unterschied, wenn sie mittelst der Postämter bestellt werden, wird nach Abschnitt V des Hauptvertrages, welcher die Artikel 30 bis einschliessig 40 enthält, vorgegangen.

Es wird jedoch eine Abänderung hinsichtlich der im Artikel 35 des Hauptvertrages enthaltenen niedersten und höchsten Versendungsgebühren für die politischen Zeitungen getroffen, für welche, mit Beibehaltung der grundsätzlichen Gebühr von 50 Percent von dem Preise, zu welchem die versendende Postanstalt die Zeitung von dem Verleger empfängt (Nettopreis), ohne Rücksicht auf die Entfernung des Bestimmungsortes:

a) *wenn sie wöchentlich 6 oder 7 Mal erscheinen, die Versendungsgebühr wenigstens 9 höchstens 27 österreichische Lire jährlich betragen;*

b) *wenn sie weniger als 6 Mal in der Woche erscheinen, die erwähnte Gebühr wenigstens 6 und höchstens 18 österreichische Lire jährlich betragen soll.*

Für nicht politische Journale beträgt die gemeinschaftliche Versendungsgebühr durch-

per cento sul prezzo netto d'acquisto dei medesimi.

E. Disposizioni diverse.

Articolo 31.

Fogli d'avviso e giornali di conteggio.

Pel cambio di tutte le corrispondenze le amministrazioni postali di amendue gli Stati si serviranno di appositi fogli d'avviso dei quali si annettono le module contrassegnate B e C. Gli estremi dei fogli stessi verranno quotidianamente, tanto in arrivo quanto in partenza, riportati nei relativi giornali di conteggio, dei quali si annettono pure le module contrassegnate D ed E.

Articolo 32.

Applicazione della tassa alle lettere a pagamento.

Siccome la valuta austriaca è quella presa per base nella tariffa, e sono quindi anche da tenersi in tale valuta i conti vicendevoli, resta convenuto che nella spedizione di lettere con tassa venga il relativo importo semplicemente indicato sulle medesime in lire e centesimi austriaci, dalla parte dell' indirizzo, e possibilmente presso all' orlo superiore, nello scopo di facilitare il conteggio sui fogli di avviso e rispettivamente la ricognizione del debito. Trattandosi di tasse composte di due o più diritti, vi verranno questi indicati separatamente.

Quegli Uffizj poi, cui tali lettere pervengono direttamente dall' altro Stato, vi applicheranno la tassa nei modi di pratica, ben inteso che gli Ufficj Parmensi potranno conguagliare in valuta italiana l'ammontare indicato in valuta austriaca.

urząd pocztowy rozsełający, takowe otrzymuje.

E. Postanowienia rozmaite.

Artykuł 31.

Karty korespondencyjne i dzienniki rachunkowe.

Przy kartowaniu wszelkich korespondencyj, używać winny zakłady pocztowe obustronne kart korespondencyjnych według załączonych wzorów B i C.

Summy ostateczne tychże kart, zaciągnięte zostaną codziennie tak przy nadejściu jak odejściu poczty, do odpowiednich dzienników rachunkowych, których wzory C i D są załączone.

Artykuł 32.

O zastosowaniu należytości od listów, od których przypada opłata.

Ponieważ za podstawę taryfy, przyjętą została moneta austryacka, a zatem wzajemne rachunki tylko w tej monecie prowadzone być winny; stanowi się przeto, iż przy odsełaniu listów, na których cięży portoryum, opłata dotycząca na tychże wyrażona być ma w austryackich lirach i centezymach, a to na stronie, na której się adres znajduje, i jeżeli można u wierzchniego brzegu, ażeby tym sposobem ułatwić porachunek ich w kartach korespondecyjnych, a względnie rewizyę pretensyi.

Jeżeli idzie o taksy, złożone z dwóch lub więcej należytości, takowe wyrażone być winny każda z osobna.

Urzędy, odbierające wprost od drugiego państwa listy takowe, wyrażać będą należytość w sposób dotychczasowy; rozumie się wszelako samo przez się, iż urzędy parmezańskie, kwoty w monecie austryackiej wyrażone, redukować mogą na monetę włoską.

weg und ohne Ausnahme 25 Percent des Nettopreises, um welchen das absendende Postamt dieselben bezieht.

E. Verschiedene Bestimmungen.

Artikel 31.

Correspondenzkarten und Abrechnungsjournale.

Bei der Kartirung sämmtlicher Correspondenzen werden sich die beiderseitigen Postanstalten der Correspondenzkarten nach den anliegenden Formularen B und C bedienen.

Die Endsummen dieser Karten werden täglich, sowohl bei der Ankunft, als bei dem Abgange, in die bezüglichen Abrechnungsjournale eingetragen, von welchen auch die Formulare C und D beiliegen.

Artikel 32.

Anwendung der Gebühr bei den zahlbaren Briefen.

Da die österreichische Währung zur Grundlage in dem Tarife genommen wurde, und daher die wechselseitigen Rechnungen in dieser Währung zu führen sind, so wird auch festgesetzt, dass bei der Absendung der mit Porto belasteten Briefe das bezügliche Porto auf diesen in österreichischen Lire und Centesimi und zwar auf der Adress-Seite und wo möglich am oberen Rande angesetzt werde, um den Ansatz in den Correspondenzkarten und beziehungsweise die Revision der Forderung zu erleichtern.

Insoferne es sich um, aus zwei oder mehreren Gebühren zusammengesetzte Taxen handelt, sind dieselben abgesondert anzuschreiben.

Jene Aemter, welche directe vom anderen Staate solche Briefe erhalten, werden die Gebühr in der bisherigen Art ansetzen; es versteht sich übrigens, dass die parmesanischen Aemter die in österreichischer Währung angesetzten Beträge auf italienische Währung reduciren können.

Articolo 33.

Liquidazione e saldo dei conti.

Gli Ufficj postali austriaci che sono in corrispondenza diretta con quelli Parmensi, chiuderanno alla fine d'ogni mese i loro giornali, e li manderanno, corredati dei fogli originali di avviso, al Dipartimento dei conti presso il Ministero del commercio a Vienna. Questo ne farà ogni mese la spedizione per esame alla Direzione delle poste Parmensi.

Il saldo fra i due Stati dovrà effettuarsi ogni tre mesi, a Vienna od a Parma, e precisamente là dove risiede l'Amministrazione creditrice, in valuta legale dello Stato ove succede il saldo, escluso qualunque surrogato alla moneta sonante, e ciò entro il termine di sei settimane a contare dal giorno in cui le due parti, finita la liquidazione dell' ultimo mese del trimestre prossimamente scaduto, sono d'accordo sulla somma del credito e debito rispettivo.

Nella liquidazione dei conti lire cento austriache saranno conguagliate a lire ottantasette Italiane, a norma delle vigenti rispettive tariffe.

Artykuł 33.

O porachunku i zapłacie.

Urzędy pocztowe austryackie, wprost zamieniające karty z urzędami pocztowemi parmezańskiemi, winny są zamknąć dzienniki swoje z końcem każdego miesiąca, i wraz z oryginalnemi kartami korespondencyjnemi przesłać je wydziałowi rachunkowemu ministerstwa handlu w Wiedniu; zkąd takowe udzielone zostaną co miesiąc dyrekcyi pocztowej parmezańskiej do sprawdzenia. Wyrównanie między obudwoma zakładami pocztowemi nastąpi w Wiedniu lub w Parmie, a to, gdzie administracya, mająca przewyżkę, ma siedzibę swoję, w walucie prawnej tego państwa, w którym wyrównanie nastąpi, z wyłączeniem wszelkiego innego środka zapłaty, w monecie brzęczącej, co kwartał w przeciągu 6 tygodni od dnia licząc, w którym obiedwie strony po ukończonej rewizyi rachunków z ostatniego miesiąca kwartału właśnie upłynionego, ugodziły się co do kwoty należytości, tak przypadającej na rachunek własny jako też dłużnej.

Przy obliczaniu należy 100 lir austryackich za równe uważać 87 lirom włoskim, na zasadzie istniejących, odnoszących się się do tego taryf.

Articolo 34.

Corrispondenza di servigio tra le amministrazioni.

La Direzione superiore delle poste Lombardo-Venete residente in Verona e la Direzione delle poste Parmensi sedente in Parma tratteranno per iscritto fra di loro tutto ciò che si riferirà al servigio. Le questioni sulle quali detti Dicasteri non potessero mettersi d'accordo, saranno trattate in via diplomatica tra i due Governi.

Artykuł 34.

O korespondecyi urzędowej administracyj między sobą.

Naddyrekcya pocztowa królestwa Lombardzko-Weneckiego i parmezańska dyrekcya pocztowa w Parmie, winny są korespondować z sobą na piśmie, we wszystkich sprawach, dotyczących służby wzajemnej.

Przedmioty, względem których nie mogło przyjść porozumienie między władzami wyż wspomnionemi, załatwiać się będą w drodze dyplomatycznej, między obudwoma rządami.

Artikel 33.

Abrechnung und Saldirung.

Die österreichischen Postämter, welche mit den parmesanischen in directem Kartenwechsel stehen, haben mit Ende eines jeden Monates ihre Journale abzuschliessen und unter Anschluss der Original-Correspondenzkarten an das Rechnungs-Departement des Handelsministeriums in Wien einzusenden, welches dieselben monatlich der parmesanischen Postdirection zur Prüfung mittheilt. Die Ausgleichung zwischen den beiden Postanstalten hat in Wien oder in Parma, und zwar dort, wo die guthabende Verwaltung ihren Sitz hat, in der gesetzlichen Währung jenes Staates, in welchem die Ausgleichung erfolgt, mit Ausschluss jedes anderen Zahlungsmittels, in klingender Münze, vierteljährig innerhalb 6 Wochen von dem Tage an gerechnet, zu geschehen, an welchem beide Theile nach beendigter Revision der Rechnungen des letzten Monates des nächst abgelaufenen Vierteljahres über den Betrag des betreffenden Guthabens und der Schuldigkeit übereingekommen sind.

Bei der Abrechnung sind 100 österreichische Lire 87 italienischen Liren auf Grund der bestehenden bezüglichen Tarife gleichzuhalten.

Artikel 34.

Aemtliche Correspondenz zwischen den Verwaltungen.

Die Oberpostdirection des lombardisch-venetianischen Königreiches und die parmesanische Postdirection in Parma haben über Alles, was auf den wechselseitigen Dienst Bezug hat, schriftlich zu verkehren.

Gegenstände, bezüglich deren eine Verständigung zwischen den erwähnten Behörden nicht erzielt würde, sind im diplomatischen Wege zwischen beiden Regierungen auszutragen.

Articolo 35.

Gravami.

Le rispettive Amministrazioni superiori accoglieranno reciprocamente i gravami che venissero fatti sulle mancanze dei dipendenti Ufficj od Impiegati postali, e renderanno, dopo avere sentite le difese della parte accusata, la debita giustizia.

Articolo 36.

Pratiche disposizioni che possono variarsi di comune accordo dalle Direzioni postali.

Sarà in facoltà delle due Direzioni postali, di cui all' Art. 34, l'introdurre nella pratica del servigio quei cambiamenti, l'utilità dei quali fosse concordemente da esse riconosciuta, specialmente per quello che riguarda l'aumento e la diminuzione dei pieghi postali, il loro avviamento, e simili.

Articolo 37.

Attivazione di Diligenze e di Messaggerie postali.

Qualora si riconoscesse da ambo i Governi la convenienza d'istituire delle corse di Diligenze e di Messaggerie postali fra punti dell' uno e dell' altro Stato, si prenderanno ad ogni volta gli opportuni concerti. Ed al fine di raggiungere la maggiore possibile uniformità in ambidue gli Stati nel trattamento delle persone e delle cose da inoltrarsi con simili corse, e con quelle che vi influissero, verranno adottati, anche pei tronchi di strada Parmense, dei Regolamenti e delle Tariffe che siano possibilmente in analogia coi Regolamenti e colle Tariffe vigenti nell' Austria, con riserva di quella pei passaggieri, che sarà invece da combinarsi col debito riguardo alle circostanze locali.

Artykuł 35.

O zażaleniach.

Zażalenia, wniesione z powodu postępowania nieprawnego tak urzędów jako też urzędników pocztowych, przyjmować winny władze wyższe, których to dotycze, i wymierzać sprawiedliwość po wysłuchaniu uniewinnień strony oskarżonej.

Artykuł 36.

O zmianach w wykonywaniu służby pocztowej.

Administracyom pocztowym obudwóch stron, o których w art. 34 jest wzmianka, zostawiona jest wolność, zaprowadzić w wykonywaniu służby pocztowej takie zmiany, które od obudwóch stron za stosowne zostaną uznane, w szczególności do pomnożenia lub zmniejszenia zmian pakietów, ich przesełania itp.

Artykuł 37.

O urządzeniu deliżansów i mesażeryj pocztowych.

Gdyby obadwa rządy uznały za stosowne urządzić szybkopoczty lub mesażerye pocztowe, pomiędzy miejscami jednego i drugiego państwa, wówczas należy rozpocząć o to potrzebne układy. Ażeby zaś w obudwóch państwach zaprowadzić jak największą jednostajność w obchodzeniu się tak z osobami jak z rzeczami, które za pomocą tychże jazd i zostających z niemi w związku przewożone być mają, zaprowadzone będą także w częściach drogi parmezańskiej, o ile można te same przepisy i taryfy, jakie w Austryi obowiązują, z wyjątkiem przepisów co do pasażerów, względem których wzgląd mieć należy na stosunki miejscowe.

Artikel 35.

Beschwerden.

Die betreffenden Oberbehörden werden die Beschwerden, die über unrichtige Vorgänge der Postämter und Postbeamten erhoben werden sollten, entgegennehmen und denselben nach Anhörung der Rechtfertigungsgründe des angeschuldigten Theiles, gebührend Recht tragen.

Artikel 36.

Vereinbarung über Abänderungen im ausübenden Postdienste.

Den beiderseitigen Postverwaltungen, von denen im Artikel 34 die Rede ist, steht frei, in der Ausübung des Postdienstes, jene Aenderungen, deren Zweckmässigkeit beiderseits anerkannt wird, einzuführen, insbesondere bezüglich der Vermehrung oder Verminderung der Packetschlüsse, deren Instradirung u. dgl.

Artikel 37.

Errichtung von Eilfahrten und Post-Messaggerien.

Wenn beide Regierungen die Errichtung von Eilfahrten und Post-Messaggerien zwischen Orten des einen und des anderen Staates für zweckmässig erachten sollten, so werden jedesmal die erforderlichen Verabredungen gepflogen werden. Und um in beiden Staaten die grösstmögliche Gleichförmigkeit in der Behandlung der Passagiere und Sachen, welche mit diesen Fahrten und den damit in Verbindung stehenden zu befördern sind, herzustellen, werden auch für die Strecken der parmesanischen Strasse so viel als möglich gleiche Vorschriften und Tarife, wie solche in Oesterreich bestehen, angewendet werden, mit Ausnahme jener bezüglich der Passagiere, hinsichtlich welcher auf die Localverhältnisse angemessene Rücksicht zu nehmen seyn wird.

Nel caso che una Diligenza o Malle-posta erariale partisse da un dato punto di uno degli Stati contraenti per tutto conto dell' altro, restano assicurati a quest' ultimo i vantaggi tutti di cui fruiscono le Erariali del primo, tanto riguardo ad esenzione di tasse stradali, pedaggi, e simili, quanto riguardo a norme di attiraglio, ed a competenze di corsa e di mancia dovute ai mastri di posta, postiglioni e stallieri delle stazioni rispettive.

Jeżeli szybko-poczta lub eraryalna poczta wozowa lekka (dla osób i listów—*malle-poste)*, z pewnego punktu jednego z państw kontraktujących wychodzi całkowicie na rachunek drugiego, wówczas to ostatnie używać ma wszystkich korzyści, jakich doznają poczty eraryalne pierwszego, tak co do należytości od dróg, mostów i tym podobnych, jakoteż co do normale o zaprzęgach, o pojezdnem i poczestnem dla pocztmistrzów, pocztylionów i dozorców od wozów na stacyach dotyczących.

Articolo 38.

Distinte degli Ufficj postali e loro raggi secondo le distanze.

Essendo già state calcolate, per parte dell' Ufficio dei corsi in Vienna, le distanze tra Ufficj postali Parmensi ed Ufficj postali Austriaci attualmente esistenti, verranno, per parte della Amministrazione postale Austriaca somministrate le distinte analoghe nel numero occorrente per tutti gli Ufficj di posta Parmensi, ed erigendosene dei nuovi si prenderanno in anticipazione gli opportuni concerti per la determinazione delle distanze.

Aatykuł 38.

O spisie urzędów pocztowych i wykazie ich oddalenia.

Ponieważ ze strony biura kursowego w Wiedniu, oddalenia między urzędami pocztowemi austryackiemi, obecnie czynnemi, już wymierzone zostały, przeto ze strony administracyi pocztowej austryackiej, dostarczone będą dotyczące wykazy w potrzebnej liczbie wszystkim urzędom pocztowym parmezańskim; w razie zaprowadzenia nowych urzędów pocztowych, nastąpi wprzód umowa względem ustanowienia ich oddalenia.

Articolo 39.

Dimostrazione dei prodotti del primo anno.

Anche di coerenza all' Art. 43 della convenzione fondamentale, resta convenuto che, allo spirare del primo anno di effettiva durata della presente convenzione speciale potranno essere presentati da quel Governo che ne avrà interesse i prospetti delle avutene risultanze; e ciò al fine di chiedere e concertare coll' altro Governo di comune accordo i rimedj che saranno stimati efficaci a prevenire la rinnovazione delle gravi perdite che si fossero verificate nei proprj ordinarj prodotti.

Artykuł 39.

O wykazie dochodów roku pierwszego.

Odnośnie do art. 43 traktatu głównego, stanowi się wspólnie, iż ten rząd, w którego interesie to leży, mocen jest, po upływie pierwszego roku po zawarciu niniejszego traktatu, przedłożyć wykazy dochodów, a to w celu, ażeby wspólnie z drugim rządem naradzić się nad środkami najskuteczniejszemi, któreby użytemi być miały dla uchylenia znacznych strat, mogących się wydarzyć we własnych zwyczajnych dochodach.

Wenn eine Eilfahrt oder Aerarial-Mallepost von einem gegebenen Puncte des einen der vertragschliessenden Staaten ganz auf Rechnung des anderen ausgeht, so haben Letzterem alle Vortheile zuzukommen, deren die Aerarialfahrten des ersteren geniessen, sowohl bezüglich der Wegmauth-, Brücken- und ähnlicher Gebühren, als auch bezüglich des Bespannungsnormales und der Ritt- und Trinkgelder für die Postmeister, Postillone und Wagenmeister der betreffenden Stationen.

Artikel 38.

Verzeichniss der Postämter und ihrer Entfernungs-Rayons.

Da von Seite des Cursbureau's in Wien die Distanzen zwischen den parmesanischen Postämtern und den bereits in Wirksamkeit befindlichen österreichischen Postämtern schon ausgemessen worden sind, so werden von Seite der österreichischen Postverwaltung die bezüglichen Ausweise in der erforderlichen Anzahl für sämmtliche parmesanische Postämter geliefert werden; bei Errichtung neuer Postämter wird vorläufig das Einvernehmen wegen Bestimmung der Entfernungen gepflogen werden.

Artikel 39.

Nachweisung der Erträgnisse des ersten Jahres.

Mit Bezug auf den Artikel 43 des Hauptvertrages kommt man überein, dass es jener Regierung, in deren Interesse es liegen sollte, frei steht, nach Ablauf des ersten Vertragsjahres die Ausweise über die stattgefundenen Einnahms-Ergebnisse vorzulegen und zwar zu dem Ende, und gemeinschaftlich mit der anderen Regierung über die wirksamsten Mittel zur Hintanhaltung wesentlicher Verluste, welche sich in den eigenen gewöhnlichen Erträgnissen ergeben haben sollten, zu berathen und dieselben in Anspruch zu nehmen.

Articolo 40.

Convenzione speciale con altri Stati Italiani.

Le convenzioni speciali postali, che i Governi di Austria e di Parma saranno per stipulare con altri Stati Italiani, dovranno essere reciprocamente comunicate prima che siano concluse, onde possa venir provveduto di comune accordo a quanto nelle medesime riguardasse più particolarmente i due Governi.

Articolo 41.

Principio e durata della convenzione.

La presente convenzione comincierà ad avere effetto cinque mesi dopo il giorno in cui avrà avuto luogo il cambio delle ratifiche, e durerà cinque anni, dopo i quali si considererà prolungata d'anno in anno, quando sei mesi prima della scadenza non venga da una delle Parti disdetta.

Articolo 42.

Ane boliziodi convenzioni anteriori attualmente in vigore.

Dal momento in cui verrà attivata la presente, si ammette di commune accordo che si avranno per abrogate le anteriori convenzioni postali attualmente in vigore tra i due Governi, e ciò indipendentemente dalla durata che loro era stata assegnata all'atto della relativa stipulazione.

Articolo 43.

Sostituzione della presente convenzione a quella del 3 Luglio 1849.

Finalmente si dichiara che questa speciale convenzione, stipulata al seguito dell'altra convenzione postale fatta in Mi-

Artykuł 40.

O traktatach szczegółowych z innemi państwami włoskiemi.

Traktaty szczególne, któreby rząd austryacki lub parmezański zawrzeć miał z innemi państwami włoskiemi zostaną wzajemne udzielone przed zawarciem, ażeby o ile wpływ mieć mogą na obadwa rządy, ułożyć takowe w wspólnem porozumieniu.

Artykuł 41.

O terminie, w którym traktat niniejszy obowiązywać rozpocznie.

Niniejszy traktat rozpocznie działanie swoje w 5 miesięcy po dniu, w którym nastąpi zamiana ratyfikacyi, i trwać będzie lat 5, po których upływie, uważanym będzie za przedłużony od roku do roku, jeżeli 6 miesięcy przed upływem nie wypowie takowego jedna ze stron kontraktujących.

Artykuł 42.

O zniesieniu dawniejszych obecnie obowiązujących traktatów.

Zezwala się niniejszem w spólnem porozumieniu, iż od chwili, od której niniejszy traktat działać rozpocznie, dawniejsze traktaty pocztowe między obudwoma państwami obecnie istniejące, uważane być mają za rozwiązane, a to bez względu na przeciąg czasu, na który zawarte zostały.

Artykuł 43.

O substytuowaniu niniejszego traktatu w miejsce traktatu z dnia 3. Lipca 1849.

Ostatecznie oświadcza się, iż niniejszy traktat specyalny, zawarty w skutku innego w Medyolanie na dniu 3. Lipca 1849.

Artikel 40.

Special-Verträge mit anderen italienischen Staaten.

Die besonderen Postverträge, welche die österreichische und parmesanische Regierung mit anderen italienischen Staaten abzuschliessen in die Lage kommen, sollen vor ihrem Abschlusse wechselseitig mitgetheilt werden, damit, in soweit sie auf die beiden Regierungen Einfluss nehmen, im gemeinschaftlichen Einvernehmen Vorsehung getroffen werden könne.

Artikel 41.

Anfangstermin und Dauer des Vertrages.

Der gegenwärtige Vertrag wird fünf Monate nach dem Tage der Auswechslung der Ratificationen in Wirksamkeit treten und fünf Jahre dauern, nach deren Verlauf er als von Jahr zu Jahr verlängert zu betrachten ist, wenn nicht sechs Monate vor dem Ablaufe einer der vertragschliessenden Theile denselben aufkündet.

Artikel 42.

Aufhebung der früheren derzeit in Wirksamkeit stehenden Verträge.

Es wird im beiderseitigen Einverständnisse zugegeben, dass von dem Zeitpuncte, in welchem der gegenwärtige Vertrag in Wirksamkeit tritt, die früheren derzeit zwischen beiden Staaten in Kraft bestehenden Postverträge als aufgelöset zu betrachten sind, und zwar unabhängig von der Dauer, welche bei dem Abschlusse derselben festgesetzt worden ist.

Artikel 43.

Substituirung des gegenwärtigen Vertrages an die Stelle jenes vom 3. Juli 1849.

Endlich wird erklärt, dass dieser Specialvertrag, welcher im Verfolge des anderen

lano il 3 Luglio 1849, viene a questa ultima in ogni sua parte sostituita.

Articolo 44.
Cambio delle ratifiche.

Il cambio delle ratifiche avrà luogo a Parma entro lo spazio di trenta giorni dalla data della presente, od anche prima, se sarà possibile.

Fatto a Parma addì diecisette del mese di Settembre dell' anno mille ottocento cinquantuno.

Sottoscritto: G. G. Allegri (L. S.)
Sottoscritto: V. Cornacchia (L. S.)

zawartego, wstąpi we wszystkich częściach swoich na miejsce dawniejszego.

Artykuł 44.
O zamianie dokumentów ratyfikacyjnych.

Zamiana ratyfikacyi nastąpi w Parmie w przeciągu dni 30. od wystawienia niniejszego traktatu, albo jeżeli można, jeszcze wcześniej.

Działo się w Parmie dnia 17. Września 1851 roku.

Podpisano: **J. G. Allegri** (L. S.)
Podpisano: **W. Cornacchia** (L. S.)

My po przejrzeniu i rozważeniu wszystkich artykułów niniejszej konwencyi, oświadczamy, iż wszystkie i każdy z osobna przyjmujemy i zatwierdzamy, przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem, iż nakażemy, ażeby wszystko, cokolwiek w nich się znajduje, ściśle wykonywanem było, i nigdy nie dozwolimy, ażeby od Naszych podwładnych w czemkolwiek im był uszczerbek czyniony.

W dowód czego, dokument niniejszy ratyfikacyjny, własną ręką podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarsko-królewską wycisnąć nakazaliśmy.

Dan w Wiedniu 10. Października 1851.

Franciszek Józef. (L. S.)

Schwarzenberg m. p.

in Mailand am 3. Juli 1849 eingegangenen Vertrages abgeschlossen wird, in allen seinen Theilen an die Stelle dieses letzteren tritt.

Artikel 44.

Auswechslung der Ratifications-Urkunden.

Die Auswechslung der Ratifications-Urkunden wird in Parma innerhalb dreissig Tagen vom Tage der Ausfertigung dieses Vertrages, oder wenn thunlich noch früher Statt zu finden haben.

So geschehen, Parma den 17. September 1851.

Gezeichnet: J. G. Allegri (L. S.) Gezeichnet: V. Cornacchia (L. S.)

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis illos omnes et singulos ratos hisce gratosque habere declaramus, verbo Nostro Caesareo spondentes, Nos ea omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos, nec ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur permissuros esse.

In quorum fidem praesentes ratihabitionis tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio muniri jussimus.

Dabantur Viennae 10. Octobris 1851.

FRANCISCUS JOSEPHUS.

(L.S.)

F. SCHWARZENBERG.

Z a ł ą c z e n i e

do

Traktatu rządowego między Austryą i Parmą

z dnia **17. Września 1851.**

Beilage

zum

Postvertrage zwischen Oesterreich und Parma

vom 17. September 1851.

Formulario B.

Foglio d'Avviso

dell'Ufficio di posta Austriaco in a quello Ducale in
in data 185

Qualità delle corrispondenze	Pezze	Affrancazione esatta per conto Austriaco		Affrancazione esatta per conto Ducale		Sopratassa da esigersi e da bonificarsi all'Austria		Porto di transito Svizzero da esigersi e da bonificarsi all'Austria		Porto da esigersi per conto Austriaco		Credito Austriaco per lettere reclamate e di ritorno	
	Nr.	A.L	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Dall' Austria				—	—	—	—	—	—			—	—
b) Dagli Stati della lega postale Austro-Germanica, e da oltre i medesimi. . . .		—	—							—	—	—	—
c) Da ogni altro Stato al di là dell'Austria, dalla Turchia e dal Levante		—	—	—	—							—	—
d) Lettere reclamate		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Lettere di ritorno . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Somma . .													

Distinta delle lettere raccomandate

N.o	Luogo di procedenza	Indirizzo	Luogo di destinazione

L'I. R. Ufficio di posta

Wzór B.

Karta korespondencyjna

c. k. austryackiego urzędu pocztowego w z urzędem pocztowym książęcym w z dnia 186

Gatunek korespondencyi	Sztuk	podniesione franko na rachunek Austryi		podniesione franko na rachunek księstwa		taksa dodatkowa podnieść się mająca do zwrócenia Austryi		portoryum przechodowe szwajcars. podnieść się mające do zwrócenia Austryi		portoryum podnieść się mające na rachunek Austryi		pretensya Austryi za listy reklamowane i zwrócone	
	Nr.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Z Austryi				—	—	—	—	—	—			—	—
b) z austr.-niemieckiego związku pocztowego i z poza takowego		—	—							—	—		
c) z każdego innego państwa leżącego za Austryą, z Turcyi i Lewantu		—	—	—	—							—	—
d) listy reklamowane		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) listy zwrócone		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summa . .													

Spis listów rekomendowanych

Nr.	Miejsce podania	Adres	Miejsce przeznaczenia

c. k. urząd pocztowy

Formular B.

Correspondenz-Blatt

des k. k. österreichischen Postamtes in   an das herzogliche Postamt in
vom   185

Gattung der Correspondenzen	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung Oesterreichs		Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Einzuhebende Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung Oesterreichs		Forderung Oesterreichs für reclamirte und Retour-Briefe	
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L	C.	A. L.	C
a) Von Oesterreich				—	—	—	—	—	—			—	—
b) Von dem österreichisch-deutschen Postvereine, und darüber hinaus		—	—							—	—	—	—
c) Von jedem anderen über Oesterreich hinaus gelegenen Staate, von der Türkei und Levante		—	—	—	—							—	—
d) Reclamirte Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Retour-Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summe . .													

Verzeichniss der recommandirten Briefe

Nr.	Aufgabsort	Adresse	Bestimmungsort

k. k. Postamt

Formulario B.

Accusa di ricevuta

al foglio d'avviso dell'Ufficio Ducale di posta in in data 185 regolarmente quì pervenuto il giorno 185 colle sotto indicate corrispondenze.

Qualità delle corrispondenze	Pezze	Affrancazione esatta per conto Ducale		Sopratassa esatta (da bonificarsi all' Austria)		Porto di transito Svizzero esatto (da bonificarsi all' Austria)		Porto da esigersi per conto Ducale		Credito Ducale per lettere reclamate e di ritorno	
	N.º	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Per l'Austria				—	—	—	—			—	—
b) Per gli Stati della lega postale Austro-Germanica, e per oltre i medesimi										—	—
c) Per ogni altro Stato al di là dell'Austria, per la Turchia e pel Levante .										—	—
d) Lettere reclamate		—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Lettere di ritorno		—	—	—	—	—		—	—		
Somma . .											

Distinta delle lettere raccomandate

N.º	Luogo di procedenza	Indirizzo	Luogo di destinazione

Wzór B.

Potwierdzenie na odebraną

kwotę korespondencyjną książęcego urzędu pocztowego w z dnia 185 która tu na dniu wraz z korespondencyami niżej wymienionemi w porządku nadeszła.

Gatunek korespondencyi	Sztuk	podniesione franko na rachunek księstwa		taksa dodatkowa podniesiona (do zwrócenia Austryi)		portoryum przechod. szwajcar. podniesione (do zwrócenia Austryi)		portoryum podnieść się mające na rachunek księstwa		pretensya księstwa za listy reklamowane i zwrócone	
	Nr.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Do Austryi				—	—	—	—			—	—
b) do państw związku pocztowego austr.-niemieckiego i po za takowy										—	—
c) do każdego innego za Austryą leżącego państwa, do Turcyi i Lewantu. . .										—	—
d) listy reklamowane		—	—	—	—	—	—	—	—		
c) listy zwrócone		—	—	—	—	—	—	—			
Summa . . .											

Spis listów rekomendowanych

Nr.	Miejsce podania	Adres	Miejsce przeznania

Formular B.

Empfangs-Bestätigung

über das Correspondenzblatt des herzoglichen Postamtes in vom 185
welches hierorts am mit den unten aufgeführten Correspondenzen ordnungsmässig eingelangt ist.

Gattung der Correspondenzen	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Eingehobene Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Eingehobener schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung des Herzogthums		Forderung des Herzogthums für reclamirte und Retour-Briefe	
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.
a) Nach Oesterreich				—	—	—	—			—	—
b) Nach den Staaten des österreichisch-deutschen Postvereines, und darüber hinaus .										—	—
c) Nach jedem anderen über Oesterreich hinaus gelegenen Staate, nach der Türkei und Levante										—	—
d) Reclamirte Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Retour-Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—		
Summe . . .											

Ausweis der recommandirten Briefe

Nr.	Aufgabsort	Adresse	Bestimmungsort

Formulario C.

Foglio di avviso

dell' Ufficio Ducale di posta in a quello Austriaco in
in data 185

Qualità delle corrispondenze	Pezze	Affrancazione esatta per conto Ducale		Soprattassa esatta (da bonificarsi all' Austria)		Porto di transito Svizzero esatto (da bonificarsi all' Austria)		Porto da esigersi per conto Ducale		Credito Ducale per lettere reclamate e di ritorno	
	N°	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Per l'Austria				—	—	—	—			—	—
b) Per gli Stati della lega postale Austro-Germanica, e per oltre i medemisi										—	—
c) Per ogni altro Stato al di là dell'Austria, pella Turchia e pel Levante . .										—	—
d) Lettere reclamate		—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Lettere di ritorno		—	—	—	—	—	—	—	—		
Somma . .											

Distinta delle lettere raccomandate

N.°	Luogo di procedenza	Indirizzo	Luogo di destinazione

L'Ufficio Ducale di posta

Wzór C.

Karta korespondencyjna

książęcego urzędu pocztowego w z c. k. austryackim urzędem pocztowym
w z dnia 185

Gatunek korespondencyi	Sztuk	podniesione franko na rachunek książęcy		taksa dodatkowa podniesiona (do zwrócenia Austryi)		portoryum przechodowe szwajcarskie podniesione (do zwrócenia Austryi)		portoryum podnieść się mające na rachunek książęcy		pretensya książęca za listy reklamowane i zwrócone	
	Nr.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Do Austryi				—	—	—	—			—	—
b) do państw związku pocztowego austr.-niemieckiego i po za takowy. . .										—	—
c) do każdego innego za Austryą leżącego państwa, do Turcyi i Lewantu . .										—	—
d) listy reklamowane		—	—	—	—	—	—	—	—		
e) listy zwrócone		—	—	—	—	—	—	—	—		
Summa . . .											

Spis listów reklamowanych

Nr.	Miejsce podania	Adres	Miejsce przeznaczenia

Książęcy urząd pocztowy

Formular C.

Correspondenz - Blatt

des herzoglichen Postamtes in an das k. k. österreichische Postamt in

vom 185

Gattung der Correspondenzen	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Eingehobene Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Eingehobener schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung des Herzogthums		Herzogliches Guthaben für declarirte und Retour-Briefe	
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.
a) Nach Oesterreich				—	—	—	—			—	—
b) Nach den Staaten des österreichisch-deutschen Postvereines und darüber hinaus .										—	—
c) Nach jedem anderen über Oesterreich hinaus gelegenen Staate, nach der Türkei und Levante										—	—
d) Reclamirte Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Retour-Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—		
Summe . . .											

Verzeichniss der recommandirten Briefe

Nr.	Aufgabsort	A d r e s s e	Bestimmungsort

Das herzogliche Postamt

Formulario C.

Accusa di ricevuta

al foglio d'avviso dell' Ufficio di posta Austriaco in in data 185 regolarmente quì pervenuto il giorno 185 colle sotto indicate corrispondenze.

Qualità delle corrispondenze	Pezze	Affrancazione esatta per conto Austriaco		Affrancazione esatta per conto Ducale		Sopratassa da esigersi (e da bonificarsi all'Austria)		Porto di transito Svizzero da esigersi (e da bonificarsi all'Austria)		Porto da esigersi per conto Austriaco		Credito Austriaco per lettere reclamate e di ritorno	
	N.º	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) Dall' Austria				—	—	—	—	—	—			—	—
b) Dagli Stati della lega postale Austro-Germanica e da oltre i medesimi . . .		—	—							—	—	—	—
c) Da ogni altro Stato al di là dell' Austria, dalla Turchia e dal Levante . . .		—	—	—	—							—	—
d) Lettere reclamate		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Lettere di ritorno		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Somma. .													

Distinta delle lettere raccomandate

N.º	Luogo di procedenza	Indirizzo	Luogo di destinazione

Wzór C.

Potwierdzenie na odebraną

kwotę korespondencyjną urzędu austryackiego w z dnia 185 która tu na dniu 185 z korespondencyami niżej wyrażonemi, w porządku nadeszła.

Gatunek korespondencyi	Sztuk	podniesione franko na rachunek Austryi		podniesione franko na rachunek księstwa		taksa dodatkowa podnieść się mająca (do zwrotu dla Austryi)		portoryum przechodowe szwajcars. podnieść się mające (do zwrotu dla Austryi)		portoryum na rachunek Austryi podnieść się mające		pretensya Austryi za listy reklamowane i zwrócone	
	Nr.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.
a) z Austryi			—	—	—	—	—	—	—			—	—
a) z państw austryac.-niemieckiego związku pocztowego i z poza takowego	—	—								—	—	—	—
c) z każdego innego za Austryą leżącego państwa, do Turcyi i Lewantu.	—	—	—	—								—	—
d) listy zarekomendowane. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) listy zwrócone	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Summa . .													

Spis listów rekomendowanych

Nr.	Miejsce podania	Adres	Miejsce przeznaczenia

Formular C.

Empfangs-Bestätigung

über das Correspondenzblatt des österreichischen Postamtes in vom 185 welches hierorts am 185 mit den unten aufgeführten Correspondenzen ordnungsmässig eingelangt ist.

Gattung der Correspondenzen	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung Oesterreichs		Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Einzuhebende Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung Oesterreichs		Forderung Oesterreichs für reclamirte und Retour-Briefe	
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.
a) Von Oesterreich				—	—	—	—	—	—			—	—
b) Von den Staaten des österr. deutsch. Postvereines und darüber hinaus		—	—							—	—		
c) Von jedem anderen über Oesterreich hinaus gelegenen Staate, nach der Türkei und Levante		—	—	—	—								
d) Recommandirte Briefe . . .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
e) Retour-Briefe		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summe . .													

Verzeichniss der recommandirten Briefe

Nr.	Aufgabsort	Adresse	Bestimmungsort

Formulario D.
Wzór D.

(Napis zewnątrz) **Giornale di**
Dziennik

dell' Ufficio di posta Austriaco in con quello
c. k. austryackiego urzędu pocztowego w
na miesiąc

Spedizione dell' Ufficio Austriaco a quello Ducale.
(wewnątrz) Obliczenie urzędu pocztowego austryackiego z książęcym

Giusta il foglio di avviso dei giorno	Pezze	Affrancazione esatta per conto Austriaco		Affrancazione esatta per conto Ducale		Sopratassa da esigersi e da bonificarsi all' Austria		Porto di transito Svizzero da esigersi e da bonificarsi all' Austria		Porto da esigersi per conto Austriaco		Credito Austriaco per lettere reclamate e di ritorno		Osservazioni
	N.º	It. L.	C.	It. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	
Według karty korespondencyjnej z dnia	Sztuk	podniesione franko na rachunek Austryi		podniesione franko na rachunek księstwa		taksa dodatkowa podnieść się mająca do zwrócenia Austryi		portoryum przechodowe szwajcarskie podnieść się mające do zwrócenia Austryi		portoryum podnieść się mające na rachunek Austryi		pretensya Austryi za listy reklamowane i zwrócone		Uwaga.
	Nr.	It. L.	C.	It. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														
25														
26														
27														
28														
29														
30														
31														
Somma														
Summa														

conteggio
obrachunkowy

Ducale in pel mese di 185
z książęcym urzędem pocztowym w
185

Spedizione dell' Ufficio Ducale a quello Austriaco.
Obliczenie książęcego urzędu pocztowego z austryackim

Giusta il foglio di avviso del giorno	Pezze	Affrancazione esatta per conto Ducale		Sopratassa esatta (da bonificarsi all' Austria)		Porto di transito Svizzero esatto (da bonificarsi all' Austria)		Porto da esigersi per conto Ducale		Credito Ducale per lettere reclamate e di ritorno		Osservazioni
	N.º	A.L	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	
Według karty korespondencyjnej z dnia	Sztuk	podniesione franko na rachunek księstwa		podniesiona taksa dodatkowa (do zwrócenia Austryi)		podniesione szwajcarskie portoryum przechodowe (do zwrócenia Austryi)		portoryum podnieść się mające na rachunek księstwa		pretensya księstwa za listy reklamowane i zwrócone		Uwaga.
	Nr.	A.L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
Somma Summa												

Formular D.

(Ueberschrift von Aussen.) **Abrechnungs-**

des k. k. österreichischen Postamtes in mit

für den Monat

(Von Innen.) *Abfertigung des österreichischen Postamtes an das herzogliche*

Laut des Correspondenzblattes vom	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung Oesterreichs		Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Einzuhebende Zutaxe		Einzuhebender schweizerischer Transit-Porto		Einzuhebender Porto für Rechnung Oesterreichs		Forderung Oesterreichs für reclamirte und Retour-Briefe		Anmerkung
						zu vergüten an Oesterreich								
	Nr.	A. L.	C.	I. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														
25														
26														
27														
28														
29														
30														
31														
Summe														

Journal

dem herzoglichen Postamte in

185

Abfertigung des herzoglichen Postamtes an das österreichische *(Von Innen.)*

Laut des Correspondenzblattes vom	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Eingehobene Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Eingehobener schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung des Herzogthums		Forderung des Herzogthums für reclamirte und Retour-Briefe		Anmerkung
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
Summe												

Formulario E.
Wzór E.

(Napis zewnątrz) **Giornale di**
Dziennik

dell' Ufficio Ducale di posta in con quello
książęcego urzędu pocztowego w z c. k.
na miesiąc

Spedizione dell' Ufficio Ducale a quello Austriaco.
(wewnątrz) Obliczenie książęcego urzędu pocztowego z austryackim

Giusta il foglio di avviso del giorno	Pezze	Affrancazione esatta per conto Ducale		Sopratassa esatta (da bonificarsi all' Austria)		Porto di transito Svizzero esatto (da bonificarsi all' Austria)		Porto da esigersi per conto Ducale		Credito Ducale per lettere reclamate e di ritorno		Osservazioni
Według karty korespondencyjnej z dnia	Sztuk	podniesione franko na rachunek księstwa		podniesiona taksa dodatkowa (do zwrócenia Austryi)		podniesione portoryum szwajcarskie przechodowe (do zwrócenia Austryi)		portoryum podnieść się mające na rachunek księstwa		pretensya księstwa za listy reklamowane i zwrócone		Uwaga.
	N.⁰ / Nr.	A.L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
Somma / Summa												

conteggio
obrachunkowy

Austriaco in pel mese di 185
austryackim urzędem pocztowym w 185

Spedizione dell' Ufficio Austriaco a quello Ducale.
Obliczenie austryackiego urzędu pocztowego z książęcym

Giusta il foglio di avviso del giorno / Według karty korespondencyjnej z dnia	Pezze / Sztuk	Affrancazione esatta per conto Austriaco / podniesione franko na rachunek Austryi		Affrancazione esatta per conto Ducale / podniesione franko na rachunek księstwa		Sopratassa da esigersi e da bonificarsi all' Austria / podniesiona taksa dodatkowa do zwrócenia Austryi		Porto di transito Svizzero da esigersi e da bonificarsi all' Austria / portoryum przechodowe szwajcarskie podnieść się mające do zwrócenia Austryi		Porto da esigersi per conto Austriaco / portoryum podnieść się mające na rachunek Austryi		Credito Austriaco per lettere reclamate e di ritorno / pretensya Austryi za listy reklamowane i zwrócone		Osservazioni / Uwaga.
	N.⁰ / Nr.	A.L.	C.	A.L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A.L.	C.	A.L.	C.	
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														
25														
26														
27														
28														
29														
30														
31														
Somma / Summa														

Formular E.

(*Ueberschrift von Aussen.*) **Abrechnungs-**

des herzoglichen Postamtes in *mit*

für den Monat

(*Von Innen.*) *Abfertigung des herzoglichen Postamtes an das österreichische*

Laut des Correspondenzblattes vom	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Eingehobene Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Eingehobener schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung des Herzogthums		Forderung des Herzogthums für reclamirte und Retour-Briefe		Anmerkung
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
Summe												

Journal
dem k. k. österreichischen Postamte in

185

Abfertigung des österreichischen Postamtes an das herzogliche *(Von Innen.)*

Laut des Correspondenzblattes vom	Stücke	Eingehobener Franco für Rechnung Oesterreichs		Eingehobener Franco für Rechnung des Herzogthums		Eingehobene Zutaxe (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender schweizerischer Transit-Porto (zu vergüten an Oesterreich)		Einzuhebender Porto für Rechnung Oesterreichs		Forderung Oesterreichs für reclamirte und Retour-Briefe		Anmerkung
	Nr.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	A. L.	C.	
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														
15														
16														
17														
18														
19														
20														
21														
22														
23														
24														
25														
26														
27														
28														
29														
30														
31														
Summe														

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część VII.

Wydana i rozesłana: dnia 29. Stycznia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

VII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 29. Jänner 1852.

Część VII.

Wydana i rozesłana dnia 29. Stycznia 1852.

26.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 11. Stycznia 1852,

obowiązujące w krajach koronnych we Węgrzech, w Kroacyi i Slawonii, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim;

mocą którego ustanowione zostają przepisy o przeprowadzeniu procesów względem przekroczeń policyi polowej, popełnionych w rzeczonych krajach koronnych w przeciągu czasu od 15. Marca 1848, aż do 1. Stycznia 1850.

Po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady państwa, postanowiłem zatwierdzić następujący przepis co do przeprowadzenia procesów o przekroczenia policyi polowej, popełnione w przeciągu czasu od 15. Marca 1848 r. aż do 1. Stycznia 1850 we Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, w wojewódz. Serbskiem i w banacie Temeskim:

§. 1.

Przekroczenia ustawy o policyi polowej z r. 1840, popełnione na gruncie, należącym do gospodarstwa wiejskiego, t. j. w myśl art. z roku 1840, w ogrodach, winnicach, zaroślach wszelkiego rodzaju, w lasach, na zasiewach, łąkach, pastwiskach lub sitowiskach, w przeciągu czasu od dnia 15. Marca 1848. aż do 1. Stycznia 1850 r., czy to pod nazwą wrębu urbaryalnego, czy też pod innym jakimbądź pozorem, jeżeli takowe nad to połączone są ze zbrodnią podpalania, rabunku z gwałtem przeciw osobie, z zabójstwem, morderstwem lub inną jaką ciężką zbrodnią; dochodzone będą przez sądy krajowe. Wspomnione sądy winny, po przeprowadzonem śledztwie wydać wyrok, według praw istniejących, tak co do tychże zbrodni, jakoteż co do popełnionego przekroczenia policyi polowej i zupełnego wynagrodzenia szkody, należącego się poszkodowanemu. Jednakże każdy zapadły wyrok, winien przed ogłoszeniem przedłożony być sądowi dystryktualnemu wyższemu, a nawet najwyższemu trybunałowi sądowemu, jeżeli tego wymagają postanowienia objęte w §§. 30 i 31 Mojej uchwały z dnia 28. Grudnia 1849, lub też jeżeli wrazie orzeczeń równobrzmiących, skazany w drodze łaski o to prosi.

Sądowi dystryktualnemu wyższemu, równie jak najwyższemu trybunałowi sądowemu, udzielona jest niniejszem moc złagodzenia kary zasądzonym, przez wzgląd na ówczesne okoliczności i nadzwyczajny bieg wypadków.

§. 2.

Jeżeli z przekroczeniami ustawy o policyi polowej, wspomnionemi w §. 1. i przypadającemi w czasie wyż rzeczonym, nie była połączona żadna ciężka zbrodnia, wów-

VII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 29. Jänner 1852.

26.

Kaiserliche Verordnung vom 11. Jänner 1852,

wirksam für die Kronländer Ungarn, Croatien und Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat,

wodurch Vorschriften für die Austragung von Rechtsstreiten über feldpolizeiliche Uebertretungen festgesetzt werden, welche in den genannten Kronländern innerhalb des Zeitraumes vom 15. März 1848 bis 1. Jänner 1850 begangen wurden.

Ich habe nach Vernehmung Meines Ministerrathes und nach Anhörung Meines Reichsrathes folgende Vorschrift über die Austragung der Rechtsstreite über feldpolizeiliche Uebertretungen, die innerhalb des Zeitraumes vom 15. März 1848 bis 1. Jänner 1850 in Ungarn, Croatien und Slavonien, in der serbischen Woiwodschaft und im Temeser Banate verübt worden sind, zu genehmigen befunden:

§. 1.

Die Uebertretungen des Feldpolizeigesetses vom Jahre 1840, welche auf landwirthschaftlichen Grund und Boden, d. i. im Sinne des 9. Artikels vom Jahre 1840 in Gärten, Weingärten, Anpflanzungen jeder Art, in Waldungen, auf Saatfeldern, Wiesen, Hutweiden oder in Röhricht innerhalb des Zeitraumes vom 15. März 1848 bis 1. Jänner 1850, es sei unter dem Titel der Urbarial-Holzung oder unter was immer für einem anderen Vorwande begangen wurden, sind, wenn sie überdiess mit dem Verbrechen der Brandlegung, des Raubes mit Gewaltthätigkeit gegen die Person, des Todtschlages, Mordes, oder einem anderen schweren Verbrechen verbunden waren, im strafgerichtlichen Wege von den Landesgerichten zu untersuchen. Diese Gerichtsbehörden haben nach abgeführter Untersuchung darüber, wie auch über die begangene Feldpolizei-Uebertretung und den, dieser zu Folge, dem Beschädigten zu leistenden vollen Schadenersatz nach den bestehenden Gesetzen das Erkenntniss zu fällen. Jedes gefällte Urtheil muss jedoch vor der Veröffentlichung dem Districtual-Obergerichte und in so weit es die Bestimmungen der §§. 30 und 31 Meiner Entschliessung vom 28. December 1849 mit sich bringen, oder wenn im Falle gleichlautender Erkenntnisse der Verurtheilte im Wege der Gnade darum ansucht, dem Obersten Gerichtshofe vorgelegt werden.

Dem Districtual-Obergerichte sowohl, als dem Obersten Gerichtshofe ist hiebei die Macht eingeräumt, den Verurtheilten die den damaligen Zeitumständen und dem ausserordentlichen Gange der Ereignisse angemessene Milderung der Strafe angedeihen zu lassen.

§. 2.

Wenn mit den im §. 1 erwähnten Uebertretungen des Feldpolizeigesetzes, welche in den oben angegebenen Zeitraum fallen, ausserdem kein schweres Verbrechen verknüpft

czas pociągają takowe za sobą z reguły tylko obowiązek wynagrodzenia prostej szkody poszkodowanemu. W razie zaś, jeżeli szkoda wyrządzoną była w sposób szczególnie złośliwy, należy skazać winnego oprócz tego na karę aresztu aż do dni 14 w więzieniu przyzwoitem, jakto przepisuje ustawa o policyi polowej lub też na odpowiednią karę pieniężną, nie mającą przenosić nigdy czwartej części summy wynagrodzić się mającej, a w ogólności, t. j. w jednym wyroku, lub w jednym i tymże samym przypadku wyrządzonej szkody, czy on ciąży na jednym lub więcej obwinionych, nie mającej nigdy przenosić kwoty jednego tysiąca złr. m. k.

Rzeczone kary pieniężne należy obracać na cele dobroczynne.

Przy wymierzaniu kary takowej, należy mieć wzgląd na majątek i inne stosunki winowajcy. Nawet w razie równobrzmiących orzeczeń, zostawiona jest najwyższemu trybunałowi sądowemu moc zmniejszyć stosownie karę pieniężną w drodze łaski na prożbę skazanego.

§. 3.

Wszelkie pretensye z przekroczeń wyrażonych §. 2-m, winien skarżący wnieść najdalej do trzydziestego pierwszego Sierpnia r. 1852 łącznie, do sądu krajowego, lub też gdzie sąd krajowy jeszcze nie istnieje, do Sedryi komitatu, zastępującej miejsce onego, jako do sądu pierwszej instancyi, w przeciwnym bowiem razie takowe za wygasłe uważane być mają.

To rozumieć się ma nawet i o tych pretensyach, względem których już dawniej sędziowie stolicy lub sąd powiatowy rozpoczęli postępowanie, lub wydali wyrok, jeżeli w czasie ogłoszenia rozporządzenia niniejszego, nie nastąpiło orzeczenie sedryi komitatu (§. 9).

Wyroki sądziów stolicy lub sądów powiatowych, nie mogą zatem być egzekwowane, nawet i wtedy, gdyby nie założono dalszego powołania.

§. 4.

Rozprawy toczące się przy ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia w istniejących dotąd sedryach komitatowych w drodze powołania, prowadzone i ukończone być winny przez takowe, lub przez sądy krajowe, wstępujące w ich miejsce, wszelako w obudwóch razach jako przez władze pierwszej instancyi.

§. 5.

Sądy krajowe lub sedrye komitatowe, zastępujące ich miejsce, winny uprzednio tentować ugodę dobrowolną między stronami spór wiodącemi.

Jeżeli ugoda nie przyjdzie do skutku, należy prowadzić czynności do pozwu się odnoszące, według postępowania zaprowadzonego rozporządzeniem z dnia 3. Listopada 1849 r. §. 25; jeżeli zaś już jest gotowa rozprawa, prowadzona dawniej przez sędziego stolicy lub przez sąd powiatowy albo przez sedryę, ma się takowa poprawić i uzupełnić, według przepisów niniejszego rozporządzenia.

§. 6.

Kwota szkody, o którą spór idzie, sprawdzoną być winna w każdym razie przez dwóch lub więcej zaprzysięgłych detaksatorów, zaproponowanych w równej liczbie

war, so haben dieselben in der Regel nur die Verpflichtung zum einfachen Schadenersatze an den Beschädigten zur Folge. In Fällen besonders boshafter Beschädigungen aber ist gegen die Schuldigen überdiess entweder mit einer Arreststrafe in der durch das Feldpolizeigesetz bestimmten anständigen Haft bis zu 14 Tagen, oder mit einer angemessenen Geldstrafe vorzugehen, welche jedoch niemals den vierten Theil der Entschädigungssumme und im Ganzen, das ist in Einem Urtheile, oder über einen und denselben Beschädigungsfall, er mag einem oder mehreren Beschuldigten zur Last fallen, nie den Betrag von Ein Tausend Gulden übersteigen darf.

Diese Strafgelder sind zu wohlthätigen Zwecken zu verwenden.

Bei der Bestimmung dieser Strafe ist auf die Vermögens- und übrigen Verhältnisse der Schuldigen die gehörige Rücksicht zu nehmen. Auch bleibt selbst bei gleichförmigen Erkenntnissen dem Obersten Gerichtshofe vorbehalten, dieselbe über Ansuchen der Verurtheilten im Gnadenwege angemessen zu mildern.

§. 3.

Alle Ansprüche aus Uebertretungen der im §. 2 erwähnten Art, müssen von dem Kläger längstens bis einschliessig Ein und dreissigsten August 1852 bei dem Landesgerichte, oder wo noch kein Landesgericht besteht, bei der dessen Stelle vertretenden Comitats-Sedria als Gerichtsbehörde erster Instanz angebracht werden, widrigenfalls dieselben erloschen seyn würden.

Dieses gilt selbst von denjenigen Ersatzansprüchen, über welche schon früher von den Stuhlrichtern oder von einem Bezirksgerichte ein Verfahren eingeleitet, oder Erkenntnisse gefällt worden sind, sofern darüber zur Zeit der Kundmachung dieser Verordnung noch kein weiteres Erkenntniss der Comitats-Sedria erfolgt ist. (§. 9.)

Die Urtheile der Stuhlrichter oder Bezirksgerichte sind daher, selbst wenn dagegen keine Berufung ergriffen worden seyn sollte, zu keiner Executionsbewilligung geeignet.

§. 4.

Verhandlungen, welche bei Kundmachung dieser Verordnung bei den noch bestehenden Comitats-Sedrien im Berufungswege anhängig sind, müssen von denselben oder den an ihre Stelle tretenden Landesgerichten, jedoch in beiden Fällen in der Eigenschaft als Gerichtsbehörden erster Instanz fortgeführt und beendiget werden.

§. 5.

Die Landesgerichte oder die ihre Stelle vertretenden Comitats-Sedrien haben vorläufig einen Vergleich zwischen den Streittheilen zu versuchen.

Im Falle jedoch dieser nicht gelingt, haben sie die Verhandlung über die Klage nach dem durch die Verordnung vom 3. November 1849, §. 25, eingeführten Verfahren zu pflegen, oder insoferne eine bereits früher von dem Stuhlrichter oder Bezirksgerichte oder von der Sedria gepflogene Verhandlung vorliegt, dieselbe nach den Vorschriften dieses Verfahrens zu berichtigen und zu ergänzen.

§. 6.

Der Betrag des Schadens muss, insoferne derselbe streitig ist, stets durch zwei oder mehrere beeidete Schätzleute, welche von beiden Parteien in gleicher Anzahl vorzuschlagen

przez obiedwie strony, w przytomności i pod kierunkiem członka sądu lub osoby sądowej, przez takowy delegowanej.

§. 7.

Jeżeli wyrok wypadnie na wynagrodzenie szkody i na karę pieniężną, sąd wyznaczyć winien do uiszczenia takowej stosowne termina, przy oznaczeniu których słuszny wzgląd mieć należy na majątek zaskarżonego, równie jak na to, ażeby przez to nie był zagrożony sposób wyżywienia jego samego i należących jego.

§. 8.

Przeciw wyrokom sądów krajowych, lub zastępujących ich miejsce sedryj komitatowych odwołać się można w trwającem posiadaniu (intra dominium) do sądu dystryktualnego wyższego, jako do drugiej, a w razie orzeczeń przeciwnych, odwołać się dalej, także w posiadaniu zostając, do najwyższego trybunału sądowego, jako do trzeciej instancyi.

§. 9.

Dozwala się odwołania w trwającem posiadaniu, nawet przeciw wyrokom wydanym jeszcze przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia przez sądy krajowe lub sedrye komitatowe.

Jeżeliby strony przeciw wyrokom tego rodzaju jeszcze nie założyły odwołania, sąd winien im do tego wyznaczyć termin dni czternastu, przed którego upływem wyrok nie może być uważany za prawomocny i zdolny do egzekwowania.

Kara wyrzeczona, wykonaną być może dopiero po upływie dni czternastu, kiedy wyrok stanie się prawomocnym, lub po załatwieniu podanej w tymże czasie prożby do drogi łaski.

§. 10.

Rozprawy, które w skutku postanowień poprzedzającego §fu przyjdą pod rozpoznanie sądów dystryktualnych wyższych, rozstrzygać winny też sądy według przepisu rozporządzenia niniejszego i w razie potrzeby nakazać reegzekucyę; jeżeli zaś rozprawa nie jest zdolna do zasadnego rozstrzygnienia, wówczas winny sądy rzeczone znieść orzeczenia sądów niższych i nakazać uprzednio, aby postępowanie karne było uzupełnione i sprostowane, i nowy wyrok wydany przez dotyczący sąd krajowy lub zastępującą jego miejsce sedryę komitatową. W taki sam sposób winien trybunał sądowy rozstrzygać spory, dochodzące go w drodze odwołania.

§. 11.

Wszelkie przekroczenia ustawy o policyi polowej, popełnione po 1. Stycznia 1850 należy przeprowadzać według przepisu prowizorycznego rozporządzenia, zatwierdzonego dnia 28. Grudnia 1849, w przedmiocie przynależności sądów karnych i postępowania w sprawach karnych.

sind, in Gegenwart und unter der Leitung eines Mitgliedes des Gerichtes oder einer durch Letzteres abgeordneten Gerichtsperson erhoben werden.

§. 7.

Im Falle auf den Schadenersatz und eine Geldstrafe erkannt wird, sind von dem Gerichte zur Leistung desselben angemessene Termine festzusetzen, bei deren Bestimmung auf die Vermögens-Verhältnisse des Geklagten und darauf billige Rücksicht zu nehmen ist, dass sein und seiner Angehörigen Nahrungsstand nicht gefährdet werde.

§. 8.

Gegen die Erkenntnisse der Landesgerichte oder der ihre Stelle vertretenden Comitats-Sedrien findet die Berufung innerhalb des Besitzes an das Districtual-Obergericht als zweite und bei Verschiedenheit der Erkenntnisse die weitere Berufung ebenfalls innerhalb des Besitzes, an den Obersten Gerichtshof, als dritte Instanz Statt.

§. 9.

Diese Berufung innerhalb des Besitzes ist auch gegen diejenigen Urtheile zulässig, welche bereits vor der Kundmachung der gegenwärtigen Verordnung von den Landesgerichten oder Comitats-Sedrien gefällt worden sind.

Insoferne die Parteien gegen Urtheile dieser Art die Berufung nicht ohnehin bereits ergriffen haben sollten, ist ihnen zu deren Ergreifung von dem Gerichte eine Frist von vierzehn Tagen zu bestimmen, vor deren Ablauf das ergangene Urtheil nicht als rechtskräftig und zu keiner Executionsführung als geeignet angesehen werden kann.

Die verhängte Strafe kann erst nach Ablauf von vierzehn Tagen, nachdem das Urtheil rechtskräftig geworden ist, oder erst nach Erledigung des innerhalb dieses Zeitraumes überreichten Gnadengesuches in Vollzug gesetzt werden.

§. 10.

Ueber die in Folge der Bestimmungen des vorhergehenden Paragraphes an die Districtual-Obergerichte gelangenden Verhandlungen haben dieselben nach Vorschrift der gegenwärtigen Verordnung zu erkennen und nöthigenfalls die Re-Execution auszusprechen; im Falle jedoch die Verhandlung zu einer gründlichen Entscheidgung nicht geeignet seyn sollte, unter Aufhebung der unterrichterlichen Erkenntnisse die vorläufige Ergänzung und Berichtigung des Strafverfahrens und neuerliche Urtheilsschöpfung durch das betreffende Landesgericht oder die dessen Stelle vertretende Comitats-Sedria zu veranlassen. Auf gleiche Weise hat der Oberste Gerichtssof über die im Berufungswege an ihn gelangenden Verhandlungen zu verfahren.

§. 11.

Alle Uebertretungen des Feldpolizeigesetzes, welche nach dem 1. Jänner 1850 begangen wurden, sind nach Vorschrift der am 28. December 1849 genehmigten provisorischen Verordnung in Betreff der Zuständigkeit der Strafgerichte und des Verfahrens in Streitsachen auszutragen.

§. 12.

Niniejsze rozporządzenie obowiązywać będzie w krajach koronnych: w Węgrzech, Kroacyi i Slawonii, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** mp.

Z Najwyższego rozkazu.

Ransonnet m. p.

Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

27.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 20. Stycznia 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, dla których wydanym został patent z d. 10. Lipca 1850 r, z ustawą organiczną prowizoryczną dla prokuratoryj rządowych.

w przedmiocie ograniczenia działalności prokuratoryj rządowych.

Ażeby zakres działania prokuratoryj rządowych, określony w patencie z dnia 10. Lipca 1850 (Nr. 266 dz. pr. p.), jak najrychlej sprowadzić w granice, wytknięte w Moich uchwałach z d. 31. Grudnia 1851. (Nr. 5 dz. pr. p. z r. 1852), rozporządzam po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady państwa, co następuje:

1) Z dniem, w którym ogłoszone zostanie niniejsze rozporządzenie, ograniczyć należy zakres działania prokuratoryi rządowej na proces karny. Wydane dotąd ustawy, nadające prokuratoryi rządowej większy zakres działania, a w szczególności §. 68 i rozdział VI ustawy organicznej dla prokuratoryj rządowych z dnia 10. Lipca 1850, tracą niniejszem moc prawa.

2. Udział, jaki ma prokuratorya rządowa przy egzaminach praktycznych sędziowskich i adwokackich, pozostać winien tak długo, aż bliższe postanowienia wydane zostaną.

3. Przy sprawdzaniu i wydawaniu kaucyj notaryalnych, wstępuje w miejsce prokuratoryi rządowej (§§. 19 i 24 ustawy o notaryuszach z dnia 29. Września 1850 r.) (Nr. 366 dz. pr. p.) sąd krajowy.

Mój minister sprawiedliwości ma sobie poleconem wydać bliższe rozporządzenia, prowadzące do wykonania niniejszego postanowienia.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:

Ransonnet m. p.

Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

§. 12.

Gegenwärtige Verordnung hat in den Kronländern Ungarn, Croatien und Slavonien, in der serbischen Woiwodschaft und im Temeser Banate zu gelten.

Franz Joseph m. p.

F. Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

27.

Kaiserliche Verordnung vom 20. Jänner 1852,

giltig für jene Kronländer, für welche das Patent vom 10. Juli 1850 mit dem provisorischen organischen Gesetze für die Staatsanwaltschaften erlassen wurde,

über die Beschränkung des Wirkungskreises der Staatsanwaltschaften.

Um den in dem Patente vom 10. Juli 1850 (Nr. 266 des Reichsgesetzblattes) bezeichneten Wirkungskreis der Staatsanwaltschaften, sobald als thunlich, in die durch Meine Beschlüsse vom 31. December 1851 (Nr. 5 im Jahrgange 1852 des Reichsgesetzblattes) bestimmten Gränzen zurückzuführen, finde Ich, nach Anhörung Meines Minister- und Meines Reichsrathes, anzuordnen, wie folgt:

1. Mit dem Tage der Kundmachung dieser Verordnung, hat der Wirkungskreis der Staatsanwaltschaft auf den Strafprocess sich zu beschränken. Die bisher erlassenen Gesetze, welche der Staatsanwaltschaft einen grösseren Wirkungskreis gegeben, und insbesondere der §. 68 und das VI. Hauptstück des organischen Gesetzes für die Staatsanwaltschaften vom 10. Juli 1850, sind hiermit ausser Kraft gesetzt.

2. Die Theilnahme der Staatsanwaltschaft bei den praktischen Prüfungen zum Richteramte und zur Advocatur ist, bis nähere Bestimmungen erlassen werden, beizubehalten.

3. Bei der Prüfung und der Verabfolgung der Notariats-Cautionen tritt an die Stelle der Staatsanwaltschaft (§§. 19 und 24 der Notariats-Ordnung vom 29. September 1850, Nr. 366 des R. G. B.) das Landesgericht.

Mein Justizminister ist beauftragt, die näheren Verfügungen zur Ausführung dieser Meiner Verordnung zu erlassen.

Franz Joseph m. p.

F. Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

28.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 20. Stycznia 1852,

obowiązujące w krajach koronnych, w których moc ma księga ustaw karnych z roku 1803;

stanowiące, iż kary pieniężne za przestępstwa policyi drożnej, dotąd do funduszu drożnego odwożone, na przyszłość wpływać będą do instytutu ubogich miejscowych tej gminy, gdzie przestępstwo popełnionem zostało.

C. k. ministeryum sprawiedliwości postanawia w porozumieniu z c. k. ministerswem spraw wewnętrznych i c. k. ministerstwem handlu i komunikacyj publicznych, iż wszelkie kary pieniężne, na przestępstwa policyi drożnej wyznaczone, stosownie do dotychczasowych poszczególnych przepisów odwożone do funduszu drożnego, na przyszłość wpływać mają do instytutu ubogich miejscowych tej gminy, w której przestępstwo popełnionem zostało.

Krauss m. p.

29.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z d. 25. Stycznia 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

w przedmiocie przywozu zagranicznych, żydowskich i hebrajskich książek do modlenia i książek religijnych, tudzież książek iliryjskich i wołoskich.

Postanowienie, w taryfie celnej dla przywozu i wywozu towarów w państwie austryackiem z dnia 1. Listopada 1838 r. pod pozycyą N. 66. w ustępie 2. objęte, „iż zakazany jest przywóz drukowanych za granicą książek do modlenia i książek religijnych, żydowskich i hebrajskich, i że takowe, równie jak iliryjskie i wołoskie książki tylko za paszportami z zagranicy sprowadzane być mogą“, obowiązywać ma także i na przyszłość, w skutku Najwyższego postanowienia z d. 6. Listopada 1851; następne więc wprowadzanie powyżej rzeczonych książek, dozwolonem jest w całym obrębie państwa austryackiego, tylko za uzyskanem uprzednio pozwoleniem wprowadzenia, wydanem z właściwego namiestnikostwa lub prezydyum krajowego.

Bach m. p.

30.

Rozporządzenie ministerstwa finansów i handlu z d. 25. Stycznia 1852,

w przedmiocie utrzymania nadal wolności od opłaty cła tranzytowego przez Splügen.

Na przedstawienia Izb handlowych i przemysłowych w Medyolanie i w Chiavenna, i na podstawie Najwyższego upoważnienia, udzielonego w §. 32-m uwag wstępnych do nowej powszechnej taryfy celnej austryackiej dla wchodu, wychodu i przechodu towarów, ministerstwa finansów i handlu za wzajemnem porozumieniem, udzielają niniejszem pozwolenie, iż przy zaprowadzeniu nowej taryfy celnej, nadal pozostać ma istniejące dotąd uwolnienie od opłaty cła przechodowego dla wszystkich tych towarów, które ze Szwajcaryi na gościńcu, prowadzącym przez Splügen wchodzą i do obcych państw włoskich wychodzą, równie jak dla tych, które z państw wspomnionych przychodzą i gościńcem przez Splügen wychodzą do Szwajcaryi.

Baumgartner m. p.

28.

Verordnung des Justizministeriums vom 20. Jänner 1852,

giltig für jene Kronländer, in denen das Strafgesetzbuch vom Jahre 1803 in Wirksamkeit steht,

womit bestimmt wird, dass die bisher an den Strassenfond abzuführenden Strafgelder wegen Strassen-Polizei-Uebertretungen künftighin an das Local-Armen-Institut der Gemeinde des Ortes der Uebertretung abzuliefern sind.

Das Justizministerium findet im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und dem Ministerium für Handel und öffentliche Communicationen zu bestimmen, dass alle jene wegen Strassen-Polizei-Uebertretungen verhängten Strafgelder, welche in Gemässheit der bestehenden besonderen Anordnungen bisher in den Strassenfond einzufliessen hatten, künftig an das Local-Armen-Institut jener Gemeinde abzuführen seien, in welcher die Uebertretung begangen wurde.

Krauss m. p.

29.

Verordnung des Ministers des Innern vom 25. Jänner 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches.

die Einfuhr ausländischer, jüdischer und hebräischer Gebet- und Religionsbücher, dann illirischer und wallachischer Bücher betreffend.

Die in dem Zolltarife für die Ein- und Ausfuhr der Waaren in dem österreichischen Kaiserstaate vom 1. November 1838 sub. Post-Nr. 66, Absatz 2, enthaltene Bestimmung, „dass die im Auslande gedruckten jüdischen und hebräischen Gebet- und Religionsbücher dem Einfuhrverbote unterliegen und ebenso wie die illirischen und wallachischen Bücher nur gegen Pässe aus dem Auslande bezogen werden können", hat in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 6. November 1851 fortan in Wirksamkeit zu verbleiben, und es ist demnach die Einfuhr der vorbezeichneten Bücher im ganzen Umfange des österreichischen Staatsgebietes nur gegen die von den betreffenden Statthaltereien und Länder-Präsidien vorläufig einzuholende Einfuhrbewilligung gestattet.

Bach m. p.

30.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 25. Jänner 1852,

wegen Aufrechthaltung der Zollfreiheit des Durchfuhrhandels über den Splügen.

Ueber die Vorstellung der Handels- und Gewerbekammern in Mailand und Chiavenna finden die Ministerien der Finanzen und des Handels im gegenseitigen Einverständnisse auf Grundlage der im §. 32 der Vorerinnerung zum neuen allgemeinen österreichischen Zolltarife für die Ein-, Aus- und Durchfuhr eingeräumten Allerhöchsten Ermächtigung zu gestatten, dass bei Einführung des neuen Zolltarifes die bisher bestandene Befreiung vom Durchfuhrzolle für alle jene Waaren, welche aus der Schweiz auf der Strasse über den Splügen ein- und nach fremden italienischen Staaten austreten, sowie jene, welche aus diesen Staaten kommen und auf der Strasse über den Splügen nach der Schweiz austreten, fortan fortdauere.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część VIII.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 31. Stycznia 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 4. Lutego 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

VIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 31. Jänner 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 4. Februar 1852.

Część VIII.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 31. Stycznia 1851,
w wydaniu niniejszem: dnia 4. Lutego 1852.

31.

Traktat rządowy między Austryą i Bawaryą z dnia 21. Czerwca 1851,

dotyczący połączenia kolei żelaznych na obustronnych terytoryach założyć się mających;

(Podpisany przez pełnomocników, do tego powołanych, w Wiedniu pod dniem 21. Czerwca 1851, i zamieniony w ratyfikacyach także w Wiedniu pod dniem 3. Sierpnia 1851.)

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Gdy przez pełnomocników Naszych i pełnomocników J. Mości Najjaśniejszego króla Bawaryi, celem zapewnienia i uregulowania połączenia i związku kolei żelaznych, założyć się mających na terytoryach tak państwa austryackiego jak państwa bawarskiego, pod d. 21. Czerwca r. z. zawarty i podpisany został w Wiedniu traktat dosłownie opiewający, jak następuje:

Jego Cesarsko-Królewska Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi, Król Węgierski i Czeski i t. d. i t. d. i Jego Król. Mość Najjaśniejszy Król Bawaryi i t. d. i t. d. życzeniem powodowani ułatwić ile możności obrót między Swemi państwami przez połączenie kolei żelaznych na obustronnych terytoryach założyć się mających, a tem samem coraz więcej podwyższyć go i obszerniejszym uczynić, uchwalili w obopólnem porozumieniu się, wszystko, co tylko do rzeczonego połączenia odnosić się ma, uregulować i w osobnym traktacie ustanowić.

VIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 31. Jänner 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 4. Februar 1852.

31.

Staats-Vertrag zwischen Oesterreich und Baiern vom 21. Juni 1851,

betreffend den Anschluss der auf den beiderseitigen Gebieten zu erbauenden Eisenbahnen.

(Unterzeichnet von den respectiven Bevollmächtigten zu Wien am 21. Juni 1851, und in den beiderseitigen Ratificationen ausgewechselt ebendaselbst am 3. August 1851.)

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

thun kund und bekennen anmit:

Nachdem zwischen Unseren Bevollmächtigten und jenen Seiner Majestät des Königes von Baiern, zum Zwecke der Sicherstellung und der Regelung des Anschlusses und der Verbindung der auf dem österreichischen und dem baierischen Gebiete zu erbauenden Eisenbahnen am 21. Juni l. J. ein Vertrag zu Wien abgeschlossen und unterzeichnet worden ist, welcher von Wort zu Wort, wie folgt, lautet:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen etc. etc. und Seine Majestät der König von Baiern etc. etc., von dem Wunsche beseelt, den Verkehr zwischen Ihren respectiven Staaten durch die Verbindung der auf den beiderseitigen Gebieten zu erbauenden Eisenbahnen möglichst zu erleichtern und hierdurch solchen immer mehr zu vervielfältigen und auszudehnen, haben in gemeinsamer Uebereinstimmung beschlossen, Alles auf diese Verbindung Bezügliche durch einen besonderen Vertrag zu regeln und festzustellen.

Celem ułożenia więc i zawarcia tego traktatu, raczyli mianować wyż rzeczeni Najjaśniejsi monarchowie pełnomocnikami Swymi, a to:

J. C. K. Mość Najjaśniejszy Cesarz Austryi

Swego rzeczywistego radzcę tajnego i ministra handlu, przemysłu i budowli publicznych, pana Jędrzeja kawalera de Baumgartner, kawalera ces. austryackiego orderu Leopolda i król. saskiego orderu zasług, Dra filozofii, i t. d. tudzież

Swego radzcę ministeryalnego i szefa sekcyi w ministerstwie handlu, przemysłu i budowli publicznych, pana Franciszka kawalera de Kalchberg, kawalera ces. austryackiego orderu Leopolda, komandora orderu św. Józefa Wielk. księstwa Toskańskiego;

a zaś J. K. Mość, Najjaśniejszy Król Bawaryi

Swego podskarbiego i dziedzicznego radcę Stanu królestwa Bawaryi, nadzwyczajnego posła i pełnomocnego ministra przy ces. austr. Dworze, pana Maksymiliana hrabiego de Lerchenfeld-Köfering, kawalera Wielk. krzyża bawarskiego orderu zasług św. Michała, Wielk. komandora kawalerskiego orderu Domu bawarskiego, św. Jerzego, i komandora orderu zasług korony bawarskiej, kawalera ces. rossyjs. orderu św. Anny kl. I. w brylantach i król. prusk. orderu orła czerwonego kl. I. w dyamentach, komandora Wielk. krzyża król. szwedzk. orderu gwiazdy północnej, kawalera Wielk. krzyża król. portugalskiego orderu Chrystusa i król. sardyńskiego orderu św. Maurycyusza i Łazarza, tudziez Wielk. komandora król. greckiego orderu Zbawiciela, i t. d. i t. d.; tudzież

Swego radcę ministeryalnego w ministerstwie Stanu, Domu król. i spraw wewnętrznych, handlu i robót publicznych, pana Wilhelma Weber, kawalera bawarskiego orderu zasług św. Michała i orderu zasług korony król. wirtembergskiej;

którzy uznawszy udzielone sobie wzajemnie pełnomocnictwa, jako w dobrej i należytej formie wydane, ułożyli się względem artykułów następujących:

Rozdział pierwszy.

Ogólne postanowienia.

Artykuł 1.

Król. rząd bawarski obowiązuje się, założyć kolej żelazną z Monachii przez Rosenhaim aż do granicy austryackiej przy Solnogrodzie, a z Rosenheim aż do granicy austryackiej przy Kufstein.

Artykuł 2.

Ces. austryacki rząd zaś obowiązuje się, w bezpośredniem połączeniu wspomnianych w art. 1. linij, założyć kolej żelazną od granicy przy Solnogrodzie aż do głównej kolei austryackiej przy Bruck nad rz. Mur, a od granicy przy Kufstein aż do Innsbruku.

Artykuł 3.

Król. rząd bawarski obowiązuje się dalej, kolej idącą z Frankfurtu nad Menem przez Aschaffenburg, Würzburg, Bamberg do Norymbergi, częścią już ukończoną, częścią w budowie się znajdującą, prowadzić dalej z Norymbergi przez Regensburg aż do

Zur Unterhandlung und zur Abschliessung dieses Vertrages haben gedacht Ihre Majestäten Bevollmächtigte ernannt, und zwar:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich

Herrn Andreas Ritter von Baumgartner, Ritter des kaiserl. österreichischen Leopold-Ordens und des königl. sächsischen Verdienst-Ordens, Dr. der Philosophie, Allerhöchst Ihren wirklichen geheimen Rath und Minister für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten etc.; und

Herrn Franz Ritter von Kalchberg, Ritter des kaiserl. österreichischen Leopold-Ordens, Commandeur des grossherzogl. toscanischen St. Joseph-Ordens, Allerhöchst Ihren Ministerialrath und Sectionsleiter im Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten;

und Seine Majestät der König von Baiern

Herrn Maximilian Grafen von Lerchenfeld-Köfering, Grosskreuz des baierischen Verdienst-Ordens vom heiligen Michael, Grosscommenthur des baierischen Haus-Ritter-Ordens vom heiligen Georg und Commenthur des Verdienst-Ordens der baierischen Krone, Ritter des kaiserl. russischen St. Annen-Ordens 1. Classe in Brillanten und des königl. preussischen rothen Adler-Ordens 1. Classe in Diamanten, Commandeur-Grosskreuz des königl. schwedischen Nordstern-Ordens, Grosskreuz des königl. portugiesischen Christus-Ordens und des königl. sardinischen Ordens vom heiligen Moriz und Lazarus, dann Grosscommenthur des königl. griechischen Erlöser-Ordens, Allerhöchst Ihren Kämmerer und erblichen Reichsrath des Königreiches Baiern, ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister am kaiserl. österreichischen Hofe etc. etc., und

Herrn Wilhelm Weber, Ritter des baierischen Verdienst-Ordens vom heiligen Michael und des Verdienst-Ordens der königl. würtembergischen Krone, Allerhöchst Ihren Ministerialrath im Staatsministerium des königl. Hauses und des Aeussern, dann des Handels und der öffentlichen Arbeiten;

welche, nachdem sie ihre in guter und gehöriger Form befundenen Vollmachten sich gegenseitig mitgetheilt, über nachstehende Artikel sich vereiniget haben:

I. Abschnitt.

Allgemeine Bestimmungen.

Artikel 1.

Die k. baierische Regierung verpflichtet sich, eine Eisenbahn von München über Rosenheim an die österreichische Gränze bei Salzburg, und von Rosenheim an die österreichische Gränze bei Kufstein herstellen zu lassen.

Artikel 2.

Die k. k. österreichische Regierung verpflichtet sich dagegen, im unmittelbaren Anschlusse an die im Artikel 1 genannten Bahnlinien eine Eisenbahn von der Gränze bei Salzburg bis in die österreichische Hauptbahn bei Bruck an der Mur, und von der Gränze bei Kufstein bis Innsbruck herzustellen.

Artikel 3.

Die k. baierische Regierung verpflichtet sich ferner, die von Frankfurt am Main über Aschaffenburg, Würzburg, Bamberg nach Nürnberg theils vollendete, theils im Baue begriffene Eisenbahn von Nürnberg aus über Regensburg an die Gränze des Kronlandes

granicy kraju koronnego Austryi powyżej Ensy, i tym końcem zarządzić potrzebne ku temu dochodzenia techniczne.

Ces. austryacki rząd zaś bierze na się obowiązek w bezpośredniem połączeniu z powyższą koleją, założyć kolej żelazną od granicy bawarskiej do Lincu, mającą być później aż do Wiednia przedłużoną.

Oba kontraktujące rządy zakomunikują sobie wzajemnie, a to najdalej do końca roku 1852, rezultaty dochodzeń technicznych, w tej mierze zarządzić się mających, i w miarę takowych ułożą się bliżej względem punktu złączenia obu oddziałów kolei, względem terminu ukończenia i innych co do tego stosunków, jako i względem kolei wiążącej się z linią Salzburgską. Oba rządy każą dalej przedsięwziąć potrzebne dochodzenia przygotowawcze, co do zawiązania systemu kolei żelaznych bawarskich z ces. kr. kolejami żelaznemi w Czechach, by na podstawie takowych, przyprowadzić do skutku stosowne układy.

Przytem miejsce mieć będzie analogiczne zastosowanie zasad, w niniejszym traktacie położonych i przyjętych.

Artykuł 4.

Ces. austr. rząd obowięzuje się kolej żelazną Lombardzko-Wenecką dalej prowadzić z Werony aż do Botzen i takową do końca roku 1858 ukończyć, jakoż zarazem oświadcza, iż końcem zamierzonego połączenia punktów Botzen i Innsbruck przeprowadzi roboty w tej mierze już rozpoczęte.

Artykuł 5.

Bezpośrednie połączenie obustronnych kolei oddziałów nastąpić ma na granicy Solnogrodzkiej w Klesheim, na granicy tyrolskiej zaś po lewej ręce rz. Inn blisko Kiefersfelden.

Co się tycze samych wiążących punktów na granicach państw obu i połączenia obustronnych kolei w kierunku poziomym i prostopadłym, będą spólnie przez obustronne władze budownicze sporządzone plany udetaliowane, które najdalej do ostatniego Września 1852, obu rządom będą przedłożone do potwierdzenia.

Wystawienie mostu granicznego na rz. Saale, w Klesheim, obejmuje na siebie jeden z rządów kontraktujących wyłącznie, a to na podstawie późniejszej umowy za stosownem potrąceniem i zwróceniem w gotowiźnie kosztów, na drugi rząd spadających.

Artykuł 6.

Koleje na mocy niniejszego traktatu ustanowione, będą w obu państwach pod względem nabycia gruntów i budów kunsztownych już obecnie na podwójny kolei tór przygotowane, a to w ten sposób, iż drugi kolei tór, o ile ten nie miałby już przy rozpoczęciu regularnego ruchu być założonym, bez wszelkiej trudności położonym zostanie, skoroby się ukazała tego potrzeba z powodu wzrastającego na kolei obrotu. Orzeczenie atoliż w tym względzie, czy wzrost obrotu wymaga położenia toru drugiego, zostawione jest każdemu z rządów wyłącznie co do oddziałów kolei, w własnem terytoryum

Oesterreich ob der Enns zu führen, und zu diesem Ende sofort die nöthigen technischen Untersuchungen anzuordnen.

Die k. k. österreichische Regierung übernimmt dagegen die Verpflichtung, im unmittelbaren Anschlusse an obige Bahn eine Eisenbahn von der baierischen Gränze nach Linz herzustellen, welche später bis Wien verlängert werden soll.

Beide contrahirende Regierungen werden sich gegenseitig das Resultat ihrer diessfalls anzuordnenden technischen Erhebungen längstens bis zum Schlusse des Jahres 1852 mittheilen, und nach Massgabe derselben die nähere Vereinbarung über den Anschlusspunct beider Bahnabtheilungen, den Vollendungstermin und die sonstigen Verhältnisse derselben, sowie über eine Verbindungsbahn mit der Salzburger Linie treffen. Dieselben werden ferner die nöthigen Voruntersuchungen bezüglich einer Verbindung des baierischen Bahnsystemes mit den k. k. Eisenbahnen in Böhmen vornehmen lassen, und sodann hierüber die geeignete Vereinbarung treffen.

Hiebei sollen die durch gegenwärtigen Vertrag vereinbarten Grundsätze in analoge Anwendung kommen.

Artikel 4.

Die k. k. österreichische Regierung verpflichtet sich, die lombardisch-venetianische Eisenbahn von Verona nach Botzen fortzuführen und bis zum Schlusse des Jahres 1858 zu vollenden, sowie sie zugleich erklärt, die eingeleiteten Vorarbeiten zu der beabsichtigten Verbindung der Puncte Botzen und Innsbruck fortzusetzen.

Artikel 5.

Der unmittelbare Anschluss der beiderseitigen Bahnabtheilungen soll an der Gränze bei Salzburg zu Klesheim, an der tirolischen Gränze aber auf dem linken Innufer in der Nähe von Kiefersfelden stattfinden.

Ueber die wirklichen Verbindungspuncte an den beiderseitigen Landesgränzen und den Anschluss der beiderseitigen Bahnen in horizontaler wie verticaler Richtung werden gemeinschaftlich von den beiderseitigen Baubehörden detaillirte Entwürfe gefertiget, und der Genehmigung der beiden Regierungen längstens bis zum letzten September 1852 unterstellt werden.

Der Bau der Gränzbrücke über die Saale bei Klesheim wird nach einem später zu treffenden Uebereinkommen von der einen oder der anderen Regierung ausschliessend zur Ausführung gegen entsprechende Abrechnung und bare Rückvergütung des, die andere Regierung treffenden Kostenantheiles übernommen werden.

Artikel 6.

Die durch gegenwärtigen Vertrag festgestellten Bahnen werden in beiden Staaten in Bezug auf Grunderwerbungen und Kunstbauten sogleich für ein Doppelgeleise vorbereitet werden, so dass das zweite Geleise, soweit es nicht schon bei Eröffnung des regelmässigen Bahnbetriebes hergestellt seyn sollte, ohne Schwierigkeit gelegt werden kann, sobald der zunehmende Verkehr auf der Bahn solches erheischen wird. Die Entscheidung jedoch, ob die Zunahme des Verkehres die Legung eines zweiten Geleises erfordere, steht jeder der beiden Regierungen für die in ihrem Gebiete liegenden Bahnstrecken zu. Die Breite der

leżących. Szerokość kolei ustanawia się dla c. k. austryack. oddziałów kolei na 25 stóp miary wiedeńskiej, a dla król. bawarsk. oddziałów kolei na 4° 3′ 1″ 1‴ miary bawars.

Artykuł 7.

Przestrzeń szyn jednego a tego samego toru już dla wszystkich kolei żelaznych w obu państwach ustanowiona na 4 stopy 8½ cali miary angiels. (4′ 6″ 6‴ miary wiedeńskiej lub na 4′ 11″ 1‴ miary bawarskiej), przyjętą jest także i dla kolei wymienionych w art. 1 do 4.

Przestrzeń między jednym a drugim kolei torem, mierząc od wnętrznych toru kant, ustanowiono na c. k. kolejach austryackich na 6′ 7″ miary wiedeńs., przeto odpowiednio temu ma też takowa na kolejach król. bawarskich wynosić najmniej 1° 1′ 1″ 7‴ miary bawar., odległość zaś jednej kolei do drugiej we dworcach, przepisana dla c. k. kolei żelaznych austryackich na 10′ miary wied., będzie we dworcach król. bawarskich wynosić najmniej 1° 4′ 10″ miary baw.

Artykuł 8.

Oba rządy kontraktujące obowiązują się wzajemnie, wszelkie nad obustronnemi kolejami prowadzone mosty lub inne jakie budynki wystawić w wysokości najmniej na 16′ miary wiedeńskiej = 2° 5′ 4″ miary bawarskiej, biorąc od środka między torami kolei.

Artykuł 9.

Co się tycze siły użyć się mającej do wprowadzenia w ruch kolei żelaznych, w art, 1. do 4. wspomnionych, ustanowiono, iż do regularnej właściwej jazdy na kolejach żelaznych między obustronnemi państwami, użytemi być winny lokomotywy prowadzone za pomocą siły parowej z wyłączeniem siły koni, nie wyłączając przezto układu, stosownie do okoliczności na przyszłość w formie kontraktu zawrzeć się mającego, o użycie innej fizyczno-mechanicznej siły zamiast siły parowej.

Artykuł 10.

Co się tycze środków transportowych, mają takowe w ten sposób być zbudowane, ażeby bez przeszkody z kolei jednego państwa przechodzić mogły na kolej drugiego i do spólnego użycia sposobnemi były.

Artykuł 11.

Dla osiągnienia potrzebnej zgodności w stosunkach konstrukcyi kolei żelaznych obustronnych i przynależytości ich, winny władze i organa techniczne w tym względzie powołane, kommunikować sobie wzajemnie udetalizowane plany budowy co do dotyczących oddziałów kolei żelaznych, wraz z wszelkiemi odnoszącemi się do nich wykazami, a także i podczas budowy zostawać w ciągłych z sobą stycznościach.

Artykuł 12.

Król. rząd bawarski obowiązuje się przyspieszyć roboty tak dalece, żeby linie kolei żelaznej tak między Munichem a austryacką granicą przy Solnogrodzie, jak między Rosenheim a granicą austryacką przy Kufstein, do 1. Marca 1856 r. zupełnie mogły być ukończone, t. j. w stanie nieprzerwanej jazdy postawione i użyciu powszechnemu oddane.

Ces. król. rząd zaś austryacki, obowiązuje się linie kolei żelaznej między granicą przy Kleisheim a Solnogrodem, jakoteż między granicą przy Kufstein aż do Insbruku,

Bahn wird für die k. k. österreichischen Bahnstrecken zu 25 Schuh Wiener Mass, und für die k. baierischen Bahnstrecken zu 4° 3' 1'' 1''' baierisches Mass bestimmt.

Artikel 7.

Die in beiden Staaten für alle Eisenbahnen bereits festgestellte Spurweite von 4 Fuss 8½ Zoll englisches Mass (4' 6'' 6''' Wiener Mass oder 5' 11'' 1''' baierisches Mass) gilt auch für die in den Artikeln 1 bis 4 genannten Bahnen.

Die Entfernung zwischen einem Geleise und dem anderen auf die innere Geleiskante gemessen, ist für die k. k. österreichischen Eisenbahnstrecken auf 6' 7'' Wiener Mass festgesetzt, und soll auf den k. baierischen Bahnstrecken mindestens 1° 1' 1'' 7''' baierisches Mass, der Abstand von einer Bahn zur anderen in den Bahnhöfen, welcher für die k. k. österreichische Staatseisenbahn mit 10' Wiener Mass vorgeschrieben ist, auf den k. baierischen Bahnhöfen mindestens 1° 4' 10'' baierisches Mass betragen.

Artikel 8.

Die beiden contrahirenden Regierungen verpflichten sich gegenseitig, die über die beiderseitigen Eisenbahnstrecken wegführenden Brücken und sonstigen Ueberbauungen in einer Höhe von mindestens 16' Wiener Mass = 2° 5' 4'' baierisches Mass von der Mitte der Geleise an gerechnet herzustellen.

Artikel 9.

In Betreff der zum Betriebe auf den in den Artikeln 1 bis 4 benannten Bahnen anzuwendenden Zugkraft wird festgesetzt, dass für den eigentlichen regelmässigen Bahnbetrieb zwischen den beiderseitigen Staaten die Verwendung von Locomotiven mit Dampfkraft und mit Ausschluss der Pferdekraft stattfinden, hiedurch aber eine nach Befinden künftig vertragsmässig festzustellende Vereinbarung wegen Anwendung einer anderen physisch-mechanischen Kraft als der Dampfkraft, keineswegs ausgeschlossen seyn soll.

Artikel 10.

Bezüglich der Fahrbetriebsmittel soll die Gleichmässigkeit in der Weise hergestellt werden, dass dieselben ohne Hinderniss von der Bahn des einen Staates, auf die Bahn des anderen übergehen können, und sich zur gemeinschaftlichen Benützung eignen.

Artikel 11.

Zur Erzielung der nöthigen Uebereinstimmung in den Constructionsverhältnissen der beiderseitigen Eisenbahnen und ihres Zubehöres sollen die diessfalls berufenen Behörden und technischen Organe sich gegenseitig die detaillirten Baupläne über die betreffenden Bahnstrecken und sonstige hierauf bezügliche Nachweise mittheilen, auch während des Baues in stetem Benehmen mit einander bleiben.

Artikel 12.

Die k. baierische Regierung verpflichtet sich die Arbeiten dergestalt zu fördern, dass die Bahnlinien zwischen München und der österreichischen Gränze bei Salzburg, dann zwischen Rosenheim und der österreichischen Gränze bei Kufstein bis 1. März 1856 vollständig vollendet, d. h. in ununterbrochen befahrbaren Zustand versetzt, und dem Verkehre übergeben werden können.

Die k. k. österreichische Regierung verpflichtet sich, die Bahnlien zwischen der Gränze bei Klesheim und Salzburg, dann zwischen der Gränze bei Kufstein is Innsbruck zu glei-

pokończyć także do 1. Marca 1856 r., a zaś linie między Solnogrodem a Bruck nad rz. Mur do 1. Marca 1858 r.

Zastrzega się zresztą za obopolnem porozumieniem się, oznaczyć następnie nawet wcześniejszy do ukończenia czas.

Artykuł 13.

Dworzec w Solnogrodzie założyć się mający, będzie jedyną spólną stacyą przemiany dla czynności obustronnych administracyj od kolei żelaznych na linii Solnogrodzkiej, od którego to postanowienia na przyszłość jednostronnie już odstąpić nie można.

Artykuł 14.

Ces. król. rząd austryacki zostawia król. rządowi bawarskiemu używanie przestrzeni kolei między Solnogrodem aż do granicy krajowej, tudzież tych części wspomnianej stacyi przemiany (Art. 13), które uznano za potrzebne li tylko dla bawarskiej administracyi kolei.

Inne części tej stacyi przemiany, przeznaczone są do spólnego użycia obustronnych administracyj kolei, a zaś trzecia część zostawiona jest li tylko do wyłącznego użycia c. k. austryackiej administracyi kolei.

Artykuł 15.

Najwyższa w kraju władza a oraz sądownictwo i władza policyjna, tak w obrębie dworca kolejnego w Solnogrodzie, jakoteż na przestrzeni drogi kolejnej, między nim a granicą krajową położonej, pozostają zupełnie przy ces. król. rządzie państwa austryackiego.

Artykuł 16.

Wykonywanie zaś szczególnego nadzoru policyjnego tak nad koleją, jakoteż nad jej trybem, na przestrzeni kolei między dworcem kolejnym w Solnogrodzie a granicą krajową, tudzież na częściach dworca Solnogrodzkiego, pozostawionych do wyłącznego użycia rządu król. bawarskiego, przysłużać będzie rządowi królewsko-bawarskiemu, którego organom równie te same przyznaje się prawa, jakie w tej mierze wedle ustaw austryackich, albo już są, albo jeszcze na przyszłość będą przyznane administracyom ces. król. kolei żelaznych austryackich.

Ces. król. rząd austryacki postanawia, ażeby organa jego, w miarę istniejących ku temu prawnych przepisów, potrzebną dawały pomoc królewsko-bawarskiej administracyi przy wykonywaniu nadzoru policyjnego tak co do kolei jak co do jej trybu naprzeciw tym, którzy z kolei użytek robią, lub innym jakim sposobem z zakładem kolejnym w styczność wchodzą.

Artykuł 17.

Mianowanie i zobowiązywanie urzędników i sług, nietylko do własnej służby król. bawarskiej administracyi na placu stacyi w Solnogrodzie potrzebnych, lecz i do nadzorowania i utrzymywania w należytym stanie przekazanej przestrzeni kolejnej, jako i do wykonywania specyalnej policyi nad koleją przeznaczonych, przystoi wyłącznie właściwym władzom król. bawarskim.

Całe personale bawarskie, podlega zresztą podczas pobytu swego na ces. król. austryackiem terytoryum, austryackim ustawom i zarządzeniom policyjnym.

cher Zeit, jene aber zwischen Salzburg und Bruck an der Mur bis 1. März 1858 in gleicher Weise zu vollenden.

Es wird übrigens vorbehalten, im gemeinschaftlichen Einverständnisse nachträglich auch einen früheren Zeitpunct für die Vollendung festzusetzen.

Artikel 13.

Der zu Salzburg zu errichtende Bahnhof wird als alleinige und gemeinsame Wechselstation für den Eisenbahnbetrieb der Bahnverwaltungen beider Staaten auf der Salzburger Linie bestimmt, von welcher Bestimmung auch in der Zukunft einseitig nicht abgegangen werden darf.

Artikel 14.

Die k. k. österreichische Regierung überlässt der k. baierischen Regierung die Benützung der Bahnstrecke von Salzburg bis zur Landesgränze und derjenigen Theile der erwähnten Wechselstation (Artikel 13), welche bloss für die k. baierische Bahnverwaltung nothwendig erkannt werden.

Andere Theile dieser Wechselstation werden zum gemeinschaftlichen Gebrauche der beiderseitigen Bahnverwaltungen bestimmt werden, sowie ein dritter Theil zum ausschliessenden Gebrauche der k. k. österreichischen Bahnverwaltung verbleiben wird.

Artikel 15.

Die volle Landeshoheit sammt der Ausübung der Justiz- und Polizeigewalt im Bereiche des Bahnhofes zu Salzburg, sowie auf der zwischen demselben und der Landesgränze gelegenen Bahnstrecke, verbleibt der k. k. österreichischen Staatsregierung.

Artikel 16.

Die Ausübung der besonderen Bahn- und betriebspolizeilichen Aufsicht auf der Bahnstrecke zwischen dem Bahnhofe zu Salzburg und der Landesgränze, dann auf den der k. baierischen Regierung zur ausschliessenden Benützung überlassenen Theilen des salzburgischen Bahnhofes, soll der k. baierischen Regierung zustehen, und es sollen den Organen derselben diejenigen Befugnisse, welche diessfalls nach österreichischen Gesetzen den Betriebsverwaltungen der k. k. österreichischen Staatseisenbahnen eingeräumt sind, oder künftig eingeräumt werden, gleicher Gestalt zukommen.

Die k. k. österreichische Regierung wird die Verfügung treffen, dass durch ihre Organe der k. baierischen Betriebsverwaltung bei Handhabung der Bahn- und betriebspolizeilichen Aufsicht gegenüber denjenigen, welche von der Bahn Gebrauch machen, oder sonst mit der Bahnanstalt in Beziehung treten, nach Massgabe der diessfalls bestehenden gesetzlichen Vorschriften die nöthige Unterstützung geleistet werde.

Artikel 17.

Die Ernennung und Verpflichtung der für die Beaufsichtigung und Unterhaltung der Bahnstrecke und für die Handhabung der speciellen Bahnpolizeiaufsicht bestimmten, sowie der für den Dienst der k. baierischen Verwaltung auf dem Stationsplatze zu Salzburg erforderlichen Beamten und Diener, steht ausschliesslich den competenten baierischen Behörden zu.

Das gesammte baierische Personale ist übrigens während seines Aufenthaltes auf k. k. österreichischem Territorium den österreichischen Gesetzen und Polizeianordnungen unterworfen.

Co się tycze aresztowania urzędników bawarskich przy kolejach żelaznych, telegrafach i poczcie, na austryackiem terytoryum, stosownie do konwencyi ustanowionych, moc ma postępowanie przepisane rozporządzeniem c. k. austryackiego ministerstwa sprawiedliwości z dnia 18. Grudnia 1850. N. 472 powszechnego dziennika praw państwa dla cesarstwa austryackiego z roku 1850.

Rządy ces. król. austryacki i królews. bawarski, przyrzekają sobie wzajemnie, iż z wiedzą swą do pełnienia służby, jaka miejsce ma stosownie do zawartego układu w terytoryum innego państwa, ani też do roboty nie będą używać takich urzędników, sług i robotników, którzy prawomocnie osądzeni zostali dla grubych zbrodni lub wykroczeń, dla przemytnictwa albo dla ciężkich przestępstw dochodowych, występujących przeciw przepisom co do obrotu handlowego. Władzę, dotyczącą służby i dyscypliny nad personale tak urzędowem, jak służbowem jednego z państw kontraktujących, w terytoryum drugiego, stosownie do konwencyi ustacyonowanem, wykonują li tylko właściwe zwierzchności. —

Artykuł 18.

Służbowy stosunek obustronnych urzędników, na stacyi przemiany w Solnogrodzie urzędujących, jest koordynowany, a styczności służbowe między nimi, odbywają się drogą bezpośredniej komunikacyi w ten sam sposób, jak między równymi władzami kraju własnego.

Artykuł 19.

Oba rządy takie zaprowadzą urządzenia, na mocy których nietylko nie będą podlegać specyalnemu postępowaniu paszportowo-policyjnemu urzędnicy i słudzy, ubiorem służbowym lub certyfikatem urzędowem legitymujący się, a wedle postanowień niniejszej konwencyi w służbie jednej lub drugiej administracyi rządowej, przestępujący granicę krajową przy Klesheim, lecz owszem wszystkim obustronnym urzędnikom jednej jak drugiej z wymienionych w niniejszej konwencyi gałęzi administracyjnych, każdego czasu wolny zostawia się wstęp i występ przez rzeczoną granicę krajową, a to już na samej podstawie urzędowego wykazania własności służbowej, nie wiążąc ich do wylegitymowania się paszportami, wizą ambasadorstwa opatrzonemi lub innemi wykazami, wedle przepisów paszportowych wymaganemi.

Artykuł 20.

Dla przedmiotów, do urządzenia różnych lokalności urzędowych tak dworca kolejnego w Solnogrodzie, jak na przestrzeni kolejnej ztąd aż do granicy krajowej, ze strony rządu bawarskiego dostarczyć się mających, niemniej też dla wszystkich przedmiotów, potrzebnych do trybu kolei żelaznej i do służby tegoż się tyczącej, mianowicie także dla sprzętów i dla materyałów, służących do utrzymanio tak kolei żelaznej wraz z przynależytościami, jakoteż środków trybu onejże, nareszcie dla efektów przesiedlenia, należących do urzędników, wewnątrz państwa austryackiego ustacyonować się mających, — zapewnia ces. król. rząd austryacki wolność od cła tak przy wprowadzeniu ich jak wyprowadzeniu za przedłożeniem specyfikacyj i certyfikatów ze strony administracyi bawarskiej, oraz za przestrzeganiem warunków, dla wyłącznego bezpłatnego wprowadzenia przedmiotów w Austryi przepisanych.

Równe uwzględnienie zachowa też i rząd król. bawarski, nietylko co do urządzenia ces. król. urzędu przekazawczego i odstawczego, ustanowić się mającego na stacyi ba-

Bei der Verhaftnahme der conventionsmässig auf österreichischem Gebiete aufgestellten baierischen Eisenbahn-Betriebs-, Telegraphen- und Postbeamten hat das mit Verordnung des k. k. österreichischen Justizministeriums vom 18. December 1850 (Nr. 472 des allgemeinen Reichs-Gesetz- und Regierungsblattes für das Kaiserthum Oesterreich vom Jahre 1850) vorgezeichnete Verfahren gleichmässig in Anwendung zu kommen.

Die k. k. österreichische und k. baierische Staatsregierung leisten sich gegenseitig die Zusage, für den, der getroffenen Vereinbarung gemäss, innerhalb des anderseitigen Staatsgebietes stattfindenden Dienst solche Beamte, Diener und Arbeiter, welche wegen gemeiner Verbrechen oder Vergehen, wegen Schleichhandels oder schwerer Gefällsübertretungen gegen die Vorschriften über den Verkehr rechtskräftig verurtheilt worden sind, zum Dienste beziehungsweise zur Arbeit wissentlich nicht zu verwenden.

Ueber das im Gebiete des einen der contrahirenden Staaten conventionsmässig stationirte Amts- und Dienstpersonale des anderen Staates üben die zuständigen Behörden des letzteren die Dienst- und Disciplinargewalt ausschliessend aus.

Artikel 18.

Das dienstliche Verhältniss der beiderseitigen, auf der Wechselstation zu Salzburg in Thätigkeit tretenden Beamten zu einander ist ein coordinirtes, und es soll der Dienstesverkehr zwischen denselben im Wege unmittelbarer Communication in der Art stattfinden, wie solche zwischen den gleichen Behörden des eigenen Landes geschieht.

Artikel 19.

Beide Regierungen werden Veranstaltungen treffen, dass nicht nur die nach den Bestimmungen dieser Uebereinkunft im Dienste der einen oder der anderen Verwaltung die Landesgränze bei Klesheim überschreitenden durch Dienstkleidung oder ämtliches Certificat legitimirten Beamten und Diener dem speciellen passpolizeilichen Verfahren nicht unterworfen seien, sondern dass auch allen beiderseitigen Beamten des einen oder des anderen der in gegenwärtiger Convention berührten Verwaltungszweige zu jeder Zeit der freie Ein- und Austritt über die gedachte Landesgränze, ohne solche an die Legitimation durch gesandtschaftlich visirte Pässe oder andere nach Passvorschriften erforderliche Ausweise zu binden, vielmehr schon auf Grund einer ämtlichen Bescheinigung der Diensteseigenschaft gestattet sei.

Artikel 20.

Den zur Ausrüstung der verschiedenen Amtslocalitäten des Salzburger Bahnhofes und der Bahnstrecke von da bis zur Landesgränze baierischer Seits zu beschaffenden, nicht minder allen zum Eisenbahnbetriebe und Betriebsdienste nöthigen Gegenständen, insbesondere auch den zur Unterhaltung der Bahn und ihres Zubehörs, ingleichen der Betriebsmittel, erforderlichen Geräthe und Materialien, endlich den Uebersiedlungseffecten der innerhalb des österreichischen Staatsgebietes zu stationirenden Beamten, wird von der k. k. österreichischen Regierung die Zollfreiheit bei der Ein- und Wiederausfuhr gegen Beibringung von Specificationen und Certificaten der baierischen Eisenbahn-Verwaltung, sowie gegen Beobachtung der für den ausnahmsweisen zollfreien Bezug von Gegenständen in Oesterreich vorgezeichneten Bedingungen zugesichert.

Die gleiche Begünstigung räumt anderer Seits die k. baierische Regierung rücksichtlich der Ausrüstung des in einer der Gränze nahen baierischen Station zu errichtenden k.k.

warskiej blisko granicy, ale i dla efektów przesiedlenia ces. król. urzędników i ustanowionych austryackich, mających być w bawarskiem państwie ustacyonowanymi.

Artykuł 21.

Ces. król. austryackiej straży finansowej, tudzież ces. król. żandarmeryi i innym jako takim legitymującym się organom finansowym i policyjnym, dozwolone jest obchodzenie i przejście przez tę część kolei żelaznej austryackiej, która zostaje co do jej trybu pod zarządem król. bawarskim.

Obchodzenie (zwiedzanie kolei) miejsce ma za zapowiedzeniem u posterunków, do doglądania kolei na tej przestrzeni ustacyonowanych,— wyjąwszy jedynie przypadek, gdzieby przewłoka służbie zagrażała.

Artykuł 22.

Dworzec w Kufstein, ustanawia się dla obustronnych administracyj kolei żelaznych, za jedyną i spólną przemiany stacyę na linii kolei żelaznej z Rosenheim do Insbruku; ces. król. rząd austryacki zostawia król. bawarskiemu rządowi używanie części kolei żelaznej od Kufstein aż do granicy krajowej przy Kiefersfelden, tudzież tych części stacyi przemiany w Kufstein, które będą uznane za potrzebne li tylko dla król. bawar. administracyi, a co się tycze tych części stacyi przemiany, które potrzebne będą obusronnym administracyom, miejsce mieć będzie spólne użycie.

Wszelkie postanowienia, zarządzone względem stosunków tak dworca w Solnogrodzie, jak części kolei ztamtąd aż do granicy krajowej w Klesheim (Art. 13—21), stosują się także i do dworca w Kufstein, tudzież do części kolei od Kufstein aż do granicy.

Rozdział drugi.

WYSTAWIENIE BUDOWY W STANIE NALEŻYTYM, ODDANIE, UŻYCIE, OPĘDZENIE KOSZTÓW I UPROCENTOWANIE. UTRZYMANIE.

Artykuł 23.

Ces. król. rząd austryacki, przeprowadzi własnym kosztem całą budowę kolei żelei żelaznej między granicą krajową przy Klesheim a placem stacyi w Solnogrodzie, a to w stanie zupełnie do użycia zdatnym, i w ten sposób, iż co się tycze sposobu wykonania onej budowy, między rzeczoną przestrzenią a bawarskiemi liniami kolejnemi w Art. 1. wspomnionemi, zachowana będzie zgodność potrzebna w obrocie przechodowym.

Artykuł 24.

Ces. król. rząd austryacki każe stosownie do wniosków, ze strony król. bawars. rządu w tej mierze nastąpić mających, dać stacyi przemiany w Solnogrodzie własnym kosztem wystawić się mającej, tę objętość i takie urządzenie, jakiego potrzeba, aby przejście obrotu i wczesne wyręczanie się w trybie kolejnym było zapewnione, i oraz odpowiadało potrzebom obustronnych gałęzi administracyjnych.

Program budowli, przedłożyć się mający, zawiera bliższe potrzebne tu postanowienia.

Anweisungs- und Stellungsamtes und bezüglich der Uebersiedlungseffecten der im baierischen Gebiete zu stationirenden k. k. österreichischen Beamten und Angestellten ein.

Artikel 21.

Der k. k. österreichischen Finanzwache, sowie der k. k. österreichischen Gensd'armerie und anderen als solche sich legitimirenden Finanz- und Polizeiorganen ist, wo und so oft es der Dienst erfordert, das Ueberschreiten und Begehen der im Betriebe der baierischen Verwaltung befindlichen österreichischen Eisenbahnstrecke zu gestatten. Das Begehen hat, den Fall einer aus dem Verzuge entspringenden Dienstesgefährdung ausgenommen, unter Ansage bei dem auf der Strecke stationirten Bahnaufsichtsposten zu geschehen.

Artikel 22.

Auf der Bahnlinie von Rosenheim nach Innsbruck wird der Bahnhof zu Kufstein als alleinige und gemeinsame Wechselstation für den Eisenbahnbetrieb der Bahnverwaltungen beider Staaten bestimmt, und es überlässt die k. k. österreichische der k. baierischen Regierung die Benutzung der Bahnstrecke von Kufstein bis zur Landesgränze bei Kiefersfelden und derjenigen Theile der Wechselstation Kufstein, welche bloss für die k. baierische Bahnverwaltung nothwendig erkannt werden, sowie rücksichtlich derjenigen Theile dieser Wechselstation, welche für die beiderseitigen Verwaltungen nothwendig werden, die gemeinschaftliche Benützung einzutreten hat.

Alle Bestimmungen, welche rücksichtlich der Verhältnisse des Bahnhofes in Salzburg, und der Bahnstrecke von dort an die Landesgränze bei Klesheim getroffen sind (Artikel 13—21), finden auf den Bahnhof in Kufstein, und auf die Bahnstrecke von Kufstein an die Landesgränze gleichmässige Anwendung.

II. Abschnitt.

Bauliche Herstellung, Uebergabe, Benützung, Kostenbestreitung und Verzinsung, Erhaltung.

Artikel 23.

Die k. k. österreichische Regierung wird die bauliche Herstellung und Vollendung der Eisenbahnstrecke zwischen der Landesgränze bei Klesheim und dem Stationsplatze bei Salzburg auf ihre Kosten im vollkommen brauchbaren Zustande und dergestalt bewerkstelligen lassen, dass in Ansehung der Art und Weise der Ausführung zwischen der gedachten Strecke und den baierischen im Artikel 1 erwähnten Bahnlinien die für den durchgehenden Verkehr nöthige Uebereinstimmung stattfindet.

Artikel 24.

Die k. k. österreichische Regierung wird der auf ihre Kosten herzustellenden Wechselstation Salzburg in Uebereinstimmung mit den diessfalls zu gewärtigenden Anträgen der k. baierischen Regierung denjenigen Umfang, und diejenige Einrichtung geben lassen, welche nöthig erscheinen, um den Uebergang des Verkehres und das rechtzeitige Ineinandergreifen des Betriebes zu sichern, und den Bedürfnissen der beiderseits betheiligten Verwaltungszweige zu genügen.

Ein aufzustellendes Bauprogramm wird die nöthigen näheren Bestimmungen enthalten.

Artykuł 25.

Król. bawarski rząd przyrzeka, iż ze swej strony, z tytułu właściwych urządzeń król. bawarskiej administracyi trybu kolejnego, dalej z tytułu jak najściślejszego ograniczenia miejscowości, przeznaczonych do wyłącznego użycia król. bawarskiego rządu w Solnogrodzie, a ogólnie li tylko dla dobra służby bawarskiej, obciążać nie będzie rządu austryackiego większemi kosztami, co się tycze budów i urządzeń, na stacyi przemiany w Solnogrodzie zaprowadzić się mających, jak tylko, o ile tego rzeczywista żąda potrzeba, ku przeprowadzeniu regularnego trybu kolejnego.

Artykuł 26.

Trakt kolei żelaznej z Solnogrodu aż do granicy krajowej przy Klesheim, odda ces. król. administracya austryacka król. bawarskiej administracyi w stanie do jazdy zupełnie zdolnym, w terminie dla ukończenia kolei żelaznej monachijsko-solnogrodzkiej, na mocy art. 12. zakreślonym.

Wszelkie pisma i rysunki, odnoszące się do ustanowienia szczególnych stosunków prawnych, zachodzących między tym traktem kolei żelaznej, a przyległemi posiadłościami gruntowemi, tudzież oświetlające tak względem praw i obowiązków, naprzeciw graniczącym istniejących, jakoteż względem biega samej granicy, winny być udzielone bawarskiemu rządowi w wyciągu lub w kopii.

Artykuł 27.

Oba wysokie kontraktujące rządy, udzielą komisyi, z technicznych urzędników złożyć się mającej, stosowne polecenie i pełnomocnictwo ku temu, aby takowa nim jeszcze rozpoczęty zostanie regularny ruch kolei, przekonała sią o stanie oddać się mającego traktu kolejnego wraz z przynależytościami jego, tudzież o stanie części dotyczących na stacyi przemiany, równie jak i o tem, czy zachodzą pochyby i wady, któreby usunąć miał rząd austryacki.

Od chwili oddania przestrzeni kolejnej, wraz z jej przynależytościami i częściami dotyczącemi na stacyi przemiany, bierze na się rząd król. bawarski wszelkie obowiązki użytkującego *(usufructuarii)* tak co się tycze dalszego utrzymania tego traktu i dotyczących go części stacyi przemiany, jakoteż wszelkich innych stosunków prawnych — o ile postanowienia traktatu niniejszego nie zawierają zmian w tej mierze zachodzących.

Artykuł 28.

Obowiązki, wynikające z ostatecznego odebrania, uskutecznić się mającego najmniej w cztery tygodnie przed rozpoczęciem regularnej jazdy kolejnej, nie rozciągają się do tych pretensyj, przez trzecie osoby z istnienia kolei wytoczonych, których początek odnosi się po za czas odebrania, albo które zasadzają się na sposobie i rodzaju tak planu założenia jak wystawienia kolei.

Artykuł 29.

Król. bawarski rząd obowiązuje się, iż nie będzie odstępować bez porozumienia się z ces. król. rządem austryackim od budynków i urządzeń dworca kolejnego, założonych ze strony Austryi dla wyłącznego użytku jego.

Artikel 25.

Die k. baierische Regierung verspricht, sie werde aus dem Titel eigenthümlicher Einrichtungen der k. baierischen Betriebsverwaltung, ferner aus dem Titel der möglichsten Abgränzung der zum ausschliesslichen Gebrauche der k. baierischen Verwaltung bestimmten Räume zu Salzburg, und überhaupt bloss wegen des k. baierischen Dienstes die k. k. österreichische Regierung rücksichtlich der baulichen Herstellungen und Einrichtungen auf der Wechselstation Salzburg zu keinem grösseren Bauaufwande veranlassen, als zur Durchführung eines regelmässigen Betriebes in der Wechselstation wirklich nothwendig ist.

Artikel 26.

Die Eisenbahnstrecke von Salzburg bis zur Landesgränze bei Klesheim wird der k. baierischen von k. k. österreichischer Verwaltung bis zu dem im Artikel 12 für die Vollendung der München-Salzburger Eisenbahn bestimmten Termine in vollkommen betriebsfähigem Zustande übergeben werden.

Die über die Feststellung der zwischen dieser Bahnstrecke und dem anliegenden Grundbesitze allfällig bestehenden besonderen Rechtsverhältnisse, und über sonstige, den Anrainern (Adjacenten) gegenüber bestehenden Rechten und Verbindlichkeiten, sowie über den Gränzzug Auskunft gebende Schriften und Zeichnungen, sollen in Auszug oder Copie der k. baierischen Regierung mitgetheilt werden.

Artikel 27.

Eine von den beiden hohen contrahirenden Regierungen dazu beauftragte und bevollmächtigte, aus technischen Beamten gebildete Commission wird noch vor Eröffnung des regelmässigen Bahnbetriebes sich von dem Zustande der zu übergebenden Bahnstrecke und Zubehör, dann der bezüglichen Theile der Wechselstation, sowie davon die Ueberzeugung verschaffen, ob etwa vorhandene Mängel und Gebrechen noch österreichischer Seits zu beheben wären.

Von dem Momente der Ueberlassung der Bahnstrecke sammt Zugehör und der bezüglichen Theile der Wechselstation angefangen, tritt die k. baierische Regierung bezüglich der ferneren Unterhaltung dieser Strecke und der bezüglichen Theile der Wechselstation, sowie aller sonstigen Rechtsverhältnisse — soweit nicht etwa die Bestimmungen des gegenwärtigen Vertrages eine Abänderung enthalten, in alle Verpflichtungen eines Nutzniessers (usufructuars) *ein.*

Artikel 28.

Die aus der mindestens vier Wochen vor der Eröffnung des regelmässigen Betriebes zu bewirkenden definitiven Uebernahme entspringenden Verbindlichkeiten erstrecken sich nicht auf solche aus dem Bestehen der Bahn hergeleitete Ansprüche Dritter, deren Urprung hinter den Zeitpunct der Uebernahme zurückfällt, oder welche in der Art und Weise der Anlage und Ausführung der Bahn begründet sind.

Artikel 29.

Die k. baierische Regierung macht sich verbindlich, ohne Einverständniss der k. k. österreichischen Regierung sich der ausschliesslich nur für ihren Gebrauch von Seite Oesterreichs hergestellten Gebäude und Bahnhofeinrichtungen nicht entschlagen zu wollen.

Artykuł 30.

Co się tycze spólnego użycia przeznaczonych na spólną służbę budynków i ich części, kolei i innych zakładów dworca na stacyi przemiany w Solnogrodzie, mają obustronne administracye równe prawa.

Bliższe postanowienia co do tego i inne ograniczenia, jakieby się potrzebnemi ukazały, zawierać ma porządek dworca kolejnego, mający być ustanowionym przez zarząd administracyjny austryacki, za porozumieniem się z zarządem bawarskim.

Artykuł 31.

Król. bawarski rząd obowiązuje się płacić ces. król. rządowi austryackiemu prowizye po dwa od sta od całego kapitału (art. 23 i 24), łożonego na wybudowanie tak przestrzeni między Solnogrodem a granicą krajową, odstąpić się mającej pierwszemu rządowi wraz z jej przynależytościami, jakoteż części dworca kolejnego solnogrodzkiego, mających być przeznaczonemi li tylko do wyłącznego użycia bawarskiego.

Tak samo opłacać ma król. bawarski rząd prowizye po dwa od sta od jednej trzeciej tej summy kapitałowej, której potrzeba będzie do założenia części stacyi przemiany, do spólnego użycia potrzebnych.

Co się tycze założenia części dworca kolejnego w Solnogrodzie do wyłącznego użycia ces. król. austryackiej administracyi kolejnej przeznaczonych, zostaje król. bawarski rząd od wszelkiej opłaty zupełnie wolny. —

Artykuł 32.

Nakład ogólny, od którego opłacane być mają prowizye wedle postanowień powyższego art. 31, będzie rządowi król. bawarskiemu w należyty sposób przedłożony i do bliższego rozpoznania kosztów budowy udzielony.

Uprocentowanie kapitału, łożonego na przestrzeń kolejną między Solnogrodem a granicą krajową, nastąpić ma od dnia oddania tejże do użycia administracyi król. bawarskiej, uprocentowanie zaś nakładu, opędzonego na założenie dworca kolejnego w Solnogrodzie, dzieje się z dniem spólnego objęcia jego ze strony król. bawarskiej administracyi.

Opłacenie prowizyi ze strony rządu król. bawarskiego do kas rządu ces. król. austryackiego, nastąpić ma w terminach zapadłych półrocznych, a to w monecie brzęczącej srebrnej konwencyjnej, według summy, na tę walutę zredukowanej, przyczem 1 zł. monety konwencyjnej, za równy ma być uważany 1 zł. 12 kr. monety reńskiej.

Artykuł 33.

Od obowiązku płacenia procentów, król. bawarski rząd uchylić się nie może, niemniej też i od przedmiotów kolei i dworca kolejnego (art. 29), jemu do wyłącznego użycia pozostawionych.

Umówiona obecnie wysokość opłacania procentów (art. 36), ustanawia się uprzednio na lat pięć od rozpoczęcia onegoż. Jeżeli w rok po upływie tegoż czasu, nie nastąpi w tej mierze inne dalsze porozumienie, zostaje powyższe postanowienie, dotyczące wysokości opłaty prowizyi na dalszy niepewny czas jeszcze w swej mocy, a nadto aż do sześciu miesięcy po wypowiedzeniu, nastąpionym z tej lub owej strony.

Artikel 30.

In Ansehung der Mitbenützung der für den gemeinschaftlichen Dienst bestimmten Gebäude und Gebäudetheile, Geleise und sonstigen Bahnhofanlagen auf der Wechselstation Salzburg, sind die beiderseitigen Betriebsverwaltungen gleichberechtiget.

Die näheren Bestimmungen hierüber und etwa nöthigen Einschränkungen hat die von der österreichischen nach Einvernehmung mit der baierischen Verwaltung aufzustellende Bahnhofordnung zu enthalten.

Artikel 31.

Die k. baierische Regierung verpflichtet sich, der k. k. österreichischen Regierung das auf die an die erstere zu überlassende Bahnstrecke von Salzburg bis zur Landesgränze sammt Zubehör und auf die zur ausschliesslichen baierischen Benützung einzuräumenden Theile des salzburgischen Bahnhofes aufgewendete Baucapital (Art. 23 und 24) in seiner ganzen Höhe mit zwei vom Hundert zu verzinsen.

Dieselbe Verzinsung zu zwei vom Hundert hat die k. baierische Regierung von einem Drittheile derjenigen Capitalssumme zu leisten, welche für die Herstellung der zur gemeinschaftlichen Benützung der beiden Bahnverwaltungen bestimmten Theile der Wechselstation erforderlich wird.

Rücksichtlich der Herstellung der nur zum ausschliesslichen Gebrauche der k. k. österreichischen Bahnverwaltung bestimmten Theile des Bahnhofes zu Salzburg bleibt die k. baierische Regierung von jeder Bezahlung ganz frei.

Artikel 32.

Der nach den Bestimmungen des vorstehenden Artikels 31 zu verzinsende Gesammtaufwand ist der k. baierischen Regierung in angemessener Art darzulegen, und zur näheren Prüfung der Bausummen mitzutheilen.

Die Verzinsung des auf die Bahnstrecke zwischen Salzburg und der Landesgränze aufgewendeten Capitales hat vom Tage der Uebergabe derselben an die k. baierische Verwaltung, diejenige des für die Anlage des Bahnhofes zu Salzburg bestrittenen Aufwandes aber vom Tage der erfolgten Mitübernahme der letzteren Seitens der k. baierischen Verwaltung an einzutreten.

Die Verzinsung hat von der k. baierischen an die k. k. österreichische Regierung in halbjährigen verfallenen (decursiven) Zahlungsterminen und zwar in conventionsmässig ausgeprägter Silbermünze nach der auf diese Währung gebrachten Summe zu geschehen, wobei der Gulden Conv. Münze zu 1 fl. 12 kr. rheinisch anzunehmen ist.

Artikel 33.

Dieser Verzinsung überhaupt wird sich die k. baierische Regierung eben so wenig, als der ihr zum ausschliesslichen Gebrauche überlassenen Bahn- und Bahnhofobjecte (Artikel 29) entschlagen.

Die dermal vereinbarte Höhe der Verzinsung (Art. 31) aber wird vorläufig auf fünf Jahre vom Zeitpuncte des Eintretens derselben festgestellt.

Erfolgt Ein Jahr vor Ablauf dieser Periode keine weitere Verständigung, so soll die obige Bestimmung über die Höhe der Verzinsung auch fernerhin auf unbestimmte Zeit bis sechs Monate nach der von der einen oder anderen Seite erfolgten Kündigung gelten.

Artykuł 34.

Król. bawarski rząd bierze na siebie i opędza zaopatrzenie budynków potrzebnemi przedmiotami, jakoto narzędziami, sprzętami ekspedycyjnemi i domowemi rodzaju wszelkiego, nie stanowiącemi przedmiotów wnitowanych, gwoźdźmi przybitych i wmurowanych, a przeto nie należącemi do inwentarza w myśl niniejszej konwencyi, a to nietylko zaopatrzenie budynków na przestrzeni kolei, położonej między granicą krajową a Solnogrodem, lecz też i budynków, na samym placu stacyi w Solnogrodzie znajdujących się, do wyłącznego użycia król. bawarskiej administracyi przeznaczonych. Przeciwnie zaś ma na sobie ces. król. rząd austryacki obowiązek takiego samego wyekwipowania wszzystkich budynków i lokałów na stacyi solnogrodzkiej znajdujących się, a do spólnego użycia przeznaczonych. Nakład tu potrzebny, będzie do kapitału założenia budowy dorachowany i stosownie do konwencyi uprocentowany.

Artykuł 35.

Co się tycze budów uzupełniających i wystawień późniejszych, które dotyczą stacyi przemiany w Solnogrodzie, a które w programie budowy, mającym być obustronnie ustanowionym, oświadczone zostaną jako części fundamentalnego planu dworca kolejnego, lub też które później obustronnie będą uznane jako stosowne rozprzestrzenienia lub uzupełnienia programu i planu, ustanowionego drogą konwencyi, wejdzie w zastosowanie do nich wszystko co tylko ustanawia niniejsza konwencya względem pierwotnego założenia i wystawienia.

Późniejsze założenia, czy to na tej, czy na owej stronie, mogą w ogólności o tyle tylko być przypuszczone, o ile takowe nie stoją na przeszkodzie ani wolnemu ruchowi, ani interesom administracyi strony drugiej.

Artykuł 36.

Co do tych późniejszych założeń na przekazanej przestrzeni kolei, idącej od Solnogrodu aż do granicy krajowej, które jako uzupełnienia na mocy rozporządzenia lub uchwalenia właściwych władz ces. król. austryackich mają być zaprowadzone, — winien ces. król. rząd austryacki zastąpić rząd król. bawarski.

Jeżeli takowe założenia stanowią przyrostek do zakładu kolejnego, natenczas koszta onych także do kapitału na budowę łożonego, mają być dorachowane i drogą konwencyi uprocentowane.

Artykuł 37.

Poboczne jakie użytkowania z przestrzeni kolei między granicą krajową a placem stacyi Solnogrodzkiej należą do król. bawarskiej administracyi. Poboczne użytkowania z samego placu stacyi solnogrodzkiej, należą wyłącznie do administracyi austryackiej.

Artykuł 38.

Utrzymanie tak części dworca kolejnego, li tylko do wyłącznego użycia królews. bawarskiej administracyi przeznaczonych, jakoteż części kolei idącej od Solnogrodu aż do granicy krajowej, wraz z przynależytościami, obowiązkiem jest wedle wyżej oznaczonej (art. 27) zasady, jedynie rządu król. bawarskiego.

Koszta utrzymania części dworca kolejnego, przeznaczonych do spólnego użycia obu administracyj kolejnych, ponosi rząd ces. król. austryacki w dwóch trzecich, rząd zaś król. bawarski w jednej trzeciej.

Utrzymanie części dworca kolejnego, przeznaczonych wyłącznie tylko do użycia przez austryacką administracyę, opędza też tylko ces. król. rząd austryacki.

Artikel 34.

Die Ausrüstung sowohl der auf der Bahnstrecke von der Landesgränze bis Salzburg gelegenen, als auch der auf dem Stationsplatze zu Salzburg selbst befindlichen, für den ausschliesslichen Gebrauch der k. baierischen Verwaltung bestimmten Gebäude mit den nöthigen nicht niet-, nagel- und mauerfesten, somit zum Inventar im Sinne dieser Convention nicht zu rechnenden Gegenständen an Werkzeugen, Expeditions- und Hausgeräthen aller Art, hat die k. baierische Regierung zu übernehmen und zu bestreiten. Dagegen liegt die gleiche Ausrüstung aller im gemeinschaftlichen Gebrauche befindlichen Gebäude und Räume des Salzburger Stationsplatzes der k. k. österreichischen Regierung ob. Der dazu erforderliche Aufwand wird dem Anlagecapitale zugerechnet, und vertragsmässig verzinset.

Artikel 35.

In Ansehung von Ergänzungsbauten und späteren Herstellungen, welche die Wechselstation zu Salzburg betreffen, und schon in dem beiderseits festzustellenden Bauprogramme als Theile dieses Bahnhofsgrundplanes erklärt werden, oder welche nachträglich als angemessene Erweiterungen oder Vervollständigungen des übereinkünftlich festgestellten Programmes und Planes sollten anerkannt werden, findet alles dasjenige Anwendung, was bezüglich der ursprünglichen Anlage und Ausführung in gegenwärtiger Convention bestimmt worden ist.

Nachträgliche Herstellungen sind auf der einen, wie auf der anderen Seite überhaupt nur in so weit zulässig, als dadurch der freien Bewegung und den Interessen der anderseitigen Betriebsverwaltung kein Eintrag geschieht.

Artikel 36.

Hinsichtlich derjenigen nachträglichen Herstellungen an der überwiesenen Bahnstrecke von Salzburg bis zur Landesgränze, welche als deren Ergänzungen auf Anordnung oder nach Entscheidung der zuständigen k. k. österreichischen Behörden auszuführen seyn sollten, hat die k. k. österreichische die k. baierische Regierung zu vertreten.

Bilden diese Herstellungen einen Zuwachs der Bahnanlage, so sind deren Kosten ebenfalls dem Baucapitale zuzurechnen und vertragsmässig zu verzinsen.

Artikel 37.

Etwaige Nebennutzungen der Bahnstrecke zwischen der Landesgränze und dem Stationsplatze zu Salzburg fallen der k. baierischen Verwaltung zu. Nebennutzungen des Stationsplatzes Salzburg selbst fallen lediglich der österreichischen Verwaltung zu.

Artikel 38.

Die Erhaltung der ausschliesslich nur zum Gebrauche der k. baierischen Bahnverwaltung bestimmten Theile des Bahnhofes, sowie der Bahnstrecken von Salzburg bis zur Landesgränze sammt Zubehör hat nach dem bereits oben festgesetzten Grundsatze (Art. 27) der k. baierischen Regierung allein obzuliegen.

Die Kosten der Erhaltung der zur gemeinschaftlichen Benützung beider Bahnverwaltungen gewidmeten Theile des Bahnhofes sind von der k. k. österreichischen Regierung mit zwei Drittheilen, von der k. baierischen Regierung mit einem Drittheile zu tragen.

Die Erhaltung der ausschliesslich von der österreichischen Verwaltung benutzten Bahnhofstheile wird die k. k. österreichische Regierung allein bestreiten.

Artykuł 39.

Ces. król. rząd austryacki, odstąpi rządowi król. bawarskiemu, co się tycze wystawienia budów, a względnie co się tycze wynagrodzenia tych prestacyj, do których obowiązani są przedsiębiorcy budowniczy, na mocy zawrzeć się mających z nimi układów, podczas całego w takowych oznaczonego trwania ich odpowiedzialności, wszelkie prawa jakie jemu samemu (rządowi austryackiemu) przysłużają przeciw przedsiębiorcom budowniczym, na mocy układów z nimi zawartych. Odbudowanie wszystkich jakichbądź uszkodzeń, pochodzących czy to z czynności, czy z zaniechania, z samowolności, przypadku, czy ze zdarzeń naturalnych, bądź zwyczajnych, bądź nadzwyczajnych — tak ma być uważane, jakoby uszkodzenie nastąpiło było na dziele, wybudowanem własnym kosztem rządu król. bawarskiego (art. 27), a ces. król. rząd austryacki, nie będzie w tej mierze obowiązanym zwrócić król. bawarskiemu rządowi koszta odbudowania, ani w całości, ani nawet w części.

Artykuł 40.

Wszystkie budowy, które wedle postanowień niniejszej konwencyi, stanowią przyrost pierwotnego pokładu kolei, i których koszta do kapitałów budowy doliczone być mają, rząd c. k. austryacki sam wystawi.

Co się tycze tych budów i robót utrzymania, które spadają na król. bawarską administracyę, służą tejże wszystkie owe uprawnienia, które wedle ustaw austryackich, przyznane są przedsiębiorcom kolei żelaznych.

Artykuł 41.

Wszelkie przepisy ustanowione co do stosunku dworca w Solnogrodzie i części kolei ztamtąd aż do granicy krajowej przy Klesheim (art. 23—40), znajdują zastosowanie także i do dworca kolejnego w Kufstein, jakoteż do traktu kolejnego z Kufstein aż do granicy krajowej (art. 22).

Rozdział trzeci.

JEŻDŻENIE KOLEJĄ ŻELAZNĄ.

Artykuł 42.

Z reguły na stacyach Solnogrodu i Kufstein następować winna przemiana obustronnych środków przewozowych, to jest lokomotywów, tenderów (wozów zasobowych) i wozów służących czy do przeprawy osób czy bagażów. Wszelakoż każda z obustronnych administracyj, obowiązaną będzie w nadzwyczajnych przypadkach dawać swemi jazdy środkami pomoc drugiej, dla zaradzenia nagłej niezwłocznej potrzebie za osobnem wynagrodzeniem, zgodnie oznaczyć się mającem.

Jednak wozy frachtowe jednej administracyi, bezpośrednio przechodzić będą na część kolei do drugiej administracyi należącej, o ile przedmioty za pomocą takowych transportowane, nie wymagają z innych jakich może przyczyn przeładowania na stacyach przemiany.

Zasady, jakich względem wzajemnego użycia środków przewozowych przestrzegać należy, równie jak miara, wedle której za to użycie uiszczonemi być mają wynagrodzenia, ustanowione będą osobnym regulaminem.

Artikel 39.

Die k. k. österreichische Regierung wird der k. baierischen Regierung in Ansehung der Herstellung und beziehungsweise Vergütung derjenigen Leistungen, welche den Bauunternehmern durch die mit ihnen zu schliessenden Verträge und während der darin festzusetzenden Haftungszeit obliegen, die ihr aus den Verträgen zustehenden Rechte den Bauunternehmern gegenüber, abtreten.

Die Wiederherstellung aller wie immer gearteten Beschädigungen, sie mögen aus Handlungen oder Unterlassungen, aus Willkühr, Zufall oder Natur-Ereignissen entspringen, sie mögen zu gewöhnlichen oder aussergewöhnlichen gezählt werden, ist so zu behandeln, als ob die Beschädigung an einem auf eigene Kosten der k. baierischen Regierung erbauten Werke eingetreten wäre (Art. 27) und es soll diessfalls die k. k. österreichische Regierung nicht verpflichtet seyn, der k. baierischen Regierung die Herstellungskosten ganz oder auch nur zum Theile zu vergüten.

Artikel 40.

Alle baulichen Herstellungen, welche nach den Bestimmungen der gegenwärtigen Uebereinkunft einen Zuwachs der Bahnanlage bilden, und deren Kosten dem Baucapitale zugeschlagen werden, sind von der k. k. österreichischen Regierung auszuführen.

In Ansehung jener Baulichkeiten und Erhaltungsarbeiten, welche der k. baierischen Verwaltung obliegen, werden derselben alle diejenigen Berechtigungen zustehen, welche nach den österreichischen Gesetzen den Eisenbahnunternehmungen eingeräumt sind.

Artikel 41.

Alle Bestimmungen, welche rücksichtlich des Verhältnisses des Bahnhofes in Salzburg und der Bahnstrecke von dort an die Landesgränze bei Klesheim getroffen sind (Art. 23—40), finden auf den Bahnhof in Kufstein und auf die Bahnstrecke von Kufstein an die Landesgränze (Art. 22) gleichmässige Anwendung.

III. Abschnitt.

Eisenbahnbetrieb.

Artikel 42.

Auf den Stationen Salzburg und Kufstein hat der Wechsel der beiderseitigen Betriebsmittel rücksichtlich der Locomotive, Tender, Personen- und Gepäckwagen der Regel nach zu geschehen. Es soll jedoch eine jede der beiderseitigen Verwaltungen verpflichtet seyn, der anderen in ausserordentlichen Fällen mit ihren Betriebsmitteln gegen besonders zu vereinbarende Vergütung Aushilfe zur Deckung eines augenblicklichen dringenden Bedarfes zu leisten.

Dagegen werden die Lastwagen der einen Verwaltung auf die Bahnstrecke der anderen Verwaltung jederzeit, soferne nicht die auf denselben transportirten Gegenstände aus anderen Gründen eine Umladung in den Wechselstationen zu erfahren haben, ohne Weiteres übergeben.

Die bezüglich der gegenseitigen Betriebsmittelbenutzung einzuhaltenden Grundsätze und der Masstab für die desshalb zu leistenden Vergütungen sollen durch besonderes Regulativ im gemeinsamen Einverständnisse festgesetzt werden.

Artykuł 43.

Na stacyach przemiany, trzymać winna każda z obu administracyj kolejnych na pogotowiu pewną ilość środków transportowych, mającą się wyznaczyć od czasu do czasu drogą konwencyi, w miarę zachodzącej potrzeby.

Niemniej też winna każda administracya, wtenczas gdy regularnym trybem odbywają się pociągi na obustronnych przestrzeniach kolejnej przeprawy ustawić na każdej stacyi przemiany jednę lokomotywę i takową opalać.

Oba kontraktujące rządy, obowiązują się wzajemnie tyle sprawić środków transportowych i utrzymywać je w stanie zdolnym do użycia, ileby potrzebowali do własnego obrotu, gdyby nie miało miejsca obopólne użycie takowych.

Artykuł 44.

Ces. król. rząd austryacki ma prawo przesełać bawarskiemi pociągami lokomotywy i inne materyały ruchu kolejnego w kierunku z Solnogrodu do Kufstein i odwrotnie, za co tylko opłacać winien wynagrodzenie, mające później być ułożone i wedle długości kolei i liczby osi wymierzone.

Ces. król. rząd austryacki ma także prawo przesełać pociągami bawarskiemi obładowane wozy osobowe, pakunkowe i inne ciężarowe, z jednej stacyi austryackiej do drugiej bez zatrzymania się przechodzące przez Bawaryę w kierunkach wyż rzeczonych. W takim razie zostawia się do woli rządowi onemu opłacić należytości administracyi bawarskiej za przeprawę pasażerów i przesełek albo podług liczby mil, liczby osi i ładunkowej wagi wozów, albo podług pozycyj taryfowych dla drogi bawarskiej ustanowionych; w ostatnim bowiem razie, nastąpić winno ze strony administracyi bawarskiej wynagrogrodzenie za użycie wozów.

Zostawia się także do woli rządowi ces. król. austryackiemu, transporta takowe przez Bawaryę z Tyrolu lub do Tyrolu przechodzące, konwojować kazać przez własne p ersonale, ku temu w pociągach znajdujące się.

Co się tycze wynagrodzenia według osi i wagi ładunku, zastrzegają sobie oba rządy kontraktujące ułożyć bliższe w tej mierze postanowienia.

Artykuł 45.

Liczba pociągów tak osobowych jak ciężarowych, między Munichem a Kufstein, między Solnogrodem a Munichem, tudzież między Solnogrodem a Kufstein, w tryb wprowadzić się mających i w dalszem połączeniu stojących, stosować się będzie do potyzeby i kształtu obrotu.

Jednakże przynajmniej dwa pociągi osobowe a jeden pociąg ciężarowy, odbywać będą w dalszem połączeniu codziennie całą drogę w obudwóch kierunkach między Munichem i Kufstein, Munichem i Solnogrodem, Solnogrodem i Kufstein, z których przechodzić będzie jeden pociąg osobowy z Solnogrodu do Municha, jeden z Municha do Kufstein, i jeden z Solnogrodu do Kufstein — i odwrotnie — wszystkie bez przemiany wozów w Rosenheim.

Artikel 43.

Auf den Wechselstationen ist eine hinreichende nach Massgabe des Bedürfnisses von Zeit zu Zeit übereinkünftlich zu bestimmende Anzahl Transportmittel von jeder der beiderseitigen Betriebsverwaltungen in Bereitschaft zu halten.

Nicht minder soll während der Zeit, in welcher regelmässige Züge auf den beiderseitigen Betriebsstrecken im Gange sind, von jeder Verwaltung eine Locomotive in den Wechselstationen aufgestellt und angeheizt seyn.

Die beiden contrahirenden Regierungen verpflichten sich gegenseitig so viel Betriebsmittel anzuschaffen und im brauchbaren Stande zu erhalten, als sie für ihren Verkehr bedürfen würden, wenn eine gegenseitige Benützung derselben nicht stattfände.

Artikel 44.

Die k. k. österreichische Regierung ist berechtiget, Locomotive und sonstiges Betriebsmateriale in der Richtung von Salzburg nach Kufstein und umgekehrt mittelst der baierischen Züge zu befördern. Sie hat hiefür lediglich eine später zu vereinbarende, nach der Bahnlänge und der Zahl der Achsen zu bemessende Vergütung zu entrichten.

Die k. k. österreichische Regierung ist ferner befugt, beladene Personen-, Gepäcks- und andere Lastwagen, die von einer österreichischen Station nach einer anderen österreichischen Station ohne Aufenthalt durch Baiern in den vorbezeichneten Richtungen transitiren, mittelst der baierischen Züge zu befördern. Derselben steht es in einem solchen Falle frei, die Vergütung für die in dieser Art beförderten Passagiere und Sendungen an die baierische Verwaltung entweder nach der Meilenzahl, der Zahl der Achsen und dem Ladungsgewichte der Wagen zu leisten, oder die für die baierische Bahnstrecke bestehenden jeweiligen Tarifsätze zu berichtigen, in welch' letzterem Falle die Vergütung für die Wagenbenützung baierischer Seits zu leisten ist.

Der k. k. österreichischen Regierung bleibt es auch anheimgestellt, derlei durch Baiern aus oder nach Tirol transitirende Transporte durch eigenes Zugbegleitungspersonale begleiten zu lassen.

Ueber die Vergütung nach Achsen und Ladungsgewicht behalten die beiden contrahirenden Regierungen sich vor, die näheren Bestimmungen zu verabreden.

Artikel 45.

Die Zahl der zwischen München und Kufstein, zwischen Salzburg und München, dann zwischen Salzburg und Kufstein in Gang zu setzenden, im weiteren Anschlusse stehenden Personen- und Lastzüge hat sich nach dem Bedürfnisse und nach der Gestaltung des Verkehres zu richten.

Es sollen aber mindestens zwei Personenzüge und Ein Lastzug alltäglich in jeder Richtung zwischen München und Kufstein, München und Salzburg, Salzburg und Kufstein im weiteren Anschlusse verkehren, und darunter sich ein Personenzug von Salzburg nach München, ein Personenzug von München nach Kufstein, dann ein Personenzug von Salzburg nach Kufstein — und umgekehrt — sämmtlich ohne Wagenwechsel in Rosenheim durchlaufend befinden.

Artykuł 46.

Każdy porządek jazdy dla pociągów osobowych i ciężarowych, będzie na podstawie obopólnego porozumienia się, z jednoczesnem uwzględnieniem kursów pocztowych, przez obustronne administracye pocztowe zaprojektować się mających, w ten sposób ustanowionym, ażeby uskutecznione być mogły potrzebne w Munichu i Solnogrodzie, a względnie w Insbruku nastąpić mające połączenia z kursami pocztowemi i pociągami kolejno-żelaznemi lub z innemi środkami transportowemi ztamtąd dalej prowadzącemi.

Jeżeli osiągnienie rzeczonego celu, wymaga zaprowadzenia pociągów nocnych, zarządzą je administracye obustronne.

Zadaniem będzie obustronnych administracyj, czy to przez odpowiednie celowi konwencye z sąsiedniemi administracyami kolei żelaznej, o ile tego wymaga potrzeba, czy też przez własne urządzenia swe ku temu działać, by wszelkie porządki jazdy, należące do obrębu głównych linij obrotowych, przez Kufstein i Solnogród z Bawaryi lub do Bawaryi idących, w stosunkach zostawały jak najzgodniejszych.

Artykuł 47.

Porządek jazdy zostanie ustanowiony dla wszystkich pociągów przez stacye przemiany w Solnogrodzie i Kufstein przechodzących, w ten sposób, iż takowy z reguły każdego razu, ważność mieć będzie przynajmniej na sześćmiesięczny okres czasu, w miesiącach Kwietniu i Październiku poczynający się.

Jeżeli aż do upływu takowego peryodu nie nastąpi żadna zmiana, natenczas porządek jazdy uważać należy za ważny bez dalszego w tym względzie rozporządzenia.

Artykuł 48.

Na miejscowe tylko pociągi t. j. te które odbywają się tylko między Solnogrodem względnie Kufstein a stacyą austryacką lub bawarską bez dalszego połączenia się na stacyach przemiany, nie mają żadnego zastosowania postanowienia powyższych artykułów. Zarządzanie takiemi pociągami i ustanowienie dotyczących w tej mierze porządków jazdy, zostowione jest owszem wyłącznie każdemu z obustronnych rządów. Takowe atoliż lokalne pociągi, nie będą stać żadną miarą w drodze regularnemu trybowi głównych pociągów przechodzących. Przetoż więc ustanowione i dla takowych porządki, spólnie będą zakomunikowane, i na wniosek wraz z głównym regulaminem jazdy ogłoszone.

Artykuł 49.

Co do najwyższej miary szybkości jazdy, ważność mają przepisy policyjne, w obustronnych terytoryach wydane. Przeciwnie, nie może szybkość jazdy mieć miejsca niżej miary, koniecznie potrzebnej do ścisłego zachowania porządku jazdy.

Artykuł 50.

Przy pociągach osobowych, przez które uskutecznione bywają połączenia z dalszemi traktami kolei żelaznej, przyjmowanie i zsiadywanie podróżnych po stacyach pobocznych albo między-stacyach (przystankach) o tyle podlega ograniczeniu, o ile tego wymaga skrócenie jazdy dla owych połączeń potrzebne.

Artykuł 51.

Przeprawa przesełek deliżansowych, regularnie odbywać się ma pociągiem najbliższym.

Odwłoka wtedy tylko może mieć miejsce, gdy tego koniecznie wymaga postępowanie celne.

Artikel 46.

Die in beiderseitiger Uebereinstimmung zu bewirkende Feststellung der jeweiligen Fahrordnung für die durchlaufenden Personen- und Lastzüge hat unter gleichzeitiger Berücksichtigung der von den beiderländigen Postverwaltungen vorzuschlagenden Postcurse so zu geschehen, dass damit die nöthigen von München und Salzburg, beziehungsweise von Innsbruck aus erfolgenden Anschlüsse an die von da weiter laufenden Postcurse und Eisenbahnzüge und sonstigen Verkehrsmittel erzielt werden.

Die beiderseitigen Verwaltungen werden sich, falls die Erreichung dieses Zweckes dadurch bedingt ist, der Einrichtung von Nachtzügen nicht entschlagen.

Zur Aufgabe der beiderseitigen Betriebsverwaltungen soll es gemacht werden, durch zweckentsprechende Vereinbarungen mit den benachbarten Eisenbahnverwaltungen, insoferne diess erforderlich ist, oder durch eigene Einleitungen auf ein möglichst vollkommenes Ineinandergreifen sämmtlicher Fahrordnungen, welche dem Bereiche der über Kufstein und Salzburg aus und nach Baiern laufenden Hauptverkehrslinien angehören, hinzuwirken.

Artikel 47.

Die Fahrordnung für alle die Wechselstationen Salzburg und Kufstein überschreitenden Züge soll dergestalt festgesetzt werden, dass dieselbe in der Regel jedesmal mindestens für eine sechsmonatliche von den Monaten April und October beginnende Periode zu gelten hat.

Erfolgt bis zum Ablaufe einer solchen Periode eine Abänderung nicht, so wird angenommen, dass die Fahrordnung ohne Weiteres in Geltung bleibt.

Artikel 48.

Auf blosse Localzüge, d. i. solche Züge, welche sich nur zwischen Salzburg beziehungsweise Kufstein und einer österreichischen oder baierischen Station ohne weiteren Anschluss in den Wechselstationen bewegen, leiden die Bestimmungen der vorhergehenden Artikel keine Anwendung. Die Anordnung solcher Züge und die Aufstellung der diessfälligen Fahrordnungen steht vielmehr jeder der beiderseitigen Regierungen für sich allein zu. Es dürfen jedoch derartige Localzüge den regelmässigen Gang der durchlaufenden Hauptzüge in keinem Falle beeinträchtigen. Auch sollen die dafür aufgestellten Fahrordnungen gegenseitig mitgetheilt und auf Antrag zugleich mit der Hauptfahrordnung veröffentlicht werden.

Artikel 49.

Für das höchste Mass der Fahrschnelligkeit gelten die in den beiderseitigen Territorien gegebenen Polizeivorschriften. Dieselbe darf jedoch nicht unter dasjenige Mass herabsinken, welches zur genauen Einhaltung der Fahrordnung erforderlich ist.

Artikel 50.

Bei Personenzügen, durch welche Anschlüsse an weitere Eisenbahnstrecken stattfinden, hat die Aufnahme und das Absetzen der Reisenden an Nebenstationen oder Zwischenhaltsstellen insoweit einer Beschränkung zu unterliegen, als es die für jene Anschlüsse erforderliche Abkürzung der Fahrzeit erheischt.

Artikel 51.

Die Beförderung der Eilgüter hat regelmässig mit dem nächsten Zuge zu geschehen.

Ein Aufschub ist nur dann zulässig, wenn derselbe durch die nothwendige Zollbehandlung unvermeidlich wird.

Co się tycze innych dóbr transportowych, za porozumieniem obustronnych administracyj oznaczony będzie czas, w przeciągu którego one przesełane być muszą.

Przyładowanie takowych dóbr do regularnych pociągów osobowych, wtedy tylko może mieć miejsce, jeżeli przez to nie będzie naruszony czas, w porządku jazdy oznaczony.

Administracya innej strony, nie jest obowiązaną, zwyczajne przedmioty frachtowe pociągami osobowemi przesełane ze stacyj przemiany, dalej przeprawiać jednym a tym samym pociągiem.

Artykuł 52.

Zatrzymanie się pociągów osobowych na stacyach, o ile porządek jazdy nie przepisuje pewnego ku temu czasu, ograniczony być ma na czas, niezbędnie potrzebny do wyekspedyowania tak osób jak dóbr deliżansowych i przesełek pocztowych.

Artykuł 53.

Na stacyach w Solnogrodzie i Kufstein zaś można dla przemiany środków transportowych i dla potrzebnej manipulacyi władz policyjnych, pocztowych i cłowych, zatrzymanie się wedle potrzeby przedłużyć, wszakże żadną miarą nie nad jednę godzinę.

Artykuł 54.

Przemijanie pociągów z przeciwnych kierunków idących do pewnej stacyi nie jest przywiązane. Dopóki jednak dotyczące drogi kolejne, nie są dubeltowym opatrzone torem, przemijanie tak nastąpić winno, ażeby jeden z potykających się pociągów oznaczonym był jako pierwszeństwo mający i przetoż wprzód przechodzący. Ułożenie tego, nastąpić ma przy każdem ustanowieniu porządku jazdy.

Artykuł 55.

Zaczekanie przechodzących pociągów osobowych w Solnogrodzie i Kufstein, nie może trwać dłużej nad półgodziny od tego czasu, który jest ustanowiony dla odejścia pociągu łączącego się ze strony innej administracyi. Pociąg spóźniony po onym czasie nadchodzący, jako pociąg osobny będzie odesłany, jeżeli dopiero w godzinę, rachując od nadejścia spóźnionego pociągu, odchodzi w tymże samym kierunku najbliższy pociąg regularny.

Koszta osobnego pociągu, przesłanego w powyższym przypadku, wynagrodzi administracya, na której trakcie spóźnienie nastąpiło, drugiej administracyi, wedle wydatków rzeczywiście łożonych na opał, smarowidło i oświetlenie pociągu, wraz zprzypadającemi należytościami, milowe zwanemi.

Artykuł 56.

Osobne pociągi lub ekstracugi, mogą każdego czasu mieć miejsce i wtedy żądać dalszej przeprawy, jeżeli na stacyi przemiany w Solnogrodzie a względnie Kufstein, oznajmione zostały albo przez pociąg poprzedzający, albo przez telegrafowanie, przynajmniej na trzy godziny we dnie, a na sześć godzin w nocy przed nadejściem. Jeżeli takie zameldowanie nastąpiło, administracya drugiej strony, obowiązana jest nadeszły pociąg osobny bezwłocznie dalej odesłać, wyjąwszy, że pociąg wymaga większej liczby środków transportowych, jak wedle konwencyi na stacyi w Solnogrodzie i Kufstein w rezerwie utrzymywać należy, w którym tu razie tyle dozwoli się czasu, ile potrzeba dla dostarczenia onychże

Bezüglich der anderen Transportgüter werden die beiderseitigen Betriebsverwaltungen sich später über eine Frist verständigen, innerhalb welcher dieselben befördert werden müssen.

Die Beiladung solcher Güter zu den regelmässigen Personenzügen ist nur dann zulässig, wenn hiedurch der durch die Fahrordnung festgesetzten Fahrzeit kein Abbruch geschieht.

Es ist die anderseitige Verwaltung nicht verbunden, die mit Personenzügen beförderten gewöhnlichen Frachtgüter von den Wechselstationen ab mit demselben Zuge weiter zu befördern.

Artikel 52.

Der Aufenthalt der Personenzüge auf den Stationen ist, soweit nicht die Fahrordnung dafür bestimmte Zeiten vorschreibt, auf die für die Abfertigung der Reisenden, Eilgüter und Postsendungen unbedingt nöthige Zeit zu beschränken.

Artikel 53.

Für die Stationen Salzburg und Kufstein soll Behufs des Wechsels der Transportmittel und in Absicht auf die erforderlichen Verrichtungen der Polizei-, Post- und Zollbehörden der Aufenthalt soweit nöthig, jedoch nicht über Eine Stunde verlängert werden.

Artikel 54.

Die Kreuzung der in entgegengesetzter Richtung sich bewegenden Züge ist an eine bestimmte Station nicht gebunden.

Es hat aber, so lange nicht die betreffenden Bahnstrecken mit Doppelgeleisen versehen sind, die Kreuzung so zu geschehen, dass der eine der sich begegnenden Züge als der bevorzugte und desshalb zunächst durchgehende zu bezeichnen ist. Die Vereinbarung hierüber soll bei jeweiliger Feststellung der Fahrordnung getroffen werden.

Artikel 55.

Das Zuwarten durchgehender Personenzüge in Salzburg und Kufstein soll nicht auf mehr als eine halbe Stunde über diejenige Zeit, welche für den Abgang des sich anschliessenden Zuges der anderen Verwaltung festgesetzt ist, ausgedehnt werden. Der nach dieser Zeit eintreffende verspätete Zug wird als Extrazug weiter befördert, soferne der nächste regelmässige Zug in derselben Richtung erst nach Einer Stunde, vom Eintreffen des verspäteten Zuges an gerechnet, abgeht.

Der im gedachten Falle beförderte Extrazug ist von derjenigen Verwaltung, auf deren Strecke die Verzögerung stattfand, der anderen nach den wirklichen Auslagen für Brenn-, Schmier- und Beleuchtungsmateriale des Zuges und allfällige Meilengelder zu vergüten.

Artikel 56.

Separat- oder Extrazüge können zu jederzeit stattfinden und haben auf Weiterbeförderung dann Anspruch, wenn dieselben durch einen vorhergehenden Zug oder durch Telegraphirung mindestens drei Stunden bei Tage, sechs Stunden bei Nacht vor dem Eintreffen der Wechselstation Salzburg beziehungsweise Kufstein angemeldet worden sind.

Diese Anmeldung vorausgesetzt, hat die anderseitige Verwaltung einen ankommenden Separatzug unverweilt weiter zu befördern, es wäre denn, dass der Zug eine grössere Anzahl Transportmittel, als vertragsmässig auf den Stationen Salzburg und Kufstein in Reserve zu halten ist, in Anspruch nehme, in welchem Falle die für deren Herbeischaffung nöthige Zeit gewährt werden muss.

W szczególności, co się tycze przeprawy wojska i efektów wojskowych, tudzież innych dóbr eraryalnych c. k. rządu austryackiego, z Solnogrodu do Tyrolu i odwrotnie, zarządzone będą na żądanie osobne jazdy w razie potrzeby za pomocą austryackich lokomotywów i tenderów, za które, jeżeli użyte będą wagony austryackiej administracyi, wynagrodzenie nastąpić ma wedle postanowień art. 44, albo podług taryfy bawarskiej, dla przeprawy dóbr eraryalnych, a względnie wójsk i dóbr wojskowych, ustanowionej, albo też podług liczby osi i wagi ładunkowej. Wraz z zastrzeżonem atoliż bliższem postanowieniem w tej mierze, oznaczone będzie także i minimum osi i wagi ładunkowej lub najniższe wynagrodzenie w pieniądzach, które nastąpi, skoro zażąda osobnego pociągu c. k. rząd austryacki.

W razie użycia wagonów bawarskich, nastąpić ma opłata zawsze podług taryfy dotyczącej.

W razie użycia wagonów częścią austryackich częścią bawarskich, zastosowane bądą co się tycze wagonów austryachich i ładunku ich, postanowienia dla nich osobno umówione, co się zaś tycze ładunku w wagonach bawarskich, postanowienia dotyczącej taryfie odpowiednie.

Artykuł 57.

Na ważniejszych stacyach tak ces. król. kolei żelaznej austryackiej rządowej, jak złączających się rządowych kolei żelaznych król. bawar., raprowadzona będzie bezpośrednia sprzedaż biletów dla przeprawy osób. Oznaczenie takowych stacyj, czy w taryfach lub innemi sposobami, nastąpi w każdym razie na podstawie osobnej konwencyi.

Artykuł 58.

Na wszystkich stacyach kolei żelaznych rządowych ces. król. austr. i złączonych z niemi król. bawarskich, odbywa się przeprawa dóbr bezpośrednio.

Oznaczenie zaś tych linij kolejnych, któremi także i po za kolej żelazną bawarską jako i po za kolej austryacką, ma być urządzone obopólne bezpośrednie przasełanie towarów, zostaje na później zastrzeżonem, w którym to względzie obwieszczone będą stacye dotyczące.

Artykuł 59.

Dla spólnego obrotu na połączonych obustronnych kolejach rządowych, uważany będzie za jednostkę wagi cetnar cłowy o stu funtach po 500 gramów.

Przeliczenie ze stopy monetowej 20-reńskowej, w ces. kr. państwie austryackiem istniejącej, na stopę monetową w król. bawarskiem ważność mającą i odwrotnie, w ten sposób nastąpić ma, iż przytem jeden złoty reński austryacki o sześćdziesięciu krajcarach mon. konw. rachowany być ma jako jeden złoty i krajcarów 12 waluty reńskiej.

Artykuł 60.

Lubo od żadnej strony żądać nie można zupełnie równego ustanowienia obustronnych pozycyj taryfowych, przecież wszelkiej staranności przyłożyć trzeba ku jak największemu w onej mierze obopólnemu zbliżeniu się.

To jednak zostaje już na zawsze ustanowionem, iż między obustronnymi poddanymi żadnej nie będzie różnicy tak co do cen za przeprawę, jako i co do ekspedyowa-

Insbesondere werden für Transporte von Truppen und Militäreffecten, sowie sonstigen Aerarialgütern der k. k. österreichischen Regierung, welche von Salzburg nach Tirol und umgekehrt bestimmt sind, auf Verlangen nöthigenfalls mit Zuhilfenahme österreichischer Locomotive und Tender besondere Fahrten veranstaltet werden, für die, falls die Wagen der österreichischen Verwaltung benützt werden, die Vergütungsleistung nach den im Artikel 44 enthaltenen Bestimmungen entweder nach dem baierischer Seits bestehenden Tarife für Aerarialgüter und beziehungsweise Truppen- und Militärgüter, oder nach der Zahl der Achsen und dem Ladungsgewichte erfolgt. Es ist jedoch bei der vorbehaltenen näheren Bestimmung auch das Minimum der Achsen und des Ladungsgewichtes, oder die Minimalvergütung im Gelde anzugeben, welche, im Falle ein Extrazug von der k. k. österreichischen Regierung verlangt wird, zu leisten ist.

Für den Fall der Verwendung baierischer Wagen wird die Zahlung jedenfalls nach dem bezüglichen Tarife geleistet.

Bei gemischter Verwendung österreichischer und baierischer Wagen gelten rücksichtlich der österreichischen Wagen und ihrer Ladung die für dieselben verabredeten besonderen, rücksichtlich der Ladung in baierischen Wagen die dem bezüglichen Tarife entsprechenden Bestimmungen.

Artikel 57.

Zwischen den wichtigeren Stationen der k. k. österreichischen Staatseisenbahn und der k. baierischen aneinander stossenden Bahnen soll ein directer Billetverkauf für den Personenverkehr eingeführt werden. Die Bestimmung dieser mittelst der Tarife und sonst bekannt zu machenden Stationen wird auf Grund jeweiliger besonderer Uebereinkunft erfolgen.

Artikel 58.

Zwischen sämmtlichen Stationen der k. k. österreichischen und der k. baierischen aneinander stossenden Bahnen findet ein directer Güterverkehr Statt.

Dagegen bleibt die Bestimmung derjenigen Eisenbahnlinien, nach welchen über die baierische Eisenbahn und die österreichische Staatseisenbahn hinaus eine gegenseitige directe Güterbeförderung eingerichtet werden soll, vorbehalten, und es sollen die diessfälligen Stationen bekannt gemacht werden.

Artikel 59.

Für den gemeinschaftlichen Verkehr auf den verbundenen beiderseitigen Bahnen soll der Zollcentner von 100 Pfund zu 500 Grammen die Gewichtseinheit bilden.

Die Ueberrechnung aus dem in dem österreichischen Kaiserreiche bestehenden 20 Gulden Münzfusse in den für das Königreich Baiern giltigen Münzfuss und umgekehrt soll dergestalt erfolgen, dass hiebei Ein österreichischer Gulden zu sechzig Kreuzer C. M. gleich Einem Gulden 12 kr. rheinisch gerechnet wird.

Artikel 60.

Obwohl eine völlige Gleichstellung der beiderseitigen Tarifsätze von keinem Theile verlangt werden kann, so soll doch auf eine möglichst gegenseitige Annäherung Bedacht genommen werden.

Jedenfalls wird festgesetzt, dass zwischen den beiderseitigen Unterthanen weder in Ansehung der Beförderungspreise, noch hinsichtlich der Abfertigung ein Unterschied gemacht

nia. Mianowicie tycze się to, o ile art. 44 i 56 co innego nie zawierają, transportów wojsk i efektów wojskowych, z jednego państwa do drugiego przechodzących, które wedle tych samych norm traktowane być winny, jak transporta własne.

Wszelkie taryfy dla przechodowego obrotu ces. król. austryackiej kolei żelaznej rządowej z jednej strony, a złączonej król. bawarskiej kolei żelaznej rządowej z drugiej strony, ustanowione i obustronnie ogłoszone będą w walutach stopy monetowej tak ces. król. austryackiej, jakoteż król. bawarskiej.

Przy zredukowaniu pozycyj taryfowych jednej administracyi na pozycye taryfowe drugiej, ma miejsce zokrąglenie w ten sposób, iż tak ze strony administracyi c. k. austryackiej, jak ze strony administracyi bawarskiej, każda ułamkowa krajcara część, rachowaną będzie za cały krajcar.

Uzyskane tem zokrągleniem pozycye taryfowe, zachowane będą także i przy obopólnych obrachowaniach jazdy kolejnej.

Artykuł 61.

Wypłaty, które sobie obustronne administracye winny, uiszczane będą monetą brzęczącą srebrną konwencyjną, podług zredukowanej na tę walutę summy, przy której złoty reński monety konwencyjnej austryackiej, uważany być ma za 1 złt. 12 kr. waluty reńskiej.

Artykuł 62.

Co się tycze terminów potrzebnego obrachowania się, pozostawiają sobie obustronne administracye kolejne, ułożyć dokładniejsze postanowienia w późniejszej konwencyi, wszakże nie mogą być żadną miarą wyznaczone dłuższe termina jak ćwierćroczne.

Artykuł 63.

Personale potrzebne do niższej służby, spólne obustronnym administracyom kolejnym, w obrębie stacyj w Solnogrodzie i Kufstein, ustanowi ces. król. administracya austryacka, a król. bawarskiej administracyi pozostawia się, jeżeliby nie wolała używać dla swego oddziału służby własnych ustanowionych, służbę takową poruczyć austryackim sługom, za zwróceniem połowy poborów służbowych, temuż personale w gotowiźnie wyznaczonych.

Niemniej też pozostawia się do woli król. bawarskiej administracyi, zachodzące takowe czynności przy niższej służbie dworca kolejnego, dla których nie ma potrzeby stałego ustanowienia pewnych sług, albo poszczególnie albo wszystkie kazać załatwiać przez austryackie personale, do dotyczących funkcyj używane, za odpowiedniem wynagrodzeniem. Względem bliższych postanowień co do takiej spólnej służby, ułożyć się mają obustronne administracye.

Artykuł 64.

Urządzenie signalizowania, przeznaczonego wyłącznie dla służby kolejnej, zostaje wprawdzie niezawisłem przy każdej z obu administracyj rządowych. Wszelakoż co się tycze sygnałów, na spólnych stacyach w Solnogrodzie i Kufstein potrzebnych, takie będzie zaprowadzone urządzenie, przez które wszelkim omyłkom zapobieżonem zostanie.

werden soll. Diess gilt auch namentlich, insoweit nicht die Artikel 44 und 56 eine andere Bestimmung enthalten, von den Transporten von Truppen und Militäreffecten, welche aus einem Staate in den anderen übergehen und nach denjenigen Normen behandelt werden sollen, welche für die eigenen Transporte gelten.

Alle Tarife für den durchgehenden Verkehr der k. k. österreichischen Staatseisenbahn einerseits, und der k. baierischen Bahnen andererseits, sind in den Währungen sowohl des k. k. österreichischen, als des in Baiern giltigen Münzfusses aufzustellen und beiderseits zu veröffentlichen.

Bei Reducirung der Transportsätze der einen Verwaltung auf die der anderen hat eine Abrundung dergestalt zu erfolgen, dass k. k. österreichischer und k. baierischer Seits statt jedes Bruchtheilkreuzers ein voller Kreuzer berechnet wird.

Die durch diese Abrundung gewonnenen Tarifsätze sind auch bei den gegenseitigen Betriebsabrechnungen beizubehalten.

Artikel 61.

Die von der einen Verwaltung an die andere zu leistenden Zahlungen sollen in conventionsmässig ausgeprägter Silbermünze nach der auf diese Währung gebrachten Summe geschehen, wobei der Gulden C. M. zu 1 fl. 12 kr. rheinisch anzunehmen ist.

Artikel 62.

Ueber die Zeitfristen für die erforderlichen Betriebsabrechnungen genauere Bestimmung zu treffen, soll einer späteren Vereinbarung zwischen den beiderseitigen Betriebsverwaltungen vorbehalten bleiben, jedoch dürfen keine längere als vierteljährige Fristen angenommen werden.

Artikel 63.

Für den im Bereiche der Stationsplätze zu Salzburg und Kufstein vorkommenden gemeinschaftlichen niederen Dienst der beiderseitigen Betriebsverwaltungen wird das nöthige Personale Seitens der k. k. österreichischen Verwaltung angestellt werden, und es soll der k. baierischen Verwaltung überlassen bleiben, sich, daferne sie nicht vorzieht, für ihre Abtheilung des Dienstes eigene Angestellte zu verwenden, diesen Dienst den österreichischen Dienern gegen Rückerstattung der Hälfte des diesem Personale ausgesetzten baren Dienstgenusses mit zu übertragen.

Ebenso soll der k. baierischen Verwaltung frei stehen, diejenigen beim niederen Bahnhofdienste vorkommenden Verrichtungen, für welche es dauernder Anstellung bestimmter Diener nicht bedarf, einzeln oder insgesammt durch das für die betreffenden Functionen verwendete österreichische Personale gegen entsprechende Vergütung mit besorgen zu lassen. Ueber die näheren Bestimmungen für einen solchen gemeinschaftlichen Dienst ist zwischen den beiderseitigen Betriebsverwaltungen Vereinbarung zu treffen.

Artikel 64.

Die Einrichtung des ausschliesslich für den Betriebsdienst bestimmten Signalwesens ist zwar einer jeden der beiden Staatsverwaltungen unabhängig von der anderen überlassen, jedoch soll bezüglich der auf den gemeinschaftlichen Stationsplätzen zu Salzburg und Kufstein nöthigen Signale eine solche Einrichtung getroffen werden, vermöge deren möglichen Irrthümern vorgebeugt wird.

Używanie przewodzcy lokomotywu lub pociągu jednej administracyi na kolei drugiej nawet i w przypadkach art. 42 objętych, nastąpić może podtym tylko warunkiem, że mu towarzyszyć będzie ustanowiony przy drugiej administracyi, zupełnie znający instrukcye sygnałowe i stosunki kolejne.

Artykuł 65.

Obustronnym urzędnikom kolejnym na stacyach Solnogrodu i Kufstein, przysłuża prawo, używać bezpłatnie zakładu telegraficznego strony drugiej co do takich korespondencyj, któreby w obrębie służby kolei żelaznej stosować mieli w kierunku linii strony drugiej, a co się tycze austryackich urzędników kolejnych także i do stacyj Kufstein, a względnie do Solnogrodu.

Artykuł 66.

Prawo bezpłatnej przeprawy w obrębie jednej administracyi kolejnej, przysłuża ustanowionym drugiej administracyi kolejnej wtedy tylko, jeżeli jazda stoi w bezpośrednim służbowym stosunku do administracyi strony drugiej.

Król. administracya bawarska dozwala ustanowionym przy ces. k. administracyi kolei żelaznej bezpłatnej jazdy między Kufstein a Solnogrodem, jeżeli jadą w interesie służby z Kufstein do Solnogrodu lub w kierunku przeciwnym, a niemniej też i przesiedlającym się urzędnikom i sługom przy austr. administracyi kolejnej, wykazującym się w tej mierze certyfikatami ze strony władzy właściwej.

Bezpłatnej przeprawy dozwala król. bawarski rząd także urzędnikom celnym i policyjnym austryackim, wykazującym się z wysłannictwa swego w rzeczach służby kolejnej, a to na przestrzeni między Kufstein lub Solnogrodem a austr. urzędem przekazawczym, na bliskiej stacyi bawarskiej ustanowić się mającym.

Rozdział czwarty.

POLICYJNE POSTĘPOWANIE Z CUDZEMI PASZPORTAMI.

Artykuł 67.

Ces. król. rząd austryacki dozwala, ażeby policyjna kontrola co do cudzego obrotu, ze strony rządu król. bawars. urządzić się mająca, także i na dworcach kolejnych w Solnogrodzie i Kufstein, przez bawarskich urzędników policyjnych wykonywaną była, z rozciągnieniem takowej li tylko na podróżujących, koleją żelazną z ces. król. państw do Bawarii wychodzących, a nie i na podróżujących do Austryi wchodzących.

Artykuł 68.

Kontrola tu w mowie będąca, w ten sposób ma być wykonywaną, iż jeden bawarski urzędnik policyjny, w każdym z rzeczonych dworców kolejnych ustacyonować się mający, nad tamtejszym cudzym obrotem w ogólności dozór utrzymuje, przy specyalnej rewizyi paszportów, a względnie przy ostęplowaniu tychże przez austryackich urzę-

Die Verwendung eines Locomotiv- oder Zugführers der einen Verwaltung auf der Bahnstrecke der anderen, soll auch in den, Artikel 42 bezeichneten Fällen nur unter der Bedingung erfolgen dürfen, dass demselben ein der Signal-Instructionen und Bahnverhältnisse völlig kundiger Angestellter der anderen Verwaltung zur Begleitung beigegeben werde.

Artikel 65.

Den beiderseitigen Betriebsbeamten der Stationen Salzburg und Kufstein soll die Befugniss zustehen, sich ohne Entgelt der anderseitigen Betriebstelegraphenanstalt zum Behufe solcher Correspondenzen zu bedienen, welche von ihnen im Bereiche des Eisenbahnbetriebsdienstes in der Richtung der anderseitigen Linie, und was die österreichischen Betriebsbeamten betrifft, auch an die Stationen Kufstein und beziehungsweise Salzburg zu führen seyn möchten.

Artikel 66.

Ein Anspruch auf unentgeltliche Beförderung im Betriebsbereiche der einen Eisenbahnverwaltung steht den Angestellten der anderen Eisenbahnverwaltung dann zu, wenn die Fahrt in directer dienstlicher Beziehung zur anderseitigen Verwaltung steht.

Die k. baierische Verwaltung gestattet den Angestellten der k. k. österreichischen Eisenbahnverwaltung, welche im Dienste von Kufstein nach Salzburg oder in entgegengesetzter Richtung reisen, ferner den in diesen Richtungen übersiedelnden Beamten und Dienern der österreichischen Betriebsverwaltung, sobald sich dieselben durch ein Certificat der competenten Behörden über ihre Sendung ausweisen, die unentgeltliche Fahrt in der Strecke zwischen Kufstein und Salzburg.

Der Anspruch auf freie Beförderung mit den gewöhnlichen Zügen wird übrigens k. baierischer Seits in den Strecken zwischen Kufstein und dem auf einer nahen baierischen Station aufzustellenden österreichischen Anweisamte, dann zwischen Salzburg und dem auf einer nahen baierischen Station aufzustellenden österreichischen Anweisamte den über ihre im Eisenbahndienste erfolgte Sendung sich ausweisenden Zoll- und Polizeibeamten der k. k. österreichischen Regierung gewährt.

IV. Abschnitt.

Polizeiliche Pass- und Fremdenbehandlung.

Artikel 67.

Die k. k. österreichische Regierung wird gestatten, dass die k. baierischer Seits einzurichtende polizeiliche Controle des Fremdenverkehres, welche sich jedoch lediglich auf diejenigen Eisenbahnreisenden, die aus Oesterreich nach Baiern auspassiren, nicht aber auch auf die nach Oesterreich Einpassirenden erstrecken wird, zugleich auf den Bahnhöfen in Salzburg und Kufstein durch baierische Polizeibeamte ausgeübt werde.

Artikel 68.

Diese Controle soll in der Art ausgeübt werden, dass ein baierischer, in jedem der gedachten Bahnhöfe zu stationirender Polizeibeamte den dortigen Fremdenverkehr im Allgemeinen überwache, bei der speciellen Passrevision und beziehungsweise Passabstämpelung, welche durch österreichische Polizeibeamte vorgenommen werden wird, rücksichtlich

dników policyjnych co się tycze wchodzących koleją żelazną z Austryi do Bawaryi, obecnym zostaje i dokładnie w przedłożone sobie legitymacye podróżowe wgląda, końcem czego ces. król rząd austryacki swym urzędnikom policyjnym nakaże, ażeby nigdy nie zabraniali król. bawarskim urzędnikom policyjnym nietylko obecności przy rzeczonej rewizyi paszportów, lecz i specyalnego wglądnienia w przedłożone legitymacye podróżujących.

Artykuł 69.

Ustanowić się mającym urzędnikom policyjnym król. bawarskim, wyznaczy ces. król. rząd austryacki we dworcach kolejnych w Solnogrodzie i Kufstein potrzebne lokalności ekspedycyjne. Lokalności ekspedycyjne policyjne, składać się będą z jednego obszernego pokoju, do ogrzania sposobnego, a obustronnie urzędnikom spólnie służącego, jednakże w ten sposób urządzonego, ażeby tak austryacki jak bawarski urzędnik policyjny, każdy mógł w nim mieć osobny gabinet zamykalny.

Artykuł 70.

Przy wykonaniu zachodzących przyaresztowań, dawać będzie austryackie personale policyjne wszelką potrzebną asystencyę.

Artykuł 71.

Działalność i zakres interesów obustronnych urzędników policyjnych, ustanowi każdy z obu wysokich rządów kontraktujących dla własnego personalu w dokładnych osobnych instrukcyach.

Artykuł 72.

Pasażerzy opuszczają dworce kolejne w Solnogrodzie i Kufstejn tylko wychodami dla nich przeznaczonemi. Stosowne w tej mierze postanowienie nastąpi w porozumieniu z urzędnikami dotyczących gałęzi służbowych.

Artykuł 73.

Konduktorowie obowiązani są, ile możności czuwać także nad tem, ażeby podróżni, do dworców kolejnych w Solnogrodzie i Kufstein przybywający, dopóty nie wysiadali z wozów, dopóki nie oddadzą swych legitymacyj podróżowych austryackim urzędnikom policyjnym.

Rozdział piąty.

POŁĄCZENIE POCZTY.

Artykuł 74.

Z dniem otworzenia kolei żelaznych austryackich i bawarskich w Solnogrodzie i Kufstein stykających się, jazdy na takowych używane będą do zamiany wszelkiego rodzaju przesełek pocztowych.

Artykuł 75.

Przesłanie odbywa się z każdej strony za pomocą jadących urzędów pocztowych *(bureaux ambulants)* a to przy każdym regularnym do przeprawy osób przeznaczonym pociągu kolejnym.

Artykuł 76.

Idą z reguły jadące urzędy pocztowe aż do stacyi przemiany w Solnogrodzie i Kufstein i ztamtąd na powrót gdzie miejsce ma tak przemiana wozów jak służbującego w nich personale.

derjenigen Eisenbahnreisenden, die aus Oesterreich nach Baiern einpassiren wollen, zugegen ist, und genaue Einsicht von den vorgezeigten Reiselegitimationen nimmt, zu welchem Behufe die k. k. österreichische Regierung ihre Polizeibeamten anweisen wird, dass sie den k. baierischen Polizeibeamten die fortwährende Gegenwart bei der fraglichen Passrevision und die specielle Einsicht in die vorgezeigten Reiselegitimationen gestatten.

Artikel 69.

Den aufzustellenden k. baierischen Polizeibeamten wird von der k. k. österreichischen Regierung ein Expeditionslocale auf den Bahnhöfen zu Salzburg und Kufstein angewiesen werden. Die polizeilichen Expeditionslocalien sollen je aus einem geräumigen heizbaren Zimmer bestehen, und für die beiderseitigen Beamten gemeinschaftlich, jedoch dergestalt eingerichtet seyn, dass sowohl der österreichische, als der baierische Polizeibeamte jeder ein besonderes verschliessbares Cabinet darin hat.

Artikel 70.

Bei der Vollziehung vorkommender Inhaftirungen wird das österreichische Polizeipersonale nöthigenfalls die erforderliche Assistenz leisten.

Artikel 71.

Die Wirksamkeit und der Geschäftskreis der beiderseitigen Polizeibeamten wird von jeder der beiden hohen contrahirenden Regierungen für ihr Personale durch besondere Instructionen genau festgestellt werden.

Artikel 72.

Die Passagiere dürfen die Bahnhöfe zu Salzburg und Kufstein nur durch die ihnen angewiesenen Ausgänge verlassen. Die bezügliche Bestimmung hat im Einvernehmen der Beamten der einschlägigen Dienstzweige zu geschehen.

Artikel 73.

Die Conducteure sind verpflichtet, so viel an ihnen ist, darüber ebenfalls Aufsicht zu führen, dass die auf den Bahnhöfen zu Salzburg und Kufstein ankommenden Reisenden nicht eher aus dem Wagen steigen, bevor sie nicht ihre Reiselegitimationen an die österreichischen Polizeibeamten abgegeben haben.

V. Abschnitt.

Postverbindung.

Artikel 74.

Mit der Eröffnung der sich in Salzburg und Kufstein berührenden österreichischen und baierischen Eisenbahnstrecken werden die Fahrten auf denselben zum Austausche von Postsendungen aller Art benützt.

Artikel 75.

Die Beförderung wird auf jeder Seite mittelst fahrender Postämter (Bureaux ambulants) und zwar bei jedem regelmässigen zur Personenbeförderung bestimmten Eisenbahnzuge geschehen.

Artikel 76.

In der Regel gehen die fahrenden Postbureaux bis zu und von den Wechselstationen Salzburg und Kufstein, woselbst ein Wechsel der Wagen und des in denselben dienstthuenden Personales stattfindet.

W przypadkach zachodzącej potrzeby i możliwości będą wagony pocztowe przechodzić i przez rzeczone stacye przemiany aż do Insbruku i Bruku z jednej, a do Municha z drugiej strony, wszelakoż ze zmienionem personale.

Zakład pocztowy, cudzego wozu używający, wynagradza należytości podług tych samych zasad, jakie w ogóle ustanowiono względem użycia cudzych wagonów kolejno-zelaznych. (Art. 42.)

Na wszelki sposób znajduje zastosowanie postanowienie art. 44 i na wagony pocztowe wszelkiego rodzaju.

Artykuł 77.

W każdym dworcu kolejnym tak w Solnogrodzie jak w Kufstein, ustanowionym będzie obok ces. król. austryackiego formalnego urzędu pocztowego, także i król. bawarskie biuro pocztowe, które to ostatnie zajmie plac bawarskiego urzędu pocztowego spedycyjnego, wszelakoż ani podaniem ani też oddaniem przesełek, trudnić się nie będzie.

Artykuł 78.

Przesełki do stacyj przemiany w Solnogrodzie i Kufstein nadesłane, najbliższym pociągiem kolejnym, w złączeniu zostającym, dalej będą odesłane. Odłożenie takowych aż do późniejszego pociągu, może mieć miejsce tylko jako wyjątek, usprawiedliwiony nieuchronną koniecznością.

Rozdział szósty.

POŁĄCZENIE TELEGRAFICZNE.

Artykuł 79.

Każdy z rządów kontraktujących bierze na siebie obowiązek wzdłuż traktu kolejnego, założyć linię telegraficzną bezpośrednio i najszczególniej dla kolei żelaznej służącą.

We dworcach w Solnogrodzie i Kufstein, założy się stacya telegrafowa tak austryacka jak bawarska, a każda z nich obsadzona będzie pewną, obecnym potrzebom telegrafowego obrotu odpowiednią liczbą organów telegrafowych. Dla obu stacyj w tymże dworcu, będą założone potrzebne lokalności służbowe na ten cel przeznaczone.

Artykuł 80.

Co się tycze połączenia telegrafowego dla korespondencyi rządowej i prywatnej, postanowienia traktatu zawartego de dato Drezno 25. Lipca 1850, między wysokiemi rządami Austryi, Pruss, Bawaryi i Saksonii, względem utworzenia niemiecko-austryackiego związku telegrafowego wszędzie dopuszczają zastosowania.

Artykuł 81.

Postanowienia, na które się ułożono względem budowy kolei żelaznej i jej trybu tak na stacyach przemiany w Solnogrodzie i Kufstein, jako też części kolei ztąd aż do granicy krajowej, dotyczące pierwszego wystawienia, tudzież użycia, utrzymania i wynagrodzenia, ważność mają także i dla części telegrafowych od stacyi przemiany aż do granicy krajowej.

Oba wysokie rządy, zastrzegają sobie w oddzielnej nawet konwencyi ułożyć także inne względem tego postanowienia.

In Fällen eintretender Nothwendigkeit und Zulässigkeit werden die Postwaggons auch über jene Wechselstationen hinaus bis Innsbruck und Bruck einerseits, und München andererseits, jedoch mit gewechseltem Personale durchgehen.

Von der Postanstalt, welche den fremden Wagen benützt, werden dafür die Vergütungen nach denselben Grundsätzen geleistet, welche bezüglich der Benützung fremder Eisenbahnwagen überhaupt festgesetzt werden. (Artikel 42.)

Die Bestimmung des Artikel 44 findet jedenfalls auf Postwaggons aller Art gleichmässige Anwendung.

Artikel 77.

In jedem der Bahnhöfe Salzburg und Kufstein wird neben einem k. k. österreichischen förmlichen Postamte auch ein k. baierisches Postbureau aufgestellt werden, welches letztere den Platz eines baierischen Speditionspostamtes einnehmen, jedoch weder eine Aufnahme, noch eine Abgabe von Sendungen besorgen wird.

Artikel 78.

Die nach den Wechselstationen Salzburg und Kufstein gelangten Postsendungen sind mit dem nächsten im Anschlusse stehenden Bahnzuge weiter zu befördern. Ein Zurücklassen bis zu einem späteren Zuge darf nur als eine Ausnahme eintreten, welche durch eine unvermeidliche Nothwendigkeit gerechtfertiget seyn muss.

VI. Abschnitt.

Telegraphen-Anschluss.

Artikel 79.

Jede der contrahirenden Regierungen macht sich verbindlich, längs ihrer Bahnstrecke eine Telegraphendrahtleitung zunächst und vorzüglich für den Betriebsdienst zu führen.

In den Bahnhöfen zu Salzburg und Kufstein wird sowohl je eine österreichische, als baierische Bahnbetriebs-Telegraphenstation errichtet, und jede derselben von der betreffenden Regierung mit einer auch dem gegenseitigen Bedürfnisse des Bahntelegraphenbetriebes entsprechenden Anzahl von Telegraphenorganen besetzt werden. Für beide Stationen werden in den Bahnhöfen die erforderlichen Diensteslocalitäten erbaut, und diesem Zwecke gewidmet werden.

Artikel 80.

In Hinsicht auf den Telegraphen-Anschluss bezüglich der Staats- und Privatcorrespondenz leiden die Bestimmungen des unter den hohen Regierungen von Oesterreich, Preussen, Baiern und Sachsen wegen Bildung eines deutsch-österreichischen Telegraphenvereines abgeschlossenen Vertrages, ddo. Dresden den 25. Juli 1850, allenthalben Anwendung.

Artikel 81.

Die für den Eisenbahnbau und Betrieb der Wechselstationen Salzburg und Kufstein, sowie der Bahnstrecke von da bis zu den Landesgränzen vereinbarten Bestimmungen hinsichtlich der ersten Herstellung, Benützung, Erhaltung und der Vergütung haben auch für die Bahnbetriebs-Telegraphenstrecken von den Wechselstationen bis zur Landesgränze zu gelten.

Beide hohe Regierungen behalten sich vor, allenfalls auch in einem abgesonderten Uebereinkommen andere Bestimmungen hierüber festzusetzen.

Jeżeliby wzdłuż kolei żelaznych od stacyj przemiany aż do granicy krajowej linia telegraficzna dla służby rządowej istniała, obowiązuje się administracya bawarska, zaprowadzić co tylko w jej siłach takie urządzenia, by nietylko wstrzymać uszkodzenia linij telegraficznych, lecz uchylić także z jak największym pośpiechem wszelkie przeszkody przez dotykanie albo przerywanie lub jakiebądź inne.

Rozdział siódmy.

RZECZ CŁOWA.

Artykuł 82.

Kolej żelazna uznaną zostaje dla ruchu kolejnego i pod szczególnemi warunkami dla niego przepisanemi, w punktach i kierunkach, gdzie i w których takowa granicę bawarsko-austryacką dotyka i przechodzi, za obustronną celną drogę, na której wszystkim towarom, nie podlegającym bezwarunkowemu zakazowi, co do wchodu, wychodu i przechodu, dozwolony jest wchód i wychód tak w dzień jak w nocy, przepisowym trybem kolejnym uskuteczniony. Tylko co się tycze wprowadzenia przedmiotów monopolów rządowych do Austryi, zostaje w swej mocy postanowienie §-fu 19. lit. *a)* austryackiej ustawy o cłach i monopoliach rządowych.

Artykuł 83.

Rząd król. bawarski obowiązuje się, dla bezpośredniego przechodu dóbr między Solnogrodem i Tyrolem, na części kolei od Solnogrodu do Kufstein i napowrót, przypuścić wolność od wszelkich opłat przechodowych.

Artykuł 84.

Postępowanie celne dla wchodu, wychodu i przechodu koleją żnlazną, odbywać się ma na dworcach kolei żelaznej w Solnogrodzie i Kufstein. Tym końcem ustanowi rząd bawarski w obudwóch dworcach urząd celny bawarski, opatrzony attrybucyami potrzebnemi do zupełnego ekspedyowania celno-urzędowego, wedle postanowień bliższych następujących.

Artykuł 85.

Rzeczone urzędy celne bawarskie, opatrzone będą w sposób dla takich urzędów zwyczajny, herbem król. bawarskim i napisem odpowiednim. Urzędy te postępować będą w wykonaniu służby swej, podług ustawodawstwa bawarskiego. Takowe mają prawo dla przestępstw prawnych, przy czynnościach urzędowych co do wchodu, wychodu i przechodu odkrytych, zarządzić przyaresztowanie sprawców przydybanych, jakoteż zajęcie towarów znajdujących się, tudzież przedsięwziąć przesłuchania potrzebne do postępowania celnego. Jeżeli urząd celny bawarski na stacyi przemiany nie jest do śledztwa upoważniony, mają osoby przyaresztowane być oddane najbliższemu głównemu urzędowi bawarskiemu. Na wezwanie tegoż właśnie urzędu, odbywać lub zarządzić ma austryacki urząd cłowy na dotyczącej stacyi przemiany przesłuchanie w tych sprawach karnych, które dotyczą przypadków karnych, przy bawarskim urzędzie na stacyi przemiany przydybanych. Równe nawzajem postępowanie ze strony najbliższego urzędu głównego bawarskiego, zachowane będzie względem przestępstw dochodowych, przydyba-

Sollte längs der Bahnstrecken von den Wechselstationen bis zur Landesgränze eine Telegraphenlinie für den Staatsdienst bestehen, so ist die baierische Verwaltung verpflichtet, Alles aufzubieten, was in ihren Kräften steht, um sowohl Beschädigungen an den Telegraphenleitungen abzuhalten, als auch eingetretene Störungen durch Berührung oder Unterbrechung, oder wie immer geartet, mit möglichster Beschleunigung zu heben.

VII. Abschnitt.

Zollwesen.

Artikel 82.

Die Eisenbahn wird an den Puncten und in den Richtungen, wo und in welchen sie die baierisch-österreichische Gränze erreicht und überschreitet, für die Bahnbetriebsbewegungen und unter den für diese vorgezeichneten besonderen Bedingungen als beiderseitige Zollstrasse erklärt, und auf derselben allen, nicht einem unbedingten Ein-, Aus- und Durchfuhrsverbote unterliegenden Waaren der Ein- und Austritt, sowohl bei Tag, als bei Nacht für den vorschriftmässigen Bahnbetrieb gestattet. Nur rücksichtlich der Einfuhr von Gegenständen der Staatsmonopole nach Oesterreich bleibt die Bestimmung des §. 19, lit. a, der österreichischen Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung aufrecht.

Artikel 83.

Die k. baierische Regierung verpflichtet sich für den unmittelbaren Gütertransit zwischen Salzburg und Tirol auf der Bahnstrecke von Salzburg nach Kufstein und umgekehrt, Freiheit von allen Durchgangs-Abgaben eintreten zu lassen.

Artikel 84.

Die Zollbehandlungen für die Ein-, Aus- und Durchfuhr mittelst der Eisenbahn sollen in den Bahnhöfen zu Salzburg und Kufstein vorgenommen werden. Zu diesem Ende wird die baierische Regierung in beiden Bahnhöfen ein baierisches Zollamt bestellen, und mit denjenigen Befugnissen versehen, welche zur vollständigen zollämtlichen Abfertigung nach den nachfolgenden näheren Bestimmungen nothwendig sind.

Artikel 85.

Die erwähnten baierischen Zollämter werden in der für derlei Aemter üblichen Weise mit dem k. baierischen Wapenschilde und der entsprechenden Aufschrift versehen werden. Diese Aemter werden in ihrer Dienstesausübung nach der baierischen Gesetzgebung vorgehen. Dieselben sind berechtiget, in den gesetzlichen Fällen wegen der bei den Amtshandlungen der Ein-, Aus- und Durchfuhr entdeckten Uebertretungen die Verhaftung der dabei ergriffenen Uebertreter und die Beschlagnahme der vorhandenen Waaren, so wie Vernehmungen, welche sich aus Anlass des Zollverfahrens ergeben, zu vollziehen. Die verhafteten Personen sind, wenn das auf der Wechselstation aufgestellte baierische Zollamt mit dem Untersuchungsbefugnisse nicht versehen werden sollte, an das nächstgelegene baierische Hauptamt abzuliefern. Ueber Belangen dieses Amtes wird das österreichische Zollamt in der betreffenden Wechselstation Vernehmungen in jenen Strafverhandlungen pflegen, oder veranlassen, welche die bei dem baierischen Amte der Wechselstation ergriffenen Straffälle betreffen. Das gegenseitige gleiche Verfahren wird von Seite des nächsten baierischen Hauptamtes in Betreff der von dem der Wechselstation gegenüber auf baierischem

nych przez austryacki urząd przekazawczy i dostawczy naprzeciwko stacyi przemiany na bawarskiem terytoryum ustanowiony. Austryacki rząd zapewnia bawarskim urzędom celnym na stacyach przemiany tę samę pomoc, którą udziela swym własnym urzędom cłowym.

Artykuł 86.

Ustanowieni król. bawarscy celni, pełnią służbę na stacyach przemiany wedle porządku bawarskiego, w ubiorze urzędowym i z uzbrojeniem przepisanem.

Artykuł 87.

Rząd bawarski zapewnia austryackim urzędom przekazawczym i dostawczym, które wedle dalszej treści niniejszej konwencyi, ustanowione będą w bawarskiem terytoryum na pewnych stacyach pogranicznych znajdujących się na kolei żelaznej do granicy prowadzącej, te same nawzajem prawa i pomoc, które przyznaje rząd austryacki bawarskim urzędnikom w terytoryum austryackim. Podobny stosunek zachodzi co do tych urzędników celnych, których ewentualne ustanowienie zachowują sobie oba rządy na tamecznem terytoryum, jeżeliby gdzie w terytoryum austryackiem między granicą a stacyą przemiany, i w terytoryum bawarskiem między granicą a stanowiskiem urzędu austryackiego przekazawczego i odstawczego, ustanowione być miały przystanki.

Artykuł 88.

Względem ustanowionych na cudzem terytoryum urzędów i urzędników celnych, tudzież ich praw, każdy rząd wyda we własnem terytoryum odpowiednie obwieszczenie.

Artykuł 89.

Z zachowaniem przepisów co do osiadania cudzych w Austryi, przypuszczone będą do załatwienia bawarskich interesów ekspedycyi cłowej, na spedytorów lub obliczających należytość cłową i przesełaczów towarów takie tylko osoby, przeciw którym austryacka administracya cłowa, co się tycze dochodów skarbowych, nie ma żadnych uzasadnionych zarzutów.

Artykuł 90.

Względem przedmiotów z Bawaryi do Austryi przychodzących, tudzież z Austryi do Bawaryi wychodzących, urzędy cłowe i zakłady kolejne w Solnogrodzie i Kufstein takie zachować mają postępowanie, ażeby austryacki urząd dochodowy mógł takowe kontrolować od chwili ich nadejścia do dworca kolejnego, a to pierwsze aż do ich przejęcia pod własną czynność urzędową, drugie zaś aż do chwili nadejścia do stacyi w terytoryum bawarskiem, opatrzonej urzędem przekazawczym i odstawczym.

Wyładowanie, przechowanie i urzędowe postępowanie z towarami, uskutecznionem będzie, o ile tego wymaga potrzeba, w lokalach, pod spólnem zamknięciem obustronnych urzędów celnych zostających.

Artykuł 91.

Dla każdego z obustronnych urzędów celnych, wyznaczy się celem zwyczajnego wykonywania postępowania celnego, w miarę wystawić się mających lokalności za obopólnem porozumieniem się obustronnych władz celnych, osobna przestrzeń na plac urzędowy, ku temu oznaczony.

Gebiete aufgestellten österreichischen Anweis- und Stellungsamte ergriffenen Gefällsübertretungen beobachtet werden. Die österreichische Regierung sichert den baierischen Zollämtern in den Wechselstationen dieselbe Hilfe zu, welche sie ihren eigenen Zollämtern gewährt.

Artikel 86.

Die k. baierischen Zollangestellten werden den Dienst auf den Wechselstationen, so wie es in Baiern geschieht, in der Amtskleidung und mit der vorgeschriebenen Bewaffnung verrichten.

Artikel 87.

Den nach dem weiteren Inhalte der gegenwärtigen Convention auf baierischem Gebiete auf den noch näher zu bestimmenden, der Gränze zunächst gelegenen Stationen der zur Gränze führenden Bahnlinie aufzustellenden österreichischen Anweis- und Stellungsämtern werden von der baierischen Regierung wechselseitig die gleichen Befugnisse und Hilfen zugesichert, welche von der Regierung Oesterreichs den baierischen Beamten auf österreichischem Gebiete eingeräumt sind. Das gleiche Verhältniss tritt in Betreff derjenigen Zollbeamten ein, deren eventuelle Aufstellung die beiden Regierungen auf dem jenseitigen Gebiete sich vorbehalten, falls irgendwo auf österreichischem Gebiete zwischen der Gränze und der Wechselstation, und auf baierischem Gebiete zwischen der Gränze und dem Standorte des österreichischen Anweis- und Stellungsamtes Haltplätze errichtet werden sollten.

Artikel 88.

Ueber die auf fremdem Gebiete aufgestellten Zollämter, Beamten und deren Befugnisse wird jede Regierung im eigenen Gebiete die entsprechende Kundmachung erlassen.

Artikel 89.

Mit Beobachtung der über die Niederlassung von Fremden in Oesterreich bestehenden Vorschriften werden zur Vermittlung der baierischen Zollabfertigungs-Geschäfte als Spediteure oder Zollabrechner, Güterschaffner, nur solche Personen zugelassen, gegen welche die österreichische Zollverwaltung aus Gefällsrücksichten keine gegründete Einwendung zu machen findet.

Artikel 90.

Hinsichtlich der aus Baiern nach Oesterreich übertretenden, dann der von Oesterreich nach Baiern eingehenden Gegenstände wird von Seite der Zollämter und der Bahnanstalten in Salzburg und Kufstein ein solches Verfahren stattfinden, dass das österreichische Gefällsamt dieselben von dem Eintreffen im Bahnhofe, und zwar die ersteren bis zur Uebernahme in die eigene Amtshandlung, und die zweiten bis zum Eintreffen in dem auf baierischem Gebiete mit einem Ausweise- und Stellungsamte besetzten Stationsplatze zu controliren vermag.

Die Abladung, Aufbewahrung und Beamtshandlung der Güter wird, soweit es erforderlich ist, in Räumen bewirkt werden, welche unter der gemeinschaftlichen Sperre der beiderseitigen Zollämter stehen.

Artikel 91.

Für jedes der beiderländigen Zollämter wird zur gewöhnlichen Vollziehung des zollämtlichen Verfahrens nach Massgabe der herzustellenden Localitäten im wechselseitigen Einvernehmen der beiderländigen Zollbehörden ein besonderer Raum als Amtsplatz bestimmt, und als solcher bezeichnet werden.

Przeciwnie zaś przestrzeń przeznaczona dla urzędowych czynności obu urzędów, będzie jako spólny plac urzędowy oznaczona.

Artykuł 92.

Wyższym urzędnikom każdego z obu urzędów celnych na stacyach przemiany, przyznaje się wzajemne prawo wglądnienia do wszystkich rejestrów celnych drugiego urzędu i oraz do podniesienia odpisów i wyciągów. Oba urzędy celne na stacyach przemiany, winny sobie każdego czasu udzielać spostrzeżenia swe względem zagrożeń obopólnych interesów cłowych, względem pokrzywdzeń cła, tudzież względem przestępstw zakazów co do wchodu, wychodu i przechodu.

Między oboma rządami wymieniane będą potwierdzenia regularne, dotyczące ekspedycyi wychodowej i wchodowej, co do przedmiotów wzajemnie wchodzących i wychodzących, a to drogą jak najkrótszą przez położenie potwierdzenia na obopólnych pismach urzędowych.

Nareszcie ustanowieni celni na spólnych przemiany stacyach, mają prawo być obecnymi przy wzajemnej ekspedycyi celnej i przy pakowaniu przedmiotów na odchodzące wagony kolejne.

Artykuł 93.

Zakłady kolejne winny w miarę podanej do wiadomości potrzeby służby celnej, przedkładać spisy ładunkowe co do wszystkich przedmiotów frachtowych (włącznie deleżansowych) wchodzących i wychodzących, wraz z wszelkiemi innemi papierami, do wchodzących lub wychodzących towarów odnoszącemi się, albo obudwom, albo tylko jednemu z urzędów celnych, na dotyczącej stacyi ustanowionych, a to względem pociągów nadchodzących w chwili zatrzymania pociągów, względem odchodzących zaś, przed przeładowaniem.

W spisach ładunkowych, wyszczególnić należy podług listów frachtowych liczbę, rodzaj, numer, oznaczenie wozów i pojedynczych ich podziałów, tudzież liczbę listów frachtowych i innych papierów, liczbę, właściwość, oznaczenie i wagę sporco znajdujących się Colli w każdym wozie i w każdym oddziale pojedynczego wozu; a na przypadek, gdyby towary prowadzono sposobem otwartym, podać należy liczbę ich sztuk, miarę, wagę i gatunek.

Zakład kolejny, odpowiedzialnym jest za zupełność i prawdziwość podań takowych.

Nadto przy każdej partyi towarów, namienić należy imię odbierającego i treść Colli, według podania, przeznaczenie towarów i dokument konkomitacyjny, do urzędowej czynności cłowej służący.

Co się tycze tych ostatnich podań, zakład kolejny odpowiedzialny jest tylko za zgodność z onemi na listach frachtowych. Spisy ładunkowe oddzielnie do tych różnych stacyj kolejnych mają być prowadzone, które albo są miejscami przeznaczenia towarów, albo też najbliżej nich położone.

Względem efektów podróżnych, własnemi wozami pakunkowemi, atoliż jednocześnie z podróżującymi przesełanych, spisy ładunkowe summarycznie tylko wedle ilości Colli mają być prowadzone, atoliż zawsze opatrzone być muszą wyszczególnieniem wozu pakunkowego lub oddziału, w którym się znajdują. Co się tycze formy spisów ładunkowych, ułożą się o nią oba państwa.

Dagegen wird der für Amtshandlungen beider Aemter bestimmte Raum als gemeinschaftlicher Amtsplatz bezeichnet werden.

Artikel 92.

Dem Oberbeamten eines jeden der beiden Zollämter in den Wechselstationen wird das Recht zur Einsichtnahme in die sämmtlichen Zollregister des anderen Amtes und zur Erhebung von Abschriften und Auszügen wechselseitig eingeräumt. Die beiden Zollämter in den Wechselstationen haben die Wahrnehmungen über die Bedrohungen der gegenseitigen Zollinteressen, über die Verkürzungen der Zölle, dann über die Uebertretungen der Ein-, Aus- und Durchfuhrverbote sich jederzeit mitzutheilen.

Zwischen beiden Aemtern werden über die Aus- und Eintritts-Abfertigungen der gegenseits ein- und ausgehenden Gegenstände regelmässige Bestätigungen und zwar auf kürzestem Wege mittelst Ansatzes auf den gegenseitigen Amtspapieren gewechselt werden.

Endlich wird die wechselseitige Beiwohnung der Zollangestellten auf den gemeinschaftlichen Wechselstationen bei der gegentheiligen Zollabfertigung und bei der Verpackung der Gegenstände in die abgehenden Bahnwagen zugestanden.

Artikel 93.

Ueber alle ein- und ausgehenden Frachtstücke (einschliesslich der Eilgüter) haben die Bahnanstalten nach dem bekannt zu gebenden Erfordernisse des Zolldienstes den beiden, oder nur einem der in der bezüglichen Wechselstation aufgestellten Zollämter, und zwar hinsichtlich der ankommenden Züge im Zeitpuncte des Stillhaltens der Züge, hinsichtlich der abgehenden vor der Verladung Ladungsverzeichnisse nebst allen übrigen auf die ein- und ausgehenden Waaren sich beziehenden Papiere zu übergeben.

In den Ladungsverzeichnissen ist die Anzahl, Art, Nummer und Bezeichnung der Wagen und ihrer einzelnen Abtheilungen, ferner die Zahl der Frachtbriefe und übrigen Papiere, die Zahl, Beschaffenheit, Bezeichnung und das Sporco-Gewicht der in jedem Wagen und in jeder Wagenabtheilung befindlichen Colli, und zwar nach den Frachtbriefen anzugeben; falls die Waaren offen geführt werden, ist deren Stückzahl, Mass und Gewicht und Gattung anzugeben.

Die Bahnanstalt haftet für die Richtigkeit und Vollständigkeit dieser Angaben.

Ausserdem ist bei jeder Waarenparthie der Empfänger und der angebliche Inhalt der Colli, die Bestimmung der Waaren und die begleitende, zur Zollamtshandlung dienende Urkunde anzuführen.

In Betreff dieser letzteren Angaben bleibt die Bahnanstalt nur für die Uebereinstimmung mit jenem der Frachtbriefe haftend. Die Ladungsverzeichnisse sind getrennt nach den verschiedenen Bahnstationen zu führen, welche der Bestimmungsort der Waaren sind, oder zunächst an demselben liegen.

Ueber Effecten der Reisenden, welche in eigenen Packwagen aber gleichzeitig mit den Reisenden befördert werden, sind die Ladungsverzeichnisse nur summarisch nach der Colli-Zahl zu führen, sie müssen jedoch mit der Angabe des Packwagens, oder der Abtheilung desselben, worin sie sich befinden, versehen werden. Die Form der Ladungsverzeichnisse wird zwischen beiden Staaten vereinbaret.

Artykuł 94.

Ponieważ wozy pakunkowe nie będą zmieniane, przetoż wymagają obustronne interesa cłowe w ogólności, niemniej następne szczególne ułatwienia cłowe, aby co do urządzenia tych wozów pakunkowych i przyłożenia urzędowego zamknięcia na nich, taki był sposób obrany, któryby sprawiał zupełne zaspokojenie.

Oba przeto rządy obowiązują się wzajemnie, ażeby pakunkowe wozy wedle umówionego wzajemnie sposobu były sporządzone, i żeby żadnych maszyn, tenderów i wozów, służących do przeprawy osób i ciężarów, w obustronnych terytoryach nie używano, któreby nie były wprzód przez własną władzę cłową zrewidowane, a mianowicie względem tej okoliczności zaaprobowane, iż wedle umówionego systemu są zbudowane, do przepisanego położenia zamknięcia urzędowego przysposobione, i że równie, jak inne środki transportowe, żadnych nie zawierają w sobie skrytek.

Urzędy cłowe na stacyach przemiany żądać mogą, ażeby im wszystkie środki transportowe obustronnych rządów, przy pierwszem ich użyciu znalezione, do rewizyi były poddane. Położenie urzędowego zamknięcia, odbywać się ma przez oba rządy stosownie do ugody sposobem jednakim, a kłódki opatrzone będą połączonemi herbami obu państw, w których używanemi są.

Zresztą zastrzega sobie każdy rząd prawo, obok i zamiast zamknięcia na kłódki używać także zamknięcia przez zalewanie ołowiem.

Artykuł 95.

Każda z obu kontraktujących stron waruje sobie prawo, w każdym kierunku zarządzić przez swych ustanowionych każdego czasu lub w pojedynczych przypadkach, konwojowanie pociągów między urzędami cłowemi, najbliżej granicy położonemi.

Gdyby konwojowanie miejsce miało tylko do granicy lub z granicy, natenczas ma się pociąg nieco zatrzymać, celem wysięścia lub przyjęcia indywiduów konwojujących. Wrazie potrzeby, wskaże się im bezpłatnie stosowne miejsce do przebywania w budynku stacyjnym drugiego państwa.

Konwojujące osoby, mają bezpłatne miejsce w pociągu wozów tam i nazad, a oraz takie, z któregoby cały pociąg przejrzeć mogli. Przyznaje się im też prawo do wstępywania i stosownego zatrzymania się we wszystkich klasach wagonów osobowych. tudzież odpowiedni ich kategoryi służbowej plac do siedzenia podczas jazdy tam i nazad. Także i innym urzędnikom i ustanowionym przy władzach dochodowych, w interesie służby pociągami wysełanym i z służbowego zesłania swego certyfikatami się wykazującym, pozostawiona jazda bezpłatna tak tam jak nazad na przestrzeni między stacyami przemiany a urzędami austryackiemi przekazawczemi i odstawczemi w tamecznem terytoryum znajdującemi się.

Artykuł 96.

Zakłady kolejne podlegają w ogólności tym samym obowiązkom, jakie przepisami cłowemi włożone są na każdego wykonawcę transportu z wszelkiemi oraz skutkami karnemi, takowe oraz winny czynną dawać pomoc przy postępowaniu celnem, do cze-

Artikel 94.

Da die Packwagen nicht gewechselt werden sollen, so machen es die beiderländigen Zoll-Interessen im Allgemeinen, dann die nachstehenden besonderen zollämtlichen Begünstigungen nothwendig, dass sowohl die Art der Einrichtung dieser Packwagen, als jene der Anlegung des ämtlichen Verschlusses an den Packwagen volle Beruhigung gewähren.

Die beiden Regierungen verpflichten sich daher, dass diese Packwagen nach einer gegenseitig vereinbarten Beschaffenheit angefertiget, und dass keine Maschinen, Tender, Personen- oder Lastwagen im Gebiete der gegentheiligen Regierungen verwendet werden, welche nicht früher von der eigenen Zollbehörde geprüft, und über den Umstand, dass die Packwagen nach dem verabredeten Systeme gebaut, und zur vorschriftmässigen Anlegung des ämtlichen Verschlusses geeignet sind, dann so wie die übrigen Transportmittel keine geheimen Behältnisse enthalten, gutgeheissen worden sind.

Die Zollämter auf den Wechselstationen können verlangen, dass ihnen die sämmtlichen Transportmittel der gegentheiligen Regierungen bei dem Vorkommen in der ersten Verwendung zur Untersuchung gestellt werden. Die Anlegung des ämtlichen Verschlusses wird von beiden Staaten vertragsmässig auf gleiche Weise geschehen, und es werden die Vorlegeschlösser mit dem vereinigten Wapen der beiden Staaten, in welchen sie Anwendung finden, versehen werden.

Uebrigens bleibt jeder Regierung neben und statt der Verschliessung mittelst der Vorlegeschlösser auch die Anwendung des Bleiverschlusses vorbehalten.

Artikel 95.

Jedem der beiden vertragschliessenden Theile wird das Recht eingeräumt, stets oder in einzelnen Fällen die Begleitung der Züge zwischen den der Gränze zunächst gelegenen Zollämtern in jeder Richtung durch ihre Angestellten eintreten zu lassen.

Sollte die Begleitung bloss bis zu oder von der Gränze stattfinden, so hat der Zug Behufs der Absetzung oder Aufnahme der Begleitungs-Individuen anzuhalten. Denselben wird im Falle des Erfordernisses eine entsprechende Aufenthaltsunterkunft in dem Stationsgebäude des anderen Staates unentgeltlich eingeräumt werden.

Die den Wagenzug begleitenden Angestellten sind unentgeltlich auf dem Hin- und Rückwege mitzunehmen, und es ist ihnen ein solcher Platz anzuweisen, dass sie den ganzen Zug zu überschauen vermögen. Auch wird ihnen das Recht zum Eintritte und angemessenen Verweilen in allen Classen der Personenwagen zugestanden, und ein ihrer Diensteigenschaft entsprechender Sitzplatz sowohl für die Hin-, als Rückfahrt eingeräumt. Auch anderen Beamten und Angestellten der Gefällsbehörden, welche aus Dienstesrücksichten mit den Zügen abgesendet werden, und sich über ihre dienstliche Stellung durch Certificate ausweisen, ist die unentgeltliche Fahrt und Rückfahrt auf der Strecke zwischen den Wechselstationen und den auf jenseitigem Gebiete befindlichen correspondirenden österreichischen Anweis- und Stellungsämtern gestattet.

Artikel 96.

Den Bahnanstalten liegen überhaupt die durch die Zollvorschriften jedem Transportvollzieher auferlegten Verbindlichkeiten unter den diessfälligen Straffolgen, dann die Hilfeleistung bei dem Zollverfahren ob, wozu insbesondere die auf eigene Kosten und Gefahr

go szczególne należy uskuteczniać własnem kosztem i z własnem niebezpieczeństwem przystawienie przedmiotów do dotyczącego urzędu celnego, czynności urzędowej celnej podlegających, przetoż więc także i przewożenie dóbr dó owych pojedynczych miejscowości, w których się odbywają czynności urzędowe, po sobie następujące, przy obustronnych urzędach cłowych.

Zakłady kolejne są obowiązane, o planach jazdy, ustanowić się mających i o zmianach ich dotyczących, zanim takowe wejdą w wykonanie, wczesną zawsze udzielać wiadomość tak wyższym władzom cełnym jak urzędom celnym na stacyach przemiany ustanowionym.

Czas zatrzymywania się pociągów w miejscach, gdzie się odbywają czynności urzędowo-cłowe, musi stosownie do trwania ich w ten sposób być wymierzony, ażeby przepisowe postępowanie uskutecznionem zostało.

Zakłady kolejne winny obowiązki swe wypełniać przeciw każdemu z obustronnych organów celnych, bez różnicy co do przynależności krajowej.

Artykuł 97.

Rząd bawarski zezwala na zaprowadzenie tego środka, ażeby położenie zamknięcia na wozach pakowych do Austryi wchodzących, odbywało się już na bawarskich stacyach, blisko granicy leżących, a wedle ukazującej się potrzeby trybu kolejnego, wyznaczyć się mających przez ces. król. austryackie urzędy przekazawcze i dostawcze, tamże założyć się mające, którym przydani będą austryaccy ustanowieni przy straży, zaczem więc ograniczonem będzie przejście przez granicę i jazda do stacyj przemiany na austr. terytoryum, na wozy zamknięte.

Rząd bawarski bierze na siebie nbowiązek przysposobić bezpłatnie rzeczonym austryackim urzędom dochodowym w oznaczonych ku temu budynkach stacyi, bezpośrednią stosowną lokalność, na linii kolejnej położoną.

Artykuł 98.

Wchodowym przedmiotom frachtowym (włącznie przedmiotów deliżansowych koleją żelazną do Solnogrodu lub Kufstein nadchodzącym i do miejsc przeznaczonym, w których, albo między któremi a dotyczącą spólną stacyą przemiany, znajduje się urząd celny do zupełnego ekspedyowania upoważniony, przysłużato ułatwienie, iż na rzeczonej spólnej stacyi przemiany, nie będą żadnej podlegać celno-urzędowej rewizyi, lecz tylko postępowaniu opowiedniczemu, i że na zasadzie spisów ładunkowych, wraz z innemi papierami odebranych, przekazane zostaną w osobnych wozach lub oddziałach wozowych pod urzędowem zamknięciem i konwojem do urzędu cłowego, znajdującego się albo w samem miejscu przeznaczenia lub przed takowem.

Spólna tedy stacya przemiany (Solnogród i Kufstein), uważa się co do takich towarów za posterunek odpowiedniczy, a dopiero urząd, zwyczajną urzędową czynność przedsiębiorący, za urząd cłowy wchodowy. Uwzględnienie to rozciąga się aż do Insbruku i Bruku nad M. ze strony austryackiej, a aż do Mnichowa i Augsburga ze strony bawarskiej, w których to miejscach na wszelki sposób nastąpić ma zwyczajna czynność urzędowa (ekspedycya) stosownie do przeznaczenia towaru wskazana.

Wszelakoż zastrzega sobie każdy z obu kontraktujących rządów, rozpocząć na przyszłość dalsze układy względem przedłużenia tych przestrzeni uwzględnionych.

stattfindende Stellung der einer Amtshandlung unterliegenden Gegenstände zu dem betreffenden Zollamte und sohin auch die Verführung der Güter in jene einzelne Räume gehört, in welchen die in der Zeit auf einander folgenden Amtshandlungen der beiderseitigen Zollämter stattfinden.

Die Bahnanstalten sind verpflichtet, von den festzustellenden Fahrplänen und den diessfälligen Abänderungen, bevor solche zur Ausführung gelangen, sowohl den oberen Zollbehörden, als den Zollämtern in den gemeinschaftlichen Wechselstationen stets die rechtzeitige Mittheilung zu machen.

Die Aufenthaltszeit der Züge in den Orten, wo Zoll-Amtshandlungen stattfinden, muss in einer solchen Dauer bemessen werden, dass deren vorschriftmässiger Vollzug möglich ist.

Die Verbindlichkeiten der Bahnanstalten sind von denselben gegenüber einem jeden der beiderländigen Zoll-Organe ohne Unterschied der Staatsangehörigkeit zu erfüllen.

Artikel 97.

Die baierische Regierung ertheilt ihre Zustimmung zur Vorkehrung, dass die Verschlussanlegung an die nach Oesterreich eingehenden Packwagen schon an baierischen, der bezüglichen Gränze nahe liegenden und nach dem Bedürfnisse des Eisenbahnbetriebes zu bestimmenden Stationen durch daselbst zu errichtende k. k. österreichische Anweis- und Stellungsämter, welchen österreichische Wach-Angestellte beigegeben werden, erfolge, und dass sonach der Gränzübertritt und die Fahrt nach den Wechselstationen auf österreichischem Gebiete auf verschlossene Wagen beschränkt werde.

Die baierische Regierung verpflichtet sich, für die erwähnten österreichischen Gefällsämter in den Stationsgebäuden, die es betrifft, eine unmittelbar an der Bahnlinie gelegene angemessene Unterkunft unentgeltlich zu beschaffen.

Artikel 98.

Eingangsfrachtgüter (mit Einschluss der Eilgüter, welche auf der Eisenbahn in Salzburg oder Kufstein anlangen, und für Orte bestimmt sind, an oder zwischen denen und der bezüglichen gemeinschaftlichen Wechselstation ein zur vollständigen Abfertigung ermächtigtes Zollamt sich befindet) geniessen die Begünstigung, dass sie in der gedachten gemeinschaftlichen Wechselstation keiner zollämtlichen Untersuchung unterzogen werden, sondern nur dem Ansageverfahren unterliegen, und auf Grund der sammt den übrigen Papieren übernommenen Ladungsverzeichnisse in besonderen Wagen oder Wagenabtheilungen unter ämtlicher Verschliessung und Begleitung an das Zollamt in oder vor dem Orte der Bestimmung angewiesen werden.

Die gemeinschaftliche Wechselstation (Salzburg, Kufstein) ist in Beziehung auf solche Waaren als Ansageposten und erst das Amt, welches die ordentliche Amtshandlung vornimmt, als Eingangs-Zollamt zu betrachten. Diese Begünstigung erstreckt sich bis Innsbruck und Bruck an der Mur österreichischer Seits, bis München und Augsburg baierischer Seits, an welchen Orten jedenfalls die nach Art der Bestimmung der Waare vorgezeichnete gewöhnliche Amtshandlung (Abfertigung) der Waare einzutreten hat.

Es bleibt jedoch jeder der contrahirenden Regierungen die künftige Aufnahme der Verhandlung wegen Verlängerung der begünstigten Strecken vorbehalten.

Artykuł 99.

Efekta, które podróżni w wozach osobowych jako potrzeby podróżowe ze sobą prowadzą, tudzież pakunki podróżowe, w wozach pakownych znajdujące się, przeznaczone do dotyczącej stacyi przemiany (Solnogrodu, Kufstein), lub do takich miejsc między ostatecznemi w art. 98 oznaczonemi punktami przestrzeni uwzględnionych, w których nie ma urzędu celnego, będą na stacyi przemiany poddane celno-urzędowej rewizyi. Pakunki podróżowe w wozach pakunkowych znajdujące się, atoliż do miejsc przeznaczone, w których jest urząd cłowy, podlegają na stacyach przemiany summarycznemu tylko postępowaniu opowiedniczemu, a przetoż na zasadzie poświadczeń ładunkowych, przekazane będą w urzędownie zamkniętych wozach lub oddziałach ich do urzędu dochodowego (cłowego), osobno oznaczyć się mającego, w miejscu przeznaczenia ustanowionego.

Postępowanie, dla pakunków podróżowych właśnie skreślone, będzie zastosowane także i do przedmiotów deliżansowych, pociągami osobowemi przesełanych; przetoż przesełki deliżansowe, do miejsc przeznaczone, gdzie nie ma żadnego urzędu cłowego, zupełnie na stacyach przemiany będą wyekspedyowane.

Zresztą zastrzega sobie każdy rząd przedsiębrać celno-urzędową rewizyę przez celny urząd swój, także i co do pakunku podróżowego, przeznaczonego do miejsc, gdzie się znajdują urzędy celne, pod tą atoliż suppozycyą, iż to nie sprawi żadnego zatrzymania pociągów na stacyi.

Artykuł 100.

Przedmioty wychodowe i przechodowe, mające być podawane na kolej żelazną w stacyach wewnątrz kraju, gdzie się znajdują urzędy cłnwe, muszą u takowych przepisowemu celno-urzędowemu postępowaniu już przed owem podaniem być poddane.

Co do takich więc przedmiotów, w osobnych wozach lub oddziałach wozowych, pod urzędowem zamknięciem na jednej z stacyj przemiaany nadchodzących, przedsięweźmie znajdujący się tamże dla wychodu urząd cłowy czynność urzędową posterunku opowiedniczego. Austryacki rząd zastrzega swym urzędom celnym na stacyach przemiany dalszą ekspedycyę tych przedmiotów, za pozostawieniem lub nowem położeniem zamknięcia urzędowego i za konwojowaniem aż do urzędu dochodowego (art. 97) ustanowionego na przeciwnej stacyi przemiany kolei żelaznej bawarskiej.

Artykuł 101.

Ekspedycya pakunków podróżowych, odbywa się przy urzędach celnych na spólnych stacyach przemiany, każdego czasu bez przerwy tak w dzień jak i w nocy. Podobnie też nieprzerwana ekspedycya przedmiotów frachtowych i deliżansowych postępowaniu opowiedniczemu podlegających, tudzież przedmiotu deliżansowego, zwyczajnemu postępowaniu podlegającego, dozwoloną będzie w miarę rzeczywistej potrzeby i pod tym warunkiem, jeżeli nie zachodzi nadzwyczajny natłok przesełek takowych, ani obawa jaka dla bezpieczeństwa celnego.

Artykuł 102.

Rząd król. bawarski daje zapewnienie, iż austryackie zamknięcie ze strony urzędów dochodowych położone na towarach, koleją żelazną z jednej części terytoryum austryackiego do drugiej przesełanych (towary pociągów częściowych), ze strony bawarskich organów celnych nie będzie zdejmowane, tudzież że bolety austryackie za wykazy służące nie będą ściągane, lecz będą organom czynności kolejne zawiadującym pozostawione dla dalszego ich oddania dotyczącemu urzędowi celnemu austryackiemu. Toż

Artikel 99.

Die von den Reisenden in den Personenwagen als Reisebedürfniss mit sich geführten Effecten, dann das in Packwagen befindliche Reisegepäcke, welches nach der bezüglichen Ankunfts-Wechselstation (Salzburg, Kufstein) oder für solche Orte zwischen den im Artikel 98 bezeichneten Endpuncten der begünstigten Strecken, wo sich kein Zollamt befindet, bestimmt ist, ist auf der Wechselstation der zollämtlichen Untersuchung zu unterziehen. Das in Packwagen befindliche, jedoch für Orte, wo ein Zollamt ist, bestimmte Reisegepäcke wird auf den Wechselstationen nur summarisch mittelst Ansageverfahrens behandelt, und auf Grund der Ladungsscheine in ämtlich verschlossenen Wagen oder Wagenabtheilungen an das besonders zu bezeichnende Gefällsamt (Zollamt) im Bestimmungsorte angewiesen.

Das für das Reisegepäcke vorgezeichnete Verfahren findet gleichmässig auch auf das mit Personenzügen beförderte Eilgut Anwendung, daher das an Orte, wo sich kein Zollamt befindet, bestimmte Eilgut auf den gemeinschaftlichen Wechselstationen vollständig abgefertiget wird.

Uebrigens bleibt jeder Regierung die zollämtliche Untersuchung des auch für Orte, wo Zollämter sind, bestimmten Reisegepäckes durch ihr Zollamt in der Wechselstation unter der Voraussetzung vorbehalten, dass dadurch kein Aufenthalt der Züge in dieser Station verursacht werde.

Artikel 100.

Die auf Innerlandesstationen, wo sich Zollämter befinden, zur Eisenbahn aufzugebenden Aus- und Durchfuhrgüter müssen bei diesen der vorschriftmässigen Beamtshandlung bereits vor der Aufgabe unterzogen seyn.

In Ansehung solcher Güter, wenn sie in einem eigenen Wagen oder in einer Wagenabtheilung unter ämtlichem Raumverschlusse auf einer der Wechselstationen vorkommen, wird das daselbst befindliche Zollamt die Amtshandlung eines Ansagepostens für den Austritt vornehmen. Die österreichische Regierung behält ihren Zollämtern in den Wechselstationen die weitere Abfertigung dieser Güter unter Belassung oder neuer Anlegung des Raumverschlusses und Begleitung bis zu dem auf der gegenüberstehenden baierischen Eisenbahnstation aufgestellten Gefällsamte (Artikel 97) vor.

Artikel 101.

Die Abfertigung des Reisegepäckes wird bei den Zollämtern in den gemeinschaftlichen Wechselstationen jederzeit bei Tag und Nacht unaufgehalten erfolgen. Die gleiche unaufgehaltene Abfertigung der dem Ansageverfahren unterliegenden Fracht- und Eilgüter, dann des dem ordentlichen Verfahren zu unterziehenden Eilgutes, wird nach Mass des wirklichen Bedürfnisses und unter der Bedingung zugestanden, dass keine ausserordentliche Anhäufung von derlei Sendungen und keine Besorgniss für die Zollsicherheit eintritt.

Artikel 102.

Die k. baierische Regierung ertheilt die Zusicherung, dass der österreichisch-gefällsämtliche Verschluss auf jenen Waaren, welche auf der Eisenbahn aus einem Theile des österreichischen Gebietes in das andere befördert werden (Streckenzugsgüter), von den baierischen Zoll-Organen nicht abgenommen, und auch die österreichischen Ausweisbolleten nicht eingezogen, sondern den Eisenbahn-Betriebs-Organen zur weiteren Abgabe an das betreffende österreichische Zollamt belassen werden. Dasselbe gilt von den Wagen und

samo rozumie się o wozach i ich oddziałach, przesełanych kolejami żelaznemi bawarskiemi pod zamknięciem z jednej części terytoryum austr. do drugiej. Organa bawarskie, czynnościami kolejnemi zawiadujące, oddadzą urzędowi celnemu austr. na stacyi wchodowej ustanowionemu, spisy i papiery celno-urzędowe przy wychodzie z Austryi wystawione, a do towarów pociągami częściowemi prowadzonych odnoszące się. Wozy obładowane dobrami należącemi do pociągów częściowych, muszą przez Bawaryę bez zatrzymywania się wedle porządku jazdy być przeprowadzone. Dobra takowe pociągów częściowych ze strony Bawaryi, nie będą specyalnej rewizyi celnej poddane, lecz wyekspedyowane będą albo z pozostawieniem zamknięcia, albo z przydaniem konwoju. Austrya zastrzega sobie także prawo konwojowania onychże.

Artykuł 103.

Wskazanemu dla przedmiotów przeprawy kolejnej postępowaniu, podlegają także przesełki pocztowe, koleją żelazną przesełane, z tym wyjątkiem, iż zamiast spisów ładunkowych obustronne karty pocztowe czynności urzędowej służyć będą za podstawę.

Wględywanie i porównywanie takowych, tudzież wstępywanie do wozów pocztowych, dozwolonem jest zlecennikom każdego z ustanowionych na spólnych stacyach przemiany urzędów cłowych bez wszelkiego względu na przynależność krajową.

Artykuł 104.

Pociągi kolei żelaznej, odbywać mają przestrzeń między spólnemi stacyami przemiany a przeciwległym austr. urzędem dochodowym opatrzonym stacyom na terytoryum bawarsk. w każdym kierunku nieprzerwanie. Jeżeliby na tych przestrzeniach przystanek miał być założony, takowy będzie miał miejsce tylko dla wysiadywania podróżnych, z zupełnem wyłączeniem wszelkiego przyjmowania i oddawania towarów frachtowych, i z przestrzeganiem przepisów celnych, dla pakunku podróżnych wymaganych.

W razie potrzeby nadzwyczajnego zastanowienia pociągu albo pozostawienia niejakiej wozów części na austryackiem terytoryum winno się, jeżeli konwój nie ma miejsca, zawiadomić najbliższy posterunek straży finansowej, który zarządzi przypilnowanie pociągu albo wozów aż do dalszej jazdy, względnie aż do nadejścia we dworcu spólnej stacyi przemiany, lub też na granicy.

Artykuł 105.

Przemysłowy tryb przedsiębiorstw kolejnych obukrajowych, o ile takowy ma miejsce na ces. król. terytoryum austryackiem, poddanym zostanie wraz z należącemi miejscowościami, pod urzędowy nadzór (kontrolę) austryackiej władzy dochodowej. Austryaccy urzędnicy dochodowi i ustanowieni przy straży finansowej, mają przetoż prawo, wstępywać do miejscowości czynności kolejnej, ile razy to za potrzebne uznają, dochodzenia przedsiębrać, przy wykonywaniu przemysłowem obecnymi być, stan znajdujących się towarów spisać, przepisanych względem nich wykazów, niemniej też wglądnienia w książki i w pisma żądać, dotyczące przemysłowego trybu kolejnego. Do tych czynności urzędowych, o ile się takowe odbywają w lokalności, pozostawionej do użycia bawarskiej administracyi kolejnej, każdego czasu przyzwanym będzie wyższy urzędnik ze strony bawarskiej administracyi kolejnej.

Przybranie wyższego urzędnika dotyczącej gałęzi służbowej, miejsce mieć winno i przy tych czynnościach urzędowych, które przedsiębiorą urzędnicy dochodowi w in-

Wägenabtheilungen, welche unter Raumverschluss aus einem Theile des österreichischen Gebietes auf den baierischen Bahnlinien in einen anderen Theil des österreichischen Gebietes verkehren. Die baierischen Betriebs-Organe haben die bei dem Abgange aus Oesterreich auszufertigenden auf die Streckenzugsgüter Bezug nehmenden Verzeichnisse und zollämtlichen Papiere dem österreichischen Zollamte an der Einbruchsstation zu übergeben. Die mit Streckenzugsgütern beladenen Wagen müssen durch Baiern unaufgehalten nach der Fahrordnung durchgeführt werden. Diese Streckenzugsgüter werden von Seite Baierns einer speciellen Zollrevision nicht unterzogen, sondern entweder unter Beachtung des Raumverschlusses oder mit Personalbegleitung abgefertiget. Oesterreich hat auch das Recht der Begleitung.

Artikel 103.

Dem für die Bahngüter vorgezeichneten Verfahren unterliegen auch die mit der Bahn beförderten Poststücke mit der Ausnahme, dass statt der Ladungsverzeichnisse die beiderländigen Postkarten der Amtshandlung zu Grunde zu legen sind.

Die Einsichtnahme und Vergleichung derselben, dann der Eintritt in die Postwagen ist den Abgeordneten eines jeden der in den gemeinschaftlichen Wechselstationen aufgestellten Zollämter ohne Rücksicht auf die Staatsangehörigkeit gestattet.

Artikel 104.

Die Eisenbahnzüge haben die Strecken zwischen den gemeinschaftlichen Wechselstationen und den auf dem gegenüberliegenden baierischen Gebiete mit einem österreichischen Gefällsamte besetzten Stationen in jeder Richtung ununterbrochen zurückzulegen. Sollte in diesen Strecken eine Haltstation errichtet werden, so kann diess nur für das Absteigen von Reisenden mit gänzlicher Ausschliessung jeder Aufnahme und Abgabe von Frachtstücken gegen Beobachtung der für das Gepäcke der Reisenden erforderlichen Zollvorschriften geschehen.

Im Falle der Nothwendigkeit eines ausserordentlichen Stillstandes des Zuges oder des Zurücklassens eines Theiles der Wagen auf österreichischem Gebiete ist, in soferne keine Begleitung stattfindet, die nächste Finanzwachpostirung zu benachrichtigen, welche die Bewachung des Zuges oder der Wagen bis zur Fortsetzung der Fahrt, beziehungsweise bis zum Eintreffen im gemeinschaftlichen Wechselstationshofe oder an der Gränze einzuleiten hat.

Artikel 105.

Der Gewerbsbetrieb der beiderländigen Eisenbahnunternehmungen, soweit derselbe auf k. k. österreichischem Gebiete stattfindet, wird sammt dazu gehörigen Räumen unter ämtliche Aufsicht (Controle) der österreichischen Gefällsbehörde gestellt. Die österreichischen Gefällsbeamten und Wachangestellten sind demnach berechtiget, in die Räume des Bahnbetriebes, so oft sie es erforderlich finden, einzutreten, Nachforschungen zu pflegen, der Gewerbsausübung beizuwohnen, den Stand der vorhandenen Waaren aufzunehmen, die vorschriftmässigen Nachweisungen über dieselben, dann die Einsicht der den Bahnbetrieb betreffenden Bücher und Schriften zu fordern. Zu diesen Amtshandlungen, soweit dieselben in den von dem baierischen Bahnbetriebe benützten Raume stattfinden, ist jederzeit der Oberbeamte der baierischen Bahnverwaltung beizuziehen.

Die Beiziehung des Oberbeamten des betreffenden Dienstzweiges soll auch bei jenen Amtshandlungen stattfinden, welche von den österreichischen Gefällsbeamten in den übrigen

nych przez administracyę bawarską używanych lokalnościach, stosownie do ustaw austryackich.

Złożenie i przechowanie nieoclonych towarów zagranicznych, może mieć miejsce na spólnych przemiany stacyach, tylko w lokalnościach pod zamknięciem ces. król. austryackich urzędów celnych tamże urtanowionych.

Temże jednak nie są objęte owe przypadki, w których bawarska administracya celna, widzi się być zniewoloną zatrzymać w ekspedycyi przedmioty doczasowie tylko.

Artykuł 106.

Wszystkie lokalności dworców kolejnych w Solnogrodzie i Kufstein, będą zewnątrz ogrodzone, wchody i wychody zostaną tylko na rzeczywistą potrzebę ograniczone, a zmiany w takowych każdego czasu austryackiemu zarządowi celnemu będą oznajmione. Temuż pozostawia się prawo pilnowania wchodów. równie jak innych miejscowości rzeczonych dworców kolejnych przez stojącą straż finansową.

Artykuł 107.

O ile w powyższych postanowieniach nie zastrzeżono wyjątków, pozostają w swej mocy ustawy celne, w obu państwach obowiązujące, także i pod względem kolejnego obrotu, cłowej należytości podlegającego.

Artykuł 108.

Każdy z obu kontraktujących rządów, zastrzega sobie prawo takie czynić wnioski na zmiany lub uzupełnienia ustanowionych niniejszem środków cłowych, które albo w interesie cłowego zabezpieczenia albo obrotowego ułatwienia nkażą się być pożądanemi, albo w skutek obustronnych powszechnych postanowień i rozporządzeń celnych potrzebnemi.

Potrzebne w tej mierze komisaryczne rozprawy i układy, będą tedy jak najgorliwiej rozpoczęte, a w niespodzianym przypadku zachodzącego przeszkodzenia, może rząd dotyczący nawet prowizoryczne zaprowadzić urządzenia aż do nastąpić mającego stanowczego ułożenia się względem przedmiotu zakwestyonowanego.

Na zasadzie powyższych, rzeczy celnej dotyczących postanowień, ułożone będą w swym czasie przepisy wykonawcze, dla obu państw wydać się mające (regulatywy). Zresztą udzielą sobie wzajemnie administracye obu państw instrukcye, które wydadzą dla swych urzędników, względem wykonywania służby na austryacko-bawarskich kolejach żelaznych.

Rozdział ósmy.

POSTANOWIENIE OSTATECZNE.

Artykuł 109.

Rządowi królews. bawarskiemu zostawia się do woli albo wziąć na siebie budowę i zawiadowanie kolejami żelaznemi, w art. 1 wspomnionemi, albo odstąpić osobom prywatnym.

W ostatnim atoliż razie, winien tenże, przy ustanowieniu warunków koncesyi lub odstąpienia, należytą mieć baczność na zachowanie postanowień traktatu niniejszego

von der baierischen Verwaltung benützten Räumen nach Zulassung der österreichischen Gesetze vorgenommen werden.

Die Niederlegung und Aufbewahrung unverzollter ausländischer Waaren ist in den gemeinschaftlichen Wechselstationen nur in Räumen unter Sperre der daselbst aufgestellten k. k. österreichischen Zollämter gestattet.

Hierunter sind jedoch diejenigen Fälle nicht begriffen, in welchen die baierische Zollverwaltung genöthiget ist, Gegenstände nur zeitweilig in der Abfertigung zurückzuhalten.

Artikel 106.

Die sämmtlichen Räume der Bahnhöfe zu Salzburg und Kufstein sind durch eine Einfriedung von Aussen abzuschliessen, die Ein- und Ausgänge nur auf das wirkliche Bedürfniss zu beschränken, und Veränderungen in denselben jederzeit der österreichischen Zollverwaltung anzuzeigen. Diese behält sich die Bewachung der Zugänge und anderer Stellen der gedachten Bahnhöfe durch stehende Finanzwachposten vor.

Artikel 107.

In soweit die vorstehenden Vertragsbestimmungen nicht eine Ausnahme machen, bleiben die in den beiderseitigen Staaten geltenden Zollgesetze auch rücksichtlich des auf den Eisenbahnen betriebenen zollpflichtigen Verkehres in Kraft.

Artikel 108.

Jeder der contrahirenden Regierungen bleibt vorbehalten, diejenigen Anträge auf Abänderungen oder Ergänzungen der hier vereinbarten Zollmassregeln zu stellen, welche theils im Interesse der Zollsicherheit oder Verkehrserleichterung wünschenswerth, theils in Folge der beiderseitigen allgemeinen zollgesetzlichen Bestimmungen und Anordnungen nothwendig erscheinen sollten.

Die hierüber erforderlichen commissarischen Verhandlungen und Vereinbarungen sollen sodann fördersamst eingeleitet werden, und im unverhofften Falle eintretender Verhinderung können von dem betreffenden Staate provisorische Einrichtungen bis zur stattgefundenen Vereinbarung über den fraglichen Gegenstand getroffen werden.

Auf Grund der vorstehenden das Zollwesen berührenden Bestimmungen werden seiner Zeit die für beide Staaten zu erlassenden Vollzugsvorschriften (Regulative) vereinbart werden. Uebrigens werden die Zollverwaltungen beider Staaten die hinsichtlich der Dienstesausübung auf den österreichisch-baierischen Eisenbahnen an ihre Beamten ergehenden Instructionen sich gegenseitig mittheilen.

VIII. Abschnitt.

Schlussbestimmung.

Artikel 109.

Der k. baierischen Regierung bleibt es nach ihrem Ermessen überlassen, den Bau oder den Betrieb der in dem Artikel 1 berührten Eisenbahnlinien selbst zu übernehmen oder an Private zu überlassen.

Im letzteren Falle ist sie jedoch verpflichtet, bei Festsetzung der Concessions- oder Ueberlassungsbedingungen die nöthige Vorsorge für die Beobachtung der Bestimmungen

i zawarować sobie stosowny w tej mierze wpływ na późniejsze zarządzenia, czynności kolei żelaznej dotyczące.

W którymto razie, rząd austryacki zawiadomionym zostanie, bądź o udzielonej koncesyi, bądź też o innem jakiem zarządzeniu, wraz z warunkami dotyczącemi.

Jakkolwiekbądź, zastrzega się, iż ułożone będą w takim razie bliższe postanowienia, celem wykonania zawartych już lub jeszcze zaprowadzić się mających przepisów co do obopólnego trybu kolei żelaznej, a mianowicie co do obliczeń należytości ztąd wynikłych, najszczególniej co do gwarancyi dla należytości, na rzecz ces. król. rządu przypadających.

Artykuł 110.

Niniejszy traktat ma być ratyfikowanym, poczem ratyfikacye w ciągu jednego miesiąca w Wiedniu będą wymienione.

Na dowód czego, obustronni pełnomocnicy niniejszy traktat w dwóch równobrzmiących egzemplarzach podpisali i na nich pieczęcie swe wycisnęli.

Dano w Wiedniu dnia dwudziestego pierwszego Czerwca roku tysiąc ośmset pięćdziesiętego pierwszego.

Baumgartner m. p.
(L. S.)

Hr. Lerchenfeld m. p.
(L. S.)

Fran. kawaler de Kalchberg m. p.
(L. S.)

M. Weber m. p.
(L. S.)

Po ścisłem rozpoznaniu i rozważeniu wszystkich 110 artykułów niniejszego trakiatu, takowe bez wyjątku zaaprobowaliśmy i potwierdziliśmy, zaręczając oraz Naszem słowem cesarskiem, tak za Nas samych jak i za Następców Naszych, iż takowe wedle całej ich treści wiernie zachowamy i postanowienia onychże, ściśle wykonać każemy.

W dowód czego, niniejszy instrument ratyfikacyi własnoręcznie podpisaliśmy i Naszą cesarską pieczęcią zaopatrzyć rozkazaliśmy.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 19. Lipca w roku Pańskim tysiąc ośmset pięćdziesiątym pierwszym, Naszego panowania w roku trzecim.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p.

des gegenwärtigen Vertrages zu treffen, und sich hiernach die geeignete Einwirkung auf die künftigen Betriebs-Anordnungen zu sichern.

Auch soll in diesem Falle an die österreichische Regierung von der ertheilten Concession oder der sonst getroffenen Verfügung nebst den Bedingungen derselben Mittheilung erfolgen.

Jedenfalls werden sich in diesem Falle die näher zu verabredenden Bestimmungen zum Zwecke des Vollzuges der vereinbarten oder noch zu vereinbarenden Bestimmungen in Sachen des wechselseitigen Bahnbetriebes und namentlich hinsichtlich der Betriebs-Abrechnungen insbesondere in Absicht auf die Garantie der k. k. österreichischen Regierung für die ihr gebührenden Zahlungsleistungen vorbehalten.

Artikel 110.

Gegenwärtiger Vertrag soll ratificirt und die Ratificationen binnen Einem Monate in Wien ausgewechselt werden.

Dessen zur Urkunde haben die beiderseitigen Bevollmächtigten gegenwärtigen Vertrag in zwei gleichlautenden Ausfertigungen unter Beidrückung ihrer Insiegel unterzeichnet.

So geschehen zu Wien am Ein und zwanzigsten Juni des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und Eins.

A. Baumgartner m. p.
(L. S.)

Graf v. Lerchenfeld m. p.
(L. S.)

Franz Ritter v. Kalchberg m. p.
(L. S.)

M. Weber m. p.
(L. S.)

Als haben Wir nach vorgenommener genauer Prüfung und Erwägung der sämmtlichen 110 Artikel dieses Vertrages solche ohne Ausnahme gutgeheissen und genehmiget, und versprechen mit Unserem kaiserlichen Worte, für Uns und Unsere Nachfolger, dieselben ihrem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten und deren Bestimmungen pünctlich vollziehen zu machen.

Urkund dessen haben Wir gegenwärtiges Ratifications-Instrument eigenhändig unterzeichnet und demselben Unser kaiserliches Insiegel beidrucken lassen.

So geschehen in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, am 19. Juli im Jahre des Herrn Eintausend achthundert Ein und fünfzig, Unserer Reiche im Dritten.

Franz Joseph. (L. S.)

Schwarzenberg *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część IX.

Wydana i rozesłana: dnia 4. Lutego 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

IX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. Februar 1852.

Część IX.

Wydana i rozesłana dnia 4. Lutego 1852.

32.

Okólnik ministerstwa wojny z dnia 7. Stycznia 1852,

którym obwieszczone zostają zatwierdzone Najwyższem postanowieniem z dnia 25. Grudnia 1851. zasady względem zaprowadzenia żandarmeryi w terytoryum Pogranicza wojskowego.

Najjaśniejszy Pan, J. C. Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 25. Grudnia 1851, względem zaprowadzenia żandarmeryi w Pograniczu wojskowem, zatwierdzić zmiany następujące:

Pierwsze. W Pograniczu wojskowem, stoi żandarmerya zupełnie w tym samym stosunku do komend kompanij, pułków i komend wojskowo - krajowych, jak w innych prowincyach do władz politycznych. W dalszej konsekwencyi obowiązana jest jeneralna inspekcya żandarmeryi nadsełane sobie do pułków żandarmeryjnych w Pograniczu raporta, wiadomości i t. p. przesełać do ministerstwa wojny, we wszystkich tych przypadkach, w których takowe przeseła do ministerstwa spraw wewnętrznych z innych krajów koronnych; a w ogólności związek służbowy w Pograniczu, zostawać będzie w zupełnej analogii z temi stosunkami, w jakich jeneralna inspekcya stoi w innych krajach koronnych do ministerstwa spraw wewnętrznych. Zresztą nie zachodzi żadna zmiana, ani pod względem właściwego powołania służbowego żandarmeryi w Pograniczu wojskowem, ani też pod względem jej należytości, odnoszących się do powszechnego budżetu żandarmeryi.

Powtóre. Co do pomieszczenia żandarmeryi, przyjęte będą koszta kwaterunku w powiatach korpusów graniczno-wojskowych, licząc w to położone tamże gminy wojskowe, na rzecz skarbu, a względnie na rzecz funduszu żandarmeryi.

Trzecie. Pytanie, dotyczące rozłożenia żandarmeryi w Pograniczu wojskowem, rozwiązane zostaje w ten sposób, iż żandarmerya rozstawiona będzie w gminach wojskowych i w miejscach ważniejszych, w których statki parowe lądują, w miejscach sztabowych korpusów wojsk granicznych, nakoniec w tych miejscach Pogranicza wojskowego, które jako punkta połączenia między oddziałami żandarmeryi, wewnątrz Pogranicza wojskowego rozłożonemi, wymagają być obsadzone posterunkami żandarmeryi.

Rozłożenie zaprowadzone będzie ewentualnie za porozumieniem komendy pułkowej żandarmeryjnej i władzy administracyjnej kraju t. j. komendy wojskowo-krajowej, przez co taż ostatnia zawsze sposobność mieć będzie baczyć na szczegółowe woj-

IX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. Februar 1852.

32.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 7. Jänner 1852,

womit die durch Allerhöchste Entschliessung vom 25. December 1851 genehmigten Grundsätze bezüglich der Aufstellung der Gensd'armerie im Militär-Gränz-Gebiete kundgemacht werden.

Seine k. k. apostolische Majestät haben mittelst Allerhöchster Entschliessung vom 25. December 1851 bezüglich der Aufstellung der Gensd'armerie im Militär-Gränz-Gebiete, nachfolgende Modalitäten Allergnädigst zu genehmigen geruht:

Erstens. Die Gensd'armerie steht in dem Militär-Gränz-Gebiete zu den dortigen Compagnie-, Regiments- und Landes-Militär-Commanden ganz in demselben Verhältnisse, wie zu den verschiedenen politischen Behörden in den übrigen Provinzen. In weiterer Consequenz hat auch die Gensd'armerie-General-Inspection die ihr von den Gensd'armerie-Regimentern in der Gränze zukommenden Rapporte, Notizen u. dgl., dem Kriegsministerium in allen jenen Fällen einzusenden, in welchen sie solche bezüglich der übrigen Kronländer dem Ministerium des Innern überreicht, sowie überhaupt der diessfällige Dienstverband sich ganz analog mit den Beziehungen zu gestalten hat, welche der General-Inspection zu dem Ministerium des Innern anderwärts obliegen. — Uebrigens wird weder rücksichtlich des eigentlichen Dienstberufes der Gensd'armerie in der k. k. Militär-Gränze, noch bezüglich ihrer, das allgemeine Gensd'armerie-Budget betreffenden Gebühren eine Aenderung einzutreten haben.

Zweitens. Belangend die Unterkunft der Gensd'armerie, werden in den Bezirken der Gränz-Truppenkörper einschliessig der darin gelegenen Militär-Communitäten, die Bequartierungs-Auslagen auf das Aerar, beziehungsweise die Gensd'armerie-Gelder übernommen.

Drittens. Die Frage der Dislocation der Gensd'armerie in der Militär-Gränze wird dahin entschieden, dass die Gensd'armerie in den Militär-Communitäten und den wichtigeren Dampfschiff-Fahrts-Landungsplätzen, dann in den Stabsorten der Gränz-Truppenkörper, endlich auch in jenen Militär-Gränz-Ortschaften aufzustellen ist, welche als Verbindungspuncte zwischen den im Innern der Militär-Gränze befindlichen Gensd'armerie-Abtheilungen, die Besetzung mit Gensd'armerie-Posten erheischen.

Die Dislocirung wird eventuell im Einvernehmen des Gensd'armerie-Regiments-Commando und der Landes-Administrations-Behörde, nämlich des Landes-Militär-Commando, eingeleitet, wodurch das Letztere immer in der Lage ist, hiebei gleichzeitig auf die beson-

skowe stosunki Pogranicza i zapobiedz naprzód wszelkim nieporozumieniom lub innym nieprzyjemnym następnościom.

Czwarte. Na ostatku w celu uniknienia wszelkich kolizyj, nastąpi stosowne adaptowanie niektórych postanowień instrukcyi służbowej dla żandarmeryi, przez co w szczególności stosunek służbowy żandarmeryi do władz administracyjnych w Pograniczu i forma wzajemnej korespondencyi otrzyma dokładne i stanowcze rozgraniczenie.

Csorich m. p.

33.

Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z d. 21. Stycznia 1852,

obowiązujące w Austryi wyższej, i niższej, w Solnogrodzie, w Styryi, w Karyntyi, w Krainie, w Gorycyi, w Gradysce, Istryi, w Tryeście, w Czechach, Morawii, w Szląsku i Tyrolu;

mocą którego w części zmienioną zostaje w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 12. Stycznia 1852 r. ustawa o praktycznych egzaminach sądowych z dnia 7. Sierpnia 1850 (N. 328 dz. pr. p.).

Za Najwyższym rozkazem J. C. K. apostolskiej Mości, wydanym na dniu 12. Stycznia 1852, rozporządza się dla tych krajów koronnych, w których obowiązuje rozporządzenie z dnia 7. Sierpnia 1850 r. L. 328 dz. pr. p. — co następuje:

§. 1.

§. 14. rozporządzenia z dnia 7. Sierpnia 1850 (Nr. 328 dz. pr. p.), zmieniony zostaje w tej mierze, iż na przyszłość miejsce mieć będzie oprócz ustnego także i piśmienny egzamin sędziowski.

Takowy poprzedzać winien egzamin ustny, a osądzony będzie przez tę samę komisyę, która powołaną będzie do przedsięwzięcia z kandydatem egzaminu ustnego.

Kandydat więc przypuszczonym zostanie do egzaminu ustnego wtenczas dopiero, jeżeli przy egzaminie piśmiennym według zdania komisyi obstoi z dobrym przynajmniej skutkiem (§. 5).

§. 2.

Egzamin piśmienny odbyć można z kilką kandydatami na raz, atoliż w lokalności urzędowej, pod dozorem jednego z komisarzów egzaminacyjnych odmieniających się, i w sposób taki, iż kandydatowi wszelkie dotyczące księgi i zbiory ustaw do dyspozycyi dać, wszelką zaś inną pomoc, równie jak wszelką rozmowę kandydatów między sobą lub z innemi osobami nie możebną uczyoić należy.

Egzamin piśmienny trwać winien dwa dni po sobie następujące; w pierwszym należy kandydatowi stawić zadanie z sądownictwa cywilnego, w drugim z karnego. Każda z tych prac egzaminowych, musi być oddaną komisarzowi dozorującemi jeszcze tego samego dnia, zanim kandydat opuści lokalność urzędową.

deren militärischen Verhältnisse der Gränze geeigneten Bedacht zu nehmen und Missdeutungen oder anderen unliebsamen Consequenzen im Vorhinein zu begegnen.

Viertens. Endlich wird zur Vermeidung aller Collisionen eine angemessene Adaptirung einiger Bestimmungen der Gensd'armerie-Dienst-Instruction stattzufinden haben, wodurch insbesondere das Dienstverhältniss der Gensd'armerie zu den Gränz-Landes-Verwaltungs-Behörden, und die gegenseitige Correspondenzform, eine genaue und scharfe Abgränzung erhält.

Csorich m. p.

33.

Verordnung des Justizministers vom 21. Jänner 1852,

wirksam für Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz, Gradiska, Istrien, Triest, Böhmen, Mähren, Schlesien und Tirol,

womit in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 12. Jänner 1852 das Gesetz vom 7. August 1850, Nr. 328 des Reichsgesetzblattes über die praktischen Justiz-Prüfungen theilweise abgeändert wird.

In Folge der Allerhöchsten Weisung Seiner k. k. apostolischen Majestät vom 12. Jänner 1852 wird für jene Kronländer, in welchen die Verordnung vom 7. August 1850, Z. 328 des Reichsgesetzblattes, in Wirksamkeit steht, Folgendes verordnet:

§. 1.

Der §. 14 der Verordnung vom 7. August 1850, Nr. 328, Reichsgesetzblatt, wird dahin abgeändert, dass in Zukunft nebst der mündlichen, auch wieder eine schriftliche Richteramts-Prüfung stattfinden soll.

Dieselbe hat der mündlichen Prüfung vorauszugehen und ist von der nämlichen Commission zu beurtheilen, welche zur Abhaltung der mündlichen Prüfung des Candidaten berufen wird.

Er ist daher zu der letzteren erst dann zuzulassen, wenn er nach dem Urtheile der Commission die schriftliche Prüfung mindestens mit gutem Erfolge bestanden haben wird. (§. 5.)

§. 2.

Diese schriftliche Prüfung kann mit mehreren Candidaten gleichzeitig vorgenommen werden, ist aber im Amtslocale und unter abwechselnder Aufsicht eines der Prüfungs-Commissäre oder eines anderen oberlandesgerichtlichen Beamten und in der Art vorzunehmen, dass dem Candidaten wohl alle einschlägigen Gesetzbücher und Gesetzsammlungen zur Verfügung gestellt, jede andere Beihilfe aber, sowie jede Unterredung der Candidaten unter einander oder mit anderen Personen, unmöglich gemacht werde.

Sie hat an zwei auf einander folgenden Tagen stattzufinden, an deren erstem dem Candidaten eine Aufgabe civilrechtlichen und an dem anderen Tage strafrechtlichen Inhaltes zu stellen ist. Jede dieser beiden Prüfungsarbeiten muss noch an dem nämlichen Tage, bevor der Candidat das Amtslocale verlässt, an den mit der Ueberwachung betrauten Commissär abgegeben werden.

Pod względem prawa cywilnego, winien kandydat, według żądania komisyi egzaminacyjnej, wypracować albo wyciąg z aktów i wyrok wraz z jego powodami, z przedłożonych aktów procesu cywilnego, lub też rozwiązać na piśmie niektóre pytania lub przypadki zadyktowane; pod względem prawa karnego zaś wypracować ma przewidziane w §. 222 ust. o postęp. karn. z dnia 17. Stycznia 1850, pismo obronne i wniosek, który prokurator rządowy lub prokurator jeneralny stawić winien stosownie do §§. 223 i 224 tejże samej ust. o postęp. karn., z przedłożonych kandydatowi aktów śledztwa przygotowawczego karnego.

Przy wyborze przedmiotów do tychże zadań, komisya egzaminacyjna na to wzgląd mieć powinna, ażeby kandydat zwykłych zdolności, był w stanie każde z tych zadań najdalej w przeciągu godzin 12 zupełnie rozwiązać.

§. 3.

Przy egzaminie ustnym, po piśmiennym nastąpić mającym, winien jeden z komisarzów egzaminacyjnych pytać kandydata w szczególności także z obudwóch wypracowań piśmiennych, przez niego oddanych, ażeby przez roztrząsanie uwag, wymierzonych przeciw złożonym na piśmie opiniom, przekonać się o gruntowności i trafności pojmowania i osądzania rzeczy.

§. 4.

Postanowienia powyższych §§. 1 — 3, rozciągać się winny w przyszłości także i na egzamin piśmienny tak adwokacki jak notaryalny, który ma być złożony stosownie do §§. 17 i 19, rozporządzenia z d. 7. Sierpnia 1850 r. (Nr. 328 dz. pr. p.), przyczem jednak kandydat obowiązanym być ma, wypracować takie szczególniej pisma procesowe lub interesa prawne, które stoją w najbliższym związku z uzdolnieniem na adwokata lub notaryusza.

§. 5.

Jeżeli kandydat w miarę §§. 1 i 4 przypuszczonym został do egzaminu ustnego, na sędziego, adwokata lub notaryusza, wówczas komisya egzaminacyjna osądzić winna, czy kandydat także i tę część egzaminu złożył najmniej z dobrym skutkiem i przez to właśnie udowodnił wymagane w §. 14. rozporządzenia z d. 7. Sierpnia 1850 roku (Nr. 328 dz. pr. p.) uzdolnienie do praktycznej służby sądowej lub nie.

W ostatnim przypadku postąpić należy według przepisu wyż rzeczonego §. 14, w pierwszym zaś komisya dalej rozstrzygać winna, czy kandydat według ogólnego skutku obudwóch części egzaminu złożył takowy z „dobrym“ lub z „bardzo dobrym“ lub z „celującym skutkiem“ i o takowym wzmiankę uczynić tak w protokole egzaminów, jakoteż w świadectwie kandydatowi wydać się mającem.

Kalkuł skutku „celującego“ udzielonym być może tylko wtenczas, jeżeli wszyscy członkowie komisyi egzaminacyjnej jednomyślnie się na to zgodzą, i jeżeli kandydat we wszystkich przedmiotach egzaminu okazał pewną w każdej mierze znajomość praw,

Die civilrechtliche Ausarbeitung hat nach dem Ermessen der Prüfungs-Commission entweder in der Entwerfung eines Acten-Auszuges und Urtheiles sammt Entscheidungsgründen über vorgelegte Acten eines Civil-Processes, oder in der schriftlichen Lösung von einigen in die Feder zu dictirenden civilrechtlichen Fällen oder Fragen; die strafrechtliche Aufgabe aber in der Ausarbeitung der im §. 222 der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 vorgesehenen Vertheidigungsschrift und des nach Anweisung der §§. 223 und 224 eben dieser Strafprocess-Ordnung von dem Staatsanwalte oder General-Procurator zu stellenden Antrages aus den dem Candidaten vorzulegenden Acten einer strafgerichtlichen Voruntersuchung zu bestehen.

Bei der Auswahl der Gegenstände dieser Aufgaben hat die Prüfungs-Commission darauf zu achten, dass jede dieser Aufgaben bei gewöhnlicher Fähigkeit des Candidaten, längstens innerhalb 12 Stunden vollständig gelöset werden kann.

§. 3.

Bei der hierauf stattfindenden mündlichen Prüfung hat einer der Prüfungs-Commissäre den Candidaten insbesondere auch über die zwei von ihm gelieferten schriftlichen Ausarbeitungen zu prüfen, um sich auch durch die Erörterung der gegen diese schriftlich niedergelegten Ansichten einzuwendenden Bemerkungen von der Gründlichkeit und Richtigkeit in der Auffassung und Beurtheilung zu überzeugen.

§. 4.

Die Bestimmungen der vorstehenden §§. 1—3 haben in Zukunft auch auf die nach Massgabe der §§. 17 und 19 der Verordnung vom 7. August 1850, Nr. 328 des Reichsgesetzblattes abzulegende schriftliche Advocaturs- und Notariats-Prüfung Anwendung zu finden, wobei aber dem Candidaten vorzugsweise die Bearbeitung solcher Process-Schriften oder Rechtsgeschäfte zur Pflicht zu machen ist, welche mit der Befähigung zur Advocatur und zum Notariate im nächsten Zusammenhange stehen.

§. 5.

Ist ein Candidat nach Massgabe der §§. 1 und 4 auch zur mündlichen Richteramts-, Advocaturs- oder Notariats-Prüfung zugelassen worden, so ist nach deren Ablegung von der Prüfungs-Commission zu beurtheilen, ob der Candidat auch diesen Theil der Prüfung mindestens mit gutem Erfolge bestanden, und eben dadurch die im §. 14 der Verordnung vom 7. August 1850, Nr. 328, Reichsgesetzblatt, vorausgesetzte Fähigkeit zum praktischen Justiz-Dienste dargethan habe oder nicht.

Im letzteren Falle soll nach Vorschrift des eben gedachten §. 14 vorgegangen werden; im ersten Falle aber hat die Commission weiter zu entscheiden, ob der Candidat nach dem Gesammtergebnisse beider Theile der Prüfung, dieselbe „mit gutem" — oder „mit sehr gutem" — oder „mit ausgezeichnetem Erfolge" bestanden habe, und dieses Ergebniss sowohl in dem Prüfungs-Protokolle, als auch in dem an den Candidaten hinauszugebenden Zeugnisse ersichtlich zu machen.

Der Calcul des „ausgezeichneten" Erfolges kann aber nur dann ertheilt werden, wenn sämmtliche Mitglieder der Prüfungs-Commission hierüber einhellig sind, und wenn der Candidat in allen Prüfungsgegenständen vollkommen sichere Gesetzeskenntniss verbunden mit

połączoną z prędkiem pojmowaniem, trafnym sądem i z darem przedstawienia rzeczy, czy piśmiennie czy ustnie, sposobem zwięzłym, jasnym i treściwym.

§. 6.

Ażeby niedopuścić obejścia przepisów w razie niepomyślnego skutku egzaminu, objętych w §§. 14, 17 i 19. rozporządzenia z d. 7. Sierpnia 1850. (N. 328 dz. pr. p.) stanowi się niniejszem, iż każdy kandydat, chcący złożyć jeden z egzaminów praktycznych sądowych w innym sądzie krajowym wyższym, a nie w tym, w którego obrębie ukończył prawem wymagany czas praktyki, uczynić winien podanie swoje o przypuszczenie do egzaminu, do tego sądu krajowego wyższego, który takowe podanie jego wraz z udzieleniem wiadomości o skutkach egzaminu, tamże już może przez kandydata złożonego, lub w podobny sposób w celu złożenia go w innem miejscu dopiero oznajmionego, przesłać winien temu sądowi krajowemu wyższemu, w którym się egzaminowi poddać zamyśla.

§. 7.

Powyższe rozporządzenia wejść mają w wykonanie z dniem 1-m Marca 1852 r. tymczasowo w tych krajach koronnych, w których zaprowadzone jest rozporządzenie z dnia 7. Sierpnia 1850 r. (N. 228 dz. pr. p.).

Krauss m. p.

34.

Rozporządzenie ministerstwa finansów i handlu z dnia 30. Stycznia 1852.

w przedmiocie utrzymania nadal wolności od opłaty cła w handlu przewozowym na drodze z Villa do Chiavenna.

Na zasadzie upoważnienia, udzielonego od Najjaśniejszego Pana w §. 32, uwag wstępnych do nowej austryackiej taryfy celnej (dodatek do Nr. 244 dz. pr. p.) ministerstwa finansów i handlu za wzajemnem porozumieniem, dozwalają niniejszem, iż istniejące dotąd prowizoryczne uwolnienie towarów przechodowych, prowadzonych drogą idącą z Villa do Chiavenna, od opłaty cła przechodowego, także i przy zaprowadzeniu nowej taryfy celnej, zatrzymanem być winno.

Baumgartner m. p.

35.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 31. Stycznia 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których jest w wykonaniu rozporządzenie o cle trzydziestowem z r. 1788,

w przedmiocie karania za przemycanie pewnych gatunków towarów.

Co do karania owych przekroczeń przepisów celnych, popełnianych od dnia 1-go Lutego 1852, w przedmiotach wyrażonych w patencie z 6. Listopada 1851. w ustępie II.

schneller Auffassung, richtigem Urtheile und mit der Gabe einer geordneten, klaren und fasslichen, sowohl schriftlichen als mündlichen Darstellung an den Tag gelegt hat.

§. 6.

Zur Beseitigung von Umgehungen der für den Fall einer misslungenen Prüfung in den §§. 14, 17 und 19 der Verordnung vom 7. August 1850, Nr. 328, Reichsgesetzblatt, ertheilten Vorschriften wird festgesetzt, dass jeder Candidat, welcher eine der praktischen Justiz-Prüfungen bei einem anderen Oberlandesgerichte, als demjenigen, in dessen Sprengel er die hierzu nach dem Gesetze erforderliche Praxiszeit vollendet hat, abzulegen wünscht, sein Gesuch um Zulassung zu dieser Prüfung bei dem letzteren einzubringen hat, von welchem es dann unter Mittheilung der Ergebnisse der etwa von diesem Candidaten daselbst bereits wirklich abgelegten oder auf ähnliche Weise zum Behufe der Ablegung an einem anderen Orte nur angezeigten Prüfung, zur Entscheidung an dasjenige Oberlandesgericht zu übermitteln ist, bei welchem er sich der Prüfung unterziehen will.

§. 7.

Die vorstehenden Verfügungen haben vorläufig in allen Kronländern, für welche die Verordnung vom 7. August 1850, Nr. 328, Reichsgesetzblatt, in Giltigkeit steht, mit dem ersten März 1852 in Anwendung zu kommen.

Krauss *m. p.*

34.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 30. Jänner 1852,

wegen Aufrechthaltung der Zollfreiheit des Durchfuhrhandels auf der Strasse von Villa nach Chiavenna.

Die Ministerien der Finanzen und des Handels finden im gegenseitigen Einverständnisse auf Grundlage der im §. 32 der Vorerinnerung zum neuen österreichischen Zolltarife (Beilage zu Nr. 244 des Reichsgesetzblattes) enthaltenen Allerhöchsten Ermächtigung zu gestatten, dass für jene Durchfuhrwaaren, welche auf der von Villa nach Chiavenna führenden Strasse verkehren, die bisher provisorisch bestandene Befreiung vom Durchfuhrzolle auch bei Einführung des neuen Zolltarifes aufrecht erhalten werde.

Baumgartner *m. p.*

35.

Kaiserliche Verordnung vom 31. Jänner 1852,

giltig für jene Kronländer, in welchen die Dreissigst-Ordnung vom Jahre 1788 in Wirksamkeit steht,

über die Bestrafung des Schleichhandels mit einigen Waaren-Gattungen.

In Absicht auf die Bestrafung jener Uebertretungen der Zollvorschriften, welche mit den, in dem Patente vom 6. November 1851, Absatz II, Nr. 244, Reichsgesetzblatt, bezeich-

(N. 244 dz. pr. p.), których wprowadzenie dotąd zakazanem było, mianowicie: w towarach tkackich i warsztacikowych, w sukniach i towarach strojowych, w towarach z metalów szlachetnych i nieślachetnych, w bižuteryach i towarach złożonych (klasa taryfowa XVI, XIX, XXIV, XXV i XXVI), mają wejść w zastosowanie w krajach, w których obowiązuje powszechne rozporządzenie o cle trzydziestowem z d. 2. Stycznia 1788, te same postanowienia karne, które aż do zaprowadzenia taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851, obowięzywały względem towarów z handlu wyjętych.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Baumgartner** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

36.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 31. Stycznia 1852,

moc mające w tych krajach koronnych, w których wykonywaną bywa prowizoryczna organizacya sądowa z dnia 14. Czerwca 1849 r. (N. 278. dz. pr. p.) i norma jurysdykcyjna z dnia 18. Czerwca 1850 r. (N. 237. dz. pr. p.)

którem się reguluje tok instancyj w sprawach prawnych cywilnych.

Chcąc stosownie do zasad, patentem z d. 31. Grudnia 1851 ustanowionych, uregułować tok instancyj w sprawach cywilnych w tych krajach koronych, w których wykonywaną bywa prowizoryczna organizacya sądowa z dnia 14-go Czerwca 1849 r., (Nr. 278 dz. pr. p.) i norma jurysdykcyjna z d. 18. Czerwca 1850, (N. 237 dz. pr. p.) po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady Stanu, rozporządzam co następuje:

We wszystkich krajach koronnych, w których, w skutku prowizorycznej organizacyi sądownictwa, z d. 14. Czerwca 1849, (Nr. 278 dz. pr. p.) i normy jurysdykcyjnej z d. 18 Czerwca 1850. (Nr. 237 dz. pr. p.), ustanowione zostały dla spraw cywilnych, w sądach powiatowych rozstrzyganych, sądy krajowe jako druga instancya, a sądy wyższe krajowe jako trzecia instancya, odbywać się będzie tok instancyj, z dniem 1. Marca 1852, tak w sprawach spornych jako też niespornych, od sądów powiatowych bezpośrednio do wyższych sądów krajowych w instancyi drugiej, a od tych, o ile prawa dalszego dozwalają powołania, do najwyższego trybunału sądowego i kasacyjnego w instancyi trzeciej; zaczem też rozstrzygać będą sądy krajowe w instancyi drugiej, a sądy wyższe krajowe w instancyi trzeciej, te tylko jeszcze procesa i rekursa do wyższych instancyj założone, które do d. 1. Marca 1852. przed sądy krajowe wytoczone zostały.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

neten, bisher dem Einfuhrverbote unterworfenen Gegenständen, als: Webe- und Wirkwaaren, Kleidungen und Putzwaaren, Waaren aus unedlen und Waaren aus edlen Metallen, Bijouterien und zusammengesetzte Waaren (Tarifsclasse XVI, XIX, XXIV, XXV und XXVI) vom 1. Februar 1852 angefangen, verübt werden, haben in den Ländern, in welchen die allgemeine Dreissigst-Ordnung vom 2. Jänner 1788 in Wirksamkeit steht, dieselben Strafbestimmungen in Anwendung zu kommen, welche bis zum Beginne der Wirksamkeit des Zolltarifes vom 6. November 1851 für die ausser Handel gesetzten Waaren wirksam gewesen sind.

Franz Joseph m. p.

Schwarzenberg m. p. **Baumgartner** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

36.

Kaiserliche Verordnung vom 31. Jänner 1852,

wirksam für jene Kronländer, in welchen die provisorische Gerichtsverfassung vom 14. Juni 1849, Nr. 278 des Reichsgesetzblattes, und die Jurisdictions-Norm vom 18. Juni 1850, Nr. 237 des Reichsgesetzblattes, in Wirksamkeit steht,

womit der Instanzenzug in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten für eben diese Kronländer geregelt wird.

Um den Instanzenzug in bürgerlichen Rechtssachen in denjenigen Kronländern, in welchen die provisorische Gerichtsverfassung vom 14. Juni 1849, Nr. 278 des Reichsgesetzblattes, und die Jurisdictions-Norm vom 18. Juni 1850, Nr. 237 des Reichsgesetzblattes, in Wirksamkeit sind, nach den mit dem Patente vom 31. December 1851 festgesetzten Grundsätzen zu regeln, habe Ich, nach Vernehmung Meines Ministerrathes und nach Anhörung Meines Reichsrathes, Folgendes zu bestimmen befunden:

In allen jenen Kronländern, in welchen zu Folge der provisorischen Gerichtsverfassung vom 14. Juni 1849, Nr. 278 des Reichsgesetzblattes, und der Jurisdictions-Norm vom 18. Juni 1850, Nr. 237 des Reichsgesetzblattes, für die bei den Bezirksgerichten verhandelten Civilrechtssachen die Landesgerichte als zweite und die Oberlandesgerichte als dritte Instanz bestellt sind, hat der Rechtszug, sowohl in Geschäften in als ausser Streitsachen, vom 1. März 1852 angefangen, von den Bezirksgerichten unmittelbar an die Oberlandesgerichte als zweite Instanz, und von diesen in sofern noch eine weitere Beschwerde gesetzlich zulässig ist, an den obersten Gerichts- und Cassationshof als dritte Instanz zu gehen; daher nur mehr über diejenigen im höheren Instanzenzuge schwebenden Processe und Recurse, welche bis zum 1. März 1852 an die Landesgerichte gelangen, von denselben in zweiter Instanz und von den Oberlandesgerichten in dritter Instanz zu entscheiden seyn wird.

Franz Joseph m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Kaiserliche Verordnung vom 31. Jänner 1852.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część X.

Wydana i rozesłana: dnia 7. Lutego 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

X. Stück.

Ausgegeben und versendet am 7. Februar 1852.

Część X.

Wydana i rozesłana dnia 7. Lutego 1852.

37.

Ministeryalne oświadczenie c. k. ministerstwa spraw zewnętrznych z dnia 4. Stycznia 1852,

zamienione za równobrzmiące oświadczenie ministeryalne król. rządu bawarskiego detto Monarchium z dnie 17. Stycznia 1852 r., mocą którego zniesiony zostaje między obudwoma rządami zwrot kosztów za rekwizycye, które jedno państwo wydaje do drugiego w sprawach sądowo-cywilnych, tudzież w śledztwach karnych lub policyjnych, względem stron ubogich.

Ponieważ rządy ces. król. austryacki i król. bawarski, przekonały się o niedogodności, połączonej z obustronnem zwracaniem łożonych wydatków lub innych kosztów. wynikających przy rekwizycyach czynionych od urzędów jednego państwa do urzędów drugiego, tak w cywilnych sprawach stron ubogich, jakoteż we wszystkich sprawach śledczych; przeto postanowiły znieść zwrot tychże kosztów.

Tym końcem uchwaliły postanowienia następujące:

1.

We wszystkich s p r a w a c h c y w i l n y c h, a w szczególności także w sprawach opiekuńczych i pertraktacyjnych, w których czynione bywają rekwizycye ze strony władzy sądowej lub opiekuńczej austryackiej, do takiejże władzy bawarskiej lub odwrotnie, należy nietylko wydatki gotowe, lecz także wszelkie szportle i należytości obliczyć według przepisów obowiązujących w sądzie zarekwirowanym, ściągnąć je od strony do opłacenia ich obowiązanej, jeżeli takowa posiada do zapłacenia ich dostateczny majątek, i odesłać franko do władzy zarekwirowanej.

2.

Jeżeli zaś strona dotycząca, nie posiada majątku dostatecznego, wówczas władze jednego państwa, winny załatwiać rekwizycye drugiego bez żadnej opłaty szportlów i należytości; odpadają przeto należytości za prace władzy rekwirowanej, a zatem wszelkie wynagrodzenie, czyli taksa za przesłuchanie świadków, za odbywanie terminów, za wydawanie lub ekspedycye rozporządzeń, tudzież należytości insynuacyjne i tak zwane pieczęciowe.

Rekwizycye tego rodzaju i załatwienia tychże, należy na adresie naznaczyć jako sprawę ubogich i przesłać je bez policzenia portoryum przez zakłady pocztowe obu-

X. Stück.

Ausgegeben und versendet am 7. Februar 1852.

37.
Ministerial-Erklärung des Ministeriums des Aeussern vom 4. Jänner 1852,

welche gegen eine gleichlautende Ministerial-Erklärung der königlich-baierischen Regierung ddo. München den 17. Jänner 1852 ausgewechselt wurde, und womit zwischen beiden Regierungen die gegenseitige Aufhebung des Rückersatzes der Kosten für Requisitionen festgesetzt wird, welche ein Staat an den anderen in civilgerichtlichen Angelegenheiten in Beziehung auf unvermögliche Parteien, sowie bei strafrechtlichen oder polizeilichen Untersuchungen richtet.

Nachdem die kaiserlich-österreichische, sowie die königlich-baierische Regierung sich von dem Miss-Stande überzeugt haben, welcher bei den Requisitionen der Behörden des einen Staates an jene des anderen, sowohl in Civilsachen unvermöglicher Parteien, als auch in allen Untersuchungssachen mit der gegenseitigen Wieder-Erstattung der verursachten Auslagen oder sonst erlaufenden Kosten verbunden ist, so sind dieselben übereingekommen, den Rückersatz dieser Kosten gegenseitig aufzuheben.

Zu diesem Ende haben sie nachstehende Bestimmungen verabredet:

1.

In allen Civilrechts- und insbesondere auch in Vormundschafts- und Verlassenschaftssachen, wo Requisitionen von einer österreichischen Gerichts- oder Vormundschaftsbehörde an eine baierische derartige Behörde, oder umgekehrt, erlassen werden, sind nicht bloss die baren Auslagen, sondern auch sämmtliche Sporteln und Gebühren nach den für das requirirte Gericht geltenden Vorschriften berechnet, von der zahlungspflichtigen Partei, wenn letztere zu ihrer Berichtigung hinreichendes Vermögen besitzt, zu erheben und der requirirten Behörde portofrei zu übersenden.

2.

Wenn dagegen die betreffende Partei ein hinreichendes Vermögen nicht besitzt, so haben die Behörden des einen Staates die Requisitionen der Behörden des anderen sportel- und gebührenfrei zu erledigen, und es fallen sonach die Gebühren für die Arbeiten der requirirten Behörde, mithin auch alle Vergütung oder Taxe für Zeugenvernehmungen, für Abhaltung der Termine, für den Erlass oder die Expedition der Verfügungen, dessgleichen die Insinuations- und sogenannten Siegelgebühren durchgehends weg.

Requisitionen solcher Art und deren Erledigungen sollen auf der Adresse als Armensache bezeichnet, und von den beiderseitigen Postanstalten portofrei behandelt werden. Die

stronne. Wydatki gotowe, których uniknąć nie można przy załatwieniu rekwizycyi np. zapłaty posłańcom, za przepisywanie, należytości świadkom lub biegłym, koszta podróży sędziów i t. p. ponosi władza zarekwirowana i nie może żądać zwrotu za to od władzy rekwirującej.

3.

Do rozstrzygnienia tego pytania, czy strona posiada dostateczny majątek do opłacenia należytości sądowych, czy nie, żądanem będzie w obudwóch państwach świadectwo tej zwierzchności, pod którą strony zainteresowane mają swoję zwykłą siedzibę (domicilum). Jak dalece przeciw takim osobom za koszta egzekucyę prowadzić można, osądzić należy według ustaw tego kraju, w którymby egzekucyę prowadzić należało.

Gdyby strona interesowana miała zamieszkanie swoje w kraju trzecim, a ściągnienie kosztów tamże trafiło na trudności, wówczas uważaną będzie za nieposiadającą dostatecznego majątku.

4.

Jeżeli strona, uwolniona z powodu ubóstwa od opłaty wydatków gotowych, szportlów i innych należytości w sprawach cywilnych, tudzież w sprawach opiekuńczych i pertraktacyjnych, przyjdzie, czy to przez czynność sądową, której dotycze rekwizycya, czy też w dalszem następstwie czasu,—mając na uwadze art. 3.—do majątku dostatecznego, wówczas władza rekwirowana, mocna będzie odciągnąć koszta i należytości postępowania i zażądać ich ściągnienia od sądu rekwirującego.

5.

Jeżeli w razie śledztwa karnego lub policyjnego, a mianowicie w razie uwięzienia i dostawiania zbrodniarzy, w skutek rekwizycyi uczynionej ze strony władzy sądowej jednego państwa, do władzy sądowej drugiego, zajdzie potrzeba gotowych wydatków lub innych należytości i kosztów, w takim razie nie będzie można żądać od władzy rekwirującej wynagrodzenia za takowe wydatki i koszta, bądź że wyrok przekazał ponoszenie kosztów śledztwa kasie rządowej, bądź zaskarżonemu, bądź też innemu jakiemu obwinionemu.

Do takich gotowych wydatków i innych kosztów, liczą się w szczególności wszelkie wydatki za zaopatrzenie, transport i strażowanie uwięzionych, za posłańców, dalej należytości za protokołowanie, pisanie i odpisywanie, taksy stemplowe, tudzież wszelkie inne należytości i koszta tego rodzaju, mające się płacić osobom sądowym, świadkom i biegłym.

Narosłe w ten sposób koszta, zapisać winna władza zarekwirowana, według przepisów obowiązujących u siebie, i takowe należy podobnie jak inne koszta, które kasa publiczna ponosić winna, zaspokoić i obrachować.

unvermeidlichen baren Auslagen, welche aus der Erledigung der Requisition erwachsen, z. B. an Botenlöhnen, Copialien, Gebühren der Zeugen oder Sachverständigen, Reisekosten der Richter u. dgl. werden von der requirirten Behörde getragen und der Ersatz kann von ihr gegen die requirirende Behörde nicht beansprucht werden.

3.

Zur Entscheidung der Frage, ob die betheiligte Partei hinreichendes Vermögen zur Bestreitung der Gerichtsgebühren besitze oder nicht, soll in den beiderseitigen Staaten nichts weiter, als das Zeugniss derjenigen obrigkeitlichen Stelle erfordert werden, unter welcher die betheiligten Personen ihren ordentlichen Wohnsitz (Domicil) haben. In wieferne der Kosten wegen gegen diese Personen die Execution stattfindet, wird nach den Gesetzen des Landes, worin die Execution zu führen wäre, beurtheilt.

Sollte der Betheiligte seine Wohnung in einem dritten Lande haben, und die Einziehung der Kosten dortselbst auf Schwierigkeiten stossen, so wird angenommen, dass er kein hinreichendes Vermögen besitze.

4.

Kommt eine Partei, welche lediglich wegen ihrer Mittellosigkeit von der Bezahlung der baren Auslagen, Sporteln und sonstigen Gebühren in Civilsachen, einschliessig der Vormundschafts- und Verlassenschaftssachen, freigelassen war, durch den requirirten gerichtlichen Act oder sonst im weiteren Zeitlaufe zu — in Hinblick auf den Artikel 3 — hinreichenden Zahlungsmitteln, so bleibt der requirirten Behörde unbenommen, die Kosten und Gebühren des Verfahrens in Abzug zu bringen oder deren Eintreibung von dem requirirenden Gerichte anzusprechen.

5.

Wenn in strafrechtlichen oder polizeilichen Untersuchungen und insbesondere auch bei der Verhaftung und Auslieferung von Verbrechern durch die Requisition einer Gerichtsbehörde des einen Staates an eine solche des anderen Staates bei letzterer bare Auslagen nothwendig werden, oder sonst Gebühren und Kosten entstehen, so soll der requirirenden Behörde eine Vergütung dieser Auslagen und Kosten niemals angesonnen werden: es möge nun das endliche Erkenntniss die Tragung der Kosten einer Untersuchung der Staatscasse oder dem Angeschuldigten oder sonst einem Verpflichteten zuweisen.

Zu solchen baren Auslagen und sonstigen Kosten werden insbesondere gerechnet: alle Auslagen für Verpflegung, Transport und Bewachung der Gefangenen, Botenlöhnungen, dann Protokollirungs-, Schreib- und Abschriftgebühren, Stämpeltaxen, sowie alle an Gerichtspersonen, Zeugen und Sachverständige, oder an die Gerichtscassen sonst zu entrichtenden Gebühren und andere Kosten dieser Art.

Die in dieser Weise erlaufenen Kosten sind daher von der requirirten Behörde nach den bei ihr für das Inland geltenden Normen in gehöriger Weise anzusetzen und gleich den anderen Kosten, welche durch die öffentlichen Cassen zu berichtigen sind, zu bestreiten und zu verrechnen.

6.

Ponieważ zaś przez zniesienie wzajemnego policzenia kosztów, nie ustanie obowiązek tych osób, które przez winę swoję stały się powodem śledztwa i skazane zostały na ponoszenie kosztów, przeto rekwirowana władza sądowa, udzielić winna władzy rekwirującej spis kosztów narosłych z dopełnienia rekwizycyi, tak gotowych wydatków, jakoteż innych należytości sądowych, taż władza zaś ze swej strony zaciągnąć winna wspomnione koszta do spisu kosztów otwartego dla sprawy w mowie będącej i policzy takowe między dochody.

7.

Rekwizycye w sprawach karnych lub policyjnych i załatwienia takowych, należy na adresie oznaczyć jako sprawy rządowe lub kryminalne, i zakłady pocztowe państw obudwóch przesełać je winny także bez policzenia portoryum.

8.

W razie stawienia świadków i innych osób przed sąd zagraniczny w sprawach cywilnych i śledczych, sąd rekwirujący winien tymże osobom bezzwłocznie zwrócić koszta podróży i strawnego, tudzież wynagrodzenie należące im się za stratę czasu według spisu uczynionego przez sąd rekwizycyjny przy dokonanem rzeczywiście stawieniu.

Jeżeli potrzebują do tego zaliczki, wówczas sąd rekwirowany uczyni potrzebne na to wydatki, które mu zwrócone zostaną przez władzę rekwirującą po otrzymanem doniesieniu, i jeżeli osoba zawezwana uczyniła zadosyć zawezwaniu.

9.

Niniejsza umowa obowiązywać będzie w całym obrębie państwa austryackiego i królestwa bawarskiego, rozciągając moc swoję na wszystkie władze sądowe.

Postanowienia w niej objęte, wprowadzone być mają w wykonanie od dnia, w którym ogłoszona zostanie.

Każdy z wspomnionych dwóch rządów, może wypowiedzieć niniejszą umowę na sześć miesięcy naprzód.

Niniejsze oświadczenie ogłoszone będzie publicznie po zamienieniu takowego za zgodne oświadczenie król. bawarskiego ministerstwa spraw zewnętrznych.

Jego ces. król. apostolskiej Mości prezydent Rady ministrów, minister spraw zewnętrznych i Domu cesarskiego

(LS) **Schwarzenberg** m. p.

6.

Da übrigens bei der Unterlassung einer gegenseitigen Aufrechnung die Verbindlichkeit derjenigen Personen, welche die Untersuchung durch ihr Verschulden veranlasst haben, und die Kosten zu tragen verurtheilt werden, nicht aufgehoben seyn soll, so wird die requirirte Gerichtsbehörde ein Verzeichniss der zur Erfüllung der Requisition erwachsenen Kosten und zwar sowohl der baren Auslagen, als der sonstigen Gerichtsgebühren der requirirenden Behörde mittheilen, welche ihrer Seits diese Kosten in das für die betreffende Sache angelegte Kostenverzeichniss aufnehmen und geeigneten Falles erheben und unter den Einnahmen verrechnen wird.

7.

Requisitionen in strafrechtlichen oder polizeilichen Untersuchungen und die Erledigungen derselben sind auf der Adresse als Regierungs- oder Criminalsachen zu bezeichnen und von den beiderseitigen Postanstalten gleichfalls portofrei zu behandeln.

8.

Bei der Stellung von Zeugen und anderen Personen vor das auswärtige Gericht in Civil- und Untersuchungssachen sollen diesen Personen die Reise- und Zehrungskosten nebst der wegen ihrer Versäumniss denselben gebührenden Vergütung nach der von dem requirirten Gerichte geschehenen Verzeichnung bei erfolgter wirklicher Stellung von dem requirirenden Gerichte unverzüglich verabreicht werden.

In soferne sie dazu eines Vorschusses bedürfen, wird das requirirte Gericht zwar die erforderlichen Auslagen machen, welche ihm aber von der requirirenden Behörde auf erhaltene Benachrichtigung und wenn die vorgeladene Person nicht ungehorsam ausgeblieben ist, zurückzuerstatten sind.

9.

Das gegenwärtige Uebereinkommen soll für den ganzen Umfang des österreichischen Kaiserstaates und des Königreiches Baiern Kraft und Wirksamkeit haben und für alle Gerichtsbehörden beider Staaten verbindlich seyn.

Die Bestimmungen desselben sollen vom Tage ihrer Bekanntmachung an, in Vollzug gesetzt werden.

Jeder der beiden genannten Regierungen steht eine sechsmonatliche Kündigung der gegenwärtigen Uebereinkunft frei.

Die vorstehende Erklärung soll, nachdem sie gegen eine übereinstimmende des königlich-baierischen Ministeriums der auswärtigen Angelegenheiten ausgewechselt worden, öffentlich bekannt gemacht werden.

Seiner k. k. apostolischen Majestät Minister-Präsident,
Minister des Aeussern und des kaiserlichsen Hauses

(L.S.) **F. Schwarzenberg** *m. p.*

38.

Rozporządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 26. Stycznia 1852,

dotyczące ustanowienia pojezdnego pocztowego na 1-e półrocze 1852.

Począwszy od dnia 1. Lutego 1852, ustanowionem zostaje pojezdne pocztowe od jednego konia i za pojedynczą pocztową jazdę w niżej wymienionych krajach koronnych i powiatach, w sposób następujący:

		złtr.	kr.
w Austryi wyższej	na	1	2
„ Solnogrodzie	„	1	4
„ Czechach	„	1	2
„ Morawii	„	1	2
„ Galicyi z Krakowem i Bukowiną	„	1	—
„ Szląsku	„	1	2
„ Węgrzech	„	1	—
„ Województwie i w Banacie Temeskim	„	1	—
„ Siedmiogrodzie	„	1	—
„ Kroacyi cywilnej i Slawonii z wyjątkiem powiatu Montańskiego	„	1	2
„ Kroacko-Slawońskiem Pograniczu wojskowem (z wyjątkiem pułków Ottochańskiego, Likańskiego i Ogulińskiego)	„	1	2
„ Powiecie Montańskim (kroackiem Litorale)	„	1	4
„ Powiecie pułku Ogulińskiego	„	1	4
„ Powiecie pułku Likańskiego, Ottoczańskiego, tudzież w powiecie komuny Zengskiej	„	1	10
„ Austryi niższej	„	1	6
„ Krainie	„	1	6
„ Karyntyi	„	1	4
„ Styryi	„	1	4
„ Tyrolu	„	1	8
„ Pobrzeżu (Tryeście)	„	1	8

Należytość za kryty powóz stacyjny, ustanowioną zostaje na połowę, a za niekryty powóz na czwartą część pojezdnego, wypadającego w dotyczącym powiecie od jednego konia i od jednej stacyi pocztowej.

Poczestne dla pocztyljona i należytość za smarowidło, żadnej nie ulegają zmianie.

Baumgartner m. p.

38.

Verordnung des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 26. Jänner 1852,

über die Bemessung der Postrittgelder für den ersten Semester 1852.

Vom 1. Februar angefangen wird das Postrittgeld für Ein Pferd und Eine einfache Post in den nachbenannten Kronländern und Bezirken in folgender Weise festgesetzt:

für Oberösterreich mit	1 fl.	2 kr.
„ Salzburg mit	1 „	4 „
„ Böhmen mit	1 „	2 „
„ Mähren mit	1 „	2 „
„ Galizien einschliesslich von Krakau und der Bukowina mit	1 „	— „
„ Schlesien mit	1 „	2 „
„ Ungarn mit	1 „	— „
„ die Woiwodina und das Temeser Banat mit	1 „	— „
„ Siebenbürgen mit	1 „	— „
„ Civil-Croatien und Slavonien, mit Ausnahme des Montan-Bezirkes, mit	1 „	2 „
„ die croatisch-slavonische Militärgränze (mit Ausnahme des Ottochaner, Liccaner und Oguliner Regimentes) mit	1 „	2 „
„ den Montan-Bezirk (croatisches Litorale) mit	1 „	4 „
„ den Oguliner Regimentsbezirk mit	1 „	4 „
„ den Liccaner, Ottochaner Regiments- und Zengger Communitätsbezirk mit	1 „	10 „
„ Niederösterreich mit	1 „	6 „
„ Krain mit	1 „	6 „
„ Kärnthen mit	1 „	4 „
„ Steiermark mit	1 „	4 „
„ Tirol mit	1 „	8 „
„ Küstenland (Triest) mit	1 „	8 „

Die Gebühr für einen gedeckten Stationswagen wird auf die Hälfte, und für einen ungedeckten Wagen auf den vierten Theil des für Ein Pferd und Eine Post in dem betreffenden Bezirke bemessenen Rittgeldes festgesetzt.

Das Postillonstrinkgeld und das Schmiergeld bleibt unverändert.

Baumgartner m. p.

39.

Patent cesarski z dnia 2. Lutego 1852.

moca którego rozciąga się pobór do wojska z kapitalacyą ośmioletnią także i na królestwo Dalmacyi.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Po wysłuchaniu Naszej Rady ministrów i Naszej Rady państwa, rozporządzamy, iż pobór do wojska Naszego, tak do służby lądowej jak morskiej z kapitulacyą ośmioletnią, dla ulegających służbie wojskowej w czasie pokoju, rozciągniony być ma także na Nasze królestwo Dalmacyi. Jednakowoż jest wolą Naszą, ażeby, dając zamiłowaniu i skłonności mieszkańców nadbrzeża i wysp owego kraju do służby morskiej, szczególną sposobność poświęcenia się takowej, nowozaciężni z wspomnionego królestwa, mający zupełne uzdolnienie do służby morskiej, z reguły oddawani byli do korpusu majtków przy flocie Naszej.

Równocześnie dozwalamy niniejszem, ażeby obwody Cattaro i Raguzy, wyjąwszy rekrutów do korpusu majtków oddać się mających, uwolnione zostały przy pierwszem rekrutowaniu od powszechnego stawienia.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia drugiego Lutego tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego roku, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef (L.S.)

F. Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

39.

Kaiserliches Patent vom 2. Februar 1852,

wodurch die Recrutirung mit einer Capitulationsdauer von acht Jahren auch auf das Königreich Dalmatien ausgedehnt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben, nach Vernehmung Unseres Ministerrathes und Unseres Reichsrathes, anzuordnen befunden, dass die Recrutirung zu Unserem Heere für den Dienst zu Lande und auf der Flotte mit einer Capitulationsdauer für die Militärdienstpflichtigen in Friedenszeiten von acht Jahren, auch auf Unser Königreich Dalmatien ausgedehnt werde. Jedoch wollen Wir, dass, um der Geschicklichkeit und Vorliebe der Bewohner der Küste und der Inseln dieses Landes für den Seedienst, die vorzugsweise Gelegenheit zur Verwendung in demselben zu gewähren, die Recruten aus dem genannten Königreiche, welche die volle Eignung zum Marinedienste besitzen, in der Regel zu dem Matrosen-Corps Unserer Flotte gestellt werden sollen.

Zugleich gestatten Wir, dass der Cattaroer und Ragusaer Kreis, mit Ausnahme der zum Matrosen-Corps abzugebenden Recruten, für die erste Recrutirung von der allgemeinen Stellung befreit bleiben.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am zweiten Februar im Jahre Eintausend achthundert zwei und fünfzig, Unserer Reiche im vierten.

Franz Joseph. (L. S.)

F. Schwarzenberg m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XI.

Wydana i rozesłana: dnia 11. Lutego 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. Februar 1852.

Część XI.

Wydana i rozesłana dnia 11. Lutego 1852.

40.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 8. Lutego 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

mocą którego ustanowione i od 21. Lutego 1852 zaprowadzone zostają przepisy karne przeciw uszkodzeniom i innym czynnościom kary godnym, wyrządzonym na kolejach żelaznych i telegrafach rządowych.

Zważywszy, iż w niektórych krajach koronnych zupełnie brakuje pewnych prawnych przepisów przeciw uszkodzeniom i innym czynnościom kary godnym, wyrządzonym na kolejach żelaznych i telegrafach rządowych, ustawy zaś karne, zaprowadzone w tym przedmiocie w innych krajach koronnych, poczęści okazały się nieskuteczne; przeto po wysłuchaniu wniosków Mojej Rady ministrów i Mojej Rady państwa, wydaję niniejszem dla całego obrębn państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, postanowienia następujące:

§. 1.

Począwszy od 21. Lutego 1852 r., jako od dnia, w którym zatwierdzony Mojem rozporządzeniem z d. 16. Listopada 1851. (N. 1. r. 1852. dz. pr. p.), porządek czynności na kolejach żelaznych, we wszystkich krajach koronnych w działanie wprowadzony zostaje, uważane być mają za zbrodnie gwałtu publicznego, złośliwe uszkodzenia na kolejach żelaznych, bez różnicy, czy ruch na takowych odbywa się za pomocą pary lub nie, tudzież na zakładach przynależących, środkach transportu i innych przedmiotach do ruchu na kolejach należących, bez względu na kwotę wyrządzonej szkody.

§. 2.

Kara za takową zbrodnię, jest ciężkie więzienie od jednego do lat pięciu; jeżeli zaś z takowego uszkodzenia wyniknąć może niebezpieczeństwo, grożące życiu, zdrowiu lub ciału człowieka, albo też niebezpieczeństwo dla własności obcej w większej rozciągłości wówczas stanowi sią kara ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu.

Jeżeli z uszkodzenia wyniknęło rzeczywiście nieszczęście, nadwerężające zdrowie, bezpieczeństwo ciała lub własność cudzą, w większej rozciągłości, wówczas winowajcy karani być winni ciężkiem więzieniem od dziesięciu do lat dwudziestu; jeżeli zaś przytem zachodzą okoliczności winę szczególniej uciążające, ciężkiem więzieniem na całe życie.

Jeżeli w skutku takowego uszkodzenia, nastąpiła śmierć człowieka, a sprawca takową przewidzieć mógł, wówczas śmiercią karany będzie.

XI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. Februar 1852.

40.

Kaiserliche Verordnung vom 8. Februar 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze, wodurch strafgesetzliche Bestimmungen gegen Beschädigungen und andere strafbare Handlungen in Beziehung auf Eisenbahnen und Staats-Telegraphen angeordnet, und vom 21. Februar 1852 in Wirksamkeit gesetzt werden.

Da in einigen Kronländern bestimmte gesetzliche Vorschriften gegen Beschädigungen und andere strafbare Handlungen in Beziehung auf Eisenbahnen und Staats-Telegraphen gänzlich fehlen, die hierüber in den übrigen Kronländern bestehenden Strafgesetze aber sich zum Theile unzulänglich gezeigt haben, so finde Ich nach Einvernehmung Meines Ministerrathes und nach Anhörung Meines Reichsrathes, für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze, folgende Bestimmungen zu erlassen:

§. 1.

Vom 21. Februar 1852 angefangen, als dem Tage, an welchem die, durch Meine Verordnung vom 16. November 1851 (Nr. 1 des Jahrganges 1852 des Reichsgesetzblattes) genehmigte Eisenbahn-Betriebs-Ordnung in allen Kronländern in Wirksamkeit tritt, sind boshafte Beschädigungen an Eisenbahnen, diese mögen mit oder ohne Dampfkraft betrieben werden, oder an den dazu gehörigen Anlagen, Beförderungsmitteln, Geräthschaften, oder anderen zum Betriebe derselben dienenden Gegenständen, ohne Rücksicht auf den Betrag des Schadens, als Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit anzusehen.

§. 2.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem Jahre bis zu fünf Jahren; wenn aber aus einer solchen Beschädigung eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit oder körperliche Sicherheit von Menschen, oder in grösserer Ausdehnung für das Eigenthum Anderer entstehen kann, schwerer Kerker von fünf bis zehn Jahren.

Ist aus der Beschädigung wirklich ein Unfall für die Gesundheit, körperliche Sicherheit, oder in grösserer Ausdehnung für das Eigenthum Anderer entstanden, so sollen die Schuldigen mit schwerem Kerker von zehn bis zu zwanzig Jahren, bei besonders erschwerenden Umständen mit lebenslangem schweren Kerker bestraft werden.

Hatte endlich eine solche Beschädigung den Tod eines Menschen zur Folge, und konnte dieses von dem Thäter vorhergesehen werden, so soll derselbe mit dem Tode bestraft werden.

§. 3.

Staje się także winnym zbrodni gwałtu publicznego, ktokolwiek przez jakąbądź inną rozmyślną czynność złośliwą, lub przez umyślne zaniedbanie obowiązku, jaki ma na sobie przy czynności na kolei żelaznej, sprowadzi pod względem kolei żelaznych niebezpieczeństwo, oznaczone w §. 2.

§. 4.

Kara na takową zbrodnię, jest ciężkie więzienie od jednego do lat pięciu. Jeżeli zaś zachodzi którakolwiek z okoliczności uciążających, wspomnionych w §. 2, wówczas należy karami tamże ustanowionemi, karać także i zbrodnie w §. 3. określone.

§. 5.

Złośliwe uszkodzenia jakiejkolwiekbądź części składowej telegrafu rządowego, i każde umyślne przeszkodzenie czynności takowego, równie jak wszelkie umyślne nadużycie tegoż zakładu rządowego, uważane być mające bez względu na kwotę wyrządzonej szkody, jako zbrodnie gwałtu publicznego, i karane ciężkiem więzieniem, od sześciu miesięcy do jednego roku, a zaś w razie ważnej szczególnie szkody, lub osobliwej złośliwości, ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

§. 6.

Kradzież popełniona w przedmiotach, oznaczonych w §§. 1. i 5, już dla własności rzeczy skradzionej, bez wszelkiego względu na wielkość kwoty, za zbrodnię ma być uważaną, jako zbrodnia według istniejących ustaw karnych traktowaną, i nigdy niżej jak ciężkiem więzieniem sześć-miesięcznem karaną.

§. 7.

Wszelka czynność lub wszelkie opuszczenie, zakazane przepisami policyjnemi, wydanemi dla kolei żelaznych i telegrafów rządowych, lub popełnione na tychże zakładach, a tego oraz rodzaju, iż sprawca już po skutkach naturalnych, dla każdego pojęcia przystępnych, lub na mocy osobno obwieszczonych przepisów, lub według swego stanu, urzędu, powołania lub przemysłu, swego zatrudnienia, lub też nareszcie według szczególnych okoliczności swoich poznać może, iż czynność lub opuszczenie zdolne jest sprowadzić lub powiększyć niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, lub ciała osób, albo własności cudzej, — karane być winno na każdym winowajcy, nawet choćby nie sprowadziło rzeczywistej szkody, jako przestępstwo karą pieniężną od pięciu do pięciuset złt. r., albo aresztem od trzech dni do trzech miesięcy.

Jeżeli nie można ściągnąć kary pieniężnej, lub gdyby takowa sprawiła znaczny uszczerbek w stosunkach majątkowych lub w wyżywieniu skazać się mającego lub familii jego, wówczas należy karę pieniężną zamienić na areszt, licząc jeden dzień na pięć złotych reńskich.

§. 8.

Jeżeli zaś osoba, ustanowiona przy ruchu kolei żelaznej, lub przy telegrafach rządowych, popełni w służbie swojej przestępstwo rzeczonego właśnie rodzaju, wówczas należy zawsze skazać takową na surowy areszt od trzech dni do trzech miesięcy, a zaś

§. 3.

Des Verbrechens der öffentlichen Gewaltthätigkeit macht sich auch derjenige schuldig, welcher durch was immer für eine andere aus Bosheit unternommene Handlung, oder durch die geflissentliche Ausserachtlassung der ihm bei dem Eisenbahnbetriebe obliegenden Verpflichtung in Beziehung auf Eisenbahnen eine der im §. 2 bezeichneten Gefahren herbeiführt.

§. 4.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Tritt jedoch einer der, im §. 2 erwähnten weiteren Erschwerungs-Umstände ein, so sind die hierfür ebenda festgesetzten höheren Strafen auch bei dem im §. 3 bezeichneten Verbrechen in Anwendung zu bringen.

§. 5.

Boshafte Beschädigungen irgend eines Bestandtheiles des Staats-Telegraphen und jede absichtliche Störung des Betriebes, so wie jeder vorsätzliche Missbrauch dieser Staatsanstalt, sind, ohne Rücksicht auf den Betrag des Schadens, als Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit, mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, und bei besonders wichtigem Schaden oder besonderer Bosheit, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§. 6.

Der Diebstahl an einem der, in den §§. 1 und 5 bezeichneten Gegenstände ist ohne alle Rücksicht auf die Grösse des Betrages, schon wegen der Eigenschaft des gestohlenen Gutes, als Verbrechen anzusehen, als solches nach den bestehenden Strafgesetzen zu behandeln, und niemals mit einer geringeren als mit einer sechsmonatlichen schweren Kerkerstrafe zu ahnden.

§. 7.

Jede Handlung oder Unterlassung, welche entweder durch die für Eisenbahnen oder Staats-Telegraphen gegebenen Polizeivorschriften insbesondere untersagt ist, oder welche in Beziehung auf diese Anstalten begangen wird, und von welcher der Handelnde schon nach ihren natürlichen, für Jedermann leicht erkennbaren Folgen, oder vermöge der besonders bekannt gemachten Vorschriften, oder nach seinem Stande, Amte, Berufe, Gewerbe, seiner Beschäftigung oder überhaupt nach seinen besonderen Verhältnissen einzusehen vermag, dass sie eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit oder körperliche Sicherheit von Menschen, oder für fremdes Eigenthum herbeiführen oder zu vergrössern geeignet sei, ist an jedem Schuldtragenden, auch dann, wenn sie keinen wirklichen Schaden herbeigeführt hat, als Uebertretung mit einer Geldstrafe von fünf bis fünfhundert Gulden, oder mit Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten zu ahnden.

Im Falle der Uneinbringlichkeit der verhängten Geldstrafe, oder wenn sie den Vermögens-Umständen oder dem Nahrungsbetriebe des zu Verurtheilenden oder seiner Familie zum empfindlichen Abbruche gereichen würde, ist sie in Arreststrafe von einem Tage für je fünf Gulden zu verwandeln.

§. 8.

Wenn jedoch eine bei dem Eisenbahnbetriebe oder bei dem Staatstelegraphen angestellte Person in ihrem Dienste ein Verschulden dieser Art begeht, so ist immer auf strengen Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten, und bei sehr erschwerenden Umständen

razie okoliczności bardzo uciążających, aż do sześciu miesięcy, a to w miarę udowodnionego wyższego stopnia niedbalstwa, lub jeżeli powstało niebezpieczeństwo dla więcej ludzi, jeżeli więcej uszkodzeń nastąpiło lub zresztą większa wynikła szkoda.

§. 9.

W szczególności należy karać takiemi karami następujące jeszcze przestępstwa osób, ustanowionych przy czynnościach około kolei żelaznych:

a) Otworzenie kolei przed uzyskanem pozwoleniem, lub przed wypełnieniem potrzebnych do tego warunków;

b) zaniedbanie w ustawieniu lub w utrzymywaniu przepisanych do uniknienia szkody ogrodzeń, szranków, tablic z zakazami i innych środków ochrony i ostrożności;

c) ustanowienie osób, które nie wykazały uzdatnienia, wymaganego przepisami służbowemi, lub które wykluczonemi zostały przez rząd od tej czynności, do której przeznaczone są;

d) przedsiębranie jazdy lub dozwolenie takowej w uszkodzonym stanie kolei, grożącym niebezpieczeństwem, albo też lokomotywami, wozami lub innemi ruchu środkami takiego samego stanu.

§. 10.

Jeżeli zaś przez czynność lub opuszczenie, wskazane w §§. 7—9, nastąpiło ciężkie uszkodzenie na ciele lub zabicie człowieka, wówczas to karane być winno jako wykroczenie surowym aresztem, w pierwszym razie od sześciu miesięcy do dwóch lat, w drugim zaś razie aż do trzech lat.

§. 11.

Jeżeli którakolwiek z czynności, wskazanych w §§. 1 i 5, popełnioną została tylko z swawoli, lekkomyślności lub niedbalstwa, a jeżeli przy tem nie zachodzi wina wspomniona w §. 7, wówczas należy takie czynności karać jako przestępstwa aresztem od jednego do trzech miesięcy.

§. 12.

Jeżeli którakolwiek czynność lub opuszczenie, ogłoszone w niniejszej ustawie za karygodne, popełnionem zostanie jako środek do wykonania innego czynu karygodnego, wówczas należy zastosować przepisy o zbiegu więcej czynności karygodnych, jak równie każdą także z tymże połączoną kradzież osobno karać należy.

§. 13.

Sądownictwo co do kary godnych czynności, uznanych w poprzedzających paragrafach za zbrodnie i wykroczenia należy w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem, w banacie Temeskim, i w Siedmiogrodzie, tudzież w królestwie Lombardzko-Weneckiem, w Dalmacyi, w Galicyi, w Krakowie i na Bukowinie, do sądów powołanych dotąd do wykonywania sądownictwa kryminalnego według przepisów, dla postępowania kryminalnego istniejących; względem czynności zaś, uznanych wyżej za przestępstwa do władz, powołanych tamże do postępowania karnego nad przestępstwami policyjnemi.

bis auf sechs Monate zu erkennen, je nach dem Masse, als ein höherer Grad von Fahrlässigkeit erwiesen wird, eine Gefahr für mehrere Menschen entstanden ist, mehrere Verletzungen zugefügt wurden, oder sonst etwa ein grösserer Schade erfolgt ist.

§. 9.

Insbesondere sind mit diesen Strafen nachfolgende Uebertretungen der bei dem Eisenbahnbetriebe angestellten Personen zu ahnden:

a) die Eröffnung der Bahn vor erhaltener Bewilligung, oder vor Erfüllung der dazu vorgeschriebenen Bedingungen;

b) die vernachlässigte Aufstellung oder Erhaltung der zur Verhütung von Schaden vorgeschriebenen Einfriedungen, Absperrschranken, Verbots-Tafeln und anderer Schutzmittel und Warnungszeichen;

c) die Bestellung von Individuen, welche die durch die Dienstvorschriften geforderte Befähigung nicht nachgewiesen haben, oder welche von der Verrichtung, zu der sie bestimmt sind, durch die Staatsverwaltung für ausgeschlossen erklärt wurden;

d) die Vornahme einer Fahrt, oder die Gestattung derselben bei schadhaftem, eine Gefahr drohendem Zustande der Bahn, oder mit Locomotiven, Wägen oder anderen Betriebsmitteln von solcher Beschaffenheit.

§. 10.

Ist aber aus einer der, in den §§. 7—9 bezeichneten Handlungen oder Unterlassungen eine schwere körperliche Beschädigung oder gar die Tödtung eines Menschen erfolgt, so soll sie als Vergehen mit strengem Arreste, im ersten Falle von sechs Monaten bis zu zwei Jahren, und im zweiten Falle bis zu drei Jahren bestraft werden.

§. 11.

Wird eine der in den §§. 1 und 5 bezeichneten Handlungen nur aus Muthwillen, Leichtsinn oder schuldbarer Nachlässigkeit begangen, ohne dass hiebei das im §. 7 erwähnte Verschulden unterläuft, so sind derlei Handlungen als Uebertretungen mit Arrest von einem Monate bis zu drei Monaten zu ahnden.

§. 12.

Wenn eine der in diesem Gesetze als strafbar erklärten Handlungen oder Unterlassungen als Mittel zur Ausübung einer anderen strafbaren Handlung verübt wird, so sind die Vorschriften über das Zusammentreffen mehrerer strafbaren Handlungen in Anwendung zu bringen, gleichwie auch jede damit etwa verbundene Entwendung insbesondere zu bestrafen ist.

§. 13.

Die Strafgerichtsbarkeit über die in den vorstehenden Paragraphen als Verbrechen und als Vergehen festgesetzten strafbaren Handlungen soll in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft, dem Temeser Banate und Siebenbürgen, sowie im lombardisch-venetianischen Königreiche, Dalmatien, Galizien, Krakau und der Bukowina, den bisher mit der Criminalgerichtsbarkeit betrauten Gerichten, nach den für das Criminalverfahren bestehenden Vorschriften; hinsichtlich der oben als Uebertretungen erklärten Handlungen aber den daselbst zum Strafverfahren über Polizei-Uebertretungen berufenen Behörden zustehen.

W tych zaś krajach koronnych, w których dotąd obowiązuje ustawa o postęp. karn. z dnia 17. Stycznia 1850 r. należy rozprawa główna i wyrokowanie co do zbrodni, w §§. 1—5 wyszczególnionych, w tych przypadkach, w których według ustawy najmniej kara ciężkiego więzienia od 5 do lat 10 wyrzec się ma, do sądów karnych, wstępujących na mocy Mojego rozporządzenia z dnia 11-go Stycznia 1852. L. 5. dz. pr. p. w miejsce sądów przysięgłych oprócz tego zaś do sądów powiatowych kolegialnych, do których należy także postępowanie w czynnościach, uznanych wyżej za wykroczenia, jako też śledztwo przygotowawcze co do wszystkich wyżej wyrażonych zbrodni. Sądownictwo co do wyżej rzeczonych przestępstw wykonywać będą tamże sądy powiatowe pojedyncze.

§. 14.

Z dniem, w którym zaprowadzone zostanie działanie niniejszego rozporządzenia, ustaje w wspomnionych krajach koronnych moc prawna wszelkich dotąd obowiązujących przeciwnych przepisów, a mianowicie w tych krajach koronnych, w których obowiązuje księga ustaw karnych z dnia 3-go Września 1803 r., postanowienia karne, zawarte na mocy dwóch cesarskich uchwał z dnia 30. Stycznia 1847 r. w dekretach kancelaryi nadwornej z dnia 7. Marca 1847 r. L. 5805 *) i z dnia 2. Maja 1847 L. 14076 **).

Na dawniej popełnione czynności kary godne i rozpoczęte już śledztwa, niniejsze rozporządzenie o tyle tylko zastosować należy, o ile podług niniejszego przepisu nie ulegają surowszemu wyrokowi, jak według praw dawniej istniejących.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

---

*) W zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń tom 75. str. 41.
**) Tamże str. 97.

In denjenigen Kronländern aber, wo dermal noch die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht, gehört die Hauptverhandlung und Entscheidung über die in den §§. 1—5 erklärten Verbrechen in denjenigen Fällen, in welchen nach dem Gesetze mindestens auf schwere Kerkerstrafe von fünf bis zehn Jahren zu erkennen ist, vor die, vermöge Meiner Verordnung vom 11. Jänner 1852, Zahl 5 des R. G. B., an die Stelle der Schwurgerichte tretenden Strafgerichte, ausserdem aber vor die Bezirks-Collegialgerichte, welchen auch das Verfahren über die oben als Vergehen erklärten strafbaren Handlungen und die Voruntersuchung über alle vorstehenden Verbrechen zukommt. Die Gerichtsbarkeit hinsichtlich der obengenannten Uebertretungen ist daselbst von den Bezirks- (Einzeln-) Gerichten auszuüben.

§. 14.

*Mit dem Tage, wo diese Verordnung in Wirksamkeit tritt, haben alle in den genannten Kronländern bisher bestandenen entgegenstehenden gesetzlichen Vorschriften, und insbesondere in jenen Kronländern, wo das Strafgesetzbuch vom 3. September 1803 in Geltung steht, die Strafbestimmungen, welche in den auf zwei kaiserlichen Entschliessungen vom 30. Jänner 1847 beruhenden Hofkanzlei-Decreten vom 7. März 1847, Zahl 5805 *), und vom 2. Mai 1847, Zahl 14.076 **) enthalten sind, ausser Wirksamkeit zu treten.*

Auf früher begangene strafbare Handlungen, und auf bereits anhängige Untersuchungen soll diese Verordnung nur in sofern Anwendung finden, als dieselben durch die gegenwärtige Vorschrift keiner strengeren Beurtheilung als nach dem früher bestandenen Rechte unterliegen.

Franz Joseph *m. p.*

F. Schwarzenberg *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.,*
Kanzleidirector des Ministerrathes.

**) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 75, Seite 41.*
***) Ebenda, Seite 97.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XII.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 14. Lutego 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 17. Kwietnia 1852

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 14. Februar 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 17. April 1852.

Część XII.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 14. Lutego 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia —. Kwietnia 1852.

41.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 13. Grudnia 1851,

moc mające we wszystkich krajach pobrzeżnych i dla Kroacyi wojskowej;

którem zaprowadzonym zostaje powszechny regulamin dla administracyi morskiej sanitarnej.

Chcąc zupełnie zadosyć uczynić w przyszłych urządzeniach kwarantannych, właściwemu sanitarno-policyjnemu celowi instytutu kwarantanny, i usunąć zarazem wszelkie dotąd istniejące przeszkody, których nie wymaga koniecznie osiągnienie rzeczonego celu, a które tylko handel i obrót utrudniają, tudzież z uwagi na to, jak nader pożądaną i potrzebną jest organom kwarantannym i sanitarnym pewna norma, by, stosownie do zatwierdzonej przez Nas na dniu 15. Maja 1851. organizacyi rzeczy portowej i morsko-sanitarnej, w regularnym utrzymać toku służbę kwarantanną, uchwaliliśmy, po wysłuchaniu Naszej Rady ministrów i Naszej Rady Stanu, wydać w załączeniu powszechny regulamin dla administracyi morsko-sanitarnej.

Franciszek Józef m. p.

F. Schwarzenberg m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

Załączenie do Nru 41.

POWSZECHNY REGULAMIN

dla administracyi morsko-sanitarnej w c. k. monarchii austryackiej.

WSTĘP.

§. 1.

By zachować państwo austryackie przeciw wprowadzeniu oryentalnego powietrza morowego i febry żółtej ze strony morza, tudzież by urządzenia chronne morsko-sanitarne państwa tego rozciągnąć także i na statki z pobrzeża austryackiego do portów zagranicznych odpływających, wreszcie by dostarczyć środków do opędzenia kosztów na urządzenia rzeczone, będzie staraniem administracyi austryackiej morsko-sanitarnej:

1) sprawić sobie ciągłą wiadomość o stanie zdrowia i urządzeniach sanitarnych tych krajów i miejsc, z któremi zostają w związku żeglugowym austryackie miejsca pobrzeżne, by odpowiednio temu zarządzić postępowanie z przedmiotami z tamtych krajów morzem przybywającemi (proweniencye morskie);

XII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 14. Februar 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 17. April 1852.

41.

Kaiserliche Verordnung vom 13. December 1851,

giltig für alle Küstenländer und für Militär-Croatien,

wodurch die Einführung eines allgemeinen Reglements für die See-Sanitäts-Verwaltung angeordnet wird.

In Erwägung, dass durch die künftigen Contumaz-Einrichtungen dem eigentlich sanitätspolizeilichen Zwecke des Quarantaine-Institutes vollkommen entsprochen, zugleich aber jedes zur Erreichung dieses Zweckes nicht nothwendige, den Handel und Verkehr beeinträchtigende bisher bestandene Hinderniss hinweggeräumt werden müsse, und in Berücksichtigung der Nothwendigkeit, den Contumaz- und Sanitäts-Organen eine bestimmte Norm zu geben, um in Gemässheit der, von Mir am 15. Mai 1851 genehmigten Organisation des Hafen- und See-Sanitätswesens, den Quarantainedienst im geregelten Gange zu erhalten, habe Ich, nach Vernehmung Meines Ministerrathes und Meines Reichsrathes, das beiliegende allgemeine Reglement für die See-Sanitäts-Verwaltung zu erlassen befunden.

Franz Joseph *m. p.*

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.,*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

Beilage zu Nr. 41.

Allgemeines Reglement

für die

See-Sanitätsverwaltung in der k. k. österreichischen Monarchie.

Einleitung.

§. 1.

Um den österreichischen Staat gegen die Einschleppung der orientalischen Pest und des gelben Fiebers von der Seeseite aus zu bewahren, um den Schutz der See-Sanitäts-Einrichtungen dieses Staates auch auf die von der österreichischen Küste nach ausländischen Häfen segelnden Fahrzeuge auszudehnen, um endlich die Mittel zur Bestreitung der Kosten dieser Einrichtungen beizuschaffen, ist es die Aufgabe der österreichischen See-Sanitäts-Verwaltung:

1. sich in steter Kenntniss des Gesundheitsstandes und der Sanitäts-Vorkehrungen jener Länder und Orte zu erhalten, mit welchen die österreichischen Küstenplätze in Schiffahrts-Verbindung stehen, und dem zufolge die Behandlung der See-Provenienzen aus jenen Ländern zu regeln;

2) ściśle pilnować całego pobrzeża austryackiego, tajemnemu lądowaniu przeszkodzić i nadchodzące statki tam odsełać, gdzieby przepisane z niemi postępowanie sanitarne przedsięwziętem być mogło;

3) zarządzić przepisane dochodzenie statków niepodejrzanych, zanim takowe przypuszczone zostaną do wolnego społeczeństwa;

4) poddać prawnie przepisanemu czyszczeniu wszelkie okręty, osoby, towary i zwierzęta, które z podejrzanych okolic nadeszły, lub podejrzanemi się stały;

5) w razie wybuchnienia powietrza morowego lub żółtej febry na okręcie, lub ogólnie w zakładzie sanitarnym, zarządzić środki potrzebne do ścieśnienia szerzenia się i do utłumienia zarazy;

6) ile możności przeszkodzić przestępstwom sanitarnym, odkryć takowe i oddać je postępowaniu prawnemu karnemu:

7) opatrywać wszelkie statki, austryackie pobrzeża opuszczające, poświadczeniami zdrowia, dla wylegitymowania się takowemi w innych portach; nakoniec

8) pobierać prawem ustanowione taksy eraryalne sanitarne i należytości kwarantanne, lub takowe pobierać kazać.

W miarę skazówek tych, dzielą się zasady i prawidła, tu zastosować się mające, na ośm oddziałów.

ODDZIAŁ I.

Środki służące ku wybadaniu stanu zdrowia i urządzeń sanitarnych w krajach innych, tudzież zasadzające się na temże postępowanie sanitarne, przeznaczone dla morskich proweniencyj z onych krajów.

§. 2.

Ponieważ oryentalne powietrze morowe i żółta febra, w niektórych tylko szczególnie klimatach powstaje, wszędzie zaś przez przyczepianie się zarodu choroby nietylko do ciał żyjących, lecz wedle okoliczności i do ciał nieżywotnych rozradzać się w stanie jest; ponieważ dalej doświadczenie wykazało, iż uchronić się można od obudwóch chorób, przez uniknienie kontaktu z osobami lub rzeczami zarażonemi, przeto uważane być mogą pod względem zdrowia za niepodejrzane wszystkie owe kraje, gdzie ani powietrze morowe, ani febra, same przez się nie powstają, i gdzie urządzenia sanitarne nie każą się obawiać żadnego niebezpieczeństwa wniesienia chorób tych z zewnątrz; przeciwnie, wszystkie te kraje uważać należy za podejrzane, gdzie owe zaraźliwe choroby, zwykle same z siebie się rodzą, lub dla niedoskonałości urządzeń sanitarnych, łatwiej gdzie indziej wprowadzonemi być mogą. Pierwsze kraje oznacza się jako kraje *di patenta libera*, drugie zaś jako kraje *di patenta non libera*.

Dla tego też muszą niektóre kraje i miejsca być wyłączone od wolnego obrotu z pobrzeżem austryackiem.

Które mianowicie kraje wyłączeniu temu podlegać mają, wykazują dotyczące rozporządzenia ministeryalne i obwieszczenia publiczne.

2. die ganze Küste des Staates strenge zu bewachen, heimliche Landungen zu hindern, und die ankommenden Fahrzeuge dorthin anzuweisen, wo sie die vorgeschriebene Sanitätsbehandlung bestehen können;

3. die vorschriftmässige Untersuchung der unverdächtigen Fahrzeuge vor der Zulassung zur freien Gemeinschaft zu veranlassen;

4. alle aus verdächtigen Gegenden kommenden, oder verdächtig gewordenen Schiffe, Personen, Waaren und Thiere dem gesetzlich vorgeschriebenen Reinigungsverfahren zu unterziehen;

5. im Falle des Ausbruches von Pest oder gelbem Fieber auf einem Schiffe oder überhaupt in einer Sanitätsanstalt die zur Einengung und Erstickung der Seuche erforderlichen Massregeln zu treffen;

6. die Sanitätsübertretungen möglichst zu hindern, solche zu entdecken und der gesetzlichen Strafbehandlung zuzuführen;

7. alle, die österreichische Küste verlassenden Fahrzeuge zu ihrer Legitimirung in anderen Häfen mit dem vorgeschriebenen Sanitätszeugnisse zu versehen, endlich

8. die von dem Gesetze festgestellten Aerarial-Sanitäts-Taxen und Contumazgebühren einzuheben, oder einheben zu lassen.

Die Grundsätze und Massregeln, welche hiebei in Anwendung kommen sollen, theilen sich nach dieser Andeutung in acht Hauptstücke.

Hauptstück I.

Massregeln zur Erforschung des Gesundheitsstandes und der Sanitäts-Einrichtungen anderer Länder und hierauf zu gründende Bestimmung der Sanitätsbehandlung für die See-Provenienzen aus denselben.

§. 2.

Da die orientalische Pest und das gelbe Fieber nur in einzelnen Himmelsstrichen entstehen, überall aber durch die Berührung mit dem Krankheitsstoffe (welcher an lebenden und nach Umständen auch an leblosen Körpern haften kann) sich fortzupflanzen vermögen, da es ferner durch die Erfahrung erprobt ist, dass man sich gegen beide Krankheiten schützen kann, wenn man den Contact mit angesteckten Personen oder Sachen meidet, so können in Gesundheitsbeziehung alle jene Länder als unverdächtig angesehen werden, wo weder die Pest noch das gelbe Fieber sich von selbst erzeugen, und wo die Verfassung des Sanitätswesens keine Gefahr einer Einschleppung dieser Krankheiten von Aussen besorgen lässt, während umgekehrt alle Länder, wo jene Seuchen gewöhnlich von selbst entstehen, oder wegen Unvollkommenheit der Sanitätsvorkehrungen leichter anderswoher eingeführt werden können, als verdächtig zu betrachten sind. Die ersteren Länder werden als Länder di patente libera, die zweiten di patente non libera bezeichnet.

Desshalb müssen gewisse Länder und Orte von dem ganz freien Verkehre mit der österreichischen Küste ausgeschlossen werden.

Welche Länder namentlich dieser Ausschliessung unterliegen, ergibt sich aus den betreffenden Ministerial-Verordnungen und öffentlichen Kundmachungen.

Wszelkie przeto kraje nie wymienione w nich wyraźnie, uważa norma niniejsza za kraje niepodejrzane *(di patenta libera)*.

§. 3.

Ponieważ powietrze morowe i żółta febra w krajach podejrzanych nie ustawicznie grasuje, a niebezpieczeństwo zanieczyszczenia w miarę tego się zmniejsza, im jest dalsza epoka, kiedy choroby te grasowały, a ponieważ z drugiej strony także i w kraju niepodejrzanym zawleczony tamże zaród chorób tych, wybuchnąć może, dla tego wypływa samo przez się koniecznie, iż ciągle na uwadze mieć należy stan zdrowia w s z y s t k i c h krajów, z austryackiemi portami w styczność wchodzących, i że władze wiadomości o tem zasięgać winny przez peryodyczne, a gdzie tego zachodzi potrzeba i przez nadzwyczajne relacye ze strony konzulatów austryackich, w zagranicy ustanowionych, tudzież, iż baczyć należy także i na te doniesienia o stanie zdrowia w zagranicy, które pochodzą z dokumentów lub ustnych opowiadań samych żeglarzy (zwłaszcza nadeszłych jazdą nadzwyczajnie prędką).

§. 4.

Wedle powszechnej normy §. 2go, równie jak wedle zasiągnionych wiadomości o każdoczesnych stosunkach zdrowia (§. 3), wypływa więc, co się tycze krajów, tudzież okrętów, osób, towarów i zwierząt, tamże w wolnym obrocie będących, nareszcie, co się tycze zaświadczeń zdrowia, któremi takowe okręty opatrzone są, stopniowanie następujące:

a) Nie ma powodu do podejrzenia *(di patente libera)*, jeżeli w kraju, z którego okręt pochodzi, nietylko wypełnione są warunki niepodejrzenia (§. 2), lecz oraz jeżeli nadto ze strony władzy właściwej prawem ku temu powołanej, oświadczenie nastąpiło, iż miejsce wraz z okolicą istotnie znajduje się w zupełnie niewątpliwym stanie zdrowia.

b) Zachodzi powód podejrzenia, a to:

aa) czystego *(di patente netta)*, jeżeli paszportem zdrowia potwierdzono, iż nie wydarzył się żaden podejrzany przypadek choroby na 21 dni bezpośrednio przed odjazdem okrętu;

bb) nieczystego *(di patente brutta)*, jeżeli grasowała zaraza w samem miejscu lub w bezpośredniej bliskości jego, podczas odjazdu okrętu albo w ostatnich 21 dniach przed takowym, tudzież jeżeli okręty, osoby, rzeczy lub zwierzęta, — przychodzące z miejsca zarazy, nie odbywszy pierwej kontumacyi — w ostatnich 21 dniach przed odjazdem okrętu w komunikacyi zostawały z miejscem odjazdu;

cc) ciężko nieczystego *(patente brutta aggravata)*, jeżeli paszport zdrowia odnosi się do statku, na którym choroba grasuje lub grasowała, i na którym w ostatnich 21 dniach przed nadejściem jego choroba zupełnie nie ugasła.

Zostaje zastrzeżonem kierującym władzom wyższym, zamiast ustanowionych pod *cc)* dni 21, ustanowić także dłuższy termin we wszystkich tych przypadkach, gdzie choroba nadzwyczajnem grozi niebezpieczeństwem, czy to ze strony zjadliwości swej, czy szerzenia się, a zatem nadzwyczajnych także wymaga środków ostrożności.

Alle in diesen nicht ausdrücklich aufgeführten Länder betrachtet die Vorschrift als verdachtlos (di patente libera).

§. 3.

Da die Pest und das gelbe Fieber in den verdächtigen Ländern nicht fortwährend herrschen, und die Gefahr, von diesen aus verunreiniget zu werden, in dem Masse abnimmt, als man sich von der Epoche, wo diese Krankheiten herrschten, entfernt, da es andererseits keineswegs unmöglich ist, dass auch in einem verdachtlos betrachteten Lande der etwa eingeschleppte Keim solcher Seuchen zum Ausbruche komme, so folgert sich von selbst die Nothwendigkeit, dass der Gesundheitsstand aller Länder, welche mit den österreichischen Häfen verkehren, fortwährend genau ins Auge gefasst werde, dass die Behörden sich darüber mittelst periodischer, und wo nöthig, ausserordentlicher Berichte der österreichischen Consulate im Auslande stets in Kenntniss erhalten, und dass auch auf alle jene Nachrichten Rücksicht genommen werde, welche sich aus den Documenten und mündlichen Aussagen der Seefahrer selbst (insbesondere der nach ungewöhnlich schneller Fahrt angekommenen) über den Gesundheitsstand im Auslande ergeben.

§. 4.

Nach der allgemeinen Norm des §. 2 und nach den Auskünften über die momentanen Gesundheitsverhältnisse (§. 3) ergibt sich nun für Länder, ferner für Schiffe, Personen, Waaren und Thiere, welche dort frei verkehrt haben, endlich für die Sanitätszeugnisse, mit welchen solche Schiffe etc. etc. versehen sind, folgende Abstufung:

a) *Verdachtlos* (di patente libera), *wenn in dem Lande, aus welchem das Schiff kömmt, nicht nur die Bedingungen der Unverdächtigkeit (§. 2) erfüllt sind, sondern von der gesetzlich unerkannten competenten Behörde noch ausserdem erklärt wird, dass Ort und Umgebung wirklich vollkommen gesund sind:*

b) *verdächtig, und zwar:*

aa) *rein* (di patente netta), *wenn durch den Sanitätspass bestätiget wird, dass in den, der Abreise des Schiffes unmittelbar vorausgegangenen 21 Tagen kein verdächtiger Krankheitsfall vorgekommen ist;*

bb) *unrein* (di patente brutta), *wenn die Seuche im Orte selbst, oder in dessen unmittelbarer Nähe zur Zeit der Abfahrt des Schiffes oder in den letzten 21 Tagen vor derselben geherrscht hat, auch wenn Schiffe, Personen, Sachen oder Thiere, — aus einem angesteckten Orte kommend, ohne früher Contumaz gemacht zu haben — innerhalb der letzten 21 Tage vor Abfahrt des Schiffes mit dem Abfahrtsorte in Communication getreten sind;*

cc) *erschwert unrein* (patente brutta aggravata) *heisst der Sanitätspass eines Fahrzeuges, an dessen Bord die Krankheit herrscht oder geherrscht hat, und auf welchem in den letzten 21 Tagen vor der Ankunft die Seuche nicht vollkommen erloschen ist.*

Es bleibt übrigens den leitenden Oberbehörden vorbehalten, statt der sub cc) *festgesetzten 21 Tage auch eine längere Frist in allen jenen Fällen zu bestimmen, wo die Krankheit entweder wegen ihrer Intensität oder wegen ihrer Ausbreitung den Charakter ausserordentlicher Gefahr trägt, und dem zufolge auch ausserordentliche Vorsichtsmassregeln erheischt.*

§. 5.

Tak przy *patente libera*, jako też *brutta* i *brutta aggravata*, wypływa zastosowanie normy, co się tycze postępowania jedynie z warunków wyżej namienionych; przy *patente netta* zaś, może większa lub mniejsza doskonałość zakładów sanitarnych kraju dotyczącego wymagać trwale lub doczasowo odmiennego obejścia się z prowenencyami.

§. 6.

Podejrzane wypadki choroby, które się wydarzyły w kwarantannych zakładach portów zagranicznych, nie czynią żadnej zmiany w zastosowaniu zasad powyższych, skoro tylko w sposób zupełnie wiarygodny z urzędu potwierdzonem jest, iż choroba nie wybuchła w samem miejscu.

W braku takowego potwierdzenia, te wypadki będą tak uważane, jakby zaraza wybuchła w pobliżu miejsca (§§. 4. 6, *bb*).

ODDZIAŁ II.

Środki ku strzeżeniu pobrzeża od tajemnego lądowania, tudzież odsełanie statków do tych portów, gdzieby z niemi przedsięwzięte być mogło przepisane postępowanie sanitarne.

§ 7.

Organa sanitarne do strzeżenia pobrzeża ustanowione, staranie mieć winny, ażeby statki tam tylko lądowały, osoby, rzeczy i zwierzęta tam tylko z okrętu wysiadywały, gdzieby bezpośrednio poddane być mogły przepisanemu postępowaniu sanitarnemu, dla tego też są lub będą ustawione budynki urzędowe i strażnice na takich punktach pobrzeża, które dają przegląd ile możności jak największy.

Wolne do wylądowania punkta, tak dla prowenieneyj niepodejrzanych jako i podejrzanych, oznaczone będą przez urzędowe instrukcye i obwieszczenia publiczne.

Tylko gdzie znajdują się rzeczywiste urzędy sanitarne (jak to, przy wszystkich urzędach centralnych, urzędach, deputacyach i ajencyach, tylko nie przy ekspozyturach), przyjmowane będą w powszechności okręty, osoby, rzeczy i zwierzęta.

Statki, przymuszone do innych pobrzeża punktów zawinąć lub kotwicę zarzucić poza miejscami ku temu przeznaczonemi, nie będą w tem doznawały przeszkody, wszelakoż strzeżone być mają aż do odjazdu, i od wszelkiego obrotu z pobrzeżem zupełnie wstrzymane.

§. 8.

Wyjątkowo i pod warunkami, w instrukcyach urzędowych ustanowić sią mającemi, można niektórym statkom do obrotu z pobrzeżem lub do rybołowstwa, dozwolić lądowania i na takich miejscach, gdzie nie ma urzędu sanitarnego, a tylko posterunek sanitarny (ekspozytura) jest ustanowiony.

§. 9.

W przypadkach rozbicia okrętu, wyrzucenia na brzeg i t. d. i t. d., powyższy zakaz lądowania na punktach niepozwolonych, sam przez się odpada. Jeżeli więc w takich przypadkach osoby lub rzeczy do lędu zostały przybite, trupy, towary i t. d. i t. d. z morza na brzeg wyrzucone, mają najbliższe urzędy sanitarne przedsięwziąć

§. 5.

Bei der patente libera, brutta *und* brutta aggravata *ergibt sich die Anwendung der Norm für ihre Behandlung ausschliesslich aus den oben angedeuteten Bedingungen; bei der* patente netta *dagegen kann durch die grössere oder geringere Vollkommenheit der Sanitätsanstalten des betreffenden Landes eine bleibende oder zeitweise Verschiedenheit in der Behandlung der Provenienzen bedingt werden.*

§. 6.

Verdächtige Krankheitsfälle, welche sich in den Contumazanstalten auswärtiger Häfen zugetragen, ändern nichts in der Anwendung vorstehender Grundsätze, wenn nur die vollkommen glaubwürdige ämtliche Bestätigung vorliegt, dass das Uebel sich nicht dem Orte selbst mitgetheilt hat.

In Ermanglung einer solchen Bestätigung sind sie dem Ausbruche der Seuche in der Nähe des Ortes (§. 4, b, bb*) gleichzuhalten.*

Hauptstück II.

Massregeln zur Bewachung der Küste gegen heimliche Landungen und Zuweisung der Fahrzeuge an jene Häfen, wo sie die vorgeschriebene Sanitätsbehandlung bestehen können.

§. 7.

Die zur Bewachung der Küste aufgestellten Sanitäts-Organe haben dafür zu sorgen, dass Fahrzeuge nur dort landen, Personen, Sachen und Thiere nur dort ausgeschifft werden, wo sie unmittelbar der vorgeschriebenen Sanitätsbehandlung unterzogen werden können, desshalb sind oder werden die Amtsgebäude und Wachthäuser an solchen Puncten der Küste errichtet, welche eine möglichst weite Uebersicht gewähren.

Die erlaubten Landungspuncte, sowohl für verdachtslose als für verdächtige Provenienzen werden durch Amtsinstructionen und öffentliche Kundmachung bezeichnet.

Nur bei wirklichen Sanitätsämtern (somit bei allen Centralämtern, Aemtern, Deputationen und Agentien, aber nicht bei den Exposituren) darf in der Regel die Annahme von Schiffen, Personen, Sachen und Thieren stattfinden.

Fahrzeuge, welche gezwungener Weise an anderen Küstenpuncten einlaufen oder ankern müssen, dürfen daran nicht gehindert werden, sind aber bis zur Wiederabreise zu bewachen, und an jedem Verkehre mit der Küste zu hindern.

§. 8.

Ausnahmsweise und unter den in den Amtsinstructionen festzusetzenden Modalitäten können einzelne Fahrzeuge zur Betreibung des Küstenverkehres oder der Fischerei die Ermächtigung erhalten, auch dort zu landen, wo kein Sanitätsamt, sondern bloss ein Sanitätswachposten (Expositur) aufgestellt ist.

§. 9.

In Fällen von Schiffbruch, Strandung etc. behebt sich das obige Verbot der Landung an unerlaubten Puncten von selbst. Wenn daher bei solchen Vorkommnissen Personen oder Sachen an das Land geschafft, Leichname, Waaren etc. vom Meere an das Ufer geschwemmt werden, haben die zunächst gelegenen Sanitätsämter einzuschreiten, und je nach-

działanie, i w miarę tego, czy idzie o podejrzane osoby lub efekta, wykonać przepisy, w oddziale III. lub IV. podane.

ODDZIAŁ III.

Postępowanie ze statkami, osobami, rzeczami i zwierzętami, przybywającemi z okolic podejrzanych (t. j. opatrzonemi w *patente libera*).

ROZDZIAŁ A.

Zwyczajne postępowanie z okrętami, opatrzonemi w patente libera.

§. 10.

Żadnemu takiemu okrętowi nie dozwoli się wolnego obrotu z pobrzeżem austryackiem, dopóki urząd sanitarny nie przekonał się, że takowy rzeczywiście przybył z miejsca niepodejrzanego, i że oraz w podróży nie miał żadnych styczności obrotowych ani z portami podejrzanemi, ani też z osobami albo rzeczami podejrzanemi.

§. 11.

Aby wykazać się z niepodejrzanego pochodzenia swego, musi każdy okręt opatrzony być należytym dokumentem (paszportem) zdrowia z miejsca odjazdu. Jako miejsce odjazdu uważany będzie przy statkach niepodejrzanych ostatni port *di libera pratica*, gdzie ładunek wzięto, lub ogólnie w wolnym obrocie zostawano.

Dokument zdrowia czyli paszport sanitarny, zawierać musi, oprócz oznaczenia okrętu i nazwiska przewódzcy jego, nietylko dokładne wyszczególnienie stanu osób i rzeczy, lecz oraz doniesienie władzy o stanie zdrowia miejsca i okolicy jego, tudzież o tej okoliczności, czy okręt przed odpłynięciem swem zostawał w miejscu w stycznościach wolnego obrotu.

Paszport sanitarny, wystawiony być musi nie więcej jak pięć dni przed odjazdem okrętu, w krajach tutejszych przez urząd sanitarny, w zagraniczu przez władzę miejscową sanitarną lub przez austryackiego konzula, a w braku takowego przez inny konzulat akredytowany.

§. 12.

By wyśledzić, czy nie odbywał okręt podczas jazdy podejrzanych styczności, przedsięweźmie urząd sanitarny z przewodzcą okrętu, zaraz po jego przybyciu wysłuchanie, wedle okoliczności albo ustne albo piśmienne (*constituto*), który względem wszystkich wydarzeń w podróży odpowiadać będzie sumiennie jasno i dokładnie na zapytania jasne i dokładne, czy obcował w podróży z innemi okrętami, osobami lub rzeczami i czy przechodził przez jeden lub więcej portów pośrednich. Przewódzca okrętu, musi zeznanie, gdzie tego potrzeba, przysięgą swą stwierdzić, co mu już przy rozpoczęciu badania oznajmionem być ma.

§. 13.

By się zresztą przekonać, czy stan osób i rzeczy na okręcie istotnie odpowiada dokumentowi sanitarnemu i zeznaniu przewodzcy okrętu, musi każdy okręt przez strażnika sanitarnego być zrewidowanym, i tym sposobem z pewnością wyprowadzonem, czy osoby rzeczywiście znajdują się w podanej liczbie, czy wszystkie są zdrowe, oraz czy ładunek przynajmniej w ogólności zgadza się z podaniami co do stanu jego i ilości.

dem es sich um verdachtlose oder um verdächtige Personen und Effecten handelt, die in dem Hauptstücke III oder IV gegebenen Vorschriften in Vollzug zu setzen.

Hauptstück III.

Verfahren mit den aus unverdächtigen Gegenden (d. i. mit patente libera) *kommenden Fahrzeugen, Personen, Sachen und Thieren.*

Abschnitt A.

Gewöhnliches Verfahren mit Schiffen di patente libera.

§. 10.

Kein solches Schiff darf mit der österreichischen Küste in freie Gemeinschaft treten, so lange das Sanitätsamt sich nicht die Ueberzeugung verschafft hat, dass es wirklich aus einem verdachtlosen Orte kommt, und während der Reise weder in verdächtigen Häfen, noch mit verdächtigen Personen oder Sachen verkehrt hat.

§. 11.

Um die unverdächtige Herkunft zu erweisen, muss jedes Schiff mit der Sanitätsfede des Abfahrtsortes versehen seyn. Als Abfahrtsort wird bei unverdächtigen Fahrzeugen der letzte Hafen di libera pratica *betrachtet, wo sie Ladung genommen oder überhaupt frei verkehrt haben.*

Die Sanitätsfede muss nebst der Bezeichnung des Schiffes und dem Namen des Führers die genaue Angabe des Personal- und Realstandes und die Auskunft der Behörde über den Gesundheitsstand des Ortes und seiner Umgebung, wie auch über den Umstand enthalten, ob das Schiff in freier Gemeinschaft von dort abgesegelt ist.

Die Sanitätsfede muss im Inlande von einem Sanitätsamte, im Auslande von der Sanitätsbehörde des Ortes oder von dem österreichischen Consul und in Ermangelung eines solchen von einem anderen accreditirten Consulate, und soll nicht mehr als 5 Tage vor der Abfahrt des Schiffes ausgestellt seyn.

§. 12.

Um zu erheben, ob das Schiff nicht während der Fahrt verdächtigen Verkehr gepflogen, muss der Schiffsführer bei seiner Ankunft vom Sanitätsamte einem nach Umständen mündlichen oder schriftlichen Verhöre (Costituto) *über alle Vorkommnisse der Reise unterzogen werden, und dabei mittelst bestimmter und klarer Antworten auf die ebenso zu stellenden Fragen gewissenhafte Auskunft geben, ob er auf seiner Fahrt mit anderen Schiffen, mit Personen oder Sachen verkehrt, einen oder mehrere Zwischenhäfen berührt hat. — Die Aussage des Schiffsführers muss, wo nöthig mit seinem Eide bekräftiget werden, was demselben schon bei Beginn des Examens bekannt gemacht werden soll.*

§. 13.

Um endlich die Ueberzeugung zu erlangen, ob der Personal- und Realstand des Schiffes wirklich der Sanitätsfede und der Aussage des Führers entspricht, soll jedes Fahrzeug von einem Sanitätswächter durchsucht, auf diese Art aber die Gewissheit hergestellt werden, ob die Zahl der angegebenen Personen auch wirklich am Borde sich befinden, ob alle gesund sind, dann ob die Ladung nach Qualität und Quantität wenigstens im Allgemeinen mit jenen Angaben übereinstimmt.

§. 14.

Jeżeli znajdują się chorzy na okręcie, musi lekarskie obejrzenie niewątpliwą uczynić niepodejrzaność choroby.

§. 15.

Tylko gdy z żadnego z tych podań, zeznań i dochodzeń, nie wypływa najmniejsze podejrzenie pod względem zdrowia, przypuszczonym być może okręt natychmiast do wolnego obrotu, wraz z wszystkiemi znajdującemi się na nim osobami i zwierzętami.

§. 16.

Okręty, które opatrzone zostały strażnikiem sanitarnym i w stanie *di patenta libera* wypłynęły z portu austryackiego, będą w powrocie swym nawet wtedy uważane za niepodejrzane, gdyby odwiedziły jeden lub więcej portów podejrzanych (wyjąwszy zostające w stanie *di patente brutta)*, tamże z należytą ostrożnością ładowały towary lub inne przedmioty, które zachowane zostały w schowkach czystych pod pieczęcią urzędową. Jeżeli strażnik stwierdzi przysięgą swą, iż ani w onym porcie, ani w podróży, nie zapadło żadne podejrzane zmieszanie, może okrętowi natychmiast dozwoloną być wolna *pratica* (wolny obrót), przy towarach jednak zachowane być ma odpowiednie postępowanie czyszczenia.

Statek niepodejrzany bez strażnika sanitarnego, wtedy tylko podobnie uwzględnionym będzie, gdy okoliczność ta, że w porcie podejrzanym zaniechano wszelkich jakichbądź styczności, zatwierdzoną została nietylko w poświadczeniach tamecznych władz sanitarnych, lecz także poświadczeniami konzulów austryackich i przysięgą, złożoną ze strony przewodzcy okrętu i dwóch osób z pomiędzy ludzi okrętowych.

§. 17.

Niepodejrzane okręty, przez okoliczności zmuszone zawinąć do portu austryackiego, chociaż nie mają na celu ani przedsiębrać operacyj handlowych, ani zresztą wolnego dostąpić obcowania, muszą podobnie jak każdy inny statek, zapytane być o pochodzenie i okoliczności podróży, a jeżeliby nie odpłynęły nazad w ciągu 48 godzin, poddać się rewizyi wyż przepisanej, poczem udzielona im będzie wolna *pratica*.

ROZDZIAŁ B.

Postępowanie z okrętami z okolic niepodejrzanych *(di patente libera)* przy których zachodzą okoliczności uciążające.

§. 18.

W braku dokumentu sanitarnego, lub w razie takiej onegoż nieformalności, przez którąby wątpliwą się stała tożsamość okrętu, oświadczenie, że pochodzenie nie jest wątpliwem, wtedy dopiero zasługuje na wiarę, jeżeli położenie miejsca podanego, czas trwania podróży, gatunek okrętu i ładunku, narodowość ludzi okrętowych lub znajdujące się innego rodzaju dokumenta, służą ku zaspokojeniu, a względnie ku stwierdzeniu zeznań, które nadto sprawdzone być winny przysięgą przewódzcy okrętu i dwóch innych osób. Jeżeli przeciw temu powstają wątpliwości lub sprzeczności, należy poddać okręt wyłączeniu obserwacyjnemu (rezerwie) najlżejszemu, jakie podczas przybycia jego istnieje dla *patente netta;* jeżeli zaś zachodzą okoliczności bardzo obciążające,

§. 14.

Befinden sich Kranke auf dem Fahrzeuge, so muss die Verdachtlosigkeit des Uebels durch ärztliche Besichtigung ausser Zweifel gesetzt werden.

§. 15.

Nur wenn aus keiner dieser Angaben, Aussagen und Untersuchungen sich der mindeste Verdacht in Gesundheitsbeziehung ergibt, kann das Fahrzeug mit allen darauf befindlichen Personen und Sachen sogleich zum freien Verkehre zugelassen werden.

§. 16.

Schiffe, welche mit einem Sanitätswächter versehen und mit patente libera aus einem österreichischen Hafen ausgelaufen sind, sollen bei ihrer Rückkehr auch dann als unverdächtig angesehen werden, wenn sie einen oder mehrere verdächtige Häfen (mit Ausnahme solcher di patente brutta) besucht, und dort mit den gehörigen Vorsichten Waaren oder andere Gegenstände geladen haben, welche in reinen und ämtlich versiegelten Behältnissen verwahrt sind. Nach eidlicher Bestätigung des Wächters, dass weder in jenem Hafen, noch während der Reise eine verdächtige Vermischung vorgefallen ist, kann dem Schiffe die freie pratica sogleich ertheilt, für die Waaren aber muss das angemessene Reinigungsverfahren eingehalten werden.

Ein unverdächtiges Fahrzeug ohne Sanitätswächter soll dergleichen Begünstigung nur dann theilhaft werden, wenn der Umstand, dass in dem verdächtigen Hafen kein Verkehr irgend einer Art gepflogen worden ist, nicht bloss durch die Bestätigungen der dortigen Sanitätsbehörden, sondern auch durch österreichische Consularzeugnisse und durch den Eid des Schiffsführers und zweier Personen aus der Mannschaft erwiesen wird.

§. 17.

Unverdächtige Schiffe, welche nur aus Zwang der Umstände in einen österreichischen Hafen einlaufen, wo sie weder Handelsoperationen vorzunehmen, noch in freie Gemeinschaft zu treten beabsichtigen, müssen dennoch über Herkunft und Umstände der Reise wie jedes andere Fahrzeug befragt, und wenn sie binnen 48 Stunden nicht wieder absegeln, auf die oben vorgeschriebene Weise durchsucht und in freie pratica gesetzt werden.

Abschnitt B.

Verfahren mit Schiffen aus unverdächtigen Gegenden (di patente libera), bei welchen erschwerende Umstände eintreten.

§. 18.

Bei Abgang der Sanitätsfede oder bei einer solchen Unregelmässigkeit derselben, welche die Identität des Schiffes in Zweifel stellt, soll der Angabe der unverdächtigen Herkunft nur dann Glauben geschenkt werden, wenn die Lage des angegebenen Ortes, die Dauer der Reisezeit, wenn die Gattung des Fahrzeuges und der Ladung, die Nationalität der Schiffsmannschaft oder die etwa vorhandenen Documente anderer Art zur Beruhigung und beziehungsweise zur Bekräftigung der Aussagen dienen, und wenn diese von dem Schiffsführer und zwei anderen Personen beschworen werden. Ergeben sich dagegen Zweifel oder Widersprüche, so ist ein solches Fahrzeug der zur Zeit seiner Ankunft für die patente netta bestehenden geringsten Observationsreserve, bei besonders erschwerenden Umständen

mianowicie jeżeli stan zdrowia w Lewancie nie jest zupełnie dobrym, zostanie okręt poddany pod postępowanie kwarantanne, dla *patente brutta di peste* przepisane.

§. 19.

Jeżeli dokument sanitarny statku niepodejrzanego nad 5 dni przed odjazdem został wystawiony, nie ma okręt ulegać postępowaniu obciążającemu, jeżeli nie zachodzą powody wątpliwości, podejrzenie wzbudzającej.

Jeżeli zaś są powody wątpliwości lub inne zachodzą jakie obciążające okoliczności, wejść mają w zastosowanie warunki §. 18go, wyjąwszy, że o dobrym stanie zdrowia w miejscu odjazdu zapewniają ciągłe doniesienia urzędowe albo dokumenta sanitarne konwojujące okrętom, które z tego samego portu później odpłynęły.

§. 20.

Gdyby się pojawiła choroba jaka na okręcie z miejsc niepodejrzanych, nie ma takowy ulegać obciążającemu postępowaniu sanitarnemu, jak długo nie wynika z lekarskich oględzin (§. 14) żadne dotyczące podejrzenie. Jeżeli zaś choroba ta była powodem uzasadnionej wątpliwości o wybuchnięciu powietrza morowego lub febry żółtej, natedy przypuszczenie okrętu wraz z wszystkiemi jego osobami do wolnego obcowania, ma na tak długo być zasuspendowanem, jak długo nie jest uchylona wątpliwość. W razie gdyby podejrzenie prawdziwem się ukazało, zarządzonem by zostało postępowanie wedle oddziału IVgo, nietylko co do okrętu skompromitowanego, lecz oraz poddaneby zostały kwarantannie *di patente brutta* wszystkie inne okręty równocześnie z nim lub później z tego samego portu wychodzące. Takie jednakże zarządzenie, wpływające dotkliwie nietylko na stosunki osób pojedynczych, lecz też i na obrót powszechny, nigdy miejsca mieć nie będzie, nie zasięgnąwszy wprzód zdania dwóch lub więcej w sztuce biegłych lekarzy, których w razie potrzeby, władza polityczna powołać ma z miejsca najbliższego.

§. 21.

Jeżeli stan osób nie zgadza się z podaniem w dokumencie sanitarnym, zastosowane być mają dla proweniencyj niepodejrzanych, przepisy następujące:

a) Jeżeli ktoś umarł w podróży, musi lekarz dokładnie wyśledzić z zeznań ludzi okrętowych, symptomy choroby, jakie się pokazały przed śmiercią i po śmierci onegoż, a jeżeli znajdują się jeszcze zwłoki na okręcie, obejrzeć takowe i na tej podstawie, za przyzwaniem o ile możności także i innych lekarzy, uzasadnić zdanie swe co do tego, czy choroba zupełnie niewątpliwie była charakteru niepodejrzanego, w którym tedy razie *pratica* natychmiast dozwoloną być może. W razie zachodzących zaś wątpliwości, miejsce mają postanowienia §. 18go, a w razie podejrzenia uzasadnionego, postępowanie kwarantanne wedle §. 20go.

b) jeżeli ktoś z ludzi w podróży utonął lub innego nieszczęścia padł ofiarą, dostatecznem jest do uchylenia wszelkiej wątpliwości pod względem sanitarnym, gdy stwierdzą wypadek ten przysięgą przewodzca okrętu i inne dwie osoby.

c) jeżeli okręt morski odstąpił drugiemu okrętowi którego z ludzi swych na locmana, nie podpadłszy przez to zanieczyszczeniu, *pratica* mu dozwoloną zostanie pod tym warunkiem, gdy równocześnie zgłosi się do urzędu sanitarnego ten okręt, któremu locmana przydano, i zgodne oraz zeznania obu wodzów i locmana,

aber, und insbesondere, wenn der Gesundheitsstand in der Levante nicht vollkommen gut ist, der Contumaz der patente brutta di peste zu unterwerfen.

§. 19.

Wenn die Sanitätsfede eines unverdächtigen Fahrzeuges mehr als 5 Tage vor der Abreise ausgestellt ist, soll das Schiff, wenn kein Grund zu einem Zweifel vorhanden ist, keine erschwerende Behandlung erleiden.

Im Zweifel dagegen oder bei sonstigen erschwerenden Umständen treten die Bedingungen des §. 18 ein, es sei denn, dass spätere ämtliche Nachrichten oder die Sanitätsfede der aus dem nämlichen Hafen später abgesegelten Schiffe den fortwährend guten Gesundheitsstand im Abfahrtsorte verbürgen.

§. 20.

Bei Krankheitsfällen am Borde eines aus unverdächtigen Orten kommenden Fahrzeuges tritt keine erschwerende Sanitätsbehandlung ein, wenn bei der ärztlichen Besichtigung (§. 14) sich kein Verdacht ergibt. Sollte dagegen das Uebel einen gegründeten Zweifel über das Vorhandensein von Pest oder gelbem Fieber erregen, so ist die Zulassung des Schiffes und aller Personen zur freien Gemeinschaft so lange zu suspendiren, bis der Zweifel sich gehoben hat. Bei Erwahrung des Verdachtes müsste dagegen nicht nur für das compromittirte Schiff selbst die Behandlung nach Hauptstück IV eintreten, sondern unter Einem gegen alle gleichzeitig oder später aus dem nämlichen Hafen abgesegelten Fahrzeuge die Contumaz der patente brutta bis zum Einlangen neuer verlässlicher Nachrichten verhängt werden. Eine solche, nicht nur in die Verhältnisse einzelner Personen, sondern in den allgemeinen Verkehr tief eingreifende Verfügung darf jedoch nie getroffen werden, ohne dass vorher der Ausspruch zweier oder mehrerer erfahrener Aerzte vernommen worden ist, welche nöthigen Falls mittelst der politischen Behörde aus dem nächst gelegenen Orte zu berufen seyn werden.

§. 21.

Bei Nichtübereinstimmmung des Personenstandes mit der Angabe der Sanitätsfede gelten für Fahrzeuge von unverdächtiger Provenienz folgende Vorschriften:

a) Wenn auf der Reise Jemand gestorben ist, muss der Arzt aus den Aussagen der Schiffsmannschaft die Krankheitssymptome, welche sich vor und nach dem Tode gezeigt haben, genau erforschen, falls die Leiche noch am Borde ist, diese besichtigen, und hierauf nach allfälliger Zuziehung anderer Aerzte den Ausspruch gründen, ob das Uebel entschieden unverdächtigen Charakters war, worauf die Zulassung zur pratica sogleich erfolgen kann. Im Zweifel treten die Bestimmungen des §. 18 und bei gegründetem Verdachte die Contumazbehandlung nach §. 20 ein;

b) wenn Jemand von der Mannschaft unterwegs ertrunken oder sonst verunglückt ist, reicht die eidliche Aussage des Schiffsführers und zweier anderer Personen hin, um jeden Zweifel in Sanitätsbeziehung zu heben;

c) wenn ein Schiff zur See Jemanden von der Mannschaft als Lootsen an ein anderes Fahrzeug abgegeben hat, ohne sich dabei selbst zu verunreinigen, unterliegt dessen Zulassung zur pratica keinem Anstande, falls zugleich das Schiff, welchem der Lootse gegeben wurde, beim Sanitätsamte sich meldet, und die übereinstimmenden Aussagen

usuną w tej mierze wszelką wątpliwość, albo też gdy wykazanem będzie piśmienne oświadczenie kapitana, któremu był locman odstąpiony. W braku takowego zaś, musi, nim okręt przypuszczonym zostanie do wolnego obcowania, przysięgą dowódzcy i dwóch innych osób, na okręcie znajdujących się, stwierdzonem być zeznanie co do czasu, kiedy, co do miejsca, gdzie, co do okrętu, na który, i co do sposobu, jakim nastąpiła przeprawa osób brakujących;

d) jeżeli zaś okręt przybyły, więcej w sobie mieści osób, jak to dokument sanitarny wskazuje, uchylona będzie wątpliwość o niepodejrzanem pochodzeniu osób na okręt przyjętych, albo w sposób wyż rzeczony *c)*, albo przez paszporta podróżne i inne dokumenta, poczem nastąpi wolna *pratica*, jeżeli stwierdzą zeznanie swe przysięgą osoby przyjęte.

Jeżeli zaś z pewnością wypływa, że one osoby pochodzą z miejsca podejrzanego lub z okrętu podejrzanego, zarządzić należy postępowanie kwarantanne, odpowiednie miejscu lub samemu okrętowi, z którego pochodzą osoby rzeczone. Jeżeli nareszcie względem pochodzenia osób takowych, oprócz własnego zeznania, nie ma wcale żadnego nad to dowodu, a zaś miejsce, gdzie nastąpiło przyjęcie na okręt, albo też narodowość samychże osób podejrzenie wznieca, wtenczas poddany ma być okręt ze wszystkiem co się na nim znajduje, w czasie powszechnie dobrego stanu zdrowia, wyłączeniu obserwacyjnemu (rezerwie) wedle §. 18go, a zaś w czasie niebezpieczeństwa, kwarantannie, jaką przepisano dla *patente brutta di peste.*

§. 22.

W razach odbywanego obrotu w portach pośrednich albo w podróży morzem, zastosowane być mają na statki, z niepodejrzanych miejsc przybywające, postanowienia następujące:

a) Jeżeli okręt wysadzał na ląd lub przyjmował osoby lub rzeczy, albo ogólnie wolny odbywał obrót w porcie pośrednim, ulegać winien zupełnie postępowaniu sanitarnemu, dla portów pośrednich przepisanemu, a to w ten sposób, iż uważanym będzie za niepodejrzany, jeżeli oraz port pośredni jest niepodejrzany, a zaś w jakim stopniu ten jest podejrzany, w tym samym też i ów ma być uważany.

Samo wpłynienie lub zarzucenie kotwicy, bez obrotu w porcie pośrednim, czy niepodejrzanym, czy podejrzanym, nie zmienia wcale pierwotności pochodzenia. skoro okoliczność tę stwierdzą przysięgą swą tak kapitan okrętu jakoteż inne dwie osoby z ludzi okrętowych.

b) Jeżeli okręt w podróży na morzu przyjął, znalazł lub od innych okrętów otrzymał towary lub efekta wciągające zarazę, wyśledzić należy pochodzenie onychże jak najdokładniej.

Twierdzenie o niepodejrzanem pochodzeniu takowych przedmiotów, zaprzysiężone przez przewodzcę okrętu i inne dwie osoby, zabezpiecza okrętowi przypuszczenie do *pratica*, jeżeli oraz takowe twierdzenie popierają inne także okoliczności, dokumenta, gatunek i stan przedmiotów, lub też rozgłoszone wprzód zdarzenia. Jeżeli zaś pochodzenie uznanem zostało za podejrzane, miejsce ma postępowanie kwarantanne podług oddziału IVgo, odpowiednie miejscu pochodzenia. W razie wątpliwości, moc mają postanowienia §. 21go *d)*.

beider Führer und des Lootsen selbst jeden Zweifel heben, oder wenn eine schriftliche Erklärung des Capitänes beigebracht wird, welchem der Lootse gegeben worden ist. In Ermanglung dessen soll vor der Zulassung des Schiffes zur freien Gemeinschaft die Aussage, wann, wo, an wen und wie die Ueberschiffung der abgehenden Personen erfolgt ist, durch den Eid des Schiffsführers und zweier anderer Individuen vom Borde bekräftiget werden;

d) *wenn das angekommene Fahrzeug mehr Personen am Borde hat, als die Sanitätsfede angibt, kann der etwaige Zweifel über die unverdächtige Herkunft der eingeschifften Individuen auf die obige Weise* (c) *oder durch Reisepässe und andere Documente beseitiget, und hierauf, nach eidlicher Einvernehmung der eingeschifften Personen selbst, die* pratica *ertheilt werden.*

Ergibt sich dagegen die Gewissheit, dass jene Personen aus einem verdächtigen Orte oder von einem verdächtigen Schiffe herrühren, so tritt jene Contumazbehandlung ein, welche dem Orte oder dem Schiffe selbst, aus welchem die Personen kommen, angemessen ist. Lässt sich endlich über die Herkunft jener Individuen neben ihrer eigenen Aussage durchaus kein Beweis herstellen, und erregt der Ort, wo die Einschiffung geschah, oder die Nationalität der Personen selbst irgend einen Verdacht, so wird das Fahrzeug mit allem, was darauf befindlich, bei allgemein gutem Gesundheitsstande einer Observationsreserve wie §. 18, in gefährlicher Zeit aber der Contumaz der patente brutta di peste *unterworfen.*

§. 22.

In Fällen gehabten Verkehres in Zwischenhäfen oder zur See sind auf die aus unverdächtigen Orten kommenden Fahrzeuge folgende Bestimmungen anzuwenden:

a) *Wenn das Schiff in einem Zwischenhafen Personen oder Sachen aus- oder eingeschifft oder überhaupt frei verkehrt hat, verfällt es vollständig der für den Zwischenhafen vorgeschriebenen Sanitätsbehandlung, so zwar, dass es verdachtlos bleibt, wenn es jener ist, und wenn derselbe als verdächtig gilt, es in gleichem Grade wird.*

Das blosse Einlaufen und Ankern ohne Verkehr in einem gleichviel, ob verdachtlosen oder verdächtigen Zwischenhafen ändert dagegen nichts an der ursprünglichen Provenienz, sobald dieser Umstand durch die eidliche Zusicherung des Capitänes und zweier Schiffsleute bekräftiget wird.

b) *Wenn ein Schiff giftfangende Waaren oder Effecten zur See aufgenommen, gefunden oder von anderen Fahrzeugen erhalten hat, ist der Ursprung derselben auf das Genaueste zu erheben.*

Die Behauptung des unverdächtigen Ursprunges solcher Gegenstände — wenn durch den Eid des Schiffsführers und zweier anderer Personen bekräftiget — ist hinreichend, dem Fahrzeuge die Zulassung zur pratica *zu sichern, wenn andere Umstände, Documente, Gattung und Beschaffenheit der Gegenstände selbst, oder früher bekannt gewordene Thatsachen zur Bestätigung jener Behauptung dienen. Ist dagegen der Ursprung als verdächtig anerkannt, so tritt die dem Herkunftsorte angemessene Contumazbehandlung nach Hauptstück IV ein. Im Zweifel gelten die Bestimmungen des §. 21* (d).

Okoliczność ta, że między okrętem niepodejrzanym a innym lubo podejrzanym, nastąpiło na morzu oddanie czyli przejęcie przedmiotów nie wciągających choroby zaraźliwej, i w czystych także schowkach znajdujących się, nie będzie pod względem sanitarnym powodem do podejrzenia, jeżeli przewodzca okrętu przysięgą swą stwierdzi, iż przy tem nie zaszło żadne dotknięcie się osób, żagli i t. p. i t. p.

c) Jeżeli podczas podróży tylko na chwilę zaszło dotknięcie się lub zmieszanie okrętu niepodejrzanego z przedmiotami powietrze wciągającemi, z osobami lub okrętami, okoliczność ta tylko pod tym warunkiem nie będzie wywierać wpływu na postępowanie sanitarne, jeżeli przewodzca okrętu w stanie jest z pewnością zatwierdzić niepodejrzaność pochodzenia owych osób i okrętów, a zaś co się tycze przedmiotów na chwilę tylko dotkniętych, jeżeli takie przywieść może okoliczności, które uchylają wszelkie podejrzenie.

Jeżeli przeciwnie wiadomo, że pochodzenie owych okrętów, osób lub rzeczy podejrzanem jest, natedy podlegać będzie okręt, który z niemi był zmieszany, kwarantannie odpowiedniej miejscu pochodzenia tych ostatnich. Jeżeli ich pochodzenie wątpliwem jest, natedy okręt poddanym będzie w razie powszechnie dobrego stanu zdrowia w Oryencie wyłączeniu obserwacyjnemu (rezerwie—według §. 18), w czasach niebezpiecznych zaś kwarantannie dla *patente brutta di peste* przepisanej.

Zresztą we wszystkich tu rzeczonych przypadkach, kwarantanna, czyli wyłączenie obserwacyjne (rezerwa), już od tego dnia bieżeć poczyna, na którym na chwilę nastąpiło ostatnie zmieszanie lub dotknięcie, i który to dzień kapitan przysięgą swą zatwierdzić musi. Równie też kwarantanna tego rodzaju nie wymaga osobnego postępowania z towarami, przeto może okrętowi wraz z całym jego ładunkiem, jeżeli od chwili jego zmieszania się upłynęło tyle lub więcej jeszcze dni podróżowych, ile trwać ma kwarantanna albo wyłączenie obserwacyjne (rezerwa), dozwolona być *pratica* zaraz po jego nadejściu i po przedsięwziętej rewizyi.

ROZDZIAŁ C.

Wyjątkowe ulżenie w postępowaniu z okrętami niepodejrzanemi (di patente libera).

§. 23.

Okręty wojenne, dowodzone przez oficerów, zostają wolne od wykazywania się paszportem sanitarnym i od rewizyi; tymże w razie niepodejrzanego pochodzenia zaraz po przesłuchaniu (*constituto* §. 12), już na słowo komendanta dozwolona zostanie *pratica*. Od okrętów straży finansowej, nie będzie się żądać ani przedłożenia dokumentu sanitarnego, ani konstytutu, ani rewizyi.

§. 24.

W czasach powszechnie dobrego stanu zdrowia, to jest, jeżeli nie grasuje w portach europejskich i pozaeuropejskich, ani powietrze morowe, ani też żółta febra, można zupełnie zaniechać przepisanej w §. 13. rewizyi (*sopravisita*) przy wszystkich w stanie *di patente libera* znajdujących się okrętach, przy których wedle konstytutu (§. 12) nie zachodzi żadna okoliczność obciążającą.

Die zwischen einem verdachtlosen, und einem anderen, wenn auch verdächtigen, Schiffe zur See stattgehabte Uebergabe oder Uebernahme nicht giftfangender Gegenstände in reinen Behältnissen wird in Sanitätsbeziehung als nicht geschehen betrachtet, wenn sich aus der eidlichen Aussage des Schiffsführers ergibt, dass dabei keine Berührung der Personen, Segel etc. vorgefallen ist.

c) *Wenn ein unverdächtiges Fahrzeug während der Reise in eine nur momentane Berührung oder Vermischung mit giftfangenden Gegenständen, mit Personen oder Schiffen gerathen ist, kann diess bei der Sanitätsbehandlung nur in dem Falle als nicht geschehen betrachtet werden, wenn der Schiffsführer die unverdächtige Herkunft jener Personen und Schiffe bestimmt anzugeben vermag, hinsichtlich der vorübergehend berührten Gegenstände aber solche Umstände anführen kann, welche jeden Verdacht beseitigen.*

Ist dagegen die Herkunft jener Schiffe, Personen oder Sachen bekanntermassen verdächtig, so unterliegt das Schiff, welches mit denselben in Berührung gekommen, der ihrem Herkunftsorte angemessenen Contumaz. Wenn endlich über den Ursprung ein Zweifel waltet, so wird das Fahrzeug bei allgemein gutem Gesundheitsstande im Oriente einer Observationsreserve (wie §. 18) in gefährlicher Zeit aber der Contumaz der patente brutta di peste *unterworfen.*

In allen hier angeführten Fällen ist übrigens der Lauf der Contumaz oder Reserve schon von jenem Tage an zu rechnen, an welchem die momentane Vermischung oder Berührung zuletzt stattgefunden hat, und welchen Tag der Capitän mit eidlicher Erklärung angeben muss. Auch findet bei Contumazen dieser Art kein besonderes Reinigungsverfahren mit den Waaren Statt, und das Fahrzeug kann demnach, wenn seit der Vermischung eben so viele oder mehr Reisetage verflossen sind, als die Contumaz oder Reserve zu dauern hat, gleich nach der Ankunft und erfolgten Untersuchung mit der ganzen Ladung in pratica *gesetzt werden.*

Abschnitt C.

Ausnahmsweise Erleichterung in der Behandlung unverdächtiger Schiffe (di patente libera).

§. 23.

Kriegsfahrzeuge, wenn von Officieren befehliget, sind von der Führung der Sanitätsfede und von der Durchsuchung befreit, und können bei unverdächtiger Herkunft nach aufgenommenem Constitute (§. 12) auf das blosse Wort des Commandanten hin, sogleich in pratica *gesetzt werden. Auf den Finanzwachschiffen wird sowohl das Vorzeigen eines Documentes, als das Constitut und die Durchsuchung erlassen.*

§. 24.

In Zeiten allgemeinen guten Gesundheitsstandes, wenn nämlich in den europäischen und aussereuropäischen Häfen weder Pest noch gelbes Fieber herrschen, ist allen mit patente libera *versehenen Fahrzeugen, bei welchen vermöge des Constitutes (§. 12) gar kein erschwerender Umstand eintritt, die im §. 13 vorgeschriebene Durchsuchung* (Sopravisita) *gänzlich zu erlassen.*

§. 25.

Krajowe statki rybackie, zostaną w czasach powszechnie dobrego stanu zdrowia w Lewancie tak dalece dyspenzowane od zwyczajnych przepisów, iż takowe nie potrzebują zgłaszać się do urzędu sanitarnego przy każdej pojedynczej jeździe, lecz tylko co 8 dni, jeżeli nie zaszły tymczasem osobliwe jakie zdarzenia (zmiana osób, styczności obrotowe na morzu i t. p.), w którym to razie podlegać będą postępowaniu ogólnie przepisanemu. Takowe statki niepotrzebują przez ciąg pewnego czasu, a to aż do 6ciu miesięcy wykazywać się nowym zawsze paszportem sanitarnym; ich paszport sanitarny, przy każdem zgłoszeniu się, będzie na odwrotnej stronie zaświadczany, a dopiero po upływie tego terminu lub w razie zmiany w osobie przewodzcy, odnowiony.

ROZDZIAŁ D.

Postępowanie w przypadku rozbicia lub wyrzucenia na ląd okrętów niepodejrzanych i przyjęcia osób i rzeczy uratowanych.

§. 26.

Okręt na ląd wyrzucony lub rozbity, podlega pod względem sanitarnym tym samym ostrożności środkom, co każdy okręt inny, przeto, zanim dozwolony mu będzie obrót wolny, i zanim osoby i rzeczy uratowane przyjęte zostaną do wolnego obcowania, musi pochodzenie onegoż z pewnością być wywiedzione i względem okoliczności podróży przepisany konstytut wyprowadzony, co jednak nie oddala tej niezwłocznej pomocy, któraby ratunek przynieść mogła okrętowi i osobom.

Jeżeliby pochodzenie niepodejrzane, dokumentem sanitarnym dowiedzione być mogło, lub w inny sposób z pewnością stwierdzonem zostało przez zupełnie wiarygodne doniesienia i okoliczności, natenczas miejsce ma zwyczajne postępowanie, jakie dla statków niepodejrzanych jest przepisane. Jak tylko dozwolonem zostanie wolne obcowanie, dalsze zarządzenia nastąpią przez władze dotyczące.

Co się tycze osób pojedynczych, które się uratowały na ląd z okrętu niepodejrzanego, na morzu rozbitego (same albo z efektami i towarami) bez wyjątku będą te same przepisy do nich zastosowane jak na same okręty.

§. 27.

Nikomu nie wolno dotykać trupów, pakunków towarów, lub innych przedmiotów, z morza na brzeg wyrzuconych, dopóki sanitarne z niemi postępowanie nie zostanie ukończone; takowe będą od chwili znalezienia starannie pilnowane.

Tylko w tym razie, jeżeli z obejrzenia trupa lub przedmiotu, do czego urząd sanitarny zawezwać ma władzę polityczną i zdolne ku temu osoby z okolicy, z zupełną pewnością wyprowadzić się daje niepodejrzaność pochodzenia jego (może z samego nawet miejsca lub z okolicy jego), albo jeżeli przedmiot z natury swej już jest niepodejrzany, którego nie czepia się choroba, albo jeżeli nareszcie na innej drodze nadeszły zupełnie dokładne i wiarygodne doniesienia o niepodejrzanem pochodzeniu jego, może trup albo przedmiot natychmiast władzy politycznej być oddanym do dalszego nim za-

§. 25.

Einheimische Fischerbarken können in Zeiten allgemeinen guten Gesundheitsstandes in der Levante von den gewöhnlichen Vorschriften in so weit dispensirt werden, dass sie nicht bei jeder einzelnen Fahrt, sondern nur von 8 zu 8 Tagen beim Sanitätsamte sich zu melden brauchen, wenn nicht inzwischen besondere Vorkommnisse (Personenwechsel, Verkehr zur See etc.) sich ergeben haben, in welchen Fällen sie der im Allgemeinen vorgeschriebenen Behandlung unterliegen. Solchen Barken kann die Sanitätsfede auf eine bestimmte Zeit, und zwar auf 6 Monate erlassen, beim jedesmaligen Anmelden bloss attergirt, und erst nach Ablauf der Frist oder bei vorgekommenem Wechsel des Führers erneuert werden.

Abschnitt D.

Verfahren bei Schiffbruch oder Strandung unverdächtiger Fahrzeuge und bei Aufnahme geretteter Personen und Sachen.

§. 26.

Ein Schiff, welches strandet oder Schiffbruch leidet, unterliegt in Sanitätsbeziehung denselben Vorsichtsmassregeln, wie jedes andere Fahrzeug, und es muss sonach, ehe demselben der freie Verkehr erlaubt wird, und die geretteten Personen und Sachen in freie Gemeinschaft gesetzt werden, die Herkunft desselben mit Bestimmtheit erhoben, und über die Umstände der Reise das vorgeschriebene Constitut aufgenommen werden, was jedoch jene augenblicklichen Hilfeleistungen nicht verzögern soll, die dem Schiffe oder den Personen zur Rettung geboten werden können.

Wenn die unverdächtige Herkunft durch die Sanitätsfede erwiesen werden kann, oder durch vollkommen glaubwürdige Nachrichten und Umstände auf andere Weise verbürgt ist, tritt das gewöhnliche Verfahren für unverdächtige Fahrzeuge ein. Ausserdem ist die Vorschrift des §. 18 anzuwenden. Sobald die Zulassung zur freien Gemeinschaft erfolgt ist, werden die weiteren Vorkehrungen durch die betreffenden Behörden eingeleitet.

Für einzelne Personen, welche sich bei einem Schiffbruche auf hoher See aus einem unverdächtigen Fahrzeuge (allein oder mit Effecten und Waaren) an die Küste gerettet haben, gelten ohne Ausnahme die gleichen Vorschriften wie für Schiffe selbst.

§. 27.

Leichname, Waarengepäcke oder andere Gegenstände, welche vom Meere an das Ufer geschwemmt worden sind, dürfen, so lange die Sanitäts-Amtshandlung nicht beendet ist, von Niemand berührt werden, sind also vom Augenblicke ihrer Auffindung an sorgfältig zu bewachen.

Nur dann, wenn sich aus der Beschau der Leiche oder des Gegenstandes, wozu vom Sanitätsamte die politische Obrigkeit einzuladen ist, und geeignete Personen aus der Umgebung beigezogen werden sollen, mit voller Gewissheit die unverdächtige Herkunft (etwa aus dem Orte selbst oder dessen Nachbarschaft) ergibt, oder wenn der Gegenstand seiner Natur nach unverdächtig, nicht giftfangend ist, oder wenn endlich über die verdachtlose Herkunft ganz genaue und glaubwürdige Nachrichten auf anderen Wegen eingelangt sind, darf die Leiche oder der Gegenstand zur weiteren Verfügung zugleich der politischen Be-

rządzenia, która wtedy także staranność mieć będzie o utrzymanie postanowień prawnych prywatnych.

W razie zaś jak najmniejszej wątpliwości, lub w razie uzasadnionego domyślania się pochodzenia podejrzanego, zastosowane będą przepisy zawarte w tej mierze w oddz. IV.

§. 28.

Szczególną uwagę zwrócić należy na części okrętowe na ląd wyrzucone; te bowiem często w sobie mieszczą schowki, w których znajdować się mogą listy lub inne o zarazę podejrzane przedmioty, które przeto poddane być muszą postępowaniu kwarantannemu. Oprócz tego, takowe dla tego już zasługują na uwagę, ponieważ często wskazują nazwę okrętu, narażonego na niebezpieczeństwo lub nieszczęście, lub inne doniesienia do wiadomości podają, które wielkiej wagi być mogą tak dla przynależących jak dla samych interesów żeglugowych.

ODDZIAŁ IV.

Sposób czyszczenia okrętów, osób, towarów i efektów, listów i zwierząt, z podejrzanych okolic nadeszłych lub podejrzeniu podpadłych.

ROZDZIAŁ A.

Przepisy ogólne.

§. 29.

Okręty, osoby, towary, efekta i zwierzęta, które z podejrzanych okolic nadeszły, lub zetknęły się z osobami podejrzanemi i zwierzętami, nie dostąpią w austryackich portach dopóty wolnego obrotu, dopóki nie odbyły czasu przepisanego obserwacyi, i względnie nie zostały poddane postępowaniu czyszczenia.

Obserwacya ta lub czyszczenie, nazywa się kwarantanną w dalszem znaczeniu słowa, i dzieli się:

a) na rezerwę obserwacyjną: t. j. jeżeli okręt ze wszystkiem co się na nim znajduje, wyłączonym zostaje ze społeczeństwa, a to tylko na czas pewny, w ciągu którego stan zdrowia osób bywa obserwowany, od którego ustawa albo wcale nie żąda wyładowania towarów, albo ogranicza takowe tylko na niektóre artykuły, szczególnie podejrzane;

b) na kwarantannę właściwą: t. j. jeżeli oprócz obserwacyi stanu zdrowia osób, żąda ustawa wyładowania towarów i osobnego z niemi postępowania sanitarnego.

§. 30.

Ogólne ustanowienie trwania kwarantanny, tak podług stopni patentów (§. 4), jak podług stopnia podejrzenia, któremu, stosownie do §. 2, nawet i w zdrowym czasie podlegają kraje, z wolnego obrotu regularnie wyłączone z powodu szczególnych stosunków ich, należy do c. k. ministerstwa handlu, i może w miarę okoliczności zmienionem być.

Zasady przytem za podstawę służące, są następujące:

hörde übergeben werden, welche sodann auch für die Aufrechthaltung der privatrechtlichen Bestimmungen zu sorgen hat.

Beim geringsten Zweifel oder bei gegründeter Vermuthung verdächtiger Herkunft treten dagegen die im Hauptstücke IV diessfalls enthaltenen Vorschriften ein.

§. 28.

Allen zufällig an das Land geschwemmten Schiffsbestandtheilen ist eine besondere Aufmerksamkeit zuzuwenden, weil sie oft Behältnisse enthalten, in welchen Briefe oder andere pestverdächtige Gegenstände, die einer contumazämtlichen Behandlung unterzogen werden müssen, vorkommen. Ueberdiess verdienen sie schon darum Beachtung, weil sie oft den Namen eines gefährdeten oder verunglückten Fahrzeuges entnehmen lassen, und zur Kenntniss anderer Nachrichten führen, also nicht nur für die Angehörigen, sondern für die Schiffahrts-Interessen selbst von hoher Wichtigkeit seyn können.

Hauptstück IV.

Reinigungsverfahren mit den aus verdächtigen Gegenden kommenden, oder verdächtig gewordenen Schiffen, Personen, Waaren und Effecten, Briefen und Thieren.

Abschnitt A.

Allgemeine Vorschriften.

§. 29.

Schiffe, Personen, Waaren, Effecten und Thiere, welche aus verdächtigen Gegenden kommen, oder mit verdächtigen Personen und Sachen in Berührung gerathen sind, dürfen in den österreichischen Häfen nicht in freien Verkehr gesetzt werden, bevor sie nicht durch die vorgeschriebene Zeit beobachtet und beziehungsweise gereiniget worden sind.

Diese Beobachtung oder Reinigung heisst Contumaz im weiteren Sinne, und unterscheidet sich:

a) in die Observationsreserve, wenn das Schiff mit Allem, was darauf befindlich, nur durch eine bestimmte Zeit ausser Gemeinschaft gesetzt bleibt, um während derselben den Gesundheitsstand der Personen zu beobachten, die Ausschiffung der Waaren aber vom Gesetze gar nicht gefordert, oder nur auf einzelne vorzugsweise verdächtige Artikel beschränkt wird;

b) in die eigentliche Contumaz, wenn nebst der Beobachtung des Gesundheitsstandes der Personen die Ausladung und abgesonderte Sanitätsbehandlung der verdächtigen Waaren Statt haben muss.

§. 30.

Die allgemeine Feststellung der Dauer der Contumazen, sowohl nach der Abstufung der Patente (§. 4) als nach dem Grade des Verdachtes, welchem die vom freien Verkehre regelmässig ausgeschlossenen Länder (§. 2) mit Rücksicht auf ihre besonderen Verhältnisse selbst in gesunder Zeit unterliegen, geht vom k. k. Handelsministerium aus, und kann nach Massgabe der Umstände geändert werden.

Die Principien, welche dabei zu Grunde liegen, sind folgende:

a) przeciw żółtej febrze zostaną z reguły zarządzone rezerwy obserwacyjne, przeciw powietrzu, zaś w miarę różnych stopni niebezpieczeństwa lub podejrzenia, albo właściwe kwarantanny, albo tylko rezerwy obserwacyjne;

b) przy wszystkich rezerwach obserwacyjnych podlegają okręty, osoby, zwierzęta i towary, ostatnie z jedynym wyjątkiem artykułów, oznaczonych ustawą, jako szczególnie podejrzane, temu samemu trwaniu postępowania;

c) kwarantanna dla *patente brutta agravata di peste* ustanowioną zostaje na najdłuższy przeciąg czasu dni 40; tu należy oprócz tego pewny przeciąg przewietrzenia, który czasem bywa wliczony, a czasem nie.

d) przewietrzenie *(sciorino)*, miejsce ma przy *patente brutta aggravata di peste*;

e) przy *patente brutta di peste* moc mają dla wszystkich krajów lewanckich te same przepisy i warunki, przy *patente netta (di peste)* zaś może mieć miejsce ustopniowanie podług właściwych stosunków różnych przestrzeni oryentu i podług stanu urządzeń ich sanitarnych;

f) przy właściwej kwarantannie odbędą osoby wylądowane krótszą kwarantannę, towary zaś czyszczeniu podlegające, dłuższą jak okręt, a statki wojenne zawsze krótszą jak statki handlowe. Osoby wylądowane odbędą jeszcze krótszą kwarantannę, jeżeli się poddadzą tak zwanemu *spoglio*, t. j. jeżeli zostawią wszystkie swe podejrzane efekta i wdzieją czyste suknie wolnego społeczeństwa;

g) stopniowe zmniejszenie peryodów kwarantannych w ogólności postępować będzie równym krokiem z trwałem udoskonaleniem własnych urządzeń sanitarnych w krajach, za podejrzane uznanych.

§. 31.

Zastosowanie ogólnych postanowień kwarantannych, przez ministeryum ustanowionych, zawisłe każdego razu od stanu zdrowia krajów, tudzież postępowanie ztąd wypływające z okrętami, osobami i rzeczami, z onych krajów nadchodzącemi, zadaniem jest władz sanitarnych. Przytem służyć ma za zasadę, iż tylko trwanie kwarantanny zmieniać się może, postępowanie zaś dla każdej rezerwy obserwacyjnej, równie jak dla każdej właściwej kwarantanny zawsze jedno a to samo zostać musi.

§. 32.

Każde zarządzenie kwarantanne dla okrętów, osób i rzeczy, stosuje się podług miejsca pochodzenia ich samych, lub też tych osób i rzeczy, przez które zanieczyszczone zostały. Przy obładowanych statkach kwarantannych, uważać się będzie za miejsce pochodzenia z reguły ten port podejrzany, gdzie okręt powziął był ładunek swój. Jeżeli statek w kilku portach ładował, podlegać będzie kwarantannie przepisanej dla miejsca więcej podejrzanego, jeżeli nie zachodzą warunki §. 54. wskazane. Przy statkach kwarantannych nieobładowanych, uważać należy za miejsce pochodzenia zawsze ten port podejrzany, gdzie takowe ostatnią razą w wolnym obrocie zostawały.

a) *gegen das gelbe Fieber werden in der Regel Observationsreserven, gegen die Pest, je nach den verschiedenen Graden der Gefahr oder des Verdachtes, entweder eigentliche Contumazen oder blosse Observationsreserven angewendet;*

b) *bei allen Observationsreserven unterliegen Schiff, Personen, Thiere und Waaren, letztere mit blosser Ausnahme der durch das Gesetz als besonders verdächtig bezeichneten Artikel, der nämlichen Dauer der Beobachtung;*

c) *die Contumaz für die* patente brutta aggravata di peste *ist auf die höchste Periode von 40 Tagen gestellt, zu welcher überdiess gewisse Vorlüftungsperioden kommen, welche manchmal eingerechnet und manchmal nicht eingerechnet werden;*

d) *eine Vorlüftung* (Sciorino) *tritt nur bei der* patente brutta aggravata di peste *ein;*

e) *bei der* patente brutta di peste *gelten für alle Länder der Levante gleiche Bedingungen, bei der* patente netta (di peste) *kann dagegen eine Abstufung nach den eigenthümlichen Verhältnissen der verschiedenen Länderstriche des Orientes und nach dem Zustande ihrer Sanitäts-Einrichtungen getroffen werden;*

f) *bei der eigentlichen Contumaz haben die ausgeschifften Personen eine kürzere, die der Reinigung zu unterziehenden Waaren aber eine längere Periode als das Schiff, Kriegsfahrzeuge stets eine kürzere Contumaz als Handelsschiffe zu bestehen. Für ausgeschiffte Personen kann auch noch eine weitere Kürzung der Frist dann eintreten, wenn sie sich dem* Spoglio *unterziehen, d. i., wenn sie alle ihre verdächtigen Effecten zurücklassen und reine Kleider von freier Gemeinschaft anlegen;*

g) *die allmälige Milderung der Contumazperioden im Allgemeinen soll mit der andauernden Vervollkommnung der eigenen Sanitäts-Einrichtungen in den als verdächtig angesehenen Ländern gleichen Schritt halten.*

§. 31.

Die Anwendung der von dem Ministerium festgesetzten allgemeinen Contumaz-Bestimmungen auf die jeweilige Gesundheitslage der Länder, und dem zufolge auf die Behandlung der aus denselben kommenden Schiffe, Personen und Sachen, ist die Aufgabe der Sanitätsbehörden. Dabei gilt der Grundsatz, dass nur die Dauer der Contumazen wechseln kann, das Verfahren aber, wo nicht bestimmte Vorschriften eine Ausnahme bedingen, für alle Observationsreserven, wie für alle eigentlichen Contumazen das nämliche bleiben muss.

§. 32.

Jede Contumaz-Bestimmung für Schiffe, Personen und Sachen richtet sich nach dem Herkunftsorte dieser selbst, oder der Personen und Sachen, durch welche sie verunreiniget worden sind. Bei beladenen Contumaz-Fahrzeugen gilt als Herkunftsort in der Regel jener verdächtige Hafen, wo das Schiff geladen worden ist. Hat das Fahrzeug in mehreren Häfen geladen, so unterliegt es der für den mehr verdächtigen Ort geltenden Contumaz, wenn anders nicht die im §. 54 bezeichneten Bedingungen eintreten. Bei unbeladenen Contumaz-Fahrzeugen gilt als Herkunftsort stets jener verdächtige Hafen, wo sie zuletzt im freien Verkehre gestanden haben.

§. 33.

Co się tycze obrachowania biegu kwarantanny, moc mają (wyjąwszy *patente brutta aggravata,* dla której §§. 142 i 144. zawierają osobne przepisy), następujące powszechne zasady:

a) Wszystkie rezerwy obserwacyjne bieżeć poczynają dla okrętu, osób i ładunku od chwili wstąpienia strażnika na okręt; tylko w tym razie, gdy się znajdują takie artykuły, których wyładowanie jest przepisane, od dnia, w którym takowe z okrętów zostały oddalone;

b) kwarantanny *patente netta* i *brutta di peste*, liczą swój bieg dla okrętu od dnia, w którym strażnik na okręt wstąpił, jeżeli nie znajdują się na okręcie takie towary, które wymagają wyładowania, a zaś, jeżeli się znajdują towary takiego rodzaju na okręcie, od dnia, w którym wyładowanie ukończonem zostało;

c) jeżeli okręt z towarami, nie wciągającemi powietrza, lub z takiemi kolli, których obwicia nie wciągają powietrza, tudzież jeżeli statek jedynie tylko rewizyi obserwacyjnej podlegający (bez obowiązku wyładowania jakiego gatunku towaru), w austryackim porcie pośrednim, lub w zagranicznym porcie *di patenta libera*, którego władza sanitarna wedle postanowień, od czasu do czasu wydać się mających, uważana być ma za zupełnie akkredytowaną, opatrzonym został jednym lub więcej strażnikami sanitarnymi, którzy podczas podróży przedsiębrali przepisane czyszczenie efektów do użycia przeznaczonych, natedy policzone będą okrętowi dni, podczas których strażnicy na okręcie zostawali, do czasu trwania kwarantanny, jeżeli ci przysięgą swą stwierdzą, że czyszczenie codzienne powtarzanem było, i że nikt podczas podróży nie dotknął się towarów, na okręcie znajdujących się (które podlegały osobnemu postępowaniu czyszczenia).

Pod takiemi warunkami kwarantanna okrętu już od wyjazdu z podejrzanego portu bieżeć będzie, jeżeli na okręcie znajdowali się austryaccy strażnicy sanitarni.

d) Wszystkim okrętom, które nie prowadzą żadnych towarów, wyładowaniu podlegających, i które już w austryackim lub cudzym porcie *di patente libera* pod dozorem ogólnie akredytowanego urzędu sanitarnego (jak wyżej ad *c)*), odbyły część kwarantanny swej w sposób regularny (ze strażnikiem na okręcie), wrachowane będą do kwarantanny dni już odbyte, skoro tylko są w stanie, wykazać się z tego dokumentem urzędowym;

e) dla osób na okręcie zostających, miejsce ma ta sama kwarantanna, co na samym okręcie;

f) dla osób, które w ciągu 12 godzin po wyznaczeniu kwarantanny do lazaretu z okrętu wysiędą, rachowana będzie kwarantanna, w regulaminie dla pasażerów wyznaczona, od tego dnia, w którym strażnik na okręt wszedł. Jeżeli wyładowanie osób z okrętu później nastąpiło, kwarantanna dla nich dopiero z tym dniem bieżeć zaczyna, na którym się to stało, jeżeli zresztą nie jest dla nich więcej ko-

§. 33.

Hinsichtlich der Berechnung des Laufes der Contumaz gelten (mit Ausnahme der patente brutta aggravata, *für welche die §§. 142 und 144 besondere Vorschriften enthalten), folgende allgemeine Grundsätze:*

a) *Alle Observationsreserven laufen für Schiff, Personen und Ladung von der Einschiffung des Wächters, und nur im Falle des Vorhandenseins solcher Artikel, deren Ausladung vorgeschrieben ist, vom Tage, an welchem diese aus den Schiffen entfernt worden sind;*

b) *die Contumazen der* patente netta *und* brutta di peste *laufen für das Schiff vom Tage, an welchem der Wächter an Bord gekommen ist, wenn keine solchen Waaren auf dem Schiffe sich befinden, welche eine Ausladung fordern, wenn aber Waaren solcher Art am Borde sich befinden, vom Tage der beendeten Ausschiffung derselben;*

c) *wenn ein Schiff mit nicht giftfangenden Waaren oder mit Colli, deren Einhüllung nicht giftfangend ist, wenn ferner ein Fahrzeug, welches bloss einer Observationsreserve (ohne Verpflichtung zur Ausladung irgend einer Waarengattung) unterliegt, in einem österreichischen Zwischenhafen, oder in einem ausländischen Hafen,* di patente libera, *dessen Sanitätsbehörde nach den von Zeit zu Zeit zu erlassenden Bestimmungen als vollkommen accreditirt zu betrachten ist, einen oder mehrere Sanitätswächter aufgenommen hat, und diese während der Reise die vorschriftgemässe Reinigung der Gebrauchs-Effecten vornahmen, so werden dem Schiffe bei seiner Ankunft die Tage, während welcher die Wächter am Borde waren, in die Contumazdauer eingerechnet, sobald diese eidlich bestätigen, dass die Reinigung täglich wiederholt worden, und dass Niemand während der Reise mit den auf dem Schiffe befindlichen Waaren (falls diese einem besonderen Reinigungsverfahren unterliegen) in Berührung gekommen ist.*

Unter diesen Bedingungen kann die Contumaz eines Schiffes auch von der Abreise aus einem verdächtigen Hafen zu laufen beginnen, wenn das Fahrzeug österreichische Sanitätswächter am Borde hatte.

d) *Allen Schiffen, die keine der Ausladung unterliegenden Waaren führen, und die in einem österreichischen oder in einem fremden Hafen* di patente libera *unter Aufsicht eines allgemein accreditirten Sanitätsamtes (wie oben* ad c) *bereits einen Theil ihrer Contumaz regelmässig (mit dem Wächter am Borde) bestanden haben, werden, sobald sie sich mit einem ämtlichen Documente darüber ausweisen können, die schon bestandenen Tage in die Contumaz eingerechnet;*

e) *den Personen, welche auf dem Schiffe bleiben, läuft die Contumaz gleich dem Fahrzeuge selbst;*

f) *für jene Personen, welche sich binnen 12 Stunden nach erfolgter Contumaz-Bestimmung in das Lazareth ausschiffen, wird die von dem Regulativ für ausgeschiffte Passagiere vorgezeichnete Contumaz von dem Tage gerechnet, an welchem der Wächter auf das Schiff gekommen ist. Erfolgt die Ausschiffung der Personen später, so läuft ihre Contumaz erst vom Tage, an welchem diese geschehen ist, wenn es*

rzystnem, ażeby kwarantanna ich z kwarantanną okrętu zupełnie równym szła krokiem;

g) dla osób, które w ciągu 12 godzin po wyznaczeniu terminu kwarantanny, poddadzą się tak zwanemu *spoglio*, pierwszym dniem kwarantanny jest ten, w którym strażnik na okręt wsiadł. Osobom poddającym się rzeczonemu *spoglio* w końcu kwarantanny, bieży takowa:

1) od dnia wstąpienia strażnika na okręt, jeżeli rzeczone osoby z okrętu do lazaretu się wyniosły w pierwszych 12 godzinach po orzeczeniu kwarantanny;
2) od dnia wylądowania, albo gdyby to dla nich korzystniejszem było, od dnia, w którym kwarantanna okrętu się zaczęła, jeżeli wylądowanie ich nastąpiło po upływie pierwszych 12 godzin;
3) od dnia, w którym kwarantanna okrętu się zaczęła, jeżeli wprost z okrętu wstępują w wolną *pratica* i w lazarecie tylko suknie zmieniają;

h) dla towarów wylądowanych, bieży kwarantanna bez różnicy od dnia, w którym ostatnie *Collo* w lazarecie zostało otworzonem i na wywietrzenie wystawionem;

i) w tych razach gdzie się kwarantanna rachuje od dnia wstąpienia strażnika na okręt, uważany będzie takowy za pełny dzień kwarantanny, nawet gdyby wstąpienie to na okręt nastąpiło dopiero wieczorem, pod tą suppozycyą, że przed upływem dnia otworzono efekta i ruszano takowe, co obowiązkiem jest strażników we wszystkich razach, gdzie nie zachodzi rzeczywista w tym względzie przeszkoda. Dzień, w którym została udzielona *pratica*, rachuje się za pełny dzień kwarantanny, chociaż przypuszczenie do wolnego obrotu już rano następuje;

k) jeżeliby albo na okrętach, albo przy osobach wylądowanych albo między wylądowanemi towarami, dopiero później na jaw wyszły takie przedmioty, któreby poddane być musiały przez czas przepisany wymaganemu dotyczącemu czyszczeniu, t. j. gdy się już rozpoczął bieg kontumacyi, natenczas takowa na nowo rozpocząć się musi, chyba, że przedmiot znaleziony, z uchyleniem wszelkiego bezpośredniego kontaktu, może być usunięty i oddzielnie właściwemu postępowaniu poddany.

§. 34.

Wszelka kwarantanna z reguły oddzielnie swój bieg odbyć ma. Należące do siebie osoby, stanowią społeczeństwo kwarantanne pod dozorem własnego strażnika. Zmieszanie osób, okrętów i towarów różnych kontumacyj, wyjątkowo tylko dozwolonem być może, z powodów na szczególne uwzględnienie zasługujących.

§. 35.

Przewietrzenie efektów i czyszczenie towarów, musi przez cały ciąg kwarantanny codzień i nieprzerwanie, nawet w dni świąteczne być przedsiębrane.

Magazyny czyszczenia tak muszą być urządzone, a towary w nich w ten sposób ustawione lub warstwami ułożone, ażeby przewiew powietrza wszędzie wolny miał przystęp. Wszystkie operacye czyszczenia towarów niepodejrzanych i podejrzanych, mu-

anders nicht für sie vortheilhafter ist, dass ihre Quarantaine geradezu mit jener des Schiffes gleichen Schritt halte;

g) *für jene Personen, welche sich innerhalb 12 Stunden nach Bestimmung der Contumazfrist dem* Spoglio *unterziehen, ist der erste Tag der Quarantaine jener, an welchem der Wächter sich einschiffte. Für Personen, welche den* Spoglio *zu Ende der Contumaz machen, zählt die Quarantaine:*

1. *Vom Tage der Einschiffung des Wächters, wenn sie in den ersten 12 Stunden nach Bestimmung der Contumaz sich in das Lazareth ausgeschifft haben;*
2. *vom Tage ihrer Ausschiffung, oder falls es für sie vortheilhafter wäre, vom Tage, an welchem die Quarantaine des Schiffes begann, wenn ihre Ausschiffung nach Ablauf jener 12 Stunden stattgefunden;*
3. *vom Tage, an welchem die Contumaz des Schiffes anfing, wenn sie vom Borde directe in freie* pratica *kommen, und im Lazarethe nur den Kleiderwechsel vornehmen;*

h) *den ausgeschifften Waaren läuft die Contumaz ohne Unterschied vom Tage, an welchem der letzte Collo im Lazarethe eröffnet, und der Lüftung ausgesetzt worden ist;*

i) *wo die Contumaz vom Tage der Einschiffung des Wächters zu rechnen ist, wird dieser als voller Contumaztag angenommen, wenn auch die Einschiffung erst am Abende stattgefunden hat, vorausgesetzt, dass vor Ablauf desselben die Eröffnung und Berührung der Effecten vorgenommen worden ist, was zu thun den Wächtern in allen Fällen, wo kein wirkliches Hinderniss vorliegt, zur Pflicht gemacht werden muss. Der Tag der Ertheilung der* pratica *gilt immer als voller Contumaztag, wenn auch die Zulassung zum freien Verkehre schon am Morgen erfolgt;*

k) *wenn sowohl auf Schiffen, als bei ausgeschifften Personen oder unter den ausgeschifften Waaren solche Gegenstände, welche irgend einem Reinigungsverfahren durch die gesetzliche Zeit unterzogen werden müssen, erst nachträglich, d. i. nachdem der Lauf der Contumaz bereits begonnen hat, zum Vorscheine kommen, muss diese von Neuem begonnen werden, es sei denn, dass der aufgefundene Gegenstand mit Vermeidung jeden unmittelbaren Contactes beseitiget und abgesondert der angemessenen Behandlung unterzogen werden kann.*

§. 34.

Jede Contumaz muss in der Regel für sich abgesondert verlaufen. Die zusammengehörigen Personen bilden einen Contumazverein unter Aufsicht eines eigenen Wächters. Die Vermischung von Personen, Schiffen und Waaren verschiedener Contumazen soll nur ausnahmsweise aus rücksichtswürdigen Gründen erlaubt werden.

§. 35.

Die Lüftung der Effecten und die Reinigung der Waaren muss durch die ganze Contumaz täglich vorgenommen werden, und darf auch an Festtagen keine Unterbrechung erleiden.

Die Reinigungsmagazine müssen so eingerichtet seyn, und die Waaren in denselben so aufgerichtet oder aufgeschichtet werden, dass der Luftzug überall freien Zutritt habe. Alle Reinigungs-Operationen verdachtloser und verdächtiger Waaren müssen ausser dem

szą być sprawowane, a względnie dozorowane, nietylko przez eksponowanego strażnika, lecz też i przez jednego z strażników, w wolnem spółkowaniu zostających.

§. 36.

Lekarskie obejrzenie kontumacystów, miejsce ma, jeżeli żaden przypadek choroby nie wydarzył się, lub podczas kwarantanny nie zaszedł, z reguły tylko na dniu przed przypuszczeniem do *pratica*, przy *patente brutta* zaś także bezpośrednio po przybyciu.

§. 37.

Po otrzymanem przypuszczeniu do *pratica*, muszą okręty i osoby natychmiast zakład kwarantanny opuścić i towary niezwłocznie sprzątnąć.

Tylko przeszkodne pory czasu, usprawiedliwić mogą przewłokę tak przy okrętach jak osobach, przy osobach mianowicie tylko choroba, wystąpienia niedozwalająca.

ROZDZIAŁ B.

Zwyczajne postępowanie z okrętami podejrzanemi.

§. 38.

Dochodzenie pochodzenia i okoliczności podróży, dzieje się tym samym sposobem jak przy statkach niepodejrzanych (§§. 11 i 12), konstytut atoli zawsze na piśmie będzie przedsięwzięty, poczem natychmiast kwarantanna oznaczoną być i strażnik na okręt wstąpić ma, który z okrętem kwarantannę odbyć winien. Okręty z więcej jak 20 osobami, otrzymają 2 lub więcej strażników. Wstąpienie strażnika na okręt, ma sprawić przekonanie, czy stan personalny i realny, zgodny jest z dokumentami i zeznaniami, i czy wszystkie osoby z pozoru zdrowemi się być zdają. Strażnik musi podczas kwarantanny, nieprzerwanem dozorowaniem przeszkodzić wszelkiemu zmieszaniu się ludzi okrętu z osobami wolnemi lub innymi kontumacystami, kontrolować wszelkie wyładowania i naładowania, i sprawować codzienne przeczyszczenie wszystkich efektów do użycia, jad wciągających.

§. 39.

Za efekta użycia, uważane będą wszystkie do służby okrętowej należące żagle, liny, maty, wory, sprzęty urządzenia itd. itd., tudzież suknie, łóżka i inne do bezpośredniego użycia osób przeznaczone przedmioty. Czyszczenie tych efektów, na tem zależeć ma, iż się takowych strażnik codzień dotyka, i że takowe częścią na samym piętrowym pokładzie okrętu, częścią pod tymże, na przewietrzenie będą wystawione.

Mięszane postępowanie czyszczenia, ma miejsce tylko w razie uciążających okoliczności w przypadkach, osobnemi przepisami wskazanych.

§. 40.

W razie właściwej kwarantanny, muszą wszystkie (lub wedle okoliczności w ustawie specyalnie oznaczone) towary i pakunki jad wciągające, jak najrychlej z okrętu być uprzątnione, aby przeznaczeni strażnicy odbyli z niemi w lazarecie postępowanie przepisane. Wyjąwszy *patente brutta aggravata di peste*, ustanowienie niniejsze nie ma zastosowania na paczne kotylli ludzi okrętu i pasażerów, a to tak dalece, iż takowe na okręcie pozostają i w równy sposób jak efekta (§. 39) uważane być mogą, jeżeli są przedmiotami, przeznaczonemi do własnego lub familii użycia osób na okręcie znajdu-

exponirten Wächter auch von einem in freier Gemeinschaft stehenden Wächter besorgt und beziehungsweise überwacht werden.

§. 36.

Die ärztliche Besichtigung der Contumazisten geschieht, wenn kein Krankheitsfall vorgekommen ist oder während der Contumaz vorkömmt, in der Regel nur am Tage vor der Zulassung zur pratica; *bei der* patente brutta *aber auch unmittelbar nach der Ankunft.*

§. 37.

Nach erhaltener pratica *müssen Schiffe und Personen die Contumazanstalt sogleich verlassen, und die Waaren ohne Verzug weggeführt werden.*

Ein Aufschub kann bei Schiffen und Waaren nur durch Witterungshindernisse, bei Personen nur durch eine den Ausgang wehrende Krankheit gerechtfertiget werden.

Abschnitt B.

Gewöhnliches Verfahren mit verdächtigen Schiffen.

§. 38.

Die Erhebung der Herkunft und der Umstände der Reise hat wie bei unverdächtigen Fahrzeugen (§§. 11 und 12) zu geschehen, das Constitut ist aber stets schriftlich aufzunehmen, und gleich darauf die Contumaz zu bestimmen und der Wächter einzuschiffen, welcher mit dem Schiffe die Quarantaine bestehen muss. Fahrzeuge mit mehr als 20 Personen erhalten zwei oder mehrere Wächter. Die Einschiffung des Wächters soll zu der Ueberzeugung führen, ob der Personal- und Realstand mit den Documenten und Aussagen übereinstimmt, und ob alle Personen dem Anscheine nach gesund sind. Der Wächter muss während der Quarantaine jede Vermischung der Mannschaft des Schiffes mit freien Personen oder anderen Contumazisten durch unausgesetzte Aufsicht hindern, alle Aus- und Einladungen überwachen, und die tägliche Reinigung aller giftfangenden Gebrauchs-Effecten besorgen.

§. 39.

Als Gebrauchs-Effecten werden alle zum Dienste des Schiffes gehörigen Segel, Taue, Matten, Säcke, Einrichtungsstücke etc. etc., dann Kleider, Betten und andere zum unmittelbaren Gebrauche der Personen bestimmten Gegenstände betrachtet. Die Reinigung dieser Effecten hat darin zu bestehen, dass dieselben täglich vom Wächter berührt, und theils auf, theils unter dem Verdecke der Lüftung ausgesetzt werden.

Ein zusammengesetztes Reinigungsverfahren findet nur bei erschwerenden Umständen in den besonders vorgeschriebenen Fällen Statt.

§. 40.

Bei der eigentlichen Contumaz müssen alle (oder nach Umständen die durch das Gesetz speciell bezeichneten) giftfangenden Waaren und Emballagen sobald als möglich aus dem Schiffe entfernt werden, um im Lazarethe die vorgeschriebene Behandlung durch die dazu bestimmten Wächter zu bestehen. Davon sind jedoch, mit Ausnahme der patente brutta aggravata di peste, *die Pakotillen der Schiffsleute und Passagiere insoweit ausgenommen, dass diese am Borde bleiben und gleich den Effecten (§. 39) behandelt werden können, wenn sie in solchen Gegenständen bestehen, die zum eigenen oder Familienge-*

jących się, których już przed użyciem okrętu używali, lub się ich dotykali. To samo rozumie się o worach, w których się znajdują rymesy (przesełki) pieniężne i próbki zboża lub innych towarów niepodejrzanych.

§. 41.

Towary wyładowane być mogą w sposób jak tego dozwalają lub żądają położenie ich na okręcie i okoliczności, nie potrzebując przeto wynosić z okrętu towarów podejrzanych wprzód niż niepodejrzanych. Ostatnie wydać ma przewódzca okrętu właścicielowi przez własnych ludzi, podejrzane zaś oddać ustanowionemu do czyszczenia strażnikowi lazaretowemu, lub złożyć je w składzie pod zamknięciem kapitana.

§. 42.

Okręty, podlegające li tylko rezerwie obserwacyjnej i nie prowadzące artykułów, przeznaczonych do wylądowania, jako szczególniej podejrzanych, mogą z całym swym ładunkiem przypuszczone być do wolnego obrotu. Przeciwnie muszą wszelkie statki, znajdujące się w właściwej kwarantannie, z reguły tak dalece być wyładowane, ażeby pozostająca na okręcie część towarów niepodejrzanych, bez trudności mogła być przejrzaną dla przekonania się, czy nie zostało ukrytem co podejrzanego.

Tylko przy rezerwach obserwacyjnych albo kwarantannych, gdzie przepis żąda wyładowania niektórych tylko artykułów, uznanych za szczególniej podejrzane, skoro te zupełnie zostały z okrętu wydalone (za dowód czego, dostatecznem jest porównanie z dodokumentami ładunkowemi)— mogą wszystkie inne bez różnicy, czy są towarami jad wciągającemi lub nie, pozostać na okręcie aż do końca kwarantanny.

§. 43.

Jeżeli wszystkie wyż rzeczone warunki wypełniono, a podczas kwarantanny śladów choroby podejrzanej nie znaleziono, przedsięwezmą dwaj strażnicy inspekcyjni po uprzedniem lekarskiem obejrzeniu, staranną rewizyę na okręcie, a gdy wszystko w porządku znalezionem będzie, udzieli urząd sanitarny pozwolenie do wolnego obrotu.

§. 44.

Jeżeliby wyładowanie okrętu, do czego tenże podług wyż rzeczonego przepisu (§. 43) zobowiązanym jest, do dnia upływu kwarantanny nie postąpiło o tyle, ażeby przedsięwziąć można przepisaną rewizyę reszty ładunku, *pratica* wprawdzie okrętowi nie może być udzieloną, atoliż bez trudności dozwolonem być winno wstąpienie z efektami do wolnej społeczności pojedynczym osobom okrętu, po uprzedniem obejrzeniu.

§. 45.

O ile tego dozwalają stosunki miejscowe, może każdy okręt podczas kwarantanny naprawy przedsiębrać, osoby z okrętu wysadzać i na okręt przyjmować, a po ukończonem wyładowaniu nabierać balastu lub nowego frachtu.

Podobnie dozwolonem jest każdemu okrętowi przywiezione z sobą towary pod kwarantanną znowu wyprowadzać albo całkiem, albo w części, a przy odjeździe do in-

brauche der auf dem Schiffe befindlichen Personen bestimmt, und von ihnen selbst schon vor der Ankunft benützt oder berührt worden sind. Dasselbe gilt für die Säcke, in welchen Geldrimessen und Muster von Getreide oder anderen verdachtlosen Waaren enthalten sind.

§. 41.

Die Waaren können ausgeladen werden, wie ihre Lage auf dem Schiffe und die Umstände es gestatten und verlangen, ohne dass es durchaus nöthig wäre, die verdächtigen früher als die verdachtlosen auszuschiffen. Die letzteren sollen in der Regel vom Schiffsführer selbst mittelst der eigenen Mannschaft an die Eigenthümer ausgefolgt, die verdächtigen dem bestellten Lazarethwächter zur Reinigung übergeben, oder in einem Magazine unter Sperre des Capitänes depositirt werden.

§. 42.

Schiffe, welche bloss einer Observationsreserve unterliegen, und keine als besonders verdächtig zur Ausschiffung bestimmte Artikel führen, können mit der ganzen Ladung die freie pratica erhalten. Dagegen müssen alle Fahrzeuge, welche unter eigentlicher Contumaz stehen, in der Regel vorher so weit ausgeladen worden seyn, dass der am Borde bleibende Theil der verdachtlosen Waaren ohne Schwierigkeit untersucht, und die Ueberzeugung erlangt werden kann, ob nichts Verdächtiges darin oder darunter verborgen ist.

Nur bei jenen Observationsreserven oder Contumazen, wo die Vorschrift bloss die Ausladung einzelner, als besonders verdächtig betrachteter Artikel fordert, können — sobald diese vollständig aus dem Schiffe entfernt sind (wofür als Beweis der Vergleich mit den Ladungsdocumenten genügt) — alle übrigen, gleichviel ob giftfangenden oder nicht giftfangenden Waaren bis zum Ablaufe der Quarantaine am Borde belassen werden.

§. 43.

Wenn alle vorstehenden Bedingungen erfüllt und während der Contumaz keine Spuren einer verdächtigen Krankheit zum Vorscheine gekommen sind, wird am Morgen des letzten Contumaztages nach vorausgegangener ärztlicher Besichtigung der Personen eine sorgfältige Untersuchung durch zwei Inspectionswächter auf dem Schiffe vorgenommen, und wenn Alles in Ordnung befunden worden, die Erlaubniss zum freien Verkehre vom Sanitätsamte ertheilt.

§. 44.

Sollte die Ausladung eines Schiffes, welches nach der obigen Vorschrift (§. 43) dazu verpflichtet ist, bis zum Ablaufstage der Contumaz nicht so weit vorgeschritten seyn, dass die angeordnete Untersuchung des Restes der Ladung möglich wird, so kann zwar dem Fahrzeuge die pratica nicht ertheilt werden, es unterliegt jedoch keinem Anstande, einzelnen Personen des Schiffes mit ihren Effecten nach vorausgegangener ärztlicher Besichtigung den Austritt in freie Gemeinschaft zu gestatten.

§. 45.

Während der Contumaz kann jedes Schiff die von den örtlichen Verhältnissen gestatteten Ausbesserungen vornehmen, Personen aus- und einschiffen, und nach beendeter Ausladung Ballast oder neue Fracht einnehmen.

Ebenso ist es jedem Schiffe gestattet, die mitgebrachten Waaren ganz oder theilweise unter Contumaz wieder auszuführen, und bei der Abreise in einen anderen österreichischen

nego austryackiego portu (za osobnem pozwoleniem, w stosownych zaś przypadkach nawet i dokąd inąd) wziąć z sobą strażnika sanitarnego.

§. 46.

Okręty podejrzane, meldujące się w urzędzie sanitarnym w tym celu, by odebrać listy, otrzymać środki do życia lub inne, do dalszej podróży potrzebne przedmioty, a zarazem oświadczające, iż żadnego nie mają zamiaru trudnić się operacyami handlowemi, lecz że natychmiast do miejsca swego przeznaczenia odjechać chcą, zapytane zostaną ustnie tylko względem pochodzenia swego i względem okoliczności jazdy i nie otrzymają żadnych strażników.

Okręty takie tylko z lądu będą pilnowane i aż do odjazdu wstrzymane od wszelkiego obrotu z pobrzeżem. Jeżeli pobyt ich nad 48 godzin przedłużonym zostanie, albo jeżeliby na okręt wziąć miano jednę lub więcej osób (ogólnie gdyby zajść miała zmiana w stanie osób) przedsięwziąć należy z przewodzcą okrętu na piśmie konstytut, którego sanitarny dokument urzędowi będzie oddany, i przy odjeździe należycie zaattergowany.

§. 47.

Przy podejrzanem pochodzeniu, nie są wolne od prowadzenia sanitarnego nawet i okręty wojenne, przez oficerów prowadzone, atoli *sopra visita* może być przy nich zaniechaną.

ROZDZIAŁ C.

Postępowanie z okrętami kwarantannemi w przypadkach nadzwyczajnych albo przy zachodzących okolicznościach uciążających.

§. 48.

Jeżeli okręt, którego wódz wymienia port podejrzany jako miejsce pochodzenia, nie jest opatrzony patentem sanitarnym, albo jeżeli dokument ten wątpliwość zostawia pod względem tożsamości okrętu, kwarantanna, odpowiadająca wymienionemu miejscu pochodzenia, wtedy tylko nie będzie zaostrzoną, jeżeli zaprzysiężone zeznanie kapitana i innych dwóch osób w porównaniu z znajdującemi się dokumentami innego rodzaju, ze stanem okrętu i ładunku, wedle okoliczności także z narodowością samych ludzi okrętowych, prawdziwość podanego miejsca niewątpliwem czyni, a oraz powszechny stan zdrowia za zupełnie niebezpieczny może być uważany. Jeżeliby to ostatnie nie miało miejsca, albo jeżeliby się wydarzyła ważna jaka sprzeczność, natenczas okręt poddany być musi kwarantannie, przepisanej dla *patente brutta di peste*.

§. 49.

Okręty *di patente netta*, których paszport sanitarny więcej jak dni 5 przed odjazdem został wystawiony w zdrowych czasach, albo ogólnie gdy nie zachodzi żadna wątpliwość, nie będą podlegać dłuższej kwarantannie albo rezerwie; w razie wątpliwości zaś lub innych obciążających okoliczności, nastąpi postępowanie dla *patente brutta di peste* przepisane, jeżeli nie wykażą inne późniejsze doniesienia autentyczne, że stan zdrowia w miejscu odjazdu ciągle jest dobrym.

§. 50.

Okręty *di patente netta*, z tureckich portów nadchodzące, nieopatrzone przepisanym certyfikatem konzulatu, którego z rządów chrześciańskich, odbyć winny kwaran-

Hafen (mit besonderer Erlaubniss und in den geeigneten Fällen auch anders wohin) den Sanitätswächter mitzunehmen.

§. 46.

Verdächtige Schiffe, welche bloss um Briefe, Lebensmittel oder andere zur Fortsetzung der Reise nöthige Gegenstände zu erhalten, bei einem Sanitätsamte sich melden, zugleich aber erklären, dass sie keine Handelsoperationen zu machen, sondern alsobald an ihren Bestimmungsort abzureisen gedenken, werden bloss mündlich über Herkunft und Umstände der Fahrt befragt, und erhalten keine Wächter am Borde.

Solche Schiffe werden bloss vom Lande aus überwacht und bis zur Wiederabreise an jedem Verkehre mit der Küste gehindert. Verlängert sich ihr Aufenthalt über 48 Stunden, oder soll die Einschiffung einer oder mehrerer Personen (überhaupt ein Wechsel im Personalstande) stattfinden, so muss mit dem Schiffsführer ein schriftliches Constitut aufgenommen, seine Sanitätsfede dem Amte übergeben, und bei der Wieder-Abfahrt gehörig attergirt werden.

§. 47.

Bei verdächtiger Herkunft sind selbst von Officieren befehligte Kriegsfahrzeuge von der Führung der Sanitätsfede nicht befreit; doch ist ihnen die sopravisita *nachzusehen.*

Abschnitt C.

Verfahren mit Contumazschiffen in aussergewöhnlichen Fällen oder bei erschwerenden Umständen.

§. 48.

Wenn ein Schiff, dessen Führer einen verdächtigen Hafen als Herkunftsort angibt. nicht mit der Sanitätsfede versehen ist, oder wenn diese einen Zweifel über die Identität des Fahrzeuges zulässt, soll die dem angegebenen Herkunftsorte entsprechende Contumaz nur dann keine Verschärfung erleiden, wenn die eidliche Aussage des Capitänes und zweier anderer Personen im Zusammenhalte mit den vorhandenen Documenten anderer Art, mit der Beschaffenheit von Schiff und Ladung, nach Umständen auch mit der Nationalität der Schiffsleute selbst, die Richtigkeit der Ortsangabe ausser Zweifel setzen, und wenn der öffentliche Gesundheitsstand als gefahrlos betrachtet werden kann. Sollte das letzte nicht der Fall seyn, oder irgend ein erheblicher Widerspruch sich ergeben. so muss das Fahrzeug der Contumaz der patente brutta di peste *unterzogen werden.*

§. 49.

Schiffen mit patente netta, *deren Sanitätspass mehr als 5 Tage vor der Abfahrt ausgestellt worden ist, wird in gesunder Zeit oder wenn überhaupt kein Zweifel sich ergibt, die Contumaz oder Reserve nicht erhöht, im Zweifel dagegen oder bei sonstigen erschwerenden Umständen tritt die Behandlung der* patente brutta di peste *ein, wenn anders nicht spätere authentische Nachrichten vorliegen, dass der Gesundheitsstand im Abfahrtsorte fortwährend gut geblieben ist.*

§. 50.

Den mit patente netta *aus türkischen Häfen kommenden Schiffen, welche nicht mit dem vorgeschriebenen Certificate eines Consulates einer christlichen Macht versehen sind, soll*

tannę lub rezerwę o jeden dzień dłuższą, jeżeli co do stanu zdrowia portu dotyczącego nie zachodzą zupełnie zaspokajające doniesienia innych okrętów, równocześnie albo później wyszłych.

§. 51.

Jeżeli na okręcie podejrzanym zachorował kto w podróży, musi zaraz po przybyciu okrętu nastąpić przez lekarza obejrzenie tak chorego jak wszystkich innych osób. Jeżeli się z pewnością wykaże, że idzie tylko o zwyczajną chorobę, wówczas nie nastąpi żadne zaostrzenie kwarantanny, miejscu pochodzenia odpowiadającej, w razie zaś uzasadnionej wątpliwości, która bez tego tylko w czasach niebezpiecznych może być wznieconą, będzie *pratica* na tak długo zniesioną, nawet po upływie kwarantanny, aż podejrzenie zupełnie uchylonem zostanie.

Jeżeli zresztą z pewnością się wykazuje, że przypadek choroby pochodzi z powietrza morowego lub żółtej febry, wówczas wejdą w zastosowanie przepisy, wydane *dla patente brutta aggravata* (§§. 139 i następ.).

§. 52.

Jeżeli zachodzi różnica co do liczby osób na okrętach podejrzanych, zastosowane będą przepisy następujące:

a) Przypadek śmierci, który się wydarzył z choroby niepodejrzanej, — udowodniony w sposób §m 21 *a)* przepisany, nieobciąża kwarantanny okrętu; w razie wątpliwości zaś kwarantanna dla *patente netta*, przemienioną zostanie na onę dla *patente brutta* przepisaną; w razie zupełnej pewności zaś o zaraźliwym charakterze choroby, ma miejsce postępowanie dla *patente brutta aggravata* przepisane;

b) utrata jednej lub więcej osób w przypadku nieszczęścia, albo

c) brak osoby odstąpionej innemu okrętowi na locmana, nie zmieniają wcale kwarantanny, ustanowionej stosownie do pochodzenia okrętu, jeżeli odnoszące się zeznania zatwierdzone być mogą w sposób §. 21 (b, c) zarządzony;

d) nawet i wtedy, gdy na okręcie więcej znajduje się osób, jak w dokumencie sanitarnym wyrażono, może kwarantanna pozostać niezmienną, jeżeli w sposób w §. 21. *d)* wskazany, z pewnością wyprowadzić się da, że osoby przybyłe nie w większym stopniu są podejrzane, jak sam okręt. Jeżeliby zaś to ostatnie udowodnionem było, zaprowadzonem będzie ostrzejsze postępowanie kwarantanne dla okrętu, odpowiednie pochodzeniu osób przyjętych. W razie wątpliwości, a mianowicie, jeżeli miejsce, gdzie nastąpiło przyjęcie na okręt, albo jeżeli sama narodowość osób, powodem jest szczególnego podejrzenia, lub też jeżeli w ogólności nie zaspokaja powszechny stan zdrowia, będzie okręt poddany warunkom dla *patente brutta di peste* przepisanym, choćby opatrzonym był paszportem sanitarnym czystym.

§. 53.

Jeżeli odbywano obrót w portach pośrednich i morzem, zastosowane będą na okręty z miejsc niepodejrzanych nadchodzące, postanowienia §. 22. z modyfikacyami następującemi:

die Contumaz oder Reserve um einen Tag verlängert werden, falls nicht über den Gesundheitsstand des betreffenden Hafens durch andere gleichzeitig oder später abgesegelte Schiffe vollkommen befriedigende Auskünfte überbracht worden sind.

§. 51.

Wenn auf einem verdächtigen Schiffe während der Reise Jemand erkrankt ist, muss gleich nach der Ankunft die ärztliche Besichtigung des Kranken und aller übrigen Personen des Schiffes Statt haben. Stellt sich die Gewissheit heraus, dass es sich um eine gewöhnliche Krankheit handelt, so tritt keine Erschwerung der, der Herkunft angemessenen Contumazbehandlung ein; bei gegründetem Zweifel, der ohnehin nur in gefährdeter Zeit eintreten kann, soll dagegen die pratica, *selbst nach Ablauf der Quarantaine, so lange aufgehoben werden, bis der Verdacht vollkommen gehoben ist.*

Ergibt sich endlich die Gewissheit, dass der Krankheitsfall von Pest oder gelbem Fieber herrührt, so kommen die Vorschriften für die patente brutta aggravata *(§§. 139 und ff.) zur Anwendung.*

§. 52.

Bei Personendifferenzen auf verdächtigen Schiffen gelten folgende Bestimmungen:

a) *Ein durch unverdächtige Krankheit veranlasster Todesfall, — auf die im §. 21* (a) *vorgeschriebene Weise constatirt — wirkt nicht erschwerend auf die Contumaz des Schiffes; im Zweifel ist die Quarantaine von der* patente netta *auf* brutta *zu erhöhen; bei voller Gewissheit über den ansteckenden Charakter der Krankheit aber das Verfahren für die* patente brutta aggravata *einzuhalten;*

b) *der Verlust eines oder mehrerer Individuen durch Verunglückung, oder*

c) *der Abgang eines als Lootsen an ein anderes Schiff abgegebenen Mannes ändert nichts an der, der Herkunft des Fahrzeuges entsprechenden Contumazbestimmung, wenn die bezüglichen Aussagen auf die im §. 21* (b, c) *angeordnete Weise bekräftiget werden können;*

d) *auch wenn auf dem Schiffe mehr Personen sich befinden, als die Fede angibt, kann die Contumaz ungeändert bleiben, falls sich auf die im §. 21* (d) *angedeutete Art die Gewissheit ergibt, dass die hinzugekommenen Personen nicht in höherem Grade als das Schiff selbst verdächtig sind. Wäre dagegen erwiesenermassen das Letztere der Fall, so tritt für das Fahrzeug die der Herkunft der aufgenommenen Personen angemessene strengere Contumazbehandlung ein. Im Zweifel, und namentlich, wenn der Ort, wo die Einschiffung geschah, oder die Nationalität der Personen selbst einen besonderen Verdacht begründet, oder wenn der öffentliche Gesundheitsstand im Allgemeinen nicht vollkommen befriedigend ist, soll das Schiff, wenn es auch reinen Sanitätspass führt, den Bedingungen der* patente brutta di peste *unterworfen werden.*

§. 53.

In Fällen stattgehabten Verkehres in Zwischenhäfen und zur See sind auf die aus verdächtigen Orten kommenden Schiffe die Bestimmungen des §. 22 mit folgenden Modificationen anzuwenden:

a) port pośredni, w którym w wolnym obrocie zostawano, pociąga za sobą każdego czasu zaostrzenie kwarantanny okrętu, jeżeli bardziej podejrzanym jest jak samo miejsce pochodzenia. Jeżeli zaś port pośredni w mniejszym stopniu jest podejrzany jak miejsce pochodzenia, kwarantanna lżejsza wtedy tylko wejdzie w zastowanie, jeżeli okręt odbył w porcie pośrednim rezerwę lub kwarantannę, przepisom austryackim odpowiednią i tamże dostąpił był wolnego obrotu.

Jeżeli port pośredni wedle postanowień austryackich uważany jest za port *di patente libera*, a okręt podejrzany tamże przypuszczonym został do *pratica* za odbytą kwarantanną lub rezerwą, albo i bez takowej, natedy tenże uważany być ma jako prowenieneya z onego portu *di patente libera*. Dla okrętów nieobładowanych, moc ma postanowienie na końcu §. 33. zawarte.

b) Towary albo efekta jad wciągające, na morzu przyjęte, nie zaostrzają kwarantanny okrętu, jeżeli nie wykazuje się ztąd, w sposób w §fie 22 *b)*. wymieniony, że takowe nie są więcej podejrzane jak sam okręt. Jeżeli pochodzenie ich już w skutek zeznania bardziej pokazuje się być podejrzanem, wówczas podpada okręt odpowiednim ostrzejszym postanowieniom kwarantannym. Jeżeli pochodzenie owych przedmiotów, zupełnie jest niepewnem, będzie okręt tej kontumacyi poddanym, która w czasie przybycia jego najostrzejszą jest między kwarantannami rzeczywiście w zastosowaniu będącemi, zkąd wypływa, iż statek, choćby opatrzony czystym dokumentem sanitarnym, w razie stanu zdrowia powszechnego niezaspokajającego zupełnie, poddanym być musi kwarantannie przepisanej dla *patente brutta di peste*.

c) Przechodnie tylko dotknięcie albo zmieszanie się z przedmiotami, z osobami lub okrętami jad wciągającemi, nie zmienia wcale kwarantanny statku, jeżeli (stosownie do §. 22 *c)* dowiedzionem być może, że one nie więcej były podejrzane jak ostatni, gdyż przeciwnie, nastąpićby musiała także odpowiednia wyższa kwarantanna, w razie wątpliwości, zaostrzenie wyż pod *b)* wspomnione.

Wyższa kwarantanna zresztą we wszystkich takowych przypadkach już od tego dnia będzie liczona, na którym po zaprzysiężonem oświadczeniu kapitana i dwóch innych osób z okrętu, nastąpiło przechodnie zmieszanie się, i to w ten sposób, iż takowa policzoną być może do późniejszych dni podróżowych i do kwarantanny, przystojącej okrętowi wedle własnego pochodzenia jego. Takowe podwyższenie kwarantanny, nie pociąga za sobą żadnego także obowiązku do wyładowania towarów, jeżeli to nie będzie wymaganem już wedle własnego pochodzenia samego okrętu.

ROZDZIAŁ D.

Postępowanie kwarantanne z osobami.

§. 54.

Na osoby, albo nadeszłe z krajów podejrzanych, albo zanieczyszczone z osobami i rzeczami podejrzanemi, zanim do wolnego społeczeństwa zostaną przypuszczone, należy niejakiś czas mieć baczność, podczas którego wedle dotychczasowych doświadczeń, musiałby wystąpić ukryty zaród powietrza morowego lub żółtej febry; co gdy nie nastąpi, za dowód posłużyć może, że stan zdrowia nie jest podejrzanym. Wszystkie efekła

a) *ein Zwischenhafen, in welchem frei verkehrt worden, erhöht jederzeit die Contumaz des Schiffes, wenn er mehr verdächtig als der Herkunftsort ist. Wenn dagegen der Zwischenhafen in minderem Grade als jener verdächtig ist, wird die mindere Contumazbestimmung nur dann in Anwendung gebracht, wenn das Schiff im Zwischenhafen eine mit den österreichischen Vorschriften im Einklange stehende Reserve oder Contumaz bestanden und dort die freie* pratica *erhalten hat.*

Ist der Zwischenhafen nach den österreichischen Bestimmungen als Hafen di patente libera *angesehen, und das verdächtige Fahrzeug dort mit oder ohne Contumaz oder Reserve zur* pratica *zugelassen worden, so wird das Fahrzeug, als Provenienz aus jenem Hafen,* di patente libera *betrachtet. Für unbeladene Fahrzeuge gilt die Bestimmung am Schlusse des §. 33.*

b) *Giftfangende Waaren oder Effecten, zur See aufgenommen, erhöhen die Contumaz des Schiffes nicht, wenn sich auf die im §. 22* b) *angegebene Art herausstellt, dass dieselben nicht mehr als das Schiff selbst verdächtig sind. Ist ihr Ursprung eingestandenermassen mehr verdächtig, so verfällt das Schiff den angemessenen strengeren Contumazbestimmungen. Bei gänzlicher Ungewissheit über die Herkunft jener Gegenstände wird das Schiff jener Contumaz unterworfen, welche zur Zeit seiner Ankunft die höchste unter den faktisch in Anwendung kommenden Contumazen ist, woraus folgt, dass bei nicht ganz befriedigendem öffentlichen Gesundheitsstande da Fahrzeug, wenn es auch reine Sanitätsfede hat, der Contumaz der* patente brutta di peste *unterworfen werden muss.*

c) *Eine bloss vorübergehende Berührung oder Vermischung mit giftfangenden Gegenständen, Personen oder Schiffen ändert an der Contumaz des Fahrzeuges nichts, wenn (wie §. 22 c) erhoben werden kann, dass jene nicht mehr verdächtig als das Schiff selbst waren, während, wenn diess der Fall, die angemessene höhere Contumaz, im Zweifel aber die Verschärfung wie oben* (b) *eintreten müsste.*

Die höhere Contumaz ist übrigens in allen diesen Fällen schon von jenem Tage zu zählen, an dem nach eidlicher Erklärung des Capitänes und zweier anderer Personen vom Schiffe die vorübergehende Vermischung stattfand, so zwar, dass sie in die späteren Reisetage und in die dem Schiffe nach seiner eigenen Herkunft zuständige Quarantaine eingerechnet werden kann. Auch bringt eine solche Contumaz-Erhöhung keine Verpflichtung zur Ausladung der Waaren mit sich, wenn diese nicht schon vermöge der eigenen Herkunft des Schiffes selbst gefordert werden muss.

Abschnitt D.

Contumazverfahren mit Personen.

§. 54.

Personen, welche aus verdächtigen Ländern kommen, oder sich mit verdächtigen Personen und Sachen verunreiniget haben, müssen, ehe sie in freie Gemeinschaft treten, durch eine bestimmte Zeit beobachtet werden, weil während dieser — den bisherigen Erfahrungen nach — der etwa in ihnen verborgene Keim der Pest oder des gelben Fiebers zum Ausbruche kommen müsste; sobald aber diess nicht geschieht, ihr unverdächtiger Gesundheitsstand als

cielesne jako też inne, jad wciągające, muszą w tymże czasie przez strażnika sanitarnego być przewietrzane i zarazem przez codzienne dotykanie się doświadczane.

§. 55.

Osoby, przeciw którym kwarantannę założono, odbyć ją mogą albo na okręcie albo w pomieszkaniach lazaretu. Tak w jednym jak drugim razie, muszą osoby do siebie należące, wraz ze strażnikiem, przez cały ciąg próby, od wszelkiego dotknięcia się z innemi dyćwstrzymywane.

§. 56.

Jeżeli całe towarzystwo kwarantanne kończy kwarantannę bez pojawienia się niebezpieczeństwa, t. j. jeżeli ani na osobach pod baczeniem zostających, ani na strażniku czyszczeniem efektów ich zajmującym się, nie pokazał się żaden znak choroby, podejrzenie wzniecający, dozwoli się osobom wyjścia z kwarantanny na ostatnim tejże dniu z rana, po uprzedniem lekarskiem zwiedzeniu i po przetrząśnieniu efektów. Ci z kontumacystów, którzy się poddali tak zwanemu *spoglio* (§. 31), mogą, jeżeli ich lekarz za zdrowych uzna, w krótszym nawet czasie do wolnego obrotu być przypuszczeni, przed innemi osobami, lubo do tego samego towarzystwa należącemi.

§. 57.

Jeżeli zachoruje który z kontumacystów w porcie, gdzie nie ma lazaretu, osądzić winien lekarz, zakładowi sanitarnemu przekazany, czy nie zachodzi podejrzenie powietrza morowego lub febry żółtej. Jeżeli miejsce ma zupełne niepodejrzenie, wówczas nie zmieni się nic w warunkach kwarantanny. W razie uzasadnionej wątpliwości, zastosowane być winny normy, w §. 1. wyszczególnione.

§. 58.

Jeżeliby się na okręcie kontumacyjnym w portach, w §. 57 oznaczonych, wydarzył przypadek śmierci, musi trup z potrzebną ostrożnością przez lekarza być obejrzany, a w razie zapewnionej niepodejrzaności, albo aż do upływu kwarantanny na okręcie być zatrzymany, by przez ludzi okrętu na lądzie był pogrzebany, albo też gdyby to powodem było do długiego zostawania trupa na okręcie, w głąb morza wpuszczonym, z zachowaniem formalności, co do tego zwyczajnych u ludzi okrętowych. Wypadek śmierci, będący powodem uzasadnionej wątpliwości, albo zupełną pewność o morowem powietrzu lub żółtej febrze sprawiający, pociąga za sobą ten skutek (§§. 139 i następ.), iż okręt do najbliższego lazaretu zostanie odesłany, wpuściwszy wprzód trupa w głąb morza.

Relacya lekarza, co się tycze obejrzenia trupa, będzie w takim razie przewodzcy okrętu oddana, wraz z innemi dokumentami dla wiadomości, której udzielić winien dyrekcyi lazaretu. Zresztą w takich razach zachować należy względy w §. 20 wskazane.

§. 59.

Jeżeli zachoruje kontumacysta w lazarecie, winien osądzić lekarz zakładu sanitarnego, czy nie zachodzi podejrzenie powietrza albo żółtej febry. Odłączenie chorego od reszty osób towarzystwa kwarantannego, nie jest potrzebnem w zwyczajnych przypadkach, bez wyraźnego żądania samych kontumacystów, atoliż osoby, ciężką złożone chorobą, z okrętu zawsze przeniesione być winny do pomieszkania lazaretu, dla lepszego

erwiesen betrachtet werden kann. Alle giftfangenden Leibes- und sonstigen Effecten dieser Personen müssen während der gleichen Frist von dem zu ihrer Ueberwachung bestellten Sanitätswächter durch Lüftung gereiniget, und zugleich durch tägliche Berührung erprobt werden.

§. 55.

Die Personen, gegen welche die Contumaz verhängt ist, können diese sowohl auf dem Schiffe als in den Wohnungen eines Lazarethes bestehen. In einem wie in dem anderen Falle müssen die zusammengehörigen Personen mit ihrem Wächter während der Prüfungszeit von jeder Berührung mit anderen ferne gehalten werden.

§. 56.

Bei gefahrlosem Verlaufe der Quarantaine einer ganzen Contumazgesellschaft, wenn nämlich weder bei den unter Beobachtung gestellten Personen, noch bei dem Wächter, welcher ihre Effecten gehandhabt hat, irgend ein verdachterregendes Krankheitssymptom sich gezeigt hat, wird am Morgen des letzten Contumaztages nach vorausgegangener ärztlicher Besichtigung und nach Untersuchung der Effecten, den Personen der Austritt aus der Quarantaine bewilliget. Jene Contumazisten, welche sich in einem Lazarethe dem Spoglio *(§. 31) unterziehen, können, wenn sie vom Arzte als gesund erklärt werden, auch in kürzerer Frist als die übrigen zum nämlichen Contumazvereine gehörigen Personen in freie* pratica *gesetzt werden.*

§. 57.

Bei Erkrankung eines Contumazisten in einem Hafen, wo kein Lazareth besteht, beurtheilt der, der Sanitäts-Anstalt zugewiesene Arzt, ob kein Verdacht von Pest oder gelbem Fieber vorhanden ist. Bei anerkannter Verdachtlosigkeit tritt in den Contumazbedingungen keine Aenderung ein. Bei gegründetem Zweifel dagegen gelten die im §. 51 gegebenen Normen.

§. 58.

Sollte sich in den, §. 57 bezeichneten Häfen auf einem Contumazschiffe ein Todesfall ergeben, so ist die Leiche mit den nöthigen Vorsichten vom Arzte zu beschauen, und nach anerkannter Verdachtlosigkeit entweder bis zum Ablaufe der Contumaz am Borde zu behalten, um sodann von den Schiffsleuten am Lande begraben zu werden, oder wenn diess ein zu langes Verbleiben des Leichnames auf dem Schiffe veranlassen würde, mit den bei Seeleuten üblichen Formen auf hoher See in die Wellen zu versenken. Ein zu gegründetem Zweifel Anlass gebender oder vollends die Gewissheit des Vorhandenseins von Pest oder gelbem Fieber herausstellender Todesfall würde dagegen (§§. 139 u. ff.) die Verweisung des Fahrzeuges an das nächste Lazareth zur Folge haben müssen, nachdem früher der Leichnam auf offener See versenkt worden.

Die Relation des Arztes über die Leichenbeschau ist in einem solchen Falle dem Schiffsführer nebst seinen übrigen Documenten zur Kenntnissnahme der Lazarethsdirection mitzugeben. Uebrigens sind in solchen Fällen die im §. 20 bezeichneten Rücksichten zu beachten.

§. 59.

Bei Erkrankung eines Contumazisten in einem Lazarathe beurtheilt der Arzt der Sanitäts-Anstalt, ob kein Verdacht von Pest oder gelbem Fieber vorhanden ist. Die Trennung des Kranken von der übrigen Contumazgesellschaft ist in gewöhnlichen Fällen ohne ausdrückliches Verlangen der Contumazisten selbst nicht nöthig, doch sollen schwer erkrankte Personen, der besseren Pflege und leichteren ärztlichen Hilfe wegen, stets vom Schiffe in eine Wohnung

ich pielęgnowania i łatwiejszej pomocy lekarskiej. Każdemu choremu wolno jest po pierwszem obejrzeniu przez lekarza sanitarnego, powierzyć się lekarzowi dowolnie wybranemu, do dalszego leczenia, przyczem jednak w przypadkach podejrzanych, zachowane być winny warunki oddziału V^go^. Lekarze winni się w powszechności jak najstaranniej uchować od wszelkiego zanieczyszczenia się z kontumacystami, na zdrowiu zapadłymi, lub z ich efektami. Tylko w razach koniecznie potrzebnych operacyj, gdzie dotknięcie niezbędnem jest, musi lekarz z chorym wejść w kontumacyę.

§. 60.

Przypadek choroby, pokazujący się niepodejrzanym, nie pociąga za sobą żadnego uciążenia ani co do trwania kwarantanny, oznaczonej dla chorego lub dla reszty osób kwarantannego towarzystwa jego, ani też pod innym jakim względem.

§. 61.

I przypadek śmierci, w skutek niepodejrzanej choroby wywołany, nie będzie żadnego pociągać uciążenia, podobnie jak samo złożenie chorobą (§. 60).

Ciała osób w lazarecie zmarłych (lubo w skutek niezaraźliwej choroby), winny zresztą przed pogrzebaniem na nowo przez lekarza być obejrzane, jeżeli takowy uznaje tego potrzebę, także i bez odzieży w grób wpuszczone, i pokryte naprzód warstwą ziemi, a potem warstwą wapna niegaszonego. Pogrzebanie trupów takowych, miejsce mieć może tylko na cmentarzu kwarantannym. Gdzie lekarz uzna tego potrzebę, zniszczone będą w ogniu efekta pościelne i cielesne, których używał zmarły w kwarantannie będący w czasie swej choroby (nawet gdyby to zarządzonem było bez symptomów powietrza lub żółtej febry). Wypadek śmierci, będący powodem uzasadnionego podejrzenia, lub sprawiający zupełną pewność o zachodzącem powietrzu morowem lub żółtej febrze, wymaga postępowania podług przepisów oddziału V.

W razie jak najmniejszego podejrzenia o egzystencyi powietrza lub żółtej febry, musi chorobą złożony natychmiast od innych osób być odłączony i wraz z efektami swemi pod dozór własnego strażnika być oddany.

Jak długo nie zostało uchylonem wszelkie podejrzenie, nie może być dozwolona wolna *pratica* ani choremu, ani okrętowi na którym przybył, tudzież ani osobom, ani rzeczom, z któremi obcował w kontumacyi, lub których się dotykał. Jeżeli niewątpliwe pokazują się znaki powietrza morowego lub żółtej febry, zastosowane być winny osobne przepisy oddziału V.

§. 62.

Pomieszkania w lazaretach muszą wylądowanym kontumacystom, bezpłatnie być udzielone i w zupełnie czystym stanie oddane, lecz przy wystąpieniu z nich, będą takowe kosztem kontumacystów znowu zupełnie oczyszczone.

des Lazarethes versetzt werden. Jedem Kranken steht es nach der ersten Besichtigung durch den Sanitäts-Arzt frei, sich jedem beliebigen Arzte seiner Wahl zur weiteren Behandlung anzuvertrauen, wobei in Fällen verdächtiger Art die Bedingungen des Hauptstückes V einzuhalten sind. Die Aerzte sollen sich in der Regel von jeder Vermischung mit den erkrankten Contumazisten und ihren Effecten sorgfältig zu verwahren suchen. Nur in Fällen dringender chirurgischer Operationen, wobei die Berührung unerlässlich ist, muss ein Arzt mit dem Kranken in Contumaz treten.

§. 60.

Eine als unverdächtig sich erweisende Erkrankung bringt weder in der Dauer der Quarantaine für den Kranken oder für die übrigen Personen seines Contumazvereines noch in anderer Beziehung eine Erschwerung mit sich.

§. 61.

Ein durch eine unverdächtige Krankheit verursachter Todesfall bringt eben so wenig als die Erkrankung selbst (§. 60) eine Erschwerung mit sich.

Die Leichen der in einem Lazarethe (wenn auch an unverdächtiger Krankheit) gestorbenen Personen sollen übrigens jedesmal vor der Beerdigung aufs Neue vom Arzte besichtiget, sofern er es für nöthig erachtet, auch ohne Kleidung in das Grab versenkt, zuerst mit einer Schichte Erde und darauf mit einer Lage ungelöschten Kalkes bedeckt werden. Die Beerdigung solcher Leichen kann nur auf dem Contumazfriedhofe geschehen. Wo der Arzt es nöthig findet, sollen die während der Krankheit gebrauchten Bett- und Leibeseffecten eines in der Contumaz (wenn auch ohne Symptome von Pest oder gelbem Fieber) Gestorbenen durch Feuer vertilgt werden. Ein zu gegründetem Verdachte Anlass gebender oder vollends die Gewissheit des Vorhandenseins von Pest oder gelbem Fieber herausstellender Todesfall bedingt die Behandlung nach den Vorschriften des Hauptstückes V.

Beim geringsten Verdachte über die Existenz von Pest oder gelbem Fieber dagegen muss der Erkrankte sogleich von den übrigen Personen abgesondert und mit seinen Effecten unter Aufsicht eines eigenen Wächters gestellt werden.

So lange nicht jeder Verdacht gehoben ist, darf weder der Kranke selbst noch das Schiff, mit welchem er angekommen ist, noch dürfen die Personen und Sachen, mit welchen er während der Reise und in der Contumaz in Verkehr und Berührung gestanden, zur pratica zugelassen werden. Wenn vollends sichere Merkmale der Pest oder des gelben Fiebers erscheinen, treten die besonderen Vorschriften des Hauptstückes V ein.

§. 62.

Die Wohnungen in den Lazarethen müssen den ausgeschifften Contumazisten unentgeltlich und in ganz reinem Zustande zugewiesen, bei deren Austritt aus denselben aber auf ihre Kosten wieder vollkommen gesäubert werden.

ROZDZIAŁ E.

Postępowanie kwarantanne z towarami i efektami.

CZĘŚĆ I.

Kwarantanne postępowanie około czyszczenia towarów i efektów przy patente brutta di peste.

A. OGÓLNA KLASYFIKACYA TOWARÓW I EFEKTÓW.

§. 63.

Wszystkie towary i efekta (ruchomości), są pod względem usposobienia do rozkrzewiania zarodu powietrza morowego, albo podejrzane albo niepodejrzane.

§. 64.

Podejrzane są te przedmioty lub wyrabiane z nich fabrykaty, których zaraźliwy zaród dla ich chropowatości lub dziurkowatości, łatwiej czepiać się i stale w nich tkwić może, tak dalece, iż takowy — wedle dotychczasowego doświadczenia — sposobem mechanicznym nie może być usuniętym, a przeto, by oczyścić z niego przedmioty te, na drodze chemicznej rozłożonym być musi.

Niepodejrzane są te przedmioty i wyrabiane z nich fabrykaty, w których zaraźliwy zaród powietrza dla ich po największej części gładkiej powierzchni, albo dla zbitej, tudzież proszkowatej natury, albo wcale nie, albo tylko tak lekko tkwić może, iż takowy wedle dotychczasowego doświadczenia, na drodze mechanicznej łatwo się daje odłączyć i rozdzielić.

§. 65.

Pod względem na różny stopień niebezpieczeństwa zarazy, wynikającej obok naturalnego stanu przedmiotów (§. 64), z użycia albo traktowania takowych, może wedle dotychczasowego doświadczenia dalszy ich podział obejmować towary i efekta nader podejrzane, podejrzane i mniej podejrzane.

§. 66.

Towary i efekta dzielą się przeto na cztery główne grupy, jakoto: na podejrzane w najwyższym stopniu, na podejrzane, na mniej podejrzane i na niepodejrzane.

B. WYLICZENIE TOWARÓW I EFEKTÓW. NALEŻĄCYCH DO KAŻDEJ Z RZECZONYCH CZTERECH GRUP GŁÓWNYCH.

§. 67.

W najwyższym stopniu są podejrzanemi:

1. Wszelkie gatunki szmat czyli gałganów z jakichbądź materyj.
2. Wszelkie używane suknie i jad wciągające efekta, które nie należą do osób równocześnie z niemi do kontymacyi przybyłych, i których przeto pochodzedzenie nie jest dokładnie wiadome.
3. Wszelkie suknie i efekta do użycia służące, pochodzące, jak powszechnie wiadomo, od osób, zmarłych w krajach oryentu, lubo nie w skutek powietrza morowego.
4. Suknie i inne przedmioty użycia, należące do osób, które chorobą powietrza morowego złożone zostały, lub na tę zarazę zmarły.

Abschnitt E.

Contumazverfahren mit Waaren und Effecten.

Abtheilung I.

Contumazmässiges Reinigungsverfahren mit Waaren und Effecten bei der patente brutta di peste.

A. Allgemeine Classification der Waaren und Effecten.

§. 63.

Alle Waaren und Effecten sind in Bezug auf die Fähigkeit, den Ansteckungsstoff der Pest zu verbreiten, entweder verdächtig oder verdachtlos.

§. 64.

Verdächtig sind jene Stoffe und jene aus solchen Stoffen verfertigten Fabricate, an welchen der Ansteckungsstoff wegen ihrer grösstentheils rauhen oder porösen Beschaffenheit sich so leicht anhängen und so fest haften bleiben kann, dass er — nach der bisherigen Erfahrung — durch mechanische Mittel nicht weggebracht werden kann, daher um jene Stoffe davon zu reinigen, durch Anwendung chemischer Mittel zersetzt werden muss.

Verdachtlos sind jene Stoffe und jene aus solchen Stoffen verfertigten Fabricate, an welchen der Ansteckungsstoff wegen ihrer grösstentheils glatten Fläche, oder compacten, auch pulverigen Beschaffenheit entweder gar nicht, oder nur so leicht haften bleiben kann, dass er nach der bisherigen Erfahrung durch Anwendung bloss mechanischer Mittel sich leicht ablösen oder vermischen lässt.

§. 65.

Mit Rücksicht auf die Verschiedenheit des Grades der Ansteckungsgefahr, welche neben der natürlichen Beschaffenheit der verdächtigen Gegenstände (§. 64) aus dem Gebrauche oder der Behandlung derselben vor dem Eintritte in die Contumaz sich ergibt, kann nach den bisherigen Erfahrungen die weitere Untertheilung derselben in höchstverdächtige, verdächtige und minder verdächtige getroffen werden.

§. 66.

Die Waaren und Effecten theilen sich daher in vier Hauptgruppen, nämlich: in höchstverdächtige, verdächtige, minderverdächtige und verdachtlose.

B. Aufzählung der Waaren und Effecten, welche zu jeder der vier Hauptgruppen gehören.

§. 67.

Höchst verdächtig sind:

1. Alle Gattungen von Hadern aus was immer für Stoffen.
2. Alle gebrauchten Kleider und andere giftfangenden Gebrauchseffecten, welche nicht den gleichzeitig mit ihnen in der Contumaz angekommenen Personen gehören, und deren Ursprung also nicht genau bekannt ist.
3. Alle Kleider und Gebrauchseffecten, welche notorisch von Personen herrühren, die in Ländern des Orientes — wenn auch nicht an der Pest — gestorben sind.
4. Die Kleider und anderen Gebrauchseffecten von Personen, welche an der Pest erkrankt oder gestorben sind.

§. 68.

Podejrzanemi są:

5. Surowe konopie, len, kłaki.
6. Przędze z konopi, lnu, kłaków.
7. Manufaktury i suknie z konopi, lnu, kłaków.
8. Obrazy na płótnie malowane.
9. Surowa bawełna i wełna, sierść wielbłądzia, włos kozi, bobrowy, zajęczy, włosień koński i inny, szczeć świńska.
10. Przędze z bawełny i wełny, z sierści wielbłądziej, z włosa koziego, bobrowego, zajęczego, z włosienia końskiego i z innych włosów, z szczeci świńskiej.
11. Manufaktury i suknie z bawełny i wełny, z sierści wielbłądziej, włosów kozich, bobrowych, zajęczych, z włosienia końskiego, lub z innych włosów, z szczeci świńskiej.
12. Orzeszki jedwabnicze i odpadki jedwabne.
13. Surowy jedwab.
14. Przędza z jedwabiu.
15. Manufaktury jedwabne z materyami, warsztacikowym sposobem wrabianemi lub niewrabianemi.
16. Wszelkie gatunki puchu pospolitego, puchu islandzkiego.
17. Pióra i kitki (pioropusze).
18. Fabrykaty z puchu pospolitego i islandzkiego itp.
19. Wszelkie gatunki papieru w belach i pakach.
20. Wyroby tekturowe z papieru.
21. Książki.
22. Obicia czyli tapety.
23. Rysunki, miedzioryty, pojedyncze papiery itp.
24. Pieniądze papierowe, losy loteryjne, obligacye lub inne papiery wartości itp.
25. Wszelkie nie zdarte ze skóry lub nie oskubane nieżywe bydło rzeźne, dziczyzna i ptastwo.
26. Wszelkie lubo już ze skóry obdarte albo oskubane bydło rzeźne, dziczyzna i ptastwo jeżeli jeszcze ciepłe.
27. Rogi i racice (kopyta) zwierzęce, zupełnie z włosów nieogołocone.
28. Mocno obrośnięte rogi i racice zwierzęce, tudzież odkrawki skórzane i inne odpadki zwierzęce.
29. Wszelkie surowe albo garbowane, świeże albo suszone skóry zwierzęce i skórki; wszelkie gatunki skór.
30. Pargamin.
31. Wszelkie wyroby rymarskie, siodlarskie, szewskie, rękawicznicze i kuśnierskie.
32. Wszelkie gatunki strón baranich.
33. Wszelkie w kontumacyi sporządzone, jeszcze ciepłe pieczywa suche i potrawy.
34. Ciała zmarłych w ogólności, tudzież ciała zmarłych w szczególności nabalsamowane, jeżeli niedowiedziono najwierzytelniejszemi świadectwami, że takowe nie są ciałami na powietrze zmarłych.
35. Mumje.

§. 68.

Verdächtige Stoffe sind:

5. *Roher Hanf, Flachs, Werg.*
6. *Gespinnste aus Hanf, Flachs, Werg.*
7. *Manufacturen und Kleidungsstücke aus Hanf, Flachs, Werg.*
8. *Auf Leinwand gemalte Bilder.*
9. *Rohe Baum- und Schafwolle, Kamehl-, Ziegen-, Castor-, Hasen-, Pferde- und und andere Haare, Schweinborsten.*
10. *Gespinnste aus Baum- und Schafwolle, Kamehl-, Ziegen-, Castor-, Hasen-, Pferde- anderen Haaren, Schweinborsten.*
11. *Manufacturen und Kleidungsstücke aus Baum- und Schafwolle, Kamehl-, Ziegen-, Castor-, Hasen-, Pferde- und anderen Haaren, Schweinborsten.*
12. *Die Cocons der Seidenwürmer und die Seidenabfälle.*
13. *Rohe Seide.*
14. *Gespinnste aus Seide.*
15. *Manufacturen aus Seide mit oder ohne eingewirkten Stoffen.*
16. *Alle Gattungen von Flaumen, Eiderdunen.*
17. *Federn und Federbüsche.*
18. *Fabrikate aus Flaumen, Eiderdunen u. dgl.*
19. *Alle Sorten von Papier in Ballen und Päcken.*
20. *Die aus Papier verfertigten Papparbeiten.*
21. *Bücher.*
22. *Tapeten.*
23. *Zeichnungen, Kupferstiche, einzelne Papiere u. dgl.*
24. *Papiergeld, Lotterielose, Obligationen oder andere Werthpapiere u. s. w.*
25. *Alles unabgehäutete oder ungerupfte todte Schlachtvieh, Wild und Geflügel.*
26. *Alles wenn gleich abgehäutete oder gerupfte Schlachtvieh, Wild und Geflügel, so lange es noch warm ist.*
27. *Hörner und Klauen von Thieren, wenn sie nicht ganz von Haaren entblösst sind.*
28. *Stark behaarte Hörner und Klauen von Thieren, dann die Hautabschnitzel und andere Thierabfälle.*
29. *Alle rohen oder gegerbten, frischen oder getrockneten Thierhäute und Felle, alle Ledersorten.*
30. *Pergament.*
31. *Alle Riemer-, Sattler-, Schuster-, Handschuhmacher- und Kürschner-Arbeiten.*
32. *Alle Sorten von Darmsaiten.*
33. *Alle in der Contumaz bereiteten noch warmen trockenen Gebäcke und Speisen.*
34. *Leichname überhaupt, sowie insbesondere einbalsamirte Leichname, bei denen durch höchst glaubwürdige Zeugnisse erwiesen ist, dass sie nicht Leichname von an der Pest Gestorbenen sind.*
35. *Mumien.*

36. Zwierzęta wypychane i nabalsamowane.
37. Ambalaże podejrzane, jakoto: wory, rury, obwicia papierowe itd. jeźli są wypróżnione.
38. Ambalaże podejrzane, jakoto: wory, rury, obwicia papierowe itd. jeżeli jeszcze są napełnione.
39. Ambalaże podejrzane, jakoto: wory, rury, obwicia papierowe itp. jeżeli zamknięte są w beczkach dwoistych, czyli futrowanych.
40. Wory na zboże lub pieniądze, jeżeli są zamknięte w innych naczyniach drewnianych albo metalowych.

NB. Ztąd wyjęte są wszelkie ambalaże, policzone w §. 69m między przedmioty mniej podejrzane.

41. Przedmioty, gdzie zmieszane, spojone, zlepione, zeszyte lub w inny sposób połączone są artykuły podejrzane z niepodejrzanemi, jeżeli odłączenie ich uskutecznić się nie daje bez znacznej straty czasu lub kosztów, albo jeżeliby to wprawdzie nastąpić mogło, lecz nie inaczej jak tylko ze zniszczeniem lub uszkodzeniem przedmiotu, albo z nieuchronnem pomieszaniem artykułów pojedynczych, jakoto:
   a) perły i korale na sznury nawleczone;
   b) butelki i inne przedmioty niepodejrzane z etykietami papierowemi;
   c) liście senesowe, saflor, korzeń marzanny w belach albo w beczkach i skrzyniach;
   d) liście tytuniu w belach;
   e) piana morska w skrzyniach, wraz z bawełną zapakowana.
42. Wszelkie przedmioty, w tym §fie niezamieszczone osobno między podejrzanemi, albo zbliżające się wedle podobieństwa swego do artykułów oznaczonych wyraźnie za podejrzane, lub należące do ogólnego przepisu w §fie 64. wedle składu swego włosianego, kudłastego, wełnianego, pilśnianego, włochatego lub pierzastego.

§. 69.

Mniej podejrzanemi są:

43. Wszystkie te przedmioty, lubo należące do jednej z kategoryj §. 68, o których się domniemywać daje, iż już przed przybyciem swem zwyczajnie były używane albo często dotykane przez właścicieli lub przez przywożących je, równocześnie z niemi do kontumacyi przybyłych, pod tym warunkiem, iż się osoby podczas peryodu kwarantanny utrzymały przy niepodejrzanym stanie zdrowia, przeto
   a) wszelkie do służby okrętu potrzebne i do tego należące przedmioty użycia, jakoto: sprzęt żaglowy, liny, wory próżne lub też zapasem (prowizyą) napełnione; tudzież w miarę potrzeby płótno żaglowe, szpagat, skóry wyprawne, kawałki skór, skórek itd.; zaopatrzenie kajutów w poduszki, kobierce, obrazy, bieliznę stołową itd.;
   b) maty słomiane, przedziane nicią lub szpagatem i do futrowania dolnej przestrzeni okrętu służące;

36. *Ausgestopfte und einbalsamirte Thiere.*

37. *Verdächtige Emballagen, als: Säcke, Schläuche, Papierumschläge u. s. w., wenn sie schon entleert sind.*

38. *Verdächtige Emballagen, als: Säcke, Schläuche, Papierumschläge u. s. f., wenn sie noch voll sind.*

39. *Verdächtige Emballagen, als: Säcke, Schläuche, Papierumschläge u. dgl., wenn sie in Ueberfässern eingeschlossen sind.*

40. *Getreide- oder Geldsäcke, wenn sie in anderen hölzernen oder metallenen Gefässen eingeschlossen sind.*

NB. *Hievon sind alle jene Emballagen ausgenommen, welche §. 69 unter die minder verdächtigen Stoffe gezählt sind.*

41. *Gegenstände, bei welchen verdächtige und verdachtlose Stoffe vermischt, zusammengefügt, geklebt, geheftet oder sonst verbunden sind, in soferne eine Trennung derselben nicht stattfinden kann, weil dieselbe entweder zu zeitraubend oder kostspielig, oder nur durch Zerstörung oder Beschädigung des Gegenstandes, oder durch unvermeidliche Verwirrung der einzelnen Artikel möglich wäre, als z. B.*
   a) *Perlen und Corallen auf Schnüre gereiht;*
   b) *Bouteillen oder andere verdachtlose Gegenstände mit Papier-Etiketten:*
   c) *Sennesblätter, Saflor, Krappwurz in Ballen oder Fässern und Kisten:*
   d) *Blättertabak in Ballen;*
   e) *Meerschaum in Kisten, wenn er mit Baumwolle verpackt ist.*

42. *Alle in diesem Paragraphe unter den verdächtigen nicht besonders aufgeführten Gegenstände, welche entweder vermöge ihrer Aehnlichkeit den ausdrücklich als verdächtig bezeichneten Stoffen sich nähern, oder wegen ihrer haarigen, zottigen, wolligen, filzigen, faserigen oder federigen Beschaffenheit der allgemeinen Andeutung des §. 64 entsprechen.*

§. 69.

Minder verdächtige Stoffe sind:

43. *Alle jene, wenn auch in eine der Kategorien des §. 68 fallenden Gegenstände, von welchen vorauszusetzen ist, dass sie von den gleichzeitig mit ihnen in der Contumaz angekommenen Eigenthümern oder Ueberbringern schon vor der Ankunft gewöhnlich gebraucht oder häufig berührt worden sind, vorausgesetzt, dass die Personen selbst während der Contumazperiode sich bei unverdächtigem Gesundheitszustande erhalten, daher*
   a) *alle zum Dienste des Schiffes erforderlichen und diesem angehörigen Gebrauchsgegenstände, als: Segelzeug, Taue, leere oder mit Provisionen angefüllte Säcke, der nöthige Bedarf an Segeltuch, Spagat, Leder, Stücke von Häuten, Fellen etc., die Einrichtung der Cajüten an Kissen, Teppichen, Bildern, Tischwäsche etc.;*
   b) *die zur Ausfütterung des unteren Schiffsraumes dienenden, mit Zwirn oder Spagat durchschossenen Strohmatten;*

c) efekta cielesne, do własnego użycia kontumacystów służące; dalej wozy, łóżka, książki i inne przedmioty;

d) nowe towary rękodzielne lub inne nieużywane przedmioty jad wciągające, jeżeli służyć mają do użycia osobistego lub do użycia familii przywożącego je, nie wielkiej objętości i nie zapakowane w oddzielnych kolli, lecz do własnych cielesnych efektów przymieszczone:

e) nie zamknięte w skrzyniach lub w innych schowkach próbki zboża lub innych artykułów *(scandagli)*, tudzież wszelkie we workach lub innych obwiciach, zapakowane i opieczętowane rimesy pieniężne *(gruppi)*.

44. Wory już w miejscu ładowania napełnione suszonemi jagodami winnemi.
45. Włosem okryte lub nieokryte rury ze skór zwierzęcych lub wańtuchy, które olejem albo były lub są napełnione.
46. Wszelkie rury gatunku właśnie wspomnionego, zewnątrz nieokryte włosem lub sierścią, napełnione miodem praśnym, mazią, płynami spirytusowemi lub kwaśnemi, albo łojem.

§. 70.

Niepodejrzanemi są:

Sole, chemiczne preparaty, mianowicie:

47. Sól w ziarnie.
48. Sproszkowana potaż i soda.
49. Saletra i inne drobno ukrystalizowane sole.
50. Proch do strzelania.
51. Soda, natrum, sól w kawałach tudzież balast (ziemia, piasek lub kamienie), dalej:
52. Piana morska.
53. Wszelkie sprzęty z ziemi i kamienia wyrobione.
54. Szkło, towary szklane i skorupy takie.
55. Wyroby garncarskie i naczynia wszelkiego rodzaju.
56. Wszelkie produkta z rzędu kruszczów z gładką powierzchnią.
57. Żelazo, miedź, mosiądz i inne metale nie wyrobione i w większych kawałach.
58. Opiłki i wyroby metalowe, mianowicie:
59. Wszelkie wyrobione z metalów naczynia lub inne przedmioty.
60. Stare lub łamane żelazo, miedź, mosiądz, itp. jakiejbądź formy.
61. Całe lub przerznięte rury działowe, kule, bomby.
62. Wszelkie naczynia z metalu, już nieużyteczne.
63. Wszelkie pieniądze metalowe.
64. Farby ziemne i metaliczne.
65. Suszone jagody winne.
66. Suszone figi.
67. Suszone frukta bez pestek.
68. Suszone frukta w ogólności.

c) die zum eigenen Gebrauche der Contumazisten dienenden Leibes-Effecten, Wagen, Betten, Bücher und sonstigen Gegenstände;

d) neue Manufacturwaaren oder andere ungebrauchte giftfangende Gegenstände, wenn sie zum persönlichen oder Familiengebrauche des Ueberbringers zu dienen haben, von wenig Volumen und nicht in abgesonderte Colli gepackt, sondern den eigenen Leibes-Effecten beigegeben sind;

e) die nicht in Kisten oder anderen Behältnissen eingeschlossenen Musterstücke von Getreide oder anderen Artikeln (Scandagli), dann alle in Säckchen oder anderen Umschlägen verpackten gesiegelten Geldrimessen (Gruppi).

44. Die schon im Einladungsorte gefüllten Säcke mit getrockneten Weinbeeren.

45. Die behaarten oder unbehaarten Schläuche aus Thierfellen oder Wammen, welche mit Oel angefüllt waren oder sind.

46. Alle von aussen unbehaarten Schläuche der gedachten Art, welche mit Honig, Theer, geistigen oder sauren Flüssigkeiten angefüllt, oder mit Unschlitt vollgegossen sind.

§. 70.

Verdachtlose Stoffe sind:

Salze, chemische Präparate, namentlich:

47. Körnersalz.

48. Gepulverte Pottasche und Soda.

49. Salpeter und andere klein krystallisirte Salze.

50. Schiesspulver.

51. Soda, Natrum, Salz in Stücken und Ballast (Erde, Sand oder Steine), ferner:

52. Meerschaum.

53. Alle aus Erden und Stein verfertigten Geräthschaften.

54. Glas, Glaswaaren und Glasscherben.

55. Töpferarbeiten und Geschirre aller Art.

56. Alle Produkte des Mineralreiches von glatter Oberfläche.

57. Eisen, Kupfer, Messing und alle sonstigen Metalle unverarbeitet und in grösseren Stücken.

58. Metallspäne und Metallarbeiten, namentlich:

59. Alle aus Metall verfertigten Gefässe oder andere Gegenstände.

60. Altes oder gebrochenes Eisen, Kupfer, Messing u. s. w. in was immer für einer Form.

61. Ganze oder zersägte Kanonenläufe, Kugeln, Bomben.

62. Alte unbrauchbar gewordene Metallgeschirre.

63. Alles Metallgeld.

64. Erd- und Metallfarben.

65. Getrocknete Weinbeeren.

66. Getrocknete Feigen.

67. Getrocknete Früchte ohne Kern.

68. Getrocknete Früchte überhaupt.

69. Tamaryndy.
70. Wszelkie roślinne substancye i farby.
71. Wszelkie ziarna owocowe i fruktowe w łupinach lub bez takowych (migdały, pistacye).
72. Korzenie w ogólności.
73. Drobne gatunki korzenia.
74. Szafran.
75. Cukier w ogólności.
76. Tłuczony cukier, mąka cukrowa itp.
77. Wszelkie syropy i miód praśny.
78. Halwa.
79. Opium.
80. Wszelkie balsamy.
81. Gummy, żywica, gummożywica.
82. Smoła.
83. Maź.
84. Wszelkie manufakty, wyrobione z materyałów jad wciągających, tudzież inne przedmioty, jeżeli zupełnie są mazią nasycone.
85. Omazione liny kotwiczne lub inne omazione powrozy i sznury.
86. Tytuń w liściach.
87. Cygara, mąka tytuniowa i tytuń krajany.
88. Senes w liściach.
89. Saflor.
90. Wszelkie ziarno, owoce strączkowe i nasiona, jakoto: wszelkie gatunki zbóż, bób, ciemierzycznik i siemię lniane, ryż itd.
91. Wszelkie gatunki mąki, krup, kasza, otręby itd.
92. Wszelkie potrawy z mąki, krup, kaszy i wszelkie pieczywa, skoro nie są ciepłe.
93. Wszelkie drzewo budulcowe i opałowe.
94. Drzewa farbierskie.
95. Wszelkie kory i korzenie, służące do użycia medycznego, do farbowania i garbowania.
96. Dębianki.
97. Marzanny korzeń.
98. Wszelkie z drzewa wyrobione sprzęty i części okrętowe.
99. Plecia słomiane i trzcinowe.
100. Wszelki sprzęt z słomy i trzciny wyrobiony.
101. Wszelkie wory, kosze i inne naczynia schowkowe, plecione ze słomy, sitowia lub wyrości roślinnych.
102. Powrozy ze słomy lub sitowia kręcone.
103. Wszelki popiół drzewny i roślinny.
104. Wszelki węgiel drzewny i kamienny.

69. *Tamarinden.*
70. *Alle vegetabilischen Substanzen und Farben.*
71. *Alle Obst- und Fruchtkerne mit und ohne Schalen (Mandeln, Pistazien).*
72. *Gewürze überhaupt.*
73. *Klein geformte Sorten von Gewürzen.*
74. *Safran.*
75. *Zucker überhaupt.*
76. *Gestossener Zucker, Zuckermehl etc.*
77. *Alle Syrupe und Honig.*
78. *Halva.*
79. *Opium.*
80. *Alle Balsame.*
81. *Gummi, Harz, Gummiharz.*
82. *Pech.*
83. *Theer.*
84. *Alle aus giftfangenden Stoffen verfertigte Manufacte und andere Gegenstände, wenn sie mit Theer vollkommen gesättiget sind.*
85. *Betheerte Ankertaue oder andere betheerte Stricke und Schnür.*
86. *Blättertabak.*
87. *Cigarren, Tabakmehl und geschnittener Tabak.*
88. *Sennesblätter.*
89. *Saflor.*
90. *Alle Körner, Hülsenfrüchte und Samen, als: alle Getreidesorten, Bohnen, Sesam und Leinsamen, Reis etc.*
91. *Alle Sorten von Mehl, Graupe, Grütze, Kleien etc.*
92. *Alle aus Mehl, Graupe, Grütze bereiteten Mehlspeisen und Gebäcke, sobald diese nicht mehr warm sind.*
93. *Alles Bau- und Brennholz.*
94. *Farbhölzer.*
95. *Alle Rinden und Wurzeln, welche zum medicinischen Gebrauche, zum Färben und zum Gerben dienen.*
96. *Knoppern.*
97. *Krappwurz.*
98. *Alle aus Holz verfertigten Geräthschaften und Schiffsbestandtheile.*
99. *Stroh- und Rohrgeflechte.*
100. *Alle aus Stroh und Rohr verfertigten Geräthe.*
101. *Alle aus Stroh, Binsen oder Pflanzenzweigen geflochtenen Säcke, Körbe und sonstigen Behältnisse.*
102. *Das aus Stroh oder Binsen gedrehte Bindzeug.*
103. *Alle Holz- und Pflanzenasche.*
104. *Holz- und Steinkohlen.*

Wszelkie §fem 65. nie objęte jako podejrzane, a w niniejszym §fie sub 65. aż do 100 nie wymienione.

105. Części roślinne.
106. Gatunki owocowe i frukta.
107. Rośliny ogrodowe i polne, cebule, itd.
108. Świeże kwiaty, kwiecia, trawy, zioła i liście roślinne.
109. Suszone kwiaty, kwiecia, trawy, zioła i liść roślinny.
110. W kontumacyi zabite, należycie ze skóry obdarte lub oskubane i już zupełnie ostudzone bydło rzeźne, dziczyzna i ptastwo, tudzież mięso z nich, już zupełnie ostudzone.
111. Wszelkie gatunki jaj twardych w skorupach.
112. Nieobrośnięte włosem rogi i racice (kopyta).
113. Kości, zęby i fiszbin.
114. Wszelkie skorupy ze zwierząt, kość słoniowa, szylkret, róg jeleni, nietylko w całych kawałkach, ale też krajany, raszplowany lub palony.
115. Wszelkie z kości, zębów i skorup zwierzęcych wyrabiane sprzęty i inne przedmioty.
116. Świeże mięso wędzone.
117. Mięso peklowane i nasolone.
118. Wszelkie trzewa (jelita) nasolone lub w oleju moczone.
119. Kiełbasy.
120. Wszelkie gatunki łoju.
121. Wszelkie gatunki tłuszczu (smalec).
122. Wszelkie gatunki sera.
123. Wszelkie świeże ryby i skorupiaki.
124. Wszelkie produkta z ryb i płazów skorupiastych, o ile do tych ostatnich nie znajduje zastosowania §. 68.
125. Perłowa macica.
126. Perły i korale.
127. Kawiar (ikra), tran rybi.
128. Ryby nasolone, wędzone i suszone.
129. Wszelkie suszone tylko (nie wypychane) skóry z owadów itd.
130. Wszelkie suszone chrabąszcze (koszenilla), motyle itp.
131. Surowy i bielony wosk.
132. Materye lniane i jedwabne, zupełnie pokostem woskowym napawane.
133. Gąbki kąpielne.
134. Mydła olejne i łojowe.
135. Wszelkie płyny w ogólności, jakoto: woda, napoje spirytusowe, octany, oleje itp.
136. Wszelkie substancye, w occie, w wodzie morskiej, w oleju, w cukrze, w miodzie moczone albo smażone czyli gotowane tak zwierzęce jak roślinne.
137. Wszelkie beczki, skrzynie, naczynia drewniane, gliniane, szklane lub metaliczne.

Alle nicht im §. 68 als verdächtig bezeichneten und in diesem Paragraphe sub 65 bis 100 nicht angeführten:

105. Pflanzentheile.

106. Obstgattungen und Früchte.

107. Garten- und Feldgewächse, Zwiebeln etc.

108. Frische Blumen, Blüthen, Gräser, Kräuter und Pflanzenblätter.

109. Getrocknete Blumen, Blüthen, Gräser, Kräuter und Pflanzenblätter.

110. Das in der Contumaz getödtete, gehörig abgehäutete oder gerupfte und bereits vollkommen erkaltete Schlachtvieh, Wild und Geflügel, sowie das Fleisch hievon, wenn es bereits vollkommen erkaltet ist.

111. Alle Gattungen von Eiern in festen Schalen.

112. Unbehaarte Hörner und Klauen.

113. Knochen, Zähne und Fischbein.

114. Alle Schalen von Thieren, Elfenbein, Schildpatt, Hirschorn sowohl in ganzen Stücken, als geschnitten, geraspelt oder gebrannt.

115. Alle aus Knochen, Zähnen und Schalen von Thieren verfertigten Geräthe und sonstigen Gegenstände.

116. Frisches geräuchertes Fleisch.

117. Gepöckeltes und eingesalzenes Fleisch.

118. Alle eingesalzenen oder eingepökelten Gedärme.

119. Würste.

120. Alle Unschlittgattungen.

121. Alle Fettgattungen (Schmalz).

122. Alle Käsegattungen.

123. Alle frischen Fische und Schalthiere.

124. Alle Produkte der Fische und Schalthiere, in soferne nicht bei den letzteren die Andeutung des §. 68 passt.

125. Perlmutter.

126. Perlen und Corallen.

127. Caviar (Fischroggen), Fischthran.

128. Eingesalzene, geräucherte und getrocknete Fische.

129. Alle bloss getrockneten (nicht ausgestopften) Bälge von Reptilien u. s. w.

130. Alle getrockneten Käfer (Cochenille), Schmetterlinge etc.

131. Rohes und gebleichtes Wachs.

132. Die vollständig in Wachsfirniss getränkten Leinen- oder Seidenzeuge.

133. Badschwämme.

134. Oel- und Unschlittseifen.

135. Alle Flüssigkeiten überhaupt, als: Wasser, geistige Getränke, Essigsäuren, Oele etc.

136. Alle in Essig, Seewasser, Oel, Zucker, Honig eingemachten oder eingekochten animalischen und vegetabilischen Substanzen.

137. Alle Fässer, Kisten, hölzernen, irdenen, gläsernen oder metallenen Gefässe.

138. Wszelkie w portach *di libera pratica* i z miejsc wolnego obrotu na okręt kwarantanny naładowane kolli jakiejbądź treści, zapakowane w naczyniach drewnianych lub w innych ambalażach, jadu niewciągających, jeżeli konzularnem poświadczeniem wykazanem zostało niepodejrzane ich pochodzenie, i oraz nie jest naruszoną pieczęć konzularna, którą takowe kolli opatrzone być muszą.

NB. Nadmienia się wyraźnie, iż wyliczenie wszystkich tu wymienionych materyałów. nie może być ściśle systematycznym podziałem i klasyfikacyą, a to z tego powodu, ponieważ celowi więcej odpowiadać się zdawało urządzenie w ten sposób, przez któreby organom sanitarno-urzędowym, praktyczne postępowanie istotnie ułatwionem zostało; dla tego też tu i owdzie owe pojedyncze gatunki jednego a tego samego artykułu specyalnie wymieniono, które odmiennemu postępowaniu podlegać mają.

C. OGÓLNE REGUŁY DLA PRZEPISANEGO POSTĘPOWANIA KWARANTANNEGO Z TOWARAMI I EFEKTAMI.

§. 71.

Co się tycze towarów podejrzanych, przepisowe ich czyszczenie kwarantanne uskutecznionem będzie za pomocą wietrzenia, przez pewny czas ciągle odbywanego, którego próba, co do skutku jego, w ten sposób przedsiębraną będzie, iż słudzy do czyszczenia ustanowieni, przez taki sam przeciąg czasu z temi towarami, z któremi zmieszani zostali, będą zamknięci, ponieważ — jeżeli ich stan zdrowia, pomimo ciągle trwającego kontaktu z towarami podejrzanemi, nie naruszonym zostanie — ztąd z zupełnem prawdopodobieństwem wnioskować można, iż zaraza albo wcale się towaru nie czepiła, albo też przez wietrzenie przed i podczas kwarantanny, swą moc już utraciła.

Postępowanie to, zowie się zwyczajną kwarantanny próbą, do której jednak w pewnych razach przystąpić może dalsze jeszcze czyszczenie przez mycie, rozgrzanie lub kadzenie.

§. 72.

Zwyczajna próba kwarantanny, uskutecznioną zostanie przy wszystkich podejrzanych przedmiotach, w ten sposób, iż słudzy od czyszczenia, codziennie dwa razy gołemi rękoma aż do środka towarów lub efektów ku temu odpowiednio ustawionych, sięgają, przy tej okazyi towar wzruszają, miejsca, gdzie ręka włożoną bywa, często zmieniają, aby przez to stopniowo całej treści się dotknęli; nareszcie, iż się dotykają każdej sztuki przedmiotów, poszczególnie wywieszonych, wystawionych lub rozłożonych. Gdzie do jednej partyi towarów więcej ustanowiono sług czyszczących, tam w ten sposób zmiana nastąpić ma, iż jednym, a tym samym towarem, manipulować będzie nie zawsze jedna i ta sama osoba, ażeby próba tem większą pewność sprawiła. Zresztą będą stosy towarów kilka razy w ciągu kwarantanny z jednego miejsca na drugie przenoszone, bele, skrzynie itp. na jednej stronie zamknięte, na drugiej otworzone, a tak tym samym zawsze sposobem ciągle sprawowane będą operacye czyszczenia aż do końca kwarantanny.

§. 73.

Składy (magazyny), do wietrzenia towarów przeznaczone, nie powinny żadnym sposobem zupełnie być zamknięte w ściany murowane, lub wściany z desek, lecz

138 Alle in Häfen di libera pratica und aus freier Gemeinschaft auf ein Contumazschiff verladenen Colli von was immer für einem Inhalte, wenn sie in hölzernen Gefässen oder sonst nicht giftfangenden Emballagen verpackt sind, wenn der unverdächtige Ursprung durch ein Consular-Certificat nachgewiesen und das Consular-Siegel, mit welchem solche Colli versehen seyn müssen, unverletzt ist.

NB. Es wird ausdrücklich bemerkt, dass die Aufzählung sämmtlicher hier aufgeführten Stoffe keinen Anspruch auf eine streng systematische Eintheilung und Gruppirung machen kann, aus dem Grunde, weil es zweckmässiger schien, ihre Eintheilung so zu ordnen, dass dadurch den sanitätsämtlichen Organen das praktische Verfahren wesentlich erleichtert werde, wesswegen auch hie und da einzelne Gattungen eines und desselben Artikels speciell aufgeführt werden, sobald sie einer verschiedenen Behandlung zu unterziehen sind.

C. Allgemeine Regeln für die contumazmässige Behandlung der Waaren und Effecten.

§. 71.

Bei den verdächtigen Waaren wird die contumazmässige Reinigung durch die während einer bestimmten Zeit fortgesetzte Lüftung bewirkt, die Probe über die Wirkung dieser Lüftung aber dadurch hergestellt, dass die mit den Waaren in Vermischung getretenen Reinigungsdiener durch die nämliche Zeitfrist mit abgesperrt werden, weil — wenn ihr Gesundheitsstand ungeachtet des beständigen Contactes mit den verdächtigen Waaren ungetrübt bleibt — mit jedem nur immer zu verlangenden Grade von Wahrscheinlichkeit geschlossen werden kann, dass die Waare entweder das Contagium gar nicht aufgenommen, oder durch die erfolgte Lüftung vor oder während der Quarantaine bereits verloren habe.

Dieses Verfahren heisst die gewöhnliche Contumazprobe, zu welcher jedoch in gewissen Fällen eine weitere Reinigung durch Waschen, Erhitzen oder Räuchern kommen kann.

§. 72.

Die gewöhnliche Contumazprobe wird bei allen verdächtigen Gegenständen in der Art bewirkt, dass die Reinigungsdiener in die auf gehörige Weise zugänglich gemachten Waaren und Effecten täglich zweimal mit entblösstem Arme bis in die Mitte eindringen, bei dieser Gelegenheit die Waare auflockern, die Stellen, wo der Arm eingebracht wird, häufig wechseln, damit sie nach und nach mit dem ganzen Inhalte in Berührung kommen, die einzeln aufgehängten, aufgestellten oder ausgebreiteten Gegenstände aber Stück für Stück berühren. Wo zu einer Waarenparthie mehrere Reinigungsdiener aufgestellt sind, muss so abgewechselt werden, dass die nämliche Waare nicht immer von dem nämlichen Individuum manipulirt wird, damit die Probe um so verlässlicher sei. Uebrigens sollen im Laufe der Contumaz zu mehreren Malen die Haufen überlegt, die Ballen, Kisten etc. auf der einen Seite zugemacht, auf der entgegengesetzten geöffnet, sodann aber die Reinigungs-Operationen auf die nämliche Weise bis zum Ablaufe der Contumaz fortgesetzt werden.

§. 73.

Die zur Lüftung der Waaren bestimmten Magazine sollen auf keinen Fall mit Mauer- oder Breterwänden ganz geschlossen, sondern bloss mit einer Staketen-Einfassung umgeben seyn, welche jedoch immerhin zum besseren Schutze der Waaren bis zu einer mässigen Höhe mit

tylko parkietami ogrodzone, któreto ogrodzenie dla lepszej ochrony towarów, obite być może deskami aż do pewnej wysokości umiarkowanej. Okienice lub otwory w dachu, jeżeli tego dozwala pora czasu, muszą także i w nocy być otwarte, a na wszelki sposób, zawsze w dzień.

§. 74.

Co się tycze złożenia towarów na składy, służyć ma ogólnie za prawidło, iż przewiew powietrza i przystęp sług od czyszczenia, nigdzie nie powinien być przeszkodzony; przetoż wszystkie otwory, drzwi, okna, ogrodzenia sztachetowe, otwory w dachu zupełnie pozostać muszą wolne od towarów, bele powinny albo płasko na ziemi albo jedna na drugiej tak być ustawione, ażeby strona ich otworzona, łatwo była przystępna, i ażeby ciężar beli położonej na drugą, warstw tejże nie ściskał, lecz takowe rozsuwał, co się w ten sposób łatwo uskutecznić da, gdy bele dolne wzdłuż będą ustawione. Nigdy nie wolno układać bel w składach jednę na drugą, lub ogólnie w ten sposób, ażeby otwarta strona jednej beli, pokrywała drugą.

§. 75.

Jeżeliby towary gatunku przedniego i większą wartość mające, któreby w magazynach wietrzenia szkodę ponieść mogły przez proch lub wilgoć, próbę kontumacyjną w izbie odbyć miały, natenczas zostaną okna i okienice cały dzień otwarte, a jak tylko dozwala tego pora czasu, równie jak względy na bezpieczeństwo towarów, także i w nocy, ażeby przewietrzenie jak najmniej było przeszkodzone lub przerwane.

§. 76.

Jeżeli przy nadzwyczajnym napływie towarów, potrzeba będzie pod gołem niebem wietrzeć takie towary, któreby bez osobliwego niebezpieczeństwa, na wolne powietrze wystawić się dały, wówczas kłaść można bele zawsze po trzy jedna na drugą; przytem jednakże na to baczyć należy, ażeby przedsiębrano ustawienie regularnemi rzędami; żeby każdy rząd bel z obudwóch stron był przystępny; żeby dla lepszego przewietrzenia, ustawienie miejsce miało na kształt stopni, z zostawieniem otworów między pojedynczemi belami; żeby powrozy zdejmowano równie tak, jak to dla czyszczenia w magazynie jest przepisano (§. 88. *a)*); ażeby bele zamiast na wzdłuż, przerzynano po obu końcach; ażeby rękę wkładano po obu stronach wzdłuż całego rzędu bel; a nareszcie jak tylko nastąpić może przeniesienie bel do magazynu wypróżnionego, ażeby postępowanie z takowemi natychmiast odbywano sposobem zwyczajnym regularnym.

§. 77.

Manipulacya z towarami podejrzanemi, musi codzień dwa razy przez cały czas kontumacyi bez przerwy być odbywaną, przetoż więc i w dni świąteczne. Takowa odbywa się nietylko przed, lecz też i po południu, w pewnych godzinach oznaczonych, pod kierunkiem i dozorem urzędnika lub strażnika inspekcyjnego zakładu.

§. 78.

Do przedsiębrauia czyszczenia podejrzanych towarów, za pomocą wyziewów chloru, albo za pomocą rozgrzania, musi w każdym lazarecie urządzona być własna ku temu lokalność. Tę stanowi izba murowana, a gdzie to być może, i sklepiona, z oknami

Breter verschalt seyn kann. Die Balken an Fenstern oder Dachlucken sind, soweit es die Witterung gestattet, auch zur Nachtzeit, jedenfalls aber beim Tage stets offen zu halten.

§. 74.

Was die Einlagerung der Waaren in die Magazine betrifft, so ist die allgemeine Regel zu beobachten, dass der Durchzug der Luft und der Zutritt der Reinigungsdiener nirgends gehindert seien; es müssen daher alle Oeffnungen, Thüren, Fenster, Staketenvergitterungen, Dachlucken etc. ganz von Waaren freigelassen bleiben, die Ballen entweder flach auf den Boden gelegt, oder so auf einander gestellt werden, dass die eröffnete Seite leicht zugänglich ist, und dass das Gewicht des aufgelegten Ballens die Schichten des Untenstehenden nicht zusammen, sondern auseinanderdrückt, was sich leicht bewirken lässt, wenn die unteren Ballen der Länge nach aufgestellt werden. Auf keinen Fall dürfen die Ballen in den Magazinen flach übereinander oder überhaupt so gelegt werden, dass die eröffnete Seite des einen von dem anderen bedeckt wird.

§. 75.

Wenn feine oder werthvollere Waaren, welche in den Lüftungsmagazinen durch Staub oder Feuchtigkeit Schaden leiden könnten, in einem Zimmer die Contumazprobe bestehen sollen, so müssen die Fenster und Fensterläden durch den ganzen Tag, und, wenn nur immer die Witterung und die Rücksichten für die Sicherheit der Waaren es gestatten, auch bei Nacht offen gehalten werden, damit die Lüftung so wenig als möglich gehemmt oder unterbrochen werde.

§. 76.

Tritt bei ausserordentlichem Waarenandrange die Nothwendigkeit ein, solche Waaren, welche ohne besondere Gefahr im Freien ausgesetzt werden können (z. B. rohe Baumwolle), unter offenem Himmel lüften zu müssen, so können immerhin die Ballen je zu dreien übereinander gelegt werden; es ist jedoch nothwendig, dass die Auflagerung in regelmässigen Reihen stattfinde, dass jede Reihe von Ballen auf beiden Seiten zugänglich bleibe, dass zur Beförderung der Ventilation die Aufschichtung stafelweise, mit Freilassung von Lücken zwischen den einzelnen Ballen, geschehe, dass die Stricke ebenso, wie es für die Reinigung im Magazine Regel ist (§. 88 a), abgenommen, die Ballen statt der Länge nach, an den beiden Enden aufgeschnitten werden, dass die Einbringung des Armes sowohl auf der einen, als auf der anderen Seite längs der ganzen Ballenreihe stattfinde, und dass, sobald es möglich wird, die Ballen in ein leer gewordenes Magazin zu übertragen, die Behanlung sogleich auf die gewöhnliche Weise geregelt werde.

§. 77.

Die täglich zweimalige Manipulirung der verdächtigen Waaren muss ohne Unterbrechung also auch an Festtagen durch die ganze Contumazperiode fortgesetzt werden. Sie geschieht sowohl Vor- als Nachmittags zu bestimmt festzusetzenden Stunden unter der Leitung und Ueberwachung eines Beamten, oder Inspections- Wächters der Anstalt.

§. 78.

Zur Vornahme der Reinigung verdächtiger Waaren mit Chlordämpfen, oder mittelst Erhitzung muss in jedem Lazarethe ein Locale eigens eingerichtet seyn. Dasselbe besteht in einer gemauerten, wo möglich gewölbten Kammer mit gut schliessenden Fenstern und Thüren

i drzwiami, dobrze zamykającemi się, i pieeem glinianym albo żelaznym, za pomocą którego temperatura wewnątrz izby aż do 40—50° Reaum. może być podwyższona. W niej znajdować się może kilka ruchomych, w wysokości $1^1/_2$ stopy nad ziemią ustawionych krat drewnianych, do położenia nań przedmiotów, czyścić się mających, za pomocą naczyń podstawionych z chlorkiem wapna, tudzież kilka nośnych krat drążkowych, na ścianach zaś wieszadła do wieszania efektów. Przy drzwiach lub przy oknie zamieszczony być musi ciepłomierz (termometer) w ten sposób, aby wnętrzny stopień ciepła mógł być poznany bez otworzenia izby.

§. 79.

W traktowaniu wszelkich niepodejrzanych towarów i efektów, służy powszechnie za regułę, iż każdy przedmiot jad wciągający, który mazią tak dalece jest napojony, iż nią wszystkie jego części przesiąkły, zaród swój zarazy traci, i za zupełnie czysty może być uważany. Tak omazione przedmioty, tem samem uwolnione zostają nietylko od zwyczajnej próby kwarantannej, ale i od wszelkiego innego postępowania, kadzenia lub rozgrzewania i mogą wprost przypuszczone być do wolnego obrotu. Zupełne także nasycenie pokostem woskowym, przy materyach jedwabnych i lnianych, zastępuje każde inne postępowanie czyszczenia, dla towarów podejrzanych przepisane.

§. 80.

Przy towarach niepodejrzanych, ogranicza się postępowanie kwarantanne w powszechności na pojedynczą rewizyę towarów, na przesypanie takowych w naczynia czyste, na oddzielenie przymieszanych odpadków podejrzanych, obwić i obwiązań, wedle okoliczności na obtarcie przedmiotów mokremi szmatami albo miotłami słomianemi, na opłukanie czystą wodą, słoną wodą lub octem, nakoniec na oblanie mazią albo na opalenie strony zewnętrznej podejrzanej.

§. 81.

Przy wszystkich operacyach czyszczenia towarów niepodejrzanych, przedsięweźmię eksponowany sługa kwarantanny, albo strażnik, bezpośrednią rewizyę, wypróżnienie, oblanie wodą, oblanie mazią ambalażów i odłączenie przymieszań podejrzanych, przy których tak na lądzie jak na okrętach płasko-dennych, obecnym być musi strażnik sanitarny z wolnego spólnictwa, którego obowiązkiem czyszczenie kontrolować, przeto towar przed wydaniem na nowo obejrzeć, i podejrzane przymieszanie, jeżeliby go nie spostrzegł sługa od czyszczenia lub strażnik, przez tegoż uchylić kazać, albo i osobiście usunąć z należytą ostrożnością i za pomocą obcęgów. Oprócz tego mają w regularnym trybie być utrzymywane i kontrolowane przez nieustanne dozorowanie ze strony urzędników i strażników inspekcyjnych, wszelkie operacye czyszczenia, zachodzące na lądzie i na okrętach płasko-dennych, lub innych do przeładowania używanych statkach.

§. 82.

Jakie tylko, w przesypaniu towarów niepodejrzanych, znajdują się odpadki jad wciągające, lub inne przedmioty podejrzane, te strażnicy bez dotknięcia się zebrać winni w naczynia drewniane, i po ukończonej operacyi albo zniszczyć (co jest zupełnie bez wartości), albo podobnie jak przy ambalażach i obwiązaniach jad wciągających (§. 88, *o)*), poddać takowe kwarantannie towarów podejrzanych.

und mit einem irdenen oder eisernen Ofen, womit die Temperatur im Inneren der Kammer bis auf 40—50° Reaumur *gesteigert werden kann. In derselben müssen sich mehrere bewegliche 1½ Fuss über dem Boden erhöhte hölzerne Rostgestelle zur Auflegung von Gegenständen, welche durch untergestellte Gefässe mit Chlorkalk gereiniget werden sollen, dann mehrere tragbare Stangengitter, an den Wänden aber Kleiderrechen zum Aufhängen der Effecten befinden. An der Thüre oder an einem Fenster muss ein Thermometer dergestalt angebracht seyn, dass man den inneren Wärmegrad der Kammer ohne deren Eröffnung erkennen kann.*

§. 79.

Bei der Behandlung aller verdächtigen Waaren und Effecten gilt übrigens die allgemeine Regel, dass jeder giftfangende Gegenstand, welcher mit Theer so getränkt wird, dass alle seine Theile davon durchdrungen sind, seine Ansteckungsfähigkeit verliert und als vollkommen gereiniget betrachtet werden kann. Die so betheerten Gegenstände sind dadurch der gewöhnlichen Contumazprobe, wie auch jedes anderen Räucherungs- oder Erhitzungsverfahrens enthoben und können unmittelbar zur freien Gemeinschaft ausgefolgt werden. Auch die vollständige Sättigung mit Wachsfirniss bei Seiden- und Leinenzeugen ersetzt jedes andere für verdächtige Waaren vorgeschriebene Reinigungsverfahren.

§. 80.

Bei den verdachtlosen Waaren beschränkt sich das contumazmässige Verfahren in der Regel auf die einfache Untersuchung der Waaren, die Ueberschüttung in reine Gefässe, die Absonderung der allenfalls beigemengten verdächtigen Abfälle der Hüllen und Bindzeuge, nach Umständen auf das Abwischen der Gegenstände mit feuchten Lappen oder Strohbesen, auf das Abspülen mit reinem Wasser, mit Salzwasser oder Essig, endlich auf das Betheeren oder Absengen der verdächtigen Aussenseite.

§. 81.

Bei allen Reinigungs-Operationen mit verdachtlosen Waaren wird die unmittelbare Untersuchung, Ausleerung, Uebergiessung mit Wasser, Betheerung der Emballagen und Absonderung der verdächtigen Beimengung vom exponirten Contumazdiener oder Wächter vorgenommen, während bei jeder solchen Operation sowohl am Lande, als auf Plattschiffen ein Sanitätswächter von freier Gemeinschaft gegenwärtig seyn muss, dessen Obliegenheit es ist, die Reinigung zu überwachen, somit die Waare vor ihrer Ausfolgung aufs neue zu besichtigen und die allenfalls vom Contumazdiener oder Wächter übersehene verdächtige Beimengung von diesen beseitigen zu lassen, oder mit den gehörigen Vorsichten, und mittelst einer Zange selbst zu beseitigen. Ausserdem sind alle am Lande und auf den Plattschiffen oder anderen zur Ueberladung benützten Fahrzeugen stattfindenden Reinigungs-Operationen durch unausgesetzte Aufsicht der Beamten und Inspectionswächter in geregeltem Gange zu erhalten und zu controliren.

§. 82.

Was bei der Ueberschüttung der verdachtlosen Waaren, an giftfangenden Abfällen oder anderen verdächtigen Gegenständen sich vorfindet, ist von den Wächtern ohne Berührung in hölzernen Gefässen zu sammeln, und nach beendigter Operation entweder (nämlich bei gänzlicher Werthlosigkeit) zu vertilgen, oder gleich den giftfangenden Emballagen und Bindzeugen (§. 88 o) der Contumaz der verdächtigen Waaren zu unterziehen.

§. 83.

Towary niepodejrzane, atoliż zanieczyszczone odpadkami, osmykami czyli płateczkami, włóknami itp. jad wciągającemi tak dalece, iż niepodobieństwem jest odłączyć zupełnie te ostatnie bez naruszenia wartości towaru albo bez wielkiej stosunkowo straty czasu, uważane być winny za podejrzane, przy których miejsce ma postępowanie (§. 88, *n)*).

§. 84.

Towary niepodejrzane, choćby równie jak towary podejrzane aż do końca kwarantanny pozostały na okręcie lub w składzie lazaretowym, muszą na wszelki sposób, nim przypuszczone zostaną do *pratica*, poddane być odpowiedniemu postępowaniu rewizyjnemu. Jeżeli więc właściciel towaru takowego nie zgłosi się pierwej po ich odebranie, musi w ostatnich dniach kwarantanny, z urzędu być zarządzone wypróżnienie lub inne postępowanie z towarem w sposób, (wedle §. 90) odpowiedni naturze jego, co przedsięwziętem być ma pod dozorem wyż przepisanym.

§. 85.

Gdy kwarantanna towarów upłypęła, a przy ustanowionych dla niej sługach od czyszczenia, nie wydarzyła się żadna choroba podejrzana, a nawet ani znaku nie ma podejrzenia, przypuszczeni będą do wolnej *pratica* towary i słudzy od czyszczenia po południu dnia ostatniego kwarantanny, a to po obejrzeniu lekarskiem osób, tudzież oraz i po przedsięwzięciu rewizyi przez dwóch strażników inspekcyjnych tak magazynu gdzie towary, równie jak pomieszkania, gdzie osoby były zamieszczone.

W razie, gdy wydarzyła się podejrzana choroba, jak długo wątpliwość nie jest uchyloną, nie będzie dozwolone wystąpienie z kwarantanny ani samemu choremu ani towarom, ani zresztą sługom od czyszczenia.

Jeżeli pokazały się pewne znaki zarazy, zastosowane zostaną osobne przepisy według oddziału V.

D. PRZEPIS UDETALIOWANY DLA KWARANTANNEGO POSTĘPOWANIA Z KAŻDYM GATUNKIEM TOWARÓW I EFEKTÓW.

§. 86.

Kwarantanne postępowanie z onemi czterema w §fie 66 ustawionemi kategoryami towarów i efektów, różni się co do istoty w sposób następujący:

a) towary w najwyższym stopniu podejrzane, muszą, oprócz zwyczajnej próby kwarantannej (co do rodzaju i trwania jej, równej wszystkim innym towarom podejrzanym), nadto jeszcze poddane być innemu chemicznemu postępowaniu desinfekcyjnemu (oczyszczeniu z zarodu zaraźliwego), a i pomimo to nie nastąpi wydanie ich przed upływem kwarantanny.

b) towary podejrzane, poddane zostaną jednemu tylko postępowaniu desinfekcyjnemu, a to albo zwyczajnej próbie kwarantannej w przeciągu terminu, dla towarów przeznaczonego, albo innej jakiej operacyi oczyszczającej na drodze chemicznej, w którym to ostatnim razie, towary takowe za wypełnieniem warunków, w §. 88. szczególniej wyrażonych, wydane być mogą nawet i przed upływem kwarantanny:

c) mniej podejrzane towary, będą wprawdzie podobnie jak podejrzane także jednemu tylko chemicznemu postępowaniu czyszczącemu poddane, atoliż jeżeli takowe zasa-

§. 83.

Verdachtlose Waaren, welche mit giftfangenden Abfällen, Flocken, Fasern etc. so verunreiniget sind, dass eine vollkommene Absonderung der letzteren nur auf eine den Werth der Waare beeinträchtigende Weise oder mit unverhältnissmässig grossem Zeitaufwande möglich wäre, sind als verdächtig anzusehen und zu behandeln (§. 88 n).

§. 84.

Die verdachtlosen Waaren sind, wenn sie auch gleich den verdächtigen bis zum Ablaufe der Contumazperiode auf dem Schiffe oder in dem Lazarethmagazine zurückgelassen werden, dennoch vor der pratica *auf jeden Fall dem ihnen angemessenen Untersuchungsverfahren zu unterziehen. Wenn daher der Eigenthümer einer solchen Waare sich nicht früher zum Bezuge derselben meldet, muss in den letzten Tagen der Contumaz die Ausleerung oder sonstige Behandlung der Waare auf die (nach §. 90) ihrer Beschaffenheit entsprechende Weise von Amtswegen angeordnet, und unter der oben vorgeschriebenen Beaufsichtigung vorgenommen werden.*

§. 85.

Wenn die Contumaz der Waaren abgelaufen ist, ohne dass bei den dazu bestellten Reinigungsdienern ein verdächtiger Krankheitsfall oder auch nur ein Anzeichen zum Verdachte sich ergeben hat, werden die Waaren sammt den Reinigungsdienern am Nachmittage des letzten Contumaztages zur freien Gemeinschaft zugelassen, nachdem früher eine ärztliche Besichtigung der Personen und die Untersuchung des Magazines, worin die Waaren, sowie der Wohnung, wo die Personen untergebracht waren, durch zwei Inspectionswächter vorgenommen worden ist.

Bei einem sich ergebenden verdächtigen Erkrankungsfalle ist, so lange nicht jeder Zweifel gehoben, weder dem Kranken selbst, noch den Waaren und den übrigen Reinigungsdienern der Austritt aus der Contumaz zu gestatten.

Wenn sichere Merkmale der Ansteckung sich zeigen, treten die besonderen Vorschriften nach Hauptstück V ein.

D. Detaillirte Vorschrift für die contumazmässige Behandlung jeder Gattung von Waaren und Effecten.

§. 86.

Die contumazmässige Behandlung der im §. 66 aufgestellten vier Kategorien von Waaren und Effecten unterscheidet sich im Wesentlichen darin, dass

a) *die höchst verdächtigen nebst der gewöhnlichen Contumazprobe (nach Art und Dauer gleich allen übrigen verdächtigen Waaren) noch ausserdem einem anderen chemischen Desinfections-Verfahren unterworfen werden müssen, ohne durch die Anwendung dieses zweiten Desinfections-Verfahrens der Begünstigung theilhaftig zu werden, vor Ablauf der Contumaz ausgefolgt werden zu können;*

b) *die verdächtigen nur Einem chemischen Desinfections-Verfahren und zwar entweder der gewöhnlichen Contumazprobe während der für die Waaren festgesetzten Zeit, oder irgend einer anderen auf chemischem Wege wirkenden Reinigungs-Operation unterzogen werden, und dass sie im letzten Falle bei Erfüllung der im §. 88 speciell angeführten Bedingungen auch noch vor Ablauf der Contumaz ausgefolgt werden können;*

c) *die minder verdächtigen, zwar ganz nach Art der verdächtigen ebenfalls nur Einem chemisch wirkenden Reinigungsverfahren unterzogen werden, die Anwendung dieses*

dza się na zwyczajnej próbie kwarantannej, odbywać się będzie sposobem mniej doskonałym, t. j. przez krótszy czas i nie w lazarecie, lecz przy osobach samych albo na okręcie; nakoniec

d) towary niepodejrzane, mogą bez wszelkiej próby kwarantannej i bez chemicznego postępowania desinfekcyjnego, po oddaleniu podejrzanych przymieszań za pomocą środków mechanicznych, każdego czasu z kwarantanny być wypuszczone.

Postępowanie z towarami i efektami w najwyższym stopniu podejrzanemi.

§. 87.

a) Wszelkie gatunki szmat czyli gałganów (N. 1), muszą być z ambalażów wyjęte, poczęści wywieszone, poczęści lekko w warstwy ułożone i przez 10 godzin w przeznaczonym na to pokoju (§. 78) wystawione na wyziewy z wapna chlorowego miałko utłuczonego, wodą nakrapianego, poczem w magazynie wietrzenia odbyć winny próbę kwarantanną, w ogólności dla towarów przepisaną, gdzie kupami wysokości stóp 3—4, będą porozkładane, codziennie przerzucane i gołemi rękoma przemieszane. Wypróżnienie i wywieszenie gałganów, dzieje się żelaznemi hakami i cęgami w ten sposób, iż słudzy od czyszczenia, dopiero po odbytem przekadzeniu wyziewami chloru, zmieszać się będą winni z treścią bel, beczek itd.

b) Używane suknie i efekta użycia, należące do osób niejednocześnie z niemi do kwarantanny przybyłych (N. 2), lub pochodzące od osób zmarłych w krajach oryentu (N. 3), będą z ostrożnością pod *a)* przepisaną z schówków swych wyjęte, sztuka w sztukę należycie rozłożone i rozwieszone, dalej w ten sposób czyszczone, iż wszelkie efekta, przy których nie ma obawy, iżby na wyziewach chloru szkodę ponieść mogły, z ostrożnością pod *a)* rzeczoną, winny być kadzone, inne zaś w tej samej lokalności przez 20 godzin na gorącość 40 — 50° Reaum. wystawione, a potem jedne jak drugie w lokalnościach, do wietrzenia służących, kwarantannej próbie przez ciąg przepisanego dla towarów czasu, poddane, a więc ciągle rozłożone lub rozwieszone i sztuka w sztukę codziennie obracone.

c) Co się tycze postępowania z sukniami osób powietrzem dotkniętych i na powietrzę zmarłych (N. 4), zawiera rozdział, o *patente brutta aggravata di peste* traktujący, stosowne w tej mierze przepisy.

Postępowanie z towarami i efektami podejrzanemi.

§. 88.

a) Surowe konopie, len, kłaki (N. 6), surowa bawełna i wełna, sierść wielbłądzia, włos kozi, bobrowy, zajęczy, koński i inny, szczeć świńska (N. 9), orzeszki jedwabnicze i odpadki jedwabiu (N. 12), wszelkie gatunki puchu pospolitego i puchu islandzkiego (N. 16), jeżeli nadejdą w stanie niepakownym, należy kupami

Reinigungsverfahrens selbst aber, wenn es in der gewöhnlichen Contumazprobe besteht, bei ihnen auf eine weniger vollkommene Art, d. h. durch eine kürzere Zeit und nicht im Lazarethe, sondern bei den Personen selbst oder auf dem Schiffe in Anwendung kommt; dass endlich

d) *die verdachtlosen ohne alle Contumazprobe und ohne Anwendung irgend eines chemisch-wirkenden Desinfections-Verfahrens bloss nach Entfernung der verdächtigen Beimengungen durch mechanisch-wirkende Mittel zu jeder Frist aus der Contumaz entlassen werden können.*

Behandlung der höchst verdächtigen Waaren oder Effecten.

§. 87.

a) *Alle Gattungen von Hadern (Nr. 1) sind aus den Emballagen herauszunehmen, theils aufzuhängen, theils leicht aufzuschichten, und durch 10 Stunden in dem dazu bestimmten Zimmer (§. 78) der Einwirkung von Chlordämpfen aus gepulvertem mit Wasser befeuchtetem Chlorkalk auszusetzen, worauf sie die für Waaren im Allgemeinen vorgeschriebene Contumazprobe im Lüftungs-Magazine zu bestehen haben, wo sie in Haufen von 3—4 Schuh Höhe aufgeschichtet, täglich überworfen, und mit blossen Armen durchgewühlt werden müssen. Das Ausleeren und Aufhängen der Hadern ist mit eisernen Haken und Zangen derart zu bewirken, dass die Reinigungsdiener erst nach geschehener Chlor-Räucherung mit dem Inhalte der Ballen, Fässer etc. in Contact treten.*

b) *Gebrauchte Kleider und Gebrauchs-Effecten, welche nicht den gleichzeitig mit ihnen in der Contumaz angekommenen Personen gehören (Nr. 2), oder von Verstorbenen herrühren, die in Ländern des Orientes gestorben sind (Nr. 3), sind, nachdem sie mit den oben* ad a) *gegebenen Vorsichten aus den Behältnissen herausgenommen und Stück für Stück gehörig ausgebreitet und aufgehängt worden, dergestalt zu reinigen, dass alle Effecten, bei welchen nicht zu besorgen ist, dass sie durch die Chlordämpfe Schaden leiden könnten, so wie oben* ad a) *geräuchert, die übrigen dagegen in dem nämlichen Locale durch 20 Stunden einer Hitze von 40 — 50°* Reaumur *ausgesetzt, darauf aber die einen wie die anderen durch die für Waaren vorgeschriebene Zeit in einem zur Lüftung wohlgeeigneten Locale der Contumazprobe unterzogen, daher beständig ausgebreitet oder aufgehängt gehalten, und Stück für Stück täglich umgewendet werden.*

c) *Ueber das Verfahren mit Kleidern von Pestkranken, und von an der Pest Gestorbenen (Nr. 4) gilt der die* patente brutta aggravata di peste *behandelnde Abschnitt die geeigneten Vorschriften.*

Behandlung der verdächtigen Waaren und Effecten.

§. 88.

a) *Roher Hanf, Flachs, Werg (Nr. 5), rohe Baum- und Schafwolle, Kamehl-, Ziegen-, Castor-, Hasen-, Pferde- und andere Haare, Schweinborsten (Nr. 9), die Cocons der Seidenwürmer und Seidenabfälle (Nr. 12), alle Gattungen von Flaumen und Eiderdunen (Nr. 16) sind, falls sie unverpackt vorkommen, in Haufen von 3—4*

rozłożyć w wysokości stóp 3—4, jeżeli zaś zapakowane są na kształt bel, wówczas ambalaże (bez różnicy czy są pojedyncze czy podwójne) wzdłuż beli będą rozprute lub rozerznięte, ażeby nietylko powietrze atmosferyczne należycie przez nie przewiewać mogło, ale i ręka wszędzie z łatwością wsunąć się dała. Skrzynie lub beczki, z towarami rzeczonego rodzaju, muszą być otworzone i wieka albo dna zupełnie zdjęte. Powrozy, któremi są bele związane, będą rozwiązane; u bel ściśnionych, któreby rozpadły, gdyby wiązadła zupełnie z nich zdjęto, można trzy powrozy zostawić (t. j. po obu końcach i w środku beli), atoliż i te tak dalece zwolnić, a gdzie tego wymaga potrzeba, obwicia płócienne także i po stronach tak rozerznąć należy, ażeby warstwy ściśnione, mogły się należycie rozprzestrzenić, i ręka wszędzie wsunąć się dała bez trudności.

b) Przędza z konopi, lnu, kłaków (N. 6), przędza z bawełny i wełny, sierść wielbłądzia, włos kozi, bobrowy, zajęczy, koński i inny, szczeć świńska (N. 10), jedwab surowy (N. 13), przędza z jedwabiu (N. 14), traktowane będą w ten sam sposób jak wyżej pod *a)* wspomniano, wszelakoż, ażeby przy nader ściśnionem, jakto zwyczajnie się dzieje, zapakowaniu tych gatunków towaru, łatwe wsunięcie ręki nie było przeszkodzonem i przewiew powietrza nie był utrudnionym, muszą albo wiązadła należycie być rozpuszczone, albo część niejaka z towaru być wyjętą, ażeby cała treść dostatecznie mogła być rozwolnioną.

c) Manufaktury i suknie z konopi, lnu, kłaków (N. 7), na płótnie malowane obrazy (N. 8), manufaktury i suknie z bawełny i wełny, sierść wielbłądzia, włos kozi, bobrowy, zajęczy, koński i inny, szczeć świńska (N. 11), manufaktury z jedwabiu z materyami wrobionemi lub bez takowych (N. 15), fabrykaty z puchu zwyczajnego i puchu islandzkiego itp. (N. 18), pióra i kitki (N. 17), pargamin (N. 30), wszelkie gatunki strón baranich (Nr. 32), wszelkie roboty rymarskie, siodlarskie, szewskie, rękawicznicze i kuśnierskie (Nr. 31), roboty tekturowe z papieru wyrabiane (N. 20), książki (N. 21), tapety czyli obicia (N. 22), rysunki, miedzioryty, pojedyncze papiery itp. (N. 23), mumie (N. 35), zwierzęta wypychane i nabalsamowane (Nr. 36); muszą od wszelkich zewnętrznych ambalaży być uwolnione i w należycie przewiewnych pokojach tak być poukładane lub porozkładane i porozwieszane, ażeby każda pojedyncza sztuka, osobno mogła być dotkniętą i między zgięcia i warstwy materyj itd. ręka łatwym sposobem wsuniętą, przyczem jednak słudzy od czyszczenia, z taką obchodzić się muszą staranności, by nic nie pobrudzono i nie pomięto. Większe kołdry, kobierce pod nogi itd. mogą także w magazynie przewietrzania, być rozwieszone na sznurach w poprzek wypreżonych. Ordynaryjne fabrykaty, zapakowane bez wszelkiej ambalaży a tylko na kształt wiązań, np. bele z nowemi płótnianemi worami, z materyami na płaszcze dla majtków *(sergoni)* itd. niepotrzebują być wyjęte, jeżeli towar tak lekko jest związany, iż między każdą jego warstwę rękę łatwo wsunąć można, a przeto i przewietrzenie nie jest przeszkodzone.

d) Ciała zmarłych w ogólności, jakot eż szczególnie ciała nabalsamowane, u których zaświadczenia najwyższej wiarygodności udowodniają, iż nie są ciałami na powie-

Schuh Höhe aufzuschichten; wenn sie in Ballen geformt sind, so sind die Emballagen (mögen diese einfach oder doppelt seyn) in der ganzen Länge des Ballens aufzutrennen oder aufzuschneiden, damit der Luftzutritt befördert und die Einbringung des Armes möglich werde. Kisten oder Fässer mit Waaren der gedachten Art müssen eröffnet und die Deckel oder Böden ganz abgenommen werden. Die Stricke, womit die Ballen gebunden sind, werden abgelöst; gepressten Ballen, welche bei gänzlicher Abnahme des Bindzeuges auseinander fallen würden, können drei Stricke (nämlich an den beiden Enden und in der Mitte des Ballens) belassen werden; doch sind auch diese so weit zu lockern, und wo es nöthig, die Leinwand-Einhüllungen auch an den Seiten so aufzuschneiden, dass die zusammengepressten Schichten sich gehörig ausdehnen können und das Eindringen mit dem Arme überall ohne Schwierigkeit möglich wird.

b) *Gespinnste aus Hanf, Flachs, Werg (Nr. 6), Gespinnste aus Baum- und Schafwolle, Kamehl-, Ziegen-, Castor-, Hasen-, Pferde- und anderen Hauren, Schweinborsten (Nr. 10), rohe Seide (Nr. 13), Gespinnste aus Seide (Nr. 14) werden ebenso wie die oben* ad a) *erwähnten Artikel behandelt, doch ist, damit bei der gewöhnlich sehr festen Verpackung dieser Waarengattungen die leichte Einbringung des Armes nicht gehindert und der Luftzutritt nicht gehemmt werde, das Bindzeug gehörig nachzulassen, oder ein Theil der Waare herauszunehmen, damit der ganze Inhalt hinreichend aufgelockert werde.*

c) *Manufacturen und Kleidungsstücke aus Hanf, Flachs, Werg (Nr. 7), auf Leinwand gemalte Bilder (Nr. 8), Manufactur und Kleidungsstücke aus Baum- und Schafwolle, Kamehl-, Ziegen-, Castor-, Hasen-, Pferde- und anderen Haaren, Schweinborsten (Nr. 11), Manufacturen aus Seide mit oder ohne eingewirkte Stoffe (Nr. 13), Fabrikate aus Flaumen, Eiderdunen u. dgl. (Nr. 18), Federn und Federbüsche (Nr. 17), Pergament (Nr. 30), alle Sorten von Darmsaiten (Nr. 32), alle Riemer-, Sattler-, Schuster-, Handschuhmacher- und Kürschner-Arbeiten (Nr. 31), die aus Papier verfertigten Papp-Arbeiten (Nr. 20), Bücher (Nr. 21), Tapeten (Nr. 22), Zeichnungen, Kupferstiche, einzelne Papiere u. dgl. (Nr. 23), Mumien (Nr. 35), ausgestopfte und einbalsamirte Thiere (Nr. 36) müssen aller äusseren Emballagen entlediget, und in wohlgelüftete Zimmer so aufgeschichtet oder ausgebreitet und aufgehängt werden, dass jedes einzelne Stück besonders berührt, auch zwischen die Büge und Schichten der Zeuge etc. die Hand eingebracht werden kann, wobei es jedoch die Sorge der Reinigungsdiener seyn muss, jede Beschmutzung und Zerknitterung zu vermeiden. Grössere Bettdecken, Fussteppiche etc. können auch im Lüftungsmagazine selbst, auf quer gespannte Stricke gehängt werden. Ordinäre Fabricate, welche ohne alle Emballage bloss in Bündeln zusammengepackt sind, z. B. Ballen mit neuen Leinwandsäcken, mit Zeugen zu Matrosenmänteln (Sergoni) etc. brauchen nicht auseinander genommen zu werden, wenn die Waare so lose gebunden ist, dass zwischen jede Schichte der Arm leicht eingebracht werden kann, folglich auch die Lüftung nicht gehindert ist.*

d) *Leichname überhaupt, so wie insbesondere einbalsamirte Leichname, bei denen durch höchst glaubwürdige Zeugnisse erwiesen ist, dass sie nicht Leichname von an der*

trze zmarłych (N. 34), w ten sposób będą traktowane, iż wraz z trunną, w której się znajdują, zamknięte zostaną w inną jeszcze trunnę drewnianą, otworzywszy wprzód trumnę wnętrzną i napełniwszy przestrzeń pośrednią między obiema trumnami, jeżeli wnętrzna nie jest z metalu, wapnem chloru, należycie nakrapianem, a gdy tak wystawione były na wyziewy chlorku przez godzin 10, powinny jeszcze być wystawione przez dalsze godzin 10 na przewietrzenie.

e) Wszelkie surowe albo garbowane, świeże albo suszone skóry zwierzęce i skórki, tudzież wszelkie gatunki skór (N. 29), mają z ambalaży być wyjęte i rzędami albo na kształt podkowyna 3 do 4 stóp wysokości nałożone, albo w krzyż lub na kształt stopni, tak jedne na drugie położone, ażeby nietylko powietrze atmosferyczne ze wszystkich stron łatwy przystęp miało, lecz też i wsunięcie ręki między pojedyncze skóry, łatwo nastąpić mogło. Skóry wilgotne, muszą wprzód należycie być wysuszone przez rozwieszenie lub rozłożenie.

f) Mokre skóry solone, mogą na kształt wiązań kupami miernej wysokości być porozkładane, które tylko po powierzchni codziennie będą dotykane. Pomniejsze skórki zwierzęce, powinny na krzyż pojedynczemi stosami wysokości stóp 3—4 ponakładane, ażeby każda skórka poszczególnie mogła być dotkniętą.

g) Wszelkie nieobdarte ze skóry lub nieoskubane bite bydło rzeźne, dziczyzna i ptastwo (N. 25), ma być ze skóry lub z pierza ogołocone, poczem skóry, skórki lub pierze, traktowane będą podług powyższych norm *c)* i *e)*. Zwierzę zzute ze skóry lub oskubane, może być wydane pod zachowaniem warunków niżej pod *a)* wyszczególnionych. Tylko dzikie świnie, przy których zdjęcie ze skóry nie jest zwyczajnem, mają w słomę być zawinięte, i przez podpalenie słomy należycie opalone, poczem zniszczywszy wszelką jeszcze pozostałą nie zupełnie opaloną szczeć, za pomocą żelaza rozpalonego, będą takowe obficie wodą oblane i z kontumacyi wydane. Ciepłe jeszcze mięso z bydła bitego, z dziczyzny i ptastwa należycie obdartego lub oskubanego (N. 26), trzeba wprzód ostudzić, i dopiero, gdy wodą oblane zostało, wydanem będzie z kontumacyi.

h) Rogi mocno włosami obrośnięte i racice ze zwierząt, tudzież odkrawki ze skór i inne odpadki (N. 28), muszą na oddzielne kupy, do wysokości także nie nad 4 stopy być nałożone, które codziennie winny być przerzucane i gołą ręką przemieszane.

i) Rogi i racice zwierzęce, cokolwiek tylko włosami obrośnięte (N. 27), mogą w stosownem ku temu miejscu z należytą bacznością być opalone i potem wedle §. 90 *d)* wydane.

NB. Okoliczność ta, że w razach pomoru bydła, nastąpićby miało osobne oczyszczenie skór lub innych odpadków zwierzęcych (IV. oddział), nie pociąga za sobą zmiany, ani co do sposobu przepisanego tu postępowania kwarantannego, ani też co do trwania kwarantanny, lecz owszem, oba rodzaje czyszczenia, będą zupełnie, niezawiśle jeden od drugiego, wykonane.

k) Papier wszelkiego rodzaju w belach i pakach (N. 19), wyjęty będzie ze skrzyń lub innych ambalarzy, z każdej poszczególnej jego ryzy lub paki, zdejmie się

Pest Gestorbenen sind (Nr. 34), werden in der Art behandelt, dass sie über den Sarg, in welchem sie sich befinden, noch in einen anderen hölzernen Sarg eingeschlossen werden, der innere Sarg eröffnet, und der Zwischenraum zwischen beiden Särgen, in so ferne der innere nicht von Metall ist, mit Chlorkalk ausgefüllt, und dieser gehörig befeuchtet wird, sie aber der Einwirkung dieser Dämpfe durch volle 10 Stunden ausgesetzt, dann noch durch weitere 10 Stunden gelüftet werden.

e) *Alle rohen oder gegerbten, frischen oder getrockneten Thierhäute und Felle, ferner alle Ledersorten (Nr. 29) sind aus den Emballagen herauszunehmen und reihenweise oder in Hufeisenform 3—4 Schuh hoch aufzuschichten, dabei aber theils kreuz-, theils staffelweise übereinander zu legen, damit nicht nur von allen Seiten die Luft leicht Zutritt habe, sondern auch die Einbringung des Armes zwischen die einzelnen Häute möglich wird. Die feuchten Häute müssen früher durch Aufhängen oder Ausbreiten gehörig getrocknet werden.*

Nasse gesalzene Häute können bündelweise in Haufen von mässiger Höhe aufgeschichtet, und diese nur an der Oberfläche täglich berührt werden. Kleinere Thierfelle und Bälge sind kreuzweise in einzelne Stösse von 3—4 Fuss Höhe über einander zu legen, damit jedes Fell einzeln berührt werden kann.

f) *Alles unabgehäutete oder ungerupfte todte Schlachtvieh, Wild und Geflügel (Nr. 28) wird abgehäutet oder gerupft, worauf die Häute, Felle oder Federn nach den obigen Normen c) und e) zu behandeln sind. Das abgehäutete oder gerupfte Thier aber mit den sub g) angegebenen Modalitäten ausgefolgt werden kann. Bloss die Wildschweine werden, da bei dieser Thiergattung die Abhäutung nicht gebräuchlich ist, in Stroh eingewickelt, durch Anzündung des Strohes gehörig abgesengt und nachdem die etwa zurückgebliebenen nicht vollkommen abgesengten Borstenreste mit glühenden Eisen vertilgt worden, reichlich mit Wasser übergossen und aus der Contumaz erfolgt.*

g) *Das noch warme Fleisch von gehörig abgehäutetem oder gerupftem Schlachtviehe, Wild und Geflügel (Nr. 26) lässt man zuerst erkalten, und dann erst wird es mit Wasser übergossen und aus der Contumaz erfolgt.*

h) *Stark behaarte Hörner und Klauen von Thieren, dann die Haut-Abschnitzel und andere Thier-Abfälle (Nr. 28) müssen in abgesonderte Haufen ebenfalls nicht mehr als 4 Schuh hoch aufgeschichtet, täglich überworfen und mit blossem Arme durchwühlt werden.*

i) *Hörner und Klauen von Thieren, wenn sie nur wenig mit Haaren bedeckt sind (Nr. 27), können an einem dazu geeigneten Orte sorgfältig abgesengt und dann nach §. 90 d) ausgefolgt werden.*

NB. *Wenn in Fällen von Epizootien für die Reinigung von Häuten oder anderen Thier-Abfällen ein besonderes Verfahren einzutreten hat (IV. Abtheilung), so erleidet dadurch weder die hier vorgeschriebene Art der contumazmässigen Behandlung, noch die Dauer derselben eine Aenderung, sondern es müssen beide Reinigungsmodalitäten neben einander vollständig in Ausübung gebracht werden.*

k) *Alle Sorten von Papier in Ballen oder Päcken (Nr. 19) werden aus den Kisten oder anderen Emballagen herausgenommen, jedes einzelne Riess oder Paquet des Bind-*

szpagat i obwicie, a te ustawią się w ten sposób, ażeby nietylko między pojedyncze paki włożyć można rękę, lecz tu i owdzie, nawet i między pojedyncze kartki.

Pojedyncze papiery, rysunki, miedzioryty itd. (N. 23), mogą na żądanie właściciela, podobnie jak listy (rozdział 3), zaraz po przekadzeniu siarką, natychmiast być wydane do wolnego społeczeństwa.

l) Co się tycze pieniędzy papierowych, losów loteryjnych, obligacyj lub innych papierów wartości (N. 24), służyć ma za regułę ostatnie postępowanie (kadzenie siarką), przetoż więc pozostawanie ich w kwarantannie, dozwolonem być ma tylko za wyraźnem żądaniem strony, spisawszy wprzód w urzędzie dokładny rejestr papierów wartości, w ręku eksponowanego strażnika pozostawionych.

m) Wszelkie w kontumacyi sporządzone ciepłe jeszcze i suche pieczywa i potrawy (N. 33) mogą bezpośrednio być wydane do wolnego społeczeństwa, jak tylko zostaną ostudzone.

n) Przedmioty, z którémi materyały tak podejrzane jak niepodejrzane są zmieszane, spojone, zlepione, zeszyte albo w inny sposób połączone, jeżeli oddzielenie ich nastąpić nie może, z powodu, że to połączone jest z znaczną stratą albo czasu albo kosztów, lub też jeżeli to wprawdzie uskutecznić się nie daje inaczej, jak tylko przez zniweczenie albo przez uszkodzenie przedmiotu, albo przez zupełne pomieszanie artykułów pojedynczych (N. 41), będą ze skrzyń lub innych schowków wyjęte, i w ten sposób ustawione, rozłożone, warstwami lub kupami nałożone, ażeby części jad wciągające, bezprzeszkodnie mogły być dotykane i przewietrzane, przyczem wedle okoliczności nastąpić musi albo rozprucie szwów, albo wyjęcie przedmiotów z obwić papierowych itp. albo zresztą odłączenie ich części pojedynczych.

Jeżeli właściciel zezwala przedsięwziąć przy którym z artykułów zupełne oddzielenie części jad wciągających, natedy zostają tylko te w kwarantannie, a zaś wszystkie inne niepodejrzane, wydane być mogą z zachowaniem warunków w §fie 90 wskazanych. I tak np. bez wszelkiej trudności wydanym będzie cukier w głowach, skoro tylko zdejmie się z niego papier i szpagat, podobnie też sznury pereł, zaraz po wyciągnięciu nici z nich. Przy niektórych do tejże kategoryi należących, niżej specyalnie wymienionych gatunkach towarów, zachowa się postępowanie następujące:

41. *a)* Perły, korale itd. na sznury nawlekane, mogą dla większego bezpieczeństwa właściciela (jeżeli tenże nie dopuszcza wysnucia z nich nici), w powłokę krepową w ten sposób być zachowane i zapieczętowane, ażeby tylko końce nici wolnemi były do dotykania się strażnika, co dla kwarantannego czyszczenia tem więcej dostatecznem jest, ile że przez lekką powłokę krepową przewiew nie jest przeszkodzony.

41. *b)* Butelki i inne przedmioty niepodejrzane, z przylepionemi etykietami papierowemi, wydane będą po nakropieniu ich ługiem chlorkowym lub ostrym octem.

zeuges und Umschlages entlediget, dann so aufgestellt, dass nicht nur zwischen den einzelnen Päcken, sondern hie und da auch zwischen den einzelnen Blättern die Hand eingebracht werden kann.

Einzelne Papiere, Zeichnungen, Kupferstiche etc. (Nr. 23) können auf Verlangen des Eigenthümers gleich den Briefen (Abschnitt 3) mittelst des Schwefelrauchens sogleich in freie Gemeinschaft ausgefolgt werden.

l) Für Papiergeld, Lotterielose, Obligationen oder andere Werthpapiere (Nr. 24) ist als Regel das letztere Verfahren (der Schwefelräucherung) zu beobachten, daher das Verbleiben derselben in der Contumaz nur über ausdrückliches Verlangen der Partei zu gestatten, nachdem vorher von einem Beamten ein genaues Verzeichniss der in den Händen des exponirten Wächters verbleibenden Werthpapiere aufgenommen worden ist.

m) Alle in der Contumaz bereiteten noch warmen und trockenen Gebäcke und Speisen (Nr. 33) können, nachdem sie abgekühlt sind, unmittelbar zur freien Gemeinschaft übergeben werden.

n) Gegenstände, bei welchen verdächtige und verdachtlose Stoffe vermischt, zusammengefügt, geklebt, geheftet oder sonst verbunden sind, insoferne eine Trennung derselben nicht stattfinden kann, weil dieselbe entweder zu zeitraubend oder kostspielig, oder nur durch Zerstörung oder Beschädigung des Gegenstandes, oder durch unvermeidliche Verwirrung der einzelnen Artikel möglich wäre (Nr. 41), sind aus den Kisten oder anderen Behältnissen herauszunehmen und so aufzustellen, auszubreiten, aufzuschichten oder in Haufen aufzuwerfen, dass die giftfangenden Theile ungehindert berührt und gelüftet werden können, wobei nach Umständen das Auftrennen der Näthe, das Herausnehmen der Gegenstände aus ihren Umschlägen von Papier etc., die Loslösung einzelner Theile derselben Statt haben muss.

Ist der Eigenthümer zufrieden, bei irgend einem dieser Artikel die vollständige Absonderung der giftfangenden Theile vornehmen zu lassen, so bleiben nur diese in der Contumaz zurück, während alles Verdachtlose mit den im §. 90 angegebenen Vorsichten ausgefolgt werden kann. So unterliegt es z. B. keinem Anstande, Zucker in Hüten nach Abnahme des Papieres und Bindzeuges oder Perlenschnüre nach Ausziehung der Fäden sogleich zur freien Gemeinschaft zu übergeben. Bei einigen zu dieser Kategorie gehörigen, nachstehend speciell aufgeführten Waarengattungen, ist folgendes Verfahren zu beobachten:

41. a) Auf Schnüren gereihte Perlen, Corallen etc. können zur grösseren Sicherheit für den Eigenthümer (falls dieser sie nicht ausfädeln lassen will) in eine Florhülle so verwahrt und versiegelt werden, dass nur die Enden der Fäden zur Berührung des Wächters frei bleiben, was für den Zweck der contumazmässigen Reinigung um so mehr hinreicht, als durch die leichte Florhülle die Lüftung nicht gehindert wird.

41. b) Bouteillen oder andere verdachtlose Gegenstände mit aufgeklebten Papier-Etiquetten können nach Benetzung der letzteren mit Chlorlauge oder scharfem Essig ausgefolgt werden.

41. *c)* Bele z liściami senesowemi, z saflorem, marzanną, będą po trzy jedna na drugą położone, po bokach rozcięte do wsunięcia ręki, a rzędy bel zaś o tyle tylko od siebie mają być oddalone, ażeby słudzy od czyszczenia bez trudności owę manipulacyę przedsięwziąć mogli. Beczki i skrzynie z takiemi artykułami, będą, po zdjęciu z nich wiek lub den, rzędem ustawione i także gołemi rękoma przemieszane.

W ciągu kwarantanny, będą kolli takowe równie jak podejrzane, stosownie do §. 72, kilka razy obrócone, na odwrotnej stronie otworzone i przed wydaniem z kwarantanny, prętem żelaznym ku temu służącym, należycie przeszukane.

41. *d)* Tytuń w liściach, może być rzędami z odpowiedniemi przedziałami aż do 6 stóp wysokości nałożony, albowiem artykuł ten, wymaga zewnętrznej manipulacyi tak ambalażów jak przyszytych z markami kawałków płótna, przeto też ta strona beli, gdzie marka się znajduje, zawsze na zewnątrz musi być obrócona.

41. *e)* Skrzynie z pianką morską, w bawełnę opakowaną, lub z innemi podobnemi artykułami, muszą całkiem być otworzone i na kształt stopni jedna na drugą tak ustawione, ażeby słudzy od czyszczenia w każdą pojedynczą skrzynię aż do dna sięgać mogli, przetoż więc muszą niektóre sztuki być wyjęte i na wierzch wyłożone.

o) Podejrzane ambalaże, jakoto: wory, rury, obwicia papierowe itd., jeżeli już są wypróżnione (N. 37), będą wraz z wiązadłami na kupy złożone, i tak jak odpadki (zob. pod *e)*) traktowane.

p) Podejrzane ambalaże, jakoto: wory, rury, obwicia papierowe itd. jeżeli już są napakowane (N. 38), będą w magazynach czyszczenia rzędem aż do 6 stóp wysokości jeden na drugi ustawione, z otwartą między rzędami przestrzenią, ażeby nie został przeszkodzony przystęp powietrza atmosferycznego, ani też zewnętrzne dotykanie się ambalażów ze strony sług od czyszczenia.

q) Podejrzane ambalaże, jakoto: wory, rury, obwicia papierowe itd. jeżeli są zamknięte w beczkach podwójnych (N. 39), jak to zwykle się dzieje przy żywicach większej wartości, np. przy żywicy lentyszkowej (mastyks), zostaną wyjęte z swych schowków i będą traktowane w sposób wyż rzeczony.

r) Wory na zboże lub na pieniądze, jeżeli są w innych drewnianych lub metalowych naczyniach zamknięte (N. 40), zwłaszcza, że te ostatnie z reguły dopiero wtedy mogą być otworzone, aż się zgłosi właściciel do sprawdzenia pieczęci i do odebrania próbek albo pieniędzy, muszą w obecności przynoszącego i odbierającego je bez dotykania się, i tylko za pomocą cęgów lub haków, ze schowków być wyjęte i po wydaniu treści, stosownie do §. 90 oczyszczonej, natychmiast spalone, lub jeżeliby właściciel tego żądał, stosownie do *o)*, oczyszczone.

41. c) *Die Ballen mit Sennesblättern, Safflor, Krappwurz werden je zu dreien übereinander gelegt, an den Seiten durch einen Einschnitt für das Einbringen des Armes zugänglich gemacht, die Reihen der Ballen aber so wenig weit von einander entfernt gehalten, dass die Reinigungsdiener ohne Schwierigkeit jene Manipulation vornehmen können. Fässer und Kisten mit solchen Artikeln werden (nachdem Deckel oder Boden abgenommen worden sind) reihenweise aufgestellt, und ebenfalls mit blossen Armen durchgefahren.*

Im Laufe der Contumaz werden derlei Colli gleich den verdächtigen nach §. 72 zu mehreren Malen umgekehrt, und auf der entgegengesetzten Seite eröffnet, und vor der Entlassung aus der Contumaz mit dem Visitir-Eisen gehörig untersucht.

41. d) *Blättertabak in Ballen kann reihenweise mit angemessenen Zwischenräumen bis auf sechs Fuss Höhe aufgeschichtet werden, da bei diesem Artikel nur die äussere Manipulation der Emballagen und der aufgehefteten Leinwandstücke mit den Marken erforderlich ist, daher auch jene Seite des Ballens, wo die Marke sich befindet, stets auswärts gekehrt werden muss.*

41. c) *Kisten mit in Baumwolle verpacktem Meerschaum oder anderen ähnlichen Artikeln müssen vollständig eröffnet, und staffelweise so übereinander gestellt werden, dass die Reinigungsdiener in jede einzelne Kiste bis auf den Grund eindringen können, daher auch mehrere Stücke herausgenommen und oben aufgelegt werden müssen.*

o) *Verdächtige Emballagen, als: Säcke, Schläuche, Papier-Umschläge u. s. f., wenn sie schon entleert sind (Nr. 37), werden sammt dem Bindzeuge zu Haufen aufgeschichtet und nach Art der Abfälle* (vide ad e) *behandelt.*

p) *Verdächtige Emballagen, als: Säcke, Schläuche, Papier-Umschläge u. s. w., wenn sie noch voll sind (Nr. 38), werden in Lüftungsmagazine reihenweise bis auf 6 Fuss Höhe über einander gelegt, zwischen den Reihen aber freie Räume gelassen, damit der Luftzutritt und die äussere Berührung der Emballagen durch die Reinigungsdiener nicht gehindert sei.*

q) *Verdächtige Emballagen, als: Säcke, Schläuche, Papier-Umschläge u. dgl., wenn sie in Ueberfässern eingeschlossen sind (Nr. 39), wie diess bei werthvolleren Harzen, z. B. bei Mastix gewöhnlich der Fall ist, werden aus ihren Behältnissen herausgenommen und wie oben behandelt.*

r) *Getreide- oder Geldsäcke, wenn sie in anderen hölzernen oder metallenen Gefässen eingeschlossen sind (Nr. 40), sind, da die Letzteren in der Regel erst dann, wenn der Eigenthümer sich zur Verificirung der Siegel und zum Empfange der Muster oder des Geldes meldet, eröffnet werden können, in Gegenwart des Ueberbringers und des Empfängers ohne unmittelbare Berührung, sondern mit Zangen oder Haken aus den Behältnissen herauszunehmen, und nach Ausfolgung des Inhaltes mittelst der im §. 90 vorgeschriebenen Reinigung sogleich zu verbrennen, oder wenn der Eigenthümer es vorzieht, nach* o) *vorschriftmässig zu reinigen.*

s) Co się tycze wszystkich przedmiotów, nie wymienionych osobno między podejrzanemi, które albo dla podobieństwa swego zbliżają się do artykułów, wyraźnie za podejrzane uznanych, albo odpowiadają ogólnemu prawidłu §. 64, z powodu właściwego ich składu włosianego, kudłastego, wełnianego, pilśnianego, włókniastego lub pierzastego (N. 42), zarządzone będzie czyszczenie kwarantanne podług innych przedmiotów tego samego lub podobnego składu, przyczem za zasadę służyć ma, iż w razie wątpliwości, zawsze ostrzejsze postępowanie miejsce ma.

t) Co się tycze wszystkich owych towarów i efektów podejrzanych, które czyszczone być mogą chlorem lub gorącością, jeżeli już bez tego przy niektórych z nich nie ma miejsca wydanie ich podczas kwarantanny, pod warunkami, co do czyszczenia wyż rzeczonemi, może ukrócenie kwarantanny na żądanie właściciela tym sposobem być uskutecznione, iż przedmioty takowe w przeznaczonej ku temu lokalności (§. 78), zdiąwszy z nich wszelkie ambalaże i należycie je rozłożywszy lub rozwiesiwszy, albo będą wystawione przez 10 godzin na wyziewy chloru wapna chlorowego nakrapianego, a potem przez dalsze godzin 10 wietrzone, albo też rozgrzewane przez godzin 20, na gorącości o 40—50^{0} Reaum., a potem wietrzone przez dalsze jeszcze godzin 20, poczem w jednym jak w drugim razie natychmiast ich wydanie z kwarantanny nastąpić może.

Towary i efekta, w większej nadchodzące ilości, nie są w powszechności sposobne do rzeczonego właśnie z niemi postępowania, atoliż pomniejsze ich części, a mianowicie próbki towarów tych, mogą być czyszczone w sposób wyż rzeczony, i bezpośrednio na wolny obrót wypuszczone.

§. 89.

Postępowanie z towarami i efektami mniej podejrzanemi.

a) Efekta, do służby przy okręcie lub do osobistego użycia ludzi i pasażerów służące (N. 43. *a) c)*), tudzież te pakotylli z przedmiotów jad wciągających, które przypakowano do efektów użycia (N. 43. *d)*), muszą z swych naczyń schowkowych być wyjęte, i albo na okręcie, albo w pomieszkaniu pasażerów codziennie przez cały ciąg kwarantanny wietrzone i manipulacyi strażnika eksponowanego oddane.

Wietrzenie efektów i manipulacya z niemi na okręcie, odbyć się ma z reguły na piętrzu okrętowem, co jednak w przeszkodnych porach czasu, także i w wnętrzu okrętu albo w kajutach, wszelako przy otworzonych oknach i drzwiach przedsięwziętem będzie.

W razie czyszczenia efektów w pomieszkaniach osób wylądowanych, muszą wszelkie naczynia schowkowe zawsze być otworzone, suknie i inne przedmioty, na stołach i stołkach rozłożone lub na sznurach wyprężonych wywieszone.

s) *Bei allen unter den verdächtigen, nicht besonders aufgeführten Gegenständen, welche entweder vermöge ihrer Aehnlichkeit den ausdrücklich als verdächtig bezeichneten Stoffen sich nähern, oder wegen ihrer haarigen, zottigen, wolligen, filzigen, faserigen oder federigen Beschaffenheit der allgemeinen Andeutung des §. 64 entsprechen (Nr. 42), ist das contumazämtliche Reinigungsverfahren nach dem Vorgange mit anderen von gleicher oder ähnlicher Beschaffenheit zu regeln, und dabei der allgemeine Grundsatz zu beobachten, dass im Falle des Zweifels stets dem strengeren Verfahren Lauf gegeben werden muss.*

t) *Bei allen jenen verdächtigen Waaren und Effecten, welche eine Behandlung mit Chlor oder Hitze vertragen können, in soferne nicht für einige derselben ohnehin die Ausfolgung während der Contumaz unter den oben festgestellten Reinigungsbedingungen zulässig ist, kann eine Abkürzung der Contumaz auf Verlangen des Eigenthümers dadurch erwirkt werden, dass diese Gegenstände in dem dazu bestimmten Locale (§. 78) nach Abnahme aller Emballagen und nachdem sie gehörig ausgebreitet oder aufgehängt worden sind, entweder durch 10 Stunden der Einwirkung von Chlordämpfen aus mit Wasser befeuchtetem Chlorkalk ausgesetzt, und sodann durch weitere 10 Stunden gelüftet, oder durch 20 Stunden einer Hitze von 40—50° Reaumur, und darauf noch durch andere 20 Stunden der Einwirkung der atmosphärischen Luft ausgesetzt werden, wornach im ersten, wie im zweiten Falle ihre Entlassung aus der Contumaz sogleich erfolgen kann.*

Waaren und Effecten, welche in grösseren Quantitäten vorkommen, eignen sich im Allgemeinen nicht für die erwähnte Behandlung, doch unterliegt es keinem Anstande, kleinere Parthien davon und insbesondere die Muster solcher Waaren auf die vorgedachte Art zu reinigen, und unmittelbar darauf in freie Gemeinschaft auszufolgen.

§. 89.

Behandlung der minder verdächtigen Waaren und Effecten.

a) *Die zum Dienste des Schiffes oder zum persönlichen Gebrauche der Bemannung und Passagiere dienenden Effecten (Nr. 43 a), c), dann jene in giftfangenden Gegenständen bestehenden Pakotillen, welche den Gebrauchs-Effecten beigepackt sind (Nr. 43 d) müssen aus ihren Behältnissen herausgenommen, und entweder auf dem Schiffe oder in der Wohnung der Passagiere durch die ganze Contumazzeit täglich gelüftet, und vom exponirten Wächter manipulirt werden.*

Die Lüftung und Manipulirung der Effecten auf dem Schiffe soll in der Regel auf dem Verdecke geschehen, kann aber bei Witterungshindernissen auch im inneren Schiffsraume oder in den Cajüten, jedoch bei geöffneten Fenstern und Thüren, vor sich gehen.

Behufs der Reinigung der Effecten der ausgeschifften Personen in ihren Wohnungen müssen alle Behältnisse stets geöffnet, die Kleider und andere Gegenstände auf Tischen und Stühlen ausgebreitet oder auf gespannten Schnüren aufgehängt bleiben.

Co się tycze wozów, do pasażerów należących, wraz z niemi wyładowanych, mają takowe w odpowiednich lokalnościach, jak najbliższych pomieszkania, poddane być temu samemu postępowaniu wietrzenia i tej samej manipulacyi czyszczenia.

Co się zaś tycze efektów użycia, należących do osób, albo w kwarantannie zostających, albo gdy się poddały tak zwanemu *spoglio*, przed sukniami z kwarantanny wypuszczonych, jeżeli w pierwszym przypadku stan ich zdrowia lub inne jakie wypadki nie wzniecają powątpiewania, mogą takowe, podobnie jak towary podejrzane, w §fie 88 pod *l)* rzeczone, być wypuszczone z kwarantanny na obrót wolny po odbytem ich czyszczeniu, czy to przez wyziewy chloru czy przez rozgrzanie i następne potem wietrzenie.

b) Maty słomiane, przedziane nicią lub szpagatem, służące do wyfutrowania okrętu (N. 43 *b)*, muszą jeżeli to z niemi przedsięwziętem być może, przez 24 godzin w wodzie leżeć, lub wisieć, poczem na okręcie pozostać mogą aż do wstąpienia okrętu do *pratica*. Jeżeli zaś zdjęcie mat spóźnionem zostało, wydanie ich nastąpić ma zawsze dopiero po upływie przeciągu 24 godzin czyszczenia.

c) Wory z próbkami zboża itd. *(scandagli)* nie zamknięte w skrzyniach lub innych naczyniach schowkowych, tudzież przesełki pieniężne w woreczkach lub innych jad wciągających obwiciach *(gruppi* N. 43 *e)*, czyścić winien strażnik tylko z zewnątrz przez wietrzenie i codzienne dotykanie się. Przed upływem kwarantanny jednak muszą wory itd. bez dotykania się treści być wypróżnione, a oczyściwszy też wedle przepisu §. 90, mają być spalone wszelkie w środku znajdujące się obwicia lub przymieszania jad wciągające.

d) Wory już w miejscu ładowania napełnione jagodami winnemi (N. 44), mogą także przez cały ciąg kwarantanny pozostać na okręcie, a nietylko pełne ale też i próżne (jeżeli wypróżnienie podczas kwarantanny nastąpiło), w którym tedy razie wory pełne mokremi tylko wiechciami będą obmywane, próżne zaś przez 24 godzin w wodzie trzymane. Gdyby wory takowe podczas kwarantanny już miały być wydane, natedy dostatecznem jest rozerznąć rogi i wtłoczone tamże części woru, niemniej wszystkie szwy i sznury mazią posmarować, resztę zaś powierzchni mokremi wiechciami obmyć.

e) Rury ze skórek zwierzęcych lub wańtuchy (N. 45) olejem napuszczone — bez różnicy, czy one są obrośnięte włosem lub nie, czy pełne lub próżne — pozostaną podczas kwarantanny na okręcie, gdy wprzód ostrą miotłą starannie ze wszystkich przymieszanych cudzych przedmiotów zostały oczyszczone przez strażnika eksponowanego. Jeżeli strona zewnętrzna i sznury omazione są, mogą rury takowe także i podczas kwarantanny wydane być na wolną *pratica*.

f) Rury ze skór zwierzęcych zewnątrz nie pokryte włosem, lub wańtuchy napełnione miodem, mazią, spirytusowemi lub kwaśnemi płynami albo łojem (N. 46), mogą także bez różnicy, czy są wypróżnione przed, czy podczas kwarantanny, pozostać na okręcie aż do *pratica*, gdy wprzód zostały wodą należycie obmyte lub oblane.

Die etwa den Passagieren angehörigen, mit ihnen ausgeschifften Wagen sind in einem möglichst nahe bei der Wohnung gelegenen, geeigneten Locale dem nämlichen Verfahren der Lüftung und täglichen Manipulirung zu unterziehen.

Für die Gebrauchs-Effecten der wirklich in der Contumaz befindlichen oder mittelst des Spoglio *(früher als ihre Kleider) aus derselben entlassenen Personen kann übrigens, woferne nicht im ersteren Falle aus ihrem Gesundheitszustande oder aus anderen Zwischenvorkommnissen sich ein Bedenken ergibt, die Begünstigung eintreten, dass dieselben gleich den im §. 88* t) *erwähnten verdächtigen Waaren nach geschehener Reinigung durch Chlordämpfe oder Erhitzung mit darauf erfolgter Lüftung aus der Contumaz entlassen werden können.*

b) *Die mit Zwirn oder Spagat durchschossenen Strohmatten, welche zur Ausfütterung des Schiffes dienen (Nr. 45* b), *müssen, sobald sie zugänglich sind, durch 24 Stunden ins Wasser gelegt oder gehängt werden, worauf sie bis zur* pratica *des Schiffes am Borde bleiben können. Verspätet sich die Aushebung der Matten, so erfolgt die Freilassung jedenfalls erst nach Ablauf der 24stündigen Reinigung.*

c) *Die nicht in Kisten oder anderen Behältnissen eingeschlossenen Mustersäcke von Getreide etc.* (scandagli), *dann die in Säckchen oder anderen giftfangenden Einhüllungen verwahrten Geldrimessen* (gruppi *Nr. 43* e) *sind vom Wächter nur ausserhalb durch Lüftung und tägliche Berührung zu reinigen. Vor Ende der Contumaz müssen jedoch die Säcke etc. ohne Berührung des Inhaltes ausgeleert, und nachdem dieser nach Vorschrift des §. 90 gereiniget, die allenfalls im Inneren vorgefundenen giftfangenden Umschläge oder Beimengungen verbrannt werden.*

d) *Die schon am Einladungsorte mit Weinbeeren angefüllten Säcke (Nr. 44) können ebenfalls durch die ganze Contumazzeit sowohl gefüllt, als (wenn die Ausleerung während der Quarantaine geschehen ist) leer auf dem Schiffe bleiben, in welchem Falle die vollen Säcke bloss mit nassen Strohwischen abzuwaschen, die leeren aber durch 24 Stunden ins Wasser zu tauchen sind. Sollen derlei Säcke während der Contumaz ausgefolgt werden, so genügt es, die Ecken aufzuschneiden und die dort eingezwängten Theile des Sackes, wie auch die sämmtlichen Nähte und Bindzeuge mit Theer zu bestreichen, die übrige Oberfläche des Sackes aber mit nassen Strohwischen abzuwaschen.*

e) *Geölte Schläuche aus Thierfellen oder Wammen (Nr. 45) bleiben — gleichviel ob behaart oder unbehaart, ob voll oder ausgeleert — während der Contumaz auf dem Schiffe, nachdem sie vom Bordwächter mit scharfen Besen von allen etwa angehängten fremdartigen Gegenständen sorgfältig gereiniget worden sind. Wenn die Aussenseite und das Bindzeug mit Theer überstrichen wird, können derlei Schläuche auch während der Contumaz zur freien Gemeinschaft ausgefolgt werden.*

f) *Die von Aussen unbehaarten Schläuche aus Thierfellen oder Wammen, welche mit Honig, Theer, geistigen oder sauren Flüssigkeiten angefüllt oder mit Unschlitt vollgegossen sind (Nr. 46) können ebenfalls, ob vor oder während der Contumaz ausgeleert, bis zur* pratica *auf dem Schiffe bleiben, wenn sie früher gehörig mit Wasser abgewaschen oder übergossen worden sind.*

Jeżeli właściciel na to zezwala, ażeby zewnętrzna strona i sznury mazią osmarowane były, mogą także i rury takowe z kwarantanny być wypuszczone.

§. 90.

Postępowanie z towarami i efektami niepodejrzanemi.

a) Wszelkie ziarna, owoce strączkowe i nasiona, jako to: wszelkie gatunki zboża, bób, siemię sezamowe (ciemierzycznik) i siemię lniane, ryż itd. (Nr. 90), tudzież dębianki (N. 96), sól ziarnkowa (N. 47), przesypują się na okręty płasko-denne lub inne statki za pomocą rynny przeładowania. Rynna przeładowania *(Dozia* czyli *Gorna)* musi być należycie szeroka, na spodzie dobrze zamykająca się i w odpowiednich przedziałach w żelazne kolca na kształt grzebienia od 3 do 4 cali długości opatrzona, na którychby się zatrzymywały szmaty, wiązadła lub inne odpadki, jakieby może do towaru przymieszane były. U górnego rynny końca zsypują ludzie okrętu kwarantannego zboże itd. przyczem strażnik eksponowany starannie na to baczyć winien, ażeby usunięte zostały przedmioty podejrzane w rynnie się zbierające. Na dolnym zaś rynny końcu, wychodzącym na okręt płaskodenny lub też na inny okręt do przeładowania użyty, wizytuje także czysty strażnik towar przesypany, z ostrożnością w §§ch 81 i 82 namienioną.

Także i inne ziarna, jagody i gatunki siemienia, kawa, kakao, nasiona rącznika, ziarno awignońskie (żółte jagody, *rhammus infectorius)*, pieprz, galasy itd., przy których z reguły na lądzie odbywa się czyszczenie przez szuflowanie (V. niżej), mogą na żądanie właścicieli za pomocą rynny przeładowania *(gorna)* z okrętu kwarantannego bezpośrednio być przesypane na inny statek.

Z drugiej zaś strony wolno każdemu kazać czyścić na lądzie zboże, ryż, dębianki itd. za pomocą przeszuflowania (*z*), jeżeli partya tak jest małą, iż nie warto łożyć kosztów na osobny statek przeładowania, albo jeżeli strona z jakiejbądź przyczyny owo postępowanie nad inne przekłada.

b) Do przeładowania drzewa i węgla kamiennego (N. 104), smoły (N. 82), sody, natrum, soli w kamieniach czyli bryłach i balastu (N. 51), można używać rynny przeładowania bez kolców żelaznych, na której jednak przesypanie powolniej odbywać się ma, ażeby obaj strażnicy uskutecznić mogli oddzielenie innych przymieszań bez pośpiechu z jak największą dokładnością.

c) Wszelkie płyny w ogólności, jako to: woda, trunki spirytusowe, octany, kwasy, oleje etc. (N. 135); wszelki syrop i miód (N. 77); wszelkie substancye w occie, w wodzie morskiej, w oleju, w cukrze, w miodzie moczone, albo smażone czyli gotowane, czy to zwierzące, czy roślinne (N. 136), ryby solone, wędzone albo suszone (N. 128), kawiar (ikra), tran rybi (N. 127), mięso peklowane i solone, (N. 117), wszelkie jelita nasolone lub w oleju moczone (N. 118), maź (N. 83), wszelkie balsamy (N. 80), będą tylko obejrzane i oczyściwszy zewnątrz naczynia (ob. *y)*), natychmiast i bezpośrednio na wolny obrót wypuszczone, tylko, że jeszcze wprzód zdjęte i omazione będą wszelkie szmaty od otworów szpuntu lub wiązadła znajdujące się. Jeżeliby co do treści naczyń (nieopatrzonych żadnym otworem szpuntowym) powstała wątpliwość, należy tę wprzód uchylić przez przewiercenie lub otworzenie beczki.

Wenn der Eigenthümer zufrieden ist, die Aussenseite und das Bindzeug mit Theer bestreichen zu lassen, können auch solche Schläuche aus der Contumaz entlassen werden.

§. 90.

Behandlung der verdachtlosen Waaren und Effecten.

a) *Alle Körner, Hülsenfrüchte und Samen, als: Alle Getreidesorten, Bohnen, Sesam- und Leinsamen, Reis etc. (Nr. 90), ferner Knoppern (Nr. 96), Körnersalz (Nr. 47), werden mittelst der Ueberladungsrinne auf Plattschiffe oder andere Fahrzeuge überschüttet. Die Ueberladungsrinne* (Dozia oder Gorna) *muss hinlänglich breit, an der unteren Fläche gut geschlossen und in angemessenen Zwischenräumen mit kammartig gereihten Eisenspitzen von 3 bis 4 Zoll Länge versehen seyn, damit die der Waare etwa beigemischten Hadern, Bindfäden und andere Abfälle daran hängen bleiben. An dem oberen Ende wird das Getreide etc. von der Mannschaft des Contumazfahrzeuges aufgeschüttet, und vom Bordwächter darauf gesehen, dass die zum Vorscheine kommenden oder in der Rinne sich ansammelnden verdächtigen Gegenstände weggeschafft werden. Am unteren Ende, welches auf das Plattschiff oder ein anderes zur Ueberladung benütztes Fahrzeug aufgelegt ist, untersucht auch der reine Wächter die überschüttete Waare mit den in den §§. 81 und 82 angegebenen Vorsichten.*

Auch andere Körner, Beeren und Samengattungen, Kaffeh, Cacao, Ricinus-Samen, Gelbbeeren, Pfeffer, Galläpfel etc., bei welchen in der Regel die Ueberschauflung am Lande (V. unten) stattfindet, können auf Verlangen der Eigenthümer mittelst der gorna *vom Contumazschiffe unmittelbar auf ein anderes Fahrzeug überschüttet werden.*

Andererseits steht es auch Jedermann frei, Getreide, Reis, Knoppern etc. am Lande mittelst Ueberschauflung (z) *reinigen zu lassen, wenn die Parthie so klein ist, dass sich die Auslage für eine eigene Ueberladungsbarke nicht lohnt, oder die Partei aus was immer für einem Grunde jenem Verfahren den Vorzug gibt.*

b) *Zur Ueberladung von Holz und Steinkohlen (Nr. 104), Pech (Nr. 82), Soda, Natrum, Salz in Stöcken und Ballast (Nr. 51), kann eine Ueberladungsrinne ohne Eisendornen gebraucht werden, auf welcher jedoch die Ueberschüttung langsamer vor sich gehen muss, damit die beiden Wächter die Absonderung der fremdartigen Beimengungen ohne Uebereilung und mit aller Genauigkeit besorgen können.*

c) *Alle Flüssigkeiten überhaupt, als: Wasser, geistige Getränke, Essige, Säuren, Oele etc. (Nr. 135), alle Syrupe und Honig (Nr. 77), alle in Essig, Seewasser, Oel, Zucker, Honig eingemachten oder eingekochten animalischen oder vegetabilischen Substanzen (Nr. 136), eingesalzene, geräucherte oder getrocknete Fische (Nr. 128), Caviar (Fischroggen), Fischthran (Nr. 127), gepöckeltes und eingesalzenes Fleich (Nr. 117), alle eingesalzenen oder eingeölten Gedärme (Nr. 118), Theer (Nr. 83), alle Balsame (Nr. 80) werden bloss beschaut und nach äusserer Reinigung der Gefässe* (vide y) *unmittelbar zur freien Gemeinschaft ausgefolgt, nachdem bloss das allenfalls an den Spundlöchern der Fässer befindliche Fetzwerk, wie auch alles Bindzeug abgenommen oder betheert worden ist. Wenn über den Inhalt der (mit keinem Spundloche versehenen) Gefässe ein Zweifel entstehet, muss dieser durch Anbohrung oder Eröffnung beseitiget werden.*

Beczki z kawiarem mogą nawet i wtenczas być wydane, gdyby były wewnątrz płótnem obite, ponieważ płótno tym sposobem przesiąkłe olejną i solną substancyą, uważane być może za niepodejrzane.

d) Wszelkie świeże ryby i małże czyli skorupiaki (N. 123), macica perłowa (N. 125), bite bydło rzeźne, dziczyzna i ptastwo, w kwarantannie zabite, należycie obdarte ze skóry lub oskubane i już zupełnie ostudzone, tudzież mięso jeżeli już zupełnie jest ostudzone (N. 110), świeże mięso wędzone (N. 116), kiełbasy (N. 119), wszelkie gatunki jaj w twardych skorupach (N. 111), rogi i racice włosem nieobrośnięte (N. 112), kości, zęby i fiszbin (N. 113), gatunki owoców i frukta (N. 106), rośliny ogrodowe i polne, cebule, itd. (N. 107), świeże kwiaty, kwiecia, trawy, zioła i liście roślinne (N. 108), wszelkie z drzewa wyrobione naczynia i części okrętowe (N. 98), wszelkie drzewa farbierskie (N. 94), plecia słomiane i trzcinowe (N. 99), wszelkie sprzęty z ziemi i kamienia wyrobione (N. 53), żelazo, miedź, mosiądz i inne metale nie wyrobione i w większych kawałach (N. 57), szkło, towary szklane i skorupy takie (N. 54), roboty garncarskie i naczynia wszelkiego rodzaju (N. 55), omazione liny kotwiczne lub inne powrózki i postronki omazione (N. 85), mogą, jeżeli znajdują się w stanie niepakownym, lub wyjęte są z swych naczyń schowkowych, po oddzieleniu podejrzanych odpadków, wiązadeł itd. gdyby takowe były przymieszane, tudzież po obfitem opłukaniu wodą, natychmiast z kontumacyi być wydane. Oblanie wodą każdą razą w ten sposób nastąpić ma, ażeby przedmioty rzeczone także i wewnątrz należycie wodą mogły być opłukane.

e) Całe lub przerznięte rury działowe, kule, bomby (N. 61), muszą wprzód być obejrzane czy nie znajduje się może w nich stary ładunek lub szmaty, w którym tedy razie jedno jak drugie z ostrożnością ma być wyjęte i zniweczone, poczem takowe oblać wodą należy.

f) Wszelkie w kwarantannie już ostudzone potrawy mączne i pieczywa (Nr. 92), wszelkie drzewo budowlowe i opałowe (N. 93), obejrzane będą z jak największą dokładnością, poczem bezpośrednio na wolny obrót wydane zostaną.

g) Wszelkie gatunki tłustości, smalec (N. 121), wszelkie gatunki mąki, krupy, kasza, otręby (N. 91), cukier tłuczony, mąka cukrowa itd. (N. 76), wszelki popiół drzewny i roślinny (N. 103), sproszkowana potaż i soda (N. 48), drobne gatunki korzenia (N. 73), saletra i inne drobno ukrystalizowane sole (N. 49), Halwa (N. 78), szafran (N. 74); równie jak wszelkie niepodejrzane artykuły, podobne do ostatnio namienionych, przez które z łatwością i bez uszkodzenia towarów przesunąć się dają pręty żelazne aż do dna naczyń, nie wymagają z reguły wypróżnienia, jeżeli się znajdują w beczkach, w skrzyniach, pudełkach lub innych naczyniach czystych, które tylko otworzone będą, a jeżeli nie są futrowane płótnem, papierem lub innemi materyałami, jad wciągającemi, przeszyte być mają w różnych kierunkach prętem żelaznym wizytującym, by powziąć przekonanie, że nie został żaden inny przedmiot do nich przymieszany. Pręt czyli drążek żelazny wizytujący, gruby i długi być ma stosownie do wielkości naczyń, i na jednym końcu przyciesany, gdzie opatrzony być winien kruczkami lub ostremi zębami, ażeby okazujące się na nich ślady włókien,

Die Fässer mit Caviar können auch dann ausgefolgt werden, wenn sie von innen mit Leinwand ausgeschlagen sind, weil die auf solche Weise mit öliger und salziger Substanz impregnirte Leinwand als verdachtlos betrachtet werden kann.

d) *Alle frischen Fische und Schalthiere (Nr. 123), Perlenmutter (Nr. 125), das in der Contumaz getödtete, gehörig abgehäutete oder gerupfte und bereits vollkommen erkaltete Schlachtvieh, Wild und Geflügel, sowie das Fleisch hievon, wenn es bereits vollkommen erkaltet ist (Nr. 110), frisches geräuchertes Fleisch (Nr. 116), Würste (Nr. 119), alle Gattungen von Eiern in festen Schalen (Nr. 111), unbehaarte Hörner und Klauen (Nr. 112), Knochen, Zähne und Fischbein (Nr. 113), Obstgattungen und Früchte (Nr. 106), Garten- und Feldgewächse, Zwiebel etc. (Nr. 107), frische Blumen, Blüthen, Gräser, Kräuter, Pflanzenblätter (Nr. 108), alle aus Holz verfertigten Geräthschaften und Schiffsbestandtheile (Nr. 98), alle Farbhölzer (Nr. 94), Stroh- und Rohrgeflechte (Nr. 99), alle aus Erden und Stein verfertigten Geräthschaften (Nr. 53), Eisen Kupfer, Messing und alle sonstigen Metalle unverarbeitet und in grösseren Stücken (Nr. 57)' Glas, Glaswaaren und Glasscherben (Nr. 54), Töpferarbeiten und Geschirre aller Aet (Nr. 55), betheerte Ankertaue oder andere betheerte Stricke und Schnüre (Nr. 85) können, wenn sie unverpackt vorkommen, oder aus ihren Behältnissen herausgenommen worden sind, nach geschehener Absonderung der allenfalls beigemengten verdächtigen Abfälle, Bindzeuge etc. nach reichlicher Ueberschüttung mit Wasser sogleich aus der Contumaz entlassen werden. Die Ueberschüttung muss jedenfalls so geschehen, dass solche Gegenstände auch von Innen gehörig mit Wasser ausgespült werden.*

e) *Ganze oder zersägte Kanonenläufe. Kugeln, Bomben (Nr. 61) sind früher zu untersuchen, ob sich nicht die alte Ladung oder Fetzwerk darin befinde, in welchem Falle die eine oder das andere vorsichtig herauszuziehen und zu vertilgen ist, worauf die Ueberschüttung mit Wasser zu geschehen hat.*

f) *Alle in der Contumaz bereiteten, bereits erkalteten Mehlspeisen und Gebäcke (Nr. 92) alles Bau- und Brennholz (Nr. 93), werden mit aller Genauigkeit beschaut und dann unmittelbar zur freien Gemeinschaft ausgefolgt.*

g) *Alle Fettgattungen, Schmalz (Nr. 121), alle Sorten von Mehl, Graupe, Grütze, Kleien (Nr. 91), gestossener Zucker, Zuckermehl etc. (Nr. 76), alle Holz-und Pflanzenasche (Nr. 103), gepulverte Pottasche und Soda (Nr. 48), klein geformte Sorten von Gewürz (Nr. 73), Salpeter und andere klein krystallisirte Salze (Nr. 49), Halva (Nr. 78), Safran (Nr. 74), wie überhaupt alle letztbenannten ähnlichen, verdachtlosen Artikel, welche leicht und ohne Nachtheil für die Waaren mit eisernen Spiessen, bis auf den Grund der Gefässe durchdrungen werden können, brauchen in der Regel nicht ausgeleert zu werden, wenn sie in Fässern, Kisten, Schachteln oder anderen reinen Behältnissen vorkommen, sondern es sind die Gefässe bloss zu eröffnen, und wenn sich keine Ausfütterung von Leinwand, Papier oder anderen giftartigen Stoffen darin vorfinden, mit dem Visitir-Eisen in mehreren Richtungen zu durchstossen, und die Ueberzeugung zu erlangen, dass kein anderer Gegenstand beigepackt ist. Das Visitir-Eisen besteht in einem je nach der Grösse der Gefässe hinlänglich starken und langen Eisenstabe, welcher an einem Ende zugespitzt, und in der Nähe der Spitze mit Widerhaken oder schar-*

odkryć dały przedmioty innego rodzaju, gdyby takowe w towarze ukryte być miały.

Jeżeli przy otworzeniu pokazało się wyfutrowanie jad wciągające, albo przy przewierceniu ślad przymieszania podejrzanego, natedy naczynie musi być wypróżnione, a towar zrewidowany, przeszuflowany i od obcych artykułów oczyszczony.

Toż samo nastąpić ma, jeżeli rzeczone artykuły są zapakowane we worach lub innych ambalażach z przedmiotów jad wciągających.

h) Suszone jagody winne (N. 65), znajdujące się w beczkach, skrzyniach i pudełkach, mogą zupełnie zostać zamknięte, a zamknięcia tylko przewiercone i drążkiem rewizyjnym będą dochodzone. Jeżeli się takowe we worach znajdują, natenczas tylko drążek rewizyjny przesunąć należy w niektórych kierunkach, oczyściwszy wprzód wory w sposób w §. 89 *d)* wymieniony; jeżeli nareszcie suszone jagody winne znajdują się w stanie niepakowanym, natenczas takowe nietylko mogą być przeniesione (używając ku temu rynny przeładowania), lecz też i na lądzie w beczki lub inne naczynia przesypane, przytem czysty strażnik sanitarny na to baczyć winien, ażeby nie zostały z niemi zmieszane, czy umyślnie czy przypadkowo przedmioty podejrzane.

i) Figi suszone (N. 66) i suszone frukta bez pestek (N. 67), traktowane będą, nietylko gdy w beczkach, skrzyniach i pudełkach, lecz gdy i w worach się znajdują zapakowane, podług przepisu pod *h)* wyszczególnionego, jeżeli zaś znajdują się niezapakowane, natenczas czyszczone będą równie jak jagody winne niezapakowane.

k) Z beczek albo skrzyń z serem (N. 122) i mydłem, z olejem i mydłem łojowem (N. 134), wyjąć należy tyle tylko, ile potrzeba, by się przekonać, iż nie jest żaden inny przedmiot w nich ukryty, poczem naczynia z zewnątrz tylko zostaną oczyszczone, i wraz z treścią wydane. Jeżeli dopuszcza właściciel, by towary dochodzone były drążkiem żelaznym, natenczas też i postępowanie z takowemi nastąpić może, jak pod *h)* wskazano. Wory z towarami tego rodzaju, muszą na wszelki sposób formalnie być oblane.

l) Wosk surowy i bielony (N. 131) z naczyń może być wyjęty, a gdy większe onegoż kawałki zostały rozłamane albo drążkiem żelaznym przeszyte, będzie takowy z nici lub innych przymieszań jad wciągających oczyszczony, a potem przez kilka godzin w wodzie trzymany.

m) Łój (N. 120), który znajduje się w formach lub bryłach, równie tak będzie traktowany jak wosk (*l*), tylko, że nie w wodę będzie włożony, lecz dobrze wodą ma być oblany. Jeżeli łój znajduje się w beczkach lub skrzyniach, dostatecznem będzie otworzyć naczynia i dochodzić treści ich drążkiem żelaznym; jeżeli znajduje się wlany w gładkich rurach, natedy takowe, omaziwszy je z zewnątrz wedle §. 89 *f)*, tylko przekłute będą na niektórych miejscach drążkiem żelaznym.

n) Także i gąbki kąpielne (N. 133), oczyszczone wprzód z artykułów cudzych przymięszanych, będą lekko wpakowane w czyste naczynia drewniane, z góry i z dołu

fen Einzähnungen versehen ist, damit die allenfalls unter der Waare verborgenen fremdartigen Gegenstände sich durch die Spur der Fasern verrathen.

Zeigt sich bei der Eröffnung eine giftfangende Ausfütterung oder bei der Durchbohrung eine Spur von verdächtiger Beimischung, so muss das Gefäss ausgeleert und die Waare im Detail untersucht, überschaufelt und von fremdartigen Stoffen gereiniget werden.

Das nämliche hat zu geschehen, wenn die genannten Artikel in Säcken oder anderen Emballagen aus giftfangenden Stoffen verpackt sind.

h) *Getrocknete Weinbeeren (Nr. 65) können, wenn sie in Fässern, Kisten und Schachteln vorkommen, ganz uneröffnet bleiben, und werden bloss angebohrt und mit dem Visitir-Eisen untersucht. Kommen sie in Säcken vor, so werden sie, nachdem die Säcke auf die im §. 89* d) *angegebene Art gereiniget werden, nur mit dem Visitir-Eisen in mehreren Richtungen durchstochen, kommen endlich die getrockneten Weinbeeren unverpackt vor, so können sie wohl von Schiff auf Schiff (mit allfälliger Benützung der Ueberladungsrinne) überworfen, als am Lande in Fässer oder andere Gefässe überschüttet werden, wobei ein reiner Sanitätswächter darauf zu sehen hat, dass nicht absichtlich oder zufällig verdächtige Gegenstände darunter gemischt werden.*

i) *Getrocknete Feigen (Nr. 66) und getrocknete Früchte ohne Kern überhaupt (Nr. 67) werden, sowohl wenn sie in Fässern, Kisten und Schachteln, als auch in Säcken vorkommen, nach der* sub h) *angeführten Vorschrift behandelt, kommen sie aber unverpackt vor, so werden sie wie die unverpackt vorkommenden Weinbeeren gereiniget.*

k) *Aus den Fässern oder Kisten mit Käse (Nr. 122) und mit Seife, Oel und Unschlittseife (Nr. 134) wird nur so viel herausgenommen, als nöthig ist, um sich zu überzeugen, dass kein anderer Gegenstand darunter verborgen ist, worauf die Gefässe bloss von Aussen gereiniget, und sodann sammt dem Inhalte ausgefolgt werden. Ist der Eigenthümer zufrieden, die Waaren mit dem Visitir-Eisen untersuchen zu lassen so kann auch die Behandlung wie* sub h) *eintreten. Säcke mit Artikeln dieser Art müssen jedenfalls förmlich überschüttet werden.*

l) *Rohes und gebleichtes Wachs (Nr. 131) wird aus den Gefässen herausgenommen, und nachdem die grösseren Stücke entweder mit dem Visitir-Eisen durchbohrt oder auseinander geschlagen worden sind, von den anhängenden Fäden, oder anderen giftfangenden Beimengungen gesäubert, und dann durch einige Stunden ins Wasser gegeben.*

m) *Wenn das Unschlitt (Nr. 120) in Formen oder Klumpen vorkommt, so wird es nach Art des Wachses* (l) *behandelt, nur wird es, statt ins Wasser gelegt zu werden, bloss mit Wasser reichlich übergossen. Kommt das Unschlitt in Fässern oder Kisten eingegossen vor, so genügt die Eröffnung der Gefässe, und die Untersuchung mit dem Eisen; kommt es aber in glatten Schläuchen eingegossen vor, so werden diese, nachdem ihre Aussenseit nach §. 89* f) *betheert worden, bloss an mehreren Stellen mit dem Visitir-Eisen durchbohrt.*

n) *Auch die Badschwämme (Nr. 133) werden, nachdem sie vorher von den etwa anklebenden fremdartigen Stoffen gesäubert worden, in gehörig gereinigte, oben und unten durchlöcherte hölzerne Gefässe leicht gefüllt, durch 24 Stunden wiederholt*

przedziurawione, a gdy przez 24 godzin kilkakrotnie wodą oblane, potem wyciśnione i znowu wysuszone zostały, winny zaraz na wolny obrót być wypuszczone.

o) Tytuń w liściach (N. 86), może po zdjęciu ambalażów jad wciągających i postronków, tudzież jeżeli jest związany w wiązki spagatem, jad wciągającym, po oddaleniu tegoż, natychmiast na wolny obrót być wydany.

p) Cygara, mąka tytuniowa i tytuń krajany (N. 87), liście senesowe (N. 88), saflor (N. 89), marzanna (N. 97), równie jak wszelkie inne drobne gatunki roślin niepodejrzanych, będą, skoro tylko oczyszczone zostały od podejrzanych przymieszań, nici itd., natychmiast na wolny obrót wydane.

q) Pianka morska (N. 52), tudzież wszelkie produkta mineralne gładkiej powierzchni (N. 56), sztuka w sztukę będą ze skrzyń wyjęte, suchemi szmatami obtarte i następnie zaraz na wolny obrót wypuszczone.

r) Stare lub łamane żelazo, miedź, mosiądz, itp. jakiejbądź formy (N. 60), stare nieużyteczne naczynia metalowe (N. 62), będą starannie wprzód przeglądnione, gdzie tego potrzeba, wygięte lub wyklepane a po oddaleniu wszelkich podejrzanych przymieszań, oraz po należytem obfitem oblaniu wodą morską, z kwarantanny wypuszczone.

s) Wszelkie pieniądze metalowe (N. 63), wrzucone będą do naczyń, napełnionych octem lub wodą morską, i po należytem opłukaniu, wydane na obrót wolny.

t) Proch strzelny (N. 50), zrewidować należy w sposób pod *h)* wymieniony, po ostrożnem zdjęciu wieka albo zatyczki naczyń.

Drążek do rewidowania prochu strzelnego, musi jednak zamiast z żelaza być z miedzi, by usunąć wszelką możebność wypadku złego.

Jeżeli proch znajduje się w patronach papierowych albo we woreczkach, muszą te ostrożnie być wypróżnione.

u) Jeżeli gumma, żywica, gummożywica (N. 81), opium (N. 79), tamaryndy (N. 69), lub inne lipkie substancye niepodejrzane, w większych masach znajdują się skupione lub zlepione, nie ma potrzeby rozbijać takowych, albowiem włokna, gdyby jakowe do nich przymieszane były, bez tego już wyż wspomnionemi substancyami zostały napojone, a przeto za niepodejrzane będą uważane. Dostatecznem jest więc oczyścić bryły takowe na powierzchni wiechciami mokremi.

Gdyby jednak artykuły te także i z zewnątrz włóknami były zasklepione, natenczas już bez tego podług §. 68. N. 41 za niepodejrzane mają być uważane i podług przepisu §. 88 traktowane.

v) Materye lniane i jedwabne, pokostem woskowym napełnione (N. 132), tudzież wszelkie manufakty i inne przedmioty, z artykułów jad wciągających sporządzone, mazią zupełnie nasycone (N. 84), wypuszczone będą z kontumacyi po samem obtarciu mokremi szmatami, wyjąwszy omazione liny kotwiczne, powrozy i sznury lub postronki, dla których miejsce ma postępowanie pod *a)* rzeczone.

w) Kolli pochodzące pierwotnie z miejsc *di libera pratica* i z wolnego społeczeństwa przeładowane na okręt kwarantanny, pod ostrożnościami w §. 70 (N. 138) wspo-

mit Wasser übergossen, dann ausgedrückt, wieder getrocknet und sodann sogleich zur freien Gemeinschaft ausgefolgt.

o) *Blättertabak (Nr. 86) kann nach blosser Abnahme der giftfangenden Emballagen und Stricke, dann — wenn die Buschen mit giftfangenden Fäden gebunden sind — nach Beseitigung der letzteren sogleich ausgefolgt werden.*

p) *Cigarren, Tabakmehl oder geschnittener Tabak (Nr. 87), Sennesblätter (Nr. 88), Saflor (Nr. 89), Krappwurz (Nr. 97), sowie überhaupt alle anderen unverdächtigen kleingeformten Pflanzentheile sind vor der Zulassung zur freien Gemeinschaft bloss von den allfälligen verdächtigen Beimengungen, Fäden etc. zu befreien.*

q) *Meerschaum (Nr. 52), sowie alle Produkte des Mineralreiches von glatter Oberfläche (Nr. 56) werden Stück für Stück aus den Kisten herausgenommen, mit trockenen Lappen abgewischt und darauf in* pratica *gegeben.*

r) *Altes oder gebrochenes Eisen, Kupfer, Messing etc. in was immer für einer Form (Nr. 60), alte unbrauchbar gewordene Metallgeschirre (Nr. 62) werden früher sorgfältig untersucht, nöthigenfalls auseinander gebogen oder auseinander geklopft, und nach Absonderung aller verdächtigen Beimengung, dann nach reichlicher Ueberschüttung mit Meerwasser aus der Contumaz entlassen.*

s) *Alles Metallgeld (Nr. 63) wird in Gefässe, welche mit Essig oder Meerwasser angefüllt sind, geworfen, und nach gehöriger Abspülung zur freien Gemeinschaft ausgefolgt.*

t) *Schiesspulver (Nr. 50) kann man nach behutsamer Aufhebung des Deckels oder Pfropfes der Gefässe auf die* sub h) *angegebene Weise untersuchen.*

Der Visitirstab für Schiesspulver muss jedoch statt von Eisen aus Kupfer gefertiget seyn, um jede Möglichkeit eines Unfalles zu beseitigen.

Wenn das Pulver in Papierpatronen oder Säckchen gefüllt ist, sind diese vorsichtig zu entleeren.

u) *Wenn Gummi, Harz, Gummiharz (Nr. 81), Opium (Nr. 79), Tamarinden (Nr. 69) oder andere klebrige unverdächtige Substanzen, in grösseren Massen zusammen geballt oder geklebt sind, so ist es nicht nöthig diese auseinander zu schlagen, da die allenfalls dazwischen klebenden Fasern ohnehin mit jenen Substanzen impregnirt, somit als verdachtlos zu betrachten sind. Es genügt daher, die Klumpen bloss an der Oberfläche mit feuchten Strohwischen zu reinigen.*

Sollten dagegen derlei Artikel auch von Aussen stark mit Fasern verklebt seyn, so sind sie ohnehin nach §. 68, Nr. 41, als verdächtig anzusehen, und nach Vorschrift des §. 88 zu behandeln.

v) *Die in Wachsfirniss getränkten Leinen- und Seidenzeuge (Nr. 132), sowie alle aus giftfangenden Stoffen verfertigten Manufakte und andere Gegenstände, welche mit Theer vollkommen gesättiget sind (Nr. 84), werden mit Ausnahme der betheerten Ankertaue, Stricke und Schnüre, für welche das Verfahren* a) *gilt, nach blossem Ueberfahren mit feuchten Lappen aus der Contumaz entlassen.*

w) *Die ursprünglich aus Orten* di libera pratica *und aus freier Gemeinschaft herrührenden mit den im §. 70 (Nr. 138) angegebenen Vorschriften auf ein Contumazschiff*

mnionemi, żadnej rewizyi nie podlegają, jeżeli pieczęć znaleziona będzie nienaruszoną, takowe mogą już po samem zewnętrznem oczyszczeniu naczynia schowkowego mokremi wiechciami słomianemi, natychmiast wydane być do wolnego społeczeństwa.

x) Wszelkie ambalaże jadu niewciągające, jakoto: beczki, skrzynie, naczynia drewniane, gliniane, szklane lub metalowe (N. 137), wszelkie wiązadła, kręcone ze słomy lub sitowia (N. 102), któremi obwiązane są towary niepodejrzane, mogą wraz z treścią, mającą być oczyszczoną w sposób wyż rzeczony, jednocześnie z kwarantanny być wypuszczone, gdy wprzód otarte zostały wiechciami mokremi z zewnątrz tylko, a gdzie przepis niniejszy żąda wypróżnienia treści, nietylko z zewnątrz lecz i z wewnątrz, albo gdy były wprzód całkiem w wodzie znużane, a wedle okoliczności także (gdzie wiele włókień na drzewie itd. się znajduje), gdy zostały opalone podpalonemi wiorami, i gdy nakoniec szpagat, postronki, sznury i rzemienie, któremi były zeszyte lub związane, albo całkiem były zdjęte, albo mazią napojone.

y) Wszelkie inne przedmioty niepodejrzane, dla których nie jest wyraźnie przepisane postępowanie czyszczenia, albo które nie mogą być wcielone dla zupełnie równej własności, w jeden lub w drugi z oddziałów wyż rzeczonych, tudzież wszelkie pod *a*), *b*) i *h*) wymienione artykuły, przy których nie życzą sobie strony przesypania za pomocą rynny przeładowania, a względnie rewizyi prętem czyli drążkiem żelaznym, muszą każdego razu na lądzie być zrewidowane i czyszczone.

Naczynia schowkowe, z jakicbbądź materyałów sporządzone, w których towary takowe są zawarte, muszą być wypróżnione, większe przedmioty sztuka w sztukę obejrzane, i wedle natury swej, albo suchemi albo mokremi szmatami obtarte, drobne zaś, albo będą na ziemi przeszuflowane, albo też gdy takowe z powodu większej ich wartości wymagają lepszego postępowania, lub skład ich cieńszy i przedniejszy, uważniejszego i staranniejszego żąda obejrzenia, na stół wysypane, a przytem starannie mają być od nich w jednym jak drugim razie odłączone wszelkie podejrzane przymieszania, zanim towar na wolną pratykę wypuszczonym będzie.

CZĘŚĆ II.

Ulga w kwarantannem z towarami i efektami postępowaniu, przepisanem w cz. I-ej przy *patente netta di peste* i przy samych rezerwach obserwacyjnych przeciw żółtej febrze i t. d.

A. Patente netta di peste.

§. 91.

Przy *patente netta di peste* miejsce mieć może różne postępowanie sanitarne, stosownie do stanu zdrowia, jaki w ogólności istnieje w pewnym czasie w Lewancie. Powszechny bowiem regulamin kwarantanny, orzec może albo

a) formalną kwarantannę z warunkiem wyładowania wszelkich podejrzanych towarów, albo

b) samę tylko rezerwę obserwacyjną, niekiedy tylko połączone z obowiązkiem wyładowania towarów i efektów, a to nader podejrzanych, albo też nareszcie

c) bezzwłoczne wypuszczenie na wolny obrót.

verladenen Colli bedürfen, wenn die Siegel unverletzt befunden werden, keiner Untersuchung, sondern können nach äusserer Reinigung des Behältnisses mit nassen Strohwischen, sogleich zur freien Gemeinschaft ausgefolgt werden.

x) *Alle nicht giftfangenden Emballagen, als: Fässer, Kisten, hölzerne, irdene, gläserne oder metallene Gefässe (Nr. 137), alle aus Stroh, Binsen gedrehten Bindzeuge (Nr. 102), in welche die verdachtlosen Waaren verpackt sind, können gleichzeitig mit dem auf die oben vorgeschriebene Weise zu reinigenden Inhalte aus der Contumaz entlassen werden, nachdem sie früher von Aussen, wo aber die Vorschrift die Ausleerung des Inhaltes fordert, von Aussen und Innen mit feuchten Strohwischen gehörig abgefegt, oder ganz ins Wasser getaucht, nach Umständen auch (wenn viele Fasern an das Holz etc. festgeklebt sind), mit angezündeten Spänen abgesengt, die Bindfäden, Schnüre, Stricke und Lederreife, womit sie zugenäht oder zugebunden sind, entweder abgenommen oder mit Theer getränkt worden sind.*

y) *Alle übrigen verdachtlosen Gegenstände, für welche das Reinigungsverfahren hier nicht ausdrücklich vorgezeichnet ist, oder welche nicht vermöge der ganz gleichen Beschaffenheit in eine oder die andere der vorstehenden Abtheilungen eingereihet werden können, ferner alle oben* sub a), b) *und* h) *aufgeführten Artikel, bei welchen die Ueberschüttung mittelst der Ueberladungsrinne und beziehungsweise das Durchfahren mit dem Visitir-Eisen von den Parteien nicht gewünscht wird, müssen auf jeden Fall am Lande untersucht und gereiniget werden.*

Die aus was immer für Stoffen gefertigten Behältnisse, in welchen solche Waaren enthalten sind, müssen ausgeleert, grössere Gegenstände Stück für Stück besichtiget und je nach ihrer Beschaffenheit mit trockenen oder nassen Lappen abgewischt, kleingeformte entweder auf den Boden überschaufelt oder falls ihr grösserer Werth eine delicatere Behandlung, oder ihr feines Gefüge eine besonders aufmerksame Besichtigung erfordert, auf einem Tische ausgeschüttet, alle verdächtigen Beimengungen aber in einem wie immer in dem anderen Falle sorgfältig abgesondert werden, ehe die Waare zur freien Gemeinschaft übergehen wird.

Abtheilung II.

Erleichterung des in der Abtheilung I vorgeschriebenen contumazmässigen Reinigungsverfahrens mit Waaren und Effecten, bei der patente netta di peste *und bei den blossen Observationsreserven gegen das gelbe Fieber u. dgl.*

A. Patente netta di peste.

§. 91.

Bei der patente netta di peste *kann je nach dem zur gegebenen Zeit in der Levante überhaupt herrschenden Gesundheitsstande eine verschiedene Sanitätsbehandlung eintreten. Es kann nämlich:*

a) *eine förmliche Contumaz mit der Bedingung der Ausladung aller verdächtigen Waaren, oder*

b) *eine blosse Observationsreserve, etwa mit der Verpflichtung zur Ausladung bloss der höchstverdächtigen Waaren und Effecten, oder endlich*

c) *die sogleiche Zulassung zur freien Gemeinschaft durch das allgemeine Contumazregulativ ausgesprochen seyn.*

§. 92.

W razie orzeczonej formalnej kwarantanny, nie zachodzi, co się tycze postępowania z towarami podejrzanemi, mniej podejrzanemi i niepodejrzanemi, żadna zmiana w dotyczących przepisach oddziału Igo; tylko przy towarach i efektach najwyższego podejrzenia, §m 67. sub N. 1. 2. i 3. wskazanych, nastąpić ma ulga co do tego, iż takowe, oprócz zwyczajnej próby kwarantannej wietrzenia i dotykania się, nie będą poddane żadnemu dalszemu procesowi czyszczenia przez kadzenie lub ogrzewanie.

§. 93.

Przy samej tylko rezerwie obserwacyjnej, mogą wszystkie towary i przedmioty, podejrzane, mniej podejrzane i niepodejrzane, pozostać na okręcie aż do wypuszczenia na wolny obrót, nieotworzone i niedotykane.

Tylko towary i efekta, w §fie 67 sub N. 1. 2. i 3. wyszczególnione, muszą na lądzie przez ciąg czasu przepisanego być czyszczone, przez wietrzenie i dotykanie się (wszelako bez poprzedzającego kadzenia albo ogrzania).

Gdyby towary niepodejrzane miały być wydane przed upływem rezerwy na wolny obrót, natedy dostatecznem jest, gdy przedsięwziętem będzie samo tylko obejrzenie towaru i oddzielenie ambalażów lub przymieszań jad wciągających.

Oblewanie wodą, może przeto zaniechanem być przy wszystkich towarów gatunkach, wyjąwszy jedynie gąbki kąpielne, które, jak przy *patente netta*, kilka tylko razy wodą mają być oblane; przewiercenie lub otworzenie naczyń, może tylko dla próby ograniczać się na jedno lub parę kolli z każdego gatunku i z każdej marki, wypróżnienie zaś czystych naczyń (z towarami niepodejrzanemi), może być wcale zaniechane, jeżeli dokumenta, ładunku dotyczące, nie wzniecają żadnego podejrzenia.

§. 94.

W razie przypuszczenia na wolny obrót, nie podlega żaden już rodzaj towarów i efektów kwarantannemu postępowaniu, czy to czyszczenia czy rewizyi.

B. REZERWY OBSERWACYJNE PRZECIW ŻÓŁTEJ FEBRZE itd.

§. 95.

Przy wszystkich rezerwach obserwacyjnych, nie przeciw oryentalnej chorobie zarządzonych, nie podlegają z reguły żadnemu wcale postępowaniu czyszczenia towary w ogólności (a więc ani szmaty czyli gałgany ani suknie zdjęte pochodzenia niepewnego §. 67, N. 1. 2.).

Wydanie towarów niepodejrzanych przed przypuszczeniem okrętu do wolnej społeczności, nastąpić może przy takich rezerwach z wszelkiemi ulgami, co do traktowania w §. 93 wskazanemi.

Tylko w razie *patente brutta aggravata di febre gialla*, wejść mają w zastosowanie następujące zaostrzone środki ostrożności:

a) Niejaka część towarów przeniesioną być ma z wnętrza okrętu na piętrze okrętowe, gdzie pozostanie przez cały ciąg rezerwy okrętu, ażeby tak towary jak okręt sam, były przewietrzane.

b) Próba kwarantanna, co się tycze efektów do użycia, służących tak okrętowi jak osobom, musi codzień na wolnym odbywać się powietrzu atmosferycznem, a gdy tego pora czasu wcale nie dozwala, musi wietrzenie zastąpione być miernem ka-

§. 92.

Im Falle der förmlichen Contumaz findet in der Behandlung der verdächtigen, minder verdächtigen und verdachtlosen Waaren keine Aenderung in den Vorschriften der Abtheilung I Statt, nur bei dem §. 67 sub *Nr. 1, 2 und 3 angeführten höchst verdächtigen Waaren und Effecten tritt die Milderung ein, dass sie ausser der gewöhnlichen Contumazprobe der Lüftung und Berührung keinen anderen Reinigungsprocess durch Räucherung oder Erhitzung zu bestehen haben.*

§. 93.

Bei der blossen Observationsreserve können alle verdächtigen, minder verdächtigen und verdachtlosen Waaren und Gegenstände uneröffnet und unberührt bis zur pratica *auf dem Schiffe bleiben.*

Nur die im §. 67 sub *Nr. 1, 2 und 3 aufgeführten höchst verdächtigen Waaren und Effecten müssen durch die vorgeschriebene Zeit mittelst Lüftung und Berührung (jedoch ohne vorausgegangene Räucherung oder Erhitzung) am Lande gereiniget werden.*

Sollten die verdachtlosen Waaren vor Ablauf der Reserve zur freien Gemeinschaft ausgefolgt werden, so ist es genug, wenn bloss die Beschau der Waare und die Absonderung der giftfangenden Emballagen oder Beimengungen vorgenommen wird.

Das Ueberschütten mit Wasser kann daher bei allen Waarengattungen, etwa bloss mit Ausnahme der Badeschwämme, welche bei der patente netta *bloss ein paar Mal mit Wasser zu übergiessen sind, unterbleiben; die Anbohrung oder Eröffnung der Gefässe nur probeweise auf einem oder auch ein Paar Colli von jeder Gattung und Marke beschränkt, die Ausleerung reiner Gefässe (mit verdachtlosen Waaren), wenn die Ladungsdocumente zu keinem Zweifel Anlass geben, ganz unterlassen werden.*

§. 94.

Im Falle der Zulassung zur freien Gemeinschaft unterliegt natürlich keine Gattung von Waaren oder Effecten irgend einem contumazmässigen Reinigungs- oder Untersuchungsverfahren.

B. Observationsreserven gegen das gelbe Fieber u. dgl.

§. 95.

Bei allen nicht gegen die orientalische Pest gerichteten Observationsreserven haben in der Regel die Waaren im Allgemeinen (daher auch Hadern und abgelegte Kleider von ungewissem Ursprunge, §. 67, Nr. 1, 2) kein wie immer geartetes Reinigungsverfahren zu bestehen.

Die Ausfolgung der verdachtlosen Waaren vor der pratica *des Schiffes kann bei solchen Reserven mit allen im §. 93 angedeuteten Erleichterungen des Verfahrens vor sich gehen.*

Nur im Falle der patente brutta aggravata di febbre giala *haben nachfolgende verschärfte Vorsichtsmassregeln in Anwendung zu kommen:*

a) *Ein Theil der Waaren ist aus dem inneren Schiffsraume auf das Verdeck zu bringen, und durch die ganze Dauer der Reserve des Schiffes dort zu belassen, damit die Waaren und das Fahrzeug selbst einigermassen gelüftet werden.*

b) *Die Contumazprobe der Gebrauchs-Effecten des Schiffes und der Personen muss täglich in freier Luft stattfinden, und wenn die Witterung diess durchaus nicht gestattet, die Lüftung durch mässige Chlorräucherungen ersetzt werden, welche mittelst befeuch-*

dzeniem wyziewami chloru, uskutecznić się mającem za pomocą wapna chlorkowego, znajdującego się we wszystkich lokalnościach, gdzie tylko są efekta należycie rozwieszone lub rozłożone.

c) Suknie i inne bezpośrednie efekta i przedmioty użycia, należące do osób na żółtą febrę chorych lub zmarłych — jeżeli nie są tak dalece bez wartości, iż spalenie onych za słusznem wynagrodzeniem z funduszu sanitarnego przełożyćby wypadało nad inne postępowanie — muszą bezzwłocznie z okrętu do lazaretu być przeniesione, tamże przez dni 7 w sposób §^m^ 87 pod *a)* przepisany, wyziewami chloru lub rozgrzaniem czyszczone, a dopiero po temże czyszczeniu, zwyczajnej próbie kwarantannej przez czas przepisany poddane.

CZĘŚĆ III.

Zaostrzenie przepisanego w oddziale I-m kwarantannego postępowania czyszczenia towarów i efektów przy patente brutta aggravatta di peste.

§. 96.

Przy *patente brutta aggravata di peste* muszą wszelkie towary i efekta, jeszcze przed wyładowaniem i innem postępowaniem kwarantannem, poddane być przewietrzeniu na okręcie *(sciorino)*. Podczas *sciorino*, muszą wszystkie drzwi okrętu i wszystkie naczynia schowkowe z efektami użycia wciąż być otwarte, równie też gdzie to być może, ma przewiew powietrza atmosferycznego być ułatwionym, albo przez wyjęcie niektórych dylów między kajutami i przestrzenią przeładowania, albo przez inne otwory.

W kajutach w ten sposób z lokalnością przeładowania połączonych, a — o ile możności — w niej samej, muszą zresztą podczas *sciorino* raz w dzień przy zamkniętych drzwiach i oknach przedsiębrane być kadzenia chlorem, za pomocą nakrapianego wapna chlorowego, ażeby towary i efekta, których bezpośredniego dotknięcia się podczas *sciorino*, nietylko ludzie okrętowi i pasażerzy, lecz także i strażnik eksponowany, jak najstaranniej unikać mają, w skutek tego złożonego postępowania, to pierwsze stadyum czyszczenia z tym pewniejszym odbyć mogli skutkiem.

Dopiero po tem pierwszem stadyum czyszczenia przez wietrzenie, które z reguły przez 6 dni trwać ma, a w razie zaszłej choroby lub w wypadku śmierci, nawet przedłużonem być musi, miejsce mieć może postępowanie z towarami i efektami, w następnych paragrafach przepisane.

§. 97.

Przy *patente brutta aggravata di peste* nie będą wcale przyjmowane do kwarantannego czyszczenia towary i efekta w najwyższym stopniu podejrzane (§. 67 N. 1. 2. i 3.). Takowe mają zaraz po wyładowaniu z należytą ostrożnością w czyste naczynia schowkowe, beczki, skrzynie itd. być zamknięte i w odpowiedniem ku temu miejscu złożone, dopóki właściciel albo nie rozrządzi przesłanie onychże na powrót na miejsce przeładowania, albo też, jeżeli rzeczy pomniejszej są wartości, dopóki nie oświadczy, że przeciw spaleniu takowych, wcale nic nie ma.

Suknie osób, chorobą powietrza morowego złożonych, lub na powietrze zmarłych (§. 67. N. 4.), muszą z reguły, a to gdy takowe bez dotykania się bezpośredniego, zostały zinwentowane i oszacowane, być spalone za słusznem wynagrodzeniem z funduszu sanitarnego.

teten Chlorkalkes in allen jenen Räumen zu bewirken sind, wo die gehörig aufgehängten oder ausgebreiteten Effecten sich befinden.

c) *Die Kleider und sonstigen unmittelbaren Effecten und Gebrauchsgegenstände der am gelben Fieber Erkrankten oder Verstorbenen müssen — wenn sie nicht so werthlos sind, dass ihre Verbrennung gegen billigen Ersatz aus dem Sanitätsfonde vorzuziehen ist — unverzüglich in das Lazareth ausgeschifft, durch 7 Tage auf die im §. 87* sub b *angegebene Weise mit Chlordämpfen oder Erhitzung gereiniget und dann erst der gewöhnlichen Contumazprobe durch die vorgeschriebene Zeit unterworfen werden.*

Abtheilung III.

Erschwerung des in der Abtheilung I vorgeschriebenen contumazmässigen Reinigungsverfahrens mit Waaren und Effecten bei der patente brutta aggravata di peste.

§. 96.

Bei der patente brutta aggravata di peste *müssen alle Waaren und Effecten noch vor der Ausladung und sonstigen Contumazbehandlung einer Vorlüftung auf dem Schiffe* (Sciorino) *unterzogen werden. Während des* Sciorino *haben alle Schiffsthüren und alle Behältnisse mit Gebrauchs-Effecten fortwährend geöffnet zu bleiben; auch ist wo möglich durch Aushebung einiger Planken zwischen den Cajüten und dem Verladungsraume oder durch sonstige Bildung von Oeffnungen der Luftzutritt zu befördern.*

In den Cajüten, die auf diese Weise mit dem Ladungsraume in Verbindung gesetzt sind, und — wenn möglich — in diesem selbst, müssen überdiess während des Sciorino *täglich einmal bei verschlossenen Thüren und Fenstern Chlorräucherungen mittelst befeuchteten Chlorkalkes vorgenommen werden, damit die Waaren und Effecten, deren unmittelbare Berührung während des* Sciorino *sowohl von der Schiffsbemannung und den Passagieren, als auch von dem eingeschifften Wächter so viel als nur immer möglich vermieden werden soll, in Folge dieses zusammengesetzten Verfahrens das erste Stadium der Reinigung mit um so gewisserem Erfolge zurücklegen.*

Erst nach dieser Vorlüftung, welche in der Regel durch 6 Tage zu dauern hat, bei einem während des Sciorino *vorkommenden neuen Krankheits- oder Sterbefalle aber noch weiter verlängert werden muss, findet das in den folgenden Paragraphen vorgeschriebene weitere Verfahren mit den Waaren und Effecten Statt.*

§. 97.

Bei der patente brutta aggravata di peste *sollen die höchst verdächtigen Waaren und Effecten (§. 67, Nr. 1, 2 und 3) gar nicht zur contumazmässigen Reinigung angenommen werden. Sie sind daher gleich nach der Ausladung mit gehöriger Vorsicht in reine Behältnisse, Fässer, Kisten etc. zu verschliessen und in ein geeignetes Locale zu hinterlegen, bis der Eigenthümer entweder die Rücksendung derselben an den Verladungsort verfügt, oder wenn die Sachen von geringem Werthe sind, die Erklärung abgibt, dass er gegen die Verbrennung derselben nichts einzuwenden hat.*

Die Kleider der an der Pest erkrankten oder gestorbenen Personen (§. 67, Nr. 4) müssen in der Regel, und zwar, nachdem sie ohne directe Berührung inventirt und abgeschätzt worden, gegen billige Entschädigung aus dem Sanitätsfonde, verbrannt werden.

Spalenie gałganów lub efektów, dziać się ma w stosownem ku temu miejscu w ten sposób, ażeby popiół zaraz bezpośrednio w dół mógł być wrzucony, wodą obficie oblany, a dół nareszcie jak najstaranniej ziemią był pokryty.

Tylko, jeżeliby wartość efektów chorego lub zmarłego tak wielką była, iżby utrzymanie ich wynagradzało nawet znaczniejszy wydatek, może wyjątkowo udzielone być pozwolenie do odbycia kwarantanny z efektami szczególniejszej wartości, lecz na żaden sposób z efektami pościelnemi i cielesnemi, podczas choroby przez osobę powietrzem morowem złożoną używanemi (te bowiem bezwarunkowo muszą być spalonemi).

W takich razach ustanowiony być ma do czyszczenia przedmiotów w najwyższym stopniu podejrzanych, osobny strażnik, który takowe czyszczenie w ten sposób przedsiębrać winien, iż przedmioty (bez wszelkiego dotykania się bezpośredniego) hakami i kleszczami z swych naczyń schowkowych mają być wyjęte i w stosownej ku temu lokalności, a jeżeli to być może, w izbie przekadzania, albo lekko jeden na drugi ułożone, albo rozwieszone i rozłożone, aby były wystawione na świeże powietrze atmosferyczne, przez ciąg czasu, odpowiadającego połowie normalnej kwarantanny, dla *patente brutta aggravatta di peste* przepisanej (a więc przez dni 20), gdy oprócz tego przez codzienne przy zamkniętych drzwiach i oknach przedsiębrać się mające kadzenia wyziewami chloru (za pomocą nakrapianego wapna chlorowego), dalsze onychże czyszczenie nastąpić musi. Po takiem tedy złożonem czyszczeniu, muszą efekta odbyć jeszcze zupełną próbę kwarantanną 40-dniową w sposób §. 87 przepisany.

§. 98.

Podejrzane towary przy *patente brutta agravata di peste* przez ludzi okrętowych w składzie złożone, muszą słudzy eksponowani bez dotykania się (wedle §. 97) otworzyć, takowe przez dni 20 na świeże powietrze atmosferyczne wystawić i wedle potrzeby na inną stronę obracać drągami, hakami, kleszczami itp. Dopiero po upływie tego terminu przewietrzania przygotowawczego, nastąpić ma właściwa próba kwarantanna wedle przepisu §. 88. przy której jednak użyć należy tej dalszej ostrożności, iż na wszelki sposób przy wszystkich belach, a więc i przy ściśnionych, zdjęte być winny wszystkie powrozy, i że ambalaże nietylko wzdłuż mają być rozerznięte, lecz oprócz tego jeszcze tak dalece zewleczone, ażeby wyższa beli połowa, została zupełnie wolną od wszelkiego obwicia. Takie same postępowanie i na stronie odwrotnej, ma być zachowane z belami obróconemi.

Przy *patente brutta aggravata di peste* nie ma miejsca ustawienie bel jedna na drugą (§. 74), lecz takowe mają obok siebie jedna przy drugiej na ziemi płasko być położone z przestrzeniami odpowiedniemi.

Skóry i skórki, odpadki jad wciągające i ambalaże, zresztą wszystkie towary i przedmioty kupami ustawione, muszą codziennie całkiem być przekładane i przerzucane, wszelkie w skrzyniach, beczkach lub innych takowych naczyniach zapakowane artykuły podejrzane, muszą zupełnie być wypróżnione, całkiem rozłożone i rozprzestrzenione, rozwieszone lub na kupy złożone tak, ażeby wietrzeniu i dotykaniu się bardziej przystępnemi były.

Wydanie towarów podejrzanych podczas kwarantanny przy *patente brutta aggravata di peste*, żadną miarą miejsca mieć nie może, a przetoż ani przez czyszczenie wyziewami chloru, ani przez rozgrzanie, ani też przez napojenie mazią, lecz wszystkie towary odbyć muszą przez czas zupełnej kwarantanny, przepisaną próbę wietrzenia i manipulacyi.

Das Verbrennen der Hadern oder Effecten hat in einem geeigneten Orte in der Art zu geschehen, dass unmittelbar darauf die Asche in eine Grube geworfen, mit Wasser reichlich übergossen, und endlich die Grube sorgfältig mit Erde geschlossen wird.

Nur wenn der Werth der Effecten eines Kranken oder Gestorbenen so gross ist, dass die Erhaltung derselben eine so bedeutende Auslage lohnt, kann für das, was besonders werthvoll ist, auf keinen Fall aber für die von einem Pestkranken während der Krankheit selbst gebrauchten Bett- und Leibes-Effecten (welche unausweichlich verbrannt werden müssen) die Bewilligung zur Erstehung der Costumaz ausnahmsweise ertheilt werden.

In solchen Fällen ist zur Reinigung solcher höchst verdächtigen Gegenstände ein eigener Wächter zu bestellen, und hat dieselbe in der Art zu geschehen, dass die Effecten (ohne alle directe Berührung) mit Haken und Zangen aus ihren Behältnissen herausgenommen, und in einem geeigneten Locale, wo möglich in der Räucherungskammer theils leicht aufgeschichtet, theils aufgehängt und ausgebreitet werden, um durch eine Periode, welche der Hälfte der normalmässigen Contumaz für die patente brutta aggravata di peste *entspricht (also durch 20 Tage), dem Einwirken der Luft ausgesetzt zu werden, während überdiess durch tägliche bei geschlossenen Thüren und Fenstern vorzunehmende Chlorräucherungen (mittelst befeuchteten Chlorkalkes) zur besseren Reinigung mitgewirkt werden muss. Erst nach dieser Vereinigung müssen die Effecten die volle 40tägige Contumazprobe auf die im §. 87 vorgeschriebene Weise bestehen.*

§. 98.

Verdächtige Waaren sind bei der patente brutta aggravata di peste, *nachdem sie vom Schiffsvolke in das Magazin gebracht worden, durch die exponirten Reinigungsdiener ohne Berührung (wie §. 47) zu eröffnen, und durch 20 Tage der freien Lüftung auszusetzen, wobei sie mit Stangen, Haken, Zangen etc. nach Bedarf gewendet werden müssen. Erst nach Ablauf dieser Vorlüftungsfrist tritt die eigentliche Contumazprobe nach der Anordnung des §. 88 ein, wobei jedoch die erhöhte Vorsicht anzuwenden ist, dass allen Ballen, auch den gepressten, auf jeden Fall alle Stricke abgenommen, und die Emballagen nicht nur der Länge nach aufgeschnitten, sondern überdiess so weit herabgezogen werden müssen, dass die obere Hälfte des Ballens ganz des Umschlages entblösst ist. Das gleiche Verfahren wird, nachdem die Ballen umgewendet worden sind, auf der entgegengesetzten Seite beobachtet.*

Das Aufeinanderstellen der Ballen (§. 74) darf bei der patente brutta aggravata di peste *nicht stattfinden, sondern es sind die Ballen neben einander und mit Belassung angemessener Zwischenräume auf den Boden flach zu legen.*

Häute und Felle, giftfangende Abfälle und Emballagen, kurz alle in Haufen geschichteten Waaren und Gegenstände müssen täglich ganz überlegt oder überworfen, alle in Kisten, Fässern oder anderen solchen Gefässen verpackten verdächtigen Artikel vollständig ausgeleert, ganz auseinander gelegt und frei ausgebreitet, aufgehängt oder aufgehäuft werden, um für Lüftung und Berührung besser zugänglich zu seyn.

Die Ausfolgung der verdächtigen Waaren während der Contumaz soll bei der patente brutta aggravata di peste *unter gar keiner Bedingung, also weder mittelst Chlorräucherung noch Erhitzung oder Betheerung stattfinden, sondern alle solche Waaren müssen durch die volle Contumaz die vorgeschriebene Probe der Lüftung und Manipulirung bestehen.*

§. 99.

Co się tycze mniej podejrzanych towarów przy *patente brutta aggravata di peste*, tylko efekta użycia, podczas kwarantanny niezbędnie potrzebne, pozostaną przy osobach, do których należą, lub na okręcie. Wszelako muszą z swych schowków być wyjęte wszelkie suknie itp. i sztuka w sztukę rozłożone, wszelkie przegródki, paczki i zawiniątka, muszą należycie być otworzone, i przedmioty takowe, równie jak pościel i wszelkie do użycia samego okrętu służące jad wciągające przedmioty, żagle itp. muszą przez cały dzień na korytarzach albo w innych otwartych lokalnościach przy pomieszkaniach, a względnie na piątrze okrętu być wietrzone.

Gdyby wietrzenie pod gołem niebem z powodu złej pory czasu, niekiedy zaniechanem być musiało, powinno takowe w tych dniach zastąpione być kadzeniem chloru, wystawiając efekta w pokojach lub kajutach na wyziewy wapna chlorowego wodą nakrapianego.

Czyszczenie takowe efektów przez wietrzenie albo przez wyziewy chloru, musi wciąż być przedsiębrane przez cały czas kwarantanny, także i manipulacya z takowemi przez strażnika eksponowanego musi codziennie być odbywaną.

Wszelkie efekta okrętu i osób, niesłużące do bezpośredniego użycia podczas kwarantanny, wszelkie w §. 69 sub 43 *d)* i *e)*, tudzież pakotylli i obwicia (wory i rury) wymienione tamże właśnie pod 44. 45. 46. jako mniej podejrzane, mają być wyładowane i nie inaczej jak towary podejrzane traktowane, według §. 98.

Maty nicią lub szpagatem przedziane (§. 69 pod 43. *b)*), muszą — gdzie tylko takowe się znajdują — najdalej z początkiem drugiej połowy kwarantanny, i o ile możności bez dotykania się być zdjęte i spalone, lub jeżeli sobie tego sami posiadacze życzą, wedle przepisu oczyszczone.

§. 100.

Manipulacyę z wszystkiemi towarami i efektami, w najwyższym stopniu podejrzanemi, podejrzanemi, albo mniej podejrzanemi, do lazaretu wyładowanemi, muszą słudzy od czyszczenia przy *patente brutta aggravata di peste* zamiast dwa razy, przedsiębrać cztery razy.

§. 101.

Towary niepodejrzane przy *patente brutta aggravata di peste*, muszą, wyjąwszy jedynie te tylko, które za pomocą przesypania przez rynnę wyładowania, czyszczone bywają — w lazarecie być obejrzane i względnie przesypane.

Podczas przesypania na rynnie przeładowania, musi postępowanie czyszczenia nieprzerwanie przez strażnika eksponowanego jak najstaranniej być przestrzegane, przesypywanie samo będzie bardzo powoli przedsiębrane, a odłączenie podejrzanego przymieszania ma — dla większej bezpieczności — każdego roku nietylko przez eksponowanego strażnika, lecz też i przez innych dwóch dozorców czystych, być uskutecznione.

Równie też odprawowaną będzie rewizya i czyszczenie towarów niepodejrzanych ze strony eksponowanych sług od czyszczenia na lądzie z największą bacznością i ciągle pod dozorem strażnika inspekcyjnego.

Co się tycze samego postępowania rewizyjnego i czyszczącego, takowe stosuje się w ogólności do §. 90, tylko że przytem oddzielenie wszelkiego, choćby najmniejszego

§. 99.

Von minder verdächtigen Waaren werden bei der patente brutta aggravata di peste nur die während der Contumaz unentbehrlichen Gebrauchs-Effecten bei den Personen, denen sie gehören, oder auf dem Schiffe belassen. Es müssen jedoch alle Kleider etc. aus ihren Behältnissen herausgenommen, Stück für Stück auseinander gefaltet, alle Fächer, Päcke und Bündel gehörig eröffnet, und diese Effecten sowohl, als auch die Betten und alle zum Gebrauche des Schiffes selbst dienenden giftfangenden Gegenstände, Segel etc. durch den ganzen Tag in den Gängen oder in anderen offenen Räumen der Wohnungen und beziehungsweise auf dem Verdecke des Schiffes der Lüftung ausgesetzt werden.

Falls die Lüftung unter freiem Himmel wegen Witterungshinderniss manchmal unterlassen werden muss, ist dieselbe an solchen Tagen durch Chlorräucherung zu ersetzen, indem die Effecten in den Zimmern oder Cajüten den Dämpfen von mit Wasser befeuchtetem Chlorkalk ausgesetzt werden.

Diese Reinigung der Effecten durch Lüftung oder Chlordämpfe muss durch die ganze Contumazzeit fortgesetzt, auch die Manipulirung derselben durch den exponirten Wächter täglich vorgenommen werden.

Alle nicht zum unmittelbaren Gebrauche während der Contumaz dienenden Effecten des Schiffes und der Personen, alle im §. 69 sub 43 d) und e) und sub 44, 45, 46 als minder verdächtig aufgeführten Pakotillen und Einhüllungen (Säcke und Schläuche) sind auszuladen und gleich den verdächtigen Waaren nach §. 98 zu behandeln.

Die mit Zwirn oder Spagat durchschossenen Ausfütierungsmatten (§. 69 sub 43 b) müssen — wo und sobald sie zum Vorscheine kommen — längstens aber zu Anfang der zweiten Hälfte der Contumaz und, wo möglich, ohne Berührung ausgehoben und verbrannt, oder, wenn die Besitzer es vorziehen, vorschriftmässig gereiniget werden.

§. 100.

Die Manipulation aller höchstverdächtigen, verdächtigen oder minder verdächtigen in das Lazareth ausgeschifften Waaren und Effecten durch die Reinigungsdiener muss bei der patente brutta aggravata di peste täglich vier- statt zweimal vorgenommen werden.

§. 101.

Verdachtlose Waaren müssen bei der patente brutta aggravata di peste — mit blosser Ausnahme derjenigen, welche mittelst Ueberschüttung durch die Ausladungsrinne gereiniget werden — im Lazarethe untersucht und beziehungsweise überleert werden.

Bei der Ueberschüttung mit der Ueberladungsrinne muss das Reinigungsverfahren unausgesetzt durch einen Inspectionswächter auf das sorgfältigste überwacht, die Ueberschüttung sehr langsam bewirkt, und die Absonderung der verdächtigen Beimengung — der grösseren Sicherheit wegen — jedenfalls, ausser dem exponirten Wächter des Schiffes, durch zwei reine Aufseher besorgt werden.

Ebenso hat die Untersuchung und Reinigung der verdachtlosen Waaren durch die exponirten Reinigungsdiener am Lande mit der grössten Aufmerksamkeit, und unter steter Aufsicht eines Inspectionswächters vor sich zu gehen.

Das Untersuchungs- und Reinigungsverfahren selbst bleibt im Allgemeinen das im §. 90 vorgeschriebene, wobei jedoch auf die Absonderung jeder noch so geringen giftfan-

przymieszania jad wciągającego, uskutecznionem być winno z jak największą dokładnością; oblewanie czystą wodą, wodą morską lub octem, tudzież obcieranie mokremi wiechciami i szmatami winno wszędzie mieć miejsce, gdzie towar na tem nic nie traci; zresztą co się tycze artykułów, bardzo trudno oczyścić się dających, takowym wydania kontumacyi, zupełnie odmówić należy.

Nadto miejsce mają następujące jeszcze szczególne zaostrzenia postępowania rewizyjnego i czyszczącego przy towarach niepodejrzanych:

a) Co się tycze artykułów w §. 96 pod *c)* wyszczególnionych (z wyjątkiem płynów) muszą naczynia bez wyjątku być otworzone, a treść musi drążkiem żelaznym w kilku kierunkach być przeszytą;

b) wszelkie w §. 90 *h)* wyszczególnione towary, których przesypanie i przeszuflowanie wedle ich własności, przedsięwziąć się daje, muszą temu postępowaniu być poddane (zamiast przepisanej tamże rewizyi za pomocą pręta żelaznego wizytującego);

c) czyste naczynia z jagodami winnemi §. 90 *i)*, muszą wprzód być otworzone a potem drążkiem żelaznym zrewidowane. Wory z jagodami winnemi, muszą być wypróżnione i jagody winne wedle §. 90 traktowane, albowiem wedle §. 99 nie ma miejsca wydanie onychże przy *patente brutta aggravata di peste;*

d) beczki i skrzynie z serem i mydłem §. 90 *l)*, mają także być wypróżnione, treść ich w każdej części ma być zrewidowana, i z włokien pokazujących się itd. oczyszczona. Naczynia tak z zewnątrz jak wewnątrz należycie będą oczyszczone.

*d*1/2) gąbki kąpielne zamiast przez godzin 24, będą kilka razy wodą oblewane przez godzin 72, a potem dopiero wyciśnięte, znowu wysuszone i na wolny obrót wypuszczone;

e) drzewo budowlowe i opałowe obficie ma być wodą oblewane, a dopiero potem z kwarantanny wydane;

f) łój we formach i bryłach tudzież wosk, będą przez 24 godzin powtórnie wodą oblane, gdy takowe wedle przepisu §. 90 *n*), były traktowane.

§. 102.

Wydawanie towarów niepodejrzanych na wolny obrót tak na okrętach płasko-dennych (za pomocą rynny wyładowania) jak na lądzie, przy *patente brutta aggravata di peste,* wtedy dopiero będzie mogło nastąpić, gdy już wszystkie towary i przedmioty jad wciągające, wyjąwszy koniecznie potrzebne efekta użycia z okrętu zostały oddalone, i do magazynów lazaretowych przeniesione.

W których nadzwyczajnie uciążających przypadkach wydanie towarów niepodejrzanych, zupełnie zasuspendowanem być może, zostanie oznaczonem osobnemi przepisami.

CZĘŚĆ IV.

Dodatki do właściwego kwarantannego postępowania z towarami, czyścić się mającemi, w przypadkach pomoru bydła.

§. 103.

Jeżeli skóry lub inne odpadki zwierzęce z takich krajów nadejdą, gdzie grasują choroby zaraźliwe, tutejszemu stanowi bydła niebezpieczeństwem grożące, muszą ta-

genden Beimengung die äusserste Sorgfalt zu verwenden, das Abspülen mit reinem Wasser, Seewasser oder Essig, oder das Abputzen mit feuchten Strohwischen und Lappen überall, wo es der Waare nicht schadet, anzuwenden, für sehr schwer zu reinigende Artikel aber die Ausfolgung aus der Contumaz ganz zu untersagen ist.

Ausserdem treten noch folgende besondere Verschärfungen des Untersuchungs- und Reinigungsverfahrens bei verdachtlosen Waaren ein:

a) *Bei den, §. 90 I,* c) *aufgeführten Artikeln (mit Ausnahme der Flüssigkeiten) müssen die Gefässe durchgehends eröffnet und muss der Inhalt mit dem Visitir-Eisen in mehreren Richtungen durchstossen werden;*

b) *alle, §. 90,* h) *aufgezählten Waarengattungen, bei welchen ihrer Beschaffenheit nach eine Ueberleerung und eine Ueberschauflung möglich ist, müssen diesem Verfahren (statt der dort vorgeschriebenen Untersuchung mit dem Visitir-Eisen) unterzogen werden;*

c) *die reinen Gefässe mit Weinbeeren, §. 90,* i) *müssen früher eröffnet und dann mit dem Eisen visitirt werden. Die Säcke mit Weinbeeren sind, da vermöge §. 99 ihre Ausfolgung bei der* patente brutta aggravata di peste *nicht stattfinden darf, auszuleeren und die Weinbeeren nach §. 90 zu behandeln;*

d) *die Fässer und Kisten mit Käse oder Seife, §. 90,* l) *sind ebenfalls ganz auszuleeren, der Inhalt im Detail zu untersuchen und von anhängenden Faserbestandtheilen zu reinigen. Die Gefässe aber von Aussen und Innen gehörig zu säubern;*

d)½) *die Badschwämme werden anstatt durch 24 Stunden durch 72 Stunden wiederholt mit Wasser übergossen und dann erst ausgedrückt, wieder getrocknet und zur freien Gemeinschaft verabfolgt;*

e) *das Bau- und Brennholz wird reichlich mit Wasser überschüttet, und erst dann aus der Contumaz verabfolgt;*

f) *das Unschlitt in Formen oder Klumpen, dann das Wachs werden, nachdem sie auf die §. 90,* n) *angegebene Art behandelt worden, durch 24 Stunden wiederholt mit Wasser übergossen.*

§. 102.

Die Ausfolgung der verdachtlosen Waaren in freie Gemeinschaft sowohl auf Plattschiffen (mittelst der Ausladungsrinne), als am Lande, darf bei der patente brutta aggravata di peste *erst dann beginnen, wenn alle giftfangenden Waaren und Gegenstände, mit Ausnahme der unentbehrlichen Gebrauchs-Effecten, bereits vom Schiffe entfernt und in die Lazarethmagazine überbracht worden sind.*

In welchen ausserordentlich erschwerenden Fällen die Ausfolgung der verdachtlosen Waaren ganz suspendirt werden kann, wird durch besondere Vorschriften bestimmt.

Abtheilung IV.

Zusätze zu dem eigentlichen contumazmässigen Reinigungsverfahren mit Waaren, in Fällen von Epizootien.

§. 103.

Wenn Häute oder andere Thier-Abfälle aus Ländern kommen, wo ansteckende, dem inländischen Viehstande gefahrdrohende Viehseuchen herrschen, müssen dieselben, ohne Rücksicht,

kowe poddane być osobnemu postępowaniu czyszczenia bez różnicy, czy owe kraje należą do *patente libera*, czy podlegają kwarantannie lub rezerwie, które to postępowanie w ostatnim razie wykonanem być ma bezwzględnie i bez uwłaczania temu postępowaniu, któremu podlegają przedmioty takowe wedle przepisów dla kwarantanny wydanych (część I do III).

Co się tycze postępowania w tych razach, znajduje zastosowanie przepis następujący:

§. 104.

Suche skóry wołowe, krowie, bawole i wielbłądzie, mają być w stosownej ku temu lokalności rozłożone i wywieszone (której okna z zewnątrz się otwierają), potem powinny przez 10 godzin być wystawione na wyziewy chloru za pomocą uproszkowanego, wodą nakropionego wapna chlorowego, a nareszcie przez dalsze 10 godzin wietrzone.

Gdyby czyszczenie takowe nieco więcej kosztownem być się zdawało, może mieć miejsce kadzenie parą siarczaną. Tym końcem postawi się w lokalności, gdzie są skóry rozwieszone lub rozłożone, kilka czarek z żarzącemi węglami, na które posypana będzie siarka dla wydania pary siarczanej, na którą wystawione być muszą skóry przez trzy godzin ciągiem nieprzerwanym, poczem przez taki sam przeciąg czasu wietrzone będą.

Skóry solone tego samego gatunku wilgotne lub mokre, muszą przed kadzeniem wyziewami chloru lub siarki, ile możności jak najlepiej być wysuszone.

§. 105.

Świeże skóry wołowe, krowie, bawole i wielbłądzie, muszą przez ciąg godzin 48 zostawać w ługu potaziowym lub wapiennym, a potem przez dni 8 być wietrzone.

§. 106.

Odkrawki skór (*carnuzzo*), wańtuchy i rury z łojem w nie wlanym, lub z innemi gatunkami tłustości, traktowane być winny równie jak suche podług §. 104.

§. 107.

Rogi, racice i kości z wołów, krów, bawołów i wielbłądów, zostawać będą przez trzy razy godzin 24 w ługu gryzącym, poczem natychmiast będą mogły być wydane.

ROZDZIAŁ F.

Kwarantanne postępowanie z listami w każdym stopniu kwarantanny lub rezerwy.

A. OGÓLNE PRZEPISY I ICH ZASTOSOWANIE NA RÓŻNE PERYODY KWARANTANNE.

§. 108.

Kwarantanne postępowanie z listami, dzieje się przez gorące rozgrzanie papieru i przez przekadzenie takowegoż mieszaniną z 1/4 siarki sproszkowanej, 1/4 saletry tłuczonej i 2/4 otręb pszennych. Za czyszczone mają papiery dopiero wtedy być uważane, gdy znowu zupełnie zostały ostudzone.

§. 109.

Ażeby gorącość i wyziewy na wszystkie części papieru należyty skutek wzięły, muszą listy albo być przekłute, albo zupełnie otworzone, gdy wprzód z zewnątrz wcale zostały oczyszczone.

ob jene Länder di patente libera *sind, oder irgend einer Contumaz oder Reserve unterliegen, ein besonderes Reinigungsverfahren bestehen, welches im letzteren Falle ohne Beeinträchtigung jener Behandlung, der solche Gegenstände vermöge der Contumazvorschriften (Abtheilung I bis III) unterworfen sind, zur Ausübung kommen muss.*

Für das in solchen Fällen anzuwendende Verfahren gilt folgende Vorschrift:

§. 104.

Trockene Ochsen-, Kuh-, Büffel- und Kamehlhäute sind in einem dazu geeigneten geschlossenen Locale (dessen Fenster von Aussen geöffnet werden können) aufzuhängen und auszubreiten, hierauf durch 10 Stunden der Einwirkung von Chlordämpfen, aus gepulvertem mit Wasser befeuchtetem Chlorkalk auszusetzen, und endlich durch weitere 10 Stunden zu lüften.

Wenn diese Reinigungsart zu kostspielig seyn sollte, kann statt der Chlor- die Schwefelräucherung in Anwendung kommen. Es sind zu diesem Behufe in das Locale, wo die Häute aufgehängt oder ausgebreitet werden, mehrere Becken mit glühenden Kohlen zu stellen, und durch Aufstreuen von Schwefel, Schwefeldämpfe zu erzeugen, deren Einwirkung die Häute durch drei Stunden ausgesetzt bleiben müssen, worauf sie durch eben so lange Zeit zu lüften sind.

Feuchte oder nasse gesalzene Häute der nämlichen Gattung müssen vor der Chlor- oder Schwefelräucherung bestmöglichst getrocknet werden.

§. 105.

Frische Ochsen-, Kuh-, Büffel- und Kamehlhäute sind durch 48 Stunden in eine Pottasch- oder Kalklauge zu legen und hierauf durch 8 Tage der Lüftung auszusetzen.

§. 106.

Hautabschnitzel (Carnuzzo), *Wammen und Schläuche mit eingegossenem Unschlitt und anderen Fettarten sind wie die trockenen Häute nach §. 104 zu behandeln.*

§. 107.

Hörner, Klauen und Knochen von Ochsen, Kühen, Büffeln und Kamehlen werden durch dreimal 24 Stunden in eine Aetzlauge gelegt, worauf sie sogleich ausgefolgt werden können.

Abschnitt F.

Contumazmässiges Reinigungsverfahren mit Briefen bei jedem Grade Contumaz oder Reserve.

A. *Allgemeine Vorschriften und Anwendung derselben auf die verschiedenen Contumazperioden.*

§. 108.

Die contumazmässige Reinigung der Briefe geschieht durch Erhitzung der Papiere und durch die Räucherung derselben mit einem Gemische von ¼ Theil gepulverten Schwefels, ¼ Theil gestossenen Salpeters und 2/4 Theilen Weizenkleie. Als gereiniget sind die Papiere aber erst dann zu betrachten, wenn sie wieder vollständig erkaltet sind.

§. 109.

Damit die Hitze und die Dämpfe auf alle Theile der Papiere gehörig wirken können, müssen die Briefe entweder durchstochen, oder ganz eröffnet werden, nachdem sie früher von Aussen ganz gereiniget worden sind.

AA. Przy wszystkich rezerwach obserwacyjnych i przy *patente netta di peste*.

§. 110.

Przy wszystkich rezerwach obserwacyjnych i przy *patente netta di peste*, nie będą otwierane:

a) urzędowe listy i pakiety do c. k. poselstw, tudzież

b) listy prywatne i pakiety, które (*a)* i *b)*) zostały przeznaczone dla krajów tutejszych;

c) depesze i pakiety ze strony urzędowych, w Turcyi akredytowanych organów rządów cudzych, wystosowane do funkcyonarzy rządów cudzych, którzy znajdują się albo w krajach tutejszych albo za granicą;

d) listy prywatne i pakiety, wystosowane do stron za granicą; wszystkie takowe (*a*, *b*, *c*, *d*), będą tylko przekłute i potem przekadzone, jeżeli nie nad ½ cala są grube, i ani po napisie ani po zewnętrznem pomacaniu, nie dają do poznania, że załączone do nich zostały cudzego rodzaju artykuły, próbki itp.

§. 111.

Wszelkie sub *a*), *b*), *c*) i *d*) namienione listy i pakiety będą otworzone, jeżeli zawierają przedmioty podejrzane lub toż po sobie poznać dają.

Znajdujące się w nich załączenia opieczętowane, czyszczone być winny, w sposób w powyższym §. namieniony, jeżeli odpowiadają warunkom tegoż. Znajdujące się atoliż w nich materyjki i próbki itp. winny być zatrzymane i traktowane w sposób, dla kwarantanny przepisany.

§. 112.

Jeżeli w razie samej tylko rezerwy obserwacyjnej, tudzież w razie *patente netta di peste*, która nie podlega wyładowaniu towarów podejrzanych, nie mają listy natychmiast być wydane, lecz aż do *pratica* pozostają na okręcie albo przy osobach, które je z sobą przywiozły, natenczas te żadnego czyszczenia nie potrzebują.

Jeżeli zaś kwarantanna *di patente netta di peste* połączona jest z obowiązkiem wyładowania towarów, natenczas muszą i listy takowe wprzód podług §. 110 lub 111 być czysczone, poczem zresztą aż do *pratica* pozostać mogą przy osobach takowe z sobą wiozących.

BB. Przy *patente brutta* i *patente aggravatta di peste*.

§. 113.

Przy *patente brutta* i *patente aggravatta di peste*, będą z reguły wszystkie listy i pakiety otworzone, z których wyjętemi zostają:

1) Urzędowe listy i pakiety ze stron c. k. urzędników do władz tutejszo-krajowych.

2) Depesze i pakiety urzędowych w Turcyi akkredytowanych organów rządów cudzych, wystosowane do funkcyonarzy rządów cudzych, bądź w tutejszych krajach, bądź za granicą bawiących. Listy takowe (1 i 2), będą tylko przekłute i stosownie do przepisu przekadzone.

Wyjątek ten atoliż ma miejsce tylko przy listach i pakietach, które nie są nad pół cala grube i które nie zawierają żadnych przedmiotów podejrzanych, która to oko-

AA. Bei allen Observationsreserven und bei der patente netta di peste.

§. 110.

Bei allen Observationsreserven und bei der patente netta di peste *werden:*

a) *die officiellen Briefschaften und Packete an k. k. Behörden, und*

b) *Privatbriefe und Packete, wenn sie* (a *und* b) *für das Inland bestimmt sind;*

c) *Depeschen und Packete officieller in der Türkei accreditirter Organe auswärtiger Regierungen, an Functionäre auswärtiger Regierungen, sie mögen sich im Inlande oder im Auslande befinden;*

d) *Privatbriefe und Packete, welche an Parteien im Auslande gerichtet sind, nicht eröffnet, sondern nach blosser Durchstechung geräuchert, wenn sie nicht über einen halben Zoll dick sind, und weder nach der Ueberschrift, noch beim äusseren Anfühlen zu erkennen geben, dass denselben fremdartige Stoffe, Muster etc. beigeschlossen sind.*

§. 111.

Alle sub a), b), c) *und* d) *angeführten Briefschaften und Packete werden, wenn sie über einen halben Zoll dick sind, oder wenn sie verfängliche Gegenstände enthalten oder zu enthalten scheinen, eröffnet.*

Die darin etwa befindlichen gesiegelten Einschlüsse sind, wenn sie den Bedingungen des vorhergehenden Paragraphes entsprechen, auf die dort bezeichnete Art zu reinigen. Die etwa darin befindlichen Stoffe, Muster etc. werden zurückbehalten, und nach dem vorgeschriebenen contumazämtlichen Verfahren behandelt.

§. 112.

Wenn bei der blossen Observationsreserve und bei der patente netta di peste, *falls diese nicht der Ausladung der verdächtigen Waaren unterworfen ist, die Briefe nicht gleich ausgefolgt werden sollen, sondern bis zur* pratica *auf dem Schiffe oder bei den Personen verbleiben, welche sie überbracht haben, bedürfen sie gar keine Reinigung.*

Ist dagegen die Contumaz der patente netta di peste *mit der Verpflichtung der Waaren-Ausladung verbunden, so müssen auch solche Briefe früher nach §. 110 oder 111 gereiniget werden, worauf sie immerhin bis zur* pratica *bei den Ueberbringern verbleiben können.*

BB. Bei der patente brutta *und der* patente brutta aggravata di peste.

§. 113.

Bei der patente brntta *und* brutta aggravata di peste *sind alle Briefschaften und Packete in der Regel zu eröffnen, ausgenommen davon sind:*

1. Die officiellen Briefschaften und Packete von k. k. Behörden an Behörden im Inlande.

2. Depeschen und Packete officieller in der Türkei accreditirter Organe auswärtiger Regierungen, an Functionäre auswärtiger Regierungen, sie mögen sich im Inlande oder Auslande befinden. Diese Briefschaften (1 *und* 2) *sind bloss zu durchstechen und vorschriftmässig zu räuchern.*

Diese Ausnahme gilt aber nur für jene Briefe und Packete, welche nicht über einen halben Zoll dick sind, und keine verfänglichen Gegenstände enthalten was in Betreff der,

liszność, co się tycze listów pod 2), zatwierdzoną być musi albo urzędowem oświadczeniem na kopercie, albo własnym cetyfikatem ze strony władz dotyczących zagranicznych.

§. 114.

Depesze urzędowe, wystosowane do Osoby Najjaśniejszego Pana, J. C. Mości lub do c. k. ministerstwa spraw zewnętrznych, mają, bez względu na ich grubość, w jakichbądź czasach tylko z zewnątrz być kadzone i do ministeryum spraw zewnętrznych stosowane, gdzie w zakładzie tamże istniejącym, z wewnątrz będą oczyszczone.

§. 115.

Jeżeliby cudze rządy żądały, ażeby depesze i pakiety, wystosowane do poselstw i posłów w zagranicy, tylko z zewnątrz czyszczeniu poddane były, oświadczając, że czyszczenie z wewnątrz same uskutecznić chcą, natenczas czyszczenie takowe tylko na zewnątrz ograniczone być może.

B. POSTĘPOWANIE PRZY PRZEKŁUWANIU, OTWIERANIU I KADZENIU LISTÓW I PAPIERÓW.

§. 116.

Przekłuwanie listów, odbywa się najlepiej i najprędzej za pomocą maszyn na kształt pras pieczęciowych, u których śrubsztak na dolnym swym końcu zamiast stępla, opatrzony jest blatem metalowym (w długości i szerokości formatu większej nieco depeszy służbowej), w którym znajduje się w przedziałach regularnych większa liczba ostrzy ostro wyszlufowanych, aby niemi przyciśnięciem przecięty być mógł w kilku miejscach list, pod prasę włożony na tablicę z drzewa miękkiego. Gdzie takiego instrumentu nie ma, mogą zresztą listy szydłem być przedziurawione, alboteż ostrym nożem w kilku miejscach przekłute.

§. 117.

Tak przekłute lub przecięte listy, kleszczami będą uchwycone i poszczególnie nad żywym ogniem węgli na gorącość i obfite wapory siarczane wystawione, rozwijane przez powolne posypywanie proszku kadzącego (§. 108).

Jeżeliby większa nieco liczba listów w tym samym czasie kadzoną być miała, muszą takowe po przekłuciu wrzucone być do aparatu kadzenia, t. j. do skrzyni kadzenia, albo do pieca kadzenia, gdzie taki już istnieje, w którym kadzone będą przez czas pewny stosowny.

§. 118.

Wszelkie pisma, czy urzędowe czy prywatne, wedle powyższych przepisów podlegające otworzeniu, będą nożyczkami bez naruszenia pieczęci rozcięte a za pomocą długich gładkich kopyści z drzewa twardego otworzone i wygładzone, potem po wyciągnieniu i spaleniu wszelkich szpagatów, i po zatrzymaniu znajdujących się może próbek jakowych etc. albo za pomocą kleszczy na wolnym żywym ogniu albo w aparacie kadzenia czyszczone. Toż ostatnie wtedy ma miejsce, jeżeli większa liczba listów w tym samym czasie ma być kadzona, przeto potrzeba sprawienia własnych aparatów czyszczenia w tych tylko zakładach sanitarnych zachodzić może, gdzie zwykle wiele listów nadchodzi.

Briefschaften sub 2 mittelst einer ämtlichen Erklärung auf dem Couverte, oder durch ein eigenes Certificat von Seite der betreffenden ausländischen Behörden bestätiget seyn muss.

§. 114.

Die an die Allerhöchste Person Seiner Majestät und an das k. k. Ministerium des Aeusseren gerichteten Amtsdepeschen werden ohne Rücksicht auf ihre Dicke zu allen Zeiten nur von Aussen geräuchert, und an das Ministerium des Aeussern geleitet, um in der dort befindlichen Anstalt von Innen gereiniget zu werden.

§. 115.

In soferne auswärtige Regierungen verlangen, dass Depeschen und Packete, welche für Botschaften und Gesandte im Auslande bestimmt sind, nur von Aussen der Reinigung unterzogen werden, und zugleich erklären, die Reinigung von Innen selbst bewirken zu wollen, kann sich auf diese Reinigung von Aussen beschränkt werden.

B. Verfahren bei Durchstechung, Eröffnung und Räucherung der Briefe und Papiere.

§. 116.

Das Durchstechen der Briefe geschieht am besten und schnellsten mit einer nach Art der Siegelpressen geformten Maschine, deren Schraubenstock an dem unteren Ende statt des Stämpels mit einer Metallplatte (in der Länge und Breite des Formates einer grösseren Dienstdepesche) versehen ist, und in welcher Platte eine grössere Zahl scharfgeschliffener Schneidinstrumente in regelmässigen Zwischenräumen eingesetzt ist, damit der auf einer Tafel von weichem Holze unter die Presse gelegte Brief mit einem Drucke an mehreren Stellen durchschnitten werde. Wo eine solche Vorrichtung mangelt, können übrigens die Briefe mit der Ahle durchbohrt oder mit einem scharfen Messer an mehreren Orten durchschnitten werden.

§. 117.

Die so durchstochenen oder durchschnittenen Briefe werden mit der Zange angefasst und einzeln über lebhaftem Kohlenfeuer der Hitze und dem dichten Schwefeldampfe ausgesetzt, welcher durch langsame Aufstreuung des Räucherungspulvers (§. 108) entwickelt wird.

Wenn eine grössere Zahl von Briefen gleichzeitig zu räuchern ist, müssen diese nach der Durchstechung in dem Räucherungs-Apparate, d. i. Räucherungskasten, oder, wo er bereits besteht, Räucherungsofen gegeben, und durch eine angemessene Zeit der Räucherung ausgesetzt werden.

§. 118.

Alle nach den obigen Vorschriften der Eröffnung unterliegenden ämtlichen und Privatschreiben werden mit der Scheere ohne Verletzung des Siegels aufgeschnitten, mit langen, glatten Spateln von festem Holze geöffnet und ausgeglättet, dann nach Ausziehung und Verbrennung aller Bindfäden, und nach Zurückbehaltung der etwa sich vorfindenden Muster etc. entweder mittelst der Zange auf offenem Feuer oder in dem Räucherungs-Apparate gereiniget. Das Letztere findet nur dann Statt, wenn eine grössere Zahl von Briefen gleichzeitig zu räuchern ist, wesshalb die Nothwendigkeit der Herbeischaffung eigener Räucherungs-Apparate nur bei jenen Sanitäts-Anstalten eintritt, wo viele Briefe vorkommen können.

§. 119.

Kadzenie za pomocą kleszczów dzieje się nad żywym ogniem węgli, w takim oddaleniu od płomienia, ażeby papiery zupełnie były rozgrzane, z uniknieniem niebezpieczeństwa spalenia. Kartki wiszące muszą przeto za pomocą drewnianego drążka wciąż do góry być podnoszone, a przytem, — ponieważ wygodnie kleszczami 8—10 kartek naraz uchwycić można— ma tymże samym drążkiem kartka w kartkę być obróconą, ażeby przez każdą z nich na całej powierzchni wapory przechodziły. Dla tego też następnie cały skład kartek na innem miejscu ma być uchwycony, ażeby i przez miejsca papierów przechodziły wapory, które były pierwej między kleszczami ścieśnione.

§. 120.

Papiery otworzeniu podlegające, będą w aparacie kadzenia w ten sam sposób czyszczone, jak listy przekłute, z tą różnicą, iż owe dla uniknienia pomieszania papierów w tępe widełki drewniane należycie będą utkwione i tak w aparat kadzenia włożone.

§. 121.

Skoro papiery, przekadzone albo za pomocą kleszczyków albo w aparacie kadzenia zupełnie ostudzone zostały, będą listy, gdy załączenia ich należycie znowu uporządkowane zostały, na nowo złożone, i łakiem zapieczętowane, pod wyciśnięciem pieczęci zakładu kwarantannego.

§. 122.

Wszelkie listy i pakiety, które nie będą ani otworzone ani przekłute, i tylko z zewnątrz bywają czyszczone, oznaczone być winny przez urząd kwarantanny po odbytem czyszczeniu następującemi tylko wyrazami: „*Netto di fuora e sporco di dentro* w..... na dniu.....“ Te zaś, które albo przekłute albo otworzone i wedle przepisów oczyszczone zostały, noszą napis: „*netto di fuora e di dentro.*“

§. 123.

Otworzenie, czyszczenie i zapieczętowanie listów, bez różnicy odbyć się ma przez osobę ku temu przeznaczoną, zawsze w obecności przynajmniej jednego jeszcze rzeczywistego urzędnika kwarantannego.

Wyczytanie listów otworzonych, czy to przez osobę do należytych czynności powołaną, czy też przez inne osoby, jest zakazanem pod odpowiedzialnością najsurowszą.

Urząd kwarantanny jest zresztą ściśle obowiązany, dla jak najmożliwszego ukrócenia zatrzymywania korespondencyi, wszelkiej ku temu przyłożyć staranności, ażeby czyszczenie listów jak najspieszniej się odbywało, wszakże tylko, o ile tego dozwolić może punktualna troskliwość o jak najdokładniejsze oczyszczenie.

ROZDZIAŁ G.

Postępowanie kwarantanne z żyjącemi zwierzętami.

§. 124.

Z wyjątkiem *patente brutta aggravata di peste*, mogą zwierzęta domowe, wchodzące pod kwarantannę lub rezerwę, po wykonanem pławieniu albo oblaniu ich wodą,

§. 119.

Die Räucherung mittelst der Zange geschieht über lebhaftem Kohlenfeuer in solcher Entfernung von der Flamme, dass die Papiere genug erhitzt, aber doch nicht der Gefahr des Verbrennens ausgesetzt werden. Die herabhängenden Blätter müssen daher mittelst eines hölzernen Stabes stets gehoben gehalten, dabei aber — weil füglich 8—10 Blätter auf Einmal zwischen die Zange genommen werden können — mit dem nämlichen Stabe Blatt für Blatt umgewendet werden, damit jedes derselben an der ganzen Oberfläche vom Dampfe bestrichen werde. Aus demselben Grunde muss auch hinterher die ganze Lage von Blättern an einer anderen Stelle angefasst, und müssen die früher zwischen der Zange eingeklebt gewesenen Stellen der Papiere der Einwirkung des Dampfes dargeboten werden.

§. 120.

Die der Eröffnung unterliegenden Papiere werden in dem Räucherungs-Apparate auf die nämliche Art, wie die zu durchstechenden Briefe gereiniget, mit dem Unterschiede jedoch, dass jene zur Vermeidung etwaiger Vermengung der Papiere mittelst hölzerner stumpfen Gabeln gehörig befestiget, und so in den Räucherungs-Apparat eingelegt werden.

§. 121.

Sobald die entweder mit der Zange oder im Räucherungs-Apparate geräucherten Papiere vollständig erkaltet sind, werden die Briefe, nachdem die Beilagen wieder in die gehörige Ordnung gebracht worden, aufs neue zusammengefaltet, und mit Lack unter Aufdrückung des Siegels der Contumaz-Anstalt geschlossen.

§. 122.

Alle Briefe und Packete, welche weder eröffnet noch durchstochen, sondern nur von Aussen gereiniget werden, sind von dem Contumaz-Amte nach der Räucherung lediglich mit den Worten: „Netto di fuora e sporco di dentro *zu . . . . am . . . .*" *zu bezeichnen. Jene aber, welche entweder durchstochen oder eröffnet und vorschriftmässig gereiniget werden, bekommen die Aufschrift:* „netto di fuora e di dentro."

§. 123.

Die Eröffnung, Reinigung und Versiegelung der Briefschaften ohne Unterschied soll von dem dazu beauftragten Individuum immer in Gegenwart wenigstens noch eines wirklichen Contumazbeamten geschehen.

Die Durchlesung der eröffneten Briefschaften durch die dabei Beschäftigten oder andere Personen darf bei schwerster Verantwortlichkeit unter keinem Vorwande statthaben.

Das Contumaz-Amt ist überdiess streng verpflichtet, zu möglichster Verkürzung jedes Aufenthaltes der Correspondenz dafür zu sorgen, dass die Reinigung der Briefschaften so schnell vollzogen werde, als es die pünctliche Sorgfalt für die Genauigkeit derselben nur immer gestattet.

Abschnitt G.

Contumazmässiges Verfahren mit lebenden Thieren.

§. 124.

Mit Ausnahme der patente brutta aggravata di peste *können die unter Contumaz oder Reserve ankommenden Hausthiere nach geschehener Schwemmung oder Uebergiessung mit*

natychmiast z kwarantanny być wypuszczone. Pław zwierząt odbywa się w obecności jednego urzędnika kwarantannego i jednego sługi od czyszczenia, w ten sposób, iż zwierzęta te wyprowadzone zostaną na stosowne miejsca brzegu, i do wody wpędzone będą, gdzie całe ich ciało, a więc także i głowa przemoczone być ma, albo gdzie tego miejscowości nie dozwalają, w ten sposób, iż takowe na lądzie wodą oblane być mają, ażeby całe ich ciało, przeto też i głowa zupełnie zostało zmoczone lub właściwie obmyte. Przed pławieniem zdejmie się ze zwierzęcia zwyczajny jego narząd, a włoży się nań uzdzienicę z omazionych materyałów sporządzoną, ażeby zwierzę bezpośrednio wolnym osobom mogło być oddane i od nich prowadzone.

Zaraz po pławieniu pędzone będą zwierzęta obliczone, na miejsce ku temu przeznaczone, gdzie wydane będą dotyczącej osobie odbierającej.

§. 125.

Przy *patente netta di peste* i przy wszystkich rezerwach obserwacyjnych dostatecznem jest już jedno tylko pławienie bydła rogatego i koni, jako i wszelkich innych zwierząt włosa krótkiego, tylko owce, kozy i inne zwierzęta wełniaste albo długowłosie, pławione być mają drugi jeszcze raz po upływie godzin 3.

Ptaki żywe, drób itp. mogą za jednem tylko obfitem oblaniem wodą, żywe zaś ryby, amfibie, płazy, jako to: żółwie, krokodyle, jaszczurki, kameleony, węże itd. natychmiast z kontumacyi być wydane, jak tylko przeniesione być mogą do naczyń czystych z schowków, obitych może materyami jad wciągającemi albo zanieczyszczonych odpadkami podejrzanemi.

Pijawki, nadchodzące zwyczajnie w kubłach albo skrzyniach ziemią napełnionych, mogą wraz z naczyniami na wolny obrót być wydane po otworzeniu schowków i po zewnętrznem tychże oczyszczeniu, tudzież po obejrzeniu treści i oblaniu wodą ze wszystkich stron. Jeżeli zaś w worach się znajdują, wypróżnione będą w naczynia czyste, wory zaś poddane zostaną odpowiedniemu postępowaniu czyszczenia.

§. 126.

Przy *patente brutta di peste*, powtórnie znowu po 3 godzinach pławione być ma nietylko bydło wełniaste i długowłosie, lecz także i bydło rogate i konie, tudzież wszelkie inne krótkowłosie zwierzęta; równie też będą po 3 godzinach znowu wodą oblane ptaki, drób itp.

Żywe ryby, amfibie, płazy itp. traktowane będą także i przy *patente brutta di peste* w sposób, §. 125 wskazany. Wory, w których się znajdowały pijawki, poddane być muszą postępowaniu, dla *patente brutta di peste* przepisanemu.

§. 127.

Przy *patente brutta aggravatta di peste*, nie będzie dozwolone pławienie lub oblewanie zwierząt, lecz takowe muszą odbyć kwarantannę na okręcie lub w lazarecie wraz z właścicielami lub stróżami swemi.

§. 128.

Ostatni warunek miejsce ma także i przy innych kwarantannach lub rezerwach,

Wasser sogleich aus der Contumaz entlassen werden. Die Schwemmung der Thiere geschieht in Gegenwart eines Contumazbeamten und eines Reinigungsdieners, indem die Thiere an einen geeigneten Platz des Ufers geführt und ins Wasser getrieben werden, in der Art, dass der ganze Körper derselben, folglich auch der Kopf genässt werde, oder wo diess die Localität nicht gestattet, am Lande mit Wasser so überschüttet werden, dass der ganze Körper, folglich auch der Kopf ganz genässt, oder eigentlich durchgewaschen wird. Vor der Schwemmung muss dem Thiere das gewöhnliche Riemzeug abgenommen, und eine aus getheerten Stoffen gefertigte Halfter angelegt werden, damit das Thier unmittelbar darauf von den freien Personen übernommen und abgeführt werden könne.

Gleich nach der Schwemme werden die abgezählten Thiere zur Ausfolgung an den betreffenden Uebernehmer auf den dazu bestimmten Platz getrieben.

§. 125.

Bei der patente netta di peste *und bei allen Observationsreserven reicht das Einmalige Schwemmen des Hornviehes und der Pferde, wie auch aller anderen kurzhaarigen Thiere hin, nur Schafe, Ziegen und andere wollige oder langhaarige Thiere sind nach Verlauf von 3 Stunden zum zweiten Male zu schwemmen.*

Lebende Vögel, Federvieh etc. können nach Einmaliger reichlicher Begiessung mit Wasser und lebende Fische, Amphibien, Reptilien, als: Schildkröten, Crocodille, Eidechsen, Camäleone, Schlangen etc. sogleich aus der Contumaz entlassen werden, wenn es nur möglich ist, sie aus den etwa mit giftfangenden Stoffen ausgefütterten oder mit verdächtigen Abfällen verunreinigten Behältnissen in reine Gefässe zu versetzen.

Blutegel, welche gewöhnlich in mit Erde gefüllten Kübeln oder Kisten ankommen, dürfen nach Eröffnung der Behältnisse und nach äusserer Reinigung derselben, nach Besichtigung des Inhaltes und allseitiger Uebergiessung mit Wasser sammt den Gefässen in freie Gemeinschaft übergeben werden. Kommen sie aber in Säcken, so werden sie in reine Gefässe ausgeleert, die Säcke jedoch dem entsprechenden Reinigungsverfahren unterzogen.

§. 126.

Bei der patente brutta di peste *wird nicht nur das wollige und langhaarige Vieh, sondern auch das Hornvieh und die Pferde, sowie alle anderen kurzhaarigen Thiere nach Ablauf von 3 Stunden wieder geschwemmt, sowie die Vögel, das Federvieh etc. nach Ablauf von 3 Stunden mit Wasser wieder übergossen werden.*

Lebende Fische, Amphibien, Reptilien u. s. f. werden auch bei der patente brutta di peste *auf die im §. 125 angegebene Art behandelt. Die Säcke, in welchen etwa die Blutegel vorkommen, sind dem für die* patente brutta di peste *bestimmten Verfahren zu unterziehen.*

§. 127.

Bei der patente brutta aggravata di peste *ist das Schwemmen oder Uebergiessen der Thiere nicht zulässig, sondern es müssen diese die Contumaz mit ihren Eigenthümern oder Wärtern auf dem Schiffe oder im Lazarethe bestehen.*

§. 128.

Die letztere Bedingung tritt auch bei den übrigen Contumazen oder Reserven ein, wenn die Verhältnisse der Jahreszeit oder andere Umstände die Schwemmung oder Ueber-

jeżeli pora czasu lub inne okoliczności niedozwalają pławienia lub oblania, albo jeżeli nie życzy sobie tego w ogólności właściciel zwierząt.

§. 129.

Przy kwarantannem postępowaniu ze zwierzętami przeciw oryentalnej chorobie powietrza morowego, zostają w swej mocy wszelkie prawidła, w powszechnych przepisach prawnych wyszczególnione, dotyczące bydła w ogólności w czasach pomoru tegoż.

ROZDZIAŁ III.

Postępowanie w czasie rozbicia okrętu albo wyrzucenia na ląd statków podejrzanych, tudzież w przyjmowaniu osób i rzeczy uratowanych.

§. 130.

W czasie rozbicia, albo wyrzucenia podejrzanego statku, musi być przesłuchany przewodzca okrętu lub zastępca jego względem pochodzenia i okoliczności podróży, sposobem w ogólności przepisanym. Jeżeli miejsce pochodzenia wykazać się daje dokumentem sanitarnym, albo jeżeli wtej mierze nadeszły inne zupełnie wiarygodne doniesienia, natenczas nastąpi normalne postępowanie kwarantanne; jeżeli ani jedno ani drugie nie ma miejsca, natenczas zachowanem być musi dla okrętu, osób i ładunku postępowanie, jakie w §. 48 dla statków podejrzanych bez dokumentu sanitarnego przepisanem jest, które też i wtenczas ma miejsce, jeżeli się uratowały bez dokumentu na brzeg pojedyncze osoby, albo same, albo z towarami i efektami (z okrętu podejrzanego, nieszczęściem pogrążonego).

Osoby zresztą, które w takich przypadkach prócz swych własnych efektów, nic innego z sobą nie mają, podlegać winny kwarantannie wedle wymiaru dla pasażerów wylądowanych, a nie wedle wymiaru dla okrętów przepisanego.

§. 131.

Tak okrętom jak osobom dana być winna w takim razie wszelka pomoc potrzebna bez zanieczyszczenia osób innych — albo gdzie tego uniknąć wcale nie można — przynajmniej z zanieczyszczeniem w jak najmniejszej liczbie osób. Jeżeliby okręt przez częściowe wyładowanie w stanie był odbyć dalszą podróż, natedy przydać mu należy stosowną do tego przeładowania barkę, która natedy wraz z okrętem i z wszystkiemi, czy umyślnie czy przypadkowo z nim zmieszanemi osobami, odesłaną będzie pod dozorem strażnika sanitarnego do dotyczącego portu kwarantannego. Jeżeli nie ma dla okrętu samego żadnej już pomocy, natedy przynajmniej to wszystko, co z osób lub towarów uratowanem być może, na jednę lub więcej bark przeładowanem i ubezpieczonem być musi, poczem nastąpi postępowanie wyżej wskazane.

Brzeg musi jak najstaranniej być oczyszczony, i dopóki szczątki okrętu na morzu pływają, w dzień i w nocy strzeżony, ażeby przedmioty, gdyby takowe na brzeg wyrzucone były, bez dotykania się zostały zrewidowane, z materyałów jad wciągających oczyszczone i ile możności przechowane.

§. 132.

Wyrzucone na brzeg trupy, których niepodejrzane pochodzenie nie jest pewne, muszą z uniknieniem wszelkiego dotykania się, na brzegu być pogrzebane (po obejrze-

giessung nicht zulassen, oder wenn überhaupt der Eigenthümer der Thiere dieselbe nicht wünscht.

§. 129.

Bei der contumazämtlichen Behandlung der Thiere gegen die orientalische Pest bleiben alle durch die allgemeinen gesetzlichen Bestimmungen festgestellten Massregeln in Wirksamkeit, welche in Bezug auf das Vieh überhaupt bei Epizootien zu treffen sind.

Abschnitt H.

Verfahren bei Schiffbruch oder Strandung verdächtiger Fahrzeuge und bei Aufnahme geretteter Personen und Sachen.

§. 130.

Im Falle von Schiffbruch oder Strandung eines verdächtigen Fahrzeuges muss der Schiffsführer, oder wer dessen Stelle vertritt, auf die im Allgemeinen vorgeschriebene Weise über Herkunft und Umstände der Reise verhört werden. Lässt sich der Herkunftsort durch die Sanitätsfede erweisen, oder liegen andere vollkommen glaubwürdige Nachrichten in dieser Beziehung vor, so tritt die normalmässige Contumazbestimmung ein; ist dagegen weder das Eine noch das Andere der Fall, so muss für Schiff, Personen und Ladung das für verdächtige Fahrzeuge ohne Sanitätsfede im §. 48 vorgeschriebene Verfahren eingehalten werden, welches letztere auch für den Fall gilt, wenn einzelne Personen sich allein, oder mit Waaren und Effecten (aus einem verunglückten verdächtigen Schiffe) ohne Documente an die Küste gerettet haben.

Personen, welche bei solchen Vorfällen ausser ihren eigenen Effecten nichts mit sich gebracht haben, wird übrigens die Contumaz nicht wie den Schiffen, sondern gleich den ausgeschifften Passagieren bemessen.

§. 131.

Sowohl dem Schiffe als den Personen soll in einem Falle dieser Art jede nothwendige Hilfe ohne Verunreinigung anderer Personen — oder wo diese unvermeidlich — doch mit Verunreinigung der möglichst geringen Zahl derselben geleistet werden. Ist das Schiff in der Lage, sich durch theilweise Ausladung die Fortsetzung der Fahrt möglich zu machen, so muss ihm zur Ueberladung eine geeignete Barke angewiesen werden, welche dann sammt dem Schiffe und sammt allen absichtlich oder zufällig mit diesem in Vermischung gerathenen Personen unter Aufsicht eines Sanitätswächters zum betreffenden Contumazhafen zu senden ist. Wenn jedoch dem Schiffe selbst nicht mehr zu helfen ist, muss wenigstens Alles, was von Personen oder Waaren zu retten ist, in Sicherheit gebracht, auf eine oder mehrere Barken verladen und dann wie oben verfahren werden.

Das Ufer ist sorgfältig zu reinigen, und so lange Trümmer des Schiffes auf dem Meere treiben, bei Tag und Nacht zu bewachen, damit die allenfalls an die Küste gelangenden Gegegenstände ohne Berührung untersucht, von den etwa anhängenden giftfangenden Stoffen gereiniget und nach Möglichkeit geborgen werden.

§. 132.

An das Ufer geschwemmte Leichname, deren unverdächtige Herkunft nicht entschieden ist, müssen (nach stattgefundener Beschau der politischen Behörde) mit Vermeidung jeder

niu ze strony politycznej władzy). Suknie mają być zdjęte i spalone, popiół tychże wraz z trupem będzie w dół wrzucony, warstwą ziemi i wapna gaszonego pokryty, a grób zarzucony. Miejsce brzegu musi później ze wszystkich porozrzucanych efektów podejrzanych starannie być oczyszczone.

§. 133.

Pakunki towarów lub inne jad wciągające przedmioty, z morza na brzeg wyrzucone, których niepodejrzane pochodzenie nie jest dowiedzionem, muszą w obecności władzy politycznej, bez ich bezpośredniego dotykania się, być obejrzane, a jeżeli wartość ich koszta transportowe pokrywa, na osobnej barce pod dozorem strażnika sanitarnego do dotyczącego portu kwarantannego przesłane, gdzie przedmioty takowe, jeżeli względem nich nadeszły na innej drodze całkiem pewne i wiarygodne daty, albo jeżeli pochodzenie ich z samej natury wywieść się daje, poddane będą postępowaniu, ich pochodzeniu odpowiedniemu, a w braku tego albo najwyższej kwarantannie, dla *patente brutta* przepisanej, albo wprost warunkom przy *patente brutta di peste* miejsce mającym, w miarę tego czy stan zdrowia w Lewancie wcale jest zaspokajającym lub nie.

Przedmioty nie mające wartości, spalone być winny, z zachowaniem warunków §-fu 28, a popiół w morze wrzucony będzie.

ROZDZIAŁ J.

Przepisy w przypadkach zaszłego zmieszania podczas kwarantanny.

§. 134.

Zmieszanie osób i rzeczy, zostających w różnej kwarantannie, albo między takowemi a zostającemi w wolnem spólnictwie, nastąpić może tylko za pozwoleniem urzędu sanitarnego w przypadkach, w instrukcyi skreślonych, albo w razie rzeczywistej potrzeby niezbędnej. Wszelkie niepozwolone lub mimowolne zmieszanie, musi być przeszkodzonem przez ścisłe dozorowanie wszystkich osób w zakładach sanitarnych i przez troskliwe usunięcie tego wszystkiego, coby powodem zanieczyszczenia być mogło. Gdyby pomimo to zmieszanie takowe przecież nastpiło, uczynić winni o tem natychmiast doniesienie do urzędu, albo same osoby zanieczyszczeniu podpadłe, albo ich strażnicy.

§. 135.

Przy zmieszaniu kwarantannem (kontaminacyi), uważać się ma za powszechną zasadę, iż wszystko, co zupełnie wolnem lub względnie czyściejszem jest, przez zmieszanie się z osobami lub rzeczami wyższej kwarantanny, podpadać ma postępowaniu dla tejże przepisanemu. Wszakże nie potrzeba, by skontaminowana osoba lub rzecz, całą kwarantannę, rachując od początku odbyła, lecz takowa tyle tylko dni w próbie kwarantannej pozostać winna, ile brakuje jeszcze do wstąpienia w *pratica* tej, z którą się zmieszała, ponieważ gdyby na tej ostatniej, bardziej zanieczyszczonej osobie lub rzeczy, aż do upływu terminu kwarantannego nie pokazało się żadne symptoma niepodejrzane, ani też do tego nie było żadnego powodu, z wszelkiem prawdopodobieństwem wnioskować można, iż nie nastąpiła żadna zaraza.

Berührung am Ufer begraben werden. Die Kleidung ist abzunehmen und zu verbrennen, die Asche derselben mit der Leiche zu versenken, diese mit einer Lage von Erde und mit ungelöschtem Kalke zu bedecken und darauf das Grab zuzuwerfen. Die Stelle des Ufers muss nachträglich von den allenfalls verstreuten verdächtigen Abfällen sorgfältig gereiniget werden.

§. 133.

Waarengepäcke oder andere giftfangende Gegenstände, welche vom Meere an das Ufer geschwemmt werden, und deren unverdächtige Herkunft nicht erwiesen ist, sind im Beisein der politischen Behörde und ohne unmittelbare Berührung zu besichtigen, und wenn der Werth desselben die Transportkosten deckt, auf einer eigenen Barke unter Aufsicht eines Sanitätswächters zum betreffenden Contumazhafen zu versenden, wo jene Gegenstände, falls über ihre Herkunft ganz bestimmte und verlässliche Daten auf anderen Wegen eingelaufen sind, oder wenn der Ursprung sich aus der Beschaffenheit der Gegenstände selbst ermitteln lässt, der der Herkunft angemessenen Behandlung, in Ermanglung dessen aber, je nachdem der Gesundheitszustand in der Levante durchaus befriedigend ist oder nicht, der höchsten Contumaz der patente netta, *oder geradezu den Bedingungen der* patente brutta di peste *unterworfen werden müssen.*

Werthlose Gegenstände sind mit Beachtung der im §. 28 angeordneten Rücksichten zu verbrennen, worauf die Asche in das Meer zu streuen ist.

Abschnitt J.

Vorschriften für Fälle geschehener Vermischung während der Contumaz.

§. 134.

Die Vermischung zwischen Personen und Sachen von verschiedener Contumaz, oder zwischen solchen von Contumaz und freier Gemeinschaft soll nur mit Erlaubniss des Sanitäts-Amtes in den instructionsmässig bestimmten Fällen oder bei wirklicher Nothwendigkeit geschehen. Jede unerlaubte oder unwillkührliche Vermischung muss durch strenge Beaufsichtigung aller Personen in den Sanitäts-Anstalten und durch sorgfältige Beseitigung alles dessen, was eine Verunreinigung veranlassen könnte, verhindert werden. Wenn dennoch eine solche Vermischung stattfindet, soll durch die davon betroffenen Personen selbst oder ihre Wächter sogleich dem Amte die Anzeige gemacht werden.

§. 135.

Bei Contumaz-Vermischungen (Contaminationen) gilt der allgemeine Grundsatz, dass Alles, was ganz frei oder relativ reiner ist, durch die Vermischung von Personen oder Sachen von höherer Contumaz den Bedingungen der letzteren verfällt. Nicht nöthig ist es daher, dass die contaminirte Person oder Sache die Quarantaine von vorne beginne, sondern sie hat nur durch so viele Tage die Contumaz-Prüfung zu bestehen, als jenem, mit dem die Vermischung stattgefunden, bis zum Verfalle der pratica *noch fehlen, weil diese mehr compromittirte Person oder Sache bis zum Ablaufe ihrer eigenen Quarantainfrist kein verdachterregendes Symptom gezeigt oder veranlasst hat, mit allem Grunde vermuthet werden kann, dass keine Ansteckung vorhanden war.*

§. 136.

W razie bezpośredniego dotknięcia się, bez różnicy, czy to zaszło między samemi osobami, czy między osobą a rzeczą, czy też między innemi rzeczami, musi skontaminowana tym sposobem osoba lub zanieczyszczony przedmiot natychmiast poddany być kwarantannie, jaka wedle powyższej zasady w takim razie jest przepisaną, a zarazem także i dozorowi dotyczącego strażnika.

Osoba, która tym sposobem skontaminowaną została z okrętami lub towarami podejrzanemi, a względnie więcej podejrzanemi, następnie zaś wszelkiego dalszego spólnictwa unikała, może zresztą zamiast warunkom okrętu lub towarów przepisanym, jeżeli to dla niej korzystnem się być zdaje, poddaną być kwarantannie przez czas, dla osób wylądowanych tego samego stopnia kwarantanny wyznaczony, który w takim razie policzony być ma od dnia zaszłej kontaminacyi, a nawet i dalej jeszcze skrócony być może za pomocą *(spoglio)* (§. 30 *f*)).

§. 137.

Jeżeli udowodnionem jest, że kontaminacya osoby pośrednio tylko nastąpiła, to jest, że tylko suknie onejże zanieczyszczone zostały, kontaktem napowierzchnim z osobami lub rzeczami więcej podejrzanemi, a zarazem, jeżeli osoba skontaminowana natychmiast zrzuciła suknie zanieczyszczone, może przy *patente netta* (wymagającej tylko rezerwy obserwacyjnej), ostrożność ograniczoną być na obserwowanie osoby przez godzin 48 (a nawet i na ciąg mniejszy, jeżeli samej osobie lub rzeczy więcej podejrzanej, brakuje nie spełna godzin 48 do *pratica)*.

Przy *patente brutta* i przy każdej właściwej kwarantannie zaś, zasada §-fu 135 znajduje, zupełne zastosowanie swe, tylko że dla osoby w ten sposób skontaminowanej jeżeli się jej zdaje być korzystniejszem, zniżoną być może kwarantanna wedle tego czasu (rachując od chwili złożenia sukien zanieczyszczonych), który ustanowiono dla pasażerów tego samego stopnia kwarantanny, już z samego początku tak zwanemu *spoglio* poddających się.

§. 138.

Osoby skontaminowane, podlegają przed wypuszczeniem na wolną *pratica* lekarskiemu obejrzeniu, równie tak jak wszyscy inni kontumacyści.

W przypadku mimowolnej kontaminacyi osoby, nie ma miejsca rekurs, jeżeli własna wina lub nieuchronny przypadek stał się tego powodem. Tylko wtedy, jeżeli zmieszanie przypisać przyjdzie udowodnionemu zaniedbaniu strażnika, lub sprowadzonem zostało umyślnie przez zuchwałość lub złość innego kontumacysty, wolno poszkodowanemu żądać od winowajcy wynagrodzenia wyrządzonej mu szkody, który nadto jeszcze podług oddziału VI. karze ulegać ma, albo jeżeli należy do personale zakładu sanitarnego, z całą surowością przepisów służbowych traktowanym być musi.

§. 136.

Bei einer unmittelbaren Berührung, gleichviel ob sie zwischen Person und Person, zwischen Person und Sache oder zwischen Sache und Sache vorgefallen ist, muss die compromittirte Person oder der compromittirte Gegenstand sogleich auf die nach dem obigen Grundsatze dem Falle entsprechenden Contumaz-Bedingungen gesetzt, und der Aufsicht des betreffenden Wächters überwiesen werden.

Eine Person, welche sich auf diese Weise mit verdächtigen und beziehungsweise mehr verdächtigen Schiffen oder Waaren contaminirt hat, darauf aber jede fortgesetzte Gemeinschaft mit diesen vermeidet, kann übrigens statt der Bedingungen des Schiffes oder der Waaren, wenn es anders für sie vortheilhaft ist, der für ausgeschiffte Personen des nämlichen Contumazgrades festgesetzten, und in diesem Falle vom Tage der geschehenen Contamination an zu berechnenden Quarantainefrist unterworfen werden, welche dann mittelst des Spoglio *(§. 30 f) sich noch weiter abkürzen lässt.*

§. 137.

Wenn die Contamination einer Person erwiesenermassen nur mittelbar stattgefunden hat, wenn nämlich nur die Kleider derselben durch oberflächlichen Contact mit verdächtigeren Personen oder Sachen verunreiniget worden sind, und wenn der Contaminirte die verunreinigten Kleider sogleich ablegt, kann bei der patente netta *(wenn diese eine blosse Observationsreserve bedingt) die Vorsicht auf eine Beobachtung durch 48 Stunden (oder weniger, falls der mehrverdächtigen Person oder Sache selbst nicht volle 48 Stunden bis zur* pratica *fehlen) beschränkt werden.*

Bei der patente brutta *und bei jeder eigentlichen Contumaz tritt dagegen der Grundsatz des §. 135 in volle Wirksamkeit, nur kann für eine auf solche Weise contaminirte Person, falls diese ihr vortheilhafter ist, die Quarantaine auf jene Frist (von der geschehenen Ablegung der verunreinigten Kleider an zu rechnen) gemildert werden, welche für Passagiere des nämlichen Contumazgrades, die den* Spoglio *gleich Anfangs machen, festgestellt ist.*

§. 138.

Contaminirte Personen unterliegen vor ihrem Austritte in freie Gemeinschaft der ärztlichen Besichtigung gleich allen übrigen Contumazisten.

Bei unwillkührlicher Contaminirung einer Person findet ein Recurs des Benachtheiligten nicht Statt, wenn eigene Schuld oder ein unvermeidlicher Zufall die Veranlassung derselben war. Nur dann, wenn die Vermischung der erweislichen Vernachlässigung eines Wächters zuzuschreiben, oder durch Muthwillen oder Bosheit eines anderen Contumazisten absichtlich herbeigeführt worden ist, bleibt dem Beschädigten der Ersatzanspruch für den Nachtheil, den er erleidet, gegen den Schuldigen offen, während dieser noch ausserdem nach Hauptstück VI zur Strafe gezogen, oder, wenn er zum Personale der Sanitäts-Anstalt gehört, nach der vollen Strenge der Dienstvorschriften behandelt werden muss.

ROZDZIAŁ K.

Przepisy na przypadki obciążonego nieczystego dokumentu sanitarnego (patente brutta aggravata).

§. 139.

Okręty na których się wydarzył w podróży przypadek choroby lub śmierci, czy to z powietrza morowego czy z żółtej febry pochodzący, i na których zaraza stosownie do §. 4. *b), cc)* nie ma być uważaną za zupełnie wygasłą, odbyć winny swą kwarantannę tylko w lazarecie, zdolnym do przyjęcia okrętów takowych, przetoż więc gdy nadejdą do innego portu, natychmiast odesłane zostaną do najbliższego lazaretu. Aż do chwili odejścia okrętu takowego, będzie tenże zupełnie odosobniony i jak najściślej pilnowany; atoliż przed odejściem może z ostrożnościami odpowiedniemi miejsce mieć rozmówienie się z osobami wolnemi, tudzież zaopatrzenie żywnościami, medykamentami itp. a nawet i wydanie listów; jeżeli zaś ciało zmarłego znajduje się jeszcze na okręcie, może być dozwolonem wpuszczenie onegoż w głąb morza, z zwyczajnemi u żeglarzy formalnościami; a na żądanie wniesione ze strony ludzi okrętowych, nastąpić może spalenie pościeli i sukni na stosownem ku temu miejscu z zachowaniem przepisów sanitarnych, w tej mierze istniejących.

§. 140.

Odesłanie statku takowego nawet i wtenczas nastąpić ma, gdy przypadek choroby lub śmierci wydarzył się dopiero po nadejściu okrętu, po złożeniu *constituto*, a nawet po rozpoczętem już wyładowaniu (gdyby to miejsce miało w lazarecie, nieukwalifikowanym do przyjmowania okrętów *patente brutta aggravata)*. W tym ostatnim przypadku przeniesione będą na okręt, tak osoby już wylądowane jak towary, wraz z wszystkimi strażnikami i sługami od czyszczenia, którzyby z niemi zmieszani byli. Tylko gdyby wyładowanie tak dalece już było postąpiło, iżby powrotne przeniesienie na okręt sprawiało wiele straty czasu i znaczne trudności czyniło, zaniechanem być ma odesłanie okrętu. W takim razie atoliż wyjątkowo wykonane być winny wszelkie następne, z reguły tylko w lazaretach, przeznaczonych dla zapowietrzonych, obowiązujące nadzwyczajne środki ostrożności, jakoteż i przepisy w następującym oddziale V. zawarte.

§. 141.

Przy *patente brutta agravata di peste*, miejsce mają następujące zmiany zwyczajnego postępowania:

a) Okręt podlega zaraz po swem przybyciu obejrzeniu lekarskiemu, poczem (zdrowi) pasażerzy lub inne osoby, poddawszy się tak zwanemu *spoglio*, do lazaretu przejść mogą. Znajdujący się na okręcie chory lub zmarły, będzie bezzwłocznie ze wszystkiemi efektami wylądowany, dalej będzie ustanowiony dla okrętu strażnik, który rozpocznie sześciodniowe przygotowawcze przewietrzenie *(sciorino)*, podczas którego otworzone będą wszelkie drzwi okrętu i wszelkie naczynia schowkowe z efektami użycia, a nawet dla lepszego przewiewu powietrza atmosferycznego, wyjęte zostaną niektóre dyle między kajutami i miejscem ładownem, gdyż zarazem w kajutach samych przedsiębrane być muszą kadzenia chlorem i obmywania ługiem chlorowym. Jeżeli podczas *sciorino* wydarzy się na okręcie nowy

Abschnitt K.

Vorschriften für Fälle der erschwert unreinen Sanitätsfede (patente brutta aggravata).

§. 139.

Schiffe, welche während der Reise einen Krankheits- oder Todesfall an Pest oder gelbem Fieber gehabt haben, und auf welchem nicht die Seuche nach §. 4, b) cc) *als vollkommen erloschen zu betrachten ist, sollen nur bei einem zur Aufnahme solcher Schiffe geeigneten Lazarethe ihre Quarantaine bestehen, daher, wenn sie in einem anderen Hafen ankommen, mit thunlichster Beschleunigung zum nächsten dieser Lazarethe gewiesen werden. Bis zur Abfahrt ist ein solches Schiff vollständig zu isoliren, und auf das Strengste zu bewachen, doch kann vor der Abreise die Besprechung mit freien Personen, die Versorgung mit Lebensmitteln, Medicamenten etc., auch die Ausfolgung der Briefe mit den geeigneten Vorsichten stattfinden, und wenn die Leiche eines Gestorbenen noch am Borde ist, die Versenkung derselben in das Meer unter den bei Seeleuten üblichen Formen gestattet werden, auch kann allenfalls auf Verlangen der Schiffsleute die Verbrennung von Bett und Kleidung an einem geeigneten Orte und unter den gehörigen Sanitätsvorschriften stattfinden.*

§. 140.

Die Ausweisung eines solchen Fahrzeuges soll selbst dann erfolgen, wenn der Krankheits- oder Todesfall sich erst nach der Ankunft des Schiffes, nach abgelegtem Costituto, *wohl auch erst nach bereits begonnener Ausladung (etwa in einem zur Aufnahme der* patente brutta aggravata *nicht geeigneten Lazarethe) zugetragen hat. Es müssen in diesem letzten Falle die schon ausgeschifften Personen und Waaren sammt den mit denselben etwa in Vermischung getretenen Wächtern und Reinigungsdienern wieder an Bord genommen werden. Nur wenn die Ausladung schon so weit vorgeschritten ist, dass die Wieder-Einschiffung grossen Zeitverlust und bedeutende Schwierigkeit veranlassen würde, kann die Ausweisung des Fahrzeuges unterbleiben. Es sind aber bei einem solchen Vorkommnisse alle nachstehenden, in der Regel nur für die Pestlazarethe geltenden ausserordentlichen Vorsichtsmassregeln, wie auch die im folgenden Hauptstücke V enthaltenen Vorschriften ausnahmslos in Vollzug zu setzen.*

§. 141.

Bei der patente brutta aggravata di peste *haben folgende Abweichungen von dem gewöhnlichen Verfahren einzutreten:*

a) *Das Schiff unterliegt der ärztlichen Besichtigung gleich bei der Ankunft, wornach die (gesunden) Passagiere oder andere Personen sich nach gemachtem* Spoglio *in das Lazareth ausschiffen können. Der am Borde befindliche Kranke oder Todte wird hierauf unverzüglich sammt allen Effecten desselben ausgeschifft, der Wächter auf das Schiff gestellt, und von diesem eine sechstägige Vorlüftung* (Sciorino) *begonnen, während welcher alle Schiffsthüren und alle Behältnisse mit Gebrauchs-Effecten geöffnet bleiben, wo möglich zur Beförderung des Luftzutrittes einige Planken zwischen den Cajüten und dem Ladungsraume ausgehoben, in den Cajüten selbst aber Chlorräucherungen und Waschungen mit Chlorlauge vorgenommen werden müssen. Ereignet sich während des Sciorino ein neuer Krankheitsfall am Borde, so ist nach Ausschiffung des Ange-*

przypadek choroby, natedy po wylądowaniu zarażonego, ma *sciorino* na nowo być rozpoczęte, co też tyle razy nastąpić musi, ile razy wydarzy się nowy przypadek choroby. Po upływie *sciorino*, podczas którego nikt z okrętu na ląd nie wyjdzie, ani też żaden przedmiot choćby jak najlichszy wydanym być nie może, nastąpi powtórne obejrzenie lekarskie, poczem jeżeli się nie pokazuje żaden powód do podejrzenia, towary jad wciągające i efekta osób, które wziąwszy na się *spoglio*, wprzód już okręt opuściły, do lazaretu wyładowane być mogą. Wydanie towarów niepodejrzanych, rozpoczętem być może dopiero po ukończonem wyładowaniu towarów jad wciągających. Zostające na okręcie efekta, służące do użycia tak okrętu jak osób, muszą przez całą kwarantannę codziennie albo na piętrzu okrętowem być wietrzone, albo w wnętrzu lokalności okrętowych wyziewami chloru czyszczone. Oprócz efektów do użycia służących, nie może na okręcie pozostać żaden inny przedmiot jad wciągający (przetoż ani pakotylli, ani wory, ani inne jakie ambalaże). Znajdujące się na dnie okrętu matty wyfutrowania (jeżeli są przedziane nicią lub szpagatem) muszą najdalej po upływie połowy kwarantanny, być spalone, albo też, jeżeli tego żąda właściciel, wedle przepisów oczyszczone. Przed wypuszczeniem na wolną *pratica*, musi okręt zupełnie być wyładowany i we wszystkich wnętrznych swych lokalnościach albo przez obmycie ługiem chlorowym albo przez kadzenie wyziewami chloru i siarki jak najstaranniej oczyszczony.

b) Osoby, które z okrętu do lazaretu weszły, mogą u siebie zatrzymać tylko efekta cielesne, do bezpośredniego użycia służące, które strażnik czyścić musi albo na wolnem powietrzu albo podczas złej pory wyziewami chloru, w stosownej ku temu lokalności. Wszystkie inne efekta i pakotylli, będą z towarami połączone. Dla osób wylądowanych nie ma miejsca ukrócenie terminu kwarantanny ani przez *spoglio* ani też w inny sposób. Zanieczyszczenie z osobami, należącemi do innych towarzystw kwarantannych, albo przybranie osób z wolnego spólnictwa (familij itp.) dozwolonem będzie przy obciążonym nieczystym dokumencie sanitarnym wyjątkowo tylko i z szczególniej ważnych powodów.

c) Towary i efekta traktowane być winny wedle przepisów rodziału E, części III.

d) Co się tycze zwierząt, miejsce ma przy obciążonym nieczystym dokumencie sanitarnym postępowanie podług rozdziału G. §. 127.

§. 142.

Przy *patente brutta aggravata di peste* obrachowany będzie bieg kwarantanny, ustanowionej bez różnicy na dni 40 (§. 30, *c)*), w sposób następujący:

a) jeżeli przed przybyciem okrętu wydarzył się przypadek choroby lub śmierci.

Dla okrętu: od dnia ukończonego wyładowania towarów jad wciągających, albo gdyby takowych nie było na okręcie, od dnia upłynionego *sciorino*. Sciorino będzie zresztą w obu razach na ostatku do kwarantanny wliczone, dni jednak, które po upłynionem *sciorino* przetrawiono na wyładowaniu towarów jad wciągających, nie będą policzone jako dni kwarantanne.

steckten der Sciorino auf's Neue zu beginnen, was so oft wird geschehen müssen, als neue Erkrankungsfälle sich wiederholen werden. Nach Ablauf des Sciorino, während welchem Niemand von dem Schiffe an das Land kommen, kein auch noch so geringfügiger Gegenstand vom Schiffe ausgefolgt werden darf, findet eine abermalige ärztliche Besichtigung Statt, worauf, wenn kein neuer Verdachtgrund sich ergibt, die giftfangenden Waaren und die Effecten der früher mittelst des Spoglio ausgeschifften Personen in das Lazareth ausgeladen werden können. Die Ausfolgung der unverdächtigen Waaren darf erst nach beendeter Ausladung der giftfangenden beginnen. Die am Borde bleibenden Gebrauchs-Effecten des Schiffes und der Personen müssen durch die ganze Contumaz täglich entweder auf dem Verdecke gelüftet, oder in den inneren Räumen mittelst mässiger Chlordämpfe gereiniget werden. Ausser den Gebrauchs-Effecten darf kein giftfangender Gegenstand (daher weder Pakotillen noch Säcke und sonstige Emballagen) am Borde belassen werden. Die allenfalls am Boden des Schiffes befindlichen Ausfütterungsmatten sind (wenn mit Zwirn oder Spagat durchschossen) längstens nach Ablauf der halben Contumaz zu verbrennen, oder, wenn der Besitzer es vorzieht, vorschriftmässig zu reinigen. Vor der Zulassung zur freien pratica muss das Schiff vollständig ausgeladen, und in allen seinen inneren Räumen durch Waschungen mit Chlorlauge oder Räucherungen mit Chlor- und Schwefeldämpfen sorgfältig gereiniget werden.

b) Die Personen, welche sich in das Lazareth ausschiffen, dürfen nur die zum unmittelbaren Gebrauche dienenden Leibes-Effecten bei sich behalten, welche vom Wächter entweder im Freien gelüftet, oder bei Witterungsverhinderung mit Chlordämpfen in einem geeigneten Gemache gereiniget werden müssen. Alle übrigen Effecten und Pakotillen sind mit den Waaren zu vereinigen. Es findet für die ausgeschifften Personen weder mittelst des Spoglio, noch auf andere Weise eine Kürzung der Quarantainefrist Statt. Die Verunreinigung mit Personen aus anderen Contumazgesellschaften oder die Beigebung von Personen aus freier Gemeinschaft (der Familien etc.) wird bei der erschwert unreinen Sanitätsfede nur ausnahmsweise und in besonders gewichtigen Gründen erlaubt.

c) Die Waaren und Effecten werden nach den Vorschriften des Abschnittes E, Abtheilung III, behandelt.

d) Für Thiere findet bei der erschwert unreinen Sanitätsfede die Behandlung nach Abschnitt G, §. 127, Statt.

§. 142.

Bei der patente brutta aggravata di peste wird der Lauf der ohne Unterschied auf 40 Tage festgesetzten Contumaz (§. 30, c) folgendermassen berechnet:

a) Wenn nur vor der Ankunft des Schiffes ein Krankheits- oder Todfall sich ergeben hat:

Für das Schiff: vom Tage der beendeten Ausladung der giftfangenden Waaren oder, wenn keine solchen am Borde sich befinden, vom Ablaufstage des Sciorino. Der Sciorino wird übrigens in beiden Fällen zuletzt in die Contumaz eingerechnet, die nach dem Sciorino mit der Ausladung der giftfangenden Waaren zugebrachten Tage zählen jedoch nicht als Contumaztage.

Dla osób wylądowanych: od dnia wylądowania (z wliczeniem *sciorino)*, albo zupełnie tak jak dla okrętu, jeżeli to korzystniejszem jest dla osób.

Dla towarów jad wciągających: od dnia ukończenia wietrzenia uprzedniego, trwającego przez dni 20.

b) Jeżeli po przybyciu okrętu wydarzył się przypadek choroby lub śmierci.

Co się tycze okrętu, jeżeli przypadek takowy wydarzył się na nim samym, od chwili odłączenia zarażonego albo zmarłego. Jeżeli odłączenie to miejsce ma przed ukończonem wyładowaniem towarów jad wciągających, natenczas bieży kwarantanna dopiero od dnia, na którym ukończoną została, jeżeli zaś przypadek choroby lub śmierci wydarzył się między osobami pierwej wylądowanemi, lub między sługami od czyszczenia towarów już wyładowanych, nie będzie miał przypadek takowy żadnego na okręt wpływu.

Co się tycze osób wylądowanych, o ile przypadek wydarzył się między niemi samemi, od chwili odłączenia zarażonego; jeżeli zaś wydarzył się na okręcie, albo między sługami od czyszczenia towarów, nie będzie miał wpływu zaostrzającego na osoby, które zaraz po przybyciu okrętu takowy opuściły i *spoglio* się poddały.

Co się tycze towarów jad wciągających, o ile przypadek ten wydarzył się między samymi sługami od czyszczenia, od chwili odłączenia zarażonego lub zmarłego. Jeżeli odłączenie takowe miejsce ma przed upływem 20-dniowego przedwietrzenia, liczyć się będzie kwarantanna towarów od dnia, na którym upłynęła. Jeżeli zaś przypadek choroby lub śmierci wydarzył się na okręcie lub między odłączonemi osobami wyładowanemi, zostanie takowy bez wpływu dla towaru.

Jeżeli przypadek powietrza wydarzył się wtenczas, gdy już przedwietrzenie towarów, §§. 96 i nast., wcale miejsca mieć nie może (ponieważ się już rozpoczęło zwyczajne postępowanie kwarantanne), natedy pierwsze 20 dni kwarantannych dla towarów uważane być winny jako termin przedwietrzenia, a przeto na wszelki sposób uważać należy przeciąg dni 60 za minimum trwania czyszczenia.

Jeżeli po wydarzonym przypadku choroby lub śmierci, *sciorino* nastąpiło, będzie takowe wliczone do kwarantanny i okrętu i osób wylądowanych (zdrowych). Dla towarów zaś ulga ta nie może mieć miejsca. Jeżeli powtórnie wydarza się przypadek zarazy, liczy się kwarantanna od ostatniego przypadku.

c) Dla samychże chorych wraz z wartownikami i strażnikami, liczona będzie kwarantanna, jeżeli już pierwsi wyzdrowieli, od dnia przejścia do kwarantanny rekonwalescyjnej (§. 149), przyczem jednak termin kwarantanny nawet jeszcze i dalej może być przedłużonym, jeżeli wyzdrowienie nie jest zupełnie niewątpliwem w chwili upłynionego czasu przepisanego.

d) Dla dozorców i strażników przy zmarłym na powietrzu, liczyć się będzie kwarantanna od dnia pochowania trupa i wyjścia ich z pomieszkania chorego.

Für ausgeschiffte Personen: vom Tage der Ausschiffung (mit Einrechnung des Sciorino) oder vollkommene Gleichstellung mit dem Schiffe, wenn diess für die Personen vortheilhafter ist.

Für giftfangende Waaren: vom Tage der Beendigung der Vorlüftung, welche 20 Tage zu dauern hat.

b) Wenn nach der Ankunft des Schiffes ein Krankheits- oder Todesfall sich ergeben hat.

Für das Schiff: in so ferne sich der Fall auf diesem selbst ergeben hat, von der Absonderung des Angesteckten oder Todten. Findet diese Absonderung vor beendeter Ausladung der giftfangenden Waaren Statt, so läuft die Contumaz erst von dem Tage, an welchem diese beendet worden, wenn aber der Krankheits- oder Todesfall unter den früher ausgeschifften Personen oder unter den Reinigungsdienern der bereits ausgeladenen Waaren vorkommt, so bleibt diess für das Schiff ohne Einfluss.

Für ausgeschiffte Personen, in so ferne der Fall unter ihnen selbst vorgekommen, von der Absonderung des Angesteckten: wenn aber der Fall auf dem Schiffe oder unter den Waarenreinigungsdienern sich ergeben hat, hat diess für die gleich bei der Ankunft ausgeschifften Personen, welche den Spoglio gemacht haben, keinen verschärfenden Einfluss.

Für giftfangende Waaren, in so fern der Fall unter den Reinigungsdienern selbst vorgekommen ist, von der Absonderung des Angesteckten oder Todten. Findet diese Absonderung vor Ablauf der 20tägigen Vorlüftung Statt, so wird die Contumaz der Waaren von dem Tage an gerechnet, an welchem diese abgelaufen ist. Wenn aber der Krankheits- oder Todesfall auf dem Schiffe oder unter den abgesondert ausgeschifften Personen stattfindet, so bleibt diess für die Waare ohne Einfluss.

Hat der Pestfall sich zu einer Zeit ereignet, wo eine Vorlüftung der Waaren §. 96 u. s. f., nicht mehr stattfinden kann (weil schon das gewöhnliche Contumazverfahren begonnen worden), so sollen die ersten 20 Quarantainetage der Waaren als Vorlüftungsfrist betrachtet, daher jedenfalls 60 Tage als das Minimum der Dauer der Reinigung angenommen werden.

Wenn nach dem Krankheits- oder Todesfalle ein Sciorino gemacht worden ist, wird dieser in die Contumaz des Schiffes und der ausgeschifften (gesunden) Personen eingerechnet. Für die Waaren kann diese Erleichterung nicht bewilliget werden. Wenn ein erneuerter Fall der Seuche vorkommt, berechnet sich die Contumaz von dem letzten Falle an.

c) Für die Kranken selbst sammt Wärter und Wächter wird im Falle der Genesung der Ersteren, die Contumaz vom Tage des Uebertrittes in die Reconvalescentencontumaz (§. 149) berechnet, wobei jedoch die Quarantainefrist über ärztliches Gutachten auch noch weiter verlängert werden kann, wenn die Genesung bis zum Ablaufe der gesetzlichen Periode nicht vollkommen entschieden ist.

d) Für Wärter und Wächter eines an der Pest Gestorbenen wird die Contumaz vom Tage der Beerdigung der Leiche und ihres eigenen Austrittes aus der Krankenwohnung berechnet.

e) Efekta chorobą morową złożonych lub na powietrze zmarłych, podlegają czyszczeniu wyziewami chloru i wietrzeniem (§. 97) przez dni 20, od których upływu dopiero kwarantanna dla nich bieżeć poczyna.

§. 143.

Przy *patente brutta aggravata di febbre gialla*, nie zajdzie żadna istotna zmiana w zwyczajnem postępowaniu kwarantannem, nietylko co się tycze okrętu i ładunku, lecz także co się tycze osób, w stanie zdrowym zostających. Po przybyciu, albo jeżeli przypadek podejrzany później się wydarzył, po wylądowaniu chorego albo zmarłego, będą wszystkie osoby przez lekarza obejrzane, a jeżeli nie zachodzi przytem żadna wątpliwość, pozostaną w swej mocy zwyczajne przepisy, z tym jedynie wyjątkiem, iż dla lepszego przewietrzenia we wnętrzu statku podczas kwarantanny otwarte być winny ile możności drzwi tegoż, i że część towarów przeniesiona być musi na piętrze okrętowe.

Efekta osób żółtą febrą złożonych, albo na tę chorobę zmarłych, winny być traktowane podług przepisu §. 95.

§. 144.

Przy *patente brutta aggravata di febre gialla* bieg i trwanie kwarantanny liczone będą w sposób następujący:

Dla okrętów, osób i ładunku: od dnia odłączenia ostatniego zarażonego, albo jeżeli ten umarł przed przybyciem okrętu, od dnia przeniesienia z okrętu trupa albo efektów zmarłego do lazaretu.

Dla samego chorego wraz z wartownikiem i strażnikiem, jeżeli chory do zdrowia został przywrócony: od dnia uznanego przez lekarza rozpoczęcia się rekonwalescencyi.

Dla wartownika i strażnika przy osobie na żółtą febrę zmarłej: od dnia pogrzebania trupa i wyjścia onychże z pomieszkania chorego.

Dla efektów osób, żółtą febrą złożonych lub na tę zmarłych: od dnia ukończonego siedmiodniowego czyszczenia wyziewami chloru i wietrzeniem (§. 95).

§. 145.

Jeżeli na okręcie, opatrzonym jakimbądź patentem, wydarzył się przypadek powietrza lub żółtej febry, alboteż podczas podróży, natedy natychmiast zarządzoną być musi tak przeciw portowi, z którego okręt wypłynął, jak przeciw wszystkim statkom, które później ztamtąd odeszły, kwarantanna *di patente brutta*, która tak długo trwać ma, dopóki autentyczne i zupełnie zaspokajające doniesienia nie nadejdą i nie dozwolą mniej ścisłego postępowania. W takim razie należy także zawiadomienie uczynić o tem po wszystkich miejscach jak najspieszniejsze, w sposób, w instrukcyach wskazany.

e) *Die Effecten der an der Pest Erkrankten oder Gestorbenen unterliegen einer 20tägigen Reinigung mittelst Chlordämpfen und Lüftung (§. 97), von deren Ablauf erst die Contumaz zu berechnen ist.*

§. 143.

Bei der patente brutta aggravata di febbre gialla *tritt für Schiff und Ladung, wie auch für die sich gesund erhaltenden Personen keine wesentliche Abweichung von dem gewöhnlichen Contumazverfahren ein. Bei der Ankunft, oder, wenn der verdächtige Fall später vorgekommen, nach der Ausschiffung des Kranken oder Todten werden sämmtliche Personen durch den Arzt besichtiget, und wenn weiterhin kein Bedenken sich ergibt, bleiben die gewöhnlichen Vorschriften mit der einzigen Ausnahme aufrecht, dass zur Beförderung der Lüftung im Innern des Fahrzeuges die Schiffsthüren während der Quarantaine nach Möglichkeit offen gehalten, und die Waaren zum Theile auf das Verdeck gebracht werden müssen.*

Die Effecten der am gelben Fieber Erkrankten oder Gestorbenen sind nach Vorschrift des §. 95 zu behandeln.

§. 144.

Bei der patente brutta aggravata di febbre gialla *wird der Lauf der Contumaz folgendermassen berechnet:*

Für Schiffe, Personen und Ladung: vom Tage der Absonderung des letzten Angesteckten, oder, wenn dieser vor der Ankunft des Schiffes gestorben ist, vom Tage der Ausschiffung der Leiche oder der Effecten des Verstorbenen in das Lazareth.

Für den Kranken selbst sammt Wärter und Wächter im Falle der Genesung des Ersteren, vom Tage des ärztlich erkannten Eintrittes der Reconvalescenz.

Für Wärter und Wächter eines am gelben Fieber Gestorbenen vom Tage der Beerdigung der Leiche und ihres eigenen Austrittes aus der Krankenwohnung.

Für die Effecten der am gelben Fieber Erkrankten oder Gestorbenen: vom Tage der beendeten siebentägigen Reinigung mit Chlordämpfen und Lüftung (§. 95).

§. 145.

Wenn auf einem Schiffe, gleichviel mit welcher patente *es versehen ist, ein Fall von Pest oder gelbem Fieber sich ereignet, oder während der Reise ereignet hat, muss gegen den Hafen, aus welchem das Schiff gekommen, und gegen alle später aus demselben abgesegelten Fahrzeuge sogleich die Contumaz der* patente brutta *verhängt und bei dieser so lange festgehalten werden, bis authentische und vollkommen beruhigende Nachrichten eine minder strenge Behandlung gestatten. Auch ist in einem solchen Falle auf die in den Instructionen vorgezeichnete Weise mit möglichster Beschleunigung die Mittheilung nach allen Seiten zu machen.*

ODDZIAŁ V.

Środki, które zarządzić należy ku przeszkodzeniu rozszerzenia się lub ku utłumieniu wybuchnionego powietrza albo żółtej febry na okręcie lub w zakładzie sanitarnym.

§. 146.

Osoba, złożona powietrzem morowem lub żółtą febrą, albo podejrzana o zarazę, musi natychmiest od swego towarzystwa kwarantannego być odłączoną i o ile możności w oddzielne pomieszkanie przeniesioną. Nawet gdyby przypadek ten wydarzył się podczas *sciorino*, musi wylądowanie bezzwłocznie nastąpić. Towarzystwo kwarantanne, do którego chory należy, może jedno z swych indywiduów do pielęgnowania choremu przydzielić; oprócz tego ustanowionym być ma dla chorego jeden strażnik własny sanitarny, a wedle okoliczności i więcej. Wartownicy i strażnicy, unikać mają ile możności wszelkiego bezpośredniego kontaktu z zarażonymi, i nie wolno im opuszczać pomieszkania przekazanego. Wszelkie potrzeby będą im przed drzwi pomieszkania pod należytą kontrolą przyniesione.

§. 147.

Leczenie takich chorych jest z reguły obowiązkiem lekarzy kwarantannych. Obejrzenie musi codzień przynajmniej dwa razy mieć miejsce. Lekarze winni przytem unikać jak najstaranniej wszelkiego zmieszania się z chorym lub z jego efektami, by sami nie podpadli kwarantannie, przez coby w wykonaniu powołania swego przy innych chorych byli przeszkodzeni. Lekarze, nie należący do zakładu, mogą na ich własne żądanie i oraz na żądanie chorego, wziąć na się leczenie tegoż, jeżeli z nim formalnie zamknąć się dają.

§. 148.

Przy leczeniu chorych na powietrze morowe, winni lekarze postępować wedle najlepszej swej wiedzy i najsumienniejszego przeświadczenia swego. W razach wątpliwych mogą też i inni lekarze doświadczeni do porady być przybrani.

Jeżeli w biegu choroby, podejrzenie zarazy zupełnie zniknęło, ustać winny wszelkie ostrzejsze środki.

§. 149.

Rekonwalescenci, czy to po chorobie powietrza morowego, czy żółtej febry, którzy wprzód całe ciało roztworzonym octem obmyli i suknie wolnego społeczeństwa na się wzięli, przeniesieni będą wraz z wartownikami i strażnikami do innego pomieszkania, gdzie na nowo kwarantannie będą poddani. Codzienne lekarskie obejrzenie, musi zresztą być odbywane aż do zupełnie niewątpliwego uzdrowienia.

§. 150.

Jeżeli chory umrze, należy z niego suknie zdjąć z uniknieniem wszelkiego dotykania się, gołe ciało jego po obejrzeniu lekarskiem w drewnianą trunnę włożyć, za pomocą sposobnych ku temu narzędzi, i takowe przenieść do komorki dla trupów przeznaczonej. Skoro pojawią się na trupie pierwsze ślady zgnilizny, ma takowy bez dotykania się na cmętarz kwarantannistów być odwieziony, tam w dół o 6 stopach głębo-

Hauptstück V.

Massregeln, welche im Falle des Ausbruches von Pest oder gelbem Fieber auf einem Schiffe oder in einer Sanitäts-Anstalt zur Einschränkung und Erstickung des Uebels zu treffen sind.

§. 146.

Eine Person, welche an der Pest oder gelbem Fieber erkrankt, oder der Ansteckung verdächtig ist, muss sogleich von ihrer Contumazgesellschaft getrennt, und in eine möglichst abgesonderte Wohnung geschafft werden. Selbst wenn ein solcher Fall während des Sciorino sich ereignet, muss die Ausschiffung ohne Verzug erfolgen. Der Contumazverein, zu welchem der Kranke gehört, kann ein Individuum zu seiner Pflege abgeben, ausserdem wird ein eigener Sanitätswächter, nach Umständen deren mehrere, für den Kranken bestimmt. Wärter und Wächter haben so viel als möglich jeden unmittelbaren Contact mit Angesteckten zu vermeiden, und dürfen die ihnen angewiesene Wohnung nicht verlassen. Alle Bedürfnisse werden ihnen unter gehöriger Aufsicht bis zur Thüre der Wohnung gebracht.

§. 147.

Die Behandlung solcher Kranken steht in der Regel den Contumazärzten zu. Die Besichtigung muss täglich wenigstens zweimal stattfinden. Die Aerzte haben dabei von jeder Vermischung mit dem Kranken oder dessen Effecten sich sorgfältig zu hüthen, um nicht selbst in Contumaz zu verfallen, und dadurch in der Ausübung ihres Berufes bei anderen Kranken gehindert zu werden. Aerzte, welche der Anstalt nicht angehören, können auf ihr und des Kranken Begehren die Behandlung übernehmen, wenn sie sich anders bereit erklären, sich mit dem Kranken förmlich abzusperren.

§. 148.

Bei der Behandlung der Pestkranken haben die Aerzte nach ihrem besten Wissen und Gewissen vorzugehen. In zweifelhaften Fällen können auch andere erfahrene Aerzte zur Berathung beigezogen werden.

Hebt sich im Verlaufe der Krankheit der Verdacht der Ansteckung vollkommen, so hören alle strengeren Massregeln wieder auf.

§. 149.

Reconvalescenten von Pest wie vom gelben Fieber sind, nachdem sie den ganzen Körper mit verdünntem Essig gewaschen, und Kleider von freier Gemeinschaft angezogen haben, sammt Wärter und Wächter in eine andere Wohnung zu versetzen und dort aufs Neue der Contumaz zu unterziehen. Die tägliche ärztliche Besichtigung muss übrigens bis zur völlig entschiedenen Genesung fortgesetzt werden.

§. 150.

Stirbt der Kranke, so ist mit Vermeidung jeder Berührung die Kleidung abzunehmen, der nackte Leichnam nach der ärztlichen Beschau mit geeigneten Werkzeugen in einen hölzernen Sarg zu legen, und dieser in die Todtenkammer zu übertragen. Nachdem die ersten Spuren der Fäulniss eintreten, wird die Leiche ohne Berührung auf den Contumaz-Friedhof geschafft, in eine 6 Fuss tiefe Grube ohne Sarg versenkt, und nachdem unter und

kości wrzucony, a gdy tak pod nim jak na nim, usypany został lekki pokład ziemi zmieszanej z wapnem niegaszonem na jednę stopę wysokości, będzie grób zarzucony. Używane przytemże postępowaniu sprzęty, narzędzia (trunna, kleszcze itd.), muszą albo być spalone albo jak najstaranniej obmyte.

§. 151.

Chorzy, którzy wpadli w chorobę powietrza morowego albo żółtej febry, albo podejrzeni są o zarazę takową, zatrzymają u siebie tylko efekta najpotrzebniejsze.

Reszta ich efektów zamkniętą być ma w stosownej ku temu lokalności zaraz po ich wylądowaniu albo odłączeniu. Tak te efekta jakoteż efekta, pozostające w chwili, gdy chory przychodzi do kwarantanny rekonwalescentów, mogą poddane być późniejszemu złożonemu postępowaniu czyszczenia (§§. 95 i 97) przez własnego ku temu strażnika, jeżeli wartość ich stoi za koszta czyszczenia tego. Jeżeli wartość ich za nadto jest małą, mają efekta być ocenione i za słusznem wynagrodzeniem z funduszu sanitarnego na stosownem ku temu miejscu spalone.

Popiół będzie w dół wrzucony, wodą obficie oblany, a dół jak najstaranniej ziemią przykryty.

Jeżeli osoba powietrzem tknięta umarła, muszą z reguły efekta jej za uprzednią inwentacyą być spalone, za słusznem wynagrodzeniem szkody, jak wyżej wskazano. Tylko dla rzeczy znamienitej wartości, nastąpić może złożone postępowanie czyszczenia, w sposób wyż rzeczony, przez własnego ku temu strażnika, nie mające nigdy miejsca dla efektów pościelnych i cielesnych, które na wszelki sposób zniszczone być muszą.

§. 152.

Pomieszkania, w których osoby zarażone podczas choroby zostawały lub na nią zmarły, muszą skoro wypróżnione zostały, wyziewami chloru być przekadzone, przez 10 dni wietrzone, potem jak najstaranniej czyszczone, a ściany ich wapnem obielone.

§. 153.

W każdym przypadku choroby lub śmierci, wywołanej czy przez powietrze morowe, czy przez żółtą febrę, uważać się ma za spółzanieczyszczone wszystko, cokolwiek nietylko na okręcie, lecz też i później pośrednio lub bezpośrednio weszło w zetknięcie z zarażonym; okręt, osoby i ładunek wraz z strażnikami zmieszanemi, muszą przeto bez różnicy poddane być kwarantannie, przepisanej dla *patente brutta aggravata* i wszelkie w ten sposób na podejrzenie narażone osoby, mają zupełnie być odosobnione, pilnie dozorowane i powtórnie przez lekarza obejrzane.

§. 154.

Co się tycze trwania kwarantanny przy innych jednocześnie w lazarecie się znajdujących, do innego spólnictwa kwarantannego należących okrętów, osób i towarów, nie wywiera taki wypadek pojedynczy żadnego nań wpływu obciążającego; jeżeli środki ku temu potrzebne w należytym czasie zostały zarządzone i przepisy odłączenia ściśle zachowane.

Zwyczajny obrót w zakładzie, zostanie więc pomimo to nieprzeszkodzony i nieprzerwany, jednakże jak najściślejszy dozór zapobiegać będzie wszelkiemu niebezpieczeństwu, a kto i co tylko, choćby w jak najdalszej drodze wpadł w podejrzenie zmieszania lub dotknięcia się z zarażonym, musi natychmiast być oddzielony i odpowiedniej wyższej kwarantannie poddany.

über dem Leichname eine Schuh tiefe Lage lockere Erde und dann ungelöschter Kalk gebracht worden, das Grab zugeworfen. Die gebrauchten Geräthe und Werkzeuge (Sarg, Zangen, Stricke etc.) müssen verbrannt oder sorgfältig mit Chlorlauge gereiniget werden.

§. 151.

Kranke, welche von Pest oder gelbem Fieber ergriffen, oder der Ansteckung verdächtig sind, sollen nur die unentbehrlichsten Effecten bei sich behalten.

Ihre übrige Habe ist gleich nach der Ausschiffung oder Absonderung in einem geeigneten Locale zu verschliessen. Diese und die nach dem Uebertritte des Kranken in die Reconvalescenz-Contumaz zurückbleibenden Effecten können nachträglich durch einen eigenen Wächter, wenn ihr Werth die Auslage lohnt, dem zusammengesetzten Reinigungsverfahren (§§. 95 und 97) unterzogen werden. Ist der Werth nur gering, so sollen die Effecten abgeschätzt und gegen billige Entschädigung aus dem Sanitätsfonde an einem geeigneten Orte verbrannt werden.

Die Asche ist in eine Grube zu werfen, mit Wasser reichlich zu überschütten, und die Grube sorgfältig mit Erde zu schliessen.

Ist die von der Seuche ergriffene Person gestorben, so müssen ihre Effecten in der Regel nach vorausgegangener Inventur verbrannt, und soll der Werth wie oben vergütet werden. Nur wenn Sachen von namhaftem Werthe darunter sind, kann für diese, auf keinen Fall aber für die während der Krankheit gebrauchten Bett- und Leibes-Effecten, welche unausweichlich vertilgt werden müssen, das zusammengesetzte Reinigungsverfahren wie oben mittelst eines eigenen Wächters eintreten.

§. 152.

Die Wohnungen, in welchen angesteckte Personen die Krankheit bestanden haben oder gestorben sind, müssen, nachdem sie geleert sind, mit Chlordämpfen geräuchert, durch 10 Tage gelüftet, sodann aufs Sorgfältigste gereiniget, und ihre Wände mit Kalk übertüncht werden.

§. 153.

Bei jedem durch Pest oder gelbes Fieber veranlassten Krankheits- oder Todesfall wird Alles, was sowohl auf dem Schiffe, als später mittelbar oder unmittelbar mit dem Angesteckten in Berührung gekommen ist, als mitcompromittirt betrachtet. Schiff, Personen und Ladung sammt den mit denselben in Vermischung getretenen Wächtern müssen daher ohne Unterschied der Contumaz der patente brutta aggravata *unterworfen, alle auf diese Art dem Verdachte blossgestellten Personen strenge isolirt, sorgfältig überwacht und wiederholt vom Arzte besichtiget werden.*

§. 154.

Auf die Contumazdauer für die übrigen gleichzeitig im Lazarethe befindlichen Schiffe zu einem anderen Contumazvereine gehörigen Personen und Waaren, nimmt ein vereinzeltes Ereigniss der gedachten Art, keinen erschwerenden Einfluss, wenn zur rechten Zeit die erforderlichen Massregeln getroffen, und die Absonderungsvorschriften strenge aufrecht erhalten worden sind.

Der gewöhnliche Verkehr in der Anstalt bleibt daher unbeirrt und ununterbrochen, es muss aber durch die sorgfältigste Beaufsichtigung jeder Gefahr begegnet, und wer und was immer nur auf das Entfernteste in den Verdacht einer Vermischung oder Berührung mit dem Angesteckten verfällt, sogleich abgesondert, und der angemessenen höheren Contumaz unterworfen werden.

§. 155.

Jeżeli zaś jednocześnie lub w krótkich czasu przedziałach, wydarzyły się na kilku okrętach i między różnemi społeczeństwami kwarantannemi przypadki zarazy, które wnioskować każą albo na większe rozkrzewienie się i większą zajadliwość zarodu choroby w samem źródle tejże, albo na potajemne zmieszanie się między osobami i rzeczami przed lub po przybyciu w lazarecie, i które przeto obawiać się każą powszechnego wybuchnienia choroby morowej, musi zakład z całem swem personale służbowem i z potrzebną liczbą do pomocy służyć mających lekarzy, chirurgów, wartowników itd. być zamknięty; między zamkniętymi samymi, musi dalej nastąpić oddzielenie w miarę tego, w jakiej bliskości zostawać mają z zarażonymi; stopień kwarantanny należy dla wszystkich okrętów, osób i towarów zarówno podwyższyć; wszelkie zmieszanie i rozwleczenie zarodu choroby przez zwierzęta w sposób odpowiedni niemożebnem uczynić; wydanie wszelkich rzeczy nawet samych niepodejrzanych z lazaretu zupełnie wstrzymać; cały zakład tak ze strony lądu jak ze strony morza kordonem obciągnąć, a dopiero, gdy zaraza zupełnie została utłumioną i ostatnia także chwila próby pomyślnie przeminęła, przywrócone zostaną stosunki dawniejsze.

§. 156.

Jeżeli pod takiemi okolicznościami doczasowo ustanowiony ewentualny strażnik lub sługa od czyszczenia, wzbrania się wejść w zmieszanie z okrętami, osobami albo towarami, ma takowy natychmiast ze służby na zawsze być oddalony. To samo czeka każdego stanowczo ustanowionego i każdego lekarza przy administracyi morsko-sanitarnej, który w takim przypadku zamknięcia, odciąga się od pełnienia służby w zakładzie pod jakimbądź pretekstem.

Gorliwe zaś i ważne służby w takowych stosunkach, będą nagrodzone i w zasługi poczytane, a słudzy ewentualni będą zachęcani przez stosowne podwyższenie dziennej ich płacy.

§. 157.

Co się tycze rozwijania się i biegu choroby, tudzież środków lekarskich ku temu użytych i skutków ich, powinien lekarz okoliczne uczynić o nich sprawozdanie po ugasłej chorobie zaraźliwej, a nawet i wtedy, gdyby pojedyncze tylko zaszły przypadki powietrza morowego albo żółtej febry w lazarecie, zarazem też donieść władzy wyższej o środkach ku położeniu tamy rozkrzewianiu się choroby zarządzonych.

§. 158.

Jeżeli pomimo wszelkich zarządzonych ostrożności środków, zaraza po za sam zakład kwarantanny się rozniesła, przez udzielenie zarodu zaraźliwego miejscu wolnemu, czy to przez tajemne wylądowanie, czy też przez inny obrót zakazany, i całe miejsce lub cała okolica narażoną została, musi zamknięcie zarządzone być przez władze polityczne, wedle przepisów ustawy policyjnej, co do powietrza morowego istniejącej.

§. 155.

Wenn dagegen gleichzeitig oder in kurzen Zwischenräumen auf mehreren Schiffen und unter verschiedenen Contumazvereinen Fälle der Ansteckung vorgekommen, folglich entweder auf grössere Ausbreitung und erhöhte Intensität des Krankheitskeimes an der Quelle selbst oder auf geschehene heimliche Vermischung zwischen Personen und Sachen vor oder nach der Ankunft im Lazarethe geschlossen, somit ein allgemeiner Ausbruch der Seuche befürchtet werden muss, ist die Anstalt mit dem ganzen eigenen Dienstpersonale und mit der nöthigen Zahl von aushilfsweise zu bestimmenden Aerzten, Wundärzten, Krankenwärtern etc. contumazmässig abzuschliessen, unter den abgesperrten selbst, je nachdem diese mehr oder weniger in die Nähe der angesteckten zu kommen haben, eine abermalige Absonderung zu treffen, der Contumazgrad aller Schiffe, Personen und Waaren auf die gleich strenge Bedingung zu steigern, jede Vermischung und jede Verschleppung des Contagiums durch Thiere mittelst entsprechender Vorkehrungen unmöglich zu machen, die Ausfolgung aller selbst verdachtlosen Sachen aus dem Lazarethe ganz einzustellen, die ganze Anstalt von der Land- und Seeseite cordonmässig zu bewachen, und erst, wenn die Seuche in derselben vollständig erstickt und die letzte Probezeit glücklich abgelaufen ist, das frühere Verhältniss wieder herzustellen.

§. 156.

Wenn unter Umständen dieser Art ein zeitlicher eventueller Wächter oder Reinigungsdiener sich weigert, mit Schiffen, Personen oder Waaren in Vermischung zu treten, ist derselbe augenblicklich vom Dienste für immer zu entfernen. Das Nämliche trifft jeden stabil Angestellten und jeden Arzt der See-Sanitäts-Verwaltung, der bei einem solchen Vorkommnisse der Absperrung der Dienstleistung in der Anstalt unter was immer für einem Vorwande sich entziehen will.

Eifrige und wichtige Leistungen in solchen Verhältnissen sollen dagegen als Verdienste erkannt und belohnt, die eventuellen Diener durch angemessene Erhöhung ihrer Tageslöhnung aufgemuntert werden.

§. 157.

Ueber den Verlauf der Krankheit, die angewandten Heilmittel und deren Erfolg, soll nach beendeter Seuche, und selbst dann, wenn auch nur vereinzelte Fälle von Pest oder gelbem Fieber in einem Lazarethe vorgekommen sind, eine umständliche ärztliche Relation erstattet, auch über die zur Abwehr der Verbreitung des Uebels getroffenen Schutzmassregeln ausführlich an die Oberbehörde berichtet werden.

§. 158.

Wenn ungeachtet aller Vorsichts-Einleitungen die Seuche den Bereich der Contumaz-Anstalt überschreiten, durch heimliche Landung oder sonstigen verbotenen Verkehr die Ansteckung einem freien Orte mitgetheilt, ein ganzer Ort oder eine ganze Gegend blossgestellt werden sollte, muss die Absperrung nach den Bestimmungen der bestehenden Pest-Polizei-Ordnung durch die politischen Behörden verfügt werden.

ODDZIAŁ VI.

O karygodnych czynnościach przeciw zarządzeniom policyi morsko-sanitarnej.

§. 159.

Jeżeli okręty lub osoby pochodzą z miejsc podejrzanych, ma każda czynność za wykroczenie być uważana, która albo wedle naturalnych skutków swych, albo wedle szczególnych w tym regulaminie zawartych, lub zresztą obwieszczonych przepisów, uważaną być może za zdolną do sprowadzenia lub do dalszego rozkrzewienia choroby, której zapobiedz tu na celu miano (§. 1 niniejszego regulaminu), a to bez względu, czy czynność takową stanowi przedsięwzięcie, czy zaniechanie, i czy ją przedsięwzięto z umysłu czy przez nieuwagę.

§. 160.

Oprócz czynności i opuszczeń, wymienionych w patencie z dnia 21. Maja 1805, a popełnionych wbrew przepisom w oddziałach II. IV. i V. niniejszego regulaminu wskazanych, uważane być winny za wykroczenia takowe, mianowicie jeszcze: sfałszowanie dokumentu sanitarnego, zatajenie podejrzanego obrotu lub innych okoliczności podejrzanych, w których przed wylądowaniem zostawano, tudzież opór przeciw organom i środkom, co do nadzoru sanitarnego zarządzonym, nareszcie urazy, tymże organom wyrządzone.

§. 161.

Karanie tych wykroczeń, wykonane być ma według patentu z d. 21. Maja 1805, Nr. 731. Z. U. S., z uwzględnieniem złagodzeń, pozostawionych władzom w cesarskiem rozporządzeniu z d. 8. Maja 1850 Nr. 190. dz. pr. p.

Sądownictwo w tej mierze przysłuża sądom, powołanym wyż rzeczonym patentem do sądzenia wykroczeń co do powietrza morowego, wedle ustaw w każdym kraju koronnym obowiązujących; równie też i postępowanie przytem nastąpić ma wedle istniejących przepisów dotyczących.

§. 162.

Każde inne przestępstwo któregobądź z przepisów, w tym regulaminie zawartych, karane będzie karą pieniężną od 5 do złotych reńskich 100, a jeżeliby kara ta sprawiała dotkliwy uszczerbek w stosunkach majątkowych, albo w wyżywieniu skazać się mającego lub familii jego, wówczas takowa zamienioną zostanie na areszt, licząc po jednemu dniu na każde pięć złotych reńskich.

§. 163.

Za szczególne gatunki tych przestępstw przeciw policyi morsko-sanitarnej uważać należy: Wszelką czynność, przez którą ujść usiłuje czynności urzędowej sanitarnej, której podlegać ma każdy okręt i każda morzem przybywająca osoba i rzecz, albo przez którą kto przed ukończeniem rzeczonej właśnie czynności wchodzi w zamieszanie (kontakt) z osobami lub rzeczami do wolnego społeczeństwa należącemi;

rzeczywiście wykonane tajemne wylądowanie okrętu niepodejrzanej proweniencyi na punktach wolnych;

usiłowane lub wykonane wylądowanie statku niepodejrzanej proweniencyi na punktach niepozwolonych;

Hauptstück VI.

Von den strafbaren Handlungen wider die See-Sanitäts-Polizei.

§. 159.

Wenn Schiffe oder Personen aus verdächtigen Orten kommen, ist jede Handlung als Vergehen anzusehen, welche nach ihren natürlichen leicht erkennbaren Folgen, oder vermöge der in diesem Reglement enthaltenen oder sonst bekannt gemachten besonderen Vorschriften das zu verhüten beabsichtigte Uebel (§. 1 dieses Reglements) herbeiführen oder weiter verbreiten kann, die Handlung mag in einem Unternehmen oder Unterlassen bestehen, sie mag im Vorsatze oder in einem Versehen gegründet seyn.

§. 160.

Ausser den im Patente vom 21. Mai 1805 bezeichneten Handlungen und Unterlassungen, in soferne sie gegen die im II., IV. und V. Hauptstücke dieses Reglements vorgeschriebenen Massregeln, begangen werden, sind als derlei Vergehen insbesondere auch die Verfälschung einer Sanitätsfede, die Verschweigung eines vor der Landung stattgehabten verdächtigen Verkehres oder anderer verdächtiger Thatumstände, Widerstand gegen die Organe oder Massregeln der Sanitäts-Aufsicht, und Beleidigungen dieser Organe anzusehen.

§. 161.

Die Bestrafung dieser Vergehen ist nach Massgabe des Patentes vom 21. Mai 1805, Nr. 731 der Justiz-Gesetzsammmlung, mit Bezug auf die durch die kaiserliche Verordnung vom 8. Mai 1850, Nr. 190 des Reichsgesetzblattes, freigelassenen Milderungen in Vollzug zu setzen.

Die Gerichtsbarkeit darüber steht denjenigen Gerichten zu, welche nach den für jedes Kronland geltenden Gesetzen hinsichtlich der durch das obige Patent bezeichneten Pestvergehen zuständig sind, und ebenso hat das Verfahren hierbei nach den für letztere bestehenden Vorschriften stattzufinden.

§. 162.

Jede andere Uebertretung einer der in diesem Reglement enthaltenen Vorschriften ist als eine See-Polizei-Uebertretung mit Geldbusse von 5 bis 100 fl., und wenn dieselbe den Vermögensumständen oder dem Nahrungsbetriebe des zu Verurtheilenden oder seiner Familie zum empfindlichen Abbruche gereichen würde, mit Arreststrafe von je Einem Tage für fünf Gulden zu ahnden.

§. 163.

Als besondere Arten dieser See-Polizei-Uebertretungen sind anzusehen: Jede Handlung, wodurch man sich der gesetzlichen Sanitäts-Amtshandlung zu entziehen sucht, welcher jedes Schiff und jede zur See ankommende Person und Sache zu unterziehen ist, oder wodurch man vor deren Beendigung mit Personen oder Sachen von freier Gemeinschaft in Berührung (Contact) tritt; die wirklich vollführte heimliche Landung eines Fahrzeuges von unverdächtiger Provenienz an erlaubten Puncten;

die verursachte oder vollführte Landung eines Fahrzeuges von unverdächtiger Provenienz an nicht erlaubten Puncten;

samowolnie zawiniona nieregularność albo samowolnie zawiniony brak dokumentu sanitarnego;

nadużycie dokumentu sanitarnego przy okrętach niepodejrzanych (jeżeli nie wypływa ztąd zamierzone jakie oszustwo);

zamilczenie odbywanego obrotu z okrętami, osobami i rzeczami, albo z portami pośredniemi, w podróży dotykanemi, tudzież zatajenie przed urzędem sanitarnym przedmiotu z morza na brzeg wyrzuconego, o ile rzeczone okręty, osoby, rzeczy i porta tudzież przedmioty wspomnione, nie są natury podejrzanej;

samowładne zmieszanie się osób okrętu niepodejrzanego, który się wprawdzie zgłosił do urzędu sanitarnego, lecz jeszcze wolnej *pratica* nie dostąpił, z osobami pobrzeżnemi;

rozmyślna, wszelako bez zamiaru przekroczenia zarządzeń kwarantannych przez kontumacystę przedsięwzięta kontaminacya osoby w wolnem społeczeństwie zostającej, jeżeli tenże sam wzbrania wyjścia osobie skontaminowanej, i bezzwłocznie o tem doniesienie czyni urzędowi sanitarnemu.

§. 164.

Postępowanie co do tych przestępstw, należy do władz sanitarnych, cesarskiem rozporządzeniem z d. 15. Maja 1851. dz. pr. p. Nr. 165 do tego powołanych. W drugiej instancyi, rozstrzyga centralna władza morska. Przeciw wyrokowi drugiej instancyi, nie ma miejsca dalsza droga prawna. Rekursa na drogę łaski założone, rozstrzygać winno tylko ministerstwo.

Odwołanie się do drugiej instancyi, musi na wszelki sposób w 3 dni po obwieszczeniu wyroku zgłoszonem, i w dni 8 podanem być do tej władzy, która go wydała i która też z swej strony obowiązaną jest bezzwłocznie zakonkomitować odwołanie się do wyższej władzy, załączając potrzebne ku temu objaśnienia. Jak długo odwołanie się nie jest rozstrzygnięte, albo wyrok pierwszej instancyi nie nabył mocy prawa, wstrzymać należy wykonanie kary.

§. 165.

Urzędy sanitarne, mają prawo, w razie potrzeby żądać zabezpieczenia orzeczonej kary pieniężnej, czy to przez złożenie depozytu, czy przez zastaw lub rękojmię. Wedle okoliczności, może nawet zajęty być statek, za pomocą którego przestępstwo sanitarne dyscyplinarne popełnionem lub usiłowanem zostało, a to aż do wykonania prawa. Konfiskacya samego statku zaś nie nastąpi, choćby nim powtórnie dopuszczono się przestępstw sanitarnych, atoliż mogą powtórnie takowe dopuszczenia się pociągnąć za sobą albo zasuspendowanie austryackich przewodzców okrętu w komendzie, albo wedle okoliczności zupełne odebranie uprawnienia.

§. 166.

Niezawiśle od tej kary i bez uszczerbku prawa do wynagrodzenia szkody, nastąpić ma nietylko odpowiednie postępowanie kwarantanne, w rozdziale III. i IV. przepisane, lecz też i opłata należytości kwarantannych, z onego postępowania przypadających.

§. 167.

Samowładne wylądowanie osób lub rzeczy w razie grożącego niebezpieczeństwa, wyrzucenia lub rozbicia okrętu itd., nie pociąga za sobą, jeżeli aż do przybycia osób

die selbst verschuldete Unregelmässigkeit oder selbst verschuldeter Abgang der Sanitätsfede;

der Missbrauch der Sanitätsfede bei unverdächtigen Schiffen (in soferne sich nicht die Absicht des Betruges herausstellt);

die Verschweigung des zur See stattgehabten Verkehres mit Schiffen, Personen und Sachen, oder der auf der Fahrt berührten Zwischenhäfen, dann die Verheimlichung vor dem Sanitäts-Amte eines vom Meere an das Ufer geschwemmten Gegenstandes, in soferne jene Schiffe, Personen, Sachen und Zwischenhäfen sowie diese Gegenstände nicht etwa verdächtiger Natur sind;

die eigenmächtige Vermischung von Personen eines unverdächtigen Fahrzeuges, welches sich zwar beim Sanitäts-Amte gemeldet, aber noch nicht die freie pratica erhalten hat, mit Leuten der Küste;

die vorsätzliche, doch ohne Absicht einer Contumazverletzung geschehene Contaminirung einer in freier Gemeinschaft stehenden Person durch einen Contumazisten, wenn dieser selbst den Wiederaustritt der contaminirten Person hindert, und unverweilt die Anzeige beim Sanitäts-Amte macht.

§. 164.

Das Verfahren hinsichtlich dieser Uebertretungen steht den durch die kaiserliche Verordnung vom 15. Mai 1851 (R. G. B., Nr. 165) dazu berufenen Sanitätsbehörden zu. In zweiter Instanz entscheidet die Central-Seebehörde. Gegen das in zweiter Instanz erfolgte Erkenntniss hat keine weitere Berufung im Rechtswege Statt. Ueber Recurse im Gnadenwege hat nur das Ministerium zu entscheiden.

Die Berufung an die zweite Instanz muss jedenfalls binnen 3 Tagen nach Bekanntgebung des Ausspruches bei der Behörde, die denselben gefällt hat, angemeldet, und binnen 8 Tagen bei derselben Behörde eingereicht werden, welche ihrerseits die Pflicht hat, die Berufung mit den erforderlichen Erläuterungen an die höhere Behörde unverzüglich einzubegleiten. So lange über die Berufung nicht entschieden, oder der Ausspruch erster Instanz nicht in Rechtskraft erwachsen ist, wird mit dem Vollzuge der Strafe inne gehalten.

§. 165.

Den Sanitäts-Aemtern steht es zu, nöthigen Falles die Sicherstellung der verhängten Geldbusse durch Depositirung, Pfand oder Bürgschaft zu fordern. Nach Umständen kann auch das Fahrzeug, mit welchem eine Disciplinar-Sanitätsübertretung begangen, oder versucht worden ist, bis zum Vollzuge der Strafe mit Beschlag belegt werden. Eine Confiscation des Fahrzeuges aber soll selbst nach wiederholten, mit demselben begangenen Sanitätsübertretungen nicht stattfinden, doch können solche Rückfälle bei österreichischen Schiffsführern die Suspendirung vom Commando, nach Umständen auch die gänzliche Entziehung der Befähigung zur Folge haben.

§. 166.

Unabhängig von dieser Bestrafung und unbeschadet allfälliger Ersatz-Ansprüche haben die den Umständen angemessene, in den Hauptstücken III und IV vorgeschriebene Contumazbehandlung, und die mit dieser verbundene Contumazgebühren-Entrichtung stattzufinden.

§. 167.

Eigenmächtige Landung von Personen oder Sachen bei drohender Gefahr, Strandung, Schiffbruch u. s. w. bleibt straflos, wenn bis zur Herbeikunft der Sanitätsbediensteten jeder

od służby sanitarnej, zaniechany był wszelki obrót z ludźmi pobrzeża; niemniej też nie jest przestępstwem karygodnem samowładne zmieszanie się z osobami wolnemi i kontumacystami różnego stopnia, jeżeli to nastąpiło z dobrego zamiaru spiesznego dania pomocy lub też z niezbędnej potrzeby w chwili naglącego niebezpieczeństwa, i jeżeli nietylko zmieszani zaniechali natychmiast wszelkiego dalszego obrotu z osobami do wolnego społeczeństwa należącemi, lecz oraz bezzwłocznie o tem doniesienie uczynili urzędowi sanitarnemu, dla zarządzenia stosownych ku temu środków kwarantannych.

§. 168.

Wszystkie kary pieniężne, wpływać mają do funduszu instytutu marynarki, istniejącego w dotyczącym kraju koronnym.

ODDZIAŁ VII.

Wystawienie dokumentu sanitarnego dla okrętów, austryackie pobrzeże opuszczających.

§. 169.

Równie jak każdy okręt na austryackiem pobrzeżu lądujący, opatrzony być musi dokumentem sanitarnym, należy także każdemu okrętowi z austryackiego portu oddalającemu się, wystawić dokument takowy, by wykazać mógł pochodzenie swe w urzędach sanitarnych innych miejsc pobrzeżnych, tak krajowych jak zagranicznych. Dokument sanitarny zawierać musi oznaczenie okrętu, imię przewodcy, wyszczególnienie stanu personalnego i realnego, doniesienie o stanie zdrowia, tak miejsca odjazdu, jako też okolicy jego, a zarazem wykazać, czy okręt opuszczający port, zostawał w społeczeństwie wolnem lub nie.

§. 170.

Okrętowi oddalającemu się, będzie albo dotychczasowy jego dokument sanitarny zaattergowany, albo zamiast tegoż nowy wydany.

Tak jeden jak drugi równą mają moc wiarygodności w miejscu przeznaczenia.

Nietylko samo zaattergowanie dokumentu, lecz też i wystawienie nowych dokumentów, miejsce mieć może we wszystkich władzach sanitarnych i kwarantannych.

§. 171.

Okrętom, które oświadczają zaraz przy zawinięciu swem do portu, iż nie chcą wstąpić do wolnego społeczeństwa, lub że nie odbędą postępowania kwarantannego, również, że na okręt nic nie przyjmują, ani też z okrętu na ląd nie wysadzają (wyjąwszy listy, żywności itd.), może dokument sanitarny bez zaattergowania być powrócony, skoro się nie zatrzymują w porcie dłużej nad godzin 48.

§. 172.

Co się tycze okrętów, które w stanie kontumacyi opuszczają port austryacki, należy, o ile nie są już objęte poprzednim §. 171, namienić w ich dokumencie sanitarnym, którejby kwarantannie podlegały, gdyby dłużej jeszcze pozostały były, tudzież czy strażnika z sobą wzięły, którą operacyę w ogólności przedsięwzięły, i wiele dni w ten sposób już odbyły.

§. 173.

Okrętom, które od urzędu sanitarnego otrzymały pozwolenie, lądować na którymbądź punkcie brzegów, do zakresu urzędu należących, gdzie istnieje tylko ekspozytura,

Verkehr mit Leuten der Küste vermieden worden ist, eben so wenig gestaltet sich eine eigenmächtige Vermischung zwischen freien Personen und Contumazisten verschiedenen Grades zur strafbaren Sanitätsübertretung, wenn sie in der guten Absicht schleuniger Hilfeleistung, oder aus gebieterischer Nothwendigkeit in augenblicklicher dringender Gefahr stattgefunden hat, und wenn die Vermischten selbst sich sogleich jedes weiteren Verkehres mit Personen von freier Gemeinschaft enthalten, und dem Sanitäts-Amte zur Veranlassung der geeigneten Contumazvorkehrungen die unverweilte Anzeige machen.

§. 168.

Alle Geldstrafen sind dem Marine-Institutsfonde des betreffenden Kronlandes zu widmen.

Hauptstück VII.

Ausstellung der Sanitätsfede für die, die österreichische Küste verlassenden Fahrzeuge.

§. 169.

Wie jedes an der österreichischen Küste landende Schiff mit der Sanitätsfede versehen seyn muss, eben so soll jedem aus einem österreichischen Hafen abreisenden Fahrzeuge ein solches Document zur Nachweisung seiner Herkunft bei den Sanitäts-Aemtern anderer in- oder ausländischer Küstenplätze mitgegeben werden. In der Sanitätsfede muss die Bezeichnung des Schiffes, der Name des Führers, die Angabe des Personal- und Realstandes die Auskunft über den Gesundheitsstand des Abfahrtsortes und seiner Umgebung enthalten seyn, zugleich aber ersichtlich gemacht werden, ob das Fahrzeug den Hafen in freier Gemeinschaft verlässt oder nicht.

§. 170.

Dem absegelnden Fahrzeuge kann entweder die mitgebrachte Sanitätsfede attergirt, oder statt dieser eine neue Fede ausgestellt werden.

Für die Beglaubigung im Bestimmungsorte hat beides gleiche Kraft.

Die Attergirung der Fede sowohl, als die Ausstellung neuer Feden kann bei allen Sanitäts- und Contumazbehörden geschehen.

§. 171.

Fahrzeugen, welche gleich beim Einlaufen in einen Hafen erklären, dass sie nicht in freie Gemeinschaft treten, oder die Contumazbehandlung nicht bestehen, auch keine Ein- oder Ausschiffung (Briefe, Lebensmittel etc. ausgenommen) bewirken wollen, kann bei der Wiederabfahrt die mitgebrachte Sanitätsfede unattergirt zurückgegeben werden, sobald sie sich nicht länger als 48 Stunden im Hafen aufgehalten haben.

§. 172.

Denjenigen Schiffen, welche unter Contumaz aus einem österreichischen Hafen wieder absegeln, ist, wofern sie nicht im Falle des vorstehenden §. 171 sich befinden, auf der Sanitätsfede anzumerken, welcher Contumaz sie im Falle des Verbleibens unterzogen worden wären, ob sie den Wächter eingeschifft, welche Operation sie überhaupt vorgenommen, und wie viele Contumaztage sie auf diese Art bereits bestanden haben.

§. 173.

Fahrzeuge, welche von einem Sanitäts-Amte die Erlaubniss erhalten, an irgend einem Puncte der zum Bereiche des Amtes gehörigen Küsten zu landen, wo bloss eine Expositur

albo gdzie nie ma żadnego posterunku strażniczego sanitarnego, nie będą wydawane dla takich jazd dokumenta sanitarne, lecz tylko bilety, które we właściwem miejscu do wykazania służyć, a przy powrocie, urzędowi sanitarnemu znowu oddane być mają.

ODDZIAŁ VIII.

Wydatki na urządzenia sanitarne i środki do pokrycia takowych.

§. 174.

Wydatki dla administracyi sanitarnej, o ile takowe dotyczą tylko urządzenia i utrzymania budynków, płacy personalu stanowczo ustanowionego, tudzież środków zarządzić się mających w nadzwyczajnych wypadkach ogólnej wagi, ponosi skarb rządowy, mający być wynagrodzonym z opłat, które uiszczane i do eraryum wpływać będą od wszystkich odchodzących okrętów, jakoteż od towarów i pieniędzy itd. nieopatrzonych w *patente libera*, a przetoż kwarantannie lub rezerwie podlegających.

Opłaty te nazywają się: „taksy sanitarne eraryalne“.

Należytości te ani dla interesów handlowych ani żeglugowych, ciężarem stawać się nie będą, ale też i dochód ich, nie ma znajdować się w stosunkach, nieodpowiadających nakładowi w administracyi morsko-sanitarnej. Wszelkie należytości tego rodzaju, ustanowione zostaną jednostajnie w taryfie, z jak największą pojedynczością dla całego pobrzeża austryackiego ułożonej.

§. 175.

Należytości odjezdnego, podlegają z reguły wszystkie okręty. Wyjętemi są okręty wojenne wszelkich narodów, tudzież przeznaczone do publicznej służby okręty pocztowe, strażnicze i transportowe, równie jak okręty, na mocy osobnych przepisów postawione na równi z okrętami wojennemi.

Podobnie uwolnionym zostaje od taksy każdy okręt, wpływający przymusowo do portu austryackiego, albo z powodu uchronienia się przed złą porą czasu, albo z powodu innej jakiej potrzeby, który tamże ani nie wstępuje w wolne społeczeństwo, ani też kwarantanny nie rozpoczyna, i nie przyjmując na okręt, ani nie wysadzając towarów z okrętu, w 48 godzinach się znowu oddala.

Co się tycze bark rybackich lub takich okrętów małych, które opatrują miejsca morskie codziennemi żywnościami, nastąpić może dla nich ta dalsza ulga, iż takowe opłacać będą pojedynczą tylko należytość odjezdnego, w każdym razie ponowienia dokumentu na dłuższy nieco czas opiewającego.

§. 176.

Od towarów, pieniędzy itp. nieopatrzonych w *patenta libera*, taksa zawsze ma być opłacana, bez różnicy czy są naładowane na statkach uwolnionych (§. 175), czy nieuwolnionych, wyjąwszy ten przypadek, jeżeli towary znowu pod kwarantanną wywiezione będą. Bezwarunkowo wolnemi zostają dobra eraryalne i wszystko co dla zakładów rządowych przeznaczonem jest.

§. 177.

Za należytości odjezdnego okrętowego, odpowiedzialnymi zostają przewodzcy okrętów, a za taksy od towarów, pieniędzy i t. p. bez *patente libera* nadeszłych, właściciele dóbr albo rekomendatorowie towarów.

oder gar kein Sanitäts-Wachposten besteht, erhalten für solche Fahrten keine Sanitätsfede, sondern einen blossen Ausweisschein, welchen sie gehörigen Ortes vorzuweisen, und bei der Rückkehr dem Sanitäts-Amte wieder zu übergeben haben.

Hauptstück VIII.

Auslagen für die Sanitäts-Einrichtungen und Mittel zur Deckung derselben.

§. 174.

Die Auslagen für die Sanitätsverwaltung, in soferne diese die Errichtung und Erhaltung der Gebäude, die Bezüge des stabil angestellten Personales und der Vorkehrungen bei ausserordentlichen Anlässen von allgemeiner Wichtigkeit betreffen, trägt der Staatsschatz, welcher dafür durch Abgaben entschädiget wird, die von allen abreisenden Fahrzeugen, dann von den nicht mit patente libera *einlangenden, daher einer Contumaz oder Reserve unterzogenen Waaren, Geldern etc. an das Aerar zu entrichten sind.*

Diese Abgaben heissen: „Aerarial-Sanitäts-Taxen".

Die Gebühren sollen weder für die Handels- und Schiffahrts-Interessen drückend seyn, noch in ihrem Ertrage mit dem Aufwande für die See-Sanitätsverwaltung im Missverhältnisse stehen. Alle Gebühren dieser Art werden durch einen möglichst einfachen Tarif für die ganze österrreichische Küste gleichförmig festgestellt.

§. 175.

Der Abfahrtsgebühr sind in der Regel alle Fahrzeuge unterworfen. Ausgenommen sind die Kriegsschiffe aller Nationen, die zum öffentlichen Dienste bestimmten Post-, Wach- und Transportschiffe, wie auch die mit besonderen Verordnungen den Kriegsschiffen gleichgestellten Fahrzeuge.

Auch findet die Befreiung von der Taxe für jedes Schiff Statt, welches entweder aus Witterungszwang oder aus sonstigem Bedürfnisse in einen österreichischen Hafen einlauft, dort weder in freie Gemeinschaft tritt, noch die Contumazbehandlung beginnt, und ohne irgend eine Ein- oder Ausschiffung von Waaren vorgenommen zu haben, binnen 48 Stunden wieder absegelt.

Für Fischerbarken oder solche kleine Fahrzeuge, welche die Seeplätze mit täglichen Lebensbedürfnissen versehen, kann die weitere Begünstigung eintreten, dass sie für eine auf längere Zeit lautende Fede nur bei der jedesmaligen Erneuerung eine einfache Abfahrtsgebühr entrichten.

§. 176.

Die Abgabe von den nicht mit patente libera *einlangenden Waaren, Geldern etc. mögen dieselben auf befreiten (§. 175) oder nicht befreiten Fahrzeugen beladen seyn, ist jedesmal zu leisten; den Fall ausgenommen, wenn die Waaren etc. unter Quarantaine wieder ausgeführt werden. Unbedingt befreit bleibt Aerarialgut und Alles, was für Staats-Anstalten bestimmt ist.*

§. 177.

Für die Abfahrtsgebühren der Schiffe haften die Führer derselben. Für die Abgaben von den nicht mit patente libera *angekommenen Waaren, Geldern etc. die Eigenthümer des Gutes oder der Recommandator der Ladung.*

§. 178.

Płace doczasowo ustanowionych strażników i sług od czyszczenia, przydzielonych przy okrętach, osobach lub towarach, pod kwarantanną lub rezerwą nadeszłych, należytości dla strażników inspekcyjnych za dozorowanie przy wszystkich przedsiębranych operacyach i przy wszelkim obrocie w zakładzie, nakoniec wydatki za lekarską pomoc, za wartowanie przy chorych itp., muszą w każdym pojedynczym przypadku strony same opłacić, który pośrednio lub bezpośrednio dotycze postępowanie kwarantanne. Wszystkie te płace, wydatki i należytości, nazywają się należytościami kwarantannemi. Także i te należytości, ustanowione zostaną pojedynczą taryfą nową, dla wszystkich nadmorskich krajów koronnych jednostajnie ułozoną.

§. 179.

Jeżeli dla osób zanieczyszczonych, wyznaczony będzie własny strażnik, wówczas te opłacić winny nietylko koszta za strażnika, lecz w ogólności wszelkie koszta swej kwarantanny.

§. 180.

Taksy eraryalne sanitarne, odbierane będą w urzędzie samym, tylko za formalnem pokwitowaniem urzędowem, należytości kwarantanne tylko za porachunkiem, formalnie potwierdzonym ze strony urzędu sanitarnego.

Taryfy wydatków jednych jak drugich, muszą przy wszystkich urzędach sanitarnych otwartemi być do wglądnienia stron. Całemu personale sanitarnemu, zakazanem jest pod karą usunięcia ze służby, żądać pod jakimkolwiek pretekstem zapłaty lub nagrody, która nie jest w taryfie oznaczoną, ani w rachunku objętą, urzędownie wystawionym i potwierdzonym.

§. 181.

Tak taksy sanitarne eraryalne, jakoteż należytości kwarantanne, muszą obowiązani opłacić lub w sposób odpowiedni zabezpieczyć, przed ukończeniem czynności urzędowych sanitarnych, a zatem przed przypuszczeniem na wolną *pratica*, a względnie przed odjazdem.

SPIS RZECZY.

§. 178.

Die Löhnungen der zeitlich bestellten Wächter und Reinigungsdiener, welche den unter Contumaz oder Reserve angekommenen Schiffen, Personen oder Waaren zugewiesen werden, die Gebühren der Inspectionswächter für die Ueberwachung aller vorgenommenen Operationen und jedes sonstigen Verkehres in der Anstalt, endlich die Auslagen für ärztlichen Beistand, Krankenwärter etc. müssen von Fall zu Fall von den Parteien bezahlt werden, welche bei der betreffenden Contumazbehandlung unmittelbar oder mittelbar interessirt sind. Alle diese Löhnungen, Auslagen und Gebühren heissen Contumazgebühren. Auch über diese wird ein neuer, möglichst einfacher Tarif für alle See-Kronländer festgestellt.

§. 179.

Wenn contaminirten Personen ein Wächter eigens zugewiesen wird, so haften sie für die Bezahlung desselben, wie überhaupt für alle Kosten ihrer Contumaz.

§. 180.

Die Aerarial-Sanitätstaxen dürfen nur gegen regelmässige Amtsquittung, die Contumazgebühren nur gegen förmliche vom Sanitäts-Amte bestätigte Rechnung, und zwar im Amte selbst behoben werden.

Die Tarife der Auslagen beider Gattung müssen bei allen Sanitäts-Aemtern zur Einsicht der Parteien offen gehalten werden. Es ist dem ganzen Sanitätspersonale bei Strafe der Dienstes-Entsetzung untersagt, unter irgend einem Vorwande eine Zahlung oder Belohnung zu verlangen, welche nicht vom Tarife bewilliget, und durch ämtlich ausgestellte oder bestätigte Rechnung gerechtfertiget ist.

§. 181.

Sowohl die Aerarial-Sanitätstaxen als die Contumazgebühren müssen von dem Zahlungspflichtigen vor Beendung der Sanitäts-Amtshandlung, also vor Zulassung zur freien Gemeinschaft, und besiehungsweise vor der Abfahrt berichtiget oder auf geeignete Weise sicher gestellt werden.

Inhalts-Verzeichniss.

Einleitung §. 1.

Rozdział C.

Wyjątkowe ulżenie w postępowaniu z okrętami niepodejrzanemi *(di patente libera)*, §§ 23 do 25.

Rozdział D.

Postępowanie w przypadku rozbicia lub wyrzucenia na ląd okrętów niepodejrzanych tudzież co do przyjęcia osób i rzeczy uratowanych, §§. 26 do 28.

ODDZIAŁ IV.

Sposób czyszczenia osób, towarów i efektów, listów i zwierząt, które z podejrzanych okolic nadeszły lub podejrzeniu podpadły.

Rozdział A.

Przepisy ogólne, §§. 29 do 37.

Rozdział B.

Zwyczajne postępowanie z okrętami podejrzanemi, §§. 38 do 47

Rozdział C.

Postępowanie z okrętami kwarantannemi w przypadkach nadzwyczajnych, albo przy zachodzących okolicznościach uciążających, §§. 49 do 53.

Rozdział D.

Postępowanie kwarantanne z osobami, §§. 54 do 62.

Rozdział E.

Postępowanie kwarantanne z towarami i efektami.

Część I.

Kwarantanne postępowanie około czyszczenia towarów i efektów przy *patente brutta di peste.*

A. Ogólna klasyfikacya towarów i efektów, §§. 63 do 66.

B. Wyliczenie towarów i efektów, należących do każdej z rzeczonych czterech grup głównych, §§. 65 do 70.

C. Ogólne reguły dla przepisanego postępowania kwarantannego z towarami i efektami, §§. 71 do 85.

D. Przepis udetaliowany dla kwarantannego postępowania z każdym gatunkiem towarów i efektów, §§. 86 do 90.

Część II.

Ulga w kwarantannem z towarami i efektami postępowaniu, przepisanem w cz. I-ej, przy *patente netta di peste* i przy samych rezerwach obserwacyjnych przeciw żółtej febrze itd.

A. *Patente netta di peste*, §§. 91 do 94.

B. Rezerwy obserwacyjne przeciw żółtej febrze, itd. §. 95.

Część III.

Zaostrzenie przepisanego w oddziale I-m kwarantannego postępowania czyszczenia towarów i efektów, przy *patente brutta aggravata di peste.* §§. 96 do 102.

Część IV.

Dodatki do właściwego kwarantannego postępowania z towarami, czyścić się mającemi, w przypadkach pomoru bydła, §§. 103 do 107.

Rozdział F.

Kwarantanne postępowanie z listami w każdym stopniu kwarantanny lub rezerwy.

A. Ogólne przepisy i ich zastosowanie na różne peryody kwarantanne, §§. 108 do 115.

B. Postępowanie przy przekłuwaniu, otwieraniu i kadzeniu listów i papierów, §§. 116 i 123.

Rozdział G.

Postępowanie kwarantanne z żyjącemi zwierzętami, §§. 124 do 129.

Rozdział H.

Postępowanie w czasie rozbicia okrętu albo wyrzucenia na ląd statków podejrzanych, tudzież w przyjmowaniu osób i rzeczy uratowanych, §§. 130 do 133.

Rozdział J.

Przepisy w przypadkach zaszłego zmieszania podczas kwarantanny, §§. 134 do 138.

Abschnitt C.

Ausnahmsweise Erleichterung in der Behandlung unverdächtiger Schiffe (di patente libera), *§§. 23 bis 25.*

Abschnitt D.

Verfahren bei Schiffbruch oder Strandung unverdächtiger Fahrzeuge und bei Aufnahme geretteter Personen und Sachen, §§. 26 bis 28.

Hauptstück IV.

Reinigungsverfahren mit den aus verdächtigen Gegenden kommenden, oder verdächtig gewordenen Schiffen, Personen, Waaren und Effecten, Briefen und Thieren.

Abschnitt A.

Allgemeine Vorschriften, §§. 29 bis 37.

Abschnitt B.

Gewöhnliches Verfahren mit verdächtigen Schiffen, §§. 38 bis 47.

Abschnitt C.

Verfahren mit Contumazschiffen in aussergewöhnlichen Fällen oder bei erschwerenden Umständen, §§. 48 bis 53.

Abschnitt D.

Contumazverfahren mit Personen, §§. 54 bis 62.

Abschnitt E.

Contumazverfahren mit Waaren und Effecten.

Abtheilung I.

Contumazmässiges Reinigungsverfahren mit Waaren und Effecten bei der patente brutta di peste.

A. Allgemeine Classification der Waaren und Effecten, §§. 63 bis 66.

B. Aufzählung der Waaren und Effecten, welche zu jeder der vier Hauptgruppen gehören, §§. 67 bis 70.

C. Allgemeine Regeln für die contumazmässige Behandlung der Waaren und Effecten, §§. 71 bis 85.

D. Detaillirte Vorschrift für die contumazmässige Behandlung jeder Gattung von Waaren und Effecten, §§. 86 bis 90.

Abtheilung II.

Erleichterung des im Abschnitte I vorgeschriebenen contumazmässigen Reinigungsverfahrens mit Waaren und Effecten bei der patente netta di peste, *und bei der blossen Observationsreserve gegen das gelbe Fieber u. dgl.*

A. Patente netta di peste, *§§. 91 bis 94.*

B. Observationsreserven gegen das gelbe Fieber.

Abtheilung III.

Erschwerung des im Abschnitte I vorgeschriebenen contumazmässigen Reinigungsverfahrens mit Waaren und Effecten bei der patente brutta aggravata di peste, *§§. 96 bis 102.*

Abtheilung IV.

Zusätze zu dem eigentlichen contumazmässigen Reinigungsverfahren mit Waaren in Fällen von Epizoozien, §§. 103 bis 107.

Abschnitt F.

Contumazmässiges Reinigungsverfahren mit Briefen bei jedem Grade Contumaz oder Reserve.

A. Allgemeine Vorschriften und Anwendung derselben auf die verschiedenen Contumazperioden, §§. 108 bis 115.

B. Verfahren bei Durchstechung, Eröffnung und Räucherung der Briefe und Papiere, §§. 116 bis 123.

Abschnitt G.

Contumazmässiges Reinigungsverfahren mit lebenden Thieren, §§. 124 bis 129.

Abschnitt H.

Verfahren bei Schiffbruch oder Strandung verdächtiger Fahrzeuge und bei Aufnahme geretteter Personen und Sachen, §§. 130 bis 133.

Abschnitt J.

Vorschriften für Fälle geschehener Vermischung während der Contumaz, §§. 134 bis 138.

Rozdział K.

Przepisy na przypadki obciążonego nieczystego dokumentu sanitarnego *(patente brutta aggravata)*, §§. 139 do 145.

ODDZIAŁ V.

Środki, które zarządzić należy ku przeszkodzeniu rozszerzania się lub ku utłumieniu wybuchnionego powietrza morowego albo żółtej febry na okręcie lub w zakładzie sanitarnym, §§. 146 do 158.

ODDZIAŁ VI.

O karygodnych czynnościach przeciw zarządzeniom policyi morsko-sanitarnej, §§. 159 do 168.

ODDZIAŁ VII.

Wystawianie dokumentu sanitarnego dla okrętów, austryackie pobrzeże opuszczających, §§. 169 do 173.

ODDZIAŁ VIII.

Wydatki na urządzenia sanitarne i środki do pokrycia takowych, §§. 174 do 182.

Abschnitt K.

Vorschriften für Fälle der erschwert unreinen Sanitätsfede (patente brutta aggravata). *§§. 139 bis 145.*

Hauptstück V.

Massregeln, welche im Falle des Ausbruches von Pest oder gelbem Fieber auf einem Schiffe oder in einer Sanitäts-Anstalt zur Einschränkung und Erstickung des Uebels zu treffen sind. §§. 146 bis 158.

Hauptstück VI.

Sanitäts-Uebertretungen und ihre Bestrafung, §§. 159 bis 168.

Hauptstück VII.

Ausstellung der Sanitätsfede für die, die österreichische Küste verlassenden Fahrzeuge, §§. 169 bis 173.

Hauptstück VIII.

Auslagen für die See-Sanitäts-Einrichtungen und Mittel zur Deckung derselben, §§. 174 bis 181.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XIII.

Wydana i rozesłana: dnia 23. Lutego 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 23. Februar 1852.

Część XIII.

Wydana i rozesłana dnia 23. Lutego 1852.

42.

Rozrządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 2. Lutego 1851,

podające do wiadomości Najwyższe postanowienie z dnia 12. Stycznia 1852 r., na mocy którego kasom oszczędności, urządzonym według dyrektywy z r. 1844. *) udzielonem zostaje prawo, iż zastawione u siebie zapisy długu państwa i akcye bankowe, sprzedać mogą w razie niezapłacenia długu, bez wdania się w to sądu.

Na przedstawienie c. k. ministerstwa handlu, raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. K. Apostolska Mość, Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 12. Stycznia 1852 r., udzielić prawo kasom oszczędności, urządzonym według dyrektywy z roku 1844 *), co do tego, iż zastawione u siebie zapisy długu państwa i akcye bankowe, sprzedać mogą bez pośrednictwa sądu, jeżeli pożyczka za nie udzielona, nie zostanie spłaconą wraz z prowizyą w terminie zapadłym.

Baumgartner m. p.

43.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 5. Lutego 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego i Dalmacyi

w przedmiocie dozwalania kredytu przy opłatach konsumcyjnych, od wyrobu wypalanych płynów spirytusowych, piwa i cukru z buraków lub z mąki cukrowej zagranicznej.

W celu ułatwienia w opłacaniu podatków od wyrobu przedmiotów do konsumcyi przeznaczonych, które — jak wypalane płyny spirytusowe, piwo i cukier z buraków lub z mąki cukrowej zagranicznej — dopiero dłuższy czas po wyrobieniu w konsumcyę przejdą, tudzież w celu uregulowania w sposób jednostajny i zmierzający ku zabezpieczeniu skarbu państwa, istniejących już częścią przepisów względem kredytowania tychże podatków, wydaje ministerstwo finansów następujące przepisy, według których

---

*) W zbiorze ustaw i rozporządzeń politycznych tom 72, str. 224.

XIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 23. Februar 1852.

42.

Verordnung des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 2. Februar 1852,

womit die Allerhöchste Entschliessung vom 12. Jänner 1852 kundgemacht wird, wodurch den, nach den Directiven vom Jahre 1844 *) eingerichteten Sparcassen das Recht zugestanden wird, die bei ihnen verpfändeten Staatsschuldverschreibungen und Bankactien bei Nichtzahlung der Schuld ohne gerichtliche Dazwischenkunft zu veräussern.

*Seine k. k. Apostolische Majestät haben über einen Vortrag des Handelsministeriums mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 12. Jänner 1852 den auf Grundlage der Directiven vom Jahre 1844 *) eingerichteten Sparcassen Allergnädigst das Recht zuzugestehen geruht, die bei ihnen verpfändeten Staatsschuldverschreibungen und Bankactien, falls zur Verfallszeit das dafür gewährte Darlehen sammt Zinsen nicht einbezahlt worden ist, ohne gerichtliche Dazwischenkunft zu veräussern.*

Baumgartner *m. p.*

43.

Erlass des Finanzministeriums vom 5. Februar 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches und Dalmatien,

über die Zugestehung von Borgungen für die bei Erzeugung von gebrannten geistigen Flüssigkeiten, Bier und Zucker aus Rüben oder ausländischem Zuckermehl zu entrichtenden Verbrauchs-Abgaben.

Um die Entrichtung der Abgaben für die Erzeugung jener Verbrauchsgegenstände, welche — wie gebrannte geistige Flüssigkeiten, Bier und Zucker aus Rüben oder ausländischem Zuckermehl — erst längere Zeit nach ihrer Erzeugung zum Verbrauche gelangen, zu erleichtern und die über die B o r g u n g dieser Abgaben theilweise schon bestehenden Anordnungen gleichförmig und auf eine die Sicherheit des Staatsschatzes bezweckende Art zu regeln, findet das Finanzministerium mit Nachstehendem die Bestimmungen vorzuzeich-

---

**) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 72, Seite 224.*

o dtąd takowe pokredytowanie może być dozwolonem. Obowiązujące obecnie przepisy, na mocy których fabrykantom wypalanych płynów spirytusowych, tudzież piwowarom w Austryi wyższej i w Solnogrodzie, przy wyrabianiu piwa spodniodrożdżowego przedłużonym bywał termin do opłacenia podatku konsumcyjnego, t. j. dozwalanym bywał kredyt nie przenoszący miesiąca jednego, lub też opłacenie podatku w kilku ratach miesięczcych,- nie ulegają żadnej przez to zmianie, zatrzymując i nadal zupełną moc swoję.

Toż samo rozumieć się ma co się tycze przedłużenia terminu opłaty, dozwolonego dla osób prawo propinacyi w Galicyi mających, w miarę podatku opłacanego przez nich przed rokiem 1836. Także i na kredytowanie obecnie już w rozprawie będące, nie ma niniejszy przepis żadnego zastosowania, o ile kredytowane należytość dotąd jeszcze są w zaległości.

§. 1.

Dozwolonym być może kredyt:

a) tym fabrykom cukru burakowego, w których podatek konsumcyjny w ciągu jednego roku fabrykacyi dochodzi najmniej do kwoty jednego tysiąca złt. r.;

b) tym piwowarom, którzy w ciągu jednego miesiąca kalendarzowego taką ilość piwa spodniodrożdżowego lub lagrowego wyrabiają, iż podatek konsumcyjny, wypadający od jednego gatunku, wynosi najmniej kwotę stu złt. r.

c) fabrykantom wypalanych płynów spirytusowych, wyrabiającym w takiej ilości, iż podatek ztąd wypadający, w ciągu jednego roku administracyjnego, wynosi przynajmniej kwotę sześciuset złt. r.;

d) rafineryom krajowym cukru, pobierającym mąkę cukrową ze składów rządowych.

§. 2.

Co do fabryk cukru burakowego i wódki, opodatkowanych już w roku zeszłym, służyć ma kwota, opłacona jako podatek konsumcyjcy w ostatnim roku fabrykacyi; co do wszystkich innych zaś, posłuży wielkość i urządzenie takowych za skazówkę do ocenienia tego, czy odbywa się w nich wyrób w objętości potrzebnej do uzyskania kredytu. W fabrykach cukru burakowego w szczególności służyć będzie za podstawę ocenienia tego oświadczenie wyrabiania, mające być podawane według §fu 3. przepisu z dnia 7. Września 1850 r.

§. 3.

Przedmiotami kredytu są:

a) Połowa podatku konsumcyjnego, który według §. 7, przepisu z d. 7. Września 1850 r. naprzód oznajmić lub z góry opłacić winny fabryki cukru burakowego w każdym miesiącu, w którym się wyrabiają buraki świeże lub suszone. Połowa zakredytować się mająca, wymierzaną będzie zawsze wsummie okrągłej t. j. podzielnej przez 10 bez reszty; kwota zaś służąca do wyrównania, przechodząca połowę, spłacona będzie wraz z drugą połową podatku w gotówce.

nen, unter welchen von nun an solche Borgungen zugestanden werden können. Die gegenwärtig bestehenden Vorschriften, wodurch den Erzeugern gebrannter geistiger Flüssigkeiten, dann den Bierbräuern in Oberösterreich und Salzburg für die Erzeugung von Unterzeugbier, zur Entrichtung der Verzehrungssteuer eine Erweiterung der Zahlungsfrist, d. i. ein die Dauer Eines Monates nicht übersteigender Credit, oder die Bezahlung der Steuer in mehreren Monatsraten zugestanden wurde, werden übrigens dadurch nicht berührt und bleiben fortan ungeändert in Kraft.

Diess gilt auch insbesondere hinsichtlich der den Propinations-Berechtigten in Galizien nach Massgabe der von ihnen vor dem Jahre 1836 entrichteten Steuer zugestandenen Erweiterung der Zahlungsfrist. Auch auf die dermalen bereits im Zuge befindlichen Borgungen, in soferne die geborgten Gebühren noch ausständig sind, findet diese Vorschrift keine Anwendung.

§. 1.

Eine Borgung kann zugestanden werden:

a) jenen Rübenzucker-Fabriken, bei welchen die zu entrichtende Verbrauchs-Abgabe im Laufe eines Betriebsjahres den Betrag von wenigstens Eintausend Gulden erreicht;

b) jenen Bier-Erzeugern, welche im Laufe Eines Kalendermonates eine solche Menge von Unterzeug- oder Lagerbier erzeugen, dass die für Eine Gattung entfallende Verzehrungssteuer mindestens den Betrag von Einhundert Gulden erreicht;

c) den Erzeugern gebrannter geistiger Flüssigkeiten, welche die Erzeugung in solchem Umfange betreiben, dass die davon im Laufe eines Verwaltungsjahres entfallende Steuer wenigstens den Betrag von sechshundert Gulden erreicht;

d) den inländischen Zucker-Raffinerien, welche ausländisches Zuckermehl aus den ämtlichen Niederlagen beziehen.

§. 2.

Bei bereits bestehenden und im Vorjahre besteuerten Rübenzucker- und Branntweinfabriken dient der im letzten Betriebsjahre als Verbrauchs-Abgabe entrichtete Betrag, bei allen anderen aber die Grösse und Einrichtung derselben, zum Anhaltspuncte der Beurtheilung, ob die Erzeugung in denselben in der zur Erlangung der Borgung erforderlichen Ausdehnung betrieben wird. Bei den Rübenzucker-Fabriken wird insbesondere die nach §. 3 der Vorschrift vom 7. September 1850 (Nr. 344 des Reichsgesetzblattes) zu überreichende Betriebs-Anzeige in dieser Beziehung massgebend seyn.

§. 3.

Gegenstände der Borgung sind:

a) die Hälfte jener Verbrauchs-Abgabe, welche nach §. 7 der Vorschrift vom 7. September 1850 die Rübenzucker-Fabriken in jedem Monate, wo frische oder getrocknete Rüben verarbeitet werden, in Vorhinein anzumelden oder zu entrichten haben. Die zu borgende Hälfte wird jedoch stets mit einem runden, d. i. durch zehn ohne Rest theilbaren Betrage bemessen, und der über die Hälfte hinausreichende Ausgleichungsbetrag ist jedesmal mit der anderen Steuerhälfte bar zu entrichten;

b) cały podatek konsumcyjny od wyrobu piwa spodniodrożdżowego, na miesiąc wprzód oznajmionego ze strony przedsiębiorstwa piwowarskiego, jeżeli podatek od takowego przypadający wynosi przynajmniej kwotę stu złr.

c) cały podatek konsumcyjny od wyrobu piwa lagrowego na miesiąc wprzód oznajmionego ze strony przedsiębiorstwa piwowarskiego, jeżeli podatek od takowego przypadający, wynosi przynajmniej kwotę stu złr.

d) cały podatek konsumcyjny, wypadający na miesiąc jeden od oznajmiooego wprzód wyrobu wypalanych płynów spirytusowych;

e) całe kwoty celne od każdej partyi mąki cukrowej zagranicznej, które rafinerye krajowe pobierają ze składów urzędowych, w granicach otworzonego im kredytu.

Dla dopłat podatkowych, szczególniej w przypadkach §§fów 10 i 14 przepisu z dnia 7. Września 1850, o podatkowaniu cukru burakowego kredyt nie ma miejsca.

§. 4.

Czas, na jaki kredytować można, nie może przenosić co do przedmiotów, oznaczonych w poprzedzającym §. 3, a mianowicie:

pod lit. *a.* cztery miesiące
„ „ *b.* dwa „
„ „ *c.* cztery „
„ „ *d.* sześć miesięcy
„ „ *e.* jeden rok.

licząc od dnia, w którym należytość zapadła.

Za czas dozwolonego kredytu, nie będzie się płacić skarbowi żadnych procentów od kapitału.

§. 5.

Kredytowanie podatków konsumcyjnych miejsce mieć może tylko na prożbę osób do płacenia podatku obowiązanych, a dozwolonem będzie tylko za zupełnem zabezpieczeniem kwot kredytowanych.

Co do piwowarów w Austryi wyższej i Solnogrodzie, używających już obecnie kredytu w wyrobie piwa spodniodrożdżowego i lagrowego, pozostać mają i nadal przepisy, obowiązujące obecnie co do zabezpieczenia.

§. 6.

Można dać bezpieczeństwo:

a) w c. k. austryackich papierach rządowych podług kursowej ich wartości, oznaczonej w tej gazecie dotyczącego kraju koronnego, z którą połączony jest dziennik urzędowy. Zapisy długu państwa z pożyczek loteryjnych z roku 1834 i 1839, także należy przyjmować według kursowej ich wartości, wszelako nigdy wyżej ich wartości nominalnej. W Galicyi można przyjmować jako bezpieczeństwo także listy zastawne galicyjskiego stanowego towarzystwa kredytowego, wszelako także tylko według kursowej ich wartości, nigdy zaś wyżej ich wartości nominalnej.

b) die ganze Verzehrungssteuer für die von einer Brau-Unternehmung für Einen Monat vorhinein angemeldete Erzeugung von Unterzeugbier, wenn die davon entfallende Steuer den Betrag von wenigstens Einhundert Gulden erreicht:

c) die ganze Verzehrungssteuer für die von einer Brau-Unternehmung für Einen Monat in Vorhinein angemeldete Erzeugung von Lagerbier, wenn die davon entfallende Steuer den Betrag von wenigstens Einhundert Gulden erreicht;

d) die ganze auf Einen Monat entfallende Verzehrungssteuer für die vorhinein angemeldete Erzeugung gebrannter geistiger Flüssigkeiten;

e) die ganzen Zollbeträge für jede einzelne Parthie ausländischen Zuckermehles, welche inländische Raffinerien innerhalb der Gränzen des ihnen eingeräumten Credites aus den ämtlichen Niederlagen beziehen.

Für Steuer-Nachzahlungen, insbesondere in den Fällen der §§. 10 und 14 der Vorschrift vom 7. September 1850 über die Besteuerung des Rübenzuckers, findet eine Borgung nicht Statt.

§. 4.

Die Dauer der Borgung darf bei den im vorhergehenden §. 3 angeführten Gegenständen, und zwar bei jenen lit. a) vier Monate

„ „ „ „ „ b) zwei „

„ „ „ „ „ c) vier „

„ „ „ „ „ d) sechs „

„ „ „ „ „ e) Ein Jahr

von dem Tage an, wo die Gebühr fällig war, nicht überschreiten.

Für die Zeit der zugestandenen Borgung sind dem Staatsschatze keine Capitals-Interessen zu bezahlen.

§. 5.

Die Borgung von Verbrauchs-Abgaben findet nur auf Ansuchen der Steuerpflichtigen Statt, und wird nur gegen vollständige Sicherstellung der geborgten Gebühren bewilliget.

Rücksichtlich der Brauer in Oberösterreich und Salzburg, welche für die Erzeugung des Unterzeug- und Lagerbieres schon gegenwärtig einen Credit geniessen, hat es in Beziehung auf die Sicherstellung noch fernerhin bei den bisher üblichen Vorsichten zu verbleiben.

§. 6.

Die Sicherstellung kann geleistet werden:

a) durch k. k. österreichische Staatspapiere, nach dem Courswerthe, welcher in der neuesten Nummer jener Zeitung des betreffenden Kronlandes, mit welchem ein Amtsblatt verbunden ist, angegeben erscheint. Staats-Schuldverschreibungen von den Lotto-Anleihen der Jahre 1834 und 1839 sind hierbei zwar auch nach dem Courswerthe, aber nicht über ihren Nennwerth anzunehmen. In Galizien können auch die Pfandbriefe des galizischen ständischen Creditvereines, jedoch ebenfalls

Zresztą należy przy złożeniu takich papierów kredytowych, wystawić dokument, zawierający stosowne oświadczenie, wyrażające, iż takowe służyć mają jako bezpieczeństwo na zakredytowane należytości podatkowe.

b) w zapisie hipotecznym, zawierającym taką samę klauzulę bezpieczeństwa, o ile zachodzą warunki, wymagające zupełnego zabezpieczenia. Jeżeli zapis hipoteczny wystawi kto inny, a nie ten, kto do opłaty podatku jest zobowiązany, wówczas właściciel hipoteki obowiązany jest przyjąć odpowiedzialność za bezpieczeństwo solidarnie wraz z obowiązanym do płacenia podatku.

Budynki, w których się odbywają czynności podlegające podatkowi, nie są wyłączone z rzędu środków służących do zabezpieczenia, o ile takowe w ogólności zdolne są do przyjęcia za hipotekę. Sprzęty zaś i przyrządy, służące do prowadzenia przedsiębiorstwa, wyłączone są od ogólnej wartości, według której bezpieczeństwo ma być wymierzone, chociaż takowe zostają w trwałym związku z budynkiem, (t. j. są wymurowane, znitowane lub gwoździami przybite).

W ogólności wartość budynków takowych, może w celu zabezpieczenia, tylko w takiej kwocie być obliczona, jaka wypadnie bez względu na przeznaczenie ich do prowadzenia przedsiębiorstwa opodatkowanego.

c) przez danie w zastaw wódki lub spirytusu wódczanego, jeżeli idzie o kredytowanie podatku konsumcyjnego przy wyrobie wypalanych płynów spirytusowych. W takim razie przyjmować się będzie każde wiadro, gdy tęgość alkoholu według skali urzędowej nie wynosi 21⁰ na pokrycie kwoty trzech złt. r., gdy moc alkoholu wynosi 21⁰, a jest niżej 25⁰, na pokrycie kwoty 3 złr. 45 kr., przy 25⁰ a niżej 30⁰ na pokrycie kwoty 4 złr. 30 kr., przy 30⁰ i wyżej na pokrycie kwoty 5 złr. 15 kr. Napoje w zastaw oddane, muszą być albo na koszt strony umieszczone w składach urzędowych, albo zachowane pod spólnem zamknięciem urzędowem w lokalnościach stosownie urządzonych, przez stronę dostarczonych.

§. 7.

Kierujące władze dochodowe rozstrzygać winny w właściwym zakresie swoim, czy zachodzą warunki do udzielenia kredytu w podatkach, tudzież w jakiej rozciągłości takowy dozwolony być może. Prośby o udzielenie kredytu, należy zawsze podawać do władzy dochodowej powiatowej. O rozstrzygnieniu takowych, zawiadomione będą na piśmie osoby podatkujące.

§. 8.

Osoby, obowiązane do płacenia podatku, którym dozwolony został kredyt w opłaceniu należytości, obowiązane są przy każdem oświadczeniu pobierania, lub oznajmieniu o czynności, podatkowi podlegającej, dołożyć, czyli chcą w tym przypadku czynić użytek z udzielonego im kredytu w opodatkowaniu lub nie. Potwierdzenie, iż wniesione zostało oznajmienie lub oświadczenie pobierania, wydane będzie przez wystawienie bolety.

nur nach dem Courswerthe und niemals über ihren Nominalbetrag als Sicherstellung angenommen werden.

Uebrigens muss der Erlag solcher Creditspapiere mit einer entsprechenden Widmungs-Urkunde begleitet seyn, worin die Haftung derselben für die geborgten Steuergebühren ausgedrückt ist.

b) *Durch eine, dieselbe Haftungsclausel enthaltende Hypothekar-Verschreibung, soweit die gesetzlichen Bedingungen einer vollständigen Sicherstellung vorhanden sind. Wird die Hypothekar-Verschreibung von einem anderen als dem Steuerpflichtigen selbst ausgestellt, so muss der Eigenthümer der Hypothek die Haftung zur ungetheilten Hand mit dem Steuerpflichtigen übernehmen.*

Die Gebäude, in welchen die steuerpflichtigen Unternehmungen betrieben werden, sind, in soferne dieselben überhaupt zur Annahme als Hypothek geeignet sind — von den Mitteln zur Sicherstellung nicht ausgeschlossen. Die Geräthschaften und Vorrichtungen zum Betriebe der Unternehmung bleiben hingegen, wenn dieselben auch mit dem Gebäude in dauernder Verbindung (mauer-, niet- und nagelfest) sind, von dem zur Bemessung der Sicherstellung anzuschlagenden Gesammtwerthe ausgeschlossen.

Ueberhaupt dürfen solche Gebäude zum Behufe der Sicherstellung nur mit jenem Betrage in Werths-Anschlag kommen, welcher, unabhängig von der Widmung derselben, zum Betriebe der steuerpflichtigen Unternehmung entfällt.

c) *Durch Einräumung des Pfandrechtes auf Branntwein oder Branntweingeist, wenn es sich um die Borgung der Verzehrungssteuer für die Erzeugung gebrannter geistiger Flüssigkeiten handelt. Es wird dabei jeder Eimer, wenn der Alkoholgehalt nach der ämtlichen Scala 21° nicht erreicht, als Deckung für einen Betrag von drei Gulden, bei einem Alkoholgehalte von 21 und unter 25° für 3 fl. 45 kr., von 25 und unter 30° für 4 fl. 30 kr., mit 30° und darüber für 5 fl. 15 kr. angenommen. Die verpfändeten Getränke müssen entweder auf Kosten der Partei in die ämtlichen Niederlagen überbracht, oder es müssen dieselben in angemessen eingerichteten von der Partei zu widmenden Localitäten unter ämtlicher Mitsperre aufbewahrt werden.*

§. 7.

Die leitenden Gefällsbehörden entscheiden in ihrem Wirkungskreise, ob die Bedingungen zur Bewilligung der Steuerborgung vorhanden sind, und in welchem Umfange dieselbe zugestanden wird. Die Gesuche um Bewilligung von Borgungen sind stets bei den Gefälls-Bezirksbehörden einzureichen. Von der Entscheidung darüber werden die Steuerpflichtigen schriftlich verständiget.

§. 8.

Jene Steuerpflichtigen, welchen eine Gebührenborgung bewilliget ist, haben auf jeder Bezugs-Erklärung oder Anmeldung des steuerbaren Verfahrens die Angabe beizusetzen, ob sie in diesem Falle von dem Zugeständnisse der Steuerborgung Gebrauch machen wollen oder nicht. Die Bestätigung über die Einreichung der Anmeldung oder Bezugs-Erklärung wird durch Ausfertigung einer Bollete ertheilt.

Piwowarom zostawiona jest wolność, przedłożyć albo zwyczajne oświadczenie, według przepisów o podatkach konsumcyjnych podać się mające, dotyczące czynności podlegającej podatkowi, naprzód na cały kalendarzowy miesiąc, albo też tylko tymczasowe oświadczenie, dotyczące ilości piwa, w ciągu całego miesiąca wyrobić się mającego, (przyczem zresztą jeżeli się ma wyrabiać piwo spodniodrożdżowe i piwo lagrowe, ilość każdego gatunku z osobna oznajmiona być musi), a co się tycze pojedynczych warek, podawać zwykłe dotąd szczegółowe oświadczenia w ciągu miesiąca z odwołaniem się na uprzednie oświadczenie i wystawioną na to boletę. Jeżeli zwyczajne szczegółowe oświadczenia, przenoszą ilość uprzednio oznajmioną, wówczas nadwyżka należytości w gotówce ściągnioną być winna. Jeżeli zaś ilość w ciągu miesiąca wyrobiona nie dojdzie do oznajmionej uprzednio ilości, wówczas podatek wypadający za ilość mniej wyrobioną, policzony będzie na rzecz podatkującego przy ściągnieniu kwoty kredytowanej wtenczas tylko, jeżeli w ten sam sposób, jak przepisano do uzyskania zwrotu podatku za zepsute warki, wiarogodnie udowodni, iż tylko przez wydarzenia przypadkowe przeszkodzonym został, w wyrobieniu ilości, którą uprzednio na cały miesiąc oznajmił był.

§. 9.

W dniu, w którym się kończy termin kredytu, opłata należytości kredytowanych złożoną być winna z pewnością do kasy lub do urzędu dochodowego, gdzie wystawiona była boleta. Jeżeli zapłata przypada na niedzielę lub święto powszechne, wówczas należy złożyć opłatę w dniu powszechnym następującym. Jeżeli zapłata nie nastąpi w swoim czasie, wówczas zamyka się dłużnikowi wszelki dalszy kredyt i zaprowadza się przeciw niemu postępowanie egzekucyjne.

§. 10.

Ściągnienie należytości kredytowanych, a nie spłaconych w czasie należytym, odbywać się winno w sposób przepisany do ściągnienia zaległych należytości dochodowych. Przeprowadzenie prawa do trunków spirytusowych na zabezpieczenie pokredytowanego podatku zastawionych (§. 6), odbywać się winno w sposób, przepisany do ściągnienia zaległego czynszu składowego, od towarów na składzie zostających.

§. 11.

Kto dwa razy w ciągu roku zostanie w zaległości z zapadłą już zapłatą kredytowanych mu podatków konsumcyjnych, lub kto na przypadek, w którym bezpieczeństwo zapisane zostało przez hipotekę, tak długo pozostanie dłużen, iż do ściągnienia należytości zaległej, żądać musiano sprzedaży hipoteki, ten traci kredyt w podatkowaniu mu dozwolony.

Baumgartner m. p.

Den Bräuern wird es freigestellt, entweder die ordentliche nach den Verzehrungssteuervorschriften zu überreichende Anmeldung über das steuerbare Verfahren für den ganzen Kalendermonat in Vorhinein vorzulegen, oder bloss eine vorläufige Anmeldung über die ganze im Laufe des Monates zu erzeugende Menge Bier (wobei übrigens, wenn Unterzeug- und Lagerbier erzeugt werden soll, die Menge für jede Gattung abgesondert angegeben werden muss) vorzulegen, über die Vornahme der einzelnen Gebräude aber, mit Berufung auf die vorläufige Anmeldung und die darüber ausgestellte Bollete, die ordentlichen speciellen Anmeldungen wie bisher im Laufe des Monates einzubringen. In soferne durch diese speciellen Anmeldungen, die vorläufig angemeldete Menge überschritten würde, wird der Ueberschuss der Gebühren bar eingehoben. Wenn hingegen die im Laufe des Monates erzeugte Menge die vorläufig angemeldete nicht erreicht, so wird die für die weniger erzeugte Menge entfallende Steuer bei Einhebung der geborgten Gebühren dem Steuerpflichtigen nur dann zu Gute gerechnet, wenn er in der nämlichen Weise, wie es zur Erlangung der Steuer-Rückvergütung für misslungene Gebräude vorgeschrieben ist, glaubwürdig darthut, dass er nur durch zufällige Ereignisse verhindert worden ist, die ganze für den Monat vorläufig angemeldete Menge zu erzeugen.

§. 9.

An dem Tage, wo die Borgungsfrist zu Ende geht, muss die Zahlung der geborgten Gebühren pünctlich an die Casse oder das Gefälls-Amt, wo die Bollete ausgestellt worden ist, geleistet werden. Fällt der Zahlungstag auf einen Sonn- oder allgemeinen Feiertag, so ist die Zahlung am nächsten Werktage zu leisten. Wird die Zahlung nicht rechtzeitig geleistet, so wird dem Schuldner sogleich jede weitere Borgung eingestellt, und das Executionsverfahren gegen ihn eingeleitet.

§. 10.

Die Einbringung der geborgten und nicht rechtzeitig berichtigten Gebühren geschieht auf die zur Hereinbringung rückständiger Gefällsgebühren vorgeschriebene Art. Die Geltendmachung der Haftung rücksichtlich der verpfändeten geistigen Getränke (§. 6, c) geschieht auf die zur Einbringung des rückständigen Lagerzinses von Niederlagsgütern vorgeschriebene Art.

§. 11.

Wer zweimal im Laufe Eines Jahres mit der fälligen Entrichtung geborgter Verbrauchs-Abgaben im Rückstande bleibt, oder wer in dem Falle, wo die Sicherstellung durch eine Hypothekar-Verschreibung geleistet wurde, so lange im Rückstande bleibt, dass zum Behufe der Einbringung desselben die Feilbietung der Hypothek angesucht werden musste, ist der Begünstigung der Steuerborgung verlustig.

Baumgartner *m. p.*

44.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 8. Lutego 1852,

mocą którego ogłoszone zostają układy, zawarte w przedmiocie związku telegraficznego austryacko-niemieckiego, na dniu 14. Października 1851 r., a ratyfikowane w skutku Najwyższej uchwały z dnia 16. Stycznia 1852. przez oświadczenie ministeryalne z dnia 24. Stycznia 1852.

Komisarze państw niemieckich, należących z mocy traktatu z d. 25. Lipca 1850, (Nr. 361 dz. pr. p.) do związku telegraficznego niemiecko-austryackiego, zgromadzili się na konferencyę w Wiedniu, i ułożyli na d. 14. Października 1851, traktat dodatkowy do wspomnionego traktatu głównego, zawartego w przedmiocie związku telegraficznego.

Na mocy upoważnienia, udzielonego od Najjaśniejszego Pana, J. C. K. Apostolskiej Mości, w Najwyższej uchwale z d. 16. Stycznia 1852, ratyfikowany został rzeczony traktat dodatkowy przez oświadczenie ministerstwa austryackiego z dnia 24. Stycznia 1852, gdy takowy w równy sposób został był ratyfikowanym także przez inne rządy kontraktujące, (przez Prusy, Bawaryę, Saksonię i Wirtemberg).

Następujące zestawienie, stanowiące część składową traktatu z dnia 14. Października 1851, zawiera postanowienia, mające na przyszłość obowiązywać w obrocie między-narodowym związku telegraficznego niemiecko-austryackiego.

ZESTAWIENIE POSTANOWIEŃ

co do postępowania z korespondencyami między-narodowemi w związku niemiecko-austryackim.

Rozdział I.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Obręb związku.

Uważane będą jako należące do obrębu związku telegraficznego niem.-austr. nietylko położone w granicach rządów, należących do związku telegraficznego, linie i stacye telegraficzne, lecz także i te, które jeden lub drugi rząd związkowy w obcych państwach utrzymuje, lub na przyszłość założy, wszelako te ostatnie linie i stacye o tyle tylko, o ile zawarte już lub zawrzeć się mające traktaty z dotyczącemi rządami obcemi, dozwolą na takowe rozciągnąć postanowienia związkowe.

§. 2.

O rozszerzeniu związku.

Państwa niemieckie przystąpić mogą do związku tylko jako członkowie rzeczywiści. Każdy rząd, sąsiadujący z państwem przystępującem, mocen jest prowadzić ukła-

44.

Erlass des Handelsministeriums vom 8. Februar 1852,

wodurch die neuen für den deutsch-österreichischen Telegraphenverein am 14. October 1851 abgeschlossenen Vereinbarungen, ratificirt in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 16. Jänner 1852 durch Ministerial-Erklärung vom 24. Jänner 1852, kundgemacht werden.

Commissarien jener deutschen Regierungen, welche in Folge des Vertrages vom 25. Juli 1850, Nr, 361 des Reichsgesetzblattes, zu dem deutsch-österreichischen Telegraphenvereine gehören, sind in Wien zu einer Conferenz zusammengetreten, und haben unterm 14. October 1851 einen Nachtragsvertrag zu dem bezeichneten Telegraphenvereins-Hauptvertrage vereinbaret.

In Folge der von Seiner k. k. Apostolischen Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 16. Jänner 1852 ertheilten Ermächtigung ist dieser Nachtragsvertrag durch österreichische Ministerial-Erklärung vom 24. Jänner 1852 ratificirt worden, nachdem er ebenso auch von den übrigen vertragschliessenden Regierungen (Preussen, Baiern, Sachsen und Würtemberg) ratificirt worden war.

Die nachstehende, einen Bestandtheil des Vertrages vom 14. October 1851 bildende Zusammenstellung enthält die für den internationalen Verkehr des deutsch-österreichischen Telegraphenvereines fortan geltenden Bestimmungen:

Zusammenstellung der Bestimmungen über die Behandlung der internationalen Correspondenzen im deutsch-österreichischen Telegraphenvereine.

I. Abschnitt.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Umfang des Vereines.

Als zum Bereiche des deutsch-österreichischen Telegraphenvereines gehörig, werden nicht allein die in den Gebieten der dem Telegraphenvereine angehörigen Regierungen gelegenen, sondern auch diejenigen Telegraphenlinien und Stationen angesehen, welche die eine oder andere der Vereinsregierungen in fremden Staaten unterhält oder noch anlegen sollte, letztere Linien und Stationen jedoch nur in soweit, als die mit den betreffenden fremden Regierungen bestehenden oder noch abzuschliessenden Verträge die Ausdehnung der Vereinsbestimmungen auf jene zulassen.

§. 2.

Erweiterung des Vereines.

Deutsche Staaten können dem Vereine nur als wirkliche Mitglieder beitreten. Jede dem beitretenden Staate benachbarte Regierung ist befugt, Namens des Vereines die Un-

dy w imieniu związku i zawrzeć traktat bez dalszych w tej mierze kroków, jak tylko rząd przystępujący poddaje się wszystkim postanowieniom związkowym.

Traktat zawarty, udzielony być winien wszystkim rządom związkowym w całości.

Względem postanowień wyjątkowych przy takowem przystąpieniu w ugodzie będących, należy przy układach zastrzedz potwierdzenie, od wszystkich innych rządów związkowych zażądać się mające.

Państwa niemieckie nie mogą być rzeczywistymi członkami związku, mogą wszelako wstąpić w stosunek kontraktowy z takowym. Do kierowania układami w imieniu związku z rządem dotyczącym nie niemieckim, upoważniony jest także każdy sąsiedni rząd związkowy, a i w tym razie uczynić należy zastrzeżenie wyżej wspomniane, co do postanowień wyjątkowych w ugodzie stojących.

§. 3.

Ograniczenie na korespondencyę internationalną.

Postanowieniom związkowym podlegać będzie tylko korespondencya internacyonalna, t. j. ta korespondencya telegraficzna, przy której stacya początkowa i końcowa należą do różnych administracyj związkowych. O ile także korespondencya wewnętrzna w państwach dotyczących tym samym prawidłom podlegać ma, zostawia się do woli każdego rządu z osobna. Korespondencya telegraficzna, przychodząca ze stacyj obcych, lub przesłana do takowych, podlega, jeżeli przechodzi przez linie telegraficzne kilku rządów związkowych, pod względem przesełki w obrębie związku, temu samemu postępowaniu, jak gdyby była oddaną na stacyi wchodowej lub przeznaczoną do stacyi wychodowej.

§. 4.

Telegrafowanie bezpośrednie i pośrednie.

Najdalej od 1go Lipca 1852, połączone zostaną stacye telegraficzne centralne we Wiedniu, w Berlinie, Munichu, Dreźnie i Sztutgardzie, w taki sposób, iż każda z tych stacyj, przesełać może do drugiej depesze bez przetelegrafowania, a zatem bezpośrednio. Do przeprowadzenia tego zamiaru, zaprowadzą rządy związkowe wspólne aparata i spólny alfabet.

Każdy rząd związkowy, mocen jest wciągnąć jeszcze inne miejsca swego państwa w obręb przetelegrafowania bezpośredniego. Zresztą każdemu rządowi zostaje do woli wybór systematów prowadzenia linij, a z wyjątkiem ograniczenia, zastrzeżonego względem przetelegrafowania, także i wybór aparatów dla swych linij telegraficznych.

Rządy związkowe uczynią sobie wzajemne udzielenia o urządzeniu linij i aparatów istniejących, równie jak o zaprowadzeniu nowych linij.

§. 5.

Przyrzeczenie wzajemnego przesełania.

Rządy związkowe przyjmują na siebie wzajemnie obowiązek przesełać dalej depesze, przyjęte na swych stacyach do dalszej przesełki z jak największą spiesznością

terhandlungen zu führen, und den Vertrag in dem Falle ohne Weiteres abzuschliessen, dass die beitretende Regierung sich sämmtlichen Vereinsbestimmungen unterwirft. Der abgeschlossene Vertrag ist sämmtlichen übrigen Vereinsregierungen vollständig mitzutheilen.

Für ausnahmsweise Bestimmungen, welche bei einem solchen Beitritte vereinbaret werden sollen, ist bei der Verhandlung die Genehmigung sämmtlicher übrigen Vereinsregierungen vorzubehalten und dieselbe einzuholen.

Nichtdeutsche Staaten können nicht wirkliche Mitglieder des Vereines werden, jedoch mit dem Vereine in ein Vertragsverhältniss treten. Zur Leitung der Verhandlungen, Namens des Vereines, mit der betreffenden nichtdeutschen Regierung ist ebenfalls jede ihr benachbarte Vereinsregierung berechtiget und kommt für, solchen Falles zu vereinbarende Ausnahmsbestimmungen der oben bezeichnete Vorbehalt gleichmässig in Anwendung.

§. 3.

Beschränkung auf internationale Correspondenz.

Den Vereinsbestimmungen ist zunächst nur die internationale, d. h. diejenige telegraphische Correspondenz unterworfen, bei welcher die Ursprungs- und die Endstation verschiedenen Vereinsverwaltungen angehören. In wie weit auch die innere Correspondenz in den betreffenden Staaten nach gleichen Grundsätzen zu behandeln ist, bleibt jeder Regierung überlassen. Die von fremden Stationen ausgehende, oder dahin gerichtete telegraphische Correspondenz ist, falls sie die Linien mehrerer Vereinsregierungen berührt, rücksichtlich der Beförderung im Bereiche des Vereines so zu behandeln, als wäre sie bei der Eingangsstation aufgegeben oder nach der Ausgangsstation bestimmt.

§. 4.

Directe und indirecte Telegraphirung.

Spätestens vom 1. Juli 1852 an, werden die Central-Telegraphenstationen zu Wien, Berlin, München, Dresden und Stuttgart dergestalt unter einander in Verbindung gesetzt, dass jede dieser Stationen die Depeschen ohne Umtelegraphirung, somit direct zur anderen bringt.

Zur Durchführung dieser Massregel werden die Vereinsregierungen übereinstimmende Apparate und ein gemeinsames Alphabet in Anwendung bringen.

Jeder Vereinsregierung ist unbenommen, noch andere Orte ihres Staatsgebietes in den Bereich dieser directen Durchtelegraphirung zu ziehen. Im Uebrigen bleibt jeder Regierung die Wahl beliebiger Systeme von Leitungen und abgesehen von der für das Durchtelegraphiren bestehenden Beschränkung auch jede der Apparate für ihre Telegraphenlinien vorbehalten.

Ueber die Einrichtung der bestehenden Linien und Apparate, sowie über die Errichtung neuer Linien machen sich die Vereinsregierungen gegenseitig Mittheilungen.

§. 5.

Zusicherung gegenseitiger Beförderung.

Die Vereinsregierungen übernehmen gegenseitig die Verpflichtung, die von ihren Stationen zur Beförderung angenommenen Depeschen mit Ausnahme der im §. 21 vorgesehenen

i pewnością, wyjąwszy przypadki przewidziane w §. 21; nie biorąc atoliż na siebie obowiązku ani pewnego doręczenia wspomnionych depesz w ogólności, ani doręczenia takowych w pewnym czasie.

Za najmniejszą miarę zapewnionej szybkości w przesełaniu, uważać się będzie, iż depesza przynajmniej wcześniej dojść ma na miejsce przeznaczenia, jakby to stać się mogło, pod względem na czas, w którym podaną została, przez regularną służbę pocztową lub kolej żelazną (§. 25). Wyjątek wszelako zachodzi w tym przypadku, jeżeli prowadzenie przerwanem zostanie.

Każdy rząd ma oprócz tego, także zostawione sobie prawo, według upodobania, zamknąć na czas niejaki pewne linje dla wszelkiego lub dla pewnego rodzaju korespondencyi. Jak skoro to nastąpi, zostaną o tem uwiadomione inne rządy związkowe.

§. 6.

Reklamacye.

Reklamacye uzasadnione, są od opłaty wolne.

§. 7.

O zachowaniu tajemnicy przy telegrafowaniu.

Rządy związkowe będą baczyć na to, ażeby nie udzielano depesz osobom, nie mającym prawa do nich, tudzież, ażeby tajemnica przy telegrafowaniu w każdym względzie jak najściślej była zachowaną, na co całe personale przy telegrafach, przysięgzłożyć winno.

Osobom obcym, nie należy dozwalać podczas telegrafowania na stacyach telegraficznych wstępu do izb, w których się aparaty znajdują.

Rozdział II.

O przyjmowaniu depesz.

§. 8.

Kto jest upoważniony do używania telegrafu.

Używanie telegrafów rządów związkowych, dozwolone jest każdemu bez wyjątku.

Podawanie depesz do telegrafowania, może mieć miejsce tylko na stacyach telegraficznych.

§. 9.

Telegrafowanie do stacyj i miejsc innych.

Stacye telegraficzne mają prawo przyjmowania depesz telegraficznych do każde innej stacyi telegraficznej. Mogą także przyjmować depesze telegraficzne do przesełania poza punkta końcowe linii telegraficznej, lub do miejsc, w bok od takowej leżących, w którym tedy razie dalsza przesełka z ostatniej stacyi telegraficznej nastąpi we-

Fälle mit möglichster Schnelligkeit und Zuverlässigkeit weiter geben zu lassen, ohne jedoch für die richtige Ueberkunft jener Depeschen überhaupt, oder deren Ueberkunft in einer gewissen Zeit irgend eine Gewähr zu leisten.

Als geringstes Mass der zugesicherten Schnelligkeit in der Beförderung soll angesehen werden, dass die Depesche mindestens früher den Bestimmungsort erreicht, als mit Rücksicht auf den Zeitpunct der geschehenen Aufgabe durch den regelmässigen Post- oder Eisenbahndienst ermöglichet war (§. 25). Ausgenommen ist jedoch der Fall der eingetretenen Unterbrechung der Leitung.

Jeder Regierung verbleibt die Befugniss, nach Gutbefinden, einzelne Linien für alle oder für gewisse Arten der Correspondenz zeitweise ausser Betrieb zu setzen.

Sobald ein solcher Fall eintritt, werden die übrigen Vereinsregierungen hiervon sofort in Kenntniss gesetzt werden.

§. 6.

Reclamationen.

Reclamationen sind, wenn sie sich als begründet erwiesen haben, gebührenfrei.

§. 7.

Bewahrung des Telegraphen-Geheimnisses.

Die Vereinsregierungen werden Sorge tragen, dass die Mittheilung von Depeschen an Unbefugte verhindert, und dass das Telegraphengeheimniss überhaupt in jeder Beziehung auf das Strengste gewahrt, und das gesammte Telegraphen-Personale darauf vereidet werden.

Fremden Personen ist der Zutritt zu den Apparatenzimmern der Telegraphenstationen während des Telegraphirens nicht zu gestatten.

II. Abschnitt.

Annahme der Depeschen.

§. 8.

Berechtigung zur Benützung des Telegraphen.

Die Benützung der Telegraphen der Vereinsregierungen steht Jedermann ohne Ausnahme zu.

Die Aufgabe von Depeschen Behufs der Telegraphirung kann nur bei den Telegraphenstationen erfolgen.

§. 9.

Telegraphirung nach Stations- und anderen Orten.

Die Telegraphenstationen sind zur Uebernahme telegraphischer Depeschen nach jeder anderen Telegraphenstation befugt. Auch kann die Annahme telegraphischer Depeschen zur Beförderung über die Endpuncte der Telegraphenlinie hinaus oder nach seitwärts derselben gelegenen Orten stattfinden, in welchem Falle die Weiterbeförderung von der letzten Tele-

dług żądania odsełającego, albo przez pocztę w liście rekomendowanym, albo sztafetą, lub w mniejszych odległościach przez posłańców.

Jeżeli w przesłaniu depeszy poza punkt końcowy linii telegraficznej lub do miejsc w bok od takowej leżących, użyty został inny środek, jak ten, który podawca wskazał, wówczas należy o postępowaniu takowem uczynić doniesienie przez telegraf tej stacyi, w której depesza podaną została.

§. 10.

Ograniczenie pojedynczych stacyj.

Jak dalece pojedyncze stacye telegraficzne nie mają prawa do przesełania pewnego rodzaju korespondencyj, o tem stanowią pojedyncze rządy związkowe.

§. 11.

Godziny służby na stacyach.

Bióra telegraficzne winny być otwarte codziennie, nawet w niedzielę i święta:

a) od 1. Kwietnia do końca Września każdego roku od godziny 7. zrana, aż do godziny 9. wieczór, a

b) od 1. Października do końca Marca każdego roku od godziny 8. z rana, aż do godziny 9. wieczór.

Depesze, które mają być podane przed lub po tych godzinach, należy zameldować przed 9-tą godziną wieczór, za złożeniem najmniejszej kwoty wypadającej od przesełki nocą na dotyczącej przestrzeni, w którym to razie stacya interesowana natychmiast udzielić winna wiadomość innym stacyom o później nastąpić mającem przesłaniu depeszy.

W każdym innym razie, nie będzie miany wzgląd na zamówienia uprzednie.

Powyższe oznaczenia czasu, rozumieć należy według czasu średniego każdego miejsca.

§. 12.

Wyrównanie różnicy czasu.

Ażeby zapobiedz nieregularnościom, mogącym się wydarzyć z niezgodności czasów średnich na różnych stacyach, ustanowione będą zegary wszystkich stacyj telegraficznych jednego i tego samego rządu, podług czasu średniego miasta głównego w dotyczącem państwie.

§. 13.

O własnościach depeszy ze względu na formy.

Każda depesza, mająca być przesłaną, winna być napisana w tekscie wyraźnym bez skrócenia słów i zawierać nazwisko odsełającego, jakoteż nazwisko i zamieszkanie otrzymującego.

Skutki niedokładnego adresowania ponosić będzie odsełający, i tylko za opłaceniem należytości telegraficznych według taryfy, żądać może telegrafowania dodatkowego dla uzupełnienia adresy.

graphenstation nach Bestimmung des Absenders entweder durch die Post in recommandirten Briefen, oder mittelst Estaffette oder bei geringen Entfernungen mittelst Boten erfolgt.

Ist bei Beförderung einer Depesche über den Endpunct der Telegraphenlinie hinaus oder nach seitwärts derselben gelegenen Orten eine Verfügung getroffen worden, welche von dem abweicht, was der Aufgeber hierüber angeordnet hatte, so ist dieser Vorgang und dessen Veranlassung der Aufgabsstation telegraphisch mitzutheilen.

§. 10.

Beschränkung einzelner Stationen.

In wie weit einzelne Telegraphenstationen zur Beförderung gewisser Arten von Correspondenz nicht befugt sind, wird von jeder Vereinsregierung bestimmt.

§. 11.

Dienststunden der Stationen.

Die Telegraphen-Bureaux sind täglich, mit Einschluss der Sonn- und Festtage

a) vom 1. April bis Ende September jeden Jahres von 7 Uhr Morgens bis 9 Uhr Abends, und

b) vom 1. October bis Ende März jeden Jahres von 8 Uhr Morgens bis 9 Uhr Abends für die Aufgabe offen zu halten.

Depeschen, welche ausserhalb jener Stunden aufgegeben werden sollen, müssen vor 9 Uhr Abends unter Erlegung des Minimalbetrages für die nächtliche Beförderung auf der betreffenden Strecke angemeldet werden, in welchem Falle die betheiligte Station den übrigen Stationen von dem zu erwartenden späteren Eingange der Depesche sogleich Nachricht zu geben hat.

In jedem anderen Falle werden Vorausbestellungen nicht berücksichtiget.

Die obigen Zeitbestimmungen sind nach der mittleren Zeit jedes Ortes zu verstehen.

§. 12.

Ausgleichung der Zeitdifferenzen.

Um Unregelmässigkeiten vorzubeugen, welche aus den Abweichungen der mittleren Zeiten an den verschiedenen Stationsorten entstehen können, werden die Uhren aller Telegraphenstationen einer und derselben Regierung nach der mittleren Zeit der Hauptstadt des betreffenden Staates gerichtet werden.

§. 13.

Formelle Erfordernisse der Depesche.

Eine jede zu befördernde Depesche muss im Texte ohne Wort-Abkürzungen und deutlich geschrieben seyn, auch den Namen des Absenders, sowie den Namen und Wohnort des Empfängers enthalten.

Die Folgen einer ungenügenden Adressirung sind vom Absender zu tragen, welcher auch eine nachträgliche Telegraphirung zur Vervollständigung der Adresse nur gegen Entrichtung der tarifmässigen Telegraphengebühren beanspruchen kann.

Do napisania depesz oddać się maiących, odsełający używać winni materyałów zmazać się nie dających. Wyskrobania w depeszy, także znajdować się nie mogą.

Przy depeszach, które innym sposobem dalej przesłać należy (§. 9), winien odsełający oznaczyć na piśmie sposób dalszego przesłania.

§. 14.

Długość depesz prywatnych.

Aż do dalszego porozumienia, żadna depesza nie może w sobie więcej mieścić słów jak 100. Kilka depesz jednej a tej samej odsełającej osoby wtedy tylko jednę po drugiej przesełać można, jeżeli aparat linii nie jest zajęty innemi przedmiotami.

§. 15.

O zwłoce w przesłaniu.

Gdyby z jakiegobądź powodu zajść musiała znaczna zwłoka w odesłaniu depeszy, należy podającego o tem zawiadomić, a depeszę dopiero wtenczas przyjąć, jeżeli mimo to, żąda wyraźnie, aby odesłaną została.

§. 16.

O zachowaniu oryginałów.

Koncepta oryginalne podanych depesz, równie jak spisania telegraficzne wszelkich depesz, należy najmniej dwa lata trzymać w zachowaniu.

§. 17.

Klasyfikacya depesz.

Oprócz postanowień powyższych, mających zastosowanie przy depeszach wszelkiego rodzaju, należy rozróżniać pod względem postępowania:

a) depesze rządowe tak rządów do związku należących, jak rządów na mocy traktatów w tej mierze uprawnionych,

b) depesze kolei żelaznych,

c) depesze prywatne.

Różnica jednakowoż między depeszami kolei żelaznych a depeszami prywatnemi, o tyle tylko zachodzi, o ile takowa ustanowiona jest w jednem lub drugiem państwie, czyli to na mocy ogólnych przepisów, czyli też osobnemi kontraktami.

§. 18.

Depesze rządowe.

Które depesze każdy z rządów związkowych za depesze rządowe chce mieć uważane, to od jego upodobania zawisło.

Zum Niederschreiben der aufzugebenden Depeschen darf Seitens der Absender nur ein unverwischbares Schreibmateriale verwendet werden. Auch dürfen in den Depeschen Rasuren nicht vorkommen.

Bei denjenigen Depeschen, welche durch andere Mittel weiter befördert werden sollen (§. 9), hat der Absender die Art der gewünschten Weiterbeförderung schriftlich anzugeben.

§. 14.

Länge der Privatdepeschen.

Bis auf Weiteres darf jede Privatdepesche nicht aus mehr als 100 Worten bestehen. Die Beförderung mehrerer Depeschen eines und desselben Absenders hinter einander, ist nur in dem Falle zulässig, dass die Apparate der Linie nicht anderweit in Anspruch genommen werden.

§. 15.

Verzögerung in der Absendung.

Sollte die Beförderung einer Depesche aus irgend einem Grunde einer erheblichen Verzögerung unterliegen müssen, so ist der Aufgeber hiervon in Kenntniss zu setzen, und die Depesche nur dann anzunehmen, wenn der Erstere die Absendung dennoch ausdrücklich verlangt.

§. 16.

Aufbewahrung der Originalien.

Die Original-Concepte der aufgegebenen Depeschen, sowie die telegraphischen Niederschriften sämmtlicher Depeschen sind mindestens zwei Jahre lang aufzubewahren.

§. 17.

Classification der Depeschen.

Abgesehen von den vorstehenden bei sämmtlichen Depeschen Anwendung findenden Bestimmungen sind in Bezug auf die Behandlung zu unterscheiden:

a) *Staatsdepeschen, der dem Vereine angehörigen, sowie der vertragsmässig berechtigten Regierungen;*

b) *Eisenbahndepeschen;*

c) *Privatdepeschen.*

Ein Unterschied zwischen Eisenbahndepeschen und Privatdepeschen findet jedoch nur in soweit Statt, als solches in dem einen oder dem anderen Staate entweder durch allgemeine Vorschriften oder durch besondere Vertragsbestimmungen festgesetzt worden ist.

§. 18.

Staatsdepeschen.

Welche Depeschen jede einzelne der Vereinsregierungen als ihre Staatsdepeschen betrachtet zu sehen wünscht, hängt von ihrem Emessen ab.

§. 19.

Depesze rządowe, mogą być napisane według życzenia odsełających w mowie niemieckiej lub w takiej mowie obcej, której znaki piśmienne wyrażone być mogą za pomocą istniejących aparatów telegraficznych. Przy takich depeszach używać można także znaków *(chiffres)*, wszelako takich tylko, które się składają z liter lub cyfer.

Przy wszystkich innych depeszach z wyjątkiem następującym, kładzie się za warunek, ażeby depesza napisana była w mowie niemieckiej bez używania znaków. Wyjętemi są depesze, przeznaczone do Francyi i Belgii lub ztamtąd pochodzące, przy których dozwolone jest także użycie mowy francuzkiej. Gdyby się później okazała potrzeba przypuścić także inne mowy, czyli to w powszechności, czyli też tylko na pewnych liniach do depesz telegraficznych prywatnych, nastąpi w tej mierze ogłoszenie.

§. 20.

Opieczętowanie depesz rządowych.

Depesze rządowe, winny być zawsze zaopatrzone pieczęcią odsełającego, lub też względnie pieczęcią władzy odsełającej.

§. 21.

O własnościach depesz prywatnych co do ich treści,

Bióra telegraficzne, nie mają prawa kontrolowania, czyli depesze rządowe, ze względu na treść swoję, przyjętemi być mogą do przesłania. Obowiązane są zaś, wyłączać takie depesze prywatne od przyjęcia lub dalszej przesełki, których treść sprzeciwia się ustawom, lub ze względu na dobro publiczne i moralność, uznana jest za niestosowną do udzielenia.

Stanowić o tem ma prawo w takich przypadkach przełożony stacyi telegraficznej lub zastępca jego. Rządy dotyczące wyznaczą władzę, do której uależy wnosić zażalenia przeciw takowym.

Jeżeli depesza z powodu treści swej, uznaną zostanie za niestosowną do udzielenia dopiero na miejscu przeznaczenia, leżącem w innem państwie związkowem, wówczas należy o tem uwiadomić odsełającego, zawsze bezpłatnie.

Z powodu błędów, w depeszy popełnionych przez samychże urzędników telegrafowych, nie należy żadną miarą zwlekać lub przeszkadzać przesłaniu lub doręczaniu depeszy.

Rozdział III.

O przesłaniu depesz.

§. 22.

Kierunek przesełki.

Dla korespondencyi między stacyami centralnemi, stojącemi z sobą w połączeniu bezpośredniem (§. 4), należy obrać zawsze najkrótszą linię, a tylko wtenczas, gdyby

§. 19.

Staatsdepeschen können nach der Wahl der Absender in deutscher, oder in einer solchen fremden Sprache abgefasst werden, deren Buchstabenzeichen sich durch die vorhandenen Telegraphen-Apparate wiedergeben lassen. Auch ist bei jenen Depeschen die Anwendung von Chiffern, jedoch nur von solchen zulässig, welche in Buchstabenzeichen oder Ziffern bestehen.

Bei allen anderen Depeschen mit nachfolgender Ausnahme ist vorläufig die Fassung in deutscher Sprache, ohne Anwendung von Chifferschrift, Bedingung. Ausgenommen hiervon sind die nach Frankreich und Belgien bestimmten oder daher kommenden Depeschen, bei welchen auch die französische Sprache zulässig ist. Sollte sich später ein Bedürfniss herausstellen, entweder allgemein oder auch für andere bestimmte Routen auch andere Sprachen zur Anwendung für telegraphische Privatdepeschen zuzulassen, so wird diess bekannt gegeben werden.

§. 20.

Untersiegelung der Staatsdepeschen.

Die Staatsdepeschen werden jederzeit mit dem Siegel des Absenders oder beziehentlich der absendenden Behörde versehen seyn.

§. 21.

Materielle Erfordernisse der Privatdepeschen.

Eine Controle über die Zulässigkeit der Beförderung von Staatsdepeschen mit Rücksicht auf ihren Inhalt steht den Telegraphen-Bureaux nicht zu. Dagegen sind dieselben verpflichtet, solche Privatdepeschen von der Annahme oder Weiterbeförderung auszuschliessen, deren Inhalt gegen die Gesetze verstösst, oder aus Rücksichten des öffentlichen Wohles und der Sittlichkeit zur Mittheilung für nicht geeignet erachtet wird.

Die Entschliessung liegt in solchen Fällen dem Vorsteher der Telegraphenstation oder dessen Stellvertreter ob. An welche Behörde die gegen derartige Entscheidungen etwa zu erhebenden Beschwerden zu richten sind, wird von den betreffenden Regierungen bestimmt werden.

Wenn eine Depesche rücksichtlich der Unzulässigkeit ihres Inhaltes erst an dem in einem anderen Vereinsstaate gelegenen Bestimmungsorte als zur Abgabe nicht geeignet erkannt wird, so soll hiervon der Absender jederzeit unentgeltlich benachrichtiget werden.

Wegen solcher Mängel der Depeschen, welche von den Telegraphen-Bediensteten selbst begangen werden, soll in keinem Falle die Beförderung oder Bestellung einer Depesche verhindert oder verzögert werden.

III. Abschnitt.

Beförderung der Depeschen.

§. 22.

Beförderungslinie.

Für die Correspondenz zwischen den in directer Verbindung mit einander stehenden Centralstationen (§. 4) soll zunächst jederzeit die kürzeste Leitungslinie gewählt, und für

nie była otwartą, wprowadzić korespondencyę na inną linię, która po tamtej jest najkrótszą.

§. 23.

O porządku w przesełaniu.

Z reguły należy przesełać depesze telegraficzne z każdej stacyi w tym porządku, w którym na stacyę podane zostały, lub w drodze telegrafowania do takowej przychodzą; wszelako mają pierwszeństwo depesze wewnętrzne przed temi, które tylko przetelegrafować należy, oprócz tego

a) mają pierwszeństwo depesze rządowe przed depeszami kolei żelaznej i prywatnemi;

b) depesze kolei żelaznej przed depeszami prywatnemi, jeżeli według §. 17, różnią się od depesz prywatnych.

Rozpoczęte telegrafowanie jakiejkolwiekbądź depeszy, nie może być przerwane wprowadzeniem innych depesz, wyjąwszy wypadki, w których zwłoka jest niebezpieczną.

§. 24.

Zmiana kierunku.

Ranga rozmaitych gatunków depesz, wyrażona w §fie poprzednim, zachowana być winna także i wtenczas, jeżeli kilka depesz na różnych stacyach jednej a tej samej linii, równocześnie się zejdzie, tak dalece, iż zmiana w kierunku od owej rangi bezpośrednio zawisła.

Depesze równej kategoryi, znajdujące się na tej samej linii do odesłania w kierunku przeciwnym, należy zmieniać w przesełaniu.

§. 25.

O przerwie komunikacyi.

Jeżeli po przyjęciu depeszy, przerwaną zostanie komunikacya telegraficzna, wówczas stacya, z której drogą telegraficzną dalsza przesełka miejsca mieć niemoże, obowiązana jest oddać depeszę na pocztę w liście rekomendowanym, jako rzecz dotyczącą służby a przeto wolną od opłaty portoryum, w celu przesłania jej do najbliższej stacyi, zkąd dalej telegrafem przesłaną być może, ewentualnie zaś do stacyi końcowej lub wprost do osoby na adresie wyrażonej.

Po przywróceniu komunikacyi telegraficznej, należy depeszę jeszcze raz przesłać telegrafem.

Przerwy w komunikacyi, trwające dłużej, równie jak przywrócenie komunikacyi, podane zostaną do wiadomości stacyj telegraficznych.

§. 26.

Kolacyonowanie.

Ktokolwiek odseła lub odbiera depeszę, ma prawo kazać ją kolacyonować, t. j. żądać, ażebytakowa ze stacyi, na adresie wyrażonej na odwrót telegrafowaną była.

Co się tycze kolacyonowania, obowiązują następujące przepisy:

den Fall, dass solche nicht offen wäre, die Correspondenz auf die jener Linie der Kürze nach zunächst stehende Linie geleitet werden.

§. 23.

Reihenfolge der Beförderung.

Die Beförderung der telegraphischen Depeschen von jeder Station aus, geschieht der Regel nach in der Reihenfolge, in welcher sie entweder bei der Station aufgeliefert werden, oder mittelst des Telegraphen zu derselben gelangen; es haben jedoch hierbei die inneren Depeschen vor den durchzutelegraphirenden den Vorrung; ferner gehen

a) *die Staatsdepeschen den Eisenbahn- und Privatdepeschen, und*

b) *die Eisenbahndepeschen, falls sie nach §. 17 von Privatdepeschen zu unterscheiden sind, den letzteren voran.*

Die bereits begonnene Telegraphirung irgend einer Depesche darf mit Ausnahme von Fällen, wo Gefahr im Verzuge ist, durch das Dazwischentreten anderer Depeschen nicht unterbrochen werden.

§. 24.

Richtungswechsel.

Das im vorstehenden Paragraphe erwähnte Rangverhältniss der Depeschengattungen findet auch beim gleichzeitigen Vorhandensein mehrerer Depeschen an verschiedenen Stationen einer und derselben Linie in der Weise Anwendung, dass ein Richtungswechsel zunächst von jenem Rangverhältnisse abhängig ist.

Depeschen gleicher Kategorie, welche auf derselben Linie zur Absendung in entgegengesetzten Richtungen vorhanden sind, sollen in der Beförderung alterniren.

§. 25.

Unterbrechung der Verbindung.

Wird die Telegraphenverbindung nach erfolgter Annahme einer Depesche unterbrochen, so ist diejenige Station, von welcher ab die Weiterbeförderung auf telegraphischem Wege unthunlich ist, verpflichtet, die Depesche sofort in einem recommandirten Briefe an die nächste Station, welche zur Weiterbeförderung im Stande, eventuel an die Endstation oder direct an den Adressaten als portofreie Dienstsache zur Post zu geben.

Nach erfolgter Wiederherstellung der telegraphischen Verbindung ist die Depesche noch nachträglich durch den Telegraphen weiter zu senden.

Unterbrechungen der Leitungen von erheblicher Dauer und die Wiederherstellung derselben werden zur Kenntniss der Telegraphenstationen gebracht.

§. 26.

Collationirung.

Jedem Absender oder Empfänger einer Depesche steht das Recht zu, dieselbe collationiren, d. h. von der Adress-Station zurücktelegraphiren zu lassen.

Für die Collationirung gelten nachfolgende weitere Bestimmungen:

a) Odsełający, żądający kolacyonowania, winien otrzymać zwróconą depeszę każdego razu dosłownie. Jeżeli zachodzi omyłka, przy której odsełający pozostać nie chce, wówczas stacya odsełająca, winna tak długo korespondować ze stacyą na miejscu przeznaczenia, bez opłaty wyższej, dopóki depesza sprostowaną nie będzie.

b) Jeżeli odbierający, żąda kolacyonowania, wówczas należy treść depeszy udzielić stacyi odsełającej, dokładnie tak, jak ją wystawiono odbierającemu. Jeżeli depesza wówczas zgadza się z oryginałem, wówczas należy odbierającemu wydać urzędowe tego poświadczenie. W przeciwnym razie należy sprostować zachodzące różnice z urzędu.

Jeżeli odbierający żąda, żeby odsełającemu udzieloną znowu została depesza dla kontrolowania zgodności jej treści, wówczas należy żądane w tym sposobie kolacyonowanie taksować tak, jak gdyby nowa depesza odsełaną była. Zresztą postępować należy według powyższej zasady.

c) Kolacyonowanie odbywać się winno zawsze przez korespondencyę między stacyą odsełającą i odbierającą.

§. 27.

Rozgałęzienie, złożenie i rozmnożenie.

Każda do przesłania przeznaczona depesza, może być na żądanie odsełającego adresowaną do kilku osób. W razie jeżeli depesza z pewnego punktu, do którego nadeszła, rozejść się ma w różnych kierunkach, lub złożoną być ma na różnych punktach linii, któremi iść ma, uważaną będzie za tyle pojedynczych depesz, ile stacyj na adresie jest wyrażonych. Jeżeli zaś depesza w jednem i temże samem miejscu różnym ma być osobom oddaną, t. j. pomnożoną, uważana będzie tylko za jednę depeszę, przyczem za dalsze wystawienia opłacona będzie należytość od pomnożenia takowej (§. 33).

§. 28.

Doręczenie.

Jak skoro nadejdzie depesza na ostatnią stacyę telegraficzną, lub na takie stacye środkowe, na których została złożoną (§. 27), odesłaną będzie takowa zaraz po przepisaniu, pod pieczęcią urzędową stacyi telegraficznej do osoby lub do osób, na adresie wyrażonych, a to jeżeli adresat mieszka w samem miejscu stacyi, przez posłańca, ustanowionego przy administracyi telegraficznej, w innym zaś razie, wedle zarządzenia uczynionego w tej mierze ze strony odsełającego (§. 9).

Jeżeli depesza nie może być doręczoną, dla tego, że osoby, do której jest adresowaną, wynaleźć nie można, należy to natychmiast podać do wiadomości, przez przybicie w biórze telegraficznym stacyi przeznaczenia.

a) der Absender hat, wenn er die Collationirung begehrt, die zurückgelangte Depesche jedenfalls wortgetreu zu erhalten. Findet sich eine Unrichtigkeit, welche der Absender nicht dahingestellt lassen will, so hat ohne Einhebung einer Mehrgebühr die Abgangsstation so lange mit der Bestimmungsstation zu correspondiren, bis die Richtigkeit hergestellt ist;

b) wird die Collationirung von dem Empfänger verlangt, so ist der Aufgabestation der Inhalt der Depesche genau so, wie er dem Empfänger ausgefertiget wurde, mitzutheilen. Stimmt die zurückgelangte Depesche mit dem Originale zusammen, so ist dem Empfänger die ämtliche Bestätigung hierüber auszufertigen. Im anderen Falle ist die Berichtigung der wahrgenommenen Differenzen von Amtswegen vorzunehmen.

Begehrt der Empfänger, dass dem Absender die Depesche zur Controle über die Richtigkeit des Inhaltes wieder mitgetheilt werde, so ist die in dieser Weise gewünschte Collationirung ebenso zu taxiren, als wäre eine neue Depesche aufgegeben worden. Im Uebrigen ist nach dem oben aufgestellten Grundsatze vorzugehen.

c) Die Collationirung muss immer durch Correspondenz zwischen der Aufgabe- und Abgabestation bewirkt werden.

§. 27.

Verzweigung, Absetzung und Vervielfältigung.

Jede zur Beförderung bestimmte Depesche kann von dem Aufgeber zugleich an mehrere Adressaten gerichtet werden. Im Falle eine Depesche sich von einem erreichten Puncte aus nach verschiedenen Richtungen zu verzweigen hat, oder an verschiedenen Puncten der zu durchlaufenden Linien abzusetzen ist, wird sie als eben so viele einzelne Depeschen behandelt, als Adress-Stationen angegeben sind. Im Falle die Depesche an einem und demselben Orte an verschiedene Adressaten abgegeben, d. h. vervielfältiget werden soll, wird sie nur als eine einzige Depesche behandelt, wobei für die weiteren Ausfertigungen die Vervielfältigungsgebühr (§. 33) eintritt.

§. 28.

Bestellung.

Jede Depesche wird nach ihrer Ankunft auf der letzten Telegraphenstation, oder auf solchen Zwischenstationen, wo dieselbe abgesetzt worden ist (§. 27), nach erfolgter Umschrift sogleich unter dem Amtssiegel der Telegraphenstation an den oder die Adressaten abgesandt, und zwar in sofern der Adressat am Stationsorte selbst wohnt, durch einen verpflichteten Boten der Telegraphenverwaltung, im anderen Falle aber nach Massgabe der vom Absender desshalb getroffenen Bestimmung (§. 9).

Wenn Depeschen desshalb unbestellbar erliegen, weil der Adressat nicht aufzufinden ist, so wird diess sogleich durch Anschlag bei dem Telegraphenbureau an der Bestimmungsstation bekannt gegeben.

Rozdział IV.

O opłatach przesełkowych.

§. 29.

Przy wymierzaniu należytości od telegrafowania, służyć będzie za podstawę oddalenie w prostej linii między stacyą telegraficzną, gdzie depesza podaną, a stacyą gdzie odebraną została, a to według mapy przez związek przyjętej i według ilości słów, z których depesza złożoną jest.

Na każdej stacyi należy trzymać dla publiczności spis alfabetyczny wszystkich stacyj związkowych z przyłączonemi należytościami.

Jeżeli depesza ze stacyi telegraficznej dalej przesłaną być ma, czy przez pocztę, czy też umyślnym posłańcem, należy złożyć opłatę od transportu wypadającą.

Należytość od depeszy, zawierającej słów dwadzieścia, wynosi na odległość mil 10 łącznie, 1 złr. m. k., czyli 1 złr. 12 kr. mon. reńs. czyli 20 groszy sr. Rzeczona należytość podnosi się o tę samę kwotę za każde dalsze 15, 20, 25, 35, 40 itd. mil.

Jeżeli depesza zawiera więcej jak 20 aż łącznie do słów 50, pobierana będzie powyższa należytość w podwójnej, jeżeli zaś zawiera więcej jak 50 aż łącznie do 100 słów, w potrójnej kwocie.

Taryfa należytości od telegrafowania, ułożona w miarę powyższych skazówek, jest następująca:

Za depeszę															
na odległość w milach jeograficznych w linii prostej	wynoszą należytości od słów														
	do 20 łącznie					od 21 do 50 łącznie					od 51 do 100 łącznie				
	złr. m. k.	mon. reńs,		talarów pr.	srebr. gr.	złr. m. k.	mon. reńs.		talarów pr.	srebr. gr.	złr. m. k.	mon. reńs.		talarów pr.	srebr. gr.
		złr.	kr.				złr.	kr.				złr	kr,		
do 10 mil włącznie	1	1	12	.	20	2	2	24	1	10	3	3	36	2	.
nad 10 do 25 mil włącznie	2	2	24	1	10	4	4	48	2	20	6	7	12	4	.
„ 25 „ 45 „ „	3	3	36	2	.	6	7	12	4	.	9	10	48	6	.
„ 45 „ 70 „ „	4	4	48	2	20	8	9	36	5	10	12	14	24	8	.
„ 70 „ 100 „ „	5	6	.	3	10	10	12	.	6	20	15	18	.	10	.
i t. d.															

§. 30.

Ustanowienia taks szczegółowe.

Przy obrachowaniu należytości według liczby słów, należy postępować według zasad następujących:

1) Każde słowo, złożone nie z więcej jak 7 sylab, liczyć się będzie za jedno słowo. Przy słowach dłuższych, zwyżka od 7 do 7 sylab policzoną będzie znowu za jedno słowo.

IV. Abschnitt.

Beförderungsgebühren.

§. 29.

Tarife.

Der Bemessung der Telegraphengebühren wird die directe Entfernung der Telegraphenstation der Abgabe von jener der Aufgabe, und zwar nach der vom Vereine angenommenen Karte, und die Anzahl der die Depesche bildenden Worte zu Grunde gelegt.

Bei jeder Station ist ein alphabetisches Verzeichniss sämmtlicher Vereinsstationen mit beigefügten Gebühren dem Publikum zugänglich zu halten.

In dem Falle, dass die Depesche von einer Telegraphenstation durch Post oder expressen Boten nach einem anderen Orte weiter zu befördern ist, tritt die diessfällige Transportvergütung hinzu.

Die Telegraphengebühr beträgt für eine Depesche auf eine Entfernung bis einschliesslich 10 Meilen für 20 Worte 1 fl. C. M., oder 1 fl. 12 kr. Rhein., oder 20 Sgr. Diese Gebühr steigt jedesmal um denselben Betrag für weitere 15, 20, 25, 30, 35, 40. u. s. w. Meilen.

Wenn die Depesche über 20 bis mit einschliesslich 50 Worte enthält, so wird das Doppelte, und wenn solche über 50 bis einschliesslich 100 Worte enthält, das Dreifache erhoben.

Der nach Massgabe des Obigen aufgestellte Tarif für die Telelegraphengebühr ist folgender:

Für eine Depesche:

auf geographische Meilen nach der directen Entfernung	betragen die Gebühren für Worte														
	bis 20 einschliesslich					von 21 bis 50 einschliesslich					v. 51 bis 100 einschliesslich				
	fl. C.M.	fl. Rh.	kr.	Thl.	Sgr.	fl. C.M.	fl. Rh.	kr.	Thl	Sgr.	fl C.M.	fl. Rh	kr.	Thl.	Sgr
bis einschliesslich 10	1	1	12	—	20	2	2	24	1	10	3	3	36	2	—
über 10 „ „ 25	2	2	24	1	10	4	4	48	2	20	6	7	12	4	—
„ 25 „ „ 45	3	3	36	2	—	6	7	12	4	—	9	10	48	[illegible]	—
„ 45 „ „ 70	4	4	48	2	20	8	9	36	5	10	12	14	2	8	—
„ 70 „ „ 100	5	6	—	3	10	10	12	—	6	20	15	18	—	10	—
u. s. w.															

§. 30.

Specielle Taxbestimmungen.

Bei Ermittlung der Gebühren nach der Wortzahl sind folgende Grundsätze zu beobachten:

1. Jedes Wort, welches aus nicht mehr als 7 Sylben besteht, wird als Ein Wort gezählt. Bei längeren Worten wird der Ueberschuss von 7 zu 7 Sylben wieder als Ein Wort gerechnet.

2) Słowa złożone, jeżeli rozdzielone są łącznikami przez podawcę, należy telegrafować każde z osobna; w takim przypadku każda część słowa w ten sposób oddzielona, za jedno słowo uważaną i tak też policzoną będzie.

W przeciwnym razie, należy każde złożone słowo policzyć za jedno, wszelako ze względem na ustanowioną granicę w liczbie 7 sylab — i tak telegrafować.

3) Interpunkcye w tekscie, tudzież apostrofy i łączniki, nie będą policzone; przeciwnie zaś wszelkie znaki, których telegrafem oddać nie można, a które zatem słowami wyrażone być muszą, tylko jako takie policzone będą.

4) Każda pojedyncza litera i każde słowo apostrofowane, policzone będzie jako słowo całe; przetoż więc, mianowicie w mowie francuzkiej, często przychodzące pojedyncze litery, połączone apostrofami ze słowem następującem, policzone być mają za słowa pojedyncze.

5) Pięć cyfer, policzone być mają za jedno słowo. Przy liczbach nad 5 cyfer, przyjąć należy każde 5 cyfer, tudzież zwyżkę, jaka zostaje, za jedno słowo, przyczem kreski, komata i inne znaki wyrazić się dające, za cyfry policzone być winny.

6) Liczby należy telegrafować tak jak są wyrażone w depeszy oryginalnej cyframi albo literami, i tak samo w wystawieniu depeszy wyrazić. Jeżeli liczba wyrażona jest literami, będzie takowa uważana ze względem na liczbę sylab za jedno słowo, bez różnicy czy ona jest pojedyncza czy złożona. Jeżeli ułamek w cyfrach jest wyrażony, natenczas kreskę ułamkową liczyć należy jako cyfrę.

7) Przy depeszach pisanych cyframi, należy co 5 cyfer lub znaków literowych, równie jak zwyżkę uważać za jedno słowo.

8) Adres i podpis, równie jak słowa służące do bliższego oznaczenia imion własnych, jakoto: *„von"* *„de"* *„von der"* i t. d. policzone będą przy obrachowaniu słów.

9) Nie należy liczyć uwag, w jaki sposób depesza z ostatniej stacyi telegraficznej dalej ma być przesłaną, równie jak wszelkich znaków i słów, któreby administracya telegrafu sama dodała do depeszy w interesie służby.

§. 31.

Wolność od opłaty.

W obrocie internacyonalnym, wolnemi zostaną wzajemnie od opłaty z reguły tylko depesze przesełane w interesie służby telegraficznej. Wszelkie zaś inne depesze rządowe, podlegają opłacie, obliczonej według taryfy od stacyi, gdzie zostają podane aż do stacyi, do której są adresowane; wszakże przez to nie wyłącza się innych dalszych wyrównań, potrzebnych w tej mierze dla wewnętrznych stosunków pojedynczych państw związkowych.

§. 32.

Opłaty od kolacyonowania.

Za kolacyonowanie depeszy (§. 26), należy opłacać połowę opłaty telegraficznej.

2. Zusammengesetzte Worte müssen, wenn sie vom Aufgeber durch Bindestriche getrennt geschrieben sind, auch getrennt telegraphirt werden, in welchem Falle jeder der in solcher Weise getrennten Worttheile auch für sich als Ein Wort gezählt und berechnet wird.

Im entgegengesetzten Falle ist jedes zusammengesetzte Wort als Ein Wort, jedoch mit Berücksichtigung der als Gränze bestimmten Anzahl von 7 Sylben, zu zählen und zu telegraphiren.

3. Interpunctionszeichen im Texte, so wie Apostrophe und Bindestriche werden nicht mitgerechnet, dagegen können alle durch den Telegraphen nicht wieder zu gebende Zeichen, welche daher durch Worte dargestellt werden müssen, nur als solche berechnet werden.

4. Jeder einzelne Buchstabe und jedes apostrophirte Wort wird als ein ganzes Wort gezählt, daher auch die namentlich in französischer Sprache häufig vorkommenden einzelnen Buchstaben, welche durch Apostrophe mit dem folgenden Worte verbunden sind, als eben so viele einzelne Worte in Anschlag kommen.

5. Fünf Ziffern werden als Ein Wort gerechnet. Bei Zahlen von mehr Zifferstellen sind je 5 Ziffern, und ebenso der etwaige Ueberschuss, als Ein Wort anzunehmen, wobei Striche, Commata und andere darstellbare Zeichen als Ziffern mitzuzählen sind.

6. Zahlen sind so, wie sie in der Originaldepesche geschrieben erscheinen, mit Ziffern oder mit Buchstaben zu telegraphiren und in der Ausfertigung der Depesche auszudrücken. Ist eine Zahl mit Buchstaben gegeben, so wird dieselbe, gleichviel ob sie eine einfache oder eine zusammengesetzte ist, unter Rücksichtnahme auf die Sylbenzahl als Ein Wort behandelt. Wenn eine gebrochene Zahl durch Ziffern gegeben wird, ist der Bruchstrich als Zifferzeichen mitzuzählen.

7. Bei chiffrirten Depeschen sind je 5 Ziffer oder Buchstabenzeichen, sowie der etwaige Ueberschuss als Ein Wort anzusehen.

8. Adresse und Unterschrift, sowie die zur Bezeichnung eigener Namen dienenden Worte als: „von", „de", „von der" etc. werden bei Auszählung der Worte mitgerechnet.

9. Die etwaigen Notizen, in welcher Weise die Depesche von der letzten Telegraphenstation weiter befördert werden soll, ferner sämmtliche Zeichen und Worte, welche die Telegraphenverwaltung selbst der Depesche zum Zwecke des Dienstes hinzufügt, werden nicht mitgezählt.

§. 31.

Gebührenfreiheit.

Im internationalen Verkehre werden in der Regel nur die Depeschen des Telegraphendienstes gegenseitig frei befördert. Alle übrigen Staatsdepeschen dagegen unterliegen der tarifmässigen Gebührenberechnung von der Aufgabe bis zur Adress-Station, unbeschadet der desshalb etwa für die inneren Verhältnisse einzelner Vereinsstaaten erforderlichen Ausgleichungen.

§. 32.

Collationirungsgebühr.

Für das Collationiren einer Depesche (§. 26) ist die Hälfte der Telegraphengebühr zu entrichten.

§. 33.

O taksowaniu depesz, które mają być rozgałęzionemi, złożonemi lub rozmnożonemi.

Depesze, adresowane jednocześnie do kilku stacyj, należy taksować jako tyle depesz, ile jest stacyj, na których depesza ma być oddaną.

Jeżeli trzeba na jakiej stacyi depesze rozmnożyć, wówczas należy za wystawienie drugiego i każdego dalszego egzemplarza, złożyć należytość 20 kr. m. k., 24 kr. mon. reńsk. 7 groszy srebr. czyli nowych.

§. 34.

Należytość od depesz nocnych.

Od depesz nocnych (§. 11), należy wszelkie należytości opłacać w podwójnej kwocie.

§. 35.

Opłata za transport dalszy.

Opłatę za transport depesz, mających być przesłanemi ze stacyi telegraficznej na inne miejsce, złożyć winien odsełający w kwocie, wypadającej rzeczywiście za transport takowy.

Jeżeli wysokość tej kwoty naprzód oznaczoną być nie może, wówczas podawca winien złożyć summę, w każdym razie wystarczającą (zob. niżej) do pokrycia takowej, której zwyżki w 3ch dniach na powrót żądać można. Stacya telegraficzna, na której depesza schodzi z telegrafu, i która zatem łoży rzeczone koszta, winna stacyi, na której depesza podaną była, udzielić wysokość kwoty jak najspieszniej w drodze telegraficznej. Jeżeli koszta rzeczone, wyłożone były w tej monecie, w której podawca depeszy opłacić winien takowe według zwyczajnej monety krajowej, w takim razie należy uczynić redukcyę w stosunku 20 złr. m. k.$=24^1/_2$ reńs.$=14$ tal. prusk. Wspomniony depozyt, wynosić winien przy każdej depeszy:

a) za przesłanie zwyczajną pocztą lzb umyślnym posłańcem $1^1/_4$ złr. m. k., czyli $1^1/_2$ złr. m. reńs. czyli $^5/_6$ tal. pr.;

b) za przesłanie sztafetą, równie tyle na każdą milę.

Jeżeli w dalszem przesłaniu depeszy, na żądanie adresata, odstąpi się od zarządzeń, poczynionych w tej mierze przez podawcę (§. 9), wówczas stacya odsełająca zarządzić winna wyrównanie co do depozytu, złożonego na pokrycie kosztów przesełki dalszej.

§. 36.

Opłata z góry.

Wszelkie należytości opłacane być winny w powszechności z góry przy oddaniu depeszy. Wszelako zostawia się ocenieniu pojedynczych rządów związkowych, jak dalece przy pewnych rodzajach depesz należytości kredytować można. Na zapłatę należytości, kwit wystawić należy.

§. 33.

Taxirung sich verzweigender, abzusetzender oder zu vervielfältigender Depeschen.

Depeschen, welche zugleich nach mehreren Stationen adressirt werden, sind als eben so viele Depeschen zu tarifiren, als Abgabestationen angegeben werden.

Wenn Depeschen an einer Station zu vervielfältigen sind, ist für die Ausfertigung des zweiten und jedes folgenden Exemplares eine Gebühr von 20 kr. C. M., 24 kr. Rhein., oder 7 Silber- oder Neugroschen zu erlegen.

§. 34.

Gebühren für Nachtdepeschen.

Für Nachtdepeschen (§. 11) sind sämmtliche Telegraphirungsgebühren mit dem doppelten Betrage zu entrichten.

§. 35.

Vergütung für den Weitertransport.

Die Vergütung für den Transport der von einer Telegraphenstation nach einem anderen Orte weiter zu sendenden Depeschen ist vom Absender mit dem durch jenen Transport wirklich entstehenden Betrage zu zahlen.

Kann die Höhe dieses Betrages im Voraus nicht bestimmt übersehen werden, so ist von dem Aufgeber eine den ersteren jedenfalls deckende Summe (siehe unten) zu deponiren, von welcher der Ueberrest binnen 3 Tagen zurückgefordert werden kann. Die Telegraphenstation, bei welcher die Depesche den Telegraphen verlässt, und welche die fraglichen Kosten sonach auslegt, hat daher der Abgangsstation die Höhe des Betrages möglichst schnell auf telegraphischem Wege mitzutheilen. Ist die Auslage jener Kosten in anderer Währung geschehen, als solche vom Absender der Depesche nach der üblichen Landesmünze zu zahlen sind, so ist die Reduction nach dem Verhältnisse von 20 fl. C. M. = 24½ fl. Rhein. = 14 Thlr. Preuss. zu bewirken. Das erwähnte Depositum soll bei jeder Depesche mindestens betragen:

a) *für Beförderung mittelst ordinärer Post oder expressen Boten 1¼ fl. C. M., oder 1½ fl. Rhein., oder 5/6 Thlr.;*

b) *für Estaffettenbeförderung eben so viel für je Eine Meile.*

Wenn von den Anordnungen, welche der Aufgeber hinsichtlich der Weiterbeförderung einer Depesche getroffen hat, auf Begehren des Adressaten abgegangen wird (§. 9), so hat die Aufgabestation hiernach die Ausgleichung über das zur Deckung der Kosten der Weiterbeförderung erliegende Depositum zu treffen.

§. 36.

Vorauszahlungen.

Sämmtliche Gebühren sind zwar in der Regel bei Aufgabe der Depesche im Voraus zu zahlen. Es bleibt jedoch dem Ermessen der einzelnen Vereinsregierungen überlassen, in wie weit bei gewissen Arten von Depeschen ein Creditiren der Gebühren nachgegeben werden darf. Ueber die Zahlung der Gebühren ist Quittung zu ertheilen.

Wolno jest przy podaniu depeszy złożyć należytość za odpowiedź spodziewaną. Takowa odpowiedź nie może przenosić liczby słów, od których należytość przesełkowa złożoną została.

§. 37.

Zwrócenie należytości.

Należy zwrócić należytości od telegrafowania:

a) jeżeli depesza cofniętą zostanie z powodu treści, nie mogącej być przypuszczoną,- za tę przestrzeń, przez którą jeszcze przesłaną nie była (§. 21); takowa depesza, ze względu na część należytości, zwrócić się mającej, tak uważaną być winna, jak gdyby tylko do tego punktu podaną była, po za który przesłaną nie została;

b) jeżeli depesza, po przyjęciu jej zaginęła;

c) jeżeli depesza nadeszła do miejsca przeznaczenia, w sposób tak uszkodzony, iż celu swego osiągnąć nie może, i oraz wcześne (§. 5) jej sprostowanie już więcej nastąpić nie mogło;

d) jeżeli zaszło udowodnione opóźnienie ze względem na najmniejszą miarę szybkości, §^m 5. zapewnionej;

e) w razie reklamacyi uzasadnionej (§. 6).

Reklamacye o zwrot należytości telegraficznych, należy czynić w przeciągu roku od dnia, w którym depesza podaną została; po upływie tego terminu, nie będą takowe już więcej zważane.

Dowód tego, iż zażalenie jest uzasadnione, zawsze reklamujący prowadzić winien.

Przed zwrotem należytości musi w każdym razie nastąpić rozstrzygnienie administracyi centralnej telegrafów.

Rozdział V.

Postanowienia ostateczne.

§. 38.

Dalszy rozwój związku.

W celu dalszego rozwoju związku, tak pod względem technicznym, jako też administracyjnym, w celu wprowadzenia ulepszeń powszechnych, równości praw i regulaminów, odbywać się będzie corocznie niemiecka konferencya telegrafów.

§. 39.

Trwanie związku telegraficznego austryacko-niemieckiego.

Czas trwania związku telegraficznego austr.-niemieckiego, zawisł od trwania ważności traktatów, służących mu za zasadę; takowe pozostaną w swej mocy do 1go Października 1851, a nawet i nadal, gdy nie nastąpi wypowiedzenie rokiem wprzód.

Baumgartner m. p.

Es ist gestattet, bei der Aufgabe einer Depesche zugleich die Gebühr für die zu gewärtigende Rückantwort zu deponiren. Letztere darf die Wortzahl, für welche die Beförderungsgebühr erlegt wurde, nicht übersteigen.

§. 37.

Rückerstattung der Gebühren.

Die Rückzahlung der Telegraphengebühren hat stattzufinden:

a) *im Falle der Zurückweisung der Depesche wegen Unzulässigkeit ihres Inhaltes für diejenige Strecke, auf welcher die Beförderung noch nicht stattgefunden hat (§. 21), eine solche Depesche wird bezüglich des rückzuerstattenden Gebührentheiles so behandelt, als wäre sie nur bis zu dem Puncte aufgegeben worden, über welchen sie nicht hinausbefördert wurde;*

b) *im Falle, dass die Depesche nach ihrer Annahme verloren gegangen seyn sollte;*

c) *im Falle die Depesche am Bestimmungsorte in einer Weise verstümmelt anlangt, dass sie ihren Zweck nicht erfüllen kann, eine rechtzeitige (§. 5) Berichtigung aber nicht zu ermöglichen gewesen ist;*

d) *im Falle einer mit Rücksicht auf das im §. 5 zugesicherte mindeste Mass der Schnelligkeit eingetretenen nachgewiesenen Verzögerung;*

e) *im Falle begründet befundener Reclamation (§. 6).*

Reclamationen auf Rückerstattung von Telegraphengebühren sind innerhalb Eines Jahres vom Tage der Depeschen-Aufgabe geltend zu machen, und können nach Verlauf dieses Zeitraumes keine weitere Berücksichtigung finden.

Der Nachweis, dass die Beschwerde begründet sei, ist stets vom Reclamanten zu führen.

Der Rückerstattung der Gebühren hat in jedem Falle eine Entscheidung der betreffenden Central-Telegraphenverwaltung voranzugehen.

V. Abschnitt.

Schlussbestimmungen.

§. 38.

Weitere Ausbildung des Vereines.

Zur weiteren Ausbildung des Vereines sowohl in technischer, als administrativer Beziehung zur Einführung allgemeiner Verbesserungen, Gleichheit der Gesetzgebung und der Reglements, ist der jährliche Zusammentritt einer deutschen Telegraphenconferenz vorbehalten.

§. 39.

Dauer des deutsch-österreichischen Telegraphenvereines.

Die Dauer des deutsch-österreichischen Telegraphenvereines ist durch die Giltigkeit der demselben zu Grunde liegenden Verträge bedingt; dieselben bleiben bis zum 1. October 1855, und wenn nicht eine Einjährige Aufkündigung erfolgt, auch weiterhin in Kraft.

Baumgartner *m. p.*

45.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 9. Lutego 1852,

którem rozciągnionym zostaje pobór do wojska także i na miasta Tryest, Fiume i Buccari, wraz z ich okręgami.

Po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady państwa, rozporządzam rozciągnienie poboru do wójsk Moich także i na miasto Tryest, tudzież na miasta Fiume i Buccari wraz z okręgami ich.

Nowo-zaciężni zupełnie zdolni do służby marynarskiej lub arsenalskiej, będą z reguły odstawieni do korpusu majtków lub do służby arsenalskiej.

Przepisy tak co do zaciągu do wojska, jak co do czasu trwania służby odstawionych, moc mające w Gorycyi i Istryi, zastosowane być winny także i na Tryest, wraz z okręgiem miasta tego, równie jak przepisy, w tym względzie dla Kroacyi wydane, wejść mają w wykonanie w miastach Fiume i Buccari wraz z ich okręgiem.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p.
Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

46.

Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 19. Lutego 1852,

dotyczące warunków do uzyskania pozwolenia przewozu i wywozu broni i amunicyi do Multan i Wołoszczyzny.

Ministerstwo spraw wewnętrznych, zgodnie z ministerstwami spraw zewnętrznych, wojny, skarbu i handlu, podaje do wiadomości, iż broń i amunicya z państw austryackich do Multan i Wołoszczyzny wywożoną, lub do tychże krajów przez austryackie przewożoną być może, tylko w skutku szczególnie uzyskanego pozwolenia, które tylko wtenczas udzielone być może, jeżeli przesełka zaopatrzona jest w piśmienne do wprowadzenia pozwolenie ze strony tamecznego rządu, uwierzytelnione przez dotyczącą c. k. ajencyę.

Bach m. p.

47.

Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 20. Lutego 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

w przedmiocie fabrykacyi, sprzedaży i używania ciał eksplodujących, tudzież obrotu z takowemi.

W skutek Najwyższego postanowienia Jego C. K. Apostolskiej Mości, z dnia 6go Listopada 1851, podaje się niniejszem na nowo do powszechnej wiadomości dekret kancelaryi nadwornej z d. 28. Grudnia 1846. (Zbiór ustaw politycz. tom 74, str. 254), dotyczący zakazu przedaży bawełny eksplodującej czyli bawełny strzelnej, tudzież dekret kancelaryi nadwornej z dnia 15. Kwietnia 1847. L. 12284, wydany na zasadzie Najwyższego postanowienia z d. 6. Kwietnia 1847 (Zb. ust. politycz. tom. 75, str. 81), mocą którego surowo zakazano fabrykacyę, przedaż i używanie ciał eksplodujących; które to dekreta zarazem rozciągnięte zostają na obręb całego państwa, zakazując wszelki obrót wyż rzeczonych ciał w oznaczonym obrębie, z powodu bezpieczeństwa publicznego.

Bach m. p.

45.

Kaiserliche Verordnung vom 9. Februar 1852,

durch welche die Recrutirung auch auf die Städte Triest, Fiume und Buccari, sammt den städtischen Gebieten, ausgedehnt wird.

Ich finde nach Vernehmung Meines Ministerrathes und Meines Reichsrathes anzuordnen, dass die Recrutirung zu Meinem Heere auch auf die Stadt Triest und die Städte Fiume und Buccari, sammt den städtischen Gebieten, ausgedehnt werde.

Die Recruten, welche die volle Eignung zum Marine- oder Arsenals-Dienste besitzen, sollen in der Regel zu dem Matrosen-Corps- oder zum Arsenals-Dienste gestellt werden.

Die für Görz und Istrien bestehenden Vorschriften über die Recrutirung und über die Dienstesdauer der zum Militär Gestellten, haben auch auf Triest und das städtische Gebiet, sowie die für Croatien diessfalls geltenden Vorschriften auf die Städte Fiume und Buccari sammt dem Gebiete Anwendung zu erhalten.

Franz Joseph *m. p.*

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.,*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

46.

Erlass des Ministeriums des Innern vom 19. Februar 1852,

über die Bedingungen zur Gestattung der Durchfuhr und der Ausfuhr von Waffen und Munition nach der Moldau und Wallachei.

Das Ministerium des Innern macht im Einverständnisse mit den Ministerien des Aeusseren, des Kriegswesens, der Finanzen und des Handels bekannt, dass Waffen und Munition aus den österreichischen Staaten nach den Fürstenthümern Moldau und Wallachei nur in Folge speciell erwirkter Bewilligung, welche jedoch nur dann ertheilt wird, wenn die Sendung mit der schriftlichen, von der betreffenden k. k. Agentie vidirten Bezugsbewilligung der jenseitigen Regierung versehen ist, durchgeführt oder ausgeführt werden dürfen.

Bach *m. p.*

47.

Verordnung des Ministers des Innern vom 20. Februar 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches, die Erzeugung, den Verkauf und Gebrauch explodirender Stoffe, sowie den Verkehr mit denselben betreffend.

In Folge Allerhöchster Entschliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät vom 6. November 1851 wird das Hofkanzleidecret vom 28. December 1846 (Politische Gesetzsammlung, 74. Band, Seite 254), betreffend den Verbot des Verkaufes der explodirenden oder Schiessbaumwolle, dann das über Allerhöchste Entschliessung vom 6. April 1847 erflossene Hofkanzleidecret vom 15. April 1847, Zahl 12.284 (Politische Gesetzsammlung, 75. Band, Seite 81), mit welchem die Erzeugung, der Verkauf und Gebrauch explodirender Stoffe strenge untersagt wurde, hiemit republicirt, auf den ganzen Umfang des Reiches ausgedehnt und jeder Verkehr mit den vorbezeichneten Stoffen im obigen Bereiche aus öffentlichen Sicherheitsrücksichten verboten.

Bach *m. p.*

[illegible]

Kaiserliche Verordnung vom [illegible] Februar 1852,

[illegible]

[illegible]

Franz Joseph m. p.

F. Schwarzenberg m. p.

[illegible]

[illegible]

Erlaß des Ministeriums des Innern vom [illegible] Februar 1852,

[illegible]

[illegible]

Krauß m. p.

[illegible]

Verordnung des Ministeriums des Innern vom [illegible] Februar 1852,

[illegible]

[illegible]

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XIV.

Wydana i rozesłana: dnia 28. Lutego 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 28. Februar 1852.

Część XIV.

Wydana i rozesłana dnia 28. Lutego 1852.

48.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 12. Lutego 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

którem się rozporządza nowa organizacya wojskowych zakładów kształcenia.

Zarządzając organizacyę wojskowych kształcenia zakładów w Monarchii, chcę Mojej walecznej i wiernej armii, nowy dać dowód Mojej cesarskiej nad nią opieki.

Najwyższy kierunek.

Najwyższy stér wszystkich wojskowych kształcenia zakładów, należy do Mojego naczelnictwa nad armią, w którym to celu przy niem utworzoną zostanie sekcya wojskowych kształcenia zakładów, do zawiadowania interesami dotyczącemi powołana.

Podział wojskowych kształcenia zakładów.

Wojskowe kształcenia zakłady, składają się z dwunastu domów wojskowych niższo-edukacyjnych, z dwunastu domów wojskowych wyższo-edukacyjnych, z czterech instytutów kadetów, i z czterech akademij wojskowych.

Domy wojskowe niższo-edukacyjne.

Do takowych przyjmowani będą przed wszystkimi innymi, sieroty wojskowe, dalej synowie zasłużonych i wielą dziećmi obarczonych wojskowych, po upłynionym siódmym roku.

Ciąg nauk w nich trwa lat cztery. Po upłynionym czwartym roku, wstąpią najcelniejsi uczniowie do instytutu kadetów, inni zaś do domów wyższo-edukacyjnych.

Domy wojskowe wyższo-edukacyjne.

Domy wojskowe wyższo-edukacyjne, są dalszym ciągiem domów wojskowych niższo-edukacyjnych, z których przejdą uczniowie do wyższych z upłynionym rokiem jedenastym.

Wszelakoż przyjęcie do takowych miejsce mieć może także i wprost z domu rodzicielskiego, za złożeniem odpowiedniego egzaminu przedwstępnego.

Sześcioletni tych domów kurs, dzieli się na kurs czteroletni naukowy i dwuletni praktyczny.

XIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 28. Februar 1852.

48.

Kaiserliche Verordnung vom 12. Februar 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit eine neue Organisation der Militär-Bildungsanstalten angeordnet wird.

Ich will Meiner tapferen und treuen Armee einen erneuerten Beweis Meiner kaiserlichen Fürsorge geben, indem Ich die Organisation der Militär-Bildungsanstalten der Monarchie, wie folgt, anordne.

Oberste Leitung.

Die oberste Leitung sämmtlicher Militär-Bildungsanstalten wird von Meinem Armee-Obercommando geführt, zu welchem Zwecke eine bei demselben zu creirende Section der Militär-Bildungsanstalten mit den diessfälligen Geschäften betraut wird

Eintheilung der Militär-Bildungsanstalten.

Die Militär-Bildungsanstalten zerfallen in:
zwölf Unter-Militär-Erziehungshäuser;
zwölf Ober-Militär-Erziehungshäuser;
vier Cadeten-Institute, und
vier Militär-Akademien.

Unter-Militär-Erziehungshäuser.

In dieselben werden vor Allem Militär-Waisen, dann Söhne verdienter und mit vielen Kindern beschwerter Militärs, mit dem vollendeten siebenten Jahre aufgenommen.

Der Lehrcurs zerfällt in vier Jahrgänge. Nach beendigtem vierten Jahrgange treten die vorzüglichsten Zöglinge in die Cadeten-Institute, die anderen in die Ober-Erziehungshäuser über.

Ober-Militär-Erziehungshäuser.

Die Ober-Militär-Erziehungshäuser bilden die Fortsetzung der Unter-Erziehungshäuser, deren Zöglinge mit dem vollendeten eilften Jahre dahin übersetzt werden.

Der Eintritt findet aber auch directe aus dem elterlichen Hause nach entsprechend abgelegter Vorprüfung Statt.

Der sechsjährige Curs zerfällt in vier Lehr- und einen zweijährigen praktischen Curs.

Pewna z tych uczniów liczba, przejdzie po ukończonym czwartym roku kursu naukowego, do szkół kawalerzystów, artylerzystów, inżynierów i pionierów (sztabowych), (o których założeniu i organizacyi, wydane zostaną w swym czasie potrzebne rozporządzenia); przeznaczeni do służby przy infanteryi, przechodzą do kursu praktycznego, po ukończeniu którego, przeniesieni zostaną do armii uczniowie najcelniejsi, jako rzeczywiści kaprale, z odznaką feldfebla, — z dobrym postępem absolwowani, jako giefrejterzy z odznaką kapralską, — średnich postępów, jako giefrejterzy, reszta innych zaś jako szeregowi.

Instytuty kadetów.

Instytuty kadetów, przeznaczone są do przygotowania uczniów do nauk wojskowo-scyentyficznych.

Przyjęcie do nich, podlega w ogólności tym samym warunkom, jakie obecnie istnieją dla akademii wojskowej Wiener-Neustadzkiej. Fundacye, jakie istnieją w akademii co dopiero rzeczonej, w akademii inżynierów i w kolegium kadetów marynarskich, będą w części przeniesione na instytuty kadetów. Zresztą, jak wyż wspomniano, przeniesieni będą najcelniejsi uczniowie z niższych wychowania domów do instytutu kadetów.

Po czteroletnim kursie naukowym, wstępują uczniowie ze wszystkich instytutów kadetów, bez różnicy do jednej z czterech akademij, przyczem o ile możności wzgląd będzie miano na wybór własny ze strony uczniów.

Mniej uzdolnieni, albo zostaną przeniesieni do wyższych wychowania domów, albo rodzicom będą oddani.

Akademie wojskowe.

Akademie wojskowe na celu mają wykształcenie wojskowo-scyentyficzne; te są:

1) Akademia wojskowa w Wiener-Neusztadzie;
2) Akademia inżynierów;
3) Akademia artylerzystów, nakoniec
4) Akademia marynarska.

Do akademij przyjmowani będą ci tylko uczniowie, którzy z dobrym skutkiem odbyli instytuty kadetów, albo ci wprost z wychowania prywatnego zgłaszający się, którzy udowodnili uzdolnienie swe do nabycia wyższego wykształcenia przez ścisły egzamin przedwstępny.

Po wszystkich akademiach trwa kurs naukowy przez cztery lata (klasy). W akademii Wiener-Neusztadzkiej, dzieli się każdy rok z powodu wielkiej uczniów liczby, na dwa wcale równe sobie oddziały. W akademii inżynierów w ostatnich dwóch latach (klasach), miejsce mają oddzielne odczyty tak dla inżynierów, jako i dla pionierów, przetoż więc każda z tych klas, także dwa oddziały ma.

Po ukończonym roku czwartym, nastąpi przydzielenie uczniów akademickich do armii, a to: z akademii Wiener-Neusztadzkiej do piechoty i konnicy, z akademii inżynierów do korpusów inżynierów i pionierów, a z akademii artylerzystów do artyleryi na podporuczników klasy drugiej, - z akademii marynarskiej zaś na kadetów marynarskich. (Uczniowie oddziału pionierów, którzy z powodu braku miejsc wakują-

Eine Anzahl Zöglinge wird nach beendigtem vierten Lehrcurse in die Cavallerie-, Artillerie-, Genie- und Pionnier- (Stabs-) Schulen übersetzt, (über deren Errichtung und Organisation seiner Zeit das Nöthige erfolgen wird), jene für die Infanterie Bestimmten treten in den praktischen Curs über, und werden nach Vollendung desselben, und zwar:

Die Vorzüglichsten als wirkliche Corporäle mit der Feldwebels-Auszeichnung, — die Guten als Gefreite mit der Corporals-Auszeichnung, — die Mittelmässigen als Gefreite, — endlich die Uebrigen als Gemeine in die Armee übersetzt.

Cadeten-Institute.

Die Cadeten-Institute sind zur Vorbereitung für den militärisch-wissenschaftlichen Unterricht bestimmt.

Die Aufnahme in dieselben findet im Allgemeinen unter denselben Bedingungen Statt, wie gegenwärtig in die Wiener-Neustädter Militär-Akademie. Die in dieser, sowie in der Genie-Akademie und im Marine-Cadeten-Collegium bestehenden Stiftungen werden theilweise auf diese übertragen. Ueberdiess werden, wie bereits erwähnt, die vorzüglichsten Zöglinge aus den Unter-Erziehungshäusern in die Cadeten-Institute übersetzt.

Nach einem vierjährigen Lehrcurse treten die Zöglinge aus sämmtlichen Cadeten-Instituten ohne Unterschied, in eine der vier Akademien, wobei nach Thunlichkeit auf die Wahl der Zöglinge Rücksicht genommen wird.

Die wenig Befähigten werden in die Ober-Erziehungshäuser übersetzt, oder ihren Eltern zurückgegeben.

Militär-Akademien.

Die Militär-Akademien bezwecken die militärisch-wissenschaftliche Ausbildung, sie sind:

1. Die Wiener-Neustädter Militär-Akademie;
2. die Genie-Akademie;
3. die Artillerie-Akademie, endlich
4. die Marine-Akademie.

In die Akademien werden nur Zöglinge aufgenommen, welche die Cadeten-Institute mit gutem Erfolge absolvirt, oder falls sie directe aus der Privat-Erziehung kommen, durch eine strenge Vorprüfung die Befähigung zu einer höheren Bildung beurkunden.

Der Lehrcurs in allen Akademien besteht aus vier Jahrgängen (Classen). In der Wiener-Neustädter Akademie ist jeder Jahrgang, wegen der grossen Anzahl der Zöglinge, in zwei parallele Abtheilungen getheilt. — In der Genie-Akademie finden in den zwei letzten Jahrgängen abgesonderte Vorträge für Genie- und Pionnier-Zöglinge Statt; demnach jeder dieser Jahrgänge ebenfalls in zwei Abtheilungen geschieden ist.

Nach Vollendung des vierten Jahrganges erfolgt die Eintheilung der akademischen Zöglinge in die Armee, und zwar: aus der Wiener-Neustädter Akademie zur Infanterie und Cavallerie, — aus der Genie-Akademie zu den Genie-Truppen und Pionnieren, — und aus der Artillerie-Akademie zur Artillerie als Lieutenants zweiter Classe, — aus der Marine-Akademie aber als Marine-Cadeten. (Jene Zöglinge der Pionnier-Ab-

cych nie mogą przejść do korpusu pionierów, wcieleni będą, w skutek postanowienia Mojego z dnia 19. Listopada 1850, do piechoty.) Uczniowie, którzy studya akademiczne pokończyli z postępem niedostatecznym, wcieleni będą jako kadeci do wojska wydziału dotyczącego; uczniowie takichże postępów marynarscy, do piechoty marynarskiej.

Udział, jaki mają sobie dozwolony w uczęszczaniu do nauk zdolniejsi z podoficerów w armii.

Najzdolniejsi uczniowie ze szkół sztabowych przy artyleryi, przy korpusach inżynierów i pionierów, przypuszczeni będą jako frekwentanci do akademii artylerzystów i inżynierów, którzy po odbytym zadowalniającym egzaminie wystąpienia, z promocyą powracają do własnego wojska jako podporucznicy klasy drugiej.

Liczba uczniów, przyjąć się mających do wojskowych kształcenia zakładów.

W domach kształcenia wojskowych, powiększoną być ma liczba uczniów eraryalnych na trzy tysiące, uczniów zaś opłacających na sześćset. W instytutach kadetów i akademiach, wynosi liczba uczniów tysiąc sześćset ośmdziesiąt, w której liczy się uczniów wojskowych eraryalnych tysiąc sto pięćdziesięciu dziewięciu, (a to dziewięćset pięćdziesiąt dziewięć miejsc wojskowych wolnych, a dwieście miejsc wojskowych pół-wolnych).

Te 959 miejsc wojskowych wolnych, udzieli się tylko synom oficerów bezmajętnych,- z zastrzeżeniem miejsc dla najcelniejszych uczniów z domów niższo-edukacyjnych, którzy, bez względu na pochodzenie, przyjęci będą do instytutów kadetów, gdyż przeciwnie synom majętnych lub w wyższych szarżach zostających oficerów, półwolne rozdawane będą miejsca.

Założone przeto od Mojej Wielkiej poprzedniczki Cesarzowej Maryi Teresy, owe trzysta cztery miejsc wojskowych wolnych, nietylko będą zatrzymane, lecz aż do powyższej liczby pomnożone, którego dobrodziejstwa użyczam synom oficerów wrzeczywistej służbie będących w nagrodę ich służby wiernej i poświęcającej. Nie zmienia się liczby korzystających z fundacyj rządowych stanowych i prywatnych; liczba zaś uczniów płatnych, ustanawia się na trzysta.

Wyższe naukowe zakłady wojskowe.

Wyższe naukowe zakłady wojskowe, są:

1) Instytut nauczycieli wojskowych.
2) Instytut ekwitacyi centralnej wojskowej.
3) Wyższy kurs artyleryi i inżynieryi.
4) Szkoła wojenna.

Instytut nauczycieli wojskowych.

Instytut nauczycieli wojskowych, ma przeznaczenie wykształcić zdolnych nauczycieli, dla domów edukacyjnych wojskowych.

Kurs w nim trwa rok jeden.

theilung, welche aus Mangel an vacanten Plätzen nicht in das Pionnier-Corps übertreten, werden mit Bezug auf Meinen Erlass vom 19. November 1850 zur Infanterie eingetheilt). Zöglinge, welche die akademischen Studien nicht genügend vollendet haben, werden als Cadeten in die betreffende Waffe, jene der Marine zur Marine-Infanterie übersetzt.

Theilnahme am Unterrichte in den Militär-Akademien von dazu geeigneten Unter-Officieren der Armee.

Die besten Schüler aus den Stabsschulen der Artillerie, der Genie-Truppen und der Pionniere werden in die Artillerie- und Genie-Akademie als Frequentanten zugelassen, welche nach befriedigend abgelegter Austritts-Prüfung, mit gleichzeitiger Beförderung zu Lieutenants zweiter Classe, in ihre Waffe zurücktreten.

Anzahl der in die Militär-Bildungsanstalten aufzunehmenden Zöglinge.

In den Militär-Erziehungshäusern wird die Zahl der Aerarial-Zöglinge auf dreitausend erhöht, jene der zahlenden Zöglinge (Kostknaben) auf sechshundert beschränkt.

In den Cadeten-Instituten und Akademien beläuft sich die Gesammtzahl der Zöglinge auf Eintausend sechshundert achtzig, worunter Eintausend einhundert neun und fünfzig Militär-Aerarial-Zöglinge (nämlich neunhundert neun und fünfzig Militär-Frei-, und Zweihundert Militär-Halb-Freiplätze).

Diese 959 Militär-Freiplätze werden nur Söhnen unbemittelter Officiere verliehen, — mit Ausnahme der Vorzüglichsten aus den Unter-Erziehungshäusern, welche ohne Rücksicht auf ihre Herkunft, in die Cadeten-Institute Aufnahme finden, — während Söhne bemittelter oder in höheren Chargen stehender Officiere mit Halb-Freiplätzen betheilt werden.

Die von Meiner grossen Vorfahrin, der Kaiserin Maria Theresia gestifteten dreihundert vier Militär-Freiplätze werden demnach nicht nur beibehalten, sondern bis zu der obigen Zahl vermehrt, welche Wohlthat Ich den Söhnen der mit dem Degen dienenden Officiere zur Belohnung für ihre treuen und aufopfernden Dienste zuzuwenden beschlossen habe.

Die Zahl der Staats-, ständischen und Privat-Stiftlinge bleibt unverändert; hingegen wird die Anzahl der zahlenden Zöglinge auf dreihundert festgesetzt.

Die höheren Militär-Lehranstalten.

Die höheren Militär-Lehranstalten sind:

1. das Militär-Lehrer-Institut;
2. das Militär-Central-Equitations-Institut;
3. der höhere Artillerie- und Genie-Curs;
4. die Kriegsschule.

Das Militär-Lehrer-Institut.

Das Militär-Lehrer-Institut hat die Bestimmung, tüchtige Lehrer für die Militär-Erziehungshäuser heranzubilden.

Der Lehrcurs dauert Ein Jahr.

Którzy kurs ten odbyli z dobrym skutkiem, przydzieleni będą jako pomocnicy nauczycielscy przy domach edukacyjnych, poczem dopiero zamianowanie ich nastąpi na nauczycieli rzeczywistych.

Instytut ekwitacyi centralnej wojskowej.

Instytut ekwitacyi centralnej wojskowej, zostaje w dotychczasowej swej organizacyi i podrzędności najwyższym zakładem naukowym dla kawaleryi.

Wyższy kurs artyleryi i inżynieryi.

W akademii artylerzystów i inżynierów, znajduje się oprócz wyż rzeczonych czterech lat (klas), wyższy jeszcze kurs, na który przyjętą zostanie do wyższego wykształcenia scyentyficznego i technicznego, pewna liczba szczególniej uzdolnionych oficerów od artyleryi i inżynieryi, którzy w tym charakterze najmniej lat dwa przy wojsku celującą służbę pełnili.

Oficerowie, którzy dwuletni ten kurs z odznaczeniem ukończą, promowowani będą na poruczników wydziału swego wojskowego.

Późniéj będą oba te kursa połączone i pod spólny stér poddane, celem wzajemnego wykształcenia obu tych wydziałów.

Szkoła wojenna.

Szkoła wojenna przeznaczona jest kształcić oficerów z wszystkich wydziałów wojska do wyższych szarż, najszczególniej zaś do sztabu głównego.

Oficerowie, którzy w swej szarży oficerskiej przynajmniej dwa lata przy wojsku w pełnieniu swej służby celowali, lat 26 wieku swego jeszcze nie przebyli i przepisany egzamin z odpowiednim skutkiem odbyli, będą przyjęci do szkoły wojennej.

Kurs tej szkoły, trwa lat dwa. Ukończenie szkoły wojennej z celującemi postępy, promowuje podporucznika na porucznika i jest nieodzownym warunkiem do przydzielenia do sztabu głównego.

Wojskowe kształcenia zakłady w Pograniczu wojskowem.

Wojskowe kształcenia zakłady w Pograniczu wojskowem są następujące:

Po pierwsze. Trzy domy edukacyjne pograniczne, każdy po sto pięćdziesiąt uczniów, i

Po drugie. Pięć szkół sztabowych pogranicznych, każda po ośmdziesiąt uczniów.

Organizacya tych instytutów, podobna jest do organizacyi takowych instytutów w innych krajach.

Domy edukacyjne pograniczne wojskowe, należą do kategoryi domów edukacyjnych wyższych.

Szkoły sztabowe pograniczne, mają na celu dostarczyć pułkom pogranicznym zdolnych kandydatów na oficerów. Takowi uzupełniani bywają częścią przez najcelniejszych uczniów z domów edukacyjnych pogranicznych, częścią przez młodzieńców, którzy elementarne swe wykształcenie otrzymali w domu rodzicielskim. Wiek, w którym przyjęcie miejsce ma, jest między rokiem piętnastym a szesnastym.

Jene Individuen, welche mit Erfolg diesen Curs absolvirt haben, werden als Lehrgehilfen in die Erziehungshäuser eingetheilt, worauf erst ihre Ernennung zu wirklichen Lehrern erfolgt.

Das Militär-Central-Equitations-Institut.

Das Militär-Central-Equitations-Institut verbleibt als oberste Lehranstalt der Cavallerie in seiner gegenwärtigen Organisation und Unterordnung.

Der höhere Artillerie- und Genie-Curs.

In der Artillerie- und Genie-Akademie besteht ausser den erwähnten vier Jahrgängen noch ein höherer Curs, in welchen eine Anzahl besonders befähigter Artillerie- und Genie-Officiere, die als solche wenigstens zwei Jahre bei der Truppe vorzüglich gedient haben, zu ihrer höheren Ausbildung in wissenschaftlicher und technischer Beziehung aufgenommen wird.

Jene Officiere, welche diesen zweijährigen Curs mit Auszeichnung absolviren, werden zu Oberlieutenants in ihrer Waffe befördert.

In der Folge haben diese beiden Curse vereiniget und unter gemeinschaftliche Leitung gestellt zu werden, um die gegenseitige Ausbildung beider Waffen zu befördern.

Die Kriegsschule.

Die Kriegsschule hat die Bestimmung, Officiere aller Waffen für höhere Chargen, vorzugsweise aber für den Generalstab heranzubilden.

Officiere, welche in dieser Charge wenigstens zwei Jahre bei der Truppe vorzüglich gedient, das 26. Jahr nicht überschritten, und die vorgeschriebene Prüfung entsprechend abgelegt haben, werden in die Kriegsschule aufgenommen.

Der Lehrcurs besteht aus zwei Jahrgängen. Die vorzügliche Absolvirung der Kriegsschule ist mit der Beförderung der Lieutenants zu Oberlieutenants verbunden, und bleibt unabweisliche Bedingung für die Zutheilung zum General-Stabe.

Die Militär-Bildungsanstalten im Militär-Gränz-Gebiete.

Die Militär-Bildungsanstalten im Militär-Gränz-Gebiete sind:

Erstens. Drei Militär-Gränz-Erziehungshäuser, jedes zu Einhundert fünfzig Zöglinge, und

Zweitens. Fünf Gränz-Stabsschulen, jede zu achtzig Zöglinge.

Die Organisation dieser Institute ist analog jener in den übrigen Provinzen.

Die Militär-Gränz-Erziehungshäuser gehören in die Kategorie der Ober-Erziehungshäuser.

Die Militär-Gränz-Stabsschulen haben den Zweck, den Gränz-Regimentern tüchtige Officiers-Candidaten zu liefern. Selbe ergänzen sich theils aus den vorzüglichsten Zöglingen der Gränz-Erziehungshäuser, theils aus solchen Jünglingen, welche ihre Elementar-Bildung im elterlichen Hause genossen haben. Das Aufnahmsalter ist zwischen fünfzehn — sechzehn Jahren.

Po trzyletnim kursie, wcieleni będą do pułków pogranicznych najcelniejsi jako kadeci z odznaką feldfebelską, zdolni jako wice-kaprale, — średnich zdolności jako giefrejterzy.

Ogólne postanowienia.

Co się tycze warunków przyjęcia do wszystkich wojskowych kształcenia zakładów, wyjdą odpowiednie ku temu przepisy.

Oficerowie, ustanowieni jako komendanci do nadzoru, lub jako profesorowie w wojskowych kształcenia zakładach, pobierają oprócz wyznaczonej im regulaminem należytości, także jeszcze miesięczny dodatek, a subalterni oficerowie, którzy sześć lat pełnili funkcye w jednej a tej samej szarży, postępują do wyższej. Promocya takowa, nie z kolei idąca, już nie ma miejsca na oficera sztabowego.

Indywidua, mające być przeznaczone w domach edukacyjnych na nauczycieli lub na pomocników nauczycielskich, muszą być szarży podoficerskiej i z instytutu nauczycieli wojskowych. Owi pobierają dodatek miesięcznie po sześć złotych reńskich, ci zaś po cztery złote reńs. Po sześciu latach funkcyonowania swego, pobierają takowi dodatek wyższych nauczycieli, t. j. dziesięć złotych reńskich miesięcznie. A przy innych jeszcze kwalifikacyach, promowowani zostaną na podporuczników klasy drugiej.

Stosunek służbowy wojskowych kształcenia zakładów.

Domy edukacyjne wojskowe i szkoły sztabowe pograniczne, podporządkowane są dotyczącym komendom wojskowym krajowym. Zachodzące tu przedmioty ekonomiczne, odbywane będą w wydziale ekonomicznym, wszystkie zaś inne, włącznie prenotowania, w wydziale wojskowym komendy krajowej. Te idą bezpośrednio do Mojej nadkomendy, owe do ministeryum wojny.

Instytut kadetów, akademie i wyższe zakłady naukowe, podporządkowane są bezpośrednio Mojej nadkomendzie; zaczem więc wszelkie przedmioty, których załatwienie nie leży w ich zakresie, przedłożone być winny Mojej nadkomendzie, wyjąwszy przedmioty ekonomiczne, które bezpośrednio do ministerstwa wojny wystosowane będą.

Podług tych więc wyszczególnionych zasad, nastąpić ma organizacya wojskowych kształcenia zakładów.

Środki atoliż ku temu zmierzające, postępowo tylko w życie wejść mają, by nie została przerwaną edukacya, obecnie miejsce mająca.

Franciszek Józef m. p.

Csorich m. p.

Nach einem dreijährigen Curse werden die Vorzüglichsten als Cadeten mit der Feldwebels-Auszeichnung, — die Guten als Vice-Corporäle, — die Mittelmässigen als Gefreite in die Gränz-Regimenter eingetheilt.

Allgemeine Bestimmungen.

Ueber die Aufnahms-Bedingungen in sämmtliche Militär-Bildungsanstalten werden die Vorschriften erfolgen.

Die als Commandanten, zur Inspection oder als Professoren in den Militär-Bildungsanstalten angestellten Officiere erhalten nebst ihrer reglementsmässigen Gebühr eine monatliche Zulage, und es rücken die Subaltern-Officiere nach sechsjähriger Verwendung in einer und derselben Charge, in die nächsthöhere vor. Zum Stabs-Officier findet diese aussertourliche Beförderung nicht Statt.

Die in den Militär-Erziehungshäusern als Lehrer und Lehrgehilfen zu verwendenden Individuen müssen die Unterofficiers-Charge bekleiden, und aus dem Militär-Lehrer-Institute hervorgegangen seyn. — Erstere erhalten eine Zulage von sechs Gulden, Letztere von vier Gulden monatlich. Nach sechsjähriger Verwendung treten sie in den Genuss der höheren Lehrer-Zulage, d. i. zehn Gulden monatlich. Auch werden sie bei sonstiger Eignung zu Lieutenants zweiter Classe befördert.

Dienstlicher Verband der Militär-Bildungsanstalten.

Die Militär-Erziehungshäuser und Gränz-Stabsschulen sind den betreffenden Landes-Militärcommanden untergeordnet. Die diessfälligen ökonomischen Gegenstände werden im ökonomischen, alle anderen mit Einschluss der Vormerkung im Militär-Departement der Landes-Militärcommanden behandelt. Erstere gehen an das Kriegsministerium, letztere directe an Mein Armee-Obercommando.

Die Cadeten-Institute, die Akademien und die höheren Lehranstalten sind unmittelbar Meinem Armee-Obercommando untergeordnet; es werden demnach von denselben alle Gegenstände, deren Erledigung ausser ihrem Bereiche liegt, mit Ausnahme der ökonomischen, welche directe an das Kriegsministerium zu leiten sind, Meinem Armee-Obercommando unterlegt.

Diess sind die Grundzüge, nach welchen die Organisation der Militär-Bildungsanstalten zu erfolgen hat.

Die bezüglichen Massregeln haben jedoch nur nach und nach ins Leben zu treten, damit die im Zuge befindliche Erziehung nicht unterbrochen werde.

Franz Joseph *m. p.*

Csorich *m. p.*

49.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 14. Lutego 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

którem się w dodatku do cesarskiego rozporządzenia z d. 12. Lutego 1852 (N. 48. cz. XIV dz. pr. p.), **wydają dalsze przepisy co do organizacyi wojskowych kształcenia zakładów.**

Odnośnie do Mojego rozporządzenia z d. 12. b. m., rozporządzam co następuje:

Po pierwsze. Wstrzymać należy

a) Mianowanie c. k. kadetów;

b) przyjmowanie uczniów do obudwóch kompanij kadetów i do szkoły korpusu pionierów.

Po drugie. W ciągu przyszłego lata, oddzieleni zostaną w domach wychowania chłopców pułkowych, uczniowie niżej lat jedenastu, od uczniów liczących przeszło lat jedenaście, a z tem oddzieleniem ustaje oraz zawisłość instytutów tych od komend pułkowych. Bliższe w tej mierze postanowienia, będą w należytym czasie wydane.

Po trzecie. Wszyscy uczniowie w akademii Neusztadzkiej, którzy z zadowoleniem odbyli cały naukowy kurs, już obecnie jako podporucznicy drugiej klasy do armii przydzieleni zostaną.

Po czwarte. Kurs podporuczników wojskowych w akademii inżynierów, przemieniony będzie z początkiem następującego roku szkolnego w klasę siódmą, po ukończeniu której z zadowoleniem, przeniesieni zostaną uczniowie do korpusu inżynierów jako podporucznicy klasy drugiej.

Po piąte. Ci z uczniów szkoły głównej artylerzystów, którzy z celnemi postępy odbyli cały kurs, z chwilą wystąpienia swego, promowowani zostaną na podporuczników klasy drugiej.

Po szóste. Szkoła główna artylerzystów i kolegium kadetów marynarskich, nazywać się będzie: „akademią artylerzystów" i „akademią marynarską".

Po siódme. Podporządkowanie czterech akademij w sposób, wskazany Mojem rozporządzeniem z dnia 12. b. m., obecnie już nastąpić ma.

Po ósme. Synowie niemajętnych wojskowych, uczęszczający do szkół pogranicznych matematycznych, a poświęcający się stanowi wojskowemu, obdarzeni być mają datkiem na wychowanie, po sześć złotych reńskich miesięcznie, dopóki nie nastąpi ich przeniesienie do zakładów edukacyjnych pogranicznych, dopiero założyć się mających.

Z chwilą, w której takowe w życie wejdą, ustać ma prowizoryczny zakład edukacyjny dla synów oficerów pogranicznych w Klosterneuburgu.

Po dziewiąte. Feldfeble inspekcyjni w akademii w Wiener-Neusztadzie i w akademii inżynierów obecnie ustanowieni, po sześciu latach pełnienia swych funkcyj tamże, promowowani będą na podporuczników klasy drugiej. — Termin ten zawisł od stosunków co do awansu każdoczasowie w armii zachodzącego, i w miarę tego zniżonym będzie.

49.

Kaiserliche Verordnung vom 14. Februar 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit im Nachhange zur kaiserlichen Verordnung vom 12. Februar 1852 (Nr. 48 des Reichsgesetzblattes), weitere Bestimmungen hinsichtlich der Organisation der Militär-Bildungsanstalten angeordnet werden.

Mit Bezug auf Meinen Erlass vom 12. dieses Monates ordne Ich an:

Erstens. Die Einstellung

a) der Creirung von k. k. Cadeten;

b) der Aufnahme von Zöglingen in die beiden Cadeten-Compagnien, und in die Pionnier-Corpsschule.

Zweitens. Im Laufe des künftigen Sommers sind die in den Regiments-Knaben-Erziehungshäusern befindlichen Zöglinge unter eilf Jahren, von jenen über eilf Jahren zu sondern, und es hat mit dieser Sonderung die Abhängigkeit dieser Institute von den Regiments-Commanden aufzuhören.

Das Nähere hierüber wird seiner Zeit erlassen werden.

Drittens. Sämmtliche Zöglinge der Neustädter Akademie, welche den ganzen Lehrcurs zur Zufriedenheit beendiget haben, werden von nun an als Lieutenants zweiter Classe in die Armee eingetheilt.

Viertens. Der Armee-Lieutenantscurs in der Genie-Akademie hat mit Beginn des nächsten Schuljahres in eine siebente Classe umgewandelt zu werden, nach deren befriedigender Absolvirung die Zöglinge als Lieutenants zweiter Classe zur Genie-Truppe eingetheilt werden.

Fünftens. Jene Schüler aus der Artillerie-Hauptschule, welche den vollständigen Lehrcurs vorzüglich absolvirt haben, sind von nun an bei ihrem Austritte zu Artillerie-Lieutenants zweiter Classe zu befördern.

Sechstens. Die Artillerie-Hauptschule und das Marine-Cadeten-Collegium erhalten die Benennung: „Artillerie-" und „Marine-Akademie".

Siebentens. Die Unterordnung der vier Akademien in der in Meinem Erlasse vom 12. dieses Monates angedeuteten Weise hat schon jetzt einzutreten.

Achtens. Die, die mathematischen Gränzschulen frequentirenden und sich dem Militärstande widmenden Söhne unbemittelter Militärs, sind mit einem Erziehungsbeitrage von sechs Gulden monatlich zu betheilen, bis ihre Uebersetzung in die neu zu errichtenden Militär-Gränz-Bildungsanstalten erfolgt.

Mit dem Inslebentreten der Letzteren ist auch die provisorische Erziehungsanstalt für Gränz-Officierssöhne in Klosterneuburg aufzulassen.

Neuntens. Die in die Wiener-Neustädter und Genie-Akademie von nun an eintretenden Inspections-Feldwebel werden nach sechsjähriger Verwendung daselbst zu Lieutenants zweiter Classe befördert. — Dieser Termin richtet sich nach den jedesmaligen in der Armee bestehenden Avancements-Verhältnissen, und wird darnach vermindert.

W akademii artylerzystów i w akademii marynarskiej, równie jak w instytutach kadetów, zarządzenie to wejść ma w życie dopiero z ureorganizowaniem takowych.

Po dziesiąte. Z końcem bieżącego roku szkolnego, ustać ma pogranicznoadministracyjny zakład naukowy w Gracu istniejący.

Po jedenaste. Z początkiem następującego roku szkolnego, otworzony być ma pierwszy instytut kadetów i instytut nauczycieli wojskowych.

Po dwunaste. Już od chwili obecnej, przyjęci będą do wojskowych kształcenia zakładów, ci uczniowie płacący (pensyonarze, konwiktyści), których na stan wojskowy za rewersem poświęcają rodzice ich lub opiekunowie.

Franciszek Józef m. p.

Csorich m. p.

50.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 16. Lutego 1852,

mocą którego rozciągnioną zostaje wolność od opłaty cła na Elbie, udzielona austryackim okrętom i tratwom w przestrzeni między Mielnikiem a granicą saską, także i i na przedmioty, które dotychczas od tejże wolności wyłączało rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 11. Maja 1850.

W skutek Najwyższej uchwały Jego C. K. Apostolskiej Mości z dnia 9. Lutego b. r.. rozciągnioną zostaje wolność od opłaty cła na Elbie, udzielona austryackim okrętom i statkom w przestrzeni między Mielnikiem a granicą saską, także i na przedmioty, które dotychczas od tejże wyłączone zostały na mocy rozrządzenia c. k. ministerstwa handlu z dnia 11. Maja 1850, ogłoszonego dziennikiem praw państwa z r. 1850, w części LVII. Nr 184, to jest: na drzewo budowlowe i użytkowe, opałowe i chrustowe wszelkiego rodzaju, na faszyny, wiązki i t. p., na węgle drzewne, kamienne, ziemne i torfowe, na koaksy (węgle kamienne gaszone czyli zalane) i t. d.

Uwolnienie to bierze początek z dniem, w którem rozrządzenie niniejsze dojdzie do każdego urzędu poszczególnie.

Baumgartner m. p.

51.

Rozporządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 20. Lutego 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

którem się obwieszcza ustanowienie inspekcyi jeneralnej nad zakładami komunikacyjnemi.

Najwyższem postanowieniem z d. 10. Stycznia 1852, zatwierdził Najjaśniejszy Pan, J. C. K. Apostolska Mość, ustanowienie inspekcyi jeneralnej nad zakładami komunikacyjnemi.

In der Artillerie- und Marine-Akademie, sowie auch in den Cadeten-Instituten wird diese Massregel erst mit der Reorganisirung derselben ins Leben treten.

Zehntens. Mit Ende des laufenden Schuljahres ist die Militär-Gränz-Verwaltungs-Lehranstalt in Gratz aufzulassen.

Eilftens. Mit Beginn des nächsten Schuljahres hat die Eröffnung des ersten Cadeten-Institutes und des Militär-Lehrer-Institutes stattzufinden.

Zwölftens. Sind von nun an nur solche zahlende Zöglinge (Kostknaben, Pensionäre) in die Militär-Bildungsanstalten aufzunehmen, welche sich gegen Revers ihrer Eltern oder Vormünder dem Militärstande widmen.

Franz Joseph m. p.

Csorich m. p.

50.

Erlass des Finanzministeriums vom 16. Februar 1852,

wodurch die, den österreichischen Schiffen und Flössen zugestandene Befreiung des Elbezolles auf der Strecke von Melnik bis an die sächsische Gränze, auch auf die, vermöge des Handelsministerial-Erlasses vom 11. Mai 1850 bisher davon ausgeschlossenen Gegenstände ausgedehnt wird.

Gemäss Allerhöchster Entschliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät vom 9. Februar laufenden Jahres wird die, österreichischen Schiffen und Flössen zugestandene Befreiung von der Entrichtung des Elbezolles auf der Strecke von Melnik bis an die sächsische Gränze auch auf die Gegenstände, welche nach dem im Reichsgesetz- und Regierungsblatte für das Jahr 1850, Stück LVII, Nr. 184, Seite 871, vorkommenden Erlässe des Handelsministeriums vom 11. Mai 1850 bisher davon ausgeschlossen waren, als: Bau- und Nutzholz, Brennholz und Busch aller Art, Faschinen-Wellen u. s. w., Holz-, Stein-, Braun- und Torfkohlen, Coaks u. s. w. ausgedehnt.

Diese Befreiung hat von dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem diese Anordnung jedem einzelnen Amte zugekommen seyn wird.

Baumgartner m. p.

51.

Verordnung des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 20. Februar 1852,

wirksam für alle Kronländer,

womit die Aufstellung einer General-Inspection über die Communications-Anstalten bekannt gegeben wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 10. Jänner 1852 die Aufstellung „einer General-Inspection über die Communications-Anstalten" genehmiget.

Działalność tejże inspekcyi jeneralnej rozciąga się na wszystkie zakłady komunikacyjne (z wyjątkiem żeglugi rzecznej i morskiej), i polecone ma sobie wyższy dozór i kontrolę nad całym (technicznym i administracyjnym) trybem kolei żelaznych, a to nietylko rządowych ale i prywatnych, tudzież nad służbą pocztową i telegrafową.

Na czele tej jeneralnej inspekcyi, stoją przełożony techniczny i administracyjny, jeden jak drugi obaj z rangą i tytułem c. k. radzcy sekcyjnego, a z siedliskiem urzędu w Wiedniu.

Pod stérem obu tych przełożonych ustanowieni są w pojedynczych krajach koronnych, a mianowicie, na pojedynczych przestrzeniach kolejnych, komisarze techniczni i administracyjni, prowadzący tytuł, komisarzy c. k. inspekcyi jeneralnej przy zakładach komunikacyjnych.

Wszyscy urzędnicy inspekcyi jeneralnej nad zakładami komunikacyjnemi, są zresztą bezpośrednio podporządkowani jeneralnej dyrekcyi zakładów komunikacyjnych, tworzącej sekcyę III. w ministerstwie handlu.

Baumgartner m. p.

Die Wirksamkeit dieser General-Inspection erstreckt sich auf sämmtliche Communications-Anstalten (mit Ausnahme der Fluss- und Meeres-Schiffahrt), und umfasst somit die höhere Aufsicht und Controle über den gesammten (technischen und administrativen) Eisenbahn-Betrieb, und zwar sowohl auf Staats-, als auf Privatbahnen, dann über den Post- und Telegraphendienst.

An der Spitze dieser General-Inspection steht ein technischer und ein administrativer Vorstand, beide mit dem Range und Titel eines k. k. Sectionsrathes und dem Amtssitze in Wien.

Unter der Leitung dieser beiden Vorstände befinden sich in den einzelnen Kronländern und bezüglich an den einzelnen Bahnstrecken sowohl technische, als administrative Commissäre, welche den Titel: „Commissäre der k. k. General-Inspection für die Communications-Anstalten" zu führen haben.

Sämmtliche Beamte der General-Inspection für die Communications-Anstalten sind übrigens unmittelbar der, die III. Section des Handelsministeriums bildenden General-Direction der Communications-Anstalten untergeordnet.

Baumgartner *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XV.

Wydana i rozesłana: dnia 9. Marca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 9. März 1852

Część XV.

Wydana i rozesłana dnia 9. Marca 1852.

52.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 25. Lutego 1852,

obowiązujące w krajach koronnych Austryi niższej i wyższej, w Solnogrodzie, Styryi, Karyntyi, Krainie, Gorycyi i Gradysce z Istryą, w Tryeście, Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, Morawii, w górnym i dolnym Szląsku;

mocą którego stanowi się, iż sądy i prokuratorstwa we wszystkich pismach i relacyach swych do innych władz, używać mają dawniejszych wyrazów godności i intytulacyi.

Rozporządzenie §. 151 ustawy organicznej dla władz sądowych z d. 28 Czerwca 1850 r. L. 258 dz. pr. p., dało powód do reklamacyj, przynoszących uszczerbek w służbie rządowej, nietylko w ogólności, ale też i w szczególności co do tych władz, które w pismach swoich, do sądów wystosowanych, używają dawniejszej intytulacyi urzędowej (*courtoisie*).

W celu uchylenia rzeczonych reklamacyj, rozporządza ministerstwo sprawiedliwości, iż sądy i prokuratorstwa od dnia, w którym ogłoszone zostaje niniejsze rozrządzenie, w pismach i relacyach swoich, tak zewnątrz jak wewnątrz, według rangi władzy, do której pismo jest stosowane, używać mają dawniejszej intytulacyi urzędowej (*courtoisie*).

Krauss m. p.

53.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 26. Lutego 1852.

obowiązujące w tych krajach koronnych, dla których wydane zostało rozporządzenie z d. 12. Maja 1851. Nr. 128. dz. pr. państ.

mocą którego stanowi się, iż termina do rozpoczęcia drogi prawa, oznaczone w pojedynczych rozporządzeniach o uwolnieniu ziemi od ciężarów, pozostają niezmienne.

Dla uchylenia zaszłych wątpliwości, oświadcza niniejszem ministerstwo sprawiedliwości, iż rozporządzeniem z d. 12. Maja 1851. N. 128. dz. pr. p. o zastosowaniu postępowania sumarycznego na spory, odnoszące się do uwolnienia ziemi od ciężarów, nic nie zostało zmienione w terminach, do rozpoczęcia drogi prawa wyznaczonych w pojedynczych rozporządzeniach, względem uwolnienia ziemi od ciężarów wydanych.

Krauss m. p.

XV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 9. März 1852.

52.

Erlass des Justizministeriums vom 25. Februar 1852,

wirksam für die Kronländer Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Nieder-Schlesien,

wodurch bestimmt wird, dass die Gerichte und Staatsanwaltschaften in ihren Schreiben und Berichten an andere Behörden sich durchgehends wieder der früheren Courtoisie zu bedienen haben.

Die Verfügung des §. 151 des organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen vom 28. Juni 1850, Zahl 258 Reichsgesetzblatt, hat in ihrer Anwendung im Allgemeinen sowohl, als insbesondere jenen Behörden gegenüber, welche sich in ihren Zuschriften an die Gerichte der früher üblichen Courtoisie bedienen, zu Reclamationen geführt, welche für das Interesse des Dienstes nicht ohne Nachtheil bleiben.

Zur Beseitigung solcher Reclamationen findet das Justizministerium zu verordnen, dass die Gerichte und die Staatsanwaltschaften vom Tage der Kundmachung dieses Erlasses an, in ihren Schreiben und Berichten sowohl in der Aufschrift, als von Innen nach dem Rangsverhältnisse der Behörde, an welche das Schreiben oder der Bericht gerichtet ist, sich durchgehends der früher üblichen Courtoisie zu bedienen haben.

***Krauss** m. p.*

53.

Erlass des Justizministeriums vom 26. Februar 1852,

giltig für jene Kronländer, für welche die Verordnung vom 12. Mai 1851, Nr. 128 Reichsgesetzblatt, erflossen ist,

wodurch bestimmt wird, dass die durch die einzelnen Grundentlastungs-Verordnungen bestimmten Fristen zur Betretung des Rechtsweges unverändert geblieben seien.

Zur Beseitigung vorgekommener Zweifel findet das Justizministerium zu erklären, dass durch die Verordnung vom 12. Mai 1851, Nr. 128 Reichsgesetzblatt, über die Anwendung des summarischen Verfahrens in den auf die Grundentlastung Bezug nehmenden Rechtsstreitigkeiten an den durch die einzelnen Grundentlastungs-Verordnungen bestimmten Fristen zur Betretung des Rechtsweges nichts geändert worden ist.

***Krauss** m. p.*

54.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 26. Lutego 1852,

o postępowaniu z towarami. od których cło opłacać się winno według wagi czystej.

W celu ułatwienia obrotu cłowego, wydają ministerstwa finansów i handlu, za wzajemnem porozumieniem się i odnośnie do §§. 8, 10, 13 i 14, uwag wstępnych do taryfy celnej z d. 6. Listopada 1851, następujące rozporządzenie co do towarów, od których cło opłacać należy według wagi czystej:

1. Dozwala się wyjątkowo towary, od których cło opłacać się ma według wagi czystej, oznajmiać (deklarować) według rzeczywistej wagi czystej, t. j. według tej wagi, jaką ma towar bez zewnętrznych obwić lub naczyń schowkowych, lecz z policzeniem wkładek i ostatnich osłon potrzebnych do bezpośredniego zabezpieczenia towaru.

To prawo jednak udzielone być może tylko wystawicielowi pierwotnego oświadczenia (deklaracyi), t. j. takiego, na podstawie którego odbywa się pierwsze wyekspedyowanie towaru.

Tam więc gdzie już jest podane oświadczenie towaru według wagi czystej rachunkowej, nie można dozwolić podania nowego oświadczenia według rzeczywistej wagi czystej, ani temu, który towar odbiera, ani też temu, który go z nowem oświadczeniem dalej przeseła.

2. Oprócz tego, dozwala się tam, gdzie się nie żąda wyjątku z prawa, a zatem gdzie opłata cła nastąpić ma według rachunkowej wagi czystej, nie zważać wcale na podaną wagę czystą i poprzestać na podanej wadze Sporco, z której tedy obrachować winien urząd, opłatę cła przyjmujący, wagę czystą rachunkową, po odtrąceniu tary, prawem przepisanej.

3. Z takowych dozwoleń wynika, iż od towaru, od którego cło według wagi czystej opłacone być ma, w tym razie, kiedy w pierwotnem oświadczeniu albo nie wyrażono wagi czystej, albo też wyrażono wagę odpowiadającą wadze Sporco po odtrąceniu prawem przepisanej tary, — opłacone być winno cło według wagi czystej rachunkowej, we wszystkich zaś innych razach według wagi czystej rzeczywistej.

4. Nie zmieniają się przez to postanowienia uwag wstępnych, zawarte w §§. 13 i 14, co do tych przypadków, w których bez wyjątku oświadczenie i cło od towaru złożone być winno według wagi czystej rzeczywistej.

Baumgartner m. p.

55.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 1. Marca 1852,

obowiązujące w krajach koronnych: w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim i w Siedmiogrodzie,

mocą którego odesłane zostają wszelkie sprawy cywilne, osądzone w sądach powiatowych, w drugiej instancyi do sądów wyższych dystryktualnych (tabuli banalnej), w trzeciej zaś instancyi do najwyższego trybunału sądowego.

W celu uregulowania toku instancyj w sprawach cywilnych we wszystkich krajach koronnych, według zasad wskazanych przeze Mnie na dniu 31. Grudnia 1851 r. *),

*) Dz. pr. p. Część II. Nr. 4 z roku 1852.

54.

Erlass der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 26. Februar 1852,

über die Behandlung der nach dem Nettogewichte zu verzollenden Waaren.

Zur Erleichterung des zollpflichtigen Verkehres finden die Ministerien der Finanzen und des Handels in gegenseitigem Einverständnisse mit Beziehung auf die §§. 8, 10, 13 und 14 der Vorerinnerung zum Zolltarife vom 6. November 1851 über die Behandlung der nach dem Nettogewichte zu verzollenden Waaren Folgendes anzuordnen:

1. Es wird ausnahmsweise gestattet, Waaren, die nach dem Nettogewichte zu verzollen sind, nach dem wirklichen Nettogewichte zu erklären, d. i. nach jenem Gewichte, welches die Waare ohne die äusseren Umschläge oder Behältnisse aber mit Einrechnung der Einlagen und der zur unmittelbaren Sicherung der Waare nöthigen letzten Umschliessungen wirklich hat.

Dieses Befugniss wird jedoch nur dem Aussteller der ursprünglichen Erklärung, d. i. jener eingeräumt, auf Grund welcher die erste Abfertigung der Waare gepflogen wird.

Dort, wo eine Erklärung der Waare nach dem rechnungsmässigen Nettogewichte bereits vorliegt, kann daher weder dem Empfänger der Waare, noch demjenigen, der sie etwa mit einer neuen Erklärung weiter sendet, u. dgl. m., die Einbringung einer neuen Erklärung nach dem wirklichen Nettogewichte zugestanden werden.

2. Es wird ferner gestattet, dort, wo keine Ausnahme vom Gesetze angestrebt wird, und daher die Verzollung nach dem rechnungsmässigen Nettogewichte stattzufinden hat, von der Angabe des Nettogewichtes gänzlich abzusehen, und sich mit der Angabe des Sporcogewichtes zu begnügen, aus welchem sodann von dem Amte, bei dem die Verzollung erfolgt, durch Abzug der gesetzlichen Tara das rechnungsmässige Nettogewicht zu ermitteln ist.

3. Aus diesen Gestattungen folgt, dass die Verzollung einer nach dem Nettogewichte zu verzollenden Waare dann, wenn in der ursprünglichen Erklärung kein Nettogewicht oder ein solches angegeben wird, welches dem Sporcogewichte nach Abzug der gesetzlichen Tara entspricht, nach dem rechnungsmässigen Nettogewichte und in jedem anderen Falle nach dem wirklichen Nettogewichte stattzufinden hat.

4. Die Bestimmungen der Vorerinnerungen §§. 13 und 14 über die Fälle, wo die Waare ausnahmslos nach dem wirklichen Nettogewichte zu erklären und zu verzollen ist, bleiben ungeändert.

Baumgartner m. p.

55.

Kaiserliche Verordnung vom 1. März 1852,

wirksam für die Kronländer Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat und Siebenbürgen,

wodurch alle vor den Bezirksgerichten verhandelten Civil-Rechtssachen in zweiter Instanz an die Districtual-Obergerichte (Banal-Tafel), und in dritter Instanz an den obersten Gerichtshof verwiesen werden.

Um den Instanzenzug in bürgerlichen Rechtssachen in allen Kronländern nach den von Mir am 31. December 1851 *) vorgezeichneten Grundsätzen zu regeln, habe Ich nach

*) R. G. B. vom Jahre 1852, II. Stück, Nr. 4.

rozporządzam, po wysłuchaniu Mojej Rady ministrów i Mojej Rady państwa, co następuje:

W Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, co się tycze wszystkich spraw cywilnych, toczonych przed sądami powiatowemi, względem których dotąd sądy krajowe jako druga, sądy zaś dystryktualne wyższe (tabula banalna) jako trzecia instancya ustanowione były, idzie dalsza droga prawa tak w sprawach spornych jakoteż niespornych, począwszy od dnia 1. Kwietnia 1852 r. od sądów powiatowych wprost do sądów dystryktualnych wyższych (tabuli banalnej) jako do instancyi drugiej, od których, jeżeli według ustawy otwarta jest droga dalszemu odwołaniu się do najwyższego trybunału sądowego i kasacyjnego, jako do trzeciej instancyi; dla tego też te tylko procesa i rekursa, wiszące w wyższych instancyach, które już doszły do sądów krajowych, lub do 1. Kwietnia 1852 r. tamże dojdą, sądzone być mają tamże w drugiej instancyi, równie jak w trzeciej instancyi przez sądy wyższe dystryktualne (tabulę banalną).

W Siedmiogrodzie wejdą w życie powyższe postanowienia, skoro tylko rozpocznie się tamże działanie władz sądowych.

Franciszek Józef m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

56.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 1. Marca 1852,

obowiązujące w Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem;

mocą którego podaje się do wiadomości, iż w skutku Najwyższego postanowienia z d. 25. Lutego 1852 r. udzielonem zostaje dodatkowo cesarskie zatwierdzenie tak rozporządzeniu, wydanemu przez rząd Siedmiogrodzki cywilno-wojskowy, na dniu 7. Maja 1850 r., przez które władzom politycznym dystryktów: Klausenburgskiego, Karlsburgskiego, Udvarhelyskiego, Rettegskiego i Fogaraszskiego, aż do organizacyi właściwych sądów cywilnych, nadaną została tranzytoryczna działalność urzędowo-sądowa w sporach cywilnych pomniejszej ważności, jak orzeczeniom, które w takich przypadkach w drodze odwołania się wydane zostały przez Siedmiogrodzki rząd cywilno-wojskowy.

Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 25 Lutego b. r., przez wzgląd na wyjątkowe położenie Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego, udzielić dodatkowo Najwyższe zatwierdzenie Swoje tak rozporządzeniu, wydanemu przez tamtejszy rząd cywilno-wojskowy na dniu 7. Maja 1850. L. 5718-R. C. W., przez które władzom politycznym dystryktów Klausenburgskiego, Karlsburgskiego, Udvárhelyskiego, Rettegskiego i Fogaraszskiego, aż do organizacyi właściwych sądów cywilnych, nadaną została transytoryczna działalność urzę-

Vernehmung Meines Ministerrathes und nach Anhörung Meines Reichsrathes Folgendes zu bestimmen befunden:

In Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate hat in Ansehung aller vor den Bezirksgerichten verhandelten Civil-Rechtssachen, für welche bisher die Landesgerichte als zweite, und die Districtual-Obergerichte (Banal-Tafel) als dritte Instanz bestellt waren, der Rechtszug sowohl in Geschäften in, als ausser Streitsachen vom 1. April 1852 angefangen, von den Bezirksgerichten unmittelbar an die Districtual-Obergerichte (Banal-Tafel) als zweite Instanz, und von diesen, in so-ferne noch eine weitere Beschwerde gesetzlich zulässig ist, an den obersten Gerichts- und Cassationshof als dritte Instanz zu gehen; daher nur mehr über diejenigen im höheren Instanzenzuge schwebenden Processe und Recurse, welche bereits an die Landesgerichte gelangt sind, oder bis zum 1. April 1852 noch dahin gelangen, von denselben in zweiter Instanz, und von den Districtual-Obergerichten (der Banal-Tafel) in dritter Instanz zu entscheiden seyn wird.

In Siebenbürgen haben diese Bestimmungen in Anwendung zu treten, sobald die Wirksamkeit der Gerichtsbehörden daselbst begonnen haben wird.

Franz Joseph m. p.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.,
Kanzleidirector des Ministerrathes.

56.

Verordnung des Justizministeriums vom 1. März 1852,

wirksam für das Grossfürstenthum Siebenbürgen,

womit bekannt gemacht wird, dass durch Allerhöchste Entschliessung vom 25. Februar 1852 der vom siebenbürgischen Civil- und Militär-Gouvernement erlassenen Verordnung vom 7. Mai 1850, durch welche den politischen Behörden des Klausenburger, Karlsburger, Udvárhelyer, Retteger und Fogarascher Districtes bis zur Organisation der competenten Civilgerichte für bürgerliche Rechtsstreite geringeren Belanges eine transitorische richterliche Amtswirksamkeit zugewiesen worden ist, so wie den über solche Fälle von dem siebenbürgischen Civil- und Militär-Gouvernement im Berufungswege erflossenen Entscheidungen nachträglich die kaiserliche Genehmigung ertheilt wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 25. Februar l. J., in Berücksichtigung der ausnahmsweisen Zustände des Grossfürstenthumes Siebenbürgen der, vom dortländigen Civil- und Militär-Gouvernement unterm 7. Mai 1850, Zahl 5718- M. C. G., erflossenen Verordnung, wodurch den politischen Behörden des Klausenburger, Karlsburger, Udvárhelyer, Retteger und Fogarascher Districtes bis zur Organisation der competenten Civilgerichte für bürgerliche Rechtsstreite geringeren Belanges eine transitorische richterliche Amtswirksamkeit zugewiesen worden ist, so wie der über

dowo-sądowa w sporach cywilnych pomniejszej wagi, jak orzeczeniom, które w takich przypadkach w drodze odwołania się wydane zostały przez rząd cywilno-wojskowy siedmiogrodzki, — a to tak dalece, iż wszelkie orzeczenia, wydane przez też władze, uważane być winny jak gdyby pochodziły od właściwych władz sądowych; tudzież, iż najwyższy trybunał sądowy i kasacyjny wyrokować ma w trzeciej instancyi w takich orzeczeniach, gdzie według ustawy przypuszczone być może odwołanie do trzeciej instancyi.

Krauss m. p.

solche Fälle von dem siebenbürgischen Civil- und Militär-Gouvernement im Berufungswege erflossenen Entscheidungen nachträglich die Allerhöchste Genehmigung in der Art zu ertheilen geruht, dass alle von diesen Behörden erflossenen Entscheidungen so betrachtet werden sollen, als wenn dieselben von den zuständigen Gerichtsbehörden erlassen wären, und dass der oberste Gerichts- und Cassationshof über solche Entscheidungen in dritter Instanz zu erkennen habe, in soferne nach den Gesetzen eine Berufung an die dritte Instanz zulässig ist.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XVI.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 12. Marca 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 16. Czerwca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XVI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 12. März 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. Juni 1852.

Część XVI.

wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 12. Marca 1852,
w wydaniu niniejszem 16. Czerwca 1852.

57.

Traktat pocztowy między Austryą i Modeną

podpisany przez obustronnych pełnomocników w Modenie na dniu 29. Października 1851, którego ratyfikacye także tam zamienione zostały na dniu 30. Grudnia 1851.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Czynimy wiadomo niniejszem wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ konwencya fundamentalna względem związku pocztowego austryacko-włoskiego, zawarta we Florencyi na dniu 5. Listopada r. 1850. między pełnomocnikiem Naszym i pełnomocnikiem Jego C. K. Wysokości, Arcyksięcia Austryi, Wielkiego Księcia Toskańskiego, a potwierdzona przez Nas na dniu 30. tego samego miesiąca, uznaną i przyjętą została także przez pełnomocników tak Naszego jako też Jego Królewskiej Wysokości, Arcyksięcia Austryi, księcia Modeny, jak gdyby przez nich samych zawarta, z dodatkiem osobnej konwencyi pocztowej, na d. 29. Października r. b. przyprowadzonej do skutku i podpisanej w Modenie, w następującej osnowie:

XVI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 12. März 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. Juni 1852.

57.

Post-Vertrag zwischen Oesterreich und Modena vom 29. October 1851.

Von den beiderseitigen Bevollmächtigten unterzeichnet zu Modena am 29. October 1851, und die Ratificationen ausgewechselt ebendaselbst am 30. December 1851.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Rex Hierosolimae etc.; Archidux Austriae; Magnus Dux Hetruriae et Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae, Mutinae, Parmae, Placentiae et Quastalae, Osveciniae et Zatoriae, Teschinae, Forojulii, Ragusae et Gaderae etc.; Comes Habsburgi, Tirolis, Kyburgi, Goritiae et Gradiscae; Princeps Tridenti et Brixinae etc.; Marchio superioris et inferioris Lusatiae et Istriae; Comes Altae-Amisiae, Feldkirkiae, Brigantiae, Sonnenbergae etc.; Dominus Tergesti, Cattari, Marchiae Slavoniae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus.

Posteaquam ea, quae die 5. Novembris anni 1850 Nostrum inter ac plenipotentiarium Caesariae et Regiae Celsitudinis Suae, Archiducis Austriae, Magni Ducis Hetruriae Florentiae inita atque a Nobis die 30. ejusdem mensis et anni sancita est conventio fundamentalis super austro-italica Unione postali, etiam a plenipotentiariis tum Nostro, tum Regiae Celsitudinis Suae, Archiducis Austriae Mutinaequae Ducis veluti ab eisdem pacta agnita et accepta sit, addita etiam speciali conventione postali die 29. Octobris a. c. inita et signata Mutinae tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.

Il Governo austriaco ed il Governo estense avendo sentito l'opportunità di agevolare sempre meglio ai proprii sudditi rispettivi il pronto e sicuro scambio delle comunicazioni postali, così è che i Plenipotenziarii dei due Governi predetti, cioè:

per Sua Maestà l'Imperatore d'Austria

il Conte Giovanni Girolamo Allegri Commendatore dell' Ordine Pontificio di S. Gregorio Magno, Ciamberlano attuale di Sua Maestà Imperiale e Reale Apostolica e Suo Ministro residente presso le Corti di Modena e Parma, e

per Sua Altezza Reale l'Arciduca Duca di Modena

il Conte Giuseppe Forni Imperial Regio Ciamberlano, Commendatore dell'Ordine del merito della Corona di Baviera, Cavaliere Gran Croce dell' Ordine d'Isabella la Cattolica, Commendatore dell' Imperial Ordine della Corona di ferro, Cavaliere Gran Croce dell' Ordine Pontificio di San Gregorio Magno, Cavaliere Gran Groce dell' Ordine Portoghese di Cristo, Senatore Gran Croce del Sacro Angelico Imperial Ordine Costantiniano di S. Giorgio di Parma, Consigliere di Stato di Sua Altezza Reale l'Arciduca Duca di Modena e Suo Ministro degli affari esteri,

chiamati dai loro poteri e dalle loro istruzioni a stipulare d'accordo una convenzione speciale postale, sotto riserva delle Sovrane ratifiche, hanno adottato il seguente articolato:

Przekład.

Ponieważ rząd austryacki i modeński uznały potrzebę obustronnym poddanym Swym ułatwić coraz więcej prędki i pewny obrót pocztowy, przeto niżej wymienieni pełnomocnicy obu rządów rzeczonych, a mianowicie pełnomocnik:

Jego C. K. Apostolskiej Mości, Najjaśniejszego Cesarza Austryi:

hrabia Jan Hieronim d'Allegri, komandor orderu papiezkiego św. Grzegorza Wielkiego, rzeczywisty szambelan Jego C. K. Apostolskiej Mości i Jego rezydujący minister przy dworach Parmy, Modeny etc. etc. tudzież pełnomocnik

Jego król. Wysokości, Arcyksięcia-Księcia Modeny

hrabia Józef Forni, c. k. szambelan, komandor król. bawarskiego orderu zasług, kawaler Wielkiego-krzyża orderu Izabelli katolickiej, komandor ces. orderu korony żelaznej, kawaler Wielkiego-krzyża portugalskiego orderu Chrystusa, senator Wielkiego-krzyża St. anielskiego ces. konstantyńskiego orderu św. Jerzego parmezańskiego, radca Stanu Jego król. Wysokości Arcyksięcia-Księcia Modeny i minister spraw wewnętrznych,

czyniąc użytek ze swych pełnomocnictw i instrukcyj, zawarli z zastrzeżeniem ratyfikacyi ze strony panujących Swych, traktat specyalny pocztowy w artykułach następujących:

Uebersetzung.

Nachdem die österreichische und modenesische Regierung es als ein Bedürfniss erkannt haben, ihren beiderseitigen Unterthanen den schnellen und sicheren Postverkehr immer mehr zu erleichtern, sind die Bevollmächtigten beider genannten Regierungen, und zwar für

Seine Majestät den Kaiser von Oesterreich

der Conte Johann Hieronymus Allegri, Commandeur des päpstlichen Ordens des heiligen Gregor des Grossen, Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklicher Kämmerer und Ministerresident an den Höfen von Modena und Parma, und für

Seine königliche Hoheit den Erzherzog Herzog von Modena

den Graf Joseph Forni, k. k. Kämmerer, Commandeur des königlich-baierischen Verdienstordens, Grosskreuz des Ordens Isabellas der Katholischen, Commandeur des kaiserlichen Ordens der eisernen Krone, Grosskreuz des päpstlichen Ordens des heiligen Gregor des Grossen, Grosskreuz des portugiesischen Christus-Ordens, Senatorgrosskreuz des heiligen angelischen kaiserlich-constantinischen St. Georgordens von Parma, Seiner königlichen Hoheit des Erzherzog-Herzoges von Modena, Staatsrath und Minister der auswärtigen Angelegenheiten,

durch ihre Vollmachten und Instructionen berufen, einen Special-Postvertrag abzuschliessen, unter Vorbehalt der Ratification ihrer Souveräne über nachfolgende Artikel übereingekommen:

In nome della santissima ed indivisibile Trinità.

Articolo 1.

Accessione del Governo di Modena alla lega postale austro-italica.

Premesso che sotto la data del 5 Novembre 1850 fu stipulata in Firenze tra i Governi di Sua Maestà l'Imperatore d'Austria da una parte, e di Sua Altezza Imperiale Reale l'Arciduca Gran Duca di Toscana dall'altra, una convenzione fondamentale per una lega postale austro-italica, il Reale Ducal Governo di Modena dichiara di accedere alla lega stessa, e di accettare la sovraccennata convenzione fondamentale, di cui pertanto si allega sotto A, come parte integrante, una copia autenticata, salve le modificazioni e riserve contenute nella presente convenzione speciale.

Articolo 2.

Estensione della convenzione fondamentale.

Tutte le disposizioni contenute nella convenzione fondamentale del 5 Novembre 1850 saranno applicabili, giusta l'art. 1 della medesima, e salve le modificazioni e riserve di cui sopra, tanto alla corrispondenza concambiantesi fra il Ducato di Modena e gli altri paesi appartenenti alla lega postale austro-italica, quanto a quella concambiantesi fra il Ducato e paesi suddetti e l'estero.

Le disposizioni concernenti la circolazione delle corrispondenze nell'interno del Ducato accedente rimangono intieramente nel dominio della propria di lui Amministrazione.

W Imieniu Najświętszej Trójcy nierozdzielnej!

Artykuł 1.

Przystąpienie rządu modeńskiego do związku pocztowego austryacko-włoskiego.

Gdy na dniu 5. Listopada 1850. zawarty został we Florencyi między rządem Jego Mości Najjaśniejszego Cesarza Austryi z jednej, a Jego Ces. Król. Wysokości Arcyksięcia i Wielkiego Księcia Toskany z drugiej strony, traktat co do zasad związku pocztowego austryacko-włoskiego, oświadcza rząd królewskiego księstwa Modeny przystąpienie swoje do rzeczonego związku pocztowego, i przystępując rzeczywiście do niego, przyjmuje wyż rzeczony traktat główny, którego odpis wierzytelny jako część integrująca pod A jest załączony, z wyjątkiem zmian i zastrzeżeń, zawartych w niniejszym traktacie szczegółowym.

Artykuł 2.

Objętość traktatu głównego.

Wszelkie postanowienia traktatu głównego z dnia 5. Listopada 1850, z wyjątkiem rzeczonych zmian i zastrzeżeń, rozciągać się winny w moc art. 1. wspomnionego traktatu tak na korespondencye przesełane między księstwem Modeny i państwami, należącemi do związku pocztowego austryacko-włoskiego, jak na korespondencye, które przesełane będą między księstwem, między rzeczonemi powyżej państwami i zagranicą.

Rozporządzenia, w przedmiocie korespondencyi wewnętrznej księstwa przystępującego, pozostawione będą w zupełności własnej administracyi jego.

Im Namen der allerheiligsten und untheilbaren Dreieinigkeit!

Artikel 1.

Beitritt der Regierung von Modena zum österreichisch-italienischen Postvereine.

Nachdem unterm 5. November 1850 in Florenz zwischen den Regierungen Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich einerseits, und Seiner k. k. Hoheit des Erzherzog-Grossherzoges von Toscana anderseits ein Vertrag über die Grundlagen eines österreichisch-italienischen Postvereines abgeschlossen worden ist, erklärt die königlich-herzogliche Regierung von Modena diesem Postvereine beizutreten, und den oberwähnten Hauptvertrag, von welchem übrigens unter A eine authentische Abschrift als integrirender Bestandtheil beigeschlossen ist, mit Ausnahme der Abänderungen und Vorbehalte anzunehmen, welche in dem gegenwärtigen Specialvertrage enthalten sind.

Artikel 2.

Umfang des Hauptvertrages.

Alle Bestimmungen des Hauptvertrages vom 5. November 1850 haben in Gemässheit des Artikels 1 desselben, jedoch mit Ausnahme der vorerwähnten Abänderungen und Vorbehalte, sowohl auf die Correspondenzen, welche zwischen dem Herzogthume Modena und den Staaten des österreichisch-italienischen Postvereines, als auch für jene, welche zwischen dem Herzogthume, den obgenannten Staaten und dem Auslande versendet werden, Anwendung zu finden.

Die den inneren Correspondenzverkehr des beitretenden Herzogthumes betreffenden Anordnungen bleiben gänzlich dessen eigener Verwaltung anheimgestellt.

Articolo 3.

Comunicazioni postali.

Le comunicazioni postali dirette fra i due Stati saranno mantenute, come al presente, sopra due punti di frontiera, cioè fra S. Benedetto e Novi, e fra Borgoforte e Guastalla.

Fra S. Benedetto e Novi la comunicazione sarà giornaliera ed avrà luogo per ora, in quanto a tre giorni per settimana a mezzo dei corrieri austriaci o toscani facienti il viaggio tra Mantova e Firenze e viceversa per la via di Modena e Bologna, ed in quanto agli altri quattro giorni a mezzo di staffetta ordinaria percorrente il medesimo stradale. Tanto i corrieri quanto le staffette partiranno da Mantova alle ore 3.30 antemeridiane, e da Firenze alle ore 5 pomeridiane, per impiegare nell' intero tragitto fra i due punti estremi non più di ore $28^1/_2$. Il Governo austriaco si riserva peraltro di far correre, come già fa correre attualmente un furgoncino pel servigio delle proprie truppe in una delle giornate destinate alle corse di staffetta e precisamente in sostituzione della staffetta stessa.

Fra Borgoforte e Guastalla la comunicazione sarà mantenuta per ora, e sino a nuovi concerti da prendersi, nelle giornate di Lunedì, Mercoledì e Venerdì, a mezzo della già esistente staffetta ordinaria istituita fra Mantova e Guastalla, in partenza da Mantova alle ore 4 antemeridiane, e da Guastalla alle ore 5 pomeridiane, per compire l' intero viaggio in un tempo non maggiore di ore 5.

Oltre alle sovraccennate due comunicazioni dirette, altra indiretta ne verrà giornalmente mantenuta fra Modena e Milano per la via di Parma e Piacenza, a mezzo

Artykuł 3.

Połączenie poczt.

Utrzymywane będą bezpośrednie połączenia poczt między obudwoma państwami tak jak obecnie, na dwóch punktach granicznych, t. j. między St. Benedetto i Novi i między Borgoforte i Gwastallą.

Połączenie między S. Benedetto i Novi będzie codziennie utrzymywane, które tymczasem uskuteeznione będzie za pomocą kuryerów austryackich lub toskańskich, odbywających drogę między Mantua i Florencyą i odwrotnie przez Mantua i Bologna, w pozostających czterech dniach zaś za pomocą zwyczajnej sztafety, na tej samej drodze. Tak kuryery jak sztafety, odchodzić będą z Mantua o godzinie 3. minut 30 z rana, a z Florencyi o godzinie 5 po południu, i odbywać mają całą drogę tę między oboma punktami ostatecznemi w niekrótszym czasie jak godzin $28^1/_2$. Rząd austryacki zresztą zastrzega sobie dla służby własnego wojska swego, używać wozu pakownego, jak to obecnie się już dzieje w jednym z dni dla sztafet przeznaczonych, a to zamiast sztafety. Między Borgoforte i Gwastalla, utrzymywane będzie połączenie tymczasem i aż do dalszego porozumienia się, w Poniedziałek, Środę i w Piątek przez zwyczajną, między Mantua i Gwastalla już istniejącą sztafetę, która z Mantua o godz. 4. z rana a z Gwastalla o godz. 5-ej po południu odchodzić i całą tę drogę w niedłuższym czasie jak godzin 5 odbywać ma.

Oprócz tychże wyż rzeczonych dwóch kursów, utrzymywane będzie codziennie jeszcze bezpośrednie połączenie między Modeną i Medyolanem przez Parmę i Piacen-

Artikel 3.

Postverbindungen.

Die unmittelbaren Postverbindungen zwischen beiden Staaten werden wie dermal auf zwei Gränzpuncten unterhalten, nämlich: zwischen St. Benedetto und Novi und zwischen Borgoforte und Guastalla.

Die Verbindung zwischen St. Benedetto und Novi wird eine tägliche seyn, und vor der Hand an drei Tagen in der Woche mittelst der österreichischen oder toscanischen Couriere stattfinden, welche die Strecke zwischen Mantua und Florenz und umgekehrt auf dem Wege über Modena und Bologna befahren, an den übrigen vier Tagen aber mittelst der ordinären Staffette, welche dieselbe Strasse einschlägt. Sowohl die Couriere, als die Staffeten werden von Mantua um 3 Uhr 30 Minuten Morgens, und von Florenz um 5 Uhr Nachmittags abgehen, und die ganze Strecke von einem Endpuncte zum anderen in einer nicht längeren Zeit als 28½ Stunde zurücklegen. Die österreichische Regierung behält sich übrigens vor, für den Dienst ihrer eigenen Truppen, einen Packwagen, wie es auch gegenwärtig geschieht, an einem der für den Staffetengang bestimmten Tage und eben an der Stelle der Staffete abgehen zu lassen. Zwischen Borgoforto und Guastalla wird die Verbindung vorläufig und bis auf weiter zu treffendes Uebereinkommen, jeden Montag, Mittwoch und Freitag durch die zwischen Mantua und Guastalla schon bestehende ordinäre Staffete erhalten werden, welche von Mantua um 4 Uhr Morgens und von Guastalla um 5 Uhr Nachmittags abgehen, und die ganze Strecke in einer nicht längeren Zeit als 5 Stunden zurücklegen wird.

Ausser den oberwähnten zwei directen Cursen wird noch täglich eine indirecte Verbindung zwischen Modena und Mailand über Parma und Piacenza mittelst der schon beste-

della già esistente staffetta ordinaria, in partenza da Milano alle ore 2 pomeridiane e da Modena subito dopo l'arrivo della posta della bassa Italia, la quale compirà l'intero tragitto fra i due punti estremi in un tempo non maggiore di ore 20.

Articolo 4.

Cambiamenti di orario e di mezzi di trasporto.

I cambiamenti di orario, che, pel bene del servigio, fosse riconosciuto utile o conveniente di introdurre nelle predette corse, potranno essere concertati e stabiliti fra la Direzione superiore delle poste lombardo-eenete e la Direzione generale delle poste vstensi, salvo a regolarsi, in caso di discrepanza, a seconda del disposto dall' art. 35.

I cangiamenti nei mezzi di trasporto, non che la soppressione, la riduzione, o l'aumento di corse, sono riservati ai rispettivi Dicasteri superiori. Le dette Direzioni potranno tuttavia promuovere fra di loro le analoghe iniziative in proposito.

Articolo 5.

Cambio dei pieghi postali.

In ogni corsa sarà mantenuto l'attuale cambio di pieghi postali fra Modena e Milano, Modena e Lodi, Reggio e Milano, Reggio e Lodi, Modena e Venezia, Modena e Verona, Modena e Mantova, Carpi e Mantova, Guastalla e Mantova, Guastalla e Borgoforte.

I pieghi concambiantisi fra Modena e Reggio da una parte e Milano e Lodi dall' altra, saranno giornalmente inoltrati col mezzo della communicazione indiretta stabilita fra Modena e Milano, col qual mezzo saranno pure da inoltrarsi quelli concam-

cą, za pomocą istniejącej już sztafety zwyczajnej, która z Medyolanu o godzinie 2ej po południu, a z Modeny zaraz po przybyciu poczty z Włoch dolnych odchodzić i całą tę drogę od jednego końca ostatecznego do drugiego w niedłuższym czasie odbywać ma jak godzin 20.

Artykuł 4.

Zmiany w podziale godzin i środkach transportu.

Zmiany, w podziale godzin, które przy kursach wspom[illegible]ionych wy[illegible]dzą się pożytecznemi lub stosownemi dla służby, mogą być umówione i zaprowadzone między naddyrekcyą poczt Lombardzko-Wenecką i dyrekcyą poczt modeńską; w razie jeżeli umowa nie przyjdzie do skutku, należy postąpić według art. 35.

Zmiany w środkach transportu, tudzież zniesienie, zmniejszenie lub pomnożenie kursów, pozostawia się dotyczącym władzom wyższym. Wszelako mogą rzeczone dyrekcye czynić między sobą przedstawienia w tych przedmiotach.

Artykuł 5.

O zmianie pakietów pocztowych.

Zatrzymaną będzie obecna zmiana pakietów przy każdym kursie, mianowicie: między Modeną i Medyolanem, Modeną i Lodi, Reggio i Medyolanem, Reggio i Lodi, Modeną i Wenecyą, Modeną i Weroną, Modeną i Mantuą, Carpi i Mantuą, Gwastallą i Modeną, Gwastallą i Borgoforte.

Pakiety obustronne między Modeną i Reggio z jednej, a Medyolanem i Lodi z drugiej strony, odsełane będą codziennie przez okazyę bezpośrednio idącą między Modeną i Medyolanem, przez którą to okazyę przesełane będą także i pakiety obustronne mię-

henden ordinären Staffete unterhalten werden, welche von Mailand um 2 Uhr Nachmittags und von Modena gleich nach Ankunft der Post aus Unter-Italien abgehen und die ganze Strecke von einem Endpuncte zum anderen in einer nicht längeren Zeit als 20 Stunden zurücklegen wird.

Artikel 4.

Aenderungen der Stunden-Eintheilung und Beförderungsmittel.

Die Abänderungen in der Stunden-Eintheilung, welche bei den erwähnten Cursen für den Dienst nützlich oder zweckmässig erscheinen, können zwischen der lombardisch-venetianischen Ober-Postdirection, und der modenesischen General-Postdirection verabredet und eingeleitet werden; im Falle der nicht bewirkten Einigung ist nach Bestimmung des Artikel 35 vorzugehen.

Die Aenderungen in den Beförderungsmitteln, sowie die Aufhebung, Verminderung oder Vermehrung der Curse bleiben den betreffenden höheren Behörden vorbehalten. Die genannten Directionen können gleichwohl derlei Gegenstände unter sich in Anregung bringen.

Artikel 5.

Packetschlüsse.

Die gegenwärtigen Packetschlüsse bleiben bei jedem Curse beibehalten, nämlich: zwischen Modena und Mailand, Modena und Lodi, Reggio und Mailand, Reggio und Lodi, Modena und Venedig, Modena und Verona, Modena und Mantua, Carpi und Mantua, Guastalla und Mantua, Guastalla und Borgoforte.

Die wechselseitigen Packete zwischen Modena und Reggio einerseits, Mailand und Lodi anderseits werden täglich mittelst der zwischen Modena und Mailand bestehenden indirecten Beförderungsgelegenheit abgesendet, mit welcher Gelegenheit auch die wechsel-

biantisi fra Milano e Lodi da una parte, e Bologna, Firenze e Roma dall' altra.

Quelli concambiantisi fra Modena da una parte e Venezia, Verona e Mantova dall' altra, non che fra Carpi e Mantova lo saranno a mezzo della comunicazione diretta stabilita fra S. Benedetto e Novi.

Quelli finalmente concambiantisi fra Guastalla da una parte, e Mantova e Borgoforte dall' altra, lo saranno a mezzo dell' altra comunicazione diretta stabilita fra Borgoforte e Guastalla.

Sarà però in facoltà delle Amministrazioni postali il mettersi d' accordo per regolare altrimenti il cambio stesso, ove ciò sembrasse più utile al servigio.

Articolo 6.

Spese per l' inoltro delle corrispondenze.

È consentita la massima che il trasporto delle corrispondenze sugli ordinari stradali postali debba essere effettuato da ogni Governo a proprie spese per la percorrenza proprio sul territorio, e sino alla prima stazione dello Stato limitrofo.

Per tal ragione l' inoltro delle medesime seguirà dall' una parte per conto austriaco sino a Novi, e rispettivamente sino a Guastalla e dall' altra per conto estense sino a S. Benedetto e rispettivamente sino a Borgoforte.

Articolo 7.

Applicazione interinale della massima agli eccezionali casi pratici vigenti.

Siccome attualmente l' Amministrazione estense non è cointeressata nel prodotto dei viaggiatori e degli articolo inoltrati coi corrieri e col furgoncino militare, così sino al momento in cui andranno in

dzy Medyolanem i Lodi z jednej, a Bologną, Florencyą i Rzymem z drugiej strony.

Pakiety między Mantuą z jednej, a Wenecyą, Weroną i Mantuą z drugiej strony, tudzież one między Carpi a Mantuą, przesełane będą przez okazyę bezpośrednią między St. Benedetto i Novi zaprowadzoną.

Pakiety między Gwastalla z jednej a Mantua i Borgoforte z drugiej strony, przesełane będą przez okazyę bezpośrednią, między Borgoforte i Gwastalla istniejącą.

Zresztą pozostawia się administracyom pocztowym porozumieć się względem innego uregulowania zamiany pakietów, o ile to dla służby korzystnem się wydaje.

Artykuł 6.

O kosztach za przesełanie korespondencyi.

Przyjmuje się za zasadę, iż każdy rząd przesełać będzie korespondencye na zwykłych gościńcach pocztowych własnym kosztem w obrębie swojego państwa, aż do pierwszej stacyi państwa granicznego.

Stosownie do tej zasady, odbywać się będzie przesełka takowych, z jednej strony na rachunek Austryi aż do Novi a względnie do Gwastalli, z drugiej strony na rachunek Modeny aż do St. Benedetto a względnie do Borgoforte.

Artykuł 7.

Tymczasowe zastosowanie niniejszej zasady na obecny zwyczaj wyjątkowy.

Ponieważ administracya poczt modeńska w dochodach z podróżujących i z przesełek, ekspedyowanych za pomocą kuryerów i furgonów wojskowych, żadnego w chwili obecnej nie ma udziału, ułożono się

seitigen Packete zwischen Mailand und Lodi einerseits, und Bologna, Florenz und Rom anderseits befördert werden.

Jene zwischen Modena einerseits, und Venedig, Verona und Mantua anderseits, ebenso jene zwischen Carpi und Mantua, werden mit der zwischen St. Benedetto und Novi eingerichteten directen Gelegenheit befördert.

Jene endlich zwischen Guastalla einerseits, und Mantua und Borgoforte anderseits werden mittelst der zwischen Borgoforte und Guastalla bestehenden directen Beförderungsgelegenheit abgesendet.

Uebrigens bleibt es den Postverwaltungen anheimgestellt, sich über anderweitige Regelung des Packetwechsels, in soferne es für den Dienst erspriesslich erschiene, einzuverstehen.

Artikel 6.
Kosten für die Correspondenzbeförderung.

Es wird der Grundsatz vereinbaret, dass die Beförderung der Correspondenzen auf den gewöhnlichen Poststrassen von jeder Regierung auf ihre Kosten in dem eigenen Staatsgebiete und bis zur ersten Station des angränzenden Staates zu bewerkstelligen ist. Demnach erfolgt die Beförderung derselben einerseits auf österreichische Rechnung bis Novi und beziehungsweise bis Guastalla, und anderseits auf Kosten Modenas bis St. Benedetto und beziehungsweise bis Borgoforte.

Artikel 7.
Einstweilige Anwendung dieses Grundsatzes auf die gegenwärtige ausnahmsweise Uebung.

Da die Postverwaltung von Modena an dem Erträgnisse der Reisenden und Sendungen, welche mittelst der Couriere und Militär-Fourgons befördert werden, derzeit keinen

attività le corse di Diligenza contemplate nell' articolo 38 si conviene frattanto in quanto segue:

1. L'attiraglio delle carrozze a quattro posti ora adoperate dai corrieri austriaci rimane fissato:

a) in cavalli tre (3) quando il corriere sia o solo, od in compagnia di uno o due viaggiatori;

b) in cavalli quattro (4) quando il corriere abbia seco tre viaggiatori;

c) similmente in cavalli quattro (4) nel caso di guasto alla strada, sia per gran copia di nevi, sia per rottura di fiumi od altro, quando il corriere si trovi o solo, od in compagnia di uno o due viaggiatori;

d) in cavalli sei (6) quando sussistendo il caso suddetto il corriere abbia seco tre viaggiatori.

2. I corrieri come sopra pagheranno le competenze dell' attiraglio:

nel caso *a)* per cavalli due (2)
„ „ *b)* „ „ tre (3)
„ „ *c)* „ „ due (2)
„ „ *d)* „ „ quattro (4)

Le mancie verranno pagate, come di consueto, in quanto ai postiglioni per tutti quelli occorsi ed adoperati, ed in quanto agli stallieri per tutti i cavalli realmente attiragliati.

3. Finalmente quanto sia al furgoncino militare, ritenuto non essere il medesimo che un servigio eccezionale, il quale tiene straordinariamente luogo della staffetta ordinaria, l' Amministrazione estense dall' ammontare dovutole per l' attiraglio fornito, e da soddisfarsi a tariffa, dedurrà l' importo di una staffetta, pure ordinaria, nella stabilita misura di italiane lire 2.30 per posta.

tymczasem aż do zaprowadzenia kursów deliżansowych, o których w art. 38. jest mowa, na punkta następujące:

1. Zaprząg do wozów o czterech siedzeniach, obecnie przez austryackich kuryerów w użyciu będących, ustanawia się:

a) na trzy (3) konie, jeżeli kuryer jedzie albo sam albo z jednym lub dwoma podróżnymi;

b) na cztery (4) konie, jeżeli kuryer 3-h z sobą prowadzi pasażerów;

c) także na cztery (4) jeżeli droga uszkodzoną została przez mocne zaśnieżenie, przez wylewy rzek, lub też w sposób inny, bez różnicy, czy kuryer sam, czy z jednym, czy z dwoma jedzie podróżującymi;

d) na koni sześć (6), jeżeli kuryer w wyż rzeczonym razie prowadzi z sobą trzy osoby.

2. Kuryerzy opłacać będą winni, stosownie do wyszczególnień powyższych, zaprzężne

w razie *a)* od dwóch (2) koni,
„ „ *b)* „ trzech (3) „
„ „ *c)* „ dwóch (2) „
„ „ *d)* „ czterech (4) „

Poczestne opłacane będzie jak zwyczajnie pocztylionom podług potrzebnej i użytej liczby tychże, dozorcom zaś powozów, od rzeczywiście zaprzężonych koni.

3. Co się zaś tycze furgonu wojskowego, z uwagi, że takowy wyjątkową służbę pełni, a to nadzwyczajnym sposobem w miejsce sztafet zwyczajnych, potrąci sobie administracya poczt modeńska od kwoty, przynależącej się jej wedle taryfy za dany zaprząg, należytość za zwyczajną sztafetę w wymiarze wyznaczonym o lir. włosk. 2. 30 od każdej poczty.

Antheil hat, so ist man, bis die Eilwagencurse, von denen der Artikel 38 handelt, in Ausführung kommen, einstweilen über folgende Bestimmungen übereingekommen:

1. Die Bespannung der von den österreichischen Courieren dermal verwendeten viersitzigen Wagen bleibt festgesetzt:

a) *mit drei (3) Pferden, wenn der Courier allein oder mit Einem oder zwei Reisenden fährt:*

b) *mit vier (4) Pferden, wenn der Courier drei Reisende mit sich hat;*

c) *gleichfalls mit vier (4) Pferden, wenn die Strasse durch starken Schneefall, durch das Austreten der Flüsse, oder sonstwie beschädiget ist, der Courier möge allein oder mit Einem oder zwei Reisenden fahren;*

d) *mit sechs (6) Pferden, wenn in dem obigen Falle drei Personen mitreisen.*

2. Die Couriere haben nach dem Obigen die Bespannungsgebühren zu bezahlen:

in dem Falle a) *für zwei (2) Pferde,*
„ „ „ b) „ *drei (3)* „
„ „ „ c) „ *zwei (2)* „
„ „ „ d) „ *vier (4)* „

Die Trinkgelder werden wie gewöhnlich an die Postillons je nach ihrer benöthigten und verwendeten Anzahl, an die Wagenmeister aber für die wirklich angespannten Pferde entrichtet.

3. Was endlich den Mititär-Fourgon betrifft, so wird, in Erwägung, dass derselbe nur einen Ausnahmsdienst thut, der ausserordentlicher Weise an die Stelle der ordinären Staffeten tritt, die Postverwaltung von Modena von dem ihr für die geleistete Bespannung tarifmässig zukommenden Betrage die Gebühr für eine ordinäre Staffete in dem festgesetzten Ausmasse von italienischen Liren 2, 30 Centesimi pr. Post in Abzug bringen.

Il convenuto come sopra varrà per ora a rappresentare equitativamente nelle corse di corriere austriaco e di furgoncino militare la debita compartecipazione dell' amministrazione estense all' inoltro delle corrispondenze sul proprio territorio per mezzo di una staffetta.

A. Corrispondenze austro-estensi.

Articolo 8.

Trattamento delle corrispondenze austro-estensi.

Le tasse che si percepiscono al presente sulle corrispondenze nate nell'Austria e destinate pel Ducato di Modena, e viceversa nate nel Ducato di Modena e destinate per l' Austria, sono abolite, e verrà loro sostituita la comune tariffa stabilita nella convenzione fondamentale, modificata come qui appresso.

Articolo 9.

Tassa di porto in ragione di distanza.

Relativamente alle corrispondenze fra il Ducato e l' Austria si conviene che, nelle esazioni che seguiranno negli Stati estensi le tasse delle lettere e dei campioni fissate dall' art. 9 della convenzione fondamentale in carantani 3, 6 e 9 giusta le distanze di dieci (10) leghe germaniche inclusive, di più di 10 sino a venti (20) leghe inclusive, e di oltre le dette venti (20) leghe, siano valutate in centesimi 15, 25 e 40 italiani: ritenuto che ciascuna delle dette leghe germaniche corrisponda a quattro (4) miglia geografiche italiane.

Articolo 10.

Stampe e campioni.

Per le stampe sotto fascia si esigerà, senza riguardo alla distanza (giusta l'art. 13

Te wyż wymienione, zgodnie umówione punkta, przedstawiać będą na teraz przy jazdach tak kuryera austryackiego, jak wozu pakownego wojskowego, słuszny przynależyty spółudział administracyi esteńskiej w przesełaniu korespondencyi za pomocą sztafety na własnem terytoryum swem.

A. Korespondencya austryacko-modeńska.

Artykuł 8.

Postępowanie z korespondencyą austryacko-modeńską.

Znosi się należytości, jakie pobierane bywają obecnie od korespondencyj, pochodzących z Austryi a przeznaczonych do Modeny, i nawzajem pochodzących z tego księstwa, a przeznaczonych do Austryi, a miejsce ich zastąpi spólna taryfa, ustanowiona w traktacie głównym z modyfikacyami następującemi.

Artykuł 9.

Taksa portoryjna według oddalenia.

Co się tycze korespondencyi między Austryą i księstwem, stanowi się, iż przy pobieraniu w państwach modeńskich, taksy od listów i próbek, oznaczone w art. 9. traktatu głównego w kwocie 3, 6 i 9 krajcarów na oddalenie do mil niemieckich 10 łącznie, na oddalenie nad mil 10 aż łącznie do 20, tudzież na oddalenie nad mil takowych 20, równają się 15, 25 i 40 włoskim centesimom; przyczem przyjętem zostaje, iż każda taka mila niemiecka odpowiada czterem włoskim milom jeograficznym.

Artykuł 10.

Druki i próbki towarów.

Od druków pod opaską krzyżową, pobierać się będzie bez względu na odległość

Das oben Vereinbarte wird für jetzt bei den Fahrten des österreichischen Courieres und des Militär-Packwagens billiger Weise die gebührende Mittheilnahme der estensischen Verwaltung an der Beförderung der Correspondenzen mittelst einer Staffete auf eigenem Gebiete darstellen.

A. Oesterreichisch-modenesische Correspondenz.

Artikel 8.

Behandlung der österreichisch-modenesischen Correspondenz.

Die Gebühren, welche man gegenwärtig für die aus Oesterreich herrührenden und nach dem Herzogthume Modena bestimmten, und umgekehrt aus dem Herzogthume Modena herrührenden und nach Oesterreich bestimmten Correspondenzen einhebt, werden aufgehoben, und an ihre Stelle tritt der gemeinschaftliche im Hauptvertrage festgesetzte Tarif mit der nachfolgenden Modification.

Artikel 9.

Portotaxe nach der Entfernung.

Bezüglich der Correspondenzen zwischen Oesterreich und dem Herzogthume kommt man überein, dass bei der Einhebung in den modenesischen Staaten die Taxen für Briefe und Waarenmuster, welche im Artikel 9 des Hauptvertrages mit 3, 6 und 9 kr. nach den Entfernungen bis einschliesslich 10 deutsche Meilen, über 10 bis einschliesslich 20 Meilen und über 20 solcher Meilen festgesetzt sind, gleichzuhalten seien 15, 25 und 40 italienischen Centesimi, wobei angenommen ist, dass jede solche deutsche Meile vier (4) italienischen geographischen Meilen entspricht.

Artikel 10.

Drucksachen und Waarenmuster.

Für Drucksachen unter Kreuzband wird ohne Unterschied der Entfernung (nach Ar-

della convenzione fondamentale) la tassa di 1 carantano per ogni lotto di Vienna, ragguagliata a centesimi 5 italiani per ogni gramme $17^1/_2$ di peso.

Pei campioni si esigerà la tassa di una lettera semplice per ogni 2 lotti, ossia per ogni 35 gramme.

Articolo 11.

Peso della lettera semplice e relativa gradazione.

Il peso di una lettera semplice viene fissato in un lotto Viennese, pari a gramme $17^1/_2$ (art. 10 della convenzione fondamentale). Eccedendo questo peso, e sino inclusivamente a 2 lotti, pari a gramme 35, la tassa di porto si raddoppia, oltre i lotti 2 (gramme 35) e sino inclusivamente ai lotti 3 (gramme $52^1/_2$) la tassa si triplica; e così di seguito.

Articolo 12.

Affrancazione per mezzo di francobolli.

Il pagamento del porto, che, in virtù dell' art. 11 della convenzione fondamentale, deve per massima essere anticipato, si effettuerà mediante applicazione di bolli giustificativi l' affrancazione, volgarmente detti franco-bolli, la cui vendita avrà luogo nei due Stati per cura delle Amministrazioni postali.

Questi franco-bolli porteranno l' indicazione del valore diverso di carantani 1, 2, 3, 6 e 9 nell' Austria, e di italiani centesimi 5, 10, 15, 25 e 40 nel Ducato.

Articolo 13.

Applicazione dei franco-bolli.

Chi vorrà spedire lettere, stampe o campioni, col mezzo delle poste, attaccherà al margine superiore dell'indirizzo in modo sicuro, bagnando la materia tenace che si trova stesa sulla parte rovescia del franco-

(według art. 13. traktatu głównego) portoryum w kwocie 1 kr. za każdy łót wiedeński, co wyrównywa 5 włoskim centesimom za każde $17^1/_2$ gramów. Od próbek towarów pobierać się będzie pojedyncza taksa listowa od każdych 2 łótów czyli 35 gramów.

Artykuł 11.

Waga listu pojedynczego i progresya takowego.

Waga listu pojedynczego, ustanawia się na 1 łót wiedeń., równy $17^1/_2$ gramom (Art. 10. traktatu głównego); od wagi większej aż do dwóch łótów łącznie (35 gramów), należytość pocztowa będzie podwójną, nad 2 łóty (35 gramów) aż łącznie do 3 łótów ($52^1/_2$ gramów) potrójną, itd.

Artykuł 12.

O frankowaniu za pomocą znaczków frankowych.

Opłata portoryum, które na mocy artykułu 11. traktatu głównego z góry opłaconem być winno, odbywać się będzie za pomocą znaczków, wyrażających frankowanie, i nazwanych zwykle znaczkami frankowemi, o których przedaż staranie mieć winny administracye pocztowe stron obudwóch.

Na rzeczonych markach frankowych, oznaczona jest różna wartość 1, 2, 3, 6 i 9 kr. w Austryi, a zaś 5, 10, 15, 25 i 40 włoskich centesimów w księstwie.

Artykuł 13.

Użycie znaczków frankowych.

Ktokolwiek poseła listy, druki i próbki towarów przez pocztę, winien na stronie, na której się adres znajduje, u jej górnego brzegu przylepić przez zwilżenie kleju, znajdującego się na odwrotnej stronie znaczka,

tikel 13 des Hauptvertrages) das Porto von 1 kr. für jedes Wiener Loth eingehoben, was 5 italienischen Centesimi für je 17½ Gramme gleichkommt. Für Waarenmuster wird die einfache Brieftaxe für je 2 Loth oder 35 Gramme eingehoben.

Artikel 11.

Gewicht des einfachen Briefes und Progression desselben.

Das Gewicht eines einfachen Briefes wird auf 1 Wiener Loth, gleich 17½ Gramme festgesetzt (Artikel 10 des Hauptvertrages), für das Mehrgewicht bis einschliesslich 2 Loth (35 Gramme) wird die Portogebühr verdoppelt, über 2 Loth (35 Gramme) bis einschliesslich 3 Loth (52½ Gramme) verdreifacht u. s. f.

Artikel 12.

Frankirung mittelst der Francomarken.

Die Bezahlung des Porto, welches zu Folge des Art. 11 des Hauptvertrages voraus entrichtet werden muss, hat mittelst Anwendung von Marken, welche die Frankirung darthun und gewöhnlich Francomarken genannt werden, zu geschehen, wegen deren Verkaufes die beiderseitigen Postverwaltungen Sorge zu tragen haben.

Diese Francomarken enthalten die Angabe des verschiedenen Werthes von 1, 2, 3, 6 und 9 kr. in Oesterreich und von 5, 10, 15, 25 und 40 italien. Centesimi im Herzogthume

Artikel 13.

Anwendung der Francomarken.

Der Absender von Briefen, Drucksachen und Waarenmustern mittelst der Postanstalt hat auf der Adress-Seite am oberen Rande eine oder so viele Francomarken mittelst Benetzung des auf der Rückseite der Marke aufgetragenen Klebestoffes haltbar zu befesti-

bollo, uno o tanti francobolli, quanti occorrono per ragguagliare col loro valore la tassa di affrancazione secondo la distanza ed il peso.

La tassa di raccomandazione, e quella per le ricevute di ritorno (art. 14 della convenzione fondamentale), verranno corrisposte ciascuna mediante un francobollo da carantani 6 e rispettivamente da centesimi 25 italiani.

Quello per la raccomandazione sarà applicato a tergo della lettera, dalla parte del suggello, per cura del mittente; quello per la ricevuta di ritorno sarà applicato alla ricevuta stessa per cura dell' impiegato postale ricevente.

Articolo 14.

Modo d'impostazione.

Le corrispondenze di cui sopra, ove non si vogliano raccomandare (assicurare), debbono essere introdotte nelle buche a ciò destinate presso gli Ufficj postali.

Quelle che si vogliono spedire raccomandate (assicurate) con o senza ricevuta di ritorno, dovranno essere invece consegnate agli impiegati postali munite sempre in precedenza dei debiti francobolli.

Articolo 15.

Sopratassa.

La sopratassa pagabile dal destinatario oltre il porto o quel che manca del porto e della quale è parlato all' art. 12 della convenzione fondamentale, sarà applicata alle lettere non affrancate, o non munite di sufficienti francobolli, nella misura di carantani 3 per ogni lotto, da conguagliarsi per gli Stati estensi, con centesimi 15 italiani per ogni gramme 17½ di peso della lettera.

jednę lub tyle znaczków frankowych, ile potrzeba, aby przez ich wartość ogólną, wyrazić należytość od frankowania, wypadającą według oddalenia i wagi.

Należytość od rekomendowania i od recepisu zwrotowego (Retour-recepisse), opłacona być winna każda z osobna za pomocą znaczka frankowego wartości 6 kr., a względnie 25 włos. centes. (art. 14. traktatu głównego).

Znaczek rekomendacyjny winien przylepić oddawca na tej stronie listu, gdzie się pieczęć znajduje, znaczek zaś recepisu zwrotowego przylepić powinien na samymże recepisie odbierający urzędnik pocztowy.

Artykuł 14.

W jaki sposób na pocztę podawać należy.

Rzeczone posełki listowe, jeżeli nie mają być rekomendowane, należy włożyć w przeznaczone na ten cel skrzyneczki na listy przy urzędach pocztowych.

Te zaś, które za rekomendowaniem, czy to za recepisem zwrotowym czy bez takowego przesełane być mają, należy urzędnikom pocztowym wręczyć, już zaopatrzone w należne znaczki pocztowe.

Artykuł 15.

Taksa dodatkowa.

Taksa dodatkowa, którą opłacić winien adresat oprócz portoryum lub kwoty, brakującej do portoryum, a o której wspomina Art. 12 traktatu głównego, wynosić ma od listów niefrankowanych lub opatrzonych w marki niedostateczne, kwotę 3 kr. od każdego łóta, co wyrównywa w państwach modeńskich 15 centezymom włosk. za każde 17½ gramów.

gen, als nöthig sind, um durch ihren Gesammtwerth die nach Entfernung und Gewicht entfallende Francogebühr darzustellen.

Die Recommandationsgebühr und jene für das Retourrecepisse (Art. 14 des Hauptvertrages) ist jede mittelst einer Francomarke von 6 kr. und beziehungsweise von 25 ital. Centesimi zu entrichten.

Die Marke für die Recommandation ist auf der Siegelseite des Briefes von dem Aufgeber, jene für das Retourrecepisse auf dem Recepisse selbst von dem übernehmenden Postbeamten aufzukleben.

Artikel 14.

Art der Aufgabe.

Die erwähnten Briefpostsendungen, wenn sie nicht recommandirt werden wollen, sind in die bei den Postämtern dazu bestimmten Briefkästen einzulegen.

Jene hingegen, die recommandirt mit oder ohne Retourrecepisse versendet werden wollen, sind schon mit den gebührenden Francomarken versehen, den Postbeamten einzuhändigen.

Artikel 15.

Zutaxe.

Die Zutaxe, welche von dem Adressaten nebst dem Porto oder jenem Betrage, welcher am Porto fehlt, zu entrichten, und von welcher im Art. 12 des Hauptvertrages die Rede ist, wird bei unfrankirten oder mit nicht zureichenden Marken versehenen Briefen mit 3 kr. für jedes Loth angewendet, was für die modenesischen Staaten 15 ital. Centesimi für je 17½ Gramme gleichkommt.

Articolo 16.

Affissione della tariffa e della nota dei paesi.

Al fine di mettere a portata di chicchessia il calcolo del porto delle lettere, ogni Ufficio postale dei due Stati terrà affissa a comoda vista del pubblico la tariffa e le disposizioni che alla medesima si riferiscono, non che l'elenco degli Ufficj postali degli altri Stati appartenenti alla lega austro-italica, che da lui distano non più di dieci, e, al di là delle dieci, non più di venti leghe germaniche.

Queste pezze saranno stampate pegli Ufficj principali e nei medesimi saranno vendibili al pubblico.

Artykuł 16.

O przylepianiu taryfy listowej i spisu miejsc.

Ażeby ułatwić oddawcom obliczenie portoryum od listów, obowiązany jest każdy urząd pocztowy dla wygody publiczności wywiesić do przejrzenia taryfę wraz z przepisami, odnoszącemi się do niej, tudzież spis urzędów pocztowych innych państw, należących do związku pocztowego włosko-austryackiego, które od tegoż urzędu pocztowego nie więcej jak mil niemieckich 10, równie też, które nad mil 10, lecz nie więcej jak mil 20 są oddalone.

Te przedmioty będą dla urzędów pocztowych drukowane, w których także i publiczność takowe nabyć może.

Articolo 17.

Applicazione eccezionale dei francobolli per parte degli impiegati postali.

Nei casi dubbj gl'impostanti hanno il diritto, non solo si far pesare l'articolo impostabile dagl' impiegati della posta stessa, ma di interrogarli riguardo alla tassa competente; e questi in tali casi hanno l'obbligo, dopo di essersi prestati agli schiarimenti opportuni di somministrare, se bisogna, e di attaccare i francobolli occorrenti, contro pagamento del loro importo in contanti

Artykuł 17.

O wyjątkowem przylepianiu znaczków markowych przez urzędników pocztowych.

W przypadkach wątpliwych, strony mają prawo nietylko kazać odważyć urzędnikom pocztowym list oddać się mający, ale także zapytać się ich o taksę należytą, którzy w takich przypadkach obowiązani są, po udzielonem należytem wyjaśnieniu rzeczy, potrzebne znaczki frankowe wydać i przylepić, za co im wartość w gotówce złożona będzie.

Articolo 18.

Abolizione della tassa di transito.

Tanto il Governo d' Austria quanto il Governo di Modena si obbligano di non aggravare le corrispondenze austro-estensi del diritto di transito, se non in quanto per avventura ne pretendessero da loro gli Stati italiani intermedi che alle medesime danno passaggio, cosicchè queste non saranno in verun altro caso assoggettabili, per misura postale, che alla tassa di porto

Artykuł 18.

O zniesieniu portoryum przechodowego.

Rządy austryacki i modeński, obowiązują się nie nakładać na korespondencye austryacko-modeńskie żadnej należytości przechodowej, wyjąwszy, jeżeli jej wymagać będą państwa włoskie w pośrodku leżące, przechodu dozwalające, tak iż korespondencye powyżej rzeczone, żadną mia-

Artikel 16.
Affigirung des Briefposttarifes und des Ortsverzeichnisses.

Um den Aufgebern die Berechnung des Briefporto möglich zu machen, wird jedes Postamt den Tarif mit den darauf bezüglichen Bestimmungen, so wie ein Verzeichniss der Postämter der anderen zum österreichisch-italienischen Postvereine gehörigen Staaten, welche davon nicht weiter als 10, und über 10, jedoch nicht weiter als 20 deutsche Meilen entfernt sind, zur bequemen Ansicht des Publikums aushängen.

Diese Stücke werden für die Hauptpostämter gedruckt werden, und bei diesen für das Publikum verkäuflich seyn.

Artikel 17.
Ausnahmsweises Aufkleben der Marken durch die Postbediensteten.

In zweifelhaften Fällen steht den Parteien das Recht zu, nicht nur das Aufgabestück von den Postbeamten abwägen zu lassen, sondern sie auch um die richtige Taxe zu befragen, und diese sind in solchen Fällen verpflichtet, nach ertheilter gehöriger Aufklärung die erforderlichen Francomarken auszufolgen und aufzukleben, wofür ihnen der Werth in Barem zu bezahlen ist.

Artikel 18.
Aufhebung des Transitoportos.

Sowohl die österreichische, als modenesische Regierung verpflichten sich die österreichisch-modenesischen Correspondenzen mit keiner Transitgebühr zu belasten, wenn nicht etwa für dieselben von den dazwischen liegenden, den Durchzug gewährenden italienischen Staaten eine solche in Anspruch genommen werden sollte, so dass diese Correspondenzen

comune (articolo 6 della convenzione fondamentale).

Articolo 19.
Lettere inesitabili.

L' eccezione contenuta nell' art. 18 della predetta convenzione fondamentale, in forza della quale saranno accettate di ritorno benchè state aperte, quelle lettere che lo fossero state per conformità di nome e cognome, sarà estesa eziandio alle lettere contenenti viglietti esteri di lotteria od altro proibito nello Stato ove si trova il destinatario, e per tal motivo rifiutate da questo ultimo.

B. Corrispondenze estensi-germaniche.

Articolo 20.
Trattamento delle corrispondenze estensi-germaniche.

Per corrispondenze estensi-germaniche s'intendono quelle che si cambiano tra il Ducato e gli Stati della Confederazione germanica che hanno già acceduto alla lega postale austro-germanica, e per le quali coll'art. 25 della convenzione fondamentale vengono assicurati, dall'Austria al Ducato tutti quei vantaggi di cui godono le stesse sue corrispondenze per la percorrenza negli Stati proprj e della Germania in forza della convenzione postale austro-germanica.

Le disposizioni portate da quest' ultima saranno attivate, relativamente alle corrispondenze dei paesi componenti la lega stessa cogli Stati estensi, nel tempo medesimo in cui andrà in vigore la presente convenzione.

rą nie będą podlegać innej, jak spólnej taksie portoryjnej (art. 6. traktatu głównego).

Artykuł 19.
O listach, których doręczyć nie można.

Wyjątek, objęty art. 18-m traktatu głównego, w moc którego listy, z powodu równobrzmiącego imienia i nazwiska otworzone, w stanie otwartym do przesełki napowrót przyjmowane będą, rozciąga się także na listy, zawierające zagraniczne losy loteryjne lub coś innego, zakazanego w tem państwie, w którem się adresat znajduje, i których tenże z tego powodu przyjąć nie chce.

B. O korespondencyi modeńsko-niemieckiej.

Artykuł 20.
O postępowaniu z korespondencyami modeńsko-niemieckiemi.

Pod nazwiskiem korespondencyj modeńsko-niemieckich, rozumieć należy korespondencye, prowadzone między księstwem Modeną i temi państwami związku niemieckiego, które już przystąpiły do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, a względem których w artykule 25. traktatu głównego, Austrya zapewnia temu księstwu wszystkie korzyści, jakie przysłużają korespondencyom austryackim w przechodzie przez własne państwa i przez Niemce, na mocy traktatu związku pocztowego niemiecko-austryackiego.

Zawarte w nim postanowienia co do korespondencyj państw związkowych niemieckich z państwami modeńskiemi, wejdą w życie w tym samym czasie, w którym niniejszy układ otrzyma zatwierdzenie swoje.

in keinem anderen Falle einer anderen als der gemeinschaftlichen Portotaxe unterliegen werden. (Art. 6 des Hauptvertrages.)

Artikel 19.

Unbestellbare Briefe.

Die im Art. 18 des Hauptvertrages enthaltene Ausnahme, wornach jene Briefe, wenn auch eröffnet, zur Zurücksendung angenommen werden, welche wegen gleichlautenden Namens und Vornamens eröffnet werden, wird auch auf jene Briefe ausgedehnt, welche ausländische Lotterielose oder etwas Anderes, in dem Staate, in welchem der Adressat sich befindet, Verbotenes enthalten und deren Annahme aus diesem Grunde von demselben verweigert wird.

B. Modenesisch-deutsche Correspondenz.

Artikel 20.

Behandlung der modenesisch-deutschen Correspondenzen.

Unter den modenesisch-deutschen Correspondenzen werden jene verstanden, die zwischen dem Herzogthume Modena und den, dem deutsch-österreichischen Postvereine schon beigetretenen deutschen Bundesstaaten gewechselt werden, und bezüglich deren im Art. 25 des Hauptvertrages Oesterreich diesem Herzogthume alle jene Vortheile zusichert, welche kraft des deutsch-österreichischen Postvereinsvertrages seinen eigenen Correspondenzen beim Durchzuge durch seine eigenen Staaten und durch Deutschland zukommen.

Die in diesem Postvereinsvertrage enthaltenen Bestimmungen haben bezüglich der Correspondenzen der deutschen Vereinsstaaten mit den modenesischen Staaten zu derselben Zeit in Wirksamkeit zu treten, wo der gegenwärtige Vertrag zur Ausführung kommt.

Articolo 21.

Stati germanici ora appartenenti alla lega ed avviso delle nuove accessioni.

Gli Stati germanici che hanno già acceduto alla lega postale austro-germanica sono, oltre l'Impero austriaco in tutta la sua estensione, i Regni di Prussia, di Baviera, di Sassonia, e di Hannover, i Gran-Ducati di Mecklenburg-Strelitz, Mecklenburg-Schwerin, e Sassonia-Weimar-Eisenach, i Ducati di Schleswig-Holstein, Anhalt-Köthen, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg, Sassonia-Altenburg, Sassonia-Coburg-Gotha, e Sassonia-Meiningen-Hildburghausen; i Principati di Waldek, Lippe, Reuss-Schleitz, Reuss-Greitz, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sordershausen, e Schaumburg-Lippe, il Langraviato di Assia-Homburg, e le città libere di Francoforte sul Meno, Brema, Amburgo e Lubecca.

A misura che un nuovo Stato accederà a questa lega, l'Austria ne darà immediatamente avviso al Governo di Modena, e si stabiliranno subito di comune accordo, tanto le disposizioni necessarie perchè le corrispondenze da e per il nuovo Stato sieno trattate come quelle degli Stati summenzionati, quanto all'epoca di attivazione delle medesime.

Articolo 22.

Porto estense sulle corrispondenze estense-germaniche.

Per simili corrispondenze, così in arrivo come in partenza, viene stabilito, di coerenza all'articolo 26 della convenzione fondamentale, che le poste estensi riscuoteranno per conto proprio una tassa speciale, la quale viene fissata:

a) in carantani tre (3) per ogni lettera semplice del peso di un lotto (gram-

Artykuł 21.

Państwa niemieckie, należące już obecnie do związku pocztowego.

Następujące państwa niemieckie należą już obecnie do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, prócz Cesarstwa austyackiego w całym obrębie swym, królestwa: Pruskie, Bawarskie, Saskie i Hanowerskie; Wielkie-księstwa: Meklenburg-Strelitz, Meklenburg-Schwerin i Saskie-Weimar-Eisenach; księstwa: Schleswig-Holstein, Anhalt-Köthen, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg, Saskie Altenburg, Saskie Koburg-Gotha i Saskie Meiningen-Hildburghausen; księstwa Waldek, Lippe, Reus-Schleitz, Reus-Greitz, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen i Schaumburg-Lippe; landgrafstwo Hessen-Homburg, i wolne miasto Frankfurt nad M., Bremen, Hamburg i Lubeka.

Jak skoro inne jakie państwo przystąpi do rzeczonego związku, Austrya niezwłocznie doniesie o tem rządowi modeńskiemu, i ustanowione zostaną natychmiast za wzajemnem porozumieniem tak czas, jako też potrzebne w tej mierze warunki, ażeby korespondencye z państwa przystępującego i na powrót, tak były uważane, jak korespondencye z państw wyżej wymienionych.

Artykuł 22.

Portoryum modeńskie od korespondencyj modeńsko-niemieckich.

Względem tychże korespondencyj postanawia się zgodnie z art. 26. traktatu głównego, iż Modena, tak przy odbieraniu, jakoteż przy oddawaniu, osobną taksę na swój własny rachunek pobierać będzie, wynoszącą:

a) trzy (3) kr. za każdy list pojedynczy, ważący 1 łót ($17^1/_2$ gramów), co się ró-

Artikel 21.

Deutsche, derzeit zum Postvereine gehörige Staaten und Mittheilung neuer Anschlüsse.

Die dem deutsch-österreichischen Postvereine schon derzeit beigetretenen deutschen Staaten sind, nebst dem Kaiserthume Oesterreich in seinem ganzen Umfange, die Königreiche Preussen, Baiern, Sachsen und Hannover; die Grossherzogthümer Mecklenburg-Strelitz, Mecklenburg-Schwerin, und Sachsen-Weimar-Eisenach; die Herzogthümer Schleswig-Holstein, Anhalt-Köthen, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg, Sachsen-Altenburg, Sachsen-Coburg-Gotha und Sachsen-Meiningen-Hildburghausen; die Fürstenthümer Waldek, Lippe, Reuss-Schleitz, Reuss-Greitz, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen und Schwarzburg-Lippe; die Landgrafschaft Hessen-Homburg und die freien Städte Frankfurt a. M., Bremen, Hamburg und Lübeck.

Je nachdem ein anderer Staat diesem Vereine beitritt, wird Oesterreich hievon unverzüglich die Regierung von Modena verständigen, und werden sogleich einverständlich der Zeitpunct und die erforderlichen Bestimmungen festgesetzt werden, damit die Correspondenzen von und nach dem beigetretenen Staate, wie jene der oberwähnten Staaten, behandelt werden.

Artikel 22.

Modenesisches Porto für modenesisch-deutsche Correspondenzen.

Bezüglich dieser Correspondenzen wird in Uebereinstimmung mit dem Art. 26 des Hauptvertrages bestimmt, dass Modena sowohl bei der Abgabe, als auch bei der Aufgabe eine besondere Taxe für seine Rechnung einzuheben hat, welche festgesetzt wird:

a) mit drei (3) kr. für jeden einfachen Brief im Gewichte von Einem Loth ($17\frac{1}{2}$ Gramme)

mi 17$^{1}/_{2}$), da conguagliarsi con centesimi quindici (15) italiani nelle riscossioni che seguiranno nel Ducato;

b) nella suddetta tassa di una lettera semplice, ma invece per ogni due lotti (gramme 35) di peso per le mostre o campioni;

c) in carantano uno (1) da conguagliarsi con centesimi cinque (5) italiani per ogni lotto di peso, per gli stampati sotto fascia.

Di questa tassa verrà dato credito dall'Amministrazione austriaca alla estense in carantani come sopra e non nei conguagli loro, per le corrispondenze affrancate a destinazione di luoghi nel Ducato e quelle impostate nei medesimi senza affrancazione.

Articolo 23.
Tassa complessiva.

La tassa complessiva per le corrispondenze tra il Ducato e gli stati della lega austro-germanica risulta, secondo gli articoli 9, 10, 13 e 25 della convenzione fondamentale, e l' art. 22 della presente convenzione speciale, come segue:

a) Per una lettera semplice

Diritto estense	car. 3	
da conguagliarsi con		Ital. cent. 15
Diritto austro-germanico	„ 9	
da conguagliarsi con		„ „ 40
Totale	car. 12	Ital. cent. 55

b) Per le mostre e campioni la medesima tassa come ad *a*), ma per ogni due lotti, e rispettivamente per ogni 35 gramme di peso, e colla progressione regolare di due in due lotti.

c) Per le stampe sotto fascia sino al peso di un lotto (gramme 17$^{1}/_{2}$)

Diritto estense	car. 1	
da conguagliarsi con		Ital. cent. 5
Diritto austro-germanico	„ 1	
da conguagliarsi con		„ „ 5
Totale	car. 2	Ital. cent. 10

wna 15 włosk. centesymom, jeżeli taksa pobieraną być ma w księstwie;

b) równie tyle co taksa za list pojedynczy, jednakowoż za każde 2 łóty (35 gramów) od wzorów i próbek towarów.

c) 1 kr. (5 włosk. centes.) za każdy łót druków w opasce krzyżowej.

Taksa powyższa policzona będzie względem korespondencyj frankowanych do księstwa Modeny, i względem listów podanych tamże na pocztę a niefrankowanych, ze strony administracyi pocztowej austryackiej na rzecz administracyi pocztowej modeńskiej w krajcarach, nie zaś w ekwiwalencie włoskim.

Artykuł 23.
Taksa ogólna.

Taksa ogólna za korespondencye między księstwem i państwami należącemi do związku niemiecko-austryackiego, wynosi stosownie do art. 9, 10, 13 i 25 traktatu głównego, tudzież art. 22 niniejszego traktatu specyalnego:

a) od listu pojedynczego:

portoryum modeńskie	3 kr.	(15 wł. centes.)
„ niemieck.-austry.	9 „	(40 detto)
razem	12 kr.	(55 wł. centes.)

b) od wzorków i próbek towarów, ta sama taksa jak pod *a*), jednakowoż za każde 2 łóty czyli 35 gramów i w regularnej progresyi od 2 do 2 łótów.

c) od druków w opasce krzyżowej aż do 1 łóta (17$^{1}/_{2}$ gramów)

portoryum modeńskie	1 kr.	(5 wł. centes.)
„ austryac.-niemieckie	1 „	(5 detto)
razem	2 kr.	(10 wł. centes.)

gleich 15 italienischen Centesimi, in soferne die Einhebung im Herzogthume statizufinden hat;

b) *mit dieser für den einfachen Brief festgesetzten Taxe, jedoch für je 2 Loth (35 Gramme) für Muster- und Waarenproben;*

c) *mit Einem (1) kr. (5 italienische Centesimi) für jedes Loth Drucksachen unter Kreuzband.*

Diese Taxe wird bezüglich der frankirten Correspondenzen für das Herzogthum Modena und bezüglich der in demselben unfrankirt aufgegebenen Briefe von der österreichischen Postverwaltung jener von Modena in Kreuzern und nicht in dem italienischen Münzäquivalente zu Gute gerechnet werden.

Artikel 23.

Gesammttaxe.

Die Gesammttaxe für die Correspondenzen zwischen dem Herzogthume und den Staaten des deutsch-österreichischen Postvereines ergibt sich nach den Art. 9, 10, 13 und 25 des Hauptvertrages und nach Art. 22 des gegenwärtigen Specialvertrages mit folgendem:

a) *für einen einfachen Brief:*

an modenesischem Porto	*3 kr. (15 ital. C.)*
an deutsch-österr. „	*9 kr. (40 „ „)*
Zusammen . .	*12 kr. (55 ital. C.)*

b) *für Muster- und Waarenproben dieselbe Taxe wie bei a), jedoch für je 2 Loth, oder je 35 Gramme und mit der regelmässigen Progression von 2 zu 2 Loth;*

c) *für Drucksachen unter Kreuzband bis zum Gewichte von 1 Loth (17½ Gramme)*

an modenesischem Porto	*1 kr. (5 ital. C.)*
an deutsch-österr. „	*1 kr. (5 „ „)*
Zusammen . .	*2 kr. (10 ital. C.)*

Tanto per le mostre o campioni, quanto per le stampe sotto fascia, si dovrà esattamente osservare tutto ciò che per queste due specie di corrispondenza fu stipulato coll' art. 13 della convenzione fondamentale.

Articolo 24.

Progressione del peso e della tassa.

La progressione del peso e della tassa, tanto per quel che riguarda le lettere comuni raccomandate, quanto per ciò che concerne i campioni e le stampe sotto fascia, procede per amendue i diritti, austro-germanico ed estense, come quella appunto per le corrispondenze tra l'Austria ed il Ducato.

Articolo 25.

Diritto di transito per la Svizzera.

Qualora una parte della corrispondenza estense-germanica dovesse attraversare il territorio svizzero, ai diritti di porto fissati coll'art. 23 deve essere aggiunto il diritto di transito che fosse da pagarsi alla Svizzera, il quale pure potrà essere soddisfatto dal mittente o dal destinatario, e precisamente là dove sarebbero esatti gli altri diritti, di cui al predetto articolo 23.

Oltre ai precitati nessun altro diritto postale verrà imposto ai corrispondenti.

Articolo 26.

Pagamento dei diritti in contanti.

L' Austria promette di fare quanto da Lei dipenderà perchè anche il pagamento delle tasse dovute sulle corrispondenze estensi-germaniche possa farsi mediante l' apposizione degli occorrenti francobolli. Frattanto questo pagamento dovrà eseguirsi dai corrispondenti in contante.

Względem wzorów i próbek towarów, tudzież względem druków w opasce krzyżowej, należy ściśle przestrzegać przepisów, wskazanych w art. 13. traktatu głównego co do tych dwóch gatunków przesełek pocztowych.

Artykuł 24.

Progresya wagi i taksy.

Progresya wagi i taksy tak względem przesełek zwyczajnych, albo rekomendowanych, jako też względem przesełek w opasce krzyżowej i próbek towarów, postępuje co do należytości niemiecko-austryackiej i modeńskiej, równie tak, jak przy korespondencyi między Austryą i księstwem Modeny.

Artykuł 25.

Szwajcarskie portoryum przechodowe.

Gdyby część korespondencyi modeńsko-niemieckiej przechodzić miała przez kraje szwajcarskie, wówczas doliczona będzie do należytości portoryjnych, ustanowionych w art. 23. jeszcze należytość przechodowa, którą przypadnie opłacić Szwajcaryi; taż należytość opłaconą być może tak przez oddawcę, jako też przez adresata, i pobieraną tam, gdzie pobierane bywają inne należytości, o których wspomina art. 23.

Oprócz tych należytości nie wkłada się żadnej innej na korespondentów.

Artykuł 26.

Zapłacenie powyższych należytości w gotówce.

Austrya przyrzeka, iż, o ile możności, działać będzie tak, ażeby opłata należytości, przypadających za korespondencyę modeńsko-niemiecką, odbywała się za pomocą znaczków frankowych. Aż do owej chwili odbywać się winna zapłata w gotówce.

Sowohl für Muster- und Waarenproben, als auch für Drucksachen unter Kreuzband muss genau alles das beobachtet werden, was für diese zwei Gattungen von Briefpostsendungen durch den Art. 13 des Hauptvertrages vorgeschrieben ist.

Artikel 24.
Gewichts- und Taxprogression.

Die Gewichts- und Taxprogression sowohl bezüglich der gewöhnlichen oder recommandirten, als auch der Kreuzbandsendungen und Waarenmuster steigt für die deutsch-österreichische und modenesische Gebühr ebenso, wie jene bei der Correspondenz zwischen Oesterreich und dem Herzogthume Modena.

Artikel 25.
Schweizerisches Transitporto.

Wenn ein Theil der modenesisch-deutschen Correspondenz schweizerisches Gebiet durchziehen sollte, so hat zu den im Art. 23 festgesetzten Portogebühren noch die an die Schweiz zu zahlende Transitgebühr hinzuzukommen, welche letztere ebenfalls entweder von dem Aufgeber oder dem Adressaten bezahlt werden kann und jedenfalls da, wo die anderen Gebühren, wovon der Art. 23 handelt, eingehoben werden. Ausser diesen Gebühren wird den Correspondenten keine andere auferlegt.

Artikel 26.
Bezahlung dieser Gebühren in Barem.

Oesterreich verspricht, so viel an ihm liegt, dahin zu wirken, dass auch die Zahlung der für die modenesisch-deutsche Correspondenz entfallenden Gebühren mittelst Anwendung von Francomarken stattfinden könne. Bis dahin hat diese Bezahlung inBarem zu geschehen

C. Corrispondenze fra il Ducao ed altri Stati al di là dell'Austria.

Articolo 27.

Corrispondenze con Stati oltre l'Austria senza toccare quelli della lega austro-germanica.

Il trattamento delle corrispondenze scambiantisi fra gli Stati estensi e quelli pei quali è necessaria la mediazione dell' Amministrazione postale austriaca, esclusi però gli Stati, o che hanno aderito alla lega postale austro-germanica, o pei quali la lega stessa servisse di intermediaria, verrà regolato in massima di conformità al Titolo III (art. 21, 22, 23 e 24) della convenzione fondamentale.

Nello stesso modo verrà pure regolato il trattamento delle corrispondenze concambiantisi fra gli Stati estensi ed i luoghi della Turchia e del Levante ove esistono Uffizj postali austriaci di spedizione, o che riceveranno il loro inoltro a mezzo degli Ufficj stessi.

Conseguentemente tali corrispondenze non verranno caricate che:

1. della sopratassa corrispondente al loro inoltro sopra Stati esteri, o per via di terra, o col mezzo di battelli a vapore, e questa nella misura medesima in cui viene pagata dai sudditi austriaci;

2. il Diritto austro-estense, per l' inoltro sui territorj dell' Impero e del Ducato, corrispondente a quello attribuito alle spedizioni percorrenti una distanza maggiore di 20 leghe germaniche, e questo da regolarsi colle medesime norme fissate per le corrispondenze internazionali.

C. Korespondencye między Modeną i innemi państwami, po za Austryą leżącemi.

Artykuł 27.

Korespondencye z państwami leżącemi po za Austryą, niedotykające państw związku austryacko-niemieckiego.

Z korespondencyami, prowadzonemi między państwami modeńskiemi i takiemi, dla których potrzebnem jest pośrednictwo Austryi, jednakowoż z wyłączeniem państw, które przystąpiły do związku austryacko-niemieckiego, lub którym tenże związek służy za pośrednika, postępować należy, co się tycze sasady, zgodnie z oddziałem III. (Art. 21, 22, 23 i 24) traktatu głównego.

W taki sam sposób postępować się będzie z korespondencyami między Modeną a miejscami, leżącemi w Turcyi i Lewancie, w których się znajdują ekspedycye pocztowe austryackie, lub dokąd korespondencye od tychże ekspedycyj dalej przesełane bywają.

W skutek tego na rzeczone korespondencye nałożona będzie tylko:

1) taksa dodatkowa, która opłacaną będzie za przesełanie przez państwa obce, czy to lądem czy morzem, a to w tej samej ilości, jak od poddanych austryackich;

2) portoryum austryacko - modeńskie za przesełkę na gruncie austryackim i modeńskim, wypadające za odległość nad mil 20 niemieckich i uregulowane według przepisów, ustanowionych co do korespondencyi międzynarodowej.

C. Correspondenz zwischen Modena und anderen über Oesterreich hinausgelegenen Staaten.

Artikel 27.

Correspondenz mit über Oesterreich hinausgelegenen Staaten, ohne jene des deutsch-österreichischen Vereines zu berühren.

Die Correspondenzen zwischen den modenesischen und jenen Staaten, für welche die Vermittlung Oesterreichs nothwendig ist, jedoch mit Ausschluss der Staaten, welche dem österreichisch-deutschen Postvereine beigetreten sind, oder welchen dieser Verein als Vermittler dient, werden im Grundsatze in Uebereinstimmung mit der Abtheilung III (Art. 21, 22, 23 und 24) des Hauptvertrages behandelt. Auf gleiche Weise wird die Behandlung der Correspondenzen zwischen den modenesischen Staaten und den Orten in der Türkei und Levante, in welchen österreichische Post-Expeditionen bestehen, oder wohin die Correspondenzen von diesen Expeditionen weiter befördert werden, festgesetzt.

Hiernach werden die fraglichen Correspondenzen nur belastet:

1. mit der Zutaxe, welche für die Beförderung durch die fremden Staaten, entweder zu Lande oder zur See, und zwar in dem nämlichen Masse, als sie von den österreichischen Unterthanen entrichtet wird;

2. mit dem österreichisch-modenesischen Porto für die Beförderung auf dem österreichischen und dem modenesischen Gebiete, welches für eine Distanz von mehr als 20 deutschen Meilen entfällt, und nach den für die internationale Correspondenz festgesetzten Normen zu reguliren ist.

Articolo 28.

Bonifico della sopratassa, ed incasso del porto austro-estense.

La sopratassa resterà a favore dell'Erario austriaco, e verrà al medesimo bonificata dall'Amministrazione estense per le corrispondenze affrancate negli Stati di Modena a destinazione degli Stati e luoghi predetti, o che da questi ultimi venissero spedite a pagamento negli Stati estensi.

Il porto austro-estense rimarrà a somiglianza di quello per le corrispondenze internazionali, a vantaggio dell' amministrazione ducale per quelle impostate negli Stati estensi, ed a vantaggio dell'Amministrazione austriaca per quelle impostate negli Stati al di là dell'Austria, giacchè per queste ultime l'Ufficio di confine, pel quale entrano le corrispondenze nel territorio austriaco, fa le veci di Ufficio d'impostazione.

Articolo 29.

Tariffa e progressione delle sopratasse.

L'entità delle summentovate sopratasse, in tutte le specialità de' casi, non che la progressione delle relative tariffe, verranno partecipate dall'Amministrazione postale austriaca a quella di Modena con indicazione dei luoghi pei quali l'affrancazione è obbligatoria, e con ogni necessaria istruzione in proposito.

Visto per altro che, per alcune delle sopratasse medesime, potrebbe per avventura occorrere al Governo austriaco di prendere adesso qualche ulteriore intelligenza con singoli Stati esteri, così il medesimo si riserva di far seguire la partecipazione summentovata dopo aver prese

Artykuł 28.

O zwrocie taksy dodatkowej i pobieraniu portoryum austryacko-modeńskiego.

Taksa dodatkowa, pozostaje na rzecz eraryum austryackiego i zwrócona będzie temuż przez administracyę pocztową modeńską za korespondencye, które frankowane, podane będą w księstwie Modeny do państw i miejsc wyż wspomnionych, tudzież za te, które obciążone należytością portoryjną, nadejdą z tychże państw do Modeny.

Portoryum austr.-modeńskie, równie jak portoryum od korespondencyj międzynarodowych za listy, podane w obrębie księstwa Parmy, pójdzie na rzecz administracyi modeńskiej, za listy zaś, podane na pocztę w państwach, leżących po za Austryą, na rzecz administracyi austryackiej, ponieważ względem tych państw miejsce urzędu podawczego zastępuje urząd pocztowy graniczny, przy którym korespondencya wstępuje w obręb austryacki.

Artykuł 29.

Taryfa i progresya taksy dodatkowej.

Administracya pocztowa austryacka poda do wiadomości administracyi modeńskiej kwoty taksy dodatkowej w mowie będącej na każdy pojedynczy przypadek, tudzież progresyę taryf dotyczących z wyrażeniem miejsc, do których frankować należy, oraz z wszelką w tej mierze potrzebną instrukcyą.

Ponieważ zaś rząd austryacki, względem niektórych tychże taks dodatkowych znajdować się może w położeniu żądania uprzednio od państw obcych, dalszych w tej mierze wyjaśnień, przeto zastrzega sobie udzielić powyższych wiadomości aż po nadejściu tychże wyjaśnień, w każdym zaś

Artikel 28.

Vergütung der Zutaxe und Einhebung des österreichisch-modenesischen Porto.

Die Zutaxe bleibt zu Gunsten des österreichischen Aerars, und wird diesem von der modenesischen Postverwaltung für die im Herzogthume Modena nach den genannten Staaten und Orten frankirt aufgegebenen, oder aus letzteren nach den Staaten von Modena mit Porto belastet gelangenden Correspondenzen vergütet.

Das österreichisch-modenesische Porto kommt, gleich jenem für die internationale Correspondenz für die in den Staaten von Modena aufgegebenen Briefe der modenesischen Verwaltung für die, in den, über Oesterreich hinausliegenden Staaten aufgegebenen Briefe aber der österreichischen Verwaltung zu Gute, weil für diese Staaten das Gränzpostamt, bei welchem die Correspondenz eintritt, die Stelle des Aufgabe-Amtes vertritt.

Artikel 29.

Tarif und Progression der Zutaxe.

Die österreichische Postverwaltung wird jener von Modena für alle speciellen Fälle die Beträge der fraglichen Zutaxe, die Progression der bezüglichen Tarife mit Angabe der Orte, nach welchen frankirt werden muss, nebst jeder diessfalls erforderlichen Instruction bekannt geben.

Nachdem jedoch die österreichische Regierung bezüglich einer dieser Zutaxen in der Lage seyn könnte, noch vorläufig von fremden Staaten einige weitere Auskünfte einzuholen, so behält sich dieselbe vor, oberwähnte Mittheilung erst nach Einlangung dieser Auskünfte,

le intelligenze di cui sopra, ma ad ogni modo però sempre un mese prima dell'attivazione della presente convenzione.

Egualmente s'impegna il Governo austriaco a dare immediatamente avviso al Governo di Modena appena si effettui la rinnovazione di alcuna delle convenzioni postali da Esso stipulate coi singoli Stati esteri, e ciò allorquando ne venisse portata una alterazione qualsivoglia all'entità delle analoghe sopratasse, od alle relative gradazioni di peso.

przypadku na miesiąc wprzód, zanim niniejszy traktat rozpocznie działalność swą.

Również obowiązuje się rząd austryacki udzielić natychmiast wiadomość rządowi modeńskiemu, jeżeli odnowiony zostanie traktat, zawarty między państwem austryackiem a państwem obcem, przez któryby nastąpić miała zmiana co do kwot taks dodatkowych lub co do progresyj wagi.

Articolo 30.

Corrispondenze transitanti per gli Stati della lega austro-germanica.

Quelle corrispondenze che il Ducato di Modena concambiasse con località situate al di là di Stati germanici compresi nella lega postale austro-germanica, per modo che il loro istradamento seguisse a traverso, non solo dell'Impero austriaco, ma benanche degli Stati anzidetti, verranno trattate, relativamente alla percorrenza lungo i nominati Impero e Stati e lungo lo Stato estense, in piena conformità alle corrispondenze germaniche, e perciò a tenore del Titolo B della presente convenzione speciale (art. 20 al 26).

Conseguentemente le medesime verranno caricate:

a) del diritto estense stabilito all'art. 22,

b) del diritto austro-germanico specificato all'art. 23,

c) del diritto estero per la percorrenza al di là del circondario della lega postale austro-germanica, quale verrà all'evenienza comunicato in armonia ai concerti finali all'art. 29 e finalmente

Artykuł 30.

Korespondencye, przechodzące przez państwa związku niemiecko-austryackiego.

Co do korespondencyj, które prowadzi księstwo Modena z miejscami, leżącemi po za państwami, należącemi do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, tak, iż takowe przechodzą nietylko przez państwo austryackie, lecz także przez państwa dopiero rzeczone, podlegają takowe w przechodzie przez Austryą i wspomnione państwa i przez Modenę, w zupełności temu samemu postępowaniu, jak korespondencya niemiecka, oznaczonemu w oddziale B (art. 20 do 26) niniejszego traktatu specyalnego.

Na rzeczone korespondencye, nałożone więc będzie:

a) portoryum modeńskie, ustanowione w art. 22.

b) portoryum austryacko-niemieckie, wyrażone w art. 23.

c) portoryum obco-krajowe, za przesełkę zewnątrz terytoryum, należącego do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, które udzielone zostanie do wiadomości w swoim czasie na mocy art. 29.

jedenfalls jedoch Einen Monat vor dem Eintreten der Wirksamkeit des gegenwärtigen Vertrages zu machen.

Ebenso verbindet sich die österreichische Regierung sogleich der modenesischen Regierung die Eröffnung zu machen, wenn die Erneuerung eines von ihr mit einem fremden Staate abgeschlossenen Vertrages stattfindet, und hierdurch was immer für eine Aenderung bezüglich der Beträge der betreffenden Zutaxen oder Gewichtssteigerungen eintritt.

Artikel 30.

Correspondenzen, welche die deutsch-österreichischen Vereinsstaaten transitiren.

Jene Correspondenzen, welche das Herzogthum Modena mit den, über die, zu dem deutsch-österreichischen Postvereine gehörigen deutschen Staaten hinausgelegenen Orten wechselt, so, dass dieselben nicht nur das Kaiserthum Oesterreich, sondern auch die genannten Staaten durchziehen, werden bezüglich des Durchzuges durch Oesterreich und die genannten Staaten und durch Modena vollkommen gleich, wie die deutsche Correspondenz, daher nach Abtheilung B (Art. 20—26) des gegenwärtigen Special-Vertrages behandelt.

Demnach werden diese Correspondenzen belegt:

a) *mit dem im Art. 22 festgesetzten modenesischen Porto;*

b) *mit dem im Art. 23 enthaltenen deutsch-österreichischen Porto;*

c) *mit dem fremdländischen Porto für die Beförderung ausserhalb des zum deutsch-österreichischen Postvereine gehörigen Territoriums, welches seiner Zeit zu Folge Artikel 29 bekannt gegeben werden wird, und endlich*

d) del diritto di transito per la Svizzera, di cui all' art. 25, ove a questo pure si facesse luogo.

D. Gazzette.

Articolo 31.

Le gazzette sotto fascia concambiantisi fra i due Stati contraenti saranno trattate, a parità di ogni altra specie di stampati, giusta le norme portate dagli articoli 13 della convenzione fondamentale e 10 della presente speciale.

Per rispetto a tutte quelle indistintamente che venissero commesse a mezzo degli Uffici postali varrà il disposto dal Titolo V della convenzione fondamentale, comprendente gli Articoli dal 30 al 40 inclusivamente.

Viene peròconvenuta una modificazione nei prezzi minimi e massimi di spedizione indicati all'art. 35 della convenzione stessa, in riguardo alle gazzette politiche, per le quali, ritenuta la loro tassa di spedizione stabilita in massima al 50 per cento sul prezzo al quale l'Ufficio speditore le riceve dall' editore (prezzo netto) senza riguardo alla distanza del luogo di destinazione:

a) se vengono pubblicate sei o sette volte la settimana, la tassa suddetta non dovrà essere mai minore di nove (9) nè eccedere ventisette (27) lire austriache all' anno,

b) se vengono pubblicate meno di sei (6) volte la settimana, la stessa tassa non dovrà mai importare meno di sei (6), nè eccedere diciotto (18) lire austriache all' anno.

Pei giornali non politici la tassa comune di spedizione rimarrà invariabilmente ed in ogni caso determinata al 25 per cento sul prezzo netto d'acquisto dei medesimi.

d) należytość przechodowa szwajcarska (Art. 25), jeżeli takowa miejsce ma.

D. Gazety.

Artykuł 31.

Gazety przesełane między państwami kontraktującemi, w opasce krzyżowej, uważane będą zupełnie tak, jak każdy inny rodzaj druków i podlegają postępowaniu według art. 13. traktatu głównego i art. 10. niniejszego traktatu specyalnego.

Co do gazet, które przez urzędy pocztowe będą zamówione, postępować się ma według przepisów oddziału V. traktatu głównego, obejmującego artykuły 30, aż łącznie do 40.

Wszelako co do należytości od przesełki, objętych art. 35. w stopniu najniższym i najwyższym, zajdzie zmiana względem gazet politycznych, od których, z zatrzymaniem należytości zasadniczej, wynoszącej 50-procent ceny, po której rozsełająca administracya pocztowa otrzymuje gazetę od nakładcy (ceny czystej), bez względu na oddalenie:

a) jeżeli wychodzą 6 lub 7 razy na tydzień, należytość przesełkowa wynosić powinna najmniej dziewięć (9), a najwięcej dwadzieścia siedm (27) lir austr. rocznie;

b) jeżeli zaś wychodzą mniej jak sześć razy na tydzień, wspomniona należytość wynosić ma najmniej sześć (6), a najwięcej ośmnaście (18) lir austr. rocznie.

Od dzienników niepolitycznych, spólna należytość przesełkowa wynosi bez wyjątku 25 - procent ceny czystej, po której urząd pocztowy rozsełający, takowe otrzymuje.

d) *mit der schweizerischen Transitgebühr (Art. 25), insoferne dieselbe einzutreten hat.*

D. Zeitungen.

Artikel 31.

Die zwischen den vertragschliessenden Staaten auszuwechselnden unter Kreuzband verwahrten Zeitungen, werden ganz so wie jede andere Gattung von Drucksachen nach den Bestimmungen des Art. 13 des Hauptvertrages und des Art. 10 des gegenwärtigen Specialvertrages behandelt.

Bezüglich jener, welche mittelst der Postämter bestellt werden, haben die Bestimmungen des Abschnittes V des Hauptvertrages, welcher die Artikel 30 bis einschliessig 40 enthält, zu gelten.

Es wird jedoch eine Abänderung hinsichtlich der im Art. 35 enthaltenen niedersten und höchsten Versendungsgebühren für die politischen Zeitungen getroffen, für welche, mit Beibehaltung der grundsätzlichen Gebühr von 50 Percent von dem Preise, zu welchem die versendende Postanstalt die Zeitung von dem Verleger empfängt (Nettopreis), ohne Rücksicht auf die Entfernung:

a) *wenn sie wöchentlich 6 oder 7 Mal erscheinen, die Versendungsgebühr wenigstens neun (9) und höchstens siebenundzwanzig (27) österr. Lire jährlich betragen;*

b) *wenn sie weniger als 6 Mal in der Woche erscheinen, die erwähnte Gebühr wenigstens sechs (6) und höchstens achtzehn (18) österr. Lire jährlich betragen soll.*

Für nicht politische Journale beträgt die gemeinschaftliche Versendungsgebühr durchweg und ohne Ausnahme 25 Percent des Nettopreises, um welchen das absendende Postamt dieselben bezieht.

E. Disposizioni diverse.

Articolo 32.

Fogli d'avviso e giornali di conteggio.

Pel cambio di tutte le corrispondenze le Amministrazioni postali di amendue gli Stati si serviranno di appositi fogli d'avviso dei quali si annettono le module contrassegnate B e C. Gli estremi dei fogli stessi verranno quotidianamente, tanto in arrivo quanto in partenza, riportati nei relativi giornali di conteggio, dei quali si annettono pure le module contrassegnate D ed E.

Articolo 33.

Applicazione della tassa alle lettere a pagamento.

Siccome la valuta austriaca è quella presa per base nella tariffa, e sono quindi anche da tenersi in tale valuta i conti vicendevoli, resta convenuto che nella spedizione di lettere con tassa venga il relativo importo semplicemente indicato sulle medesime in lire e centesimi austriaci, dalla parte dell'indirizzo, e possibilmente presso all'orlo superiore, nello scopo di facilitare il conteggio sui fogli di avviso e rispettivamente la ricognizione del debito. Trattandosi di tasse composte di due o più diritti, vi verranno questi indicati separatamente.

Quegli Ufficj poi, cui tali lettere pervengono direttamente dall'altro Stato, vi applicheranno la tassa nei modi di pratica, bene inteso che gli Ufficj estensi potranno inesivamente conguagliare in valuta italiana l'ammontare indicato in valuta austriaca.

Articolo 34.

Liquidazione e saldo dei conti.

Gli Ufficj postali austriaci, che sono in corrispondenza diretta cogli estensi, chiuderanno alla fine d'ogni mese i loro

E. Postanowienia rozmaite.

Artykuł 32.

Karty korespondencyjne i dzienniki rachunkowe.

Przy kartowaniu wszelkich korespondencyj, używać winny zakłady pocztowe obustronne kart korespondencyjnych według załączonych wzorów B i C.

Summy ostateczne tychże kart, zaciągnięte zostaną codziennie tak przy nadejściu jak odejściu poczty, do odpowiednich dzienników rachunkowych, których wzory D i E są załączone.

Artykuł 33.

O zastosowaniu należytości od listów, od których przypada opłata.

Ponieważ za podstawę taryfy, przyjętą została moneta austryacka, a zatem wzajemne rachunki tylko w tej monecie prowadzone być winny; stanowi się przeto, iż przy odsełaniu listów, na których cięży portoryum, opłata dotycząca wyrażona być ma na tychże w austryackich lirach i centezymach, a to na stronie, na której się adres znajduje, i jeżeli można u wierzchniego brzegu, ażeby tym sposobem ułatwić porachunek ich w kartach korespondecyjnych, a względnie rewizyę pretensyi.

Jeżeli idzie o taksy, złożone z dwóch lub więcej należytości, takowe wyrażone być winny każda z osobna.

Urzędy, odbierające wprost od drugiego państwa listy takowe, wyrażać będą należytość w sposób dotychczasowy; rozumie się wszelako samo przez się, iż urzędy modeńskie, kwoty w monecie austryackiej wyrażone, redukować mogą na monetę włoską.

Artykuł 34.

O porachunku i zapłacie.

Urzędy pocztowe austryackie, wprost zamieniające karty z urzędami pocztowemi modeńskiemi, winny są zamykać dzien-

E. Verschiedene Bestimmungen.

Artikel 32.

Correspondenzkarten und Abrechnungsjournale.

Bei der Kartirung sämmtlicher Correspondenzen werden sich die beiderseitigen Postanstalten der Correspondenzkarten nach den anliegenden Formularen B und C bedienen.

Die Endsummen dieser Karten werden täglich sowohl bei der Ankunft, als bei dem Abgange in die bezüglichen Abrechnungsjournale eingetragen, von welchen auch die Formulare D und E beiliegen.

Artikel 33.

Anwendung der Gebühr bei den zahlbaren Briefen.

Da die österreichische Währung zur Grundlage in dem Tarife genommen wurde, und daher die wechselseitigen Rechnungen in dieser Währung zu führen sind, so wird auch festgesetzt, dass bei der Absendung der mit Porto belasteten Briefe das bezügliche Porto auf diesen in österreichischen Lire und Centesimi und zwar auf der Adresse-Seite, und wo möglich am oberen Rande angesetzt werden, um den Ansatz in den Correspondenzkarten und beziehungsweise die Revision der Forderung zu erleichtern. Insoferne es sich um, aus zwei oder mehreren Gebühren zusammengesetzte Taxen handelt, sind dieselben abgesondert anzuschreiben.

Jene Aemter, welche directe vom anderen Staate solche Briefe erhalten, werden die Gebühren in der bisherigen Art ansetzen; es versteht sich übrigens, dass die modenesischen Aemter die in österreichischer Währung angesetzten Beträge auf italienische Währung reduciren können.

Artikel 34.

Abrechnung und Saldirung.

Die österreichischen Postämter, welche mit den modenesischen in directem Kartenwechsel stehen, haben mit Ende eines jeden Monates ihre Journale abzuschliessen und unter

giornali, e li manderanno, corredati dei fogli originali d'avviso, al dipartimento dei conti presso il Ministero del commercio a Vienna. Queste ne farà ogni mese la spedizione per esame alla Direzione delle poste Ducali.

Il saldo fra i due Stati dovrà effettuarsi ogni tre mesi, a Vienna od a Modena e precisamente là dove risiede l'Amministrazione creditrice, in valuta legale dello Stato ove succede il saldo, escluso qualunque surrogato alla moneta sonante, e ciò entro il termine di sei settimane a contare dal giorno in cui le due parti, finita la liquidazione dell'ultimo mese del trimestre prossimamente scaduto, sono d'accordo sulla somma del credito e debito rispettivo.

Nella liquidazione dei conti lire cento Austriache saranno conguagliate a lire ottantasette italiane, a norma delle vigenti rispettive tariffe.

Articolo 35.

Corrispondenza di servigio tra le Amministrazioni.

La direzione superiore delle poste lombardo-venete residente in Verona e la Direzione generale delle poste estensi sedente in Modena tratteranno per iscritto fra di loro tutto ciò che si riferirà a servigio. Le quistioni sulle quali detti Dicasteri non potessero mettersi d'accordo, saranno trattate in via diplomatica tra i due Governi.

Articolo 36.

Gravami.

Le rispettive Amministrazioni superiori accoglieranno reciprocamente i gravami, che venissero fatti sulle mancanze dei dipendenti Ufficj od impiegati postali,

niki swoje z końcem każdego miesiąca, i wraz z oryginalnemi kartami korespondencyjnemi przesełać je wydziałowi rachunkowemu ministerstwa handlu w Wiedniu; zkąd takowe udzielone zostaną co miesiąc dyrekcyi pocztowej modeńskiej do sprawdzenia. Wyrównanie między obudwoma zakładami pocztowemi nastąpi w Wiedniu lub w Modenie, a to, gdzie administracya, mająca przewyżkę, ma siedzibę swoję, w walucie prawnej tego państwa, w którym wyrównanie nastąpi, z wyłączeniem wszelkiego innego środka zapłaty, w monecie brzęczącej, co kwartał w przeciągu 6-ściu tygodni od dnia licząc, w którym obiedwie strony po ukończonej rewizyi rachunków z ostatniego miesiąca kwartału właśnie upłynionego, ugodziły się co do kwoty należytości, tak na własny rachunek przypadającej jako i dłużnej.

Przy obliczaniu uważać należy 100 lir austryackich za równe 87 lirom włoskim, na zasadzie istniejących, odnoszących się się do tego taryf.

Artykuł 35.

O korespondencyi urzędowej administracyj między sobą.

Naddyrekcya pocztowa królestwa Lombardzko-Weneckiego i modeńska dyrekcya pocztowa w Modenie, winny są korespondować z sobą na piśmie, we wszystkich sprawach, dotyczących służby wzajemnej. Przedmioty, względem których nie mogło przyjść porozumienie między władzami wyż wspomnionemi, załatwiać się będą w drodze dyplomatycznej, między obudwoma rządami.

Artykuł 36.

O zażaleniach.

Zażalenia, wniesione z powodu postępowania nieprawnego tak urzędów jako też urzędników pocztowych, przyjmować winny władze wyższe, których to dotycze, i

Anschluss der Original-Correspondenzkarten an das Rechnungsdepartement des Handelsministeriums in Wien einzusenden, welches dieselben monatlich der herzoglichen Generalpostdirection zur Prüfung mittheilt. Die Ausgleichung zwischen den beiden Postanstalten hat in Wien oder in Modena, und zwar dort, wo die guthabende Verwaltung ihren Sitz hat in der gesetzlichen Währung jenes Staates, in welchem die Ausgleichung erfolgt, mit Ausschluss jedes anderen Zahlungsmittels, in klingender Münze, vierteljährig innerhalb sechs Wochen von dem Tage an gerechnet, zu geschehen, an welchem beide Theile nach beendigter Revision der Rechnungen des letzten Monates des nächst abgelaufenen Vierteljahres über den Betrag des betreffenden Guthabens und der Schuldigkeit übereingekommen sind.

Bei der Abrechnung sind hundert österreichische Lire siebenundachtzig italienischen Liren auf Grund der bestehenden bezüglichen Tarife gleichzuhalten.

Artikel 35.
Aemtliche Correspondenz zwischen den Verwaltungen.

Die Oberpostdirection des lombardisch-venetianischen Königreiches und die herzoglich modenesische Generalpostdirection in Modena haben über Alles, was auf den wechselseitigen Dienst Bezug hat, schriftlich zu verkehren, Gegenstände, bezüglich deren eine Verständigung zwischen den erwähnten Behörden nicht erzielt würde, sind im diplomatischen Wege zwischen beiden Regierungen auszutragen.

Artikel 36.
Beschwerden.

Die betreffenden Oberbehörden werden die Beschwerden, die über unrichtige Vorgänge der Postämter und Postbeamten erhoben werden sollten, entgegennehmen und denselben

e renderanno, dopo avere sentite le difese della parte accusata, la debita giustizia.

wymierzać sprawiedliwość po wysłuchaniu uniewinnień strony oskarżonej.

Articolo 37.
Pratiche disposizioni che possono variarsi di comune accordo dalle Direzioni postali.

Sarà in facoltà delle due Direzioni postali, di cui all'art. 35, l'introdurre nella pratica del servigio quei cambiamenti, dei quali fossero d' accordo nel riconoscere l'utilità, specialmente per quello che riguarda l' aumento e la diminuzione dei pieghi postali, il loro inoltro e simili.

Artykuł 37.
O zmianach w wykonywaniu służby pocztowej.

Administracyom pocztowym obudwóch stron, o których w art. 35 jest wzmianka, zostawiona jest wolność, zaprowadzić w wykonywaniu służby pocztowej takie zmiany, jakie od obudwóch stron za stosowne zostaną uznane, w szczególności do pomnożenia lub zmniejszenia zmian, pakietów, ich przesełania itp.

Articolo 38.
Concerti da prendersi pel servigio delle diligenze.

Affinchè il servigio attuale dei corrieri fra l'Austria e la Toscana, di cui è stata speciale menzione all'art. 7 della presente convenzione, possa offrire maggior comodo al pubblico e maggiori benefici alle rispettive casse postali, i due Governi contraenti, visti i concerti già presi in proposito fra quello austriaco e quello toscano (art. 31 della convenzione speciale austro-toscana) e nella ferma fiducia che sia per concorrere allo stesso scopo anche il Governo pontificio, dichiarano di volere al più presto regolare il servizio suddetto per mezzo di altra convenzione speciale basata sulle disposizioni seguenti:

Artykuł 38.
Porozumienie się względem służby jazdy pocztowej.

Ażeby istniejąca obecnie jazda kuryerska między Austryą i Toskaną, wspomniona szczególnie w art. 7. traktatu niniejszego, publiczności więcej dogodności, a dotyczącym kursom pocztowym więcej dochodów sprawiła, oba rządy kontraktujące, odnośnie do umów, w tej mierze między austryackim a toskańskim rządem zawartych (art. 31 traktatu specyalnego austryacko-toskańskiego), i w pewnem zaufaniu, że i rząd papiezki temu celowi pomocnym będzie, oświadczają się gotowemi, uregulować w jak najkrótszym czasie służbę powyższą, za pomocą innego traktatu specyalnego, podług zasad następujących:

§. 1.

Le tasse di diligenza per gli articoli tutti trasportabili, per le persone e per l'eccedenza di peso del loro bagaglio saranno fissate da una comune tariffa da combinarsi e saranno percette a beneficio delle rispettive casse postali.

§. 1.

Należytości jazdy pocztowej od wszelkich przedmiotów, mających być przesłanemi, od podróżnych, od nadwyżki ich pakunku, będą podług taryfy, spólnie ułożyć się mającej, ustanowione i na rzecz dotyczących kas pocztowych ściągane.

nach Anhörung der Rechtfertigungsgründe des angeschuldigten Theiles gebührend Recht tragen.

Artikel 37.

Vereinbarung über Abänderungen im ausübenden Postdienste.

Den beiderseitigen Postverwaltungen, von denen im Art. 35 die Rede ist, steht frei, in der Ausübung des Postdienstes jene Aenderungen, deren Zweckmässigkeit beiderseitig anerkannt wird, einzuführen, insbesondere bezüglich der Vermehrung oder Verminderung der Packetschlüsse, deren Instradirung u. dgl.

Artikel 38.

Einvernehmen wegen des Fahrpostdienstes.

Damit der gegenwärtige Courierdienst zwischen Oesterreich und Toscana, dessen der Artikel 7 des gegenwärtigen Vertrages besonders erwähnt, dem Publikum grössere Bequemlichkeit und den bezüglichen Postcassen grösseres Einkommen verschaffe, erklären mit Bezugnahme auf die hierüber zwischen der österreichischen und toscanischen Regierung getroffenen Verabredungen (Art. 31 des österreichisch-toscanischen Specialvertrages), und im festen Vertrauen, dass auch die päpstliche Regierung zu demselben Zwecke die Hand bieten werde, die beiden vertragschliessenden Regierungen sich bereit, in kürzester Zeit obigen Dienst mittelst eines anderen Specialvertrages nach folgenden Grundsätzen zu regeln:

§. 1.

Die Fahrpostgebühren für alle versendbaren Gegenstände, für Reisende und für das Uebergewicht ihres Gepäckes werden nach einem gemeinschaftlich zu verabredenden Tarife festgesetzt und zu Gunsten der betreffenden Postcassen eingehoben werden.

§. 2.

L'Amministrazione postale di ciascuna delle quattro alte Parti contraenti si incarica in massima di tutte le spese di viaggio fino alla prima stazione postale dello Stato limitrofo.

§. 3.

Ciascuna Amministrazione postale incassa le tasse tutte di diligenza (§. 1) per lo spazio stesso pel quale fa le spese di viaggio (§. 2).

§. 4.

Nel caso che i conduttori e le carrozze della Amministrazione postale di uno Stato servissero sul territorio degli altri Stati, sarebbe assicurato alla medesima un compenso da convenirsi.

I conduttori saranno responsabili degli oggetti loro affidati pel trasporto.

§. 5.

A ciascuno Stato è assicurata dagli altri Stati, per le corse delle diligenze postali, l' esenzione dai diritti di stradali, pedaggi, ed ogni altro privilegio di cui godessero i proprii corrieri sul loro territorio.

§. 6.

Sarà in facoltà dei mittenti di pagare le tasse di trasporto, per gli articoli diretti ad uno degli Stati contraenti, all' atto dell'impostazione o di lasciarne il pagamento a carico del destinatario.

Articolo 39.

Mantenimento interinale delle attuali norme relative al servizio dei corrieri.

Venendo interinalmente e sino alla effettiva istituzione delle diligenze, di cui al precedente art. 38, mantenuto il servigio dei corrieri tra Mantova e Firenze come lo è attualmente, rimarranno frattanto in vi-

§. 2.

Administracya pocztowa każdej z tych czterech wysokich stron kontraktujących, przejmuje na siebie z reguły wszelkie koszta przesłania aż do pierwszej stacyi granicznej państwa ościennego.

§. 3.

Każda administracya pocztowa, pobiera wszelkie należytości jazdy pocztowej (§. 1) od tej przestrzeni, dla której ponosić winna koszta przesełania (§. 2).

§. 4.

W razie, jeżeliby konduktorowie i powozy administracyi pocztowej państwa jednego na terytoryum państw drugich użytymi być miały, zapewnia się tejże wynagrodzenie, oznaczyć się jej mające.

Konduktorowie odpowiedzialnymi są za przesełki, do transportowania im powierzone.

§. 5.

Każdemu państwu zapewniają państwa inne przy jazdach poczty wozowej, wolność od drogowego i mytowego, tudzież wszelkie uwzględnienie inne, jakkolwiek przysłużające własnym kuryerom na terytoryum właściwem.

§. 6.

Podawcom zostawiona wolność, należytości jazdy pocztowej od przedmiotów, do jednego z państw kontraktujących przeznaczonych, albo opłacić zaraz przy podaniu, albo przekazać je adresatowi do zapłacenia.

Artykuł 39.

Tymczasowe pozostawienie w mocy przepisów, dla służby kuryerskiej istniejących.

Ponieważ tymczasem i aż do chwili istotnego zaprowadzenia jazd pocztowych, w powyższym art. 38 wspomnionych, jazdy kuryerskie między Mantuą a Florencyą, w sposób dotychczasowy zatrzymane być ma-

§. 2.

Die Postverwaltung eines jeden der vier hohen vertragschliessenden Theile übernimmt im Grundsatze die sämmtlichen Beförderungskosten bis zur ersten Gränzstation des angränzenden Staates.

§. 3.

Jede Postverwaltung bezieht die sämmtlichen Fahrpostgebühren (§. 1) für dieselbe Strecke, für welche sie die Beförderungskosten zu tragen hat. (§. 2.)

§. 4.

Für den Fall, dass Conducteure und Wägen der Postverwaltung eines Staates aus dem Gebiete der anderen Staaten benützt würden, wird derselben eine zu vereinbarende Entschädigung zugesichert.

Die Conducteure haben für die ihnen zum Transporte anvertrauten Sendungen zu haften.

§. 5.

Jedem Staate wird von Seite der anderen Staaten für die Postwagenfahrten die Befreiung von Weg- und Brückenmauthgebühren und jede andere Begünstigung zugesichert, welche den eigenen Courieren auf dem Gebiete derselben zusteht.

§. 6.

Es wird den Aufgebern freigestellt seyn, die Fahrpostgebühren für Gegenstände, welche nach einem der vertragschliessenden Staaten bestimmt sind, entweder bei der Aufgabe zu entrichten, oder solche dem Adressaten zur Bezahlung zuzuweisen.

Artikel 39.

Einstweilige Aufrechthaltung der für den Courierdienst bestehenden Vorschriften.

Da einstweilen und bis zur wirklichen Einführung der im vorhergehenden Artikel 38 erwähnten Fahrposten die Courierfahrten zwischen Mantua und Florenz in der bestehenden

gore non solo le regole per l'attiraglio loro e per le rispettive competenze fissate nell' art. 7 della presente convenzione, ma ancora le norme precedentemente già adottate e stabilite, per quanto si riferisce: — al rendiconto dell' Ufficio di Modena — alle prescrizioni pei corrieri e pelle ricevute di articoli di consegna — agli oggetti esclusi dal trasporto col mezzo dei corrieri suddetti all' imballaggio e suggellamento degli articoli alla tariffa pei medesimi — agli assegni su di loro caricabili — al rinvio ed alle tasse di quelli rifiutati ed inesitati — e finalmente alla responsibilità pegli articoli stessi.

Ed affinchè le norme predette trovino debito luogo nella convenzione presente, si allega sotto F. come parte integrante, una copia delle medesime, quali esistevano sotto i N. N. 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17 e 18 fra gli articoli del 5 Ottobre 1839, addizionali alla convenzione postale del 3 Dicembre 1817.

ją, przeto pozostają w swej mocy tymczasowo nietylko przepisy co do zaprzęgu i co do należytości dotyczących, w art. 7 traktatu niniejszego ustanowione, lecz też oraz i normy dawniejsze w przedmiocie tym przyjęte i ułożone, o ile takowe dotyczą: składania rachunków urzędu pocztowego w Modenie,— postanowień co do kuryerów i poświadczeń odebrania przesełek jazdy pocztowej,— przedmiotów przez rzeczonych kuryeryów z transportu wyłączonych, — opakowania i opieczętowania przesełek,— taryfy dla takowych,—przypuszczalnych rachunków wydatkowych, — odsełania na powrót, tudzież taks co do przesełek albo nie mogących być doręczonemi lub takich, którym przyjęcia odmówiono, nareszcie odpowiedzialności za przedmioty przejęte. Ażeby przeto normy rzeczone znalazły miejsce swe przynależyte w niniejszym traktacie, przyłącza się jako integrująca część tegoż pod F. odpis onychże, zawartych pod numerami 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18 w artykułach addycyonalnych z d. 5 Października 1839 do traktatu pocztowego z d. 3. Grudnia 1817 r.

Articolo 40.

Utilizzazione della strada Giardini nel caso di interruzione delle comunicazioni con Firenze per la via di Bologna.

Nel caso eccezionale in che la comunicazione postale fra gli Stati austriaci e la Toscana non potesse avere luogo per lo stradale pontificio contemplato nei precedenti articoli, come quello di percorrenza ordinaria dei corrieri austro-toscani, rimane convenuto e stabilito che la comunicazione sudetta, sia per mezzo di corrieri, sia per mezzo di staffetta, debba allora venire attivata sulla via Giardini, appena da

Artykuł 40.

Użycie gościńca Giardini w razie przerwanego połączenia z Florencyą na drodze przez Bologna.

W razie wyjątkowym, gdyby połączenie poczt między państwami austryackiemi a państwami toskańskiemi, nie mogło być uskutecznionem na gościńcu papiezkim, przeznaczonym w powyższych artykułach na zwyczajną drogę dla kuryerów austryacko-toskańskich, zostaje zgodnie ustanowionem, iż rzeczone powyżej połączenie, wtedy uskutecznionem będzie, czy to przez kuryerów, czy za pomocą sztafet

Weise beibehalten werden sollen, so haben inzwischen nicht nur die Vorschriften über deren Bespannung und die bezüglichen Gebühren, wie sie im Artikel 7 des gegenwärtigen Vertrages festgesetzt sind, sondern auch die in früherer Zeit diessfalls angenommenen und festgestellten Normen in Kraft zu bleiben, in soferne es betrifft: — Die Rechnunglegung des Postamtes in Modena — die Vorschriften für die Couriere und über die Empfangsbescheinigungen für die Fahrpostsendungen — die von dem Transporte durch gedachte Couriere ausgeschlossenen Gegenstände — die Verpackung und Versiegelung der Sendungen — den Tarif derselben — die zulässigen Auslage-Anrechnungen — Zurücksendung und die Taxen für unbestellbare oder solche Sendungen, deren Annahme verweigert wird, und endlich die Haftungen für die übernommenen Gegenstände. Und damit die gedachten Normen in dem gegenwärtigen Vertrage ihre gebührende Stelle finden, wird als dessen integrirender Bestandtheil unter F eine Abschrift derselben beigefügt, wie sie unter den Nummern 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17 und 18 in den Additional-Artikeln vom 5. October 1839 zu dem Postvertrage vom 3. December 1817 enthalten waren.

Artikel 40.

Benützung der Strasse Giardini im Falle der Unterbrechung der Verbindung mit Florenz auf dem Wege über Bologna.

In dem Ausnahmsfalle, dass die Postverbindung zwischen den österreichischen und toscanischen Staaten nicht auf der päpstlichen Strasse stattfinden könnte, welche in den vorhergehenden Artikeln als die gewöhnliche Strasse für die österreichisch-toscanischen Couriere bezeichnet wurde, bleibt es vereinbart und festgestellt, dass sodann die obige Verbindung, sei es mittelst der Couriere oder mittelst den Staffeten auf der Strasse

ambi i Governi austriaco ed estense sia stata riconosciuta, nelle vie più sollecite, la sussistenza dell' insorto impedimento.

Ove la via stessa fosse in allora già regolarmente montata colle rispettive stazioni di posta-cavalli, e perciò in attività come ordinario stradale postale, l' inoltro delle corse lungo il medesimo seguirà giusta le norme generali portate dalla presente convenzione.

Ove invece occorresse straordinariamente di dover montare la via suddetta, viene già fin d' ora convenuto che il Governo estense farà tener nota precisa, tanto delle spese di impianto e di mantenimento delle stazioni di posta-cavalli, quanto delle attività risultanti da introiti ordinari e straordinari e da rimanenza di scorte, per poter poi, a servigio compiuto, presentare al Governo austriaco i relativi conti ed il conseguente bilancio.

Verificandosi un risultato passivo, starà il medesimo, per un quarto a carico del Ducato di Modena, e per tre quarti a carico dell' Austria, che si riserva la facoltà di procurarsi da altri Stati, a seconda dei casi, un equo compenso.

Tuttavolta nel supposto caso la comunicazione fra Modena e Bologna sarà possibilmente mantenuta per mezzo di giornaliere staffette ordinarie, colle quali si spediranno per cura estense sino alla Samoggia, subito dopo l' arrivo delle poste da Mantova e da Milano, i mazzi-lettere che gli Uffici Austriaci ed Estensi trovassero di dover dirigere a Bologna ed oltre. Quelli che dall' Ufficio di Bologna perve-

na gościńcu Giardini, gdy rządy austryacki i modeński, najkrótszą drogą dowiedzą się o zachodzącej przeszkodzie.

Gdyby w nadzwyczajnym razie potrzebnem było ustawienie stacyi na drodze rzeczonej, umówionem zostaje obecnie już, iż rząd Modeny dokładny rachunek prowadzić będzie względem ustawienia i utrzymania tychże stacyj pocztowych dla koni, równie jak względem należytości, wypadających z dochodów tak zwyczajnych jak nadzwyczajnych i z zaliczek niewydanych, ażeby po zupełnem spłat uiszczeniu, przedłożyć mógł rządowi austryackiemi rachunki dotyczące, wraz z bilansem ztąd wypadającym.

Jeżeli rezultat pokazuje się w stanie biernym, natedy jedna czwarta tegoż przypada na księstwo Modeny, trzy zaś czwarte na Austryę, zastrzegającą sobie słuszne wedle okoliczności wynagrodzenie od innych państw.

Atoliż, nawet i w namienionym razie, utrzymane będzie połączenie między Modeną a Bologną, jak dalece takowe uskutecznić się da, za pomocą codziennych sztafet zwyczajnych, któremi administracya modeńska zaraz po nadejściu poczt z Mantuy i Medyolanu, aż do Samoggia, przesełać będzie winna pakiety listowe, mające być instradowane do Bolognii i dalej przez urzędy pocztowe austryackie lub modeń-

Giardini hergestellt werden soll, sobald die österreichische und modenesische Regierung auf dem kürzesten Wege das Vorhandensein des eingetretenen Hindernisses in Erfahrung gebracht haben werden.

Wenn die Strasse Giardini bis dahin mit den betreffenden Pferde-Poststationen bestellt und daher als gewöhnliche Poststrasse in Benützung seyn sollte, wird die Beförderung der Posten nach den im gegenwärtigen Vertrage enthaltenen allgemeinen Normen erfolgen.

Sollte aber ausserordentlicher Weise die Bestellung der genannten Strasse mit Stationen nothwendig werden, so kommt man schon jetzt dahin überein, dass die modenesische Regierung genaue Vormerkung führen lassen wird, über die Kosten der Aufstellung und Erhaltung dieser Pferde-Poststationen, so wie über die aus den ordentlichen und ausserordentlichen Einnahmen und den nicht verausgabten Vorschüssen sich ergebenden Forderungen, um dann nach vollendeter Leistung der österreichischen Regierung die bezüglichen Rechnungen und die daraus sich ergebende Bilanz vorlegen zu können.

Stellt sich das Ergebniss als ein passives heraus, so fällt ein Viertheil davon dem Herzogthume Modena, drei Viertheile aber Oesterreich zur Last, welches sich vorbehält, von anderen Staaten nach Umständen eine billige Entschädigung sich zu verschaffen.

Doch wird die Verbindung zwischen Modena und Bologna, soweit es möglich ist, selbst in dem angedeuteten Falle, mittelst täglicher ordinärer Staffeten unterhalten werden, mit welchen die Briefpackete, die von den österreichischen oder herzoglichen Postämtern nach Bologna und weiter instradirt werden sollten, von der modenesischen Verwaltung gleich nach Eintreffen der Posten aus Mantua und Mailand, bis nach Samoggia befördert werden

nissero a quello di Modena per gli Ufficj austriaci sarranno dallo stesso inoltrati colla prima posta ordinaria alle rispettive destinazioni.

skie. Pakiety listowe, nadchodzące z urzędu pocztowego w Bologna, do urzędu pocztowego w Modena, dla urzędów pocztowych austryackich, będą najbliższą pocztą zwyczajną do właściwych przeznaczenia miejsc odsełane.

Articolo 41.

Nuove attivazioni di diligenze e di messagerie postali.

Qualora si riconoscesse da ambi i Governi la convenienza di istituire delle corse di diligenze e di messaggerie postali fra punti dell' uno e dell' altro Stato, oltre quelle già accennate all' art. 38, si prenderanno ad ogni volta gli opportuni concerti. Ed al fine di raggiungere la maggior possibile uniformità in ambidue gli Stati nel trattamento delle persone e delle cose da inoltrarsi con simili corse, e con quelle che vi influissero, verranno adottati, anche pei tronchi di strada estensi dei regolamenti e delle tariffe che siano possibilmente in analogia coi regolamenti e colle tariffe vigenti nell' Austria, con riserva di quella pei passaggieri. che sarà invece da combinarsi col debito riguardo alle circostanze locali.

Nel caso poi che una diligenza erariale partisse da un dato punto di uno degli Stati contraenti per tutto conto dell' altro, restano assicurati a quest'ultimo i vantaggi tutti di cui fruiscono le erariali del primo, tanto riguardo ad esenzione di stradali, pedaggi, e simili, quanto riguardo a norme di attiraglio, ed a competenze di corsa e di mancia dovute ai mastri di posta, postiglioni e stallieri delle stazioni rispettive.

Artykuł 41.

O urządzeniu nowych deliżansów i mesażeryj pocztowych.

Gdyby obadwa rządy za stosowne uznały, urządzić szybko-poczty łub mesażerye pocztowe między miejscami państwa jednego i drugiego, oprócz poczty w art. 38 wspomnionej, wówczas należy rozpocząć o to potrzebne układy. Ażeby zaś w obudwóch państwach zaprowadzić jak największą jednostajność w obchodzeniu się tak z osobami jak z rzeczami, które za pomocą tychże jazd i jazd z niemi w związku zostających, przewożone być mają, zaprowadzone będą także w częściach drogi modeńskiej, o ile można te same przepisy i taryfy, jakie w Austryi obowiązują, z wyjątkiem przepisów co do pasażerów, przy których wzgląd mieć należy na stosunki miejscowe.

Jeżeli szybko-poczta eraryalna z pewnego punktu jednego z państw kontraktujących wychodzi całkowicie na rachunek drugiego, wówczas to ostatnie używać ma wszystkich korzyści, jakich doznają poczty eraryalne pierwszego, tak co do należytości od dróg, mostów i tym podobnych, jakoteż co do normale o zaprzęgach, o pojezdnem i poczestnem dla pocztmistrzów, pocztylionów i dozorców od wozów na stacyach dotyczących.

sollen. Briefpackete, welche von dem Postamte in Bologna für die österreichischen Postämter an das Postamt in Modena gelangen, werden von diesem mit der nächsten ordinären Post ihren bezüglichen Bestimmungsorten zugeführt.

Artikel 41.

Errichtung neuer Eilfahrten und Postmessagerien.

Wenn beide Regierungen die Errichtung von Eilfahrten und Postmessagerien zwischen Orten des einen und des anderen Staates, ausser der im Artikel 38 besprochenen für zweckmässig erachten sollten, so werden jedesmal die erforderlichen Verabredungen gepflogen werden. Und um in beiden Staaten die grösstmöglichste Gleichförmigkeit in der Behandlung der Personen und Sachen, welche mit diesen Fahrten und den damit in Verbindung stehenden zu befördern sind, herzustellen, werden auch für die Strecken der modenesischen Strasse so viel als möglich gleiche Vorschriften und Tarife, wie solche in Oesterreich bestehen, angewendet werden, mit Ausnahme jener bezüglich der Passagiere, hinsichtlich welcher auf die Localverhältnisse angemessene Rücksicht zu nehmen seyn wird.

Wenn eine Aerarial-Eilfahrt von einem gegebenen Puncte des einen der vertragschliessenden Staaten ganz auf Rechnung des anderen ausgeht, so haben Letzterem alle Vortheile zuzukommen, deren die Aerarialfahrten des Ersteren geniessen, sowohl bezüglich der Wegmauth-, Brücken- und ähnlichen Gebühren, als auch bezüglich des Bespannungsnormales und der Ritt- und Trinkgelder für die Postmeister, Postillone und Wagenmeister der betreffenden Stationen.

Articolo 42.

Distinte degli Ufficj postali e loro raggi secondo le distanze.

Essendo già state commisurate per parte dell' Ufficio delle corse in Vienna, le distanze tra Ufficj postali Ducali ed Ufficj postali austriaci attualmente esistenti, così verranno, per parte dell' Amministrazione postale austriaca, somministrate le distinte analoghe nel numero occorrente per tutti gli Ufficj Ducali, ed erigendosene dei nuovi si prenderanno in anticipazione gli opportuni concerti per la determinazione delle distanze.

Articolo 43.

Dimostrazione dei prodotti del primo anno.

Anche di coerenza all' art. 43 della convenzione fondamentale, resta convenuto che, allo spirare del primo anno di effettiva durata della presente convenzione speciale, potranno essere presentati da quel Governo che ne avrà interesse i prospetti delle avute risultanze; e ciò al fine di chiedere e concertare coll' altro Governo di comune accordo i rimedi che saranno stimati efficaci a prevenire la rinnovazione delle gravi perdite che si fossero verificate nei propri ordinari prodotti.

Articolo 44.

Convenzioni speciali con altri Stati italiani.

Le convenzioni speciali postali, che i Governi austriaco ed estense saranno per stipulare con altri Stati italiani, dovranno essere reciprocamente comunicate prima che siano conchiuse, onde possa venir provveduto di comune accordo a quanto nelle medesime riguardasse più particolarmente i due Governi.

Artykuł 42.

O spisie urzędów pocztowych i wykazie ich odległości.

Ponieważ ze strony biura kursowego w Wiedniu, odległości między urzędami pocztowemi modeńskiemi i urzędami pocztowemi obecnie czynnemi austryackiemi, już wymierzone zostały, przeto ze strony administracyi pocztowej austryackiej, dostarczone będą dotyczące wykazy w potrzebnej liczbie wszystkim urzędom pocztowym modeńskim; w razie zaprowadzenia nowych urzędów pocztowych, nastąpi wprzód umowa względem ustanowienia ich oddalenia.

Artykuł 43.

O wykazie dochodów roku pierwszego.

Odnośnie do art. 43 traktatu głównego, stanowi się wspólnie, iż ten rząd, w którego interesie to leży, mocen jest, po upływie pierwszego roku, po zawarciu niniejszego traktatu, przedłożyć wykazy dochodów, a to w celu, ażeby wspólnie z drugim rządem, naradzić się nad środkami najskuteczniejszemi, któreby użytemi być miały dla uchylenia znacznych strat, mogących się wydarzyć we własnych dochodach zwyczajnych.

Artykuł 44.

O traktatach szczegółowych z innemi państwami włoskiemi.

Traktaty szczególne, któreby rząd austryacki lub modeński zawrzeć miał z innemi państwami włoskiemi, zostaną wzajemnie udzielone przed zawarciem, ażeby o ile wpływ mieć mogą na obadwa rządy, ułożyć takowe z wspólnem porozumieniem.

Artikel 42.
Verzeichniss der Postämter und ihrer Entfernungs-Rayons.

Da von Seite des Cours-Bureaux in Wien die Distanzen zwischen den herzoglichen Postämtern und den bereits in Wirksamkeit befindlichen österreichischen Postämtern schon ausgemessen worden sind, so werden von Seite der österreichischen Postverwaltung die bezüglichen Ausweise in der erforderlichen Anzahl für sämmtliche herzogliche Postämter geliefert werden; bei Errichtung neuer Postämter wird vorläufig das Einvernehmen wegen Bestimmung der Entfernungen gepflogen werden.

Artikel 43.
Nachweisung der Erträgnisse des ersten Jahres.

Mit Bezug auf den Artikel 43 des Hauptvertrages kommt man überein, dass es jener Regierung, in deren Interesse es liegen sollte, freisteht, nach Ablauf des ersten Vertragsjahres die Ausweise über die stattgefundenen Einnahms-Ergebnisse vorzulegen und zwar zu dem Ende, um gemeinschaftlich mit der anderen Regierung über die wirksamsten Mittel zur Hintanhaltung wesentlicher Verluste, welche sich in den eigenen gewöhnlichen Erträgnissen ergeben haben sollten, zu berathen, und dieselben in Anspruch zu nehmen.

Artikel 44.
Specialverträge mit anderen italienischen Staaten.

Die besonderen Postverträge, welche die österreichische und modenesische Regierung mit anderen italienischen Staaten abzuschliessen in die Lage kommen, sollen vor ihrem Abschlusse wechselseitig mitgetheilt werden, damit, in soweit sie auf die beiden Regierungen Einfluss nehmen, im gemeinschaftlichen Einvernehmen Vorsorge getroffen werden könne.

Articolo 45.

Principio e durata della convenzione.

La presente convenzione comincierà ad avere effetto cinque mesi dopo il giorno in cui avrà avuto luogo il cambio delle ratifiche, e durerà cinque anni, dopo i quali si considererà prolungata d'anno in anno, quando sei mesi prima della scadenza non venga da una delle Parti disdetta.

Articolo 46.

Abolizione di convenzioni anteriori.

Dal momento di attivazione della presente si ammette di comune accordo che si avranno per abrogati, tanto l' antecedente convenzione postale fra l'Austria e Modena del 3 Dicembre 1817, dichiarata continuativa dagli articoli addizionali alla stessa del 5 Ottobre 1839, quanto questi articoli medesimi, e ciò come se fossero stati, così l'una che gli altri, in tempo debito formalmente disdetti, salvo sempre il disposto dall' antecedente art. 39.

Articolo 47.

Sostituzione della presente convenzione a quella del 3 Luglio 1849.

Finalmente si dichiara che questa speciale convenzione, stipulata al seguito dell' altra convenzione postale fatta in Milano il 3 Luglio 1849, viene a questa ultima in ogni sua parte sostituita.

Articolo 48.

Cambio delle ratifiche.

Il cambio delle ratifiche avrà luogo in Modena entro lo spazio di trenta giorni

Artykuł 45.

O terminie, w którym traktat niniejszy obowiązywać zacznie.

Niniejszy traktat rozpocznie działanie swoje w 5 miesięcy po dniu, w którym nastąpi zamiana ratyfikacyi i trwać będzie lat 5, po których upływie, uważanym będzie za przedłużony od roku do roku, jeżeli 6 miesięcy przed upływem nie wypowie takowego jedna z stron kontraktujących.

Artykuł 46.

O zniesieniu dawniejszych traktatów.

Zezwala się niniejszem w spólnem porozumieniu, ażeby od chwili, od której niniejszy traktat rozpocznie działanie swe, uważany był za zniesiony dawniejszy traktat pocztowy między Austryą i Modeną z d. 3 Grudnia 1817, który przez artykuły addycyonalne z d. 5. Październ. 1839. nadal jeszcze w swej mocy został utrzymany, wraz z temi właśnie artykułami addycyonalnemi, a to w ten sposób, jakby te i ów w należytym czasie formalnie wypowiedziane były, wszakże zawsze z zastrzeżeniem postanowienia w poprzedzającym artykule 39 zawartego.

Artykuł 47.

O substytuowaniu niniejszego traktatu w miejsce traktatu z dnia 3. Lipca 1849.

Ostatecznie oświadcza się, iż niniejszy traktat specyalny, zawarty w skutku innego, w Medyolanie na d. 3. Lipca 1849. zawartego, wstępuje we wszystkich częściach swoich na miejsce dawniejszego.

Artykuł 48.

O zamianie dokumentów ratyfikacyjnych.

Zamiana ratyfikacyi nastąpi w Modenie w przeciągu dni 30 od wystawienia niniej-

Artikel 45.

Anfangstermin und Dauer des Vertrages.

Der gegenwärtige Vertrag wird fünf Monate nach dem Tage der Auswechslung der Ratificationen in Wirksamkeit treten und fünf Jahre dauern, nach deren Verlauf er als von Jahr zu Jahr verlängert zu betrachten ist, wenn nicht sechs Monate vor dem Ablaufe einer der vertragschliessenden Theile denselben aufkündet.

Artikel 46.

Aufhebung der früheren Verträge.

Es wird im beiderseitigen Einverständnisse zugegeben, dass von dem Zeitpuncte, mit welchem der gegenwärtige Vertrag in Wirksamkeit tritt, sowohl der frühere Postvertrag zwischen Oesterreich und Modena vom 3. December 1817, der durch die Additionalartikel vom 5. October 1839 als fortdauernd erklärt wurde, als auch diese Artikel selbst als aufgehoben zu betrachten sind, und das zwar so, als ob der eine wie die anderen zu gehöriger Zeit förmlich gekündet worden wären; jedoch immer mit Vorbehalt der im vorhergehenden Artikel 39 enthaltenen Bestimmung.

Artikel 47.

Substituirung des gegenwärtigen Vertrages an die Stelle jenes vom 3. Juli 1849.

Endlich wird erklärt, dass dieser Specialvertrag, welcher im Verfolge des anderen in Mailand am 3. Juli 1849 eingegangenen Vertrages abgeschlossen wird, in allen seinen Theilen an die Stelle dieses letzteren tritt.

Artikel 48.

Auswechslung der Ratifications-Urkunden.

Die Auswechslung der Ratifications-Urkunden wird in Modena innerhalb 30 Tagen

dalla data della presente, od anche prima se sarà possibile.

Fatto in Modena questo giorno ventinove (29) del mese di Ottobre dell' anno mille ottocento cinquantuno (1851).

G. G. Allegri. (L. S.) G. Forni. (L. S,)

szego traktatu, albo jeżeli można, jeszcze wcześniej.

Działo się w Modenie dnia 29. Października 1851.

G. G. Allegri. (L. S.) **G. Forni.** (L. S.)

Tu następuje załączenie A.

Traktat między Austryą i Toskaną o zasadach związku pocztowego austryacko-włoskiego z d. 5. Listopada 1850, (dziennik praw państwa z roku 1851, cz. XIV. Nr. 53).

Załączenia B. C. D. E.

Formularze kart korespondencyjnych, poświadczeń odebrania i żurnalów obrachunkowych dla urzędów pocztowych austryackich i modeńskich, całkiem równobrzmiące z temi, które drukowane znajdują się przy traktacie pocztowym z Parmą. (Załączenie do Nru 25 w cz. VI dz. pr. p. z roku 1852).

Załączenie F.

Estratto

degli articoli addizionali alla convenzione postale tra Modena ed Austria 3 Dicembre 1817 stabiliti il 5 Ottobre 1839.

Articolo 9.

Desiderando l' Amministrazione delle poste austriache di sistemare in modo più regolare e conveniente i corsi dei corrieri che deve mantenere per proprio conto fra Mantova, Modena e Firenze, si conviene che l' Ufficio generale di Modena il quale già adesso tiene nota degli articoli di valore arrivati, e da spedirsi mediante i detti corrieri, continui in questa pratica e che sopra invito dell'Amministrazione austriaca inscriva pure i passaggieri, che potessero essere trasportati coi detti mezzi, e che in luogo di pagare a mano dei corrieri medesimi l' ammontare dei rispettivi diritti di porto, esso formi mensilmente un rendiconto e spedisca questo insieme colle polizze ri-

Wyciąg

z artykułów addycyonalnych z d. 5. Października 1839, należących do traktatu pocztowego między Austryą i Modeną z d. 3. Grud. 1817.

Artykuł 9.

Ponieważ austryacka administracya poczt stale sobie życzy zaprowadzić regularniejsze jazdy kuryerskie, mające być utrzymywane na własny rachunek między Mantuą, Modeną i Florencyą, ułożono się przeto, ażeby jeneralny urząd pocztowy w Modenie, prowadzący już obecnie spis o przedmiotach wartości. nadsełanych i odsełanych, za pomocą rzeczonych jazd kuryerskich tą manipulacyą dalej się trudnił, i na żądanie austryackiej administracyi, także i pasażerów zapisywał, korzystających z tego transportowego środka, tudzież ażeby zamiast wypłacenia należącego portoryum do rąk kuryerów, co miesiąc sporządzał wykaz rachunkowy, który doręczony

vom Tage der Ausfertigung dieses Vertrages, oder wenn thunlich, noch früher stattzufinden haben.

So geschehen, Modena den 29. October 1851.

G. G. Allegri. (L. S.)

G. Forni. (L. S.)

Folgt: ***Beilage A.***

Vertrag zwischen Oesterreich und Toscana über die Grundlagen eines österreichisch-italienischen Postvereines vom 5. November 1850 (Reichsgesetzblatt vom Jahre 1851, XIV. Stück, Nr. 53).

Beilagen B, C, D, E.

Formularien der Correspondenzblätter, Empfangsbestätigungen und Abrechnungsjournale für die österreichischen und modenesischen Postämter ganz gleichlautend mit denjenigen, welche zu dem Postvertrage mit Parma abgedruckt worden sind. (Beilage zu Nr. 25 im VI. Stücke, Reichsgesetzblatt vom Jahre 1852.)

Beilage F.

Auszug

aus den zum Postvertrage zwischen Oesterreich und Modena vom 3. December 1817 gehörigen Additional-Artikeln vom 5. October 1839.

Artikel 9.

Da die österreichische Postverwaltung die Courierfahrten, welche sie auf eigene Rechnung zwischen Mantua, Modena und Florenz zu unterhalten hat, in einer regelmässigeren Weise festzustellen wünscht, so kommt man überein, dass das Generalpostamt in Modena, welches schon derzeit eine Vorschreibung über die mittelst der besagten Courierfahrten eingelangten und abzusendenden Werthgegenstände führt, mit dieser Manipulation fortfahre, und auf Ansuchen der österreichischen Verwaltung auch die Passagiere einschreibe, welche sich dieses Beförderungsmittels bedienen, ferner, anstatt die entfallenden Portogebühren den Courieren auf die Hand zu bezahlen, monatlich einen Rechnungs-Ausweis verfasse, und

cevute e coi prodotti spettanti alla Cassa postale austriaca dopo la scadenza d'ogni mese all' Ispettorato delle poste in Mantova. Per tale redazione come per la corrispondente manipolazione in generale verranno somministrate le necessarie istruzioni.

Articolo 12.

I conduttori che faranno i viaggi fra Mantova, Modena e Firenze saranno vestiti del prescritto uniforme, e muniti di un parte in cui verranno notate le ore di partenza e di arrivo, i mazzi-lettere, i nomi dei passaggieri, il peso del carico ed il numero dei cavalli, i quali dovranno essere attaccati in ciascuna stazione al legno.

Gli articoli che saranno da spedirsi dagli Uffici postali di Mantova, Bologna e Firenze a quello di Modena e viceversa, dovranno essere descritti in polizze apposite.

Gli Ufficj postali ai quali saranno consegnati i detti articoli ne accuseranno ricevuta sulle rispettive polizze e sul parte alle corrispondenti rubriche, mentre i corrieri e condutteri apporranno dal canto loro la propria firma sul registro degli Ufficj per comprovare il ricevimento degli oggetti da trasportarsi.

Articolo 13.

Non potranno spedirsi coi suddetti mezzi nè animali vivi, nè oggetti infiammabili per attrito, pressione, od altrimenti senza darvi causa volontariamente, neppure in generale tutti quelli, che per la loro qualità possono danneggiare facilmente gli altri effetti, ed in ispecie la polvere da schioppo, gli acidi minerali, i preparati di cloro.

być ma po upływie każdego miesiąca inspektoratowi pocztowemu w Modenie, z załączeniem odebranych kart jazdy pocztowej i kwot, należących się kasie austryackiej pocztowej. Dla ułożenia takowych rachunków, równie jak dla stosownej manipulacyi w ogólności, dane będą instrukcye należyte potrzebne.

Artykuł 12.

Konduktorowie, odbywający drogę między Mantuą, Modeną i Florencyą, nosić będą uniform przepisany i zaopatrzeni być winni w kartę, tak zwaną godzinową, do której wciągane będą godziny odejścia i nadejścia, pakiety listowe, imiona pasażerów, waga ładunku i liczba koni, mających być w każdej poszczególnej stacyi do powozu zaprzężonemi.

Przedmioty, przesełane od urzędów pocztowych w Mantua, Bologna i we Florencyi, do urzędu pocztowego w Modena i na powrót, muszą być wciągane do własnych kart jazdy pocztowej.

Urzędy pocztowe, którym rzeczone przedmioty oddane zostały, winny odebranie takowych potwierdzić, nietylko w dotyczących kartach jazdy pocztowej, ale i w karcie godzinowej, w przeznaczonych ku temu rubrykach, kuryerzy zaś i konduktorowie zapiszą nazwisko swe w rejestrze urzędowym, dla wykazania odebrania przedmiotów, przesłać się mających.

Artykuł 13.

Nie będą przesełane powozami kuryerskiemi: zwierzęta żyjące, przedmioty przez frykcyę, przycisk lub innym sposobem bez przyczyny, pochodzącej z własnej woli, łatwo zapalne, i w ogólności wszystkie przedmioty, któreby wedle natury swej łatwo uszkodzić mogły inne jeszcze przesełki, mianowicie: proch strzelny, kwasy mineraliczne, preparaty chlorowe.

derselben unter Beischluss der empfangenen Fahrpostkarten und der, der österreichischen Postcasse zukommenden Beträge nach Ablauf eines jeden Monates dem Post-Inspectorate in Mantua übermittle.

Für die Verfassung solcher Rechnungen, wie überhaupt für die entsprechenden Manipulationen, werden die nöthigen Instructionen mitgetheilt werden.

Artikel 12.

Die Conducteure, welche die Strecke zwischen Mantua, Modena und Florenz befahren, werden mit der vorschriftmässigen Uniform bekleidet, und mit einem Stundenpasse versehen seyn, in welchem die Stunden der Abfahrt und der Ankunft, die Briefpackete, die Namen der Passagiere, das Gewicht der Ladung und die Anzahl der Pferde, die in jeder Station dem Wagen vorgespannt werden sollen, einzutragen sind.

Die Gegenstände, welche von den Postämtern in Mantua, Bologna und Florenz an das Postamt in Modena und umgekehrt gesendet werden, müssen in eigenen Fahrpostkarten eingetragen werden.

Die Postämter, denen die erwähnten Gegenstände übergeben werden, haben den Empfang derselben auf den bezüglichen Fahrpostkarten und im Stundenpasse in den dazu bestimmten Rubriken zu bestätigen, die Couriere und Conducteure aber ihrerseits ihre eigene Namensfertigung in dem Amtsregister einzutragen, um die Empfangnahme der zu befördernden Sendungen darzuthun.

Artikel 13.

Von der Beförderung mittelst Courierwagen sind ausgeschlossen: lebende Thiere, Gegenstände, welche durch Reibung, Druck oder sonst ohne eine in der freien Willkühr liegende Ursache sich entzünden können, überhaupt alle jene, welche ihrer Eigenschaft nach die anderen Sendungen leicht beschädigen können, insbesondere: Schiesspulver, mineralische Säuren, Chlor-Präparate.

Articolo 14.

Gli articoli dei quali viene assunto il trasporto dovranno a seconda del loro volume, peso, contenuto e percorrenza essere bene involti, sigillati e muniti di un chiaro e preciso indirizzo, colla dichiarazione del loro contenuto e valore. I pacchi e le merci dovranno inoltre essere accompagnati da una lettera di carico e da una dichiarazione aperta delle medesime.

Articolo 15.

Gli articoli stessi da trasportarsi coi mezzi Imperiali fra Modena, Bologna, Firenze e Mantova saranno tassati per ora a norma della tariffa attualmente in vigore; resta però facoltativo alla Amministrazione delle poste austriache di applicare agli stessi trasporti quella tariffa che in seguito essa erovasse opportuno di mettere in esecuzione.

I prezzi pel trasporto dei passaggieri fra i suddetti luoghi saranno stabiliti con apposita tariffa, la quale verrà comunicata e che potrà in seguito anche essere variata.

Articolo 16.

Non saranno ammessi in via di assegno sugli articoli suddetti, che quelli di porto, dazio e consegna, i quali dovranno essere pareggiati dai rispettivi Ufficj non più tardi di otto giorni.

Articolo 17.

Gli articoli rifiutati dai destinatarj e quelli dei quali non potesse effettuarsi la consegna per causa di morte del destinatario senza eredi, verranno respinti non più tardi di otto giorni.

Parimenti verranno ritornati all' Ufficio speditore quelli che non venissero riti-

Artykuł 14.

Przedmioty, przyjęte do przesełania, muszą, ze względem na ich objętość, wagę, treść i drogę, odbyć się mającą, należycie być zapakowane, opieczętowane i wyraźnym dokładnym adresem, z wskazaniem oraz treści i wartości, być opatrzone.

Pakiety i towary, muszą nadto opatrzone być listem frachtowym i otwartą deklaracyą.

Artykuł 15.

Przesełki, prowadzone za pomocą środków transportowych cesarskich, taksowane być mają tymczasem podług obecnie istniejącej taryfy. Administracya pocztowa austryacka, zastrzega sobie jednak prawo na przesełki, właśnie wspomnione, zastosować tę taryfę, którąby na przyszłość zaprowadzić stosownem uważała. Należytości za przeprawę podróżnych między miejscami rzeczonemi, ustanowione będą w osobnej taryfie, która będzie za komunikowaną i na przyszłość także może być zmienioną.

Artykuł 16.

Jako wydatek, policzone być mają przy właśnie rzeczonych przesełkach tylko portoryum, należytość celna i należytość za doręczenie, względem czego dotyczące urzędy pocztowe ugodzić się będą miały najdalej w ciągu dni ośmiu.

Artykuł 17.

Przesełki, których adresat przyjąć nie chce, tudzież, które z powodu śmierci adresata, bez zostawienia spadkobierców, nie mogły być doręczone, mają, najdalej po upływie dni ośmiu, nazad być odesłane. Równie też nazad odesłane będą do urzędu pocztowego przesełającego te przedmioty,

Artikel 14.

Die Gegenstände, welche zur Beförderung angenommen werden, müssen mit Rücksicht auf ihren Umfang, Gewicht, Inhalt, und die zu durchlaufende Strecke gehörig verpackt, versiegelt, und mit einer deutlichen genauen Adresse unter Angabe des Inhaltes und Werthes versehen seyn.

Packete und Waaren müssen überdiess mit einem Frachtbriefe und einer offenen Erklärung (Declaration) begleitet seyn.

Artikel 15.

Die Sendungen, die mit den kaiserlichen Transportmitteln zwischen Modena, Bologna, Florenz und Mantua befördert werden, sind für jetzt nach dem dermal bestehenden Tarife zu taxiren. Die österreichische Postverwaltung behält sich jedoch das Recht vor, auf eben diese Versendungen jenen Tarif anzuwenden, welchen sie in der Folge etwa in Wirksamkeit zu setzen für dienlich erachten sollte. Die Gebühren für die Beförderung von Reisenden zwischen den genannten Orten werden durch einen eigenen Tarif festgesetzt, welcher mitgetheilt werden wird und in der Folge auch geändert werden kann.

Artikel 16.

Zur Aufrechnung als Auslage sind bei den gedachten Sendungen nur das Porto, die Zoll- und Uebernahmsgebühr zulässig, worüber die betreffenden Postämter sich spätestens binnen acht Tagen auszugleichen haben.

Artikel 17.

Sendungen, deren Annahme von dem Adressaten verweigert wird, und solche, die wegen Todes des Adressaten ohne Hinterlassung von Erben, nicht bestellt werden können, sollen längstens nach Ablauf von acht Tagen zurückgesendet werden. Ebenso werden an

rati dalla posta entro due mesi dal giorno dell'avviso datone al destinatario.

Il diritto dovuto per questi rinvii viene stabilito come segue:

a) le tasse del porto, dazio ecc. inerenti alla spedizione al luogo del destino dovranno nell' atto del ritorno soddisfarsi dall'Ufficio mittente;

b) il porto pel ritorno sarà determinato nella metà soltanto della tassa ordinaria prescritta dalla tariffa;

c) vengono esentati dalle spese di porto pel ritorno le scritture, gruppi ed articoli di niun valore o al disotto di dieci (10) fiorini;

d) finalmente nel caso che l'ammontare delle tasse di porto per la spedizione e pel ritorno di un articolo respinto assorbisse il suo valore, e che tale ammontare non si potesse conseguire dal mittente, si condonerà non solo il diritto di porto pel ritorno, ma parte, od anche tutto quello di spedizione, il che per altro sarà di volta in volta determinato di reciproca intelligenza fra le rispettive Amministrazioni, le quali s'interesseranno pure all'occorrenza per l'eliminazione di quelle spese di cui l'articolo fosse stato caricato dagli Uffizi postali esteri, o da Istituti privati di trasporto.

Articolo 18.

Le due Amministrazioni estense ed austriaca sono scambievolmente garanti per gli articoli che una riceve dall'altra ed assumono reciprocamente nei casi di perdita o danneggiamento degli oggetti stessi l'obbligo d'indennizzarsi secondo le discipline vigenti nei rispettivi Stati, restando

frachtowe, których w ciągu dwóch miesięcy od dnia danego adresatowi awizo w urzędzie pocztowym nie podniesiono.

Należytość od przesełek takowych powrotnych, opłacona być ma w sposób następujący:

a) Portoryum i należytości celne itd., połączone z przesłaniem do miejsca przeznaczenia, będą w powrocie opłacone przez urząd pocztowy, takowe przesełający;

b) portoryum od powrotnej przesełki, opłacone być ma tylko w połowie zwyczajnej taksy taryfowej;

c) portoryum zwrotowego nie opłacają: pisma, pakiety i rzeczy bez wartości, albo we wartości niżej zł. r. 10.

d) Jeżeli zresztą kwota należytości portoryjnej od przedmiotu powróconego za przesełkę tam i nazad, wartość onegoż przechodzi, a kwota rzeczona od przesełającego ściągnioną być nie może, upuszczone będzie nietylko portoryum za odesłanie, lecz też całe portoryum, lub część onegoż za przesłanie. Co do tego więc, porozumieć się winny w każdym poszczególnym razie, dotyczące administracye pocztowe, które także wedle okoliczności, należyte kroki uczynić winny, względem odpisania tych wydatków, którem obciążoną została przesełka zagranicznych urzędów pocztowych, albo zakładów transportowych prywatnych.

Artykuł 18.

Administracye pocztowe, tak modeńska jak austryacka, są sobie wzajemnie odpowiedzialne za przesełki, które jedna od drugiej na się bierze, i przejmuje w przypadku zagubienia lub uszkodzenia przesełek takowych, obopólnie na się obowiązek wynagrodzenia, wedle przepisów, istniejących

das absendende Postamt jene Frachtstücke zurückbefördert, welche binnen zwei Monaten von dem Tage des, dem Adressaten gegebenen Avisos bei dem Postamte nicht erhoben worden sind.

Die für diese Rücksendungen schuldige Gebühr wird folgendermassen festgesetzt:

a) *die Porto- und Zollgebühren u. s. w., welche mit der Versendung an den Bestimmungsort verbunden sind, sollen bei der Rücksendung von dem absendenden Postamte vergütet werden;*

b) *das Porto für die Rücksendung wird nur mit der Hälfte der gewöhnlichen tarifmässigen Taxe bestimmt;*

c) *vom Retourporto befreit sind: Schriften, Packete und Sachen ohne Werth, oder von einem Werthe unter 10 fl.;*

d) *falls endlich der Betrag der Portogebühren für die Hin- und Zurücksendung eines retournirten Stückes den Werth desselben verschlänge, und dieser Betrag von dem Absender nicht hereinzubringen wäre, wird nicht nur das Porto für die Rücksendung, sondern auch das Ganze oder ein Theil des Portos für die Hinsendung erlassen werden. Hierüber haben sich übrigens die betreffenden Postverwaltungen von Fall zu Fall in das Einvernehmen zu setzen, und werden sich dieselben vorkommenden Falles auch wegen Abschreibung jener Auslagen verwenden, mit welchen die Sendung von ausländischen Postämtern oder Privatbeförderungs-Anstalten belastet worden wäre.*

Artikel 18.

Die modenesische und österreichische Verwaltung haften wechselseitig für die Sendungen, welche die eine von der anderen übernimmt, und übernehmen gegenseitig für den Fall des Verlustes und der Beschädigung dieser Sendungen die Verpflichtung, sich nach den

esse responsabili pei loro impiegati od altre persone addette al servizio delle poste.

Questa responsabilità incomincia dal momento della consegna di detti articoli dall'uno all'altro Stabilimento postale delle Parti contraenti od ai loro impiegati per la distribuzione o per l'ulteriore avanzamento degli oggetti stessi, senza che sia stata dallo Stabilimento che le riceve, rimarcata alcuna irregolarità o lesione, e termina, in quanto a quelli che sono indirizzati ai luoghi dei rispettivi Stati nell' atto della consegna al destinatario senza che questo abbia fatto alcun rimarco, e nell'atto della consegna ad un Istituto estero per riguardo a quelli destinati ad altri Stati. Per gli articoli di quest'ultima categoria le rispettive Amministrazioni interporranno i loro buoni uffizj per il risarcimento che potesse competere in caso di mancanza o danneggiamento.

Qualora si richiedesse una indennizzazione pel danneggiamento o per mancanza in un articolo che al momento della consegna dall'uno all'altro Istituto postale non fosse stata rimarcata, ed ove potesse sospettarsi che tale danneggiamento o mancanza avesse avuto luogo sul territorio dell'altra parte, si dovrà procdeere ad una rigorosa investigazione per verificarne la derivazione e qualora dalla relativa procedura risultasse l' obbligo dell' indennizzazione dovrà questa concedersi dalla parte a cui spettasse.

La detta investigazione dovrà farsi da quella parte nel territorio della quale è avvenuto il danneggiamento, coadiuvandola però l' altra a seconda delle circostanze del caso.

Nel caso poi che si avesse un fondato sospetto che il difeto rimarcatto sopra un

w dotyczących państwach, przyczem odpowiedzialnymi zostają za urzędników swych i inne osoby, użyte do służby pocztowej. Odpowiedzialność ta, bierze początek, jak skoro przesełka od zakładu pocztowego lub od urzędników jednej strony kontraktującej, oddaną została drugiej do doręczenia lub dalszego jej przesłania, a zakład pocztowy odbierający, niespostrzegł żadnej nieregularności lub uszkodzenia; odpowiedzialność takowa kończy się, co się tycze przesełek, adresowanych do miejsc w państwach dotyczących, z aktem dostawienia jej do rąk adresatowi, — co się zaś tycze przesełek, do innych państw przeznaczonych, z aktem oddania takowej zakładowi zagranicznemu. Co do przesełek kategoryi ostatniej, dotyczące administracye będą winny czynić kroki należyte w przedmiocie tego wynagrodzenia, jakieby żądanem być mogło w razie zagubienia lub uszkodzenia.

Jeżeliby żądano wynagrodzenia szkody, lub ubytku, nie spostrzeżonego w momencie, jak przesełka od jednego zakładu pocztowego przeszła w ręce drugiego, a zachodziło przytem podejrzenie, iż uszkodzenie lub zagubienie wydarzyło się w tamecznem terytoryum, wówczas przedsięwzięte będzie ścisłe dochodzenie względem początku uszkodzenia lub ubytku, a gdyby się ztąd wykazał obowiązek do wynagrodzenia, wypełnić go będzie winna ta strona, na którą przypadnie.

Rzeczone dochodzenie, prowadzić będzie ta strona, w której terytoryum szkoda zapadła, atoliż wedle okoliczności z spółdziałaniem strony przeciwnej.

Gdyby zresztą uzasadnione było takie podejrzenie, iż spostrzeżona na przedmiocie

in den bezüglichen Staaten geltenden Vorschriften zu entschädigen, wobei sie für ihre Beamten und andere bei dem Postdienste verwendete Personen verantwortlich bleiben. Diese Verantwortlichkeit beginnt, sobald eine Sendung von der Postanstalt oder den Beamten des einen vertragschliessenden Theiles an die des anderen zur Bestellung oder Weiterbeförderung derselben Sendung übergeben wird, ohne dass von der übernehmenden Postanstalt eine Unregelmässigkeit oder Verletzung bemerkt worden wäre, und sie endiget, was die nach Orten der bezüglichen Staaten adressirten Sendungen betrifft, mit dem Acte der Uebergabe an den Adressaten, ohne dass dieser eine Bemerkung gemacht hätte; was aber die nach anderen Staaten bestimmten Sendungen betrifft, mit dem Acte der Uebergabe an eine ausländische Anstalt. Für Sendungen der letzteren Kategorie werden die betreffenden Verwaltungen ihre Verwendung eintreten lassen, zum Zwecke jener Entschädigung, welche im Falle des Verlustes oder der Beschädigung in Anspruch genommen werden könnte.

Wird eine Schadloshaltung für eine Beschädigung oder einen Abgang verlangt, welche im Augenblicke der Uebergabe von einer Postanstalt an die andere nicht bemerkt worden wäre, und wobei der Verdacht obwalten könnte, dass die Beschädigung oder der Verlust im jenseitigen Gebiete sich ergeben habe, so ist eine strenge Untersuchung über deren Ursprung anzustellen, und falls die bezügliche Erhebung die Verpflichtung zur Schadloshaltung herausstellen sollte, letztere von dem Theile, dem sie zur Last fiele, zu gewähren.

Die gedachte Untersuchung muss von jenem Theile geführt werden, auf dessen Gebiete der Schade geschehen ist, jedoch nach Massgabe der Umstände unter Mitwirkung des anderen Theiles.

Wäre endlich ein gegründeter Verdacht vorhanden, dass der an einem Gegenstande wahrgenommene Mangel von dem Verschulden oder der bösen Absicht des Absenders her-

articolo derivasse da colpa o frode del mittente, le parti contraenti impiegheranno tutti i mezzi per poter escludere la dimanda di risarcimento.

L' indennizzazione per la perdita o danneggiamento di un articolo dovrà soddisfarsi dall'Amministrazione a cui incombe, subito dopo riconosciuto legalmente l' obbligo dell' indenizzazione.

jakim wada pochodzi z winy lub złego zamiaru odsełającego, strony kontraktujące użyć będą winny wszelkich środków do odrzucenia żądanego wynagrodzenia.

Wynagrodzenie za zagubienie lub uszkodzenie przesełki, uiścić winna administracya, na której obowiązek takowy zalega, a to natychmiast jak tylko zobowiązanie do wynagrodzenia tego prawnie uznanem zostało.

Po przejrzeniu i rozważeniu wszystkich artykułów niniejszej konwencyi, oświadczamy, iż wszystkie i każdy z osobna, przyjmujemy i zatwierdzamy, przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem, iż nakażemy, ażeby wszystko, cokolwiek w nich się znajduje, ściśle wykonywanem było, i że nigdy nie dozwolimy, ażeby od Naszych podwładnych, w czemkolwiek był im uszczerbek czyniony.

W dowód czego, dokument niniejszy ratyfikacyjny, własną ręką podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarsko-królewską wycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Wiedniu 17. Grudnia 1851, w czwartym roku Panowania Naszego.

Franciszek Józef. (L. S.)

Schwarzenberg m. p.

rühre, so werden die vertragschliessenden Theile alle Mittel anwenden, um den Entschädigungsanspruch zurückweisen zu können.

Die Entschädigung für den Verlust oder die Beschädigung einer Sendung hat die Verwaltung, welcher dieselbe obliegt, sobald die Verpflichtung zur Schadloshaltung gesetzlich anerkannt ist, sogleich zu leisten.

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis, illos omnes et singulos ratos hisce gratosque habere declaramus, verbo Nostro Caesareo spondentes, Nos ea omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos, nec ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur, permissuros esse.

In quorum fidem praesentes ratihabitionis tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio adpresso muniri jussimus.

Dabantur Viennae die 17. Mensis Decembris anni 1851, Regnorum Nostrorum anno quarto.

FRANCISCUS JOSEPHUS.

(L.S.)

F. SCHWARZENBERG.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XVII.

Wydana i rozesłana: dnia 12. Marca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 12. März 1852.

Część XVII.

Wydana i rozesłana dnia 12. Marca 1852.

58.

Rozporządzenie ministerstwa finansów i handlu z dnia 7. Marca 1852.

mocą którego wskazane zostają środki do spiesznego załatwiania ekspedycyj wychodowych.

Ministerstwa finansów i handlu rozporządzają dla ułatwienia wywozu krajowego, co się tycze postępowania z towarami, oświadczonemi wprost do wychodu za granicą, jako też przekazanemi do przedsięwzięcia czynności wywozowej w urzędzie celnym granicznym, co następuje:

Pozwala się odstąpić od dotychczasowego cząstkowego wyszczególnienia towarów przesłanych, tak w Juksta jak w bolecie wycinkowej, i wyrazić w takowej tylko nazwisko odsełającego, miejsce przeznaczenia, liczbę kolli, wagę Sporco summaryczną lub inną ilość, wedle której cło się opłaca, nareszcie liczbę pieczęci przyłożonych i przypadające od nich należytości, jeżeli strona poda dwa równobrzmiące egzemplarze oświadczenia towarów.

Urząd celny winien obadwa egzemplarze oświadczenia po ich rozpoznaniu i sprawdzeniu naznaczyć pieczęcią urzędową koloru czarnego (ostęplować) i wyrazić na nich liczbę, pod którą zostały zarejestrowane (numerować), jeden z nich przyczepić do Juksta, drugi do bolety wycinkowej i odwołać się tak w Juksta jak w bolecie wycinkowej temi słowy: „jak opiewa ostęplowane i numerowane oświadczenie towarów."

Jeżeli strona poda tylko jedno oświadczenie, należy wprawdzie boletę wycinkową wypełnić, wedle przepisów dotąd istniejących, lecz można opuścić w Juksta szczegółowe wyrażenie towarów, z zachowaniem ostrożności, wyżej wspomnionych. W takim razie należy oświadczenie przyczepić do Juksta.

Pozwolenie niniejsze nie rozciąga się ani na towary ustnie oświadczone, ani też na towary, których wywóz według przepisów istniejących udowodniony być musi.

Baumgartner m. p.

XVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 12. März 1852.

58.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 7. März 1852,

womit Massregeln zur beschleunigten Abfertigung der Ausfuhrs-Expeditionen festgesetzt werden.

Die Ministerien der Finanzen und des Handels verordnen zur Erleichterung der inländischen Ausfuhr, in Bezug auf die Behandlung der, sowohl unmittelbar zum Austritte über die Gränze erklärten, als an ein Gränz-Zollamt zur Austrittsbehandlung angewiesenen Waaren:

Es wird gestattet, von der bisherigen zergliederten Aufführung der versendeten Waaren in der Juxta und der Ausschnitts-Bollete abzugehen und in derselben nur den Namen des Versenders, den Bestimmungsort, die Anzahl der Collien, deren summarisches Sporcogewicht oder die sonstige Verzollungsmenge, die Zahl der allenfalls angelegten Siegel und die entfallenden Gebühren anzuführen, wenn die Partei zwei gleichlautende Exemplare der Waaren-Erklärung beibringt.

Das Zollamt hat beide Exemplare der Erklärung, nachdem es dieselben geprüft und genau übereinstimmend gefunden hat, mit dem Amtssiegel in schwarzer Farbe zu bezeichnen (abzustämpeln) und mit der Zahl der Registerverbuchung zu versehen (zu numeriren), eines derselben an die Juxta, das andere an die Ausschnitts-Bollete anzuheften; sowohl in der Juxta, als im Ausschnitte ist zu berufen: „laut abgestämpelter und numerirter Waaren-Erklärung".

Wenn die Partei nur Eine Waaren-Erklärung beibringt, so ist zwar die Ausschnitts-Bollete vollständig nach den bisher bestandenen Vorschriften auszufüllen, allein in der Juxta kann die specielle Aufführung der Waaren unter den oben erörterten Vorsichten unterbleiben. Die Erklärung ist in diesem Falle der Juxta beizuheften.

Auf Waaren, die mündlich erklärt werden, so wie auf Waaren, deren Austritt nach den bestehenden Vorschriften erwiesen werden muss, erstreckt sich diese Gestattung nicht.

Baumgartner *m. p.*

59.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 9. Marca 1852,

którem się obwieszcza sprostowanie włoskiegu tekstu rozporządzenia cesarskiego z dnia 31. Stycznia 1852, obwieszczonego w dz. pr. p. w cz. IX. Nr. 36. co do regulacyi toku instancyi w sprawach cywilnych.

Dla sprostowania włoskiego tekstu rozporządzenia cesarskiego z d. 31. Stycznia 1852, obwieszczonego w powszechnym dzienniku praw państwa w cz. IX. Nr. 36, co do regulacyi toku instancyi w sprawach prawnych cywilnych, oświadcza się, iż ostatni sens onegoż opiewać ma, jak następuje:

„Ne consegue pertanto che le Corti di giustizia decideranno in seconda, e le Corti „superiori in terza istanza soltanto quei processi e ricorsi, pendenti in superiori istanze, „che perverranno alle Corti di giustizia prima del 1º Marzo 1852."

Rozumie się więc samo przez się, iż sporne sprawy i rekursa, które włącznie aż do 29. Lutego r. b. wniesione zostały do sądów krajowych jako instancyi drugiej, rozstrzygane być winny przez wyższe sądy krajowe w instancyi trzeciej, nawet i wtenczas, gdyby ich takowe dopiero po dniu rzeczonym doszły.

Krauss m. p.

59.

Erlass des Justizministers vom 9. März 1852,

womit eine Berichtigung des italienischen Textes der, im Stücke IX., Z. 36 des Reichsgesetzblattes, kundgemachten kaiserlichen Verordnung vom 31. Jänner 1852 über die Regelung des Instanzenzuges in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten bekannt gemacht wird.

Zur Berichtigung des italienischen Textes der im Stücke IX., Z. 36 des allgemeinen Reichsgesetz- und Regierungsblattes, kundgemachten kaiserlichen Verordnung vom 31. Jänner 1852, über die Regelung des Instanzenzuges in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten, wird erklärt, dass der Schluss-Satz derselben, wie folgt, zu lauten hat:

„Ne consegue pertanto che le corti di giustizia decideranno in seconda, e le corti superiori in terza istanza soltanto quei processi e ricorsi pendenti in superiori istanze che perverranno alle corti di giustizia prima del 1 Marzo 1852."

Es versteht sich daher von selbst, dass die Civilrechtsstreite und Recurse, welche bis einschliessig 29. Februar d. J. bei den Landesgerichten als zweite Instanz einliefen, von den Oberlandesgerichten in dritter Instanz zu entscheiden sind, wenn sie auch nach dem erwähnten Tage an dieselben gelangen.

Krauss *m. p.*

59.

Erlass des Justizministeriums vom 3. März 1852,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XVIII.

Wydana i rozesłana: dnia 22. Marca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 22. März 1852.

Część XVIII.

Wydana i rozesłana dnia 22. Marca 1852.

60.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 25. Lutego 1852,

którem się ogłaszają zniżone opłaty cła na rz. Elbie, umówione przez trzecią komisyę rewizyjną żeglugi na rz. Elbie w Magdeburgu zebraną.

Na mocy uchwały, zapadłej przy trzeciej komisyi rewizyjnej żeglugi na rz. Elbie ze strony pełnomocników państw nad Elbą położonych, i do żeglugi na rz. Elbie uprawnionych, a oraz ze strony rządów interesowanych pod d. 2. Grudnia 1851 zatwierdzonej, mają z d. 1. Stycznia 1852, na drodze administracyjnej aż do dalszego rozporządzenia i z zastrzeżeniem odwołania czyli cofnienia wejść w życie następujące zniżenia cła na rz. Elbie, które zarazem, co się tycze zniżeń cła na Elbie już w r. 1848. pozakomisyonalnie zaprowadzonych, nadal w swej mocy się utrzymują, a to:

w połowie ustanowy normalnej:

Bawełna, towary żelazne i części maszyn w żegludze pod wodę, skóry i skórki, towary drewniane gatunku przedniego i bawidełka drewniane, chroman potażu, krap, korzonki marzanny i *garancine*, papier w żegludze pod wodę, porcelana w żegludze pod wodę, ryż, olej rzepakowy, lniany i makowy, szelak, szmalta i zafr, suszone frukta południowe, terpentyna i olejek terpentynowy, *terra catechu* i *japonica*, wajsztyn i *cremor tartari*;

w jednej czwartej części ustanowy normalnej:

Arszenik, oliwa, pierze pościelne, chleb, masło w naczyniach drewnianych, *dividivi*, czernidło drukarskie, towary żelazne i części maszyn w żegludze z wodą, drzewo farbierskie i kwercytron, kamień pierzasty, mięso peklowane i wędzone, fiszbin w stanie surowym, olej konopny, żywice i gummy wszelkiego rodzaju, szyszki folarskie, mąka kartoflana, miedź i mosiądz, materye lniane, czyste i mieszane, włącznie płótna pacznego i worowego w żegludze z wodą, drzewa mahoniowe i inne zagraniczne, tudzież korkodąb (drzewo korkowe) i laski surowe, olej palmowy i kokosowy, papier w żegludze pod wodę, porcelana w żegludze pod wodę, *radix alcannae*, kwas saletrosolny i solny, kwas siarkowy (olejek witryolowy), źwierciadła w ramach, krochmal, sumak;

w jednej piątej ustanowy normalnej:

Octan ołowiu, kościowęgiel (sadze z kości i farba z nich), makuchy, potaż, siarka, soda, tran;

w jednej dziesiątej ustanowy normalnej:

Caput mortuum, farby ziemne i glina farbierska, grafit, śledzie, syrop burakowy, saletra południowo-zamorska;

w jednej dwudziestej ustanowy normalnej:

Asfalt.

XVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 22. März 1852.

60.

Erlass des Handelsministeriums vom 25. Februar 1852,

womit die bei der dritten Elbeschiffahrts-Revisions-Commission in Magdeburg verabredeten Ermässigungen des Elbezolles kundgemacht werden.

Nach einem bei der dritten Elbeschiffahrts-Revisions-Commission durch die Bevollmächtigten der elbezollberechtigten Uferstaaten mit Zustimmung der betheiligten Regierungen unterm 2. December 1851 gefassten Beschlusse haben mit 1. Jänner 1852 nachstehende Ermässigungen des Elbezolles im Verwaltungswege bis auf Weiteres und mit dem Vorbehalte des Widerrufes einzutreten, und bezüglich der bereits im Jahre 1848 ausser-commissionell erfolgten Elbezoll-Herabsetzungen fortzubestehen:

auf die Hälfte des Normalsatzes:

Baumwolle, Eisenwaaren und Maschinentheile in der Auffahrt, Häute und Felle, feine Holzwaaren und hölzerne Spielwaaren, chromsaures Kali, Krapp, Krappwurzeln und Garancine, Papier in der Auffahrt, Porzellan in der Auffahrt, Reis, Rüb-, Lein- und Mohnöl, Schellack, Schmalte und Zaffern, trockene Südfrüchte, Terpentin und Terpentinöl, Terra cattechu *und* japonica, *Weinstein und* Cremor tartari;

auf ein Viertel des Normalsatzes:

Arsenik, Baumöl, Bettfedern, Brot, Butter in Holzgebinden, Dividivi, Druckerschwärze, Eisenwaaren und Maschinentheile in der Niederfahrt, Farbeholz und Quercitron, Federweiss, gepöckeltes und geräuchertes Fleisch, rohes Fischbein, Hanföl, Harze und Gummen aller Art, Karden, Kartoffelmehl, Kupfer und Messing, Leinen, reine und gemischte, einschliesslich Pack- und Sackleinen in der Niederfahrt, Mahagony- und andere fremde Nutzhölzer, auch Korkholz und rohe Stöcke, Palm- und Cocusöl, Papier in der Niederfahrt, Porzellan in der Niederfahrt, Radix alcannae, *Salpeter- und Salzsäure, Schwefelsäure (Vitriolöl), Spiegel in Rahmen, Stärke, Sumach;*

auf ein Fünftel des Normalsatzes:

Bleizucker, Knochenkohle (Beinschwarz), Oelkuchen, Pottasche, Schwefel, Soda, Thran;

auf ein Zehntel des Normalsatzes:

Caput mortuum, *Erdfarben und Farben-Erde, Graphit, Häringe, Runkelrüben-Syrup, Südsee-Salpeter;*

auf ein Zwanzigstel des Normalsatzes:

Asphalt. —

Powyższe zniżenia cła na Elbie, zastosowane być mają w czeskich urzędach cłowych co do żeglugi na Elbie, zupełnie na podstawie następnego alfabetycznego spisu towarów, który rzeczona komisya rewizyjna z wszelką ile możności oględnością na interesa obrotu na Elbie, dla jednostajnego postępowania ułożyła, i do wszechstronnego przyjęcia zaleciła, zaczem więc spodziewać się daje, iż takowy i w innych państwach nad Elbą położonych, w dotyczących czynnościach celno-urzędowych, za prawidło służyć będzie.

Spis alfabetyczny

zniżonych opłat celnych z d. 1. Stycznia 1852, aż do dalszego rozporządzenia albo nadal jeszcze pozostających albo nowo zarządzonych.

Nazwa towarów	opłaca ustanowy normalnej
Akajowe czyli mahoniowe drzewo	1/4
Alkanna	1/4
Amidon (krochmal, mączka)	1/4
Angorajskie skórki	1/2
Arcot (mosiądz stopiony)	1/4
Arszenik wszelkiego rodzaju	1/4
Asbest (kamień pierzasty)	1/4
*) Asfalt (smołowiec, czyli smoła ziemna lub żydowska)	1/20
Bambusowe trzciny (surowe)	1/4
Baryila (surowa soda)	1/6
Bawełna surowa, jako też gręplowana	1/2
Benzoesowa żywica	1/4
Biscuit czyli porcelana bez polewy, ob. porcelana	1/2
Borsukowe skórki	1/2
*) Braunsztyn czyli manganezya (jak grafit)	1/10
Broń wszelkiego gatunku, jak żelazne towary.	
Bukszpan	1/4
Cacka czyli bawidełka	1/2
*) *Caput mortuum*	1/10
Cedrowe drzewo (ob. drzewa pozaeuropejskie)	1/4
Chili-saletra (saletran sody)	1/10
Chinchille, skórki	1/2
Chleb	1/4
Chromau potażu	1/2
Chróścina farbierska, żółtodrzewko, ob. farbierskie drzewa.	
Cielęce skórki	1/2
Cremor Tartari czyli winian potażu	1/2
Cytrynowe skórki	1/2
Czerwone drzewo, ob. farbierskie drzewa.	
Daktyle	1/2
Drukarskie szernidło	1/4
Drzewa, pozaeuropejskie wszelkiego rodzaju, na wyroby tokarskie, stolarskie itd. w blokach i tarcicach, tudzież w rzniętych fornirach	1/4
Drzewiane towary, gatunku przedniego; tudzież tak zwany towar norymbergski	1/2
Dividivi czyli gałasówki z akacyi amerykańskiej	1/4
Farbierskie drzewa wszelkiego rodzaju, w kłodach; tudzież tarte i raszplowane	1/4
*) Farbierskie glinki (ob. ziemne farby)	1/10
Figi	1/2
Fiszbin, surowy	1/4
Forniry (ob. drzewa pozaeuropejskie)	1/4
Galipot	1/4
Garancine (krap preperowany)	1/2
Glinka japańska	1/2
Głowa umarła prochu (caput mortuum)	1/10
*) Grafit	1/10
Gummy wszelkiego gatunku	1/4
Gummożywice	1/4
Gutta percha	1/4
Gwajak lekarski, drzewo	1/4
Gwoździe, kute ob. żelazne towary.	
Heban (drzewo)	1/4
Hondurajskie drzewo, ob. farbierskie drzewa.	
Jagnięce skórki	1/2
Jakarandyjskie drzewo	1/4
Japańska glinka	1/2
Jeleuie skóry	1/2
Kali, chroman potażu	1/2
Kamień pierzasty	1/4

Die Anwendung der vorstehenden Elbezoll-Ermässigungen hat bei den Elbezollämtern in Böhmen genau auf Grundlage des unten folgenden alphabetischen Waarenverzeichnisses zu geschehen, welches von der gedachten Revisions-Commission mit aller hierbei thunlich gewesenen Sorgfalt für die Interessen des Elbeverkehres behufs eines übereinstimmenden Vorganges verfasst, und zur allseitigen Annahme empfohlen worden ist, und wonach vorausgesetzt werden darf, dass dasselbe auch in den übrigen Uferstaaten bei den betreffenden Zollamtshandlungen zur Richtschnur dienen werde.

Alphabetisches Verzeichniss

der vom 1. Jänner 1852 an bis auf Weiteres im Verwaltungswege fortbestehenden oder neu hinzukommenden Elbezoll-Ermässigungen.

Benennung der Waaren	Zahlt vom Normalsatz
Abfälle von Baumwolle	1/2
Acajou-Holz	1/4
Alkanna	1/4
Amidam (Kraftmehl)	1/4
Angora-Felle	1/2
Arcot (geschmolzenes Messing)	1/4
Arsenik aller Art	1/4
Asbest (Federweiss)	1/4
*) Asche, Pott-, gewöhnliche; auch Drusen-, Perl-, Stein- und Waidasche; desgl. Bleiasche	1/5
*) Asphalt	1/20
Bälge (wie Häute und Felle)	1/2
Bärenfälle	1/2
Bambusstöcke, rohe	1/4
Barden, Wallfisch-	1/4
Barilla (rohe Soda)	1/5
Baumöl	1/4
Baumwolle, rohe; desgl. kardätschte	1/2
Beinschwarz	1/5
Benzoeharz	1/4
Bettfedern	1/4
Biscuit, s. Porzellan.	
Blauholz, s. Farbeholz.	
*) Bleiasche (wie Pottasche)	1/5
Bleizucker	1/5
*) Braunstein (wie Graphit)	1/10
Brot	1/4
Bruch-Kupfer und Bruch-Messing	1/4
Bücher, s. Papier.	
Butter, in Holzgebinden	1/4
Buchsbaumholz	1/4
Campecheholz, s. Farbeholz.	
*) Caput mortuum	1/10
Catechu	1/2
Cautschouc (Gummi elasticum)	1/4
Cedernholz (s. Hölzer, aussereuropäische)	1/4
Chili-Salpeter	1/10
Chinchillafelle	1/2
Chromsaures Kali	1/2
Citronenschalen	1/2
Copal (Gummiharz)	1/4
Cremor Tartari	1/2
Dachsfelle	1/2
Datteln	1/2
Dividivi	1/4
Druckerschwärze	1/4
Ebenholz	1/4
Eisenwaaren in der Auffahrt**)	1/2
„ in der Niederfahrt	1/4
Erde, japanische	1/2
Erdfarben u. Farbe-Erden, als: gelbe, grüne, rothe, braune Erde; Bergroth; Bolus; Kreide, weisse, schwarze, rothe, roh, gemahlen und geschlemmt; Oker (Berggelb); Rothstein (Röthel); ferner gepochter, gemahlener und zu Farbe bereiteter Schwerspath; ingleichen Talk oder Talkerde; Terra di Siena; Terra Sigillata; Trippel; auch metallische Mineralerden	1/10
Farbehölzer aller Art, in Blöcken; desgl. gemahlen oder geraspelt	1/4
*) Farben-Erden (s. Erdfarben)	1/10
Farben- und Tuschkasten	1/2
Federn, Bett-	1/4
Federweiss	1/4
Feigen	1/2
Felle aller Art zur Lederbereitung	1/2
„ „ „ zur Pelzwerkbereitung	1/2
Fischbein, rohes	1/4

Nazwa towarów	opłaca ustanowy normalnej
Kampesz, ob. farbierskie drzewa.	
Kartoflana mąka	1/4
Kasztany, wszelkie inne prócz kasztanów gorzkich	1/2
Katechu czyli sok japański	1/2
Kauczuk *(gummi elasticum)*	1/4
Kije ob. laski.	
Kokosowy olej	1/4
Konopny olej	1/4
Kopal (gummo-żywica)	1/4
Korkodąb czyli korkowe drzewo	1/4
Koryntki czyli rozynki drobne	1/2
Kościowęgiel mielony i ziarnkowaty (sadze z kości i farba z nich)	1/2
Kosy i sierpy, ob. żelazne towary.	
Koszownicze towary, gatunku przedniego (jak drewniane towary przedniego gatunku)	1/2
Kozie skórki	1/2
Krap czyli marzanna	1/2
Krochmal (mączka)	1/4
Królicze skórki	1/2
Książki, ob. papier	
Kwercytron *(quercus tinctoria)* farbnik i oraz garbnik	1/4
Lak-dej jak szelak	1/2
Laski, w stanie surowym	1/4
Laurowe czyli bobkowe liście	1/2
Lekarski gwajak *(officinal guajacum)*	1/4
Lisie skórki	1/2
Lniany olej	1/2
Lniane materye, czyste i mieszane, tudzież płótno worowe (worowina) i paczne, w żegludze z wodą	1/4
Łomy miedzi i łomy mosiądzu	1/4
Machiny i ich części.	
w żegludze pod wodę **)	1/2
w żegludze z wodą	1/4
Mahoniowe drzewo, tudzież mahoniowe forniry	1/4
Makowe nasienie w główkach ***)	1/4
Makowy olej	1/2
Makuchy	1/5
Makulatura, ob. papier.	
Marcińskie drzewo	1/4
Marony, kasztany szlachetne duże	1/2
Marzanny korzeń	1/2
Masło w drewnianych naczyniach	1/4
Mastyks czyli żywica lentyszkowa	1/4
Materye lniane na worki, w żegludze pod wodę	1/4
Meble gatunku przedniejszego (lakierowane, polerowane)	1/2
Miedź	1/4
Miedź czysta i ciągła	1/4
Mięso, wędzone i peklowane	1/4
Migdały	1/2
Mosiądz	1/4
Munc- i Yellow-metal (żółtokruszec) jak mosiądz	1/4
Nerce (skórki)	1/2
Niedźwiedzie skóry	1/2
Norymbergskie towary, jak drzewiane towary gatunku przedniego	1/2
Noże ob. żelazne towary.	
Octan ołowiu	1/5
Odpadki bawełniane	1/2
Olej, oliwa	1/4
„ kokosowy	1/4
„ konopny	1/4
„ lniany	1/2
„ makowy	1/2
Olejek terpentynowy	1/2
Oliwa	1/4
*) Ołów skalcynowany (jak potaż).	
Owcze skórki	1/2
Paczne płótno w żegludze z wodą	1/4
Palmowy olej	1/4
Papier wszelkiego rodzaju (włącznie zapisanego i drukowanego) w żegludze pod wodę	1/2
„ „ z wodą	1/4
Pierze, pościelne	1/4
Południowe frukta, suszone	1/2
Południowo-zamorska saletra	1/10
Pomarańcze suszone	1/2
Pomarańczowe skórki	1/2
*) Popiół, potaż zwyczajny; tudzież druzowy, perlasz czyli potaż najczystszy, popiół z węgli kamiennych, szmelcnga; jako też popiół ołowiany (ołów skalcynowany)	1/5
Porcelana w żegludze pod wodę	1/2
„ w żegludze z wodą	1/4
Pościelne pierze	1/4
Potaż	1/5
Radix alcannae	1/4
Renowe skóry	1/2
Rodzynki	1/2
Róg wieloryby	1/4
Ryż w łupinkach i bez łupinek	1/2
Rzepakowy olej	1/2
Sadze z kości	1/5
Saletra, chili- lub południowo-zamorska	1/10
Saletran sody (chili-saletra)	1/10
Saletrosolny kwas	1/4
Sandałowe drzewo	1/4
Sapanowe drzewo	1/4
Sarnie skórki	1/2
Siarka, w stanie surowym i rafinowanym	1/5
Siarkowy kwas	1/4
Sitowe dna (jak drewniane towary gatunku przedniego)	1/2
Skórki wszelkiego gatunku do wyprawiania	1/2
„ „ „ na futra	1/2
Skórki z morskiego psa i z morskiego cielca	1/2
Skóry (skóry niewyprawne i skórki)	1/2
Skóry wszelkiego rodzaju na wyprawę garbarską	1/2
„ „ „ na futra	1/2
Skrzyneczki z farbami i tuszem	1/2
Śledzie	1/10

Benennung der Waaren	Zahlt vom Normalsatz
Fleisch, geräuchertes und gepöckeltes	1/4
Fourniere (s. Hölzer aussereuropäische)	1/4
Fuchsbälge	1/2
Galipot	1/4
Garancine	1/2
Garkupfer	1/4
Gelbholz, s. Farbeholz.	
Gewehre aller Art, wie Eisenwaaren.	
*) Graphit	1/10
Guajakholz	1/4
Gummen aller Art	1/4
Gummiharze	1/4
Gutta percha	1/4
Häute aller Art, zur Lederbereitung	1/2
„ „ „ zur Pelzwerkbereitung	1/2
Hanföl	1/4
Harze aller Art	1/4
Hasenfelle	1/2
Häringe	1/10
Hirschhäute	1/2
Hölzer, aussereuropäische aller Art, für Drechsler, Tischler u. s. w., in Blöcken und Bohlen; dgl. in geschnittenen Fournieren	1/4
Holzwaaren, feine; dgl. sogenannte Nürnberger Waaren	1/2
Hondurasholz, s. Farbeholz.	
Jacarandaholz	1/4
Japanische Erde	1/2
Iltisfelle	1/2
*) Judenpech (Asphalt)	1/20
Kalbfelle	1/2
Kali, chromsaures	1/2
Kaninchenfelle	1/2
Karden	1/4
Kartoffelmehl	1/4
Kastanien, andere als Ross-	1/2
Knochenkohle, gemahlene und gekörnte	1/5
Kokusnussöl	1/4
Königsblau (Schmalte)	1/2
Korbflechterwaaren, feine (wie feine Holzwaaren)	1/2
Korinthen	1/2
Korkholz	1/4
Kraftmehl	1/4
Krapp	1/2
Krappwurzeln	1/2
Kupfer	1/4
Lak-Dye, wie Schellack	1/2
Lammfelle	1/2
Leinen, rein und gemischt, ingleichen Sack- und Packleinwand, in der Niederfahrt	1/4
Leinöl	1/2

Benennung der Waaren	Zahlt vom Normalsatz
Lorbeerblätter	1/2
Mahagonyholz, desgleichen Mahagony-Fourniere	1/4
Makulatur, s. Papier.	
Mandeln	1/2
Maronen	1/2
Martinsholz	1/4
Maschinen u. Maschinentheile in der Auffahrt**)	1/2
„ „ „ in der Niederfahrt	1/4
Mastix	1/4
Messer s. Eisenwaaren.	
Messing	1/4
Meubles feinere, (lackirte, politirte)	1/2
Mohnöl	1/2
Mohnsamen in Köpfen***)	1/4
Muntz- und Yellow-Metall, wie Messing	1/4
Nägel, geschmiedete, s. Eisenwaaren.	
Natrum, salpetersaures (Chili-Salpeter)	1/10
Nertzfelle	1/2
Nürnberger Waaren, wie feine Holzwaaren	1/2
Oel, Baum-	1/4
„ Hanf-	1/4
„ Kokusnuss	1/4
„ Lein-	1/2
„ Mohn-	1/2
„ Palm-	1/4
„ Rüb-	1/2
*) Oelkuchen	1/5
Orangeschalen	1/2
Otternfelle	1/2
Packleinwand, in der Niederfahrt	1/4
Palmöl	1/4
Papier aller Art (einschliesslich beschriebenes und bedrucktes) in der Auffahrt	1/2
„ in der Niederfahrt	1/4
Pappe s. Papier.	
Pockholz	1/4
Pomeranzen, trockene	1/2
Pomeranzenschalen	1/2
Porzellan, in der Auffahrt	1/2
„ in der Niederfahrt	1/4
*) Pottasche	1/5
Quercitron	1/4
Radix alcannae	1/4
Rehfelle	1/2
Reis, geschälter und ungeschälter	1/2
Rennthierfelle	1/2
Rohr, Pfeffer- u. Rohrstöcke, rohe	1/4
Rosinen	1/2
Rothholz, s. Farbeholz.	
Rüböl	1/2
Runkelrübensyrup	1/10

Nazwa towarów	opłaca ustanowy normalnej
Słonina	1/4
Soda, wszelkiego rodzajn	1/5
Solny kwas	1/4
Stalowe towary, ob. żelazne towary.	
Stolarskie drzewa, pozaeuropejskie wszelkiego gatnnku	1/4
Stolarskie towary (jak drewniane towary gatunkn przedniego)	1/2
Sumak	1/4
Syrop bnrakowy	1/10
Szelak	1/2
Szmalta	1/2
Szynki	1/4
Szyszki folarskie	1/4
Tapety, jak papier.	
Tchórze skórki	1/2
Tektury, obacz papier.	
Terpentyna	1/2
Terra japonica i *katechu*	1/2
Tran	1/5
Trzcina, laski pieprzowe i trzciny w stanie surowym	1/4
Wajsztyn, czyli winian potażu, czyszczony i nieczyszczony	1/2
Wielorybi róg	1/4
Wiorkowe plecia (jak drewniane towary gatunkn przedniego)	1/2
Witryolowy olejek	1/4
Wizetowe drzewo, ob. farbierskie drzewa.	
Wydry skórki	1/2
Zafr (farba mineralna)	1/2
Zajęcze skórki	1/2
Zegary, drewniane	1/2
Ziemne farby i farbierskie glinki, jako to: glinka żółta, zielona, czerwona, brunatna; czerwień górny; bolus (glinka); kreda, biała, czarna, czerwona, surowa, mielona i szlamowana; okra (glinka białożółta); rubryka; tudzież szpat (pojedynczy siarkan baryty) tłuczony, mielony i na farbę przyrządzony; równie też talk; terra di Siena; terra sigillata; trypla; nareszcie metaliczne glinki mineralne	1/2
Zwierciadła w ramach	1/4
Żelazne towary, w żegludze pod wodę **)	1/2
„ „ „ „ z wodą	1/4
*) Żydowska smoła (asfalt)	1/20
Żywice wszelkiego gatunku	1/4

Uwagi.

*) Artyknły te znajdują się w spisie dodatkowego aktu żeglugi na rz. Elbie, między zniżonemi tamże już opłatami cła na Elbie, niniejszem atoliż jeszcze więcej zniżone zostały.

**) Wyjąwszy artyknły już w spisie aktu addycyonalnego niżej potaryfowane, tamże należące.

***) Artykuł „Makowe nasiona w główkach (makówkach) wciągnięto do tej listy dla tego, ponieważ zniżenie tegoż na 1/4 ustanowy normalnej, jak „nasiona makowe“ w załączeniu F. do aktu addycyonalnego żeglugi na Elbie taryfowano, później zarządzonem zostało.

Niektóre artykuły, objęte pod ogólnemi wyrazami — „żelazne towary i maszyny“ — „skóry i skórki“ — „towary drewniane gatunku przedniego“ — „żywice i gummy“ — „drzewa pozaeuropejskie“ — „drzewa farbierskie“ — i inne t. p. nie są w powyższej liście szczególnie wymienione. Co się tycze przedmiotów takowych, względem opłaty cła na rz. Elbie służyć będzie za podstawę właściwe ogólne zadeklarowanie.

61.

Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z d. 28. Lutego 1852,

stanowiące o wpływie jaki wywiera reprobacya, otrzymana przy egzaminie rządowym teoretycznym, na dalsze używanie stypendyów lub funduszów.

Z powodu zaszłych wątpliwości co do kwestyi, jaki wpływ wywierać ma pierwsza lub powtórna reprobacya, otrzymana przy egzaminie rządowym teoretycznym, na dalsze używanie stypendyów lub funduszów, stanowi się, co następuje:

Benennung der Waaren	Zahlt vom Normalsatz	Benennung der Waaren	Zahlt vom Normalsatz
Sackleinen, in der Niederfahrt	1/4	Stahlwaaren, s. Eisenwaaren.	
Salpeter, Chili- oder Südsee-	1/10	Stöcke, rohe	1/4
Salpetersäure	1/4	Südfrüchte, trockene	1/2
Salzsäure	1/4	Südsee-Salpeter	1/10
Sandelholz	1/4	Sumach	1/4
Sapanholz	1/4	Syrup, Runkelrüben-	1/10
Schaffelle	1/2	Tapeten, wie Papier.	
Schellack	1/2	Terpentin	1/2
Schinken	1/4	Terpentinöl	1/2
Schmack (Sumach)	1/4	Terra japonica und Katechu	1/2
Schmalte	1/2	Thran	1/5
Schwefel, roher und raffinirter	1/5	Tischlerhölzer, aussereuropäische aller Art	1/4
Schwefelsäure	1/4	Tischlerwaaren (wie feine Holzwaaren)	1/2
Seehunds- und Seekalbsfelle	1/2	*) Todtenkopf (caput mortuum)	1/10
Sensen und Sicheln, s. Eisenwaaren.		Uhren, hölzerne	1/2
Siebböden (wie feine Holzwaaren)	1/2	Visetholz, s. Farbeholz.	
Soda, alle Arten	1/5	Vitriolöl	1/4
Spahngeflechte (wie feine Holzwaaren)	1/2	Wallfischbarden	1/4
Speck	1/4	Weinstein, gereinigter u. ungereinigter	1/2
Spiegel in Rahmen	1/4	Zaffern	1/2
Spielzeug	1/2	Ziegenfelle	1/2
Stärke	1/4		

Bemerkungen.

*) Diese Artikel sind bereits unter den Elbezoll-Ermässigungen im Verzeichnisse der Elbeschiffahrts-Additional-Acte vom Jahre 1844 aufgeführt, haben aber jetzt eine weitere Herabsetzung erfahren.

**) Die bereits in der Additional-Acte niedriger tarifirten, dahin gehörigen Artikel ausgenommen.

***) Der Artikel „Mohnsamen in Köpfen" ist in diese Liste mit aufgenommen, weil dessen Ermässigung auf 1/4 des Normalsatzes, wie „Mohnsamen" in der Anlage F zur Elbeschiffahrts-Additionalacte tarifirt worden, später verfügt ist.

Manche Artikel, welche unter den allgemeinen Bezeichnungen „Eisenwaaren und Maschinen" — „Häute und Felle" — „feine Holzwaaren" — „Harze und Gummen" — „aussereuropäische Hölzer" — „Farbehölzer" — u. a. begriffen sind, sind in der vorstehenden Liste nicht speciell aufgeführt worden. Es ist hinsichtlich dieser Gegenstände in Bezug auf die Elbezoll-Entrichtung die behufige generelle Declaration zu beobachten.

Baumgartner m. p.

61.

Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 28. Februar 1852,

über den Einfluss der Reprobation bei einer theoretischen Staatsprüfung auf den Fortgenuss von Stipendien oder Stiftungen.

Nachdem Zweifel über die Frage rege geworden sind, welchen Einfluss die erste oder die wiederholte Reprobation bei einer theoretischen Staatsprüfung auf den Fortgenuss von Stipendien oder Stiftungen zu nehmen habe, so wird hierüber Nachstehendes verordnet:

Powtórna reprobacya przy tym samym wydziale egzaminu rządowego, tudzież dwie reprobacye przy dwóch różnych wydziałach egzaminu rządowego teoretycznego, pociągają za sobą bezwzględnie utratę stypendyum.

Przy pierwszej reprobacyi, utrata stypendyum nastąpi wtenczas z nieodzowną koniecznością, jeżeli kandydat zrzucony został zgodnością wszystkich głosów.

Jeżeli zaś zrzucony został większością głosów lub głosami równemi, wtedy kolegium profesorów tego fakultetu, w którym imatrykułowany jest kandydat, o reprobacyi uwiadomić się mający, weźmie rzecz tę pod sumienną obradę, stosownie do wydanego rozrządzenia z dnia 3. Stycznia 1849. (Tom uzupeł. dz. pr. p. Nr. 68 str. 76) i rozstrzygnie, czyli kandydat, pomimo pierwszej reprobacyi, otrzymanej przy pewnym wydziale egzaminu rządowego, godnym jeszcze jest dalszego używania stypendyum.

Przy takiem rozstrzygnieniu zważać należy na akademiczne jego zachowanie się, na pilność w odwiedzaniu odczytów, na wiadomości, których kandydat dał dowody w kolokwiach, w egzaminach prywatnych, lub w egzaminie rządowym, złożonym poprzednio z dobrym skutkiem, i na szczególne uwagi, z któremi komisya egzaminacyjna odseła do kolegium profesorów relacyę swoję o zaszłej reprobacyi.

Dla utrzymania w swej mocy wyż rzeczonego rozstrzygnienia, obowiązani są przełożeni wszystkich komisyj egzaminów rządowych teoretycznych podać bezzwłocznie wszystkie wypadki pierwszej lub powtórnej reprobacyi do wiadomości kolegium profesorów tego fakultetu, którego odczyty kandydat odwiedza, lub odwiedzał na ostatku, jeżeli się już znajduje w ósmem wolnem półroczu nauk swoich.

Takowe udzielenie obejmować będzie oprócz imienia, nazwiska i miejsca urodzenia kandydata, rodzaju egzaminu rządowego, przy którym zrzucony został, tudzież czy reprobacya była pierwszą lub powtórną, także rezultat głosowania, bliższy opis egzaminu niepomyślnego, w tym celu, ażeby właściwe kolegium profesorów, w przypadku, jeżeli kandydat pobiera stypendyum lub jest na funduszu, przy wyż wspomnionej naradzie, czy kandydat godnym jest używać nadal stypendyum czy nie, w tej relacyi znalazło dostateczne wyjaśnienie do rozstrzygnienia, zgodnego pod względem wszystkich okoliczności.

Thun m. p.

62.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 9. Marca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

mocą którego wydane zostaje objaśnienie na zapytanie, gdzie podawać należy wykazy spadków, w tym razie, w którym odbywa się pertraktacya spadkowa częściowa w krajach koronnych, w których obowiązuje powszechna księga ustaw cywilnych, reszta zaś spadku znajduje się w krajach koronnych: we Węgrzech, w Siedmiogrodzie, w Kroacyi, Slawonii, Serbii i w banacie Temeskim; tudzież przepisanym zostaje postępowanie dalsze.

Odnośnie do rozrządzenia ministerstwa sprawiedliwości z d. 19. Czerwca 1850. Nr. 242 dz. pr. pańs., ogłaszającego postanowienie Jego Ces. Kr. Apostolskiej Mości,

Die wiederholte Reprobation bei einer und derselben Staatsprüfungs-Abtheilung ebenso wie zwei Reprobationen bei zwei verschiedenen Abtheilungen der theoretischen Staatsprüfung ziehen unbedingt den Verlust des Stipendiums nach sich.

Bei einer ersten Reprobation aber tritt dieser Verlust nur dann mit unbedingter Nothwendigkeit ein, wenn der Candidat mit Stimmen-Einhelligkeit reprobirt wurde. — Erfolgte die Reprobation nur mit Stimmenmehrheit oder Stimmengleichheit, so hat das Professoren-Collegium der Facultät, welcher der reprobirte Candidat immatriculirt ist, die ihm anzuzeigende Reprobation in Gemässheit des hierortigen Erlasses vom 3. Jänner 1849 (Ergänzungsband des Reichsgesetzblattes, Z. 68, S. 76), zum Anlasse einer sorgfältigen Berathung zu machen und auf Grundlage derselben sohin zu entscheiden, ob der Studirende ungeachtet der ersten Reprobation bei einer bestimmten Staatsprüfungs-Abtheilung noch des Fortbezuges seines Stipendiums würdig sei oder nicht.

Hiebei wird auf sein akademisches Betragen, auf seinen Fleiss im Besuche der Vorlesungen, auf seine durch Colloquien oder Privatprüfungen, oder eine vorausgegangene mit gutem Erfolge abgelegte Staatsprüfung dargelegte wissenschaftliche Verwendung und auf die besonderen Bemerkungen zu sehen seyn, mit welchen die Anzeige der erfolgten Reprobation von Seite der betreffenden Staatsprüfungs-Commission an das Professoren-Collegium begleitet ist.

Zur Aufrechthaltung dieser Entscheidung werden die Vorstände sämmtlicher theoretischen Staatsprüfungs-Commissionen hiermit verpflichtet, alle Fälle einer ersten oder wiederholten Reprobation dem Professoren-Collegium derjenigen Facultät ungesäumt mitzutheilen, an welcher der Candidat die Vorlesungen besucht, oder falls er bereits in dem freigegebenen achten Semester seiner Studienzeit stünde — zuletzt besucht hat.

Diese Mittheilung hat ausser dem Vor- und Zunamen und Geburtsort des Candidaten, der Art der misslungenen Staatsprüfung und dem Umstande, ob die Reprobation eine erste oder bereits wiederholte war, auch noch das Resultat der Abstimmung, eine nähere Schilderung der misslungenen Prüfung zunächst in der Richtung zu enthalten, dass das betreffende Professoren-Collegium für den Fall, als der Candidat Stipendist oder Stiftling ist, bei der oberwähnten Beurtheilung über seine Würdigkeit oder Unwürdigkeit zum Fortgenusse des Stipendiums in dieser Mittheilung genauere Anhaltspuncte einer, allen Umständen angemessenen Entscheidung erhalte.

Thun *m. p.*

62.

Erlass des Finanzministeriums vom 9. März 1852,

wirksam für alle Kronländer,

in Absicht auf die Frage, wo die Nachlass-Ausweise in jenen Fällen einzubringen sind, in welchen die Verlassenschafts-Abhandlung theilweise in den Kronländern, in welchen das bürgerliche Gesetzbuch wirksam ist, gepflogen wird, der andere Nachlass aber in den Kronländern Ungarn, Siebenbürgen, Croatien, Slavonien, Serbien und dem Temeser Banate sich befindet, und das weitere Verfahren.

Das Finanzministerium findet, mit Rücksicht auf die, durch den Erlass des Justizministeriums vom 19. Juni 1850, Nr. 242 des Reichsgesetzblattes, kundgemachte Ent-

rozporządza niniejszem ministerstwo finansów, iż w przypadkach wymierzenia należytości od spadku, względem którego w części według powszechnej księgi ustaw cywilnych, w części według ustaw cywilnych, obowiązujących we Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, w Siedmiogrodzie, w Serbii i w banacie Temeskim postępować należy, wykazanie tej części spadku, która pertraktowaną będzie według księgi ustaw cywilnych, w drodze właściwej instancyi spadkowej, wykazanie zaś reszty majątku spdkowego, albo wprost przez dziedziców, obowiązanych do tego na mocy ustępu IX. patentu, obwieszczającego ustawę o należytościach z d. 2. Sierpnia 1850 r., lub jeżeli w sprawę tę wchodzi sąd w krajach koronnych, w których obowiązuje co dopiero wamieniona ustawa, wprost przez tenże sąd wręczone będzie centralnemu urzędowi taksalnemu. W wykazie należy oraz uczynić wzmiankę o tem, w którym urzędzie, lub w której kasie strona należytości opłacić pragnie.

W takich przypadkach, centralny urząd taksalny wymierzyć ma należytości. Urzad taksalny wymierzy takowe oddzielnie tak co do spadku, znajdującego się w krajach koronnych, w których obowiązuje powszechna księga ustaw cywilnych, jako też co do tego, który się znajduje w innych krajach koronnych; tudzież co do pojedynczych realności, należących do spadku po nastąpionem wykazaniu całego ogółu spadku; a zaś jeżeli należytość opłaconą być ma, nie do kasy powiatowej w Wiedniu, lecz do innego urzędu lub do innej kasy, przekaże zapłatę do tegoż urzędu lub do tejże kasy.

W kwicie wydanym z urzędu lub z kasy, w której należytość opłacono, wymienić należy wszystkie realności z osobna, od których opłacone zostały należytości przepisane na przypadek przeniesienia majątku w razie śmierci, ażeby strona przy zapisaniu do ksiąg gruntowych, jako też przy następnych przenoszeniach majątku wykazać się mogła, iż należytość opłaconą została.

Zażalenia przeciw wymierzaniu należytości centralnego urzędu taksalnego i rekursa przeciw orzeczeniom, wydanym na zażalenia, podawane będą do tegoż centralnego urzędu taksalnego. Jeżeli takowe mają za przedmiot wymierzenie należytości od spadku, pertraktowanego na mocy powszechnej księgi ustaw cywilnych, przedłoży je centralny urząd taksalny, wiedeńskiej władzy finansowej powiatowej, a w dalszym ciągu rekursów, dyrekcyi krajowej finansowej w Wiedniu; jeżeli zaś zażalenie ma za przedmiot wymierzenie należytości od spadku, znajdującego się w krajach koronnych, gdzie nie obowiązuje księga ustaw cywilnych, przedłoży takowe władzy finansowej powiatowej, znajdującej się w miejscu dyrekcyi finansowej krajowej tego kraju koronnego, w którym się spadek znajduje, lub gdyby się znajdował rozrzucony w kilku tychże krajów koronnych, władzy finansowej powiatowej w Budzie, a w dalszej drodze rekursu, znajdującej się tamże dyrekcyi finansowej krajowej, ostatecznie drogą tychże władz. ministerstwu finansów.

Rozporządzenie niniejsze rozciąga się na wszystkie wiszące dotąd przypadki, jeżeli jeszcze nie nastąpiło wymierzenie należytości od obudwóch części spadku.

Baumgartner m. p.

schliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät zu bestimmen, dass in denjenigen Fällen, in welchen es sich um die Bemessung der Gebühren von einem Nachlasse handelt, hinsichtlich welches zum Theile nach dem allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche, zum Theile nach den für Ungarn, Croatien, Slavonien, Siebenbürgen, Serbien und das Temeser Banat bestehenden bürgerlichen Gesetzen zu verfahren ist, die Nachlass-Ausweisung bezüglich des nach dem bürgerlichen Gesetzbuche abzuhandelnden Theiles, im Wege der competenten Abhandlungs-Instanz, und bezüglich des übrigen Nachlassvermögens unmittelbar von den nach Absatz IX des Kundmachungs-Patentes zu dem Gebührengesetze vom 2. August 1850 dazu verpflichteten Erben, oder falls ein Gericht derjenigen Kronländer, in welchen das letztgedachte Gesetz wirksam ist, einschreitet, unmittelbar von diesem dem Central-Taxamte zuzustellen ist. In der Nachweisung ist zugleich zu bemerken, bei welchem Amte oder welcher Casse die Einzahlung der Gebühren beabsichtiget wird.

Die Gebührenbemessung in solchen Fällen wird dem Central-Taxamte zugewiesen. Das Taxamt hat dieselbe zergliedert, sowohl für den Nachlass, welcher in den Kronländern, in welchen das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch wirksam ist, sich befindet und den in den übrigen Kronländern befindlichen Nachlass, als auch für die einzelnen, in dem Nachlasse befindlichen Realitäten, nach erfolgter Nachweisung des Gesammtnachlasses, vorzunehmen und falls die Gebühren bei einem anderen Amte oder einer anderen Casse, als der Bezirkscasse in Wien eingezahlt werden sollen, die erforderliche Anweisung dieses Amtes oder dieser Casse zu veranlassen.

In der Quittung des Amtes oder der Casse, wo die Einzahlung stattfindet, sind alle Realitäten zergliedert anzuführen, von welchen die von der Vermögensübertragung von Todeswegen vorgeschriebenen Gebühren entrichtet wurden, damit die Partei, sowohl bei den bücherlichen Eintragungen, als bei weiteren Uebertragungen, sich über die Gebühren-Entrichtung auszuweisen vermöge.

Die Beschwerden über die Gebührenbemessung des Central-Taxamtes, so wie die Recurse gegen die Entscheidungen über diese Beschwerden sind bei dem Central-Taxamte unmittelbar einzubringen. Dieses hat dieselben, in so weit sie gegen die Gebührenbemessung, bezüglich des nach dem allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche abgehandelten Nachlasses gerichtet sind, der Wiener Finanz-Bezirksbehörde und im weiteren Zuge des Recurses der Finanz-Landes-Direction in Wien, so weit aber die Beschwerde die Gebührenbemessung von jenem Nachlasse betrifft, welcher in den Kronländern, wo das bürgerliche Gesetzbuch nicht wirksam ist, der Finanz-Bezirksbehörde im Standorte der Finanz-Landes-Direction desjenigen Kronlandes, in welchem der Nachlass sich befindet, oder falls er sich in mehreren dieser Kronländer zerstreut befinden sollte, der Finanz-Bezirks-Direction in Ofen und in weiterem Zuge des Recurses der daselbst befindlichen Finanz-Landes-Direction, endlich im Wege dieser Behörden dem Finanzministerium vorzulegen.

Diese Anordnung hat auch auf alle Fälle Anwendung, welche gegenwärtig anhängig sind, wenn die Gebührenbemessung für beide Theile des Nachlasses noch nicht erfolgt ist.

Baumgartner *m. p.*

63.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 9. Marca 1852,

obowiązujące w krajach koronnych: w Węgrzech, Siedmiogrodzie, Kroacyi, Slawonii, Serbii i w banacie Temeskim;

dotyczące kwestyi, któremu z urzędów przeznaczonych do wymierzania należytości przedłożony być, równie też, co obejmować ma wykaz stanu puścizny, znajdujących się w rzeczonych krajach koronnych i mającej być pertraktowaną podług ustaw, w tychże właściwych.

Ze względu na postanowienia ustępu IX. patentu obwieszczającego do ustawy o należytościach z d. 2. Sierpnia 1850, widzi się ministeryum finansów spowodowanem w przedmiocie kwestyi, któremu z urzędów, do wymierzenia należytości przeznaczonych, przedłożony być ma wykaz stanu puścizny, co się tycze spadków osób, przynależnych do krajów wspomnionych, w których obowiązuje namieniona właśnie ustawa o należytościach, o ile spadki takowe znajdują się całkiem w rzeczonych krajach koronnych, rozporządzić, co następuje:

1) Jeżeli puścizna sądownie ma być pertraktowaną, należy wykaz jej do tego z urzędów, do wymierzania należytości przeznaczonych, w którego powiecie ma sąd stanowisko swoje.

2) We wszelkich zaś innych przypadkach, przedłożony być ma wykaz rzeczony temu z urzędów do wymierzania należytości przeznaczonych, w którego powiecie spadkodawca ma zwyczajne pomieszkanie swoje. Jeżeli zmarły ostatnie zwyczajne zamieszkanie swoje miał w zagranicy lub w tym z krajów koronnych, w których obowiązuje księga ustaw cywilnych, przedłożony być winien wykaz temu urzędowi do wymierzenia należytości przeznaczonemu, ustanowionemu w stanowisku krajowej dyrekcyi finansowej, w której okręgu puścizna się znajduje. Gdyby puścizna znajdowała się w okręgach kilku dyrekcyj finansowych krajowych, przedłożony będzie wykaz urzędowi, w stanowisku jednej z nich znajdującemu się, przyczem oraz uczynić należy wiadomość urzędom, w stanowiskach reszty dyrekcyj finansowych krajowych znajdującym się, o tem, któremu z urzędów został wykaz przedłożony. Tenże obejmować ma całą puściznę tak ruchomą jak nieruchomą, mającą być pertraktowaną wedle ustaw właściwychw wyż rzeczonych krajach koronnych, w których niniejsze rozporządzenie w życie wejść ma, a to nawet i wtenczas, gdyby się znajdowała rozrzuconą w różnych powiatach lub krajach koronnych.

Co się tycze spadków, znajdujących się po części w krajach koronnych, w których obowiązuje księga ustaw cywilnych, i w których takowe także w części pertraktowane być muszą w skutek Najwyższego postanowienia Najjaśniejszego Pana, J. C. K. Apostolskiej Mości z d. 17. Czerwca 1850 Nr. 242. dz. pr. p., odnosi się takowe do dotyczącego osobnego w tej mierze rozrządzenia ministeryalnego Nr. 62. dz. pr. p.

Baumgartner m. p.

63.

Erlass des Finanzministeriums vom 9. März 1852,

wirksam für die Kronländer Ungarn, Siebenbürgen, Croatien, Slavonien, Serbien und das Temeser Banat,

in Absicht auf die Frage, bei welchem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte die Nachweisung eines ganz in diesen Kronländern befindlichen, und nach den Gesetzen derselben zu behandelnden Nachlasses einzubringen sei, und was dieselbe zu umfassen habe.

Das Finanzministerium findet, mit Rücksicht auf die Bestimmungen des Absatzes IX des Kundmachungs-Patentes, zu dem Gebührengesetze vom 2. August 1850, in Absicht auf die Frage, bei welchem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte die Nachlassnachweisungen einzubringen seien, bezüglich der Nachlässe der Angehörigen jener Kronländer, in welchen das bezogene Gebührengesetz wirksam ist, soweit dieselben sich ganz in diesen Kronländern befinden, Folgendes festzusetzen:

1. Wenn der Nachlass gerichtlich verhandelt wird, so ist die Nachweisung darüber an jenes zur Gebührenbemessung bestimmte Amt zu leiten, in dessen Bezirke das Gericht seinen Standort hat.

2. In allen anderen Fällen ist die besagte Nachweisung bei demjenigen zur Gebührenbemessung bestimmten Amte zu überreichen, in dessen Bezirke der Erblasser seinen ordentlichen Wohnsitz hatte. Wenn der Verstorbene seinen letzten ordentlichen Wohnsitz im Auslande oder in einem Kronlande hatte, wo das bürgerliche Gesetzbuch in Wirksamkeit steht, so ist die Nachweisung bei demjenigen zur Gebührenbemessung bestimmten Amte in dem Standorte der Finanz-Landes-Direction einzubringen, in deren Gebiete der Nachlass sich befindet. Sollte sich der Nachlass in den Gebieten mehrerer Finanz-Landes-Directionen befinden, so ist die Nachweisung bei dem, im Standorte einer derselben befindlichen Amte einzubringen, den Aemtern in den Standorten der übrigen Finanz-Landes-Directionen aber die Anzeige, bei welchem Amte die Nachweisung überreicht wurde, zu erstatten. Die Nachweisung hat den gesammten beweglichen und unbeweglichen Nachlass, welcher nach den Gesetzen der Kronländer, für welche diese Verordnung wirksam ist, zu behandeln kommt, zu umfassen, auch wenn er in verschiedenen Bezirken oder Kronländern zerstreut ist.

In so weit es sich um Nachlässe handelt, welche zum Theile in den Kronländern sich befinden, wo das bürgerliche Gesetzbuch wirksam ist, und daselbst zu Folge der Allerhöchsten Entschliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät vom 17. Juni 1850, Nr. 242 des Reichsgesetzblattes, theilweise abgehandelt werden müssen, wird auf den diessfälligen besonderen Erlass dieses Ministeriums, Nr. 62 des Reichsgesetzblattes, verwiesen.

Baumgartner *m. p.*

64.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 11. Marca 1852,

obowiązujące w Austryi niższej i wyższej, w Solnogrodzie, Styryi, Karyntyi, Krainie, Gorycyi i Gradysce z Istryą, w Tryeście, Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, Morawii, w górnym i dolnym Szląsku;

mocą którego udzielone zostają wszystkim sądom niektóre objaśnienia, uchwalone przez najwyższy trybunał sądowy i kasacyjny, co do wykonywania postanowień patentu cesarskiego z dnia 28. Czerwca 1850. N. 255 dz. p. p. o postępowaniu w pertraktacyach spadkowych.

Przy zastosowaniu patentu cesarskiego z dnia 28. Czerwca 1850. N. 255. dz. pr. p. o postępowaniu w pertraktacyach spadkowych powstały w niektórych sądach wątpliwości następujące:

1. Jak się da pogodzić §. 75 rzeczonego patentu, według którego, po wykazaniu. iż dziedzic pełnoletni i własnouprawniony, zawiadomiony został o spadku nań przypadłym, sąd z urzędu już więcej o jego interesa w tej mierze starać się nie będzie, z §-m 76 tegoż patentu, zarządzającym ustanowienie kuratora spadku w tym razie, jeżeli dziedzic, mimo wszelkich nakazów doń wydanych, spadku ani przyjmuje ani się go zrzeka?

2. Czyli sędzia pertraktujący przy postanowieniu §-fu 85 wspomnionego patentu przyznać może spadek na podstawie rozporządzenia ostatniej woli, nieważnego z powodu braku przepisanych formalności zewnętrznych, także i wtenczas, kiedy strony interesowane są pełnoletnie i własnouprawnione, a te uznają rozporządzenie takowe za ważne i na przyznanie spadku zezwalają?

3. Czyli z uwagi na postanowienia §-fu 85 patentu, sędzia żądać może z urzędu, ażeby świadkowie testamentu zaprzysięgli słowny testament sumarycznie, i jak przy wysłuchaniu świadków testamentowych postępować należy?

4. Czyli w myśl §§. 96 i 100 patentu, sędzia pertraktujący, zawsze i z urzędu swego dążyć winien do sądowego podziału spadku przed przyznaniem. wtenczas, gdy w spadku udział biorą spadkobiercy, pod opieką zostający?

W celu rozwiązania tych wątpliwości, najwyższy trybunał sądowy i kasacyjny, powziął na mocy §. 36. patentu z d. 7. Sierpnia 1850 r. Nr. 325 dz. pr. p., uchwały następujące:

Do 1. Nakazane §-m 76-m patentu z dnia 28. Czerwca 1850, ustanowienie kuratora dla spadku, którego dziedzic (spadkobierca), pomimo wydanych nakazów, nie przyjmuje, ani się go zrzeka, wtedy tylko nastąpi, jeżeli nie są wiadome inne osoby, którym w braku tegoż dziedzica, należy prawo dziedzictwa do puścizny lub też części jej, przez niego nieobjętej, gdyż przeciwnie, jeżeli są wiadomi inni spadkobiercy. tymże ze względu na postanowienie §-fu 75, według którego sąd po zawiadomieniu dziedzica pełnoletniego i własnouprawnionego o przypadłym na niego spadku z urzędu więcej w interesie jego starać się nie jest obowiązany, wzbronionem być nie może, wejść w posiadanie dziedzictwa, do którego objęcia najbiżej powołany, kroków nie czyni. Sąd pertraktujący wezwie zatem wszystkich dziedzców, przy spadku interesowanych, przy wyznaczeniu stosownego terminu (§. 82) do podania oświadczenia co do spadku, a to z tem ostrzeżeniem, iż w razie niestawiennictwa jednego lub drugiego

64.

Erlass des Justizministeriums vom 11. März 1852,

wirksam für Oesterreich unter der Enns und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Niederschlesien,

womit einige vom obersten Gerichts- und Cassationshofe beschlossene Erläuterungen über den Vollzug der Bestimmungen des kaiserlichen Patentes vom 28. Juni 1850, Nr. 255 Reichsgesetzblatt, hinsichtlich des Verfahrens bei Verlassenschafts-Abhandlungen, sämmtlichen Gerichten zur Darnachachtung mitgetheilt werden.

Bei der Anwendung des kaiserlichen Patentes vom 28. Juni 1850, Nr. 255 Reichsgesetzblatt, über das Verfahren bei Verlassenschafts-Abhandlungen haben sich bei mehreren Gerichten folgende Zweifel ergeben:

1. Wie sich der §. 75 des gedachten Patentes, wornach, wenn die Verständigung eines grossjährigen und eigenberechtigten Erben von dem Erb-Anfalle ausgewiesen ist, das Gericht von Amtswegen für ihn nicht weiter zu sorgen hat, mit dem §. 76 vereinigen lasse, welcher die Bestellung eines Verlassenschafts-Curators in dem Falle anordnet, wenn der Erbe ungeachtet aller an ihn ergangenen Aufträge die Erbschaft weder annimmt, noch ausschlägt?

2. Ob der Abhandlungsrichter bei der Bestimmung des §. 85 des erwähnten Patentes einen Nachlass auf dem Grunde einer letztwilligen, wegen Mangels der vorgeschriebenen äusseren Förmlichkeiten ungiltigen Anordnung dann einantworten dürfe, wenn nur volljährige und eigenberechtigte Erbs-Interessenten, betheiliget sind, und dieselben eine solche Anordnung als giltig anerkennen und in die Einantwortung willigen?

3. Ob mit Rücksicht auf die Bestimmung des §. 85 des Patentes, der Richter auf die summarische Beschwörung eines mündlichen Testamentes von Seite der Testamentszeugen von Amtswegen dringen müsse, und wie bei den Aussagen der Testamentszeugen vorzugehen sei? und

4. ob im Sinne der §§. 96 und 100 des Patentes, der Abhandlungsrichter, wenn bei einer Verlassenschaft pflegebefohlene Erben betheiliget sind, immer und von Amtswegen auf eine gerichtliche Theilung der Verlassenschaft vor der Einantwortung zu dringen habe?

Zur Lösung dieser Zweifel hat der oberste Gerichts- und Cassationshof auf Grund des §. 36 des Patentes vom 7. August 1850, Nr. 325 Reichsgesetzblatt, folgende Beschlüsse gefasst:

Zu 1. Die im §. 76 des Patentes vom 28. Juni 1850 angeordnete Bestellung eines Curators für eine Verlassenschaft, welche der Erbe der eingegangenen Aufträge ungeachtet weder annimmt, noch ausschlägt, hat bloss dann einzutreten, wenn keine anderen Personen bekannt sind, welchen in Ermanglung dieses Erben auf die Verlassenschaft oder auf den von ihm nicht angetretenen Theil derselben ein Erbrecht zukömmt, da im Falle, als andere Erben bekannt sind, denselben mit Rücksicht auf die Vorschrift des §. 75, laut deren für einen grossjährigen und eigenberechtigten Erben, nach erfolgter Verständigung von dem Erb-Anfalle von Amtswegen nicht weiter zu sorgen ist, nicht verwehrt werden kann, in den Besitz des Erbtheiles zu treten, zu dessen Besitznahme der zunächst Berufene keine Schritte macht. Der Abhandlungsbehörde steht daher allerdings zu, sämmtliche an einem Nachlasse

z nich, lub w razie braku oświadczenia na piśmie w terminie wyznaczonym, spadek tylko z tymi, którzy się do niego oświadczyli, będzie pertraktowany i im przyznany. Jeżeli zaś oprócz tego, który mimo uczynionego do niego wezwania, spadku ani nie przyjął, ani się go zrzekł, nie jest wiadomy inny dziedzic, wówczas należy wprawdzie według §. 76 ustanowić kuratora spadku, lecz zarazem, stosownie do przepisu §§. 78 i 79, wywiedzieć się o innych jeszcze znajdować się mogących dziedzicach, edyktalnie ich wzywając, ażeby postępowanie spadkowe przeprowadzić z tymi, którzy się zgłoszą w terminie edyktalnym, a jeżeliby się nikt nie zgłosił, ażeby spadek, według §. 79, jako bezdziedziczny wydanym być mógł na rzecz skarbu.

Do 2. Na podstawie testamentu lub kontraktu o dziedzictwo, którym brakuje zewnętrznych formalności, jakie ustawa pod nieważnością przepisuje, spadek pertraktowany być może wtedy tylko, jeżeli na to zezwalają wyraźnie ci, którym się prawo do spadku z ustawy należy.

Do 3. Jeżeli sąd poweźmie wiadomość, iż testator oświadczył ostatnią wolą swoję ustnie, i znajduje się takowa należycie spisana i przez świadków własnoręcznie podpisana, wypada ją ogłosić podobnie jak testament piśmienny. Oprócz tego przypadku, sąd winien z urzędu przyzwać wszystkich świadków, wysłuchać każdego z osobna, tymczasem bez przysięgi (§. 26 patentu), zapytując się o nazwisko, stan, wiek, o treść rozporządzenia ostatniej woli i o okoliczności, od których ważność jego zawisła, tudzież o czas i miejsce uczynionego przez testatora oświadczenia — i nakoniec protokół tak sporządzony, ogłosić.

Jeżeli która z strona żąda według §. 586 powsz. ks. ust. cyw. wysłuchania pod przysięgą świadków, obecnych przy sporządzeniu ustnem rozporządzenia ostatniej woli, sędzia winien bez uprzedniego postępowania drogą prawa, wezwać przed siebie stronę proszącą i inne strony, które się ze swem prawem dziedzictwa do spadku już zgłosiły, tudzież świadków, odebrać od świadków przysięgę w obecności stron, następnie wysłuchać w nieobecności tychże każdego z świadków z osobna na zapytania ogólne, również o sporządzonej ostatniej woli, i spisać powyższe okoliczności do protokołu. W razie potrzeby, można przytem odczytać świadkom znajdującą się już spisaną ostatnią wolą. Strony wezwane, mogą także przed terminem lub podczas takowego, lecz przed rozpoczęciem wysłuchania świadków, podać sędziemu pytania, na które, jeżeli są stosowne, sędzia przy słuchaniu świadków, wzgląd mieć będzie.

Skoro rozporządzenie ostatniej woli tym sposobem pod przysięgą stwierdzone zostanie, mieć będzie moc dowodu nietylko względem osób, które o to prosiły lub do wysłuchania zawezwanemi zostały, lecz także i względem wszystkich innych przy spadku interesowanych. Atoliż każdej stronie zostawiona jest wolność, wystąpić w drodze prawa, przeciw ważności rozporządzenia, z dowodami zachodzących niedostateczności lub okoliczności przeciwnych, które nie zostały wykryte przy słuchaniu świadków.

betheiligte Erben unter Bestimmung einer angemessenen Frist (§. 82) zur Abgabe ihrer Erbs-Erklärung mit der Warnung aufzufordern, dass im Falle einer derselben bei der angeordneten Tagsatzung nicht erscheinen, oder in der bestimmten Frist seine schriftliche Erklärung nicht abgeben sollte, die Verlassenschaft ohne Rücksicht auf seine Ansprüche bloss mit jenen, welche sich werden erberklärt haben, verhandelt, und ihnen eingeantwortet werden würde. Ist aber ausser demjenigen, welcher die Erbschaft ungeachtet der erhaltenen Aufforderung weder annimmt noch ausschlägt, kein anderer Erbe bekannt, so ist zwar nach der Bestimmung des §. 76 ein Verlassenschafts-Curator aufzustellen, zugleich ist aber nach Vorschrift der §§. 78 und 79 mit der Erforschung und Edictal-Vorladung allfälliger anderer Erben vorzugehen, damit die Erbverhandlung mit denjenigen, welche sich innerhalb der Edictal-Frist melden, gepflogen, im Falle sich aber Niemand meldet, der Nachlass nach der Bestimmung des §. 79 als erblos dem Staate eingehändiget werden könne.

Zu 2. Auf Grundlage eines Testamentes oder eines Erbvertrages, welchen die von dem Gesetze bei sonstiger Ungiltigkeit vorgeschriebenen äusseren Förmlichkeiten offenbar mangeln, kann die Erbverhandlung nur dann gepflogen werden, wenn diejenigen, welchen das Recht auf den Nachlass gesetzmässig zukäme, dazu ihre ausdrückliche Zustimmung ertheilen.

Zu 3. Wird dem Gerichte bekannt, dass der Erblasser seinen letzten Willen mündlich erklärt habe, und ist darüber ein gehörig verfasster, von allen Zeugen eigenhändig gefertigter Aufsatz vorhanden, so ist mit der Kundmachung desselben wie bei einem schriftlichen Testamente vorzugehen. Ausser diesem Falle hat das Gericht sämmtliche Zeugen von Amtswegen vorzuladen, jeden derselben allein, vorläufig ohne Beeidigung (§. 26 des Patentes), über seinen Namen und Stand, über sein Alter, dann über den Inhalt der letzten Willens-Erklärung und die Umstände, von denen die Giltigkeit derselben abhängt, so wie über Zeit und Ort der von dem Erblasser abgegebenen Erklärung zu vernehmen und das aufgenommene Protokoll kundzumachen.

Verlangt eine Partei, dem §. 586 des bürgerlichen Gesetzbuches gemäss, die eidliche Vernehmung der bei der Errichtung der mündlichen letzten Willens-Erklärung zugezogenen Zeugen, so hat der Richter, ohne vorläufiges rechtliches Verfahren, den Bittsteller und die übrigen Parteien, welche wegen des Erbrechtes zu dem Nachlasse bereits eingeschritten sind, so wie die Zeugen vorzuladen, die letzteren in Gegenwart der Parteien zu beeidigen, sodann in Abwesenheit derselben jeden Zeugen allein über die allgemeinen Fragestücke über den errichteten letzten Willen und die oben erwähnten Umstände zu Protokoll zu vernehmen. Nöthigenfalls kann den Zeugen dabei der über den letzten Willen bereits verfertigte Aufsatz vorgelesen werden. Auch steht den vorgeladenen Parteien frei, entweder vor oder bei der Tagsatzung, jedoch vor dem Beginne des Zeugenverhöres, Fragen vorzuschlagen, welche der Richter, wenn sie zweckmässig erscheinen, bei der Vernehmung der Zeugen zu berücksichtigen hat.

Die auf diese Art erfolgte eidliche Bestätigung einer mündlichen letzten Willens-Erklärung hat nicht nur in Ansehung derjenigen, welche darum angesucht haben, oder sonst zu der Vernehmung vorgeladen worden sind, sondern zwischen allen bei dem Nachlasse betheiligten Personen, Beweiskraft. Es bleibt aber jedem Theile unbenommen, die Giltigkeit der Anordnung durch den Beweis obwaltender, bei der Vernehmung der Zeugen nicht vorgekommener Mängel oder entgegenstehender Umstände im rechtlichen Verfahren zu bestreiten.

Do 4. Nie jest to wcale w myśli ustawy, ażeby przy pertraktowaniu spadków, przy których interesowane są osoby, pop opieką zostające, podział spadku zawsze tylko w naturze miał mieć miejsce. Przepis §. 100 raczej w ten sposób rozumieć należy, iż w każdym razie przedłożone i sądownie potwierdzone być winno rozrachowanie wielkości części spakowej każdego, pod opieką zostającego, i spis tych przedmiotów, do którychby każda strona interesowana z osobna lub spólnie dla zaspokojenia swoich pretensyj do spadku odkazaną była, przyczem pozostawione będzie władzy opiekuńczej osądzenie co do tego, czy dla dobra osoby, pod opieką zostającej, ma nastąpić rozdzielenie spadku w naturze.

Krauss m. p.

65.

Rozrządzenie ministerstwa spraw zewnętrznych z d. 13. Marca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych państwa austryackiego,

którem obwieszezoną zostaje umowa między Austryą a rządem Sasko-Koburgskim, względem wzajemnego zniesienia opłaty od wywozu spadków.

Między rządem ces. król. austryackim a rządem księstwa saskiego Koburg-Gotha, zawartą została na zasadzie zagwarantowanej wzajemności umowa tej osnowy, iż nie mają być pobierane żadne opłaty, ani rządowe ani komunalne od spadków, czy to z cesarstwa austryackiego do Koburg-Gotha, czy z Koburg-Gotha do cesarstwa austryackiego wychodzących, a to bez różnicy austryackich krajów koronnych.

Schwarzenberg m. p.

66.

Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 15. Marca 1852,

którem się obwieszcza zawieszenie rekrutacyi aż do roku 1858, przez Najjaśniejszego Pana, J. C. K. Apostolską Mość, Najłaskawiej dozwolone dla miasta Tryestu i jego okręgu.

Najwyższym reskryptem gabinetowym de datto Tryest d. 10. b. m., raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, w dodatku do Najwyższego postanowienia z d. 9. Lutego r. b. *), z uwagi na właściwe stosunki zaludnienia Tryestu, Najłaskawiej rozporządzić, iż pobór do c. k. wojska w mieście Tryeście i okręgu jego, rozpocząć się ma dopiero z rokiem tysiąc ośmset pięćdziesiątym ósmym, zaczem więc uwolnione zostają od konskrypcyi wojskowej te sześć klas wieku, które do stawienia się najpierwej są powołane.

Bach m. p.

---

*) W cz. XIII. dz. pr. p. w Nrze 45. z r. 1852.

Zu 4. Es liegt keineswegs in der Absicht des Gesetzes, dass bei Abhandlung von Verlassenschaften, an welchen Pflegebefohlene betheiliget sind, stets eine Natural-Theilung der Erbschaft vorgenommen werden müsse. Die Vorschrift des §. 100 ist vielmehr nur dahin zu verstehen, dass jederzeit eine Berechnung über die Grösse des Erbtheiles jedes Pflegebefohlenen und eine Verzeichnung der Gegenstände, auf welche jeder der Betheiligten für sich allein oder in Gemeinschaft mit Anderen zur Befriedigung seines Erb-Anspruches angewiesen wurde, vorzulegen und gerichtlich zu genehmigen sei; wobei die Beurtheilung, ob zugleich eine Natural-Theilung vorgenommen werden soll, der Vormundschafts-Behörde mit Rücksicht auf das Interesse der Pflegebefohlenen überlassen bleibt.

Krauss *m. p.*

65.

Erlass des Ministeriums der auswärtigen Angelegenheiten vom 13. März 1852,

giltig für alle Kronländer,

wodurch das zwischen Oesterreich und Sachsen-Coburg getroffene Uebereinkommen wegen gegenseitiger Aufhebung der Abfahrtsgelder von Verlassenschaften kundgemacht wird.

Zwischen der kaiserlich-österreichischen und der Regierung des Herzogthumes Sachsen-Coburg-Gotha ist auf Grundlage der zugesicherten Reciprocität das Uebereinkommen getroffen worden, von den aus dem österreichischen Kaiserstaate nach Coburg-Gotha und von Coburg-Gotha in das Kaiserthum Oesterreich abziehenden Verlassenschaften die Abnahme von landesfürstlichen, wie von Communal-Abfahrtsgeldern ohne Unterschied der österreichischen Kronländer, aufzulassen.

Schwarzenberg *m. p.*

66.

Erlass des Ministeriums des Innern vom 15. März 1852,

mit welchem die von Seiner k. k. Apostolischen Majestät der Stadt Triest und deren Gebiete Allergnädigst bewilligte Aufschiebung der Recrutirung bis zum Jahre 1858 bekannt gemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchstem Cabinetschreiben, ddo. Triest den 10. l. M., im Nachhange zu der Allerhöchsten Entschliessung vom 9. Februar l. J.) in Anbetracht der eigenthümlichen Bevölkerungsverhältnisse von Triest Allergnädigst anzuordnen befunden, dass die Stellung zu dem k. k. Heere für die Stadt und deren Gebiet erst mit dem Jahre Eintausend achthundert acht und fünfzig zu beginnen habe, wornach die zur Stellung nächst berufenen sechs Altersclassen von der Militär-Conscription befreit bleiben.*

Bach *m. p.*

**) Im XIII. Stücke des R. G. B., Nr. 45.*

67.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z d. 19. Marca 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których dotychczas jeszcze w mocy zostaje prowizoryczna ustawa gminna z dnia 17. Marca 1849;

dotyczące sposobu potwierdzenia wyborów przełożonych gminnych. aż do chwili wydania nowej ustawy gminnej zachodzących.

Najwyższem postanowieniem z dnia 13. Marca r. b., raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, uchwalić wniosek w tym względzie, żeby do chwili. aż stosunki gminne, na podstawie Najwyższych postanowień z d. 31. Grudnia 1851, stanowczo zostaną uregulowane, w tych gminach, w których dotąd jeszcze obowiązuje ustawa gminna z d. 17. Marca 1849, wybory przełożonych poddane były władzom w ten sposób, iż przełożeni gmin miejskich potwierdzeni być winni przez polityczną władzę powiatową, przełożeni zaś gmin wiejskich (o ile takowi wedle osobnych statutów niepodlegają potwierdzeniu Najwyższemu), przez władzę obwodową lub też w braku tejże, przez władzę krajową.

Wedle dalszej osnowy wyż rzeczonego postanowienia Najwyższego, winni przełożeni gmin, którzy zostaną potwierdzeni, złożyć w ręce władzy potwierdzającej przysięgę tej treści, iż Najjaśniejszemu monarsze swemu, wierności i posłuszeństwa niezłomnie dochowają, jako też obowiązki swe dla dobra gminy sumiennie wypełniać będą.

Bach m. p.

Sprostowania.

W części XI. Nr. 40. §. 5. wiersz 3. zamiast: „mające“ popraw: „mają“
„ „ „ „ „ „ 14. „ 4. po: „1803 r.“ połóż: „ustają“

67.

Verordnung des Ministers des Innern vom 19. März 1852,

wirksam für jene Kronländer, in welchen das provisorische Gemeindegesetz vom 17. März 1849 noch Giltigkeit hat,

die Bestätigung der bis zur Erlassung einer neuen Gemeinde-Ordnung vorfallenden Wahlen der Gemeindevorstände betreffend.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 13. März l. J. zu genehmigen geruht, dass bis zu jenem Zeitpuncte, wo die Gemeindeverhältnisse auf Grundlage der Allerhöchsten Bestimmungen vom 31. December 1851 definitiv geregelt seyn werden, in jenen Gemeinden, für welche das Gemeindegesetz vom 17. März 1849 noch gilt, die Wahlen der Vorstände der Bestätigung der Behörden in der Art zu unterziehen seien, dass die Bestätigung der Vorstände für die Landgemeinden der politischen Bezirksbehörde, jene für die Stadtgemeinden aber (so weit sie nicht, kraft ihrer besonderen Statuten, der Allerhöchsten Genehmigung Seiner Majestät unterliegen) der Kreis-, oder in deren Ermanglung der Landesbehörde übertragen seyn solle.

Nach dem weiteren Inhalte dieser Allerhöchsten Entschliessung haben die Gemeindevorstände aus Anlass ihrer Bestätigung bei der bestätigenden Behörde den Eid dahin abzulegen, dem Landesfürsten treu und gehorsam seyn, und ihre Pflichten gegen die Gemeinden gewissenhaft erfüllen zu wollen.

Bach *m. p.*

67.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XIX.

Wydana i rozesłana: dnia 23. Marca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 23. März 1852.

Część XIX.

Wydana i rozesłana dnia 23. Marca 1852.

68.

Traktat między Austryą i Hollandyą z dnia 19. Grudnia 1851,

zawarty w przedmiocie przesełania poczty niderlandzko-indyjskiej przez Tryest.

(Podpisany przez pełnomocników stron obudwóch w Hadze dnia 19. Grudnia 1851, a zamieniony w ratyfikacyach tamże na dniu 14. Lutego 1851.)

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu: Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Czynimy wiadomo, wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Gdy sposób prowadzenia wszelkiej korespondencyi z Indyą belgijską, idącej przez państwa Nasze, oznaczony został w osobnej konwencyi, zawartej i podpisanej przez pełnomocnika Naszego i pełnomocnika Jego Mości Najjaśniejszego Króla Belgijskiego w Hadze na dniu 19. miesiąca Grudnia 1851 r., w treści następującej:

XIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 23. März 1852.

68.

Vertrag zwischen Oesterreich und den Niederlanden vom 19. December 1851,

betreffend die Beförderung der niederländisch-indischen Post über Triest.

Von den beiderseitigen Bevollmächtigten unterzeichnet im Haag den 19. December 1851, und die Ratificationen ausgewechselt ebendaselbst am 14. Februar 1852.

Nos Franciscus Josephus Primus,
divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Rex Hierosolimae etc.; Archidux Austriae; Magnus Dux Hetruriae et Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae, Mutinae, Parmae, Placentiae et Quastalae, Osveciniae et Zatoriae, Teschinae, Forojulii, Ragusae et Gaderae etc.; Comes Habsburgi, Tirolis, Kyburgi, Goritiae et Gradiscae; Princeps Tridenti et Brixinae etc.; Marchio superioris et inferioris Lusatiae et Istriae; Comes Altae-Amisiae, Feldkirkiae, Brigantiae, Sonnenbergae etc.; Dominus Tergesti, Cattari, Marchiae Slavoniae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Quum ratio, quoad omne cum India belgica literarum commercium, per ditiones Imperii Nostri dirigendum, peculiari a Nostro et Suae Majestatis Regio Belgii plenipotentiariis conventione, Hagae comitum die 19. mensis Decembris anni 1851 inita et signata, determinata sit, tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.

Le Gouvernement de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche et le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, ayant pris en considération, que par l'article 31 du traité postal entre les Pays-Bas et la Prusse du 26. Janvier 1851, l'administration des postes de Sa Majesté le Roi de Prusse s'est engagée, de concert avec l'administration des postes de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, à se charger du transport des dépêches closes, renfermant les correspondances entre le royaume des Pays-Bas et les établissements Neérlandais aux Indes Orientales, sur la distance à parcourir depuis la frontière des Pays-Bas jusqu'à Trieste et vice-versâ, moyennant un droit de transit de trois gros d'argent par poids net de quinze grammes pour les lettres, et d'un tiers d'un gros d'argent, aussi par poids net de quinze grammes, pour les journaux et autres imprimés expédiés sous bandes; tandis que le même article du dit traité contient une disposition, suivant laquelle les arrangements à prendre pour l'expédition de ces mêmes dépêches, sur la distance entre Trieste et les Indes Neérlandaises, feront l'objet d'une entente ultérieure entre l'administration des postes des Pays-Bas et les autorités compétentes, ont résolu de nommer des commissaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche:

Monsieur le Baron Antoine de Doblhoff-Dier, envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de Sa Majesté Imperiale et Royale Apostolique, etc., et

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas:

Monsieur Pierre Philippe van Bosse, Son Ministre des finances, etc.

Przekład.

Rządy Jego Mości Najaśniejszego Cesarza Austryi i Jego Mości Nsjjaśniejszego króla Hollandyi, zważywszy, iż na mocy art. 31. konwencyi pocztowej, zawartej między Holandyą (Niderlandami) i Prusami w dniu 26. Stycznia 1851, administracya poczt Jego Mości Najjaśniejszego Króla Pruskiego, zgodnie z administracyą poczt Jego Mości Najjaśniejszego Cesarza Austryackiego, przyjęły obowiązek przesełania pakietów zamkniętych z korespondencyami między król. Holandyi (Niderlande) i posiadłościami niderlandzkiemi w Indyach wschodnich na przestrzeni między granicą niderlandzką a Tryestem, i na powrót, za wynagrodzeniem należytości przechodowej 3-ch groszy srebrnych od każdych 15 gramów wagi czystej za listy, a zaś $1/3$ grosza sr. także od każdych 15 gramów wagi czystej za gazety i inne druki przesłane w opasce krzyżowej; zważywszy dalej, iż tenże sam artykuł rzeczonego traktatu zawiera postanowienie, na mocy którego mają być przedmiotem dalszych układów między administracyą poczt holenderską i właściwemi władzami owe urządzenia, które poczynione być muszą dla przesełania pakietów pocztowych na przestrzeni między Tryestem i Indyą holenderską, zamianowały komisarzami, a to:

Jego Mość Najjaśniejszy Cesarz Austryi:

mianował pana barona Antoniego Doblhoff-Dier, nadzwyczajnego posła i pełnomocnego ministra Jego C. K. Apostolskiej Mości etc. etc., a zaś

Jego Mość Najjaśniejszy Król Holandyi

mianował pana Piotra Filipa van Bosse, Swego ministra skarbu, etc. etc.

Uebersetzung.

Nachdem die Regierung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich und die Regierung Seiner Majestät des Königes der Niederlande in Erwägung gezogen haben, dass durch den Artikel 31 des Postvertrages zwischen den Niederlanden und Preussen vom 26. Jänner 1851 die Postverwaltung Seiner Majestät des Königes von Preussen einverständlich mit der Postverwaltung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich sich verpflichtet hat, die Beförderung der geschlossenen Packete mit den Correspondenzen zwischen dem Königreiche der Niederlande und den niederländischen Besitzungen in Ost-Indien auf die Strecke von der niederländischen Gränze bis Triest und umgekehrt gegen Vergütung einer Transitgebühr von drei Silbergroschen für je 15 Grammes Netto-Gewicht der Briefe und von $1/3$ Silbergroschen gleichfalls für je 15 Grammes Netto-Gewicht der Zeitungen und anderen unter Kreuzband versendeten Drucksachen auf sich zu nehmen; während derselbe Artikel des besagten Vertrages eine Bestimmung enthält, nach welcher die Einrichtungen, die zum Behufe der Beförderung dieser Post-Packete auf der Strecke zwischen Triest und Niederländisch-Indien zu treffen sind, den Gegenstand eines weiteren Uebereinkommens zwischen der niederländischen Postverwaltung und den competenten Behörden bilden sollen: haben die beiden Regierungen beschlossen, Commissäre zu ernennen, und zwar:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich:

den Herrn Baron Anton von Doblhoff-Dier, ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister Seiner kaiserlich-königlichen Apostolischen Majestät etc. etc., und

Seine Majestät der König der Niederlande:

den Herrn Peter Philipp van Bosse, Seinen Minister der Finanzen etc. etc.,

Lesquels, après s'être communiqué réciproquement leurs pleinspouvoirs, trouvés en bonne forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Le Gouvernement de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche déclare adhérer tout-particulièrement aux dispositions contenues dans l'article 31 du traité postal, entre les Pays-Bas et la Prusse, en ce qui concerne le transport des dépêches closes, dont il est question au dit article par le territoire des Etats de l'association postale austro-allemande, depuis les frontières des Pays-Bas, jusqu'à Trieste, et vice-versâ.

Article 2.

Le Gouveenement de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche se charge de l'expédition et du transport de ses mêmes dépèches sur la distance de Trieste à Alexandrie et vice-versâ, par l'intermédiaire des bateaux à vapeur de la société du Lloyd autrichien.

Article 3.

Les dépêches closes originaires des Pays-Bas et destinées pour les Indes Neérlandaises seront remises franches de port et sans aucun frais à l'agent de l'administration des postes britanniques à Alexandrie, ou à telle autre personne qui sera chargée par la dite administration du soin d'en faire l'expedition ultérieure, en vertu des arrangements existants à cet égard entre l'administration des postes des Pays-Bas et celles de la grande Bretagne.

którzy, udzieliwszy sobie nawzajem pełnomocnictwa swoje i znalazłszy takowe w porządku, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł 1.

Rząd Jego C. K. Mości Najjaśniejszego Cesarza Austryi oświadcza najszczególniej, iż przystępuje do postanowień objętych w art. 31. traktatu pocztowego, zawartego między Holandyą a Prusami*), o ile takowe dotyczą wspomnionego w tymże artykule przesełenia zamkniętych pakietów pocztowych przez obręb państw, należących do związku pocztowego niemiecko-austryackiego od granicy niderlandzkiej do Tryestu i na powrót.

Artykuł 2.

Rząd Jego C. K. Mości Najjaśniejszego Cesarza Austryi, bierze na siebie ekspedycyę i przesłanie rzeczonych pakietów pocztowych na przestrzeni między Tryestem i Aleksandryą i na powrót za pomocą statków parowych Lloyda austryackiego.

Artykuł 3.

Pakiety zamknięte, pochodzące z Holandyi, z przeznaczeniem do Indyi niderlandzkiej, wydane będą wolne od portoryum i bez wszelkiej opłaty ajentowi brytyjskiej administracyi pocztowej w Aleksandryi, lub innej osobie, od rzeczonej administracyi pocztowej, upoważnionej do załatwienia dalszej przesełki, a to na mocy istniejącego w tym względzie traktatu między administracyami pocztowemi Holandyi i Wielkiej Brytanii.

*) Art. 31. Administracya król. pruska, zezwala spólnie z administracyą poczt ces. austryacką na przesełanie zamkniętych pakiet z listami i gazetami między królestwem Niderlandów i posiadłościami niderlandzkiemi w Indyi, od granicy niderlandzko-pruskiej do Tryestu i viceversa. Wynagrodzenie jakie administracya pocztowa holenderska za przechód tychże pakietów na rzeczonej właśnie przestrzeni opłacić ma, ustanowione zostaje za listy na 3 grosze srebr, za przesełki zaś w opasce krzyżowej, gazety i druki na $1/3$ grosze sr. pro 15 gramów wagi czystej.

Używanie drogi przez Tryest do przesełania rzeczonych pakietów z listami i gazetami, zależeć będzie od porozumienia, które administracya pocztowa niderlandzka względem przesełania rzeczonych pakietów między Tryestem i Indyą niderlandzką, sprowadzi z władzami dotyczącemi.

welche, nachdem sie sich gegenseitig ihre Vollmachten mitgetheilt und dieselben in gehöriger Form befunden haben, über nachfolgende Artikel übereingekommen sind:

Artikel 1.

Die Regierung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich erklärt, ganz insbesondere den im Art. 31 des Postvertrages zwischen den Niederlanden und Preussen) enthaltenen Bestimmungen beizupflichten, in so weit es die im besagten Artikel erwähnte Beförderung der geschlossenen Post-Packete durch das Gebiet der deutsch-österreichischen Postvereins-Staaten von der niederländischen Gränze bis Triest und umgekehrt betrifft.*

Artikel 2.

Die Regierung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich übernimmt die Expedition und Beförderung dieser Post-Packete auf der Strecke von Triest nach Alexandrien und umgekehrt mittelst der Dampfbote der Gesellschaft des österreichischen Lloyd.

Artikel 3.

Die aus den Niederlanden herrührenden und für Niederländisch-Indien bestimmten geschlossenen Packete werden portofrei und ohne irgend eine Auslage dem Agenten der britischen Post-Administration in Alexandrien oder derjenigen anderen Person, die von genannter Post-Administration mit der Besorgung der Weiterbeförderung beauftragt ist, übergeben, kraft des in dieser Beziehung zwischen der niederländischen und grossbritannischen Post-Administration bestehenden Uebereinkommens.

**) Art. 31. Die kön. preussische Postverwaltung gestattet in Gemeinschaft mit der kais. österreichischen Postverwaltung die Beförderung verschlossener Brief- und Zeitungs-Packete zwischen dem Königreiche der Niederlande und den niederländischen Besitzungen in Indien, von der niederländisch-preussischen Gränze bis Triest und vice versa. Die Vergütung, welche die kön. niederländische Postverwaltung für den Transit dieser Packete auf obiger Strecke zu leisten hat, wird für Briefe auf 3 Sgr. und für Kreuzbandsendungen, Zeitungen und Drucksachen auf 1/3 Sgr. pro 15 Grammen Netto-Gewicht festgesetzt.*

Die Benützung der Route über Triest für die Versendung der gedachten Brief- und Zeitungs-Packete bleibt von der Verständigung abhängig, welche die kön. niederländische Postverwaltung über die Beförderung dieser Packete zwischen Triest und Niederländisch-Indien mit den betreffenden Behörden herbeizuführen hat.

De même les dépêches closes à destination des Pays-Bas, qui arriveront des Indes Neérlandaises pour être expédiées par la voie de Trieste, seront reçues à Alexandrie des mains du dit agent, et acheminées vers leur destination par les soins du Gouvernement autrichien.

Article 4.

Les dépêches closes, à expédier par la voie indiqué ci-dessus, porteront respectivement l'adresse du bureau de Batavia, (Indes Neérlandaises) ou celle du bureau d'Arnhem (Pays-Bas).

Néanmoins le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, pourra désigner d'autres bureaux d'échange, soint dans la mère patrie, soit dans les colonies, s'il y a lieu.

Dans ce cas les noms de ces bureaux seront indiqués en temps utile à l'administration des postes de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche.

Article 5.

Les lettres et les journaux ou autres imprimés sous bandes, seront expédiés dans des paquets séparés avec une suscription indicative de leur contenu.

Article 6.

Les expéditions se feront une ou plusieurs fois par mois, selon qu'il y aura moyen de les fair passer par la voie de Trieste et par les Indes britanniques vers leur destination.

L' administration des postes de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche informera en temps utile l'administration de postes de Pays-Bas de l'époque du départ des bateaux à vapeur, et de tout changement, qui y serait introduit par la suite.

Tak samo pakiety zamknięte, przeznaczone do Holandyi i przychodzące z Indyi niderlandzkiej, do przesłania drogą przez Tryest, odbierane będą za staraniem rządu austryackiego z rąk rzeczonego ajenta i przesłane na miejsce przeznaczenia.

Artykuł 4.

Zamknięte pakiety pocztowe, które na wyż rzeczonej drodze mają być przesłanemi, nosić będą wedle okoliczności albo adres urzędu pocztowego w Batawii (w Indyi niderlandzkiej) albo też adres urzędu pocztowego w Arnheim (w Niderlandach).

Wszelako może rząd Najjaśniejszego Króla Holandyi (Niderlandów) w razie potrzeby, oznaczyć także inne urzędy kartowania, nietylko w kraju macierzyńskim, lecz też i na koloniach.

W takim tedy razie imiona tych urzędów pocztowych będą w należytym czasie udzielone administracyi poczt Najjaśniejszego Cesarza Austryi.

Artykuł 5.

Listy i gazety lub inne przedmioty drukowe pod opaską krzyżową, będą w oddzielnych pakietach przesełane, pod napisem treść ich wyrażającym.

Artykuł 6.

Ekspedycye odbywać się będą raz lub dwa razy w miesiącu, a to w miarę tego, jak będzie sposobność przesełania takowych na miejsce przeznaczenia, drogą przez Tryest i przez Indyę brytyjską.

Administracya poczt Najjaśniejszego Cesarza Austryi, uwiadomi w należytym czasie niderlandzką administracyę poczt o czasie odjazdu statków parowych, równie jak o wszelkiej w tym względzie na przyszłość zachodzącej zmianie.

Ebenso werden die für die Niederlande bestimmten geschlossenen Post-Packete, welche aus Niederländisch-Indien einlangen, um auf dem Wege über Triest befördert zu werden, in Alexandrien durch Veranstaltung der österreichischen Regierung aus den Händen des erwähnten Agenten in Empfang genommen und ihrer Bestimmung zugeführt.

Artikel 4.

Die geschlossenen Post-Packete, welche auf dem oben bezeichneten Wege zu befördern kommen, werden beziehungsweise die Adresse des Post-Amtes in Batavia (Niederländisch-Indien) oder jene des Post-Amtes in Arnheim (Niederlande) tragen.

Doch kann die Regierung Seiner Majestät des Königes der Niederlande erforderlichen Falles auch andere Kartirungs-Aemter, sowohl im Mutterlande als in den Colonien bestimmen.

In diesem Falle werden die Namen dieser Post-Aemter der Postverwaltung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich rechtzeitig mitgetheilt werden.

Artikel 5.

Die Briefe und die Zeitungen oder andere Drucksachen unter Kreuzband sind in abgesonderten Packeten unter einer den Inhalt bezeichnenden Aufschrift abzusenden.

Artikel 6.

Die Expeditionen werden Ein oder zwei Mal des Monates stattfinden, je nachdem sich die Gelegenheit darbieten wird, sie auf dem Wege über Triest und durch Britisch-Indien an ihren Bestimmungsort zu bringen.

Die Postverwaltung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich wird in gehöriger Zeit die niederländische Postverwaltung von der Abfahrtszeit der Dampfboote und von jeder in der Folge darin eintretenden Aenderung in Kenntniss setzen.

Article 7.

Le bureaux d'échange à Arnhem, ou tout autre bureau, que le remplacera aux termes de l'article 4. ci dessus, enverra régulièrement et par le premier courrier ordinaire au bureaux des postes à Trieste, ou à telle autre autorité, qui sera désignée par l'administration des postes de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, un bordereau indiquant le poids net des lettres et des journaux ou autres imprimés sous bandes, renfermés dans les dépêches, tant à l'égard de celles qui arrivent des Indes pour les Pays-Bas, que de celles qui seront acheminées des Pays-Bas vers les Indes-Neérlandaises.

Article 8.

L'administration des postes des Pays-Bas payera à celle d'Autriche en faveur du Lloyd autrichien, pour le transport des dits paquets clos, expédiés dans l'une ou dans l'autre direction, un prix de neuf Kreuzer's, monnaie de convention, par poids net de quinze grammes pour les lettres, et d'un Kreuzer aussi par poids de quinze grammes pour les journaux ou autres imprimés sous bandes.

Article 9.

Les comptes des sommes à payer seront dressés par l'administration des postes des Pays-Bas et envoyés à la direction générale des communications à Vienne, à la fin de chaque trimestre et soldées en argent ou en bonnes lettres de change sur Vienne.

Article 10.

La présente convention sera ratifiée aussitôt que possible par les Gouvernements respectifs.

Ella sera mise à exécution à dater du Vingt Décembre 1851 et restera en force jusqu'au trente-un Décembre de l'an 1860.

Artykuł 7.

Urząd kartowania w Arnheim lub też każdy inny urząd pocztowy, któryby wedle powyższego art. 4. wstąpił na miejsce onegoż, regularnie przesełać będzie pierwszą zwyczajną pocztą urzędowi pocztowemu w Tryeście, lub tej władzy, którą administracya poczt Najjaśniejszego Cesarza Austryi ku temu oznaczy, kartę wykazową, w której wyrażona będzie waga *netto* tak listów i gazet, zawartych w pakietach pocztowych, jak też innych przedmiotów drukowych, pod opaską krzyżową znajdujących się, a to nietylko co się tycze pakietów nadesłanych z Indyi dla Niderlandów, lecz także i pakietów z Niderlandów do Indyi Niderlandzkiej przeznaczonych.

Artykuł 8.

Administracya poczt niderlandzka opłaca austryackiej, na rachunek Lloyda austryackiego za przesłanie rzeczonych pakietów zamkniętych, w jednym jek drugim kierunku, od każdych 15 gramów wagi czystej przy listach, należytość 9 krajcarów mon. kon., przy gazetach zaś i innych rzeczach drukowych pod opaską krzyżową, 1 kr. mon. kon.

Artykuł 9.

Rachunek kwot mających być opłaconemi, zestawi niderlandzka administracya poczt i prześle go z końcem każdego ćwierćrocza jeneralnej dyrekcyi komunikacyi we Wiedniu, uiszczając wypłatę albo srebrem albo w dobrych wekslach realnych na Wiedeń opiewających.

Artykuł 10.

Niniejszy traktat otrzyma jak najrychlej ratyfikacyę od rządów dotyczących.

Takowy wchodzi w wykonanie z d. 20. Grudnia 1851, a trwać będzie w mocy aż do d. 31. Grudnia 1860.

Artikel 7.

Das Kartirungs-Amt in Arnheim oder jedes andere Post-Amt, das nach Inhalt des obigen Art. 4 an dessen Stelle träte, wird regelmässig mit der ersten gewöhnlichen Post an das Post-Amt in Triest oder an jene Behörde, welche von der Postverwaltung Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich bezeichnet werden wird, einen Begleitzettel einsenden, worin das Netto-Gewicht der in den Post-Packeten enthaltenen Briefe und Zeitungen oder anderer Drucksachen unter Kreuzband ersichtlich gemacht ist, und zwar, sowohl bezüglich jener Packete, welche aus Indien für die Niederlande einlangen, als jener, die aus den Niederlanden nach Niederländisch-Indien gesendet werden.

Artikel 8.

Die niederländische Postverwaltung zahlt an die österreichische zu Gunsten des österreichischen Lloyd für die Beförderung der gedachten geschlossenen Packete, sie mögen in der einen oder in der anderen Richtung versendet werden, eine Gebühr von 9 kr. C. M. für je 15 Grammes Netto-Gewicht der Briefe, und 1 kr. C. M. für je 15 Grammes Netto-Gewichtes der Zeitungen und anderer Drucksachen unter Kreuzband.

Artikel 9.

Die Rechnungen über die zu bezahlenden Beträge werden von der niederländischen Post-Administration gestellt und der General-Direction der Communicationen in Wien am Schlusse jeden Quartales zugesendet und in Silber oder in guten Weckseln auf Wien berichtiget.

Artikel 10.

Der gegenwärtige Vertrag wird, so bald als möglich, von den betreffenden Regierungen ratificirt werden.

Er wird mit dem 20. December 1851 in Vollzug gebracht werden und bis 31. December 1860 in Wirksamkeit bleiben.

En foi de quoi les commissaires nommés ci- dessus ont signé la présente convention, qu'ils ont munie des sceaux des leurs armes.

Fait à la Haye, le dix-neuf du mois de Décembre de l'an mil huit cent cinquante et un.

Doblhoff. (L. S.) **van Bosse.** (L. S.)

W dowód czego, niniejszy traktat przez wyż namienionych komisarzy został podpisany i pieczęciami onychże zawarowany.

Dan w Hadze dziewiętnastego Grudnia w roku tysiąc ośmset pięćdziesiątym pierwszym.

Doblhoff. (L. S.) **van Bosse.** (L. S.)

Wziąwszy artykuły niniejszej konwencyi do wiadomości i pod rozwagę należytą, uchwalamy i zatwierdzamy wszystkie, słowem Naszem cesarskiem zapewniając, iż każdy w nich zawarty szczegół, wiernie i ściśle wykonywać każemy, jakoteż, iż żadną miarą nie dopuścimy odstąpienia od nich ze strony podwładnych Naszych.

W dowód czego, ku większej onychże mocy, niniejszą ratyfikacyę własnoręcznie podpisaliśmy, i takową wyciśnięciem pieczęci Naszej zatwierdzić rozkazaliśmy.

Dano w Naszem stołecznem mieście Wiedniu, dnia dwudziestego dziewiątego Stycznia, w roku tysiąc ośmset pięćdziesiątym drugim, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L. S.)

Schwarzenberg m. p.

Z własnego rozkazu Najjaśniejszego Pana, Jego C. K. Apostolskiej Mości,

Ign. Kawaler Liehmann de Palmrode,

Konsylarz nadworny i ministeryalny.

Urkund dessen haben die obgenannten Commissäre den gegenwärtigen Vertrag unterzeichnet und mit ihrem Insiegel versehen.

So geschehen im Haag den neunzehnten des Monates December des Jahres Eintausend achthundert Einundfünfzig.

Dobelhoff.	**Van Bosse.**
(L. S.)	(L. S.)

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis, illos omnes ratos gratosque habere profitemur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo-Regio spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos, nec ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur, permissuros esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Tabulas Manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio adpresso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali Urbe Nostra Vienna, die vigesima nona mensis Januarii, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo secundo, Regnorum Nostrorum quarto.

FRANCISCUS JOSEPHUS.

(L.S.)

F. SCHWARZENBERG.

Ad Mandatum S. C. I. R. Apost. Majestatis proprium:
Ig. Eques Liehmann a Palmrode,
Consiliarius Aulicus et Ministerialis.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XX.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 27. Marca 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 14. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XX. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 27. März 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 14. August 1852.

Część XX.

wydana i rozesłana:

w wydanin wyłącznie niemieckiem: 27. Marca 1852,

w wydaniu niniejszem 14. Sierpnia 1852.

69.

Traktat handlowy i żeglugowy między Austryą i Sardynią

podpisany przez obustronnych pełnomocników w Wiedniu na dnin 18. Października 1851, którego ratyfikacye także tam zamienione zostały na dnin 22. Lutego 1852.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Czynimy niniejszem wiadomo wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Gdy na dniu 18. Października roku zeszłego przez Naszych pełnomocników i przez pełnomocnika Najjaśniejszego Króla Sardynii, zawartą i podpisaną została we Wiedniu konwencya co do stosunków handlowych i żeglugowych, od dawna już w Naszych państwach między poddanymi Naszymi kwitnących, treści następującej:

XX. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 27. März 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 14. August 1852.

69.

Handels- und Schiffahrts-Vertrag zwischen Oesterreich und Sardinien vom 18. October 1851.

Von den beiderseitigen Bevollmächtigten unterzeichnet zu Wien am 18. October 1851 und die Ratificationen ausgewechselt ebendaselbst am 22. Februar 1852.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Rex Hierosolimae etc.; Archidux Austriae; Magnus Dux Hetruriae et Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae, Mutinae, Parmae, Placentiae et Quastalae, Osveciniae et Zatoriae, Teschinae, Forojulii, Ragusae et Gaderae etc.; Comes Habsburgi, Tirolis, Kyburgi, Goritiae et Gradiscae; Princeps Tridenti et Brixinae etc.; Marchio superioris et inferioris Lusatiae et Istriae; Comes Altae-Amisiae, Feldkirkiae, Brigantiae, Sonnenbergae etc.; Dominus Tergesti, Cattari, Marchiae Slavoniae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus.

Postquam inter plenipotentiarios Nostros et eum, quem Regia Sardiniae Majestas ad id delegavit, fine componendarum commercii et navigationis rationum, quae inter utriusque Nostrum ditiones et subditos ab antiquo feliciter vigent, die decima octava mensis Octobris anni elapsi conventio Viennae inita et signata fuit, tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.

Sua Maestà l'Imperatore d'Austria e Sua Maestà il Re di Sardegna desiderando facilitare ed estendere in modo reciprocamente vantaggioso le relazioni commerciali e marittime esistenti fra i due paesi, mettendo le loro bandiere sul piede di una perfetta eguaglianza come pure i rispettivi sudditi sul piede della nazione la più favorita e riducendo scambievolmente le tasse doganali sopra un certo numero di prodotti naturali od altri, spediti o transitanti dall'uno nell'altro paese, hanno convenuto di aprire una negoziazione ed hanno a ciò nominato a loro Plenipotenziarii:

Sua Maestà l'Imperatore d'Austria:

il Signor Felice Principe di Schwarzenberg, Cavaliere Grancroce degli ordini I. R. di Leopoldo e di Francesco Giuseppe, Cavaliere dell' ordine I. R. militare di Maria Teresa, Insignito delle Croci del merito dei servizi militari ecc. ecc., I. R. Ciambellano, Consigliere intimo attuale, Tenente Maresciallo, Proprietario del Reggimento Fanti N.° 21, Suo Ministro-Presidente e Ministro della Casa Imperiale e degli affari esteri, ed il Signor Andrea Cavaliere di Baumgartner, Cavaliere dell' I. R. ordine di Leopoldo ecc., Dottore in Filosofia, Presidente dell' Academia Imperiale delle scienze in Vienna, I. R. Consigliere intimo attuale, Suo Ministro del Commercio, industria e pubbliche costruzioni;

Sua Maestà il Re di Sardegna:

il Signor Adriano Thaon dei Conti di Revel, Commendatore del Suo Ordine dei Santi Maurizio e Lazzaro, Grancroce dell' Ordine di Cristo del Portogallo, Suo Inviato stra-

Przekład.

Jego C.K. Apostolska Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi i Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Sardynii, chcąc ułatwić i rozciągnąć w sposób wzajemnie korzystny istniejące między oboma temi krajami stosunki i związki handlowe i żeglugowe przez postawienie tak bandery obustronnej na stopę zupełnej równości, jak poddanych obustronnych na stopę narodów, doznających korzyści przed wszystkiemi innemi najcelniejszych, równie też przez zniżenie wzajemnych opłat celnych przy pewnej liczbie produktów naturalnych lub innych, z jednego kraju do drugiego przesełanych lub przeprowadzanych, uchwalili rozpocząć traktaty i zamianowali w tym celu pełnomocnikami Swymi, a to:

Jego C. K. Apostolska Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi:

pana Feliksa księcia Schwarzenberg, kawalera Wielkiego-krzyża c. k. orderu Leopolda i orderu Franciszka Józefa, kawalera c. k. wojskowego orderu Maryi Teresy, posiadacza krzyża zasług wojskowych, i krzyża służbowego wojskowego itd. itd., szambelana, c. k. rzeczywistego radcę tajnego, feldmarszałka-porucznika, właściciela pułku piechoty 21, Swego prezydenta ministrów, ministra Dworu cesarskiego i spraw zagranicznych; jakoteż p. Jędrzeja Baumgartnera, kawalera c. k. austryac. orderu Leopolda itd., doktora filozofii, prezydenta ces. akademii nauk we Wiedniu, c. k. rzeczywistego radcę tajnego, Swego ministra handlu, przemysłu i budowli publinych; a

Jego Król. Mość Najjaśniejszy Król Sardynii:

pana Hadryana Thaon z domu hrabiów Revel, komandora orderu śśw. Maurycego i Łazarza, kawalera Wielkiego-krzyża portugalskiego orderu Chrystusa, Swego nad-

Uebersetzung.

Seine Apostolische Majestät der Kaiser von Oesterreich und Seine Majestät der König von Sardinien, von dem Wunsche beseelt, die zwischen den zwei Ländern bestehenden Handels- und See-Verbindungen in wechselseitig vortheilhafter Weise zu erleichtern und auszudehnen, dadurch, dass Ihre Flaggen auf den Fuss einer vollständigen Gleichheit, wie auch die bezüglichen Unterthanen auf den Fuss der meistbegünstigten Nation gesetzt, und die Zollgebühren gegenseitig für eine gewisse Anzahl der von dem einen in das andere Land gesendeten oder durchgeführten Natural- oder sonstigen Erzeugnisse herabgesetzt werden, sind übereingekommen, eine Unterhandlung zu eröffnen und haben hiezu zu Ihren Bevollmächtigten ernannt:

Seine Apostolische Majestät der Kaiser von Oesterreich:

den Herrn Felix Fürsten von Schwarzenberg, Grosskreuz des k. k. Leopold- und Franz Joseph-Ordens, Ritter des k. k. militärischen Marien-Theresien-Ordens, Besitzer des Militär-Verdienst- und des Militär-Dienst-Kreuzes etc. etc., Kämmerer, k. k. wirklichen geheimen Rath, Feldmarschall-Lieutenant, Inhaber des Infanterie-Regimentes Nr. 21, Allerhöchstdessen Minister-Präsidenten, Minister des kaiserlichen Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten, und den Herrn Andreas Ritter von Baumgartner, Ritter des k. k. österreichischen Leopold-Ordens etc., Doctor der Philosophie, Präsidenten der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien, k. k. wirklichen geheimen Rath, Allerhöchstdessen Minister des Handels, der Gewerbe und der öffentlichen Bauten;

Seine Majestät der König von Sardinien:

den Herrn Hadrian Thaon aus dem Hause der Grafen von Revel, Commandeur Allerhöchst dessen Ordens des heiligen Mauritius und Lazarus, Grosskreuz des Christus-Ordens

ordinario e Ministro Plenipotenziario presso Sua Maestà Imperiale e Reale Apostolica, i quali dopo avere scambiati i loro pieni poteri ed averli riconosciuti in buona e debita forma hanno convenuto gli articoli seguenti:

Articolo 1.

Vi sarà reciproca libertà di commercio e di navigazione fra l' Impero d' Austria ed il Regno di Sardegna. I sudditi di ognuna delle alte Parti contraenti avranno reciprocamente la piena libertà di viaggiare, di risiedere, e di fare delle compre e delle vendite in tutta l' estensione del territorio dell'altra e godranno in affari di commercio e d'industria, sottoponendosi alle leggi ed ordinanze ivi vigenti, della stessa protezione e degli stessi diritti, privilegi, libertà, favori ed immunità di cui godono e godranno gli abitanti del paese; nè saranno i medesimi obbligati, sotto verun pretesto a pagare perciò altre o più elevate tasse od imposte, che quelle cui vanno od andranno soggetti i Nazionali.

Articolo 2.

I sudditi di ognuna delle alte Parti contraenti, i quali secondo le leggi dello Stato cui appartengono, avendo pagato le imposte e tasse stabilitevi hanno in esso il diritto di frequentare le fiere ed i mercati, di fare delle compre pei bisogni della propria arte ed industria, e di girare nel paese per ricevervi delle commissioni portando o no seco delle mostre, godranno dello stesso diritto nel territorio dell'altra, senza pagare tasse od imposte per i loro esercizii, e senza essere sottoposti ad altre restrizioni che a quelle, cui andranno soggetti gli abitanti

zwyczajnego posła i pełnomocnego ministra przy dworze Jego C. K. Apostolskiej Mości, którzy zakomunikowawszy sobie wzajemnie pełnomocnictwa swe, i uznawszy takowe za dobre i w formie należytej wystawione, ułożyli artykuły następujące:

Artykuł 1.

Między cesarstwem austryackiem i królestwem sardyńskiem, istnieć będzie obopólna swoboda handlu i żeglugi. Poddani każdego z obudwóch wysokich rządów kontraktujących, doznawać mają wzajemnie zupełnej wolności podróżowania w całem państwie strony drugiej, przebywania tamże, zawierania kupna i przedaży, a w rzeczach handlowych i przemysłowych, ustawom i rozporządzeniom tamże istniejącym podlegając, używać mają tej samej opieki ustaw i tych samych praw, przywilejów, wolności, koncesyj i prerogatyw, których używają lub używać będą mieszkańcy kraju; za co takowi pod żadnym pretekstem nie będą winni opłacać innych albo wyższych taks i opłat nad te, którym podlegają lub podlegać będą sami narodowi.

Artykuł 2.

Poddani każdego z obu wysokich państw kontraktujących, którzy według ustaw państwa, do którego należą, opłaciwszy przeznaczone tamże opłaty i taksy, prawo mają odwiedzać jarmarki tegoż i targi, dla potrzeb profesyi własnej, kupna robić, albo po kraju z próbkami lub bez takowych chodzić i tamże komisy odbierać, używać będą tego samego prawa w terytoryum strony drugiej, nie opłacając taks lub opłat za wykonywanie tych czynności swych, i nie ulegając innym ograniczeniom jak tym, którym mieszkańcy krajowi poddani są w tych

von Portugal, Allerhöchstdessen ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister bei Seiner k. k. Apostolischen Majestät, welche, nachdem sie ihre Vollmachten ausgewechselt und dieselben in guter und gehöriger Form anerkannt haben, über folgende Artikel übereingekommen sind:

Artikel 1.

Zwischen dem Kaiserreiche Oesterreich und dem Königreiche Sardinien wird gegenseitige Handels- und Schiffahrtsfreiheit bestehen. Die Unterthanen jedes der beiden hohen contrahirenden Theile werden gegenseitig die volle Freiheit haben, in der ganzen Ausdehnung des Gebietes des anderen Theiles zu reisen, sich aufzuhalten, Ein- und Verkäufe zu machen, und werden in Handels- und Industriegeschäften, in solange sie den dort bestehenden Gesetzen und Verordnungen Folge leisten, denselben Schutz und dieselben Rechte, Privilegien, Freiheiten, Begünstigungen und Immunitäten geniessen, welche die Bewohner des Landes geniessen oder geniessen werden; auch sollen dieselben nicht verbunden werden, unter irgend einem Vorwande dieserwegen andere oder höhere Taxen oder Abgaben als jene zu zahlen, welchen die Nationalen unterzogen sind oder werden.

Artikel 2.

Die Unterthanen jedes der beiden hohen contrahirenden Theile, welche laut den Gesetzen des Staates, dem sie angehören, nach Entrichtung der daselbst bestimmten Abgaben und Taxen das Recht haben, dessen Messen und Märkte zu besuchen, für die Bedürfnisse des eigenen Gewerbes Einkäufe zu machen, oder im Lande mit oder ohne Muster herumzuziehen, um daselbst Commissionen zu erhalten, werden dasselbe Recht in dem Gebiete des anderen Theiles geniessen, ohne für ihre Geschäftsausübung Taxen oder Abgaben zu zahlen, und ohne anderen Beschränkungen als denjenigen unterzogen zu werden, welche die zu

del paese abilitati agli esercizj medesimi, ben inteso però, che non sia loro concesso di portare seco delle merci destinate o atte alla vendita

samych czynnościach, przyczem atoliż dobrze na uwadze mieć należy, iż im nie będzie wolno prowadzić z sobą towary, któreby do przedaży albo były przeznacone, albo sposobne.

Articolo 3.

I sudditi di ognuna delle alte Parti contraenti saranno nei paesi dell'altra esenti da qualunque servizio militare, sia per terra sia per mare, sia nella milizia o nella guardia nazionale e non potranno essere assoggettati per le loro proprietà mobili od immobili ad altre incumbenze, restrizioni, tasse ed imposte che a quelle, cui saranno sottoposti i nazionali Saranno anche esenti da prestiti forzosi e da ogni contribuzione straordinaria, purchè non siano generali e stabiliti per legge.

Le loro abitazioni, i magazzini, e tutto ciò che ne fa parte e loro appartiene per oggetti di commercio o di residenza saranno rispettati e non saranno soggetti a visite o perquisizioni vesatorie; non potrà farsi alcun esame od ispezione arbitaria delle loro carte, libri e conti commerciali, nè potranno tali operazioni praticarsi altrimenti, che qualora ed in quanto ciò sia ammesso e regolato dalle leggi alle quali vanno soggetti i Nazionali.

Artykuł 3.

Poddani każdego z obu rządów kontraktujących, wolni zostają w krajach drugiego od wszelkiej służby wojskowej tak morskiej jak lądowej, i nie powinni dla swej własności ruchomej lub nieruchomej, podlegać innym obowiązkom, ograniczeniom, taksom i opłatom, jak tym tylko, którym krajowcy podlegają.

Uwolnieni też będą od pożyczek przymusowych i od wszelkiego nakładu nadzwyczajnego, jeżeli takowy nie jest powszechnie zaprowadzony i przez ustawę oznaczony.

Pomieszkania ich, magazyny, i wszystko co tylko stanowi części tychże i odnośnie do handlu lub pomieszkania do nich należy, powinny być szanowane i wolne od wszelkiej rewizyi i przetrząsań weksatorycznych. Nie mają miejsca żadne samowładne dochodzenia lub przeglądania pism ich handlowych, książek i rachunków, a środki takowe wtedy tylko mogą być przedsiębrane, jeżeli i jak dalece je przypuszczają lub regulują ustawy, którym krajowcy sami podlegli są.

Articolo 4.

I sudditi di ciascuna delle alte Parti contraenti potranno liberamente disporre per testamento, donazione, cambio, vendita od altrimenti di tutti i beni, che potessero acquistare e possedere legalmente nei paesi dell'altra, e quelli che li rappresentano secondo le leggi, quantunque sudditi dell'altra parte, potranno ereditare siffatte proprietà sia per testamento sia ab intestato, e pren-

Artykuł 4.

Poddani każdego z obu wysokich rządów kontraktujących, mają mieć prawo rozrządzania wszelkiemi dobrami, mogącemi w krajach innej strony prawnie być nabytemi i posiadanemi, a to, czy w drodze postanowienia ostatniej woli, czy darowizny, zamiany, sprzedaży, lub innym jakimkolwiekbądź sposobem, i równie też ci, którzy podług ustaw w ich miejsce wstępują lubo poddani

denselben Geschäftsausübungen befugten Landesbewohner unterzogen werden, wohl verstanden jedoch, dass ihnen nicht erlaubt sei, mit sich Waaren herumzuführen, seien diese zum Verkaufe bestimmt oder nicht.

Artikel 3.

Die Unterthanen jedes der beiden hohen contrahirenden Theile werden in den Ländern des anderen von jedem Militärdienste zu Wasser oder zu Lande, in der Armee oder Nationalgarde befreit seyn, und sollen nicht wegen ihres beweglichen oder unbeweglichen Eigenthumes anderen Obliegenheiten, Beschränkungen, Taxen und Abgaben als denjenigen unterzogen werden, welchen die Nationalen unterstehen.

Sie werden auch von Zwangsanleihen und von jeder ausserordentlichen Auflage befreit seyn, soferne diese nicht allgemein eingeführt und durch das Gesetz bestimmt sind.

Ihre Wohnungen, Magazine und alles, was einen Theil derselben bildet, und in Bezug auf Handel oder zur Bewohnung dazu gehört, sollen respectirt und vexatorischer Nachschau oder Durchsuchungen nicht unterzogen werden. Es soll keine willkürliche Prüfung oder Durchsicht ihrer Handelsschriften, Bücher und Rechnungen stattfinden, und solche Massregeln können nur dann vorgenommen werden, wenn und in soferne sie von den Gesetzen, welchen die Nationalen unterstehen, zugelassen und geregelt sind.

Artikel 4.

Die Unterthanen jedes der beiden contrahirenden hohen Theile werden durch letztwillige Anordnung, Schenkung, Tausch, Verkauf oder in anderer Weise über alle Güter frei verfügen können, welche sie in den Ländern des anderen Theiles gesetzlich erwerben und besitzen können, und diejenigen, welche nach den Gesetzen in ihre Stelle treten, obwohl Unterthanen des anderen Theiles, werden solches Eigenthum in Folge letztwilliger Anordnung

derne possesso secondo le leggi; essi potranno disporne, come meglio loro piacerà pagando soltanto le imposte, tasse od altri diritti, a cui in simile caso saranno pure soggetti gli abitanti del paese ove le dette proprietà esistono.

Nel caso di assenza degli eredi sarà seguita la stessa regola che in simile caso è prescritta riguardo alla proprietà degl'indigeni, fino a tanto, che gli aventi diritto abbiano fatto le necessarie disposizioni per prenderne possesso.

Qualora delle contestazioni si elevassero fra diversi prendenti riguardo al diritto su tali proprietà, esse dovranno risolversi dai Tribunali competenti secondo le leggi del paese, ove sono situati i beni in discorso.

Vengono anche confermati i trattati per l' abolizione dei diritti d' albinaggio e di detrazione del 31 Agosto 1763 e del 19 Novembre 1824 già esistenti fra l'Austria e la Sardegna dovendo interpretarsi il presente Articolo in senso estensivo e non mai restrittivo.

strony drugiej, będą mogli własność takową, w skutek ostatniej woli albo *ab intestato*, odziedziczać i podług ustaw w posiadanie brać, niemniej takowemi podług upodobania rozrządzać, przyczem opłacać będą mieli te tylko opłaty, taksy lub inne należytości, którym w podobnym razie także podlegli są mieszkańcy tego kraju, gdzie rzeczona własność znajduje się.

W razie nieobecności spadkobierców, to samo służyć będzie za prawidło, co w podobnym przypadku względem własności krajowców jest przepisanem, a to dopóty, aż w prawa wstępujący, zarządzą potrzebne środki do odebrania posiadłości.

Gdyby między różnymi pretendentami prawa, wynikły spory o własność takową, natedy te rozstrzygane być winny przez sądy właściwe podług ustaw kraju, gdzie leżą dobra, w kwestyi będące. Równie też zatwierdzone zostają istniejące między Austryą i Sardynią traktaty względem uchylenia praw co do spadków bezdziedzicznych i co do wywozu majątku, zawarte na dniu 31. Sierpnia 1763 i na dniu 19 Listopada 1824, albowiem artykuł niniejszy tłumaczony być winien w znaczeniu rozciągającem, a nie ścieśniającem.

Articolo 5.

I Sardi nell'Impero d'Austria e gli Austriaci nel Regno di Sardegna saranno liberi di regolare come i Nazionali i loro affari per se stessi, o di affidarne la procura a persona di loro propria scelta, senza essere obbligati a pagare alcun salario o retribuzione a quelli agenti, fattori ecc. di cui non vogliono servirsi, non essendo in tale riguardo soggetti ad alcuna restrizione a motivo della loro nazionalità, ma soltanto a quelle stabilite dalle leggi generali del Paese.

Artykuł 5.

Sardyńczycy w cesarstwie Austryi, a Austryacy w królestwie Sardynii, mają prawo, podobnie jak krajowcy, sami zawiadować interesami swemi lub sprawowanie tychże poruczyć osobie według własnego obioru, nie będąc zobowiązanymi opłacać żołdu lub wynagrodzenia jakiego owym ajentom, faktorom i t. p., których nie chcą używać, ani też nie podlegając w tej mierze żadnemu innemu ograniczeniu pod względem ich narodowości, jak tylko tym, które stanowią powszechne ustawy krajowe.

oder ab intestato erben und nach den Gesetzen in Besitz nehmen, nach ihrem Gutdünken hierüber verfügen können, und nur die Abgaben, Taxen oder anderen Gebühren entrichten, welchen im ähnlichen Falle die Bewohner des Landes, wo das besagte Eigenthum befindlich ist, gleichfalls unterzogen werden.

Im Falle der Abwesenheit der Erben wird dieselbe Regel zu befolgen seyn, welche im ähnlichen Falle rücksichtlich des Eigenthumes der Inländer vorgeschrieben ist, bis die Berechtigten die nöthigen Verfügungen zur Besitznahme getroffen haben.

Sollten sich unter den verschiedenen Prätendenten rücksichtlich des Rechtes auf ein solches Eigenthum Streitigkeiten erheben, so werden diese vor den competenten Gerichten nach den Gesetzen des Landes, wo die in Rede stehenden Güter gelegen sind, zu entscheiden seyn. Es werden auch die zwischen Oesterreich und Sardinien schon bestehenden Verträge für die Abschaffung der Heimfalls- und Abfahrtsrechte vom 31. August 1763 und vom 19. November 1824 bestätiget, indem der gegenwärtige Artikel nur im ausdehnenden, wie im beschränkenden Sinne auszulegen ist.

Artikel 5.

Die Sardinier im Kaiserreiche Oesterreich und die Oesterreicher im Königreiche Sardinien sollen die Freiheit haben, wie die Nationalen, ihre Geschäfte selbst zu regeln, oder deren Führung einer Person eigener Wahl anzuvertrauen, ohne verpflichtet zu seyn, einen Sold oder eine Vergütung jenen Agenten, Factoren etc. zu zahlen, deren sie sich nicht bedienen wollen, und ohne in dieser Beziehung einer Beschränkung wegen ihrer Nationalität, sondern nur jenen zu unterliegen, welche von den allgemeinen Landesgesetzen festgestellt sind.

Essi saranno assolutamente liberi nel contrattare le compre e vendite, nel fissare i prezzi di tutti gli oggetti di commercio ed in tutte le disposizioni commerciali, assoggettandosi al legale regime doganale ed a quello delle privative dello Stato.

Essi avranno anche un libero e facile accesso presso i tribunali di ogn'istanza e giurisdizione per agire e difendersi in giudizio. Saranno liberi di valersi dell'opera di quelli avvocati, notaj ed agenti, che crederanno atti a rappresentare i loro interessi, e godranno generalmente nei rapporti giudiziarii gli stessi diritti e privilegi, che sono o saranno accordati ai sudditi dello Stato il più favorito.

Przy zawarciu kupna i sprzedaży, przy ustanowieniu cen dla wszelkich przedmiotów handlowych i we wszelkich zarządzeniach komercyalnych, doznawać będą wszelkiej bezwzględnej swobody, ulegając tylko przepisom prawnie istniejącym co do cła i monopoliów rządowych.

Powinni też przy sądach wszelkiej instancyi i jurysdykcyi, mieć wolny i łatwy przystęp, dla wniesienia skargi bronienia sprawy swej przed sądem. Wolno im będzie używać pomocy tych adwokatów, notaryuszów i ajentów, których do zastąpienia interesów swych usposobionymi być sądzą, a w ogólności używać będą w stosunkach sądowych, praw i przywilejów tych samych, których doznają lub doznawać będą poddani państwa najbardziej uwzględnionego.

Articolo 6.

Tutte le merci, delle quali nell'uno degli alti Stati contraenti è permessa l'importazione e l'esportazione, il transito od il deposito su bastimenti nazionali potranno pure legalmente essere introdotte, esportate, transitate o depositate, su bastimenti dell'altro Stato, senza pagare altri o maggiori dazii e diritti, senza essere sottoposte ad altre o maggiori restrizioni e partecipando pienamente ai medesimi privilegi, riduzioni, beneficii e restituzioni, che vengono o verranno accordati alle merci introdotte, transitate e depositate su bastimenti nazionali.

Parimenti tutte le merci, che per la via di terra vengono introdotte, esportate, transitate o depositate mediante conduttori o con mezzi di trasporto appartenenti all'uno degli alti Stati contraenti godranno nell'altro sott'ogni rapporto dello stesso trattamento al pari di quelle introdotte,

Artykuł 6.

Wszelkie towary, które wolny mają przywóz, wywóz i przewóz, albo skład na okrętach narodowych w jednem z wysokich państw kontraktujących, będą mogły także i na okrętach państwa drugiego prawnie być przywożonemi, wywożonemi i przewożonemi i złożonemi, nie opłacając innych albo wyższych ceł i należytości, ani ulegając innym większym ograniczeniom, a zupełnie doznawając tych samych przywilejów, redukcyj, beneficyów i restytucyj, które przyznane są lub będą towarom, na okrętach narodowych przywożonym, wywożonym i przewożonym, i złożonym.

Równie też doznają wszelkie towary, które lądem zostały wprowadzone, wyprowadzone, przeprowadzone lub w skład wzięte przez woźnicę lub który z środków transportowych, należącego do jednego z państw kontraktujących, w państwie drugiem pod każdym względem tego samego z niemi

Sie werden bei der Abschliessung von Ein- und Verkäufen, bei der Bestimmung der Preise aller Handelsgegenstände und in allen commerciellen Verfügungen, indem sie sich den gesetzlichen Zoll- und Staats-Monopols-Vorschriften zu unterziehen haben, absolute Freiheit geniessen.

Sie werden auch bei den Gerichten jeder Instanz und Jurisdiction freien und leichten Zutritt haben, um Klagen anzustrengen und sich vor Gericht zu vertheidigen. Sie werden Freiheit haben, sich der Mitwirkung jener Advocaten, Notare und Agenten zu bedienen, welche sie zur Vertretung ihrer Interessen geeignet finden, und werden im Allgemeinen in den gerichtlichen Beziehungen dieselben Rechte und Privilegien geniessen, welche den Unterthanen des meistbegünstigten Staates gewährt sind oder gewährt werden.

Artikel 6.

Alle Waaren, deren Ein-, Aus-, Durchfuhr oder Hinterlegung in dem einen der hohen contrahirenden Staaten auf nationalen Schiffen gestattet ist, werden auch auf Schiffen des anderen Staates gesetzlich ein-, aus- und durchgeführt und hinterlegt werden können, ohne andere oder höhere Zölle und Gebühren zu entrichten, und anderen oder grösseren Beschränkungen zu unterliegen und im vollen Genusse derselben Privilegien, Reductionen, Beneficien und Rückerstattungen, welche den auf nationalen Schiffen ein-, ausgeführten, durchgeführten und hinterlegten Waaren eingeräumt sind oder eingeräumt werden.

Ebenso geniessen alle Waaren, welche auf dem Landwege durch einen der contrahirenden Staaten angehörigen Waarenführer oder Transportmittel eingeführt, ausgeführt durchgeführt oder in Niederlage übernommen werden, in dem anderen Staate in eder Be-

esportate, transitate o depositate mediante conduttori o con mezzi di trasporto nazionali.

Articolo 7.

I bastimenti austriaci arrivando nei porti dei Dominii sardi e reciprocamente i bastimenti sardi giungendo nei porti dell'Impero d'Austria saranno trattati al loro arrivo durante la loro fermata ed alla loro uscita sullo stesso piede, come i bastimenti nazionali per tutto ciò che riguarda i diritti di tonnellaggio, di pilotaggio, di porto, di fanali, di quarantena, di darsena e patente ed altri carichi, che gravitano sullo scafo del bastimento sotto qualunque denominazione, sia che i diritti sopra indicati si paghino a favore dello Stato, delle Autorità locali o di qualunque corporazione o stabilimento.

Anche in quanto concerne il collocamento dei navigli, il loro carico e scarico nei porti, bacini o rade dei due Stati, nell'uso dei pubblici magazzini, billancie, argani ed altri simili stabilimenti od ordigni ed in generale riguardo a tutto le formalità e disposizioni concernenti l'approdo, la fermata e la partenza dei bastimenti, non sarà accordato ai bastimenti nazionali alcun privilegio, che non sia egualmente accordato a quelli dell'altro Stato, essendo precisa volontà delle alte Parti contraenti che i rispettivi bastimenti siano trattati sul piede di una perfetta eguaglianza.

Articolo 8.

Resta per altro eccettuato dalle Stipulazioni degli articoli 6 e 7 tanto l'esercizio della pesca nazionale, riservandosi i Governi contraenti di regolarne le condizioni colle proprie leggi ed ordinanze, quanto la navigazione di costa o cabotaggio, che si fa in ciascuno dei due Stati da

postępowania, jak te, które przez furmanów narodowych lub przez narodowe środki transportowe, bywają wprowadzane, wyprowadzane, przeprowadzane lub na skład brane.

Artykuł 7.

Z przybywającemi okrętami austryackiemi, zawijającemi do portów sardyńskich, a wzajemnie z okrętami sardyńskiemi, do portów cesarstwa austryackiego zawijającemi, postępować się będzie podczas ich pobytu i w odjeździe we wszystkiem w sposób równy jak z okrętami krajowemi, tak pod względem łasztowego, locmanowego, portowego, farowego, kwarantannego, okrętowo-warsztatowego i patentowego, jak nakładów innych, które pod jakąbądź nazwą na przedmiotach okrętowych ciążą, bez względu, czy wyż pomienione właśnie opłaty, opłacane bywają albo na korzyść skarbu albo władz lokalnych, albo też jakiejkolwiekbądź kbrporacyi lub zakładu. Także co się tycze ustawienia okrętów, ładowania i wyładowania tychże, zatok morskich i stanowisk dla okrętów obustronnych, w używaniu publicznych magazynów, wozów, kranów czyli wind okrętowych i innych tym podobnych zakładów i przyrządów, a w ogólności co do wszelkich formalności i zarządzeń, dotyczących lądowania, pobytu i odjazdu okrętów, nie będzie okrętom narodowym żaden przywilej udzielony, któryby nie był oraz i okrętom państwa drugiego dozwolony, jest albowiem wyraźną wolą stron wysokich kontraktujących, ażeby dotyczące okręty, doznawały jednostajnego ze wszech miar postępowania.

Artykuł 8.

Od postanowień jednak artykułów 6 i 7, wyłączone zostaje nietylko wykonanie narodowego rybołóstwa, którego warunki podług własnych ustaw i rozporządzeń uregulować zastrzegają sobie rządy kontraktujące, lecz także i żegluga nadbrzeżna czyli kabotaża, odbywająca się od jednego portu

ziehung dieselbe Behandlung wie jene, welche durch nationale Waarenführer oder Transportmittel eingeführt, ausgeführt, durchgeführt oder deponirt werden.

Artikel 7.

Die österreichischen Schiffe bei dem Einlaufen in den sardinischen Häfen, und gegenseitig die sardinischen Schiffe bei dem Einlaufen in den Häfen des österreichischen Kaiserreiches, werden bei ihrer Ankunft, während ihres Aufenthaltes und bei ihrer Abreise auf demselben Fusse behandelt werden, wie die nationalen Schiffe, in Allem, was die Tonnen-, Lootsen-, Hafen-, Leucht-, Contumaz-, Docks- und Patent- und sonstige Gebühren, welche, unter welch immer einer Benennung auf dem Schiffskörper lasten, betrifft, sei es, dass diese oben benannten Gebühren zu Gunsten des Staates, der Localbehörden oder welch immer einer Körperschaft oder Anstalt entrichtet werden. Auch hinsichtlich der Aufstellung der Schiffe, ihrer Beladung und Ausladung in den Häfen, Buchten und Rheden beider Staaten, in der Benützung der öffentlichen Magazine, Wagen, Krahne und anderer ähnlicher Anstalten und Vorrichtungen, und im Allgemeinen rücksichtlich aller Förmlichkeiten und Verfügungen, betreffend die Landung, den Aufenthalt und die Abfahrt der Schiffe, wird den nationalen Schiffen kein Privilegium eingeräumt werden, welches nicht gleichfalls den Schiffen des anderen Staates bewilliget ist, da es bestimmter Wille der hohen contrahirenden Theile ist, dass die bezüglichen Schiffe auf dem Fusse einer vollständigen Gleicheit behandelt werden.

Artikel 8.

Von den Stipulationen der Artikel 6 und 7 bleibt jedoch sowohl die Ausübung der nationalen Fischerei, deren Bedingungen mit den eigenen Gesetzen und Verordnungen zu regeln sich die contrahirenden Regierungen vorbehalten, als auch die Küstenschiffahrt aus-

un porto all' altro, essendo la medesima esclusivamente riservata ai bastimenti nazionali.

Articolo 9.

Tuttavia i bastimenti di ciascuna delle alte Parti contraenti potranno prendere o disbarcare una porzione del loro carico in un porto del territorio dell'altra, e completare nel primo caso il loro carico per l' estero o disbarcare nel secondo caso il resto del carico proveniente dal estero in uno o più porti dello stesso territorio, senza perciò pagare alcun diritto diverso da quello che pagasi dai legni nazionali.

Articolo 10.

In caso di naufragio od avaria di un legno appartenente al Governo od ai sudditi di una delle alte Parti contraenti sulle coste o nel Dominio dell' altra di esse Parti non soltanto sarà prestata ogni sorta di assistenza ed usata ogni facilitazione ai naufraghi, ma anche i legni e le loro parti ed avanzi, i loro attrezzi e tutti gli oggetti che loro appartengono, le carte trovate a bordo, come pure gli effetti e le merci che fossero state gettate al mare, e che vennissero salvate, oppure il prodotto della vendita, se fossero vendute, saranno fedelmente restituite ai proprietarii dietro la loro domanda o quella dei loro agenti a ciò debitamente autorizzati, e tutto ciò senza altro pagamento che quello delle spese del ricupero e della conservazione e di quelli eventuali diritti, e non altri che in caso simile si pagherebbero per un bastimento nazionale.

In mancanza del proprietario o di speciale agente sarà fatta la consegna ai Consoli, Vice-Consoli od Agenti consolari rispettivi; beninteso che in caso di qualche

do drugiego w każdem z obudwóch państw, która wyłącznie okrętom narodowym zastrzeżona zostaje.

Artykuł 9.

Atoliż będą mogły okręty obu wysokich stron kontraktujących, część ładunku przyjmować lub wyładować w porcie państwa drugiego, i uzupełnić w pierwszym razie ładunek swój dla zagranicy lub wyładować w drugim resztę ładunku z zagranicy pochodzącego, a to w jednym lub w kilku portach tego samego terytoryum, nie opłacając za to należytości innej nad tę, którą opłacają okręty narodowe.

Artykuł 10.

Jeżeli na pobrzeżu lub w terytoryum jednej z stron kontraktujących wydarzy się awarya lub rozbicie okrętu, należącego do rządu lub do poddanych drugiej, należy się rozbitkom okrętowym nietylko pomoc wszelka i wszelkie ulżenie, ale nadto będą także okręty, ich części składowe i szczątki, ich sprzęty i wszystkie do tego należące przedmioty, znalezione na pokładzie papiery okrętowe, jako też wszystkie rzeczy i towary, które do morza wyrzucone, a wyratowane zostały, lub też uzyskana z sprzedaży ich cena, na własne żądanie właścicieli lub na żądanie ich ajentów, należycie ku temu upoważnionych, wiernie do rąk ich zwrócone, a to wszystko z wyraźnem wyłączeniem wszelkich opłat, tylko za opłatą kosztów ratowania i przechowania, równie jak za opłatą nie innych należytości, jak do którychby obowiązany był w podobnym razie okręt krajowy.

W braku właściciela lub ajenta osobnego, nastąpić ma oddanie na ręce właściwych konzulów, wicekonzulów lub ajentów konzularnych, mając atoliż dobrze na uwadze,

geschlossen, welche in jedem der zwei Staaten von einem Hafen zu dem anderen stattfindet, da diese ausschliesslich den nationalen Schiffen vorbehalten bleibt.

Artikel 9.

Doch werden die Schiffe der beiden contrahirenden hohen Theile einen Theil ihrer Ladung in einem Hafen des Gebietes des anderen einnehmen oder ausladen können, und im ersteren Falle ihre Ladung für das Ausland vervollständigen, oder im zweiten Falle den Rest ihrer vom Auslande herrührenden Ladung in einem oder mehreren Häfen desselben Gebietes ausladen, ohne dieserwegen eine verschiedene Gebühr als diejenige zu entrichten welche die nationalen Schiffe zahlen.

Artikel. 10

Im Falle eines Schiffbruches oder einer Havarie eines der Regierung oder den Unterthanen des einen der hohen contrahirenden Theile gehörigen Schiffes an der Küste oder im Gebiete des anderen Theiles wird den Schiffbrüchigen nicht nur jede Art Beihilfe geleistet und jede Art Erleichterung gewährt werden, sondern auch die Schiffe, ihre Bestandtheile und Ueberreste, ihre Geräthschaften und alle dahin gehörigen Gegenstände, die an Bord gefundenen Schiffspapiere, so wie alle Effecten und Waaren, welche in das Meer geworfen und gerettet wurden, oder der Erlös des Verkaufes, wenn dieselben verkauft worden sind, sollen den Eigenthümern über ihr Ansuchen oder über Ansuchen ihrer gehörig hiezu ermächtigten Agenten getreu zurückgestellt werden, und diess Alles ohne einer anderen Bezahlung, als jener der Rettungs- und Aufbewahrungskosten, so wie jener allfälligen Gebühren und keiner anderen, welche im ähnlichen Falle für ein einheimisches Schiff entrichtet werden müssten.

In Ermanglung des Eigenthümers oder eines besonderen Agenten wird die Uebergabe an die betreffenden Consuln, Vice-Consuln oder Consular-Agenten erfolgen, wohl verstanden,

legale reclamo su di un tale naufragio riguardo ai legni, effetti e mercanzie, la decisione sul medesimo sarà deferita ai Tribunali competenti del paese.

Per maggiore chiarezza si stabilisce espressamente, che per i legni, le loro parti ed avanzi, per gli effetti e le merci, che in caso di naufragio od avaria verranno depositati in qualunque punto del territorio, non si pagherà alcun dazio, in quanto questi oggetti vengano messi sotto la sorveglianza delle autorità competenti, e non entrino in consumazione interna.

Articolo 11.

Le patenti e carte di bordo dei bastimenti Austriaci e Sardi, ammesse e riconosciute nel paese d'origine come sufficienti per comprovare la nazionalità dei medesimi, ne faranno fede anche nei porti dell' altra delle alte Parti contraenti.

Qualora le patenti e carte di bordo siano ammesse e riconosciute nel paese d' origine come sufficienti per comprovare la portata dei medesimi, ne faranno fede anche nei porti dell' altra delle alte Parti contraenti in quanto dalla portata dipenda la determinazione dei diritti, delle tasse e delle imposte, che gravitano sugli scafi dei legni, salva la riduzione da farsi in base di tabelle metronomiche delle indicazioni di quelle patenti e carte alle misure legalmente usate nei porti medesimi.

Articolo 12.

La navigazione del Po, del Ticino e dei loro affluenti, che sono sotto il dominio Sardo od Austro-Sardo sarà libera ed esente da qualunque aggravio, e le regole necessarie a tale oggetto come pure per la

że w razie prawnego uroszczenia do takiego okrętu rozbitego, do jego efektów i towarów, deklaracya takowa pod rozstrzygnienie właściwych sądów oddaną być ma.

Dla większej jasności. wyraźnie ustanowionem zostaje, iż nie będzie się opłacać żadnego cła od okrętów, ich części składowych i szczątków, od efektów i towarów, w razie rozbicia okrętu lub awaryi na jakimbądź punkcie terytoryum w przechowanie wziętych, o ile przedmioty takowe postawione są pod dozorem władz właściwych, a nie należą do zużycia wewnętrznego.

Artykuł 11.

Patenta okrętowe i dokumenta okrętów austryackich i sardyńskich, które w kraju własnym przypuszczone i uznane są za dostateczne, będą także i w portach innej Strony kontraktującej, tę samę miały moc dowodu.

Jeżeli patenta i dokumenta okrętów w kraju własnym, dla dowodu ich ładowności przypuszczone i uznane są za dostateczne, będą miały także i w portach innej wysokiej Strony kontraktującej, tę samę moc dowodu o tyle, o ile od ładowności tej zawisło postanowienie należytości, taks i opłat na przedmiotach okrętowych ciążących, z zastrzeżeniem redukcyi dotyczących oznaczeń, znajdujących się w owych patentach i dokumentach, na pomiary w tych samych portach prawnie ustanowione, która to redukcya, na podstawie tablic metronomicznych, przedsięwziętą być ma.

Artykuł 12.

Żegluga na rz. Po, Ticino i przybocznych ich rzekach, należących albo do państwa sardyńskiego albo austryacko-sardyńskiego, ma być swobodną i od wszelkiego obciążenia wolną. Środki do te-

dass im Falle eines gesetzlichen Anspruches auf ein solches durch Schiffbruch verunglücktes Schiff, auf dessen Effecten und Waaren, diese Reclamation der Entscheidung der competenten Gerichte des Landes zu überweisen seyn wird.

Zur grösseren Klarheit wird ausdrücklich festgesetzt, dass für die Schiffe, deren Bestandtheile und Ueberreste, für die Effecten und Waaren, welche im Falle von Schiffbruch oder Havarie an irgend einem Puncte des Gebietes in Verwahrung genommen werden, kein Zoll zu entrichten seyn wird, in soferne diese Gegenstände unter die Aufsicht der competenten Behörden gestellt werden und nicht in den inneren Verbrauch übergehen.

Artikel 11.

Die Schiffspatente und Urkunden der österreichischen und sardinischen Schiffe, welche in dem Vaterlande zum Beweise ihrer Nationalität als genügend zugelassen und anerkannt sind, werden dieselbe Beweiskraft auch in den Häfen des anderen hohen contrahirenden Theiles haben.

Wenn die Schiffspatente und Urkunden in dem eigenen Lande zum Beweise ihrer Tragfähigkeit als genügend zugelassen und anerkannt sind, werden sie dieselbe Beweiskraft auch in den Häfen des anderen hohen contrahirenden Theiles in soferne haben, als von der Tragfähigkeit die Bestimmung der auf dem Schiffskörper lastenden Gebühren, Taxen und Abgaben abhängt, vorbehaltlich der Reduction der betreffenden Bezeichnungen in jenen Patenten und Urkunden, auf die in denselben Häfen gesetzlich üblichen Masse, welche Reduction auf Grundlage metronomischer Tabellen vorzunehmen ist.

Artikel 12.

Die Schiffahrt auf dem Po, dem Ticin und deren Nebenströmen, welche unter sardinischer oder österreichisch-sardinischer Herrschaft stehen, soll frei und jeder Belastung enthoben seyn. Die hiezu, so wie auch die für die Beaufsichtigung und Verbesserung der

sorveglianza ed il miglioramento della navigazione, verranno stabilite in un'apposita convenzione alla quale le alte Parti contraenti si impegnano mutualmente di addivenire quanto prima.

Articolo 13.

Le due alte Parti contraenti s'impegnano di operare l' unione delle loro rispettive strade ferrate in modo che vengano congiunte Genova, Torino e Milano, sul punto che verrà giudicato il più conveniente agl' interessi dei due paesi ed ai bisogni del commercio.

Tutti i dettagli dell' unione e del modo d' esercizio verranno stabiliti con un' apposita convenzione.

Articolo 14.

Le alte Parti contraenti hanno convenuto nelle seguenti concessioni e riduzioni daziarie.

1. Dalla parte dell'Austria.

1. Il dazio di entrata per i vini comuni del Piemonte importati per uno degli uffici doganali della frontiera Austriaca confinante cogli Stati Sardi, ora stabilito in Lire Austriache 10.70 al Quintale metrico sporco viene ridotto a sole Lire Austriache sette al Quintale metrico sporco.

2. Il dazio d' entrata per i risi vestiti, ora stabilito in L. austr. 4$^1/_2$ al Quintale metrico netto, viene ridotto a L. austr. 1$^1/_2$.

3. Il dazio di entrata pei manzetti da uno a due anni ora stabilito in L. austr. 6 per cadauno viene ridotto in L. austr. 1$^1/_4$.

4. Tutte le riduzioni o restituzioni di dazio od altre concessioni per la importazione, esportazione od il transito delle merci, che fossero state accordate ad altri Stati

go, jako i do nadzorowania i poprawienia żeglugi potrzebne, ustanowione będą w osobnym traktacie, którego zawarcie jak najspieszniejsze, za obowiązek obopólny, uznają wysokie Strony kontraktujące.

Artykuł 13.

Obie wysokie Strony kontraktujące, obowiązują się obopólnie, połączyć dotyczące swe koleje żelazne w ten sposób, ażeby Genua, Turyn i Medyolan w tym punkcie połączone zostały, który dla interesów obu krajów i potrzeb handlu, za najstosowniejszy będzie uznany.

Wszelkie szczegóły co do połączenia i prowadzenia tychże, ustanowione zostaną w osobnych konwencyach.

Artykuł 14.

Wysokie Strony kontraktujące, ułożyły się względem ulżeń następujących i zniżeń celnych, a to:

1. Ze strony Austryi:

1) Cło wchodowe od win ordynaryjnych z Piemontu, w przywozie przez którybądź z urzędów celnych na granicy austryackiej ku państwom sardyńskim, ustanowione obecnie na 10 austr. lir 70 centes. od każdego metrycznego cetnara *Sporco*, zniża się na 7 lir austr. od cent. metrycznego *sporco*.

2) Cło wchodowe od ryżu, ustanowione obecnie na 4$^1/_2$ lir. austr. od jednego centnara metrycznego *netto*, zniża się na 1$^1/_2$ lir. austr.

3) Cło wchodowe od jałowizny roku jednego do lat dwóch, ustanowione obecnie na 6 lir austr. od sztuki, zniża się na 1$^1/_2$ liry austr.

4) Wszelkie zniżenia lub powrócenia opłat celnych, albo inne koncesye dla przywozu, wywozu i przewozu towarów, jakkolwiek dozwolone innym państwom, pod

Schiffahrt nothwendigen Massregeln werden in einer besonderen Uebereinkunft festgesetzt werden, zu deren ehebaldigen Abschliessung sich die hohen contrahirenden Theile gegenseitig verbindlich machen.

Artikel 13.

Die zwei hohen contrahirenden Theile machen sich verbindlich, die Vereinigung ihrer bezüglichen Eisenbahnen in der Art zu bewerkstelligen, dass Genua, Turin und Mailand auf dem Puncte, welcher für die Interessen beider Länder und die Bedürfnisse des Handels als der zweckmässigste erkannt werden wird, verbunden werden.

Alle Einzelnheiten der Vereinigung und des Betriebes werden mittelst einer besonderen Uebereinkunft festgesetzt werden.

Artikel 14.

Die hohen contrahirenden Theile sind über folgende Zollbegünstigungen und Ermässigungen übereingekommen.

1. Von Seite Oesterreichs.

1. Der Einfuhrzoll für gemeine Weine von Piemont bei der Einfuhr über eines der Zollämter an der, an die sardinischen Staaten anstossenden österreichischen Gränze, welcher gegenwärtig auf 10 österreichische Lire 70 Centesimi für jedes metrische Quintal sporco bestimmt ist, wird auf sieben österreichische Lire für Ein metrisches Quintal sporco herabgesetzt.

2. Der Einfuhrzoll für Reis in Hülsen, nun auf 4½ österreichische Lire für Ein metrisches Quintal netto bestimmt, wird auf 1½ österreichische Lire heruntergesetzt.

3. Der Einfuhrzoll für Jungvieh von Ein bis zwei Jahren, nun auf 6 österreichische Lire für das Stück bestimmt, wird auf 1¼ österreichische Lire herabgesetzt.

4. Alle Zoll-Ermässigungen oder Rückerstattungen, oder andere Begünstigungen für die Waaren-Ein-, Aus- oder Durchfuhr, welche anderen Staaten rücksichtlich des Handels

riguardo al commercio che si fa per la via di mare, per i porti franchi ed attraverso la linea doganale fra il Regno lombardo-veneto e gli altri Stati d'Italia, vengono accordate anche alla Sardegna e per il traffico che si fa attraverso i confini Austro-Sardi.

5. I dazii attuali sui pesci, i crustacei e le altre bestie acquatiche, le frutta fresche e candite, il bestiame da macello, i cavalli, i muli e gli asini, i legumi freschi e secchi, il legname di costruzione comune e nobile, i saponi, le profumerie compresevi le acque odorifere, la terra di magnesia e di manganese, le pelli crude, il vetro in lastre ed i libri non verranno aumentati durante il presente Trattato per le provenienze Sarde, oltre gli importi espressi nell'annesso A.

2. Dalla parte della Sardegna.

6. Tutti i favori e le riduzioni dei dazii, che dal Governo Sardo mediante i suoi trattati colla Francia del 5 Novembre 1850 e del 20 Maggio 1851, col Belgio del 24 Gennajo 1851, coll' Inghilterra del 27 Febbrajo 1851, colla Grecia del 31 Marzo 1851, colla Confederazione Svizzera del 5 Giugno 1851, cogli Stati del Zollverein del 20 Giugno 1851, coi Paesi Bassi del 24 Giugno 1851, o mediante altri trattati furono accordati alle merci provenienti dai rispettivi paesi, sono nello stesso modo accordati ed applicati anche ai medesimi generi di mercanzie provenienti dall'Impero d'Austria sia che vengano introdotti nella Sardegna per la via del mare, oppure per la via dei fiumi o per terra.

7. Il dazio di entrata per le coperte di borra di lana, di ritagli e cimosse di panno, stabilito nel trattato col Belgio in

względem handlu drogami morskiemi przez porty wolne lub linię celną między królestwem Lombardzko-Weneckiem i innemi państwami włoskiemi, dozwolone będą także i Sardynii i w obrocie przez granicę austryacko-sardyńską.

5) Dotychczasowe cła od ryb, skorupiaków i innych pławów, świeżego i kandyzowanego owocu, bydła rzeźnego, koni, mułów i osłów, świeżych i suszonych owoców strączkowych, ordynaryjnego i drogiego drzewa wyrobowego, mydła, pachnideł, łącznie wód woniejących, manganezyi i braunsztynu, skór surowych, płyt szklanych i książek, nie będą przez ciąg traktatu niniejszego dla proweniencyj sardyńskich nad kwoty w załączeniu A. zawarte, podwyższone.

2. Ze strony Sardynii:

6) Wszelkie ulżenia celne i zniżenia ze strony rządu sardyńskiego w traktatach tegoż z Francyą z dnia 5. Listopada 1850 i 20. Maja 1851, z Belgią z d. 24. Stycz. 1851, z Anglią z d. 27. Lutego 1851, z Grecyą z d. 31. Marca 1851, z Szwajcaryą z d. 5. Czerwca 1851, z państwami związku cłowego z d. 20. Czerwca 1851, z Niderlandami z d. 24. Czerwca 1851, lub w innych traktatach dozwolone dla towarów. przychodzących z krajów dotyczących, będą w równy sposób dozwolone i zastosowane do towarów, z państwa austryackiego przychodzących, bez różnicy czy do Sardynii zostaną wprowadzone drogą morską, czy też drogą rzeczną lub lądową.

7. Cło wchodowe od der z wełny odpadkowej, okrawków i krajek sukna, ustanowione w traktacie z Belgią na jeden frank

auf dem Seewege, über die Freihäfen oder die Zoll-Linie zwischen dem lombardisch-venetianischen Königreiche und den anderen italienischen Staaten bewilliget worden wären, werden auch Sardinien und für den Verkehr über die österreichisch-sardinische Gränze bewilliget.

5. Die gegenwärtigen Zölle auf Fische, Schal- und sonstige Wasserthiere, frisches und candirtes Obst, Schlachtvieh, Pferde, Maulthiere und Esel, frische und trockene Hülsenfrüchte, gemeines und edles Werkholz, Seifen, Parfumerien mit Einschluss der wohlriechenden Wässer, Bittererde und Braunstein, rohe Häute, Glasplatten und Bücher werden auf die Dauer des gegenwärtigen Vertrages für die sardinischen Provenienzen nicht über die in der Beilage A enthaltenen Beträge erhöht werden.

2. Von Seite Sardiniens.

6. Alle Zollbegünstigungen und Ermässigungen, welche von der sardinischen Regierung mittelst ihrer Verträge mit Frankreich vom 5. November 1850 und 20. Mai 1851, mit Belgien vom 24. Jänner 1851, mit England vom 27. Februar 1851, mit Griechenland vom 31. März 1851, mit der schweizerischen Eidgenossenschaft vom 5. Juni 1851, mit den Staaten des Zollvereines vom 20. Juni 1851, mit den Niederlanden vom 24. Juni 1851 oder mittelst anderer Verträge den von den bezüglichen Ländern herkommenden Waaren bewilliget worden sind, werden in derselben Art für die gleichen aus dem österreichischen Kaiserreiche kommenden Waaren bewilliget und angewendet, sei es, dass sie in Sardinien auf dem Seewege oder auf dem Fluss- oder Landwege eingeführt werden.

7. Der Einfuhrzoll für Decken von Abfallwolle, Tuch-Abschnitten und Tuch-Enden.

fr. 1 il chilogramma, viene ridotto a 50 Centesimi.

8. Il dazio d'entrata per i fornimenti da tiro semplici ora stabilito in franchi 100 i 100 chilogrammi vien ridotto a franchi 75 e quello per i fornimenti da tiro guarniti ora stabilito in franchi 150 i 100 chilogrammi a franchi 110.

9. Il dazio d' entrata per i balocchi da fanciulli e le mercerie comuni di legno viene ridotto da 50 franchi i 100 chilogrammi a 40 franchi.

10. I dazii d'entrata attualmente esistenti per i formaggi, i lavori da sellajo e da bastajo, i guanti di pelle, i tessuti, la bonnetteria e la passamenteria di ogni genere, i mobili, i cappelli, gl'istromenti da musica, le vetture a molle ed i waggons per viaggiatori, i paraaqua e parasoli, ottone, piombo, packfong, mercurio nativo, i lavori d' oro e d' argento, le pietre preziose, perle e granate fine, i marmi in tavole, in camini, o scolpiti, modellati, puliti od altrimenti lavorati, i vasellami, vetri e cristalli, anche quando non fossero già fissate mediante i Nr. 6, 7, 8 e 9 di questo Articolo, non verranno aumentati per le provenienze Austriache durante il presente trattato.

Articolo 15.

Se nell' avvenire il Governo Imperiale accordasse ad altri Stati delle riduzioni o restituzioni di dazio od altre concessioni per la importazione, esportazione od il transito delle merci riguardo al traffico che si fa per la via di mare e nominatamente per i porti franchi od attraverso la linea doganale fra il Regno lombardo-veneto e gli altri Stati d'Italia, tutte queste riduzioni, restituzioni o concessioni verranno accordate da per se e gratuitamente alla Sarde-

od kilogramu, zniża się na 50 centesymów.

8) Cło wchodowe od pojedynczych narządów cugowych, obecnie ustanowione na 100 franków od 100 kilogramów, będzie na 75 fran. a zaś cło wchodowe od ozdobnych narządów cugowych, obecnie na 150 fran. od sto kilogramów ustanowione, na 110 zniżone.

9) Cło wchodowe od zabawek dziecinnych i towarów kramarskich ordynaryjnych drewnianych, zniżone zostaje zamiast 50 fran. od 100 kilogr., na 40 fran.

10) Istniejące obecnie cła wchodowe od sera, od towarów siodlarskich i rymarskich, rękawiczek skórzanych, tkanin, robót czapniczych i pasamoniczych wszelkiego rodzaju, mebli, kapeluszy, instrumentów muzycznych, powozów na sprężynach i wagonów dla podróżnych, słońco- i deszczochronów, mosiądzu, ołowiu, pakfongu, srebra żywego, wyrobów ze złota i srebra, kamieni drogich, pereł prawdziwych i granatów, marmuru w płytach, marmuru ociesanego, polerowanego lub w inny sposób obrobionego, naczyń, szkła i kryształów, nawet choćby nie były w liczbach 6, 7, 8 i 9 artykułu niniejszego ustanowione, nie będą podwyższone przez ciąg traktatu niniejszego, dla proweniencyj austryackich.

Artykuł 15.

Gdyby na przyszłość rząd cesarski dozwolił innym państwom zniżeń celnych lub zwróceń, albo też innych ulżeń w przywozie, wywozie lub przewozie towarów, w obrocie na drodze morskiej, mianowicie przez porty wolne, lub przez linję celną między królestwem Lombardzko-Weneckiem i innemi państwami włoskiemi, będą wszelkie zniżenia takowe, powrócenia lub ulżenia, same przez się już i bezpłatnie Sardynii

in dem Vertrage mit Belgien auf Einen Frank für das Kilogramm bestimmt, wird auf 50 Centesimi ermässiget.

8. Der Einfuhrzoll für einfache Zuggeschirre, nun auf 100 Frank für 100 Kilogramme bestimmt, wird auf 75 Frank, und jener für verzierte Zuggeschirre, nun auf 150 Frank für 100 Kilogramme bestimmt, auf 110 Frank ermässiget.

9. Der Einfuhrzoll für Kinderspiel- und gemeine Krämereiwaaren aus Holz wird von 50 Frank für 100 Kilogramme auf 40 Frank ermässiget.

10. Die gegenwärtig bestehenden Einfuhrzölle für Käse, Sattler- und Riemerwaaren, Lederhandschuhe, Gewebe, Kappenmacher- und Posamentier-Arbeiten jeder Gattung, Möbeln, Hüte, musikalische Instrumente, Wägen auf Federn und Waggons für Reisende, Sonn- und Regenschirme, Messing, Blei, Packfong, Quecksilber, Gold- und Silber-Arbeiten, Edelsteine, echte Perlen und Granaten, Marmor in Platten, in Caminen oder gehauen, modellirt, polirt oder in anderer Weise bearbeitet, Geschirre, Gläser und Krystalle, auch wenn sie nicht schon durch die Nummern 6, 7, 8 und 9 dieses Artikels festgestellt sind, werden auf die Dauer des gegenwärtigen Vertrages für die österreichischen Provenienzen nicht erhöht werden.

Artikel 15.

Wenn in Zukunft die kaiserliche Regierung anderen Staaten Zoll-Ermässigungen oder Rückerstattungen oder andere Begünstigungen für die Waaren-Ein-, Aus- oder Durchfuhr hinsichtlich des Verkehres auf dem Seewege, und namentlich über die Freihäfen, oder über die Zoll-Linie, zwischen dem lombardisch-venetianischen Königreiche und den anderen italienischen Staaten bewilligen sollte, werden alle diese Ermässigungen, Rückerstattungen

gna ad al traffico che si fa attraverso i confini Austro-Sardi. Viceversa tutte le riduzioni o restituzioni di dazio od altre concessioni per la importazione, esportazione od il transito delle merci che il Governo Sardo accordasse in avvenire ad altri Stati, verranno da per sè e gratuitamente accordate all' Impero d' Austria. Quindi in nessun caso le merci introdotte od esportate attraverso i confini Austro-Sardi nel territorio doganale d'Austria non verranno colpiti da maggiori od altri dazii di quelli che verranno imposti alle merci che fossero introdotte od esportate per la via del mare od attraverso i confini fra il Regno lombardo-veneto e gli altri Stati d' Italia.

Reciprocamente in nessun caso le merci introdotte od esportate nel territorio doganale di Sardegna attraverso i confini Sardo-Austri non verranno colpiti da maggiori od altri dazii di quelli, che verranno imposti alle merci che fossero introdotte od esportate per la via del mare od attraverso gli altri confini del territorio dognale del Regno di Sardegna.

dozwolone i w obrocie przez granicę austryacko-sardyńską.

Nawzajem będą też i cesarstwu austryackiemu już same przez się i bezpłatnie dozwolone zniżenia cła i powrócenia lub inne ulżenia w przywozie, wywozie i przewozie, jakichby dozwolił na przyszłość rząd sardyński państwom innym.

W żadnym przeto razie nie będą podlegały towary przez granicę austryacko-sardyńską wprowadzane lub wyprowadzane, w terytoryum celnem austryackiem, wyższym albo cłom innym, nad te, które nałożone są na towary wprowadzane lub wyprowadzane drogą morską lub przez granicę między królestwem Lombardzko-Weneckiem i innemi państwami włoskiemi.

Nawzajem nie będą też podlegały w terytoryum celnem sardyńskiem, towary przez granicę sardyńsko-austryacką wprowadzane lub wyprowadzane, żadnym cłom wyższym lub innym nad te, które nałożone bywają na towary wprowadzane lub wyprowadzene drogą morską lub przez inne granice terytoryum celnego król. Sardyńskiego.

Articolo 16.

Per dare al traffico dei rispettivi distretti confinanti quelle facilitazioni, che i bisogni del commercio giornaliero esigono, le alte Parti contraenti hanno convenuto come segue:

1. Saranno esenti dal dazio tanto d'entrata quanto d'uscita nel commercio attraverso i confini Austro-Sardi in ambidue gli Stati:

a) Tutte le quantità di merci, per le quali il totale dei diritti da riscuotersi importa meno di 5 Centesimi;

b) erbe di pascolo, fieno, paglia, strame, muschio per imballaggio e per cala-

Artykuł 16.

By handel między dotyczącemi powiatami granicznemi, ułatwić w miarę potrzeb, zachodzących w obrocie codziennym, ustanowiły wysokie Rządy kontraktujące, co następuje:

1. Od cła tak wchodowego jak wychodowego wolnemi zostają w obrocie, przez granicę austryacko-sardyńską w państwach obudwóch:

a) Wszelkie ilości towarów, od których cała summa należytości pobierać się mających, mniej wynosi niż 5 centez.

b) trawa, siano, podściołka, mech do pakowania i zatykania, zioła pożywne,

oder Begünstigungen von selbst und unentgeltlich Sardinien und für den Verkehr über ein österreichisch-sardinische Gränze bewilliget werden.

Dafür werden alle Zoll-Ermässigungen oder Rückerstattungen oder andere Begünstigungen für die Waaren-Ein-, Aus- oder Durchfuhr, welche die sardinische Regierung in Zukunft anderen Staaten bewilligen sollte, von selbst und unentgeltlich dem Kaiserreiche Oesterreich bewilliget werden.

In keinem Falle werden daher die über die österreichisch-sardinische Gränze ein- oder ausgeführten Waaren im österreichischen Zollgebiete höheren oder anderen Zöllen unterliegen, als jenen, welche den auf dem Seewege oder über die Gränze zwischen dem lombardisch-venetianischen Königreiche und den anderen italienischen Staaten ein- oder ausgeführten Waaren auferlegt werden.

Gegenseitig werden die im Zollgebiete von Sardinien über die sardinisch-österreichische Gränze ein- oder ausgeführten Waaren von keinen höheren oder anderen Zöllen betroffen werden, als von jenen, welche den auf dem Seewege, oder über die anderen Gränzen des Zollgebietes des Königreiches Sardinien, ein- oder ausgeführten Waaren auferlegt werden.

Artikel 16.

Um dem Handel der betreffenden Gränzbezirke jene Erleichterungen zu gewähren, welche die Bedürfnisse des täglichen Verkehres erfordern, sind die hohen contrahirenden Theile übereingekommen, wie folgt:

1. Sowohl von dem Einfuhr-, als von dem Ausfuhr-Zolle sind im Verkehre über die österreichisch-sardinische Gränze in beiden Staaten befreit:

a) Alle Waarenmengen, für welche die Gesammtsumme der einzuhebenden Gebühren weniger als fünf Centesimi beträgt.

b) Gras, Heu, Stroh, Streu, Moos zum Einpacken und Kalfatern, Futterkräuter, Binsen

fatare, foraggi, giunchi e canne comuni, rasperelle, piante vive (piantoni e magliuoli di viti), grani in covoni, legumi in erba, lino e canape non battuti;

c) alveari con api viventi;

d) sangue di bestiame;

e) uova di ogni genere:

f) latte anche se coagulato;

g) carboni di legna, carboni fossili, torba e carboni di torba;

h) pietra da fabbrica e di cava, pietre da lastricato e da mulino, e pietre ordinarie da arrotare, cotti greggie da affilare, falci o falciuole, tutte quelle scalpellate o no, per altro non molate nè tagliate in lastre, scoria, ghiaja, sabbia, calce e gesso crudo, marna, argilla, ed in generale ogni qualità di terre ordinarie da mattoni e pentole, pipe, stoviglie;

i) mattoni;

k) crusca, sansa (feccia di olive intieramente secca), panetti di noce ed altre focaccie prodotte con rimasugli di vegetabili, frutti e semi oleosi cotti o torchiati;

l) cenere dirannata e cenere di carbon fossile, concime (anche guano), fondacci, sciaquature, vinaccie (grappo o feccia di uve) resti di malto, rottami di merci di pietra o di argilla, cali d' oro e d' argento (spazzatura d' orefici), fango;

m) pane e farina in quantita di 10 chilogrammi

castagne	10	chilogr.
carne fresca	4	„
formaggi, buro fresco	2	„
patate	100	„

2. I prodotti naturali di quella parte delle possessioni dei sudditi di ognuna delle

sitowie i trzcina prosta, skrzyp, rośliny żyjące (latorośle i szczepki winnej macicy), zboże w snopach, owoce strączkowe w zielu, len niełomany i konopie;

c) kosze pszczelne z pszczołami żywemi;

d) krew zwierzęca,

e) jaja wszelkiego rodzaju,

f) mleko także zsiadłe (urda),

g) węgle drzewne, kamienne, torf i węgle torfiane,

h) kamień budowlowy i kamień łomany, kamienie brukowe i młyńskie, tudzież grube kamienie szlifierskie, osełki grube do ostrzenia kos i sierpów, wszystkie te obciesane i nieobciesane, wszelako ani nie szlifowane ani w płyty nie rznięte; żużel, głaz, piasek, wapno niepalone i gips, margiel, glina i ogólnie wszelki rodzaj gliny prostej na cegły i garnki, fajki i naczynia;

i) cegły,

k) otręby, sarsa (skórki oliwne wyciśnione, zupełnie suche), makuchy i inne szczątki z owoców wyciśnionych i wygotowanych i z nasion olejnych;

l) wyługowany popiół roślinny i z węgla kamiennego, nawóz (także guano) wywary, pomyje, młóto i wytłoczyny, mieciny, skorupy czyli kawałki z stłuczonych towarów kamiennych i glinianych, opiłki złote i srebrne, szlam (gręzy);

m) chłeb i mąka w ilości o 10 kilogram.

kasztany	10	„
świeże mięso	4	„
ser, świeże masło	2	„
ziemniaki	100	„

2. Płody naturalne owej części posiadłości każdej z wysokich Stron kontraktu-

und gemeines Rohr, Schachtelhalm, Pflanzen, lebende (Setzlinge und Senker von Weinreben), Getreide in Garben, Hülsenfrüchte im Kraut, ungebrochenen Flachs und Hanf;

c) *Bienenkörbe mit lebenden Bienen;*

d) *thierisches Blut:*

e) *Eier jeder Art;*

f) *Milch, auch geronnene (Topfen);*

g) *Holzkohlen, Steinkohlen, Torf und Torfkohlen;*

h) *Bau- und Bruchsteine, Pflaster- und Mühlsteine, und grobe Schleifsteine, grobe Wetzsteine für Sensen und Sicheln, alle diese behauen oder unbehauen, jedoch weder geschliffen noch in Platten geschnitten; Schlacken, Kiesel, Sand, ungebrannter Kalk und Gyps, Mergel, Lehm, und überhaupt jede Gattung von gemeiner Erde für Ziegel und Töpfe, Pfeifen und Geschirre;*

i) *Ziegel;*

k) *Kleie, Sarsa (ausgepresste, völlig trockene Olivenschalen), Oelkuchen und andere Rückstände von ausgepressten und ausgesottenen Früchten und öligen Samen;*

l) *ausgelaugte vegetabilische und Steinkohlen-Asche, Dünger (auch Guano), Schlempe, Spülicht, Träber und Trester, Kehricht, Scherben von Stein- und Thonwaaren, Gold- und Silberkrätze, Schlamm;*

m) *Brod und Mehl in der Menge von . . . . 10 Kilogramme*
Kastanien . . . . 10 „
frisches Fleisch . . . . 4 „
Käse, frische Butter . . . . 2 „
Erdäpfel . . . . 100 „

2. *Die Natur-Erzeugnisse jenes Theiles der Besitzungen der Unterthanen jedes der*

alte Parti contraenti, che mediante la linea confinante Austro-Sarda fosse separata dai rispettivi casali o fabbriche potranno essere portati esenti dal dazio di uscita e di entrata a questi casali o fabbriche.

Mediante questa stipulazione non vengono punto alterate le stipulazioni maggiormente favorevoli dei trattati sussistenti riguardo ai proprietarii misti.

jących, która oddzieloną jest przez linję graniczną austryacko-sardyńską, od dotyczących pomieszkań i budynków, wprowadzone być mogą do tychże pomieszkań i budynków, bez opłaty cła tak wchodowego jak wychodowego.

Temiż jednak postanowieniami wcale nie są naruszone korzystniejsze jeszcze postanowienia traktatów, co do *„proprietarie misti“* istniejących.

Articolo 17.

Potranno essere nominati e stabiliti dei Consoli, Vice-Consoli ed Agenti per la protezione del commercio di ciascuna delle alte Parti contraenti in tutti i porti e piazze di commercio dell' altra dove già risiedono dei Consoli di altri Stati, o dove secondo le leggi, le convenienze e l' uso sia ammessa la residenza di Consoli ed altri Agenti Stranieri.

Questi funzionarii godranno nel paese della loro residenza degli stessi diritti, privilegi e poteri, dei quali godono quelli delle nazioni più favorite, ma non entreranno in attività e nel godimento dei diritti e privilegi loro spettanti, se non dopo avere ottenuto l' exequatur del Governo territoriale nelle forme a lui consuete.

Nel caso in cui i detti Consoli od Agenti volessero esercitare il commercio saranno soggetti alle stesse leggi ed usi, ai quali sono assoggettati gl' individui privati della loro nazione nel luogo dove risiedono.

Artykuł 17.

Dla dobra handlu każdej z wysokich Stron kontraktujących, mogą być zamianowani i ustanowieni konzulowie, wicekonzulowie i ajenci we wszystkich portach i miejscach handlowych strony drugiej, gdzie już konzulowie państw innych rezydują i gdzie wedle zasad stosowności i zwyczaju, znajduje miejsce pobyt konzulów i innych ajentów zagranicznych.

Ci funkcyonarze doznawać będą w miejscu siedliska swego tych samych praw i przywilejów, równie też tej samej władzy co i narody jak najwięcej uwzględnione, atoliż nie będą używać i wykonywać praw i przywilejów sobie przyznanych, dopóki nie uzyskają wprzód tak zwane *„Exequatur“* ze strony rządu krajowego we formach tamże zwyczajnych.

W razie, gdyby rzeczeni ci konzulowie i ajenci handlem się zajmowali poddani będą tym samym ustawom i zwyczajom, którym poddane są osoby prywatne narodu własnego w miejscu siedliska swego.

Articolo 18.

I Consoli, Vice-Consoli ed Agenti in quanto fossero autorizzati dai loro Governi ad intervenire come giudici od arbitri delle questoni civili derivanti da contratti fatti tra i Capitani e gli equipaggi dei bastimenti della loro nazione, con potranno es-

Artykuł 18.

Konzulowie, wicekonzulowie i ajenci, o ile takowi upoważnieni są ze strony rządów swych działać jako sędziowie lub rozjemcy w sporach cywilnych, pochodzących z traktatów między kapitanami i ludźmi okrętów narodu swego własnego, nie będą w wy-

hohen contrahirenden Theile, welcher durch die österreichisch-sardinische Gränzlinie von den bezüglichen Wohnungen und Gebäuden getrennt ist, können frei vom Ein- und Ausfuhrzolle zu diesen Wohnungen und Gebäuden gebracht werden.

Mittelst diesen Stipulationen werden durchaus nicht die noch günstigeren Stipulationen der, hinsichtlich der „proprietarii misti" bestehenden Verträge beirret.

Artikel 17.

Zum Schutze des Handels eines jeden der hohen contrahirenden Theile können Consuln, Viceconsuln und Agenten in allen Höfen und Handelsplätzen des anderen Theiles ernannt und bestellt werden, wo Consuln anderer Staaten schon residiren, und wo nach den Gesetzen der Zweckmässigkeit und der Uebung der Aufenthalt von Consuln und anderen auswärtigen Agenten zugelassen ist.

Diese Functionäre werden im Orte ihres Sitzes dieselben Rechte und Privilegien und dieselbe Macht geniessen, wie jene der meistbegünstigten Nationen, treten jedoch nicht in Wirksamkeit und in den Genuss der ihnen zukommenden Rechte und Privilegien, ohne früher das Exequatur der Landes-Regierung in den, bei dieser, üblichen Formen erhalten zu haben.

Im Falle, dass die besagten Consuln oder Agenten Handel treiben wollten, werden sie denselben Gesetzen und Gebräuchen unterstehen, welchen die Privat-Individuen ihrer Nation am Orte ihres Sitzes unterzogen sind.

Artikel 18.

Die Consuln, Viceconsuln und Agenten, in soferne dieselben von ihren Regierungen ermächtiget sind, als Richter oder Schiedsrichter in den Civilstreitigkeiten, welche aus Verträgen zwischen den Capitänen und den Mannschaften der Schiffe ihrer Nation herrühren

sere impediti nel esercizio di tali funzioni, e le autorità locali non potranno ingerirsene, salvo il caso, in cui la condotta del Capitano o dell' equipaggio esigesse secondo le leggi e prescrizioni del paese ove trovansi, una siffatta ingerenza.

Questi funzionarj riceveranno eziandio dalle Autorità locali tutta l'assistenza che potrà legalmente essere ad essi accordata e che viene accordata ai funzionari delle più favorite nazioni, per la restituzione dei disertori dei bastimenti da guerra o mercantili dei loro paesi rispettivi.

konywaniu tych funkcyj przeszkodzeni, a władze miejscowe nie mają prawa wdawać się w to; wyjąwszy ten wypadek, iżby postępowanie kapitana lub ludzi przytem, wymagały takowego wdania się z mocy ustaw i przepisów krajowych.

Ciż funkcyonaryusze, powinni także, co się tycze wydania dezerterów, okrętów wojennych lub handlowych do krajów dotyczących, doznawać wszelkiej pomocy, jaka im tylko prawnie dana być może, i funkcyonaryuszom narodów najwięcej uwzględnionych dawaną bywa.

Articolo 19.

Sua Maestà l'Imperatore d' Austria, assecondando il desiderio di sua Maestà il Re di Sardegna consente ad estendere le stipulazioni del presente trattato al Principato di Monaco posto sotto il protettorato di Sua Maestà Sarda, in quanto vi siano applicabili e verso reciprocità da parte di detto Principato.

Artykuł 19.

Najjaśniejszy Cesarz Austryi, chcąc zadosyć uczynić życzeniu Najjaśniejszego króla Sardynii, przystaje na rozciągnienie postanowień traktatu niniejszego na księstwo Monaco, zostające pod protektoratem Najjaśniejszego króla Sardynii, o ile postanowienia te tamże zastosowanie znajdują z zastrzeżeniem oraz wzajemności ze strony księstwa wspomnionego.

Articolo 20.

Il presente trattato viene stipulato per la durata di cinque anni dal giorno in cui saranno scambiate le ratifiche.

Ove non venga disdetto da alcuna delle alte Parti contraenti un anno prima della cessazione, s' intenderà prolungato per un quinquennio, e così di seguito si riterrà confermato nell' avvenire ogni volta per cinque anni, ove un anno prima dello spirare di ogni quinquennio non venga disdetto da alcuno degli Stati contraenti.

Artykuł 20.

Niniejszy traktat na ciąg lat pięciu jest zawarty, licząc od dnia zamiany ratyfikacyi.

Jeżeli go w rok przed upływem jego, żadna z wysokich Stron kontraktujących nie wypowie, uważany będzie takowy za przedłużony na dalsze lat pięć, a i na przyszłość także uważany będzie każdego razu za potwierdzony na dalsze lat pięć, jeżeli nie będzie o rok przed upływem ciągu swego pięcioletniego przez żadne z państw kontraktujących wypowiedziany.

einzuschreiten, sollen nicht in der Ausübung dieser Functionen verhindert werden, und die Localbehörden sollen sich nicht einmischen, den Fall ausgenommen, dass die Aufführung des Capitäns oder der Mannschaft nach den Gesetzen und Vorschriften des Landes, wo sich diese befinden, eine solche Einflussnahme erfordern würde.

Diese Functionäre sollen auch hinsichtlich der Auslieferung der Deserteure, der Kriegs- oder Handelsschiffe ihrer bezüglichen Länder von den Localbehörden allen den Beistand erhalten, welcher gesetzlich ihnen geleistet werden kann, und welcher den Functionären der meistbegünstigten Nationen geleistet wird.

Artikel 19.

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, dem Wunsche Seiner Majestät des Königes von Sardinien entsprechend, stimmt bei, die Stipulationen des gegenwärtigen Vertrages auf das, unter das Protectorat Seiner Sardinischen Majestät gestellte Fürstenthum Monaco auszudehnen, in soferne dieselben dort anwendbar sind und gegen Reciprocität von Seite des genannten Fürstenthumes.

Artikel 20.

Der gegenwärtige Vertrag wird für die Dauer von fünf Jahren vom Tage des Austausches der Ratificationen abgeschlossen.

Wenn er von keinem der hohen contrahirenden Theile Ein Jahr vor seinem Ablaufe gekündiget wird, wird er für weitere fünf Jahre verlängert betrachtet, und so wird er in der Folge jedes Mal als auf fünf Jahre bestätiget angesehen werden, wenn er nicht Ein Jahr vor dem Ablaufe der fünf Jahre seiner Dauer, von einem der contrahirenden Staaten gekündiget wird.

Articolo 21.

È riservata a S. A. R. l' Arciduca, Duca di Modena ed a S. A. R. l' Infante di Spagna, Duca di Parma la facoltà di accedere al presente trattato.

Artykuł 21.

Jego Król. Wysokości Arcyksięciu-Księciu Modeny i Jego król. Wysokości Infantowi Hiszpanii, Księciu Parmy, zostawia się do woli, przystąpić do traktatu niniejszego.

Articolo 22.

Il presente trattato sarà ratificato e le ratifiche verranno scambiate in Vienna nel termine di quattro settimane decorribili dal giorno d' oggi e più presto se sia possibile.

In fede del che i Plenipotenziarii delle alte Parti contraenti l' hanno sottoscritto e vi hanno apposto i loro sigilli.

Fatto in Vienna li 18 Ottobre 1851.

Schwarzenberg m. p. **A. de Revel** m. p. **Baumgartner** m. p.

Artykuł 22.

Traktat niniejszy, ma być ratyfikowany a ratyfikacye jego wymienione będą w Wiedniu w ciągu czterech tygodni od dnia dzisiejszego licząc, albo o ile możności pierwej jeszcze.

W dowód czego, pełnomocnicy wysokich Stron kontraktujących, takowy podpisali i pieczęcie swe wycisnęli.

Dan w Wiedniu 18. Października 1851.

F. **Schwarzenberg** m. p. A. **d. Revel** m. p. A. **Baumgartner** m. p.

Articolo separato.

Non saranno reputati derogare al principio di reciprocità, che forma la base del presente trattato:

a) I premii, che i rispettivi Governi accordano od accordassero ai loro nazionali in riguardo dei bastimenti mercantili di nuova costruzione eseguita nel paese, in quanto questi premii non consistessero in esenzioni o facilitazioni riguardo ai diritti di porto e riguardo i dazj per le merci condotte su quei bastimenti;

b) le immunità accordate a diverse compagnie inglesi e russe dette „Yacht-Clubs" —

c) le immunità accordate nell' Austria ai battelli a vapore del Lloyd Austriaco a cagione della speciale loro relazione coll'Imperiale Istituto delle Poste, e reciprocamente le immunità eguali che

Artykuł osobny.

Zasadzie wzajemności, stanowiącej podstawę traktatu niniejszego, nie czynią żadnego uszczerbku:

a) Nagrody, jakieby rządy dotyczące krajom Swym udzielały lub udzielać miały co się tycze okrętów w kraju nowo zbudowanych, o ile nagrody takowe nie są uwolnieniami lub ulżeniami w opłacie należytości portowych lub ceł od towarów, które prowadzą.

b) Prerogatywy, jakie różnym stowarzyszeniom angielskim i rossyjskim, zwane: „Jacht-Clubs" przyznane zostały.

c) Prerogatywy, jakie w Austryi statkom parowym Lloyda austryac. przyznane zostały dla ich szczególnych stosunków do zakładu pocztowego cesarkiego, a wzajemnie podobne prerogaty-

Artikel 21.

Seiner königlichen Hoheit dem Erzherzoge Herzoge von Modena und seiner königlichen Hoheit dem Infanten von Spanien, Herzoge von Parma, bleibt es vorbehalten, dem gegenwärtigen Vertrage beizutreten.

Artikel 22.

Der gegenwärtige Vertrag soll ratificirt und die Ratificationen sollen in Wien innerhalb vier Wochen vom heutigen Tage und wo möglich früher ausgewechselt werden.

Urkund dessen die Bevollmächtigten der hohen contrahirenden Theile denselben unterschrieben und ihre Siegel beigedrückt haben.

Geschehen in Wien den 18. October 1851.

F. Schwarzenberg m. p. **A. de Revel** m. p.
A. Baumgartner m. p.

Separat-Artikel.

Dem Principe der Reciprocität, welches die Grundlage des gegenwärtigen Vertrages bildet, werden, als nicht Abbruch thuend, betrachtet:

a) Die Prämien, welche die bezüglichen Regierungen ihren Nationalen gewähren oder gewähren sollten in Betreff der im Lande neu erbauten Handelsschiffe, in sofern diese Prämien nicht in Befreiungen oder Erleichterungen hinsichtlich der Hafengebühren und hinsichtlich der Zölle für die auf ihnen geführten Waaren bestehen;

b) die Vorrechte, welche verschiedenen englischen und russischen Gesellschaften „Jacht-Clubs" genannt, zugestanden worden sind;

c) die Vorrechte, welche in Oesterreich den Dampfbooten des österreichischen Lloyd wegen deren besonderen Beziehungen zu der kaiserlichen Postanstalt zugestanden

il Governo Sardo potrebbe accordare alle compagnie incaricate del servizio postale;

d) i vantaggi e favori che venissero concessi ad altri Stati in conseguenza di una completa unione doganale;

e) i vantaggi e favori che venissero concessi nell' Impero d' Austria ad altri Stati della lega germanica riguardo ai peculiari rapporti di federazione esistenti coi medesimi:

f) le speciali immunità, che godono in Austria i sudditi ottomani in base degli antichi trattati non applicabili ad altre nazioni.

Il presente articolo separato avrà la stessa forza e valore che se fosse stato inserito verbalmente nel trattato di questo giorno. Esso sarà ratificato e le ratifiche ne saranno scambiate nel medesimo tempo.

Schwarzenberg m. p. **A. de Revel** m. p.
Baumgartner m. p.

wy, jakie rząd sardyński nadać miał towarzystwom, którym służbę pocztową poruczył.

d) Korzyści i uwzględnienia, udzielone innym państwom w skutek wejścia w zupełny związek celny.

e) Korzyści i uwzględnienia, udzielone w cesarstwie austryackiem innym państwom związku niemieckiego. z uwagi na istniejące szczególne stosunki związkowe.

f) Swobody, jakich doznają w Austryi poddani tureccy na podstawie dawnych traktatów, do innych narodów żadnego zastosowania nie mających.

Niniejszy artykuł osobny, tę samę moc i ważność mieć będzie, jak gdyby rzeczywiście w traktacie z dnia dzisiejszego był zamieszczonym. Tenże będzie ratyfikowanym, którego ratyfikacye jednocześnie będą wymienione.

F. **Schwarzenberg** m. p. A. **de Revel** m. p.
A. **Baumgartner** m. p.

Po przejrzeniu i rozważeniu wszystkich artykułów niniejszej konwencyi, oświadczamy, iż wszystkie i każdy z osobna, przyjmujemy i zatwierdzamy, przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem, iż nakażemy, ażeby wszystko, cokolwiek w nich się znajduje, ściśle wykonywanem było, i że nigdy nie dozwolimy, ażeby od Naszych podwładnych, w czemkolwiek im uchybiono.

W dowód czego, niniejszy dokument ratyfikacyi, własną ręką podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarsko-królewską wycisnąć rozkazaliśmy.

worden sind, und gegenseitig die gleichen Vorrechte, welche die sardinische Regierung den mit dem Postdienste betrauten Gesellschaften zugestehen könnte;

d) *die Vortheile und Begünstigungen, welche anderen Staaten zufolge einer vollständigen Zolleinigung gewährt würden;*

e) *die Vortheile und Begünstigungen, welche im Kaiserreiche Oesterreich anderen Staaten des deutschen Bundes in Anbetracht der besonderen mit denselben bestehenden Bundesbeziehungen gewährt würden;*

f) *die besonderen Freiheiten, welche in Oesterreich die türkischen Unterthanen auf Grundlage der alten, auf andere Nationen nicht anwendbaren Verträge geniessen.*

Der gegenwärtige besondere Artikel wird dieselbe Kraft und Geltung haben, als wenn er wirklich in dem Vertrage des heutigen Tages aufgenommen worden wäre. Er soll ratificirt und die Ratificationen sollen zur selben Zeit ausgewechselt werden.

F. Schwarzenberg *m. p.* **A. de Revel** *m. p.*
A. Baumgartner *m. p.*

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis, illos omnes ratos gratosque habere hisce profitemur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo Regio spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos, nec ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur, permissuros esse. In quorum fidem praesentes ratihabitionis tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro adpresso muniri jussimus. Dabantur in Imperiali Urbe Nostra Viennae, die de-

Dan w Naszem cesarskiem mieście Wiedniu dnia szesnastego Lutego, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode.

Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

cima sexta mensis Februarii, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo secundo, Regnorum Nostrorum quarto.

FRANCISCUS JOSEPHUS.

L. S.

F. SCHWARZENBERG.

Ad mandatum Sacrae Caes. ac Reg. Apostolicae Majestatis proprium:

Ig. Eques Liehmann a Palmrode,

Consiliarius aulicus et ministerialis.

Annesso A

all' Art. XIV, §. 5 del trattato di commercio e di navigazione fra l' Austria e la Sardegna in data di Vienna li 18 Ottobre 1851.

Denominazione degli oggetti	Importo del dazio per l' importazione			
	Misura dell'oggetto daziato	Importo del dazio f.	C.	Tara legale
1. Pesci, crustacei ed altre bestie acquatiche:				
a) freschi tanto vivi, che morti (macellati), castori, rane, conchiglie vive, lumache, ostriche, tartarughe, ed in generale tutti i crustacei .	1 Cent. sporco	1	30	
Annotazione. Allorchè debbono daziarsi pesci vivi d'acqua dolce non introdotti per la via del mare in recipienti con acqua, è da considerarsi la metà del peso sporco come il peso dei pesci da daziarsi. Qualora il pesarli fosse impossibile, deve rilevarsi la capacità del recipiente, e calcolarsi un Emero di Vienna eguale a 120 funti sporco.				
b) Aringhe, cospettoni, saracche, baccalà, budella salate di pesce .	1 Cent. netto	1	30	13 in botti
c) pesci preparati, cioè disseccati, salati, affumicati e marinati non nominati a parte . . .	"	4	—	13 in botti 9 in ceste 4 in balle
2. Frutta ordinarie:				
a) fresche	1 Cent. sporco	—	10	
b) preparate, cioè: disseccate al fuoco od all' aria, tagliate in fette od in altro modo sminuzzate, marmellata cotta senza zucchero ed olive salate	"	—	45	
Annotazione. Le frutta confezionate in altra guisa saranno da trattarsi come cibi preparati o confettura.				

Załączenie A.

do artykułu XIV. §. 5. traktatu handlowego i żeglugowego między Austryą i Sardynią dd° Wiedeń dnia 18. Października 1851 r.

Nazwa przedmiotów	Kwota cła w przywozie			
	Pomiar oclenia	Kwota cła zr	kr	Tara prawna
1. Ryby, płazy skorupiaste (małże) i inne zwierzęta wodne (pławy):				
a) Ryby, nietylko żywe ale i nieżywe (bite), tudzież bobry, żaby, muszle, ślimaki w zasklepieniu, ostrygi, żółwie i w ogólności wszelkie skorupiaki	1 cetn. *sporco*	1	30	
Uwaga. Jeżeli ryby żywe, pochodzące z wód słodkich, nie morzem wprowadzone w naczyniach, wodą napełnionych, ocleniu mają być poddane, uważać się będzie połowa wagi *sporco* jako waga ryb, ocleniu podlegających. Jeżeliby przeważenie nie dało się uskuteczuić, należy objętość kubiczną naczyń oznaczyć. i przy tem jedno wiadro wiedeńskie na 120 funtów *sporco* liczyć.				
b) śledzie, cospettoni, saracche i sztokfisz, tudzież trzewia rybie solone .	1 cetn. netto	1	30	13 w beczkach
c) ryby oddzielnie w taryfie nie wymienione, t. j. suszone, solone, wędzone, marynowane . . .	"	4	—	13 w beczk. 9 w kosz. 4 w beczk.
2. Owoce ordynaryjne:				
a) świeże.	1 cetn. *sporco*	—	10	
b) przyrządzone, t. j. suszone na ogniu lub na słońcu, krajane lub w inny sposób rozdrobnione, tudzież powidła bez cukru smażone i oliwki solone	"	—	45	
Uwaga. Owoce w inny sposób przyrządzone, uważane być mają w postępowaniu celnem albo jako potrawy zaprawne albo jako konfekt.				

Beilage A

zu dem Artikel XIV, §. 5 des Handels- und Schiffahrts-Vertrages zwischen Oesterreich und Sardinien, ddo. Wien 18. October 1851.

Benennung der Gegenstände	Betrag des Zolles für die Einfuhr			
	Masstab der Verzollung	Zollbetrag		Gesetzliche Tara
		fl.	kr.	
1. Fische, Schal- und sonstige Wasserthiere:				
a) Fische, sowohl lebend als todt (geschlachtet), dann Biber, Frösche, Muscheln, unausgelöste Schnecken, Austern, Schildkröten und im Allgemeinen alle Schalthiere	1 Centner sporco	1	30	
Anmerkung. Wenn lebende Süsswasser-Fische nicht auf dem Seewege, in Gefässen mit Wasser eingeführt, zu verzollen sind, ist die Hälfte des Sporco-Gewichtes als das Gewicht der zu verzollenden Fische zu betrachten. Ist die Abwage unmöglich, so ist der Rauminhalt des Behältnisses zu erheben, und Ein Wiener Eimer gleich 120 Pfund sporco anzunehmen.				
b) Häringe, Cospettoni, Saracche und Stockfisch, dann auch gesalzene Fischdärme	1 Centner netto	1	30	13 in Fässern
c) Fische, nicht besonders benannte, d. i. getrocknete, gesalzene, geräucherte, marinirte	detto	4	—	13 in Fässern 9 in Körben 4 in Ballen
2. Gemeines Obst:				
a) Frisches	1 Centner sporco	—	10	
b) Zubereitetes, d. i. am Feuer oder an der Luft gedörrtes, zerschnittenes oder auf andere Weise verkleinertes, dann ohne Zucker gekochte Obstmusse und gesalzene Oliven	detto	—	45	
Anmerkung. Obst auf andere Weise zubereitet, ist als zubereitete Speise oder als Confect zu behandeln.				
c) Getrocknetes, mit Farbe bestrichenes, in der Einfuhr verboten	1 Centner netto	2	30	13 in Fässern oder Kisten 9 in Körben 4 in Ballen
d) Kastanien, welsche und Haselnüsse	detto	—	45	
e) Obst, candirtes	detto	20	—	20 in Fässern oder Kisten 13 in Körben 6 in Ballen

Denominazione degli oggetti	Importo del dazio per l' importazione: Misura del oggetto daziato	Importo del dazio f.	Importo del dazio C.	Tara legale	Nazwa przedmiotów	Kwota cła w przywozie: Pomiar oclenia	Kwota cła zr	Kwota cła kr	Tara prawna
c) frutta secche, rivestite di colori, proibite nell' importazione	1 Cent. netto	2	30	13 in botti o casse 9 in ceste 4 in balle	c) suszone, pofarbowane w przywozie są zakazane	1 cetn. netto	2	30	13 w beczk. lub skrzyn. 9 w koszach 4 w beczk.
d) castagne, noci e nocciuoli	"	—	45		d) kasztany, włoskie i laskowe	"	—	45	
e) frutta candite	"	20	—	20 in botti o casse 13 in ceste 6 in balle	e) owoce kandyzowane. .	"	20	—	20 w beczk. lub skrzyn. 13 w koszach 6 w belach
3. Bestiame da macello:					**3. Bydło rzeźne:**				
a) buoi e tori	1 Capo	4	—		a) Woły i byki	1 sztuka	4	—	
b) vacche e manzi oltre due anni	"	2	—		b) krowy i jałowizna nad dwa lata	"	2	—	
c) vitelli sotto l'anno . .	"	—	25		c) cielęta aż do roku jednego	"	—	25	
d) pecore e capre, cioè: pecore, montoni, castrati, capri e becchi .	"	—	15		d) owce i kozy, t. j. owce, barany, skopy, kozy i kozły	"	—	15	
e) agnelli e capretti . .	"	—	10		e) jagnięta i koźlęta . . .	"	—	10	
f) majali	"	1	—		f) świnie	"	1	—	
g) porchetti da latte sotto 10 libbre	"	—	5		g) prosięta niżej 10 funtów	"	—	5	
4. Bestie da tiro:					**4. Bydło cugowe:**				
a) cavalli e poledri . . .	"	3	—		a) Konie i źrebięta . . .	"	3	—	
b) muli ed asini	"	1	—		b) muły i osły	"	1	—	
5. Legumi freschi e secchi:					**5. Płody polne świeże i suszone:**				
a) Civaja, legumi freschi cioè: carciofi, citrioli, cavoli, verze, ravani, rape, spinacci, asparagi, radici (comestibili) e funghi (ad eccezione dei tartuffi)	1 Cent. sporco	—	3		a) Jarzyna, t. j. karczochy, jarmuż i kapusta, rzodkwie, rzepy, spinak, szparagi, korzenie jadalne i grzyby, (wyjąwszy trufle) świeże	1 cetn. *sporco*	—	3	
b) fave, piselli, lenti, veccia, ceci	"	—	15		b) bób, groch, soczewica, wyka, ciecierzyca (groch włoski)	"	—	15	
c) pomi di terra	"	—	3		c) ziemniaki	"	—	3	
6. Legname da costruzione:					**6. Drzewo wyrobowe:**				
a) legname da costruzione comune	100 piedi cub.	—	45		a) ordynaryjne	100 stóp knb.	—	45	
b) legname da construzione nobile	1 Cent. sporco	—	5		b) ślachetne	1 cetn. *sporco*	—	5	
7. Saponi e profumerie:					**7. Mydło i perfumy:**				
a) Sapone comune cioè non profnmato . . .	1 Cent. netto	2	30	16 in casse 6 in balle	a) Mydło ordynaryjne, t. j. nieperfumowane . . .	1 cetn. netto	2	30	16 w skrzyniach 6 w belach
b) Sapone profumato . .	"	15	—		b) Mydło perfumowane . .	"	15	—	
Annotazione. Saponi in recipienti non maggiori di 1/2 mass di Vienna od in pezzi di non più di 1/2 libbra, oppure in tali recipien-					Uwaga. Mydła w naczyniach, nie zawierających nad 1/2 miary, lnb w kawałkach nie nad 1/2 funta, lub też w naczyniach, dla własności ich				

Benennung der Gegenstände	Betrag des Zolles für die Einfuhr			
	Masstab der Verzollung	Zollbetrag		Gesetzliche Tara
		fl.	kr.	
3. Schlachtvieh:				
a) Ochsen und Stiere	1 Stück	4	—	
b) Kühe und Jungvieh über zwei Jahre	detto	2	—	
c) Kälber bis zu einem Jahr	detto	—	25	
d) Schafe und Ziegen, d. i. Schafe, Widder, Hammeln, Ziegen und Böcke	detto	—	15	
e) Lämmer und Kitze	detto	—	10	
f) Schweine	detto	1	—	
g) Spanferkel unter 10 Pfund	detto	—	5	
4. Zugvieh:				
a) Pferde und Füllen	detto	3	—	
b) Maulthiere und Esel	detto	1	—	
5. Feldfrüchte, frische und trockene:				
a) Gemüse, d. i. Artischocken, Kohl und Kraut, Rettiche, Rüben, Spinat, Spargel, essbare Wurzeln und Schwämme (mit Ausnahme der Trüffel), frische	1 Centner sporco	—	3	
b) Bohnen, Erbsen, Linsen, Wicken, Zizern	detto	—	15	
c) Erdäpfel	detto	—	3	
6. Werkholz:				
a) Gemeines	100 Kubikschuh	—	45	
b) Edles	1 Centner sporco	—	5	
7. Seifen und Parfümerien:				
a) Gemeine Seife, d. i. nicht parfümirt	1 Centner netto	2	30	16 in Kisten
b) Parfümirte Seife	detto	15	—	6 in Ballen
Anmerkung. Seifen in Behältnissen, die nicht mehr als 1/2 Mass enthalten, oder in Stücken von nicht mehr als 1/2 Pfund oder in Behältnissen, welche ihrer Beschaffenheit nach höher als 15 fl. der Centner belegt sind, werden als Parfümeriewaaren behandelt.				
c) Parfümeriewaaren (mit Einschluss der wohlriechenden Wässer)	detto	50	—	20 in Fässern oder Kisten 13 in Körben 6 in Ballen

Denominazione degli oggetti	Importo del dazio per l' importazione: Misura del oggetto daziato	Importo del dazio f.	Importo del dazio C.	Tara legale	Nazwa przedmiotów	Kwota cła w przywozie: Pomiar oclenia	Kwota cła zr	Kwota cła kr	Tara prawna
ti che secondo la loro qualità sarebbero tassati oltre 15 fiorini per centinajo saranno trattati, quali merci di profumeria.					nałożonych cłem wyższem nad złr. 15 od cetnara, uważane będą za towary perfumowe.				
c) Merci di profumeria (compresevi le acque odorifere)	1 Cent. netto	50	—	20 in botti e casse, 13 in ceste, 6 in balle	c) Towary perfumowe (łącznie wód pachnących)	1 Cetn. netto	50	—	20 w beczk. lub skrzyniach. 13 w kosz. 6 w belach.
Annotazione I. Nelle merci di profumeria, viene compresa anche ogni qualità di aceto, grasso, olio, e sapone profumato, allorchè queste materie sieno contenute in recipienti di non più di 1/2 mass (od il sapone sia in pezzi non maggiori del peso di 1/2 libbra) o quando i recipienti secondo la loro qualità verrebbero tassati con più di 15 fi. al centinajo.					Uwaga I. Do towarów perfumowych liczą się także wszelkie gatunki perfumowych octów, tłustości, olejów i mydeł, znajdujących się w naczyniach, niezawierających nad 1/2 miary (albo jeżeli mydła w kawałkach się znajdują, nie więcej jak 1/2 funta ważących), albo jeżeli naczynia, z samej własności swej, nałożone są cłem wyższem nad 15 złt. r.				
Annotazione II. Le merci di profumeria contenute in recipienti di metalli nobili o „bijouteries" saranno trattate come chincaglierie fine.					Uwaga II. Towary perfumowe w naczyniach z metalów ślachetnych lub z biżuteryj, uważane będą za towary złożone gatunku przedniego.				
8. Terre di magnesia e manganese:					**8. Manganezya i braunstein:**				
a) Terra di magnesia . .	„	5	—	16 in botti o casse, 9 in ceste, 6 in balle	a) Manganezya	„	5	—	16 w beczk. lub skrzyn. 9 w kosz. 6 w belach.
b) Terra di manganese .	1 Cent. sporco	—	5		b) Braunsztyn.	1 Cent. sporco	—	5	
9. Pelli crude (cioè verdi o secche, anche salate ma non lavorate più oltre):					**9. Skóry surowe** (t. j. świeże, mokre lub suszone, także też solone, lecz dalej niewyprawione:				
a) Pelli crude comuni: cioè pelli bovine (di bisonte, buffalo, bue, manzo, toro, vacca, vitello), pelli cavalline (di cavallo, poledro, mulo) pelli d' asino, camelo, tasso, cane, majale, camoscio, cervo, capriolo, alce, renne, ippopotamo e rinoceronte, pelli di pecore comuni (di pecora, castrato, pecora morta ed agnello) pelli di capra comuni (di capra, becco, capretto) pelli di lepre e pelli di pesce	„	—	25	13 in botti o casse, 9 in ceste, 6 in balle	a) Skóry pospolite surowe t. j. bydlęce (żubrowe, bawole, wołowe, jałowicze, bycze, krowie i cielęce), końskie (t. j. właściwie końskie, źrebięce, mułowe), ośle, wielbłądowe, borsucze, psie, z świń, kóz dzikich, jeleni, sarn, łosiów i renów, koni rzecznych i nosorożców, tudzież z owcy pospolitej (z baranów, owcy zdechłej (wyporków) i z jagniąt) z kóz pospolitych, (z kóz, kozłów i koźląt), skórki zajęcze i rybie	„	—	25	13 w beczk. lub skrzyn. 9 w kosz. 6 w belach.
b) Pelli crude non nominate a parte	„	2	30		b) Skóry surowe, osobno niewymienione	„	2	30	

Benennung der Gegenstände	Betrag des Zolles für die Einfuhr			
	Masstab der Verzollung	Zollbetrag		Gesetzliche Tara
		fl.	kr.	
Anmerkung 1. Zu den Parfümeriewaaren werden auch alle Gattungen parfümirte Essige, Fette, Oele und Seifen gerechnet, wenn sie in Behältnissen vorkommen, die nicht mehr als 1/2 Mass enthalten (oder die Seifen in Stücken, die nicht mehr als 1/2 Pfund wiegen), oder die Behältnisse nach ihrer Beschaffenheit höher als 15 fl. der Centner belegt sind.				
Anmerkung 2. Parfümeriewaaren in Behältnissen von edlen Metallen oder Bijouterien werden als feine zusammengesetzte Waaren behandelt.				
8. Bittererde und Braunstein:				
a) Bittererde	1 Centner netto	5	—	16 in Fässern oder Kisten 9 in Körben 6 in Ballen
b) Braunstein	1 Centner sporco	—	5	
9. Rohe Häute (d. i. grüne oder trockene, auch gesalzene, jedoch nicht weiter bearbeitete):				
a) Gemeine rohe Häute, d. i. Rinds- (Bison-, Büffel-, Ochsen-, Terzen-, Stier-, Kuh- und Kalbs-), Pferd- (Pferd-, Füllen-, Maulthier-), Esels-, Kamehl-, Dachs-, Hunds-, Schwein-, Gemsen-, Hirsch-, Reh-, Elend- und Rennthier-, Flusspferd und Rhinoceros-Häute, dann gemeine Schaf- (Schöpsen-, Sterbling- und Lammshäute), gemeine Ziegen- (Ziegen-, Bocks- und Kitzchenhäute), Hasen- und Fischhäute	detto	—	25	13 in Fässern oder Kisten 9 in Körben 6 in Ballen
b) Rohe Häute, nicht besonders benannte	1 Centner netto	2	30	
10. Glas in rohen Platten, gemeines, grünes oder weisses	detto	5	—	23 in Fässern und Kisten 3 in Körben und Gebünden
11. Bücher, Karten (wissenschaftliche), **Musikalien**	detto	3	—	13 in Fässern und Kisten 6 in Körben 4 in Ballen

Denominazione degli oggetti	Importo del dazio per l'importazione: Misura del oggetto daziato	Importo del dazio f.	C.	Tara legale	Nazwa przedmiotów	Kwota cła w przywozie: Pomiar oclenia	Kwota cła zr	kr	Tara prawna
10. Vetro in lastre, ordinario verde o bianco	1 Cent. netto	5	—	23 in botti o casse; 13 in ceste e corbe	**10. Szkło w płytach surowych,** pospolite, zielone lub białe . . .	1 Cent. netto	5	—	23 w beczk. lub skrzyn. 13 w kosz. i naczyniach wiązanych.
11. Libri, carte (scientifiche) **musiche** . .	„	3	—	13 in botti o casse; 6 in ceste; 4 in balle	**11. Książki, karty** (scyentyficzne) **nóty muzyczne**.	„	3	—	13 w beczk. i skrzyn. 6 w kosz. 4 w belach
Annotazione I. I libri con figure saranno trattati come libri se le figure sono legate, cucite, inquadernate, ed appartengono al libro medesimo. In caso contrario le figure verranno daziate separatamente ed allorchè la separazione non si possa effettuare, l' intera opera sarà daziata come figure sulla carta.					Uwaga I. Książki z obrazami, uważane będą w postępowaniu celnem wtedy tylko jako książki. jeżeli obrazy razem z książką są oprawione, zeszyte lub w nią włożone, a oraz do książki należące; w przeciwnym razie, poddać należy oclenin obrazy albo oddzielnie, albo też jeżeli oddzielenie nastąpić nie może, całe dzieło jako obrazy na papierze.				
Annotazione II. I libri legati la di cui legatura è munita di fermagli od altri ornamenti di metallo o di bijouterie saranno trattati come lavori di carta non nominati a parte.					Uwaga II. Książki oprawione, których oprawy opatrzone są zameczkami lub klamerkami (fermoarami), albo też innemi ozdobami roboty metalowej lub jubilerskiej, uważane będą za roboty papierowe, oddzielnie nie wymienione.				

Benennung der Gegenstände	Betrag des Zolles für die Einfuhr			
	Masstab der Verzollung	Zollbetrag		Gesetzliche Tara
		fl.	kr.	
Anmerkung 1. Bücher mit Bildern werden dann als Bücher behandelt, wenn die Bilder dem Buche beigebunden, beigeheftet, eingelegt sind und zu dem Buche gehören. im entgegengesetzten Falle sind entweder die Bilder gesondert, und, wofern die Sonderung nicht zulässig ist, das ganze Werk als Bilder auf Papier zu verzollen.				
Anmerkung 2. Gebundene Bücher, deren Einbände mit Schliessen oder anderen Verzierungen von Metall- oder Bijouterie-Arbeiten versehen sind, werden als Papier-Arbeiten nicht besonders benannte behandelt.				

70.

Traktat między Austryą i Sardynią z dnia 22. Listopada 1851,

dla powstrzymania przemytnictwa na La Maggiore tudzież na rzekach Po i Ticino.

Zawarty w Turynie dnia 22. Listopada 1851 r., ratyfikowany w Wiedniu 22. Lutego 1852 r.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu: Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Czynimy niniejszem wiadomo wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ w celu powstrzymania przemytnictwa, pomiędzy pełnomocnikiem Naszy i pełnomocnikiem Najjaśniejszego Króla Sardynii, ułożoną, zawartą i podpisaną została nowa konwencya w dniu 20. Listopada roku zeszłego, treści następującej:

Tekst pierwotny.

Sua Maestà l' Imperatore d' Austria e Sua Maestà il Re di Sardegna volendo reprimore il frequente contrabbando che si commette nelle acque dei rispettivi dominj del Lago Maggiore, del Ticino e del Po, hanno ordinato che si prendessero tra i due Governi gli opportuni concerti, affine di rinnovare la Convenzione del quattro

Przekład.

Jego C. K. Apostolska Mość, Najaśniejszy Cesarz Austryi i Jego Król. Mość Najjaśniejszy Król Sardynii, pragnąc powstrzymać częste przemytnictwa, popełniane na wodach Swych krajów, dotyczących na jeziorze Lago Maggiore i na rzekach Po i Ticino, nakazali, ażeby pomiędzy obudwoma rządami, poczynione były odpowiednie

70.

Vertrag zwischen Oesterreich und Sardinien vom 22. November 1851,

zur Unterdrückung des Schleichhandels auf dem Lago Maggiore und auf den Flüssen Po und Ticino,

abgeschlossen zu Turin am 22. November 1851, ratificirt in Wien am 22. Februar 1852.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Rex Hierosolimae etc.; Archidux Austriae; Magnus Dux Hetruriae et Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae, Mutinae, Parmae, Placentiae et Quastalae, Osveciniae et Zatoriae, Teschinae, Forojulii, Ragusae et Gaderae etc.; Comes Habsburgi, Tirolis, Kyburgi, Goritiae et Gradiscae; Princeps Tridenti et Brixinae etc.; Marchio superioris et inferioris Lusatiae et Istriae; Comes Altae-Amisiae, Feldkirkiae, Brigantiae, Sonnenbergae etc.; Dominus Tergesti, Cattari, Marchiae Slavoniae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Postquam ad reprimendam negotiationem furtivam Nostrum inter et Suae Majestatis Regis Sardiniae plenipotentiarium nova die 20. Novembris anni elapsi Augustae Taurinorum conventio inita, conclusa et signata sit, tenoris sequentis:

Uebersetzung.

Seine k. k. Apostolische Majestät der Kaiser von Oesterreich und Seine Majestät der König von Sardinien Willens die häufigen Schwärzungen zu unterdrücken, welche auf den Gewässern ihrer betreffenden Gebiete des Lago Maggiore, des Ticin und des Po begangen werden, haben verordnet, dass zwischen beiden Regierungen die ent-

Dicembre 1834, introducendovi quei miglioramenti e quelle modificazioni che l'esperienza ha consigliati, e ciò anche in esecuzione dell' Articolo V degli articoli separati ed addizionali al trattato di pace del 6 Agosto 1849; e per ciò hanno nominato a loro Plenipotenziarj cioè:

Sua Maestà l'Imperatore d'Austria:

Il Conte Rodolfo Apponyi, Suo Ciambellano ed Inviato Straordinario e Ministro Plenipotenziario presso Sua Maestà il Re di Sardegna; e

Sua Maestà il Re di Sardegna:

Il Cavaliere Luigi Cibrario, Cavaliere dell'Ordine Civile di Savoja, Commendatore dell'Ordine dei S. S. Maurizio e Lazzaro, Senatore del Regno, i quali dopo lo scambio dei rispettivi pienipoteri che si sono riconosciuti regolari, hanno convenuto e stipulato gli articoli seguenti:

układy dla odnowienia traktatu z dnia 4. Grudnia 1834 r. i wprowadzenia do niego takich poprawek i zmian, jakie nakazuje doświadczenie; a to także w wykonaniu Art. V^{go} artykułów oddzielnych i dodatkowych do traktatu pokoju z dnia 6. Sierpnia 1849; mianowali przeto pełnomocnikami Swymi

Jego C. K. Apostolska Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austri

mianował hrabiego Rudolfa Apponyi, Swego szambelana, nadzwyczajnego posła i umocowanego ministra u dworu Jego Król. Mości Najjaśniejszego Króla Sardynii; a zaś

Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Sardynii

mianował kawalera Ludwika Cibrario, kawalera sabaudzkiego orderu zasług, komandora orderów śś. Maurycego i Łazarza, senatora państwa,— którzy po zamianie właściwych pełnomocnictw, uznanych za formalne, zgodzili się i zawarowali artykuły następujące:

Articolo 1.

Tutte le barche, qualunque ne sia la nazione, le quali navigando nel Lago Maggiore o sui fiumi Ticino e Po entrano nelle acque comprese nei dominj Austriaci e Sardi per proseguire il viaggio lungo il corso del lago o dei fiumi anzidetti a qualsivoglia destinazione, indipendentemente da ciò a cui fossero tenute in forza dei regolamenti di sanità e di polizia, debbono essere soggette alla visita degli Ufficj di dogana per assicurarsi che avendo esse a bordo sale, tabacco ed altri generi di privativa, questi generi siano destinati ad essere recati ai magazzini appartenenti alle finanze di alcuno dei Governi limitrofi, il

Artykuł 1.

Wszelkie statki, do jakiegobądź państwa należące, wstępujące przy żegludze na Lago Maggiore, Po lub Ticino, do wód objętych krajami austryackiemi i sardyńskiemi, w celu odbywania żeglugi wzdłuż wspomnionego jeziora lub rzek wspomnionych do jakiegobądź miejsca przeznaczenia, będą winne, oprócz tego, do czego są zobowiązane, na mocy przepisów sanitarnych i policyjnych, poddać się pod rewizyę urzędów celnych, a to dla przekonania się, że w razie, jeżeli mają ładunek soli, tytuniu i innych przedmiotów, stanowiących monopolium państwa, rzeczy takowe przeznaczone są do składów, należących do skarbu jednego

sprechenden Uebereinkommen getroffen werden, um den Vertrag vom 4. December 1834 zu erneuern, und in denselben jene Verbesserungen und Veränderungen einzuführen, welche die Erfahrung anräth, und zwar dieses auch in Ausführung des Artikel V der Separat- und Additional-Artikel zu dem Friedensvertrage vom 6. August 1849; sie haben daher zu ihren Bevollmächtigten ernannt, und zwar:

Seine k. k. Apostolische Majestät der Kaiser von Oesterreich,

den Grafen Rudolph Apponyi, Allerhöchstdessen Kämmerer, ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister bei Seiner Majestät dem Könige von Sardinien; und

Seine Majestät der König von Sardinien,

den Ritter Luigi Cibrario, Ritter des savoyischen Verdienst-Ordens, Commandeur des St. Mauritius- und Lazarus-Ordens, Senator des Reiches, welche nach Auswechslung ihrer bezüglichen Vollmachten, welche als regelrecht erkannt wurden, über folgende Artikel übereingekommen sind, und selbe bedungen haben:

Artikel 1.

Alle Fahrzeuge, von was immer für einer Nation, welche in Beschiffung des Lago Maggiore oder des Ticin und Po in die, vom österreichischen und sardinischen Gebiete eingeschlossenen Gewässer eintreten, um ihre Fahrt längs des genannten Sees oder der genannten Flüsse nach was immer für einem Bestimmungsort fortzusetzen, müssen unabhängig von demjenigen, wozu sie Kraft der Sanitäts- und Polizeivorschriften verpflichtet sind, der Untersuchung der Zollämter unterzogen werden, um sich zu überzeugen, dass, wenn sie an Bord Salz, Tabak und andere Gegenstände der Staatsmonopole haben, diese Güter bestimmt

che dovrà essere comprovato da regolari documenti.

z państw graniczących; co udowodnionem być ma dokumentami w formie należytej wystawionemi.

Se le barche provengono dal Lago Maggiore in direzione verso le rispettive sponde Austriache o Sarde, la visita come sopra dovrà effettuarsi soltanto a richiesta degli agenti di finanza di quello dei due Stati alle cui sponde si troveranno più vicine le barche.

Jeżeli statki z Lago Maggiore płyną w kierunku brzegów austryackich lub sardyńskich, rewizya wyż rzeczona odbywać się będzie tylko na żądanie ajentów skarbowych tego państwa, którego brzegu są bliższemi.

Entrando le barche nelle parti del Ticino e del Po soggette al dominio Austriaco o Sardo, qualunque ne sia la provenienza o la destinazione, la visita ha luogo all' Ufficio che s' incontra più prossimo al punto d' ingresso; epperò dovranno i conduttori farne la dichiarazione al primo Ufficio di dogana sotto le pene comminate dalle rispettive leggi per la tentata introduzione in frode.

Jeżeli statki wstępują w części rzek Ticino lub Po, podległe zwierzchnictwu austryackiemu lub sardyńskiemu; rewizya odbywać się będzie bez względu na ich pochodzenie lub miejsce przeznaczenia, przy tym urzędzie, który się znajduje najbliżej punktu, przez który wstępują, a przewodniczący statków, obowiązani będą uczynić deklaracyę przy pierwszym urzędzie celnym, pod karą, zagrożoną prawami właściwemi na przemytnictwo zamierzone.

Qualora i patroni, proprietarj o conducenti di esse barche di opponessero alla visita prescritta da questo articolo, si farà luogo contro di essi all' applicazione delle pene portate dai veglianti regolamenti secondo la qualità dei casi e la gravità dei fatti.

Gdyby patronowie, właściciele lub przewodnicy tychże statków, opierali się rewizyi przepisanej artykułem niniejszym, wówczas podpadną karom, ustanowionym w przepisach istniejących, według właściwości przypadków i wielkości przewinienia.

Articolo 2.

Nessuna barca, senza distinzione della qualità del carico, può approdare in altro luogo fuorchè in quello ove trovasi stabilito un Ufficio daziario e nei limiti determinati dai segnali che vi sono collocati dall' Ufficio stesso, col mezzo di parti indicatori ossia stipiti.

Anche in detti luoghi non si potrà intrapendere nemmeno in parte lo scarico, se prima non siasene ottenuta l'autorizzazione, del Ricevitore dell' Ufficio.

Artykuł 2.

Żadna barka, bez różnicy jaki ma ładunek, nie może lądować w innem miejscu jak tylko w takim, w którym się znajduje urząd celny, i tylko w tych granicach, które tamże przez sam urząd wytknięte są, przez oznaczenie za pomocą palów lub żerdzi.

Nawet w miejscach wspomnionych, nie będzie można uskutecznić wyładowania choćby tylko częściowego, jeżeli na to wprzód nie zezwolił poborca tegoż urzędu.

seien nach solchen Niederlagen gebracht zu werden, welche den Finanzen eines der angränzenden Staaten gehören, was durch regelmässige Urkunden erwiesen werden muss.

Wenn die Fahrzeuge vom Lago Maggiore in der Richtung gegen die bezüglichen österreichischen oder sardinischen Ufer vorgehen, so hat die oberwähnte Untersuchung nur auf Verlangen der Finanz-Agenten jenes der beiden Staaten zu geschehen, dessen Ufer sich die Fahrzeuge näher befinden.

Wenn die Fahrzeuge in die Theile des Ticin oder Po eintreten, welche der österreichischen oder sardinischen Hoheit unterworfen sind, so hat die Untersuchung, welches auch ihre Herkunft oder Bestimmung sei, bei dem Amte Statt, welches sich dem Puncte des Einrittes am nächsten befindet; und die Schiffsführer werden unter der, durch die bezüglichen Gesetze für die versuchte Einschwärzung angedrohten Strafe die Erklärung bei dem ersten Zollamte machen müssen.

Wenn die Patrone, Eigenthümer oder Führer dieser Schiffe sich der durch diesen Artikel vorgeschriebenen Durchsuchung widersetzen würden, so wird gegen dieselben die Anwendung jener Strafen stattfinden, welche durch die bestehenden Vorschriften nach der Eigenschaft der Fälle und der Schwere der Thatsachen verhängt sind.

Artikel 2.

Keine Barke, ohne Unterschied der Beschaffenheit der Ladung, kann an einem anderen Orte anlanden, als an jenem, wo sich ein Zollamt befindet und innerhalb der Gränzen, welche durch die daselbst von dem Amte selbst angebrachte Bezeichnung mittelst Anzeigepfähle oder Stangen angegeben sind.

Auch in den genannten Orten kann eine, selbst nur theilweise Ausladung, nicht unternommen werden, wenn nicht vorher die Erlaubniss des Einnehmers des Amtes hiezu erfolgt ist.

Articolo 3.

È vietato espressamente a qualunque barca:

1. di prendere terra, bordeggiare, gettar l'ancora, o soffermarsi con qualsivoglia altro mezzo, fuori degli stabiliti luoghi d'approdo, tanto nelle acque del Lago Maggiore entro la distanza di 200 metri dalla sponda Austriaca e Sarda, quanto nelle parti Austriache e Sarde del Ticino e del Po senza averne prima ottenuta l'autorizzazione, la quale sarà conceduta soltanto per quei punti, che possono essere sorvegliati da un Ufficio di Dogana e per quel tempo che si reputerà da esso necessario.

2. Di collocare od introdurre fra la barca e la spiaggia o riva piccoli battelli o qualunque altro mezzo natante, che possa servire al trasporto del carico a terra o viceversa da questa alla nave.

Articolo 4.

Nelle premesse disposizioni s'intendono per gli effetti della presente convenzione, compresi i seni, canali ed isole esistenti nei fiumi Po e Ticino.

Articolo 5.

Qualunque barca il cui ponte fosse congiunto alla riva ed alla sponda ovvero che in altra maniera avesse preso terra, si considera come realmente approdatavi e quindi incumberà al conduttore o conduttori l'obbligo d'adempiere alle dichiarazioni daziarie prescritte dai regolamenti generali per la dovuta verificazione dell'Ufficio.

Artykuł 3.

Oprócz tego, zakazanem jest każdemu statkowi:

1) lądować zewnątrz miejsc do lądowania przeznaczonych, tak w prądzie poprzecznym jeziora Lago Maggiore, w odległości 200 metrów od brzegu austryackiego i sardyńskiego, jakoteż w częściach austryackich i sardyńskich rzek Ticino i Po; żeglować wzdłuż brzegu tam i napowrót (bordeggiare), zarzucać kotwice lub utwierdzać się w jakibądź sposób inny zewnątrz miejsc, przeznaczonych do lądowania, nie uzyskawszy wprzód pozwolenia do tego, które udzielonem będzie tylko dla punktów, mogących być strzeżonemi przez urząd celny i tylko na czas, uważany przez urząd za potrzebny.

2) Między statkiem i brzegiem, stawiać małe okręty lub inne rzeczy pływające, mogące służyć do transportu ładunku na ląd, lub odwrotnie z lądu na statek.

Artykuł 4.

W postanowieniach poprzedzających, objętemi są, co do skutku niniejszego traktatu, także zatoki, kanały i wyspy na rzekach Po i Ticino.

Artykuł 5.

Każdy statek, który mostkiem połączony będzie z brzegiem, lub który w inny sposób połączony został z lądem, uważany będzie za przybity do brzegu, a przewodnik lub przewodnicy, obowiązani będą czynić celne deklaracye, przepisane w regulaminach powszechnych, dla uzyskania należytego potwierdzenia ze strony rządu.

Artikel 3.

Es ist ausdrücklich jedem Fahrzeuge verboten:

1. Ausserhalb der bestimmten Anlandplätze, sowohl in den Querstrom des Lago Maggiore innerhalb der Entfernung von 200 Metres von dem österreichischen oder sardinischen Ufer, als in den österreichischen und sardinischen Theilen des Ticin und des Po zu landen, längs des Ufers hin und her zu fahren (bordeggiare), Anker zu werfen oder durch jedes andere Mittel sich ausserhalb der bestimmten Anlandplätze zu befestigen, ohne früher die Erlaubniss erhalten zu haben, welche nur für jene Puncte ertheilt werden wird, welche von einem Zollamte überwacht werden können und nur für jene Zeit, welche von demselben für nothwendig erachtet werden wird.

2. Zwischen dem Fahrzeuge und dem Ufer kleine Schiffe oder irgend ein anderes schwimmendes Mittel zu stellen, welche zum Transporte der Ladung auf das Land oder umgekehrt von diesem auf das Fahrzeug dienen könnten.

Artikel 4.

In die vorausgeschickten Bestimmungen werden bezüglich der Wirkungen des gegenwärtigen Vertrages die Buchten, Canäle und Inseln in den Flüssen Po und Ticino als einbezogen verstanden.

Artikel 5.

Jedes Fahrzeug, dessen Landungssteg mit dem Ufer oder Gestade verbunden wäre, oder welches auf eine andere Art sich mit dem Lande in Verbindung gesetzt hätte, wird als wirklich gelandet betrachtet, und es wird dem Führer oder den Führern obliegen, die durch die allgemeinen Reglements vorgeschriebenen zollämtlichen Erklärungen behufs der gebührenden Bestätigung des Amtes abzugeben.

Articolo 6.

La dichiarazione del carico ossia dei generi sarà presentata subito dopo l'approdo ed in un termine non maggiore tutt' al più di un' ora; avrà quindi tosto luogo la visita del carico giusta i regolamenti generali.

Qualora le merci o generi fossero dichiarati per una destinazione di scarico diversa da quella del luogo d' approdo, e per cui si voglia proseguire il viaggio per acqua, i conduttori o proprietarj dovranno ivi munirsi di bolletta a cauzione vincolata al certificato d' arrivo delle merci all' Ufficio della dichiarata destinazione se questa sarà per un punto dei due dominj Austriaco e Sardo; oppure all' ultimo Ufficio del confine d' acqua dell' uno o dell' altro dominio rispettivamente, se le merci fossero destinate all' estero; sotto l' osservanza in oltre delle forme, cautele e condizioni stabilite per le spedizioni di transito. I conduttori e proprietari delle barche i quali dopo seguito l' approdo ripartissero col loro carico senza essere muniti della prescritta bolletta a cauzione, incorreranno nella pena di una multa di 300 Lire.

Artykuł 6.

Deklaracya ładunku lub towarów, uczynioną będzie zaraz po przybiciu do brzegu, a najdalej w przeciągu godziny jednej, poczem wykonaną zostanie natychmiast rewizya ładunku według przepisów powszechnych.

Jeżeli towary lub rzeczy zadeklarowane zostaną nie do miejsca, w którem statek przybił do brzegu, lecz do innego, w którem ma być wyładowanym, dokąd wodą udać się zamyśla, wówczas przewodnicy lub właściciele, winni będą zaopatrzyć się tamże boletą przekazującą (*bolletta a cauzione*), wymagającą potwierdzenia przybycia towarów ze strony urzędu miejsca, do którego towary przeznaczonemi były, jeżeli takowe znajduje się w obrębie krajów austryackich lub sardyńskich, albo też jeżeli towary przeznaczone są za granicę, ze strony urzędu ostatniego granicy wodnej, jednego lub drugiego z państw dotyczących, a to przy zachowaniu form, przepisów i warunków, przepisanych dla przesełek przechodowych.

Przewodnicy lub właściciele statków, którzy po przybiciu do brzegu z ładunkiem swoim dalej płyną, nie będąc zaopatrzonemi przepisaną boletą przekazującą, podpadną karze 300 lir.

Articolo 7.

I molini posti fra il Thalweg dei fiumi Po e Ticino e la sponda Austriaca o Sarda, si consideranno come situati rispettivamente nel territorio Austriaco o Sardo, e sono soggetti all' esercizio degli agenti di finanza dello Stato nelle cui acque si trovano. Se vi si rinvengono generi, merci od altri oggetti riguardo ai quali non siano stati adempiuti i regolamenti di finanza, si procederà al loro sequestro ed agli altri atti occorrenti

Artykuł 7.

Młyny, położone między doliną rzek Po i Ticino a brzegiem austryackim lub sardyńskim, uważanemi będą za leżące w obrębie austryackim i sardyńskim i podlegają czynnościom urzędowym ajentów skarbowych tego państwa, w którego wodach się znajdują. Jeżeli w nich znalezione będą rzeczy, towary lub inne przedmioty, względem których nie uczyniono zadosyć przepisom cełnym, wówczas zostaną zaję-

Artikel 6.

Die Erklärung der Ladung oder der Waaren wird sogleich nach der Landung und in Zeitfrist von höchstens einer Stunde abgegeben, und hiernach alsbald die Untersuchung der Ladung nach den allgemeinen Vorschriften vorgenommen werden.

Wenn die Waaren oder Güter für einen von dem Landungsplatze verschiedenen Ausladungsort erklärt werden, nach welchen die Fahrt zu Wasser fortgesetzt werden will, so werden die Führer oder Eigenthümer sich daselbst mit einer Anweisungsbollette (bolletta a cauzione) *versehen müssen, welche an die Bestätigung des Anlangens der Waaren bei dem Amte der erklärten Bestimmung, wenn diese an einem Puncte der österreichischen oder sardinischen Gebiete sich befindet, oder wenn die Waaren nach dem Auslande bestimmt sind, bei dem letzten Amte der Wassergränze des einen oder anderen betreffenden Staates gebunden wird, und dieses unter Beobachtung der Formen, Vorsichten und Bedingungen, welche für die Durchfuhrsendungen festgesetzt sind.*

Die Führer und Eigenthümer der Barken, welche nach erfolgtem Anlanden mit ihrer Ladung weiter fahren, ohne mit der vorgeschriebenen Anweisungsbollette versehen zu seyn, verfallen in eine Geldstrafe von 300 Lire.

Artikel 7.

Die Mühlen, welche zwischen dem Thalwege des Po und Ticin und dem österreichischen oder sardinischen Ufer gelegen sind, werden als in dem betreffenden österreichischen oder sardinischen Gebiete gelegen angesehen und sind den Amtshandlungen der Finanzagenten des Staates unterworfen, in deren Gewässern sie sich befinden. Wenn daselbst Güter, Waaren oder andere Gegenstände vorgefunden werden, hinsichtlich deren die Ge-

per l' accertamento legale della contravvenzione.

Articolo 8.

Qualunque approdo, scarico o deposito di merci, ancoraggio, bordeggiamento, trasbordo o stazionamento in luogo illecito o non autorizzato sarà considerato per una violazione della linea doganale e quindi darà luogo alle pene stabilite per fatto di contrabbando.

Articolo 9.

Sono eccettuati dalle precedenti disposizioni i casi di forza maggiore, i quali rendessero assolutamente necessario l'approdo, lo scarico, l'ancoraggio, il bordeggiamento, il trasbordo o lo stazionamento vietati, legalmente provati in concorso dell'Autorità giudiziaria o locale.

Verificandosi però un accidente di forza maggiore dovrà essere dato immediato avviso al più prossimo Ufficio di Dogana nel termine di un'ora, da che ebbe luogo il fatto vietato, a cura dei conduttori. In difetto del che non sarà ammessa giustificazione alcuna.

Articolo 10.

I porti ed ogni altro mezzo di tragitto sotto qualsivoglia denominazione sui fiumi Po e Ticino ed egualmente il loro carico o trasporto sebbene recato sopra carri, barre, vetture e simili, sono essi pure soggetti alle presenti disposizioni, per ciò che concerne l'approdo, le dichia-

temi i zaszłe przekroczenie, dochodzone będzie drogą urzędową.

Artykuł 8.

Wszelkie przybicie do brzegu, wyładowanie lub składanie towarów, zarzucanie kotwicy, przejazdki tam i napowrót wzdłuż brzegu *(bordeggiare)*, przeładowanie lub zatrzymywanie się w miejscach zakazanych bez pozwolenia, uważane będą za przekroczenie linii celnej, podpadające karom wyznaczonym na wypadki przemytnictwa.

Artykuł 9.

Z pod postanowień niniejszych wyjętemi są wypadki nie odpornego przymusu, które bezwarunkowo koniecznemi czynią zakazane przybicie do brzegu, wyładowanie, zarzucenie kotwicy, przejazdki tam i na powrót wzdłuż brzegu, przeładowanie, lub zatrzymywanie się, jeżeli są prawnie dowiedzionemi z dochodzenia władz sądowych lub miejscowych. Jeżeli się więc potwierdzi wypadek przymusu nieodpornego, przewodniczący okrętu, obowiązani będą w przeciągu godziny jednej po uskutecznionej czynności zakazanej, donieść o tem wprost urzędowi celnemu. W razie opuszczenia tego, zadne usprawiedliwienie przyjętem nie będzie.

Artykuł 10.

Przewozy i wszelkie inne jak bądź nazwane środki przewożenia na rzekach Po i Ticino, tudzież ładowanie (czyli przewożenie rzeczy, bądź na taczkach, wozach ciężarowych lub osobowych itd.), podlegają także postanowieniom niniejszym, o ile się tyczą przybicia do brzegów, deklaracyi,

fällsvorschriften nicht erfüllt worden sind, so wird mit ihrer Beschlagnahme und den anderen zur gesetzlichen Erhebung der Uebertretung dienlichen Amtshandlungen vorgegangen werden.

Artikel 8.

Jegliches Anlanden, Ausladen oder Ablegen von Waaren, Ankern, Hin- und Herfahren längs des Ufers (bordeggiare), *Umladen oder Aufhalten an verbotenen Orten oder ohne Erlaubniss wird als eine Verletzung der Zoll-Linie betrachtet werden, und daher den für Schleichhandelsfälle festgesetzten Strafen Raum geben.*

Artikel 9.

Ausgenommen von den gegenwärtigen Bestimmungen sind die Fälle eines unwiderstehlichen Zwanges, welche das verbotene Anlanden, Ausladen, Ankern, Hin- und Herfahren am Ufer, Umladen oder Anhalten unbedingt nöthig machen würden, wenn sie im Einvernehmen der gerichtlichen oder Local-Behörden gesetzlich erwiesen sind. Wenn demnach ein Fall unwiderstehlichen Zwanges sich bestätiget, wird hievon unmittelbar die Anzeige dem nächsten Zollamte, während der Frist Einer Stunde, nachdem die verbotene Handlung stattgefunden hat, von Seite der Schiffsführer erstattet werden müssen. Im Unterlassungsfalle ist jede Rechtfertigung unzulässig.

Artikel 10.

Die Ueberfahrten und jedes andere, wie immer genannte Mittel der Uebersetzung auf dem Po und Ticin, und ebenso die Beladung (oder Ueberführung der betreffenden Güter, sie möge auf Karren, Last- oder Personenwagen u. dgl. bewerkstelliget werden), sind eben-

razioni, lo scarico, l'ancoraggio, o stazionamento, il bordeggio ed il trasbordo.

Nel caso di contravvenzione, oltre le pene incorse dai passaggieri, proprietarj, o consegnatarj degli oggetti, i conduttori dei detti porti, o altri mezzi natanti incorreranno per la loro specialità nella multa di L. 300.

wyładowania, zarzucania kotwic, lub zatrzymywania się, przejeżdżania tam i na powrót wzdłuż brzegów i przeładowywania.

W razach przestąpienia, oprócz kar, którym ulegną pasażery, właściciele lub odbierający przedmioty, podpadną przewodnicy takowych przepraw lub innych środków wodno-transportowych, dla swej osoby, karze lir 300.

Articolo 11.

Se non è presentata la dichiarazione nel modo e nel termine ordinati dai precedenti articoli 5 e 6, ovvero se la dichiarazione si scopre infedele od inesatta, si procederà per l'applicazione delle pene stabilite per simili contravvenzioni a tenore dei regolamenti generali.

Artykuł 11.

Jeżeli deklaracya nie będzie podaną w sposobie przepisanym w poprzedzających Art. 5 i 6, lub jeżeli się okaże takowa nierzetelną lub niedokładną, wówczas wymierzone będą kary, ustanowione na podobne przekroczenia w przepisach powszechnych.

Articolo 12.

Per le trasgressioni di polizia rimangono fermi i veglianti relativi regolamenti.

Artykuł 12.

Względem przestępstw policyjnych, przepisy istniejące obowiązywać będą.

Articolo 13.

Sarà in facoltà dei due Governi di stabilire tanto sul Lago Maggiore quanto sui fiumi Ticino e Po delle imbarcazioni di guardie, onde meglio assicurare l'esecuzione delle intese cautele e la repressione e punizione delle frodi e contravvenzioni.

Nell' esercizio della sorveglianza nel Lago Maggiore gli agenti di finanza dei due Stati non potranno approssimarsi a minor distanza di 200 metri alla riva dello Stato costipulante; e in quanto ai fiumi Po e Ticino, non potranno sotto alcun pretesto approdare. Sono eccettuati naturalmente il caso di forza maggiore e quello di fermi di barche, merci o persone fatti dagli agenti di finanza d'uno Stato sulle acque di dominio dell' altra Potenza e sulle isole dei fiumi Po e Ticino, per cui occorre

Artykuł 13.

Będzie wolno obudwom rządom ustawić okręty strażnicze tak w Lago Maggiore jako też na rzekach Po i Ticino, ażeby tem lepiej ubezpieczyć wykonanie zamierzonych środków ostrożności, tudzież powstrzymanie i ukaranie przemytnictwa.

Ajenci skarbowi państw obudwóch, nie będą mogli przy strażowaniu na Lago Maggiore zbliżyć się do brzegu państwa kontraktującego w mniejszej odległości jak 200 metrów, zaś na rz. Po i Ticino pod żadnym pozorem nie będzie im wolno przybić do brzegu. Rozumie się, iż wyjętemi są przypadki wydarzeń gwałtownych, tudzież wypadki przytrzymania statków, towarów lub osób, uskutecznionych przez ajentów skarbowych jednego państwa na wodach, do obrębu drugiego państwa należących, tudzież

falls den gegenwärtigen Bestimmungen unterworfen, in soferne es das Anlanden, die Erklärung, das Ausladen, das Ankern oder den Aufenthalt, das Hin- und Herfahren längs des Ufers und das Umladen betrifft.

In Uebertretungsfällen werden, ausser den Strafen, welchen die Passagiere, Eigenthümer oder Uebernehmer der Gegenstände unterliegen, die Führer dieser Ueberfahrten oder anderen schwimmenden Transportmittel für ihre Person der Strafe von 300 Lire verfallen.

Artikel 11.

Wenn die Erklärung nicht in der in den vorhergehenden Artikeln 5 und 6 angeordneten Weise überreicht wird, oder wenn die Erklärung sich als unrichtig oder nicht genau herausstellt, wird mit Anwendung der für ähnliche Uebertretungen durch die allgemeinen Vorschriften festgesetzten Strafen vorgegangen.

Artikel 12.

Für die polizeilichen Uebertretungen bleiben die bestehenden betreffenden Vorschriften aufrecht.

Artikel 13.

Es wird in der Macht der beiden Regierungen stehen, sowohl auf dem Lago Maggiore, als auf dem Po und Ticin Wachtschiffe aufzustellen, um die Ausführung der beabsichtigten Vorsichtsmassregeln und die Unterdrückung und Bestrafung des Schleichhandels besser zu sichern.

Die Finanz-Agenten der beiden Staaten werden bei Ausübung der Ueberwachung auf dem Lago Maggiore sich nicht auf eine geringere Distanz als 200 Meters dem Ufer des anderen vertragschliessenden Staates nähern, und in Betreff des Po und Ticin unter keinem Vorwande landen können. Natürlich ist der Fall eines gewaltsamen Ereignisses und jener der Anhaltungen von Fahrzeugen, Waaren und Personen ausgenommen, welche durch die Finanz-Agenten eines Staates auf den Gewässern des Gebietes der anderen Macht und

la consegna all'Ufficio di Dogana di quest' ultima, è infine similmente eccettuato il caso in cui gli agenti dei due Governi fossero concorsi simultaneamente all' arresto.

Nel caso di questo simultaneo concorso, il prodotto delle contravvenzioni sarà diviso per eguali porzioni fra le due Amministrazioni. Il procedimento sarà formato nello Stato alla cui sponda sarà più prossimo il luogo dell' arresto, e secondo le leggi in esso vigenti, senza che per la incerta pertinenza all'uno o all'altro dominio del sito o dell'isola in cui avrà avuto luogo il sequestro degli oggetti per parte degli agenti di finanza di ambedue i Governi, ed anche di uno solo di essi possa farsi od ammettersi eccezione alcuna.

na wyspach rzek Po i Ticino, w których to przypadkach takowe do urzędu celnego tego ostatniego oddane być powinny. W końcu wyjęty jest także ten przypadek, jeżeli ajenci obudwóch rządów przy schwytaniu udział mieli.

W przypadku takowego współdziałania, przychód z przekroczenia, podzielony będzie w równych częściach między obadwa rządy. Postępowanie odbywać się będzie w tem państwie, którego brzegi najbliższemi są miejsca, w którem przytrzymanie nastąpiło, i według ustaw obowiązujących w temże państwie, nie dozwalając ani przypuszczając żadnego zarzutu względem niepewnej przynależności do jednego lub drugiego państwa tegoż miejsca lub tej wyspy, na której przytrzymane zostały przedmioty przez ajentów skarbowych obudwóch państw lub jednego z nich.

Articolo 14.

Qualunque mercanzia od altro genere che provenendo da paese estero passerà in transito per gli Stati Sardi alla Lombardia Austriaca o viceversa dalla Lombardia Austriaca passerà in transito agli Stati Sardi sortendo dai confini di terra o di acqua in contatto dei rispettivi territorj, non sarà ammessa a ricevere lo scarico delle bollette a cauzione in prova della legale consumazione del transito, secondo è prescritto dai rispettivi vigenti regolamenti, quando prima la spedizione non sia stata debitamente e regolamente presentata e dichiarata all'Ufficio doganale d'ingresso nello Stato a cui è diretto il transito, e da quest'Ufficio non ne sia stato riconosciuto ed attestato l'arrivo nello spazio di tempo assegnatovi; e la seguitane dichiarazione in corrispondenza della bolletta di transito.

Artykuł 14.

Wszelki towar handlowy lub inny, przychodzący z zagranicy, i wieziony w przechodzie przez państwa sardyńskie do Lombardyi austryackiej, lub przeciwnie z Lombardyi do państw sardyńskich, nie otrzyma przy wychodzie przez granicę lądową lub lub wodną między obudwoma państwami wskazanego istniejącemi przepisami załatwienia bolety przekazującej *(bolletta a cauzione)*, na dowód uskutecznionego prawnie przewozu; jeżeli ładunek pierwej nie był dostawiony należycie i według przepisu do celnego urzędu wchodowego tego państwa, do którego przewiezione być mają, i jeżeli od tegoż urzędu celnego przybycie towarów w czasie wyznaczonym uznane i potwierdzone nie zostało, tudzież jeżeli uczyniona deklaracya nie zgadza się z boletą przechodową.

auf den Inseln des Po und Ticin vollzogen werden, und wo die Uebergabe an das Zoll-Amt der letzteren zu erfolgen hat. Endlich ist gleicherweise der Fall ausgenommen, wenn die Agenten beider Regierungen zugleich bei der Ergreifung mitgewirkt haben.

In dem Falle dieses Zusammenwirkens wird der Ertrag aus der Uebertretung zu gleichen Theilen zwischen beiden Verwaltungen getheilt. Das Verfahren wird in dem Staate, dessen Ufer dem Anhaltsorte am nächsten ist, und nach den in dies em geltenden Gesetzen eingeleitet werden, ohne dass wegen der ungewissen Zuständigkeitder Stelle oder der Insel, auf welcher die Anhaltung der Gegenstände durch die Finanz-Agenten beider Regierungen oder auch nur einer derselben stattgefunden hat, zu dem einen oder anderen Staate irgend eine Einwendung gemacht oder zugelassen werden könnte.

Artikel 14.

Jede Handels- oder andere Waare, welche aus dem Auslande kommend in der Durchfuhr durch die sardinischen Staaten nach der österreichischen Lombardie, oder umgekehrt von der Lombardie in der Durchfuhr nach den sardinischen Staaten geht, wird bei dem Austritte über die Land- oder Wassergränze zwischen den beiderseitigen Gebieten die durch die, in Kraft befindlichen betreffenden Vorschriften vorgezeichnete Erledigung der Anweisungs-Bollete (bolletta a cauzione) *zum Beweise der gesetzlich vollzogenen Durchfuhr nicht erhalten, wenn nicht früher die Frachtsendung gehörig und regelmässig bei dem Eintritts-Zollamte des Staates, nach welchem die Durchfuhr gerichtet ist, gestellt und erklärt, und von diesem Zollamte das Eintreffen in der vorgezeichneten Zeit anerkannt und bestätiget worden ist, und wenn nicht die erfolgte Erklärung in Uebereinstimmung mit der Durchfuhr-Bollette steht.*

Articolo 15.

In conseguenza l' Ufficio Sardo o l' Ufficio Lombardo designato per l' uscita del transito, compiute che avrà le proprie ispezioni per accertare l' integrità della spedizione, qualora non vi trovi legale motivo d'altro procedimento a termini dei veglianti generali regolamenti, dovrà sulla bolletta apporre il Visto per la presentazione al vicino Ufficio dell' altrui Stato d'ingresso, notando il giorno e l' ora dell' invio e prefiggendovi all' arrivo il tempo misurato alla distanza da percorrersi.

Artykuł 15.

W skutku tego, urząd celny sardyński lub austryacki, przeznaczony dla wychodu ładunku przechodowego, po ukończeniu własnej rewizyi, dla sprawdzenia całości ładunku, i jeżeli nie znajdzie powodu prawnego do innego postępowania, stosownie do przepisów powszechnie obowiązujących, dołoży na bolecie swoje „Widziano", dla okazania w urzędzie sąsiednim drugiego państwa wchodowego, przyczem zanotuje dzień i godzinę ukończenia czynności swojej i do stawienia się w miejscu wyrazi czas odpowiedni odległości, przez którą ładunek przechodzić będzie.

Articolo 16.

L' Ufficio d' ingresso a cui deve presentarsi la bolletta di transito ne riceve la dichiarazione ed in base di essa e delle ispezioni sue proprie, a termini dei rispettivi regolamenti, ove non gli insorgano legali eccezioni appone il Visto alla bolletta che ritira ed emette il certificato d'arrivo conforme all' articolo 14 citando in esso il numero e la data del ricapito, o del registro nel quale sarà stato preso atto regolare della ricevuta dichiarazione.

Artykuł 16.

Urząd wchodowy, w którym boleta przechodowa okazaną być musi, przyjmie deklaracyę i wyrazi na podstawie tejże i własnej rewizyi, stosownie do przepisów istniejących, jeżeli nie zachodzą zarzuty na prawie oparte, swoje „widziano" na bolecie, którą zachowa u siebie, i wyda certyfikat przybycia, odpowiedni art. 14, przy dołożeniu w nim liczby i daty potwierdzenia lub rejestru, w którym otrzymana deklaracya, należycie zapisaną zostanie.

Articolo 17.

I certificati d'arrivo saranno preparati in istampa, riempiti a mano nei vacui, muniti di legale impronto delle rispettive Dogane, stesi e firmati dal capo d'Ufficio e del Controllore o da chi ne fa le veci, e si comporranno di tre esemplari; l'uno di questi sarà rilasciato indilatamente all' intestato nella bolletta di transito, e per esso al conduttore a loro giustificazione.

Artykuł 17.

Certyfikaty przybycia, będą drukowane, wypełniać się będą w miejscach próżnych ręką i zaopatrzone zostaną stęplem właściwym urzędu celnego odpowiedniego; wystawiać je i podpisywać będą przełożony urzędu i kontrolor lub ich zastępcy, a to w trzech egzemplarzach, z których jeden bezzwłocznie wydany będzie osobie, wskazanej na bolecie przechodowej, a przez nią

Artikel 15.

In Folge dessen wird das sardinische oder österreichische Zollamt, welches für den Austritt der Durchfuhrsendung bestimmt ist, nachdem es die eigenen Besichtigungen, um die Integrität der Sendung sicher zu stellen, vollendet hat, und wenn es dabei keinen gesetzlichen Grund zu einem anderen Verfahren nach Massgabe der geltenden allgemeinen Vorschriften findet, auf der Bollete das „Gesehen" zur Vorweisung bei dem benachbarten Amte des anderen Eintrittsstaates beizusetzen haben, wobei es den Tag und die Stunde der Abfertigung anzumerken, und für das Eintreffen die, der zu durchziehenden Entfernung entsprechend bemessene, Zeit beizusetzen haben wird.

Artikel 16.

Das Eintrittsamt, bei welchem die Durchfuhrbollete vorgewiesen werden muss, übernimmt die Erklärung, und setzt auf Grundlage derselben und seiner eigenen Besichtigung, nach Massgabe der betreffenden Vorschriften, wenn keine gesetzlichen Einwendungen sich herausstellen, das „Gesehen" auf die Bollete, welche es einzieht, und verabfolgt das, dem 14. Artikel entsprechende Certificat des Eintreffens, indem es in demselben die Zahl und das Datum der Bestätigung oder des Registers, in welchem die erhaltene Erklärung gehörig eingetragen wird, ansetzt.

Artikel 17.

Die Certificate des Eintreffens werden vorgedruckt, in den leeren Stellen mit der Hand ausgefüllt, mit dem gesetzlichen Stämpel des betreffenden Zollamtes versehen, von dem Vorsteher des Amtes und dem Controlore oder deren Stellvertretern ausgefertiget und unterzeichnet und werden aus drei Exemplaren bestehen, deren eines unverzüglich dem in der

Il secondo si rimetterà a cura dell'Ufficio estensore insieme colla bolletta originaria entro il periodo, e non più tardi di tre giorni al vicino Ufficio dell' altro confine dal quale si fece l' invio del transito. Il terzo esemplare che formerà la matrice delle anzidette due bollette (certificati) sarà trattenuto dall' Ufficio estensore, dal quale in fine di ogni mese dovranno trasmettersi tutto le matrici scritturate alle rispettive Amministrazioni provinciali di Dogana pei dovuti confronti coi ricapiti o registri delle dichiarazioni relative, e pei conseguenti effetti di ratifica o di eccezione, che le dette autorità si scambieranno reciprocamente di mese in mese.

przewodnikowi dla ich uwierzytelnienia. Drugi egzemplarz wraz z boletą oryginalną, przesłany będzie przez urząd, który go wystawił, najdalej w przeciągu dni trzech, do urzędu sąsiedniego drugiego państwa, który wydał asygnacyę przechodową. Trzeci egzemplarz, będący oryginałem dwóch wyżej rzeczonych boletów (certyfikatów), zatrzymanym zostanie w urzędzie wystawiającym, który, przy końcu każdego miesiąca, przesełać winien będzie wszystkie bolety oryginalne do właściwej administracyi celnej prowincyi, w celu należytego porównania z potwierdzeniami lub rejestrami odpowiednich deklaracyj, i dla udzielenia zatwierdzenia lub poczynienia zarzutów, które sobie rzeczone władze co miesiąc wzajemnie komunikować będą.

Articolo 18.

Mediante il certificato rilasciato alla parte come sopra la consumazione del transito si ha per giustificata a scioglimento delle prestate cauzioni. È quindi dietro il ricupero della bolletta di transito ed il ricevimento contemporaneo del secondo esemplare di certificato, che l'Ufficio dell' arrivo trasmette all' altro d' uscita, quest' ultimo, ne compie gli atti di scarico coll' emissione della finale bolletta di esito, del transito, e con quegli altri incumbenti cui sia tenuto in forza dei regolamenti generali verso gli altri Ufficj mittenti.

Artykuł 18.

Przez certyfikat, wystawiony stronie stosownie do powyższych przepisów, uważane będzie za udowodnione uskutecznienie przewozu dla wykupienia danego zabezpieczenia. Zatem po nadejściu bolety przechodowej i po równoczesnem otrzymaniu drugiego certyfikatu, przesłanego przez urząd wchodowy do urzędu wychodowego, tenże urząd zamknie akta dotyczące przesełki, wystawiając boletę ostateczną na wychód towaru przechodowego, i dopełniając innych czynności, do których, w skutku powszechnych przepisów względem innych urzędów odsełających, jest obowiązany.

Articolo 19.

Se per qualunque accidente la spedizione di transito non arrivi all' Ufficio assegnato per l' ingresso entro il tempo prefisso nella bolletta, il certificato non potrà accordarsi quando nello stessoe trmine non

Artykuł 19.

Jeżeli skutkiem jakiegobądź przypadku, przesełka przechodowa nie zostanie dostawioną do urzędu wchodowego w czasie przepisanym w bolecie, certyfikat nie będzie mógł być wystawionym, jeżeli równocześnie

Durchfuhrbollete Bezogenen, und durch diesen dem Führer zu ihrer Beglaubigung ausgefolgt werden wird. Das zweite wird von Seite des ausstellenden Amtes, zusammen mit der Originalbollete innerhalb höchstens dreier Tage dem benachbarten Amte des anderen Gebietes, von welchem die Durchfuhranweisung erfolgte, übermittelt werden. Das dritte Exemplar, welches das Original der vorgenannten zwei Bolleten (Certificate) bildet, wird bei dem ausstellenden Amte zurückbehalten werden, von welchem am Schlusse jedes Monates alle Originalbolleten der betreffenden Zollverwaltung der Provinz zu der gehörigen Vergleichung mit den Bestätigungen oder Registern der betreffenden Erklärungen und zu der entsprechenden Vornahme der Genehmigung oder Beanständung eingesendet werden müssen, welche die genannten Behörden von Monat zu Monat sich gegenseitig mittheilen werden.

Artikel 18.

Mittelst des, laut Obigem der Partei ausgestellten Certificates, ist die Vollziehung der Durchfuhr zur Lösung der geleisteten Sicherstellung als erwiesen angesehen. Es wird demnach nach dem Einlangen der Durchfuhrbollete und dem gleichzeitigen Erhalten des zweiten Certificates, welches das Eintrittsamt dem Austrittsamte übersendet, dieses Letztere die Acten über die Sendung durch Ausstellung der Schlussbollete über den Austritt der Durchfuhrwaare und mit jenen anderen Vorkehrungen, zu welchen es in Folge der allgemeinen Vorschriften gegen die anderen absendenden Aemter verpflichtet ist, abschliessen.

Artikel 19.

Wenn durch was immer für einen Zufall die Durchfuhrsendung bei dem zum Eintritte bestimmten Amte binnen der in der Bollete vorgeschriebenen Zeit nicht eintrifft, wird das Certificat nicht ertheilt werden können, wenn nicht gleichzeitig dem vorbenannten Amte das

venisse notificato all' Ufficio suddetto l' accaduto impedimento, e non ne fosse contemporaneamente giustificata la causa di forza maggiore con documento steso avanti Al'utorità locale od altro pubblico Ufficio.

Sarà egualmente ricusato il rilascio del certificato qualora dalla visita delle merci ne risultino divarj, tanto nella qualità che nella quantità, nel qual caso ne verrà accertato il fatto, e rilevate le differenze in processo verbale coll' intervento del proprietario, dell'intestato nella bolletta di transito o del conducente da emettersi in doppio esemplare uno dei quali verrà ceduto ad esso conducente, e l'altro spedito all' Ufficio prossimo che ha vidimato l'uscita del transito dello Stato di provenienza per gli opportuni provvedimenti per conto ed interesse del proprio Governo.

urzędowi wyż rzeczonemu, nie będzie uczynione doniesienie o zaszłej przeszkodzie, a wydarzenie gwałtowne nie będzie udowodnione dokumentem, wystawionym przez władzę miejscową lub inną władzę publiczną.

Również nie będzie wystawiony certyfikat, jeżeli przy rewizyi towarów okaże się różnica co do gatunku lub ilości; w takim przypadku należy sprawdzić to wydarzenie, spisać istotę czynu, z przybraniem właściciela, tudzież tego, który jest wyrażony na bolecie jako odbierający towar lub przewoźnik jego, w dwóch egzemplarzach, z których jeden wręczony będzie przewoźnikowi, drugi zaś najbliższemu urzędowi, który potwierdził wychód przesełki przechodowej z państwa, z którego przychodzi takowa, w celu poczynienia należnych kroków na rachunek i na rzecz własnego rządu.

Articolo 20.

I Posti ossiano Ufficj di Dogana pei quali sarà lecito di effettuare i transiti sotto l'osservanza delle presenti disposizioni sono i seguenti:

dagli o per gli Stati Sardi:
Intra
Arona
Castelletto
S. Martino Ticino
S. Martino Sicomario
S. Pier d'Arena;
dalla o per la Lombardia Austriaca:
Laveno
Angera
Sesto Calende
Ponte nuovo di Magenta
Borgo Tieino
Spessa.

Artykuł 20.

Stanowiska urzędów czyli urzędy celne, przez które wolno będzie przy zachowaniu przepisów niniejszych, przesełać ładunki przechodowe, są następujące:

z państw lub do państw sardyńskich:
Intra,
Arona,
Castelletto,
S. Martino Ticino,
S. Martino Sicomario,
S. Pier d'Arena;
z Lombardyi lub do Lombardyi austryac.:
Laveno,
Angera,
Sesto Calende,
Ponte nuovo di Magenta,
Borgo Tieino,
Spessa.

eingetretene Hinderniss angezeigt, und zugleich das gewaltsame Ereigniss mit einer von der Local- oder anderen öffentlichen Behörde aufgenommenen Urkunde erwiesen wird.

Die Ausfertigung des Certificates wird gleicherweise verweigert werden, wenn aus der Besichtigung der Waaren Unterschiede in der Qualität oder Quantität hervorkommen, in welchem Falle der Vorfall sichergestellt, und über die Differenzen der Thatbestand mit Dazwischenkunft des Eigenthümers, des in der Durchfuhrbollete bezeichneten Uebernehmers oder des Waarenführers in doppelten Exemplaren aufgenommen, und eines derselben dem Führer eingehändiget, das andere dem nächsten Amte, welches den Austritt der Durchfuhrsendung aus dem Staate, wo selbe herkömmt, bestätigte, zu den entsprechenden Vorkehrungen auf Rechnung und im Interesse der eigenen Regierung übersendet werden wird.

Artikel 20.

Die Amtsstellen oder Zollämter, über welche die Durchfuhrsendungen unter Beobachtung der gegenwärtigen Bestimmungen zu bewerkstelligen erlaubt seyn wird, sind folgende.

Aus oder nach den sardinischen Staaten:

Intra
Arona
Castelletto
S. Martino Ticino
S. Martino Sicomario
S. Pier d'Arena.

Aus oder nach der österreichischen Lombardie:

Laveno
Angera
Sesto Calende
Ponte nuovo di Magenta
Borgo Ticino
Spessa.

Articolo 21.

Qualora a termini dei vigenti generali regolamenti sia facoltativo ad alcuno degli anzidetti Ufficj di permettere che ivi le merci o derrate pervenute dall' estero vengano dichiarate di transito onde uscire direttamente per acqua a destinazione di qualunque degli Stati stranieri che non sia altro dei Governi contraenti, la bolletta di transito da emettersi dovrà essere di rigore assegnata a riportare il certificato d'arrivo e di scarico, ossia la reversale dall' ultimo Ufficio che si troverà all' estremo punto della frontiera coll' estero.

Artykuł 21.

Jeżeli w miarę istniejących przepisów powszechnych, jeden z wyż rzeczonych urzędów upoważniony jest, pozwolić, żeby u niego towary kupieckie lub inne, przybyłe z zagranicy, zadeklarowane zostały do przechodu, w tym celu, ażeby wprost wodą wystąpić do miejsca przeznaczenia, położonego w obcem państwie, nie będącem żadnem z państw kontraktujących, wówczas w bolecie wychodowej, wystawić się mającej, zawarowane będzie surowo, ażeby na powrót odesłany został certyfikat przybycia i wyładowania, lub wzajemne potwierdzenie ostatniego urzędu, znajdującego się na ostatecznym punkcie granicy w kierunku państwa obcego.

Articolo 22.

In mancanza di presentazione delle merci di transito all' Ufficio assegnato a certificare l' arrivo, od in mancanza del certificato per fatto di rifiuto alla concessione giustificata a termini delle presenti disposizioni, non sarà scaricata la bolletta di transito, nè potrà aver luogo il rilascio della finale bolletta d' esito di cui all' articolo 18; ed i contravventori incorreranno nelle pene comminate dai veglianti regolamenti in causa di non riportata reversale di scarico, ossia di non riportata bolletta di uscita del transito.

Artykuł 22.

Jeżeli towary przechodowe nie będą okazane w urzędzie, oznaczonym do potwierdzenia ich przybycia, lub gdy nie będzie wydanym certyfikat z powodów, które zaprzeczenia wydania certyfikatu usprawiedliwiają na mocy rozporządzeń niniejszych, wówczas boleta przechodowa nie będzie załatwioną, ani też nie będzie wydaną boleta ostateczna do wychodu, o której mowa w Art. 18, osoby zaś działające wbrew przepisom niniejszym, podpadną pod kary, wyznaczone przepisami powszechnemi na przypadek, jeżeli nie zostanie okazane potwierdzenie załatwienia bolety przechodowej lub bolety wychodowo-przechodowej.

Articolo 23.

Saranno intieramente esenti da ogni tassa od altra esazione i certificati di cui all' articolo 17.

Artykuł 23.

Certyfikaty, o których wspomina Art. 17, nie będą wolne od wszelkiej taksy lub opłaty.

Articolo 24.

È riservata a Sua Altezza Reale l' Arciduca Duca di Modena ed a Sua Altezza Reale l' Infante di Spagna Duca di Parma

Artykuł 24.

Jego Król. Wysokości Arcyksięciu-Księciu Modeny, tudzież Jego król. Wysokości Infantowi Hiszpańskiemu, Księciu Parmy,

Artikel 21.

Wenn nach Massgabe der bestehenden allgemeinen Vorschriften eines der vorgenannten Aemter berechtiget ist, zu erlauben, dass daselbst die aus dem Auslande eingetroffenen Kaufmanns und anderen Waaren, zur Durchfuhr erklärt werden, um directe zu Wasser nach einem Bestimmungsorte in irgend einem fremden Staate, welcher keiner der vertragschliessenden Staaten wäre, auszutreten, so wird in der auszustellenden Durchfuhrbollete strenge bedungen werden müssen, das Ankunfts- und Ausladungs-Certificat oder die Gegenbescheinigung des letzten Amtes, welches sich auf dem äussersten Puncte der Gränze gegen das Ausland befindet, rückzusenden.

Artikel 22.

Bei Unterlassung der Vorweisung der Durchfuhrwaaren bei dem zur Bestätigung des Eintreffens bezeichneten Amte oder in Ermanglung des Certificates aus dem Grunde einer, durch die gegenwärtigen Anordnungen gerechtfertigten Verweigerung desselben, wird die Durchfuhrbollete nicht erlediget werden, noch die Ausfolgung der Austrittsschlussbollete, von welcher im Artikel 18 die Rede ist, stattfinden können und die Zuwiderhandelnden werden in die, durch die bestehenden Vorschriften für den Fall der nicht beigebrachten Bescheinigung über die Erledigung der Durchfuhr-Bollete oder der nicht beigebrachten Durchfuhr-Austrittsbollete angedrohten Strafen verfallen.

Artikel 23.

Die Certificate, wovon der Artikel 17 handelt, sind von jeder Taxe oder anderen Zahlung gänzlich frei.

Artikel 24.

Seiner königlichen Hoheit dem Erzherzoge Herzoge von Modena und Seiner königlichen

la facoltà di accedere alla presente convenzione.

Articolo 25.

La presente Convenzione sarà ratificata nel termine di quattro settimane e più presto se sarà possibile, ed avrà la medesima durazione che il trattato di commercio segnato a Vienna in data del 18 Ottobre p. p.

In fede del che i rispettivi Plenipotenziarj l'hanno munita della loro firma, e vi hanno apposto i loro sigilli; fatto a Torino il giorno ventidue del mese di Novembre dell'Anno 1851.

Apponyi m. p. **Cibrario** m. p.

zostawiona jest wolność, przystąpić do traktatu niniejszego.

Artykuł 25.

Traktat niniejszy, ratyfikowany zostanie w przeciągu tygodni czterech, a nawet ile możności jeszcze wcześniej i trwać będzie tak długo, jak traktat handlowy, podpisany w Wiedniu 18. Października 1851.

W dowód czego, obadwaj pełnomocnicy traktat niniejszy podpisali i na nim pieczęcie swe wycisnęli. — Działo się w Turynie dnia 22. miesiąca Listopada 1851.

Apponyi m. p. **Cibrario** m. p.

My, powziąwszy wiadomeść o artykułach niniejszej konwencyi, i pod ścisłą rozwagę je wziąwszy, uchwalamy wszystkie i każdy z osobna, i zatwierdzamy takowe, a oraz przyrzekamy słowem Naszem cesarsko-królewskiem, iż wszystkie szczegóły w nich zawarte, wiernie i ściśle wykonywać polecimy, ani tego nie dopuścimy, aby od nich pod jakimbądź względem ze strony Naszych podwładnych odstępowano.

W dowód czego, ratyfikacyę niniejszą podpisaliśmy własną ręką i takową, pieczęcią Naszą zaopatrzyć rozkazaliśmy.

Dan w Naszem cesarskiem mieście Wiedniu dnia szesnastego Lutego, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef.

(L. S.)

Schwarzenberg m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode.

Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

Hoheit dem Infanten von Spanien, Herzog von Parma, wird vorbehalten, dem gegenwärtigen Vertrage beizutreten.

Artikel 25.

Der gegenwärtige Vertrag wird binnen 4 Wochen und wo möglich noch früher ratificirt werden und dieselbe Dauer haben, als der am letztverflossenen 18. October in Wien unterzeichnete Handelsvertrag.

Urkund dessen haben die beiderseitigen Bevollmächtigten denselben mit ihrer Unterschrift versehen und ihre Sigille beigedrückt; so geschehen zu Turin am 22. des Monates November des Jahres 1851.

Apponyi *m. p.* **Cibrario** *m. p.*

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis illos omnes ratos gratosque habere hisce profitemur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo Regio spondentes, Nos ea omnia quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos, nec ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur permissuros esse. In quorum fidem praesentes ratihabitionis tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro adpresso, muniri jussimus.

Dabantur in imperiali Urbe Nostra Vienna, die decima sexta mensis Februarii anno millesimo, octingentesimo quinquagesimo secundo, Regnorum Nostrorum quarto.

FRANCISCUS JOSEPHUS.

(L.S.)

F. SCHWARZENBERG.

Ad mandatum Sacrae Caes. ac Reg. Apostolicae Majestatis proprium:

Ig. Eques Liehmann a Palmrode,

Consiliarius Aulicus et Ministerialis.

71.

Rozporządzenie ministerstw finansów i handlu z dnia 12. Marca 1852,

moca którego podaje się do wiadomości niektóre nowo rozporządzone uwolnienia i uwzględnienia celne w obrocie z Sardynią.

W skutku traktatu handlu i żeglugi, zawartego z Sardynią na dniu 18. Października 1851 r., a ratyfikowanego przez Jego C. K. Mość, Najjaśniejszego Pana, w d. 22. Lutego 1852 roku, zaprowadzają się w obrocie z Sardynią, oprócz wyrażonych w austr. taryfie celnej, następujące jeszcze uwolnienia i uwzględnienia w przedmiocie cła:

1) Cło wchodowe od win prostych, przychodzących z Piemontu, zniżonem zostaje przy wchodzie przez którybądź z urzędów celnych, ustanowionych na granicy austryackiej, przytykającej do państw sardyńskich, za cetnar celny sporco z 2-ch złotych reńskich na 1. złoty reńskich 10 kr.

2) Od opłaty cła austryackiego tak wchodowego jako też wychodowego, uwolnione będą w obrocie handlowym przez granicę austryacko-sardyńską:

Węgle drzewne, grube kamienie do ostrzenia kos i sierpów, tudzież: mąka do 20 funtów celnych, kasztany do 20 funtów celnych, świeże mięso do 8 funtów celnych, ser i świeże masło do 4 funtów celnych, ziemniaki do 200 funtów celnych.

Uwzględnienia szczególne, jakich doznają na mocy istniejących traktatów *proprietarii misti*, pozostaną w swej mocy.

Przytem czyni się uwagę, iż postanowienie sub 1) zamieszczone, tycze się tak win z Piemontu wprowadzonych, jako też win, które z Parmy lub Modeny w przywozie, na granice właściwe królestwa Lombardzko-Weneckiego przyprowadzone zostaną, aż do połączenia celnego z temiż obudwoma państwami.

Baumgartner m. p.

71.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 12. März 1852,

womit einige neu angeordnete Zollbefreiungen und Zollbegünstigungen im Verkehre mit Sardinien kundgemacht werden.

In Gemässheit des am 18. October 1851 mit Sardinien abgeschlossenen und am 22. Februar 1852 Allerhöchst ratificirten Handels- und Schiffahrtsvertrages haben in dem Verkehre mit dem Königreiche Sardinien, ausser den durch den österreichischen Zolltarif festgesetzten Zollbefreiungen und Zollbegünstigungen noch folgende einzutreten:

1. Der Einfuhrzoll für gemeinen Wein von Piemont bei der Einfuhr über eines der Zollämter an der, an die sardinischen Staaten anstossenden österreichischen Gränze wird für den Zollcentner sporco *von 2 fl. auf 1 fl. 10 kr. herabgesetzt.*

2. Von dem österreichischen Ein- und Ausfuhrzolle sind im Verkehre über die österreichisch-sardinische Gränze ferners befreit:

Holzkohle, grobe Wetzsteine für Sensen und Sicheln, ferners: Mehl bis 20 Zollpfund, Kastanien bis 20 Zollpfund, frisches Fleisch bis 8 Zollpfund, Käse und frische Butter bis 4 Zollpfund, Erdäpfel bis 200 Zollpfund.

Die hinsichtlich der Proprietarii misti *durch die bestehenden Verträge bestimmten besonderen Begünstigungen bleiben aufrecht.*

Es wird hiebei zur Nachachtung bemerkt, dass die sub *1 angeführte Bestimmung hinsichtlich der aus Piemont eingeführten, sowie auch auf die aus Parma und Modena in der Einfuhr an den betreffenden Gränzen des lombardisch-venetianischen Königreiches vorkommenden Weine bis zum Eintreten der bevorstehenden Zolleinigung mit diesen beiden Staaten Anwendung findet.*

Baumgartner *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXI.

Wydana i rozesłana: dnia 1. Kwietnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 1. April 1852.

Część XXI.

Wydana i rozesłana dnia 1. Kwietnia 1852.

72.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z dnia 11. Marca 1851,

którem zgodnie z ministeryami spraw wewnętrznych i finansów, wydane zostają postanowienia względem kwaterunku w naturze dla rewizorów konskrypcyjnych i komendantów od zakładów werbunkowych i konskrypcyjnych, tudzież względem wysokości czynszu za kancelarye konskrypcyjne.

Ministerya spraw wewnętrznych, finansów i wojny, uchwaliły względem należytości i pokrycia kosztów na kwatery w naturze i kancelarye dla rewizorów konskrypcyjnych i komendantów od głównych zakładów werbunkowych i konskrypcyjnych, tudzież względem wysokości czynszu za kancelarye konskrypcyjne, wydać postanowienia następujące:

Po pierwsze: Za regułę służyć ma, iż dla ulżenia tak skarbu państwa jak samego prowadzenia interesu konskrypcyjnego i rekrutacyjnego, rewizorowie konskrypcyjni wraz z kancelaryami swemi w koszarach zamieszczeni być winni, gdzietylko to nastąpić może bez przeniesienia wojska.

Po drugie. Gdzie zaś to uskutecznić się nie da, miejsce mają postanowienia następujące: Rewizorom konskrypcyjnym lub głównym komendantom od zakładów werbunkowych i konskrypcyjnych, dostarczone będą we wszystkich krajach koronnych należyte kwatery, ich szarży oficerskiej odpowiednie, wedle wykazu A. i C. przepisu o kwaterunku z dnia 15. Maja 1851.

Czynsz za nie opłaca fundusz wojskowy w krajach koronnych, wykazami G. i H. objętych, podług wymiaru tamże przepisanego, w innych krajach koronnych podług przepisów w tym względzie dotąd jeszcze obowiązujących.

Po trzecie. We wszystkich krajach koronnych dostarczone być winny na kancelarye konskrypcyjne i werbunkowe dwa pokoje, jedna komora lub jeden przedpokój, a to na kancelaryę, w którejby pomieszczone być mogły przynajmniej cztery stoły do pisania, tudzież na stosowne przechowanie aktów, ciągle w użyciu zostających, jako też na assentyrunki, przedsiębrane w innym czasie, oprócz czasu rekrutacyi.

Czynsz za miejscowości konskrypcyjno-kancelaryjne, opłacony będzie ze skarbu państwa za porozumieniem ministerstwa spraw wewnętrznych, w dotyczących krajach koronnych podług wymiaru, wyznaczonego w wykazach G. i H. dla kancelaryi i dla ar-

XXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 1. April 1852.

72.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 11. März 1852,

wodurch im Einvernehmen mit den Ministerien des Innern und der Finanzen Bestimmungen über die Natural-Quartiere der Conscriptions-Revisoren und Commandanten der Haupt-Werbbezirks- und Conscriptions-Depots, so wie über die Zinsvergütung für die Conscriptions-Kanzleien angeordnet werden.

Die Ministerien des Innern, der Finanzen und des Krieges haben über die Gebühr und Kostenbedeckung für die Natural-Quartiere und die Kanzleien der Conscriptions-Revisoren und Commandanten der Haupt-Werbbezirks- und Conscriptions-Depots, dann bezüglich des Ausmasses der Zinsvergütung für die Conscriptions-Kanzleien, Nachstehendes festzusetzen befunden:

Erstens. Als Regel hat zu gelten, dass dort, wo es ohne Delogirung der Truppen thunlich ist, zur Schonung des Staatsschatzes und zur Förderung des Conscriptions- und des Recrutirungs-Geschäftes selbst, die Conscriptions-Revisoren sammt ihren Kanzleien in Casernen unterzubringen seien.

Zweitens. Wo diess nicht thunlich ist, gelten folgende Bestimmungen, und zwar: den Conscriptions-Revisoren oder Haupt-Werb- und Conscriptions-Depot-Commandanten sollen in allen Kronländern die ihnen laut Ausweis A *und* C *der Einquartierungs-Vorschrift vom 15. Mai 1851 (Reichsgesetzblatt, Nr. 124, vom 15. Mai 1851, Seite 391), nach ihrer Officiers-Charge gebührenden Quartiere beigestellt werden.*

Die Zinsvergütung hiefür leistet der Militär-Fond in den, in den Ausweisen G *und* H *bezeichneten Kronländern nach dem daselbst vorgeschriebenen Ausmasse, in den übrigen Kronländern nach den für dieselben noch bestehenden Bestimmungen.*

Drittens. Als Erforderniss für die Conscriptions- und Werbbezirks-Kanzleien sind in allen Kronländern zwei Zimmer, eine Kammer oder ein Vorzimmer, nämlich für die Kanzlei, in welcher wenigstens vier Schreibtische Platz finden sollen, für die zweckdienliche Aufbewahrung der fortwährend in Gebrauch kommenden Acten, und zur Vornahme der ausser der Recrutirungszeit stattfindenden Assentirungen beizustellen.

Für diese Conscriptions-Kanzlei-Localitäten wird in den betreffenden Kronländern mit Zugrundelegung der in den Ausweisen G *und* H *für die Kanzlei und das Archiv des Regiments-Rechnungsführers bestimmten Ausmasse, in den übrigen Kronländern nach den*

chiwum rachmistrza pułkowego, w innych zaś krajach koronnych podług właściwych tamże przepisów.

Komendy wojskowe krajowe przeto zaprowadzać będą potrzebne dalsze zarządzenia za porozumieniem namiestnikostwa dotyczącego.

Csorich m. p.

73.

Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, wojny i finansów z dnia 20. Marca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

względem tego, jakie urządzenie mieszkania należy się w czasie kwaterunku trwałego podlekarzowi, nadfuryerowi, profesorowi, kwatermistrzowi, wegmistrzowi i dozorcy powozów od jeneralnego sztabu kwatermistrzowskiego, tudzież dwom c. k. kadetom, dwom bezżennym lub jednemu żonatemu furyerowi.

Podlekarz, nadfuryer, profos, kwatermistrz, wegmajster, dozorca powozów od głównego sztabu kwatermistrzowskiego, dwaj c. k. kadeci, dwaj bezżenni i jeden żonaty furyer, mogą żądać w czasie kwaterunku stałego, tego samego urządzenia w mieszkaniu, które jest wyznaczone dla oficera podrzędnego bez sługi prywatnego w wykazie C. Najwyższego przepisu kwaterunkowego z dnia 15. Maja 1851; jeżeli zaś pomieszczeni być mają dwaj kadeci lub dwaj furyerzy bezżenni, dostarczone będą dwa łóżka.

Jeden c. k. kadet lub furyer nie ma prawa żądania osobnej kwatery, lecz tylko żądać może spólnego pomieszczenia, dla tego nie potrzeba dla nich osobnego urządzenia.

Gdyby zaś nie można było pomieścić jednego bezżennego furyera w czasie kwaterunku trwałego w sposób, jaki służba jego wymaga, co w sposób przepisany wykazać należy, wówczas komenda wojskowa krajowa może mu dozwolić wydania ekwiwalentu w pieniądzach (kwaterowego), w kwocie wyrównającej połowie kwaterowego, wymierzonego dla furyera żonatego.

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

74.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 20. Marca 1852.

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

mocą którego stanowi się, stosownie do życzenia rządu francuzkiego, w których przypadkach czynione być mogą rekwizycye piśmienne do sądów francuzkich w sprawach jurysdykcyi się tyczących, a w których tylko na drogę dyplomatyczną udawać się należy; tudzież oznaczoną zostaje bliżej forma rekwizycyi piśmiennych jako też legalizacya ich.

Rząd francuzki objawił życzenie swe w tej mierze, ażeby rekwizycye piśmienne do sądów francuzkich, ograniczano tylko na ważniejsze sprawy jurysdykcyi, mianowi-

für selbe noch bestehenden Bestimmungen, die Zinsvergütung ermittelt, und nach Genehmigung des Ministeriums des Innern aus dem Staatsschatze geleistet.

Wornach die Landes-Militär-Commanden einverständlich mit den Statthaltereien die nöthigen weiteren Verfügungen zu treffen haben.

Csorich m. p.

73.

Erlass des Ministeriums des Innern, des Kriegswesens und der Finanzen vom 20. März 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militär-Gränze,

über die Gebühr an Einrichtung bei dauernder Einquartierung für die Wohnung eines Unter-Arztes, eines Oberfouriers, eines Professen, ferner eines Quartiermeisters, eines Wegmeisters und eines Wagenmeisters des General-Quartiermeisterstabes, zweier k. k. Cadeten, dann zwei lediger oder Eines verheirateten Fouriers.

Ein Unter-Arzt, ein Oberfourier, ein Profoss, ferner ein Quartiermeister, ein Wegmeister, ein Wagenmeister des General-Quartiermeisterstabes, zwei k. k. Cadeten, dann zwei ledige oder Ein verheirateter Fourier haben bei dauernder Einquartierung die nämliche Wohnungs-Einrichtung anzusprechen, welche in dem Ausweise C der Allerhöchsten Einquartierungsvorschrift vom 15. Mai 1851 für einen subalternen Officier ohne Privatdiener bestimmt worden ist; jedoch sind, wenn zwei Cadeten oder zwei ledige Fouriere unterzubringen sind, zwei Bettstätten beizustellen.

Der einzelne k. k. Cadet oder Fourier hat auf kein eigenes Standquartier, sondern nur auf eine gemeinschaftliche Unterkunft Anspruch, daher eine eigene Einrichtung für sie wegfällt.

Wäre jedoch diese Unterbringung eines einzelnen ledigen Fouriers bei der dauernden Einquartierung nicht in der Art, wie es sein Dienstgeschäft erfordert, ausführbar, worüber die vorschriftmässige Bestätigung beigebracht werden müsste, so kann die Erfolgung eines Geld-Aequivalentes (Quartiergeldes) im Betrage der Hälfte des, einem verheirateten Fourier bemessenen Quartier-Aequivalentes (Quartiergeldes) von dem Landes-Militär-Commando zugestanden werden.

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

74.

Verordnung des Justizministeriums vom 20. März 1852,

wirksam für alle Kronländer,

womit nach dem Wunsche der französischen Regierung festgesetzt wird, in welchen Fällen über Acte der Rechtspflege Requisitions-Schreiben an die französischen Gerichte zu erlassen, und wann sich diessfalls nur im diplomatischen Wege zu verwenden sei, und womit sogleich die Form solcher Requisitions-Schreiben sowie die Legalisirung derselben näher bestimmt wird.

Die französische Regierung hat den Wunsch ausgesprochen, dass die an die französischen Gerichte ergehenden Requisitions-Schreiben nur auf wichtigere Acte der Rechts-

cie na wyprowadzenie śledztwa, przyjmowanie oświadczeń prawomocnych, na przesłuchania, przysięgi i na rozprawy o uznanie dokumentu; a zaś gdy idzie o proste doręczenie zarządzeń sądowych, lub o zasiągnienie wiadomości, ażeby udawano się z pominieniem pośrednictwa sądów, wyłącznie na drogę dyplomatyczną. Rząd francuzki zwrócił przytem uwagę na to, ażeby rekwizycye piśmienne, sporządzano w stylu, odpowiadającym zwykłym wyrazom godności i intytulacyi *(curtoisie)* i zawierały oraz wyrażenie charakteru urzędowego tego urzędnika, od którego są wystawione, władzy, od której pochodzą lub w imieniu której są wystawione, czynu, który jest do nich powodem, i celu, który przez nie ma być osiągniony, nakoniec, ażeby, gdzie idzie o sporządzenie rzeczywistych aktów sądowych, zaopatrzone były potrzebną legalizacyą dla uniknienia wątpliwości co do kompetencyi władzy rekwirującej.

O czem uwiadomione zostają władze sądowe w odniesieniu niniejszej rzeczy do rozrządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14. Października 1850 r. L. 393. dz. pr. p. z nakazem należytego stosowania się według tego, z tym dodatkiem, iż rekwizycye piśmienne, mające być sporządzane podług wspomnionego wyżej życzenia rządu francuzkiego, wychodzące od pierwszych instancyj, jeżeli potrzebują legalizacyi, przesłane być mają przez właściwy sąd krajowy wyższy (sąd apelacyjny, sąd dystryktualny wyższy, tabulę banalną), z legalizacyą przepisaną do ministerstwa sprawiedliwości, a to w tym celu, ażeby toż, dołożywszy dalszą legalizacyę swą, udać się mogło do ministerstwa spraw zewnętrznych, końcem przesłania rekwizycyi piśmiennej do poselstwa austryackiego w Paryżu.

Krauss m. p.

75.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 22. Marca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego,

względem ściągnienia z obiegu biletów skarbowych 10-cio-reńskowych w mon. kon.

Administracya finansów postanowiła ściągnąć z obiegu bilety skarbowe z kategoryi 10 złotych reńskich.

Przeto rzeczone bilety skarbowe, wymieniane być mogą przez cztery miesiące, t. j. aż do końca Lipca 1852 r. we wszystkich kasach głównych krajowych i zbiorowych (z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego).

Po upływie tego terminu wymienie rzeczonych znaków pieniężnych, uskutecznione być może jeszcze tylko w ciągu dalszych trzech miesięcy, a więc do końca Października 1852 r. w kasach głównych krajowych, a po upływie tego czasu, jeszcze tylko w ciągu dalszych dwóch miesięcy, t. j. do końca Grudnia 1852 r. w kasie wymieniawczej w Wiedniu.

Rzeczone bilety przyjmowane będą w miejsce zapłaty we wszystkich kasach rządowych, aż do końca Grudnia 1852 r.

Skoro upłyną wyznaczone termina do wymiany, a względnie do przyjmowania w miejsce zapłaty, później rzeczone bilety skarbowe przyjmowane być mogą już tylko za szczególnem pozwoleniem ministerstwa finansów.

Baumgartner m. p.

pflege, namentlich auf die Einleitung von Untersuchungen, Aufnahme von rechtsverbindlichen Erklärungen, Verhören, Eiden und Verhandlungen über die Anerkennung einer Urkunde beschränkt, einfache Zustellungen gerichtlicher Erlässe aber, oder blosse Einholungen von Auskünften mit Beseitigung der Dazwischenkunft der Gerichte lediglich im diplomatischen Wege veranlasst werden mögen. Zugleich hat sie auf die Nothwendigkeit aufmerksam gemacht, dass die Requisitions-Schreiben in einem der gewöhnlichen Courtoisie entsprechenden Style abgefasst seien, die Angabe des ämtlichen Charakters des Beamten, von dem sie ausgefertiget sind, der Behörde, von welcher, oder in deren Namen sie ausgehen, der Thatsache, welche sie veranlasst, und des Zweckes, dessen Erreichung sie beabsichtigen, enthalten; endlich dass sie in den Fällen, wo es sich um die Vornahme wirklicher gerichtlicher Acte handelt, zur Beseitigung des Zweifels über die Competenz der requirirenden Behörde mit den erforderlichen Legalisirungen versehen seyn sollen.

Hievon werden die Justizbehörden mit Beziehung auf den Erlass des Justizministeriums vom 14. October 1850, Z. 393, Reichsgesetzblatt, zur entsprechenden Darnachachtung mit dem Beisatze in Kenntniss gesetzt, dass die, nach dem oben erwähnten Wunsche der französischen Regierung abzufassenden Requisitions-Schreiben der ersten Instanzen, wenn sie der Legalisirung bedürfen, durch das zuständige Oberlandesgericht (Appellationsgericht, Districtual-Obergericht, Banal-Tafel) mit der ordnungsmässigen Legalisirung dem Justizministerium vorzulegen sind, damit sich dieses, unter Beifügung der weiteren Legalisirung, an das Ministerium des Aeussern zur Beförderung der Requisitions-Schreiben an die österreichische Gesandtschaft in Paris wenden könne.

Krauss m. p.

75.

Erlass des Finanzministeriums vom 22. März 1852.

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

betreffend die Einziehung der Reichsschatzscheine zu 10 fl.

Die Finanzverwaltung hat beschlossen, die Reichsschatzscheine von der Kategorie zu 10 fl. aus dem Umlaufe zu ziehen.

Zu diesem Zwecke können die gedachten Schatzscheine durch vier Monate, d. i. bis Ende Juli 1852, bei allen Landeshaupt- und Sammlungscassen (ausser dem lombardisch-venetianischen Königreiche) umgewechselt werden.

Nach Ablauf dieser Frist kann die Verwechslung der erwähnten Geldzeichen nur noch durch weitere drei Monate, also bis Ende October 1852, bei den Landeshauptcassen, und wenn diese Zeit verflossen ist, nur mehr durch weitere zwei Monate, d. i. bis Ende December 1852, bei der Verwechslungscasse in Wien vorgenommen werden.

Die Annahme derselben an Zahlungsstatt aber hat bei allen Staatscassen bis Ende December 1852 stattzufinden.

Sind die angeführten Termine zur Umwechslung, respective Zahlungs-Annahme verstrichen, so kann eine spätere Annahme der erwähnten Schatzscheine nur über besondere Bewilligung des Finanzministeriums erfolgen.

Baumgartner m. p.

76.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 23. Marca 1852,

którem się w dodatku do cesarskiego rozporządzenia z dnia 12. Lutego 1852 (N. 48 dz. pr. pańs.), **wydane zostają niektóre postanowienia co do organizacyi wojskowych kształcenia zakładów.**

W dodatku do Mojego postanowienia z dnia 12. Lutego r. b., równie z dnia 14. tegoż samego miesiąca, rozporządzam, co następuje:

Wszyscy uczniowie domów edukacyjnych wyższych, przeznaczeni do infanteryi, będą po ukończeniu czteroletniego kursu naukowego, dla odbycia dwuletniego kursu praktycznego, połączeni zamiast w dwunastu, w trzech instytutach, ile możności w Austryi niższej założyć się mających, gdzie w każdym z nich jednę kompanię formować, tudzież we wszelkiej przy takowym korpusie piechoty, zachodzącej służbie, na przemian wprawiani być, a mianowicie, w egzercerunku, w ćwiczeniach polowych i w użyciu broni w ogólności, jak największej nabyć mają obrotności i pewności, by otrzymawszy doskonałe w nich ze wszech miar usposobienie, wstąpić mogli do wojska jako podoficerowie już uzdatnieni i rzeczy służby swej pewni.

Za regułę oraz uważać należy, iż służba nauczaną i ćwiczoną być ma w jednej z tychże szkolnych kompanij piechotnych: po niemiecku i po węgiersku, w drugiej: po niemiecku i po włosku, w trzeciej: po niemiecku, po polsku i po rusku, przez komendantów odpowiednio ku temu dobranych.

Przydzielenie tychże uczniów zaraz po ukończonym kursie do wszystkich pułków, nie nastąpi w równy sposób, lecz takowe miejsce mieć winno w miarę potrzeby ze słusznem uwzględnieniem właściwych stosunków powiatu werbunkowego pułków pojedynczych; takowi także nie będą przy swem wystąpieniu żadnemu krajowi koronnemu na kontyngent policzeni, lecz uważani być winni w stanie zastępców przy pułkach dotyczących.

Franciszek Józef m. p.

Csorich m. p.

76.

Kaiserliche Verordnung vom 23. März 1852,

wodurch im Nachhange zur kaiserlichen Verordnung vom 12. Februar 1852 (Nr. 48 des Reichsgesetzblattes) mehrere nachträgliche Bestimmungen hinsichtlich der Organisation der Militär-Bildungs-Anstalten angeordnet werden.

Im Nachhange zu Meiner Entschliessung vom 12. Februar l. J., dann vom 14. desselben Monates, finde Ich noch Nachstehendes anzuordnen:

Sämmtliche nach Beendigung des vierjährigen Lehr-Curses für die Infanterie bestimmten Zöglinge der Ober-Erziehungshäuser sind für den zweijährigen praktischen Curs, anstatt in zwölf, in drei, nach Thunlichkeit in Nieder-Oesterreich aufzustellende Institute zu vereinigen, woselbst sie je Eine Compagnie zu formiren, und in allen bei einem solchen Infanterie-Körper vorkommenden Diensten abwechselnd geübt zu werden, im Exerciren, in den Feld-Uebungen und im Waffengebrauche überhaupt die grösstmöglichste Gewandtheit und Sicherheit sich anzueignen haben, um durchaus als tüchtig eingeschulte, in jeder Beziehung sogleich brauchbare und verlässliche Unter-Officiere in die Armee zu treten.

Als Regel hat zu gelten, dass der Dienst in Einer dieser Infanterie-Schulen-Compagnien: deutsch und ungarisch, in der zweiten: deutsch und italienisch, in der dritten: deutsch, polnisch und ruthenisch unter ausgewählten Commandanten gelehrt und geübt werde.

Die Vertheilung dieser Zöglinge nach vollendetem Curse hat nicht in alle Regimenter gleichmässig, sondern nach Mass des Bedarfes und mit billiger Rücksicht auf die besonderen Verhältnisse des Werbbezirkes der einzelnen Regimenter zu geschehen; ferners sind dieselben bei ihrem Austritte dem Contingente keines Kronlandes gut zu rechnen, sondern als Stellvertreter bei den betreffenden Regimentern in Stand zu nehmen.

Franz Joseph *m. p.*

Csorich *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXII.

Wydana i rozesłana: dnia 6. Kwietnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. April 1852.

Część XXII.

Wydana i rozesłana dnia 6. Kwietnia 1852.

77.

Patent cesarski z dnia 23. Marca 1852,

obowiązujący w mieście Krakowie i okręgu jego,

mocą którego zaprowadzona zostaje powszechna księga ustaw cywilnych w mieście Krakowie i okręgu jego.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu: Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Ażeby mieszkańców miasta Krakowa i okręgu jego z mieszkańcami sąsiednich krajów koronnych, a mianowicie z mieszkańcami Królestw Galicyi i Lodomeryi, z któremi miasto Kraków wraz z okręgiem połączone jest pod względem tak administracyi jak sądownictwa, na równi postawić także i pod względem postanowień prawa cywilnego; tudzież uznawszy, iż księga ustaw cywilnych, ustalonych długoletniem doświadczeniem w innych krajach koronnych cesarstwa Naszego, ze skutkiem zastosowaną być może także i w wspomnionem mieście wraz z okręgiem jego, rozporządzamy po wysłuchaniu Naszej Rady ministrów i Naszej Rady Stanu, co następuje:

Począwszy od dnia, w którym sądy nowo-uorganizować się mające, rozpoczną czynności swoje, powszechna księga ustaw cywilnych, ogłoszona na dniu 1. Czerwca 1811 r. w innych częściach Naszego Cesarstwa, wraz ze wszystkiemi następnie wydanemi rozporządzeniami, odnoszącemi się do przedmiotów, objętych wspomnioną księgą,

XXII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. April 1852.

77.

Kaiserliches Patent vom 23. März 1852,

wirksam für die Stadt Krakau und deren Gebiet,

wodurch das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch in der Stadt Krakau und deren Gebiete eingeführt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien, Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Um die Bewohner der Stadt Krakau und ihres Gebietes in allen, das Privatrecht berührenden Bestimmungen mit den Bewohnern der angränzenden Kronländer und insbesondere der Königreiche Galizien und Lodomerien, mit welchen die Stadt Krakau nebst Gebiet in Bezug auf Verwaltung und Justizpflege vereiniget ist, gleich zu stellen, und da Wir die Anwendbarkeit des, durch vieljährige Erfahrung in anderen Kronländern Unseres Kaiserreiches erprobten bürgerlichen Gesetzbuches in der gedachten Stadt und deren Gebiete anerkannt haben, verordnen Wir nach Vernehmung Unseres Ministerrathes und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, wie folgt:

Von dem Tage angefangen, an welchem die neu zu organisirenden Gerichte ihre Wirksamkeit beginnen werden, hat das, am 1. Juni 1811 in anderen Theilen Unseres Kaiserreiches kundgemachte allgemeine bürgerliche Gesetzbuch summt allen, auf Gegenstände desselben sich beziehenden, nachträglichen Verordnungen in der Stadt Krakau und deren Ge-

służyć będzie w mieście Krakowie i okręgu jego za wyłączne prawidło, z uchyleniem wszelkich innych do przedmiotów tegoż powszechnego prawa cywilnego odnoszących się ustaw i zwyczajów, a oraz mieć winna tę samę moc prawa, jaka jej nadaną została w innych częściach Naszego Cesarstwa, w skutek patentu obwieszczającego z dnia 1. Czerwca 1811 r.

Przez zaprowadzenie powszechnej księgi ustaw cywilnych, nie zmieniają się ustawy, wydane w przedmiocie uwolnienia gruntów i ziemi od ciężaru.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 23. Marca, tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego roku, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu.
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

78.

Patent cesarski z dnia 23. Marca 1852.

obowiązujący w mieście Krakowie i okręgu jego,

mocą którego zaprowadzoną zostaje w mieście Krakowie i okręgu jego, ustawa o postępowaniu sądowem zachodnio-galicyjska.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Chcąc zaprowadzić jednostajne postępowanie w sądach miasta Krakowa i okręgu jego, zgodne z postępowaniem w sądach innych krajów koronnych, a mianowicie w sądach królestw Galicyi i Lodomeryi, z którémi rzeczone miasto wraz z okręgiem swym połączone jest w jeden kraj koronny, i uznawszy oraz zupełną dla miasta Krakowa

biete anstatt aller anderen, auf Gegenstände dieses allgemeinen bürgerlichen Rechtes sich beziehenden Gesetze und Gewohnheiten, allein zur Richtschnur zu dienen, und soll eben die gesetzliche Kraft haben, welche durch das Kundmachungs-Patent vom 1. Juni 1811 demselben in anderen Theilen Unseres Kaiserreiches beigelegt worden ist.

Durch die Einführung des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches werden die erlassenen Gesetze über die Entlastung von Grund und Boden nicht beirrt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den 23. März im Achtzehnhundert zwei und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph.

F. Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,
Kanzleidirector des Ministerrathes.

78.

Kaiserliches Patent vom 23. März 1852,

wirksam für die Stadt Krakau und deren Gebiet,

womit die westgalizische Gerichtsordnung in der Stadt Krakau und deren Gebiete eingeführt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodsehaft Serbien etc. etc.

Zur Herstellung eines gleichförmigen Verfahrens bei den Gerichten in der Stadt Krakau und deren Gebiete, mit jenen bei Gericten anderer Krohnländer und insbesondere der Königreiche Galizien und Lodomerien, mit welchen jene Stadt nebst Gebiet zu einem Kronlande vereiniget ist, und da Wir die Anwendbarkeit des in den genannten zwei König-

i okręgu jego stosowność postępowania sądowego, w rzeczonych obojgu królestwach istniejącego, po wysłuchaniu Naszej Rady ministrów i Naszej Rady państwa, stanowimy, co następuje:

Artykuł I.

Z dniem, w którym rozpoczną działanie swoje sądy nowo-uorganizować się mające, wchodzą w życie jako normy, w Krakowie i okręgu jego wyłącznie obowiązujące: Ustawa postępowania sądowego, przepisana patentami, z d. 19. Grudnia 1796. *) dla Galicyi zachodniej, a z dnia 15. Stycznia 1807 **) dla Galicyi wschodniej, wraz z przepisami i objaśnieniami następnie wydanemi, do tejże ustawy sądowej odnoszącemi się, mianowicie wraz z przepisem, wydanym co do sumarycznego postępowania w pomniejszych sprawach prawnych, a ogłoszonym dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 2. Grudnia 1845 ***) i z przepisem prowizorycznym co do postępowania w sporach o naruszenie posiadania, wydanym w rozporządzeniu Naszem z dnia 27. Października 1849 ****), tudzież ustawa o postępowaniu sądowem w sprawach wekslowych, wydana rozporządzeniem z dnia 25. Stycznia 1850. Nr. 52. dz. pr. p., jedna i druga służące w miejsce wszelkich innych ustaw i zwyczajów, do przedmiotów rzeczonego postępowania odnoszących się.

Artykuł II.

Co się tycze sporów prawnych cywilnych, które przy wejściu w życie ustaw, w artykule I. wyszczególnionych, są przedmiotem rozprawy lub znajdują się na drodze egzekucyi, przestrzegać należy przepisów, zawartych w artykułach następnych.

Artykuł III.

Spory cywilne, które w chwili wejścia w życie ustawy postępowania sądowego, nie są jeszcze wyrokiem ostatecznym pierwszej instancyi rozstrzygnione, ani też tak dalece załatwione, iżby już nastąpić mogło orzeczenie wyrokiem stanowczym, uważane będą jako pod rozprawę nie wprowadzone, i wolno będzie powodowi, wynieść na nowo skargę swą, we formach, ustawą postępowania sądowego wskazanych.

Pozostawia się atoliż stronom prawo, utrzymać i w nowym postępowaniu z mocą środków dowodzących, wysłuchania świadków, naoczne obejrzenia miejsc i wywody stanu rzeczy przez biegłych, w dawniejszym toku sprawy prowadzone, na które też, stosownie do ustawy postępowania sądowego, należyty wzgląd będzie miany, jak dalece takowe uchodzą za ważne już wedle ustaw dawniejszych.

By jednak w mocy utrzymać prawa względem przerwy ciągu przedawnienia, nabyte podług dawniejszych ustaw w skutek dawniejszej skargi lub pozwu strony zaskarżonej, musi nowa skarga w ciągu trzech miesięcy, licząc od dnia działalności ustawy postępowania sądowego, o tyle pewniej być wyniesioną, ile że ugasłby w przeciwnym razie wyż rzeczony prawny skutek skargi dawniejszej lub pozwu.

---

*) W Zbiorze ustaw sądowych z roku 1796 Nr. 329, str. 149.

**) W zbiorze ustaw sądowych z roku 1807 Nr. 797, str. 91.

***) W zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń, tom 73, rok 1845, Nr. 147, str. 191.

****) W dzienniku praw państwa z roku 1849. Nr. 12. str. 14.

reichen bestehenden gerichtlichen Verfahrens in der Stadt Krakau und deren Gebiete anerkannt haben, verordnen Wir nach Vernehmung Unseres Ministerrathes und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, wie folgt:

Artikel I.

Von dem Tage angefangen, an welchem die neu zu organisirenden Gerichte ihre Wirksamkeit beginnen werden, hat in der Stadt Krakau und deren Gebiete die mittelst der Patente vom 19. December 1796 *) für Westgalizien, und am 15. Jänner 1807 **) für Ostgalizien vorgeschriebene Gerichtsordnung, sammt den seither erflossenen, auf diese Gerichtsordnung Bezug nehmenden Vorschriften und Erläuterungen, insbesondere der mit Hofkanzlei-Decrete vom 2. December 1845***) bekannt gegebenen Vorschrift über das summarische Verfahren für geringere Rechtssachen und der mit Unserer Verordnung vom 27. October 1849 ****) ertheilten provisorischen Vorschrift über das Verfahren in Besitzstörungs-Streitigkeiten, wie auch die, durch die Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 52 Reichsgesetzblatt, erlassene Vorschrift über das Verfahren in Wechselsachen, anstatt aller anderen, auf Gegenstände dieser Gerichtsordnung sich beziehenden Gesetze und Gewohnheiten als allein bindende Norm zu gelten.

Artikel II.

In Bezug auf Rechtsstreitigkeiten, welche bei dem Eintritte der Wirksamkeit der im Artikel I bezeichneten Gesetze in der Verhandlung oder in der Execution schweben, sind die in den nachfolgenden Artikeln enthaltenen Vorschriften zu beobachten.

Artikel III.

Rechtsstreitigkeiten, welche bei dem Eintritte der Wirksamkeit der Gerichtsordnung in erster Instanz mittelst Endurtheiles noch nicht entschieden, oder nicht so weit verhandelt sind, dass darüber durch Endurtheil entschieden werden kann, sind als nicht verhandelt anzusehen, und es steht dem Kläger frei, seine Klage in der, durch die Gerichtsordnung vorgeschriebenen Form zu erneuern.

Die Parteien sind jedoch berechtiget, die während des früheren Rechtsstreites aufgenommenen Zeugenverhöre, Ortsbesichtigungen und Befunde von Kunstverständigen als Beweismittel in dem neuen Rechtsstreite geltend zu machen, und dieselben sind, insoweit sie nach den früheren Gesetzen für giltig zu halten sind, nach Massgabe der Gerichtsordnung zu berücksichtigen.

Um jedoch die durch die frühere Klage oder durch die Ladung des Belangten in Bezug auf die Unterbrechung der Verjährung nach den früheren Gesetzen erworbenen Rechte aufrecht zu erhalten, muss die neue Klage binnen drei Monaten, vom Tage der Wirksamkeit der Gerichtsordnung an gerechnet, so gewiss angebracht werden, als sonst obige Rechtswirkung der früheren Klage oder Ladung erloschen wäre.

---

*) J. G. S. v. J. 1796, Nr. 329, Seite 149.
**) J. G. S. v. J. 1807, Nr. 797, Seite 91,
***) Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, 73. Band, J. 1845, Nr. 147, S. 191.
****) Reichsgesetzblatt v. J. 1849, Nr. 12, S. 14.

Artykuł IV.

Spory cywilne, w instancyi pierwszej do końca tak dalece już doprowadzone, iżby wydany być mógł wyrok na nie bez przypuszczenia wszelkiego dalszego wywodu piśmiennego lub słownego, rozstrzygnie sędzia z zachowaniem formy, jaką przepisuje ustawa nowego postępowania sądowego.

Wyroki wystawiane i doręczane być winny wedle przepisów postępowania sądowego.

Artykuł V.

Wyrok Instancyi pierwszej lub wyższej, wedle dotychczasowych ustaw już orzeczony, lecz jeszcze nie wystawiony, wydany będzie przez nowy sąd pierwszej instancyi, który miał sobie poruczone do zachowania księgi sentencyjne, wedle dotychczasowych ustaw prowadzone, jeżeli jedna lub druga z stron spór wiodących, prosi o wyciąg onegoż w ciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia działalności postępowania sądowego.

Prożby o wydanie wyroku, po rzeczonym terminie dopiero podane, mają być odrzucone, a wyroki w tej mierze zapadłe, uważane być winny jako nie orzeczone.

Wszakże pomimo to pozostają w nienaruszonej niniejszem mocy wszelkie umowy lub ugody, jakie zawarły między sobą strony co do rzeczy, przedmiot sporu stanowiącej.

Artykuł VI.

Jeżeli prożba o wspomniony wyciąg wyroku w należytym przepisanym czasie jest podaną, lecz nie ma podpisu stron obudwóch, ani nie zawiera wyszczególnień, dotychczasowemi ustawami przepisanych co do stanu sprawy i sporu (qualités), wyznaczyć należy termin sądowy na czas krótki, i po wysłuchaniu stron, zawyrokować przez relacyę, przeciw której zostawiony rekurs wolny.

Po należytem ustanowieniu stanu sprawy i sporu (qualités), będzie wyrok z wymienieniem sądu orzekającego, i z oznaczeniem oraz dnia, na którym zapadł, wydany, i stronom lub zastępcom ich podług przepisu ustawy postępowania sądowego doręczony.

Jeżeliby stan sprawy i sporu nie mógł być jasno wyłuszczony z uchyleniem wszelkich wątpliwości, natedy wyciąg wyroku zasadzać się winien li tylko na wydaniu autentycznego odpisu wyroku wraz z powodami jego, zamieszczonego w księdze sentencyjnej.

Artykuł VII.

Wyroki zaoczne, przeciw którym jeszcze przed działalnością ustawy postępowania sądowego, opozycyę wedle dotychczasowych ustaw założono, której jednak jeszcze nie rozstrzygniono, tudzież wyroki zapadłe wprawdzie, ale jeszcze nie doręczone, nie mniej wyroki zaoczne, w ciągu sześciu miesięcy, licząc od orzeczenia takowych, nie egzekwowane, uważane będą, jakoby nie były wydane, a oraz i spór, przedmiotem ich będący, miany będzie za niewytoczony.

Powodowi zostawiona wolność wyniesienia nowej skargi podług ustawy postępowania sądowego, a to, dla utrzymania prawnych skutków skargi dawniejszej co do przerwy przedawnienia, w przeciągu czasu, w art. III. wyznaczonego.

Artikel IV.

Die in erster Instanz in der Art zu Ende geführten Rechtsstreite, dass darüber ein Spruch ohne Zulassung einer weiteren Schrift oder Rede gefällt werden kann, sind von dem neuen Richter mit Beobachtung der in der Gerichtsordnung vorgeschriebenen Form zu entscheiden.

Die Urtheile sind nach Vorschrift der Gerichtsordnung auszufertigen und zuzustellen.

Artikel V.

Ein nach den bisherigen Gesetzen geschöpftes, aber noch nicht ausgefertigtes Urtheil der ersten oder einer höheren Instanz ist von dem neuen Gerichte erster Instanz, welchem die nach den bisherigen Gesetzen geführten Sentenzenbücher zur Aufbewahrung übergeben werden, auszufertigen, wenn eine oder die andere der streitenden Parteien binnen sechs Monaten vom Tage der Wirksamkeit der Gerichtsordnung um dessen Ausfertigung bittet.

Die nach dieser Frist eingereichten Gesuche um Ausfertigung eines Urtheiles sind zurückzuweisen, und die erflossenen diessfälligen Urtheile sind als nicht geschöpft zu betrachten.

Doch bleiben alle von den Parteien über den Streitgegenstand getroffenen Verabredungen oder geschlossenen Vergleiche unberührt.

Artikel VI.

Ueber ein in der vorgeschriebenen Frist überreichtes Gesuch um eine solche Ausfertigung ist, wenn das Gesuch nicht von beiden Parteien unterfertiget ist und in demselben die nach den bisherigen Gesetzen erforderlichen Erläuterungen (Qualitäten) nicht enthalten sind, eine Tagsatzung auf kurze Zeit zur Bestimmung dieser Umstände festzusetzen und nach Anhörung der Parteien ist durch Bescheid, gegen welchen der Recurs freisteht, zu entscheiden.

Nach Feststellung der Erläuterungen (Qualitäten) ist das Urtheil unter Angabe des Gerichtes, welches dasselbe erlassen hat, und mit Bezeichnung des Tages, an welchem dasselbe erflossen ist, auszufertigen und den Parteien oder ihren Vertretern nach Vorschrift der Gerichtsordnung zuzustellen.

Können die Erläuterungen nicht ausser Zweifel gesetzt werden, so hat die Ausfertigung des Urtheiles lediglich in der Hinausgabe einer authentischen Abschrift des in dem Sentenzenbuche enthaltenen Urtheiles und der Beweggründe zu bestehen.

Artikel VII.

Contumaz-Urtheile, gegen welche noch vor der Wirksamkeit der Gerichtsordnung eine Opposition nach den bisherigen Gesetzen eingelegt worden ist, worüber jedoch noch nicht entschieden wurde, so wie die zwar gefällten, aber noch nicht zugestellten, oder binnen sechs Monaten nach deren Fällung nicht zur Execution gebrachten Contumaz-Urtheile sind als nicht erlassen und der Rechtsstreit als nicht verhandelt, zu betrachten.

Dem Kläger steht frei, nach Vorschrift der Gerichtsordnung eine neue Klage anzustrengen, welche zur Erhaltung der Rechtswirkung der früheren Klage in Bezug auf die Unterbrechung der Verjährung binnen der in dem Artikel III festgesetzten Frist zu überreichen ist.

Przedsięwzięte tymczasem według dawniejszych ustaw akta egzekucyjne, utrzymają się w swej mocy jako prowizoryczne środki zabezpieczenia, jeżeli skarga na nowo będzie wyniesioną w ciągu dni 30.

Artykuł VIII.

Przeciw wyrokom zaocznym, w dawniejszych sądach pierwszej instancyi zapadłym i doręczonym, przeciw którym nie ugasła już moc środka prawnego opozycyi, zwyczajnego podług dawniejszych ustaw, należy opozycyę w ciągu dni 14, od dnia działalności ustawy postępowania sądowego, na piśmie podać do tego sądu pierwszej instancyi, który wedle przepisów o zakresie działalności władz sądowych, powołanym jest do rozprawy i rozstrzygnienia sporu, zaocznie zawyrokowanego. Prożbę takową traktować i zrezolwować należy wedle §. 29. ustawy o postępowaniu sądowem.

Jeżeli opozycyę uznano za przypuszczalną, uważany będzie wyrok zaoczny za niewydany, a przedmiot sporu za niewytoczony do rozprawy, z zostawieniem powodowi odnowienia skargi, stosownie do art. VII.

Artykuł IX.

Przeciw wyrokom, w dotychczasowych sądach pierwszej instancyi zapadłym, a w moc prawa jeszcze nie weszłym, zgłosić się winno do sądu przyzwoitego instancyi pierwszej apelacyę na piśmie, w ciągu dni 90, licząc od dnia działalności ordynacyi sądowej, albo też od dnia wręczenia wyroku, później może nastąpionego.

Wraz ze zgłoszeniem apelacyi lub też oddzielnie, mogą w wyż wyznaczonym terminie podane być zażalenia z wprowadzeniem oraz nowości, jakieby miejsce mieć mogły wedle ustaw dotychczasowych.

Apelacya dopiero po upływie wyż rzeczonego terminu zgłoszona, ma być traktowaną wedle przepisów postępowania sądowego w tej mierze §§mi 332 i 334 wskazanego.

Artykuł X.

Na założoną w ten sposób apelacyę, winien sąd pierwszej instancyi zawezwać przed siebie strony obie: od strony przeciwnej ekscepcyę, a jeżeli ta zawiera w sobie nowe dowody, od apelanta ostatnią odpowiedź (replikę), od apelata zaś duplikę czyli przeciwną odpowiedź ostatnią do protokołu wziąć, tudzież nietylko akta i dokumenta przed pierwszego sędzię wytoczone, do jednego a tego samego sporu odnoszące się, lecz też i pisma apelacyjne spisać i takowe należycie uporządkowane, sędziemu drugiej instancyi przedłożyć.

Jeżeli czynność ta nie może być odbytą w jednym terminie sądowym, albo jeżeli apelat nie może odwodu swego złożyć do rzeczonego terminu wyznaczonego, nastąpić ma stosowne odroczenie terminu.

Spór, wszczęty przy spisie aktów z powodu, czy ma miejsce założenie którego z aktów lub dokumentów, rozstrzygnie sąd pierwszej instancyi przez rezolucyę po summarycznem wysłuchaniu stron obu.

Sędzia w takim razie wstrzymać winien złożenie aktów aż do prawomocności rezolucyi.

Die mittlerweile nach den früheren Gesetzen vorgenommenen Executions-Acte bleiben als provisorische Sicherstellungsmittel aufrecht, wenn die Klage binnen 30 Tagen erneuert wird.

Artikel VIII.

Gegen die von den früheren Gerichten erster Instanz geschöpften und zugestellten Contumaz-Urtheile, gegen welche das nach den bisherigen Gesetzen übliche Rechtsmittel der Opposition nicht bereits erloschen ist, ist die Opposition binnen 14 Tagen vom Tage der Wirksamkeit der Gerichtsordnung mittelst einer schriftlichen Eingabe bei demjenigen Gerichte erster Instanz zu überreichen, welches nach den Vorschriften über den Wirkungskreis der Gerichtsstellen zur Verhandlung und Entscheidung der Streitsache, in welcher das Contumaz-Urtheil erflossen, competent ist. Ueber eine solche Eingabe ist nach Vorschrift des §. 29 der Gerichtsordnung zu verfahren und zu erkennen.

Wird die Opposition für zulässig erklärt, so ist das Contumaz-Urtheil für nicht erlassen und die Streitsache für nicht verhandelt anzusehen und steht dem Kläger frei, die Klage in Gemässheit des Artikel VII zu erneuern.

Artikel IX.

Gegen Urtheile, die von den bisherigen Gerichten erster Instanz geschöpft worden und noch nicht in Rechtskraft erwachsen sind, ist die Appellation binnen 90 Tagen, vom Tage der Wirksamkeit der Gerichtsordnung oder vom Tage der etwa später erfolgten Zustellung des Urtheiles an gerechnet, bei dem zuständigen Gerichte erster Instanz schriftlich anzumelden.

Mit der Appellations-Anmeldung können die Beschwerden zugleich oder abgesondert in der obigen Frist überreicht und darin jene Neuerungen eingebracht werden, welche nach den bisherigen Gesetzen zulässig waren.

Eine nach Ablauf der obigen Frist überreichte Appellations-Anmeldung der Beschwerde ist nach den Vorschriften der Gerichtsordnung (§§. 332 und 334) zu behandeln.

Artikel X.

Ueber eine auf diese Art ergriffene Appellation hat das Gericht erster Instanz beide Parteien vorzuladen, von dem Gegner die Einrede, und wenn diese neue Behelfe enthält, von dem Appellanten eine Schlussrede, dann von dem Appellaten eine Gegenschlussrede zu Protokoll zu nehmen, sowohl die, bei dem vorigen ersten Richter verhandelten, auf denselben Rechtsstreit Bezug habenden Acte und Urkunden, als auch die Appellationsschriften zu verzeichnen und die so geordneten Acten dem Richter zweiter Instanz vorzulegen.

Kann diese Amtshandlung nicht bei einer Tagsatzung vorgenommen werden, oder kann der Appellat seine Einrede bei derselben nicht erstatten, so ist eine angemessene Frist-Erstreckung zu gestatten.

Ein bei der Verzeichnnng der Acten über die Zulässigkeit der Legung irgend eines Actenstückes oder einer Urkunde entstandener Streit ist vom Gerichte erster Instanz nach summarischer Vernehmung beider Parteien mittelst eines Bescheides zu erledigen.

Mit der Vorlegung der Acten hat der Richter inne zu halten, bis dieser Bescheid in Rechtskraft erwachsen ist.

Artykuł XI.

Przeciw wyrokom dotychczasowych sądów drugiej instancyi, nie weszłym jeszcze w prawomocność, któremi zmienione zostały wyroki instancyi pierwszej, wolno stronom zgłosić rewizyę i podać zażalenia swe w ciągu dni 14, licząc od dnia wejścia w życie regulaminu sądowego, albo też od dnia rozstrzygnienia sądu wyższego.

Na toż zgłoszenie i zażalenie, wyznaczy sąd termin, na którym strona przeciwna odwód swój założyć będzie winna. W pismach rewizyjnych, nie wolno wyprowadzać żadnych nowych wniosków.

Co się tycze spisu i przedłożenia aktów, rozprawy i rozstrzygnienia sporu o założenie którego z aktów, zastosowane będą przepisy pod art. X. wydane.

Artykuł XII.

Nie ma miejsca oddzielne toczenie sporu o przypuszczalność apelacyi lub rewizyi. Wywody stron co do tego, przyjęte będą do pism apelacyjnych i rewizyjnych.

Tylko sędzia wyższy stanowić będzie o przypuszczalności środka prawnego, a skoro uzna moc jego, natychmiast zawyrokować ma w przedmiocie głównym.

Artykuł XIII.

W ten sam sposób jak w wyż rzeczonych artykułach wskazano, postępować należy także we wszystkich sporach, znajdujących się w chwili działalności nowej ustawy sądowej, w dalszym toku instancyj, atoliż nie doprowadzonych jeszcze do końca tak dalece, iżby wydanym być mógł w przedmiocie takowych wyrok ostateczny sądu instancyi II lub III, bez dalszego wywodu piśmiennego lub słownego. W takich tedy razach apelacya lub rewizya ma być odnowiona.

Termina jednak w poprzednich artykułach wyznaczone, liczyć należy od dnia doręczenia rezolucyi, którą strony przez sąd pierwszej instancyi uwiadomione zostały o przeszkodzie, stojącej w drodze wydaniu wyroku wyższej instancyi.

Artykuł XIV.

Co się zaś tycze sporów cywilnych, które przy wejściu ustawy sądowej w instancyi II i III do końca tak dalece były doprowadzone, iżby już bez wszelkiej dalszej rozprawy co do takowych wyrok ostateczny mógł być wydany, mają być załatwione wyrokiem sądów nowych właściwych.

Artykuł XV.

Przeciw rezolucyom lub zarządzeniom sądów nieprawomocnym, zostawiony stronom rekurs wolny do sędziego wyższego.

Rekurs ten atoliż do sędzi wyższego, założony być musi w dni 14 od dnia działalności nowego postępowania sądowego albo też od dnia później może nastąpionego doręczenia rezolucyi obciążającej. Opóźniony, jako bezskuteczny będzie odrzucony.

Artykuł XVI.

Przeciw wyrokowi wedle dawniejszych ustaw zapadłemu, który został prawomocnym przed działalnością nowej ordynacyi sądowej, miejsce mają te tylko środki pra-

Artikel XI.

Gegen noch nicht in Rechtskraft erwachsene Urtheile der bisherigen Gerichte zweiter Instanz, wodurch die Urtheile erster Instanz abgeändert wurden, steht den Parteien die Revisionsanmeldung und die Ueberreichung von Beschwerden binnen 14 Tagen vom Eintritte der Wirksamkeit der Gerichtsordnung oder vom Tage der obergerichtlichen Entscheidung frei.

Ueber diese Anmeldung und die Beschwerden hat das Gericht eine Tagsatzung anzuordnen, bei welcher vom Gegner die Einrede zu erstatten ist. In den Revisionsschriften dürfen keine Neuerungen beigebracht werden.

In Bezug auf Verzeichnung und Vorlegung der Acten, Verhandlung und Entscheidung eines Streites, über die Legung eines Actenstückes gelten die unter X gegebenen Vorschriften.

Artikel XII.

Eine abgesonderte Streitverhandlung über die Zulässigkeit einer Appellation oder Revision findet nicht Statt. Die hierauf sich beziehenden Ausführungen der Parteien sind in die Appellations- und Revisionsschriften aufzunehmen.

Nur der höhere Richter hat über die Zulässigkeit des Rechtsmittels zu entscheiden, und wenn er dieselbe anerkennt, sogleich in der Hauptsache zu erkennen.

Artikel XIII.

Auf die in den vorhergehenden Artikeln bezeichnete Art ist auch in allen Streitigkeiten zu verfahren, welche bei dem Eintritte der Wirksamkeit der neuen Gerichtsordnung sich im weiteren Rechtszuge befinden, jedoch noch nicht in der Art zu Ende gebracht sind, dass darüber von dem Gerichte II. oder III. Instanz ein Endurtheil ohne weitere Schrift oder Rede geschöpft werden kann. Es ist daher in diesen Fällen die Appellation oder Revision zu erneuern.

Die in den vorhergehenden Artikeln festgesetzten Fristen sind aber von dem Tage der Zustellung des Bescheides zu rechnen, wodurch die Parteien von dem Gerichte erster Instanz von dem Hindernisse der Urtheilsfällung in höherer Instanz verständiget wurden.

Artikel XIV.

Ueber die Rechtsstreite dagegen, welche bei dem Eintritte der Wirksamkeit der Gerichtsordnung in II. und III. Instanz in der Art zu Ende gebracht sind, dass darüber ohne eine weitere Verhandlung ein Endurtheil geschöpft werden kann, ist dasselbe von den zuständigen neuen Gerichten zu schöpfen.

Artikel XV.

Gegen nicht in Rechtskraft erwachsene Bescheide oder Anordnungen der bisherigen Gerichte steht den Parteien das Rechtsmittel des Recurses an den höheren Richter frei.

Der Recurs ist jedoch binnen 14 Tagen, vom Tage der Wirksamkeit der Gerichtsordnung oder der etwa später erfolgten Zustellung des beschwerenden Bescheides bei dem höheren Richter zu überreichen. Der verspätete ist erfolglos zurückzuweisen.

Artikel XVI.

Gegen ein nach den früheren Gesetzen geschöpftes, und noch vor der Wirksamkeit der Gerichts-Ordnung in Rechtskraft erwachsenes Urtheil finden nur jene Rechtsmittel Statt,

wne, których już dawniejsze ustawy dozwalały. Tylko że środki takowe przeprowadzone być winny we formach ustawą postępowania sądowego przepisanych.

Artykuł XVII.

O egzekucyę na podstawie prawomocnych wyroków sądów dotyczących, z dniem działalności ordynacyi sądowej upraszać i takowej dozwalać należy tylko na mocy przepisu tejże.

Stopnie egzekucyjne podług dawniejszych ustaw już dozwolone, lecz jeszcze nie wykonane, przeprowadzone być winny podług przepisu ordynacyi sądowej. Jeżeli zaś w skutek dozwolonej sprzedaży dobra nieruchomego, edykt licytacyjny został ogłoszony, licytacya jednak jeszcze nie nastąpiła, ma nowy edykt licytacyjny wedle przepisów ustawy sądowej być wydany, wedle którejto i sprzedaż i wszelkie dalsze kroki przeprowadzone być winny.

Artykuł XVIII.

Upadłości (konkursa) wprowadzone w chwili działalności ustawy postępowania sądowego, przeprowadzone będą co się tycze form postępowania, podług tejże ustawy sądowej, jeżeli nie upłynął jeszcze termin dla wierzycieli wyznaczony do zgłoszenia pretensyj.

Jeżeli zaś upłynął już termin rzeczony, obowiązany będzie sąd, do pertrakcyi upadłości powołany, tak co się tycze stanu masy upadłości i rozprawy, jak co do środków, jakieby do spiesznego przeprowadzenia upadłości miały być jeszcze zarządzone, wysłuchać komisarzy sądowych przez dawniejszy sąd ustanowionych, ajentów i syndyków, równie jak wszystkich wierzycieli, którzy należytości swe już zgłosili, tudzież ugodę tentować, a gdyby ta do skutku nie przyszła, wedle ustawy postępowania sądowego, dalsze środki, potrzebne do śpiesznego przeprowadzenia rozprawy konkursowej zarządzić i w nich wszystkich interesentów uwiadomić.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 23. Marca w roku Pańskim tysiąc ośmset pięćdziesiątym drugim, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L. S.)

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu.
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów

welche nach den früheren Gesetzen zulässig waren. Diese Rechtsmittel müssen jedoch in der durch die Gerichtsordnung vorgeschriebenen Form geltend gemacht werden.

Artikel XVII.

Die Execution auf Grund rechtskräftiger Urtheile der bisherigen Gerichte ist vom Tage der Wirksamkeit der Gerichtsordnung nur nach Vorschrift dieser anzusuchen und zu bewilligen.

Die nach den früheren Gesetzen schon bewilligten, aber noch nicht in Vollzug gesetzten Executionsgrade sind nach Vorschrift der Gerichtsordnung zu vollstrecken, wenn jedoch in Folge des bewilligten Verkaufes eines unbeweglichen Gutes schon ein Feilbietungs-Edict kundgemacht, die Feilbietung aber noch nicht erfolgt wäre, so ist ein neues Feilbietungs-Edict nach Anordnung der Gerichtsordnung zu erlassen und dieser gemäss bei der Veräusserung und den nachfolgenden Schritten vorzugehen.

Artikel XVIII.

Die bei dem Eintritte der Wirksamkeit der Gerichtsordnung anhängigen Concurse sind, wenn die den Gläubigern zur Anmeldung ihrer Forderungen festgesetzte Frist noch nicht verstrichen ist, in Absicht auf die Formen des Verfahrens nach der Gerichtsordnung zu verhandeln.

Ist aber die gedachte Frist schon abgelaufen, so hat das zur Verhandlung des Concurses zuständige Gericht die von dem früheren Gerichte bestellten Gerichtscommissäre, Agenten und Syndiker, gleichwie alle Gläubiger, welche ihre Forderungen bereits angemeldet haben, über den Stand der Concursmasse und der Verhandlung, so wie über die zur schleunigen Beendigung des Concurses etwa noch zu treffenden Einleitungen zu vernehmen, einen Vergleich zu versuchen, und wenn dieser nicht zu Stande kömmt, nach Vorschrift der Gerichtsordnung die zur schnellen Beendigung der Concursverhandlung weiter erforderlichen Massregeln anzuordnen und hievon alle Betheiligten zu verständigen.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am 23. März im achtzehnhundert zwei und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph. (L. S.)

Schwarzenberg *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.,*

Kanzleidirector des Ministerrathes.

79.

Cesarski patent z dnia 23. Marca 1852,

obowiązujący w mieście Krakowie i okręgu jego;

mocą którego zaprowadzone zostają w mieście Krakowie i okręgu jego przepisy powszechnej księgi ustaw cywilnych co do prawa małżeńskiego, tudzież przepisy o postępowaniu w sporach małżeńskich, z dniem czternastym od ogłoszenia niniejszej ustawy w dzienniku praw państwa.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Zważywszy, iż ważna instytucya małżeństwa, nie doznaje w ustawach, obowiązujących obecnie w mieście Krakowie i jego okręgu, tej opieki prawnej, której wymaga świętość jej i wpływ na dobro społeczeństwa, widzimy się spowodowani, po wysłuchaniu zdania Naszej Rady ministrów i Naszej Rady państwa rozporządzić, co następuje:

I.

Kontrakty małżeńskie, zawarte ważnie na mocy ustaw, obowiązujących obecnie w mieście Krakowie i okręgu jego, uważane będą i nadal za ważne pod względem skutków cywilnych. Z dniem czternastym po ogłoszeniu niniejszego patentu w dzienniku praw państwa, ustaje atoliż moc prawa wszystkich ustaw i zwyczajów o małżeństwie, obowiązujących w wyż wspomnionych częściach kraju; a natomiast służyć mają za wyłączne prawidło co do prawa małżeńskiego przepisy, objęte w powszechnej księdze ustaw cywilnych, równie jak w odnoszących się do niego rozporządzeniach późniejszych.

79.

Kaiserliches Patent vom 23. März 1852,

wirksam für die Stadt Krakau und deren Gebiet,

wodurch die Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches über das Eherecht und die Vorschriften über das Verfahren in Ehestreitigkeiten für die Stadt Krakau und deren Gebiet am vierzehnten Tage nach dem Erscheinen dieses Gesetzes im Reichsgesetzblatte in Wirksamkeit gesetzt werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich; König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark: Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

finden Uns in der Erwägung, dass dem wichtigen Institute der Ehe durch die in der Stadt Krakau und deren Gebiete noch gegenwärtig bestehenden Gesetze nicht derjenige Schutz des Staates zu Theil wird, den die Heiligkeit und der Einfluss desselben auf die bürgerliche Wohlfahrt fordern, bewogen, nach Vernehmung Unseres Ministerrathes und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, zu verordnen:

I.

Die nach den gegenwärtigen Gesetzen in der Stadt Krakau und deren Gebiete giltig eingegangenen Eheverträge werden in Ansehung ihrer bürgerlichen Wirkungen fortan als giltig anerkannt.

Am vierzehnten Tage, nachdem das gegenwärtige Patent in dem Reichsgesetzblatte erschienen seyn wird, werden jedoch die bisher in dem genannten Ländertheile in Bezug auf das Eherecht geltenden Gesetze und Gewohnheiten ausser Wirksamkeit gesetzt, und sollen an deren Stelle die, in dem allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche und in den bezüglichen nachträglichen Verordnungen über das Eherecht enthaltenen Vorschriften allein zur Richtschnur dienen.

II.

Wydając niniejsze rozporządzenie, jesteśmy dobrze zaufani w sposobie myślenia poddanych Naszych, którzy pod opieką dotychczasowych ustaw krakowskich, śluby małżeńskie zawarli, że wyznawcy różnych konfesyj, przy tak ważnym kroku życia, albo już wypełnili obowiązki religii i sumienia, albo później wypełnić takowych nie omieszkają.

III.

Wszystkie sprawy, czy to już wiszące, czy też w przyszłości się wydarzyć mogące, w których rzecz idzie albo o rozwiązanie małżeństwa (rozwód), albo też o rozdział co do spólnego pożycia (separacyę od stołu i łoża), rozstrzygane będą wyłącznie według przepisów, objętych w powszechnej księdze ustaw cywilnych, bez względu na prawodawstwo, pod którem małżeństwo zawarte zostało.

Małżonkowie, na mocy ustaw dotychczasowych już rozwiązani, a na nowo z sobą jeszcze nie zaślubieni, którym atoliż wolno jest pobrać się powtórnie, mogą wtedy i o tyle tylko przystąpić do zawarcia nowych ślubów małżeńskich za życia strony drugiej rozwiedzionej, jeżeli i o ile nowy tenże ślub ważnym jest według patentu niniejszego.

IV.

Niniejsze rozporządzenie, nie znosi wprawdzie pełnoletności, osiągniętej na mocy ustaw obecnie obowiązujących; jednakże co do obchodu ślubów małżeńskich, stanowi się, iż małoletność trwać ma aż do ukończenia roku dwudziestego czwartego.

V.

Spory o separacyę od stołu i łoża, o rozwiązanie lub o unieważnienie małżeństwa, wyniesione być mogą, zacząwszy od dnia, w którym niniejszy patent obowiązywać zacznie, aż do zaprowadzenia sądów nowo-uorganizować się mających, tylko przed sąd krajowy w Krakowie, gdzie przeprowadzone i w pierwszej instancyi będą rozstrzygane. W dalszym toku instancyj, sprawy takowe rozstrzygane będą w drugiej instancyi we Lwowie, a zaś w trzeciej instancyi przez najwyższy trybunał sądowy w Wiedniu.

Co do postępowania, służyć będą za wyłączne prawidło, zamiast dotychczasowych ustaw i zwyczajów, przepisy, dekretami nadwornemi z dnia 23. Sierpnia 1819 roku L. 1595 Zbioru ustaw sądowych, tudzież z dnia 24. Grudnia 1819. L. 1639. Zbioru ustaw sądowych, ogłoszone, a oraz w anneksie niniejszego patentu zawarte.

W skutku tego, wszelkie procesa o separacyę od stołu i łoża (rozdział co do osób), o rozwiązanie małżeństwa (rozwód), lub o unieważnienie tegoż, nie rozstrzygnięte jeszcze prawomocnie wyrokiem ostatecznym, w dniu, w którym patent obecny obowiązywać zacznie, równie jak procesa, w których odwołanie się przeciw wyrokowi do drugiej lub trzeciej instancyi albo już uczynione zostało, albo jeszcze prawnie uczynione być może, uważane będą za sprawy niewytoczone pod rozprawę, i wolno będzie powodowi wynieść skargę swą w formach, przepisanych ustawami wyżej powołanemi,

II.

Indem Wir diese Anordnung treffen, hegen Wir das volle Vertrauen zu den Gesinnungen Unserer Unterthanen, welche unter dem Schutze der bisherigen Krakauer Gesetze die Ehe geschlossen haben, dass die verschiedenen Religionsgenossen bei dieser wichtigen Angelegenheit des Lebens auch die Pflichten der Religion und des Gewissens entweder schon erfüllt haben, oder die Erfüllung nachzuholen nicht vernachlässigen werden.

III.

Alle bisher anhängigen und künftig vorkommenden Fälle, in welchen es sich um Trennung der Ehe oder um Scheidung von Tisch und Bett handelt, können, die Ehe möge unter was immer für einer Gesetzgebung geschlossen worden seyn, nur nach den, im allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche ertheilten Vorschriften entschieden werden.

Die nach den bisherigen Gesetzen bereits getrennten und noch nicht wieder verehelichten Eheleute, denen die Wiedervereinigung mit einander allerdings erlaubt ist, können während der Lebenszeit ihres getrennten Gegentheiles nur dann und in soferne zu einer neuen Ehe schreiten, wenn und in wieferne diese neue Ehe den, durch das gegenwärtige Patent in Wirksamkeit gesetzten Vorschriften angemessen ist.

IV.

Die nach Massgabe der gegenwärtig noch geltenden Gesetze erreichte Grossjährigkeit wird durch die gegenwärtige Anordnung zwar nicht aufgehoben, in Hinsicht auf die Schliessung der Ehe jedoch wird die Minderjährigkeit bis zum vollstreckten vier und zwanzigsten Jahre fortdauernd erklärt.

V.

Streitigkeiten wegen Scheidung von Tisch und Bett, Trennung oder Ungiltigkeits-Erklärung der Ehe können vom Eintritte der Wirksamkeit des gegenwärtigen Patentes und bis zum Inslebentreten der neu zu organisirenden Gerichte nur bei dem Landgerichte in Krakau anhängig gemacht, verhandelt und in erster Instanz entschieden werden. Der weitere Rechtszug in Streitigkeiten dieser Art geht in zweiter Instanz an das Appellationsgericht in Lemberg und in dritter Instanz an den obersten Gerichtshof in Wien.

In Bezug auf das Verfahren haben die, mit den Hofdecreten vom 23. August 1819, Zahl 1595, Justizgesetz-Sammlung und vom 24. December 1819, Zahl 1639, Justizgesetz-Sammlung, kundgemachten, in dem Anhange dieses Patentes enthaltenen Vorschriften anstatt der bisherigen Gesetze und Gewohnheiten allein zur Richtschnur zu dienen.

Diesem zu Folge sind alle Processe wegen Scheidung von Tisch und Bett, Trennung oder Ungiltigkeits-Erklärung der Ehe, welche in dem Zeitpuncte der eintretenden Wirksamkeit dieses Patentes durch Endurtheil noch nicht rechtskräftig entschieden sind, ebenso wie jene, in welchen gegen das Endurtheil die Berufung in zweiter oder dritter Instanz weder schon anhängig oder noch zulässig ist, als nicht verhandelt anzusehen, und es steht dem Kläger frei, seine Klage in der, durch die oben citirten Gesetze vorgeschriebenen Form

w przedmiocie której postępowanie, stosownie do tychże właśnie ustaw przeprowadzone być, orzeczenie zaś według art. III. obecnego patentu, nastąpić powinno.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu w dniu 23. Marca roku tysiąc ośmset piędziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.
Dyrektor Kancelaryi Rady ministrów.

Anneks.

Dekret nadworny z dnia 23. Sierpnia 1819 roku, wydany do wszystkich sądów apelacyjnych, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 7. Września 1818 roku, na przedstawienie komisyi nadwornej w sprawach ustawodawstwa sądowego,

Do przepisu o postępowaniu w sporach małżeńskich, zawartego w następującym Dodatku, czyni się uwagę: że i w sprawach, w których idzie o unieważnienie lub o rozwiązanie małżeństwa (rozwód), zachować należy przepisy, wskazane w obowiązującej instrukcyi sądowej o przybieraniu i wpływie reprezentantów kameralnych i politycznych; gdyż przeciwnie, jeżeli idzie o małżeństwa żydowskie, według §§. 133, 134 i 135 powszechnej księgi ustaw cywilnych, na mocy dekretu nadwornego z d. 13. Listopada 1816. N. 1296 Zbioru ustaw sądowych, nie jest potrzebnem ani zastępstwo fiskalne, ani też przybranie reprezentanta politycznego do rozpraw lub do orzeczenia ze strony sądu.

Dodatek.

Ażeby bliżej oznaczyć wskazane §§fami 94, 97 i 107 powszechnej księgi ustaw cywilnych urzędowe postępowanie w sporach małżeńskich, i zaprowadzić oraz w sądach jednostajne postępowanie w tej tak ważnej sprawie, raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Mość ustanowić następujące przepisy, które częścią przy separacyach od stołu i łoża (rozdziałach co do osób), częścią przy unieważnieniu i rozwiązaniu małżeństw za prawidło służyć będą.

I. O postępowaniu przy rozdziałach co do osób, czyli separacyach od stołu i łoża.

Zasada ogólna.

§. 1.

Spory małżonków, dotyczące separacyi od stołu i łoża, przeprowadzone być muszą przy dochodzeniu, nakazanem w §fie 107 powszechnej księgi ustaw cywilnych, we-

zu überreichen, über welche sodann nach eben diesen Gesetzen zu verfahren, und nach Massgabe des Artikels III des gegenwärtigen Patentes zu entscheiden seyn wird.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am 23. März im Achtzehnhundert zwei und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph.

Schwarzenberg m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.,

Kanzleidirector des Ministerrathes.

Anhang.

Hofdecret vom 23. August 1819, an sämmtliche Appellations-Gerichte, in Folge höchster Entschliessung vom 7. September 1818, über Vortrag der Hofcommission in Justiz-Gesetzsachen (Nr. 1595 der Justiz-Gesetzsammlung).

Zu der in dem Anhange folgenden Vorschrift über das Verfahren in streitigen Ehe-Angelegenheiten wird bemerkt: dass auch bei Verhandlungen um die Ungiltig-Erklärung und um die Trennung der Ehe dasjenige zu beobachten sei, was die geltende Gerichts-Instruction über die Zuziehung und Einflussnehmung der Cameral- und politischen Repräsentanten überhaupt vorschreibt, so wie dagegen in Folge Hofdecretes vom 13. November 1816, Nr. 1296 der Justiz-Gesetzsammlung, wenn es sich um Juden-Ehen in Gemässheit der §§. 133, 134 und 135 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches handelt, weder eine fiscalämtliche Vertretung einzutreten hat, noch die Beiziehung eines politischen Repräsentanten zur Verhandlung oder Entscheidung von Seite der Gerichts-Behörden nothwendig ist.

Anhang.

Seine Majestät haben, um das in den §§. 94, 97 und 107 des bürgerlichen Gesetzbuches angedeutete ämtliche Verfahren in streitigen Ehe-Angelegenheiten näher zu bestimmen und eine gleichförmige Verhandlung dieser wichtigen Rechtssache bei den Gerichten zu bewirken, folgende Vorschriften, die von nun an theils bei Scheidungen von Tisch und Bett, theils bei Ungiltig-Erklärung und Trennung der Ehen anzuordnen sind, festzusetzen geruht:

I. Verfahren über die Scheidung von Tisch und Bett.

Allgemeiner Grundsatz.

§. 1.

Streitigkeiten der Eheleute über die Scheidung von Tisch und Bett müssen bei der im §. 107 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches vorgeschriebenen Untersuchung im

dług powszechnych zasad postępowania prawnego w sprawach spornych, przyczem zastosowane będą przepisy §§. 20 i 21 postępowania sądowego zachodnio-galicyjskiego co do rozprawy ustnej w sprawach spornych, jednakże w taki sposób, jakiego wymaga pojęcie i cel dochodzenia, z urzędu odbyć się mającego.

Bliższe jej oznaczenie.

§. 2.

W szczególności, winien sędzia najprzód przyzwać i wysłuchać strony spór wiodące zawsze osobiście, a wedle przypadku rzeczy, może przyzwać samego tylko małżonka, skargę zanoszącego, i żądać od niego, aby mu okoliczności bliżej wyjaśnił i potrzebne dowody przedłożył.

§. 3.

Powtóre, sędzia zawsze starać się będzie pogodzić spory małżonków w ten sposób, żeby, albo strona żądająca separacyi, prośbę swoję dobrowolnie cofnęła, albo też, żeby strona przeciwna, bez orzeczenia sądowego, na separacyę, żądaną z powodów zupełnie uzasadnionych, zezwoliła, na czas pewny lub nie oznaczony.

§. 4.

Po trzecie. W samem przeprowadzeniu rozprawy sądowej, sędzia nie będzie wiązanym żadnemi innemi prawidłami, jak tylko temi, które są potrzebne do pojedynczego, stosownego i gruntownego dochodzenia prawnej istoty prośby o rozdział co do osób (separacyę od stołu i łoża). Nie wprowadzonych przez stronę powodów separacyi, wmieszać sędzia nie powinien, ani też dozwalać stronom i adwokatom ich, wybiegów do przewleczenia dochodzenia.

§. 5.

Po czwarte. Małżonkowie małoletni lub pod kuratelą stojący, mogą się wprawdzie, o ile idzie o osobiste ich prawa i obowiązki, wynikłe ze związku małżeńskiego, sami zastępować w sądzie, wszelako przywołani będą z nimi także i ich rodzice, opiekunowie lub kuratorowie, do rozprawy sądowej.

§. 6.

Po piąte. Gdy małżonek pozwany celem rozdziału co do osób, nie stawa na wezwanie, zmuszony będzie do stawienia się stosownemi środkami, i tylko, gdzie tego uskutecznić nie można, wyda sędzia przeciw niemu wyrok zaoczny, ostrzegłszy go uprzednio o skutkach nieposłuszeństwa jego. Gdyby miejsce pobytu jego nie było wiadome, postąpić należy przeciw niemu według §. 498 *) postępowania sądowego dla Galicyi zachodniej.

§. 7.

Po szóste. W protokole rozpraw sądowych, zawsze zapisane będzie nazwisko, stan, zamieszkanie, profesya, wiek, wyznanie obudwóch małżonków i dzieci zawarte-

---

*) Dekretem nadwornym z dnia 22. Października 1819 r., udzielone zostało objaśnienie wszystkim sądom apelacyjnym, iż odwołanie się na §. 498. ustawy o postępowaniu sądowem dla Galicyi zachodniej, odnieść należy tylko do tłómaczenia włoskiego tejże ustawy, który się zgadza z §. 512 tekstu oryginalnego niemieckiego ustawy o postępowaniu sądowem dla Galicyi zachodniej N. 329 Zbiorn ustaw sądowych.

Wesentlichen nach den allgemeinen Grundsätzen des rechtlichen Verfahrens in Streitsachen behandelt, und dabei die Vorschriften der §§. 21 und 22 der westgalizischen Gerichtsordnung über die mündliche Verhandlung streitiger Rechtsangelegenheiten, jedoch so zur Anwendung gebracht werden, wie es der Begriff und Zweck einer von Amtswegen zu pflegenden Untersuchung fordert.

Nähere Bestimmung desselben.

§. 2.

Insbesondere soll der Richter erstens die streitenden Theile jederzeit persönlich vorladen und vernehmen, allenfalls zuerst den klagenden Ehegatten allein vorfordern und zu vorläufiger näherer Aufklärung der Umstände und Beibringung der erforderlichen Beweismittel anweisen.

§. 3.

Er soll zweitens die Streitigkeiten der Eheleute immer durch gütlichen Vergleich dahin beizulegen versuchen, dass entweder das Scheidungsgesuch freiwillig zurückgenommen oder die aus vollgiltigen Gründen verlangte Scheidung von dem anderen Theile ohne rechtliches Erkenntniss auf bestimmte oder unbestimmte Zeit bewilliget werde.

§. 4.

In der Verhandlung selbst ist er drittens an keine anderen Regeln gebunden, als die das Wesentliche einer einfachen, zweckmässigen und gründlichen Untersuchung über die rechtliche Beschaffenheit des Scheidungsgesuches ausmachen. Nicht angebrachte Scheidungsursachen soll er nicht einmengen, auch weder den Parteien, noch ihren Vertretern Umtriebe zur Verlängerung der Untersuchung gestatten.

§. 5.

Minderjährige oder unter Curatel stehende Eheleute haben sich zwar viertens in Ansehung ihrer aus der ehelichen Gesellschaft herrührenden, bloss persönlichen Rechte und Verbindlichkeiten selbst zu vertreten, jedoch sollen mit ihnen auch ihre Eltern, Vormünder oder Curatoren zu den gerichtlichen Verhandlungen zugezogen werden.

§. 6.

Wenn fünftens der auf die Scheidung belangte Ehegatte der gerichtlichen Vorladung nicht Folge leistet, so soll er durch schickliche Zwangsmittel zu erscheinen genöthiget, und nur, wenn diess nicht thunlich wäre, nach vorausgegangener Warnung vor den Folgen seines Ungehorsames, auf Ausbleiben gegen ihn erkannt werden. Wäre der Aufenthalt desselben unbekannt, so ist nach Vorschrift des §. 498 *) der Gerichtsordnung für Westgalizien gegen ihn zu verfahren.

§. 7.

In dem Protokolle über die gerichtlichen Verhandlungen muss sechstens jederzeit Name, Stand, Wohnort, Gewerbe, Alter und Religion der beiden Eheleute, die Zeit der ge-

*) Durch Hofdecret vom 22. October 1819 wurde sämmtlichen Appellations-Gerichten bedeutet, dass diese Berufung auf den §. 498 der westgalizischen Gerichtsordnung nur von der italienischen Uebersetzung derselben zu verstehen sei, welcher mit dem §. 512 des deutschen Urtextes der westgalizischen Gerichtsordnung, Nr. 329 der Justiz-Gesetzsammlung, zusammentrifft.

go małżeństwa, tudzież liczba, wiek i płeć dzieci, oraz uczyniona będzie w nim także wzmianka i o tem, czy istnieją pakta przedślubne.

O nieprzypuszczalności zastrzeżenia przy seperacyi dobrowolnej.

§. 8.

Przy zezwoleniu na separacyę, upraszaną za wzajemnem porozumieniem stron obudwóch, sędzia nie może przypuścić żadnego zastrzeżenia dalszych rozpraw sądowych o utrzymanie małżonki i dzieci, o wyszczególnienie majątku, lub o inne pretensye małżonków; a więc, jeżeli obiedwie strony nie ugodziły się zupełnie i bezwarunkowo względem wszystkich wzwyż rzeczonych punktów, rozdział co do osób miejsce mieć będzie tylko za orzeczeniem prawnem, z powodów, wskazanych w §. 109. powszechnej księgi ustaw cywilnych.

O prowadzeniu dowodów.

§. 9.

Jeżeli idzie o separacyę od stołu i łoża, osądzi sędzia według powszechnego przepisu postępowania sądowego, o ile przypuścić i za prawomocny uznać można dowód w ogólności, a mianowicie dowód przez wyznanie lub przysięgę małżonków.

§. 10.

Jeżeli strony obiedwie nie zgadzają się względem okoliczności czynu, rzecz rozstrzygających, przypuszczonym będzie dowód przez świadków lub biegłych, przez rezolucyę przeciw której każdej stronie zostawiono rekurs wolny, przysięga zaś główna lub przysięga uzupełniająca, zarządzona być ma przez wyrok.

§. 11.

Przy wysłuchaniu biegłych i świadków, ściśle zachowane będą powszechne przepisy postępowania sądowego, o ile mają wpływ stanowczy na moc dowodu wyznań. Sędzia sam ułożyć winien zapytania do świadków, korzystając jednakże przytem i z zapytań, jakieby przez strony podane zostały. Według potrzeby będzie nawet mógł sam wysłuchać świadków podlegających innemu sędziemu, w którym to celu udać się ma do właściwego ich sędziego, ażeby im nakazał stawić się do wysłuchania.

O wyroku i środkach prawnych przeciw niemu.

§. 12.

Po zupełnie ukończonem dochodzeniu, sędzia albo zezwoli wyrokiem na separacyę od stołu i łoża, albo odrzuci prożbę o to; a wpierwszym przypadku zarazem i względem tego orzeknie: czy jednemu lub drugiemu małżonkowi, czy obudwom, czy też żadnemu z nich, winę co do rozdziału osób przypisać należy.

Co do środków prawnych i zażaleń przeciw wyrokowi, obowiązywać będzie powszechny przepis postępowania sądowego.

Gdyby sędzia wyższy znalazł istotne wady w dochodzeniu, wówczas przed orzeczeniem w przedmiocie głównym, takowe z urzędu poprawić nakaże.

schlossenen Ehe, die Anzahl, das Alter und Geschlecht der Kinder angemerkt, auch daraus ersichtlich seyn, ob Ehepacten errichtet worden seien.

Unzulässiger Vorbehalt bei einer freiwilligen Scheidung.

§. 8.

Bei Bewilligung einer zu Folge beiderseitigen Einverständnisses angesuchten Scheidung kann kein Vorbehalt weiterer rechtlicher Verhandlungen über Unterhalt der Ehegattin und Kinder, Auseinandersetzung des Vermögens oder andere gegenseitige Ansprüche der Eheleute zugelassen, mithin in soferne nicht beide Theile über alle diese Gegenstände vollständig und unbedingt ausgeglichen sind, der Scheidung nur durch rechtliches Erkenntniss, aus den in dem §. 109 des bürgerlichen Gesetzbuches vorkommenden Gründen, stattgegeben werden.

Beweisführung.

§. 9.

Die Zulässigkeit und rechtliche Kraft des Beweises überhaupt, und insbesondere des Beweises durch das Geständniss oder den Eid der Ehegatten ist, so viel die Scheidung von Tisch und Bett betrifft, nach der allgemeinen Vorschrift der Gerichtsordnung zu beurtheilen.

§. 10.

In soferne beide Theile über die entscheidenden Thatumstände nicht zu vereinigen sind, soll der Beweis durch Zeugen oder Kunstverständige durch einen Bescheid, wogegen jedem Theile der Recurs offen steht, zugelassen, auf den Haupt- oder Erfüllungseid aber durch Urtheil erkannt werden.

§. 11.

Bei Vernehmung der Kunstverständigen und Zeugen müssen die allgemeinen Vorschriften der Gerichtsordnung, in soferne sie auf die Beweiskraft der Aussagen wesentlichen Einfluss haben, genau beobachtet werden. Die Fragen, welche an die Zeugen gestellt werden sollen, hat der Richter selbst zu entwerfen; jedoch dabei auch die allenfalls von den Parteien gestellten Fragesätze zu benützen. Er kann nach Erforderniss der Umstände auch fremder Gerichtsbarkeit unterworfene Zeugen selbst vernehmen und sich zu solchem Ende an ihren gehörigen Richter verwenden, dass sie zum Verhöre zu erscheinen angewiesen werden mögen.

Urtheil und Beschwerden dagegen.

§. 12.

Nach gänzlich beendigter Untersuchung muss die Scheidung von Tisch und Bett durch Urtheil bewilliget oder abgeschlagen und im ersteren Falle zugleich ausdrücklich darüber erkannt werden: ob der eine oder der andere Ehegatte, oder jeder Theil oder keiner von beiden an der Scheidung Schuld trage.

Für die Rechtsmittel und Beschwerden gegen das Urtheil gilt die allgemeine Vorschrift der Gerichtsordnung.

Fände der obere Richter wesentliche Gebrechen in der Untersuchung, so soll er vor Entscheidung der Hauptsache die Fehler von Amtswegen verbessern lassen.

II. O postępowaniu w razie unieważnienia lub rozwiązania małżeństwa (rozwodu).

Zasada ogólna.

§. 13.

Powyższe przepisy o postępowaniu w przypadkach rozdziału co do osób, t. j. seperacyi od stołu i łoża, zastosowane będą także w razie dochodzenia nieważności lub na prożbę o rozwiązanie małżeństwa (§§. 97 i następujące powszechnej księgi ustaw cywilnych), jednakże tak dalece tylko, o ile takowe pogodzić się dadzą z rozporządzeniami prawa co do utrzymania w swej mocy małżeństwa, co do niedopuszczalności dowodu przez przysięgę lub wyznanie małżonków, i co do dochodzenia z urzędu przeszkód małżeństwa, wspomnionych w §. 94. powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Bliższe jej oznaczenie.

§. 14.

W szczególności nakaże sędzia obudwom małżonkom, tudzież temu, któremu poleci obronę małżeństwa, ażeby stawili się osobiście, zakomunikuje obrońcy podane pismo, lub uczynione doniesienie, wraz z alegatami, każe wyłożyć każdej stronie przedmiot dochodzenia w sposób stosowny i w porządku należytym, zażąda potrzebnych dokumentów i aktów, lub sam takowe sprowadzi; wysłucha świadków i biegłych, wyjaśni dokładnie w ten sposób okoliczności stanowcze, wyprowadzi też przy tem na jaw powody, wytoczone dla unieważnienia lub rozwiązania małżeństwa, lecz oraz ściśle je roztrząsać będzie i małżeństwo ważne pod opiekę swą weźmie, broniąc go z urzędu przeciw wszelkiemu występowaniu swawolnemu, a w ogólności rozprawy w taki sposób prowadzić będzie, ażeby z nich albo nieważność małżeństwa lub prawo żądania jego rozwiązania, bez względu na własne zeznanie lub porozumienie małżonków jasno się wykazało, albo też niepodobieństwo udowodnienia tegoż, żadnym wątpliwościom nie podlegało.

O usiłowaniu połączenia na powrót małżonków.

§. 15.

Gdyby prożba małżonka o unieważnienie lub o rozwiązanie małżeństwa, była widocznie bezzasadną, przyzwie go sędzia z osobna, i starać się będzie, przez stosowne przedstawienia, nakłonić go, ażeby dobrowolnie odstąpił od zamiaru swego.

§. 16.

Gdyby małżeństwo rzeczywiście było nieważnem, jednakże przeszkody do tego usunąć się dały przez następną dyspenzacyę, przez zezwolenie osoby skrzywdzonej w prawach swych, lub przez potwierdzenie władzy, wówczas należy zastosować przepis §-fu 98. powszechnej księgi ustaw cywilnych. Równie też, jeżeli strony niekatolickie żądają rozwiązania małżeństwa, przyłoży sędzia wszelkich wedle okoliczności starań, ażeby ich pogodzić w dobry sposób i pojednać umysły zrażone.

O obowiązkach obrońcy małżeństwa.

§. 17.

Ustanowiony do obrony małżeństwa, będzie winien dokładnie dochodzić wszystkich okoliczności, podanych za powód do rozwiązania lub unieważnienia małżeństwa, z należytem staraniem rozpoznać, czy i jak dalece prożba uzasadnioną jest w prawie i opartą na dowodzie zupełnie dostatecznym, lub jakie zarzuty i opozycye przeciw niej czynione być mogą, i o tem wszystkiem wyjawić sądowi gruntowne i sumienne zdanie swoje.

II. Verfahren über die Ungiltigkeit oder Trennung der Ehe.

Allgemeiner Grundsatz.

§. 13.

Die hier für das Verfahren über die Scheidung von Tisch und Bett ertheilten Vorschriften finden auch in den Fällen einer Untersuchung über die Ungiltigkeit oder angesuchte Trennung der Ehe (§. 97 und die folgenden des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches) in soferne ihre Anwendung, als sie sich mit den Anordnungen des Gesetzes über die Aufrechthaltung der Ehen, über die Unzulässigkeit des Beweises durch Eid oder Geständniss der Ehegatten, und über die von Amtswegen einzuleitende Untersuchung der im §. 94 des bürgerlichen Gesetzbuches angeführten Ehehindernisse vereinigen lassen.

Nähere Bestimmung desselben.

§. 14.

Insbesondere soll der Richter beide Eheleute und denjenigen, dem er die Vertheidigung der Ehe anvertraut, persönlich vorladen, dem letzteren die überreichte Schrift oder eingelangte Anzeige sammt Beilagen mittheilen, jeden Theil über den Gegenstand der Untersuchung zweckmässig und in gehöriger Ordnung verhandeln lassen, die nöthigen Actenstücke und Urkunden abfordern, oder selbst herbeischaffen; Zeugen und Kunstverständige vernehmen, auf solche Art die entscheidenden Thatumstände vollständig aufklären, dabei die für die Ungiltigkeit oder Auflösung der Ehe angeführten Gründe zwar in ihr volles Licht setzen, aber auch strenge prüfen, und eine giltige Ehe gegen jede willkürliche Anfechtung von Amtswegen in Schutz nehmen; überhaupt die Verhandlung so leiten, dass die Ungiltigkeit der Ehe, oder das Recht, die Auflösung derselben zu verlangen, entweder ohne Rücksicht auf eigenes Geständniss oder Uebereinkommen der Eheleute klar erwiesen, oder die Unmöglichkeit dieses Beweises ausser Zweifel gesetzt werde.

Versuch einer Wiedervereinigung.

§. 15.

Wäre das Gesuch des einen Ehegatten um Ungiltig-Erklärung oder Auflösung der Ehe auffallend ungegründet, so soll er vorerst allein vorgeladen und durch zweckmässige Vorstellungen wo möglich dahin vermocht werden, von seinem Vorhaben freiwillig abzustehen.

§. 16.

Kann im Falle einer mit Recht für ungiltig angegebenen Ehe das Hinderniss durch nachträgliche Dispensation, Einwilligung der in ihren Rechten gekränkten Person oder Genehmigung der Behörde gehoben werden: so muss die Vorschrift des §. 98 des bürgerlichen Gesetzbuches zur Anwendung gebracht, auch bei einer von Akatholiken angesuchten Auflösung der Ehe nach Beschaffenheit der Umstände eine gütliche Ausgleichung zu bewirken und die getrennten Gemüther wieder zu vereinigen gesucht werden.

Pflichten des Vertheidigers der Ehe.

§. 17.

Wer zur Vertheidigung der Ehe bestellt ist, hat über alle als Grund der Trennung oder Ungiltig-Erklärung angegebene Umstände genaue Erkundigung einzuziehen, in wie ferne der Antrag in dem Gesetze gegründet und durch vollständigen Beweis unterstützt sei, oder welche Einwendungen und Bedenken denselben entgegenstehen, sorgfältig zu untersuchen, und sich hierüber gegen das Gericht gründlich und gewissenhaft zu äussern.

Gdyby obrońca tu w czem uchybił, winien go sędzia z urzędu naprowadzić.

O wyroku i środkach prawnych przeciw niemu.

§. 18.

Po skończonem dochodzeniu, musi sędzia wydać orzeczenie swe wyrokiem. Jeżeli wyrok wypadnie za ważnością lub przeciw rozwiązaniu małżeństwa, wówczas miejsce mieć będą przeciw takowemu te środki prawne i zażalenia, jakie w ogólności są przepisane. Jeżeli zaś wyrok wypadnie za nieważnością i rozwiązaniem małżeństwa, wówczas ustanowiony obrońca tegoż, winien każdego razu, bez dalszego zapytania, w terminie zwyczajnym założyć przeciw temu apelacyę, a w razie, gdyby małżeństwo obudwóch stron katolickich, lub też choćby jednej strony katolickiej, uznane było za nieważne, nawet przeciw wyrokom równobrzmiącym założyć rewizyę i żądać, ażeby akta, po komunikacyi pism apelacyjnych i rewizoryjnych, przesłane zostały do sądu wyższego.

Nad wypełnieniem tego przepisu, czuwać będą z urzędu pierwszy sąd wyrokujący i przybrany reprezentant polityczny.

§. 19.

Jeżeli małżeństwo uznane będzie za nieważne lub rozwiązane, sąd z urzędu swego zarządzi, ażeby wyrok, gdy przejdzie w moc prawa, zapisany został do księgi małżeństw, stosownie do §. 122 powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Dekret nadworny z dnia 24. Grudnia 1819, wydany do wszystkich sądów apelacyjnych, na zapytanie sądu apelacyjnego czeskiego, zgodnie z komisyą nadworną dla ustawodawstwa sądowego.

Na zapytanie, w jaki sposób rozumieć i przez sąd wyższy zastosować należy ostatni ustęp §. 12. przepisu o postępowaniu w sporach małżeńskich, ogłoszonego dekretem nadwornym z dnia 23. Sierpnia 1819. Nr. 1595 Zbioru ustaw sądowych, służyć ma za prawidło objaśnienie następujące:

§. 12. powyższego przepisu nie żąda, żeby sędzia wyższy, gdy spostrzeże wady stanowcze w dochodzeniu sporu małżeńskiego, znosił wyrok sędziego niższego i nakazał nowe dochodzenie i wydanie nowego wyroku; ponieważ czasem niedostateczność, wydająca się istotnie ważną według aktów nadesłanych, po bliższem wyjaśnieniu okazuje się mniej już ważną; lub też, ponieważ temu bez kasacyi wyroku, pociągającej za sobą zawsze pomnożenie pracy i kosztów, zaradzić można w sposób inny dla praw stron nie szkodliwy; np. gdyby sędzia niższy oczywiście nie wyprowadził wszystkich okoliczności, mających wpływ na rozstrzygnienie, bez uczynienia wzmianki w aktach o przyczynie tego, a sędzia wyższy powody znalazł do domniemywania, iż wyprowadzenie takowe czyli dochodzenie, dla szczególnej właściwości przypadku, było niepodobnem; albo, gdyby sędzia niższy nie odebrał przysięgi od którego z świadków, ponieważ zeznania jego uważał za nieważne, a sędziemu wyższemu przeciwnie zdawały się być takowe ważnemi, a więc i przysięga świadka potrzebną.

Tenże §. 12 nie przepisuje także, ażeby sędzia wyższy nakazał niższemu oświadczyć się po usunięciu wad, czyli pozostaje przy swoim wyroku, lub też w jaki sposób nate-

Hätte er hierin irgend etwas versehen, so muss er von dem Richter von Amtswegen zurecht gewiesen werden.

Urtheil und Rechtsmittel dagegen.

§. 18.

Nach geschlossenem Verfahren muss durch Urtheil entschieden werden. Fällt dasselbe für die Giltigkeit oder gegen die Trennung der Ehe aus, so finden dagegen die im Allgemeinen sulässigen Rechtsmittel und Beschwerden Statt. Ergeht es aber auf die Ungiltigkeit und Trennung der Ehe, so muss der aufgestellte Vertheidiger derselben immer ohne weitere Rückfrage in der gewöhnlichen Frist die Appellation, und in dem Falle, wo zwischen Katholiken, oder wenn ein Theil katholisch ist, auf die Nichtigkeit der Ehe erkannt wird, selbst bei gleichförmigen Urtheilen die Revision anmelden, und nach dem Wechsel der Appellations- oder Revisionsschriften die Acten-Einsendung an die höhere Behörde verlangen. Hierauf ist die erste erkennende Behörde und der beigezogene politische Repräsentant von Amtswegen zu wachen schuldig.

§. 19.

Wenn die Ehe für ungiltig erklärt oder getrennt wird, muss nach eingetretener Rechtskraft dieses Erkenntnisses von Amtswegen die Verfügung getroffen werden, dass dasselbe nach Anleitung des §. 122 des bürgerlichen Gesetzbuches in das Trauungsbuch eingetragen werde.

Hofdecret vom 24. December 1819, an sämmtliche Appellationsgerichte, über Anfrage des böhmischen Appellationsgerichtes, einverständlich mit der Hofcommission in Justiz-Gesetzsachen (Nr. 1639 der Justiz-Gesetzsammlung).

Ueber die Anfrage: wie der letzte Satz des §. 12 der durch Hofdecret vom 23. August 1819, Nr. 1595, der Justiz-Gesetzsammlung, erlassenen Vorschrift über das Verfahren in streitigen Ehe-Angelegenheiten, zu verstehen und von dem Obergerichte in Anwendung zu bringen sei? wird zur Richtschnur vorgeschrieben:

Der §. 12 der genannten Vorschrift fordert nicht, dass der obere Richter bei Wahrnehmung wesentlicher Gebrechen in der Untersuchung eines streitigen Ehefalles ohne weiters das Urtheil des unteren Richters aufhebe, und eine neue Untersuchung und Urtheilsschöpfung unordne; weil bisweilen ein Gebrechen, welches nach den eingelangten Acten als wesentlich erscheint, bei näherer Aufklärung sich nicht mehr als solches darstellet; oder weil demselben ohne Cassation des Urtheiles, die immer eine Verzögerung und Vermehrung der Kosten und Arbeit zur Folge hat, auf eine andere, den Parteirechten unschädliche Art abgeholfen werden kann; z. B. der untere Richter hätte offenbar nicht alle auf die Entscheidung Einfluss habenden Umstände erhoben, ohne dass die Ursache davon in den Acten bemerkt worden wäre, der obere Richter aber hätte Gründe zu vermuthen, dass eine solche Erhebung wegen der besonderen Beschaffenheit des Falles vielleicht unmöglich war; oder der untere Richter hätte einen Zeugen nicht beeidiget, weil er dessen Aussagen für unerheblich hielt, dem oberen Richter aber schienen diese Aussagen erheblich, mithin die Beeidigung des Zeugen nothwendig zu seyn.

Derselbe §. 12 schreibt aber auch nicht vor, dass der obere Richter dem unteren auftrage, sich nach gehobenen Gebrechen zu erklären: ob er bei seinem Urtheile verharre, oder

dy takowy odmienić zamyśla; takowe bowiem postępowanie nakazanem jest tylko w §. 438 pierwszej i w §. 403 drugiej części ustawy karnej, jedynie na ten przypadek, gdy wyrok kryminalny jeszcze nie ogłoszony, przedłożony być ma z urzędu sędziemu wyższemu; tu zaś zachodzi przypadek, iż wyrok cywilny, stronom już ogłoszony, w skutku założonego zażalenia jednej strony drogą powołania, przedłożony został sędziemu wyższemu, w którym tedy razie nie może być przyznane sędziemu niższemu prawo zmienienia wyroku własnego.

Ztąd wynika samo przez się, iż §. 12 przepisu umyślnie nie oznacza, w jaki sposób sędzia wyższy zarządzić ma poprawienie wad istotnych, w dochodzeniu sporu małżeńskiego, lecz pozostawił zdaniu sędziego, czy to uskutecznić zechce wedle okoliczności, przez zniesienie wyroku sędziego niższego, czy przez nakazane uzupełnienie dochodzenia, wypełnienie formalności przepisanej, lub przez zażądanie bliższego objaśnienia.

80.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 26. Marca 1852,

obowiązujące w mieście Krakowie i okręgu jego,

mocą którego wydane zostają przepisy dla przeprowadzenia niektórych postanowień powszechnej księgi ustaw cywilnych, co do prawa małżeńskiego.

Odnośnie do patentu cesarskiego z dnia 23. Marca 1852, którym dla miasta Krakowa i okręgu jego zaprowadzone zostały przepisy o prawie małżeńskiem i o postępowaniu w sporach małżeńskich, ministeryum sprawiedliwości na mocy Najwyższego upoważnienia, udzielonego sobie od Jego C. K. Apostolskiej Mości na d. 23. Marca 1852, wydaje niniejszem następujące rozporządzenia, mające obowiązywać przez ciąg obecnie istniejącego urządzenia sądów w Krakowie.

Artykuł 1.

We wszystkich przypadkach, w których, według postanowień powszechnej księgi ustaw cywilnych, jako też Najwyższego patentu z d. 23. Marca 1852. do obchodu małżeństwa, potrzebnem jest zezwolenie sądu, tudzież w przypadkach, wskazanych §§fami 52. i 106. powszechnej księgi ustaw cywilnych, właściwym urzędem opiekuńczym jest sąd krajowy krakowski.

Artykuł 2.

Dla osoby zamierzającej wstąpić w związki małżeńskie, a potrzebującej do tego zezwolenia opiekuna lub kuratora, ustanowić winien sąd krajowy do oddania w tej mierze oświadczenia, kuratora, gdzieby zastępcy takowego dotąd jeszcze nie było ustanowionego.

Artykuł 3.

Jeżeli do rozwiązania pytania: czy do zawarcia małżeństwa udzielonem być może zezwolenie sądowe lub nie, potrzebnem się okaże dochodzenie zewnątrz Krakowa, sąd krajowy nakazać może takowe właściwemu sędzi pokoju.

Artykuł 4.

W przypadkach, wskazanych §m 42 powszechnej księgi ustaw cywilnych, ma sąd krajowy dochodzić albo sam albo przez właściwego sędzię pokoju, powodów odmówio-

wie er solches nunmehr abzuändern gedenke; denn dieses ist im §. 438 des ersten und im §. 403 des zweiten Theiles des Strafgesetzes nur für den Fall angeordnet, als ein noch nicht kundgemachtes Criminal-Urtheil von Amtswegen dem Obergerichte vorgelegt wird; hier aber ist der Fall vorausgesetzt, dass ein den Parteien bereits kundgemachtes Civil-Urtheil durch das von einer derselben ergriffene Rechtsmittel an den oberen Richter gelangt, in welchem Falle dem unteren Richter das Befugniss, sein Urtheil abzuändern, nicht mehr zugestanden werden kann.

Hieraus ergibt sich von selbst, dass der §. 12 der Vorschrift die Art und Weise, wie von dem oberen Richter die Verbesserung der als wesentlich befundenen Gebrechen in der Untersuchung eines Ehestreites einzuleiten sei, absichtlich nicht bestimmet; sondern es dem Ermessen desselben überlassen habe, dieses nach Beschaffenheit der Umstände entweder durch Aufhebung des unterrichterlichen Urtheiles, durch befohlene Ergänzung der Untersuchung, Nachtragung einer unterlassenen Förmlichkeit, oder durch Abforderung einer näheren Aufklärung zu bewerkstelligen.

80.

Verordnung des Justizministeriums vom 26. März 1852,

wirksam für die Stadt Krakau und deren Gebiet,

womit Verfügungen zur Durchführung einiger Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches über das Eherecht getroffen werden.

In Bezug auf das kaiserliche Patent vom 23. März 1852 (Nr. 79 des R. G. B.), wodurch die Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches über das Eherecht und die Vorschriften über das Verfahren in Ehestreitigkeiten für die Stadt Krakau und deren Gebiet in Wirksamkeit gesetzt werden, findet das Justizministerium in Gemässheit der, von Seiner kaiserlich-königlichen Apostolischen Majestät am 23. März 1852 ertheilten Allerhöchsten Ermächtigung, für die Dauer der gegenwärtigen Gerichtsverfassung in Krakau, folgende Anordnungen zu treffen:

Artikel 1.

In allen Fällen, in welchen nach den Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches und des Allerhöchsten Patentes vom 23. März 1852 über das Eherecht, die Einwilligung der Gerichtsbehörde zur Schliessung einer Ehe erforderlich ist, sowie auch in den Fällen der §§. 52 und 106 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, ist das Landesgericht in Krakau die hiezu berufene Vormundschaftsbehörde.

Artikel 2.

Das Landesgericht hat dem Ehewerber, welcher zur Schliessung der Ehe der Einwilligung eines Vormundes oder Curators bedarf, für welchen jedoch noch kein solcher Vertreter bestellt ist, einen Curator zur Abgabe dieser Erklärung zu bestellen.

Artikel 3.

Erhebungen, welche zur Beurtheilung der Frage, ob die gerichtliche Einwilligung zur Ehe zu ertheilen oder zu verweigern sei, nöthig befunden werden, jedoch ausserhalb Krakau zu pflegen sind, kann das Landesgericht durch den betreffenden Friedensrichter vornehmen lassen.

Artikel 4.

In Fällen des §. 52 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches hat das Landesgericht die Gründe der verweigerten Einwilligung auf die, den Umständen angemessene Art, ohne

nego pozwolenia, w sposób okolicznościom odpowiadający, nie przypuszczając formalnego procesu, i na zasadzie dochodzenia tego, albo zezwolenie sądowe udzielić, albo zażalenie odrzucić.

W pierwszym przypadku ma sąd przed wydaniem rezolucyi, uczynić uważnym ojca lub zastępcę, odmawiającego zezwolenia, na okoliczności przez dochodzenie wykazane, i wezwać go do powtórnego jeszcze oświadczenia co do tego, czy udziela lub odmawia zezwolenia swego.

Artykuł 5.

Przeciw orzeczeniu sądu krajowego, będzie można założyć rekurs do sądu apelacyjnego we Lwowie. Rekurs atoliż takowy, podany być musi w przeciągu dni 14. od dnia wręczenia rezolucyi, przeciw której zażalenie zamierzono.

Artykuł 6.

Przeciw orzeczeniu sądu apelacyjnego, założony być może rekurs do najwyższego trybunału sądowego, w przeciągu dni 14, lecz wtenczas tylko, jeżeli niem zmienione zostało orzeczenie sądu krajowego.

Artykuł 7.

Rekurs podany będzie do sędzi wyższego, który według okoliczności zażąda relacyi rzecz wyjaśniającej, od sędzi niższego.

Artykuł 8.

Co się tycze zawierania kontraktów z powodu ślubów małżeńskich, dla uregulowania wzajemnych stosunków majątkowych małżonków, nie wprowadza patent cesarski z dnia 23. Marca 1852 r. o prawie małżeńskiem wydany, żadnej zmiany w ustawach dotychczasowych.

Artykuł 9.

Osoby, które przy rozpoczęciu działalności nowych przepisów o prawie małżeńskiem, zadosyć uczyniły ustawom dotychczasowym, co do zapowiedzi obowiązującym, czy to przez istotne wykonanie obudwóch zapowiedzi, czy też przez uzyskanie dyspensy od drugiej zapowiedzi, będą mogły przystąpić do zawarcia ślubu według przepisu powszechnej księgi ustaw cywilnych w przeciągu dni 14 od dnia, w którym nowe przepisy o prawie małżeńskiem obowiązywać zaczną. Po upływie powyższego czasu, strony wypełnić będą winny przepisy powszechnej księgi ustaw cywilnych, obowiązujące także i co do zapowiedzi.

Artykuł 10.

Z dniem, w którym nowe ustawy o prawie małżeńskiem obowiązywać zaczną, uchylone zostaje nakazane dotychczasowemi ustawami zobowiązanie stron stawania przed urzędnikiem stanu cywilnego dla oddania oświadczenia i zapisania do rejestrów stanu cywilnego.

Rozporządzenia zaś dotychczasowych ustaw, tyczące się ogłaszania i zapisywania urodzin i wypadków śmierci do rejestrów stanu cywilnego, zatrzymują moc obowiązującą aż do dalszego rozporządzenia.

K. Kraus m. p.

einer förmlichen Processhandlung stattzugeben, entweder selbst oder mittelst der betreffenden Friedensrichter zu erforschen, und auf Grundlage der gepflogenen Erhebung die gerichtliche Einwilligung zu ertheilen, oder die Beschwerde zurückzuweisen.

Im ersteren Falle ist vor Ausfertigung des Bescheides der, die Einwilligung verweigernde Vater oder Vertreter auf das Ergebniss der Erhebung aufmerksam zu machen und zur nochmaligen Erklärung, ob er seine Zustimmung ertheile oder verweigere, aufzufordern.

Artikel 5.

Gegen die Entscheidung des Landesgerichtes ist der Recurs an das galizische Appellationsgericht in Lemberg gestattet. Derselbe muss jedoch binnen 14 Tagen von der Zustellung des Bescheides angefangen, gegen welchen die Beschwerde gerichtet ist, überreicht werden.

Artikel 6.

Gegen die Entscheidung des Appellationsgerichtes ist der Recurs an den obersten Gerichtshof binnen 14 Tagen, jedoch nur dann zulässig, wenn durch dieselbe die Entscheidung des Landesgerichtes abgeändert wurde.

Artikel 7.

Der Recurs ist bei dem höheren Richter zu überreichen, welcher nach Umständen von dem unteren Richter aufklärenden Bericht abzufordern hat.

Artikel 8.

In Bezug auf Verträge, welche aus Anlass der Verehelichung zur Regelung der gegenseitigen Vermögensverhältnisse der Ehegatten geschlossen werden, wird durch das kaiseriche Patent vom 23. März 1852 über das Eherecht an den Bestimmungen der bisherigen Gesetze nichts geändert.

Artikel 9.

Diejenigen Personen, welche bei Beginn der Wirksamkeit der neuen Vorschriften über das Eherecht der Verpflichtung zur Eheverkündigung nach Massgabe der bisherigen Gesetze entweder durch den wirklichen Vollzug beider Verkündigungen oder durch Erlangung der Dispens von der zweiten Verkündigung nachgekommen waren, können innerhalb des Zeitraumes von 14 Tagen, vom Tage der beginnenden Wirksamkeit der neuen Gesetze über das Eherecht angefangen, zur Schliessung der Ehe nach Vorschrift des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches schreiten. Nach Ablauf dieser Frist haben die Brautleute die Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches auch in Bezug auf das Aufgebot der Ehe zu beobachten.

Artikel 10.

Von der, durch die bisherigen Gesetze auferlegten Pflicht der Brautleute, sich zur Abgabe der Erklärung und Eintragung in die Civilstandesregister dem Civilstandes-Beamten vorzustellen, erhält es mit dem Tage, an welchem die neuen Gesetze über das Eherecht in Wirksamkeit treten, sein Abkommen.

Die Anordnungen der bisherigen Gesetze in Bezug auf Bekanntgebung und Eintragung der Geburten und Sterbfälle in die Civilstandesregister bleiben bis auf weitere gesetzliche Anordnung, in Wirksamkeit.

Krauss m. p.

81.

Obwieszczenie ministerstwa finansów z dnia 2. Kwietnia 1852,

mocą którego z obiegu ściągnięte zostają tak 3% asygnacye kasy centralnej z dniem wydania 1. Stycznia i 1. Lipca 1849. i z dniem 1. Stycznia 1850, jako też uprocentowane bilety skarbowe z dniem wydania 1. Stycznia 1850. i 1. Stycznia 1851.

Administracya finansów postanowiła ściągnąć z obiegu tak 3% asygnacye kasy centralnej na dniu 1. Stycznia 1849, 1. Lipca 1849 i 1. Stycznia 1850 wydane, jako też uprocentowane bilety skarbowe z dniem wydania 1. Stycznia 1850 i 1. Stycznia 1851.

Dla wykonania postanowienia tego, zarządza się niniejszem wymiana wyż rzeczonych znaków pieniężnych na bilety skarbowe wydania z roku 1852, na nieuprocentowane, a tylko — gdyby w kasach nie dostawało nieuprocentowanych, — także i na uprocentowane w terminach następujących:

Przez cztery miesiące t. j. aż do końca Lipca 1852 r. mogą takowe, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego, wymieniane być we wszystkich kasach krajowych głównych i kasach zbiorowych.

Po upływie tego terminu, może mieć miejsce wymiana tychże tylko jeszcze przez dalsze trzy miesiące, t. j. aż do końca Października 1852 r. w kasach głównych krajowych, a później jeszcze przez dwa miesiące, t. j. do końca Grudnia 1852 r. w kasie wymieniawczej w Wiedniu.

Użycie wspomnionych znaków pieniężnych do wypłaty gotówką w kasach rządowych dozwolone zostaje aż do końca Grudnia 1852 r.

Po upływie terminów wyż rzeczonych, przyjęte będą wspomnione znaki pieniężne tak do wymiany jak w miejsce zapłaty, tylko za osobnem pozwoleniem ze strony ministerstwa finansów.

Baumgartner m. p.

81.

Kundmachung des Finanzministeriums vom 2. April 1852,

womit die vom 1. Jänner und 1. Juli 1849 und vom 1. Jänner 1850 ausgefertigten 3percentigen Centralcasse-Anweisungen und die verzinslichen Reichsschatzscheine mit den Ausfertigungstagen vom 1. Jänner 1850 und 1. Jänner 1851 aus dem Umlaufe gezogen werden.

Die Finanz-Verwaltung hat beschlossen, die vom 1. Jänner 1849, 1. Juli 1849 und 1. Jänner 1850 ausgefertigten 3percentigen Centralcasse-Anweisungen, sowie auch die verzinslichen Reichsschatzscheine mit den Ausfertigungsdaten vom 1. Jänner 1850 und 1. Jänner 1851 aus dem Umlaufe zu ziehen.

Zur Vollziehung dieses Beschlusses wird die Umwechslung der erwähnten Geldzeichen gegen unverzinsliche, und nur in soferne die Cassebestände an unverzinslichen nicht hinreichen, gegen verzinsliche Reichsschatzscheine der Emission vom Jahre 1852 in den nachbenannten Terminen angeordnet.

Durch vier Monate, d.i. bis Ende Juli 1852 können dieselben bei allen Landeshaupt- und Sammlungscassen (ausser dem lomb. venet. Königreiche) umgewechselt werden.

Nach Ablauf dieser Frist kann die Verwechslung nur noch durch weitere drei Monate, d. i. bis Ende October 1852 bei den Landeshauptcassen, und späterhin noch durch zwei Monate, d. i. bis Ende December 1852 bei der Verwechslungscasse in Wien vorgenommen werden.

Die Verwendung der angeführten Geldzeichen zu Zahlungen an Staatscassen ist bis Ende December 1852 gestattet.

Nach Ablauf der eben festgestellten Termine kann die Annahme der erwähnten Geldzeichen zur Umwechslung oder an Zahlungsstatt nur über besondere Bewilligung des Finanzministeriums Platz greifen.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXIII.

Wydana i rozesłana: dnia 17. Kwietnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 17. April 1852.

Część XXIII.

Wydana i rozesłana dnia 17. Kwietnia 1852.

82.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem finansów z dnia 23. Marca 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych, w których obowiązuje ustawa o należytościach z dnia 9. Lutego 1850. (Część XXII. dz. pr. p. i rz.);

wydane dla objaśnienia postanowień dla sądów, zawartych w §§. 29, 45, 46. 47, 50. 52, 53, 54, 57, 63, 67, tudzież w uwadze 6. pozycyi taryfowej 45-94 wyż rzeczonej ustawy.

Ażeby urzędom, według ustawy z dnia 9. Lutego 1850 do wymierzenia należytości powołanym, ułatwić przepisane postępowanie, ich rozstrzygnieniom nadać podstawę sądowego osądzenia, przyspieszyć tok spraw, i wprowadzić między sądami a urzędami, powołanemi do wymierzenia należytości, postępowanie pojedyncze i zgodne; wydane zostają dla objaśnienia §§fów 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67, tudzież uwagi 6 pozycyi taryfowej 45-94 wyż wspomnionej ustawy, następujące rozporządzenia:

§. 1.

Sądy winny są wyjawić zdanie swoje o podstawie wymierzania należytości, okazującej się ze stosunku prawnego w każdym zachodzącym przypadku, nietylko wtenczas, kiedy według ustawy obowiązane są zakomunikować akt, podlegający opłacie należytości, urzędowi do wymierzania onejże przeznaczonemu, lecz także i wtenczas, kiedy o to wezwane zostaną przez władze lub urzędy, do wymierzania należytości powołane.

§. 2.

Podstawy do wymierzania należytości są:

a) Oznaczenie interesu prawnego lub aktu urzędowego, według ustawy cywilnej i według odpowiadającego jej wyrażenia w taryfie o należytościach, np. kupno, zmiana, darowizna, wyrok wpadkowy lub stanowczy, itd.;

b) oznaczenie przedmiotu interesu prawnego lub aktu urzędowego, według którego należytość wymierzoną być powinna.

c) w razie, kiedy w jednym dokumencie lub w jednym akcie, zawarte są dwa lub więcej interesów prawnych, lub postanowienia, według ustawy wywierające wpływ na wymiar należytości, wyrażenie odmiennej właściwości pojedynczych interesów

XXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 17. April 1852.

82.

Verordnung des Justizministeriums im Einvernehmen mit dem Finanzministerium vom 23. März 1852,

giltig für alle Kronländer, in welchen das Gebührengesetz vom 9. Februar 1850 (R. G. und R. B., XXII. St., Nr. 50) wirksam ist,

zur Erläuterung der, in den §§. 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67 und der Anmerkung 6 der Tarifpost 45 dieses Gesetzes für die Gerichte enthaltenen Bestimmungen.

Um den, zur Bemessung der Gebühren nach dem Gesetze vom 9. Februar 1850 berufenen Aemtern das vorgeschriebene Verfahren zu erleichtern, ihren Entscheidungen eine gerichtliche Beurtheilung zum Grunde zu legen, die Geschäftsbehandlung zu befördern, und zwischen den Gerichten und den zur Gebührenbemessung bestimmten Aemtern ein einfaches und übereinstimmendes Benehmen zu erzielen, werden in Erläuterung der §§. 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67 und der Anmerkung 6 der Tarifpost 45 dieses Gesetzes nachfolgende Anordnungen erlassen:

§. 1.

Die Gerichte haben sowohl in denjenigen Fällen, in welchen sie nach dem Gesetze verpflichtet sind, den gebührenpflichtigen Act dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte mitzutheilen, als auch dann, wenn sie von den, zur Gebührenbemessung berufenen Behörden und Aemtern darum angegangen werden, sich über die Grundlagen der Gebührenbemessung, welche sich aus dem, in jedem einzelnen Falle eintretenden Rechtsverhältnisse ergeben, auszusprechen.

§. 2.

Die Grundlagen der Gebührenbemessung sind:

a) *die Bezeichnung des Rechtsgeschäftes oder Amts-Actes nach dem bürgerlichen Rechte und nach der, mit demselben im Einklange stehenden Benennung des Gebühren-Tarifes, nämlich, z. B. mit Kauf, Tausch, Schenkung, Incidenz- oder End-Urtheil u. s. w.;*

b) *desjenigen Gegenstandes des Rechtsgeschäftes oder Amts-Actes, nach welchem die Gebühr zu bemessen ist;*

c) *in dem Falle, als in einer Urkunde oder in einem Acte zwei oder mehrere Rechtsgeschäfte begriffen, oder solche Bestimmungen, welche auf die Gebührenbemessung nach dem Gesetze einen Einfluss zu nehmen haben, enthalten sind, die Angabe dieser ver-*

i postanowień, tudzież wpływ ich na wymiar należytości, np. przy wyrokach, wyrażenie, czyli przeniesienie majątku miało miejsce lub nie;

d) wyrażenie wartości, według której należytość wymierzona być ma; a to, tak co do zobowiązań głównych, jako też bocznych; lub gdyby wartość przedmiotu wyrazić się nie dała, wzmianka o tej okoliczności;

e) jeżeli według okoliczności, wymiar należytości zawisł od wzajemnego stosunku osób, mających udział w interesie, rozpoznanie i wyrażenie tychże stosunków;

f) oznaczenie pozycyj taryfowych, pod które interes prawny lub akt urzędowy podciągnąć należy;

g) wyrażenie należytości, które z tego samego powodu okazują się jako już opłacone albo przez stępel, albo bezpośrednio; oraz

h) wzmianka o okolicznościach, spostrzeżonych podczas czynności urzędowej, które z mocy ustawy pociągają za sobą podwyższenie należytości, karę lub też obowiązek wynagrodzenia kosztów.

§. 3.

W jaki sposób wykazany być winien majątek spadkowy w celu wymierzenia należytości, o tem podaje prawidła rozporządzenie ministerstwa finansów z d. 23. Marca 1852. (dz. pr. p. N. 84). Jeżeli wykaz spadkowy, sporządzony będzie za wspólnem działaniem sądu, sąd będzie obowiązany ułożyć go stosownie do rozrządzenia właśnie powołanego. W tym celu przeto, utrzymywany będzie w każdym urzędzie, przeznaczonym do wymierzania należytości dla potrzeby sądu odpowiedni zapas papieru drukowanego, według wzoru przyłączonego do rzeczonego rozrządzenia ministerstwa finansów.

§. 4.

Jeżeli wspomnione wykazy zostały przez samych dziedziców sporządzone i sądow przedłożone; sąd przedewszystkiem winien baczyć na to, czy takowe sporządzone są według przepisów powołanego rozrządzenia, tudzież wejść w rozpoznanie rzetelności i dokładności podań, uczynionych co do majątku spadkowego na podstawie inwentarza, zeznań majątku, uczynionych pod zaręczeniem rzetelności zamiast przysięgi i szacunków sądowych, dalej w rozpoznanie dowodów przywiedzionych względem pozycyj, odciągnąć się mających, nakoniec w rozpoznanie stosowności przyznania spadku pod względem na rozporządzenie ostatniej woli, na postanowienia prawne, i wykazane osobiste stosunki dziedziców do testatora.

§. 5.

Kwoty, które sąd przy sporządzeniu lub sprawdzeniu wykazu spadkowego, uzna za prawdziwe, wciągnione będą w oddziałach formularza, przeznaczonych dla uznanej wartości i dla pozycyj do odciągnienia za zdolne uznanych, tudzież przy przyznaniu spadku, w oddziale: „Uznane do wymierzenia należytości.“

§. 6.

Oprócz przypadków spadkowych, sądy udzielać będą wyszczególnione w §. 2 podstawy do wymierzenia należytości, szczególniej w przypadkach, wskazanych §fem 47.

schiedenen Beschaffenheit der einzelnen Rechtsgeschäfte und Bestimmungen, dann deren Folge für die Gebührenbemessung, z. B. bei Urtheilen die Angabe, ob eine Vermögens-Uebertragung stattgefunden hat oder nicht;

d) *die Angabe des Werthes, nach welchem die Gebühr zu bemessen ist, und zwar sowohl der Haupt-, als auch der Nebenverbindlichkeiten, so wie in dem Falle, als der Gegenstand nicht schätzbar wäre, die Anführung dieses Umstandes;*

e) *ist nach der Beschaffenheit des Falles das Ausmass der Gebühr von dem Verhältnisse der, bei dem Rechtsgeschäfte betheiligten Personen zu einander abhängig, die Prüfung und Angabe dieser Verhältnisse;*

f) *die Bezeichnung der Tarifposten, unter welche das Rechtsgeschäft oder der Amts-Act einzubeziehen wäre;*

g) *die Anführung der Gebühren, welche aus demselben Anlasse mittelst des Stämpels oder unmittelbar bereits entrichtet erscheinen, sowie*

h) *aller jener bei der gerichtlichen Amtshandlung wahrgenommenen Umstände, welche gesetzlich die Erhöhung der Gebühr oder die Anwendung einer Strafe oder eines Kostenersatzes zur Folge haben.*

§. 3.

Die Art und Weise, wie das Nachlassvermögen zur Gebührenbemessung auszuweisen ist, bestimmt der Erlass des Finanzministeriums vom 23. März 1852 (R. G. B. Nr. 84). Wird der Nachlass-Ausweis unter Mitwirkung des Gerichtes zu Stande gebracht, so liegt letzterem ob, diesen Ausweis in Uebereinstimmung mit dem bezogenen Erlasse zu verfassen. Zu diesem Zwecke wird bei jedem, zur Gebührenbemessung bestimmten Amte für den Bedarf des Gerichtes ein angemessener Vorrath an vorgedrucktem Papiere, nach dem, diesem Finanzministerial-Erlasse beigegebenen Muster bereit gehalten.

§. 4.

In soferne diese Nachweise von den Erben selbst verfasst und dem Gerichte vorgelegt werden, liegt dem Gerichte ob, vor Allem darauf zu sehen, ob ihre Einrichtung mit der Anordnung des bezogenen Erlasses übereinstimmt, dann aber die Richtigkeit und Vollständigkeit der darin enthaltenen Angaben über das Nachlassvermögen auf Grundlage des Inventars der eidesstättigen Vermögensbekenntnisse und der gerichtlichen Schätzungen, so wie die, bezüglich der Abschlagsposten beigebrachten Beweismittel, endlich die Richtigkeit der Nachlasszuweisung mit Rücksicht auf die letztwilligen Anordnungen, gesetzlichen Bestimmungen und angegebenen und nachgewiesenen persönlichen Verhältnisse der Erben zum Erblasser zu prüfen.

§. 5.

Die Beträge, welche von dem Gerichte bei der Verfassung oder Prüfung des Nachlass-Ausweises als richtig erkannt werden, sind in den für den anerkannten Werth und in die, für die anerkannten Abschlagsposten bestimmten Abtheilungen dieses Formulares, dann bei der Nachlasszuweisung in der Abtheilung „Anerkannt zur Gebührenbemessung" aufzuführen.

§. 6.

Die Mittheilung der im §. 2 aufgeführten Grundlagen der Gebührenbemessung ausser den Verlassenschaftsfällen, besonders nach §. 47 des Patentes, hat nach dem beiliegenden

patentu, według załączonego i dla przykładu zapełnionego także wzoru. Takżei te druki sądy w miarę potrzeby pobierać mogą od urzędów, wskazanych w §. 3.

§. 7.

Gdyby sądy podczas czynności swojej, spostrzegły przekroczenia praw skarbowych, lub inne uchybienia, nie będą obowiązane wyprowadzać w tej mierze osobny wywód stanu rzeczy, lecz wyszczególnią takowe w wykazach spadkowych pod rubryką: „Uwagi sądu“, w relacyach zaś o podstawach wymierzania należytości, pod rubryką XI: „Spostrzeżone przekroczenia ustaw dochodów skarbowych i inne uchybienia.“

§. 8.

Co się tycze dokumentów, mających być udzielonemi urzędom do wymierzania należytości powołanym, zachować należy tę zasadę, iż podania, które sąd albo sam uczynił na podstawie dokumentów, przez strony na dowód wprowadzonych, lub zostających w zachowaniu sądowem albo które potwierdził, lub sprostował, nie potrzebują już innych dowodów dokumentalnych; jednakże wolno będzie zawsze władzom i urzędom, do wymierzania należytości powołanym, przeglądnąć akta sądowe, o ile tego wymaga osądzenie pojedynczego przypadku, i zażądać według okoliczności zakomunikowania ich albo w oryginale, jeżeli przytem nie cierpi regularny tok czynności, albo w odpisie.

Załączyć tylko należy odpisy, o których wzmiankę czynią §§. 45 i 47 ustawy o należytościach, tudzież dokumenta prawne, podlegające bezpośredniej należytości, albo oryginalne albo w odpisie wierzytelnym, z uwagą oraz na rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 30. Maja 1850. (dz. pr. p. Nr 214), i na postanowienia rozporządzenia cesarskiego z dnia 16. Marca 1851. (dz. pr. p. część XVIII Nr 67), o ile to ostatnie w państwie koronnym ma moc obowiązującą.

§. 9.

Jeżeli przy wykazie spadku strona prosi o zniżenie należytości, dla niepewności lub niemożliwości ściągnienia pretensyj spadkowych, wówczas sąd załączyć winien do zdania swego dokumenta, wprowadzone dla potwierdzenia tychże okoliczności.

§. 10.

Jeżeli czynność sądowa tycze się przedmiotu, od którego należytość według wartości ma być opłaconą, wówczas sąd obowiązany jest nakazać stronom obecnym wyrazić wartość, jeżeli tego nie uczyniły; albo też na żądanie stron, tudzież jeżeli nie podano żadnej wcale podstawy do oznaczenia wartości, nakazać ocenienie sądowe.

Jeżeli strona natychmiast poda dostateczne punkta oparcia do oznaczenia wartości, lub oświadczy, iż takowe poda następnie wprost władzy poborowej; wówczas w obudwóch razach należy o tem donieść urzędowi, przeznaczonemu do wymierzania należytości i wstrzymać ocenienie sądowe.

beispielsweise ausgefüllten Befundes-Muster zu erfolgen. Auch von dieser Drucksorte können die Gerichte den erforderlichen Bedarf von den im §. 3 bezeichneten Aemtern beziehen.

§. 7.

Werden von den Gerichten zugleich Gesetz-Uebertretungen oder andere Gebrechen bei ihren Amtshandlungen wahrgenommen, so ist darüber kein besonderer Befund aufzunehmen, sondern dieselben sind in den Nachlass-Ausweisen unter der Rubrik „Bemerkungen des Gerichtes" und in den Befunden über die Grundlagen der Gebührenbemessung unter der Rubrik XI „Wahrgenommene Gefälls-Uebertretungen und andere Gebrechen" anzuführen.

§. 8.

Rücksichtlich der, den zur Gebührenbemessung bestimmten Aemtern, mitzutheilenden Belege hat als Grundsatz zu gelten, dass jene Angabe, welche das Gericht auf Grundlage der von den Parteien zum Beweise beigebrachten oder der in gerichtlicher Verwahrung befindlichen Urkunden und Schriften selbst macht, bestätiget oder berichtiget, einer weiteren urkundlichen Belegung nicht bedürfen; doch bleibt es den, zur Gebührenbemessung bestimmten Behörden und Aemtern vorbehalten, die Gerichts-Acten, insoweit es zur Beurtheilung eines einzelnen Falles nothwendig ist, einzusehen, und nach Mass der Umstände, deren Mittheilung im Original, insoferne der ordentliche Geschäftsgang darunter nicht leidet, oder in Abschrift zu verlangen.

Beizuschliessen sind nur die Abschriften, von welchen die §§. 45 und 47 des Gebührengesetzes handeln und die Rechts-Urkunden, welche der unmittelbaren Gebühr unterliegen, im Originale oder vidimirter Abschrift mit Bedachtnahme auf die Verordnung des Finanzministeriums vom 30. Mai 1850 (R. G. B. Nr. 214) und auf die Bestimmungen der kaiserlichen Verordnung vom 16. März 1851 (R. G. und R. Bl., XVIII. St., Nr. 67), wofern letztere in dem Kronlande verbindliche Kraft hat.

§. 9.

Wird von der Partei bei der Nachlass-Ausweisung um Herabsetzung der Gebühr wegen Unsicherheit oder Uneinbringlichkeit der Nachlassforderungen das Ansuchen gestellt, so müssen die über diese Umstände beigebrachten Behelfe mit dem Gutachten des Gerichtes beigeschlossen werden.

§. 10.

Betrifft die gerichtliche Amtshandlung einen Gegenstand, von welchem die Gebühr nach dessen Werth zu entrichten ist, so hat das Gericht die anwesenden Parteien, insofern die Werthsangabe mangelt, sogleich zu derselben zu verhalten, oder aber auf Verlangen der Parteien, oder wenn keine zur Werthsbestimmung genügenden Anhaltspuncte vorhanden sind, die gerichtliche Schätzung zu veranlassen.

Werden von der Partei zur Werthsbestimmung sogleich genügende Anhaltspuncte geboten, oder behält sich die Partei vor, dieselben nachträglich unmittelbar der Steuerbehörde zu liefern, so ist in beiden Fällen die Mittheilung davon dem, zur Gebührenbemessung bestimmten Amte zu machen, und hat die gerichtliche Schätzung zu unterbleiben.

§. 11.

Sądy pierwszej instancyi, obowiązane są w przypadkach zanotowania należytości stosownie do §. 29 patentu, zakomunikować urzędowi, do wymierzania należytości przeznaczonemu, także wyroki ostateczne, podlegające stałej należytości stęplowej, dla zadosyć uczynienia przepisowi, objętemu w pozycyi taryfowej Nr 75-49 w ustępie *o*, w uwadze 1.

§. 12.

Sądy pierwszej instancyi, obowiązane są, stosownie do §. 63 i oraz pozycyi taryfowej 103-104 II. ustawy zakomunikować urzędowi, do wymierzania należytości przeznaczonemu, co miesiąc wykaz wszystkich orzeczeń, podlegających bezpośredniej opłacie należytości, które w ciągu poprzedzającego miesiąca zyskały moc prawa; tudzież tych, przeciw którym wprawdzie odwołanie założono, jednakże przez ciąg sześciu miesięcy od dnia założonego powołania, aktów nie przedłożono.

§. 13.

Rozporządzenie §. 67 ustawy, z uwagą na §§. 64 L. 6, i 66 tej samej ustawy, nie może być zastosowane na takie akta urzędowe, które sąd czyni w sprawach stron z urzędu, nie zaś na żądanie strony. Jeżeli w takich przypadkach strona, w której sprawie akt z urzędu uczyniony został, nie może naprzód złożyć potrzebnego papieru stęplowego, wówczas akt spisany będzie na papierze niestęplowanym wielkości papieru stęplowanego. Jednakże sąd obowiązany jest starać się o to, aby należytość stęplowa ściągniętą lub stępel wedle przepisu przyczepiony został w terminie, wyznaczonym w §. 26 *a)* ustawy, jeżeli już bez tego nie zachodzi wyjątek, objęty w pozycyi taryfowej 75-49 *p*. i 80-65 *a*.

§. 14.

Przepis objęty w uwadze 6 do poz. taryf. 45-94, odnosić się może tylko do tych przypadków, w których obowiązek opłacenia należytości, niezawisły jest od przeniesienia majątku, o którego zapisanie do ksiąg publicznych rzecz się ma, i oraz należytość opłacona być winna już w czasie tychże aktów sądowych, według poz. tar. 45-94 A *a* od należytości wolnych. Rzeczone rozporządzenie wkłada na stronę obowiązek, żeby udowodniła jeszcze przed wpisaniem, iż przepisana należytość opłaconą została, w tym celu, aby urząd poborowy przy nadesłaniu przepisanego zawiadomienia, otrzymał naraz wszystkie szczegóły, potrzebne do ocenienia przedmiotu, tudzież ażeby uczynić niepotrzebnem wszelkie dalsze, także i dla strony zawsze uciążliwe dochodzenie przez urząd poborowy, jako i wydanie nakazu zapłaty, któryby w razie późniejszego wykazania znowu zniesionym być musiał; tudzież rzeczone rozporządzenie nie upoważnia sądu, w razie, że strona wykazu nie podała, zwlekać wciągnienie do ksiąg publicznych aż do wypełnienia tegoż obowiązku. Wciągnienie owszem natychmiast ma być uskutecznione, a sąd ograniczy się na to, że nadmieni w rubryce XI, czy i w jaki sposób strona uskuteczniła wykazanie, albo, że takowego wcale nie podała.

Krauss m. p.

§. 11.

Die Gerichte erster Instanz haben in den Fällen der Gebührenvormerkung nach §. 29 des Patentes dem, zur Gebührenbemessung bestimmten Amte zur Vollziehung der, unter Tarifpost Nr. 75, Absatz o), Anmerkung 1, enthaltenen Bestimmung auch jene End-Urtheile mitzutheilen, welche der fixen Stämpelgebühr unterliegen.

§. 12.

Die Gerichte erster Instanz haben mit Rücksicht auf den §. 63 und die Tarifpost 103, II des Gesetzes, dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte monatlich ein Verzeichniss der, im vorausgegangenen Monate in Rechtskraft erwachsenen, der unmittelbaren Gebühren-Entrichtung unterliegenden Erkenntnisse, so wie derjenigen, bezüglich welcher zwar die Berufung ergriffen wurde, die Vorlegung der Acten aber seit 6 Monaten, vom Tage der Berufung gerechnet, nicht erfolgt ist, mitzutheilen.

§. 13.

Die Anordnung des §. 67 des Gesetzes ist mit Rücksicht auf die §§. 64, Z. 6 und 66 desselben Gesetzes, auf jene ämtlichen Ausfertigungen nicht anwendbar, welche vom Gerichte in Parteisachen von Amtswegen und nicht auf Ansuchen einer Partei vorgenommen werden. Kann in diesen Fällen das erforderliche Stämpelpapier von der Partei, in deren Geschäfte die ämtliche Ausfertigung erfolgt, vorläufig nicht erlangt werden, so ist die Ausfertigung auf ungestämpeltem Papiere von der Grösse des Stämpelpapieres vorzunehmen. Dem Gerichte liegt jedoch ob, innerhalb der im §. 26, a) des Gesetzes, festgesetzten Frist für die Einhebung der Stämpelgebühr und die vorschriftmässige Stämpelanheftung Sorge zu tragen, wofern nicht ohnehin eine der, in der Tarifpost 75 p) und 80 a) enthaltenen Ausnahmen eintritt.

§. 14.

Die Anordnung der Anmerkung 6 zur Tarifpost 45 kann sich nur auf jene Fälle beziehen, in welchen die Verpflichtung zur Entrichtung der Gebühr von der Vermögens-Uebertragung, um deren Eintragung in die öffentlichen Bücher es sich handelt, unabhängig von der letzteren besteht, und die Gebühr zur Zeit dieser gerichtlichen, nach Tarifpost 45 A, a) gebührenfreien Acte bereits entrichtet seyn soll. Die besagte Anordnung legt der Partei die Verpflichtung auf, vor der Eintragung die Nachweisung zu liefern, dass die vorschriftmässige Gebühr entrichtet worden ist, damit die Steuerbehörde beim Einlangen der durch §. 47 vorgeschriebenen Mittheilung alle zur Beurtheilung des Gegenstandes erforderlichen Angaben auf Einmal erhalte, und jede weitere auch für die Partei immerhin lästige Erhebung durch die Steuerbehörde, oder die Ausfertigung eines im Falle nachträglicher Ausweisung wieder aufzulassenden Zahlungs-Auftrages entbehrlich werde; sie berechtiget aber das Gericht nicht, wenn die Partei diese Nachweisung unterlässt, die Eintragung bis nach Erfüllung dieser Verpflichtung zu verzögern. Die Eintragung ist vielmehr unaufgehalten vorzunehmen, und das Gericht hat sich darauf zu beschränken, in dem Befunde Rubrik XI zu bemerken, ob und in welcher Art die Nachweisung geliefert worden, oder dass dieselbe unterblieben ist.

Krauss *m. p.*

Wzór wywodu stanu rzeczy.

I. Powód.	I. Podanie o intabulacyę Jana Blau, ddo. 1. Listopada 1851 r. praes. 3. „ „
II. Dokument lub akt urzędowy, sporządzony w ..... dnia	II. Kontrakt ddo. Wiedeń z dnia 20. Września 1851.
III. Strony, nazwisko, stan i zamieszkanie ich:	III. Między Piotrem Sachs, właścicielem domu w Wiedniu, i Janem Blau, kupcem w Krems.
IV. Właściwość aktu prawnego (tytuł):	IV. Kupno.
V. Przedmiot jego:	V. Dom Nr. 27. w Wiedniu na Wiedeniu.
VI. Postanowienia szczególne, wywierające wpływ na wymiar należytości:	VI. Sprzedawca zastrzega sobie mieszkanie na pierwszym piętrze na ciąg lat sześciu bez opłaty czynszu.
VII. Oznaczenie wartości: a) obowiązania głównego:	VII. Podana cena kupna wynosi 20,000 złt. r. długi przejęte, dom obciążające, wynoszą według wykazu księgi gruntowej...12.000 złr.
b) obowiązań bocznych, oraz wyrażenie na czem polega:	wartość mieszkania niewiadoma.
VIII. Stosunki osobiste, na które przy wymierzeniu należytości wzgląd mieć należy:	VIII. Żadne.
IX. Pozycya taryfowa, pod którą akt podpada i procent wymiaru:	IX. Poz. tar. 65-29 i 45-94 *A. a)*. Poprzednie przeniesienie odbyło się w skutek dziedzictwa na dniu 1. Lipca 1845. Procent $2^1/_2$.
X. Należytości, opłacone z tego samego powodu przez stępel lub bezpośrednio:	X. Na dokument użyto na pierwszy arkusz zamiast stępla 15 kr., stępel 20 złtr.
XI. Spostrzeżone przekroczenia ustaw docnodowych i inne wady:	XI. Oznajmienie interesu prawnego, powinno było być uczynione od dnia 28. Września 1851, uczynione zaś było dopiero dnia 3. Listopada 1851

N. N.
Sędzia powiatowy.

Wzór A.

Liczba rejestr. urzędu podatkowego.

Liczba urzędu oddającego wywód stanu rzeczy.

Załączenie: Kontrakt kupna w odpisie wierzytelnym (zawidymowanym).

Rezolucya intabulacyjna w odpisie.

Muster eines Befundes.

I. *Veranlassung:*	I. *Intabulationsgesuch des Johann Blau,* ddo. *1. November 1851.* praes. *3.* " "
II. *Urkunde oder Amts-Act errichtet zu . . . am . . .*	II. *Vertrag* ddo. *Wien 20. September 1851.*
III. *Parteien, Name, Eigenschaft, Wohnort:*	III. *Zwischen Peter Sachs, Hauseigenthümer in Wien, und Johann Blau, Handelsmann in Krems.*
IV. *Beschaffenheit des rechtlichen Actes:*	IV. *Kauf.*
V. *Gegenstand desselben:*	V. *Das Haus Nr. 27 in Wien auf der Wieden.*
VI. *Besondere Bestimmungen, die auf die Gebührenbemessung Einfluss üben:*	VI. *Der Verkäufer behält sich die Wohnung des ersten Stockes auf sechs Jahre ohne Zinsverpflichtung vor.*
VII. *Werthsbestimmung:* a) *der Hauptverbindlichkeit:* b) *der Nebenverbindlichkeiten, nebst der Angabe, worauf sie beruht:*	VII. *Der angegebene Kaufschilling beträgt 20.000 fl., die übernommenen Schulden auf dem Hause betragen nach Angabe des Grundbuches 12.000 fl. der Werth der Wohnung unbekannt.*
VIII. *Persönliche Verhältnisse, die bei der Gebührenbemessung zu berücksichtigen sind:*	VIII. *Keine.*
IX. *Tarifpost, unter welche der Act fällt, und Procent des Ausmasses:*	IX. *Tarifpost 65 und 45* A, a). *Die vorausgegangene Uebertragung durch Erbschaft fand am 1. Juli 1845 Statt. Procent 2½.*
X. *Gebühren, welche aus demselben Anlasse bereits mittelst des Stämpels oder unmittelbar geleistet wurden:*	X. *Auf die Urkunde wurde für den 1. Bogen statt eines 15 kr. Stämpels der Stämpel von 20 fl. verwendet.*
XI. *Wahrgenommene Gefälls-Uebertretungen und andere Gebrechen:*	XI. *Die Anzeige des Rechtsgeschäftes hätte bis 28. September 1851 erfolgen sollen, und ist erst am 3. November 1851 erfolgt.*

N. N.
Bezirksrichter.

Muster A.

Steuerämtliche Register-Zahl

Zahl der den Befund ausstellenden Behörde

Beilagen: Kaufsvertrag in vidimirter Abschrift.
Intabulationsbescheid in Abschrift.

83.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem finansów z dnia 23. Marca 1852,

moc mające w owych krajach koronnych, w których obowiązuje ustawa o należytościach z dnia 2. Sierpnia 1850. (Cz. XXII. dz. pr. p. i rz.)

wydane dla objaśnienia postanowień dla sądów, zawartych w §§. 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67, tudzież w uwadze 6. pozycyi taryfowej 45-94 wyż rzeczonej ustawy i w ustępie IX. patentu obwieszczającego.

Ażeby urzędom, według ustawy z d. 2. Sierpnia 1850. do wymierzenia należytości powołanym, ułatwić przepisane postępowanie, ich rozstrzygnieniom nadać podstawę sądowego osądzenia, przyspieszyć tok spraw, i wprowadzić między sądami a urzędami, powołanemi do wymierzenia należytości, postępowanie pojedyncze i zgodne; wydane zostają dla objaśnienia §§fów 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67, tudzież uwagi 6. pozycyi taryfowej 45-94 wyż wspomnionej ustawy i ustępu IX. patentu obwieszczającego, rozporządzenia następujące:

§. 1.

Sądy winny są wyjawić zdanie swoje o podstawie wymierzania należytości, okazującej się ze stosunku prawnego w każdym zachodzącym przypadku, nietylko wtenczas, kiedy według ustawy obowiązane są zakomunikować akt, podlegający opłacie należytości, urzędowi do wymierzenia onejże przeznaczonemu, lecz także i wtenczas, kiedy o to wezwane zostaną przez władze lub urzędy, do wymierzania należytości powołane.

§. 2.

Podstawy do wymierzania należytości są:

a) Oznaczenie interesu prawnego lub aktu urzędowego, według ustawy cywilnej i według odpowiadającego jej wyrażenia, w taryfie o należytościach, np. kupno, zmiana, darowizna, wyrok wpadkowy lub stanowczy, itd.;

b) oznaczenie przedmiotu interesu prawnego lub aktu urzędowego, według którego należytość wymierzoną być powinna:

c) w razie, kiedy w jednym dokumencie lub w jednym akcie, zawarte są dwa lub więcej interesów prawnych, lub postanowienia, według ustawy wywierające wpływ na wymiar należytości, wyrażenie odmiennej właściwości pojedynczych interesów i postanowień, tudzież wpływ ich na wymiar należytości, np. przy wyrokach, wyrażenie, czyli przeniesienie majątku miało miejsce lub nie;

d) wyrażenie wartości, według której należytość wymierzona być ma; a to tak co do zobowiązań głównych, jako też bocznych; lub gdyby wartość przedmiotu wyrazić się nie dała, wzmianka o tej okoliczności;

83.

Verordnung des Justizministeriums im Einvernehmen mit dem Finanzministerium vom 23. März 1852,

giltig für jene Kronländer, in welchen das Gebührengesetz vom 2. August 1850 (R. G. und R. Bl., CXII. Stück, Nr. 329) wirksam ist,

zur Erläuterung der in den §§. 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67 und der Anmerkung 6 der Tarifpost 45 dieses Gesetzes und Absatz IX des Kundmachungs-Patentes für die Gerichte enthaltenen Bestimmungen.

Um den, zur Bemessung der Gebühren nach dem Gesetze vom 2. August 1850 berufenen Aemtern das vorgeschriebene Verfahren zu erleichtern, ihren Entscheidungen eine gerichtliche Beurtheilung zum Grunde zu legen, die Geschäftsbehandlung zu befördern, und zwischen den Gerichten und den, zur Gebührenbemessung bestimmten Aemtern ein einfaches und übereinstimmendes Benehmen zu erzielen, werden in Erläuterung der §§. 29, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54, 57, 63, 67 und der Anmerkung 6 der Tarifpost 45 dieses Gesetzes und des Absatzes IX des Kundmachungs-Patentes zu demselben, nachfolgende Anordnungen erlassen:

§. 1.

Die Gerichte haben sowohl in denjenigen Fällen, in welchen sie nach dem Gesetze verpflichtet sind, den gebührenpflichtigen Act dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte mitzutheilen, als auch dann, wenn sie von den zur Gebührenbemessung berufenen Behörden und Aemtern darum angegangen werden, sich über die Grundlagen der Gebührenbemessung, welche sich aus dem, in jedem einzelnen Falle eintretenden Rechtsverhältnisse ergeben, auszusprechen.

§. 2.

Die Grundlagen der Gebührenbemessung sind:

a) *die Bezeichnung des Rechtsgeschäftes oder Amts-Actes nach dem bürgerlichen Rechte und nach der, mit demselben im Einklange stehenden Benennung des Gebühren-Tarifes, nämlich, z. B. mit Kauf, Tausch, Schenkung, Incidenz- oder End-Urtheil u. s. w.;*

b) *desjenigen Gegenstandes des Rechtsgeschäftes oder Amts-Actes, nach welchem die Gebühr zu bemessen ist;*

c) *in dem Falle, als in einer Urkunde oder in einem Acte zwei oder mehrere Rechtsgeschäfte begriffen, oder solche Bestimmungen, welche auf die Gebührenbemessung nach dem Gesetze einen Einfluss zu nehmen haben, enthalten sind, die Angabe dieser verschiedenen Beschaffenheit der einzelnen Rechtsgeschäfte und Bestimmungen, dann deren Folge für die Gebührenbemessung, z. B. bei Urtheilen die Angabe, ob eine Vermögens-Uebertragung stattgefunden hat oder nicht;*

d) *die Angabe des Werthes, nach welchem die Gebühr zu bemessen ist, und zwar sowohl der Haupt- als auch der Nebenverbindlichkeiten, so wie in dem Falle, als der Gegenstand nicht schätzbar wäre, die Anführung dieses Umstandes;*

e) jeżeli według okoliczności, wymiar należytości zawisł od wzajemnego stosunku osób, mających udział w interesie, rozpoznanie i wyrażenie tychże stosunków;

f) oznaczenie pozycyj taryfowych, pod które interes prawny lub akt urzędowy podciągnąć należy;

g) wyrażenie należytości, które z tego samego powodu okazują się jako już opłacone albo przez stępel, albo bezpośrednio; oraz

h) wzmianka o okolicznościach, spostrzeżonych podczas czynności urzędowej, które z mocy ustawy pociągają za sobą podwyższenie należytości, karę lub też obowiązek wynagrodzenia kosztów.

§. 3.

W jaki sposób wykazany być winien majątek spadkowy w celu wymierzenia należytości, o tem podaje prawidła rozporządzenie ministerstwa finansów z d. 33. Marca 1852. (dz. pr. p. Nr. 84). Jeżeli wykaz spadkowy, sporządzony będzie za wspólnem działaniem sądu, sąd będzie obowiązany ułożyć go stosownie do rozrządzenia właśnie powołanego. W tym celu przeto, utrzymywany będzie w każdym urzędzie, do wymierzenia należytości przeznaczonym, dla potrzeby sądu odpowiedni zapas papieru drukowanego według wzoru, przyłączonego do rzeczonego rozrządzenia ministerstwa finansów.

§. 4.

Jeżeli wspomnione wykazy zostały przez samych dziedziców sporządzone i sądowi przedłożone, sąd przedewszystkiem winien baczyć na to, czy takowe sporządzone są, według przepisów powołanego rozrządzenia, tudzież wejść w rozpoznanie rzetelności i dokładności podań, uczynionych co do majątku spadkowego na podstawie inwentarza, zeznań majątku, uczynionych pod zaręczeniem rzetelności zamiast przysięgi, i szacunków sądowych, dalej w rozpoznanie dowodów, przywiedzionych względem pozycyj, odciągnąć się mających, nakoniec w rozpoznanie stosowności przyznania spadku pod względem na rozporządzenie ostatniej woli, na postanowienia prawne, i wykazane osobiste stosunki dziedziców do testatora.

§. 5.

Kwoty, które sąd przy sporządzeniu lub sprawdzeniu wykazu spadkowego, uzna za prawdziwe, wciągnione będą w oddziałach formularza, przeznaczonych dla uznanej wartości i dla pozycyj do odciągnienia za zdolne uznanych, tudzież przy przyznaniu spadku, w oddziale: „Uznane do wymierzenia należytości“.

§. 6.

Oprócz przypadków spadkowych, sądy udzielać będą wyszczególnione w §. 2 podstawy do wymierzenia należytości, szczególniej w przypadkach, wskazanych §fem 47. patentu, według załączonego i dla przykładu zapełnionego także wzoru. Także i te druki sądy w miarę potrzeby pobierać mogą od urzędów, wskazanych w §. 3.

§. 7.

Gdyby sądy podczas czynności swojej, spostrzegły przekroczenia praw skarbowych, lub inne uchybienia, nie będą obowiązane wyprowadzać w tej mierze osobny

e) ist nach der Beschaffenheit des Falles das Ausmass der Gebühr von dem Verhältnisse der bei dem Rechtsgeschäfte betheiligten Personen zu einander abhängig, die Prüfung und Angabe dieser Verhältnisse;

f) die Bezeichnung der Tarifposten, unter welche das Rechtsgeschäft oder der Amts-Act einzubeziehen wäre;

g) die Anführung der Gebühren, welche aus demselben Anlasse mittelst des Stämpels oder unmittelbar bereits entrichtet erscheinen, sowie

h) aller jener, bei der gerichtlichen Amtshandlung wahrgenommenen Umstände, welche gesetzlich die Erhöhung der Gebühr oder die Anwendung einer Strafe oder eines Kostenersatzes zur Folge haben.

§. 3.

Die Art und Weise, wie das Nachlassvermögen zur Gebührenbemessung auszuweisen ist, bestimmt der Erlass des Finanzministeriums vom 23. März 1852 (R. G. Bl. Nr. 84). Wird der Nachlass-Ausweis unter Mitwirkung des Gerichtes zu Stande gebracht, so liegt letzterem ob, diesen Ausweis in Uebereinstimmung mit dem bezogenen Erlasse zu verfassen. Zu diesem Zwecke wird bei jedem, zur Gebührenbemessung bestimmten Amte für den Bedarf des Gerichtes ein angemessener Vorrath an vorgedrucktem Papiere, nach dem, diesem Finanzministerial-Erlasse beigegebenen Muster, bereit gehalten.

§. 4.

In soferne diese Nachweise von den Erben selbst verfasst und dem Gerichte vorgelegt werden, liegt dem Gerichte ob, vor Allem darauf zu sehen, ob ihre Einrichtung mit der Anordnung des bezogenen Erlasses übereinstimmt, dann aber die Richtigkeit und Vollständigkeit der darin enthaltenen Angaben über das Nachlassvermögen auf Grundlage des Inventars der eidesstättigen Vermögensbekenntnisse und der gerichtlichen Schätzungen, so wie die, bezüglich der Abschlagsposten beigebrachten Beweismittel, endlich die Richtigkeit der Nachlasszuweisung mit Rücksicht auf die letztwilligen Anordnungen, gesetzlichen Bestimmungen und angegebenen und nachgewiesenen persönlichen Verhältnisse der Erben zum Erblasser zu prüfen.

§. 5.

Die Beträge, welche von dem Gerichte bei der Verfassung oder Prüfung des Nachlass-Ausweises als richtig erkannt werden, sind in den, für den anerkannten Werth und in die für die anerkannten Abschlagsposten bestimmten Abtheilungen dieses Formulares, dann bei der Nachlasszuweisung in der Abtheilung „Anerkannt zur Gebührenbemessung" aufzuführen.

§. 6.

Die Mittheilung der, im §. 2 aufgeführten Grundlagen der Gebührenbemessung ausser den Verlassenschaftsfällen, besonders nach §. 47 des Patentes, hat nach dem beiliegenden beispielsweise ausgefüllten Befundes-Muster zu erfolgen. Auch von dieser Drucksorte können die Gerichte den erforderlichen Bedarf von den im §. 3 bezeichneten Aemtern beziehen.

§. 7.

Werden von den Gerichten zugleich Gesetz-Ubertretungen oder andere Gebrechen bei ihren Amtshandlungen wahrgenommen, so ist darüber kein besonderer Befund aufzuneh-

wywód stanu rzeczy, lecz wyszczególnią takowe w wykazach spadkowych pod rubryką: „Uwagi sądu“, w relacyach zaś o podstawach wymierzania należytości, pod rubryką XI: „Spostrzeżone przekroczenia ustaw dochodów skarbowych i inne uchybienia.“

§. 8.

Co się tycze dokumentów, mających być udzielonemi urzędom do wymierzania należytości powołanym, zachować należy tę zasadę, iż podania, które sąd albo sam uczynił na podstawie dokumentów, przez strony na dowód wprowadzonych, lub zostających w zachowaniu sądowem albo które potwierdził lub sprostował, nie potrzebują już innych dowodów dokumentalnych; jednakże wolno będzie zawsze władzom i urzędom, do wymierzania należytości powołanym, przeglądnąć akta sądowe, o ile tego wymaga osądzenie pojedynczego przypadku, i zażądać według okoliczności zakomunikowania ich albo w oryginale, jeżeli przytem nie cierpi regularny tok czynności, albo w odpisie.

Załączyć należy tylko dokumenta prawne, podlegające bezpośredniej opłacie należytości, lub ich odpisy wierzytelne zawidymowane, o ile już zadosyć się stało rozporządzeniu §. 43. ustawy, i odpisy, o których wzmiankę czynią §§. 45 i 47 ustawy o należytościach.

§. 9.

Jeżeli przy wykazie spadku strona prosi o zniżenie należytości, dla niepewności lub niemożliwości ściągnienia pretensyj spadkowych, wówczas sąd załączyć winien do zdania swego dokumenta, wprowadzone dla potwierdzenia tychże okoliczności.

§. 10.

Jeżeli czynność sądowa tycze się przedmiotu, od którego należytość według wartości ma być opłaconą, wówczas sąd obowiązany jest nakazać stronom obecnym wyrazić wartość, jeżeli tego nie uczyniły; albo też na żądanie stron, tudzież jeżeli nie podano żadnej wcale podstawy do oznaczenia wartości, nakazać ocenienie sądowe.

Jeżeli strona natychmiast poda dostateczne punkta oparcia do oznaczenia wartości, lub oświadczy, iż takowe poda następnie wprost władzy poborowej; wówczas w obudwóch razach należy o tem donieść urzędowi, do wymierzania należytości przeznaczonemu i wstrzymać ocenienie sądowe.

§. 11.

Sądy pierwszej instancyi, obowiązane są w przypadkach zanotowania należytości stosownie do §. 29. patentu, zakomunikować urzędowi, do wymierzania należytości przeznaczonemu, także wyroki ostateczne, podlegające stałej należytości stęplowej, dla zadosyć uczynienia przepisowi, objętemu w pozycyi taryfowej Nr. 75-49 w ustępie *o.* w uwadze 1.

§. 12.

Sądy pierwszej instancyi, obowiązane są, stosownie do §. 63 i oraz pozycyi taryfowej 103-104 II. ustawy zakomunikować urzędowi, do wymierzania należytości

men, sondern dieselben sind in den Nachlass-Ausweisen unter der Rubrik „Bemerkungen des Gerichtes" und in den Befunden über die Grundlagen der Gebührenbemessung unter der Rubrik XI „Wahrgenommene Gefälls-Uebertretungen und andere Gebrechen" anzuführen.

§. 8.

Rücksichtlich der, den zur Gebührenbemessung bestimmten Aemtern, mitzutheilenden Belege hat als Grundsatz zu gelten, dass jene Angabe, welche das Gericht auf Grundlage der, von den Parteien zum Beweise beigebrachten oder der, in gerichtlicher Verwahrung befindlichen Urkunden und Schriften selbst macht, bestätiget oder berichtiget, einer weiteren urkundlichen Belegung nicht bedürfen; doch bleibt es den, zur Gebührenbemessung bestimmten Behörden und Aemtern vorbehalten, die Gerichts-Acten, in soweit es zur Beurtheilung eines einzelnen Falles nothwendig ist, einzusehen, und nach Mass der Umstände, deren Mittheilung im Original, insoferne der ordentliche Geschäftsgang darunter nicht leidet, oder in Abschrift zu verlangen.

Beizuschliessen sind nur die Rechts-Urkunden, welche der unmittelbaren Gebühren-Entrichtung unterliegen, oder deren vidimirte Abschriften, woferne der Anordnung des §. 43 des Gesetzes entsprochen wurde, und die Abschriften, von welchen die §§. 45 und 47 des Gebührengesetzes handeln.

§. 9.

Wird von der Partei bei der Nachlass-Ausweisung um Herabsetzung der Gebühr wegen Unsicherheit oder Uneinbringlichkeit der Nachlassforderungen das Ansuchen gestellt, so müssen die, über diese Umstände beigebrachten Behelfe mit dem Gutachten des Gerichtes beigeschlossen werden.

§. 10.

Betrifft die gerichtliche Amtshandlung einen Gegenstand, von welchem die Gebühr nach dessen Werth zu entrichten ist, so hat das Gericht die anwesenden Parteien, insofern die Werthsangabe mangelt, sogleich zu derselben zu verhalten, oder aber auf Verlangen der Parteien, oder wenn keine zur Werthsbestimmung genügenden Anhaltspuncte vorhanden sind, die gerichtliche Schätzung zu veranlassen.

Werden von der Partei zur Werthsbestimmung sogleich genügende Anhaltspuncte geboten, oder behält sich die Partei vor, dieselben nachträglich unmittelbar der Steuerbehörde zu liefern, so ist in beiden Fällen die Mittheilung davon dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte zu machen, und hat die gerichtliche Schätzung zu unterbleiben.

§. 11.

Die Gerichte erster Instanz haben in den Fällen der Gebührenvormerkung nach §. 29 des Patentes dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte zur Vollziehung der unter Tarifpost 75, Absatz o) Anmerkung 1, enthaltenen Bestimmung, auch jene End-Urtheile mitzutheilen, welche der fixen Stämpelgebühr unterliegen.

§. 12.

Die Gerichte erster Instanz haben mit Rücksicht auf den §. 63 und die Tarifpost 103, II des Gesetzes dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte monatlich ein Ver-

przeznaczonemu, co miesiąc wykaz wszystkich orzeczeń, podlegających bezpośredniej opłacie należytości, które w ciągu poprzedzająeego miesiąca zyskały moc prawa; tudzież tych, przeciw którym wprawdzie odwołanie założono, jednakże przez ciąg sześciu miesięcy od dnia założonego powołania, aktów nie przedłożono.

§. 13.

Rozporządzenie §. 67. ustawy, z uwagą na §§. 64 L. 6, i 66 tej samej ustawy, nie może być zastosowane na takie akta urzędowe, które sąd czyni w sprawach stron z urzędu, nie zaś na żądanie strony. Jeżeli w takich przypadkach strona, w której sprawie akt z urzędu uczyniony został, nie może naprzód złożyć potrzebnego papieru stęplowego, wówczas akt spisany będzie na papierze niestęplowanym wielkości papieru stęplowanego. Jednakże sąd obowiązany jest starać się o to, aby należytość stęplowa ściągniętą, lub stępel wedle przepisu przyczepiony został, w terminie wyznaczonym w §. 26 *a)* ustawy, jeżeli już bez tego nie zachodzi wyjątek, objęty w pozycyi taryfowej 75-49 *p.* i 80-65 *a).*

§. 14.

Przepis, objęty w uwadze 6. do poz. taryf. 45-94, odnosić się może tylko do tych przypadków, w których obowiązek opłacenia należytości niezawisły jest od przeniesienia majątku, o którego zapisanie do ksiąg publicznych, lub o którego fasyę rzecz się ma, i oraz należytość opłacona być winna już w czasie tychże aktów sądowych, według poz. tar. 45-94 A *a)* od należytości wolnych. Rzeczone rozporządzenie wkłada na stronę obowiązek, żeby udowodniła jeszcze przed wpisaniem lub fasyą, iż przepisana należytość opłaconą została w tym celu, aby urząd poborowy przy nadesłaniu przepisanego zawiadomienia, otrzymał naraz wszystkie szczegóły, potrzebne do ocenienia przedmiotu, tudzież ażeby uczynić niepotrzebnem wszelkie dalsze, także i dla strony zawsze uciążliwe dochodzenie przez urząd poborowy, jako i wydanie nakazu zapłaty, któryby w razie późniejszego wykazania, znowu zniesionym być musiał; tudzież rzeczone rozporządzenie nie upoważnia sądu, w razie, że strona wykazu nie podała, zwlekać wciągnienie do ksiąg publicznych lub fasyę aż do wypełnienia tegoż obowiązku. Wciągnienie owszem natychmiast ma być uskutecznione, a sąd ograniczy się na tem, że nadmieni w rubryce XI, czy i w jaki sposób strona uskuteczniła wykazanie, albo, że takowego wcale nie podała.

Krauss m. p.

zeichniss der, im vorausgegangenen Monate in Rechtskraft erwachsenen, der unmittelbaren Gebühren-Entrichtung unterliegenden Erkenntnisse, so wie derjenigen, bezüglich welcher zwar die Berufung ergriffen wurde, die Vorlegung der Acten aber seit 6 Monaten vom Tage der Berufung gerechnet, nicht erfolgt ist, mitzutheilen.

§. 13.

Die Anordnung des §. 67 des Gesetzes ist mit Rücksicht auf die §§. 64, Zahl 6 und 66 desselben Gesetzes auf jene ämtlichen Ausfertigungen nicht anwendbar, welche vom Gerichte in Parteisachen von Amtswegen und nicht auf Ansuchen einer Partei vorgenommen werden. Kann in diesen Fällen das erforderliche Stämpelpapier von der Partei, in deren Geschäfte die ämtliche Ausfertigung erfolgt, vorläufig nicht erlangt werden, so ist die Ausfertigung auf ungestämpeltem Papiere von der Grösse des Stämpelpapieres vorzunehmen.

Dem Gerichte liegt jedoch ob, innerhalb der im §. 26 a) des Gesetzes festgesetzten Frist für die Einhebung der Stämpelgebühr und die vorschriftmässige Stämpelanheftung Sorge zu tragen, wofern nicht ohnehin eine der, in der Tarifpost 75 p) und 80 a) enthaltenen Ausnahmen eintritt.

§. 14.

Die Anordnung der Anmerkung 6 zur Tarifpost 45 kann sich nur auf jene Fälle beziehen, in welchen die Verpflichtung zur Entrichtung der Gebühr von der Vermögens-Uebertragung, um deren Eintragung in die öffentlichen Bücher oder um deren Fassion es sich handelt, unabhängig von der letzteren besteht und die Gebühr zur Zeit dieser gerichtlichen, nach Tarifpost 45, A, a) gebührenfreien Acte bereits entrichtet seyn soll. Die besagte Anordnung legt der Partei die Verpflichtung auf, vor der Eintragung oder Fassion die Nachweisung zu liefern, dass die vorschriftmässige Gebühr entrichtet worden ist, damit die Steuerbehörde beim Einlangen der, durch §. 47 vorgeschriebenen Mittheilung alle zur Beurtheilung des Gegenstandes erforderlichen Angaben auf Einmal erhalte und jede weitere auch für die Partei immerhin lästige Erhebung durch die Steuerbehörde, oder die Ausfertigung eines, im Falle nachträglicher Ausweisung wieder aufzulassenden Zahlungs-Auftrages entbehrlich werde; sie berechtiget aber das Gericht nicht, wenn die Partei diese Nachweisung unterlässt, die Eintragung oder Fassion bis nach Erfüllung dieser Verpflichtung zu verzögern. Die Eintragung oder Fassion ist vielmehr unaufgehalten vorzunehmen, und das Gericht hat sich darauf zu beschränken, in dem Befunde Rubrik XI zu bemerken, ob und in welcher Art die Nachweisung geliefert worden, oder dass dieselbe unterblieben ist.

Krauss *m. p.*

Wzór wywodu stanu rzeczy.

I. Powód.	I. Podanie o intabulacyę Jana **Blau**, ddo. 1. Listopada 1851 r. praes 3. „ „
II. Dokument lub akt urzędowy, sporządzony w...... dnia.....	II. Kontrakt ddo. Buda z dnia 20. Września 1851.
III. Strony, nazwisko, stan i zamieszkanie ich.	III. Między Piotrem **Sachs**, właścicielem domu w Budzie, i Janem **Blau**, kupcem w Peszcie.
IV. Właściwość aktu prawnego (tytuł):	IV. Kupno.
V. Przedmiot jego:	V. Dom Nr. 27. w Budzie.
VI. Postanowienia szczególne, wywierajace wpływ na wymiar należytości:	VI. Sprzedawca zastrzega sobie mieszkanie na pierwszym piętrze na ciąg lat sześciu bez opłaty czynszu.
VII. Oznaczenie wartości: *a)* obowiązania głównego; *b)* obowiązań bocznych, oraz wyrażenie na czem polega:	VII. Podana cena kupna wynosi 20,000 złt. r., długi przejęte, dom obciążające, wynoszą według wykazu księgi gruntowej...12,000 złr. wartość mieszkania niewiadoma.
VIII. Stosunki osobiste, na które przy wymierzeniu należytości wzgląd mieć należy:	VIII. Żadne.
IX. Pozycya taryfowa, pod którą akt podpada i procent wymiaru:	IX. Poz. tar. 65-29 i 45-94 *A. a)*. Poprzednie przeniesienie odbyło się w skutek dziedzictwa w d. 1. Lipca 1845. Procent $2^1/_2$.
X. Należytości, opłacone z tego samego powodu przez stępel lub bezpośrednio:	X. Na dokument użyto na pierwszy arkusz zamiast stępla 15 kr., stępel 20 złtr.
XI. Spostrzeżone przekroczenia ustaw dochodowych i inne wady.	XI. Oznajmienie interesu prawnego, powinno było być uczynione do dnia 28. Września 1851, uczynione zaś było dopiero dnia 3. Listopada 1851.

N. N.
Sędzia powiatowy.

Wzór A.

Liczba rejestr. urzędu podatkowego.

Liczba urzędu oddającego wywód stanu rzeczy.

Załączenie: Kontrakt kupna w odpisie wierzytelnym (zawidymowanym).

Rezolucya intabulacyjna w odpisie.

Muster eines Befundes.

I. *Veranlassung:*	I. *Intabulationsgesuch des Johann Blau,* ddo. *1. November 1851.* praes. *3.* „ „
II. *Urkunde oder Amts-Act errichtet zu . . . am . . .*	II. *Vertrag* ddo. *Ofen 20. September 1851.*
III. *Parteien, Name, Eigenschaft, Wohnort:*	III. *Zwischen Peter Sachs, Hauseigenthümer in Ofen. und Johann Blau, Handelsmann in Pesth.*
IV. *Beschaffenheit des rechtlichen Actes:*	IV. *Kauf.*
V. *Gegenstand desselben:*	V. *Das Haus Nr. 27 in Ofen.*
VI. *Besondere Bestimmungen, die auf die Gebührenbemessung Einfluss üben:*	VI. *Der Verkäufer behält sich die Wohnung des ersten Stockes auf sechs Jahre ohne Zinsverpflichtung vor.*
VII. *Werthsbestimmung:* a) *der Hauptverbindlichkeit:* b) *der Nebenverbindlichkeiten, nebst der Angabe, worauf sie beruht:*	VII. *Der angegebene Kaufschilling beträgt 20.000 fl., die übernommenen Schulden auf dem Hause betragen nach Angabe des Grundbuches 12.000 fl. der Werth der Wohnung unbekannt.*
VIII. *Persönliche Verhältnisse, die bei der Gebührenbemessung zu berücksichtigen sind:*	VIII. *Keine.*
IX. *Tarifpost, unter welche der Act fällt, und Procent des Ausmasses:*	IX. *Tarifpost 65 und 45* A, a). *Die vorausgegangene Uebertragung durch Erbschaft fand am 1. Juli 1845 Statt. Procent* $2^1/_2$.
X. *Gebühren, welche aus demselben Anlasse bereits mittelst des Stämpels oder unmittelbar geleistet wurden:*	X. *Auf die Urkunde wurde für den 1. Bogen statt eines 15 kr. Stämpels der Stämpel von 20 fl. verwendet.*
XI. *Wahrgenommene Gefälls-Uebertretungen und andere Gebrechen:*	XI. *Die Anzeige des Rechtsgeschäftes hätte bis 28. September 1851 erfolgen sollen, und ist erst am 3. November 1851 erfolgt.*

N. N.
Bezirksirchter.

Muster A.

Steuerämtliche Register-Zahl

Zahl der den Befund ausstellenden Behörde

Beilagen: Kaufvertrag in vidimirter Abschrift.
Intabulationsbescheid in Abschrift.

84.

Rozrządzenie ministerstwa finansów w porozumieniu z ministerstwem sprawiedliwości z d. 23. Marca 1852.

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

o urządzeniu wykazów spadkowych w celu wymierzania należytości przepisanych ustawami prowizorycznemi z dnia 9. Lutego i 2. Sierpnia 1850 r.

Dla przeprowadzenia §. 46. ustaw z dnia 9. Lutego i 2. Sierpnia 1850, tudzież dla osiągnienia pojedynczego i jednostajnego postępowania przy wykazie spadku w celu wymierzenia należytości, wydają się w porozumieniu z c. k. ministerstwem sprawiedliwości, następujące postanowienia:

1. Przy sporządzaniu wykazu spadku, przepisanego w §fie 46 wspomnionej ustawy, należy się trzymać załączonego wzoru. Wykaz składa się z czterech części:

2. W pierwszej części: „majątek spadkowy“ wyszczególniony będzie zgodnie z inwentarzem, lub gdyby inwentarz nie był sporządzony zgodnie z zeznaniem majątku, uczynionem pod zaręczeniem rzetelności w miejsce przysięgi, przedewszystkiem majątek nieruchomy z przynależnościami prawnemi, według pojedynczych części, stanowiących przez się jednę całość, następnie majątek ruchomy, ten zaś wtedy tylko według pojedynczych części, jeżeli oznaczenia jego wartości, polegają na różnych podstawach, jako to: na szacunku sądowym, podaniu wartości przez stronę samę, na kursie giełdowym; kwoty szacunkowe wpisane będą w oddziałach, przeznaczonych na ten cel, z dołożeniem podstawy podania.

3. W drugiej części wyszczególnione będą: „pozycye potrącenia“:

a) wierzytelności, wciągnięte w wykaz majątku spadkowego, przy których się później okazało, iż nie są uzasadnione w prawie, lub że uiszczone zostały już przed śmiercią testatora, lub które władza krajowa co do dochodów skarbowych, uznała za niemożliwe do ściągnienia, lub przy których toż udowodnionem zostało, z odniesieniem do pozycyi inwentarza lub zeznania majątku, pod którą takowe, jako majątek spadkowy są wyszczególnione;

W ten sam sposób postąpić należy także względem innych przedmiotów, wyszczególnionych mylnie w inwentarzu lub zeznaniu majątku, jako części majątku spadkowego.

b) koszta choroby, nie zapłacone za życia testatora, tudzież wydatki pogrzebowe;
c) długi bierne (passiva), ciążące na majątku spadkowym;
d) przedmioty spadkowe, przypadłe osobom, wolnym od opłacania należytości.

Pozycye potrącić się mające, wyszczególnione pod *a)*, *b)*, *c)*, *d)*, należy wyrazić każdą z osobna, a przy każdej pozycyi długu oznaczyć, czyli jest hipotekowaną lub nie, i na której realności ciąży.

84.

Erlass des Finanzministeriums im Einvernehmen mit dem Justizministerium vom 23. März 1852,

wirksam für alle Kronländer,

über die Einrichtung der Nachlass-Ausweise zum Behufe der Bemessung der durch die provisorischen Gesetze vom 9. Februar und 2. August 1850 vorgeschriebenen Gebühren.

Zur Vollziehung des §. 46 der Gesetze vom 9. Februar und 2. August 1850 und zur Erzielung eines einfachen übereinstimmenden Benehmens bei der Nachweisung des Nachlasses zum Behufe der Gebührenbemessung werden im Einverständnisse mit dem Justizministerium folgende Bestimmungen vorgezeichnet:

1. Bei der Verfassung der im §. 46 der gedachten Gesetze vorgeschriebenen Nachweisung des Nachlasses ist sich nach dem beiliegenden Muster zu benehmen. Die Nachweisung zerfällt in 4 Theile:

2. In dem ersten Theile „Nachlassvermögen" wird in Uebereinstimmung mit dem Inventar, oder sofern ein solches nicht aufgenommen wurde, mit dem eidesstättigen Vermögensbekenntnisse vor Allem das unbewegliche Vermögen mit dem gesetzlichen Zugehör und zwar zergliedert nach den einzelnen für sich ein Ganzes bildenden Liegenschaften, dann das bewegliche Vermögen, dieses aber nur in soweit zergliedert angeführt, als die Werthsbestimmungen auf verschiedenen Grundlagen beruhen, als: auf gerichtlicher Schätzung, Werthsangabe der Partei selbst, dem Börsencourse. — Die Werthsbeträge werden in den dafür vorgezeichneten Abtheilungen mit Beifügung der Grundlagen der Angabe eingestellt.

3. In dem zweiten Theile „Abschlagsposten" sind anzuführen:

a) *diejenigen in die Ausweisung des Nachlassvermögens einbezogenen Activ-Forderungen, von denen sich später zeigte, dass dieselben nicht zu Recht bestehen, oder bereits vor dem Tode des Erblassers berichtiget wurden, oder deren gänzliche Uneinbringlichkeit von der Gefällen-Landesbehörde bereits anerkannt wurde, oder abgesondert nachgewiesen wird, mit Bezug auf die Post des Inventars oder Vermögensbekenntnisses, unter welcher dieselben als Nachlassvermögen vorkommen.*

   Auf dieselbe Art ist sich auch rücksichtlich anderer Gegenstände zu benehmen, die in dem Inventar oder Vermögensbekenntnisse irrig als Bestandtheile des Nachlassvermögens aufgeführt wurden.

b) *Die zur Zeit des Ablebens des Erblassers unberichtiget verbliebenen Krankheitskosten und der Aufwand der Beerdigung;*

c) *die Schulden (Passiven), welche auf dem Nachlassvermögen haften;*

d) *diejenigen Verlassenschaftsgegenstände, welche gebührenfreien Personen angefallen sind.*

Alle unter a), b), c), d) *begriffenen Abschlagsposten sind zergliedert anzuführen und ist bei jeder Schuldpost anzugeben, ob sie hypothecirt sei oder nicht, und auf welcher Realität sie hafte.*

W końcu drugiej części wykazu, wyrażona będzie kwota majątku spadkowego, wypadająca po odciągnieniu pozycyj strącić się mających, jako spadek czysty, podlegający opłacie należytości.

5. Określenie stosunków prawnych między osobami powołanemi do udziału w spadku jako dziedzice lub legataryusze, równie też części im przypadających, tudzież stosunku w jakim zostawali do testatora w czasie śmierci jego pod względami, wywierającemi wpływ ważny na wymierzenie należytości, stanowi trzecią część wykazu, to jest przysądzenie spadku.

Określenie powyższe wtedy tylko jest potrzebne, jeżeli spadek przypadnie osobom, które opłacają należytość mniejszą 1- lub 4-procentową.

Jeżeli się w spadku znajdują rzeczy nieruchome, należy z dokładnością wyrazić, na kogo takowe przechodzą.

6. Czwarta część wykazu, ma za przedmiot szczególne należności, które opłacić należy od majątku spadkowego nieruchomego, tudzież od przeniesień majątku przy przysądzeniu spadku miejsce mających, polegających na innym tytule prawnym, a nie na prawie dziedzictwa.

7. Do wykazu załączyć należy w oryginale lub w odpisie wierzytelnym (widymowanym), te tylko dokumenta, których oryginały lub odpisy, nie znajdują się już w instancyi pertraktującej; przy aktach zaś znajdujących się w instancyi pertraktującej, dosyć jest powołać się na takowe.

Baumgartner m. p.

4. Am Schlusse dieses zweiten Theiles der Nachweisung wird dargestellt, welcher Betrag des Nachlassvermögens nach Abzug der Abschlagsposten sich als reiner gebührenpflichtiger Nachlass ergibt.

5. Die Auseinandersetzung der Rechtsverhältnisse zwischen den Personen, welche als Erben oder Vermächtnissnehmer an dem Nachlasse Theil zu nehmen haben, der Antheile derselben und des Verhältnisses, in dem sie nach den für das Ausmass der Gebühr wichtigen Beziehungen zu dem Erblasser bei seinem Ableben standen, macht den Gegenstand des dritten Theiles der Nachweisung, nämlich die Nachlasszuweisung aus.

Diese Auseinandersetzung ist nur dann erforderlich, wenn der Nachlass Personen anfällt, welchen das mindere Gebühren-Ausmass zu 1 oder 4 Procent zu Statten kommt.

Befinden sich in dem Nachlasse unbewegliche Sachen, so ist deutlich anzugeben, auf wen dieselben übergehen.

6. Der vierte Theil dieser Nachweisung hat die besonderen Gebühren zum Gegenstande, welche für das unbewegliche Nachlassvermögen und für die bei der Nachlasszuweisung eingetretenen Vermögens-Uebertragungen, die auf einem anderen Rechtstitel, als dem des Erbrechtes beruhen, zu entrichten sind.

7. Der Nachweisung sind nur jene Belege im Original oder in vidimirter Abschrift beizuschliessen, wovon die Abschriften oder Originalien sich nicht schon bei der Abhandlungs-Behörde befinden; bei den Bezugsstücken, die sich bei der Abhandlungs-Behörde befinden, genügt es, dieselben zu berufen.

Baumgartner *m. p.*

Wzór.

Kraj koronny Powiat sądowy, miasto Wiedeń, Sek. I.

Wykaz spadku

po kupcu N. N. zmarłym w Wiedniu, w mieście Nr. . . , na dniu 2. Stycznia 1851 roku.

Muster.

Kronland Gerichts-Bezirk Stadt Wien, Sect. I.

Nachweisung

des Nachlasses von dem am 2. Jänner 1851 zu Wien verstorbenen Handelsmanne N. N., Stadt Nr....

Kraj koronny

Wzór wykazu

Wykaz spadku po kupcu N. N., zmarłym w Wiedniu,

A. Majątek

Liczba pozycyi	Przedmiot	Powiat sądowy	Wyrażenie war-		
			Na zasadzie	rzeczy nieruchomych	
				złt. r.	kr.
1	Dom w Wiedniu, w mieście Nr. 100.	Miasto Wiedeń Sek. I	oszacowania sądow. z 20. Lutego 1848.	50600	.
2	Dom wiejski w Hietzing Nr. 15.	Sąd pow. w Hietzing	stokrotnej kwoty podatku gruntow. i domow. à 120 złtr.	12000	.
3	5% obligacye metalikowe 3000 złtr.	. . . .	kursu w dniu śmierci à 96 złt. r.. . . .	.	.
4	Losy z roku 1834, 500 złr.	. . . .	detto à 200 złtr.	.	.
5	Losy z roku 1839, 1000 złr.	. . . .	detto à 125 „	.	.
6	Inny majątek ruchomy	. . . .	inwentarza i szacunku de datto .	.	.
		Razem . .	. . . .	62600	.

B. Pozycye po-

Liczba pozycyi	Przedmiot	Wyra-		
		Na zasadzie	wierzytelności nielikwidarnych i nie dających się ściągnąć	
			złt. r.	kr.
1	Pretensya N. N. według pozycyi Nr. 15. w inwentarzu	kwitu z d. 30. Listopada 1849	5000	.
2	Pretensya N. N. według pozycyi Nr. 17. w inwentarzu dla niemożności ściągnienia	pozwolenia c. k. dyrekcyi finansowej krajowej w Wiedniu ddo	500	.
3	Koszta choroby i pogrzebu: a) złt. r. kr. b) złr. r. kr. c) złr. r. kr.	. . . .	.	.
4	Wierzytelność N. N. hipotekowana na domu Nr. 15. w Hietzingu	wyciągu tabularnego . .		.
5	Dług N. N. . . . za dostarczone towary.	wyciągu z księgi głównej	.	.
6	Legat do funduszu szkolnego	testamentu §. 10.	.	.
		Razem	5500	.

Po odtrąceniu pozycyj odciągnąć się mających, zostaje spadek podpadający opłacie: 126152 złr. 50 kr.

Powiat sądowy, miasto Wiedeń, Sekcya I.

spadkowego.

w mieście Nr. . . na dniu 2. Stycznia 1851 r.

spadkowy.

tości						wartość uznana		Uwagi osób, obowiązanych do opłaty lub za takową odpowiedzialnych	Uwagi sądu
papierów wartość mających		reszty majątku		razem					
złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
2880	.	.	.	.	.	.	.		
1000	.	.	.	.	.	.	.		
1250	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	76553	20	.	.	.	.		
5130	.	76553	20	144283	20				

trącenia.

żenie						Uznane pozycye, potrącić się mające		Uwagi osób, obowiązanych do opłaty lub za takową odpowiedzialnych	Uwagi sądu
długów		spadku woinego		razem					
złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr		
.	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
530	50	.	.	.	.	.	.		
2000	.	.	.	.	.	.	.		
10000	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	100	.	.	.	.	.		
12530	30	100	.	18130	30				

Kronland

Nachwei-

des Nachlasses von dem am 2. Jänner 1851 zu Wien

A. *Nachlass-*

Post-Zahl	Gegenstand	Gerichts-Bezirk	Werth- im Grunde	der unbeweglichen Sachen fl.	kr.
1	*Haus in Wien, Stadt* Nr. 100	*Stadt Wien*, Sec. I	*gerichtl. Schätzung v.* 20. *Februar* 1848 .	50600	.
2	*Landhaus in Hietzing Nr.* 15	*Bez.-Ger. Hietzing*	*deshundertfachen der Grund- und Hauszinssteuer* à 120 *fl.*	12000	.
3	*An* 5% *Metall-Obligationen* 3.000 *fl.*	. . . .	*des Courses vom Sterbetage* à 96 *fl.* . .	.	.
4	*An Losen vom Jahre* 1834 500 *fl.*	. . . .	*detto* à 200 *fl.* .	.	.
5	*An Losen vom Jahre* 1839 1.000 *fl.*	. . . .	*detto* à 152 *fl.* .	.	.
6	*Bewegliches anderes Vermögen*	. . . .	*derInventurundSchätzung* de dato . .	.	.
		Zusammen . .	. . . .	62600	.

B. *Abzugs-*

Post-Zahl	Gegenstand	A n- im Grunde	der illiquiden u. uneinbringlichen Forderungen fl.	kr.
1	*Die Forderung N. N. laut Inventars-Post Nr.* 15	*der Quittung ddo.* 30. *November* 1849	5000	.
2	" " " " " 17, *wegen Uneinbringlichkeit*	*der Bewilligung der k. k. Finanz-Landes-Direction in Wien ddo.*	500	.
3	*Die Krankheits- und Beerdigungskosten:* *a)* fl. kr. *b)* fl. kr. *c)* fl. kr.	. . . .	.	.
4	*Die hypothecirte Forderung des N. N. auf dem Hause Nr.* 15 *in Hietzing*	*des Grundbuchs-Extractes*	.	.
5	*An N. N. zu . . . für gelieferte Waaren*	*des Auszuges aus dem Hauptbuche*	.	.
6	*Das Legat an den Studienfond*	*des Testamentes* §. 10 . .	.	.
		Zusammen . . .	5500	.

Nach Abzug der Abschlagsposten verbleibt reiner gebührenflichtiger Nachlass: 126152 *fl.* 50 *kr.*

Gerichts-Bezirk Stadt Wien, Section I.

sung (Muster)

verstorbenen Handelsmanne N. N., Stadt Nr. . . .

Vermögen.

Angabe						Anerkannter Werth		Bemerkungen der Gebührenpflichtigen oder Haftenden	Bemerkungen des Gerichtes
der Werthpapiere		des übrigen Vermögens		Zusammen					
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
2880	.	.	.	.	.	.	.		
1000	.	.	.	.	.	.	.		
1250	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	76553	20	.	.	.	.		
5130	.	76553	20	144283	20				

posten.

gabe						Anerkannte Abschlags-Posten		Bemerkungen der Gebührenpflichtigen oder Haftenden	Bemerkungen des Gerichtes
der Schulden		des befreiten Nachlasses		Zusammen					
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	.	.	.	.	.	.		
530	30	.	.	.	.	.	.		
2000	.	.	.	.	.	.	.		
10000	.	.	.	.	.	.	.		
.	.	100	.	.	.	.	.		
12530	30	100	.	18130	30				

C. Przysądze-

Liczba porządkowa	Nazwiska spadkobierców, stan ich i zamieszkanie	Stosunek ich do testatora	Tytuł prawny	Przedmiot
1	Anna N. N. w mieście Nr. 100	jego małżonka, według aktu ślubu	Zapis na mocy testamentu z dnia.....§. 2.	a) dom Nr. 15. w Hitzing . b) użytkowanie kapitału 20000 złtr.. . . . . .
2	Franciszek N. N.	jego dzieci, według metryki	prawo dziedzictwa z mocy testamentu §. 3. do równych działów, jako dziedzice uniwersalni	a) dom Nr. 100 w mieście . b) majątek ruchomy . . .
3	Józef N. N.			
4	Anna N. N.			
5	Klara N. N.			
6	Edward N.N właściciel domu w Wiedniu	jego brat, według metryki	legat z mocy testamentu	kapitał 20000 złr., od których należy wdowie użytkowanie, dla tego legataryuszowi liczy się połowa na subsystencyę . . . .
7	Antoni Kunz, w mieście N... sługa testatora	nie krewny	testament §. 5.	majątek ruchomy . . . .
8	Inne legata dla N. N.	„ „	„ §§. 6—10 i 12.	detto . . . . . .
			Razem	. . . .

D. Należności osobne od spadku nieruchomego i od przenie-

Liczba pozycyi	Nazwisko, stan i zamieszkanie dawniejszego posiadacza i nabywcy	Tytuł prawny	Przedmiot

nie spadku

podane do wymiaru należytości			Uznane do wymiaru należytości			Uwagi osób do opłaty obowiązanych lub za takową odpowiedzialnych	Uwagi sądu
z procentem	od wartości		z procentem	od wartości			
	złt. r.	kr.		złt. r.	kr.		
1	10000	.	.	.	.		
1	1000	.	.	.	.		
1	50600	.	.	.	.		
1	40000	50	.	.	.		
4	10000	.	.	.	.		
1	500	.	.	.	.		
8	4052	.	.	.	.		
. . . .	126152	50					

sienia majątku z powodu przysądzenia spadku.

podane do wymiaru należytości			uznane do wymiaru należytości			Uwagi osób do opłaty obowiązanych lub za takową odpowiedzialnych	Uwagi sądu
z procentem	od wartości		z procentem	od wartości			
	złt. r.	kr.		złt. r.	kr.		

We Wiedniu dnia . . . . 1851.

N. N.

Kurator dziedziców małoletnich.

C. Nachlass-

Post-Zahl	Namen der Nachlasstheilnehmer, Eigenschaft, Wohnort	Verhältniss derselben zum Eblasser	Rechtstitel	Gegenstand
1	Anna N. N., Stadt Nr. 100	dessen Gattin, laut Trauungsschein	Vermächtniss laut Testament vom . . . . . §. 2	a) das Haus Nr. 15 in Hietzing . . . . . . b) der Fruchtgenuss von 20000 fl. Capital . .
2 3 4 5	Franz N. N. Joseph N. N. Anna N. N. Clara N. N.	dessn Kinder, laut Taufschein	Erbrecht laut Testament §. 3 zu gleichen Theilen als Universal-Erben	a) das Haus Nr. 100 in der Stadt . . . . . b) bewegliches Vermögen .
6	Eduard N. N., Hausbesitzer in Wien	dessen Bruder, laut Taufschein	Vermächtniss laut Testament	ein Capital von 20000 Gulden, von welchem der Witwe der Fruchtgenuss zusteht, daher für den Vermächtnissnehmer die Hälfte für die Subsistenz in Anrechnung gebracht wird .
7	Anton Kunz, Stadt Nr..., Diener des Erblassers	nicht verwandt	Testament §. 5	bewegliches Vermögen .
8	Andere Vermächtnisse an N. N.	detto	„ §§. 6—10 und 12	detto
			Zusammen	. . . .

D. Besondere Gebühren von dem unbeweglichen Nachlasse und von den aus

Post-Zahl	Name, Eigenschaft und Wohnort des Vorbesitzers und Erwerbers	Rechtstitel	Gegenstand

Zuweisung.

Angegeben zur Gebührenbemessung			Anerkannt zur Gebührenbemessung			Bemerkungen der Gebührenpflichtigen oder Haftenden	Bemerkungen des Gerichtes
mit dem Procente	von dem Werthe		mit dem Procente	von dem Werthe			
	fl.	kr.		fl.	kr.		
1	10000	.	.	.	.		
1	10000	.	.	.	.		
1	50[illegible]00		.	.	.		
1	40000	50	.	.	.		
4	100[illegible]0	.	.	.	.		
1	500	.	.	.	.		
8	4052	.	.	.	.		
. . . .	126152	50					

Anlass der Nachlass - Nachweisung eingetretenen Vermögens - Uebertragungen.

Angegeben zur Gebührenbemessung			Anerkannt zur Gebührenbemessung			Bemerkungen des Gebührenpflichtigen oder Haftenden	Bemerkungen des Gerichtes
mit dem Procente	von dem Werthe		mit dem Procente	von dem Werthe			
	fl.	kr.		fl.	kr.		

Wien am . . . . 1851.

N. N.
Curator der minderjährigen Erben.

85.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 30. Marca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

którem obwieszczone zostają bliższe przepisy, dotyczące ułożenia i przedłożenia zeznań (fasyj), dla wymierzenia ekwiwalentu należytości.

Celem uchylenia wątpliwości, zaszłych względem sposobu i formalności zeznania dóbr nieruchomych, podlegających ekwiwalentowi należytości, w skutek ustawy z dnia 9. Lutego i z dnia 2. Sierpnia 1850, tudzież celem jednostajnego w tym przedmiocie postępowania, stanowi się, co następuje:

1. Każda oddzielna gmina, kościół, fundacya i każde beneficyum (prebenda) nie wcielone do gminy, przedłożyć ma zeznanie (fasyę) z osobna. Zeznanie obejmować ma wszelkie rzeczy nieruchome, do gminy, kościoła, fundacyi lub do beneficyum należące, bez różnicy położenia onychże w różnych krajach koronnych lub powiatach poborowych. Samo przez się rozumie się tu, iż jest obowiązkiem gminy jak w ogólności innych podatkujących, zeznawać także i beneficya wcielone, równie rzeczy nieruchome, trzecim osobom do użytku pozostawione.

2. Chociaż do złożenia fasyi zobowiązany mniema, iż rzeczy nieruchomej, do jego posiadłości należącej, przysłuża uwolnienie od należytości, ma ją pomimo to przecież wymienić w zeznaniu, przy wyszczególnieniu oraz powodów, za uwolnieniem przemawiających.

3. Zeznania winny być przedłożone wedle wzoru załączonego pod *A.* wraz z aneksem *B.*, w ten sposób, ażeby przedmioty zeznane znajdowały się uporządkowane wedle ich położenia w różnych krajach koronnych i ich powiatach poborowych.

Zeznania, przedłożone do wymierzenia podatku od dochodów, nie będą miały miejsca przy wymierzeniu ekwiwalentu należytości.

W zeznaniu (wzorze *A*), mają być wyszczególnione wszelkie rzeczy nieruchome, a to z osobna wedle pojedynczych realności, stanowiących same przez się całość odrębną, i oraz zapełnione będą rubryki stanu posiadłości, zgodnie z katastrem podatkowym. Równie też wyrażone być winny tamże podatki gruntowe i budynkowe, na każdej pojedynczej rzeczy ciążące, a to w kwocie zwyczajnej należytej, t. j. bez nakładu do nich, dalej urząd, gdzie podatek ma być opłacony, tudzież wartość rzeczy, wedle czystego dochodu rocznego, w załączeniu *B* zeznanego.

W końcu fasyi, wyraźnie potwierdzić należy zupełność zeznania i prawdziwość podań w niem zawartych, z dołożeniem podpisu, ze strony podatkującego.

4. Jeżeli podatkujący oświadcza, iż do wymierzenia ekwiwalentu nie może zeznać kwoty wyższej nad stokrotną podatku gruntowego i budynkowego, wówczas nie będzie się żądać ani przedłożenia załączenia *B* co do rzeczy nieruchomych, ani też zapełnienia rubryk w zeznaniu *A*, czysty dochód przedstawiających, a ekwiwalent będzie z reguły podług tego mierzydła wymierzony, bez dochodzeń innych, jak tylko, których wymaga sama zupełność zeznania.

85.

Erlass des Finanzministeriums vom 30. März 1852,

wirksam für alle Kronländer,

womit nähere Bestimmungen über die Verfassung und Einbringung der Bekenntnisse zum Behufe der Bemessung des Gebühren-Aequivalentes kundgemacht werden.

Zur Beseitigung der Zweifel, welche sich hinsichtlich der Art und Form der Einbekennung der, zufolge der Gesetze vom 9. Februar und 2. August 1850 dem Gebühren-Aequivalente unterliegenden unbeweglichen Güter ergeben haben, und zur Erzielung eines gleichförmigen Benehmens werden nachstehende Bestimmungen festgesetzt:

1. Jede gesonderte Gemeinde, Kirche, Stiftung und jedes, nicht einer Gemeinde incorporirte Beneficium hat das Bekenntniss für sich einzubringen. Das Bekenntniss hat alle der Gemeinde, Kirche, Stiftung oder dem Beneficium gehörigen unbeweglichen Sachen, ohne Unterschied der Lage in verschiedenen Kronländern oder Steuerbezirken zu umfassen. Es versteht sich hiernach, dass der Gemeinde und überhaupt dem Gebührenpflichtigen obliegt, auch die incorporirten Beneficien und die, dritten Personen zum Genusse überlassenen unbeweglichen Sachen einzubekennen.

2. Vermeint der zum Bekenntnisse Verpflichtete, dass irgend einer zu seinem Besitzthume gehörigen unbeweglichen Sache die Gebührenfreiheit zustehe, so hat er dieselbe nichts desto weniger im Bekenntnisse anzuführen, und die Befreiungsgründe beizufügen.

3. Die Bekenntnisse sind nach dem beiliegenden Muster A nebst der Beilage B in der Art einzubringen, dass die einbekannten Gegenstände, nach ihrer Lage in den verschiedenen Kronländern und deren Steuerbezirken gereiht, erscheinen.

Die zum Behufe der Bemessung der Einkommensteuer eingebrachten Bekenntnisse sind für die Bemessung des Gebühren-Aequivalentes nicht zulässig.

In dem Bekenntnisse (Muster A) sind alle unbeweglichen Sachen und zwar zergliedert nach den einzelnen für sich ein Ganzes bildenden Liegenschaften anzuführen, und die Rubriken des Besitzstandes in Uebereinstimmung mit dem Steuerkataster auszufüllen. Ferner sind darin die auf jeder einzelnen Sache haftenden Grund- und Gebäude-Steuern im ordentlichen Betrage, d. i. ohne Zuschläge, das Amt, wo die Steuer zu entrichten ist, und der Werth der Sache nach dem, in der Beilage B einbekannten reinen Jahreseinkommen einzustellen.

Am Schlusse des Bekenntnisses ist die Vollständigkeit des Bekenntnisses und die Richtigkeit seiner Angaben ausdrücklich zu bestätigen, und von dem Gebührenpflichtigen, die Fertigung anzusetzen.

4. Erklärt der Gebührenpflichtige, dass er zur Bemessung des Aequivalentes keinen höheren als den hundertfachen Betrag der Grund- und Gebäudesteuer einzubekennen vermöge, so kann die Beibringung der Beilage B bezüglich solcher unbeweglicher Sachen und die Ausfüllung der, auf die Darstellung des Reinertrages Bezug nehmenden Rubriken des Bekenntnisses A unterbleiben, und das Aequivalent wird in der Regel ohne weitere Erhebungen, als welche rücksichtlich der Vollständigkeit des Bekenntnisses erforderlich seyn dürften, nach diesem Masstabe bemessen.

To samo mierzydło służyć będzie za podstawę także i wtenczas, gdy zeznanie albo wcale nie, albo nienależycie zostało przedłożone, lub też gdyby dochodzenia, przez zeznanie spowodowane, dłuższego nieco czasu wymagały. Podatkującemu zostawiona wolność żądania zwrotu ekwiwalentu, nad należytość mu przepisanego, jeżeliby takowy podług innego pomiaru niżej miał być wymierzony.

5. Zeznanie przedłożone być winno temu urzędowi do wymierzenia należytości przeznaczonemu, w którego powiecie znajduje się zamieszkanie osoby do zeznania zobowiązanej; we Wiedniu zaś urzędowi taksalnemu centralnemu, a w Tryeście, władzy finansowej powiatowej; a to, co się tycze pierwszego peryodu, jeżeli zeznanie dotychczas jeszcze nie jest podane, lub też gdyby podane, nie odpowiadało przepisom niniejszego rozporządzenia, aż do 1. Lipca 1852, na każde zaś dalsze dziesięćrocze, w pierwszych trzech miesiącach roku administracyjnego poprzedzającego.

6. Nabycia, równie jak pozbycia rzeczy nieruchomych, rentę przynoszących, zaszłe ze strony gmin, kościołów, fundacyj i beneficyów po pierwszem ich zeznaniu, winny osoby, do podania zeznań zobowiązane, donieść do wiadomości tego urzędu, któremu zeznanie przedłożone być ma, a to w przeciągu terminu w §^fu^ 44. ustawy o należytościach oznaczonego. W takowych tedy przypadkach, albo podwyższony albo zniżony będzie ekwiwalent dla przeciągu pozostającego czasu, na który zeznanie przedłożonem zostało.

7. W razie zaniedbania czy to zeznania, czy wspomnionego §^m 6. doniesienia, zastosowany być ma §. 80 ustawy o należytościach w ten sposób, iż ściągnioną będzie podwójna należytość, wypadająca od całego dziesięciorocza, na który wymierzenie nastąpić winno, chyba że podatkujący wystąpił pierwej już z użytkowania poborów, które zeznać zaniedbał. Zatajenie lub nieprawdziwe podanie przedmiotów, zeznać się mających, karane będzie albo wedle §^fu 84. L. 3. ustawy o należytościach z dnia 9. Lutego 1850, albo wedle §^fu 83. L. 2. ustawy o należytościach z dnia 2. Sierpnia 1850.

Baumgartner m. p.

Derselbe Masstab ist zu Grunde zu legen, wenn das Bekenntniss nicht, oder nicht gehörig eingebracht wurde, oder wenn die, durch das Bekenntniss veranlassten Erhebungen eine längere Zeit in Anspruch nehmen.

Dem Gebührenpflichtigen bleibt jedoch der Anspruch auf die Zurückerstattung des, allenfalls über die Gebühr vorgeschriebenen Aequivalentes vorbehalten, wenn dasselbe nach einem anderen Masstabe geringer bemessen werden sollte.

5. Das Bekenntniss ist bei demjenigen zur Gebührenbemessung bestimmten Amte, in dessen Bezirke der Wohnort der, zur Einbringung des Bekenntnisses verpflichteten Person sich befindet, in Wien aber bei dem Central-Taxamte und in Triest bei der Finanz-Bezirksbehörde, und zwar für die erste Periode, wenn das Bekenntniss noch nicht überreicht worden seyn sollte, oder das eingebrachte den Bestimmungen dieses Erlasses nicht entspricht, noch bis 1. Juli 1852, für jedes weitere Decennium aber in den ersten drei Monaten des, diesem vorausgehenden Verwaltungsjahres einzubringen.

6. Erwerbungen und Veräusserungen unbeweglicher, eine Rente gewährender Sachen, welche von Gemeinden, Kirchen, Stiftungen und Beneficien nach dem ersten Bekenntnisse vorgenommen werden, sind von den, zur Ueberreichung der Bekenntnisse verpflichteten Personen innerhalb der im §. 44 der Gebührengesetze festgesetzten Frist, auch bei demjenigen Amte, bei welchem das Bekenntniss einzubringen ist, anzuzeigen.

In solchen Fällen wird das Aequivalent für die erübrigende Dauer desjenigen Zeitraumes, für welchen die Vorschreibung erfolgte, erhöht oder herabgemindert.

7. Auf die Unterlassung der Einbekennung oder im §. 6 gedachten Anzeige ist der §. 80 der Gebührengesetze in der Art anzuwenden, dass die zweifache Gebühr während des ganzen zehnjährigen Zeitraumes, für welchen die Bemessung zu geschehen hat, einzuheben ist, wofern der Gebührenpflichtige nicht früher aus jenem Genusse tritt, dessen Einbekennung er unterlassen hat. Die Verheimlichung oder unrichtige Angabe der einzubekennenden Gegenstände unterliegt der, im §. 84, Z. 3 des Gebührengesetzes vom 9. Februar 1850 und §. 83, Z. 2 des Gebührengesetzes vom 2. August 1850, enthaltenen Strafbestimmung.

Baumgartner *m. p.*

Wzór *A.*

Kraj koronny:

Powiat urzędowy:

Powiat finansowy:

Wzór A. dla zeznań i katastru rzeczy nieruchomych, pod-

Liczba porządkowa	Posiadacz	Numer bieżący w księdze posiadłości	Stan po-							
			Grunta							
			Położenie w niwie	Numer parceli	tytuł prawny, czy zupełna własność, lenność, etc.	Miara powierzchni				Gatunek kultury
						pojedynczo		razem		
						morg.	sążni	morg.	sążni	

legających ekwiwalentowi należytości.

siadłości																										
Domy										Czysty dochód				Ciążące podatki bez dodatku czyli nakładu						Wartość zeznana		Wartość sprawdzona		Ekwiwalent należytości	
Ner konskrypcyjny	Części pomieszkania			Rodzaj budowy		Podlega podatkowi				pojedynczo *a)* od *area* *b)* od budynków		Razem		Podatek gruntowy		Podatek domowy		winny być opłacone w urzędzie							
	Izby	Komórki	razem	bez piętra	z piętrem	podług klasy	Od dochodu czynszowego																		
							dochód czynszo.	potrącenie na *sarta tecta*		złr.	kr	złr.	kr	złr.	kr	złr.	kr	złr.	kr	złr.	kr	złr.	kr	złr.	kr

Muster A.

Kronland:

Amtsbezirk:

Finanzbezirk:

Muster für Bekenntnisse und das Kataster der dem Gebühren-

Post-Zahl	Besitzer	Post-Nr. im Besitzstandes-Hauptbuche	Besitz-							
			Grundstücke							
			Lage im Riede	Parcellen-Nr.	rechtliche Eigenschaft, ob vollständiges Eigenthum, Lehen etc.	Flächenmass				Cultur-Gattung
						einzeln		zusamme		
						Joch	Klftr.	Joch	Klftr.	

Aequivalente unterliegenden unbeweglichen Sachen.

stand													Darauf lastende Steuern ohne Zuschlag					Einbekannter Werth		Richtig gestellter Werth		Gebühren-Aequivalent	
Häuser									Reinertrag														
Conscript. Nr.	Wohnungsbestandtheile			Bauart		unterliegt der Steuer			Einzeln a) von der Area b) von Gebäuden		Zusammen		Grundsteuer		Häusersteuer		zu entrichten bei dem Amte						
	Zimmer	Kammer	Zusammen	ohne	mit	nach Classe	vom Zinsertrag																
				Stockwerk			Zinsertrag	Abzug für die sarta tecta	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.		fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.

Wzór B.

Załączenie do zeznania gminy NN., wykazujące dochód dziesię-

Ner porządkowy	Przedmiot posiadłości bliżej oznaczony	Numer konskrypcyjny czyli Nr. parceli katastralnej	Osiągniony do-									
			1840		1841		1842		1843		1844	
			złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.
1	Rola	20	8	40	7	"	6	"	7	"	8	40
2												

cioletni dla wymierzenia ekwiwalentu należytości.

chód wynosi w r.										Razem		Więc w przecięciu na rok jeden		Uwaga.
1845		1846		1847		1848		1849						
złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	złt. r.	kr.	
10	20	12	„	14	20	13	40	12	20	100	„	10	„	

Muster B.

Beilage zu dem Bekenntnisse der Gemeinde N. N. mit dem zehn-

Post-Nr.	Besitz-Object mit näherer Bezeichnung	Conscriptions- oder Kataster-Parzellen-Nummer	Das erreichte									
			1840		1841		1842		1843		1844	
			fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
1	Acker	20	8	40	7	.	6	.	7	.	8	40
2												

jährigen Ertrage, Behufs der Gebühren-Aequivalents-Bemessung.

Erträgniss ist:										Zusammen		Also im Durchschnitte für Ein Jahr		Anmerkung
1845		1846		1847		1848		1849						
fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	
10	20	12	.	14	20	13	40	12	20	100	.	10	.	

86.

Rozrządzenie ministerstw finansów i sprawiedliwości z d. 2 Kwietnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, dla których wydana została ustawa notaryalna z dnia 29. Września 1850. Nr. 366. dz. pr. p., tudzież w królestwie Lombardzko-Weneckiem i w Dalmacyi.

dotyczące zastosowania patentu z dnia 9. Lutego 1850, Nr. 50. dz. pr. p., na akta i oświadczenia notaryalne.

W skutek Najwyższego postanowienia z dnia 29. Marca r. b.. rozporządza się, co następuje:

1. Przepis pozycyi taryfowej 74-39 patentu z dnia 9. Lutego 1850. Nr. 50. dz. pr. p., zastosowany być winien w całości także i do notaryuszów, ustanowionych na mocy ustawy notaryalnej z dnia 29. Września 1850 r. Nr. 366 dz. pr. p. — tudzież na mocy Regolamento z dnia 17. Czerwca 1806 *) i na mocy Regolamento provisorio per i notaj della Dalmazia z dnia 24. Grudnia 1825 **) — równie jak do aktów notaryalnych, przez nich sporządzonych.

Jeżeli interes prawny podlega opłacie należytości według skali, akt notaryalny sporządzony będzie natychmiast na stęplu odpowiedniej klasy; jeżeli należytość nie przenosi 20 złt. r. m. k. Z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego i Dalmacyi, może wprawdzie być przyjęty akt notaryalny nawet i na papierze niestęplowanym w tych tylko miejscach, w których nie ma upoważnionej sprzedaży potrzebnego papieru stęplowego; jednakże notaryusz obowiązanym będzie w przeciągu dni ośmiu przyczepić do aktu notaryalnego papier stęplowy, potrzebny do przyjęcia aktu (§. 27 paten.).

Jeżeli należytość przenosi 20 złr. m. k. akt notaryalny przyjętym będzie na papierze niestęplowanym.

Jeżeli interes prawny podlega opłacie procentowej, akt notaryalny przyjęty będzie na papierze stęplowym 15 kr.

Notaryusz winien w obudwóch ostatnich przypadkach w terminie przepisanym w §§. 44. patentu z dnia 9. Lutego 1850, Nr. 50 dz. pr. p. udzielić urzędowi, przeznaczonemu do wymierzenia należytości odpis urzędowy aktu notaryalnego wolny od opłaty, którego odebranie potwierdzonem mu będzie.

Opłacenie bezpośrednie należytości od aktów notaryalnych, potwierdzone będzie osobnym kwitem, przez urząd przeznaczony do ich odbierania, z dokładnem oznaczeniem aktu notaryalnego opłaconego.

2. Wypisy autentyczne notaryuszów, tudzież odpisy wydać się mające, podlegają stęplowi 15 kr. od każdego arkusza. Taki sam stępel przepisanym jest dla równobrzmiących wypisów z archiwów notaryalnych.

Jednakże, jeżeli w akcie notaryalnym, podlegającym opłacie według skali, ustanowiono, iż więcej jak jeden wyciąg autentyczny wydanym zostanie, wówczas notaryusz winien będzie, w razie jeżeli należytość nie wynosi więcej jak 20 złt. r., przyczepić do aktu notaryalnego jeszcze jeden arkusz stęplowy tej samej klasy, która jest

---

*) W Bolletino delle leggi del Regno d'Italia, 1806 parte II. pag. 664. e seg.

**) W Raccolta delle leggi ed ordonanze per la Dalmazia, 1827. pag. 113. e seg.

86.

Verordnung des Finanz- und Justizministeriums vom 2. April 1852,

wirksam für alle Kronländer, für welche die Notariats-Ordnung vom 29. September 1850, Nr. 366 R. G. B., erlassen wurde, dann für das lombardisch-venetianische Königreich und Dalmatien,

über die Anwendung des Patentes vom 9. Februar 1850, Nr. 50 R. G. B., auf Notariats-Acte und Notariatsbeurkundungen.

In Folge Allerhöchster Entschliessung vom 29. März l. J. wird Folgendes verordnet:

1. Die Bestimmung der Tarifpost 74 des Patentes vom 9. Februar 1850, Nr. 50 R. G. B., hat auch auf die Notare, welche im Grunde der Notariats-Ordnung vom 29. September 1850, Nr. 366 R. G. B., des Regolamento *vom 17. Juni 1806*) und des* Regolamento provisorio per i notaj della Dalmazia *vom 24. December 1825**) bestellt worden, und auf die von ihnen aufgenommenen Notariats-Acte volle Anwendung.*

Unterliegt das Rechtsgeschäft der scalamässigen Gebühr, so ist der Notariats-Act, wofern die Gebühr 20 fl. nicht überschreitet, sogleich auf dem classenmässigen Stämpelpapiere zu verfassen. Mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches und Dalmatiens kann die Aufnahme des Notariats-Actes jedoch nur in solchen Ortschaften, in welchen sich kein zu dem Verkaufe des benöthigten Stämpelpapieres ermächtigter Stämpel-Verschleiss befindet, zwar auf ungestämpeltem Papiere stattfinden, es ist aber dem Notariats-Acte innerhalb acht Tagen das, bei seiner Aufnahme erforderlich gewesene Stämpelpapier von dem Notare vorschriftmässig (§. 27 des Patentes) anzuheften.

Ueberschreitet die Gebühr 20 fl., so erfolgt die Aufnahme des Notariats-Actes auf ungestämpeltem Papiere.

Unterliegt das Rechtsgeschäft der Percentual-Gebühr, so ist der Notariats-Act auf Stämpelpapier zu 15 kr. aufzunehmen.

Dem Notare liegt in den beiden letzteren Fällen ob, innerhalb der im §. 44 des Patentes vom 9. Februar 1850, Nr. 50 R. G. B., festgesetzten Frist dem zur Gebührenbemessung bestimmten Amte eine gebührenfreie ämtliche Abschrift des Notariats-Actes mitzutheilen, worüber dasselbe eine Bestätigung ertheilt.

Die unmittelbaren Gebühren für Notariats-Acte werden von dem, zur Einhebung derselben bestimmten Amte jedesmal mit genauer Bezeichnung des Notariats-Actes, für welchen die Zahlung geschah, durch eine besondere Quittung bestätiget.

2. Die authentischen Ausfertigungen der Notare und die hinauszugebenden Abschriften unterliegen dem Stämpel von 15 kr. C. M. für jeden Bogen. Derselbe Stämpel wird auch für die gleichnamigen Ausfertigungen der Notariats-Archive bestimmt.

Wenn jedoch in einem Notariats-Acte, welcher der scalamässigen Gebühr unterliegt, bestimmt wird, dass mehr als eine authentische Ausfertigung erfolgt werden soll, so muss, falls die Gebühr nicht mehr als 20 fl. beträgt, noch ein Stämpelbogen derselben Classe, welcher für den ersten Bogen des Notariats-Actes erforderlich ist, auf die im §. 27 des Pa-

---

*) *Im* Bolletino delle leggi del Regno d'Italia, 1806, parte II., pag. 664, e segg.

**) *In der* Raccolta delle leggi ed ordonanze per la Dalmazia, 1827, pag. 143, e segg.

wymaganą na pierwszy arkusz aktu notaryalnego, a to w sposób, przepisany w §. 27. patentu z dnia 9. Lutego 1850. Nr. 50 dz. pr. p.

Równie i w tym razie, gdy dopiero w skutek nakazu sądowego wydany będzie z aktu notaryalnego, podlegającego opłacie według skali, drugi egzemplarz wyciągu autentycznego, przyczepić winien notaryusz lub archiwum notaryalne taki sam arkusz stęplowy do nakazu sądowego, złożyć się mającego.

Jeżeli w ostatnich dwóch przypadkach idzie o należytość według skali, przenoszącą 20 złtr., wówczas należy w przeciągu dni ośmiu uczynić relacyę o tem do urzędu, do wymierzania należytości przeznaczonego, a w pierwszym z tych przypadków uczynić uwagę na odpisie, udzielić się mającym, iż należytość dla kilkokrotnego wystawienia, w podwójnej kwocie ma być wymierzoną.

Nakoniec, jeżeli z aktu notaryalnego, podlegającego opłacie według skali, dopiero za dozwoleniem stron interesowanych, wydany być ma drugi egzemplarz wyciągu autentycznego, wówczas akt podlega tej samej opłacie według skali, której podlega sam akt notaryalny, z którego wydany został wyciąg autentyczny, przeto w takim razie stosować się należy do pierwszego ustępu rozporządzenia niniejszego.

3. Legalizacye, potwierdzenia daty lub zgodności tłomaczeń, świadectwa życia, świadectwa o istnieniu aktów notaryalnych, potwierdzenia o zachowaniu aktów przez ootaryuszów, podlegają stęplowi 15 kr. od arkusza, na mocy pozycyj taryf. 116-112 *a)* i 47-43 *b)* patentu z dnia 9. Lutego 1850, Nr 50. dz. pr. p.

Jeżeli potwierdzenia, nie mające wolności od opłaty z mocy ustaw, przyłączone będą do innych dokumentów lub pism, wówczas notaryusz winien będzie sporządzić protokół należyty na stęplu 15 kr., do którego wprawdzie zaciągnie okoliczności istotne wydanego potwierdzenia, ale nie załączy odpisu dokumentu lub pisma i wystawi potwierdzenie tylko na zasadzie i z powołaniem rzeczonego protokołu. Wspomnione protokoły naznaczone będą liczbą czynności porządkową i zachowane zostaną.

Przez to znosi się w owych krajach koronnych, w których obowiązuje porządek notaryalny z dnia 29. Września 1850 r., postanowienie §. 74 tegoż porządku, na mocy którego nie sporządzano protokołu legalizacyjnego, równie jak postanowienie §§. 74 79 i 98 L. 6. rzeczonego porządku notaryalnego, co do tego, że przy legalizacyach i świadectwach życia strony i świadkowie, podpisywać winny zapisanie uczynione w repertoryum.

Baumgartner m. p. **Krauss** m. p.

87.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z dnia 4. Kwietnia 1852,

którem się obwieszcza, iż na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 16. Marca 1852, instytut weterynaryi podporządkowanym zostaje pod ministeryum wojny.

Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z d. 16. Marca 1852. rozporządzić, iż z dniem 1. Kwietnia ustaje de-

tentes vom 9. Februar 1850, Nr. 50 R. G. B., vorgeschriebene Weise, dem Notariats-Acte von dem Notare angeheftet werden.

In gleicher Art muss, wenn von einem Notariats-Acte, welcher der scalamässigen Gebühr unterliegt, erst in Folge eines gerichtlichen Auftrages, das zweite Exemplar der authentischen Ausfertigung ertheilt wird, dieser Stämpelbogen von dem Notare oder dem Notariats-Archive dem zu hinterlegenden gerichtlichen Auftrage angeheftet werden.

Handelt es sich in den zuletzt erwähnten zwei Fällen um eine scalamässige Gebühr über 20 fl., so ist die Anzeige davon an das zur Gebührenbemessung bestimmte Amt innerhalb acht Tagen zu erstatten, und im ersten dieser Fälle auf der mitzutheilenden Abschrift ausdrücklich zu bemerken, dass die Gebühr wegen mehrfacher Ausfertigung in doppeltem Betrage zu bemessen sei.

Wenn endlich von einem Notariats-Acte, welcher der scalamässigen Gebühr unterliegt, erst über Zustimmung der Interessenten das zweite Exemplar der authentischen Ausfertigung ertheilt werden soll, so unterliegt dieser Act derselben scalamässigen Gebühr, welcher der Notariats-Act unterworfen ist, von dem die authentische Ausfertigung ertheilt werden soll, daher sich diessfalls nach dem ersten Absatze dieser Verordnung zu benehmen seyn wird.

3. Die Legalisirungen, Bestätigungen des Datums oder der Richtigkeit einer Uebersetzung, Lebenszeugnisse, Zeugnisse über das Dasein von Notariats-Acten, Bestätigungen über die Hinterlegung der Acten durch die Notare unterliegen dem Stämpel von 15 kr. für den Bogen im Grunde der Tarifposten 116 a) und 47 b) des Patentes vom 9. Februar 1850, Nr. 50 R. G. B. — Wenn Bestätigungen, für welche eine Gebührenfreiheit gesetzlich nicht eintritt, anderen Urkunden oder Schriften beigefügt werden, so hat der Notar hierüber ein ordentliches Protokoll, in welches zwar die wesentlichen Umstände der ausgefertigten Bestätigung anzumerken sind, nicht aber eine Abschrift der Urkunde oder Schrift einzuschalten ist, auf einem Stämpelbogen von 15 kr. aufzunehmen, und die Bestätigung nur auf Grundlage und unter Berufung dieses Protokolles auszufertigen.

Die Protokolle sind mit der Geschäftszahl zu versehen und gehörig aufzubewahren.

Hiernach erhält es in den Kronländern, in welchen die Notariats-Ordnung vom 29. September 1850 wirksam ist, von der Bestimmung des §. 74 derselben, dass kein Legalisirungs-Protokoll aufzunehmen ist, dann von jener der §§. 74, 79 und 98, Z. 6, der gedachten Notariats-Ordnung, dass bei Legalisirungen und Lebenszeugnissen die Parteien und Zeugen in dem Repertorium die Eintragung unterfertigen müssen, sein Abkommen.

Baumgartner m. p. **Krauss** m. p.

87.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 4. April 1852,

wodurch die, mit Allerhöchster Entschliessung vom 16. März 1852 angeordnete Unterstellung des Thierarzenei-Institutes unter das Kriegsministerium kundgemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 16. März 1852 anzuordnen geruht, dass das k. k. Thierarzenei-Institut mit 1. April l. J.

pendencya dotychczasowa instytutu weterynaryi od ministerstwa oświecenia, który przejść ma pod ministeryum wojny. Jednocześnie polecił Najjaśniejszy Pan ster wyższy zakładu tego, Jenerał - Majorowi de Haas, szefowi sekcyjnemu w ministeryum wojny.

Csorich m. p.

88.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości w porozumieniu z ministerspraw zewnętrznych z d. 7. Kwietnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

względem korespondencyj z obcemi misyami dyplomatycznemi.

Ponieważ władzom austryackim niewolno korespondować bezpośrednio z obcemi misyami dyplomatycznemi, przy cesarskiem rządzie akkredytowanemi, jak tylko za pośrednictwem c. k. ministerstwa spraw zewnętrznych, przeto nakazuje się niniejszem wszystkim władzom sądowym, ażeby w razie zachodzącej korespondencyi takowej, odezwy swe, do cudzych missyj przeznaczone, w stanie otwartym stosowały do c. k. ministerstwa spraw zewnętrznych.

Krauss m. p.

89.

Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 12. Kwietnia 1852,

moc mające dla wszystkich krajów koronnych. względem uchylenia zwyczaju sygnalizowania ognia przez alarmowe wystrzały z dział.

Najwyższym reskryptem gabinetowym z d. 4. Kwietnia r. b. raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. K. Apostolska Mość, rozkazać, żeby istniejący jeszcze w niektórych miastach państwa zwyczaj sygnalizowania ognia wybuchnionego i kierunku pożaru jego, przez wystrzały z dział, powszechnie został uchylony i w całej monarchii sygnalizowanie ognia w jeden a ten sam sposób zaprowadzony przez uderzenie w dzwony i wywieszenie chorągwi i latarń.

Bach m. p.

aus der bisherigen Dependenz des Unterrichts-, in jene des Kriegsministeriums überzugehen hat.

Zugleich haben Seine Majestät den als Sections-Chef im Kriegsministerium angestellten General-Major von Haas, mit der Oberleitung besagter Anstalt zu betrauen befunden.

Csorich *m. p.*

88.

Erlass des Justizministeriums im Einverständnisse mit dem Ministerium des Aeussern vom 7. April 1852,

wirksam für alle Kronländer,

betreffend die Correspondenz mit fremden diplomatischen Missionen.

Nachdem den österreichischen Behörden die directe Correspondenz mit den, bei der kaiserlichen Regierung accreditirten fremden diplomatischen Missionen nicht gestattet ist, und hiezu die Vermittlung des Ministeriums des Aeussern in Anspruch genommen werden muss, so werden sämmtliche Justizbehörden angewiesen, in vorkommenden Fällen einer solchen Correspondenz, ihre für die fremden Missionen bestimmten Zuschriften offen an das Ministerium des Aeussern zu leiten.

Krauss *m. p.*

89.

Erlass des Ministeriums des Innern vom 12. April 1852,

wirksam für sämmtliche Kronländer,

die Abschaffung der Lärmkanone bei Feuersbrünsten betreffend.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchstem Cabinetschreiben vom 4. April d. J. zu befehlen geruht, dass die in einigen Städten des Reiches noch bestehende Uebung, ein ausgebrochenes Feuer und dessen Richtung durch Kanonenschüsse zu signalisiren, allgemein abzustellen, und im ganzen Umfange der Monarchie gleichmässig die Feuersignalisirung mittelst Anschlagen der Glocken und Ausstecken von Fahnen und Laternen einzuführen ist.

Bach *m. p.*

[illegible]

Erlaß des [illegible] vom 7. April 1852,

[illegible]

Erlaß des [illegible] vom 22. April 1852,

[illegible]

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXIV.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłacznie niemieckiem: 22. Kwietnia 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 23. Kwietnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 22. April 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 23. April 1852.

Częśc XXIV.

Wydana i rozesłana:

w wydaniu wyłacznie niemieckiem: 22. Kwietnia 1852.

w wydaniu niniejszem dwujęzykowem: dnia 23. Kwietnia 1852.

90.

Przepis ministerstw spraw wewnętrznych, wojny i finansów z d. 21. Kwietnia 1851,

moc mający we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

względem wykazania dziesięciorocznych czynszów za pomieszczenie wojskowe, tudzież względem wynagrodzenia za urządzenie.

§. 1.

Wykazanie dziesięciorocznych czynszów za pomieszkanie wojskowe tudzież wynagrodzenie za urządzenie (§. 46 Najwyższego przepisu o kwaterowaniu wojska z d. 15. Maja 1851 dz. pr. p. N. 124) nastąpić ma we wszystkich miejscach, gdzie obecnie wojsko trwale jest zakwaterowane, a przetoż także i tam, gdzie kwaterunek wojskowy z funduszu wojskowego bywa opłacany, albo gdzie istnieją jeszcze dotychczas w swej mocy taryfy czynszu wojskowego pięcioletnie lub dziesięcioletnie, o ile czynsz takowy z funduszu wojskowego opłacany, nie zasadza się na rzeczywistych stosunkach kontraktowych, dotąd jeszcze obowiązujących.

§. 2.

Wymierzeniem takowem zająć się ma w miejscach głównych stacyi komisya, złożona

1. z jednego urzędnika politycznego stojącego na czele komissyi,

2. z samego komendanta placu lub zastępcy jego, a gdzie nie ma komendy placu z komendanta stacyi,

3. z jednego urzędnika feldkriegskomisaryatowego i

4. z jednego reprezentanta finansowego: a zaś w innych stacyach zajmują się temże urzędnicy polityczni atoliż z przyzwaniem obecnych w miejscu członków komisyjnych wzwyż rzeczonych.

§. 3.

Komisya oznaczyć będzie winna zwyczajny czynsz średni za najem pomieszkania i innych należności, od gminy dotyczącej wymaganych, podług tego, jak takowy opłacany był w ostatnich dziesięciu latach (1842 aż do 1851, oba te lata włącznie), i w miarę stosunków miejscowych z użyciem wszystkich środków pomocnych, ku temu służących.

§. 4.

Co się tycze podziału odwachów na małe, średnie i wielkie, równie jak magazynów na kompanijne, batalionowe i pułkowe (wzór II. spisu do §. 10), namienia się, iż w ogólności obejmować musi odwach mały do 20, średni do 40, a wielki aż do 70 lu-

XXIV. Stück

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 22. April 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 23. April 1852.

90.

Vorschrift der Ministerien des Innern, des Kriegswesens und der Finanzen vom 21. April 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze,

zur Ermittlung der zehnjährigen Militär-Unterkunft-Zinse und der Vergütung für die Einrichtung.

§. 1.

Die Ermittlung der zehnjährigen Militär-Unterkunft-Zinse sammt Vergütung der Einrichtung (§. 46 der Allerhöchsten Vorschrift über die Einquartierung des Heeres vom 15. Mai 1851. R. G. B. 1851, Nr. 124) hat in allen Orten statizufinden, in welchen jetzt Militär dauernd einquartiert sich befindet, und sonach auch dort, wo aus dem Militärfonde Militär-Quartiergelder erfolgt werden, oder wo noch nicht erloschene Quinquennal- oder Decennal-Militär-Miethzins-Tarife bestehen, sofern dem vom Militärfonde gezahlten Zinse nicht ein wirkliches, noch giltiges Vortragsverhältniss zum Grunde liegt.

§. 2.

In den Stations-Hauptorten ist diese Ermittlung durch eine Commission bestehend aus:

1. *einem politischen Beamten als Commissionsleiter,*
2. *dem Platzcommandanten selbst oder seinem Stellvertreter, wo aber ein Platzcommando nicht besteht, aus dem Stationscommandanten,*
3. *einem feldkriegs-commisariatischen Beamten, und*
4. *einem Finanzrepräsentanten, in den übrigen Stationen durch den politischen Beamten unter Beiziehung jener von den genannten Commissionsgliedern vorzunehmen, welche im Orte vorhanden sind.*

§. 3

Diese Commission hat den gewöhnlichen mittleren Miethzins jeder in der betreffenden Gemeinde benöthigten Wohnungs- u. s. w. Gebühr, wie er in der Gemeinde in den letzten zehn Jahren (1842 bis 1851 beide Jahre einschliessig) gezahlt wurde, nach Massgabe der örtlichen Verhältnisse und mit Benützung aller erforderlichen Behelfe zu erheben.

§. 4.

In Betreff der Eintheilung der Wachstuben in kleine, mittlere und grosse, dann jener der Magazine, in Compagnie-, Bataillons- und Regiments-Magazine (Muster II des Verzeichnisses bei dem §. 10) wird bemerkt, dass im Allgemeinen eine kleine Wachstube bis 20,

dzi, przyczem na uwadze mieć należy nietylko samą przestrzeń w każdym razie potrzebną, lecz także i lokalności do dyspozycyi poddane, i że w tym względzie postępować się winno zawsze w miarę zachodzących okoliczności, a przeto oznaczenie czynszu uregulowane być ma podług liczby izb (pokojów) rzeczywiście potrzebnych, w czem za zasadę służyć będzie, iż odwach mały jak równie magazyn kompanijny, co do przestrzeni swej, równy być winien pokojowi zwyczajnej wielkości, wedle czego czynsz za najem zwyżki przy odwachach średnich i wielkich, tudzież przy magazynach batalionowych i pułkowych, stosownie ma być uregulowany.

§. 5.

Przy oznaczeniu czynszów za najem, komisya w ogólności zachować winna:

a) że przy pomieszkaniach wojskowych, nie powinno się zważać ani na właściwe przyjemności położenia pomieszkania, ani też na inny sposób urządzenia, jak który dozwolony przepisem Najwyższym z d. 15 Maja 1851;

b) że nie wolno żądać za pomieszczenie wojska, większego czynszu nad ten, który opłacały osoby cywilne za podobne mieszkania.

§. 6.

Gdzie opłata czynszu wykazaćby się dała z fasyj czynszu mieszkalnego, żądać należy wykazów takowych; gdzie zaś, lub o ile nie są zaprowadzone fasye te, trzeba dotyczących właścicieli domów i strony mieszkające, a w razie potrzeby, nawet sąsiadów jako i przełożonych miejscowych, wysłuchać do protokołu względem opłaty czynszu.

§. 7.

Na każdy gatunek pomieszczeń, zapełniona będzie oddzielnie pierwsza stronica wykazu, drukowanego według wzoru I, i oznaczonego liczbą porządkową, poczynającą się dla każdej gminy od Nr. 1, najpierwej czynszem mieszkalnym, płaconym w wspomnionych latach, tudzież wyszczególnieniem dowodów dotyczących np. fasyi czynszu mieszkalnego lub podaniem, zamieszczonem w protokole z dnia . . . . . , w końcu zostaną kolumny razem obliczone, potem przecięcie będzie zrobione i takowe zaciągnione.

Wzór I.

§. 8.

Dla dochodzenia wynagrodzenia za urządzenie, żądać należy potwierdzenia dotyczących zaprzysięgłych biegłych a względnie taksatorów, względem cen rzeczy do urządzenia służących, jakie były w czasie dochodzenia.

§. 9.

Jakie gatunki sprzętów do urządzenia służących, i w jakiej liczbie takowe w pierwszą kolumnę wciągnąć należy, wskazanem jest według gatunku umieszczenia w wykazie C. Najwyższego przepisu z dnia 15. Maja 1851.

Ceny oznaczone i obliczone wedle gatunku i liczby rzeczy do urządzenia służących, wstawione będą w porządku na drugiej stroniey wspomnionego wykazu I. i razem

eine mittlere bis 40 und eine grosse bis 70 Mann fassen muss, dass jedoch nicht nur der jedesmalige Bedarf an Raum, sondern auch die zur Verfügung stehenden Räumlichkeiten in Betracht zu ziehen sind, und dass nach Massgabe der jeweiligen Umstände vorzugehen ist, wesshalb die Zinsbestimmung nach der Anzahl der wirklich erforderlichen Zimmer zu regeln und als Grundsatz anzunehmen ist, dass eine kleine Wachstube, so wie ein Compagnie-Magazin im Raum-Inhalte einem gewöhnlichen Zimmer gleichkommen soll, und dass sodann der Miethzins für das Mehr-Erforderniss bei mittleren und grossen Wachstuben, dann bei Bataillons- und Regiments-Magazinen hiernach angemessen zu regeln ist.

§. 5.

Die Commission hat im Allgemeinen bei der Erhebung der Miethzinse festzuhalten:

a) *dass für die Militär-Unterkünfte weder auf besondere Annehmlichkeiten der Lage der Wohnung gesehen, noch irgend eine andere Art der Einrichtung, als wie sie in der Allerhöchsten Vorschrift vom 15. Mai 1851 zugestanden ist, in Anschlag gebracht werden dürfe;*

b) *dass für die Militär-Unterkünfte durchaus nicht höhere Zinse, als welche das Civil für die gleichen Unterkünfte zahlte, in Anspruch zu nehmen gestattet wird.*

§. 6.

Wo die gezahlten Miethzinse durch die Hauszinssteuer-Fassionen bekräftiget werden können, ist diese Art der Nachweisung zu verlangen, wo aber, oder in so weit jene Fassionen nicht bestehen, sind die betreffenden Hausbesitzer und Wohnparteien, und nöthigenfalls die Nachbarn, wie auch die Ortsvorsteher über die gezahlten Miethzinse zu Protokoll zu vernehmen.

§. 7.

Ueber jede Gattung von Unterkünften wird abgesondert die erste Seite des, nach dem Muster I vorgedruckten, mit einer fortlaufenden, in jeder Gemeinde von Nr. 1 beginnenden Zahl zu bezeichnenden Ausweises, und zwar zuerst mit den in den bemerkten Jahren gezahlten Miethzinsen, sodann mit Angabe der Belege, z. B. Hauszins-Steuerfassionen, oder: Angabe im Protokolle vom . . . u. s. w. ausgefüllt, endlich werden die Spalten zusammengerechnet und wird der Durchschnitt gezogen und eingestellt. *Muster I.*

§. 8.

Zur Erhebung der Vergütung für die Einrichtung sind Bestätigungen der betreffenden beeideten Sachverständigen und bezüglich Schätzleute über die zur Zeit der Erhebung bestehenden Anschaffungspreise der Einrichtungsstücke zu verlangen.

§. 9.

Welche Arten von Einrichtungsstücken, und mit welcher Zahl in die erste Spalte einzustellen sind, bestimmt nach Massgabe der Gattung der Unterkünfte der Ausweis C der Allerhöchsten Vorschrift vom 15. Mai 1851.

Die für diese nach Art und Zahl bestimmten Einrichtungsstücke ermittelten und berechneten Anschaffungspreise werden nach der Reihe in die zweite Seite des oben bemerk-

obrachowane; summa nareszcie przez 10. podzielona zostanie. Ta część dziesiąta, która w wykazie wyszczególniona być winna, stanowi roczną kwotę wynagrodzenia za urządzenia.

§. 10.

Jak skoro ukończony zostanie wykaz jednego gatunku umieszczenia należnego, przecięcie wpisane będzie w spis, drukowany według wzoru II; tak samo postąpić należy z wykazanem wynagrodzeniem za urządzenie; następnie w czwartej kolumnie wpisany zostanie numer zaciągnionego wykazu, aż spis w całości zapełnionym zostanie.

Ustępy, których w gminie zastosować nie można, zapełnione będą pauzami.

W gminach, w których według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 20. Marca 1852 (dz. pr. p. 1852 Nr. 73) oznaczyć należy wynagrodzenie za urządzenie izby (pokoju) dla dwóch c. k. kadetów lub dwóch furyerów, wstawić należy wynagrodzenie oznaczone, z odniesieniem do numeru wykazu w uwadze do III. kategoryi urządzenia mieszkalnego.

§. 11.

Wykazy dochodzenia, wskazane w poprzedzających paragrafach, tudzież spis, przyłączone będą, wraz z dokumentami oryginalnemi, lub uwierzytelnionemi przez komisyę do protokołu, który przewodnik komisyi politycznej o tej całej czynności sporządzić ma.

W tym protokole należy także wykazane czynsze mieszkalne i wynagrodzenie za urządzenie, porównać z czynszami i wynagrodzeniami, płaconemi obecnie przez fundusz wojskowy lub fundusz konkurencyjny za pomieszkania takowe i należności poboczne, i wyjaśnić różnicę, gdzie tego potrzeba.

Wykazy, spis i protokół, podpisane będą przez wszystkich członków komisyi, jako też przez przełożonego gminy.

§. 12.

Wzór II.

Za wszelkie lokalności nie objęte we wzorze II, przeto i za wszelkie lokalności, wyrażone w §. 38. Najwyższego przepisu z 15. Maja 1851, dochodzić należy czynszów mieszkalnych, według zasad, wskazanych w poprzedzających paragrafach, za każdym razem osobno, i wciągnąć wyniki dochodzenia do protokołów oddzielnych.

§. 13.

Namiestnik, dyrekcya krajowa finansowa, tudzież komenda wojskowa krajowa, sprawdzać będą dochodzenia, i zamienią wzajemnie zdania swoje co do cyfry czynszu mieszkalnego i wynagrodzenia za urządzenie, z gruntownem rozważeniem wszystkich okoliczności, i z uwagą na doświadczenia, powzięte w innych gminach z podobnych stosunków miejscowych.

Komenda wojskowa krajowa, żądać będzie potem potwierdzenia ministerstwa wojny względem dziesięcioletniego wynagrodzenia za pomieszczenie i urządzenie, które się w tym względzie porozumie z ministerstwem spraw wewnętrznych i finansów.

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

ten Ausweises I eingestellt und zusammengerechnet, dann die Summe mit zehn getheilt. Dieses, in dem Ausweise auszuwerfende Zehntel bildet den jährlichen Vergütungsbetrag für die Einrichtung.

§. 10.

Sobald ein Ausweis einer Gattung der Unterkunftsgebühren vollendet ist, wird der Durchschnitt in das, nach dem Muster II, vorgedruckte Verzeichniss eingetragen, ebenso mit der ermittelten Vergütung der Einrichtung verfahren, dann in der vierten Spalte die Nummer des eingetragenen Ausweises angesetzt, bis das Verzeichniss vollständig ausgefüllt ist.

Muster II.

Jene Absätze, welche in der Gemeinde nicht benützt werden können, sind mit Querstrichen auszufüllen.

In den Gemeinden, wo nach der Ministerial-Verordnung vom 20. März 1852 (R. G. B. 1852, Nr. 73) die Vergütung für die Einrichtung eines Zimmers für zwei k. k. Cadeten oder zwei Fouriere zu ermitteln kömmt, ist diese ermitteltete Vergütung mit Beziehung der Ausweisnummer in der Anmerkung bei der III. Kategorie der Wohnungs-Einrichtungen anzusetzen.

§. 11.

Die in den vorstehenden Paragraphen erörterten Erhebungs-Ausweise und das Verzeichniss sind mit ihren Original- oder von der Commission beglaubigten Belegen dem, von dem politischen Commissionsleiter über die ganze Verhandlung aufzunehmenden Protokolle anzuschliessen.

In diesem Protokolle sind auch die ermittelten Miethzinse und Vergütungen für die Einrichtung, den, dermal vom Militärfonde und bezüglich von einem Concurrenzfonde für solche Unterkünfte und Nebengebühren gezahlten Zinsen und Vergütungen in vergleichenden Uebersichten entgegen zu halten und die Abstände, wo es nothwendig wird, zu erläutern.

Die Ausweise, das Verzeichniss und das Protokoll werden sowohl von allen Commissionsgliedern, als auch von dem Gemeindevorsteher unterfertiget.

§. 12.

Für alle Räumlichkeiten, welche in dem Verzeichnisse Muster II nicht enthalten sind, sonach auch für alle im §. 38 der Allerhöchsten Vorschrift vom 15. Mai 1851 weiters aufgeführten Räumlichkeiten werden die Miethzinse mit Benützung der, in den vorstehenden Paragraphen angeführten Ermittlungsgrundsätze von Fall zu Fall zu erheben und die Ergebnisse in abgesonderte Protokolle aufzunehmen seyn.

§. 13.

Der Statthalter, hierauf die Finanz-Landes-Direction und dann das Landes-Militär-Commando haben die Erhebungen zu prüfen, und über die Ziffer für den Miethzins und die Einrichtungsvergütung mit gründlicher Erwägung aller Umstände, und mit Beachtung der, bei anderen Gemeinden mit ähnlichen örtlichen Verhältnissen bereits gewonnenen Erfahrungen ihre Meinungen auszutauschen.

Das Landes-Militär-Commando holt sodann die Genehmigung des Kriegsministeriums für die zehnjährigen Vergütungen der Unterkunftzinse und der Einrichtung ein, welches sich hierwegen mit den Ministerien des Innern und der Finanzen vorläufig in das Einvernehmen setzt.

Bach *m. p.* **Csorich** *m. p.* **Baumgartner** *m. p.*

Wykaz Nro. | Wzór I.

Wykazanie

czynszu za wypuszczone w najem . . . .

w gminie . . . .

Rok	Czynsz średni		Namienienie dowodów	Uwaga
	złt. r.	kr.		
1842				
1843				
i. t. d.				
Summa . .				
W przecięciu				

(Data.)

(Podpisy.)

Ausweis Nr.

Muster I.

Ausmittlung

des Miethzinses für . . . .

in der Gemeinde . . . .

Jahr	Mittlerer Zins		Beziehung der Belege	Anmerkung
	fl.	kr.		
1842				
1843				
u. s. w.				
Summe . .				
Durchschnitt				

(Datum.)

(Unterschriften.)

Wymierzenie rocznego wynagrodzenia za urządzenie.

Gatunek i liczba sprzętów urządzenia	Koszta na dostarczenie takowych		Namienienie dowodów	Uwaga.
	złt. r.	kr.		
Summa....				
Ztąd część dziesiąta				

(Data)

(Podpisy)

Ausmittlung der jährlichen Vergütung für die Einrichtung.

Gattung und Zahl der Einrichtungs-stücke	*Anschaffungs-kosten derselben*		**Beziehung der Belege**	**Anmerkung**
	fl.	*kr.*		
Summe . .				
Hiervon ein Zehntel .				

(Datum.)

(Unterschrift.)

Wzór II.

Kraj
Obwód (Dystrykt)

Powiat
Gmina

SPIS

czynszów, za pomieszczenie wojskowe i urządzenie, wymierzonych.

Mianowicie za				Wymierzona kwota zlr.	Wymierzona kwota kr.	Wykaz Nr.	Uwaga.
pomieszkanie składające się z	6 pokojów, 2 komórek, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni .						
	5 pokojów, 2 komorek, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni .						
	5 pokojów, 1 komórki, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni .						
	4 pokojów, 1 komórki, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni .						
	3 pokojów, 1 komórki, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni. .						
	3 pokojów, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni						
	2 pokojów, 1 komórki, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni. .						
	2 pokojów, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni						
	1 pokoju, 1 komórki, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni . .						
	1 pokoju, 1 kuchni, 1 strychu, 1 drwalni						
	1 pokóju						
urządzenie mieszkalne	Kategoryi I. (dla jenerałów i oficerów sztabowych). . .						
	Kategoryi II. (dla kapitanów i rotmistrzów)						
	Kategoryi III. (dla reszty innych oficerów i osób na równi z nimi stojących)						
	dla sług prywatnych i foryszyców.						
stajnię dla koni oficerskich wraz z komorą na obrok i siodła i z sprzętami stajennemi	dla 1 konia						
	dla 2 koni						
	dla 3 koni						
	dla każdego dalszego konia						
za jeden	wielki	odwach					
	średni	odwach					
	mały	odwach					
za jeden od ognia bezpieczny	kompanijny	magazyn					
	batalionowy	magazyn					
	pułkowy	magazyn					

Data)

(Podpisy)

Muster II.

Land
Kreis (District)

Bezirk
Gemeinde

Verzeichniss

der ermittelten Militär-Unterkunfts- und Einrichtungs-Zinse.

Benanntlich für			Ermittelter Betrag fl.	Ermittelter Betrag kr.	Ausweis Nr.	Anmerkung
eine Wohnung von	6 Zimmer, 2 Kammern, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage . .					
	5 Zimmer, 2 Kammern, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage . .					
	5 Zimmer, 1 Kammer, 1 Küche 1 Boden, 1 Holzlage . .					
	4 Zimmer, 1 Kammer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage . .					
	3 Zimmer, 1 Kammer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage . .					
	3 Zimmer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage					
	2 Zimmer, 1 Kammer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage .					
	2 Zimmer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage					
	1 Zimmer, 1 Kammer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage . .					
	1 Zimmer, 1 Küche, 1 Boden, 1 Holzlage					
	1 Zimmer					
die Wohnungs-Einrichtung	I. Kategorie (Generäle und Stabs-Officiere)					
	II. Kategorie (Hauptleute und Rittmeister					
	III. Kategorie (übrige Officiere und gleichgestellte Militär-Personen)					
	für die Privatdiener oder Fourierschützen					
eine Stallung auf Officiers-Pferde sammt Futter-und Sattelkammer und Stallgeräthe	1 Pferd					
	2 Pferde					
	3 Pferde					
	jedes weitere Pferd					
eine Wagenremise auf 1 Wagen						
eine	kleine	Wachstube				
	mittlere					
	grosse					
ein feuersicheres	Compagnie-	Magazin				
	Bataillons-					
	Regiments-					
(Datum) (Unterschriften.)						

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXV.

Wydana i rozesłana: dnia 26. Kwietnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 26. April 1852.

Część XXV.

Wydana i rozesłana dnia 26. Kwietnia 1852.

91.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 7. Kwietnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego,

którem obwieszczone zostaje szema zupełnego garnituru wagi celnej.

Ponieważ powszechna taryfa celna austryacka z dnia 6. Listopada 1851, dla towarów, dla których ustanowy celne podług wagi są oznaczone, za mierzydło oclenia przyjęła cetnar cłowy o pięćdziesięciu kilogramach, i funt cłowy ($^1/_2$ kilograma czyli $^1/_2$ funta metrycznego), uchwalono przeto zaopatrzyć temi wagami cłowemi urzędy celne wszystkich krajów koronnych, w których powszechna taryfa celna jest zaprowadzona, wszakże z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego, gdzie w używaniu stoi waga metryczna.

Dołączone tu szema wraz z opisem, podług którego sporządzone być winny wagi celne, w skutek uchwały, zapadłej w ministerstwie finansów, zgodnie z ministerstwami spraw wewnętrznych i handlu, obwieszcza się niniejszem z tym dodatkiem, iż przepis §fu 9. uwag wstępnych do powszechnej taryfy celnej, mocą którego dozwolonem zostało deklarować towary podług wagi wiedeńskiej, a względnie podług wagi metrycznej, i nadal jeszcze w całej swej mocy utrzymanym zostaje.

Baumgartner m. p.

XXV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 26. April 1852.

91.

Verordnung des Finanzministeriums vom 7. April 1852,

giltig für alle Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

womit das Schema einer vollständigen Garnitur des Zollgewichtes bekannt gemacht wird.

Da durch den allgemeinen österreichischen Zolltarif vom 6. November 1851 als Masstab der Verzollung für jene Waaren, deren Zollsätze nach dem Gewichte bemessen sind, der Zollcentner, welcher fünfzig Kilogrammen gleich ist, und das Zollpfund (½ Kilogramme oder ½ metrisches Pfund) bestimmt worden ist, so wurde beschlossen, die Zollämter sämmtlicher Kronländer, in welchen der allgemeine Zolltarif Geltung hat, jedoch mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches, wo das metrische Gewicht in Anwendung steht, mit Zollgewichten zu versehen.

Das hier beigefügte Schema sammt Beschreibung, nach welchem, in Folge eines von dem Finanzministerium im Einvernehmen mit den Ministerien des Innern und des Handels gefassten Beschlusses, die Zollgewichte anzufertigen sind, wird mit dem Bemerken bekannt gemacht, dass die Bestimmung des §. 9 der Vorerinnerung zum allgemeinen Zolltarife hinsichtlich der Gestattung, die Waaren nach dem Wiener Gewichte und rücksichtlich nach dem metrischen Gewichte zu erklären, noch ferner aufrecht erhalten bleibt.

Baumgartner *m. p.*

SZEMA

zupełnego garnituru (składu) nowej wagi celnej austryackiej.

A. Ciężary, służące dla wag szalnych i zarazem dziesiętnych.

50	funt.	cłow.	na szali wagi szalnej,	zamiast	500 fontów cłowych na szali wagi dziesiętnej
20	„	„	„ „ „ „	„	200 „ „ „ „ „ „
10	„	„	„ „ „ „	„	100 „ „ „ „ „ „
10	„	„	„ „ „ „	„	100 „ „ „ „ „ „
5	„	„	„ „ „ „	„	50 „ „ „ „ „ „
2	„	„	„ „ „ „	„	20 „ „ „ „ „ „
2	„	„	„ „ „ „	„	20 „ „ „ „ „ „
1	„	„	„ „ „ „	„	10 „ „ „ „ „ „

B. Ciężary, służące dla wag szalnych, albo dla wag dziesiętnych.

a) Ciężary, służące li tylko dla wag szalnych	*b)* Ciężary, służące li tylko dla wag dziesiętnych
$^{5}/_{10}$ funt. cłow.	5 funt. cłow.
$^{2}/_{10}$ „ „	2 „ „
$^{1}/_{10}$ „ „	1 „ „
$^{1}/_{10}$ „ „	1 „ „
$^{5}/_{100}$ „ „	$^{5}/_{10}$ „ „
$^{2}/_{100}$ „ „	$^{2}/_{10}$ „ „
$^{1}/_{100}$ „ „	$^{1}/_{10}$ „ „
$^{1}/_{100}$ „ „	$^{1}/_{10}$ „ „
$^{5}/_{1000}$ „ „	$^{5}/_{100}$ „ „
$^{2}/_{1000}$ „ „	$^{5}/_{100}$ „ „

Opisanie nowych ciężarów cłowych.

Nowe ciężary cłowe, co do głównego ich kształtu, podobne są do ściętej piramidy czworobocznej z podstawą w kantach zaokrągloną i cokolwiek tylko większą w porównaniu z równoległą jej powierzchnią górną.

Ciężary pod **A.** wyszczególnione, są z żelaza lanego. Górna ich powierzchnia nkazuje dość głęboki w całej szerokości wcięcie, w które kółko wpadać ma, by z łatwością ustawić kilka ciężarków jeden na drugi. Pola, leżące po obu stronach wycięcia, służącego dla złożenia w niem kółka, nkaznją podwójne oznaczenie ilości ciężarowej. Na jednem z nich widać, ile ciężar waży na szali wagi szalnej, na drugiem zaś ile tenże sam waży na szali wagi dziesiętnej.

Ciężary pod **B.** wyszczególnione, są z mosiądzn. Te nie mają wyż wspomnionego wycięcia, ponieważ z jednej strony nie ukazuje się być potrzebnem u nich przełożenie kółka w wklęsłość, z drugiej zaś strony dla maleńkości ich, podwójne oznaczenie, nie wydawałoby się dość wyraźnem. Ciężary z mosiądzu składają się przeto z dwóch, od siebie dość odróżnionych, garniturów, z których jeden *a)* przeznaczony dla wag szalnych, a drugi *b)* dla wag dziesiętnych. Ciężary pierwszego rodzaju, są opatrzone kółkami, wyjąwszy pięć sztuk mniejszych, gdyż przeciwnie ciężary garnituru *b)*, wszystkie bez wyjątku są z główkami.

Sygnatury tak na ciężarach żelaźnych jak mosiężnych, są do odczytania wydrążone.

Schema

einer vollständigen Garnitur des neuen österreichischen Zollgewichtes.

A. Gewichte, welche für die Schalenwagen und Decimalwagen zugleich dienen.

50	Zollpfund auf der Schale einer Schalenwage, für 500		Zollpfund auf der Schale einer Decimalwage.
20	„ „ „ „ „ „ „	200	„ „ „ „ „ „
10	„ „ „ „ „ „ „	100	„ „ „ „ „ „
10	„ „ „ „ „ „ „	100	„ „ „ „ „ „
5	„ „ „ „ „ „ „	50	„ „ „ „ „ „
2	„ „ „ „ „ „ „	20	„ „ „ „ „ „
2	„ „ „ „ „ „ „	20	„ „ „ „ „ „
1	„ „ „ „ „ „ „	10	„ „ „ „ „ „

B. Gewichte, welche nur für die Schalenwagen, oder nur für die Decimalwagen bestimmt sind.

a) Gewichte, welche für die Schalenwagen allein gehören	b) Gewichte, welche für die Decimalwagen allein gehören
$\frac{5}{10}$ Zollpfund,	5 Zollpfund.
$\frac{2}{10}$ „	2 „
$\frac{1}{10}$ „	1 „
$\frac{1}{10}$ „	1 „
$\frac{5}{100}$ „	$\frac{5}{10}$ „
$\frac{2}{100}$ „	$\frac{2}{10}$ „
$\frac{1}{100}$ „	$\frac{1}{10}$ „
$\frac{1}{100}$ „	$\frac{1}{10}$ „
$\frac{5}{1000}$ „	$\frac{5}{100}$ „
$\frac{5}{1000}$ „	$\frac{5}{100}$ „

Beschreibung der neuen Zollgewichte.

Die neuen Zollgewichte gleichen in ihrer Hauptform einer vierseitigen abgestutzten Pyramide, mit an ihren Ecken abgerundeter, und im Vergleiche zu der, mit ihr parallelen Fläche, nur um ein geringes grösserer Grundfläche.

Die unter A *aufgeführten Stücke sind aus, in Kasteln gegossenem Eisen. Bei ihnen ist die obere Fläche ihrer ganzen Breite nach durch einen hinlänglich tiefen Ausschnitt unterbrochen, damit der Ring derselben ein Stellen von mehreren Gewichten auf einander ohne Anstand zulasse. Die über diesen Ausschnitt, in welchem der umgelegte Ring seinen Platz findet, hervorragenden zwei Backen sind für die doppelte Bezeichnung der Schwere des Gewichtes bestimmt. Der eine Backen gibt nämlich an, wie gross das Gewicht auf der Schale einer Schalenwage ist, während der andere anzeigt, für wie viel dasselbe auf der Schale einer Decimalwage zu gelten habe.*

Die unter B *aufgezählten Gewichte sind von Messing. Bei ihnen ist der oben erwähnte Ausschnitt nicht angebracht, da bei denselben einerseits ein Umlegen des Ringes in eine Vertiefung nicht nöthig erscheint, und anderseits bei denselben auch wegen ihrer Kleinheit eine doppelte Bezeichnung nicht deutlich genug ausnehmbar seyn würde. Die Gewichte aus Messing bestehen daher aus zwei von einander hinlänglich unterschiedenen Garnituren, deren eine* a) *für die Schalenwagen und die andere* b) *für die Decimalwagen bestimmt ist. Die Gewichte der ersteren sind, mit Ausnahme der fünf kleineren Stücke, mit Ringen versehen, während bei den Gewichten der Garnitur* b) *durchaus Knöpfe angebracht wurden.*

Die Signaturen sind an den eisernen und messingenen Gewichten vertieft zu lesen.

92.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 10. Kwietnia 1852,

mające moc we wszystkich krajach koronnych, w których obowiązuje ustawa o należytościach z dnia 9. Lutego 1850;

względem zastosowania poz. taryf. 32-67 tejże ustawy, tudzież względem oznaczenia wartości przedmiotów lennych dla wymierzenia należytości bezpośrednich.

Wedle ustawy o należytościach z d. 9. Lutego 1850, trzeba, co się tycze wymiaru należytości opłaconemi być mających, odróżnić stosunek prawny między zwierzchniczym właścicielem lenna a właścicielem użytków lenna, od stosunku prawnego tychże osób do ich następców prawnych i ich osób trzecich. Pod patentami czyli zapisami lennemi pozycyi taryfowej 32-67 tejże ustawy rozumieć należy tylko dokumenta prawne dotyczące jedynie aktów, na mocy których stosunek lenna jest uzasadniony. Patenta lenne, dotyczące aktu odnowienia lennictwa, nie zmieniające stosunku prawnego między zwierzchniczym lenności właścicielem a właścicielem użytkującym, ani też nie zawierające potwierdzenia odebrania danin czyli prestacyj lennych, należą wedle §. 4. B ustawy o należytościach nie do poz. taryf. 32-67 a względnie 43-47, lecz do poz. taryf. 11-101 II, a oraz o ile wystawione są od osób, od należytości wolnych, podpadają takowe rozporządzeniu §. 20, wyż rzeczonej ustawy.

Interesa prawne między żyjącemi, na mocy których nastąpić ma przeniesienie własności lenna zwierzchniczej albo własności użytkującej od dotychczasowego posiadacza na osobę trzecią, jakoto: kupno, zamiana, darowizna i t. d. uważane być winny podług postanowień o należytościach na przeniesienia majątkowe w ogólności wydanych, albowiem ustawa o należytościach nie robi żadnego wyjątku dla lenna, a okoliczność ta, że z powodu takich przeniesień majątkowych, opłacone być winny jeszcze inne, atoliż na odrębnym tytule prawnym węzła lenniczego zasadzające się należytości, także stanowić nie może wyjątku od powszechnych postanowień ustawy rzeczonej.

Toż samo uważać należy wedle §fu 57. ustawy i w tych przypadkach, w których zwierzchnicza własność, lenna lub własność użytkująca na podstawie przeniesienia majątku z powodu śmierci przechodzi na spadkobierców ostatniego posiadacza lub prawych następców jego.

Przy oznaczeniu wartości czy to głównej własności lenna, czy własności użytkującej dla wymierzenia bezpośrednich należytości, służyć ma za prawidło §. 56. ustawy o należytościach. Przepis §fu tego, nie stoi w drodze uwzględnieniu ani prawnej własności przedmiotu, przedstawiającego się jako własność niezupełna, ani ciężarów, na węzle lennym polegających. Z tegoż to powodu, dozwolonem zostaje przy zastosowaniu §fu 50 ustawy o należytościach, zamiast stokrotnej kwoty należytości zwyczajnej w podatkach gruntowych lub czynszowych, przyjmować tylko 80-krotną kwotę onychże za podstawę do wymierzenia należytości od użytkującej własności lenna, przyczem pozostająca 20-krotna kwota podatków rzeczonych, na własności użytkującej ciążących, stanowić będzie wartość głównej własności lenna.

Baumgartner m. p.

92.

Erlass des Finanzministeriums vom 10. April 1852,

wirksam für alle Kronländer, in welchen das Gebührengesetz vom 9 Februar 1850 in Wirksamkeit steht,

über die Anwendung der Tarifpost 67 dieses Gesetzes und die Werthsbestimmung von Lehen-Objecten zur Bemessung der unmittelbaren Gebühren.

Nach dem Gebührengesetze vom 9. Februar 1850 muss in Absicht auf das Ausmass der zu entrichtenden Gebühren das Rechtsverhältniss zwischen dem Lehen-Ober- und Lehennutz-Eigenthümer und das Rechtsverhältniss dieser Personen zu ihren Rechtsnachfolgern und dritten Personen unterschieden werden. Unter Lehenbriefen der Tarifpost 67 dieses Gesetzes sind nur Rechts-Urkunden über jene Acte zu verstehen, durch welche das Lehenverhältniss begründet wird. Lehenbriefe über den Act der Belehnungs-Erneuerung fallen, wenn sie keine Aenderung des zwischen dem Besitzer des Lehen-Ober-Eigenthumes und dem Besitzer des Lehennutz-Eigenthumes bestehenden Rechtsverhältnisses, noch eine Empfangs-Bestätigung über die Lehenreichnisse in sich schliessen, in Gemässheit des §. 4, B, des Gebührengesetzes nicht unter die Tarifpost 67 und rücksichtlich 47 a), sondern unter die Tarifpost 101 II und zugleich, soweit sie von gebührenfreien Personen ausgestellt werden, unter die Anordnung des §. 20 dieses Gesetzes.

Rechtsgeschäfte unter Lebenden, wodurch ein schon bestehendes Lehen-Ober-Eigenthum oder Lehennutz-Eigenthum von dem Besitzer desselben an eine dritte Person übertragen wird, als: Verkauf, Tausch, Schenkung u. s. w., sind nach den, für diese Vermögens-Uebertragungen im Allgemeinen erlassenen Gebührenbestimmungen zu behandeln, weil das Gebührengesetz für Lehen keine Ausnahme enthält und der Umstand, dass aus Anlass solcher Vermögens-Uebertragungen noch andere, jedoch auf dem besonderen Rechtstitel des Lehenbandes beruhende Gebühren zu entrichten sind, eine Ausnahme von den allgemeinen Bestimmungen des gedachten Gesetzes nicht begründen kann.

Dasselbe gilt zufolge §. 57 des Gesetzes in jenen Fällen, in welchen das Lehen-Ober- oder Lehennutz-Eigenthum im Grunde einer Vermögens-Uebertragung von Todeswegen an die Erben des letzten Besitzers oder dessen Rechtsnachfolger übergeht.

Bei der Werthsbestimmung des Lehen-Ober- oder des Lehennutz-Eigenthumes zur Bemessung der unmittelbaren Gebühren hat der §. 56 des Gebührengesetzes zur Richtschnur zu dienen. Die Anordnung dieses Paragraphes steht nicht im Wege, die rechtliche Eigenschaft des Gegenstandes, nach welcher sich derselbe als unvollständiges Eigenthum darstellt, und die durch das Lehenband begründeten Lasten, ohne welche die Sache rechtlich nicht benützt werden kann, zu berücksichtigen. Aus diesem Grunde wird bei Anwendung des §. 50 des Gebührengesetzes gestattet, statt des hundertfachen Betrages der ordentlichen Gebühr an Grund- und Hauszinssteuern nur den achtzigfachen Betrag derselben als Grundlage für die Bemessung der Gebühren vom Lehennutz-Eigenthume und den verbleibenden zwanzigfachen Betrag dieser auf dem Nutz-Eigenthume haftenden Steuern als den Werth des Lehen-Ober-Eigenthumes anzunehmen.

Baumgartner *m. p.*

93.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 14. Kwietnia 1852,

względem zaprowadzenia na pawrót przepisów o kontrolowaniu bawełny w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

Ponieważ z końcem Czerwca 1852 r. zniesiony być ma kordon wojskowy, zaprowadzony w królestwie Lombardzko-Weneckiem dla wzmocnienia straży granicznej na punktach, na przemytnictwo najbardziej wystawionych, uchwalono więc, zniesioną w roku 1848 w królestwie Lombardzko-Weneckiem a odtąd już niezaprowadzoną kontrolę towarów bawełnianych, z dniem 1. Lipca 1852 na nowo wprowadzić w temże królestwie, dla ochrony tak przemysłu krajowego jak dochodów skarbowych celnych w tej samej objętości i mocy, w której takowa utrzymaną została w krajach koronnych niemieckich i sławiańskich z ulżeniami, dozwolonemi w obwieszczonych rozrządzeniach ministerstwa finansów z dnia 9. Maja 1848. i z dnia 1. Października 1848, tudzież w dekrecie z dnia 9. Sierpnia 1849, wydanym do władz krajowych finansowych.

Baumgartner m. p.

94.

Rozrządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i finansów z dnia 15. Kwietnia 1852,

wraz z objaśnieniem rozporządzenia z d. 1. Października 1850 (N. 376. dz. pr. p.)

we względzie prowizorycznej organizacyi administracyi publicznej lekarskiej.

Dla uchylenia zachodzących wątpliwości co do uważania lekarzy cywilnych i wojskowych, będących dawniej w służbie rządowej, i zamianowanych lekarzami powiatowemi, a nie należących do dawniejszej administracyi politycznej, w których więc rozporządzenie ministeryalne z dnia 13. Grudnia 1849 r. Nr. 47. dz. pr. p. o postępowaniu z dawniejszemi politycznemi urzędnikami konceptowemi, zastosowanem być nie może; podane zostają do powszechnej wiadomości w porozumieniu z ministerstwem finansów, następujące postanowienia objaśniające:

1. Wszyscy lekarze wojskowi i cywilni, zostający w służbie rządowej publicznej, nieobjęci normą o postawieniu w stan rozporządzalności z dnia 13. Grudnia 1849 r., otrzymają, jeżeli zostaną ustanowionymi jako lekarze powiatowi, 400 złt. r. rocznej płacy.

2. Jeżeli przeniesieni zostaną w stan spoczynku, otrzymają pensyę w miarę czasu służby, policzyć sią mogącego według istniejących przepisów, stosownie do płacy, którą pobierali jako lekarze powiatowi.

3. Przeciwnie zaś §. 23 rozporządzenia z dnia 1. Października 1850. nie może być rozumiany w ten sposób, iż lekarze rzeczonej kategoryi mogą przenieść na nową posadę swoję płacę wyższą, jeżeli dawniej pobierali takową.

Bach m. p. **Baumgartner** m. p.

93.

Erlass des Finanzministeriums vom 14. April 1852,

wegen Wiedereinführung der Baumwoll-Control-Vorschriften im lombardisch-venetianischen Königreiche.

Da der, zur Verstärkung der Gränzbewachung in den, vom Schleichhandel am meisten bedrohten Gegenden des lombardisch-venetianischen Königreiches errichtete Militär-Cordon mit Ende Juni 1852 zurückgezogen werden soll, so wurde beschlossen, die Baumwollwaaren-Controle, welche im Jahre 1848 im lombardisch-venetianischen Königreiche aufgehoben worden und seither nicht in Anwendung gekommen ist, mit dem 1. Juli 1852 in dem genannten Königreiche zum Schutze der inländischen Industrie und des Zollgefälles in demselben Umfange wieder in Wirksamkeit treten zu lassen, in welchem dieselbe nach den, mit den kundgemachten Finanzministerial-Erlässen vom 9. Mai 1848, Z. 716-F.M., und vom 1. October 1848, Z. 4536-F.M., dann mit dem, an die Finanz-Landesbehörden erflossenen Decrete vom 9. August 1849, Z. 39.902-2056, zugestandenen Erleichterungen in den deutschen und slavischen Kronländern aufrecht erhalten worden ist.

Baumgartner *m. p.*

94.

Erlass des Ministers des Innern und der Finanzen vom 15. April 1852,

mit einer Erläuterung der Verordnung vom 1. October 1850, Nr. 376 des Reichs-Gesetzblattes, in Betreff der provisorischen Organisation der öffentlichen Medicinal-Verwaltung.

Zur Beseitigung vorkommender Zweifel über die Behandlung jener zu Bezirksärzten ernannten, früher in Staatsdiensten gestandenen Civil- und Militärärzte, welche zur früheren politischen Administration nicht gehörten, auf welche daher die Ministerial-Verordnung vom 13. December 1849, Nr. 47 des Reichs-Gesetzblattes, über die Behandlung der früheren politischen Concepts-Beamten keine Anwendung findet, werden im Einvernehmen mit dem Finanzministerium folgende erläuternde Bestimmungen zur allgemeinen Kenntniss gebracht:

1. Alle im öffentlichen Staatsdienste stehenden Civil- und Militärärzte, in soferne sie in der Disponibilitäts-Norm vom 13. December 1849 nicht begriffen sind, erhalten bei ihrer Anstellung als Bezirksärzte den Jahresbetrag von 400 fl. als Gehalt.

2. Im Falle ihrer Versetzung in den Ruhestand erhalten sie den Ruhegehalt nach Massgabe ihrer normalmässig anrechenbaren Dienstzeit von dem als Bezirksarzt bezogenen Gehalte.

3. Dagegen kann der §. 23 der Verordnung vom 1. October 1850 nicht dahin die Auslegung erhalten, als ob Aerzte der bezeichneten Kategorie, wenn sie früher einen höheren Gehalt bezogen, diesen in ihre neue Anstellung übertragen könnten.

Bach *m. p.* **Baumgartner** *m. p.*

95.

Rozporządzenie ministerstwa kultury krajowej i górnictwa z dnia 15. Kwietnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego, mocą którego nakazuje się ściśle dozorowanie nad prowadzeniem górnictwa według przepisów górniczych.

Ustawy górnicze, obowiązujące dotąd jeszcze, a mianowicie ustawa cesarza Ferdynanda I. z dnia 1. Maja 1553, cesarza Maksymiliana z r. 1565, tudzież ustawa górnicza dla Joachimsthal z r. 1518, z następnemi reformacyami i ułaskawieniami, wkładają obowiązek na każdego przedsiębiorcę górnictwa, prowadzić je w sposób taki, ażeby regularny tok onegoż nie doznawał przeszkody, ażeby życie i zdrowie górników, równie jak własność cudza, nie były wystawione na niebezpieczeństwo, nad czem nieprzerwanie czuwać, zobowiązane zostają urzędy górnicze cesarskie.

Zaniedbywanie rzeczonych przepisów, pociągało często za sobą wielką bardzo nieregularność w prowadzeniu górnictwa, zkąd skargi na takowe, i powtórne nieszczęścia.

C. k. ministerstwo kultury krajowej i górnictwa, widzi się zatem spowodowanem rozporządzić w porozumieniu z c. k. ministerstwem spraw wewnętrznych, co następuje:

§. 1.

Wkłada się obowiązek na władze górnicze, którym jest polecone udzielanie kopalni, i które czuwać mają nad górnictwem, użyć wszelkiej sposobności, wydarzającej się w służbie, celem nabycia pewnych doświadczeń w technicznym zawodzie górnictwa powiatu swego.

Jeżeli zaś dojdą ich doniesienia o zaniedbanem lub niebezpiecznem prowadzeniu górnictwa, urząd przez delegowanego swego nakaże zwiedzić urzędownie taką kopalnię.

§. 2.

Jeżeli przy dochodzeniu okaże się, iż należyte prowadzenie kopalni tak dalece jest zaniedbanem, że grozi oczywistem i bliskiem niebezpieczeństwem zdrowiu lub życiu robotników, albo obcej własności, władza górnicza może zmusić przedsiębiorcę kopalni do bezzwłocznego uchylenia wad, albo sama zarządzić takowe kosztem niedbałego przedsiębiorcy.

§. 3.

Jeżeli zaniedbanie wprawdzie jest udowodnionem, lecz niebezpieczeństwo grożące nie jest jeszcze tak bliskie, władza górnicza wyznaczy przedsiębiorcy kopalni, stosowny termin do uchylenia wad po upływie którego winien będzie wykazać się, iż uczynił zadosyć nakazowi temu pod karą 10—20 złt. r.

95.

Verordnung des Ministeriums für Landescultur und Bergwesen vom 15. April 1852,

giltig für alle Kronländer, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

womit die bergordnungsmässige, strenge Ueberwachung des Bergbaubetriebes angeordnet wird.

Die bis nun noch in Rechtskraft stehenden Bergordnungen, insbesondere jene Kaiser Ferdinands I. vom 1. Mai 1553, Kaiser Maximilians vom Jahre 1565, dann die Joachimsthaler Bergordnung von 1518 mit den nachfolgenden Reformationen und Begnadigungen, machen es jedem Bergbau-Unternehmer zur Pflicht, den Bergbau so zu betreiben, damit derselbe an seiner geregelten Fortsetzung nicht gehindert, das Leben und die Gesundheit der Bergarbeiter, sowie die Sicherheit des fremden Eigenthumes nicht gefährdet werde, worüber den landesfürstlichen Bergbehörden die unausgesetzte Aufsicht zu führen, aufgetragen wird.

Die Ausserachtlassung dieser Vorschriften hatte vielfach einen sehr ungeregelten Bergbaubetrieb, und laute Klagen über denselben, sowie wiederholte Unglücksfälle zur Folge.

Das Ministerium für Landescultur und Bergwesen findet sich daher veranlasst, im Einverständnisse mit dem Ministerium des Innern, Folgendes zu verordnen:

§. 1.

Den Bergbehörden, welchen die Bergwerksverleihung und Oberaufsicht über alle Bergbaue obliegt, wird zur Pflicht gemacht, jede im Dienste sich darbietende Gelegenheit zu benützen, um über den technischen Bergbaubetrieb ihres Bezirkes verlässliche Erfahrungen zu sammeln.

Kommen aber begründete Anzeigen eines vernachlässigten oder gefährlichen Bergbaubetriebes zu ihrer Kenntniss, so ist unverzüglich die ämtliche Befahrung eines solchen Bergbaues durch einen Abgeordneten der Bergbehörde zu verfügen.

§. 2.

Zeigt sich bei den gepflogenen Erhebungen ein so hoher Grad der Vernachlässigung des geregelten Bergbaubetriebes, dass durch dessen weitere Fortsetzung das Leben oder die Gesundheit der Arbeiter, oder anderes fremdes Eigenthum offenbar und nahe gefährdet erscheint, so ist der Bergbau-Unternehmer zur sogleichen Abstellung der Gebrechen durch die Bergbehörde zu verhalten, oder von dieser hiezu die nöthige Einleitung auf Kosten des saumseligen Bergbau-Unternehmers zu treffen.

§. 3.

Ist die Vernachlässigung zwar nachgewiesen, die hieraus zu besorgende Gefahr aber entfernter, so hat die Bergbehörde den Bergbau-Unternehmer eine angemessene Frist zur Abhilfe des Gebrechens anzuberaumen, nach deren Ablauf er sich bei Vermeidung einer Strafe von 10 bis 20 Gulden, über den Vollzug dieses Auftrages ausweisen muss.

Władza górnicza ma sobie tedy do woli, po starannem rozważeniu zachodzących okoliczności, albo nalegać, ażeby przedsiębiorca natychmiast uskutecznił nakazane środki bezpieczeństwa, albo wyznaczyć do tego termin powtórny.

Jeżeli nie usłucha i tego rozkazu, władza górnicza sama zarządzi potrzebne czynności do zaprowadzenia bezpieczeństwa kosztem nieposłusznego przedsiębiorcy kopalni, który nadto jeszcze ponosić będzie koszta, sprowadzone przez dochodzenie urzędowe.

§. 4.

O wszelkich zaszłościach, które przy wyżej wspomnionem dochodzeniu uznano za niebezpieczne dla życia lub zdrowia, doniesie w każdym poszczególnym razie władza górnicza razem z środkami do ich uchylenia zarządzonemi, urzędowi politycznemu, w którego powiecie leży kopalnia dotycząca.

§. 5.

Jeżeli przez zaniedbane prowadzenie kopalni, powstaje niebezpieczeństwo dla innych względów publicznych lub dla rzeczy, zostających pod opieką innej władzy administracyjnej publicznej, wtedy władza polityczna lub inna władza administracyjna przy tem interesowana, wezwaną będzie do pierwszego oglądnienia, z którą w porozumieniu dalsze kroki władza górnictwa zaprowadzić ma.

§. 6.

Przeciw rozporządzeniom władz górniczych, założony być może wprawdzie rekurs do ministerstwa górnictwa w przeciągu czterech tygodni licząc od wręczenia rozporządzenia, bez dozwolenia dalszego terminu; jednakże jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, wówczas rekurs nie ma skutku wstrzymującego, i nakazy władzy gminnej natychmiast wykonane będą.

§. 7.

Władze polityczne obowiązane są dodawać władzom górniczym w wykonaniu powyższych przepisów wszelkiej pomocy, a w razie potrzeby, nawet i pomocy żandarmeryi.

§. 8.

Koszta dochodzenia i kary pieniężne, ściągane będą w ten sam sposob, jak należytości lub kary przy postępowaniu w drodze politycznej urosłe, w którym to celu czynić winny władze górnicze stosowne wezwania do władz politycznych.

Thinnfeld m. p.

Der Bergbehörde bleibt es überlassen, hiernach über sorgfältige Erwägung der obwaltenden Umstände auf die sogleiche Herstellung der angeordneten Sicherheitsvorrichtungen zu dringen, oder eine zweite Frist hiezu einzuräumen.

Wird auch dieser Anordnung nicht Folge geleistet, so sind die nöthigen Einleitungen zur Ausführung derselben auf Kosten des ungehorsamen Bergbau-Unternehmers von Seite der Bergbehörde zu treffen, von dem ersteren aber überdiess die, durch die ämtliche Untersuchung veranlassten Kosten zu tragen.

§. 4.

Die bei vorerwähnter Untersuchung erhobenen lebens- oder gesundheitsgefährlichen Vorkommnisse, und die wegen deren Abstellung getroffenen Verfügungen, hat die Bergbehörde von Fall zu Fall auch der politischen Behörde des Bezirkes, in welchem die beanständete Bergbau-Unternehmung gelegen ist, zur Kenntniss zu bringen.

§. 5.

Sind durch den vernachlässigten Bergbaubetrieb andere öffentliche Rücksichten, oder die Interessen einer anderen öffentlichen Verwaltungsbehörde gefährdet, so ist die politische, oder die hiebei betheiligte Verwaltungsbehörde zu der ersten Untersuchung einzuladen, und im Einverständnisse mit derselben von der Bergbehörde weiter vorzugehen.

§. 6.

Gegen die Verfügungen der Bergbehörden steht zwar der Recurs an das Ministerium des Bergwesens binnen vier Wochen von der Zustellung der Verordnung ohne Gestattung einer weiteren Frist offen, wenn jedoch Gefahr am Verzuge obwaltet, so hat derselbe keine aufschiebende Wirkung, und es muss den Anordnungen der Bergbehörde sogleich Folge geleistet werden.

§. 7.

Die politischen Behörden werden angewiesen, die Bergbehörden bei der Handhabung dieser Vorschriften auf jede Weise und nöthigen Falles mit Hilfe der Gensd'armerie zu unterstützen.

§. 8.

Die Untersuchungskosten und Strafen sind auf demselben Wege, wie die im politischen Verfahren anerlaufenen Gebühren oder Strafen einzubringen und zu diesem Ende von der Bergbehörde die erforderlichen Ersuchschreiben an die zuständige politische Behörde zu richten.

Thinnfeld *m. p.*

96.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z dnia 19. Kwietnia 1852,

przepisujące, na mocy Najwyższego postanowienia, jakiemi alegatami opatrzone być muszą na przyszłość prożby o przyjęcie na fundacyę lub na miejsce płatne w c. k. zakładzie edukacyjnym wojskowym.

W dodatku do Najwyższego rozrządzenia z d. 14. Lutego 1852, raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, rozporządzić, iż na przyszłość każda prożba o przyjęcie do c. k. zakładu wojskowego edukacyjnego, czy to na fundacyę stanową, rządową (wojskowo-eraryalną), prywatną, czy na miejsce płatne, zaalegowana być ma, nietylko dokumentami przepisanemi, lecz nadto jeszcze i rewersem stęplowanym, treści następującej:

„Obowiązuję się niniejszem, poświęcić mego syna (pupila, wychowańca) N., c. k. służbie wojskowej, w razie że takowy przyjętym zostanie do c. k. zakładu wojskowego edukacyjnego, oświadczając oraz, że go z tegoż zakładu pod żadnym pretekstem nazad żądać nie będę.“

Jeżeli już zostały podane prożby, nieopatrzone rewersem, mającym być w myśli tej wystawionym, musi rewers dodatkowo a to bez zwłoki być wniesiony, albowiem w przeciwnym razie, prożby takowe zostałyby nieuwzględnione.

Prożby zresztą o nadanie miejsca całkiem lub półwolnego (eraryalnego), ma sobie władza polecone, której kompetent bezpośrednio jest podporządkowany, zaopatrzyć takowe podaniem kwalifikacyjnem, podług następnego formularza sporządzonem, z którem dopiero przesłane być winny albo do nadkomendy wojskowej, albo do dotyczącej komendy krajowej, a to wedle tego, czy idzie o przyjęcie do instytutu kadetów lub do akademii, czy też do domu edukacyjnego wojskowego.

A ponieważ wedle nowego systemu, wstęp do akademij dzieje się z reguły z instytutów kadetów, należy przeto w każdej prożbie o przyjęcie do tychże, namienić także i to, do którego z akademij wojskowych aspirant przejść sobie życzy po odbytych studyach swych przygotowawczych, by o ile możności wziąć na uwagę także i to życzenie jego.

Csorich m. p.

96.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 19. April 1852,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung bestimmt wird, mit welchen Belegen künftighin die Gesuche um die Aufnahme als Stiftling oder zahlender Zögling in eine k. k. Militär-Bildungs-Anstalt instruirt werden müssen.

In Verfolg des Allerhöchsten Erlasses vom 14. Februar 1852 haben Seine k. k. Apostolische Majestät anzuordnen geruht, dass künftig jedes Gesuch um die Aufnahme in eine k. k. Militär-Bildungs-Anstalt, sei es als ständischer, Staats- (Militär-Aerarial-), Privat-Stiftling, oder als zahlender Zögling, ausser den vorgeschriebenen Documenten, noch mit einem gestämpelten Reverse folgenden Inhaltes zu belegen sei:

> **„Ich verpflichte mich hiemit, meinen Sohn (Mündel) N. dem k. k. Militär zu widmen, falls er in eine k. k. Militär-Bildungs-Anstalt aufgenommen wird, so wie auch denselben unter keinem Vorwande aus der Anstalt zurück zu verlangen."**

Bei bereits vorgelegten Gesuchen, welche mit dem in diesem Sinne ausgefertigten Reverse nicht versehen sind, müssen letztere unverzüglich nachgetragen werden, widrigenfalls sie unberücksichtiget bleiben.

Ferners sind die Gesuche um Verleihung eines ganzen oder halben Frei- (Aerarial-) Platzes von der Stelle, welcher der Bittsteller unmittelbar untergeordnet ist, mit der nach dem beifolgenden Formulare verfassten Qualifications-Eingabe zu versehen, und dann erst entweder an das Armee-Ober-Commando, oder an das betreffende Landes-Militär-Commando zu leiten, je nachdem es sich um die Aufnahme in ein Cadeten-Institut oder in eine Akademie, oder aber in ein Militär-Erziehungshaus handelt.

Da endlich nach dem neuen Systeme der Eintritt in die Akademien in der Regel aus den Cadeten-Instituten erfolgt, so kommt in jedem Gesuche um die Aufnahme in letztere auch anzugeben, in welche der Militär-Akademien der Aspirant nach absolvirten Vorbereitungs-Studien überzutreten wünsche, um darnach nach Thunlichkeit Rücksicht nehmen zu können.

Csorich *m. p.*

N. Komenda pułkowa (batalionowa, miejscowa etc.)

Formularz

do . . . .

PODANIE KWALIFIKACYJNE

o niż wymienionym aspirancie w celu przyjęcia go do domu edukacyjnego wojskowego, (do instytutu kadetów lub do akademii).

Stosunki																					
ojca						matki			aspiranta								innych z rodzeństwa				
Pułk lub korpus, w którym służy	Szarża	Nazwisko	Opisanie służby	Zasługi — czy położył takowe przeciw nieprzyjacielowi — jak zreszta służbę pełnił	Czy pełni jeszcze służbę, czy już spensyonowany, czy zmarł	Żyje lub umarła	Pobiera pensyę dla siebie i każdego dziecka swego	Kwota złożonej kaucyi małżeńskiej, i czy rodzice posiadają zresztą majątek jaki	Nazwisko	Czy rodzice jego mają sposobność wychowania swych dzieci lub nie	urodzenia		Religia	Jakie posiada języki	W czem odebrał nauki	Zdolność cielesna	Liczba i płeć tychże	znajdują się z nich			
											Kraj, miejsce	Rok, miesiąc, dzień						umieszczeni w zakładach edukacyjnych wojskowych — w których — albo na miejscu całkiem lub półwolnem, albo na miejscu płatnem	w instytucie dla córek oficerskich w Hernalzie	w stanie inaczej już zapewnionym	w stanie niezapewnionym

N. Regiments- (Bataillons-, Platz- etc.) Commando. **Formulare.** zu . . .

Qualifications-Eingabe

über nachbenannten zur Aufnahme in (ein Militär-Erziehungshaus, Cadeten-Institut, oder eine Akademie) Aspirirenden.

Verhältnisse																					
des Vaters						der Mutter			des Aspiranten									der anderen Geschwister			
											Geburts-								Hievon sind		
Regiment oder Corps, bei welchem er dient	Charge	Name	Dienstbeschreibung	Verdienste — ob vor dem Feinde — und wie gedient	Ist noch in der Dienstleistung, pensionirt oder gestorben	Lebt oder ist gestorben	Bezieht eine Pension für sich oder jedes ihrer Kinder	Betrag der eingelegten Heirats-Caution, und ob die Eltern sonst ein Vermögen besitzen	Name	Dessen Eltern naben Gelegenheit zur Erziehung ihrer Kinder oder nicht	Land, Ort	Jahr, Monat, Tag	Religion	Spricht Sprachen	Wie weit er schon Unterricht erhalten	Körperliche Tauglichkeit	Anzahl und Geschlecht derselben	in Militär-Bildungs-Anstalten — in welchen — ob mit einem ganzen o. halben Freiplatze, oder Zahlplatze betheilt	im Hernalser Officiers-Töchter-Institut	sonst versorgt	unversorgt

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXVI.

Wydana i rozesłana: dnia 4. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. Mai 1852.

Część XXVI.

Wydana i rozesłana dnia 4. Maja 1852.

97.

Rozporządzenie ministerstwa kultury krajowej i górnictwa z dnia 24. Kwietnia 1852,

mające moc w Styryi, Karyntyi i Krainie,

którem w porozumieniu z ministeryami spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, ustanowionem zostaje, do kogo na przyszłość należeć będzie wykazywanie lasowe co do poboru drzewa i innych produktów leśnych, uzasadnione w dotychczasowych porządkach leśnych, bez którego pod karą nie wolno osobom, pod względem służebnictwa leśnego uprawnionym i z pewnym udziałem w leśnictwie objętym, pobierać produktów wyż wspomnionych.

Celem uchylenia wątpliwości, zaszłych w przedmiocie tej kwestyi, do kogo należeć ma przepisane ustawami leśnemi dla Styryi, Karyntyi i Krainy, wykazywanie lasowe co do poboru drzewa (oznaczanie drzewa), bez którego nie wolno nikomu pod względem służebnictwa leśnego uprawnionemu lub z pewnym udziałem w leśnictwie objętemu, pobierać ani drzewa ani innych produktów leśnych, gdyż obecnie zniesione zostały władze gruntowe, które czynności te sprawowały w skutek poleconego sobie nadzoru leśno-policyjnego; oświadcza się niniejszem w porozumieniu z ministeryami sprawiedliwośc i ispraw wewnętrznych, iż takowem wykazywaniem drzewa odtąd zajmować się winni, ustanowieni do nadzoru leśnego urzędy lub delegowani, obecnie przez administracyę rządową zaprowadzeni, a gdzie takowych jeszcze nie ma, właściciele lasu, lub jego pełnomocnicy, do nadzoru leśnego ustanowieni.

Jeżeliby urzędy lub osoby tu wymienione upraszanemu wykazaniu drzewa odmawiały, z takowem się ociągały, lub zresztą trudności jakie w tej mierze czyniły, wolno każdemu mieniącemu się być pokrzywdzonym w prawach swych, wnieść zażalenie swe do władzy politycznej (starostwa powiatowego).

Nakoniec przywodzi się na pamięć, iż wedle rzeczonych, zresztą w zupełnej jeszcze mocy stojących porządków leśnych i innych przepisów, wszelki pobór drzewa lub innych produktów leśnych bez uprzedniego wyznaczenia wyż wspomnionego, za lasową zbrodnię ma być uważany i karany.

Thinnfeld m. p.

XXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. Mai 1852.

97.

Verordnung des Ministeriums für Landescultur und Bergwesen vom 24. April 1852,

giltig für Steiermark, Kärnthen und Krain,

wodurch, im Einvernehmen mit den Ministerien des Innern und der Justiz, bestimmt wird, von wem künftighin die, in den bestehenden Wald-Ordnungen begründete Massregel der Auszeigung von Holz und anderen Waldprodukten, ohne deren vorläufige Vornahme den Servitutsberechtigten und Eingeforsteten der Bezug solcher Produkte bei Strafe verboten ist, vorzunehmen sei.

Zur Lösung der vorgekommenen Zweifel, von wem die in den Forstgesetzen für Steiermark, Kärnthen und Krain vorgeschriebene Holz-Auszeigung (Holz-Ausweisung), ohne welche kein Servitutsberechtigter oder Eingeforsteter Holz oder andere Waldprodukte beziehen darf, nunmehr vorzunehmen sei, nachdem die Grund-Obrigkeiten, von welchen dieses Geschäft zu Folge der ihnen übertragenen forstpolizeilichen Aufsicht besorgt wurde, aufgehoben sind; wird im Einvernehmen mit den Ministerien der Justiz und des Innern erklärt, dass diese Holz-Auszeigung von nun an da, wo von der Staatsverwaltung zur Forst-Aufsicht bestellte Aemter oder Abgeordnete vorhanden sind, von diesen, wo aber solche nicht bestehen, von dem Wald-Eigenthümer, oder dem von ihm zur Forst-Aufsicht aufgestellten Bevollmächtigten zu geschehen habe.

Sollte von diesen die angesuchte Holz-Auszeigung verweigert, verzögert, oder sonst erschwert werden, so bleibt jedem, der sich dadurch in seinen Rechten gekränkt erachtet, die Beschwerdeführung an die politische Behörde (Bezirkshauptmannschaft) offen.

Uebrigens wird in Erinnerung gebracht, dass nach Massgabe der gedachten, ausserdem in voller gesetzlicher Wirksamkeit fortbestehenden Wald-Ordnungen und sonstigen Vorschriften der Bezug von Holz oder anderen Waldprodukten, ohne die erwähnte vorläufige Auszeigung als Forstfrevel zu bestrafen ist.

Thinnfeld *m. p.*

98.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 26. Kwietnia 1852,

obowiązujące we Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim,

mocą którego, w porozumieniu z ministeryum kultury krajowej i górnictwa, aż do zaprowadzenia nowej ustawy górniczej zarządzone zostają niektóre postanowienia względem utrzymania w ewidencyi ksiąg górniczych i prenotacyj górniczo-lennych.

Dla utrzymania należytego porządku, tak potrzebnego w stanie publicznych ksiąg górniczych, których prowadzenie przekazane jest pewnym sądom do wykonywania sądownictwa górniczego powołanym, tudzież by utrzymać władze górniczo-lenne w ciągłej wiadomości o stanie posiadania wszystkich tymże podległych kopalń i hut, postanowiło ministeryum sprawiedliwości, zgodnie z ministeryum górnictwa i kultury krajowej, wydać postanowienia następne, moc mające aż do zaprowadzenia nowej ustawy górniczej.

§. 1.

Władze górnicze obowiązane są o każdem nowem nadawnictwie górniczem (nadaniu lenna), równie jak o każdej koncesyi hutniczej, wedle dotychczasowych przepisów przedmiotem księgi górniczej będącej, bezzwłocznie uczynić doniesienie okoliczne temu sądowi, który polecone ma sobie wykonywanie sądownictwa górniczego nad tą akwizycyą nową.

§. 2.

Doniesienie to zawierać musi jak najdokładniejsze oznaczenie położenia miejsca nowego nabycia tego, przy załączeniu oraz planu, który nadawnictwu służył za podstawę, tudzież objętość nabytego uprawnienia, dokładnie i wyraźnie określoną, nareszcie wyszczególnienie nazwiska i mieszkania nabywców, do czego też i oryginalny dokument nadania lub koncesyi ma być załączony.

§. 3.

Jeżeli dla dokładnego oznaczenia miejsca nadawnictwa takowego, przedsięwzięto szczególne czynności omarkowania (wsadzenie kamieni granicznych, — naszurfowanie) albo jeżeli takowe urzędowe czynności ze strony władzy górniczej względem dawniejszych nadawnictw później dopiero nastąpiły, muszą także protokoły i karty w tej mierze sporządzone, bezzwłocznie być zakomunikowane sądowi do wykonywania sądownictwa górniczego powołanemu.

Tak w tym, jako i w razie §fu 2, powinny karty i plany, zawsze w dwóch egzemplarzach być przedłożone.

§. 4.

Sąd, który nad dotyczącą własnością kopalni do wykonywania sądownictwa jest powołany, zarządzi wciągnienie aktu nabycia lub omarkowania do księgi, którą prowadzić ma, a to wedle przepisów w tej mierze istniejących i stosownie do żądania nabywcy, albo jako samą przez się istniejącą realność księgi gruntowej, albo jako przynależność takowej, następnie zacertyfikuje dokument oryginalny i odeśle go wraz z jednym egzemplarzem karty doń należącej władzy górniczej właściwej, do uzupełnienia

98.

Verordnung des Justizministeriums vom 26. April 1852,

wirksam für Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat,

wodurch, im Einverständnisse mit dem Ministerium für Landescultur und Bergwesen bis zum Eintritte der Wirksamkeit eines neuen Berggesetzes, mehrere Bestimmungen wegen Evidenzhaltung der Bergbücher und Berglehens-Vormerkungen angeordnet werden.

Zur Aufrechthaltung der nothwendigen Ordnung in dem Stande der öffentlichen Bergbücher, deren Führung besonderen, mit der Ausübung der Berg-Gerichtsbarkeit betrauten Gerichten zugewiesen ist, und um die Berglehens-Behörden in der fortwährenden Kenntniss über den Besitzstand aller, denselben unterstehenden Berg- und Hüttenwerke zu erhalten, hat das Ministerium der Justiz im Einvernehmen mit dem Ministerium für Bergbau und Landescultur folgende Bestimmungen vorzuzeichnen befunden, welche bis zu dem Eintritte der Wirksamkeit eines neuen Berggesetzes in Anwendung zu bleiben haben.

§. 1.

Die Berglehens-Behörden sind verpflichtet, über jede neue Bergbau-Verleihung (Belehnung) oder Hüttenwerks-Concession, insoferne dieselbe nach den bisherigen Vorschriften ein Gegenstand des Bergbuches ist, jenem Gerichte, welchem die Ausübung der Berg-Gerichtsbarkeit über diese neue Erwerbung zusteht, unverzüglich die umständliche Anzeige zu machen.

§. 2.

Diese Anzeige hat sich auf die möglichst genaue Bezeichnung der Ortslage dieser neuen Erwerbung unter Beilegung jenes Planes, welcher der Verleihung zum Grunde lag, den deutlich ausgedrückten Umfang der erworbenen Berechtigung, dann die Angabe der Namen und Wohnorte der Erwerber zu erstrecken, und muss mit der Original-Verleihungs- oder Concessions-Urkunde belegt seyn.

§. 3.

Sind zur genauen örtlichen Bezeichnung einer solchen Verleihung besondere Acte der Vermarkung (Verlochsteinung, Einschürfung) aufgenommen worden, oder haben derlei Amtshandlungen der Bergbehörde rücksichtlich älterer Verleihungen erst nach der Hand stattgefunden, so sind auch die hierüber verfassten Protokolle und Karten, dem zuständigen, zur Ausübung der Berg-Gerichtsbarkeit berufenen Gerichte unverweilt mitzutheilen.

Sowohl in diesem, als in dem Falle des §. 2 sind die Karten und Pläne stets in doppelter Ausfertigung vorzulegen.

§. 4.

Das Gericht, welchem die Ausübung der Berg-Gerichtsbarkeit über das bezügliche Bergwerks-Eigenthum zusteht, hat die Eintragung des Erwerbungs- oder Vermarkungs-Actes in das, bei demselben zu führende Bergbuch, nach den diessfalls bestehenden Vorschriften und dem Begehren des Erwerbers gemäss, entweder als eine selbständige Bergbuchs-Entität, oder als Zugehör einer solchen zu verfügen, die Original-Urkunden hiernach zu certificiren, und nebst einem Exemplare der dazu gehörigen Karte der zuständigen Berg-

ksiąg prenotacyjnych i dalszego doręczenia stronie; zawidymowany odpis zaś dokumentu wraz z załączonym drugim egzemplarzem kart, ma być w zbiorze dokumentów księgi górniczej deponowany.

§. 5.

Jeżeli ze strony władzy górniczo-lennej albo przyjęte jest dobrowolne złożenie zaciągnionego w księdze górniczej nadania kopalni lub koncesyi hutniczej, albo orzeczona została wedle dotąd jeszcze w swej mocy istniejących porządków górniczych lub hutniczych, utrata (ściągnienie) nadania lub koncesyi takowej, a oraz orzeczenie to w moc prawa już weszło, władza górnicza zakomunikować winna akt dotyczący sądowi, któremu przysłuża wykonywanie sądownictwa górniczego nad złożoną lub odebraną własnością górniczą, z tym żądaniem, aby takowa wykreśloną została z księgi górniczej.

Sąd górniczy obowiązany temu żądaniu zadosyć uczynić, wierzycieli, ktoórzyby byli intabulowani, o tem zawiadomić, akt urzędowy zacertyfikować i takowy z zatrzymaniem wierzytelnego odpisu dla zbioru dokumentów księgi górniczej, władzy górniczej zwrócić do przedsięwzięcia dalszych czynności urzędowych.

§. 6.

Każdy sąd, któremu poruczone zostało wykonywanie sądownictwa, obowiązany jest natychmiast zawiadomić właściwą władzę górniczą o każdem przepisaniu posiadania, uskutecznionem w księdze górniczej, sądowi do prowadzenia oddanej, tudzież o każdem takowem obciążeniu kopalni lub huty, przez którą zmienioną została objętość zatrudnienia górniczego lub kierunek jego, równie jak i o każdem wykreśleniu takowego obciążenia.

Krauss m. p.

behörde zur Vervollständigung ihrer Vormerkbücher und weiteren Zustellung an die Partei zurückzusenden, eine vidimirte Abschrift der Urkunde mit dem etwa beiliegenden zweiten Exemplare der Karten ist bei der Urkunden-Sammlung des Bergbuches zu hinterlegen.

§. 5.

Wird von der Berglehens-Behörde die freiwillige Zurücklegung einer im Bergbuche vorkommenden Bergwerksverleihung oder Hütten-Concession angenommen, oder nach den, noch in gesetzlicher Kraft stehenden Berg- oder Hütten-Ordnungen, der Verlust (die Einziehung) derselben ausgesprochen, und ist eine solche Entscheidung rechtskräftig geworden, so hat die Bergbehörde den diessfälligen Act dem Gerichte, welchem die Ausübung der Berg-Gerichtsbarkeit über das zurückgelegte oder entzogene Bergwerks-Eigenthum zusteht, mit dem Ersuchen um die Veranlassung der Löschung desselben im Bergbuche zu übermitteln.

Das Gericht hat diesem Ansuchen zu entsprechen, die etwa intabulirten Gläubiger hievon zu verständigen, den Amts-Act hiernach zu certificiren, und gegen Rückbehalt einer beglaubigten Abschrift für die Urkunden-Sammlung des Bergbuches, der Bergbehörde zur weiteren Amtshandlung zurückzustellen.

§. 6.

Jedes Gericht, dem die Ausübung der Berggerichtsbarkeit übertragen ist, hat die Obliegenheit, von jeder in dem unterstehenden Bergbuche vollzogenen Besitz-Umschreibung oder solchen Belastung eines Berg- oder Hüttenwerkes, wodurch der Betriebs-Umfang oder die Betriebsleitung verändert wird, sowie von der Löschung einer solchen Belastung die zuständige Bergbehörde alsogleich in Kenntniss zu setzen.

Krauss m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXVII.

Wydana i rozesłana: dnia 6. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. Mai 1852.

Część XXVII.

Wydana i rozesłana dnia 6. Maja 1852.

99.

Rozporządzenie ministerstwa oświecenia i kultury krajowej z dnia 1. Maja 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

mocą którego w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 27. Kwietnia 1852 r. zaprowadzone zostają niektóre zmiany w ustawie o egzaminach rządowych teoretycznych z dnia 31. Lipca 1850, L. 327.

W skutek Najwyższego postanowienia z dnia 27. Kwietnia 1852 zaprowadza się następujące przepisy co do egzaminów rządowych teoretycznych, które obowiązywać zaczną zaraz od chwili ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

§. 1.

Ułatwienia, udzielone kandydatom do służby publicznej we Węgrzech, w Kroacyi, Sławonii i w województwie Serbskiem z bana'em Temeskim, i tylko na rok 1850 i 1851 moc mające, a mianowicie:

a) iż dla nich dostatecznem jest wykazanie trzechletniego kursu nauk akademicznych, aby byli przypuszczonymi do egzaminu teoretycznego i następnie do praktyki, tudzież

b) iż dosyć jest, aby złożyli egzamin z dwóch specyalnych wydziałów przed wstąpieniem do praktyki,

utrzymane jeszcze zostają aż do dalszego wyraźnego rozporządzenia.

§. 2.

Uczniowie uniwersytetów w Padwie i Pawii uwalniają się aż do dalszego rozporządzenia od obowiązku zdawania egzaminów rządowych teoretycznych, jak długo tamże istnieje obecnie obowiązujący system nauk w wydziale prawniczym politycznym; słuchacze prawa na rzeczonych uniwersytetach będą więc mogli bez złożenia egzaminu teoryteeznego rządowego, być przypuszczonymi do praktyki we wszystkich c. k. urzędach, jeżeli się wykażą, według ustaw istniejących, iż odbyli czteroletni kurs nauk prawniczo-politycznych, i złożyli wszystkie przepisane egzamina roczne i półroczne.

XXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 6. Mai 1852.

99.

Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 1. Mai 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 27. April 1852, einige Modificationen des Gesetzes, über die theoretischen Staatsprüfungen, vom 30. Juli 1850, Z. 327, getroffen werden.

In Folge der Allerhöchsten Entschliessung vom 27. April 1852 werden nachstehende Anordnungen über die Vornahme der theoretischen Staatsprüfungen getroffen, und haben dieselben sogleich mit Kundmachung dieser Verordnung in Wirksamkeit zu treten:

§. 1.

Die für die Candidaten des öffentlichen Dienstes in Ungarn, Croatien und Slavonien, in Siebenbürgen und der Woiwodschaft Serbien sammt dem Temeser Banate gewährten und zunächst nur auf die Jahre 1850 und 1851 lautenden Erleichterungen:

a) *dass bei ihnen der Nachweis einer dreijährigen akademischen Studienzeit genügt, um zur theoretischen Schlussprüfung und sohin zur Praxis zugelassen zu werden, und*

b) *dass sie nur die beiden speciellen Prüfungs-Abtheilungen vor ihrem Eintritte in die Praxis abzulegen haben,*

werden bis auf weitere ausdrückliche Anordnung aufrecht erhalten.

§. 2.

Von der Verpflichtung der Studirenden der Universität zu Padua und Pavia, sich den theoretischen Staatsprüfungen zu unterziehen, hat es, insolange das gegenwärtig dort geltende Studien-System für die juridisch-politische Facultät aufrecht besteht, bis auf weitere Anordnung abzukommen, und können die Rechtshörer dieser Universitäten, wenn sie sich nach den bestehenden Gesetzen über den Ablauf des vierjährigen juridisch-politischen Studiums, und die sämmtlichen vorgeschriebenen Annual- und Semestral-Prüfungen in der bisher vorgeschriebenen Art ausweisen, ohne Ablegung einer theoretischen Staatsprüfung zur Praxis bei allen k. k. Behörden zugelassen werden.

Jeżeli zaś który z nich był jakiś czas na innym austryackim uniwersytecie, urządzonym według nowego systemu naukowego, i nie może się wykazać ani świadectwami złożonych egzaminów rocznych i półrocznych z przedmiotów tamże słuchanych, ani też świadectwami złożonych egzaminów rządowych teoretycznych; wówczas nie może być przypuszczonym do praktyki pierwej, dopóki nie wykaże się odpowiedniemi świadectwami frekwentacyjnemi owych uniwersytetów z tychże przedmiotów, i nie poddał się następnie w Padwie lub Pawii z dobrym skutkiem egzaminom, które mu brakują, a przeto nie jest w stanie przedłożyć świadectwa egzaminów ze wszystkich dotychczasowych przedmiotów obowiązkowych nauk jurydyczno-politycznych.

Przytem jak najściślej na to baczyć należy, żeby władze szkolne nie pomijały powszechnie obowiązującego zakazu ściągania dwóch lub więcej lat w jeden.

§. 3.

Główne prawidła prawa Stanu austryackiego, o ile wchodzą w zakres statystyki państwa austryackiego, będą przedmiotem oddziału ogólnego, a prawo konstytucyjne przestaje być przedmiotem egzaminu polityczno-administracyjnego.

Egzamin z historyi przy wydziale ogólnym może się według życzenia kandydata ograniczać w latach 1852, 1853 i 1854 na historyę austryacką, wziętą jednakże w związku z historyą powszechną.

§. 4.

Uczniowie, uznani za uzdolnionych przy dwóch egzaminach teoretycznych rządowych, mogą być przypuszczeni w ciągu ostatnich sześciu tygodni osmego kursu do trzeciego egzaminu ostatecznego.

§. 5.

Aż do dalszego rozporządzenia komisye egzaminacyjne zmieniane będą tylko w ten sposób, że pojedynczy członkowie komisyi uwolnieni, a inni w ich miejsce mianowani będą, o ile możliwym jest wybór mężów w tej mierze uzdolnionych.

§. 6.

Egzamin rządowy powszechny odbywać się będzie na przyszłość z przybraniem trzech, administracyjny zaś z przybraniem dwóch tylko komisarzów egzaminacyjnych.

Przełożeni wydziału egzaminacyjnego sądowniczego będą także mogli przedsiębrać ważnie egzamin z przyzwaniem dwóch komisarzów egzaminacyjnych, w razie, jeżeli członek, powołany do udziału w komisyi specyalnej doznaje przeszkody być obecnym w dniu ostatnim, a i prezes szczególne widzi trudności substytuowania zawczasu innego egzaminatora.

Niniejszem rozporządzeniem nie zmienia się postanowienie ustępu 3go §. 34 ustawy z dnia 30. Lipca 1850.

Hat der eine oder andere derselben aber einige Zeit an einer der nach dem neuen Studiensysteme eingerichteten österreichischen Universitäten zugebracht, und somit über die daselbst gehörten Gegenstände weder Zeugnisse über abgelegte Annual- oder Semestral- noch über diessfällige Staatsprüfungen aufzuweisen, so darf er zur Praxis nicht eher zugelassen werden, bevor er nicht über diese Gegenstände entsprechende Frequentations-Zeugnisse jener Universitäten beigebracht und sich den, ihm fehlenden Prüfungen in Padua oder Pavia nachträglich mit gutem Erfolge unterzogen hat und somit Prüfungszeugnisse über alle bisherigen Obligat-Lehrfächer des juridisch-politischen Studiums vorzulegen im Stande ist.

Es ist strengstens darauf zu sehen, dass von den Studienbehörden das im allgemeinen bestehende Verbot des Contrahirens zweier oder mehrerer Jahrgänge nicht umgangen werde.

§. 3.

Die Hauptbestimmungen des österreichischen Staatsrechtes sind, soweit sie in das Gebiet der österreichischen Staatenkunde einschlagen, bei der allgemeinen Abtheilung zu prüfen, und es fällt das Verfassungsrecht bei der staatsrechtlich-administrativen Prüfung als eigener Prüfungsgegenstand weg.

Die Prüfung aus der Geschichte bei der allgemeinen Abtheilung, kann während der Jahre 1852, 1853 und 1854 nach dem Wunsche des Candidaten auf die österreichische Geschichte, welche jedoch in ihrem Zusammenhange mit der Weltgeschichte aufzufassen ist, beschränkt werden.

§. 4.

Diejenigen Studirenden, welche bereits bei zwei theoretischen Staatsprüfungen für befähiget erklärt worden sind, dürfen auch während der letzten sechs Wochen ihres achten Semesters zur dritten (Schluss-) Prüfung zugelassen werden.

§. 5.

Von der jährlichen Erneuerung der Prüfungs-Commissionen hat es bis auf weitere Anordnung insoferne abzukommen, dass diese Erneuerung nur durch Enthebung einzelner und Ernennung neuer Commissionsglieder in dem Masse stattzufinden hat, als eine Auswahl hiezu geeigneter Männer zu Gebote steht.

§. 6.

Die allgemeine Staatsprüfung ist in Zukunft mit Zuziehung von drei, die administrative mit Zuziehung von nur zwei Prüfungs-Commissären vorzunehmen.

Die Vorstände der judiciellen Prüfungs-Abtheilung sind ermächtiget, in dem Falle, wenn ein zur Theilnahme an einer Specialcommission berufenes Mitglied am letzten Tage am Erscheinen verhindert wird, und es dem Präses besondere Schwierigkeiten darbietet, noch rechtzeitig einen anderen Examinator zu substituiren, die Prüfung gleichfalls nur mit noch zwei Prüfungs-Commissären giltig vorzunehmen.

An der Bestimmung des 3. Absatzes des §. 34 des Gesetzes vom 30. Juli 1850 wird durch diese Anordnungen nichts geändert.

§. 7.

Uczeń powtórnie odrzucony przy jednym oddziale egzaminu rządowego teoretycznego, nie może być przypuszczonym do ścisłych egzaminów doktoratu.

§. 8.

Uczniowie, którzy po odbytych naukach przygotowawczych, a względnie po złożonym egzaminie dojrzałości nie mogli wstąpić do nauk prawniczo-politycznych, lub nie mogli ukończyć takowych, czyli to z powodu dobrowolnego wstąpienia do służby wojskowej, czyli też z powodu, że ich trafiła kolej służby wojskowej, mogą według okoliczności, na szczególny wzgląd zasługujących, prosić o uwolnienie całkowite lub częściowe od wykazania nauk, mających być odbytemi w zakładach naukowych publicznych celem przypuszczenia do egzaminów rządowych teoretycznych.

Rzeczone uwolnienie udzielać może tylko samo ministeryum oświecenia. Jeżeli zaś idzie o udzielenie uwolnienia oficerowi występującemu z charakterem, potrzebnem jest przyzwolenie ministerstwa wojny, do którego też najpierwej podania takie wystósowane być winny.

Jako warunki, rozumiejące się same przez się do zezwolenia na prożby takie, uważane będą:

a) ażeby proszący w ciągu służby wojskowej sprawował się był z zupełnem zadowoleniem swych przełożonych,

b) że do egzaminu ostatecznego żadną miarą przypuszczonym być nie może przed upływem przeciągu czterech, a względnie w niektórych krajach koronnych, trzech lat po odbytych ośmioletnich naukach przygotowawczych lub po złożonym egzaminie dojrzałości.

Takowi kandydaci, uwolnieni będą na żądanie, od taks egzaminów teoretycznych rządowych, nie będąc obowiązanymi do ścisłego wykazania niedostatku majątkowego.

Thun m. p.

§. 7.

Ein Studirender, welcher bei einer Abtheilung der theoretischen Staatsprüfung wiederholt reprobirt worden ist, kann auch nicht mehr zur Ablegung der strengen Doctoratsprüfungen zugelassen werden.

§. 8.

Studirende, welche nach absolvirten Vorbereitungsstudien, beziehungsweise nach abgelegter Maturitätsprüfung an dem Eintritte in die rechts- und staatswissenschaftlichen Studien, oder an ihrer Fortsetzung durch ihren freiwilligen Eintritt in den Militärdienst oder durch die sie treffende Militärpflichtigkeit gehindert wurden, können nach Beschaffenheit der, eine besondere Rücksicht verdienenden Verhältnisse um gänzliche oder theilweise Dispens von der Nachweisung der an öffentlichen Lehr-Anstalten zurückzulegenden Studien einschreiten, und sohin zu den theoretischen Staatsprüfungen zugelassen werden.

Die Ertheilung einer solchen Dispens ist dem Unterrichtsministerium vorbehalten. Insoweit sie jedoch einem mit Beibehaltung des Charakters ausgetretenen Officier ertheilt werden soll, ist hiezu die Zustimmung des Kriegsministeriums erforderlich, an welches daher derlei Gesuche zunächst zu richten sind.

Als sich von selbst verstehende Bedingungen der Gewährung solcher Gesuche, sind anzusehen:

a) *dass der Bittsteller während seiner Militärdienstleistung zur vollen Zufriedenheit seiner Vorgesetzten sich betragen habe, und*

b) *dass er zur Schlussprüfung in keinem Falle früher zugelassen werden dürfe, bevor ein Zeitraum von vier, beziehungsweise einiger Kronländer von drei Solarjahren nach Zurücklegung des achtjährigen Vorbereitungsstudiums oder der abgelegten Maturitätsprüfung abgelaufen ist.*

Derlei Candidaten sind auf ihr Einschreiten von den Prüfungstaxen der theoretischen Staatsprüfungen zu befreien, ohne zu strengen Beweisen über ihre Dürftigkeit verhalten zu seyn.

Thun *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXVIII.

Wydana i rozesłana: dnia 7. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 7. Mai 1852.

Część XXVIII.

Wydana i rozesłana: 7. Maja 1852.

100.

Okólnik ministerstwa wojny z dnia 8. Lutego 1852,

którym się obwieszcza norma konskrypcyjna i inrolacyjna dla Pogranicza wojskowego, usankcyonowana przez Najjaśniejszego Pana, J. C. Apostolską Mość, Najwyższem postanowieniem z d. 2. Lutego 1852.

Najjaśniejszy Pan, J. C. K. Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 2. Lutego 1852 r., dla c. k. Pogranicza kroacko-sławońskiego i serbsko-banackiego, zatwierdzić następną normę konskrypcyjną i inrolacyjną, na ustawie z d. 7. Maja 1850, zasadzającą się.

Csorich m. p.

Norma konskrypcyjna i inrolacyjna

dla

c. k. Pogranicza wojskowego kroacko-sławońskiego i serbsko-banackiego.

§. 1.

Cel konskrypcyi.

Celem konskrypcyi w c. k. Pograniczu wojskowem jest: odkryć administracyi rządowej tameczny stan zaludnienia pod względem najważniejszych jego stosunków naturalnych, cywilnych i ekonomicznych tak w szczególności jak w ogólności, a tem samem podać jej sposobność, by we wszystkich swych zarządzeniach, wymagających znajomości stosunków owych, postępowała podług dat pewnych.

§. 2.

Przedmiot konskrypcyi.

Przedmiotem konskrypcyi jest przeglądowe przedstawienie stosunków Pograniczan.

§. 3.

Sposób osiągnienia przeglądu za pomocą konskrypcyi: arkusze spisowe; summaryum miejsca; summaryum kompanii; summaryum pułku.

Przegląd takowy osiągniony będzie w sposób następujący:

1. Każdy dom mieszkalny otrzyma jeden, lub wedle potrzeby i więcej arkuszy spisowych, wedle formularza *A*, gdzie wykazane zostaną indywidualne stosunki wszystkich domu tego mieszkańców. (Formularz *A*.)

XXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 7. Mai 1852.

100.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 8. Februar 1852,

wodurch die von Seiner Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 2. Februar 1852 sanctionirte Conscriptions- und Enrollirungs-Norm für die k. k. Militär-Gränze kundgemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 2. Februar 1852 die nachstehende, dem Grundgesetze vom 7. Mai 1850 (R. G. B. vom Jahre 1850, LXXVII. Stück, Nr. 243) entsprechende Conscriptions- und Enrollirungsnorm für die k. k. croatisch-slavonische und serbisch-banatische Militär-Gränze zu genehmigen geruht.

Csorich *m. p.*

Conscriptions- und Enrollirungs-Norm

für die

k. k. croatisch-slavonische und serbisch-banatische Militär-Gränze.

§. 1.

Zweck der Conscription.

Die Conscription in der k. k. Militär-Gränze hat zum Zwecke, die Staatsverwaltung mit der dortigen Volksmenge nach ihren wichtigsten natürlichen, bürgerlichen und ökonomischen Verhältnissen im Einzelnen und im Ganzen bekannt zu machen, und dadurch in Stand zu setzen, bei allen ihren Massregeln, welche die Kenntniss jener Verhältnisse voraussetzen, nach verlässlichen Angaben zu verfahren.

§. 2.

Gegenstand der Conscription.

Die übersichtliche Darstellung dieser Verhältnisse der Gränzbewohner ist der Gegenstand der Conscription.

§. 3.

Modalität zur Erlangung der durch die Conscription zu liefernden Uebersicht. Aufnahmsbogen; Orts-Summarium; Compagnie-Summarium; Regiments-Summarium.

Diese Uebersicht wird folgendermassen erlangt:

1. Jedem Wohnhause wird ein, oder nach Erforderniss mehrere Aufnahmsbogen nach Formulare A gewidmet, und darin werden die individuellen Verhältnisse aller Bewohner dieses Hauses nachgewiesen. Form. A.

2. Summy pojedyńczych arkuszy spisowych wszystkich domów, do jednego miejsca należących, zostaną przeniesione na jeden arkusz, według formularza *B*; gdzie policzone przedstawiać mają summaryum miejsca podług domów jego.

Formularz *B*.

W tych pułkach pogranicznych, których sztab nie znajduje się w miejscach powiatu własnego, lecz w komunach wojskowych, tudzież w pułku Szluinskim, którego sztab jest w Karlsztadzie, ma sztab osobno być konskrybowany; przyczem jednak spisane być winny, tylko familie do sztabu należące i tamże mieszkające, ale nie także i familie cudze, z któremiby może mieszkały. Gdzie więc przypadek takowy zachodzi, ułożone będzie z pojedynczych arkuszy spisowych tejże osobnej konskrypcyi sztabowej, oddzielne summaryum sztabowe, podług domów, w sposób powyżej wspomniony.

3. Summy z summaryów wszystkich miejsc do jednego powiatu kompanijnego należących, na jednym arkuszu podług formularza *C*, przedstawiają summaryum kompanijne, w kommunach wojskowych zaś, wykazuje rekapitulacya summ wszystkich arkuszy spisowych, summaryum podług miejsc.

Formularz *C*.

4. Jeżeli na jednym arkuszu podług formularza *D* przeniesione i policzone zostały summy wszystkich summaryów kompanijnych, a zaś gdzie miejsce ma osobna konskrypcya sztabowa, gdy także tak samo postąpiono najprzód ze summą osobnego summaryum sztabowego: powstaje w ten sposób summaryum pułkowe. W komunach wojskowych, powstaje powszechne summaryum komun z przeniesienia summy głównej z summaryum podług domów.

Formularz *D*.

5. Summarya nakoniec pułkowe i kommunalne w okręgu jednej a tej samej komendy wojskowej, znajdujących się powiatów pułkowych i komun wojskowych, razem w jednę summę policzone, tworzą summaryum jenerałackie.

§. 4.

Konieczność jednostajnego postępowania.

Ponieważ konskrypcya podać ma data pewne i prawdziwe, potrzeba więc koniecznie, by indywidualna konskrypca przeprowadzoną została nietylko z wielką dokładnością, lecz oraz także i podług równych zupełnie zasad.

To ostatnie dotycze najszczególniej równego wyrozumienia i jednostajnego postępowania z pojedynczemi rubrykami arkusza spisowego, o czem w następujących paragrafach zawarte są objaśnienia bliższe.

§. 5.

Rubryki arkusza spisowego.

Arkusz spisowy zawiera:

A. Napis,

B. Numer domu,

C. Rubryki główne, a to na:

I. budynki,

II. familje,

2. Die Summen der einzelnen Aufnahmsbogen aller zu einem Orte gehörigen Häuser werden auf einen Bogen nach Formulare B übertragen und allda zusammengezählt, wodurch das häuserweise Orts-Summarium erlangt wird. Form. B.

Bei jenen Gränz-Regimentern, deren Stab nicht in Ortschaften des eigenen Bezirkes, sondern in Militär-Communitäten, dann beim Szluiner Regimente, dessen Stab in Carlstadt ist, wird der Stab besonders conscribirt; wobei jedoch nur die zum Stabe gehörigen und allda auch wohnenden, nicht aber auch fremde Familien, mit welchen sie etwa wohnen, aufzunehmen sind. Wo demnach dieser Fall eintritt, wird aus den einzelnen Aufnahms-Bogen dieser besonderen Stabs-Conscription, auf die vorbesagte Art das besondere häuserweise Stabs-Summarium gebildet.

3. Durch die Uebertragung und Zusammenzählung der Summen aus den Orts-Summarien aller zu einem Compagnie-Bezirke gehörigen Ortschaften auf einen Bogen, nach Formulare C, wird das ortschaftenweise Compagnie-Summarium, in den Militär-Communitäten aber, wird durch Recapitulation der Summen aller Aufnahms-Bogen, das häuserweise Summarium gebildet. Form. C.

4. Wenn auf einen Bogen nach Formulare D die Summen aller Compagnie-Summarien desselben Regiments-Bezirkes, und dort, wo eine besondere Stabs-Conscription besteht, zuerst auch die Summe des besonderen häuserweisen Stabs-Summariums übertragen und zusammengezählt werden: so entsteht das Regiments-Summarium. In den Militär-Communitäten wird das allgemeine Communitäts-Summarium durch Uebertragung der Haupt-Summe aus dem häuserweisen Summarium hergestellt. Form. D.

5. Aus den Summen der Regiments- und Communitäts-Summarien aller im Bereiche desselben Landes-Militär-Commandos gelegenen Regiments-Bezirke und Militär-Communitäten, wird endlich durch Zusammenzählung das Generalats-Summarium erlangt.

§. 4.

Nothwendigkeit eines gleichmässigen Verfahrens.

Da die Conscription möglichst verlässliche und richtige Daten liefern soll, so ist erforderlich, dass die individuelle Conscription nicht nur mit aller Genauigkeit, sondern auch nach ganz gleichen Grundsätzen durchgeführt werde.

Letzteres bezieht sich insbesonders auf die ganz gleichmässige Auffassung und Behandlung der einzelnen Rubriken des Aufnahms-Bogens, worüber in den nachfolgenden Paragraphen eine nähere Erläuterung gegeben wird.

§. 5.

Rubriken des Aufnahms-Bogens.

Der Aufnahms-Bogen enthält:

A. die Ueberschrift,

B. die Haus-Nummer,

C. die Haupt-Rubriken, und zwar:

I. Gebäude,

II. Familien,

III. imiona i nazwiska osób mężkich,
IV. kwalifikacyę ich,
V. rok ich urodzenia,
VI. główny podział Pograniczan krajowych mężkich,
VII. summę tychże,
VIII. summę krajowej płci żeńskiej,
IX. summę zaludnienia krajowego,
X. nieobecnych,
XI. obcych,
XII. stan rzeczywisty całego zaludnienia,
XIII. klasyfikacyę zaludnienia krajowego,
XIV. majętność Pograniczan.

§. 6.

Napis. Numer domu.

Napis arkusza spisowego, jest jasny; nie potrzebuje więc żadnego wyjaśnienia dalszego.

Numera domów. Porządek rzeczy konskrypcyjnej, polega najszczególniej na numerach domu, przeto bardzo ważnem jest dla rzeczy konskrypcyjnej, dokładne i jednostajne postępowanie w tej mierze. Przeto co do numerów domów zachować należy prawidła następujące:

1. Wszystkie domy przeznaczone na mieszkanie dla ludzi, muszą być numerowane w porządku bieżącym w każdem pojedynczem miejscu od 1go poczynającym się, a to, eraryalne, cyframi rzymskiemi, inne, cyframi zwyczajnemi arabskiemi, np. I, II, 3, 4, 5.

Każdy dom mieszkalny, sam przez się istniejący, mieć będzie własny swój numer, ktory dokładnie zgadzać się musi z numerem w księdze gruntowej położonym.

Rozporządzenie to, w dotychczasowych przepisach już uzasadnione, ma się tu za wypełnione; w razie przeciwnym zaś, numerowanie natychmiast musi być przedsięwzięte.

Młyny, tudzież inne budynki przemysłowe, przy których się pomieszkania znajdują, otrzymają równie jak inne domy mieszkalne w porządku liczb miejsca, w którego terytoryum są położone, numer własny, pod którym wraz z gruntem należącym, także w księdze gruntowej w ewidencyi trzymane być winny, wszakże oddzielnie od reszty posiadłości gruntowej, należącej do domu pogranicznego pewnej dotyczącej komuny lub familii.

3. Wszelkie inne budynki, nie przeznaczone na stałe mieszkanie dla ludzi, jako to: kościoły, niezamieszkane budynki gospodarskie i młyny, czardaki sypialne, nie będą osobno numerowane, lecz te ostatnie zamieszczone będą pod numerem domu mieszkalnego.

4. Domy, na mieszkanie przeznaczone, od mieszkańców swych zaś opuszczone, lub których mieszkańcy pomarli, zatrzymają numera swe i tylko jako niezamieszkane mają być wymienione.

Familia, w takowy dom na nowo się wprowadzająca, przyjmuje przeto dotychczasowy numer jego. Podobnie też otrzyma dom, odbudowany, na miejsce domu, zrzu-

III. Tauf- und Zunamen der männlichen Individuen,
IV. Qualification derselben,
V. Geburtsjahr,
VI. Haupt-Eintheilung der einheimischen männlichen Gränz-Bewohner,
VII. die Summe derselben,
VIII. die Summe des einheimishen weiblichen Geschlechtes,
IX. die Summe der einheimischen Volksmenge,
X. Abwesende,
XI. Fremde,
XII. Effectiver Stand der ganzen Volksmenge,
XIII. Classification der einheimischen Volksmenge,
XIV. Habschaften der Gränz-Bewohner.

§. 6.

Ueberschrift. Haus-Nummer.

Die Ueberschrift des Aufnahms-Bogens ist klar, und braucht keine weitere Erörterung.

Die Haus-Nummern. Die Ordnung des Conscriptions-Geschäftes beruht vorzüglich auf den Haus-Nummern, daher ist die richtige und gleichmässige Behandlung derselben für das Conscriptions-Geschäft von besonderer Wichtigkeit. Es ist demnach in Ansehung der Haus-Nummern Folgendes zu beachten:

1. Alle zur Bewohnung von Menschen bestimmten Häuser müssen, in einer fortlaufenden Reihe, die in jedem Orte mit 1 anfängt, numerirt seyn, die ärarischen mit römischen, die übrigen mit gemeinen arabischen Ziffern, z. B. I, II, 3, 4, 5.

Jedes für sich bestehende Wohnhaus erhält seine eigene Nummer, welche genau mit der im Grundbuche angesetzten übereinstimmen muss.

Diese in den bisherigen Vorschriften gegründete Verfügung muss als befolgt vorausgesetzt werden; sollte dieses aber doch hie und da versäumt worden seyn, so müsste die Numerirung sogleich nachgetragen werden.

2. Mühlen und sonstige Industrial-Gebäude, bei welchen sich Wohnungen befinden, erhalten gleich den übrigen Wohnhäusern in der Nummer-Reihe jenes Ortes, in dessen Territorium sie liegen, eine eigene Nummer, mit welcher sie sammt dem dazu gehörigen Grunde auch im Grundbuche, abtheilig von dem übrigen Grundbesitze der betreffenden Gränzhaus-Communion oder Familie, in Evidenz zu führen sind.

3. Alle übrigen Gebäude, welche nicht zur fortwährenden Bewohnung von Menschen bestimmt sind, als: Kirchen, unbewohnte Wirthschafts-Gebäude und Mühlen, Schlaf-Carduken, werden nicht besonders numerirt, sondern es bleiben letztere unter der Nummer des Wohnhauses mitbegriffen.

4. Häuser, die zur Bewohnung bestimmt sind, von ihren Einwohnern aber verlassen wurden, oder wo diese ausstarben, behalten ihre Nummern und werden lediglich unbewohnt geführt.

Die Familie, welche ein solches Haus neu bezieht, übernimmt daher dessen bisherige Nummer. Ebenso erhält, wenn das verlassene, oder ein bewohntes Haus eingerissen, und

conego czy opuszczonego, czy zamieszkanego, numer zrzuconego; a jeżeli na miejscu kilku domów zrzuconych, odbudowany został jeden tylko dom nowy, wszelkie numera zrzuconych.

5. Domy nowo-wybudowane, na miejscach, na których przedtem nie stał jeszcze dom konskrybowany, otrzymają numer najbliższy tego, który przypadł na dom w miejscu temże ostatnio numerowany.

6. Jeżeli przez podział familii powstaną domy nowe, otrzymają takowe, skoro akt podziału już jest zawarty i potwierdzony numer własny w sposób, pod 5 wymieniony.

7. Ponieważ sub-numera dawniejsze, podług §. 43. ustawy zasadniczej z dnia 7. Maja 1850 są zniesione, i oraz familie, subnumerami konskrybowane, uznane zostały jako prawnie podzięlone, przeto też i te familie własnemi numerami będą opatrzone w ten sposób, iż pozostała w domu rodowym gałęź familii, przez subnumera podzielonej, zatrzyma pierwotny numer domu, inne zaś gałęzie wystąpione, obdzielone będą nowemi numerami podług punktów 5 i 6.

8. Gdzie nastąpiła nowa numeracya miejsc, która przedsięwziętą być może tylko za pozwoleniem, otrzymanem ze strony komendy krajowej wojskowej, przy okazyi konskrypcyi rzeczywistej lub głównej, tam muszą przy następnej konskrypcyi głównej stare numera być przemazane, tak, iż po tejże znajdować się będą już tylko same numera nowe.

9. Przy nowych zakładach wsi, przedsiębraną będzie numeracya domów, tudzież w ogólności konskrypcya, podług zasad w tej normie ustanowionych.

10. Numer każdego domu musi z zewnątrz wyraźnie i w sposób jak najtrwalszy być wypisany, a tam gdzie z czasem stanie się niewyraźnym, ma takowy być odnowiony.

§. 7.

Rubryka I. Budynki.

Z rubryk arkusza spisowego, nie potrzebuje I (na budynki) żadnego wyjaśnienia. Służy takowa do oznaczenia domu, właśnie konskrybowanego. Wedle tego czy jest domem eraryalnym, czy gminnym, lub prywatnym, zamieszczona będzie cyfra I, w którejbądź kolumnie tej rubryki.

§. 8.

II. Familie.

Do arkuszy spisowych domu, wciągnione będą tylko familia domu, jej czeladź i pojedynczy komornicy, jeżeliby w nim którzy mieszkali. Familie bez własnego domu, z kilku osób składające się, mieszkające w jednym a tym samym domu jako komornicy, będą każda z osobna wciągnione w własne arkusze spisowe, które przyczepione będą na końcu arkusza spisowego familij, z domem własnym, jako część inte-

ein anderes an dessen Stelle aufgebaut wird, dieses letztere die Nummer des Eingerissenen; und wenn an die Stelle mehrerer eingerissener Häuser ein einziges neues Haus erbaut worden ist, so bleiben diesem Einen neuen Hause alle Nummern der Eingerissenen.

5. Häuser an Plätzen neu erbaut, wo vorhin noch kein conscribirtes Haus gestanden ist, erhalten die nächste Nummer von jener, welche dem zuletzt numerirten Hause des Ortes zugefallen war.

6. Wenn durch Familientheilung neue Häuser entstehen, so werden diese, sobald der Theilungs-Act abgeschlossen und bestätiget ist, auf die im 5. Puncte angeführte Art, eine eigene Nummer zu erhalten haben.

7. Da die bestandenen Sub-Nummern nach §. 43 des Grundgesetzes vom 7. Mai 1850 aufgehoben, und die mit Sub-Nummern conscribirt gewesenen Familien als gesetzlich getheilt erklärt sind, so sind auch diese Familien mit eigenen Haus-Nummern in der Art zu betheilen, dass der im Stammhause verbliebene Zweig der mit Sub-Nummern getheilt gewesenen Familie, die ursprüngliche Haus-Nummer behalte, die übrigen ausgetretenen Zweige aber mit neuen Nummern, nach Weisung des vorstehenden 5. und 6. Punctes betheilt werden.

8. Wo eine neue Numerirung der Ortschaften, die nur über eingeholte Bewilligung des Landes-Militär-Commandos bei Gelegenheit der wirklichen oder Haupt-Conscription vorgenommen werden darf, stattgefunden hat, dort müssen bei der nächstfolgenden Haupt-Conscription die alten Nummern gelöscht werden, so dass nach derselben bloss die neuen mehr zu gelten hätten.

9. Bei neuen Dorf-Anlagen muss immer sogleich die Numerirung der Häuser, sowie überhaupt die Conscribirung nach den, in dieser Norm aufgestellten Grundsätzen bewerkstelliget werden.

10. Die Nummer eines jeden Hauses muss an demselben von aussen deutlich und möglichst dauerhaft angeschrieben, und dort, wo sie mit der Zeit unkenntlich wird, erneuert werden.

§. 7.
Rubrik I. Gebäude.

Unter den Rubriken des Aufnahms-Bogens bedarf die I. (Gebäude) keiner Erläuterung.

Sie dient zur Bezeichnung des Hauses, welches eben conscribirt wird. Je nachdem es ein ärarisches, ein Gemeinde-, oder ein Privat-Haus ist, wird in eine der dazu bestehenden Spalten dieser Rubrik die Ziffer 1 ausgeworfen.

§. 8.
II. Familien.

In den Aufnahms-Bogen eines Hauses werden nur die Familie dieses Hauses, ihr Dienstgesinde und die in demselben etwa noch wohnenden einzelnen Innleute eingetragen. Die aus mehreren Personen bestehenden, in demselben Hause als Innleute wohnenden unbehausten Familien aber, werden jede in einen eigenen Aufnahms-Bogen eingetragen, und es werden diese Aufnahms-Bogen der unbehausten Familien, den Aufnahms-Bogen, der

grująca księgi konskrypcyjnej miejscowej. By jednakże dowiedzieć się o liczbie osób, w jednym a tym samym domu mieszkających, zawsze odnieść się należy na końcu w arkuszu spisowym domu lub familii z domem własnym, na osobne doń należące arkusze spisowe familij spółzamieszkałych, własnego domu nieposiadających, i tak znowu odwrotnie w tychże arkuszach na one, przez wymienienie pierwszej stronicy tak przy konskrypcyi jak przy sprostowaniach (rektyfikacyach).

Wciągnienie familij dzieje się wedle tego, czy posiadają dom własny lub nie, przez wyrzucenie cyfry 1 w jednej z obudwóch kolumn rubryki „familie".

§. 9.

Imię i nazwisko osób męzkich.

W trzeciej rubryce wciągnieni będą wszyscy mężczyzni domu, bez różnicy czy są nieobeni lub obcy, czy nie, z imieniem i nazwiskiem i oraz z wyrażeniem szlachectwa, jakieby posiadali, a to, nasamprzód ojciec familii, po nim synowie i wnukowie, tudzież jego rodzice, krewni linij bocznych i ich potomkowie, dalsi przynależący i czeladź męzka; przy tym porządku zresztą i na to baczyć należy, ażeby zawsze po każdym mężczyznie bezpośrednio następowali także jego synowie.

Gdzie wszystkie osoby męzkie prowadzą nazwisko ojca familii (gospodarza), położone będzie nazwisko familijne tylko przy tymże ostatnim, przy innych zaś samo tylko imię chrzestne.

Którzy prowadzą nazwiska familijne odmienne od nazwiska ojca familii, mają być wciągnieni z temiż właśnie nazwiskami.

Synowie przybrani, przybierają nazwisko ojca przybierającego, podrzutki nazwisko rodziców wychowawców, dzieci nieślubne, nazwisko wciągnione w protokoły chrztu; synowie z małżeństwa różnego, nazwisko ojca swego rodzonego. W tej rubryce musi także przy wszystkich osobach męzkich, krótko być wyszczególniony stosunek ich pokrewieństwa do ojca familii, np. ojciec famili (gospodarz), syn, wnuk, dziad, teść, brat, szwagier, stryj, syn przybrany, syn wychowaniec, itp., przyczem dostatecznem jest namienić stosunek pokrewieństwa tego do ojca familii, tylko przy ojcach, przy ich synach zaś będzie stosunek ten tylko do ojców własnych odniesiony, np. Iwan, brat ojca familii (gospodarza), Marek, syn Iwana i t. d.

Jeżeli właściciel domu, nie mieszka w tymże, lecz go w najem wypuścił, winien wprawdzie w tej rubryce, równie jak i w czwartej być wymieniony, lecz dalej nie będzie już liczony, i tylko wzmianka o tem się uczyni, gdzie takowy w konskrypcyi jest zamieszczony.

Jeżeli nie ma dorosłych w domu mężów, zapisana będzie matka familii z imieniem i nazwiskiem swem, a jezeli jest wdową, z nazwiskiem zmarłego małżonka swego; zresztą zaś wciągnioną będzie w późniejszej rubryce VIII dla płci żeńskiej, nie indywidualnie, lecz tylko sumarycznie wraz z innem personale żeńskiem.

Gdy wszystkie osoby familii w tej robryce wciągnione zostały, uczyni się pod ostatnią osobą rubryki III. IV. i V. jeszcze dodatek następujący:

„Tu należą sumaryczne rubryki płci żeńskiej, zaludnienia krajowego i rzeczywistego, klasyfikacyi podług narodowości i religii, tudzież majętności."

Behausten am Ende, als integrirender Theil des Orts-Conscriptions-Buches angeschlossen. Um aber gleichwohl den, ein und dasselbe Haus bewohnenden Personal-Stand zu erfahren, wird im Aufnahms-Bogen des Hauses oder der behausten Familie, am Schlusse stets auf die dazu gehörigen besonderen Aufnahms-Bogen der mitwohnenden unbehausten Familien und so auch umgekehrt, in diesen auf jene, durch Anführung der ersten Blattseite, bei der Conscription und den Rectificationen hinzuweisen seyn.

Die Eintragung der Familien geschieht, je nachdem sie behaust oder unbehaust sind, durch Auswerfung der Ziffer 1 in eine der beiden Spalten der Rubrik „Familien."

§. 9.

III. Tauf- und Zunamen der männlichen Individuen.

In der III. Rubrik werden sämmtliche männliche Individuen des Hauses, sie mögen abwesend oder Fremde seyn, oder nicht, mit ihren Tauf- und Zunamen, und mit Bezeichnung ihres etwaigen Adels, eingetragen, und zwar vor Allem der Hausvater, nach ihm seine Söhne und Enkel, dann seine Eltern, Seitenverwandten und ihre Abkömmlinge, die entfernteren Angehörigen und das männliche Gesinde; bei welcher Reihenfolge übrigens mitzubeobachten ist, dass immer gleich nach jedem männlichen Individuum zunächst seine etwaigen Söhne aufgeführt werden.

Wo alle männlichen Individuen den Zunamen des Hausvaters führen, wird nur bei diesem der Zuname, bei den übrigen der Taufname allein angesetzt.

Bei denjenigen, welche andere Zunamen haben, als der Hausvater, werden diese beigeschrieben.

Adoptiv-Söhne nehmen den Zunamen des Adoptiv-Vaters an, Findlinge erhalten den Zunamen ihrer Pflege-Eltern, unehliche Kinder den Zunamen, der im Tauf-Protokolle eingetragen wurde; Söhne verschiedener Ehen, den Zunamen ihres leiblichen Vaters. Auch muss in dieser Rubrik bei allen männlichen Individuen ihr Verwandtschafts-Verhältniss zum Hausvater, kurz angedeutet werden, z. B. Hausvater, Sohn, Enkel, Grossvater, Schwiegervater, Bruder, Schwager, Vetter, Adoptiv-Sohn, Pflegesohn etc., wobei es übrigens genügt, dass dieses Verwandtschafts-Verhältniss zum Hausvater bloss bei den Vätern, bei ihren Söhnen aber bloss die Beziehung zum Vater angemerkt werde, z. B. Ivan, Bruder des Hausvaters, Marco, Sohn des Ivan u. s. w.

Wenn der Eigenthümer des Hauses nicht in demselben wohnt, sondern es vermiethet hat, so wird er zwar in dieser Rubrik, so wie in der vierten genannt, aber nicht weiter gezählt, sondern bemerkt, wo er in der Conscription erscheint.

Wenn keine erwachsenen Männer im Hause sind, wird die Hausmutter mit Tauf- und Zunamen, und falls sie Witwe wäre, mit dem Zunamen ihres verstorbenen Gatten angeschrieben; übrigens aber in der späteren VIII. Rubrik des weiblichen Geschlechtes, nicht individuell, sondern mit dem übrigen weiblichen Personale nur summarisch eingetragen.

Wenn alle männlichen Individuen einer Familie in dieser Rubrik eingetragen sind, so wird unter dem letzten Individuum der III., IV. und V. Rubrik noch beigesetzt:

„Hiezu die summarischen Rubriken des weiblichen Geschlechtes, der einheimischen und effectiven Volksmenge, der Classification nach Nation und Religion, dann der Habschaften."

Utrzymanie imion żeńskich w ewidencyi, pozostawia się osobnym zanotowaniom w kompaniach.

§. 10.

IV. Kwalifikacya osób męzkich.

Wszelka inna własność osób męzkich, w rubryce III. wymienionych, szarża, urząd, profesya, przyczyna zachodzącej może wady jakiej itd. będzie krótkiemi słowy w rubryce IV. wyrażona; np. proboszcz w N. N., porucznik, podporucznik, może spensyonowany, feldfebel, rozpisany, szeregowiec, do rezerwy inrolowany, poborca myta, pocztmistrz, kupiec, kramarz, kowal, stolarz, czeladnik, ckłopiec terminujący, parobek (zagraniczny, krajowy), ojciec kościelny, pastuch gminny itp.

Przy konskrypcyi półinwalida lub całego inwalida, musi ułomność jego być wymieniona; a jeżeli takowy oczywiście domowi poruczony być musi dla potrzebnego pielęgnowania, ma to w krótkości być wyrażone. Przy osobach na opiece zostających, musi opiekun być wymieniony.

§. 11.

V. Rok urodzenia osób męzkich.

Rok urodzenia każdej osoby męzkiej, wyrażony będzie w rubryce V. W razie zachodzącej tu wątpliwości, metryka rozstrzygnąć winna.

§. 12.

VI. Główny podział Graniczan męzkich krajowych.

Rubryka VI. obejmuje całą męzką ludność krajową ze stanowiska służbowania rzeczywistego, tudzież ze stanowiska jej zobowiązania i uzdolnienia do służby wojskowej. Takowa obejmuje trzy oddziały główne:

a) ludność służbę pełniącą,
b) „ służebną i
c) „ niesłużebną.

Każdy z tychże oddziałów głównych, dzieli się znowu wedle swych części składowych na kilka poddziałów.

§. 13.

Służbę pełniący.

Pierwszy oddział główny wykazuje osoby służbę pełniące, czy to wprost przy pułku, czy też gdzie indziej.

Do osób służbę w pułku pełniących, należą:

1. Oficerowie sztabowi i nadoficerowie:

Do oficerów sztabowych i nadoficerów, ci tylko będą policzeni, którzy należą do stanu pułku, bez względu, czy są nadliczbowi czy rzeczywiści.

Oficerowie spensyonowani, wtedy tylko między pełniących służbę będą zamieszczeni, jeżeli przyzwani zostali w miarę potrzeby służby do rzeczywistego pełnienia służby, z dodatkiem do pensyi.

Die namentliche Evidenthaltung des weiblichen Geschlechtes bleibt besonderen Vormerkungen der Compagnien überlassen.

§. 10.

IV. Qualification der männlichen Individuen.

Jede andere Eigenschaft der in der Rubrik III genannten männlichen Individuen, die Charge, das Amt, das Gewerbe, die Ursache der etwaigen Gebrechlichkeit u. s. w. wird mit kurzen Worten in der IV. Rubrik angedeutet. So wird z. B. eingetragen: Pfarrer in N. N., Oberlieutenant, Unterlieutenant, allenfalls pensionirt, Feldwebel, ausgeschrieben, Gemeiner, zur Reserve enrollirt, Mauth-Einnehmer, Postmeister, Handelsmann, Krämer, Schmid, Tischler, Geselle, Lehrjunge, Knecht (auswärtiger, einheimischer), Kirchenvater, Gemeindehirt u. s. w.

Wenn der Conscribirte Halb- oder Ganz-Invalid bezeichnet wird, muss sein Gebrechen genannt werden; fiele ein solcher seinem Hause, wegen der Wartung, die er benöthiget, offenbar zur Last, so wird auch dieses kurz angedeutet. Bei Mündeln muss der Vormund genannt werden.

§. 11.

V. Geburtsjahr der männlichen Individuen.

Das Geburtsjahr eines jeden männlichen Individuums wird in der V. Rubrik verzeichnet. Bei entstehendem Zweifel darüber entscheidet die Tauf-Matrikel.

§. 12.

VI. Haupt-Eintheilung der männlichen einheimischen Gränzbewohner.

Die Rubrik IV umfasst die ganze einheimische männliche Volksmenge aus dem Gesichtspuncte ihrer wirklichen Dienstleistung, dann ihrer Pflicht und Tauglichkeit zur militärischen Dienstleistung. Sie umfasst drei Haupt-Abtheilungen, und zwar:

a) dienende,

b) dienstbare, und

c) undienstbare.

Jede dieser Haupt-Abtheilungen löst sich wieder nach ihren einzelnen Bestandtheilen in mehrere Unter-Abschnitte auf.

§. 13.

Dienende.

Die erste Haupt-Abtheilung weiset die Dienenden aus, sie mögen unmittelbar beim Regimente oder sonst dienen.

Unter den zum Regimente gehörigen Dienenden erscheinen:

1. Die Stabs- und Ober-Officiere.

Unter den Stabs- und Ober-Officieren werden nur diejenigen eingetragen, die, sie mögen überzählig, oder in der Wirklichkeit seyn, zum Stande des Regimentes gehören.

Pensionirte Officiere wären nur dann unter den Dienenden zu führen, wenn sie etwa nach Erforderniss des Dienstes zur wirklichen Dienstleistung mit dem Supplemente auf ihre Pension beigezogen sind.

Zresztą oficerowie w służbie zostający, osiedli w Pograniczu, podług ogólnej zasady tam będą konskrybowani, gdzie są obecni. Przy własnych domach swych lub domach rodowych, zostaną oficerowie ci tylko z imieniem, nazwiskiem i kwalifikacyą swą wciągnieni, tudzież z nadmienieniem, gdzie właściwie są konskrybowani, i z wyszczególnieniem roku urodzenia, atoliż dalej nie będą policzeni;

2. strony sztabu wielkiego i małego;

3. szeregowcy, począwszy od feldfebla niżej idąc, bez różnicy, czy są w służbie, czy na urlopie, czy nadliczbowi.

Tu należą w miarę rzeczywistego ustanowienia, szeregowcy przy dywizyach szereżańskich i konnych, tudzież przy batalionie rezerwy; nakoniec też wszyscy forysie i słudzy prywatni;

4. inne personale administracyjne. Tu rozumieć należy te indywidua reszty oddziałów służby administracyjnej publicznej, ustanowionych nie dla większego powiatu jak powiat pułku (batalionu czajkistów), które wprawdzie należą do stanu pułku, lecz żadnej wojskowej szarży nie posiadają.

Te cztery podziały, stanowią summę osób, przy pułku służbę pełniących.

Pod innemi jeszcze osobami, służbę pełniącemi, rozumieć należy dalej te, które nie są bezpośrednio przy pułku ustanowionemi.

Tu należą brygadyerzy, komendanci wojskowi w fortecach granicznych, oficerowie od zakładów stadniczych, tudzież wszyscy na Pograniczu ustanowieni c. k. urzędnicy i ustanowieni za mniejszą płacę, którzy jako tacy nie są przydzieleni przy pułku pewnym, jako to: urzędnicy feldkriegskomisaryalni, ferflegowi, kontumacyjni, finansowi, urzędnicy od dyrekcyi budów, od poczty, dyrektorowie szkół, dyrektorowie nad lasami itd.

Summa wszystkich przy pułku służbę pełniących i summa innych takowych, stanowi summę wszystkich służbę pełniących.

§. 14.

Służebni.

Wprost po osobach, rzeczywiście służbę pełniących, następują w drugim oddziale głównym Pograniczan męzkich krajowych, mężczyzni służebni, t. j. ci z Pograniczan męzkich krajowych, którzy do służby uzdolnieni, oraz są obowiązani do osobistego pełnienia służby wojskowej i którzy obowiązkowi temu jeszcze zadosyć uczynić winni, albo już zadosyć uczynili, albo też dla szczególnych stosunków, od niego doczasowo wolnymi zostali; tudzież ci, którzy lubo nie do służby polowej, przynajmniej do służb gospodarczych jeszcze są zdolnymi.

§ 15.

Zdolni do służby polowej. Zdolni do służby domowej.

Służebni dzielą się:

A. Na zdolnych do służby polowej,

Uebrigens werden dienende Officiere, welche in der Gränze ansässig sind, nach dem allgemeinen Grundsatze dort conscribirt, wo sie sich aufhalten. Bei ihren eigenthümlichen oder bei ihren Stammhäusern, werden sie bloss mit Tauf- oder Zunamen, Qualification, nebst der Anmerkung, wo sie eigentlich conscribirt werden, dann mit dem Geburtsjahre eingetragen und nicht weiter gezählt;

2. die Parteien des grossen und kleinen Stabes;

3. die Mannschaft vom Feldwebel abwärts, sie möge wirklich dienen, beurlaubt oder überzählig seyn.

Hieher gehört auch nach Mass der wirklichen Aufstellung die Mannschaft der Serežaner- und Reiter-Divisionen, dann des Reserve-Bataillons, endlich auch alle Fourierschützen und Privatdiener;

4. das sonstige Administrations-Personale. Hierunter werden jene Individuen der übrigen bloss für einenRegiments- (Czaikisten-Bataillons-) und keinen grösseren Bezirk bestellten Abtheilungen des öffentlichen Administrations-Dienstes verstanden, die gleichfalls zum Stande des Regimentes gehören, denen aber keine militärische Charge beigelegt ist.

Diese vier Unter-Abschnitte machen die Summe der beim Regimente Dienenden aus.

Unter sonst noch Dienenden werden diejenigen verstanden, welche nicht unmittelbar beim Regimente angestellt sind.

Hieher gehören die Brigadiere, die Militär-Commandanten in den Gränz-Festungen, die Beschäl-Officiere, ferner alle in der Militär-Gränze angestellten k. k. Beamten und minder Besoldeten, die als solche nicht einem einzelnen Regimente zugewiesen sind, als: die feldkriegs-commissariatischen, Verpflegs-, Contumaz-, Finanz-, Bau-Directions- und Post-Beamten, die Schul- und Wald-Directoren u. s. w.

Die Summe der beim Regimente, und die Summe der sonst Dienenden bilden die Summe aller Dienenden.

§. 14.

Dienstbare.

Nach den Dienenden erscheinen in der zweiten Haupt-Abtheilung der einheimischen männlichen Gränzbewohner, zunächst die Dienstbaren, d. h. diejenigen einheimischen männlichen Gränzbewohner, welche bei vorhandener Eignung dazu die Verpflichtung zu persönlichen Militärdiensten tragen, und derselben noch zu entsprechen, oder bereits entsprochen haben, oder aber besonderer Verhältnisse wegen davon zeitlich befreit sind; ferner diejenigen, die, wenngleich nicht mehr zu Feldkriegs-, so doch zu Wirthschafts-Diensten noch tauglich sind.

§. 15.

Felddiensttaugliche. Hausdiensttaugliche.

Die Dienstbaren zerfallen:

A. In Felddiensttaugliche,

B. na zdolnych do służby domowej.

Za zdolnych do służby polowej, uważani będą z reguły wszyscy krajowi Pograniczanie męzcy, stojący w wieku lat 20 aż do 50, i nie mający żadnej ułomności, któraby ich wedle zasad wojskowych, czyniła niezdolnymi do służby polowej.

Zdolni do służby polowej są:

1. Służbie ulegli.

Do pełnienia osobistych służb wojskowych, obowiązany jest wedle §. 51 i 54 ustawy zasadniczej z dnia 7. Maja 1850, każdy Pograniczan męzki, posiadający na Pograniczu majątek nieruchomy, skoro po upłynionym wieku lat 20, za zdolnego cieleśnie został uznany.

Przeto mają wszyscy osiedli mężczyzni po ukończonym 20 roku wieku swego, przy konskrypcyi w obecności komisyi konskrypcyjnej, pod szczególnym jej dozorem, przez lekarza polowego jak najściślej być dochodzeni, poczem za zdolnych uznani, jeżeli za nimi nie przemawia żaden wyjątek prawa, jako służbie ulegli będą konskrybowani i do inrolacyi zanotowani.

Z tychże konskrybowani będą w kolumnie: „doczasowo przeszkodzeni“, którym wedle §. 51 normy niniejszej przysłuża doczasowe uwolnienie od inrolacyi.

Nieobecni, których zupełnie do służby niezdolnymi czyni ułomność powszechnie wiadoma, konskrybowani będą jako służbie ulegli w kolumnie: „doczasowo przeszkodzeni“; takowi winni jednak wykazać przed władzą niezdolność swą, jak tylko powrócą.

2. Od służby wyjęci, a to:

a) Wysłużeni.

Do tych należą wszyscy mężczyźni, którzy wedle zasad w niniejszej normie co do inrolacyi i eksrolacyi ustanowionych, z porządku eksrolowani zostali z dotychczasowej swej klasy służbowej, i nie liczą jeszcze lat 50, ani też takowej ułomności na sobie nie mają, któraby ich niezdolnymi czyniła do służby polowej.

b) Dla gospodarstwa.

Tu należą wszyscy mężczyzni krajowi, do służby polowej zdolni, w wieku lat 20 aż do 50, w Pograniczu osiedli, którym przysłużają wyjątki od obowiązkowości inrolacyjnej w §. 53. wskazane, dopóki trwają warunki wyjątku. Ci, którzy wyjęci są jako wysłużeni podług *a)*, i oraz z powodu gospodarstwa, zostaną tylko w pierwszej kolumnie, to jest pod: „wysłużeni“ wymienieni; ci zaś, którzy eksrolowani zostali nie z powodu klasy służbowej, w której zostawali, lecz wcześniej dla gospodarstwa, wymienieni będą nie pod „wysłużeni“ lecz pod „wyjęci dla gospodarstwa.“

B. in Hausdiensttaugliche.

Als felddiensttauglich gelten in der Regel alle jene einheimischen männlichen Gränzbewohner, welche in dem Alter zwischen 20 und 50 Jahren stehen, und die mit keinem solchen Gebrechen behaftet sind, dass sie nach den militärischen Grundsätzen zu Feldkriegs-Diensten untauglich macht.

Die Felddiensttauglichen sind:

1. *Dienstpflichtige.*

Zur Leistung persönlicher Militärdienste ist nach §. 51 und 54 des Grundgesetzes vom 7. Mai 1850, jeder männliche Gränzbewohner verpflichtet, welcher in der Gränze ein unbewegliches Vermögen besitzt, sobald er das 20. Lebensjahr vollstreckt hat, und dazu körperlich geeignet ist.

Es sind daher alle ansässigen, das 20. Lebensjahr vollendet habenden männlichen Individuen bei der Conscription in Gegenwart und unter besonderer Aufmerksamkeit der Conscriptions-Commission, durch den derselben beiwohnenden Feldarzt, dessen Erkenntniss jedoch nicht unbedingt massgebend ist, über ihre Feldkriegs-Diensttauglichkeit, auf das Genaueste zu untersuchen, und die tauglich befundenen, wenn sie keinen gesetzlichen Ausnahmsgrund für sich haben, werden als dienstpflichtig conscribirt und zur Enrollirung vorgemerkt.

Von diesen werden jene, welchen nach §. 51 dieser Norm eine zeitliche Nachsicht von der Enrollirung zu Statten kommt, in der Spalte „Zeitlich Verhinderte" conscribirt.

Abwesende, welche nicht eine notorische, vom Gemeinde-Ausschusse verbürgte Gebrechlichkeit, völlig dienstuntauglich macht, werden als Dienstpflichtige in der Spalte „Zeitlich Verhinderte" conscribirt, und es bleibt ihre Sache, bei ihrer Rückkehr ihre Untauglichkeit vor der Behörde zu erweisen.

2. *Ausgenommene, und zwar:*

a) *Ausgediente.*

Hieher gehören alle jene Männer, welche nach den in dieser Norm aufgestellten Ein- und Ausrollirungs-Grundsätzen, vermöge der Dienstes-Classe, in der sie gestanden, ordnungsmässig ausrollirt werden, wenn sie noch nicht 50 Jahre alt, und auch mit keinem, sie zu Feldkriegs-Diensten untauglich machenden Gebrechen, behaftet sind.

b) *Wirthschaftswegen.*

Hieher gehören alle jene einheimischen männlichen zu Feldkriegs-Diensten tauglichen Individuen im Alter von 20 bis 50 Jahren, welche in der Gränze ansässig sind, und denen die im §. 53 gemachten Ausnahmen von der Enrollirungs-Pflichtigkeit zu Statten kommen, in so lange, als die Bedingungen der Ausnahme vorhanden sind. Diejenigen, die zugleich als Ausgediente nach a), und Wirthschaftswegen nach b), ausgenommen sind, werden bloss in der ersteren Spalte, nämlich: „Ausgediente" ausgeworfen; diejenigen hingegen, die nicht vermöge der Dienstes-Classe, in der sie gestanden, sondern früher Wirthschaftswegen ausrollirt worden sind, werden nicht als „Ausgediente", sondern als „Wirthschaftswegen Ausgenommene" ausgeworfen.

Za zdolnych do służby domowej, uważani będą wszyscy Pograniczanie męzcy krajowi na gruncie osiedli, nie znajdujący się w żadnej służbie i liczący lat wieku swego albo 17 aż do 20, albo 50 aż do 60, tudzież stojący wprawdzie w wieku polowo-obowiązkowym od ukończonych lat 20 aż do 50, jednakże dla ułomności swej, tylko jako półinwalidzi do służby domowej jeszcze zdolni, a nie do służby polowej.

§. 16.

Niesłużebni.

W trzecim oddziale głównym wszystkich Pograniczan mężkich krajowych, znajdują się niesłużebni.

Ci albo należą do stanu Pograniczan na gruncie osiadłych, którzy przeszkodzeni są pełnić służbę li tylko z przyczyn fizycznych, przez wiek lub zupełną ułomność swą; albo też uwolnieni są od obowiązkowości wojskowej z mocy prawa dla pewnych powodów, bez względu, czy są do służby wojskowej zdolni czy nie; a przeto dzielą się:

A. na z natury niesłużebnych.

B. na z prawa uwolnionych.

§. 17.

Z natury niesłużebni.

Do niesłużebnych z natury należą:

1. Dorost czyli młodzież mężka niżej ukończonych lat 17.
2. Pograniczanie zupełnie inwalidzi, t. j. którzy albo

a) liczą lat 60, lub wiącej, albo którzy

b) lubo będąc w wieku, zdolnym przez się do służb polowych lub domowych, jednak dla ułomności swej, podług uznania tak ze strony lekarza jak komisyi konskrypcyjnej, nie są zdolni ani do służby polowej, ani domowej.

Ci, którzy nie dla wieku, lecz tylko dla ułomności swej, wedle postanowień paragrafu niniejszego i §. 15, albo za niesłużebnych, albo za niezdolnych do służby domowej, przeto za inwalidów lub półinwalidów zostali uznani, wymienieni będą w sposób odpowiedni nietylko w arkuszu spisowym, lecz oraz i w osobnym spisie indywidualnym dla inwalidów (§. 41), co też i o nieobecnych rozumieć się ma, którzy wedle §. 15 do służby polowej za niezdolnych uznani zostali, lub niezdolność tę następnie sami wykazali.

§. 18.

Z mocy prawa uwolnieni.

Jako prawnie uwolnieni, konskrybowani będą ci w §. 55 wyszczególnieni którym, dla szczególnych stosunków, przysłuża zupełne uwolnienie od obowiązku pełnienia służb polowych.

Zu den Hausdiensttauglichen gehören alle grundansässigen in keiner Dienstleistung stehenden einheimischen männlichen Gränzbewohner, welche sich in dem Alter von 17 bis 20, ferner von 50 bis 60 Jahren befinden, oder aber, welche zwar im felddiensttauglichen Alter vom vollendeten 20. bis zum 50. Jahre stehen, jedoch eines Gebrechens wegen, zu keinen Feldkriegs-, sondern nur zu Hausdiensten tauglich, somit halbinvalid sind.

§. 16.

Undienstbare.

In der dritten Haupt-Abtheilung aller einheimischen männlichen Gränzbewohner erscheinen die Undienstbaren.

Diese gehören entweder zu dem grundansässigen Gränzstande, und sind bloss aus physischen Ursachen, durch Alter oder gänzliche Gebrechlichkeit gehindert, Dienste zu leisten; oder aber sie sind ohne Rücksicht auf ihre Tauglichkeit oder Untauglichkeit zu Kriegsdiensten aus besonderen Gründen gesetzlich der Pflicht dazu enthoben; daher ihre Sonderung:

A. *In natürlich Undienstbare,*

B. *in gesetzlich Befreite.*

§. 17.

Natürlich Undienstbare.

Zu den natürlich Undienstbaren gehören:

1. *Der Nachwuchs oder die männlichen Individuen unter vollendeten 17 Altersjahren.*
2. *Die ganz invaliden Gränzer, welche nämlich:*

a) *60 Jahre, oder darüber alt sind, oder welche*

b) *bei feld- oder hausdiensttauglichem Alter, vermöge Gebrechen, nach ärztlichem und dem Befunde der Conscriptions-Commission, weder zu Feldkriegs-, noch zu Hausdiensten tauglich sind.*

Diejenigen, welche nicht schon vermöge ihres Alters, sondern bloss vermöge ihrer Gebrechen, nach den Bestimmungen dieses, und des §. 15, als undienstbar, oder als bloss hausdiensttauglich, also ganz- oder halbinvalid erkannt sind, werden nebst der entsprechenden Auswerfung im Aufnahmsbogen, auch in das besondere Individual-Verzeichniss über die Invaliden (§. 41) eingetragen, was auch von den Abwesenden gilt, die nach §. 15 zu Felddiensten untauglich erklärt sind, oder diese ihre Untauglichkeit nachträglich dargethan haben.

§. 18.

Gesetzlich Befreite.

Als gesetzlich Befreite werden die im §. 55 bezeichneten Personen conscribirt. welchen wegen besonderer Verhältnisse die gesetzliche Befreiung von der Verpflichtung zu Feldkriegsdiensten zugestanden ist.

§. 19.

Ogólne uwagi nad rubrykę VI.

Co się tycze rubryki VI, wykazującej podług liczby całą ludność krajową rodzaju męzkiego, dodają się następujące ogólne uwagi:

1. Wciągnienie do wszystkich kolumn tejże rubryki, dzieje się za pomocą cyfry 1, dla każdej dotyczącej głowy.

2. Każdy Pograniczanin męzki, musi w rubryce VI wciągniony być raz w kolumnie, do której należy według własności swej, potem zaś jeszcze w kolumnach, w których wykazane są summy wszystkich osób, do jednej a tej samej klasy należących.

Tak np. znajduje się prosty fizylier (1) w kolumnie od feldfebla na dół idąc, (2) w kolumnie summy osób w pułku służbę pełniących i (3) w kolumnie summy wszystkich osób służbę pełniących, każdą razą oznaczony cyfrą 1.

3. Ponieważ każdy z tych trzech oddziałów głównych, drugie wyłącza tak, iż kto należy do osób służbę pełniących, nie może być policzonym do osób służebnych, ani też żaden z służebnych do niesłużebnych, wynika ztąd, iż także żadne indywiduum, wciągnione w którykolwiek z tych trzech oddziałów głównych rubryki VI, znajdować się nie może w żadnym z dwoch innych oddziałów głównych.

4. Z celu rubryki tej, wykazania całej ludności krajowej rodzaju męzkiego, wypływa właśnie, iż osoby do pojedynczych domów należące, a przez niejaki czas nieobecne, także w rubryce VI w kolumnach dotyczących będą policzone, ponieważ one do całej ludności należą, tudzież, iż cudzy w całej rubryce VI nie mogą być policzeni, ponieważ nie stanowią części, w skład ludności krajowej wchodzącej.

5. Podoficerowie i inni Graniczanie, w innych kompaniach służbę pełniący, znajdują się w arkuszach spisowych domów własnych rodowych, jak to już w §. 13 o oficerach osiadłych wspomniano, a co także i o forysiach, sługach prywatnych i parobkach krajowych rozumieć należy, tylko w rubryce III, IV i V, z nadmienieniem miejsca mieszkania, atoliż, ponieważ nie mogą być uważani jako nieobecni lub zakomenderowani, którzy na niejaki tylko czas od domów swych się oddalili, przeto nie będą w żadnej z rubryk następujących policzeni, lecz tylko w arkuszach spisowych tych domów w należyty sposób konskrybowani, gdzie są zamieszkali.

§. 20.

VII. Summa Pograniczan krajowych męzkich. VIII. Ludność żeńska.

IX. Summa całej krajowej ludności.

Summy pojedynczych kolumn rubryki VI, z wyjątkiem summaryów pojedynczych, dają, razem wziąwszy, summę całej ludności męzkiej krajowej; równie też powstaje summa ta tylko z zestawienia pojedynczych summaryuszów rubryki VI. Główna atoliż summa ta tym sposobem już będzie wyprowadzona, iż każde indywiduum męzkie ludności kra-

§. 19.

Allgemeine Anmerkungen über die VI. Rubrik.

Ueber die VI. Rubrik, welche die ganze einheimische Volksmenge männlichen Geschlechtes der Zahl nach ausweiset, werden nachstehende allgemeine Anmerkungen beigefügt:

1. Die Eintragung in sämmtliche Spalten dieser Rubrik geschieht mit der Ziffer 1, für jeden betreffenden Kopf.

2. Jeder einheimische männliche Gränzbewohner muss in der Rubrik VI Einmal in der Spalte, in welche er seiner Eigenschaft nach gehört, dann aber noch in den Spalten, in welchen die Summen aller zu einer und derselben Classe gehörigen Individuen ausgewiesen werden, vorkommen.

So erscheint z. B. ein gemeiner Füsilier (1.) in der Spalte vom Feldwebel abwärts, (2.) in der Spalte der Summe der beim Regimente Dienenden und (3.) in der Spalte der Summe aller Dienenden, jedesmal mit der Ziffer 1.

3. Da jedoch eine jede der drei Haupt-Abtheilungen die anderen ausschliesst, so, dass derjenige, der zu den Dienenden gehört, nicht zu den Dienstbaren, und kein Dienstbarer zu den Undienstbaren gerechnet werden kann, so folgt, dass auch kein Individuum, welches unter einer dieser drei Haupt-Abtheilungen der VI. Rubrik eingetragen worden ist, in einer der beiden anderen Haupt-Abtheilungen erscheinen kann.

4. Der Zweck dieser Rubrik, die ganze einheimische Volksmenge männlichen Geschlechtes auszuweisen, bringt es ebenso mit sich, dass die zu den einzelnen Häusern gehörigen Individuen, welche auf einige Zeit abwesend sind, gleichfalls in der VI. Rubrik in den betreffenden Spalten gezählt werden, weil sie mit zur ganzen Volksmenge gehören, dann, dass die Fremden in der ganzen VI. Rubrik nicht gezählt werden dürfen, weil sie keinen Bestandtheil der einheimischen Volksmenge ausmachen.

5. Unter-Officiere und andere Gränzer, welche in anderen Compagnien dienen, erscheinen in den Aufnahmsbogen ihrer Stammhäuser, wie diess schon, §. 13, in Ansehung der ansässigen Officiere bemerkt worden ist, und auch hinsichtlich der Fourierschützen, Privatdiener und einheimischen Knechte zu gelten hat, bloss in der III., IV und V. Rubrik mit dem Beisatze, wo sie wohnen; werden aber, da sie nicht bloss als Abwesende oder Commandirte, die nur auf einige Zeit von ihren Häusern abwesend sind, betrachtet werden können, in keiner der folgenden Rubriken gezählt, sondern in den Aufnahms-Bogen der Häuser, in denen sie wohnen, ordentlich conscribirt.

§. 20.

VII. Summe der männlichen einheimischen Gränzbewohner. VIII. Hiezu das einheimische weibliche Geschlecht. IX. Summe der ganzen einheimischen Volksmenge.

Die Summen der einzelnen Spalten der VI. Rubrik, mit Ausnahme der einzelnen Summarien, geben, zusammengezählt, die Summe der ganzen männlichen einheimischen Volksmenge; ebenso geht diese Summe aus der blossen Zusammenzählung der einzelnen Summarien der VI. Rubrik hervor. Diese Haupt-Summe wird jedoch schon dadurch gefunden,

jowej, także i w rubryce VII, oznaczone być ma cyfrą 1, zkąd summa główna już sama przez się wypływa.

Ludność żeńska krajowa, zostanie summarycznie zamieszczoną w rubryce VIII na dotyczącej linii poprzecznej (§. 9), a przez zliczenie summ obudwóch w rubryce VII i VIII, otrzyma się summę całej ludności krajowej, która wyrażoną będzie w rubryce IX także na linii, skreślonej pod ostatniem indywiduum męzkiem (§. 9).

§. 21.

X. Nieobecni. XI. Obcy. XII. Rzeczywisty stan całej ludności.

By się dowiedzieć o stanie ludności tak męzkiej jak żeńskiej, rzeczywiście istniejącej w czasie konskrypcyi, wykazane będą w rubryce X i XI wszystkie osoby męzkie i żeńskie nieobecne i obce, męzkie przez cyfrę (1), żeńskie summarycznie po osobach męzkich (§. 9).

Za nieobecnego uważany będzie Pograniczan, który wprawdzie zawsze jeszcze do stanu familii domu swego należy, a przetoż policzony być musi albo do inwiduów męzkich służbę pełniących, albo do służebnych, albo do niesłużebnych albo też do krajowej ludności białogłoskiej, atoliż na niejaki czas, nie na zawsze, lub na czas wcale niepewny oddalił się od domu swego, albo gdzie indziej zakomenderowanym został, lub wymaszerował.

Jako obcy ten będzie uważany, który, nie będąc stałym członkiem domu, w którym przemieszkuje, tylko na czas krótki w nim się zatrzymuje i nie należy do związku pułku własnego (batalionu czajkistów, komuny).

Ponieważ pobyt nieobecnych nie zawsze z pewnością jest wiadomy, przeto ogranicza się wykazanie takowych li tylko na jednę podług płci podzieloną rubrykę, a miejsce pobytu osoby męzkiej nieobecnej, jeżeliby w tym lub owym przypadku było wiadomo, może w rubryce IV (o kwalifikacyi) krótko być namienione.

Obcy zaś mają podług pochodzenia swego czy z Pogranicza, czy z innych krajów koronnych, czy też z zagranicy, w przeznaczonych ku temu podzielnych kolumnach rubryki XI być wykazani i w czwartej kolumnie tejże rubryki zesummowani.

Ponieważ nieobecni policzeni zostali w rubryce VI, VII i VIII, przetoż także i w rubryce IX; obcy zaś w tych rubrykach nie są objęci, przeto dla wywiedzenia się o rzeczywistym stanie całej ludności, muszą być odtrąceni nieobecni mężowie od summy rubryki VII, nieobecne kobiety od summy rubryki VIII, równie też doliczeni być mają obcy mężowie do summy rubryki VIII.

Otrzymane w ten sposób rezultaty, są summarycznie wciągnione w dwóch pierwszych kolumnach rubryki XII na linii, znajdującej się pod ostatnią osobą męzką (§. 9), a wypadająca ztąd summa główna, zamieszczoną być ma w trzeciej kolumnie tejże samej rubryki.

dass jedes männliche Individuum der einheimischen Volksmenge, auch in der VII. Rubrik mit 1 ausgeworfen wird, wodurch sich am Ende die Haupt-Summe von selbst ergibt.

Das weibliche Geschlecht der einheimischen Volksmenge wird summarisch in der VIII. Rubrik auf der betreffenden Quer-Linie (§. 9) angesetzt, und durch Addirung der beiden Summen in der VII. und VIII. Rubrik, die Summe der ganzen einheimischen Volksmenge erhoben, welche in der IX. Rubrik, gleichfalls in der, unter dem letzten männlichen Individuum gezogenen Linie (§. 9) aufgeführt wird.

§. 21.

X. Die Abwesenden davon. XI. Die Fremden dazu. XII. Effectiver Stand der ganzen Volksmenge.

Um nun den zur Zeit der Conscription wirklich vorhandenen Stand der männlichen und weiblichen Volksmenge zu erfahren, werden alle männlichen und weiblichen Abwesenden und die Fremden in der X. und XI. Rubrik, die männlichen mit der Ziffer (1), die weiblichen summarisch nach den männlichen Individuen (§. 9) ausgewiesen.

Als abwesend gilt derjenige Gränzbewohner, der zwar noch immer zum Familien-Stande seines Hauses gehört, und mithin zu den dienenden, oder zu den dienstbaren, oder zu den undienstbaren Individuen männlichen, oder zur einheimischen Volksmenge weiblichen Geschlechtes gerechnet wird, aber auf einige Zeit, nicht für immer, oder auf ganz und gar unbestimmte Dauer, von seinem Hause sich entfernt hat, oder irgend wohin commandirt worden, oder ausmarschirt ist.

Als Fremder aber wird dasjenige Individuum betrachtet, welches, ohne ein bleibendes Mitglied des Hauses zu seyn, in welchem es wohnt, nur auf kürzere Zeit in demselben sich aufhält, und nicht zum Verbande des eigenen Regimentes (Czaikisten-Bataillons, Communität) gehört.

Da der Aufenthalt der Abwesenden nicht immer mit Verlässlichkeit bekannt ist, so beschränkt sich die Nachweisung derselben auf eine einzige, nach Geschlecht getheilte Rubrik, und der fallweise bekannte Aufenthalts-Ort eines abwesenden männlichen Individuums, kann in der IV. Rubrik (Qualification) kurz angedeutet werden.

Die Fremden dagegen werden je nach ihrer Herkunft aus der Militär-Gränze, aus anderen Kronländern, oder aus dem Auslande, in den darnach eröffneten abtheiligen Spalten der XI. Rubrik ersichtlich gemacht, und in der vierten Spalte derselben summirt.

Da nun die Abwesenden in der VI., VII. und VIII., mithin auch in der IX. Rubrik mitgezählt worden, die Fremden aber in diesen Rubriken nicht begriffen sind, so müssen, um den effectiven Stand der ganzen Volksmenge zu erfahren, die abwesenden Männer von der Summe der VII., die abwesenden Weiber von der Summe der VIII. Rubrik abgeschlagen, und die fremden Männer der Summe in der VII., die fremden Weiber der Summe der VIII. Rubrik zugezählt werden.

Die hiedurch erhaltenen Resultate sind in den zwei ersten Spalten der XII. Rubrik auf der unter dem letzten männlichen Individuum gezogenen Linie (§. 9) summarisch einzutragen, und die daraus sich ergebende Haupt-Summe ist in der dritten Spalte eben dieser Rubrik anzusetzen.

Taż summa główna, przedstawiająca rzeczywisty stan całej ludności, musi się równać summie, wypadającej ze summy ludności krajowej (pod rubryką IX), gdy odciągnioną będzie summa wszystkich obecnych a doliczoną summa wszystkich obcych.

§. 22.

Postawienie osób dłużej nad lat 10 nieobecnych w stanie ubytku:

Wszyscy nieobecni, dłużej nad lat 10 oddaleni, pobytu nieprawnego i niewiadomego, będą w listach konskrypcyjnych, w stanie ubytku postawieni, jeżeli komisye konskrypcyjne przekonane są o bezskuteczności reklamacyj poczynionych, i jeżeli w tym lub w owym przypadku pojedynczym nie zarządzono inaczej w tej mierze przez specyalnie przepisane czynności urzędowe. Powtórne przyjęcie członka domowego, w stanie ubytku postawionego, a nazad przybyłego do spólnictwa domu, zawisło od większości głosów członków domowych płci obojga, prawo głosowania mających.

Nieobecni zresztą dokładnie będą zanotowani.

Co się tycze krajowców obcych w Pograniczu przebywających, powinien po każdej konskrypcyi lub rektyfikacyi udzielony być wyciąg dotyczącym władzom politycznym, aby ich w swych powiatach werbunkowych zawsze w należytej mieli ewidencyi.

§. 23.

Klasyfikacye zaludnienia krajowego, podług narodowości, religii, zaślubienia, stanu i zatrudnienia:

Gdy przez dotychczasowe rubryki liczba ludności krajowej i rzeczywistej wykazaną, i oraz klasyfikacya sług jest dokonaną, wykazuje XIII rubryka inne stosunki Pograniczan krajowych, na których znajomości zależy administracyi rządowej.

Ponieważ rubryka z poddziałami swemi sama przez się już jasną jest, potrzebne są tu tylko uwagi następujące:

1. W kolumnach, wykazujących różne narodowości i strony religijne, zostaną wciągnieni summarycznie wszyscy Pograniczanie krajowi bez różnicy na linii, pod ostatniem indywiduum męzkiem znajdującej się (9).

Zresztą pod „inni“, wciągnione będą wszystkie narodowości inne, do poprzednich rubryk nie należące; do Romanów ci tylko mają być policzeni, którzy rzeczywiście do tego szczepu należą, przetoż także po romańsku mówią, a nie zaś i ci, którzy w kilku okolicach, mianowicie w Slawonii i Kroacyi, Wołochami są nazwani, w rzeczy samej zaś Sławianami są obrządku nieunickiego.

2. Zaślubieni, równie jak niezaślubieni i owdowieli mężczyzni i białogłowy, wykazani będą w kolumnach właściwych, mężowie cyfrą 1, białogłowy sumarycznie na linii poprzecznej, dla nich przeznaczonej (§. 9).

3. Ponieważ oddziały rubryki XIII: narodowość, religia, zaślubieni i niezaślubieni całą narodowość krajową obejmują, przeto summy wszystkich narodów, wszystkich

Diese Haupt-Summe, welche den effectiven Stand der ganzen Volksmenge darstellt, muss gleich seyn der Summe, welche sich ergibt, wenn von der Summe der einheimischen Volksmenge (Rubrik IX) die Summe aller Abwesenden abgezogen, die Summe aller Fremden aber zugezählt wird.

§. 22.

Inabgangbringung der länger als 10 Jahre Abwesenden.

Alle Abwesenden, welche länger als 10 Jahre unbefugt und unbekannten Aufenthaltes von ihren Häusern entfernt sind, werden, wenn nicht fallweise durch specielle vorschriftmässige Amtshandlungen diessfalls schon verfügt worden, nachdem sich die Conscriptions-Commissionen von der Fruchtlosigkeit der geschehenen Reclamirung überzeugt haben, in den Conscriptions-Listen in Abgang gebracht. Die Wieder-Aufnahme eines so in Abgang gebrachten und zurückgekehrten Hausgenossen in die Hausgemeinschaft hängt von dem Mehrheitsbeschlusse der stimmberechtigten Hausgenossen beiderlei Geschlechtes ab.

Die Abwesenden sind übrigens genau in Vormerkung zu halten.

Ueber die in der Militär-Gränze sich aufhaltenden fremden Inländer ist nach jeder Conscription oder Rectification den betreffenden politischen Behörden der Auszug mitzutheilen, damit jene in ihren Werbbezirken in steter Evidenz bleiben.

§. 23.

XIII. Classification der einheimischen Volksmenge nach der Nation, nach der Religion, nach der Verehelichung, nach dem Stande und nach der Beschäftigung.

Nachdem durch die bisherigen Rubriken die Zahl der einheimischen und der effectiven Volksmenge erhoben, auch die Classification der Dienenden bewirkt worden, so weiset die XIII. Rubrik die übrigen Verhältnisse der einheimischen Gränzbewohner aus, deren Kenntniss für die Staatsverwaltung Interesse hat.

Da diese Rubrik mit ihren Unter-Abtheilungen an sich klar ist, so scheinen hierüber nur die nachstehenden Anmerkungen nöthig.

1. In den Spalten, welche die verschiedenen Nationen und Religions-Parteien ausweisen, werden alle einheimischen Gränzbewohner ohne Unterschied, auf der unter dem letzten männlichen Individuum gezogenen Linie (§. 9) summarisch eingetragen. Uebrigens werden unter den „Sonstigen“ alle in die früheren Rubriken nicht gehörigen Völker ohne Unterschied begriffen; zu den Romanen sind nur diejenigen zu zählen, welche wirklich zu diesem Volksstamme gehören, mithin auch romanisch sprechen, nicht aber auch jene, die in mehreren Gegenden, besonders in Slavonien und Croatien, Wallachen genannt werden, während sie reine Slaven nicht unirten Glaubens sind.

2. Die verehelichten, dann die ledigen und verwitweten Männer und Weiber werden in den betreffenden Spalten, die Männer mit der Ziffer 1, die Weiber summarisch auf der für sie bestimmten Quer-Linie (§. 9) ausgewiesen.

3. Da die Abtheilung der XIII. Rubrik: Nation, Religion, Verehelichte und Ledige, die ganze einheimische Volksmenge umfassen, so müssen die Summen aller Nationen, aller

stron religijnych, tudzież wszystkich zaślubionych, owdowiałych i niezaślubionych, wziąwszy poszczególnie, równe być muszą ludności, w rubryce IX. wykazanej.

Podług stanu i zatrudnienia, wykazane będą tylko osoby męzkie; a ponieważ słudzy już w rubryce VI okolicznie zostali zapisani, może tu o tych tylko być mowa, którzy nie należą do sług, to jest:

a) o duchownych, o wojskowych i urzędnikach spensyonowanych. Ci wykazani być winni w tej rubryce tylko dla swej osoby własnej, jednakowoż indywidualnie przez cyfrę 1;

b) o honoracyorach, którzy także dla swej osoby własnej indywidualnie cyfrą 1 są wykazani. Do honoracyorów należą tacy Pograniczanie, którzy nie będąc wojskowymi, lub c. k. urzędnikami, nie żyją z prowadzenia gospodarstwa granicznego ani z rzemiosła, lecz li tylko z prowizyj od kapitałów; tudzież doktorzy praw, medycyny i chirurgii, nie stojący w żadnej służbie publicznej, nakoniec owi z artystów malarstwa, rzeźbiarstwa i muzyki, którzy wykazali się, że otrzymali premium w akademii kunsztów plastycznych albo w konserwatoryum;

c) o żyjących z profesyi. Z tych wykazani być mają li tylko ojcowie domów i parobcy, a to poszczególnie cyfrą 1, podług różnych gałęzi zarobkowych, jakiemi się trudnią.

§. 24.

XIV. Majętność Pograniczan.

Majętności Pograniczan, muszą być wykazane podług własnych ich podań, uczynionych w obecności miejscowych starszych i innych familij, a to sumarycznie w rubryce XIV i ostatniej na linii poprzecznej, znajdującej się pod ostatnią osobą męzką.

§. 25.

Powtarzanie głównej konskrypcyi.

Główna konskrypcya w Pograniczu, z reguły co piąty rok będzie przedsiębrana i przez ministeryum wojny w czasie należytym dla wszystkich prowincyj pogranicznych naprzód zarządzona. Potrzebne ku temu druki, będą kosztem rządu sprawione i władzom granicznym wcześnie doręczone.

§. 26.

Czas do przedsiębrania konskrypcyi i rektyfikacyi.

Co się tycze czasu konskrypcyi i rektyfikacyi, służyć ma za regułę, iż jedna jak druga zawsze po żniwie nastąpić ma. Takowa przeto uskuteczniona być ma około czasu od 15 Sierpnia aż do końca Września, a jeżeli nie zajdą osobne okoliczności, wyjątku wymagające, w tym samym przeciągu jednocześnie przy wszystkich pułkach pogranicznych, przy batalionie czajkistów i w komunach wojskowych.

Religions-Parteien, dann aller Verehelichten, Verwitweten und Ledigen, jede für sich, gleich seyn, der in der IX. Rubrik ausgewiesenen Volksmenge.

Nach ihrem Stande und nach ihrer Beschäftigung werden nur die männlichen Individuen ausgewiesen; und da die Dienenden schon in der VI. Rubrik umständlich verzeichnet wurden, so ist hier nur von denjenigen die Rede, welche nicht zu den Dienenden gehören, nämlich:

a) *von den Geistlichen und von den pensionirten Militärs und Beamten. Diese werden in dieser Rubrik nur für ihre Person, aber individuell mit der Ziffer 1 ausgesetzt;*

b) *von den Honoratioren, welche gleichfalls für ihre Person individuell mit der Ziffer 1 ausgewiesen werden. Zu den Honoratioren gehören solche Gränzbewohner, welche ohne Militärs oder k. k. Beamte zu seyn, doch nicht von Gränzwirthschaften, oder von irgend einem Erwerbe, sondern bloss von den Zinsen ihrer Capitalien leben; ferner die in keinem öffentlichen Dienste stehenden Doctoren der Rechte, Medicin und der Chirurgie, endlich jene Künstler, nämlich: Maler, Bildhauer und Tonkünstler, welche nachweisen, dass sie auf einer Akademie der bildenden Künste, oder auf einem Conservatorium ein Prämium erhalten haben;*

c) *von den vom Erwerbe Lebenden. Von diesen werden durchaus nur die Hausväter und die Knechte, und zwar individuell mit der Ziffer 1, nach den verschiedenen Erwerbszweigen, die sie betreiben, ausgewiesen.*

§. 24.

XIV. Habschaften der Gränzbewohner.

Die Habschaften der Gränzbewohner müssen nach ihren eigenen, in Gegenwart der Orts-Aeltesten und anderer Familien ertheilten Angaben summarisch in der XIV. und letzten Rubrik auf der nach dem letzten männlichen Individuum gezogenen Quer-Linie ausgewiesen werden.

§. 25.

Wiederholung der Haupt-Conscription.

Die Haupt-Conscription in der Militär-Gränze wird in der Regel jedes fünfte Jahr vorgenommen, und vom Kriegsministerium rechtzeitig für alle Gränz-Provinzen im Voraus angeordnet. Die hiezu erforderlichen Impressen werden auf Staatskosten beigeschafft und den Gränzbehörden bei Zeiten zugemittelt.

§. 26.

Zeitpunct derselben und der Rectification.

Als Regel für den Zeitpunct der Conscription und der Rectification wird festgesetzt, dass sie, wenn die Ernte vorüber ist, vorzunehmen. Sie wird daher hiernach beiläufig in dem Zeitraume vom 15. August bis Ende September, und wenn nicht besondere Umstände eine Ausnahme nothwendig machen, in diesem Zeitraume gleichzeitig bei allen Gränz-Regimentern, dem Czaikisten-Bataillon und in den Militär-Communitäten zu bewirken seyn.

§. 27.

Komisye konskrypcyjne.

Daty, jakie konskrypcya wykazać winna, muszą jak najdokładniej być sporządzone, przez komisye konskrypcyjne ustanowione.

§. 28.

Członkowie tychże.

Komisye takowe konskrypcyjne, składać się winny:

A. Dla całej objętości każdego pułku granicznego i bataljonu czajkistów, z jednego oficera sztabowego i lekarza pułkowego: oprócz tego

B. przy sztabie tam, gdzie miejsce ma osobna konskrypcya sztabowa, z kapitana, prowadzącego interesa administracyjne pułku, i z pierwszego rachmistrza pułkowego, który sprawować ma zaciąganie do rubryk;

C. w powiatach kompanijnych z komendanta kompanijnego, z oficera podrzędnego, sprawy administracyjne przy kompanii prowadzącego, z lekarza polowego, do kompanii przydzielonego, nareszcie z przełożonego lub najstarszego miejscowego;

D. w komunach wojskowych komisya rzeczona składać się będzie z burmistrza, z dwóch radców magistratualnych, z fizyka kommuny albo lekarza, tudzież z wydziału gminnego.

Członkowie lekarze przy komisyi tej mają zresztą głos tylko w kwestyach, dotyczących fizycznej zdolności konskrybowanych.

§. 29.

Użycie metryk chrztu do oznaczenia roku urodzenia.

Dla dokładnego wciągnienia roku urodzenia indywiduów męskich przybrany będzie do komisyi tejże wedle potrzeby pleban miejscowy lub zastępca jego z książkami matrykułowemi.

§. 30.

Przygotowanie do konskrypcyi.

Do przedsięwzięcia konskrypcyi muszą przygotowania w ten sposób naprzód być zarządzone, ażeby roboty konskrypcyjne przez komisyę przedsiębrane być mogły bez wszelkiej przeszkody i bez wszelkiego uszczerbku czasu.

§. 31.

Miejsce konskrypcyi.

Konskrypcya odbywać się ma z reguły w siedlisku gminy, jeżeli zaś to nieco jest rozciąglejsze, będą ku temu takie punkta obrane, na którychby się konskrybujący znajdować mogli z jak najmniejszym uszczerbkiem czasu.

§. 27.

Conscriptions-Commissionen.

Die Daten, welche die Conscription liefern soll, müssen durch eigene, hiezu bestimmte Conscriptions-Commissionen auf das Genaueste aufgenommen werden.

§. 28.

Glieder derselben.

Die Conscriptions-Commissionen haben zu bestehen:

A. *Für den ganzen Umfang eines jeden Gränz-Regimentes und des Czaikisten-Bataillons aus Einem Stabs-Officier und dem Regiments-Arzte; nebstdem*

B. *beim Stabe dort, wo eine besondere Stabs-Conscription besteht, aus dem die Administrations-Geschäfte des Regimentes führenden Hauptmanne und dem ersten Regiments-Rechnungsführer, welch' letzterem die Eintragung in die Rubriken obliegt;*

C. *in den Compagnie-Bezirken aus dem Compagnie-Commandanten, dem die Administrations-Geschäfte bei der Compagnie führenden subalternen Officiere, dem bei der Compagnie eingetheilten Feldarzte, endlich aus dem Vorstande oder den Orts-Aeltesten des betreffenden Ortes;*

D. *in den Militär-Communitäten hat diese Commission aus dem Bürgermeister, zwei Magistrats-Räthen, dem Communitäts-Physikus oder Arzte, endlich aus dem Gemeinde-Ausschusse zu bestehen.*

Die ärztlichen Glieder dieser Commission sind übrigens nur in Fragen der physischen Tauglichkeit der Conscribirten stimmberechtiget.

§. 29.

Zuhilfenahme der Taufmatrikel zur Bestimmung des Geburtsjahres.

Wegen richtiger Verzeichnung des Geburtsjahres der männlichen Individuen hat nach Erforderniss der Ortspfarrer oder sein Stellvertreter mit den Matrikelbüchern dieser Commission sich anzuschliessen.

§. 30.

Vorbereitung zur Conscription.

Zur Vornahme der Conscription müssen die Vorbereitungen allenthalben im Voraus der Art getroffen seyn, dass die Conscriptions-Arbeiten ohne alle Störung und Zeitversäumniss durch die Commission vorgenommen werden können.

§. 31.

Ort der Conscription.

Die Conscription hat in der Regel in dem Sitze der Gemeinde stattzufinden, ist jedoch diese zu ausgedehnt, so sind dazu solche Puncte zu wählen, wohin die Conscribirenden mit der geringsten Zeitversäumniss erscheinen können.

§. 32.

Kolejna następność miejsc.

Przy pułkach konskrypcyjnych i batalonie czajkistów konskrybowane będą, o ile stosunki położenia nie czynią potrzebnem odstąpienia, nasamprzód miejsce sztabu, albo jeżeli takowe jest kommuną wojskową, sztab tamże znajdujący się, potem każde do kompanii sztabowej należące miejsce, następnie każde pojedyncze miejsce reszty kompanij, a w każdym miejscu każdy pojedynczy dom z kolei numerów.

§. 33.

Konskrypcya w komunach wojskowych.

W komunach wojskowych może konskrypcya być przedsięwziętą przed albo też podczas konskrypcyi w powiatach pułkowych.

§. 34.

Konskrypcya osób w miejscu zamieszkania.

Za główną zasadę służyć ma, iż każde indywiduum tam ma być konskrybowane, gdzie zamieszkuje; przeto też i indywidua do sztabu należące znajdują się zamieszczone w księgach konskrypcyjnych tych miejsc, w których są zamieszkałe.

§. 35.

Konskrypcya roypoczęta trwać ma nieprzerwanie. Summaryum miejscowe. Summaryum kompanijne.

Jak skoro konskrypcya w miejscu jakiem została rozpoczętą, musi bez przerwy aż do końca być prowadzoną, do czego, wyjąwszy niedziele i dni świąteczne, przeznaczone zostają godziny przed południem od 8 aż do 12, po południu od 3 aż do 6.

Po ukończonej konskrypcyi miejsca, podpisze komisya konskrypcyjna dla stwierdzenia należytego spisania, tak ostatni arkusz spisowy jako i summaryum miejsca dotyczącego podług domów zestawione.

Z tych miejscowych summaryów wszystkich miejsc powiatu własnego, zestawi kompania summaryum kompanijne podług miejsc ułożone, w dwóch egzemplarzach równobrzmiących, z których jedno *pare* przeseła pułkowi, który z tegoż, a ewentualnie z osobnego summaryum sztabowego ułożyć summaryum pułkowe podług miejsc zestawione, w trzech egzemplarzach, z których dwa parya przeszle komendantowi krajowemu wojskowemu przez brygadyera.

§. 36.

Osobiste znajdowanie się i zawezwanie do konskrypcyi.

Każdy obowiązany jest, osobiście stawać przed komisyą konskrypcyjną, o ile od tego zawisł cel konskrypcyi, albo przepis ten nie zawiera wyjątków specyalnych.

Z reguły więc stawać mają przed komisyą oprócz ojca familii wszyscy także inni członkowie familii, jeżeli nie liczą niżej lat 17, i nie są przez wiek swój wysoki, przez

§. 32.

Reihenfolge der Ortschaften.

Bei den Gränz-Regimentern und dem Czaikisten-Bataillon wird, wofern nicht die Situations-Verhältnisse eine Abweichung nöthig machen, der Stabs-Ort, oder wenn dieser eine Militär-Communität ist, der dort befindliche Stab zuerst, dann jede zur Stabs-Compagnie gehörige Ortschaft, und sonach jeder einzelne Ort der übrigen Compagnien, und in jedem Orte jedes einzelne Haus, nach der Ordnung der Haus-Nummern conscribirt.

§. 33.

Conscription in den Militär-Communitäten.

In den Militär-Communitäten kann die Conscription vor oder auch während der Conscription in den Regiments-Bezirken vorgenommen werden.

§. 34.

Conscribirung der Individuen in ihrem Wohnorte.

Als Hauptgrundsatz gilt, dass jedes Individuum dort conscribirt werde, wo dasselbe wohnt; mithin erscheinen auch die zum Stabe gehörigen Individuen in den Conscriptions-Büchern der Orte, in welchen sie wohnen.

§. 35.

Nichtunterbrechung der begonnenen Conscription. Orts-Summarium. Compagnie-Summarium.

Sobald die Conscription in irgend einem Orte begonnen hat, muss sie bis zur Vollendung ununterbrochen fortgesetzt, und dazu, Sonn- und Feiertage ausgenommen, jeden Vormittag die Zeit von 8 bis 12 Uhr, jeden Nachmittag von 3 bis 6 Uhr benützt werden.

Ist einmal die Conscription eines Ortes beendet, so hat die Conscriptions-Commission zur Verbürgung der richtigen Aufnahme, sowohl den letzten Aufnahms-Bogen, als auch das häuserweise Summarium des betreffenden Ortes zu unterfertigen.

Aus diesen Orts-Summarien aller Orte des eigenen Bezirkes, wird von der Compagnie das ortschaftenweise Compagnie-Summarium in duplo *gestellt, und davon ein Pare dem Regimente eingesendet, welches daraus, und eventuell aus dem besonderen Stabs-Summarium, das compagnieweise Regiments-Summarium* in triplo *stellt, und davon zwei Parien im Wege des Brigadiers dem Landes-Militär-Commandanten einsendet.*

§. 36.

Persönliches Erscheinen und Bestellung zur Conscription.

Jedermann ist verpflichtet, persönlich vor der Conscriptions-Commission, in soferne davon der Zweck derselben abhängig ist, oder diese Vorschrift keine speciellen Ausnahmen festsetzt, zu erscheinen.

Es haben demnach in der Regel nebst dem Hausvater auch alle anderen männlichen Familien-Glieder, wenn sie nicht unter 17 Jahren alt, durch hohes Alter, Gebrechlichkeit

ułomności lub chorobę w tem przeszkodzeni, lub też w służbie komenderowani lub urlopowani, — a to w tym porządku, w którym bieżą numera domów ich.

Muszą przeto, z uwagi na ich sprawunki domowe, zamówieni być zawsze na to przedpołudnie lub popołudnie, w któremby ich wedle prawdopopobieństwa trafić mogła kolej, a po uskutecznionej konskrypcyi muszą także natychmiast być odprawieni.

Zresztą zaś muszą obecni udzielać wszelkie potrzebnej wiadomości o wszystkiem, cokolwiek dotycze domowników ich nieobecnych.

§. 37.

Publiczne przedsięwzięcie konskrypcyi.

Dla przeszkodzenia wszelkiemu zatajeniu osób lub majętności, ma się konskrypcya odbywać publicznie i w przytomności kilku familij.

§. 38.

Fasye konskrypcyjne.

Od osobistego stawania przed komisyą konskrypcyjną są wolnymi wraz z przynależącymi swymi:

1. Rzeczywiści i spensyonowani c. k. jenerałowie i oficerowie sztabowi, tudzież urzędnicy, w randze oficerów sztabowych stojący.

2. Wyżsi duchowni od arcykapłana zacząwszy, albo innej podobnej godności.

Tymże doręczony być ma arkusz spisowy konskrypcyjny, w którym zapełnić (zeznać siebie samych i swoich przynależących) mają tak dla siebie jako i dla przynależących swych rubryki podług przepisu, i stwierdzić prawdziwość zeznania własnoręcznym podpisem swoim.

Też osobne spisowe arkusze zeznania będą, jeżeli strony konskrybowane mieszkają w własnych domach oddzielnych, między te arkusze spisowe miejsca włożone, między które podług liczby domu należą, poczem liczbą bieżącą zostaną zapaginowane.

Jeżeli zaś w domach, w których mieszkają, znajdują się jeszcze inne familie, nie należące do nich, atoliż mające być konskrybowanemi, wporządkowany będzie, a to w miarę tego, czy ta lub owa familia głównym jest mieszkańcem domu, w sposób wyż rzeczony arkusz spisowy lub też arkusz zeznania familii głównej między arkusze spisowe miejsca, gdyż przeciwnie arkusze spisowe lub arkusze zeznania innych familij, za najmem mieszkających, na końcu do arkuszów spisowych, podług domów sporządzonych, przyłączone być mają stosownie do przepisu §. 8 i innych tamże wskazanych odsełek wzajemnych.

§. 39.

Paginowanie arkuszów spisowych. Księga konskrypcyjna miejscowa.

Stronice arkuszów spisowych miejsca będą w tym porządku numerowane, w którym następować winny pojedyncze arkusze spisowe podług liczb domów uporządkowane.

Paginowanie takowe bez przerwy bieżeć będzie także i przez arkusze drugie czyli stykające się, jeżeliby takowe pojedynczym domom dla liczniejszego personalu były

oder Krankheit verhindert, im Dienste commandirt oder beurlaubt sind, in der Ordnung vor der Commission zu erscheinen, in welcher die Nummern ihrer Häuser laufen.

Sie müssen daher zur Berücksichtigung ihrer häuslichen Geschäfte immer auf jenen Vor- oder Nachmittag, an welchem sie der Wahrscheinlichkeit nach, die Reihe treffen kann, bestellt, und nach der Conscribirung sogleich wieder entlassen werden.

Uebrigens müssen die Anwesenden über alles, was ihre nicht erschienenen Hausgenossen betrifft, die nöthigen Auskünfte zu geben im Stande seyn.

§. 37.

Oeffentliche Vornahme der Conscription.

Um jede Verheimlichung von Personen oder Habschaften zu verhindern, muss die Conscription öffentlich und in Gegenwart mehrerer Familien geschehen.

§. 38.

Conscriptions-Fassionen.

Von dem persönlichen Erscheinen vor der Conscriptions-Commission sind, sammt ihren Angehörigen, befreit:

1. Die activen und pensionirten k. k. Generäle und Stabs-Officiere, dann Beamte, welche Stabs-Officiers-Rang haben.

2. Die höhere Geistlichkeit vom Erzpriester, oder einer anderen gleichen Würde aufwärts.

Denselben wird ein Conscriptions-Aufnahms-Bogen zugestellt, in welchem sie für sich und alle ihre Angehörigen die Rubriken nach Vorschrift auszufüllen (sich zu fatiren) und die Echtheit ihrer Fassion mit eigenhändiger Unterschrift zu verbürgen haben.

Diese besonderen Fassions-Aufnahms-Bogen werden, wenn die conscribirten Parteien für sich allein besondere Häuser bewohnen, unter jene Aufnahms-Bogen des Ortes eingelegt, zwischen welche sie nach der Nummer des Hauses gehören, und sonach fortlaufend paginirt.

Sind aber in den Häusern, in welchen sie wohnen, auch noch andere, nicht zu ihnen gehörige, aber doch zu conscribirende Familien vorhanden, so wird, je nachdem die eine oder die andere Familie als Hauptbewohner des Hauses erscheint, der Aufnahms- oder aber der Fassions-Bogen der Haupt-Familie obenbesagter Massen unter die Aufnahms-Bogen des Ortes eingereiht, während die Aufnahms- oder Fassions-Bogen der übrigen als Innleute erscheinenden Familien, nach §. 8 und mit den dort vorgezeichneten wechselseitigen Hinweisungen, am Ende den häuserweisen Aufnahms-Bogen angeschlossen werden.

§. 39.

Paginirung der Aufnahms-Bogen. Orts-Conscriptions-Buch.

Die Seiten der Aufnahms-Bogen eines Ortes werden in der Ordnung numerirt, in welcher die nach den Häuser-Zahlen aneinander gereihten einzelnen Aufnahms-Bogen folgen.

Diese Paginirung läuft auch über die, einzelnen Häusern wegen zahlreichem Personale etwa beigegebenen, zweiten oder Anstoss-Bogen, ferner über die, nach §. 8 und 38, am

dodane, tudzież przez arkusze zeznania lub arkusze spisowe familij domu własnego nieposiadająaych, przyłączyć się mające wedle §§. 8 i 38 na końcu do arkuszów spisowych, wedle domów zestawionych.

Wszystkie arkusze spisowe miejsca w wyż rzeczony sposób uporządkowane, do których jeszcze przyłączone być ma summaryum miejscowe w §. 3. wspomnione, będą na rachunek eraryum zeszyte i oprawione.

Takowe stanowią księgę konskrypcyjną miejsca, mającą być nachowaną w kancelaryi kompanijnej.

Podobnie jak przy domach z liczniejszem personale przyłączony być ma zaraz do pierwszego lub właściwego arkusza spisowego drugi jeszcze czyli stykający się arkusz następnych rektyfikacyj, tak też i na końcu księgi konskrypcyjnej miejsca przyszyć należy kilka próżnych arkuszów spisowych dla domów na przyszłość przyrastających. Przy wielkich posiadłościach może nakoniec księga konskrypcyjna dla łatwiejszego jej użycia podzieloną i oprawioną być na kilka tomów.

§. 40.

Zanotowania dla inrolacyi i eksrolacyi.

Oprócz układania list konskrypcyjnych przy pułkach granicznych i batalionie czajkistów należeć będą do komisyi konskrypcyjnej także i czynności inrolacyjne i eksrolacyjne. Ta przeto już przy samej konskrypcyi obowiązana jest dla uregulowania stanu rocznego spisywać z jak najścislejszą dokładnością listy w §. 65 przepisane i takowe wszędzie sporządzać.

§. 41.

Arkusz inwalidów.

Należeć będzie do dalszego zakresu działania komisyi konskrypcyjnej, na zasadzie ścisłego i uprzednio przez lekarza kompanijnego uskutecznionego dochodzenia i klasyfikacyi, osądzić zdolność służbową Pograniczan męskich, do służb wojskowych zobowiązanych, a osoby, dla ułomności uznane za półinwalidów lub zupełnych inwalidów, w sposób, §fem 17 wymieniony, po imieniu wciągać do osobnych spisów podług formularza E. Dla każdego miejsca oddzielnie konskrybowanego, wyznaczony będzie własny arkusz inwalidowy, który podpisany być ma przez komisyę, tak po konskrypcyi głównej, jako i po każdej rektyfikacyi konskrypcyi.

Formularz E.

§. 42.

Dochodzenie i rearbitracya co do inwalidów.

Ponieważ od orzeczenia, czy kto jest służebny lub niesłużebny zawisły rozmaite obowiązki osobiste a mianowicie także obowiązki, które gmina wypełnić będzie miała, winny komisye konskrypcyjne pod najsurowszą odpowiedzialnością swą nietylko przy klasyfikacyi inwalidów jak najsumienniej postępować, lecz też i co się tycze dawniejszych inwalidów o tem stanowić, czy się polepszyły lub nie, okoliczności zdrowia osoby pierwej za niesłużebną uznanej, i czy takowa także i nadal jeszcze klasyfikowaną być ma jako służebna lub jako niesłużebna.

Ende der häuserweisen Aufnahms-Bogen anzuschliessenden Fassions- oder Aufnahms-Bogen der unbehausten Familien, ununterbrochen fort.

Sämmtliche vorbesagter Massen aneinander gereihte Aufnahms-Bogen eines Ortes, denen zuletzt noch das im §. 3 erwähnte Orts-Summarium beigeschlossen wird, werden auf Rechnung des Aerars geheftet und eingebunden.

Sie bilden das Conscriptions-Buch des Ortes, das in der Compagnie-Kanzlei aufbewahrt wird.

Sowie dabei den Häusern mit zahlreichem Personale ein zweiter oder Anstoss-Bogen zur Gewinnung des Raumes für die folgenden Rectificationen gleich zu ihrem ersten oder eigentlichen Aufnahms-Bogen beizubinden ist, ebenso sind am Schlusse des Orts-Conscriptions-Buches einige leere Aufnahms-Bogen für etwa neu zuwachsende Häuser zum Voraus beibinden zu lassen. Bei grossen Ortschaften kann endlich das Orts-Conscriptions-Buch zur leichteren Behandlung auch in mehrere Bände getheilt, eingebunden werden.

§. 40.

Führung der Vormerkungen für die En- und Ausrollirung.

Nebst der Herstellung der Conscriptions-Listen gehört bei den Gränz-Regimentern und dem Czaikisten-Bataillon auch das En- und Ausrollirungs-Geschäft zur Aufgabe der Conscriptions-Commission. Sie hat daher gleich bei der Conscription, behufs der jährlichen Standes-Regulirung, die im §. 65 vorgeschriebenen Listen mit aller Genauigkeit aufzunehmen und allseitig auszufertigen.

§. 41.

Invaliden-Bogen.

Es gehört ferner in den Wirkungskreis der Conscriptions-Commission, auf Grundlage der vorläufig durch den Compagnie-Arzt bewirkten genauen Untersuchung und Classification, die Diensttauglichkeit der männlichen, zum Waffendienste verpflichteten Gränzbewohner zu beurtheilen, und die wegen Gebrechen als halb- oder ganzinvalid erklärten Individuen, wie bereits §. 17 bemerkt worden, in besondere Verzeichnisse, nach Formulare E, namentlich einzutragen. Für jeden selbständig conscribirten Ort ist ein eigener Invaliden-Bogen zu widmen, und sowohl nach der Haupt-Conscription, als auch nach jeder Conscriptions-Rectification durch die Commission zu unterfertigen.

Form. E.

§. 42.

Untersuchung und Rearbitrirung der Invaliden.

Da von dem Erkenntnisse, ob ein Mann dienstbar oder undienstbar ist, mehrfache persönliche Verpflichtungen, insbesondere auch bezüglich der Erfüllung der Gemeinde-Obliegenheiten abhängen, so haben die Conscriptions-Commissionen bei strengster Verantwortung nicht nur bei der Classificirung der Invaliden auf das Gewissenhafteste vorzugehen, sondern auch bezüglich der von früher vorhandenen Invaliden darauf zu erkennen, ob sich die Gesundheits-Umstände eines von früher undienstbar erklärten Mannes gebessert haben oder nicht, und ob derselbe sonach fernerhin als dienstbar oder als undienstbar zu classificiren ist.

Rearbitracya takowych inwalidów, musi w spisie inwalidów być wyszczególnioną a rearbitrowany ze stanu inwalidów do braku podany i podług nowej klasyfikacyi konskrybowany.

§. 43.

Kontyngent dostawy w kommunach wojskowych.

W skutek §fu 66 ustawy zasadniczej z dnia 7 Maja 1850 uważane będą kommuny wojskowe, co się tycze sposobu dostawy, podług powszechnej austryackiej normy konskrypcyjnej i rekrutacyjnej, co się zaś tycze czasu służby zupełnie tak jak inni Pograniczanie. Temu odpowiednio stanowi się tu, iż każda kommuna wojskowa dostawić ma właściwemu pułkowi granicznemu do służby wojskowej pewny procent całej ludności swej, podług rzeczonych przepisów wypadający, i przy każdej głównej konskrypcyi przez ministeryum wojny obwieścić się mający.

Kontyngenty kommun wojskowych należą do stanu najbliższej kompanii.

Kommuna: „twierdza *Iwanič*" oddaje kontyngent swój pułkowi Waraždyńskiemu-Kreuz a zaś kommuna „*Belovar*" pułkowi *St. Georg*.

Co się tycze tych od kommun wojskowych dostawionych ludzi, którzy wedle stosunków swych domowych, tudzież z powodu właściwych zaopatrzenia wojskowego stosunków, na Pograniczu dla wójsk granicznych miejsce mających, nie są w stanie, czas służby swej odbyć przy pułku granicznym, można gdzie temu nie jest zaradzonem ani przez doczasowe urlopowanie ani w inny sposób, upraszać u ministeryum wojny o oddanie do pułków liniowych, które też należycie zarządzonym będzie.

§. 44.

Przepis dla kommun wojskowych co do dostawy wojska.

Dostawa wojska odbyć się ma w kommunach wojskowych podług orzeczonej w §. 43. zasady i oraz przepisów dotyczących.

Pierwsza dostawa kontyngentu odbędzie się zupełnie, a o ile tego wymaga potrzeba, z sześciu klas wieku.

W dalszej następności zaś kontyngent ten corocznie uzupełniony będzie w miarę powiększonej ludności zarazem braku, przez śmierć lub niesłużebność zachodzącego, z przyrosłej klasy lat 20, i także co się tycze samej exrolacyi, postępować się będzie wedle analogii przepisu §fu 68, w miarę tejże przyrosłej klasy 20-rocznej.

Z resztą co się tycze wyjątków i uwolnienia od dostawy będą także i w kommunach wojskowych zastosowane przepisy dla pułków granicznych podane, a to: §§. 51, 52 i 54 w całej zupełności, tudzież punkt 1 §fu 53, nareszcie punkta 1, 2, 3, 4, 5 i 6 §fu 55.

Die geschehene Rearbitrirung solcher Invaliden muss in dem Invaliden-Verzeichnisse durchgeführt, und der Rearbitrirte vom Invaliden-Stande in Abgang gebracht und nach der neuen Classification conscribirt werden.

§. 43.

Stellungs-Contingent der Militär-Communitäten.

Zufolge des §. 66 des Grundgesetzes vom 7. Mai 1850 werden die Militär-Communitäten hinsichtlich der Modalität der Stellung nach der allgemeinen österreichischen Conscriptions- und Recrutirungs-Norm, hinsichtlich der Dienstzeit aber ganz so behandelt, wie die übrigen Gränzer. Demgemäss wird hier bestimmt, dass jede Militär-Communität von ihrer Gesammtbevölkerung das nach den angeführten Vorschriften jeweilig entfallende, und bei jeder Haupt-Conscription vom Kriegsministerium bekannt gegeben werdende Procent, zum Waffendienste an das betreffende Gränz-Regiment, in dessen Bereich dieselbe liegt, abzugeben hat.

Die Contingente der Militär-Communitäten gehören zum Stande der nächstgelegenen Compagnie.

Die Communität „Festung Ivanič" gibt ihr Contingent an das Warasdiner-Creuzer-, und die Communität „Belovar" das ihrige an das St. Georger-Regiment ab.

Hinsichtlich jener von den Militär-Communitäten abgestellten Mannschaft, die nach ihren häuslichen Verhältnissen, und vermöge der für die Gränz-Truppen in der Heimat bestehenden besonderen Verpflegs-Verhältnisse, ihre Dienstzeit beim Gränz-Regimente zu vollstrecken ausser Stande wäre, kann, wenn nicht durch zeitliche Beurlaubung oder sonst, die nöthige Abhilfe erzielt wird, die Abgebung zu Linien-Regimentern beim Kriegsministerium nachgesucht und eingeleitet werden.

§. 44.

Stellungs-Norm für die Militär-Communitäten.

Die Militär-Stellung in den Militär-Communitäten hat nach dem im §. 43 ausgesprochenen Grundsatze und den darauf bezüglich bestehenden Vorschriften zu geschehen.

Die erste Stellung des Contingentes hat vollzählig, und so weit es nöthig seyn sollte, aus sechs Alters-Classen zu geschehen.

Für die Folge ist dieses Contingent nach Massgabe der Zunahme der Bevölkerung und des Abganges, der sich entweder durch Todesfälle und durch Undienstbarwerdung ergibt, alljährlich aus der zuwachsenden 20jährigen Alters-Classe zu ergänzen, und auch hinsichtlich der Ausrollirung für sich, nach Mass dieser zuwachsenden 20jährigen Alters-Classe, analog dem im §. 68 festgesetzten Verfahren zu behandeln.

Uebrigens haben auch in den Militär-Communitäten hinsichtlich der Ausnahmen und Befreiungen von der Stellung die für die Gränz-Regimenter gegebenen Bestimmungen, u. z. die §§. 51, 52 und 54 ganz, ferner der Punct 1 des §. 53, endlich die Puncte 1, 2, 3, 4, 5 und 6 des §. 55 in Anwendung gebracht zu werden.

§. 45.

Coroczna rektyfikacya konskrypcyi.

A ponieważ stosunki, przedmiot konskrypcyi stanowiące, ciągle się zmieniają, należy, by administracyi rządowej podać jak najprawdziwsze data, i dochodzić takowych także i w czasie pośrednim między jedną konskrypcyą główną a drugą. Dla szczędzenia kosztów i czynności rozwlekłych, z główną konskrypcyą połączonych, rozporządza się, ażeby w rzeczonym zwyż czasie pośrednim corocznie odbywała się rektyfikacya konskrypcyi, przy której ostatnie rezultaty konskrypcyjne corocznie będą zrewidowane i poprawione.

§. 46.

Sposób rektyfikacyi.

Rektyfikacya ta pod temi samemi przestrzeganiami i formalnościami odbyć się winna, jakie są przepisane dla konskrypcyi głównej.

Dzieje się takowa w ten sposób, iż na arkusyu spisowym każdego domu do summy przy ostatniej konskrypcyi głównej lub rektyfikacyi wykazanej ma być dodany przyrost zachodzący, równie jak od nowej summy odciągniony ubytek wykazujący się.

To dodawanie i odciąganie dzieje się w sposób następujący:

Przyrost w roku 185—

N. N. inrolowany,
N. N. ożeniony,
N. N. na marszu,
N. N. urodzony,
W sumarycznych rubrykach.
Summa wraz z przyrostem.

Ubytek.

N. N. inrolowany,
N. N. ożeniony,
N. N. na marszu,
N. N. Urodzony,
W sumarycznych rubrykach,
Summa ubytku.

Po odtrąceniu pozostaje summa rektyfikowana na rok 185—

Wszelkie przeto zmiany, zachodzące z osobami męskiemi muszą przy przyroście jako przy ubytku indywidualnie i z wyszczególnieniem imiennem, z krótkiem oraz namienieniem sposobu przyrostu i ubytku być wykazane, a przyrost i ubytek w dotyczących rubrykach i kolumnach arkusza spisowego zamieszczone.

Zachodzące przypadki rektyfikacyi wyszczególnione będą wedle właściwości swej w przyroście, albo tylko w ubytku, albo też tak w jednym jak drugim.

Każdy przyrost rzeczywisty osób nowych, w pozostałej summie, zrektyfikować się mającej, jeszcze nieobjętych jak n. p. przez urodzenie, wcielenie do komuny, przyjęcie parobka, i t. p. wymaga li tylko wykazania w „przyroście“.

§. 45.

Jährliche Conscriptions-Rectification.

Da sich die den Gegenstand der Conscription bildenden Verhältnisse immerfort ändern, so muss die Erhebung derselben, um der Staats-Verwaltung möglichst wahre Angaben zu liefern, auch in der Zwischenzeit von einer Haupt-Conscription zur anderen vorgenommen werden. Zur Ersparung der mit der Haupt-Conscription verbundenen Kosten und weitläufigen Geschäfte wird bestimmt, dass in dieser Zwischenzeit jährlich die Conscriptions-Rectification stattfinde, wobei die letzten Conscriptions-Resultate jährlich revidirt und berichtiget werden.

§. 46.

Modalität derselben.

Diese Rectification hat unter denselben Beobachtungen und Formalitäten vorgenommen zu werden, wie sie für die Haupt-Conscription vorgeschrieben sind.

Sie geschieht dadurch, dass auf dem Aufnahmsbogen eines jeden Hauses zu der bei der letzten Haupt-Conscription oder Rectification verbliebenen Summe der sich seither ergebene Zuwachs zugeschlagen, und von der neuen Summe der Abgang abgeschlagen wird.

Dieser Zu- und Abschlag geschieht auf folgende Art:

Zuwachs für 185—

N. N. enrollirt,
N. N. geheiratet,
N. N. ausmarschirt,
N. N. geboren.
An summarischen Rubriken.
Summe sammt Zuwachs.

Abgang.

N. N. enrollirt,
N. N. geheiratet,
N. N. ausmarschirt,
N. N. gestorben.
An summarischen Rubriken.
Summe des Abganges.
Nach Abschlag verbleibt die rectificirte Summe für 185—

Es müssen somit alle Veränderungen mit den männlichen Individuen, sowohl beim Zuwachse, als auch beim Abgange individuell und unter Anführung des Namens und kurzer Bemerkung der Art des Zuwachses und Abganges nachgewiesen, und der Zuwachs und Abgang in den betreffenden Rubriken und Spalten des Aufnahmsbogens behandelt werden.

Die vorkommenden Rectifications-Fälle werden je nach ihrer Beschaffenheit entweder bloss im „Zuwachse" oder bloss im „Abgange", oder aber sowohl im „Zuwachse", als auch im „Abgange" behandelt.

Jeder wirkliche Zuwachs neuer Personen, die in der verbliebenen zu rectificirenden Summe noch nicht begriffen sind, wie z. B. durch Geburt, Eincommunirung, Aufnahme eines Knechtes etc. erheischt die blosse Behandlung im „Zuwachse".

Każdy rzeczywisty ubytek osób, w pozostałej summie, zrektyfikować się mającej, objętych, n. p. przez śmierć, wystąpienie z spólnictwa domowego lub ze służby i t. d. przeprowadzony będzie tylko w „ubytku“.

Te zmiany zaś, które dotyczą tylko klasyfikacyi osób męzkich w pozostałej summie, zrektyfikować się mającej, objętych, muszą zgodnie przeprowadzone być nie tylko w „przyroście“ lecz też i w „ubytku,“ ponieważ wcielenie osoby do nowej klasy koniecznie za sobą pociąga wykazania ubytku jej z klasy dotychczasowej. I tak n. p. nowo-inrolowany przytoczony będzie przy służbę pełniących w przyroście, a zarazem przy służebnych, między którymi dotychczas się znajdował, w ubytku.

Zresztą samo przez się rozumie się: iż przy rektyfikacyi postępowanie z osobami żeńskiemi tylko summarycznie odbywa się.

Rektyfikacya przy familiach, domu własnego niemających, dzieje się szczegółowo na osobnych §fem §. przepisanych, na końcu księgi konskrypcyjnej miejscowej przyłączonych arkuszach spiritusowych; zresztą zaś dla utrzymania stosunków między temi arkuszami familii a arkuszami spisowemi domów, w których familije te mieszkają nastąpić ma rektyfikacya w miarę potrzeby jak n. p. przy zmianach pomieszkania, tylko w wzajemnych odsełaniach.

§. 47.

Ustawienie summaryów przy rektyfikacyi konskrypcyjnej.

Z rektyfikowanych summ pojedynczych arkuszów spisowych będą zestawione i sporządzone na każdy rok rektyfikacyjny, summarya miejscowe podług domów, z tych znowu summarya pułkowe, i nakoniec summarya jenerałackie, a to w ten sposób, jak to przepisanem jest dla konskrypcyi głównej §§. 3 i 35.

§. 48.

Rektyfikacya spisów inwalidów.

Także i spisy inwalidów corocznie będą zrektyfikowaue przez imienne wyszczególnienie przyrostu i ubytku.

Równie też i listy nominalne dla inrolacyi i eksrolacyi będą w latach rektyfikacyi zupełnie w ten sposób sporządzone jak to przepisanem jest w §. 65. dla konskrypcyi głównej.

§. 24.

Obowiązek do osobistego pełnienia służby.

Do osobistego pełnienia służby obowiązani są według §§. 12. i 51 ustawy zasadniczej z dnia 7. Maja 1850, z reguły wszyscy Pograniczanie męzcy, którzy na Pograniczu posiadają dobra leżące i zdolni są do noszenia broni.

Wedle §fu 54. ustawy zasadniczej wypełnienie rzeczonego obowiązku wojskowego znajduje miejsce z ukończonym 20 rokiem.

Jeder wirkliche Abgang, der in der verbliebenen zu rectificirenden Summe begriffenen Personen, z. B. durch Sterbfälle, Austritt aus der Hausgemeinschaft, oder aus dem Dienste etc. wird bloss im „Abgange" durchgeführt.

Jene Veränderungsfälle aber, welche bloss eine Aenderung der Classification der in der verbliebenen zu rectificirenden Summe begriffenen männlichen Personen betreffen, müssen correspondirend sowohl im „Zuwachse", als auch im „Abgange" durchgeführt werden, weil die Einreihung einer Person in eine neue Classe nothwendig die Inabgangbringung derselben aus ihrer bisherigen Classe erfordert. So wird z. B. ein Neu-Enrollirter bei den Dienenden in Zuwachs, zugleich aber bei den Dienstbaren, unter welchen er bisher begriffen war, in Abgang gebracht.

Es versteht sich übrigens von selbst, dass auch bei der Rectification die Behandlung der weiblichen Individuen nur summarisch geschieht.

Die Rectification bei den unbehausten Familien geschieht auf den nach §. 8 ihnen gewidmeten besonderen, am Ende des Orts-Conscriptions-Buches beigeschlossenen Aufnahms-Bogen im Detail; sonst aber wird zur Aufrechthaltung der Beziehungen zwischen diesen Familien-Bogen und den Aufnahmsbogen der Häuser, in welchen diese Familien wohnen, nach Bedarf wie z. B. bei Wohnungs-Veränderungen, bloss in den gegenseitigen Hinweisungen die nöthige Rectification einzutreten haben.

§. 47.

Stellung der Summarien bei der Conscriptions-Rectification.

Aus den rectificirten Summen der einzelnen Aufnahmsbogen werden für jedes Rectifications-Jahr, die häuserweisen Orts-Summarien, aus diesen die ortschaftsweisen Compagnie-Summarien, daraus wieder die Regiments-, und sofort die Generalats-Summarien in derselben Art zusammengestellt und ausgefertiget, wie es für die Haupt-Conscription, §§. 3 und 35, vorgeschrieben ist.

§. 48.

Rectification der Invaliden-Verzeichnisse.

Die Invaliden-Verzeichnisse werden ebenfalls jährlich durch die nominelle Docirung des Zuwachses und Abganges rectificirt.

Dessgleichen sind die Nominal-Listen für die En- und Ausrollirungen in den Rectifications-Jahren genau so zu verfassen und zu behandeln, wie dieses für die Haupt-Conscription, §. 65, vorgezeichnet ist.

§. 49.

Verpflichtung zum persönlichen Waffendienste.

Zum persönlichen Waffendienste sind nach §§. 12 und 51 des Grundgesetzes vom 7. Mai 1850 in der Regel alle männlichen Gränzbewohner verpflichtet, welche in der Militär-Gränze liegende Güter besitzen, und die Waffen zu tragen im Stande sind.

Nach dem §. 54 des Grundgesetzes tritt die Erfüllung dieser Militär-Pflicht mit dem vollendeten 20. Lebensjahre ein.

Powołani są przeto do osobistego pełnienia służby wojskowej wszyscy Pograniczanie męzcy, którzy rok 20 ukończyli i do służby polowej za zdolnych uznanymi zostali.

Obowiązek ten rozciąga się z reguły także i na te familie osiadłe, które dozwolone sobie mają ograniczone posiadanie gruntowe w Pograniczu wojskowem.

§. 50.

Uskutecznienie obowiązku tego przez inrolacyę lub przez asenterunek.

Zobowiązanie do pełnienia służb wojskowych uskutecznionem bywa powszechnie albo przez inrolacyę albo przez asenterunek.

§. 51.

Od inrolacyi wolnymi zostają jako doczasowo-przeszkodzeni.

Od inrolacyi doczasowo wolnymi zostają, a przeto w arkuszu spisowym, podług §. 15 w kolumnie „doczasowo-przeszkodzeni" są wykazani:

1. Uczniowie w zakładach wojskowych edukacyjnyuh.

2. Uczniowie gimnazyum, filozofii, medycyny, prawa i teologii, jak długo przynajmniej w jednej połowie przedmiotów wykazują klasyfikacyę z eminencyami, w drugiej z pierwszą klasą, a dalej jeszcze przez rok jeden po ukończonych studyach, w którym przeciągu rozpocząć mają przyszłe powołanie swe.

3. Osoby w zawodzie naukowym aspirujące, uczęszczające na nauki przygotowawcze do zakładu publicznego ze skutkiem po 2. za warunek położonym, na ciąg kursu.

4. Uczniowie zakładów naukowych politechnicznych, leśnych i ekonomicznych, przy warunku not klasyfikacyjnych, zawartym w punkcie 2, na ciąg kursu.

5. Poświęcający się sztukom plastycznym w zakładach publicznych lub za zezwoleniem w kraju obcym.

6. Pomocnicy szkolni, ustanowieni w zakładach naukowych eraryalnych.

7. Kandydaci nauczycielscy, obdzieleni stypendyami eraryalnemi.

8. Nauczyciele w szkołach gminnych w Pograniczu.

9. Kapitanowie okrętów kupieckich.

10. Czeladnicy profesyjni i kupczyki, na pozwolony im czas wędrówki.

11. Osoby w sądowem śledztwie zostające, aż do ich osądzenia, tudzież na karę skazani na czas ich kary. Gdyby podczas inkwizycyi lub w ciągu kary tokiem prawnym wypadła inrolacya na osobę takową, będzie winna wypełnić czas swej służby w tej klasie wieku, w której inrolowaną została przy późniejszej inrolacyi swej. Jeżeli zaś osoba, w inkwizycyi zostająca, zupełnie wolną została, tedy winna będzie takowa

Es sind daher zur persönlichen Leistung des Militär-Dienstes alle ansässigen männlichen Gränzbewohner berufen, welche das 20. Lebensjahr vollstreckt haben und feldkriegsdiensttauglich sind.

Diese Verpflichtung erstreckt sich in der Regel auch auf jene ansässigen Familien, denen nur ein beschränkter Grundbesitz in der Militär-Gränze gestattet ist.

§. 50.

Antritt dieser Verpflichtung durch Enrollirung oder Assentirung.

Die allgemeine Verpflichtung zur Leistung der Militär-Dienste wird durch die ordnungsmässige Enrollirung oder Assentirung angetreten.

§. 51.

Von der Enrollirung als zeitlich Verhinderte frei.

Von der Enrollirung sind zeitlich befreit, und werden im Aufnahmsbogen, nach §. 15, in der Spalte „zeitlich Verhinderte" ausgewiesen:

1. Die Zöglinge der militärischen Erziehungs-Anstalten.

2. Studirende der Gymnasien, der Philosophie, Medicin, der Rechte und der Theologie, so lange sie wenigstens in der Hälfte der Gegenstände die Classification der 1. Classe mit Vorzug, in der anderen Hälfte jene der 1. Classe ausweisen, dann noch Ein Jahr nach Beendigung der Studien, in welcher Zeit sie ihren künftigen Beruf anzutreten haben.

3. Die zum Lehrfache aspirirenden Individuen, die dem Vorbereitungs-Unterrichte an einer öffentlichen Anstalt, mit dem im Puncte 2 zur Bedingung gemachten Erfolge beiwohnen, auf die Dauer des Curses.

4. Zöglinge der polytechnischen, Forst- und landwirthschaftlichen Lehr-Anstalten, bei der im Puncte 2 enthaltenen Bedingung der Classifications-Noten, auf die Dauer des Curses.

5. Diejenigen, die auf öffentlichen Anstalten, oder mit Bewilligung im Auslande der Erlernung der bildenden Künste sich widmen.

6. Die an ärarischen Lehr-Anstalten angestellten Schulgehilfen.

7. Die mit ärarischen Stipendien betheilten Lehramts-Candidaten.

8. Die Lehrer an den Gemeinde-Schulen in der Militär-Gränze.

9. Die Capitäne der Kauffahrtei-Schiffe.

10. Die Handwerksgesellen und Ladendiener, auf die ihnen bewilligte Wanderzeit,

11. Die in gerichtlicher Untersuchung stehenden Individuen, bis zur Aburtheilung, und die verurtheilten Sträflinge, auf die Dauer ihrer Strafzeit. Hätte ein solches Individuum während der Untersuchung oder Strafzeit die Enrollirung gesetzlich getroffen, so hat dasselbe bei seiner späteren Enrollirung seine Dienstzeit mit jener Altersclasse zu vollstrecken, mit welcher es enrollirt worden ist. Ist aber das in Untersuchung gestandene Individuum gänzlich freigesprochen worden, dann hat dasselbe seine Dienstzeit mit jener

wypełnić czas służby swej w tej klasie wieku, w którejby wedle wieku swego prawnie była inrolowaną, gdyby w inkwizycyi nie była zostawała.

§. 52.

Wykazanie dobrych postępów uczniów.

Osoby pod 2., 3., 4. i 5., §fu 51 wymienione, naukom i kunsztom poświęcające się, a przeto doczasowo od inrolacyi uwolnione, muszą dobre postępy i moralne zachowanie swe od roku do roku wykazywać przed władzą swą podług stopnia, pod 2 w powyższym paragrafie przepisanego.

Czeladnikom profesyjnym i kupczykom w obce kraje oddalającym się, wolno książeczki wędrownicze i paszporta wystawiać tylko aż do wieku inrolacyjnego, w którym nazad powrócić obowiązani są. Wyjątek od tego miejsce mieć może tylko w razie ukonstatowanej niezdolności do służb wojennych polowych, albo w pojedynczych przypadkach za specyalnem zezwoleniem.

§. 53.

Wyjęci dla gospodarstwa od inrolacyi.

Dla gospodarstwa wolnymi zostają od inrolacyi i wykazani będą, o ile zdolnymi są do służby wojennej polowej, i albo dla wieku, ułomności albo wysłużenia nie należą już do klasy do służby domowej zdolnych, do niesłużebnych lub do wysłużonych, w kolumnie: „wyjęci dla gospodarstwa“:

1. Samotnicy. — Tak się nazywają ci, którzy w swej społeczności domowej nie mają drugiego męskiego członka familii do roboty zdolnego.

2. Jeżeli w społeczności domowej znajdują się tylko dwaj służebni mężowie z reguły starszy z nich, jeżeli jest na miejscu gospodarza.

3. Z kilku w jednej a tej samej społeczności domowej znajdujących się mężów służebnych:

a) z reguły najstarszy, jeżeli jest ojcem familii, zresztą zaś ojciec familii, lecz pod warunkiem w końcu paragrafu tego wyrzeczonym; tudzież

b) jeszcze jeden mężczyzna w tym razie, że z tej społeczności domowej już dwaj lub więcej mężów jest inrolowanych, a prócz ojca familii nie znajduje się w domu ani jeden jeszcze mężczyzna służebny, od inrolacyi wyjęty.

Atoliż przytem nie będzie wolno omijać obowiązkowości wojenno-służbowej, na którymbądź z członków do służby polowej uzdolnionych ciążącej, przez wybór takiego domownika służebnego, który nie jest oraz najstarszym.

§. 54.

Dla ułomności uwolnieni.

Dla cielesnych wad wolni są od inrolacyi ci mężowie, którzy znajdują się w wieku lat 20 aż do 50, i podług wojskowych zasad klasyfikowania są jako półinwalidzi, lub

Altersclasse zu vollziehen, mit welcher es, seinem Alter nach, gesetzlich enrollirt worden wäre, wenn es nicht in Untersuchung gestanden hätte.

§. 52.

Nachweisung der guten Fortschritte der Studirenden.

Die unter dem 2., 3., 4. und 5. Puncte des §. 51 aufgeführten, den Wissenschaften und Künsten obliegenden, und dadurch zeitlich von der Enrollirung befreiten Individuen, müssen ihre guten Fortschritte und ihr moralisches Betragen von Jahr zu Jahr bei ihrer Behörde nach jenem Masstabe nachweisen, der schon im Puncte 2 des vorigen Paragraphes enthalten ist.

Den in die Fremde abgehenden Handwerksgesellen und Ladendienern, soferne sie dem grundansässigen Gränzstande angehören, dürfen die Wanderbücher und Pässe nur bis zum enrollirungspflichtigen Alter ausgestellt werden, bei dessen Eintritt sie zurückzukehren verpflichtet sind. Eine Ausnahme hievon kann nur durch constatirte Untauglichkeit zu Feldkriegsdiensten, oder in besonderen Fällen durch einzuholende specielle Bewilligung des Landes-Militär-Commando, begründet werden.

§. 53.

Aus Wirthschafts-Rücksichten von der Enrollirung Ausgenommene.

Aus Wirthschafts-Rücksichten sind von der Enrollirung frei, und werden, so ferne sie feldkriegsdiensttauglich sind, und nicht etwa schon vermöge Alters, Gebrechen oder Ausdienung zu den Hausdiensttauglichen, oder Undienstbaren, oder Ausgedienten gehören, in der Spalte: „Wirthschafts wegen Ausgenommene" ausgewiesen:

1. Die Einschichtler. — Als solche gelten alle jene, welche in ihrer Haus-Communion kein zweites arbeitsfähiges männliches Familienglied haben.

2. Wenn in einer Haus-Communion nur zwei dienstbare Männer vorhanden sind, in der Regel der ältere, soferne er nämlich die Hausvaterstelle versieht.

3. Von mehreren in Einer und derselben Haus-Communion vorhandenen dienstbaren Männern:

a) in der Regel der Aelteste, sofern er nämlich Hausvater ist, sonst aber der Hausvater, jedoch unter Beachtung der am Schlusse dieses Paragraphes ausgesprochenen Bedingung; ferner

b) noch ein Mann in dem Falle, als aus der Haus-Communion bereits zwei oder mehrere Männer enrollirt sind, und nicht etwa sonst schon ausser dem Hausvater noch wenigstens Ein ausgenommener dienstbarer Mann im Hause vorhanden ist.

Es darf jedoch dabei durch die etwaige Wahl eines dienstbaren Hausgenossen, welcher nicht zugleich der Aelteste ist, zum Hausvater, nicht die einem anderen feldkriegsdiensttauglichen Hausgenossen obliegende Wehrpflicht umgangen werden.

§. 54.

Wegen Gebrechen Befreite.

Wegen körperlicher Gebrechen sind diejenigen Männer von der Enrollirung befreit, welche in dem Alter von 20 bis 50 Jahren stehen, und nach militärischen Grundsätzen

inwalidzi zupełni, a przeto wykazani będą albo jako „ułomni“ do służby domowej zdolni, albo też jako „niesłużebni dla wad“.

§. 55.

Prawnie uwolnieni.

Prawnie od inrolacyi są uwolnieni i wedle własności swej duchownej lub świeckiej w kolumnach oddziału rubryki „dla prawnego uwolnienia“ będą wykazani:

1. Wszyscy Pograniczanie bez różnicy stanu i zatrudnienia, żadnej realności na Pograniczu nieposiadający, w czasie pokoju.

2. Wszyscy duchowni, tak świeccy jak klasztorni, bez różnicy religii.

3. Wolnym zostaje od inrolacyi jeden syn każdego plebana rzeczywiście fungującego unickiego, grecko-nieunickiego i ewanielickiego.

4. Wszyscy spensyonowani c. k. jenerałowie; oficerowie sztabowi, oficerowie wyżsi i urzędnicy.

5. Adwokaci posiadający na Pograniczu *stallum agendi*.

6. Graduowani lekarze i chirurdzy, wykonujący praktykę cywilną, w żadnej publicznej służbie niezostający.

7. Kupcy, profesyoniści, fabrykanci, artyści i honoracyorowie osiedli, lecz do stanu granicznego nienależący, a więc i w społeczności domowej nie będący, przeto tylko do ograniczonego posiadania gruntowego na Pograniczu uzdolnieni, wolni są od inrolacyi dla własnej swej osoby, i w czasie pokoju jeden z synów ich.

Synowie Pograniczan, od inrolacyi uwolnionych, de stanu granicznego należących, tylko do ograniczonego posiadania gruntowego w Pograniczu uzdolnionych i rzeczywiście osiadłych, którym nie przysłuża wyraźnie uwolnienie podług normy niniejszej, nie są od inrolacyi wolni i będą tylko podług indywidualnych przymiotów swych konskrybowani i klasyfikowani.

§. 56.

Wojska dostawić się mające.

Podług §. 53 ustawy zasadniczej z d. 7. Maja 1850 dostawia każdy pułk graniczny z reguły:

a) dwa bataliony polowe o 12 kompaniach;

b) jeden batalion rezerwy o 4 kompaniach;

c) nadto dostawia każdy z czterech pułków Karlsztadzkich i obudwóch banalnych, tudzież pułk Romanów banackich, po dwie kompanie Sereszanów, a każdy pułk Warażdyński ślawoński, Peterwardajński, niemiecko- i illiryjsko- Banacki po jednej dywizyi lekkiej konnicy.

Batalion Czajkistów dostawia jeden batalion polowy o sześciu, i jeden batalion rezerwy o czterech kompaniach.

Nadto zachowuje każdy pułk i batalion Czajkistów pewny stan własnych artylerystów.

halb- oder ganzinvalid classificirt sind, somit demgemäss entweder als „hausdiensttauglich defectuös", oder aber als „undienstbar wegen Gebrechen" ausgewiesen werden.

§. 55.

Gesetzlich Befreite.

Gesetzlich befreit von der Enrollirung sind und werden je nach ihrer geistlichen und weltlichen Eigenschaft in den Spalten der Rubriks-Abtheilung „wegen gesetzlicher Befreiung" ausgewiesen:

1. Alle Gränzbewohner ohne Unterschied des Standes und der Beschäftigung, welche keine Realität in der Gränze besitzen, in Friedenszeiten.

2. Alle Welt- und Kloster-Geistliche, ohne Unterschied der Religion.

3. Jedem unirten, griechisch nicht unirten und evangelischen Pfarrer, der wirklich fungirt, wird Ein Sohn von der Enrollirung freigelassen.

4. Alle pensionirten k. k. Generäle, Stabs-, Ober-Officiere und Beamte.

5. Die daselbst den Stallum agendi *besitzenden Advocaten.*

6. Die graduirten Aerzte und Wundärzte, welche, in keiner öffentlichen Dienstleistung stehend, die Civil-Praxis ausüben.

7. Die ansässigen, aber nicht zum Gränzstande gehörigen, also nicht im Haus-Communions-Verbande lebenden, somit nur zu einem beschränkten Grundbesitze in der Militär-Gränze befähigten Handelsleute, Professionisten, Fabriksbesitzer, Künstler und Honoratioren, und zwar nur für ihre Person und in Friedenszeiten für Einen ihrer Söhne.

Die Söhne der von der Enrollirung befreiten, nicht zum Gränzstande gehörigen, somit nur zu einem beschränkten Grundbesitze in der Militär-Gränze, befähigten und wirklich ansässigen Gränzbewohner sind, woferne ihnen die Befreiung nach dieser Norm nicht ausdrücklich zukommt, von der Enrollirung nicht frei, und werden desshalb nach ihren individuellen Eigenschaften conscribirt und classificirt.

§. 56.

Zu stellende Truppenkörper.

Nach dem §. 53 der Grundgesetze vom 7. Mai 1850 stellt jedes Gränz-Regiment in der Regel:

a) *zwei Feld-Bataillons mit 12 Compagnien;*

b) *ein Reserve-Bataillon mit 4 Compagnien;*

c) *ausserdem stellt jedes der vier Carlsstädter- und zwei Banal-Regimenter, dann das Romanen-Banater-Regiment, zwei Compagnien Sereżaner, und jedes der Warasdiner-, slavonischen, das Peterwardeiner-, Deutsch- und Illirisch-Banater-Regiment eine Division leichter Reiterei.*

Das Czaikisten-Bataillon stellt Ein Feld-Bataillon mit sechs, und Ein Reserve-Bataillon mit vier Compagnien.

Nebstdem behält jedes Regiment und das Czaikisten-Bataillon den bestimmten Stand eigener Artilleristen.

§. 57.

Oznaczenie stanu kompletnego.

Stan służebny batalionu polowego i rezerwowego oznaczony będzie przez ministeryum wojny po każdej peryodycznej konskrypcyi głównej podług tego samego §fu 53 ustawy zasadniczej na podstawie regulacyi, mającej być przedsięwziętej podług stosunków zaludnienia każdego pułku, przyczem za prawidło służyć będzie stan kompletny, przez Najjaśniejzzego Pana ustanowiony.

§. 58.

Zestawienie i uzupełnienie.

Bataliony polowe i artyleryści, tudzież o ile nastąpić ma ustawienie dywizyi sereżanów i konnicy, także i dywizye te, zestawione będą z ludzi klas wieku najmłodszych do służby polowej zdolnych i zobowiązanych, które corocznie uzupełnione być winny podług postanowień następnych.

Bataliony rezerwy uzupełnione będą corocznie przez przeniesienie najstarszych klas służbowych batalionów polowych, artyleryi, sereszanów i konnicy.

§. 59.

Dobór do różnych gatunków wojska.

Do artyleryi, seregu i konnicy przyjęci będą tylko ludzie dobrej konduity do tych gatunków broni wedle konstytucyi cielesnej zdolni, między tymi szczególniej ci, którzy sami sobie życzą służyć przy jednym z zwyż rzeczonych gatunków.

§. 60.

Czas regularnej inrolacyi i eksrolacyi.

Regulacya stanu i połączone z nią eksrolacye i inrolacye mają z reguły corocznie po konskrypcyi albo rektyfikacyi w ten sposób być przedsiębrane, ażeby eksrolować się mający, każdego roku z końcem Października w ubytek, a zaś inrolować się mający, z każdym 1. Listopadem w przyrost mogli być wniesieni.

§. 61.

W czasie wojny.

W czasie wojny będą ile możności miejsce miały eksrolacye tylko dla potrzeby gospodarstwa, uznane za konieczne, po ścisłem jej rozważeniu w każdym razie poszczególnym; zresztą będą tylko ubytki przy batalionach wymaszerowanych ukazujące się, uzupełniane z dorastającej klasy wieku.

Zwyżka, która w rekrutach zachodzi, pozostaje do dyspozycyi dla dalszych uzupełnień przy batalionie rezerwy w kraju.

Równie też nie wolno w czasie pokoju w ciągu roku przedsiębrać żadnej inrolacyi i eksrolacyi bez własnego pozwolenia ministerstwa wojny, przez nadzwyczajne okoliczności spowodowanego, lecz ci którzy przypadkowo stali się niesłużebnymi, tudzież w domach swych granicznych koniecznie są potrzebnymi, bez różnicy, czy się znajdują

§. 57.

Bestimmung des completen Standes.

Der dienende Stand der Feld- und Reserve-Bataillons wird nach demselben §. 53 des Grundgesetzes auf Grundlage der nach dem Bevölkerungs-Verhältnisse jedes Regimentes zu bewirkenden Regulirung, nach jeder periodischen Haupt-Conscription vom Kriegsministerium bestimmt, wobei der von Seiner Majestät jeweilig festgesetzte complete Stand als Richtschnur gilt.

§. 58.

Stellung und Ergänzung.

Die Feld-Bataillone und Artilleristen, dann, soweit ihre Aufstellung zu geschehen hat, die Serezaner- und Reiter-Divisionen, werden aus der felddiensttauglichen dienstpflichtigen Mannschaft der jüngsten Alters-Classen zusammengestellt, und alljährlich nach den folgenden Bestimmungen ergänzt.

Die Reserve-Bataillone werden durch die Transferirung der ältesten Dienst-Classen der Feld-Bataillone. der Artilleristen. Serezaner und der Reiterei jährlich ergänzt.

§. 59.

Wahl zu den verschiedenen Waffengattunngen.

Zur Artillerie, zum Sereg und zur Reiterei sollen nur gut conduisirte, für diese Truppen-Gattungen körperlich geeignete Leute, und unter diesen vorzugsweise diejenigen genommen werden, welche bei diesen Waffengattungen selbst zu dienen wünschen.

§. 60.

Zeitpunct der En- und Ausrollirungen in der Regel.

Die Standes-Regulirung und die damit verbundenen Aus- und Enrollirungen haben in der Regel jährlich nach der Conscription oder Rectification, in der Art stattzufinden, dass die auszurollirende Mannschaft je mit Ende October in Abgang gebracht, die einrollirte aber je mit 1. November in Zuwachs genommen werden könne.

§. 61.

In Kriegszeiten.

In Kriegszeiten finden bei den ausmarschirten Bataillonen nur die über fallweise Erwägung als dringend anerkannten Ausrollirungen aus Wirthschafts-Rücksichten nach Möglichkeit Statt, sonst aber werden nur die bei den ausmarschirten Bataillonen sich ergebenden Abgänge aus der zuwachsenden Alters-Classe ergänzt.

Der sich allenfalls ergebende Ueberschuss an Recruten aber bleibt bei dem Reserve-Bataillon im Lande, für weitere Ergänzungen disponibel zugetheilt.

Ebenso dürfen auch in Friedenszeiten im Laufe des Jahres, ohne besondere, durch ausserordentliche Umstände begründete Bewilligung des Kriegsministeriums, keine En- und Ausrollirungen vorgenommen, sondern es können die zufällig undienstbar und die bei ihren Gränzhäusern unentbehrlich werdenden Leute, sie mögen im Lande oder ausmarschirt seyn,

w kraju, czy z kraju wymaszerowali, będą mogli na urlop być wypuszczeni aż do rocznej stanu regulacyi, za zezwoleniem komendy pułkowej.

Przepisy te równie znajdują zastósowanie i do tych, którzy obowiązkowi służby zadosyć już uczynili i służbę jako ochotnicy dalej pełnią.

§. 62.

Główne księgi żołnierzy.

Ponieważ z reguły żołnierze, inrolowani podług dłuższego czasu służby będą wyrolowani, a to w tej kolei, w której zostali inrolowani, a kolej ta bez względu na pojedyncze domy pograniczne, albo na pojedyncze powiaty kompanijne, w całym pułku zachowaną być ma, potrzeba więc, aby ludzie podług lat inrolacyi z wyszczególnieniem czasu służby w ewidencyi zostawali, w którym to celu dokładnie prowadzona będzie przy każdej kompanii księga główna żołnierzy podług formularza I.

Formularz I.

Nad porządnem prowadzeniem głównych ksiąg żołnierzy pułk dozór utrzymuje, przy kontroli brygadyera.

§. 63.

Postępowanie przy założeniu tej książki.

Jak tylko pierwsza regulacya stanu podług zasad niniejszego przepisu i podług postanowienia, w powyższych §fach zawartego, zostanie uskutecznioną, ma natychmiast księga główna żołnierzy być założoną.

Do tejże wciągnieni będą najprzód ludzie od batalionu rezerwy, zacząwszy z najwyższą klasą wieku, a to w ten sposób, ażeby w każdej klasie wieku zachowaną była kolejność podług lat inrolacyi (lat służby), a w latach zaś alfabetyczny porządek przy każdej kompanii.

Gdy w ten sposób cały batalion rezerwy został wciągniony, nastąpi w równy sposób najwyższa klasa wieku ze stanu ludzi obudwóch batalionów polowych, tudzież seregu, konnicy i artyleryi, także z zachowaniem kolejności podług lat inrolacyi a oraz porządku alfabetycznego w latach, i tak dalej aż do najmłodszej klasy wieku włącznie.

Że żołnierz przydzielony został do rezerwy, do batalionów polowych, do artyleryi i t. d., wykazanem będzie w każdym poszczególnym razie przez wyrzucenie cyfry 1 w rubrykach, ku temu otworzonych księgi głównej żołnierzów, równie też krótko nadmieniona będzie w rubryce „uwaga“ każda zmiana przez przeniesienie jednego gatunku broni do drugiego, z batalionu rezerwy do batalionów polowych, lub odwrotnie, każdy przypadek śmierci, każda eksrolacya lub promocya, n. p.

Na dniu 1. Listopada 1852 przeniesiony do seregu.

Zmarł dnia 3. Marca 1853.

§. 64.

Postępowanie na przyszłość.

Na przyszłość będzie corocznie każdy przyrost jednego a tego samego roku, bez względu na lata urodzenia, jako do jednej a tej samej (inrolacyjnej) klasy należący, uważany, i w alfabetycznym porządku do księgi gruntowej wciągniony.

bis zur jährlichen Standes-Regulirung mit Bewilligung des Regiments-Commando beurlaubt werden.

Diese Anordnungen finden gleiche Anwendung auch auf jene Leute, welche ihrer Dienstpflicht bereits entsprochen haben und als Freiwillige fortdienen.

§. 62.

Manns-Grundbücher.

Da die enrollirte Mannschaft in der Regel je nach ihrer längeren Dienstzeit in jener Reihe, in welcher sie enrollirt ward, zur Ausrollirung gelangt, und diese Reihe ohne Rücksicht auf die einzelnen Gränzhäuser, oder auf die einzelnen Compagnie-Bezirke, im ganzen Regimente beobachtet werden soll, so ist es nothwendig, dass die Mannschaft nach den Enrollirungs-Jahren mit ihrer Dienstzeit ersichtlich gehalten, und zu diesem Ende bei den Compagnien das Manns-Grundbuch nach dem Formulare I verlässlich geführt werde. Form. I.

Die ordentliche Führung der Manns-Grundbücher wird vom Regimente überwacht und vom Brigadier controlirt.

§. 63.

Verfahren bei der Anlegung derselben.

Sobald die erste Standes-Regulirung nach den Grundsätzen dieser Vorchrift und nach der in den vorhergehenden Paragraphen enthaltenen Bestimmung zu Stande gebracht seyn wird, ist das Manns-Grundbuch sogleich anzulegen.

In dasselbe werden zuerst die beim Reserve-Bataillon eingetheilten Leute, angefangen mit der höchsten Lebens-Alters-Classe, der Art eingetragen, dass in jeder Lebens-Alters-Classe die Reihenfolge nach den Enrollirungs-Jahren (Dienstjahren), und innerhalb der letzteren die alphabetische Ordnung bei jeder Compagnie befolgt werde.

Wenn auf diese Weise das ganze Reserve-Bataillon eingetragen ist, dann folgt in gleicher Art die höchste Lebens-Alters-Classe der bei den zwei Feld-Bataillonen, beim Sereg, bei der Reiterei und der Artillerie im Stande befindlichen Leute, gleichfalls mit Beobachtung der Reihenfolge nach den Enrollirungs-Jahren und innerhalb derselben der alphabetischen Ordnung, und so weiter bis einschliessig zur jüngsten Alters-Classe.

Ob ein Mann bei der Reserve, ob bei den Feld-Bataillonen, bei der Artillerie u. s. w. eingetheilt sei, diess wird durch Auswerfung der Ziffer 1 in den, im Manns-Grundbuche dafür eröffneten Rubriken bei jedem Manne angedeutet, und jede Veränderung durch Transferirung von einer Waffengattung zur anderen, vom Reserve- zu den Feld-Bataillonen, oder umgekehrt, jeder Sterbefall, jede Ausrollirung oder Beförderung wird in der Rubrik „Anmerkung" kurz angedeutet, z. B.:

Mit 1. November 1852 zum Sereg transferirt.

Den 3. März 1853 gestorben.

§. 64.

Verfahren in der Folge.

In der Folge wird jährlich der jeweilige Zuwachs eines und desselben Jahres, ohne Rücksicht auf die Geburtsjahre, als zu einer und derselben (Enrollirungs-) Classe gehörig, behandelt, und in alphabetischer Ordnung in das Manns-Grundbuch eingetragen.

§. 65.

Zanotowania względem inrolacyi i eksrolacyi.

Co się tycze czynności inrolacyjnej i eksrolacyjnej, prowadzić winna każda kompania krajowa przy konskrypcyi lub jej rektyfikacyi dla uwidocznienia zmian w stanie ludzi listy niżej wyszczególnione, które przez komisyę konskrypcyjną będą potwierdzone, i w których zanotowania w tej kolejności będą wciągane, w której domy są konskrybowane, a to:

Formularz II. 1. Listę (podług formularza II) ochotników dobrowolnie się zgłaszających albo do inrolacyi, z klas wieku, do służby niezobowiązanych, albo do dalszego służenia w swem dotychczasowem wojsku z klas najwyższych, do eksrolacyi albo do przeniesienia do batalionu rezerwy zbliżających się.

Do tejże listy więc, wciągnieni będą:

a) osoby, stojące niżej wieku do inrolacyi zobowiązanego, atoliż dobrowolnie zgłaszające się do inrolacyi;

b) osoby, w najwyższej klasie przy obu batalionach polowych, przy artyleryi, seregu i konnicy służbę pełniące, które z reguły do rezerwy przy własnych oddziałach są przeznaczone, wszelako zamiast wypadającego na nich przeniesienia do tejże rezerwy, za wezwaniem, albo też dobrowolnie na własne żądanie przy dotyczących oddziałach sami jeszcze dalej służyć chcą, o ile tego dopuszczają stosunki stanu, tudzież jeżeli jeszcze do służby polowej są zdolni i pod względem gospodarstwa nie potrzebni;

c) ludzie w stanie batalionu rezerwy zostający, którzy zamiast inrolacyi, na nich przypadającej, nadal jeszcze w stanie batalionu tego pozostać chcą, jeżeli do tego są zdolni i w gospodarstwie niepotrzebni. Każdy z tych trzech oddziałów odrębnie będzie zsummowany.

Formularz III. 2. Listę (podług formularza III) ludzi, którzy albo dopiero wieku inrolacyjnego dostąpili, albo już w niem się znajdują, a nie są jeszcze inrolowani, lecz albo są do inrolacyi zobowiązani, albo od tejże uwolnieni.

Formularz IV. 3. Listę (podług formularza IV) ludzi, mających być wyrolowanemi dla ułomności.

Ta lista służyć będzie za podstawę aktu arbitracyjnego, gdzie idzie o utrzymanie czyli zaopatrzenie ludzi, którzy w służbie stali się real-inwalidami.

Formularz V. 4. Listę (podług formularza V) ludzi, mających być wyrolowanymi dla gospodarstwa.

§. 66.

Postępowanie w razie przeciwnych zdań o zdolności do służby polowej.

Jeżeli względem zdolności polowej żołnierza, mającego być wyrolowanym, lekarze przeciwne zdania wyjawiają, a nawet i brygada, później w tej mierze wchodząca, nie widzi się być zdecydowaną, ażeby mogła zaraz stanowczo przyjąć go kazać do rzeczywistego stanu służby, natedy superarbitryum komendy krajowej wojskowej zasięgnąć należy. Jeżeli zaś takowy za rozkazem brygady w stan służby został przejęty,

§. 65.

Vormerkungen zum Behufe der En- und Ausrollirung.

Behufs des En- und Ausrollirungs-Geschäftes hat ferner bei der Conscription oder Conscriptions-Rectification jede Landes-Compagnie nachbenannte, von der Conscriptions-Commission mitzubestätigende Listen, zur Begründung der Standes-Veränderungen zu führen, in welchen die Vormerkungen in jener Reihe zu geschehen haben, in welcher die Häuser conscribirt werden, und zwar:

1. Die Liste (nach Formulare II) über die Freiwilligen, die sich nämlich aus, noch nicht dienstpflichtigen Alters-Classen zur Enrollirung, oder die sich aus den höchsten zur Ausrollirung oder zur Uebersetzung zum Reserve-Bataillon gelangenden Classen zum Fortdienen in ihrer Truppe freiwillig melden. *Form. II.*

In diese Liste werden daher eingetragen:

a) die unter dem enrollirungspflichtigen Alter stehenden, jedoch freiwillig zur Enrollirung sich meldenden Individuen;

b) die in der höchsten Classe bei den zwei Feld-Bataillons, der Artillerie, dem Sereg und bei der Reiterei Dienenden, welche in der Regel für die Reserven dieser ihrer Abtheilungen bestimmt sind, indessen aber anstatt der sie treffenden Uebersetzung zu dieser Reserve, über Aufforderung, oder freiwillig auf eigenes Verlangen bei den betreffenden Abtheilungen selbst noch fortdienen wollen, nach Zulässigkeit der Standesverhältnisse, dann, wenn sie noch feldkriegsdiensttauglich und in hauswirthschaftlicher Beziehung entbehrlich sind;

c) die im Stande des Reserve-Bataillons geführt werdenden Leute, welche statt der, sie treffen sollenden Ausrollirung, noch ferner im Stande desselben verbleiben wollen, wenn sie dazu tauglich und von der Wirthschaft entbehrlich sind. Diese drei Abtheilungen der Freiwilligen sind jede für sich zu summiren.

2. Die Liste (nach Formulare III) über die in das enrollirungspflichtige Alter getretene, oder bereits in demselben stehende, noch nicht enrollirte, sondern dazu pflichtige, oder davon befreite Mannschaft. *Form. III.*

3. Die Liste (nach Formulare IV) über die wegen Defecten auszurollirende Mannschaft. *Form. IV.*

Diese Liste bildet, in soferne es sich um die Versorgung der im Dienste realinvalid gewordenen Mannschaft handelt, die Grundlage des Arbitrirungs-Actes.

4. Die Liste (nach Formulare V) über die aus Wirthschafts-Rücksichten auszurollirende Mannschaft. *Form. V.*

§. 66.

Verfahren bei differenten Ansichten über die Felddiensttauglichkeit.

Wenn sich bezüglich der Felddiensttauglichkeit eines auszurollirenden Mannes differente Ansichten zwischen den Aerzten ergeben, und selbst die später intervenirende Brigade den Mann nicht gleich definitiv in den activen Dienststand übernehmen lassen zu können erachtet, so ist derselbe dem Superarbitrio des Landes-Militär-Commando zu unterziehen. Falls aber der Mann auf Befehl der Brigade in den Dienststand übernommen, und in der

a następnie przecież za niezdolnego do służby jest uznany, natedy tylko exrolacya jego nastąpić winna, bez wszelkiego zań kosztów wynagrodzenia.

§. 67.

Przedsięwzięcie regulacyi stanu przy pułku.

Ze zasady, obecnie przy rzeczy inrolacyjnej i eksrolacyjnej za podstawę służącej, i wniniejszym przepisie przeprowadzonej, wypływa samo przez się, że interes ten, jak to już w §fie 62 wskazanem zostało, tylko po rezultatach konskrypcyjnych całego powiatu pułkowego (batalionu), i dla takowego w całości, bez względu na poddział jego na powiaty kompanijne, a więc tylko w samym pułku przeprowadzonym być może. Kompanie przeto obowiązane są zaraz po ukończonej konskrypcyi wraz z summaryum konskrypcyjnem przesłać także pułkowi jedno parę list w §. 65. wspomnianych, tudzież odpisy głównych swych ksiąg żołnierzy, co do stanu już inrolowanego, nakoniec sumaryczne wykazanie tego ostatniego, wszystko to celem regulacyi stanu, mającej być uskutecznioną przez komendanta pułku z przyzwaniem oficerów sztabowych, kapitana interesami administracyjnemi zawiadującego i rachmistrza.

§. 68.

Postępowanie przytem.

Przy regulacyi tej stanu, pułki postępować winny w sposób następujący:

1. Ubytek w jakibądź sposób w ciągu roku wydarzający się, musi oddzielnie być wykazany podług szarż:

a) dla obudwóch batalionów polowych, artyleryi, seregu i konnicy;

b) dla batalionu rezerwy.

2. Do ubytku tego dodany będzie ten ubytek, który wedle list IV i V wypadnie przez eksrolacye, za potrzebne uznane dla ułomności i gospodarstwa, zkąd summa ubytku wykaże się.

Przytem, co się tycze eksrolacyi dla ułomności, trzymać się należy tymczasem właściwej listy komisyi konskrypcyjnej.

3. Przez zestawienie podług kompanij z list II i III, osiągnięty będzie przy dodatku kontyngentu lub uzupełnienia, mającego być dostawionym przez kommuny wojskowe ten przegląd, ile ludzi, do służby polowej uzdolnionych, może być inrolowanych do obudwóch batalionów polowych, do artyleryi, do seregu lub do konnicy.

Przy dochodzeniu takowem, opuszczeni będą ci ochotnicy z listy II, którzy już służbę pełnią, i tylko dalej służyć chcą, albowiem takowi nie są nowym przyrostem, a uwzględnienie oraz dalszej ich dobrowolnej służby, przy poimiennem do następujących punktów 5 i 6. stosującem się wyszczególnieniem osób, do batalionu rezerwy przenieść albo z niego wyrolować się mających, w ten sposób znajduje miejsce, iż przytem pominięci zostają ochotnicy, dobrowolnie dalszą służbę pełnić chcący.

4. Z porównania summy ludzi, do inrolacyi przeznaczonych, z summą ubytku, wykazuje się zwyżka ludzi do inrolacyi przeznaczonych, która to zwyżka wskazuje na

Folge doch dienstuntauglich erkannt wird, so hat dann bloss dessen Ausrollirung zu erfolgen, und kein Unkosten-Ersatz für ihn einzutreten.

§. 67.

Vornahme der Standes-Regulirung beim Regimente.

Aus dem, gegenwärtig dem En- und Ausrollirungs-Wesen zum Grunde liegenden, und in dieser Vorschrift durchgeführten Principe, folgt von selbst, dass dieses Geschäft, wie bereits im §. 62 angedeutet worden, nur nach den Conscriptions-Ergebnissen des ganzen Regiments- (Bataillons-) Bezirkes, und nur für diesen im Ganzen, ohne Rücksicht auf seine Untertheilung in Compagnie-Bezirke, folglich nur beim Regimente selbst vollbracht werden kann. Es haben daher die Compagnien gleich nach vollendeter Conscription mit dem Conscriptions-Summarium auch ein Pare der im §. 65 erwähnten Listen, ferner Abschriften ihrer Manns-Grundbücher, bezüglich des vorhandenen enrollirten Standes, endlich die summarische Nachweisung des letzteren, dem Regimente behufs der durch den Regiments-Commandanten mit Beiziehung der Stabs-Officiere, des, die Administrations-Geschäfte führenden Hauptmannes und des Rechnungsführers zu entwerfenden Standes-Regulirung einzusenden.

§. 68.

Verfahren dabei.

Bei dieser Standes-Regulirung haben die Regimenter auf folgende Art zu verfahren:

1. Es muss der während des Jahres auf was immer für eine Art sich ergebene Abgang, und zwar abtheilig:

a) *Für die beiden Feld-Bataillone, Artillerie, Sereg und Reiterei;*

b) *für das Reserve-Bataillon, chargenweise ausgewiesen werden.*

2. Zu diesem Abgange wird derjenige Abgang zugeschlagen, welcher sich nach den Listen IV und V durch die Defects- und Wirthschafts wegen nothwendig befundenen Ausrollirungen ergibt, woraus die Summe des Abganges hervorgeht.

Dabei wird sich übrigens hinsichtlich der Ausrollirungen Defects wegen vorläufig an die diessfällige Liste der Conscriptions-Commission zu halten seyn.

3. Durch den compagnieweisen Zusammensatz aus den Listen II und III wird mit Zuschlag des, von den Militär-Communitäten zu stellenden Ersatzes oder Contingentes die Uebersicht gewonnen, wie viele feldkriegsdiensttaugliche Leute zu den beiden Feld-Bataillons, zur Artillerie, zum Sereg oder zur Reiterei enrollirt werden können.

Bei dieser Ermittlung werden jene Freiwilligen aus der Liste II, welche jedoch bereits dienen, und daher nur fortdienen wollen, ausser Betracht gelassen, da sie kein neuer Zuwachs sind, und die Berücksichtigung ihres freiwilligen Fortdienens bei der, nach den folgenden Puncten 5 und 6 zu geschehenden namentlichen Bezeichnung der, zum Reserve-Bataillon zu Transferirenden, oder von demselben Auszurollirenden, dadurch geschieht, dass dabei die freiwillig fortdienen Wollenden übergangen werden.

4. Wenn der Summe der zur Enrollirung disponiblen Leute die Summe des Abganges entgegengehalten wird, so zeigt sich der Ueberschuss an, zur Enrollirung disponiblen Leuten, und dieser Ueberschuss gibt die Anzahl Leute, welche aus der ältesten Classe von den

liczbę tych, którzy z najstarszej klasy obudwóch batalionów polowych, artyleryi, seregu i konnicy, do batalionu rezerwy przeniesieni być mogą.

5. Skoro liczba ta wiadoma jest, należy z głównych ksiąg żołnierzy we wszystkich kompaniach, z zachowaniem należytego stosunku do stanu ich inrolowanych, w równej liczbie poimiennie wyciągnąć ludzi z klasy najstarszej przy obudwóch batalionach polowych, przy artyleryi, seregu i konnicy, z pominięciem tych, którzy wedle listy II przy swem wojsku dalej służyć chcą, i w miarę stosunków stanu do tego pozwolenie mają, i tak poimiennie wyciągniętych, należy dalej oznaczyć jako takich, którzy przeniesieni być mają do batalionu rezerwy, a względnie do rezerwy artyleryi, seregu lub konnicy.

Z porównania tedy liczby ludzi, do batalionu rezerwy przenieść się mających, z summą ubytku, przy batalionie rezerwy zachodzącego, wypływa liczba, która przy batalionie rezerwy z najstarszej klasy wyrolowaną być może.

Co się tycze liczby tej, będzie przy stosunkowym rozdziale jej między kompanie, z głównych ich ksiąg żołnierzy także poimienny wyciąg sporządzony, z pominięciem tych, którzy wedle listy II, dalej jeszcze przy batalionie rezerwy służyć chcą.

Z rezultatów, w ten sposob osiągniętych i należycie zestawionych, ustawione będą dla każdej kompanii oddzielnie, listy poimienne ludzi, mających być inrolowanymi i eksrolowanymi, tudzież mających być przeniesionymi, i kompaniom udzielone dla poprzedniej regulacyi stanu własnego, w którym to względzie namienionem będzie, iż wydarzający się przy każdej kompanii krajowej ubytek artylerzystów, sereżanów i konnicy także i u niej będzie zastąpiony, jednakże wybór w tej mierze z ludzi nowo-inrolowanych, przysłużać będzie komendantowi pułku.

§. 69.

Rewizya interesu konskrypcyi i regulacyi stanu przez brygadyera

Przez dokonanie zarządzenia paragrafu powyższego, przygotowany będzie w pułku interes regulacyi stanu, który w rewizyi i potwierdzeniu brygadyera, zupełnie do końca doprowadzonym będzie.

Pułki, w tym celu przeto brygadyerowi o uskutecznionem przygotowaniu doniesienie uczynią, który następnie dni do przedsięwzięcia rewizyi oznaczy i pułkowi wcześnie do wiadomości poda, do dalszego obwieszczenia i zarządzenia, co potrzeba.

Rewizya ta na tem zależy, ażeby brygadyer w każdej kompanii należycie przekonał się o dokładności konskrypcyi, uskutecznionej podług postanowień niniejszej normy, o porządnem prowadzeniu głównych ksiąg żołnierzy, o dokładności list, w §. 65. wspomnionych, dla regulacyi stanu sporządzonych, niemniej i o tem, czy przy rozdziale ludzi między pojedyncze kompanie do batalionu rezerwy przenieść, jako też ztąd wyrolować sią mających, zachowaną została stosunkowość w §-fie 68 przepisana;

beiden Feld-Bataillonen, der Artillerie, dem Sereg und der Reiterei zum Reserve-Bataillon transferirt werden können.

5. Sobald diese Zahl bekannt ist, müssen aus den Manns-Grundbüchern aller Compagnien, mit Beobachtung eines richtigen Verhältnisses zu dem enrollirten Stande derselben, in gleicher Anzahl die Leute der ältesten Classe bei den zwei Feld-Bataillonen, der Artillerie, dem Sereg und der Reiterei mit Uebergehung derjenigen, welche laut der Liste II bei ihrer Truppe fortdienen wollen, und nach Zulässigkeit der Standesverhältnisse dazu die Bewilligung erhalten, namentlich ausgezogen, und als diejenigen bezeichnet werden, welche zum Reserve Bataillon, und respective zur Reserve der Artillerie, des Sereg oder der Reiterei transferirt werden sollen.

6. Wenn nun diese Zahl der, zum Reserve-Bataillon zu transferirenden Leute der Summe des, beim Reserve-Bataillon bestehenden Abganges entgegengehalten wird, so ergib sich diejenige Zahl, welche beim Reserve-Bataillon von der ältesten Classe ausrollirt werden kann.

Ueber diese Zahl ist gleichfalls bei verhältnissmässiger Vertheilung unter die Compagnien aus den Manns-Grundbüchern derselben, mit Uebergehung derjenigen, die nach der Liste II noch ferner beim Reserve-Bataillon fortdienen wollen, ein namentlicher Auszug zu verfassen.

Aus den so erlangten, gehörig zusammengestellten Ergebnissen werden, für jede Compagnie separirt, namentliche Listen der En- und Auszurollirenden, dann der zu Transferirenden gestellt, und denselben zur vorläufigen Regulirung des eigenen Standes mitgetheilt, in welcher Beziehung bemerkt wird, dass der bei jeder Landes-Compagnie sich ergebende Abgang an Artilleristen, Serežanern und Reitern auch bei derselben zu ersetzen ist, während die Auswahl hiezu aus den neu enzurollirenden Leuten dem Regiments-Commandanten zusteht.

§. 69.

Revision des Conscriptions- und Standes-Regulirungs-Geschäftes durch den Brigadier.

Durch Bewirkung des im vorstehenden Paragraphe Angeordneten, ist beim Regimente das Geschäft der Standes-Regulirung vorbereitet, und es hat nun dasselbe durch die revidirende und bestätigende Intervention des Brigadiers vollends zu Ende geführt zu werden.

Es haben daher zu diesem Behufe die Regimenter von dieser bewirkten Vorbereitung dem Brigadier die Anzeige zu erstatten, welcher hierauf die Tage zur Vornahme der Revision bestimmt, und zeitrecht zur weiteren Kundmachung und Einleitung des Erforderlichen dem Regimente bekannt gibt.

Diese Revision besteht darin, dass der Brigadier in jeder Compagnie von der Richtigkeit der, nach den Bestimmungen dieser Norm bewirkten Conscription, von der ordentlichen Führung der Manns-Grundbücher, von der Richtigkeit der, zum Behufe der Standes-Regulirung verfassten, im §. 65 erwähnten Listen, dann davon sich die genaue Ueberzeugung verschafft, dass bei Vertheilung des, zum Reserve-Bataillon zu transferirenden, und des, von diesem auszurollirenden Mannschafts-Quantums an die einzelnen Compagnien, die

nakoniec, ażeby ściśle rozważał i rozstrzygał prożby i skargi, jakieby zachodziły w przedmiocie wniosku co do inrolacyi i eksrolacyi, przedłożonego sobie przez pułk podług §. 68.

Nie inaczej, jak ściśle dochodzić należy przepisowości klasyfikowanych wyjątków i uwolnień, tudzież eksrolacyj, wedle listy V. dla gospodarstwa zawnioskowanych, ma też przedsięwziętą być szczególnie rewizya lekarska i ostateczna klasyfikacya, co się tycze ludzi, podług listy IV. dla ułomności wyrolować się mających, a jeżeli idzie przytem o zaopatrzenie ludzi, którzy w służbie stali się realinwalidami, dana być ma należyta arbitracya względem nich, w którym celu przeto brygadyer do rewizyi przyzwać winien także i urzędnika feldkriegskomisaryatowego i dozorującego lekarza pułkowego.

Do superarbitracyi względem właśnie wspomnionych ludzi realinwalidów, utrzymania żądających, zesle komenda wojskowo- krajowa dla szczędzenia kosztów podróży, na miejsca odpowiednie, położone w samym Pograniczu, komisyę pod zastępczą prezydencyą dywizyonera.

Sprostowania, przy rewizyi konskrypcyi miejsce mające, będą natychmiast w dotyczących aktach konskrypcyjnych przeprowadzone, a o ile takowe dotyczą pułkowego wniosku regulacyi stanu, w nich także należycie zanotowane. Wniosek ten przeto przedłożony być ma przez oficera sztabowego, ktory wraz z kapitanem, interesa administracyjne przy pułku prowadzącym, przydzielony jest brygadyerowi przy rewizyi akowej.

W miarę rezultatu rewizyi tej, we wszystkich kompaniach przedsięwziętej, będzie wniosek pułku względem regulacyi stanu w sztabie należycie ustawiony, i wraz z wyciągami poimiennemi, dla poszczególnych kompanij z niego sporządzonemi, przez brygadyera potwierdzony; a podług tych ostatnich zarądzi pułk w kompaniach inrolacye i eksrolacye.

§. 70.

Dalsze jego funkcye przytem.

Przy okazyi rewizyi tej i regulacyi stanu przekona się dalej brygadyer, jak dalece zachowane bywają istniejące przepisy i rozporządzenia specyalne, pod względem administracyjnym w ogólności, w którym to względzie wszelkie zachodzące prożby i skargi należycie mają być dochodzone, i wedle okoliczności albo zrezolwowane, albo w tej mierze dalej przesłane.

Mianowicie poleconą ma sobie przybrany urzędnik feldkrigskomisaryatowy rewizyę żurnałów kasy kompanijnej i należących tu dowodów i dokumentów, tudzież rewizyę innych dobra eraryalnego dotyczących rachunków i protokołów, a spólnie z tymże urzędnikiem będzie także i skontrowanie przedsięwzięte.

im §. 68 vorgeschriebene Verhältnissmässigkeit beobachtet worden ist; endlich, dass er alle bezüglich des nach §. 68 vom Regimente entworfenen En- und Ausrollirungs-Antrages etwa vorkommenden Bitten und Klagen genau untersucht und entscheidet.

Sowie dabei die Vorschriftmässigkeit der classificirten Ausnahmen und Befreiungen, dann die, vermöge der Liste V Wirthschafts wegen beantragten Ausrollirungen, einer genauen Prüfung unterzogen werden müssen, ebenso hat insbesonders hinsichtlich der nach der Liste IV Defects wegen auszurollirenden Mannschaft, die ärztliche Untersuchung und definitive Classification, und so weit es sich dabei um die Versorgung der im Dienste realinvalid gewordenen Mannschaft handelt, die ordentliche Arbitrirung derselben vorgenommen zu werden, zu welchem Behufe daher auch der respicirende feldkriegs-commissariatische Beamte und der Regiments-Arzt zu dieser Revision vom Brigadier beizuziehen ist.

Zur Superarbitrirung der ebenbesagten realinvaliden, und auf eine Versorgung Anspruch habenden Mannschaft aber, wird dann das Landes-Militär-Commando zur Ersparung der Reisekosten eine Commission unter stellvertretendem Vorsitze des Divisionärs auf zweckentsprechend situirte Orte in der Gränze selbst zu entsenden haben.

Die, bei der Conscriptions-Revision geschehenden Berichtigungen werden in den entsprechenden Conscriptions-Acten sogleich behandelt, und so weit sie den Standes-Regulirungs-Antrag des Regimentes betreffen, auch in diesen gehörig vorgemerkt werden. Dieser Antrag ist daher durch den Stabs-Officier, welcher mit dem, die Administrations-Geschäfte des Regimentes führenden Hauptmanne den Brigadier bei dieser Revision begleitet, zu derselben beizubringen.

Je nach dem Resultate dieser, bei allen Compagnien vorgenommenen Revision wird dann der Standes-Regulirungs-Antrag des Regimentes, beim Stabe richtig gestellt, und sammt den für die einzelnen Compagnien daraus gemachten namentlichen Auszügen vom Brigadier bestätiget, nach welch Letzteren dann das Regiment die En- und Ausrollirungen bei den Compagnien einzuleiten hat.

§. 70.

Weitere Functionen desselben dabei.

Bei Gelegenheit dieser Conscriptions-Revision und Standes-Regulirung hat der Brigadier ferner auch die Ueberzeugung sich zu verschaffen, in wieferne in administrativer Beziehung überhaupt, die bestehenden Vorschriften und speciellen Anordnungen gehörig beobachtet werden, und es sind alle in dieser Beziehung vorkommenden Bitten oder Klagen genau zu erheben, und je nach Beschaffenheit entweder zu erledigen, oder Behufs der Erledigung weiter zu leiten.

Namentlich wird durch den beigezogenen feldkriegs-commissariatischen Beamten die Revision der Compagnie-Casse-Journale und der dazu gehörigen Belege und Behelfe, ebenso die Revision der übrigen, das vorhandene Aerarial-Gut betreffenden Rechnungen und Protokolle zu bewirken, und in Gemeinschaft mit demselben auch die Scontrirung vorzunehmen seyn.

Dalszym obowiązkiem brygadyera i przydzielonego mu urzęknika feldkrigskomisaryatowego ma być przepisanie podatków tak kupcom i profesyonistom, jak posiadaczom młynów. Kompanie przeto spiszą iudywidua te wraz z kwotami podatkowemi, podług dochodu z handlu lub przemysłu dla nich zawnioskowanemi, w osobne przez konskrybującego oficera sztabowego podpisać się mające wykazy, jakie obecnie przepisuje instrukcya z dnia 5. Maja 1808. „o wykazaniu posiadania gruntowego, tudzież o przepisaniu i uiszczeniu powinności“ i przedłożą ostatnie brygadyerowi, który je z urzędnikem feldkrigskomisaryatowym należycie dochodzić będzie i potwierdzeniem swem właściwe przepisanie podatków uskuteczni.

Grunta podatkujące, które przez przypadek na kulturze upadły i cześcią lub zupełnie nieuprawnemi się stały, i na żądanie właścicieli, na podstawie dochodzenia pierwej przez pułk spowodowanego, albo do mniejszej podatkowej klasy mają być przeniesionemi albo wcale z klasy gruntów uprawnych wykreślonemi, mają także przez brygadyera i urzędnika feldkrigskomisaryatowego być dochodzone i w miarę znalezionego stanu rzeczy przeniesienia rzeczone albo będą odmówione albo dozwolone.

§. 71.

Wykazanie posiadłości gruntowej i powinności pieniężnych.

By administracya także i o posiadłości gruntowej i o powinnościach pieniężnych summaryczne otrzymać mogła przeglądy, muszą kompanie także i nadal tak jak dotychczas, podług miejsc sporządzać wykazy o posiadłości gruntowej i o powinnościach, i uwidocznić w nich wszelkie pomnożenie i zmniejszenie w porownaniu z rokiem poprzedzającym.

Z tych wykazów kompanijnych będzie wykaz pułkowy w sztabie ułożony i z summaryami konskrypcyjnemi pułkowemi, w §fie 35. wspomionemi, brygadyerowi w podwójnym egzemplarzu przedłożony.

§. 72.

Relacya konskrypcyjna.

Jak tylko brygadyer otrzyma summarya konskrypcyjne w §§. 35 i 71. wspomnione, tudzież wykazy posiadania gruntowego i wykazy powinności od podporządkowanych sobie pułków i kommun, obowiązany jest po należytem dochodzeniu co do przepisowości i dokładności rachunków, przedłożyć takowe wraz z własną relacyą konskrypcyjną w drodze służby komendantowi wojskowemu krajowemu.

W tejże wyszczególnione będą uwagi, jakie przy konskrypcyi względem porządku interesów zostały poczynione. Co się tycze wad, natychmiast usuniętych, tudzież skarg i prożb rozstrzygniętych i załatwionych, w relacyi tylko wzmiankę uczynić należy o tem, jak zarządzono.

Co się zaś tycze przedmiotów, od wyższej instancyi rozstrzygnąć się mających, należy o takie rozstrzygnienie upraszać pod wyjaśnieniem okoliczności dotyczących.

Eine weitere Aufgabe des Brigadiers und des, ihm beigegebenen feldkriegs-commissariatischen Beamten ist die Bewirkung der Steuervorschreibung der Handels- und Gewerbsleute, dann Mühlenbesitzer. Die Compagnien haben daher diese Individuen sammt den nach dem Erträgnisse ihres Handels oder Gewerbes für sie beantragten Steuerbeträgen in besonderen, von dem conscribirenden Stabs-Officiere mitzufertigenden Ausweisen, wie sie nach der „Belehrung über die Ausweisung des Grundbesitzes und über die Vorschreibung und Abstattung der Schuldigkeiten vom 4. Mai 1808" dermal in Anwendung sind, zu verzeichnen, und Letztere dem Brigadier vorzulegen, der sie mit dem feldkriegs-commissariatischen Beamten gehörig prüft, und durch die Bestätigung derselben die eigentliche Steuervorschreibung bewirkt.

Steuerbare Gründe, die durch Zufall an Culturfähigkeit abgenommen, und zum Theile oder ganz unbenutzbar geworden sind, und die auf Verlangen der Eigenthümer, auf Grund der, früher vom Regimente veranlassten Untersuchung, in eine geringere Steuer-Classe gesetzt, oder aus der Classe der benutzbaren Gründe gebracht werden sollen, werden ebenfalls bei dieser Gelegenheit vom Brigadier und dem feldkriegs-commissariatischen Beamten untersucht und wird nach Befund die Versetzung verweigert oder gestattet.

§. 71.

Ausweisung des Grundbesitzes und der Geldschuldigkeiten.

Um zum Behufe der Verwaltung auch über den Grundbesitz und die Geldschuldigkeiten summarische Uebersichten bei Handen zu haben, müssen die Compagnien fortan, wie bisher, ortschaftenweise Darstellungen des Grundbesitzes und der Schuldigkeiten verfassen, und in denselben auch die Vermehrung und Verminderung gegen das vorhergehende Jahr ersichtlich machen.

Aus diesen Compagnie-Ausweisen wird beim Stabe der Regiments-Ausweis verfasst, und mit den im §. 35 erwähnten Regiments-Conscriptions-Summarien dem Brigadier in duplo *unterlegt.*

§. 72.

Conscriptions-Relation.

Sobald der Brigadier die in den §§. 35 und 71 erwähnten Conscriptions-Summarien, dann Grundbesitz- und Schuldigkeits-Ausweise der, ihm unterstehenden Regimenter und Communitäten erhalten hat, hat er dieselben nach veranlasster Prüfung ihrer Vorschriftmässigkeit und Rechnungsrichtigkeit mit einer eigenen Conscriptions-Relation im Dienstwege dem Landes-Militär-Commandanten zu unterlegen.

In derselben werden alle Bemerkungen, welche bei Gelegenheit der Conscription hinsichtlich der Geschäfts-Ordnung gemacht worden sind, vorgetragen. Bezüglich der, an der Stelle gehobenen Gebrechen, so wie der entschiedenen und erledigten Klagen und Bitten, ist nur vom Verfügten in der Relation Bericht zu erstatten.

Ueber jene Gegenstände aber, die von höherer Entscheidung abhängig sind, muss letztere unter Aufklärung der Thatsachen nachgesucht werden.

§. 25.

**Zestawienie w komendzie krajowej wojskowej.
Summaryum jenerałackie.**

Komenda wojskowa krajowa będzie winna załatwiać podług swego zakresu relacye konskrypcyjne, i ze sumaryów tudzież wykazów od pułków (batalionu czajkistow) równie jak od kommun wojskowych, po należytem dochodzeniu i sprostowaniu wad zachodzących, ułożyć summaryum konskrypcyjne jenerałackie, równie też wykaz jenerałacki względem posiadłości gruntowej i powinności, a to w dwóch egzemplarzach, w których wykazane być musi pomnożenie i zmniejszenie, i nakoniec przedłożyć ministerstwu wojny ze wszystkiego jedno pare, obłożone jednym egzemplarzem wszelkich partykularyów pułków i kommun wraz z relacyami konskrypcyjnemi, i z sprostowaniem relacyi swej dawniejszej, jeżeliby takowa wydaną była, lub też z innemi potrzebnemi uwagami.

§. 73.

Zusammenstellung beim Landes-Militär-Commando. Generalats-Summarien.

Das Landes-Militär-Commando hat die Conscriptions-Relationen nach seinem Wirkungskreise zu erledigen, und aus den Summarien und Ausweisen der Regimenter (des Czaikisten-Bataillons), so wie der Militär-Communitäten nach gehöriger Prüfung und Berichtigung der etwaigen Gebrechen, ein Generalats-Conscriptions-Summarium, dann einen Generalats-Grundbesitz- und Schuldigkeits-Ausweis in zweifachen Exemplaren, in welchen die Vermehrung und Verminderung ausgewiesen werden muss, zu verfassen, und ein Pare von jedem, belegt mit einem Exemplare aller Particularien der Regimenter und der Communitäten, nebst den Conscriptions-Relationen, unter Berichtung der etwa erlassenen vorläufigen eigenen Erledigung, oder der sonst nöthig erachteten Bemerkungen, dem Kriegsministerium zu unterlegen.

Formularz A.

Arkusz spisowy

na rok

Pułk graniczny N°.

I. Budynki – erarywalne	I. Budynki – gminne	I. Budynki – prywatne	II. Familie – z własnym domem	II. Familie – bez domu własnego	III. Imię i nazwisko osób męzkich	IV. Kwalifikacya tychże	V. Rok urodzenia	VI. Krajowi męzcy Pograniczanie są – Służbę pełniący – przy pułku – Oficerowie – Sztabowi	VI. – Służbę pełniący – przy pułku – Oficerowie – wyżsi	VI. – Służbę pełniący – przy pułku – Strony sztabu – wielkiego	VI. – Służbę pełniący – przy pułku – Strony sztabu – małego	VI. – Służbę pełniący – przy pułku – od feldfebla niżej idąc	VI. – Służbę pełniący – przy pułku – Inne personale administracyjne	VI. – Służbę pełniący – przy pułku – Summa przy pułku służbę pełniących	VI. – Służbę pełniący – Inni – Jenerałowie, oficerowie sztabowi i wyżsi	VI. – Służbę pełniący – Inni – Forysztce i służy prywatni	VI. – Służbę pełniący – Inni – C. k. urzędnicy	VI. – Służbę pełniący – Inni – Summa innych służbę pełniących	VI. – Summa wszystkich służbę pełniących	VI. – Służebni – Zdolni do służby polowej – Służbie ulegający – do inrolacyi	VI. – Służebni – Zdolni do służby polowej – Służbie ulegający – doczasowo przeszkodzeni	VI. – Służebni – Zdolni do służby polowej – Wyjęci – wysłużeni	VI. – Służebni – Zdolni do służby polowej – Wyjęci – dla gospodarstwa	VI. – Służebni – Zdolni do służ. domow. – od 17 do 20 lat	VI. – Służebni – Zdolni do służ. domow. – od 50 do 60 lat	VI. – Służebni – defektowi	VI. – Summa służebnych	VI. – Niesłużebni – dla przeszkód naturalnych – Porost od urodzenia aż do lat 16	VI. – Niesłużebni – dla przeszkód naturalnych – zupełnie inwalidzi – 60-letni i więcej	VI. – Niesłużebni – dla przeszkód naturalnych – zupełnie inwalidzi – dla ułomności	VI. – Niesłużebni – Summa naturalnie przeszkodzonych	VI. – Niesłużebni – z uwolnienia prawn. – duchowni	VI. – Niesłużebni – z uwolnienia prawn. – świeccy	VI. – Niesłużebni – Summa prawnie uwolnionych	VI. – Summa wszystkich niesłużebnych	VII. Summa Pograniczan męzkich krajowych	VIII. Doliczając rodzaj żeński krajowy	IX. Summa ludności krajowej	X. Nieobecnych w tejże summie – mężczyzn	X. Nieobecnych w tejże summie – białogłów	XI. Cudzy do tejże summy – Z Pogranicza wojskowego – mężczyzn	XI. – Z Pogranicza wojskowego – białogłów	XI. – Z innych krajów koronnych – mężczyzn	XI. – Z innych krajów koronnych – białogłów	XI. – Z zagranicy – mężczyzn	XI. – Z zagranicy – białogłów	XI. – Summa cudzych – mężczyzn	XI. – Summa cudzych – białogłów

Numer domu $\frac{\text{nowy}}{\text{stary}}$

konskrypcyjny

18 . .

Miejsce kompanii

<table>
<tr><th colspan="3">XII.</th><th colspan="29">XIII. Klasyfikacya ludności krajowej</th><th colspan="21">XIV. Majętności Pograniczan</th></tr>
<tr><th colspan="3" rowspan="2">Rzeczywisty stan całej ludności</th><th colspan="7" rowspan="2">podług narodowości</th><th colspan="6">podług religii</th><th colspan="4">ze stanu małżeńskiego</th><th colspan="12">podług stanu i zatrudnienia</th><th colspan="4" rowspan="2">Koni</th><th colspan="3" rowspan="2">Bydła</th><th rowspan="3">krów</th><th rowspan="3">owiec</th><th rowspan="3">kóz</th><th rowspan="3">świń</th><th rowspan="3">ulów</th><th rowspan="3">kotłów gorzelnianych</th><th rowspan="3">pługów</th><th colspan="2" rowspan="2">Wozów</th><th rowspan="3">Stodół</th><th rowspan="3">Stajen</th><th colspan="2" rowspan="2">Młynów</th><th rowspan="3">walkownie</th></tr>
<tr><th rowspan="2">katolików</th><th rowspan="2">grecko-unickich</th><th rowspan="2">grecko-nieunickich</th><th colspan="2">Konfesyi</th><th rowspan="2">Żydów</th><th colspan="2">zaślubionych</th><th colspan="2">niezaślubionych i owdowiałych</th><th colspan="2">duchownych</th><th rowspan="2">Zpensyon. jener., ofic. szlab. i wyż. ludzieś c. k. urzędn.</th><th rowspan="2">Honoracyorów</th><th colspan="8">Z zarobku żyjących</th></tr>
<tr><th>mężkich</th><th>żeńskich</th><th>razem</th><th>Kroatów</th><th>Sławonów</th><th>Serbów</th><th>Romanów</th><th>Madziarów</th><th>Niemców</th><th>innych</th><th>augsburgskiej</th><th>helweckiej</th><th>mężczyzn</th><th>białogłów</th><th>mężczyzn</th><th>białogłów</th><th>Plebanów i innych</th><th>w klasztorach</th><th>Kupców i kramarzy</th><th>Fabrykantów</th><th>Artystów i rzemieślników</th><th>Czeladników, kupczyków i chłopców terminując.</th><th>Gospodarzy</th><th>Rolników i winiarzy</th><th>Najemników i furmanów</th><th>Parobków</th><th>młodych do lat 3-ch</th><th>ogierów</th><th>klaczy</th><th>wałachów</th><th>młodego do lat 3-ch</th><th>byków</th><th>wołów</th><th>okutych</th><th>nie okutych</th><th>do mielenia</th><th>tartaków</th></tr>
</table>

Formulare A.

Conscriptions-
für das

Gränz-Regiment Nr.

I Gebäude			II Familien		III	IV	V	VI Die einheimischen männlichen Gränzbewohner theilen sich in																												VII	VIII	IX	X		XI Die Fremden dazu							
								Dienende												Dienstbare								Undienstbare											Die Abwesenden davon		aus der Militär-Gränze		aus anderen Kronländern		aus dem Auslande		Summe der Fremden	
								bei dem Regimente							Sonst				Summe aller Dienenden	Felddiensttaugliche				Hausdiensttaugliche			Summe der Dienstbaren	wegen natürlichen Hindernissen				wegen gesetzl. Befreiung			Summe aller Undienstbaren													
								Officiere		Parteien										Dienstpflichtige		Ausgenommene		von ... Jahren					ganz invalide																			
Ärarische	Gemeinde-	Privat-	Behauste	Unbehauste	Tauf- und Zuname der männlichen Individuen	Qualification derselben	Geburtsjahr derselben	Stabs-	Ober-	des grossen Stabes	des kleinen Stabes	vom Feldwebel abwärts	sonstiges Administrations-Personale	Summe der beim Regimente Dienenden	Generäle, Stabs- und Ober-Officiere	Fourierschützen und Privatdiener	k. k. Beamte	Summe der sonst noch Dienenden		zur Enrollirung	zeitlich Verhinderte	Ausgediente	Wirthschafts wegen	17 bis 20	50 bis 60	defectuose		Nachwuchs von der Geburt bis 16 Jahren	60 Jahre alte und darüber	wegen Gebrechen	Summe der natürlich Verhinderten	Geistliche	Weltliche	Summe der gesetzlich Befreiten		Summe der einheimischen männlichen Gränzbewohner	Hiezu das einheimische weibliche Geschlecht	Summe der einheimischen Volksmenge	männliche	weibliche	männliche	weibliche	männliche	weibliche	männliche	weibliche	männliche	weibliche

Haus-Nummer $\frac{\text{neue}}{\text{alte}}$

Aufnahmsbogen

Jahr 18 . .

Compagnie-Ort

XII			XIII Classification der einheimischen Volksmenge																												
Effectiver Stand der ganzen Volksmenge			nach der Nation							nach der Religion						nach der Verehelichung				nach Stand und Beschäftigung											
													Confession			Verehelichte		Ledige und Verwitwete		Geistliche				vom Erwerbe lebende							
männliche	weibliche	zusammen	Croaten	Slavonier	Serben	Romanen	Magyaren	Deutsche	Sonst	katholische	griechisch unirte	griechisch nicht unirte	Augsburger	Helvetischer	Juden	männliche	weibliche	männliche	weibliche	Pfarrer und sonst	in Klöstern	Pension.-Gen.-, Stabs- u. Ober-Off., dann k.k. Beamte	Honoratioren	Handelsleute und Krämer	Fabriks-Unternehmer	Künstler und Handwerker	Gesellen, Ladendiener und Lehrjungen	Wirthe	Ackersleute und Weinhauer	Taglöhner und Fuhrleute	Knechte

XIV Habschaften der Gränzbewohner																				
Pferde				Rinder										Wägen				Mühlen		
Jungvieh bis 3 Jahre	Hengste	Stuten	Wallachen	Jungvieh bis 3 Jahre	Stiere	Ochsen	Kühe	Schafe	Geissen	Schweine	Bienenstöcke	Branntweinkessel	Pflüge	Beschlagene	Unbeschlagene	Scheunen	Stallungen	Mahl-	Säge-	Walk-

Formularz B.

Summaryum konskrypcyjne miejscowe

na rok 18 . .

Pułk graniczny N.° Kompania krajowa N.°

I Nazwa miejsca	II. Imiona i nazwiska ojców	III. N°. domu	IV, budynki			V. familie		VI. Krajowi Pograniczanie męzcy dzielą się i t. d. jak rubryki głowy do arkusza spisowego (Formularz A.)
			eraryalne	gminne	prywatne	na własnym domu	bez domu własnego	

Formularz C.

Summaryum konskrypcyjne kompanijne

na rok 18 . .

Pułk graniczny N°. Kompania krajowa N°.

Imiona		miejsca			budynki			familie		Krajowi Pograniczanie męzcy i t. d. jak rubryki głowy do arkusza spisowego (Formularz A.)
gmin	miejsc	miasta	miasteczka	wsi	eraryalne	gminne	prywatne	z własnym domem	bez domu własnego	

Formulare B.

Orts-Conscriptions-Summarium
für das Jahr 18 . .

Gränz-Regiment Nr. Landes-Compagnie Nr.

I.	II.	III.	IV. Gebäude			V. Familien		VI. Die einheimischen männlichen Gränz-Bewohner theilen sich
Name des Ortes	Tauf- und Zunamen der Hausväter	Haus-Nr.	Aerarische	Gemeinde-	Privat-	Behauste	Unbehauste	u. s. w., wie die Kopf-Rubriken des Aufnahms-Bogens (Formular A.)

Formulare C.

Compagnie-Conscriptions-Summarium
für das Jahr 18 . .

Gränz-Regiment Nr. Landes-Compagnie Nr.

Der Gemeinden	Der Ortschaften	Diese sind			Gebäude			Familien		Die einheimischen männlichen Gränz-Bewohner
Namen		Städte	Märkte	Dörfer	Aerarische	Gemeinde-	Privat-	Behauste	Unbehauste	u. s. w., wie die Kopf-Rubriken des Aufnahms-Bogens (Formular A.)

Formularz D.

Pułk graniczny N.o

Summaryum konskrypcyjne pułkowe

na rok 18 . .

I. Imiona kompanij	II. Liczba gmin	III. miejsca			IV. budynki			V. familie		VI. **Krajowi Pograniczanie mężcy** i t. d. jak rubryki n głowy do arkusza spisowego (Formularz A.)
		miasta	miasteczka	wsi	eraryalne	gminne	prywatne	z własnym domem	bez domu własnego	

Formularz E.

Pułk graniczny N.o

Kompania N.o

Spis indywidualny na rok 18 . .

osób, dla defektu ukwalifikowanych jako niezdolne do służby polowej albo jako zupełnie niesłużebne.

Zamieszkanie	No domu	**Imię i nazwisko**	Rok urodzenia	Krótkie lekarskie opisanie i potwierdzenie ułomności ciała lub stanu choroby	Klasyfikacya			z nich		Uwaga o zmianie z inwalidami	Głów
					na półinwal.	na zupeł. inw.	niezdolny po-rost	do uleczenia	nie do ulecz.		

Formulare D.

Gränz-Regiment Nr.

Regiments-Conscriptions-Summarium

für das Jahr 18 . .

I. Namen der Compagnien	II. Anzahl der Gemeinden	III. Ortschaften			IV. Gebäude			V. Familien		VI. Die einheimischen männlichen Gränz-Bewohner u. s. w., wie die Kopf-Rubriken des Aufnahms-Bogens (Formulare A)
		Städte	Märkte	Dörfer	Aerarische	Gemeinde-	Privat-	Behauste	Unbehauste	

Formulare E.

Gränz-Regiment Nr. *Compagnie Nr.*

Individual-Verzeichniss für 18 . .

über die Defectswegen als zu Feldkriegsdiensten untauglich oder als völlig undienstbar classificirten Individuen.

Wohnort	Haus-Nummer	Tauf- und Zunamen	Geburtsjahr	Kurze ärztliche Beschreibung u. Bestätigung des körperlichen Gebrechens oder des Krankheits-Zustandes	Classification zum			davon sind		Anmerkung über die Veränderung mit den Invaliden	Köpfe
					halben Invaliden	ganzen Invaliden	untauglicher Nachwuchs	heilbar	unheilbar		

Formularz I. **Tom. Pag.**

Pułk graniczny N.o

Główna księga żołnierstwa

do utrzymania w ewidencyi żołnierstwa, przydzielonego do niżej wymienionych oddziałów wojska pułku powyższego, alfabetycznie ułożona podług czasu inrolacyi.

Kompanie krajowe	Dzień przyrostu	Szarża	Imiona	Rok		No domu	Religia		Stanu		Profesyi	Przydzielenie do			Uwaga o zachodzących zmianach stanu
				urodzenia	miejsce		katolicka	grec. n. un.	żonatego	nieżonatego		z batalion. polowych	Seregu (konnicy)	batalionu rezerwy	
Uwaga. W rubryce „imiona“ wciągnione będzie wprzód nazwisko familijne a potem imię chrzestne.															
			n. p. Alinčić, Nicola Arbutina, Jefrem Baloban, Xia Batinović, Ivan												

Formularz II.

N. N. Pułk graniczny N.o N. N. Kompania krajowa N.o

Lista nominalna

ochotników, zgłaszających się dobrowolnie do inrolacyi ze stanu populacyi przed osiągnionym wiekiem inrolacyjnym, albo do dalszej służby w swym korpusie z najwyższych klas służbowych stanu służbę już pełniącego.

Mieszkanie	N.o domu	Szarża	Imię i nazwisko	rok urodzenia	Religia		Stan		Profesyi	miara			Służy od roku	Klasyfikacya			Uwaga komisyi co do uznanej niezdolności lub niezbędności	Ochotnicy przyjęci			
														zdolnych do służby polowej					do dalszej służby przy		
					katolickiej	grec. n. unickiej	żonaty	nieżonaty lub wdow.		stóp	cali	sztrychów		użyteczni	niezbędni	Niezdolni		ze stanu populacyi do inrolacyi	z batalionach polowych i przy artyleryi	seregu (konnicy)	batalionie rezerwy

Formulare I.

Band. Pag.

Gränz-Regiment Nr.

Manns-Grundbuch

zur Evidenthaltung der, bei den nachbenannten Truppen-Abtheilungen des obigen Regiments eingetheilten Mannschaft, nach der Enrollirungs-Zeit alphabetisch geordnet.

Landes-Compagnien	Tag des Zuwachses	Charge	Namen	Geburts- Jahr	Geburts- Ort	Haus Nr.	Religion katholisch	Religion gr. n. u.	Religion	Stand verheiratet	Stand ledig	Profession	Eintheilung zu den 2 Feld-Bataillonen	Eintheilung zu dem Sereg (der Reiterei)	Eintheilung zu dem Reserve-Bataillon	Anmerkung über vorkommende Standes-Veränderungen
Anmerkung. In die Rubrik „Namen" wird zuerst der Zuname und dann der Taufname eingetragen.																
			z. B.: Alinčić, Nicola													
			Arbutina, Jefrem													
			Baloban, Xia													
			Batinović, Ivan													

Formulare II.

N. N. Gränz-Regiment Nr.

N. N. Landes-Compagnie Nr.

Nominal-Liste

derjenigen Freiwilligen, welche sich aus dem Populations-Stande zur Enrollirung vor erreichtem enrollirungspflichtigen Alter, dann welche sich aus den höchsten Dienst-Classen des bereits dienenden Standes zum Fortdienen in ihrer Truppe freiwillig gemeldet haben.

Wohnort	Haus Nr.	Charge	Vor- und Zunamen	Geburtsjahr	Religion katholisch	Religion gr. n. u.	Religion	Stand verheiratet	Stand ledig oder Witwer	Profession	Mass Schuh	Mass Zoll	Mass Strich	dient seit dem Jahre	Classification felddiensttauglich entbehrlich	Classification felddiensttauglich unentbehrlich	Classification untauglich	Anmerkung der Commission über die erkannte Untauglichkeit oder Unentbehrlichkeit	Die Freiwilligen wurd. angenommen aus dem Populations-Stande z. Enrollirung	z. Fortdienen bei den 2 Feld-Bataillons und der Artillerie	z. Fortdienen bei dem Sereg (der Reiterei)	z. Fortdienen bei dem Reserve-Bataillon
																			Köpfe	Köpfe	Köpfe	Köpfe

Formularz III.

N. N. Pułk graniczny N. N. Kompania graniczna N.

Lista poimienna

tych służebnych, którzy konskrybowani zostali, jako ulegający inrolacyi dla wieku swego inrolacyjnego, w który weszli, lub który pierwej jeszcze osiągnęli, albo jako doczasowo przeszkodzeni. albo dla gospodarstwa wyjęci.

Zamieszkanie	Nr. domu	Charakter i zatrudnienie	Imię i Nazwisko	Rok urodzenia	Religia		Stan		Profesya	Miara			w konskrypcyi są uklasyfikowani jako:			Przez komisyę uznani za			Uwaga komisyi co do niezbędności, niezdolności lub przeszkodzenia	Do inrolacyi przyjęto
																zdolnych do służby polowej				
					katolickiej	grecko-unickiej	żonaty	nieżon. albo wdow.		stóp	cali	sztrychów	ulegający inrolacyi	doczasowo przeszkodzeni	dla gospodarstwa wyjęci	zbyteczni	niezbędni	niezdolni		głów

Formularz IV.

N. N. Pułk graniczny Nr. N. N. Kompania krajowa Nr.

Lista poimienna

żołnierzy dla defektu wyrolować się mających

Zamieszkanie	Nr. domu	Szarża	Imię i Nazwisko	Rok urodzenia	Służy od roku	Wyrolowanych jest prz.			Uwaga o ułomnościach ze strony	
						2ch batalionach polow. i przy artyleryi	seregu (konnicy)	batalonie rezerwy	Komisyi konskrypcyjnej	Brygady
						głów				

Formulare III.

N. N. Gränz-Regiment Nr. *N. N. Landes-Compagnie Nr.*

Nominal-Liste

über jene dienstbare Mannschaft, welche vermöge des enrollirungspflichtigen Alters, das sie erreicht, oder in dem sie von früher steht, als dienstpflichtig zur Enrollirung oder zeitlich verhindert, oder welche als Wirthschafts wegen ausgenommen conscribirt ist.

Wohnort	Haus Nr.	Charakter u. Beschäftigung	Vor- und Zunamen	Geburtsjahr	Religion			Stand		Profession	Mass			Sind in der Conscription classificirt als:			Sind von der Commission befunden als:			Anmerkung der Commission über die Unentbehrlichkeit, Untauglichkeit oder Verhinderung	Werden zur Enrollirung angenommen
																	felddiensttauglich				
					katholisch	gr. n. u.		verheirathet	ledig oder Witwer		Schuh	Zoll	Strich	dienstpflichtig zur Enrollirung	zeitlich verhindert	Ausgenommene Wirthschaftswegen	entbehrlich	unentbehrlich	untauglich		Köpfe

Formulare IV.

N. N. Gränz-Regiment Nr. *N. N. Landes-Compagnie Nr.*

Nominal-Liste

über die Defects wegen auszurollirende Mannschaft.

Wohnort	Haus Nr.	Charge	Vor- und Zunamen	Geburtsjahr	Dient seit dem Jahre	Werden ausrollirt bei			Anmerkung über die Gebrechen von Seite der	
						den 2 Feld-Bataillons u. d. Artillerie	dem Sereg (d. Reiterei)	dem Reserve-Bataillon	Conscriptions-Commission	Brigade
						Köpfe				

Formularz V.

N. N. Pułk graniczny Nr. N. N. Kompania krajowa N.

Lista poimienna

żołnierzy dla gospodarstwa wyrolowanych

Zamieszkanie	Nr. domu	Szarża	Imię i Nazwisko	Rok urodzenia	Służy od roku	Wyrolowanych jest przy			Uwaga względem przyczyny eksrolacyi ze strony	
						2ch batalionach polow. i przy artyleryi	seregu (konnicy)	batalionie rezerwy	Komisyi konskrypcyjnej	brygady
						głów				

Formulare V.

N. N. Gränz-Regiment Nr. N. N. Landes-Compagnie Nr.

Nominal-Liste

über die Wirthschafts wegen auszurollirende Mannschaft.

Wohnort	Haus Nr.	Charge	Vor- und Zunamen	Geburtsjahr	Dient seit dem Jahre	Werden ausrollirt bei den 2 Feld-Bataillons u. der Artillerie	dem Sereg (d. Reiterei)	dem Reserve-Bataillon	Anmerkung über die Ursache der Ausrollirung von Seite der Conscriptions-Commission	Brigade
						Köpfe				

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXIX.

Wydana i rozesłana: dnia 11. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. Mai 1852.

Część XXIX.

Wydana i rozesłana dnia 11. Maja 1852.

101.

Patent cesarski z dnia 6. Maja 1852.

obowiązujący w całym obrębie państwa,

wydany w przedmiocie dochodzenia i karania tych, którzy osoby wojskowe skłaniają do złamania wierności lub przekroczenia innych obowiazków służbowych.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

w sprawach dochodzenia i karania tych, którzy usiłują nakłonić osoby wojskowe do złamania wierności lub przekroczenia innych obowiązków służbowych, uznaliśmy za potrzebę, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, w miejsce rozporządzenia cesarskiego z dnia 31. Grudnia 1849 r. (Nr. 23 dz. pr. p. z roku 1850) wydać następujące postanowienia, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych.

§. 1.

Nakłanianie do przekroczenia wojskowych obowiązków służbowych, policzone będzie za zbrodnię przeciw sile wojennej państwa, każdemu, który osobę, przysięgą zwią

XXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. Mai 1852.

101.

Kaiserliches Patent vom 6. Mai 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

betreffend die Behandlung und Bestrafung Derjenigen, welche Militär-Personen zum Treubruche oder zur Verletzung ihrer sonstigen Dienstespflicht verleiten.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben in Betreff der Behandlung und Bestrafung Derjenigen, welche Militär-Personen zum Treubruche oder zur Verletzung ihrer sonstigen Dienstespflichten zu verleiten suchen, nach Vernehmung Unserer Minister und Anhörung Unseres Reichsrathes, an die Stelle der kaiserlichen Verordnung vom 31. December 1849 (Nr. 23 des Reichs-Gesetzblattes vom Jahre 1850) folgende, für alle Kronländer giltige Bestimmungen zu beschliessen befunden:

§. 1.

Die Verleitung zur Verletzung militärischer Dienstpflicht wird einem Jeden als Verbrechen wider die Kriegsmacht des Staates zugerechnet, der einen zum k. k. Kriegsdienste

zaną do c. k. służby wojennej, do wiarołomnego opuszczenia służby wojennej (dezercyi) lub do jakiegobądź innego, według ustaw karnych dla c. k. wojska za zbrodnię poczytanego przekroczenia zaprzysiężonej wierności, posłuszeństwa, czujności lub innych podobnych obowiązków służby wojskowej nakłania, wzywa, pobudza lub nakłonić usiłuje, nawet choćby sam nie miał na sobie żadnych obowiązków takowych; bądź że się tego dopuszcza, dawaniem lub zapewnieniem podarunków, lub innych korzyści, bądź innemi środkami, namową, obietnicami lub fałszywemi przedstawieniami.

§. 2.

Kara na takowe nakłanianie stanowi się na sześć miesięcy więzienia do roku jednego, jeżeli zbrodnia była tylko usiłowaną; które to więzienie przedłużone być może w miarę wielkości i karygodności zbrodni wojskowej aż do lat trzech, jeżeli zaś nakłonienie rzeczone się udało, aż do lat pięciu.

§. 3.

Staje się winnym danej poręki do zbrodni wojskowej, wyrażonej w §. 1, ten, który, chociaż nie zostając sam w obowiązkach wojskowych, w jakikolwiekbądź sposób pomocnym jest osobie, poprzysięgłej do c. k. służby wojskowej, przy popełnieniu zbrodni wojskowej. Kara na to jest także więzienie od sześciu miesięcy do lat pięciu, w miarę tego, czyli czyn usiłowanym tylko, czy dokonanym został.

§. 4.

Jeżeli zaś nakłanianie lub danie poręki, wspomniane w poprzedzających §§. 1 i 3., w takim razie ma za przedmiot zbrodnię wojskową, podlegającą karze śmierci, lub, jeżeli się to dzieje w czasie wojny, albo jeżeli z uwagi na liczbę indywiduów, których nakłonić chciano, lub na inne okoliczności, obawiać się należy wielkiego niebezpieczeństwa, lub gdy znaczna z tąd szkoda wynikła, winowajca ukaranem będzie więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, gdyby zaś mnożeniu się takich zbrodni zapobiedz trzeba sądem doraźnym, wówczas po ogłoszeniu sądu doraźnego, każdy winowajca karanym będzie śmiercią przez rozstrzelanie.

§. 5.

Dochodzenie i karanie zbrodni, wyrażonych w niniejszym patencie, należeć będzie do sądów karnych wojskowych, bez względu na sąd, któremu podlegać może obwiniony.

Jeżeli osoba, podlegająca zresztą sądom karnym stanu cywilnego popełni jednę z tych zbrodni, tub też zbrodnię śpiegostwa, lub niepozwolonego werbunku, należącą na mocy dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 10. Października 1821, L. 1808 zbioru ustaw sądowych także do sądownictwa karnego osób wojskowych, tylko jako środek do popełnienia większej jeszcze zbrodni, n. p. zbrodni Stanu lub rozruchu, albo, jeżeli ten, który się uczynił winnym jednej z wyżej wymienionych zbrodni przeciw sile wojennej państwa, popełni inne jeszcze zbrodnie, wykroczenia lub przestępstwa; wów-

eidlich verpflichteten Mann, obgleich er selbst in keiner solchen Verpflichtung steht, zur treulosen Verlassung des Kriegsdienstes (Desertion), oder zu was immer für einer nach den für das k. k. Militär geltenden Strafgesetzen als Verbrechen zu behandelnden Verletzung der eidlich angelobten Treue, des Gehorsames, der Wachsamkeit oder sonstiger Militär-Dienstpflichten verleitet, auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht; es mag dieses durch gegebene oder zugesicherte Geschenke oder andere Vortheile, oder durch was immer für Ueberredungsmittel, Verheissungen oder Vorspiegelungen geschehen.

§. 2.

Die Strafe einer solchen Verleitung ist, wenn es nur bei dem Versuche geblieben ist, Kerker von sechs Monaten bis zu Ein Jahr, der nach der Wichtigkeit und Strafbarkeit des bezweckten Militär-Verbrechens bis auf drei Jahre, wenn aber die Verführung gelungen ist, bis auf fünf Jahre zu erhöhen ist.

§. 3.

Des Verbrechens der Hilfeleistung zu einem im §. 1 bezeichneten Militär-Verbrechen macht sich Derjenige schuldig, welcher, obgleich er selbst in keiner Militär-Dienstverpflichtung steht, einen zum k. k. Kriegsdienste eidlich verpflichteten Manne bei Begehung eines Militär-Verbrechens auf was immer für eine Weise Beistand leistet. Die Strafe ist ebenfalls, je nachdem die That nur versucht oder vollbracht wurde, Kerker von sechs Monaten bis zu fünf Jahren.

§. 4.

Wenn aber die in den vorstehenden §§. 1 und 3 erwähnte Verleitung oder Hilfeleistung, ein in dem gegebenen Falle mit dem Tode zu bestrafendes Militär-Verbrechen zum Gegenstande hat, oder wenn dieselbe zur Kriegszeit geschieht, oder wenn in Anbetracht der Anzahl der Individuen, auf welche die Verleitung abgesehen ist, oder der sonst obwaltenden Umstände, erhebliche Gefahr zu besorgen, oder bedeutender Nachtheil wirklich entstanden ist, so soll der Schuldige zu fünf- bis zehnjährigem schweren Kerker verurtheilt werden, dafern jedoch dem Ueberhandnehmen solcher Verbrechen durch das Standrecht Einhalt zu thun für nothwendig befunden wird, so ist nach vorausgegangener Kundmachung des Standrechtes, jeder Schuldige mit dem Tode durch Erschiessen zu bestrafen.

§. 5.

Die Untersuchung und Bestrafung der in diesem Patente bezeichneten Verbrechen ist, ohne Rücksicht auf den sonstigen Gerichtsstand des Beschuldigten, den Militär-Strafgerichten zuständig.

Wird von einer sonst den Strafgerichten des Civilstandes unterstehenden Person, eines dieser Verbrechen, oder das, vermöge des Hofkanzlei-Decretes vom 10. October 1821, Nr. 1808 der Justiz-Gesetz-Sammlung, ebenfalls der Strafgerichtsbarkeit der Militär-Personen zuständige Verbrechen der Ausspähung (Spionerie) oder der unbefugten Werbung (Falschwerbung) nur als Mittel zur Ausübung eines noch grösseren Verbrechens, als z. B. des Hochverrathes oder Aufruhres begangen, oder treffen bei Demjenigen, welcher sich eines von den vorbezeichneten Verbrechen wider die Kriegsmacht des Staates schuldig gemacht

czas sądownictwo Sądu wojskowego rozciągać się będzie także i na te karygodne czynności, które atoli w tym razie sądzone będą według ustaw karnych, obowiązujących stan cywilny.

§. 6.

Osoby, podlegające przez się sądownictwu wojskowemu, skazane będą z uwagi na osobiste przymioty tychże, zamiast na karę wiązienia, jeżeli takowe nie przenosi lat pięciu, na stosowną karę cielesną, oprócz tego zaś do robot szańcowych, na karę w domu poprawy, na areszt forteczny w kajdanach lub bez kajdan; jeżeli zaś staną się winnemi przestępstw, wyrażonych w §§. 1 lub 3, a na mocy poprzysięgłych obowiązków swych wojskowych podlegać mogą tej samej winie w ułatwianiu zbrodni wojskowej jak sam sprawca, wówczas karani będą według tych samych ustaw co sprawca.

§. 7.

Ustawa niniejsza obowiązywać zacznie w dni czternaście od dnia obwieszczenia onegoż w dzienniku praw państwa; nie rozciąga się zaś na czyny takowe karygodne, popełnione przed dniem, wyżej rzeczonym, ani też na śledztwa już rozpoczęte.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia szóstego Maja roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego. Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L. S.)

Hr. Buol m. p. **Csorich** m. p.

Z Najwyższego rozkazu.
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

102.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6. Maja 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, w których ma moc prawa ustawa karna z dnia 3. Września 1803 r.

mocą którego, na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 4. Maja 1852 r. znowu zaprowadzonem zostaje karanie cielesne jako kara dyscyplinarna w domach karnych i zakładach więziennych sądowych, przeciw zasądzonym i inkwizytom, z pewnemi ograniczeniami i ostrożnościami.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 4. Maja 1852 r. pozwolić, żeby karanie cielesne, jako kara dysciplinarna w domach karnych i zakładach więziennych sądowych, znowu zaprowadzonem zostało przeciw zasądzonym i inkwizytom, tam gdzie tego zachodzi potrzeba, z następującemi ogra-

hat, noch andere Verbrechen, Vergehen oder Uebertretungen zusammen, so hat sich die Strafgerichtsbarkeit des Militär-Gerichtes auch auf diese strafbaren Handlungen auszudehnen, welche jedoch in diesen Fällen nach den, für den Civil-Stand geltenden Strafgesetzen zu beurtheilen sind.

§. 6.

Personen, welche schon für sich der Militär-Gerichtsbarkeit unterstehen, sind mit Rücksicht auf ihre persönliche Eigenschaft statt der Kerkerstrafe, dafern diese fünf Jahre nicht übersteigt, zu einer wider sie anwendbaren Leibesstrafe, sonst aber zur Schanz-Arbeit, Zuchthausstrafe, Festungs-Arrest mit oder ohne Eisen zu verurtheilen; wenn sie aber einer Uebertretung der §§. 1 oder 3 sich schuldig machen, und vermöge ihrer eidlichen Militär-Dienstverpflichtung, derselben Zurechnung des beförderten Militär-Verbrechens wie der Thäter selbst unterliegen können, so sind sie auch nach demselben Gesetze wie der Letztere zu bestrafen.

§. 7.

Dieses Gesetz hat binnen vierzehn Tagen von der Kundmachung desselben im Reichs-Gesetzblatte in Wirksamkeit zu treten, findet aber auf die vor diesem Zeitpuncte begangenen derlei strafbaren Handlungen und auf die bereits anhängigen Untersuchungen keine Anwendung.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, am sechsten Mai im achtzehnhundert zwei und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph.

(L. S.)

Gr. Buol m. p. **Csorich** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.

102.

Erlass des Justizministeriums vom 6. Mai 1852,

giltig für alle Kronländer, in welchen das Strafgesetz vom 3. September 1803 in Wirksamkeit ist,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 4. Mai 1852 die körperliche Züchtigung als Disciplinarstrafe in den Strafhäusern und in den Gefangen-Anstalten der Gerichte wider Sträflinge und Untersuchungs-Gefangene unter bestimmten Einschränkungen und Vorsichtsmassregeln wieder eingeführt wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 4. Mai 1852 zu gestatten geruht, dass die körperliche Züchtigung als Disciplinarstrafe in den Strafhäusern und Gefangen-Anstalten der Gerichte wider Sträflinge und Untersuchungs-Gefangene, dort, wo eine Nothwendigkeit hierzu vorhanden ist, unter nachstehenden Ein-

niczeniami i ostrożnościami, z uchyleniem rozporzędzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 29. Maja 1848*) wydanego w skutku postanowienia cesarskiego z dnia 22. Maja 1848 r., co do przepisu zawartego tamże w ustępie III.

Wspomiona kara dyscyplinarna tylko w następujących przypadkach wykonywaną będzie:

a) w razie ciężkiej obelgi, wyrządzonej słowem lub czynem przeciwko urzędnikom, straży lub dozorcom,

b) w razie złośliwego uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy, należących do urządzenia aresztu, albo też efektów lub żywności, wyjąwszy w przypadkach, w których istota zbrodni zachodzi,

c) w razach spiknienia się lub czynnego oporu przeciw przełożonym, straży lub dozorcom,

d) w razie innego przekroczenia po bezskutecznem użyciu kar łagodniejszych, na koniec

e) jeżeli ze względu na usposobienie umysłu, stopień wykształcenia indywiduum mającego być karanem, wszelka inna kara już naprzód za bezskuteczną będzie uznana; jednakże to tylko w razie cięższych przestępstw dyscyplinarnych.

Kijami karać można tylko mężczyzn dojrzałych, rózgami zaś młodzieńców, którzy jeszcze nieukończyli lat 18 wieku, i kobiety; w każdym przypadku po uprzedniem obejrzeniu i objawieniu zdania lekarza lub chirurga. Liczba plag nie powinna nigdy przenosić 20. Do wymierzenia tej kary, którą poprzedzić winien krótki protokół o przyczynie kary, jeżeli nieprzenosi plag dziesięciu upoważniony będzie przełożony w domach karnych, przy uczynieniu następnej relacyi do przełożonej władzy politycznej, oprócz tego zaś, po uzyskanem pozwoleniu władzy przełożonej. Przeciw inkwizytom i skazanym w zakładach więziennych sądowych wyrzeczona być może kara ta tylko w skutku uchwały sądowej i uczynioną być winna o dokonaniu jej wzmianka w protokole kar dyscyplinarnych.

Krauss m. p.

---

*) Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 31. Maja 1848, w zbiorze politycznych ustaw, i rozporądzeń, tom. 76, str. 238 i następ.

*schränkungen und Vorsichtsmassregeln mit Aufhebung der in Folge kaiserlicher Entschliessung vom 22. Mai 1848 erlassenen Justizministerial-Verordnung vom 29. Mai 1848 *) in Bezug auf die daselbst im Absatze III enthaltene Bestimmung wieder eingeführt werde.*

Diese Disciplinarstrafe hat nur in folgenden Fällen in Anwendung zu kommen:

a) *bei grober wörtlicher oder thätlicher Beleidigung der Beamten, wie auch der Wache und des sonstigen Aufsichts-Personales;*

b) *bei boshafter Beschädigung oder Zerstörung von Arrest-Einrichtungsstücken und Effecten oder von Nahrungsmitteln, ausgenommen in Fällen des vorhandenen Thatbestandes von Verbrechen;*

c) *bei Zusammenrottungen und bei thätlicher Widerstandleistung gegen die Vorgesetzten, die Wache oder das Aufsichts-Personale;*

d) *in anderen Uebertretungsfällen nach fruchtloser Anwendung der gelinderen Strafmittel, und endlich*

e) *wenn mit Rücksicht auf die Gemüthsart und Bildungsstufe des zu bestrafenden Individuums, jedoch nur bei erheblicheren Disciplinar-Vergehen, die Anwendung jeder anderen Strafe im Vorhinein als unwirksam anerkannt werden sollte.*

Mit Stockstreichen dürfen nur erwachsene Männer, mit Ruthenstreichen aber Jünglinge, die das 18. Lebensjahr noch nicht zurückgelegt haben, und Weibspersonen, jedesmal gegen vorläufige Besichtigung und Beurtheilung durch einen Heil- oder Wundarzt gezüchtiget werden. Die Zahl der Streiche soll sich nie über 20 erstrecken. Zur Verhängung dieser Strafe, welcher die Aufnahme eines kurzen Constitutes über den Straffall vorangehen muss, ist in den Strafhäusern der Vorstand, wenn sie nicht zehn Streiche überschreitet, gegen nachträgliche Anzeige an die vorgesetzte politische Behörde, ausserdem aber gegen vorläufig einzuholende Bewilligung der vorgesetzten Behörde ermächtiget. Gegen Untersuchungs-Gefangene und Sträflinge in den Gefangen-Anstalten der Gerichte darf diese Strafe nur in Folge Beschlusses des Gerichtes verhängt, und es muss der Vollzug in dem Disciplinar-Strafprotokolle angemerkt werden.

Krauss *m. p.*

---

*) *Erlass des Ministeriums des Innern vom 31. Mai 1848, in der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 76, Seite 238 u. fgg.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXX.

Wydana i rozesłana: dnia 13. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. Mai 1852.

Część XXX.

Wydana i rozesłana dnia 13. Maja 1852.

103.

Rozporządzenie ministra sprawiedliwosci z dnia 27. Kwietnia 1852,

względem ustanowienia prowizorycznych sądów w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem.

By aż do zaprowadzenia ostatecznej organizacyi w Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem znowu wprowadzić w należyty tok sądownictwo cywilne, w temże kraju koronnym od kilku lat z wyjątkiem dystryktu Hermannsztadzkiego (kraju Sasów) przerwane. a przezto zarazem utorować i ułatwić drogę działalności przyszłych sądów cesarskich, wydaje ministeryum sprawiedliwości, na mocy upoważnienia udzielonego sobie Najwyższem postanowieniem z dnia 24. Kwietnia r. b. postanowienia następujące:

§. 1.

Wyższy sąd krajowy.

Utworzona w Hermannsztadzie c. k. komisya wyższego sądu karnego ustanawia się jako prowizoryczny c. k. wyższy sąd krajowy dla całej objętości Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodu, włącznie kraju Sasów i dawnego Pogranicza wojskowego.

Zakres działalności wyższego sądu krajowego w sprawach karnych jako też w sprawach cywilnych, uregulowanym będzie przez osobne rozporządzenia.

§. 2.

Postanowienia względem prowizorycznego podziału sądów.

A. Sądy powiatowe pojedyncze.

Wielkie-Księstwo Siedmiogrodzkie składa się prowizorycznie z 62 powiatów sądowych.

Stanowiska sądów powiatowych pojedynczych są następujące:

1. Hermannstadt, 2. Mediasch wraz z Marktschelken, 3. Szässburg, 4. Mühlbach, 5. Leschkirch, 6. Grosschenk wraz z Agnetheln, 7. Reps, 8. Elisabethstadt, 9. Kronstadt wraz z Hoszufalu, 10. Bistritz, 11. Lechnitz w Tekendorf, 12. Sächsisch-Reen, 13. Naszod wraz z Szent-György, 14. Borgo-Prund, 15. Klausenburg, 16. Válaszut w Doboka, 17. Gyalu, 18. Banffy-Hunyad, 19. Thorda, 20. Thoroczko, 21. Nagy-Enyed, wraz z Maros-Ujvár, 22. Szilagy-Somlyo wraz z Zovany, 23. Tasnad. 24. Zilah wraz

XXX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. Mai 1852.

103.

Verordnung des Ministers der Justiz vom 27. April 1852,

über die Bestellung von provisorischen Gerichten im Grossfürstenthume Siebenbürgen.

Um für die Zeit, bis auch in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen die definitive Gerichts-Organisation in Wirksamkeit treten wird, die, in diesem Kronlande seit einigen Jahren, mit Ausnahme des Hermannstädter Districtes (Sachsenlandes) unterbrochene Civil-Justizpflege wieder in gehörigen Gang zu bringen, und dadurch den Eintritt der Wirksamkeit der künftigen kaiserlichen Gerichte anzubahnen und zu erleichtern, werden von dem Justizministerium, zufolge der, mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April l. J. erhaltenen Ermächtigung, nachfolgende Bestimmungen erlassen:

§. 1.

Oberlandesgericht

Die zu Hermannstadt *errichtete k. k. Straf-Obergerichts-Commission wird als provisorisches k. k. Oberlandesgericht für den ganzen Umfang des Grossfürstenthumes Siebenbürgen, mit Einschluss des Sachsenlandes und des früheren Militär-Gränzgebietes, bestellt.*

Der Wirkungskreis des Oberlandesgerichtes in Strafsachen und civilrechtlichen Angelegenheiten, wird durch besondere Verordnungen geregelt werden.

§. 2.

Bestimmungen über die provisorische Gerichts-Eintheilung.

A. Bezirks-Einzelngerichte.

Das Grossfürstenthum Siebenbürgen wird provisorisch in 62 Gerichtsbezirke eingetheilt.

Den Bezirks-Einzelngerichten werden nachfolgende Standorte angewiesen:

1. Hermannstadt, *2.* Mediasch *mit* Marktschelken, *3.* Schässburg, *4.* Mühlbach, *5.* Leschkirch, *6.* Grossschenk *mit* Agnetheln, *7.* Reps, *8.* Elisabethstadt, *9.* Kronstadt *mit* Hoszufalu, *10.* Bistritz, *11.* Lechnitz *zu* Tekendorf, *12.* Sächsisch-Reen, *13.* Naszod *mit* Szent-György, *14.* Borgo-Prund, *15.* Klausenburg, *16.* Válaszut *zu* Doboka, *17.* Gyalu, *18.* Banffy-Hunyad, *19.* Thorda, *20.* Thoroczko, *21.* Nagy-Enyed *mit* Maros-Ujvár, *22.* Szilagy-Somlyo *mit* Zovany, *23.* Tasnad, *24.* Zilah *mit* Hid-Almas, *25.* Szilagy-Cseh, *26.* Dées *mit* Semesnye, *27.* Monostor-

z Hid-Almas, 25. Szilagy-Cseh, 26. Dées wraz z Semesnye, 27. Monostor-Kapolna wraz z Nagy-Somkut, 28. Magyar-Lápos, 29. Retteg w Batza, 30. Bethlen, 31. Szamos-Ujvar, 32. Mocs, 33. Záh w Mező-Szengyel, 34. Uzdi-Szent-Peter w Budatelke, 35. Maros-Vasarhely wraz z Mezö-Madaras, 36. Dicsö-Szent-Marton wraz z Radnoth, 37. Makfalva w Erdö-Szent-György, 38. Udvarhely, 39. Szitas-Keresztur, 40. Görgény-Szent-Imre wraz z Monor, 41. Csik-Szereda w Csik-Somlyo, 42. Gyergyo-Szent-Miklos, 43. Sepsi-Szent-György, 44. Kozmás w Csik-Szent-Marton, 45. Kezdi-Vasarhely wraz z Baratos, 46. Barot, 47. Broos, 48. Deva, 49. Solymos w Nagy-Rappold, 50. Illye, 51. Vajda-Hunyad wraz z Hatzeg, 52. Borbatviz w Puju, 53. Orlath w Szelistie, 54. Karlsburg, 55. Brad w Körös-Banya, 56. Halmagy, 58. Topanfalva, 58. Zalathna, 59. Tővis, 60. Blasendorf wraz z Vizakna, 61. Fogarasch wraz z Persany i Porumbac, 62. Tőrzburg.

§. 3.

Prowizoryczne sądy krajowe.

B. Sądy krajowe prowizorycznie ustanawiają się:

1. Hermannstadt, 2. Kronstadt, 3. Bistritz, 4. Klausenburg, 5. Szilagy-Somlyo, 6. Dées, 7. Maros-Vasarhely, 8. Sepsi-Szent-György, 9. Broos, 10. Karlsburg, 11 Fogarasch.

§. 4.

C. Obręby sądów krajowych.

Obręby sądów krajowych rozciągają się, a to:

1. Hermanstadt na sądy powiatowe: Hermannstadt, Mediasch wraz z Marktschelken, Schässburg, Mühlbach, Leschkirch, Grosschenk wraz z Agnetheln, Reps i Elisabethstadt;

2. Kronstadt na sąd powiatowy Kronstadt wraz z Hoszufaiu;

3. Bistritz na sądy powiatowe: Bistritz, Lechnitz wraz z Tekendorf, Saski-Reen, Naszod wraz z Szent-György i Borgo-Prund, gdyż Naszod wraz z Szent-György i Bergo-Prund tymczasem drogą delegacyjną przekazane są;

4. Klausenburg na sądy powiatowe: Klausenburg, Válaszut w Doboka, Gyalu, Banffy-Hunyad, Thorda, Thoroczko, Nagy-Enyed wraz z Maros-Ujvár.

5. Szilagy-Somlyo na sądy powiatowe: Szilagy-Somlyo wraz z Zovany, Tasnad, Zilah wraz z Hid-Almas, Szilagy-Cseh;

6. Dées na sądy powiatowe: Dées wraz z Semesnye, Monostor-Kopolna wraz z Nagy-Somkut, Magyar-Lapos, Retteg w Batza, Bethlen, Szamos-Ujvar, Mocs, Záh w Mezö-Szengyel i Uzdi-Szent-Peter w Budatelke;

7. Maros-Vasarhely na sądy powiatowe: Maros-Vasarhely wraz z Mezö-Madaras, Dicső-Szent-Marton wraz z Radnoth, Makfalva w Erdö-Szent-György, Udvarhely, Szitas-Keresztur, Górgeny-Szent-Imre wraz z Monor;

Kapolna *mit* Nagy-Somkut, *28*. Magyar-Lápos, *29*. Retteg *zu* Batza, *30*. Bethlen, *31*. Szamos-Ujvar, *32*. Mocs, *33*. Záh *zu* Mező-Szengyel, *34*. Uzdi-Szent-Peter *zu* Budatelke, *35*. Maros-Vasarhely *mit* Mező-Madaras, *36*. Dicsö-Szent-Marton *mit* Radnoth, *37*. Makfalva *zu* Erdő-Szent-György, *38*. Udvarhely, *39*. Szitas-Keresztur, *40*. Görgény-Szent-Imre *mit* Monor, *41*. Csik-Szereda *zu* Csik-Somlyo, *42*. Györgyo-Szent-Miklos, *43*. Sepsi-Szent-György, *44*. Kozmás *zu* Csik-Szent-Marton, *45*. Kezdi-Vasarhely *mit* Baratos, *46*. Barot, *47*. Broos, *48*. Deva, *49*. Solymos *zu* Nagy-Rappold, *50*. Illye, *51*. Vajda-Hunyad *mit* Hatzeg, *52*. Borbatviz *zu* Puju, *53*. Orlath *zu* Szelistie, *54*. Karlsburg, *55*. Brad *zu* Körös-Banya, *56*. Halmagy, *57*. Topanfalva, *58*. Zalathna, *59*. Tővis, *60*. Blasendorf *mit* Vizakna, *61*. Fogarasch *mit* Persany *und* Porumbac, *62*. Törzburg.

§. 3.

Provisorische Landesgerichte.

B. *Landesgerichte haben provisorisch zu bestehen zu:*

1. Hermannstadt, *2*. Kronstadt, *3*. Bistritz, *4*. Klausenburg, *5*. Szilagy-Somlyo, *6*. Dées *7*. Maros-Vasarhely, *8*. Sepsi-Szent-György, *9*. Broos, *10*. Karlsburg, *11*. Fogarasch.

§. 4.

C. *Sprengel des Landesgerichtes.*

Der Sprengel dieser Landesgerichte hat sich zu erstrecken:

1. Von jenem zu Hermannstadt *über die Bezirksgerichte:* Hermannstadt, Mediasch *mit* Marktschelken, Schässburg, Mühlbach, Leschkirch, Grossschenk *mit* Agnetheln, Reps *und* Elisabethstadt;

2. von jenem zu Kronstadt *über das Bezirksgericht* Kronstadt *mit* Hoszufalu;

3. von jenem zu Bistritz *über die Bezirksgerichte:* Bistritz, Lechnitz *zu* Tekendorf, Sächsisch-Reen, Naszod *mit* Szent-György *und* Borgo-Prund, *indem* Naszod *mit* Szent-György *und* Borgo-Prund *vor der Hand delegationsweise zugewiesen werden;*

4. von jenem zu Klausenburg *über die Bezirksgerichte:* Klausenburg, Válaszut *zu* Doboka, Gyalu, Banffy-Hunyad, Thorda, Thoroczko, Nagy-Enyed *mit* Maros-Ujvár;

5. von jenem zu Szilagy-Somlyo *über die Bezirksgerichte:* Szilagy-Somlyo *mit* Zovany, Tasnad, Zilah *mit* Hid-Almas, Szilagy-Cseh;

6. von jenem zu Dées *über die Bezirksgerichte:* Dées *mit* Semesnye, Monostor-Kapolna *mit* Nagy-Somkut, Magyar-Lapos, Retteg *zu* Batza, Bethlen, Szamos-Ujvar, Mocs, Záh *zu* Mező-Szengyel *und* Uzdi-Szent-Peter *zu* Budatelke;

7. von jenem zu Maros-Vasarhely *über die Bezirksgerichte:* Maros-Vasarhely *mit* Mező-Madaras, Dicső-Szent-Marton *mit* Radnoth, Makfalva *zu* Erdő-Szent-György, Udvarhely, Szitas-Keresztur, Gőrgeny-Szent-Imre *mit* Monor;

8. Sepsi-Szent-György na sądy powiatowe: Gyergyo-Szent-Miklos, Csik-Szereda w Csik-Somlyo, Sepsi-Szent-György, Kozmás w Csik-Szent-Marton, Kezdi-Vasarhely wraz z Baratos i Barot;

9. Broos na sądy powiatowe: Broos, Deva, Solymos w Nagy-Rappold, Illye, Vajda-Hunyad wraz z Hatzeg, Borbatvitz w Puju i Orlath w Szelistie;

10. Karlsburg na sądy powiatowe: Karlsburg, Brad w Körös-Banya, Halmagy, Topanfalva, Zalathna, Tövis i Blasendorf wraz z Vizakna;

11. Fogarasch na sądy powiatowe: Fogarasch wraz z Persany i Porumbac i Törzburg.

§. 5.

Sądy powiatowe pojedyncze, w siedlisku sądów krajowych.

Dla sądów powiatowych pojedynczych w siedlisku sądu krajowego ustanowić się mających, służyć ma w powszechności za zasadę, iż czynności sądów powiatowych pojedynczych sprawowane być winny przez pewnych urzędników sądu krajowego bez uszczerbku możliwego zresztą użycia ich przy tymże sądzie.

§. 6.

Tworzenie i odgraniczenie okręgów sądów powiatowych pojedynczych.

Obręby sądów powiatowych pojedynczych utworzone i odgraniczone będą przez komisyę zaprowadzenia sądów w porozumieniu z rządem krajowym cywilnym oraz wojskowym, na zasadzie podziału sądowego z d. 12. Maja 1851 przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonego (dz. pr. p. i rz., cz. XXXIV. Nr. 116); przyczem, o ile to z tymże ostatnim pogodzić się da, niniejszy prowizoryczny podział krajowy uwzględniony być ma.

§. 7.

Kompetencya prowizorycznych sądów w sprawach cywilnych i zakres ich działalności w sprawach karnych.

Kompetencya prowizorycznych sądów w sprawach cywilnych i sądowe postępowanie w nich, tudzież zakres działalności ich w sprawach karnych oznaczone będą osobnemi rozporządzeniami.

§. 8.

Tok instancyi w sprawach cywilnych.

Co się tycze toku instancyi w sprawach cywilnych, ma jednocześnie z rozpoczęciem działalności sądów prowizorycznych w zastosowanie wejść cesarskie rozporządzenie z d. 1. Marca 1852 (dz. pr. p. cz. XV. Nr. 55).

8. von jenem zu Sepsi-Szent-György *über die Bezirksgerichte:* Gyergyo-Szent-Miklos, Csik-Szereda *zu* Csik-Somlyo, Sepsi-Szent-György, Kozáms *zu* Csik-Szent-Marton, Kezdi-Vasarhely *mit* Baratos *und* Barot;

9. von jenem zu Broos *über die Bezirksgerichte:* Broos, Deva, Solymos *zu* Nagy-Rappold, Illye, Vajda-Hunyad *mit* Hatzeg, Borbatviz *zu* Puju *und* Orlath *zu* Szelistie;

10. von jenem zu Karlsburg *über die Bezirksgerichte:* Karlsburg, Brad *zu* Körös-Banya, Halmagy, Topanfalva, Zalathna, Tövis *und* Blasendorf *mit* Vizakna;

11. von jenem zu Fogarasch *über die Bezirksgerichte:* Fogarasch *mit* Persany *und* Porumbac *und* Törzburg.

§. 5.

Bezirks-Einzelgerichte am Sitze der Landesgerichte.

Für die, am Sitze eines Landesgerichtes zu bestellenden Bezirks-Einzelngerichte hat im Allgemeinen der Grundsatz zu gelten, dass die Geschäfte des Bezirks-Einzelgerichtes durch bestimmte Beamte des Landesgerichtes unbeschadet ihrer sonst zulässigen Verwendung bei dem Letzteren versehen werden sollen.

§. 6

Bildung und Abgränzung der Sprengel der Bezirks-Einzelngerichte.

Die Sprengel der Bezirks-Einzelngerichte sind durch die Gerichts-Einführungs-Commission einverständlich mit dem Civil- und Militär-Gouvernement auf Grundlage der Allerhöchst genehmigten Gerichts-Eintheilung vom 12. Mai 1851 (Reichsgesetzblatt, XXXIV. Stück, Nr. 116) zu bilden und abzugränzen; hiebei ist, in soferne dieses im Einklange mit der Letzteren geschehen kann, die gegenwärtige provisorische Landes-Eintheilung möglichst zu berücksichtigen.

§. 7.

Zuständigkeit der provisorischen Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten und Wirkungskreis derselben in Strafsachen.

Die Zuständigkeit der provisorischen Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten und das gerichtliche Verfahren bei denselben, sowie der Wirkungskreis derselben in Strafsachen, wird durch besondere Verordnungen bestimmt werden.

§. 8.

Instanzenzug in bürgerlichen Rechtssachen.

Für den Instanzenzug in bürgerlichen Rechtssachen hat gleichzeitig mit dem Beginne der Amtswirksamkeit der provisorischen Gerichte, die kaiserliche Verordnung vom 1. März 1852 (Reichsgesetzblatt, Stück XV, Nr. 55) in Anwendung zu treten.

§. 9.

Sądy handlowe.

Sądy handlowe wykonują całe sądownictwo handlowe i wekslowe w całym okręgu sobie przekazanym, z przybraniem członków głosujących ze stanu handlowego.

§. 10.

Sądownictwo duchowne.

Sądy duchowne instancyi pierwszej i wyższej pozostają w wykonywaniu duchownego sądownictwa swego co do tej części sporów małżeńskich, która dotycze ważności i nieważności węzła małżeńskiego i rozdziału co do osób.

§. 11.

Sądy górnicze.

Równie też pozostaje tymczasem w rzeczach górniczych dotychczasowe sądownictwo przy sądach górniczych siedmiogrodzkich instancyi pierwszej i wyższej, dopóty, aż zarządzonem zostanie przeniesienie sądownictwa górniczego do sądów krajowych przez ministeryum sprawiedliwości w porozumieniu z ministeryum górnictwa i kultury krajowej.

Atoliż przyznana wedle dawniejszych ustaw siedmiogrodzkich sądom górniczym kompetencya nad przynależącymi górniczymi w sprawach karnych, przedstawiających się nie jako prewarykacye (przeniewierzenia) co do produktów górniczych, lecz jako podłe zbrodnie i przestępstwa ustawy, niniejszem znosi się, a sądownictwo co do tej kategoryi karygodnych czynności przynależących górniczych, przenosi się z całą objętością swą do sądów prowizorycznych, w tym względzie już właściwych.

§. 12.

Sądownictwo w rzeczach defraudacyi dochodów skarbowych i cła.

Dotychczasowe kameralne sądownictwo w rzeczach defraudacyi dochodów skarbowych i cła pozostaje tymczasem aż do dalszego rozporządzenia w dotychczasowej działalności swej, atoliż do orzeczeń na przypadki takowe, przybrani być winni każdego razu dwaj cesarscy urzędnicy sądowi, do wykonywania urzędu sędziowskiego powołani, którzy w naradzie i stanowieniu decyzyi udział mają z głosem stanowczym.

§. 13.

Sprawy spadkowe, sierocińskie i kuratelarne.

Nadkomisya pupilarna w Klausenburgu, ustanowiona do wprowadzenia na nowo pod rozprawę, jako i do załatwienia wytoczonych już spraw spadkowych, sierocińskich i kuratelnych pozostaje przy urzędzie swym aż do nkończenia sprawunków, poruczonych jej na mocy instrukcyi z d. 21. Grudnia 1850.

§. 9.

Handelsgerichte.

Die Landesgerichte haben die gesammte Handels- und Wechselgerichtsbarkeit, innerhalb ihres ganzen Gerichtssprengels unter Beiziehung von stimmführenden Mitgliedern aus dem Handelsstande auszuüben.

§. 10.

Geistliche Gerichtsbarkeit.

Die geistlichen Gerichtsstühle der ersten und höheren Instanzen verbleiben in der Ausübung ihres geistlichen Richter-Amtes in Bezug auf jenen Theil der Ehestreitigkeiten, welcher die Giltigkeit und Ungiltigkeit des Ehebandes und die Scheidung von Tisch und Bett betrifft.

§. 11.

Berggerichte.

Ebenso bleibt die bisherige Gerichtsbarkeit der siebenbürgischen Berggerichte ersterer und höherer Instanz in Bergsachen einstweilen in ihrer gegenwärtigen Wirksamkeit, bis die Uebernahme der Berggerichtsbarkeit an die Landesgerichte von dem Ministerium der Justiz im Einvernehmen mit dem Ministerium für Bergbau und Landescultur verfügt werden kann.

Jedoch wird der, nach den früheren siebenbürgischen Landesgesetzen den Berggerichten eingeräumte Gerichtsstand über Bergwerksverwandte in Beziehung auf Strafsachen, welche sich nicht als Prävaricationen mit Bergwerks-Erzeugnissen, sondern als gemeine Verbrechen und Uebertretungen des Gesetzes darstellen, ausser Wirksamkeit gesetzt und die Gerichtsbarkeit über diese Kategorie strafbarer Handlungen der Bergwerksverwandten ihrem ganzen Umfange nach, den diessfalls zuständigen provisorischen Gerichten übertragen.

§. 12.

Gerichtsbarkeit in Gefälls- und Zolldefraudations-Sachen.

Die bisherige Cameralgerichtsbarkeit in Gefälls- und Zolldefraudations-Sachen bleibt einstweilen bis auf weitere Verfügung in ihrer gegenwärtigen Wirksamkeit, jedoch sind den Entscheidungen in solchen Fällen stets zwei, zur Ausübung des Richter-Amtes berufene kaiserliche Justizbeamte beizuziehen, welche an der Berathung und Schlussfassung mit entscheidender Stimme Antheil zu nehmen haben.

§. 13.

Verlassenschafts-, Waisen- und Curatels-Angelegenheiten.

Die zur Wieder-Aufnahme und Behandlung der bereits anhängigen Verlassenschaft-, Waisen- und Curatels-Angelegenheiten zu Klausenburg bestellte Oberpupillar-Commission bleibt bis zur Beendigung der, derselben mit der Instruction vom 30. December 1851 zugewiesenen Geschäfte in Amtswirksamkeit.

§. 14.

Początek sądów prowizorycznych.

Zaprowadzenie każdego sądu prowizorycznego, objętość okręgu sądowego, temuż przekazanego, tudzież czas, w którym tenże rozpocząć ma działalność swą, podany będzie do powszechnej wiadomości przez osobne obwieszczenia ze strony c. k. komisyi zaprowadzenia sądów.

Atoliż na to zważać należy, ażeby, o ile możności zawsze wszystkie sądy pewnego okręgu sądowego krajowego jednoczesnie rozpoczęły działanie swe.

§. 15.

Ustanie sądów dotychczasowych.

Z dniem, w którym rozpoczną działanie swe sądy pewnego okręgu sądowego krajowego, ustać ma zupełnie sądownictwo instancyi pierwszej i wyższej, istniejącej w tymże okręgu podług dawniejszej organizacyi krajowej.

§. 16.

Zmiana postanowień powyższych.

Gdyby się na przyszłość pokazała potrzeba zmiany postanowień powyższych, mianowicie co się tycze stanowisk, objętości obrębów sądowych, pomnożenia lub zmniejszenia liczby, czy sądów czy personalu, przedłoży c.k. komisya zaprowadzenia sądów, a po zniesieniu tejże, sąd wyższy krajowy, w porozumieniu z c. k. rządem wojskowym i cywilnym, należycie uzasadniony wniosek ministerstwu sprawiedliwości.

Krauss m. p.

§. 14.

Beginn der provisorischen Gerichte.

Die Errichtung eines jeden provisorischen Gerichtes, der Umfang des, demselben zugewiesenen Gerichtssprengels und der Zeitpunct, von welchem es seine Amtswirksamkeit zu beginnen hat, wird von der k. k. Gerichts-Einführungs-Commission mittelst besonderer Kundmachungen zur allgemeinen Kenntniss gebracht werden.

Jedoch ist darauf zu sehen, dass, wo möglich immer die sämmtlichen Gerichte eines Landesgerichtssprengels zugleich in Wirksamkeit treten.

§. 15.

Aufhören der bisherigen Gerichte.

Mit dem Tage, an welchem die Gerichte eines Landesgerichtssprengels ihre Amtsverrichtungen beginnen, hat die Gerichtsbarkeit der, in diesem Sprengel nach der früheren Landesverfassung in Wirksamkeit bestehenden Civil- und Strafgerichte erster und höherer Instanzen gänzlich aufzuhören.

§. 16.

Abänderung der voranstehenden Bestimmungen.

Sollte in der Folge die Nothwendigkeit einer Aenderung an diesen Bestimmungen, namentlich in Bezug auf die Standorte, den Umfang der Gerichtssprengel, die Vermehrung oder Verminderung der Gerichte und ihres Personalstandes eintreten, so ist unter gehöriger Begründung derselben der gutächtliche Antrag der k. k. Gerichts-Einführungs-Commission, und nach Auflösung derselben, des Oberlandesgerichtes, im Einvernehmen mit dem k. k. Militär- und Civil-Gouvernement an das Justizministerium zu stellen.

Krauss m. p.

A. Prowizoryczny podział sądów
Wielkiego księstwa Siedmiogrodzkiego.

1 prowizoryczny wyższy sąd krajowy w Hermansztadzie, 11 prowizorycznych sądów krajowych, 62 sądów powiatowych.

Sądy krajowe	Sądy powiatowe	Sądy krajowe	Sądy powiatowe
I. Hermannstadt	1. Hermannstadt 2. Mediasch wraz z Marktschelken 3. Schässburg 4. Mühlbach 5. Leschkirch 6. Gross-Schenk wraz z Agnetheln 7. Reps 8. Elisabethstadt	VII. Maros-Vasarhely	35. Maros-Vasarhely wraz z Mezö-Madaras 36. Dicsö Sz. Marton wraz z Radnoth 37. Makfalva w Erdö Sz. Györgyu 38. Udvarhely 39. Szitas-Keresztur 40. Görgény-Szent-Imre wraz z Monor
II. Kronstadt	9. Kronstadt wraz z Hoszofal	VIII. Sepsi-Sz. György	41. Csik-Szereda w Csik-Somljovu 42. Gyergyo-Szent-Miklos 43. Sepsi Sz.-György 44. Kozmás w Csik Sz. Martonu 45. Kezdi-Vasarhely wraz z Baratos 46. Barot
III. Bistritz	10. Bistritz 11. Lechnitz w Tekendorf 12. Saskie-Reen 13. Naszod wraz z Sz. György 14. Borgo-Prund	IX. Broos	47. Broos 48. Deva 49. Solymos w Nagy-Rappoldu 50. Illye 51. Vajda-Hunyad wraz z Hatzeg 52. Borbatviz w Puji 53. Orlath w Szelistju
IV. Klausenburg	15. Klausenburg 16. Valaszut w Doboka 17. Gyalu 18. Banffy-Hunyad 19. Thorda 20. Thoroczko 21. Nagy-Enyed wraz z Maros-Ujvár	X. Karlsburg	54. Karlsburg 55. Brad w Körös-Banyi 56. Halmagy 57. Topanfalva 58. Zalathna 59. Tövis 60. Blasendoaf wraz z Vizakn
V. Szilagy-Somljo	22. Szilagy-Somlyo wraz z Zovany 23. Tasnad 24. Zilah wraz z Hid-Almas 25. Szilagy-Cseh	XI. Fogarasch	61. Fogarasch wraz z Persany i Porumbach 62. Törzburg
VI. Dées	26. Dées wraz z Semesnye 27. Monostor-Kapolna wraz z Nagy-Somkut 28. Magyar-Lapos 29. Retteg w Batzi 30. Bethlen 31. Szamos-Ujvár 32. Mocs 33. Zah w Mezö-Szengyel 34. Uzdi-Szt. Peter w Budatelke		

A. *Provisorische Gerichts-Eintheilung*

des

Grossfürstenthumes Siebenbürgen.

1 provisorisches Ober-Landesgericht zu Hermannstadt, 11 provisorische Landesgerichte, 62 Bezirksgerichte.

Landesgerichte	*Bezirksgerichte*	*Landesgerichte*	*Bezirksgerichte*
I. Hermannstadt	1. Hermannstadt 2. Mediasch *mit* Marktschelken 3. Schässburg 4. Mühlbach 5. Leschkirch 6. Grossschenk *mit* Agnetheln 7. Reps 8. Elisabethstadt	*VII.* Máros-Vasarhely	35. Máros-Vasarhely *mit* Mezö-Madaras 36. Dicsö-Sz. Marton *mit* Radnoth 37. Makfalva *zu* Erdö-Szent-György 38. Udvarhely 39. Szitas-Keresztur 40. Görgény-Szent-Imre *mit* Monor
II. Kronstadt	9. Kronstadt *mit* Hoszufalu	*VIII.* Sepsi-Sz. György	41. Csik-Sereda *zu* Csik-Somlyo 42. Gyergyo-Szent-Miklos 43. Sepsi-Sz. György 44. Kozmas *zu* Csik-Sz. Marton 45. Kezdi-Vasarhely *mit* Baratos 46. Barot
III. Bistritz	10. Bistritz 11. Lechnitz *zu* Tekendorf 12. Sächsisch-Reen 13. Naszod *mit* Sz. György 14. Borgo-Prund	*IX.* Broos	47. Broos 48. Deva 49. Solymos *zu* Nagy-Rappold 50. Illye 51. Vajda-Hunyad *mit* Hatzeg 52. Borbatviz *zu* Puju 53. Orlath *zu* Szelistie
IV. Klausenburg	15. Klausenburg 16. Valaszut *zu* Doboka 17. Gyalu 18. Banffy-Hunyad 19. Thorda 20. Thoroczko 21. Nagy-Enyed *mit* Máros-Ujvár	*X.* Karlsburg	54. Karlsburg 55. Brad *zu* Körös-Banya 56. Halmagy 57. Topanfalva 58. Zalathna 59. Tövis 60. Blasendorf *mit* Vizakna
V. Szilagy-Somlyo	22. Szilagy-Somlyo *mit* Zovany 23. Tasnad 24. Zilah *mit* Hid-Almas 25. Szilagy-Cseh	*XI.* Fogarasch	61. Fogarasch *mit* Persany *und* Porumbac 62. Törzburg.
VI. Dées	26. Dées *mit* Semesnye 27. Monostor-Kapolna *mit* Nagy-Somkut 28. Magyar-Lapos 29. Retteg *zu* Batza 30. Bethlen 31. Szamos-Ujvár 32. Mecs 33. Zah *zu* Mezö-Szengyel 34. Uzdi-Sz. Peter *zu* Budatelke		

B. Stan personalu i płacy

prowizorycznych sądów krajowych w Siedmiogrodzie.

Liczba indywiduów	Charakter służby	płace		sądy krajowe											Klasa dyet	Uwaga.
		pojedynczo	razem	Hermannstadt	Kronstadt	Bistritz	Klausenburg	Szilagy-Somlyo	Dées	Maros-Vasarhely	Sepsio Sz. György	Broos	Karlsburg	Fogaras		
		złt. r. mon. kon.														
11	Przełożonych sądu krajow.															
	3 à.	2.500	7.500	1	.	.	1	.	.	.	.	.	1	.	VI.	
	8 à.	2.000	16.000	.	1	1	.	1	1	1	1	1	.	1		
70	Radzców sądu krajowego															
	24 à	1.400	33.600	6	5	5	9	5	6	8	7	6	8	5	VIII.	
	22 à	1.200	26.400													
	24 à	1.000	24.000													
17	Sekretarzów radnych															
	8 à.	800	6.400	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2	1	X.	
	9 à.	700	6.300													
39	Adjunktów sąd. à	500	19.500	4	3	3	4	3	3	4	4	4	4	3	XI.	
3	Przełożonych od urz. pom. à	700	2.100	1	.	.	1	.	.	.	.	.	1	.	X.	
11	Adjunktów à	500	5.500	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	XI.	
64	Kancelistów 32 à.	400	12.800	6	4	4	10	4	6	7	5	6	8	4	XII.	
	32 à	300	9.600													
11	Mistrzów więzień à . . .	350	3.850	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	XII	
31	Dozorców więźniów à . .	200	6.200	3	2	2	4	2	3	4	3	3	3	2		
30	Woźnych à.	250	7.500	3	2	2	4	2	3	3	3	3	3	2		
22	Sług urzędowych à. . . .	250	5.500	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
16	Posługaczy domowych à. .	200	3.200	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1		
	Summa . .	. .	195.950													

B. Personal- und Besoldungsstand

der provisorischen Landesgerichte in Siebenbürgen.

Zahl der Individuen	Dienstes-Eigenschaft	Gehalte: Einzeln (Gulden in C. M.)	Gehalte: Zusammen (Gulden in C. M.)	Landesgerichte: Hermannstadt	Kronstadt	Bistritz	Klausenburg	Szilagy-Somlyo	Dées	Maros-Vásárhely	Sepsi-Szt. György	Broos	Karlsburg	Fogarasch	Diäten-Classe	Anmerkung
11	Landesgerichts-Vorsteher															
	3 à	2.500	7.500	1	.	.	1	.	.	.	.	.	1	.	VI.	
	8 à	2.000	16.000	.	1	1	.	1	1	1	1	1	.	1		
70	Landesgerichtsräthe															
	24 à	1.400	33.600													
	22 à	1.200	26.400	6	5	5	9	5	6	8	7	6	8	5	VIII.	
	24 à	1.000	24.000													
17	Raths-Secretäre															
	8 à	800	6.400	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2	1	X.	
	9 à	700	6.300													
39	Gerichts-Adjuncten à . .	500	19.500	4	3	3	4	3	3	4	4	4	4	3	XI.	
3	Vorsteher der Hilfsämter à	700	2.100	1	.	.	1	.	.	.	.	.	1	.	X.	
11	Adjuncten à	500	5.500	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	XI.	
64	Kanzlisten 32 à	400	12.800	6	4	4	10	4	6	7	5	6	8	4	XII.	
	32 à	300	9.600													
11	Kerkermeister à	350	3.850	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	XII.	
31	Gefangen-Aufseher à . .	200	6.200	3	2	2	4	2	3	4	3	3	3	2		
30	Gerichtsdiener à	250	7.500	3	2	2	4	2	3	3	3	3	3	2		
22	Amtsdiener à	250	5.500	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
16	Hausdiener à	200	3.200	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	1		
	Summe . .	. .	195.950													

C. Stan personalu i płacy

prowizorycznych sądów powiatowych pojedynczych w Siedmiogrodzie.

Liczba indywidów	Charakter służby	płace pojedynczo	płace razem	Klasa dyet	Uwaga.
		złt. r. mon. kon.			
51	Sędziów powiatowych				Sądy pojedyncze powiatowe w: 1. Mediasch. 2. Schässburg, 3. Mühlbach, 4. Leschkirch, 5. Grosschenk, 6. Reps, 7. Elisabethstadt, 8. Lechnitz, 9. Saskie-Reen, 10. Nassod, 11. Borgo-Prund, 12. Valaszut, 13. Gyalu, 14. Banffy-Hunyad, 15. Thorda, 16. Thoroczko, 17. Nagy-Enyed, 18. Tasnad, 19. Zilah, 20. Szilagy-Cseh, 21. Monostor-Kapolna. 22. Magyar-Lapos, 23. Retteg, 24. Bethlen, 25. Szamos-Ujvar, 26. Mocs, 27. Zah, 28. Uzdi Szent Peter, 29. Diesö Szent Marton, 30. Makfalva, 31. Udvarhely, 32. Szitas-Keresztur, 33. Görgény - Szent-Imre. 34. Csik-Szereda, 35. Gyergyo-Szent-Miklos, 36. Sepsi Szent-György, 37. Kozmas, 38. Kezdi-Vasarhely, 39. Barot, 40. Deva, 41. Solymos, 42. Illye, 43. Vayda-Hunyad, 44. Berbatviz, 45. Orlath, 46. Brad, 47. Halmagy, 48. Topanfalva, 49. Zalatkna, 50. Tövis, 51. Blasendorf, obsadzone będą: 1 sędzią powiatowym i przynajmniej 1 adjunktem, 1 kancelistą, 1 woźnym i 1 pomocnikiem.
	16 po	1000	16.000	IX.	
	35 po	900	31.500	IX.	
66	Adjunktów sądowych pow.				
	33 po	600	19.800	XI.	
	33 po	500	16.500	XI.	
82	Kancelistów				
	20 po	400	8.000	XII.	
	30 po	350	10.500	XII.	
	32 po	300	9.600	XII.	
51	Woźnych	250	12.750		2. Rozdzielenie reszty 15 adjunktów sądowych powiatowych, 31 kancelistów i 31 pomocników, nastąpić ma w miarę objętości i zaludnienia dotyczącego okręgu sądowego.
82	Pomocników.	200	16.400		3. Pomocnicy woźnych, będą także jako posługacze domowi używani.
	Summa . . .	. .	141.050		4. Wszyscy urzędnicy w tych rubrykach głównych namienieni, rangują się w pojedynczych kategoryach służby między sobą podług lat służby i posuwają się podług tychże lat bez względu na miejsce służby do wyższych stopni płacy.

C. Personal- und Besoldungsstand

der provisorischen Bezirks-Einzelngerichte in Siebenbürgen.

Zahl der Individuen	Eigenschaft der Bediensteten	Gehalte: Einzeln (Gulden in C. M.)	Gehalte: Zusammen (Gulden in C. M.)	Diäten-Classe
51	*Bezirksrichter*			
	16 à	1000	16.000	IX.
	35 à	900	31.500	
66	*Bezirksgerichts-Adjuncten*			
	33 à	600	19.800	XI.
	33 à	500	16.500	
82	*Kanzlisten*			
	20 à	400	8.000	XII.
	30 à	350	10.500	
	32 à	300	9.600	
51	*Gerichtsdiener*	250	12.750	
82	*Gehilfen*	200	16.400	
	Summe . .	. .	141.050	

Anmerkungen

1. *Die Bezirks-Einzelngerichte zu:* 1. Mediasch, 2. Schässburg, 3. Mühlbach, 4. Leschkirch, 5. Grossschenk, 6. Reps, 7. Elisabethstadt, 8. Lechnitz, 9. Sächsisch-Reen, 10. Naszod, 11. Borgo-Prund, 12. Valaszút, 13. Gyalu, 14. Banffy-Hunyad, 15. Thorda, 16. Thoroczko, 17. Nagy-Enyed, 18. Tasnad, 19. Zilah, 20. Szilagy-Cseh, 21. Monostor-Kapolna, 22. Magyar-Lapos, 23. Retteg, 24. Bethlen, 25. Szamos-Ujvar, 26. Mocs, 27. Zah, 28. Uzdi-Szent-Peter, 29. Dicsö-Szent-Marton, 30. Makfalva, 31. Udvarhely, 32. Szitas-Keresztur, 33. Görgeny-Szent-Imre, 34. Czik-Szereda, 35. Gyergyo-Szent-Miklos, 36. Sepsi-Szent-György, 37. Kozmas, 38. Kezdi-Vasarhely, 39. Barot, 40. Deva, 41. Solymos, 42. Illye, 43, Vajda-Hunyad, 44. Borbatviz, 45. Orlath, 46. Brad, 47. Halmagy, 48. Topanfalva, 49. Zalathna, 50. Tövis, 51. Blasendorf, *werden besetzt mit 1 Bezirksrichter und wenigstens 1 Adjuncten, 1 Kanzlisten, 1 Gerichtsdiener und 1 Gehilfen.*

2. *Die Vertheilung der übrigen 15 Bezirksgerichts-Adjuncten, 31 Kanzlisten und 31 Gehilfen hat nach Massgabe des Umfanges und der Bevölkerung der betreffenden Gerichtssprengel zu geschehen.*

3. *Die Gerichtsdienersgehilfen sind auch als Hausdiener zu verwenden.*

4. *Alle unter diesen Hauptrubriken angeführten Beamten rangiren innerhalb der einzelnen Dienstes-Kategorien unter einander nach dem Dienstalter und rücken nach demselben ohne Rücksicht auf den Dienstort in die höhere Gehaltsstufe vor.*

104.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. Maja 1852,

w przedmiocie zaprowadzenia prowizorycznej ustawy o postępowaniu procesowem cywilnem w Siedmiogrodzie.

W skutek upoważnienia, udzielonego ministerstwu sprawiedliwości przez Najwyższe postanowienie z dnia 24. Kwietnia 1852 r., do poczynienia potrzebnych kroków prowizorycznych w celu rozpoczęcia na nowo czynności sądów cywilnych w Siedmiogrodzie, a wszczególności do wprowadzenia w owym kraju natychmiast pewnego i uregulowanego postępowania w sprawach cywilnych, rozporządza się zgodnie z uczynionem najpoddańszem przedstawieniem, co następuje:

I.

Z dniem, osobno ogłosić się mającym, w którym władze sądowo prowizoryczne rozpoczną czynności swoje w wielkiem Księstwie Siedmiogrodzkiem i w połączonych z niem krajach, zaprowadzoną będzie tamże prowizorycznie załączona ustawa o postępowaniu procesowem w sprawach cywilnych *) z niżej następującemi przepisami.

Przeto uważane będą oraz za zniesione wszelkie dawniej istniejące przypisy o postępowaniu w sprawach cywilnych, odnoszące się do przedmiotów tejże ustawy procesowej.

II.

Zatem postępowanie prawne na wszystkie skargi, wyniesione od wyż rzeczonej chwili, lub względem których postępowanie dopiero rozpoczętem być ma, odbywać się będzie według przepisów niniejszej ustawy procesowej.

III.

Również sądy pierwszej instancyi winny będą postępować według przepisów niniejszej ustawy procesowej na wszelkie podania innego rodzaju, nie tyczące się wyłącznie czynności wpadkowych w procesach, jeszcze wiszących, mianowicie na wszelkie podania o przypuszczenie dowodu dla wiecznej pamięci przez świadków lub biegłych, o pozwolenie zapowiedzenia, aresztu, sekwestracyi lub innych prowizorycznych środków ubezpieczenia, o przywrócenie do dawnego stanu, o udzielenie lub dalsze prowadzenie egzekucyi, choćby rzeczone podania już dawniej były uczynione, skóro tylko w czasie, kiedy nowa ustawa procesowa zaprowadzoną zostanie, nie zapadła jeszcze żadna decyzya na takowe.

IV.

Jeżeli wyniesione skargi lub prożby, na które według Art. I i II postępowanie dopiero rozpoczętem być ma, nie zgadzają się z przepisami nowej ustawy procesowej, sąd winien będzie jeszcze przed rozpoczęciem postępowania, według okoliczności z zawezwaniem stron przed siebie, udzielić im potrzebne objaśnienie, i w razie potrzeby wyznaczyć im stosowny termin do poprawienia podania.

*) Wspomniona ustawa procesowa wydrukowaną była osobno w języku niemieckim w c. k. nadwornej i rządowej drukarni, w wydaniu podręcznem rządowym, (w 8vo), gdzie też jest do nabycia. Oprócz tego wyjdzie także w dzienniku praw krajowych dla Siedmiogrodu, we wszystkich językach tego kraju.

104.

Justizministerial-Verordnung vom 3. Mai 1852,

die Einführung einer provisorischen Civilprocess-Ordnung in Siebenbürgen betreffend

Zu Folge der, mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April 1852 dem Justizministerium ertheilten Ermächtigung, die zur Wiederaufnahme der bürgerlichen Rechtspflege in Siebenbürgen erforderlichen provisorischen Verfügungen zu treffen, und insbesondere dem alleruntertänigst gestellten Antrage gemäss sogleich ein bestimmtes und geregeltes Verfahren in Civil-Rechtssachen daselbst vorzuschreiben, wird Folgendes verordnet:

I.

Mit dem Tage der, besonders kund zu machenden Wirksamkeit der provisorischen Gerichtsbehörden in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen und den, damit vereinigten Theilen hat daselbst die beiliegende Civilprocess-Ordnung *) unter den nachstehenden Bestimmungen provisorisch in Kraft zu treten.

Hiedurch sind zugleich alle früher bestandenen auf die Gegenstände dieser Process-Ordnung sich beziehenden Vorschriften über das Verfahren in Civil-Rechtssachen als aufgehoben anzusehen.

II.

Daher ist das rechtliche Verfahren über alle Klagen, welche von dem gedachten Zeitpuncte an neu anhängig gemacht werden, oder über welche doch das Verfahren erst eingeleitet werden soll, nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu pflegen.

III.

Ebenso haben die Gerichtsbehörden erster Instanz alle Einschreitungen anderer Gattung, welche nicht blosse Zwischenhandlungen in Processen betreffen, worüber die Verhandlung bereits im Zuge sich befindet, insbesondere alle Gesuche um Zulassung einer Beweisführung zum ewigen Gedächtnisse durch Zeugen oder Sachverständige, um die Bewilligung eines Verbotes, Arrestes, einer Sequestration oder anderer provisorischer Sicherstellungsmittel, um die Wieder-Einsetzung in den vorigen Stand, um Ertheilung oder Fortsetzung der Execution nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu behandeln, wenngleich diese Gesuche schon früher angebracht worden wären, ohne dass jedoch zur Zeit der eingetretenen Wirksamkeit der Process-Ordnung noch eine Verfügung darüber getroffen worden ist.

IV.

In soferne bereits eingebrachte Klagen oder Gesuche, worüber die Verhandlung nach den Art. I und II erst einzuleiten ist, den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht entsprechen, hat das Gericht vor der Einleitung der Verhandlung den Parteien darüber allenfalls unter Vorladung derselben die erforderliche Belehrung und nöthigenfalls zur verbesserten Ueberreichung eine angemessene Frist zu ertheilen.

---

*) Diese Civilprocess-Ordnung wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k.k. Hof- und Staatsdruckerei in amtlicher Handausgabe (in 8vo) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess im Landesgesetzblatte von Siebenbürgen in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.

V.

Co się tycze procesów, w których już jest rozpoczętem postępowanie przy zaprowadzeniu nowej ustawy procesowej, których atoli do orzeczenia wyroku jeszcze nie wyniesiono, postępowanie rozpoczęte wtedy tylko dalej przeprowadzonem będzie, w tych częściach kraju, w których sądownictwo cywilne zawieszenem było, mianowicie w dawniejszych węgierskich komitatach, dystryktach, stolicach seklerskich, i w dawniejszem Pograniczu wojskowem, jeżeli jedna lub druga strona upraszać będzie o to w przeciągu roku od zaprowadzenia dotyczącego sądu. Jeżeli w tym celu jedna lub druga strona uczyni podanie, sąd wyznaczy dzień sądowy i dochodzić będzie, co uczynić należy dla poprawienia dotychczasowego postępowania, ażeby takowe dalej prowadzić można stosownie do przepisów nowej ustawy procesowej.

Jeżeli zaś w tym przeciągu czasu żadna strona nie będzie upraszać o dalsze postępowanie, takowe uważane będzie za zniesione, i powód będzie mógł dochodzić prawa swego jedynie na mocy nowego pozwu według przepisów niniejszej ustawy procesowej, jeżeli prawo jego nie ustało według ustaw powszechnych.

VI.

Procesa podane do orzeczenia w pierwszej instancyi, rozsądzone i orzeczone będą wprawdzie według ustaw dotąd obowiązujących. Wszelkie orzeczenia wystawiane będą w formie, przepisanej w ustawie procesowej. Równie, jeżeli przy rozsądzeniu idzie o wprowadzenie dowodów przez świadków lub biegłych, albo o złożenie przysięgi, prowadzenie dowodu nakazanem i uskutecznionem będzie według postanowień tejże ustawy procesowej.

VII.

W taki sam sposób postąpić należy przy rozstrzygnieniach wyższych instancyj, mających być wydanemi po zaprowadzeniu niniejszej ustawy procesowej w sprawach spornych, osądzonych już w niższej instancyi. Przytem zachować należy przepis §. 31 rozporządzenia cesarskiego z dnia 4. Lipca 1850 Nr. 271. dziennika pr. p., według którego oprócz odwołania się (apelacyi) i odnowienia procesu *(novum simplex)* wszystkie inne, w myśl dawniejszych ustaw obowiązujące środki prawa za nieprzypuszczalne uznane zostały.

VIII.

Wyroki i inne orzeczenia, wydane przez dawniej istniejące sądy dominalne i stolcowe, przez magistraty miast, stolców i dystryktów, przez sedrye filialne, parcyalne i jeneralne, przez stolce komitatowe i seklerskie lub przez inne władze tego rodzaju, uważane będą tylko jako orzeczenia pierwszej instancyi, chociażby zapadły w instancyi wyższej. Przeciw takim wyrokom odwołania, o ile takowe przypuszczonemi być mogą według dawniejszych praw krajowych, podawać należy w drugiej instancyi bez wyjątku do prowizorycznego sądu krajowego wyższego. Tylko rozstrzygnienia powołań przeciw orzeczeniom, wydanym w drugiej lub w wyższej instancyi przez gubernium Siedmio-

V.

In Beziehung auf diejenigen Rechtsstreitigkeiten, worüber die Verhandlung bei Beginn der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung bereits eingeleitet ist, welche aber noch nicht zur Urtheilsschöpfung eingereicht sind, findet in denjenigen Theilen des Landes, in welchen der Stillstand der bürgerlichen Rechtspflege Statt hatte, nämlich in den ehemals ungarischen Comitaten, Districten, Szekler-Stühlen und Militär-Gränze, eine Fortsetzung des begonnenen Verfahrens nur dann Statt, wenn von Seite der einen oder anderen Partei im Laufe Eines Jahres von dem Zeitpuncte des Beginnes der Wirksamkeit des betreffenden Gerichtes darum angesucht wird. Schreitet zu diesem Ende der eine oder der andere Theil ein, so hat das Gericht eine Tagsatzung anzuordnen und bei derselben ins Klare zu setzen, was zur Verbesserung des bisherigen Verfahrens vorzukehren sei, um dasselbe nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung fortsetzen zu können.

Wird jedoch binnen dieser Frist von keinem Theile um die Fortsetzung des bisherigen Verfahrens angesucht, so ist dasselbe als aufgehoben anzusehen und der Kläger kann seinen Anspruch nur mittelst einer neuen Klage nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung geltend machen, in so lange dieser Anspruch nach den allgemeinen Gesetzen nicht erloschen ist.

VI.

Die zum Erkenntnisse in erster Instanz bereits überreichten Rechtsstreitigkeiten sind zwar nach den bisher bestandenen Gesetzen zu beurtheilen und zu entscheiden. Alle Erkenntnisse sind jedoch in der durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Form auszufertigen. Auch ist, in soferne es bei der Entscheidung auf die Ausführung eines Beweises durch Zeugen oder durch Sachverständige, oder auf die Ablegung eines Eides ankommt, dieselbe nach den Bestimmungen dieser Process-Ordnung anzuordnen und zu bewerkstelligen.

VII.

Auf gleiche Weise ist sich auch in Rücksicht der Entscheidungen höherer Instanz zu benehmen, welche erst nach eingetretener Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung über früher in unterer Instanz bereits entschiedene Rechtsstreitigkeiten zu fällen sind. Zugleich ist aber hiebei auch die Bestimmung des §. 31 der kaiserlichen Verordnung vom 4. Juli 1850, Nr. 271 des Reichsgesetzblattes, zu beobachten, nach welcher ausser der Berufung (Appellation) und der Erneuerung des Rechtsstreites (novum simplex) *alle übrigen im Sinne der früheren Gesetze bestandenen Rechtsmittel für unstatthaft erklärt worden sind.*

VIII.

Urtheile und andere Entscheidungen, welche von den früher bestandenen Dominal- oder Stuhlgerichten, von Stadt-, Stuhls- und Districts-Magistraten, von den Filial-, Partial- und General-Sedrien, den Comitats- und Szekler-Stühlen oder anderen Behörden dieser Art gefällt wurden, sind, auch wenn sie in höherer Instanz ergangen sind, nur als Entscheidungen erster Instanz anzusehen. Die Berufungen gegen solche Entscheidungen sind daher, in soferne sie nach den früheren Landesgesetzen zulässig waren, zur Entscheidung in zweiter Instanz ohne Ausnahme an das provisorische Oberlandesgericht zu leiten. Nur die Entscheidung über Berufungen gegen Erkenntnisse, welche in zweiter oder noch höherer

grodzkie, przez tabulę sądową lub przez wszechnicę narodu saskiego, należą do najwyższego trybunału sądowego w ostatniej instancyi.

IX.

Odwołania się i rekursa, przeciw dawniej zapadłym, lecz jeszcze prawomocnym wyrokom i rezolucyom, założone będą od zaprowadzenia nowej ustawy procesowej w formach i terminach, w tejże ustawie przepisanych, i oraz w formie tamże przepisanej rozstrzygane.

X.

Rozporządzenia sądowe doręczane będą od chwili zaprowadzenia niniejszej ustawy procesowej, także we wszystkich wiszących procesach według przepisów tejże ustawy.

XI.

Przez niniejszą ustawę procesową, tyczącą się tylko postępowania sądowego, nie będą zmienione w niczem przepisy prawa cywilnego, obowiązującego w Wielkiem-Księstwie i w częściach z niem połączonych. Ustawy prawa materyalnego, dotąd zostające w używaniu, pozostawione więc będą tymczasem w swej mocy, o ile nie zostały zmienione zasadami, ustanowionemi w Najwyższym patencie z dnia 31. Grudnia 1851 r., lub przez inne tymczasem wydane rozporządzenia, dla tego też pod prawami cywilnemi, wspomnionemi w kilku miejscach ustawy procesowej rozumieć należy aż do dalszego rozporządzenia tylko prawa krajowe, w każdym miejscu obowiązujące.

XII.

Również pozostaną w swej mocy tymczasowo ustawa o upadłościach z 4. Lipca 1772 i ustawa o bankructwach z dnia 7. Października 1772 r. wraz z wszystkiemi przepisami, odnoszącemi się do przedmiotów ich. Jednakże i procesa, wydarzające się w ciągu upadłości, odbywać się winny według postanowień niniejszej ustawy procesowej.

XIII.

Zostaje w swej mocy postanowienie §. 34, rozporządzenia z dnia 4. Lipca 1850, Nr. 271 dz. pr. p:, mocą którego wszystkie procesa, odnoszące się do stosunków aviticitatis, tudzież wszelkie spory, tyczące się zastawu dóbr szlacheckich, jeżeli już są wytoczone, zawieszone zostały w swym biegu aż do dalszego rozporządzenia, a oraz na zasadzie tychże co dopiero wyrażonych pretensyj prawnych nie mogą być rozpoczętemi nowe procesa w ciągu zawieszenia sądownictwa.

XIV.

Posiadaczom gruntów, z których posiadaniem połączona była urbaryalność, obecnie zniesiona, nie będą mogły być wypowiedzane kapitały, pożyczone im przed 18tym Czerwca 1848 z wyjątkiem wekslów, pochodzących ze stosunków handlowych, a tylko niezapłacone prawne prowizye ściągane być mogą w drodze sądowego postępowania. Do tego stosunku więc nie odnosi się przepis §. 446. ustawy procesowej o nieprzypuszczalności jakiegokolwiekbądź moratoryum, a sądy nie będą przyjmować pozwów lub próśb o egzekucyę, wspomnionemu postanowieniu przeciwnych.

Instanz von dem siebenbürgischen Gubernium, der Gerichtstafel oder der sächsischen Nations-Universität gefällt wurden, kommt in letzter Instanz dem obersten Gerichtshofe zu.

IX.

Berufungen und Recurse sind, von der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung angefangen, gegen die früher ergangenen, aber noch nicht zur Rechtskraft gediehenen Urtheile und Bescheide in den, durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Formen und Fristen anzubringen und in der darin festgesetzten Form zu entscheiden.

X.

Die Zustellung der gerichtlichen Verordnungen hat, von dem Zeitpuncte der Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung angefangen, auch in allen noch hangenden Rechtsstreitigkeiten nach den Vorschriften derselben zu geschehen.

XI.

An den in dem Grossfürstenthume und den damit vereinigten Theilen bisher bestandenen Vorschriften des bürgerlichen Rechtes wird durch die gegenwärtige, bloss das gerichtliche Verfahren betreffende Process-Ordnung nichts geändert. Die bisher in Uebung stehenden Gesetze des materiellen Rechtes bleiben demnach, in so weit sie nicht durch die, mit dem Allerhöchsten Patente vom 30. December 1851 festgestellten Grundsätze oder andere inzwischen erlassene Verfügungen Abänderungen erlitten haben, einstweilen in Kraft; daher auch unter dem an mehreren Stellen der Process-Ordnung erwähnten bürgerlichen Rechte bis auf weitere Anordnung nur die, jeden Ortes geltenden Landesgesetze zu verstehen sind.

XII.

Ebenso haben die Concurs-Ordnung vom 4. Juli 1772 und die Falliten-Ordnung vom 7. October 1772 nebst den übrigen auf die Gegenstände derselben sich beziehenden besonderen Vorschriften einstweilen in Kraft zu bleiben. Doch sind auch die in Concursen vorkommenden Streitverhandlungen nach den Bestimmungen dieser Process-Ordnung zu pflegen.

XIII.

Die Bestimmung des §. 34 der kaiserlichen Verordnung vom 4. Juli 1850, Nr. 271 des Reichsgesetzblattes, wornach alle jene Rechtsstreitigkeiten, welche sich auf Aviticitätsverhältnisse beziehen und alle die Verpfändung adeliger Güter betreffenden Processe, in soferne dieselben schon im Gange sind, bis auf weitere Verfügung einem Gerichtsstillstande unterzogen wurden, und auf Grundlage der eben aufgezählten Rechts-Ansprüche während der Dauer dieses Rechtsstillstandes keine neuen Processe anhängig gemacht werden dürfen, bleibt unverändert.

XIV.

Denjenigen Grundbesitzern, mit deren Grundbesitze eine nunmehr aufgehobene Urbarialität verbunden war, dürfen Capitalien, welche ihnen vor dem 18. Juni 1848 dargeliehen worden sind, mit Ausnahme der aus Handelsverbindungen herrührenden Wechsel nicht aufgekündiget, und nur die unbezahlten gesetzlichen Zinsen dürfen im Wege des gerichtlichen Verfahrens eingetrieben werden. Auf dieses Verhältniss hat daher die Anordnung des §. 446 der Process-Ordnung über die Unzulässigkeit jedes Moratoriums keinen Bezug, und der angeführten Bestimmung zuwider laufenden Klagen oder Executionsführungen darf von den Gerichten keine Folge gegeben werden.

XV.

Ponieważ uregulowanie stosunków i praw wzajemnych między dominiami i dawniejszymi ich poddanymi, pochodzących ze związku poddańczego obecnie zniesionego, zostawione jest do osobnego Najwyższego rozporządzenia, zatem wszelkie prawa, odnoszące się do byłego stosunku poddańczego i do okupacyj urbaryalnych, jakieby miały miejsce przed 18. Czerwca 1848 r., wyjętemi są aż do dalszego rozporządzenia z zakresu działania sądów prowizorycznych. Jak dalece praw tych dochodzić można będzie u władz policyjnych, wskazanem jest w odnoszących się do tego przepisach politycznych.

XVI.

Pretensye zaś, któreby sobie rościć miały dominia przeciw dawnym poddanym swoim lub nawzajem ci przeciw onym, z kontraktów prywatnych, lub z innych tytułów prywatnych, sądy rozpoznawać i rozstrzygać będą według przepisów ustawy procesowej, o ile nie stoją w drodze postanowienia Art. XIII i XIV rozporządzenia niniejszego.

XVII.

Ponieważ nie we wszystkich częściach Siedmiogrodu zaprowadzone są księgi gruntowe, lub intabulacyjne lub inne tym podobne, przeto postanowienia, zawarte po różnych miejscach ustawy procesowej, a mianowicie w rozdziale dwudziestym drugim o egzekucyi, odnoszące się do zarządzeń w księgach publicznych, zastosowane będą tam tylko, gdzie takowe księgi istnieją i tylko o tyle, o ile pozwala tego urządzenie tychże ksiąg. Dla tego też sądy przestrzegać będą przepisów, zawartych w rozdziale dwudziestym trzecim o rozdzieleniu ceny kupna dóbr, sprzedanych w drodze egzekucyi, wymagających istnienia ksiąg publicznych, tam tylko, gdzie takowe księgi istnieją, a mianowicie sprawić sobie winny wiadomość należytą o wierzycielach hipotecznych, potrzebną do rozdzielenia ceny kupna, gdzie księgi publiczne albo wcale nie istnieją, albo należytego urządzenia nie mają, przez wezwanie edyktalne, §fem 509 przewidziane.

XVIII.

Ponieważ w niektórych częściach Wielkiego-Księstwa dopiero uregulowanemi być muszą osobną Najwyższą ustawą stosunki względem niektórych dóbr nieruchomych, wynikające z byłego prawa aviticitatis, i z tak zwanych kontraktów zastawu *(contractibus pignoratitiis, emtionibus et conditionibus temporaneis)*, przeto stanowi się względem egzekucyi co do tychże dóbr, iż takowe, podobnie jak inne dobra podciągnięte być mogą według przepisów nowej ustawy procesowej, nie tylko pod sekwestracyę i wydzierżawienie, lecz także oszacowane i sprzedane być mogą w drodze egzekucyi (§§. 480—525). Jednakże, dopóki nie nastąpi uregulowanie rzeczonych stosunków Najwyższą ustawą, zastrzeżone będą dłużnikowi prawa wykupna, służące mu na mocy dotychczasowych ustaw krajowych, a zaś tym, którzy z dawniejszych stosunków aviticitatis lub z kontraktów zastawu prawa sobie do dóbr roszczą, wynikające z

XV.

Da die Regelung der Verhältnisse und gegenseitigen Ansprüche der Grundherrschaften und ihrer früheren Unterthanen aus dem nunmehr aufgehobenen Unterthansbande einer besonderen Allerhöchsten Verfügung vorbehalten ist, so sind alle Ansprüche, welche sich auf das bestandene Unterthansverhältniss und auf Urbarial-Occupationen beziehen, welche vor dem 18. Juni 1848 stattgefunden haben sollen, bis auf weitere Verfügung von dem Wirkungskreise der provisorischen Gerichtsbehörden ausgeschlossen. In wieferne solche Ansprüche bei den bestehenden politischen Behörden geltend gemacht werden können, bestimmen die hierauf Bezug nehmenden politischen Vorschriften.

XVI.

Rechts-Ansprüche dagegen, welche die Grundherrschaften gegen ihre ehemaligen Unterthanen oder diese gegen jene aus Privatverträgen oder aus anderen privatrechtlichen Titeln stellen zu können glauben, sind, in soferne die Bestimmungen der Art. XIII und XIV dieser Verordnung nicht entgegen stehen, von den Gerichtsbehörden nach den Vorschriften der Process-Ordnung zu verhandeln und zu entscheiden.

XVII.

Da Grund- oder Intabulationsbücher oder denselben ähnliche öffentliche Bücher nicht in allen Gegenden von Siebenbürgen bestehen, so sind auch die an mehreren Stellen der Process-Ordnung insbesondere in dem zwei und zwanzigsten Hauptstücke von der Execution enthaltenen Bestimmungen, welche sich auf Vorkehrungen in den öffentlichen Büchern beziehen, nur dort, wo dergleichen Bücher bestehen, und in soweit in Anwendung zu bringen, als es die Beschaffenheit der Bücher gestattet. Daher haben die Gerichtsbehörden auch diejenigen Vorschriften des drei und zwanzigsten Hauptstückes über die Vertheilung des Kaufschillinges im Executionswege verkaufter Güter, welche den Bestand der öffentlichen Bücher voraussetzen, nur dort zu beobachten, wo dieselben vorhanden sind, und sich insbesondere die zum Zwecke der Kaufschillingsvertheilung erforderliche Kenntniss der Pfandgläubiger, im Falle öffentliche Bücher gar nicht, oder nicht in gehöriger Beschaffenheit vorhanden sind, durch die im §. 509 vorgesehene Edictalvorladung zu verschaffen.

XVIII.

Da ferner in einigen Theilen des Grossfürstenthumes die, rücksichtlich mehrerer unbeweglicher Güter obwaltenden, aus der bestandenen Aviticität und den sogenannten Pfandverträgen (contractibus pignoratitiis, emtionibus et venditionibus temporaneis) *herrührenden Verhältnisse erst durch ein besonderes Allerhöchstes Gesetz geregelt werden müssen, so wird in Ansehung der Executionsführung auf solche Güter bestimmt, dass dieselben zwar so wie andere Güter nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht nur der Sequestration oder Verpachtung, sondern auch der executiven Schätzung und Feilbietung (§§. 480—525) unterzogen werden können. Doch soll in so lange, bis die Regelung der oben erwähnten Verhältnisse durch ein Allerhöchstes Gesetz erfolgt seyn wird, dem Schuldner das nach den bisherigen Landesgesetzen zustehende Wieder-Einlösungsrecht, und denjenigen, welchen aus der bestandenen Aviticität oder aus Pfandverträgen Rechte etwa auf das Gut zukommen, die hieraus entspringenden Ansprüche gegen den Käufer in soweit*

tąd pretensye do kupiciela o tyle, o ile takowe utrzymanemi będą wydać się mającem Najwyższem postanowieniem.

XIX.

Co do postępowania w sprawach niepokojenia posiadania, wskazanego w rozdziale dwudziestym ósmym ustawy procesowej rozporządza się, iż termin do wynoszenia pozwów sumarycznych w sprawach posessyjnych, ograniczony w §. 618 na dni 30, nie będzie mieć zastosowania na te przypadki niepokojenia w posiadaniu, które się wydarzyły w obwodach dawniejszych węgierskich komitatów, dystryktów, stolców seklerskich i w dawniejszem Pograniczu wojskowem od początku roku 1848 i w ciągu zawieszenia sądownictwa cywilnego, aż do rozpoczęcia czynności sądu powiatowego, powołanego do ich dochodzenia i rozstrzygnienia. Owe dawniejsze przypadki niepokojenia w posiadaniu mogą jeszcze strony poddać pod osądzenie w drodze pozwu sumarycznego w przeciągu miesięcy sześciu od dnia rozpoczęcia czynności sądu powiatowego.

XX.

Zastosowanie rozdziału dwudziestego dziewiątego o postępowaniu w sporach górniczych będzie tymczasem w zawieszeniu. Dzień, od którego rozdział właśnie wspomniony obowiązywać zacznie, podany będzie osobno do wiadomości.

XXI.

W procesach wekslowych w Siedmiogrodzie zachowane będzie postępowanie wekslowe, ogłoszone dla kilku innych krajów koronnych rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 25. Stycznia 1850 r., Nr. 52 dz. pr. p. O ile zaś postępowanie wekslowe nie zawiera szczególnych przepisów, postępować należy także i w sprawach wekslowych w Siedmiogrodzie według niniejszej ustawy procesowej. Stanowi się przeto w szczególności, iż odwołanie się, uczynione w §. 12 postępowania wekslowego na niektóre postanowienia Najwyższej uchwały z dnia 18. Października 1848 r. o procesie sumarycznym nie będzie zastosowane w Siedmiogrodzie, lecz w miejsce tejże przestrzegać należy przepisów nowej ustawy procesowej cywilnej z odmianami, objętemi w postępowaniu wekslowem, a mianowicie w §. 12 onegoż.

XXII.

W postępowaniu przed sądami wojskowemi niniejsza ustawa procesowa nie będzie mieć zastosowania.

XXIII.

Ponieważ zresztą tak niniejsze rozporządzenie, jak ustawa procesowa, pierwotnie w języku niemieckim są sporządzone, przeto wszelkie tłumaczenia na inne języki krajowe, które niebawem uskutecznione będą, według tekstu niemieckiego ocenione być winny.

Krauss m. p.

vorbehalten bleiben, als sie durch die erfliessende Allerhöchste Bestimmung werden aufrecht erhalten werden.

XIX.

Hinsichtlich des, in dem acht und zwanzigsten Hauptstücke der Process-Ordnung enthaltenen, Verfahrens in Besitzstörungsfällen wird verordnet, dass die im §. 618 auf dreissig Tage beschränkte Frist zur Anbringung der summarischen Besitzstörungsklagen auf diejenigen Besitzstörungsfälle keine Anwendung finde, welche sich in den Gebietstheilen der ehemaligen ungarischen Comitate, Districte, Szekler-Stühle und der vormaligen Militär-Gränze daselbst seit dem Beginne des Jahres 1848 und während der Dauer des Stillstandes der Civil-Rechtspflege bis zum Beginne der Wirksamkeit des, zur Untersuchung und Entscheidung derselben berufenen Bezirksgerichtes sich ereignet haben. Solche ältere Besitzstörungsfälle können noch binnen sechs Monaten, von dem Zeitpuncte des Beginnes der Wirksamkeit des Bezirksgerichtes angefangen, im Wege der summarischen Besitzstörungsklage geltend gemacht werden.

XX.

Die Anwendung des neun und zwanzigsten Hauptstückes über das Verfahren in Bergbau-Streitigkeiten bleibt einstweilen aufgeschoben. Der Zeitpunct, von welchem angefangen dieses Hauptstück in Wirksamkeit zu treten hat, wird insbesondere bekannt gemacht werden.

XXI.

In Wechselstreitigkeiten ist in Siebenbürgen das, mit Justizministerial-Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 52 des Reichsgesetzblattes, für mehrere andere Kronländer kundgemachte Wechselverfahren zu beobachten. In sofern jedoch das Wechselverfahren keine besonderen Vorschriften enthält, ist sich in Siebenbürgen auch in Wechselstreitigkeiten nach der gegenwärtigen Process-Ordnung zu benehmen. Daher wird insbesondere erklärt, dass die, in dem §. 12 des Wechselverfahrens vorkommende Beziehung auf einige Bestimmungen der Allerhöchsten Entschliessung vom 18. October 1845 über den summarischen Process in Siebenbürgen keine Anwendung finde, sondern anstatt der letzteren die Vorschriften der neuen Civilprocess-Ordnung mit den in dem Wechselverfahren und insbesondere in dem §. 12 desselben selbst enthaltenen Abweichungen zu gelten haben.

XXII.

Auf das Verfahren vor den Militär-Gerichten findet die gegenwärtige Process-Ordnung keine Anwendung.

XXIII.

Da übrigens die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Process-Ordnung selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst sind, so sind die unverzüglich davon zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach diesem Texte zu beurtheilen.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXI.

Wydana i rozesłana: dnia 15. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXI. Stück.

Ausgegeben nnd versendet am 15. Mai 1852.

Część XXXI.

Wydana i rozesłana dnia 15. Maja 1852.

105.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 8. Maja 1852,

mające moc w całym okręgie państwa z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;

którem w porozumieniu z ministeryum wojny rozwiązane zostają niektóre kwestye co de granic sądownictwa cywilnego i wojskowego wedle patentu z d. 22. Grudnia 1851 Nr. 255 dz. pr. p.

Dla uchylenia niektórych wątpliwości, wszczętych z powodu patentu z d. 25. Grudnia 1851 L. 255 dz. pr. p. co do granic sądownictwa cywilnego i wojskowego, równie jak co do objętości czynności urzędowych sądów cywilnych, uznaje ministeryum sprawiedliwości za stosowne w porozumieniu z c. k. ministeryum wojny, wydać dla władz sądowych objaśnienie następujące:

1. Ponieważ w §. 13. patentu z dnia 22. Grudnia 1851 L. 255. dz. pr. p. dokładnie i wyłącznie zostały oznaczone przypadki, w których sądy wojskowe urzędować winny jako władze nadopiekuńcze albo kuratelne, wynika więc z tąd oraz, że właściwość sądów cywilnych jako władz nadopiekuńczych lub kuratelnych nad pupilami i kurandami im przekazanymi przez wstąpienie ich w służby wojskowe nieustaje. Władza nadopiekuńcza pozostaje przeto przy sądzie cywilnym nad osobami wojskowemi małoletniemi, których ślubny ojciec sądownictwu cywilnemu albo podlegał, albo podczas służb ich wojskowych pod sądownictwem cywilnem umarł.

2. Sądy cywilne obowiązane są co do pupilów albo kurandów, przechodzących z pod sądownictwa wojskowego pod sądownictwo cywilne przedsiębrac wszelkie czynności urzędowe, osoby i majątku ich dotyczące, z władzą nadopiekuńczą lub nadkuratelną połączone.

3. Sądy wojskowe uważane będą także i wtenczas jako właściwe władze kuratelne, gdy majątkiem nieruchomym dziecka małoletniego zawiadować ma ojciec tegoż sądownictwu wojskowemu podlegający, atoliż tylko tak długo jak długo sam zostaje pod sądownictwem wojskowem.

4. Przepisy dekretu nadwornego z d. 25. Czerwca 1795 Nr. 237. Zb. ust. sąd., dekretu nadwornego w Galicyi, i na Bukowinie dotąd jeszcze moc mającego, z d. 7. Lutego 1837 Nr. 172 zb. ust. sąd. §. 6,— §. 143 patentu z dnia 28. Czerwca 1850

XXXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. Mai 1852.

105.

Verordnung des Justizministeriums vom 8. Mai 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze,

wodurch, im Einvernehmen mit dem Kriegsministerium, mehrere Anfragen über die Gränzen der Civil- und Militär-Gerichtsbarkeit nach Massgabe des Patentes vom 22. December 1851, Nr. 255 des Reichsgesetzblattes, gelöst werden.

Zur Beseitigung mehrfacher Zweifel, welche aus Anlass des Patentes vom 22. December 1851, Nr. 255 des Reichsgesetzblattes, über die Gränzen der Civil- und Militär-Gerichtsbarkeit, sowie über den Umfang der Amtshandlungen der Civil-Gerichte erhoben worden sind, findet das Justizministerium im Einvernehmen mit dem Kriegsministerium den Justiz-Behörden nachstehende Belehrung zu ertheilen:

1. Da in dem §. 13 des Patentes vom 22. December 1851, Nr. 255 des Reichsgesetzblattes, die Fälle bestimmt und ausschliessend bezeichnet sind, in welchen die Militär-Gerichte als Obervormundschafts- oder Curatels-Behörden einzutreten haben, so ergibt sich hieraus zugleich, dass die Zuständigkeit der Civil-Gerichte als Obervormundschafts- oder Curatels-Behörden über die ihnen zugewiesenen Pupillen und Curanden durch deren Eintritt in Militärdienste nicht aufhört. Es ist daher die Obervormundschaft über minderjährige Militär-Personen, deren ehelicher Vater der Civil-Gerichtsbarkeit unterstand, oder im Laufe ihrer Militär-Dienstleistung unter der Civil-Gerichtsbarkeit gestorben ist, von dem Civil-Gerichte zu führen.

2. Die Civilgerichte haben rücksichtlich der aus der Militär- in die Civil-Gerichtsbarkeit übertretenden Pupillen oder Curanden alle, die Person und das Vermögen derselben betreffenden Amtshandlungen vorzunehmen, welche mit der Obervormundschaft oder Ober-Curatel verbunden sind.

3. Die Militär-Gerichte sind auch dann als ordentliche Curatels-Behörden anzusehen, wenn ein der Militär-Gerichtsbarkeit unterstehender Vater, dessen minderjähriges Kind ein unbewegliches Vermögen besitzt, dasselbe zu verwalten hat, jedoch nur in solange er selbst unter der Militär-Gerichtsbarkeit steht.

4. Die Vorschriften des Hofdecretes vom 25. Juni 1795, Nr. 237 J. G. S., des für Galizien und die Bukowina noch wirksamen Hofdecretes vom 7. Februar 1837, Nr. 172 J. G. S., §. 6, des für die organisirten Kronländer erlassenen Patentes vom 28. Juni

Nr. 255 dz. pr. p. dla uorganizowanych krajów koronnych wydanego, nakoniec §fu 67 instrukcyi prowizorycznej, dla Węgier, Kroacyi, Slawonii, Siedmiogrodu, dla województwa serbskiego i banatu Temeskiego przez ministeryum sprawiedliwości pod d. 14. Lipca 1851 L. 9118. wydanej w przedmiocie zawiadowania sprawami sierocińskiemi i kuratelnemi, niezostały w niczem zmienione patentem wyż wspomnioym z dnia 22. Grudnia 1851, L. 255 dz. pr. p. Sądy przeto cywilne winny będą administrować także i nadal majątek, w kasie sierocińskiej znajdujący się, należący do osób wojskowych, które mimo osiągnionej wielkoletności, nieotrzymały pozwolenia od komendy wojskowej do podniesienia takowego, a to dopóty, dopóki trwa przeszkoda rzeczona, w ten sam sposób, jak majątek kuranda. O ile jednak pełnoletni wojskowy zarządza majątkiem swym nieruchomym, i podnoszący go oraz dług swój w sądzie cywilnym składa, dędzie summa złożona jako zwyczajny depozyt uważaną, przy której wydaniu atoliż zachowany być winien przepis dekretu nadwornego z dnia 25. Czerwca 1795 Nr. 237. Zb. ust. sąd.

5. Pertraktacya puścizny po osobie wojskowej, pod nadopiekuńczem sądownictwem cywilnem zmarłej, odbywać się winna, o ile nie zachodzi przypadek wyjątkowy, w §. 13. patentu z dnia 22. Grudnia 1851, L. 255. dz. pr. p. wspomniony, przez sąd wojskowy, a to bez przypuszczenia osobnej pertraktacyi co do majątku sierocinskiego.

6. Ogłoszenie osoby wojskowej za zmarłą, bez różnicy, czy idzie o pertraktacyę spadku, czy o powtórny obchód małżeństwa, należy do sądów wojskowych.

7. Ludzie wojskowi, urlopowani aż do dymissyi lub na czas niepewny, podlegają nie mniej, jak ludzie, do zawołania urlopowani, w sprawach karnych sądownictwu wojskowemu, w sprawach zaś cywilnych sądownictwu cywilnemu. Pertraktacya spadku po takowych należy przeto do sądów cywilnych.

Krauss m. p.

106.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z d. 10. Maja 1852,

mające moc dla wszystkich krajów koronnych z dniem obwieszczenia,

w skutek którego na przyszłość wydalenia z jednego miejsca zawsze rozciągnione być winny na cały ten obręb policyjny, do którego należy miejsce dotyczące.

Celem uchylenia tej niestosowności, iż osoby z jednego miejsca wydalone, pobyt swój biorą w miejscach najbliższych, poza terytoryum onego wprawdzie leżących, wszelakoż do jednego a tego samego obrębu policyjnego należących, przezco nietylko publiczne bezpieczeństwo łatwo może być zagrożone, ale i sam cel wydalenia staje się bezskutecznym; postanawiają niniejszem c. k. ministerya spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, iż na przyszłość wszelkie wydalenia z jednego miejsca, na które orzekają albo sądy karne, albo pod względem policyjnym władze bezpieczeństwa, wyraźnie rozciągnone być winny na cały obręb policyjny, do którego miejsce takowe należy.

Bach m. p. **Krauss** m. p.

1850, Nr. 255 R. G. B., §. 143, endlich des §. 67 der für Ungarn, Croatien, Slavonien Siebenbürgen, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat von dem Justizministerium unterm 14. Juli 1851, Z. 9118, erlassenen provisorischen Instruction über die Besorgung der Waisen- und Curatels-Angelegenheiten sind durch das Patent vom 22. December 1851, Nr. 255 R. G. B., unberührt geblieben. Die Gerichte haben daher noch fortan die Pflicht, das in der Waisen-Casse befindliche Vermögen solcher Militär-Personen, welche ungeachtet der erlangten Grossjährigkeit die Bewilligung des Militär-Commando zur Empfangnahme desselben nicht erhalten, so lange dieses Hinderniss dauert, wie das Vermögen eines Pflegebefohlenen zu verwalten. In soferne jedoch ein grossjährig gewordener Militärist über sein unbewegliches Vermögen verfügt, und der Uebernehmer dieses Letzteren seine Schuld bei dem Civil-Gerichte hinterlegt, ist die hinterlegte Summe als ein gewöhnliches Depositum zu behandeln, bei dessen Erfolglassung jedoch die Vorschrift des Hofdecretes vom 25. Juni 1795, Nr. 237 J. G. S., zu beobachten ist.

5. Die Abhandlung des Nachlasses einer Militär-Person, welche unter der civilgerichtlichen Obervormundschaft stirbt, ist, in soferne nicht der im §. 13 des Patentes vom 22. December 1851, Nr. 255 R. G. B., berührte Ausnahmsfall eintritt, von dem Militär-Gerichte zu pflegen, ohne dass über das Waisenvermögen eine besondere Abhandlung einzutreten hat.

6. Die Todes-Erklärung von Militär-Personen, sie möge wegen der Abhandlung des Nachlasses oder zum Behufe der Wiederverehelichung angesucht werden, steht den Militär-Gerichten zu.

7. Die bis zur Entlassung oder auf unbestimmte Zeit beurlaubte Militär-Mannschaft ist gleich der bis zur Einberufung beurlaubten Mannschaft in Strafsachen der Militär-, dagegen in bürgerlichen Rechtssachen der Civil-Gerichtsbarkeit unterworfen. Die Verlassenschafts-Abhandlung nach derselben steht daher den Civil-Gerichten zu.

Krauss m. p.

106.

Verordnung der Ministerien des Innern und der Justiz vom 10. Mai 1852,

wirksam für alle Kronländer vom Tage der Kundmachung,

wornach in Zukunft Abschaffungen aus einem Orte immer auf den ganzen Polizei-Rayon, zu welchem dieser Ort gehört, zu lauten haben.

Zur Vermeidung der Unzukömmlichkeit, dass aus einem Orte abgeschaffte Individuen in den nächsten, zwar ausserhalb des Ortsgebietes gelegenen, jedoch zum nämlichen Polizei-Rayon gehörigen Ortschaften ihren Aufenthalt nehmen, wodurch die öffentliche Sicherheit leicht gefährdet, und der Zweck der Abschaffung vereitelt werden kann, finden die Ministerien des Innern und der Justiz zu verordnen, dass in Zukunft alle Abschaffungen aus einem Orte, auf welche die Strafgerichte, oder aus polizeilichen Rücksichten die Sicherheitsbehörden erkennen, ausdrücklich auf den ganzen Polizei-Rayon, zu welchem dieser Ort gehört, auszudehnen sind.

Bach m. p. **Krauss** m. p.

107.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z d. 11. Maja 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego,

oznaczające, jak długo trwać ma kurs przymusowy biletów skarbowych na 10 zł. r., do ściągnienia przeznaczonych.

Administracya finansów rozporządza co do czasu, jak długo trwać ma kurs przymusowy biletów skarbowych po 10 złr., przeznaczonych do ściągnienia na mocy rozrządzenia z dnia 22. Marca 1852 (dz. pr. p. z r. 1852 cz. XXI), iż takowe bilety skarbowe aż do końca Października 1852 jako do czasu, do którego bez szczególnego pozwolenia ministerstwa finansów zamienionemi być mogą w kasach krajowych głównych, przyjmowane być powinny od każdego przy wszelkich wypłatach, według wartości nominalnej.

Baumgartner m. p.

107.

Erlass des Finanzministeriums vom 11. Mai 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

betreffend die Dauer des Zwangscourses der zur Einziehung bestimmten Reichsschatzscheine zu 10 fl.

Die Finanzverwaltung findet in Betreff der Dauer des Zwangscourses der, mit Erlass vom 22. März 1852 (Reichsgesetzblatt v. J. 1852, XXI. Stück) zur Einziehung bestimmten Reichsschatzscheine zu 10 fl. anzuordnen, dass diese Reichsschatzscheine bis Ende October 1852, als dem Zeitpuncte, bis zu welchem sie ohne besondere Bewilligung des Finanzministeriums bei den Landeshauptcassen umgewechselt werden können, von Jedermann bei allen Zahlungen nach ihrem vollen Nennwerthe anzunehmen sind.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXII.

Wydana i rozesłana: dnia 19. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 19. Mai 1852.

Część XXXII.

Wydana i rozesłana dnia 19. Maja 1852.

168.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 10. Maja 1852,

mocą którego zaprowadzona zostaje w Siedmiogrodzie prowizoryczna norma jurysdykcyjna dla spraw cywilnych.

Otrzymawszy w Najwyższem postanowieniu z dnia 24. Kwietnia 1852. upoważnienie od Najjaśniejszego Pana, J. C. K. Apostolskiej Mości, do zarządzenia potrzebnych środków ku wprowadzeniu na nowo sądownictwa cywilnego w Siedmiogrodzie, a zatem, stosownie do przedłożonego wniosku najpoddańszego, także i do wydania potrzebnych przepisów, co do uregulowania kompetencyi prowizorycznych władz sądowych w sprawach cywilnych, podług zasad Najwyższego patentu z d. 31. Grudnia 1851, rozporządza ministeryum sprawiedliwości, co następuje:

I.

Od dnia osobno obwieścić się mającego, w którym w życie wejdą w Wielkiemksięstwie Siedmiogrodzkiem i w połączonych z niem częściach, prowizoryczne władze sądowe, będą takowe wykonywać sądownictwo we wszelkich sprawach cywilnych, tak spornych jak niespornych, o ile niniejsze rozporządzenie nie zawiera wyjątku, podług załączonego przepisu prowizorycznego *).

Wszystkie osoby, bez różnicy stanu, podlegają przeto tej normie jurysdykcyjnej, a wszelkie dawniejsze, co do właściwości sądownictwa w sprawach cywilnych w Siedmiogrodzie istniejące przepisy i przywileje, mają w myśl cesarskiego rozporządzenia z dnia 4 Lipca 1850 Nr. 271 §. 14 dz. pr. pańs., uważane być za zniesione.

II.

Sprawy u dawniejszych władz wiszące, przeniesione być winny do tych władz sądowych prowizorycznych, które podług nowej normy jurysdykcyjnej, powołanemi są do załatwiania takowych.

---

*) Przepis ten (prowizoryczna norma jurysdykcyjna), osobno w języku niemieckim w c. k. drukarni nadwornej i rządowej, w wydaniu podręcznem urzędowem (in 8-vo) wydrukowany, jest tamże do nabycia. Oprócz tego, wyjdzie takowy we wszystkich tamecznych językach krajowych w dzienniku ustaw krajowych.

XXXII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 19. Mai 1852.

108.

Verordnung des Justizministeriums vom 10. Mai 1852,

wodurch eine provisorische Jurisdictionsnorm für bürgerliche Rechtssachen in Siebenbürgen eingeführt wird.

Nachdem Seine k. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April 1852 das Justizministerium zu ermächtigen geruht haben, die zur Wiederaufnahme der bürgerlichen Rechtspflege in Siebenbürgen erforderlichen Vorkehrungen zu treffen und daher auch dem alleruntertänigst gestellten Antrage gemäss, die nöthigen Vorschriften zur Regelung der Competenz der provisorischen Gerichtsbehörden in bürgerlichen Rechtssachen nach den Grundsätzen des Allerhöchsten Patentes vom 31. December 1851 zu erlassen, so wird hierüber Nachstehendes angeordnet:

I.

Von dem besonders kund zu machenden Tage angefangen, an welchem in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen und den damit vereinigten Theilen die provisorischen Gerichtsbehörden in Wirksamkeit treten, haben dieselben die Gerichtsbarkeit hinsichtlich aller Angelegenheiten in bürgerlichen Rechtssachen sowohl in als ausser Streitsachen, soweit die gegenwärtige Verordnung keine Ausnahme enthält, nach der beiliegenden provisorischen Vorschrift) auszuüben.*

Alle Personen ohne Unterschied des Standes sind daher dieser Jurisdictionsnorm unterworfen und alle früher in Siebenbürgen hinsichtlich der Zuständigkeit in bürgerlichen Rechtssachen bestandenen Vorschriften und Privilegien sind im Sinne der kaiserlichen Verordnung vom 4. Juli 1850, Nr. 271, §. 14 des Reichsgesetzblattes, als aufgehoben anzusehen.

II.

Die bei den früher bestandenen Behörden hangend gebliebenen Geschäfte sind an diejenigen provisorischen Gerichtsbehörden abzugeben, welche nach der neuen Jurisdictionsnorm zur Verhandlung derselben als competent erscheinen.

**) Diese Vorschrift (provisorische Jurisdictionsnorm) wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in amtlicher Handausgabe (in 8vo) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess im Landesgesetzblatte von Siebenbürgen in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.*

Wszakże co do spraw podziałowych, pupilarnych i kuratelnych, pozostają przy dotychczasowej działalności swej aż do dalszego rozporządzenia, fungujące dotąd magistraty i urzędy miejscowe w miastach, miasteczkach i miejscach taksalnych, pod nadzorem sądów powiatowych, tudzież wyższa komisya pupilarna, w Kołozwarze istniejąca.

Niemniej też procesa, do władz dawniejszych, celem zawyrokowania w nich już założone, winny bez różnicy, czy takowe wedle przepisów nowej normy jurysdykcyjnej, należą do kompetencyi pojedynczych sądów powiatowych, czy do sądów krajowych, przez te sądy być rozstrzygane. Co się tycze wyższego toku instancyi, zachować się mającego względem procesów, w których już wydane zostały orzeczenia przez władze dawniejsze, zawarte są przepisy dotyczące w rozporządzeniu, wydanem o zaprowadzeniu zstawy procesowej cywilnej.

III.

Sądy duchowne instancyi pierwszej i dalszej, pozostają na mocy §. 11 cesarskiego rozporządzenia z d. 4. Lipca 1850 Nr 271 dz. pr. pańs., tymczasem przy wykonywaniu swego duchownego urzędu sędziowskiego co do spraw małżeńskich, dotyczących ważności lub nieważności węzła małżeńskiego, rozwiązania małżeństwa i rozdziału co do osób (separacyi od stołu i łoża).

Wszelkie inne sprawy cywilne, chociaż do stosunku małżeńskiego odnoszące się, odbywane i rozstrzygane będą, bez różnicy religijnego wyznania interesentów, przez sądy cesarskie. W szczególności przeto nie przystoi sądom duchownym żadne bynajmniej sądownictwo ani co się tycze cywilnych skutków zaręczyn małżeńskich, ani też sporów, wszczętych z powodu rozpraw o zniesieniu węzła małżeńskiego, względem pozwolenia tymczasowo oddzielnego zamieszkania dla strony zagrożonej, względem obowiązku co do przyzwoitego utrzymania, względem oddzielenia majątku, tudzież względem utrzymania i wychowania dzieci, równie jak względem innych przedmiotów, nie dotyczących li tylko istnienia nadal węzła małżeńskiego, lub też rozdziału co do osób (separacyi od stołu i łoża).

IV.

Chcąc stronom w nader nieznacznych sporach ich podać jak najprostszą i jak najmniej kosztów wymagającą pomoc prawną, tudzież, chcąc ile możności ułatwić im dobrowolne pogodzenie sporów, rozporządza się, jak następuje:

a) Spory cywilne, których przedmiot nie przenosi kwoty 12 złtr. m. k., może powód wytaczać w miastach z magistratem zwyczajnym, przed przełożeństwa magistratów, w innych miejscach, przed przełożeństwa gmin, które wziąwszy je pod rozprawę, piśmienne wyroki na nie wydawać będą. Przełożeni gminni, którym w tej mierze zbywa na potrzebnych wiadomościach co do prowadzenia interesów, mogą ku pomocy użyć istniejących notaryuszów miejscowych;

b) powodowi zostawiona atoliż także wolność wyniesienia skargi swej wprost przed sąd powiatowy. Podobnie też może strona, mieniąca się być ukrzywdzoną rozstrzygnieniem przełożeństwa magistratualnego lub gminnego, wytoczyć sprawę swą przed sąd powiatowy w ciągu dni ośmiu od doręczenia decyzyi.

Doch haben in Theilungs-, Pupillar- und Curatels-Angelegenheiten die bisher fungirenden Magistrate und Ortsämter in den Städten, Märkten und Taxal-Orten unter der Aufsicht der Bezirksgerichte, dann die in Klausenburg bestehende Pupillar-Ober-Commission bis auf weitere Verfügung in ihrem bisherigen Wirkungskreise zu bleiben.

Auch sind die bei den früher bestandenen Behörden zur Urtheilsschöpfung bereits eingereichten Processe ohne Unterschied, ob sie nach den Vorschriften der neuen Jurisdictionsnorm zur Competenz der Bezirks-Einzelngerichte oder der Landesgerichte gehören, von den letzteren zu entscheiden. Ueber den zu beobachtenden höheren Instanzenzug rücksichtlich derjenigen Processe, über welche bereits Entscheidungen der früher bestandenen Behörden vorliegen, sind die Vorschriften in der Verordnung über die Einführung der Civil-Process-Ordnung enthalten.

III.

Die geistlichen Gerichtsbehörden der ersten und weiteren Instanzen bleiben der kaiserlichen Verordnung vom 4. Juli 1850, Nr. 271 Reichsgesetzblatt, §. 11, gemäss, einstweilen in der Ausübung ihres geistlichen Richteramtes in Beziehung auf denjenigen Theil der Ehestreitigkeiten, welche die Giltigkeit oder Ungiltigkeit des Ehebandes, die Trennung der Ehe und die Scheidung von Tisch und Bett betreffen.

Alle übrigen, selbst auf das eheliche Verhältniss sich beziehenden Rechtsangelegenheiten sind ohne Unterschied des Religionsbekenntnisses der Betheiligten von den landesfürstlichen Gerichten zu verhandeln und zu entscheiden. Den geistlichen Gerichten kommt daher insbesondere weder über die bürgerlichen Wirkungen der Eheverlobnisse, noch über die aus Anlass der Verhandlungen über die Aufhebung der ehelichen Gemeinschaft entstehenden Streitigkeiten hinsichtlich der Bewilligung eines vorläufigen abgesonderten Wohnortes für den gefährdeten Theil, der Entrichtung des anständigen Unterhaltes, der Absonderung des Vermögens, der Verpflegung und Erziehung der Kinder und anderer, nicht den Bestand des Ehebandes, oder die Scheidung vom Tische und Bette selbst betreffender Gegenstände eine wie immer geartete Gerichtsbarkeit zu.

IV.

Um den Parteien in sehr geringfügigen Streitsachen auf die einfachste und mindest kostspielige Weise Rechtshilfe zu verschaffen, und die gütliche Beilegung von Streitigkeiten möglichst zu befördern, wird Folgendes bestimmt:

a) *Rechtsstreitigkeiten, deren Gegenstand den Betrag von 12 fl. C. M. nicht übersteigt, können von dem Kläger in den, mit einem ordentlichen Magistrate versehenen Städten bei den Magistrats-Vorständen, in anderen Orten bei den Gemeindevorständen angebracht werden, welche die Verhandlung zu pflegen und eine schriftliche Entscheidung darüber auszufertigen haben. Gemeindevorstände, welchen es an der nöthigen Geschäftskenntniss mangelt, können sich hiezu der bestehenden Ortsnotare bedienen.*

b) *Dem Kläger steht aber auch frei, seine Klage unmittelbar bei dem Bezirksgerichte anzubringen. Ebenso kann diejenige Partei, welche sich durch die Entscheidung des Magistrats- oder Gemeinde-Vorstandes beschwert hält, die Sache binnen acht Tagen von Zustellung der Entscheidung an gerechnet, bei dem Bezirksgerichte anhängig machen.*

Sąd powiatowy rozstrzyga wszelkie spory, nie przenoszące wartości 12 złr. m. k. ostatecznie, przeto nie ma przeciw temu jego rozstrzygnieniu dalszego jeszcze powołania.

c) Wszelkie przez przełożeństwa magistratualne wydane wyroki i do skutku przywiedzione ugody w sprawach aż do 12 złr. m. k., mogą także i przez nich samych być wykonane. O egzekucyjne zaś przeprowadzenie decyzyj, przez przełożeństwa gminne wydanych. i ugód u nich zawartych. upraszać należy w sądach powiatowych.

d) Przełożeństwa magistratualne i gminne, obowiązane są na żądanie stron także i w sporach wszelkiego innego rodzaju, tentować ugody dobrowolne i takowe zawarte u nich wydawać. Przeprowadzenie takowych ugód przysłuża atoliż, chociażby zawarte były przed przełożeństwem magistratualnem, tylko władzom sądowym.

e) Przełożeństwa gminne i magistratualne, otrzymają od komisyi zaprowadzenia sądów, potrzebne instrukcye dla sprawowania interesów tych, i podlegają w tej mierze wyższemu sądowi krajowemu prowizorycznemu.

V.

Zastosowanie przepisów niniejszej normy jurysdykcyjnej co do właściwości sądów w sprawach górniczych (§§. 57—60 i §. 68), odracza się aż do przeniesienia sądownictwa górniczego do sądów krajowych. Aż do onejże chwili pozostaje sądownictwo takowe przy sądach górniczych niezmiennie w dotychczasowej objętości.

VI.

Najwyższy urząd marszałkowski, pozostaje w dotychczasowem wykonywaniu sądownictwa nad członkami Domu cesarskiego i nad osobami, którym prawo eksterytoryalności albo przysłuża, albo osobnemi rozporządzeniami nadanem zostało.

Sądownictwo jego dawniej przez niego nad innemi osobami wykonywane, należy wprawdzie już do sądów zwyczajnych; wszelako winny sądy te, w razie, gdy idzie o akt sądowy, mający być przedsiębrany w pomieszkaniach członków Domu cesarskiego, lub osób prawa ekstorytoryalności używających, przeciw osobie tamże mieszkającej, podlegającej zwyczajnym władzom sądowym, upraszać najwyższy urząd marszałkowski o przedsięwzięcie takowego, wyjąwszy, gdy chodzi tylko o doręczenie aktu sądowego.

VII.

Które osoby i sprawy cywilne podlegać winny sądownictwu wojskowemu, o tem stanowi wojskowa norma jurysdykcyjna.

VIII.

Niniejszy przepis, nie zmienia nic w rozporządzeniach Najwyższego postanowienia z dnia 17. Czerwca 1850. Nr 242 dziennika praw państwa co do zniesienia wszelkiego odmiennego postępowania z przynależnymi innych krajów koronnych, w Siedmiogrodzie przebywającymi, tudzież, co do wyjątku, przestrzegać się mającego w pertraktacyi spadków przynależnych takowych z innych krajów koronnych.

Das Bezirksgericht entscheidet über alle Rechtssachen, welche den Werth von 12 fl. C. M. nicht übersteigen, endgiltig, daher gegen seine Entscheidung kein weiterer Rechtszug gestattet ist.

c) *Alle von den Magistrats-Vorständen gefällten Erkenntnisse und bei denselben über Rechtssachen bis zu 12 fl. C. M. zu Stande gekommenen Vergleiche können von denselben auch selbst in Vollzug gesetzt werden. Die Execution der, von den Gemeindevorständen erlassenen Entscheidungen, und der vor denselben geschlossenen Vergleiche muss aber bei den Bezirksgerichten angesucht werden.*

d) *Versuche gütlicher Ausgleichung und die Ausfertigung der dabei erzielten Vergleiche müssen von den Magistrats- und Gemeinde-Vorständen auf Verlangen der Parteien auch über Streitigkeiten jeder anderen Art vorgenommen werden. Der Vollzug solcher Vergleiche kommt jedoch, selbst wenn sie vor den Magistrats-Vorständen geschlossen werden, nur den Gerichtsbehörden zu.*

e) *Die Gemeinde- und Magistrats-Vorstände werden zur Besorgung dieser Geschäfte von der Gerichts-Einführungs-Commission mit der erforderlichen Instruction versehen werden und unterstehen in diesen Angelegenheiten dem provisorischen Oberlandesgerichte.*

V.

Die Anwendung der Vorschriften der gegenwärtigen Jurisdictionsnorm über die Gerichtszuständigkeit in Bergbau-Angelegenheiten (§§. 57—60 und §. 68) wird bis zur Uebertragung der Berggerichtsbarkeit an die Landesgerichte aufgeschoben. Bis dahin bleibt die Gerichtsbarkeit der Berggerichte in ihrem bisherigen Umfange unverändert.

VI.

Das Obersthofmarschall-Amt wird in der Ausübung der Gerichtsbarkeit über die Mitglieder des kaiserlichen Hauses und über die Personen, welchen die Exterritorialität zusteht, oder durch besondere Verordnungen eingeräumt wurde, erhalten.

Die von ihm früher über andere Personen ausgeübte Gerichtsbarkeit steht zwar den ordentlichen Gerichten zu. Jedoch haben diese, wenn in den Wohnungen der Mitglieder des kaiserlichen Hauses, oder der Exterritorialen ein gerichtlicher Act gegen eine in denselben wohnende, den ordentlichen Gerichtsbehörden unterstehende Person vorzunehmen ist, das Obersthofmarschall-Amt um die Vornahme anzugehen, es wäre denn, dass es sich um eine blosse Zustellung handelt.

VII.

Welche Personen und Rechts-Angelegenheiten der Militär-Gerichtsbarkeit unterstehen, wird durch die Militär-Jurisdictionsnorm bestimmt.

VIII.

An den Bestimmungen der Allerhöchsten Entschliessung vom 17. Juni 1850, Nr. 242 des Reichsgesetzblattes über die Aufhebung jeder verschiedenen Behandlung der Angehörigen anderer Kronländer, welche sich in Siebenbürgen aufhalten und über die in Rücksicht der Abhandlung der Verlassenschaften solcher Angehörigen anderer Kronländer zu beobachtende Ausnahme wird durch die gegenwärtige Vorschrift nichts geändert.

IX.

Równie też nie zmieniono niniejszem w niczem sądownictwa, przysłużającego cesarsko-austryackim konzulatom w zagranicy.

X.

Postanowienia traktatów, z cudzemi państwami zawartych, odnoszące się do sądownictwa, także i nadal w swej mocy zostają.

XI.

A ponieważ niniejsze rozporządzenie, równie jak sama norma jurysdykcyjna pierwotnie w niemieckim języku ułożone zostały, przeto wszelkie ich przekłady na inne języki, niebawem uskutecznić się mające, ocenione być winny podług tekstu niemieckiego.

Krauss m. p.

109.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14. Maja 1852,

wydane w przedmiocie zaprowadzenia w Siedmiogrodzie prowizorycznej ustawy o adwokatach.

W skutku upoważnienia, udzielonego ministerstwu sprawiedliwości przez Najwyższe postanowienie J. C. K. Apostolskiej Mości, z dnia 24. Kwietnia 1852, w tym celu, ażeby poczynić kroki, potrzebne do rozpoczęcia na nowo sądownictwa cywilnego w Siedmiogrodzie: tudzież zważywszy, iż zaprowadzenie nowego urządzenia sądów i postępowania sądowego, wymaga także nieodzownie odpowiedniego uregulowania zastępstwa w obronie prawa — rozporządza się, co następuje:

I.

Zacząwszy od dnia osobno obwieścić się mającego, w którym prowizoryczne władze sądowe w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem i w częściach z niem połączonych, rozpoczną sądowe urzędowanie swoje w sprawach cywilnych, zaprowadzoną będzie tamże przyłączona prowizoryczna ustawa o adwokatach *), wraz z postanowieniami, objętemi w niniejszem rozporządzeniu, przez co oraz wszystkie inne dotąd obowiązujące przepisy o wykonywaniu adwokatury, mocy swej pozbawione zostają.

II.

Adwokaci w Siedmiogrodzie, którzy przez cenzurę adwokacką uzyskali prawo bronienia stron *(stallum agendi)* według dawniejszych praw krajowych, wyjednali sobie własne protokołowanie swoje, i wykonywali adwokaturę rzeczywiście, ciągle lub z przerwami, a to: w dystrykcie wojskowym hermannsztadzkim w ciągu lat pięciu przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, w dawniejszem Pograniczu wojskowem obudwóch pułków romańskich, w ciągu lat pięciu od 1-go Marca 1851, wstecz

*) Taż prowizoryczna ustawa o adwokatach, wydrukowaną została w języku niemieckim osobno w c. k. drukarni nadwornej i rządowej, w wydaniu urzędowem (w 8-ce) i tamże jest do nabycia. Oprócz tego, wydrukowaną będzie takowa w dzienniku praw krajowych, we wszystkich językach krajowych.

IX.

Ebenso bleibt die den kaiserlich-österreichischen Consulaten im Auslande zugewiesene Gerichtsbarkeit dadurch unberührt.

X.

Die auf die Gerichtsbarkeit sich beziehenden Bestimmungen der mit auswärtigen Staaten bestehenden Verträge sind auch ferner zu beobachten.

XI.

Da die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Jurisdictionsnorm selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst ist, so sind die davon sogleich zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach dem deutschen Texte zu beurtheilen.

Krauss *m. p.*

109.

Justizministerial-Verordnung vom 14. Mai 1852,

die Einführung einer provisorischen Advocaten-Ordnung in Siebenbürgen betreffend.

Zu Folge der von Seiner k. k. Apostolischen Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April 1852 dem Justizministerium ertheilten Ermächtigung, die zur Wieder-Aufnahme der bürgerlichen Rechtspflege in Siebenbürgen erforderlichen Vorkehrungen zu treffen, und in der Erwägung, dass die Einführung einer neuen Gerichtsverfassung und Process-Ordnung zugleich die entsprechende Regelung der Rechtsvertretung unvermeidlich nothwendig macht, wird hierüber Nachtehendes verordnet:

I.

Von dem, insbesondere kundzumachenden Tage angefangen, an welchem die provisorischen Gerichtsbehörden in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen und den damit vereinigten Theilen die Ausübung der Gerichtsbarkeit in bürgerlichen Rechtssachen beginnen, hat daselbst die angeschlossene provisorische Advocaten-Ordnung) mit den, in der gegenwärtigen Verordnung enthaltenen Bestimmungen in Wirksamkeit zu treten, wodurch zugleich alle früheren über die Ausübung der Advocatur bestandenen Vorschriften ausser Kraft gesetzt werden.*

II.

Diejenigen Advocaten in Siebenbürgen, welche durch die Advocaten-Censur das Befugniss zur Parteien-Vertretung (stallum agendi) *nach den früheren Landesgesetzen erlangt, ihre Protokollirung erwirkt und in dem Hermannstädter Militär-Districte während der letzten fünf Jahre vor der Kundmachung der gegenwärtigen Verordnung; in der früheren Militärgränze der beiden Romanen-Regimenter aber während der fünf Jahre vom 1. März 1851 zurückgerechnet; und in den ehemals ungarischen Comitaten, Districten und Szekler-*

**) Diese provisorische Advocaten-Ordnung wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in amtlicher Handausgabe (in 8vo) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess im Landesgesetzblatte von Siebenbürgen in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.*

licząc, w dawniejszych zaś węgierskich komitatach, dystryktach i stolcach szeklerskich, w ciągu lat pięciu przed 1-m Października 1848, przypuszczonymi być mogą przez komisyę do zaprowadzenia sądów wyznaczoną, z przyzwoleniem rządu cywilno-wojskowego, prowizorycznie do dalszego prowadzenia adwokatury, jeżeli nie stoi im na przeszkodzie zarzut jaki, w ustawie o adwokatach uzasadniony, i jeżeli wykażą, że się w każdym względzie sprawowali dobrze i bez skazy, i że posiadają wiadomości języków potrzebnych.

III.

Jednakże ci adwokaci będą musieli, z zastrzeżeniem postanowień, przy ostatecznej organizacyi wydać się mających, w przeciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym prowizorycznie do obrony prawnej przypuszczonymi będą, poddać się uprzednio w prowizorycznym wyższym sądzie krajowym, pod egzamin ustny i piśmienny z prowizorycznej ustawy o postępowaniu cywilnem sądowem, i z normy jurysdykcyjnej, równie jak z niniejszej ustawy o adwokatach, i wykazać się przed komisyą, zaprowadzającą sądy, iż obstali z dobrym skutkiem, w przeciwnym bowiem razie, odjętem im będzie dalsze wykonywanie adwokatury.

IV.

Każdy adwokat winien będzie uczynić podanie swoje o dalsze prowadzenie adwokatury, do komisyi zaprowadzającej sądy, i w takowem dokładnie wyrazić miejsce, w którem na przyszłość założyć chce siedzibę urzędowania swego, lub też uczynić wzmiankę, iż chętnie przyjmie wyznaczone sobie także miejsce inne.

Komisya, zaprowadzająca sądy, nietylko wyznaczy siedzibę urzędową każdego adwokata, lecz także oznaczyć może, czyli adwokatowi, ze względu na jego obszerniejszą lub mniejszą wiadomość ustaw krajowych i języków, dozwolić można bronienia spraw w całym kraju koronnym lub w pewnych tylko częściach krajów albo w pewnych powiatach sądowych.

V.

Osobom, które wprawdzie otrzymały pozwolenie bronienia stron według dawniejszych praw krajowych, lecz nie wykonywały adwokatury w okresach wyżej (art. II) wskazanych, lub które nie chcą się poddać egzaminowi przepisanemu, zabronić należy wykonywania adwokatury aż do dalszego rozporządzenia.

Jak dalece od tej reguły dla szczególnie ważnych powodów i z uwagi na szczególne zdolności, na dotychczasowe prace i inne stosunki niektórych kandydatów, wyjątek uczyniony być może, pozostawione jest równie, jak udzielanie nowych posad adwokackich, w każdym poszczególnym razie, ocenieniu ministerstwa sprawiedliwości.

VI.

Żaden adwokat, bądź że przypuszczonym został do dalszego prowadzenia adwokatury przez komisyę, zaprowadzającą sądy, bądź przez ministerstwo sprawiedliwości, nie będzie mógł rozpocząć adwokatury, dopóki nie złoży przysięgi według formuły przepisanej w niniejszej ustawie o odwokatach. Prowizoryczny wyższy sąd krajowy, winien będzie odbierać przysięgi rzeczone, zaciągać adwokatów przysięgłych do spisu adwo-

Stühlen während der fünf Jahre vor dem 1. October 1848 die Advocatie fortwährend oder auch mit Unterbrechungen wirklich ausgeübt haben, können von der Gerichts-Einführungs-Commission mit Zustimmung des Civil- und Militär-Gouvernements provisorisch zur Fortsetzung derselben zugelassen werden, wenn ihnen nicht nur kein in der Advocaten-Ordnung gegründetes Hinderniss entgegensteht, sondern sie sich auch in jeder Beziehung über ihr stetes Wohlverhalten und ihre Unbescholtenheit, sowie über die erforderlichen Sprachkenntnisse ausgewiesen haben werden.

III.

Dieselben müssen sich jedoch vorbehaltlich der Bestimmungen, welche bei der definitiven Organisirung werden getroffen werden, binnen sechs Monaten vom Tage ihrer provisorischen Zulassung zur Rechtsvertretung bei dem Obergerichte (provisorischen Oberlandesgerichte) einer vorläufigen mündlichen und schriftlichen Prüfung aus der provisorischen Civilprocess-Ordnung und Jurisdictionsnorm, so wie aus der gegenwärtigen Advocaten-Ordnung selbst unterziehen und sich über deren guten Erfolg bei der Gerichts-Einführungs-Commission ausweisen, widrigenfalls ihnen die fernere Ausübung der Advocatur sogleich einzustellen seyn würde.

IV.

Jeder Advocat hat sein Gesuch um die Bewilligung zu Fortsetzung der Advocatur bei der Gerichts-Einführungs-Commission zu überreichen und darin den Ort, wo er künftig seinen Amtssitz zu nehmen wünscht, mit Bestimmtheit anzugeben, oder zu bemerken, ob ihm auch die Zuweisung eines anderen Standortes zusagen würde.

Die Gerichts-Einführungs-Commission hat nicht nur den Amtssitz jedes Advocaten festzusetzen, sondern es bleibt ihr auch überlassen, zu bestimmen, ob einem Advocaten mit Rücksicht auf seine ausgedehntere oder beschränktere Kenntniss der Landesgesetze und Sprachen, die Vertretung in dem ganzen Kronlande oder nur in bestimmten Landestheilen oder Gerichtsbezirken zu gestatten sei.

V.

Denjenigen Personen, welche das Befugniss zur Parteien-Vertretung nach den früheren Landesgesetzen zwar erworben, aber die Advocatur in den oben (Artikel II) angeführten Zeiträumen nicht wirklich ausgeübt haben, oder sich der vorgeschriebenen Prüfung nicht unterziehen wollen ist die Ausübung der Advocatur bis auf weitere Verfügung untersagt.

In wieferne hievon aus besonders wichtigen Gründen, mit Rücksicht auf die besonderen Fähigkeiten, bisherigen Leistungen und übrigen Verhältnisse einzelner Bewerber, eine Ausnahme zu machen sei, bleibt, ebenso wie die Ertheilung neuer Advocaturs-Befugnisse, von Fall zu Fall der Bestimmung des Justizministeriums vorbehalten.

VI.

Keinem, es sei von der Gerichts-Einführungs-Commission oder von dem Justizministerium, zur Fortsetzung der Advocatur zugelassenen Advocaten ist der Beginn der Vertretung zu gestatten, ehe er den Advocaten-Eid nach der, in der gegenwärtigen Advocaten-Ordnung vorgeschriebenen Formel abgelegt hat. Das Obergericht (provisorisches Oberlandesgericht) hat diese Beeidigungen vorzunehmen, die beeidigten Advocaten in das Advo-

katów, i tenże spis, równie jak nowo od czasu do czasu przybyłe indywidua, podać do wiadomości sądów pierwszej instancyi jako i najwyższego trybunału sądowego.

Wszelkie rozporządzenia, objęte w niniejszej ustawie o adwokatach, rozciągać się będą także i na tychże adwokatów, o ile nie będzie zawarty wyjątek w postanowieniach przechodnich.

VII.

Wszelkie propozycye do udzielania posad adwokackich, tudzież wszelkie inne wnioski i relacye prowizorycznego wyższego sądu krajowego do ministerstwa sprawiedliwości, przepisane w ustawie o adwokatach, komisya zaprowadzająca sądy przesełać będzie w ciągu istnienia swego, do ministerstwa sprawiedliwości.

Komisyi, zaprowadzającej sądy, pozostawiona jest w szczególności po wysłuchaniu zdania prowizorycznego wyższego sądu krajowego, także moc czynienia propozycyj względem miejsc, w których wydziały adwokatów ustanowionemi być mają, względem obwodu, dla którego ma być wydział ustanowiony, i względem mianowania członków wydziałowych.

VIII.

Jak dalece zastępcy skarbu rządowego i funduszów publicznych, albo już ustanowieni przy prokuratoryi finansowej i przy urzędach górniczych w Siedmiogrodzie, albo na przyszłość ustanowić się mający, także poddani być winni pod egzamin lub inny wykaz, o tem stanowić będą osobne rozporządzenia.

IX.

Ponieważ tak rozporządzenie niniejsze, jako też sama ustawa o adwokatach, sporządzona jest pierwotnie w języku niemieckim, przeto wszelkie ich przekłady na inne języki krajowe, niebawem uskutecznić się mające, ocenione być winny według tekstu niemieckiego.

Krauss m. p.

caten-Verzeichniss einzutragen und dieses Verzeichniss, so wie die von Zeit zu Zeit neu hinzukommenden Individuen, nicht nur den Gerichtsbehörden erster Instanz bekannt zu machen, sondern auch zur Kenntniss des obersten Gerichtshofes zu bringen.

Alle in der gegenwärtigen Advocaten-Ordnung enthaltenen Verfügungen sind auch auf diese Advocaten in voller Ausdehnung anzuwenden, in so weit davon durch die Uebergangs-Bestimmungen keine Ausnahme gemacht wird.

VII.

Alle Vorschläge zur Verleihung neuer Advocaturs-Befugnisse, so wie alle übrigen durch die Advocaten-Ordnung vorgeschriebenen Anträge und Berichte des Obergerichtes (provisorischen Oberlandesgerichtes) an das Justizministerium, sind während des Bestandes der Gerichts-Einführungs-Commission durch die Letztere an das Justizministerium zu leiten.

Der Gerichts-Einführungs-Commission bleibt insbesondere auch vorbehalten, nach Vernehmung des Obergerichtes (provisorischen Oberlandesgerichtes) die Vorschläge über die Orte, an welchen Advocaten-Ausschüsse zu errichten sind, über den Umfang, für welchen die Bestellung jedes Ausschusses zu erfolgen hat, und zur Ernennung der Mitglieder der Ausschüsse zu erstatten.

VIII.

In wieferne die, bei der Finanz-Procuratur und den Montan-Aemtern in Siebenbürgen bereits angestellten, oder künftig anzustellenden Vertreter des Staatsschatzes und der öffentlichen Fonde gleichfalls einer Prüfung oder anderen Ausweisung zu unterziehen seien, bleibt besonderen Verfügungen vorbehalten.

IX.

Da die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Advocaten-Ordnung selbst, ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst ist, so sind die davon unverzüglich zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach dem deutschen Texte zu beurtheilen.

Krauss m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXIII.

Wydana i rozesłana: dnia 24. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 24. Mai 1852.

Część XXXIII.

Wydana i rozesłana dnia 24. Maja 1852.

110.

Rozporządzenie ministerstwa kultury krajowej i górnictwa z dnia 30. Kwietnia 1852,

mocą którego ogłoszona zostaje nowa organizacya c. k. szkoły leśniczej w Maryabrunn, potwierdzona Najwyższem postanowieniem Jego Ces. Kr. Apostolskiej Mości z dnia 27. Kwietnia 1852.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 27. Kwietnia 1852, zatwierdzić następującą nową organizacyę c. k. szkoły leśniczej w Maryabrunn.

ORGANIZACYA C. K. SZKOŁY LEŚNICZEJ W MARYABRUNN.

Postanowienia ogólne.

§. 1.

Celem c. k. szkoły leśniczej w Maryabrunn, jest wykształcać ludzi młodych, posiadających potrzebne wiadomości przygotowawcze, w taki sposób w leśnictwie, ażeby ich nietylko uczynić zdolnymi do podrzędnej służby leśniczo-administracyjnej, lecz także przygotować do wszelkiej służby leśniczej wyższej.

§. 2.

Wstępujący do c. k. szkoły leśniczej uczniowie zwyczajni, muszą mieć skończonych lat 18 wieku, i ukończyć albo gimnazyum wyższe wraz z rysunkami liniowemi, albo szkołę realną wyższą, albo też w instytucie technicznym odbyć z dobrym postępem nauki matematyki elementarnej, fizyki, chemii powszechnej i historyi naturalnej w całej objętości, tudzież oraz rysunki przygotowawcze. Oprócz tego posiadać winni dostatecznie język niemiecki, i wykazać świadectwo zdrowia i odpowiedniego usposobienia cielesnego.

§. 3.

W c. k. szkole leśniczej uczone będzie leśnictwo we wszystkich gałęziach swoich w ciągu dwuletniego kursu z ciągłem praktycznem wykazywaniem, uzasadnianiem i czynnem ćwiczeniem, i dla tego rzeczona szkoła stać będzie w związku z administra-

XXXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 24. Mai 1852.

110.

Erlass des Ministeriums für Landescultur und Bergwesen vom 30. April 1852,

wodurch die, mit Allerhöchster Entschliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät vom 27. April 1852 genehmigte neue Organisirung der k. k. Forst-Lehranstalt zu Mariabrunn veröffentlicht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 27. April 1852 nachstehende neue Organisirung der k. k. Forst-Lehranstalt zu Mariabrunn zu genehmigen geruht:

Organisirung der k. k. Forst-Lehranstalt zu Mariabrunn.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Der Zweck der k. k. Forst-Lehranstalt zu Mariabrunn ist: junge Männer, welche die nöthigen Vorkenntnisse besitzen, der Art forstlich auszubilden, dass sie nicht nur für den untergeordneten Forst-Verwaltungsdienst befähiget, sondern auch für jeden höheren Forstdienst vorbereitet werden.

§. 2.

Die, in die k. k. Forst-Lehranstalt eintretenden ordentlichen Schüler müssen das 18. Lebensjahr vollendet, und entweder das Ober-Gymnasium nebst dem Linear-Zeichnen, oder eine Ober-Realschule, oder das Studium der Elementar-Mathematik, der Physik, der allgemeinen Chemie und der gesammten Naturgeschichte, sowie das vorbereitende Zeichnen an einem technischen Institute mit gutem Erfolge zurückgelegt haben. Auch müssen sie der deutschen Sprache hinreichend mächtig seyn, und die Nachweisung ihrer Gesundheit und körperlichen Tüchtigkeit beibringen.

§. 3.

An der k. k. Forst-Lehranstalt selbst wird die Forstwissenschaft in allen ihren Theilen, während eines zweijährigen Curses, unter steter praktischer Nachweisung, Begründung und werkthätiger Uebung gelehrt und dieselbe zu diesem Ende mit einer Forst-

cyą leśniczą. Nauczycielskie przeto personale, będzie także sprawować interesa zarządu leśniczego.

§. 4.

Zwyczajnych uczniów, przyjętych być może tylu, ilu się pomieścić da przyzwoicie w lokalnościach gmachu instytutowego, należącego do szkoły leśniczej. Ci obowiązani są składać, egzamina półroczne i otrzymają formalne świadectwa szkolne.

Oprócz uczniów zwyczajnych, o ile to bez uszczerbku takowych stać się może, przyjmowani być mogą także uczniowie nadzwyczajni. Jednakże i ci muszą także liczyć lat ukończonych 18 wieku, i posiadać przynajmniej takie wykształcenie umiejętne, jakie w gimnazyum niższem lub w szkole realnej niższej powziąć można.

Oni nie będą przypuszczani do egzaminów półrocznych i otrzymają tylko świadectwa frekwentacyjne.

§. 5.

Na czele c. k. szkoły leśniczej w Maryabrunn, stoi dyrektor.

Oprócz niego ustanowionych będzie w niej dwóch profesorów i dwóch asystentów. Pod względem nauki, stać będzie szkoła bezpośrednio pod ministerstwem kultury krajowej; a zaś pod względem połączonej z nią administracyi leśniczej podlegać będzie takowa c. k. dyrekcyi leśniczej dla Austryi niższej.

Plan nauk.

§. 6.

Przedmiotem nauki są:

a) Zarys nauk leśnych.
b) Nauka o roślinach leśnych.
c) Nauka o uprawie lasów.
d) Nauka o sposobie użytkowania z lasu i technologia leśnicza.
e) Nauka o ochronie lasu i o policyi leśnej.
f) Nauka o urządzeniu administracyi leśniczej, o oznaczeniu dochodów z lasu i obliczeniu wartości lasu.
g) Miernictwo leśne.
h) Nauka myśliwska.
i) Rysunki planów leśnych.

§. 7.

Pod względem celu, objętości i wykładu przedmiotów naukowych, należy mieć na uwadze:

a) Przez zarys nauk leśniczych, przyszły leśniczy wprowadzony będzie w obręb umiejętności zawodu swego i otrzymać ma ogólny przegląd potrzebnych mu wiadomości. Rzeczony więc zarys rozciągać się będzie na wszystkie gałęzie i poddziały nauk leśniczych, i uczony być winien w taki sposób, ażeby przez niego uczeń nietylko uzyskał wiadomość systematyczną całej umiejętności, lecz także ażeby uzupełnionem było wszystko to, cokolwiek w innych przedmiotach

betriebs-Leitung in Verbindung gesetzt. Das Lehrpersonale wird daher auch Forstverwaltungs-Geschäfte zu besorgen haben.

§. 4.

Ordentliche Schüler dürfen so viele aufgenommen werden, als nach den, der Forst-Lehranstalt zu Gebote stehenden Räumlichkeiten in dem Instituts-Gebäude entsprechend untergebracht werden können. Sie sind gehalten Semestral-Prüfungen abzulegen und bekommen förmliche Studien-Zeugnisse.

Ausser den ordentlichen Schülern dürfen, in soweit es ohne deren Zurücksetzung möglich ist, auch ausserordentliche Schüler aufgenommen werden. Diese müssen jedoch ebenfalls das 18. Lebensjahr bereits vollendet haben, und wenigstens jene wissenschaftliche Ausbildung besitzen, welche das Unter-Gymnasium oder die Unter-Realschule gewährt.

Sie werden zu den Semestral-Prüfungen nicht zugelassen und erhalten blosse Frequentations-Zeugnisse.

§. 5.

Der k. k. Forst-Lehranstalt zu Mariabrunn steht ein Director vor. Ausserdem werden für dieselbe zwei Professoren und zwei Assistenten bestimmt. In Ansehung des Unterrichtes untersteht sie unmittelbar dem Ministerium für Landescultur. Rücksichtlich der, mit ihr verbundenen Forstbetriebs-Leitung ist sie der k. k. Forst-Direction für Oesterreich unter der Enns untergeordnet.

Lehrplan.

§. 6.

Gegenstand des Unterrichtes sind:

a) *der Grundriss der Forstwissenschaft;*
b) *die forstliche Gewächskunde;*
c) *die Lehre des Waldbaues;*
d) *die Forstbenützungslehre und Forsttechnologie;*
e) *die Forstschutz- und die Forstpolizeilehre;*
f) *die Lehre der Forstbetriebs-Einrichtung, Forst-Ertragsbestimmung und Waldwerthberechnung;*
g) *das Forstvermessen;*
h) *die Jagdkunde;*
i) *das Forstplanzeichnen.*

§. 7.

Hinsichtlich des Zweckes, Umfanges und der Behandlung der Unterrichtsgegenstände hat Folgendes zu gelten:

a) *Mit dem Grundrisse der Forstwissenschaft soll der angehende Forstwirth in den Kreis seiner Fachwissenschaft eingeführt werden, und einen allgemeinen Ueberblick über die ihm nöthigen Kenntnisse gewinnen. Derselbe hat sich somit über alle Zweige und Unterabtheilungen der Forstwissenschaft zu erstrecken und soll so gelehrt werden, dass durch ihn nicht nur eine systematische Auffassung der gesammten Wissenschaft gewonnen, sondern auch alles das ergänzt wird, was bei den übrigen Lehr-*

naukowych, mających szczególniej tendencyę praktyczną, traktowanem być nie może.

b) Nauka o roślinach leśnych, podać ma gruntowne wiadomości o własnościach i usposobieniu drzew leśnych i pożytecznych krzewów leśnych, jako najpierwsze podstawy racyonalnego z niemi obchodzenia się i zyskowania z nich, tudzież wiadomości o całem gospodarstwie leśnem.

Rozciągać się zatem będzie na ogólne i szczegółowe wyjaśnienie własności przyrodzonych i gospodarskich roślin leśnych, na stosunek ich do miejsca i atmosfery (góroznawstwo i ziemioznawstwo leśne, klimatologia), na ich oddziaływanie, tudzież na ich zależność pod względem całej wegietacyi i dzielnicy zwierząt. Zwierzęta lasom szkodliwe będą ogólnie tylko traktowane, ponieważ specyalna o nich historya naturalna, z powodu praktycznego związku, objętą będzie w nauce o ochronie lasów i w nauce myśliwskiej. Studyum roślin leśnych, ułatwiane będzie przez zbiory i obrazy botaniczne, przez demonstracye w ogrodzie botanicznym i w samym lesie, tudzież przez powtarzanie w kolegiach teoryi fizyki, chemii i historyi naturalnej powszechnej. Uczniowie mają zresztą być zobowiązani, zakładać własnoręcznie zbiory botaniczne i agronomiczne, i ćwiczeni będą praktycznie w badaniu gruntów leśnych.

c) Nauka o uprawie lasów, obejmować będzie racyonalne obchodzenie się z lasami i hodowanie drzew w ogólności. Rozciągać się zatem będzie na teorye o sposobach zarządu leśnego i o okresach odnowienia lasu, o wyrębie, o przerzedzeniu lasu i okrzesaniu wszelkich gatunków drzew z gałęzi, przeto o sianiu, szczepieniu, o uprawie lasu przez latorośle i odkładki, w połączeniu z uprawą pola, o założeniu chodników (alej) i płotów żywych (szpalerów), o uprawie wydmów dla uchronienia pól i ról od piasku wywiewnego itd. Z uwagi na powszechny pożytek uprawy drzew owocowych, wykładaną będzie także i ta nauka, łącząc do tego dodatkowo i w zarysach głównych naukę o uprawie drzew morwowych.

Wszystkie gałęzie uprawy lasów, uczone będą zresztą praktycznie, i w tym celu uczniowie, pod kierunkiem nauczycieli, sprawować będą, ile możności, sami odpowiednie czynności w lasach, do instytutu należących, i połączone z niemi prowadzenie tychże spraw piśmienne, i prowadzenie rachunków, tudzież robić będą rozmaite doświadczenia i przeprowadzać próby nowe, na uwagę zasługujące. Również i pielęgnowanie drzew owocowych, będzie praktycznie uczone w ogrodzie instytutowym. Przy repetycyach w kolegium, należy powtarzać w krótkości owe teorye umiejętności zasadniczych i pomocniczych, które są szczególniej ważne dla uprawy lasów.

d) Nauka o sposobie użytkowania z lasów i technologia leśna, udzielać będzie wiadomości, potrzebnych do gospodarskiego użytkowania z lasów czyli do zyskania, przerabiania i użycia płodów leśnych. Wskazywać więc będzie użytkowanie z lasów tak co do drzewa, jakoteż co do innych płodów leśnych; w pierwszym kierunku więc obejmować będzie żniwo drzewa, t. j. ścinanie, karczowanie, obra-

gegenständen, die mehr nach praktischer Richtung gegliedert sind, nicht in Betracht gezogen werden kann.

b) *Die forstliche Gewächskunde soll gründliche Kenntnisse der Eigenschaften und des forstlichen Verhaltens der Waldbäume und nutzbaren Waldsträucher, als die vorzüglichste Grundlage ihrer rationellen Behandlung und Benützung, sowie des gesammten Forstwirthschaftsbetriebes verschaffen.*

Sie hat sich somit auf die allgemeine und besondere Betrachtung der natürlichen und wirthschaftlichen Eigenthümlichkeiten der Forstculturgewächse, auf ihr Verhältniss zum Standorte und zur Atmosphäre (forstliche Gebirgs- und Bodenkunde, Klimatologie) und auf ihre Rückwirkung, sowie auf ihre Abhängigkeit in Bezug der gesammten übrigen Vegetation und der Thierwelt zu erstrecken. Die Betrachtung der forstschädlichen Thiere hat jedoch nur im Allgemeinen stattzufinden, weil die specielle Naturgeschichte derselben, des praktischen Zusammenhanges wegen, in die Lehre des Forstschutzes und in die Jagdkunde aufzunehmen ist. Das Studium der forstlichen Gewächskunde ist durch naturgeschichtliche Sammlungen und Abbildungen, durch Demonstrationen im botanischen Garten und im Walde selbst, sowie durch Collegial-Repetitionen der betreffenden Theorien der Physik, Chemie und allgemeinen Naturgeschichte zu unterstützen. Die Schüler sind ferner zur eigenhändigen Anfertigung von botanischen und agronomischen Sammlungen zu verhalten, und in der Untersuchung des Waldbodens praktisch zu unterweisen.

c) *Die Lehre des Waldbaues hat die rationelle Behandlung der Wälder und die Holzzucht überhaupt zu umfassen. Sie hat sich somit auf die Theorien der Betriebs-Arten und Umtriebszeiten, des Wald-Abtriebes, der Durchforstung und Ausästung des gesammten Holz-Anbaues, also der Saat, Pflanzung, der Holzzucht durch Stecklinge, Ableger, und in Verbindung mit dem Feldbaue, der Anlage von Alleen und Hecken, des Sandschollenbaues etc. zu erstrecken. In Anbetracht der allgemeinen Nützlichkeit der Obstbaumzucht ist übrigens auch diese, u. z. einschliesslich der Maulbeerbaumzucht, anhangsweise nach ihren Haupt-Umrissen vorzutragen Alle Theile des Waldbaues sind ferner praktisch zu lehren, und hiernach nicht nur die betreffenden in den Institutswäldern vorzunehmenden Verrichtungen, sowie die sich daran knüpfende schriftliche Geschäftsführung und Verrechnung, soviel als möglich durch die Schüler unter Leitung des Lehrpersonales bewerkstelligen zu lassen; sondern auch mannigfaltige Versuche vorzunehmen und beachtungswerthe neue Vorschläge in Ausführung zu bringen. Dessgleichen ist die Behandlung der Obstbäume in dem Institutsgarten praktisch durchzuführen. Bei den Collegial-Repetitionen sind jene Theorien der Grund- und Hilfswissenschaften, welche für den Waldbau besonders wichtig erscheinen, kurz zu wiederholen.*

d) *Die Forstbenützungslehre und Forsttechnologie soll alle jene Kenntnisse verschaffen, welche die wirthschaftliche Benützung der Wälder oder die angemessene Gewinnung, Verarbeitung und Verwendung der Waldprodukte bedingt. Dieselbe muss daher sowohl die Benützung der Wälder auf Holz, als auch auf alle übrigen Waldprodukte lehren, und in ersterer Beziehung die Ernte des Holzes, d. i. dessen Fällung, Rod-*

bianie i przewożenie (przewóz lądem i wodą) ze wszystkiemi szczegołami i warunkami jego; (bicie dróg leśnych, koleje dla przeprawy drzewa, drzewówzwody, drzewospusty, przyrządzenia przeprawowe, założenia opław, robienie tratew, personale robotnicze i postępowanie z niem, czynności personalu leśniczego itd.); tudzież dalsze obrabianie i użytkowanie z drzewa (sortowanie, formowanie i przygotowanie drzewa, prowadzenie tartaków, gątarń, węglarń, wyrabianie mazi i potażu); co do innych płodów leśnych zaś, podciągnie pod uwagę nietylko paszę leśną, użytkowanie z pościołu i żerowiska leśnego, zyskiwanie liścia na paszę, traw leśnych i pielęgnowanie owoców leśnych we względzie gospodarskim, leśniczym i narodowo-ekonomicznym, lecz także użytkowanie z polowania, zbieranie żywicy, produkcyę terpentyny, smoły i sadzy, zyskiwanie dębianek i kory garbarskiej, prowadzenie młynów garbarskich, czyli tłuczarń dębu garbarskiego, użytkowanie z nasion i owoców leśnych, torfu, kamienia, marglu i szotru itd.

Cokolwiek w tym względzie widzieć i praktycznie wykonywać można w lasach instytutowych, należy uczniom wskazać i uczyć ich praktycznie. Zresztą wyobrażenie o tem dadzą wizerunki i modele, równie jak podróże, w celu naukowym przedsiębrać się mające. W szczególności uczniowie wprowadzeni będą na drodze praktyki we wszelkie czynności gospodarstwa leśnego, tudzież w cały tok czynności, należących do personale leśniczego pod względem użytkowania lasów; dla tego też uczniowie w każdym kierunku udział w tem mieć, tudzież ćwiczonymi być winni w sporządzaniu odpowiednich rachunków i relacyj urzędowych, ażeby ich tym sposobem obznajomić z rachunkowością leśniczą i ze stylem urzędowym. Niemniej w repetycyach kolegialnych, powtarzać należy odpowiednie części fizyki, chemii i mechaniki i objaśniać zasady obrachunkowości i odpowiednich części budownictwa.

e) Nauka o ochronie lasu i o policyi leśnej ma na celu, podać dokładną wiadomość o wszystkiem, cokolwiek na lasy szkodliwy wpływ wywierać może, tudzież o środkach przeciw temu; dalej o środkach i sposobach zabezpieczenia własności leśnej, jakoteż utrzymania i odpowiedniego obchodzenia się z lasami ze względu na dobro powszechne. Z tego powodu zakres jej rozciągać się będzie nietylko na bezpośrednią opiekę nad lasami przeciw ludziom, zwierzętom i wydarzeniom elementarnym, lecz także na część narodowo-ekonomiczną leśnictwa, na potrzebne prywatne, karne i polityczne przepisy i ustawy, tudzież na normy administracyjne (kontrolę urzędników leśniczych, dochodzenie ich czynności itd.), ich uzasadnienie, objaśnienie i dokładne zastosowanie. Ponieważ środki przeciw spustoszeniom przez owady, wymagają starannej nauki historyi naturalnej o przewiązach, lasom szkodliwych, przeto taż nauka także winna być objętą w nauce o ochronie leśnej. Praktyczne ćwiczenie uczniów, rozciągać się winno na rozpatrywanie się w zbiorach entomologicznych i wyobrażeniach, tudzież na własnoręczne zbieranie insektów lasom szkodliwych, na czynne współdziałanie przy czynnościach

dung, Aufarbeitung und Bringung (Land- und Wassertransport) in allen ihren Einzelheiten und Vorbedingungen (Waldwegbau, Holzbahnen, Holzaufzüge, Rieswerke, Triftvorrichtungen, Schwemmbauten, Flossbau, Arbeiterschaft und deren Behandlung, Geschäftsbetrieb des Forstpersonales etc.); dann die weitere Verarbeitung und Verwendung des Holzes (Holzsortimente, Ausformung und Zurichtung des Holzes, Betrieb der Sägemühlen, Schindelmaschinen, Verkohlung, Theerschwellerei, Pottaschen-Erzeugung) umfassen; in Betreff der übrigen Waldprodukte aber nicht nur die Waldweide, Waldstreu- und Mast-Nutzung, die Gewinnung des Futterlaubes, die Waldgräserei und den Fruchtbau in Walde, in land- und forstwirthschaftlicher, sowie in national-ökonomischer Hinsicht, sondern auch die Jagdnutzung, das Harzreissen, die Terpentin-Gewinnung, den Pechhütten-Betrieb, die Kienruss-Schwellerei, die Gewinnung der Knoppern und Gerberinden, den Lohmühlen-Betrieb, die Benützung der Samen und Waldfrüchte, die Torfnutzung und die Benützung von Steinbrüchen, Mergel- und Schottergruben etc. in Betracht ziehen.

Was nun hievon in den Institutswäldern und in der Umgebung der Lehranstalt gesehen und praktisch geübt werden kann, ist den Schülern zu zeigen und praktisch zu lehren. Im Uebrigen müssen Abbildungen und Modelle, sowie die vorzunehmenden grösseren wissenschaftlichen Reisen die nöthige Anschauung verschaffen. Insbesondere werden aber die Schüler in alle wirthschaftlichen Verrichtungen und in die gesammte Geschäftsführung, welche das Forstpersonale in Ansehung der Forstbenützung zu besorgen hat, praktisch einzuführen seyn; daher sie hieran in jeder Hinsicht theilnehmen sollen, und auch in der Anfertigung bezüglicher Rechnungsstücke und Amtsberichte einzuüben sind, um sie auf diese Art mit dem forstlichen Rechnungswesen und dem Geschäftsstyle bekannt und vertraut zu machen. Nicht minder sind bei den Collegial-Repetitionen die betreffenden Theile der Physik, Chemie und Mechanik zu recapituliren, und die Grundsätze der Verrechnungskunde, dann der einschlägigen Theile des Bauwesens angemessen zu erläutern.

e) *Die Forstschutz- und Forstpolizeilehre hat den Zweck, eine vollständige Kenntniss von Allem, was auf die Forste nachtheilig einwirken kann und von den dawider zu ergreifenden Massregeln; ferner von den Mitteln und Wegen zur Sicherung des Waldeigenthumes, sowie zur Erhaltung und zweckmässigen Behandlung der Wälder, im Interesse des allgemeinen Wohles zu verschaffen. Hiernach wird ihr Umfang nicht bloss den unmittelbaren Schutz der Wälder gegen Menschen, Thiere und Naturereignisse zu umfassen haben, sondern sich auch auf den national-ökonomischen Theil des Forstwesens und auf die nöthigen privat- und strafrechtlichen, sowie auf alle bezüglichen politischen Vorschriften und Gesetze, dann auf die betreffenden Verwaltungs-Normen (Controle der Forstbeamten, Untersuchung ihrer Gebarung etc.), deren Begründung, Erläuterung und gehörige Anwendung erstrecken müssen. Weil übrigens die Mittel gegen Insecten-Verheerungen ein sorgfältiges Studium der Naturgeschichte der forstschädlichen Kerbthiere bedingen, so ist diese in die Forstschutzlehre aufzunehmen. Die praktische Verwendung der Schüler hat sich auf die Betrachtung der entomologischen Sammlungen und Abbildungen auf eigenhändiges Sammeln forstschäd-*

co do ochrony leśnej, i na ćwiczenie się w piśmiennem prowadzeniu spraw dotyczących. Oprócz tego należy uczniom przy repetycyach objaśniać główne zasady prawa prywatnego i karnego, ekonomii narodowej i organizmu administracyi politycznej.

f) Urządzenie gospodarstwa leśnego, oznaczenie dochodu z lasów, i obliczenie wartości lasów, pojmowane i przeprowadzone być mają w wzajemnym związku z sobą, i wystawić i wyjaśnić powinny w przeglądzie wszystkie stosunki, które stanowią o wyborze i zastosowaniu pewnego rodzaju prowadzenia gospodarstwa leśnego. Wykład więc ten, rozciągać się będzie na statystykę leśną, na naukę o stosunkach leśnych (tak zwanę statykę leśną), na właściwości gospodarstwa leśnego, na wymierzenie wartości lasów, dochodzenie wyboru w sposobach zarządu leśnego i czasów odnowienia lasu, teoryę dochodzenia i rewizyi dochodów, sporządzanie planów gospodarskich, przeprowadzenie ich i prowadzenie ksiąg leśniczych. Także pod względem urządzenia gospodarstwa, oznaczenia dochodów i obliczenia wartości lasów, należy uczniów ćwiczyć praktycznie, obracać ich w lasach instytutowych do prac odpowiednich i zatrudniać ich w repetycyach kolegialnych, powtarzaniem odpowiednich części umiejętności zasadniczych i pomocniczych.

g) Miernictwo leśne będzie mieć za przedmiot pomiar gruntów, gór i niwelowanie w zastosowaniu swojem do leśnictwa.

Rozmiar gruntów, rozciągać się ma i na wielkie lasy, o ile dogodnie uskutecznić się daje bez szczególnych prac przygotowawczych i trudniejszych oznaczeń sieciowych. Pomiar gór i niwelowanie, o tyle uczonem będzie, o ile jest potrzebnem do zakładania lasów, kolei dla przeprawy drzewa, przyrządzeń przeprawowych, wodozbiorów spustnych i kanałów przeprawowych itp. do wyobrażenia położeń górnych, osuszania i zwilżania gruntów itd. Wszelkie odnoszące się do tego zadania, przeprowadzane być winny ile możności praktycznie i zastosowane w lasach instytutowych. Teorye matematyczne, służące za podstawę pomiarowi lasów, powtarzać należy w repetycyach kolegialnych.

h) Nauka myśliwstwa ma na celu wykształcanie w myśliwstwie, o ile takowe stoi w związku z gospodarstwem leśnem i kierowanem jest przez leśniczych; tudzież uchylenie osobnej nauki o myśliwstwie. Rozciągać się winna na historyę naturalną zwierząt myśliwskich (dziczyzny i zwierząt do myśliwstwa potrzebnych) na język myśliwski, hodowanie zwierza, straż zwierząt i straż myśliwską, gospodarstwo myśliwskie, na użytkowanie z polowania i na ustawy o polowaniu. Nauka praktyczna rozciągać się będzie na wszystkie gałęzie myśliwstwa, a zatem także i na prowadzenie tegoż.

i) Nauka rysunków planów leśnych, odnosić się będzie do sprawienia potrzebnej biegłości w rysunkach sytuacyjnych, budowniczych i rysunkach maszyn w zastosowaniu do leśnictwa i rozciągać się będzie na wszystkie wspomnione gałęzie rysunków.

licher Insecten, auf die werkthätige Mitwirkung bei Verrichtungen des Forstschutzes und auf Einübung in die betreffende schriftliche Geschäftsführung auszudehnen. Auch sind bei den Collegial-Repetitionen den Schülern die wesentlichsten Grundsätze des Privat- und Strafrechtes der National-Oekonomie und der Organismus der politischen Administration zu erklären.

f) *Die Forstbetriebs-Einrichtung, Forstertrags-Bestimmung und Waldwerth-Berechnung sollen in ihrem gegenseitigen Zusammenhange aufgefasst und durchgeführt werden, und alle jene Verhältnisse übersichtlich darstellen und klar machen, welche für die Wahl und Anwendung eines bestimmten Wirthschaftsbetriebes entscheidend sind. Der betreffende Vortrag hat sich daher auf die Forst-Statistik, auf die forstliche Verhältnisskunde (sogenannte forstliche Statik), auf die Lehre von den Eigenthümlichkeiten des Forstwirthschafts-Betriebes, auf die Waldwerth-Bemessung, die Erörterungen über die Wahl der Betriebsarten und Umtriebszeiten, die Theorie der Ertrags-Ausmittlung und der Ertrags-Revisionen, die Verfassung der Wirthschaftspläne, ihre Durchführung und die forstliche Buchführung zu erstrecken. Auch bezüglich der Betriebs-Einrichtung, Ertrags-Bestimmung und Waldwerth-Berechnung sind die Schüler in jeder Hinsicht praktisch zu unterrichten, rücksichtlich der Institutswälder zu den betreffenden Arbeiten zu verwenden und in den Collegial-Repetitionen mit Wiederholung der einschlägigen Theile der Grund- und Hilfswissenschaften zu beschäftigen.*

g) *Das Forstvermessen soll die Ausmessung von Grundstücken, das Höhenmessen und Nivelliren, in ihrer Anwendung auf das Forstwesen lehren.*

Die Ausmessung der Grundstücke hat sich bis zur Aufnahme ausgedehnter Wälder, in soweit diese ohne den, zu Landesmessungen nöthigen, besonderen Vorarbeiten und schwierigeren Netzbestimmungen noch zweckmässig bewerkstelliget werden kann, zu erstrecken. Das Höhenmessen und Nivelliren aber ist in soweit zu lehren, als es behufs der Anlage von Waldwegen, von Holzbahnen und Rieswerken, Schwellungen und Triftcanälen etc., der Darstellung der Berg-Situation, der Grund-Entwässerung und Bewässerung etc. erforderlich wird. Alle bezüglichen Aufgaben sind, so viel als möglich, praktisch durchzuführen und in den Institutswäldern in Anwendung zu bringen. Die, dem Forstvermessen zu Grunde liegenden mathematischen Theorien sollen in den Collegial-Repetitionen wiederholt durchgenommen werden.

h) *Die Jagdkunde hat die Ausbildung im Jagdwesen, in soweit dieses mit dem Forstwirthschafts-Betriebe in Verbindung steht und von Forstmännern geleitet wird, sowie die Beseitigung einer abgesonderten Jägereilehre zum Zwecke. Sie hat sich auf die Naturgeschichte der Jagdthiere (des Wildes und der zum Jagdbetriebe erforderlichen Thiere), die Jagdkunstsprache, die Wildzucht, den Wild- und Jagdschutz, den Jagdbetrieb, die Wildnutzung und die Jagdgesetze zu erstrecken. Der praktische Unterricht hat sich nach Zeit und Gelegenheit auf alle Zweige des Jagdwesens, somit auch auf den Jagdbetrieb auszudehnen.*

i) *Das Forstplan-Zeichnen soll die nöthige Fertigkeit im Situations-Zeichnen, so wie im Bau- und Maschinen-Zeichnen, in Anwendung auf das Forstwesen verschaffen und hat sich daher auf alle diese Zeichnungsfächer zu erstrecken.*

§. 8.

Z przedmiotów, wspomnionych w poprzedzających §§ch, wykładane przeto będą:

W pierwszem półroczu pierwszego roku:

Zarysy nauk leśniczych i nauka o roślinach leśnych.

W drugim kursie pierwszego roku:

Nauka o uprawie lasów i myśliwstwo.

W pierwszym kursie drugiego roku:

Nauka o użytkowaniu z lasów i technologia leśna, tudzież nauka o ochronie i policyi leśnej.

W drugiem półroczu drugiego roku:

Nauka o urządzeniu administracyi leśniczej, o oznaczeniu dochodów z lasu i obliczeniu wartości lasów, tudzież miernictwo leśne.

Oprócz tego uczone będą przez obadwa lata w każdem półroczu rysunki planów leśnych.

§. 9.

Wykładom poświęcone będą co tydzień ośm godzin. Cztery godziny przeznacza się co tydzień na rysunki. Przynajmniej sześć do ośm godzin w tydzień, obracać należy na repetycye kolegialne i takie ćwiczenia praktyczne, które się w domu odbywać mogą i odbywać powinny. Wszystkie te godziny podzielić należy w taki sposób, żeby uczniowie w każdym dniu tygodnia zatrudniani byli stosownie przez ciąg trzech do czterech godzin.

Ćwiczenia pod gołem niebem i w lesie samym odbywać należy, stosownie do zachodzącej pory czynności gospodarskich, według stanu pogody i wykładów, przez pół dnia lub przez cały dzień, a według potrzeby przez ciąg kilku dni i tygodni. Nauka w domu tymczasem przerwaną będzie. W ciągu kursu letniego, uczniowie każdego roku odbywać będą, pod przewodnictwem nauczyciela, podróż naukową przez ciąg 2-ch lub 3-ch tygodni. Projekt atoliż co do podróży tej, co rok podany być musi do ministerstwa kultury krajowej, przez które potwierdzony będzie.

§. 10.

Rok szkolny rozpocznie się z miesiącem Październikiem i trwać będzie przez jedenaście miesięcy. Te miesiące podzielone być mają w taki sposób, ażeby na kurs letni większa przypadła połowa, ponieważ w tym kursie podróż naukowa odbywać się będzie. Miesiąc Wrzesień, przeznaczony będzie na wakacye.

Oprócz tego uczniowie wolnymi będą: w niedziele i święta, tudzież od wigilii aż do nowego roku łącznie, od niedzieli kwietniej aż do wtorku po wielkiej-nocy, w dwóch ostatnich dniach zapust, a pomiędzy pierwszym i drugim kursem każdego roku, przez cały tydzień.

§. 11.

Wybór ksiąg wykładowych, zostawiony jest do woli profesorów. Również mogą ci, sporządzone przez siebie zeszyty wykładów, kazać litografować lub drukować. Wszelako będą obowiązani trzymać się objętości i odgraniczenia pojedynczych przedmiotów,

§. 8.

Von den, im Vorstehenden aufgezählten Unterrichts-Gegenständen sind vorzutragen:

Im ersten Semester des ersten Jahrganges:

Der Grundriss der Forstwissenschaft und die forstliche Gewächskunde.

Im zweiten Semester des ersten Jahrganges:

Die Lehre vom Waldbaue und die Jagdkunde.

Im ersten Semester des zweiten Jahrganges:

Die Forstbenützungs-Lehre und Forst-Technologie, dann die Forstschutz- und Forstpolizei-Lehre.

Im zweiten Semester des zweiten Jahrganges:

Die Forst-Einrichtung, Ertragsbestimmung und Waldwerthberechnung, dann das Forstvermessen.

Ausserdem sind beide Jahrgänge in jedem Semester im Forstplan-Zeichnen angemessen zu unterrichten.

§. 9.

Den Vorträgen sind wochentlich acht Stunden zu widmen. Vier Stunden wochentlich sollen für das Zeichnen bestimmt werden. Mindestens sechs bis acht Stunden sind für die Collegial-Repetitionen und jene praktischen Uebungen, welche zu Hause statthaben können und sollen, zu verwenden. — Alle diese Stunden sind so einzutheilen, dass die Schüler an jedem Wochentage durch drei bis vier Stunden zweckmässig beschäftiget werden.

Die Verwendungen im Freien und im Walde selbst sind nach der Zulässigkeit bestimmter wirthschaftlicher Verrichtungen, nach Beschaffenheit der Witterung, und nach dem zeitlichen Stande der Vorträge an einzelnen halben oder ganzen Tagen, nach Erfordemiss aber auch durch mehrere Tage, ja ganze Wochen vorzunehmen. Der häusliche Unterricht ist mittlerweile zu unterbrechen. — Während des Sommer-Semesters ist ferner eine grössere wissenschaftliche Reise von jedem einzelnen Jahrgange für die Dauer von zwei bis drei Wochen unter Führung eines Lehrers zu unternehmen. Dieselbe muss jedoch alljährlich besonders beantragt und von dem Ministerium für Landescultur genehmiget werden.

§. 10.

Das Schuljahr beginnt mit dem Monate October und dauert eilf Monate. Diese sind auf die beiden Semester so zu vertheilen, dass die grössere Hälfte auf den zweiten Semester fällt, indem während desselben die wissenschaftliche Reise vorzunehmen ist. Der Monat September ist für die Ferien bestimmt.

Ausserdem sind den Schülern freizugeben: die Sonn- und Feiertage, die Zeit vom heiligen Abende bis einschliessig Neujahr, vom Palm-Sonntage bis Dienstag nach Ostern, dann die zwei letzten Faschingstage und zwischen dem ersten und zweiten Semester eines jeden Jahrganges Eine volle Woche.

§. 11.

Die Wahl der Lehrbücher steht den Professoren frei. Nicht minder können sie die von ihnen verfassten Vortragshefte lithographiren lassen, oder dem Buchdrucke übergeben. Sie sind jedoch verbunden sich an den Umfang und die Abgränzung der einzelnen Lehr-

wskazanego w poprzedzających §§ch i przedłożyć ministerstwu książki obrane i dzieła przez nich sporządzone, do przejrzenia i potwierdzenia.

O u c z n i a c h.

§. 12.

Uczniowie, wstępujący do szkoły leśniczej w Maryabrunn, obowiązani będą mieszkać w gmachu instytutowym, i opłacać będą za naukę i ich zaopatrzenie taksę, oznaczoną corocznie według okoliczności i czasu. Oprócz tego każdy uczeń z w y c z a j n y, opłacić winien przy zapisaniu do szkoły należytość matrykulacyjną w kwocie d z i e s i ę c i u złt. r., każdy zaś n a d z w y c z a j n y uczeń w kwocie p i ę c i u złt. r. m. k. do kasy instytutu.

§. 13.

Przyjmowanie do c. k. szkoły leśniczej, odbywać się będzie w drugiej połowie miesiąca Września. Kto przyjętym być pragnie, winien będzie najdalej do 15 Września uczynić do dyrekcyi szkolnej podanie swoje, a przy wyrażeniu w jakiej własności do szkoły wstąpić pragnie, wykazać się winien względem warunków przyjęcia, ustanowionych w §§ch 2 i 4, równie jak względem wymaganego pozwolenia ojca lub opiekuna, i zobowiązać się oraz do płacenia należytości instytutowych, w sposób w tej mierze osobno mający być przepisany.

Położony za warunek przyjęcia uczniów z w y c z a j n y c h, dobry postęp w ukończonych naukach przygotowawczych, oznacza się bliżej w ten sposób, iż świadectwa dotyczące, zawierające klasyfikacyę ogólną (świadectwa półroczne gimnazyów wyższych i szkół realnych wyższych), przynajmniej p i e r w s z ą k l a s ę, najszczególniej zaś z matematyki, z nauk przyrodzonych (fizyki i chemii), z historyi naturalnej i z rysunków dobry postęp uczniowi przypisać powinny.

Równie zadowalniające być winny pilność i obyczajność jego. Nie wymaga się przedłożenia świadectwa dojrzałości lub równego mu świadectwa odchodu.

§. 14.

Podania uczynione do 15. Września, rozstrzygać będzie dyrekcya szkoły najdalej w przeciągu dni 8. Rezolucye bez zwłoki wydawane być powinny. Jeżeli podało o przyjęcie więcej indywiduów do tego zdolnych, jak pomieszczonemi być mogą w gmachu instytutowym, wówczas odrzucić należy najpierwej tych, którzy wstąpić chcą jako uczniowie nadzwyczajni, a w ogólności mniej uzdolnionych, w miarę potrzeby. Orzeczenie w tej mierze należeć będzie do dyrektora szkoły, na zasadzie narady z profesorami. Podania nadeszłe po 15. Września, o tyle zasługiwać będą na wzgląd, o ile przez to wcześniejsi kompetenci nie doznają uszczerbku. Po upływie miesiąca Października, nikt więcej przyjętym być nie może.

§. 15.

Wszystkich uczniów należy zaraz na wstępie uczynić uważnymi na porządek domowy, którego ściśle przestrzegać winni, tudzież na inne przepisy zachowania się,

gegenstände nach den, im Vorstehenden getroffenen Bestimmungen zu halten und dem Ministerium die gewählten Bücher und die selbst verfassten Werke zur Einsicht und Genehmigung vorzulegen.

Die Schüler.

§. 12.

Die in die k. k. Forstlehranstalt zu Mariabrunn eintretenden Schüler isnd gehalten, in dem Instituts-Gebäude zu wohnen und haben für den Unterricht und ihre Verpflegung, die nach den Zeitverhältnissen alljährlich besonders festgesetzten Gebühren zu entrihtecn. Ausserdem ist bei der Aufnahme in die Lehranstalt von jedem ordentlichen Schüler eine Immatriculirungs-Gebühr von zehn Gulden und von jedem ausserordentlichen Schüler von fünf Gulden Conv. Münze an die Institutscasse zu bezahlen.

§. 13.

Die Aufnahme in die k.k. Forst-Lehranstalt erfolgt in der zweiten Hälfte des Monates September. Wer in dieselbe eintreten will, hat sein Gesuch spätestens um 15. September bei der Lehranstalts-Direction einzubringen und sich unter Angabe der Eigenschaft, in welcher er in die Lehranstalt einzutreten wünscht, rücksichtlich der, in den §§. 2 und 4 festgesetzten Aufnahmsbedingnisse, sowie in Betreff der erforderlichen Zustimmung des Vaters oder Vormundes gehörig auszuweisen; zugleich aber auch zur Zahlung der Instituts-Gebühren in der hiefür besonders vorzuschreibenden Art zu verpflichten.

Der, für die Aufnahme als ordentlicher Schüler bedingte gute Erfolge der absolvirten Vorstudien wird näher dahin bestimmt, dass die betreffenden Zeugnisse, in soferne sie eine allgemeine Classification enthalten (Semestral-Zeugnisse der Ober-Gymnasien und Ober-Realschulen), wenigstens die erste Classe, insbesondere aber in der Mathematik, Naturlehre (Physik und Chemie), Naturgeschichte und im Zeichnen gute Fortschritte zuerkennen müssen.

Dessgleichen müssen Fleiss und sittliche Aufführung entsprochen haben. — Die Beibringung eines Maturitäs-Zeugnisses, oder eines, diesem gleichzuhaltenden Abgangs-Zeugnisses, wird nicht gefordert.

§. 14.

Ueber die bis 15. September eingereichten Gesuche entscheidet die Lehranstalts-Direction spätestens binnen acht Tagen. Die Bescheide müssen unverzüglich hinausgegeben werden. — Sind mehr zur Aufnahme geeignete Individuen hierum eingeschritten, als in dem Instituts-Gebäude untergebracht werden können, so sind zunächst diejenigen, welche als ausserordentliche Schüler eintreten wollen, und überhaupt die Minderbefähigten nach Nothwendigkeit zurückzuweisen. Das Erkenntniss hierüber steht dem Director der Lehranstalt auf Grundlage der, mit den Professoren gepflogenen Berathung zu. — Gesuche, welche nach dem 15. September eintreffen, dürfen nur in soferne berücksichtiget werden, als dadurch frühere Bittwerber nicht zurückgesetzt werden. — Nach Ablauf des Monates October darf Niemand mehr aufgenommen werden.

§. 15.

Sämmtliche Schüler sind gleich bei ihrer Aufnahme auf die genau zu befolgende häusliche Ordnung und die sonstigen Verhaltungsregeln, welche ihnen bei ihrem Eintritte in die

które im przy wstępie do zakładu, stosownie ogłosić i każdemu w drukowanym egzemplarzu wręczyć należy. Każde rozporządzenie, wydane w przedmiocie nauk lub karności, przybite być winno przez dni 14 po ogłoszeniu ustnem w salach szkolnych.

§. 16.

Wszyscy uczniowie bez wyjątku, obowiązani będą nosić przepisany uniform instytutowy. Uniform, sporządzony być winien według przepisu.

§. 17.

Bez gwałtownej potrzeby, uczniowie nie będą mogli przerywać nauk swoich. Potrzebne uwolnienie, udzielać będzie dyrekcya akademiczna.

§. 18.

Indywidua leniwe i złych obyczajów, nie będą cierpiane w zakładzie. Ten, który popełni większe przekroczenie lub uporczywie trwa w błędach swoich, będzie oddalonym ze szkoły. Uczniowie, którzy popełnią mniejsze przekroczenie lub niezachowają jakiego przepisu, otrzymają najpierwej stosowne napomnienie.

Jeżeli napomnienie zostało bez skutku, wówczas stopniowo wymierzone będą kary następujące:

a) Nagana przez dyrektora, bez przybrania świadków.
b) Nagana przed całem ciałem nauczycielskiem i współuczniami.
c) Trzechdniowy samotny areszt, zaostrzony w razie potrzeby jednokrotnym postem;
d) wydalenie na czas pewny z zakładu.

§. 19.

Każde orzeczenie kary, będzie temu, którego dotycze, doręczone na piśmie przez dyrekcyę. Zupełne wykluczenie z publicznego zakładu naukowego leśniczego, przedłożonem będzie ministerstwu do potwierdzenia. — Kto po trzykrotnem wezwaniu, nie stawi się przed dyrektorem, wydalonym będzie ze szkoły.

§. 20.

Uczniowie zwyczajni, poddani będą pod egzamin z przedmiotów teoretycznych przy końcu każdego półrocza. Egzamin odbywać się będzie przy wolnym wstępie reszty uczniów, tudzież w przytomności dyrektora i profesorów obudwóch. Jeżeli dyrektor lub jeden z profesorów będzie przeszkodzonym, komitet egzaminacyjny, uzupełnionym będzie według potrzeby przez jednego lub obudwóch asystentów. Każdy uczeń egzaminowany będzie przez właściwego profesora lub zastępcę tak długo, jak długo egzaminujący tego widzi potrzebę. W miarę tego co egzamin wykaże, jednakże ze starannem ocenieniem postępu i prac uczniów w ciągu kursu, uczniowie klasyfikowani będą według osądzenia większością głosów komitetu egzaminacyjnego, z każdego przedmiotu z osobna. W razie równości głosów, stanowić będzie zdanie właściwego nauczyciela. Co do ćwiczeń praktycznych i prac rysunkowych, klasyfikacya wyrzeczoną będzie wyłącznie przez właściwego nauczyciela, według mniej lub więcej gorliwej pilności, równie jak w miarę prac, do skutku doprowadzonych. Co się tycze zdolności praktycznej, w każdym kursie uczyniona będzie jedna tylko ogólna klasyfikacya.

Lehranstalt angemessen bekannt zu geben sind, und wovon ihnen ein gedrucktes Exemplar einzuhändigen ist, zu verweisen. — Jede besondere Disciplinar- oder Studien-Verfügung hat durch 14 Tage nach der mündlichen Kundmachung in den Hörsälen angeheftet zu bleiben.

§. 16.

Alle Schüler ohne Unterschied sind gehalten, die vorgeschriebene Instituts-Uniform zu tragen. Dieselbe muss der Vorschrift gemäss angefertiget seyn.

§. 17.

Ohne dringender Nothwendigkeit dürfen die Schüler ihre Studien nicht unterbrechen. — Der erforderliche Urlaub wird von der Akademie-Direction ertheilt.

§. 18.

Unsittliche und nachlässige Individuen dürfen an der Lehranstalt nicht geduldet werden. Wer sich eines grösseren Vergehens schuldig macht, oder in seinen Fehlern hartnäckig beharrt, ist von der Lehranstalt zu entfernen. Schüler, welche sich eines geringeren Vergehens oder der Nichtbeachtung einer Anordnung schuldig machen, sind zunächst angemessen zu ermahnen.

Bleibt die Ermahnung ohne Erfolg, so sind folgende Strafen stufenweise in Anwendung zu bringen:

a) Verweis, der vom Director, ohne Beiziehung von Zeugen ertheilt wird;
b) Verweis vor dem ganzen Lehrkörper und den Mitschülern;
c) dreitägiger einsamer Arrest, nöthigenfalls verschärft durch einmaliges Fasten;
d) zeitliche Entfernung von der Lehranstalt.

§. 19.

Ueber jedes Straf-Erkenntniss wird dem Betreffenden eine schriftliche Zustellung der Direction ertheilt. Die gänzliche Ausschliessung von der Forst-Lehranstalt ist dem Ministerium zur Bestätigung vorzulegen. — Wer nach dreimaliger Vorladung vor dem Director nicht erscheint, wird von der Anstalt entfernt.

§. 20.

Die ordentlichen Schüler sind am Ende eines jeden Semesters einer Prüfung aus den theoretischen Lehrgegenständen zu unterziehen. Die Prüfung hat unter freiem Zutritte der übrigen Schüler, sowie in Anwesenheit des Directors und beider Professoren stattzufinden. In Verhinderung des Directors oder eines Professors ist das Prüfungs-Comite nach Erforderniss durch einen oder beide Assistenten zu ergänzen. — Jeder einzelne Schüler ist von dem betreffenden Professor, oder dessen Stellvertreter so lange zu prüfen, als der Prüfende es für nöthig hält. Nach Massgabe des Erfolges der Prüfung, jedoch auch mit sorgfältiger Erwägung der Fortschritte und Leistungen der Schüler während des Lehrcurses, sind diese sodann nach dem Urtheile der Stimmenmehrheit des Prüfungs-Comites, für jeden Gegenstand insbesondere zu classificiren. Bei Stimmengleichheit entscheidet die Ansicht des betreffenden Lehrers. — Hinsichtlich der praktischen Verwendung und der Leistungen im Zeichnen ist die Classification lediglich nach der mehr oder minder eifrigen Thätigkeit, sowie nach der Beschaffenheit der bewerkstelligten Arbeiten, von dem bezüglichen Lehrer auszusprechen. In Betreff der praktischen Verwendung hat übrigens für jeden Semester nur eine einzige, allgemeine Classification stattzufinden.

§. 21.

Tylko w przypadkach, na szczególny wzgląd zasługujących, dyrekcya zakładu pozwolić może zdawać później lub powtarzać egzamina, dla złożenia opuszczonych egzaminów lub poprawienia klas złych. Egzamina późniejsze lub powtórzone, złożone być mają z reguły w sześciu tygodniach po ukończeniu kursu. W świadectwach wzmianka o tem uczyniona być winna. Jednakże powtarzać można egzamin jeden raz tylko, wyjąwszy, że cały rok powtórzonym być ma. Do powtórzenia roku nikt nie może być przymuszonym, lecz nawet i to powtórzenie raz tylko miejsce mieć może.

§. 22.

Wyrazy, których przy klasyfikacyi uczniów zwyczajnych używać należy, oznacza się w sposób następujący:

Dla postępów w naukach teoretycznych i w rysunkach:

„Celujące“; — „dobre“; — „małe“.

Dla obyczajów, pilności i zdolności praktycznej zaś

„Szczególniejsze“; — „odpowiednie“; — „nieodpowiednie“.

§. 23.

Dla uczniów nadzwyczajnych, taka sama będzie klasyfikacya pod względem obyczajów, co dla uczniów zwyczajnych; zresztą wydane im będą świadectwa frekwentacyjne tylko w ten sposób, iż w nich wzmianka uczyniona będzie:

Kolegia i ćwiczenia praktyczne odwiedzali „bardzo pilnie“ albo „pilnie“ albo „nie pilnie“.

§. 24.

Uczniom zwyczajnym wydanem będzie, po ukończeniu lat obudwóch, świadectwo wychodowe. Jednakże takowe nie będzie, oprócz zestawienia pojedynczych świadectw kursowych, zawierać żadnej uwagi innej.

O dyrekcyi i personale nauczycielskiem.

§ 25.

Dyrektor jest przełożonym zakładu i kieruje jako taki wszystkiemi przedmiotami, tyczącemi się zarządu domowego i karności.

Do dwóch profesorów należeć będzie wykład nauk, w czem asystenci pomocnymi im będą.

Pierwszy profesor będzie oraz urzędnikiem inspekcyjnym nad lasami rządowemi, przydzielonemi do zakładu. Drugi profesor zastępować go będzie we wszystkich okolicznościach, według potrzeby.

§. 26.

Dyrektor i profesorowie, mianowanymi będą przez Jego C. K. Mość, na przedstawienie ministerstwa kultury krajowej. Asystentów mianować będzie ministerstwo, na przedstawienie dyrekcyi zakładu.

Tak względem pierwszych, jako też względem drugich, musi nastąpić wprzód porozumienie z ministerstwem oświecenia.

§. 21.

Nach- oder Wiederholungs-Prüfungen, wodurch versäumte Prüfungen eingebracht, oder schlechte Classen verbessert werden wollen, dürfen nur in erwiesen rücksichtswerthen Fällen durch die Lehranstalts-Direction bewilliget werden. — Nach- und Wiederholungs-Prüfungen sind in der Regel sechs Wochen nach Schluss des Semesters abzulegen. Sie müssen in den Zeugnissen angegeben werden. — Die Wiederholung einer Prüfung darf jedoch nur Einmal stattfinden; es wäre denn, dass der ganze Jahrgang repetirt würde. — Zur Wiederholung eines Jahrganges wird Niemand gezwungen. — Sie darf indess gleichfalls nur Einmal statthaben.

§. 22.

Die, für die Classification der ordentlichen Schüler zu gebrauchenden Ausdrücke werden, wie folgt, festgesetzt:

Für den Fortgang in den theoretischen Studien und im Zeichnen:

„Ausgezeichnet"; — „gut"; — „gering".

Für die sittliche Aufführung, den Fleiss und die praktische Verwendung.

„Vorzüglich"; — „entsprechend"; — „nicht entsprechend".

§. 23.

Bezüglich der ausserordentlichen Schüler hat zwar in Betreff der sittlichen Aufführung die gleiche Classification, wie für die ordentlichen Schüler stattzufinden; im Uebrigen sind ihnen aber die Frequentations-Zeugnisse lediglich der Art auszufertigen, dass es darin heisst:

Sie haben die Collegien und praktischen Verwendungen „sehr fleissig", oder „fleissig". oder „nicht fleissig" frequentirt.

§. 24.

Den ordentlichen Schülern ist, wenn sie beide Jahrgänge absolvirt haben, auch ein Austritts-Zeugniss auszufertigen. Dasselbe soll jedoch nur eine Zusammenstellung der einzelnen Semestral-Zeugnisse seyn, und hat somit keine weitere Bemerkung zu enthalten.

Die Direction und das Lehrpersonale.

§. 25.

Der Director ist Vorsteher der Lehranstalt und leitet als solcher alle, die häusliche Gebarung und das Disciplinarwesen betreffenden Gegenstände.

Die beiden Professoren besorgen den Unterricht und werden hierin von den Assistenten unterstützt.

Der erste Professor ist zugleich Inspections-Beamter für die, der Lehranstalt zugewiesenen Aerarial-Wälder. Der zweite Professor hat ihn in allen betreffenden Angelegenheiten nach Erforderniss zu vertreten.

§. 26.

Director und Professoren werden von Seiner Majestät über Vorschlag des Ministeriums für Landescultur ernannt. Die Assistenten ernennt das Ministerium über Antrag der Lehranstalts-Direction.

Sowohl hinsichtlich der Ersteren, als hinsichtlich der Letzteren ist jedoch mit dem Unterrichts-Minister das vorläufige Einvernehmen zu pflegen.

§. 27.

Przedmioty naukowe, podzielone będą między personale nauczycielskie, w sposób następujący:

Każdy profesor obejmie wykład wszystkich przedmiotów naukowych jednego roku i odpowiednią naukę praktyczną. Asystenci odbywać będą repetycye kolegialne, takowi zastępować będą w potrzebie nauczycieli, pomagać przy naukach praktycznych i trudnić się będą pod przewodnictwem pierwszego profesora pracami kancelaryjnemi w sprawach, tyczących się inspekcyi lasów instytutowych.

Do wykładów, przydzielony będzie każdemu profesorowi jeden asystent wyłącznie.

Naukę rysunków udzielać będzie, według okoliczności, sam dyrektor, albo profesorowie, albo też asystenci.

§. 28.

Podział godzin urządzony będzie w ten sposób, iż każdy profesor dwa dni w tygodniu od wykładu uwolnionym będzie, ażeby w tych dniach mógł innym obowiązkom swoim zadosyć uczynić.

Ze względu na przepisy §. 9, profesorowie wykładać będą cztery razy w tygodniu po dwie godziny, w dwóch zaś dniach innych, należy, dla zatrudnienia stosownego uczniów, w części odbywać godziny rysunków, w części repetycye kolegialne i praktyczne ćwiczenia domowe, jeżeli asystenci nie odbywają w tym czasie ćwiczeń praktycznych na otwartem polu.

W ciągu każdego kursu należy uradzić i ustanowić podział godzin na kurs następujący, według zasad, wyrzeczonych w poprzedzających §§ch i przedłożyć takowy wcześnie ministerstwu do potwierdzenia.

§. 29.

Dyrektor zawiadywać będzie tokiem spraw piśmiennym, tudzież kasowością i rachunkowością zakładu. Sprawami zaś co do inspekcyi lasów, kierować będzie, bez jego pośrednictwa, pierwszy profesor, dla tego też także tylko ten i drugi profesor, o ile w tych czynnościach zastępuje pierwszego profesora, podlegać będą c. k. dyrekcyi leśniczej dla Austryi niższej w części odpowiedniej.

Dyrektor będzie we wszystkich sprawach zakładu bezpośrednim lub pośrednim przełożonym tak nauczycieli jakoteż sług, przy zakładzie ustanowionych. On będzie przewodniczyć przy naradach nauczycieli i rozstrzygać takowe, a to na swoje niebezpieczeństwo i odpowiedzialność, nawet i wtedy, jeżeli tenże z personale nauczycielskiem porozumieć się nie może, a wyższe przytem potwierdzenie nie jest wymaganem, wyjąwszy przypadek, przewidziany w §. 20. On będzie miał także najwyższy dozór nad całym materyałem, należącym do zakładu, i rozporządzać będzie pieniędzmi, przydzielonemi zakładowi, według szczególnych osobnych rozporządzeń, w tym względzie istniejących. On czyni wnioski względem przyjmowania, pensyonowania lub oddalania służby podrzędnej, on stanowi o uczniach i wykładach, stosownie do przepisów istniejących, i postępować będzie we wszystkich innych punktach jako przełożony, odpowiedzialny za swoje czynności służbowe.

§. 27.

Die Lehrgegenstände werden folgendermassen unter das Lehrpersonale vertheilt:

Jeder Professor übernimmt den Vortrag sämmtlicher Lehrgegenstände eines Jahrganges und den betreffenden praktischen Unterricht. Die Assistenten haben die Collegial-Repetitionen abzuhalten, die Professoren nach Nothwendigkeit zu suppliren, bei dem praktischen Unterrichte nach Erforderniss mitzuwirken, und rücksichtlich der für die Institutswälder sich ergebenden Inspectionsgeschäfte, die Kanzlei-Arbeiten nach Weisung des ersten Professors zu besorgen.

Für den Unterricht wird jedem der beiden Professoren Ein Assistent ausschliesslich zugewiesen.

Der Zeichnenunterricht wird nach Umständen durch den Director selbst, oder durch die Professoren, oder auch durch die Assistenten ertheilt.

§. 28.

Die Stunden-Eintheilung ist so zu treffen, dass jeder Professor zwei Tage in der Woche des Vortrages entbunden wird, um an diesen Tagen seinen übrigen Verpflichtungen nachkommen zu können.

Mit Rücksicht auf die Bestimmungen des §. 9 haben daher die Professoren viermal in jeder Woche je zwei Vortragsstunden zu halten, und müssen hiernach an den beiden anderen Tagen, behufs angemessener Beschäftigung der Schüler, theils Zeichnenstunden, theils Collegial-Repetitionen und häusliche praktische Uebungen stattfinden, falls nicht Verwendungen im Freien durch die Assistenten abgehalten werden.

Im Laufe eines jeden Semesters ist die Stunden-Eintheilung für den nächstfolgenden, nach den im Vorstehenden ausgesprochenen Grundsätzen zu berathen und festzustellen, und dem Ministerium rechtzeitig zur Bestätigung vorzulegen.

§. 29.

Der Director besorgt die schriftliche Geschäftsführung, dann das Casse- und Rechnungswesen der Lehranstalt. Die Forst-Inspections-Angelegenheiten werden dagegen ohne seine Intervenirung durch den ersten Professor geleitet; daher auch nur dieser, und der zweite Professor, in soferne er den ersten Professor hierin vertritt, der k. k. Forstdirection für Oesterreich unter der Enns im betreffenden Theile unterstehen.

Der Director ist in allen Lehranstalts-Angelegenheiten der unmittelbare oder mittelbare Vorgesetzte des Lehrpersonales und der für die Lehranstalt bestellten Dienerschaft. Er führt bei den vorzunehmenden Berathungen des Lehrpersonales den Vorsitz, und entscheidet den im §. 20 vorgesehenen Fall ausgenommen, wenn eine Einigung zwischen ihm und dem Lehrpersonale nicht zu Stande kömmt, und eine höhere Genehmigung nicht gefordert wird, auf seine Gefahr und Verantwortung. Er führt die Oberaufsicht über das ganze Materiale der Lehranstalt, und verfügt über die derselben zugewiesenen Geldmittel nach Massgabe der hierüber bestehenden, besonderen Anordnungen. Er hat die Aufnahme, Pensionirung, oder Entlassung des subalternen Dienstpersonales zu veranlassen; über die Schüler und den Unterricht nach Massgabe der vorliegenden Vorschriften zu entscheiden, und in allen übrigen Puncten, als für seine dienstlichen Handlungen verantwortlicher Vorstand vorzugehen.

§. 30.

Powszechne środki naukowe, do których szczególnie należy zbiór ksiąg zakładu, poruczone będą pod dozór i zarząd profesorowi drugiemu. Inne środki naukowe, przydzielone zostaną obudwom profesorom w gałęziach, tyczących się ich wykładu. Ci uważani będą pod względem tego materyału, jako prowadzący rachunki, mogą jednakże do załatwiania prac, do tego należących używać pomocy asystentów swoich.

§. 31.

Wszelkie sprawy, odnoszące się do szkoły leśniczej, poddane będą pod naradę dyrektora i obudwóch profesorów. Narady takowe odbywać się będą regularnie raz w dni 14, a w razie potrzeby i częściej. Protokół narady, prowadzony będzie przez jednego z asystentów, i podpisany być winien przez wszystkich przy tem obecnych. Gdyby dla jakiej przeszkody który z profesorów nie mógł być obecnym, asystent właściwy będzie mieć głos doradczy.

§. 32.

Protokoły narad, równie jak przepisy i rozstrzygnienia, wydane przez dyrektora, przesłane będą w koncepcie co miesiąc ministerstwu kultury krajowej. Również po każdym egzaminie półrocznym, przesłana będzie relacya z dołączeniem tabeli klasyfikacyjnej, a po ukończeniu każdego roku szkolnego, szczegółowy raport roczny o stanie i działaniu zakładu, do ministeryum kultury krajowej.

§. 33

Zresztą, ażeby przez osobiste obejrzenie, zyskać potrzebne przekonanie o czynnościach c. k. zakładu leśniczego, ministerstwo posełać będzie tamże od czasu do czasu ze swego grona komisarza ministeryalnego, któremu poruczy wizytacyę zakładu pod każdym względem. Dla tego też o egzaminach półrocznych, ministeryum zawsze wprzód zawiadomić należy.

Thinnfeld m. p.

111.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z dnia 8. Maja 1852,

którem w skutek Najwyższego rozporządzenia ustanowioną zostaje kwota summy wynagrodzenia kosztów za płatnych uczniów we wszystkich wojskowych kształcenia zakładach.

Celem osiągnienia jednostajnego zarządu we wszystkich zakładach wojskowych edukacyjnych, raczył Jego C. K. Apostolska Mość, Najjaśniejszy Cesarz, rozporządzić, iż z początkiem następnego roku szkolnego, t. j. dla nowo-wstępujących za zasadę służyć będzie, że za każdego ucznia płatnego tyle równie ma być złożonem, ile wynosi summa, którą rząd sam opędza za ucznia eraryalnego.

Kwota, rocznie dla akademij (dla akademii artyleryjnej nastąpi to dopiero z rokiem 1850, w którym roku reorganizowaną zostanie) na 600 złt. r. (sześćset złotych reńskich) mon. konw., dla instytutów kadetów na 400 złr. (czterysta zło-

§. 30.

Allgemeine Lehrmittel, wohin vorzugsweise die Büchersammlung der Lehranstalt gehört, sind dem zweiten Professor zur Ueberwachung und Gebarung anzuvertrauen. Die übrigen Lehrmittel sind den beiden Professoren in den, ihren Unterricht betreffenden Theilen zuzuweisen. Dieselben sind hiefür als Material-Rechnungsführer zu betrachten und zu behandeln, können sich jedoch zur Besorgung der bezüglichen Arbeiten der Beihilfe ihrer Assistenten bedienen.

§. 31.

Alle, die Forstlehranstalt betreffenden Angelegenheiten, sind von dem Director und den beiden Professoren gemeinschaftlich zu berathen. Diese Berathungen haben in der Regel alle 14 Tage Einmal, nach Erforderniss aber auch öfter stattzufinden. Das Berathungs-Protokoll ist von einem der beiden Assistenten anzufertigen und von allen dabei Anwesenden zu unterfertigen. In Verhinderung der Professoren wird ihren Assistenten die bezügliche berathende Stimme eingeräumt.

§. 32.

Die Berathungs-Protokolle, sowie die von dem Director erlassenen Anordnungen und Entscheidungen sind monatlich dem Ministerium für Landescultur im Concepte zur Einsicht einzuschicken. — Dessgleichen ist nach jeder Semestral-Prüfung ein Bericht hierüber, unter Beilage der Classifications-Tabelle, und am Schlusse eines jeden Schuljahres ein umständlicher Jahresbericht über den Stand und die Wirksamkeit der Lehranstalt an das Ministerium einzusenden.

§. 33.

Um sich übrigens durch persönliche Nachsicht von den Leistungen der k. k. Forstlehr-Anstalt die nöthige Ueberzeugung zu verschaffen, wird das Ministerium von Zeit zu Zeit einen Ministerial-Commissär aus seiner Mitte an dieselbe senden, und diese in jeder Hinsicht untersuchen lassen. Zu diesem Ende sind auch die Semestral-Prüfungen dem Ministerium stets vorhinein anzuzeigen.

Thinnfeld m. p.

111.

Verordnung des Kriegsministers vom 8. Mai 1852,

wodurch in Folge Allerhöchster Anordnung der Betrag der, für die Zahl-Zöglinge sämmtlicher Militär-Bildungs-Anstalten zu vergütenden Kosten-Summe festgesetzt wird.

Zur Erzielung einer gleichförmigen Gebarung in sämmtlichen Militär-Bildungs-Anstalten haben Seine Majestät der Kaiser anzuordnen geruht, dass mit Beginn des künftigen Schuljahres, d. i. für die neu Eintretenden, der Grundsatz zu gelten habe, dass für jeden Zahl-Zögling gerade so viel erlegt werden müsse, als die Summe beträgt, welche der Staat für den Aerarial-Zögling verwendet. Der jährlich für die Akademien (bei der Artillerie-Akademie tritt diess erst im Jahre 1856 ins Leben, da selbe in diesem Jahre reorganisirt wird) auf 600 fl. (Sechshundert Gulden) C. M., für die Cadeten-Institute auf 400 fl. (Vierhundert Gulden) C. M., für die Erziehungshäuser auf 150 fl. (Einhundert und

tych reńskich) mon. kon., dla domów edukacyjnych na 150 złr. (sto pięćdziesiąt złotych reńskich) mon. kon. ustanowiona, musi przeto co pół roku, a to z dniem 1-m Października i 1-m Kwietnia każdego roku z góry do dyrekcyi (komendy) właściwego instytutu być przesłaną.

Z końcem roku zrobi się rozdział wszystkich kosztów na całą liczbę uczniów, zkąd wykaże się obrachunek na każdego ucznia płatnego, wedle którego, kwota wypadająca czy wyżej czy niżej złr. 600, 400, 150 mon. konw., albo będzie dopłaconą albo na rachunek roku następnego zapisaną.

Wstępujący na przyszłość do akademii marynarskiej lub inżynierskiej, nie potrzebują przeto opatrzeni być ani w bieliznę ani w inne potrzeby odzieży, a równie uchylają się także opłacane dotąd w akademii inżynierów kwoty pauszalne i uniformowe.

Nareszcie, co się tycze istniejących, dotyczących tu fundacyj prywatnych, jeżeliby takowe nie były w stanie opłacać zupełnie kwoty wyż wspomnione, winien wszelki ubytek, przy każdym funduszu mający być obliczony, złożony być w ratach półrocznych, od przynależących ucznia dotyczącego, na fundacyi będącego.

Które to Najwyższe rozporządzenie, podaje się niniejszem do powszechnej wiadomości.

Csorich m. p.

112.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 12. Maja 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których ma moc prawną powszechna księga ustaw cywilnych;

mocą którego zaprowadzone zostają niektóre postanowienia w przedmiocie pozwów i podań przeciw kilku spólnikom sporu.

Dla uchylenia niedogodności i zwłok w postępowaniu w sporach prawnych z kilką spólnikami sporu, uznałem zapotrzebne, z wyjątkiem spraw wekslowych, po wysłuchaniu Moich ministrów i zasiągnieniu zdania Mojej Rady państwa, zatwierdzić następujące postanowienia:

W procesach, w których pierwsza rezolucya wręczoną być ma dwom lub kilku spólnikom sporu, winien będzie proszącytnietylko skargę lub prożbę swoję w trzech podać egzemplarzach, z których dwa opatrzone być muszą odpisami alegatów, lecz także tyle załączyć rubrów pisma swego, ile jest spólników sporu, oprócz przeciwnika, na pierwszem miejscu wymienionego, i na każdym wyrazić zamieszkanie strony, dla której jest przeznaczony.

Jeden egzemplarz pisma wraz z alegatami zachowany będzie w sądzie, drugi wraz z alegatami wręczony będzie przeciwnikowi, wymienionemu w piśmie na pierwszem miejscu, trzeci egzemplarz bez alegatów, proszącemu, rubra zaś zaopatrzone w rezolucyę, wręczone będą innym spólnikom sporu, z tem objawieniem, iż każdemu z nich wolno pismo i alegata jego przejrzeć u spólnika sporu, wymienionego na pierwszem miejscu, lub u sądu.

Jeżeli skarga lub prożba ustnie wniesioną będzie, wówczas protokół na to sporządzony, wraz z przyłączonemi alegatami, zachowany będzie w sądzie, odpis protokołu i alegatów, wręczony będzie przeciwnikowi, najprzód wymienionemu, wyciąg zaś z niego proszącemu i każdemu ze wspólników sporu, tym ostatnim z tym dodatkiem, iż pi-

Fünfzig Gulden) C. M. angeschlagene Betrag ist demnach halbjährig, und zwar mit 1. October und 1. April eines jeden Jahres im Voraus an die Direction (des Commando) des betreffenden Institutes einzusenden.

Am Schlusse des Jahres wird die Vertheilung sämmtlicher Kosten auf die Gesammtzahl der Zöglinge verfasst, und hieraus die Abrechnung für jeden Zahl-Zögling entworfen, wornach dann der entfallende Betrag über oder unter 600 fl., 400 fl., 150 fl. C. M., entweder zuzuzahlen ist, oder für das nächstfolgende Jahr zu Guten geschrieben wird.

Die künftig in die Marine- oder Genie-Akademie Eintretenden haben demnach keine Wäsche und sonstige Bekleidungs-Sorten mitzubringen, gleichwie die in der Genie-Akademie bisher entrichteten Pauschal- und Uniformirungs-Beträge wegfallen.

Sollten endlich die bestehenden Privat-Stiftungs-Fonde obige Beträge nicht vollkommen abwerfen, so kömmt der für jeden Fond jedesmal zu berechnende Abgang, von den Angehörigen des betreffenden Stiftlinges in halbjährigen Raten zu erlegen.

Welche Allerhöchste Anordnung hiermit zur allgemeinen Kenntniss gebracht wird.

Csorich m. p.

112.

Kaiserliche Verordnung vom 12. Mai 1852,

wirksam für diejenigen Kronländer, in welchen das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch in Wirksamkeit ist,

wodurch einige Bestimmungen in Betreff der, gegen mehrere Streitgenossen gerichteten Klagen und Gesuche, getroffen werden.

Zur Beseitigung eingeschlichener Uebelstände und Verzögerungen in dem Verfahren in Rechtsstreiten, die gegen mehrere Streitgenossen gerichtet sind, mit Ausschluss der Wechselsachen, habe Ich, nach Vernehmung Meiner Minister und nach Anhörung Meines Reichsrathes, nachfolgende Bestimmungen zu genehmigen befunden:

In Streitsachen, in welchen die erste Verordnung zwei oder mehreren Streitgenossen zuzustellen ist, hat der Bittsteller nicht nur seine Klage oder sein Gesuch in drei Exemplaren, von welchen zwei mit den Abschriften der Beilagen zu versehen sind, zu überreichen, sondern auch so viele Rubriken der Schrift, als, ausser dem zuerst genannten Gegner, Streitgenossen vorhanden sind, beizulegen, und auf jeder den Wohnort der Partei, für welche sie bestimmt ist, anzumerken.

Ein Exemplar der Schrift, mit Beilagen, ist bei Gericht aufzubewahren, das zweite, mit Beilagen, ist dem in der Schrift zuerst genannten Gegner, das dritte Exemplar, ohne Beilagen, dem Bittsteller, und die mit dem Bescheide versehenen Rubriken sind den übrigen Streitgenossen mit der Eröffnung zuzustellen, dass jedem der letzteren frei stehe, die Schrift und ihre Beilagen, bei dem zuerst genannten Streitgenossen, oder bei dem Gerichte einzusehen.

Wurde die Klage oder das Gesuch mündlich angebracht, so ist das darüber aufgenommene Protokoll, sammt den beigebrachten Beilagen, bey Gericht aufzubewahren, eine Abschrift des Protokolles und der Beilagen dem zuerst genannten Gegner, und ein Auszug desselben dem Bittsteller und jedem Streitgenossen, letzterem mit dem Bedeuten zuzustel-

smo wraz z alegatami przejrzeć mogą u spólnika sporu, najpierwej wymienionego lub u sądu.

Z pomiędzy kilku spólników sporu, wymieniony być winien na pierwszem miejscu główny zobowiązany, jeżeli takowy widocznym jest z interesu prawnego, służącego za podstawę pozwu.

Pismo, podane przeciw przepisowi niniejszej ustawy, nie będzie przyjętem, lecz natychmiast odrzuconem z urzędu.

Franciszek Józef m. p.

Buol m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.
Dyrektor kancelaryi Rady ministrów.

113.

Rozrządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 15. Maja 1852,

mające moc w krajach koronnych: Austryi niższej i wyższej, Styryi, Karyntyi, Krainy, Gorycyi i Gradyski i w mieście Tryeście,

mocą którego upoważnione zostają prokuratury finansowe, dozwalać zupełnego wykreślenia oktawy, tabularnie wciągnionej przy takowych dawniejszych dominikalnych dobrach, z któremi nie był połączony żaden rodzaj jurysdykcyi, i do których żadni nie należeli poddani.

Patent z dnia 11. Kwietnia 1851 (Nr. 84. dz. pr. p.), o postępowaniu władz sądowych co do oznaczenia wyznagrodzenia kapitału za pobory, w skutek uwolnienia gruntowego zniesione lub wykupić się mające, rozporządza w §fie 33, iż oktawa aż do zniesienia w swym czasie ciężaru tego, także przeniesioną być winna na 8ą część kapitału indemnizacyjnego.

A gdy jednak się wykazało, iż oktawa także i na takich dawniejszych dominikalnych dobrach tabularnie wciągnioną jest, z któremi żaden rodzaj jurysdykcyi nie jest połączony, i do których także żadni nie należeli poddani, przeto w takich wypadkach, gdzie dokładnie stosunek ten jest wykazany, upoważnioną zostaje prokuratura finansowa, dozwalać zupełnego wykreślenia oktawy przy dobrach takowych.

Bach m. p. **Krauss** m. p.

len, dass sie die Schrift und deren Beilagen bei dem zuerst genannten Streitgenossen, oder bei Gericht einsehen können.

Unter mehreren Streitgenossen ist in der Klage der Hauptverpflichtete, wenn ein solcher aus dem der Klage zum Grunde liegenden Rechtsgeschäfte ersichtlich ist, zuerst zu benennen.

Eine gegen die Vorschrift dieses Gesetzes überreichte Schrift ist nicht anzunehmen, sondern sogleich von Amtswegen zurückzuweisen.

Franz Joseph m. p.

Gr. Boul m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.

113.

Erlass der Ministerien des Innern und der Justiz vom 15. Mai 1852,

wirksam für die Kronländer Niederösterreich, Oberösterreich, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska, Istrien und die Stadt Triest,

wodurch die Finanz-Procuraturen ermächtiget werden, in jenen Fällen, wo die Octava auf solchen ehemaligen Dominical-Gutskörpern landtäflich ausgezeichnet ist, mit welchen keine Art von Jurisdiction verbunden war, und zu denen auch keine Unterthanen gehört haben, in die gänzliche Löschung der Octava bei diesen Gutskörpern zu willigen.

Das Patent vom 11. April 1851 (Nr. 84 des Reichsgesetzblattes), über das Verfahren der Gerichtsbehörden, rücksichtlich der Zuweisung der Capitals-Entschädigung für die, in Folge der Grund-Entlastung aufgehobenen oder abzulösenden Bezüge, verordnet im §. 33, dass die Octava, bis zur seinerzeitigen Aufhebung dieser Haftung, auch auf den achten Theil des Grund-Entlastungs-Capitales zu übertragen sei.

Nachdem es sich jedoch herausgestellt hat, dass die Octava auch auf solchen ehemaligen Dominical-Gutskörpern landtäflich ausgezeichnet ist, mit welchen keine Art von Jurisdiction verbunden war, und zu denen auch keine Unterthanen gehört haben, so werden für solche Fälle, wo dieses Verhältniss genau nachgewiesen ist, die Finanz-Procuraturen ermächtiget, in die gänzliche Löschung der Octava bei diesen Gutskörpern zu willigen.

Bach m. p. **Krauss** m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXIV.

Wydana i rozesłana dnia 25. Maja 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 25. Mai 1852.

Część XXXIV.

Wydana i rozesłana dnia 25. Maja 1852.

114.

Rozrządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, wojny i finansów z dnia 23. Maja 1852,

mające moc we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;

w przedmiocie wynagrodzenia za zaopatrzenie wojska w przechodzie na czas od 1. Czerwca 1852. aż do 31. Października 1853.

Ministerstwa spraw wewnętrznych, wojny i finansów, ze względu na zarządzone dochodzenia cen mięsa, jakie w krajach koronnych w upłynionym roku administracyjnym istniały, ustanowiły na czas od 1. Czerwca 1852. aż do 31. Października 1853 r. następujące ceny, jako wynagrodzenie, należące się na mocy §. 31. Najwyższego przepisu o kwaterowaniu wojska (N. 124 dz. pr. p.) ze skarbu państwa (funduszu wojskowego) za obiad, który żołnierzowi od feldfebla i szarż równych niżej idąc, kwaterodawca w przechodzie dawać winien, z uchyleniem kwot, ustanowionych prowizorycznie rozrządzeniem z dnia 25 Maja 1851 r. (Nr. 143 dz. pr. p. z r. 1851), a to:

w Austryi niższej	na	ośm	krajcarów	m. k.
„ Austryi wyższej	„	sześć	„	„ „
„ Solnogrodzie	„	siedm	„	„ „
„ Styryi	„	siedm	„	„ „
„ Tyrolu	„	dziewięć	„	„ „
„ Czechach	„	siedm	„	„ „
„ Morawii	„	siedm	„	„ „
„ Szląsku	„	siedm	„	„ „
„ Krainie	„	siedm	„	„ „
„ Karyntyi	„	siedm	„	„ „
„ Pobrzeżu z Tryestem	„	ośm	„	„ „
„ Dalmacyi	„	cztery	„	„ „
„ królestwie Lombardzko-Weneckiem	„	dziewięć	„	„ „
„ obwodzie krakowskim i wadowickim . . .	„	pięć	„	„ „
„ innych obwodach Galicyi i na Bukowinie . .	„	cztery	„	„ „

XXXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 25. Mai 1852.

114.

Erlass der Ministerien des Innern, des Kriegswesens und der Finanzen vom 23. Mai 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze,

über die Vergütung der Verpflegung der Militär-Mannschaft auf dem Durchzuge, für den Zeitraum vom 1. Juni 1852 bis 31. October 1853.

Die Ministerien des Innern, des Kriegswesens und der Finanzen haben für die, nach dem §. 31 der Allerhöchsten Vorschrift vom 15. Mai 1851, über die Einquartierung des Heeres (Nr. 124 des Reichsgesetzblattes) aus dem Staatsschatze (Militärfonde) zu leistende Vergütung der einem Manne vom Feldwebel und den gleichgestellten Chargen abwärts beim Durchzuge vom Quartierträger gegebenen Mittagskost, für den Zeitraum vom 1. Juni 1852 bis 31. October 1853, statt der, mit dem Erlasse vom 25. Mai 1851 (Nr. 143 des Reichsgesetzblattes), vorläufig bestimmten Beträge, mit Rücksicht auf die Ergebnisse der veranlassten Erhebungen der in den Kronländern während des verflossenen Verwaltungsjahres bestandenen Rindfleischpreise folgende Vergütung für Einen Tag festzusetzen befunden, nämlich:

für Niederösterreich	*mit acht*	*Kreuzern*	*C. M.*
„ *Oesterreich ob der Enns*	„ *sechs*	„	„
„ *Salzburg*	„ *sieben*	„	„
„ *Steiermark*	„ *sieben*	„	„
„ *Tirol*	„ *neun*	„	„
„ *Böhmen*	„ *sieben*	„	„
„ *Mähren*	„ *sieben*	„	„
„ *Schlesien*	„ *sieben*	„	„
„ *Krain*	„ *sieben*	„	„
„ *Kärnthen*	„ *sieben*	„	„
„ *das Küstenland sammt Triest*	„ *acht*	„	„
„ *Dalmatien*	„ *vier*	„	„
„ *das lombardisch-venetianische Königreich*	„ *neun*	„	„
„ *den Krakauer und den Wadowicer Kreis*	„ *fünf*	„	„
und für die übrigen Kreise Galiziens und für die Bukowina	„ *vier*	„	„

w dystryktach: peszteńskim, preszburgskim i oedenburgskim	na pięć i pół krajcar. m. k.
„ dystryktach wielko-waraždyńskim i koszyckim	„ pięć „ „ „
„ województwie Serbskiem i banacie Temeskim	„ pięć „ „ „
„ Kroacyi i Slawonii	„ pięć „ „ „
„ Siedmiogrodzie	„ cztery „ „ „

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

für den Pesther, den Pressburger und den Oedenburger District Ungarns mit fünf und einem halben Kreuzer C. M.

" den Grosswardeiner und den Kaschauer District . mit fünf Kreuzern C. M.

" die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat " fünf " "

" Croatien und Slavonien . . . . " fünf " "

endlich für Siebenbürgen . . . . " vier " "

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXV.

Wydana i rozesłana: dnia 1. Czerwca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 1. Juni 1852.

Część XXXV.

Wydana i rozesłana dnia 1. Czerwca 1852.

115.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 6. Maja 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego,

którem niektóre miejsca taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851 (Nr. 244 dz. pr. p.) częścią sprostowane częścią objaśnione zostają.

Ministeryum finansów oświadcza w porozumieniu z ministeryum handlu, co następuje:

1. Do oddziału 56 pozycyi taryfowej *b)* niemieckiego i włoskiego wydania taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851, brakuje w obudwóch pionowych kolumnach dla pomiaru oclenia w wywozie i przewozie — znaków powtórzenia („), pod któremi rozumieć należy ustanowy celne o 50 krajcarach (2 lir. 50 centes.) od cetnara cłowego *Sporco*.

2. W oddziale 66 poz. taryf. *a)* na końcu zamiast: „niefarbowane siatki (ro„boty w kratki), dziergane czyli w kluczki wiązane sieci i tna sitowe“ stać powinno: „siatki (roboty w kratki) i dziergane, czyli w kluczki wiązane sieci, jedne jak drugie „niefarbowane, tudzież tna sitowe“.

Włoskie tu przeto tłumaczenie, brzmieć będzie w sposób następujący: „*Stacci „di pelo, lavori graticolati e reti annodate, se questi due ultimi oggetti non sono tinti.*“

3. W uwadze trzeciej do oddziału 17 pozycyi taryfowej *c)* pod wyrazem: „pu„szki *(scatole)*, rozumieć należy tylko puszki z metalu, szkła, gliny itp. z wyjątkiem puszek drewnianych *(scatole di legno)*.

Postanowienia niniejsze, wchodzą w życie z dniem, w którym takowe dojdą każdego urzędu celnego.

Baumgartner m. p.

XXXV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 1. Juni 1852.

115.

Verordnung des Finanzministeriums vom 6. Mai 1852,

giltig für sämmtliche Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit einige Stellen des Zolltarifes vom 6. November 1851, Nr. 244 des Reichsgesetzblattes, theils berichtiget, theils erläutert werden.

Das Finanzministerium hat im Einvernehmen mit dem Handelsministerium Folgendes zu erklären befunden:

1. Zur Abtheilung 56, Tarifsatz b) *der deutschen und italienischen Ausgabe des Zolltarifes vom 6. November 1851 fehlen in den beiden senkrechten Colonnen für den Masstab der Verzollung in der Ausfuhr und Durchfuhr die Wiederholungszeichen („). Es sind nämlich die Zollsätze von 50 Kreuzer* (2 Lire 50 Centesimi) *für den Zoll-Centner Sporco zu verstehen.*

2. Unter Abtheilung 66, Tarifsatz a) *soll der Schluss statt: ungefärbte Gitter, geknüpfte Netze und Haarsiebböden lauten, wie folgt: „Gitter und geknüpfte Netze, beide ungefärbt, dann Haarsiebböden".*

Die italienische Uebersetzung soll lauten: Stacci di pelo, lavori graticolati, e reti annodate, se questi due ultimi oggetti non sono tinti.

3. In der dritten Anmerkung zur Abtheilung 17, Tarifsatz c) *sind unter dem Ausdrucke: Büchsen* (scatole) *nur Büchsen von Metall, Glas, Thon u. dgl. mit Ausnahme der hölzernen Büchsen* (scatole di legno) *zu verstehen.*

Diese Bestimmungen haben mit dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem sie jedem Zollamte zukommen werden.

Baumgartner *m. p.*

116.

Rozrządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 24. Maja 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

mocą którego podaje się do powszechnej wiadomości traktat, względem uregulowania granic z d. 30. Stycznia 1844. między Austryą a Bawaryą zawarty, a dotyczący granic uksiążęconego hrabstwa Tyrolu i Vorarlberga z jednej, a królestwa Bawaryi z drugiej strony, tudzież odnoszący się do owego traktat uzupełniający, zawarty w dniu 16. Grudnia 1850 r.

Dla stałego uregulowania granic między uksiążęconem hrabstwem Tyrolu i królestwem Bawaryi, rozpoczęte zostały układy z koroną bawarską.

Układy te doprowadziły w dniu 30. Stycznia 1844. do zawarcia traktatu, dla ustanowienia granic od góry Scheibelberg w Solnogrodzkiem, aż do jeziora Bodeńskiego, a zaś na dniu 16. Grudnia 1850. do zawarcia traktatu uzupełniającego, przez który rozpoczęte układy, ostatecznie ukończone zostały.

Ponieważ wyż rzeczone i wzajemnie się uzupełniające traktaty na dniu 14. Września 1844, a względnie na dniu 17. Maja 1851, otrzymały ratyfikacyę wysokich Monarchów kontraktujących, przeto za porozumieniem się z c. k. ministerstwem spraw zewnętrznych, ostateczne zawarcie traktatu podanem zostaje niniejszem do powszechnej wiadomości.

Bach m. p.

Uwaga. Obadwa traktaty w całej swej osnowie, wraz z załączeniami, obejmującemi szczegółowy opis granic, wydrukowane zostały osobno w języku niemieckim i nabyte być mogą w c. k. drukarni nadwornej i rządowej.

116.

Erlass des Ministers des Innern vom 24. Mai 1852,

giltig für den ganzen Umfang des Reiches,

womit der Abschluss des Gränz-Berichtigungs-Vertrages vom 30. Jänner 1844 zwischen Oesterreich und Baiern über die Landesgränze der gefürsteten Grafschaft Tirol und Vorarlberg einerseits und des Königreiches Baiern andererseits, dann des dazu gehörigen Ergänzungs-Vertrages vom 16. December 1850 allgemein kundgemacht wird.

Um die Gränzen zwischen der gefürsteten Grafschaft Tirol und dem Königreiche Baiern dauernd zu regeln, sind Verhandlungen mit der Krone Baiern eröffnet worden.

Diese haben am 30. Jänner 1844 zum Abschlusse eines Vertrages zur Feststellung der Landesgränze vom Scheibelberge im Salzburgischen bis an den Bodensee, und am 16. December 1850 zum Abschlusse eines Ergänzungs-Vertrages geführt, durch welchen die gepflogenen Verhandlungen definitiv beendiget wurden.

Nachdem nun die vorgedachten beiden sich integrirenden Verträge unterm 14. September 1844 und beziehungsweise 17. Mai 1851 die Ratification der hohen vertragschliessenden Souveräne erhalten haben, so wird der erfolgte definitive Vertrags-Abschluss nach gepflogenem Einvernehmen mit dem Ministerium des Aeussern hiemit zur allgemeinen Kenntniss gebracht.

Bach *m. p.*

Anmerkung. Der volle Inhalt der beiden Verträge sammt den die detaillirte Gränzbeschreibung enthaltenden Beilagen, ist in deutscher Sprache besonders abgedruckt worden, und in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei zu erhalten

112.

Erlaß des Ministeriums der Finanzen vom 29. Mai 1852,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] m. p.

Anmerkung. [illegible]

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXVI.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 2. Czerwca 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 31. Lipca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 2. Juni 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 31. Juli 1852.

Część XXXVI.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 2. Czerwca 1852,
w wydaniu niniejszem dwujęzykowem: dnia 31. Lipca 1852.

117.

Cesarski patent z dnia 27. Maja 1852 r.,

mocą którego nowe, późniejszemi ustawami uzupełnione wydanie księgi ustaw karnych na zbrodnie i ciężkie przestępstwa policyjne, z dnia 3. Września 1803 roku, z zamieszczeniem niektórych nowych postanowień, jako wyłączna ustawa karna na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa dla całego obrębu państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, obwieszczonem i począwszy od dnia 1. Września 1852 roku, w wykonanie wprowadzonem zostaje.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Chcąc tym krajom koronnym Naszego państwa, w których obowiązuje dotąd ustawa karna na zbrodnie i ciężkie przestępstwa policyjne z dnia 3. Września 1803 roku wraz z późniejszemi do niej wydanemi objaśnieniami, zmianami i dodatkami, nastręczyć sposobność łatwego i dokładnego obznajomienia się z istniejącem prawem karnem; wszystkim zaś innym krajom koronnym, w których co do prawa karnego, po części wątpliwe tylko istnieją zwyczaje prawne, i w których dla obr ony tak praw publicznych jak prywatnych, pod wielu względami potrzebnemi się być ukazują nowe normy karne, użyczyć dobrodziejstwo zupełnej obrony prawa, jako też pewnego i stałego prawa karnego,

XXXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 2. Juni 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 31. Juli 1852.

117.

Kaiserliches Patent vom 27. Mai 1852,

wodurch eine neue, durch die späteren Gesetze ergänzte, Ausgabe des Strafgesetzbuches über Verbrechen und schwere Polizei-Uebertretungen vom 3. September 1803, mit Aufnahme mehrerer neuer Bestimmungen, als alleiniges Strafgesetz über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze, kundgemacht, und vom 1. September 1852 angefangen in Wirksamkeit gesetzt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Um denjenigen Kronländern Unseres Reiches, in welchen bisher das Strafgesetz über Verbrechen und schwere Polizei-Uebertretungen vom 3. September 1803 mit den durch spätere Gesetze hinzugekommenen Erläuterungen, Abänderungen und Zusätzen in Wirksamkeit steht, eine leichte und zuverlässige Uebersicht des bestehenden Strafrechtes; allen übrigen Kronländern aber, wo hinsichtlich des Strafrechtes theilweise nur schwankende Rechtsgewohnheiten und unbestimmte Gesetze bestehen, und wo zum Schutze der öffentlichen, so wie der Privatrechte in vielen Beziehungen neue Strafnormen erforderlich sind, die Wohlthat eines umfassenden Schutzes durch das Gesetz, so wie eines festen und gesicher-

nakazaliśmy uskutecznić nowe wydanie wzmiankowanej księgi ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 roku, a to, tak z zamieszczeniem wszystkich, późniejszemi ustawami poczynionych zmian, jak z dołączeniem niektórych postanowień nowych.

Ponieważeśmy już w zasadach, dla organicznego ustawodawstwa państwa Naszemi uchwałami z dnia 31. Grudnia 1851 r. ustanowionych, zarządzili, ażeby ustawa karna w całym obrębie państwa w wykonanie wprowadzoną była, przeto, po wysłuchaniu Naszych ministrów i po zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, rozporządzamy, co następuje:

Artykuł I.

Począwszy od dnia 1. Września 1852 r., tak w krajach koronnych, w których obowiązywała dotąd księga ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 r., jak równie w królestwach: Węgier, Kroacyi, Slawonii z Pobrzeżem kroackiem, w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, tudzież w Wielkiem-Księstwie Krakowskiem, w życie wejść ma następująca ustawa karna na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, jako wyłączny przepis, według którego wymienione w niej czyny karane być winny; zaczem wszelkie ustawy, rozporządzenia i zwyczaje, moc swą do przedmiotów niniejszej ustawy karnej w jakiejkolwiekbądź części państwa Naszego dotąd odnoszące, z wyłączeniem jedynie ustaw karnych, dla c. k. wojska i Pogranicza wojskowego, oddzielnie istniejących, z dniem powyższym zupełnie ustają.

Artykuł II.

Z tymże właśnie dniem w zastosowanie wejdzie niniejsza ustawa karna także i co do tych czynów karygodnych, w niej jako zbrodnie, wykroczenia lub przestępstwa wymienionych, które przez pisma drukowe popełnione zostały. Oprócz tego, winny sądy karne, przy przykazanem im osądzeniu czynów karygodnych, przez pisma drukowe popełnionych, zachować postanowienia przez Nas w ustawie drukowej wydane. Począwszy przeto od dnia wyż rzeczonego, czyny karygodne, przez treść pism drukowych popełnione, nie będą już więcej jako osobne wykroczenia drukowe uważane, i oraz w tych krajach koronnych, w których dotychczas w mocy zostawała ustawa drukowa pod d. 13. Marca 1849 r. przeciw nadużyciu druku wydana, już wszelkie do tego przedmiotu odnoszące się postanowienia karne, uchylone zostają.

Gdziekolwiek niniejsza ustawa karna używa wyrazu: „pisma drukowe„ lub „dzieła drukowe“, rozumieć pod nim należy nietylko wyroby drukarskie, lecz też wszelkie przez odcisk kamienio-, metalo- lub drzeworytu, przez odbijanie, odformowanie, lub przez jakiebądź środki mechaniczne lub chemiczne rozmnażane płody ducha i utwory sztuki plastycznej (dzieła literackie i artystyczne).

Artykuł III.

W tych krajach koronnych, w których dotychczas ustawa karna z d. 3. Września z r. 1803 już obowiązywała, prowizoryczna atoliż ustawa postępowania karnego z d. 17. Stycznia 1850 r. jeszcze zaprowadzoną nie była, równie jak w Naszem Wielkiem-Księ-

ten Strafrechtes zuzuwenden, haben Wir von dem obigen Strafgesetzbuche vom 3. September 1803, mit Einschaltung der durch spätere Gesetze verfügten Abänderungen, und mit Aufnahme mehrerer neuen Bestimmungen, eine neue Ausgabe veranstalten lassen.

Nachdem Wir bereits in den mit Unseren Beschlüssen vom 31. December 1851 festgesetzten Grundsätzen für die organische Gesetzgebung des Reiches verfügt haben, dass das Strafgesetz für den ganzen Umfang des Reiches in Wirksamkeit gesetzt werde, so verordnen Wir, nach Einvernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, wie folgt:

Artikel I.

Vom 1. September 1852 angefangen hat sowohl in jenen Kronländern, in welchen bisher das Strafgesetzbuch vom 3. September 1803 in Rechtskraft stand, als auch in den Königreichen Ungarn, Croatien, Slavonien mit dem croatischen Küstenlande, dem Grossfürstenthume Siebenbürgen, der Woiwodschaft Serbien, dem Temeser Banate und dem Grossherzogthume Krakau das nachfolgende Strafgesetz über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen als alleinige Vorschrift für die Bestrafung der darin bezeichneten Handlungen in Wirksamkeit zu treten, und es werden hiermit alle Gesetze, Verordnungen und Gewohnheiten, welche in irgend einem Theile Unseres Reiches in Beziehung auf die Gegenstände dieses Strafgesetzes bisher bestanden haben, mit alleiniger Ausnahme der für das k. k. Militär und für die Militär-Gränzgebiete bestehenden besonderen Strafgesetze, von eben jenem Tage angefangen, ausser Geltung gesetzt.

Artikel II.

Von eben diesem Tage angefangen hat das gegenwärtige Strafgesetz in Beziehung auf die darin als Verbrechen, Vergehen oder Uebertretungen erklärten strafbaren Handlungen auch dann zur Richtschnur zu dienen, wenn dieselben durch Druckschriften begangen werden. Ausserdem haben die Strafgerichte bei der ihnen zugewiesenen Beurtheilung von strafbaren Handlungen, welche durch Druckschriften begangen werden, die Bestimmungen der von Uns erlassenen Press-Ordnung zu beobachten. Vom obigen Tage angefangen sind daher die durch den Inhalt von Druckschriften begangenen strafbaren Handlungen nicht mehr als besondere Pressvergehen zu behandeln, und es haben sofort in denjenigen Kronländern, in welchen bisher das Gesetz gegen den Missbrauch der Presse vom 13. März 1849 in Geltung stand, alle hierauf Bezug nehmenden Strafbestimmungen desselben ausser Wirksamkeit zu treten.

Wo sich das gegenwärtige Strafgesetz des Ausdruckes „Druckschriften" oder „Druckwerke" bedient, sind darunter nicht bloss Erzeugnisse der Presse, sondern auch alle durch Stein-, Metall- oder Holzdruck, Prägung, Abformung oder durch was immer für mechanische oder chemische Mittel vervielfältigte Erzeugnisse des Geistes und der bildenden Kunst (literarische und artistische Werke) zu verstehen.

Artikel III.

In denjenigen Kronländern, in welchen bisher schon das Strafgesetzbuch vom 3. September 1803 in Geltung war, aber die provisorische Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 noch nicht eingeführt wurde, sowie in Unserem Grossherzogthume Krakau, ist die

stwie Krakowskiem, wykonywanem być ma sądownictwo co do czynów karygodnych, w niniejszej ustawie jako zbrodnie i wykroczenia wymienionych, przez sądy karne, do których obecnie sądownictwo w zbrodniach należy, a to, zanim zaprowadzoną zostanie ustawa karno-procesowa, podług przepisów, dla postępowania kryminalnego w tychże krajach koronnych istniejących; co do czynów zaś, przestępstwa stanowiących, przez władze, do których obecnie sądownictwo w ciężkich przestępstwach policyjnych należy, a to, tymczasem podług przepisów o postępowaniu karnem dla ostatnio wymienionych przestępstw istniejących, z tem dalszem postanowieniem, iż wszelkie uchwały względem zaniechania postępowania dalszego w śledztwach przygototowawczych z powodu zbrodni, w §§ch 58 — 66 ustawy karnej oznaczonych, wprzód nim wydane zostaną, przedłożone być winny sądowi apelacyjnemu do potwierdzenia lub stosownego odmienienia, tudzież, iż przepis §§fów 433, 434 i 442 części I. księgi ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 r., wedle którego wyroki sądów karnych pierwszej instancyi w niektórych przypadkach, także dla ważności czynu karygodnego, przed ich ogłoszeniem, sądowi wyższemu, a znowu w pewnych przypadkach, przez tegoż najwyższemu trybunałowi sądowemu przedłożone być winny, zastosowanym być ma pod pierwszym względem do wszystkich zbrodni i wykroczeń, w §§ch 58—66, 68—73, 76—82, 85 lit. *c)*, 87. 101—104, 106—121, 134—142, 158—170, 190—196, 279—300 i 302—305 ustawy karnej oznaczonych, a zaś, co się tycze dalszego przedłożenia najwyższemu trybunałowi sądowemu, do zbrodni i wykroczeń, w §§ch 58—66, 101—103 i 106—117 ustawy karnej oznaczonych.

Dla tych zaś krajów koronnych, w których właśnie wspomniona ustawa o postępowaniu karno-procesowem, równie jak dla wszystkich innych krajów koronnych, w których dotąd ani księga ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 r., ani też ustawa karno-procesowa z dnia 17. Stycznia 1850, nie zostały zaprowadzone, ustanowiona jest kompetencya w sprawach karnych, zgodnie z niniejszą ustawą, osobnemi rozporządzeniami, do niniejszej ustawy karnej dołączonemi.

Artykuł IV.

Stosownie do niniejszej ustawy karnej, od dnia, w którym taż obowiązywać zacznie, to tylko za zbrodnię, wykroczenie lub przestępstwo może być uważanem i jako takie ukaranem, co wyraźnie w niej za zbrodnię, wykroczenie lub przestępstwo jest uznanem.

Artykuł V.

Co do innych przestąpień ustawy, do których się nie odnoszą ani obecna ustawa karna, ani też wyż (Art. II) wzmiankowane szczególne ustawy, postępowanie i ukaranie takowych, według istniejących pod tym względem przepisów, zostawionem jest przeznaczonym do tego władzom.

Artykuł VI.

Tak też pozostają tymczasowo w swej mocy ustawy karne, jakie przeciw lichwie w różnych krajach koronnych istnieją. Lichwa za wykroczenie ma być uważaną, i przez te władze dochodzoną, którym przekazanem zostało postępowanie z powodu wykroczeń, a to podług przepisów prawnych, co do postępowania w tej mierze istniejących.

Gerichtsbarkeit über die in diesem Gesetze als Verbrechen und als Vergehen bezeichneten strafbaren Handlungen von denjenigen Strafgerichten, welchen gegenwärtig die Gerichtsbarkeit über Verbrechen zusteht, und zwar bis zur Einführung einer neuen Strafprocess-Ordnung, nach den für das Criminal-Verfahren in diesen Kronländern bestehenden Vorschriften, hinsichtlich der Uebertretungen aber von denjenigen Behörden, welchen dermal die Gerichtsbarkeit über schwere Polizei-Uebertretungen zusteht, und zwar einstweilen nach den für das Strafverfahren über letztere bestehenden Vorschriften mit der weiteren Bestimmung auszuüben, dass alle Beschlüsse über die Ablassung von dem weiteren Verfahren bei Voruntersuchungen hinsichtlich der in den §§. 58 – 66 des Strafgesetzes bezeichneten Verbrechen, vor ihrer Ausfertigung dem Appellations-Gerichte zur Bestätigung, oder angemessen erscheinenden Abänderung vorzulegen sind, und dass die Vorschrift der §§. 433, 434 und 442 des I. Theiles des Strafgesetzbuches vom 3. September 1803, wornach die Urtheile der Strafgerichte erster Instanz in mehreren Fällen auch wegen Wichtigkeit der strafbaren Handlung vor ihrer Kundmachung an das Obergericht, und in gewissen Fällen von diesem an den obersten Gerichtshof vorzulegen sind, in ersterer Beziehung auf alle in den §§. 58—66, 68—73, 76 - 82, 85 lit. c), 87, 101—104, 106—121, 134—142, 158—170, 190—196, 279—300 und 302—305, und in Beziehung auf die weitere Vorlage an den obersten Gerichtshof auf die in den §§. 58—66, 101—103 und 106—117 des Strafgesetzes bezeichneten Verbrechen und Vergehen Anwendung finden soll.

Für diejenigen Kronländer aber, in welchen die ebengenannte Strafprocess-Ordnung bereits in Geltung ist, gleichwie für alle anderen Kronländer, in welchen bisher weder das Strafgesetzbuch vom 3. September 1803, noch die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 Giltigkeit hatten, wird die Competenz in Strafangelegenheiten, in Uebereinstimmung mit diesem Gesetze, durch besondere, diesem Strafgesetze beigefügte Verordnungen bestimmt.

Artikel IV.

Nach Massgabe dieses Strafgesetzes kann vom Tage seiner Wirksamkeit angefangen nur dasjenige als Verbrechen, Vergehen oder Uebertretung behandelt und bestraft werden, was in demselben ausdrücklich als Verbrechen, Vergehen oder Uebertretung erklärt wird.

Artikel V.

Die Behandlung und Bestrafung anderer Gesetzesübertretungen, worauf weder das gegenwärtige Strafgesetzbuch, noch die oben (Art. II.) erwähnten besonderen Strafgesetze Beziehung haben, bleibt den dazu bestimmten Behörden nach den darüber bestehenden Vorschriften überlassen.

Artikel VI.

Ebenso haben einstweilen die in verschiedenen Kronländern wider den Wucher bestehenden Strafgesetze aufrecht zu verbleiben. Derselbe soll als Vergehen behandelt, und von denjenigen Behörden, welchen das Verfahren über Vergehen zugewiesen ist, nach den für eben dieses Verfahren bestehenden gesetzlichen Vorschriften untersucht werden.

Artykuł VII.

Wszystkie w niniejszej ustawie wspomniane kwoty pieniężne, rozumieć należy w monecie konwencyjnej w stopie 20-reńskowej, dla tego też każda wartość, na przepis niniejszej ustawy wpływająca, według tejże stopy obliczoną być winna.

Artykuł VIII.

Wszystkie w ustawie tejże zachodzące oznaczenia czasu, według roku kalendarzowego liczone być winny.

Artykuł IX.

Obecna ustawa, stosowaną być winna do wszystkich już rozpoczętych dochodzeń i do wszystkich przed wzmiankowanym dniem popełnionych karygodnych czynów, o tyle, o ile ustawa obecna nie stanowi surowszego z niemi postępowania, jak dawniejsza.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia 27. Maja 1852 roku.

Franciszek Józef.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

Artikel VII.

Alle in diesem Gesetze vorkommenden Geldbeträge sind in Conventions-Münze nach dem 20 Gulden-Fusse zu verstehen, und es ist daher jede auf eine Bestimmung dieses Strafgesetzes Einfluss nehmende Werthserhebung nach dieser Währung zu berechnen.

Artikel VIII.

Alle in diesem Gesetze vorkommenden Zeitbestimmungen sind nach dem Kalenderjahre zu berechnen.

Artikel IX.

Dieses Gesetz soll auch auf bereits anhängige Untersuchungen und auf alle vor dem bezeichneten Tage begangenen strafbaren Handlungen nur in soferne Anwendung finden, als dieselben durch das gegenwärtige Strafgesetz keiner strengeren Behandlung als nach dem früher bestandenen Rechte unterliegen.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien den 27. Mai 1852.

Franz Joseph. (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

USTAWA KARNA

na

zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O zbrodniach.

Rozdział pierwszy.

O zbrodniach w ogólności.

§. 1.

Zły zamiar.

Do zbrodni potrzeba złego zamiaru. Zły zamiar zaś nie tylko wtenczas winę stanowi, gdy złe, które ze zbrodnią jest połączone, przed czynności przedsięwzięciem lub opuszczeniem, albo przy takowem, wprost było zamyślone i postanowione; lecz także i wtenczas, gdy w innym złym zamyśle, co takiego przedsięwziętem lub opuszczonem zostało, z czego złe, które z tąd powstało, pospolicie następuje, albo przynajmniej łatwo nastąpić może.

§. 2.

Powody, zły zamiar wyłączające.

Czyn lub opuszczenie, nie będzie przeto za zbrodnię poczytanem:

a) jeżeli sprawca używania rozumu zupełnie jest pozbawionym;

b) jeżeli czyn popełnionym został albo w stanie przemijającego chwilami pomieszania zmysłów, w czasie gdy pomięszanie trwało; albo

c) w stanie zupełnego pijaństwa, sprowadzonego bez zamiaru popełnienia zbrodni (§§. 236 i 523), albo w innem obłąkaniu zmysłów, w którem sprawca nie wiedział, co czynił;

d) jeżeli sprawca czternastu lat wieku swego jeszcze nie skończył (§§. 237 i 269);

e) jeżeli taki zaszedł błąd, któryby zbrodni w uczynku poznać nie dawał;

f) jeżeli złe wyniknęło z przypadku, niedbalstwa lub niewiadomości skutków uczynku;

g) jeżeli czyn nastąpił w skutek nieodpornego przymusu lub w wykonaniu sprawiedliwej obrony koniecznej.

Sprawiedliwa zaś obrona konieczna wtedy tylko ma być uznaną za takową, jeżeli okoliczności osób, czasu lub miejsca, rodzaj napadu lub inny stan rzeczy wnosić każą, iż sprawca potrzebnej tylko użył obrony, dla odparcia od siebie lub innych bezprawnego napadu na życie, wolność lub majątek; — albo też, iż on tylko z zatrwożenia, bojaźni lub przestrachu przestąpił granice obrony takowej. — Przestąpienie to może atoli, wedle stanu okoliczności jako czyn karygodny, pochodzący z niedbałości, karanem być podług postanowień części drugiej niniejszej ustawy karnej (§§. 335 i 431).

Strafgesetz

über

Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen.

Erster Theil.

Von den Verbrechen.

Erstes Hauptstück.

Von Verbrechen überhaupt.

§. 1.

Böser Vorsatz.

Zu einem Verbrechen wird böser Vorsatz erfordert. Böser Vorsatz aber fällt nicht nur dann zur Schuld, wenn vor, oder bei der Unternehmung oder Unterlassung das Uebel, welches mit dem Verbrechen verbunden ist, geradezu bedacht und beschlossen; sondern auch, wenn aus einer anderen bösen Absicht etwas unternommen, oder unterlassen worden, woraus das Uebel, welches dadurch entstanden ist, gemeiniglich erfolgt, oder doch leicht erfolgen kann.

§. 2.

Gründe, die den bösen Vorsatz ausschliessen.

Daher wird die Handlung oder Unterlassung nicht als Verbrechen zugerechnet:

a) wenn der Thäter des Gebrauches der Vernunft ganz beraubt ist;

b) wenn die That bei abwechselnder Sinnenverrückung zu der Zeit, da die Verrückung dauerte; oder

c) in einer ohne Absicht auf das Verbrechen zugezogenen vollen Berauschung (§§. 236 und 523) oder einer anderen Sinnenverwirrung, in welcher der Thäter sich seiner Handlung nicht bewusst war, begangen worden;

d) wenn der Thäter noch das vierzehnte Jahr nicht zurückgelegt hat (§§. 237 und 269);

e) wenn ein solcher Irrthum mit unterlief, der ein Verbrechen in der Handlung nicht erkennen liess;

f) wenn das Uebel aus Zufall, Nachlässigkeit oder Unwissenheit der Folgen der Handlung entstanden ist;

g) wenn die That durch unwiderstehlichen Zwang, oder in Ausübung gerechter Nothwehr erfolgte.

Gerechte Nothwehr ist aber nur dann anzunehmen, wenn sich aus der Beschaffenheit der Personen, der Zeit, des Ortes, der Art des Angriffes oder aus anderen Umständen mit Grund schliessen lässt, dass sich der Thäter nur der nöthigen Vertheidigung bedient habe, um einen rechtswidrigen Angriff auf Leben, Freiheit oder Vermögen von sich oder Anderen abzuwehren; — oder dass er nur aus Bestürzung, Furcht oder Schrecken die Gränzen einer solchen Vertheidigung überschritten habe. — Eine solche Ueberschreitung kann jedoch nach Beschaffenheit der Umstände als eine strafbare Handlung aus Fahrlässigkeit nach Massgabe der Bestimmungen des zweiten Theiles dieses Strafgesetzes geahndet werden (§§. 335 und 431).

§. 3.

Wymówki bezzasadne.

Niewiadomością niniejszej ustawy o zbrodniach nikt wymówić się nie może.

§. 4.

Zbrodnia pochodzi ze złośliwości sprawcy, nie ze stanu tego, na którym jest popełnioną. Zbrodnie więc popełnione być mogą także na złoczyńcach, bezrozumnych, dzieciach, śpiących, a nawet i na takowych osobach, któreby same szkody swej żądały, lub na nią zezwalały.

§. 5.

Spólnicy i uczestnicy zbrodni.

Nie tylko sam bezpośredni sprawca staje się winnym zbrodni, lecz także każdy, który przez rozkaz, poradę, nauczanie, pochwałę, czyn zbrodniczy urządzał, rozmyślnie takowy spowodował, wykonanie onegoż umyślnem dostarczaniem środków, usuwaniem przeszkód, lub innym jakimkolwiekbądź sposobem, popierał, ku temu był pomocnym, do pewniejszego spełnienia onegoż przykładał się, tudzież, który tylko naprzód porozumiał się ze sprawcą względem dania mu pomocy i wsparcia po spełnieniu czynu, albo względem udziału w zysku i korzyści.

Okoliczności uniewinniające, znoszące karygodność zbrodni li tylko w skutek osobistych stosunków sprawcy lub jednego z spólników albo uczestników, nie mają być rozciągane do innych spółwinowajców i uczestników.

§. 6.

Danie pomocy po spełnionej zbrodni.

Kto bez uprzedniego porozumienia się, dopiero po dopełnionej zbrodni, sprawcy pomoc i wsparcie daje, albo z wyjawionej sobie zbrodni zysk i korzyści odnosi, staje się w prawdzie nie tej samej zbrodni winnym, atoliż innej osobnej, — w dalszym ciągu księgi niniejszej oznaczonej.

§. 7.

Osobne postanowienia o przypisaniu winy przy zbrodniach przez pisma drukowe.

Jeżeli zbrodnia popełnioną została przez treść pisma drukowego stają się winnymi tej samej zbrodni autor, tłumacz, wydawca, nakładca lub zawiadowca rozprzedaży, księgarz, drukarz, przy pismach drukowych peryodycznych także i redaktor odpowiedzialny, jako też ogólnie wszystkie osoby, które współdziałały przy drukowaniu lub rozszerzaniu pisma drukowego karygodnego, jeżeli znajdują zastósowanie do nich ogólne postanowienia §§fów 1, 5, 6, 8, 9, 10 i 11,

§. 8.

Usiłowanie zbrodni.

Do zbrodni nie potrzeba, ażeby czyn rzeczywiście był dokonanym. Samo już usiłowanie w wykonaniu złego uczynku zbrodnią jest, skoro tylko kto w złym umyśle przedsięwziął czynność, do rzeczywistego wykonania zbrodni prowadzącą, a spełnienie zbrodni tylko dla niemocy, dla nadejścia obcej przeszkody lub dla przypadku nie nastąpiło.

Zaczem więc we wszystkich przypadkach, gdzie ustawa nie czyni wyraźnego wyjątku, powinny wszelkie przepisy, o pewnej zbrodni stanowiące, zastosowanemi być także i do zbrodni usiłowania, i na usiłowaną zbrodnię powinna przy zastósowaniu §fu 47 lit. *a)* ta sama kara być orzeczoną, która na wykonaną zbrodnię jest ustanowioną.

§. 3.

Ungegründete Entschuldigungsursachen.

Mit der Unwissenheit des gegenwärtigen Gesetzes über Verbrechen kann sich Niemand entschuldigen.

§. 4.

Das Verbrechen entsteht aus der Bosheit des Thäters, nicht aus der Beschaffenheit desjenigen, an dem es verübt wird. Verbrechen werden also auch an Uebelthätern, Unsinnigen, Kindern, Schlafenden, auch an solchen Personen begangen, die ihren Schaden selbst verlangen, oder zu demselben einwilligen.

§. 5.

Mitschuldige und Theilnehmer an Verbrechen.

Nicht der unmittelbare Thäter allein wird des Verbrechens schuldig, sondern auch jeder, der durch Befehl, Anrathen, Unterricht, Lob, die Uebelthat eingeleitet, vorsätzlich veranlasset, zu ihrer Ausübung durch absichtliche Herbeischaffung der Mittel, Hintanhaltung der Hindernisse, oder auf was immer für eine Art, Vorschub gegeben, Hilfe geleistet, zu ihrer sicheren Vollstreckung beigetragen; auch wer nur vorläufig sich mit dem Thäter über die nach vollbrachter That ihm zu leistende Hilfe und Beistand, oder über einen Antheil an Gewinn und Vortheil einverstanden hat.

Entschuldigungsumstände, welche die Strafbarkeit eines Verbrechens für den Thäter oder für einen der Mitschuldigen oder Theilnehmer nur vermöge persönlicher Verhältnisse desselben aufheben, sind auf die übrigen Mitschuldigen und Theilnehmer nicht auszudehnen.

§. 6.

Hilfeleistung nach verübtem Verbrechen.

Wer ohne vorläufiges Einverständniss, nur erst nach begangenem Verbrechen dem Thäter mit Hilfe und Beistand beförderlich ist, oder, von dem ihm bekannt gewordenen Verbrechen Gewinn und Vortheil zieht, macht sich zwar nicht eben desselben, wohl aber eines besonderen Verbrechens schuldig, wie solches in der Folge dieses Gesetzbuches bestimmt werden wird.

§. 7.

Besonder Bestimmungeen über die Zurechnung bei Verbrechen durch Druckschriften.

Wurde ein Verbrechen durch den Inhalt einer Druckschrift begangen, so sind der Verfasser, der Uebersetzer, der Herausgeber, der Verleger oder Vertriebsbesorger, Buchhändler, Drucker, bei periodischen Druckschriften auch der verantwortliche Redacteur, wie überhaupt alle Personen, die bei der Drucklegung oder Verbreitung der strafbaren Druckschrift mitgewirkt haben, desselben Verbrechens schuldig, wenn die allgemeinen Bestimmungen der §§. 1, 5, 6, 8, 9, 10 und 11 auf sie in Anwendung kommen.

§. 8.

Versuch eines Verbrechens.

Zu einem Verbrechen ist nicht nöthig, dass die That wirklich ausgeführt werde. Schon der Versuch einer Uebelthat ist das Verbrechen, sobald der Bösgesinnte eine zur wirklichen Ausübung führende Handlung unternommen hat; die Vollbringung des Verbrechens aber nur wegen Unvermögenheit, wegen Dazwischenkunft eines fremden Hindernisses oder durch Zufall unterblieben ist.

Es ist daher in allen Fällen, wo das Gesetz nicht besondere Ausnahmen anordnet, jede für ein Verbrechen überhaupt gegebene Bestimmung auch auf das versuchte Verbrechen anzuwenden, und der Versuch einer Uebelthat, unter Anwendung des §. 47, lit. a), mit derselben Strafe zu ahnden, welche auf das vollbrachte Verbrechen verhängt ist.

§. 9.

Kto kogo do zbrodni wzywa, zachęca lub skłonić usiłuje, staje się wtedy, gdy działanie jego bezskutecznem zostało, winnym usiłowanego skłonienia do zbrodni takowej, i skazanym być ma na tę karę, jakaby na usiłowanie zbrodni wyrzeczoną być miała.

§. 10.

Przy zbrodniach, przez pisma drukowe popełnionych, początek bierze karygodność uczynku, co do autora, tłumacza, wydawcy, redaktora i nakładcy (§. 7), od chwili oddania do druku dzieła, mającego być rozmnożonym; co do innych zaś winowajców, od chwili spółdziałania ich.

§. 11.

O myśli lub wewnętrzne przedsięwzięcia, jeżeli nie dopuszczono się żadnego czynu złego, albo nieopuszczono nic, co prawa przepisują, nikt nie może do odpowiedzialności być pociąganym.

Rozdział drugi.

O ukaraniu zbrodni w ogólności.

§. 12.

Główne rodzaje kar.

Kara za zbrodnie jest śmierć zbrodniarza lub uwięzienie onegoż.

§. 13.

Sposób karania śmiercią.

Kara śmierci wykonywa się przez powieszenie na szubienicy.

§. 14.

Stopnie kary więzienia: a) wedle surowości.

Kara więzienia dzieli się wedle różnicy surowości, na dwa stopnie: pierwszy stopień oznacza się przez wyraz: „więzienie“ bez dodatku, drugi przez „ciężkie więzienie.“

§. 15.

Pierwszy stopień.

W pierwszym stopniu kary więzienia zostawać będzie skazany bez kajdan, wszakże pod ścisłą strażą; a co do opatrywania go w potrzeby, tak będzie trzymanym, jak tego wymaga urządzenie zakładów karnych, dla takowych więźni przeznaczonych, stosownie do osobnych przepisów, pod tym względem istniejących, albo jeszcze wydać się mających.

Nie wolno mu będzie zejść się z nikim inaczej, jak tylko w przytomności dozorcy więzienia, ani też rozmawiać językiem, dozorcy niezrozumiałym.

§. 16.

Drugi stopień.

Skazany na więzienie stopnia drugiego okuty będzie w kajdany na nogach. Rozmawiać z ludzmi, nie należącymi bezpośrednio do straży jego, nie będzie mu wolno, jak tylko w osobliwszych i nader ważnych przypadkach.

§. 17.

Stopnie kary więzienia: b) wedle długości czasu.

Na karę więzienia będzie zbrodniarz skazany albo na całe swe życie, albo na czas pewny. Najkrótsza kara doczasowa trwa w powszechności (§§. 54 i 55) miesięcy sześć, najdłuższa lat dwadzieścia. Przeciąg kary, równie jak wszelki inny skutek pra-

§. 9.

Wer Jemanden zu einem Verbrechen auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht, ist dann, wenn seine Einwirkung ohne Erfolg geblieben wär, der versuchten Verleitung zu jenem Verbrechen schuldig, und zu derjenigen Strafe zu verurtheilen, welche auf den Versuch dieses Verbrechens zu verhängen wäre.

§. 10.

Bei Verbrechen, die durch Druckschriften begangen werden, beginnt die Strafbarkeit der Handlung für den Verfasser, Uebersetzer, Herausgeber, Redacteur und Verleger (§. 7) mit der Uebergabe des zu vervielfältigenden Werkes zur Drucklegung; für die übrigen Schuldigen aber mit dem Anfange ihrer Mitwirkung.

§. 11.

Ueber Gedanken oder innerliches Vorhaben, wenn keine äussere böse Handlung unternommen, oder nicht etwas, das die Gesetze vorschreiben, unterlassen worden, kann Niemand zur Rede gestellt werden.

Zweites Hauptstück.

Von Bestrafung der Verbrechen überhaupt.

§. 12.

Hauptarten der Strafen.

Die Strafe der Verbrechen ist der Tod des Verbrechers, oder dessen Anhaltung im Kerker.

§. 13.

Art der Todesstrafe.

Die Todesstrafe wird mit dem Strange vollzogen.

§. 14.

Grade der Kerkerstrafe: a) nach der Strenge.

Die Kerkerstrafe wird nach dem Unterschiede der Strenge in zwei Grade eingetheilt. Der erste Grad wird durch das Wort „Kerker" ohne Zusatz, der zweite durch „schwerer Kerker" bezeichnet.

§. 15.

Erster Grad.

In dem ersten Grade der Kerkerstrafe wird der Sträfling ohne Eisen, jedoch enge verwahrt, und in der Verpflegung so gehalten, wie es die Einrichtung der für solche Sträflinge bestimmten Strafanstalten nach den darüber bestehenden oder noch zu erlassenden besonderen Vorschriften mit sich bringt.

Es wird ihm mit Niemanden eine Zusammenkunft ohne Gegenwart des Gefangenwärters, auch keine Unterredung in einer dem Letzteren unverständlichen Sprache gestattet.

§. 16.

Zweiter Grad.

Der zur Kerkerstrafe des zweiten Grades Verurtheilte wird mit Eisen an den Füssen angehalten. Eine Unterredung mit Leuten, die nicht unmittelbar auf seine Verwahrung Bezug haben, wird ihm nur in ganz besonderen und wichtigen Fällen gestattet.

§. 17.

Grade der Kerkerstrafe: b) nach der Dauer.

Zur Kerkerstrafe wird der Verbrecher entweder auf sein ganzes Leben oder auf gewisse Zeit verurtheilt. Die kürzeste Dauer der letzteren ist in der Regel (§§. 54 und 55) von sechs Monaten, die längste von zwanzig Jahren. Die Strafzeit und jede andere Rechtswirkung eines Strafurtheiles beginnt, in soweit nicht in dem Urtheile etwas anderes fest-

wny wyroku karnego poczyna się, jeżeli w wyroku nie jest inaczej orzeczono, od chwili, w której nastąpiło ogłoszenie wyroku, nieulegającego już żadnemu dalszemu odwołaniu.

Ponieważ rozmaitość okoliczności, zbrodnię zwiększających lub zmniejszających, niedozwala, ażeby wymiar kary na każdy poszczególny przypadek w samejże ustawie już był wyrażony, oznaczono zatem w następujących rozdziałach przy każdej zbrodni tylko przeciąg od czasu najkrótszego do najdłuższego, w którym w powszechności ciąg kary podług wielkości zbrodni będzie wymierzony.

§. 18.

Połączenie stosownej roboty z karą więzienia.

Z karą więzienia zawsze jest przymus do roboty połączony. Każdy więzień musi przeto takie wykonywać roboty, jakich wymaga urządzenie zakładu karnego.

Przy wydzielaniu robót, ile możności na uwadze mieć należy stopień kary więzienia, dotychczasowy sposób zatrudnienia, równie jak stopień wykształcenia więźni.

§. 19.

Zaostrzenie kary więziennej.

Kara więzienia także jeszcze zaostrzoną być może:

a) przez post;
b) przez wyznaczenie twardego łoża;
c) przez trzymanie w oddzielnem więzieniu;
d) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi;
e) przez chłostę kijami i rózgami;
f) przez wygnanie z kraju po odbytej karze.

§. 20.

Post.

Pierwszy i drugi stopień kary więzienia, postem w ten sposób może być zaostrzonym, iż więzień w niektórych dniach o chlebie tylko i wodzie trzymanym będzie. Co jednak w tydzień nie więcej nad trzy razy miejsce mieć może, i to tylko w dniach, przez inne przegrodzonych.

§. 21.

Twarde łoże.

Zaostrzenie przez wyznaczenie twardego łoża, zależy na ograniczeniu więźnia do gołej ławy, co jednak tylko dniami przez inne przegrodzonemi, i nie więcej nad trzy razy w tydzień nastąpić może.

§. 22.

Więzienie oddzielne.

Trzymanie w oddzielnem więzieniu nie może trwać dłużej nieprzerwanie, jak przez miesiąc, i dopiero potem po przerwie jednego miesiąca znowu nastąpić może. Zresztą więzień i w czasie takowego zamknięcia odwiedzanym być winien przynajmniej dwa razy na dzień przez osobę od dozoru więziennego, i zatrudnianym w sposób odpowiedni.

§. 23.

Osobnione zamknięcie w ciemnej celi.

Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi nie może nieprzerwanie trwać dłużej nad dni trzy, i dopiero po upływie jednego tygodnia znowu miejsce mieć, a ze wszystkiem najwięcej dni trzydzieści w roku dosięgać może.

§. 24.

Kara chłosty.

Kara chłosty wykonaną będzie na młodzieńcach niżej lat ośmnastu i na białogłowach, rózgami, na osobach dorosłych rodzaju męskiego, kijami, i ogranicza się w ilości najwięcej do razów trzydzieści. Chłosta nie będzie użytą, jak tylko przeciw oso-

gesetzt wird, von dem Zeitpuncte, wo das, keinem weiteren Rechtszuge unterliegende Urtheil kundgemacht wurde.

Da die Verschiedenheit der Umstände, wodurch ein Verbrechen vergrössert oder verringert wird, das Mass der Strafe für jeden einzelnen Fall bestimmt in dem Gesetze selbst auszudrücken nicht zulässt; so wird in den folgenden Hauptstücken bei jedem Verbrechen nur der Raum von der kürzesten bis zur längsten Zeit festgesetzt, innerhalb dessen in der Regel die Strafdauer nach der Grösse des Verbrechens ausgemessen werden soll.

§. 18.

Verbindung einer der Kerkerstrafe angemessenen Arbeit.

Mit der Kerkerstrafe ist stets die Anhaltung zur Arbeit verbunden. Jeder Sträfling muss daher diejenige Arbeit verrichten, welche die Einrichtung der Strafanstalt mit sich bringt.

Bei der Vertheilung dieser Arbeiten soll auf den Grad der Kerkerstrafe, die bisherige Beschäftigungsweise und die Bildungsstufe der Sträflinge thunliche Rücksicht getragen werden.

§. 19.

Verschärfungen der Kerkerstrafe.

Die Kerkerstrafe kann noch verschärft werden.

a) durch Fasten;
b) durch Anweisung eines harten Lagers;
c) durch Anhaltung in Einzelnhaft;
d) durch einsame Absperrung in dunkler Zelle;
e) durch Züchtigung mit Stock- oder Ruthenstreichen;
f) durch Landesverweisung nach ausgestandener Strafe.

§. 20.

Fasten.

Der erste und zweite Grad der Kerkerstrafe kann durch Fasten dergestalt verschärft werden, dass der Sträfling an einigen Tagen nur bei Wasser und Brot gehalten werde. Doch soll dieses wöchentlich nicht über drei Mal, und nur in unterbrochenen Tagen geschehen.

§. 21.

Hartes Lager.

Die Verschärfung durch Anweisung eines harten Lagers besteht in der Beschränkung des Sträflinges auf blosse Breter, dieselbe darf jedoch nur an unterbrochenen Tagen und nicht öfter als drei Mal in der Woche stattfinden.

§. 22.

Einzelnhaft.

Die Anhaltung in Einzelnhaft darf ununterbrochen nicht länger als einen Monat dauern, und dann erst wieder nach einem Zwischenraume von einem Monate in Anwendung gebracht werden. Uebrigens hat der Sträfling auch während derselben täglich mindestens zwei Besuche durch eine der Aufsichtspersonen der Strafanstalt zu empfangen, und es ist ihm angemessene Beschäftigung zuzuweisen.

§. 23.

Einsame Absperrung in dunkler Zelle.

Die einsame Absperrung in dunkler Zelle darf ununterbrochen nicht länger als drei Tage, dann erst wieder nach einem Zwischenraume von einer Woche und im Ganzen höchstens dreissig Tage in einem Jahre stattfinden.

§. 24.

Züchtigung mit Streichen.

Die Züchtigung besteht bei Jünglingen unter achtzehn Jahren und bei Frauenspersonen in Ruthenstreichen, bei erwachsenen Personen des männlichen Geschlechtes in Stockstreichen, und kann höchstens dreissig Streiche betragen. Sie darf nur gegen Rückfällige,

bom, na powrót w zbrodnię zapadłym, i za uprzedniem oświadczeniem ze strony lekarza, iż stan zdrowia winowajcy szkody z tąd nie poniesie, a wykonaną być ma podczas całego ciągu kary, nie częściej, jak raz jeden i nigdy publicznie.

§. 25.

Wygnanie z kraju.

Wygnanie z kraju wyrzeczonem być może tylko przeciw zbrodniarzom cudzoziemcom, i rozciągać się musi zawsze na wszystkie kraje koronne cesarstwa austryackiego.

§. 26.

Prawne skutki każdego osądzenia za zbrodnię.

Każde osądzenie dla zbrodni pociąga za sobą z mocy ustawy skutki następne:

a) odebranie wszystkich tak krajowych jak zagranicznych orderów, cywilnych i wojskowych znaków zaszczytnych;

b) utratę wszystkich tytułów publicznych, stopni i godności akademickich, tudzież odjęcie prawa odzyskania takowych lub uzyskania nowych, bez pozwolenia Cesarza;

c) wykluczenie od prowadzenia odpowiedzialnej redakcyi pism peryodycznych;

d) utratę wszelkiego publicznego urzędu lub służby, włącznie urzędu nauczycielskiego, tudzież niezdolność do otrzymania takowego, lub odzyskania utraconego, bez wyraźnego pozwolenia Cesarza;

e) usunięcie duchownych od beneficyum i niezdolność otrzymania kiedy takowego bez wyraźnego zezwolenia Cesarza;

f) utratę zdolności do sprawowania urzędu sędziowskiego, adwokatury i notaryatu, publicznego ajentostwa, i wszelkiego zastępstwa przed władzami publicznemi;

g) odjęcie wszelkich na przepisach pensyjnych uzasadnionych pensyj, prowizyj, zasiłków na wychowanie, lub innych poborów, równie jak wszelkich darów łaski.

Prócz tego utrzymane zostają w swej mocy te postanowienia przepisów cywilnych, politycznych i kościelnych, które do skazania za zbrodnię przywięzują dalsze jeszcze skutki szkodliwe.

Regulacya przepisów co do oddania zbrodniarzy po odcierpieniu kary pod dozór policyi, tudzież postanowienie, jak dalece sądy przytem wpływ swój wywierać mają, zastrzega się późniejszym zarządzeniom.

§. 27.

Prawne skutki kary śmierci i ciężkiego więzienia.

Nadto zaś pociągają za sobą w szczególności wyroki karne, skazujące zbrodniarza na karę śmierci, lub więzienia ciężkiego, wedle ustawy następujące jeszcze skutki:

a) Jeżeli zbrodniarz jest stanu szlacheckiego, w wyroku karnym dołożonem być ma, że traci ślachectwo. Ta utrata jednak dotyka tylko jego samego, przetoż nierozciąga się ani do małżonki jego, ani do dzieci, przed wyrokiem takowym spłodzonych;

b) zbrodniarz nie może przez cały ciąg trwania kary, ani obowiązywać się interesami między żyjącymi, ani czynić rozporządzenia ostatniej woli. Poprzedzające atoliż czynności lub rozporządzenia jego, nie tracą dla tej kary ważności swej.

§. 28.

Osobne postanowienia co do zbrodni przez pisma drukowe.

Jeżeli zbrodnia popełnioną została przez peryodyczne pismo drukowe, zakaucyonowane, należy oprócz kary prawnej orzec zupełny lub częściowy przepad kaucyi na rzecz funduszu ubogich tego miejsca, gdzie czyn zbrodniczy został popełniony, a to

erst nach vorausgegangener Erklärung des Arztes, dass sie dem Gesundheitszustande des Sträflinges unnachtheilig sei, während der Strafdauer nicht öfter als Einmal, und nie öffentlich vollzogen werden.

§. 25.

Landesverweisung.

Die Landesverweisung kann nur gegen Verbrecher, die Ausländer sind, Statt haben und muss allezeit auf sämmtliche Kronländer des österreichischen Kaiserstaates sich erstrecken.

§. 26.

Gesetzliche Wirkungen jeder Verurtheilung wegen eines Verbrechens.

Mit jeder Verurtheilung wegen eines Verbrechens sind kraft des Gesetzes folgende Wirkungen verbunden:

a) die Abnahme aller in- und ausländischen Orden, Civil- und Militär-Ehrenzeichen;

b) der Verlust aller öffentlichen Titel, akademischen Grade und Würden, und die Entziehung des Rechtes, solche ohne Bewilligung des Kaisers neu oder wieder zu erlangen;

c) die Ausschliessung von der verantwortlichen Redaction periodischer Druckschriften;

d) der Verlust jedes öffentlichen Amtes oder Dienstes, mit Einschluss des Lehramtes, und die Unfähigkeit, ohne ausdrückliche Erlaubniss des Kaisers solche neu oder wieder zu erlangen;

e) bei Geistlichen die Entsetzung von der Pfründe und die Unfähigkeit, ohne ausdrückliche Bewilligung des Kaisers je wieder eine solche zu erlangen;

f) der Verlust der Richteramts-, Advocaturs- und Notariats-Befähigung, der öffentlichen Agentien, und jeder Parteienvertretung vor den öffentlichen Behörden;

g) Entziehung aller auf die Pensionsvorschriften gegründeten Pensionen, Provisionen, Erziehungsbeiträge oder sonstigen Bezüge, sowie aller Gnadengaben.

Ausserdem bleiben diejenigen Bestimmungen der bürgerlichen, politischen und kirchlichen Vorschriften aufrecht, welche mit der Verurtheilung wegen eines Verbrechens noch anderweitige nachtheilige Folgen verknüpfen.

Die Regelung der Vorschriften über die Stellung abgestrafter Verbrecher unter Polizei-Aufsicht und die Bestimmung, in wieferne die Gerichte dabei Einfluss zu nehmen haben, bleibt besonderen Anordnungen vorbehalten.

§. 27.

Gesetzliche Wirkungen der Todes- und schweren Kerkerstrafe.

Ausserdem sind aber insbesondere mit den Strafurtheilen, wodurch ein Verbrecher zur Todesstrafe oder schweren Kerkerstrafe verurtheilt wird, kraft des Gesetzes noch folgende Wirkungen verbunden:

a) Ist der Verbrecher von Adel, so muss dem Strafurtheile beigefügt werden, dass er des Adels verlustig wird. Doch trifft dieser Verlust nur ihn allein, folglich weder seine Ehegattin, noch die vor dem Strafurtheile erzeugten Kinder;

b) der Verbrecher kann, so lange seine Strafzeit dauert, weder unter Lebenden ein für ihn verbindliches Geschäft schliessen, noch einen letzten Willen errichten. Seine vorigen Handlungen oder Anordnungen aber verlieren wegen der Strafe ihre Giltigkeit nicht.

§. 28.

Besondere Bestimmungen bei Verbrechen durch Druckschriften.

Wenn ein Verbrechen durch eine periodische Druckschrift, wofür eine Caution bestellt ist, begangen wurde, so ist nebst der gesetzlichen Strafe der gänzliche oder theilweise Verfall der Caution zu Gunsten des Armenfondes des Ortes, wo die strafbare Handlung began-

przy zbrodniach, na które wedle ustawy orzeczoną być może kara więzienia nad lat pięć, od połowy aż do zupełnej summy kaucyi; przy zbrodniach takowych, na które ustawa wyznacza karę więzienia, najwięcej lat pięciu dochodzącą, w ilości złotych reńskich tysiąc aż do połowy kaucyi; przy zbrodniach zaś niższej jeszcze kary, w ilości złotych reńskich pięćset aż do tysiąc. Co się tycze tego przepadu kaucyi nie może nigdy trybunał sądowy schylić orzeczenie swe pod najniższy wymiar prawny.

§. 29.

W tym razie dalej, gdy przez pismo drukowe zbrodnia popełnioną została, może dalsze onegoż wydawanie zawieszonem być przez ciąg miesięcy trzech, a przy okolicznościach szczególniej obciążających, może zupełne jego zniesienie być orzeczonem.

Nadto we wszystkich przypadkach, gdzie przez pismo drukowe zbrodnia popełnioną została, orzeczonem być może także zniweczenie skazanego na karę pisma drukowego, czy to w całości, czy w części onegoż, równie jak zniszczenie przyrządu do rozmnożenia onegoż sposobnego, tudzież czcionkoskładu, blatów, form, kamieni i t. p.

§. 30.

Postanowienia względem utraty profesyi, patentu okrętowego i uprawnienia do prowadzenia statku kabotażowego.

Utrata profesyi nie jest skutkiem, już z samej ustawy ze zbrodni wypływającym, nie może więc wyrokiem karnym być orzeczoną. Atoliż, jeżeli dla zbrodni skazany posiada profesyę, winien sąd karny po ogłoszonym wyroku akta zakomunikować tej władzy, której służy prawo nadawania profesyi takowej. W razie, gdyby władzy tej zdawało się rzeczą niebezpieczną, dozwolić zbrodniarzowi wykonywania profesyi po odbytej karze, winna takowa zarządzić odebranie profesyi z zachowaniem przepisów istniejących.

Postępowanie to także i wtedy nastąpić ma, jeżeli skazany posiadał patent okrętowy albo prawo do prowadzenia statku kabotażowego. W takowym razie należy zasądzenie co do utraty prawa takowego, do morskiej władzy centralnej.

§. 31.

Ograniczenie kary do zbrodniarza.

Jak karygodność, tak też i sama kara nikogo innego dotknąć nie może, jak tylko zbrodniarza.

§. 32.

Ograniczenie swobody sędziego w wymierzeniu kary.

Kara musi ściśle wedle ustawy być wyrzeczoną, zatem ani ostrzej ani łagodniej wymierzoną, jak przepisuje ustawa wedle wykazującego się stanu tak zbrodni, jak zbrodniarza.

§. 33.

W powszechności (§§. 52, 54 i 55) nie może też żaden rodzaj kary na zbrodniarza być orzeczonym, jak tylko, który przez niniejszą ustawę wyznaczonym jest. Nie mniej też nie może kara zasłużona zniesioną być przez ugodzenie się zbrodniarza z poszkodowanym (§§. 187 i 188).

gen wurde, und zwar bei Verbrechen, gegen welche nach dem Gesetze auf eine mehr als fünfjährige Kerkerstrafe erkannt werden kann, vom halben bis zum vollen Betrage der Caution; bei solchen Verbrechen, wider welche das Gesetz höchstens eine fünfjährige Kerkerstrafe verhängt, im Betrage von eintausend Gulden bis zur halben Caution; und bei noch geringer bestraften Verbrechen im Betrage von fünfhundert Gulden bis eintausend Gulden auszusprechen. Hinsichtlich dieses Cautions-Verfalles kann der Gerichtshof nie unter das geringste gesetzliche Ausmass herabgehen.

§. 29.

Ferner kann in dem Falle, wenn ein Verbrechen durch eine periodische Druckschrift begangen wird, auf die Einstellung des weiteren Erscheinens derselben bis auf die Dauer von drei Monaten, und bei besonders erschwerenden Umständen auf deren gänzliche Unterdrückung erkannt werden.

Ueberdiess kann in allen Fällen, wo ein Verbrechen durch eine Druckschrift begangen wurde, auch auf die Vernichtung der für strafbar erklärten Druckschrift im Ganzen oder eines Theiles derselben, so wie auf die Zerstörung der zu deren Vervielfältigung geeigneten Zurichtung, des Satzes, der Platten, Formen, Steine u. dgl. erkannt werden.

§. 30.

Bestimmungen wegen des Verlustes eines Gewerbes, eines Schiffs-Patentes und der Berechtigung zur Führung eines Cabotage-Fahrzeuges.

Der Verlust des Gewerbes ist keine schon durch das Gesetz mit dem Verbrechen verknüpfte Folge, kann daher nicht durch das Strafurtheil ausgesprochen werden. Jedoch hat das Strafgericht, wenn der wegen eines Verbrechens Verurtheilte ein Gewerbe besitzt, nach kundgemachtem Urtheile die Acten an diejenige Behörde mitzutheilen, welcher die Verleihung eines solchen Gewerbes zusteht. In dem Falle, wenn es dieser Behörde bedenklich schiene, dem Verbrecher nach ausgestandener Strafe die Ausübung seines Gewerbes zu gestatten, hat sie die Entziehung des Gewerbes unter Beobachtung der bestehenden Vorschriften zu verfügen.

Eben dieses Verfahren hat auch dann stattzufinden, wenn der Verurtheilte ein Schiffs-Patent oder die Berechtigung zur Führung eines Cabotage-Fahrzeuges besessen hat. In diesem Falle steht das Erkenntniss über den Verlust einer solchen Berechtigung der Central-Seebehörde zu.

§. 31.

Einschränkung der Strafe auf den Verbrecher.

Wie die Strafwürdigkeit, so kann auch die wirkliche Strafe Niemand als den Verbrecher treffen.

§. 32.

Beschränkung der richterlichen Willkür in Ausmessung der Strafe.

Die Strafe muss genau nach dem Gesetze bestimmt, und darf weder schärfer, noch gelinder ausgemessen werden, als das Gesetz nach der vorliegenden Beschaffenheit des Verbrechens, und des Thäters vorschreibt.

§. 33.

Auch kann in der Regel (§§. 52, 54 und 55) keine andere Strafart über den Verbrecher verhängt werden, als welche in dem gegenwärtigen Gesetze bestimmt ist. Noch kann die verwirkte Strafe gegen eine Ausgleichung zwischen dem Verbrecher und dem Beschädigten aufgehoben werden (§§. 187 und 188).

§. 34.

O zbiegu więcej zbrodni;

Jeżeli zbrodniarz popełnił więcej zbrodni, będących przedmiotem tego samego dochodzenia i osądzenia, wówczas ukaranym być winien wedle tej zbrodni, na którą surowsza kara jest ustanowiona, wszakże ze względem i na zbrodnie inne.

§. 35.

lub zbrodni z wykroczeniami lub przestępstwami.

Przepis ten zachowanym być musi także i w przypadku zbiegu zbrodni z wykroczeniami lub przestępstwami.

Postanowienia osobne, w §§. 28 i 29 wyszczególnione, mają w przypadku zbiegu więcej zbrodni albo zbrodni z wykroczeniami lub przestępstwami, oprócz innej kary, prawem przepisanej, nawet i wtenczas być zastosowane, gdyby przez treść pisma drukowego jedna tylko z karygodnych czynności zbiegających się popełnioną została. — Niemniej i w tym razie, gdyby tylko na jednę z tych karygodnych czynności zbiegających się, w tej lub innej ustawie postanowioną była kara pieniężna, lub która z kar, w §. 240 lit. *b)* i *c)*, oznaczonych, orzeczoną być ma na winowajcę zawsze oprócz innej kary prawnej, także i ta kara osobna.

§. 36.

O zbrodniach, popełnionych przez poddanych za granicą.

Poddany cesarstwa austryackiego popełniwszy zbrodnię za granicą, w krajach tutejszych ujęty, nigdy nie będzie wydanym za granicę; lecz bez względu na ustawy kraju, gdzie zbrodnię popełnił, postępować się będzie z nim podług tejże karnej ustawy.

Jeżeli jednak za ten czyn już za granicą był ukarany, wliczoną mu być winna kara odcierpiana do kary, mającej być wyrzeczoną podług niniejszej karnej ustawy.

W żadnym przypadku nie będą wykonywane w krajach tutejszych wyroki zagranicznych władz karnych.

§. 37.

O zbrodniach, popełnionych przez cudzych a) w krajach tutejszych;

Także i na cudzoziemca, w austryackiem państwie zbrodnię pełniącego, wyrok jedynie podług niniejszej ustawy będzie wydanym (§. 41).

§. 38.

b) w zagranicy.

Jeżeli cudzoziemiec popełnił za granicą zbrodnię zdrady głównej, ściągającej się do państwa austryackiego lub związku niemieckiego (§. 58), albo zbrodnię fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet austryackich, (§§. 106—121), wówczas z nim tak jak z krajowcem, wedle niniejszej ustawy postąpić należy.

§. 39.

Jeżeli cudzoziemiec w zagranicy popełnił zbrodnię inną, nie zbrodnie w powyższym paragrafie namienione, będzie wprawdzie takowy, gdy zostanie schwytanym, zawsze przytrzymanym, jednakowoż natychmiast porozumieć się należy względem wydania onegoż z rządem tego kraju, w którym zbrodnię popełnił.

§. 40.

Gdyby rząd obcy odmawiał przyjęcia, wówczas ze zbrodniarzem zagranicznym postąpić należy w powszechności wedle przepisu niniejszej ustawy karnej. Jeżeliby zaś podług ustawy karnej miejsca, gdzie się czynu zbrodniczego dopuścił, postępo-

§. 34.

Vom Zusammentreffen mehrerer Verbrechen;

Hat ein Verbrecher mehrere Verbrechen begangen, welche Gegenstand der nämlichen Untersuchung und Aburtheilung sind, so ist er nach jenem, auf welches die schärfere Strafe gesetzt ist, jedoch mit Bedacht auf die übrigen Verbrechen, zu bestrafen.

§. 35.

oder von Verbrechen mit Vergehen oder Uebertretungen.

Diese Vorschrift muss auch in dem Falle beobachtet werden, wenn Verbrechen mit Vergehen oder Uebertretungen zusammentreffen.

Die in den §§. 28 und 29 festgesetzten besonderen Bestimmungen sind jedoch im Falle eines Zusammentreffens von mehreren Verbrechen oder von Verbrechen mit Vergehen oder Uebertretungen nebst der sonstigen gesetzlichen Strafe auch dann in Anwendung zu bringen, wenn auch nur eine der zusammentreffenden strafbaren Handlungen durch den Inhalt einer Druckschrift begangen wurde. — Ebenso ist in dem Falle, wenn auch nur auf eine dieser zusammentreffenden strafbaren Handlungen in diesem, oder einem anderen Gesetze eine Geldstrafe oder eine der im §. 240, lit. b) und c), bestimmten Strafen festgesetzt ist, nebst der sonstigen gesetzlichen jedenfalls auch diese besondere Strafe gegen den Schuldigen zu verhängen.

§. 36.

Von Verbrechen der Unterthanen im Auslande.

Wegen Verbrechen, die ein Unterthan des österreichischen Kaiserthumes im Auslande begangen hat, ist er bei seiner Betretung im Inlande nie an das Ausland auszuliefern, sondern ohne Rücksicht auf die Gesetze des Landes, wo das Verbrechen begangen worden, nach diesem Strafgesetze zu behandeln.

Ist er jedoch für diese Handlung bereits im Auslande gestraft worden, so ist die erlittene Strafe in die nach diesem Strafgesetze zu verhängende einzurechnen.

In keinem Falle sind Urtheile ausländischer Strafbehörden im Inlande zu vollziehen.

§. 37.

Von Verbrechen der Fremden a) im Inlande;

Auch über einen Fremden, der im österreichischen Staatsgebiete ein Verbrechen begeht, ist nur nach gegenwärtigem Gesetze das Urtheil zu fällen (§. 41).

§. 38.

b) im Auslande.

Hat ein Fremder im Auslande das Verbrechen des Hochverrathes in Beziehung auf den österreichischen Staat oder auf den deutschen Bund (§. 58), oder das Verbrechen der Verfälschung österreichischer öffentlicher Creditspapiere oder Münzen begangen (§§. 106—121), so ist derselbe gleich einem Eingebornen nach diesem Gesetze zu behandeln.

§. 39.

Hat aber ein Fremder im Auslande ein anderes als die im vorstehenden Paragraphe bezeichneten Verbrechen begangen, so ist er bei seiner Betretung im Inlande zwar immer in Verhaft zu nehmen; man hat sich aber sogleich mit demjenigen Staate, wo er das Verbrechen begangen hat, über die Auslieferung desselben in Vernehmen zu setzen.

§. 40.

Sollte der auswärtige Staat die Uebernehmung verweigern; so ist gegen den ausländischen Verbrecher in der Regel nach Vorschrift des gegenwärtigen Strafgesetzes vorzugehen. Wenn aber nach dem Strafgesetze des Ortes, wo er die That begangen hat, die Behandlung

wanie łagodniej wypadało, należy z nim postąpić wedle tejże właśnie ustawy łagodniejszej. W wyroku karnym musi jeszcze dołożonem być wygnanie po odbytej karze.

§. 41.

Jeżeli pod względem wzajemnego wydawania zbrodniarzy, osobne z cudzemi państwami istnieją traktaty, natedy podług takowych postępować należy.

§. 42.

Prawo domagania się wynagrodzenia szkody od zbrodniarza.

Ukaranie zbrodniarza nie ubliża bynajmniej prawu tych, którzy przez zbrodnię zostali obrażeni lub uszkodzeni, i którym z tego powodu należy się zadosyćuczynienie lub wynagrodzenie od zbrodniarza, jego dziedziców lub z majątku jego.

Rozdział trzeci.

O okolicznościach obciążających.

§. 43.

Ogólne prawidło przy ocenianiu okoliczności obciążających.

W ogólności zbrodnia tem jest większą, im dojrzalsza rozwaga, im rozmyślniejsze przygotowanie do popełnienia zbrodni, im większa przez nią zrządzoną została szkoda, lub większe z nią połączone jest niebezpieczeństwo, im mniej przeciw zbrodni użyć można ostrożności, lub więcej przez nią jest pogwałconych obowiązków.

§. 44.

Szczególne okoliczności obciążające.

Szczególne okoliczności obciążające są:

a) kiedy więcej zbrodni rozmaitego gatunku jest popełnionych;
b) kiedy ta sama zbrodnia powtórzoną;
c) kiedy zbrodniarz za podobną zbrodnię już był ukaranym;
d) kiedy innych do zbrodni uwiódł:
e) kiedy był sprawcą, podżegaczem, przywódcą w zbrodni, przez więcej osób popełnionych.

§. 45.

Obciążającą także okolicznością jest, kiedy obwiniony, przez zmyślanie fałszywych okoliczności, sędziego w dochodzeniu podejść usiłował.

Rozdział czwarty.

O okolicznościach łagodzących.

§. 46.

Powody łagodzące: a) pod względem na stan sprawcy;

Powody łagodzące pod względem na stan osoby są:

a) kiedy sprawca nie ma jeszcze lat dwudziestu, kiedy jest na rozumie słabym, lub wychowanie jego bardzo było zaniedbanem;
b) kiedy przed popełnieniem zbrodni, prowadził życie beznaganne;
c) kiedy zbrodni się dopuścił za pobudką drugiego z bojaźni lub z posłuszeństwa;
d) kiedy w gwałtownem z zwyczajnego uczucia ludzkiego wynikłem uniesieniu umysłu, dał się uwieść do popełnienia zbrodni;

gelinder ausfiele, ist er nach diesem gelinderen Gesetze zu behandeln. Dem Strafurtheile muss noch die Verweisung nach vollendeter Strafzeit angehängt werden.

§. 41.

Bestehen über die gegenseitige Auslieferung von Verbrechern mit auswärtigen Staaten besondere Verträge, so ist in Gemässheit derselben vorzugehen.

§. 42.

Recht der Entschädigung gegen den Verbrecher

Die Strafe des Verbrechers ändert nichts an dem Rechte derjenigen, welche durch das Verbrechen beleidiget oder beschädiget worden sind, und welchen dafür Genugthuung, oder Entschädigung von dem Verbrecher, seinen Erben, oder aus seinem Vermögen gebühret.

Drittes Hauptstück.

Von erschwerenden Umständen.

§. 43.

Allgemeiner Masstab der Erschwerungs-Umstände.

Im Allgemeinen ist das Verbrechen desto grösser, je reifer die Ueberlegung, je geflissentlicher die Vorbereitung, womit das Verbrechen unternommen wird, je grösser der dadurch verursachte Schade, oder die damit verbundene Gefahr ist, je weniger Vorsicht dawider gebraucht werden kann, oder je mehr Pflichten dadurch verletzet werden.

§. 44.

Besondere Erschwerungs-Umstände.

Besondere Erschwerungs-Umstände sind:

a) *wenn mehrere Verbrechen verschiedener Art begangen;*

b) *wenn eben dasselbe Verbrechen wiederholt;*

c) *wenn der Verbrecher schon wegen eines gleichen Verbrechens gestraft worden;*

d) *wenn er andere zum Verbrechen verführt hat;*

e) *wenn er der Urheber, Anstifter, Rädelsführer eines von mehreren Personen begangenen Verbrechens gewesen ist.*

§. 45.

Auch ist es ein erschwerender Umstand, wenn der Beschuldigte in der Untersuchung den Richter durch Erdichtung falscher Umstände zu hintergehen sucht.

Viertes Hauptstück.

Von Milderungs-Umständen.

§. 46.

Milderungsgründe: a) aus der Beschaffenheit des Thäters;

Milderungs-Umstände, welche auf die Person des Thäters Beziehung haben, sind:

a) *wenn der Thäter in einem Alter unter zwanzig Jahren, wenn er schwach an Verstand, oder seine Erziehung sehr vernachlässiget worden ist;*

b) *wenn er vor dem Verbrechen eines untadelhaften Wandels gewesen;*

c) *wenn er auf Antrieb eines Dritten, aus Furcht oder Gehorsam das Verbrechen begangen hat;*

d) *wenn er in einer aus dem gewöhnlichen Menschengefühle entstandenen heftigen Gemüthsbewegung sich zu dem Verbrechen hat hinreissen lassen;*

e) kiedy bardziej przez sposobność, jaką mu nadarzyło niedbalstwo drugich, został do zbrodni znęconym, niżeli z zamiarem, uprzednio ułożonym, do tego nakłonił się;

f) kiedy z przyczyny dotkliwej nędzy był do popełnienia zbrodni przywiedzionym;

g) kiedy z czynną gorliwością starał się zrządzoną szkodę wynagrodzić, lub dalszym złym skutkom zapobiedz;

h) kiedy mogąc łatwo umknąć lub ukrytym zostać, sam się stawił i zbrodnię wyznał;

i) kiedy innych ukrytych zbrodniarzy wydał, i do ujęcia onychże sposobność i środki podał;

k) kiedy z przyczyny przedłużonego mimo własnej winy dochodzenia, przez dłuższy czas w areszcie trzymanym był.

§. 47.

b) pod względem na stan uczynku,

Okoliczności łagodzące pod względem na stan uczynku są:

a) kiedy tylko na samem usiłowaniu przestano, w miarę tego, jak usiłowanie oddalonem jeszcze było od wykonania zbrodni;

b) kiedy zbrodnia popełnioną została dobrowolnem wstrzymaniem się od wyrządzenia większej szkody, do czego sposobność była;

c) kiedy szkoda, ze zbrodni wynikła, jest małą, lub uszkodzony zupełne odzyskał wynagrodzenie albo zadosyćuczynienie.

Rozdział piąty.

O zastosowaniu obciążających i łagodzących okoliczności przy wymierzeniu kary.

§. 48.

Ogólne prawidło przy ocenianiu okoliczności obciążających i łagodzących.

Na okoliczności obciążające, wtenczas tylko wzgląd mieć należy, kiedy przeciw nim nie zachodzą okoliczności łagodzące; równie też i na okoliczności łagodzące wtenczas tylko zważać się będzie, kiedy przeciw nim nie zachodzą okoliczności obciążające. W miarę tego, czy jedne, czy drugie przeważają, nastąpić winno, albo zaostrzenie albo zmniejszenie kary.

§. 49.

Ograniczenie prawa zaostrzenia w ogólności.

Przez zaostrzenie nie może ani rodzaj ustanowionej na każdą zbrodnię kary, być zmienionym, ani też ciąg kary nad czas, ustawą zakreślony, przedłużonym.

§. 50.

W szczególności:
a) co do kary śmierci i więzienia na całe życie;

Kara śmierci i więzienia na całe życie, nie będzie miała żadnego zaostrzenia.

§. 51.

b) co do kary doczasowego więzienia.

Przeciwnie zaś winna kara doczasowego więzienia dla zachodzących okoliczności obciążających, wymierzoną być na dłuższy lub najdłuższy czas jej trwania, jaki jest przez ustawę wyznaczony. która także stosownie zaostrzoną być ma jednym lub więcej zaostrzenia sposobami, w §. 19. wyszczególnionemi.

§. 52.

Zastosowanie powodów zwalniających.
a) do kary śmierci;

Kiedy przy zbrodni, na którą kara śmierci jest postanowiona, zachodzą okoliczności łagodzące, wówczas sędzia wyda wprawdzie wyrok, odpowiedni ustawie, atoliż

e) *wenn er mehr durch die ihm aus fremder Nachlässigkeit aufgestossene Gelegenheit zum Verbrechen angelocket worden ist, als sich mit vorausgefasster Absicht dazu bestimmet hat;*

f) *wenn er von drückender Armuth sich zu dem Verbrechen hat verleiten lassen;*

g) *wenn er den verursachten Schaden gut zu machen, oder die weiteren üblen Folgen zu verhindern, mit thätigem Eifer sich bestrebet hat:*

h) *wenn er, da er leicht entfliehen, oder unentdeckt hätte bleiben können, sich selbst angegeben und das Verbrechen bekannt;*

i) *wenn er andere, verborgen gewesene Verbrecher entdecket, und zu ihrer Einbringung Gelegenheit und Mittel an die Hand gegeben hat;*

k) *wenn er wegen der ohne sein Verschulden verlängerten Untersuchung durch längere Zeit verhaftet war.*

§. 47.

b) aus der Beschaffenheit der That.

Milderungsumstände in Rücksicht auf die Beschaffenheit der That sind:

a) *wenn es bei dem Versuche geblieben ist, nach Mass, als der Versuch noch von der Vollbringung des Verbrechens entfernt gewesen;*

b) *wenn das Verbrechen mit freiwilliger Enthaltung von Zufügung grösseren Schadens, wozu die Gelegenheit offen stand, verübt worden;*

c) *wenn der aus dem Verbrechen entstandene Schade gering ist, oder wenn der Beschädigte vollkommenen Ersatz oder Genugthuung erhält.*

Fünftes Hauptstück.

Von Anwendung der Erschwerungs- und Milderungsumstände bei Bestimmung der Strafe.

§. 48.

Allgemeine Vorschrift in der Beurtheilung der Erschwerungs- und Milderungsumstände.

Auf Erschwerungsumstände ist nur in soferne Rücksicht zu nehmen, als dagegen nicht Milderungsumstände, und eben so auf Milderungsumstände, in soferne dagegen keine Erschwerungsumstände vorkommen. Nach Mass, als die einen oder die anderen überwiegend sind, muss davon zur Verschärfung oder Verringerung der Strafe Anwendung gemacht werden.

§. 49.

Beschränkung des Verschärfungsrechtes überhaupt.

Bei Verschärfung kann weder die Art der für jedes Verbrechen bestimmten Strafe geändert, noch dieselbe über die gesetzlich ausgemessene Dauer hinaus verlängert werden.

§. 50.

Insbesondere a) bei der Todes- und lebenslangen Kerkerstrafe;

Bei der Todes- und lebenslangen Kerkerstrafe findet keine Verschärfung Statt.

§. 51.

b) bei der zeitlichen Kerkerstrafe.

Die zeitliche Kerkerstrafe hingegen soll wegen Erschwerungsumständen nach der längeren oder längsten von dem Gesetze bestimmten Dauer ausgemessen, dieselbe auch verhältnissmässig durch eine oder mehrere der im §. 19 aufgezählten Verschärfungsarten verschärft werden.

§. 52.

Anwendung der Milderungsgründe: a) Bei der Todesstrafe;

Wenn bei Verbrechen, worauf Todesstrafe verhängt ist, Milderungsumstände eintreten, so wird zwar der Richter das Urtheil nach dem Gesetze schöpfen, sich aber weiters nach den

oraz w dalszej mierze zachować się będzie winien wedle przepisów, co do postępowania wydanych. — Wszakże jeżliby zbrodniarz w czasie popełnienia zbrodni nie doszedł był jeszcze lat dwudziestu wieku swego, orzec należy, zamiast kary śmierci lub więzienia na całe życie, karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu.

§. 53.

b) do innych przypadków.

Co do innych przypadków stanowi się za prawidło, iż dla łagodzących okoliczności nie może ani rodzaj kary, ani czas jej trwania, ustawą przepisany, być zmienionym, lecz tylko czas kary w przeciągu, jaki ustawami jest zakreślony, może być skróconym.

§. 54.

Nadzwyczajne łagodzenia prawo.

Co się tycze zbrodni, na które kara więzienia nad lat pięć nie jest postanowioną, może i więzienie na wolniejszy stopień być zmienionem, i trwanie jego, prawem ustanowione, nawet niżej miesięcy sześciu skróconem, w tym przypadku, jeżeli zachodzi więcej, a to takich okoliczności łagodzących, po których niepłonnie spodziewać się można poprawy zbrodniarza.

§. 55.

Zmiana kary.

Równie też przy zbrodniach, za które kara wedle ustawy nie miałaby trwać dłużej nad lat pięć, wzgląd mieć należy na familię niewinną, a jeżeliby dla niej, z powodu dłużej trwającej kary, w zarobkowym jej stanie ważny wynikał uszczerbek, może trwanie kary, nawet i niżej miesięcy sześciu być skróconem, wszelako w ten sposób tylko, żeby dłuższe trwanie kary więzienia zastąpionem było przez jedno lub więcej zaostrzeń, w §. 19 wyszczególnionych.

Rozdział szósty.

O różnych gatunkach zbrodni.

§. 56.

Podział zbrodni

Zbrodnie albo zagrażają powszechnemu bezpieczeństwu wprost w związku społeczności, w urządzeniach publicznych, lub w zaufaniu publicznem, albo też naruszają bezpieczeństwo osób, majątku, wolności lub innych praw ludzi pojedynczo uważanych.

§. 57.

Szczególne gatunki zbrodni.

Pod tym względem więc uważają się niniejszem za szczególne gatunki zbrodni:

1. Zdrada główna.
2. Obraza Majestatu i Członków Domu cesarskiego.
3. Zamieszanie publicznej spokojności.
4. ~~Powstanie.~~ Bunt.
5. Rozruch.
6. Gwałt publiczny przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu jakiemu, przez rząd do rozpraw w rzeczach publicznych powołanemu, przeciw sądowi, lub przeciw innej władzy publicznej.
7. Gwałt publiczny przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom, prawnie uznanym, albo przeciw zgromadzeniom, odbywającym się pod spółdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej.

über das Verfahren erlassenen Vorschriften zu benehmen haben. — Wenn jedoch der Verbrecher zur Zeit des begangenen Verbrechens das Alter von zwanzig Jahren noch nicht zurückgelegt hat, so ist anstatt der Todes- oder lebenslangen Kerkerstrafe auf schweren Kerker zwischen zehn und zwanzig Jahren zu erkennen.

§. 53.

b) in anderen Fällen.

In allen anderen Fällen wird zur Regel festgestellt, dass wegen Milderungsumständen weder die Art der Strafe, noch die gesetzliche Dauer verändert werden kann, sondern die Strafzeit nur innerhalb des Raumes, den die Gesetze gestatten, zu verkürzen ist.

§. 54.

Ausserordentliches Milderungsrecht.

Bei Verbrechen, für welche die Strafzeit nicht über fünf Jahre bestimmt ist, kann sowohl der Kerker in einen gelinderen Grad verändert, als die gesetzliche Dauer selbst unter sechs Monate verkürzt werden, in dem Falle, dass mehrere und zwar solche Milderungsumstände zusammentreffen, welche mit Grund die Besserung des Verbrechers erwarten lassen.

§. 55.

Veränderung der Strafe.

Auch soll bei Verbrechen, deren Strafe nach dem Gesetze nicht über fünf Jahre zu dauern hätte, auf die schuldlose Familie zurückgesehen, und soferne für dieselbe durch die längere Dauer der Strafe in ihrem Erwerbungsstande wichtiger Schade entstände, kann die Strafdauer selbst unter sechs Monaten abgekürzt werden, jedoch nur in der Weise, dass die längere Dauer der Kerkerstrafe durch eine oder mehrere der im §. 19 aufgezählten Verschärfungen ersetzt werde.

Sechstes Hauptstück.

Von den verschiedenen Gattungen der Verbrechen.

§. 56.

Eintheilung der Verbrechen.

Die Verbrechen greifen entweder die gemeinschaftliche Sicherheit unmittelbar in dem Bande des Staates, in den öffentlichen Vorkehrungen, oder dem öffentlichen Zutrauen an, oder sie verletzen die Sicherheit einzelner Menschen, an der Person, dem Vermögen, der Freiheit, oder anderen Rechten.

§. 57.

Besondere Gattungen von Verbrechen.

Nach dieser Beziehung werden hiermit als besondere Gattungen von Verbrechen erklärt:

1. Hochverrath.

2. Beleidigungen der Majestät und der Mitglieder des kaiserlichen Hauses.

3. Störung der öffentlichen Ruhe.

4. Aufstand.

5. Aufruhr.

6. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen ein Gericht oder eine andere öffentliche Behörde.

7. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden.

8. Gwałt publiczny przez gwałtowne porwanie się lub niebezpieczne przegrażanie się na osoby rządowe, w ich sprawach urzędowych.

9. Gwałt publiczny przez gwałtowne najście cudzego dobra nieruchomego.

10. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności.

11. Gwałt publiczny przez złośliwe uczynki lub opuszczenia pod okolicznościami, szczególniej niebezpiecznemi.

12. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenia lub przeszkodzenia w telegrafach rządowych.

13. Gwałt publiczny przez ludokradztwo.

14. Gwałt publiczny przez nieprawne ograniczenie osobistej wolności człowieka.

15. Gwałt publiczny przez postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem.

16. Gwałt publiczny przez porwanie.

17. Gwałt publiczny przez wymożenie przymusem.

18. Gwałt publiczny przez niebezpieczne zagrożenia.

19. Nadużycie władzy urzędowej.

20. Fałszowanie papierów kredytowych publicznych.

21. Fałszowanie monety.

22. Zgwałcenie religii.

23. Zgwałcenie niewiasty.

24. Zhańbienie.

25. Inne zbrodnie nierządu.

26. Morderstwo.

27. Zabójstwo.

28. Spędzenie płodu.

29. Porzucenie dziecka.

30. Ciężkie uszkodzenie cielesne.

31. Pojedynek.

32. Podpalenie.

33. Kradzież.

34. Przeniewierzenie.

35. Rozbój.

36. Oszustwo.

37. Dwużeństwo.

38. Potwarz.

39. Danie zbrodniarzom pomocy.

Rozdział siódmy.

O zbrodniach zdrady głównej, obrazy Majestatu lub Członków Domu cesarskiego, i zamieszania publicznej spokojności.

§. 58.

Zdrada główna.

Zbrodnię zdrady głównej popełnia: kto przedsiębierze co takiego,

a) przez coby Osoba Cesarza na ciele, zdrowiu lub wolności miała być zgwałconą,

8. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch gewaltsame Handanlegung oder gefährliche Drohung gegen obrigkeitliche Personen in Amtssachen.

9. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch gewaltsamen Einfall in fremdes unbewegliches Gut.

10. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch boshafte Beschädigung fremden Eigenthumes.

11. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besonders gefährlichen Verhältnissen.

12. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch boshafte Beschädigungen oder Störungen am Staats-Telegraphen.

13. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch Menschenraub.

14. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch unbefugte Einschränkung der persönlichen Freiheit eines Menschen.

15. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch Behandlung eines Menschen als Sklaven.

16. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch Entführung.

17. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch Erpressung.

18. Oeffentliche Gewaltthätigkeit durch gefährliche Drohung.

19. Missbrauch der Amtsgewalt.

20. Verfälschung der öffentlichen Creditspapiere.

21. Münzverfälschung.

22. Religionsstörung.

23. Nothzucht.

24. Schändung.

25. Andere Verbrechen der Unzucht.

26. Mord.

27. Todtschlag

28. Abtreibung der Leibesfrucht.

29. Weglegung eines Kindes.

30. Schwere körperliche Beschädigung.

31. Zweikampf.

32. Brandlegung.

33. Diebstahl.

34. Veruntreuung.

35. Raub.

36. Betrug.

37. Zweifache Ehe.

38. Verläumdung.

39. Den Verbrechern geleisteter Vorschub.

Siebentes Hauptstück.

Von den Verbrechen des Hochverrathes, der Beleidigung der Majestät und der Mitglieder des kaiserlichen Hauses, und der Störung der öffentlichen Ruhe.

§. 58.

Hochverrath.

Das Verbrechen des Hochverrathes begeht: wer etwas unternimmt,

a) wodurch die Person des Kaisers an Körper, Gesundheit oder Freiheit verletzt oder

lub na niebezpieczeństwo narażoną, albo przez coby przeszkodzenie w wykonywaniu praw Rządów Jego miało być uskutecznionem; — albo

b) coby zmierzało do gwałtownego zmienienia kształtu rządu; — albo

c) do oderwania części od jednotnego związku państwa czyli objętości krajów cesarstwa austryackiego, albo do sprowadzenia i powiększenia niebezpieczeństwa dla Stanu z zewnątrz, lub zaburzenia i wojny domowej w wewnątrz; czyby to się działo publicznie, czy potajemnie, przez osoby pojedyncze lub w zawiązaniach, przez knowanie, wzywanie, pobudzanie, nakłanianie słowem, pismem, drukami lub obrazami i wizerunkami, poradą lub własnemi czyny, z bronią w ręku lub bez broni, przez udzielanie prowadzących do celu tego tajemnic lub zamachów, przez podburzanie, werbowanie, śpiegowanie, wspieranie, lub przez inną jakąkolwiekbądź do tego zmierzającą czynność, nawet choćby bez wszelkiego została skutku. —

Gdyby czynności te, wzwyż wyszczególnione, wymierzone były przeciw egzystencyi, całości, bezpieczeństwu lub konstytucyi związku niemieckiego, winny takowe także za zdradę główną być uznane i jako taka ukarane.

§. 59.

Kara za zdradę główną.

Za zbrodnię tę wyrzec należy karę śmierci:

a) na każdego, który się winnym stał jednej z czynności, oznaczonych w §. 58, lit. *a)*, nawet choćby takowa bez skutku była została;

b) na sprawców, podżegaczy, przywódców i wszystkie te osoby, które bezpośrednio spółdziałały przy przedsiębraniu zdrady głównej sposobami, w §. 58, lit. *b)* i *c)* oznaczonemi.

Ci zaś wszyscy, którzy w takowem przedsiębraniu dalszym sposobem udział mieli, skazani być winni na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu, przy szczególnej niebezpieczności przedsięwzięcia lub sprawcy zaś, na karę ciężkiego więzienia na całe życie.

Gdyby nareszcie

c) przez głos, publicznie lub przed kilkoma ludźmi zabierany, przez druki, rozszerzanie obrazów i wizerunków lub pism do jednej z czynności, w §. 58 oznaczonych, wzywano, pobudzano, lub skłonić usiłowano, a działanie to bez związku z innem przedsięwzięciem zbrodniczem i bez skutku zostało (§. 9), będzie miejsce miało skazanie na ciężkie więzienie od dziesięciu do lat dwudziestu.

Za szkodę, wyrządzoną przez zbrodnię zdrady głównej czy państwu, czy osobom prywatnym, odpowiada każdy zbrodzień, całym majątkiem swym.

§. 60.

Spólnictwo winy w zdradzie głównej. a) z zaniechania przeszkodzenia.

Kto, mogąc łatwo i bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie samego, swych należących (§. 216), lub osób, pod jego prawną obroną zostających, przeszkodzić dalszym zamachom, do zdrady głównej prowadzącym, rozmyślnie przeszkodzić zaniedbuje, ten staje się spólnikiem zbrodni i ukaranym będzie ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

gefährdet, oder eine Verhinderung der Ausübung seiner Regierungsrechte bewirkt werden soll; — oder

b) was auf eine gewaltsame Veränderung der Regierungsform; — oder

c) auf die Losreissung eines Theiles von dem einheitlichen Staatsverbande oder Länderumfange des Kaiserthumes Oesterreich, oder auf Herbeiführung oder Vergrösserung einer Gefahr für den Staat von Aussen, oder einer Empörung oder eines Bürgerkrieges im Innern angelegt wäre; es geschähe solches öffentlich oder im Verborgenen, von einzelnen Personen oder in Verbindungen, durch Anspinnung, Aufforderung, Aneiferung, Verleitung durch Wort, Schrift, Druckwerke oder bildliche Darstellung, Rath oder eigene That, mit oder ohne Ergreifung der Waffen, durch mitgetheilte zu solchen Zwecken leitende Geheimnisse oder Anschläge, durch Aufwieglung, Anwerbung, Ausspähung, Unterstützung oder durch was sonst immer für eine dahin abzielende Handlung, wenn dieselbe auch ohne Erfolg geblieben wäre.

Wenn die vorstehend erwähnten Handlungen gegen die Existenz, die Integrität, die Sicherheit oder die Verfassung des deutschen Bundes gerichtet werden, so sind sie ebenfalls als Hochverrath zu beurtheilen und zu bestrafen.

§. 59.

Strafe des Hochverrathes.

Wegen dieses Verbrechens ist auf Todesstrafe zu erkennen:

a) gegen Jeden, der sich einer der im §. 58, lit. a) bezeichneten Handlungen schuldig gemacht hat, wenn diese auch ohne Erfolg geblieben ist;

b) gegen die Urheber, Anstifter, Rädelsführer und alle diejenigen Personen, welche bei einer hochverrätherischen Unternehmung der im §. 58, lit. b) und c) bezeichneten Arten unmittelbar mitgewirkt haben.

Gegen alle diejenigen aber, welche sich bei einer solchen Unternehmung auf eine entferntere Weise betheiliget haben, ist die Strafe des schweren Kerkers von zehn bis zu zwanzig Jahren, bei besonderer Gefährlichkeit des Unternehmens oder des Thäters aber die Strafe des lebenslangen schweren Kerkers zu verhängen.

Wurde endlich

c) durch öffentlich oder vor mehreren Leuten vorgebrachte Reden, durch Druckwerke, verbreitete bildliche Darstellung oder Schriften zu einer der im §. 58 bezeichneten Handlungen aufgefordert, angeeifert oder zu verleiten gesucht, und ist diese Einwirkung ohne Zusammenhang mit einer anderen verbrecherischen Unternehmung und ohne Erfolg geblieben (§. 9), so ist auf schweren Kerker zwischen zehn und zwanzig Jahren zu erkennen.

Für den Ersatz des durch das Verbrechen des Hochverrathes dem Staate oder Privatpersonen verursachten Schadens bleibt jeder Schuldige mit seinem ganzen Vermögen verantwortlich.

§. 60.

Mitschuld am Hochverrathe: a) durch Unterlassung der Verhinderung;

Wer eine in den Hochverrath einschlagende Unternehmung, die er leicht und ohne Gefahr für sich, seine Angehörigen (§. 216), oder diejenigen Personen, die unter seinem gesetzlichen Schutze stehen, in ihrer weiteren Fortschreitung verhindern konnte, zu verhindern vorsätzlich unterlässt, macht sich des Verbrechens mitschuldig, und soll mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren bestraft werden.

§. 61.

b) z zaniechania doniesienia.

Także i ten staje się spólnikiem zdrady głównej, kto o przedsięwzięciu zdrady głównej, lub o wiadomej sobie w takiem przedsięwzięciu osobie, rozmyślnie zwierzchności donieść zaniedbuje, mając możność doniesienia o tem, bez narażenia siebie samego, swych należących (§. 216), lub osób, pod jego prawną obroną zostających, jeżeliby nie okazywało się z okoliczności, iż pomimo opuszczonego doniesienia, szkodliwych obawiać się skutków żadnego niema już powodu. Taki spólnik także ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu ma być ukaranym.

§. 62.

Uwolnienie od kary z powodu żalu czynnego.

Kto, wdawszy się w związki, na celu zdradę główną mające, później żalem spowodowany, o członkach związku, jego statutach, zamiarach i przedsięwzięciach, w czasie, gdy jeszcze były ukryte, i szkodzie zapobiedz można było, zwierzchności donosi, temu zapewnia się zupełne uwolnienie od kary i zamilczenie o uczynionem doniesieniu.

§. 63.

Obraza Majestatu.

Kto Cesarza we czci narusza, bądź że to się dzieje przez obrazę osobistą, przez publicznie lub przed kilką ludźmi wyrządzone Mu zniewagi, obelgi i szyderstwa, bądź też przez druki, udzielanie i rozszerzanie obrazów i wizerunków lub pism, staje się winnym zbrodni obrazy Majestatu, i ukarany być ma ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

§ 64.

Obrazy, Członkom Domu Cesarskiego wyrządzone.

Jeżeli czynności takowe, lub obrazy uczynkowe wyrządzone będą przeciw innym Członkom Domu cesarskiego, w których atoliż nie ukazuje się zbrodnia, cięższą zagrożona karą, ukarane być winny więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

§. 65.

Zamieszania publicznej spokojności.

Zbrodni zamięszania publicznej spokojności staje się winnym, kto publicznie lub przed więcej ludźmi, albo w drukach, rozszerzanych pismach, obrazach i wizerunkach

a) pogardę lub nienawiść przeciw Osobie Cesarza, przeciw jednotnemu związkowi cesarstwa, przeciw formie rządu lub administracyi państwa wzniecić usiłuje, albo

b) do nieposłuszeństwa, do sprzeciwienia się czyli do oporu przeciw ustawom, rozporządzeniom, wyrokom lub zarządzeniom sądów lub innych władz publicznych, albo do odmówienia podatków lub zarządzonych na cele publiczne opłat wzywa, pobudza lub nakłonić usiłuje.

Tej samej zbrodni staje się winnym, kto

c) zawiązania utworzyć, lub innych do uczestnictwa w nich skłonić usiłuje, lub sam w jakikolwiekbądź sposób w nich udział bierze, które sobie w zadaniu położyły jeden z celów karygodnych, pod lit. *a)* i *b)* oznaczonych.

Ta zbrodnia ulega karze od roku jednego do lat pięciu.

§. 61.

b) durch Unterlassung der Anzeige.

Auch derjenige macht sich des Hochverrathes mitschuldig, der eine hochverrätherische Unternehmung oder eine Person, von welcher ihm eine solche Unternehmung bekannt ist, der Behörde unzuzeigen vorsätzlich unterlässt, in soferne er diese Anzeige machen konnte, ohne sich, seine Angehörigen (§. 216), oder diejenigen Personen, die unter seinem gesetzlichen Schutze stehen, einer Gefahr auszusetzen, und wenn nicht aus den Umständen erhellet, dass der unterbleibenden Anzeige ungeachtet eine schädliche Folge nicht mehr zu besorgen ist. Ein solcher Mitschuldiger soll ebenfalls mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren bestraft werden.

§. 62.

Straflosigkeit wegen der thätigen Reue.

Wer sich in eine auf Hochverrath abzielende Verbindung eingelassen, in der Folge aber, durch Reue bewogen, die Mitglieder derselben, ihre Satzungen, Absichten und Unternehmungen der Obrigkeit zu einer Zeit, da sie noch geheim waren, und der Schade verhindert werden konnte, entdeckt, dem wird die gänzliche Straflosigkeit und die Geheimhaltung der gemachten Anzeige zugesichert.

§. 63.

Majestätsbeleidigung.

Wer die Ehrfurcht gegen den Kaiser verletzt, es geschehe diess durch persönliche Beleidigung, durch öffentlich oder vor mehreren Leuten vorgebrachte Schmähungen, Lästerungen oder Verspottungen, durch Druckwerke, Mittheilung oder Verbreitung von bildlichen Darstellungen oder Schriften, macht sich des Verbrechens der Majestäts-Beleidigung schuldig, und ist mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§. 64.

Beleidigungen der Mitglieder des kaiserlichen Hauses.

Werden derlei Handlungen, oder thätliche Beleidigungen gegen andere Mitglieder des kaiserlichen Hauses vorgenommen, so sind sie, in soferne sich darin nicht ein schwerer verpöntes Verbrechen darstellt, als Verbrechen mit Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§. 65.

Störung der öffentlichen Ruhe.

Des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe macht sich schuldig, wer öffentlich oder vor mehreren Leuten, oder in Druckwerken, verbreiteten Schriften oder bildlichen Darstellungen

a) zur Verachtung oder zum Hasse wider die Person des Kaisers, wider den einheitlichen Staatsverband des Kaiserthumes, wider die Regierungsform oder Staatsverwaltung aufzureizen sucht, oder

b) zum Ungehorsam, zur Auflehnung oder zum Widerstande gegen Gesetze, Verordnungen, Erkenntnisse oder Verfügungen der Gerichte oder anderer öffentlicher Behörden, oder zur Verweigerung von Steuern oder für öffentliche Zwecke angeordneten Abgaben auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht.

Des gleichen Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, der

c) Verbindungen zu stiften, oder Andere zur Theilnahme an solchen zu verleiten sucht, oder selbst in was immer für einer Weise daran Theil nimmt, die sich einen der unter lit. a) und b) bezeichneten strafbaren Zwecke zur Aufgabe setzen.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren.

§. 66.

Kto się dopuszcza jednej z czynności, w §fie 58 oznaczonych, przeciw któremu z państw związkowych niemieckich, lub przeciw Panującemu jego, o ile nieukazuje się w niej zbrodnia, cięższej uległa karze, staje się także winnym zbrodni naruszenia publicznej spokojności, i ukarana być ma więzieniem od roku jednego do lat pięciu, przy okolicznościach zaś obciążających, od pięciu do lat dziesięciu.

Tejże samej zbrodni staje się winnym, i w ten sam sposób ma być ukaranym, kto się dopuszcza jednej z czynności tych przeciw innemu państwu cudzemu lub Rządcy jego, jeżeli szczególnemi onegoż ustawami lub traktatami wzajemność jest zawarowana, i takowa w cesarstwie austryackiem prawnie obwieszczona.

§. 67.

Śpiegostwo i inne porozumienia z nieprzyjacielem.

Kto stosunki lub przedmioty, ściągające się do obrony wojskowej państwa lub do działań armii, w tym zamiarze wyśladuje, aby o nich w jakikolwiekbądź sposób udzielić nieprzyjacielowi wiadomości; albo kto w czasie pokoju o urządzeniach lub przedmiotach, odnoszących się do siły zbrojnej państwa lub wojskowej onegoż obrony, a nie publicznie przez państwo przedsiębranych lub wykonywanych, w tym celu wywiaduje się, aby o nich udzielić obcemu państwu wiadomości, ten staje się winnym zbrodni śpiegostwa, i dochodzonym i ukaranym będzie przez sądy wojskowe, według oddzielnych pod tym względem przepisów.

W ten sam podobnie sposób postępować się winno i z innemi także porozumieniami z nieprzyjacielem, tudzież z wszelkiemi przedsięwzięciami, zamierzającemi, cesarsko-austryackiej armii lub sprzymierzonym jej wojskom szkodę wyrządzić, albo nieprzyjacielowi korzyść sprawić.

Rozdział ósmy.

O powstaniu i rozruchu.

§. 68.

Powstanie.

Skupienie się wielu osób, dla czynienia gwałtownego oporu zwierzchności, jest zbrodnią powstania; bądź że celem takowego oporu było wymuszenie czego, wyłamanie się od jakiej powinności, udaremnienie jakiego zarządzenia lub wykonania nakazu publicznego, bądź też naruszenie jakimkolwiekbądź sposobem publicznej spokojności.

Przy tem nie ma różnicy, czy gwałt ten wymierzonym był przeciw sędziemu, przeciw osobie zwierzchniczej, przeciw urzędnikowi, przeciw delegowanemu, przeciw umocowanemu lub przeciw słudze rządowemu albo gminnemu, przeciw straży cywilnej, finansowej lub wojskowej, albo przeciw żandarmowi, czy też przeciw ustanowionemu do pilnowania lasów, chociażby tylko w prywatnej służbie zostającemu, atoliż przez właściwą władzę rządową przysięgą związanemu urzędnikowi leśnemu, lub przeciw personale od dozoru leśnego, w taki sam sposób zaprzysiężonemu, albo przeciw postanowionemu do nadzoru na kolejach rządowych lub prywatnych, do zawiadowania o obrocie na takowych, lub też do strzeżenia albo zajmowania się czynnościami przy telegrafach rządowych; jeżeli osoby rzeczone zajętemi są właśnie wykonaniem zlecenia zwierzchności, lub pełnieniem urzędu albo służby.

§. 66.

Wer eine der in dem §. 58 bezeichneten Handlungen gegen einen deutschen Bundesstaat oder gegen ein Oberhaupt eines dieser Staaten begeht, macht sich, in soferne sich darin nicht ein schwerer verpöntes Verbrechen darstellt, ebenfalls des Verbrechens der Störung der öffentlichen Ruhe schuldig, und ist mit Kerker von einem bis zu fünf Jahren, bei erschwerenden Umständen aber mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren zu bestrafen.

Desselben Verbrechens macht sich schuldig, und ist auf dieselbe Art zu bestrafen, wer eine dieser Handlungen gegen einen anderen fremden Staat oder gegen dessen Oberhaupt unternimmt, in soferne von dessen Gesetzen oder durch besondere Verträge die Gegenseitigkeit verbürgt, und im Kaiserthume Oesterreich gesetzlich kundgemacht ist.

§. 67.

Ausspähung (Spionerie) und andere Einverständnisse mit dem Feinde.

Wer solche Verhältnisse oder Gegenstände, welche auf die militärische Vertheidigung des Staates oder die Operationen der Armee Bezug haben, in der Absicht auskundschaftet, um dem Feinde auf was immer für eine Weise davon Nachricht zu geben; oder wer im Frieden solche Vorkehrungen oder Gegenstände, welche auf die Kriegsmacht des Staates oder die militärische Vertheidigung desselben Beziehung haben, und die von dem Staate nicht öffentlich getroffen oder behandelt werden, in der Absicht auskundschaftet, um einem fremden Staate davon Nachricht zu geben, macht sich des Verbrechens der Ausspähung (Spionerie) schuldig, und wird nach den hierüber bestehenden besonderen Vorschriften von den Militärgerichten untersucht und bestraft.

In gleicher Art sind auch andere Einverständnisse mit dem Feinde und sonstige Unternehmungen zu behandeln, welche beabsichtigen, der kaiserlich-österreichischen Armee oder einem mit derselben verbündeten Heere einen Nachtheil, oder dem Feinde einen Vortheil zuzuwenden.

Achtes Hauptstück.

Von dem Aufstande und Aufruhre.

§. 68.

Aufstand.

Die Zusammenrottung mehrerer Personen, um der Obrigkeit mit Gewalt Widerstand zu leisten, ist das Verbrechen des Aufstandes; die Absicht eines solchen Widerstandes mag seyn, um etwas zu erzwingen, sich einer aufliegenden Pflicht zu entschlagen, eine Anstalt oder die Vollziehung eines öffentlichen Befehles zu vereiteln, oder auf was immer für eine Art die öffentliche Ruhe zu stören.

Dabei macht es keinen Unterschied, ob diese Gewaltthätigkeit gegen einen Richter, eine obrigkeitliche Person, einen Beamten, Abgeordneten, Bestellten oder Diener einer Staats- oder Gemeindebehörde, gegen eine Civil-, Finanz- oder Militärwache, oder einen Gensd'armen, oder gegen einen zur Bewachung der Wälder aufgestellten, wenn auch in Privatdiensten stehenden, jedoch von der zuständigen landesfürstlichen Behörde beeideten Forstbeamten, oder gegen das auf solche Weise beeidete Forstaufsichtspersonale, oder gegen einen zur Aufsicht auf Staats- oder Privat-Eisenbahnen, oder zur Besorgung des Verkehres auf denselben, oder zum Schutze oder Betriebe des Staats-Telegraphen Bestellten gerichtet ist, in soferne diese Personen in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages, oder in Ausübung ihres Amtes oder Dienstes begriffen sind.

§. 69.

Każdy staje się winnym zbrodni powstania, kto do zgrai skupiającej się przyłącza się, czy to w samym początku, czy dopiero w dalszym postępie.

§. 70.

Kara.

Ci, którzyby się przy powstaniu osobom urzędowym lub wartom, do uśmierzeni niepokoju przybyłym, uporczywie opierali, podpadają ciężkiemu więzieniu od pięciu do lat dziesięciu; a jezeliby oraz byli buntownikami lub przywódcami, od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 71.

Oprócz wyrażonego w poprzedzającym paragrafie przypadku, skazani będą buntownicy i przywódcy, na karę ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu, inni spółwinowajcy zaś w miarę niebezpieczności, szkodliwości i udziału ich w zbrodni, od roku jednego do lat pięciu.

§. 72.

Jeżeliby niepokój w pierwszych początkach swych, wkrótce, bez dalszego niebezpiecznego wybuchnienia ustał, natenczas skazani być mają buntownicy i przywódcy na karę więzienia od jednego roku do lat pięciu, inni zaś winowajcy, od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 73.

Rozruch.

Jeżeli przy skupieniu się osób, wynikłem z jakiegobądź powodu, przez uporczywe poprzedzającemu upomnieniu zwierzchności sprzeciwianie się i przez łączenie gwałtownych rzeczywiście środków, zbrodnia tak dalece się posunęła, iż dla przywrócenia spokojności i porządku nadzwyczajna siła użytą być musiała, wówczas jest rozruch, i każdy staje się zbrodni tej winnym, kto w takiem skupieniu się udział bierze.

§. 74.

Kara: a) w razie zaprowadzenia sądu doraźnego;

Jeżeli dla uśmierzenia rozruchu sąd doraźny zaprowadzonym być musi, wówczas kara śmierci miejsce ma, stosownie do przepisów, w ustawie o postępowaniu wskazanych.

§. 75.

b) w razie, gdy sąd doraźny nie był zaprowadzonym.

Jeżeli sąd doraźny nie był zaprowadzonym, wówczas buntownicy i przywódcy skazani być winni na karę ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu, a gdyby zachodził wielki stopień złośliwości i niebespieczności zamachu, na całe życie.

Inni spólnicy ukarani będą ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a w razie większego stopnia złośliwości i uczestnictwa od pięciu do lat dziesięciu.

Rozdział dziewiąty.

O gwałcie publicznym.

§. 76.

Gwałt publiczny: a) przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu jakiemu, przez rząd do rozpraw publicznych powołanemu, prze-

Zbrodnia gwałtu publicznego zachodzi w następujących przypadkach:

Przypadek pierwszy. Kiedy kto sam jeden, lub w połączeniu z innymi, zgromadzeniu, przez rząd do rozpraw publicznych powołanemu, sądowi, albo innej władzy publicznej, w ich zebraniu się, trwaniu lub działaniu zamieszki czyni lub

§. 69.

Jeder macht sich des Aufstandes schuldig, der sich der Rottirung, es sei gleich anfänglich, oder erst in dem Fortgange, zugesellet.

§. 70.

Strafe.

Diejenigen, welche bei einem Aufstande gegen die zur Stillung der Unruhe herbeikommenden obrigkeitlichen Personen oder Wachen in der Widersetzlichkeit beharren, haben schwere Kerkerstrafe von fünf bis zehn Jahren, und wenn sie zugleich Aufwiegler oder Rädelsführer sind, von zehn bis zwanzig Jahren verwirkt.

§. 71.

Ausser dem Falle des vorstehenden Paragraphes sind die Aufwiegler und Rädelsführer zu schwerer Kerkerstrafe von fünf bis zehn Jahren, die übrigen Mitschuldigen aber nach Mass der Gefährlichkeit, Schädlichkeit und ihrer Theilnahme auf ein bis fünf Jahre zu verurtheilen.

§. 72.

Hat sich die Unruhe bei ihrer Entstehung ohne weiteren gefährlichen Ausbruch bald wieder gelegt, so ist gegen die Aufwiegler und Rädelsführer Kerker zwischen einem und fünf Jahren, gegen die übrigen Schuldigen aber zwischen sechs Monaten und einem Jahre zu verhängen.

§. 73.

Aufruhr.

Wenn es bei einer, aus was immer für einer Veranlassung entstandenen, Zusammenrottung durch die Widerspänstigkeit gegen die von der Behörde vorausgegangene Abmahnung und durch die Vereinigung wirklich gewaltsamer Mittel so weit kommt, dass zur Herstellung der Ruhe und Ordnung eine ausserordentliche Gewalt angewendet werden muss, so ist Aufruhr vorhanden, und jeder macht sich des Verbrechens schuldig, der an einer solchen Rottirung Theil nimmt.

§. 74.

Strafe: a) im Falle des Standrechtes;

Wenn dem Aufruhre durch Standrecht Einhalt geschehen muss, so hat die Todesstrafe nach den im Gesetze über das Verfahren enthaltenen Vorschriften Statt.

§. 75.

b) ausser dem Standrechte.

Ausser dem Falle des Standrechtes sollen die Aufwiegler und Rädelsführer zu schwerer Kerkerstrafe von zehn bis zwanzig Jahren und bei sehr hohem Grade der Bosheit und Gefährlichkeit des Anschlages auf lebenslang verurtheilt werden.

Die übrigen Mitschuldigen sollen mit schwerem Kerker von einem bis fünf Jahren, bei höherem Grade der Bosheit und Theilnahme aber von fünf bis zu zehn Jahren bestraft werden.

Neuntes Hauptstück.

Von öffentlicher Gewaltthätigkeit.

§. 76.

Oeffentliche Gewaltthätigkeit: a) durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen

Das Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit wird in folgenden Fällen begangen:

Erster Fall. Wenn Jemand für sich allein, oder in Verbindung mit Anderen, eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, ein Gericht, oder eine andere öffentliche Behörde in ihrem Zusammentritte, Bestande oder in ihrer Wirksamkeit gewaltthätig stört oder hindert, oder auf ihre Beschlüsse durch ge-

ciw sądowi, lub przeciw innej władzy publicznej.

przeszkody stawia, albo na ich uchwały niebezpiecznem przegrożeniem się działać usiłuje, o ile czyn takowy nie ukazuje się być inną cięższą zbrodnią.

§. 77.

Kara.

Zbrodnia takowa ukaraną być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy szczególniej obciążających okolicznościach, aż do lat dziesięciu.

§. 78.

b) przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom, prawnie uzuanym, albo przeciw zgromadzeniom, pod spółdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej odbywającym się.

Przypadek drugi. Tejże samej zbrodni staje się winnym, kto się dopuszcza czynności, w §. 76. oznaczonych, przeciw prawnie uznanym korporacyom lub przeciw zgromadzeniom, pod spółdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej odbywającym się.

§. 79.

Kara.

Zbrodnia ta ukaraną być winna ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy szczególniej obciążających okolicznościach, aż do lat pięciu.

§. 80.

Jeżeli do jednej z czynności, oznaczonych w §§-fach 76 i 78, przez publicznie lub przed więcej ludźmi zabierany głos, albo przez druki, rozszerzane obrazy i wizerunki, lub przez pisma wzywano, pobudzano lub nakłonić usiłowano, a działanie takowe w żadnym związku nie stało z innem przedsięwzięciem zbrodniczem i bez skutku zostało (§. 9.), natenczas w przypadkach §fu 76. wyrzeczoną być ma kara więzienia od jednego roku do lat pięciu, w przypadkach zaś §fu 78, od miesięcy sześciu do jednego roku.

§. 81.

c) przez gwałtowne porwanie się lub niebezpieczne przegrażanie się na osoby rządowe w ich sprawach urzędowych.

Przypadek trzeci. Kiedy kto sam jeden, bądź też więcej osób, jednakże bez skupienia się, której z osób, w §fie 68. rzeczonych, w wykonaniu zlecenia zwierzchności, lub w pełnieniu urzędu albo służby jej, w celu udaremnienia wykonania tego niebezpiecznem zagrażaniem albo rzeczywistem gwałtownem porwaniem się opór stawia, chociażby bez broni i zranienia; albo jednę z tych czynności popełnia, aby wymusić czynność jaką urzędową lub służbową.

§. 82.

Kara.

Zbrodniarz taki karanym będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a gdyby opór zbrojną ręką był stawiany, lub z uszkodzeniem lub zranieniem połączony, albo w celu wymuszenia czynności urzędowej lub służbowej popełniony, od jednego roku do lat pięciu.

§. 83.

d) przez gwałtowne najście cudzego dobra nieruchomego.

Przypadek czwarty. Kiedy kto z pominięciem zwierzchności, spokojne posiadanie gruntu i ziemi lub polegających na nich innej osoby praw, z dobraniem sobie więcej ludzi, gwałtownem najściem narusza; albo, kiedy kto, chociaż bez pomocników na dom lub na pomieszkanie drugiego zbrojno napada i tamże na osobie tegoż, lub na domownikach jego, majątku i dobru gwałt wyrządza; bądź dla pomszczenia się za mniemaną krzywdę, dla osiągnienia roszczonych praw, dla wymożenia na kim jakowej obietnicy lub dowodu potrzebnego, albo też dla dogodzenia nienawiści jakiej.

fährliche Bedrohung einzuwirken sucht, in soferne die Handlung sich nicht als ein anderes schwereres Verbrechen darstellt.

ein Gericht oder eine andere öffentliche Behörde.

§. 77.

Strafe.

Dieses Verbrechen soll mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren, und bei besonders erschwerenden Umständen bis zu zehn Jahren bestraft werden.

§. 78.

b) durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden.

Zweiter Fall. Eben dieses Verbrechens macht sich Derjenige schuldig, welcher die im §. 76 bezeichneten Handlungen gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen begeht, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden.

§. 79.

Strafe.

Dieses Verbrechen soll mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, und bei besonders erschwerenden Umständen bis zu fünf Jahren bestraft werden.

§. 80.

Wurde zu einer der in den §§. 76 und 78 bezeichneten Handlungen durch öffentlich, oder vor mehreren Leuten vorgebrachte Reden, oder durch Druckwerke, verbreitete bildliche Darstellungen oder Schriften aufgefordert, angeeifert oder zu verleiten versucht, und ist diese Einwirkung ohne Zusammenhang mit einer anderen verbrecherischen Unternehmung gestanden, und ohne Erfolg geblieben (§. 9), so ist in den Fällen des §. 76 auf Kerker von einem bis zu fünf Jahren, in den Fällen des §. 78 aber von sechs Monaten bis zu einem Jahre zu erkennen.

§. 81.

c) durch gewaltsame Handanlegung oder gefährliche Drohung gegen obrigkeitliche Personen in Amtssachen.

Dritter Fall. Wenn Jemand für sich allein, oder auch wenn Mehrere, jedoch ohne Zusammenrottung, sich einer der im §. 68 genannten Personen in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages, oder in der Ausübung ihres Amtes oder Dienstes in der Absicht, um diese Vollziehung zu vereiteln, mit gefährlicher Drohung oder wirklicher gewaltsamer Handanlegung, obgleich ohne Waffen und Verwundung, widersetzt; oder eine dieser Handlungen begeht, um eine Amtshandlung oder Dienstesverrichtung zu erzwingen.

§. 82.

Strafe.

Ein solcher Verbrecher ist mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; wäre aber der Widerstand mit Waffen geschehen oder mit einer Beschädigung oder Verwundung begleitet, oder um eine Amtshandlung oder Dienstverrichtung zu erzwingen, begangen worden, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§. 83.

d) durch gewaltsamen Einfall in fremdes unbewegliches Gut.

Vierter Fall. Wenn mit Uebergehung der Obrigkeit, der ruhige Besitz von Grund und Boden, oder der darauf sich beziehenden Rechte eines Anderen, mit gesammelten mehreren Leuten, durch einen gewaltsamen Einfall gestört; oder, wenn auch ohne Gehilfen in das Haus, oder die Wohnung eines Anderen bewaffnet eingedrungen, und daselbst an dessen Person, oder an dessen Hausleuten, Habe und Gut, Gewalt ausgeübt wird; es geschehe solches, um sich wegen eines vermeinten Unrechtes Rache zu verschaffen, ein angesprochenes Recht durchzusetzen, ein Versprechen oder Beweismittel abzunöthigen, oder sonst eine Gehässigkeit zu befriedigen.

§. 84.

Kara.

Sprawca gwałtu takowego ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu. Pomocnicy karani będą więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 85.

e) przez złośliwe uszkodzenia cudzej własności.

Przypadek piąty. Inne złośliwe uszkodzenia cudzej własności będą za zbrodnię gwałtu publicznego uważane, jeżeli:

a) albo szkoda, wynikła lub przez sprawcę zamierzona, przechodzi złotych reńskich dwadzieścia pięć; albo, bez względu na wielkość szkody,

b) z nich powstać może niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia, ciała osób lub we większej rozciągłości dla cudzej własności; albo

c) złośliwe uszkodzenie popełnionem zostało na kolejach żelaznych, bez różnicy, czy za pomocą siły parowej, czy bez takowej, w ruchu utrzymywanych, albo na zakładach do nich należących, środkach przeprawy, maszynach, sprzętach, lub na innych przedmiotach, do utrzymania ruchu służących, niemniej na okrętach parowych, maszynach parowych, kotłach parowych, machinach wodnych, mostach, przyrządach kopalnianych, albo też w ogólności, pod okolicznościami, szczególniej niebezpiecznemi.

§. 86.

Kara.

Kara za takową zbrodnię, w przypadku lit. *a)* poprzedzającego paragrafu, jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku; w przypadku lit. *b)* i *c)* zaś, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a w miarę stopnia złośliwości i wielkości niebezpieczeństwa, nawet i do lat dziesięciu.

Jeżeli zaś z uszkodzenia wyniknął rzeczywiście zły wypadek, nadwerężający zdrowie, cielesną bezpieczność, lub w większej rozciągłości własność cudzą, wówczas winowajcy karani być winni, ciężkiem więzieniem od lat dziesięciu do lat dwudziestu, a przy okolicznościach szczególniej obciążających, ciężkiem więzieniem na całe życie. Jeżeli zresztą w skutku takowego uszkodzenia nastąpiła śmierć człowieka, a sprawca ją przewidzieć był mógł, wówczas tenże śmiercią ukarany być winien.

§. 87.

f) przez złośliwe uczynki lub opuszczenia pod okolicznościami, szczególniej niebezpiecznemi.

Przypadek szósty. Tejże samej zbrodni staje się też winnym i ten, kto przez jakąkolwiekbądź inną, z złośliwości przedsięwziętą czynność, lub przez rozmyślne zaniedbanie obowiązku, jaki ma na sobie przy czynności około kolei żelaznych, albo około urządzeń lub przedsiębiorstw, w §fie 85. lit. *c)* oznaczonych, sprowadzi jedno z niebezpieczeństw, w §fie 85 lit. *b)* określonych.

§. 88.

Kara.

Kara za takową zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, w miarę stopnia złośliwości i wielkości niebezpieczeństwa, i do lat dziesięciu. Jeżeli zaś zachodzi jedna z dalszych okoliczności obciążających, w §fie 86 wspomnionych, wówczas zastosowanie znajdują także i kary wyższe, tamże ustanowione.

§. 89.

g) przez złośliwe uszkodzenia lub przeszkodzenia w telegrafach rządowych.

Przypadek siódmy. Złośliwe uszkodzenia jakiejkolwiekbądź części składowej telegrafu rządowego i każde umyślne przeszkodzenie czynności jego, tudzież wszelkie rozmyślne nadużycie zakładu tego rządowego, ukarane być mają, bez

§. 84.

Strafe.

Der Urheber einer solchen Gewaltthätigkeit unterliegt der Strafe des schweren Kerkers von einem bis auf fünf Jahre. Diejenigen, die sich als Mithelfer haben brauchen lassen, sollen mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr bestrafet werden.

§. 85.

e) durch boshafte Beschädigung fremden Eigenthumes.

Fünfter Fall. Andere boshafte Beschädigungen eines fremden Eigenthumes sind als Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit anzusehen, wenn entweder:

a) der Schade, welcher entstanden, oder in dem Vorsatze des Thäters gelegen ist, fünfundzwanzig Gulden übersteigt; oder wenn, ohne Rücksicht auf die Grösse des Schadens

b) daraus eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit, körperliche Sicherheit von Menschen, oder in grösserer Ausdehnung für fremdes Eigenthum entstehen kann; oder

c) die boshafte Beschädigung an Eisenbahnen, diese mögen mit oder ohne Dampfkraft betrieben werden, oder an den dazu gehörigen Anlagen, Beförderungsmitteln, Maschinen, Geräthschaften oder anderen zum Betriebe derselben dienenden Gegenständen, oder an Dampfschiffen, Dampfmaschinen, Dampfkesseln, Wasserwerken, Brücken, Vorrichtungen in Bergwerken oder überhaupt unter besonders gefährlichen Verhältnissen verübt worden ist.

§. 86.

Strafe.

Die Strafe dieses Verbrechens ist im Falle der lit. a) des vorigen Paragraphes schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; im Falle der lit. b) und c) aber schwerer Kerker von einem bis zu fünf und nach der Grösse der Bosheit und Gefahr auch bis zu zehn Jahren.

Wenn aber aus der Beschädigung wirklich ein Unfall für die Gesundheit, körperliche Sicherheit, oder in grösserer Ausdehnung für das Eigenthum Anderer entstanden ist, so sollen die Schuldigen mit schwerem Kerker von zehn bis zu zwanzig Jahren, bei besonders erschwerenden Umständen mit lebenslangem schweren Kerker bestraft werden. Hatte endlich eine solche Beschädigung den Tod eines Menschen zur Folge und konnte dieses von dem Thäter vorhergesehen werden, so soll derselbe mit dem Tode bestraft werden.

§. 87.

f) durch boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besonders gefährlichen Verhältnissen.

Sechster Fall. Eben dieses Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, welcher durch was immer für eine andere aus Bosheit unternommene Handlung oder durch die geflissentliche Ausserachtlassung der ihm, bei dem Betriebe von Eisenbahnen oder von den im §. 85 lit. c) bezeichneten Werken oder Unternehmungen obliegenden Verpflichtung eine der im §. 85 lit. b) bezeichneten Gefahren herbeiführt.

§. 88.

Strafe.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren, nach der Grösse der Bosheit und Gefahr auch bis zu zehn Jahren. — Tritt jedoch einer der im §. 86 erwähnten weiteren Erschwerungsumstände ein, so sind die hierfür ebenda festgesetzten höheren Strafen in Anwendung zu bringen.

§. 89.

g) durch boshafte Beschädigungen oder Störungen am Staats-Telegraphen.

Siebenter Fall. Boshafte Beschädigungen irgend eines Bestandtheiles des Staats-Telegraphen und jede absichtliche Störung des Betriebes, sowie jeder vorsätzliche Missbrauch dieser Staatsanstalt, sind, ohne Rücksicht auf den Betrag des Schadens, als Verbrechen der

względu na kwotę wyrządzonej szkody, jako zbrodnie gwałtu publicznego ciężkiem więzieniem od miesięcy sześciu do roku jednego, w razie ważnej szczególnie szkody lub osobliwej złośliwości, od roku jednego do lat pięciu.

§. 90.

h) przez ludokradztwo.

Przypadek ósmy. Kiedy kto bez wiedzy i zezwolenia przyzwoitej zwierzchności, podstępem czy gwałtem człowieka w swoję moc zabiera, aby go, wbrew woli jego, wydać władzy zagranicznej.

§. 91.

Kara.

Na taką zbrodnię stanowi się kara ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu, która atoliż aż do lat dwudziestu przedłużoną być może w razie, gdy skrzywdzony na niebezpieczeństwo życia lub nieodzyskania wolności był narażony.

§. 92.

Postępowanie z nieupoważnionymi werbownikami.

Kto bez szczególnego pozwolenia rządu do innej, nie cesarsko-austryackiej służby wojskowej werbuje, albo w czasie wojny żołnierzy lub ludzi od służby, do wojska należących, chociażby tylko do osiedlenia się w krajach obcych werbuje, albo kto w takimże czasie staje się winnym ludokradztwa, aby innym, nie cesarsko-austryackim wojskom dostawić rekrutów, albo cudzemu państwu, z osób do wojska należących dostarczyć osadników, ten staje się winnym zbrodni nieprawnego werbowania, i ulega postępowaniu i ukaraniu przez władze wojskowe, według osobnych, pod tym względem istniejących przepisów.

§. 93.

i) przez nieprawne ścieśnienie osobistej wolności człowieka.

Przypadek dziewiąty. Gdy kto człowieka, nad którym mu z mocy praw żadna nie przystoi władza, i którego, ani za zbrodniarza uznawać, ani też za człowieka szkodliwego lub niebezpiecznego uważać nie ma powodu, samowładnie w zamknięciu trzyma, lub onemuż, jakimkolwiekbądź sposobem, w używaniu osobistej wolności przeszkody czyni; albo, gdy kto z przyczyny, zdającej się być niebezzasadną, zatrzymawszy człowieka, o tem zwierzchności przyzwoitej natychmiast donieść rozmyślnie zaniedbuje.

§. 94.

Kara.

Kara za tę zbrodnię jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli zatrzymanie dłużej nad dni trzy trwało, albo jeżeli zatrzymany oprócz pozbawienia wolności, innego jeszcze doznawał udręczenia, wówczas orzeczonem być winno ciężkie więzienie od roku jednego do lat pięciu.

§. 95.

k) przez postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem.

Przypadek dziesiąty. Ponieważ w cesarstwie austryackiem ani niewola, ani też wykonywanie ściągającej się do niej władzy nie jest pozwolonem, i każdy niewolnik w tej chwili wolnym się staje, skoro tylko dostanie się na ziemię cesarsko-austryacką, albo choćby tylko na okręt austryacki, a podobnie także i w zagranicy, w tej chwili wolności dostępuje, jak skoro w jakimkolwiekbądź tytule poddanemu cesarstwa austryackiego jako niewolnik oddanym będzie, przeto każdy, ktokolwiek nabytemu przez siebie niewolnikowi osobistej wolności używać wzbrania, albo go w kraju lub za granicą jako niewolnika dalej pozbywa, tudzież każdy kapitan okrętu, który

öffentlichen Gewaltthätigkeit, mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre und bei besonders wichtigem Schaden oder besonderer Bosheit, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§. 90.

h) durch Menschenraub.

Achter Fall. Wenn Jemand ohne Vorwissen und Einwilligung der rechtmässigen Obrigkeit sich eines Menschen mit List oder Gewalt bemächtiget, um ihn wider seinen Willen in eine auswärtige Gewalt zu überliefern.

§. 91.

Strafe.

Auf dieses Verbrechen ist zur Strafe schwerer Kerker von fünf bis zehn Jahren zu verhängen, welcher jedoch, wenn der Misshandelte einer Gefahr am Leben, oder an Wiedererlangung der Freiheit ausgesetzt worden, bis auf zwanzig Jahre verlängert werden kann.

§. 92.

Behandlung unbefugter Werber.

Wer ohne besondere Bewilligung der Regierung für andere, als kaiserlich-österreichische Kriegsdienste wirbt, oder zur Zeit des Krieges Soldaten oder zum Militärkörper gehörige Dienstmänner auch nur zur Ansiedlung für fremde Länder wirbt, oder zu solcher Zeit sich des Menschenraubes schuldig macht, um anderen als kaiserlich-österreichischen Truppen Recruten, oder einem fremden Staate zum Militärkörper gehörige Personen als Ansiedler zuzuführen, macht sich des Verbrechens der unbefugten Werbung schuldig und wird nach den hierüber bestehenden besonderen Vorschriften von den Militärgerichten untersucht und bestraft.

§. 93.

i) durch unbefugte Einschränkung der persönlichen Freiheit eines Menschen.

Neunter Fall. Wenn Jemand einen Menschen, über welchen ihm vermöge der Gesetze keine Gewalt zusteht, und welchen er weder als einen Verbrecher zu erkennen, noch als einen schädlichen oder gefährlichen Menschen mit Grund anzusehen Anlass hat, eigenmächtig verschlossen hält, oder auf was immer für eine Art an dem Gebrauche seiner persönlichen Freiheit hindert; oder, wenn Jemand, auch bei einer gegründet scheinenden Ursache der unternommenen Anhaltung, die Anzeige darüber sogleich der ordentlichen Obrigkeit zu thun geflissentlich unterlässt.

§. 94.

Strafe.

Die Strafe dieses Verbrechens ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre. Hätte die Anhaltung über drei Tage gedauert, oder der Angehaltene einen Schaden, oder nebst der entzogenen Freiheit noch anderes Ungemach zu leiden gehabt; so soll auf ein- bis fünfjährigen schweren Kerker erkannt werden.

§. 95.

k) durch Behandlung eines Menschen als Sklaven.

Zehnter Fall. Da in dem Kaiserthume Oesterreich die Sklaverei und die Ausübung einer hierauf sich beziehenden Macht nicht gestattet, und jeder Sklave in dem Augenblicke frei wird, wenn er das kaiserlich-österreichische Gebiet oder auch nur ein österreichisches Schiff betritt, und ebenso auch im Auslande seine Freiheit in dem Augenblicke erlangt, in welchem er unter was immer für einem Titel an einen Unterthan des österreichischen Kaiserthumes als Sklave überlassen wird, so begeht Jedermann, welcher einen an sich gebrachten Sklaven an dem Gebrauche seiner persönlichen Freiheit hindert, oder im In- oder Auslande als Sklaven wieder weiter veräussert, und jeder Schiffscapitän, welcher auch nur die

podjął się choćby tylko przefrachtowania jednego lub więcej niewolników, albo który niewolnikowi, na austryacki okręt przybyłemu, w użyciu uzyskanej przez to wolności osobistej przeszkadza, lub przez innych przeszkody w temże czynić dopuszcza, staje się winnym zbrodni gwałtu publicznego i ukarany będzie ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

Gdyby zaś kapitan okrętu austryackiego lub inny poddany austryacki prowadził handel niewolnikami, w ówczas rozciągnioną zostanie kara ciężkiego więzienia do lat dziesięciu, a w razie szczególniej obciążających okoliczności, aż do lat dwudziestu.

§. 96.

l) przez porwanie.

Przypadek jedenasty. Kiedy kto niewiastę, czy to w zamiarze żenienia się, czy dopuszczenia się nierządu, wbrew woli jej gwałtem lub podstępem wykrada; albo, gdy kto zamężną, chociaż za jej zezwoleniem, od męża; dziecię od rodziców, pupila od opiekuna lub opatrzyciela podstępem lub gwałtem uprowadza; bez względu, czy zamiar przedsięwzięcia takowego osiągnionym był, lub nie.

§. 97.

Kara.

Kara za porwanie osoby wbrew woli jej, lub osoby, która nie ma jeszcze lat skończonych czternaście wieku, jest ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu, w miarę tak środków użytych jak złego, czy zamierzonego czy dokonanego. — Jeżeli zaś osoba porwana, liczyła przynajmniej lat czternaście wieku, i uprowadzenie jej za jej zezwoleniem nastąpiło, wówczas orzeczonem być winno ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 98.

m) przez wymożenie przymusem.

Przypadek dwunasty. Zbrodni publicznego gwałtu przez wymożenie przymusem staje się winnym, kto

a) na jakiej osobie rzeczywiście gwałtu się dopuszcza, by ją zmusić do świadczenia, znoszenia lub opuszczenia czegoś, jeżeli czyn ten jego nie stanowi zbrodni, cięższą zagrożonej karą.

Pod tymże samym zastrzeżeniem, staje się winnym tej zbrodni, kto

b) pośrednie lub bezpośrednio, piśmiennie lub ustnie, albo innym sposobem, z wymienieniem lub bez wymienienia nazwiska swego, komu naruszeniem go na ciele, wolności, honorze lub własności w tym celu zagraża, by wymusić na zagrożonym jakie świadczenie, znoszenie lub opuszczenie; jeżeli zagrożenie takiej jest natury, iż takowe ze względu na stosunki i osobisty stan zagrożonego, albo ze względu na ważność zagrożonych złych skutków, wzbudzić w nim może uzasadnioną obawę; bez różnicy, czy rzeczone złe wymierzone było przeciwko samemu zagrożonemu, przeciwko familii i krewnym jego, czy przeciwko innym pod jego opieką zostającym osobom. i czy zagrożenie skutek odniosło, lub nie.

§. 99.

n) przez niebezpieczne zagrożenia.

Przypadek trzynasty. Kto przegrożek, w §fie 98 oznaczonych, a w sposób, tamże wyszczególniony, uzasadnione obawy sprowadzić mogących, w tym jedynie celu używa, aby pojedyncze osoby, gminy lub powiaty strachu i niepokoju nabawić, ten popełnia zbrodnię gwałtu publicznego przez niebezpieczne zagrożenia.

Verfrachtung eines oder mehrerer Sklaven übernimmt, oder einen auf das österreichische Schiff gekommenen Sklaven an dem Gebrauche der dadurch erlangten persönlichen Freiheit hindert oder durch andere hindern lässt, das Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit und wird mit schwerem Kerker von einem bis fünf Jahren bestraft.

Würde aber der Capitän eines österreichischen Schiffes oder ein anderer österreichischer Unterthan einen fortgesetzten Verkehr mit Sklaven treiben, so wird die schwere Kerkerstrafe auf zehn und unter besonders erschwerenden Umständen bis auf zwanzig Jahre ausgedehnt.

§. 96.

l) durch Entführung.

Eilfter Fall. Wenn eine Frauensperson in einer, sei es auf Heirath oder Unzucht gerichteten Absicht, wider ihren Willen mit Gewalt oder List entführt; oder, wenn eine verheirathete Frauensperson, obgleich mit ihrem Willen, dem Ehegatten; wenn ein Kind seinen Eltern; ein Mündel seinem Vormunde oder Versorger mit List oder Gewalt entführt wird, die Absicht des Unternehmens mag erreicht worden seyn, oder nicht.

§. 97.

Strafe.

Die Strafe der Entführung wider Willen der entführten Person, oder der Entführung einer Person, die noch nicht das vierzehnte Lebensjahr zurückgelegt hat, ist schwerer Kerker von fünf bis zu zehn Jahren, nach Mass der angewandten Mittel und des beabsichtigten oder erfolgten Uebels. — Ist aber die entführte Person wenigstens schon vierzehn Jahre alt gewesen und ihre Einwilligung beigetreten, so soll schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre verhängt werden.

§. 98.

m) durch Erpressung.

Zwölfter Fall. Des Verbrechens der öffentlichen Gewaltthätigkeit durch Erpressung macht sich schuldig, wer

a) einer Person wirklich Gewalt anthut, um sie zu einer Leistung, Duldung oder Unterlassung zu zwingen, in soferne sich seine Handlung nicht als ein schwerer verpöntes Verbrechen darstellt.

Unter derselben Voraussetzung begeht eben dieses Verbrechen derjenige, der

b) mittelbar oder unmittelbar, schriftlich oder mündlich, oder auf andere Art, mit oder ohne Angabe seines Namens, Jemanden mit einer Verletzung an Körper, Freiheit, Ehre oder Eigenthum in der Absicht bedroht, um von dem Bedrohten eine Leistung, Duldung oder Unterlassung zu erzwingen, wenn die Drohung geeignet ist, dem Bedrohten mit Rücksicht auf die Verhältnisse und die persönliche Beschaffenheit desselben, oder auf die Wichtigkeit des angedrohten Uebels gegründete Besorgnisse einzuflössen; ohne Unterschied, ob die erwähnten Uebel gegen den Bedrohten selbst, dessen Familie und Verwandte, oder gegen andere unter seinen Schutz gestellte Personen gerichtet sind, und ob die Drohung einen Erfolg gehabt hat oder nicht.

§. 99.

n) durch gefährliche Drohung.

Dreizehnter Fall. Wer die im §. 98 bezeichnete und auf die dort angegebene Art zur Erregung gegründeter Besorgnisse geeignete Drohung bloss in der Absicht anwendet, um einzelne Personen, Gemeinden oder Bezirke in Furcht und Unruhe zu versetzen, begeht das Verbrechen der öffentlichen Gewaltthätigkeit durch gefährliche Drohung.

§. 100.

Kara za wyż rzeczone dwie zbrodnie.

Kara za wyż rzeczone dwie zbrodnie, w §§. 98 i 99 oznaczone, jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

Jeżeli zachodzą okoliczności szczególniej obciążające, zwłaszcza, gdy przez wyrządzony gwałt lub niebezpieczne zagrożenie, skrzywdzony przez dłuższy czas w udręczeniach był pogrążony; — gdy morderstwem lub podpaleniem grożono; — gdy zagrożone uszkodzenie kwotę złotych reńskich tysiąc, lub szkoda, z wymuszonego świadczenia, znoszenia lub opuszczenia, kwotę złotych reńskich trzysta przechodzi; — gdy przegrożenie przeciw całym gminom lub powiatom wymierzono, wówczas kara ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu ma być orzeczoną.

Rozdział dziesiąty.

O nadużyciu władzy urzędowej.

§. 101.

Nadużycie władzy urzędowej.

Każdy urzędnik państwa lub gminy, który w urzędzie, do jakiego jest zobowiązanym, powierzonej sobie władzy, w celu wyrządzenia komu szkody, czy to państwu, gminie, czy innej osobie, jakimkolwiekbądź sposobem nadużywa, popełnia przez takie nadużycie zbrodnię; bądź do tego uwieść się dał chęcią zysku, bądź namiętnością, lub też innym celem ubocznym.

Za urzędnika ma być ten uważanym, kto na mocy bezpośredniego lub pośredniego zlecenia publicznego, związany lub nie związany przysięgą, obowiązanym jest do sprawowania czynności rządowych.

§. 102.

Szczególne tegoż przypadki.

Pod takiemi okolicznościami popełnia zbrodnię tę w szczególności:

a) sędzia, prokurator rządowy lub inny zwierzchnik, równie też każdy w obowiązkach zostający urzędnik, który się od prawego pełnienia obowiązków urzędu swego odwieść daje;

b) każdy urzędnik, który w rzeczach urzędowych, a zatem także i notaryusz, który przyjmując lub sporządzając akt notaryalny, nieprawdę poświadcza;

c) który powierzoną sobie tajemnicę urzędową, sposobem niebezpiecznym wyjawia; który powierzony swemu urzędowemu dozorowi dokument niszczy, lub go wbrew obowiązkowi urzędu swego komu udziela;

d) adwokat lub inny zaprzysięgły rzecznik, który na szkodę swej strony, przeciwnikowi ułożeniem prawnych pism, lub innym sposobem radą i uczynkiem pomocnym się staje.

§. 103.

Kara.

Kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. W miarę złośliwości i szkody może takowa do lat dziesięciu być przedłużoną.

§. 104.

Przyjęcie podarków w rzeczach urzędowych.

Urzędnik, który przy wymierzaniu sprawiedliwości, przy udzielaniu urzędu, lub przy rozstrzygnieniu interesów publicznych urząd swój wprawdzie wedle obowiązku

§. 100.

Strafe der vorstehenden zwei Verbrechen.

Die Strafe der vorstehenden zwei, in den §. 98 und 99 bezeichneten Verbrechen ist schwerer Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre.

Unter erschwerenden Umständen, insbesondere, wenn durch die zugefügte Gewalt oder gefährliche Bedrohung der Misshandelte durch längere Zeit in einen qualvollen Zustand versetzt worden ist; — wenn mit Mord oder Brandlegung gedroht wird; — wenn die angedrohte Beschädigung den Betrag von tausend Gulden, oder der Schade, welcher aus der zu erzwingenden Leistung, Duldung oder Unterlassung hervorgehen würde, den Betrag von dreihundert Gulden übersteigt; — wenn die Drohung gegen ganze Gemeinden oder Bezirke gerichtet wäre, so ist die Strafe mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren auszumessen.

Zehntes Hauptstück.

Von dem Missbrauche der Amtsgewalt.

§. 101.

Missbrauch der Amtsgewalt.

Jeder Staats- oder Gemeindebeamte, welcher in dem Amte, in dem er verpflichtet ist, von der ihm anvertrauten Gewalt, um Jemanden, sei es der Staat, eine Gemeinde oder eine andere Person, Schaden zuzufügen, was immer für einen Missbrauch macht, begeht durch einen solchen Missbrauch ein Verbrechen; er mag sich durch Eigennutz, oder sonst durch Leidenschaft oder Nebenabsicht dazu haben verleiten lassen.

Als Beamter ist derjenige anzusehen, welcher vermöge unmittelbaren oder mittelbaren öffentlichen Auftrages mit oder ohne Beeidigung, Geschäfte der Regierung zu besorgen verpflichtet ist.

§. 102.

Besondere Fälle.

Unter solchen Umständen begeht dieses Verbrechen insbesondere:

a) ein Richter, Staatsanwalt oder anderer obrigkeitlicher, wie auch sonst jeder in Pflichten stehende Beamte, der sich von gesetzmässiger Erfüllung seiner Amtspflicht abwenden lässt;

b) jeder Beamte, der in Amtssachen, daher auch ein Notar, der bei Aufnahme oder Ausfertigung einer Notariatsurkunde eine Unwahrheit bezeugt;

c) der ein ihm anvertrautes Amtsgeheimniss gefährlicher Weise eröffnet; der eine seiner Amtsaufsicht anvertraute Urkunde vernichtet, oder Jemanden pflichtwidrig mittheilt;

d) ein Advocat oder anderer beeideter Sachwalter, der zum Schaden seiner Partei dem Gegentheile in Verfassung der Rechtsschriften oder sonst mit Rath und That behilflich ist.

§. 103.

Strafe.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von einem bis auf fünf Jahre. Nach der Grösse der Bosheit und des Schadens kann derselbe auch bis auf zehn Jahre verlängert werden.

§. 104.

Geschenkannahme in Amtssachen.

Ein Beamter, der bei Verwaltung der Gerechtigkeit, bei Dienstverleihungen, oder bei Entscheidungen über öffentliche Angelegenheiten zwar sein Amt nach Pflicht ausübt, aber,

pełni, lecz za dopełnienie onegoż, bezpośrednio lub pośrednio podarunek przyjmuje, lub inną jaką korzyść z tąd odnosi, lub przyrzeczenie w tej mierze odbiera, tudzież, który przezto w ogólności w sprawowaniu interesów swoich urzędowych, do stronności uwieść się daje, ukaranym być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Nadto powinien tenże także i podarunek otrzymany, lub wartość onegoż, oddać na rzecz funduszu ubogich miejsca tego, gdzie zbrodnię popełnił.

§. 105.

Uwiedzenie do nadużycia władzy urzędowej

Kto sędziego cywilnego lub karnego, prokuratora rządowego, albo w razie udzielenia posady, lub rozstrzygnienia interesów publicznych, jakiegokolwiekbądź innego urzędnika do stronności lub do zgwałcenia obowiązków urzędowych uwieść usiłuje, staje się winnym zbrodni, bez względu, czy zamiar ściągał się do własnej korzyści jego, lub do korzyści trzeciego, i czy się udał lub nie.

Kara za takie uwodzenie jest więzienie od miesięcy sześciu do roku jednego; jeżeli zaś zachodzi wielki podstęp lub wyrządzoną była rzeczywiście szkoda znaczna, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Nadto złożony być ma podarunek, ofiarowany lub rzeczywiście dany, na rzecz funduszu ubogich miejsca.

Rozdział jedenasty.

O fałszowaniu papierów kredytowych.

§. 106.

I. Podrabianie publicznych papierów kredytowych.

Zbrodnię fałszowania publicznych papierów kredytowych popełnia, kto publiczne papiery kredytowe, za monetę uchodzące, albo zapisy długu, przez publiczną kasę wystawiane, wypłatę kapitału lub rocznej renty zabezpieczające, albo należące do nich kupony lub talony podrabia. Przytem nie ma różnicy, czy podrobienie papieru kredytowego dotycze papierów kredytowych tutejszo-krajowych, lub też pod jakąbądź nazwą wystawionych zagranicznych; tudzież, czy podrobiony papier kredytowy do oszukania jest zdolnym lub nie, czy wydanym już został i szkoda ztąd wynikła, lub nie.

Noty i akcye, przez uprzywilejowany austryacki bank narodowy, tudzież zapisy długu, przez publiczny zakład kredytowy krajowy, ze strony władzy potwierdzony, wystawione, wraz z należącemi do nich kuponami i talonami uważane będą za publiczne papiery kredytowe.

§. 107.

Spólnicy tej zbrodni.

Spółwinnym zbrodni tej jest ten, kto zwykłe przy publicznych papierach kredytowych pieczęcie naśladując wyrzyna, papier, stęple, matryce, litery, prasy i coby tylko do podrobienia publicznych papierów kredytowych służyć mogło, chociaż tylko o jednej sztuce sporządza i ku poparciu podrobienia wiadomie wydaje, albo jakimkolwiekbądź sposobem do podrabiania przyczynia się, nawet gdyby to spółdziałanie jego żadnego skutku nie odniosło.

§. 108.

Kara.
a) za podrobienie publicznych papierów kredytowych, za monetę uchodzących.
aa) za dokonane podrobienie.

Jeżeli publiczny kredytowy papier, za monetę uchodzący, rzeczywiście został sporządzony a to, narzędziami, rozmnożenie tych papierów ułatwiającemi, wówczas nie tylko podrabiacz, ale i każdy spółwinny skazany być ma na karę ciężkiego więzienia

um es auszuüben, ein Geschenk unmittelbar oder mittelbar annimmt, oder sonst sich daher einen Vortheil zuwendet, oder versprechen lässt; ingleichen, welcher dadurch überhaupt bei Führung seiner Amtsgeschäfte sich zu einer Parteilichkeit verleiten lässt, soll mit Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre bestraft werden. Auch hat er das erhaltene Geschenk, oder dessen Werth, zum Armenfonde des Ortes, wo er das Verbrechen begangen hat, zu erlegen.

§. 105.

Verleitung zum Missbrauche der Amtsgewalt.

Wer durch Geschenke einen Civil- oder Strafrichter, einen Staatsanwalt, oder in Fällen einer Dienstverleihung, oder einer Entscheidung öffentlicher Angelegenheiten was immer für einen Beamten zu einer Parteilichkeit oder zur Verletzung der Amtspflicht zu verleiten sucht, macht sich eines Verbrechens schuldig; die Absicht mag auf seinen eigenen oder eines Dritten Vortheil gerichtet seyn, sie mag ihm gelingen oder nicht.

Die Strafe einer solchen Verleitung ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; bei grosser Arglist oder wirklich verursachtem erheblichen Schaden schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Ausserdem ist das angetragene oder wirklich gegebene Geschenk zum Armenfonde des Ortes zu erlegen.

Eilftes Hauptstück.

Von der Verfälschung der öffentlichen Creditspapiere.

§. 106.

1. Nachmachung der öffentlichen Creditspapiere.

Das Verbrechen der Verfälschung öffentlicher Creditspapiere begeht, wer öffentliche Creditspapiere, die als Münze gelten, oder die von einer öffentlichen Casse ausgestellten, die Zahlung eines Capitales oder einer jährlichen Rente zusichernden, Schuldverschreibungen, oder die zu denselben gehörigen Coupons oder Talons nachmacht. Dabei macht es keinen Unterschied, ob das nachgemachte Creditspapier ein inländisches oder ein unter was immer für einer Benennung ausgefertigtes ausländisches Creditspapier; ob dasselbe zur Täuschung geeignet oder nicht geeignet ist; ob es schon ausgegeben wurde und ein Nachtheil erfolgt ist oder nicht.

Die von der privilegirten österreichischen Nationalbank ausgefertigten Noten und Actien, so wie die von einer inländischen, von der Behörde genehmigten, öffentlichen Creditsanstalt ausgestellten Schuldverschreibungen, und die dazu gehörigen Coupons und Talons werden den öffentlichen Creditspapieren gleichgehalten.

§. 107.

Mitschuldige dieses Verbrechens.

Mitschuldiger dieses Verbrechens ist, wer die bei öffentlichen Creditspapieren gewöhnlichen Wappen nachsticht, Papier, Stämpel, Matritzen, Buchstaben, Pressen oder was immer zur Hervorbringung falscher Creditspapiere dienen kann, obgleich nur in einem einzelnen Stücke verfertiget und zum Vorschube der Nachmachung wissentlich überliefert, oder auf was immer für eine Art zur Nachmachung mitwirket, wenn gleich seine Mitwirkung ohne Erfolg geblieben wäre.

§. 108.

Strafe. a) der Nachmachung der als Münze geltenden öffentlichen Creditspapiere. aa) der vollbrachten Nachmachung.

Wenn ein als Münze geltendes öffentliches Creditspapier wirklich verfertiget worden und die Verfertigung mit Werkzeugen geschehen ist, welche die Vervielfältigung dieser Papiere erleichtern, so ist der Nachmacher sowohl, als jeder Mitschuldige zu lebenslangem

na całe życie; — a zaś, jeżeli podrobienie uskutecznionem zostało piórem lub innemi narzędziami, oprócz wyż namienionego rodzaju, na karę ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 109.

bb) na uczestników.

Też same kary orzeczone być winny także i na uczestnika, który w porozumieniu z podrabiaczem, spółwinnym lub innymi uczestnikami podrobione takowe publiczne papiery kredytowe wydał, bez względu, czy porozumienie to nastąpiło przed podrobieniem, czy podczas podrobienia, czy po takowem.

§. 110.

cc) za usiłowane podrobienie.

Jeżeli podrobienie publicznych papierów kredytowych, za monetę uchodzących, było wprawdzie usiłowanem, lecz uskutecznionem nie zostało, wówczas każdy przytem spółdziałający, jeżeli usiłowanie (§. 8) miejsce miało narzędziami, rozmnożenie ułatwiającemi, ukaranym być winien ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, przy osobliwej niebezpieczności, od dziesięciu do lat dwudziestu; — w innych przypadkach zaś, ciężkiem więzieniem od jednego do lat pięciu, a przy szczególniej obciążających okolicznościach, od pięciu do lat dziesięciu.

§. 111.

b) za podrobienie publicznych zapisów długu. aa) za dokonane podrobienie.

Jeżeli wystawiony przez publiczną kasę zapis długu rzeczywiście został sporządzonym i oraz sporządzenie miejsce miało narzędziami, rozmnożenie tych papierów ułatwiającemi, wówczas tak podrabiacz jak każdy spółwinny skazany być ma na ciężkie więzienie, od dziesięciu do lat dwudziestu; — a zaś, jeżeli podrobienie piórem lub innemi narzędziami, lecz nie rodzaju co dopiero namienionego, uskutecznionem zostało, od pięciu do lat dziesięciu.

§. 112.

bb) na uczestników.

Takie same kary czekają uczestnika, który w porozumieniu (§. 109), podrobione takowe publiczne papiery kredytowe wydał.

§. 113.

cc) za usiłowane podrobienie.

Jeżeli podrobienie takowych papierów kredytowych wprawdzie usiłowanem było, lecz dokonanem nie zostało, wówczas każdy, który się do tego przykładał, jeżeli usiłowanie (§. 8) miejsce miało narzędziami, rozmnożenie ułatwiającemi, ukaranym być ma ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu; — oprócz tego zaś ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

§. 114.

II. Przeistoczenie publicznych papierów kredytowych.

Fałszowania publicznych papierów kredytowych staje się winnym także i ten, który

a) takowe (§. 106) prawdziwe papiery na wyższą summę nad tę przeistacza, na jaką pierwotnie wystawione były; albo

b) w takowych papierach numera lub inne części ich treści zmienia, lub ku temu pomocnym jest.

§. 115.

Kara a) na głównych winowajców i spólników.

Zbrodniarz taki ukarany być ma ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, a jeżeli sfałszowanie wprawdzie usiłowanem było, lecz dokonanem nie zostało, od roku jednego do lat pięciu.

schweren Kerker; — wenn aber die Nachmachung mit der Feder oder mit anderen Werkzeugen, als jenen der erwähnten Art, stattgefunden hat, zu schwerem Kerker von zehn bis zwanzig Jahren zu verurtheilen.

§. 109.

bb) der Theilnehmer.

Eben diese Strafen sind auch gegen den Theilnehmer zu verhängen, welcher im Einverständnisse mit dem Nachmacher, einem Mitschuldigen oder mit anderen Theilnehmern derlei nachgemachte öffentliche Creditspapiere ausgegeben hat, mag nun dieses Einverständniss vor, während oder nach der Nachmachung getroffen worden seyn.

§. 110.

cc) der versuchten Nachmachung.

Ist die Nahmachung der als Münze geltenden öffentlichen Creditspapiere zwar versucht, aber nicht vollbracht worden, so soll Jeder, welcher hierzu mitgewirkt hat, wenn der Versuch (§. 8) mit Werkzeugen stattgefunden hat, welche die Vervielfältigung erleichtern, mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren, bei besonderer Gefährlichkeit von zehn bis zwanzig Jahren; — ausserdem aber mit schwerem Kerker von einem bis fünf, und bei besonders erschwerenden Umständen von fünf bis zehn Jahren bestraft werden.

§. 111.

b) der Nachmachung der öffentlichen Schuldverschreibungen.
aa) der vollbrachten Nachmachung.

Wenn eine von einer öffentlichen Casse ausgestellte Schuldverschreibung wirklich verfertiget worden und die Verfertigung mit Werkzeugen geschehen ist, welche die Vervielfältigung dieser Papiere erleichtern, so ist der Nachmacher sowohl, als jeder Mitschuldige zu zehn bis zwanzigjährigem; — wenn aber die Nahmachung mit der Feder oder mit anderen Werkzeugen als jenen der erwähnten Art stattgefunden hat, zu fünf- bis zehnjährigem schweren Kerker zu verurtheilen.

§. 112.

bb) der Theilnehmer.

Gleiche Strafen haben den Theilnehmer zu treffen, welcher einverständlich (§. 109) derlei nachgemachte öffentliche Creditspapiere ausgegeben hat.

§. 113.

cc) der versuchten Nachmachung.

Ist die Nachahmung von solchen Creditspapieren zwar versucht, aber nicht vollbracht worden, so ist Jeder, welcher hierzu mitgewirkt hat, wenn der Versuch (§. 8) mit Werkzeugen stattgefunden hat, welche die Vervielfältigung erleichtern, mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren; — ausserdem aber mit schwerem Kerker von einem bis fünf Jahren zu bestrafen.

§. 114.

II. Abänderung der öffentlichen Creditspapiere.

Der Verfälschung der öffentlichen Creditspapiere ist auch derjenige schuldig, welcher

a) *dergleichen (§. 106) echte Papiere in eine höhere Summe, als für welche sie ursprünglich ausgestellt gewesen sind; oder*

b) *in solchen Papieren die Nummern oder andere Theile des Inhaltes derselben abändert, oder dazu Hilfe leistet.*

§. 115.

Strafe a) der Haupt- und Mitschuldigen.

Ein solcher Verbrecher soll mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren, und ist die Verfälschung zwar versucht, aber nicht vollbracht worden, von einem bis fünf Jahren bestraft werden.

§. 116.

b) na uczestników.

Kto w porozumieniu (§. 109) z fałszerzem, spółwinnym lub innym uczestnikiem sfałszowane publiczne papiery kredytowe wydał, ukarany być winien ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

§. 117.

Osobna okoliczność obciążająca.

Przy wymierzeniu kary za podrobienie lub przeistoczenie publicznych zapisów długu, na okaziciela wystawionych, właściwość ta publicznych zapisów długu za okoliczność obciążającą ma być uważaną.

Rozdział dwunasty.

O fałszowaniu monety.

§. 118.

Fałszowanie monety.

Zbrodnię fałszowania monety popełnia ten:

a) kto nie będąc do tego upoważnionym, pieniądze pod stęplem bije, gdziebądź w obiegu ich używanym, chociażby waga i wartość wewnętrzna zupełnie wyrównywała wadze i wartości prawdziwych pieniędzy, albo tę nawet przewyższała;

b) kto pod stęplem, gdziebądź zwyczajnym, albo z kruszcu dobrego bije pieniądze mniejszej wartości, albo z pośledniejszego pieniądze fałszywe, albo inaczej monecie fałszywej nadaje pozór prawdziwej;

c) kto wewnętrzną prawdziwych pieniędzy wartość i wagę, podług których z pod stępla wyszły, jakimbądź sposobem uszczupla, lub onym postać pieniędzy większej wartości nadać usiłuje;

d) kto narzędzi do fałszowania monety dostarcza, lub w jakibądź sposób do sfałszowania przyczynia się.

§. 119.

Kara.

Kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu; jeżeli zaś przytem szczególna zachodzi niebezpieczność, lub znaczna szkoda, od dziesięciu do lat dwudziestu. Tylko wtenczas, gdy sfałszowanie każdego w oczy uderza, lub gdy moneta, samowładnie bita, wagą i wartością swą wewnątrzną prawdziwej monecie wyrównywa, może kara od roku jednego do lat pięciu być wymierzoną.

§. 120.

Uczestnictwo w fałszowaniu monety.

Jako uczestnik fałszowania monety popełnia zbrodnię ten, kto w porozumieniu (§. 109) z fałszerzem lub jego pomocnikiem, albo innym uczestnikiem, pieniądze sfałszowane wydał; albo kto cząstki nabywa, o które, w przypadku §fu 118. *c)*, monety prawdziwe uszczuplone zostały.

§. 121.

Kara.

Takie uczestnictwo ukarane być ma ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu, a gdy znaczną wyrządzono szkodę, aż do lat dziesięciu.

§. 116.

b) der Theilnehmer.

Wer einverständlich (§. 109) mit dem Verfälscher, einem Mitschuldigen oder einem anderen Theilnehmer die fälschlich abgeänderten öffentlichen Creditspapiere ausgegeben hat, ist mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren zu bestrafen.

§. 117.

Besonderer Erschwerungsumstand.

Bei der Strafbemessung wegen Nachmachung oder Abänderung von öffentlichen Schuldverschreibungen, welche auf Ueberbringer lauten, ist diese Beschaffenheit der öffentlichen Schuldverschreibungen als ein Erschwerungsumstand zu betrachten.

Zwölftes Hauptstück.

Von der Münzverfälschung.

§. 118.

Münzverfälschung.

Das Verbrechen der Münzverfälschung begeht derjenige:

a) *der unbefugt nach einem, wo immer im Umlaufe gangbaren Gepräge Münze schlägt obschon Schrott und Korn der echten Münze gleich, oder noch hältiger wäre;*

b) *der nach einem, wo immer gangbaren Gepräge entweder aus echtem Metalle geringhältigere, oder aus geringschätzigerem Metalle unechte Münze schlägt, oder sonst falscher Münze das Ansehen echten Geldes gibt;*

c) *der echte Stücke Geldes auf was immer für eine Art in ihrem inneren Werthe und Gehalte, nach welchem sie gemünzet worden, verringert, oder ihnen die Gestalt von Stücken höheren Werthes zu geben sucht;*

d) *der Werkzeuge zur falschen Münzung herbeischafft, oder auf was sonst immer für eine Art zur Verfälschung mitwirkt.*

§. 119.

Strafe.

Die Strafe dieses Verbrechens ist schwerer Kerker von fünf bis zehn Jahren; wenn aber besondere Gefährlichkeit, oder grosser Schade dazu kommt, von zehn bis zwanzig Jahren. Nur dann, wenn die Verfälschung sich für Jedermann kennbar darstellet, oder, wenn die unbefugt geprägte Münze der echten an Schrott und Korn gleich ist, kann die Strafe zwischen einem und fünf Jahren ausgemessen werden.

§. 120.

Theilnahme an der Münzverfälschung.

Als Theilnehmer an der Münzverfälschung begeht ein Verbrechen, wer verfälschtes Geld im Einverständnisse (§. 109) mit demjenigen, der die Verfälschung begangen, oder begehen geholfen hat, oder mit einem anderen Theilnehmer ausgegeben hat; oder die Theile, um welche die echten Geldstücke in dem Falle des §. 118, c) verringert worden, an sich löset.

§. 121.

Strafe.

Eine solche Theilnahme soll mit schwerem Kerker von einem bis fünf, und bei verursachtem grossen Schaden, bis zehn Jahren bestrafet werden.

Rozdział trzynasty.

O zgwałceniu religii.

§. 122.

Zgwałcenie religii.

Zbrodnię zgwałcenia religii popełnia:

a) kto mową, uczynkami, drukami lub rozszerzanemi pismami Boga bluźni;

b) kto obrządki istniejącej w państwie religii gwałci, lub przez obelżywe postępowanie z sprzętami, służbie Bożej poswięconemi, lub przez inne czyny, mowy, druki lub rozszerzane pisma, publicznie wzgardę religii okazuje;

c) kto chrześcianina do odszczepieństwa od wiary chrześciańskiej skłonić, albo

d) kto niewiarę rozkrzewić, lub błędną jaką naukę, sprzeczną z religią chrześciańską rozsiewać usiłuje.

§. 123.

Kara.

Jeżeli zgwałcenie religii publiczne zgorszenie sprawiło, lub przez to odwiedzenie nastąpiło, albo jeżeli z czynnością takową powszechne niebezpieczeństwo połączone było; wówczas zbrodnia ta ukaraną być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, przy wielkim stopniu złośliwości lub niebezpieczności zaś, nawet do lat dziesięciu.

§. 124.

Jeżeli żadna z wymienionych w poprzedzającym paragrafie okoliczności nie zachodzi, wówczas zgwałcenie religii ukarane będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

Rozdział czternasty.

O zgwałceniu niewiasty, zhańbieniu i innych ciężkich przypadkach nierządu.

§. 125.

Zgwałcenie niewiasty.

Kto niewiastę, przez niebezpieczne zagrożenie, przez rzeczywiste użycie gwałtu, lub przez podstępne odurzenie zmysłów jej, wprawia w niemożność oparcia się mu, i w takim stanie do bezmałżeńskiego spółkowania cielesnego jej nadużywa, popełnia zbrodnię zgwałcenia niewiasty.

§. 126.

Kara.

Kara za zgwałcenie niewiasty jest ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu. Jeżeli gwałt zrządził znaczny uszczerbek na zdrowiu albo nawet i na życiu zgwałconej, wówczas kara ta przedłużoną będzie od lat dziesięciu do dwudziestu. Jeżeliby w skutku zbrodni zgwałcenia śmierć zgwałconej nastąpiła, miejsce mieć będzie ciężkie więzienie na całe życie.

§. 127.

Przedsięwzięte nadużycie niewiasty do bezmałżeńskiego spółkowania cielesnego, w stan bezbronności i bezprzytomności niezależnie od sprawcy wprawionej, albo ukończonych lat czternaście wieku jeszcze nie mającej, będzie także za zgwałcenie niewiasty uważane i podług §fu 126 ukarane.

§. 128.

Zhańbienie.

Kto chłopca lub dziewczyny niżej lat czternastu, albo osoby, znajdującej się w stanie bezbronności lub bezprzytomności, dla dogodzenia chuciom swym, w sposób

Dreizehntes Hauptstück.

Von der Religionsstörung.

§. 122.

Religionsstörung.

Das Verbrechen der Religionsstörung begeht:

a) wer durch Reden, Handlungen, in Druckwerken oder verbreiteten Schriften Gott lästert;

b) wer eine im Staate bestehende Religionsübung stört, oder durch entehrende Misshandlung an den zum Gottesdienste gewidmeten Geräthschaften, oder sonst durch Handlungen, Reden, Druckwerken oder verbreiteten Schriften öffentlich der Religion Verachtung bezeigt;

c) wer einen Christen zum Abfalle vom Christenthume zu verleiten, oder

d) wer Unglauben zu verbreiten, oder eine der christlichen Religion widerstrebende Irrlehre auszustreuen sucht.

§. 123.

Strafe.

Ist durch die Religionsstörung öffentliches Aergerniss gegeben worden, oder eine Verführung erfolgt, oder gemeine Gefahr mit dem Unternehmen verbunden gewesen; so soll dieses Verbrechen mit schwerem Kerker von einem bis auf fünf Jahre, bei grosser Bosheit oder Gefährlichkeit aber auch bis auf zehn Jahre bestraft werden.

§. 124.

Trifft keiner der in dem vorhergehenden Paragraphe erwähnten Umstände ein, so ist die Religionsstörung mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr zu bestrafen.

Vierzehntes Hauptstück.

Von der Nothzucht, Schändung und anderen schweren Unzuchtfällen.

§. 125.

Nothzucht.

Wer eine Frauensperson durch gefährliche Bedrohung, wirklich ausgeübte Gewaltthätigkeit oder durch arglistige Betäubung ihrer Sinne ausser Stand setzt, ihm Widerstand zu thun, und sie in diesem Zustande zu ausserehelichem Beischlafe missbraucht, begeht das Verbrechen der Nothzucht.

§. 126.

Strafe.

Die Strafe der Nothzucht ist schwerer Kerker zwischen fünf und zehn Jahren. Hat die Gewaltthätigkeit einen wichtigen Nachtheil der Beleidigten an ihrer Gesundheit, oder gar am Leben zur Folge gehabt, so soll die Strafe auf eine Dauer zwischen zehn und zwanzig Jahren verlängert werden. Hat das Verbrechen den Tod der Beleidigten verursacht, so tritt lebenslanger schwerer Kerker ein.

§. 127.

Der an einer Frauensperson, die sich ohne Zuthun des Thäters im Zustande der Wehr- oder Bewusstlosigkeit befindet, oder die noch nicht das vierzehnte Lebensjahr zurückgelegt hat, unternommene aussereheliche Beischlaf ist gleichfalls als Nothzucht anzusehen und nach §. 126 zu bestrafen.

§. 128.

Schändung

Wer einen Knaben oder ein Mädchen unter vierzehn Jahren, oder eine im Zustande der Wehr- oder Bewusstlosigkeit befindliche Person zur Befriedigung seiner Lüste auf eine

inny, jak w §fie 127 oznaczony, cieleśnie nadużywa, popełnia, jeżeli czyn ten nie stanowi zbrodni, w §fie 129, lit. *b)* oznaczonej, zbrodnię zhańbienia, i ukarany być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, przy okolicznościach nader obciążających, aż do lat dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedno z następstw w §. 126. wymienionych, aż do lat dwudziestu.

§. 129.

Zbrodnia nierządu. I. przeciwnego naturze.

Jako zbrodnie ukarane będą także następujące rodzaje nierządu:

I. nierząd przeciwny naturze, a to

a) ze zwierzęciem;

b) z osobą jednej płci.

§. 130.

Kara.

Kara jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Jeżeli zaś w przypadku lit. *b)* użyto jednego z środków, w §. 125 wspomnionych, wówczas wyrzeczoną będzie kara od pięciu do lat dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedna z okoliczności §fu 126, także i kara tamże wyznaczona.

§. 131.

II. Kazirodztwo.

II. Kazirodztwo, popełnione między krewnymi w linii wstępnej i zstępnej, czyliby ich pokrewieństwo pochodziło z łoża prawego lub nieprawego. — Kara jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 132.

III. Uwiedzenie do nierządu.

III. Uwiedzenie do nierządu, przez które kto osobę, do dozoru, lub do wychowania albo do nauki sobie powierzoną, do dopuszczenia się nierządu, lub do niesprzeciwania się temuż nakłania.

IV. Stręczenie do nierządu, pod względem na osobę niewinną.

IV. Stręczenie do nierządu, jeżeli przez to niewinna osoba do nierządu uwiedzioną została, albo jeżeli onegoż winnymi się stają rodzice, opiekunowie, wychowawcy lub nauczyciele, pod względem swych dzieci, pupilów lub innych osób, do wychowania albo do nauki im poruczonych.

§. 133.

Kara.

Kara jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Rozdział piętnasty.

O morderstwie i zabójstwie.

§. 134.

Morderstwo.

Kto przeciw człowiekowi, celem zabicia go, taki czyn popełnia, następstwem którego jest śmierć człowieka tego albo innego, staje się winnym zbrodni morderstwa; a to nawet, choćby skutek ten nastąpił był tylko z powodu osobistej własności zamordowanego, albo z powodu przypadkowych tylko okoliczności, lub też z powodu przypadkowo tylko zaszłych przyczyn pośrednich, o ileby te ostatnie przez sam czyn sprowadzone były.

§. 135.

Gatunki morderstwa są:

1. Skrytobójstwo, które się popełnia przez zadanie trucizny lub innym zdradziecko-podstępnym sposobem.

andere als die im §. 127 bezeichnete Weise geschlechtlich missbraucht, begeht, wenn diese Handlung nicht das im §. 129, lit. b) bezeichnete Verbrechen bildet, das Verbrechen der Schändung, und soll mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren, bei sehr erschwerenden Umständen bis zu zehn, und wenn eine der im §. 126 erwähnten Folgen eintritt, bis zu zwanzig Jahren bestraft werden.

§. 129.

Verbrechen der Unzucht. I. wider die Natur.

Als Verbrechen werden auch nachstehende Arten der Unzucht bestraft:

I. Unzucht wider die Natur, das ist

a) *mit Thieren;*

b) *mit Personen desselben Geschlechtes.*

§. 130.

Strafe.

Die Strafe ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren.

Wenn sich aber im Falle der lit. b) eines der im §. 125 erwähnten Mittel bedient wurde, so ist die Strafe von fünf bis zu zehn Jahren, und wenn einer der Umstände des §. 126 eintritt, auch die dort bestimmte Strafe zu verhängen.

§. 131.

II. Blutschande.

II. Blutschande, welche zwischen Verwandten in auf- und absteigender Linie, ihre Verwandtschaft mag von ehelicher, oder unehelicher Geburt herrühren, begangen wird. — Die Strafe ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre.

§. 132.

III. Verführung zur Unzucht.

III. Verführung, wodurch Jemand eine seiner Aufsicht oder Erziehung oder seinem Unterrichte anvertraute Person zur Begehung oder Duldung einer unzüchtigen Handlung verleitet.

IV. Kuppelei in Beziehung auf eine unschuldige Person.

IV. Kuppelei, woferne dadurch eine unschuldige Person verführt wurde, oder wenn sich Eltern, Vormünder, Erzieher oder Lehrer, derselben gegen ihre Kinder, Mündel, oder die ihnen zur Erziehung oder zum Unterrichte anvertrauten Personen schuldig machen.

§. 133.

Strafe.

Die Strafe ist schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren.

Fünfzehntes Hauptstück.

Von dem Morde und Todtschlage.

§. 134.

Mord.

Wer gegen einen Menschen, in der Absicht, ihn zu tödten, auf eine solche Art handelt, dass daraus dessen oder eines anderen Menschen Tod erfolgte, macht sich des Verbrechens des Mordes schuldig; wenn auch dieser Erfolg nur vermöge der persönlichen Beschaffenheit des Verletzten, oder bloss vermöge der zufälligen Umstände, unter welchen die Handlung verübt wurde, oder nur vermöge der zufällig hinzugekommenen Zwischen-Ursachen eingetreten ist, in soferne diese letzteren durch die Handlung selbst veranlasst wurden.

§. 135.

Arten des Mordes.

Arten des Mordes sind:

1. Meuchelmord, welcher durch Gift oder sonst tückischer Weise geschieht.

2. Morderstwo rozbójnicze, które się popełnia przez użycie gwałtu przeciw osobie dla owładnięcia cudzej rzeczy ruchomej.

3. Morderstwo nasadzone, do którego popełnienia kto najętym, lub w inny sposób przez trzecią osobę został nakłonionym.

4. Morderstwo proste, nie należące do żadnego z wyż przytoczonych ciężkich gatunków morderstwa.

Kara za dokonane morderstwo: a) na sprawcę, na nasadzającego i na bezpośrednio spółdziałających.

§. 136.

Za każde morderstwo dokonane ukarani być winni śmiercią tak bezpośredni morderca, jako i ten, któryby go do tego nasadził, lub bezpośrednio do wykonania morderstwa rąk własnych przyłożył, albo czynnym sposobem spólnie ku temu działał.

b) na odleglejszych spólników i uczestników.

§. 137.

Ci, którzy, nieprzyłożywszy bezpośrednio rąk własnych do wykonania morderstwa, ani nienależąc do niego z czynnem spółdziałaniem swem, w innym odleglejszym sposobie, w §. 5. wyrażonym, przyłożyli się do czynu tego zbrodniczego, winni być ukarani za proste morderstwo ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu; a jeżeli popełnili morderstwo na krewnym w linii wstępnej lub zstępnej, na małżonku którego z spółdziałających, podczas gdy im stosunki te wiadome były, albo jeżeli skrytobójstwo, morderstwo rozbójnicze lub morderstwo nasadzone popełnili, od lat dziesięciu do dwudziestu.

Kara za usiłowanie.

§. 138.

Za morderstwo proste przedsięwzięte lecz niedokonane, ukarani być mają tak sprawca, jak bezpośredni spółwinowajcy (§. 136), ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, odleglejsi zaś spólnicy i uczestnicy (§. 137) od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś usiłowanem było morderstwo rozbójnicze, skrytobójstwo, morderstwo nasadzone lub morderstwo na należących, w poprzedzającym paragrafie wyrażonych, wówczas ukarani być winni, sprawca i bezpośredni spółwinowajcy, ciężkiem więzieniem od dziesięciu do lat dwudziestu, a w razie zachodzących okoliczności szczególniej obciążających, nawet i na całe życie; odleglejsi zaś spólnicy i uczestnicy, od pięciu do lat dziesięciu.

Kara za dzieciobójstwo.

§. 139.

Na matkę, która dziecię swe przy porodzie zabija, albo przez umyślne zaniechanie dania mu potrzebnej przy porodzie pomocy, takowe w śmierć wprawia, orzec należy, jeżeli morderstwo nastąpiło na dziecku z łoża prawego, karę ciężkiego więzienia na całe życie. Jeżeli dziecię było z łoża nieprawego, natenczas miejsce ma kara ciężkiego więzienia, a to, w przypadku zabicia onegoż, od dziesięciu do lat dwudziestu, w przypadku śmierci zaś. zaszłej li z powodu zaniechanej potrzebnej pomocy, od pięciu do lat dziesięciu.

Zabójstwo.

§. 140.

Jeźli czyn, następstwem którego człowiek życie traci (§. 134), wykonanym będzie wprawdzie nie w zamiarze zabicia go, wszelakoż w innym zamiarze nieprzyjacielskim, natenczas jest zbrodnia zabójstwa.

Kara za rozbójnicze zabójstwo.

§. 141.

Kiedy przy przedsięwzięciu rabunku postąpiono z człowiekiem jakim, tak gwałtownym sposobem, iż z tąd śmierć onegoż wynikła (§. 134), wówczas zabójstwo takie ukaranem być ma śmiercią na wszystkich, którzy się do zabicia przyczynili.

2. Raubmord, welcher in der Absicht, eine fremde bewegliche Sache mit Gewaltthätigkeiten gegen die Person an sich zu bringen, begangen wird.

3. Der bestellte Mord, wozu Jemand gedungen oder auf eine andere Art von einem Dritten bewogen worden ist.

4. Der gemeine Mord, der zu keiner der angeführten schweren Gattungen gehört.

§. 136.

Strafe des vollbrachten Mordes: a) für den Thäter, Besteller und die unmittelbar Mitwirkenden;

Jeder vollbrachte Mord soll sowohl an dem unmittelbaren Mörder, als an demjenigen, der ihn etwa dazu bestellt, oder unmittelbar bei der Vollziehung des Mordes selbst Hand angelegt oder auf eine thätige Weise mitgewirkt hat, mit dem Tode bestraft werden.

§. 137.

b) für die entfernten Mitschuldigen oder Theilnehmer.

Diejenigen, welche, ohne unmittelbar bei der Vollziehung des Mordes selbst Hand anzulegen und auf eine thätige Weise mitzuwirken, auf eine andere, in dem §. 5 enthaltene, entferntere Art zur That beigetragen haben, sollen bei einem gemeinen Morde mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren; wenn aber die Mordthat an Verwandten der aufsteigenden oder absteigenden Linie, an dem Ehegenossen eines der Mitwirkenden, da ihnen diese Verhältnisse bekannt waren, oder wenn ein Meuchelmord, Raubmord oder bestellter Mord verübt worden, zwischen zehn und zwanzig Jahren bestraft werden.

§. 138.

Strafe des Versuches.

Der unternommene, aber nicht vollbrachte gemeine Mord ist an dem Thäter und den unmittelbaren Mitschuldigen (§. 136) mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren, an den entfernten Mitschuldigen und Theilnehmern (§. 137) aber von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen. Ist aber ein Raubmord, Meuchelmord, bestellter Mord oder ein Mord an den in dem vorigen Paragraphe erwähnten Angehörigen versucht worden, so ist die Strafe des schweren Kerkers gegen den Thäter und die unmittelbaren Mitschuldigen zwischen zehn und zwanzig Jahren, und bei besonders erschwerenden Umständen auf lebenslang; gegen die entfernten Mitschuldigen und Theilnehmer aber zwischen fünf und zehn Jahren auszumessen.

§. 139.

Strafe des Kindesmordes.

Gegen eine Mutter, die ihr Kind bei der Geburt tödtet, oder durch absichtliche Unterlassung des bei der Geburt nöthigen Beistandes umkommen lässt, ist, wenn der Mord an einem ehelichen Kinde geschehen, lebenslanger schwerer Kerker zu verhängen. War das Kind unehelich, so hat im Falle der Tödtung zehn- bis zwanzigjährige, wenn aber das Kind durch Unterlassung des nöthigen Beistandes umkam, fünf- bis zehnjährige schwere Kerkerstrafe Statt.

§. 140.

Todtschlag.

Wird die Handlung, wodurch ein Mensch um das Leben kommt (§. 134), zwar nicht in der Absicht, ihn zu tödten, aber doch in anderer feindseliger Absicht ausgeübt, so ist das Verbrechen ein Todtschlag.

§. 141.

Strafe des räuberischen Todtschlages.

Wenn bei der Unternehmung eines Raubes ein Mensch auf eine so gewaltsame Art behandelt worden, dass daraus dessen Tod erfolgt ist (§. 134), soll der Todtschlag an allen denjenigen, welche zur Tödtung mitgewirkt haben, mit dem Tode bestraft werden.

§. 142.

Kara za proste zabójstwo.

W innych przypadkach ulega zabójstwo karze ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu; jeżeli zaś sprawca w bliskiem zostawał z zabitym pokrewieństwie, lub w innych ku niemu szczególnych obowiązkach, od lat dziesięciu do dwudziestu.

§. 143.

Zabójstwo w bijatyce, lub w gwałtownem obejściu się z jedną lub kilkoma osobami.

Jeżeli kto zabitym został w bijatyce, zaszłej między kilkoma ludźmi, albo w gwałtownem obejściu się z jedną lub kilkoma osobami, wówczas każdy, który mu zadał cios śmiertelny, winnym jest zabójstwa. Jeżeli zaś śmierć nastąpiła tylko z przyczyny wszystkich ogółem ciosów lub krzywd wyrządzonych, lub też, jeżeli się nie da oznaczyć, kto zadał cios śmiertelny, wówczas wprawdzie nikt zabójstwa, atoliż wszyscy, którzy się na zabitego targnęli, winnymi się stają zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego (§. 152), i skazani być mają na ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Rozdział szesnasty.

O spędzeniu płodu.

§. 144.

Spędzenie płodu własnego żywota.

Kobieta, przedsiębiorąca umyślnie jakąkolwiekbądź czynność, sprawującą spędzenie jej płodu, lub sprowadzającą porodzenie jej w ten sposób, iż dziecię nieżywe na świat przychodzi, staje się winną zbrodni.

§. 145.

Kara.

Jeżeli spędzenie płodu usiłowanem było, lecz uskutecznionem nie zostało, wówczas orzeczoną być ma kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku; uskutecznione zaś spędzenie ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

§. 146.

Na takąż samę karę, atoliż z zaostrzeniem, skazanym być winien ojciec dziecka poronionego, jeźli jest spółwinnym tej zbrodni.

§. 147.

Spędzenie płodu cudzego.

Zbrodni tej staje się winnym także i ten, kto w jakimkolwiekbądź zamiarze, wbrew wiedzy i woli matki, spędzenie płodu jej sprawia, lub sprawić usiłuje.

§. 148.

Kara.

Zbrodniarz takowy ulegnie karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu; a jeżeli przez tę zbrodnię matka oraz narażoną została na niebezpieczeństwo śmierci, lub uszczerbek w zdrowiu poniosła, od pięciu do lat dziesięciu.

Rozdział siedmnasty.

O porzuceniu dziecka.

§. 149.

O porzuceniu dziecka.

Kto dziecię, będące w takim wieku, w którym nie jest w stanie samo sobie obmyśleć pomocy dla ocalenia życia, tym celem porzuca, aby je na niebezpieczeństwo

§. 142.

In anderen Fällen soll der Todtschlag mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren; wenn aber der Thäter mit dem Entleibten in naher Verwandtschaft, oder gegen ihn sonst in besonderer Verpflichtung gestanden wäre, von zehn bis zwanzig Jahren bestraft werden.

Strafe des gemeinen Todtschlages.

§. 143.

Wenn bei einer zwischen mehreren Leuten entstandenen Schlägerei, oder bei einer gegen eine oder mehrere Personen unternommenen Misshandlung Jemand getödtet wurde, so ist Jeder, der ihm eine tödtliche Verletzung zugefügt hat, des Todtschlages schuldig. Ist aber der Tod nur durch alle Verletzungen oder Misshandlungen zusammen verursacht worden, oder lässt sich nicht bestimmen, wer die tödtliche Verletzung zugefügt habe, so ist zwar Keiner des Todtschlages, wohl aber sind Alle, welche an den Getödteten Hand angelegt haben, des Verbrechens der schweren körperlichen Beschädigung (§. 152) schuldig, und zu schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren zu verurtheilen.

Tödtung bei einer Schlägerei oder bei einer gegen eine oder mehrere Personen unternommenen Misshandlung.

Sechzehntes Hauptstück.

Von Abtreibung der Leibesfrucht.

§. 144.

Eine Frauensperson, welche absichtlich was immer für eine Handlung unternimmt, wodurch die Abtreibung ihrer Leibesfrucht verursacht, oder ihre Entbindung auf solche Art, dass das Kind todt zur Welt kommt, bewirkt wird, macht sich eines Verbrechens schuldig.

Abtreibung der eigenen Leibesfrucht.

§. 145.

Ist die Abtreibung versucht, aber nicht erfolgt, so soll die Strafe auf Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre ausgemessen; die zu Stande gebrachte Abtreibung mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren bestraft werden.

Strafe.

§. 146.

Zu eben dieser Strafe, jedoch mit Verschärfung, ist der Vater des abgetriebenen Kindes zu verurtheilen, wenn er mit an dem Verbrechen Schuld trägt.

§. 147.

Dieses Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, der aus was immer für einer Absicht, wider Wissen und Willen der Mutter, die Abtreibung ihrer Leibesfrucht bewirkt, oder zu bewirken versucht.

Abtreibung einer fremden Leibesfrucht.

§. 148.

Ein solcher Verbrecher soll mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren: und wenn zugleich der Mutter durch das Verbrechen Gefahr am Leben oder Nachtheil an der Gesundheit zugezogen worden ist, zwischen fünf und zehn Jahren bestraft werden.

Strafe.

Siebenzehntes Hauptstück.

Von Weglegung eines Kindes.

§. 149.

Wer ein Kind in einem Alter, da es zur Rettung seines Lebens sich selbst Hilfe zu verschaffen unvermögend ist, weglegt, um dasselbe der Gefahr des Todes auszusetzen, oder

Weglegung eines Kindes.

śmierci narazić, lub też tym jedynie końcem, aby ocalenie onegoż losowi zostawić, ten popełnia zbrodnię, bez względu na przyczynę, jaka go do tego spowodowała.

§. 150.

Kara.

Jeźli dziecię w miejscu odległem, zwykle przez ludzi nieuczęszczanem, lub pod takiemi okolicznościami zostało podrzucone, iż nie łatwo mogło być spostrzeżonem i ocalonem, wówczas za to kara jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a jeżeli nastąpiła śmierć dziecięcia, od pięciu do lat dziesięciu.

§. 151.

Jeżeli zaś dziecię na miejscu, zwykle przez ludzi uczęszczanem, i w taki oraz sposób podrzuconem zostało, iż nie bezuzasadnionej przyczyny spodziewać się można było wczesnego onegoż spostrzeżenia i ocalenia, wówczas podrzucenie to ukaranem być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Gdyby zaś pomimo tego śmierć dziecięcia nastąpiła, natedy kara więzienia od jednego roku do lat pięciu ma być orzeczoną.

Rozdział ośmnasty.

O zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

§. 152.

Zbrodnia ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

Kto przeciw człowiekowi, wprawdzie nie w zamiarze zabicia go, atoliż w innym zamiarze nieprzyjacielskim, takiego dopuszcza się czynu, następstwem którego jest naruszenie zdrowia, albo niezdolność pełnienia obowiązku przynajmniej przez ciąg dni dwudziestu, rozstrojenie umysłu, albo też ciężkie nadwerężenie, ten staje się winnym zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

§. 153.

Tej zbrodni staje się winnym także i ten, kto własnych rodziców swych, albo urzędnika publicznego, księdza, świadka lub znawcę rzeczy, podczas, gdy ci zajętymi są pełnieniem obowiązków swych, albo właśnie z powodu pełnienia tego, rozmyślnie na ciele uszkadza, choćby uszkodzenie to nie miało następstw, w §. 152 wymaganych.

§. 154.

Kara.

Kara za zbrodnię, w §§fach 152 i 153 oznaczoną, jest więzienie od miesięcy sześciu do roku jednego, a przy okolicznościach obciążających aż do lat pięciu.

§. 155.

Jeżeli zaś:

a) zrządzono nadwerężenie, lubo samo przez się lekkie, takim instrumentem i sposobem, z którym pospolicie narażenie życia jest połączone, lub też w inny sposób dowiedziono zamiar sprowadzenia jednego z ciężkich następstw, w §fie 152 namienionych, nawet choćby tylko na usiłowaniu poprzestano; — albo

b) z nadwerężenia nastąpiło naruszenie zdrowia lub niezdolność pilnowania obowiązków przynajmniej przez ciąg dni trzydziestu; albo

c) uczynek połączony był z osobliwemi udręczeniami pokrzywdzonego; — albo

auch nur, um seine Rettung dem Zufalle zu überlassen, begeht ein Verbrechen, was immer für eine Ursache ihn dazu bewogen habe.

§. 150.

Strafe.

Wenn das Kind an einem abgelegenen, gewöhnlich unbesuchtem Orte, oder unter solchen Umständen weggelegt worden, dass die baldige Wahrnehmung und Rettung desselben nicht leicht möglich war, so ist die Strafe schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren, und wenn der Tod des Kindes erfolgt ist, von fünf bis zehn Jahren.

§. 151.

Wenn aber das Kind an einem gewöhnlich besuchten Orte, und auf eine Art weggelegt worden, dass die baldige Wahrnehmung und Rettung desselben mit Grund erwartet werden konnte, so ist die Weglegung mit Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre zu bestrafen. Wäre der Tod des Kindes dennoch erfolgt, so ist die Strafe Kerker von einem bis fünf Jahre.

Achtzehntes Hauptstück.

Von dem Verbrechen der schweren körperlichen Beschädigung.

§. 152.

Verbrechen der schweren körperlichen Beschädigung.

Wer gegen einen Menschen, zwar nicht in der Absicht, ihn zu tödten, aber doch in anderer feindseliger Absicht auf eine solche Art handelt, dass daraus (§. 134) eine Gesundheitsstörung oder Berufsunfähigkeit von mindestens zwanzigtägiger Dauer, eine Geisteszerrüttung oder eine schwere Verletzung desselben erfolgte, macht sich des Verbrechens der schweren körperlichen Beschädigung schuldig.

§. 153.

Dieses Verbrechens macht sich auch derjenige schuldig, der seine leiblichen Eltern; oder wer einen öffentlichen Beamten, einen Geistlichen, einen Zeugen oder Sachverständigen, während sie in der Ausübung ihres Berufes begriffen sind, oder wegen derselben vorsätzlich an ihrem Körper beschädiget, wenn auch die Beschädigung nicht die im §. 152 vorausgesetzte Beschaffenheit hat.

§. 154.

Strafe.

Die Strafe des in den §§. 152 und 153 bestimmten Verbrechens, ist Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, der aber bei erschwerenden Umständen bis auf fünf Jahre auszudehnen ist.

§. 155.

Wenn jedoch:

a) *die obgleich an sich leichte Verletzung mit einem solchen Werkzeuge, und auf solche Art unternommen wird, womit gemeiniglich Lebensgefahr verbunden ist, oder auf andere Art die Absicht, einen der im §. 152 erwähnten schweren Erfolge herbeizuführen, erwiesen wird, mag es auch nur bei dem Versuche geblieben seyn; — oder*

b) *aus der Verletzung eine Gesundheitsstörung oder Berufsunfähigkeit von mindestens dreissigtägiger Dauer erfolgte; oder*

c) *die Handlung mit besonderen Qualen für den Verletzten verbunden war; — oder*

d) targnięcie się nastąpiło w spiknieniu się z innymi lub sposobem zdradziecko-podstępnym, a ztąd wyniknęło jedno z następstw, w §. 152 wyszczególnionych; albo

e) ciężkie nadwerężenie życiu zagrażało; — wówczas orzeczoną być ma kara ciężkiego i zaostrzonego więzienia (§. 19) od roku jednego do lat pięciu.

§. 156.

Jeżeli zaś zbrodnia przyprawiła uszkodzonego

a) o utratę lub o trwałe osłabienie mowy, wzroku i słuchu, o utratę zdolności płodzenia, o utratę oka, ramienia lub ręki, albo o inne jakie w oczy uderzające kalectwo lub oszpecenie; — albo

b) o ustawiczną słabowitość, o chorobę nie do uleczenia, albo o rozstrojenie umysłu bez prawdopodobieństwa przywrócenia go; — albo

c) o ustawiczną niezdolność pełnienia obowiązków, — na ówczas wymierzona być winna za nią kara ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu.

§. 157.

Jeżeli przy powstałej między kilkoma ludźmi bijatyce, lub w przedsięwziętem przeciw jednej lub więcej osobom pokrzywdzeniu, kto na ciele swem ciężko uszkodzonym został (§. 152), wówczas każdy, który mu zrządził uszkodzenie takowe, wedle powyższych §§fów 154—156 ma być ukarany.

Jeżeli zaś ciężkie uszkodzenie cielesne wyniknęło li tylko z ogółu działania nadwerężeń lub pokrzywdzeń, od więcej osób pochodzących, albo jeżeli dowieść nie można, kto ciężkie zadał razy, wówczas wszyscy, którzy się na pokrzywdzonego targnęli, także zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego za winnych mają być poczytani i więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku ukarani.

Rozdział dziewiętnasty.

O pojedynku.

§. 158.

Pojedynek.

Kto kogo z jakiejkolwiekbądź przyczyny do walki na broń zabójczą wyzywa, i kto na takowe wyzwanie do walki staje, ten popełnia zbrodnię pojedynku.

§. 159.

Kara.

Zbrodnia takowa, jeżeli żadne z niej nie wynikło zranienie, ukaraną być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 160.

Jeżeli w pojedynku nastąpiło zranienie, wówczas orzeczoną być powinna kara więzienia od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś w następstwie pojedynku jest jeden ze skutków, w §fie 156. oznaczonych, wówczas takowy ukarany być winien ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

§. 161.

Jeżeli z pojedynku wynikła śmierć jednego z pojedynkujących się, natenczas zabójca ukaranym być ma ciężkiem więzieniem od dziesięciu do lat dwudziestu.

d) der Angriff in verabredeter Verbindung mit Anderen, oder tückischer Weise geschehen, und daraus eine der im §. 152 erwähnten Folgen entstanden ist; oder

e) die schwere Verletzung lebensgefährlich wurde; — so ist auf schweren und verschärften Kerker (§. 19) zwischen einem und fünf Jahren zu erkennen.

§. 156.

Hat aber das Verbrechen

a) für den Beschädigten den Verlust oder eine bleibende Schwächung der Sprache, des Gesichtes oder Gehöres, den Verlust der Zeugungsfähigkeit, eines Auges, Armes, oder einer Hand, oder eine andere auffallende Verstümmlung oder Verunstaltung; — oder

b) immerwährendes Siechthum, eine unheilbare Krankheit oder eine Geisteszerrüttung ohne Wahrscheinlichkeit der Wiederherstellung; — oder

c) eine immerwährende Berufsunfähigkeit des Verletzten nach sich gezogen, so ist die Strafe des schweren Kerkers zwischen fünf und zehn Jahren auszumessen.

§. 157.

Wenn bei einer zwischen mehreren Leuten entstandenen Schlägerei, oder bei einer gegen eine oder mehrere Personen unternommenen Misshandlung Jemand an seinem Körper schwer beschädiget wurde (§. 152), so ist Jeder, welcher ihm eine solche Beschädigung zugefügt hat, nach Massgabe der vorstehenden §§. 154—156 zu behandeln.

Ist aber die schwere körperliche Beschädigung nur durch das Zusammenwirken der Verletzungen oder Misshandlungen von Mehreren erfolgt, oder lässt sich nicht erweisen, wer eine schwere Verletzung zugefügt habe, so sollen Alle, welche an den Misshandelten Hand angelegt haben, ebenfalls des Verbrechens der schweren körperlichen Beschädigung schuldig erkannt, und mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre bestraft werden.

Neunzehntes Hauptstück.

Von dem Zweikampfe.

§. 158.

Zweikampf.

Wer Jemanden aus was immer für einer Ursache zum Streite mit tödtlichen Waffen herausfordert, und wer auf eine solche Herausforderung sich zum Streite stellt, begeht das Verbrechen des Zweikampfes.

§. 159.

Strafe.

Dieses Verbrechen soll, wenn keine Verwundung stattgefunden hat, mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre gestraft werden.

§. 160.

Ist im Zweikampfe eine Verwundung geschehen, so ist die Strafe Kerker von einem bis zu fünf Jahren. Wenn jedoch der Zweikampf eine der im §. 156 bezeichneten Folgen nach sich gezogen hat, so ist derselbe mit schwerem Kerker von fünf bis zu zehn Jahren zu bestrafen.

§. 161.

Ist aus dem Zweikampfe der Tod eines der Streitenden erfolgt, so soll der Todtschläger mit zehn- bis zwanzigjährigem schweren Kerker gestraft werden.

§. 162.

W każdym razie wyzywający na dłuższy czas skazanym być winien, niżeliby był skazanym, gdyby sam był wyzwanym.

§. 163.

Kara na uczestników

Kto do wyzwania albo do rzeczywistego wystąpienia jednej lub drugiej strony na plac bitwy pobudzał, lub w inny sposób rozmyślnie przyczyniał się, albo temu, który starał się odwrócić wyzwanie, wzgardą zagrażał lub ją okazywał, ten ukaranym być winien więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a jeżeliby jego wpływ szczególniej ważnym był, i zranienie albo nawet i śmierć nastąpiła, od jednego roku do lat pięciu.

§. 164.

Ci, którzy się za pomocników czyli tak zwanych sekundantów na stronę jednego z pojedynkujących się do boju stawili, ukarani będą więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a w miarę wielkości ich wpływu i nastąpionego złego, nawet aż do lat pięciu.

§. 165.

Bezkarność uczynku.

Karygodność zbrodni pojedynku uchyla się:

a) od wyzywającego, jeżeli ten nie stawił się do boju;

b) od tego, równie jak od wyzwanego, jeżeli wprawdzie do boju wystąpili, lecz od pojedynku przed rozpoczęciem onegoż dobrowolnie odstąpili;

c) od wszystkich innych spółwinowajców, jeżeli z czynną gorliwością sprowadzić usiłowali dobrowolne odstąpienie od pojedynku, i tenże w samej rzeczy do skutku nie przyszedł.

Rozdział dwudziesty.

O podpaleniu.

§. 166.

Podpalenie.

Zbrodni podpalenia dopuszcza się ten, kto przedsiębierze czyn, z którego podług jego zamiaru, w cudzej własności pożar powstać ma, chociaż ogień nie wybuchnął, lub żadnej szkody nie zrządził.

§. 167.

Kara.

Kara według następującej różnicy ma być wymierzoną:

a) Gdy ogień wybuchnął, i przez to człowiek życia pozbawionym został, co podpalacz przewidzieć mógł; albo gdy pożar zdziałanym został przez własne na spustoszenia wymierzone skupienie się; na każdy z tych przypadków stanowi się kara śmierci:

b) jeżeli sprawca częściej niż raz jeden, czy to w tych samych, czy w różnych przedmiotach, ogień podkładał, a pożar istotnie, choćby tylko raz jeden, wybuchnął; albo

c) gdy ogień wybuchnął, i dla uszkodzonego znaczna wynikła szkoda; równie też

d) gdy sprawca częściej niż raz jeden, atoliż każdego razu bezskutecznie podpalić usiłował; w tych wszystkich przypadkach ukaranym być winien ciężkiem więzieniem na całe życie;

§. 162.

In jedem Falle ist der Herausforderer auf längere Zeit zu verurtheilen, als er verurtheilt worden seyn würde, wenn er der Herausgeforderte gewesen wäre.

§. 163.

Strafe der Theilnehmer.

Wer zur Herausforderung oder zur wirklichen Stellung des einen oder anderen Theiles auf dem Kampfplatze aufgereizt, oder in anderer Art absichtlich beigetragen, oder demjenigen, der die Herausforderung abzuwenden suchte, Verachtung gedroht oder bezeigt hat, ist mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; wenn aber sein Einfluss besonders wichtig gewesen, und eine Verwundung oder gar der Tod erfolgt ist, von einem bis zu fünf Jahren zu bestrafen.

§. 164.

Diejenigen, die sich als Beistände oder sogenannte Secundanten für einen der Streitenden zum Kampfe gestellt haben, sollen mit Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, und nach der Grösse ihres Einflusses und des erfolgten Uebels auch bis auf fünf Jahre bestraft werden.

§. 165.

Strafloswerden des Zweikampfes.

Die Strafbarkeit wegen dieses Verbrechens hat zu entfallen:

a) für den Herausforderer, wenn er sich nicht zum Streite stellt;

b) für diesen sowohl, als für den Herausgeforderten, wenn sie sich zwar zum Streite gestellt haben, aber von dem Kampfe vor dessen Beginne freiwillig abgestanden sind;

c) für alle übrigen Mitschuldigen, wenn sie sich für das freiwillige Abstehen von dem Kampfe mit thätigem Eifer bestrebt haben, und derselbe wirklich unterblieben ist.

Zwanzigstes Hauptstück.

Von der Brandlegung.

§. 166.

Brandlegung.

Das Verbrechen der Brandlegung begeht derjenige, der eine Handlung unternimmt, aus welcher nach seinem Anschlage an fremdem Eigenthume eine Feuersbrunst entstehen soll, wenn gleich das Feuer nicht ausgebrochen ist oder keinen Schaden verursacht hat.

§. 167.

Strafe.

Die Strafe ist nach folgendem Unterschiede auszumessen:

a) Wenn das Feuer ausgebrochen und dadurch ein Mensch, da es von dem Brandleger vorhergesehen werden konnte, getödtet wird; oder wenn der Brand durch besondere auf Verheerungen gerichtete Zusammenrottung bewirkt worden, ist die Strafe der Tod;

b) wenn der Thäter mehr als Einmal, sei es an dem nämlichen oder an verschiedenen Gegenständen, Brand gelegt, und das Feuer auch nur Einmal wirklich ausgebrochen ist; oder

c) wenn das Feuer ausgebrochen, und ein für den Verunglückten erheblicher Schade entstanden ist, wie auch;

d) wenn der Thäter die Brandlegung mehr als Einmal, jedoch jedesmal ohne Erfolg unternommen hat, soll er lebenslang mit schwerem Kerker bestraft werden;

e) gdy ogień wybuchnął, jednak z żadną z wymienionych dotąd okoliczności nie był połączonym, orzeczoną będzie kara ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu;

f) jeżeli wprawdzie ogień nie wybuchnął, jednakże w nocy lub w takiem miejscu był podłożony, iż gdyby był wybuchnął, łatwo byłby się mógł szerzeć, albo pod takiemi okolicznościami, iż przytem życie ludzkie na oczywiste niebezpieczeństwo wystawionem było, wówczas sprawca skazanym być winien na ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu.

g) jeżeli zbrodnia w dzień i bez wszelkiej osobliwszej niebezpieczności przedsięwziętą była, i podłożony ogień, bez wybuchnienia zgasł, albo pomimo wybuchnienia, bez szkody ugaszonym został, wówczas sprawca ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

§. 168.

Bezkarność w podłożeniu ognia dla czynnego żalu.

Gdy w przypadku podłożonego ognia sprawca sam z żalu i w dobrej jeszcze porze takiego przyłożył starania, iż wszelkiej szkodzie zapobieżono, natedy wolnym zostaje od wszelkiej kary.

§. 169.

O karygodności tego, który własność swą podpala.

Kto przez podpalenie swojej własności, przedsięwzięte z jakiegobądź złego zamiaru, cudzą także własność na niebezpieczeństwo ognia wystawia, ten staje się równie winnym podpalenia i ulega karom podług wymiaru, w §fie 167. oznaczonego.

§. 170.

Kto własność swoję podpala, a przytem cudza własność nie jest narażoną na niebezpieczeństwo ognia, ten wprawdzie już nie podpalenia, ale oszustwa staje się winnym, jeżeli przez to chciał prawa trzeciej osoby nadwerężyć lub kogo w podejrzenie wprawić.

Rozdział dwudziesty pierwszy.

O kradzieży i przeniewierzeniu się

§. 171.

Kradzież.

Kto dla własnej korzyści swej, cudzą rzecz ruchomą, z posiadania drugiego, bez zezwolenia jego zabiera, ten kradzież popełnia.

§. 172.

Okoliczności, dla których kradzież staje się zbrodnią:

Kradzież staje się zbrodnią. albo z ilości, albo z istoty czynu, albo z własności rzeczy skradzionej, albo z charakteru sprawcy.

§. 173.

a) ilość wyższa;

Z ilości staje się kradzież zbrodnią, jeżeli ilość lub wartość tego, co skradzionem zostało, więcej niż dwadzieścia pięć złotych reńskich wynosi. Przytem nie stanowi różnicy okoliczność ta, czy ilość lub wartość na raz jeden, lub więcej jednoczesnemi lub powtarzanemi razami, czy jednemu lub więcej właścicielom została skradzioną, i czy kradzież na jednym lub na różnych przedmiotach jest dokonaną. Wartość zaś nie podług korzyści złodzieja winna być obliczoną, lecz podług szkody, okradzionemu wyrządzonej.

e) wenn das Feuer ausgebrochen, jedoch mit keinem der bisher angeführten Umstände begleitet ist, soll auf schweren Kerker von zehn bis zwanzig Jahren erkannt werden;

f) wenn das Feuer zwar nicht ausgebrochen, aber zur Nachtzeit, oder an einem solchen Orte, wo es bei dem Ausbrechen sich leicht hätte verbreiten können, oder unter solchen Umständen, wobei zugleich menschliches Leben augenscheinlicher Gefahr ausgesetzt war, angelegt worden, soll der Thäter mit schwerem Kerker von fünf bis zehn Jahren bestraft werden;

g) ist die That bei Tag und ohne besondere Gefährlichkeit unternommen worden, und das gelegte Feuer, ohne auszubrechen, erloschen, oder wenn ausgebrochen, ohne Schaden gelöscht worden, so hat der Thäter schwere Kerkerstrafe zwischen einem und fünf Jahren verwirkt.

§. 168.

Straflosigkeit eines gelegten Brandes wegen thätiger Reue.

Wenn bei einem gelegten Brande der Thäter selbst aus Reue und noch zur rechten Zeit sich so verwendet hat, dass aller Schade verhütet worden ist, so soll er mit aller Strafe verschont werden.

§. 169.

Von der Strafbarkeit desjenigen, der seine eigene Sache in Brand steckt.

Wer durch die, aus was immer für einer bösen Absicht unternommene Ansteckung seines Eigenthumes, auch fremdes Eigenthum der Feuersgefahr aussetzt, wird ebenfalls der Brandlegung schuldig und nach der in dem §. 167 bestimmten Ausmessung zu bestrafen seyn.

§. 170.

Wer sein Eigenthum in Brand steckt, ohne dass dabei fremdes Eigenthum Gefahr läuft, von dem Feuer ergriffen zu werden, ist zwar nicht der Brandlegung, wohl aber des Betruges schuldig, in sofern er dadurch Rechte eines Dritten zu verkürzen oder Jemanden Verdacht zuzuziehen sucht.

Ein und zwanzigstes Hauptstück.

Von dem Diebstahle und der Veruntreuung.

§. 171.

Diebstahl.

Wer um seines Vortheiles willen eine fremde bewegliche Sache aus eines Anderen Besitz, ohne dessen Einwilligung entzieht, begeht einen Diebstahl.

§. 172.

Umstände, wodurch der Diebstahl zum Verbrechen wird:

Der Diebstahl wird zu einem Verbrechen, entweder aus dem Betrage, oder aus der Beschaffenheit der That, oder aus der Eigenschaft der entzogenen Sache, oder aus der Eigenschaft des Thäters.

§. 173.

a) der höhere Betrag;

Der Betrag macht den Diebstahl zum Verbrechen, wenn derselbe oder der Werth desjenigen, was gestohlen worden, mehr als fünfundzwanzig Gulden ausmacht. Dabei macht es keinen Unterschied, ob dieser Betrag oder Werth aus einem oder mehreren, gleichzeitigen oder wiederholten, Angriffen hervorgehe, ob er einem oder mehreren Eigenthümern entwendet, ob der Diebstahl an einem oder an verschiedenen Gegenständen vollbracht worden ist. Der Werth aber ist nicht nach dem Vortheile des Diebes, sondern nach dem Schaden des Bestohlenen zu berechnen.

§. 174.

b) niebezpieczniejsza istota czynu;

Z istoty czynu kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez wszelkiego względu na ilość, gdy złodziej w broń lub inne narzędzia, osobistemu bezpieczeństwu zagrażające, był opatrzony; — albo gdy w razie przydybania go na kradzieży, rzeczywistego użył gwałtu lub niebezpiecznej pogróżki przeciw osobie jakiej, by się utrzymał w posiadaniu rzeczy skradzionej.

II. Gdy kradzież więcej niż pięć złotych reńskich wynosi, a zarazem popełnioną została:

a) w czasie pożaru, powodzi, lub w czasie innego ucisku, czy powszechnego, czy w szczególności, osoby okradzionej dotykającego.
b) w towarzystwie jednego lub więcej spólników kradzieży;
c) w miejscu, ku czci Bożej poświęconem;
d) w rzeczach, pod zamknięciem zostających;
e) w drzewie, zabranem albo z ogrodzonych lasów, albo ze znacznem uszkodzeniem lasu;
f) w rybach, zabranych ze stawów;
g) w zwierzynie, zabranej albo z ogrodzonych lasów, albo z szczególniejszą śmiałością, lub też przez sprawcę, z kradzieży tej niejako zwyczajną profesyę prowadzącego.

§. 175.

c) własność skradzionej rzeczy;

Z własności skradzionej rzeczy, kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na ilość, — gdy kradzież popełnioną była

a) w rzeczy bezpośrednio służbie Bożej poświęconej, z zelżeniem obrządku religijnego, lub
b) w przedmiotach, wymienionych w §§fach 85 lit. *c)* i 89.

II. Jeżeli wynosi więcej niż pięć złotych reńskich i gdy

a) w płodach na polu, lub w owocach, wiszących na drzewach, a w krajach, w których hodowanie jedwabników stanowi gałęź przemysłu i gospodarstwa, także w liściu, z drzew morwowych zabranem, do żywienia jedwabników służącem;
b) w bydle na paszy lub z wygonu;
c) w sprzętach rolniczych na polu;
d) w minerałach, narzędziach lub sprzętach wewnątrz kopalni, przy powierzchniowem górnictwie, na hałdach (górkach gruzów kopalnianych) lub we warsztatach przyrządzających, popełnioną została.

§. 176.

d) charakter sprawcy.

Z charakteru sprawcy kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez żadnego względu na ilość, jeżeli sprawca kradzież w zwyczaj u siebie wprowadził.

II. Ze względem na ilość, wyższą nad pięć złotych reńskich:

a) gdy sprawca już dwa razy za zbrodnię lub przestępstwo kradzieży był karanym:
b) gdy kradzież przez służących na ich służbodawcach lub innych domownikach;
c) przez czeladź rzemieślniczą, przez chłopców terminujących lub przez najemników, na ich majstrze lub na tych, którym się do roboty najęli, jest popełnioną.

§. 174.

b) die gefährlichere Beschaffenheit der That;

Aus der Beschaffenheit der That ist ein Diebstahl ein Verbrechen:

I. Ohne alle Rücksicht auf den Betrag, wenn der Dieb mit Gewehr oder anderen der persönlichen Sicherheit gefährlichen Werkzeugen versehen gewesen; — oder wenn er bei seiner Betretung auf dem Diebstahle wirkliche Gewalt oder gefährliche Drohung gegen eine Person angewendet hat, um sich im Besitze der gestohlenen Sache zu erhalten.

II. Wenn der Diebstahl mehr als fünf Gulden beträgt, und zugleich

a) *während einer Feuersbrunst, Wassernoth, oder eines anderen gemeinen oder dem Bestohlenen insonderheit zugestossenen Bedrängnisses;*

b) *in Gesellschaft eines oder mehrerer Diebsgenossen;*

c) *an einem zum Gottesdienste geweihten Orte;*

d) *an versperrten Sachen;*

e) *an Holz, entweder in eingefriedeten Waldungen, oder mit beträchtlicher Beschädigung der Waldung;*

f) *an Fischen in Teichen;*

g) *an Wild, entweder in eingefriedeten Waldungen, oder mit besonderer Kühnheit, oder von einem gleichsam ein ordentliches Gewerbe damit treibenden Thäter verübt worden ist.*

§. 175.

c) die Eigenschaft der gestohlenen Sache;

Aus der Eigenschaft der gestohlenen Sache wird der Diebstahl zum Verbrechen:

I. Ohne Rücksicht auf den Betrag, wenn solcher

a) *an einer unmittelbar zum Gottesdienste gewidmeten Sache mit einer den Religionsdienst beleidigenden Verunehrung, oder*

b) *an den in den §§. 85,* lit. c) *und 89 genannten Gegenständen begangen wird.*

II. Wenn er mehr als fünf Gulden beträgt, und

a) *an Früchten auf dem Felde oder von Bäumen, und in den Ländern, in welchen die Zucht der Seidenwürmer einen Zweig der Industrie und der Landwirthschaft bildet, auch am Laub der Maulbeerbäume, welches zur Fütterung der Seidenwürmer dienet;*

b) *am Viehe auf der Weide oder vom Triebe;*

c) *an Ackergeräthschaften auf dem Felde;*

d) *an Mineralien, Werkzeugen oder Geräthschaften im Innern der Bergwerke, auf Tagbauen, auf Halden oder in Aufbereitungswerkstätten verübt worden ist.*

§. 176.

d) die Eigenschaft des Thäters.

Aus der Eigenschaft des Thäters ist der Diebstahl ein Verbrechen:

I. Ohne alle Rücksicht auf den Betrag, wenn der Thäter sich das Stehlen zur Gewohnheit gemacht hat.

II. Mit Rücksicht auf einen Betrag von mehr als fünf Gulden:

a) *wenn der Thäter schon zweimal, sei es des Verbrechens oder der Uebertretung, des Diebstahles wegen gestraft worden;*

b) *der Diebstahl von Dienstleuten an ihren Dienstgebern oder anderen Hausgenossen;*

c) *von Gewerbsleuten, Lehrjungen oder Taglöhnern an ihrem Meister oder denjenigen, welche die Arbeit bedungen haben, verübt wird.*

§. 177.

Jeżeli kradzież, jedynie z charakteru sprawcy wedle §fu 176 onemuż za zbrodnię ma być poczytaną, wtenczas ani uczestnictwo ani spólnictwo tej kradzieży za zbrodnię nie ma być uważanem.

§. 178.

Kara za zbrodnię kradzieży.

Jeżeli kradzież, oprócz tego, co w §§. 173—176 do zbrodni jest wymaganem, niczem więcej nie jest obciążoną, wówczas takowa ukaraną będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; przy obciążających zaś okolicznościach, od jednego roku do lat pięciu.

§. 179.

Jeżeli summa tego, co skradziono, przenosi złotych reńskich trzysta; — albo, jeżeli kradzież z osobliwszą śmiałością, gwałtem lub wielkim podstępem była wykonaną; — albo, jeżeli złodziej, zastany na kradzieży, przeciw osobie jakiej gwałtu lub pogróżek użył niebezpiecznych, celem utrzymania się w posiadaniu rzeczy skradzionej; — albo, jeżeli sprawca kradzież w zwyczaj u siebie wprowadził; we wszystkich tych przypadkach, orzeczoną będzie kara ciężkiego więzienia, od pięciu do lat dziesięciu.

§. 180.

Okoliczność ta, że kradzież nocną porą popełnioną została, sama przez się, jeżeli niezachodzi oraz która z okoliczności, w §§. 173—176 wymienionych, nie stanowi jeszcze zbrodni; atoliż kradzież taka albo przez przedłużenie trwania kary, albo przez jej zaostrzenie surowiej ukaraną być winna, aniżeli, gdyby w dzień, przy podobnych zresztą okolicznościach, popełnioną była.

§. 181.

Przeniewierzenie staje się zbrodnią: a) z istoty czynu;

Przeniewierzenie staje się zbrodnią, gdy kto na mocy publicznego (rządowego lub gminnego) urzędu swego, albo na mocy szczególnego od zwierzchności lub gminy zlecenia, powierzoną sobie rzecz, wartości większej nad złotych reńskich pięć, zatrzymuje lub sobie przywłaszcza.

§. 182.

Kara.

Przeniewierzenie takie ukaranem być ma ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu; a jeżeli wartość przeniewierzonej rzeczy przenosi złotych reńskich sto, od lat pięciu do dziesięciu, a nawet i do dwudziestu.

§. 183.

b) z większej ilości.

Zbrodni przeniewierzenia ten także staje się winnym, kto oprócz przypadku, w §. 181. wyrażonego, powierzoną sobie rzecz, wartości większej nad złotych reńskich pięćdziesiąt, zatrzymuje lub sobie przywłaszcza.

Rzeczy przez wierzyciela w zastaw wzięte, tudzież do zachowania u dłużnika pozostawione, uważane będą także za rzecz, temuż ostatniemu powierzoną.

§. 184.

Kara.

Za takie przeniewierzenie jest kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku; jeżeli zaś wartość przeniewierzonej rzeczy przenosi złotych reńskich trzysta, kara ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu; a przy okolicznościach, szczególniej obciążających od lat pięciu do dziesięciu.

§. 185.

Uczestnictwo kradzieży lub przeniewierzenia.

Uczestnictwa kradzieży lub przeniewierzenia ten staje się winnym, kto skradzioną lub przeniewierzoną rzecz ukrywa, nabywa lub zbywa.

§. 177.

Wenn der Diebstahl nach §. 176 lediglich aus der Eigenschaft des Thäters diesem als Verbrechen zuzurechnen ist, so ist weder die Theilnahme, noch die Mitschuld an demselben als Verbrechen zu behandeln.

§. 178.

Strafe des Verbrechens des Diebstahles.

Ist der Diebstahl ausser dem, was in den §§. 173—176 zum Verbrechen erfordert wird, nicht weiter beschwert, so soll er mit schwerem Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre; bei erschwerenden Umständen aber, zwischen einem und fünf Jahren bestraft werden.

§. 179.

Beläuft sich aber die Summe des Gestohlenen über dreihundert Gulden; — oder ist der Diebstahl mit besonderer Verwegenheit, Gewalt oder Arglist verübt worden; — oder hat der Dieb bei seiner Betretung auf dem Diebstahle gegen eine Person wirkliche Gewalt oder gefährliche Drohung angewendet, um sich in dem Besitze der gestohlenen Sache zu erhalten; — oder hat sich der Thäter das Stehlen zur Gewohnheit gemacht, so soll auf fünf- bis zehnjährigen schweren Kerker erkannt werden.

§. 180.

Der Umstand, dass ein Diebstahl zur Nachtzeit verübt wurde, macht denselben zwar für sich allein, wenn nicht zugleich einer der in den §§. 173—176 angeführten Umstände hinzutritt, noch zu keinem Verbrechen, jedoch soll ein solcher Diebstahl entweder in der Ausmessung der Dauer oder in der Verschärfung der Strafe strenger bestraft werden, als wenn er unter übrigens gleichen Umständen bei Tag geschehen wäre.

§. 181.

Die Veruntreuung wird zu einem Verbrechen: a) aus der Beschaffenheit der That;

Als ein Verbrechen ist diejenige Veruntreuung zu behandeln, wenn Jemand ein, vermöge seines öffentlichen (Staats- oder Gemeinde-) Amtes oder besonderen obrigkeitlichen oder Gemeindeauftrages ihm anvertrautes Gut im Betrage von mehr als fünf Gulden vorenthält, oder sich zueignet.

§. 182.

Strafe.

Eine solche Veruntreuung soll mit schwerem Kerker von einem bis zu fünf Jahren; wenn sie aber hundert Gulden übersteigt, von fünf bis zehn, und zwanzig Jahren bestraft werden.

§. 183.

b) durch den höheren Betrag.

Des Verbrechens der Veruntreuung macht sich auch derjenige schuldig, welcher ausser dem im §. 181 enthaltenen Falle ein ihm anvertrautes Gut in einem Betrage von mehr als fünfzig Gulden vorenthält oder sich zueignet.

Die vom Gläubiger gepfändeten und in Verwahrung des Schuldners belassenen Sachen sind auch als ein dem Letzteren anvertrautes Gut zu betrachten.

§. 184.

Strafe.

Eine solche Veruntreuung ist mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr; wenn aber der Betrag dreihundert Gulden übersteigt, mit schwerem Kerker von einem bis auf fünf Jahre; und bei besonders erschwerenden Umständen zwischen fünf und zehn Jahren zu bestrafen.

§. 185.

Theilnehmung am Diebstahle oder an Veruntreuung.

Der Theilnehmung am Diebstahle oder an einer Veruntreuung macht sich derjenige schuldig, der eine gestohlene oder veruntreute Sache verhehlt, an sich bringt oder verhandelt.

§. 186.

Kara.

Jeżeli:

a) z ilości lub wartości rzeczy lub z zachodzących poprzedzających okoliczności uczestnikowi wiadomo jest, iż kradzież lub przeniewierzenie popełniono w sposób, zbrodnię stanowiący, o ileby kradzież lub przeniewierzenie nie ściągało się li tylko do osobistej własności sprawcy; albo

b) ilość lub wartość wszystkich, kilką razami ukrytych, nabytych lub zbytych rzeczy, z kradzieży pochodzących, razem złotych reńskich dwadzieścia pięć, z przeniewierzenia zaś pochodzących, razem złotych reńskich pięćdziesiąt przenosi; wówczas karanem być winno uczestnictwo więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a podług wielkości summy, podstępu i poparcia szkody zrządzonej, aż do lat pięciu.

§. 187.

Bezkarność kradzieży i przeniewierzenia dla czynnego żalu.

Każda kradzież i każde przeniewierzenie przestaje być karygodnem, jeżeli sprawca z czynnego żalu swego, chociażby na naleganie poszkodowanego, wprzód nim sąd lub inna zwierzchność dowie się o winie jego, sam, a nie kto inny za niego, wynagrodzi całą szkodę, z czynu jego wynikłą.

Toż samo stosuje się także i do uczestnictwa; jednakowoż tu dostatecznem jest do uwolnienia od kary, gdy uczestnik kradzieży lub przeniewierzenia, wprzód nim zwierzchność o tem wiadomości nabyła, wynagrodził całkowitą z uczestnictwa jego wynikającą szkodę, o ile udział jego w tej mierze oznaczonym być może.

§. 188.

Jeżeliby więc poszkodowany doniósł zwierzchności o popełnionej na nim kradzieży, niemogąc atoliż wskazać sprawcy, choćby nawet z odległych tylko poszlak, sprawca zaś wprzód, nim się zwierzchność o tem dowiedziała, że on jest sprawcą, szkodę wynagrodził, w przypadku tym sprawca zupełnie wolnym jest od kary; przeciwnie przepis poprzedniego paragrafu nie ma zastosowania:

a) gdy złodziej, wprzód nim rzecz skradzioną ubezpieczył, przez okradzionego w ucieczce dogoniony, na żądanie onegoż rzecz zwraca lub ją w czasie ścigania, porzuca; albo

b) gdy sprawca, zobowiązawszy się w oznaczonem przeciągu czasu wynagrodzić poszkodowanego, układu względem zobowiązania tego niedotrzymuje, a tak następnie przez poszkodowanego oskarżonym zostaje; albo

c) gdy pod okolicznościami temi przy zawarciu układu część tylko rzeczy skradzionej zwróconą została; albo

d) gdy sprawca część rzeczy skradzionej przed wykryciem urzędowem zwraca, co do reszty zaś ułożyć się chce, lecz poszkodowany układu nieprzyjmuje, i zaaresztowania sprawcy żąda.

§. 189.

Kradzieże i przeniewierzenia, za przestępstwa uważać się mające.

O ile nareszcie z niewyszczególnionemi tu kradzieżami lub przeniewierzeniami i uczestnictwami tychże, tudzież w ogólności z kradzieżami i przeniewierzeniami między małżonkami, rodzicami, dziećmi i rodzeństwem zachodzącemi, dopóki ci węzłem spólnego gospodarstwa połączeni zostają, postępować się winno, jak z przestępstwami; o tem stanowią przepisy, zawarte w drugiej części niniejszej ustawy (§. 463).

§. 186.

Strafe.

Ist dem Theilnehmer:

a) aus dem Betrage oder Werthe der Sache, oder aus dem Vorgange bekannt, dass der Diebstahl oder die Veruntreuung auf eine Art, die sie zum Verbrechen eignet, in soferne dieselbe nicht bloss in der persönlichen Eigenschaft des Thäters liegt, begangen worden sei; oder

b) übersteigen die zu mehreren Malen verhehlten, an sich gebrachten oder verhandelten Sachen zusammen bei dem Diebstahle den Betrag oder Werth von fünf und zwanzig, bei der Veruntreuung aber von fünfzig Gulden, so ist die Theilnehmung mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr, nach der Grösse des Betrages, der Hinterlist und des beförderten Schadens auch bis auf fünf Jahre zu bestrafen.

§. 187.

Straflosigkeit des Diebstahles und der Veruntreuung wegen der thätigen Reue.

Jeder Diebstahl und jede Veruntreuung hört auf strafbar zu seyn, wenn der Thäter aus thätiger Reue, obgleich auf Andringen des Beschädigten, nicht aber ein Dritter für ihn, eher als das Gericht oder eine andere Obrigkeit sein Verschulden erfährt, den ganzen aus seiner That entspringenden Schaden wieder gut macht.

Eben dieses gilt auch von der Theilnehmung: doch reicht es zur Befreiung hin, wenn der Theilnehmer an einem Diebstahle oder an einer Veruntreuung vor der obrigkeitlichen Entdeckung den ganzen aus seiner Theilnehmung entstandenen Schaden, in sofern sich dieser Antheil erheben lässt, gut gemacht hat.

§. 188.

Wenn daher ein Beschädigter bei der Obrigkeit die Anzeige eines an ihm verübten Diebstahles machte, ohne auch nur aus entfernten Inzichten auf einen Thäter deuten zu können, von dem Thäter aber, ehe die Obrigkeit zur Kenntniss gelangt, dass er der Thäter sei, der Schade gut gemacht würde; so ist der Thäter allerdings straflos; dagegen findet die Bestimmung des vorstehenden Paragraphes keine Anwendung:

a) wenn ein Dieb, bevor er das gestohlene Gut in Sicherheit brachte, auf der Flucht von dem Bestohlenen eingeholt wird, und es auf dessen Abforderung zurückstellt, oder es bei der Verfolgung hinwegwirft; oder

b) wenn der Thäter sich verpflichtet, dem Beschädigten binnen einer bestimmten Zeit Vergütung zu leisten, aber den Vergleich nicht hält und dann von dem Beschädigten angezeigt wird: oder

c) wenn unter diesen Verhältnissen bei der Abschliessung des Vergleiches nur ein Theil des entwendeten Gutes zurückgestellt worden ist; oder

d) wenn der Thäter einen Theil des entwendeten Gutes vor der obrigkeitlichen Entdeckung zurückstellt, und in Rücksicht des Ueberrestes einen Vergleich anbietet, der Beschädigte aber keinen Vergleich eingeht, und den Thäter verhaften lässt.

§. 189.

Diebstähle und Veruntreuungen, welche als Uebertretungen behandelt werden.

In wieferne übrigens die hier nicht vorkommenden Diebstähle oder Veruntreuungen und die Theilnehmung an denselben, wie auch überhaupt die unter Ehegatten, Eltern, Kindern und Geschwistern, so lange sie in gemeinschaftlicher Haushaltung leben, vorfallenden Diebstähle und Veruntreuungen als Uebertretungen zu behandeln seien, darüber ist die Vorschrift im zweiten Theile dieses Gesetzes enthalten (§. 463).

Rozdział dwudziesty drugi.

O ~~rozboju~~ rabunku

§. 190.

Rozbój.

Rabunku ~~Rozboju~~ staje się winnym ten, kto osobie jakiej, w celu owładnięcia ruchomości. do niej samej należących lub też cudzych, gwałt czyni, bądź przez czynne obrażenie, bądź tylko przez zagrożenie.

§. 191.

Kara.

Już samo takie zagrożenie, choćby przez jednego tylko człowieka wywarte było, i bez skutku zostało, karanem być winno ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

§. 192.

Jeżeli zaś zagrożenie wywarte było w towarzystwie jednego lub więcej spólników rozboju. albo z zabójczą w ręku bronią, lub też, jeżeli po zagrożeniu rzeczywiście ruchomość zrabowano; wówczas orzeczone być ma ciężkie więzienie od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 193.

Taka sama kara nastąpi także i wtenczas, gdy się na osobę jaką z użyciem gwałtu porwano, chociażby rozbój nie był dokonanym.

§. 194.

Jeżeli jednak rozbój, z użyciem gwałtu przedsięwzięty, także dokonanym został, wówczas kara jest ciężkie więzienie zaostrzone, od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 195.

Jeżeli zaś w czasie rozboju, kto w ten sposób był zranionym lub skaleczonym, iż takowy ciężkie przezto odniósł na ciele swem uszkodzenie (§. 152); albo gdy kto przez ciągle mu wyrządzane krzywdy lub miotane nań niebezpieczne pogróżki w udręczeniach pogrążonym był; wówczas każdy, kto w tem udział miał, ukaranym być winien ciężkiem więzieniem na cały życie.

§. 196.

Uczęstnictwo rozboju.

Kto rzecz jaką, o której wiedział, że pochodzi z rozboju, choćby pomniejszej ilości lub wartości, ukrywa, zbywa lub nabywa, ten staje się winnym zbrodni uczestnictwa w rozboju, i ukaranym być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

Rozdział dwudziesty trzeci.

O oszustwie.

§. 197.

Oszustwo.

Kto przez chytre przedstawienia lub czyny, drugiego w błąd wprowadza, tak, aby ktobądź, czy to jest państwo, czy gmina lub inna osoba, w własności swej lub w innych prawach szkodę poniósł; albo, kto w tym zamiarze i rzeczonym właśnie sposobem, błędu lub niewadomości drugiego używa, popełnia oszustwo; bez względu, czy do tego

Zwei und zwanzigstes Hauptstück.

Von dem Raube.

§. 190.

Raub.

Eines Raubes macht sich schuldig, wer einer Person Gewalt anthut, um sich ihrer oder sonst einer fremden beweglichen Sache zu bemächtigen: die Gewalt mag mit thätlicher Beleidigung, oder nur mit Drohung geschehen.

§. 191.

Strafe.

Schon eine solche Drohung, wenn sie auch nur von einem einzelnen Menschen geschehen und ohne Erfolg geblieben ist, soll mit fünf- bis zehnjährigem schweren Kerker bestraft werden.

§. 192.

Ist aber die Drohung in Gesellschaft eines oder mehrerer Raubgenossen, oder mit mörderischen Waffen geschehen, oder, ist das Gut auf die Bedrohung wirklich geraubt worden; so soll auf schweren Kerker von zehn bis zwanzig Jahren erkannt werden.

§. 193.

Diese Strafe findet auch Statt, wenn gewaltthätig Hand an eine Person gelegt wurde, obgleich der Raub nicht vollbracht worden.

§. 194.

Ist aber der mit gewaltthätiger Handanlegung unternommene Raub auch vollbracht worden, so ist die Strafe des schweren Kerkers von zehn bis zu zwanzig Jahren mit Verschärfung anzuwenden.

§. 195.

Wenn aber bei dem Raube Jemand dergestalt verwundet oder verletzt worden, dass derselbe dadurch eine schwere körperliche Beschädigung (§. 152) erlitten hat; oder wenn Jemand durch anhaltende Misshandlung oder gefährliche Bedrohung in einen qualvollen Zustand versetzt worden ist; so soll Jeder, der daran Theil genommen, mit lebenslangem schweren Kerker bestraft werden.

§. 196.

Theilnehmung am Raube.

Wer eine Sache, wovon er weiss, dass sie geraubt worden, sei sie auch von geringem Betrage oder Werthe, verhehlt, verhandelt, oder an sich bringt, ist des Verbrechens der Theilnehmung am Raube schuldig, und mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren zu bestrafen.

Drei und zwanzigstes Hauptstück.

Vom Betruge.

§. 197.

Betrug.

Wer durch listige Vorstellungen oder Handlungen einen Anderen in Irrthum führt, durch welchen Jemand, sei es der Staat, eine Gemeinde oder andere Person, an seinem Eigenthume oder anderen Rechten, Schaden leiden soll; oder wer in dieser Absicht und auf die eben erwähnte Art eines Anderen Irrthum oder Unwissenheit benützt, begeht einen Betrug; er mag sich hierzu durch Eigennutz, Leidenschaft, durch die Absicht, Jemanden

uwieść się dał chęcią zysku, namiętnością, zamiarem uwzględnienia kogo nieprawnie, lub innym jakimbądź zamiarem ubocznym.

Okoliczności, które oszustwo zbrodnią stanowią

§. 198.

Oszustwo staje się zbrodnią, albo z istoty czynu, albo z ilości wyrządzonej szkody.

§. 199.

a) istota czynu.

Pod warunkami §fu 197 staje się oszustwo zbrodnią z istoty czynu:

a) gdy kto we własnej sprawie w sądzie oświadczył się do fałszywej przysięgi, lub rzeczywiście złożył fałszywą przysięgę, albo, gdy kto starał się o fałszywe świadectwo, mające być w sądzie złożonem, albo, gdy fałszywe świadectwo sądownie ofiarowanem lub złożonem było, chociażby takowe nie obejmowało zarazem zaofiarowania lub złożenia przysięgi;

b) gdy kto charakter publicznego urzędnika fałszywie przybiera, albo rozkaz od zwierzchności. lub nadane sobie ze strony władzy publicznej szczególne upoważnienie zmyśla;

c) gdy w publicznym jakiem zatrudnieniu, używaną jest fałszywa czyli mniejsza, cymentowana lub niecymentowana miara lub waga;

d) gdy kto publiczny jaki dokument, lub przez publiczny jaki zakład zaprowadzone ocechowanie: stępel, pieczęć lub próbę podrabia albo fałszuje;

e) gdy kto dla oznaczenia granic porobione znaki znosi lub przesuwa;

f) gdy kto przez marnotrawstwo wprawił się w niemożność płacenia, lub podstępami starał się przedłużyć sobie kredyt, albo przez podstawienie zmyślonych wierzycieli,lub też inaczej jak przez zwodnicze porozumienie się lub ukrycie pewnej części majątku swego, prawdziwy stan massy przekręca.

§. 200.

b) wyższa ilość szkody.

Inne oszustwa stają się zbrodnią, jeżeli szkoda, która została zrządzoną, albo, do zrządzenia której zły zamiar był skierowany, więcej wynosi niż dwadzieścia pięć złotych reńskich.

§. 201.

Główne gatunki oszustwa, które się ze względu na wyższą ilość szkody, zbrodnią stają.

Gatunki oszustwa nie mogą wprawdzie, dla wielkiej rozmaitości ich, być wszystkie w niniejszej ustawie wyszczególnione. W szczególności jednak ze względu na ilość dopiero wymienioną, staje się winnym zbrodni ten:

a) kto fałszywe prywatne dokumenta sporządza, lub prawdziwe fałszuje; kto dokumenta, do niego albo wcale nie, albo nie wyłącznie należące, na szkodę drugiego niszczy, uszkadza lub zataja; kto podrobione lub sfałszowane publiczne papiery kredytowe, tudzież. kto fałszywą monetę, bez porozumienia się z fałszerzem, lub uczestnikami, świadomie w dalszy obieg puszcza;

b) kto zabobonnem lub innym jakiem podstępnem omamieniem, słabości umysłu drugiego nadużywa, dla szkody tegoż lub też osoby trzeciej;

gesetzwidrig zu begünstigen, oder sonst durch was immer für eine Nebenabsicht haben verleiten lassen.

§. 198.

Umstände, wodurch der Betrug zum Verbrechen wird:

Der Betrug wird zum Verbrechen, entweder aus der Beschaffenheit der That oder aus dem Betrage des Schadens.

§. 199.

a) die Beschaffenheit der That;

Unter den Bedingungen des §. 197 wird der Betrug schon aus der Beschaffenheit der That zum Verbrechen:

a) *wenn sich in eigener Sache bei Gericht zu einem falschen Eide erboten, oder wirklich ein falscher Eid geschworen wird, oder wenn sich um ein falsches Zeugniss, so vor Gericht abgelegt werden soll, beworben, oder wenn ein falsches Zeugniss gerichtlich angeboten oder abgelegt wurde, wenn dasselbe auch nicht zugleich die Anerbietung oder Ablegung eines Eides in sich begreift;*

b) *wenn Jemand den Charakter eines öffentlichen Beamten fälschlich annimmt, oder einen obrigkeitlichen Auftrag, oder ein besonderes von öffentlicher Behörde erhaltenes Befugniss lügt;*

c) *wenn in einem öffentlichen Gewerbe unechtes oder geringhältiges, sei es zimentirtes oder nicht zimentirtes, Mass oder Gewicht gebraucht wird;*

d) *wenn Jemand eine öffentliche Urkunde oder eine durch öffentliche Anstalt eingeführte Bezeichnung mit Stämpel, Siegel oder Probe nachmacht oder verfälscht;*

e) *wenn die zur Bestimmung der Gränzen gesetzten Markungen weggeräumt oder versetzt werden;*

f) *wenn Jemand durch Verschwendung sich in das Unvermögen, zu zahlen, gestürzt, oder durch Ränke den Credit zu verlängern gesucht hat, oder durch Aufstellung erdichteter Gläubiger, oder sonst durch betrügliches Einverständniss oder Verhehlung eines Theiles von seinem Vermögen, den wahren Stand der Masse verdreht.*

§. 200.

b) der höhere Betrag.

Andere Betrügereien werden zum Verbrechen, wenn der Schade, der verursacht, oder, auf welchen die böse Absicht gerichtet worden, sich höher als auf fünf und zwanzig Gulden beläuft.

§. 201.

Hauptarten der Betrügereien, welche bei dem höheren Betrage zum Verbrechen werden.

Die Arten des Betruges lassen sich zwar wegen ihrer zu grossen Mannigfaltigkeit nicht alle in dem Gesetze aufzählen. Insbesondere macht sich aber mit Rücksicht auf den eben erwähnten Betrag eines Verbrechens schuldig:

a) *wer falsche Privaturkunden verfertiget oder echte verfälschet; wer Urkunden, welche ihm gar nicht, oder nicht ausschliesslich gehören, zum Nachtheile eines Anderen vernichtet, beschädiget oder unterdrückt; wer nachgemachte oder verfälschte öffentliche Creditspapiere, wie auch, wer verfälschte Münze, ohne Einverständniss mit den Verfälschern oder Theilnehmern wissentlich weiter verbreitet;*

b) *wer den Schwachsinn eines Anderen durch abergläubische oder sonst hinterlistige Verblendung zu dessen oder eines Dritten Schaden missbraucht;*

c) kto znalezione lub przez omyłkę doszłe doń rzeczy rozmyślnie ukrywa, i takowe sobie przywłaszcza, co jednak nie ma zastosowania do ukrywania znalezionego skarbu;

d) kto fałszywie na siebie imię, stan lub charakter przybiera, za właściciela cudzego majątku się udaje, albo innym fałszywym pozorem się osłania, aby sobie nieprawne przywłaszczył zyski, aby komu w majątku lub prawach szkodę zrządził, albo go do szkodliwych czynności uwiódł, którychby tenże bez takowego podstępu nie był przedsiębrał;

e) kto w grze fałszywych używa kostek, fałszywych kart, podstępnego porozumienia się, albo innych wybiegów chytrych.

§. 202.

Kara za zbrodnię oszustwa.

Kara za oszustwo jest w powszechności więzienie od sześciu miesięcy aż do roku, przy obciążających okolicznościach zaś, od jednego roku aż do lat pięciu.

§. 203.

Jeżeli zaś summa lub wartość, którą sprawca przez zbrodnię na swą rzecz obrócił, lub do czego zamiar jego skierowany był, przenosi kwotę złotych reńskich trzysta; albo jeżeli zbrodniarz oszustwo z szczególną popełnił śmiałością, lub chytrością; albo jeżeli oszustwo u siebie w zwyczaj wprowadził, wówczas kara będzie ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu.

§. 204.

Jeżeli zbrodnia oszustwa w połączeniu z fałszywą przysięgą popełnioną została (§.199. lit. *a*), powinien oszust skazanym być na karę ciężkiego więzienia, podług wymiaru czasu, w §§. 202 i 203 oznaczonego, a jeżeli przez fałszywą przysięgę znaczną bardzo wyrządził szkodę, aż do lat dwudziestu, wedle okoliczności na całe nawet życie.

§. 205.

Oszustwa, za przestępstwa uważać się mające.

Oszustwa, w których nie zachodzi żadna z wymierzonych w §§. 199 i 200 okoliczności, uważane i ukarane być winny jako przestępstwa, wedle przepisu, w drugiej części niniejszej ustawy zawartego.

Rozdział dwudziesty czwarty.

O dwużeństwie.

§. 206.

Dwużeństwo.

Gdy osoba w stanie małżeńskim zostająca, z drugą jaką osobą małżeństwo zawiera, natenczas zbrodnię dwużeństwa popełnia.

§. 207.

Zbrodnię tę popełnia równie osoba, która, lubo sama jest stanu wolnego, świadomie małżeństwo zawiera z osobą, w stanie małżeńskim zostającą.

§. 208.

Kara.

Kara za tę zbrodnię jest więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zbrodniarz przed osobą, z którą wszedł w powtórne związki małżeńskie, stan swój małżeński ukrył; wówczas ciężkiem więzieniem ukaranym być winien.

c) wer gefundene oder ihm irrthümlich zugekommene Sachen geflissentlich verhehlet und sich zueignet, was jedoch auf die Verheimlichung eines aufgefundenen Schatzes nicht anwendbar ist;

d) wer sich einen falschen Namen, Stand oder Charakter beilegt, sich für den Eigenthümer fremden Vermögens ausgibt, oder sonst hinter einem falschen Scheine verbürgt, um sich unrechtmässigen Gewinn zuzueignen, Jemandem an Vermögen oder Rechten Schaden zu thun, oder Jemanden zu nachtheiligen Handlungen zu verleiten, zu denen er sich ohne den ihm mitgespielten Betrug nicht würde verstanden haben;

e) wer sich in einem Spiele falscher Würfel, falscher Karten, eines hinterlistigen Einverständnisses oder anderer listigen Ränke bedient.

§. 202.

Strafe des Verbrechens des Betruges.

Die Strafe des Betruges ist insgemein Kerker von sechs Monaten bis zu einem Jahre, bei erschwerenden Umständen aber von einem bis zu fünf Jahren.

§. 203.

Uebersteigt aber der Betrag oder Werth, den sich der Thäter durch das Verbrechen zugewendet, oder worauf die Absicht gerichtet gewesen ist, die Summe von dreihundert Gulden; oder hat der Verbrecher den Betrug mit besonderer Kühnheit oder Arglist verübt; oder die Betrügereien sich zur Gewohnheit gemacht, so ist die Strafe schwerer Kerker von fünf bis zu zehn Jahren.

§. 204.

Wenn das Verbrechen des Betruges durch einen falschen Eid begangen wird (§. 199, lit. a), soll der Betrüger zur schweren Kerkerstrafe, nach der in den §§. 202 und 203 bestimmten Dauer, und wenn er durch den falschen Eid einen sehr wichtigen Schaden verursacht hat, bis zu zwanzigjährigem, nach Umständen auch zu lebenslangem schweren Kerker verurtheilt werden.

§. 205.

Betrügereien, die als Uebertretungen behandelt werden.

Betrügereien, bei welchen kein in den §§. 199 und 200 angeführter Umstand eintritt, sind als Uebertretungen nach der im zweiten Theile dieses Gesetzes vorkommenden Vorschrift zu behandeln.

Vier und zwanzigstes Hauptstück.

Von der zweifachen Ehe.

§. 206.

Zweifache Ehe.

Wenn eine verehelichte Person mit einer anderen Person eine Ehe schliesst, so begeht sie das Verbrechen der zweifachen Ehe.

§. 207.

Gleiches Verbrechen begeht diejenige Person, welche, ob sie gleich selbst unverheirathet ist, wissentlich eine verehelichte Person heirathet.

§. 208.

Strafe.

Die Strafe dieses Verbrechens ist Kerker von einem bis auf fünf Jahre. Hat der Verbrecher der Person, mit welcher er die zweite Ehe geschlossen, seinen Ehestand verhehlet; so soll er zu schwerem Kerker verurtheilt werden.

Rozdział dwudziesty piąty.

O potwarzy.

§. 209.

Potwarz.

Kto kogo przed zwierzchnością o zmyśloną zbrodnię oskarża, lub go w ten sposób obwinia, iż obwinienie jego staćby się mogło powodem do urzędowego śledztwa, lub przynajmniej dochodzenia przeciw obwinionemu, ten staje się winnym potwarzy.

§. 210.

Kara.

Kara na potwarcę jest z reguły ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu; która atoliż aż do lat dziesięciu winna być przedłużoną, jeżeli

a) potwarca szczególnego użył podstępu, aby obwinienie uczynić wiarygodnem; albo

b) obwinionego na większe wystawił niebezpieczeństwo; albo

c) potwarca jest służącym, domownikiem lub podwładnym spotwarzonego; albo jeżeli urzędnik w urzędzie swym dopuścił się potwarzy.

Rozdział dwudziesty szósty.

O pomocy danej zbrodniarzom.

§. 211.

Pomoc do zbrodni.

Że przyczynienie się do zbrodni ten sam stanowi rodzaj zbrodni, której winnym się staje sprawca bezpośredni, to już w §fie 5. wyrzeczonem zostało. W następnych atoliż przypadkach staje się także zbrodni winnym, kto zbrodniarzowi pomoc daje, a to:

§. 212.

a) przez złośliwe opuszczenie przeszkodzenia.

Przypadek pierwszy. Gdy kto złośliwie zaniedbuje przeszkodzić popełnieniu zbrodni, będąc w możności tego bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie samego, swych należących (§. 216), lub osób pod prawną opieką jego zostających.

§. 213.

Kara.

Przy zbrodniach zdrady głównej, śpiegostwa, nieupoważnionego werbowania i postępowania z człowiekiem jak z niewolnikiem, zaniedbanie to wyż wzmiankowane, za spólnictwo ma być uważane i stosownie do §§tów 60, 67, 92 i 95 karane. Przy innych zbrodniach winowajca karanym być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; jeżeli zaś na zbrodnię postanowioną jest kara śmierci lub więzienie na całe życie, ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

§. 214.

b) przez zatajenie.

Przypadek drugi. Gdy kto przed dochodzącą zwierzchnością, prowadzące do odkrycia zbrodni lub sprawcy poszlaki tai, t. j. wyjściu ich na jaw umyślnie przeszkodzić lub takowe przynajmniej utrudnić stara się, albo sprawcę ukrywa; albo wiadomym sobie zbrodniarzom schronienie daje: lub też schadzki onychże ułatwia, którymby był przeszkodzić mógł.

Fünf und zwanzigstes Hauptstück.

Von der Verläumdung.

§. 209.

Verläumdung.

Wer Jemanden wegen eines angedichteten Verbrechens bei der Obrigkeit angibt, oder auf solche Art beschuldiget, dass seine Beschuldigung zum Anlasse obrigkeitlicher Untersuchung, oder doch zur Nachforschung gegen den Beschuldigten dienen könnte, macht sich des Verbrechens der Verläumdung schuldig.

§. 210.

Strafe.

Die Strafe des Verläumders ist in der Regel schwerer Kerker von einem bis auf fünf Jahre; dieser ist aber bis auf zehn Jahre zu verlängern, wenn

a) der Verläumder sich einer besonderen Arglist, um die Beschuldigung glaublich zu machen, bedient; oder

b) den Beschuldigten einer grösseren Gefahr ausgesetzt hat; oder wenn

c) der Verläumder ein Dienstbote, Hausgenosse, oder ein Untergebener des Verläumdeten ist, oder ein Beamter die Verläumdung in seinem Amte ausgeübt hat.

Sechs und zwanzigstes Hauptstück.

Von dem Verbrechern geleisteten Vorschube.

§. 211.

Vorschub zu Verbrechen.

Dass durch Zuthun eben die Gattung von Verbrechen begangen werde, deren sich der unmittelbare Thäter schuldig macht, ist schon in dem §. 5 erklärt. Aber auch derjenige, der einem Verbrecher Vorschub leistet, wird in nachstehenden Fällen selbst eines Verbrechens schuldig:

§. 212.

a) durch boshafte Unterlassung der Verhinderung.

Erster Fall. Wenn Jemand, ein Verbrechen zu hindern, aus Bosheit unterlässt, da er es doch leicht, und ohne sich, seine Angehörigen (§. 216), oder diejenigen Personen, die unter seinem gesetzlichen Schutze stehen, einer Gefahr auszusetzen, hätte verhindern können.

§. 213.

Strafe.

Bei den Verbrechen des Hochverrathes, der Ausspähung, unbefugten Werbung und der Behandlung eines Menschen als Sklaven ist eine so beschaffene Unterlassung für Mitschuld zu achten und auf die in den §§. 60, 67, 92 und 95 bestimmte Art zu behandeln. Bei anderen Verbrechen soll der Schuldige mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr; wenn aber die auf die That gesetzte Strafe der Tod oder lebenslanger Kerker ist, mit schwerem Kerker zwischen einem und fünf Jahren bestraft werden.

§. 214.

b) durch Verhehlung.

Zweiter Fall. Wenn Jemand der nachforschenden Obrigkeit die zur Entdeckung des Verbrechens oder des Thäters dienlichen Anzeigungen verheimlichet, d. h. deren Bekanntwerden absichtlich zu hindern oder wenigstens zu erschweren sucht; oder den Verbrecher vor ihr verbürgt; oder den ihm bekannten Verbrechern Unterschleif gibt; oder ihre Zusammenkünfte, da er sie hindern könnte, begünstiget.

§. 215.

Kara.

Utaiciel taki powinien, o ile zaniedbanie doniesienia nie dotycze zbrodni zdrady głównej, śpiegowstwa i nieprawnego werbowania, ani też spólnictwa tychże zbrodni nie stanowi (§§. 61, 67 i 92), podług niebezpieczności zatajonego zbrodniarza, i podług szkodliwości, pomocą jego popieranej, karanym być więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a w razie danego schronienia lub schadzek ułatwianych, ciężkiem więzieniem aż do lat pięciu.

§. 216.

Wszelakoż krewni i powinowaci zbrodniarza w linii wstępnej i zstępnej, tudzież jego rodzeństwo, niemniej dzieci rodzeństwa, lub bliżej jeszcze z zim spokrewnieni, jego małżonek, rodzeństwo małżonka jego, równie jak małżonkowie jego rodzeństwa, nie mogą być karanymi dla samego tylko utajenia tego.

§. 217.

c) przez pomoc do ucieczki daną dla zbrodni uwięzionemu.

Przypadek trzeci. Gdy kto dla zbrodni uwięzionemu sposobność do ucieczki podstępem lub gwałtem ułatwia, albo poszukującej zwierzchności w schwytaniu zbiegłego przeszkody czyni.

§. 218.

Kara.

Jeżeli dający pomoc, do staranności około straży jego był obowiązanym, albo jeżeli wiedział, iż aresztowany o zbrodnię zdrady głównej, fałszowania papierów kredytowych albo monety, rozboju albo podpalenia obwinionym, albo za ulegającego karze był uznanym, natenczas winowajca takowy karanym być winien ciężkiem więzieniem, a to, jeżeli pomoc dał komu, dla zbrodni zdrady głównej lub fałszowania papierów kredytowych uwięzionemu, od pięciu do lat dziesięciu, we wszystkich zaś tu wymienionych przypadkach od jednego roku do lat pięciu.

§. 219.

Jeżeli aresztowany dla innej zbrodni jakiej, nie zaś dla zbrodni, w powyższym paragrafie wymienionych, pod śledztwem zostaje, lub karę pełni, a dający onemuż pomoc nie miał szczególnego obowiązku około straży jego, na ten przypadek stanowi się kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 220

d) przez ukrycie lub inną pomoc do ucieczki dezerterowi daną.

Przypadek czwarty. Gdy kto bez uprzedniego porozumienia się (§. 222) zbiegłemu od służby wojskowej żołnierzowi lub słudze wojskowemu (zbiegowi, dezerterowi) przez wskazanie drogi, przebranie onegoż, ukrywanie, przez dozwolenie mu u siebie pobytu, lub innym jakimkolwiekbądź sposobem pomoc daje, i przezto dalszą jego ucieczkę ułatwia, albo wykrycie i schwytanie zbiega utrudnia.

§. 221.

Kara.

Pomocnik taki powinien oprócz tego, że zapłacić ma do kasy wojskowej sto złotych reńskich, ukaranym być więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Jezeli jednak takie przyłożenie się do ucieczki dokonanem było przez ukrycie zbiega, dłuższy czas trwające, albo przez odkupienie od niego munduru, broni, konia lub innych przedmiotów uzbrojenia jego, albo z chciwości zysku, lub też pod innemi okolicznościami, szczególniej obciążającemi, na ten przypadek kara jest, ciężkie więzienie od

§. 215.

Strafe.

Ein solcher Verhehler soll, wofern nicht bei den Verbrechen des Hochverrathes, der Ausspähung und Falschwerbung der Fall der unterlassenen Anzeige eintritt, und die Mitschuld an eben diesen Verbrechen begründet (§§. 61, 67 und 92), nach der Gefährlichkeit des verhehlten Verbrechers, und nach der durch seinen Vorschub beförderten Schädlichkeit, mit Kerker von sechs Monaten bis auf ein Jahr; und im Falle des gegebenen Unterschleifes, oder der begünstigten Zusammenkünfte mit schwerem Kerker bis auf fünf Jahre bestraft werden.

§. 216.

Doch können des Verbrechers Verwandte und Verschwägerte in auf- und absteigender Linie, wie auch seine Geschwister, Geschwisterkinder oder die ihm noch näher verwandt sind, sein Ehegenoss, die Geschwister seines Ehegenossen und die Ehegenossen seiner Geschwister wegen einer solchen Verhehlung allein, nicht gestraft werden.

§. 217.

c) durch Hilfe zur Entweichung eines wegen Verbrechens Verhafteten.

Dritter Fall. Wenn Jemand einem wegen eines Verbrechens Verhafteten die Gelegenheit zum Entweichen durch List oder Gewalt erleichtert, oder der nachforschenden Obrigkeit in Wiedereinbringung des Entwichenen Hinderniss legt.

§. 218.

Strafe.

Wenn der Vorschub von Jemanden gegeben wird, der zur Sorge für die Verwahrung verpflichtet ist; oder wenn derjenige, der den Vorschub geleistet, wusste, dass der Verhaftete eines Hochverrathes, einer Verfälschung der Creditspapiere oder Münze, eines Mordes, Raubes oder angelegten Brandes beschuldiget oder straffällig erkannt ist, wird der Verbrecher mit schwerem Kerker, und zwar, wenn der Vorschub einem wegen Hochverrathes oder verfälschter Creditspapiere Verhafteten geleistet worden, zwischen fünf und zehn Jahren, in anderen hier benannten Fällen aber zwischen einem und fünf Jahren zu bestrafen seyn.

§. 219.

Ist der Verhaftete wegen eines anderen Verbrechens, als die in dem vorhergehenden Paragraphe benannt sind, in der Untersuchung oder Strafe, und hat derjenige, der ihm Vorschub gethan, keine besondere Pflicht zu seiner Verwahrung, so ist die Strafe Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre.

§. 220.

d) durch Verhehlung oder sonstige Begünstigung eines Deserteurs.

Vierter Fall. Wer ohne im Vorhinein getroffenes Einverständniss (§. 222) einen aus dem Militärdienste entwichenen Soldaten oder Dienstmann (Ausreisser, Deserteur) durch Anweisung des Weges, durch Verkleidung, Verbergung, durch einen bei sich gegebenen Aufenthalt, oder auf was immer für eine Art hilfreiche Hand bietet, und dadurch die Fortsetzung seiner Flucht begünstiget oder die Ausforschung und Wiedereinbringung des Ausreissers erschwert.

§. 221.

Strafe.

Ein solcher Beförderer soll nebst dem, dass er einhundert Gulden an die Kriegscasse zu bezahlen hat, mit Kerker zwischen sechs Monaten und einem Jahre bestraft werden. Ist jedoch eine solche Begünstigung durch eine in längerer Zeit fortgesetzte Verhehlung, oder durch Abkaufung der Montur, Waffen, des Pferdes, oder sonstiger Ausrüstungsgegenstände des Ausreissers, oder aus Gewinnsucht, oder unter anderen besonders erschwerenden Umständen verübt worden, so ist die Strafe schwerer Kerker von einem bis zu fünf Jahren.

jednego roku do lat pięciu. Jeżeli winowajca nie jest w stanie uiścić opłaty do kasy wojskowej, wówczas kara więzienia na dłuższy czas wymierzoną albo zaostrzoną być winna, a okoliczność ta, że zbieg znowu schwytanym został, nie zmienia wcale zastosowania niniejszego postanowienia.

§. 222.

Uwiedzenie żołnierza do złamania wojskowej przysięgi służbowej, i danie pomocy do zbrodni wojskowych.

Kto żołnierza, do c. k. służb wojskowych zobowiązanego, choćby nie zostawał sam w żadnem takiem zobowiązaniu, do wiarołomnego opuszczenia służby wojskowej (dezercyi) albo do jakiegokolwiekbądź, podług ustaw karnych, dla c. k. wojska moc mających, za zbrodnię uważać i karać się mającego złamania zaprzesiężonej wierności, posłuszeństwa, czujności, lub innych obowiązków wojskowych uwodzi, wzywa, pobudza lub uwieść usiłuje; albo takowemu przy dopuszczeniu się zbrodni wojskowej jakimkolwiekbądź sposobem pomocnym się staje, ten przez sądy wojskowe podług istniejących w tej mierze osobnych przepisów ma być śledzony i ukarany.

Rozdział dwudziesty siódmy.

O umorzeniu zbrodni i kar.

§. 223.

Sposoby umorzenia zbrodni.

Zbrodnia umarza się:

a) przez śmierć zbrodniarza;

b) przez odcierpienie kary;

c) przez darowanie kary:

d) przez przedawnienie.

§. 224.

a) śmierć zbrodniarza;

Śmierć winowajcy, przed rozpoczęciem dochodzenia, lub potemże (§. 227), przed wydaniem wyroku, lub po wydaniu onegoż nastąpiona, znosi wprawdzie dalsze postępowanie ze zbrodniarzem, i oraz wykonanie kary na nim; wszelakoż ogłoszony już wyrok zachowuje moc swą co do utraconego wedle §fu 27 pod *b)* wolnego majątkiem rozporządzenia.

§. 225.

b) odcierpienie kary;

Jeżeli zbrodniarz odcierpiał karę, na którą był skazany, natenczas zbrodnię już za umorzoną uważać należy. Ukarany wraca do wszystkich spólnych praw cywilnych, o ile utrata takowych, w zasądzenia skutkach, w §§fach 26. i 27. wyrażonych, nie jest objętą, albo wedle §fu 25 z onemże nie jest połączoną. Nie powinien przeto w używaniu praw takowych od nikogo doznawać przeszkody albo ubliżenia. Równie też dopóki dalsze życie swe uczciwie wiedzie, nikt mu już względem tego, co przedtem zaszło, wyrzutu czynić, ani jakimkolwiekbądź sposobem obelg nań miotać, nie powinien.

§. 226.

c) darowanie kary;

O ile kara wyrzeczona darowaną została, darowanie kary ten sam za sobą pociąga skutek, co jej odcierpienie.

§. 227.

d) przedawnienie;

Przez przedawnienie umarza się i zbrodnia i kara, skoro winowajca, licząc od chwili popełnionej zbrodni, albo w razie, gdy już z powodu tejże do dochodzenia był

Kann der Schuldige die Zahlung an die Kriegscasse nicht leisten, so ist die Strafe länger auszumessen oder zu verschärfen, und es kann der Umstand, dass der Ausreisser wieder eingebracht worden, an der Anwendung gegenwärtiger Anordnung nichts ändern.

§. 222.

Verleitung eines Soldaten zur Verletzung militärischer Dienstpflicht und Hilfeleistung zu militärischen Verbrechen.

Wer einen zum k. k. Kriegsdienste verpflichteten Mann, obgleich er selbst in keiner solchen Verpflichtung steht, zur treulosen Verlassung des Kriegsdienstes (Desertion), oder zu was immer für einer, nach den für das k. k. Militär geltenden Strafgesetzen als Verbrechen zu behandelnden Verletzung der eidlich angelobten Treue, des Gehorsames, der Wachsamkeit, oder sonstiger Militärdienstpflichten verleitet, auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht; oder demselben bei Begehung eines Militär-Verbrechens auf was immer für eine Weise Beistand leistet, wird von den Militärgerichten nach den darüber bestehenden besonderen Vorschriften untersucht und bestraft.

Sieben und zwanzigstes Hauptstück.

Von Erlöschung der Verbrechen und Strafen.

§. 223.

Erlöschungsarten der Verbrechen.

Das Verbrechen erlischt:

a) *durch den Tod des Verbrechers;*

b) *durch die ausgestandene Strafe;*

c) *durch Erlassung derselben;*

d) *durch Verjährung.*

§. 224.

a) der Tod des Verbrechers;

Der Tod des Thäters, dieser mag vor, oder nach begonnener Untersuchung (§. 227), vor oder nach geschöpftem Urtheile erfolgen, hebt zwar die Verfolgung des Verbrechers, und die Anwendung der Strafe auf; jedoch hat das bereits angekündigte Urtheil seine Wirkung in Ansehung der nach dem §. 27 unter b) *verlorenen freien Verfügung über das Vermögen.*

§. 225.

b) die Vollstreckung der Strafe;

Wenn der Verbrecher die wider ihn erkannte Strafe ausgestanden hat, ist das Verbrechen für getilgt anzusehen. Der Bestrafte tritt wieder in alle gemeinschaftliche, bürgerliche Rechte, so weit ihr Verlust nicht unter den in den §§. 26 und 27 ausgedrückten Folgen der Verurtheilung begriffen ist, oder nach dem §. 25 damit verbunden wird. Er kann daher in dem Genusse solcher Rechte von Niemanden gehindert, oder gekränkt werden. Auch soll ihm, so lange er seinen Wandel mit Rechtschaffenheit fortsetzt, über das Vergangene von Niemandem ein Vorwurf gemacht, noch er darüber auf irgend eine Art geschmäht werden.

§. 226.

c) die Nachsicht;

So weit die zuerkannte Strafe nachgesehen worden, hat die Nachsicht eben die Wirkung, wie die ausgestandene Strafe.

§. 227.

d) die Verjährung;

Durch Verjährung erlischt Verbrechen und Strafe, wenn der Thäter von dem Zeitpuncte des begangenen Verbrechens; oder in dem Falle, wenn er desshalb schon in Unter-

pociągnionym, od chwili wyroku, którym prawomocnie uwolnionym został, przez przeciąg czasu, niniejszą ustawą przepisany, do dochodzenia przez sąd karny tutejszo-krajowy pociągnionym nie był. Przedawnienie przeto przerwanem jest, gdy przeciw winowajcy z powodu winy jego pozew, rozkaz dostawienia lub uwięzienia go wydano. albo gdy względem wytoczenia śledztwa uchwała zapadła, albo też, gdy jako obwiniony już był przesłuchany lub uwięziony. albo pogonią lub listami gończemi ścigany.

§. 228.

Czas do przedawnienia stanowi się:

a) dla zbrodni, karą więzienia na całe życie zagrożonych, — lat dwadzieścia;

b) dla zbrodni, wedle ustawy ulegających karze od dziesięciu do lat dwudziestu, — lat dziesięć; a dla wszystkich innych zbrodni, — lat pięć.

§. 229.

Przedawnienie atoli jedynie temu tylko przysłuża, który

a) ze zbrodni żadnego więcej już pożytku w ręku nie ma;

b) ile właściwość zbrodni dozwalała, szkodę wedle sił swych wynagrodził;

c) z krajów tych nie uszedł, i

d) w przeciągu czasu, do przedawnienia oznaczonym, żadnej więcej zbrodni nie popełnił.

§. 230.

Skutek.

Przedawnienie ten skutek ma: iż ani dochodzenie ani kara z powodu przedawnionej tak zbrodni już więcej miejsca mieć nie może.

§. 231.

Ograniczenie sposobu umorzenia zbrodni przez przedawnienie.

Co się tycze zbrodni, na które kara śmierci jest postanowioną, nie zasłania żadne przedawnienie od dochodzenia i ukarania.

Jeżeli jednak od chwili popełnienia zagrożonej taką karą zbrodni, upłynęło lat dwadzieścia, i zachodzą warunki, w §§fach 227 i 229 przepisane, wówczas orzeczoną być winna tylko kara ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 232.

Co się tycze zbrodni, na którą ustawa karę śmierci lub karę więzienia na całe życie orzeka, stanowi się dla osób, które w czasie dopuszczenia się tejże, niedoszły jeszcze do lat ukończonych dwudziestu wieku, za podstawę przedawnienia, tylko przeciąg kary od dziesięciu do lat dwudziestu (§. 228 lit. *b*).

suchung gezogen worden ist, von der Zeit des Urtheiles, wodurch er rechtskräftig freigesprochen worden ist, an zu rechnen, in der vom gegenwärtigen Gesetze bestimmten Zeit von einem inländischen Strafgerichte nicht in die Untersuchung gezogen wurde. Die Verjährung wird daher unterbrochen, wenn gegen den Thäter als Angeschuldigten eine Vorladung, ein Vorführungs- oder Verhaftsbefehl erlassen, oder ein Beschluss zur Einleitung der Untersuchung geschöpft, oder wenn er als Angeschuldigter bereits vernommen oder verhaftet, oder mittelst der Nacheile oder durch Steckbriefe verfolgt worden war.

§. 228.

Die Zeit der Verjährung wird

a) für Verbrechen, worauf lebenslange Kerkerstrafe gesetzt ist, auf zwanzig Jahre;

b) bei solchen, die nach dem Gesetze mit einer Strafe von zehn bis zwanzig Jahren belegt werden sollten, auf zehn Jahre; für alle übrigen Verbrechen auf fünf Jahre bestimmt.

§. 229.

Die Verjährung kommt aber nur demjenigen zu Statten, der

a) von dem Verbrechen keinen Nutzen mehr in Händen;

b) auch, in so weit es die Natur des Verbrechens zugibt, nach seinen Kräften Wiedererstattung geleistet;

c) sich nicht aus diesen Staaten geflüchtet, und

d) in der zur Verjährung bestimmten Zeit kein Verbrechen mehr begangen hat.

§. 230.

Wirkung.

Die Wirkung der Verjährung ist: dass weder Untersuchung noch Strafe wegen eines solchen Verbrechens mehr Statt haben kann.

§. 231.

Einschränkung der Erlöschungsart durch Verjährung.

Bei Verbrechen, worauf die Todesstrafe verhängt ist, schützt keine Verjährung vor der Untersuchung und Bestrafung.

Wenn jedoch von der Zeit eines solchen verübten Verbrechens ein Zeitraum von zwanzig Jahren verstrichen ist, und die in den §§. 227 und 229 angeführten Bedingungen eintreten, ist nur auf schweren Kerker zwischen zehn und zwanzig Jahren zu erkennen.

§. 232.

Bei einem Verbrechen, worauf im Gesetze Todes- oder lebenslange Kerkerstrafe verhängt ist, gilt hinsichtlich derjenigen Personen, welche zur Zeit, als sie daran Theil genommen haben, noch nicht das zwanzigste Jahr zurückgelegt hatten, nur die Strafdauer von zehn bis zwanzig Jahren als Masstab der Verjährung. (§. 228, lit. b.)

CZĘSC DRUGA.

O wykroczeniach i przestępstwach.

Rozdział pierwszy.

O wykroczeniach i przestępstwach w ogólności i o ich ukaraniu.

§. 233.

Niewiadomość niniejszej ustawy nie służy za wymówkę.

Wykroczenia i przestępstwa, zawarte w niniejszej ustawie karnej, są bez wyjątku takie czynności lub opuszczenia, które, że są niepozwolone, każdy sam poznać może; albo takie, w przedmiocie których winowajca wedle swego stanu, przemysłu, zatrudnienia lub stosunków swojich obowiązanym jest, znać szczególne rozporządzenie, które przestąpionem zostało. Niewiadomością niniejszej ustawy karnej co do wykroczeń i przestępstw, w niej wymienionych, nikt przeto wymówić się nie może.

§. 234.

Obowiązek cudzoziemców.

Także i cudzoziemcy, w cesarstwie austryackiem przebywający, stać się mogą winnymi tychże wykroczeń i przestępstw, albowiem obowiązani są, obeznać się w ogólności z powszechnemi rozporządzeniami, publicznego bezpieczeństwa i porządku dotyczącemi, a jeżeli się oddają zatrudnieniu jakiemu, nie mniej też i z szczególnemi rozporządzeniami, do tegoż się odnoszącemi.

Przeciwnie cudzoziemcy, którzy się w obcem państwie stali winnymi karygodnego czynu jakiego, w niniejszej części ustawy karnej przewidzianego, nie powinni z powodu tego ani za granicę być wydawanymi, ani też w kraju tutejszym karanymi.

§. 235.

O wykroczeniach i przestępstwach, popełnionych przez krajowców za granicą.

Dla wykroczeń i przestępstw, przez krajowca za granicą popełnionych, tenże, jeżeli w kraju tutejszym ujętym zostanie, nigdy za granicę wydanym być nie powinien, lecz wykroczenia i przestępstwa takowe, jeżeli za granicą ani ukarane ani darowane nie zostały, powinny bez względu na ustawy kraju, w którym popełnione były, według niniejszej ustawy być ukarane.

Przepis ten także i wtenczas zastosowanie ma, gdy z powodu wykroczeń lub przestępstw takowych, kara przeciwko krajowcowi za granicą już była orzeczoną, lecz jeszcze nie została wykonaną. W żadnym przypadku wyroki władz karnych zagranicznych, w kraju tutejszym wykonywane być nie mogą.

§. 236.

Przy zbrodniach, w przypadkowym stanie pijaństwa popełnionych, pijaństwo za przestępstwo ma być poczytanem.

Chociaż czyny, inaczej zbrodnię stanowiące, w przypadkowym stanie pijaństwa popełnione, nie mogą być za zbrodnię uważane (§. 2 lit. *c*), wszelakoż pijaństwo w takowym przypadku jako przestępstwo ma być ukaranem (§. 523).

Zweiter Theil.

Von den Vergehen und Uebertretungen.

Erstes Hauptstück.

Von Vergehen und Uebertretungen überhaupt, und deren Bestrafung.

§. 233.

Die Unkenntniss dieses Gesetzes entschuldiget nicht.

Die in diesem Theile des Strafgesetzes vorkommenden Vergehen und Uebertretungen sind insgesammt Handlungen oder Unterlassungen, die jeder als unerlaubt von selbst erkennen kann; oder wo der Thäter die besondere Verordnung. welche übertreten worden, nach seinem Stande, seinem Gewerbe, seiner Beschäftigung, oder nach seinen Verhältnissen zu wissen verpflichtet ist. Die Unkenntniss dieses Strafgesetzes kann also rücksichtlich der in demselben vorkommenden Vergehen und Uebertretungen nicht entschuldigen.

§. 234.

Verbindlichkeit der Ausländer.

Auch Ausländer, die sich in dem österreichischen Kaiserstaate aufhalten, können dieser Vergehen und Uebertretungen schuldig werden. da sie verbunden sind, überhaupt die auf öffentliche Sicherheit und Ordnung sich beziehenden allgemeinen Verordnungen, und wenn sie ein Geschäft unternehmen, auch die besonderen Verordnungen, welche auf dieses Geschäft Beziehung haben, sich bekannt zu machen.

Hingegen sind Ausländer, welche in einem fremden Staate sich einer in diesem Theile des Strafgesetzes vorgesehenen strafbaren Handlung schuldig gemacht haben, desshalb weder an das Ausland auszuliefern, noch im Inlande zu bestrafen.

§. 235.

Von den Vergehen und Uebertretungen der Inländer im Auslande.

Wegen Vergehen und Uebertretungen, die ein Inländer im Auslande begangen hat, ist er bei seiner Betretung im Inlande nie an das Ausland auszuliefern, sondern dann, wenn dieselben im Auslande nicht bestraft oder nicht nachgesehen worden, ohne Rücksicht auf die Gesetze des Landes, wo sie begangen wurden, nach diesem Strafgesetze zu behandeln.

Diese Vorschrift findet auch in denjenigen Fällen Anwendung, wenn gegen einen Inländer wegen derlei Vergehen oder Uebertretungen im Auslande bereits eine Strafe zuerkannt, aber noch nicht vollzogen worden ist. In keinem Falle sind Urtheile ausländischer Strafbehörden im Inlande zu vollziehen.

§. 236.

Bei Verbrechen in zufälliger Trunkenheit verübt, ist die Trunkenheit als Uebertretung zuzurechnen.

Obgleich Handlungen, die sonst Verbrechen sind, in einer zufälligen Trunkenheit verübt, nicht als Verbrechen angesehen werden können (§. 2, lit. c), so wird in diesem Falle dennoch die Trunkenheit als eine Uebertretung bestraft. (§. 523.)

§. 237.

Karygodne czyny dzieci.— Zbrodnie nieletnich od jedenastu do lat czternastu.

Karygodne czyny, popełnione przez dzieci aż do roku dziesiątego skończonego, pozostawione być winny jedynie domowemu skarceniu; wszelako z początkiem roku jedenastego aż do ukończonych lat czternastu, czyny, które tylko dla nieletności sprawcy za zbrodnie poczytane nie zostały (§. 2. lit. *d)*, jako przestępstwa ukarane być winny (§§. 269 i 270).

§. 238.

Czyny nieprawne same przez się, choć bez złego zamiaru i szkody, są wykroczeniami lub przestępstwami.

Już sam czyn wbrew zakazowi popełniony, lub opuszczenie wbrew nakazowi nastąpione, jest wykroczeniem albo przestępstwem, jeżeli tylko przez niniejszą ustawę za takowe jest uznane, chociażby przytem ani zły zamiar niezachodził, ani też żadna z tąd nie wynikła szkoda lub strata.

§. 239.

W ogólności znajdują postanowienia, w §§. 5—11. dla zbrodni przepisane, zastosowanie także do wykroczeń i przestępstw, o ile wyjątki od tego niniejszą ustawą nie są w pojedynczych przypadkach szczególnie zarządzone, albo niewypływają z właściwej istoty wykroczenia albo przestępstwa.

Rozdział drugi.

O karach za zbrodnie i przestępstwa w ogólności.

§. 240.

Rodzaje kar za wykroczenia i przestępstwa

Wykroczenia i przestępstwa niniejszą ustawą objęte, karanemi będą:

a) karą pieniężną;

b) utratą towarów, rzeczy przedajnych lub sprzętów;

c) utratą praw i upoważnień;

d) aresztem;

e) cielesną chłostą;

f) wydaleniem z jakiego miejsca, lub

g) z jakiego kraju koronnego, lub

h) ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austryackiego.

§. 241.

Pieniądze, towary i sprzęty przepadają na rzecz funduszu ubogich.

Kara w pieniądzach, towarach, rzeczach przedajnych lub sprzętach, za wykroczenia lub przestępstwa orzeczona, przepada każdego razu na rzecz funduszu ubogich tego miejsca, w którem karygodny czyn popełniony został.

§. 242.

Utrata praw i upoważnień, przeciw komu takowa będzie wyrzeczoną.

Utrata praw i upoważnień orzeczoną będzie przeciw osobom, stopnie akademickie posiadającym, lub przeciw osobom urząd albo zatrudnienie jakie na mocy publicznego uwierzytelnienia wykonywającym; tudzież przeciwko tym, którzy się albo jako mieszczanie albo z upoważnienia zwierzchności, trudnią rzemiosłem lub przemysłem jakim. Kara taka albo na czas pewny albo na zawsze będzie orzeczoną.

§. 243.

Jeżeli dla wykroczenia lub przestępstwa orzeczoną być ma utrata profesyi jakiej, wówczas zostającemu pod dochodzeniem żadną miarą dozwolonem być nie może, w

§. 237.

Strafbare Handlungen der Kindheit. — Verbrechen der Unmündigen vom eilften bis zum vierzehnten Jahre.

Die strafbaren Handlungen, die von Kindern bis zu dem vollendeten zehnten Jahre begangen werden, sind bloss der häuslichen Züchtigung zu überlassen; aber von dem angehenden eilften bis zu dem vollendeten vierzehnten Jahre werden Handlungen, die nur wegen Unmündigkeit des Thäters nicht als Verbrechen zugerechnet werden (§. 2, lit. d), als Uebertretungen bestraft. (§§. 269 und 270.)

§. 238.

Gesetzwidrige Handlungen an sich, auch ohne böse Absicht und erfolgten Schaden, sind Vergehen oder Uebertretungen.

Schon die gegen ein Verbot vollbrachte Handlung oder gegen ein Gebot geschehene Unterlassung ist, in soferne sie durch dieses Gesetz dafür erklärt wird, ein Vergehen oder eine Uebertretung, obgleich weder eine böse Absicht dabei mit unterlaufen, noch Schaden oder Nachtheil daraus erfolgt ist.

§. 239.

Im Allgemeinen haben die in den §§. 5—11 über Verbrechen festgesetzten Bestimmungen auch auf Vergehen und Uebertretungen Anwendung zu finden, in soferne nicht Abweichungen hiervon im Gesetze in einzelnen Fällen insbesondere angeordnet sind, oder aus der eigenthümlichen Natur des Vergehens oder der Uebertretung folgen.

Zweites Hauptstück.

Von den Strafen der Vergehen und Uebertretungen überhaupt.

§. 240.

Gattungen der Strafen bei Vergehen und Uebertretungen.

Die in diesem Gesetze vorkommenden Vergehen und Uebertretungen werden bestraft:

a) um Geld;

b) mit Verfall von Waaren, Feilschaften oder Geräthe;

c) mit Verlust von Rechten und Befugnissen;

d) mit Arrest;

e) mit körperlicher Züchtigung;

f) mit Abschaffung aus einem Orte, oder

g) aus einem Kronlande, oder

h) aus sämmtlichen Kronländern des österreichischen Kaiserstaates.

§. 241.

Geld, Waaren und Geräthe verfällt dem Armenfonde.

Die an Geld, an Waaren, Feilschaften oder Geräthe wegen Vergehen oder Uebertretungen verwirkte Strafe verfällt jedesmal dem Armenfonde des Ortes, wo die strafbare Handlung begangen worden.

§. 242.

Verlust von Rechten und Befugnissen; gegen wen solcher verhängt wird.

Der Verlust von Rechten und Befugnissen wird verhängt gegen graduirte oder andere ein Amt oder eine Beschäftigung unter öffentlicher Beglaubigung ausübende Personen, gegen solche, die ein Handwerk oder Gewerbe als Bürger oder unter erhaltener obrigkeitlicher Bewilligung betreiben. Diese Bestrafung wird auf bestimmte Zeit oder für beständig zuerkannt.

§. 243.

Ist wegen eines Vergehens oder einer Uebertretung auf den Verlust eines Gewerbes zu erkennen, so ist dem Untersuchten auf keine Weise zu gestatten, während der Untersuchung

ciągu dochodzenia, lub przed zapadłym wyrokiem zrzekać się takowej. Jeżeli w przypadku tym trudnienie się profesyą jest osobiste, wówczas skazany zupełnie traci prawo do samodzielnego wykonywania onegoż; jeżeli zaś profesya ta do miejsca była przywiązaną, lub przedajną, wówczas skazany pozbawionym zostaje wprawdzie prawa wykonywania onejże, zebrana atoliż w razie jej sprzedaży cena kupna nie ma żadną miarą za przepadłą być uznaną.

§. 244.

Areszt. Stopień pierwszy.

Kara aresztu ma dwa stopnie: pierwszy stopień oznacza się wyrazem „areszt" bez dodatku, i zależy na zamknięciu w domu więziennym bez kajdan, w którym skazanemu, będącemu w stanie utrzymać się z własnego majątku swego, albo z wsparcia od swoich, wolno będzie wybrać sobie zatrudnienie swoje.

§. 245.

Stopień drugi

Areszt stopnia drugiego, oznacza się przez dodatek „areszt ścisły." Także i w tym areszcie, skazany zostawać będzie bez kajdan, a co do opatrywania go w potrzeby, tudzież co do zatrudnienia jego, tak będzie trzymanym, jak tego wymaga urządzenie zakładów karnych, dla takowych winowajców przeznaczonych, stosownie do osobnych przepisów, pod tym względem albo już istniejących, albo się jeszcze wydać mających.

Nie wolno mu będzie z nikim zejść się inaczej, jak tylko w obecności dozorcy więzienia, ani też rozmawiać językiem, dozorcy temu niezrozumiałym.

§. 246.

Areszt domowy.

Oprócz tych dwóch stopni aresztu, może być także orzeczonym areszt domowy, albo za samem tylko zaręczeniem nieoddalenia się, albo z dostawieniem straży. Areszt domowy obowiązuje skazanego do nieoddalenia się pod żadnym pozorem z domu, pod karą odbycia inaczej dalszego jeszcze ciągu aresztu w publicznem miejscu więziennem.

§. 247.

Najdłuższy i najkrótszy przeciąg trwania aresztu.

W powszechności najkrótszy przeciąg trwania aresztu liczy godzin dwadzieścia cztery (§§. 260 i 264), najdłuższy zaś miesięcy sześć.

§. 248.

Cielesna chłosta jako główna kara nie ma miejsca jak tylko w zastępstwie kary aresztu w §. 260 lit. *b)*, przy wykroczeniach tylko i przestępstwach, oznaczonych w §§. 270, 279, 280, 283, 312, 315, 318, 392, 398, 411, 428, 430, 449, 450, 452, 453, 459, 460, 461, 465, 470, 481, 512, 515, 521, 524 i 525, i wykonaną być może wyłącznie tylko na służących, na czeladnikach rzemieślniczych, chłopcach terminujących i na takich osobach, które się utrzymują z zarobku płacy dziennej lub tygodniowej, którymby przeto areszt, chociaż tylko kilkodniowy uszczerbek przynieść mógł, albo w ich zarobku, albo w utrzymaniu ich należących. — Kara chłosty wykonaną będzie na młodzieńcach niżej lat ośmnastu i na niewiastach, rózgami, na osobach dorosłych rodzaju męzkiego, kijami, i ogranicza się w ilości najwięcej do razów dwadzieścia. — Wykonaną być może tylko za uprzedniem oświadczeniem lekarza, iż dla stanu zdrowia winowajcy nie będzie szkodliwą, tudzież, w całym przeciągu kary nie częściej jak raz, i nigdy publicznie.

§. 249.

Wydalenie.

Wydalenie z jakiego miejsca lub kraju koronnego nastąpić może albo na czas oznaczony, albo też według istoty karygodnego czynu i okoliczności także i na czas nieoznaczony.

oder vor dem gefällten Urtheile auf das Gewerbe zu verzichten. Ist in diesem Falle das Gewerbe ein persönliches, so erlischt für den Verurtheilten das Recht zum selbständigen Gewerbsbetriebe gänzlich; war aber das Gewerbe ein radicirtes oder verkäufliches, so ist der Verurtheilte wohl des Ausübungsrechtes verlustig, der für den Fall der Veräusserung dafür eingehende Kaufschilling aber ist keineswegs als verfallen zu erklären.

§. 244.

Arrest. Erster Grad.

Die Strafe des Arrestes hat zwei Grade: der erste wird durch Arrest, ohne Zusatz, bezeichnet, und besteht in Verschliessung in einem Gefangenhause ohne Eisen; wobei dem Verurtheilten, wenn er sich den Unterhalt aus eigenen Mitteln oder durch Unterstützung der Seinigen zu verschaffen fähig ist, die Wahl seiner Beschäftigung überlassen bleibt.

§. 245.

Zweiter Grad.

Der Arrest des zweiten Grades wird durch den Zusatz „strenger Arrest" bezeichnet. Auch in diesem wird der Verurtheilte ohne Eisen, in Beziehung auf Verpflegung und Arbeit aber so gehalten, wie es die Einrichtung der für solche Sträflinge bestimmten Strafanstalten nach den darüber bestehenden oder noch zu erlassenden besonderen Vorschriften mit sich bringt.

Es wird ihm mit Niemanden eine Zusammenkunft ohne Gegenwart des Gefangenwärters, auch keine Unterredung in einer dem letzteren unverständlichen Sprache gestattet.

§. 246.

Hausarrest.

Ausser diesen beiden Graden des Arrestes kann auch auf Hausarrest, entweder gegen blosse Angelobung, sich nicht zu entfernen, oder mit Aufstellung einer Wache erkannt werden. Der Hausarrest verpflichtet den Verurtheilten, sich unter keinem Vorwande vom Hause zu entfernen, bei Strafe, die noch übrige Arrestzeit in dem öffentlichen Verhaftorte zu vollstrecken.

§. 247.

Längste und kürzeste Dauer des Arrestes.

In der Regel ist die kürzeste Dauer des Arrestes von vier und zwanzig Stunden (§§. 260 und 267), die längste von sechs Monaten.

§. 248.

Als Hauptstrafe kann die körperliche Züchtigung nur in Stellvertretung der Arreststrafe (§. 260 lit. b), bloss bei den in den §§. 270, 279, 280, 283, 312, 315, 318, 392, 398, 411, 428, 430, 449, 450, 452, 453, 459, 460, 461, 465, 470, 481, 512, 515, 521, 524 und 525 bezeichneten Vergehen und Uebertretungen und ausschliessend bei Dienstboten, Handwerksgesellen, Lehrjungen und solchen Personen Anwendung finden, die ihren Unterhalt in Tag- oder Wochenlohn erwerben, denen also ein Arrest auch nur von wenigen Tagen an ihrem Erwerbe, oder an dem Unterhalte ihrer Angehörigen Schaden bringen würde. — Sie besteht bei Jünglingen unter achtzehn Jahren und bei Frauenspersonen in Ruthenstreichen, bei erwachsenen Personen des männlichen Geschlechtes in Stockstreichen, und kann höchstens zwanzig Streiche betragen. — Sie darf erst nach vorausgegangener Erklärung des Arztes, dass sie dem Gesundheitszustande des Sträflinges unnachtheilig sei, während der Strafdauer nicht öfter als einmal, und nie öffentlich vollzogen werden.

§. 249.

Abschaffung.

Die Abschaffung aus einem Orte oder aus einem Kronlande findet Statt entweder auf eine bestimmte, oder nach Beschaffenheit der strafbaren Handlung und der Umstände auch auf unbestimmte Zeit.

Wydalenie ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austryackiego nie może być orzeczonem, jak tylko przeciw cudzoziemcom.

§. 250.

Zaostrzenie kar.

Wyliczone tu gatunki kar mogą także być zaostrzone. Zaostrzenie w powszechności jest, gdy kilka kar pojedynczych razem połączonych będzie. Zaostrzenie to jednak w tych tylko przypadkach, tudzież w ten sposób ma miejsce, w których, i w jaki niniejszą ustawą jest postanowionem.

§. 201.

Osobne postanowienia dla wykroczeń, popełnionych treścią pism drukowych.

Jeżeli wykroczenie popełnionem zostało przez peryodyczne pismo drukowe, zakaucyonowane, wówczas oprócz kary prawnej, orzec należy także przepad kaucyi w ilości złotych reńskich sto aż do pięćset. — Pod ten najniższy wymiar prawny trybunał sądowy nigdy orzeczenia swego co do przepadu kaucyi schylać nie może.

§. 252.

Oprócz tego w tym razie, gdy wykroczenie popełnionem zostało przez peryodyczne pismo drukowe, które już raz powodem było do skarania go za wykroczenie, przy powtórnem osądzeniu go dla wykroczenia, zawieszonem być może dalsze wydawanie pisma drukowego peryodycznego aż do miesięcy trzech.

Nareszcie we wszystkich tych przypadkach, gdzie przez pismo drukowe wykroczenie popełnionem zostało, orzeczonem być może także zniszczenie przedmiotów, w §. 29. oznaczonych.

§. 253.

Zaostrzenie aresztu.

Z aresztem połączonem być może także jedno, lub równocześnie więcej zaostrzeń następujących:

a) post;

b) ciężka robota;

c) wyznaczenie twardego łoża;

d) trzymanie w oddzielnym areszcie;

e) odosobnione zamknięcie w ciemnej celi;

f) chłosta cielesna.

§. 254.

Zaostrzenie aresztu przez post.

Jeżeli zaostrzenie postem przydane jest do aresztu stopnia pierwszego; aresztowany ograniczonym będzie na żywność, jaka jest przy areszcie stopnia drugiego §fem 245 przepisaną. W razie zaostrzenia aresztu stopnia drugiego aresztowany w niektórych dniach o chlebie tylko i wodzie będzie trzymanym; co jednak nie częściej jak dwa razy w tygodniu nastąpić winno.

§. 255.

Twarde łoże.

Ograniczenie aresztowanego na twarde łoże jedynie tylko w dniach, przez inne przegradzanych, i nie częściej jak dwa razy w tygodniu nastąpić może (§. 21).

§. 256.

Oddzielny areszt.

Trzymanie w oddzielnym areszcie (§. 22) nie może trwać nieprzerwanie dłużej, jak dni czternaście, a następnie dopiero po upływie jednego miesiąca, znowu może być zastosowane.

Auf Abschaffung aus sämmtlichen Kronländern des österreichischen Kaiserstaates kann nur gegen Ausländer erkannt werden.

§. 250.

Verschärfung der Strafen.

Die hier aufgezählten Strafarten können auch verschärft werden. Eine Verschärfung im Allgemeinen ist, wenn von den einzelnen Strafen mehrere vereiniget werden. Sie hat jedoch nur in denjenigen Fällen Statt, für welche, und in dem Masse, wie sie in dem gegenwärtigen Gesetze bestimmt ist.

§. 251.

Besondere Bestimmungen bei Vergehen durch den Inhalt von Druckschriften.

Wenn ein Vergehen durch eine periodische Druckschrift, wofür eine Caution bestellt ist, begangen wurde, so ist nebst der gesetzlichen Strafe auch auf den Verfall der Caution in dem Betrage von einhundert bis fünfhundert Gulden zu erkennen. — Unter dieses geringste gesetzliche Ausmass darf der Gerichtshof den Cautions-Verfall nie herabsetzen.

§. 252.

Ausserdem kann in dem Falle, wenn ein Vergehen durch eine periodische Druckschrift begangen wird, welche schon einmal den Anlass zu einer Verurtheilung wegen Vergehen geboten hat, bei abermaliger Verurtheilung wegen eines Vergehens die Einstellung des Erscheinens der periodischen Druckschrift, bis zu einer Dauer von drei Monaten ausgesprochen werden.

Endlich kann in allen Fällen, wo ein Vergehen durch eine Druckschrift begangen wurde, auf die Vernichtung der im §. 29 bezeichneten Gegenstände erkannt werden.

§. 253.

Verschärfung des Arrestes.

Mit dem Arreste können auch eine oder gleichzeitig mehrere der nachfolgenden Verschärfungen verbunden werden:

a) *Fasten;*

b) *schwerere Arbeit;*

c) *Anweisung eines harten Lagers;*

d) *Anhaltung in Einzelnhaft;*

e) *einsame Absperrung in dunkler Zelle;*

f) *körperliche Züchtigung.*

§. 254.

Verschärfung des Arrestes durch Fasten.

Wird die Verschärfung durch Fasten dem Arreste des ersten Grades angehängt; so wird der Sträfling auf die Kost beschränket, welche bei dem Arreste zweiten Grades §. 245 vorgeschrieben ist. Bei Verschärfung des Arrestes des zweiten Grades ist der Sträfling an einigen Tagen bloss auf Brot und Wasser einschränken, doch soll dieses nicht über zweimal in einer Woche geschehen.

§. 255.

Hartes Lager.

Die Beschränkung des Sträflinges auf hartes Lager darf nur an unterbrochenen Tagen, und nicht öfter als zweimal in der Woche stattfinden (§. 21).

§. 256.

Einzelnhaft.

Die Anhaltung in Einzelnhaft (§. 22) darf ununterbrochen nicht länger als durch vierzehn Tage dauern, und dann erst wieder nach einem Zwischenraume von einem Monate in Anwendung gebracht werden.

§. 257.

Ciemna cela.

Osobne zamknięcie w ciemnej celi (§. 23) nie może trwać nieprzerwanie dłużej, jak tylko godzin dwadzieścia cztery, a następnie znowu dopiero po upływie jednego tygodnia, i podczas całego ciągu kary najwięcej dziesięć razy miejsce mieć może.

§. 258.

Cielesna chłosta.

Zaostrzenie przez cielesną chłostę nie może być użytem, jak tylko przeciw osobom, na powrót zapadłym, i tylko pod ograniczeniami, w §. 248 zawartemi.

§. 259.

W powszechności nie mogą rodzaje kar być zamieniane, ani też kara, przez pogodzenie się z uszkodzonym zniesioną. Wyjątki.

Rodzaj kary, na każdy karygodny czyn ustanowiony, nie może być w powszechności zamienionym, ani też kara przez pogodzenie się z poszkodowanym być zniesioną.

§. 260.

Pod następującemi jednak szczególnemi okolicznościami, kara, przez ustawę postanowiona, zmienioną być ma:

a) gdyby kara pieniężna w majątku lub w sposobie utrzymania życia skazać się mającego lub familii jego, dotkliwy uszczerbek przyniosła;

b) gdyby przez długość prawem postanowionego trwania aresztu, zarobek winowajcy lub familii jego na upadek, lub przynajmniej na nieład wystawionym być mógł.

W pierwszym przypadku zamiast kary pieniężnej stosunkowa kara aresztu wymierzoną być powinna, a to, gdzie ustawa niestanowi wyraźnie inaczej, tak, ażeby za każde złotych reńskich pięć, jeden dzień aresztu liczonym był.

W drugim przypadku może trwanie czasu kary pod najniższy stopień, przez ustawę postanowiony, być skróconem, w którym tedy razie areszt stosownie do §. 253 będzie zaostrzony. Cielesna chłosta atoliż w tych tylko przypadkach miejsce aresztu zastępować może (§. 248), w których trwanie tegoż najdalej na dni trzydzieści wymierzonem zostało.

§. 261.

W razie zachodzących okoliczności, na szczególne uwzględnienie zasługujących, może areszt stopnia pierwszego zamienionym być także na karę pieniężną, stosunkom majątkowym karze ulegającego odpowiednią, jednakże taka kary zmiana, nigdy nie może zależeć od wyboru tego, który ukaranym być ma.

§. 262.

Kiedy areszt domowy może być orzeczony.

Zamiast aresztu stopnia pierwszego, może także areszt domowy być orzeczonym, jeżeli karze ulegający nieskażonej jest sławy, a przez oddalenie się z swego pomieszkania doznałby przeszkody w zajmowaniu się swoim urzędem, interesami lub zarobkiem.

§. 263.

Okoliczności obciążające.

Za okoliczności, obciążające tak wykroczenie jak przestępstwo, uważać należy:

a) ciągłe dopuszczanie się karygodnego czynu przez czas dłuższy;

b) powtarzanie onegoż i wtenczas nawet, gdy sprawca za podobne wykroczenie, lub przestępstwo już był karanym;

c) im większe niebezpieczeństwo z popełnienia karygodnego czynu przewidzianem być mogło, lub

d) im większa z tąd rzeczywiście wynikła szkoda;

e) im ważniejszy zachodzi stosunek między winnym a uszkodzonym lub obrażonym;

f) gdy młodzież albo inne uczciwe osoby zostały uwiedzione;

g) gdy przykłady zepsucia we familii dano, albo

§. 257.

Dunkle Zelle.

Die einsame Absperrung in dunkler Zelle (§. 23) darf ununterbrochen nicht länger als vier und zwanzig Stunden, dann erst wieder nach einem Zeitraume von einer Woche, und während der ganzen Strafdauer höchstens zehnmal stattfinden.

§. 258.

Körperliche Züchtigung.

Als Verschärfung darf die körperliche Züchtigung bloss gegen Rückfällige, und nur unter den im §. 248 enthaltenen Beschränkungen in Anwendung kommen.

§. 259.

Strafarten im Allgemeinen können nicht verwechselt, noch die Bestrafung durch Abkommen mit dem Beschädigten ausgeglichen werden. Ausnahmen.

Im Allgemeinen kann die für jede strafbare Handlung bestimmte Strafart nicht verwechselt, noch die Bestrafung durch Abkommen mit dem Beschädigten aufgehoben werden.

§. 260.

Unter folgenden besonderen Umständen aber ist die in dem Gesetze bestimmte Strafe abzuändern:

a) Wenn die Geldstrafe den Vermögens-Umständen oder dem Nahrungs-Betriebe des zu Verurtheilenden, oder seiner Familie zum empfindlichen Abbruche gereichen;

b) wenn durch die Dauer des gesetzlich bestimmten Arrestes die Erwerbung des Sträflinges oder seiner Familie in Verfall, oder doch in Unordnung gerathen könnte.

Im ersten Falle ist anstatt der Geldstrafe auf eine verhältnissmässige Arreststrafe und zwar da, wo das Gesetz nicht etwas Anderes insbesondere vorschreibt, für je fünf Gulden auf einen Tag zu erkennen.

Im zweiten Falle kann die Dauer der Strafzeit selbst unter den gesetzlichen geringsten Strafsatz abgekürzt werden, es ist jedoch der Arrest nach §. 253 zu verschärfen. — Die körperliche Züchtigung kann aber nur in jenen Fällen, in welchen die Arreststrafe höchstens auf dreissig Tage bemessen wurde, an deren Stelle in Anwendung kommen (§. 248).

§. 261.

Bei besonders rücksichtswürdigen Umständen kann der Arrest des ersten Grades auch in eine den Vermögens-Umständen des zu Bestrafenden angemessene Geldstrafe verändert, diese Strafverwechslung aber nie von der Wahl des zu Bestrafenden abhängig gemacht werden.

§. 262.

Wann Hausarrest verhängt werden kann.

Ferner kann anstatt des Arrestes des ersten Grades Hausarrest verhängt werden, wenn der zu Bestrafende von unbescholtenem Rufe ist, und durch die Entfernung von seiner Wohnung gehindert würde, seinem Amte, seinem Geschäfte, oder seiner Erwerbung obzuliegen.

§. 263.

Erschwerende Umstände.

Als erschwerende Umstände eines Vergehens, so wie einer Uebertretung, sind anzusehen:

a) die Fortsetzung der strafbaren Handlung durch längere Zeit;

b) die Wiederholung derselben auch dann, wenn der Thäter wegen eines gleichen Vergehens oder einer gleichen Uebertretung schon gestraft worden ist;

c) je grösser die aus der strafbaren Handlung vorherzusehende Gefahr, oder

d) der hieraus wirklich erfolgte Schade ist;

e) je wichtiger das Verhältniss zwischen dem Schuldigen und dem Beschädigten oder Beleidigten;

f) wenn Jugend oder andere ehrbare Personen verführt;

g) verderbliche Beispiele in Familien gegeben, oder

h) publiczne zgorszenie zrządzonem było;

i) gdy dla wykonania karygodnego czynu potrzeba było więcej czasu lub przygotowania, albo większe przeszkody usunione być musiały;

k) gdy winny był przywódcą, lub w inny jaki sposób sprawcą czynu, przez więcej osób popełnionego;

l) gdy więcej różnego gatunku popełnił wykroczeń albo przestępstw;

m) gdy dochodzenie przez zmyślone okoliczności wstrzymać lub w błąd wprowadzić usiłował, a w szczególności

n) co do wykroczeń i przestępstw przeciw publicznej obyczajności, gdy winny jest osobą, posiadającą wychowanie i większe wykształcenie.

§. 264.

Okoliczności łagodzące.

Przeciwnie za okolicznosci łagodzące uważać się będzie:

a) wiek, nieletności bliski, rozum słabszy, lub bardzo zaniedbane wychowanie;

b) poprzedni sposób życia nieskażony;

c) gdy winowajca przez innych został uwiedziony;

d) gdy z bojaźni, lub uprzedzenia o powadze, albo

e) w gwałtownem umysłu poruszeniu, albo

f) koniecznością okoliczności spowodowany działał;

g) gdy tenże pomimo tego, że w jego mocy było, wykonać czyn karygodny, większą z tąd odnieść korzyść, lub większą wyrządzić szkodę, na samem poprzestał usiłowaniu, lub

h) mniejszą tylko korzyść sobie przywłaszczył, albo

i) dobrowolnie od zrządzenia większej szkody wstrzymał się;

k) gdy szkodę wyrządzoną wedle sił swojich starał się wynagrodzić;

l) gdy w czasie przesłuchania z własnego popędu okoliczności odkrył, których wiadomość przyczyniła się do zupełnego odwrócenia szkody lub do zmniejszenia takowej.

§. 265.

Zastosowanie okoliczności obciążających i łagodzących.

Przy wymiarze kary na zachodzące okoliczności obciążające lub zwalniające, wedle tego, jak jedne lub drugie przeważają, wzgląd mieć należy, jednakowoż kara w powszechności wymierzoną być winna tylko między najwyższym i najniższym stopniem, przez ustawę na poszczególne wykroczenia lub przestępstwa oznaczonym, nie mniej też nie może z reguły dla okoliczności łagodzących lub obciążających żaden inny rodzaj kary być orzekanym. Dla okoliczności obciążających mogą zresztą i postanowienia §§fów 250, 252 i 253 być zastosowanemi.

§. 266.

Nadzwyczajne łagodzenia prawo.

Jeżeli przy wykroczeniu lub przestępstwie jakiem zachodzi więcej, i to takich okoliczności łagodzących, z których niepłonnie spodziewać się można poprawy winowajcy, wówczas tak areszt na lżejszy stopień zamienionym, jako też kara przez ustawę naznaczona, poniżej najkrótszego jej zakresu wymierzoną być może.

§. 267.

O zbiegu więcej wykroczeń lub przestępstw.

Jeżeli obwiniony popełnił więcej wykroczeń lub więcej przestępstw, stanowiących przedmiot jednego a tego samego dochodzenia i osądzenia, albo jeżeli wykro-

h) öffentliches Aergerniss veranlasst worden;
i) wenn zur Vollziehung der strafbaren Handlung mehrere Zeit oder Vorbereitung nöthig war, oder grössere Hindernisse bei Seite geschafft werden mussten;
k) wenn der Schuldige der Anführer, oder auf andere Art der Urheber bei einer von Mehreren begangenen strafbaren Handlung war;
l) wenn er mehrere Vergehen oder Uebertretungen von verschiedener Art begangen hat;
m) wenn er die Untersuchung durch erdichtete Umstände hinzuhalten oder irre zu führen gesucht hat, und insbesondere
n) bei Vergehen und Uebertretungen gegen die öffentliche Sittlichkeit, wenn der Schuldige eine Person von Erziehung und mehrerer Bildung ist.

§. 264.

Mildernde Umstände.

Dagegen sind als mildernde Umstände anzusehen:
a) ein der Unmündigkeit nahes Alter, schwächerer Verstand oder eine sehr vernachlässigte Erziehung;
b) früherer unbescholtener Wandel;
c) wenn der Schuldige von Anderen verführt;
d) aus Furcht oder Vorurtheil des Ansehens, oder
e) in einer heftigen Gemüthsbewegung, oder
f) durch Nothumstände veranlasst, gehandelt;
g) wenn er, da es in seiner Gewalt stand, die strafbare Handlung zu vollenden, daraus grösseren Vortheil zu ziehen, oder grösseren Schaden zuzufügen, es bei dem Versuche gelassen, oder
h) sich nur geringeren Vortheil zugeeignet, oder
i) freiwillig von Zufügung grösseren Schadens enthalten;
k) wenn er den Schaden nach seinen Kräften gut zu machen gesucht;
l) wenn er bei dem Verhöre aus eigenem Antriebe Umstände entdeckt hat, deren Kenntniss in den Stand setzte, einen bevorstehenden Schaden ganz abzuwenden oder zu vermindern.

§. 265.

Anwendung der Erschwerungs- und Milderungs-Umstände.

Bei Ausmessung der Strafe ist auf die vorhandenen erschwerenden und mildernden Umstände, je nachdem die einen oder anderen überwiegend sind, Rücksicht zu nehmen, jedoch ist die Strafe in der Regel innerhalb des vom Gesetze für die einzelnen Vergehen oder Uebertretungen festgesetzten Strafsatzes auszumessen, so wie auch wegen Milderungs- oder Erschwerungs-Umständen regelmässig auf keine andere Strafart zu erkennen ist. Wegen Erschwerungs-Umständen können überdiess die Bestimmungen der §§. 250, 252 und 253 zur Anwendung kommen.

§. 266.

Ausserordentliches Milderungsrecht.

Wenn bei einem Vergehen oder einer Uebertretung mehrere und zwar solche Milderungs-Umstände zusammentreffen, welche mit Grund die Besserung des Schuldigen erwarten lassen, so kann sowohl der Arrest in einen gelinderen Grad verändert, als die gesetzliche Strafe auch unter den geringsten Strafsatz herabgesetzt werden.

§. 267.

Von dem Zusammentreffen mehrerer Vergehen oder Uebertretungen.

Hat der Untersuchte mehrere Vergehen oder mehrere Uebertretungen begangen, welche Gegenstand der nämlichen Untersuchung und Aburtheilung sind, oder treffen in solcher

czenia i przestępstwa w podobny sposób z sobą się zbiegają; wówczas ustawa, która z pomiędzy odnoszących się do tych karygodnych czynów największą stanowi karę, wszakże z uwagą oraz i na inne, zastosowaną być winna.

Atoliż owe osobne postanowienia §§fów 251. i 252., mają w razie zbiegu więcej wykroczeń lub przestępstw albo wykroczeń z przestępstwami, oprócz innej prawem przepisanej kary, nawet i wtedy być zastosowane, gdy przez pismo drukowe popełniony został choćby tylko jeden z czynów karygodnych zbiegających się. Niemniej też i w tym razie, gdyby tylko na jednę z tych karygodnych czynności zbiegających się, w tej lub innej ustawie postanowioną była kara pieniężna, lub która z kar w §. 240, lit. *b)* i *c)* oznaczonych, orzeczony być ma na winowajcę oprócz innej kary prawnej zawsze i ta kara osobna.

§. 268.

Dalsze skutki osądzenia.

Jakie połączone są dalsze skutki z osądzeniem dla wykroczenia albo przestępstwa, o tem stanowią osobne ustawy i przepisy polityczne i kościelne. W tych przypadkach, w których skazany posiada profesyę, patent okrętowy, albo prawo do prowadzenia statku kabotażowego, zastosowane być winny postanowienia, w §. 30. zawarte, jeżeliby utrata upoważnienia takowego nie była już bez tego w ustawie jako kara zarządzoną.

Rozdział trzeci.

O ukaraniu nieletnich.

§. 269.

Nieletni stają się winnymi z powodu zbrodni, które a) dla nieletności tylko jako przestępstwa poczytane będą; albo b) z powodu wykroczeń lub przestępstw samych przez się.

Nieletni dwojakim sposobem stać się mogą winnymi:

a) z powodu karygodnych czynności, które z istoty swojej stanowiłyby zbrodnię, lecz przez nieletnich popełnione, wedle §. 237. tylko jako przestępstwa karane będą;

b) z powodu takich karygodnych czynności, które już same przez się wykroczeniami tylko są albo przestępstwami.

§. 270.

Kara za pierwsze.

Karygodne czynności gatunku pierwszego, przez nieletnich popełnione, mają zamknięciem w osobnym areszcie, wedle okoliczności od jednego dnia do sześciu miesięcy być karane. Kara ta może podług §fu 253 być zaostrzoną.

§. 271.

Okoliczności, na które przy wymierzaniu kary wzgląd mieć należy.

Okoliczności, na które w oznaczeniu czasu trwania kary i w zaostrzeniu onejże wzgląd mieć należy, są:

a) wielkość i istota karygodnego czynu;

b) wiek winowajcy, wedle tego, jak takowy zbliża się więcej do dojrzałości;

c) usposobienie umysłu jego, według własnowolności, objawiającej się tak z czynu teraźniejszego jako też z poprzedniego zachowania się jego, według szkodliwych więcej skłonności, złośliwości lub niepoprawności.

§. 272.

Z karą połączona być ma stosowna robota i nauka przez duchownego.

Z tą karą na nieletniego, oprócz roboty, siłom jego odpowiedniej, zawsze połączona być winna stosowna nauka albo przez duchownego, opieką dusz się zajmującego albo przez katechetę.

Weise Vergehen und Uebertretungen zusammen, so ist dasjenige Gesetz, welches unter diesen strafbaren Handlungen die höchste Strafe bestimmt, jedoch mit Bedacht auf die übrigen, in Anwendung zu bringen.

Die in den §§. 251 und 252 festgesetzten besonderen Bestimmungen sind jedoch im Falle eines Zusammentreffens von mehreren Vergehen oder Uebertretungen oder von Vergehen mit Uebertretungen nebst der sonstigen gesetzlichen Strafe auch dann in Anwendung zu bringen, wenn auch nur eine der zusammentreffenden strafbaren Handlungen durch eine Druckschrift begangen wurde. Ebenso ist in dem Falle, wenn auch nur auf eine dieser zusammentreffenden strafbaren Handlungen in diesem oder einem anderen Gesetze eine Geldstrafe oder eine der im §. 240, lit. b) und c) bestimmten Strafen festgesetzt ist, nebst der sonstigen gesetzlichen jedenfalls auch diese besondere Strafe gegen den Schuldigen zu verhängen.

§. 268.

Weitere Folgen der Verurtheilung.

Welche weitere Folgen mit der Verurtheilung wegen eines Vergehens oder einer Uebertretung verbunden sind, ist in besonderen Gesetzen, und in politischen und kirchlichen Vorschriften enthalten. In jenen Fällen, wo der Verurtheilte ein Gewerbe, ein Schiffs-Patent oder die Berechtigung zur Führung eines Cabotage-Fahrzeuges besitzt, haben die im §. 30 enthaltenen Bestimmungen in Anwendung zu kommen, in soferne der Verlust eines solchen Befugnisses nicht ohnehin im Gesetze als Strafe angeordnet ist.

Drittes Hauptstück.

Von Bestrafung der Unmündigen.

§. 269.

Unmündige werden schuldig durch Verbrechen, die a) wegen der Unmündigkeit nur als Uebertretungen zugerechnet werden; oder b) durch Vergehen oder Uebertretungen an sich.

Unmündige können auf zweifache Art schuldig werden:

a) durch strafbare Handlungen, welche nach ihrer Eigenschaft Verbrechen wären, aber wenn sie Unmündige begehen, nach §. 237 nur als Uebertretungen bestraft werden;

b) durch solche strafbare Handlungen, welche schon an sich nur Vergehen oder Uebertretungen sind.

§. 270.

Bestrafung der ersteren.

Die von Unmündigen begangenen strafbaren Handlungen der ersten Art sind mit Verschliessung an einem abgesonderten Verwahrungsorte, nach Beschaffenheit der Umstände von einem Tage bis zu sechs Monaten zu bestrafen. Diese Strafe kann nach §. 253 verschärft werden.

§. 271.

Umstände, worauf bei Bestimmung der Strafe Rücksicht zu nehmen ist.

Die Umstände, worauf bei Bestimmung der Strafzeit und der Verschärfung Rücksicht zu nehmen ist, sind:

a) die Grösse und Eigenschaft der strafbaren Handlung;

b) das Alter des Schuldigen, je nachdem sich dasselbe mehr der Mündigkeit nähert;

c) seine Gemüthsart, nach der sowohl aus der gegenwärtigen Handlung als aus dem vorhergehenden Betragen sich äussernden Selbstbestimmung, schädlicheren Neigungen, Bosheit oder Unverbesserlichkeit.

§. 272.

Mit derselben ist eine angemessene Arbeit und der Unterricht eines Seelsorgers zu verbinden.

Mit dieser Bestrafung der Unmündigen ist nebst einer ihren Kräften angemessenen Arbeit stets ein zweckmässiger Unterricht des Seelsorgers oder Katecheten zu verbinden.

Wykroczenia lub przestępstwa, jako takie same przez się, przez nieletnich popełnione, mają skarceniu domowemu, wedle okoliczności, skarceniu przez władzę bezpieczeństwa, być pozostawione.

§. 273.

Karygodne czynności gatunku drugiego, przez nieletnich popełnione, w powszechności zostawione są skarceniu domowemu, a w braku takowego, lub też, gdyby szczególne przytem zachodziły okoliczności jakie, skarceniu i zaradzeniu przez władzę bezpieczeństwa.

Rozdział czwarty.

O różnych gatunkach wykroczeń i przestępstw.

Podział wykroczeń i przestępstw.

§. 274.

Czyny karygodne, które w miarę ważności swojej i szkodliwego wpływu swego niniejszem za wykroczenia lub przestępstwa poczytane są, dzielą się na gatunki następujące:

1. Karygodne czynności przeciwko publicznemu bezpieczeństwu.

§. 275.

Karygodne czynności przeciwko publicznemu bezpieczeństwu, to jest, przeciwko publicznej spokojności i publicznemu porządkowi, przeciwko publicznym zakładom i urządzeniom dla powszechnego bezpieczeństwa, i przeciwko obowiązkom publicznego urzędu.

2. Przeciwko bezpieczeństwu pojedynczych osób.

§. 276.

Karygodne czynności, które bezpieczeństwu pojedynczym ludziom, to jest osobistemu bezpieczeństwu co do życia, zdrowia lub też ciała; bezpieczeństwu co do własności albo zarobkowania; bezpieczeństwu co do czci i dobrej sławy; lub też bezpieczeństwu co do innych praw, zagrażają i uszczerbek przynoszą.

3. Przeciwko publicznej obyczajności.

§. 277.

Nakoniec wykroczenia i przestępstwa, które publiczną obyczajność rażą.

Rozdział piąty.

O wykroczeniach i przestępstwach przeciw publicznej spokojności i publicznemu porządkowi.

Wykroczenia i przestępstwa przeciw publicznej spokojności i publicznemu porządkowi.

§. 278.

Wykroczenia i przestępstwa przeciw publicznej spokojności i publicznemu porządkowi są:

a) zbiegowisko;

b) uczestnictwo w towarzystwach tajemnych lub związkach zakazanych, i zatajenie członków towarzystw pozwolonych;

c) znieważenie zarządzeń władz i podburzanie przeciw władzom rządowym lub gminnym, albo przeciw pojedynczym organom rządu, przeciw świadkom lub w rzeczy biegłym;

d) podbudzanie do nieprzyjacielskich kroków przeciw narodowościom, społeczeństwom religijnym, korporacyom i t. p.;

e) wyrządzenie obrazy prawnie uznanemu kościołowi lub towarzystwu religijnemu;

f) rozkrzewienie sekty religijnej, przez rząd niedozwolonej;

g) publiczne znieważenie urządzeń co do małżeństwa, familii, własności, albo pochwalenie czynności nieprawnych lub nieobyczajnych;

§. 273.

Von Unmündigen begangene Vergehen oder Uebertretungen an sich sind der häuslichen Züchtigung, nach Umständen der Sicherheitsbehörde zu überlassen.

Die von Unmündigen begangenen strafbaren Handlungen der zweiten Art werden insgemein der häuslichen Züchtigung, in Ermanglung dieser aber oder nach dabei sich zeigenden besonderen Umständen der Ahndung und Vorkehrung der Sicherheitsbehörde überlassen.

Viertes Hauptstück.

Von den verschiedenen Gattungen der Vergehen und Uebertretungen.

§. 274.

Eintheilung der Vergehen und Uebertretungen.

Die strafbaren Handlungen, welche nach Verhältniss ihrer Wichtigkeit und ihres nachtheiligen Einflusses hiermit als Vergehen oder Uebertretungen erklärt werden, theilen sich in folgende Gattungen:

§. 275.

1. Strafbare Handlungen gegen die öffentliche Sicherheit.

Strafbare Handlungen gegen die öffentliche Sicherheit, nämlich gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung, gegen öffentliche Anstalten und Vorkehrungen zur gemeinschaftlichen Sicherheit und gegen die Pflichten eines öffentlichen Amtes.

§. 276.

2. Gegen die Sicherheit einzelner Menschen.

Strafbare Handlungen, die der Sicherheit einzelner Menschen, nämlich der persönlichen Sicherheit am Leben, an der Gesundheit oder sonst an dem Körper; die der Sicherheit des Eigenthumes oder der Erwerbung; der Sicherheit der Ehre und des guten Rufes; oder der Sicherheit anderer Rechte Gefahr und Nachtheil bringen.

§. 277.

3. Gegen die öffentliche Sittlichkeit.

Vergehen und Uebertretungen, welche die öffentliche Sittlichkeit verletzen.

Fünftes Hauptstück.

Von den Vergehen und Uebertretungen gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung.

§. 278.

Vergehen und Uebertretungen gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung.

Vergehen und Uebertretungen gegen die öffentliche Ruhe und Ordnung sind:

a) *Auflauf;*

b) *Theilnahme an geheimen Gesellschaften oder verbotenen Vereinen, und Verschweigung von Mitgliedern erlaubter Gesellschaften;*

c) *Herabwürdigung der Verfügungen der Behörden und Aufwieglung gegen Staats- oder Gemeinde-Behörden, oder gegen einzelne Organe der Regierung, gegen Zeugen oder Sachverständige;*

d) *Aufreizung zu Feindseligkeiten gegen Nationalitäten, Religionsgenossenschaften, Körperschaften u. dgl.;*

e) *Beleidigung einer gesetzlich unerkannten Kirche oder Religionsgesellschaft;*

f) *Beförderung einer vom Staate für unzulässig erklärten Religionssecte;*

g) *Oeffentliche Herabwürdigung der Einrichtungen der Ehe, der Familie, des Eigenthumes, oder Gutheissung von ungesetzlichen oder unsittlichen Handlungen;*

h) uszkodzenie miejsc grobowych, otworzenie grobów, wywleczenie lub znieważenie trupów i zabory z przedmiotów takowych;
i) danie pomocy pod względem wykroczenia albo przestępstwa;
k) rozsiewanie fałszywych zatrważających wieści lub przepowiedni;
l) nieprawne rozgłaszanie;
m) zbieranie składek lub subskrypcye do udaremnienia prawnych następstw czynności karygodnych.

§. 279.

a) Zbiegowisko. Kto się tegoż staje winnym.

Wykroczenia zbiegowiska staje się winnym, kto przeciwko jednej z osób, w §fie 68. wymienionych, wykonaniem danego im od władzy zlecenia, albo pełnieniem obowiązku urzędu swego lub służby właśnie zajętych, więcej ludzi do spólnej pomocy lub do dania odporu wzywa. Kara za to jest ścisły areszt od jednego do sześciu miesięcy.

§. 280.

Spółwinni.

Tę samę karę ściąga na siebie, kto takiemu wezwaniu zadosyć czyni, i łączy się z wzywającym dla spólnej pomocy albo oporu.

§. 281.

Obowiązek gospodarza domu w czasie zbiegowiska.

Skoro tylko w czasie publicznej niespokojności rozkaz wydanym został, ażeby każdy wraz z domownikami swymi w domu zostawał, staje się winnym wykroczenia zbiegowiska, ktokolwiek bez ważnej przyczyny z domu wychodzi, a mianowicie gospodarz domu lub też inna głowa familii, jeżeli podległych sobie domowników, wedle możności swej w domu nie zatrzymuje.

§. 282.

Kara na gospodarza lub głowę familii; na tych, którzy w czasie takich okoliczności oddalają się z domu.

Kara na gospodarza lub głowę familii jest areszt od jednego tygodnia do jednego miesiąca. Równie tak ukarani być mają ci, którzy w czasie takich okoliczności z domu wyszli, chociażby do żadnych zawichrzeń porządku nie należeli.

§. 283.

Kara na tych, którzy w czasie zbiegowiska urzędnikom lub straży nie są posłusznymi;

Kto w czasie zbiegowiska, choćby spowodowanego z innej jakiej przyczyny, a nie z tej, przez którą kupienie się zbrodnią jest, urzędnikowi lub straży, rozejście się kupie nakazującym, nie jest posłusznym, ten staje się również winnym wykroczenia zbiegowiska, i ukaranym być ma aresztem od jednego tygodnia do jednego miesiąca.

§. 284.

na tych, którzy z urzędnikiem lub strażą kłótnię albo sprzeczki rozpoczynają.

Jeżeli kto przy takiem odmówieniu posłuszeństwa, z urzędnikiem lub strażą kłótnie i sprzeczki prowadzi, wówczas będzie kara ścisły areszt jednomiesięczny, który podług zachodzących okoliczności zaostrzonym być ma.

§. 285.

b) Uczestnictwo w tajemnych towarzystwach (tajemnych zawiązaniach).

Wszelkie zawiązania tajemnych towarzystw, któreby w jakimbądź zamiarze ustanowione były, i pod jakąbądź nazwą lub formą czy dawniej czy obecnie istniały, są zakazane. Uczestnictwo w tajemnem towarzystwie stanowi wykroczenie.

§. 286.

Które zawiązania mają za tajemne towarzystwa być uważane.

Za tajemne towarzystwo uważane będzie każde zawiązanie się więcej osób:
a) jeżeli istnienie onegoż przed zwierzchnością umyślnie ukrywanem bywa;

h) *Beschädigung von Grabstätten, Eröffnung von Gräbern, Hinwegnahme oder Misshandlung an Leichen und Entwendungen an derlei Gegenständen;*

i) *Vorschubleistung in Beziehung auf ein Vergehen oder eine Uebertretung;*

k) *Verbreitung falscher beunruhigender Gerüchte oder Vorhersagungen;*

l) *Gesetzwidrige Verlautbarungen;*

m) *Sammlungen oder Subscriptionen zur Vereitlung der gesetzlichen Folgen von strafbaren Handlungen.*

§. 279.

a) Auflauf. Wer sich desselben schuldig mache.

Des Vergehens des Auflaufes macht sich schuldig, wer gegen eine der im §. 68 genannten Personen, wenn sie in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages, oder in der Ausübung ihres Amtes oder Dienstes begriffen sind, mehrere Menschen zur Mithilfe oder zur Wiedersetzung auffordert. Die Strafe ist strenger Arrest von einem bis zu sechs Monaten.

§. 280.

Mitschuldige.

Gleiche Strafe verwirkt derjenige, der einer solchen Aufforderung Folge leistet und sich dem Aufforderer in Mithilfe oder Widersetzung zugesellet.

§. 281.

Pflicht des Hausvaters bei einem Auflaufe.

Sobald bei einer öffentlichen Unruhe der Befehl ergangen ist, dass Jedermann sich und seine Hausgenossenschaft zu Hause zu halten habe, macht sich jeder, der ohne erhebliche Ursache aus dem Hause geht, und insbesondere der Hausvater, oder wer sonst einer Familie vorsteht, des Vergehens des Auflaufes schuldig, dafern er die unter ihm stehenden Hausgenossen nicht nach Möglichkeit zu Hause hält.

§. 282.

Strafe des Hausvaters oder Familienvorstehers; derjenigen, die sich unter solchen Umständen vom Hause entfernen.

Die Strafe des Hausvaters oder Familienvorstehers ist Arrest von einer Woche bis zu einem Monate. Ebenso sind diejenigen zu bestrafen, die unter solchen Umständen sich vom Hause entfernten, wenn sie auch an keiner Unordnung Theil nahmen.

§. 283.

Strafe derjenigen, welche bei einem Auflaufe den Beamten oder der Wache nicht Folge leisten;

Wer bei einem auch aus jeder anderen Ursache, als wodurch eine Zusammenrottung zum Verbrechen wird, veranlassten Auflaufe dem Beamten oder der Wache, wenn diese die Menge auseinander gehen heissen, nicht Folge leistet, macht sich ebenfalls des Vergehens des Auflaufes schuldig, und ist mit Arrest von einer Woche bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 284.

derjenigen, welche sich mit dem Beamten oder der Wache in einen Zank oder Wortstreit einlassen.

Hätte sich Jemand bei einer solchen Weigerung mit dem Beamten oder der Wache in Zank oder Wortstreit eingelassen, so ist die Strafe einmonatlicher strenger Arrest, welcher nach den eingetretenen Umständen verschärft werden soll.

§. 285.

b) Theilnahme an geheimen Gesellschaften (geheimen Vereinen).

Alle Vereinigungen zu geheimen Gesellschaften, in welcher Absicht sie errichtet seyn, und unter welcher Benennung oder Gestalt sie bestanden haben oder bestehen mögen, sind verboten. Die Theilnahme an einer geheimen Gesellschaft macht eines Vergehens schuldig.

§. 286.

Welche Vereinigungen als geheime Gesellschaften anzusehen sind.

Als eine geheime Gesellschaft ist jede Vereinigung mehrerer Personen anzusehen:

a) *wenn das Dasein derselben der Obrigkeit absichtlich verborgen gehalten wird;*

Część XXIX.

Wydana i rozesłana dnia 11. Maja 1852.

101.

Patent cesarski z dnia 6. Maja 1852.

obowiązujący w całym obrębie państwa,

wydany w przedmiocie dochodzenia i karania tych, którzy osoby wojskowe skłaniają do złamania wierności lub przekroczenia innych obowiazków służbowych.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piaceney i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

w sprawach dochodzenia i karania tych, którzy usiłują nakłonić osoby wojskowe do złamania wierności lub przekroczenia innych obowiązków służbowych, uznaliśmy za potrzebę, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, w miejsce rozporządzenia cesarskiego z dnia 31. Grudnia 1849 r. (Nr. 23 dz. pr. p. z roku 1850) wydać następujące postanowienia, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych.

§. 1.

Nakłanianie do przekroczenia wojskowych obowiązków służbowych, policzone będzie za zbrodnię przeciw sile wojennej państwa, każdemu, który osobę, przysięgą zwią

XXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. Mai 1852.

101.

Kaiserliches Patent vom 6. Mai 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

betreffend die Behandlung und Bestrafung Derjenigen, welche Militär-Personen zum Treubruche oder zur Verletzung ihrer sonstigen Dienstespflicht verleiten.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben in Betreff der Behandlung und Bestrafung Derjenigen, welche Militär-Personen zum Treubruche oder zur Verletzung ihrer sonstigen Dienstespflichten zu verleiten suchen, nach Vernehmung Unserer Minister und Anhörung Unseres Reichsrathes, an die Stelle der kaiserlichen Verordnung vom 31. December 1849 (Nr. 23 des Reichs-Gesetzblattes vom Jahre 1850) folgende, für alle Kronländer giltige Bestimmungen zu beschliessen befunden:

§. 1.

Die Verleitung zur Verletzung militärischer Dienstpflicht wird einem Jeden als Verbrechen wider die Kriegsmacht des Staates zugerechnet, der einen zum k. k. Kriegsdienste

wyrzeczoną będzie podług długości czasu i istoty okoliczności kara ścisłego aresztu od sześciu miesięcy aż do jednego roku.

§. 293.

Karygodność cudzoziemców.

Także i cudzoziemcy stają się winnymi wykroczenia tego, o ile podczas pobytu swego w tutejszych krajach:

a) tajemne towarzystwo założyć usiłują;

b) członków do jakiego towarzystwa tajemnego, krajowego czy zagranicznego zbierają;

c) schadzki tajemnych towarzystw u siebie miewają, albo

d) do schadzek tego rodzaju domu albo mieszkania swego użyczają, albo je w najem wypuszczają;

e) przez korespondencyę lub innemi drogami do zawiązania tajemnych towarzystw krajowych lub ich członków z cudzymi przyczyniają się.

§. 294.

Kara.

Kara na cudzoziemca we wszystkich, w §. 293 wyszczególnionych przypadkach, jest areszt od jednego do miesięcy sześciu, przy okolicznościach obciążających ścisły areszt od sześciu miesięcy do jednego roku. Po odcierpianej karze cudzoziemiec takowy ze wszystkich krajów koronnych wydalonym być winien.

§. 295.

Kara na cudzoziemców, gdy z zagranicy tajemne towarzystwo zakładają, lub do tego członków zbierają.

Równie też cudzoziemiec, który z zagranicy towarzystwo potajemne w tutejszych krajach założyć usiłował, lub członków do towarzystwa tajemnego zbierał, jak skoro zostanie schwytanym, ukaranym być winien karą, w §. 294. oznaczoną.

§. 296.

Obowiązek przełożonych, urzędników i t. p. dotyczący tego, co do towarzystwa należy.

W razie odkrycia jakiego towarzystwa tajemnego, obowiązani są przełożeni i urzędnicy onegoż, wskazać i wydać zwierzchności wszystkie do towarzystwa należące dokumenta i korespondencye. Ktokolwiek zatrzymuje lub ukrywa, co do towarzystwa należy, powinien ukaranym być ścisłym aresztem od jednego tygodnia do jednego miesiąca. Kasy i sprzęty do towarzystwa należące, przepadają.

§. 297.

Wezwanie i zbieranie członków do towarzystwa, któremu pozwolenia odmówiono, lub które rozwiązano, tudzież dalsza działalność jego.

Wezwanie lub zbieranie członków do towarzystwa, któremu pozwolenia odmówiono, albo które wprawdzie już istniało, lecz przez władzę zniesionem zostało, tudzież dalsza działalność towarzystwa w ogólności, przez władzę zniesionego, karane być winny jako wykroczenia aresztem, w razie powtórzenia, ścisłym aresztem od trzech do miesięcy sześciu, o ile czyn takowy nie ulega ostrzejszym postanowieniom §§fów 286 i 288.

§. 298.

Uczestnictwo w takiem stowarzyszeniu.

Jako uczestnik w takiem stowarzyszeniu podpada karze, kto pomimo odmówienia pozwolenia do założenia, albo pomimo nakazanego przez władzę rozwiązania towarzystwa, datkami swemi stowarzyszenie wspiera, lub innym jakim sposobem dla niego działać nieprzestaje, na schadzkach jego obecnym jest, albo na schadzki domu lub mieszkania swego użycza, albo je w najem wypuszcza.

Uczestnictwo takowe karanem być winno jako przestępstwo karą pieniężną od złotych reńskich pięćdziesiąt aż do trzysta, albo aresztem od jednego do miesięcy trzech.

ist nach Länge der Zeit und Beschaffenheit der Umstände die Strafe des strengen Arreste von sechs Monaten bis zu einem Jahre zu verhängen.

§. 293.

Straffälligkeit der Ausländer.

Auch Ausländer werden dieses Vergehens schuldig, dafern sie während ihres Aufenthaltes in diesen Ländern:

a) eine geheime Gesellschaft zu errichten;

b) Mitglieder zu einer inländischen oder auswärtigen geheimen Gesellschaft zu werben unternehmen;

c) bei sich Zusammenkünfte geheimer Gesellschaften selbst halten, oder

d) zu Zusammenkünften dieser Art ihr Haus oder ihre Wohnung leihen oder vermiethen;

e) durch Briefe oder auf anderen Wegen zur Verbindung inländischer geheimer Gesellschaften und ihrer Mitglieder mit Auswärtigen beitragen.

§. 294.

Strafe.

Die Strafe eines Ausländers ist in allen im §. 293 bezeichneten Fällen, Arrest von einem bis zu sechs Monaten, bei erschwerenden Umständen strenger Arrest von sechs Monaten bis zu einem Jahre. Nach vollendeter Strafzeit ist ein solcher Ausländer aus sämmtlichen Kronländern abzuschaffen.

§. 295.

Bestrafung, wenn Ausländer vom Auslande her eine geheime Gesellschaft errichten, oder dazu Mitglieder werben.

Auch wenn ein Ausländer vom Auslande her eine geheime Gesellschaft in diesen Ländern zu errichten, oder Mitglieder für eine geheime Gesellschaft zu werben unternommen hat, ist derselbe bei seiner Betretung mit der im §. 294 bestimmten Strafe zu belegen.

§. 296.

Pflicht der Vorsteher, Beamten, etc in Ansehung dessen, was der Gesellschaft gehöret.

Bei Entdeckung einer geheimen Gesellschaft sind die Vorsteher und Beamten derselben verpflichtet, der Obrigkeit sämmtliche der Gesellschaft gehörige Urkunden und Correspondenzen anzuzeigen und auszuliefern. Wer immer etwas, das der Gesellschaft gehört, vorenthält oder unterschlägt, soll mit strengem Arreste von einer Woche bis zu einem Monate bestraft werden. Die Cassen und Geräthschaften der Gesellschaft sind verfallen.

§. 297.

Aufforderung und Anwerbung zu einem Vereine nach verweigerter Bewilligung oder erfolgter Auflösung, und Fortsetzung der Wirksamkeit eines solchen Vereines.

Die Aufforderung oder Anwerbung zu einem Vereine, welchem die Bewilligung verweigert wurde, oder welcher zwar schon bestanden hatte, jedoch von der Behörde aufgelöst wurde, so wie die Fortsetzung der Wirksamkeit eines von der Behörde aufgelösten Vereines überhaupt, ist als Vergehen mit Arrest, im Wiederholungsfalle mit strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten zu bestrafen, in soferne die Handlung nicht unter die strengeren Bestimmungen der §§. 286 und 288 fällt.

§. 298.

Theilnahme an einem solchen Vereine.

Als Theilnehmer an einem solchen Vereine ist Jedermann strafbar, welcher ungeachtet der erfolgten Verweigerung der Bewilligung zur Gründung, oder der von der Behörde angeordneten Auflösung desselben mit der Leistung seiner Beiträge oder sonst mit seiner Wirksamkeit für den Verein fortfährt, den Zusammenkünften derselben beiwohnet, oder hierzu sein Haus oder seine Wohnung leihet oder vermiethet.

Diese Theilnahme ist als Uebertretung mit einer Geldbusse von fünfzig bis dreihundert Gulden oder mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen.

§. 299.

Umyślne zatajenie członków towarzystwa pozwolonego.

Przełożeni towarzystwa pozwolonego, którzy przed wywiadującą się zwierzchnością umyślnie członków tają, winnymi są przestępstwa i karani być winni karą pieniężną od złotych reńskich pięćdziesiąt do trzysta.

§. 300.

c) Znieważenie zarządzeń władz i podburzanie przeciw władzom rządowym lub gminnym, przeciw pojedynczym organom rządu, przeciw świadkom lub w rzeczy biegłym.

Kto publicznie, lub przed więcej ludźmi, albo w dziełach drukowych, rozszerzanych obrazach i wizerunkach, albo w pismach, przez łżenia, wyszydzania, nieprawdziwe objawienia lub przekręcania rzeczy, zarządzenia lub rozstrzygnienia władz w powadze poniżyć, lub takiemiż środkami innych do nienawiści, do pogardy lub do bezzasadnych zażaleń przeciw władzom rządowym lub gminnym, lub też przeciw pojedynczym organom rządu pod względem na ich urzędowanie, albo przeciw świadkom lub znawcom rzeczy pod względem na ich zeznania przed sądem, wzbudzić usiłuje, ten, jeżeli inaczej w działaniu takowem nie ukazuje się czynność, cięższą zagrożona karą, staje się winnym wykroczenia podburzenia, i ukaranym być ma aresztem od jednego do miesięcy sześciu.

Jeżeliby dla otrzymania jednomyślności w takich zażaleniach podpisy lub składki zbierał, albo do takowych wzywał, wówczas kara ta zaostrzoną być winna.

Prócz tego może ułożyciel zażalenia takowego z miejsca albo z całego kraju koronnego, a jeżeli jest cudzoziemcem, nawet ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa być wydalonym.

§. 301.

Przestępstwo wezwania do bezzasadnych zażaleń.

Kto w jakimbądź zamiarze, mianowicie zaś z chciwości zysku, strony do swawolnych, bezzasadnych, w prawnym toku instancyi już załatwionych zażaleń wzywa i nakłania, albo pod tym względem zdzierstw pieniężnych się dopuszcza, ten staje się winnym przestępstwa, i ukaranym być ma aresztem aż do jednego miesiąca.

Kara.

§. 302.

d) Podbudzanie do nieprzyjacielskich kroków przeciw narodowościom, społeczeństwom religijnym, korporacyom i t. p.

Kto innych do nieprzyjacielskich kroków przeciw różnym narodowościom (szczepom ludu), społeczeństwom religijnym lub innym, przeciw pojedynczym klasom lub stanom towarzystwa obywatelskiego, albo przeciw prawnie uznanym korporacyom, albo w ogólności mieszkańców państwa do nieprzyjacielskich przeciw sobie stronnictw wzywa, pobudza lub uwieść usiłuje, ten, jeżeli działanie takowe nie ukazuje się jako czynność, cięższą zagrożona karą, staje się winnym wykroczenia i ukaranym być ma ścisłym aresztem od trzech do miesięcy sześciu.

§. 303.

e) Wyrządzenie obrazy prawnie uznanemu kościołowi, lub towarzystwu religijnemu;

Kto publicznie lub przed więcej ludźmi, albo w dziełach drukowych, rozszerzanych obrazach i wizerunkach, albo w pismach, z nauki, obrządków lub urządzeń uznanego w państwie kościoła lub towarzystwa jakiego religijnego szydzi lub takowe w powadze poniżyć usiłuje, albo religijnego sługę jego w czasie odbywania przez niego czynności, służbie Bożej poświęconych, obraża, albo się podczas publicznego pełnienia obrzędów religijnych w sposób nieprzyzwoity, drugich gorszący, zachowuje, ten, o ile działanie jego nie stanowi zbrodni zgwałcenia religii (§. 122), staje się winnym wykroczenia i karanym być ma ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy.

§. 299.

Vorsteher einer erlaubten Gesellschaft, die der nachfragenden Obrigkeit Mitglieder absichtlich verschweigen, sind einer Uebertretung schuldig, und mit einer Geldbusse von fünfzig bis zu dreihundert Gulden zu bestrafen.

Absichtliche Verschweigung von Mitgliedern einer erlaubten Gesellschaft.

§. 300.

Wer öffentlich, oder vor mehreren Leuten, oder in Druckwerken, verbreiteten bildlichen Darstellungen oder Schriften durch Schmähungen, Verspottungen, unwahre Angaben oder Entstellungen von Thatsachen die Anordnungen oder Entscheidungen der Behörden herabzuwürdigen, oder auf solche Weise andere zum Hasse, zur Verachtung oder zu grundlosen Beschwerdeführungen gegen Staats- oder Gemeinde-Behörden oder gegen einzelne Organe der Regierung in Beziehung auf ihre Amtsführung, oder gegen einen Zeugen oder Sachverständigen in Bezug auf ihre Aussagen vor Gericht aufzureizen sucht, ist, in soferne sich in dieser Thätigkeit nicht eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, des Vergehens der Aufwieglung schuldig, und mit ein- bis sechsmonatlichem Arreste zu bestrafen.

c) Herabwürdigung der Verfügungen der Behörden und Aufwieglung gegen Staats- oder Gemeinde-Behörden, gegen einzelne Organe der Regierung, gegen Zeugen oder Sachverständige.

Hätte er zur Einstimmung in derlei Beschwerden Unterschriften oder Geldbeiträge gesammelt, oder zu solchen aufgefordert, so ist die Strafe zu verschärfen.

Auch kann der Verfasser einer solchen Beschwerdeschrift aus dem Orte oder dem ganzen Kronlande, und wenn er ein Ausländer ist, auch aus sämmtlichen Kronländern des Kaiserthumes abgeschafft werden.

§. 301.

Wer aus was immer für einer Absicht, vorzüglich aber aus Gewinnsucht, Parteien zu muthwilligen, grundlosen, im gesetzlichen Instanzenzuge bereits abgethanen Beschwerden auffordert und verleitet, oder in dieser Beziehung Gelderpressungen sich zu Schulden kommen lässt, macht sich einer Uebertretung schuldig, und ist mit Arrest bis zu einem Monate zu bestrafen.

Uebertretung der Aufforderung zu grundlosen Beschwerden. Strafe.

§. 302.

Wer Andere zu Feindseligkeiten wider die verschiedenen Nationalitäten (Volksstämme), Religions- oder andere Gesellschaften, einzelne Classen oder Stände der bürgerlichen Gesellschaft oder wider gesetzlich anerkannte Körperschaften, oder überhaupt die Einwohner des Staates zu feindseligen Parteiungen gegen einander auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht, ist, in so ferne sich diese Thätigkeit nicht als eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, eines Vergehens schuldig, und soll zu strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten verurtheilt werden.

d) Aufreizung zu Feindseligkeiten gegen Nationalitäten, Religionsgenossenschaften, Körperschaften u. dgl.;

§. 303.

Wer öffentlich oder vor mehreren Leuten, oder in Druckwerken, verbreiteten bildlichen Darstellungen oder Schriften die Lehren, Gebräuche oder Einrichtungen einer im Staate gesetzlich anerkannten Kirche oder Religionsgesellschaft verspottet oder herabzuwürdigen sucht, oder einen Religionsdiener derselben bei Ausübung gottesdienstlicher Verrichtungen beleidiget, oder sich während ihrer öffentlichen Religionsübung auf eine zum Aergerniss für Andere geeignete Weise unanständig beträgt, macht sich, in so fern diese Handlungsweise nicht das Verbrechen der Religionsstörung bildet (§. 122), eines Vergehens schuldig, und soll mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten gestraft werden.

e) Beleidigung einer gesetzlich anerkannten Kirche oder Religionsgesellschaft;

§. 304.

f) rozkrzewienie sekty religijnej, przez rząd niedozwolonej;

Nie mniej staje się winnym wykroczenia i ukaranym być winien aresztem od jednego aż do miesięcy trzech, kto do założenia albo rozszerzenia towarzystwa jakiego religijnego (sekty), którego uznania rząd nie dozwolił, zgromadzenia zwołuje, mowy miewa, albo rozgłasza, wyznawców zbiera, lub inną jakąbądź do tego celu dążącą czynność przedsiębierze.

§. 305.

g) publiczne znieważenie urządzeń co do małżeństwa, familii, własności, albo zachwalanie czynności nieprawnych lub nieobyczajnych;

Kto w sposób, w powyższym §fie 303 namieniony, urządzenia małżeństwa, familii lub prawne pojęcia o własności poniża, lub zachwiać usiłuje, albo do nieobyczajnych lub przez ustawy zakazanych czynności wzwywa, pobudza albo skłonić usiłuje, albo takowe zachwala, lub usprawiedliwić się stara, ten, jeżeli nie ukazuje się w tem czynność, cięższą zagrożona karą, staje się winnym wykroczenia, i ukaranym być ma aresztem od jednego do sześciu miesięcy. Jeżeli zaś które z wykroczeń, w §§fach 300 i 302—305 namienionych, popełnionem zostało przez pisma drukowe, wówczas, w miarę niebezpieczności i zamierzonego większego rozgłoszenia, orzeczoną być może kara ścisłego aresztu aż do jednego roku, w którym to przypadku winowajcy także z miejsca lub kraju jakiego koronnego, a jeżeli są cudzoziemcami, ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa wydaleni być mogą.

§. 306.

h) uszkodzenie miejsc grobowych, otworzenie grobów, zabranie lub znieważenie trupów i zabory z przedmiotów takowych;

Kto miejsca grobowe, do pochowania zwłoków ludzkich przeznaczone, ze złośliwości lub swawoli uszkadza, bezprawnie groby otwiera, ztąd lub z innych pochowania miejsc ludzkie ciała albo pojedyncze ich części samowolnie wywleka, albo się znieważeń na ludzkich ciałach dopuszcza, ten staje się winnym wykroczenia, i ukaranym być ma ścisłym aresztem od jednego do sześciu miesięcy. Zabory zaś z miejsc grobowych, z grobów lub trupów, w zyskochciwym zamiarze poczynione, mają jako kradzieże być karane (§§. 172 i 460).

§. 307.

i) danie pomocy pod względem wykroczenia albo przestępstwa;

Kto w sposób, w §§fach 214 i 217 namieniony, staje się winnym dania pomocy pod względem wykroczenia albo przestępstwa, ten przestępstwo popełnia, i ukaranym być ma w pierwszym razie, aresztem od dni ośmiu aż do miesięcy trzech, w drugim, aż do jednego miesiąca.

§. 308.

k) rozsiewanie fałszywych zatrważających wieści lub przepowiedni;

Kto sposobem publicznego obwieszczania (przez przybicia na murach, przez publiczne przemowy i rozprawy itp.) fałszywą, publiczne bezpieczeństwo niepokojącą wieść, bez dostatecznych powodów uważania ją za prawdziwą, albo równie tak się mającą udaną przepowiednię rozsiewa, lub dalej rozszerza, ten staje się winnym przestępstwa i ukaranym być ma ścisłym aresztem od dni ośmiu aż do miesięcy trzech.

§. 309.

l) nieprawne rozgłaszania;

Kto w sposób, w powyższym paragrafie rzeczony, głosowania sędziów albo udzielania z rozpraw sądowych albo innych władz publicznych, o ile ogłaszanie ich przez ustawy jest zakazanem, rozpowszechnia, albo jakiebądź rozgłoszenie, fałszywie jako rozrządzenie władzy publicznej rozsiewa, lub dalej rozszerza, którego nieprawdziwość

§. 304.

Ebenso macht sich Derjenige eines Vergehens schuldig, und ist mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen, welcher zur Begründung oder Verbreitung einer Religionsgesellschaft (Sekte), deren Anerkennung von der Staats-Verwaltung für unzulässig erklärt wurde, Versammlungen veranstaltet, Vorträge hält, oder veröffentlichet, Bekenner anwirbt, oder was immer für eine zu diesem Zwecke abzielende Handlung unternimmt.

f) Beförderung einer vom Staate für unzulässig erklärten Religionssekte;

§. 305.

Wer auf die im §. 303 bezeichnete Weise die Einrichtungen der Ehe, der Familie, oder die Rechtsbegriffe über das Eigenthum herabwürdiget, oder zu erschüttern versucht, oder zu unsittlichen oder durch die Gesetze verbotenen Handlungen auffordert, aneifert oder zu verleiten sucht, oder dieselben anpreiset, oder zu rechtfertigen versucht, ist, insoferne sich darin nicht eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, eines Vergehens schuldig, und mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten zu bestrafen. Wenn jedoch eines der in den §§. 300 und 302—305 bezeichneten Vergehen durch Druckschriften begangen wird, so kann, nach Mass ihrer Gefährlichkeit und beabsichtigten grösseren Verbreitung, die Strafe auf strengen Arrest bis zu einem Jahre ausgedehnt werden, und es können in diesem Falle die Schuldigen auch aus dem Orte oder dem Kronlande, und wenn sie Ausländer sind, aus sämmtlichen Kronländern des Kaiserthumes abgeschafft werden.

g) öffentliche Herabwürdigung der Einrichtungen der Ehe, der Familie, des Eigenthumes, oder Gutheissung von ungesetzlichen oder unsittlichen Handlungen;

§. 306.

Wer die für menschliche Leichen bestimmten Grabstätten aus Bosheit oder Muthwillen beschädiget, unbefugt Gräber eröffnet, von daher oder aus anderen Aufbewahrungsorten menschliche Leichname oder einzelne Theile derselben eigenmächtig hinwegbringt, oder an menschlichen Leichen Misshandlungen begeht, macht sich eines Vergehens schuldig, und ist mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten zu ahnden. Entwendungen aber, die an Grabstätten, aus Gräbern oder an Leichen in gewinnsüchtiger Absicht vorgenommen werden, sind als Diebstähle (§§. 172 und 460) zu behandeln.

h) Beschädigung von Grabsätten, Eröffnung von Gräbern, Hinwegnahme oder Misshandlung an Leichen und Entwendungen an derlei Gegenständen;

§. 307.

Wer auf eine in den §§. 214 und 217 bezeichnete Weise sich der Vorschubleistung in Beziehung auf ein Vergehen oder eine Uebertretung schuldig macht, begeht eine Uebertretung, und ist im ersten Falle mit Arrest von acht Tagen bis zu drei Monaten, im zweiten bis zu einem Monate zu bestrafen.

i) Vorschubleistung in Beziehung auf ein Vergehen oder eine Uebertretung;

§. 308.

Wer im Wege öffentlicher Verlautbarung (durch Maueranschläge, öffentliche Reden oder Vorträge u. dgl.) ein falsches, für die öffentliche Sicherheit beunruhigendes Gerücht, ohne zureichende Gründe es für wahr zu halten, oder eine so geartete angebliche Vorhersagung ausstreut, oder weiter verbreitet, ist einer Uebertretung schuldig und mit strengem Arreste von acht Tagen bis zu drei Monaten zu bestrafen.

k) Verbreitung falscher beunruhigender Gerüchte oder Vorhersagungen;

§. 309.

Wer auf die im vorigen Paragraphe bezeichnete Weise die Abstimmung von Richtern oder Mittheilungen aus Verhandlungen der Gerichte oder anderer öffentlicher Behörden, in so weit die Bekanntmachung durch die Gesetze untersagt ist, veröffentlichet, oder irgend eine Verlautbarung fälschlich als Erlass einer öffentlichen Behörde ausstreuet, oder weiter ver-

l) Gesetzwidrige Verlautbarungen;

w całości lub w części mu wiadomą, albo z dostatecznych powodów prawdopodobną się być ukazywała, ten, jeżeli to działanie jego nie stanowi czynności, cięższą zagrożonej karą, staje się winnym przestępstwa i karanym być ma aresztem od jednego do miesięcy trzech.

§. 310.

m) zbieranie składek lub subskrypcye do udaremnienia prawnych następstw czynności karygodnych.

Kto w sposób, §fem 308. wskazany, otwiera lub ogłasza składki lub subskrypcye, do pokrycia lub wynagrodzenia szkody, wynikłej z przepadu kaucyi, lub kar pieniężnych albo do wynagrodzenia z powodu czynności karygodnych, ten staje się winnym przestępstwa i karanym być ma aresztem od dni czternastu aż do miesięcy trzech.

Jeżeli zaś jedna z czynności, w §§fach 308—310 wymienionych, popełnioną jest przez pisma drukowe, wówczas takowa karaną być ma ścisłym aresztem od jednego aż do miesięcy sześciu.

Rozdział szósty.

O przestępstwach przeciwko publicznym zakładom i urządzeniom, do powszechnego bezpieczeństwa ściągającym się.

§. 311.

Przestępstwo uwiedzenia urzędnika do nadużycia władzy urzędowej.

Kto urzędnika podarunkami do stronności lub do naruszenia urzędowego obowiązku jego uwieść usiłuje, ten, o ile nie ukazuje się w tem zbrodnia, w §. 105 oznaczona, albo inne przestąpienie ustawy, cięższą zagrożone karą, popełnia przestępstwo i

Kara.

ukaranym być ma aresztem od jednego do miesięcy sześciu.

§. 312.

Uraza wyrządzona publicznym urzędnikom, sługom, straży, ustanowionym przy kolejach żelaznych i t p.

Wszelka słowna lub uczynkowa uraza, wyrządzona której z osób, w §fie 68. wymienionych, właśnie gdy osoby te dokonaniem danego im od zwierzchności zlecenia albo pełnieniem urzędu swego lub służby zajętemi są, karaną być ma jako przestępstwo, jeżeli takowa nie stanowi innej jakiej czynności, cięższą karą zagrożonej.

§. 313.

Kara.

Słowne urazy karane będą aresztem od dni trzech do jednego miesiąca, uczynkowe zaś od jednego do miesięcy sześciu.

Jeżeli zaś uraza skutki za sobą pociągnęła, i dokonaniu danego od zwierzchności zlecenia albo pełnieniu urzędu lub służby rzeczywiście przeszkodziła, wówczas winny skazany będzie na areszt ścisły od trzech do miesięcy sześciu.

§. 314.

Inne wdawania się w wykonanie służb publicznych.

Kto, nie wyrządzając obrazy, w §. 312 wspomnionej, w inny sposób jaki w rzecz się wdaje, aby jednej z osób, tamże właśnie wymienionych, przeszkodzić w pełnieniu urzędu lub służby jej, albo w dokonaniu rozkazu zwierzchniczego, ten staje się winnym przestępstwa, i karanym być ma aresztem od jednego dnia aż do jednego miesiąca.

§. 315.

Znieważenie patentów i rozporządzeń i t.p.

Przestępstwa staje się winnym także i ten, kto patenta, rozporządzenia, pieczęcie władz rządowych lub gminnych, albo inne pod jakiembądź nazwiskiem lub kształtem dla

breitet, deren gänzliche oder theilweise Unechtheit ihm bekannt, oder aus zureichenden Gründen wahrscheinlich war, ist, in so ferne sich darin nicht eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, einer Uebertretung schuldig und mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen.

§. 310.

m) Sammlungen oder Subscriptionen zur Vereitlung der gesetzlichen Folgen von strafbaren Handlungen.

Wer auf die im §. 308 bezeichnete Weise Sammlungen oder Subscriptionen, Behufs der Deckung oder Ersatzleistung für Cautions-Verfall, Geldstrafen oder Entschädigungen wegen strafbarer Handlungen, veranstaltet oder veröffentlichet, macht sich einer Uebertretung schuldig und soll mit Arrest von vierzehn Tagen bis zu drei Monaten gestraft werden.

Wenn aber eine der in den §§. 308—310 genannten Handlungen durch Druckschriften begangen wird, soll sie als Vergehen mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten geahndet werden.

Sechstes Hauptstück.

Von Uebertretungen gegen öffentliche Anstalten und Vorkehrungen, welche zur gemeinschaftlichen Sicherheit gehören.

§. 311.

Uebertretung der Verleitung eines Beamten zum Missbrauche der Amtsgewalt.

Wer einen Beamten durch Geschenke zu einer Parteilichkeit oder zur Verletzung seiner Amtspflicht zu verleiten sucht, begeht, in soferne sich darin nicht das im §. 105 bezeichnete Verbrechen oder eine andere schwerer verpönte Gesetzes-Uebertretung darstellt, eine Uebertretung, und ist mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten zu bestrafen.

Strafe.

§. 312.

Beleidigungen der öffentlichen Beamten, Diener, Wachen, Eisenbahn-Angestellten etc.

Jede wörtliche oder thätliche Beleidigung einer der im §. 68 genannten Personen, wenn diese in Vollziehung eines obrigkeitlichen Auftrages oder in Ausübung ihres Amtes oder Dienstes begriffen sind, ist, wenn sich darin nicht eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, als Uebertretung zu ahnden.

§. 313.

Strafe.

Wörtliche Beleidigungen sind mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, thätliche aber von einem bis auf sechs Monate zu bestrafen.

Wenn jedoch die Beleidigung Folgen nach sich gezogen, und wirklich die Vollstreckung des obrigkeitlichen Auftrages oder die Ausübung des Amtes oder Dienstes verhindert hat, so ist der Schuldige zu strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten zu verurtheilen.

§. 314.

Andere Einmengungen in die Vollziehung öffentlicher Dienste.

Wer sich ohne die im §. 312 vorausgesetzte Beleidigung auf andere Weise einmengt, um eine der ebenda genannten Personen in der Ausübung ihres Amtes oder Dienstes oder in Vollziehung eines obrigkeitlichen Befehles zu hindern, macht sich einer Uebertretung schuldig und ist mit Arrest von einem Tage bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 315.

Verletzung von Patenten und Verordnungen etc.

Strafe.

Einer Uebertretung macht sich auch derjenige schuldig, der Patente, Verordnungen, Siegel der Staats- oder Gemeindebehörden oder unter was immer für Namen und Gestalt

publicznej wiadomości przybite lub wystawione, przez zwierzchność podpisane dokumenta zdziera, zabiera, targa, wala lub innym sposobem znieważa. Jeżeli przestępstwo takowe z lekkomyślności tylko, lub z swawoli popełnionem zostało, wówczas kara jest areszt od dwudziestu czterech godzin do jednego tygodnia. Gdyby atoliż z dochodzenia okazał się zamiar albo zelżenia zwierzchności, albo przeszkodzenia w obwieszczeniu i wykonaniu rozporządzenia, natenczas ma miejsce kara ścisłego aresztu od jednego do miesięcy trzech. Wedle okoliczności przypadku i sprawcy może być ścisły areszt rozciągnionym aż do sześciu miesięcy.

Kara.

§. 316.

Odjęcie publicznych pieczęci urzędowych.

Kara.

Samowładne lub nieprawne odjęcie publicznych pieczęci urzędowych, pod któremi znajdują się pisma lub inne przedmioty, jeżeli to tylko ze swawoli lub płochej ciekawości nastąpiło, karanem być ma jako przestępstwo aresztem od jednego do trzech miesięcy.

Jeżeli zaś przedsięwziętem było dla okazania lekceważenia publicznych rozporządzeń lub w tym zamiarze, aby przezto dopiąć mniemanych własnych praw albo samowładnie niegodziwy jaki zamiar przeprowadzić, wówczas odjęcie takowe ukaranem być winno ścisłym aresztem od jednego do miesięcy sześciu.

Do publicznych pieczęci urzędowych należą zaś, nie tylko pieczęcie władz rządowych, lecz też i pieczęcie gmin, publicznych zakładów naukowych, parafij i publicznych notaryuszów.

§. 317.

Uszkodzenie publicznego oświetlenia.

Kara.

Kto latarnię, dla publicznego oświetlenia wystawioną, rozmyślnie rozbija, lub w inny sposób uszkadza, ten za takie przestępstwo ukaranym być ma aresztem od dni trzech aż do jednego miesiąca.

§. 318.

Uszkodzenie mostów, śluz, grobli i t. p. tudzież przedmiotów w §. 85. lit. c) wspomnionych, niemniej swawolne uszkodzenia pod względem telegrafów rządowych.

Kara.

Swawolne zrzucenie lub uszkodzenie mostu, śluzy, grobli, obwarowania albo poręczy lub innej jakiejbądź budowy, któremi brzegi rzek i strumieni są utwierdzone, albo stoczystości przy gościncach i drogach albo mostach zasłonione, ukaranem będzie jako przestępstwo, w miarę zachodzącej wielkiej swawoli lub zrządzonej szkody, aresztem od jednego do trzech miesięcy.

Tej samej równie karze ulegają także wszelkie uszkodzenia przedmiotów, w §^fie^ 85 lit. *c)* namienionych, tudzież wszelkie, oznaczone w §^fie^ 89 czynności pod względem telegrafów rządowych, jeżeli zrządzone zostały tylko ze swawoli, lekkomyślności albo karygodnego niedbalstwa.

Kradzież, jakaby z tem uszkodzeniem połączoną była, osobno karaną będzie.

§. 319.

Uszkodzenie wystawionych znaków ostrzegających.

Kara.

Zniesienie wreszcie albo umyślne uszkodzenie wszelkich znaków ostrzegających, dla zapobieżenia nieszczęściu wystawionych, przestępstwem jest, sciągającem w powszechności karę aresztu od dni trzech aż do miesięcy trzech, a w razie zachodzącej większej złośliwości i wynikłej szkody, karę ścisłego aresztu, tego samego równie przeciągu.

zur öffentlichen Bekanntmachung angeschlagene oder ausgesetzte von der Obrigkeit unterfertigte Urkunden abreisst, hinwegnimmt, zerreisst, besudelt, oder auf andere Art verletzet. Geschieht diese Uebertretung aus blossem Leichtsinne oder Muthwillen, so ist die Strafe Arrest von vier und zwanzig Stunden bis zu einer Woche. Zeigt sich aber bei der Untersuchung die Absicht, entweder die Behörde zu beschimpfen, oder die Bekanntmachung und Befolgung einer Anordnung zu verhindern; so ist die Strafe strenger Arrest von einem bis zu drei Monaten. Nach Beschaffenheit des Falles und des Thäters kann der strenge Arrest bis zu sechs Monaten ausgedehnt werden.

§. 316.

Eröffnung öffentlicher Amtssiegel.

Strafe.

Eine eigenmächtige oder widerrechtliche Eröffnung öffentlicher Amtssiegel, unter denen schriftliche Aufsätze oder andere Gegenstände verschlossen gehalten werden, ist, wenn sie aus blossem Muthwillen oder leichtfertiger Neugierde verübt wird, als Uebertretung mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen.

Wird sie aber zum Zeichen der Geringschätzung öffentlicher Anordnungen oder in der Absicht verübt, um dadurch das vermeintliche eigene Recht oder irgend eine gehässige Absicht eigenmächtig durchzusetzen, so ist sie mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten zu ahnden.

Zu den öffentlichen Amts-Siegeln gehören aber nicht bloss die Siegel der Staatsbehörden, sondern auch jene der Gemeinden, der öffentlichen Lehranstalten, der Pfarreien und der öffentlichen Notare.

§. 317.

Beschädigung der öffentlichen Beleuchtung.

Strafe.

Wer eine zur öffentlichen Beleuchtung aufgestellte Laterne vorsätzlich zerschlägt oder auf andere Art beschädiget, ist für diese Uebertretung mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 318.

Beschädigung von Brücken, Schleussen, Dämmen etc., sowie der im §. 85, lit. c) erwähnten Gegenstände, und muthwillige Verletzungen in Beziehung auf den Staats-Telegraphen.

Strafe.

Die muthwillige Abwerfung oder Beschädigung einer Brücke, Schleusse, eines Dammes, Beschläges oder Geländers, oder was immer für eines Bauwerkes, wodurch die Ufer der Flüsse und Bäche befestiget, oder Abschüsse an Strassen und Wegen oder Brücken bewahret sind, ist nach Mass des unterlaufenden grossen Muthwillens oder veranlassten Schadens als Uebertretung mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen.

Der gleichen Strafe unterliegt auch jede Beschädigung der im §. 85, lit. c) erwähnten Gegenstände, so wie die in dem §. 89 bezeichnete Handlungsweise in Beziehung auf den Staats-Telegraphen, wenn sie nur aus Muthwillen, Leichtsinn oder schuldbarer Nachlässigkeit geschehen ist.

Die mit einer solchen Beschädigung etwa verbundene Entwendung ist insbesondere zu bestrafen.

§. 319.

Beschädigung aufgestellter Warnungszeichen.

Strafe.

Ferner ist die Hinwegreissung oder absichtliche Beschädigung aller Warnungszeichen, welche, um Unglück zu verhüten, aufgestellt werden, eine Uebertretung, die insgemein mit Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten; bei unterlaufender grösserer Bosheit und erfolgtem Schaden aber mit eben so langem strengen Arreste zu bestrafen ist.

Przestępstwa, przeciwko przepisom o meldowaniu przybywających obcych, i o zmianach mieszkańców, tudzież przeciwko przepisom o innych fałszywych meldunkach lub doniesieniach. Kara na właściciela domu;

§. 320.

W miejscach, w których pod względem donoszenia władzy bezpieczeństwa o wszystkich mieszkańcach i obcych, szczególne istnieją przepisy, niezachowanie przepisów takowych, jeżeli w nich inaczej nie jest postanowiono, karanem być winno jako przestępstwo w przypadkach następujących:

a) Gdy właściciel domu, administrator, sekwestrator, lub ktokolwiekbądź domem zarządzający, o zmianach najemców swych w czasie przepisanym nie donosi. Kara podług różności miejsc i przychodu z domu jest złotych reńskich pięć do pięćdziesięciu.

na podwynajmnjących;

b) Gdy kto, izby tygodniowo lub miesięcznie komu podnajmuje, albo na łóżka przyjmuje, a o każdej zachodzącej zmianie w ciągu dwudziestu czterech godzin doniesienia stosownego nie czyni. Kara jest złotych reńskich pięć, która w razie potwórzonego przestępstwa podwojoną być winna.

na mających prawo do przyjmowania na gospodę;

c) Gdy gospodarz, mający prawo do przyjmowania obcych, o tych, którzy przez noc zostają, przepisanego doniesienia nie czyni. Kara ta sama jest, jaką w przypadku pod *b)* postanowiono.

na gospodarzy do tego prawa nie mających;

d) Gdy w szynkowni, do przyjmowania na gospodę nieupoważnionej, kto na noc przyjętym będzie. Kara za pierwszym razem jest pięć złotych reńskich, za drugim, taka sama kara z aresztem przez jeden tydzień, za trzecim razem usunięcie od szynkarstwa.

Bez względu nawet na te szczegółowe przepisy, jako przestępstwo karanem być ma:

na fałszywie się meldujących;

e) Gdy kto w kartce meldunkowej fałszywe nazwisko przybiera, fałszywy stan, fałszywe zatrudnienie lub inne fałszywe okoliczności podaje, lub też w ogólności władzę policyjną albo inną jaką władzę rządową lub gminną, oprócz przypadku karno-sądowego dochodzenia, względem czego oddzielne istnieją przepisy, fałszywemi podaniami nazwiska swego, miejsca urodzenia, stanu lub innych stosunków swojich w ten sposób podchodzi, iż przez to nadzór publiczny w błąd wprawionym być może. Przytem nie stanowi różnicy okoliczność ta, czy sprawca przez to stał się powodem mylności, zachodzących w paszportach lub innych dokumentach, onemuż przez władze wystawionych, lub też, czy on bez względu na złożone paszporta i dokumenta władzy publicznej, na jej zapytania względem osoby swej, fałszywe odpowiedzi czyni.

Kara jest areszt od trzech dni do jednego miesiąca. Jeżeli zaś okaże się z dochodzenia, iż przestępca rzeczywiście miał zamiar, zwierzchność w błąd wprowadzić, wówczas za to kara będzie areszt taki sam długi, atoliż ścisły. Jeżeliby zaś zachodziła niebezpieczność pod względem okoliczności lub osoby, wówczas przestępca po odbytej karze, z miejsca, a gdy cudzoziemiec, według stanu okoliczności, nawet ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austryackiego wydalonym być ma.

na podrabiaczy i fałszerzy dokumentów publicznych;

f) Gdy kto publiczny jaki dokument bez złego zamiaru, w §. 197 wymaganego, podrabia lub fałszuje. Kara za to jest areszt od trzech dni do jednego miesiąca.

na tych, którzy używają cudzego wykazu.

g) Gdy kto w celu podróży cudzego używa paszportu lub innego urzędowego wykazu, nie mniej, gdy kto w tymże celu drugiemu wykazów swych użycza, jeżeli

§. 320.

Uebertretungen gegen die Vorschriften in Ansehung der Meldung von ankommenden Fremden und Veränderungen der Einwohner, und in Beziehung auf andere falsche Meldungen oder Angaben.

An denjenigen Orten, wo besondere Vorschriften in Beziehung auf die Bekanntgebung aller Einwohner und Fremden an die Sicherheitsbehörde bestehen, ist die Nichtbeobachtung dieser Vorschriften, in soferne in denselben nicht etwas Anderes verfügt wird, in folgenden Fällen, als Uebertretung zu ahnden:

Strafe der Hauseigenthümer;

a) *Wenn ein Hauseigenthümer, Administrator, Sequester, oder wer sonst der Verwaltung eines Hauses vorsteht, die mit seinen Bestandnehmern vorgehenden Veränderungen in der vorgeschriebenen Zeit nicht anzeigt. Die Strafe ist nach Verschiedenheit der Orte und des Häusererträges fünf bis fünfzig Gulden.*

der After-Bestandgeber;

b) *Wenn Jemand Zimmer wochen- oder monatweise in Afterbestand verlässt oder Bettgeher hält, und nicht binnen vier und zwanzig Stunden bei jedesmaliger Veränderung die vorschriftmässige Anzeige macht. Die Bestrafung ist fünf Gulden, welche Strafe bei wiederholter Uebertretung zu verdoppeln ist.*

der zur Beherbergung berechtigten;

c) *Wenn ein Gastwirth, der zur Aufnahme von Fremden berechtiget ist, von denjenigen, die über Nacht verbleiben, nicht die vorgeschriebene Anzeige macht. Die Bestrafung ist dieselbe, welche bei* b) *festgesetzt worden.*

der hierzu nicht berechtigten Gastwirthe;

d) *Wenn in einem Schankhause, welches zur Beherbergung nicht berechtiget ist, Jemand über Nacht aufgenommen wird. Die Bestrafung ist das erste Mal fünf Gulden, das zweite Mal dieselbe Strafe nebst Arrest von einer Woche, das dritte Mal die Abschaffung von dem Schankgewerbe.*

Auch abgesehen von solchen besonderen Vorschriften ist es als Uebertretung zu ahnden:

der sich falsch Meldenden;

e) *Wenn Jemand in dem Meldungszettel sich einen falschen Namen beilegt, einen falschen Stand, eine falsche Beschäftigung oder andere fälschliche Umstände angibt, oder überhaupt die Polizei- oder sonst eine Staats- oder Gemeindebehörde ausser dem Falle strafgerichtlicher Untersuchungen, wofür besondere gesetzliche Bestimmungen bestehen, mit falschen Angaben über seinen Namen, seinen Geburtsort, seinen Stand oder sonst über seine Verhältnisse auf eine Weise hintergeht, wodurch die öffentliche Aufsicht irre geführt werden kann. Dabei ist es gleichgiltig, ob er dadurch Unrichtigkeiten in den von den Behörden ihm ausgestellten Pässen oder anderen Urkunden veranlasst, oder endlich, auch abgesehen von beigebrachten Pässen und Urkunden, der öffentlichen Behörde auf Befragen über seine Person falsche Angaben macht.*

Die Bestrafung ist Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate. Findet sich bei der Untersuchung, dass der Uebertreter die Irreführung der Obrigkeit wirklich beabsichtigte; so ist die Bestrafung eben so langer strenger Arrest. Bei sich zeigender Bedenklichkeit in Ansehung der Umstände oder Person ist der Uebertreter nach vollendeter Strafzeit aus dem Orte, ein Ausländer aber nach Beschaffenheit der Umstände auch aus sämmtlichen Kronländern des österreichischen Kaiserstaates abzuschaffen.

der Nachmacher oder Verfälscher öffentlicher Urkunden;

f) *Wenn Jemand eine öffentliche Urkunde ohne die im §. 197 vorausgesetzte böse Absicht nachmacht oder verfälscht. Die Strafe ist Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate.*

derjenigen, die sich eines fremden Ausweises bedienen.

g) *Wenn Jemand sich zu seinem Fortkommen eines fremden Reisepasses oder anderen obrigkeitlichen Ausweises bedient oder seine Ausweisung zu diesem Zwecke einem*

to nie miało służyć jako środek do popełnienia innego jakiego przestępstwa, wykroczenia lub zbrodni. Kara za to jest ścisły areszt od trzech dni do jednego miesiąca. W razie zachodzącej szczególnej niebezpieczności pod względem na okoliczności lub osobę sprawcy, tenże po odbytej karze, jeżeli jest krajowcem, z miejsca, jeżeli zaś cudzoziemcem, wedle okoliczności nawet ze wszystkich krajów koronnych państwa wydalonym być winien.

§. 321.

Kara na rzemieślników, przyjmujących czeladź bez książeczek wędrownych (kunszaftów).

Rzemieślnik, przyjmujący do roboty czeladnika, niemającego przepisanej książeczki wędrownej, lub też, gdzie książeczek takowych nie ma, nieopatrzonego w należyty list rzemieślniczy, tak zwany kunszaft, ukaranym będzie za takie przestępstwo za pierwszym razem, karą pięciu złotych reńskich, za drugim razem podwójną taką karą pieniężną, za trzecim razem aresztem aż do jednego miesiąca, a w razie zachodzących niebezpieczniejszych okoliczności, nawet i utratą prawa dalszego profesyi prowadzeni a

§. 322.

na pocztmistrzów za przestępne dalsze przesełanie podróżnych.

Pocztmistrz, który podróżującego, nieopatrzonego w należyty paszport (albo w policyjną kartę bezpieczeństwa, lub w przepustkę lub też kartę rodzimej przynależności), w ogólności, albo kogo w kierunku, odmiennym od tego, jaki mu w paszporcie jego lub w przepustce został wskazany, dalej przeseła, popełnia tem samem przestępstwo, i ukaranym być ma, za pierwszym razem pięćdziesięcią złotych reńskich, za drugim razem dwójnasóbną taką summą, a za trzecim razem oddaleniem z poczty.

§ 323.

Powrót ze wszystkich krajów koronnych wygnanego lub wydalonego. Kara.

Kto, będąc z powodu zbrodni wygnanym (§. 25), albo też z powodu wykroczenia lub przestępstwa, przez sąd karny (§. 249), lub z policyjnych względów, przez władze bezpieczeństwa, ze wszystkich krajów koronnych wydalonym, pod jakimkolwiekbądź pozorem w jeden z tychże powraca, ten, przez ten powrót swój przestępstwo popełnia. i ukaranym być ma, za pierwszym razem aresztem od jednego do trzech miesięcy, za drugim razem, ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy.

§. 324.

Powrót tego, który wydalonym został z kraju jakiego koronnego lub z miejsca. Kara.

Kto z jakiego kraju koronnego lub z miejsca jakiego, przez sąd karny (§. 249), albo z jakichkolwiekbądź powodów, przez władze rządowe lub gminne na zawsze albo na czas oznaczony wydalonym został, ten przestępstwo popełnia, jeżeli w pierwszym przypadku kiedykolwiekbądź, w drugim zaś przed upływem oznaczonego czasu powraca, i ukaranym być ma aresztem od jednego do miesięcy trzech, za powtórnem dostrzeżeniem go, aresztem ścisłym równie tak długim.

§. 325.

Pozłacanie lub posrebrzanie monet i naśladowanie monet lub fałszywych papierów kredytowych bez zamiaru oszustwa.

Kto monety w obiegu będące, albo też i z obiegu wywołane (wyszłe), bez zamiaru oszukania kogo (§§. 106, 114, 118 i 197), pozłaca lub posrebrza, albo monety na pamiątkę bite, medale, pieniążki do gry albo jakiebądź inne, tym podobne utwory bite; tudzież kto adresy, obwieszczenia lub w ogólności utwory drukowe w ten sposób sporządza, iżby z powierzchownego przypatrzenia się im łatwo uważane być mogły za

Anderen überlässt, in soferne diess nicht als Mittel zur Verübung einer anderen Uebertretung, eines Vergehens oder eines Verbrechens unternommen wird. Die Bestrafung ist strenger Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate. Bei besonderen Bedenken in Ansehung der Umstände oder der Person des Uebertreters ist derselbe nach überstandener Strafe, wenn er ein Inländer ist, aus dem Orte, ein Ausländer aber nach Umständen selbst aus allen Kronländern des Reiches abzuschaffen.

§. 321.

Strafe für Gewerbsleute, die Gesellen ohne Wanderbuch (Kundschaft) aufnehmen.

Ein Gewerbsmann, welcher einen Gesellen, der nicht mit einem vorschriftmässigen Wanderbuche, oder da, wo noch keine Wanderbücher bestehen, mit einer ordentlichen sogenannten Kundschaft versehen ist, in Arbeit nimmt, wird für diese Uebertretung das erste Mal mit fünf Gulden, das zweite Mal mit Verdopplung dieser Geldstrafe, das dritte Mal mit Arrest bis zu einem Monate, nach Massgabe bedenklicher Umstände auch mit dem Gewerbsverluste bestraft.

§. 322.

Für Postmeister wegen vorschriftwidriger Beförderung von Reisenden.

Ein Postmeister, welcher einen Reisenden, der nicht mit einem vorschriftmässigen Passe (oder polizeiämtlichem Geleit- oder Passierscheine oder einem Heimatscheine) versehen ist, überhaupt, oder Jemanden in einer Richtung weiter befördert, die von der ihm in seinem Passe odes Passierscheine vorgezeichneten abweicht, begeht dadurch eine Uebertretung, und ist das erste Mal mit einer Geldstrafe von fünfzig Gulden, das zweite Mal mit dem doppelten Betrage und das dritte Mal mit der Abschaffung vom Posthause zu bestrafen.

§. 323.

Rückkehr eines Verwiesenen oder aus sämmtlichen Kronländern Abgeschafften.

Strafe.

Wenn Jemand, der aus sämmtlichen Kronländern des österreichischen Kaiserstaates wegen eines Verbrechens verwiesen (§. 25), oder wegen eines Vergehens oder einer Uebertretung durch das Strafgericht (§. 249), oder aus polizeilichen Rücksichten durch die Sicherheitsbehörden abgeschafft worden ist, unter was immer für einem Vorwande in eines derselben zurückkehrt, so begeht er durch diese Rückkehr eine Uebertretung, und soll das erste Mal mit Arrest von einem bis zu drei Monaten, bei Wiederholung mit strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten bestraft werden.

§. 324.

Eines aus einem Kronlande oder Orte Abgeschafften.

Strafe.

Derjenige, welcher aus einem Kronlande oder aus einem bestimmten Orte, von dem Strafgerichte (§. 249), oder aus was immer für Gründen durch die Staats- oder Gemeindebehörden auf beständig oder auf eine gewisse Zeit abgeschafft worden, begeht, wenn er im ersten Falle jemals, im zweiten Falle vor Verlauf der gesetzten Frist wiederkehrt, eine Uebertretung, und ist mit Arrest von einem bis zu drei Monaten, bei wiederholter Betretung mit eben so langem strengen Arreste zu bestrafen.

§. 325.

Vergolden oder Versilbern von Münzen und Nachbildung von Münzen oder öffentlichen Creditspapieren ohne betrügerische Absicht.

Wer ohne die Absicht, Jemanden zu hintergehen (§§. 106, 114, 118 und 197), gangbare oder auch ausser Cours gesetzte (verrufene) Münzen vergoldet oder versilbert, oder Denkmünzen, Medaillen, Spielpfennige oder was immer für geprägte Erzeugnisse; ebenso wer Adressen, Ankündigungen oder überhaupt Druckwerke in solcher Art verfertiget, dass sie bei oberflächlicher Betrachtung leicht als gangbare Münzen oder öffentliche Creditspa-

monety obiegowe lub publiczne papiery kredytowe, ten popełnia przestępstwo, i ukaranym być ma aresztem od jednego do miesięcy trzech, przy utracie wszelkich takowych utworów przestępnych.

§. 326.

Nieprawne utrzymywanie stępy lub tłoczarni.

Kara.

Kto utrzymuje tak zwaną stępę lub tłoczarnię, nie otrzymawszy na to od władzy pozwolenia, wyraźnego, lub wynikającego z dozwolenia prowadzenia rzemiosła albo fabryki, do czego stępy lub tłoczarnie są potrzebne, ten staje się winnym przestępstwa, i oprócz utraty stępy lub tłoczarni, ukaranym będzie za pierwszem razem, aresztem od dni ośmiu do jednego miesiąca, za powtórzeniem przestępstwa, oprócz jednomiesięcznego aresztu, jeżeli jest profesyonistą, także i utratą profesyi.

§. 327.

Nieprawne utrzymywanie drukarni pokątnej.

Kto bez pozwolenia władzy utrzymuje prasę drukarską, lub prasę ręczną z czcionkoskładem, albo prasę kopersztycharską, litograficzną, ksylograficzną, lub jakąbądź inną prasę, do mechanicznego lub chemicznego rozmnożenia pism drukowych sposobną (artykuł II. patentu obwieszczającego), ten popełnia przestępstwo, które oprócz utraty prasy, karanem być winno od stu aż do pięciuset złotych reńskich, a w razie zachodzącego przez dłuższy czas użycia, nadto jeszcze aresztem od jednego do miesięcy trzech.

§. 328.

Nieprawne robienie przedmiotów wyż rzeczonych.

Takiej samej karze podlega, kto jedno z narzędzi robi, w §§. 326 i 327 rzeczonych, nie otrzymawszy ani dozwolenia do prowadzenia profesyi lub fabryki, wyrobem przedmiotów takowych się zajmującej, ani też innego dotyczącego zlecenia lub pozwolenia władzy.

§. 329.

Robienie punców, stępli lub modelów do naśladowania monet.

Kara.

Podobnie jako przestępstwo karanem być winno niepozwolone przez władzę robienie i używanie punców, stępli i modeli do odlewów jakiegobądź kształtu, za pomocą których w kruszcu wyrabiane być mogą odbicia lub plastyczne naśladowania monet, według stępla, w kraju lub za granicą prawny obieg mającego, bez względu, czyli takowe służyć mają dla zabawy, ozdoby, lub dla innego jakiegobądź celu, przez się nie zabronionego.

§. 330.

Nieprawne robienie urzędowych stępli.

Kara.

Kto robi pieczęć urzędową (§. 316) bez zlecenia urzędu, dla którego takowa służy, lub zrobioną wydaje komu innemu, nie urzędowi, który zrobienie onejże zarządził, ten dopuszcza się przestępstwa, i karanym być ma za pierwszym razem, aresztem od jednego tygodnia do jednego miesiąca, za powtórnem zaś przestępstwem, skazanym być winien na areszt jednomiesięczny, a nadto, jeżeli jest profesyonistą, także i na utratę profesyi.

Rozdział siódmy.

O przestępstwach przeciw obowiązkom publicznego urzędu.

§. 331.

Kara na publicznego urzędnika, sługę, straż i t. p., któ-

Gdy która z osób, w §. 68. wymienionych, w sprawowaniu urzędu swego lub służby, uraz uczynkowych się dopuszcza (pod któremi szczególnie rozumieć należy

piere angesehen werden können, macht sich einer Uebertretung schuldig, und ist mit Arrest von einem bis zu drei Monaten, und dem Verfalle aller gesetzwidrigen Erzeugnisse zu bestrafen.

§. 326.

Unbefugtes Halten eines Press- oder Stosswerkes. Strafe.

Wer ein sogenanntes Stoss- oder Presswerk hält, ohne von der Behörde dazu ausdrücklich, oder durch die Bewilligung zur Betreibung eines Gewerbes oder einer Fabrikation, wozu Stoss- oder Presswerke nothwendig sind, die Erlaubniss erhalten zu haben, macht sich einer Uebertretung schuldig, und ist nebst dem Verfalle des Stoss- oder Presswerkes das erste Mal mit Arrest von acht Tagen bis zu einem Monate, bei wiederholter Uebertretung nebst einmonatlichem Arreste, wenn er ein Gewerbsmann ist, auch mit dem Verluste des Gewerbes zu bestrafen.

§. 327.

Unbefugtes Halten einer Winkelpresse.

Wenn Jemand eine Buchdruckerpresse, oder eine Handpresse mit Schriftsatz, oder eine Kupferdruck-, Steindruck-, Holzdruckpresse oder was immer für ein Presswerk, das zur mechanischen oder chemischen Vervielfältigung von Druckschriften geeignet ist (Artikel II des K. M. P.) ohne Erlaubniss der Behörde hält, begeht eine Uebertretung, welche mit dem Verfalle des Presswerkes, und mit Geldstrafe von einhundert bis fünfhundert Gulden, und bei länger fortgesetztem Gebrauche auch noch mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu ahnden ist.

§. 328.

Unbefugte Verfertigung eines der vorgenannten Werke.

Eben so ist Derjenige zu bestrafen, welcher eines der in den §§. 326 und 327 bezeichneten Werke verfertiget, ohne die Bewilligung zur Betreibung eines Gewerbes, oder einer Fabrikation, die derlei Werke erzeugen oder den Auftrag oder die Erlaubniss der Behörde dazu erhalten zu haben.

§. 329.

Verfertigung von Punzen, Stämpeln oder Modellen zu Nachbildungen von Münzen. Strafe.

In gleicher Weise ist die ohne Erlaubniss der Behörde geschehene Verfertigung und der Gebrauch von Punzen, Stämpeln oder Guss-Modellen, von was immer für einer Form, mit welchen Abdrücke oder plastische Nachbildungen von Münzen nach einem im In- oder Auslande gesetzlich gangbaren Gepräge in Metallen erzeugt werden können, dieselben mögen zum Spielwerke, zu Verzierungen oder zu sonst was immer für einem obgleich an sich erlaubten Zwecke bestimmt seyn, als Uebertretung zu bestrafen.

§. 330.

Unbefugte Verfertigung ämtlicher Siegel. Strafe.

Wer ein öffentliches Amtssiegel (§. 316) ohne Auftrag des Amtes, für welches dasselbe gehört, verfertiget, oder das verfertigte an jemand anderen verabfolgt, als an das Amt, welches die Verfertigung aufgetragen hat, macht sich einer Uebertretung schuldig, und ist das erste Mal mit Arrest von einer Woche bis zu einem Monate, bei wiederholter Uebertretung nebst einmonatlichem Arreste, und wenn er ein Gewerbsmann ist, auch mit dem Verluste des Gewerbes zu bestrafen.

Siebentes Hauptstück.

Von den Uebertretungen gegen die Pflichten eines öffentlichen Amtes.

§. 331.

Bestrafung der öffentlichen Beamten, Diener,

Wenn eine der im §. 68 bezeichneten Personen sich in ihren Amts- oder Dienstverrichtungen thätliche Beleidigungen erlaubt (worunter insbesondere Verhaftnehmungen in an-

rzy się w czasie sprawowania urzędu swego lub służby, uraz uczynkowych dopuszczają.

aresztowanie, oprócz przypadków ustawami wskazanych), wówczas staje się ona winną przestępstwa, i karaną być ma, za pierwszym razem aresztem od dni trzech aż do jednego miesiąca, za drugim razem równie tak długim aresztem ścisłym.

§. 332.

Okoliczności, karę zaostrzające.

Jeżeliby uraza uczynkowa z takiemi połączona była okolicznościami, któreby były lub przynajmniej być mogły powodem do zbiegowiska, wówczas kara jest ścisły areszt od jednego do trzech miesięcy.

§. 333.

Kara na tego, który bez podstępnego zamiaru udaje się za publicznego urzędnika lub sługę.

Kto, chociażby bez podstępnego zamiaru (§. 199. lit. *b)*, udaje się za urzędnika publicznego lub sługę, albo przez nieprawne noszenie uniformu, nadaje sobie pozór publicznego urzędnika lub wojskowego, ten staje się winnym przestępstwa i ukaranym być ma aresztem od trzech dni do jednego miesiąca.

§. 334.

Nieprawne noszenie orderów lub innych znaków honorowych.

Kto krajowe lub zagraniczne ordery lub znaki honorowe nieprawnie nosi, ten popełnia przestępstwo i podpada karze pieniężnej od dziesięciu do stu złotych reńskich.

Rozdział ósmy.

O wykroczeniach i przestępstwach przeciw bezpieczeństwu życia.

§. 335.

Ogólny przepis co do wykroczeń i przestępw przeciw bezpieczeństwu życia.

Każdy czyn lub każde opuszczenie, które dopuszczający się go, już wedle naturalnych, każdemu łatwo poznać się dających skutków jego, albo wedle szczególnie obwieszczonych przepisów, lub też wedle stanu, urzędu, powołania, rzemiosła, zatrudnienia swego lub w ogólności, wedle szczególnych stosunków swych, uważać może za zdolne do narażenia życia, zdrowia lub cielesnego bezpieczeństwa osób, albo do powiększenia niebezpieczeństwa w tym względzie, powinno, jeżeli z niego wynikło ciężkie cielesne uszkodzenie człowieka (§. 152), na każdym winowajcy karanem być jako przestępstwo aresztem od jednego do miesięcy sześciu; a zaś, jeżeliby z niego śmierć człowieka wynikła, jako wykroczenie ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 336.

Szczególne przypadki.

Przepis poprzedzającego paragrafu, w szczególności zastosowanym być winien, kiedy śmierć lub ciężkie jakie nadwerężenie cielesne nastąpiło przez które z zawinień, poniżej wyszczególnionych, a to:

a) przez nieostrożne utrzymywanie żaru w miejscach zamkniętych;

b) przez opuszczenie potrzebnych srodków przezorności przy jeździe wodnej;

c) przez niezachowanie wydanych przepisów pod względem parostatków, paromachin i parokotłów, lub też przez niezachowanie innej potrzebnej ostrożności;

d) przez nieostrożność przy nakadzaniu siarką i użyciu środków narkotycznych;

e) przez nieumieszczenie znaków ostrzegających przy zastawianiu łapek żelaznych, sideł, dołów wilczych i samostrzałów;

deren als durch die Gesetze bestimmten Fällen begriffen sind), so macht sie sich einer Uebertretung schuldig, und ist das erste Mal mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, das zweite Mal mit eben so langem strengen Arreste zu bestrafen.

Wachen u. s. f., die sich in ihren Amts- oder Dienstverrichtungen thätliche Beleidigungen erlauben.

§. 332.

Umstände zur Verschärfung der Strafe.

Wäre die thätliche Beleidigung unter Umständen geschehen, welche zu einem Auflaufe Anlass gegeben haben oder doch geben konnten, so ist die Strafe strenger Arrest von einem bis zu drei Monaten.

§. 333.

Strafe desjenigen, der sich ohne betrügerische Absicht für einen öffentlichen Beamten oder Diener ausgibt.

Wer sich ohne betrügerische Absicht (§. 199, lit. b*) für einen öffentlichen Beamten oder Diener ausgibt, oder sich durch das unbefugte Tragen der Uniform den Anschein eines öffentlichen Beamten oder Militärs anmasst, macht sich einer Uebertretung schuldig, und soll mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate bestraft werden.*

§. 334.

Unbefugtes Tragen von Ordenszeichen oder anderen Ehrendecorationen.

Wer unbefugt in- oder ausländische Ordenszeichen oder Ehrendecorationen trägt, begeht eine Uebertretung, und verfällt in eine Geldstrafe von zehn bis hundert Gulden.

Achtes Hauptstück.

Von den Vergehen und Uebertretungen gegen die Sicherheit des Lebens.

§. 335.

Allgemeine Vorschrift in Beziehung auf die Vergehen und Uebertretungen gegen die Sicherheit des Lebens.

Jede Handlung oder Unterlassung, von welcher der Handelnde schon nach ihren natürlichen, für Jedermann leicht erkennbaren Folgen, oder vermöge besonders bekannt gemachter Vorschriften, oder nach seinem Stande, Amte, Berufe, Gewerbe, seiner Beschäftigung, oder überhaupt nach seinen besonderen Verhältnissen einzusehen vermag, dass sie eine Gefahr für das Leben, die Gesundheit oder körperliche Sicherheit von Menschen herbeizuführen, oder zu vergrössern geeignet sei, soll, wenn hieraus eine schwere körperliche Beschädigung (§. 152) eines Menschen erfolgte, an jedem Schuldtragenden als Uebertretung mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten; dann aber, wenn hieraus der Tod eines Menschen erfolgte, als Vergehen mit strengem Arreste von sechs Monaten bis zu einem Jahre geahndet werden.

§. 336.

Besondere Fälle.

Die Vorschrift des vorstehenden Paragraphes ist insbesondere in Anwendung zu bringen, wenn der Tod oder die schwere körperliche Verletzung aus einem der nachstehenden Verschulden eingetreten ist:

a) *durch unvorsichtiges Unterhalten von brennenden Kohlen in verschlossenen Räumen;*

b) *durch Ausserachtlassen der nöthigen Vorsichten bei Wasserfahrten;*

c) *durch Nichteinhaltung der in Beziehung auf Dampfschiffe, Dampfmaschinen und Dampfkessel gegebenen Vorschriften oder sonst nöthigen besonderen Vorsichten;*

d) *durch Unvorsichtigkeit bei Schwefelräucherungen und Anwendung von Narkotisirungs-Mitteln;*

e) *durch Nichtanbringung von Warnungszeichen bei Aufstellung von Fangeisen, Schlingen, Wolfsgruben und Selbstgeschossen;*

f) przez niezachowanie szczególnych przepisów co do wyrabiania, przechowania, sprzedaży, transportu i użycia przyboru do ogni sztucznych, preparatów piorunujących, kapsułek zapalnych, zapałek frykcyjnych i drewienek palnych, tudzież wszystkich przez potarcie łatwo się zapalających rzeczy, prochu strzelniczego i istot wybuchających (bawełny strzelniczej), mianowicie także i przez to, gdy tego rodzaju przedmioty potajemnie do ładunku na pocztę rządową lub kolej żelazną przypakowane zostały.

g) przez niezachowanie ostrożności, przepisanych co do prowadzenia kopalni.

§. 337.

Przepisy w razie nastąpionego zabicia lub ciężkiego uszkodzenia cielesnego, wynikającego z zawinienia pod okolicznościami, szczególniej niebezpiecznemi.

Jeżeli dopuszczono się czynności lub opuszczenia, wedle §fu 335 za zawinienie poczytanem być mającego, na przedmiotach, wskazanych §§fami 85 lit. *c)*, 87 i 89, lub też pod okolicznościami, tamże wspomnionemi, szczególniej niebezpiecznemi, wówczas czynność lub opuszczenie takowe nawet, gdyby z niego tylko ciężkie uszkodzenie cielesne wyniknęło, karanem być winno jako wykroczenie ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do lat dwóch, a w razie wyrządzonego przez to zabicia człowieka aż do lat trzech.

§. 338.

Przeciw kąpaniu się w rzekach, stawach i t. p.

Kto się w rzekach lub stawach kąpie, w miejscach do tego przez władzę nie wyznaczonych, albo w brew zakazowi, przez władzę wydanemu i do powszechnej wiadomości podanemu, tudzież kto się w zimie w takichże miejscach po lodzie ślizga, lub nakoniec, kto się na lód odważa w czasie, w którymto, ze względu na grożące niebezpieczeństwo, zakazanem zostało, ten za przestępstwo takowe ukaranym być ma aresztem od trzech dni aż do jednego miesiąca.

§. 339.

Przepis dla kobiet brzemiennych, niezamężnych.

Kobieta niezamężna, która jest w ciąży, obowiązaną jest wezwać akuszerkę, akuszera, lub inną uczciwą białogłowę, do pomocy przy połogu. Gdyby jednak poród zbyt nagle przypadł, lub też zaszła ją przeszkoda w wezwaniu pomocy, i albo poronienie nastąpiło, albo też dziecię, żywe na świat wydane, we dwadzieścia cztery godzin od chwili urodzenia umarło; natenczas obowiązaną jest, o swym połogu doniesienie uczynić albo osobie, upoważnionej do pomocy położniczej, albo, gdyby takowej na zawołanie nie było, osobie urzędowej, i jej płód niewczesny lub dziecko nieżywe pokazać.

§. 340.

Kara za utajenie porodu.

Utajenie porodu, przeciwko powyższemu przepisowi nastąpione, karanem będzie na osobie ukrywającej go, za jej przyjściem do zdrowia, jako przestępstwo ścisłym aresztem od trzech do miesięcy sześciu.

§. 341.

Nieostrożne jeżdżenie zaprzęgiem lub wierzchem. Kara.

Kto kogo z nieostrożności przez przejechanie zaprzęgiem albo wierzchem, o życie przyprawia lub na ciele ciężko uszkadza, ten karanym być ma według §fu 335.

§. 342.

Prędkie jeżdżenie zaprzęgiem lub wierzchem. Kara.

Jeżeli z dochodzenia wykrytem zostanie, iż do wydarzonego owego przypadku przyczyniło się prędkie jechanie zaprzęgiem lub wierzchem, wówczas okoliczność ta za obciążającą ma być poczytaną, i przy wymierzeniu kary, na to jeszcze szczególnie wzgląd mieć należy, co przeciw prędkiemu jeżdżeniu zaprzęgiem i wierzchem w §fie 427 jest postanowiono.

f) durch Ausserachtlassung der besonderen Vorschriften über Erzeugung, Aufbewahrung, Verschleiss, Transport und Gebrauch von Feuerwerkskörpern, Knallpräparaten, Zündhütchen, Reib- und Zündhölzchen und allen durch Reibung leicht entzündbaren Stoffen, Schiesspulver und explodirenden Stoffen (Schiessbaumwolle), insbesondere auch dadurch, dass derlei Gegenstände heimlich den Frachten der Post-Anstalten oder Eisenbahnen beigepackt werden;

g) durch Nichtbeobachtung der bei dem Betriebe von Bergwerken vorgeschriebenen Vorsichten.

§. 337.

Vorschriften bei erfolgter Tödtung oder schwerer körperlicher Beschädigung aus einem Verschulden unter besonders gefährlichen Verhältnissen.

Wenn eine nach §. 335 als Verschulden zuzurechnende Handlung oder Unterlassung in Beziehung auf die in den §§. 85, lit. c), 87 und 89 bezeichneten Gegenstände oder unter den dort erwähnten besonders gefährlichen Verhältnissen begangen wird, so soll dieselbe auch dann, wenn hieraus nur eine schwere körperliche Beschädigung erfolgte, als Vergehen mit strengem Arreste von sechs Monaten bis zu zwei Jahren, und im Falle einer dadurch veranlassten Tödtung bis zu drei Jahren verurtheilt werden.

§. 338.

Gegen das Baden in Flüssen, Teichen etc.

Wer in Flüssen oder Teichen ausser den von der Behörde dazu bestimmten Orten oder gegen ein von der Behörde erlassenes und zur öffentlichen Kenntniss gebrachtes Verbot badet, ingleichen wer zur Winterszeit ausser den dazu bestimmten Strecken auf dem Eise schleifet, wer endlich zur Zeit, da es wegen eintretender Gefahr verboten worden, sich dennoch über eine Eisdecke wagt, ist für diese Uebertretung mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 339.

Vorschrift für unverehelichte schwangere Frauenspersonen.

Eine unverehelichte Frauensperson, die sich schwanger befindet, muss bei der Niederkunft eine Hebamme, einen Geburtshelfer oder sonst eine ehrbare Frau zum Beistande rufen. Wäre sie aber von der Niederkunft übereilt, oder Beistand zu rufen verhindert worden, und sie hätte entweder eine Fehlgeburt gethan, oder das lebendig geborne Kind wäre binnen vier und zwanzig Stunden, von Zeit der Geburt an, gestorben, so ist sie verbunden, einer zur Geburtshilfe berechtigten, oder wo eine solche nicht zur Hand ist, einer obrigkeitlichen Person von ihrer Niederkunft die Anzeige zu machen, und derselben die unzeitige Geburt oder das todte Kind vorzuzeigen.

§. 340.

Strafe auf die Verheimlichung der Geburt.

Die gegen diese Vorschrift geschehene Verheimlichung der Geburt wird nach Herstellung der Verheimlichenden als Uebertretung mit strengem Arreste von drei bis sechs Monaten bestraft.

§. 341.

Unvorsichtiges Fahren und Reiten.

Strafe.

Wer aus Unvorsichtigkeit Jemand durch Ueberfahren oder Ueberreiten tödtet oder körperlich schwer beschädiget, ist nach §. 335 zu bestrafen.

§. 342.

Schnelles Fahren und Reiten.

Strafe.

Zeigt sich bei der Untersuchung, dass zu dem Vorfalle das schnelle Fahren oder Reiten beigetragen habe; so ist dieser Umstand als erschwerend zu betrachten, und bei Ausmessung der Strafe noch besonders auf dasjenige Rücksicht zu nehmen, was gegen das schnelle Fahren und Reiten im §. 427 verordnet ist.

§. 343.

Nieprawne wykonywanie sztuki lekarskiej lub chirurgicznej, sposobem zarobkowym.

Kara.

Kto, nieodbywszy nauk lekarskich, i niebędąc wedle przepisów prawa jako lekarz lub chirurg upoważnionym do leczenia chorych, leczenie w sposób zarobkowy wykonywa, lub w szczególności zajmuje się niem za pomocą magnetyzmu zwierzęcego lub żywotniego albo za pomocą wyziewów eteru (narkotyzacyi); ten popełnia przestępstwo i ukaranym być ma aresztem, a w miarę długości czasu, przez jaki się zajmował tem nieprawnem zatrudnieniem, tudzież w miarę zrządzonej przez to szkody, ścisłym aresztem od jednego do miesięcy sześciu; w razie wynikłej z jego zawinienia śmierci człowieka ulegać winien karze wykroczenia, podług §fu 335.

§. 344.

Kara na cudzoziemca.

Jeżeli karze uległy jest cudzoziemcem, ten po odbytej karze ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa wydalonym być ma.

§. 345.

Przedaż zakazanych lekarstw.

Przedaż lekarstw, bez zachowania przepisów, jakiemi wydawanie onychże przywiązanem jest do szczególnych ostrożności, wskazanych w ogólnej normie dla aptekarzy lub w szczegółowych postanowieniach, jest przestępstwem, pociągającem za sobą karę nie tylko na właściciela i prowizora apteki, lecz też i na pomocnika aptekarskiego.

Kara na właściciela apteki, jeżeli o tem nic wiedział.

Jeżeli właściciel o przedaży takowej nic nie wiedział, i w ten sposób tylko braku należytego nadzoru winnym się stał, wówczas takowy skazanym być winien na karę pieniężną od dwudziestu pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, za drugim razem od pięćdziesięciu do stu złotych reńskich. Za trzeciem dopuszczeniem się tego przestępstwa zarząd apteki mu będzie odebranym i prowizor ustanowionym.

§. 346.

Jeżeli o przedaży wiedział.

Jeżeli właściciel o zakazanej przedaży wiedział, natenczas tenże za pierwszym razem przestępstwa karanym być winien karą od pięciudziesiąt do stu złotych reńskich, za drugim od stu do złotych reńskich dwustu; a gdyby kto przez wydanie lekarstwa zakazanego szkodę poniósł, wówczas kara jest, wedle mniej lub więcej ważnych skutków, ścisły areszt od jednego do miesięcy sześciu.

§. 347.

Kara na prowizora.

Jeżeli prowizor niedbałości w dozorze stał się winnym, winien takowy za pierwszym razem być ukaranym aresztem od dni trzech do jednego miesiąca, za drugim, oddaleniem ze służby. Jeżeli o przedaży zakazanego lekarstwa wiadomość miał, wówczas skazanym będzie na areszt ścisły od jednego do miesięcy sześciu, i oraz uznanym za niezdolnego do pełnienia nadal służby w aptece.

§. 348.

Kara na pomocnika aptekarskiego.

Pomocnik aptekarski (subjekt), z wiedzą swego pryncypała lekarstwo zakazane przedający, karanym być winien aresztem od jednego do miesięcy trzech; a jeżeli to uczynił bez wiedzy pryncypała, ulegnie karze ścisłego aresztu od trzech do sześciu miesięcy. W wyroku, za drugiem przestępstwem wydanym, dołożonem być winno, iż skazanemu świadectwo z odbytej nauki zostaje odebranem, i tenże do pełnienia nadal obowiązków subjekta za niezdolnego już ma być uważanym.

§. 343.

Unbefugte Ausübung der Arzenei und Wundarzeneikunst als Gewerbe.

Strafe.

Wer, ohne einen ärztlichen Unterricht erhalten zu haben, und ohne gesetzliche Berechtigung zur Behandlung von Kranken als Heil- oder Wundarzt, diese gewerbsmässig ausübt, oder insbesondere sich mit der Anwendung von animalischem oder Lebensmagnetismus oder von Aetherdämpfen (Narkotisirungen) befasst, macht sich dadurch einer Uebertretung schuldig, und soll mit Arrest, nach der Länge der Zeit, in welcher er dieses unerlaubte Geschäft getrieben, und nach der Grösse des Schadens, den er dadurch zugefügt hat, mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten; im Falle des aus seinem Verschulden erfolgten Todes eines Menschen aber wegen Vergehens nach §. 335 bestraft werden.

§. 344.

Strafe gegen den Ausländer.

Ist der Straffällige ein Ausländer, so ist derselbe nach vollendeter Strafzeit aus den sämmtlichen Kronländern des Kaiserstaates abzuschaffen.

§. 345.

Verkauf verbotener Arzeneimittel.

Der Verkauf von Arzeneimitteln, deren Verabfolgung durch die allgemeine Apothekernorm oder durch specielle Vorschriften an besondere Vorsichten gebunden ist, ohne Beobachtung dieser Vorschriften ist als eine Uebertretung sowohl an dem Eigenthümer und Provisor der Apotheke, als dem Gehilfen zu bestrafen.

Strafe gegen den Eigenthümer der Apotheke, wenn er davon nichts gewusst hat.

Hat der Eigenthümer nicht davon gewusst, so dass ihm nur Mangel der schuldigen Aufsicht zur Last fällt, so ist derselbe zu einer Strafe von fünf und zwanzig bis fünfzig Gulden, bei dem zweiten Falle von fünfzig bis hundert Gulden zu verurtheilen. Bei dem dritten Uebertretungsfalle wird ihm die Führung der Apotheke benommen, und ein Provisor bestellt.

§. 346.

Wenn er davon gewusst hat.

Hat der Eigenthümer von dem verbotenen Verkaufe gewusst, so ist derselbe bei dem ersten Uebertretungsfalle mit einer Strafe von fünfzig bis hundert, im zweiten von hundert bis zweihundert Gulden zu bestrafen; und wäre durch das gegebene Arzeneimittel Jemand zu Schaden gekommen, nach den mehr oder minder wichtigen Folgen, zum strengen Arreste von einem bis zu sechs Monaten zu verurtheilen.

§. 347.

Strafe gegen den Provisor.

Wenn dem Provisor bei der Aufsicht Nachlässigkeit zur Last kommt, ist derselbe das erste Mal mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, das zweite Mal mit Entfernung von seinem Dienste zu bestrafen. Hätte er von dem Verkaufe der verbotenen Arzenei Kenntniss, so ist er mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten zu bestrafen und für unfähig zu erklären, ferner in einer Apotheke zu dienen.

§. 348.

Strafe des Apothekergehilfen.

Der Apothekergehilfe (Subject), welcher verbotene Arzenei mit Vorwissen seines Herrn verkauft, ist mit Arrest von einem bis zu drei Monaten; und wenn es ohne Kenntniss seines Herrn geschah, mit strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten zu bestrafen. Dem Urtheile ist bei einem zweiten Uebertretungsfalle beizusetzen, dass dem Sträfling sein Lehrbrief abgenommen werden, und er weiter als Apothekergehilfe zu dienen nicht mehr fähig seyn soll.

§. 349.

Fałszywe lub złe przyrządzenie lekarstwa. Obowiązek lekarza, o tem wiadomość mającego.

Jeżeli lekarstwo jakie fałszywie, lub z takich materyałów przygotowanem będzie, które już moc swą lekarską utraciły; albo gdy lekarstwo w nieczystem, zdrowiu, ze względu na części składowe, lub ze względu na poprzednie mieszaniny, szkodliwem naczyniu przyrządzonem lub schowanem będzie, wówczas tak subjekt, jak właściciel lub prowizor apteki, o ile jednemu lub drugiemu z pomiędzy tych ostatnich brak należytego dozoru przypisanym być może, staje się winnym przestępstwa. Każdy lekarz, który dostrzeże przy chorym przypadku takowego, obowiązanym jest donieść o tem zwierzchności, pod własną swą odpowiedzialnością.

§. 350.

Kara za to na subjekta;

Pomocnik aptekarski ukaranym być ma za pierwszym razem aresztem jednego tygodnia, za drugim razem, aresztem tak samo długim, lecz zaostrzonym. Za trzecim razem, skazanym być winien, aby tak długo jako uczeń terminował, dopóki przy nowym egzaminie nie da dowodów dostatecznych wiadomości i potrzebnej w przyrządzaniu lekarstw dokładności.

§. 351.

na właściciela;

Właściciel apteki za pierwszym razem na pięćdziesiąt, za drugim razem na sto złotych reńskich ukaranym będzie. Gdyby zaś przypadki tego rodzaju częściej się wydarzały, dodany mu będzie prowizor na czas nieoznaczony.

§. 352.

na prowizora apteki.

Prowizor w przypadku takowym, karanym być winien aresztem przez jeden tydzień, za drugim razem, aresztem przez post zaostrzonym, a gdyby przypadki podobne częściej się wydarzały, usunięciem od służby swej prowizorskiej.

§. 353.

Przemiana lekarstw w aptece. Kara.

Jeżeli w aptece lekarstwa będą przemienione albo nienależycie wydane, wówczas ten, kto je wydaje, z powodu takiego przestępstwa karanym być winien aresztem jednotygodniowym, w razie zachodzącej nieuwagi większej i częstszej, aresztem przedłużonym aż do miesięcy trzech, nawet z zaostrzeniem połączonym.

§. 354.

Nieprawna przedaż lekarstw wewnętrznych lub zewnętrznych. Kara.

Oprócz przedaży w uprawnionych aptekach lub w aptekach domowych, utrzymywanych przez upoważnionych lekarzy i chirurgów po wsiach, przedaż wszelkiego lekarstwa wewnętrznego i zewnętrznego, którego wydawanie pod szczególne przepisowe ograniczenia podciągniętem zostało, jedynie tylko na mocy szczegółowego ku temu upoważnienia od władzy miejsce mieć może. Na takie przestępstwo jest areszt od jednego do trzech miesięcy, a jeżeli przedaż przez więcej miesięcy prowadzoną była, tenże areszt zaostrzony; nareszcie gdyby w dochodzeniu wykazały się szkodliwe skutki z przedaży takich lekarstw, areszt ścisły od jednego aż do miesięcy sześciu.

§. 355.

Przestępcy także wszystek zapas odebranym być ma.

Prócz tego przedawca pod karą zaostrzoną obowiązanym jest, wszystek zapas lekarstwa przygotowanego, materyałów i narzędzi, zwierzchności wydać. Cudzoziemcy, tego przestępstwa się dopuszczający, mają ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa być wydaleni.

§. 349.

Wenn eine Arzenei falsch, oder aus Materialien, die ihre Arzeneikraft bereits verloren haben, verfertiget, in einem unreinen, der Gesundheit, wegen seiner Bestandtheile oder wegen anderer vorausgegangener Mischungen, nachtheiligen Gefässe verarbeitet oder verwahret wird, begeht der Apothekergehilfe, der Eigenthümer oder Provisor der Apotheke, in soferne einem, oder dem anderen von den Letzteren Mangel der gehörigen Aufsicht zur Last gelegt werden kann, eine Uebertretung. Jeder Arzt, dem ein Fall dieser Art bei einem Kranken vorkommt, ist unter eigener Verantwortung der Obrigkeit davon die Anzeige zu machen verpflichtet.

Falsche oder schlechte Bereitung der Arzeneien.

Pflicht des Arztes, der davon weiss.

§. 350.

Der Apothekergehilfe ist das erste Mal mit Arrest von einer Woche, das zweite Mal mit eben so langem verschärften Arreste zu bestrafen. Bei dem dritten Falle ist er zu verurtheilen, so lange wieder als Lehrjunge zu dienen, bis er bei einer neuen Prüfung Beweise zureichender Kenntnisse und der in Bereitung der Arzeneien erforderlichen Genauigkeit gegeben hat.

Strafe für den Apothekergehilfen;

§. 351.

Der Eigenthümer der Apotheke wird das erste Mal um fünfzig, bei Wiederholung um hundert Gulden bestraft. Wenn Fälle dieser Art sich öfter ereignen, ist demselben auf unbestimmte Zeit ein Provisor zu setzen.

für den Eigenthümer;

§. 352.

Ein Provisor soll bei einem solchen Falle mit Arrest von einer Woche, das zweite Mal mit Verschärfung des Arrestes durch Fasten bestraft, bei öfteren Fällen von dem Provisordienste entfernt werden.

für den Provisor der Apotheke.

§. 353.

Wenn in der Apotheke Arzeneien verwechselt oder unrichtig ausgegeben werden, ist derjenige, welcher sie ausgegeben hat, wegen dieser Uebertretung mit Arrest von einer Woche, bei unterlaufender grösseren oder oftmaligeren Unaufmerksamkeit mit Verlängerung des Arrestes bis zu drei Monaten, auch mit Verschärfung desselben zu bestrafen.

Verwechslung der Arzeneien in der Apotheke.

Strafe.

§. 354.

Ausser den berechtigten, wie auch den Hausapotheken der beglaubigten Heil- und Wundärzte auf dem Lande ist der Verkauf von innerlichen und äusserlichen Heilmitteln, in Beziehung auf deren Verabfolgung besondere beschränkende Anordnungen bestehen, ohne von der Behörde darüber ertheilte besondere Bewilligung verboten. Diese Uebertretung ist mit Arrest von einem bis zu drei Monaten; ist der Verkauf durch mehrere Monate fortgesetzt worden, mit Verschärfung des Arrestes, und zeigen sich in der Untersuchung von dem Verkaufe solcher Arzeneien schädliche Folgen, mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten zu bestrafen.

Unberechtigter Verkauf innerer oder äusserlicher Heilmittel.

Strafe.

§. 355.

Auch ist der Verkäufer bei verschärfter Strafe verbunden, allen Vorrath der zubereiteten Arzeneien, Materialien und Geräthschaften der Obrigkeit einzuliefern. Ausländer, welche dieser Uebertretung schuldig werden, sind aus den sämmtlichen Kronländern des Kaiserstaates abzuschaffen.

Dem Uebertreter ist auch aller Vorrath abzunehmen.

§. 356.

Zawinienie lekarza przez nieumiejętność jego.

Lekarz, który przy leczeniu chorego takie popełnił błędy, z których nieumiejętność jego widoczną jest, jeżeli z powodu tego nastąpiło ciężkie uszkodzenie cielesne, staje się winnym przestępstwa, a jeżeli śmierć chorego nastąpiła, staje się winnym wykroczenia, i dla tego też wykonywanie sztuki lekarskiej tak długo sobie wzbronionem mieć będzie, dopóki przy nowym egzaminie nie dowiedzie, iż nabył brakujących mu wiadomości.

§. 357.

Zawinienie chirurga przez nieumiejętność.

Taż sama kara orzeczoną być winna i na chirurga, który przez niezręczne operacye na chorym ściągnął nań skutki, w powyższym paragrafie wymienione.

§. 358.

Zaniedbanie chorego przez lekarzy lub chirurgów.

Kara.

Gdy lekarz lub chirurg, przyjąwszy chorego w kuracyę, o to następnie przekonanym będzie, iż go istotnie z rzeczywistym uszczerbkiem zdrowia jego zaniedbał, za takie przestępstwo skazanym będzie na karę pieniężną od pięćdziesięciu do złotych reńskich dwustu. Jeżeli z tąd wyniknęło ciężkie nadwerężenie albo nawet śmierć chorego, zastosowanym być ma przepis §fu 335.

§. 359.

Niedoniesienie przez osoby leczeniem trudniące się, o podejrzanych przypadkach śmierci lub chorób.

Kara.

Lekarze, chirurdzy, aptekarze, akuszerki, oględacze zmarłych za każdym razem, gdy się im nadarzy taki przypadek choroby, zranienia, porodzenia lub śmierci, z którego się ukazuje podejrzenie o zbrodnię lub o wykroczenie, lub w ogólności podejrzenie o gwałtowne, przez osoby trzecie zrządzone nadwerężenie, obowiązani są bezwłocznie o tem donieść władzy. Zaniedbanie doniesienia takiego karanem będzie jako przestępstwo karą pieniężną od dziesięciu do stu złotych reńskich.

§. 360.

Zaniedbanie chorego ze strony należących jego.

Kara.

Gdy dowiedzionem będzie, iż ci, do których z obowiązku naturalnego lub przyjętego należy staranie o chorym, temuż potrzebnej pomocy lekarskiej, gdzie takowa obmyśloną być mogła, zupełnie nie dali, wówczas dopuszczają się oni przestępstwa, ulegającego karze aresztu wedle stanu okoliczności od jednego do sześciu miesięcy.

§. 361.

Nieprawny handel trucizną.

Kara.

Kto bez wyraźnego pozwolenia zwierzchności arszenikiem albo jakimkolwiekbądź gatunkiem trucizny, lub wreszcie innemi, przez szczególne przepisy na równi z trucizną postawionemi towarami handel prowadzi, ten popełnia przestępstwo, i, o ile w następujących paragrafach nie mają zastosowania w tej mierze inne szczególne postanowienia karne, ukaranym być winien, karą pieniężną od pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, albo aresztem od jednego do dni ośmiu.

§. 362.

Kara na kupców, do tego nieuprawnionych, choćby nawet przepisy zachowujących.

Kupiec lub kramarz, utrzymujący formalny sklep lub kram, który bez upoważnienia truciznę przedaje, chociażby zachował istniejące, pod względem prawnej przedaży trucizny przepisane ostrożności, za pierwszem dostrzeżeniem skazanym być winien, obok utraty towaru takowego, podług stanu majątku na karę pieniężną od dwudziestu pięciu do stu złotych reńskich, za drugim razem, taką karą pieniężną

§. 356.

Ein Heilarzt, der bei Behandlung eines Kranken solche Fehler begangen hat, aus welchen Unwissenheit am Tage liegt, macht sich, in soferne daraus eine schwere körperliche Beschädigung entstanden ist, einer Uebertretung, und wenn der Tod des Kranken erfolgte, eines Vergehens schuldig, und es ist ihm desshalb die Ausübung der Heilkunde so lange zu untersagen, bis er in einer neuen Prüfung die Nachholung der mangelnden Kenntnisse dargethan hat.

Verschulden eines Heilarztes durch Unwissenheit.

§. 357.

Dieselbe Bestrafung soll auch gegen einen Wundarzt Anwendung finden, der die, im vorhergehenden Paragraphe erwähnten Folgen durch ungeschickte Operationen eines Kranken herbeigeführt hat.

Verschulden eines Wundarztes durch Unwissenheit.

§. 358.

Wenn ein Heil- oder Wundarzt einen Kranken übernommen hat, und nach der Hand denselben zum wirklichen Nachtheile seiner Gesundheit wesentlich vernachlässiget zu haben überführt werden kann, so ist ihm für diese Uebertretung eine Geldstrafe von fünfzig bis zweihundert Gulden aufzuerlegen. Ist daraus eine schwere Verletzung oder gar der Tod des Kranken erfolgt, so ist die Vorschrift des §. 335 in Anwendung zu bringen.

Vernachlässigung eines Kranken von Seite der Aerzte oder Wundärzte.

Strafe.

§. 359.

Aerzte, Wundärzte, Apotheker, Hebammen und Todtenbeschauer sind in jedem Falle, wo ihnen eine Krankheit, eine Verwundung, eine Geburt oder ein Todesfall vorkommen, bei welchem der Verdacht eines Verbrechens oder Vergehens, oder überhaupt einer durch Andere herbeigeführten gewaltsamen Verletzung eintritt, verpflichtet, der Behörde davon unverzüglich die Anzeige zu machen. Die Unterlassung dieser Anzeige wird als Uebertretung mit einer Geldstrafe von zehn bis hundert Gulden geahndet.

Nichtanzeige verdächtiger Todesfälle oder Krankheiten von Seite der ärztlichen Personen.

Strafe.

§. 360.

Wenn dargethan wird, dass diejenigen, denen aus natürlicher oder übernommener Pflicht die Pflege eines Kranken obliegt, es demselben an dem nothwendigen medicinischen Beistande, wo solcher zu verschaffen war, gänzlich haben mangeln lassen, sind sie einer Uebertretung schuldig, und nach Beschaffenheit der Umstände mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten zu bestrafen.

Vernachlässigung des Kranken von Seite seiner Angehörigen.

Strafe.

§. 361.

Wer ohne ausdrückliche Erlaubniss der Obrigkeit mit Arsenik oder was immer für einer Gattung von Gift oder dem Gifte durch besondere Vorschriften gleichgestellten Waaren Handel treibt, begeht eine Uebertretung, und ist, in soferne in den folgenden Paragraphen nicht besondere Strafbestimmungen vorkommen, mit Geld von fünf bis zu fünfzig Gulden, oder mit Arrest von ein bis zu acht Tagen zu bestrafen.

Unbefugter Handel mit Gift.

Strafe.

§. 362.

Ein Handelsmann oder Krämer, der ein ordentliches Kaufgewölbe oder Laden hat, und unbefugt Gift verkauft, wenn er gleich die für den befugten Giftverkauf bestehenden gesetzlichen Vorsichten beobachtet, ist für diese Uebertretung bei der ersten Betretung nebst dem Verluste der Giftwaare nach Verschiedenheit der Vermögensumstände mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis hundert Gulden zu belegen, bei einem zweiten Falle nebst der

Strafe für einen dazu nicht berechtigten Handelsmann, wenn er auch die gesetzlichen Vorsichten beobachtet.

podwojoną, a oprócz tego aresztem na jeden miesiąc; za trzecim zaś razem orzeczoną będzie na niego utrata prawa do dalszego jego zarobkowania handlowego.

§. 363.

na kupców, nie zachowujących ostrożności tych.

Jeżeli kupiec lub kramarz, do przedaży trucizny nieuprawniony, truciznę bez zachowania przepisanych w tej mierze ostrożności przedaje, tenże już za pierwszym tego dostrzeżeniem utraca prawo do dalszego zarobkowania handlowego; a jeżeli się okaże zarazem z dochodzenia, iż niedozwolony handel już przez dłuższy czas w ten sposób był prowadzonym, wówczas kara jest areszt ścisły od jednego do miesięcy trzech. Jeżeli zaś kto przez to życia pozbawionym, lub na ciele ciężko uszkodzonym został, wówczas winowajca podług §. 335 ma być ukaranym.

§. 364.

Nieprawny handel trucizną przez przechodnich kramarzy. — Kara.

Przechodni kramarze czyli tak zwani domokrążcy, którzy arszenik biały lub żółty (złotołusk), truciznę na szczury lub myszy, truciznę na muchy (kobaltokrusz), mąkę arszenikową dla bydła, rybotrój (jagody kokulu indyjskiego), lub innego rodzaju towary, truciznę w sobie zawierające, na przedaż roznoszą, popełniają przestępstwo, i oprócz utraty tak towarów tych, jak wolności domokrąstwa, ukarani być mają, wedle tego, jak zabronioną przedażą przez dłuższy czas trudnili się, i przezto może nawet szkodę zrządzili, ścisłym aresztem od jednego do miesięcy sześciu.

§. 365.

Nieostrożność przy sprzedaży trucizny.

Co się tycze aptekarzy i tych kupców, którzy do handlu truciznami należycie upoważnieni są, wszelkie zaniedbanie ostrożności, rozporządzeniami o przedaży trucizny przepisanych, tudzież wszelka w §§fach 366—368 oznaczona niedbałość, jako przestępstwo karaną być winna.

§. 366.

Wydanie trucizny osobie, nie mającej przepisanego na to pozwolenia. Kara.

W szczególności, jeżeli komu wydaną została trucizna, który się nie wywiedzie przepisanem na to pozwoleniem, stanowi się za pierwszym razem kara pieniężna od pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, za drugim razem zaś utrata prawa zarobkowania.

§. 367.

Zaniedbanie utrzymywania książki do zapisywania. Kara.

Jeżeli się z dochodzenia okaże, że przy przedaży trucizny, osobna książka do dokładnego zapisywania osób, którym, — czasu, kiedy trucizna wydaną została, — i pozwolenia, za okazaniem którego przedaż trucizny jedynie miejsce mieć może, — nie była utrzymywaną, zaniedbanie to za pierwszym razem karą od dziesięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, za drugim razem aż do stu złotych reńskich, a za dalszem dopuszczeniem się takowego, utratą prawa zarobkowania ukaranem będzie.

§. 368.

Niedbalstwo w zachowaniu i odłączeniu trucizny. Kara.

Gdy w należytem odłączeniu trucizny od innych towarów, albo w naznaczeniu naczyń lub w zamknięciu onychże okaże się niedbalstwo, odpowiedzialnym jest za to, zarządzający handlem lub apteką. Samo zaniedbanie należnej ostrożności ściąga za pierwszem dostrzeżeniem karę od pięciu do dwudziestu pięciu złotych reńskich, która za dostrzeżeniem dalszem w dwójnasób ma być orzeczoną.

§. 369.

Kara, jeżli kto z powodu tego uszczerbek poniósł.

Gdyby zaniedbanie takie ten za sobą pociągnęło skutek, iżby rzeczywiście przemiana z truciznami nastąpiła, i w skutek tego kto życia został pozbawionym albo na ciele ciężko uszkodzonym, wówczas zaniedbanie takowe karze ulegać będzie, w §fie 335 oznaczonej.

verdoppelten Geldstrafe noch mit Arrest von einem Monate zu bestrafen, das dritte Mal aber seines Gewerbes verlustig zu erklären.

§. 363.

Wenn er sie nicht beobachtet hat.

Hätte ein zum Verkaufe der Giftwaaren nicht berechtigter Handelsmann oder Krämer Gift verkauft, ohne die vorgeschriebenen Vorsichten zu beobachten, so ist derselbe gleich bei der ersten Betretung seines Gewerbes verlustig; und zeigt sich bei der Untersuchung, dass der unerlaubte Handel auf diese Art schon durch längere Zeit fortgesetzt worden, so ist er mit strengem Arreste von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen. Ist aber dadurch Jemand getödtet oder körperlich schwer beschädiget worden, so ist der Schuldtragende nach §. 335 zu behandeln.

§. 364.

Unbefugter Handel mit Gift von wandelnden Krämern.

Strafe.

Wandelnde Krämer oder sogenannte Hausirer, welche weissen oder gelben Arsenik, Ratten- oder Mäusepulver, Fliegensteine, Hüttenrauch (Hüttrich) für das Vieh, Fischkörner (Kokelskörner) oder andere giftartige Waaren zu Kauf tragen, begehen eine Uebertretung und sind nebst dem Verluste der Giftwaaren und des Hausirungsbefugnisses, je nachdem sie den unerlaubten Verkauf durch längere Zeit getrieben, dadurch vielleicht auch Schaden veranlasst haben, mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten zu bestrafen.

§. 365.

Unvorsichtigkeit bei dem Giftverkaufe.

Bei den Apothekern und denjenigen Handelsleuten, die zum Handel mit Giftwaaren ordentlich berechtiget sind, ist jede Unterlassung der Vorsichten, welche durch die Verordnungen über den Giftverkauf vorgeschrieben werden, wie auch jede in den §§. 366—368 bezeichnete Fahrlässigkeit als Uebertretung zu bestrafen.

§. 366.

Verabfolgung von Gift an Jemanden ohne die vorgeschriebene Bewilligung. Strafe.

Insbesondere soll dann, wenn an Jemanden, der sich nicht mit der vorgeschriebenen Bewilligung ausweiset, Gift verabfolgt worden, das erste Mal eine Geldstrafe von fünf bis zu fünfzig Gulden, das zweite Mal der Verlust des Gewerbes eintreten.

§. 367.

Unterlassene Führung des Vormerkbuches.

Strafe.

Wird bei der Untersuchung gefunden, dass über den Giftverkauf kein eigenes Vormerkbuch geführt wurde, in welchem die Personen, an welche, der Zeitpunct, wann Gift verabfolgt wurde, und die Erlaubniss, gegen deren Vorweisung ein Giftverkauf nur stattfinden darf, genau zu verzeichnen sind, so wird die Verabsäumung das erste Mal mit zehn bis fünfzig Gulden, das zweite Mal bis hundert Gulden, bei weiterer Fortsetzung mit dem Verluste des Gewerbes bestraft.

§. 368.

Nachlässigkeit in Aufbewahrung und Absonderung des Giftes.

Strafe.

Wenn in der gehörigen Absonderung der Giftwaaren von den übrigen, oder wenn in der Bezeichnung der Gefässe oder in der Verschliessung derselben Nachlässigkeiten entdeckt werden, bleibt derjenige, welcher der Handlung oder Apotheke vorsteht, dafür verantwortlich. Die blosse Verabsäumung der gehörigen Vorsicht wird bei der ersten Betretung mit fünf bis fünf und zwanzig Gulden zu bestrafen, und diese Strafe bei ferneren Betretungen zu verdoppeln seyn.

§. 369.

Strafe, wenn Jemand dadurch zu Schaden gekommen.

Hätte eine solche Verabsäumung die Folge nach sich gezogen, dass eine wirkliche Verwechslung mit Giftwaaren geschehen, und Jemand dadurch getödtet oder körperlich schwer beschädiget worden ist, so ist diese Verabsäumung nach §. 335 zu bestrafen.

§. 370.

Przepis dla profesyonistów, użytek z trucizny robiących. Kara za niezachowanie onegoż.

Co się tycze rzemiosł, z trucizny, lub z materyałów, truciznę w sobie zawierających. użytek robiących. majster lub ktokolwiek inny kierujący, obowiązany jest, mieć takowe zawsze pod swem zamknięciem, a w razie przesełania ich, zachować istniejące w tej mierze szczególne przepisy. Zaniedbanie tych ostrożności, jeżeli nikt przez nie uszczerbku nie poniósł, karanem będzie jako przestępstwo, aresztem od dni trzech do jednego miesiąca; jeżeli zaś przez nie kto życie postradał lub na ciele ciężko uszkodzonym został, wówczas kara podług §. 335 ma być orzeczoną.

§. 371.

Kara za przedaż materyałów nieznanych.

Karze w §. 368 postanowionej podlega każdy kupiec, który jakibądź tak zwany towar materyalny, chociaż nie z przeznaczeniem do użycia lekarskiego, aczkolwiek rodzaju przedtem wcale nieznanego i przez władzę niezbadanego, w bieg wprawia.

§. 372.

Robienie i poprawianie broni podejrzanych. Kara.

Kto broń szczególnemi przepisami zakazaną, lub zresztą z natury swej podejrzaną. robi, albo, gdy mu taka do poprawy przyniesioną została, takowej nie przytrzymuje i o tem zwierzchności nie donosi, ten za takie przestępstwo aresztem od trzech dni do jednego miesięca, a gdyby bronią taką kto na ciele ciężko uszkodzonym albo zabitym został, wedle §. 335 karanym być winien.

§. 373.

Zaniedbanie schowania nabitej strzelby. Kara.

Strzelec, lub ktokolwiekbądź w domu nabitą strzelbę mający, obowiązany jest, chować takową przed dziećmi i innemi nieostrożnemi lub niedoświadczonemi osobami. Jeżeli ostrożność ta zaniedbaną, i kto z powodu tego uszkodzonym będzie, ulega zaniedbanie takie, jako przestępstwo, karze aresztu od jednego tygodnia do jednego miesiąca, który w miarę większego niedbalstwa jeszcze zaostrzonym być ma. Jeżeliby zaś przez to kto na ciele ciężko uszkodzonym albo zabitym został. nastąpić ma kara. w §^fie^ 335 wyznaczona.

§. 374.

Kara za nieostrożny wystrzał z strzelby.

Równa podobnie kara, w miarę wielkości szkodliwych skutków, orzeczoną być winna na tego, kto bez złego zamiaru, wszelakoż nie przekonawszy się wprzód o tem, że strzelba nie jest nabitą, z niej ku drugiemu wystrzelił.

§. 375.

Niedokładne podanie czasu śmierci. Kara.

Kto przy oględzie zmarłego, niedokładnie podaje czas śmierci czyjej, i przez to przyczyną się staje, iż zmarły wcześniej został pochowanym lub na członki rozebranym, aniżeli tego przepisy dla zapobieżenia pochowaniu i otwieraniu ciał pozornie zmarłych dozwalają, ten za takie przestępstwo ścisłym aresztem karanym będzie od jednego do miesięcy sześciu.

§. 376.

Zaniedbanie należnego dozoru nad dziećmi i osobami takiemi, które nie są w stanie, uchronić się same niebezpieczeństwa.

W ogólności wszyscy ci, którzy z naturalnego lub przyjętego obowiązku, dozór nad dziećmi, lub innemi takiemi osobami mają, które nie są w stanie same przewidzieć i uchronić się niebezpieczeństwa, odpowiedzialnymi są z powodu zaniedbania obo-

§. 370.

Vorschrift für Gewerbsleute, welche Gebrauch von Gift machen.

Strafe der Nichtbeobachtung.

Bei Gewerben, welche Gebrauch von Gift oder giftartigen Materialien machen, ist der Meister, oder wer sonst die Leitung auf sich hat, schuldig, dieselben stets unter seiner Verwahrung zu halten, und bei Versendungen die dafür bestehenden besonderen Vorschriften zu beobachten. Die Unterlassung dieser Vorsichten ist, wenn dadurch Niemand zu Schaden kommt, als Uebertretung mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, wenn aber dadurch Jemand getödtet oder körperlich schwer beschädiget worden ist, nach §. 335 zu bestrafen.

§. 371.

Strafe gegen den Verkauf unbekannter Materialwaaren.

Der im §. 368 bestimmten Strafe unterliegt jeder Handelsmann, der irgend eine sogenannte Materialwaare, deren Gattung, auch ohne eben zum ärztlichen Gebrauche gewidmet zu seyn, vorher ganz unbekannt war, und nicht von der Behörde geprüft worden, in Umlauf setzt.

§. 372.

Verfertigung und Ausbesserung verdächtiger Waffen.

Strafe.

Wer eine durch besondere Vorschriften verbotene oder sonst durch ihre Beschaffenheit verdächtige Waffe verfertiget, oder, wenn ihm eine Waffe von solcher Beschaffenheit zur Ausbesserung gebracht wird, dieselbe nicht anhält, und davon der Obrigkeit Anzeige macht, soll für diese Uebertretung mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate bestraft werden: wäre aber mit einer solchen Waffe Jemand körperlich schwer beschädiget oder getödtet worden, so ist diess nach §. 335 zu ahnden.

§. 373.

Unterlassene Verwahrung geladener Gewehre.

Strafe.

Jäger, oder wer sonst zu Hause geladenes Gewehr hat, sind verpflichtet, dasselbe vor Kindern und anderen unvorsichtigen und unerfahrenen Personen zu verwahren. Wird diese Sorgfalt vernachlässiget, und kommt Jemand dadurch zu Schaden, so ist diese Verabsäumung als Uebertretung mit Arrest von einer Woche bis zu einem Monate zu bestrafen, und der Arrest nach Mass der grösseren Nachlässigkeit noch zu verschärfen; und wenn Jemand am Körper schwer beschädiget oder getödtet worden ist, nach Massgabe des §. 335 zu ahnden.

§. 374.

Strafe auf unvorsichtige Abdrückung eines Gewehres.

Gleiche Strafe ist nach Mass der schädlichen Folge gegen denjenigen zu erkennen, der ohne böse Absicht gegen Jemanden ein Gewehr abdrückt, ohne sich vorher versichert zu haben, dass es nicht geladen ist.

§. 375.

Unrichtige Anzeige der Zeit des Todes.

Strafe.

Wer bei der Todtenbesichtigung die Zeit, wann Jemand gestorben ist, unrichtig anzeiget, und dadurch veranlasst, dass der Verstorbene früher begraben oder zergliedert wird, als, um der Begrabung und Eröffnung der Scheintodten zuvorzukommen, gesetzlich vorgeschrieben ist, soll für diese Uebertretung mit strengem Arreste von einem bis zu sechs Monaten bestraft werden.

§. 376.

Unterlassung der schuldigen Aufsicht bei Kindern und solchen, die sich selbst gegen Gefahr zu schützen unvermögend sind.

Im Allgemeinen sind diejenigen, welche aus natürlicher oder übernommener Pflicht die Aufsicht über Kinder oder andere Menschen führen, die sich selbst gegen die Gefahr vorzusehen und zu schützen unvermögend sind, wegen der in Erfüllung dieser Pflicht unterlaufe-

wiązku takowego. Jeżeli przeto dziecię takie lub osoba taka zabitą lub ciężko na ciele uszkodzoną zostanie, ten, który się stał winnym dowiedzionego zaniedbania należnej staranności, podług przepisu §fu 335. ukaranym być winien.

Kara.

§. 377.

Używanie odwaru z makówek dla dzieci.

Pod takiemi samemi warunkami ulegają w szczególności tej samej karze wzmiankowane właśnie osoby za używanie dla dzieci odwaru makowego.

§. 378.

Kara, gdy dzieci na niebezpiecznych miejscach same sobie zostawione będą.

Zaostrzenie kary w razie zatajenia nieszczęśliwego przypadku.

Tym samym równie karom ulegają także i te osoby, które obowiązane są do pieczy lub dozoru nad dziecięciem, jeżeli dziecię pod ich pieczą lub dozorem zostające, z powodu zostawienia go samego na miejscu, dla dzieci niebezpiecznem, życia pozbawionem lub na ciele ciężko uszkodzonem zostało. Kara ta zaostrzoną być ma, jeżeli wydarzone dziecięciu nieszczęście zatajonem jest.

§. 379.

Kara na mamki sprośną chorobę swą ukrywające.

Kobieta, która wiedząc, że jest dotknięta sromotną lub też nawet chorobą zaraźliwą, takową zamilczając lub ukrywając, przyjęła służbę za mamkę, za takie przestępstwo ukaraną być winna ścisłym aresztem trzymiesięcznym.

§. 380.

Zaniedbanie wystawienia znaków ostrzegających podczas budowy.

Kara.

Gdy w czasie jakiej budowy przepisane znaki ostrzegające wystawionemi nie będą, budowniczy lub ktokolwiek inny dozór, nad budową mający, za każdem takiem przestępstwem skazanym być ma na karę od dziesięciu do stu złotych reńskich. Jeżeli z powodu zaniedbania tego kto uszkodzonym został, natenczas wedle okoliczności przypadku, oprócz kary pieniężnej, orzeczonym będzie także i areszt od jednego do miesięcy trzech. Jeżeli z powodu zaniedbania tego, kto zabitym albo na ciele ciężko został uszkodzonym, wówczas do takowego przypadku przepis §fu 325 winien być zastosowanym.

§. 381.

Zaniedbanie doniesienia o zagrażającem zawaleniu się.

Kara za to, choćby nawet zawalenie nie nastąpiło.

Właściciel domu, budynku, lub ten, komu nad nim dozór jest powierzony, spostrzegając, iż takowy w jakiejkolwiekbądź części zawaleniem się zagraża, obowiązany jest przywołać bezzwłocznie budowniczego dla obejrzenia i tymczasowego ubezpieczenia. Jeżeli się później okaże, iż ostrożność ta, jaka wedle uznania biegłych w sztuce, potrzebną się być ukazywała, zaniedbaną została; natenczas, nawet gdyby zawalenie się nie nastąpiło, zaniedbanie takie jako przestępstwo karanem być winno od dwudziestu pięciu do złotych reńskich dwóchset.

§. 382.

Gdy kto przez zawalenie uszkodzonym albo zabitym został.

Jeżeli zawalenie istotnie nastąpiło, jednak przytem nikt uszkodzonym nie został, wówczas kara na pięćdziesiąt do złotych reńskich pięciuset ma być podwyższoną. Jeżeli zaś przez zawalenie kto zabitym lub na ciele ciężko został uszkodzonym, wówczas znajduje zastosowanie kara, w §fie 335. wyznaczona.

§. 383.

Kara na budowniczego, któremu zwaliło się rusztowanie lub budowa.

Jeżeli przy budowie jakiej zachodzi potrzeba rusztowania, albo też zabezpieczenia części budynku podporami, a rusztowanie to lub budynek zawali się, wówczas

nen Sorglosigkeit verantwortlich. Wenn daher ein solches Kind oder ein solcher Mensch getödtet oder körperlich schwer beschädiget wird, ist derjenige, welchem der erwiesene Mangel der schuldigen Sorgfalt zur Last fällt, nach Vorschrift des §. 335 zu bestrafen.

Strafe.

§. 377.

Anwendung des Absudes von Mohnköpfen bei Kindern.

Unter derselben Voraussetzung sind die erwähnten Personen insbesondere auch für die Anwendung des Absudes von Mohnköpfen bei Kindern zur gleichen Strafe zu verurtheilen.

§. 378.

Strafe, wenn Kinder an gefährlichen Orten sich überlassen werden.

Verschärfung der Strafe bei verheimlichter Verunglückung.

Ebenso sind diejenigen zu behandeln, denen die Pflege eines Kindes oder die Aufsicht darüber obliegt, wenn ein in ihrer Pflege oder Aufsicht stehendes Kind, weil es allein an einem für Kinder gefährlichen Orte sich überlassen worden, dadurch getödtet oder körperlich schwer beschädiget worden ist. Die Strafe ist zu verschärfen, wenn die einem Kinde zugestossene Verunglückung verheimlichet wird.

§. 379.

Strafe gegen mit einer schändlichen Krankheit behaftete und dieselbe verheimlichende Ammen.

Eine Frauensperson, die sich bewusst ist, mit einer schändlichen oder sonst ansteckenden Krankheit behaftet zu seyn, und mit Verschweigung oder Verheimlichung dieses Umstandes als Amme Dienste genommen hat, soll für diese Uebertretung mit dreimonatlichem strengen Arreste bestraft werden.

§. 380.

Unterlassung der Ausstellung der Warnungszeichen bei einem Baue.

Strafe.

Wenn bei einem Baue die Aufstellung der vorgeschriebenen Warnungszeichen unterlassen wird, so ist der Baumeister, oder wer sonst bei dem Baue die Aufsicht führt, für jeden Fall dieser Uebertretung um zehn bis fünfzig Gulden zu bestrafen. Ist Jemand wegen dieser Unterlassung beschädiget worden, so ist nach Beschaffenheit des Vorfalles nebst der Geldstrafe Arrest von einem bis zu drei Monaten zu verhängen. Ist aber hieraus der Tod oder eine schwere körperliche Beschädigung eines Menschen erfolgt, so ist die Vorschrift des §. 335 in Anwendung zu bringen.

§. 381.

Unterlassung der Anzeige des zu besorgenden Einsturzes.

Strafe, wenn auch der Einsturz nicht erfolgt.

Der Eigenthümer eines Hauses, Gebäudes oder derjenige, welchem darüber die Aufsicht übertragen wurde, ist verbunden, wenn dasselbe in irgend einem Theile Einsturz besorgen lässt, unverzüglich einen Baumeister zur Besichtigung und vorläufigen Sicherung herbeizurufen. Wird nach der Hand entdeckt, dass diese Vorsicht, da sie nach Befinden der Bauverständigen nothwendig war, unterlassen worden, so ist, wenn auch der Einsturz nicht erfolgt, die Unterlassung als Uebertretung mit fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden zu bestrafen.

§. 382.

Wenn durch den Einsturz Jemand beschädiget oder getödtet wurde.

Ist der Einsturz wirklich erfolgt, dabei jedoch Niemand beschädiget worden, so ist die Bestrafung auf fünfzig bis fünfhundert Gulden zu erhöhen. Wenn aber Jemand durch den Einsturz getödtet oder körperlich schwer beschädiget worden ist, so hat die Strafe des §. 335 in Anwendung zu kommen.

§. 383.

Strafe gegen den Baumeister, welchem ein Gerüst oder ein Gebäude einstürzt.

Ein Baumeister, welcher einen Bau mit Gerüsten führt, oder Theile des Gebäudes durch Unterstützung zu sichern hat, ist, wenn ein solches Gerüst oder das Gebäude einstürzt,

budowniczy za przestępstwo takie za pierwszym razem na karę od dwudziestu pięciu aż do złotych reńskich pięciuset skazanym być winien. Za drugim razem, oprócz kary pieniężnej, obowiązanym jest jeszcze, na przyszłość przy każdem budowaniu przybierać do pomocy innego budowniczego, pod karą utraty prawa wykonywania sztuki budowniczej.

§. 384.

Gdy kto przez to zabitym lub ciężko na ciele uszkodzonym będzie.

Jeżeli kto przez takie zawalenie zabitym lub na ciele ciężko uszkodzonym zostanie, budowniczy nie tylko na karę pieniężną od pięciudziesiąt do złotych reńskich pięciuset ma być skazanym i oprócz tego postępowaniu wedle §fu 335. poddanym, lecz oraz także i prowadzenie budowy na tak długo winno mu być zabronionem, dopóki się on przed biegłymi w sztuce nie wykaże, iż wiadomości swoje w tej części budownictwa dostatecznie poprawił.

§. 385.

W razie wielkiej nieumiejętności ze strony budowniczego.

Jeżeli z dochodzenia w skutek zdarzonego wypadku, paragrafem poprzedzającym przewidzianego, okaże się wielka ze strony budowniczego nieumiejętność, natenczas mu już za pierwszym przypadkiem zawalenia się, wszelkie dalsze prowadzenie budowy zaraz zabronionem być winno.

§. 386.

Kara na zawczesne wprowadzanie się do świeżo wybudowanych domów lub sklepów.

Kto w miastach, lub gdzie pod tym względem istnieją przepisy, wprowadza się do świeżo wybudowanych domów lub sklepów, wprzód nim zwierzchność, za uprzedniem obejrzeniem, pozwolenie do tego udzieliła, równie jak kto wprowadzenia się w takowe dopuszcza, ten za takie przestępstwo wedle okoliczności, albo aresztem od dni trzech do jednego miesiąca, albo utratą półrocznego czynszu najemnego ukaranym być ma.

§. 387.

Zaniedbanie doniesienia o wściekłem zwierzęciu.

Kara.

Kto spostrzegłszy na psie lub innem źwierzęciu znaki istotnej wścieklizny lub też takie tylko, po których wybuchnienia onejże spodziewać się można, o tem donieść zaniedbuje, ten popełnia przestępstwo i skazanym być ma na areszt, a jeżeli rzeczywiście nastąpiło wybuchnienie wścieklizny i uszkodzenie człowieka lub zwierzęcia, na ścisły areszt od dni trzech do miesięcy trzech. Jeżeli zaś śmierć człowieka lub ciężkie uszkodzenie cielesne nastąpiło, wówczas zaniedbanie doniesienia tego karanem być ma podług §fu 335.

§. 388.

Niepozwolone trzymanie szkodliwych zwierząt.

Kara.

Bez szczególnego pozwolenia zwierzchności niewolno nikomu trymać zwierząt dzikich, lub z natury swej jakbądź szkodliwych. Niezachowanie zakazu tego stanowi przestępstwo i nietylko zwierzę natychmiast szkodliwe ma być oddalone, lecz też i właściciel takowego podług okoliczności karze pieniężnej ulegnie od pięciu do złotych reńskich dwudziestu pięciu.

§. 389.

Jeżeli kto przez to uszkodzonym zostanie.

Jeżeli kto przez takie, bez urzędowego pozwolenia trzymane zwierzę uszkodzonym zostanie, wówczas w miarę wyrządzonej szkody podwyższoną zostanie kara pieniężna na dwadzieścia pięć aż do stu złotych reńskich.

für diese Uebertretung das erste Mal mit fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden zu bestrafen. Bei dem zweiten Falle ist derselbe nebst der Geldstrafe noch verpflichtet, künftig jedes Mal einen anderen Baumeister zu seinem Baue zu Hilfe zu nehmen, unter Strafe, des Baumeisterrechtes verlustig zu werden.

§ 384.

Wenn dadurch Jemand getödtet oder körperlich schwer beschädiget wird.

Ward bei einem solchen Einsturze Jemand getödtet, oder körperlich schwer beschädiget, so ist der Baumeister nicht nur zu einer Geldstrafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden zu verurtheilen, und ausserdem nach §. 335 zu behandeln, sondern demselben auch die Führung eines Baues so lange zu untersagen, bis er vor Kunstverständigen darthut, über diesen Theil der Baukunst seine Kenntnisse zureichend verbessert zu haben.

§. 385.

Bei grober Unwissenheit des Baumeisters.

Aeussert sich aber bei der Untersuchung eines im vorhergehenden Paragraphe enthaltenen Falles von Seite des Baumeisters grobe Unwissenheit, so ist demselben sogleich bei dem ersten Falle eines Einsturzes alle fernere Führung eines Baues zu untersagen.

§. 386.

Strafe gegen das zu frühe Beziehen neugebauter Häuser oder Gewölbe.

Wer in den Städten, und wo sonst die Vorschrift darüber besteht, ein neuerbautes Haus oder Gewölbe, ohne dass die Obrigkeit nach genommener Einsicht die Erlaubniss ertheilt hat, bezieht, oder durch andere beziehen lässt, soll für diese Uebertretung nach Verschiedenheit der Umstände mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, oder um den Betrag des halbjährigen Miethzinses bestraft werden.

§. 387.

Unterlassene Anzeige eines mit der Wuth behafteten Thieres.

Strafe.

Wer einen Hund oder sonst ein Thier, an welchem Kennzeichen der wirklichen Wuth oder auch nur solche wahrzunehmen sind, die vermuthen lassen, dass die Wuth erfolgen könne, anzuzeigen unterlässt, ist einer Uebertretung schuldig, und zu Arrest, bei wirklich erfolgtem Ausbruche und Beschädigung von Menschen und Thieren aber zum strengen Arreste von drei Tagen bis zu drei Monaten zu verurtheilen. Ist aber hieraus der Tod oder die schwere körperliche Beschädigung eines Menschen erfolgt, so ist die Unterlassung der Anzeige nach §. 335 zu ahnden.

§. 388.

Unbefugtes Halten schädlicher Thiere.

Strafe.

Ohne besondere Erlaubniss der Obrigkeit ist Niemandem erlaubt, wilde oder ihrer Natur nach sonst schädliche Thiere zu halten. Die Nichtbeachtung dieses Verbotes ist eine Uebertretung, und es soll nicht nur das schädliche Thier sogleich weggeschafft, sondern der Eigenthümer auch nach Beschaffenheit der Umstände mit einer Geldstrafe von fünf bis fünf und zwanzig Gulden belegt werden.

§. 389.

Wenn dadurch Jemand beschädiget wird.

Wird Jemand von einem solchen ohne obrigkeitliche Erlaubniss gehaltenen Thiere beschädiget, so ist nach Mass des Schadens die Geldstrafe auf fünf und zwanzig bis einhundert Gulden zu erhöhen.

§. 390.

Kara za zaniedbanie strzeżenia dzikiego zwierza, za pozwoleniem trzymanego.

Lecz nawet i w tenczas, gdy zwierzchność do trzymania dzikiego zwierza pozwolenie da, właściciel zawsze odpowiedzialnym jest za nienależyte strzeżenie onegoż. Zaniedbanie strzeżenia takowego, jeżeli kto z powodu tego uszkodzonym został, ukaranem będzie jako przestępstwo, karą od dziesięciu, do złotych reńskich pięćdziesięciu.

§. 391.

Zaniedbanie strzeżenia złośliwych zwierząt domowych.

Kara.

Każdy właściciel jakiegokolwiekbądź zwierza domowego, którego złośliwa natura jest mu wiadomą, obowiązanym jest, takowe tak w domu, jako też, gdy go za domem używa, tak trzymać lub pilnować, aby nikt nie mógł być uszkodzonym. Niezachowanie tej ostrożności, stanowi przestępstwo, które, gdyby nawet żadne nie wynikło uszkodzenie, ulega karze od pięciu do złotych reńskich dwudziestu i pięciu, w razie wynikłej szkody zaś, od dziesięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu.

§. 392.

Kara za podszczuwanie albo drażnienie onychże.

Jeżeli z dochodzenia z powodu nastąpionego przez zwierzę uszkodzenia, okaże się, iż kto stał się tego przyczyną przez podszczuwanie, drażnienie lub przez inne jakiekolwiekbądź rozmyślne do tego przyłożenie się, sprawca winnym jest przestępstwa, i ukaranym być ma aresztem jednotygodniowym, który według okoliczności zaostrzonym być ma.

Rozdział dziewiąty.

O wykroczeniach i przestępstwach przeciw zdrowiu.

§. 393.

Wykroczenia przeciw zarządzeniom w czasie moru.

W okręgu, w którym dla wstrzymania zagrażającego moru lub innych jakich zaraźliwych i dla ogólnego stanu zdrowia niebezpiecznych chorób, szczególne zarządzenia wydane zostały, każdy dopuszczający się czynności takiej, która według naturalnych swojich, albo przez oddzielnie do wiadomości podane rozporządzenia, każdemu łatwo poznać się dających skutków, złe sprowadzić lub też dalej rozszerzyć może, staje się winnym wykroczenia, bez różnicy, czy czynność ta zależy na działaniu lub opuszczeniu, i czy następuje z umysłu lub z nieuwagi.

Kara atoliż na wykroczenia takowe ustanowioną zostaje w przepisach, ogólnie na takie wypadki wydanych, lub za każdym razem wedle okoliczności wydanemi być mających.

§. 394.

Kara za zatajenie sprzętów po zmarłym na chorobę zaraźliwą.

Kto sprzęt jaki po zmarłym na chorobę zaraźliwą przed urzędowemi co do zdrowia oględzinami ukrywa; kto temu, co przez zarząd zdrowia w przedmiocie zupełnego zniszczenia lub oczyszczenia sprzętów jest nakazanem, zadosyć nie czyni, ten popełnia przestępstwo, i ukaranym być ma wedle ważności stanu rzeczy, aresztem od dni trzech do jednego miesiąca.

§. 390.

Strafe auf die Vernachlässigung der Verwahrung eines mit Erlaubniss gehaltenen wilden Thieres.

Aber auch, wenn die Obrigkeit ein wildes Thier zu halten die Erlaubniss ertheilt, ist der Eigenthümer wegen sicherer Verwahrung desselben stets verantwortlich. Die Vernachlässigung dieser Verwahrung ist als Uebertretung mit zehn bis fünfzig Gulden zu bestrafen, wenn dadurch Jemand beschädiget wurde.

§. 391.

Vernachlässigung bösartiger Hausthiere.

Strafe.

Jeder Eigenthümer eines Hausthieres von was immer für einer Gattung, von welchem ihm eine bösartige Eigenschaft bekannt ist, muss dasselbe sowohl bei Haus, als wenn er ausser dem Hause davon Gebrauch macht, so verwahren oder besorgen, dass Niemand beschädiget werden kann. Die Vernachlässigung dieser Vorsicht ist eine Uebertretung und auch ohne erfolgte Beschädigung mit einer Strafe von fünf bis fünf und zwanzig, bei wirklich erfolgtem Schaden aber von zehn bis fünfzig Gulden zu belegen.

§. 392.

Strafe wider das Anhetzen oder Reizen derselben.

Kommt bei der Untersuchung einer von einem Thiere zugefügten Beschädigung hervor, dass Jemand durch Anhetzen, Reizen oder was immer für absichtliches Zuthun den Vorfall veranlasst hat, so macht sich der Thäter einer Uebertretung schuldig, und ist mit Arrest von einer Woche, der nach Umständen zu verschärfen ist, zu bestrafen.

Neuntes Hauptstück.

Von den Vergehen und Uebertretungen gegen die Gesundheit.

§. 393.

Vergehen gegen die Pestanstalten.

In einem Bezirke, worin zur Hintanhaltung der drohenden Gefahr der Pest oder anderer ansteckender und für den allgemeinen Gesundheitszustand gefährlicher Krankheiten besondere Anstalten getroffen sind, macht man sich eines Vergehens durch jede Handlung schuldig, welche nach ihren natürlichen, oder vermöge der besonders bekannt gemachten Vorschriften für Jedermann leicht erkennbaren Folgen das Uebel herbeiführen oder weiter verbreiten kann; die Handlung mag in einer Unternehmung oder Unterlassung bestehen, sie mag im Vorsatze oder in einem Versehen gegründet seyn.

Die Bestrafung dieser Vergehen wird jedoch in den für derlei Verhältnisse überhaupt bestehenden, oder von Fall zu Fall je nach den Umständen zu ertheilenden besonderen Vorschriften bestimmt.

§. 394.

Strafe auf Verhehlung der Geräthschaften eines an einer ansteckenden Krankheit Verstorbenen.

Wenn bei einem an einer ansteckenden Krankheit Verstorbenen der Gesundheitsbeschau von dessen Geräthe etwas verhehlet; wenn dasjenige, was die Gesundheitsaufsicht wegen gänzlicher Vertilgung oder Reinigung der Geräthschaften verordnet, nicht befolgt wird, begeht der Schuldtragende eine Uebertretung, und ist nach Wichtigkeit des Umstandes mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 395.

Na dozorców chorych, służących i domowników, biorących co z rzeczy takowych.

Dozorcy chorych, służący, domownicy, lub ktokolwiek inny, biorący co z rzeczy do zniszczenia lub oczyszczenia przeznaczonych, popełniają przestępstwo, i ukarani być winni ścisłym aresztem od jednego do miesięcy trzech.

§. 396.

Na parobków szpitalnych.

Parobek szpitalny, który z rzeczy, do zniszczenia przeznaczonych, co dla siebie zatrzymuje lub przedaje, popełnia przestępstwo i podług stanu okoliczności i następstwa złego, podpada karze ścisłego aresztu od jednego do miesięcy trzech.

§. 397.

Na tych, którzy wiadomie co z rzeczy takich kupują.

Ci, którzy co z rzeczy, w powyższych obudwu paragrafach wymienionych, wiadomie kupują, lub innym sposobem nabywają, popełniają przestępstwo, za które ścisłym aresztem karani być mają, od dni trzech do jednego miesiąca.

§. 398.

Zanieczyszczenie studni, stoków i t. p.

Kto w studnię, stok, rzekę lub strumień, których woda w miejscu jakiem służy do napoju lub waru, bydlę nieżywe, lub co takiego wrzuca, przez co woda nieczystą i niezdrową stać się może, ten popełnia przestępstwo, i ukaranym być ma aresztem od dni trzech do jednego miesiąca, a w razie okazującej się wielkiej rozpusty lub złośliwości, także z zaostrzeniem.

Kara

§. 399.

Przedaż mięsa z bydła, podług przepisu nieobejrzanego.

Kto do sprzedaży mięsa surowego albo w jakimbądź sposobie przyrządzonego lub zgotowanego upoważniony, toż z bydła, które według przepisów oglądanem nie było, przedaje, ten za takie przestępstwo, za pierwszym razem, oprócz utraty nieobejrzanego mięsa, lub zebranych za nie pieniędzy, na karę pieniężną od dwudziestu pięciu do złotych reńskich dwustu, za powtórnym razem na karę tę, w dwójnasób wymierzoną, winien być skazanym; za trzecim nareszcie razem przestępca już za utracającego tę profesyę swą, i na zawsze za niezdolnego do niej ma być uznanym.

Kara.

§. 400.

Przestąpienie przepisów, w czasie zarazy na bydło.

Ponieważ rozmaite z bydła pochodzą pokarmy, przeto zachodzi potrzeba przepisu następującego:

Kara.

Kto w czasie pojawiającej się na bydło choroby, przed lekarzami, do zbadania jej wysłanymi, bydlę chorę ukrywa, albo, w razie, gdy uznanem zostało, iż zaraza na bydło panuje, przepisów nie zachowuje, w tej mierze, tak co do padłego, jak zarażonego lub bydła jeszcze zdrowego, w ogólności wydanych, albo wedle stanu okoliczności szczegółowo ogłoszonych, ten przestępstwo popełnia i ukaranym być ma aresztem od jednego do trzech miesięcy.

§. 401.

Karze tej podpadają w szczególności ci:

a) którzy, chociażby ani w tem miejscu, ani w sąsiedztwie zaraza na bydło nie panowała, o wewnętrznej chorobie jednego bydlęcia przełożonemu miejsca donieść, lub też w razie, gdyby więcej bydląt zachorowało, wszystko bydło, do jednego a

§. 395.

Gegen Krankenwärter, Dienstleute und Hausgenossen, die etwas davon entziehen.

Krankenwärter, Dienstleute, Hausgenossen, oder wer sonst immer von dem zur Vertilgung oder Reinigung bestimmten Geräthe etwas entzieht, sind einer Uebertretung schuldig, und sollen mit strengem Arreste von einem bis zu drei Monaten bestraft werden.

§. 396.

Gegen Siechknechte.

Wenn ein Siechknecht von denjenigen Geräthschaften, deren Vertilgung angeordnet ist, etwas für sich zurückbehält oder verkauft, ist die Bestrafung für diese Uebertretung nach Beschaffenheit der Umstände und des Erfolges strenger Arrest von einem bis zu drei Monaten.

§. 397.

Gegen Diejenigen, welche wissentlich etwas davon kaufen.

Diejenigen, welche von den in beiden vorausgehenden Paragraphen bezeichneten Geräthschaften wissentlich etwas ankaufen oder sonst an sich bringen, sind wegen dieser Uebertretung mit strengem Arreste von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 398.

Verunreinigung der Brunnen, Cisternen u. s. w.

Strafe.

Wer in einen Brunnen, eine Cisterne, einen Fluss oder Bach, dessen Wasser einer Ortschaft zum Trunke oder Gebräue dienet, todtes Vieh oder sonst etwas wirft, wodurch das Wasser verunreiniget und ungesund werden kann, begeht eine Uebertretung, und soll mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, bei hervorleuchtendem grossen Muthwillen oder Bosheit auch mit Verschärfung bestraft werden.

§. 399.

Fleischverkauf von einem nicht nach Vorschrift beschauten Viehe.

Strafe.

Wenn bei einem Gewerbe, welches zu dem Verkaufe von rohem oder auf irgend eine Art zubereitetem oder verkochtem Fleische berechtiget ist, etwas von einem nicht nach Vorschrift beschauten Viehe verkauft wird, ist die Strafe dieser Uebertretung das erste Mal, nebst dem Verluste des nicht beschauten Fleisches oder des daraus gelösten Geldes, fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden; bei der zweiten Uebertretung ist die Geldstrafe zu verdoppeln; bei einem dritten Falle soll der Uebertreter seines Gewerbes verlustig und zu einem Gewerbe dieser Art für immer unfähig erklärt werden.

§. 400.

Uebertretung der bei einer Viehseuche gegebenen Vorschriften.

Strafe.

Bei den verschiedenen von dem Viehstande kommenden Nahrungsmitteln wird auch folgende Vorschrift nothwendig:

Wer bei einer unter dem Viehe sich äussernden Krankheit den zur Untersuchung abgeordneten Aerzten ein krankes Vieh verheimlichet, oder sobald erklärt ist, dass eine Viehseuche herrscht, die Vorschriften nicht beobachtet, welche darüber sowohl wegen des gefallenen, als angesteckten, als des noch gesunden Viehes entweder im Allgemeinen bestehen oder nach Beschaffenheit der Umstände insbesondere bekannt gemacht werden, ist einer Uebertretung schuldig, und soll mit Arrest von einem bis zu drei Monaten bestraft werden.

§. 401.

Dieser Strafe unterliegen insbesondere auch diejenigen:

a) welche, auch ohne dass in dem Orte oder dessen Nachbarschaft eine Viehseuche herrscht, die Anzeige der innerlichen Erkrankung eines Stückes Vieh an den Ortsvorsteher, oder bei der Erkrankung mehrerer Stücke die Unterbringung alles demselben Eigenthümer

tego samego właściciela należące, w oddzielnej tymczasowo oborze umieścić i pod osobny dozór, dopóki przeciągiem zupełnie upłynionych dni dziesięciu nie okaże się żaden już więcej ślad choroby, oddać zaniedbują, albo chore bydło razem z innem bydłem gminnem na wygon wypuszczają, albo świeżo wprowadzone bydło bez obejrzenia potajemnie biją lub dalej rozprzedają, albo też środków, na ten przypadek szczególnie zarządzonych, nieprzestrzegają;

b) którzy w czasie panującej na bydło zarazy, potajemnie lub publicznie bydło chore, mięso, mleko, masło, skóry, łój lub inne jakiekolwiekbądź części bydlęcia, czy to ze zdrowego lub chorego, z zabitego lub padłego, z miejsc podejrzanych zakupują, wmycają i w miejsca, zarazą niedotknięte, na sprzedaż lub na własny użytek swój wprowadzają;

c) którzy z miejsc, zarazą dotkniętych, mimo wydanego ostrzeżenia, bydło przez granice do miejsc zdrowych prowadzą lub pędzą, skoro bydło to, po zamknięciu onegoż w oddzielnej oborze tymczasowej, w ciągu dni dziesięciu, na chorobę panującą zachoruje; albo którzy niektóre części bydlęcia wmycają, które za pochodzące z bydlęcia, potajemnie bitego, uznanemi będą;

d) ci przełożeni miejsca, którzy, w razie że dwoje lub troje bydła w tydzień w jednej stajni lub ogólnie w miejscu w chorobę zapada, o tem władzy politycznej powiatowej doniesienie uczynić zaniedbują.

§. 402.

Za szerzeniem się zarazy, czy to z przyczyny zatajenia bydła chorego lub z przyczyny niezastosowania się do przepisu, i za nastąpieniem oraz większej z tąd szkody, kara w dwójnasób wymierzoną, podług okoliczności nawet ścisły areszt orzeczonym być ma.

§. 403.

Fałszowanie trunków w sposób, zdrowiu szkodliwy.

Winiarze, piwowarzy i trudniący się pędzeniem gorzałki i innych wódek; tudzież szynkarze wszelkiego rodzaju, u których trunki sposobem zdrowiu szkodliwym, przyrządzone, fałszowane albo zepsute znalezione będą, stają się winnymi przestępstwa.

§. 404.

Ci, którzy się winnymi stają przestępstwa tego, w powyższym paragrafie właśnie wspomnionego, oprócz utraty trunku, w sposób namieniony przyrządzonego, sfałszowanego albo zepsutego, w miarę znalezionej u nich ilości, niemniej długości czasu, przez który się zatrudnieniem tem zajmowali, skazani być winni na karę pieniężną od złotych reńskich stu, aż do pięciuset. Za powtórnem dostrzeżeniem, kara ta w dwójnasób będzie wymierzoną; a za trzecim oprócz kary pieniężnej także i utrata profesyi ma być orzeczoną.

§. 405.

Kara, jeżeli dodatek lub przymieszanie wielce jest szkodliwem.

Jeżeli przy badaniu jakiego trunku wykrytą zostanie mieszanina albo dodatek, który za wielce zdrowiu szkodliwy uznanym będzie, trunek natychmiast zniszczonym być winien, i oprócz utraty prawa do prowadzenia handlu, profesyi lub wyszynku, przy orzeczeniu niezdolności do tegoż na zawsze, przestępstwo to ukaranem być winno aresztem ścisłym trzy- lub sześcio-miesięcznym.

gehörigen Viehes in einen Nothstall und dessen abgesonderte Wartung, bis durch volle zehn Tage keine Spur eines kranken Zustandes mehr zu bemerken ist, vernachlässigen, oder krankes Vieh mit dem übrigen Gemeindeviehe austreiben lassen, oder ein neu eingebrachtes Rind ohne Besichtigung heimlich schlachten oder weiter verkaufen, oder die diessfalls insbesondere getroffenen Massregeln nicht beobachten;

b) *welche bei herrschender Viehseuche heimlich oder öffentlich krankes Vieh, Fleisch, Milch, Butter. Häute, Unschlitt oder was immer für andere Theile des Rindviehes, sei es nun von gesunden oder kranken, von geschlachteten oder gefallenen Stücken aus verdächtigen Orten einkaufen, einschwärzen und in nicht angesteckte Ortschaften zum Verkaufe oder eigenem Gebrauche einführen;*

c) *welche aus angesteckten Ortschaften ungeachtet geschehener Abmahnung über die Gränzen nach gesunden Gegenden Vieh führen oder treiben, wenn dieses Vieh nach seiner Absperrung in den Nothstall binnen zehn Tagen an der herrschenden Viehseuche erkrankt; oder welche Theile des Rindviehes einschleppen, die als von heimlich geschlachten Stücken herrührend erkannt werden;*

d) *jene Ortsvorsteher, welche, wenn zwei bis drei Stücke Vieh wochentlich in einem Stalle oder im Orte überhaupt erkranken, der politischen Bezirksbehörde die Anzeige zu machen unterlassen.*

§. 402.

Bei einer aus der Verheimlichung des kranken Viehes oder Nichtbefolgung der Vorschrift erfolgten Verbreitung des Uebels und grösserem Nachtheile ist die Strafe zu verdoppeln, nach Umständen auch auf strengen Arrest zu erkennen.

§. 403.

Verfälschung der Getränke auf eine der Gesundheit schädliche Art.

Weinhändler, Bierbrauer, Gewerbsleute, die Branntwein und andere gebrannte Wässer verfertigen; wie auch Schankinhaber aller Art, deren Getränke auf eine Art, welche auf die Gesundheit eine schädliche Wirkung haben kann, zubereitet, gefälscht oder verdorben befunden werden, sind einer Uebertretung schuldig.

§. 404.

Diejenigen, die sich der in dem vorangehenden Paragraphe bezeichneten Uebertretung schuldig machen, sollen, nebst dem Verluste des auf die angedeutete Art zubereiteten gefälschten oder verdorbenen Getränkes, nach Mass der vorhandenen Menge und der Zeit, in der sie dieses Geschäft getrieben haben, zu einer Strafe von einhundert bis fünfhundert Gulden verurtheilt werden. Im Wiederholungsfalle ist diese Strafe zu verdoppeln; bei der dritten Uebertretung aber nebst der Geldstrafe der Verlust des Gewerbes zu verhängen.

§. 405.

Strafe, wenn der Zusatz oder die Mischung in hohem Grade schädlich ist.

Zeigt sich bei Untersuchung eines Getränkes eine Mischung oder ein Beisatz, welche als der Gesundheit in einem hohen Grade schädlich erkannt werden, so ist das Getränke sogleich zu vertilgen, und für diese Uebertretung nebst dem Verluste des Handels, Gewerbes oder Ausschankes mit lebenslänglicher Unfähigkeit zu demselben auf drei- bis sechsmonatlichen strengen Arrest zu erkennen.

§. 406.

Fałszowanie naczyń cynowych.

Konwisarz, równie jak każdy w ogólności rzemieślnik, który naczynia kuchenne lub stołowe robi z cyny, z ołowiem zmieszanej, lub za pomocą dodatków ołowianych pobiela, oprócz utraty zapasu, z fałszowanej cyny wyrobionego, pierwszą razą karą pieniężną, od dwudziestu pięciu do pięćdziesięciu złotych reńskich, drugą razą, lub też nawet i za pierwszem dostrzeżeniem takiem, iż szkodliwem tem zarobkowaniem przez dłuższy czas się trudnił, albo że wiele naczyń z fałszywego metalu zrobionych sprzedał, lub też, że kto z powodu tego rzeczywiście na zdrowiu szkodę poniósł, utratą prawa rzemiosła swego ukaranym być winien.

§. 407.

Szkodliwe zdrowiu przyrządzania lub przechowania towarów pożywalnych w ogólności

Wreszcie wszelki dodatek, domieszanie lub fałszowanie, które już albo samo z siebie. lub przez użyte przytem materyały, przez sposób przyrządzenia lub przez naczynia do przyrządzania lub przechowania użyte, rzeczy jakiegokolwiekbądź rodzaju, do pożywienia służącej, szkodliwą dla zdrowia własność nadać może, za przestępstwo ma być uważane, i podług stopnia szkodliwości i długości czasu, przez który takim szkodliwym zarobkiem trudniono się, karane karą pieniężną od dziesięciu aż do złotych reńskich stu, albo aresztem od dni trzech aż do jednego miesiąca, który wedle okoliczności także zaostrzonym być ma; wedle stanu zaś okoliczności niebezpieczniejszych, także kara, w §§fach 404 i 405 postanowiona, na winnych ma być wymierzoną.

§. 408.

Niektóre szczególne przypadki przestępstwa tego.

Do przestępstwa tego rodzaju należą w szczególności:

a) używanie farb mineralnych do artykułów żywności, lub powlekanie tych przedmiotów, które się z ciałem ludzkiem stykać mają, farbami miedzianemi, arszenikowemi. ołowianemi. cynkowemi i innemi mineralnemi, jadowite preparaty metaliczne w sobie zawierającemi, tudzież krochmalenie materyj krochmalem, do którego takie farby mineralne przymieszane są;

b) używanie glejty albo złej glazury do naczyń, służących do jedzenia, picia, gotowania lub do zabawek dziecinnych;

c) przeciwne przepisom wyrabianie z pakfongu naczyń do jedzenia, picia lub do gotowania;

d) niezachowanie ze strony gorzelników i przedawców, policyjnych co do zdrowia przepisów, osobno wydanych pod względem urządzenia aparatów gorzelnianych;

e) używanie naczyń miedzianych przez wędliniarzy i flakarzy, a w ogólności, tych wszystkich profesyonistów, którzy się zajmują gotowaniem i sprzedażą artykułów żywności, przy podobnem zatrudnieniu zachodzących.

Rozdział dziesiąty.

O innych przestępstwach, bezpieczeństwo ciała naruszających lub onemuż zagrażających.

§. 409.

Samowolne kalectwo.

Kara.

Samowolne kalectwo, tudzież wszelkie umyślne nadwerężenie siebie samego, celem usunięcia się od wojskowości, wedle istoty tak czynu jak okoliczności, karanem być winno jako przestępstwo ścisłym aresztem od dni czternastu aż do miesięcy trzech.

§. 406.

Fälschung des Zinngeschirres.

Ein Zinngiesser, so wie überhaupt jeder Gewerbsmann, der Koch- oder Essgeschirre aus Zinn, das mit Blei gefälscht ist, verfertiget, oder mit Bleizusätzen verzinnet, ist nebst dem Verluste des aus dem gefälschten Zinne verfertigten Vorrathes das erste Mal mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis fünfzig Gulden zu belegen, bei dem zweiten Male, oder auch sogleich bei der ersten Betretung, wenn er dieses schädliche Gewerbe länger getrieben, oder von dem aus dem gefälschten Metalle verfertigten Geschirre viel verkauft, oder wenn Jemand dadurch an seiner Gesundheit wirklich Schaden gelitten hat, ist er mit dem Gewerbsverluste zu bestrafen.

§. 407.

Gesundheitsschädliche Zubereitungen oder Aufbewahrungen von genussbaren Waaren überhaupt.

Uebrigens ist jeder Zusatz, jede Mischung oder Fälschung, welche schon entweder für sich oder durch die dabei gebrauchten Materialien, durch die Art der Zubereitung, oder die zur Zubereitung oder Aufbewahrung gebrauchten Gefässe einer genussbaren Waare von was immer für einer Gattung eine der Gesundheit schädliche Eigenschaft mittheilen kann, als eine Uebertretung zu behandeln, und nach dem Grade der Schädlichkeit und der Länge der Zeit, durch welche dieses schädliche Geschäft fortgesetzt worden, mit einer Geldstrafe von zehn bis einhundert Gulden oder mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, der nach Umständen auch zu verschärfen ist, zu bestrafen; nach Beschaffenheit bedenklicherer Umstände ist gegen die Schuldigen auch auf die in den §§. 404 und 405 bestimmte Strafe zu erkennen.

§. 408.

Einige besondere Fälle dieser Uebertretung.

Zu dieser Uebertretung gehören insbesondere:

a) *Die Verwendung von Mineralfarben bei Esswaaren, oder das Ueberstreichen jener Stoffe, welche den menschlichen Körper berühren sollen, mit Kupfer-, Arsenik-, Blei-, Zink- und anderen, giftige Metallpräparate enthaltenden Mineralfarben, sowie das Stärken von Stoffen mit Stärke, der solche Mineralfarben beigemischt sind;*

b) *die Anwendung von Bleiglätte oder schlechter Glasur bei Ess-, Trink-, Koch- und Kinderspiel-Geschirr;*

c) *vorschriftwidrige Verfertigung von Ess-, Trink- oder Kochgeschirr aus Packfong;*

d) *die Nichtbeobachtung der besonderen für die Einrichtung der Branntweinbrenn-Apparate gegebenen gesundheitspolizeilichen Vorschriften von Seite der Branntwein-Erzeuger und Verschleisser;*

e) *der Gebrauch von Kupfergeschirren bei dem Geschäfte der Fleischselcher, Flecksieder und überhaupt aller jener Gewerbsleute, welche sich mit dem Sieden und dem Verkaufe der bei ähnlichen Geschäften vorkommenden Nahrungsartikel befassen.*

Zehntes Hauptstück.

Von anderen die körperliche Sicherheit verletzenden oder bedrohenden Uebertretungen.

§. 409.

Selbstverstümmlung.

Strafe.

Die Selbstverstümmlung, wie auch sonst jede absichtliche Selbstverletzung, um sich dem Militärstande zu entziehen, ist nach Beschaffenheit der That und der Umstände als Uebertretung mit strengem Arreste von vierzehn Tagen bis zu drei Monaten zu bestrafen.

§. 410.

Prócz tego sprawca po odbytej karze mimo to, do tej służby wojskowej ma być oddanym, do jakiej jeszcze za zdolnego będzie uznanym.

§. 411.

Rozmyślne i przy bijatykach zachodzące uszkodzenia cielesne.

Rozmyślne i przy bijatykach zachodzące uszkodzenia cielesne, jeżeli nie stanowią czynności, cięższą zagrożonej karą (§. 152), a przynajmniej widoczne znaki i skutki za sobą pociągnęły, jako przestępstwa ukarane być winny.

§. 412.

Kara.

Kara za to przestępstwo, wedle niebezpieczności i złośliwości uczynku, wedle częstszego powtórzenia go, zwłaszcza ze strony zawadyaków nałogowych, wedle wielkości nadwerężenia i wedle charakteru osoby nadwerężonej, jest areszt od dni trzech do miesięcy sześciu.

§. 413.

Nadużycia domowej karności.

Prawo domowej karności nie powinno być w żadnym razie posunięte do srogości, przez któreby ukarany uszczerbek na ciele poniósł.

Przetoż więc ukrzywdzenia takie dzieci przez rodziców, pupilów przez opiekunów, małżonka jednego przez drugiego, wychowańców i uczniów przez wychowawców (ochmistrzów) i nauczycieli, chłopców terminujących przez majstrów czyli pryncypałów, służących przez służbodawców, jako przestępstwa karane być winny.

§. 414.

Srogie obchodzenie się rodziców z dziećmi.

Rodzice, srogo się z dziećmi obchodzący, przez sąd będą wezwani, którym za pierwszym razem nadużywanie władzy i surowość ich postępowania, naturze się sprzeciwiającą, z powagą i dosadnością przedstawić należy; za drugim razem dane im będzie napomnienie, z tem zagrożeniem, iż, gdyby się znowu srogości takowej dopuścili, za utracających władzę rodzicielską będą uznanymi, że dziecię onymże odebranem, i na koszt ich w innem miejscu będzie wychowanem.

Kara.

§. 415.

Za trzecim przestępstwem takowem, albo nawet, gdyby już pierwsze srogie obejście się, samo przez się nader było ciężkie, lub też gdyby usposobienie umysłu rodziców było takie, iż przyszłoby się obawiać dalszego niebezpieczeństwa dla dziecka, orzeczoną być ma już za pierwszym razem kara wyżej zagrożona, w którym to celu porozumienie z władzą względem zamianowania opiekuna nastąpić winno.

§. 416.

Jeżeli rodzice nie są w stanie ponosić kosztów wychowania, tedy zwierzchność obmyśleć będzie winna umieszczenie dziecięcia, srogość zaś, ukaraną będzie zaostrzonym aresztem, a wedle okoliczności tejże, nawet ścisłym aresztem od jednego tygodnia do miesięcy trzech.

§. 417.

Srogie obejście się z pupilami ze strony opiekunów. Kara.

Kara za srogie obejście się opiekuna z pupilem swym, za pierwszym już razem jest złożenie z opieki, i oraz, jeżeli sprawowanie opieki z korzyścią połączonem było,

§. 410.

Ueberdiess soll der Thäter nach vollstreckter Strafe dennoch zu demjenigen Militärdienste abgegeben werden, zu welchem er noch tauglich befunden wird.

§. 411.

Vorsätzliche und bei Raufhändeln vorkommende körperliche Beschädigungen.

Vorsätzliche und die bei Raufhändeln vorkommenden körperlichen Beschädigungen sind dann, wenn sich darin keine schwerer verpönte strafbare Handlung erkennen lässt (§§. 152 und 153), wenn sie aber wenigstens sichtbare Merkmale und Folgen nach sich gezogen haben, als Uebertretungen zu ahnden.

§. 412.

Strafe.

Die Strafe der Uebertretung ist nach der Gefährlichkeit und Bösartigkeit der Handlung, nach der öfteren Wiederholung, zumal bei Raufern von Gewohnheit, nach der Grösse der Verletzung und nach der Eigenschaft der verletzten Person, Arrest von drei Tagen bis zu sechs Monaten.

§. 413.

Misshandlungen bei häuslicher Zucht.

Das Recht der häuslichen Zucht kann in keinem Falle bis zu Misshandlungen ausgedehnt werden, wodurch der Gezüchtigte am Körper Schaden nimmt.

Daher sind dergleichen Misshandlungen der Eltern an ihren Kindern, der Vormünder an Mündeln, eines Gatten an dem anderen, der Erzieher und Lehrer an ihren Zöglingen und Schülern, der Lehrherren an ihren Lehrjungen, und der Gesindehälter an dem Dienstvolke als Uebertretungen zu bestrafen.

§. 414.

Misshandlungen von Eltern an ihren Kindern.

Strafe.

Bei Misshandlungen der Eltern an ihren Kindern sind die Ersteren vor Gericht zu berufen, und ist ihnen das erste Mal der Missbrauch der Gewalt und die gegen die Natur laufende Lieblosigkeit ihres Betragens mit Ernst und Nachdruck vorzuhalten; bei einem zweiten Falle ist den Eltern ein Verweis zu geben, und die Bedrohung beizusetzen, dass sie bei abermaliger Misshandlung der elterlichen Gewalt verlustig erklärt, ihnen das Kind abgenommen, und auf ihre Kosten an einem anderen Orte werde erzogen werden.

§. 415.

Bei einem dritten Rückfalle, oder wofern entweder die erste Misshandlung schon an sich sehr schwer oder die Gemüthsart der Eltern so beschaffen wäre, dass für das Kind weitere Gefahr zu besorgen stünde, ist sogleich das erste Mal auf die oben angedrohte Strafe zu erkennen, und in dieser Absicht mit der Behörde wegen Benennung eines Vormundes das Einvernehmen zu pflegen.

§. 416.

Sind die Eltern die Erziehungskosten zu tragen unvermögend, so soll von der Obrigkeit für die Unterbringung des Kindes gesorgt, die Misshandlung aber mit verschärftem Arreste, nach Beschaffenheit der Misshandlung auch mit strengem Arreste von einer Woche bis zu drei Monaten bestraft werden.

§. 417.

Misshandlung der Mündel von Seite der Vormünder.

Strafe.

Die Bestrafung der Misshandlung eines Vormundes an seinem Mündel ist sogleich das erste Mal Entsetzung von der Vormundschaft, und wenn diese mit einem Nutzen verbunden

surowa nagana sądowa, jeżeli zaś bezpłatnem było, areszt od jednego tygodnia do jednego miesiąca.

§. 418.

Jeżeli opiekun dopuścił się jeszcze raz srogości takowej na innym pupilu, albo jeżeli przy pierwszej już srogości zachodzą okoliczności §fu 415., natenczas tenże za niezdolnego do dalszego sprawowania opieki winien być uznanym i oraz na karę skazanym, jaka w takowym razie na rodziców w §. 416. jest postanowioną.

§. 419.

Srogości między małżonkami zachodzące.

Kara.

Gdy jeden małżonek drugiego w sposób, w §fie 413 wymieniony, krzywdzi, mają obiedwie strony być wezwanemi, i po rozpoznaniu krzywdy, stronie krzywdzącej surowa nagana daną być powinna; według okoliczności, strona ta, aresztem od jednego tygodnia do trzech miesięcy, za powtórnem zaś przestępstwem, aresztem zaostrzonym ukaraną być winna. Wszelakoż wolno będzie stronie pokrzywdzonej, żądać złagodzenia kary a nawet zupełnego jej darowania, na co sędzia zawsze należyty wzgląd mieć winien.

§. 420.

Srogości nauczycieli albo wychowawców, na wychowańcach popełnione.

Kara.

Wychowawcy (ochmistrze) i nauczyciele obojej płci, dopuszczający się srogiego z swoimi wychowańcami obchodzenia, ukarani być winni za pierwszym razem, aresztem od dni trzech do jednego miesiąca; w razie powtórnym zaś, oprócz dopiero wymienionej kary, uznanymi być mają za niezdolnych nadal do pełnienia urzędu nauczycielskiego lub zajmowania się wychowaniem.

§. 421.

Srogie obchodzenie się służbodawców lub majstrów ze służącymi lub chłopcami.

Srogie obchodzenie się służbodawcy lub majstra ze służącymi lub terminującymi chłopcami, ukaranem będzie wedle stanu osoby skrzywdzonej i wielkości krzywdy, karą pieniężną od pięciu do stu złotych reńskich, albo aresztem od dni trzech do jednego miesiąca; a gdyby się to częściej wydarzało, lub też, gdyby sposób wyrządzenia krzywdy szczególniejszą poznać dawał surowość, kara zaostrzoną być winna.

§. 422.

Kara na zastawiających drogi wozami, beczkami i t. p. w porę nocną.

Gdy na jakiem publicznem miejscu, na ulicy, albo przed domem lub sklepem, przez noc, jakiegokolwiek gatunku wozy, drzewo budowlowe albo inne materyały budowlowe, towary, beczki, skrzynie lub w ogólności co takiego zostawiono, przez coby przechodzący szkodę ponieść mogli, winny ulegnie za takie przestępstwo albo karze pieniężnej od pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, albo aresztowi od trzech do dni czternastu; za powtarzanemi razami przestępstwa kara ta zaostrzoną być ma.

§. 423.

Kiedy kara na oberżystę będzie wymierzoną.

Jeżeli przypadek taki zachodzi z wozami podróżnemi lub ładownemi, od których konie w gospodzie postawione są, kara zawsze na oberżystę ma być wymierzoną.

§. 424.

Sposób zachowania się, jeżeli zachodzi potrzeba pozosta-

Jeżeliby w czasie prowadzenia budowy, tudzież przy wielkich przesełkach towarów w czasie jarmarku, lub dla innych szczególnych okoliczności, zachodziła potrzeba po-

war, strenger gerichtlicher Verweis, bei unentgeltlicher Vormundschaft Arrest von einer Woche bis zu einem Monate.

§. 418.

Lässt ein Vormund sich eine solche Misshandlung bei einem anderen Mündel nochmals zu Schuld kommen, oder treten auch bei einer ersten Misshandlung die Umstände des §. 415 ein, so ist derselbe ferner zu Vormundschaften unfähig zu erklären, nebstbei auf die Bestrafung zu erkennen, welche im §. 416 in solchen Fällen für die Eltern festgesetzt worden.

§. 419.

Gegenseitige Misshandlung der Eheleute.

Strafe.

Wenn ein Gatte den anderen auf die in dem §. 413 erwähnte Art misshandelt, sind beide Theile vorzufordern, und nachdem die Misshandlung untersucht worden, ist dem misshandelnden Theile ein strenger Verweis zu geben; nach Umständen ist derselbe mit Arrest von einer Woche bis zu drei Monaten und im Wiederholungsfalle mit Verschärfung des Arrestes zu bestrafen. Doch steht dem misshandelten Theile frei, eine Milderung der Strafe und selbst die Nachsicht derselben anzusuchen, worauf der Richter allezeit gehörig Rücksicht zu nehmen haben wird.

§. 420.

Der Lehrer oder Erzieher an ihren Zöglingen.

Strafe.

Erzieher oder Lehrer von beiderlei Geschlecht, die an ihren Zöglingen Misshandlungen verüben, sind das erste Mal mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen; im wiederholten Falle aber nebst der erst bestimmten Strafe fernerhin zu dem Lehramte oder Erziehungsgeschäfte untauglich zu erklären.

§. 421.

Der Gesindehalter und Lehrherren an Dienstboten oder Lehrjungen.

Die Misshandlung eines Gesindehalters oder Lehrherrn an Dienstboten oder Lehrjungen ist nach Umständen der misshandelten Person und der Schwere der Misshandlung mit einer Geldstrafe von fünf bis einhundert Gulden, oder mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen, bei öfteren Rückfällen aber, oder wenn die Art der Misshandlung besondere Härte verräth, ist die Strafe zu verschärfen.

§. 422.

Strafe gegen die Verstellung der Strassen zur Nachtzeit durch Wägen, Fässer etc.

Wenn an einem öffentlichen Platze, auf der Strasse, oder vor einem Hause oder Gewölbe, zur Nachtzeit, was immer für eine Gattung von Wägen, Bauholz oder andere Baumaterialien, Waaren, Fässer, Verschläge oder überhaupt etwas, wodurch die Vorübergehenden Schaden nehmen können, gelassen worden, ist der Schuldtragende wegen dieser Uebertretung um zehn bis fünfzig Gulden oder mit Arrest von drei bis vierzehn Tagen zu bestrafen; bei mehrmaligen Rückfällen ist die Strafe zu verschärfen.

§. 423.

Wann sie gegen den Gastwirth zu verhängen sei.

Wenn diess bei Reisewägen oder bei Frachtwägen geschieht, wovon die Pferde in einem Gasthofe eingestellt sind, so ist die Strafe stets gegen den Gastwirth zu erkennen.

§. 424.

Benehmen bei eintretender Nothwendigkeit, dergleichen Sachen

Wenn aber bei Führung eines Baues, bei grossen Waarenversendungen zur Marktzeit oder wegen anderer besonderer Umstände die Nothwendigkeit eintritt, Baumaterialien,

wienia przez noc takichrzeczy na ulicy.

Kara.

zostawienia przez noc na ulicy lub na placach, materyałów budowlowych, towarów lub wozów, natenczas o tem każdego razu władzy bezpieczeństwa miejscowej donieść i przytem znaki ostrzeżenia o jednej lub dwóch latarniach wystawić należy, inaczej bowiem zaniedbanie jednego jak drugiego, jako przestępstwo karanem będzie, karą, w §. 422 ustanowioną.

§. 425.

Kara, gdyby kto szkodę poniósł.

Gdyby kto w przypadkach, w trzech poprzedzających paragrafach wzmiankowanych, już istotnie szkodę poniósł, wówczas kara zaostrzoną, a jeżeli zachodzi który z przypadków, w §. 335 przewidzianych, czyn karygodny wedle tego paragrafu karanym będzie.

§. 426.

Kara za zrzucanie z okien, i t. p., albo za zaniedbanie przymocowania rzeczy, tamże postawionych lub zawieszonych.

Kto przy ulicach, przed oknami, na wystawach, lub gdziekolwiekbądź w mieszkaniu swojem co stawia lub wywiesza, nie ubezpieczywszy tego dostatecznie od spadnięcia; albo, kto z okna, z wystawy lub z kąd inąd co z góry na dół zrzuca, przez co przechodzący uszkodzeni być mogą, ten za takie przestępstwo karanym być winien karą pieniężną, od pięciu do złotych reńskich dwudziestu pięciu, albo aresztem od dni trzech do jednego tygodnia. Jeżeli przez spadnięcie nastąpiło lekkie zranienie, kara pieniężna podwojoną, a areszt zaostrzonym być winien. Jeżeli ciężkie uszkodzenie cielesne nastąpiło, albo kto nawet zabitym został, wówczas czyn ulegnie karze, w §. 335 wymierzonej.

§. 427.

Kara za prędkie i nieostrożne jeżdżenie (zaprzęgiem lub wierzchem). — Na właściciela powozu.

Za przestępstwo prędkiego i nieostrożnego jeżdzenia, zaprzęgiem lub wierzchem, po miastach i innych bardziej zamieszkałych albo licznie zwiedzanych okolicach, właściciel lub używający powozu, jeżeli sam jest obecnym, i woźnicy prędkiego jechania nie wzbrania, lub też, jeżeli sam podobnie tak prędko jedzie, zaprzęgiem czy wierzchem, skazanym będzie na karę od dwudziestu pięciu do stu złotych reńskich.

§. 428.

Na woźnicę lub fornala.

Jeżeli woźnica sam, albo wbrew danego mu zakazu prędko jedzie; równie jeżeli masztalerz lub fornal w miejscach, wielce uczęszczanych sam prędko wierzchem lub zaprzęgiem jedzie, woźnica lub fornal ukaranym być ma aresztem od dni trzech aż do dni czternastu. W razie powtórzonego przestępstwa kara podwojoną być ma.

§. 429.

Na fiakra, który powozić daje woźnicy, w policyi nie przedstawionemu.

Fiakier, który powozić daje woźnicy, w policyi nieprzedstawionemu, lub przez nią za zdolnego nieuznanemu, ulegnie karze za przestępstwo takowe dwudziestu pięciu złotych reńskich aż do pięćdziesięciu. a prócz tego jest jeszcze odpowiedzialnym za wszelką szkodę, przez takiego woźnicę zrządzoną.

§. 430.

Na woźnicę lub fornala, zostawiającego konie bez dozoru na wolnem.

Woźnica lub fornal, który wozy zaprzężone, albo konie niezaprzężone, na wolnem (na dworze) bez dozoru pozostawia, które przez rozbiegnienie się lub w inny jakikolwiekbądź sposób szkodę zrządzić mogą, dopuszcza się przestępstwa i ulega, choćby

Waaren oder Wägen über Nacht auf Strassen und Plätzen zu lassen, muss solches jederzeit der Sicherheitsbehörde des Ortes angezeigt, und dabei ein Warnungszeichen von einer oder zwei beleuchteten Laternen aufgestellt werden, widrigens die Unterlassung des einen oder des anderen als Uebertretung mit der im §. 422 festgesetzten Strafe zu ahnden ist.

über Nacht auf der Strasse zu lassen.

Strafe.

§. 425.

Wäre in den Fällen der drei vorausgehenden Paragraphe Jemand schon wirklich zu Schaden gekommen, so ist die Strafe zu verschärfen, und soferne eine der im §. 335 vorausgesetzten Folgen eingetreten ist, die strafbare Handlung nach jenem Paragraphe zu beurtheilen.

Strafe, wenn Jemand zu Schaden gekommen wäre.

§. 426.

Wer an Strassen, vor Fenstern, Erkern oder sonst in seiner Wohnung etwas stellt oder hängt, ohne es gegen das Herabfallen zureichend gesichert zu haben, oder wer aus dem Fenster, von Erkern oder sonst von oben herab etwas wirft, wodurch die Vorübergehenden beschädiget werden können, soll wegen dieser Uebertretung um fünf bis fünf und zwanzig Gulden oder mit Arrest von drei Tagen bis zu einer Woche bestraft werden. Bei einer durch den Herabsturz erfolgten leichten Verwundung ist die Geldstrafe zu verdoppeln und der Arrest zu verschärfen. Ist eine schwere körperliche Beschädigung erfolgt, oder sogar Jemand getödtet worden, so ist die Handlung nach Massgabe des §. 335 zu ahnden.

Strafe gegen das Herabwerfen von den Fenstern etc. oder die Unterlassung der Befestigung des dahin Gestellten oder Gehängten.

§. 427.

Wegen der Uebertretung des schnellen, unbehutsamen Fahren und Reitens in Städten und anderen stark bewohnten oder zahlreich besuchten Gegenden soll der Eigenthümer oder Benützer des Wagens, wenn er selbst zugegen ist, und dem Kutscher das Schnellfahren nicht untersagt, oder wenn er selbst auf gedachte Art schnell fährt oder reitet, um fünf und zwanzig bis hundert Gulden bestraft werden.

Strafe gegen das schnelle und unbehutsame Fahren und Reiten. Gegen den Eigenthümer des Wagens.

§. 428.

Wenn der Kutscher für sich allein, oder dem ihm gemachten Verbote zuwider, schnell fährt; ingleichen wenn ein Reit- oder Pferdeknecht in stark besuchten Gegenden für sich schnell reitet oder fährt, soll der Kutscher oder Knecht mit Arrest von drei bis zu vierzehn Tagen bestraft werden. Im Wiederholungsfalle ist die Strafe zu verdoppeln.

Gegen den Kutscher oder Knecht.

§. 429.

Ein Lohnkutscher, der einen der Polizei nicht vorgestellten oder von derselben nicht tauglich befundenen Knecht zum Fahren bestellt, soll für diese Uebertretung um fünf und zwanzig bis fünfzig Gulden bestraft werden, und ist noch besonders wegen alles Schadens verantwortlich, welcher durch einen solchen Knecht veranlasst wird.

Gegen den Lohnkutscher, der einen der Polizei nicht vorgestellten Knecht fahren lässt.

§. 430.

Ein Kutscher oder Knecht, welcher bespannte Wägen, oder Pferde ohne Bespannung im Freien, ohne Aufsicht stehen lässt, wo sie durch Ausreissen oder sonst Schaden anrichten können, ist einer Uebertretung schuldig, und soll, wenn gleich kein Schade geschehen, das

Gegen Kutscher oder Knechte, welche ihre Pferde ohne Aufsicht im Freien stehen lassen.

nawet żadna nie wynikła szkoda, za pierwszym razem, karze aresztu od jednego do dni ośmiu, za powtórnem zaś przestępstwem, lub gdyby szkoda istotnie nastąpiła, karze aresztu zaostrzonego aż do jednego miesiąca.

§. 431.

Czyny i opuszczenia przeciwko bezpieczeństwu ciała w ogólności.

Zgoła przestępstwa, przez które bezpieczeństwo ciała narażonem być może, nie mogą być wszystkie wyliczonemi. Dla tego też więc każdy z czynów i opuszczeń, w §§. 335 do 337 wyszczególnionych, nawet, choćby niezrządził żadnej szkody rzeczywistej, jako przestępstwo ukaranym być winien karą pieniężną od pięciu do pięciuset złotych reńskich, albo aresztem od dni trzech do miesięcy trzech.

§. 432.

Wszelako jeżeli zawinienia rodzaju tego dopuszcza się w rzeczach służby osoba jaka przy kolei żelaznej, lub przy innych, w §. 85. lit. *c)* oznaczonych urządzeniach lub przedsiębiorstwach, albo przy telegrafach rządowych ustanowiona, wówczas zawsze kara ścisłego aresztu od dni trzech do miesięcy trzech, a przy nader obciążających okolicznościach, aż do miesięcy sześciu orzeczoną być winna, w miarę tego, jak wyższy stopień niedbalstwa dowiedzionym będzie, niebezpieczeństwo dla więcej osób ztąd wynikło, więcej nadwerężeń nastąpiło, lub też inna jaka większa szkoda zrządzoną została.

§. 433.

W szczególności ulegają tym karom następujące jeszcze przestępstwa osób, przy kolejach żelaznych ustanowionych:

a) otworzenie kolei przed otrzymanem do tego pozwoleniem, lub przed dopełnieniem przepisanych w tej mierze warunków;

b) zaniedbanie postawienia lub utrzymywania przepisanych, od szkody chroniących ogrodzeń, zapór, tablic z zakazami i innych środków ochronnych lub znaków ostrzegających;

c) umieszczenie przy kolei ludzi, którzy usposobienia, jakiego przepisy służbowe wymagają, nie udowodnili, lub którzy, od zajmowania się czynnością, do jakiej przeznaczeni są, przez rząd za wyłączonych uznanymi zostali;

d) przedsiębranie jazdy lub zezwolenie na takową, przy uszkodzonym, niebezpieczeństwem grożącym stanie kolei, albo za pomocą lokomotywów, wozów, lub innych przeprawy środków, w takimże samym stanie będących.

Rozdział jedenasty.

O wykroczeniach i przestępstwach przeciw bezpieczeństwu własności.

§. 434.

Przepisy dla zapobieżenia niedbalstwu w odwróceniu niebezpieczeństwa ognia.

Wielka a częstokroć nieobliczona szkoda, z pożarów wynikająca, wskazuje potrzebę, aby wszelkie zaniedbanie, któregobądź z przepisów, pod względem zapobieżenia niebezpieszeństwu ognia istniejących, za przestępstwo było uważanem i karanem.

erste Mal mit Arrest von einem bis zu acht Tagen, bei wiederholtem Falle aber, oder wenn wirklicher Schade erfolget, bis zu einmonatlichem verschärften Arreste bestraft werden.

§. 431.

Handlungen und Unterlassungen gegen die körperliche Sicherheit überhaupt.

Ueberhaupt lassen sich die Uebertretungen, wodurch die körperliche Sicherheit verletzt werden kann, nicht sämmtlich aufzählen. Es soll daher jede der in den §§. 335 bis 337 bezeichneten Handlungen oder Unterlassungen auch dann, wenn sie keinen wirklichen Schaden herbeigeführt hat, als Uebertretung mit einer Geldstrafe von fünf bis fünfhundert Gulden, oder mit Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten geahndet werden.

§. 432.

Wenn jedoch eine bei dem Betriebe von Eisenbahnen oder von anderen im §. 85 lit. c) *bezeichneten Werken oder Unternehmungen, oder bei dem Staats-Telegraphen angestellte Person in ihrem Dienste ein Verschulden dieser Art begeht, so ist immer auf strengen Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten, und bei sehr erschwerenden Umständen bis auf sechs Monate zu erkennen, je nach dem Masse, als ein höherer Grad von Fahrlässigkeit erwiesen wird, eine Gefahr für mehrere Menschen entstanden ist, mehrere Verletzungen zugefügt wurden, oder sonst etwa ein grösserer Schade erfolgt ist.*

§. 433.

Insbesondere sind mit diesen Strafen noch folgende Uebertretungen der bei dem Eisenbahnbetriebe angestellten Personen zu ahnden:

a) *die Eröffnung der Bahn vor erhaltener Bewilligung oder vor Erfüllung der dazu vorgeschriebenen Bedingungen;*

b) *die vernachlässigte Aufstellung oder Erhaltung der zur Verhütung von Schaden vorgeschriebenen Einfriedungen, Absperrschranken, Verbotstafeln und anderer Schutzmittel und Warnungszeichen;*

c) *die Bestellung von Individuen, welche die durch die Dienstvorschriften geforderte Befähigung nicht nachgewiesen haben, oder welche von der Verrichtung, zu der sie bestimmt sind, durch die Staatsverwaltung für ausgeschlossen erklärt wurden;*

d) *die Vornahme einer Fahrt oder die Gestattung derselben bei schadhaftem, eine Gefahr drohenden Zustande der Bahn, oder mit Locomotiven, Wägen oder anderen Betriebsmitteln von solcher Beschaffenheit.*

Eilftes Hauptstück.

Von den Vergehen und Uebertretungen gegen die Sicherheit des Eigenthumes.

§. 434.

Vorschriften zur Verhütung der Nachlässigkeit bei Abwendung der Feuersgefahr.

Der grosse oft nicht zu berechnende Schade der Feuersbrünste macht es nothwendig, die Verabsäumung irgend einer der zur Abwendung der Feuersgefahr bestehenden Vorschriften als Uebertretung zu behandeln und zu bestrafen.

§. 435.

Kara na budowniczych, mularzy lub cieśli, uchybiających przepisom przeciwpożarowym lub budowniczym.

Budowniczy, murarz lub cieśla, który przy prowadzeniu budowy lub przy zmianach, w budowie przedsiębranych, coś takiego zakłada, co szczególnemi ustawami przeciw-pożarowemi lub budowniczemi zakazanem jest, jako zagrażające niebezpieczeństwem ognia, dopuszcza się przestępstwa, i oprócz tego, że obowiązanym będzie, rozebrać własnym kosztem swojim, co przeciw regulaminowi wyprowadził, i wystawić według przepisu, ukaranym być winien za pierwszym razem karą pieniężną od dwudziestu pięciu złotych reńskich aż do dwóchset.

§. 436.

Kara za powtórzone przestępstwo.

Gdyby się który z nich powtórnie takiego dopuścił przestępstwa, ulegać winien karze pieniężnej podwójnej; a za trzecim razem wszelkie dalsze prowadzenie budowy zabronionem mu będzie.

§. 437.

Na podmajstrzego i dozorcę przy budowie.

Podmajstrzy lub dozorca przy budowie, przy której coś przeciw przepisom, do uchronienia od niebezpieczeństwa ognia istniejącym, ma być założonem, nie powinien się dać użyć do budowy, przepisom tym przeciwnej, inaczej bowiem za takie przestępstwo ulegnie karze aresztu od trzech do dni czternastu.

§. 438.

Na tych, którzy się robieniem lub stawianiem pieców trudnią.

Garncarz, blacharz lub ślósarz, lub ktokolwiek piece robiący, jeżeli przeciw przepisom, do uchronienia od niebezpieczeństwa ognia istniejącym, stawia piec, albo rurę ciągnie, popełnia przestępstwo i ulega karze od pięciu do złotych reńskich dwudziestu pięciu. W razie powtórnym kara będzie podwojoną, za trzecim razem przestępca profesyę traci.

§. 439.

Na czeladników, stawiających niebezpieczne od ognia piece.

Czeladnik, który otrzymał zlecenie postawienia niebezpiecznego od ognia pieca, lub prowadzenia rury takiej, nie powinien się do tego użyć dać, inaczejby za takie przestępstwo ukaranym był aresztem od trzech do dni czternastu.

§. 440.

Na każdego, kto bez należytego obejrzenia pod względem bezpieczeństwa od ognia, lub bez budowniczego czyni zmiany jakie.

Kiedy kto bez budowniczego izby pod dachem zakłada, lub inną jąką budowę wykonywa, albo kto sam dla siebie zmiany około kominów, czeluści, ognisk, pieców uskutecznia, względem których wprzód według przepisów obejrzenie pod względem bezpieczeństwa od ognia nastąpić było powinno, ten przestępstwo popełnia, i ukarany być ma karą pieniężną od dwudziestu pięciu do złotych reńskich dwóchset. Jeżeli istotnie coś niebezpiecznego od ognia postawił, zobowiązanym będzie to natychmiast znieść i na nowo w sposobie od ognia bezpiecznym postawić.

§. 441.

Kara na czeladników murarskich lub ciesielskich, którzy się tego podejmują.

Czeladnik murarski lub ciesielki, który się uskutecznienia takich zmian podejmuje, za przestępstwo to ukaranym być winien aresztem od trzech do dni czternastu, a jeżeli już raz za takowe był karanym, areszt zaostrzonym być winien.

§. 442.

Na kominiarzy, zaniedbujących doniesienia o przedmiotach, od ognia niebezpiecznych.

Kominiarz, który spostrzeże w piecach, ogniskach lub czeluściach albo w kominach coś od ognia niebezpiecznego, winien o tem donieść majstrowi swemu, a zaś, gdzieby cechów nie było, równie jak w tym razie, gdy przy powtórnem wymiataniu znowu coś od ognia niebezpiecznego znajdzie, obowiązanym jest uczynić o tem do-

§. 435.

Ein Bau-, Maurer- oder Zimmermeister, welcher bei Führung eines Baues oder bei Veränderungen etwas anlegt, was in den besonders gegebenen Feuerlösch- oder Bau-Ordnungen wegen Feuersgefahr verboten wird, ist einer Uebertretung schuldig, und soll nebstdem, dass er verpflichtet ist, den ordnungswidrig angelegten Theil auf seine Kosten abzubrechen und nach der Vorschrift herzustellen, das erste Mal mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden belegt werden.

Strafe gegen Bau-, Maurer- oder Zimmermeister, welche wider die besonderen Feuerlösch- oder Bau Ordnungen handeln.

§. 436.

Wenn er sich eine solche Uebertretung wiederholt zu Schulden kommen lässt, ist er mit doppelter Geldstrafe zu belegen; und im dritten Falle ihm alle weitere Führung eines Baues zu untersagen.

Strafe auf wiederholte Uebertretung.

§. 437.

Der Polierer oder Aufseher bei einem Baue, wobei etwas gegen die zur Abwendung von Feuersgefahr bestehenden Vorschriften angelegt wird, soll sich zu dem vorschriftwidrigen Baue nicht gebrauchen lassen, widrigens er für diese Uebertretung mit Arrest von drei bis zu vierzehn Tagen bestraft wird.

Gegen Polierer und Aufseher bei einem Baue.

§. 438.

Ein Töpfer (Hafner), Klempner (Blechschmid), oder Schlossermeister, oder wer immer sonst Oefen verfertiget, begeht, wenn er gegen die zur Verhütung von Feuersgefahr bestehende Vorschrift einen Ofen setzt oder eine Röhre zieht, eine Uebertretung, und ist mit fünf bis fünf und zwanzig Gulden zu bestrafen. Bei wiederholtem Falle ist die Strafe zu verdoppeln; das dritte Mal wird der Uebertreter des Gewerbes verlustig.

Gegen diejenigen welche sich mit der Verfertigung oder Setzung der Oefen beschäftigen.

§. 439.

Der Geselle, welcher einen feuergefährlichen Ofen zu setzen, oder eine solche Röhre zu ziehen den Auftrag erhält, soll sich dazu nicht gebrauchen lassen, widrigens er für diese Uebertretung mit Arrest von drei bis zu vierzehn Tagen bestraft wird.

Gegen Gesellen, welche feuergefährliche Oefen setzen.

§. 440.

Wenn Jemand ohne einen Baumeister Dachzimmer anlegt, oder sonst einen Bau führet, oder wenn er an Rauchfängen, Heizung, Herden, Oefen für sich eine Veränderung vornimmt, worüber nach Vorschrift vorher die Feuerbeschau genommen werden muss, so begeht er eine Uebertretung, und ist mit fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden zu bestrafen. Hat er etwas wirklich Feuergefährliches angelegt, so soll er solches sogleich abzubrechen und feuergefahrfrei herzustellen verhalten werden.

Gegen Jeden, welcher ohne Feuerbeschau oder ohne Baumeister eine Veränderung vornimmt.

§. 441.

Der Maurer- oder Zimmergeselle, welcher sich zu einer solchen Veränderung gebrauchen lässt, ist für diese Uebertretung mit Arrest von drei bis zu vierzehn Tagen zu bestrafen, und dieser Arrest zu verschärfen, wenn er desshalb bereits ein Mal bestraft worden.

Strafe des Maurer- oder Zimmergesellen, welcher sich dazu gebrauchen lässt.

§. 442.

Ein Rauchfangkehrer (Schornsteinfeger), welcher an Oefen, Herd- oder Heizanlagen oder an Rauchfängen (Schornsteinen) etwas Feuergefährliches entdeckt, ist verbunden, solches seinem Meister, oder wo keine Meisterschaften bestehen, so wie in dem Falle, wenn er bei neuerlicher Fegung wieder Feuergefährliches findet, unmittelbar der Sicherheitsbe-

Gegen Rauchfangkehrer, welche die Anzeige feuergefährlicher Gegenstände unterlassen.

niesienie bezpośrednio władzy bezpieczeństwa. Zaniedbanie doniesienia tego w obudwóch przypadkach stanowi przestępstwo i karanem będzie aresztem od jednego do dni ośmiu.

§. 443.

Na majstrów kominiarskich, niezważających na uczynione przez czeladników doniesienie.

Majster kominiarski, który za uczynionem sobie przez czeladnika doniesieniem, sam naocznie się o tem nie przekona, albo znalazłszy rzeczywiste niebezpieczeństwo ognia, właściciela lub zarządcę domu z tego nie przestrzeże, albo, gdyby tenże temu niezaradził, dalsze doniesienie o tem władzy bezpieczeństwa uczynić zaniedba, za przestępstwo takie skazanym być winien na karę pieniężną od pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu.

§. 444.

Gdy regularnego wycierania kominów dozierać zaniedbują.

Tego samego przestępstwa staje się winnym majster kominiarski, który zaniedbuje, wedle obowiązku rzemiosła swego dozierać lub dozierać kazać od czasu do czasu należytego czyszczenia kominów, w okręgu jego znajdujących się.

§. 445.

Handel prochem strzelniczym.

Kara.

Kupcy i kramarze, którzy prochem strzelniczym, lub innemi od ognia niebezpiecznemi towarami, w §fie 336, lit. *f)* wymienionemi, handlują, i w swoich sklepach albo i w domach swych, większy nad oznaczony dotyczącemi osobnemi przepisami zapas utrzymują, albo którzy dozwolony zapas nie podług przepisów przechowują; popełniają przestępstwo, i za pierwszym razem, na utratę przewyższającego lub nieprzechowanego zapasu, tudzież na karę pieniężną aż do dwudziestu pięciu złotych reńskich; za drugim razem, oprócz rzeczonej utraty na podwójną karę pieniężną, za trzecim razem, na areszt aż do miesiąca i utratę prawa handlowania przedmiotami takowemi skazani być winni.

§. 446.

Rzemiosła, które zapasy materyałów, łatwo zajmujących się, posiadają;

Ci kupcy i rzemieślnicy, którzy utrzymują zapasy materyałów jakiegobądź gatunku, łatwo zająć się mogących, i takowe na strychach, lub innych niebezpiecznych, murem lub stosownem oddzieleniem od ognia niezabezpieczonych miejscach przechowują, stają się winnymi przestępstwa, i skazani być mają podług jakości towarów i wielości zapasu, na karę od dwudziestu pięciu do pięciuset złotych reńskich.

§. 447.

które siano, słomę lub drzewo opałowe utrzymują.

Kto zapasy siana, słomy lub drzewa opałowego, tam gdzie na ich przechowanie znajdują się właśnie przeznaczone do tego sklepy lub schowalnie, nie w tych, lecz w innych miejscach składa, ten za takie przestępstwo ulega karze, w powyższym paragrafie ustanowionej.

§. 448.

Słudzy zapalacze.

Słudzy, przeznaczeni do zapalania, którzy sobie drzewo dla wysuszenia w czeluściach przygotowują, popełniają przestępstwo, za które karani być winni aresztem od jednego do dni trzech, który przy powtórzeniu zaostrzonym będzie.

§. 449.

Chodzenie z gołem światłem po miejscach od ognia niebezpiecznych. Kara.

Parobek, woźnica, służący od koni lub bydła, dziewka, lub ktokolwiek inny, który w stodole, stajni, drwalniach, albo gdzie węgle, słoma, siano lub inne łatwo się zajmujące przedmioty składanemi bywają, z gołem światłem dostrzeżonym będzie, za to przestępstwo ukaranym być ma aresztem od jednego do dni ośmiu, w razie powtórzenia z zaostrzeniem.

hörde die Anzeige zu machen. Die Unterlassung dieser Anzeige ist in beiden Fällen eine Uebertretung, und wird mit Arrest von einem bis zu acht Tagen bestraft.

§. 443.

Gegen Rauchfangkehrermeister, welche die Anzeige der Gesellen unbeachtet lassen.

Der Rauchfangkehrermeister, welcher auf die von einem Gesellen ihm geschehene Anzeige den Augenschein vorzunehmen, und wenn er wirklich Feuersgefahr gefunden, davon sogleich die Anzeige an den Hauseigenthümer oder Verwalter, und wofern dieser nicht Abhilfe getroffen, die weitere Meldung an die Sicherheitsbehörde unterlassen hat, soll für diese Uebertretung um fünf bis fünfzig Gulden bestraft werden.

§. 444.

Wenn sie der richtigen Fegung wegen nachzusehen unterlassen.

Eben dieser Uebertretung ist schuldig ein Rauchfangkehrermeister, der unterlässt, nach Pflicht seines Gewerbes von Zeit zu Zeit in seinem Bezirke wegen richtiger Fegung der Rauchfänge (Schornsteine) nachzusehen oder nachsehen zu lassen.

§. 445.

Handel mit Schiesspulver.

Strafe.

Kaufleute und Krämer, welche mit Schiesspulver oder mit anderen von den im §. 336, lit. f) genannten feuergefährlichen Waaren handeln, und in ihren Kaufgewölben oder sonst in ihrem Hause davon einen grösseren Vorrath halten, als durch die dafür gegebenen besonderen Vorschriften gestattet ist, oder die den erlaubten Vorrath nicht vorschriftmässig verwahrt haben, sind einer Uebertretung schuldig, und sollen das erste Mal mit Verlust des übermässigen oder unverwahrten Vorrathes und einer Geldstrafe bis zu fünf und zwanzig Gulden; zum zweiten Male nebst diesem Verluste mit Verdopplung der Geldstrafe, bei der dritten Betretung mit Arrest bis zu einem Monate und Verlust des Befugnisses, mit derlei Gegenständen zu handeln, bestraft werden.

§. 446.

Gewerbe, welche Vorrath von leicht feuerfangenden Materialien,

Diejenigen Handels- und Gewerbsleute, welche von leicht feuerfangendem Materiale von was immer für einer Gattung Vorrath haben, und solchen auf Böden oder sonst unsicheren, nicht durch Mauerwerk oder gehörige Absonderung verwahrten Orten aufbewahren, sind einer Uebertretung schuldig, und nach Beschaffenheit der Waaren und Menge des Vorrathes um fünf und zwanzig bis fünfhundert Gulden zu bestrafen.

§. 447.

von Heu, Stroh oder Brennholz haben.

Wer Vorräthe von Heu, Stroh oder Brennholz dort, wo für deren Aufbewahrung eigens gewidmete Gewölbe oder Behältnisse vorhanden sind, an anderen Orten niederlegt, unterliegt für diese Uebertretung der im vorhergehenden Paragraphe festgesetzten Strafe.

§. 448.

Dienstpersonen bei der Ofenheize.

Dienstpersonen, welche die Heizung über sich haben, und in der Heize Holz zum Dörren zur Hand legen, begehen eine Uebertretung, und sind dafür mit Arrest von einem bis zu drei Tagen, der bei wiederholten Fällen zu verschärfen ist, zu bestrafen.

§. 449.

Betretung feuergefährlicher Orte mit offenem Lichte.

Strafe.

Ein Hausknecht, Kutscher, Pferde- oder Viehwärter, eine Dienstmagd, oder wer immer mit offenem Lichte in einer Scheuer (Stadel), in einem Stalle, in Behältnissen von Holz, oder wo Kohlen, Stroh, Heu oder andere leicht feuerfangende Gegenstände aufbewahrt werden, betreten wird, soll für diese Uebertretung mit Arrest von einem bis zu acht Tagen bestraft und derselbe im Wiederholungsfalle verschärft werden.

§. 450.

Za takie samo przestępstwo, popełnione przez chłopców, czeladników i inne osoby służebne.

Podobnie tak karani być winni chłopcy terminujący lub czeladnicy u kupców albo profesyonistów, tudzież w ogólności wszystkie osoby służebne, udające się z gołem światłem do magazynu lub do innego składu materyałów palnych.

§. 451.

Na służbodawców lub dzierżycieli profesyi, którzy potrzebnych latarń niedostarczają, albo sami jedno z tych przestępstw popełniają.

Jeżeli z dochodzenia wykrytem zostanie, iż służbodawcy lub dzierżyciele profesyi nie są zaopatrzeni w potrzebne latarnie, wówczas także i ci winnymi się stają przestępstwa, i skazani być mają na karę od pięciu do pięćdziesięciu złotych reńskich; a gdyby służbodawca, kupiec lub profesyę posiadający sam dopuścił się którego z przewinień, w powyższych dwóch paragrafach wyszczególnionych, wówczas skazanym być winien na karę pieniężną od dwudziestu pięciu do pięciuset złotych reńskich.

§. 452.

Za palenie tytuniu w miejscach, od ognia niebezpiecznych.

Kto w stajni, w składzie na siano lub słomę, albo w stodole, lub w ogólności w miejscach, gdzie są przedmioty, łatwo się zapalające, tytuń pali, ten aresztem od jednego dnia do jednego tygodnia ukaranym, i kara ta wedle okoliczności zaostrzoną być ma.

§. 453.

Przeciwko zaniedbaniu ognia na otwartem polu lub w bliskości stodół, stogów i t. d. rozłożonego.

Kto w pobliskości stodoły, stogu lub brogu, albo pola, na którem jeszcze zboże na pniu stoi lub zżęte zostawione jest, ogień rozkłada, ogień w lesie zrobiony zaniedbuje, lub, nie zagasiwszy go zupełnie, takowy opuszcza, ten za to przestępstwo aresztem od jednego dnia do jednego tygodnia, a w razie większej niebezpieczności także z zaostrzeniem ma być ukaranym.

§. 454.

Za jeżdżenie przy pochodniach przez lasy, wsie i t. d.

Gdy kto przy pochodniach podróż lub jazdę odbywa, musi takowe przed drewnianemi mostami i przed miejscami osiadłemi lub lasami zagasić, pod karą od pięciudziesiąt do pięciuset złotych reńskich za każdym przestępstwa razem. Na przepis ten obowiązani są poczmistrze w szczególności zwracać uwagę obcych, pocztą jadących.

§. 455.

Obowiązek pocztylionów i landkuczerów.

Pocztylioni, landkuczerzy lub powoźnicy najemni obowiązani są, przypomnieć to podróżującym za każdym razem, gdy na takie miejsca przybędą i dopóty z miejsca nie ruszać, dopóki pochodnia nie będzie zgaszoną, w przeciwnym bowiem razie stają się winnymi przestępstwa, i ukarani będą aresztem od jednego do dni ośmiu, który wedle okoliczności zaostrzonym być winien.

§. 456.

Gdyby podróżujący pocztyliona albo woźnicę pogróżkami alko gwałtem do jechania zmusił, wówczas postylion albo woźnica w najbliższem miejscu, gdzie dostateczną pomoc znaleść się spodziewa, o zdarzeniu tem donieść winien. Przełożony gminy w tem miejscu będzie tedy winien przesłuchać podróżującego summarycznie, i jeżeli jest nieznanym, żądać od niego zabezpieczenia kary, w dalszej podróży zaś onemu już potem nieprzeszkadzać, lecz o całym wypadku tym natychmiast sądowi doniesienie uczynić.

§. 457.

Prawo każdej osiadłości, przez którą kto jedzie z pochodniami.

Podobnie każde miejsce osiadłe ma prawo, każdego podróżującego bez wyjątku, który z zapaloną pochodnią przejeżdża, zatrzymać, i o tem natychmiast władzy donieść.

§. 450.

Gegen dieselbe Uebertretung von Seite der Lehrjungen, Gesellen und anderer Dienstpersonen.

Ebenso sind Lehrjungen oder Gesellen der Handels- oder Gewerbsleute, sowie überhaupt alle Dienstpersonen zu bestrafen, welche sich in ein Magazin oder in ein anderes Behältniss von brennbarem Materiale mit offenem Lichte begeben.

§. 451.

Gegen Dienstgeber oder Gewerbsinhaber, welche die nöthigen Laternen nicht anschaffen, oder selbst eine dieser Uebertretungen begehen.

Kommt bei der Untersuchung vor, dass die Dienstgeber oder Gewerbsinhaber die nothwendigen Laternen nicht angeschafft haben, so sind auch diese einer Uebertretung schuldig, und sollen mit fünf bis fünfzig Gulden bestraft; und wenn der Dienstgeber, Handels- oder Gewerbsmann selbst eine der in den vorhergehenden zwei Paragraphen bezeichneten Uebertretungen begehen würde, soll derselbe zu einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis fünfhundert Gulden verurtheilt werden.

§. 452.

Gegen das Tabakrauchen in feuergefährlichen Orten.

Wer in einem Stalle, einem Heu- oder Strohgewölbe, oder in einer Scheuer (Stadel) oder überhaupt an Orten, wo sich leicht feuerfangende Sachen befinden, Tabak raucht, soll mit Arrest von einem Tage bis zu einer Woche bestraft, und diese Strafe nach Umständen auch verschärft werden.

§. 453.

Gegen die Vernachlässigung eines auf freiem Felde, oder in der Nähe von Scheuern, Schobern etc. aufgemachten Feuers.

Wer in der Nachbarschaft einer Scheuer, eines Heu- oder Getreideschobers, oder eines Feldes, wo die Ernte entweder noch steht, oder die geschnittene Ernte noch nicht eingeführt ist, Feuer aufmacht, in einem Walde angezündetes Feuer verwahrlost, oder, ohne es ganz ausgelöscht zu haben, verlässt, soll für diese Uebertretung mit Arrest von einem Tage bis zu einer Woche und bei grösserer Gefährlichkeit auch mit Verschärfung bestraft werden.

§. 454.

Gegen das Reisen mit Fackeln durch Wälder, Ortschaften etc.

Wenn Jemand mit Fackeln reiset oder fährt, müssen diese vor den hölzernen Brücken und vor den Ortschaften oder Wäldern bei Strafe von fünfzig bis zu fünfhundert Gulden für jeden Fall dieser Uebertretung ausgelöscht werden. Auf diese Vorschrift sind die mit der Post reisenden Fremden von den Postmeistern insbesondere aufmerksam zu machen.

§. 455.

Pflicht der Postillone und Landkutscher hiebei.

Die Postillone, Land- oder Miethkutscher sind verbunden, dieses den Reisenden jedes Mal, wenn sie an solche Orte kommen, nochmal anzudeuten, und nicht von der Stelle zu fahren, bis die Fackel ausgelöscht ist, widrigens sie sich einer Uebertretung schuldig machen, und mit Arrest von einem bis zu acht Tagen zu bestrafen sind, der nach Umständen verschärft werden soll.

§. 456.

Sollte ein Reisender den Postillon oder Kutscher mit Drohungen oder Gewalt zu fahren zwingen, so hat letzterer in dem nächsten Orte, wo er genugsamen Beistand zu finden hofft, den Vorfall zu melden. Hier hat der Gemeindevorsteher von dem Reisenden eine summarische Aussage aufzunehmen, und bei unbekannten Reisenden die Sicherstellung der Strafe zu fordern, ihn aber dann in Fortsetzung der Reise nicht zu hindern, sondern den ganzen Vorgang sogleich dem Gerichte anzuzeigen.

§. 457.

Befugniss jeder Ortschaft, durch welche Jemand mit Fackeln reiset.

Ebenso ist jede Ortschaft berechtiget, einen Reisenden, der mit brennender Fackel durchfährt, ohne Ausnahme anzuhalten, und sogleich der Behörde anzuzeigen.

§. 458.

Kara na zatajenie wszczętego pożaru.

Kto wszczęty pożar ukryć usiłuje, lub o wszczynającym się u niego pożarze donieść zaniedbuje, ten za takie przestępstwo wedle różnicy miejsca, i większego lub mniejszego niebezpieczeństwa, z ukrycia wynikłego, podlega karze pieniężnej od dziesięciu do złotych reńskich stu.

§. 459.

Ogólne postanowienia karne co się tycze czynów albo opuszczeń, które zwykle niebezpieczeństwa ognia obawiać się każą.

Oprócz przypadków, w poprzedzających paragrafach wyszczególnionych, w ogólności wszystkie inne czyny lub opuszczenia, z których łatwo niebezpieczeństwo ognia przewidzieć się daje, jako to: międlenie lnu lub konopi przy gołem świetle, strzelanie lub palenie sztucznych ogni w bliskości domów i stodół, niezachowanie szczegółowo przepisanych ostrożności, pod względem wylatywania iskier z lokomotywów na kolejach żelaznych, w czasie przechodu pociągów kolei żelaznych przez miejsca osiadłe, lub w bliskości takowych, pod względem zakładania budynków w bliskości kolei żelaznych, za pomocą siły parowej w ruchu będących i t. p., stanowią także przestępstwa i ukarane będą w miarę tego, jak mniej lub więcej zbliżają się do przypadków wyżej wyszczególnionych.

§. 460.

Pomniejsze kradzieże.

Wszystkie kradzieże, które ze względu na wymogi §§fów 172 aż do 176 nie mogą być jako zbrodnie karane, jako przestępstwa ulegną karze prostego lub ścisłego aresztu, od jednego tygodnia do sześciu miesięcy, który wedle stanu rzeczy także zaostrzonym będzie.

§. 461.

Pomniejsze przeniewierzenia i oszustwa.

Podobna kara ma miejsce na przeniewierzenia i oszustwa, jeżeli pierwsze podług §§fów 181 i 183, drugie podług okoliczności, w §§fach 199, 200 i 201 wymienionych, nie stają się zbrodniami.

§. 462.

Przeciąg trwania i zaostrzenia kary dla tychże przestępstw.

Przeciąg trwania kary i jej zaostrzenie, ustanowionemi być mają podług wielkości kwoty, podług wykrywającego się z czynności podstępu, złośliwości, niebezpieczeństwa i więcej przez to zawiedzionego zaufania.

§. 463.

Kradzieże i przeniewierzenia między małżonkami lub bliskimi krewnymi, zostającymi w spólnym związku gospodarstwa.

Kradzieże i przeniewierzenia między małżonkami, rodzicami, dziećmi lub rodzeństwem, jak długo ci w spólnym związku gospodarstwa żyją, mogą jedynie na żądanie głowy familii karanemi być podług §fu 460.

§. 464.

Uczestnictwo w tychże przestępstwach.

Uczestnictwo kradzieży i przeniewierzeń stanowi przestępstwo, jeżeli takowe nie staje się zbrodnią wedle §§fów 185 i 186.

§. 465.

Kara za uczestnictwo.

Kara za uczestnictwo w powszechności według §fu 460 ma być oznaczoną; w szczególności atoliż surowsza kara na tych ma być wymierzoną, którzy osoby nieletnie, lub inne na rozumie słabe do takich przestępstw uwodzą.

§. 466.

Kiedy przestają być karygodnemi.

Postanowienia w §§fach 187 i 188 zawarte stosują się do kradzieży, i przeniewierzeń, tudzież do uczestnictwa w nich także i wtenczas, gdy takowe jedynie tylko przestępstwami są.

§. 458.

Wer eine entstehende Feuersbrunst zu verheimlichen sucht, oder wenn sie bei ihm entsteht, sie anzuzeigen unterlässt, soll für diese Uebertretung nach Verschiedenheit des Ortes und der grösseren oder kleineren aus der Verheimlichung entstandenen Gefahr mit einer Geldstrafe von zehn bis hundert Gulden belegt werden.

Strafe auf die Verheimlichung einer entstehenden Feuersbrunst.

§. 459.

Nebst den in den vorhergehenden Paragraphen insbesondere aufgezählten Fällen sind überhaupt auch alle anderen Handlungen und Unterlassungen, von welchen sich eine Feuersgefahr leicht voraussehen lässt, als: bei offenem Lichte Flachs oder Hanf brechen, in der Nähe von Häusern und Scheuern schiessen oder Feuerwerke abbrennen, die Nichtbeobachtung der insbesondere vorgeschriebenen Vorsichten, hinsichtlich des Aussprühens von Funken aus den Locomotiven auf Eisenbahnen bei den Fahrten der Eisenbahnzüge durch oder in der Nähe von Ortschaften, hinsichtlich der Anlegung von Gebäuden in der Nähe von mit Dampfkraft betriebenen Eisenbahnen u. dgl. als Uebertretungen, und nach dem Masse zu bestrafen, als sie mit den vorausgeschickten Fällen mehr oder minder übereinkommen.

Allgemeine Strafbestimmungen für Handlungen oder Unterlassungen, woraus sonst Feuersgefahr sich besorgen lässt.

§. 460.

Alle Diebstähle, welche nicht nach der Vorschrift der §§. 172 bis 176 als Verbrechen bestraft zu werden geeignet sind, sollen als Uebertretungen mit einfachem oder strengem Arreste von einer Woche bis zu sechs Monaten bestraft, nach Beschaffenheit der Umstände der Arrest auch verschärft werden.

Diebstähle minderer Art.

§. 461.

Gleiche Strafe greift auch Platz bei Veruntreuungen und Betrügereien, in soferne die ersten nicht nach den §§. 181 und 183, die zweiten durch die in den §§. 199, 200 und 201 aufgezählten Umstände die Eigenschaft eines Verbrechens erhalten.

Mindere Veruntreuungen und Betrügereien.

§. 462.

Die Dauer der Strafe und ihre Verschärfung ist nach der Grösse des Betrages, der aus der Handlung hervorleuchtenden List, Bosheit, Gefahr und des dadurch mehr hintergangenen Zutrauens zu bestimmen.

Ausmass der Dauer und Verschärfung der Strafe bei diesen Uebertretungen.

§. 463.

Diebstähle und Veruntreuungen zwischen Ehegatten, Eltern, Kindern oder Geschwistern, so lange sie in gemeinschaftlicher Haushaltung leben, können nur, wenn das Haupt der Familie darum ansucht, nach Massgabe des §. 460 zur Strafe gezogen werden.

Diebstähle und Veruntreuungen zwischen Ehegatten oder nahen Verwandten in gemeinschaftlicher Haushaltung.

§. 464.

Die Theilnehmung an Diebstählen und Veruntreuungen ist eine Uebertretung, in soferne sie nicht nach den §§. 185 und 186 ein Verbrechen bildet.

Theilnehmung an diesen Uebertretungen.

§. 465.

Die Strafe der Theilnehmung ist insgemein nach §. 460 zu bestimmen; insbesondere aber auf eine strengere Strafe gegen diejenigen zu erkennen, welche Unmündige oder sonst an Verstand geschwächte Personen zu solchen Uebertretungen verleiten.

Strafe der Theilnehmung.

§. 466.

Die in den §§. 187 und 188 vorkommenden Bestimmungen finden auf Diebstähle und Veruntreuungen und die Theilnehmung an denselben auch dann Anwendung, wenn dieselben blosse Uebertretungen sind.

Wann sie strafbar zu seyn aufhören.

§. 467.

Wykroczenia przeciw własności literackiej i artystycznej.

Kara.

Każdy nieprawny przedruk, i każde za równo z tym przez ustawy uważane rozmnożenie lub naśladowanie dzieła literackiego lub artystycznego, na żądanie poszkodowanego, jako wykroczenie ma być karanem, i nietylko że wynagrodzenie szkody, przez ustawy cywilne wyrzeczone, nastąpić winno, nadto jeszcze każdy, który się wykroczenia takowego dopuścił, lub do jego wykonania wiadomie się przyczynił, lub też utworami ztąd pochodzącemi, wiadomie handel prowadzi, oprócz przepadu (konfiskaty) znajdujących się egzemplarzów, odcisków, odlewów itd., oprócz rozebrania drukoskładu, a przy utworach sztuki, jeżeli między naśladującym a poszkodowanym nie zaszedł układ inny, oprócz zniszczenia także blach, kamieni, form i innych przedmiotów, które wyłącznie do przeprowadzenia rozmnożenia tego służyły, skazanym być winien na karę pieniężną od dwudziestu pięciu aż do złotych reńskich tysiąc, a w razie niemożności zapłacenia, na karę aresztu od dni pięciu do miesięcy sześciu, w przypadkach zaś powtórzenia, lub po uprzedniem przynajmniej dwukrotnem ukaraniu, także i na utratę prawa do trudnienia się przemysłem takowym. Skonfiskowane egzemplarze, jeżeli za porozumieniem przez wykroczenie poszkodowanego nie będą użyte na wynagrodzenie szkody jego, także zniszczonemi być winny.

Podobnież publiczna wystawa sztuki dramatycznej lub muzycznej, w całości lub z skróceniami i nieistotnemi zmianami, wbrew prawu, wyłącznie autorowi lub jego praw następcom służącemu, oprócz zabrania nieprawnie używanego rękopisu (książek tekstowych, partytur, ról), karaną być winna jako wykroczenie karą pieniężną od dziesięciu do złotych reńs. dwóchset, lub w razie niemożności zapłacenia, odpowiednią karą aresztu.

§. 468.

Przestępstwo złośliwego uszkodzenia cudzej własności.
Kara.

Złośliwe uszkodzenie cudzej własności, jeżeli takowe wedle przepisu §§-ów 85 i 89 nie stanowi zbrodni, ukaranem być winno jako przestępstwo aresztem od jednego dnia do jednego miesiąca.

§. 469.

Ślósarze itp., którzy wytrychy robią.

Kara.

Ślósarze i inni za pomocą ognia wyrabiający, którzy wytrychy lub klucze jeneralne dla osób nieznajomych, albo klucze podług formy podejrzanej, lub jedynie podług odcisków robią, albo którzy bez użycia ostrożności i należytego wywiedzenia się, ludziom nieznajomym klucze dorabiają, lub zamki otwierają; majstrowie ślósarscy, którzy swoich wytrychów należycie nie chowają, lub w niepewne ręce powierzają; tandeciarze, którzy klucze, wytrychy lub haki do otwierania kupują lub przedają, dopuszczają się przestępstwa, i za pierwszym razem skazani być mają karą pieniężną od dwudziestu pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu; za drugim razem kara będzie podwojoną; za trzeciem zaś przestępstwem, utrata profesyi ma być orzeczoną.

§. 470.

Słudzy profesyjni, czeladnicy rzemieślniczy lub ludzie służebni, bez wiedzy swoich panów takiego przestępstwa dopuszczający się.

Jeżeli sługa profesyjny, czeladnik rzemieślniczy, lub osoba jaka służebna, bez wiedzy pana swego lub majstra, dopuszcza się jednego z wyż wymienionych przestępstw, ukaranym być winien ścisłym aresztem do jednego tygodnia. Za drugim razem areszt ma być zaostrzonym, a jeżeli winny jest cudzoziemcem, ten ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa wydalonym być winien.

§. 467.

Vergehen gegen das literarische und artistische Eigenthum.

Strafe.

Jeder unbefugte Nachdruck und jede demselben in den Gesetzen gleichgeachtete Vervielfältigung oder Nachbildung eines literarischen oder artistischen Produktes ist auf Verlangen des Beeinträchtigten als ein Vergehen zu ahnden, und soll nebst dem, dass die vom Gesetze bestimmte civilrechtliche Entschädigung Platz zu greifen hat, an demjenigen, welcher dieselbe veranstaltet, oder zu deren Ausführung wissentlich mitgewirkt hat, oder mit deren Erzeugnissen wissentlich Handel treibt, ausser dem Verfalle (Confiscation) der vorhandenen Exemplare, Abdrücke, Abgüsse u. s. w., der Zerlegung des Drucksatzes, und bei Kunstwerken, in soferne nicht ein Uebereinkommen zwischen dem Nachbilder und dem Beschädigten etwas Anderes festsetzt, auch der Zerstörung der Platten, Steine, Formen und anderer Objecte, welche ausschliessend zur Ausführung dieser Vervielfältigung gedient haben, mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis eintausend Gulden, oder im Falle der Zahlungsunvermögenheit mit Arrest von fünf Tagen bis zu sechs Monaten, und in Fällen der Wiederholung oder nach vorangegangener wenigstens zweimaliger Bestrafung auch mit Verlust des Gewerbes bestraft werden. Auch die confiscirten Exemplare sind, in so weit sie nicht durch Uebereinkommen mit dem durch das Vergehen Beschädigten zu dessen Entschädigung verwendet werden, zu vertilgen.

Ebenso ist die dem ausschliessenden Rechte des Autors oder seiner Rechtsnachfolger zuwider veranstaltete öffentliche Aufführung eines dramatischen oder musikalischen Werkes im Ganzen oder mit Abkürzungen und unwesentlichen Abänderungen als Vergehen, ausser der Confiscation der unrechtmässig benützten Manuscripte (Textbücher, Partituren, Rollen), mit einer Geldstrafe von zehn bis zweihundert Gulden oder bei Zahlungsunvermögenheit mit verhältnissmässigem Arreste zu ahnden.

§. 468.

Uebertretung der boshaften Beschädigung fremden Eigenthumes.

Strafe.

Die boshafte Beschädigung eines fremden Eigenthumes ist, in soferne sie nicht nach der Vorschrift der §§. 85 und 89 ein Verbrechen bildet, als Uebertretung mit Arrest von einem Tage bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 469.

Schlosser u. dgl., die Dietriche verfertigen.

Strafe.

Schlosser und andere Feuerarbeiter, welche Dietriche oder Hauptschlüssel für unbekannte Personen, oder welche Schlüssel nach bedenklichen Formen oder blossen Abdrücken verfertigen, oder welche ohne Vorsicht und gehörige Erkundigung nicht bekannten Leuten Schlüssel nachmachen oder Schlösser aufsperren; Schlossermeister, welche das sogenannte Sperrzeug (die Dietriche) nicht gehörig verwahren oder unsicheren Händen anvertrauen; Trödler, welche Schlüssel, Dietriche oder Aufsperrhaken kaufen oder verkaufen, sind einer Uebertretung schuldig, und für den ersten Fall mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis fünfzig Gulden zu belegen; bei wiederholter Uebertretung ist die Strafe zu verdoppeln; die dritte Uebertretung soll mit Verlust des Gewerbes bestraft werden.

§. 470.

Gewerbsdiener, Handwerksgesellen oder Dienstpersonen, welche sich ohne Vorwissen ihres Herrn dieser Uebertretung schuldig machen.

Wenn ein Gewerbsdiener, Handwerksgeselle oder eine Dienstperson ohne Vorwissen ihres Herrn oder Meisters sich einer der vorgenannten Uebertretungen schuldig macht, ist derselbe mit strengem Arreste bis zu einer Woche zu bestrafen. Bei einem zweiten Falle ist der Arrest zu verschärfen, und der Sträfling, wenn er ein Ausländer ist, aus sämmtlichen Kronländern des Kaiserstaates abzuschaffen.

§. 471.

Kara na tandeciarzy i domokrążców od nieletnich kupujących.

Tandeciarze, domokrążcy, lub ktokolwiek inny, którzy się trudnią zarobkowaniem i przedażą rzeczy już odłożonych, używanych, przechodzonych lub starych, jeżeli co od nieletnich dzieci kupują albo zamieniają, za takie przestępstwo ukarani być winni wedle okoliczności osoby i stanu rzeczy, karą pieniężną od pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, albo aresztem od jednego do dni dziesięciu.

§. 472.

Kara za częstszem dostrzeżeniem.

Za powtórzeniem przestępstwa, kara pieniężna będzie podwojoną, lub pojedyncza kara pieniężna aresztem od jednego do dni ośmiu, a wedle okoliczności i sam areszt ten ma być zaostrzonym. Jeżeli z częściej powtarzanego przestępstwa widocznie się pokazuje, iż żadna nie nastąpiła poprawa, wówczas przestępcy, jeżeli prawo miejskiej profesyi lub też pozwolenie od zwierzchności mają, takowe utracają; krajowcy, bez szczególnego pozwolenia handlem się trudniący, wydalonymi być winni na czas nieoznaczony z miejsca, cudzoziemcy zaś na zawsze ze wszystkich krajów koronnych.

§ 473.

Handlujący klejnotami i galanteryjnemi towarami, jubilerzy i złotnicy.

Handlujący klejnotami i tak zwanemi towarami galantaryjnemi, tudzież złotnicy, wyrobami ze złota i srebra trudniący się, którym klejnoty lub złote i srebrne towary na przedaż przyniesione będą przez kogo takiego, który, jak z okoliczości sądzić się daje, nie jest ani właścicielem, ani przez właściciela wysłanym, obowiązani są tak rzeczy jak przedawcę przytrzymać, a jeżeli tenże nie jest w stanie wywieść się dostatecznie, onegoż natychmiast przed władzę dostawić kazać. Niedopełnienie tego przepisu, jest przestępstwem i podlega karze pieniężnej od dwudziestu pięciu do złotych reńskich stu.

Kara.

§. 474.

Kara, gdy towar podejrzany nabyli.

Jeżeli osoby właśnie wspomnione, przyniesiony do nich w tym sposobie towar podejrzany nabywają, wówczas nabywca podług wartości towaru podpada karze od pięćdziesięciu do złotych reńskich pięciuset.

§. 475.

Przepis pod względem topionego złota i srebra.

Złotnicy, trudniący się wyrobami ze złota i srebra, którym przyniesione będzie na przedaż topione złoto i srebro, nie oznaczone imieniem innego, do wyrobów ze złota i srebra upoważnionego, obowiązani są, przedawcę przytrzymać i przed władzę odstawić kazać.

Gdyby to zaniedbali lub takowe nieoznaczone złoto i srebro nabyli, wówczas za przestępstwo takowe, ulegają karze, w poprzedzającym paragrafie postanowionej.

§. 476.

Obowiązek w ogólności, zatrzymania każdego podejrzanego przedawcę.

Nietylko sami handlujący i profesyoniści, lecz też i każdy inny, któremu przedmioty na przedaż lub na zastaw przyniesione będą, z swej właściwości przeciwko przynoszącemu podejrzenie o to sprawiające, iż skradzionemi są, obowiązanym jest podejrzanego takiego wedle możności zatrzymać, i jeżeliby się nie wywiódł, przed władzę dostawić kazać.

Kto obowiązek ten z swej winy zaniedba, ten według §. 473. ukaranym być ma.

§. 477.

Kara na kupującego podejrzane towary.

Podobnie każdy popełnia przestępstwo i podlega podług wartości rzeczy, karze pieniężnej od dwudziestu pięciu do złotych reńskich pięciuset, kto w sposobie, wyż wzmiankowanym, rzecz podejrzaną kupuje lub na nią pożyczając w zastaw bierze.

§. 471.

Strafe, gegen Trödler und Hausirer, die von Unmündigen kaufen.

Trödler (Tandler), Hausirer, oder wer immer mit bereits gebrauchten, abgelegten oder alten Sachen Gewerbe und Handel treibt, sollen, wenn sie von unmündigen Kindern etwas kaufen oder eintauschen, für diese Uebertretung nach Umständen der Person und Sache mit fünf bis fünfzig Gulden oder mit Arrest von einem bis zu zehn Tagen bestraft werden.

§. 472.

Strafe bei öfterer Betretung.

Bei wiederholten Fällen ist die Geldstrafe zu verdoppeln, oder die einfache Geldstrafe durch Arrest von einem bis zu acht Tagen, und nach Umständen auch dieser noch zu verschärfen. Zeigt sich durch öfters fortgesetzte Uebertretungen, dass keine Besserung erfolgt, so sind die Uebertreter, wenn sie ein bürgerliches Gewerbe oder eine obrigkeitliche Erlaubniss haben, derselben verlustig; ohne besondere Erlaubniss handelnde Inländer sind auf unbestimmte Zeit aus dem Orte, Ausländer aber auf beständig aus allen Kronländern des Kaiserstaates abzuschaffen.

§. 473.

Juwelen- und Galanteriehändler, Gold- und Silberarbeiter.

Juwelen- und sogenannte Galanteriewaarenhändler, wie auch Gold- und Silberarbeiter, denen Juwelen oder Gold- und Silberwaaren zum Kaufe von Jemandem angeboten werden, welcher, nach den Umständen zu schliessen, davon nicht der Eigenthümer oder nicht von dem Eigenthümer abgeschickt ist, sind verbunden, die Sache und den Verkäufer anzuhalten, und wenn dieser sich nicht zureichend auszuweisen im Stande ist, seine Stellung vor die Behörde zu veranlassen.

Strafe.

Die Unterlassung dieser Vorschrift ist eine Uebertretung, und mit fünf und zwanzig bis hundert Gulden zu bestrafen.

§. 474.

Strafe, wenn sie eine verdächtige Waare an sich gebracht haben.

Wenn sie eine ihnen auf solche Art angebotene verdächtige Waare an sich bringen, ist der Käufer nach Verschiedenheit des Werthes der Waare mit einer Strafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden zu belegen.

§. 475.

Vorschrift in Ansehung des geschmolzenen Goldes und Silbers.

Gold- und Silberarbeiter, welchen geschmolzenes Gold und Silber, das nicht mit dem Namen eines anderen befugten Gold- und Silberarbeiters bezeichnet ist, zu kaufen angeboten wird, sind verbunden, den Verkäufer anzuhalten, und dessen Stellung vor die Behörde zu veranlassen.

Im Falle sie dieses unterlassen, oder dergleichen unbezeichnetes Gold und Silber an sich bringen, findet die auf diese Uebertretung in dem vorhergehenden Paragraphe gesetzte Strafe Statt.

§. 476.

Verbindlichkeit, jeden verdächtigen Verkäufer überhaupt anzuhalten.

Aber nicht Handels- und Gewerbsleute allein, sondern auch sonst Jedermann hat die Verbindlichkeit, wenn ihm Gegenstände zum Kaufe oder um darauf zu leihen, angeboten werden, die nach ihrer Eigenschaft gegen den Anbietenden den Verdacht, dass sie entwendet sind, erwecken, diesen nach Möglichkeit anzuhalten, und wenn er sich nicht ausweiset, seine Stellung vor die Behörde zu veranlassen.

Wer diese Verbindlichkeit zu erfüllen aus seiner Schuld unterlässt, ist nach dem §. 473 zu bestrafen.

§. 477.

Strafe für den Käufer verdächtiger Waaren.

Ebenso begeht Jedermann eine Uebertretung und unterliegt je nach dem Werthe der Sache einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis fünfhundert Gulden, welcher auf vorerwähnte Art eine verdächtige Sache an sich kauft, oder darauf als auf ein Pfand leihet.

§. 478.

Kara za oszustwo przez pokrzywdzenie przeciw ustanowom i porządkom taksalnym.

O ile w pojedynczych miejscach istnieją szczególne ustanowy lub porządki taksalne co do sprzedaży pewnych towarów, lub co do ceny na pewne prestacye (świadczania, roboty), przestąpienie przepisów takowych, czy to przez pokrzywdzenie w użyciu miary i wagi, chociaż one same przez się są sprawiedliwe, czy też przez pokrzywdzenie we własności lub cenie towarów, robót czyli świadczań, karane być winno podług szczególnych przepisów, ku temu wydanych. Trzecie w tym sposobie przestąpienie zaś, jeżeli się już bez tego nie okazuje być karygodnym czynem, cięższą karę ściągającym jako przestępstwo utratą prawa trudnienia się zarobkowaniem dotyczącem, karanem być winno.

§. 479.

Zmowy profesyonistów, przedsiębiorców fabryk i robót, tudzież służbodawców.

Zmowy rzemieślników, przedsiębiorców fabryk lub robót, tudzież służbodawców, dla uskutecznienia zmiany w stosunkach pracy lub płacy, albo dla podniesienia ceny towaru lub roboty ze szkodą publiczności, albo dla zniżenia takowej na swoję własną korzyść, albo dla sprawienia niedostatku, jako przestępstwa karane być winny.

§. 480.

Kara na sprawców.

Sprawcy zmów takowych, podług większej lub mniejszej ważności przedmiotu, karani być winni ścisłym aresztem od jednego do miesięcy trzech, a jeżeli są zarazem

Jeżeli są przełożonymi.

przełożonymi cechu, prócz tego jeszcze złożeniem z urzędu, przy uznaniu ich za niezdolnych do dalszego sprawowania onegoż.

Kara na innych spółwinnych.

Kara na innych spółwinnych, jest areszt zaostrzony od trzech dni do jednego miesiąca, podług tego, jak który większego udziału stał się winnym.

§. 481.

Zmowy robotników

Kara.

Zmowy robotników górniczych i hutniczych, czeladzi rzemieślniczej, pomocników dzielących pracę osób ją udzielających, w §. 479. wspomnionych, tudzież zmowy chłopców, sług albo ogólnie robotników, aby przez spólne odmówienie roboty, lub przez inne środki, wyższą płacę dzienną lub tygodniową, albo inne warunki na swych panach, robotę im udzielających, wymusić, są przestępstwami i karanemi być mają na przywódcach aresztem zaostrzonym od dni ośmiu aż do miesięcy trzech, oprócz czego jeszcze krajowcy z kraju koronnego, cudzoziemcy z całego państwa wydalonymi być mają.

§. 482.

Kara na profesyonistów, zapasy żywności ukrywających, albo wydania onych wzbraniających.

Profesyoniści, towary do codziennych potrzeb życia należące, na publiczne nabycie wystawiający, którzy zapasy swoje kryją, lub komukolwiek nabyć je chcącemu, takowych przedać odmawiają, stają się winnymi przestępstwa, i podług tego jak towar jest potrzebniejszym, za pierwszym razem karą pieniężną od dziesięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu skazanymi być mają, za drugim razem, kara będzie podwojoną, a za trzecim, utrata prawa zarobkowania tego orzeczoną.

§. 483.

Kara gdy przez to zakłócenia spokojności nastąpiły.

Gdyby przypadki §§fów 478, 479, 481 i 482 publiczne zakłócenia spokojności wywołały, wówczas kara prostego aresztu na trzy pierwsze przypadki postanowiona, na ścisły areszt zamienioną, w przypadku zaś, przez §. 482 przewidzianym, utrata prawa trudnienia się tem zarobkowaniem, już za pierwszym razem orzeczoną być winna.

§. 478.

Strafe des Betruges durch Uebervortheilung gegen Satzungen oder Taxordnungen.

In soweit an einzelnen Orten besondere Satzungen oder Taxordnungen für den Verkauf bestimmter Waaren oder den Preis gewisser Leistungen bestehen, ist das Zuwiderhandeln gegen dieselben durch Uebervortheilung entweder in dem Gebrauche von Mass oder Gewicht, wenn diese auch echt sind, oder in der Eigenschaft oder in dem Preise der Waaren oder Leistungen, nach den dafür gegebenen besonderen Vorschriften zu bestrafen. Die dritte so geartete Ueberschreitung aber soll, wenn sie sich nicht ohnehin als eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, als eine Uebertretung mit dem Gewerbsverluste bestraft werden.

§. 479.

Verabredungen von Gewerbsleuten, Fabriks-, Arbeits-Unternehmern oder Dienstgebern.

Verabredungen von Gewerbsleuten, Fabriks- oder Arbeits-Unternehmern oder Dienstgebern, um eine Umänderung in den Arbeits- oder Lohnverhältnissen zu erwirken, oder um den Preis einer Waare oder einer Arbeit zum Nachtheile des Publikums zu erhöhen oder zu ihrem eigenen Vortheile herabzusetzen, oder um Mangel zu verursachen, sind als Uebertretungen zu bestrafen.

§. 480.

Strafe für die Urheber.

Wenn sie Vorsteher sind.

Die Urheber solcher Verabredungen sind nach der grösseren oder minderen Wichtigkeit des Gegenstandes mit strengem Arreste von einem bis zu drei Monaten, und wenn sie zugleich Gewerbsvorsteher sind, nebstdem mit Entsetzung und fernerer Unfähigkeit zum Vorsteheramte zu bestrafen.

Strafe der übrigen Mitschuldigen.

Die Strafe der übrigen Mitschuldigen ist verschärfter Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate, je nachdem jedem derselben eine stärkere Mitwirkung zur Last fällt.

§. 481.

Verabredungen von Arbeitern.

Strafe.

Verabredungen von Berg- und Hüttenarbeitern, Handwerksgesellen, Hilfsleuten der im §. 479 erwähnten Arbeitsgeber, von Lehrjungen, Dienstboten oder überhaupt von Arbeitern, um sich durch gemeinschaftliche Weigerung, zu arbeiten, oder durch andere Mittel einen höheren Tag- oder Wochenlohn oder andere Bedingungen von ihren Arbeitsgebern zu erzwingen, sind Uebertretungen, und an den Rädelsführern mit verschärftem Arreste von acht Tagen bis zu drei Monaten zu bestrafen; auch sind dieselben, je nachdem sie Inländer oder Ausländer sind, aus dem Kronlande oder dem ganzen Reiche abzuschaffen.

§. 482.

Strafe gegen Gewerbsleute, welche den Vorrath von Waaren nothwendiger Lebensbedürfnisse verheimlichen oder zu verabfolgen verweigern.

Wenn Gewerbsleute, welche Waaren, die zu den nothwendigen Bedürfnissen des täglichen Unterhaltes gehören, zum allgemeinen Ankaufe feilbieten, ihren Vorrath verheimlichen, oder davon was immer für einem Käufer zu verabfolgen sich weigern, sind dieselben einer Uebertretung schuldig, und nach Beschaffenheit, als die Waare unentbehrlicher ist, das erste Mal mit einer Geldstrafe von zehn bis fünfzig Gulden zu belegen; bei dem zweiten Falle ist die Strafe zu verdoppeln; der dritte Fall zieht den Verlust des Gewerbes nach sich.

§. 483.

Strafe, wenn dadurch Unruhen veranlasst wurden.

Hätten die Fälle der §§. 478, 479, 481 und 482 Veranlassungen zu einer öffentlichen Unruhe gegeben, so ist die für die drei ersten Fälle bestimmte Strafe des einfachen in strengen Arrest zu verwandeln, bei dem Falle des §. 482 aber der Gewerbsverlust sogleich auf das erste Mal zu verhängen.

§. 484.

Jeżeli ukrywanie takowe lub wzbranianie dzieje się w czasie zamieszania publicznego.

Jeżeli ukrywanie albo wzbranianie się w §. 482. wzmiankowane, następuje w czasie publicznego zamieszania, wówczas winę ponoszący, jeżeli czyn jego nie stanowi zbrodni, oprócz utraty prawa zarobkowania, ukaranym być ma ścisłym aresztem od jednego aż do sześciu miesięcy.

§. 485.

Pokątne trudnienie się dawaniem na zastaw.

Kara.

Kto z wypożyczania pieniędzy na zastaw, robi sobie właściwe zatrudnienie, książki zastawów utrzymuje, karty zastawowe wydaje, ten staje się winnym przestępstwa i skazanym być ma za pierwszym razem na bezpłatne zwrócenie właścicielowi zastawów przyjętych, za drugim razem oprócz tego, także na złożenie summy, na zastawy wypożyczonej, a gdyby jeszcze powtórnie dostrzeżonym został, nadto aresztem aż do jednego miesiąca.

§. 486.

Zawinienie dłużników konkursowi podpadłych.

Kara.

Jeżeli dłużnik konkursowi podpadnie, i nie jest w stanie wywieść się, iż jedynie przez nieszczęśliwe wypadki i bezwinnie wpadł w niemożność zupełnego zaspokojenia wierzycieli swojich; albo jeżeli na nim ciąży wina czynienia nadzwyczajnych wydatków; albo gdy pomimo, iż stan bierny większym był od stanu czynnego, nie zgłosił zaraz przed sądem sam konkursu, lecz nowe długi zaciągał, wypłaty uiszczał, zastaw lub fundusze na pokrycie przekazywał; natenczas dłużnik taki, jeżeli czyn jego nie stanowi zbrodni oszustwa (§. 199 lit. *f.*), staje się winnym wykroczenia, i ukaranym być ma ścisłym aresztem od trzech miesięcy do jednego roku, który wedle okoliczności także zaostrzonym być ma.

Tej samej karze ulegają kupcy bankructwu podpadli, w szczególności także w następujących przypadkach:

a) gdy pospolity dłużnik, będąc już zadłużonym, lub bez posiadania funduszu do otwarcia handlu ustawami wymaganego, i z podejściem władzy względem prawdziwego położenia stanu swego majątkowego, handel rozpoczął;

b) gdy już raz podpadłszy bankructwu, pozyskał pozwolenie do rozpoczęcia na nowo handlu, przez fałszywe podanie warunków, do których pozwolenie to przywiązanem jest według przepisów, wykonywania praw handlowych dotyczących;

c) gdy przepisanych książek handlowych albo zupełnie nie utrzymywał lub też one tak niedokładnie prowadził, iż ani tok interesów, ani stan majątku jego, nie może być według nich ocenionym;

d) gdy w prowadzeniu książek, chociażby tylko co do niektórych pozycyj, umyślnych dopuścił się nierzetelności, gdy książki zupełnie lub częściowo zniszczył, ukrył, lub treść onychże w jakibądź sposób przekręcił;

e) gdy względem przyczyny długów, lub względem użycia odebranych w znaczniejszych ilościach summ, towarów, albo względem innych przedmiotów, żadnego nie jest w stanie dać objaśnienia dostatecznego;

§. 484.

Wenn die Verheimlichung oder Weigerung zur Zeit einer öffentlichen Unruhe geschieht.

Wenn die in dem §. 482 angeführte Verheimlichung oder Weigerung zur Zeit einer öffentlichen Unruhe geschieht, so ist der Schuldige, wenn sich in seiner Handlung nicht ein Verbrechen darstellt, nebst dem Gewerbsverluste mit ein- bis sechsmonatlichem strengen Arreste zu bestrafen.

§. 485.

Winkel-Versatz-Geschäfte.

Strafe.

Wer aus dem Geldausleihen auf Pfänder ein eigenes Gewerbe macht, Pfänderbücher führt, Versatzscheine ausgibt, macht sich einer Uebertretung schuldig, und soll im ersten Falle mit unentgeltlicher Zurückgabe der angenommenen Pfänder an den Eigenthümer, im zweiten Falle nebstdem auch mit dem Erlage des auf die Pfänder geliehenen Betrages, und im wiederholten Betretungsfalle überdiess mit Arrest bis zu einem Monate bestraft werden.

§. 486.

Verschulden von in Concurs verfallenen Schuldnern.

Strafe.

Wenn ein Schuldner in Concurs verfällt, und sich nicht ausweisen kann, dass er nur durch Unglücksfälle und unverschuldet in die Unmöglichkeit gerathen sei, seine Gläubiger vollständig zu befriedigen; oder wenn ihm übermässiger Aufwand zur Last fällt; oder wenn er, nachdem der Passivstand den Activstand bereits überstieg, den Concurs nicht sogleich selbst bei Gericht angemeldet, sondern neue Schulden gemacht, Zahlungen geleistet, Pfand oder Bedeckung angewiesen hat; so ist er, in soferne sich in seiner Handlung nicht das Verbrechen des Betruges (§. 199, lit. f) darstellt, eines Vergehens schuldig, und mit strengem Arreste von drei Monaten bis zu einem Jahre zu bestrafen, der nach Umständen auch zu verschärfen ist.

Derselben Strafe unterliegen in Concurs verfallene Handelsleute insbesondere auch in folgenden Fällen:

a) *wenn der Gemeinschuldner die Handlung schon in verschuldetem Zustande oder, soferne nach den Handelsgesetzen zur Ausübung eines Handlungsbefugnisses ein bestimmter Handlungsfond erforderlich ist, ohne den Besitz desselben und mit Hintergehung der Behörde über die wahre Beschaffenheit seines Vermögensstandes, angetreten hat;*

b) *wenn er schon einmal in Concurs verfallen war, und die Erlaubniss zum Wiederantritte seines Geschäftsbetriebes, in soferne derselbe durch die Vorschriften über die Ausübung der Handelsbefugnisse an bestimmte Bedingungen gebunden ist, durch falsche Angaben über den Bestand derselben erlangt hat;*

c) *wenn er die vorgeschriebenen Handlungsbücher gar nicht oder so mangelhaft geführt hat, dass der Gang seines Geschäftsbetriebes und der Stand seines Vermögens nicht darnach beurtheilt werden kann;*

d) *wenn er bei der Buchführung auch nur in Ansehung einzelner Posten absichtliche Unrichtigkeiten begangen, wenn er die Bücher ganz oder theilweise vernichtet, unterdrückt oder den Inhalt derselben auf was immer für eine Weise entstellt hat;*

e) *wenn er über die Entstehung von Schulden oder über die Verwendung bedeutender Empfänge an Geld, Waaren oder anderen Gegenständen keine befriedigende Aufklärung zu geben vermag;*

f) gdy wchodził w udane, według prawdziwej natury swej, li tylko zakład na celu mające umowy o dostawę papierów kredytowych lub towarów, lub też w inne śmiałe, majątkowemu jego stanowi wcale nieodpowiadające interesa;

g) gdy poznawszy już, że stan bierny jego majątku. wyższym jest od stanu czynnego, ogłoszenie bankructwa przez pozbywanie towarów po cenie niżej rzeczywistej ich wartości lub przez inne, wierzycielom jego szkodliwe, lubo niepodstępne sposoby odwlec się starał.

Jeżeli spółka handlowa bankructwu podpadła, kara na wszystkich członków, którzy się wykrytego zawinienia dopuścili, a jeżeli podpadły bankructwu kupiec, nie prowadził sam interesów, także i na zawiadowcę handlu winę ponoszącego, ma być orzeczoną.

Jeżeli się z dochodzenia przeciwko kupcowi, bankructwu podpadłemu, pokaże, iż tenże dla wykazania posiadania przepisanego funduszu handlowego, potrzebnego do rozpoczęcia handlu, lub do otrzymania na nowo upoważnienia, gdyby już raz był bankructwu podpadł, winnym się stał podejścia władzy pod względem prawdziwości stanu majątku swego, wówczas wszyscy, którzy przez fałszywe poświadczenie podawanego przez zadłużonego kupca stanu majątkowego, przez danie pieniędzy lub efektów dla pozornego wykazania się przez niego z posiadania tychże, przez przyznanie onemuż należytości wymyślonych, a utajenie uroszczeń, onymże nawzajem od niego przypadających, lub innym jakim sposobem do tego podejścia się przyczynili, jako spółwinni wykroczenia tego ukarani będą.

Rozdział dwunasty.

O wykroczeniach i przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu honoru.

§. 487.

Przypadki uraz honoru: a) bezzasadne obwinienie o zbrodnię, wykroczenie lub przestępstwo.

Urazy honoru staje się winnym:

a) Kto kogo fałszywie o zbrodnię obwinia, a obwinienie to jednak nie było tak daleko posuniętem, żeby nabyło własności według §fu 209 do zbrodni potwarzy potrzebnych, albo kto kogo fałszywie wykroczenia lub przestępstwa obwinia.

§. 488.

b) bezzasadne obwinienie dla innych czynności nieuczciwych, lub nieobyczajnych.

b) Gdy kto kogo przez udzielanie zmyślonych lub przekręconych czynów imiennie lub przez znamiona, do niego odnoszące się, fałszywie obwinia o jaki nieuczciwy czyli honor każący, lub taki czyn nieobyczajny, któryby obwinionego w opinii publicznej pogardliwym uczynić lub poniżyć mógł.

§. 489.

c) rozgłaszanie innych obelżywie uwłaczających, chociaż prawdziwych czynów z pożycia prywatnego i familijnego.

c) Kto w dziełach drukowych, rozszerzanych pismach lub przedstawieniach obrazowych, albo kto, nie będąc do tego przez szczególne okoliczności zmuszonym, przeciw komu z pożycia prywatnego lub familijnego publicznie rozgłasza czyny, honorowi uwłaczające, chociażby prawdziwe.

§. 490.

Jak dalece przy powyższych obwinieniach

Rozgłaszający jedno z obwinień, w §§. 487. i 488. wspomnionych, w którykolwiek z sposobów, w §. 489 wyszczególnionych, ulegnie karze, skoro niedowiedzie

f) wenn er sich in verstellte, ihrer wahren Beschaffenheit nach auf blosse Wetten gerichtete Lieferungsverträge über Creditspapiere oder Waaren, oder in andere gewagte, mit seinen Vermögenskräften in keinem Verhältnisse stehende Geschäfte eingelassen hat;

g) wenn er zu einer Zeit, da es ihm bereits bekannt war, dass der Passivstand den Activ-Stand übersteige, die Eröffnung des Concurses durch Verschleuderung seiner Waaren unter ihrem wahren Werthe oder durch andere seinen Gläubigern verderbliche, obgleich nicht betrügliche Mittel zu verzögern gesucht hat.

Wenn eine Handlungs-Gesellschaft in Concurs verfällt, so ist die Strafe gegen alle Mitglieder, welchen das erhobene Verschulden zur Last fällt, und wenn ein in Concurs gerathener Handelsmann die Geschäfte nicht selbst geführt hat, auch gegen den schuldtragenden Verwalter der Handlung zu verhängen.

Zeigt sich bei Untersuchung wider einen in Concurs verfallenen Handelsmann, dass sich derselbe hinsichtlich des Ausweises über den Besitz des vorgeschriebenen Handlungsfondes bei Antritt seines Geschäftsbetriebes oder zur Erlangung der Wiederbefähigung, falls er schon einmal in Concurs verfallen war, einer Hintergehung der Behörde über den wahren Stand seines Vermögens schuldig gemacht hat, so sind alle Personen, welche zu diesem Zwecke durch fälschliche Bestätigung eines von dem Verschuldeten vorgegebenen Vermögenserwerbes, durch Behändigung von Geldern oder Effecten zum scheinbaren Ausweise über den Besitz derselben, durch Anerkennung erdichteter Forderungen, Verheimlichung von Gegenansprüchen oder sonst auf was immer für eine Weise mitgewirkt haben, als Mitschuldige dieses Vergehens zu bestrafen.

Zwölftes Hauptstück.

Von Vergehen und Uebertretungen gegen die Sicherheit der Ehre.

§. 487.

Einer Ehrenbeleidigung macht sich schuldig:

Ehrenbeleidigungen: a) ungegründete Beschuldigung wegen eines Verbrechens, Vergehens oder einer Uebertretung:

a) Wer einen Anderen fälschlich eines Verbrechens, ohne dass die Beschuldigung so weit gegangen ist, um die nach dem §. 209 zum Verbrechen der Verläumdung erforderlichen Eigenschaften zu erreichen, oder fälschlich eines Vergehens oder einer Uebertretung beschuldiget.

§. 488.

b) ungegründete Beschuldigung wegen anderer unehrenhafter oder unsittlicher Handlungen:

b) Wer auch sonst durch Mittheilung von erdichteten oder entstellten Thatsachen Jemanden namentlich oder durch auf ihn passende Kennzeichen fälschlich einer bestimmten unehrenhaften oder solchen unsittlichen Handlung beschuldiget, welche diesen in der öffentlichen Meinung verächtlich zu machen oder herabzusetzen geeignet ist.

§. 489.

c) Veröffentlichung von anderen ehrenrührigen, wenn auch wahren Thatsachen des Privat- und Familien-Lebens.

c) Wer in Druckwerken, verbreiteten Schriften oder bildlichen Darstellungen, oder wer, ohne hierzu durch besondere Umstände genöthiget zu seyn, öffentlich wider Jemanden ehrenrührige, wenn auch wahre Thatsachen des Privat- oder Familienlebens bekannt macht.

§. 490.

In wie ferne bei den vorstehenden Beschuldigungen der Beweis der

Wurde eine der in den §§. 487 und 488 erwähnten Beschuldigungen von dem Beschuldiger in einer der im §. 489 bezeichneten Arten veröffentlichet, so tritt seine Strafbar-

dowód prawdziwości przypuszczonym być i za wymówkę służyć może.

prawdziwości podania swego, lub też, kiedy obwinienie ściąga się do takiego czynu karygodnego, który tylko na żądanie trzeciego podlegać może postępowaniu karno-sądowemu. W ostatnim przypadku, równie jak, co się tycze czynów, w §fie 489. wspomnionych, obwiniający nigdy do udowodnienia prawdziwości swych podań przypuszczonym być nie może.

Jeżeli zaś jedno z obwinień, w §§fach 487 i 488 wyszczególnionych, rzucono w sposób inny, jak w §fie 489. oznaczony, wówczas obwiniający uwolnionym zostaje od kary, gdy albo prawdziwość podania swego udowodni, albo też przynajmniej takie okoliczności wykaże, z których dostateczne wypływają powody, by uważać za prawdziwe obwinienie rzucone.

§. 491.

d) inne publicznie wyrządzone lżenia.

d) Podobnie popełnia urazę honoru, kto kogo publicznie lub przed więcej ludźmi, w dziełach drukowych, rozszerzonych pismach obelżywych, lub w przedstawieniach obrazowych jakiegobądź rodzaju, czy to imiennie, czy przez znamiona do niego odnoszące się, bez przytoczenia pewnych okoliczności czynu, o pogardliwe przedmioty lub takiż sposób myślenia winuje, albo na publiczny urąg wystawia.

Jeżeli lżący w karno-sądowem przeciw niemu postępowaniu dla poparcia powodu lżenia swego, odwołuje się na hańbiące czyny ze strony zelżonego, winien jest, by został od kary uwolnionym, udowodnić prawdziwość tegoż podania swego.

§. 492.

Czynów karygodnych, w powyższych §§fach 487—491 wymienionych staje się winnym także i ten, który pocisków obelżywych tamże oznaczonych, dopuścił się przeciw familiom, władzom publicznym lub pojedynczym organom rządu ze względu na ich urzędowe działanie, tudzież przeciw prawnie uznanym korporacyom, lub nareszcie przeciw sławie zmarłego.

§. 493.

Kara.

Wszelkie w powyższych §§fach 487—492 oznaczone urazy honoru, w powszechności karane być winny jako przestępstwa aresztem od jednego do sześciu miesięcy, jeżeli zaś popełnione zostały przez pisma drukowe, karane być winny jako wykroczenia, aresztem od sześciu miesięcy do jednego roku.

Karze ulega nie tylko pierwszy sprawca, lecz też każdy, kto taką urazę honorową dalej rozнieść usiłuje.

Jeżeli uraza honorowa przez pismo drukowe rozniesioną została, wówczas na żądanie obrażonego, wyrok karny, przeciw winnemu wydany, na koszt tegoż, także przez druk ogłoszonym być winien, a sąd karny oznaczy, w jaki sposób to wedle okoliczności uskutecznionem być ma.

§. 494.

Szczególne okoliczności obciążające.

Jako szczególne okoliczności, urazę honoru obciążające, uważane być winny:

a) jeżeli takowa wymierzoną była przeciw Głowie lub przeciw jakiemu publiczny charakter piastującemu Zastępcy państwa, zostającemu z cesarstwem austryackiem w uznanych prawa narodowego stosunkach, albo

Wahrheit zulässig sei, und als Entschuldigung dienen könne;

keit ein, wenn er nicht die Wahrheit seiner Angabe beweiset, oder wenn die Beschuldigung sich auf eine solche strafbare Handlung bezieht, die nur auf Verlangen eines Dritten strafgerichtlich verfolgt werden kann. In letzterem Falle, gleichwie auch hinsichtlich der im §. 489 erwähnten Thatsachen ist er nie zum Beweise der Wahrheit seiner Angaben zuzulassen.

Wurde aber eine der in den §§. 487 und 488 angeführten Beschuldigungen in anderer als der im §. 489 bezeichneten Weise geäussert, so wird der Beschuldiger straflos, wenn er entweder die Wahrheit seiner Angabe beweiset, oder doch solche Umstände darthut, aus welchen sich hinreichende Gründe ergaben, um die vorgebrachte Beschuldigung für wahr halten zu können.

§. 491.

d) andere öffentliche Schmähungen.

d) *Ebenso begeht eine Ehrenbeleidigung, wer einen Anderen öffentlich oder vor mehreren Leuten, in Druckwerken, verbreiteten Schmähschriften oder bildlichen Darstellungen von was immer für einer Art, es sei namentlich oder durch auf ihn passende Kennzeichen, ohne Anführung bestimmter Thatsachen, verächtlicher Eigenschaften oder Gesinnungen zeiht, oder dem öffentlichen Spotte aussetzt.*

Beruft sich der Schmähende bei der strafgerichtlichen Untersuchung zur Begründung seiner Schmähung auf entehrende Handlungen des Geschmähten, so hat er, um straflos zu werden, die Wahrheit seiner Angabe zu beweisen.

§. 492.

Der in den vorstehenden §§. 487—491 bestimmten strafbaren Handlungen macht sich auch derjenige schuldig, welcher die daselbst bezeichneten Angriffe gegen Familien, öffentliche Behörden oder einzelne Organe der Regierung mit Beziehung auf ihre ämtliche Wirksamkeit, gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften, oder gegen den Ruf eines Verstorbenen richtet.

§. 493.

Strafe.

Alle in den vorstehenden §§. 487—492 bezeichneten Ehrenbeleidigungen sind in der Regel als Uebertretungen mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten, wenn sie aber durch Druckschriften begangen werden, als Vergehen mit Arrest von sechs Monaten bis zu einem Jahre zu bestrafen.

Die Strafe verwirkt nicht bloss der erste Urheber, sondern auch jeder, der eine solche Ehrenbeleidigung weiter zu verbreiten sucht.

Wurde die Ehrenbeleidigung durch eine Druckschrift verbreitet, so ist, wenn es der Beleidigte verlangt, das wider den Schuldigen erflossene Straferkenntniss auf dessen Kosten auch durch den Druck zu veröffentlichen, und das Strafgericht hat zu bestimmen, in welcher Weise diess nach Beschaffenheit der Umstände zu geschehen habe.

§. 494.

Besondere Erschwerungs-Umstände.

Als besondere Erschwerungsumstände einer Ehrenbeleidigung sind anzusehen:

a) *wenn dieselbe gegen das Oberhaupt oder gegen einen mit öffentlichem Charakter bekleideten Vertreter eines dem österreichischen Kaiserstaate in anerkannt völkerrechtlichem Verkehre stehenden Staates, oder*

b) jeżeli uraz honoru przeciw komu takiemu się dopuszczono, z którym obrażony w szczególnym zostawał stosunku obowiązkowym, albo ku któremu zachować winien obowiązki uszanowania, albo jeżeli

c) obrażony przez wyrządzenie mu uraz w szkodę albo w niebezpieczeństwo co do wolności swej, co do dalszego obywatelskiego zawodu swego, lub co do zarobku wprawiony został, lub też w przeprowadzeniu praw innych przeszkody doznał.

§. 495.

Karno - sądowe postępowanie w tej mierze miejsce ma tylko na żądanie obrażonego.

We wszystkich §§fami 487—494 wskazanych przypadkach, dochodzenie jednak i ukaranie tylko na żądanie strony obrażonej miejsce mieć może.

Jeżeli pocisk wymierzony był przeciw sławie zmarłego, wówczas krewni jego, małżonek, rodzice przysposobiciele i rodzice wychowawcy, dzieci przysposobione i wychowańcy, pod opieką zostający lub powinowaci w linii wstępnej i zstępnej, rodzeństwo małżonka i małżonkowie rodzeństwa, mają prawo żądać karnosądowego dochodzenia dla ochrony pamięci zmarłego.

§. 496.

Publiczne obelgi lub pokrzywdzenia czynne.

Kto kogo publicznie lub przed kilkoma ludźmi czynnie krzywdzi, albo chociażby w nieobecności jego lży, albo głośno, i tak aby mógł być słyszanym, wyrządzeniem krzywdy zagraża, staje się, jeżeli jego czyn nie ukazuje się być cięższą zagrożony karą, winnym przestępstwa i ukaranym być ma na żądanie obrażonego prostym aresztem od dni trzech do jednego miesiąca. Wszelakoż ścisły areszt aż do miesięcy trzech ma być orzeczony, jeżeli uraza na takiem miejscu nastąpiła, gdzie szczególnie zachowanie przyzwoitości jest wymaganem, albo gdy postąpienie pojawia umyślne ubliżenie całym klasom albo stanom społeczeństwa obywatelskiego, towarzystwom religijnym lub narodowościom.

§. 497.

Zarzuty odbytej lub darowanej kary.

Kto komu w zamiarze zelżenia go z powodu odbytej lub też darowanej kary, albo temu, który po karno-sądowem dochodzeniu za winnego nie został był uznany, jak długo się takowy poczciwie zachowuje, zarzuty czyni, ten za przestępstwo takie na żądanie zelżonego aresztem od jednego dnia do jednego tygodnia karanym będzie.

§. 498.

Wydanie przez lekarzów, chirurgów i t. p. tajemnicy chorych, im się zwierzających.

Lekarz, chirurg, akuszer lub akuszerka, którzy tajemnice osoby ich pieczy powierzającej się, komu innemu, prócz władzy właściwej, urzędownie o to pytającej się, wyjawiają, za pierwszym razem przestępstwa tego zabronieniem praktykowania na trzy miesiące, za drugim razem na rok, a za trzecim razem na zawsze ukaranymi będą.

§. 499.

Kara za to przestępstwo na aptekarzy.

Jeżeli aptekarz poznane z przyniesionych doń recept, tajemnice chorego innym osobom wydaje, prócz władzy, urzędownie o to się zapytującej, wówczas popełnia przestępstwo, i skazanym być ma, jeżeli jest właścicielem lub prowizorem, za każdym razem, na karę od pięciu do złotych reńskich pięćdziesięciu, jeżeli zaś subjektem, na areszt od jednego do dni czternastu, który też wedle okoliczności zaostrzonym być winien.

b) *wider Jemanden begangen wurde, zu welchem der Beleidiger in einem besonderen Verpflichtungs-Verhältnisse gestanden ist, oder gegen den er Pflichten der Ehrfurcht zu beobachten hat, oder wenn*

c) *der Beleidigte dadurch einen Nachtheil oder eine Gefahr an seiner Freiheit, an seinem bürgerlichen Fortkommen oder Erwerbe erlitten hat, oder an der Geltendmachung anderer Rechte gehindert worden ist.*

§. 495.

Strafgerichtliche Verfolgung findet nur auf Verlangen des Beleidigten Statt.

In allen durch die §§. 487—494 bezeichneten Fällen hat jedoch die Untersuchung und Bestrafung nur auf Verlangen des beleidigten Theiles stattzufinden.

War der Angriff gegen den Ruf eines Verstorbenen gerichtet, so sind dessen Blutsverwandte, Ehegatten, Wahl- und Zieheltern, Wahl- und Ziehkinder, Mündel oder Verschwägerte in auf- und absteigender Linie, die Geschwister des Ehegenossen und die Ehegenossen der Geschwister berechtiget, zum Schutze des Andenkens des Verstorbenen die strafgerichtliche Verfolgung zu begehren.

§. 496.

Oeffentliche Beschimpfungen oder Misshandlungen.

Wer Jemanden öffentlich oder vor mehreren Leuten thätlich misshandelt, oder, sei es auch in dessen Abwesenheit, mit Schimpfworten belegt, oder laut, und um gehört zu werden, mit Misshandlungen bedroht, ist, wenn sich darin nicht eine schwerer verpönte strafbare Handlung darstellt, einer Uebertretung schuldig, und auf Verlangen des Beleidigten mit einfachem Arreste von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen. Es ist jedoch auf strengen Arrest bis zu drei Monaten zu erkennen, wenn die Beleidigung an einem Orte vor sich gegangen ist, der besondere Anständigkeit vorschreibt, oder wenn das Betragen absichtliche Geringschätzung gegen ganze Classen oder Stände der bürgerlichen Gesellschaft, gegen Religionsgenossenschaften oder Nationalitäten an den Tag legt.

§. 497.

Vorwürfe wegen einer ausgestandenen oder erlassenen Strafe.

Wer Jemandem wegen einer ausgestandenen oder auch durch Nachsicht erlassenen Strafe, oder demjenigen, der nach einer strafgerichtlichen Untersuchung nicht schuldig gesprochen worden ist, so lange er sich rechtschaffen beträgt, in der Absicht, ihn zu schmähen, einen Vorwurf macht, ist für diese Uebertretung, wenn es der Geschmähte verlangt, mit Arrest von einem Tage bis zu einer Woche zu bestrafen.

§. 498.

Aufdeckung der Geheimnisse der Kranken von Seite der Heil-, Wundärzte c. dgl.

Ein Heil- oder Wundarzt, Geburtshelfer oder eine Wehmutter, welche die Geheimnisse der ihrer Pflege anvertrauten Person Jemand Anderem, als der ämtlich anfragenden Behörde entdecken, sollen für diese Uebertretung das erste Mal mit Untersagung der Praxis auf drei Monate, das zweite Mal auf ein Jahr, das dritte Mal für immer bestraft werden.

§. 499.

Bestrafung eben dieser Uebertretung bei Apothekern.

Wenn ein Apotheker die ihm mittelst der einkommenden Recepte bekannt werdenden Geheimnisse eines Kranken anderen Personen, als der ämtlich anfragenden Behörde mittheilt, begeht er eine Uebertretung, und soll, wenn er der Eigenthümer oder Provisor ist, für jeden Fall mit fünf bis fünfzig Gulden, der Gehilfe aber mit Arrest von einem bis zu vierzehn Tagen, der nach Umständen zu verschärfen ist, bestraft werden.

Rozdział trzynasty.

O wykroczeniach i przestępstwach przeciwko publicznej obyczajności.

§. 500.

Wykroczenia i przestępstwa przeciw publicznej obyczajności.

Pieczołowitość prawodawstwa, stosownie do swego zamiaru, nie ogranicza wyobrażenia o naruszeniu publicznej obyczajności jedynie do tych tylko czynów, które same przez się wzbudzić mogą zgrozę i publiczne wywołać zgorszenie; lecz rozciąga je także i do czynów, które wedle istoty swej do rozszerzenia zepsucia obyczajów przyczyniają się, równie jak do czynów takich, których następstwem za zwyczaj jest, nieporządek i rozwiązłość.

Wedle tegoż więc, jako wykroczenia lub przestępstwa przeciwko publicznej obyczajności w przypadkach tu wyrażonych, podlegają ukaraniu: *a)* nierząd; *b)* grube i publiczne zgorszenie sprawiające naruszenie obyczajności lub wstydliwości; *c)* żebranie; *d)* gry zakazane; *e)* pijaństwo; *f)* inne większe nieobyczajności.

§. 501.

Nierząd między krewnymi lub powinowatymi.

Nierząd między bracią i siostrami rodzonymi lub przyrodnimi, z małżonkiem jednego z rodziców, dzieci lub rodzeństwa, karanym być ma jako przestępstwo aresztem od jednego aż do miesięcy trzech, który wedle okoliczności także zaostrzonym będzie.

Ci, którzy z dochodzenia wykażą się jako uwodziciele, skazani być winni na ścisły areszt od jednego do miesięcy trzech. Po odbytej karze z urzędu zaradzić należy, aby związek między winnymi przez ich odłączenie zniesiony był.

§. 502.

Cudzołoztwo.

Kara.

Osoba, w stanie małżeńskim zostająca, która popełni cudzołoztwo, niemniej osoba wolnego stanu, z którą cudzołoztwo popełnionem jest, staje się winną przestępstwa, i ukaraną być ma aresztem od jednego do miesięcy sześciu; kobieta zaś natenczas surowiej ukaraną być winna, jeżeli z popełnionego cudzołoztwa, powstać może wątpliwość pod względem prawości płodu, następnie na świat wydanego.

§. 503.

Kiedy ma miejsce dochodzenie cudzołoztwa.

Cudzołoztwo jednak, wyjąwszy przypadek, w następnym niżej §^fie^ 510 wyrażony, nigdy z urzędu, lecz tylko na żądanie obrażonego małżonka dochodzonem i ukaranem być ma. Wszakże i sam małżonek ten nie będzie mógł już więcej żądać postępowania tego, jeżeliby, dowiedziawszy się o takiej krzywdzie swej, winę wyraźnie darował, lub też od chwili powziętej o cudzołoztwie wiadomości, w ciągu tygodni sześciu skargi w tym przedmiocie nie wyniósł. Nadto nawet i kara już orzeczona ustaje, skoro tylko skrzywdzona tak strona oświadcza. iż ze stroną winną znowu żyć chce. Jednakowoż oświadczenie to nie znosi kary, na spółwinnych już orzeczonej.

§. 504.

Zniesławienie małoletniej krewnej przez domownika.

Domownik, który zniesławi małoletnią córkę, lub inną krewną pana albo pani domu w spólnym związku gospodarstwa zostającą, ukaranym być winien za takie przestępstwo, wedle różnicy stosunku, w jakim do familii stoi, ścisłym aresztem od jednego do miesięcy trzech.

Dreizehntes Hauptstück.

Von Vergehen und Uebertretungen gegen die öffentliche Sittlichkeit.

§. 500.

Vergehen und Uebertretungen gegen die öffentliche Sittlichkeit.

Die Sorgfalt der Gesetzgebung schränkt nach ihrer Absicht den Begriff einer Verletzung der öffentlichen Sittlichkeit nicht bloss auf diejenigen Handlungen ein, welche an sich Abscheu und öffentliches Aergerniss zu erregen fähig sind; sie zieht darunter auch Handlungen, die nach ihrer Eigenschaft zur Verbreitung des Sittenverderbnisses beitragen, wie auch solche, womit Unordnungen und Ausschweifungen als gewöhnliche Folgen verbunden sind.

Nach dieser Bestimmung sind als Vergehen oder Uebertretungen gegen die öffentliche Sittlichkeit in den hier ausgedrückten Fällen zu bestrafen: a) Unzucht; b) gröbliche und öffentliches Aergerniss verursachende Verletzung der Sittlichkeit oder Schamhaftigkeit; c) Betteln; d) verbotene Spiele; e) Trunkenheit; f) andere grössere Unsittlichkeiten.

§. 501.

Unzucht zwischen Verwandten oder Verschwägerten.

Unzucht zwischen voll- und halbbürtigen Geschwistern, mit den Ehegenossen der Eltern, der Kinder oder Geschwister ist als Uebertretung mit ein- bis dreimonatlichem Arreste, der nach Umständen verschärft werden soll, zu bestrafen.

Diejenigen, die durch die Untersuchung als die Verführer erkannt werden, sind zum strengen Arreste von einem bis zu drei Monaten zu verurtheilen. Nach vollendeter Strafzeit ist von Amtswegen Vorsorge zu treffen, dass die Gemeinschaft zwischen den Schuldigen durch ihre Absonderung aufgehoben werde.

§. 502.

Ehebruch.

Strafe.

Eine verheirathete Person, die einen Ehebruch begeht, wie auch eine unverheirathete, mit welcher ein Ehebruch begangen wird, ist einer Uebertretung schuldig, und mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten, die Frau aber alsdann strenger zu bestrafen, wenn durch den begangenen Ehebruch über die Rechtmässigkeit der nachfolgenden Geburt ein Zweifel entstehen kann.

§. 503.

Wann eine Untersuchung gegen Ehebruch Platz greift.

Der Ehebruch kann jedoch, den Fall des folgenden §. 510 ausgenommen, nie von Amtswegen, sondern nur auf Verlangen des beleidigten Theiles in Untersuchung gezogen und bestraft werden. Selbst dieser ist zu einer solchen Forderung ferner nicht berechtiget, wenn er die ihm bekannt gewordene Beleidigung ausdrücklich verziehen, oder von der Zeit an, da ihm solche bekannt geworden, durch sechs Wochen darüber nicht Klage geführt hat. Auch die bereits anerkannte Strafe erlischt, sobald der beleidigte Theil sich erklärt, mit dem Schuldigen wieder leben zu wollen. Doch hebt eine solche Erklärung die schon erkannte Strafe in Ansehung der Mitschuldigen nicht auf.

§. 504.

Entehrung einer minderjährigen Anverwandten durch einen Hausgenossen. Strafe.

Ein Hausgenosse, der eine minderjährige Tochter oder eine zur Haushaltung gehörige minderjährige Anverwandte des Hausvaters oder der Hausfrau entehrt, soll für diese Uebertretung nach Unterschied seines Verhältnisses zu der Familie mit strengem Arreste von einem bis zu drei Monaten bestraft werden.

§. 505.

Nierząd kobiety służebnej z małoletnim synem lub krewnym, w jednym domu spólnie żyjącym. Kara.

Równa podobnie kara orzeczoną być winna na kobietę, w usługach jakiej familii zostającą, która małoletniego syna lub w tym samym domu będącego małoletniego krewnego, do nierządu uwiedzie.

Dochodzenie atoliż i ukaranie obudwóch tych przestępstw, miejsce ma tylko na żądanie rodziców, krewnych lub opiekunów.

§. 506.

Zniesławienie pod przyrzeczeniem małżeństwa.

Uwiedzenie lub zniesławienie osoby jakiej, pod przyrzeczeniem małżeństwa niedopełnionem, ukaranem być ma jako przestępstwo ścisłym aresztem od jednego do miesięcy trzech. Prócz tego, zachowuje się zniesławionej prawo do wynagrodzenia.

§. 507.

Zawarcie prawu przeciwnego małżeństwa bez dyspensy. Kara.

Kto utaiwszy wiadomą sobie do zawarcia małżeństwa przeszkodę, bierze śluby małżeńskie, nie pozyskawszy wprzód dyspensy należytej; albo kto udaje się za granicę, dla zawarcia tamże małżeństwa, któreby wedle ustaw w kraju obowiązujących nie mogło mieć miejsca, ten staje się winnym wykroczenia i ukaranym być ma ścisłym aresztem od trzech do miesięcy sześciu; uwodzący zaś, zawsze surowiej ukaranym być winien.

Areszt jeszcze zaostrzonym być powinien, jeżeli przeszkoda przed jedną z stron zatajoną była, i taż tym sposobem bezwinnie do zawarcia nieważnego małżeństwa uwiedzioną została.

§. 508.

Kara na rodziców, którzy zmuszają dzieci do przeciwnego prawu małżeństwa.

Taż sama kara orzeczoną być winna na przestępstwo rodziców, którzy nadużywając władzy rodzicielskiej, zmuszają swe dzieci do zawarcia małżeństwa, według ustaw nieważnego.

§. 509.

Nierząd jako sposób zarobkowania. Kara.

Ukaranie osób, które ciało swe sposobem zarobkowania lubieżności poddają, pozostawia się policyi miejsca. Jeżeli jednak nierządnica przez jawność nierządu, dawała zgorszenie, w oczy uderzające, uwiodła młodych ludzi, lub wiedząc, że jest dotknięta chorobą weneryczną, nierządnego zarobkowania swego przecież nie poprzestała, wówczas za takie przestępstwo, karaną być winna ścisłym aresztem od jednego do trzech miesięcy.

§. 510.

Nierządne zarobkowanie osoby zamężnej. Kara.

Osoba zamężna, z nierządu sposób zarobkowania robiąca, ulega wyż wzmiankowanej karze niemniej, jak osoba stanu wolnego, chociażby o to przez męża nie była skarżoną. Okoliczność, iż osoba nierządem zarobkująca, zamężną jest, jako okoliczność obciążająca, zaostrzenie kary za sobą pociąga.

§. 511.

Jeżeli mąż na to zezwala i z tego korzyść odnosi. Kara.

Jeżeli okaże się z dochodzenia, iż mąż na nierządny zarobek żony zezwalał, i w zarobku udział miał, lub też jakbądź z niego widocznie korzystał, staje się winnym przestępstwa i ukaranym być winien ścisłym aresztem od trzech do sześciu miesięcy, wedle okoliczności nadto jeszcze zaostrzonym.

§. 512.

Stręczenie do nierządu.

Przestępstwa stręczenia do nierządu, stają się winnymi ci:

a) którzy nierządnicom, dla wykonywania zabronionego zatrudnienia, u siebie zwyczajne mieszkanie lub zresztą inny jaki przytułek dają;

§. 505.

Gleiche Bestrafung ist zu verhängen gegen eine in einer Familie dienende Frauensperson, die einen minderjährigen Sohn oder einen im Hause lebenden minderjährigen Anverwandten zur Unzucht verleitet.

Die Untersuchung und Bestrafung dieser beiden Uebertretungen findet aber nur auf Verlangen der Eltern, Anverwandten oder der Vormundschaft Statt.

Unzucht einer dienenden Frauensperson mit einem minderjährigen im Hause lebenden Sohne oder Anverwandten. Strafe.

§. 506.

Die Verführung und Entehrung einer Person unter der nicht erfüllten Zusage der Ehe soll als Uebertretung mit strengem Arreste von einem bis zu drei Monaten bestraft werden. Ausserdem bleibt der Entehrten das Recht auf Entschädigung vorbehalten.

Entehrung unter der Zusage der Ehe.

§. 507.

Wer sich mit Verschweigung eines ihm bekannten gesetzlichen Ehehindernisses trauen lässt, ohne vorher die ordentliche Dispensation erhalten zu haben; oder wer sich in ein fremdes Land begibt, um daselbst eine Ehe zu schliessen, die nach den Landesgesetzen nicht stattfinden konnte, ist einer Uebertretung schuldig, und mit strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten, der Verführende aber stets strenger zu bestrafen.

Der Arrest soll noch verschärft werden, wenn einem Theile das Hinderniss verheimlichet, und er solchergestalt schuldlos zu einer nichtigen Ehe verleitet worden.

Eingehung einer gesetzwidrigen Ehe ohne Dispensation. Strafe.

§. 508.

Eben diese Strafe ist gegen die Uebertretung der Eltern zu verhängen, die durch Missbrauch der elterlichen Gewalt ihre Kinder zu einer Ehe zwingen sollten, welche nach den Gesetzen nichtig ist.

Strafe der Eltern, die Kinder zu, nach den Gesetzen, nichtigen Ehen zwingen.

§. 509.

Die Bestrafung derjenigen, die mit ihrem Körper unzüchtiges Gewerbe treiben, ist der Ortspolizei überlassen. Wenn jedoch die Schanddirne durch die Oeffentlichkeit auffallendes Aergerniss veranlasst, junge Leute verführt, oder da sie wusste, dass sie mit einer venerischen Krankheit behaftet war, dennoch ihr unzüchtiges Gewerbe fortgesetzt hat, soll dieselbe für diese Uebertretung mit strengem Arreste von einem bis zu drei Monaten bestraft werden.

Unzucht als Gewerbe. Strafe.

§. 510.

Eine verheirathete Person, welche mit der Unzucht Gewerbe treibt, unterliegt der oben gedachten Bestrafung nicht weniger als eine unverheirathete, obgleich von dem Manne desshalb nicht Klage geführt wird. Der Umstand, dass die das Schandgewerbe treibende Person verheirathet ist, ist als erschwerend anzusehen.

Unzüchtiges Gewerbe einer verheiratheten Person. Strafe.

§. 511.

Zeigt sich durch die Untersuchung, dass der Mann zu dem Schandgewerbe des Weibes eingewilliget, und an dem Erwerbe Antheil genommen oder sonst offenbar Vortheil daraus gezogen hat, so ist derselbe einer Uebertretung schuldig, und soll mit strengem Arreste von drei bis zu sechs Monaten, nach Umständen auch mit Verschärfung desselben bestraft werden.

Wenn der Mann einwilliget und davon Vortheil zieht. Strafe.

§. 512.

Der Uebertretung der Kuppelei machen sich schuldig diejenigen:

Kuppelei.

a) welche Schanddirnen zur Betreibung ihres unerlaubten Gewerbes bei sich einen ordentlichen Aufenthalt oder sonst Unterschleif geben;

b) którzy doprowadzaniem takich osób zwykle się trudnią;

c) którzy wreszcie są pośrednikami w zabronionych tego rodzaju porozumieniach.

§. 513.

Kara.

Kara za to przestępstwo, jest ścisły areszt od trzech do sześciu miesięcy; takowa jednakże jeszcze zaostrzoną być winna, jeżeli winni przez dłuższy już czas takiem zatrudnieniem się zajmowali.

§. 514.

Kara za powtórzone przestępstwo stręczenia

Osoba, za stręczenie już ukarana, jeżeli jeszcze raz dostrzeżoną zostanie, winna po odbytej karze, z miejsca dotychczasowego pobytu, a jeżeli jest cudzą, ze wszystkich krajów koronnych państwa być wydaloną.

§. 515.

Ułatwienie nierządu przez oberżystów lub szynkarzy i ich służących.

Kara.

Jeżeli oberzyści lub szynkarze, oprócz oznaczonych w §fie 512. przypadków przestępstwa stręczenia, do nierządu sposobność podają, stają się winnymi przestępstwa i skazani być mają za pierwszym razem karą pieniężną od dwudziestu pięciu do złotych reńskich dwóchset. Gdyby ułatwiania takiego nie poprzestali, będą z oberży lub szynkowni wydalonymi i do utrzymywania nadal profesyi tej za niezdolnych uznanymi. Jeżeli służący bez wiedzy oberżysty lub szynkarza, dopuszczają się przestępstwa tego, karani być winni aresztem od dni ośmiu do miesięcy trzech.

§. 516.

Grube i publiczne zgorszenie, sprawiające naruszenie obyczajności lub wstydliwości.

Kto przez obrazowe przedstawienia lub przez nierządne czyny obyczajność lub wstydliwość w sposób gruby i publiczne zgorszenie sprawiający, narusza, staje się winnym przestępstwa i ukaranym być ma ścisłym aresztem od dni ośmiu aż do miesięcy sześciu. Jeżeli zaś naruszenie takowe, popełnionem zostało przez pisma drukowe, wówczas karanem być winno jako wykroczenie ścisłym aresztem od sześciu miesięcy do jednego roku.

§. 517.

Żebractwo.

Środki przeciw żebraniu, są w związku z zakładami zaopatrzenia ubogich, i dla tego w ogólności przeprowadzenie onychże policyi miejscowej pozostawia się. Żebranie jednak staje się przestępstwem, jeżeli mimo istniejących zakładów zaopatrzenia ubogich, wielokrotne na żebraniu dostrzeżenie, okazuje skłonność do próżniactwa i bezskuteczność danego napomnienia lub pierwszego ukarania.

§. 518.

Kara.

W przypadkach tych jest kara, areszt od ośmiu dni do jednego miesiąca, która za częstszem dostrzeżeniem do trzech miesięcy przedłużoną i w miarę okazującej się większej niepoprawności, zaostrzoną być winna.

§. 519.

Żebranie z udawaniem kalectwa.

Żebrak zaś, który dla wzbudzenia większego politowania, udaje niedołężność cielesną, rany, choroby i tym podobne, zaraz za pierwszem dostrzeżeniem na areszt aż do miesiąca skazanym być ma.

§. 520.

Żebractwo przez dzieci.

Kara.

Gdy dziecię niżej lat czternastu wieku na żebraniu dostrzeżonem będzie, natenczas rodzice, albo ci, pod których dozorem lub opieką żebrające dziecię zostaje, jeżeli

b) welche vom Zuführen solcher Personen ein Geschäft machen;

c) welche sonst sich zu Unterhändlern in unerlaubten Verständnissen dieser Art gebrauchen lassen.

§. 513.

Strafe.

Die Strafe dieser Uebertretung ist strenger Arrest von drei bis zu sechs Monaten; sie ist aber zu verschärfen, wenn die Schuldigen das Gewerbe bereits durch längere Zeit fortgesetzt haben.

§. 514.

Strafe auf wiederholte Uebertretung.

Eine wegen Kuppelei schon bestrafte Person ist bei abermaliger Betretung nach vollstreckter Strafe aus dem bisherigen Aufenthaltsorte, und wenn sie eine Fremde ist, aus sämmtlichen Kronländern des Reiches abzuschaffen.

§. 515.

Unterschleif zur Unzucht von Seite der Gast- oder Schankwirthe und ihrer Dienstleute.

Wenn Gast- oder Schankwirthe, ausser den im §. 512 bezeichneten Fällen der Uebertretung der Kuppelei, zur Unzucht Gelegenheit verschaffen, sind sie einer Uebertretung schuldig, und das erste Mal mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden zu belegen. Bei weiterer Fortsetzung des Unterschleifes werden sie von dem Gast- oder Schankgewerbe abgeschafft, und zu einem solchen Gewerbe für die Zukunft unfähig erklärt.

Strafe.

Machen sich Dienstleute ohne Wissen des Gast- oder Schankwirthes dieser Uebertretung schuldig, so sind dieselben mit Arrest von acht Tagen bis zu drei Monaten zu bestrafen.

§. 516.

Gröbliches und öffentliches Aergerniss verursachende Verletzung der Sittlichkeit oder Schamhaftigkeit.

Wer durch bildliche Darstellungen oder durch unzüchtige Handlungen die Sittlichkeit oder Schamhaftigkeit gröblich und auf eine öffentliches Aergerniss erregende Art verletzt, macht sich einer Uebertretung schuldig, und soll zu strengem Arreste von acht Tagen bis zu sechs Monaten verurtheilt werden. Wurde aber eine solche Verletzung durch Druckschriften begangen, so ist sie als ein Vergehen mit strengem Arreste von sechs Monaten bis zu einem Jahre zu ahnden.

§. 517.

Betteln.

Die Vorkehrung gegen das Betteln steht mit den Armenversorgungs-Anstalten in Verbindung, und ist im Allgemeinen der Ortspolizei übertragen. Das Betteln wird aber zu einer Uebertretung, wenn bei bestehenden Versorgungs-Anstalten eine mehrmalige Betretung, Hang zum Müssiggange und Fruchtlosigkeit der geschehenen Abmahnung oder ersten Bestrafung bezeugt.

§. 518.

Strafe.

In solchen Fällen ist die Strafe Arrest von acht Tagen bis zu einem Monate, die nach der öfteren Betretung auf drei Monate verlängert, und nach der hervorleuchtenden grösseren Unverbesserlichkeit verschärft werden soll.

§. 519.

Betteln mit verstellten körperlichen Gebrechen.

Ein Bettler hingegen, der, um grösseres Mitleid zu erwecken, Verstellung von körperlichen Gebrechen, Wunden, Krankheiten und dergleichen anwendet, ist sogleich bei der ersten Betretung zu Arrest bis zu einem Monate zu verurtheilen.

§. 520.

Betteln der Kinder. Strafe.

Wenn ein Kind unter vierzehn Jahren im Betteln betreten wird, sind die Eltern, oder Diejenigen, unter deren Aufsicht oder Pflege das bettelnde Kind seht, dafern sie davon

o tem wiadomość mieli, albo sami je do żebrania spowodowali, za takie przestępstwo karani być mają aresztem od dni ośmiu do jednego miesiąca.

§. 521.

Pożyczanie dzieci do żebrania.

Kara.

Rodzice, tudzież wszystkie osoby, którym wychowanie, opieka lub dozór nad dziećmi jest powierzoną, i którzy dzieci pożyczają, ażeby przez drugich za narzędzie do żebrania używanemi były, ukaranymi będą w sposób, w §. 518. przepisany.

§. 522.

Gry zakazane.

Kara.

Gra hazardowna lub czysto-losowa, jako też wszelka inna, przez szczególne przepisy wyraźnie zakazana, ściąga na wszystkich, tak grających, jakoteż i tych, którzy w swem zamieszkaniu grać dozwalają, za każdym razem przestępstwa takiego, karę od dziesięciu do złotych reńskich dziewięciuset, z której ściągniona trzecia donosicielowi przypada, a gdyby tenże sam podlegał karze, nawet i ta onemuż zupełnie darowaną będzie.

Cudzoziemcy, karze za to przestępstwo podpadający, z państwa wydalonymi być winni.

§. 523.

Pijaństwo.

Kara.

Pijaństwo, na tym jako przestępstwo karanem będzie, który w upojeniu dopuścił się jakiego czynu, któryby mu, gdyby nie był pijanym, za zbrodnię był poczytanym (§. 236). Kara jest areszt od jednego do miesięcy trzech. Jeżeli pijany z doświadczenia wiedział, iż za upiciem się podlega gwałtownemu naruszeniu umysłu, areszt zaostrzonym, a jeżeli się dopuścił większych bezprawiów, ścisły areszt aż do sześciu miesięcy, orzeczonym być ma.

§. 524.

Zastarzałe pijaństwo.

Kara.

Zastarzałe pijaństwo rzemieślników i wyrobników, którzy na dachu i rusztowaniu pracują, lub z przedmiotami od ognia niebezpiecznemi do czynienia mają, tudzież służących z takiej klasy, przez których niedbałość, ogień łatwo powstać może, ukaranem być winno jako przestępstwo aresztem, od jednego do dni ośmiu, za powtórzeniem, nawet aż do jednego miesiąca, a wedle okoliczności, także jeszcze zaostrzonym.

Zastarzałe pijaństwo, jeżeli takowe przez swą jawność dojdzie do wiadomości zwierzchności, będzie wprawdzie z urzędu ukaranem, oprócz tego zaś, wtenczas tylko, jeżeli majster lub służbodawca, zażalenie w tej mierze do zwierzchności wniesie.

§. 525.

Przypadki, w których zawinienia, domowej karności ulegające, stają się przestępstwami przeciwko publicznej obyczajności.

Inne czyny więcej nieobyczajne, jako to: kradzieże i przeniewierzenia między krewnymi, nadwerężenia wierności małżeńskiej, czynne naruszenia winnego uszanowania rodzicom od dzieci, panom od służących i tym podobne, dopóki nie wyjdą po za obręb familii, wprawdzie jedynie domowej karności pozostawionemi być powinny.

Jeżeli atoliż uchybienia te tak daleko posunięte są, iż rodzice, opiekunowie, wychowawcy (ochmistrze), krewni, małżonkowie, służbodawcy i t. d. widzą się być zmuszonymi żądać pomocy od władzy, wówczas stają się przestępstwami przeciwko publicznej obyczajności. W przypadkach takich, sądy obowiązane są dać pomoc dla zaradzenia takowym, i po uskutecznionem należytem dochodzeniu, taką orzec karę, jaką według okoliczności za najstosowniejszą do rzeczywistego osiągnienia skutku uważają.

Kenntniss gehabt oder es selbst dazu veranlasst hätten, mit Arrest von acht Tagen bis zu einem Monate für diese Uebertretung zu bestrafen.

§. 521.

Herleihen der Kinder zum Betteln.

Strafe.

Diejenigen Eltern, sowie alle jene Personen, welchen die Erziehung, Pflege oder Obhut über Kinder obliegt, und welche Kinder herleihen, um von Anderen als Werkzeuge des Bettelns gebraucht zu werden, sind auf die im §. 518 ausgedrückte Art zu bestrafen.

§. 522.

Verbotene Spiele.

Strafe.

Das Spiel aller Hazard- oder reinen Glücksspiele, sowie aller derjenigen Spiele, welche durch besondere Vorschriften namentlich verboten sind, unterwirft sowohl alle Spielenden, als Denjenigen, der in seiner Wohnung spielen lässt, für jeden Fall dieser Uebertretung der Strafe von zehn bis neunhundert Gulden, wovon das eingebrachte Drittheil dem Anzeiger zufällt, und wäre er selbst im Falle der Strafe, auch diese ganz nachgesehen wird.

Ausländer, welche wegen dieser Uebertretung in Strafe verfallen, sind aus dem Reiche abzuschaffen.

§. 523.

Trunkenheit.

Strafe.

Trunkenheit ist an demjenigen als Uebertretung zu bestrafen, der in der Berauschung eine Handlung ausgeübt hat, die ihm ausser diesem Zustande als Verbrechen zugerechnet würde (§. 236). Die Strafe ist Arrest von einem bis zu drei Monaten. War dem Trunkenen aus Erfahrung bewusst, dass er in der Berauschung heftigen Gemüthsbewegungen ausgesetzt sei, so soll der Arrest verschärft, bei grösseren Uebelthaten aber auf strengen Arrest bis zu sechs Monaten erkannt werden.

§. 524.

Eingealterte Trunkenheit.

Strafe.

Eingealterte Trunkenheit ist bei Handwerkern und Taglöhnern, welche auf Dächern und Gerüsten arbeiten, oder die mit feuergefährlichen Gegenständen umzugehen haben, sowie bei derjenigen Classe von Dienstpersonen, durch deren Fahrlässigkeit leicht Feuer entstehen kann, als Uebertretung mit Arrest von einem bis zu acht Tagen, bei Wiederholung auch bis zu einem Monate, und nach Umständen auch noch mit Verschärfung zu bestrafen.

Die Bestrafung eingealterter Trunkenheit wird zwar bei Fällen, welche durch ihre Oeffentlichkeit zur obrigkeitlichen Kenntniss gelangen, von Amtswegen verhängt, ausserdem aber nur, wenn Meister oder Dienstherren darüber bei der Behörde Beschwerde führen.

§. 525.

Wann Fälle die sonst der häuslichen Zucht unterliegen, zu Uebertretungen gegen die öffentliche Sittlichkeit werden.

Andere grössere Unsittlichkeiten, als: Diebstähle und Veruntreuungen zwischen Verwandten, Verletzung der ehelichen Treue, thätige Verletzungen schuldiger Ehrerbietung der Kinder gegen die Eltern, der Dienstleute gegen die Dienstherren und dergleichen sind zwar, so lange sie im Inneren der Familien verschlossen bleiben, lediglich der häuslichen Zucht zu überlassen.

Wenn aber diese Unordnungen so weit gehen, dass Eltern, Vormünder, Erzieher, Verwandte, Ehegenossen, Dienstherren u. a. dgl. sich bemüssiget sehen, die Hilfe der Behörden anzurufen, so werden sie Uebertretungen gegen die öffentliche Sittlichkeit. Die Behörden sind in solchen Fällen verpflichtet, zur Abwendung der Unordnung die Hand zu bieten, und nach gehöriger Untersuchung jene Strafe zu verhängen, die sie nach den Umständen zu einem wirksamen Erfolge am zweckmässigsten erachten.

Rozdział czternasty.

O umorzeniu wykroczeń i przestępstw, niemniej kar na nie postanowionych.

§. 526.

Umorzenie wykroczeń i przestępstw, tudzież kar za nie.

Wyszczególnione w niniejszej ustawie karnej wykroczenia i przestępstwa, niemniej kary za nie, umarzane bywają przez śmierć winnego; przez karę odbytą, przez darowanie takowej i przez przedawnienie.

§. 527.

Przez śmierć winę ponoszącego.

Śmierć winę ponoszącego, znosi wszelkie dochodzenie, a nawet i skutek wyroku, jeżeli takowy już był wydanym; wyjąwszy, gdyby wyrokiem tym wynagrodzenie lub bezszkodność orzeczoną była.

§. 528.

Przez odbytą karę.

Odbyta kara, znosi wykroczenia i przestępstwa (§. 225).

§. 529.

Przez darowanie kary.

Darowanie kary, o ile takowe przez publiczną władzę w tej mierze właściwą, lub przez upoważnionego do tego oskarżyciela nastąpiło, ten sam ma skutek, co i kara odbyta.

§. 530.

We wszystkich przypadkach, kiedy sądowe na drodze karnej dochodzenie wykroczenia lub przestępstwa, jedynie tylko na żądanie strony interesowanej, może mieć miejsce, upoważniony z mocy ustawy do takiego żądania, nie ma już więcej do tego prawa, jeżeli wiadomy sobie czyn karygodny, albo wyraźnie przebaczył, albo od chwili, w której o czynie karygodnym dowiedział się, przez sześć tygodni skargi o to nie wnosił, albo jeżeli czyn karygodny, przez przedawnienie już umorzonym został. Jeżeli jednak mający prawo do wyniesienia skargi, żądanie swe o ukaranie, odwoła wprzód nim wyrok zostającemu pod śledztwem ogłoszonym będzie, natenczas tak dalsze dochodzenie i karno-sądowe postępowanie zaniechanem być, jako też wszelki skutek wyroku, jeżeli takowy już zapadł, ustać powinien; przeciwnie zaś, jeżeli odwołanie to dopiero po nastąpionem ogłoszeniu, chociażby nieprawomocnego jeszcze wyroku, uczynionem będzie, takowe w powszechności (§. 503) tylko jeszcze za powód złagodzenia kary przez władzę wyższą, do której wyrok drogą apelacyi wytoczonym został, uważanem być może.

§. 531.

Przez przedawnienie.

Przez przedawnienie, umorzonem zostaje i dochodzenie i kara, gdy winowajca od chwili popełnienia karygodnego czynu, albo, jeżeli z powodu tego, dochodzenie przeciwko niemu już przedsięwziętem było, gdy od dnia wyroku, przez który prawomocnie uwolnionym został, w przeciągu czasu, niniejszą ustawą oznaczonym, przez sąd krajowy pod dochodzenie podciągniętym nie był. Przedawnienie zatem zostaje przerwanem, gdy przeciwko sprawcy jako obwinionemu wydanem było wezwanie, rozkaz doprowadzenia lub aresztowania go, albo gdy sprawca, jako obwiniony, był już badanym, lub aresztowanym, albo też przez pogoń lub listy gończe ściganym.

Vierzehntes Hauptstück.

Von Erlöschung der Vergehen und Uebertretungen und ihrer Strafen.

§. 526.

Erlöschung der Vergehen und Uebertretungen und ihrer Strafen.

Die in diesem Strafgesetze vorkommenden Vergehen und Uebertretungen und ihre Strafen erlöschen durch den Tod des Schuldigen; durch die vollstreckte Strafe; durch Erlassung derselben, und durch Verjährung.

§. 527.

Durch den Tod des Schuldigen.

Der Tod des Schuldigen hebt alle Untersuchung auf, und wenn bereits ein Urtheil ergangen ist, auch alle Wirkung desselben; ausser in soferne dadurch auf Ersatz oder Entschädigung erkannt worden.

§. 528.

Durch die vollstreckte Strafe.

Die vollstreckte Strafe tilgt Vergehen und Uebertretungen (§. 225).

§. 529.

Durch Erlassung der Strafe.

Die Erlassung der Strafe, soweit dieselbe von der dazu berufenen öffentlichen Behörde oder von dem dazu berechtigten Ankläger nachgesehen worden, hat mit der vollstreckten Strafe gleiche Wirkung.

§. 530.

In allen denjenigen Fällen, wo die strafgerichtliche Verfolgung eines Vergehens oder einer Uebertretung nur auf Verlangen eines Betheiligten stattfinden darf, soll derjenige, welcher nach dem Gesetze dieses Ansuchen zu stellen hat, hierzu nicht mehr berechtiget seyn, wenn er die ihm bekannt gewordene strafbare Handlung ausdrücklich verziehen, oder von der Zeit an, wo ihm die strafbare Handlung bekannt geworden ist, durch sechs Wochen darüber nicht Klage geführt hat, oder wenn die strafbare Handlung bereits durch Verjährung erloschen ist. Wenn jedoch der zur Anklage Berechtigte sein Ansuchen um Bestrafung noch vor der Kundmachung des Urtheiles an den Untersuchten widerruft, so hat es von jeder weiteren Untersuchung und strafgerichtlichen Verhandlung sowohl, als auch von jeder Wirkung des etwa bereits gefällten Urtheiles abzukommen; findet dagegen ein solcher Widerruf erst nach erfolgter Kundmachung des wenn auch noch nicht rechtskräftigen Urtheiles statt, so kann derselbe in der Regel (§. 503) nur als ein Grund zur Milderung der Strafe bei der höheren Behörde, an welche das Urtheil im Berufungswege gelangt ist, angesehen werden.

§. 531.

Durch die Verjährung.

Durch die Verjährung erlischt Untersuchung und Strafe, wenn der Schuldige von dem Zeitpuncte der begangenen strafbaren Handlung oder in dem Falle, wenn er desshalb schon in Untersuchung gezogen worden ist, von der Zeit des Urtheiles, wodurch er rechtskräftig freigesprochen wurde, an zu rechnen, in der vom gegenwärtigen Gesetze bestimmten Zeit von einem inländischen Strafgerichte nicht in Untersuchung gezogen worden ist. Die Verjährung wird daher unterbrochen, wenn gegen den Thäter als Angeschuldigten eine Vorladung, ein Vorführungs- oder Verhaftsbefehl erlassen, oder wenn er als solcher bereits vernommen oder verhaftet, oder mittelst der Nacheile oder durch Steckbriefe verfolgt worden war.

Prócz tego, sprawca, aby z przedawnienia korzystać mógł

a) nie powinien mieć z wykroczenia albo przestępstwa, żadnego już więcej pożytku;

b) o ile natura karygodnego czynu tego dozwala, musiał był szkodę wynagrodzić, który to warunek atoliż przy wykroczeniach i przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu honoru, nie będzie wymaganym, i

c) nareszcie nie powinien był w czasie na przedawnienie oznaczonym, popełnić ani zbrodni, ani wykroczenia, ani przestępstwa.

§. 532.

Czas do przedawnienia wykroczeń i przestępstw.

Czas, do przedawnienia potrzebny, jeżeli w szczególnych przypadkach, krótszy przeciąg do przeprowadzenia prawa wyniesienia skargi przez ustawę nie jest oznaczonym, co do wykroczeń i przestępstw, na które w ustawie, jako najwyższą karę, areszt pierwszego stopnia bez zaostrzenia, lub karę pieniężną do pięćdziesięciu złotych reńskich postanowiono — jest trzy miesiące; gdzie areszt pierwszego stopnia z zaostrzeniem, albo karę pieniężną do dwóchset złotych reńskich postanowiono — sześć miesięcy; co do wszystkich innych wykroczeń i przestępstw, surowszej karze ulegających, tudzież co do przypadków, gdzie utratę praw i upoważnień, jako karę postanowiono — rok cały.

Nebstbei darf aber der Thäter, um auf die Verjährung Anspruch machen zu können:

a) *aus dem Vergehen oder der Uebertretung keinen Nutzen mehr in Händen haben: ferner muss er*

b) *soweit es die Natur der strafbaren Handlung zugibt, Erstattung geleistet haben, welche Bedingung daher bei den Vergehen und Uebertretungen gegen die Sicherheit der Ehre nicht erforderlich ist, und*

c) *in der zur Verjährung bestimmten Zeit weder ein Verbrechen, noch ein Vergehen oder eine Uebertretung begangen haben.*

§. 532.

Zeit der Verjährung bei Vergehen und Uebertretungen

Die Zeit der Verjährung ist, in soweit nicht in dem Gesetze bei einzelnen Fällen eine kürzere Frist für die Geltendmachung des Klagerechtes insbesondere festgesetzt ist, bei Vergehen und Uebertretungen, worauf im Gesetze als höchste Strafe Arrest des ersten Grades ohne Verschärfung oder eine Geldstrafe bis fünfzig Gulden festgesetzt ist, drei Monate; wo Arrest des ersten Grades mit Verschärfung, oder eine Geldstrafe bis zweihundert Gulden bestimmt ist, sechs Monate; bei den sämmtlichen schwerer verpönten Vergehen und Uebertretungen, wie auch, wo Verlust von Rechten und Befugnissen als Strafe gesetzt ist, ein volles Jahr.

SPIS.

Inhalt.

Część druga.

O wykroczeniach i przestępstwach (§§. 233—532).

118.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 27. Maja 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których ustawa o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850 r. moc ma,

którem ustanowioną zostaje dla tych właśnie krajów koronnych, kompetencya sądów karnych.

Aby aż do zaprowadzenia ostatecznej organizacyi sądowej i nowego postępowania karnego, mającego być uregulowanem wedle zasad, w Moich uchwałach z dnia 31. Grudnia 1851 r. ustanowionych, rozporządzenia co do właściwości różnych kategoryj sądów karnych, zawarte w art. VI—X. patentu z dnia 17. Stycznia 1850 r., mocą którego ustawa postępowania karnego zaprowadzoną została, w zgodności ustawić z postanowieniami niniejszej, patentem z dnia dzisiejszego obwieszczonej ustawy karnej na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, po wysłuchaniu Mojich ministrów i zasiągnieniu zdania Mojej Rady państwa, rozporządzam, co następuje:

Artykuł I.

Począwszy od dnia 1. Września 1852 r. w tych krajach koronnych, w których obecnie jeszcze moc ma prowizoryczna ustawa o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850 r. obowięzywać będą, co się tycze właściwości sądownictwa karnego na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, postanowienia następujące:

Artykuł II.

Do sądów krajowych należy tak rozprawa główna, jak zawyrokowanie w następnych przypadkach zbrodni:

1) obrazy wyrządzonej Członkom Domu cesarskiego i zamieszania publicznej spokojności (§§. 64 aż do 66 ustawy karnej na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa);

2) powstania i rozruchu (§§. 68—73 i 75);

3) gwałtu publicznego;

a) przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu jakiemu, przez rząd do rozpraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi lub przeciw innej władzy publicznej (§§. 76, 77 i 80);

b) przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom prawnie uznanym, albo przeciw zgromadzeniom, pod spółdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej odbywającym się (§§. 78, 79 i 80);

c) przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności (§§. 85 i 86); lub przez inne złośliwe czyny lub opuszczenia, pod okolicznościami, szczególnie niebezpiecznemi (§. 87); albo przez złośliwe uszkodzenia lub przeszkodzenia w telegrafach rządowych (§. 89); atoliż we wszystkich tych przypadkach, jeżeli wedle ustawy kara więzienia najmniej na pięć do lat dziesięciu wyrzeczoną być winna;

d) przez ludokradztwo (§§. 90 i 91);

e) przez trudnienie się handlem niewolnikami (ustęp końcowy §fu. 95);

118.

Kaiserliche Verordnung vom 27. Mai 1852,

wirksam für diejenigen Kronländer, in welchen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Giltigkeit steht,

wodurch für eben diese Kronländer die Competenz der Strafgerichte festgesetzt wird.

Um bis zur Einführung der definitiven Gerichtsorganisation und eines neuen Strafverfahrens, welches nach den mit Unseren Beschlüssen vom 31. December 1851 festgestellten Grundsätzen zu regeln seyn wird, die in den Artikeln VI—X des Patentes vom 17. Jänner 1850, womit die Strafprocess-Ordnung eingeführt wurde, enthaltenen Anordnungen über die Competenz der verschiedenen Arten von Strafgerichten mit den Bestimmungen des mit dem Patente vom heutigen Tage kundgemachten Strafgesetzes über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen in Einklang zu bringen, verordne Ich, nach Vernehmung Meiner Minister und nach Anhörung Meines Reichsrathes, wie folgt:

Artikel I.

Vom 1. September 1852 angefangen haben in denjenigen Kronländern, in welchen dermal noch die provisorische Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit ist, hinsichtlich der Zuständigkeit der Strafgerichtsbarkeit über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen folgende Bestimmungen zu gelten:

Artikel II.

Vor die Landesgerichte gehört die Hauptverhandlung und Entscheidung über nachstehende Verbrechen:

1. Beleidigungen der Mitglieder des kaiserlichen Hauses und Störung der öffentlichen Ruhe (§§. 64 — 66 des Strafgesetzes über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen);

2. Aufstand und Aufruhr (§§. 68—73 und 75);

3. öffentliche Gewaltthätigkeit:

a) durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen ein Gericht oder eine andere öffentliche Behörde (§§. 76, 77 und 80);

b) durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden (§§. 78, 79 und 80);

c) durch boshafte Beschädigung fremden Eigenthumes (§§. 85 und 86); oder durch andere boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besonders gefährlichen Verhältnissen (§. 87); oder durch boshafte Beschädigungen oder Störungen am Staats-Telegraphen (§. 89); jedoch in allen diesen drei Fällen nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

d) durch Menschenraub (§§. 90 und 91);

e) durch Betreibung eines fortgesetzten Verkehres mit Sklaven (Schlussabsatz des §. 95);

f) przez porwanie (§§. 96 i 97), atoliż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy na karę więzienia od pięciu do lat dziesięciu zawyrokować należy;

4) nadużycia władzy urzędowej (§§. 101—103);

5) fałszowania publicznych papierów kredytowych (§§. 106—117);

6) fałszowania monety (§§. 118—121):

7) zgwałcenia religii (§§. 122 i 123);

8) zgwałcenia niewiasty, zhańbienia i nierządu naturze przeciwnego (§§. 125—130), wszelakoż w obudwóch ostatnich przypadkach wtenczas tylko, jeżeli wedle ustawy kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu orzeczoną być ma:

9) morderstwa i zabójstwa (§§.134—143):

10) spędzenia płodu mimo wiedzy i wbrew woli matki (§§. 147 i 148), atoliż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

11) podrzucenia dziecka (§§. 149 i 150), jednakowoż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

12) ciężkiego uszkodzenia cielesnego (§§. 152—157), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli z mocy ustawy orzeczoną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

13) pojedynku (§§. 158—165), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli podług ustawy wymierzoną być ma kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

14) podpalenia (§§. 166—169), atoliż wtedy tylko, jeżeli według ustawy orzeczoną być winna kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu:

15) kradzieży (§§. 171—176), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli według §fu. 179. zawyrokowaną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu:

16) przeniewierzenia (§§. 181—184), jednakże wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

17) rozboju (§§. 190—195);

18) oszustwa (§§. 197—204), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

19) potwarzy (§§. 209—210), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli z mocy ustawy orzeczoną być winna kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

20) dania zbrodniarzom pomocy, atoliż w tym tylko przypadku, jeżeli wedle §fu 218 orzeczoną być winna kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu.

Artykuł III.

Śledztwo przygotowawcze co do ciężkich tych, w powyższym artykule namienionych zbrodni, należy do sądów powiatowych kolegialnych z przestrzeganiem przepisów, w ustawie o postępowaniu karnem zawartych.

Artykuł IV.

Do sądów powiatowych kolegialnych, należy dalej w okręgu, przekazanym im jako sądom karnym na zbrodnie i wykroczenia, śledztwo przygotowawcze i rozprawa główna, jako też zawyrokowanie w pierwszej instancyi:

1) co do wszystkich zbrodni, artykułem II. sądom krajowym nie przekazanych;

f) durch Entführung (§§. 96 und 97), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist:

4. Missbrauch der Amtsgewalt (§§. 101 — 103);

5. Verfälschung der öffentlichen Creditspapiere (§§. 106 — 117);

6. Münz-Verfälschung (§§. 118 — 121);

7. Religionsstörung (§§. 122 und 123);

8. Nothzucht, Schändung und Unzucht wider die Natur (§§. 125 — 130), jedoch für die beiden letzteren Fälle nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist:

9. Mord und Todtschlag (§§. 134 — 143);

10. Abtreibung der Leibesfrucht wider Wissen und Willen der Mutter (§§. 147 und 148), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

11. Weglegung eines Kindes (§§. 149 und 150), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

12. schwere körperliche Beschädigung (§§. 152 — 157), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

13. Zweikampf (§§. 158 — 165), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

14. Brandlegung (§§. 166 — 169), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

15. Diebstahl (§§. 171 — 176), jedoch nur dann, wenn nach dem §. 179 auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

16. Veruntreuung (§§. 181 — 184), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

17. Raub (§§. 190 — 195);

18. Betrug (§§. 197 — 204), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

19. Verläumdung (§§. 209 und 210), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

20. Verbrechern geleisteter Vorschub, jedoch nur in dem Falle, wenn nach §. 218 auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

Artikel III.

Die Voruntersuchung rücksichtlich der im vorstehenden Artikel aufgeführten schweren Verbrechen steht den Bezirks-Collegialgerichten unter Beobachtung der in der Strafprocess-Ordnung enthaltenen Bestimmungen zu.

Artikel IV.

Den Bezirks-Collegialgerichten steht ferner in dem ihnen als Strafgerichten über Verbrechen und Vergehen zugewiesenen Sprengel die Voruntersuchung und Hauptverhandlung, so wie die Entscheidung in erster Instanz zu:

1. Ueber alle im Artikel II nicht den Landesgerichten zugewiesenen Verbrechen:

2) co do wszystkich wykroczeń w niniejszej powszechnej ustawie karnej wyszczególnionych;

3) co do wykroczenia noszenia broni zakazanych, w miarę patentu z dnia 18. Stycznia 1818 *), pierwotnie obwieszczonego tylko dla królestwa Lombardzko-Weneckiego, a następnie także i na Tyrol południowy rozciągnionego.

Artykuł V.

Do sądów powiatowych (pojedynczych), należy postępowanie:

1) co do wszystkich przestępstw, w powszechnej ustawie karnej wyszczególnionych;

2) co do wszelkich przestąpień innych, o ile nie są przekazane sądownictwu władz bezpieczeństwa, władz gminnych, lub też innych.

Artyknł VI.

Począwszy od dnia, w którym niniejsza nowa ustawa karna na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa w życie wchodzi, także i co do czynów karygodnych, przez pisma drukowe popełnionych (artykuł II. patentu obwieszczającego do ustawy karnej), toczyć się będzie postępowanie karne podług powszechnych przepisów, tak ustawy o postępowaniu karnem z d. 17. Stycznia 1850, jak rozporządzenia cesarskiego z d. 11. Stycznia 1852 (Nr. 5. w dzienniku praw państwa), przyczem znoszą się oraz niniejszem przepisy rozdziału XXIV. rzeczonej co dopiero ustawy postępowania karnego, jedynie z wyjątkiem przepisu, tamże właśnie w §fie 500 zamieszczonego.

O ile zajęcie karygodnego pisma drukowego przez władze bezpieczeństwa przeprowadzonem być ma, ustanowionem jest w ustawie drukowej, jednocześnie wydanej. Jeżeli zaś sąd karny widzi się spowodowanym zarządzić zajęcie pism drukowych treści karygodnej, wówczas postępowanie przy tem prowadzonem być winno podług tych powszechnych przepisów ustawy o postępowaniu karnem, jakie ogólnie istnieją dla zajęcia lub sądowego przechowania przedmiotów, do karygodnego czynu odnoszących się.

Artykuł VII.

Powyższe postanowienia, zastosowanie znajdują także do wszystkich w dniu 1-m Września 1852 r. już wiszących przypadków karnych, w których przed tymże dniem ze strony Izby oskarżającej sądu wyższego krajowego, albo ze strony sądu powiatowego kolegialnego, nie zapadł żaden jeszcze z wyroków, oznaczonych w §§ch 228 i 229 ustawy postępowania karnego, albo w których ze strony sądu powiatowego (pojedynczego) nie była jeszcze wytoczoną rozprawa główna (§. 442 ustawy postępowania karnego).

Franciszek Józef m. p.

Hr. Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.

---

*) W medyolańskim zbiorze ustaw prowincyonalnych (*Raccolta degli atti ufficiali*) rok 1818. Vol. I. pag. 45 i następ.; we weneckim (*Collezione di leggi e regolamenti*) Vol. V, part. I, pag. 107 i następ., a w tyrolskim tom V, str. 723 i następ.

2. über alle in dem allgemeinen Strafgesetze aufgeführten Vergehen;

3. über das Vergehen des Tragens verbotener Waffen, nach Massgabe des ursprünglich nur für das lombardisch-venetianische Königreich kundgemachten und späterhin auch noch auf Südtirol ausgedehnten Patentes vom 18. Jänner 1818 *).

Artikel V.

Vor die Bezirks- (Einzeln-) Gerichte gehört das Verfahren:

1. über alle in dem allgemeinen Strafgesetze aufgeführten Uebertretungen;

2. über alle anderen Uebertretungen, in soweit sie nicht der Competenz der Sicherheits-, Gemeinde- oder anderer Behörden zugewiesen werden.

Artikel VI.

Von dem Tage angefangen, an welchem das neue Strafgesetz über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen in Wirksamkeit tritt, ist auch in Ansehung derjenigen strafbaren Handlungen, welche durch Druckschriften begangen werden (Artikel II des Kundmachungs-Patentes zum Strafgesetze) das Strafverfahren nach den allgemeinen Vorschriften der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 und der kaiserlichen Verordnung vom 11. Jänner 1852 (Nr. 5 des Reichsgesetzblattes) zu führen, indem hiermit zugleich die Bestimmungen des XXIV. Hauptstückes der gedachten Strafprocess-Ordnung mit einziger Ausnahme des §. 500 desselben ausser Wirksamkeit gesetzt werden.

In soweit die Beschlagnahme einer strafbaren Druckschrift durch die Sicherheitsbehörden vorzunehmen ist, wird sie durch die unter Einem erlassene Pressordnung geregelt. Findet aber ein Strafgericht die Beschlagnahme von Druckschriften strafbaren Inhaltes einzuleiten, so hat das Verfahren dabei nach jenen allgemeinen Vorschriften der Strafprocess-Ordnung stattzufinden, welche überhaupt für die Beschlagnahme oder gerichtliche Aufbewahrung von solchen Gegenständen bestehen, die auf eine strafbare Handlung Beziehung haben.

Artikel VII.

Die vorstehenden Bestimmungen haben auch auf alle am 1. September 1852 bereits anhängigen Straffälle Anwendung zu finden, über welche vor jenem Tage von der Anklagekammer des Oberlandesgerichtes oder von dem Bezirks-Collegialgerichte noch keines der in den §§. 228 und 229 der Strafprocess-Ordnung bezeichneten Erkenntnisse geschöpft, oder von dem Bezirks- (Einzeln-) Gerichte noch nicht die Hauptverhandlung eingeleitet worden ist (442 der Strafprocess-Ordnung).

Franz Joseph m. p.

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Kraus** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.

---

*) In der Mailänder Provinzial-Gesetzsammlung (Raccolta degli atti ufficiali) Jahrgang 1818, Vol. I. pag. 45 e seq.; in der venetianischen (Collezione di leggi e regolamenti) Vol. V, part. I., pag. 107 e seq.; und in der tirolischen V. Band, S. 723 und ff.

119.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 27. Maja 1852,

moc mające w tych krajach koronnych, w których dotąd jeszcze obowiązuje ustawa postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850 r.

którem w tych właśnie krajach koronnych, aż do zaprowadzenia ostatecznej organizacyi sądowej i nowego postępowania karnego, właściwość sądów karnych i postępowanie karne co do zbrodni zdrady głównej i obrazy Majestatu, uregulowanem, od dnia obwieszczenia rozporządzenia niniejszego w wykonanie wprowadzonem, a zarazem także na zbrodnie zdrady głównej i zamieszania publicznej spokojności, oznaczonego w §. 58. części I. ks. ust. karn. z dnia 3. Września 1803. r., przed wstąpieniem w życie nowej ustawy karnej popełnione, rozciągnionem zostaje.

W dodatku do Mojego rozporządzenia z dnia dzisiejszego, mocą którego, dla tych krajów koronnych, w których dotąd jeszcze obowiązuje ustawa postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850 r., aż do zaprowadzenia ostatecznej organizacyi sądowej i nowego postępowania karnego, kompetencya sądów karnych uregulowaną zostaje, rozporządzam, po wysłuchaniu Mojich ministrów i po zasiągnieniu zdania Mojej Rady państwa, co następuje:

§. 1.

Od dnia obwieszczenia niniejszego rozporządzenia, należeć będzie, aż do chwili zaprowadzenia nowej ustawy karnej w wyż wspomnionych krajach koronnych, tak rozprawa główna, jak zawyrokowanie co do wszystkich, wedle ustawy karnej procesowej z d. 17. Stycznia 1850. w tych krajach koronnych pod postępowanie karne podciągnąć się mających zbrodni zdrady głównej (§§. 58—62 nowej ustawy karnej na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa) i obrazy Majestatu (§. 63 tamże), do sądu krajowego miasta głównego kraju koronnego, gdzie namiestnik siedzibę swą ma; śledztwo zaś przygotowawcze co do tychże zbrodni, do sądu kolegialnego powiatowego, podług §. 15. ustawy postępowania karnego z grona tegoż właśnie sądu krajowego utworzonego.

§. 2.

Sądownictwo tychże sądów karnych, rozciągać się będzie w przypadku wyż wspomnionym, także i na wszelkie inne przez obwinionego popełnione, a jeszcze nie ukarane zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa.

§. 3.

Sądownictwo karne, w powyższych dwóch paragrafach ustanowione, nie będzie atoliż mieć miejsca w tych przypadkach zdrady głównej, które albo w skutek istniejącego w pewnem jakiem miejscu lub w pewnej jakiej części kraju stanu oblężenia lub stanu wojennego, do kompetencyi sądów wojennych, albo w razie §fu 480. ustawy postępowania karnego z d. 17. Stycznia 1850 r. przed sąd doraźny należą, albo też, które zbiegają się ze zbrodniami: wyśledzania (szpiegowania) lub innych porozumień z nieprzyjacielem (§. 67 nowej ustawy karnej), nieupoważnionego werbowania (§. 92. ustawy karnej, lub nakłonienia żołnierza do złamania wojskowego obowiązku służbowego, nareszcie dania pomocy do zbrodni wojskowej (§. 222 ustawy karnej). W tych ostatnich przypadkach, należy tak śledztwo jak wyrokowanie także i co do zbrodni w §fie 1. rzeczonych, do sądów wojskowych.

119.

Kaiserliche Verordnung vom 27. Mai 1852,

giltig für diejenigen Kronländer, in welchen derzeit noch die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit steht,

wodurch für eben diese Kronländer bis zur Einführung der definitiven Gerichts-Organisation und eines neuen Strafverfahrens die Zuständigkeit der Strafgerichte und das Strafverfahren rücksichtlich der Verbrechen des Hochverrathes und der Majestätsbeleidigung geregelt, vom Tage der Kundmachung dieser Verordnung angefangen in Wirksamkeit gesetzt, und auch auf die vor dem Eintritte der Wirksamkeit des neuen Strafgesetzes begangenen Verbrechen des Hochverrathes und der im §. 58 des I. Theiles des St. G. B. vom 3. September 1803 bezeichneten Störung der öffentlichen Ruhe ausgedehnt wird.

Im Nachhange zu Meiner Verordnung vom heutigen Tage, wodurch für diejenigen Kronländer, in welchen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 noch in Wirksamkeit steht, bis zur Einführung der definitiven Justiz-Organisation und eines neuen Strafverfahrens die Competenz der Strafgerichte geregelt wird, verfüge Ich, nach Einvernehmung Meiner Minister und nach Anhörung Meines Reichsrathes, wie folgt:

§. 1.

Vom Tage der Kundmachung der gegenwärtigen Verordnung soll bis zur Einführung einer neuen Strafprocess-Ordnung in den bezeichneten Kronländern die Hauptverhandlung und Entscheidung über alle nach Massgabe der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in diesen Kronländern zum strafgerichtlichen Verfahren zu bringenden Verbrechen des Hochverrathes (§§. 58 — 62 des neuen Strafgesetzes über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen) und der Majestätsbeleidigung (§. 63 ebenda) dem Landesgerichte der Hauptstadt des Kronlandes, wo der Statthalter seinen Sitz hat, die Voruntersuchung aber rücksichtlich dieser Verbrechen dem nach §. 15 der Strafprocess-Ordnung aus der Mitte eben dieses Landesgerichtes gebildeten Bezirks-Collegialgerichte zustehen.

§. 2.

Die Gerichtsbarkeit dieser Strafgerichte hat sich im vorerwähnten Falle auch auf alle anderen von dem Beschuldigten begangenen und noch nicht bestraften Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen auszudehnen.

§. 3.

Die in den vorstehenden zwei Paragraphen festgesetzte Strafgerichtsbarkeit hat jedoch nicht einzutreten in jenen Fällen des Hochverrathes, welche entweder in Folge des an einem Orte, oder in einem Landestheile bestehenden Belagerungs- oder Kriegszustandes zur Competenz der Kriegsgerichte, oder im Falle des §. 480 der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 vor das Standgericht gehören, oder welche mit den Verbrechen der Ausspähung (Spionerie) oder anderer Einverständnisse mit dem Feinde (§. 67 des neuen Strafgesetzes), der unbefugten Werbung (§. 92 des Strafgesetzes), oder der Verleitung eines Soldaten zur Verletzung militärischer Dienstpflicht und Hilfeleistung zu einem militärischen Verbrechen (§. 222 des Strafgesetzes) zusammentreffen. In den letzteren Fällen steht die Untersuchung und Entscheidung auch über die im §. 1 genannten Verbrechen den Militärgerichten zu.

§. 4.

Co się tycze śledztwa przygotowawczego i postawienia w stan oskarżenia, zachować się winno przepisy, w tym względzie wskazane w ustawie postępowania karnego z d. 17. Stycznia 1850 r. co do zbrodni, które dawniej należały do sądów przysięgłych, wszelakoż każdej chwili nastąpić ma zawieszenie śledztwa przygotowawczego z powodu zbrodni zdrady głównej i obrazy Majestatu, skoro tego zażąda prokurator rządowy w skutek własnego zlecenia ministra sprawiedliwości. Sąd kolegialny zlecenie takowe ministra sprawiedliwości, weźmie do należytej wiadomości swej, i w odniesieniu się do niego, zarządzi zawieszenie śledztwa przygotowawczego. Jeżeli jednak zaskarżony w takowym razie sądzi, iż niewinność swą wykazać jest w stanie, wówczas żądać ma prawo, ażeby podane przez niego dowody uniewinnienia, przez sędzię śledczego były dochodzone, i gdyby ztąd, wedle orzeczenia sądu krajowego, któremu rzecz do rozstrzygnienia została przedłożoną, wykazała się niewinność jego, ażeby mu na to zaświadczenie urzędowe wydanem było.

We wszystkich przypadkach innych, może zawieszenie śledztwa przygotowawczego nastąpić tylko za uchwałą sądu krajowego, po uprzedniem wysłuchaniu prokuratora rządowego. Przeciw takiemu wyrokowi, przysłuża prokuratorowi rządowemu zażalenie nieważności, stosownie do §§fów 241—246 ustawy postępowania karnego.

Jeżeli zawieszenie śledztwa przygotowawczego, prawomocnie zarządzonem zostało, zaskarżony ma prawo żądać zaświadczenia urzędowego, wspomnionego w §. 113. ustawy postępowania karnego.

§. 5.

Co się tycze postępowania przy rozprawie głównej i przy zawyrokowaniu, zastosowane być mają w ogólności te same przepisy, które ustanowione zostały Mojem rozporządzeniem z d. 11. Stycznia 1852 (Nr. 5. w dzienniku praw państwa) w przedmiocie postępowania przed sądami krajowemi, w miejsce sądów przysięgłych weszłemi. Tylko że we wszystkich niniejszym przepisem wskazanych przypadkach, sąd krajowy postępować i rozstrzygać winien będzie w zgromadzeniu, złożonem z przewodniczącego, ośmiu sędziów i jednego protokolisty. Do ogłoszenia zaskarżonego za winnego, potrzeba przynajmniej głosów sześć. Zresztą zarządzi sąd krajowy zawieszenie rozprawy głównej, dla którejbądź z rzeczonych dwóch zbrodni bez wszelkiego pytania się o to obwinionego, jak skoro tego zażąda prokurator rządowy za szczególnem zleceniem ministra sprawiedliwości. Jeżeli jednak zaskarżony mniema, iż w stanie jest udowodnić niewinność swą, wówczas wolno mu będzie także i w razie tego zawieszenia rozprawy głównej, zrobić użytek z prawa, zastrzeżonego mu na ten przypadek poprzedzającym §fem 4.

§. 6.

Jeżeliby z rozprawy głównej wykazało się, że czyn na obwinionym ciążący, nie stanowi wprawdzie zbrodni zdrady głównej lub obrazy Majestatu, lecz inną jest czynnością karygodną, wyrok pomimo to przecież należeć będzie do sądu krajowego, wedle §fu 1. powołanie swe w tym przedmiocie już wykonującego.

§. 4.

Hinsichtlich der Voruntersuchung und der Versetzung in den Anklagestand sind die Vorschriften, welche in diesen Beziehungen durch die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Betreff der früher zu den Geschwornengerichten gehörigen Verbrechen angeordnet sind, zu beobachten, jedoch soll die Einstellung der Voruntersuchung wegen des Verbrechens des Hochverrathes oder der Majestätsbeleidigung jederzeit stattfinden, sobald der Staatsanwalt über besonderen Auftrag des Justizministers sie verlangt. Das Collegialgericht hat einen solchen Auftrag des Justizministers zur Nachricht zu nehmen, und mit Bezug hierauf die Einstellung der Voruntersuchung zu verfügen. Glaubt jedoch der Beschuldigte in einem solchen Falle seine Schuldlosigkeit erweisen zu können, so ist er berechtiget, zu verlangen, dass Entschuldigungsbeweise, die er anzeigt, von dem Untersuchungsrichter erhoben, und dass ihm in dem Falle, als sich hieraus nach dem Erkenntnisse des Landesgerichtes, dem die Sache zur Entscheidung vorzulegen ist, seine Schuldlosigkeit ergeben würde, ein Amtszeugniss ausgefertiget werde.

In allen übrigen Fällen kann nur durch Beschluss des Landesgerichtes, nach vorläufiger Einvernehmung des Staatsanwaltes, die Einstellung der Voruntersuchung erfolgen. Gegen ein solches Erkenntniss steht dem Staatsanwalte die Nichtigkeitsbeschwerde nach Massgabe der §§. 241 — 246 der Strafprocess-Ordnung zu.

Ist die Einstellung der Voruntersuchung rechtskräftig verfügt worden, so ist der Angeschuldigte berechtiget, das im §. 113 der Strafprocess-Ordnung vorgesehene Amtszeugniss zu fordern.

§. 5.

Auf das Verfahren bei der Hauptverhandlung und Entscheidung haben im Allgemeinen diejenigen Vorschriften Anwendung zu finden, welche durch Meine Verordnung vom 11. Jänner 1852 (Nr. 5 des Reichsgesetzblattes), hinsichtlich des Verfahrens vor den an die Stelle der Schwurgeriche getretenen Landesgerichten verfügt worden sind. Nur hat das Landesgericht in allen durch die gegenwärtige Vorschrift vorausgesetzten Fällen in einer Versammlung von einem Vorsitzenden, acht Richtern und einem Protokollsführer zu verfahren und zu entscheiden. Zur Schuldigerklärung des Angeklagten sind wenigstens sechs Stimmen erforderlich. Uebrigens ist von dem Landesgerichte die Einstellung der Hauptverhandlung wegen eines der genannten zwei Verbrechen ohne weiteres Befragen des Beschuldigten zu verfügen, sobald der Staatsanwalt über besonderen Auftrag des Justizministers sie verlangt. Glaubt jedoch der Angeklagte seine Schuldlosigkeit erweisen zu können, so soll ihm das für diesen Fall im vorhergehenden §. 4 vorbehaltene Recht auch aus Anlass einer solchen Einstellung der Hauptverhandlung zustehen.

§. 6.

Ergibt sich aus der Hauptverhandlung, dass die dem Beschuldigten zur Last fallende That zwar nicht das Verbrechen des Hochverrathes oder der Majestätsbeleidigung, aber eine andere strafbare Handlung bildet, so hat sich das nach Massgabe des §. 1 eingeschrittene Landesgericht dennoch der Urtheilsfällung zu unterziehen.

§. 7.

Sąd krajowy orzekać ma także i co się tycze pretensyj, utrzymywanych ze strony Stanu lub osób prywatnych, przeciw osobom, za zbrodnię zdrady głównej skazanym. Do szkody, wyrządzonej ze zbrodni zdrady głównej, policzone być mają nietylko wszystkie bezpośrednio lub pośrednio przez takową sprowadzone uszkodzenia, lecz też i wszelkie koszta, niesione do utłumienia zbrodniczego przedsięwzięcia lub do przywrócenia porządku i bezpieczeństwa. Co się tycze rodzaju i kwoty wydatków, łożonych na ten cel ze skarbu państwa, przyznać winien sąd krajowy zupełną moc dowodu wykazom urzędowym i rachunkom władz administracyjnych, przez właściwą rachunkową władzę rządową rozpoznanym i sprawdzonym, wedle okoliczności nawet samym przez się.

§. 8.

Powyższe postanowienią, zastosowane będą także i do wszystkich dawniej popełnionych zbrodni zdrady głównej, i zamieszania publicznej spokojności, oznaczonego w §. 58. części I. księgi ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 roku, w przedmiocie których przed obwieszczeniem niniejszego rozporządzenia, nie został jeszcze wydany wyrok ostateczny w instancyi pierwszej.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.

120.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 27. Maja 1852,

obowiązujące w królestwach: Węgier, Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim;

którem ustanowioną zostaje dla rzeczonych właśnie krajów koronnych kompetencya sądów karnych.

Aby aż do zaprowadzenia ostatecznej organizacyi sądów i nowego postępowania karnego także i w Mojich królestwach: Węgier, Kroacyi i Slawonii, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim, rozporządzenia o kompetencyi różnych kategoryj sądów karnych, zawarte w prowizorycznych przepisach *), obecnie tamże moc jeszcze mających, w zgodność ustawić z postanowieniami obwieszczonej patentem z dnia dzi-

---

*) *a)* Najwyższe postanowienie z d. 3. Listopada 1849, w dzienniku praw kraj. dla Węgier N. 1.
b) Najwyższe postanowienie z d. 28. Grudnia 1849 r., tamże N. 2.
c) Najwyższe postanowienie z d. 1. Marca 1850 r. w dzienniku praw krajowych dla Kroacyi i Slawonii Nr. 4.
d) Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 30. Czerwca 1850 r. w dzienniku praw państwa Nr. 259.
e) Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 16. Lipca 1850 r., tamże Nr. 303.
f) Cesarskie rozporządzenie z d. 24. Lipca 1850 r., tamże Nr. 312.
g) Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z d. 17. Sierpnia 1851 r., tamże Nr. 193.

§. 7.

Das Landesgericht hat auch über die von Seite des Staates oder von Privatpersonen gegen die wegen des Verbrechens des Hochverrathes Verurtheilten geltend gemachten Ansprüche auf Schadenersatz zu erkennen. Zu dem aus dem Verbrechen des Hochverrathes entstandenen Schaden sind aber nicht nur alle unmittelbar oder mittelbar durch dasselbe herbeigeführten Beschädigungen, sondern auch alle zur Unterdrückung der verbrecherischen Unternehmung oder zur Wiederherstellung der Ordnung und Sicherheit aufgewendeten Kosten zu rechnen. Ueber die Art und den Betrag der zu diesen Zwecken aus dem Staatsschatze bestrittenen Auslagen ist den von der competenten Staats-Rechnungsbehörde geprüften und für richtig befundenen Amtsausweisen und Rechnungen der Verwaltungsbehörden von dem Landesgerichte, nach Beschaffenheit der Umstände selbst für sich allein, volle Beweiskraft einzuräumen.

§. 8.

Die vorstehenden Bestimmungen sind auch auf alle früher begangenen Fälle des Verbrechens des Hochverrathes und der im §. 58. I. Theiles des Strafgesetzbuches vom 3. September 1803 bestimmten Störung der öffentlichen Ruhe in Anwendung zu bringen, hinsichtlich welcher vor der Kundmachung dieser Verordnung noch kein Endurtheil erster Instanz ergangen ist.

Franz Joseph m. p.

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

120.

Kaiserliche Verordnung vom 27. Mai 1852,

wirksam für die Königreiche Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat,
wodurch für eben diese Kronländer die Competenz der Strafgerichte festgesetzt wird.

Um bis zur Einführung der definitiven Gerichts-Organisation und eines neuen Straf-Verfahrens auch in Unseren Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate die in den dermal daselbst provisorisch bestehenden Vorschriften*) enthaltenen Anordnungen über die Competenz der verschiedenen Arten von Strafgerichten mit den Bestimmungen des mit dem Patente vom heutigen Tage kundge-

*) a) Allerhöchste Entschliessung vom 3. November 1849, im Landesgesetzblatte für Ungarn Nr. 1.
b) Allerhöchste Entschliessung vom 28 December 1849, ebenda Nr. 2.
c) Allerhöchste Entschliessung vom 1. März 1850, im Landesgesetzblatte für Croatien und Slavonien Nr. 4
d) Justizministerial-Verordnung vom 30. Juni 1850, im Reichsgesetzblatte Nr. 259.
e) Justizministerial-Erlass vom 16 Juli 1850, ebenda Nr. 303.
f) Kaiserliche Verordnung vom 24. Juli 1850, ebenda Nr. 312.
g) Verordnung des Ministers der Justiz vom 17. August 1851, ebenda Nr. 193.

siejszego ustawy karnej na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, po wysłuchaniu Mojich ministrów i po zasiągnieniu Mojej Rady państwa, stanowię, co następuje:

Artykuł I.

Począwszy od dnia 1. Września 1852 r. w wyż rzeczonych właśnie krajach koronnych obowięzywać będą, co się tycze właściwości sądownictwa karnego na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa postanowienia następujące:

Artykuł II.

Do sądów krajowych należy tak rozprawa główna jak zawyrokowanie w następujących przypadkach zbrodni:

1) zdrady głównej, obrazy Majestatu, obrazy wyrządzonej Członkom Domu cesarskiego i zamieszania publicznej spokojności (§§. 58 aż do 66 ustawy karnej na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa);

2) powstania i rozruchu (§§. 68—73 i 75);

3) gwałtu publicznego;

a) przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu jakiemu, przez rząd do rozpraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi lub przeciw innej władzy publicznej (§§. 76, 77 i 80);

b) przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom prawnie uznanym, albo przeciw zgromadzeniom, pod spółdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej odbywającym się (§§. 78, 79 i 80);

c) przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności (§§. 85 i 86); lub przez inne złośliwe czyny lub opuszczenia, pod okolicznościami, szczególnie niebezpiecznemi (§. 87); albo przez złośliwe uszkodzenia lub przeszkodzenia w telegrafach rządowych (§. 89); atoliż we wszystkich tych trzech przypadkach, jeżeli wedle ustawy kara więzienia najmniej na pięć do lat dziesięciu orzeczoną być winna;

d) przez ludokradztwo (§§. 90 i 91);

e) przez trudnienie się handlem niewolnikami (ustęp końcowy §. 95);

f) przez porwanie (§§. 96 i 97), atoliż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy na karę więzienia od pięciu do lat dziesięciu zawyrokować należy;

4) nadużycia władzy urzędowej (§§. 101—103);

5) fałszowania publicznych papierów kredytowych (§§. 106—117);

6) fałszowania monety (§§. 118—121);

7) zgwałcenia religii (§§. 122 i 123);

8) zgwałcenia niewiasty, zhańbienia i nierządu naturze przeciwnego (§§. 125—130), wszelakoż w obudwóch ostatnich przypadkach wtenczas tylko, jeżeli wedle ustawy kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu orzeczoną być ma;

9) morderstwa i zabójstwa (§§. 134—143);

10) spędzenia płodu mimo wiedzy i wbrew woli matki (§§. 147 i 148), atoliż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

machten Strafgesetzes über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen in Einklang zu bringen, verordne Ich, nach Vernehmung Meiner Minister und nach Anhörung Meines Reichsrathes, wie folgt:

Artikel I.

Vom 1. September 1852 angefangen haben in den eben genannten Kronländern hinsichtlich der Zuständigkeit der Strafgerichtsbarkeit über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen, folgende Bestimmungen zu gelten:

Artikel II.

Vor die Landesgerichte gehört die Hauptverhandlung und Entscheidung über nachstehende Verbrechen:

1. Hochverrath, Beleidigungen der Majestät und der Mitglieder des kaiserlichen Hauses, und Störung der öffentlichen Ruhe (§§. 58—66 des Strafgesetzes über Verbrechen. Vergehen und Uebertretungen);

2. Aufstand und Aufruhr (§§. 68—73 und 75);

3. öffentliche Gewaltthätigkeit:

a) *durch gewaltsames Handeln gegen eine von der Regierung zur Verhandlung öffentlicher Angelegenheiten berufene Versammlung, gegen ein Gericht oder eine andere öffentliche Behörde (§§. 76, 77 und 80);*

b) *durch gewaltsames Handeln gegen gesetzlich anerkannte Körperschaften oder gegen Versammlungen, die unter Mitwirkung oder Aufsicht einer öffentlichen Behörde gehalten werden (§§. 78, 79 und 80);*

c) *durch boshafte Beschädigung fremden Eigenthumes (§§. 85 und 86), oder durch andere boshafte Handlungen oder Unterlassungen unter besonders gefährlichen Verhältnissen (§. 87), oder durch boshafte Beschädigungen oder Störungen am Staats-Telegraphen (§. 89); jedoch in allen diesen drei Fällen nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist:*

d) *durch Menschenraub (§§. 90 und 91);*

e) *durch Betreibung eines fortgesetzten Verkehres mit Sklaven (Schlussabsatz des §. 95);*

f) *durch Entführung (§§. 96 und 97), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;*

4. Missbrauch der Amtsgewalt (§§. 101—103);

5. Verfälschung der öffentlichen Creditspapiere (§§. 106—117);

6. Münzverfälschung (§§. 118—121);

7. Religionsstörung (§§. 122 und 123);

8. Nothzucht, Schändung und Unzucht wider die Natur (§§. 125—130), jedoch für die beiden letzteren Fälle nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

9. Mord und Todtschlag (§§. 134—143);

10. Abtreibung der Leibesfrucht wider Wissen und Willen der Mutter (§§. 147 und 148), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist:

11) podrzucenia dziecka (§§. 149 i 150), jednakowoż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

12) ciężkiego uszkodzenia cielesnego (§§. 152—157), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli z mocy ustawy orzeczoną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

13) pojedynku (§§. 158—165), wszelakoż wtedy tylko, jeżeli podług ustawy wymierzoną być ma kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

14) podpalenia (§§. 166—169), atoliż wtedy tylko, jeżeli według ustawy orzeczoną być winna kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

15) kradzieży (§§. 171—176) wszelakoż wtedy tylko, jeżeli według §. 179. zawyrokowaną być ma kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

16) przeniewierzenia (§§. 181—184), jednakże wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

17) rozboju (§§. 190—195);

18) oszustwa (§§. 197—204); wszelakoż wtedy tylko, jeżeli wedle ustawy orzeczoną być ma kara więzienia najmniej od pięciu do lat dziesięciu;

19) potwarzy (§§. 209—210), wszełakoż wtedy tylko, jeżeli z mocy ustawy orzeczoną być winna kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu;

20) dania zbrodniarzom pomocy, atoliż w tym tylko przypadku, jeżeli wedle §. 218. orzeczoną być winna kara więzienia od pięciu do lat dziesięciu.

Artykuł III.

Śledztwo przygotowawcze co do ciężkich tych, w powyższym artykule namienionych zbrodni, należy do sądów powiatowych pierwszej klasy (sądów powiatowych kolegialnych).

Artykuł IV.

Do sądów powiatowych pierwszej klasy (sądów powiatowych kolegialnych), należy dalej w okręgu, przekazanym im jako sądom karnym na zbrodnie i wykroczenia, śledztwo przygotowawcze i rozprawa główna, jako też zawyrokowanie w pierwszej instancyi:

1) co do wszystkich zbrodni, powyżej (art. II) nie przekazanych sądom krajowym;

2) co do wszystkich wykroczeń, w niniejszej powszechnej ustawie karnej wyszczególnionych.

Artykuł V.

Do sądów powiatowych (pojedynczych), należy postępowanie:

1) co do wszystkich przestępstw, w powszechnej ustawie karnej wyszczególnionych:

2) co do wszelkich przestąpień innych, o ile nie są przekazane sądownictwu władz bezpieczeństwa, władz gminnych lub też innych.

Artykuł VI.

Co się tycze postępowania we wszystkich wyż wymienionych karygodnych czynnościach, rzeczone sądy karne urzędować winny w tychże krajach koronnych tymczasem jeszcze podług przepisów istniejących, z tem dalszem postanowieniem: iż wszelkie uchwały względem odstąpienia od dalszego postępowania przy śledztwach przygo-

11. Weglegung eines Kindes (§§. 149 und 150), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

12. schwere körperliche Beschädigung (§§. 152—157), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

13. Zweikampf (§§. 158—165), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

14. Brandlegung (§§. 166—169), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

15. Diebstahl (§§. 171—176), jedoch nur dann, wenn nach dem §. 179 auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

16. Veruntreuung (§§. 181—184), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

17. Raub (§§. 190—195);

18. Betrug (§§. 197—204), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze mindestens auf Kerkertrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

19. Verläumdung (§§. 209 und 210), jedoch nur dann, wenn nach dem Gesetze auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist;

20. Verbrechern geleisteter Vorschub, jedoch nur in dem Falle, wenn nach §. 218 auf Kerkerstrafe zwischen fünf und zehn Jahren zu erkennen ist.

Artikel III.

Die Voruntersuchung rücksichtlich der im vorstehenden Artikel aufgeführten schweren Verbrechen steht den Bezirksgerichten erster Classe (Bezirks-Collegialgerichten) zu.

Artikel IV.

Den Bezirksgerichten erster Classe (Bezirks-Collegialgerichten) steht ferner in dem ihnen als Strafgerichten über Verbrechen und Vergehen zugewiesenen Sprengel die Voruntersuchung und Hauptverhandlung, so wie die Entscheidung in erster Instanz zu:

1. über alle oben (Art. II) nicht den Landesgerichten zugewiesenen Verbrechen;

2. über alle in dem allgemeinen Strafgesetze aufgeführten Vergehen.

Artikel V.

Vor die Bezirks- (Einzeln-) Gerichte gehört das Verfahren:

1. über alle in dem allgemeinen Strafgesetze aufgeführten Uebertretungen;

2. über alle anderen Uebertretungen, in so weit sie nicht der Competenz der Sicherheits-, Gemeinde- oder anderer Behörden zugewiesen werden.

Artikel VI.

In Beziehung auf das Verfahren über alle vorangeführten strafbaren Handlungen haben die genannten Strafgerichte in diesen Kronländern vorläufig noch nach den bestehenden Vorschriften vorzugehen, mit der weiteren Bestimmung, dass alle Beschlüsse über die Ablassung von dem weiteren Verfahren bei Voruntersuchungen hinsichtlich der in den

towawczych z powodu zbrodni, w §§. 58—66 ustawy karnej oznaczonych, wprzód nim wydane zostaną, przedłożone być winny sądowi wyższemu dystryktualnemu (tabuli banalnej, sądowi wyższemu krajowemu) do potwierdzenia lub stosownego odmienienia, tudzież, iż przepis prowizorycznie istniejących rozporządzeń, wedle którego w ważniejszych przypadkach, procesa karne, jeszcze przed ogłoszeniem wyroku z urzędu wyższemu sądowi dystryktualnemu (tabuli banalnej, wyższemu sądowi krajowemu) do wyższego zadecydowania przedłożone być muszą, zastosowanym być winien do wszystkich w §ch 58—66, 68—73, 76—82, 85 lit. *c)*, 87, 101—104, 106—121, 134—142, 158—170, 190—196, 279—300 i 392—305 ustawy karnej oznaczonych zbrodni i wykroczeń. Jeżeli zaś idzie o którę ze zbrodni, oznaczonych w §§ch 58—66, 101—103 i 106—117, wówczas akta wraz z wyrokami sądów niższych, przedłożone być winny przez wyższy sąd dystryktualny najwyższemu trybunałowi sądowemu we Wiedniu, do stanowienia w przedmiocie takowym.

Artykuł VII.

Powyższe postanowienia zastosowanie znajdują także do wszystkich w dniu 1-m Września 1852 r. już wiszących przypadków karnych, w których przed tymże dniem w pierwszej instancyi żaden jeszcze wyrok nie zapadł.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

121.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 27. Maja 1852,

obowiązujące w Siedmiogrodzie,

którem ustanowione zostają dla tego Wielkiego-Księstwa, aż do chwili zaprowadzenia tamże ostatecznej organizacyi sądowej i nowego postępowania karno-procesowego, kompetencya i postępowanie sądów karnych.

Aby aż do chwili, kiedy także i w Mojem Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem w życie wejdzie ostateczna organizacya sądowa wraz z nową ustawą o postępowaniu karnem, przepisy i zwyczaje, obecnie tamże jeszcze istniejące, w zgodność postawić z postanowieniami ustawy karnej na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, z dniem 1-m Września 1852 w całym obrębie cesarstwa w życie wchodzącej, po wysłuchaniu Moich ministrów i po zasięgnieniu zdania Mojej Rady państwa, stanowię, co następuje:

Artykuł I.

Z dniem 1. Września 1852, w całym obrębie Mojego Wielkiego-Księstwa, wykonywane być winno sądownictwo karne co do karygodnych czynów w ustawie karnej za zbrodnie i wykroczenia poczytanych, przez prowizoryczne c. k. sądy krajowe, co do

§§. 58—66 des Strafgesetzes bezeichneten Verbrechen vor ihrer Ausfertigung dem Districts-Obergerichte (der Banal-Tafel, dem Oberlandesgerichte) zur Bestätigung oder angemessen erscheinenden Abänderung vorzulegen sind, und dass die Vorschrift der provisorisch bestehenden Verordnungen, wornach in wichtigeren Fällen die Strafprocesse vor der Veröffentlichung des Urtheiles von Amtswegen dem Districts-Obergerichte (Banal-Tafel, Oberlandesgericht) zur höheren Entscheidung vorgelegt werden müssen, auf alle in den §§. 58—66, 68—73, 76—82, 85 lit. c, 87, 101—104, 106—121, 134—142, 158—170, 190—196, 279—300 und 302 305 des Strafgesetzes bezeichneten Verbrechen und Vergehen Anwendung finden soll. Handelt es sich aber um eines der in den §§. 58—66, 101—103 und 106—117 bestimmten Verbrechen, so sind die Acten von dem Districts-Obergerichte sammt den Urtheilen der unteren Gerichte dem obersten Gerichtshofe in Wien zur Entscheidung vorzulegen.

Artikel VII.

Die vorstehenden Bestimmungen haben auch auf alle am 1. September 1852 bereits anhängigen Straffälle Anwendung zu finden, über welche vor jenem Tage in erster Instanz noch kein Urtheil geschöpft worden ist.

Franz Joseph m. p.

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.

121.

Kaiserliche Verordnung vom 27. Mai 1852,

wirksam für Siebenbürgen,

womit für dieses Grossfürstenthum, bis zur Einführung der definitiven Justiz-Organisation und einer neuen Strafprocess-Ordnung daselbst, die Competenz und das Verfahren der Strafgerichte bestimmt wird.

Um für die Zeit, bis auch in Meinem Grossfürstenthume Siebenbürgen die definitive Justiz-Organisation und eine neue Strafprocess-Ordnung in Wirksamkeit treten werden, die dermal ebendaselbst noch bestehenden Vorschriften und Uebungen hinsichtlich der Competenz und des Verfahrens der Strafgerichte in Einklang zu bringen mit den Bestimmungen des im ganzen Umfange des Kaiserthumes am 1. September 1852 in Wirksamkeit tretenden Strafgesetzes über Verbrechen, Vergehen und Uebertretungen, verordne Ich, nach Vernehmung Meiner Minister und nach Anhörung Meines Reichsrathes, wie folgt:

Artikel I.

Vom 1. September 1852 angefangen ist im ganzen Umfange Meines Grossfürstenthumes Siebenbürgen die Strafgerichtsbarkeit über die in dem Strafgesetze als Verbrechen und Vergehen bezeichneten strafbaren Handlungen von den provisorischen k. k. Landesgerichten; hinsichtlich der Uebertretungen aber von den provisorischen k. k. Bezirks-Einzeln-

przestępstw zaś, przez prowizoryczne c. k. sądy powiatowe pojedyncze, w tymże kraju koronnym albo już ustanowione, albo jeszcze ustanowić się mające.

Artykuł II.

Od tej samej chwili, prowizoryczny c. k. sąd wyższy krajowy w Hermansztadzie urząd swój pełnić będzie jako sąd wyższy (instancya druga) nad całym obrębem Mojego Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego włącznie kraju Sasów i dawniejszego Pogranicza wojskowego, we wszystkich sprawach karnych, w pierwszej instancyi przez prowizoryczne c. k. sądy krajowe i przez prowizoryczne c. k. sądy powiatowe pojedyncze odbywanych.

Za trzecię (najwyższą) instancyę dla wszystkich praw karnych, uważanym być ma Mój najwyższy trybunał sądowy.

Artykuł III.

Co się tycze postępowania, moc mają tymczasem w całym obrębie Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego co do zbrodni i wykroczeń, przepisy drugiego działu części I.—a co do przestępstw, przepisy drugiego działu części II. księgi ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 r., wraz ze wszystkiemi następnie wydanemi rozporządzeniami, z tem dalszem postanowieniem: iż wszelkie uchwały względem zaniechania dalszego postępowania przy śledztwach przygotowawczych z powodu zbrodni, w §§ch 58—66 ustawy karnej oznaczonych, wprzód nim wydane będą, przedłożone być winny wyższemu sądowi krajowemu do potwierdzenia lub stosownego odmienienia, tudzież, iż przepis §§fów 433 i 442 części I. księgi ustaw karnych z d. 3. Września 1803 roku, wedle którego wyroki sądów karnych pierwszej instancyi w niektórych przypadkach także dla ważności czynów karygodnych, przed ich ogłoszeniem sądowi wyższemu, a znowu w pewnych przypadkach, przez tegoż najwyższemu trybunałowi sądowemu przedłożone być winny, zastosowanym być ma pod pierwszym względem do wszystkich zbrodni i wykroczeń, w §§ch 58—66, 68—73, 76—82, 85 lit. *c)*, 87, 101—104, 106—121, 134—142, 158—170, 190—196, 279—300 i 302—305 ustawy karnej oznaczonych, a zaś co się tycze dalszego przedłożenia najwyższemu trybunałowi sądowemu, do zbrodni i wykroczeń, w §§ch 58—66, 101—103 i 106—117 ustawy karnej oznaczonych.

Artykuł IV.

Powyższe postanowienia zastosowanie znajdują także do wszystkich przed dniem 1. Września 1852 r. popełnionych karygodnych czynów, w których postępowanie karne nie było prawomocnie jeszcze ukończone, w skutek czego więc wszelkie u innych władz wiszące karno-sądowe dochodzenia i rozprawy do dalszego postępowania, odstąpione być winny sądowi karnemu, wedle tego rozporządzenia właściwemu.

Artykuł V.

Wyroki i rozstrzygnienia w sprawach karnych, które przed wyż oznaczonym czasem w drugiej lub w wyższej jeszcze instancyi, przez dotychczasową c. k. prowizoryczną komisyę sądu wyższego w Hermansztadzie, przez królewsko-siedmiogrodzkie gubernium, przez tabulę sądową albo przez uniwersytet narodowy saski orzeczone zostały,

gerichten auszuüben, welche in diesem Kronlande bereits errichtet sind, oder noch errichtet werden.

Artikel II.

Von eben diesem Zeitpuncte angefangen hat als Obergericht (zweite Instanz) für den ganzen Umfang Meines Grossfürstenthumes Siebenbürgen mit Einschluss des Sachsenlandes und des früheren Militär-Gränzgebietes, über alle in erster Instanz von den provisorischen k. k. Landesgerichten und von den provisorischen k. k. Bezirks-Einzelngerichten verhandelten Strafsachen das provisorische k. k. Oberlandesgericht zu Hermannstadt einzuschreiten.

Als dritte (höchste) Instanz für alle diese Strafsachen wird Mein oberster Gerichtshof erklärt.

Artikel III.

In Beziehung auf das Verfahren haben einstweilen im ganzen Umfange des Grossfürstenthumes Siebenbürgen hinsichtlich der Verbrechen und Vergehen die Vorschriften des zweiten Abschnittes des I. Theiles, und hinsichtlich der Uebertretungen die Anordnungen des zweiten Abschnittes des zweiten Theiles des Strafgesetzbuches vom 3. September 1803 sammt den hiezu nachträglich erlassenen Verordnungen mit der weiteren Bestimmung zu gelten, dass alle Beschlüsse über die Ablassung von dem weiteren Verfahren bei Voruntersuchungen hinsichtlich der in den §§. 58 — 66 des Strafgesetzes bezeichneten Verbrechen vor ihrer Ausfertigung dem Oberlandesgerichte zur Bestätigung oder angemessen erscheinenden Abänderung vorzulegen sind, und dass die Vorschrift der §§. 433 und 442 des I. Theiles des Strafgesetzbuches vom 3. September 1803, wornach die Urtheile der Strafgerichte erster Instanz in mehreren Fällen auch wegen Wichtigkeit der strafbaren Handlung vor ihrer Kundmachung an das Obergericht und in gewissen Fällen von diesem an den obersten Gerichtshof vorzulegen sind, in ersterer Beziehung auf alle in den §§. 58 — 66, 68 — 73, 76 — 82, 85 lit. c), 87, 101 — 104, 106 — 121, 134 — 142, 158 — 170, 190 — 196, 279 — 300 und 302 — 305, und in Beziehung auf die weitere Vorlage an den obersten Gerichtshof auf die in den §§. 58 — 66, 101 — 103 und 106 — 117 des Strafgesetzes bezeichneten Verbrechen und Vergehen Anwendung finden soll.

Artikel IV.

Die vorstehenden Bestimmungen haben auch auf alle vor dem 1. September 1852 begangenen strafbaren Handlungen, worüber das Strafverfahren noch nicht rechtskräftig beendiget ist, Anwendung zu finden, wornach alle bei anderen Behörden anhängigen strafgerichtlichen Untersuchungen und Verhandlungen zur Fortsetzung an die nach dieser Verordnung competenten Strafgerichte abzutreten sind.

Artikel V.

Urtheile und Entscheidungen in Strafsachen, welche vor obigem Zeitpuncte in zweiter oder noch höherer Instanz von der bisherigen k. k. provisorischen Obergerichts-Commission zu Hermannstadt von dem königlich-siebenbürgischen Gubernium, von der Gerichstafel oder von der sächsischen Nations-Universität gefällt wurden, haben, in soferne nach den früheren

o ile od nich podług dawniejszych ustaw krajowych dalsze jeszcze służyć mogło odwołanie, mają być do najwyższego trybunału sądowego przesłane, jako do instancyi ostatniej.

Wyroki i decyzye zaś, przez wszystkie inne jakbądź nazwane sądy i władze przed 1. Września 1852 r. w sprawach karnych orzeczone, a jeszcze nie prawomocne, nawet choćby drogą wyższej instancyi były orzeczone, tylko za rozstrzygnienia pierwszej instancyi mają być uważane, a przetoż więc dalsze ich odwołanie, o ile takowe podług dotychczasowych ustaw jeszcze jest wolne, bez wyjątku do c. k. prowizorycznego sądu krajowego jako instancyi drugiej, lub do najwyższego trybunału sądowego, jako instancyi trzeciej, nastąpić winno.

Franciszek Józef m. p.

Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

Landesgesetzen dagegen noch ein weiterer Rechtszug zulässig war, an den obersten Gerichtshof als letzte Instanz zu gelangen.

Die von allen übrigen, was immer für Namen habenden Gerichten und Behörden vor dem 1. September 1852 in Strafsachen gefällten, und noch nicht rechtskräftigen Urtheile und Entscheidungen aber sind, wenn sie auch in höherer Instanz gefällt wurden, nur als Entscheidungen erster Instanz anzusehen, und es ist daher der weitere Rechtszug, in soferne ein solcher nach den bisherigen Gesetzen noch offen ist, ohne Ausnahme an das k. k. provisorische Oberlandesgericht als zweite Instanz, und an den obersten Gerichtshof als dritte Instanz zu leiten.

Franz Joseph *m. p.*

Gr. Boul-Schauenstein *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.*

122.

Patent cesarski z dnia 27. Maja 1852.

mocą którego dla wszystkich krajów koronnych państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, nowa ustawa drukowa wydaną, taż z dniem 1. Września 1852 r. w życie wprowadzoną, a oraz ustawa przeciw nadużyciu druku z d. 13. Marca 1849 r. (Nr. 161 dziennika praw państwa) uchyloną zostaje.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej: Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

zważywszy, iż obwieszczenie uzupełnionej powszechnej ustawy karnej, w skutek Naszego patentu z d. 27. Maja 1852 r. dla całego obrębu państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, nastąpione, równie jak przeświadczenie, o niedostateczności dotychczasowych przeciw nadużyciu druku istniejących postanowień i przepisów powzięte, konieczność rewizyi ich wywołały, postanowiliśmy, po wysłuchaniu Naszych ministrów, i zasiągnieniu oraz zdania Naszej Rady państwa, z jednoczesnem uchyleniem Naszego patentu z dnia 13. Marca 1849 r., wydać następującą ustawę drukową, dla wszystkich krajów koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, z dniem 1. Września 1852 r. w życie wchodzącą.

USTAWA DRUKOWA.

Rozdział I.

Ogólne postanowienia.

§. 1.

Cokolwiek niniejszym patentem o pismach drukowych jest rozporządzonem, odnosić będzie moc swą nietylko do płodów prasy drukarskiej, lecz też i do wszelkich, przez odcisk kamienio-, metalo-, lub drzeworytu, przez wybijanie, odformowanie lub przez

122.

Kaiserliches Patent vom 27. Mai 1852,

wodurch für sämmtliche Kronländer des Reiches, mit Ausnahme des Militär-Gränzgebietes, eine neue Press-Ordnung erlassen, und vom 1. September 1852 angefangen in Wirksamkeit gesetzt, und das Gesetz gegen den Missbrauch der Presse vom 13. März 1849 (Nr. 161 des Reichsgesetzblattes) ausser Geltung gesetzt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben in der Erwägung, dass die mit Unserem Patente vom 27. Mai 1852 erfolgte Kundmachung des vervollständigten allgemeinen Strafgesetzes für den ganzen Umfang des Reiches mit Ausnahme des Militär-Gränzgebietes, so wie die gewonnene Ueberzeugung von der Unzulänglichkeit der gegen den Missbrauch der Presse bestehenden gesetzlichen Bestimmungen und Vorschriften, die Revision derselben nothwendig gemacht hat, nach Vernehmung Unserer Minister, und nach Anhörung Unseres Reichsrathes unter gleichzeitiger Ausserwirksamkeitsetzung Unseres Patentes vom 13. März 1849 folgende Press-Ordnung für sämmtliche Kronländer, mit Ausnahme des Militär-Gränzgebietes zu erlassen, und selbe vom 1. September 1852 an in Wirksamkeit zu setzen befunden.

P r e s s - O r d n u n g.

I. Abschnitt.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 1.

Alles, was in diesem Patente von Druckschriften angeordnet wird, hat nicht bloss von den Erzeugnissen der Drucker-Presse, sondern auch von allen durch Stein-, Metall- oder Holzdruck, Prägung, Abformung oder durch was immer für mechanische oder chemische

jakiebądź środki mechaniczne lub chemiczne rozmnażanych płodów ducha i utworów sztuki plastycznej (dzieł literackich i artystycznych).

Przeciwnie zaś nie znajdują postanowienia niniejszego patentu żadnego zastosowania do urzędowych pism drukowych, przez władze Nasze wydawanych.

§. 2.

Każde pismo drukowe, opatrzone być winno nazwiskiem drukarza, nakładcy, a jeżeli zachodzi szczególny wydawca, także i nazwiskiem onegoż, tudzież wyszczególnieniem miejsca druku i zwykłem oznaczeniem czasu, kiedy wyszło.

Tenże przepis odnosi się i do każdej pojedynczej części czyli kartki (numeru) lub zeszytu pism drukowych peryodycznych (gazet, czasopismów i t. d.), z tem dalszem postanowieniem, iż część takowa także w sobie mieścić winna nazwisko redaktora lub redaktorów.

W przypadkach, gdzie nakładca w piśmie drukowem albo wcale nie, albo fałszywie jest wymienionym, zawsze drukarz odpowiedzialnym jest za niedopełnienie obowiązków, niniejszym patentem na nakładcę nałożonych.

§. 3.

Jeden egzemplarz każdej pojedynczej kartki (numeru) lub zeszytu peryodycznego pisma drukowego, równie jak każdego dodatku, wraz rozesłać się mającego, zaopatrzony w podpis redaktora odpowiedzialnego, tudzież jeden egzemplarz pism drukowych, do obwieszczeń przeznaczonych, złożyć winien drukarz, albo, jeżeli wydawaniem zajmuje się nakładca zarobkujący, złożyć winien tenże najpóźniej w godzinę przed wydaniem lub rozesłaniem ich w miejscu, gdzie wychodzą, u władzy rządowej, do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa ustanowionej, a w miejscach, gdzie prokurator rządowy siedzibę swą ma, także i u tegoż.

Z każdego innego pisma drukowego, prasę opuszczającego, obowiązanym jest drukarz złożyć jeden egzemplarz u władzy rzeczonej w miejscu wychodzenia pisma, najpóźniej we trzy dni przed tegoż wydaniem lub rozesłaniem.

W poświadczeniu odebrania, przez władzę tę na żądanie wystawić się mającem, czas złożenia owego dokładnie potwierdzić należy.

Wszelkie rozdawanie, wydawanie, jakiekolwiek rozsełanie lub podawanie do rozesłania pisma drukowego, przed upłynieniem wyż wspomnionych terminów, zakazanem jest.

§. 4.

Z każdego w kraju wydanego pisma drukowego, obowiązanym jest nakładca złożyć następujące egzemplarze obowiązkowe, a to: jeden takowy w ministerstwie spraw wewnętrznych, jeden u najwyższej władzy policyjnej, jeden do c. k. biblioteki nadwornej i jeden nareszcie do biblioteki uniwersyteckiej lub krajowej, która w każdym kraju koronnym lub okręgu administracyjnym własnem rozporządzeniem ogłoszoną zostanie za upoważnioną do poboru rzeczonego egzemplarza obowiązkowego.

Co się zaś tycze peryodycznych pism drukowych, nadto jeszcze jeden egzemplarz obowiązkowy przesłanym być ma do namiestnika kraju koronnego, w którym pismo drukowe wychodzi.

Przesełania takowe odbywać się winny przy peryodycznych pismach drukowych regularnemi czasu ich wychodzenia okresami, przy nie peryodycznych zaś

Mittel vervielfältigten Erzeugnissen des Geistes und der bildenden Kunst (literarischen und artistischen Werken) zu gelten.

Dagegen haben die Bestimmungen dieses Patentes keine Anwendung auf ämtliche Druckschriften, welche von Unseren Behörden herausgegeben werden.

§. 2.

Jede Druckschrift muss mit dem Namen des Druckers, des Verlegers, und wenn ein besonderer Herausgeber eintritt, auch mit dem Namen desselben, sowie mit der Angabe des Druckortes und mit der üblichen Bezeichnung der Zeit des Erscheinens versehen seyn.

Eben diese Vorschrift gilt in Ansehung jedes einzelnen Blattes (Nummer) oder Heftes von periodischen Druckschriften (Zeitungen, Zeitschriften u. s. w.) mit der weiteren Bestimmung, dass dasselbe auch noch den Namen des, oder der Redacteure enthalten muss.

In den Fällen, wo ein Verleger auf der Druckschrift nicht oder fälschlich genannt ist, ist stets der Drucker für die Erfüllung der in diesem Patente dem Verleger auferlegten Verbindlichkeiten verantwortlich.

§. 3.

Von jedem einzelnen Blatte (Nummer) oder Hefte einer periodischen Druckschrift, und von jeder mit derselben zu versendenden Beilage, dann von den zu Ankündigungen bestimmten Druckschriften hat der Drucker, oder falls die Herausgabe durch einen gewerbsmässigen Verleger erfolgt, der Verleger spätestens eine Stunde vor der Hinausgabe oder Versendung am Orte des Erscheinens ein, bei periodischen Druckschriften mit der Unterschrift des verantwortlichen Redacteurs versehenes, Exemplar bei der zur Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit bestellten landesfürstlichen Behörde, und in Orten, wo ein Staatsanwalt seinen Sitz hat, ein Exemplar auch bei diesem zu hinterlegen.

Von jeder anderen, die Presse verlassenden Druckschrift ist der Drucker verpflichtet, ein Exemplar spätestens drei Tage vor ihrer Ausgabe oder Versendung, bei der gedachten Behörde am Orte des Erscheinens zu überreichen.

In dem von dieser Behörde auf Verlangen auszustellenden Empfangsscheine ist der Zeitpunct der Hinterlegung genau zu bestätigen.

Jede Austheilung, Ausgabe, wie immer geartete Versendung oder Uebergabe zur Versendung einer Druckschrift vor Ablauf der gedachten Fristen ist verboten.

§. 4.

Von jeder im Inlande aufgelegten Druckschrift ist der Verleger verpflichtet, nachbezeichnete Pflicht-Exemplare, nämlich eines an das Ministerium des Innern, eines an die oberste Polizeibehörde, eines an die k. k. Hofbibliothek, und eines an jene Universitäts- oder Landesbibliothek zu überreichen, welche durch besondere Kundmachung in jedem Kronlande oder Verwaltungsgebiete, als zum Bezuge dieses Pflicht-Exemplares berechtiget erklärt werden.

Von den periodischen Druckschriften ist überdiess ein Pflicht-Exemplar an den Statthalter des Kronlandes, in welchem die Druckschrift erscheint, einzusenden.

Diese Zusendungen haben bei periodischen Druckschriften in den regelmässigen Zeitabschnitten ihres Erscheinens, bei nicht periodischen Druckschriften binnen längstens acht Tagen, von der Ausgabe der Schrift an gerechnet, zu geschehen, geniessen die Portofrei-

pismach drukowych, najdalej w ciągu dni ośmiu, licząc od wydania pisma takowego, wolne są od portoryum, a przy dziełach drukowych, z szczególniejszym kosztem nakładanych, egzemplarz obowiązkowy wynagrodzony będzie z stosownem procentów potrąceniem od ceny sklepowej.

Od składania egzemplarzy obowiązkowych, są jednakże wyjętemi pisma drukowe, do użytku sprawunkowego i prywatnego przeznaczone, jakiemi są: kartki obwieszczające, adresy, karty rekomendacyjne, blankiety i inne tym podobne podrzędnego rodzaju wyroby prasy drukarskiej.

Papiery rubrykowane i rzeczy ozdobne, rodzaju czysto-przemysłowego, jeżeli nie zawierają ani tekstu ani przedstawień obrazowych, tudzież etykiety i karty wizytne, wolne są od obowiązku dopełnienia formalności, §§mi 2 i 3 przepisanych.

Rozdział II.

O wyrabianiu pism drukowych i ich obrocie.

§. 5.

Ustawy i przepisy przemysłowe stanowią, kto do wyrabiania, wydawania i nakładu pism drukowych, tudzież do handlowania niemi upoważnionym jest.

Te same postanowienia także i o wyrabianiu i rozszerzaniu pism drukowych peryodycznych stanowią.

§. 6.

Rozszerzaniem (odbytem, przedażą i rozdawaniem) pism drukowych, zajmować się mogą tylko osoby, do handlu pismami drukowemi wedle ustaw przemysłowych uprawnione, a to w zwyczajnych tylko przedaży miejscach, w miarę nadanego im prawa, i w sposobie, przepisami przemysłowemi uporządkowanym.

§. 7.

Domokrąztwo czyli obnoszenie pism drukowych po domach, wystawianie ich na sprzedaż, wywoływanie, tudzież rozdawanie tychże po za obrębem oznaczonej lokalności przedaży, zakazane jest.

Równie też zakazane jest wywieszanie i przybijanie pism drukowych po ulicach i innych miejscach publicznych bez szczególnego pozwolenia władzy, do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa ustanowionej.

Zakaz ten plakatów nie dotycze atoliż obwieszczeń treści czysto-miejscowej lub przemysłowej, jakoto: afiszów na teatr, obwieszczeń wynajęć, przedaży, zabaw itp.

Takie mogą być przybijane na miejscach, przez władzę bezpieczeństwa do tego przeznaczonych. Do przybijania plakatów nikt używanym być nie może, kto nie ma przy sobie karty pozwolenia od władzy bezpieczeństwa, w której wyrażonem być musi nazwisko jego.

Rzeczona karta pozwolenia, może w razie nadużycia natychmiast być odebraną.

Zbieranie prenumerantów lub subskrybentów na pisma drukowe, przez osoby nieopatrzone w kartę pozwolenia od władzy bezpieczeństwa, uważanem być ma równie tak, jak domokrąztwo z pismami drukowemi.

§. 8

W miejscach, w których albo wcale nie ma osób, do handlu pismami drukowemi upoważnionych, albo takowe w nienależytej znajdują się liczbie, lub też nie w stano-

heit, und es wird bei Druckwerken von besonders kostspieliger Ausstattung, das Pflicht-Exemplar mit einem angemessenen Procenten-Abschlag vom Ladenpreise vergütet werden.

Von der Einsendung der Pflicht-Exemplare sind jedoch Druckschriften für den Geschäfts- und Privatgebrauch, wie Ankündigungszettel, Adressen, Empfehlungskarten, Blanquette und ähnliche untergeordnete Erzeugnisse der Presse ausgenommen.

Rubricirte Papiere und Verzierungsgegenstände von rein gewerblicher Beschaffenheit, in soferne sie weder Text, noch bildliche Darstellungen enthalten, dann Etiquetten und Visitkarten sind von der Erfüllung der in den §§. 2 und 3 vorgezeichneten Förmlichkeiten enthoben.

II. Abschnitt.

Ueber die Erzeugung von Druckschriften und den Verkehr mit denselben.

§. 5.

Die Gewerbsgesetze und Vorschriften bestimmen, wer zur Erzeugung, zur Herausgabe, zum Verlage von Druckschriften und zum Verkehre mit denselben berechtiget ist.

Diese Bestimmungen sind auch massgebend für die Erzeugung und Verbreitung von periodischen Druckschriften.

§. 6.

Die Verbreitung (Vertrieb, Verschleiss oder Vertheilung) von Druckschriften darf nur von Personen, die zum Handel mit Druckschriften nach den Gewerbsgesetzen berechtiget sind, und zwar nur in ihren regelmässigen Verkaufsstätten nach Massgabe ihres Befugnisses, und auf die durch die Gewerbs-Vorschriften geregelte Weise unternommen werden.

§. 7.

Das Hausiren mit Druckschriften, das Ausbieten derselben zum Verkaufe, das Ausrufen und Vertheilen derselben ausserhalb des Gewerbslocales ist untersagt.

Ebenso ist untersagt das Aushängen oder Anschlagen von Druckschriften in den Strassen und anderen öffentlichen Orten ohne besondere Bewilligung der zur Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit bestellten Behörde.

Das Verbot der Plakate bezieht sich jedoch nicht auf Kundmachungen rein örtlichen oder gewerblichen Inhaltes, als: Theaterzettel, Ankündigungen von Vermiethungen, Verkäufen, Lustbarkeiten u. dgl.

Solche dürfen an den von der Sicherheitsbehörde dazu bestimmten Plätzen angeschlagen werden. Zum Anschlagen von Plakaten darf Niemand verwendet werden, der nicht einen Erlaubniss-Schein der Sicherheitsbehörde, in dem sein Name ausgedrückt seyn muss, bei sich führt.

Dieser Erlaubniss-Schein kann im Falle eines Missbrauches sogleich eingezogen werden.

Das Sammeln von Pränumeranten oder Subscribenten auf Druckschriften durch Personen, welche nicht mit einem Erlaubniss-Scheine der Sicherheitsbehörde versehen sind, ist dem Hausiren mit Druckschriften gleichzuhalten.

§. 8.

An Orten, wo zum Handel mit Druckschriften berechtigte Personen entweder gar nicht, oder nicht in der erforderlichen Zahl, oder nicht in der entsprechenden Aufstellung vorhan-

wiskach odpowiednich, może namiestnik, przy wykazanej potrzebie, udzielać pojedynczym osobom, zaufania godnym, licencye do przedaży pewnych pism drukowych peryodycznych.

Takowe licencye wystawione być mogą tylko na ciąg miesięcy sześciu, nie są ważnemi dla żadnej osoby innej, ani dla innego sprzedaży miejsca, ani też dla innego pisma drukowego, oprócz tych, które wyraźnie w nich są namienione, i mogą w razie nadużycia ich lub przekroczenia, natychmiast być odebrane.

Podobnych licencyj do sprzedaży obrazów świętych, modlitw i książek do modlenia, czy to na pewne miejsca lub targi, na pewne dni nabożnego pielgrzymowania lub kiermasze, udzielać mogą w miarę ukazującej się potrzeby, władze cesarskie do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku ustanowione, gdzie się takowe znajdują, oprócz tego zaś przełożeni obwodowi, osobom zaufania godnym, w obrębie ich urzędowania zamieszkałym. Władze bezpieczeństwa i porządku w miejscach sprzedaży takowej, obowiązane są czuwać nad tem, ażeby pozwolenie to nie było przekroczonem.

Rozdział III.

O peryodycznych pismach drukowych.

§. 9.

Za peryodyczne pismo drukowe, uważanem będzie pismo albo codziennie, albo przynajmniej raz w miesiąc, chociażby w nierównych czasu okresach wychodzące.

Za części składowe, do pojedynczego numeru (kartki) dziennika lub jego zeszytu należące, uważane będą takie dodatki, które wraz z nim jednocześnie i nierozłącznie bywają wydawane i nie osobno, drogą prenumeracyi lub przedaży oddzielnej, sprzedawane.

Przeciwnie zaś wszelkie części czyli kartki pisma, ukazujące się jako oddzielnie istniejące peryodyczne pisma drukowe, które drogą prenumeracyi lub oddzielnej przedaży osobno przedawane bywają, muszą także z osobna dopełnić warunków wychodzenia ich, którego też obowiązku nie będą mogli ujść przez przybranie spólnego tytułu pisma jakowego.

§. 10.

Do wydawania peryodycznego pisma drukowego, wymaga się osobnego pozwolenia (koncesyi). Udzielanie tegoż należy przy peryodycznych pismach drukowych, kaucyi ulegających (§. 13), do najwyższej władzy policyjnej, przy innych do namiestnika kraju koronnego.

Prożba, która w tym celu podaną być musi przez władzę rządową w miejscu, w którem peryodyczne pismo drukowe wychodzić ma, do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa ustanowioną, zawierać powinna:

1) nazwisko i miejsce pomieszkania nakładcy, a jeżeli szczególny wchodzi wydawca, także i tegoż;

2) wykaz, iż nakładca wedle ustaw przemysłowych posiada prawo do takiego przedsiębiorstwa przemysłowego, tudzież, że ten w miejscu, gdzie pismo wychodzić ma, zwyczajne swe zamieszkanie ma;

3) nazwisko i miejsce pomieszkania odpowiedzialnego redaktora, opatrzonego własnościami prawem wskazanemi, a jeżeli na piśmie więcej redaktorów ma być wymienionych, nazwisko i miejsce pomieszkania wszystkich;

den sind, kann der Statthalter bei nachgewiesenem Bedarfe einzelnen vertrauenswerthen Personen Verkaufslicenzen für bestimmte periodische Druckschriften ertheilen.

Diese Verkaufslicenzen sind immer nur für die Dauer von sechs Monaten auszufertigen, sind für keine andere Person, keinen anderen Verschleissort und für keine andere Druckschrift giltig, als ausdrücklich in derselben genannt sind, und können bei einem Missbrauche oder einer Ueberschreitung sogleich wieder eingezogen werden.

Aehnliche Verkaufslicenzen können, wo eigene l. f. Behörden für Sicherheit und Ordnung aufgestellt sind, von diesen, sonst aber von den Kreisvorstehern, wenn sich das Bedürfniss dazu ausspricht, an vertraute, in dem Umfange ihres Wirkungskreises wohnhafte Personen, zum Verkaufe von Heiligenbildern, Gebeten und Gebetbüchern, entweder für bestimmte Ortschaften oder für Märkte, Wallfahrtstage und Kirchfeste ertheilt werden. Die Behörden für Sicherheit und Ordnung in den Orten, wo der Verkauf geschieht, haben darüber zu wachen, dass ein solches Befugniss nicht überschritten werde.

III. Abschnitt.

Von den periodischen Druckschriften.

§. 9.

Als eine periodische Druckschrift ist jene anzusehen, welche entweder täglich, oder doch zum mindesten Einmal im Monate, wenn auch in ungleichen Zeitabschnitten erscheint.

Als zugehörige Bestandtheile eines Blattes oder Heftes sind solche Beilagen anzusehen, die mit demselben gleichzeitig und ungetrennt ausgegeben, und nicht abgesondert im Pränumerationswege oder Einzelnverkaufe veräussert werden.

Dagegen haben alle Blätter, welche sich ihrem Inhalte nach als selbständige periodische Druckschriften darstellen, und im Pränumerationswege oder Einzelnverkaufe abgesondert veräussert werden, auch die Bedingungen des Erscheinens abgesondert zu erfüllen, und sie können sich dieser Verpflichtung durch die Aufnahme eines gemeinsamen Titels nicht entziehen.

§. 10.

Zur Herausgabe einer periodischen Druckschrift ist eine besondere Bewilligung (Concession) erforderlich. Die Ertheilung derselben steht bei cautionspflichtigen periodischen Druckschriften (§. 13) der obersten Polizei-Behörde, bei den übrigen dem Statthalter des Kronlandes zu.

Das diessfällige, durch die für die Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit in dem Orte, in welchem die periodische Druckschrift erscheinen soll, bestellte landesfürstliche Behörde einzubringende Gesuch muss enthalten:

1. Den Namen und Wohnort des Verlegers, und wenn ein besonderer Herausgeber eintritt, auch desselben;

2. die Nachweisung, dass der Verleger nach den Gewerbsgesetzen zu einer solchen Gewerbsunternehmung berechtiget ist, und im Orte der Herausgabe seinen regelmässigen Wohnsitz hat;

3. den Namen und Wohnort eines mit den gesetzlichen Eigenschaften versehenen Redacteurs, und wenn mehrere Redacteure auf dem Blatte genannt werden sollen, den Namen und Wohnort aller;

4) wykazanie prawem przepisanych, do prowadzenia redakcyi potrzebnych własności każdego redaktora, na piśmie wymienionym być mającego (§. 12);

5) nazwisko i miejsce pomieszkania drukarza;

6) napis (tytuł) peryodycznego pisma drukowego, okresy czasu, kiedy wychodzić ma i wskazanie treści, jaką zamierzono (§. 13).

Rekurs przeciw odmówionej przez namiestnika koncesyi, założony być ma do najwyższej władzy policyjnej.

Kto z pozyskanego pozwolenia do wydawania peryodycznego pisma drukowego użytek robić chce, ten wykazać się ma z takowego, a w razie, gdzie kaucya złożoną być ma, także i ze złożenia tejże, najdalej na dni ośm przed wyjściem pierwszego numeru, przed władzą rządową, do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa tamże ustanowioną, a jeżeli w miejscu wychodzenia pisma, urzęduje prokurator rządowy, winien jest także i temu jednocześnie uczynić o tem oznajmienie.

Koncesya może także i na czas nieoznaczony być udzieloną, a nie wolno jej dalej odstępować bez pozwolenia tej władzy, która ją udzieliła.

§. 11.

Jeżeli wykazanie to zaniedbano, lub takowe przez władzę rządową, do czuwania nad porządkiem i bezpieczeństwem ustanowioną, za niezupełne uznanem zostało, wówczas rzeczona władza wstrzymać winna wydawanie peryodycznego pisma drukowego, dopóki nie będą dopełnione wszystkie warunki, prawem przepisane.

W równy podobnie sposób i pod temi samemi następnościami zaniechania, donieść także należy, a to jeszcze przed dalszem wydawaniem peryodycznego pisma drukowego, o każdej w ciągu jego wydawania zachodzącej zmianie jakiegokolwiek z wymogów, w §. 10. wyszczególnionych.

Jeżeli przeciw rozporządzeniom rzeczonej władzy założonem będzie zażalenie, któremu jednakże odmawia się skutku wstrzymującego, rozstrzygać będzie takowe namiestnik kraju koronnego, a w dalszym toku instancyi, najwyższa władza policyjna.

§. 12.

Każdy redaktor peryodycznego pisma drukowego, musi w miejscu wychodzenia pisma zamieszkiwać, liczyć najmniej lat dwadzieścia cztery i być obywatelem austryackim.

Musi też mieć prawo wolnego zarządu tak sobą samym, jak majątkiem swym, być moralności nieskażonej, i posiadać taki stopień wykształcenia umiejętnego, jakiego wymaga kierowanie przedsiębiorstwa literackiego. Urzędnicy rządowi, nie będą mogli brać udział w redakcyi, jak tylko za uprzedniem na to zezwoleniem ze strony ich władzy przełożonej.

Osoby, znajdujące się w więzieniu dochodzenia lub kary, wyłączeni zostają od wydawania i redakcyi pism drukowych peryodycznych podczas ciągu uwięzienia.

§. 13.

Od każdego peryodycznego pisma drukowego, zajmującego się chociaż tylko ubocznie dziennemi dziejami politycznemi, lub rozprawami nad kwestyami polityczne-

4. die Nachweisung über die gesetzlichen Eigenschaften jedes auf dem Blatte zu nennenden Redacteurs zur Führung der Redaction (§. 12);

5. den Namen und Wohnort des Druckers;

6. die Bezeichnung (den Titel) der periodischen Druckschrift, die Zeitabschnitte ihres Erscheinens und die Angabe des beabsichtigten Inhaltes (§. 13).

Der Recurs gegen die von dem Statthalter verweigerte Ertheilung einer Concession geht an die oberste Polizei-Behörde.

Wer von einer erhaltenen Bewilligung zur Herausgabe einer periodischen Druckschrift Gebrauch machen will, hat sich mit derselben, und in dem Falle, wo eine Caution zu leisten ist, über den Erlag der letzteren spätestens acht Tage vor dem Erscheinen des ersten Blattes, bei der für die Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit daselbst bestellten landesfürstlichen Behörde auszuweisen, und wenn am Orte des Erscheinens ein Staatsanwalt seinen Sitz hat, diesem die Anzeige hievon gleichzeitig zu überreichen.

Die Concession kann auch auf eine unbestimmte Zeitdauer verliehen und darf ohne Bewilligung derselben Behörde, die solche verliehen, nicht abgetreten werden.

§. 11.

Wird diese Ausweisung unterlassen, oder solche von der für Ordnung und Sicherheit bestellten landesfürstlichen Behörde für nicht vollständig erklärt, so ist die Herausgabe der periodischen Druckschrift von der genannten Behörde bis zur Erfüllung aller gesetzlichen Bedingungen einzustellen.

Auf gleiche Weise und unter denselben Folgen eines Versäumnisses ist auch jede während der Herausgabe einer periodischen Druckschrift eintretende Veränderung an einem der im §. 10 angeführten Erfordernisse, noch vor der weiteren Herausgabe anzuzeigen.

Im Falle einer gegen die Verfügungen der gedachten Behörde erhobenen Beschwerde, welche jedoch keine aufschiebende Wirkung hat, steht die Entscheidung dem Statthalter des Kronlandes und im weiteren Instanzenzuge der obersten Polizei-Behörde zu.

§. 12.

Jeder Redacteur einer periodischen Druckschrift muss an dem Orte des Erscheinens wohnhaft, wenigstens vier und zwanzig Jahre alt und österreichischer Staatsbürger seyn.

Auch muss derselbe das freie Dispositionsrecht über seine Person und sein Vermögen, eine tadellose Moralität und jenen Grad wissenschaftlicher Bildung besitzen, welcher die Leitung eines literarischen Unternehmens voraussetzt. Staatsbeamte dürfen sich bei einer Redaction nur dann betheiligen, wenn sie die vorläufige Ermächtigung hiezu von ihrer vorgesetzten Behörde erhalten haben.

Personen, die sich in Untersuchungs- oder Strafverhaft befinden, sind während der Dauer ihrer gefänglichen Anhaltung von der Herausgabe und Redaction periodischer Druckschriften ausgeschlossen.

§. 13.

Für jede periodische Druckschrift, welche, sei es auch nur nebenbei, die politische

mi, religijnemi lub socyalnemi, albo będącego ogólnie treści politycznej, musi przepisana kaucya być złożoną.

Niemniej też i inne peryodyczne pisma drukowe podpadną obowiązkowi złożenia kaucyi, jak tylko z powodu ich treści, albo z powodu przestąpienia niniejszego patentu sądownie na karę skazane zostały.

Rozstrzygnienie w tej mierze, czy peryodyczne pismo drukowe kaucyi podlega lub nie, w razie wyniesionej przeciw temu reklamacyi, należy do namiestnika kraju koronnego, a w dalszym instancyi toku, do najwyższej władzy policyjnej.

Gazety urzędowe, wolne są od składania kaucyi.

§. 14.

Kaucya od peryodycznych pism drukowych, wychodzących w miejscach, liczących przeszło sześćdziesiąt tysięcy mieszkańców, lub w dwumilowym okręgu ich, wynosi dziesięć tysięcy złotych reńskich mon. konwen., w miejscach zaś, liczących nad trzydzieści tysięcy mieszkańców, — siedm tysięcy złotych reńskich mon. konw., we wszystkich zaś innych miejscach, — pięć tysięcy złotych mon. kon.; od pism peryodycznych, mniej jak trzy razy w tydzień wychodzących, złożoną być winna tylko połowa wyż rzeczonej kaucyi.

§. 15.

Kaucya złożoną być ma, wedle wyboru składającego, albo w gotowiźnie, albo w cesarsko-austryackich zapisach długu Stanu, na ukaziciela brzmiących, w monecie konw. procentujących podług kursu giełdowego w dniu złożenia, wszelakoż nie nad wartość nominalną porachowanych. W pierwszym przypadku opłacona będzie prowizya od kaucyi, wedle stopy procentowej, w c. k. funduszu umorzenia przyjętej.

W każdym kraju koronnym, osobno do wiadomości podane zostaną kasy, w których kaucya składaną być winna.

Przy ustaniu wychodzenia peryodycznego pisma drukowego, będzie kaucya składającemu zwrócona w sześć miesięcy po wydaniu ostatniego numeru, za przedłożeniem poświadczenia ze strony prokuratora, że z powodu tegoż peryodycznego pisma drukowego, nie zachodzi żadne dochodzenie sądowe.

§. 16.

Kaucya służy do pokrycia wszelkich kar pieniężnych, z powodu pisma drukowego wraz z dodatkami, dla którego złożoną była, orzeczonych, tudzież do pokrycia kosztów dochodzenia, bez względu na osobę skazanego.

§. 17.

Jeżeli wyrokiem prawomocnym orzeczonem zostało, iż kaucya w całości lub w części przepada, wówczas strony interesowane obowiązane są, w ciągu dni trzech po nastąpionej prawomocności wyroku, wykazać się przed władzą rządową, do strzeżenia publicznego porządku i bezpieczeństwa ustanowioną, a niemniej i przed prokuratorem rządowym, iż kwotę na przepad osądzoną, tudzież koszta postępowania, jakieby przytem wymierzono, odwiozły do kasy, do której kary wpływają; w przeciwnym bowiem razie zarządzi prokurator rządowy odwiezienie takie z kaucyi, bez dalszego wdawania się w to sądu.

Tagesgeschichte behandelt, politische, religiöse oder sociale Fragen bespricht, oder überhaupt politischen Inhaltes ist, muss die vorgeschriebene Caution erlegt werden.

Auch andere periodische Druckschriften verfallen der Cautionspflicht, sobald wegen ihres Inhaltes oder wegen Uebertretung des gegenwärtigen Patentes eine gerichtliche Verurtheilung erfolgt.

Die Entscheidung, ob eine periodische Druckschrift der Cautionspflicht unterliege, steht im Falle einer dagegen erhobenen Einsprache, dem Statthalter des Kronlandes und im weiteren Instanzenzuge der obersten Polizei-Behörde zu.

Die ämtlichen Zeitungen sind von dem Cautions-Erlage befreit.

§. 14.

Die Caution beträgt für periodische Druckschriften, welche an Orten von mehr als sechzigtausend Einwohnern oder in deren Umkreise von zwei Meilen erscheinen, zehntausend Gulden Conv. Münze, in Orten von mehr als dreissigtausend Einwohnern siebentausend Gulden Conv. Münze, in allen übrigen Orten fünftausend Gulden Conv. Münze; für periodische Schriften, welche weniger als dreimal in der Woche erscheinen, ist nur die Hälfte dieses Cautionsbetrages zu erlegen.

§. 15.

Die Caution ist nach der Wahl des Erlegers entweder in barem Gelde, oder in auf Ueberbringer lautenden, in Conv. Münze verzinslichen kaiserlichen österreichischen Staatsschuldverschreibungen nach dem Börsecourse des Erlagstages, jedoch nicht über den Nennwerth berechnet, zu erlegen. Im ersteren Falle wird der Cautionsbetrag nach dem bei dem k. k. Tilgungsfonde bestehenden Zinsfusse verzinset.

In jedem Kronlande werden die Cassen besonders bekannt gemacht werden, bei welchen der Erlag stattzufinden hat.

Die Caution wird beim Aufhören des Erscheinens einer periodischen Druckschrift sechs Monate nach Ausgabe der letzten Nummer gegen Beibringung einer Bescheinigung des betreffenden Staatsanwaltes, dass aus Anlass dieser periodischen Druckschrift kein gerichtliches Verfahren anhängig ist, dem Erleger zurückgestellt.

§. 16.

Die Caution hat für alle aus Anlass der Druckschrift sammt Beilagen, für welche sie bestellt wurde, verhängten Geldstrafen, und für die Untersuchungskosten, ohne Rücksicht auf die Person des Verurtheilten zu haften.

§. 17.

Ist durch ein rechtskräftiges Erkenntniss der Verfall der Caution im Ganzen, oder in einem Theile derselben ausgesprochen worden, so haben sich die Betheiligten binnen drei Tagen nach eingetretener Rechtskraft bei der zur Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit bestellten landesfürstlichen Behörde und bei dem Staatsanwalte über die Abfuhr des in Verfall gesprochenen Betrages und der etwa erkannten Kosten des Verfahrens an die Casse, der die Strafen verfallen, auszuweisen; im widrigen Falle verfügt der Staatsanwalt diese Abfuhr aus der Caution ohne weiteres Einschreiten des Gerichtes.

Jeżeli kaucya nie była w gotowiznie złożoną, wówczas potrzebna na ten cel część obligacyj rządowych, na kaucyę złożonych, także bez wchodzenia w to sądu, drogą giełdową przedaną będzie. W taki sam sposób i koszta procesu ściągnione być winny.

§. 18.

Jeżeli kaucya, z powodu opłat z niej zarządzonych, zmniejszoną została, musi uzupełnienie onejże najdalej w ciągu dni trzech być wykazanem, pod następstwami inaczej, w §. 11. postanowionemi.

Skutki w §. 11. wyrzeczone, także i wtedy nastąpić mają, gdy od peryodycznego pisma drukowego kaucyi nie ustanowiono, i zasądzonych kar pieniężnych lub opłat kosztów procesu w ciągu dni trzech nie złożono.

§. 19.

Wydawcom pism drukowych peryodycznych, obecnie już wychodzących, zostaje dozwolonym termin trzymiesięczny do złożenia kaucyi według wymiaru niniejszem ustanowionego. Też peryodyczne pisma drukowe będą już jako należycie ukoncesyonowane uważane, wszelakoż będą one winny wykazać przed władzami wyż rzeczonemi w ciągu dni trzydziestu, szczegóły, §fem 10. od 1. aż do 6. wymienione. Termina te bieżeć będą dopiero od chwili działalności patentu niniejszego.

§. 20.

Peryodyczne pismo drukowe musi bezpłatnie zamieścić każde urzędowe sprostowanie okoliczności, w onemże przywiedzionych, a to w najbliższej, po odebraniu sprostowania tegoż bezpośrednio wychodzącej kartce (numerze) lub zeszycie.

Inne sprostowania okoliczności przez interesowanych poczynione, powinny w taki sam sposób, atoliż o tyle tylko bezpłatnie być zamieszczone, o ile objętość odpowiedzi nie przechodzi w dwójnasób objętości artykułu, do którego się odpowiedź odnosi.

Jeżeli zaś objętość tę przechodzi, opłacić należy za większą ilość wierszy zwyczajną od umieszczenia należytość.

W razie odmówienia, zamieszczenie przez prokuratora rządowego uskutecznionem będzie. Oprócz tego może pismo drukowe peryodyczne, obwieszczenia (inseraty) przyjmujące, nawet i oprócz przypadku szczególnego do tego zobowiązania kontraktowego, na żądanie władzy bezpieczeństwa, zniewolonem być do umieszczenia w najbliższym numerze rozporządzeń urzędowych, za wynagrodzeniem zwykłych umieszczenia kosztów.

§. 21.

Jeżeli przeciw peryodycznemu pismu drukowemu postępowanie karne wytoczonem zostało, powinny na rozkaz władzy, wszelkie w ciągu tejże rozprawy karnej wydawane rozporządzenia, jako też i wyrok karny, podane być do wiadomości według zupełnej treści i bez wszelkiej zmiany, w najbliższej zaraz kartce (numerze) lub zeszycie tegoż peryodycznego pisma drukowego.

Przy takiem zamieszczeniu nie wolno czynić żadnych jakichkolwiekbądź dodatków lub uwag, bez różnicy, ani w tym numerze, gdzie się rzeczone podanie znajduje,

Ist die Caution nicht im Baren geleistet worden, so wird zu diesem Ende der erforderliche Theil der zu diesem Zwecke erlegten Staatsschuldverschreibungen gleichfalls ohne Einschreiten des Gerichtes börsemässig veräussert. Auf die gleiche Weise ist auch der Ersatz der Kosten des Verfahrens hereinzubringen.

§. 18.

Wenn die Caution in Folge der aus derselben verfügten Ersätze vermindert wird, so muss die Ergänzung unter den im §. 11 festgesetzten Folgen binnen längstens drei Tagen ausgewiesen werden.

Die im §. 11 festgesetzten Folgen haben auch einzutreten, wenn für die periodische Druckschrift eine Caution nicht bestellt war, und die erkannten Geldstrafen oder der Ersatz der Kosten des Verfahrens nicht binnen drei Tagen erlegt werden.

§. 19.

Den Herausgebern der gegenwärtig schon bestehenden periodischen Druckschriften wird zur Leistung der Caution nach dem dermalen festgesetzten Ausmasse ein Termin von drei Monaten bewilliget. Diese periodischen Druckschriften werden als ordnungsmässig concessionirt angesehen, und haben binnen dreissig Tagen die im §. 10 von 1 bis 6 angeführten Daten den bezogenen Behörden nachzuweisen. Diese Fristen haben von dem Zeitpuncte zu laufen, von welchem dieses Patent in Wirksamkeit tritt.

§. 20.

In eine periodische Druckschrift muss jede ämtliche Berichtigung von darin mitgetheilten Thatsachen in das zunächst nach deren Empfang erscheinende Blatt (Nummer) oder Heft kostenfrei aufgenommen werden.

Andere Berichtigungen von Thatsachen von Seite der Betheiligten müssen in gleicher Art, jedoch nur insoferne unentgeltlich aufgenommen werden, als der Umfang der Entgegnung den Umfang des Artikels, auf welchen sich die Entgegnung bezieht, nicht um das Zweifache übersteigt.

Ist diess der Fall, so sind für die mehreren Zeilen die gewöhnlichen Einrückungsgebühren zu zahlen.

Im Falle der Verweigerung ist die Aufnahme durch den Staatsanwalt zu erwirken. Ausserdem kann eine periodische Druckschrift, welche Anzeigen (Inserate) annimmt, auch ausser dem Falle besonderer vertragsmässiger Verpflichtungen verhalten werden, auf Verlangen der Sicherheitsbehörde ämtliche Erlässe gegen Vergütung der üblichen Einrückungsgebühren, der nächsten Nummer einzurücken.

§. 21.

Wird gegen eine periodische Druckschrift ein Strafverfahren anhängig gemacht, so sind über Auftrag der Behörde die in dieser Strafverhandlung ergangenen Verordnungen vollständig und unverändert in dem nächst erscheinenden Blatte (Nummer) oder Hefte derselben periodischen Druckschrift, und ebenso das Straferkenntniss mitzutheilen.

Bei einer solchen Mittheilung sind Zusätze und Bemerkungen jeder Art unzulässig, ohne Unterschied, ob diess in der Nummer, welche die Mittheilung bringt, oder in einer an-

ani też w innym numerze późniejszym. Równie też nie wolno nigdy pisma drukowego, pod zajęciem jeszcze zostającego, lub za karygodne orzeczonego, ani dalej rozszerzać, ani drukiem choćby tylko ubocznie i sposobem opowiadającym ogłaszać.

§. 22.

Jeżeli peryodyczne pismo drukowe ustawicznie postępuje w kierunku nieprzyjacielskim, podkopującym tron, formę rządu monarchiczną, jedność i całość państwa, zasadę monarchiczną, religię, obyczajność publiczną, lub w ogólności podstawy związku społeczeńskiego, lub w kierunku, niezgodnym z utrzymaniem publicznej spokojności i porządku, wówczas, po uprzedniem dwukrotnem a bezskutecznem ostrzeżeniu na piśmie, mocen będzie namiestnik kraju koronnego, w którym peryodyczne pismo drukowe wychodzi, zawiesić dalsze jego wydawanie na ciąg miesięcy trzech.

Zawieszenie na czas dłuższy, lub też zupełny zakaz pisma czyli odebranie koncesyi, orzeczonem być może tylko przez najwyższą władzę policyjną.

Także i inne nieperyodyczne pisma drukowe, w kraju tutejszym wychodzące, a w podobnym niebezpiecznym kierunku występujące, zakazanemi być mogą przez najwyższą władzę policyjną, a w przypadkach naglących, i przez namiestnika kraju koronnego, w którym były drukowane lub wydawane. Przeciw zarządzeniom namiestnika wolna jest droga rekursu do najwyższej władzy policyjnej, atoliż nie ze skutkiem wstrzymującym.

Rozdział IV.

O pismach drukowych zagranicznych.

§. 23.

Zagraniczne pisma drukowe mogą przez najwyższą władzę policyjną na cały obręb cesarstwa być zakazane.

Zakaz pisma drukowego zagranicznego obejmuje w sobie także i zakaz wydawania i rozpowszechniania wszelkiego w krajach tutejszych lub za granicą sporządzonego przekładu, lub też innego jakiego wydania pisma zakazanego, czy to w całości treści jego lub tylko w części.

C. k. zakład pocztowy nie będzie przyjmować ani prenumeraty na zakazane zagraniczne lub za równe z niemi uważane pisma drukowe, ani też zresztą i przesełki ich; a zakazuje się oraz powszechnie sprowadzać je, handel niemi prowadzić, ogłaszać lub takowe rozszerzać.

Rozdział V.

O karygodnem rozszerzaniu pism drukowych.

§. 24.

Za karygodnego szerzyciela uważanym i ukaranym będzie każdy księgarz lub handlarz utworami sztuki, antykwarz, drukarz, nakładca, lub ktokolwiek trudni się sposobem zarobkowym przedażą pism drukowych, który pisma drukowe treści karze ulegającej, lub też zakazane na mocy szczególnego, do jego wiadomości doszłego rozporządzenia, pisma rozseła, lub rozsełanie takowych przez zamówienie zarządza, lub takie pisma drukowe z przekroczeniem przepisów, dla wprowadzenia towarów istniejących, z zagranicy do państwa austryackiego wprowadza lub wprowadzić każe; tudzież, kto takowemi pismami

deren Nummer geschieht. Auch darf niemals eine noch mit Beschlag belegte oder als strafbar erklärte Druckschrift weiter verbreitet, oder durch den Druck veröffentlicht werden, selbst wenn dieses nur nebenher und erzählungsweise geschehen sollte.

§. 22.

Wird bei einer periodischen Druckschrift beharrlich eine dem Throne, der monarchischen Regierungsform, der staatlichen Einheit und Integrität des Reiches, dem monarchischen Principe, der Religion, der öffentlichen Sittlichkeit, oder überhaupt den Grundlagen der Staatsgesellschaft feindselige, oder mit der Aufrechthaltung der öffentlichen Ruhe und Ordnung unvereinbare Richtung verfolgt, so kann nach vorausgegangener zweimaliger schriftlicher fruchtloser Verwarnung die weitere Herausgabe einer solchen periodischen Druckschrift von dem Statthalter des Kronlandes, in welchem dieselbe herausgegeben wird, bis auf drei Monate eingestellt werden.

Die auf längere Zeit dauernde, oder die gänzliche Einstellung oder Concessions-Entziehung kann nur von der obersten Polizei-Behörde ausgesprochen werden.

Auch andere nicht periodische Druckschriften, welche im Inlande erscheinen, können, wenn sie eine solche gefährliche Richtung verfolgen, von der obersten Polizei-Behörde und in dringenden Fällen von dem Statthalter des Kronlandes, in welchem sie gedruckt oder ausgegeben wurden, verboten werden. Gegen die Verfügungen des Statthalters steht der Recurs an die oberste Polizei-Behörde, jedoch ohne aufschiebende Wirkung, offen.

IV. Abschnitt.

Von den ausländischen Druckschriften.

§. 23.

Ausländische Druckschriften können von der obersten Polizei-Behörde für den ganzen Umfang des Kaiserstaates verboten werden.

Das Verbot einer ausländischen Druckschrift fasst auch das Verbot der Herausgabe und Verbreitung jeder im In- oder Auslande verfassten Uebersetzung oder sonstigen Ausgabe jener Schrift, es mag selbe den ganzen Inhalt oder nur einen Theil enthalten, in sich.

Die k. k. Postanstalt hat auf verbotene ausländische, oder ihnen gleichgehaltene Druckschriften keine Pränumeration, noch sonst selbe zur Beförderung anzunehmen, und es ist die Einfuhr, der Handel, die Ankündigung und die Verbreitung derselben Jedermann untersagt.

V. Abschnitt.

Von der strafbaren Verbreitung von Druckschriften.

§. 24.

Als strafbarer Verbreiter ist zu behandeln jeder Buch- oder Kunsthändler, Antiquar, Buchdrucker, Verleger, oder wer immer den Verschleiss mit Druckschriften gewerbsmässig betreibt, wenn er Druckschriften strafbaren Inhaltes, oder die durch eine besondere ihm bekannt gewordene Verfügung verboten wurden, versendet, oder deren Versendung durch Bestellung veranlasst, oder derlei Druckschriften mit Uebertretung der für die Waaren-Einfuhr bestehenden Vorschriften aus dem Auslande in das österreichische Staatsgebiet

drukowemi handel zakazany lub tajemny prowadzi, albo je w miejscach publicznych, czytelniach, bibliotekach pożyczalnych i t. p. rozkłada, lub jakbądź celem dalszego rozszerzania odstępuje.

Rozdział VI.

O zajęciu.

§. 25.

Władza do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa ustanowiona, obowiązaną jest położyć zapowiedzenie na każde zakazane pismo drukowe, nie mniej na każde pismo drukowe, z zaniechaniem przepisów niniejszego patentu wydane, albo wedle treści swej stanowiące karygodny czyn, z urzędu dochodzić się mający. Za każdem zapowiedzeniem nastąpić ma postępowanie właściwe, przepisami wskazane.

Rekurs przeciw zarządzonemu przez władzę bezpieczeństwa zajęciu, założony być ma do namiestnika, a w dalszym toku instancyj do najwyższej władzy policyjnej. Tenże nie ma jednak mocy wstrzymującej. Zniesienie zajęcia takowego tylko na drodze politycznej może być uskutecznionem.

Rozdział VII.

O karach za przekroczenia przepisów ustawy drukowej.

§. 26.

Przestąpienie przepisów §§. 2, 3 i 4 niniejszego patentu karanem będzie karą pieniężną od dwudziestu pięciu do dwóchset złotych reńskich mon. konw., która w razie powtórzenia podwojoną być może.

Za uczynione fałszywe z więdzą podanie w szczegółach, w §fie 2. przepisanych, ulega drukarz, lub ktokolwiek inny, w tem winę ponoszący, karze aresztu od dni ośmiu do jednego miesiąca.

§. 27.

Przestąpienia przepisów §§fów 5 do 8 niniejszego patentu, ulegają, prócz postępowania, jakieby może wedle przepisów przemysłowych nastąpić miało, albo karze pieniężnej od pięciu do złotych reńskich dwóchset mon. konw., albo karze aresztu od jednego dnia do jednego miesiąca, wykonanej nietylko na bezpośrednim sprawcy, lecz także i na tym, który go do tego zamówił.

Pisma drukowe, w obnoszeniu ich po domach albo przy innem zakazanem rozszerzaniu lub w obrocie pokątnym przydybane, albo przeciw przepisom publicznie przybijane, przepadają.

§. 28.

Wydawanie peryodycznego pisma drukowego wbrew rozporządzeniom §§fów 9 aż do 19, oprócz skutków, w §§. 11 i 18 wyrażonych, karane być winno na nakładcy i drukarzu, karą pieniężną od pięciudziesiąt do pięciuset złotych reńskich mon. konw.

§. 29.

Odmówienie wydrukowania obwieszczeń, przez prokuratora rządowego lub przez władzę (§§. 20 i 21) doręczonych, ulega karze pieniężnej od dwudziestu pięciu do dwóchset złotych reńskich monety konwencyjnej.

einbringt oder einbringen lässt; ferner wer immer mit derlei Druckschriften unbefugten oder geheimen Handel treibt, oder sie an öffentlichen Orten, Lesezirkeln, Leihbibliotheken u. dgl. auflegt, oder sonst zum Zwecke weiterer Verbreitung an Andere abtritt.

VI. Abschnitt.

Von der Beschlagnahme.

§. 25.

Die zur Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit bestellte Behörde hat jede verbotene Druckschrift, so wie jede Druckschrift, welche mit Ausserachtlassung der Vorschriften des gegenwärtigen Patentes ausgegeben wird, oder deren Inhalt eine von Amtswegen zu verfolgende strafbare Handlung begründet, mit Beschlag zu belegen. Ueber jede Beschlagnahme ist die vorschriftmässige Behandlung einzuleiten.

Der Recurs gegen eine von der Sicherheitsbehörde verfügte Beschlagnahme geht an den Statthalter und weiter an die oberste Polizei-Behörde. Er hat keine aufschiebende Wirkung. Die Aufhebung einer solchen Beschlagnahme kann nur im politischen Wege stattfinden.

VII. Abschnitt.

Von den Strafen wegen Uebertretung der Press-Ordnung.

§. 26.

Die Uebertretung der Vorschriften der §§. 2, 3 und 4 dieses Patentes ist mit einer Geldbusse von fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden Conventions-Münze, welche im Wiederholungsfalle verdoppelt werden kann, zu bestrafen.

Eine wissentlich falsche Angabe in dem im §. 2 vorgeschriebenen Vormerke ist an dem Drucker oder sonst Schuldtragenden überdiess mit Arrest von acht Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen.

§. 27.

Die Uebertretungen der Vorschriften der §§. 5 bis 8 dieses Patentes sind, abgesehen von der nach den Gewerbsvorschriften allenfalls eintretenden Behandlung, mit einer Geldstrafe von fünf bis zweihundert Gulden Conventions-Münze, oder mit Arrest von einem Tage bis zu einem Monate, sowohl an dem unmittelbaren Thäter, als auch an demjenigen, der ihn hiezu bestellte, zu bestrafen.

Die im Hausirhandel oder sonst in der unerlaubten Verbreitung oder im Winkelverkehre ergriffenen oder vorschriftwidrig öffentlich angeschlagenen Druckschriften unterliegen dem Verfalle.

§. 28.

Die Herausgabe einer periodischen Druckschrift gegen die Anordnungen der §§. 9 bis 19, ist abgesehen von den in den §§. 11 und 18 ausgedrückten Folgen an dem Verleger und an dem Drucker mit einer Geldstrafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden Conventions-Münze zu bestrafen.

§. 29.

Die Verweigerung des Abdruckes der von dem Staatsanwalte oder der Behörde zugestellten Veröffentlichungen (§§. 20 und 21) ist mit einer Geldstrafe von fünf und zwanzig bis zweihundert Gulden Conventions-Münze zu bestrafen.

Przy ciągłem takowem opieraniu się może dalsze wychodzenie peryodycznego pisma drukowego być zawieszonem, aż do dopełnienia obowiązku nałożonego.

Oprócz tego użytemi być mogą dalsze jeszcze prawne środki przymusu celem uskutecznienia rzeczonego powyżej obowiązku.

§. 30.

Zamieszczanie dodatków lub uwag do rozporządzeń lub też względem nich, przez władzę do ogłoszenia doręczonych, tudzież dalsze rozgłaszanie lub rozpowszechnianie pisma drukowego zajętego, lub za karygodne orzeczonego (§. 21), karanem będzie karą pieniężną od pięćdziesięciu do pięciuset złotych reńskich mon. konw., a w razie szczególnej złośliwości, nadto jeszcze aresztem od dni ośmiu do jednego miesiąca.

Pisma drukowe, przedmiot przestępstwa tego stanowiące, nie mniej czcionkoskład, do uskutecznienia onychże służący, tudzież inne przyrządy, mają być zniszczone.

§. 31.

Dalsze rozgłaszanie peryodycznego pisma drukowego, którego wydanie przez władzę zawieszonem zostało, czy pod tym samym czy odmiennym tytułem, oprócz zarządzić się mającego uchylenia go, karanem być winno karą pieniężną od pięciudziesiąt do pięciuset złotych reńskich mon. konw., w razie zachodzących okoliczności obciążających na redaktorze, nakładcy lub drukarzu aresztem od jednego do miesięcy trzech, a pod okolicznościami, szczególniej obciążającemi na drukarzu i nakładcy samą nawet utratą ich zarobkowania.

§. 32.

Wprowadzanie, handel, obwieszczanie i rozszerzanie pism drukowych zakazanych, lub za równo z niemi uważanych, karanem będzie karą pieniężną od pięćdziesięciu do pięciuset złotych reńskich mon. konw., a przy okolicznościach obciążających, aresztem od jednego do miesięcy trzech.

Takowe na rozszerzaniu przydybane pisma drukowe przepadają. Jeżeli rozszerzenie pism drukowych, z zagranicy do cesarstwa sprowadzonych, nastąpiło przed wydaniem zakazu, wówczas, jeżeli z powodu ich treści nie jest wytoczonem postępowanie sądowe, wydalenie takowych z kraju zarządzić i uskutecznić należy.

Tej samej karze podciągnionem będzie wszelkie usiłowanie samowolnego wydawania pisma, doczasowo zawieszonego albo zupełnie zniesionego, równie jak rozszerzanie takowego.

Rozdział VIII.

O odpowiedzialności za karygodną treść pism drukowych.

§ 33.

Ktokolwiek przez pisma drukowe dopuszcza się czynu jakiego, podług powszechnych ustaw karnych pod karę podciągnionego, ulega karom temiż ustawami postanowionym.

§. 34.

Osoby w ułożeniu, wydrukowaniu lub rozszerzeniu karygodnego pisma drukowego udział mające, jeżeli takowe według postanowień powszechnej księgi ustaw karnych nie stały się winnemi zbrodni lub wykroczenia, przez pismo drukowe popełnionego, w przypadkach następujących za treść karygodną jednocześnie odpowiedzialnemi zostają

Bei fortgesetzter Weigerung kann das weitere Erscheinen der periodischen Druckschrift bis zur Erfüllung der obliegenden Verpflichtung eingestellt werden.

Ausserdem bleibt die Anwendung anderweitiger gesetzlicher Zwangsmittel zur Erfüllung obiger Verbindlichkeit vorbehalten.

§. 30.

Die Aufnahme von Zusätzen oder Bemerkungen zu oder über zur Veröffentlichung zugestellte behördliche Erlässe, dann die weitere Veröffentlichung oder Verbreitung einer mit Beschlag belegten oder als strafbar erklärten Druckschrift (§. 21) ist mit einer Geldstrafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden Conventions-Münze, und bei besonderer Böswilligkeit überdiess mit Arrest von acht Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen.

Die Druckschriften, welche den Gegenstand dieser Uebertretung bilden, sowie der zu ihrer Erzeugung bestimmte Satz oder sonstige Vorrichtungen sind zu vernichten.

§. 31.

Die weitere Veröffentlichung einer periodischen Druckschrift, deren Herausgabe von der Behörde eingestellt wurde, unter dem gleichen oder veränderten Titel, ist abgesehen von der zu verfügenden Einstellung mit einer Geldstrafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden Conventions-Münze, und bei erschwerenden Umständen an dem Redacteur, dem Verleger oder Drucker mit Arrest von einem bis zu drei Monaten und unter besonders erschwerenden Umständen an dem Drucker und Verleger selbst mit dem Gewerbsverluste zu bestrafen.

§. 32.

Die Einfuhr, der Handel, die Ankündigung und die Verbreitung verbotener oder ihnen gleichgehaltener Druckschriften ist mit einer Geldstrafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden Conventions-Münze, und bei erschwerenden Umständen mit Arrest von einem bis zu drei Monaten zu bestrafen.

Derlei in der Verbreitung ergriffene Druckschriften unterliegen dem Verfalle. Hat die Verbreitung aus dem Auslande in den Kaiserstaat eingebrachter Druckschriften vor Erlassung des Verbotes stattgefunden; so ist die Ausserlandesschaffung dieser Druckschriften zu bewirken, insoferne nicht wegen ihres Inhaltes ein gerichtliches Verfahren eingeleitet wird.

Dieselbe Strafe ist gegen jeden Versuch der eigenmächtigen Herausgabe eines zeitweilig oder gänzlich eingestellten Blattes, sowie auf die Verbreitung eines solchen Blattes zu verhängen.

VIII. Abschnitt.

Von der Verantwortlichkeit für den strafbaren Inhalt der Druckschriften.

§. 33.

Wer sich durch Druckschriften einer nach den allgemeinen Strafgesetzen für strafbar erklärten Handlung schuldig macht, verfällt in die durch diese Gesetze bestimmten Strafen.

§. 34.

Die bei Abfassung, Drucklegung oder Verbreitung einer strafbaren Druckschrift mitwirkenden Personen sind, in soferne sie nicht nach den Bestimmungen des allgemeinen Strafgesetzbuches des durch die Druckschrift begangenen Verbrechers oder Vergehens schuldig befunden werden, in nachstehenden Fällen für den strafbaren Inhalt gleichzeitig ver-

i za zaniedbanie powinnej baczności i staranności podług postanowień, niżej wymienionych, karanemi być mają, a to:

a) autor, tłumacz lub wydawca, o ile nie udowodni, iż wydrukowanie pisma, mimo jego wiedzy i winy, uskutecznionem zostało;

b) przy peryodycznych pismach drukowych, każdy w nich wymieniony redaktor, jeżeli nie wykaże, iż wydrukowanie artykułu karygodnego, wbrew wyraźnej woli jego nastąpiło, tudzież, że zawiadomił o tem władzę właściwą najdalej aż do chwili przedłożenia egzemplarza na próbę (§. 3);

c) nakładca, bądź że sposobem zarobkowym trudnił się nakładem pism drukowych, bądź tylko w tym szczególnym przypadku takowego się podjął.

§. 35.

Oprócz powyższych osób, odpowiedzialnym jest za treść pisma drukowego, drukarz (drukarnią zarządzający):

a) jeżeli na piśmie drukowem albo wcale nie jest wymieniony nakładca przemysłowo uprawniony, albo takowy pod fałszywym nazwiskiem tamże jest podany;

b) jeżeli pismo drukowe podług formy swej zewnętrznej, ukazuje się jako plakat lub jako pismo ulotne, to jest jako płód prasy drukarskiej, z pojedynczych kartek się składający, lub nie nad arkusz drukowy wynoszący;

c) jeżeli druk uskutecznionym został z przestąpieniem §§fów 2. i 3. patentu niniejszego.

§. 36.

Rozprzedaży zawiadowca, sprzedawca lub rozszerzacz, odpowiedzialnym jest za treść pisma drukowego:

a) przy zagranicznych pismach drukowych, jeżeli miejsce wychodzenia, albo autor, albo nakładca pisma drukowego, albo sposób nadesłania jego, zdolnemi są zwrócić uwagę, podejrzenie o treść onegoż wzniecającą, albo jeżeli się brak powszechnie przepisanych lub przynajmniej zwykłych oznaczeń pokazuje, to jest, brak miejsca i czasu wyjścia, tudzież nazwiska nakładcy pisma drukowego, albo gdy oznaczenia takowe fałszywie podane są, albo nareszcie, jeżeli przedaż odbywa się sposobem potajemnym;

b) przy takowych pismach drukarskich, które z przestąpieniem §§. 5 aż do 8. patentu niniejszego w obrót wprowadzone zostały;

c) przy plakatach i pismach ulotnych (§. 35).

§. 37.

Odpowiedzialność osób, w wydawaniu pism drukowych karygodnych udział mających (§§. 34 aż do 36), odnosi się do zupełnej treści pisma drukowego, i do załączeń doń należących.

Wszelkie zastrzeżenia i oświadczenia redakcyi lub wydawcy przeciw treści zamieszczeń, albo też przejęta przez inne osoby odpowiedzialność, nie znoszą odpowiedzialności, niniejszą ustawą przepisanej.

antwortlich, und wegen Vernachlässigung pflichtmässiger Aufmerksamkeit und Obsorge nach den weiter unten folgenden Bestimmungen zu bestrafen, und zwar:

a) *der Verfasser, Uebersetzer oder Herausgeber, in soferne er nicht den Beweis herstellt, dass die Drucklegung ohne sein Wissen und Verschulden stattfand;*

b) *bei periodischen Druckschriften jeder auf dem Blatte genannte Redacteur, wenn er nicht beweiset, dass die Drucklegung des strafbaren Artikels wider seinen ausdrücklichen Willen erfolgt ist, und dass er die Anzeige hievon an die gehörige Behörde längstens bis zur Uebergabe des Probe-Exemplares (§. 3) gemacht hat;*

c) *der Verleger, er mag den Verlag von Druckschriften gewerbsmässig betrieben, oder nur in dem besonderen Falle unternommen haben.*

§. 35.

Nebst diesen Personen ist der Drucker (Geschäftsleiter der Druckerei) für den Inhalt der Druckschrift verantwortlich:

a) *wenn ein gewerbsmässig berechtigter Verleger auf der Druckschrift nicht, oder fälschlich genannt ist;*

b) *wenn die Druckschrift ihrer äusseren Form nach, sich als ein Plakat oder Flugblatt, das ist ein Erzeugniss der Presse, welches aus einzelnen Blättern besteht, oder doch nicht über einen Druckbogen umfasst, darstellt;*

c) *wenn der Druck mit Uebertretung der §§. 2 und 3 dieses Patentes stattfand.*

§. 36.

Der Vertriebsbesorger, Verschleisser oder Verbreiter ist für den Inhalt der Druckschrift verantwortlich:

a) *bei ausländischen Druckschriften, wenn der Ort des Erscheinens oder der Verfasser, oder der Verleger der Druckschrift, oder die Art der Zusendung geeignet sind, die Aufmerksamkeit zu erregen, um Verdacht über den Inhalt derselben zu erwecken, oder wenn die allenthalben vorgeschriebenen, oder wenigstens üblichen Bezeichnungen, nämlich Ort und Zeit des Erscheinens, dann der Name des Verlegers der Druckschrift fehlen, oder unrichtig angegeben sind, oder endlich, wenn der Verkauf auf heimliche Weise geschieht;*

b) *bei solchen, die mit Uebertretung der §§. 5 bis 8 dieses Patentes in Verkehr gesetzt werden;*

c) *bei Plakaten und Flugblättern (§. 35).*

§. 37.

Die Verantwortlichkeit der bei Herausgabe von strafbaren Druckschriften mitwirkenden Personen (§§. 34 bis 36) bezieht sich auf den vollen Inhalt der Druckschriften und der dazu gehörigen Beilagen.

Verwahrungen und Erklärungen der Redaction oder des Herausgebers gegen den Inhalt aufgenommener Einrückungen oder die von anderen Personen übernommene Haftung heben diese gesetzliche Verantwortlichkeit nicht auf.

§. 38.

Jeżeli treść pisma drukowego czyn stanowi, w ustawie za zbrodnię uznany, wówczas każdy za taką treść jego, odpowiedzialność na sobie mający, (§§. 34 aż do 36), któremu udział jego nie został za zbrodnię poczytany, ukaranym być ma aresztem od jednego do miesięcy sześciu, a przy okolicznościach obciążających, ciężkim aresztem od miesięcy sześciu do lat dwóch.

Oprócz tego przy peryodycznych pismach drukowych, dla których kaucyę ustanowiono, orzec należy przepad kaucyi, podług wymiaru, w §. 28. powszechnej księgi ustaw karnych ustanowionego.

Jeżeli dla pisma drukowego nie ustanowiono kaucyi, wówczas nakładca, zarobkowaniem tem się trudniący, a, jeżeli ten w piśmie drukowem albo wcale nie jest wymienionym, albo pod fałszywym nazwiskiem był podanym, wówczas drukarz (zarządca drukarni), w razie, że spółdziałanie jednego jak drugiego nie było za zbrodnię im poczytanem, oprócz kary aresztu, skazanym być ma na karę pieniężną od pięciuset do jednego tysiąca złotych reńskich mon. konw.

§. 39.

Jeżeli treść pisma drukowego wykroczenie stanowi, wówczas każdy, w myśl §§. 34 aż do 36 odpowiedzialność na sobie mający, wykroczenia tego za winnego nie uznany, ukaranym być winien aresztem od dni czternastu aż do miesięcy trzech, albo karą pieniężną od pięćdziesięciu do złotych reńskich pięciuset. Przy okolicznościach obciążających, zawyrokować należy na areszt do sześciu miesięcy.

§. 40.

Także i w przypadku §fu 39. orzec należy przy peryodycznych pismach drukowych, za kaucyą ustanowionych, jednocześnie także i przepad kaucyi, podług wymiaru, §fem 251 powszechnej księgi ustaw karnych wyznaczonego.

Jeżeli zaś dla pisma drukowego kaucyi nie ustanowiono, wówczas nakładca zarobkowaniem takowem się trudniący, a, jeżeli ten w piśmie drukowem albo wcale nie jest wymienionym, albo pod fałszywem nazwiskiem był podanym, wówczas drukarz (zawiadowca drukarni), w razie, że spółdziałanie jednego jak drugiego nie było za wykroczenie im poczytanem, skazanym będzie na karę pieniężną od stu aż do pięciu set złotych reńskich mon. konw.

§. 41.

Co się tycze sposobu ściągnienia kar pieniężnych, w rzeczach drukowych zasądzonych, dalej, co się tycze funduszu, do którego takowe wpływać winny, nareszcie, co się tycze przemienienia kary pieniężnej na areszt, zastosowane będą postanowienia powszechnej księgi ustaw karnych.

Rozdział IX.

O właściwości władz w rzeczach drukowych.

§. 42.

Postępowanie, stanowienie i wykonanie wyroku karnego z powodu przestąpień §§fów 2 aż włącznie 32, należy do władzy rządowej, do utrzymania porządku i bez-

§. 38.

Bildet der Inhalt einer Druckschrift eine vom Gesetze als Verbrechen bezeichnete Handlung, so ist jeder für diesen Inhalt Verantwortliche (§§. 34 bis 36), dem seine Mitwirkung nicht als ein Verbrechen zugerechnet wurde, mit Arrest von einem bis zu sechs Monaten, und bei erschwerenden Umständen, mit strengem Arreste von sechs Monaten bis zu zwei Jahren zu bestrafen.

Ueberdiess ist bei periodischen Druckschriften, wofür eine Caution bestellt wurde, auf den Verfall derselben, nach dem im §. 28 des allgemeinen Strafgesetzbuches festgesetzten Ausmasse zu erkennen.

War aber für die Druckschrift eine Caution nicht bestellt, so ist gegen den gewerbsmässigen Verleger, oder in soferne ein solcher auf der Druckschrift nicht oder fälschlich genannt wurde, gegen den Drucker (Geschäftsleiter der Druckerei), falls ihnen ihre Mitwirkung nicht als ein Verbrechen zugerechnet wurde, nebst der Arreststrafe auf eine Geldstrafe von fünfhundert bis Eintausend Gulden Conv. Münze zu erkennen.

§. 39.

Bildet der Inhalt einer Druckschrift ein Vergehen, so ist jeder für diesen Inhalt im Sinne der §§. 34 bis 36 Verantwortliche, der nicht desselben Vergehens schuldig befunden wird, mit Arrest von vierzehn Tagen bis zu drei Monaten, oder einer Geldstrafe von fünfzig bis fünfhundert Gulden zu bestrafen. Bei erschwerenden Umständen ist auf Arrest zu sechs Monaten zu erkennen.

§. 40.

Auch in dem Falle des §. 39 ist bei periodischen Druckschriften, wofür eine Caution bestellt wurde, zugleich auf den Verfall der Caution nach dem im §. 251 des allgemeinen Strafgesetzbuches vorgesehenen Ausmasse zu erkennen.

War aber für die Druckschrift eine Caution nicht bestellt, so ist gegen den gewerbsmässigen Verleger, und in soferne ein solcher auf der Druckschrift nicht oder fälschlich genannt ist, gegen den Drucker (Geschäftsleiter der Druckerei), falls ihnen ihre Mitwirkung nicht als ein Vergehen zugerechnet wurde, auf eine Geldstrafe von einhundert bis fünfhundert Gulden Conv. Münze zu erkennen.

§. 41.

Ueber die Art der Einbringung der in Press-Sachen erkannten Geldstrafen, über den Fond, in den dieselben einzufliessen haben, so wie über die Umwandlung der Geldstrafe in Arrest haben die Bestimmungen des allgemeinen Strafgesetzes in Anwendung zu kommen.

IX. Abschnitt.

Von der Zuständigkeit der Behörden in Press-Sachen.

§. 42.

Das Verfahren, die Entscheidung und Vollziehung des Straf-Erkenntnisses wegen Uebertretungen der §§. 2 bis einschliessig 32, steht der zur Aufrechthaltung der Ordnung

pieczeństwa ustanowionej, we wszystkich zaś innych przypadkach, do zwyczajnej władzy sądowej, a to w krajach, gdzie i dopóki ustawa postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850 r. ma moc obowiązującą, do sądów powiatowych kolegialnych, we wszystkich zaś innych częściach monarchii, do cesarskich sądów karnych kolegialnych.

Jeżeli przez treść pisma drukowego, przy którem zachodzi przestąpienie ustawy drukowej, dopuszczono się zarazem czynu jakiego, przez się karygodnego, wówczas sąd, do którego należy sądownictwo nad czynem karygodnym, przez treść pisma drukowego popełnionym, orzekać będzie także i co do przestąpienia ustawy drukowej.

§. 43.

O karach z powodu karygodnej treści pisma drukowego (§§. 33 aż do 40), orzec się mających, stanowią sądy, które ogólnie powołane są do stanowienia względem zbrodni i wykroczeń, przez treść pisma popełnionych.

Rozdział X.

O odjęciu prawa zarobkowania.

§. 44.

Profesyonistom, którzy z powodu popełnionych w wykonywaniu prawa zarobkowania przestąpień ustaw, przeciw nadużyciu druku wydanych, po dwa kroć już na karę skazanymi zostali, może przy nastąpionem dalszem znowu ich skazaniu, odjętem być prawo ich zarobkowania.

Rozdział XI.

O przedawnieniu.

§. 45.

I dochodzenie i ukaranie, z powodu przestąpienia niniejszego patentu, już więcej miejsca mieć nie będzie, jak skoro przez ciąg sześciu miesięcy, licząc od dnia popełnionego przestępstwa, postępowania nie rozpoczęto, albo rozpoczętego przez taki sam długi czas dalej nie prowadzono.

Ministrowie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, w porozumieniu z najwyższą władzą policyjną, mają sobie poleconem wykonanie niniejszego patentu, i upoważnieni zostają do wydawania rozporządzeń, do przeprowadzenia jego potrzebnych.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu na dniu 27. Maja 1852.

Franciszek Józef. (L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Bach** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:

Ransonnet m. p.

und Sicherheit bestellten landesfürstlichen Behörde, in allen übrigen Fällen der ordentlichen Gerichtsbehörde zu, und zwar in den Ländern, wo und so lange die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit besteht, den Bezirks-Collegialgerichten, in allen übrigen Theilen der Monarchie aber den landesfürstlichen Collegial-Strafgerichten zu.

Ist durch den Inhalt der Druckschrift, bei welcher eine Uebertretung der Press-Ordnung stattfand, zugleich eine an sich strafbare Handlung begangen worden, so hat dasjenige Strafgericht, welchem die Gerichtsbarkeit über die durch den Inhalt der Druckschrift begangene strafbare Handlung zusteht, auch über die Uebertretung der Press-Ordnung zu erkennen.

§. 43.

Ueber die Strafen, welche aus Anlass des strafbaren Inhaltes einer Druckschrift (§§. 33 bis 40) einzutreten haben, erkennen jene Gerichte, welche überhaupt über das durch den Inhalt begründete Verbrechen oder Vergehen zur Entscheidung berufen sind.

X. Abschnitt.

Von der Entziehung des Gewerbsbefugnisses.

§. 44.

Gewerbetreibenden, welche wegen in Ausübung ihres Gewerbes begangener Uebertretungen der gegen den Missbrauch der Presse erlassenen Gesetze bereits zweimal verurtheilt wurden, kann im Falle einer weiteren erfolgenden Verurtheilung das Gewerbsbefugniss entzogen werden.

XI. Abschnitt.

Von der Verjährung.

§. 45.

Die Untersuchung und Bestrafung wegen der Uebertretung des gegenwärtigen Patentes hat zu entfallen, wenn binnen sechs Monaten nach begangener Uebertretung ein Verfahren nicht eingeleitet, oder das begonnene Verfahren durch eben so lange Zeit nicht fortgesetzt wurde.

Die Minister des Innern und der Justiz, im Einvernehmen mit der obersten Polizei-Behörde, sind mit der Vollziehung dieses Patentes beauftragt, und zur Erlassung der, zu dessen Durchführung erforderlichen Anordnungen ermächtiget.

So gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am 27. Mai 1852.

Franz Joseph. (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Bach** m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.

Sprostowanie omyłek.

Stronica	§	wiersz	* margines ** napis	zamiast:	poprawnie:
497	2	16		wnosić	zasadnie wnosić
500	23		*	osobnione	odosobnione
501	26 *f)*	14		wszelkiego zastępstwa	wszelkiego stron zastępstwa
502	28	ostat.		orzeczenie swe	orzeczenia swego
„	29	2		być przez ciąg miesięcy	być aż do miesięcy
„	30	1		ze	dla
504	46 *c)*	5		drugiego z	drugiego, z
509	61	6		niema	nie ma
„	65	ostat.		karze od	karze ciężkiego więzienia od
510	66	„		obciążających, od	obciążających, ciężkiem więzieniem od
„	„	8		jeżeli szczególnemi onegoż ustawami lub traktatami	jeżeli onegoż nstawami lub szczególnemi traktatami
511	70	1		uśmierzeni	uśmierzenia
„	76	3		działaniu zamieszki	działaniu gwałtownym sposobem zamieszki
514	93		*	osobiste	osobistej
515	97	4		liczyła przynajmniej	liczyła już przynajmniej
517	106		**	O fałszowaniu papierów	O fałszowaniu publicznych papierów
524	151	2		bezuzasadnionej	bez uzasadnionej
„	152	2		którego jest	którego (§. 134) jest
„	„	3		zdrowia, albo	zdrowia albo
532	199 *c)*	10		publicznym jakiem zatrudnieniu	publicznem jakiem zarobkowem zatrudnieniu
„	201 *b)*	9		innym	innem
533	205	1		wymierzonych	wymienionych
534	209	1		o zmyśloną zbrodnię	o zmyśloną nań zbrodnię
535	217		*	uwięzionemu	*c)* przez pomoc do ucieczki daną dla zbrodni uwięzionemu
538	236		*	poczy m	poczytanem
539	240		**	O karach za zbrodnie i	O karach za wykroczenia i
540	247	2		(§§. 260 i 264)	(§§. 260 i 267)
„	248	2		w §. 2.0 lit. *b)*	(§. 260 lit. *b)*
541	253 *b)*	4		ciężka	cięższa
543	263 *k)*			czynu,	czynu karygodnego,
551	310	6		ma ścisłym	ma jako wykroczenie ścisłym
555	326	4		pierwszem	pierwszym
563	380	3		stu	pięćdziesięciu
564	383	4		pięciuset	dwóchset
569	411	2		(§. 152),	(§§. 152 i 153),
570	422	5		od pięciu do	od dziesięciu do
585	507	4		wykroczenia	przestępstwa

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXVII.

Wydana i rozesłana: dnia 19. Czerwca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 19. Juni 1852.

Część XXXVII.

Wydana i rozesłana dnia 19. Czerwca 1852.

123.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 13. Maja 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

tyczące się wyłącznej kompetencyi c. k. sądu krajowego w Wiedniu przy amortyzowaniu biletów rentowych m. *Como*.

Ministerstwo finansów w porozumieniu z ministerstwem sprawiedliwości, podaje do powszechnej wiadomości, iż rejestra biletów rentowych m. *Como*, prowadzą się w c. k. rządowej centralnej i kredytowej buhalteryi nadwornej, i że przeto do amortyzowania tychże papierów kredytowych, uważanych na równi z obligacyami rządowemi, powołanym jest wyłącznie c. k. sąd krajowy w Wiedniu, tudzież, iż na podania o amortyzowanie takich biletów dochodowych, mieć będzie miejsce postępowanie, wskazane w patencie z dnia 28. Marca 1803. Nr 549. zb. ust. sąd. Postanowienie niniejsze nie będzie się odnosić do tych wypadków, w których na mocy obowiązujących dotąd postanowień, wydane zostały edykta amortyzacyjne przez inne władze sądowe.

Baumgartner m. p.

124.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 28. Maja 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego,

mocą którego ustanowioną zostaje tara przy opłacaniu cła wchodowego od olejów tłustych i win w rurach skórzanych.

Ministerstwo finansów w porozumieniu z ministerstwem handlu, ustanawia do oddziałów 28. i 33. taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851, przy opłaceniu cła wchodowego od olejów tłustych i win w rurach skórzanych, dla tychże rur tarę 4%, a jeżeli rury znajdują się w innym opakunku (w pojedynczych worach), w który rury z olejem i winem owinięte bywają, dla tegoż ostatniego tarę 2%, zatem dla obudwóch tarę 6%.

XXXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 19. Juni 1852.

123.

Erlass des Finanzministeriums vom 13. Mai 1852,

wirksam für alle Kronländer,

betreffend die ausschliessende Zuständigkeit des k. k. Landesgerichtes in Wien bei Amortisirung von Como-Rentenscheinen.

Das Finanzministerium bringt im Einvernehmen mit dem Justizministerium zur allgemeinen Kenntniss, dass die Register über die Como-Rentenscheine bei der k. k. Staats-Central- und Credits-Hofbuchhaltung geführt werden, dass daher zur Amortisirung dieser, den Staats-Obligationen gleich geachteten Credits-Papiere ausschliessend das k. k. Landesgericht in Wien berufen sei, und dass über die Gesuche wegen Amortisirung solcher Rentenscheine das in dem Patente vom 28. März 1803, Nr. 599 der J. G. S., vorgezeichnete Verfahren stattzufinden habe. Diese Bestimmung hat jedoch keine Anwendung auf jene Fälle, in welchen auf Grund der bisher wirksam gewesenen Bestimmungen von anderen Gerichtsbehörden Amortisations-Edicte bereits ausgefertiget worden sind.

***Baumgartner** m. p.*

124.

Erlass des Finanzministeriums vom 28. Mai 1852,

giltig für die Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit die Tara für die Eingangsverzollung von fetten Oelen und Wein in Schläuchen festgesetzt wird.

Das Finanzministerium findet im Einverständnisse mit dem Handelsministerium zu den Abtheilungen 28 und 33 des Zolltarifes vom 6. November 1851 für die Eingangsverzollung von fetten Oelen und Wein in Schläuchen, für die Schläuche eine Tara von 4% und falls Schläuche in einem anderen Ueberpackungsmittel (in einfachen Säcken), womit Oel- und Wein-Schläuche überzogen zu werden pflegen, vorkommen, für letzteres eine Tara von 2%, somit für beide zusammen eine Tara von 6% zu bestimmen.

Niniejsze rozporządzenie wejdzie w życie z tym dniem, w którym podane zostanie do wiadomości każdego urzędu celnego w drodze władzy przełożonej.

Baumgartner m. p.

125.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 2. Czerwca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, w których moc ma ustawa o postępowaniu karnem z d. 17. Stycznia 1850 r. Nr. 28 dz. pr. p., i patent cesarski z dnia 28. Czerwca 1850. Nr. 258. dz. pr. p.

wydane w przedmiocie zniesienia stałych senatów sądowych i dotychczasowego sposobu głosowania w sądach wszystkich instancyj.

W skutku upoważnienia, otrzymanego Najwyższem postanowieniem z dnia 1-go Czerwca b. r., wydaje ministerstwo sprawiedliwości postanowienia następujące:

Przepisy o stałych senatach sądowych, ustają od tej chwili obowiązywać i pozostawia się zdaniu przełożonego sądu, sposób składania senatów w sądach wszystkich instancyj, z zachowaniem przepisów, istniejących co do liczby głosujących, wymaganej według rodzaju narad.

Dalej rozporządza się, iż z uchyleniem wszelkich przeciwnych rozporządzeń, na przyszłość przy naradach sądów wszystkich instancyj, według dawniej zachowanego sposobu, po referencie radzcy sądowi z lat służby starsi i tychże zastępcy, głos swój przed młodszymi oddawać będą.

Niniejsze rozporządzenie, obowiązywać zacznie od dnia jego obwieszczenia.

Krauss m. p.

126.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 9. Czerwca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego;

mocą którego stanowi się, iż od obwić walcowych bez końca do fabrykacyi papieru opłacane będzie cło, jak od części maszyn.

W porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu, stanowi się, iż tak zwane obwicia walcowe bez końca, używane do wyrabiania papieru maszynowego, nie jako towary z tej materyi, z której są sporządzone, lecz jako nie wymienione osobno części maszyn, podlegają opłacie cła według oddziału 95. lit. 6. taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851 r.

Niniejsze rozporządzenie, odstępujące od spisu alfabetycznego towarów, przyłączonego do dodatku taryfy celnej, rozpocznie działanie swe z tym dniem, w którym dojdzie do każdego pojedynczego urzędu celnego w drodze władzy przełożonej.

Baumgartner m. p.

Diese Verordnung hat mit dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem dieselbe jedem Zollamte im Wege der vorgesetzten Behörde bekannt gemacht werden wird.

Baumgartner *m. p.*

125.

Verordnung des Justizministeriums vom 2. Juni 1852,

giltig für alle Kronländer, in welchen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850, Nr. 25 Reichsgesetzblatt und das kaiserliche Patent vom 28. Juni 1850, Nr. 258 Reichsgesetzblatt, in Wirksamkeit sind,

in Betreff der Aufhebung der ständigen Gerichts-Senate und der bisherigen Art der Abstimmung bei den Gerichten aller Instanzen.

Zu Folge der mit Allerhöchster Entschliessung vom 1. Juni d. J. erhaltenen Ermächtigung findet das Justizministerium nachstehende Bestimmungen zu erlassen.

Die Vorschriften über die ständigen Gerichts-Senate haben von nun an ausser Wirksamkeit zu treten, und es wird die Zusammensetzung der Senate bei den Gerichten aller Instanzen mit Beobachtung der bestehenden Vorschriften hinsichtlich der für die verschiedenen Berathschlagungen erforderlichen Zahl von Stimmführern dem Ermessen des Gerichtsvorstandes überlassen.

Ferner wird verordnet, dass in Zukunft mit Aufhebung aller entgegenstehenden Verfügungen bei den Berathschlagungen der Gerichte aller Instanzen auf die früher bestandene Weise nach dem Referenten die, dem Dienstrange nach älteren Räthe des Gerichtee und deren Stellvertreter ihre Stimme vor den jüngeren abzugeben haben.

Die gegenwärtige Verordnung ist vom Tage der Kundmachung an in Vollzug zu setzen.

Krauss *m. p.*

126.

Verordnung des Finanzministeriums vom 9. Juni 1852,

wirksam für sämmtliche Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit bestimmt wird, dass endlose Walzen-Ueberzüge für die Papierfabrication als Maschinen-Bestandtheile verzollt werden sollen.

Im Einvernehmen mit dem Handelsministerium findet man zu bestimmen, dass die sogenannten endlosen Walzen-Ueberzüge, welche für die Maschinenpapier-Erzeugung benöthiget werden, nicht als Waaren jenes Stoffes, woraus sie verfertiget sind, sondern als nicht besonders benannte Maschinen-Bestandtheile, nach Abtheilung 95, lit. b) des Zolltarifes vom 6. November 1851 in Verzollung genommen werden sollen.

Diese von dem alphabetischen Waarenverzeichnisse, welches dem Anhange zum Zolltarife beigefügt wurde, abweichende Bestimmung hat mit dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem sie jedem Zollamte im Wege der vorgesetzten Behörde zukommen wird.

Baumgartner *m. p.*

127.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 14. Czerwca 1852,

mocą którego czyni się wiadomo, iż zawarty został między Austryą i Rosyą układ względem wzajemnego przekazywania przesełek przechodowych na granicy między Galicyą z okręgiem Krakowskim z jednej, a królestwem rosyjs. Polsk'em z drugiej strony.

W skutek układu, zawartego między Austryą i Królestwem rosyjs. Polskiem, na dniu 3. Października (21. Września star. styl.) 1851, ratyfikowanego przez wymianę odpowiednich oświadczeń ministeryalnych w Petersburgu, i obwieszczonego w dzienniku ustaw krajowych galicyjskich, powstrzymanem być ma przemycanie towarów przechodowych na granicy między Galicyą i okręgiem Krakowskim z jednej, a królestwem rossyjs. Polskiem z drugiej strony, przez wzajemne przekazywanie towarów przechodowych wzdłuż rzeczonej granicy.

Towary zatem przechodowe, przeznaczone do wychodu przez urząd celny na granicy między Galicyą z okręgiem Krakowskim z jednej, a królestwem Polskiem z drugiej strony, z obrębu celnego austryackiego do Polski, lub odwrotnie w kierunku z Polski do obrębu celnego austryackiego; przekazane będą z reguły przez urząd, przez który występują, do urzędu celnego owego państwa sąsiedniego, przez który tamże wstąpić mają, dla tego też ten urząd celny państwa ościennego w oświadczeniu przechodowem wyrażony być winien.

Bliższe postanowienia owego układu, można przejrzeć w urzędach celnych nietylko Galicyi, lecz także innych krajów koronnych wspólnego związku celnego.

Powyższe rozporządzenie, podaje się do wiadomości, z tą uwagą, iż początek działania wspomnionej konwencyi, postanowiony jest na 16-go Czerwca 1852 r.

Baumgartner m. p.

127.

Verordnung des Finanzministeriums vom 14. Juni 1852,

womit bekannt gemacht wird, dass zwischen Oesterreich und Russland ein Uebereinkommen wegen gegenseitiger Zuweisung der Durchfuhrsendungen an der Gränze zwischen Galizien mit dem Krakauer Gebiete einer Seits und Russisch-Polen anderer Seits abgeschlossen wurde.

In Folge eines zwischen Oesterreich und Russisch-Polen geschlossenen Uebereinkommens vom 3. October (21. September a. St.) 1851, welches durch den am 14./2. Jänner 1852 in Petersburg erfolgten Austausch der diessfälligen ministeriellen Erklärungen ratificirt und mittelst des galizischen Landesgesetzblattes veröffentlicht worden ist, soll dem Schleichhandel mit Durchfuhrwaaren an der Gränze zwischen Galizien mit dem Krakauer Gebiete einer Seits und dem Königreiche Russisch-Polen anderer Seits durch wechselseitige Ueberweisung der Durchfuhrwaaren längs jener Gränzstrecke vorgebeugt werden.

Es werden nämlich jene Durchfuhrwaaren, welche bestimmt sind, über ein Zollamt an der Gränze zwischen Galizien mit dem Krakauer Gebiete einer Seits und dem Königreiche Polen anderer Seits aus dem österreichischen Zollgebiete nach Polen, oder in umgekehrter Richtung aus Polen in das österreichische Zollgebiet auszutreten, in der Regel von dem Austrittsamte an jenes Zollamt des Nachbarstaates anzuweisen seyn, über welches der Eintritt erfolgen soll, daher dieses Zollamt des Nachbarstaates in der Durchfuhr-Erklärung angegeben werden muss.

Die näheren Bestimmungen dieses Uebereinkommens können bei den Zollämtern nicht nur Galiziens, sondern auch der übrigen Kronländer des gemeinschaftlichen Zollgebietes eingesehen werden.

Diess wird mit dem Bemerken bekannt gemacht, dass der Beginn der Wirksamkeit der erwähnten Convention auf den sechzehnten Juni 1852 festgesetzt worden ist.

Baumgartner *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXVIII.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 23. Czerwca 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 21. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 23. Juni 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 21. August 1852.

Część XXXVIII.
wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 23. Czerwca 1852,
w wydaniu niniejszem 21. Sierpnia 1852.

128.

Traktat żeglugi między Austryą i Bawaryą

zawarty w Wiedniu d. 2. Grudnia 1851 r. ratyfikowany w Wiedniu 14. Maja 1852.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

czynimy wiadomo i zeznajemy niniejszem:

Gdy przez pełnomocnika Naszego i Jego Kr. Mości, Najjaśniejszego Króla Bawaryi, — w celu uregulowania stosunków żeglugowych na Dunaju i rzekach jego bocznych, — zawarty i podpisany został w Wiedniu na dniu 2. Grudnia 1851 traktat, obejmujący 17 Artykułów i jeden artykuł osobny, którego osnowa opiewa słowo w słowo jak następuje:

Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi, Król Węgierski i Czeski etc., tudzież Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Bawarski etc. etc.

powodowani życzeniem uchylenia przeszkód, stojących w drodze wolnemu użytkowaniu rzek, łączących Ich państwa i przerzynających takowe, tudzież pragnąc udzielić wszelkiej ulgi obrotowi na tychże drogach wodnych, rozkazali w tym celu rozpocząć układy, i mianowali pełnomocnikami Swymi, a mianowicie:

Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi

mianował księcia Feliksa Schwarzenberg, kawalera Wielkiego krzyża ces. austr. orderu Leopolda i Franciszka Józefa, kawalera orderu wojskowego Maryi Teresy etc.

XXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 23. Juni 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 21. August 1852.

128.

Schiffahrts-Vertrag zwischen Oesterreich und Baiern,

abgeschlossen zu Wien am 2. December 1851, und daselbst in den Ratificationen ausgewechselt am 14. Mai 1852.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Ungarn und Böhmen, der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steier, Kärnthen, Krain, Bukowina, Ober- und Nieder-Schlesien; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol etc. etc. thun kund und bekennen hiemit:

Nachdem zwischen Unseren Bevollmächtigten und jenem Seiner Majestät des Königes von Baiern, — zum Zwecke der Regelung der Schiffahrtsverhältnisse auf der Donau und ihren Nebenflüssen — zu Wien am 2. December 1851 ein, aus 17 Artikeln und einem Separat-Artikel bestehender Vertrag abgeschlossen und unterzeichnet worden ist, welcher von Wort zu Wort, wie folgt, lautet:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen etc. etc. etc. und Seine Majestät der König von Baiern etc. etc. etc.

von dem Wunsche beseelt, die Hindernisse, welche bisher der freien Benützung der, Ihre Staaten verbindenden und durchströmenden Flüsse entgegenstanden, zu beseitigen, und dem Verkehre auf diesen Wasserstrassen jede mögliche Erleichterung zu gewähren, haben zur Erreichung dieses Zweckes Unterhandlungen eröffnen lassen, und zu Ihren Bevollmächtigten ernannt, nämlich:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich,

Herrn Felix Fürsten zu Schwarzenberg, Grosskreuz des kaiserlich-österreichischen Leopold- und des Franz Joseph-Ordens, Ritter des militärischen Marien-Theresien-

Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radzcę i szambelana, feldmarszałka-lejtnanta, prezydenta ministrów i ministra ces. Dworu, tudzież spraw zewnętrznych, etc. oraz

pana Jędrzeja de Baumgartner, kawalera ces. austr. orderu Leopolda etc., Jego C. K. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radcę i ministra handlu, przemysłu i budowli publicznych etc. etc.

Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Bawaryi,

zamianował pana Maksymiliana hr. Lerchenfeld-Koefering, kawalera Wielkiego krzyża bawarskiego orderu zasług św. Michała, Wielkiego komandora bawarskiego orderu rycerzy domu św. Jerzego i komandora orderu zasług korony bawarskiej, kawalera ces. rossyjskiego orderu św. Anny I. klasy z brylantami, i król. pruskiego orderu orła czerwonego I. klasy z dyamentami, komandora Wielkiego krzyża król. szwedzkiego orderu gwiazdy północnej, Wielkiego krzyża król. portugalskiego orderu Chrystusa i król. sardyńskiego orderu śś. Maurycego i Łazarza, Wielkiego komandora król. greckiego orderu Zbawiciela; Jego król. Mości szambelana i dziedzicznego radzcę Stanu królestwa Bawaryi, nadzwyczajnego posła i umocowanego ministra na Dworze ces. król. austryackim, etc.

którzy, przejrzawszy wzajemnie pełnomocnictwa swoje i znalazłszy takowe wystawione w dobrej i należytej formie, zgodzili się w punktach następujących:

Artykuł 1.

Żegluga na Dunaju i jego brzegach bocznych, wolną będzie dla okrętów wszystkich narodów od tych punktów, w których wspomniona rzeka i jej rzeki boczne, są spławnemi, w całym obrębie państw kontraktujących.

Prawo żeglugi z jednego państw kontraktujących do drugiego, służyć będzie wzajemnie tylko poddanym państw kontraktujących; jednakże wolno będzie okrętom obcym, żeglującym z miejsca, położonego zewnątrz obrębu rzek państw kontraktujących, lub wracającym tamże, przewozić rzeczy z jednego z tychże państw do drugiego.

Każde z państw kontraktujących, będzie mogło ograniczyć żeglugę wewnętrzną, t. j. prawo przewożenia osób i rzeczy z jednego brzegu obrębu swego, na drugi brzeg obrębu tego samego, na poddanych swoich własnych; jednakże będą mogły okręty jednego z państw kontraktujących, jeżeli przy okazyi większych jazd, które z kraju własnego czynią, lub przy powrocie do kraju własnego, przerzynają obręb drugiego państwa, w części lub w całości, przewozić osoby i towary w kierunku jazdy swojej, pomiędzy brzegami tegoż ostatniego obrębu.

Artykuł 2.

Wszelkie uprawnienia wyłączne, prowadzenia żeglugi na rzekach rzeczonych i równie jak wszelkie korzyści jakiegobądź rodzaju, służące dotąd towarzystwom żeglarskim lub innym korporacyom i osobom, znoszą się zupełnie i podobne uprawnienia w przyszłości nikomu nadane nie będą.

Ordens etc., Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rath und Kämmerer, Feldmarschall-Lieutenant, Ministerpräsidenten und Minister des kaiserlichen Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten etc., und

Herrn Andreas Ritter v. Baumgartner, Ritter des kaiserlich-österreichischen Leopold-Ordens etc., Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rath und Minister für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten etc., und

Seine Majestät der König von Baiern,

Herrn Maximilian Grafen von Lerchenfeld-Koefering, Grosskreuz des baierischen Verdienst-Ordens vom heiligen Michael, Grosscommenthur des baierischen Haus-Ritter-Ordens vom heiligen Georg und Commenthur des Verdienst-Ordens der baierischen Krone; Ritter des kaiserlich-russischen St. Annen-Ordens 1. Classe in Brillanten und des königlich-preussischen rothen Adler-Ordens 1. Classe in Diamanten, Commandeur-Grosskreuz des königlich-schwedischen Nordstern-Ordens, Grosskreuz des königlich-portugiesischen Christus-Ordens und des königlich-sardinischen Ordens vom heiligen Moriz und Lazarus, dann Grosscommenthur des königlich-griechischen Erlöser-Ordens — Allerhöchst Ihren Kämmerer und erblichen Reichsrath des Königreiches Baiern, ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister am kaiserlich-österreichischen Hofe etc.,

welche, nachdem sie ihre Vollmachten gegenseitig eingesehen und in guter und gehöriger Form befunden, über nachstehende Bestimmungen sich geeiniget haben:

Artikel 1.

Die Schiffahrt auf der Donau und ihren Nebenflüssen soll von den Puncten, wo dieser Strom und seine Nebenflüsse schiffbar werden, durch das ganze Gebiet der contrahirenden Staaten für Schiffe aller Nationen frei seyn.

Zu der Schiffahrt aus einem der contrahirenden Staaten in den anderen sind gegenseitig nur die Unterthanen der contrahirenden Staaten berechtiget, doch soll fremden Schiffen, die in der Fahrt aus einem jenseits des Flussgebietes der contrahirenden Staaten gelegenen Orte, oder auf der Rückfahrt dahin begriffen sind, gestattet seyn, auch Güter von dem einen dieser Staaten in den anderen zu verbringen.

Jedem der contrahirenden Staaten steht es frei, die Binnenschiffahrt, d. i. die Befugniss zur Beförderung von Personen und Waaren von einem Uferplatze seines Gebietes nach einem anderen Uferplatze desselben Gebietes auf seine eigenen Unterthanen zu beschränken; doch dürfen Schiffe eines der contrahirender Staaten, wenn sie gelegentlich grösserer, vom eigenen Lande aus- oder dahin zurückgehenden Fahrten, das Gebiet des anderen Staates ganz oder theilweise durchfahren, in der Richtung ihrer Fahrt auch zwischen den Uferplätzen dieses letzteren Gebietes Personen und Waaren befördern.

Artikel 2.

Alle ausschliesslichen Berechtigungen, Schiffahrt auf den genannten Flüssen und Strömen zu treiben, sowie alle wie immer gearteten Begünstigungen, welche Schiffergilden oder anderen Körperschaften und Personen bisher eingeräumt waren, sind hiemit gänzlich aufgehoben, und es sollen dergleichen Berechtigungen auch in Zukunft Niemanden ertheilt werden.

Na regale pocztowe, tudzież na przewozy i inne zakłady do przewożenia z jednego brzegu na brzeg przeciwległy, postanowienia niniejsze nie mają zastosowania.

Artykuł 3.

Państwa kontraktujące przyjmują na siebie obowiązek, za wspólnem porozumieniem, wydać przepisy jednostajne do wykonywania żeglugi i policyi rzecznej na podstawie przepisów, w tej mierze już istniejących i z uwzględnieniem zasad, ustanowiowionych za porozumieniem na innych rzekach niemieckich.

Artykuł 4.

Wszelkie prawa do targu, składu, przeładowania, pierwszeństwa w kupnie, jakiekolwiek dotąd na rzekach wspomnionych istniały, niniejszem na zawsze zniesionemi zostają bez żadnego wyjątku, i z tego powodu żaden żeglarz nie może być na przyszłość przymuszonym, wbrew postanowieniom traktatu niniejszego i przeciw swej woli wyładowywać lub też zatrzymywać się na jakiem miejscu przez czas oznaczony.

Artykuł 5.

Wykonywać żeglugę na rzekach wspomnionych, na przestrzeniach za wolne deklarowanych, dozwala się każdemu, ktokolwiek zaopatrzony jest w statki stosowne, i otrzymał pozwolenie na to od swej zwierzchności krajowej. W tym względzie wydane zostaną w drodze porozumienia wzajemnego, bliższe rozporządzenia.

Artykuł 6.

Jazdy kolejne między kupcami i żeglarzami jednego lub więcej miast nadbrzeżnych, dozwolone tylko będą pod warunkami, zdolnemi przeszkodzić utworzeniu się monopolium, szkodliwego żegludze wolnej.

Artykuł 7.

Na Dunaju, od granicy bawarsko-wirtembergskiej aż do Węgier, tudzież na rzekach spławnych bocznych tejże przestrzeni, znosi się wszelkie dotąd istniejące cła wodne, równie jak inne opłaty, jakiegobądź nazwiska, któremi żegluga obarczoną była, oprócz tego, także istniejące w pewnych miejscach cła komunalne, a to od terminu bliżej wspólnie oznaczyć się mającego.

Rząd austryacki ureguluje w czasie jak najkrótszym należytości żeglugowe na tejże przestrzeni — a to w taki sposób, ażeby takowe o ile możności uproszczone i umiarkowane zostały, aby ograniczyć liczbę punktów, gdzie się pobierać mają, i ażeby były pobierane zarówno bez względu na pochodzenie żeglarza, okrętu i ładunku i na miejsce przeznaczenia jego.

Artykuł 8.

Między opłatami, wspomnionemi w artykule poprzedzającym, nie są objęte:

a) opłaty właściwe od wchodu, wychodu i przechodu, mające być opłacanemi według powszechnych ustaw celnych, od okrętów i towarów. Gdyby zaś towar jaki całą drogę przez obręb państwa na wodzie odbywał, wówczas wolnym będzie od cła przechodowego;

Auf das Postregal, sowie auf die Fähren und anderen Anstalten zur Ueberfahrt von einem Ufer zu dem gegenüber liegenden, beziehen sich die gegenwärtigen Bestimmungen nicht.

Artikel 3.

Die contrahirenden Staaten verpflichten sich, einverständlich gleichförmige Vorschriften für die Ausübung der Schiffahrt und die Handhabung der Strompolizei auf Grundlage der in diesen Beziehungen bereits bestehenden Anordnungen und mit Berücksichtigung der auf anderen deutschen Strömen durch Uebereinkunft festgestellten Grundsätze zu erlassen.

Artikel 4.

Alle bisher an den genannten Strömen und Flüssen bestandenen Stappel-, Niederlags-, Umschlags- und Vorkaufsrechte sind hierdurch ohne Ausnahme für immer aufgehoben, und es kann aus diesem Grunde künftig kein Schiffer gezwungen werden, den Bestimmungen des gegenwärtigen Vertrages zuwider, gegen seinen Willen aus- oder umzuladen oder eine bestimmte Zeit an einem Orte zu verweilen.

Artikel 5.

Die Ausübung der Schiffahrt auf den genannten Strömen und Flüssen innerhalb der als frei erklärten Strecken ist einem Jeden gestattet, welcher mit geeigneten Fahrzeugen versehen, von seiner Landesobrigkeit hiezu die Erlaubniss erhalten hat. Es werden hierüber nähere Anordnungen vereinbart werden.

Artikel 6.

Reihefahrten zwischen den Kaufleuten und Schiffern einer oder mehrerer Uferstädte können nur unter solchen Bedingungen gestattet werden, welche zur Verhinderung des Entstehens eines der freien Schiffahrt hinderlichen Monopoles geeignet sind.

Artikel 7.

Auf der Donau, von der baierisch-würtembergischen Gränze bis Ungarn, sowie auf den schiffbaren Nebenflüssen dieser Stromstrecke werden sämmtliche bisher bestandene Wasserzölle, sowie alle anderen unter was immer für Namen bekannten Abgaben, womit die Schiffahrt belastet war, sodann von einem noch näher zu vereinbarenden Termine an, die an einigen Orten noch bestehenden Communalzölle aufgehoben.

Die österreichische Regierung wird die Schiffahrts-Gebühren auf der Donaustrecke vom Eintritte nach Ungarn bis zum Austritte in die Türkei, sowie auf den, in diese Donaustrecke einmündenden Nebenflüssen alsbald einer Regulirung in dem Sinne unterziehen, dass dieselben thunlichst vereinfacht und ermässiget, auf einige wenige Einhebungspuncte beschränkt und gleichmässig ohne Rücksicht auf die Herkunft des Schiffers, des Schiffes und der Ladung und auf die Bestimmung der letzteren erhoben werden.

Artikel 8.

Unter den, im vorhergehenden Artikel erwähnten Abgaben sind nicht begriffen:

a) die eigentlichen Ein-, Aus- und Durchgangs-Abgaben, welche von den Schiffen und Waaren nach den allgemeinen Zollgesetzen zu entrichten sind. Sollte jedoch eine Waare den ganzen Weg durch das Staatsgebiet auf der Wasserstrasse zurücklegen, so ist sie vom Durchgangszolle frei;

b) opłaty od zużywania (podatki konsumcyjne i dopłaty do takowych), mające być składanemi od przedmiotów, w konsumcyę przechodzących, w całym kraju lub w pewnych miejscach, pod tym warznkiem, iż przedmioty, pochodzące z kraju innego, a względnie z innego miejsca, nie będą podlegać opłacie wyższej jak te, które są produkowane w kraju lub w miejscu samem;

c) należytości od użycia pewnych zakładów publicznych, np. żurawiów (kranów), wozów, budów dylowych, składów, tudzież należytości za podjęte prace, np. za otwarcie śluz i mostów, spuszczanie masztów, za usługi locmanów i sterników. Jednakże należytości wspomnione, pobierane będą bez względu na pochodzenie żeglarza, okrętu i ładunku zarówno, według pewnych publicznie ogłoszonych taryf, i tylko za rzeczywiste użycie zakładów i rzeczywiście podjęte prace; takowe należytości nie będą podwyższone nad obecny wymiar od urządzeń już obecnie istniejących, a przy nowo założonych, nie będą oznaczone wyżej jak potrzeba do pokrycia procentów od kapitału zakładowego i kosztów utrzymania;

d) każdemu rządowi wolno uregulować należytości od kanałów, wszelako i te opłaty nie powinny być większe nad to, co potrzeba do zwrotu procentów kapitału zakładowego i kosztów utrzymania.

Artykuł 9.

Każdy właściciel lub przewodnik okrętu winien, przekraczając linję celną jednego z państw kontraktujących, złożyć manifest okrętowy władzy do tego przeznaczonej.

Tam gdzie przepisana jest deklaracya celna, obejmująca cały ładunek okrętowy, zastępuje takowa miejsce manifestu okrętowego.

Bliższe przepisy tak co do tego przedmiotu, jakoteż co do zaprowadzenia ulg w postępowaniu celnem z okrętami pod zamknięciem, wydane będą za wspólnem porozumieniem.

Artykuł 10.

Do wykonywania porządku żeglugi i przepisów policyi rzecznej, równie jak do osądzenia wydarzających się przekroczeń, ustanowioną będzie w państwach kontraktujących potrzebna ilość sądów policyjnych rzecznych, których zakres, postępowanie i działanie prawne ich rozstrzygań, bliżej oznaczone zostanie.

Artykuł 11.

Państwa kontraktujące przyjmują obowiązek, polecić swoim władzom celnym i policyjnym, ażeby urzędnikom drugiego państwa, przy pełnieniu czynności urzędowych, potrzebnych do wykonywania policyi rzecznej, wzajemnie dodawały pomocy w wszelkim sposobie, i udzielały na żądanie wiadomości o skutkach rozpoczętych śledztw i wszelkie inne wyjaśnienia.

Artykuł 12.

Państwa kontraktujące, obowiązują się przyłożyć starania szczególniej o to, aby ścieszka flisowska w ich obrębie według potrzeby żeglugi była zrobioną, w stan dobry wprawioną i w takowym utrzymywaną.

Obowiązują się prócz tego, każde w granicach obrębu swego, usunąć swoim kosztem znajdujące się w wodzie spławnej przeszkody żeglugi, a za nim się to uskuteczni, za-

b) die Verbrauchs-Abgaben (Verzehrungssteuern und Verzehrungssteuerzuschläge), welche für die, in den Gebrauch übergehenden Gegenstände im ganzen Lande oder an einzelnen Orten zu entrichten sind, unter der Bedingung, dass die von einem anderen Lande oder beziehungsweise von einem anderen Orte herkommenden Gegenstände nicht höher belegt werden, als die im Lande oder Orte selbst erzeugten;

c) die Gebühren für Benützung gewisser öffentlicher Anstalten, z. B. für Krahnen, Wagen, Bohlwerke, Niederlagen, dann jene für geleistete Arbeiten, z. B. für Schleussen- und Brückenöffnung, Niederlegung von Mastbäumen, Lootsen- und Steuermannsdienste. Doch sind diese Gebühren ohne Rücksicht auf die Herkunft des Schiffers, des Schiffes oder der Ladung gleichmässig nach bestimmten, öffentlich kundgemachten Tarifen und nur für wirklich benützte Anstalten und wirklich geleistete Arbeiten einzuheben, für bereits bestehende Einrichtungen dieser Art über das gegenwärtige Ausmass nicht zu erhöhen und bei neu errichteten nicht höher zu bestimmen, als zur Deckung der Zinsen des Anlagecapitales und der Unterhaltungskosten erforderlich ist;

d) die Regulirung der Canalgebühren bleibt jeder Regierung überlassen. Es sollen jedoch auch diese Gebühren nicht höher seyn, als zum Ersatze der Zinsen des Anlagecapitales und der Unterhaltungskosten nothwendig ist.

Artikel 9.

Jeder Schiffs-Inhaber oder Führer ist gehalten, bei Ueberschreitung der Zollgränze eines der contrahirenden Staaten der hiezu bestimmten Behörde ein Schiffsmanifest zu übergeben.

Dort, wo eine, die gesammte Schiffsladung umfassende Zolldeclaration vorgeschrieben ist, vertritt dieselbe die Stelle des Schiffsmanifestes.

Die näheren Vorschriften hierüber, sowie über ein erleichtertes Zollverfahren bei Schiffen unter Raumverschluss werden im gemeinsamen Einverständnisse erlassen werden.

Artikel 10.

Zur Handhabung der Schiffahrts-Ordnung und der Flusspolizei-Vorschriften, sowie zur Aburtheilung der sich ergebenden Contraventionen wird in den contrahirenden Staaten die erforderliche Anzahl von Flusspolizei-Gerichten bestellt, und deren Wirkungskreis, Verfahren und die Rechtswirkung ihrer Entscheidungen näher normirt werden.

Artikel 11.

Die contrahirenden Staaten verpflichten sich, ihren Zoll- und Polizeibehörden die Weisung zu ertheilen, den Beamten des anderen Staates bei den zur Handhabung der Flusspolizei nöthigen amtlichen Verrichtungen gegenseitig in aller Weise behilflich zu seyn, auch auf Verlangen die Ergebnisse eingeleiteter Untersuchungen und überhaupt jede andere gewünschte Auskunft bereitwilligst zu ertheilen.

Artikel 12.

Die contrahirenden Staaten machen sich anheischig, eine besondere Sorgfalt darauf zu verwenden, dass auf ihrem Gebiete der Leinpfad überall nach Massgabe des Bedürfnisses der Schiffahrt hergestellt, in guten Stand gesetzt und darin erhalten werde.

Sie verbinden sich ferner, jeder in den Gränzen seines Gebietes, die im Fahrwasser sich befindenden Hindernisse der Schiffahrt auf ihre Kosten wegräumen, und jedesmal bis

opatrzyć znakami ostrzegającemi kamienie, drzewa itp., znajdujące się w wodzie spławnej lub w bliskości jej, tudzież nie dozwalać budowli w rzekach lub na brzegach, mogących być szkodliwemi dla żeglugi.

Nad mostami już istniejącemi, lub na takowych, zaprowadzone będą tam, gdzie przechodzą okręty żaglowe, takie urządzenia, żeby ulżyć kierowanie masztów.

Będzie także najusilniejszem staraniem, ażeby nie sprowadzić przerwy lub utrudzenia żeglugi przez młyny, inne maszyny poruszające i urządzenia z kołami, przez staczanie kamieni z łomów i pokład rumowisk nad samym brzegiem.

Zakładania miejsc stosownych do lądowania i ładowania i portów zimowych dla ochrony okrętów, doznawać będzie wszelkiej pomocy.

Na przestrzeniach tych rzek, które stanowią granicę między państwami kontraktującemi, zakładane być mogą budowle nadbrzeżne i rzeczne, tylko za wspólnem porozumieniem, a tym końcem udzielane będą plany, odnoszące się do tego, drugiemu rządowi interesowanemu. Do tego udzielania obowiązane są w Bawaryi rządy obwodowe, w Austryi naczelnicy obwodowi, lub rządy obwodowe, a tam gdzie takowych nie ma, namiestnikostwa.

Zezwolenie do zamierzonych budowli, uważanem będzie za dane, jeżeli od dnia doręczenia planów, upłynie sześć tygodni, a odpowiedź na to nie nastąpi. Traktaty i zwyczaje, odnoszące sią do wspólnych budowli, lub do łożenia dodatków do budowli na pojedyńczych rzekach lub przestrzeniach rzek, zostają w swej mocy.

Artykuł 13.

Zaraz po zawarciu traktatu niniejszego, złożona będzie komisya z biegłych w rzeczy, którzy objadą przestrzeń Dunaju od granicy bawarsko-wirtembergskiej aż do Wiednia, tudzież rzeki Inn i Salcach, w przestrzeni od Kufstein i Hallein aż do ujścia onychże, i dochodzić będą co potrzeba do zaprowadzenia i utrzymania regularnej żeglugi, tudzież oznaczą kolejność prac owych z uwagą na ich związek z sobą i ich większą lub mniejszą nagłość.

Na podstawie zdania tejże komisyi, nastąpi dalsze porozumienie państw kontraktujących co do prac przedsięwziąć się mających, jako też co do czasu ich ukończenia.

Po trzech latach, licząc od chwili owego porozumienia, lub jeżeliby tego była potrzoba, jeszcze pierwej odbędzie się nowa objazdka rzeczonych przestrzeni rzecznych, w celu przekonania się o ich stanie, o skutkach poczynionych środków do ich ulepszenia, równie jak o nowych przeszkodach, któreby może stanęły w drodze żegludze regularnej.

Takowe objeżdżanie powtarzać się będzie następnie co trzy lata.

Najdalej w 6 tygodni po takiem objechaniu peryodycznem, zejdzie się w Wiedniu komisya rewizyjna, do której wydeleguje każde państwo kontraktujące jednego pełnomocnika, w celu przekonania się o dokładnem przestrzeganiu traktatu, uchylenia zażaleń i obradzenia nowych ulżeń dla handlu i żeglugi.

dieses geschehen, die im Fahrwasser oder in dessen Nähe befindlichen, der Schiffahrt gefährlichen Steine, Bäume etc. mit Warnungszeichen versehen zu lassen, auch keine, die Sicherheit der Schiffahrt gefährdenden Strom- oder Uferbauten zu gestatten.

Ueber oder auf den vorhandenen Brücken werden dort, wo Segelschiffe vorzukommen pflegen, Vorkehrungen, um die Handhabung der Masten zu erleichtern, getroffen.

Es wird auch kräftigst Sorge getragen werden, dass durch Mühlen und andere Trieb- und Räderwerke, durch Hinabrollen von Blöcken aus den Steinbrüchen und Lagerung des Abraumes hart am Ufer eine Hemmung oder Erschwerung der Schiffahrt nicht verursacht werde.

Die Anlegung von Landungs- und Ladeplätzen und schützenden Winterhäfen soll nach Bedürfniss befördert werden.

An denjenigen Fluss-Strecken, welche zwischen den contrahirenden Staaten die Gränze bilden, sollen Uferbauten und Stromwerke nur im gemeinsamen Einverständnisse angelegt, und zu diesem Ende die hierauf bezüglichen Pläne der anderen betheiligten Regierung mitgetheilt werden. Diese Mittheilung liegt in Baiern den Kreisregierungen, in Oesterreich den Kreispräsidenten oder den Kreisregierungen, und wo diese nicht bestehen, den Statthaltereien ob.

Die Zustimmung zu den beabsichtigten Anlagen wird als gegeben erachtet, wenn vom Tage der Zustellung der betreffenden Pläne an, sechs Wochen verflossen sind, ohne dass eine Rückäusserung erfolgt ist. — Die in Beziehung auf gemeinschaftliche Bauten oder Beitragsleistungen zu den Herstellungen auf einzelnen Flüssen und Fluss-Strecken bestehenden Verträge und Observanzen bleiben in Kraft.

Artikel 13.

Sogleich nach Abschluss des gegenwärtigen Vertrages wird eine Commission von Sachkundigen niedergesetzt werden, welche die Donau auf die Strecke von der baierisch-würtembergischen Gränze bis Wien, dann den Inn und die Salzach auf der Strecke von Kufstein und Hallein bis zu ihrer Einmündung befahren, und das, was zur Herstellung und Erhaltung der geregelten Schiffahrt zu geschehen hat, erheben und unter Hervorhebung der Reihenfolge der Arbeiten mit Hinsicht auf ihren Zusammenhang und ihre grössere oder geringere Dringlichkeit bezeichnen wird.

Auf Grund des Gutachtens dieser Commission wird eine weitere Verständigung der contrahirenden Staaten über die zu übernehmenden Arbeiten und die Zeit ihrer Vollendung erfolgen.

Nach drei Jahren, vom Zeitpuncte dieser Verständigung angefangen, oder wenn es sich als nöthig erweisen sollte, noch früher, wird eine neuerliche Befahrung der erwähnten Strom- und Fluss-Strecken erfolgen, um ihre Beschaffenheit, die Wirkung der zu ihrer Verbesserung getroffenen Massregeln und die etwa eingetretenen neuen Hindernisse einer regelmässigen Schiffahrt zu untersuchen und festzustellen.

Diese Befahrung wird auch später von drei zu drei Jahren wiederholt werden.

Längstens sechs Monate nach dieser periodischen Befahrung wird dann jedesmal in Wien eine Revisions-Commission sich vereinigen, zu welcher jeder der contrahirenden Staaten einen Bevollmächtigten delegirt, um sich von der vollständigen Beobachtung des Ver-

Wnioski komisyi, podlegać będą potwierdzeniu włściwych rządów.

Artykuł 14.

Gdyby okręt jaki lub załogę jego, spotkało nieszczęście, władze miejscowe obowiązane będą starać się o te, aby potrzebne środki ratunku i bezpieczeństwa, jak najspieszniej użytemi były.

Tym końcem władze miejscowe otrzymają potrzebne ogólne instrukcye, a istniejące już w tym względzie rozporządzenia ponowione będą. Jeżeliby gdziekolwiekbądź na rzeczonych rzekach istnieć miało prawo do wyrzucizny, takowe zniesionem zostaje na zawsze.

Artykuł 15.

Pod rzekami bocznemi Dunaju rozumieć należy w traktacie niniejszym drogi wodne, tak naturalne jak sztuczne, które czy to wprost, czy pośrednio, wpadają do tejże rzeki lub do rzek jej bocznych.

Równie też w traktacie niniejszym, pod żeglugą rozumieć się ma także przewóz na tratwach.

Artykuł 16.

Rząd król. wirtembergski, wezwanym zostanie do przystąpienia do traktatu niniejszego, zaraz po wymianie ratyfikacyj.

Artykuł 17.

Traktat niniejszy, przedłożonym zostanie natychmiast z każdej strony do Najwyższej ratyfikacyi, a zamiana dokumentów ratyfikacyjnych, nastąpi w Wiedniu najdalej w przeciągu 4 tygodni od dnia dzisiejszego licząc.

Działo się w Wiedniu dnia drugiego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p. F. M. L. (LS) Hrabia **Lerchenfeld** m. p.

(LS) **A. Baumgartner** m. p.

Artykuł osobny.

(do Artykułu 2, traktatu otwartego.)

Z uwagi na zachodzącą okoliczność, iż w Austryi towarzystwu żeglugi parowej udzielony został szczególny przywilej najwyższy i zabezpieczenie przeciw obcej konkurencyi aż do 17. Września 1880 r., a właściwość stosunków obrotowych nie pozwala zaprowadzić już obecnie w tym względzie jakiejbądź zmiany; przeto rząd cesarski zastrzegł sobie pod względem wykonywania żeglugi parowej na Dunaju, wstrzymać wykonanie postanowień, objętych Art. 2gim.

Jak długo wspomniony wyjątek trwać będzie, rząd król. bawarski zastrzega sobie pod względem obrotu okrętów parowych ns przestrzeni bawarskiej Dunaju, prawo wzajemności. Tymczasem zostawia się towarzystwom żeglugi parowej stron obudwóch,

trages zu überzeugen, Beschwerden abzustellen und neuere Erleichterungen für den Handel und Schiffahrt zu berathen.

Die Anträge der Commission unterliegen der Genehmigung der betreffenden Regierungen.

Artikel 14.

Sollte ein Schiff, oder dessen Mannschaft verunglücken, so sind die Ortsobrigkeiten verpflichtet, dafür zu sorgen, dass die erforderlichen Rettungs- und Sicherungs-Anstalten so schnell wie möglich getroffen werden.

Zu diesem Ende werden die Localbehörden mit den nöthigen allgemeinen Instructionen versehen, und die bereits bestehenden Verordnungen erneuert werden. Sollte irgendwo an den genannten Strömen und Flüssen ein Strandrecht ausgeübt werden, so wird solches für immer aufgehoben.

Arikel 15.

Unter den Nebenflüssen der Donau sind im gegenwärtigen Vertrage sowohl die natürlichen, als die künstlichen Wasserstrassen zu verstehen, welche, sei es unmittelbar oder mittelbar, in diesen Strom, oder in einen seiner Nebenflüsse gelangen.

Ebenso ist im gegenwärtigen Vertrage unter Schiffahrt auch die Flossfahrt begriffen.

Artikel 16.

Die königlich-würtembergische Regierung wird alsbald nach Auswechslung der Ratificationen zu dem Beitritte zum gegenwärtigen Vertrage eingeladen werden.

Artikel 17.

Der gegenwärtige Vertrag soll alsbald von jeder Seite zur Allerhöchsten Ratification vorgelegt und die Auswechslung der Ratifications-Urkunden längstens innerhalb vier Wochen vom heutigen Tage an, zu Wien vollzogen werden.

So geschehen zu Wien am zweiten December des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und eins.

(LS) **F. Schwarzenberg** *m. p., FML.* (LS) **Graf v. Lerchenfeld** *m. p.*

(LS) **A. Baumgartner** *m. p.*

Separat-Artikel.

(Zu Artikel 2 des Vertrages.)

In Bezug auf die Ausübung der Dampfschiffahrt auf der Donau hat sich die kaiserliche Regierung mit Rücksicht auf den thatsächlichen Umstand, dass in Oesterreich der bestehenden Dampfschiffahrtsgesellschaft ein besonderes Allerhöchstes Privilegium verliehen und Schutz gegen fremde Concurrenz bis zum 17. September 1880 zugesichert worden ist, und dass die eigenthümlichen Verkehrsverhältnisse nicht gestatten, hierin schon jetzt eine Aenderung eintreten zu lassen, vorbehalten, der Ausführung der Bestimmungen des Artikel 2 Anstand zu geben.

So lange diese Ausnahme besteht, wird sich von der königlich-baierischen Regierung in Beziehung auf den Verkehr der österreichischen Dampfschiffe auf den baierischen Stromstrecken die Reciprocität vorbehalten. Vorläufig soll es den dermalen bestehenden beider-

porozumieć się między sobą względem rozciągnienia żeglugi na części rzeki, należące do obrębu państwa drugiego.

Obadwa rządy rozpoczną potrzebne kroki do takiego porozumienia, przyczem starać się będą o to, ażeby żegludze parowej bawarskiej, dozwolonem było odbywać jazdy na Dunaju austryackim aż pod Wiedeń, za wzajemnem dozwoleniem dla austryac. uprzyw. towarzystwa, odbywania jazd na Dunaju bawarskim i jego rzekach bocznych.

Rząd c. k. austryacki obowiązuje się, na każdy przypadek, nie przedłużać wspomnionego przywileju i przyrzeczenia ochrony przeciw obcej konkurencyi nad termin 17. Września 1880 r., jeżeliby jeszcze wcześniej nie nastąpiła jaka modyfikacya w tym względzie.

(Do Artykułu 7, traktatu otwartego.)

Termin, od którego zacząwszy ustać mają wszelkie opłaty żeglugowe, pobierane obecnie przez gminy lub inne osoby prywatne na przestrzeni Dunaju od granicy między Bawaryą a Wirtembergiem aż do Węgier, tudzież na rzekach bocznych, wpływających do Dunaju na tejże przestrzeni, a których wykupienie w skutek traktatu niniejszego, każde państwo w obrębie swoim bierze na siebie, stanowi się do końca r. 1855.

(Do Artykułu 16. traktatu otwartego.)

Austrya przyjmuje obowiązek wyrobić u rządów, od których zawisła żegluga na Dunaju niższym i jego rzekach bocznych zewnątrz obrębu państw austryackich, ażeby okrętom i towarom, przychodzącym z Dunaju wyższego nie austryackiego i jego rzek bocznych, udzielone były te same korzyści, w przejezdzie na wspomnionej przestrzeni Dunaju niższego aż do morza, jakich doznają towary i okręty austryackie. Austrya otrzymuje upoważnienie, wejść z rządami wspomnionemi w układy, i ułożyć się z niemi w potrzebnych punktach.

Powyższe artykuły osobne, będą mieć tę samą moc, jak gdyby były zamieszczone słowo w słowo w traktacie głównym, podpisanym na dniu dzisiejszym, takowe też wraz z nim, w jednym a tym samym czasie, ratyfikowanemi być winny.

W dowód czego pełnomocnicy akt niniejszy podpisali i na nim pieczęcie swoje wycisnęli.

Działo się w Wiedniu dnia drugiego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p., F. M.L. (LS) **Hrabia Lerchenfeld** m. p.

(LS) **A. Baumgartner** m. p.

seitigen Dampfschiffahrts-Anstalten überlassen bleiben, durch Uebereinkunft unter sich über die Ausdehnung des Betriebes der Dampfschiffahrt auf die, dem Gebiete des anderen Uferstaates angehörigen Theile des Flusses sich zu verständigen.

Ein solches Uebereinkommen soll sofort unter Mitwirkung der beiden Regierungen eingeleitet und hiebei dahin getrachtet werden, dass der baierischen Dampfschiffahrt die freie Befahrung der österreichischen Donau bis Wien gegen das gleichmässige Zugeständniss der freien Befahrung der baierischen Donau und ihrer Nebenflüsse durch die österreichische privilegirte Gesellschaft gestattet werde.

Die kaiserlich-königliche österreichische Regierung verpflichtet sich, das genannte Privilegium und die Zusicherung des Schutzes gegen fremde Concurrenz, wenn hierin nicht schon früher eine Modification sollte erzielt werden können, jedenfalls nicht über den Termin vom 17. September 1880 auszudehnen.

(Zu Artikel 7 des Vertrages.)

Der Termin, von welchem an, alle diejenigen Schiffahrts-Abgaben aufzuhören haben, die zur Zeit von Communen oder sonstigen Privatberechtigten auf der Donaustrecke von der Gränze zwischen Baiern und Würtemberg bis Ungarn und auf den, in diese Stromstrecke einmündenden Nebenflüssen noch erhoben werden, und deren Ablösung in Folge dieser Uebereinkunft von dem betreffenden Staate zu bewirken ist, wird auf das Ende des Jahres 1855 festgesetzt.

(Zu Artikel 16 des Vertrages.)

Oesterreich übernimmt die Verpflichtung bei den Staaten, von denen die Schiffahrt auf der unteren Donau ausserhalb des Bereiches der österreichischen Staaten und deren Nebenflüssen abhängt, dahin zu wirken, dass den Waaren und Schiffen, welche von der oberen nicht österreichischen Donau und ihren Nebenflüssen kommen, bei ihrer Fahrt auf der erwähnten Strecke der unteren Donau und bis ins Meer dieselben Begünstigungen eingeräumt werden, welche die österreichischen Waaren und Schiffe geniessen. Es wird ermächtiget, mit den genannten Staaten dessfalls in Unterhandlung zu treten und mit ihnen die betreffenden Erklärungen zu vereinbaren.

Die vorstehenden Separat-Artikel sollen eben so giltig seyn, als wenn sie Wort für Wort in den heute unterzeichneten Hauptvertrag eingerückt wären; auch sollen sie zu gleicher Zeit mit demselben ratificirt werden.

Zur Urkunde dessen haben die Bevollmächtigten diesen Act unterzeichnet und ihm ihre Insiegel beigedrückt.

So geschehen zu Wien am zweiten December des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und eins.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p., FML. (LS) **Graf v. Lerchenfeld** m. p.

(LS) **A. Baumgartner** m. p.

przeto My, po rozważeniu wszystkich postanowień niniejszego traktatu, potwierdzamy takowy, przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem za Nas i Następców Naszych, takowego w całej jego osnowie przestrzegać i przestrzeganie jego polecić.

W dowód czego, akt niniejszy własnoręcznie podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarską wycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Naszem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia piątego Stycznia roku Pańskiego tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef.

(L. S.)

Schwarzenberg m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode,

Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

129.

Traktat między Austryą i Bawaryą

względem ustanowienia srodków, tyczących się wykonywania policyi i straży celnej na rzekach granicznych.

Zawarty w Wiedniu d. 2 Grudnia 1851, ratyfikowany w Wiedniu d. 14. Maja 1852.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

czynimy wiadomo i oświadczamy niniejszem:

Gdy przez pełnomocnika Naszego i Jego Król. Mości, Najjaśn. Króla Bawaryi— w celu ustanowienia środków do wykonywania policyi i straży celnej na rzekach granicznych— zawarty i podpisany został w Wiedniu na d. 2. Grudnia 1851 r. traktat, obejmujący 17 Artykułów i jeden artykuł osobny, którego treść opiewa od słowa do słowa, jak następuje:

Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi, Król Węgierski, Czeski; tudzież Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Bawaryi, powodowani życzeniem, urządze-

so haben Wir nach Prüfung sämmtlicher Bestimmungen dieses Vertrages, denselben gutgeheissen und genehmiget; versprechen auch mit Unserem kaiserlichen Worte für Uns und Unsere Nachfolger, denselben, seinem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten, und beobachten zu lassen.

Zu dessen Bestätigung haben Wir gegenwärtige Urkunde eigenhändig unterzeichnet, und selber Unser kaiserliches Insiegel beifügen lassen.

So geschehen in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am 5. Jänner im Jahre des Heiles Eintausend achthundert fünfzig zwei, — Unserer Reiche im Vierten.

Franz Joseph *m. p.*

(L. S.)

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Seiner Majestät Allerhöchsten Befehl:

J. Ritter Liehmann v. Palmrode *m. p.,*

k. k. Hof- und Ministerialrath.

129.

Vertrag zwischen Oesterreich und Baiern,

über die Festsetzung von polizeilichen und Zoll-Aufsichtsmassregeln auf den Gränzflüssen.

Abgeschlossen zu Wien am 2. December 1851, und eben daselbst in den Ratificationen ausgewechselt am 14. Mai 1852.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Ungarn und Böhmen, der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steier, Kärnthen, Krain, Bukowina, Ober- und Nieder-Schlesien; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol etc. etc. thun kund und bekennen hiemit:

Nachdem zwischen Unseren Bevollmächtigten und jenem Seiner Majestät des Königes von Baiern, — zum Zwecke der Regelung und Feststellung der polizeilichen und Zoll-Aufsichtsmassregeln auf den Gränzflüssen, — zu Wien am 2. December 1851 ein, aus 17 Artikeln und einem Separat-Artikel bestehender Vertrag abgeschlossen und unterzeichnet worden ist, welcher von Wort zu Wort, wie folgt lautet:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen etc. etc. etc. und Seine Majestät der König von Baiern etc. etc. etc. haben, um die Verhältnisse der poli-

nia traktatem stosunków policyi i straży celnej na rzekach granicznych, rozkazali w tym celu rozpocząć układy i mianowali pełnomocnikami Swymi, a mianowicie:

Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi

mianował księcia Feliksa Schwarzenberg, kawalera Wielkiego krzyża ces. austr. orderu Leopolda i Franciszka Józefa, kawalera orderu wojskowego Maryi Teresy etc. Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radzcę i szambelana, feldmarszałka-lejtnanta, prezydenta ministrów i ministra ces. Dworu, tudzież spraw zewnętrznych, etc. oraz

pana Jędrzeja de Baumgartner, kawalera ces. austr. orderu Leopolda etc., Jego C. K. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radcę i ministra handlu, przemysłu i budowli publicznych etc. etc.

Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Bawaryi,

zamianował pana Maksymiliana hr. Lerchenfeld-Koefering, kawalera Wielkiego krzyża bawarskiego orderu zasług św. Michała, Wielkiego komandora bawarskiego orderu rycerzy domu św. Jerzego i komandora orderu zasług korony bawarskiej, kawalera ces. rossyjskiego orderu św. Anny I. klasy z brylantami, i król. pruskiego orderu orła czerwonego I. klasy z dyamentami, komandora Wielkiego krzyża król. szwedzkiego orderu gwiazdy północnej, Wielkiego krzyża król. portugalskiego orderu Chrystusa i król. sardyńskiego orderu śś. Maurycego i Łazarza, Wielkiego komandora król. greckiego orderu Zbawiciela; Jego król. Mości szambelana i dziedzicznego radzcę Stanu królestwa Bawaryi, nadzwyczajnego posła i umocowanego ministra na Dworze ces. król. austryackim, etc.

którzy, przejrzawszy wzajemnie pełnomocnictwa swoje i znalazłszy takowe wystawione w dobrej i należytej formie, zgodzili się w punktach następujących:

Artykuł 1.

Na rzekach, które traktatem pokoju Cieszyńskim z dnia 13. Maja 1779 r., traktatem zawartym w Munichu na d. 14. Kwietnia 1816, nakoniec traktatem zawartym na dniu dzisiejszym względem niektórych stosunków terytoryalnych i granicznych, oznaczone zostały jako rzeki graniczne między Austryą i Bawaryą, mianowicie na rzekach Sala, Salzach, Inn i Dunaju, — jak dalece wspomnione rzeki tworzą granicę między Austryą i Bawaryą — będzie cały obręb rzek tych pod względem żeglugi zupełnie wolnym dla obudwóch państw nadbrzeżnych i w rzeczonym względzie niejako zupełnie wspólnem dobrem onychże.

Artykuł 2.

W skutku tego okręty i tratwy na tychże przestrzeniach, czy to jadąc za wodą, czy pod wodę, nie będą ani przeszkody doznawać, ani też zatrzymania, wyjąwszy przypadki w Art. 12. wskazane.

Artykuł 3.

Kontrola urzędu celnego, wtedy tylko miejsce mieć może, jeżeli okręty lub tratwy

a) przybiją do brzegu, lub

b) przytrzymanemi zostaną w przypadkach, wyrażonych w Art. 12.

zeilichen und Zoll-Aufsicht auf den Gränzflüssen vertragsmässig zu ordnen, Unterhandlungen einzuleiten beschlossen, und zu Ihren Bevollmächtigten ernannt, und zwar:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich,

Herrn Felix Fürsten zu Schwarzenberg, Grosskreuz des kaiserlich-österreichischen Leopold- und des Franz Joseph-Ordens, Ritter des militärischen Marien-Theresien-Ordens etc., Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rath und Kämmerer, Feldmarschall-Lieutenant, Ministerpräsidenten und Minister des kaiserlichen Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten etc., und

Herrn Andreas Ritter v. Baumgartner, Ritter des kaiserlich-österreichischen Leopold-Ordens etc., Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rath und Minister für Handel-, Gewerbe und öffentliche Bauten etc., und

Seine Majestät der König von Baiern,

Herrn Maximilian Grafen v. Lerchenfeld-Koefering, Grosskreuz des baierischen Verdienst-Ordens vom heiligen Michael, Grosscommenthur des baierischen Haus-Ritter-Ordens vom heiligen Georg, und Commenthur des Verdienst-Ordens der baierischen Krone, Ritter des kaiserlich-russischen St. Annen-Ordens 1. Classe in Brillanten und des königlich-preussischen rothen Adler-Ordens 1. Classe in Diamanten, Commandeur-Grosskreuz des königlich-schwedischen Nordstern-Ordens, Grosskreuz des königlich-portugiesischen Christus-Ordens und des königlich-sardinischen Ordens vom heiligen Moriz und Lazarus, dann Grosscommenthur des königlich-griechischen Erlöser-Ordens, Allerhöchst Ihren Kämmerer und erblichen Reichsrath des Königreiches Baiern, ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister am kaiserlich-österreichischen Hofe etc.,

welche, nachdem sie ihre Vollmachten gegenseitig eingesehen und in guter und gehöriger Form befunden, über nachstehende Bestimmungen sich geeiniget haben:

Artikel 1.

Auf den, durch den Teschner Friedenstractat vom 13. Mai 1779, den Münchner Vertrag vom 14. April 1816, und den heute wegen einiger Territorial- und Gränzverhältnisse abgeschlossenen Vertrag als Gränzflüsse zwischen Oesterreich und Baiern bezeichneten Flüssen, nämlich auf der Saale, der Salzach, dem Inn und der Donau soll, soweit diese Flüsse zwischen Oesterreich und Baiern die Gränze bilden, in Beziehung auf die Schiffahrt das ganze Fluss- oder Stromgebiet bis an die beiderseitigen Ufer für beide Uferstaaten ganz frei seyn und in der angegebenen Beziehung gleichsam ein vollkommenes Gemeingut bilden.

Artikel 2.

Die Schiffe oder Flösse sollen demgemäss auf diesen Fluss- oder Stromstrecken weder in der Thal-, noch in der Bergfahrt, die Fälle im Artikel 12 ausgenommen, behindert oder angehalten werden.

Artikel 3.

Eine zollämtliche Controle darf nur dann eintreten, wenn die Schiffe oder Flösse:

a) am Ufer anlanden, oder

b) in dem im Artikel 12 angeführten Falle angehalten werden.

Artykuł 4.

Na rzeczonych przestrzeniach rzek, nie wolno będzie wybierać opłaty przechodowej.

Rzeczy przeznaczone do ładowania i wyładowania, podlegają postanowieniom celnym i taryfom onego państwa, do którego obrębu należy brzeg, na którym odbywa się ładowanie lub wyładowanie.

Artykuł 5.

Okręty i statki lądować i przybijać do brzegu nie mogą, wyjąwszy nadzwyczajne i nieuchronne przypadki, jak tylko w miejscach przez obadwa rządy do lądowania regularnego przeznaczonych.

Takowe miejsca do lądowania tam tylko będą wyznaczone, gdzie się znajdują urzędy celne.

Rządy kontraktujące uczynią rewizyę obecnie istniejących miejsc lądowych, z uwagą na polepszenie obrotu, i podadzą takowe do wiadomości publicznej z dokładnem wyrażeniem ich liczby i nazwiska.

O zmianie miejsc lądowych, mogących się wydarzyć na przyszłość z potrzeby, rządy kontraktujące udzielą sobie wzajemnie wiadomości.

Artykuł 6.

W przypadkach, w których żeglarze, nie dla zabierania towarów lub oddawania ładunków, lecz dla szczególnego stanu wody, lub w innym gwałtownym przypadku z innych przyczyn i na czas krótki do jakiego brzegu przybić zmuszeniby byli; należy zachować środki ostrożności, wskazane w Artykułach następnych.

Artykuł 7.

Jeżeliby się zatrzymać miał żeglarz około sześciu godzin w ciągu dnia, winien będzie okoliczność tę, iż lądował, równie jak o przyczynie tego, natychmiast donieść najbliższej władzy celnej, lub najbliższemu posterunkowi straży celnej, w braku zaś takowej lub przy dalekiem oddaleniu jej, uczynić o tem doniesienie najbliższej władzy miejscowej; władza celna, lub posterunek straży granicznej, równie jak władza miejscowa, winny się postarać natychmiast o należny dozór nad statkiem, i wystawić żeglarzowi na żądanie w stosownym dokumencie odpowiednie potwierdzenie stosunków faktycznych.

Władze miejscowe, lub stacye straży celnej, winny są, jeżeli im będzie uczynione doniesienie o lądowaniu, uczynić o tem relacyę do najbliższej władzy celnej.

Artykuł 8.

Gdyby zaś okręt dłużej jak sześć godzin zatrzymać się miał, lub do nocy pozostał, wówczas żeglarz wprawdzie nie będzie zobowiązanym podać władzy celnej przepisaną w każdym kraju i według przepisów celnych sporządzoną deklaracyę; lecz władza ta będzie winna wziąć okręt pod dozór ścisły, i tym końcem będzie mogła wysłać na pokład okrętu strażników. Jeżeli okręt tego samego dnia, w którym lądował, dalej

Artikel 4.

Auf den genannten Fluss-Strecken darf eine Durchgangs-Abgabe nicht erhoben werden.

Die zur Ein- oder Ausladung kommenden Güter unterliegen den zollgesetzlichen und tarifmässigen Bestimmungen desjenigen Staates, zu dessen Gebiet das Ufer gehört, an welchem die Ein- oder Ausladung stattfindet.

Artikel 5.

Das Anlanden und Anlegen der Schiffe und Fahrzeuge darf, ausserordentliche und unvermeidliche Fälle ausgenommen, an den beiderseitigen Ufern durchaus an keinen anderen, als den von den beiden Regierungen hiezu bestimmten regelmässigen Anlandeplätzen geschehen.

Derlei Anlandeplätze sollen nur an solchen Orten ausgemittelt werden, wo sich Zollbehörden befinden.

Die contrahirenden Regierungen werden eine Revision der dermal bestehenden Anlandeplätze mit Rücksicht auf die Beförderung des Verkehres vornehmen und dieselben genau mit Anzahl und Namen festsetzen und öffentlich bekannt machen.

Von Veränderungen der Landeplätze, welche durch das Bedürfniss in der Folge sich etwa ergeben dürften, werden sich die contrahirenden Regierungen wechselseitig in Kenntniss setzen.

Artikel 6.

Für diejenigen Fälle, wo die Schiffer, nicht um Waaren einzunehmen oder Ladungen abzugeben, sondern wegen besonderer Beschaffenheit des Fahrwassers, oder in einem anderen unausweichlichen Nothfalle aus anderen Ursachen und auf kurze Zeit an irgend ein Ufer anzufahren genöthiget wären, haben die, in den folgenden Artikeln bezeichneten Vorsichtsmassregeln Platz zu greifen.

Artikel 7.

Wenn der Aufenthalt nur einen beiläufigen Zeitraum von sechs Stunden während der Tageszeit zu betragen hätte, hat der Schiffer die Verbindlichkeit, die Thatsache der Landung, sowie die Veranlassung alsogleich der nächsten Zollbehörde oder dem nächsten Posten der Zoll-Aufsichtswache zu melden, in deren Ermanglung oder bei zu grosser Entfernung aber der nächsten Ortsbehörde die Anzeige zu machen; die Zollbehörde oder der Gränzwachposten, sowie die Ortsobrigkeit haben unverweilt sowohl für die gehörige Aufsicht über das Fahrzeug zu sorgen, als auch dem Schiffer nach Verlangen in einer angemessenen Ausfertigung die gehörige Bestätigung der faktischen Verhältnisse zuzustellen.

Die Ortsbehörden oder Zoll-Aufsichtsstationen haben, wenn bei ihnen die Anmeldung der Landung geschieht, sogleich hievon der nächstgelegenen Zollbehörde Anzeige zu erstatten.

Artikel 8.

Würde der Aufenthalt des Schiffes aber länger als sechs Stunden dauern oder die Nacht erreichen, so soll der Schiffer zwar nicht verbunden seyn, die in jedem Lande zollordnungsmässig vorgeschriebene Erklärung (Declaration) seiner Ladung der Zollbehörde vorzulegen; die letztere hat jedoch das Schiff unter strenge Zoll-Aufsicht zu nehmen und ist befugt, zu diesem Behufe Aufsichtsbedienstete an Bord zu beordern. Wenn das Schiff seine Reise nicht am nämlichen Tage, an welchem es gelandet hat, weiter fortsetzt, so hat

nie jedzie, wówczas winien przewodnik okrętu, wydać urzędowi celnemu wszelkie papiery należące do jego ładunku, wraz z wykazem onychże, przez niego przepisanym.

Papiery wspomnione, pozostaną aż do odjazdu okrętu, w zachowaniu władzy celnej, która jest mocną przez obejrzenie zewnątrz naładowanych ładunków, porównać takowe z osnową innych papierów.

Otwierać ładunki można tylko w razie uzasadnionego podejrzenia o zamierzonym przemytnictwie; jednakże zawsze w takim razie postępowanie nastąpić ma protokolarnie, i wierzytelny odpis protokołu przewodnikowi okrętu na jego żądanie wręczyć należy.

Wszelkie czynności te, od opłat wolne są.

Artykuł 9.

Jeżeli z powodu wezbrania wody lub z innych przyczyn podobnych, wydarzy się wyjątkowo przypadek, iż żeglarze nie mogą przybić do brzegu, na którym położony jest urząd celny, do którego się winni zgłosić dla postępowania celnego lub kontroli, wówczas wolno będzie właściwym władzom wzajemnie przedsięwziąć potrzebną czynność urzędową w obrębie obcym.

Urząd celny, winien jednakże najbliżej położonej władzy celnej obcej, natychmiast uczynić relacyę o tem, ażeby taż wysłała tamże strażników celnych, by byli przytomnemi przy tejże czynności, jeżeli tego uzna potrzebę.

Artykuł 10.

W przypadkach nieszczęścia, żeglarze mają prawo żądania wszelkiej pomocy ze strony najbliższych miejsc z współdziałaniem strażników celnych.

Artykuł 11.

Dozór, jaki wykonywać mają obadwa rządy co do wypełniania przepisów celnych, wzdłuż ciągu granicy na rzekach granicznych, w Art. 1. ze wspólne uznanych, nie będzie się rozciągać z reguły dalej, jak na brzegi takowych, z zastrzeżeniem tych jednakże wyjątków, które pótrzebnemiby być mogły dla okrętów strażniczych, czy to stacyjnych czy też konwojujących.

Artykuł 12.

Każdemu rządowi państw nadbrzeżnych, oprócz posterunków straży, które dla zapobieżenia przemytnictwu, na brzegach wyż wspomnionych rzek granicznych ustanowić za potrzebne uzna, wolno będzie ustanowić jeszcze według upodobania kilka okrętów strażniczych. Takowe użytemi być mogą albo przy urzędach celnych do zwyczajnej służby, albo też wedle okoliczności także do tego, ażeby mieć baczność na wszystkie okręty i statki, odbywające żeglugę w wspólnym obrębie rzek i towarzyszyć im — według okoliczności — aż do najbliższego składu celnego. Prawa zatrzymywania okrętów, nie będą miały ani okręty strażnicze, ani też posterunki strażników, znajdujące się na brzegach, wyjąwszy ten jedynie przypadek, gdyby statek schwytanym został na przekroczoniu jakiego przepisu cłowego lub policyi rzecznej, w którym to przypadku żeglarz lub przewodnik tratwy, winien niezwłocznie iść za rozkazem, wydanym przez władze pod własną ich odpowiedzialnością. Przetrząsać okręty lub tratwy, nie będzie wolno okrętom strażniczym.

der Schiffsführer dem Zollamte die zu seiner Ladung gehörigen Frachtbriefe und sonstigen Papiere sammt einem von ihm unterzeichneten Verzeichnisse derselben zu übergeben.

Diese Papiere bleiben bis zur Abfahrt des Schiffes in Verwahr der Zollbehörde, welche befugt ist, durch äussere Besichtigung der geladenen Colli eine Vergleichung derselben mit dem Inhalte der übrigen Papiere vorzunehmen.

Eine Oeffnung der Colli ist nur in Fällen begründeten Verdachtes eines beabsichtigten Unterschleifes zulässig und es muss hierüber jederzeit eine protokollarische Verhandlung aufgenommen und dem Schiffsführer auf Verlangen in beglaubigter Abschrift eingehändiget werden.

Alle diese Verhandlungen werden kostenfrei vorgenommen.

Artikel 9.

Wenn wegen eines Hochwassers oder aus anderen ähnlichen Ursachen ausnahmsweise der Fall eintritt, dass die Schiffer nicht an dem Ufer anlanden können, an welchem das Zollamt gelegen ist, bei dem sie sich zur Zollbehandlung oder Controle zu melden haben, soll den betreffenden Behörden gegenseitig gestattet werden, die erforderliche Amtshandlung auf dem fremden Gebiete vorzunehmen.

Das Zollamt hat aber der nächstgelegenen fremden Zollbehörde sogleich Nachricht hievon zu geben, damit dieselbe, wenn sie es für nöthig erachtet, Zollbedienstete mit der Weisung abordnen könne, der Amtshandlung beizuwohnen.

Artikel 10.

In Unglücksfällen haben die Schiffer vollen Anspruch auf die ausgedehnteste Hilfeleistung von Seite der nächsten Ortschaften unter Mitwirkung der Zollbediensteten.

Artikel 11.

Die von den beiden Regierungen über die Befolgung der Zollvorschriften auszuübende Aufsicht längs des Gränzzuges der, im Artikel 1 für gemeinschaftlich erklärten Gränzflüsse hat sich in der Regel beiderseits nicht weiter als auf die Ufer zu erstrecken, vorbehaltlich jedoch der Ausnahme, welche für die Wachschiffe, seien sie nun Stations- oder Begleitungsschiffe, nöthig werden möchte.

Artikel 12.

Es soll jeder der beiden Regierungen der Uferstaaten freistehen, ausser den Wachposten, welche sie zur Verhütung des Schleichhandels an den Ufern der vorgedachten Gränzflüsse aufzustellen für gut findet, auch noch eigene Wachschiffe nach Belieben zu beordern. Diese können entweder bei den Zollämtern zum gewöhnlichen Dienste oder dazu verwendet werden, alle auf dem gemeinschaftlichen Flussgebiete sich bewegenden Schiffe oder Fahrzeuge zu beobachten oder diese — nach Ergebniss der Umstände — bis zur nächsten Zollstätte zu begleiten. Eine Befugniss, die Schiffe anzuhalten, soll den Wachschiffen, so wie den am Ufer befindlichen Wachposten nicht zustehen, den einzigen Fall ausgenommen, wenn das Fahrzeug auf Verletzung einer Zoll- oder Strompolizei-Vorschrift betreten würde, in welchem Falle der Schiffer oder Flossführer der, von den Behörden unter eigener Verantwortlichkeit getroffenen Verfügung unverweilt Folge zu leisten hat. Visitationen der Schiffe oder Flösse sollen von den Wachschiffen nicht vorgenommen werden.

Artykuł 13.

Pod względem rzeczonych rzek granicznych:

a) zakazanem jest składać jakiegobądź rodzaju towary na wyspach niezamieszkałych, żuławach, przymuliskach, piaszczyznach, kępinach itp.;

b) od tego zakazu wyjęte są tylko płody, wydobyte na takiej wyspie, i bydło, które tamże na paszę posłano;

c) wyspy niezamieszkałe itp. mogą być przetrząsane ze strony straży celnej obudwóch państw dla zapobieżenia przemytnictwu i dla odkrycia towarów, mogących się na nich znajdować;

d) Na wyspach zamieszkałych itp., nie wolno trzymać innych zapasów towarów, jak tylko płody na takowych uzyskane, bydło na paszę tamże posłane i towary odpowiadające potrzebom miejscowym innego rodzaju;

e) także wyspy zamieszkałe itp., mogą być przetrząsane ze strony straży celnej państw obudwóch, w celu zapobieżenia przemytnictwu i odkrycia towarów ukrytych; jednakowoż jeżeli rewizya ma się odbywać w budynku jakim, lub w miejscu ogrodzonem, musi być zawsze przytem osoba, delegowana przez zwierzchność miejscową właściwą;

f) Jeżeli straż celna tego państwa, do którego wyspa itp. należy, lub którego linią celną jest objęta, na mocy zawartego dziś traktatu terytoryalnego, znajdzie przedmioty, podlegające opłacie cła, lub należące do monopoliów rządowych; w takim razie należy je przytrzymać i postępować z niemi jako z przedmiotami kontrabandy i przemytnictwa; jeżeli zaś wyspa itp., na której się odbywa rewizya, stoi pod panowaniem innego państwa, lub jeżeli takowa leży w obrębie innej linii celnej, nie zaś tego państwa, do którego należą władze celne i straże rewizyę czyniące; w takim przypadku władze i straże poprzestać mają na odkryciu, przytrzymaniu i bezzwłocznem doniesieniu o złożeniu towarów, uczynionem wbrew przepisom; ażeby takowe poddać natychmiast pod postępowanie celne, a złożenie ich w każdym razie ukarać.

g) Sądownictwo nad towarami znalezionemi, tudzież nad osobami, które za złożenie ich odpowiedzialnemi są według prawa, należy do władz owego państwa, pod którego panowaniem stoi wyspa itp, na której towar był złożony.

Artykuł 14.

Jakie obecnie istnieją pozwolenia do przewożenia na brzegach państw obudwóch, takie i na przyszłość mogą być utrzymywane i wykonywane, zawsze jednak z tym warunkiem, że nie będą nadużyte do popełniania przemytnictwa, i dla tego też zostawać będą pod ścisłym dozorem straży granicznej właściwej. Rządy państw nadbrzeżnych, zakomunikują sobie wzajemnie wykazy zakładów przewozowych. Nowe pozwolenia tego rodzaju, udzielane będą na przyszłość tylko w miarę wzmagającego się obrotu i rzeczy-

Artikel 13.

In Ansehung der gedachten Gränzflüsse ist:

a) verboten, auf den unbewohnten Inseln, Wörthen, Anschütten, Sandbänken, Altaichen u. dgl. was immer für Waaren niederzulegen;

b) von diesem Verbote sind bloss die, auf einer solchen Insel u. dgl. gewonnenen Produkte und das zur Weide dahin gebrachte Vieh ausgenommen;

c) die unbewohnten Inseln u. dgl. können zur Verhinderung des Schleichhandels und zur Entdeckung der, etwa auf denselben befindlichen Waaren von der Zollaufsicht beider Staaten zu allen Zeiten durchsucht werden;

d) auf den bewohnten Inseln u. dgl. dürfen, ausser den, auf denselben gewonnenen Produkten, dem zur Weide dahin gebrachten Vieh und den, den Localbedürfnissen entsprechenden Waaren anderer Art, keine Waarenvorräthe gehalten werden;

e) auch die bewohnten Inseln u. dgl. können von der Zollaufsicht beider Staaten zur Verhinderung des Schleichhandels und Entdeckung der verborgenen Waaren durchsucht werden, nur muss, wenn die Nachsuchung in einem Gebäude oder in einem eingefriedeten Raume vorgenommen werden will, jederzeit eine von der zuständigen Ortsobrigkeit abgeordnete Person zugezogen werden;

f) werden auf einer Insel u. dgl. von der Zollaufsicht des Staates, welchem die Insel u. dgl. unterthan ist oder in dessen Zoll-Linie dieselbe nach dem heute abgeschlossenen Territorial-Vertrage fällt, Zoll- oder Monopol-Gegenstände angetroffen, deren Niederlegung oder Verwahrung daselbst nach den vorausgeschickten Bestimmungen verboten ist, so sind sie anzuhalten und als Objecte der Zolldefraudation oder Contrabande zu behandeln; steht aber die Insel u. dgl., auf welcher die Durchsuchung vorgenommen wird, unter der Hoheit eines anderen Staates, oder liegt dieselbe innerhalb einer anderen Zoll-Linie, als jener des Staates, welchem die durchsuchenden Zoll-Aufsichtsbehörden und Wachen angehören, so haben sich diese Aufsichtsbehörden und Wachen bloss auf die Entdeckung, Anhaltung und unverweilte Anzeige der gesetzwidrigen Niederlegung der Waaren zu beschränken, damit in Ansehung der letzteren zollgesetzlich verfahren und die Niederlegung jedenfalls geahndet werde;

g) die Gerichtsbarkeit über die vorgefundenen Waaren und über die Personen, welche für deren Niederlegung gesetzlich verantwortlich sind, gebührt den Behörden jenes Staates, zu welchem die Insel u. dgl., worauf die Niederlegung stattfand, gehört.

Artikel 14.

Die dermal bestehenden Befugnisse zu Ueberfuhren an den Ufern beider Staaten sollen gegenseitig auch für die Zukunft aufrecht erhalten und ausgeübt werden können, immer jedoch in der Voraussetzung, dass sie nicht zur Beförderung des Schleichhandels missbraucht werden, daher fortan eine gehörige Ueberwachung derselben von Seite der respectiven Gränzaufsicht stattfinden soll. Die Regierungen der Uferstaaten werden sich gegenseitig Verzeichnisse über die wirklich bestehenden Ueberfuhr-Anstalten mittheilen. Verleihungen neuer Befugnisse dieser Art sollen künftig nur nach Mass des steigenden Verkehres und des wirklich erkannten Bedürfnisses im gegenseitigen Einverständnisse,

wistej potrzeby za wzajemnem porozumieniem, i tylko na takich pznktach, na których dozór celny według przepisów obudwóch państw wykonywanym hyć może.

Artykuł 15.

Wzdłuż granicy bawarsko-austryackiej, od punktu, gdzie Inn występuje z Tyrolu, przy Kufstein, aż do punktu, gdzie Dunaj wstępuje w obręb wyłączny krajów austryackich, przy ujściu rzeki Dandelbach, towary przeznaczone do przechodu przez jedno państwo, będą mogły tylko na gościńcach celnych z jednego państwa wychodzić i do drugiego wchodzić.

Wystąpienie takich towarów za granicę, nie może być wprzód potwierdzonem, dopóki nie wstąpiły do przeciwległego urzędu drugiego państwa, i nie przedłożone zostało potwierdzenie wstępienia tegoż urzędu.

Również nie mogą mieć miejsca upuszczania w opłatach albo zwroty (bonifikacye) za wywożenie towarów, dopóki nie będzie rzeczone potwierdzenie przedłożone.

Po ratyfikacyi traktatu niniejszego, wydadzą obadwa rządy stosowne rozkazy do swych urzędów, służące do zastosowania przepisów powyższych.

Artykuł 16.

Równie też przestrzeń rzeki Inn i Dunuju przy Passau, otoczona na obudwóch brzegach krajami bawarskiemi i stojąca wyłącznie pod panowaniem Bawaryi, będzie na przyszłość wolną dla żeglugi i spławiania tratew tak dalece, iż nietylko próżne okręty i tratwy, lecz także obładowane towarami, a przeznaczone tylko do przejazdu na tejże przestrzeni, przejeżdżać będą mogły bez postępowania celnego, i tylko pod kontrolą potrzebną dla zapobieżenia przemytnictwu.

Wymaga się przytem, żeby obładowane okręty i tratwy, opatrzonemi były w papiery porządne, do przewozu towarów należące. Również Art. 15 traktatu niniejszego, zastosowanie znajdzie na granicy saskiej bawarsko-austryackiej, na prawym brzegu rzek Inn i Dunaju przy Passau.

Artykuł 17.

Traktat niniejszy, przedłożonym zostanie natychmiast z każdej strony do Najwyższej ratyfikacyi, a zamiana dokumentów ratyfikacyjnych, nastąpi w Wiedniu najdalej w przeciągu 4 tygodni, od dnia dzisiejszego licząc.

Działo się w Wiedniu dnia drugiego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p. F. M. L. (LS) Hrabia **Lerchenfeld** m. p.

(LS) **A. Baumgartner** m. p.

so wie nur an solchen Puncten stattfinden, wo die Zollbeaufsichtigung nach den Anforderungen der gegenseitigen Vorschriften gehandhabt werden kann.

Artikel 15.

Längs der baierisch-österreichischen Gränze vom Ausflusse des Inn aus Tirol bei Kufstein bis zum Eintritte der Donau in das ausschliesslich österreichische Gebiet beim Ausflusse des Dandelbaches sollen Waaren, die zur Durchfuhr durch den einen Staat bestimmt sind, nur auf Zollstrassen aus dem einen Staate aus- und in den anderen Staat eintreten dürfen.

Auch darf der Austritt dieser Waaren nicht eher bestätiget werden, als bis der Eintritt bei dem gegenüber liegenden Amte des anderen Staates wirklich erfolgt und die Eingangsbestätigung dieses Amtes beigebracht ist.

Dessgleichen dürfen Abgaben-Erlässe oder Erstattungen (Bonificationen) für Ausfuhren nicht eher stattfinden, als bis diese Eingangsbestätigung beigebracht ist.

Beide Regierungen werden nach Ratification dieses Uebereinkommens die, dieser Anordnung entsprechende Weisung an ihre Aemter erlassen.

Artikel 16.

Auch die Strecke des Inn und der Donau nächst Passau, welche auf beiden Ufern vom baierischen Gebiete umgeben ist, und ausschliesslich unter baierischer Hoheit steht, soll künftig für die Schiffahrt und Flossfahrt in dem Masse frei seyn, dass nicht nur die leeren, sondern auch die, mit Frachtgütern beladenen Schiffe und Flösse, welche bloss zum Durchgange durch diese Strecke bestimmt sind, ohne zollämtliche Abfertigung lediglich unter den, zur Verhinderung von Zollunterschleifen nothwendigen Controlen durchfahren dürfen.

Es wird dabei vorausgesetzt, dass die befrachteten Schiffe oder Flösse mit ordentlichen Frachtpapieren versehen sind. Nicht minder findet an der baierisch-österreichischen Landgränze auf dem rechten Inn- und Donau-Ufer nächst Passau der Artikel 15 der gegenwärtigen Uebereinkunft Anwendung.

Artikel 17.

Der gegenwärtige Vertrag soll alsbald von jeder Seite zur Allerhöchsten Ratification vorgelegt und die Auswechslung der Ratifications-Urkunden längstens innerhalb 4 Wochen, vom heutigen Tage an gerechnet, zu Wien vollzogen werden.

So geschehen zu Wien am zweiten December des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und eins.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p., FML. (LS) **Graf v. Lerchenfeld** m. p.

(LS) **Andreas Baumgartner** m. p.

Artykuł osobny.

Kontrola przepisana w Art. 15, zależeć będzie z reguły na okazaniu papierów do przewozu towarów należących; przyczem władza będzie mieć prawo nakazać porównanie zewnętrzne ładunku z takowemi, a wedle okoliczności kazać odprowadzić ładunek z urzędu.

Wyjąwszy wypadki nadzwyczajne, statki nie powinny być zatrzymywane dłużej nad godzinę z powodu onejże czynności urzędowej.

Powyższy artykuł osobny, będzie mieć tę samą moc, jak gdyby był zamieszczony słowo w słowo w traktacie głównym, podpisanym na dniu dzisiejszym, z którym jednocześnie zaratyfikowanym zostanie.

W dowód czego pełnomocnicy akt niniejszy podpisali i na nim pieczęcie swoje wycisnęli.

Działo się w Wiedniu dnia drugiego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

(L.S.) **F. Schwarzenberg** m. p., F. M. L. (L.S.) **Hrabia Lerchenfeld** m. p.

(L.S.) **A. Baumgartner** m. p.

My, po rozważeniu wszystkich punktów niniejszego układu, zatwierdzamy takowy i przyrzekamy Naszem słowem cesarskiem za Nas i Następców Naszych, iż takowego w całej jego treści dopełnimy i dopełniać rozkażemy.

W dowód czego, akt niniejszy własnoręcznie podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarską wycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia 5go Stycznia roku Pańskiego tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L.S.)

Schwarzenberg m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode,

Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

Separat-Artikel.

Die im Artikel 15 erwähnten Controlen haben in der Regel in der Vorzeigung der Frachtpapiere zu bestehen, dabei steht es der Behörde frei, die äussere Vergleichung der Ladung mit denselben und nach Umständen die ämtliche Begleitung anzuordnen.

Ausserordentliche Fälle ausgenommen, sollen die Wasserfahrzeuge wegen dieser Amtshandlung nicht über Eine Stunde aufgehalten werden.

Der vorstehende Separat-Artikel soll eben so giltig seyn, als wenn er Wort für Wort in den heute unterzeichneten Hauptvertrag eingerückt wäre, auch soll er zu gleicher Zeit mit demselben ratificirt werden.

Zur Urkunde dessen haben die Bevollmächtigten diesen Act unterzeichnet und ihm ihre Insiegel beigedrückt.

So geschehen zu Wien am zweiten December des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und eins.

(LS) **F. Schwarzenberg** *m. p., FML.* (LS) **Graf v. Lerchenfeld** *m. p.*

(LS) **A. Baumgartner** *m. p.*

so haben Wir nach Prüfung sämmtlicher Bestimmungen dieses Vertrages denselben gutgeheissen und genehmiget, versprechen auch mit Unserem kaiserlichen Worte für Uns und Unsere Nachfolger, denselben seinem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten und beobachten zu lassen.

Zu dessen Bestätigung haben Wir gegenwärtige Urkunde eigenhändig unterzeichnet, und selber Unser kaiserliches Insiegel beidrücken lassen.

So geschehen in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am 5. Jänner im Jahre des Heiles Eintausend achthundert fünfzig zwei, — und Unserer Reiche im Vierten.

Franz Joseph *m. p.* (L.S.)

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Seiner Majestät Allerhöchsten Befehl:

J. Ritter Liehmann v. Palmrode *m. p.,*
k. k. Hof- und Ministerialrath.

130.

Traktat między Austryą i Bawaryą

względem stosunków terytoryalnych i granicznych.

Zawarty w Wiedniu d. 2. Grudnia 1851, ratyfikowany w Wiedniu d. 14. Maja 1852.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

czynimy wiadomo i oświadczamy niniejszem:

Gdy między pełnomocnikiem Naszym i Jego Król. Mości, Najjaśn. Króla Bawarskiego — w celu dokładnego ustanowienia i lepszego uregulowania niektórych przestrzeni granicy, dzielącej państwa obadwa — zawarty i podpisany został w Wiedniu na d. 2. Grudnia 1851 r. traktat, opiewający od słowa do słowa, jak następuje:

Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi, Król Węgierski, i Czeski etc.; tudzież Jego Król. Mość, Najjaśniejszy Król Bawaryi, pragnąc przyprowadzić do końca układy, w jakich przez dłuższy już czas obadwa rządy zostają, w przedmiocie dokładniejszego ustanowienia i lepszego uregulowania niektórych przestrzeni granicy, dzielącej państwa obadwa; tudzież chcąc wszelkie kwestye, odnoszące się do tejże sprawy załatwić i rozstrzygnąć ostatecznie, zamianowali tym końcem pełnomocników, a mianowicie:

Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi,

mianował księcia Feliksa Schwarzenberg, kawalera Wielkiego krzyża ces. austr. orderu Leopolda i Franciszka Józefa, kawalera orderu wojskowego Maryi Teresy etc. Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radzcę i szambelana, feldmarszałka-lejtnanta, prezydenta ministrów i ministra ces. Dworu, tudzież spraw zewnętrznych, etc. oraz

pana Jędrzeja de Baumgartner, kawalera ces. austr. orderu Leopolda etc., Jego C. K. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radcę i ministra handlu, przemysłu i budowli publicznych etc. etc.

Jego Król. Mość, Najjasniejszy Król Bawaryi,

zamianował pana Maksymiliana hr. Lerchenfeld-Koefering, kawalera Wielkiego krzyża bawarskiego orderu zasług św. Michała, Wielkiego komandora bawarskiego or-

130.

Vertrag zwischen Oesterreich und Baiern,

über Territorial- und Gränzverhältnisse.

Abgeschlossen zu Wien am 2. December 1851, und in den Ratificationen ausgewechselt eben daselbst am 14. Mai 1852.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich; König von Ungarn und Böhmen, der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steier, Kärnthen, Krain, Bukowina, Ober- und Nieder-Schlesien; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol etc. etc. thun kund und bekennen hiemit:

Nachdem zwischen Unseren Bevollmächtigten und jenem Seiner Majestät des Königes von Baiern, — zur genauen Feststellung und besseren Regulirung einiger Strecken des die beiderseitigen Staatsgebiete scheidenden Gränzzuges — am 2. December 1851 zu Wien ein Vertrag abgeschlossen worden ist, welcher von Wort zu Wort, wie folgt, lautet:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen etc. etc. und Seine Majestät der König von Baiern etc. etc. von dem Wunsche beseelt, die seit längerer Zeit schon zwischen den beiden Staatsregierungen obschwebenden Unterhandlungen, betreffend eine genauere Feststellung und bessere Regulirung einiger Strecken des, die beiderseitigen Staatsgebiete scheidenden Gränzzuges, — dem Abschlusse zuzuführen, und sämmtliche, auf diese Angelegenheit bezügliche Fragen endgiltig zu lösen und zu entscheiden, haben zu diesem Ende Bevollmächtigte ernannt, und zwar:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich,

Herrn Felix Fürsten Schwarzenberg, Grosskreuz des kaiserlich-österreichischen Leopold- und des Franz Joseph-Ordens, Ritter des militärischen Marien-Theresien-Ordens etc., Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rath und Kämmerer, Feldmarschall-Lieutenant, Ministerpräsidenten und Minister des kaiserlichen Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten etc., und

Herrn Andreas Ritter v. Baumgartner, Ritter des kaiserlich-österreichischen Leopold-Ordens, Seiner k. k. Apostolischen Majestät wirklichen geheimen Rath und Minister für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten etc., und

Seine Majestät der König von Baiern,

Herrn Maximilian Grafen von Lerchenfeld-Koefering, Grosskreuz des baierischen Verdienst-Ordens vom heiligen Michael, Gross-Commenthur des baierischen Haus-Ritter-

deru rycerzy domu św. Jerzego i komandora orderu zasług korony bawarskiej, kawalera ces. rosyjskiego orderu św. Anny I. klasy z brylantami, i król. pruskiego orderu orła czerwonego I. klasy z dyamentami, komandora Wielkiego krzyża król. szwedzkiego orderu gwiazdy północnej, Wielkiego krzyża król. portugalskiego orderu Chrystusa i król. sardyńskiego orderu śś. Maurycego i Łazarza, Wielkiego komandora król. greckiego orderu Zbawiciela; Jego król. Mości szambelana i dziedzicznego radzcę Stanu królestwa Bawaryi, nadzwyczajnego posła i umocowanego ministra na Dworze ces. król. austryackim, etc.

którzy, przejrzawszy wzajemnie pełnomocnictwa swoje i znalazłszy takowe wystawione w dobrej i należytej formie, zgodzili się w punktach następujących:

Artykuł 1.

Na przestrzeni Dunaju na dół, od tak zwanego Kreitelstein, od tego punktu, w którym na prawej stronie Dunaju kończy się granica lądowa bawarska, aż do punktu, którym po lewej stronie przy ujściu rzeki tak zwanej Dandelbach do Dunaju, zaczyna się granica lądowa austryacka, stanowić będzie na przyszłość główne koryto środkowe Dunaju granicę państw obudwóch na tej całej przestrzeni, w ten sposób, iż wyspy, błonia, kępy i odsepiska, położona na lewej stronie głównego koryta środkowego, do Bawaryi, leżące zaś po prawej stronie wyspy, błonia, kępy i odsepiska, do Austryi należeć będą.

Stanowi się przytem, iż pod nazwą głównego koryta środkowego, rozumieć się będzie droga koryta, podczas zwyczajnego najniższego stanu wody, najstósowniejsza do jazdy za wodą.

Artykuł 2.

Na tej części wyż wspomnionej przestrzeni Dunaju, która na mocy Art. 12, przechodzi pod panowanie austryackie, wszelkie regalia i wszelka własność dóbr rządowych należeć będzie do Austryi.

Artykrł 3.

Osobom prywatnym, gminom i fundacyom, pozostanie używanie wolne własności leżącej i innych praw, które z mocy Art. 1. traktatu nioiejszego, pod panowanie Austryi przejdą, bez wszelkiego wyjątku lub przeszkody.

W szczególności zaś, poddani bawarscy, których własność i posiadłości znajdują się na wyspach, błoniach i namuliskach, przechodzących na przyszłość pod panowanie Austryi, będą mogli pobierać płody swych gruntów, z zupełną wolnością od wszelkich ceł i opłat.

Artykuł 4.

Na przestrzeni Dunaju, oznaczonej w Art. 1, żadna strona nigdy ani opłat od żeglugi, ani też ceł przechodowych, pobierać nie będzie.

Dozór policyjny i celny na tejże przestrzeni, stosować się będzie do postanowień umowy, zawartej równocześnie z traktatem niniejszym między obudwoma państwami, co do dozoru policyjnego i celnego na rzekach granicznych.

Ordens vom heiligen Georg und Commenthur des Verdienst-Ordens der baierischen Krone, Ritter des kaiserlich-russischen St. Annen-Ordens 1. Classe in Brillanten und des königlich-preussischen rothen Adler-Ordens 1. Classe in Diamanten, Commandeur-Grosskreuz des königlich-schwedischen Nordstern-Ordens, Grosskreuz des königlich-portugiesischen Christus-Ordens und des königlich-sardinischen Ordens vom heiligen Moriz und Lazarus, dann Grosscommenthur des königlich-griechischen Erlöser-Ordens, Allerhöchst Ihren Kämmerer und erblichen Reichsrath des Königreiches Baiern, ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister am kaiserlich-österreichischen Hofe etc.,

welche, nachdem sie ihre Vollmachten gegenseitig eingesehen und in guter und gehöriger Form befunden, über nachstehende Bestimmungen sich geeiniget haben:

Artikel 1.

Es soll künftig auf der Strecke der Donau vom sogenannten Kreitelsteine abwärts, von dem Puncte an, wo rechter Seits der Donau die baierische Landgränze aufhört, bis zu dem Puncte, wo linker Seits am Einflusse des Dandelbaches in die Donau die österreichische Landgränze beginnt, der jeweilige Hauptthalweg der Donau die Hoheitsgränze zwischen beiden Staaten auf dieser ganzen Strecke bilden, dergestalt, dass die linker Seits des Hauptthalweges gelegenen Inseln, Auen, Altaichen und Anschütten zu Baiern, die rechter Seits desselben gelegenen Inseln, Auen, Altaichen und Anschütten zu Oesterreich gehören.

Es wird hiebei bestimmt, dass unter der Benennung „Hauptthalweg" der Thalweg verstanden wird, welcher während des gewöhnlichen niedrigsten Wasserstandes für die Thal-Schiffahrt der geeignetste Weg ist.

Artikel 2.

Auf demjenigen Theile der vorbezeichneten Donaustrecke, welcher gemäss der Bestimmung des Artikels 1 künftig in das österreichische Hoheitsgebiet fällt, stehen alle Regalien und alles Domänen-Eigenthum fortan Oesterreich zu.

Artikel 3.

Den Privatpersonen, sowie den Gemeinden und Stiftungen soll der freie Genuss des liegenden Eigenthumes und der sonstigen Rechte, welche in Folge des Artikels 1 gegenwärtigen Vertrages unter österreichischer Hoheit stehen werden, ohne Ausnahme oder Hinderniss gestattet bleiben.

Insbesondere soll den baierischen Angehörigen, deren Eigenthum und Besitzungen auf den, fortan unter österreichischer Hoheit stehenden Inseln, Auen und Anschütten in und an der gedachten Donaustrecke sich befinden, der, von allen Zöllen und Abgaben freie Bezug der Erzeugnisse des Bodens verbleiben.

Artikel 4.

Auf der, in dem Artikel 1 bezeichneten Stromstrecke sollen von keinem Theile weder Schiffahrts-Abgaben, noch Durchgangszölle jemals erhoben oder eingeführt werden.

Die polizeiliche und Zollaufsicht auf derselben richtet sich nach den Bestimmungen der gleichzeitig mit gegenwärtigem Vertrage wegen der polizeilichen und Zollaufsicht auf den Gränzflüssen zwischen den beiden Staaten getroffenen besonderen Uebereinkunft.

Artykuł 5.

Granica lądowa między Bawaryą i Austryą przy Passau, na prawym brzegu Dunaju i rzeki Inn, od Kreiselstein aż do ujścia rzeki Inn, utrzymaną będzie na przyszłość w taki sam sposób, jak była przy wspólnem obchodzeniu granic d. 1. Września 1818, o ile w skutku postanowień Art. 6. lit. *B.* cyf. 3, nie zajdzie zmiana w takowych.

Artykuł 6.

W związku z przepisami Art. 1, 2 i 5, tudzież końcem uchylenia niektórych niedogodności w biegu wspólnych linij granicznych, zgadzają się obadwa państwa na następujące ustąpienia i wyrównania wzajemne:

A. Austrya ustępuje koronie bawarskiej część kraju, wciskającą się w terytoryum bawarskie, tak zwaną Spitz am Hallthurme, ze wszystkiemi prawami do tego należącemi, w takiej rozciągłości, iż na przyszłość stanowić będzie granicę lądową na tej przestrzeni, linija na prawej stronie gościńca (w kierunku od Berchtesgaden do Reichenhall), wychodząc od punktu granicznego na tak zwanym Fuchsstein, a odtąd w kierunku równoległym z gościńcem, postępując z biegiem rzeki zwanej Röthelbach, aż do miejsca, zkąd w kierunku prostym pociągnąć się da linija do domu celnego bawarskiego, między słupami granicznemi Nr. XLVI i XLV ku granicy sądu krajowego Reichenhall.

B. Bawarya zaś ustępuje Austryi:

1. Część kraju wciskającą się w terytoryum austryackie, tak zwany gościniec Freistrasse pod *Marzoll* między *Grossgemain* i górą zwaną Walserberg, w ten sposób, iż rzeczony gościniec Freistrasse, na przyszłość do obrębu austryackiego należeć, a granica (w kierunku od Grossgemain do góry Walserberg) po lewej stronie tegoż gościńca bieżeć będzie;
2. Część kraju pod Almwehr, przy „hangenden Stein“ w ten sposób, iż rzeczone Almwehr wraz z okręgiem na plac budowniczy i na skład materyałów przeznaczony, wyżej onegoż, do państwa austryackiego należeć będzie.
3. Część obrębu, wciskająca się w obręb austryacki, tak zwana Kreuterleiten, obok Innstadt przy Passau, w ten sposób, iż na przyszłość linija prosta, łącząca teraźniejsze słupy graniczne 12 i 16, granicę wspólną stanowić będzie.

Artykuł 7.

Każde z państw kontraktujących, ustępuje drugiemu państwu wraz z wspomnionemi w Art. 6 częściami obrębu swego, także służące mu na tychże regalia i własność dóbr rządowych. Pod względem niniejszego nabytku dochodów państwa i własności, albo też przestrzeni, nie będzie ani obliczenia, ani wyrównania, nie tylko przy tych ustąpieniach, ale też i względnie postanowień Art. 1 i 2.

Osobom prywatnym, równie jak gminom i fundacyom, pozostawia się bez wyjątku i przeszkody, wolny od wszelkich ceł i opłat użytek własności tak ruchomej, jako też nieruchomej, która w skutku traktatu niniejszego, przeszła pod inne panowanie.

Artikel 5.

Die Landesgränze zwischen Baiern und Oesterreich bei Passau auf dem rechten Ufer der Donau und des Inn vom Kreitelsteine bis zum Anschlusse an den Inn soll, soweit nicht in Folge der Bestimmung des Artikels 6, lit. B, *Ziffer 3, daran eine Aenderung eintritt, dergestalt aufrecht erhalten werden, wie sie sich bei der gemeinsamen Gränzbegehung am 1. September 1818 vorgefunden hat.*

Artikel 6.

Im Zusammenhange mit den Bestimmungen der Artikel 1, 2 und 5 und um zugleich einige Uebelstände im Zuge der gemeinsamen Gränzlinie zu beheben, werden von beiden Staaten die nachstehenden gegenseitigen Abtretungen und Ausgleichungen zugestanden:

A. *Oesterreich überlässt an Baiern die Hoheit über den, einen Einschnitt in das baierische Territorium bildenden Gebietstheil des sogenannten Spitz am Hallthurme mit allen davon abhängigen Rechten in dem Masse, dass künftig eine Linie rechtseitig der Strasse (in der Richtung von Berchtesgaden nach Reichenhall) von dem Gränzpuncte am sogenannten Fuchssteine ausgehend und von da in paralleler Richtung mit der Strasse dem Laufe des Röthelbaches bis dahin folgend, wo sich von demselben aus in gerader Richtung eine Linie auf das baierische Mauthhaus zwischen den Gränzsteinen Nr. XLVI und XLV nach der Gränze des Landgerichtes Reichenhall ziehen lässt, auf dieser Strecke die Landesgränze bilden soll.*

B. *Baiern dagegen überlässt an Oesterreich:*

1. *Den, einen Einschnitt in das österreichische Territorium bildenden Gebietstheil der sogenannten Freistrasse nächst Marzoll, zwischen Grossgemain und dem Walserberge, dergestalt, dass diese Freistrasse künftig zum österreichischen Gebiete gehören und die Gränze (in der Richtung von Grossgemain zum Walserberge) linkseitig dieser Strasse laufen soll;*
2. *den Gebietstheil nächst der Almwehr beim hangenden Steine, dergestalt, dass diese Almwehr nebst einem Rayon für einen Werk- und Material-Lagerplatz oberhalb derselben zum österreichischen Gebiete gehören soll;*
3. *die einen Einschnitt in das österreichische Gebiet bildende sogenannte Kreuterleiten, nächst der Innstadt von Passau, dergestalt, dass künftig eine, die beiden jetzigen Gränzsteine 12 und 16 verbindende gerade Linie die gemeinsame Gränze zu bilden hat.*

Artikel 7.

Jeder der beiden contrahirenden Staaten überlässt zugleich mit den, im Artikel 6 erwähnten Gebietstheilen auch die, ihm auf denselben zustehenden Regalien und das Domänen-Eigenthum dem anderen Staate. Eine Aufrechnung oder Abgleichung in Ansehung des gegenseitigen Erwerbes an Staatsrenten und Eigenthum oder an Flächenraum soll weder bei diesen Abtretungen, noch bezüglich der Bestimmungen der Artikel 1 und 2 stattfinden.

Den Privatpersonen, sowie den Gemeinden und Stiftungen soll der freie Genuss ihres liegenden und beweglichen Eigenthumes, welches in Folge gegenwärtigen Vertrages unter andere Landeshoheit kommt, ohne Ausnahme oder Hinderniss und frei von allen Zöllen und Abgaben gestattet werden.

Poddanym i ich familjom, osiadłym na odstąpionych częściach kraju, zostawia się wolność powrotu do państwa, do którego dotąd należeli, w przeciągu lat dziesięciu.

Artykuł 8.

Linije graniczne, ustanowione na mocy Art. 1 i 5 traktatu niniejszego, a w celu przeprowadzenia Art. 6, bliżej jeszcze oznaczyć się mające, będą zaraz po zamianie ratyfikacyj onegoż przez pełnomocników i inżynierów austryackich i bawarskich, wspólnie wymierzone i nakreślone.

Wspólny rys takowych, poddanym będzie do potwierdzenia obudwu rządów, a następnie uskutecznić się ma rozgraniczenie według nowej linji granicznej, z wyjątkiem koryta Dunaju.

Artykuł 9.

Traktat niniejszy, przedłożonym zostanie natychmiast z każdej strony do Najwyższej ratyfikacyi, a zamiana dokumentów ratyfikacyjnych, nastąpi w Wiedniu najdalej w przeciągu 4 tygodni, od dnia dzisiejszego licząc.

Działo się w Wiedniu dnia drugiego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p., F. M. L. (LS) **Hrabia Lerchenfeld** m. p.

(LS) **J. Baumgartner** m. p.

Artykuł osobny.

(do Artykułu 5.)

Jeżeliby dla ulżenia w wzajemnym dozorze granic i w celu uprawy dóbr, linjami granicznemi przeciętych, położonych wzdłuż granicy, ustanowionej w Art. 5, potrzebnemi były dalsze wyrównania, takowe uskutecznione będą za wzajemnem porozumieniem.

Powyższy artykuł osobny, będzie mieć tę samą moc, jak gdyby był zamieszczony słowo w słowo w traktacie głównym, podpisanym na dniu dzisiejszym, z którym jednocześnie zaratyfikowanym zostanie.

W dowód czego pełnomocnicy akt niniejszy podpisali i na nim pieczęcie swoje wycisnęli.

Działo się w Wiedniu dnia drugiego Grudnia roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

(LS) **F. Schwarzenberg** m. p., F. M. L. (LS) **Hr. Lerchenfeld** m. p.

(LS) **J. Baumgartner** m. p.

Den auf den abgetretenen Gebietsparcellen ansässigen Unterthanen sammt ihren Familien bleibt der freie Rücktritt in den Staat, welchem sie bisher angehörten, innerhalb zehn Jahren vorbehalten.

Artikel 8.

Die Gränzlinien, wie solche gemäss Artikel 1 und 5 des gegenwärtigen Vertrages festgesetzt und zur Ausführung des Artikels 6 noch näher festzusetzen sind, sind sogleich nach Ratification desselben von österreichischen und baierischen Bevollmächtigten und Ingenieurs gemeinschaftlich zu bestimmen und aufzunehmen.

Die gemeinschaftliche Aufnahme ist der Genehmigung der beiden Regierungen zu unterstellen und daraufhin die Vermarkung der neuen Gränzlinie, mit Ausnahme jener im Thalwege der Donau, zu vollziehen.

Artikel 9.

Der gegenwärtige Vertrag soll alsbald von jeder Seite zur Allerhöchsten Ratification vorgelegt, und die Auswechslung der Ratifications-Urkunden längstens innerhalb vier Wochen, vom heutigen Tage an gerechnet, zu Wien vollzogen werden.

So geschehen zu Wien am zweiten December des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und eins.

(LS) **F. Schwarzenberg** *m. p., FML.* (LS) **Graf v. Lerchenfeld** *m. p.*

(LS) **A. Baumgartner** *m. p.*

Separat-Artikel.

(Zu Artikel 5.)

Sollten zur Erleichterung der gegenseitigen Gränzbewachung und der Bewirthschaftung der, durch den Gränzzug durchschnittenen Güter längs der im Artikel 5 festgesetzten Gränze weitere Ausgleichungen nöthig seyn, so werden sie im gegenseitigen Einverständnisse getroffen werden.

Der vorstehende Separat-Artikel soll ebenso giltig seyn, als wenn er Wort für Wort in den heute unterzeichneten Hauptvertrag eingerückt wäre, auch soll er zu gleicher Zeit mit demselben ratificirt werden.

Zu Urkunde dessen haben die Bevollmächtigten diesen Act unterzeichnet und ihm ihre Insiegel beigedrückt.

So geschehen zu Wien am zweiten December des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und eins.

(LS) **F. Schwarzenberg** *m. p., FML.* (LS) **Graf v. Lerchenfeld** *m. p.*

(LS) **A. Baumgartner** *m. p.*

My, po rozważeniu wszystkich punktów niniejszego układu, zatwierdzamy takowy i przyrzekamy Naszem słowem cesarskiem za Nas i Następców Naszych, iż takowego w całej jego treści dopełnimy i dopełniać rozkażemy.

W dowód czego, akt niniejszy własnoręcznie podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarską wycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia 5go Stycznia roku Pańskiego tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L. S.)

Schwarzenberg m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej
Apostolskiej Mości,
Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode,
Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

131.
Protokół wymiany ratyfikacyj.

Niżej podpisani, zgromadzili się w dniu i roku niżej wymienionym, w celu uskutecznienia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych traktatów, podpisanych w Wiedniu na dniu 2. Grudnia 1851 r. przez pełnomocników Ich Mości:

Najjaśniejszego Cesarza Austryi,
i
Najjaśniejszego Króla Bawaryi,

a tyczących się:

1) żeglugi na Dunaju i jego rzekach bocznych;

2) niektórych stosunków terytoryalnych i granicznych;

3) środków do wykonywania policyi i dozoru celnego na rzekach granicznych.

Zanim jeszcze podpisani przystąpili do tegoż aktu, zgodzili się na to, ażeby następne postanowienia i wyjaśnienia trzech traktatów rzeczonych, zamieszczone zostały w protokole niniejszym wymiany ratyfikacyj, i porozumieli się w tem, że rzeczone postanowienia tę samą moc i ten sam skutek mieć będą, jak gdyby były objęte w rzeczonych traktatach.

Co do traktatu o żegludze na Dunaju i jego rzekach bocznych:

haben Wir nach Prüfung sämmtlicher Bestimmungen dieses Vertrages denselben gutgeheissen und genehmiget, versprechen auch mit Unserem kaiserlichen Worte für Uns und Unsere Nachfolger, denselben seinem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten und beobachten zu lassen.

Zu dessen Bestätigung haben Wir gegenwärtige Urkunde eigenhändig unterzeichnet, und selber Unser kaiserliches Insiegel beifügen lassen.

So geschehen in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am 5. Jänner im Jahre des Herrn Eintausend achthundert fünfzig zwei, — und Unserer Reiche im Vierten.

Franz Joseph *m. p.* (L. S.)

F. Schwarzenberg *m. p.*

Auf Seiner Majestät Allerhöchsten Befehl:
J. Vesque v. Püttlingen *m. p.,*
k. k. Hof- und Ministerialrath.

131.

Ratifications-Auswechslungs-Protokoll zu den vorstehenden Staats-Verträgen.

Die Unterzeichneten sind heute am unten bezeichneten Tage und Jahre zusammengetreten, um die Auswechslung der Ratifications-Instrumente der von den Bevollmächtigten Ihrer Majestäten

des Kaisers von Oesterreich
und
des Königes von Baiern

am 2. December 1851 zu Wien unterfertigten Verträge, betreffend:

1. die Schiffahrt auf der Donau und ihren Nebenflüssen,

2. einige Territorial- und Gränzverhältnisse, und

3. die polizeilichen und Zoll-Aufsichtsmassregeln auf den Gränzflüssen — vorzunehmen.

Bevor die Unterzeichneten zu diesem Acte vorgegangen, haben sie sich geeiniget, die nachfolgenden Bestimmungen und Erläuterungen zu den benannten drei Verträgen mit der Verabredung in das gegenwärtige Ratifications-Auswechslungs-Protokoll aufzunehmen, dass die fraglichen Bestimmungen dieselbe Kraft und Wirkung haben sollen, als ob sie in die erwähnten Verträge aufgenommen wären.

Hinsichtlich des Vertrages über die Schiffahrt auf der Donau und ihren Nebenflüssen:

Oświadcza się niniejszem, iż obadwa rządy kontraktujące odnośnie do Art. 8 l. *a)* traktatu o żegludze, wzajemnie na to się zgadzają, iż statki, służące do transportu, nigdy podlegać nie bedą opłacie cła wchodowego.

Tylko statki drewniane, wstępujące i jadąc z wodą w obręb jednego z państw kontraktujących, podlegać będą opłacie cła wchodowego, jeżeli w stosownym przeciągu czasu, na powrót wywiezionemi nie zostaną; jednakże w takim razie tylko jako drzewo wyrobowe, opłacane będą.

Co do traktatu względem stosunków terytoryalnych i granicznych:

Bieg granicy, ustanowiony w Art. 6 lit. *A*, traktatu o wyrównaniu terytoryów, przyznany został ze strony ces. austryackiej, na podstawie oświadczenia rządu król. bawarskiego, iż zakupi tak znany „Schwarzbacher Hof" położony po prawej stronie gościńca, prowadzącego z Berchtesgaden do Reichenhall, zniesie budynki jego i nie postawi żadnych budynków na przestrzeni granicy między gościńcem, prowadzącym z Berchtesgaden do Reichenhall.

Według nowszych wiadomości, udzielonych ze strony bawarskiej, rząd bawarski już zakupił przechodzący pod jej panowanie tak zwany „Schwarzbacher Hof" i czyni się obowiązanym znieść budynki tejże posiadłości chłopskiej w przeciągu trzech miesięcy, licząc od dnia protokołu niniejszego.

W skutek tego, przeniesienie zwierzchnictwa nad posiadłościami tak zwanego „Schwarzbacher Hof" na Bawaryę, uskutecznione będzie na zasadzie Art. 6. lit. *A*, w przeciągu 4 tygodni.

Poczem, gdy wspomnione na wstępie instrumenta ratyfikacyjne, zostały sprawdzone i znalezione w dobrej i należytej formie, podpisani przystąpili do ich wymiany w sposobie zwyczajnym.

W dowód czego podpisali niniejszy protokół w dwóch równobrzmiących egzemplarzach i wycisnęli na nim pieczęcie swoje.

Działo się w Wiedniu dnia 14. Maja 1852 r.

(L.S.) Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. (L.S.) **Hr. Lerchenfeld** m. p.

(L.S.) **J. Baumgartner** m. p.

Es wird hiemit erklärt, dass beide contrahirende Regierungen in Beziehung auf Artikel 8, lit. a)*, des Schiffahrtsvertrages gegenseitig damit einverstanden sind, dass Wasserfahrzeuge, welche zum Transporte dienen, zu keiner Zeit einem Einfuhrzolle unterworfen werden dürfen.*

Nur hölzerne Fahrzeuge, welche in der Thalfahrt in das Gebiet eines der beiden contrahirenden Staaten eintreten, können auch, wenn sie zum Transporte dienen, dem Einfuhrzolle unterzogen werden, wenn sie nicht binnen einer angemessenen Frist wieder ausgeführt werden; jedoch sind sie in diesem Falle nur als Werkholz zu verzollen.

In Betreff des Vertrages über einige Territorial- und Gränzverhältnisse:

Der Gränzzug, wie solcher in dem Artikel 6, lit. A, *des Vertrages wegen der Territorial-Ausgleichung festgesetzt ist, ist von kaiserlich-österreichischer Seite auf Grund der Erklärung der königlich-baierischer Regierung zugestanden worden, den rechter Seits der Strasse von Berchtesgaden nach Reichenhall gelegenen Schwarzbacher Hof auf ihre Kosten anzukaufen, dessen Gebäude rasiren und auf der Gränzstrecke zwischen der Strasse von Berchtesgaden nach Reichenhall und dem Röthelbache neue Gebäude nicht errichten zu lassen.*

Neuerlichen, baierischer Seits erfolgten Mittheilungen gemäss, ist der Ankauf des, an Baiern übergehenden Schwarzbacher Hofes durch die königlich-baierische Regierung bereits bewirkt worden, und Letztere macht sich hiemit verbindlich, die Gebäude dieses Bauernhofes binnen drei Monaten, vom Tage dieses Protokolles an gerechnet, rasiren zu lassen.

Es hat daher die Ueberweisung der Hoheit über die Eingehörungen des Schwarzbacher Hofes nach Massgabe des Vertrags-Artikels 6, lit. A, *an Baiern binnen der Frist von vier Wochen stattzufinden.*

Nachdem hierauf die Eingangs erwähnten Ratifications-Instrumente geprüft und in guter und gehöriger Form befunden worden, sind die Unterzeichneten zu deren Auswechslung in üblicher Weise geschritten.

Zur Urkunde dessen haben sie das gegenwärtige Protokoll in zwei gleichlautenden Exemplaren mit ihrer Namensfertigung versehen, und demselben ihre Insiegel beigedrückt.

So geschehen zu Wien den 14. Mai 1852.

(LS) **Gr. Buol-Schauenstein** *m. p.* (LS) **Graf v. Lerchenfeld** *m. p.*

(LS) **A. Baumgartner** *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XXXIX.

Wydana i rozesłana: dnia 23. Czerwca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XXXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 23. Juni 1852.

Część XXXIX.

Wydana i rozesłana dnia 23. Czerwca 1852.

132.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 16. Czerwca 1852,

obowiązujące w krajach koronnych Austryi wyższej i niższej, w Solnogrodzie, w Styryi, w Karyntyi, Krainie, Gorycyi i Gradysce z Istryą, w Tryeście i Vorarlbergu, w Czechach, w Morawii, Szląsku, wyższym i niższym.

mocą którego zniesione zostają niektóre postanowienia, objęte w rozdziale 4-m ustawy organicznej dla sądów z dnia 28. Czerwca 1850 r. (Nr. 258 dz. pr. p.), **tudzież dla prokuratoryj rządowych z d. 10. Czerwca 1850 r.** (Nr. 266 dz pr. p.), **tyczące się wykonywania władzy dyscyplinarnej; a zarazem utrzymanem zostaje nadal jeszcze postępowanie, przepisane w art. II patentów zaprowadzających ustawy rzeczone.**

Na zasadzie 18go ustępu zasad, wyrzeczonych w Moim reskrypcie gabinetowym z dnia 31. Grudnia 1851 r. (Nr. 4. z roku 1852 dz. pr. p.), we względzie urządzeń organicznych w krajach koronnych cesarstwa austryackiego, znoszą się postanowienia objęte w rozdziale 4-m ustawy organicznej dla sądów z dnia 28. Czerwca 1850 (Nr. 258 dz. pr. p.) w §§. 65, 66, 72, 97, 104 i 110, tudzież ustawy organicznej dla prokuratoryj rządowych z dnia 10. Lipca 1850. (Nr. 266 dz. pr. p.) w §§. 59, 62 i 64, tyczące się wykonywania władzy dyscyplinarnej nad członkami władz sądowych i prokuratoryj rządowych; a oraz nakazuje się, ażeby w przypadkach dyscyplinarnych, tamże wyrażonych, zachowane było na przyszłość aż do wydania nowych postanowień prawnych, postępowanie, przepisane w artykułach IIch patentów zaprowadzających z dnia 28. Czerwca i 10. Lipca 1850 r.

Franciszek Józef m. p.

Hr. Buol m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.

XXXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 23. Juni 1852.

132.

Kaiserliche Verordnung vom 16. Juni 1852,

wirksam für die Kronländer Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Nieder-Schlesien,

wodurch mehrere im vierten Hauptstücke der organischen Gesetze für die Gerichtsstellen vom 28. Juni 1850, Nr. 258 Reichsgesetzblatt, und für die Staatsanwaltschaften vom 10. Juli 1850, Nr. 266 Reichsgesetzblatt, enthaltenen Bestimmungen bezüglich der Ausübung der Disciplinargewalt behoben und das in den Einführungs-Patenten zu diesen Gesetzen durch die Artikel II normirte Verfahren noch weiterhin aufrecht erhalten wird.

Auf Grund des 18. Absatzes der mit Meinem Cabinets-Schreiben vom 31. December 1851, Nr. 4 des Jahrganges 1852 des Reichsgesetzblattes, festgestellten Grundsätze für die organischen Einrichtungen in den Kronländern des österreichischen Kaiserstaates werden die, in dem vierten Hauptstücke des organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen vom 28. Juni 1850, Nr. 258 des Reichsgesetzblattes, in den §§. 65, 66, 72, 97, 104 und 110 und des organischen Gesetzes für die Staatsanwaltschaften vom 10. Juli 1850, Nr. 266 des Reichsgesetzblattes, in den §§. 59, 62 und 64, bezüglich der Ausübung der Disciplinargewalt über die Mitglieder der Gerichtsbehörden und der Staatsanwaltschaften enthaltenen Bestimmungen behoben, und zugleich angeordnet, dass in den daselbst berührten Disciplinarfällen, das durch die Artikel II der Einführungs-Patente vom 28. Juni und 10. Juli 1850 normirte Verfahren, noch weiterhin, bis zur Erlassung neuer gesetzlicher Bestimmungen beobachtet werde.

Franz Joseph *m. p.*

Gr. Buol *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XL.

Wydana i rozesłana: dnia 27. Czerwca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XL. Stück.

Ausgegeben und versendet am 27. Juni 1852.

Część XL.

Wydana i rozesłana dnia 27. Czerwca 1852.

133.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 25. Czerwca 1852,

którem się obwieszcza, jakie należytości żeglugowe zniesione zostają od 1. Lipca 1852 na przestrzeni Dunaju, od graniey bawarskiej aż do Węgier i na rzekach bocznych tejże.

Według artykułu 7. traktatu żeglugi, obwieszczonego w dzienniku praw państwa i rządu z dnia 23. Czerwca t. r. pod N. 128. zniesione zostają na Dunaju od granicy bawarsko-wirtembergskiej aż do Węgier, tudzież na rzekach bocznych spławnych tejże samej przestrzeni wszelkie cła wodne, jakie dotąd istniały, tudzież wszelkie inne pod jakimbądź nazwiskiem znane opłaty, ciążące na żegludze, wyjąwszy te, które w artykule 8-m rzeczonego traktatu wymienione są, jako nie objęte między należytościam zniesionemi.

Z uwagą na wspomnione artykuły traktatu, podaje się do powszechnej wiadomości, iż zacząwszy od 1go Lipca 1852 r., pobierane dotąd na wyż wymienionych przestrzeniach ze strony austryackiej przy różnych urzędach, a mianowicie: Braunaui Schärding, Obernberg, Wernstein, Frauenstein, Engelhardszell, Struden, Ybbs, Stein, Nussdorf i Theben, pod różnemi nazwiskami należytości żeglugowe, jako to: cło wodne, pramowe, dodatek do pramowego, cła lądowe, stacyjne, końskie, końskie wodne, na przyszłość pobierać się nie będą.

Zaś tak zwane przyczepne, pobierać się będzie od owych statków i trat ew które w miejscach, do lądowania przeznaczonych, rzeczywiście się przyczepiają do brzegu, gdzie dotąd należytość ta opłacaną bywała, (t. j. w Engeldhardszell, Linzu, Nussdorfie i w Wiedniu), tudzież pobierać się będzie także i na przyszłość należytość od wywieszania chorągwi, ostrzegającej w okolicach wiru i odmętu około Grein, według dotychczasowego wymiaru.

Baumgartner m. p.

XL. Stück.

Ausgegeben und versendet am 27. Juni 1852.

133.

Erlass des Finanzministeriums vom 25. Juni 1852,

womit bekannt gemacht wird, welche Schiffahrtsgebühren auf der Donaustrecke von der baierischen Gränze bis Ungarn und auf den Nebenflüssen dieser Stromstrecke mit erstem Juli 1852 aufgehoben sind.

Nach dem Artikel 7 des, im Reichsgesetz- und Regierungsblatte vom 23. Juni d. J., unter Nr. 128 bekannt gemachten Schiffahrtsvertrages werden auf der Donau von der baierisch-würtembergischen Gränze bis Ungarn, sowie auf den schiffbaren Nebenflüssen dieser Stromstrecke sämmtliche bisher bestandenen Wasserzölle, sowie alle anderen unter was immer für Namen bekannten Abgaben, womit die Schiffahrt belastet war, aufgehoben, mit Ausnahme jener, welche im Artikel 8 dieses Vertrages als unter den aufgehobenen Gebühren nicht begriffen, aufgezählt sind.

Mit Rücksicht auf diese Vertragsartikel wird allgemein bekannt gemacht, dass vom ersten Juli 1852 angefangen, die bisher auf den bezeichneten Stromstrecken österreichischer Seits bei verschiedenen Aemtern, als: Braunau, Schärding, Obernberg, Wernstein, Frauenstein, Engelhardszell, Struden, Ybbs, Stein, Nussdorf und Theben unter verschiedenen Benennungen, als: Wasserzoll, Zillenrecht, Zillenaufschlag, Bodenrecht, Stationszoll, Pferdemauth, Wasser-Rossmauth eingehobenen Schiffahrtsgebühren nicht ferner eingehoben werden.

Dagegen wird das Haftgeld von jenen Fahrzeugen oder Flössen, welche sich auf den Anlandeplätzen wirklich an Haft legen, an den Orten, wo bisher die Entrichtung dieser Gebühr stattfand (als: in Engelhardszell, Linz, Nussdorf und Wien), ferner die, für die Aussteckung der Warnungsfahne in der Gegend des Wirbels und Strudels bei Grein bemessene Fahnen-Aussteckgebühr nach dem bisherigen Ausmasse auch in der Zukunft eingehoben werden.

Baumgartner *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Rok 1852.

Oddział drugi,

obejmujący

części XLI — LXXIX (od N[ru] 134 do 265),

wydane w miesiącach: od Lipca aż do Grudnia 1852.

Wiedeń 1852.

Z ces. król. drukarni nadwornej i rządowej.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

Jahrgang 1852.

Zweiter Theil,

umfassend

die Stücke XLI – LXXIX (Nummern 134 – 265),

ausgegeben in den Monaten Juli bis December 1852.

Wien, 1852.

Aus der kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLI.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 2. Lipca 1852,
w wydaniu niniejszem: 11. Września 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 2. Juli 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 11. September 1852.

Część XLI.

Wydana i rozesłana:

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 2. Lipca 1852,

w wydaniu niniejszem: 11. Września 1852.

134.

Zrewidowany niemiecko - austryacki traktat pocztowy, z dnia 5. Grudnia 1852.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

czynimy wiadomo i zeznajemy niniejszem:

Gdy na pierwszej niemieckiej konferencyi pocztowej, w Berlinie zebranej, przez pełnomocnika Naszego, tudzież przez pełnomocników ze strony rządów: pruskiego, bawarskiego, saskiego, hanowerskiego, holsztejnskiego, luksenburgskiego, brunświckiego, meklenburgsko-szweryńskiego i meklenburgsko-strelickiego, oldenburgskiego, wolnych miast Lubeki, Bremen, Hamburga i dla obrębu pocztowego książąt Thurn i Taxis, — przedsięwziętą została rewizya i uzupełnienie traktatu związku pocztowego niemiecko-austryackiego, pod dniem 6. Kwietnia 1850 r., między Austryą i Prusami zawartego, i oraz przez pełnomocników tych umówiony został zrewidowany traktat związku pocztowego, z [illegible] artykułów składający się, który na dniu 5. Grudnia 1851 r. podpisany, słowo w słow[illegible]iewa, jak następuje:

Na pierwszej niemi[illegible]ej konferencyi pocztowej, postanowienia traktatu, zawartego na dniu 6. Kwietnia 1850 r. między Austryą i Prusami, celem założenia niemiecko-austryackiego związku pocztowego, zostały zrewidowane i uzupełnione, i pełnomocnicy, na wyż rzeczoną konferencyę zesłani, zgodzili się, z zastrzeżeniem ratyfikacyi, na następną osnowę traktatu zrewidowanego:

XLI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 2. Juli 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 11. September 1852.

134.

Revidirter deutsch-österreichischer Postvereins-Vertrag vom 5. December 1851.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Ungarn und Böhmen, der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steier, Kärnthen, Krain, Bukowina, Ober- und Nieder-Schlesien; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol etc. etc.

thun kund und bekennen hiemit:

Nachdem von Unserem Bevollmächtigten zu der in Berlin zusammengetretenen ersten deutschen Postconferenz, und jenen für Preussen, Baiern, Sachsen, Hannover, Würtemberg, Baden, Holstein, Luxemburg, Braunschweig, Mecklenburg-Schwerin, Mecklenburg-Strelitz, Oldenburg, Lübeck, Bremen, Hamburg und für das Thurn- und Taxis'sche Postgebiet, — eine Revision und Vervollständigung des unter dem 6. April 1850 zwischen Oesterreich und Preussen abgeschlossenen deutsch-österreichischen Postvereins-Vertrages, vorgenommen, und von diesen Bevollmächtigten ein, aus 76 Artikeln bestehender, revidirter Postvereins-Vertrag verabredet und unter dem 5. December 1851 unterzeichnet worden ist, welcher von Wort zu Wort, wie folgt, lautet:

Auf der ersten deutschen Postconferenz haben die Bestimmungen des zwischen Oesterreich und Preussen zur Gründung des deutsch-österreichischen Postvereines unter dem 6. April 1850 abgeschlossenen Vertrages eine Revision und Vervollständigung erfahren und die Bevollmächtigten zu der gedachten Conferenz sind, mit Vorbehalt der Ratification, über nachstehende Fassung des revidirten Vertrages übereingekommen:

Postanowienia ogólne.

Artykuł 1.

Obręb i cel związku.

Związek pocztowy niemiecko-austryacki, ma na celu ustanowić zasady jednostajne dla utaksowania i postępowania pocztowego z przesełkami pocztowemi, pocztą listową i pocztą wozową zachodzącemi albo między pojedynczemi obrębami pocztowemi, do związku należącemi, albo też między obrębem związkowym i zagranicą.

Austrya i Prusy, przystępują do związku pocztowego z całym obrębem państw swojich. Oprócz tych, rozciągać się będzie takowy tylko na państwa niemieckie.

Postanowienia co do przesełek listów i przesełek pocztą wozową wewnątrz pojedynczych krajów, pozostawione jest administracyom właściwym.

Artykuł 2.

Obręby pocztowe złożone.

Cały obręb administracyjny każdej administracyi pocztowej, chociażby takowa zarządzała jednocześnie kilkoma pocztami krajowemi w obrębie związkowvm, uważaną będzie w stosunku do innych administracyj związku pocztowego, tylko jako jeden obręb pocztowy.

Artykuł 3.

Zastrzeżenie co do wykonywania regaliów pocztowych.

Stosunki wzajemne co do praw i posiadania między interesowanemi administracyami pocztowemi pod względem wykonywania regaliów pocztowych istniejące, przez niniejszy traktat, nie mają bynajmniej być naruszone lub w niepewny stan wprowadzone.

Przystąpienie niemieckich administracyj pocztowych do związku pocztowego, miejsce mieć może tylko dla objętości praw i stosunków, wedle obecnego stanu posiadania reprezentowanych. Jeżeliby na przyszłość tenże stan posiadania doznał zmiany jakowej, wówczas postanowienia traktatu niniejszego o tyle tylko rozciągnione będą na administracye, w zmieniony stan posiadania wstępujące, o ile w tej mierze nastąpi osobne porozumienie między administracyami dotyczącemi.

Artykuł 4.

Ubezpieczenie i przyspieszenie obrotu pocztowego.

Każda administracya pocztowa, należąca do związku, ma prawo używać do korespondencyi swojej tych dróg, które się okazują najprzydatniejszemi do jak najspieszniejszego przesełania.

Przytem może każda administracya przesełać korespondencye między państwami do związku należącemi, przez inny obręb związkowy, pojedynczo lub w zamkniętych pakietach. Jak powyższe postanowienie zastosować będzie można do korespondencyj miast hanzeatyckich, porozumieją się osobno względem tego interesowane administracye pocztowe, jeżeli to jeszcze nie nastąpiło na zasadzie istniejących stosunków prawnych.

Artykuł 5.

Administracye pocztowe związku, obowiązują się wzajemnie, przyłożyć starania o jak najspieszniejsze przewożenie korespondencyj im przesełanych, a oraz w przy-

Allgemeine Bestimmungen.

Artikel 1.

Umfang und Zweck des Vereines.

Der deutsch-österreichische Postverein bezweckt die Feststellung gleichmässiger Bestimmungen für die Taxirung und postalische Behandlung der Brief- und Fahrpostsendungen, welche sich zwischen den verschiedenen zum Vereine gehörigen Postgebieten, oder zwischen dem Vereinsgebiete und dem Auslande bewegen.

Oesterreich und Preussen gehören dem Postvereine mit ihrem gesammten Staatsgebiete an. Ausser diesem wird derselbe nur deutsches Gebiet umfassen.

Die Bestimmungen über die internen Brief- und Fahrpostsendungen bleiben den einzelnen Verwaltungen überlassen.

Artikel 2.

Zusammengesetzte Postgebiete.

Der gesammte Verwaltungsbezirk einer jeden Post-Administration wird, auch wenn sie mehrere Landesposten im Vereinsgebiete zugleich verwaltet, in dem Verhältnisse zu den übrigen Vereins-Post-Administrationen nur als Ein Postgebiet angesehen.

Artikel 3.

Vorbehalt hinsichtlich der Ausübung von Postregalsrechten.

Durch den gegenwärtigen Vertrag sollen die gegenseitigen Rechts- und Besitzverhältnisse der betheiligten Postverwaltungen in Absicht auf die Ausübung von Postregalsrechten in keiner Weise berührt oder in Frage gestellt werden.

Der Beitritt der deutschen Postverwaltungen zu dem Postvereine kann nur für den Umfang der von denselben nach dem dermaligen Besitzstande repräsentirten Rechte und Verhältnisse erfolgen. — Sollte in Zukunft dieser Besitzstand eine Aenderung erleiden, so werden die Bestimmungen des Vertrages auf die, in den veränderten Besitzstand tretenden Verwaltungen nur soweit ausgedehnt werden, als darüber zwischen den betheiligten Verwaltungen besondere Einigung erfolgt.

Artikel 4.

Sicherung und Beschleunigung des Postverkehres.

Jede zum Vereine gehörige Postverwaltung ist berechtiget, für ihre Correspondenz jederzeit die Routen zu benützen, welche die schnellste Beförderung darbieten. Dabei ist jeder Verwaltung freigestellt, die internationale Vereins-Correspondenz über anderes Vereinsgebiet einzeln oder in verschlossenen Packeten zu versenden.

Ueber die Anwendung der vorstehenden Bestimmung auf die Correspondenz der Hansestädte werden sich die betheiligten Postverwaltungen, soweit solches noch nicht geschehen, auf Grund der bestehenden Rechtsverhältnisse besonders einigen.

Artikel 5.

Die Vereins-Postverwaltungen machen sich gegenseitig verbindlich, für möglichst schleunige Beförderung der ihnen zugeführten Correspondenz Sorge zu tragen, und in dem

padku, gdyby jedna administracya zażądała otworzenia drogi pocztowej do przewożenia swych korespondencyj własnych w obwodzie innej administracyi, zadosyć uczynić takowemu wezwaniu, za wynagrodzeniem kosztów, o ile toż jest uzasadnione, i za opłatą należytości tranzytowych, w następnych Art. 15 i 16 ustanowionych.

Artykuł 6.

Rządy obowiązują się wzajemnie przyłożyć starania, ażeby, o ile to od nich zawisło, administracyom pocztowym wolno było używać bez przeszkody i wszędzie kolei żelaznych i podobnych środków komunikacyjnych do przewożenia korespondencyj ich, a w ogólności, ażeby wzajemny obrót pocztowy, w przyspieszeniu doznawał jak największych korzyści.

Artykuł 7.

Miara odległości.

Odległości w obrębie wzajemnym między pojedynczemi obrębami związku pocztowego, obliczane będą wyłącznie podług mil jeograficznych (po 15 na jeden stopień równika).

Artykuł 8.

Waga związkowa.

Dla oznaczenia wagi w obrocie wzajemnym między państwami związku pocztowego, przyjęty zostaje za jednostkę wagi funt cłowy (500 gramów francuzkich).

Artykuł 9.

Waluta.

Dotaksowanie i obrachowywanie, odbywać się będzie w monecie tej władzy pocztowej, która odbiera portoryum. Państwa, w których inna istnieje waluta jak waluta stopy 14-talarowej, 20-reńskowej i $24^1/_2$-reńskowej, co się tycze dotaksowania i obrachowywania, na równi postawione będą z krajami stopy 14-talarowej przyczem talar powszechnie podzielonym będzie na 30 groszy srebrnych. Co do sposobu saldowania, nastąpi osobne porozumienie między administracyami interesowanemi.

Artykuł 10.

Obrachowanie.

Administracya poczt, której przesełki pocztwe wprost, t. j. nie dotykając trzeciego zakładu związku pocztowego oddane, lub od której w taki sam sposób otrzymane zostały, bierze na siebie na żądanie obrachunek i wyrównanie z dalej leżącemi niemieckiemi administracyami pocztowemi.

Każde portoryum mające być dorachowane za przesełki przechodowe, będzie stosownie do Art. 9, w walucie kraju, w którym portoryum pobierane być winno, a w razie, że istnieją różne waluty w pewnym obrębie pocztowym, w walucie umćwionej po-

Falle, wenn von einer Verwaltung die Einrichtung eines Postcurses zur Beförderung der eigenen Correspondenzen im Bezirke einer anderen Verwaltung für sich in Anspruch genommen wird, dem ihr diessfalls zukommenden Ersuchen gegen Ersatzleistung der Kosten, soweit eine solche begründet erscheint, und gegen Zahlung der, in den nachfolgenden Artikeln 15 und 16 festgesetzten Transitgebühr zu entsprechen.

Artikel 6.

Die Regierungen verpflichten sich gegenseitig, soweit es von ihnen abhängt, dafür Sorge zu tragen, dass den Postverwaltungen die ungehinderte Benützung der Eisenbahnen und ähnlicher Communicationsmittel überall für die Beförderung der Correspondenz gesichert, und überhaupt dem wechselseitigen Postverkehre die Vortheile grösstmöglicher Beschleunigung gewährt werden.

Artikel 7.

Entfernungs-Mass.

Die Entfernungen in dem Wechselverkehre zwischen den einzelnen Postvereinsgebieten werden ausschliesslich nach geographischen Meilen (zu 15 auf Einen Aequatorsgrad) bestimmt.

Artikel 8.

Vereinsgewicht.

Für alle Gewichtsbestimmungen in dem Wechselverkehre der Postvereinsstaaten gilt als Gewichts-Einheit das Zollpfund (500 französische Grammen).

Artikel 9.

Münzwährung.

Die Zutaxirung und Abrechnung erfolgt in der Landesmünze derjenigen Postbehörde welche das Porto einzieht. Die Staaten, in welchen eine andere Währung besteht, als die des 14 Thaler-, des 20 Gulden- und des 24½ Guldenfusses, werden bis auf Weiteres in Beziehung auf die Zutaxirung und Abrechnung den Ländern des 14 Thalerfusses gleichgestellt, und wird dabei durchgängig der Thaler in 30 Silbergroschen eingetheilt. Ueber die Art der Saldirung tritt zwischen den betheiligten Verwaltungen besondere Verständigung ein.

Artikel 10.

Abrechnung.

Diejenige Postverwaltung, an welche die Postsendungen unmittelbar, d. h. ohne Berührung einer dritten Vereins-Postanstalt übergeben, und von welcher sie in eben der Weise empfangen werden, übernimmt auf Verlangen die Abrechnung und Ausgleichung mit den weiter liegenden deutschen Postverwaltungen.

Jeder für transitirende Sendungen zuzurechnende Portobetrag ist nach Massgabe des Artikels 9 in der Währung des Landes, in welchem das Porto zu erheben ist, und falle innerhalb eines Postgebietes verschiedene Münzwährungen bestehen, in der verabredeten

rachowane, a przy obrachowaniu wynagrodzenie podług rzeczywistej wartości portoryum będzie uiszczone.

Poczta listowa.

I. OBRÓT LISTÓW.

a) Korespondencya między państwami związku.

Artykuł 11.

Portoryum wspólne.

Wszystkie państwa, należące według Art. 1, do związku pocztowego austryacko-niemieckiego, stanowić mają jeden niepodzielny obręb pocztowy, tak co do poczty listowej w korespondencyi między państwami związkowemi, jakoteż co do przesełki gazet.

W skutku tego, na rzeczoną korespondencyę itp., nałożone będą bez względu na granicę terytoryalną, jedynie umówione taksy portoryjne.

Artykuł 12.

Znaczenie wyrazu: Korespondencya związkowa.

Pod wyrazem: „korespondencya związkowa“ rozumieć należy nietylko korespondencyę państw związkowych między sobą (wewnętrzna korespondencya związkowa), lecz też i korespondencyę związkową, przyczem nie stanowi różnicy, czy takowa dotyka jednego tylko obrębu związkowego, czy też więcej.

Artykuł 13.

Pobieranie portoryum.

Portoryum, które z związkowych taks wypadnie, pobierać będzie każda administracya pocztowa od wszystkich listów, które wysłane zostaną z jej zakładów pocztowych, bez różnicy, czy takowe są frankowane lub nie.

Przesełki uważane przy wysełaniu za korespondencye służbowe, od portoryum uwolnione, będą także i w miejscu przeznaczenia za takowe uważane.

Artykuł 14.

Zniesienie portoryum przechodowego.

Nie będzie się pobierać osobnego portoryum przechodowego od korespondentów za korespondencye, idące tylko w obrębie związkowym.

Artykuł 15.

Należytość od przechodu.

W celu uregulowania należytości od przechodu dla pojedynczych administracyj pocztowych przypadających, stanowią się przepisy następujące:

a) Należytość przechodowa od korespondencyi przechodzącej czy to w zamkniętych pakietach, czy też pojedynczo, wymierzoną będzie aż do maksymum 7^miu funtów po $^1/_3$ srebrnego fenika na milę, lub w odpowiedniej kwocie w monecie krajowej od łóta netto.

Währung anzusetzen, und bei der Abrechnung die Vergütung nach dem wirklichen Werthe des Portobetrages zu leisten.

Briefpost.

I. Briefverkehr.

a) Internationale Vereinscorrespondenz.

Artikel 11.

Gemeinschaftliches Porto.

Die sämmtlichen, nach Artikel 1 zu dem deutsch-österreichischen Postvereine gehörigen Staatsgebiete sollen bezüglich der Briefpost für die internationale Vereinscorrespondenz und Zeitungsspedition Ein ungetheiltes Postgebiet darstellen.

In Folge dessen soll diese Correspondenz etc. ohne Rücksicht auf die Territorialgränzen einzig mit den verabredeten gemeinschaftlichen Portotaxen belegt werden.

Artikel 12.

Bedeutung der Bezeichnung: Vereinscorrespondenz.

Unter Vereinscorrespondenz ist sowohl die Correspondenz der Vereinsstaaten unter sich (innere Vereinscorrespondenz), als auch die Wechselcorrespondenz eines Vereinsstaates mit dem Auslande (äussere Vereinscorrespondenz) zu verstehen, wobei es gleichviel ist, ob dieselbe nur einen Vereinsbezirk, oder deren mehrere berührt.

Artikel 13.

Bezug des Porto.

Das Porto, welches nach den Vereinstaxen sich ergibt, hat jede Postverwaltung für alle Briefe zu beziehen, welche von ihren Post-Anstalten abgesandt werden, es mögen diese Briefe frankirt seyn oder nicht.

Die bei der Absendung als portofreie Dienstcorrespondenz behandelten Sendungen werden auch am Bestimmungsorte als solche behandelt.

Artikel 14.

Hinwegfallen des Transitporto.

Die Erhebung eines besonderen Transitporto von den Correspondenten hört auf für sämmtliche nur innerhalb des Vereinsgebietes sich bewegende Correspondenz.

Artikel 15.

Transitgebühr.

Zur Regulirung des Bezuges der Transitgebühren der einzelnen Postverwaltungen treten folgende Bestimmungen ein:

a) die Transitgebühr wird sowohl bei der, in geschlossenen Packeten, als einzeln transitirenden Correspondenz mit $1/3$ Silberpf. pr. Meile, bis su einem Maximo von 7 Pf. oder dem entsprechenden Betrage in der Landesmünze pr. Loth netto bemessen:

b) Listy zwrócone i mylnie instradowane, przesełki pod opaską krzyżową i próbki towarów, tudzież przesełki wolne od opłaty portoryum, nie będą tu porachowane.

c) Każdy zakład pocztowy, obowiązany do opłaty przechodowej, ma przeciwnie także prawo pobierania należytości, wypadającej na przestrzeń przechodową w odległości linii prostej.

d) Jeżeli się pobiera portoryum od przesełki pewnego gatunku korespondencyi, nie można już nadto pobierać należytości przechodowej od tych samych listów.

e) Portoryum przechodowe wynagrodzone będzie przez tę administracyę pocztową, która pobiera portoryum.

Artykuł 16.

Wynagrodzenie należytości od przechodu.

Obliczona według postanowień Art. 15 należytość nd przechodu, winna być zapisaną jako mająca być wynagrodzoną i będzie najpóźniej po upływie jednego roku oznaczoną w okrągłej stałej summie ryczałtowej, na czas jak długo trwa ten sam stosunek.

Każdej administracyi zostawiona jest wolność, jeżeli to za stosowne uznaje, uczynić wniosek, aby w inny sposób, wszelako podług powyższych zasad, obliczone były kwoty ryczałtowe, które wypłacać lub pobierać ma.

W takim razie nastąpi wypłata w ciągu czasu, potrzebnego do owego innego obliczenia podług summy umówionej; dyferencya atoliż wedle nowego obliczenia ukazująca się, później będzie wyrównana, a to od chwili, w której nastąpiła zmiana stosunków nowy wymiar stanowiąca.

Artykuł 17.

Taksy portoryjne od listów w związku.

Taksy portoryjne wspólne od korespondencyi między państwami związkowemi, obliczone będą podług oddalenia w linii prostej i wynosić mają od pojedynczego listu (porównaj Art. 18.), przy odległości:

aż do 10 mil łącznie, 1 gr. srebr. albo 3 kr. } mon. konw. albo waluty
aż do 20 mil łącznie, 2 gr. srebr. albo 6 kr. } Rzeszy niemieckiej po-
nad 20 mil łącznie, 3 gr. srebr. albo 9 kr. } dług waluty krajowej.

Od korespondencyi między miejscami, dla których obecnie mniejsza istnieje taksa, może być i nadal zastosowana ta właśnie taksa, za porozumieniem się z interesowanemi przytem administracyami pocztowemi.

Artykuł 18.

Waga listu pojedynczego, stopniowanie wagi i taksy.

Uważane będą za pojedyncze takie listy, które ważą mniej jak łót jeden ($^1/_{30}$ funta cłowego).

Od każdego łóta i od każdej części łóta więcej, pobierać się będzie portoryum przypadające od listu pojedynczego.

b) Retourbriefe und unrichtig instradirte Briefe, Kreuzbandsendungen und Waarenproben, sowie die vom Porto befreiten Sendungen werden dabei nicht in Ansatz gebracht;

c) jede Post-Anstalt, welche Transit zu leisten hat, ist auch zum Bezuge der, nach Massgabe ihrer Transitstrecke in directer Entfernung sich ergebenden Gebühr berechtiget;

d) der Bezug eines Porto für die Beförderung einer Correspondenzgattung schliesst den einer Transitgebühr für dieselben Briefe aus;

e) das Transitporto vergütet diejenige Postverwaltung, welche das Porto bezieht.

Artikel 16.

Vergütung der Transitgebühr.

Die nach den Bestimmungen des Artikels 15 ausgemittelten Transitgebühren sind zur Vergütung in Vormerkung zu nehmen, und spätestens nach Ablauf Eines Jahres in einer abgerundeten Pauschal-Summe für die Dauer des gleichen Verhältnisses zu fixiren.

Jeder Verwaltung steht frei, wenn sie solches für zweckmässig hält, auf anderweitige Ermittlung der von ihr zu zahlenden oder zu beziehenden Pauschal-Beträge nach vorstehenden Grundsätzen anzutragen.

In einem solchen Falle erfolgt die Zahlung während des, zur anderweitigen Ermittlung erforderlichen Zeitraumes nach dem bis dahin verabredeten Betrage; die nach der neuen Ermittlung sich herausstellende Differenz wird jedoch nachträglich ausgeglichen, und zwar beginnend von dem Zeitpuncte, mit welchem die, eine neue Bemessung begründende Aenderung der Verhältnisse eingetreten ist.

Artikel 17.

Vereinsbriefportotaxen.

Die gemeinschaftlichen Portotaxen für die internationale Vereinscorrespondenz sollen nach der Entfernung in gerader Linie bemessen werden und für den einfachen Brief (vergl. Artikel 18) betragen, bei einer Entfernung

bis zu 10 Meilen einschliesslich	1 Sgr.	oder 3 kr.	Conventions - Münze oder Reichswährung, je nach der Landeswährung.
„ „ 20 „ „	2 „	„ 6 „	
über 20 „ „	3 „	„ 9 „	

Für den Briefwechsel zwischen denjenigen Orten, für welche gegenwärtig eine geringere Taxe besteht, kann diese geringere Taxe nach dem Einverständnisse der dabei betheiligten Postverwaltungen auch ferner in Anwendung kommen.

Artikel 18.

Gewicht des einfachen Briefes, Gewichts- und Taxprogression.

Als einfache Briefe werden solche behandelt, welche weniger als Ein Loth (1/30 des Zollpfundes) wiegen.

Für jedes Loth und für jeden Theil eines Lothes Mehrgewicht ist das Porto für einen einfachen Brief zu erheben.

Artykuł 19.

Przesełka pocztą listową.

Listy bez wyrażenia wartości, podlegają w miarę przepisów dla obrotu wewnętrznego w okręgu pocztowym, gdzie są podane, moc mających, także i w razie dalszego ich przesłania w całym obrębie związkowym postępowaniu jako przesełki albo poczty listowej albo wozowej.

Takowe przesełki nadesłane z zagranicy związkowej, będą bez różnicy wagi pocztą listową dalej przesłane, i nietylko co do taksowania, lecz też i co do pobierania portoryum jako przesełki poczty listowej uważane.

Artykuł 20.

Frankowanie.

Od korespondencyi wzajemnej wewnątrz państw związkowych, portoryum z reguły winno być opłacane z góry, a to za pomocą mark do frankowania, które jak najspieszniej zaprowadzić należy.

Frankowanie za pomocą znaczków także i dla korespondencyi z zagranicą wolnem jest.

Frankowanie zaś częściowe, nie ma miejsca ani dla korespondencyi w obrębie terytoryum związkowego, ani też dla listów za granicę przeznaczonych, przy których zupełne frankowanie jest dozwolone.

Artykuł 21.

Listy niefrankowane.

Listy niefrankowane należy wprawdzie odsełać, wszelako pobierać od takowych dodatek do taksy portoryjnej po 1 sr. gr. lub 3 kr. od łóta.

Od listów, zaopatrzonych w marki mniejszej wartości, jak to portoryum w taryfie wskazuje, należy od odbierającego, oprócz uzupełnienia portoryum, ściągnąć taki sam dodatek.

Odmówienie dopłaty, uważane będzie za odmówienie przyjęcia listu.

Artykuł 22.

Przesełki w przepasce krzyżowej.

Od przesełek w przepasce krzyżowej, jeżeli takowe oprócz adresy, daty i podpisu nazwiska, nic pisanego nie zawierają, należy bez różnicy odległości pobierać jednakową taksę po 1 kr. (4 feniki srebr.) od łóta, gdy naprzód opłacone będą; w przeciwnym zaś razie, zwykłe portoryum listowe.

Zamieszczania jakiegokolwiekbądź rodzaju, nawet choćby tylko za pomocą cyfer albo stępla itd. uskutecznione, pociągają za sobą ten skutek, iż przesełki pod przepaską krzyżową, otaksowane będą zwyczajnem portoryum listowem. Ztąd wyjętemi zostają arkusze korekty. Te mogą za złożeniem portoryum przepaski krzyżowej być przesłane, jeżeli nie zawierają żadnych zmian innych i dodatków, oprócz do korekty należących.

Przesełki pod opaską krzyżową zawsze jako do poczty listowej należące będą uważane i taksowane, i przyjmowane być mogą tylko aż do wagi łótów 16.

Artikel 19.

Beförderung mit der Briefpost.

Briefschaften ohne Werthangabe unterliegen je nach den im Postbezirke ihrer Aufgabe für den inneren Verkehr geltenden Vorschriften, auch bei ihrer weiteren Beförderung im ganzen Vereinsgebiete der Behandlung als Brief- oder als Fahrpostsendungen.

Derartige aus dem Vereinsauslande mit der Briefpost eingehende Sendungen werden ohne Unterschied des Gewichtes mit der Briefpost weiter befördert, und sowohl hinsichtlich der Taxirung, als auch in Betreff des Portobezuges als Briefpostsendungen behandelt.

Artikel 20.

Frankirung.

Für die Wechselcorrespondenz innerhalb der Vereinsstaaten soll in der Regel die Vorausbezahlung des Porto stattfinden, und die Erhebung sobald als thunlich durch Francomarken geschehen.

Die Frankirung durch Marken ist auch für die Correspondenz mit dem Auslande zulässig.

Eine theilweise Frankirung findet weder für die Correspondenz innerhalb des Vereinsgebietes, noch für Briefe nach dem Auslande Statt, bei welchen eine gänzliche Frankirung gestattet ist.

Artikel 21.

Unfrankirte Briefe.

Unfrankirte Briefe sollen zwar abgesendet werden, jedoch einen Zuschlag von 1 Sgr. oder 3 Kreuzern pr. Loth zur Portotaxe erhalten.

Für Briefe mit Francomarken von geringerem Betrage als das tarifmässige Porto ist nebst dem Ergänzungsporto der gleiche Zuschlag vom Empfänger einzuziehen.

Eine Verweigerung der Nachzahlung gilt für eine Verweigerung der Annahme des Briefes.

Artikel 22.

Kreuzbandsendungen.

Für Kreuzbandsendungen, wenn solche ausser der Adresse, dem Datum und der Namensunterschrift nichts Geschriebenes enthalten, wird ohne Unterschied der Entfernung nur der gleichmässige Satz von 1 Kreuzer (4 Silberpf.) pr. Loth im Falle der Vorausbezahlung, sonst aber das gewöhnliche Briefporto erhoben.

Einschaltungen irgend welcher Art, sie mögen auch nur in Ziffern bestehen, oder mittelst eines Stämpels u. dgl. bewirkt werden, haben die Austaxirung der Kreuzbandsendungen mit dem gewöhnlichen Briefporto zur Folge. Hievon ausgenommen sind Correcturbogen. Diese können gegen Erlegung des Kreuzbandporto versendet werden, falls dieselben keine anderen Aenderungen und Zusätze enthalten, als die zur Correctur gehörigen.

Kreuzbandsendungen werden jederzeit als zur Briefpost gehörig behandelt und taxirt, und dürfen nur bis zum Gewichte von 16 Loth angenommen werden.

Artykuł 23.

Próbki towarów i wzory.

Od próbek towarów i wzorów, zapakowanych w ten sposób, iż łatwo się przekonać można, że oprócz nich, nic innego w pakiecie się nie znajduje, opłacać się będzie co 2 łóty portoryum pojedyncze, podług oddalenia.

Atoliż, jeżeli przesełki takowe doznawać chcą wspomnionego ulżenia, nie można do nich przyłączać nic innego, jak tylko list pojedynczy, który przy taksowaniu wraz z próbką towarów, lub wzorem ważony być winien. Jeżeli list jest cięższy, wówczas przesełka taksowaną będzie, jak zwyczajna przesełka poczty listowej.

Zresztą, temu postępowaniu listowemu, podlegają przesełki, według postanowienia powyższego, tylko do 16 łótów wagi wyłącznie.

Gdzie tego wymagają przepisy cłowe, ogranicza się waga ta na dotyczące maksymum.

Artykuł 24.

Listy rekomendowane.

Listy rekomendowane, można tylko odsełać, frankując takowe. Od takowych podawca z góry opłacić winien, oprócz zwyczajnego portoryum, tylko osobną należytość rekomendacyjną 6-krajcarową (2 sr. gr.), bez względu na odległość i wagę.

Jeżeli odsełający żąda wyraźnie, aby mu przysłane zostało potwierdzenie, iż ten, do którego list był adresowany, takowy odebrał (retur-recepis), wówczas wolno będzie zakładowi pocztowemu odsełającemu, żądać dalszej zapłaty 6. kr. lub 2 sr. gr.

Rekomendacya przesełek pod opaską krzyżową i wzorów, dozwolona jest. Od tych przesełek rekomendowanych pobieraną będzie oprócz portoryum, za nie ustanowionego (Art. 22 i 23), należytość rekomendacyjna jak od listów, a także i z resztą odnoszą się do nich wszelkie przepisy, dla listów rekomendowanych istniejące.

Artykuł 25.

Wynagradzanie.

Zakład pocztowy, w którego okręgu list rekomendowany został podanym, obowiązany jest, jeżeli takowy zaginie, a strata udowodnioną zostanie, wypłacić reklamującemu jako wynagrodzenie, jedną grzywnę srebra, zastrzegając sobie regres do tej administracyi pocztowej, w której okręgu list zaginął. Prawo reklamacyi ustaje po upływie 6 miesięcy od dnia podania listu na pocztę.

Postanowienie to zastosowanem być winno do wszystkich rekomendowanych listów między dwoma okręgami związkowemi wymienionych, bez względu na inne przepisy, od tegoż odstępujące, jakieby w przedmiocie wynagrodzenia w okręgach podania lub obstalowania istniały.

Za listy nierekomendowane, nie można żądać wynagrodzenia od administracyj pocztowych.

Artikel 23.

Waarenproben und Muster.

Für Waarenproben und Muster, welche auf eine Art verwahrt aufgegeben werden, dass die Beschränkung des Inhaltes auf diese Gegenstände leicht ersichtlich ist, wird für je zwei Loth das einfache Briefporto nach der Entfernung erhoben.

Diesen Sendungen darf, wenn vorstehende Ermässigung zur Anwendung kommen soll nur Ein einfacher Brief angehängt werden, welcher bei der Austaxirung mit der Waarenprobe oder dem Muster zusammenzuwiegen ist. Ist der Brief schwerer, so wird die Sendung als gewöhnliche Briefpostsendung taxirt.

Uebrigens werden derlei Sendungen nur bis zu einem Gewichte von 16 Loth als Briefpostsendungen nach der vorstehenden Bestimmung behandelt.

Wo es die Zollvorschriften fordern, beschränkt sich dieses Gewicht auf das bezügliche Maximum.

Artikel 24.

Recommandirte Briefe.

Recommandirte Briefe werden nur frankirt abgesendet. Dafür ist von dem Aufgeber ausser dem gewöhnlichen Porto nur eine besondere Recommandationsgebühr von 6 Kreuzern (2 Silbergroschen) ohne Rücksicht auf die Entfernung und das Gewicht voraus zu bezahlen.

Wenn der Absender die Beibringung einer Empfangsbescheinigung von dem Adressaten (Retour-Recepisse) ausdrücklich verlangt, so steht der absendenden Post-Anstalt frei, dafür eine weitere Gebühr bis zur Höhe von 6 Kreuzern oder 2 Sgr. zu erheben.

Die Recommandation von Kreuzband- und Mustersendungen ist gestattet. Für dergleichen recommandirte Sendungen wird, nebst dem dafür festgesetzten Porto (Artikel 22 und 23) die Recommandationsgebühr wie für Briefe erhoben, und es finden auf dieselben auch im Uebrigen alle für recommandirte Briefe erlassenen Vorschriften Anwendung.

Artikel 25.

Ersatzleistung.

Die Post-Anstalt, in deren Bereich ein recommandirter Brief aufgegeben worden ist, soll, wenn derselbe verloren geht, gehalten seyn, dem Reclamanten, sobald der Verlust constatirt ist, eine Entschädigung von Einer Mark Silber zu bezahlen, vorbehaltlich des Regresses an diejenige Postverwaltung, in deren Gebiete der Verlust erweislich stattgefunden hat. Das Reclamationsrecht soll nach Ablauf von 6 Monaten, vom Tage der Aufgabe an, erloschen seyn.

Diese Bestimmung kommt in Anwendung für alle zwischen zwei Vereinsbezirken gewechselten recommandirten Briefe, ohne Rücksicht auf die hinsichtlich der Ersatzleistung in den Bezirken der Aufgabe oder der Bestellung etwa bestehenden, abweichenden Vorschriften.

Ein Ersatzanspruch für nicht recommandirte Briefe findet gegenüber den Postverwaltungen nicht Statt.

Artykuł 26.

Doręczenie przez umyślnego posłańca.

Listy z państw związkowych, na których odsełający piśmienne zamieścił żądanie, ażeby przez umyślnego posłańca były doręczone, muszą przez wszystkie zakłady pocztowe terytoryum związkowzgo, natychmiast po ich nadejściu, adresatom osobno być doręczone.

Listy umyślnego doręczenia, muszą zawsze być rekomendowane.

Od każdego listu, w miejscu zakładu poczty oddawczej, osobno doręczyć się mającego, opłacić należy, jeżeli doręczenie w dzień miejsce ma, należytość doręczenia o 3 sr. gr. albo 9 kr., a zaś jeżeli to w nocy się dzieje, o 6 sr. gr. lub 18 kr.

Od listów, zewnątrz zakładu poczty podawczej doręczyć się mających, pobierane będzie, bez różnicy czy doręczenie w dzień, czy w nocy odbyć się ma, 3 sr. gr. lub 9 kr. za dostarczenie posłańca.

Nagroda dla posłańca za osobne doręczenie, może według woli odsełającego albo z góry być spłaconą albo zapłata tejże adresatowi pozostawioną.

Tak należytość jak nagrodę dla posłańca, pobiera zakład poczty podawczej.

Za spóźnienie przesłania lub osobnego doręczenia listu przez umyślnego posłańca, władza pocztowa nie daje żadnego wynagrodzenia.

Artykuł 27.

Uwolnienie od portoryum.

Korespodencya między wszelkiemi Członkami familij panujących w państwach związku pocztowego, będzie wolną od portoryum, w całym obrębie związku.

Artykuł 28.

Następnie przesłane będą w całym obrębie związkowym, wzajemnie bez opłaty portoryum, korespondencye w sprawach wyłącznie służby rządowej dotyczących (sprawy urzędowe) między rządowemi i innemi publicznemi władzami, jednego okręgu pocztowego, z takiemi samemi władzami drugiego, jeżeli w sposób, przepisany dla wolnych korespondencyj w okręgu pocztowym, w którym na pocztę oddane zostaną, oznaczone będą jako sprawy urzędowe i oraz opieczętowane pieczęcią urzędową i jeżeli na adresie wyrażona będzie władza, która takowe odseła.

Urzędowa korespondencya w sprawach związku niemieckiego, wolną zostaje w obrębie związku pocztowego niemiecko-austryackiego, aż do wagi jednego funta od od każdej paki, jeżeli przesełki odbywają się między władzami publicznemi, pieczęcią urzędową są zamknięte i oznaczeniem, uwierzytelnionem podpisem urzędnika opatrzone: „Deutsche Bundesangelegenheit“ (sprawa związku niemieckiego).

Artykuł 29.

Korespondencye służbowe władz i zakładów pocztowych między sobą i do osób prywatnych, tudzież pisma bieżące zakładów poeztowych między sobą, będą wzajemnie wolne od opłaty portoryum. Pisma bieżące od osób prywatnych, muszą być frankowane podług taryfy listowej. Jeżeli się pokaże, że reklamacya spowodowaną została z winy urzędnika pocztowego, winny na żądanie portoryum zwrócić musi.

Artikel 26.

Bestellung durch Expressen.

Briefe aus den Vereinsstaaten, auf welche der Versender das schriftliche Verlangen gesetzt hat, dass sie durch einen Expressen zu bestellen sind, müssen von allen Post-Anstalten des Vereinsgebietes sogleich nach der Ankunft den Adressaten besonders zugestellt werden.

Dergleichen Expressbriefe müssen jederzeit recommandirt seyn.

Für jeden, am Orte der Abgabepost-Anstalt zu bestellenden Expressbrief ist, wenn die Bestellung am Tage erfolgt, eine Bestellgebühr von 3 Sgr. oder 9 Kreuzern, und wenn die Bestellung zur Nachtzeit erfolgt, von 6 Sgr. oder 18 Kreuzern zu entrichten.

Für die, ausserhalb des Ortes der Abgabepost-Anstalt zu bestellenden Expressbriefe sind ausser dem dafür dem Boten zu zahlenden Lohne, ohne Unterschied, ob die Bestellung am Tage oder zur Nachtzeit erfolgt, 3 Sgr. oder 9 Kreuzer für die Beschaffung des Boten zu erheben.

Der Botenlohn für die expresse Bestellung kann, nach Gutbefinden des Absenders vorausbezahlt oder dessen Zahlung dem Adressaten überlassen werden.

Die Gebühr und den Botenlohn bezieht die Abgabepost-Anstalt.

Für verspätete Beförderung oder Bestellung eines Expressbriefes leistet die Postbehörde keine Entschädigung.

Artikel 27.

Portofreiheiten.

Die Correspondenz sämmtlicher Mitglieder der Regentenfamilien der Postvereinsstaaten wird in dem ganzen Vereinsgebiete portofrei befördert.

Artikel 28.

Ferner werden im Gesammtvereinsgebiete gegenseitig portofrei befördert die Correspondenzen in reinen Staatsdienst-Angelegenheiten (Officialsachen) von Staats- und anderen öffentlichen Behörden des einen Postgebietes mit solchen Behörden eines anderen, wenn sie in der Weise, wie es in dem Postbezirke der Aufgabe für die Berechtigung zur Portofreiheit vorgeschrieben ist, als Officialsache bezeichnet und mit dem Dienstsiegel verschlossen sind, auch auf der Adresse die absendende Behörde angegeben ist.

Dem amtlichen Schriftenwechsel in deutschen Bundesangelegenheiten steht innerhalb des Gebietes des deutsch-österreichischen Postvereines die Portofreiheit bis zum Gewichte von Einem Pfunde für jedes Packet zu, insoferne die Sendungen zwischen öffentlichen Behörden stattfinden, mit amtlichem Siegel verschlossen, und mit der, durch die Unterschrift eines Beamten beglaubigten Bezeichnung versehen sind: „Deutsche Bundesangelegenheit."

Artikel 29.

Die dienstlichen Correspondenzen der Postbehörden und Post-Anstalten unter sich und an Privatpersonen, ferner die amtlichen Laufschreiben der Post-Anstalten unter sich werden gegenseitig portofrei gelassen. Laufschreiben von Privatpersonen müssen nach dem Briefposttarife frankirt werden. Ergibt sich, dass die Reclamation durch das Versehen eines Postbeamten herbeigeführt worden ist, so muss der Schuldige auf Begehren das Porto erstatten.

Artykuł 30.

Listy do żołnierzy w czynnej służbie zostających, od felfebla (wachmistrza) niżej idąc, przesełane będą w obrocie wzajemnym między państwami związkowemi bez opłaty. Listy od żołnierzy przesłane, podlegają zwyczajnej opłacie portoryum.

Artykuł 31.

Ażeby zaprowadzić pożądaną jednostajność co do uwolnień od portoryum, przyjęta będzie w obrocie wewnątrz związku, na przyszłość ta powszechna zasada, iż oprócz przesełek Najwyższych i Wysokich Osób, prawo mieć będą do uwolnienia od portoryum tylko przesełki władz w sprawach wyłącznie rządowych.

Innym przesełkom, o ile można, nie będzie się udzielać wolności od portoryum. Wolność od opłaty portoryum, udzielona dawniej osobom prywatnym, stowarzyszeniom, itd, ma być zniesioną, lub ile możności ograniczoną.

Artykuł 32.

Listy przesłane drogą niewłaściwą.

Listy mylnie instradowane (nie na właściwę drogę wskazane), należy odesłać bezzwłocznie do prawdziwego miejsca przeznaczenia i tam takie tylko portoryum za nie odebrać, jakieby wypadało, gdyby należycie instradowane były.

Artykuł 33.

Listy, których doręczyć nie można.

Listy, których przyjąć nie chce osoba na adresie wyrażona, należy bezzwłocznie zwrócić do urzędu pocztowego, któremu do przesłania oddane były; wszelako nie wolno takowych otwierać przy zwróceniu, owszem, pieczęć tego, który je podał na pocztę, powinna być nie naruszoną. Wyjątek od tego ostatniego postanowienia, wtedy tylko ma miejsce, jeżeli list z powodu jednakowego nazwiska na adresie, mylnie otworzył kto inny, tudzież wtedy, jeżeli listy zawierają w sobie losy gier zakazanych, z których, podług ustaw krajowych, nie mogą użytkować osoby, do których są adresowane.

Jeżeli nie można wynaleźć osoby, do której przesełka jest adresowaną, lub jeżeli takowej z innego powodu doręczyć nie można, wówczas należy przesełkę, nie mogącą być w żaden sposób doręczoną, bez zwłoki, inne zaś nie doręczone przesełki, najdalej po upływie dwóch miesięcy od dnia ich nadejścia, zwrócić do miejsca, gdzie na pocztę podane zostały. Listy adresowane *poste restante*, po które się nikt nie zgłosił, należy zwrócić po upływie trzech miesięcy od dnia ich nadejścia na miejsce, gdzie były na pocztę podane, jeżeli podawca lub osoba na adresie wyrażona, inaczej niemi nie zarządzi.

W każdym z wyż rzeczonych przypadków, należy na liście wyrazić powód zwrócenia.

Artykuł 34.

Od listów wspomnionych w Art. 29^{m}, których doręczyć nie można, nie należy przy zwrocie policzać portoryum i takowe zwrócone zostaną do urzędu po-

Artikel 30.

Briefe an die im activen Dienste stehenden Soldaten vom Feldwebel (Wachtmeister) abwärts, werden im Wechselverkehre der Vereinsstaaten portofrei befördert. Die von den Soldaten abgesandten Briefe unterliegen der gewöhnlichen Portozahlung.

Artikel 31.

Um in Bezug auf Portofreiheit die wünschenswerthe Gleichförmigkeit zu erlangen, soll für den inneren Verkehr in Zukunft als allgemeiner Grundsatz gelten, dass ausser den Sendungen der Allerhöchsten und höchsten Personen nur diejenigen der Behörden in reinen Staatsdienst-Angelegenheiten Anspruch auf Portofreiheit haben.

Portofreiheitbewilligungen für andere Sendungen sollen möglichst vermieden werden. Die für Privatpersonen, Vereine u. s. w. früher bewilligten Portofreiheiten sollen aufgehoben oder doch soweit als möglich beschränkt werden.

Artikel 32.

Unrichtig geleitete Briefe.

Briefe, welche irrig instradirt worden, sind ohne Verzug an den wahren Bestimmungsort zu befördern, woselbst nur dasjenige Porto zu erheben ist, welches sich bei richtiger Instradirung ergeben hätte.

Artikel 33.

Unbestellbare Briefe.

Briefpostsendungen, deren Annahme von dem Adressaten verweigert wird, sind ohne Verzug an das Aufgabepostamt zurückzusenden; dieselben dürfen jedoch, wenn sie zurückgenommen werden sollen, nicht eröffnet, und müssen vielmehr noch mit dem, von dem Aufgeber aufgedrückten Siegel verschlossen seyn. Eine Ausnahme von letzterer Bestimmung tritt nur ein bezüglich der Briefe, welche von einer Person gleichlautenden Namens irrthümlich geöffnet wurden, und bezüglich der Briefe, welche Lose zu verbotenen Spielen enthalten, die von den Adressaten nach den für sie geltenden Landesgesetzen nicht benützt werden dürfen.

Sendungen, deren Adressat nicht ausgemittelt, oder deren Bestellung sonst nicht bewirkt werden kann, sollen, wenn sie als offenbar unbestellbar erkannt sind, ohne Verzug, die übrigen unbestellbar gebliebenen aber längstens nach Ablauf zweier Monate, vom Tage des Einlangens an, nach dem Aufgabsorte zurückgesendet werden.

Die mit Poste restante *bezeichnete Sendungen, welche nicht abgeholt worden, sind, wenn nicht von Seite des Aufgebers oder des Adressaten eine andere Verfügung darüber in Anspruch genommen wird, nach Ablauf dreier Monate, vom Tage des Einlangens an, nach dem Aufgabsorte zurückzusenden.*

In allen vorgedachten Fällen ist der Grund der Zurücksendung auf dem Briefe zu bezeichnen.

Artikel 34.

Bei den, im Artikel 33 bezeichneten unanbringlichen Briefpostsendungen ist für die Rücksendung kein Porto anzusetzen und werden dieselben, wenn sie bei der Auf-

cztowego, gdzie były na pocztę podane, bez policzenia portoryum, wtenczas, jeżeli przy podaniu były frankowane. Jeżeli były podane niefrankowane, wtenczas urząd pocztowy w miejscu ich przeznaczenia, odliczy obrachowane od przesłania ich portoryum, w takiej samej kwocie i walucie, jak było takowe na liście wyrażone, zakład zaś pocztowy, któremu listy zwrócone będą, ma prawo odebrać za przesełkę na miejsce przeznaczenia całe portoryum na rzecz własnej kasy pocztowej.

Artykuł 35.

Listy, które posełane zostają za osobą na adresie oznaczoną, w inne miejsce, nie tam jak pierwotnie na adresie wyrażono (listy reklamowane), uważane i taksowane będą tak, jak gdyby były podane w miejscu, z którego się takowe za osobą adresowaną na nowe miejsce przeznaczenia poseła; w takim wszelako razie, ta tylko policzona będzie taksa, co od listów frankowanych. Portoryum związkowe lub inne, jakie wniej na nich wyrażone było, policzone będzie jako wydatek. Wyjątek wtenczas tylko zachodzi, jeżeli się poseła list za osobą adresowaną z pierwszego miejsca przeznaczenia wprost do miejsca, gdzie na pocztę podany został; w takim razie należy z nim tak postąpić jak z listem, którego doręczyć nie można (Art. 34).

Od listów reklamowanych, których nie można doręczyć osobom na adresie wyrażonym, a które przeto zwrócić należy do miejsca, gdzie były na pocztę podane, nie mogą być policzone zakładowi pocztowemu, od którego takowe przybyły, inne należytości, jak tylko te, które tenże zakład przy odesłaniu do zakładu pocztowego, od którego takowe zwrócone zostały, policzył był.

Listy rekomendowane za adresatem posełać się mające, także i przy takowem posełaniu uważane będą za rekomendowane. Powtórne pobieranie należytości rekomendacyjnej, nie ma tu miejsca.

Przy posłaniu za adresatem przesełek pod opaską krzyżową i próbek towarów, postępować się winno w taki sam sposób, jak przy listach, i wymierzaną będzie taksa zniżona, dla przedmiotów tych ustanowiona.

Artykuł 36.

Zniesienie należytości, pogodzić się nie dających.

Oprócz taks, wymienionych wyraźnie w poprzedzających artykułach, nie wolno od przesełania korespondencyj między państwami związku, pobierać żadnych innych należytości, i tylko wyjątkowo zostawia się wolność tymczasowego pobierania należytości za doręczenia tym administracyom pocztowym, w których takowa dotąd jeszcze istnieje. Wszelako nie można takowej pobierać w wyższej jak dotąd kwocie, owszem administracye pocztowe, których to dotycze, zwrócą na to uwagę, ażeby takową o ile możności zupełnie znieść, lub przynajmniej zniżyć.

Przez to nie wyłącza się wynagrodzenia za nadzwyczajne usługi.

b) Korespondencya z krajami obcemi.

Artykuł 37.

Korespondencya związkowa z zagranicą, podlega temu samemu postępowaniu, co korespondencya między państwami związkowemi. Przytem urząd pocztowy na tej gra-

gabe frankirt worden sind, ohne Anrechnung eines Porto dem Aufgabspostamte zurückgesendet. Waren dieselben unfrankirt aufgegeben, so wird von dem Postamte des Bestimmungsortes das für die Hinsendung angesetzt gewesene Porto in demselben Betrage und in derselben Währung zurückgerechnet, wie dasselbe angesetzt gewesen ist, wogegen die Post-Anstalt, an welche dieselben zurückgelangen, berechtiget ist, das ganze Porto für die Hinsendung zu Gunsten der eigenen Postcasse einheben zu lassen.

Artikel 35.

Briefe, welche den Adressaten an einen anderen als den ursprünglich auf der Adresse bezeichneten Bestimmungsort nachgesendet werden sollen (reclamirte Briefe), werden wie solche behandelt und taxirt, die an dem Orte, von wo die Nachsendung erfolgt, nach dem neuen Bestimmungsorte aufgegeben werden, wobei jedoch nur die Taxe für frankirte Briefe ohne Zuschlag in Anwendung zu kommen hat. Das früher dafür angesetzte vereinsländische oder sonstige Porto wird als Auslage in Anrechnung gebracht. Eine Ausnahme hiervon tritt jedoch alsdann ein, wenn die Nachsendung vom ersten Bestimmungsorte unmittelbar nach dem Aufgabsorte erfolgt, in welchem Falle die gleiche Behandlung wie bei den unanbringlichen Briefen (Artikel 34) einzutreten hat.

Für reclamirte Briefe, deren Zustellung an die Adressaten nicht bewirkt werden kann, und die daher an die Aufgabsorte zurückzuleiten sind, dürfen der Post-Anstalt, von welcher dieselben eingelangt sind, nur diejenigen Gebühren in Anrechnung gebracht werden, welche von dieser bei der Auslieferung an die rücksendende Post-Anstalt aufgerechnet worden sind.

Nachzusendende recommandirte Briefe werden auch bei der Nachsendung als recommandirt behandelt. Eine nochmalige Erhebung der Recommandationsgebühr findet dabei nicht Statt.

Bei Nachsendung von Kreuzbänden und Waarenproben wird in gleicher Weise wie bei Briefen verfahren, und die, für jene Gegenstände festgesetzte ermässigte Taxe angewendet.

Artikel 36.

Aufhebung der nicht vereinbarten Gebühren.

Ausser den, in den vorstehenden Artikeln ausdrücklich stipulirten Taxen dürfen für die Beförderung der internationalen Vereinscorrespondenz keinerlei weitere Gebühren erhoben werden, und es ist ausnahmsweise nur bezüglich der Bestellgebühr denjenigen Post-Administrationen, bei welchen eine solche noch besteht, überlassen, dieselbe vorläufig fortzuerheben. Diese Gebühr soll jedoch über ihren dermaligen Betrag keinenfalls erhöht werden, und es werden vielmehr die betreffenden Verwaltungen darauf Bedacht nehmen, sie nach Thunlichkeit ganz aufzuheben oder doch zu ermässigen.

Der Ersatz barer Auslagen für ausserordentliche Besorgungen ist nicht ausgeschlossen.

b) Correspondenz mit fremden Ländern.

Artikel 37.

Die Vereinscorrespondenz mit dem Auslande unterliegt derselben Behandlung, wie die internationale Vereinscorrespondenz. Dabei tritt dasjenige Postamt an der Gränze,

nicy, przez którą korespondencya do państw związkowych wprost wstępuje, będzie uważany za urząd, do którego takowa podaną została, ten zaś, gdzie wstępuje, uważany będzie za urząd, przez który takowa wydaną być ma.

Korzyści stosunku tego, mogą za wynagrodzeniem odstąpione być administracyom pocztowym, po za niemi leżącym.

Te niemieckie administracye pocztowe graniczne, przez których terytorya obecnie już przechodzą pakiety zamknięte z państw po za niemi leżących, obowiązują się dozwolić przechodu tego i nadal przez ciąg trwania traktatu związkowego.

Mniejsze wynagrodzenie, niż portoryum związkowe, ustanowione być może drogą osobnego w tej mierze ułożenia się.

Dopłaty do portoryum w art. 21. wspomnione ze listy niefrankowane, nie będą do korespondencyi z zagranicą zastosowane.

Niemieckie okręgi pocztowe, nie należące do związku pocztowego niemiecko-austryackiego, będą do zagranicy liczone, i do obrotu pocztowego z takowemi zastosowane będą wszelkie postanowienia, z państwami niemieckiemi istniejące.

Artykuł 38.

Co do korespondencyi między państwem związkowem i obcem, która obecnie przechodzi przez obręb administracyi poczsy związkowej granicznej w pakietach zamkniętych, pozostaną na przyszłość, jak długo trwać będą traktaty, obecnie istniejące między administracyą związkową, która do przesełki przez granicę ma prawo, a dotyczącem państwem obcem, umówione w tej chwili taksy portoryjne od przechodu przez obręb administracyjny poczty granicznej, z zastrzeżeniem innego osobnego porozumienia się.

Artykuł 39.

Koresgondencya państw obcych z innemi państwami obcemi, przechodząca przez leżące w środku państwa związkowe, podlega temu samemu postępowaniu, co korespondencya związkowa. Państwa obce i państwa związkowe, z onemi w bezpośrednim związku zostające, mogą urządzić stosunki swoje kontraktowe według wolnego upodobania interesowanych administracyj pocztowych. Jeżeli na zasadzie traktatów pocztowych, zawartych z państwami obcemi, też państwa, wyższe portoryum przechodowe opłacają dla administracyj związkowych w środku leżących, jak im się należy w skutek poprzedzających postanowień, wówczas administracye pocztowe, dozwalające przechodu korespondencyom takowym, winny być wynagrodzone ze strony zakładu pocztowego granicznego za stratę, którą ponoszą przez zniżenie portoryum przechodowego o tyle, o ile tenże przez zniżenie portoryum przechodowego zyskuje.

Artykuł 40.

O ile to być może, należy się starać o to, aby rozwiązano traktaty pocztowe z państwami oacemi zawarte, jeszcze przed wyjściem takowych, i ażeby nowe ułożono, stosownie do przepisów związkowych. Przy zawarciu nowych traktatów, zachować należy, co następuje:

a) Traktaty zawarte być winny wedle zasady zupełnej wzajemności.

b) Administracya poczt związkowa, traktat zawierająca, działa, co się tycze obrotu pocztowego innych administracyj związkowych, z cudzem państwem w żadnym

wohin die Correspondenz nach den Vereinsstaaten unmittelbar gelangt, in das Verhältniss eines Aufgabsamtes, und dasjenige, wo sie auszutreten hat, in das eines Abgabsamtes.

Die Vortheile dieses Verhältnisses können an hintenliegende Postverwaltungen gegen Entschädigung abgetreten werden.

Diejenigen deutschen Gränz-Postverwaltungen, durch deren Gebiet schon jetzt geschlossene Packete rückwärts liegender Staaten transitiren, verpflichten sich, diesen Durchzug auch künftig während der Dauer des Vereinsvertrages zu gestatten.

Eine geringere Entschädigung, als das Vereinsporto kann dabei im Wege besonderer Vereinbarung festgesetzt werden.

Die, Artikel 21 erwähnten Portozuschläge für nicht frankirte Briefe bleiben bei der Correspondenz mit dem Auslande ausser Anwendung.

Deutsche Postbezirke, welche dem deutsch-österreichischen Postvereine nicht angehören, werden zum Auslande gerechnet, und es finden auf den Postverkehr mit denselben alle Bestimmungen Anwendung, welche für den Postverkehr mit den ausserdeutschen Staaten gelten.

Artikel 38.

Für solche Correspondenz zwischen einem Vereins- und einem fremden Staate, welche durch das Gebiet einer Vereins-Gränzpostverwaltung zur Zeit in verschlossenen Packeten transitirt, soll es während der Dauer der gegenwärtig zwischen der Vereins-Postverwaltung, welche den Traject in Anspruch nimmt, und dem betreffenden fremden Staate bestehenden Verträge, vorbehaltlich anderweiter besonderer Verständigung, bei der Zahlung der gegenwärtig für den Transit über das Gebiet der Gränz-Postverwaltung ausbedungenen Transitportosätze verbleiben.

Artikel 39.

Die transitirende fremdländische Correspondenz mit anderen fremden Staaten wird beim Durchgange durch, in Mitte liegende Vereinsstaaten wie die Vereinscorrespondenz behandelt. Die Vertragsverhältnisse zwischen den fremden Staaten und denjenigen Vereinsverwaltungen, welche mit ihnen in directem Verkehre stehen, sollen dabei der freien Vereinbarung der betheiligten Postverwaltungen überlassen bleiben. Insoweit auf Grund der mit fremden Staaten bestehenden Postverträge von diesen an Transitporto für die in Mitte liegenden Vereinsverwaltungen ein höherer Betrag vergütet wird, als zufolge des gegenwärtigen Vertrages den letzteren von der Gränz-Postverwaltung dafür zu zahlen bleibt, sollen diejenigen Postverwaltungen, welche solchen Transit gewähren, für den Verlust, den sie durch Ermässigung des Transitporto erleiden, von der Gränzpost-Anstalt in dem Masse entschädiget werden, als diese durch die Ermässigung des Transitporto einen Vortheil erreicht.

Artikel 40.

So weit als thunlich soll die Auflösung der Postverträge mit fremden Staaten auch vor Ablauf derselben erzielt und die neue Fassung nach den Bestimmungen des Vereines bewirkt werden. Bei dem Abschlusse neuer Verträge ist Folgendes massgebend:

a) Die Verträge sind nach dem Grundsatze vollständiger Reciprocität abzuschliessen;

b) die den Vertrag abschliessende Vereins-Postverwaltung tritt, so weit sie den Postverkehr anderer Vereinsverwaltungen, welche mit dem fremden Staate in keinem di-

bezpośrednim stosunku kartowania nie będących, przy zawarciu traktatu, jako pełnomocnik związku;

c) w powszechności, postanowienia traktatu związkowego, względem taryfy i pobierania portoryum, o ile idzie o udział w niemieckiem portoryum, zastosowane być winny do całej korespondencyi związkowej. Jeżeliby w poszczególnych przypadkach dla właściwych stosunków potrzebnem lub interesowi niemieckiego obrotu pocztowego, odpowiedniem się być ukazywało, odstąpić od postanowień owych, wówczas to stać się może tylko za przyzwoleniem trzech czwartych części wszystkich pocetowych administracyj związkowych. Administracye związkowe, w mniejszości znajdujące się, zatrzymują wtedy prawo do pobierania portoryum im przypadającego wedle traktatu związkowego. Przeciwnie, nie znajduje miejsca umówione zniżenie portoryum przy korespondencyi rządów tych; równie nie będą one miały żadnego prawa do udziału w korzyściach, z zniżenia portoryum wynikających;

d) oprócz przypadku pod *c)* rzeczonego, nie może być żaden układ zawarty, ani dla obrębu administracyi kontraktnjącej, ani też dla obrębu innej, któryby nie miał być ważnym dla całego związku, tudzież nie mogą być ani własne portorya administracyi kontraktującej, ani obce, wyżej lub niżej unormowane, ani też jakiekolwiekbądź korzyści umówione, któreby innym administracyom związkowym służyć nie miały;

e) umowy względem portoryum między miejscami granicznemi, nie nad 5 mil oddalonemi, tudzież względem związków pocztowych, zmiany kart i wszelkie kwestye, wyłącznie manipulacyjne, zostają dowolnemi administracyi pocztowej kontrającej o tyle, o ile umowy takowe dotyczą li tylko własnego obrębu pocztowego;

f) traktaty nie będą w żadnym razie trwać dłużej niż traktat związkowy. Jeżeli traktaty z obcemi państwami i przed upływem traktatu związkowego, terminu swego dojdą, wówczas traktaty nowe zawarte być mogą tylko z wypowiedzeniem od roku do roku, jeżeli między innemi administracyami związkowemi i tem samem państwem obcem, istnieją traktaty pocztowe, których termin później upływa;

g) jeżeli więcej administracyj związkowych z jednym a tym samym krajem obcym w bezpośrednim zostają obrocie pocztowym albo do takowego przystąpić chcą, wówczas każda z tych adminisiracyj, mająca zamiar wejść w układy z obcem państwem, winna jest udzielić o tem wprzód wiadomość państwom związkowym, z onemże obcem państwem w stosunkach kontraktowych zostającym, celem porozumienia się obopólnego. Każda tu w mowie będąca administracya związkowa, będzie wprawdzie zawierać traktaty samodzielnie, winna atoliż w poprzedzających układach pod każdym względem, całości związku dotyczącym, ściśle trzymać się postanowień wyż rzeczonych, i, jeżeli zachodzi przypadek pod *c)* wspomniony, wyjednać sobie wprzód porozumienia z innemi administracyami pocztowemi w związku pocztowym zostającemi;

h) wszelkie nowe traktaty udzielone być winny jeszcze przed ich wykonaniem, wszystkim administracyom związku pocztowego, o ile te są przy tem interesowane.

recten Kartenwechsel stehen, vermittelt, bei dem Vertrags-Abschlusse als Bevollmächtigter des Vereines auf;

c) *in der Regel haben die Bestimmungen des Vereinsvertrages über den Tarif und Portobezug, soweit es sich um den deutschen Porto-Antheil handelt, auf die gesammte Vereinscorrespondenz Anwendung zu finden. Erscheint es in einzelnen Fällen besonderer Verhältnisse wegen nothwendig oder dem Interesse des deutschen Postverkehres entsprechend, von jenen Bestimmungen abzuweichen, so kann diess nur mit Zustimmung von drei Viertheilen sämmtlicher Vereinspostverwaltungen geschehen. Die in der Minorität gebliebenen Vereinsverwaltungen behalten den Anspruch auf den Bezug des ihnen nach dem Vereinsvertrage gebührenden Porto. Dagegen findet die zu bedingende Porto-Ermässigung auf die Correspondenz derselben nicht Anwendung; eben so wenig haben sie Anspruch auf Theilnahme an den, durch die Porto-Ermässigung sonst zu erwirkenden Vortheilen;*

d) *ausser dem unter* c) *gedachten Falle darf weder für den Bezirk der den Vertrag schliessenden, noch für den einer anderen Vereinspostverwaltung eine andere, als die für den gesammten Verein giltige Verabredung getroffen werden, und es dürfen weder die eigenen Portosätze der contrahirenden Verwaltung, noch die fremden höher oder niedriger normirt, noch auch andere, den übrigen Vereinsverwaltungen nicht zukommende Begünstigungen bedungen werden;*

e) *die Verabredungen über das Porto zwischen solchen Gränzorten, welche nicht mehr als etwa fünf Meilen von einander entfernt liegen, ferner über Postverbindungen, Kartenschlüsse und alle reinen Manipulationsfragen bleiben dem Ermessen der, den Vertragschliessenden Postverwaltung in soferne überlassen, als alle diese Verabredungen sich lediglich auf ihren eigenen Postbezirk beziehen;*

f) *den Verträgen ist in keinem Falle eine längere Dauer als dem Vereinsvertrage zu geben. Wenn Verträge mit fremden Staaten und vor Ablauf des Vereinsvertrages ihr Ende erreichen, so dürfen die neuen Verträge nur kündbar von Jahr zu Jahr abgeschlossen werden, falls zwischen anderen Vereinsverwaltungen und demselben fremden Staate Postverträge bestehen, deren Ablaufstermin später eintritt;*

g) *wenn mehrere Vereinsverwaltungen mit einem und demselben fremden Lande im unmittelbaren Postverkehre stehen oder in solchen eintreten wollen, so hat jede dieser Verwaltungen, welche mit dem fremden Staate einen Vertrag abzuschliessen beabsichtiget, davon den, mit demselben fremden Staate in Vertragsverhältnissen stehenden Vereinsstaaten zum Behufe wechselseitiger Verständigung vorläufig Mittheilung zu machen. Jede der hier in Rede stehenden Vereinsverwaltungen hat zwar ihren Vertrag selbstständig abzuschliessen, bei den vorläufigen Verabredungen ist aber in allen Beziehungen, welche die Gesammtheit des Vereines betreffen, genau an die obigen Bestimmungen sich zu halten, und bei dem Eintritte des unter* c) *erwähnten Falles die vorläufige Vereinbarung mit den übrigen Verwaltungen im Postvereine zu erwirken;*

h) *alle neuen Verträge sind noch vor deren Ausführung sämmtlichen Vereinspostverwaltungen zur Kenntniss mitzutheilen, soweit deren Interesse dabei betheiliget ist.*

II. O POSTĘPOWANIU Z GAZETAMI.

Postanowienia ogólne.

Artykuł 41.

Urzędy pocztowe w państwach związkowych, przyjmują prenumeratę na gazety i dzienniki, wychodzące w obrębie związkowym i za granicą, i rozsełają i doręczają takowe prenumerantom.

Artykuł 42.

Gazety w krajach związkowych, przesełane w obrębie związkowym.

Administracye pocztowe, są obowiązane zamówić gazety i dzienniki, wychodzące w innem państwie związkowem, jeżeli u nich się na nie abonuje, na tej administracyi pocztowej, w której obrębie leży miejsce nakładu. Przytem porozumieć się mogą z sobą interesowane administracye pocztowe, względem oznaczenia tych pojedynczych urzędów pocztowych, u których gazety zamówić można.

Wszelkie zmiany w cenach i sprzedaży gazet, udzielą sobie wzajemnie zakłady pocztowe jak najspieszniej i w krótkich regularnych terminach.

Artykuł 43.

Przesełka nastąpić winna stosownie do oznaczenia urzędu pocztowego, który takową zamówił.

Artykuł 44.

Nie można zamawiać gazet z reguły na czas krótszy jak na ćwierć roku; wszelako wyjątkowo można także w szczególnych wypadkach abonować i na czas krótszy. Zresztą podane przez nakład warunki, najszczególniej w tej mierze stanowią.

Ażeby liczyć można na otrzymanie wszystkich numerów dziennika, od początku terminu prenumeraty wychodzących, należy takowe zamówić tak wcześnie, żeby urząd pocztowy w miejscu, gdzie się rozsełają, przed upływem rzeczonego terminu, otrzymał zamówienia.

Artykuł 45.

Jeżeli przy otrzymaniu pakiet z gazetami, dostrzeże się brak w zamówionych dziennikach, wówczas urząd pocztowy rozsełający winien przesłać brakujące dzienniki, bez wszelkiej opłaty wtenczas, jeżeli doniesiono o braku zaraz odwrotną (wracającą) pocztą, w przeciwnym zaś razie za opłatą tych należytości, których nakładca żądał.

Artykuł 46.

Od przesełki gazet i dzienników, wychodzących w obrębie związkowym, należytość spólna w sposób niżej określony będzie pobieraną i na połowę między zakładem pocztowym zamawiającym i odsełającym podzieloną.

Nie będzie już więcej pobierany dodatek od przechodu przez trzecie państwo związkowe.

Jeżeli się wydarzy, iż przesełka, przeznaczona z jednego państwa związkowego do drugiego, przechodzić musi przez obręb pocztowy obcy, do związku nie należący, wówczas należytość od przechodu, którą przyjdzie opłacić do urzędu pocztowego obcego, policzy się jako wydatek obok należytości, przypadającej dla związku.

II. Behandlung der Zeitungen.

Allgemeine Bestimmung.

Artikel 41.

Die Postämter der Vereinsstaaten besorgen die Annahme der Pränumeration auf die im Vereinsgebiete sowohl, als die im Auslande erscheinenden Zeitungen und Journale, so wie deren Versendung und Bestellung an die Pränumeranten.

Artikel 42.

Vereinsländische Zeitungen, welche im Vereinsgebiete befördert werden.

Die Postverwaltungen sind verbunden, die in einem anderen Vereinsstaate erscheinenden Zeitungen und Journale, wenn darauf bei ihnen abonnirt wird, bei derjenigen Postverwaltung zu bestellen, in deren Gebiet der Bestellungsort gelegen ist. Hierbei bleibt der Vereinbarung der betheiligten Post-Administrationen überlassen, die einzelnen Postämter zu bezeichnen, bei welchen die Bestellung erfolgen kann.

Zeitungspreis- und Debitsveränderungen jeder Art werden die Post-Anstalten möglichst bald und in kurzen, regelmässigen Terminen einander mittheilen.

Artikel 43.

Die Versendung hat directe nach Bestimmung des bestellenden Postamtes zu erfolgen.

Artikel 44.

Die Bestellung kann in der Regel nicht auf einen kürzeren Zeitraum als ein Vierteljahr erfolgen; ausnahmsweise kann jedoch in besonderen Fällen auch auf eine kürzere Zeit abonnirt werden. Uebrigens sind hierbei die Verlagsbedingungen zunächst massgebend.

Um auf den Empfang aller vom Beginne des Pränumerationstermines an erscheinenden Blätter rechnen zu können, haben die Bestellungen so zeitig zu erfolgen, dass das Postamt des Absendungsortes dieselben vor dem gedachten Termine erhält.

Artikel 45.

Wird bei dem Empfange eines Zeitungspacketes ein Abgang an den bestellten Blättern wahrgenommen, so ist das fehlende von dem absendenden Postamte, und zwar kostenfrei, wenn der Abgang mit umgehender Post angezeigt wird, im anderen Falle aber gegen Ersatz der vom Verleger in Anspruch genommenen Vergütung nachzusenden.

Artikel 46.

Für die internationale Spedition der im Vereinsgebiete erscheinenden Zeitungen und Journale wird eine gemeinschaftliche Gebühr in der nachbemerkten Weise erhoben und zwischen dem bestellenden und dem absendenden Postamte halbscheidig getheilt.

Ein Zuschlag für das Transitiren durch ein drittes Vereinspostgebiet findet nicht mehr Statt.

Sollte aber die, aus einem Vereinsgebiete in ein anderes Vereinsgebiet bestimmte Sendung durch ein fremdes, zum Vereine nicht gehöriges Postgebiet transitiren, so ist die, an das fremde Postamt zu entrichtende Transitgebühr als Auslage neben der vereinsländischen Speditionsgebühr in Aufrechnung zu bringen.

Artykuł 47.

Należytość od internacyonalnej przesełki gazet i dzienników, wychodzących w krajach związkowych, ustanawia się bez względu na odległość, na którą się przeseła, w sposób następujący:

1) od gazet politycznych, t. j. przeznaczonych do udzielania wiadomości politycznych, wynosi spólna należytość spedycyjna (przesełkowe) pięćdziesiąt proc. ceny, za którą zakład pocztowy rozsełający, otrzymuje gazetę od nakładcy (cena netto), wszelako

a) od gazet, wpchodzących w tygodniu 6 lub 7 razy, należytość wspomniona wynosić winna najmniej 3 złtr. m. k. czyli 2 talary monetą pruską, a najwięcej 9 złr. m. k. czyli 6 tal. prus.;

b) od gazet zaś, wychodzących mniej jak 6 razy w tygodniu, najmniej 2 złr. m. k. czyli 1 tal. 10 gr. sr. m. pruską, a najwięcej 6 złr. m. k. czyli 4 tal. m. pr.

2) Od gazet i dzienników niepolitycznych, należytość przesełkowa wynosi bez ograniczenia na *minimum* lub *maximum*, dwadzieścia i pięć procentów ceny czystej, za którą urząd rozsełający otrzymuje gazetę od nakładcy.

Artykuł 48.

Za porozumieniem interesowanych administracyj pocztowych, może nastąpić zniżenie należytości przesełkowych, wyrażonych w poprzedzającym artykule, w pojedynczych przypadkach, jeżeli szczególne powody za takowem przemawiają.

Artykuł 49.

Należytość przesełkowa spólna, ustanowiona w artykule 46, nie obejmuje także odstawę dzienników do pomieszkania abonentów; owszem urząd pocztowy wydający takowe, ma prawo za takową odstawę żądać odpowiedniej kwoty, wszelako nie wyższej jak obecnie istniejąca.

Artykuł 50.

Urząd pocztowy zamawiający, winien temu urzędowi pocztowemu, od którego otrzymuje gazetę lub dziennik, wypłacić kwotę należącą, zazaz po nadesłaniu i sprawdzeniu rachunku.

Artykuł 51.

Jeżeli pismo czasowe, przed upływem terminu, na który abonowane zostało, wychodzić przestanie, lub zakazanem będzie, wówczas należy abonentowi zwrócić za ten czas, w którym nie wychodzi, oprócz odpowiedniej raty należytości przesełkowej, także cenę naprzód wyłożoną, o ile takową od nakładcy otrzymać można.

Artykuł 52.

Jeżeli abonent żąda, aby za nim przesłaną była gazeta nie do tego miejsca, gdzie pierwotnie zamówił, lecz do innego, należy uskutecznić takową przesełkę (według wyboru abonenta) ze strony urzędu pocztowego, albo tego miejsca, gdzie gazeta zamówioną była, albo też, gdzie się nakład jej znajduje; o czem dotyczące zakłady pocztowe, udzielić

Artikel 47.

Die Gebühr für die internationale Spedition vereinsländischer Zeitungen und Journale wird ohne Rücksicht auf die Entfernung, in welche die Versendung erfolgt, dahin bestimmt:

1. für politische Zeitungen, d. h. für solche, welche für die Mittheilung politischer Neuigkeiten bestimmt sind, beträgt die gemeinschaftliche Speditionsgebühr fünfzig Percent von dem Preise, zu welchem die versendende Post-Anstalt die Zeitung von dem Verleger empfängt (Nettopreis), jedoch soll

a) bei Zeitungen, welche wöchentlich sechs oder sieben Mal erscheinen, die Speditionsgebühr wenigstens 3 Gulden Conv. Geld oder 2 Thaler preuss. und höchstens 9 Gulden Conv. Geld oder 6 Thaler preuss.;

b) bei Zeitungen aber, welche weniger als sechs Mal in der Woche erscheinen, wenigstens 2 Gulden Conv. Geld oder Ein Thaler, 10 Sgr. preuss. und höchstens 6 Gulden Conv. Geld oder 4 Thaler preuss. betragen;

2. für nichtpolitische Zeitungen und Journale beträgt die Speditionsgebühr durchweg und ohne Beschränkung auf ein Minimum oder Maximum fünfundzwanzig Percent des Nettopreises, zu welchem das absendende Postamt die Zeitschrift von dem Verleger bezieht.

Artikel 48.

Eine Ermässigung der, in dem vorstehenden Artikel bezeichneten Speditionsgebühren, wenn im einzelnen Falle besondere Gründe dafür sprechen, ist dem Uebereinkommen der betheiligten Postverwaltungen überlassen.

Artikel 49.

Die, im Artikel 46 stipulirte gemeinschaftliche Speditionsgebühr begreift nicht auch die Ablieferung der Zeitschriften in die Wohnungen der Besteller in sich, vielmehr steht dem Abgabspostamte frei, für diese Ablieferung eine angemessene Bestellgebühr zu erheben, jedoch in keinem höheren als dem bereits bestehenden Betrage.

Artikel 50.

Das bestellende Postamt hat an dasjenige Postamt, von welchem es eine Zeitung oder ein Journal bezieht, den dasselbe betreffenden Betrag nach Eingang und Richtigstellung der Rechnung unverzüglich zu berichtigen.

Artikel 51.

Wenn eine Zeitschrift vor Ablauf der Zeit, für welche pränumerirt wurde, zu erscheinen aufhört oder verboten wird, so ist dem Abonnenten für die Zeit, in welcher die Lieferung nicht erfolgt, neben der entsprechenden Rate der Speditionsgebühr der vorausbezahlte Preis, soweit er von dem Verleger zum Ersatze gebracht werden kann, zurückzuerstatten.

Artikel 52.

Verlangt ein Abonnent die Nachsendung einer Zeitschrift an einen anderen, als den Ort, für welchen er die Bestellung gemacht hat, so hat diese Nachsendung (nach der Wahl des Abonnenten) von dem Postamte des Bestellungs- oder des Verlagsortes zu erfolgen, und haben die betreffenden Post-Anstalten sich hierüber die erforderliche amtliche Mittheilung

sobie winny wprzód urzędownie wiadomości potrzebne. Za posłanie za abonentem gazety do miejsca, leżącego w innym obrębie związkowym, obstalający opłaca należytość 30 kr. m. k. czyli 10 sr. gr. aż do końca terminu abonentowego, w równych działach na rzecz tego zakładu pocztowego, u którego obstalowanie przez niego najpierwej nastąpiło, tudzież tego, który gazetę przy posełaniu takowem, rozdawać ma.

Dzienniki między redakcyami gazet w zamianę przesełane, podlegają postępowaniu jak przesełki pod opaską krzyżową.

Artykuł 53.

Gazety zagraniczne i wychodzące w krajach związkowych z przeznaczeniem za granicę.

Postępowanie z gazetami zagranicznemi i z gazetami wychodzącemi w krajach związkowych, a za granicę przeznaczonemi, stosuje się do poprzednich postanowień tak dalece, iż dotyczące bióro graniczne, w którym się gazeta zamawia, uważane będzie za miejsce nakładu, a względnie za miejsce rozesłania gazety. Jako cena czysta, uważaną będzie cena zakupna.

Poczta wozowa.

Artykuł 54.

O ustanowieniu odległości.

Przy wzajemnej odstawie przesełek pocztą wozową, portoryum obliczone będzie według odległości granic pocztowych od miejsc przeznaczenia.

Artykuł 55.

Punkta wymiany.

Między każdemi dwoma obrębami pocztowemi, ustanowiona będzie odpowiednia potrzebie liczba punktów wymiany do odstawy przesełek.

Artykuł 56.

Do taksowania przesełek pocztą wozową, umówione zostaną punkta graniczne, do których i od których nawzajem portoryum obliczone i pobierane być winno.

Artykuł 57.

Jeżeli linje transportu administracyi pocztowej, prowadzą przez obręb innej administracyi pocztowej w pośrodku leżącej, wówczas należy razem zliczyć odległości pojedyncze każdego z tych obrębów.

Artykuł 58.

Portoryum od przesełek przechodowych.

W celu obrachowania portoryum od przesełek przechodowych należy w razie, jeżeli takowe przechodzą przez kilka linij przechodowych, obliczyć ilość mil według oddalenia średniego.

Artykuł 59.

Od każdej przesełki pocztą wozową, policzone będzie portoryum od wagi; portoryum od wartości wtenczas tylko, jeżeli na przesełce wartość jest oznaczona.

zu machen. Für die Nachsendung der Zeitung nach einen, in einem anderen Vereinsbezirke gelegenen Ort entrichtet der Besteller bis zum Schlusse des Abonnementstermines zu Gunsten derjenigen Post-Anstalt, bei welcher die Bestellung durch ihn zuerst erfolgt ist, sowie derjenigen, welche die Zeitung bei der Nachsendung zu distribuiren hat, eine, zwischen beide gleichmässig zu theilende Gebühr von 30 kr. Conventions-Münze oder 10 Sgr.

Die zwischen den Zeitungsredactionen zu versendenden Tauschblätter sind wie Kreuzbandsendungen zu behandeln.

Artikel 53.

Ausländische und nach dem Auslande bestimmte vereinsländische Zeitungen.

Die Behandlung der ausländischen und der nach dem Auslande bestimmten vereinsländischen Zeitungen richtet sich nach vorstehenden Bestimmungen in der Weise, dass das betreffende Gränzbureau, bei welchem die Zeitungsbestellung erfolgt, als Verlags- und respective Abgabsort angesehen wird. Als Nettopreis wird hiebei der Einkaufspreis angesehen.

Fahrpost.

Artikel 54.

Festsetzung der Entfernungen.

Bei der gegenseitigen Ueberlieferung der Fahrpostsendungen wird das Porto nach den Entfernungen zwischen den postalischen Gränzen und den Abgabs- respective Bestimmungsorten berechnet.

Artikel 55.

Auswechslungspuncte.

Zwischen je zwei benachbarten Postgebieten wird für die Auslieferung der Sendungen eine dem Bedürfnisse entsprechende Anzahl von Auswechslungspuncten festgesetzt.

Artikel 56.

Für die Taxirung der Fahrpostsendungen werden Gränzpuncte verabredet, bis zu welchen und von welchen ab gegenseitig die Berechnung und der Bezug des Porto erfolgt.

Artikel 57.

Werden die Transportlinien einer Postverwaltung durch zwischenliegendes Gebiet einer anderen Postverwaltung unterbrochen, so findet eine Zusammenrechnung der einzeln zu ermittelnden Distanzen eines jeden Gebietes Statt.

Artikel 58.

Porto für Transitsendungen.

Zur Berechnung des Porto für Transitsendungen ist bei mehreren Transitlinien die Meilenzahl auf Durchschnitts-Entfernungen zurückzuführen.

Artikel 59.

Für jede Fahrpostsendung wird ein Gewichtsporto berechnet, ein Werthporto jedoch nur dann erhoben, wenn auf der Sendung ein Werth declarirt ist.

Artykuł 60.

Taryfy poczty wozowej.

Jako *minimum* portoryum od wagi, stanowi się na każdą przestrzeń taksowania

do 10 mil, 3 kr. czyli 1 gr. sr.
nad 10 do 20 „ 6 „ „ 2 „ „
a nad 20 „ 9 „ „ 3 „ „

Od wszelkich przesełek, dla których przy zastosowaniu taryfy podług wagi, większe portoryum przypada, należy pobierać:

od każdego funta co 5 mil, $^1/_2$ kr. m. k. czyli 2 feniki sr., lub odpowiednią kwotę w monecie krajowej.

Łóty przenoszące funt jeden, policzone będą za funt cały.

Od przesełek, na których wartość oznaczona jest, należy pobierać:

na odległość 50 mil:

od każdych 100 złt. r., 2 kr. i od każdych 100 talarów, 1 gr. sr.

nad 50 mil:

od każdych 100 złt. r., 4 kr., a od każdych 100 tal., 2 gr. sr.,

z tym dodatkiem, iż od mniejszych summ jak 100, pobierana być winna kwota za całe sto ustanowiona.

Co do waluty, jaka ma służyć za podstawę taksowania i obliczania przy przesełkach pocztą wozową, porozumieć się mają państwa sąsiednie.

Artykuł 61.

Deklaracya wartości.

Deklaracya wartości nastąpić ma w każdym pojedynczym obrębie pocztowym podług waluty srebrnej, jaka w nim istnieje, a taksa tym końcem wymierzona będzie według wartości albo w złotych reńskich albo w talarach podanej. Jeżeli przesełka pieniędzy składa się z monet, w obrębie pocztowym, gdzie podanie nastąpiło, nie uchodzących powszechnie za walutę krajową, wówczas przedsięweźmię redukcyę podawca i pomocniczo urzędnik pocztowy przyjmujący.

Co się tycze przesełek wartości z zagranicy, nastąpi redukcya na krajową walutę srebrną przez graniczny zakład pocztowy wchodowy.

Artykuł 62.

Zabezpieczenie.

Wolno jest odsełającemu oznaczyć granicę żądanego zabezpieczenia przez deklarowanie wartości według upodobania. W razie uszkodzenia lub zguby, nastąpi wynagrodzenie w miarę deklarowanej wartości, z jedynym wyjątkiem szkody, zrządzonej zrzez wojnę lub nieuchronne wydarzenia elementarne. Zakładowi pocztowemu odsełającemu, zwracają inne administracye pocztowe tylko summę w walucie krajowej podaną, lub na nią zredukowaną. Nawet za przesełki, których wartość nie jest deklarowana w pewnej kwocie, nastąpi wynagrodzenie, wszelako nie w kwocie wyższej jak

Artikel 60.

Fahrpost-Tarife.

Als Minimum des Gewichtportos wird für jede Taxirungsstrecke

bis 10 Meilen 3 Kreuzer oder 1 Sgr.

über 10 „ 20 „ 6 „ „ 2 „

und über 20 „ 9 „ „ 3 „

angenommen.

Für alle Sendungen, für welche sich durch Anwendung des Tarifes nach dem Gewichte ein höheres Porto ergibt, soll erhoben werden:

für jedes Pfund auf je 5 Meilen ½ Kreuzer Conventions-Münze oder 2 Silberpf., oder der entsprechende Betrag in der Landesmünze.

Ueberschiessende Lothe über die Pfunde werden gleich Einem Pfunde gerechnet.

Für Werthsendungen sollen erhoben werden:

bis zur Entfernung von 50 Meilen

für jede 100 Gulden 2 Kreuzer, und für jede 100 Thaler 1 Sgr.,

über 50 Meilen

für jede 100 Gulden 4 Kreuzer und für jede 100 Thaler 2 Sgr., mit der Massgabe, dass für geringere Summen als 100 der Betrag für das volle Hundert erhoben werden soll.

Ueber die der Austaxirung und Abrechnung bei der Fahrpost zu Grunde zu legende Währung verständigen sich die Nachbarstaaten.

Artikel 61.

Werthdeclaration.

Die Werthdeclaration hat in jedem einzelnen Vereinsbezirke nach der, in demselben bestehenden Silberwährung zu erfolgen, und die Taxe ist demgemäss entweder nach dem, in Gulden oder nach dem, in Thalern angegebenen Werthe zu bemessen. Besteht eine Geldsendung aus fremden, das ist, im Postbezirke der Aufgabe nicht allgemein als Landeswährung geltenden Geldsorten, so hat der Aufgeber, und aushilfsweise der annehmende Postbeamte die Reduction vorzunehmen.

Bei Werthsendungen vom Auslande erfolgt die Reduction in die landesübliche Silberwährung durch die Eingangsgränzpost-Anstalt.

Artikel 62.

Garantie.

Dem Absender bleibt es freigestellt, die Gränzen der verlangten Gewähr durch die Erklärung des Werthes nach eigenem Ermessen zu bestimmen. In Beschädigungs- und Verlustfällen wird die Entschädigung nach Massgabe des declarirten Werthes geleistet, mit alleiniger Ausnahme des, durch Krieg oder unabwendbare Folge von Natur-Ereignissen herbeigeführten Schadens. Der absendenden Post-Anstalt gegenüber haben die anderen Postverwaltungen nur die, in der Landeswährung angegebene, oder darauf reducirte Summe zu vertreten. Auch bei Sendungen, für welche ein bestimmter Werth nicht angegeben ist,

10 sr. gr. lub 30 kr. od każdego funta przesełki, lub od części funta, a w razie uszkodzenia, żądać można wynagrodzenia w tych samych granicach tylko tak dalece, jak wynosi szkoda rzeczywista.

Przedłożenie potwierdzenia odebrania ze strony adresata przy rzeczach poczty wozowej nie ma miejsca.

Stronom służy obowiązek wynagrodzenia od tej administracyi poczt, której podlega urząd pocztowy w miejscu podania.

Wynagrodzenia od zakładu pocztowego żądać można tylko w pół roku, licząc od dnia podania.

Zakładowi wynagrodzenie dającemu, zostawia się do woli, w razie zachodzącym żądać powrócenia od tej administracyi, w której obrębie nastąpiła strata albo uszkodzenie. W tym względzie prawa swego poszukiwać będzie można aż do dowodu przeciwnego na tym zakładzie pocztowym, który przyjął przesełkę bez pochyby od poprzedzającego zakładu pocztowego, i nie jest w stanie wykazać się ani z dostawienia do rąk adresata, ani też w razach dotyczących z należytego oddania onejże następnemu zakładowi związkowemu.

Powyższe postanowienia, zastosowane będą do wszystkich między dwoma obrębami pocztowemi związku wymienionych przesełek poczty wozowej, bez różnicy, czy strata nastąpiła w obrębie poczty podania, czy w obrębie innego zakładu pocztowego, tudzież bez względu na to, gdyby w dotyczących obrębach istniały inne odmienne przepisy co do przesełek w nich wymienionych.

Artykuł 63.

Następne podniesienie zaliczki.

W każdym zakładzie pocztowym związku, mogą na każdy inny zakład pocztowy następnie padniesione być zaliczki aż do wysokości talarów 50 czyli złt. r. 75 ($87^1/_2$ fl. walut. reńsk.).

Do przesełek, na których cięży następne podniesienie zaliczek, przyłączone będą rewersa. Wypłata summy w miejscu podania dopóty nie nastąpi, dopóki rewers nazad odesłanym nie będzie, z tem nadmienieniem, iż wykupienie rzeczywiście nastąpiło.

Dłużej nad dni 14 przesełki nie wykupione, nie mają być przechowane. Po upływie tego terminu, przesełki nie wykupione, będą nazad odesłane do miejsca podania.

Od przesełek następnego podniesienia zaliczki, pobierać się będzie oprócz zwyczajnego portoryum, na rzecz zakładu pocztowego zaliczkę dającego, należytość 1 gr. sr. czyli 3 kr. jako *minimum*, zresztą zaś od summy następnie zaliczonej, od każdego talara lub części jego, $^1/_2$ gr. sr., a od każdego złot. reń. lub części jego, 1 kr. Przedpłata portoryum i należytości, nie jest potrzebna.

Przy przesełkach powrotnych, należytość za powrotne przesłanie, nie będzie drugi raz liczona. Kwoty zaliczenia następnego i należytości za nie, będą przy ekspedycyi traktowane jak porachunki cudzego portoryum. Przesełki, na których cięży następna zaliczka, przesełane być winny wyłącznie pocztą wozową, z wyjątkiem przypad-

wird Gewähr geleistet; dieselbe erstreckt sich jedoch nur bis zum Belaufe von 10 Sgr. oder 30 Kreuzern für jedes Pfund der Sendung oder den Theil eines Pfundes, und kann bei vorkommenden blossen Beschädigungen innerhalb dieser Gränze nur bis zum Belaufe des wirklich erlittenen Schadens in Anspruch genommen werden.

Die Beibringung einer Empfangsbescheinigung von dem Adressaten ist bei Fahrpoststücken unzulässig.

Den Parteien gegenüber liegt die Ersatzpflicht der Postverwaltung ob, welcher das Postamt der Aufgabe untersteht.

Der Ersatz kann gegenüber der Post-Anstalt nur innerhalb Eines halben Jahres, vom Tage der Aufgabe an gerechnet, beansprucht werden.

Der den Ersatz leistenden Anstalt bleibt es überlassen, eintretenden Falles den Regress an diejenige Verwaltung zu nehmen, in deren Bezirke der Verlust oder die Beschädigung entstanden ist. Es gilt hiefür bis zur Führung des Gegenbeweises diejenige Post-Anstalt, welche die Sendung von der vorhergehenden Post-Anstalt unbeanständet übernommen hat, und weder die Ablieferung an den Adressaten, noch auch in den betreffenden Fällen die unbeanständete Ueberlieferung an die nachfolgende Vereinspost-Anstalt nachzuweisen vermag.

Die vorstehenden Bestimmungen finden Anwendung auf alle zwischen zwei Vereinspostbezirken gewechselten Fahrpostsendungen, ohne Unterschied, ob der Verlust im Postbezirke der Aufgabe, oder im Bezirke einer anderen Post-Anstalt stattgefunden hat, und ohne Rücksicht darauf, ob in den betreffenden Bezirken für die innerhalb derselben gewechselten Sendungen abweichende Vorschriften bestehen.

Artikel 63.

Nachnahmen.

Bei jeder Vereinspost-Anstalt können auf jede andere Vereinspost-Anstalt Beträge bis zur Höhe von 50 Thalern oder 75 Gulden (87½ Gulden rh. W.) nachgenommen werden.

Denjenigen Sendungen, auf welchen eine Nachnahme haftet, sind Rückscheine beizugeben. Die Auszahlung des Betrages am Orte der Aufgabe darf nicht eher erfolgen, als bis der Rückschein mit der Bemerkung, dass die Einlösung erfolgt sei, zurückgekommen ist.

Länger als 14 Tage dürfen Nachnahmesendungen nicht uneingelöst aufbewahrt werden. Nach Ablauf dieses Termines sind die nicht eingelösten Sendungen nach dem Aufgabsorte zurück zu befördern.

Für Nachnahmesendungen wird, ausser dem gewöhnlichen Porto, zu Gunsten der vorschussleistenden Post-Anstalt eine Gebühr von 1 Sg. oder 3 Kreuzern als Minimum, sonst aber von der nachgenommenen Summe für jeden Thaler oder Theil eines Thalers ½ Sgr. und für jeden Gulden oder Theil eines Guldens 1 Kreuzer erhoben. Eine Vorausbezahlung des Porto und der Gebühr ist nicht nothwendig.

Bei Retoursendungen wird die Gebühr für die Rücksendung nicht noch Einmal angesetzt. Die Nachnahmebeträge und die Gebühren dafür werden bei der Expedition wie Anrechnungen von fremdem Porto behandelt. Sendungen, auf denen Nachnahme haftet, sind ausschliesslich mit der Fahrpost zu befördern, mit Ausnahme der Fälle, wo Vereinspost-

ków, gdzie istnieją zakłady pocztowe, nie mające ekspedycyi pocztą wozową. Jeżeli przesełki takowe za pomocą listu się odbywają, nałożone będą minimalną taksą poczty wozowej.

Artykuł 64.

Wpłaty gotówką.

W każdym zakładzie pocztowym związku, mogą być wpłacone summy aż do wysokości 10 talarów czyli 15 złt. r. ($17^1/_2$ fl. wal. reńs.) do wypłaty ich pewnemu odbiorcy, w okręgu terytoryum związkowego mieszkającemu. Do każdej wpłaty przyłączony być musi list, albo adres, z dokładnem oznaczeniem odbiorcy.

Wypłata nastąpić ma po nadejściu listu albo adresu do zakładu pocztowego miejsca przeznaczenia. Jeżeli jednak potrzebne środki pieniężne tego pocztowego zakładu nie wystarczają, wówczas wypłata dopiero wtedy nastąpić może, aż dostarczone będą środki takowe.

Portoryum i należytość. mogą przy takowych przesełkach albo naprzód być opłacone, albo ich opłata adresatowi pozostawiona.

Przesełanie odbywa się pocztą wozową, wyjąwszy przypadki, gdzie istnieją zakłady pocztowe związku, nie mające ekspedycyi pocztą wozową. Jako portoryum opłacone tu będzie minimalne portoryum poczty wozowej. Oprócz tego pobierać się będzie jako należytość od takowych wypłat gotówką: jako minimum 1 gr. sr. czyli 3 kr., zresztą zaś od summy wpłaconej od każdego talara lub części jego $^1/_4$ gr. sr., a od każdego złot. reńsk. lub części jego $^1/_2$ kr.

Należytość pobiera ten zakład pocztowy, który wypłatę uiszcza.

Powrócenie wypłat w gotowiźnie, dzieje się w ten sposób, jak powrócenie dalszego franko.

Przy przesełkach powrotnych, nie ma miejsca pobieranie portoryum i należytości za drogę nazad odbytą.

Artykuł 65.

Postanowienia ogólne.

Jeżeli kilka pakietów należy do jednej adresy, wówczas obliczona będzie taksa od wagi i wartości, za każdą pojedynczą przesełkę z osobna.

Artykuł 66.

Listy z adresą, załączone do przesełek pocztą wozową, nie powinny z reguły przewyższać wagi listu pojedynczego, i nie podlegają w takim razie opłacie portoryjnej. Jeżeli wyjątkowo załączony będzie list większej wagi, wówczas takowy uważany być winien jak osobny przedmiot frachtowy, minimalnej taksie frachtowej podlegający.

Artykuł 67.

Wolno jest oddawać przesełki niefrankowane, lub frankować takowe zupełnie aż do miejsca przeznaczenia.

Artykuł 68.

Nie wolno podwyższać opłat za rewersa, lub innych pobocznych należytości, gdzie takowe istnieją, nad taksy obecne, ani też nowych zaprowadzać.

Anstalten ohne Fahrpost-Expedition bestehen. Wenn die Sendungen in einem Briefe bestehen, werden dieselben mit der Minimal-Taxe der Fahrpost belegt.

Artikel 64.

Bare Einzahlungen.

Bei jeder Vereinspost-Anstalt können Beträge bis zur Höhe von 10 Thalern oder 15 Gulden (17½ Gulden rh. W.) zur Wiederauszahlung an einen bestimmten, innerhalb des Vereinsgebietes wohnenden Empfänger eingezahlt werden. Jeder Einzahlung muss ein Brief oder eine Adresse beigegeben seyn, welche den Empfänger genau bezeichnet.

Die Auszahlung erfolgt sofort nach dem Eingange des Briefes oder der Adresse bei der Post-Anstalt des Bestimmungsortes. Stehen jedoch die erforderlichen Geldmittel dieser Post-Anstalt augenblicklich nicht zur Verfügung, so kann die Auszahlung erst verlangt werden, nachdem die Beschaffung der Mittel erfolgt ist.

Das Porto und die Gebühr können bei dergleichen Sendungen vorausbezahlt, oder deren Zahlung kann den Adressaten überlassen werden.

Die Beförderung erfolgt mit der Fahrpost, mit Ausnahme der Fälle, wo Vereinspost-Anstalten ohne Fahrpost-Expedition bestehen. An Porto wird dafür das Minimal-Fahrpostporto entrichtet. Ausserdem wird für dergleichen Barzahlungen an Gebühren erhoben: als Minimum 1 Sgr. oder 3 Kreuzer, sonst aber von der eingezahlten Summe für jeden Thaler oder Theil eines Thalers ¼ Sgr. und für jeden Gulden oder Theil eines Guldens ½ Kreuzer.

Die Gebühr bezieht diejenige Post-Anstalt, welche die Zahlung leistet.

Die Vergütung der Barzahlung erfolgt, wie die Vergütung vom Weiterfranco.

Bei Retoursendungen findet die Erhebung des Porto und der Gebühr für den Rückweg nicht Statt.

Artikel 65.

Allgemeine Bestimmungen.

Wenn mehrere Packete zu einer Adresse gehören, so wird für jedes einzelne Stück der Sendung die Gewichts- und die Werthtaxe selbständig berechnet.

Artikel 66.

Adressbriefe zu Fahrpostsendungen sollen in der Regel das Gewicht eines einfachen Briefes nicht übersteigen, und werden in diesem Falle nicht mit Porto belegt. Kommt ausnahmsweise ein schwererer Adressbrief vor, so ist derselbe wie ein besonderes Frachtstück anzusehen, und der Minimalfrachttaxe zu unterziehen.

Artikel 67.

Es ist freigestellt, die Sendungen entweder unfrankirt aufzugeben, oder vollständig bis zum Bestimmungsorte zu frankiren.

Artikel 68.

Erhebungen an Schein- und sonstigen Nebengebühren sollen da, wo sie bestehen, über die dermaligen Sätze nicht erhöht und neue dergleichen nicht eingeführt werden.

Artykuł 69.

Opłata portoryum, obliczoną będzie według taryf wyż wymienionych, za każdą przestrzeń transportu każdej pojedynczej administracyi.

Artykuł 70.

Zwrócone lub dalej idące przesełki, podlegają opłatom stosownie do przestrzeni transportu, przez którą przechodzą tam i nazad.

Artykuł 71.

Co do postępowania z przesełkami pocztą wozową, przy oddawaniu i wydawaniu takowych, trzymać się należy rozporządzeń w każdym obrębie związku istniejących.

Żaden zakład pocztowy związku, nie może przesełki takowe z innego zakładu pocztowego związku, z tego powodu odrzucać, że przepisy, względem przyjmowania i pakowania w obrębie zakładu pocztowego przyjmującego, różnią się od przepisów zakładu pocztowego odsełającego.

Co się tycze oznaczenia i rejestrowania przesełek pocztą wozową, wydane będą jak najrychlej dalsze przepisy dla wszystkich obrębów związkowych.

Każda przesełka poczty wozowej, przesłana z jednego obrębu związkowego do drugiego, wyraźnie oznaczoną być musi w zakładzie pocztowym miejsca podania, nazwiskiem tegoż miejsca podania i liczbą, pod którą przesełka wciągnioną jest w rejestrze przyjęcia (w protokole podawczym). Nazwisko miejsca podania i numer właśnie wspomniony, pozostaną niezmienne, jako cechy przesełki podczas całego jej transportu przez obręb związku, i znajdować się mają we wszystkich kartach, w których przesełki te wciągnione są w całym ciągu transportu.

Nazwisko miejsca podania, zamieszczone być musi na przedmiotach frachtowych za pomocą przylepiania kartki, na której się znajduje drukowane nazwisko to, na listach z pieniędzmi i z adresem zaś za pomocą wyciśnięcia stępla. Numer zamieszczony być ma na wszystkich przesełkach poczty wozowej, tudzież i na listach z adresem, do onych należących, za pomocą kartek drukowanych.

Artykuł 72.

Wszelkie pieniężne i inne przesełki pocztą wozową zachodzące w obrocie służbowym między władzami pocztowymi związku i zakładami pocztowemi, zamknięte pieczęcią służbową władzy lub zakładu przesełającego i oznaczone podług służbowej własności ich, wszędzie zostają od portoryum wolne.

Artykuł 73.

Jeżeli się znacznie powiększy obrót przechodowy poczty wozowej, nastąpić winno porozumienie względem najstosowniejszego zaprowadzenia kart przechodowych.

Rozstrzyganie polubowne.

Artykuł 74.

Gdyby zachodziły spory względem zastosowania którego z postanowień traktatu związkowego, nie dające się załatwić przez wzajemne porozumienie, wówczas nastąpi

Artikel 69.

Der Portobezug berechnet sich nach vorstehenden Tarifbestimmungen für die Transportstrecke einer jeden einzelnen Verwaltung besonders.

Artikel 70.

Zurückgehende und weitergehende Sendungen unterliegen den Gebühren nach der auf dem Hinwege und auf dem Rückwege zurückzulegenden Transportstrecke.

Artikel 71.

In Bezug auf die Behandlung der Fahrpostsendungen bei der Auf- und Abgabe gelten die in jedem Vereinsbezirke bestehenden Verordnungen.

Keine Vereinspost-Anstalt darf dergleichen Sendungen, welche ihr von einer anderen Vereinspost-Anstalt zugeführt werden, aus dem Grunde zurückweisen, weil die Vorschriften hinsichtlich der Annahme und Verpackung in dem Bezirke der empfangenden Post-Anstalt verschieden sind von denjenigen, bei der absendenden Post-Anstalt.

In Absicht auf die Bezeichnung und Registrirung der Fahrpostsendungen werden folgende Vorschriften in den sämmtlichen Vereinsbezirken baldthunlichst erlassen werden.

Jede Fahrpostsendung, welche aus einem Vereinsbezirke nach einem anderen gesendet wird, muss bei der Post-Anstalt am Aufgabsorte mit dem Namen dieses Aufgabsortes und mit der Nummer deutlich bezeichnet werden, unter der die Sendung in ein Annahme-Register (Aufgabs-Protokoll) verzeichnet wurde. Der Name des Aufgabsortes und die ebenerwähnte Nummer sind als Merkmale der Sendung während ihres ganzen Transportes durch das Vereinsgebiet unverändert beizubehalten, und haben in allen Karten zu erscheinen, in welche die Sendungen im Laufe dieser Beförderung eingetragen sind.

Der Name des Aufgabsortes muss auf den Frachtstücken mittelst Aufklebung eines Zettels, worauf dieser Name gedruckt ist, auf den Geldbriefen und Adressbriefen aber mittelst Abdruck eines Stämpels angebracht werden. Die Nummer ist auf allen Fahrpostsendungen und auch auf den, dazu gehörigen Adressbriefen mittelst gedruckter Zettel anzubringen.

Artikel 72.

Alle Geld- und sonstigen Fahrpostsendungen, welche zwischen Vereinspostbehörden und Post-Anstalten unter einander im dienstlichen Verkehre vorkommen, mit dem Dienstsiegel der absendenden Behörde oder Anstalt verschlossen und nach ihrer dienstlichen Eigenschaft bezeichnet sind, werden allseitig portofrei behandelt.

Artikel 73.

Bei umfangreichem Fahrpost-Transitverkehre wird man sich über thunlichste Einführung von Transitkarten verständigen.

Schiedsrichterliche Entscheidung.

Artikel 74.

Sollten über die Anwendung einer Bestimmung des Vereinsvertrages Irrungen entstehen, welche sich nicht durch gegenseitige Verständigung ausgleichen, so soll darüber eine

rozsądzenie polubowne, któremu się wszystkie administracye pocztowe już naprzód poddają, a to w ten sposób, iż w każdym pojedynczym razie każda strona wybiera nieinteresowaną administracyę pocztową do związku należącą, na sędziego polubownego, ci zaś dwaj sędziowie przybierą sobie trzecią nieinteresowaną administracyę pocztową do związku należącą. Jeżeliby ci dwaj sędziowie polubowni nie mogli się zgodzić względem administracyi przybrać się mającej, wówczas każdy z nich ustanowi kandydata, między któremi los rozstrzygnie.

Rozwój związku.

Artykuł 75.

Dalszy rozwój związku, zaprowadzenie ogólnych ulepszeń, jednostajność prawodawstwa i regulaminów, zostawiono konferencyi pocztowej niemieckiej, od czasu do czasu zgromadzać się mającej.

Konferencya ta składać się będzie z pełnomocników wszystkich administracyj pocztowych, którzy członkami są związku pocztowego niemiecko-austryackiego.

Każda z rzeczonych administracyj pocztowych prawo mieć będzie, zesłać do konferencyi pocztowej własnego pełnomocnika, lub też substytuować pełnomocnika innej administracyi do zachowania interesów swych.

Jednomyślnych głosów, z zastrzeżeniem wyższej ratyfikacyi, wymagają wszelkie uchwały, których przedmiotem:

1) trwanie i obręb związku;

2) zmiana taryfy związkowej, i co do tego należy, mianowicie też należytości tranzytowe i inne;

3) pobieranie i podzielenie portoryum;

4) bezpośrednie działanie związku na wewnętrzne ustawodawstwo pocztowe pojedynczych terytoryów związkowych;

5) uwolnienia portoryjne;

6) umowy zawarte względem stosunków z obcemi krajami, i

7) polubowne rozstrzygnienie pochyb, okazujących się przy zastosowaniu którego z postanowień traktatu związkowego.

We wszystkich mniej ważnych przypadkach, nie jest potrzebną wyższa ratyfikacya, jeżeli się trzy trzecie głosów oświadczą za wnioskiem. Przedmioty dotyczące regulaminu, wymagają do ich przyjęcia i wykonania, li tylko bezwzględnej głosów większości.

Przy uchwałach, podług większości głosów, przysłuża głos tylko obecnym posłom; poruczenie głosu, nie ma miejsca.

Ratyfikacya i trwanie traktatu.

Artykuł 76.

Ratyfikacye traktatu niniejszego, nastąpią z końcem Lutego 1852 roku.

schiedsgerichtliche Entscheidung, welcher sich die sämmtlichen Postverwaltungen zum Voraus unterwerfen, in der Weise herbeigeführt werden, dass in dem einzelnen Falle jede Partei eine unbetheiligte Post-Administation aus dem Vereine zum Schiedsrichter-Amte wählt und diese beiden Schiedsrichter sodann eine dritte unbetheiligte Vereins-Postverwaltung sich zugesellen. Falls die beiden Schiedsrichter über die, ihnen zuzugesellende Verwaltung sich nicht vereinigen können, so hat jeder derselben dafür einen Candidaten aufzustellen, und zwischen diesen das Los zu entscheiden.

Ausbildung des Vereines.

Artikel 75.

Die weitere Ausbildung des Vereines und Einführung allgemeiner Verbesserungen Gleichheit der Gesetzgebung und der Reglements ist dem zeitweisen Zusammentritte einer deutschen Postconferenz vorbehalten.

Diese Conferenz wird aus Bevollmächtigten aller Postverwaltungen gebildet, welche Mitglieder des deutsch-österreichischen Postvereines sind.

Jede der gedachten Postverwaltungen hat das Recht, zur Postconferenz einen eigenen Bevollmächtigten abzuordnen, oder den Bevollmächtigten einer anderen Verwaltung zur Wahrnehmung ihrer Interessen zu substituiren.

Stimmen-Einhelligkeit unter Vorbehalt der höheren Ratification erfordern alle Beschlüsse, welche zum Gegenstande haben:

1. die Dauer und den Umfang des Vereines,

2. eine Veränderung des Vereinstarifes, und was dahin gehört, insbesondere auch der Transit- und sonstigen Gebühren,

3. den Bezug und die Theilung des Porto,

4. die directe Einwirkung des Vereines auf die interne Postgesetzgebung der einzelnen Vereinsgebiete,

5. die Portofreiheit,

6. die getroffenen Verabredungen über die Verhältnisse mit fremden Ländern, und

7. die schiedsrichterliche Entscheidung über die, bei Anwendung einer Bestimmung des Vereinsvertrages entstandenen Irrungen.

In allen minder wichtigen Fällen ist die höhere Ratification nicht erforderlich, wenn drei Viertheile der Stimmen sich für den Antrag ausgesprochen haben. Gegenstände reglementarischer Natur bedürfen zum Zwecke ihrer Annahme und Ausführung lediglich der absoluten Stimmenmehrheit.

Bei Beschlüssen nach Stimmenmehrheit steht nur den anwesenden Abgeordneten eine Stimme zu, und findet eine Uebertragung der Stimme nicht Statt.

Ratification und Dauer des Vertrages.

Artikel 76.

Die Ratificationen der gegenwärtigen Vereinbarung werden bis Ende Februar 1852 erfolgen.

Traktat wchodzi w życie z dniem 1. Kwietnia 1852 roku, i zostaje w mocy aż do końca roku 1860, a odtąd dalej z zastrzeżeniem jednorocznego wypowiedzenia.

Berlin, dnia 5. Grudnia 1851 roku.

Za Austryę . . . (L. S.) **Maks. Löwenthal.**
„ Prusy . . . . (L. S.) **Henryk Schmückert.**
(L. S.) **Karol Adolf Metzner.**
„ Bawaryę . . . (L. S.) **Józef Baumann.**
„ Saksonię . . . (L. S.) **Bruno Schimpff.**
„ Hanover . . . (L. S.) **Aug. Fryd. Friesland.**
„ Wirtemberg . (L. S.) **Teodor Kapp.**
„ Baden . . . . (L. S.) **Ernest Fil. baron Reitzenstein.**
„ Holstein . . . (L. S.) Dr. **Jan Wil. Ahlmann.**
„ Luxemburg . . (L. S.) **Jan Ulveling.**
„ Brunświk . . . (L. S.) **Fryd. Karol Aug. Ribbentrop.**
„ Meklenburg-Schwerin . . (L. S.) **Fryd. Pritzbuer.**
„ Meklenburg-Strelitz . . . (L. S.) **Fryd. Wil. Boccius.**
„ Oldenburg . . (L. S.) **Aug. Fryd. Friesland.**
vi substitutionis:
„ Lubekę . . . . (L. S.) Dr. **Teodor Curtius.**
„ Bremen . . . . (L. S.) **Arnold Duckwitz.**
„ Hamburg . . . (L. S.) **Karol Gustaw Hencke.**
„ obręb pocztowy książąt Thurn i Taksis . . . . (L. S.) **Albert Karol Müller.**

My, po przejrzeniu i rozważeniu wszystkich artykułów niniejszego traktatu, potwierdzamy i przyjmujemy takowy, przyrzekając słowem Naszem cesarskiem za Nas i Następców Naszych, iż go w całej treści wiernie zachowamy i zachować każemy.

W dowód czego, niniejszy dokument ratyfikacyjny, własną ręką Naszą podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarsko-królewską wycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Naszem cesarskiem mieście Wiedniu dnia 17. Marca roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode,

Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

Die Vereinbarung tritt mit dem 1. April 1852 ins Leben. Dieselbe bleibt bis zum Schlusse des Jahres 1860 und von da ab ferner unter Vorbehalt Einjähriger Kündigung in Kraft.

Berlin, den 5. December 1851.

Für Oesterreich . . . . (L. S.) **Max Löwenthal.**
„ Preussen . . . . (L. S.) **Heinrich Schmückert.**
(L. S.) **Carl Adolph Metzner.**
„ Baiern . . . . (L. S.) **Joseph Baumann.**
„ Sachsen . . . . (L. S.) **Bruno von Schimpff.**
„ Hannover . . . . (L. S.) **Hr. Aug. Friedrich Friesland.**
„ Würtemberg . . . . . . (L. S.) **Theodor Kapp.**
„ Baden . . . . (L. S.) **Ernst Ph. Freiherr v. Reitzenstein.**
„ Holstein . . . . (L. S.) **Hans Wilh. Ahlmann**, *Dr.*
„ Luxemburg . . . . (L. S.) **Johann Ulveling.**
„ Braunschweig . . . . . (L. S.) **Fried. Carl Aug. Ribbentrop.**
„ Mecklenburg-Schwerin . (L. S.) **Friedrich v. Pritzbuer.**
„ Mecklenburg-Strelitz . (L. S.) **Friedrich Wilhelm Boccius.**
„ Oldenburg . . . . (L. S.) **Hr. Aug. Friedrich Friesland,**
vi substitutionis.
„ Lübeck . . . . (L. S.) **Theodor Curtius**, *Dr.*
„ Bremen . . . . (L. S.) **Arnold Duckwitz.**
„ Hamburg . . . . (L. S.) **Carl Gustav Hencke.**
„ das Thurn und Taxis'sche
Postgebiet . . . . (L. S.) **Albert Carl Müller.**

So haben Wir nach Prüfung sämmtlicher Bestimmungen dieses Vertrages, denselben gut geheissen und genehmiget, versprechen auch mit Unserem kaiserlichen Worte, für Uns und Unsere Nachfolger, denselben seinem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten und beobachten zu lassen.

Zu dessen Bestätigung haben Wir gegenwärtige Urkunde eigenhändig unterzeichnet, und selber Unser kaiserliches Insiegel beidrucken zu lassen.

So geschehen in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den 17. März des Jahres Eintausend achthundert fünfzig und zwei, Unserer Reiche im Vierten.

Franz Joseph *m. p.* (L. S.)

F. Schwarzenberg *m. p., FML.*

Auf Sr. k. k. Apostolischen Majestät Allerhöchst eigenen Befehl:
Ignaz Ritter Liehmann v. Palmrode *m. p.,*
k. k. Hof- und Ministerialrath.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLII.

Wydana i rozesłana: dnia 10. Lipca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Juli 1852.

Część XLII.

Wydana i rozesłana dnia 10. Lipca 1852.

135.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 15. Czerwca 1852,

obowiązujące we wszystkich tych krajach koronnych, w których ustawa postępowania karnego z d. 17. Stycznia 1850 r. w wykonaniu stoi,

mocą którego ustanowionem zostaje, iż w myśl ustawy postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850, dochodzenie urzędowe przeciw każdemu bankrutowi, należy do sądu powiatowego kolegialnego.

Dla uchylenia zaszłych wielokrotnie wątpliwości, stanowi się niniejszem, iż dochodzenie urzędowe, które przeciw bankrutowi wytoczone być winno na zasadzie Najwyższego postanowienia z d. 13. Marca 1847 *), obwieszczonego dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 17. Kwietnia 1847, w tych krajach koronnych, w których obowiązuje ustawa postępowania karnego z d. 17. Stycznia 1850 r., w myśl tejże ustawy postępowania karnego, nie do sędziego upadłości, lecz, ponieważ w takim razie zawsze idzie o śledztwo przygotowawcze, z powodu podejrzenia o lekomyślne lub oszustne bankructwo, do sądu powiatowego kolegialnego.

Instancya konkursowa, winna przeto o każdem ogłoszeniu upadłości, bezzwłocznie zawiadomić prokuratora rządowego, przy właściwym sądzie powiatowym kolegialnym ustanowionego, którego obowiązkiem jest, poczynić stosowne wnioski sędziemu śledczemu do zaprowadzenia dochodzeń w tej mierze potrzebnych.

Co się tycze samego postępowania, mianowicie przytrzymania bankruta, za prawidło służyć mają postanowienia ustawy postępowania karnego.

Krauss m. p.

136.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 23. Czerwca 1852,

obowiązujące w całej monarchii, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;

mocą którego, w porozumieniu z c. k. ministerstwem finansów, uregulowanym zostaje tok postępowania przy żądaniu zdania o nieprawdziwości podejrzanych publicznych papierów kredytowych i monet, tudzież względem zachowania takich falzyfikatów, po ukończonem śledztwie karnem.

W celu zaprowadzenia jednostajnego toku czynności, przy żądaniu zdania o nieprawdziwości podejrzanych publicznych papierów kredytowych i monet, tudzież dla uchylenia zaszłych wątpliwości, gdzie takie falzyfikaty po ukończeniu śledztwa karne-

---

*) W zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń, tom 75, str. 81

XLII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Juli 1852.

135.

Erlass des Justizministeriums vom 15. Juni 1852,

wirksam für diejenigen Kronländer, in welchen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Giltigkeit steht,

wodurch bestimmt wird, dass im Sinne der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 die ämtliche Untersuchung gegen jeden Cridatar dem Bezirks-Collegialgerichte zustehe.

*Zur Beseitigung mehrfach vorgekommener Zweifel wird hiermit bestimmt, dass die ämtliche Untersuchung, welche gegen einen Cridatar in Gemässhit der, mit dem Hofkanzlei-Decrete vom 17. April 1847 kundgemachten Allerhöchsten Entschliessung vom 13. März 1847 *) zu pflegen ist, in denjenigen Kronländern, in welchen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 wirksam ist, im Geiste dieser Strafprocess-Ordnung nicht dem Concursrichter, sondern, da es sich dabei immer um eine Voruntersuchung wegen des Verdachtes einer leichtsinnigen oder betrügerischen Crida handelt, dem Bezirks-Collegialgerichte zustehe.*

Die Concurs-Instanz hat daher von jeder Concurs-Eröffnung unverzüglich den Staatsanwalt an dem zuständigen Bezirks-Collegialgerichte in Kenntniss zu setzen, und dem Staatsanwalte liegt es ob, die geeigneten Anträge wegen Einleitung der zu pflegenden Erhebungen an den Untersuchungsrichter zu stellen.

In Beziehung auf das Verfahren selbst, insbesondere rücksichtlich der Verhaftung des Cridatars haben die Bestimmungen der Strafprocess-Ordnung zur Richtschnur zu dienen.

Krauss *m. p.*

136.

Verordnung des Justizministeriums vom 23. Juni 1852,

wirksam für die ganze Monarchie, mit Ausnahme der Militärgränze,

wodurch im Einvernehmen mit dem Finanzministerium der Geschäftsgang bei Einholung von Unechtheitsbefunden über beanständete öffentliche Credits-Papiere und Münzen und für die Aufbewahrung von derlei Falsificaten nach beendigter strafgerichtlicher Untersuchung geregelt wird.

Zur Erzielung eines gleichmässigen Geschäftsganges bei Einholung der Unechtheitsbefunde über beanständete öffentliche Credits-Papiere und Münzen und zur Beseitigung vorgekommener Zweifel, wo derlei Falsificate nach beendigter strafgerichtlicher Unter-

---

**) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 75, Seite 81.*

go, zachowanemi być mają; ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z c. k. ministerstwem finansów, rozporządza co następuje:

§. 1.

Ażeby w przypadkach, w których zachodzi podrobienie lub sfałszowanie publicznych papierów kredytowych, otrzymać zdanie o ich nieprawdziwości, tudzież dalsze wyjaśnienie co do sposobu, w jaki podrobione lub sfałszowane zostały; zarazem czyli już podrobione takowe lub sfałszowane papiery przytrzymane zostały; winny są sądy karne pierwszej instancyi, do których prowadzenie śledztwa należy, w tych zaś krajach koronnych, w których jeszcze ma moc prawa ustawa o postęp. karnem z dnia 17. Stycznia 1850 r., winni sędziowie śledczy, przez przełożonego sądu, do którego należą, bez pośrednictwa wyższych władz sądowych, udawać się, jeżeli idzie o papiery kredytowe, przez rząd wydane, wprost do c. k. ministra finansów, jeżeli zaś idzie o banknoty, do dyrekcyi powszech. uprzywil. banku narodowego.

§. 2.

W razie sfałszowania monet, winni są sądy i sędziowie śledczy, w taki sam sposób udawać się wprost do c. k. urzędu menniczego, istniejącego w dotyczącym kraju koronnym, (probierczego urzędu menniczego krajowego, *Direzione della Zecca)*, dla sądów zaś owych krajów koronnych, w których się podobny urząd nie znajduje, oznaczone zostają, dla udzielania objaśnień, wspomnionych w §. 1. następujące c. k. urzędy mennicze, a mianowicie:

dla Solnogrodu, probierczy urząd krajowy menniczy w Lincu;

dla Szlązka, taki sam urząd w Bernie;

dla Krakowa i Bukowiny, we Lwowie;

dla Dalmacyi, w Tryeście;

dla województwa Serbskiego z banatem Temeskim, c. k. urząd menniczy w Karlsburgu w Siedmiogrodzie.

§. 3.

Po ukończeniu czynności urzędowych karnych, odesłać należy do dalszego zachowania także wprost falzyfikaty papierów kredytowych rządowych do c. k. ministra finansów; falzyfikaty banknotów do dyrekcyi banku narodowego, monet zaś do c. k. urzędu menniczego głównego w Wiedniu, wraz ze wszystkiemi od zbrodni pochodzącemi przedmiotami, narzędziami, przygotowanemi materyałami itp.

Do tychże samych władz, sądy także wprost udawać się winny, jeżeli się widzą w potrzebie żądania zwrotu już złożonych falzyfikatów lub przedmiotów zbrodni, dla nowo rozpoczętej czynności urzędowej.

§. 4.

Podrobione lub sfałszowane papiery kredytowe, przesełać należy w każdym razie przez c. k. wóz pocztowy.

§. 5.

Przepis, nakazujący, ażeby o wszystkich zachodzących sfałszowaniach papierów kredytowych publicznych, tudzież o wszystkich ważnych okolicznościach, wychodzących na jaw w czasie śledztwa, czynić relacye do szefów krajowych i prezydyów sądów wyższych, znosi się tam, gdzie takowy jeszcze ma moc obowiązującą.

Krauss m. p.

suchung aufzubewahren seien, findet das Justizministerium im Einvernehmen mit dem Finanzministerium zu verordnen:

§. 1.

Um in Fällen der Nachmachung oder Verfälschung öffentlicher Credits-Papiere den Befund über deren Unechtheit, und die weitere Auskunft zu erhalten, in welcher Art die Nachmachung oder Verfälschung geschehen sei, und ob bereits derlei nachgemachte oder verfälschte Papiere vorgekommen seien, haben sich die Strafgerichte erster Instanz, welchen die Untersuchung zusteht, und in jenen Kronländern, wo die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 noch in Wirksamkeit steht, die Untersuchungsrichter durch den Vorstand des Gerichtes, dem sie angehören, ohne Dazwischenkunft der höheren Gerichtsbehörden, wenn es sich um Credits-Papiere handelt, welche vom Staate ausgegeben werden, unmittelbar an den Finanzminister, bei Banknoten aber an die Direction der a. pr. National-Bank zu wenden.

§. 2.

Bei Münzverfälschungen haben sich die Gerichte und Untersuchungsrichter in gleicher Weise unmittelbar an das, im betreffenden Kronlande bestehende k. k. Münzamt (Landmünz-Probier-Amt, Direzione della Zecca) zu wenden, und werden für die Gerichtsbehörden jener Kronländer, wo kein solches besteht, zur Einholung der im §. 1 bezeichneten Auskünfte nachstehende k. k. Münzämter bezeichnet; nämlich:

für Salzburg das Landmünz-Probier-Amt zu Linz,

für Schlesien jenes zu Brünn,

für Krakau und die Bukowina jenes zu Lemberg,

für Dalmatien jenes zu Triest,

für die serbische Woiwodschaft mit dem Temeser Banate das k. k. Münzamt zu Karlsburg in Siebenbürgen.

§. 3.

Nach geschlossener strafgerichtlicher Amtshandlung sind, behufs der ferneren Aufbewahrung, die Falsificate von Staatscreditspapieren an den k. k. Finanzminister, jene von Banknoten an die Direction der National-Bank, und jene von Münzen an das k. k. Hauptmünzamt in Wien, und zwar mit allen von dem Verbrechen herrührenden Gegenständen, den Werkzeugen, vorbereiteten Materialien u. dgl. ebenfalls unmittelbar einzusenden.

Eben dahin haben sich die Gerichte auch unmittelbar zu wenden, wenn sie sich veranlasst finden, bereits deponirte Falsificate oder Gegenstände des Verbrechens zu einem erneuten Amtsgebrauche zurückzuverlangen.

§. 4.

Die Versendung nachgemachter oder verfälschter Credits-Papiere und Münzen hat stets mittelst des k. k. Postwagens zu geschehen.

§. 5.

Von der vorgeschriebenen Anzeige aller vorkommenden Verfälschungen der öffentlichen Credits-Papiere und aller im Laufe der diessfälligen Untersuchung vorkommenden wichtigen Umstände an die Länder-Chefs und an die Präsidien der Obergerichte hat es dort wo diese Vorschrift noch in Kraft besteht, sofort abzukommen.

Krauss m. p.

137.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 30. Czerwca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego;

mocą którego artykuł *Garancine* kładzie się w rzędzie materyałów farbierskich, wymienionych w oddziale 44 lit. *d)* taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851, tudzież ustanowionem zostaje postępowanie w drodze celnej z materyałem opałowym tak zwanym „*Kamphin.*“

Ministerstwo finansów w porozumieniu z ministerswem handlu, postanowiło, iż artykuł *Garancine*, *Garancinette* albo *Garancine concentrée* (krapp zwęglony), położony być ma w rzędzie materyałów farbierskich, wymienionych w oddziale 44 lit. *d)* taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851 r. i podlega opłacie cła wchodowego po 45 kr. od cłowego cetnara Sporco, tudzież, iż płyn palny, przychodzący do handlu pod nazwiskiem „*Kamphin*“, będący roztworem kamfory w oleju terpentynowym, uważanym być winien jako „nie wymieniony osobno produkt chemiczny“ wedle oddziału 98 lit. *e)* taryfy, i podlega opłacie cła wchodowego po 5 złr. od cłowego cetnara netto.

Niniejsze postanowienie, co do garanciny, odstępujące od alfabetycznego spisu towarów, podaje się niniejszem do wiadomości, z tem nadmienieniem, iż takowe obowiązywać zacznie od dnia, w którym każdemu urzędowi celnemu z osobna, przesłanem zostanie przez władzę przełożoną.

Baumgartner m. p.

138.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 3. Lipca 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

tyczące się zdolności osób wojskowych do obowiązywania się prawem wekslowem.

Końcem zapobieżenia szkodliwym skutkom, mogącym wyniknąć tak dla wierzycieli jak i dla dłużników, z nieograniczonego rozciągnienia zdolności obowięzywania się prawem wekslowem, na wszystkie osoby stanu wojskowego; odnośnie do Art. 1. ustawy o postępowaniu w sprawach wekslowych, ogłoszonej patentem z d. 25. Stycznia 1850 r. w cz. XXIII dz. pr. p. Nr. 51, po wysłuchaniu Moich ministrów i Mojej Rady państwa, stanowię, co następuje:

Oficerowie rzeczywiści tak czynnie jako też pensyonowani, tudzież żołnierze nu zbrojnego, nie mają zdolności obowięzywać się prawem wekslowem.

Nininiejsze rozporządzenie obowiązywać zacznie w ośmiu dniach po ogłoszeniu w dzien. pr. p., nie będzie wszakże zastosowane do interesów wekslowych, przed tym czasem zawartych.

Moi ministrowie wojny i sprawiedliwości, mają sobie polecone wykonanie niniejszego rozporządzenia.

Franciszek Józef m. p.

Hr. Buol m. p. **Csorich** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.

137.

Verordnung des Finanzministeriums vom 30. Juni 1852,

wirksam für alle Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit Garancine den, unter Abtheilung 44, lit. d) des Zolltarifes vom 6. November 1851, genannten Farbestoffen angereiht, und die Zollbehandlung des Brennstoffes: Kamphin bestimmt wird.

Das Finanzministerium hat im Einvernehmen mit dem Handelsministerium zu bestimmen befunden, dass Garancine *und* Garancinette *oder* Garancine concentrée *(verkohlter Krapp) den, unter Abtheilung 44,* lit. d) *des Zolltarifes vom 6. November 1851, genannten Farbestoffen anzureihen, folglich im Eingange mit 45 Kreuzer vom Sporco-Zollcentner, ferner, dass die unter der Benennung Kamphin im Handel vorkommende brennbare Flüssigkeit, welche sich als Lösung vom Kampher in Terpentin-Oel darstellt, nach Abtheilung 98,* lit. e) *des Tarifes, als „nicht besonders benanntes chemisches Produkt" zu behandeln, sonach im Eingange mit fünf Gulden vom Zollcentner netto zu verzollen sei.*

Diese, bezüglich der Garancine *von dem alphabetischen Waarenverzeichnisse zum Zolltarife abweichende Bestimmung wird mit dem Beisatze bekannt gemacht, dass dieselbe mit dem Tage, an welchem sie den einzelnen Zollämtern durch die vorgesetzte Behörde zukommen wird, in Wirksamkeit zu treten hat.*

Baumgartner *m. p.*

138.

Kaiserliche Verordnung vom 3. Juli 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

bezüglich der Wechselfähigkeit der Militärpersonen.

Um den nachtheiligen Folgen vorzubeugen, welche aus der unbeschränkten Ausdehnung der Wechselfähigkeit auf alle Personen des Militärstandes für Gläubiger und Schuldner entspringen können, finde Ich in Bezug auf den Art. 1 der, mittelst des Patentes vom 25. Jänner 1850 (XXIII. Stück des R. G. B., Nr. 51) kundgemachten Wechselordnung, nach Vernehmung Meiner Minister und Anhörung Meines Reichsrathes, zu bestimmen:

Die wirklichen, sowohl activen, als pensionirten Officiere und die Mannschaft des streitbaren Standes sind nicht wechselfähig.

Diese Verordnung hat binnen acht Tagen nach ihrer Kundmachung im Reichsgesetzblatte in Wirksamkeit zu treten, und ist auf früher eingegangene Wechselgeschäfte nicht anzuwenden.

Meine Minister des Kriegswesens und der Justiz sind mit der Vollziehung dieser Verordnung beauftragt.

Franz Joseph *m. p.*

Gr. Boul *m. p.* **Csorich** *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.*

139.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. Lipca 1852,

obowiązujące w królestwie Dalmacyi,

tyczące się składania dokumentów prywatnych u notaryuszów, wydawania takowych i przypadających od nich należytości.

Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apost. Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 22. Czerwca 1852, zatwierdzić następujące szczegóły:

§. 1.

Notaryusze w Dalmacyi, upoważnieni są przyjmować do zachowania urzędowego, nie tylko rozporządzenia ostatniej woli, lecz też i wszelkie inne dokumenta, które im oddane będą.

Rozporządzenie ostatniej woli, oddane notaryuszowi w okładce tylko lub w opieczętowaniu i ogólnie tylko u niego złożone, nie będzie mieć mocy aktu notaryalnego; podobnie jak każdy inny dokument, który mu li tylko do schowania oddany został.

§. 2.

Notaryusz winien będzie przy złożeniu dokumentu, sporządzić akt notaryalny, i składającemu dokument, na żądanie wydać, albo wyciąg autentyczny tegoż aktu, albo odpis wierzytelny złożonego dokumentu, z potwierdzeniem uskutecznionego złożenia, albo zresztą tylko potwierdzenie na odebranie dokumentu.

§. 3.

Rozporządzenie ostatniej woli, lub każdy inny dokument, oddany notaryuszow tylko do zachowania, może być spisany w jakiejbądź mowie, jeżeli nie zachodzi potrzeba, żeby sam odczytał dokument.

Akt notaryalny, sporządzony przy złożeniu dokumentu, podlega przepisom, wydanym co do przyjmowania aktów notaryalnych.

§. 4.

W każdym przypadku, będzie mógł ten, który dokument składa, odebrać dokument do schowania oddany, z przyzwaniem dwóch świadków, i winien potwierdzić to odebranie na akcie złożenia. Ten, który dokument oddaje jedynie do schowania, może wymienić osobę, której, na jej żądanie, wydanym być ma. Jeżeli dokument wydany zostanie tejże oznaczonej osobie, sporządzonym będzie akt co do tego wydania z przybraniem dwóch świadków, zdolnych potwierdzić tożsamość osoby, a na akcie złożenia czynność ta zanotowaną być ma.

§. 5.

Przy złożeniu dokumentu, nie będącego rozporządzeniem ostatniej woli, do aktów notaryalnych, należy opłacać:

1) od przyjęcia aktu złożenia . . . . 30 kr.

2) od zachowania złożonego dokumentu, opłacać należy osobną taksę 15 „
jeżeli zaś dokument złożony, więcej jak 5, a mniej jak 20 arkuszy obejmuje . . . . 40 „

139.

Verordnung des Justizministeriums vom 3. Juli 1852,

wirksam für das Königreich Dalmatien,

in Betreff der Hinterlegung von Privat-Urkunden bei Notaren, ihrer Ausfolgung und der diessfälligen Gebühren.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 22. Juni 1852 nachstehende Bestimmungen zu genehmigen geruhet:

§. 1.

Die Notare in Dalmatien sind berechtiget, nicht nur letztwillige Anordnungen, sondern auch andere Urkunden aller Art, welche ihnen übergeben werden, in ämtliche Verwahrung zu nehmen.

Eine, dem Notare bloss in einem Umschlage oder versiegelt übergebene und überhaupt bei demselben nur hinterlegte letztwillige Anordnung hat ebenso wenig als eine andere, lediglich zur Aufbewahrung übergebene Urkunde die Kraft einer Notariats-Urkunde.

§. 2.

Der Notar muss über das Hinterlegungsgeschäft einen Notariats-Act aufnehmen und dem Hinterleger, nach seinem Verlangen, entweder eine authentische Ausfertigung dieses Actes oder eine beglaubigte Abschrift der hinterlegten Urkunde mit der Hinterlegungs-Bestätigung oder eine blosse Empfangs-Bestätigung ausfolgen.

§. 3.

Eine, dem Notare lediglich zur Aufbewahrung übergebene letztwillige Anordnung oder andere Urkunde kann in soferne die Nothwendigkeit, die Urkunde selbst vorzulesen, nicht eintritt, in was immer für einer Sprache geschrieben seyn.

Der, über die Hinterlegung aufgenommene Notariats-Act unterliegt den, über die Aufnahme von Notariats-Acten gegebenen Vorschriften.

§. 4.

In allen Fällen kann der Hinterleger, unter Beiziehung zweier Zeugen, die, bloss zur Verwahrung hinterlegte Urkunde wieder zurücknehmen und hat diesen Rückempfang auf dem Hinterlegungs-Acte zu bestätigen. Der Hinterleger kann, wenn er die Urkunde bloss zur Verwahrung hinterlegt, eine Person bestimmen, an welche sie auf ihr Verlangen ausgefolgt werden soll. Wird die Urkunde an diese bestimmte Person ausgefolgt, so muss darüber, unter Beiziehung zweier Identitäts-Zeugen, ein Ausfolgungs-Act aufgenommen und auf dem Hinterlegungs-Acte dieser Vorgang bemerkt werden.

§. 5.

Bei Hinterlegung einer Urkunde, welche keine letztwillige Anordnung ist, zu den Notariats-Acten ist zu entrichten:

1. für Aufnahme des Hinterlegungs-Actes . . . . 30 kr.

2. für die Aufbewahrung der hinterlegten Urkunde wird eine besondere Taxe mit 15 „
wenn die hinterlegte Urkunde mehr als fünf, weniger als zwanzig Bogen bebeträgt, mit . . . . 40 „
entrichtet.

Względem aktów większej jeszcze objętości, wolno będzie składającemu ułożyć się z notaryuszem względem kwoty należytości za przechowanie.

3. Od potwierdzenia odebrania lub złożenia . . . . 20 kr.

za wyciąg autentyczny z aktu złożenia lub za odpis wiarogodny dokumentu złożonego, należy opłacać należytości zwyczajne.

§. 6.

Przy zwróceniu dokumentu, złożonego u notaryusza, należy opłacać:

a) od przyjęcia aktu zwrócenia . . . . 30 kr.

b) jeżeli zwrócenie potwierdzonem będzie przez stronę tylko na akcie złożenia . . . . 15 „

§. 7.

Przez niniejsze rozporządzenie, nie zmieniają się przepisy §. 34 porządku notaryalnego prowizorycznego, ogłoszonego dla Dalmacyi obwieszczeniem gubernialnem z dnia 15. Maja 1827. L. 9213 — 2022, tudzież artykułów 23 i 24, dodanej do niego taryfy należytości co do składania i odwoływania rozporządzeń ostatniej woli i należytości od nich opłacić się mających.

Krauss m. p.

Bei noch umfangreicheren Acten aber ist die Vereinbarung über den Betrag der Aufbewahrungsgebühr zwischen dem Hinterleger und dem Notare gestattet.

3. Für die Empfangs- oder einfache Bestätigung der Hinterlegung . . . . . 20 kr., für die authentische Ausfertigung des Hinterlegungs-Actes oder für die beglaubigte Abschrift der hinterlegten Urkunde sind die gewöhnlichen Gebühren zu entrichten.

§. 6.

Bei Ausfolgung einer, beim Notare hinterlegten Urkunde ist zu entrichten:

a) *für die Aufnahme eines Ausfolgungs-Actes (§. 4) . . . . 30 kr.*

b) *wenn die Ausfolgung nur auf dem Hinterlegungs-Acte von der Partei bestätiget wird . . . . 15 „*

§. 7.

Durch diese Verordnung wird an den Verfügungen des §. 34 der, mit Gubernial-Verlautbarung vom 15. Mai 1827, Zahl 9213-2022, für Dalmatien kundgemachten provisorischen Notariats-Ordnung und der Artikel 23 und 24 des, demselben angeschlossenen Gebührentarifes hinsichtlich der Hinterlegung und des Widerrufes letztwilliger Anordnungen und der dafür zu entrichtenden Gebühren nichts geändert.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLIII.

Wydana i rozesłana: dnia 14. Lipca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 14. Juli 1852.

Część XLIII.

Wydana i rozesłana dnia 14. Lipca 1852.

140.

Rozrządzenie ministra finansów i handlu z dnia 30. Czerwca 1852,

którem się podaje do wiadomości zawarcie układu względem utworzenia flotylli na rzece Po.

Między rządem c. k. austryackim z jednej, a towarzystwem żeglugi parowej Lloyda austryackiego z drugiej strony, zawarty został układ względem ustanowienia flotylli tak zwanej „Po-flotylli", złożonej z okrętów parowych i holowych na rzecę Po, tudzież na wodach, łączących tę rzekę z Wenecyą, Medyolanem i Lago maggiore.

Celem utworzenia tejże flotylli, jest uchylenie dającego się czuć braku prędkich, wystarczających i tanich środków transportu na wodach wewnątrz kraju królestwa Lombardzko-Weneckiego będących.

Linje, na których taż flotylla jazdy swoje odbywać ma, są tymczasowo następujące:

a) Laguny z Wenecyi do Brondolo;

b) Kanały od tegoż miejsca do Cavanella;

c) rzeka Po, od tegoż miejsca aż do ujścia rzeki Ticino;

d) rzeka Ticino od ujścia aż do Pawii;

e) kanał Pawii;

f) Naviglio Grande, i

g) Ticino od Naviglio Grande aż do Lago maggiore.

Towarzystwo żeglugi parowej Lloyda austryackiego, przyjęło zobowiązanie najprzód, i najdalej w ciągu przyszłego roku ustawić na rzece Po flotyllę, złożoną z dwóch parопływów o sile 100 koni, dla transportu osób, i 3-ch paropływów o sile 150 koni do holowania na rz. Po; tudzież z dwóch paropływów o sile 40—50 koni do holowania w Lagunach, między Wenecyą i Chioggia, i z trzech paropływów o śrubach, dla połączenia Tryestu z Cavanella del Po,; a w końcu wystawić czterdzieści, a według potrzeby i więcej holowców i starać się ciągle utrzymywać w dobrym stanie, tak okręta jak maszyny.

Administracya obrotu, pozostawiona będzie wyłącznie Lloydowi.

Rząd zaś postara się przez c. k. korpus flotylli o dokładne zaopatrzenie tychże okrętów w ludzi, z wyjątkiem maszynistów, konduktorów i ajentów.

Wyż rzeczone okręty, uważane będą jako c. k. okręty wojenne i pocztowo-pakowe i używać będą jako takie szczególnych korzyści.

Baumgartner m. p.

XLIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 14. Juli 1852.

140.

Erlass des Finanz- und Handelsministers vom 30. Juni 1852,

womit der Abschluss eines Uebereinkommens wegen Errichtung einer Po-Flottille bekannt gemacht wird.

Zwischen der k. k. österreichischen Regierung einer Seits und der Dampfschiffahrts-Gesellschaft des österreichischen Lloyd anderer Seits ist ein Uebereinkommen wegen Aufstellung einer Flottille aus Dampf- und Schleppschiffen auf dem Po *und den, diesen Fluss mit* Venedig, Mailand *und dem* Lago maggiore *verbindenden Gewässern, unter der Benennung* „Po-*Flottille" abgeschlossen worden.*

Der Zweck der Errichtung dieser Flottille ist, den fühlbaren Mangel an schnellen, ausgiebigen und wohlfeilen Transportmitteln auf den Binnengewässern des lombardisch-venetianischen Königreiches zu beseitigen.

Die Linien, welche diese Flottille befahren soll, sind vorläufig:

a) *die Lagunen von* Venedig *bis* Brondolo;

b) *die Canäle von diesem Orte bis* Cavanella;

c) *der* Po *von diesem Orte bis zur Einmündung des* Ticino;

d) *der* Ticino *von der Mündung bis* Pavia;

e) *der Canal von* Pavia;

f) *der* Naviglio Grande, *und*

g) *der* Ticino *von* Naviglio Grande *bis in den* Lago maggiore.

Die Dampfschiffahrts-Gesellschaft des österreichischen Lloyd hat die Verpflichtung übernommen, vorerst und längstens im Laufe des künftigen Jahres eine Flottille von zwei Dampfern mit 100 Pferdekraft für den Personenverkehr, und drei Dampfern mit 150 Pferdekraft für den Schleppdienst auf dem Po, *ferner von zwei Dampfern mit 40 bis 50 Pferdekraft für den Schleppdienst in den Lagunen zwischen* Venedig *und* Chioggia, *und drei Schraubendampfern für die Verbindung zwischen* Triest *und* Cavanella del Po, *und endlich von vierzig und nach Bedarf mehr Schleppkähnen aufzustellen, und für den steten guten Stand der Schiffe und der Maschinen Sorge zu tragen.*

Die Administration des Verkehres bleibt ausschliesslich dem Lloyd anheimgestellt.

Die Regierung besorgt dagegen durch das k. k. Flottillen-Corps die vollständige Bemannung dieser Schiffe, mit Ausnahme der Maschinenführer, Conducteure und Agenten.

Die Schiffe werden als k. k. Kriegs- und Packetschiffe angesehen, und geniessen als solche besondere Begünstigungen.

Baumgartner *m. p.*

141.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 30. Czerwca 1852,

obowiązujące w krajach koronnych: Czech, Morawii, Galicyi, Austryi niżej i wyżej Ensy, Solnogrodu, Tyrolu, Krainy, Pobrzeża i Dalmacyi;

mocą którego udziela się objaśnienia do rozrządzenia ministeryalnego z dnia 15. Września 1850 r., co do prawa pensyjnego profesorów teologicznych, powołanych ze zakładu naukowego dyecezalnego na c. k. uniwersytet.

W skutek Najwyższego postanowienia z d. 26. Czerwca r. b., objaśnia się punkt 2-gi rozrządzenia ministeryalnego z dnia 15. Września 1851. (dz. pr. N. 215) w ten sposób, iż profesorom przy zakładach dyecezyalnych, w razie powołania ich na c. k. uniwersytet, jako profesorów teologicznych, w każdym przypadku policzonym będzie czas służby pod względem prawa do pensyi, odbyty w zakładzie dyecezalnym, bez względu na różnicę płac na fakultetach teologicznych.

Za ministra, podsekretarz Stanu,
Helfert m. p.

142.

Rozporządzenie ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych z dnia 1. Lipca 1852,

dotyczące ustanowienia pojezdnego pocztowego na 2-e półrocze 1852.

Począwszy od dnia 10. Lipca 1852, ustanowionem zostaje pojezdne pocztowe od jednego konia i od pojedynczej pocztowej stacyi w niżej wymienionych krajach koronnych i powiatach, w sposób następujący:

dla Austryi niższej	na 1 złtr.	6 kr.
„ Austryi wyższej	„ 1 „	4 „
„ Solnogrodu	„ 1 „	6 „
„ Styryi	„ 1 „	4 „
„ Pobrzeża (Tryestu)	„ 1 „	8 „
„ Karyntyi	„ 1 „	6 „
„ Krainy	„ 1 „	6 „
„ Czech	„ 1 „	2 „
„ Morawii	„ 1 „	2 „
„ Szląska	„ 1 „	2 „
„ Galicyi z Krakowem i Bukowiną	„ 1 „	— „
„ Węgier	„ 1 „	— „
„ Wojewodyny i Banatu Temeskiego	„ 1 „	— „
„ Siedmiogrodu	„ 1 „	— „
„ Tyrolu	„ 1 „	10 „
„ Kroacyi cywilnej i Slawonii z wyjątkiem powiatu górniczego	„ 1 „	2 „

141.

Erlass des Ministers für Cultus und Unterricht vom 30. Juni 1852,

wirksam für die Kronländer Böhmen, Mähren, Galizien, Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Tirol, Krain, Küstenland und Dalmatien,

womit der Ministerial-Erlass vom 15. September 1851, in Betreff der Pensions-Ansprüche der, von einer Diöcesan-Lehranstalt an eine k. k. Universität beförderten theologischen Professoren, erläutert wird.

In Folge Allerhöchster Entschliessung vom 26. Juni d. J. wird der zweite Punct des Ministerial-Erlasses vom 15. September 1851 (Reichsgesetzblatt, Nr. 215), dahin erläutert, dass den Professoren an Diöcesan-Lehranstalten, wenn sie an eine k. k. Universität als theologische Professoren befördert werden, die an der Diöcesan-Lehranstalt zugebrachte Dienstzeit in jedem Falle, ohne Rücksicht auf die Verschiedenheit der Gehalte an theologischen Facultäten, rücksichtlich der Pensions-Ansprüche eingerechnet wird.

Für den Minister der Unter-Staatssecretär:

Helfert m. p.

142.

Verordnung des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 1. Juli 1852,

über die Bemessung der Postrittgelder für den zweiten Semester 1852.

Das Postrittgeld für Ein Pferd und Eine einfache Post wird vom 10. Juli 1852 angefangen, in folgender Weise festgesetzt:

		fl.	kr.
für	Niederösterreich mit	1 fl.	6 kr.
„	Oesterreich ob der Enns mit	1 „	4 „
„	Salzburg mit	1 „	6 „
„	Steiermark mit	1 „	4 „
„	das Küstenland (Triest) mit	1 „	8 „
„	Kärnthen mit	1 „	6 „
„	Krain mit	1 „	6 „
„	Böhmen mit	1 „	2 „
„	Mähren mit	1 „	2 „
„	Schlesien mit	1 „	2 „
„	Galizien einschliesslich von Krakau und der Bukowina mit	1 „	— „
„	Ungarn mit	1 „	— „
„	die Woiwodina und das Temeser Banat mit	1 „	— „
„	Siebenbürgen mit	1 „	— „
„	Tirol mit	1 „	10 „
„	Civil-Croatien und Slavonien, mit Ausnahme des Montan-Bezirkes mit	1 „	2 „

dla powiatu górniczego (Litorale kroackie) . . . . na 1 złtr. 8 kr.
„ Pogranicza wojskowego kroacko-slawońskiego (z wyjątkiem powiatu pułków Ottoczańskiego, Ogulińskiego, Likańskiego i powiatu gminy Zeng) . . . . „ 1 „ 2 „
„ powiatu pułków Ottoczańskiego i Ogulińskiego i gminy Zeng „ 1 „ 8 „
„ powiatu pułku Likańskiego . . . . „ 1 „ 10 „

Należytość za kryty powóz stacyjny, ustanowioną zostaje na połowę, a za niekryty powóz na czwartą część pojezdnego, wypadającego w dotyczącym powiecie od jednego konia i od jednej stacyi pocztowej.

Poczestne dla pocztyljona i należytość za smarowidło, żadnej nie ulegają zmianie.

Baumgartner m. p.

143.
Rozporządzenie ministra kultury krajowej i górnictwa z dnia 5. Lipca 1852,

mocą którego rozporządza się przeniesienie c. k. starostwa górniczego z Joachimsthal do Komothau, tudzież rozdzielenie powiatu urzędowego, przydzielonego c. k. komisaryatowi w Cieplicach.

Z uwagi na okazującą się potrzebę publiczną, wymagającą, ażeby w powiecie starostwa górniczego joachimsthalskiego przeniesioną została siedziba urzędowa władzy kierującej z ostatnich granic powiatu i kraju, na miejsce więcej ku środkowi powiatu i w bliskości przedsiębiorstw górniczych położone, tudzież wymagającą rozdzielenia powiatu przydzielonego do komisaryatu górniczego w Cieplicach, stanowi się odnośnie do rozporządzenia, wydanego na mocy Najwyższego patentu z dnia 7. Marca 1850 r., w dniu 14. Marca 1850 r. (dz. pr. p. cz. XXXV. N. 123 z r. 1850) — co następuje:

§. 1.

Siedziba c. k. starostwa górniczego, rozciągającego swą władzę na obwody Eger i Czeska-Leipa, przeniesioną zostaje z Joachimsthal do Komothau.

§. 2.

Od powiatu urzędowego c. k. komisaryatu górniczego w Cieplicach, oddzielonemi zostają obadwa starostwa powiatowe górnicze w Bryx i Saaz, w obwodzie Egerskim i przydzielonemi będą wprost do swego urzędu powiatowego górniczego.

§. 3.

Aż do przeprowadzenia niniejszego rozporządzenia, którego czas następnie ogłoszonym będzie, pozostanie c. k. starostwo górnicze powiatowe w Joachimsthal i c. k. komisaryat górniczy w Cieplicach przy dotychczasowej swej działalności urzędowej.

Thinnfeld m. p.

für den Montan-Bezirk (croatisches Litorale) mit . . . . 1 fl. 8 kr.
„ die croatisch-slavonische Militärgränze, mit Ausnahme des Ottočaner, Oguliner und Liccaner Regimentes, dann des Zengger Communitätsbezirkes, mit . . . . 1 „ 2 „
„ den Ottočaner und Oguliner Regiments- und den Zengger Communitätsbezirk mit . . . . 1 „ 8 „
„ den Liccaner Regimentsbezirk mit . . . . 1 „ 10 „

Die Gebühr für einen gedeckten Stationswagen wird auf die Hälfte, und für einen ungedeckten Wagen auf den vierten Theil des für Ein Pferd und Eine Post bemessenen Rittgeldes festgesetzt.

Das Postillonstrink- und Schmiergeld bleibt unverändert.

Baumgartner m. p.

143.

Verordnung des Ministers für Landescultur und Bergwesen vom 5. Juli 1852,

womit die Ueberstellung der k. k. Berghauptmannschaft von Joachimsthal nach Komotau, und die Zertheilung des, dem k. k. Berg-Commissariate in Teplitz zugewiesenen Amtsbezirkes, angeordnet wird.

In Berücksichtigung des sich herausstellenden öffentlichen Bedürfnisses, welches im joachimsthaler berghauptmannschaftlichen Bezirke die Ueberstellung des Amstsitzes der leitenden Behörde von der äussersten Gränze des Bezirkes und Landes, an einen mehr in der Mitte des Bezirkes und in der Nähe der gewerkschaftlichen Bergbau-Unternehmungen gelegenen Ort erheischt, und eine angemessene Zertheilung des dem Teplitzer Berg-Commissariate zugewiesenen Amtsbezirkes erfordert, wird mit Beziehung auf die in Gemässheit des Allerhöchsten Patentes vom 7. März 1850 unterm 14. März 1850 (Reichsgesetzblatt, XXXV. Stück, Nr. 123, vom Jahre 1850) erlassene Verordnung bestimmt:

§. 1.

Der Amtssitz der sich über die Kreise Eger und Böhmisch-Leippa erstreckenden k. k. Berghauptmannschaft wird von Joachimsthal nach Komotau überstellt.

§. 2.

Von dem Amtsbezirke des k. k. Berg-Commissariates in Teplitz, werden die beiden Bezirkshauptmannschaften Brüx und Saaz, Egerer Kreises, getrennt, und dem unmittelbar berghauptmannschaftlichen Amtsbezirke zugewiesen.

§. 3.

Bis zur erfolgten Durchführung dieser Massregeln, worüber der Zeitpunct nachträglich bekannt gegeben werden wird, bleibt die dermalige Amtswirksamkeit der k. k. Berghauptmannschaft in Joachimsthal und des k. k. Teplitzer Berg-Commissariates aufrecht.

Thinnfeld m. p.

144.

Rozrządzenie ministerstwa spraw zewnętrznych z d. 9. Lipca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

tyczące się układu zawartego między Austryą i Sardynią, względem uwolnienia od wszelkich opłat przy wyprowadzaniu majątku z jednego państwa do drugiego.

Rządy ces. Austryacki i król. Sardyński, ugodziły się przez zamianę wzajemnych oświadczeń ministeryalnych, która nastąpiła w Turynie, na dniu 19/21 Czerwca r. b., iż ograniczenie, objęte w traktacie z dnia 19. Listopada 1824 r. art. VIII, co do opłat od wywozu majątku z jednego państwa do drugiego, płynących do kas komunalnych lub stanowych, zniesionem i zaprowadzonem zostaje zupełne uwolnienie od opłaty jakiegobądź rodzaju wszelkich majątków spadkowych przy wywożeniu takowych z obrębu jednego z tychże państw do drugiego tak dalece, iż takie spadki, nie będą podlegać żadnym innym podatkom i ciężarom, jak tylko takim, które w podobnych przypadkach właśni poddani od spadków w kraju zostających, stosownie do ustaw krajowych, do kasy rządowej opłacać winni.

Hr. **Buol** m. p.

144.

Erlass des Ministeriums der auswärtigen Angelegenheiten vom 9. Juli 1852,

giltig für alle Kronländer,

über die zwischen Oesterreich und Sardinien vereinbarte volle Freizügigkeit bei gegenseitigen Vermögens-Exportationen.

Die kaiserlich-österreichische und königlich-sardinische Regierung sind mittelst zu Turin unterm 19./21. Juni d. J. stattgefundener Auswechslung von gegenseitigen Ministerial-Erklärungen übereingekommen, dass die in dem österreichisch-sardinischen Freizügigkeits-Vertrage vom 19. November 1824, Art. VIII, hinsichtlich des in die ständischen oder Communal-Cassen fliessenden Abfahrtsgeldes festgesetzte Beschränkung aufgehoben werde, und eine gänzliche Befreiung von jeder Abgabe der Art für die aus dem Gebiete des einen der beiden Staaten in jenes des anderen ziehenden Verlassenschaften stattfinde, so dass derlei Verlassenschaften keinen anderen Steuern und Lasten unterliegen sollen, als welche in gleichen Fällen von den eigenen Staats-Angehörigen für die im Inlande bleibenden Verlassenschaften nach der heimatlichen Gesetzgebung für die Staatscasse zu entrichten sind.

Gr. Buol *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLIV.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 24. Lipca 1852,
w wydaniu niniejszem: dnia 28. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLIV. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 24. Juli 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 28. August 1852.

Część XLIV.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 24. Lipca 1852,
w wydaniu niniejszem: 28. Sierpnia 1852.

118.

Traktat względem kolei żelaznej między Austryą, Państwem Kościelnem, Modeną, Parmą i Toskaną,

przez pełnomocników dotyczących rządów podpisany w Rzymie w d. 1. Maja 1851 r. którego ratyfikacye tamże wymienione zostały w d. 18. Sierpnia 1851 r.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

Czynimy wiadomo i zeznajemy wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ między Naszym a pełnomocnikami Jego Świątobliwości, i Jego Ces. Król. Wysokości Wielkiego-Księcia Toskany, tudzież Ich król. Wysokości, książąt Modeny i Parmy, względem założenia kolei żelaznej, którąby prez terytorya parmezańskie i modeńskie idąc, a z państw Stolicy Apostolskiej wychodząc, połączyć miała koleje żelazne austryacko-lombardzkie z toskańskiemi, zawarty i podpisany został w Rzymie dnia 1. Maja roku bieżącego, traktat formalny, treści następującej:

XLIV. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 24. Juli 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 28. August 1852.

145.

Eisenbahn-Vertrag zwischen Oesterreich, dem Kirchenstaate Modena, Parma und Toscana.

Von den Bevollmächtigten der betheiligten Regierungen unterzeichnet zu Rom am 1. Mai 1851, die Ratification ausgewechselt ebendaselbst am 18. August 1851.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carniolae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae; Comes Habsburgi et Tirolis; Magnus Wojwoda Wojwodinae Serbiae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam Nostrum inter et Plenipotentiarios Suae Sanctitatis, Suaeque Caes. et Reg. Celsitudinis Magni Ducis Hetruriae, nec non Regiarum Celsitudinum Suarum, Mutinae et Parmae Ducum, construendae e ferro viae, quae super Parmae Mutinequae territorio et Sanctae Sedis ditiones excurrendo, austro-longobardicas, cum hetruricis conjungeret vias ferreas, Romae die 1. Maji anni currentis solemnis conventio inita et signata fuit, tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.	**Tłumaczenie.**
In nome della santissima ed indivisibile Trinità!	W imieniu przenajświętszej i niepodzielnej Trójcy!
Sua Santità, **Sua Maestà l' Imperatore di Austria, Re d' Ungheria e di Boemia ecc. ecc. ecc.,** **Sua Altezza Reale l' Arciduca, Duca di Modena ecc. ecc. ecc.,** **Sua Altezza Reale l' Infante di Spagna, Duca di Parma ecc. ecc. ecc., e** **Sua Altezza Imperiale e Reale l' Arciduca, Gran Duca di Toscana ecc. ecc. ecc.,**	**Jego Świątobliwość;** **Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Cesarz Austryi, Król Węgierski i Czeski etc. etc. etc.** **Jego Król. Wysokość Arcyksiążę, Książę Modeny, etc. etc. etc.** **Jego Król. Wysokość Infant Hiszpanii, Książę Parmy, etc. etc. etc. i** **Jego c. k. Wysokość Arcyksiążę, Wielki Książę Toskany, etc. etc. etc.**
animati dal desiderio di procurare ai rispettivi Stati i vantaggi che possono loro risultare dall' apertura di una strada destinata a congiungere le reti di strade ferrate austro-lombarde con quelle delle consimili strade esistenti in Toscana, hanno determinato di devenire a tale effetto alla stipulazione di una Convenzione speciale, ed hanno a tal fine nominato in Loro Plenipotenziarii:	powodowani życzeniem, udzielić Swym państwom korzyści, jakieby wyniknąć mogły z założenia koleji żelaznej, celem połączenia austryacko-lombardzkiej sieci koleji żelaznych z takiemiż kolejami w Toskana istniejącemi, postanowili tym końcem ułożyć osobną konwencyę, do czego zamianowani zostali pełnomocnikami, a to:
Per parte della Santa Sede:	Ze strony Stolicy Apostolskiej:
Sua Eminenza il signor Cardinale Giacomo Antonelli, Pro-Segretario di Stato di Sua Santità.	Jego Przewielebność Kardynał, pan Jakób Antonelli, Podsekretarz państwa Jego Świątobliwości.
Per parte dell' Austria:	Ze strony Austryi:
Il signor Conte Maurizio Nicola Esterházy-Galantha-Forchtenstein, Gran Croce dell' Ordine Pontificio Piano, di quello Granducale di S. Giuseppe di Toscana, di quello Reale di S. Gennaro delle due Sicilie e dell' Ordine Costantiniano di S. Giorgio di Parma, Ciamberlano di Sua Maestà Imperiale e Reale Apostolica, Suo Inviato straordinario e Ministro plenipotenziario presso la Santa Sede.	pan hrabia Maurycy Mikołaj Esterházy Galantha-Forchtenstein, kawaler Wielkiego krzyża papiezkiego orderu Piusa, Wielko-książęcego toskańskiego orderu św. Józefa, król. sycyliańskiego orderu św. Januarego i konstantyńskiego orderu św. Jerzego Parmy, Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości Szambelan, nadzwyczajny poseł i upełnomocniony minister przy Stolicy Apostolskiej.

Uebersetzung.

Im Namen der heiligen und untheilbaren Dreieinigkeit!

Seine Heiligkeit,

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn und Böhmen etc. etc. etc.,

Seine königliche Hoheit der Erzherzog, Herzog von Modena etc. etc. etc.,

Seine königliche Hoheit der Infant von Spanien, Herzog von Parma etc. etc. etc., und

Seine kaiserlich-königliche Hoheit der Erzherzog, Grossherzog von Toscana etc. etc. etc.

haben, beseelt von dem Wunsche, Ihren bezüglichen Staaten die Vortheile zu verschaffen, welche aus der Anlegung einer Eisenbahn zur Verbindung des österreichisch-lombardischen Eisenbahn-Netzes mit den bestehenden derartigen Bahnen Toscanas entspringen können, zu diesem Behufe beschlossen, zu einer besonderen Convention zu schreiten und zu diesem Ende zu Ihren Bevollmächtigten ernannt:

Von Seite des heiligen Stuhles:

Seine Eminenz, den Herrn Cardinal, Jacob Antonelli, Pro-Staats-Secretär Seiner Heiligkeit.

Von Seite Oesterreichs:

den Herrn Grafen Moriz Nicolaus Esterházy-Galantha-Forchtenstein, Grosskreuz des päpstlichen Pius-Ordens, des grossherzoglich-toscanischen St. Joseph-Ordens, des königlich-sicilianischen St. Januarius-Ordens und des constantinischen St. Georg-Ordens von Parma, Seiner k. k. Apostolischen Majestät Kämmerer, ausserordentlicher Gesandter und bevollmächtigter Minister bei dem heiligen Stuhle.

Per parte di Modena:

Il signor Conte Francesco Malaguzzi, Tenente Colonnello e Ciamberlano di Sua Maestà Imperiale Reale Apostolica, Cavaliere di 2. Classe di S. Anna di Russia, Commendatore dell' Ordine Pontificio di S. Gregorio Magno, e di quello di S. Giorgio della Riunione, Cavaliere di 3. Classe dell' Aquila rossa di Prussia.

Per parte di Parma:

Il signor Dottore Marco Aurelio Onesti, Commendatore del sacro angelico Imperiale Ordine Constantiniano di S. Giorgio di Parma, e del Reale Ordine di Francesco I. delle due Sicilie, Consigliere di Stato effettivo, Ministro di Stato pel Dipartimento delle finanze.

Per parte della Toscana:

Il signor Consigliere Giovanni Baldasseroni, Senatore della Toscana, Cavaliere dell' Ordine insigne e militare di S. Stefano Papa e Martire, Cavaliere Gran Croce dell' Ordine del Merito sotto il titolo di S. Giuseppe, Gran Croce dell' Ordine Imperiale Austriaco di Leopoldo, Gran Croce decorato del gran Cordone della sacra Religione ed Ordine militare dei S. S. Maurizio e Lazzaro di Sardegna, Gran Croce dell' Ordine Pontificio di S. Gregorio Magno, Gran Cordone dell' Ordine di S. Gennaro delle due Sicilie, Senatore Gran Croce del sacro angelico Imperiale Ordine Costantiniano di S. Giorgio di Parma, decorato della Croce di prima classe pel Merito civile dell' Ordine Parmense di S. Lodovico, Ciamberlano di Sua Altezza Imperiale Reale il Gran Duca, Suo Ministro-Segretario di Stato pel Dipartimento delle finanze, del commercio e di lavori pubblici, Presidente del Consiglio dei Ministri ecc. ecc.

Ze strony Modeny:

pan hrabia Franciszek Malaguzzi, Podpułkownik i Szambelan Jego Ces. Kr. Apostolskiej Mości, kawaler rosyjskiego orderu św. Anny kl. II, komandor papiezkiego orderu św. Grzegorza Wielkiego i orderu św. Grzegorza nowego połączenia, rycerza pruskiego orderu orła czerwonego III. klasy.

Ze strony Parmy:

pan Dr Markus Aureliusz Onesti, komandor konstantyńskiego orderu św. Grzegorza i król. Parmezańskiego orderu Franciszka I. obojej Sycylii, rzeczywisty radzca, minister Stanu dla wydziału finansów.

Ze strony Toskany:

pan radzca Jan Baldasseroni, senator Toskany, kawaler toskańskiego orderu św. Szczepana, kawaler Wielkiego-krzyża orderu zasług św. Józefa, Wielkiego krzyża ces. austryac. orderu Leopolda, Wielkiego krzyża sardyńskiego orderu św. Maurycyusza i Łazarza, Wielkiego krzyża papiezkiego orderu św. Grzegorza Wielkiego, Senator Wielkiego krzyża orderu konstantyńskiego św. Jerzego Parmy, krzyża zasług cywilnych klasy I, orderu św. Ludwika Parmy, Jego Ces. Król. Wysokości Wielkiego Księcia Szambelan; minister-sekretarz Stanu dla wydziału finansów, handlu i robót publicznych, prezydent Rady ministrów itd. itd.

Von Seite Modenas:

den Herrn Grafen Franz Malaguzzi, Oberstlieutenant und Kämmerer Seiner k. k. Apostolischen Majestät, Ritter des russischen St. Annen-Ordens II. Classe, Commandeur des päpstlichen Ordens des heiligen Gregor des Grossen und des St. Georg-Ordens der Wiedervereinigung, Ritter des preussischen rothen Adler-Ordens III. Classe.

Von Seite Parmas:

den Herrn Dr. Marcus Aurelius Onesti, Commandeur des constantinischen St. Georg-Ordens von Parma und des königlichen Ordens Franz I. beider Sicilien, wirklichen Staatsrath, Staatsminister für das Finanz-Departement.

Von Seite Toscanas:

den Herrn Rath Johann Baldasseroni, Senator von Toscana, Ritter des toscanischen St. Stephan-Ordens, Ritter-Grosskreuz des St. Joseph-Verdienst-Ordens, Grosskreuz des kaiserlich-österreichischen Leopold-Ordens, Grosskreuz des sardinischen St. Mauritius- und Lazarus-Ordens, Grosskreuz bes päpstlichen Ordens des heiligen Gregor des Grossen, Grosskreuz des sicilianischen St. Januarius-Ordens, Senator-Grosskreuz des constantinischen St. Georg-Ordens von Parma, Civil-Verdienstkreuz I. Classe des St. Ludwig-Ordens von Parma, Seiner k. k. Hoheit des Grossherzoges Kämmerer, Minister-Staats-Secretär für das Departement der Finanzen, des Handels und der öffentlichen Arbeiten, Ministeraths-Präsident etc.

I quali essendosi riuniti in Roma ed avendo esibiti i loro pieni poteri, trovati in buona e debita forma e quelli scambiatisi, hanno convenuto e stipulato gli Articoli seguenti con la riserva delle ratifiche dei rispettivi Sovrani.

Articolo 1.

La Santa Sede, l'Impero Austriaco, i Duchi di Modena e di Parma, ed il Gran Duca di Toscana penetrati dalla importanza di agevolare i mezzi di comunicazione fra i Loro Stati ed ampliare così le scambievoli relazioni di buona vicinanza, concordano la costruzione di una strada ferrata che assumerà il nome di

„Strada ferrata dell' Italia centrale"

e che partendo, per una parte da Piacenza si debba dirigere per Parma a Reggio, e per l'altra parte staccandosi da Mantova proceda ugualmente a Reggio, e di colà per Modena e Bologna a Pistoja od a Prato, secondo che sarà riconosciuto più agevole e men dispendioso il passaggio dell' Apennino, congiungendosi infine, nell' una o l'altra di dette città, alla rete delle strade ferrate toscane.

Articolo 2.

È annessa alla presente Convenzione la carta geografica sulla quale è in colore azzurro tracciato l'andamento della linea con la quale sviluppasi il concetto espresso nel' Articolo precedente, fermo sempre quanto è in esso avvertito circa al punto nel quale la strada traversa l'Apennino per congiungersi alle strade toscane, ciò che si riserva, nel migliore interesse dell' impresa, a studii e verificazioni ulteriori.

Którzy zebrawszy się w Rzymie, i udzieliwszy sobie wzajemnie pełnomocnictwa, w dobrej i należytej formie uznane, z zastrzeżeniem ratyfikacyj rządów dotyczących, ułożyli Artykuły następujące:

Artykuł 1.

Stolica Apostolska, Cesarz austryacki, książęta Modeny i Parmy, Wielki-książę Toskany—przeświadczeni, jak ważną jest rzeczą ułatwić środki obrotowe między państwami Swemi, i przez to wzajemnie rozszerzyć dobre stosunki sąsiednie —uchwalili jednomyślnie założyć kolej żelazną pod nazwą:

„włoska kolej żelazna centralna"

która z jednej strony z Piacenza wychodząc, przez Parma do Reggio, a z drugiej strony z Mantua wychodząc, także do Reggio, a ztąd przez Modena i Bologna do Pistoja albo do Prato, wedle tego, gdzie założenie jej na Apeninach okaże się łatwiejszem i mniej kosztownem — prowadzoną i nareszcie przy jednem lub drugiem z miast rzeczonych z siecią kolei żelaznych w Toskana połączoną być ma.

Artykuł 2.

Do niniejszej konwencyi, przyłączony jest krajobraz, w którym linja w powyższym artykule rzeczona, skreśloną i niebieską farbą jest uwidocznioną; zawsze jednak utrzymuje się w swej mocy uwaga, w powyższym artykule wspomniona, dotycząca punktu, gdzie kolej przecinać ma Apeniny, celem połączenia z kolejami toskańskiemi, w której to mierze w interesie przedsiębiorstwa, zastrzegają się dalsze studya i dochodzenia.

Welche, nachdem sie in Rom zusammengetreten sind, und ihre in guter und gehöriger Form befundenen Vollmachten sich gegenseitig mitgetheilt hatten, mit Vorbehalt der Ratificationen der bezüglichen Regierungen die folgenden Artikel vereinbarten:

Artikel 1.

Der heilige Stuhl, der österreichische Kaiserstaat, die Herzoge von Modena und Parma und der Grossherzog von Toscana — durchdrungen von der Wichtigkeit, die Verkehrsmittel zwischen Ihren Staaten zu erleichtern und damit die gegenseitigen guten nachbarlichen Beziehungen zu erweitern — beschliessen einstimmig die Erbauung einer Eisenbahn, welche die Benennung:

„italienische Central-Eisenbahn"

zu erhalten hat, und welche einer Seits von Piacenza *ausgehend über* Parma *nach* Reggio, *und anderer Seits von* Mantua *auslaufend, ebenfalls nach* Reggio *und von da über* Modena *und* Bologna *entweder nach* Pistoja *oder nach* Prato, *je nachdem sich die Passirung der Apenninen leichter und minder kostspielig erweisen wird, führen, und endlich bei der einen oder der anderen der genannten Städte an das toscanische Eisenbahn-Netz sich anschliessen soll.*

Artikel 2.

Der gegenwärtigen Convention ist eine Landkarte beigefügt, in welcher die im vorhergehenden Artikel bezeichnete Linie entwickelt und mit blauer Farbe ersichtlich gemacht worden ist, stets aber soll die im obigen Artikel gemachte Bemerkung rückssichtlich des Punctes, wo die Bahn die Apenninen wegen des Anschlusses an die toscanischen Bahnen zu durchschneiden hat, aufrecht erhalten werden, worüber man im Interesse des Unternehmens, weitere Studien und Erhebungen zu machen, sich vorbehält.

Articolo 3.

Il Governo Imperiale Austriaco si obbliga di ultimare a tutte sue spese e contemporaneamente alla strada che forma soggetto della presente Convenzione, le proprie strade ferrate tanto fino a Piacenza quanto fino a Mantova, permettendo in ambidue questi punti che le strade stesse si congiungano alla nuova strada centrale italiana.

Articolo 4.

Il R. Governo Toscano ugualmente promette che le proprie strade ferrate da Pistoja a Lucca, e da Pistoja a Firenze saranno ultimate contemporaneamente, se non prima, della nuova strada centrale.

Articolo 5.

La costruzione della strada ferrata per l'Italia centrale sarà affidata ad una o più Società intraprenditrici, a quelle migliori condizioni che sarà possibile di stabilire per diligenza della Commissione, di cui sarà parlato in appresso. — Frattanto i Governi interessati concordano fin d'ora di assicurare alla Società, o alle Società suddivisate i seguenti benefizii e privilegi, cioè:

a) protezione ed assistenza efficace per eseguire tutti gli studii e successivamente tutti i lavori necessarii per condurre l'impresa;

b) diritto di procedere per via di espropriazione coatta all' acquisto di qualsivoglia terreno o fabrica che sia necessario per l'esecuzione della strada, come per l'erezione di tutti gli stabili necessarii al servizio della medesima, ritenuto nella Società espropriante l'obbligo di indennizzare pienamente i possessori espropriati e guarentire l'interesse a termini di giusti-

Artykuł 3.

Rząd ces. austr. bierze na się obowiązek, zupełnie swym kosztem i jednocześnie z budową koleji, przedmiot niniejszej konwencyi stanowiącą, ukończyć własne koleje żelazne tak do Piacenzy jak do Mantuy, i dozwala, ażeby się takowe połączyły w obu tych punktach z koleją włoską centralną.

Artykuł 4.

Rząd król. tostkański przyrzeka także, iż swe koleje żelazne z Pistoja do Florencyi jednocześnie połączy, jeżeli nie pierwej, z nową koleją centralną.

Artykuł 5.

Wybudowanie włoskiej kolei żelaznej centralnej, poruczone będzie jednemu lub więcej towarzystwom przedsiębiorczym pod jak najlepszemi warunkami, przez komisyę, o której wyżej będzie mowa, ułożyć się mającemi.

Tymczasem uchwaliły rządy dotyczące, obecnie już zawarować towarzystwu lub towarzystwom koncesye lub przywileje następujące:

a) Obronę i dzielną pomoc pod względem dochodzeń i zasadzających się na nich robót, do przedsiębiorstwa potrzebnych;

b) prawo ekspropryacyi drogą przymusu przy zakupieniu jakiegobądź gruntu lub budynku, potrzebnego tak dla założenia koleji, jak dla założenia urządzeń, do jej prowadzenia służących, przyczem wywłaszczające towarzystwo obowiązek na siebie bierze, wywłaszczonym posiadaczom szkodę zupełnie wynagrodzić, a dla prowizyj w razie zwłoki wypłaty pra-

Artikel 3.

Die kaiserlich-österreichische Regierung macht sich verbindlich, ganz auf ihre Kosten und gleichzeitig mit dem Bahnbaue, welcher den Gegenstand der gegenwärtigen Convention bildet, die eigenen Eisenbahnen sowohl bis Piacenza, *als bis* Mantua *zu vollenden, und gestattet, dass sich dieselben an diesen beiden Puncten an die italienische Centralbahn anschliessen.*

Artikel 4.

Die königlich-toscanische Regierung verspricht ebenfalls, dass ihre Eisenbahnen von Pistoja *nach* Lucca *und von* Pistoja *nach* Florenz *gleichzeitig mit der neuen Centralbahn, wenn nicht noch früher, vollendet seyn werden.*

Artikel 5.

Der Bau der italienischen Central-Eisenbahn wird einer oder mehreren Unternehmungs-Gesellschaften unter den bestmöglichsten, von der Commission, von welcher später die Rede seyn wird, festzustellenden Bedingungen überlassen werden.

Unterdessen sind die theilnehmenden Regierungen übereingekommen, von nun an der Gesellschaft oder den Gesellschaften die nachfolgenden Begünstigungen und Privilegien zuzusichern, und zwar:

a) *Schutz und kräftige Unterstützung, um alle Erhebungen und hierauf alle Arbeiten vorzunehmen, welche zur Durchführung des Unternehmens nothwendig sind;*

b) *das Recht, bei der Einlösung von was immer für einem Grundstücke oder Gebäude welches sowohl für die Anlage der Bahn, als für die Errichtung der zum Betriebe derselben erforderlichen Herstellungen nothwendig ist, im Zwangswege zur Expropriation zu schreiten, wobei die expropriirende Gesellschaft die Verpflichtung auf sich zu nehmen hat, die expropriirten Besitzer vollkommen zu entschädigen, und für die*

zia, secondo le leggi vegiianti nei respettivi Stati ed i sistemi praticati in altri casi congeneri;

c) privilegio esclusivo per la durata non maggiore i cento, intedanni endosind che la maggiore o minore durata della concessione dovrà formare appunto articolo di negoziazione fra la Commissione e le Società concorrenti, e salvo in questo rapporto le dichiarazioni che si contengono nel successivo Articolo 24;

d) esenzione da qualunque imposta ordinaria, straordinaria e speciale sulla strada, suoi accessorii ed esercizio della medesima, e libera introduzione franca di dazio o di altre gabelle per tutti i ferramenti, macchine, attrezzi ed oggetti strettamente ed esclusivamente necessarii alla costruzione della strada, primo armamento ed attivazione della medesima; esenzione dal diritto proporzionale di cui fossero passivi tutti gli atti che la Società dovesse stipulare per la costruzione della strada, quali saranno registrati, o come dicesi, interinati col pagamento del minimum fra i diritti fissi stabilito dalle leggi dei rispettivi paesi. — È però ben inteso che la Società continuerà a pagare l'imposta territoriale sulla cifra per la quale i terreni o le fabriche da essa acquistate figuravano ai pubblici Catasti secondo la precedente loro destinazione;

wną dać ewikcyę, podług ustaw, w właściwych państwach istniejących i podług systemów, w innych podobnych przypadkach zachowywanych;

c) przywilej wyłączny na czas trwania nie dłużej nad lat sto, przyczem nadmienia się, iż dłuższe albo krótsze trwanie koncesyi tej stanowić winno przedmiot własnego układu między komisyą i towarzystwem konkurującem, z zastrzeżeniem oświadczeń, tu odnoszących się, w niżej następującym artykule 24 zawartych;

d) uwolnienie od wszelkiego zwyczajnego, nadzwyczajnego i specyalnego podatku dla koleji, jej przynależytości i przemysłowania, tudzież wolny od cła i innych podatków przywóz wszelkiego żelaza, maszyn, naczyń i przedmiotów, ściśle i wyłącznie potrzebnych dla założenia kolei, pierwszego wystawienia budowy zwierzchniej i wprowadzenia tejże w ruch.

Uwolnienie od opłaty proporcyonalnej, którejby ulegać miały dokumenta, wystawić się mające przez towarzystwo w przedmiocie wybudowania kolei żelaznej, które to dokumenta wszystkie wciągane będą za opłatą minimum stałych należytości, ustanowionych przez ustawy w dotyczących krajach.

Rozumie się atoliż samo przez się, iż towarzystwo i nadal opłacać będzie winno podatek gruntowy od gruntów i budynków wykupionych, a to podług cyfry, zaciągnionej stosownie do dawniejszego ich przeznaczenia w publicznych księgach gruntowych.

Verzugszinsen dem Rechte gemäss, nach den, in den bezüglichen Staaten bestehenden Gesetzen und in anderen ähnlichen Fällen befolgten Systemen, Gewähr zu leisten;

c) *ausschliessliches Privilegium für eine nicht längere Dauer als von hundert Jahren, wobei man bemerkt, dass die längere oder kürzere Dauer dieser Concession der Gegenstand einer eigenen Unterhandlung zwischen der Commission und der concurrirenden Gesellschaft bilden wird, mit Vorbehalt der, im später folgenden Artikel 24 enthaltenen hierauf bezüglichen Erklärungen;*

d) *Befreiung von jeder gewöhnlichen ausserordentlichen und speciellen Steuer für die Bahn sammt Zugehör und deren Betrieb; dann die von Zoll- und anderen Abgaben freie Einfuhr alles Eisens, der Maschinen, Geräthschaften und Gegenstände, welche strenge und ausschliesslich für den Bau, die erste Herstellung des Oberbaues und für die Inbetriebsetzung der Bahn nothwendig sind.*

Befreiung von der proportionellen Gebühren-Entrichtung, welcher von der Gesellschaft für den Bau der Eisenbahn zu verfassende, Urkunden unterworfen wären, welche Urkunden sämmtlich gegen Entrichtung des Minimums der durch die Gesetze in den bezüglichen Ländern festgestellten fixen Gebühren werden eingetragen werden.

Es versteht sich aber von selbst, dass die Gesellschaft fortfahren muss, die Grundsteuer für die, von ihr eingelösten Gründe und Gebäude nach der Ziffer zu entrichten, mit welcher selbe ihrer früheren Bestimmung gemäss in den öffentlichen Grundbüchern eingetragen waren.

e) garanzia di un minimum di interesse sul capitale che, dentro certi limiti, sarà effettivamente impiegato nella costruzione della strada.

Articolo 6.

In compenso agli accennati benefizii, la Società concessionaria, dovrà sottomettersi a tutte le condizioni ed oneri inerenti a simili intraprese e fra le altre a quelle che appresso:

a) ultimare gli studii preparatorii atti a scegliere e tracciare la linea stradale, entro un anno dal momento che verrà stipulato con essa l'atto di concessione. E segnatamente per ciò che riguarda la communicazione fra Bologna e la Toscana, la Società concessionaria dovrà studiare ugualmente la linea fra Bologna e Pistoja che quella fra Bologna e Prato, onde porre i Governi in istato di scegliere quella più conveniente all'impresa, e per la linea da Bologna per la Porretta a Pistoja, come per quelle dei Ducati di Modena e di Parma potrà profittare degli studii che fossero gia fatti, di contro al debito compenso verso i proprietarii dei medesimi;

b) incominciare contemporaneamente i lavori in cinque punti entro il termine di un mese da che la linea sarà stata definitivamente approvata, attaccando l'opera da cinque parti, cioè Pistoja, o Prato, Bologna, Modena, Piacenza e Mantova, dividendoli in modo tale, che la strada tutta debba essere terminata in quattro anni, decorrendi dal giorno in cui l'intera linea stradale

e) Zabezpieczenie minimum prowizyj od kapitału w pewnych granicach na wystawienie koleji żelaznych, rzeczywiście użytego.

Artykuł 6.

W odwzajemnieniu się za wyż rzeczone koncesye, zobowiąże się towarzystwo ukoncesyonowane do wszystkich warunków i ciężarów, do podobnych przedsiębiorstw przywiązanych, a między innemi do następujących:

a) Wszelkie przygotowawcze dochodzenia, celem wybrania i wytyczenia linii koleji żelaznej, ukończy towarzystwo w ciągu roku, licząc od chwili zawarcia aktu koncesyi.

Mianowicie weźmie towarzystwo ukoncesyowane, co się tycze połączenia między Bologną a Toskaną, pod ścisłą rozwagę swą tak liniję między Bologna i Pistoja, jako też liniję między Bologna i Prato, by rządy przez to w stanie widzieć się mogły, stosowniejszą do tego przedsiębiorstwa wybrać liniję; co się tycze linii z Bologna przez Poretta do Pistoja, tudzież linii w księstwach Modena i Parma, towarzystwo rzeczone użyć może dochodzeń, jakieby już poczynione były, za należytem wynagrodzeniem właścicieli środków ku temu pomocnych.

b) W ciągu jednego miesiąca po ostatecznem potwierdzeniu linij będą roboty jednocześnie na pięciu punktach rozpoczęte, a ponieważ budowa na pięciu miejscach ma być rozpoczętą, to jest: w Pistoja albo w Prato, Bologna, Modena, Piacenca i Mantua, roboty w ten sposób podzielone być mają, ażeby cała kolej w ciągu lat czterech, od dnia ostatecznego potwier-

e) *Gewährleistung eines Minimums von Interessen des Capitales, welches, innerhalb gewisser Gränzen, für den Eisenbahnbau wirklich verwendet werden wird.*

Artikel 6.

In Gegenleistung für die vorbezeichneten Begünstigungen, wird sich die concessionirte Gesellschaft allen ähnlichen Unternehmungen anhaftenden Bedingungen und Lasten zu unterwerfen haben, und unter anderen den nachfolgenden:

a) *Die Vorerhebungen zur Wahl und Tracirung der Bahnlinie innerhalb Eines Jahres, von dem Zeitpuncte des Abschlusses des Concessions-Actes an gerechnet, zu vollenden.*

Und namentlich wird die concessionirte Gesellschaft rücksichtlich der Verbindung zwischen Bologna *und* Toscana, *sowohl die Linie zwischen* Bologna *und* Pistoja, *als auch jene zwischen* Bologna *und* Prato, *ihren Studien zu unterziehen haben, um die Regierungen in den Stand zu setzen, die für dieses Unternehmen zweckmässigere Linie wählen zu können; hinsichtlich der Linie von* Bologna *über* Poretta *nach* Pistoja, *so wie jener in den Herzogthümern* Modena *und* Parma, *wird selbe die allfälligen schon gemachten Erhebungen gegen die gebührende Vergütung an die Eigenthümer dieser Behelfe benützen können.*

b) *Die Arbeiten gleichzeitig an fünf Puncten innerhalb des Verlaufes Eines Monates nach der definitiven Genehmigung der Linie zu beginnen, und indem der Bau an den fünf Stellen, nämlich von* Pistoja *oder* Prato, Bologna, Modena, Piacenza *und* Mantua *aus in Angriff zu nehmen ist, werden die Arbeiten in der Art abzutheilen seyn, dass die ganze Bahn binnen vier Jahren, von dem Tage der definitiven Genehmigung der*

sarà stata definitivamente approvata e specialmente quanto alla comunicazione fra Bologna e la Toscana è determinato che i lavori si comincino insieme dal punto di confine dei due Stati e di là si scenda verso le città che si debbono collegare;

dzenia całej linii, ukończoną została, a w szczególności, co się tycze połączenia między Bologna i Toskana stanowi się, że roboty od punktu granicznego obu państw jednocześnie rozpoczęte i dalej aż do obu miast, połączyć się mających, prowadzone być winny;

c) sottomettersi intieramente alla sorveglianza ed ispezione tecnico-amministrativa della Commissione, di che appresso, come degli Ingegneri ed Ispettori che saranno alla medesima delegati;

c) techniczno-administracyjny nadzór i inspekcya, poddane będą zupełnie komisyi, o której później będzie mowa, niemniej inżynierom jej i inspektorom przez komisyę zesłanym;

d) stabilire d'accordo con essa Commissione non tanto il termine di durata della concessione, quanto il minimo dell'interesse che dovrà esserle garantito, il numero delle stazioni di che la strada deve essere corredata, la località delle medesime, il numero delle corse che per il meno dovranno eseguirsi, il massimo dei prezzi esigibili per il trasporto delle persone o delle merci, ed ogni altra disposizione di disciplina conveniente a cautelare la sicurezza personale e l'interesse degli utenti la strada, analogamente a quanto si pratica sopra altre strade ferrate italiane.

d) w porozumieniu z tą komisyą ustanowione będą nietylko czas trwania koncesyi, lecz też i minimum prowizyj, które towarzystwu zagwarantowane będzie, liczba placów stacyjnych, w które kolej opatrzoną być musi, stanowiska onychże, liczba jazd, ile ich najmniej odbyć należy, maksymum cen żądać się mających od transportu osób i towarów, tudzież wszelkie inne zarządzenia i środki, służące do zachowania osobistej bezpieczności i interesu osób, koleji używających, wszystko to wedle analogii z sposobem postępowania przy innych włoskich kolejach żelaznych zaprowadzonym.

Articolo 7.

Fino al totale compimento della strada centrale, gli introiti eventuali sopra i tronchi che già fossero in esercizio, si devolveranno a reintegrare il capitale impiegato nella costruzione, a carico del quale cadranno gli interessi che la Società dovesse corrispondere sopra i versamenti fatti dagli Azionisti, e computabili a scala in ragione di tempo dalla data dei versamenti medesimi.

Artykuł 7.

Aż do zupełnego ukończenia centralnej koleji żelaznej, użytemi będą dochody, jakieby wpłynęły z części w ruch wprowadzonych, do pokrycia kapitału, na wybudowanie koleji użytego, z którego towarzystwo opłacić winno prowizye od wpłat, przez akcyonaryuszów poczynionych, podług skali do czasu tychże wpłat odnoszącej się.

ganzen Linie an gerechnet, beendiget werde, und es wird insbesondere in Betreff der Verbindung zwischen Bologna *und* Toscana *festgestellt, dass die Arbeiten von dem Gränzpuncte beider Staaten ausgehend zugleich begonnen, fortgesetzt, und gegen die beiden zu verbindenden Städte fortgesetzt werden;*

c) *sich der technisch-administrativen Ueberwachung und Inspicirung durch die Commission, von welcher später gesprochen wird, so wie durch die Ingenieure und Inspectoren, welche von ihr werden abgeordnet werden, gänzlich zu unterwerfen;*

d) *im Einvernehmen mit dieser Commission nicht nur die Zeit der Dauer der Concession, sondern auch das Minimum der Interessen, welches der Gesellschaft garantirt werden wird, die Anzahl der Stationsplätze, womit die Bahn versehen werden muss, die Standpuncte derselben, die Anzahl der Fahrten, welche zum wenigsten stattfinden sollen, das Maximum der abzufordernden Preise für den Personen- und Waarentransport und jede andere Anordnung und Massregel zur Wahrung der persönlichen Sicherheit und des Interesses der, die Bahn Benützenden in Analogie mit den, auf den anderen italienischen Eisenbahnen eingeführten Verfahrungsweisen festzustellen.*

Artikel 7.

Bis zur gänzlichen Beendigung der Central-Eisenbahn sind die, auf den früher schon in Betrieb gesetzten Strecken sich allenfalls ergebenden Einnahmen zur Deckung des, auf den Bau verwendeten Capitales, von welchem die Gesellschaft die Interessen für die, von den Actionären geleisteten Einzahlungen, nach einer nach Massgabe der Zeit dieser Einzahlungen sich richtenden Scala, zu bestreiten hat, zu verwenden.

Articolo 8.

Per quanto sià possibile, si fisserà fin da principio sul risultato di perizie estimative, con a Società intraprenditrice il capitale socale, dentro la concorrenza del quale vuolsi ristretta la garanzia di un minimum di interesse a carico dei Governi contraenti.

Tutte le volte che ciò non si possa assolutamente conseguire, si darà luogo a stipulare e quindi operare come appresso:

Condotta la strada sotto la assoluta dipendenza ed ispezione della Commissione, sarà al momento dell'apertura totale di essa, verificata tutta la spesa occorsa per la costruzione, armamento e corredo di esercizio della medesima, e quella somma costituirà il capitale sul quale si intende dai Governi garantito quel minimum d'interesse che sarà concordato.

Articolo 9.

Qualora dopo i primi due anni dal momento della totale apertura della strada risultasse dai conti dell'esercizio della medesima che gli utili netti non fossero nel loro complesso tali da coprire il minimum dell'interesse stato garantito sul capitale determinato come nell'Articolo precedente, in tal caso la Società avrà il diritto di convenire coi Governi contraenti che venga portata ad effetto l'assicurazione di quell'interesse nel limite pattuito. L'effetto di questa convenzione è retroattivo alle due annate precedenti.

Articolo 10.

Con la garanzia che si assumono, gli Stati contraenti non resteranno mai esposti ad altre obbligazioni, che a quella di pagare la sola differenza che si verifichi fra la rendita netta realizzata sull'intiero andamento

Artykuł 8.

O ile to stać się może, już zaraz z początku ustanowionym zostanie na podstawie kosztorysów, spólnie z towarzystwem przedsiębiorącem, kapitał towarzystwa, do którego ograniczonem być winno zabezpieczenie minimum prowizyj, ze strony rządów kontraktujących. We wszystkich przypadkach, gdzie się to uskutecznić nie da, stanowi się postępowanie następujące:

Po ukończeniu koleji pod bezwzględną uległością i nadzorem komisyi, wykazany będzie przy zupełnem jej otworzeniu ogólny wydatek, łożony na jej wyprowadzanie, na wystawienie budowy zwierzchniej, i na urządzenie do jej ruchu potrzebne, i ta summa stanowić będzie kapitał, do którego odnosić się ma zabezpieczenie minimum interesów ze strony rządów.

Artykuł 9.

Jeżeliby w pierwszych dwóch latach, licząc od chwili zupełnego otworzenia koleji z porachunków prowadzenia koleji wykazało się, iż czysty dochód, w całości go wziąwszy, nie jest dostatecznym do pokrycia minimum prowizyj od kapitału, stosownie do poprzedzającego artykułu oznaczonego, wówczas towarzystwo prawo mieć będzie, ułożyć się z rządami kontraktującemi, ażeby zapewnienie owych prowizyj, uskutecznionem zostało w wymiarze oznaczonym.

Układ ten wstecz działać będzie na obadwa lata poprzedzające.

Artykuł 10.

Przez gwarancyę, którą na się przejęły rządy kontraktujące, nie będą te miały do wypełnienia żadnego obowiązku innego, oprócz tego, iż wynagrodzą wypadającą różnicę między dochodem czystym z zupeł-

Artikel 8.

In so weit es möglich ist, wird gleich Anfangs auf Grundlage der Ergebnisse von Kosten-Voranschlägen mit der unternehmenden Gesellschaft das gesellschaftliche Capital festgesetzt werden, bis zu welchem die Zusicherung des Minimums der Interessen auf Rechnung der contrahirenden Regierungen sich beschränken soll. In allen Fällen, wo diess zu bewerkstelligen nicht thunlich wäre, wird festgesetzt und hiernach verfahren werden, wie folgt:

Nachdem die Bahn unter der absoluten Abhängigkeit und der Aufsicht der Commission ausgeführt seyn wird, wird bei der gänzlichen Eröffnung derselben die für die Bauführung, für die Herstellung des Oberbaues und für die, zu deren Betrieb erforderliche Ausstattung gemachte Gesammtauslage richtig gestellt werden, und diese Summe wird das Capital bilden, für welches die Zusicherung des Interessen-Minimums von Seite der Regierungen zu gelten hat.

Artikel 9.

Wenn sich in den zwei ersten Jahren von dem Zeitpuncte der gänzlichen Eröffnung der Bahn an gerechnet, aus den Betriebs-Rechnungen ergeben sollte, dass der Rein-Ertrag, im Ganzen genommen, nicht hinreicht, um das Interessen-Minimum nach dem, in Gemässheit des vorhergehenden Artikels ermittelten Capitale zu decken, so wird die Gesellschaft das Recht haben, mit den contrahirenden Regierungen das Uebereinkommen zu treffen, damit die Zusicherung jener Interessen in dem bestimmten Ausmasse zur Vollziehung komme.

Diese Uebereinkunft hat auf diese zwei vorhergegangenen Jahre zurückzuwirken.

Artikel 10.

Durch die Garantie, welche die contrahirenden Regierungen übernommen haben, werden dieselben keine andere Verpflichtung zu erfüllen haben, als jene, den sich ergebenden Unterschied zwischen dem Rein-Erträgnisse des gesammten Betriebes der Central-Eisen-

della strada centrale e l'importare dell'interesse garantito sul capitale sociale determinato.

Articolo 11.

La rendita netta per gli effetti espressi nell'Articolo precedente, sarà quella che risulterà dagli annui incassi, detratte le spese del mantenimento della strada e suo esercizio, esclusa ogni qualunque prelevazione di fondo di riserva, ed esclusa altresì ogni spesa dipendente da qualsivoglia ristauro straordinario di cui per qualunque causa si verificasse il bisogno.

Articolo 12.

All'oggetto che dette spese siano tenute nei giusti limiti, nè venga la rendita, per detrazione delle medesime, oltre la debita misura diminuita, dovrà ogni anno essere sottoposto alla Commissione governativa, per la conveniente approvazione, uno stato di previsione di esse spese, nè oltre la cifra da questo stato risultante potranno valutarsi le spese nello stabilire la differenza fra la rendita netta e l'importare dell'interesse garantito.

Articolo 13.

Se per caso fortuito straordinario e di forza maggiore restasse interrotto, per un lasso di tempo non breve, il regolare esercizio della strada, o in totalità, o per un tratto superiore alla terza parte della lunghezza della medesima, si intenderà pure sospeso, durante la detta interruzione l'effetto della accordata garanzia.

Articolo 14.

Le somme che gli Stati contraenti dovessero pagare alla Società concessionaria in conseguenza della garanzia precitata, dovranno essere loro rimborsate sopra le

nej administracyi koleji żelaznej centralnej się ukazującym, a summą prowizyj zabezpieczonych od ustanowionego kapitału towarzyskiego.

Artykuł 11.

Dochód czysty tym końcem oznaczyć się mający, stanowić będzie ten, który pozostanie z dochodów rocznych, po odtrąceniu wydatków na utrzymanie i prowadzenie koleji potrzebnych, przyczem jednak wyłączone zostają wszelkie potrącenia dla funduszu rezerwowego, tudzież wszelkie wydatki, sprowadzone przez jakiekolwiekbądź nadzwyczajne reparatury, bez różnicy powodu, dla któregoby się takowe ukazały koniecznie potrzebnemi.

Artykuł 12.

Ażeby wyż rzeczone wydatki w należytych utrzymywane były granicach, tudzież ażeby dochód przez potrącenie onychże nie nad miarę uszczuplany był, corocznie przedłożony będzie komisyi do potwierdzenia przedukład tychże wydatków, a przy oznaczeniu różnicy między czystym dochodem i prowizyami zagwarantowanemi, nie będzie wolno przekraczać cyfry przedukładu onego.

Artykuł 13.

Jeżeliby przez przypadkowe lub nadzwyczajne wypadki, albo przez nieodporny gwałt przerwaną być miała regularna czynność na całej przestrzeni koleji lub na przestrzeni, wynoszącej więcej niż trzecią część całej linii koleji, wtedy na czas przerwy takowej wstrzymaną będzie także i działalność danej gwarancyi.

Artykuł 14.

Summy, jakie wypłaciły rządy kontraktujące towarzystwu przedsiębiorstwa, muszą być rządom zwrócone z przewyższek, jakieby się ukazywały w latach następnych

bahn und zwischen dem Betrage der vom festgesetzten gesellschaftlichen Capitale zugesicherten Interessen zu vergüten.

Artikel 11.

Der zu obigem Zwecke auszumittelnde Rein-Ertrag wird derjenige seyn, welcher sich von den jährlichen Einnahmen, nach Abschlag der, für die Erhaltung und den Betrieb der Bahn nöthigen Auslagen ergibt, wobei jedoch alle Abzüge für den Reservefond und auch alle durch wie immer geartete ausserordentliche Reparaturen herbeigeführten Auslagen, es möge die Nothwendigkeit derselben aus was immer für einer Veranlassung sich ergeben haben, ausgeschlossen sind.

Artikel 12.

Damit obige Auslagen innerhalb angemessener Gränzen gehalten werden, und um das Erträgniss durch den Abzug derselben nicht über die Gebühr zu schmälern, wird der Commission jährlich ein Voranschlag über jene Auslagen zur angemessenen Genehmigung vorgelegt werden, und es darf bei der Ermittlung des Unterschiedes zwischen dem Rein-Ertrage und den verbürgten Interessen die aus jenem Voranschlage sich ergebende Ziffer nicht überschritten werden.

Artikel 13.

Wenn durch zufällige oder ausserordentliche Ereignisse oder durch unwiderstehliche Gewalt der regelmässige Betrieb auf der ganzen oder auf einer mehr als ⅓ der ganzen Bahnlinie betragenden Strecke durch einen bedeutenden Zeitraum unterbrochen werden sollte, so wird während einer solchen Unterbrechung auch die Wirksamkeit der gewährten Garantie sistirt seyn.

Artikel 14.

Die Summen, welche die contrahirenden Staaten der Unternehmungs-Gesellschaft in Folge der vorangeführten Garantie zahlten, müssen Ihnen aus den, durch die Erträgnisse in

eccedenze che, al di là dell'interesse garantito si verificassero nei prodotti degli anni successivi.

Articolo 15.

All'effetto poi di stabilire più particolarmente la misura dell'impegno che ciascun Governo assume nel garantire alla Società concessionaria un minimum di interesse sul capitale che verrà impiegato nella costruzione ed attivazione della strada centrale italiana, resta concordemente determinato quanto appresso:

Sarà tenuto conto distinto dirimpetto a ciascun Governo delle somme tutte impiegate esclusivamente nella costruzione ed armamento del piano stradale dentro il territorio del rispettivo Stato, come per le opere e fabriche qualunque erette dalla Società nel territorio suddetto per necessario servizio della strada medesima.

La spesa occorsa per provvista di macchine, carrozze, carri e quanto altro occorra per l'esercizio della strada, e che servir debba a promiscuo servizio sopra la linea della medesima, verrà ripartita per ugual porzione, e così per un quinto fra i cinque Governi cortraenti.

Ed il cumulo delle somme procedenti dai due titoli antedetti, costituirà il capitale sul quale ciascun Governo sarà tenuto a garantire per la sua quota, l'interesse pattuito con la Società.

Rimane però correspettivamente stabilito, che anco i prodotti che si realizzeranno sopra tutta la linea stradale debbono essere dimostrativamente imputati a vantaggio di ciascun Governo sopra la proporzione stessa del capitale sul quale ha l'obbligo di garantire gli interessi così che niuno dei Governi centraenti rimanga mai esposto oltre la differenza che per avventura si verifichi

przez porównanie dochodów ich z prowizyami zapewnionemi.

Artykuł 15.

Aby jednak miarę zobowiązania dokładniej oznaczyć, które każdy rząd na się przejął przez to, iż zagwarantowano ukoncesyonowanemu towarzystwu minimum prowizyj od kapitału, łożonego na wybudowanie i utrzymanie w ruchu włoskiej koleji żelaznej, uchwalono jednomyślnie, co następuje:

Dla każdego rządu prowadzony być winien oddzielny rachunek względem summ, wyłącznie użytych na założenie koleji i wystawienie zwierzchniej budowy jej w obrębie państwa dotyczącego, równie jak na inne, przez towarzystwo dla służby kolejnej wystawione budynki i urządzenia w obrębie terytoryum rzeczonego.

Koszta łożone na sprawienie wozów machinowych, osobowych i ciężarowych, tudzież na wszystko, co do ruchu koleji żelaznej i do spólnego użycia na linii kolejnej służyć ma, będą na równe części rozdzielone, a to po jednej piątej na każdy rząd kontraktujący.

Tym sposobem stanowić będzie summa ogólna, z powyższych obu postanowień wypadająca, kapitał, od którego każdy rząd opłacić będzie winien część swą prowizyj, dla towarzystwa zagwarantowanych.

Temuż jednak odpowiednio stanowi się, iż także i dochody od całej linii koleji wypadające, każdemu pojedynczemu rządowi w równym stosunku do kapitału, od którego tenże prowizye zagwarantował, na rzecz onegoż poczytane być muszą, w ten sposób, iż żaden rząd kontraktujący nie będzie miał więcej do opłacenia, jak różnicę, ukazującą się między częścią, z ogólnego dochodu

den nachfolgenden Jahren, gegenüber den verbürgten Interessen, allenfalls sich ergebenden Ueberschüssen zurückerstattet werden.

Artikel 15.

Um aber das Mass der Verbindlichkeit genauer zu bestimmen, welche jede Regierung dadurch auf sich nimmt, dass man der concessionirten Gesellschaft ein Minimum der Interessen von dem auf den Bau und die Inbetriebsetzung der italienischen Centralbahn aufgewendeten Capitale verbürgt, wird einstimmig folgendes beschlossen:

Es wird gegenüber einer jeden Regierung über die Summen, welche ausschliesslich für den Bau und die Herstellung des Oberbaues der Bahn innerhalb des Gebietes des bezüglichen Staates, so wie für die sonstigen, von der Gesellschaft behufs des Bahndienstes errichteten Gebäude und Werke innerhalb des genannten Gebietes verwendet worden sind, eine abgesonderte Rechnung geführt werden.

Die Kosten für die Anschaffung von Maschinen, Personen- und Lastwägen, so wie für Alles, was zum Betriebe der Eisenbahn und zur gemeinsamen Benützung auf der Bahnlinie dient, werden zu gleichen Theilen, also mit Einem Fünftel auf jede der contrahirenden Regierungen repartirt.

Und die aus den beiden obigen Bestimmungen sich ergebende Gesammtsumme bildet das Capital, nach welchem jede Regierung verbunden seyn wird, Ihren Antheil an den, der Gesellschaft verbürgten Interessen zu leisten.

Es wird jedoch damit im Einklange festgesetzt, dass auch die, von der ganzen Bahnlinie sich ergebenden Erträgnisse nachweislich jeder einzelnen Regierung im gleichen Verhältnisse zu dem Capitale, von welchem dieselbe die Interessen zu verbürgen sich verpflichtete, zu Guten gerechnet werden müssen, so, dass keine der contrahirenden Regierungen mehr zu entrichten haben wird, als die allfällige Differenz zwischen dem Ihr aus dem Ge-

tra la quota dei prodotti totali della strada che deve essergli attribuita e la quota dell'interesse di cui ha assunto la garanzia l'una e l'altra ugualmente calcolata sulla base del capitale risultante dal cumulo delle spese surriferite.

Siccome rimane per ultimo dichiarato che al termine della concessione ciascun Governo entrerà liberamente al possesso del tronco o tronchi stradali esistenti sul rispettivo territorio, e delle fabriche di ogni genere, che fossero state costruite per servizio della strada.

Articolo 16.

I Governi contraenti si riserberanno finalmente, dirimpetto alla Società concessionaria, e correspettivamente alla garanzia che le accordano i diritti che appresso:

a) di invigilare nel più lato modo l'amministrazione economica dell'impresa, di richiedere tutti gli schiarimenti e comunicazioni che crederà opportuni, di farsi rappresentare nelle adunanze generali per mezzo di due o tre Commissarii, e di prendere parte attiva non tanto nelle discussioni, quanto anche nelle deliberazioni delle medesime;

b) di ordinare un cambiamento di tariffe parziali o generali quando l'esperienza dimostrasse che con quelle in corso non si può raggiungere una rendita che valga a coprire, oltre le spese, il garantito interesse.

Articolo 17.

La Società concessionaria dovrà permettere che i Governi concedenti erigano a proprio conto e per loro servizio i telegrafi elettrici lungo la linea stradale, avrà l'obbligo di dar comodo nelle stazioni per la residenza dei Gabinetti telegrafici, e farà

się jej należącą, a częścią do zagwarantowanych prowizyj odnoszącą się, które to obie ilości porachowane być winny jednostajnie na podstawie kapitału, z całości wyż rzeczonych wydatków ukazującego się.

W końcu stanowi się, iż z ustaniem koncesyi każdy rząd bez przeszkody, wejść ma w posiadanie założonej w jego terytoryum jakiejkolwiekbądź części koleji, równie jak wszelkich budynków dla służby, około koleji żelaznej wyprowadzonych.

Artykuł 16.

Rządy kontraktujące, zastrzegają sobie zresztą od ukoncesyowanego towarzystwa i względnie gwarancyi onemuż udzielonej, prawa następujące:

a) prawo kontroli nad ekonomicznem zarządem przedsiębiorstwa, w jak najrozciąglejszym sposobie, niemniej prawo żądania wszelkich wiadomości i udzieleń potrzebnych, dalej prawo zastępstwa w zgromadzeniach jeneralnych, przez dwóch lub trzech komisarzy i prawo czynnego udziału nietylko w obradach ale też i uchwałach ich;

b) prawo zmienienia taryfy cen w części lub wcałości, skoro tylko z doświadczenia się wykaże, że istniejące taryfy nie przynoszą takich dochodów, jakichby wymagała potrzeba do pokrycia wydatków wraz z prowizyami zagwarantowanemi.

Artykuł 17.

Ukoncesyonowane towarzystwo, będzie musiało zezwolić na to, że rządy koncesyę dające, własnym kosztem dla rzeczy służby swej wzdłuż koleji wystawią telegrafy elektryczne; towarzystwo będzie oraz zobowiązane odstąpić potrzebne miejsca dla

sammt-Erträgnisse zukommenden Antheile und zwischen dem von Ihr verbürgten Interessentheile beträgt, welch' beide Quoten gleichförmig auf Grundlage des, aus der Gesammtheit der, oben besprochenen Auslagen sich ergebenden Capitales zu berechnen sind.

Eben so wird schliesslich erklärt, dass mit dem Erlöschen der Concession jede Regierung ungehindert in den Besitz der, in das bezügliche Gebiet fallenden Bahnstrecke, oder Strecken so wie sämmtlicher Bauwerke, welche für den Eisenbahndienst aufgeführt worden seyn sollten, zu treten hat.

Artikel 16.

Die contrahirenden Regierungen behalten sich endlich gegenüber der concessionirten Gesellschaft und beziehungsweise der ihr gewährten Garantie, folgende Rechte vor:

a) Die ökonomische Gebarung der Unternehmung in ausgedehntester Weise zu überwachen; alle Aufschlüsse und Mittheilungen, die sie für nothwendig halten, abzuverlangen, sich bei den General-Versammlungen durch zwei oder drei Commissäre vertreten zu lassen, und nicht nur an den Berathungen, sondern auch an den Beschlüssen derselben thätigen Antheil zu nehmen;

b) eine Aenderung der Preis-Tarife partiell oder allgemein anzuordnen, sobald die Erfahrung zeigen sollte, dass man durch die bestehenden keinen solchen Ertrag erzielt, der hinreicht, nebst den Auslagen auch die verbürgten Interessen zu decken.

Artikel 17.

Die concessionirte Gesellschaft wird zugeben müssen, dass die concessionirenden Regierungen auf eigene Kosten und für ihren Dienst, längs der Bahn elektrische Telegraphen errichten; sie wird ferner die Verpflichtung haben, auf den Stationen die für die Aufstellung

che le persone addette al suo servizio si prestino pure a sorvegliare la manutenzione dei telegrafi medesimi.

Correspettivamente i Governi concederanno alla Società l'uso gratuito dei telegrafi per le comunicazioni interessanti esclusivamente il servizio della strada ferrata, osservate sempre le discipline convenienti.

Articolo 18.

Tutte le volte che gli Stati contraenti si troveranno d'accordo per ridurre ad atto la facoltà riservatasi di stabilire la linea telegrafica, di che è sopra parola, ciascuno contribuirà alla spesa nella percorrenza del proprio territorio, e dentro i limiti del medesimo avrà il carico del personale necessario. Per altro ogni comunicazione tra Governo e Governo per mezzo della linea telegrafica, sarà gratuita, e quando la linea stessa dovesse esser messa a disposizione anche del pubblico, ciò formerà subbietto di accordo separato.

Articolo 19.

La Società concessionaria dovrà pure obbligarsi alla condizione di condurre gratis con i treni stabiliti un vagone postale, o di dare altrimenti comodo, a piacere dei Governi interessati, per il trasporto delle corrispondenze postali, regolando le corse e le fermate dei convogli in modo che possa lungo la linea essere disimpegnato il servizio postale.

La Società dovrà in ultimo obbligarsi tanto ad assicurare per un prezzo discreto, da convenirsi, il trasporto dei militari, della forza politica e degli arrestati che fossero alla loro rispettiva custodia commessi, in guisa che siavi per questi ultimi la sicurezza necessaria, quanto a stipulare ogni

ustawienia biór telegraficznych, takowe także nałożyć winno na personale swe, przy koleji żelaznej ustanowione, obowiązek dozorowania nad utrzymaniem telegrafów.

Przeciwnie, dozwolą rządy towarzystwu bezpłatne używanie telegrafów, do udzielania sobie wiadomości, wyłącznie służby przy koleji żelaznej dotyczących, atoliż zawsze z przestrzeganiem przepisów, w tej mierze istniejących.

Artykuł 18.

Ile razy rządy kontraktujące, ułożą się zrobić użytek z zastrzeżonego sobie prawa założenia linii telegraficznej — o czem wyżej mowa była — ponosić będzie każdy z nich koszta na własne jego terytoryum przypadające, w którego granicach także i o personale potrzebne, staranie mieć będzie.

Wreszcie każde telegraficzne udzielanie między rządami, bezpłatnie miejsce mieć będzie i jeżeliby linija telegraficzna publiczności do użycia otworzoną być miała, okoliczność ta, przedmiot osobnej konwencyi stanowić będzie.

Artykuł 19.

Ukoncesyonowane towarzystwo zobowiąże się także, wraz z ustanowionemi pociągami, bezpłatnie przesełać jeden wagon pocztowy, lub w inny jaki sposób, podług woli rządu interesowanego, stosowne poczynić kroki, dla przeprawy poczty listowej, mając oraz na sobie uregulowanie jazdy i zatrzymywania pociągów w taki sposób, ażeby służba pocztowa, wzdłuż linii koleji załatwianą być mogła.

Towarzystwo zobowiąże się nakoniec tak transport wojska i politycznych straży organów, jakoteż transport aresztantów nadzorowi jego poruczonych, przyczem, co się tycze ostatnich potrzebnych środków ostrożności, przestrzegać należy — zapewnić za cenę słuszną, umówić się ma-

der telegraphischen Bureaux nöthigen Localitäten einzuräumen und auch die Aufsicht über die Erhaltung der Telegraphen durch ihr Eisenbahn-Personale besorgen zu lassen.

Dagegen werden die Regierungen der Gesellschaft die unentgeltliche Benützung der Telegraphen für die ausschliesslich auf den Eisenbahndienst sich beziehenden Mittheilungen doch immer unter Befolgung der diessfälligen Vorschriften, gestatten.

Artikel 18.

So oft die contrahirenden Staaten übereinkommen werden, von dem vorbehaltenen Rechte der Errichtung der telegraphischen Linie — wovon oben die Rede war — Gebrauch zu machen, wird hierzu jeder derselben die auf das eigene Gebiet entfallenden Kosten beizutragen, und so auch innerhalb der Gränzen desselben für das nöthige Personale zu sorgen haben.

Uebrigens wird jede telegraphische Mittheilung zwischen den Regierungen unter sich unentgeltlich stattfinden, und wenn die telegraphische Linie dem Publikum zur Benützung überlassen werden sollte, wird diess den Gegenstand eines besonderen Uebereinkommens bilden.

Artikel 19.

Die concessionirte Gesellschaft wird sich auch verpflichten müssen, mit den festgesetzten Fahrzügen einen Postwaggon unentgeltlich zu befördern oder auf sonstige Weise nach Belieben der betheiligten Regierungen das Geeignete für den Brief-Postverkehr zu veranstalten, indem sie zugleich die Fahrten und Aufenthalte der Züge in der Art zu regeln hat, dass der Postdienst längs der Bahnlinie besorgt werden könne.

Die Gesellschaft wird sich schliesslich verpflichten müssen, sowohl den Transport des Militärs, der politischen Wach-Organe, so wie auch der, ihrer Aufsicht anvertrauten Arrestanten, wobei bezüglich der letzteren die nöthigen Vorsichten zu beachten sind, gegen einen zu verabredenden billigen Preis sicher zu stellen, als auch jede grösstmöglichste und

maggiore facilità combinabile per il trasporto dei militari che viaggiano isolati od in corpo, secondo quello che nei rispettivi casi si pratica sopra altre strade di ferro già attivate.

jącą, tudzież zaprowadzić wszelkie jak największe i najzgodniejsze ułatwienie dalszej osób wojskowych przeprawy, którzy pojedynczo lub oddziałami podróżują, wedle zwyczajnego w tej mierze sposobu postępowania w podobnych przypadkach na innych kolejach żelaznych, obecnie już w ruchu zostających.

Articolo 20.

Il Governo Austriaco, come ciascun altro dei Governi contraenti permetterà che la Società si formi in qualunque delle città del rispettivo dominio, ed abbia sede nella medesima, con che per altro debba in ogni caso essere costituita un' amministrazione generale residente in Modena, che viene riguardata come luogo centrale per gli interessi della impresa.

Artykuł 20.

Rząd austryacki, tudzież każdy inny rząd kontraktujący dozwoli, ażeby towarzystwo w jakiembądź mieście terytoryum dotyczącego zawiązało się i tamże siedzibę swą założyło, atoliż pod tym warunkiem, ażeby utworzoną została administracya jeneralna z siedzibą w Modenie, które to miejsce za centralny punkt będzie uważane dla spraw przedsiębiorstwa.

Articolo 21.

Le azioni della Società godranno ugualmente in tutti gli Stati dei Governi contraenti tutte quelle garanzie, prerogative e facilità che si accordano rispettivamente alle azioni delle Società indigene.

Artykuł 21.

Akcye towarzystwa doznawać będą we wszystkich państwach rządów kontraktujących, owych wszystkich gwarancyj, prerogatyw i ulżeń, jakich doznają akcye towarzystw krajowych.

Articolo 22.

La Commissione, di che è parola negli Articoli precedenti, si comporrà di cinque Membri, uno per ciascun Governo, ed avrà la sua sede pure in Modena. Ciascun Governo sosterrà la spesa del Commissario rispettivo, ma tutte le spese occorrenti per il personale subalterno ed altre di uffizio, saranno sostenute dalla Società e portate annualmente nel bilancio di previsione prescritto dall' Art. 12 surriferito.

Artykuł 22.

Komisya w powyższych artykułach wspomniona, składać się będzie z 5 członków— jeden dla każdego rządu — która siedzibę swą także w Modenie mieć będzie. Każdy rząd ponosić będzie wydatki dla swego komisarza; atoliż wszelkie potrzebne wydatki na podrzędne personale i wydatki urzędowe, towarzystwo opędzić będzie winno, które wciągnione zostaną w przedukład roczny, Art. 12^{m} przepisany.

Articolo 23.

Con regolamento speciale da concordarsi, verrà stabilita la sfera di attribuzioni della Commissione prenominata, così dirimpetto ai Governi contraenti quanto verso al Società.

Artykuł 23.

Regulaminem osobno ułożyć się mającym, ustanowionym będzie zakres działania wyż rzeczonej komisyi nietylko naprzeciw rządom kontraktującym, ale też i naprzeciw towarzystwu.

vereinbarliche Erleichterung für die Weiterbeförderung der Militärpersonen, welche einzeln oder truppenweise reisen, nach der, in ähnlichen Fällen auf anderen bereits im Betriebe stehenden Eisenbahnen üblichen Verfahrungsweise, einzuführen.

Artikel 20.

Die österreichische, so wie jede andere contrahirende Regierung wird gestatten, dass die Gesellschaft sich in was immer für einer Stadt des bezüglichen Gebietes bilde und in derselben ihren Sitz nehme, jedoch unter der Bedingung, dass eine General-Administration errichtet werde, die in Modena, *welcher Ort als Centralpunct für die Angelegenheiten der Unternehmung anzusehen ist, zu residiren hat.*

Artikel 21.

Die Actien der Gesellschaft werden gleichmässig in allen Staaten der contrahirenden Regierungen alle jene Garantien, Vorrechte und Erleichterungen geniessen, welche bezüglich der Actien inländischen Gesellschaften zugestanden werden.

Artikel 22.

Die in den früheren Artikeln besprochene Commission wird aus 5 Mitgliedern — Eines für jede Regierung — bestehen, und ihren Sitz gleichfalls in Modena *haben. Jede Regierung wird die Auslagen für ihren Commissär zu tragen haben, aber alle nöthigen Auslagen für das untergeordnete Personale und die Amts-Auslagen sind von der Gesellschaft zu bestreiten, und in den, durch den Artikel 12 vorgeschriebenen Jahres-Voranschlag einzubeziehen.*

Artikel 23.

Durch ein zu verabredendes besonderes Reglement wird der Wirkungskreis der vorbenannten Commission sowohl gegenüber den contrahirenden Regierungen, als auch gegenüber der Gesellschaft festgestellt werden.

Articolo 24.

All' effetto che resti precisamente determinata la portata del privilegio che i Governi contraenti intendono di accordare alla Società concessionaria, è dichiarato che, conseguentemente al medesimo eglino si obbligano solamente a non autorizzare, per tutta la durata della concessione, altra strada ferrata che serva direttamente alle medesime comunicazioni dei luoghi allacciati con la linea di strade che forma il soggetto della concessione medesima.

Mentre all' opposto si riservano rispettivamente la facoltà di eseguire ed autorizzare la costruzione di nuove strade o bracci di strade, tanto ordinarie quanto ferrate, anche in comunicazione od in prolungamento di quelle sopraenunciate.

Articolo 25.

Il cambio delle ratifiche della presente Convenzione avrà luogo in Roma nello spazio di giorni quaranta o più presto, se sarà possibile.

In fede di che la presente Convenzione è stata in cinque originali firmata dai Plenipotenziarii suddetti che vi hanno apposto la impronta dei loro stemmi.

Roma il giorno primo del mese di Maggio dell' anno mille ottocento cinquantuno.

G. Card. Antonelli m. p.
M. Esterházy m. p.
Malaguzzi m. p.
M. A. Onesti m. p.
G. Baldasseroni m. p.

Artykuł 24.

Ażeby objętość przywileju, przez rządy kontraktujące, towarzystwu ukoncesyonowanemu udzielić się mającego, dokładnie została oznaczoną, oświadczają rządy niniejszem, iż odpowiednio takowemu zobowiązują się, że przez cały ciąg koncesyi, nie dozwolą żadnego innego założenia koleji żelaznej, któryby służył do bezpośredniego obrotu miejsc, mających być połączonemi przez liniję koleji żelaznej, przedmiot koncesyi stanowiącą.

Przeciwnie zaś, zastrzegają sobie rządy prawo, wyprowadzać lub dozwalać założenia nowych dróg i koleji żelaznych albo ich odnóg, służących tak do połączenia jak do przedłużenia onychże wyż namienionych.

Artykuł 25.

Wymiana ratyfikacyj niniejszej konwencyi, nastąpi w Rzymie w ciągu dni czterdziestu, albo nawet i pierwej, jeżeli będzie można.

W dowód czego konwencya niniejsza w pięciu oryginałach przez wyż wymienionych pełnomocników została podpisaną i pieczęciami zaopatrzoną.

Rzym, dnia pierwszego miesiąca Maja, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego pierwszego.

J. Kard. Antonelli m. p.
M. Esterházy m. p.
Malaguzzi m. p.
M. A. Onesti m. p.
J. Baldasseroni m. p.

Przejrzawszy i rozważywszy wszystkie artykuły konwencyi niniejszej, oświadczamy i zeznajemy niniejszem, iż wszystkie i każdy z osobna, przyjmujemy i zatwierdzamy, przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem, iż nakażemy, ażeby wszystko, co-

Artikel 24.

Damit die Tragweite des Privilegiums, welches die contrahirenden Regierungen der concessionirten Gesellschaft zu verleihen gedenken, genau bestimmt werde, wird erklärt, dass demselben gemäss sie sich nur verpflichten, während der ganzen Dauer der Concession, keinen anderen Eisenbahnbau zu genehmigen, welcher zum unmittelbaren Verkehre der Orte zu dienen hätte, welche durch die, den Gegenstand dieser Concession bildenden Eisenbahnlinie zu verbinden sind.

Dagegen behalten sich die Regierungen die Berechtigung vor, den Bau neuer Strassen und Eisenbahnlinien oder Arme derselben, sowohl zur Verbindung, als zur Verlängerung der vorangeführten, auszuführen oder zu genehmigen.

Artikel 25.

Die Auswechslung der Ratificationen der gegenwärtigen Convention wird in Rom binnen vierzig Tagen, oder wenn möglich, noch eher stattfinden.

Urkund dessen ist die gegenwärtige Convention in fünf Originalien von den oben genannten Bevollmächtigten unterfertiget und mit ihren Siegeln versehen worden.

Rom, den ersten Tag des Monates Mai des Jahres Eintausend achthundert Ein und fünfzig.

J. Card. Antonelli *m. p.*
M. Esterházy *m. p.*
Malaguzzi *m. p.*
M. A. Onesti *m. p.*
J. Baldasseroni *m. p.*

Nos visis et perpensis Conventionis hujus articulis illos omnes ratos gratosque habere hisce profitemur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo-Regio spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur,

kolwięk w nich się znajduje, ściśle wykonywanem było, i że nigdy nie dozwolimy, ażeby od Naszych podwładnych w czemkolwiek był im uszczerbek czyniony.

W dowód czego, dokument niniejszy ratyfikacyjny, własną ręką podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą wycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Wiedniu 4. Czerwca 1851, Panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

F. Schwarzenberg m. p.

fideliter executioni mandaturos, nec, ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur, permissuros esse.

In quorum fidem praesentes tractatus tabulas, Manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro muniri jussimus.

Dabantur Viennae die 4. Junii 1851 Nostrorum Regnorum tertio.

Franciscus Josephus m. p.

(L. S.)

F. Schwarzenberg *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLV.

Wydana i rozesłana: dnia 31. Lipca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. Juli 1852.

Część XLV.

Wydana i rozesłana dnia 31. Lipca 1852.

146.

Traktat rządowy między Austryą i ks. Lichtenstein z d. 5. Czerwca 1852,

w przedmiocie przystąpienia księstwa Lichtenstein do austryackiego obrębu celnego i podatkowego.

(Ratyfikacye jego zamienione zostały w Wiedniu na dniu 5 Lipca 1852.)

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi, Wielki-Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu etc. ogłaszamy i oświadczamy niniejszem:

Gdy między Naszym i pełnomocnikiem Jego Książęcej Mości udzielnego Księcia Lichtenstein, celem wcielenia terytoryum księstwa Lichtenstein do związku celnego austryackiego, zawarty i podpisany został w Wiedniu na dniu 5. Czerwca 1852 roku traktat, składający się z 15 Artykułów i 7 Artykułów osobnych, którego treść opiewa od słowa do słowa, jak następuje:

Jego C. K. Mość Cesarz Austryi etc. etc. etc. i Jego Książęca Mość, udzielny Książę Lichtenstein, powodowani życzeniem, ażeby ustał stan odosobnienia, w którym księstwo Lichtenstein, pod względem reszty Niemiec zostaje; tudzież, ażeby pomiędzy krajami Vorarlberg i Lichtenstein, zamieszkałemi przez pokolenia pokrewne obrót zupełnie wolnym uczynić, nakazali rozpocząć układy tym końcem i mianowali pełnomocnikami Swymi:

XLV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. Juli 1852.

146.

Staats-Vertrag zwischen Oesterreich und Liechtenstein vom 5. Juni 1852,

wodurch der Beitritt des Fürstenthumes Liechtenstein zu dem österreichischen Zoll- und Steuergebiete festgesetzt wird.

(Die Ratificationen ausgewechselt in Wien am 5. Juli 1852.)

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Ungarn und Böhmen, der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Krakau; Herzog von Lothringen, Salzburg, Steier, Kärnthen, Krain, Bukowina, Ober- und Nieder-Schlesien; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol etc. etc. thun kund und bekennen hiemit:

Nachdem zwischen Unserem Bevollmächtigten und jenem Seiner Durchlaucht des regierenden Fürsten von Liechtenstein zum Zwecke der Einbeziehung dieses Fürstenthumes in den österreichischen Zollverband, zu Wien am 5. Juni 1852 ein aus 15 Artikeln und 7 Separat-Artikeln bestehender Vertrag abgeschlossen und unterzeichnet worden ist, welcher von Wort zu Wort, wie folgt, lautet:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc. und Seine Durchlaucht der souveräne Fürst von Liechtenstein haben in der Absicht, um den Zustand der Absonderung aufhören zu machen, in welchem das Fürstenthum Liechtenstein gegenüber dem übrigen Deutschland sich befindet, und um zwischen den stammverwandten Gebieten von Vorarlberg und Liechtenstein vollkommen freien Verkehr herzustellen, Unterhandlungen eingeleitet und hiezu als Bevollmächtigte ernannt:

Jego C. K. Mość, Cesarz Austryi, etc. etc. etc.

mianował pana Karola Hock, kawalera orderu c. k. Leopolda, komandora orderu k. saskiego Alberta i książęco-parmezańskiego Ludwika, doktora filozofii, radcę ministeryalnego w c. k. ministeryum handlu;

Jego Książęca Mość, udzielny Książę Lichtenstein:

mianował pana Kajetana Mayer, kawalera c. k. orderu Franciszka Józefa, doktora praw, c. k. prokuratora jeneralnego dla Morawii i Szląska, komisarza ministeryalnego, prezydenta komisyi krajowej, ustanowionej dla uwolnienia gruntów od ciężarów, zarazem prezydenta dyrekcyi funduszu, założonego celem tegoż uwolnienia w Morawii etc.

którzy, po wzajemnem przejrzeniu pełnomocnictw swojich i uznaniu ich za należycie wystawione, zgodzili się na punkta następujące:

Artykuł 1.

Zacząwszy od 1. Sierpnia 1852 roku, przystępuje Jego Książęca Mość udzielny książę Lichtenstein, bez uszczerbku praw udzielności Swej, z terytoryum księstwa Lichtenstein do austryackiego systemu ceł, monopoliów rządowych, podatków konsumcyjnych, i stęplów na kalendarze, gazety i karty do gier, w taki sam sposób, w jakim tenże system mianowicie w obwodzie Vorarlberga istnieje, na mocy odnoszących się do niego ustaw, przepisów i urządzeń, lub w jaki następnie zmienionym być może.

Artykuł 2.

Tym końcem każe ogłosić Jego Książ. Mość, Książę Lichtenstein, jako od 1. Siernia 1852 r. obowiązujące w Swojem księstwie Lichtenstein, porządek postępowania w przedmiocie cła i monopoliów rządowych, i ustawę karną na przestępstwa dochodowe z dnia 11. Lipca 1835 r., ustawy i rozporządzenia, odnoszące się do podatku konsumcyjnego, z dnia 25. Maja 1829 r., z dnia 28. Października i 15. Listopada 1848 r., ustawę stęplową na kalendarze, karty do gry i gazety, z dnia 27. Stycznia 1840 r. i taryfę celną z dnia 6. Listopada 1851 r.; tudzież zarządzi, ażeby późniejsze rozporządzenia, wydane dodatkowo do rzeczonych ustaw i nowe ustawy tego rodzaju, ogłaszane bywały w księstwie Lichtenstein, w drodze prawem przepisanej.

Przeciwnie zaś od dnia, w którym niniejszy traktat obowiązywać zacznie, ustaje w księstwie Lichtenstein pobierane cło przechodowe, tak zwane cło drobne, czopowe, równie jak wszelkie inne podatki pośrednie, pobierane dotąd w księstwie Lichtenstein na rachunek rządu, gmin lub korporacyj przy wchodzie, wychodzie lub przechodzie towarów, przy wyrabianiu, przyrządzaniu, przedaży lub spożywaniu towarów, lub od kalendarzy, gazet, kart do gry; a na przyszłość już opłaty tego rodzaju, jeżeli pbieraneo być mają od przedmiotów, wprowadzanych z zagranicy lub Austryi, ustanowione być mogą w temże księstwie tylko za przyzwoleniem rządu cesarskiego.

Stosunki odnoszące się do cła na rz. Renie. pozostaną niezmienione.

Artykuł 3.

Urządzenia administracyjne w księstwie Lichtenstein, w szczególności: ustanowienie obrębu granicznego, stanowisk urzędów i straży, kierunku dróg alncych, ustanowione i wykonane będą, za wzajemnem porozumieniem przez komisarzy, których obiedwie strony do tej czynności zamianują.

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich etc. etc. etc.:

Herrn Carl Hock, Ritter des k. k. Leopold-Ordens, Commandeur des königlich-sächsischen Albert- und des herzoglich-parma'schen Ludwig-Ordens, Doctor der Philosophie, Ministerialrath im k. k. Handelsministerium;

Seine Durchlaucht der souveräne Fürst von Liechtenstein:

Herrn Cajetan Mayer, Ritter des k. k. Franz Joseph-Ordens, Doctor der Rechte, k. k. General-Procurator für Mähren und Schlesien, Ministerial-Commissär und Präsident der Grundentlastungs-Landes-Commission, sowie der Grundentlastungs-Fonds-Direction für Mähren etc.,

welche, nachdem sie ihre Vollmachten eingesehen und in guter Ordnung befunden hatten, sich über folgende Bestimmungen geeiniget haben:

Artikel 1.

Vom 1. August 1852 angefangen treten Seine Durchlaucht der souveräne Fürst von Liechtenstein, unbeschadet Ihrer landesherrlichen Hoheitsrechte, mit dem Fürstenthume Liechtenstein dem österreichischen Systeme der Zölle, Staatsmonopole, Verzehrungssteuern und der Stämpel auf Kalender, Zeitungen und Spielkarten bei, wie solches namentlich im Kreise Vorarlberg auf Grund der diessfälligen Gesetze und der darauf bezüglichen Vorschriften und Einrichtungen dermalen besteht oder in der Folge abgeändert werden sollte.

Artikel 2.

Zu diesem Ende werden Seine Durchlaucht die Zoll- und Staats-Monopolsordnung und das Gefälls-Strafgesetz vom 11. Juli 1835, die Gesetze und Vorschriften in Bezug auf die Verzehrungssteuer vom 25. Mai 1829, 28. October und 15. November 1848, das Stämpelgesetz für Kalender, Spielkarten und Zeitungen vom 27. Jänner 1840, und den Zolltarif vom 6. November 1851 in Ihrem Fürstenthume Liechtenstein als mit 1. August 1852 in Gesetzeskraft tretend publiciren lassen und die Verfügung treffen, dass die zu diesen Gesetzen nachträglich erscheinenden Verordnungen, sowie neue Gesetze dieser Art im gesetzlichen Wege im Fürstenthume kundgemacht werden.

Dagegen hören mit dem Beginne dieses Vertrages der im Fürstenthume Liechtenstein eingehobene Transitzoll, der sogenannte Kleinzoll, das Umgeld und alle wie immer geartete indirecte Abgaben auf, welche bisher, sei es für Rechnung des Staates oder der Gemeinden und Körperschaften im Ein-, Aus- oder Durchgange, bei Hervorbringung, Zubereitung, dem Verkaufe oder Verbrauche von Waaren oder von Kalendern, Zeitungen und Spielkarten im Fürstenthume Liechtenstein erhoben wurden, und es können künftig in diesem Fürstenthume Abgaben solcher Art, wenn sie auf solche Gegenstände treffen sollen, die aus dem Auslande oder aus Oesterreich eingeführt werden, nur mit Zustimmung der kaiserlichen Regierung festgesetzt werden.

Die Verhältnisse bezüglich des Rheinzolles haben ungeändert fortzubestehen.

Artikel 3.

Die Einrichtungen der Verwaltung in dem Fürstenthume Liechtenstein, insbesondere die Bestimmung des Gränzbezirkes, der Standorte der Aemter und Wachposten, der Richtung der Zollstrassen, werden im gegenseitigen Einverständnisse, mit Hilfe der von beiden Seiten zu diesem Behufe zu ernennenden Commissarien festgesetzt und ausgeführt werden.

Wspomnioną administracyę Jego Książęca Mość Książę Lichtenstein, przydzieloną mieć chce do c. k. austryackiego okręgu administracyjnego w Feldkirch.

Przy utworzeniu okręgu granicznego, do którego księstwo Lichtenstein całe, nie wyłączając żadnej jego części, wcielonem będzie, zwrócona będzie uwaga na to, żeby nie utrudniać obrotu handlowego więcej, jak tego wymagają przepisy istniejące i wspólny cel. Gościniec główny, zaczynający się na granicy vorarlbergskiej, a kończący się przy Balzers i Mäls, tudzież gościniec boczny przy Benders kończący się, uznane będą za gościńce celne, i zawsze będzie ustanowiony w księstwie przynajmniej jeden urząd celny, z władzą urzędu celnego przybocznego klasy pierwszej.

Dochodzenia przestępstw ustaw dochodowych, popełnionych w księstwie, odbywać się będą tam, gdzie zasiada władza rządowa księstwa Lichtenstein, przez upoważnionego do tej czynności urzędnika ces. austryackiego; jeżeli pobyt oskarżonego lub związek z innemi już rozpoczętemi dochodzeniami, nie wymagają odstąpienia od tejże zasady.

Artykuł 4.

Urzędy celne i podatkowe w księstwie Lichtenstein, będą jako wspólne uważane, jako cesarsko-austryackie i książęco-lichtensteinskie oznaczone, i herbami państw obudwóch opatrzone.

Tablice celne i inne, tudzież zapory przy urzędach celnych itd., naznaczone będą barwami kraju Lichtenstein.

Urzędnicy celni i podatkowi, tudzież organa dozorujące w księstwie, będą przez Austryę mianowani, zaprzysiężeni, płaceni, odsuwani i oddalani, przeniesieni na stan spoczynku na czas pewny lub na zawsze; nosić będą uniform i uzbrojenie Austryaków, a należący ich, używać będą praw tych samych, jakie służą przynależącym urzędników i sług austryackich. Oni podlegać będą we wszystkich rzeczach, tyczących się służby, urzędnikom wyższym i władzom austryackim.

Wszelako wszyscy urzędnicy i słudzy austryaccy, stojący w księstwie, przyrzekną Jego Książęcej Mości Księciu Lichtenstein posłuszeństwo i wierność, i otrzymają następnie od rządu lichtensteinskiego legitymacyę do pełnienia swej służby. Winni są w czasie pełnienia służby w księstwie, nosić oprócz austryackiej, także kokardę lichtensteinską.

Oni podlegać będą wraz z swemi przynależącymi, we wszystkich sprawach prywatnych i cywilnych, tudzież z powodu wszystkich w księstwie popełnionych zbrodni i innych czynów, ulegających karze według ustaw karnych austryackich, w pierwszej instancyi sądom księstwa.

O każdem rozpoczętem dochodzeniu, lub zapadłem zasądzeniu, należy uczynić relacyę do władzy przełożonej oskarżonego, w tym samym czasie i sposobie, jak to jest przepisanem dla sądów anstryackich.

Nie mogą być zobowiązani do płacenia podatków bezpośrednich lub opłat gminnych, ani też do czynienia służby osobistej; tylko pod względem własności nieruchomej, podlegać będą tym samym obowiązkom i ciężarom jak inni właściciele w księstwie.

Seine Durchlaucht wollen die gedachte Verwaltung dem kaiserlich-österreichischen Verwaltungsbezirke Feldkirch zutheilen.

Bei Bildung des Gränzbezirkes, in welchen das Fürstenthum ganz, ohne Ausscheidung eines Theiles desselben einzubeziehen ist, wird darauf gesehen werden, den Verkehr so wenig, als die bestehenden Vorschriften und der gemeinsame Zweck diess gestatten, zu erschweren. Die an der Vorarlberger Gränze beginnende, bei Balzers und Mäls ausmündende Haupt-, sowie die bei Bendern ausmündende Nebenstrasse werden als Zollstrassen erklärt werden, und es wird stets wenigstens Ein mit den Befugnissen eines Nebenzollamtes 1. Classe versehenes Zollamt im Fürstenthume aufgestellt seyn.

Untersuchungen über im Fürstenthume begangene Gefällsübertretungen werden dann, wenn der Aufenthalt der Beschuldigten oder der Zusammenhang mit anderen bereits eingeleiteten Untersuchungen nicht eine Abweichung räthlich machen, stets am Sitze der liechtenstein'schen Regierungsbehörde durch einen dazu ermächtigten kaiserlich-österreichischen Beamten abgeführt werden.

Artikel 4.

Die Zoll- und Steuerämter im Fürstenthume Liechtenstein sollen als gemeinschaftliche angesehen, als kaiserlich-österreichische und fürstlich-liechtenstein'sche bezeichnet und mit beiden Wappen versehen werden.

Die Zoll- und sonstigen Tafeln, Schlagbäume u. s. w. sind mit den liechtenstein'schen Landesfarben zu bezeichnen.

Die Zoll- und Steuerbeamten und Aufsichtsorgane im Fürstenthume werden von Oesterreich ernannt, beeidet, besoldet, enthoben und entlassen, in zeitlichen oder bleibenden Ruhestand versetzt; sie führen die Uniform und die Bewaffnung der Oesterreicher und ihre Angehörigen geniessen die Ansprüche der Angehörigen österreichischer Beamten und Diener. Sie unterstehen in allen Dienstangelegenheiten, insbesondere in Absicht der gesammten Disciplin den österreichischen Oberbeamten und Behörden.

Doch haben alle im Fürstenthume stationirte österreichische Beamte und Diener für die Zeit ihrer dortigen Dienstleistung Seiner Durchlaucht dem Fürsten von Liechtenstein Gehorsam und Treue anzugeloben und werden sodann von der liechtenstein'schen Regierung mit Legitimationen behufs der Ausübung ihres Dienstes versehen werden. Sie haben während ihrer Dienstleistung im Fürstenthume nebst der österreichischen auch die liechtenstein'sche Cocarde zu tragen.

Sie unterstehen sammt ihren Angehörigen in allen Privat- oder bürgerlichen Angelegenheiten, ferner wegen aller im Fürstenthume begangenen Verbrechen und sonstiger nach den österreichischen Strafgesetzen strafbaren Handlungen in erster Instanz den Gerichten des Fürstenthumes.

Von jeder eingeleiteten Untersuchung oder stattgefundenen Aburtheilung ist die Mittheilung an die dem Beschuldigten vorgesetzte Behörde binnen derselben Zeit und in derselben Weise zu erstatten, wie diess den österreichischen Gerichten zur Pflicht gemacht ist.

Directen Steuern oder Gemeinde-Umlagen, so wie persönlichen Dienstleistungen können sie nicht unterworfen werden; nur in Ansehung ihres unbeweglichen Eigenthumes unterliegen sie denselben Verpflichtungen und Lasten wie andere Eigenthümer im Fürstenthume.

Przy mianowaniu urzędników i sług, czyli to w księstwie, czyli też w Vorarlbergu, należy szczególny wzgląd mieć na osoby, należące do księstwa, posiadające wymagane własności i polecone przez rząd książęcy.

Prawo do sprzedawania w pewnych miejscach tytuniu i prochu strzelnego w księstwie, udzielane będzie z reguły tylko osobom należącym do księstwa.

Artykuł 5.

Urzędnicy i ustanowieni, którzy w sposób w Art. 4. wskazany, pełnić mają służbę w księstwie Lichtenstein, w zawodzie celnym lub podatkowym, używać będą tych samych praw i upoważnień, i pełnić winni te same obowiązki, jak w obrębie krajów austryackich.

Sądy, władze i przełożeni miejscowi księstwa, udzielać im winni przy wykonywaniu czynności służbowych takiej samej pomocy, jakiej władze austryackie w obrębie austryackim, udzielać winny urzędnikom tej samej kategoryi.

Artykuł 6.

Przekroczenia ustaw dochodowych, zaprowadzonych w księstwie Lichtenstein na mocy niniejszego traktatu, usiłowane lub popełnione w temże księstwie, albo przez należących jego, dochodzone i karane będą według tych samych postanowień i przez te same władze i sądy, jak przestępstwa usiłowane lub popełniane w Vorarlbergu, albo przez poddanych austryackich.

Rządca księstwa, zasiadać będzie w sądzie powiatowym, ustanowionym do sądzenia przekroczeń dochodowych w powiecie administracyjnym Feldkirch, i musi być przyzwanym do osądzania wszystkich przekroczeń dochodowych, popełnionych w księstwie przez poddanych lichtensteinskich, pod nieważnością wyroku.

Przełożeni miejscowi, władze i sądy księstwa, winny są przy wyśledzaniu i dochodzeniu przekroczeń dochodowych, przy ujęciu i zatrzymaniu oskarżonych i przedmiotów przekroczenia, tudzież przy dochodzeniu i uzasadnieniu istoty czynu i skutku dochodzenia, nakoniec przy wykonaniu wyroku karnege, dopełniać tych samych obowiązków; również mają oni te same prawa i pobierać będą te same należytości, jakie już obecnie istnieją w Vorarlbergu, dla przełożonych miejscowych, władz i sądów, albo jakie na przyszłość zaprowadzonemi być mogą.

Jego Książęca Mość, udzielny książę Lichtenstein, będzie wykonywać prawo ułaskawienia.

Artykuł 7.

Pod względem czystych dochodów, osiągnionych w Vorarlbergu i księstwie Lichtenstein z ceł, podatków konsumcyjnych, opłat stęplowych od przedmiotów, podlegających stęplowi, wymienionych w Art. 1, tudzież z przychodów od przedmiotów monopoliów tytuniu i prochu strzelnego, zużytych w Vorarlbergu i księstwie Lichtenstein, będzie istnieć wspólnictwo i rozdział miejsce mieć będzie w sposób następujący:

Bei Ernennung von Beamten und Angestellten, sei es im Fürstenthume, sei es in Vorarlberg, ist auf Angehörige des Fürstenthumes, welche die erforderlichen Eigenschaften besitzen und von der fürstlichen Regierung empfohlen werden, besondere Rücksicht zu nehmen.

Tabak- und Schiesspulver-Verschleissplätze im Fürstenthume werden in der Regel nur Angehörigen desselben verliehen werden.

Artikel 5.

Den Beamten und Angestellten, welche auf die im Artikel 4 erwähnte Weise im Fürstenthume Liechtenstein im Zoll- und Steuerfache Dienste zu leisten haben, werden dieselben Rechte und Befugnisse eingeräumt und sie haben dieselben Verpflichtungen zu erfüllen, wie auf österreichischem Gebiete.

Die Gerichte, Behörden und Ortsvorsteher des Fürstenthumes werden ihnen bei ihren Dienstverrichtungen denselben Beistand zu leisten haben, wie die österreichischen Behörden auf österreichischem Gebiete den Beamten der gleichen Kategorie.

Artikel 6.

Die im Umfange des Fürstenthumes Liechtenstein, so wie die von Angehörigen desselben versuchten oder verübten Uebertretungen der, in Folge gegenwärtigen Vertrages daselbst eingeführten Gefällsgesetze, werden nach denselben Bestimmungen und von denselben Behörden und Gerichten untersucht und bestraft, wie diejenigen, welche in Vorarlberg oder welche von österreichischen Unterthanen versucht oder verübt werden.

Der jeweilige Landesverweser des Fürstenthumes ist Beisitzer des Gefällen-Bezirksgerichtes für den Verwaltungsbezirk Feldkirch, und wird zur Aburtheilung aller von Liechtensteinern im Fürstenthume begangenen Gefällsübertretungen bei sonstiger Nichtigkeit beigezogen werden.

Die Ortsvorstände, Behörden und Gerichte des Fürstenthumes haben bei Entdeckung und Untersuchung von Gefälls-Uebertretungen, Ergreifung und Aufbewahrung der Beschuldigten und der Gegenstände der Uebertretung, Erhebung und Sicherstellung des Thatbestandes und des Erfolges der Untersuchung und der Vollstreckung der Straf-Erkenntnisse dieselben Verpflichtungen zu erfüllen, und es werden ihnen dieselben Befugnisse, so wie der Bezug derselben Gebühren eingeräumt, wie sie in Vorarlberg für die entsprechenden Ortsvorstände, Behörden und Gerichte gegenwärtig bestehen oder in der Folge eingeführt werden sollten.

Seiner Durchlaucht dem souveränen Fürsten von Liechtenstein bleibt das Begnadigungsrecht vorbehalten.

Artikel 7.

Es wird eine Gemeinsamkeit der Rein-Erträgnisse der in Vorarlberg und der im Fürstenthume Liechtenstein eingehenden Zölle, Verzehrungssteuern, der, von den, im Artikel 1 genannten stämpelpflichtigen Gegenständen eingehenden Stämpel-Abgaben und der Erlöse von den in Vorarlberg und dem Fürstenthume Liechtenstein verbrauchten Gegenständen des Tabak- und Schiesspulver-Monopoles bestehen, und zwar erfolgt die Theilung auf folgende Weise:

a) Dochody czyste z podatków konsumcyjnych, z monopoliów tytuniu i prochu strzelnego, tudzież z opłat stęplowych od kalendarzów, gazet i kart do gry, rozdzielone będą według stosunku ludności tychże krajów.

b) Co się tycze ceł, odciągnioną będzie od dochodów czystych, kwota ceł przechodowych; reszta podzieloną zostanie na dwie części, jedna połowa, wyobrażająca dochód z opłat celnych w Vorarlbergu, uskutecznionych za wyższą dolinę rz. Inn i za Vintschgau, pozostawiona będzie dla Austryi; druga zaś połowa podzieloną będzie między Vorarlbergiem i Lichtenstein, w stosunku do ludności. Oprócz tego otrzyma Lichtenstein, jako część ceł przechodowych, połowę dochodu brutto ceł przechodowych od towarów, które do Vorarlberga wchodzą, a w Lichtenstein wychodzą, również od tych, które do Lichtenstein wchodzą, a w Vorarlbergu wychodzą.

c) Pod względem przychodów z monopolu soli, spólnictwo dochodów czystych miejsce mieć nie będzie.

Kwota dochodów czystych, wyprowadzoną będzie w ten sposób, iż od summy przychodów brutto, wykazujących się z osobno wyszczególnić się mających obrachunków wszystkich w Lichtenstein i Vorarlbergu istniejących urzędów, składów przedażnych i składów hurtownych, odciągnąć należy:

a) Wynagrodzenia za dochodzenia nierzetelne;

b) koszta składów przedażnych, urzędów prowizyj percepcyjnych i przedażnych;

c) koszta produkcyi sprzedanego tytuniu i prochu strzelnego, obliczone według stałych cen średnich poprzedzającego roku;

d) jako dodatek do kosztów administracyi i straży skarbowej, księstwo Lichtenstein opłacić winno kwotę ryczałtową 10% (dziesięć prct.) części nań przypadającej ze wspólnych dochodów czystych (lit. *a.* i *b.*), która od tychże dochodów czystych odciągnięta być winna; tak, iż tylko reszta księstwu Lichtenstein wypłaconą zostanie.

Ludność wykazaną będzie w księstwie Lichtenstein najpierwej w tym roku, następnie już tylko od trzech do trzech lat, na taki sam sposób jak w Vorarlbergu; wykazy te wzajemnie sobie zakomunikowane zostaną.

Artykuł 8.

Dla ubezpieczenia rządu książęcego przeciw nagłym niedoborom w dochodach rocznych, Austrya gwarantuje mu dochód roczny czysty z ceł, podatków konsumcyjnych, opłat podatkowych od kart do gry, kalendarzy i gazet, tudzież jako dochód z tytuniu i prochu strzelnego, po 2 złt. r. mon. kon. na głowę ludności, wykazać się mającej w przeciągu trzech miesięcy po rozpoczęciu niniejszego traktatu.

Rzeczona kwota minimalna, zagwarantowana przez Austryę, odwożoną będzie z góry w ćwierćrocznych ratach do kasy rządowej lichtensteinskiej, kwota zaś wynikająca z obrachunku ostatecznego prowizorycznego tych czterech kwartałów, jeżeli się większą okaże, dopłaconą będzie na końcu każdego roku.

Artykuł 9.

Od dnia, w którym niniejszy traktat obowiązywać zacznie, wolnym będzie z obudwóch stron obrót między księstwem Lichtenstein i obwodem Vorarlberga, a o ile tenże

a) *Die Rein-Erträgnisse der Verzehrungssteuer, des Tabak- und Schiesspulver-Monopoles und der Stämpel-Abgaben von Kalendern, Zeitungen und Spielkarten werden im Verhältnisse der Bevölkerung dieser Gebiete getheilt;*

b) *was die Zölle betrifft, so wird von dem Rein-Erträgnisse der Betrag der Durchfuhrzölle abgezogen, der Rest in zwei Theile getheilt, die eine Hälfte — als den Ertrag der in Vorarlberg für das obere Innthal und das Vintschgau stattfindenden Verzollungen darstellend, für Oesterreich zurückbehalten, und die andere Hälfte zwischen Vorarlberg und Liechtenstein nach Verhältniss der Bevölkerung getheilt. Ueberdiess erhält Liechtenstein als Antheil an den Durchfuhrzöllen die Hälfte des Brutto-Ertrages jener Durchfuhrzölle der, von den, in Vorarlberg ein- und in Liechtenstein aus-, wie von den in Liechtenstein ein- und in Vorarlberg austretenden Waaren;*

c) *rücksichtlich des Ertrages des Salzgefälles wird keine Gemeinsamkeit der Rein-Erträgnisse bestehen.*

Die Rein-Erträgnisse werden dadurch ermittelt, dass von der Summe der Brutto-Einnahmen, wie sie sich aus den individuell aufzuführenden Rechnungs-Abschlüssen aller in Vorarlberg und Liechtenstein bestehenden Aemter, Verschleiss-Niederlagen und Grossverschleisse ergeben, abgezogen werden:

a) *Die Vergütungen wegen unrichtiger Erhebungen;*

b) *die Kosten der Verschleiss-Niederlagen der Aemter, der Perceptions- und Verschleiss-Provisionen;*

c) *die Gestehungskosten des verschlissenen Tabaks und Schiesspulvers nach fixen Durchschnittspreisen des Vorjahres berechnet;*

d) *als Beitrag zu den Kosten der Verwaltung und Finanzwache hat Liechtenstein ein Pauschale von 10% (zehn Percent) des ihm zufallenden Antheiles aus den gemeinsamen Rein-Erträgnissen* (lit. a *und* b) *zu entrichten, welcher von jenen Rein-Erträgnissen abzuziehen ist, so dass nur der Rest an Liechtenstein hinauszuzahlen ist.*

Die Bevölkerung wird zuerst in dem heurigen Jahre und von da angefangen von 3 zu 3 Jahren, und zwar im Fürstenthume Liechtenstein ganz auf dieselbe Weise wie in Vorarlberg ermittelt, und die Nachweisungen werden gegenseitig mitgetheilt werden.

Artikel 8.

Um die fürstliche Regierung vor plötzlichen Ausfällen in den Jahres-Einkünften sicher zu stellen, verbürgt Oesterreich derselben ein jährliches Rein-Einkommen an Zöllen, Verzehrungssteuern, Stämpel-Abgaben von Spielkarten, Kalendern und Zeitungen und an Erlös von Tabak und Schiesspulver von 2 fl. C. M. für den Kopf der innerhalb dreier Monate nach Beginn dieses Vertrages nachzuweisenden Bevölkerung.

Dieser von Oesterreich verbürgte Minimal-Rein-Ertrag wird in vierteljährigen Raten im Vorhinein an die liechtenstein'sche Staatscasse abgeführt, und der aus der provisorischen Schlussrechnung der vier Quartale sich ergebende Mehrbetrag am Schlusse jedes Jahres darauf gezahlt.

Artikel 9.

Vom Tage der Ausführung gegenwärtiger Uebereinkunft an, findet gegenseitig freier Verkehr zwischen dem Fürstenthume Liechtenstein und dem Kreise Vorarlberg und in dem-

dozwolonym jest między Vorarlbergiem i innemi częściami Austryi, o tyle także miejsce mieć będzie między księstwem i Austryą.

Powyższy przepis odnosi się w szczególności do kupców i profesyonistów, prowadzących handel lub przemysł, albo szukających pracy w obrębie drugiego państwa kontraktującego, tak dalece, iż ci nie będą podlegać żadnej opłacie, której nie podlegają w równym spo obie właśni poddani.

Równie też pozwolonem będzie fabrykantom i kupcom skupowanie towarów, potrzebnych do przemysłu i handlu w rodzimym kraju, tudzież podróżującym dla handlu a nie prowadzącym z sobą towarów (chyba tylko próbki towarów), wolno będzie bez opłaty szukać zamówienia w jednem państwie, jeżeli otrzymali do tego pozwolenie w drugiem.

W końcu wolno będzie poddanym jednego państwa przywozić towary na targ do państwa drugiego bez opłaty, nie potrzebując od tegoż osobnej do tego koncesyi lub zaświadczenia profesyjnego, jeżeli mają upoważnienie we własnym kraju, a towary są tego rodzaju, których przedaż krajowcom nie jest zabronioną.

Artykuł 10.

Drogowe lub inne opłaty, istniejące zamiast tamtych, tudzież opłaty od bruku, tam, mostów i przewozów, będą w Vorarlbergu i Lichtenstein, bez względu na to, czy idą na rachunek rządu, gmin lub korporacyj, o tyle tylko zatrzymane lub nowo zaprowadzone, o ile nie przenoszą kosztów utrzymania i procentów krajowych od kapitału nakładowego; przy tem nie będzie różnicy co do gatunku lub miejsca pochodzenia przedmiotów transportowych. Taryfa opłat od dróg i mostów z r. 1822, obowiązująca obecnie w Austryi, uważaną być winna za najwyższą, której w żadnym przypadku przekroczyć nie można.

Urzędy, mianowane w księstwie do pobierania ceł, wybierać będą w tych punktach, w których są ustanowione, także drogowe lichtensteinskie i odwozić mają takowe do kasy rządowej lichtensteinskiej.

Stosownie do tej zasady, zniesione będą wszelkie opłaty tak zwane bramowe lub brukowe, na gościńcach tam, gdzie jeszcze istnieją; a bruk miejscowy wliczony będzie do przestrzeni gościńca w taki sposób, iż od tego pobierana będzie opłata według ogólnej taryfy.

Artykuł 11.

Przywileje na wyłączne pożytkowanie z wynalazków, odkryć i poprawek, otrzymane według ustaw austryackich, uważane będą za ważne także i w księstwie Lichtenstein. Wszelako wyrabianie i przedaż prawna przedmiotów takich przywilejów w księstwie Lichtenstein, przywiązaną jest do ustaw przemysłowych, tamże obowiązujących.

Zresztą, należący do księstwa Lichtenstein, postawieni będą na równi z poddanymi austryackimi, co do wszystkich punktów, tyczących się nabywania takich przywi-

selben Masse, als der freie Verkehr zwischen Vorarlberg und dem übrigen Theile Oesterreichs gestattet ist, mit dem letzteren Statt.

Diese Bestimmung bezieht sich insbesondere auf Handels- und Gewerbsleute, welche in dem Gebiete des anderen contrahirenden Staates Handel und Gewerbe treiben oder Arbeit suchen, dergestalt, dass dieselben keiner Abgabe werden unterzogen werden, welcher nicht gleichmässig die eigenen Unterthanen in derselben Art unterworfen sind.

Dessgleichen soll Fabrikanten und Händlern der Aufkauf von Waaren zu ihrem Gewerbe, Betriebe im Heimatlande und Handlungsreisenden, welche nicht Waaren (sondern höchstens Muster derselben) mit sich führen, das Suchen von Bestellungen in dem einen Staate ohne eine Abgabe gestattet werden, wenn sie die Befugniss hiezu in dem anderen Staate erworben haben.

Endlich sollen die Unterthanen des einen Staates ihre Waaren in dem Gebiete des anderen frei von Abgaben und ohne hierzu von diesem Staate einer besonderen Concession oder eines Gewerbscheines zu bedürfen, auf die Märkte bringen können, wenn sie die Berechtigung hiezu in dem eigenen Lande geniessen und die Waaren solche sind, welche nicht auch Inländern auf Märkten zu verkaufen verwehrt ist.

Artikel 10.

Die Chausséegelder und andere statt derselben bestehenden Entrichtungen, dann Pflaster-, Damm-, Brücken- und Ueberfuhrgelder sollen in Vorarlberg und Liechtenstein ohne Rücksicht, ob sie für Rechnung des Staates oder von Gemeinden und Corporationen bestehen, nur in dem Betrage beibehalten oder neu eingeführt werden, als sie die Unterhaltungskosten und die landesüblichen Zinsen des Anlagecapitales nicht überschreiten; auch soll dabei ein Unterschied je nach der Beschaffenheit oder Herkunft der transportirten Gegenstände nicht stattfinden. Der in Oesterreich dermalen bestehende Weg- und Brücken-Mauthtarif vom Jahre 1822 soll als der höchste, in keinem Falle zu überschreitende angesehen werden.

Die im Fürstenthume zur Einhebung der Zölle aufgestellten Aemter haben an den Puncten, wo sie aufgestellt sind, auch die liechtenstein'schen Chausséegelder einzuheben, und in die liechtenstein'sche Staatscasse abzuführen.

Besondere Erhebungen von Thorsperr- oder Pflastergeldern sollen auf chaussirten Strassen da, wo sie noch bestehen, diesem Grundsatze gemäss aufgehoben und die Ortspflaster der Chausséestrecke dergestalt eingerechnet werden, dass davon nur die Chausséegelder nach dem allgemeinen Tarife zur Erhebung kommen.

Artikel 11.

Privilegien auf die ausschliessende Benützung von Erfindungen, Entdeckungen und Verbesserungen, welche nach österreichischen Gesetzen erworben werden, sind auch als für das Fürstenthum Liechtenstein giltig anzusehen; doch ist die Verfertigung oder der gewerbsmässige Verschleiss der Gegenstände solcher Privilegien im Fürstenthume Liechtenstein an die Beobachtung der daselbst bestehenden Gewerbegesetze geknüpft.

Uebrigens werden Angehörige des Fürstenthumes Liechtenstein in Allem, was die Erwerbung solcher Privilegien betrifft, den österreichischen Unterthanen gleichgestellt, und

lejów, a wykonywanie udzielonych im przywilejów w księstwie, mieć będzie takie same skutki prawne, jak gdyby wykonanie odbywało się w krajach austryackich.

Rząd książęcy w Vadutz, będzie mieć te same prawa i takie same obowiązki w przypadkach udzielenia przywilejów, upraszanych i otrzymanych przez poddanych książęcych, jakie na mocy ustaw austryackich służą namiestnikom lub na przyszłość służyć im mogą.

Artykuł 12.

Jego Książ. Mość Książę Lichtenstein, obowiązuje się zaprowadzić w księstwie ten sam system wag miar i monet, który rząd austryacki, zmieniając system obecny, w Vorarlbergu zaprowadzić za dobre uzna.

Artykuł 13.

Austrya przyłoży starania, aby wszystkie korzyści dla handlu i obrotu, których już obecnie używa na mocy istniejących traktatów handlowych, lub w przyszłości na mocy nowych traktatów i połączeń celnych używać może, rozciągnąć także i na księstwo Lichtenstein; a zaś Jego Książ. Mość, Książę Lichtenstein, oświadcza gotowość swoję, do spólnego przyjęcia obowiązków, które wynikają dla Austryi, z istniejących już, lub na przyszłość zawrzeć się mających traktatów handlowych, żeglugowych lub z połączeń celnych.

Do zobowiązań, na mocy których żądaćby miano dodatków pieniężnych od księstwa Lichtenstein, potrzebnem będzie zezwolenie Jego Książęcej Mości.

Gdyby chodziło o traktaty handlowe lub celne ze Szwajcaryą w ogólności, lub z kantonami Gryzonów albo St. Gallen, Austrya nietylko mieć będzie wzgląd na szczególne życzenia rządu książęcego przy układach, lecz też nie zaratyfikuje traktatu, dopóki się nie zapewni przyzwolenia ze strony Jego Książ. Mości, Księcia Lichtenstein.

Artykuł 14.

Niniejszy traktat trwać ma do końca roku 1863. Jeżeli w rok przed upłynieniem powyższego okresu, nie nastąpi wypowiedzenie jego, wówczas uważanym będzie za przedłużony na dalsze lat dwanaście. Równie tak na przyszłość traktat niniejszy każdego razu na dalsze lat dwanaście za przedłużony uważanym będzie, jeżeli w rok przed upływem jego, z żadnej strony nie nastąpi wypowiedzenie jego.

Artykuł 15.

Ratyfikacya niniejszego traktatu, nastąpi w Wiedniu, najdalej w cztery tygodnie od dnia dzisiejszego licząc, jeżeli nie wcześniej.

W dowód czego pełnomocnicy Wysokich stron kontraktujących, podpisali traktat niniejszy i wycisnęli na nim pieczęcie swoje.

Działo się w Wiedniu dnia 5. Czerwca 1852 roku.

die Ausübung der ihnen ertheilten Privilegien im Fürstenthume wird von derselben Rechtswirkung angesehen, als wenn die Ausübung auf österreichischem Gebiete stattfinden würde.

Der fürstlichen Regierung zu Vadutz werden in Ansehung der, von den fürstlichen Unterthanen angesuchten und erlangten Privilegien dieselben Befugnisse zugestanden und dieselben Verpflichtungen auferlegt, welche die österreichischen Gesetze den Statthaltereien auferlegt haben, oder in der Folge auferlegen sollten.

Artikel 12.

Seine Durchlaucht der Fürst von Liechtenstein verpflichtet sich, dasselbe Gewicht, Mass und Münzsystem im Fürstenthume einzuführen, welches die kaiserliche Regierung mit Abänderung des jetzt bestehenden Systemes in Vorarlberg einzuführen finden sollte.

Artikel 13.

Oesterreich wird sich bemühen, alle Vortheile für den Handel und Verkehr, welche ihm durch die bestehenden Handelsverträge schon gegenwärtig eingeräumt sind, oder durch neue Verträge und durch Zoll-Einigungen in der Folge eingeräumt werden sollten, auch auf das Fürstenthum Liechtenstein ausdehnen zu machen, wogegen Seine Durchlaucht der Fürst von Liechtenstein sich zur Mitübernahme der Verpflichtungen bereit erklärt, welche Oesterreich durch die bereits bestehenden oder die, in der Folge abzuschliessenden Handels- und Schiffahrtsverträge oder durch Zoll-Einigungen erwachsen.

Zu Verpflichtungen, wodurch von Liechtenstein Geldbeiträge gefordert werden, ist die Zustimmung Seiner Durchlaucht erforderlich.

Sollte es sich um Handels- und Zollverträge mit der Schweiz überhaupt, oder mit den Cantonen Graubünden oder St. Gallen handeln, so wird Oesterreich nicht bloss die besonderen Wünsche der fürstlichen Regierung bei der Unterhandlung berücksichtigen, sondern auch den Vertrag nicht ratificiren, bevor es sich der Zustimmung Seiner Durchlaucht des Fürsten von Liechtenstein nicht versichert hat.

Artikel 14.

Die Dauer des gegenwärtigen Vertrages wird bis Ende 1863 festgesetzt. Erfolgt Ein Jahr vor Ablauf dieses Zeitraumes keine Kündigung, so ist gegenwärtiger Vertrag als auf weitere zwölf Jahre verlängert anzusehen, und eben so ist in der Folge der Vertrag jedesmal als auf weitere zwölf Jahre verlängert zu betrachten, wenn Ein Jahr vor dem Ablaufe seiner Dauer von keiner Seite eine Kündigung erfolgt.

Artikel 15.

Die Ratification gegenwärtigen Vertrages wird, wenn nicht eher, längstens vier Wochen vom heutigen Tage an gerechnet, in Wien erfolgen.

Urkund dessen haben die Bevollmächtigten der hohen contrahirenden Theile den Vertrag unterschrieben und ihre Siegel beigedrückt.

So geschehen zu Wien den 5. Juni 1852.

Artykuł osobny 1.

(do Artykułu 2.)

1. Jego Książ. Mość, Książę Lichtenstein, oświadcza gotowość swoję zadosyćuczynienia, jeżeli rząd cesarski za konieczne uważa, zaprowadzić w księstwie także ustawy cesarskie o prywatnem i urzędowem naznaczaniu towarów.

2. Podniesienie podatku konsumcyjnego, który według obecnie w Austryi istniejących ustaw w księstwie Lichtenstein zaprowadzonym będzie, o część piątą teraźniejszej kwoty lub rozciągnienie takowego na przedmioty temuż podatkowi dotąd nie ulegające, nastąpi jedynie w porozumieniu z Jego Książ. Mością.

Jeżeli porozumienie w tej mierze osiągnionem nie będzie, wówczas każda ze stron kontraktujących będzie mogła wypowiedzieć traktat i odstąpić od niego po trzech miesiącach.

Artykuł osobny 2.

(do Artykułu 2.)

1. Przewóz ze Szwajcaryi i do niej, obrót graniczny i pocztowy, doznawać będą w księstwie Lichtenstein tych samych ulżeń i korzyści jak w Vorarlbergu; co do pastwisk zaś, obrót doznawać będzie największych korzyści, jakiekolwiek istnieją na granicy austryackiej ku Szwajcaryi lub ku Niemcom.

Uwzględnienie, zawarte w §. 25 L. 3. uwag wstępnych taryfy celnej austryackiej przy wymierzeniu cła przechodowego od przewozu towarów na przestrzeniach gościńca, nie przenoszących mil 10ciu, rozciągnioną zostanie na wszystkie towary, które do Lichtenstein wchodzą, a w Vorarlbergu wychodzą i przeciwnie, które do Vorarlberga wchodzą a w Lichtenstein wychodzą.

2. Traktat o dostawienie soli z r. 1849. zawarty między rządami austryackim i lichtensteinskim, przedłużonym zostaje na tak długo, jak długo trwać będzie traktat niniejszy, z tą zmianą, iż w ilości soli, która księstwu dostarczoną być ma, objętą będzie także sól, potrzebna do hodowania bydła i dla gospodarzy wiejskich, tak dla bydła jakoteż do uprawy roli. Rzeczona sól, wydawana będzie rządowi książęcemu z c. k. magazynów w Feldkirch po tamtejszej cenie przedażnej i w takim stanie, a względnie z takiem przymieszaniem, w jakiem się sprzedaje w Vorarlbergu.

Ceny, po których rząd lichtensteinski sprzedawać każe sól w księstwie, mogą tylko o koszta frachtu z Feldkirch do Vadutz być niższemi, jak ceny monopolium w Feldkirch w c. k. magazynie soli, lub tamtejsze ceny przy przedaży hurtownej przez osoby prywatne. Również sól dla bydła i na nawóz, w cenie tańsza, sprzedawaną będzie tylko w takiej mierze i z temi tylko ostrożnościami, które w tym względzie w Vorarlbergu są zaprowadzone.

3. Ceny tytuniu i prochu strzelnego, będą w Vorarlbergu i Lichtenstein jednako wysokie, a osoby i korporacye, tudzież owe profesye, którym udzielone jest prawo korzystniejszego pobierania tytuniu i prochu strzelnego, będą tego prawa używać także i w Lichtenstein.

Separat-Artikel 1.

(Zu Artikel 2.)

1. Seine Durchlaucht der Fürst von Liechtenstein erklären sich bereit, für den Fall, dass die kaiserliche Regierung es für nöthig erachten sollte, auch die österreichischen Gesetze über die Privat- und die ämtliche Waarenbezeichnung im Fürstenthume einzuführen.

2. Die Erhöhung der nach den, gegenwärtig in Oesterreich bestehenden Gesetzen im Fürstenthume Liechtenstein, eingeführten Verzehrungssteuer um ein Fünftel des gegenwärtigen Satzes oder ihre Ausdehnung auf derselben jetzt nicht unterliegende Gegenstände wird nur im Einverständnisse mit Seiner Durchlaucht erfolgen.

Wird ein Einverständniss nicht erzielt, so steht es jedem der hohen contrahirenden Theile zu, den Vertrag zu kündigen und nach drei Monaten aus demselben auszuscheiden.

Separat-Artikel 2.

(Zu Artikel 2.)

1. Die Durchfuhr aus und nach der Schweiz, der Gränz- und Postverkehr werden im Fürstenthume Liechtenstein dieselben Erleichterungen und Begünstigungen geniessen, wie in Vorarlberg; der Weideverkehr aber überdiess die grösste an irgend einer österreichischen Gränze gegen die Schweiz oder Deutschland gestattete Erleichterung.

Die im §. 25, Z. 3 der Vorerinnerungen des österreichischen Zolltarifes enthaltene Begünstigung im Durchfuhrzolle für die Waarendurchfuhr auf Strassenstrecken, die 10 Meilen nicht überschreiten, wird auf alle in Liechtenstein ein- und in Vorarlberg aus- oder umgekehrt in Vorarlberg ein- und in Liechtenstein austretenden Waaren ausgedehnt werden.

2. Der zwischen der österreichischen und liechtenstein'schen Regierung abgeschlossene Salzlieferungsvertrag vom Jahre 1849 wird auf die Dauer dieses Vertrages verlängert und dahin abgeändert, dass unter der dem Fürstenthume zu überlassenden Salzmenge auch das für die Viehzüchter und Landwirthe des Fürstenthumes für das Vieh, beziehungsweise für die Düngung erforderliche Salz begriffen seyn soll. Dieses Salz wird der fürstlichen Regierung von der k. k. Salzlegstätte in Feldkirch um die dortigen Gestehungskosten und in dem Zustande, beziehungsweise mit der Beimischung überlassen werden, wie es in Vorarlberg in Verschleiss gesetzt wird.

Die Preise, um welche die liechtenstein'sche Regierung das Salz im Fürstenthume verkaufen lässt, dürfen höchstens um die Kosten der Fracht von Feldkirch nach Vadutz niedriger seyn, als die in Feldkirch bei der k. k. Salzlegstätte bestehenden Monopols- oder die dortigen Verkaufspreise des Grossverschleisses von Privaten. Auch ist das im Preise begünstigte Vieh- und Dungsalz nur in jenem Ausmasse und unter jenen Vorsichten zu verkaufen, die diessfalls in Vorarlberg eingeführt sind.

3. Die Preise von Tabak und Schiesspulver werden in Vorarlberg und Liechtenstein dieselben seyn, und diejenigen Personen und Körperschaften, sowie diejenigen Beschäftigungs-Arten, welchen in Vorarlberg der begünstigte Bezug von Tabak oder Schiesspulver eingeräumt ist, werden denselben auch in Liechtenstein zu geniessen haben.

4. Będące przedmiotem niniejszego traktatu cła, podatki i ceny przedmiotów monopoliów rządowych, opłacane będą w tej samej walucie, jaka jest tym końcem przyjętą w Vorarlbergu tudzież w tym stosunku wartości, jaki tamże prawnie istnieje; w takiej samej walucie i w takim samym stosunku wartości uskuteczniane będą zwroty, z powodu fałszywych dochodzeń, opuszczeń podatków, prowizyj za pobór podatków i za sprzedaż przedmiotów monopolium rządowego i innych okoliczności, odnoszących się do bezpośredniego wybierania podatków.

Monety obce, kursujące w księstwie Lichtenstein, obliczone być winny według tablic ewalwacyjnych istniejących dla Vorarlberga. Przy wypłatach brzęczącą monetą, strona nie jest obowiązaną do przyjmowania zdawki w pieniądzach papierowych austryackich.

Artykuł osobny 3.

(do Artykułu 4.)

1. Wszelka zmiana w osobach urzędników i sług, sutacyonowanych w księstwie, podaną będzie do wiadomości rządu książęcego, a wszelkie zarzuty przeciw przypuszczeniu jakiego indywiduum do pełnienia służby w księstwie, będą należycie uwzględnione.

Również władze austryackie będą miały wzgląd na przeniesienie urzędników, które rząd księstwa z publicznych względów zaproponuje.

2. C. k. straż finansowa, ustacyonowana w księstwie, będzie winna pełnić asystencyę policyjną, na wezwanie władzy politycznej krajowej.

Artykuł osobny 4.

(do Artykułu 5.)

1. Rząd książęcy obowiązany jest ustanowić w Balzers urząd celny poboczny klasy I, wyrównywający co do wielkości c. k. urzędowi celnemu pobocznemu w Gallmist, a przy wykazanej potrzebie, budynek dla urzędu celnego pomocniczego przy Bendern, i dom posterunkowy awizyjny przy Mels; do chwili zaś, w której takowe ustanowione zostaną, postarać się o prowizoryczne umieszczenie, którego koszta wspólnie z Austryą i w równych częściach ponoszone będą.

Plany budownicze do powyższych budynków, będą ustanowione za spólnem porozumieniem.

Koszta budowli, zastąpi Austrya, w sposobie forszusowym, odpłacane zaś będą w dwunastu ratach rocznych bez procentu, w ten sposób, iż każda rata roczna odciągnioną i na rzecz Austryi zatrzymaną zostanie od części dochodów przypadającej na Lichtenstein. Odpłata rozpocznie się z dniem 1. Listopada 1853 r., jeżeli zaś do onego czasu budowle ukończone i koszta ich zalikwidowane nie będą, wówczas pojedyncze raty odpłacane będą w dwunastej części summ objętych w anszlagach budowniczych.

Rząd książęcy dostarczy oprócz tego na swój koszt lokalność kancelaryjną dla urzędnika austryackiego, mającego przeprowadzić w siedzibie jego, śledztwa względem przekroczeń dochodowych w księstwie popełnionych.

4. Die den Gegenstand dieses Vertrages bildenden Zölle, Steuern und Preise der Gegenstände des Staatsmonopoles sind in derselben Valuta zu entrichten, welche auch in Vorarlberg zu diesem Zwecke angenommen wird, und in dem daselbst gesetzlich bestehenden Werthsverhältnisse: in derselben Valuta und in gleichem Werthsverhältnisse haben auch die Hinauszahlungen wegen unrichtiger Erhebungen, Steuernachlässe, Provisionen für Steuerperceptionen und den Verschleiss von Staatsmonopols-Gegenständen und ähnlicher auf die unmittelbare Abgaben-Erhebung sich beziehender Anlässe zu erfolgen.

Die im Fürstenthume Liechtenstein coursirenden fremden Münzen sind nach den für Vorarlberg bestehenden Evalvationstabellen anzurechnen. Bei Zahlungen mit klingender Münze ist die Partei zur Annahme des Herausbetrages in österreichischem Papiergelde nicht verpflichtet.

Separat-Artikel 3.

(Zu Artikel 4.)

1. Jeder Wechsel in der Person der im Fürstenthume stationirten Beamten und Diener wird der fürstlichen Regierung mitgetheilt, und sollen gegründete Bedenken, welche die Zuweisung eines Individuums zur Dienstleistung im Fürstenthume nicht räthlich erscheinen lassen, berücksichtiget werden.

Auch werden die österreichischen Behörden den, von der fürstlichen Regierung aus öffentlichen Rücksichten beregten Uebersetzungen möglichste Rücksicht tragen.

2. Die im Fürstenthume stationirte k. k. Finanzwache hat über Anrufen der politischen Landesbehörde polizeiliche Assistenz zu leisten.

Separat-Artikel 4.

(Zu Artikel 5.)

1. Die fürstliche Regierung ist verpflichtet, ein, dem bisherigen k. k. Nebenzollamte I. Classe in Gallmist an Grösse gleichkommendes Nebenzollamt I. Classe in Balzers und bei nachgewiesenem Bedürfnisse auch ein Hilfszollamtsgebäude bei Bendern und ein Aviso-Postenhaus bei Mäls zu errichten, und bis dieselben errichtet sind, für die provisorische Unterbringung zu sorgen, deren Kosten gemeinschaftlich mit Oesterreich zu gleichen Theilen zu tragen sind.

Die Baupläne für die erwähnten Gebäude werden im gemeinsamen Einverständnisse festgesetzt werden.

Die Baukosten werden von Oesterreich vorschussweise bestritten und in zwölf gleichen unverzinslichen Jahresraten dergestalt rückvergütet werden, dass jede Jahresrate von dem auf Liechtenstein fallenden jährlichen Revenuen-Antheile gleich in Abzug gebracht und von Oesterreich rückbehalten wird. Die Rückzahlung beginnt am 1. November 1853 und, wenn bis dahin die Bauten nicht vollendet und die Baukosten nicht liquidirt seyn sollten, werden die einzelnen Raten mit dem zwölften Theile der in den Bau-Ueberschlägen enthaltenen Summen zu entrichten seyn.

Die fürstliche Regierung verschafft ferner dem österreichischen Beamten, welcher am Sitze derselben die Untersuchungen über die im Fürstenthume begangenen Gefällsübertretungen abzuführen hat, auf ihre Kosten das Kanzlei-Locale.

Austrya ponosić będzie koszta urządzenia, opału i światła, utrzymywania budynków, tudzież koszta koszarowania i pomieszczenia posterunków straży.

Jeżeliby zachodziły przeszkody, rząd lichtensteinski postara się o wyszukanie koszar kosztem Austryi.

2. Przy wypłatach przez rząd austryacki, przez urzędników i sług jego uskuteczniać się mających, rząd księstwa i jego przynależący, nie będą obowiązani przyjmować w miejsce zapłaty, pieniędzy papierowych w wartości nominalnej, tam, gdzie tego stanowią wyraźnie traktat niniejszy lub osobne stypulacye.

Artykuł osobny 5.

(do Artykułu 6.)

Jego Książęca Mość oświadcza, iż wykonywać będzie prawo ułaskawienia tylko po ukończonym toku instancyi, i w taki sposób, iż przeznaczona donosicielowi część przez to ukróconą nie zostanie.

Artykuł osobny 6.

(do Artykułu 7.)

1. Ustanowienie dochodu czystego, odbywać się będzie prowizorycznie w końcu każdego kwartału w dyrekcyi skarbowej powiatowej w Feldkirch.

Wykaz obrachunku, mający obejmować wszelkie podlegające rozdziałowi dochody i przychody każdego urzędu, każdego miejsca przedaży i każdej przedaży hurtownej w Vorarlbergu i Lichtenstein, sporządzony będzie w dwóch równych egzemplarzach, i nosić będzie potwierdzenie przełożonego dyrekcyi powiatowej, iż jest sporządzony zgodnie z rachunkami i z postanowieniami niniejszego traktatu.

Obadwa egzemplarze przesłane będą rządowi księstwa Lichtenstein, który jeden egzemplarz, z potwierdzeniem uznania za rzetelny, przeszle napowrót do dyrekcyi powiatowej. Wolno będzie rządowi książęcemu, zażądać potrzebnych wyjaśnień, i przejrzeć rachunki przez swego komisarza, któremu z jak największą gotowością przejrzenia pozwolić należy.

Ostateczne obrachowanie za cały rok administracyjny, przeprowadzonem będzie przez najwyższą władzę rachunkową w Wiedniu.

Jego Książęca Mość uważać będzie tenże obrachunek za siebie obowiązujący, chociaż przez jego obrachunki zmienioną być może kwota, należąca się księstwu, a to o tyle, o ile przez takowe obrachowanie poprawione będą pomyłki rachunkowe, wydarzyć się mogące przy dochodzeniu pojedynczych pozycyj dochodów, jakie się znajdują w obrachunku prowizorycznym.

Wyłączenie pozycyj dochodu, lub wciągnienie pozycyj potrącalnych, nie wiążą księstwa Lichtenstein; dla tego też zastrzega sobie toż przeciw ostatecznemu obrachunkowi wszelkie w rzeczy samej lub w traktacie niniejszym uzasadnione zarzuty.

Jeżeli obrachunek ostateczny nie będzie doręczony rządowi książęcemu w przeciągu lat trzech, licząc od dnia, w którym zwrócony zostanie obrachunek prowizory-

Die Kosten der Einrichtung, der Beheizung und Beleuchtung, Erhaltung der Gebäude, ferner die Kosten der Casernirung und Unterbringung der Wachposten hat Oesterreich zu tragen.

Die liechtenstein'sche Regierung hat aber, falls Schwierigkeiten entstehen, für Ausmittlung der Casernen auf Kosten Oesterreichs Sorge zu tragen.

2. Bei den, von der kaiserlichen Regierung und deren Beamten und Angestellten zu leistenden Zahlungen sollen die fürstliche Regierung und die Angehörigen des Fürstenthumes nicht gezwungen seyn, dort — wo es gegenwärtiger Vertrag oder besondere Stipulationen nicht ausdrücklich bestimmen, Papiergeld im Nominalwerthe an Zahlung anzunehmen.

Separat-Artikel 5.

(Zu Artikel 6.)

Seine Durchlaucht erklären das Begnadigungsrecht nur nach geendetem Instanzenzuge und dergestalt ausüben zu wollen, dass der Anzeiger-Antheil nicht verkürzet wird.

Separat-Artikel 6.

(Zu Artikel 7.)

1. Die Feststellung der Rein-Einkünfte findet provisorisch am Schlusse jeden Quartales bei der Finanzbezirks-Direction in Feldkirch Statt.

Der Abrechnungsausweis, welcher alle der Theilung unterliegenden Einnahmen und Ausgaben jeden Amtes, jeder Verschleiss-Stätte und jeden Grossverschleisses in Vorarlberg und Liechtenstein abgesondert enthalten wird, ist in zwei Parien zu verfassen, von dem Vorstande der Bezirksdirection als mit den Rechnungen übereinstimmend und nach den Bestimmungen dieses Vertrages abgefasst, zu bestätigen.

Beide Parien sind der fürstlich liechtenstein'schen Regierung zu übermitteln, welche das eine Pare mit dem Anerkenntnisse der Richtigkeit versehen, der Bezirksdirection zurücksendet. Es steht der fürstlichen Regierung frei, die nöthigen Aufklärungen zu fordern und durch einen Commissär in die Rechnungen Einsicht zu nehmen, die ihm bereitwilligst zu gestatten ist.

Die definitive Abrechnung wird für das gesammte Verwaltungsjahr durch die oberste Rechnungsbehörde in Wien gepflogen.

Seine Durchlaucht wird diese Abrechnung, wiewohl durch deren Ergebnisse die, dem Fürstenthume gebührende Einnahms-Quote geändert werden kann, insoweit als bindend anerkennen, als dadurch bloss Rechnungsfehler richtig gestellt werden, welche bei Ermittlung der einzelnen in der provisorischen Abrechnung erscheinenden Einnahms- oder Abgabsposten sich ergeben.

Ausscheidungen von Einnahms- oder Aufnahme von Abzugsposten sind für Liechtenstein nicht bindend, daher sich alle in der Sache oder in diesem Vertrage gegründeten Einwendungen gegen die definitive Abrechnung vorbehalten werden.

Wird die definitive Abrechnung der fürstlichen Regierung nicht binnen drei Jahren, vom Tage der Zurückmittlung der anerkannten provisorischen Abrechnung des letzten Quar-

czny ostatniego kwartału, dotyczącego roku administracyjnego, uznany za rzetelny, wówczas pozostaną ważnemi postanowienia obrachunku prowizorycznego.

2. Obrachunek nastąpi w tej samej walucie, w której się pobierać będą pojedyncze cła lub podatki, zatem całkowicie lub w części w pieniądzach papierowych, o ile takowe w urzędach celnych i podatkowych, we wszystkich, a względnie w pewnych podatkach przyjmowane były w miejsce zapłaty i w takim stosunku ich wartości, w jakim to miejsce miało.

Artykuł osobny 7.

(do Artykułu 8.)

Zwrot, jakoteż wyrównanie według Art. 8, odbywać się będzie w tej samej walucie, w której nastąpi obrachowanie stosownie do Art. osobnego 6, L. 2.

Niniejsze artykuły osobne, mają tę samę moc i wagę, jak gdyby były wcielonemi do traktatu daty dzisiejszej. One będą ratyfikowane, a ratyfikacye zamienione zostaną równocześnie z ratyfikacyami traktatu.

W dowód czego, pełnomocnicy Wysokich stron kontraktujących, podpisali niniejsze artykuły osobne i wycisnęli na nich swoje pieczęcie.

Dr. **Karol Hock** m. p. Dr. **K. Majer** m. p.

My, po rozpoznaniu wszystkich postanowień niniejszego traktatu, potwierdzamy takowy; przyrzekając oraz słowem Naszem cesarskiem za Nas i Następców Naszych, iż takowy zachowywać będziemy i zachowywać rozkażemy.

W dowód czego, niniejszy dokument własnoręcznie podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarską wycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Naszem cesarskiem głównem mieście Buda, dnia dwudziestego czwartego Czerwca roku Pańskiego tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef. (L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,
J. Vesque de Püttlingen m. p.
C. K. radca nadworny i ministeryalny.

tales des betreffenden Verwaltungsjahres an gerechnet, zugestellt, so verbleibt es bei den Bestimmungen der provisorischen Abrechnung.

2. Die Abrechnung findet in der Valuta Statt, in welcher die einzelnen Zölle und Steuern eingehoben werden, also auch ganz oder theilweise in Papiergeld, insoferne dasselbe bei den Zoll- und Steuerämtern für alle oder beziehungsweise für einige Abgaben an Zahlung angenommen wurde, und zu dem Werthsverhältnisse, in welchem dieses der Fall war.

Separat-Artikel 7.

(Zu Artikel 8.)

Der Ersatz wie die Ausgleichung nach Artikel 8 geschieht in der Valuta, in welcher nach Separat-Artikel 6, Z. 2. die Abrechnung stattfindet.

Die gegenwärtigen Separat-Artikel haben dieselbe Kraft und Geltung, als wenn sie in den Vertrag vom heutigen Tage aufgenommen wären. Sie sollen ratificirt und die Ratificationen sollen gleichzeitig mit jenen des Vertrages selbst ausgewechselt werden.

Urkund dessen haben die Bevollmächtigten der hohen contrahirenden Theile diese Separat-Artikel unterschrieben und ihre Siegel beigedrückt.

Dr. Carl Hock m. p. **Dr. C. Mayer** m. p.

So haben Wir nach Prüfung sämmtlicher Bestimmungen dieses Vertrages, denselben gutgeheissen und genehmiget; versprechen auch mit Unserem kaiserlichen Worte für Uns und Unsere Nachfolger, denselben seinem ganzen Inhalte nach getreu zu beobachten und beobachten zu lassen.

Zu dessen Bestätigung haben Wir gegenwärtige Urkunde eigenhändig unterzeichnet und selber Unser kaiserliches Insiegel beidrucken lassen.

So geschehen in Unserer kaiserlichen Hauptstadt Ofen am vier und zwanzigsten Juni im Jahre des Heiles Eintausend achthundert zwei und fünfzig, Unserer Reiche im Vierten.

Franz Joseph. (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung Sr. k. k. Apost. Majestät:

J. Vesque von Püttlingen m. p.,

k. k. Hof- und Ministerialrath.

147.

Obwieszczenie ministerstw finansów i handlu z dnia 10. Lipca 1852,

w przedmiocie wcielenia księstwa Lichtenstein do związku celnego austryackiego.

Celem wykonania traktatu, ogłoszonego równocześnie w dzienniku praw państwa i rządu pod dniem 5. Czerwca 1852 roku, tyczącego się wcielenia księstwa Lichtenstein do związku celnego austryackiego, rozporządza się:

1. Zacząwszy od 1. Sierpnia 1852 roku, zniesioną zostaje linjia celna między Lichtenstein i Vorarlbergiem, i wolnym będzie obrót między obudwoma obrębami tychże krajów, a linjia graniczna, oddzielająca księstwo Lichtenstein od Szwajcaryi, stanowić będzie linjię celną.

2. Do pełnienia czynności urzędowych celnych, istnieją w księstwie Lichtenstein c. k. austryackie i książęco-lichtensteinskie urzędy celne w Bendern, z attrybucyami urzędu celnego pobocznego klasy II. i w Balzers z atrybucyami zniesionego obecnie urzędu pobocznego celnego klasy I. w Gallmist.

3. Jako gościńce celne, uważane będą te, które wychodzą na Bendern, Mels i Luciensteig i prowadzą do tyczących się urzędów celnych.

4. Księstwo Lichtenstein w całej swojej rozciągłości, wcielonem będzie do obwodu granicznego wspólnego obrębu celnego.

5. Przepisy obowiązujące w okręgu granicznym vorarlbergskim, zastosowanemi także będą i na okrąg graniczny lichtensteinski.

6. Zmiany w dotychczasowym powiecie granicznym vorarlbergskim i ustanowienie organów kontrolujących, tudzież zakresu ich czynności w księstwie Lichtenstein, będą później podane do wiadomości.

7. Pierwsze zaprowadzenie niniejszych ustaw i króków do tegoż się odnoszących, poleconem sobie mieć będzie komisya, złożona z delegowanych obudwóch rządów, mająca siedzibę swoję w Vaduz.

Po ukończeniu zadania tejże komisyi, przejdzie zarząd wspólnych ceł, monopoliów rządowych, podatków konsumcyjnych i stęplów dla księstwa Lichtenstein do c. k. zarządu kameralnego powiatowego w Feldkirch.

Baumgartner m. p.

147.

Kundmachung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 10. Juli 1852,

betreffend die Aufnahme des Fürstenthumes Liechtenstein in den österreichischen Zollverband.

In Vollziehung des, gleichzeitig im Reichsgesetz- und Regierungsblatte kundgemachten Staatsvertrages vom 5. Juni 1852, betreffend die Aufnahme des Fürstenthumes Liechtenstein in den österreichischen Zollverband wird verordnet:

1. Vom 1. August 1852 angefangen wird die Zoll-Linie zwischen Liechtenstein und Vorarlberg aufgehoben, der freie Verkehr zwischen beiden Staatsgebieten hergestellt, und es bildet die Gränzlinie, welche das Fürstenthum Liechtenstein von der Schweiz scheidet, die Zoll-Linie.

2. Zur Vornahme des Zollverfahrens bestehen im Fürstenthume Liechtenstein die k. k. österreichischen und fürstlich-liechtenstein'schen Zollämter zu Bendern mit den Befugnissen eines Nebenzoll-Amtes II. Classe und zu Balzers mit den Befugnissen des, nunmehr aufgehobenen Nebenzoll-Amtes I. Classe zu Gallmist.

3. Als Zollstrassen werden die bei Bendern, Mäls und am Luciensteige einmündenden und zu den betreffenden Zollämtern führenden Strassen erklärt.

4. Das Fürstenthum Liechtenstein wird seiner ganzen Ausdehnung nach in den Gränzbezirk des gemeinsamen Zollgebietes einbezogen.

5. Die für den vorarlberg'schen Gränzbezirk geltenden Bestimmungen finden auch auf den liechtenstein'schen Gränzbezirk Anwendung.

6. Die Abänderungen des bisherigen vorarlberg'schen Gränzbezirkes und die Bestimmung der Controls-Organe und ihres Ueberwachungsbezirkes im Fürstenthume Liechtenstein wird nachträglich bekannt gemacht werden.

7. Mit der ersten Einführung dieser Gesetze und der hierauf bezüglichen Massregeln ist eine, aus Abgeordneten beider Regierungen zusammengesetzte Commission mit dem Sitze in Vaduz beauftragt.

Nach Beendigung ihrer Aufgabe geht die Verwaltung der gemeinsamen Zölle, Staats-Monopole, Verzehrungssteuern und Verbrauchsstämpel für das Fürstenthum Liechtenstein an die k. k. Cameral-Bezirksverwaltung in Feldkirch über.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLVI.

Wydana i rozesłana: dnia 31. Lipca 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLVI.* Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. Juli 1852.

Część XLVI.

Wydana i rozesłana dnia 31. Lipca 1852.

148.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 28. Czerwca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego,

mocą którego obwieszczonem zostaje zaprowadzenie mniejszej pieczątki ręcznej do wyciśnięcia stępla oclenia na towarach gatunku przedniejszego.

W skutek rozporządzenia z dnia 7. Stycznia 1852 r., w przedmiocie zaprowadzenia prowizorycznego stępla oclenia (Nr. 13. dziennika praw państwa) ustanowionem zostało, iż urzędy celne, które stępel oclenia za pomocą pieczęci woskowej wyciskać mają, opatrzone być winny własną ku temu pieczątką ręczną, ukazującą orła cesarskiego, niżej onegoż zaś oznaczenie: „Verzollungs-Stämpel“ (stępel oclenia), a jako napis, nazwę urzędu celnego.

Ministerstwo finansów, w porozumieniu z ministerstwem handlu, uznało za stosowne, oprócz pieczątek ręcznych nieco większych, obecnie już w użyciu będących, zaprowadzić jeszcze pieczątki ręczne pomniejszej średnicy, dla wyciśnienia stępla oclenia na towarach tkanych lub dzianych przedniejszych albo o mniejszych sztukach znajdujących się. Także i te pieczątki ukazują w środku orła cesarskiego, a jako napis, oprócz nazwy i stanowiska, albo tylko samego stanowiska urzędu, oznaczenie: „VERZ. ST.“ (to jest „Verzollungsstempel“ (stępel oclenia).

Wielkość i formę tak większej jak mniejszej pieczątki, poznać można z obok stojących rysunków, przedstawiających pieczątki ręczne, dla głównego urzędu celnego w Wiedniu przeznaczone.

Czy do ostęplowania towaru użytą być ma pieczątka większa lub mniejsza, pozostawionem jest osądzeniu urzędu, któremu polecono mieć słuszny w tej mierze wzgląd na życzenia strony.

Niniejsze rozporządzenie wejdzie w wykonanie, jak skoro główne urzędy celne pierwszej klasy w niewłoskich krajach koronnych mniejszą pieczątką ręczną opatrzone zostaną.

Baumgartner m. p.

XLVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. Juli 1852.

148.

Verordnung des Finanzministeriums vom 28. Juni 1852,

wirksam für alle Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

womit die Einführung eines kleineren Handsiegels zur Anlegung des Verzollungsstämpels an seinen Waaren bekannt gemacht wird.

Mit der Verordnung vom 7. Jänner 1852, wegen provisorischer Einführung eines Verzollungsstämpels (Nr. 13 des Reichsgesetzblattes) wurde bestimmt, dass jene Zollämter, welche als Verzollungsstämpel ein Wachssiegel anzulegen haben, dazu mit einem besonderen Handsiegel versehen werden sollen, welches den kaiserlichen Adler, unterhalb desselben die Bezeichnung „Verzollungsstämpel" und als Umschrift die Benennung des Zollamtes enthält.

Das Finanzministerium hat im Einvernehmen mit dem Handelsministerium für zweckmässig erkannt, ausser den dermal in Anwendung stehenden grösseren Handsiegeln, für die Anlegung des Verzollungsstämpels an feineren, oder in kleinen Stücken vorkommenden Webe- oder Wirkwaaren, Handsiegel von einem kleineren Durchmesser einzuführen, welche in der Mitte den kaiserlichen Adler und als Umschrift nebst der Benennung und dem Standorte, oder bloss dem Standorte des Amtes, die Bezeichnung: VERZ. ST. (d. h. Verzollungsstämpel) enthalten.

K. K. HAUPTZOLLAMT IN WIEN — Verzollungs-Stämpel

K. K. H. Z. A. WIEN — VERZ. ST.

Die Grösse und Form, sowohl des grösseren, als des kleineren Siegels, sind aus den hier beigefügten Zeichnungen zu entnehmen, welche die für das Hauptzoll-Amt in Wien bestimmten Handsiegel darstellen.

Ob zur Stämplung einer Waare das grössere oder das kleinere Siegel verwendet werden soll, wird der Beurtheilung des Zollamtes überlassen, welches jedoch auf die billigen Wünsche der Partei Rücksicht zu nehmen befugt ist.

Gegenwärtige Anordnung hat in Wirksamkeit zu treten, sobald die Hauptzoll-Aemter erster Classe der nicht italienischen Kronländer, mit dem kleineren Handsiegel versehen seyn werden.

Baumgartner *m. p.*

149.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 13. Lipca 1852,

mocą którego podane zostaje do wiadomości Najwyższe rozporządzenie, iż okręty wszystkich państw nad brzegami Elby położonych, uważane będą na równi z okrętami krajowemi pod względem uwolnienia od cła na Elbie, opłacanego na przestrzeni, przez którą Elba w Czechach płynie.

Na najuniżeńszy wniosek, uczyniony ze strony c. k. ministerstwa handlu w porozumieniu z c. k. ministerstwami spraw zewnętrznych i finansów, Jego C. K. Apostolska Mość, Najjaśniejszy Pan, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem, wydanem w Wielkim Waradynie pod d. 18. Czerwca 1852, rozporządzić, iż uwolnienie od opłaty cła na Elbie, udzielone okrętom i tratwom austryackim mocą rozrządzeń z d. 11. Maja 1850 r. (dzien. pr. pań. z r. 1850. Nr. 184 str. 871), tudzież z d. 16. Lutego 1852 (dzien. pr. p. Nr. 50 str. 241), na przestrzeni, przez którą Elba w Czechach płynie, od Melniku do granicy saskiej; w którem uwolnieniu, w skutek rozrządzenia z dnia 20. Lipca 1850 r. (dz. pr. p. Nr. 279. str. 1239) okręty innych państw, tylko z pewnemi ograniczeniami udział miały, obecnie bez wszelkiego ograniczenia na okręty wszystkich państw nad brzegami Elby położonych, rozciągnionem zostaje, tak, iż okręty takowe pod tym względem na równi z okrętami tutejszemi, uważanemi będą.

Co się niniejszem do wiadomości podaje, z tem dołożeniem, iż nakazane to postawienie w równi, z dniem 1. Sierpnia t. r. w życie wejść ma.

Baumgartner m. p.

150.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 18. Lipca 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego,

którem się objaśnia pozycya taryfowa 88 lit, *d)* taryfy celnej.

Zgodnie z c. k. ministerstwem handlu, wydaje się objaśnienie: iż wymienione szczegółowo w pozycyi taryfowej 88 lit. *a.* w poddziale *dd)* narzędzia rolnicze z żelaza, tudzież nie wymienione szczegółowo w taryfie narzędzia żelazne do krajania, jeżeli są tylko ostrzone lub w niektórych miejscach grubo zeszlifowane, podlegają opłacie cła nie jako towary żelazne gatunku przedniego według oddziału 88 lit. *d)*, lecz według pozycyi taryfowej 88 *a*, poddziałów *dd)* i 88 *b)*.

Równie też podkówki w niektórych miejscach grubo zeszlifowane, podlegają opłacie jako towary żałazne proste (oddział 88 lit. *b*), nie zaś jako towary gatunku przedniego.

Niniejsze rozporządzenia wstąpią w wykonanie z tym dniem, w którym ich obwieszczenie dojdzie do wiadomości urzędów celnych w drodze władz przełożonych.

Baumgartner m. p.

149.

Verordnung des Finanzministeriums vom 13. Juli 1852,

womit die Allerhöchst angeordnete Gleichstellung der Schiffe aller Elbe-Uferstaaten mit den inländischen hinsichtlich der Elbe-Zollbefreiung auf der böhmischen Elbestrecke bekannt gemacht wird.

Ueber einen von dem Handelsministerium im Einvernehmen mit den Ministerien des Aeusseren und der Finanzen erstatteten alleruntertänigsten Antrag haben Seine k. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung, ddo. Grosswardein den 18. Juni 1852 zu genehmigen geruht, dass die mit den Erlässen vom 11. Mai 1850 (Reichsgesetzblatt für 1850, Stück LVII, Nr. 184, Seite 871) und vom 16. Februar 1852 (Reichsgesetzblatt, Nr. 50, Seite 241) den österreichischen Schiffen und Flössen zugestandene Befreiung von der Entrichtung des Elbezolles auf der böhmischen Elbestrecke von Melnik bis zur sächsischen Gränze, an welcher bisher, in Folge des Erlasses vom 20. Juli 1850 (Reichsgesetzblatt, Seite 1239) die Schiffe anderer Staaten nur mit gewissen Beschränkungen Theil nahmen, nunmehr ohne Beschränkung auch auf die Schiffe aller Elbe-Uferstaaten ausgedehnt, und solche Schiffe daher in dieser Beziehung den inländischen Schiffen gleichgestellt werden.

Diess wird mit dem Bemerken bekannt gemacht, dass die angeordnete Gleichstellung mit 1. August d. J. in Wirksamkeit zu treten hat.

Baumgartner m. p.

150.

Verordnung des Finanzministeriums vom 18. Juli 1852,

wirksam für sämmtliche Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit der Tarifsatz 88, lit. d) des Zolltarifes erläutert wird.

Im Einvernehmen mit dem Handelsministerium findet man zu erklären, dass die in der Tarifpost 88, lit. a) Unterabtheilung dd) namentlich angeführten landwirthschaftlichen Geräthe von Eisen und die im Tarife nicht namentlich angeführten eisernen Schneidewerkzeuge, wenn sie bloss geschärft oder an einigen Stellen grob abgeschliffen sind, nicht als feine Eisenwaaren nach Abtheilung 88, lit. d), sondern nach den Tarifsätzen 88, a) Unterabtheilung dd) und 88, b) der Verzollung unterzogen werden sollen.

Ferner sind die an einigen Stellen grob abgeschliffenen Stiefeleisen nicht als feine, sondern als gemeine Eisenwaaren (Abtheilung 88, lit. b) zu behandeln.

Diese Bestimmungen haben mit dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem deren Bekanntmachung den Zollämtern von der vorgesetzten Behörde zukommen wird.

Baumgartner m. p.

151.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 18. Lipca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych spólnego związku celnego;

mocą którego ustanawia się tara przy opłacie cła wchodowego od obrazów na papierze i malowideł w skrzyniach, tudzież od fruktów południowych gatunku średniego w skrzyniach zwyczajnych.

Ministeryum finansów w porozumieniu z ministerstwem handlu, stanowi, co następuje:

a) Tara przy opłacie cła wchodowego od przedmiotów, wymienionych w oddziale 104 lit. *b)* i *c)* taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851 r., jako to: od obrazów na papierze i od malowideł, jeżeli są w skrzyniach zapakowane, wynosi 22 prct.;

b) przy oznaczeniu tary na frukta południowe gatunku średniego (oddział taryfy 8, lit. *b*), należy po wyrazach: „w zwyczajnych beczkach“ zamieścić wyraz: „w skrzyniach“.

Niniejsze rozporządzenie wejdzie w wykonanie z dniem, w którym takowe każdemu pojedynczemu urzędnikowi celnemu, w drodze władzy przełożonej, zakomunikowane zostanie.

Baumgartner m. p.

152.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 18. Lipca 1852,

względem wolności portoryjnej dla korespondencyj przełożeństw gminnych we Węgrzech, w Siedmiogrodzie, Kroacyi, Sławonii, Wojewodynie i w banacie Temeskim.

W porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, rozporządza ministeryum handlu, odnośnie do rozporządzenia tegoż ministerstwa z dnia 16. Sierpnia 1850 r. (dzien. pr. państ. z r. 1850, Nr 336, stron. 1550), iż korespondencya przełożeństw gminnych we Węgrzech, w Siedmiogrodzie, Kroacyi, Sławonii, Wojewodynie i w banacie Temeskim, między sobą i z władzami rządowemi w przedmiocie interesów administracyi publicznej gminie poruczonych, wolną zostaje od opłaty tak poczty listowej jak wozowej, jeżeli tylko przesełki pieczęcią urzędową zamknięte i na adresie, oprócz wyszczególnienia odsełającego przełożeństwa gminnego lub władzy rządowej, nadto opatrzone są wyrazami: „Ex officio w sprawach administracyjnych.“

Co się tycze nadużycie tej wolności portoryjnej, w zastosowanie wejdą dotyczące przepisy Najwyższego patentu z d. 26. Grudnia 1850 (dz. pr. p. 1850 r. Nr. 4. str. 6.).

Korespondencya władz i przełożeństw gminnych z pojedynczymi członkami gminnymi, niemniej korespondencya spraw gminnych dotycząca, ulega i nadal opłacie portoryum.

Baumgartner m. p.

151.

Verordnung des Finanzministeriums vom 18. Juli 1852,

wirksam für alle Kronländer des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit die Tara für die Eingangs-Verzollung von Bildern auf Papier und Gemälden in Kisten, dann von mittelfeinen Südfrüchten in gewöhnlichen Kisten festgesetzt wird.

Das Finanzministerium hat im Einvernehmen mit dem Handelsministerium beschlossen:

a) Die Tara für die Eingangs-Verzollung der unter der Abtheilung 104, lit. b) und c) des Zolltarifes vom 6. November 1851 genannten Gegenstände, als: Bilder auf Papier und Gemälde, wenn sie in Kisten vorkommen, mit 22 Percent festzusetzen, dann

b) in der Tara-Bestimmung für mittelfeine Südfrüchte (Tarifs-Abtheilung 8, lit. b) nach den Worten „in gewöhnlichen Fässern", das Wort „Kisten" einschalten zu lassen.

Diese Verordnung hat mit dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem dieselbe jedem Zollamte im Wege der vorgesetzten Behörde bekannt gemacht werden wird.

Baumgartner m. p.

152.

Verordnung des Handelsministeriums vom 18. Juli 1852,

über die Portofreiheit der Gemeindevorstände in Ungarn, Siebenbürgen, Croatien, Slavonien, der Woiwodina und dem Temeser Banate.

Im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern findet man sich, mit Bezug auf den Erlass des Handelsministeriums vom 16. August 1850 (Reichsgesetzblatt 1850, Nr. 336, Seite 1550), zu der Anordnung bestimmt, dass die Correspondenz der Gemeindevorstände in Ungarn, Siebenbürgen, Croatien, Slavonien, der Woiwodina und dem Temeser-Banate, unter sich und mit den Staatsbehörden in den der Gemeinde übertragenen Geschäften der öffentlichen Verwaltung bei der Brief- und Fahrpost portofrei behandelt werden soll, wenn die Sendungen mit dem Amtssiegel verschlossen und auf der Adresse mit der Angabe des absendenden Gemeindevorstandes oder der Staatsbehörde und den Worten: „Ex officio in Verwaltungs-Angelegenheiten" bezeichnet sind.

Rücksichtlich des Missbrauches dieser Portofreiheit haben die bezüglichen Vorschriften des Allerhöchsten Patentes vom 26. December 1850 (Reichsgesetzblatt 1851, Nr. 4, Seite 6) zur Anwendung zu kommen.

Die Correspondenz der Behörden und Gemeindevorstände mit einzelnen Gemeindegliedern, sowie die aus den Gemeinde-Angelegenheiten entspringende Correspondenz bleibt portopflichtig.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLVII.

Wydana i rozesłana: dnia 8. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 8. August 1852.

Część XLVII.

Wydana i rozesłana dnia 8. Sierpnia 1852.

153.

Patent cesarski z dnia 31. Lipca 1852.

statut o rezerwie ogłaszający.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Łuzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Zważywszy, iż instytut landwerów, w jednej tylko części państwa Naszego istniecy, nie odpowiada obowiązkowi obrony, równomiernie do ludności wszystkich krajów koronnych odnoszącemu się, a mając na celu z szczędzeniem finansów w razie wojny lub nadzwyczajnych wypadków, prędko na stan wojenny uzupełnić wojska Nasze ludźmi w broni wyćwiczonymi, — po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, stanowimy, co następuje:

Po pierwsze. Zaprowadza się w Naszem wojsku rezerwa, podług załączonego statutu urządzić się mająca, wszystkie kraje koronne, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, obejmująca.

XLVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 8. August 1852.

153.

Kaiserliches Patent vom 31. Juli 1852,

das Reserve-Statut enthaltend.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

In der Erwägung, dass das nur in einem Theile Unseres Reiches bestehende Landwehr-Institut den Anforderungen einer gleichmässig, die Bevölkerung aller Kronländer umfassenden Leistung der Wehrpflicht nicht entspricht, und in der Absicht, Unser Heer mit Schonung der Staats-Finanzen im Falle eines Krieges oder bei dem Eintritte ausserordentlicher Ereignisse schnell und mit bereits waffengeübten Leuten auf den Kriegsstand ergänzen zu können, — haben Wir, nach Einvernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes anzuordnen befunden, wie folgt:

Erstens. Bei Unserem Heere wird eine nach dem beiliegenden Statute eingerichtete, alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze, umfassende Reserve eingeführt.

Po drugie. Instytut landwerów, gdzie takowy istnieje, zupełnie znosi się wraz ze wszystkiemi doń odnoszącemi się ustawami i rozporządzeniami, od chwili, jak tylko rezerwa zaprowadzoną zostanie.

Mój minister wojny, w porozumieniu z Mojim ministrem spraw wewnętrznych, mają sobie polecone wykonanie rozporządzeń niniejszych i wydanie oraz instrukcyj, w tej mierze potrzebnych.

Dano w Schässburgu, jako miejscu Naszego obecnego pobytu, dnia trzydziestego pierwszego Lipca, w roku tysiąc ośmset pięćdziesiątym drugim, panowania Naszego roku czwartym.

Franciszek Józef.

Hr. **Buol** m. p. **Bach** m. p. **Csorich** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
Ransonnet m. p.

STATUT O REZERWIE.

§. 1.

Każdy żołnierz, należący do stanu obowiązkowego c. k. armii i do związku państwa monarchii austryackiej, bez różnicy broni i nazwiska wojska lub branszy, winien będzie, po odbytej ośmio-letniej, albo za karę mu wyznaczonej służbie dłuższej, pełnić jeszcze przez dwa lata obowiązek rezerwowy.

Zobowiązanie to, dotycze także i żandarmeryi krajowej, korpusu straży policyjnej wojskowej, korpusu majtków i rzemieślników okrętowych.

Co się tycze Pogranicza wojskowego, nie zmienia się niniejszem tameczny obowiązek do obrony, w ustawie zasadniczej z d. 7. Maja 1850 *) r. określony.

§. 2.

Rezerwowy obowiązek ten, na tem zależy, iż żołnierstwo rezerwowe, w czasie zwyczajnych stosunków, do domu rozpuszczone, w razie wojny lub wypadków nadzwyczajnych, na ciąg stosunków tych, stawić się będzie winno do czynnej służby za nastąpionem zawołaniem.

§. 3.

Lata w służbie czynnej, nad czas obowiązkowy dobrowolnie i domniemalnie odbyte, poczytane będą na rachunek obowiązku rezerwowego.

§. 4.

Żołnierze wysłużeni, jako ochotnicy reangażowani, nie podlegają już więcej, po odbytej na nowo objętej służbie, obowiązkowi rezerwowemu.

Równie też nie podlegają obowiązkowi rezerwowemu także i ci, którzy do dnia obwieszczenia ustawy niniejszej, ze stanu cywilnego do służby za beneficyami ochotnika wstąpili.

---

*) W dzienniku praw państwa z roku 1850. cz. LXXVII, Nr. 243.

Zweitens. Das Landwehr-Institut, wo es besteht, tritt mit allen darauf bezüglichen Gesetzen und Anordnungen von dem Zeitpuncte der Einführung der Reserve an, vollständig ausser Wirksamkeit.

Mein Minister des Krieges ist im Einvernehmen mit Meinem Minister des Innern mit der Vollziehung dieser Anordnungen und dem Erlasse der dazu erforderlichen Instructionen beauftragt.

Gegeben in Unserem Hoflager zu Schässburg, am Ein und dreissigsten Juli im achtzehnhundert zwei und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p.

Gr. Buol m. p. **Bach** m. p. **Csorich** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet m. p.

Reserve-Statut.

§. 1.

Jeder dem obligaten Mannschaftsstande der k. k. Armee und dem Staatsverbande der österreichischen Monarchie angehörige Soldat, ohne Unterschied der Waffengattung und der Benennung der Truppe oder Branche, hat nach Vollstreckung der achtjährigen oder der ihm etwa in Folge des Gesetzes strafweise auferlegten längeren Dienstzeit noch eine zweijährige Reserveverpflichtung zu erfüllen.

Diese Verpflichtung erstreckt sich daher insbesondere auch auf die Landes-Gensd'armerie, das Militär-Polizeiwachcorps, das Matrosencorps und die Schiffshandwerker.

Rücksichtlich der Militärgränze bleibt die, in dem Grundgesetze vom 7. Mai 1850 *) bestimmte Wehrpflicht unverändert.

§. 2.

Diese Reserveverpflichtung besteht darin, dass die, unter gewöhnlichen Zeitverhältnissen in ihre Heimat entlassene Reservemannschaft verbunden ist, im Falle eines Krieges oder beim Eintritte ausserordentlicher Ereignisse auf die Dauer dieser Verhältnisse über erfolgte Einberufung zur activen Dienstleistung einzurücken.

§. 3.

Die in der activen Dienstleistung über die obgelegene Dienstzeit freiwillig und stillschweigend zugebrachten Jahre, werden bei der Reserveverpflichtung zu Gute gerechnet.

§. 4.

Die als Freiwillige reengagirten ausgedienten Soldaten, unterliegen nach Vollstreckung der neuerdings übernommenen Dienstzeit der Reserveverpflichtung nicht mehr.

Eben so wenig unterliegen diejenigen, welche bis zum Tage der Kundmachung dieses Gesetzes, aus dem Civilstande, gegen die Beneficien eines Freiwilligen eingetreten sind, der Reserveverpflichtung.

---

*) Im Reichsgesetzblatte vom Jahre 1850, LXXVII. Stück, Nr. 243.

Przeciwnie zaś, podlegają, po odbytej służbie, obowiązkowi rezerwowemu ci, którzy po obwieszczeniu ustawy niniejszej, albo za beneficyami ochotnika, albo bez takowych, służbę objęli.

§. 5.

Ci, którzy aż do dnia publikacyi ustawy niniejszej, taksę uwolnienia złożyli, niemniej którzy ją następnie złożą, nie ulegają obowiązkowi rezerwowemu.

§. 6.

Po spełnieniu obowiązku rezerwowego, bądź w samej rezerwie, bądź też w służbie czynnej, ustaje już dla żołnierza rezerwowego wszelki nadal obowiązek obrony.

§. 7.

Istniejące w Tyrolu i Vorarlbergu postanowienia osobne, obrony kraju i rzeczy stanu strzelniczego dotyczące, nie są niniejszem naruszone.

§. 8.

W powszechności, każdy żołnierz wcielony będzie do rezerwy tego korpusu, w którym służbę swą ukończył był.

§. 9.

Wcielenie do rezerwy, odbywać się winno z reguły, bez oczekiwania rozporządzenia osobnego, z końcem Grudnia tego roku, w którym żołnierz czas służby swej ukończył.

§. 10.

Co się tycze sposobu wykonania postanowień, w statucie niniejszym zawartych, mianowicie przygotowania wcielenia do rezerwy, z końcem Grudnia każdego roku przeprowadzić się mającego, tudzież wystawienia kart rezerwowych i wydawania ich żołnierstwu, utrzymywania w ewidencyi ludzi do rezerwy wcielonych, nareszcie postępowania, jakie w tym względzie zachować winny korpusy wojskowe i bransze, komendy składów i powiatów werbunkowych, równie też władze polityczne i gminy, wydanym będzie przez ministra wojny, w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych, osobny przepis instrukcyjny.

§. 11.

Żołnierstwo rezerwowe, ulega w sprawach karnych sądownictwu wojskowemu, w sprawach zaś cywilnych, po za okresem czasu pełnienia służby czynnej leżących, sądom cywilnym.

Do wydania żołnierzowi rezerwowemu majątku, złożonego dla niego w sądach cywilnych, tudzież do zawarcia małżeństwa, potrzebnem jest wymagane, pod zagrożeniem skutków prawnych, zezwolenie tej władzy wojskowej, któraby mu takowe udzielić miała, gdyby w służbie czynnej zostawał.

Książki wędrownicze i paszporta podróżowe dla żołnierzy rezerwowych, muszą dla ewidencyi wprzód w komendzie powiatu werbunkowego być zanotowane, co też, że się tak stało, w nich potwierdzić należy.

§. 12.

Żołnierzowi rezerwowemu wolno wstąpić do służby czynnej, jeżeli zupełnie do do służby polowej zdolnym jest.

Dagegen trifft diejenigen, welche nach der Kundmachung dieses Gesetzes, entweder gegen die Beneficien eines Freiwilligen oder ohne dieselben eingetreten sind, nach Vollstreckung ihrer Dienstzeit die Reserveverpflichtung.

§. 5.

Diejenigen, welche bis zum Tage der Publication dieses Gesetzes die Befreiungstaxe erlegt haben, so wie diejenigen, welche sie in der Folge erlegen werden, unterliegen der Reserveverpflichtung nicht.

§. 6.

Nach erfüllter Reserveverpflichtung, es möge dieselbe in der Reserve selbst, oder in activer Dienstleistung vollstreckt worden seyn, hört für den Reservemann jede weitere Wehrpflicht auf.

§. 7.

In Tirol und Vorarlberg bleiben die besonderen Bestimmungen über die Landesvertheidigung und das Schiess-Standswesen unberührt.

§. 8.

Grundsätzlich wird Jedermann in die Reserve desjenigen Militärkörpers eingereiht, in welchem er seine Dienstzeit beendiget hat.

§. 9.

Die Einreihung in die Reserve muss in der Regel ohne hiezu eine specielle Anordnung abzuwarten, mit Ende December jenen Jahres geschehen, in welchem der Soldat seine Dienstzeit vollstreckt hat.

§. 10.

Ueber das Verfahren zum Behufe der Vollziehung der in diesem Statute enthaltenen Bestimmungen insbesondere zur Vorbereitung der mit Ende December jeden Jahres durchzuführenden Einreihung in die Reserve, über die Ausfertigung der Reservekarten und deren Ausfolgung an die Mannschaft, über die Evidenthaltung der, in die Reserve eingereihten Leute, dann über das in dieser Beziehung von Seiten der Truppenkörper und Branchen, der Depot- und Werbbezirks-Commanden, so wie auch von Seiten der politischen Behörden und der Gemeinden zu beobachtende Benehmen, ist eine eigene Instructionsvorschrift von dem Kriegsminister im Einvernehmen mit dem Minister des Innern zu erlassen.

§. 11.

Die Reservemannschaft untersteht in Strafsachen der Militärgerichtsbarkeit; in bürgerlichen Rechtssachen aber ausser der Zeit der activen Dienstleistung den Civilgerichten.

Zur Erfolglassung des für einen Reservemann bei den Civilgerichten erliegenden Vermögens und zur Schliessung einer von demselben einzugehenden Ehe, ist die unter den gesetzlichen Wirkungen erforderliche Bewilligung jener Militärbehörde nothwendig, welche ihm dieselbe zu ertheilen gehabt hätte, wenn er in der activen Dienstleistung stünde.

Wanderbücher und Reisepässe für Reservemänner sind vorher bei dem Werbbezirks-Commando zur Evidenthaltung vorzumerken, und dass es geschehen sei, ist auf denselben zu bestätigen.

§. 12.

Dem Reservemanne steht es frei, zur activen Dienstleistung einzurücken, wenn er vollkommen feldkriegsdiensttauglich ist.

Żołnierz rezerwowy, dobrowolnie do służby wstępujący, będzie jednak winien pozostać w służbie czynnej przez cały ciąg reszty jeszcze czasu obowiązku swego rezerwowego.

§. 13.

Żołnierz rezerwowy, może się dać każdego czasu jako ochotnik zareangażować; w takim razie wolny ma wybór korpusu wojskowego, skoro tylko zdolnym jest do niego, wedle istniejących w tej mierze przepisów.

§. 14.

W razie choroby, każdy żołnierz rezerwowy, ma prawo do pielęgnowania się w szpitalu wojskowym.

§. 15.

Jeżeli żołnierz rezerwowy, pełniąc służbę czynną, i z powodu tejże, stał się realinwalidem, wówczas, podobnie jak każdy żołnierz inny, prawo ma do zaopatrzenia wojskowego.

Przeciwnie zaś niedołężności, którym żołnierz rezerwowy podpadł, nie będąc w stanie czynnym służby, nie dają prawa do zaopatrzenia wojskowego, nawet choćby pielęgnowanym był w szpitalu wojskowym.

§. 16.

Regularne ćwiczenia w broni, nie mają miejsca u żołnierstwa rezerwowego, w służbie czynnej nie znajdującego się.

§. 17.

Rezerwa zawołaną będzie do służby czynnej przez Najjaśniejszego Cesarza, albo całkiem albo w części, w obrębie albo wszystkich albo pojedynczych tylko krajów koronnych. W takim tedy razie, za Najwyższym rozkazem Najjaśniejszego Pana, wyda ministeryum wojny, w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, każde w należytym zakresie swym, zarządzenia jak najspieszniejsze.

§. 18.

Jeżeli zwołanie rezerwy zarządzonem zostanie, wówczas winny władze, wedle instrukcyi ku temu powołane, ogłosić miejsce, gdzie, i dzień, na którym się żołnierstwo stawić ma ze swemi kartami rezerwowemi.

§. 19.

Przełożeni gmin, obowiązani są zawezwać przed się dotyczących żołnierzy rezerwowych, i im, w obecności dwóch świadków, oznajmić, na którym dniu, i w którem miejscu się takowi stawić muszą; a najwłaściwszym onychże obowiązkiem jest, w razie potrzeby z spółdziałaniem żandarmeryi krajowej, czuwać nad tem, aby żołnierstwo zwołane, wstąpiło w szeregi w terminie wyznaczonym.

Wszelkie trudności, przeciwne wstąpieniu zwołanego żołnierstwa rezerwowego, oznajmione być winny przez przełożonych gminnych władzom powiatowym, przez te władze, z załączeniem dowodów, jakieby może przedłożono, władzom obwodowym, przez które znowu natychmiast zakomunikowane zostaną komendantom powiatów werbunkowych, które je do dalszej wiadomości podadzą korpusom wojskowym.

Władze powiatowe i obwodowe, winny zresztą bezzwłocznie zarządzić wszelkie środki, które z stanowiska swego za stosowne uznają do uchylenia trudności.

Jeżeli po przywróceniu zwyczajnych stosunków, żołnierstwo rezerwowe nazad do domu rozpuszczonem zostanie, wówczas zaopatrzonem być winno paszportami urlopowemi.

Der freiwillig eingerückte Reservemann hat jedoch die ganze noch übrige Zeit seiner Reserveverpflichtung in der activen Dienstleistung zu verbleiben.

§. 13.

Der Reservemann kann sich zu jeder Zeit als Freiwilliger reengagiren lassen; in diesem Falle steht ihm die Wahl des Truppenkörpers frei, in soferne er zu demselben nach den diessfalls bestehenden Vorschriften geeignet ist.

§. 14.

Im Erkrankungsfalle hat jeder Reservemann Anspruch auf die Militärspitals-Verpflegung.

§. 15.

Wenn der Reservemann in activer Dienstleistung steht, in derselben und durch dieselbe realinvalide wird, so hat er wie jeder andere Soldat, auf die Militärversorgung Anspruch.

Dagegen begründen solche Gebrechen, welche den Reservemann ausser der Activität befallen haben, wenn gleich sich derselbe desshalb in der Militärspitals-Verpflegung befinden sollte, keinen Anspruch auf eine Militärversorgung.

§. 16.

Regelmässige Waffenübungen finden in Ansehung der nicht in activer Dienstleistung stehenden Reservemannschaft nicht Statt.

§. 17.

Die Reserve wird zur activen Dienstleistung von Seiner Majestät dem Kaiser ganz oder zum Theile im Bereiche sämmtlicher, oder auch einzelner Kronländer einberufen. In solchem Falle hat über Allerhöchsten Befehl das Kriegsministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern, jedes in seinem Bereiche, die Verfügungen auf das Schleunigste zu treffen.

§. 18.

Wenn die Einberufung der Reserve angeordnet ist, so ist von den hiezu instructionsmässig berufenen Behörden bekannt zu geben, wo und an welchem Tage sich die Mannschaft mit ihren Reservekarten zu stellen hat.

§. 19.

Die Vorsteher der Gemeinden haben die betreffenden Reservemänner vorzurufen, und ihnen in Gegenwart von zwei Zeugen bekannt zu geben, an welchem Tage und Orte sie einrücken müssen, und sind überhaupt zunächst verpflichtet, nöthigenfalls unter Mitwirkung der Landes-Gensd'armerie, darüber zu wachen, dass die einberufene Reservemannschaft an dem bestimmten Termine einrücke.

Alle Anstände, welche die Nichteinrückung einberufener Reservemänner zur Folge haben, sind von den Gemeindevorstehern den Bezirksbehörden, von diesen unter Anschluss der allenfalls beigebrachten legalen Beweisdocumente den Kreisbehörden anzuzeigen, von letzteren aber sogleich den Werbbezirks-Commanden mitzutheilen, welche die Truppenkörper davon in Kenntniss setzen.

Die Bezirks- und Kreisbehörden haben übrigens ohne Verzug die von ihren Standpuncten aus zur Beseitigung der Anstände zweckdienlich erachteten Verfügungen zu treffen.

Wenn nach Wiederherstellung der normalen Verhältnisse die Reservemannschaft in die Heimat rückgesendet wird, so ist sie mit Urlaubspässen zu versehen.

§. 20.

Żołnierz rezerwowy, który przez winę własną zaniedba termin stawienia się, urzędownie mu do wiadomości podany, ukarany będzie w miarę zachodzących okoliczności w drodze dyscyplinarnej; przy szarżach zaś, okoliczność ta uważaną być winna za obciążającą.

Jeżeli zaś zaniedbanie to trwa dłużej nad tygodni sześć, wówczas za dezertera będzie uważany i jako taki ukarany, skoro zostanie schwytanym albo dobrowolnie się zgłosi, wyjąwszy, gdyby był w stanie niestawiennictwo swe zupełnie usprawiedliwić.

§. 21.

Wstępujące żołnierstwo rezerwowe, natychmiast przez lekarza będzie zrewidowane i do tej służby wklasyfikowane, do której wedle fizycznego usposobienia swego jest zdolne.

Jeżeli żołnierz rezerwowy do służby zdolnym się ukazał, wówczas nastąpić winna w powszechności prezentacya jego do tego korpusu wojskowego, do którego rezerwy należy.

§. 22.

W razie potrzeby, może każda część rezerwy, przy własnym korpusie swym mniej potrzebna, do innego korpusu być przydzieloną do użycia, ile możności dawniejszej służbie podobnego.

Celem takowego atoliż rezerwy użycia, otrzymają dotyczące władze wojskowe, zawsze osobne w tej mierze nakazy.

§. 23.

Żołnierz rezerwowy, w skutek zawołania wstępujący, prezentowany będzie w tej samej szarży, którą przy przejściu do rezerwy posiadał, i pobiera też od dnia prezentacyi należytość odpowiednią.

Zamieszczenie szarż, w ten sposób może nad liczbę wypadających, wedle przepisu uskutecznionem być ma.

Żołnierz rezerwowy, dobrowolnie do służby czynnej wstępujący, jeżeli posiada szarżę, dla której nie ma placu otwartego, pozostanie aż do zamieszczenia możliwego, w należytości żołnierza prostego.

§. 24.

W czasie pokoju, z końcem Grudnia każdego roku i bez oczekiwania w tym względzie specyalnego zarządzenia jakiego, należy z abszytem rozpuścić i w ubytek zaciągnąć nietylko żołnierstwo w rezerwie, lecz też i w służbie czynnej zostające, do rozpuszczenia prawo mające.

§. 25.

Wyjątkowe wypuszczenie ze służby żołnierza rezerwowego, wprzód nim odbył obowiązek rezerwowy, zawisł od tych samych warunków i przepisów, co i wypuszczenie żołnierza w rzeczywistem pełnieniu służby zostającego.

§. 26.

Podczas wojny, nie ma miejsca ani przeniesienie do rezerwy, ani też rozpuszczenie z tej lub z służby czynnej.

Jeżeliby przeniesienie regularne do rezerwy i rozpuszczenie żołnierstwa, mającego prawo żądania rozpuszczenia, wstrzymanem, lub wstrzymanie to po przywróceniu normalnego stanu stosunków zniesionem być miało, wtedy wydanem będzie osobne w tej mierze rozporządzenie.

§. 20.

Der Reservemann, welcher durch eigenes Verschulden den ihm ämtlich bekannt gegebenen Einrückungstermin versäumt, ist nach Massgabe der obwaltenden Umstände im Disciplinarwege zu bestrafen, bei Chargen ist dieser Umstand als erschwerend anzusehen.

Erstreckt sich diese Versäumniss über die Dauer von sechs Wochen, so ist er als Deserteur anzusehen, und nach seiner Ergreifung oder Selbstmeldung zu bestrafen, es wäre denn, dass er sein Ausbleiben vollständig zu rechtfertigen vermöchte.

§. 21.

Die einrückende Reservemannschaft ist sogleich ärztlich zu visitiren und für jene Dienstleistung zu classificiren, zu der sie nach ihrer physischen Beschaffenheit die Eignung besitzt.

Wird der Reservemann zum Dienste anwendbar befunden, so hat dessen Präsentirung in der Regel auf jenen Militärkörper zu erfolgen, zu dessen Reserve er gehört.

§. 22.

Im Bedarfsfalle kann jener Theil der Reserve, welcher beim eigenen Körper entbehrlich ist, auch zu einer anderen, der früheren Dienstleistung nach Thunlichkeit analogen Verwendung in Anspruch genommen werden.

Zu einer derartigen Verwendung der Reserve werden jedoch den betreffenden Militärbehörden allemal specielle Weisungen zukommen.

§. 23.

Der über erfolgte Einberufung eingerückte Reservemann wird in jener Charge präsentirt, welche er beim Uebertritte in die Reserve bekleidete, und bezieht daher auch vom Präsentirungstage an, die entsprechende Gebühr.

Die Einbringung der solchergestalt etwa überzählig entfallenden Chargen ist nach Vorschrift zu bewirken.

Derjenige Reservemann, welcher freiwillig zur activen Dienstleistung einrückt, muss, falls er eine Charge bekleidet, und kein derlei Platz offen ist, bis zur thunlichen Einbringung in der Gebühr des Gemeinen verbleiben.

§. 24.

Im Frieden ist mit Ende December jeden Jahres regelmässig und ohne diessfalls eine specielle Anordnung abzuwarten, sowohl die in der Reserve, als in der activen Dienstleistung befindliche Mannschaft, welche auf die Entlassung gesetzlichen Anspruch hat, gegen Ausfertigung des Abschiedes zu entlassen und in Abgang zu bringen.

§. 25.

Die ausnahmsweise Entlassung eines Reservemannes vor vollstreckter Reserveverpflichtung ist von denselben Bedingungen und Vorschriften abhängig, wie die Entlassung eines in activer Dienstleistung stehenden Soldaten.

§. 26.

Während des Krieges findet weder eine Uebersetzung in die Reserve, noch eine Entlassung aus derselben, oder aus der activen Dienstleistung Statt.

Wenn die regelmässige Uebersetzung zur Reserve und Entlassung der darauf im gesetzlichen Anspruche stehenden Mannschaft sistirt, oder nach hergestellten normalen Verhältnissen die Sistirung aufgehoben werden soll, erfolgt hierüber die specielle Anordnung.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLVIII.

Wydana i rozesłana: dnia 11. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. August 1852.

Część XLVIII.

Wydana i rozesłana dnia 11. Sierpnia 1852.

154.

Rozporządzenie ministerstw finansów i handlu z dnia 28. Czerwca 1852,

obwieszczające owe uwolnienia celne i koncesye, które ze strony Sardynii, w skutek zawartego między Austryą a tem państwem traktatu z dnia 18. Października 1851. obecnie przyznane zostały w obrocie z Austryi i do Austryi.

W dodatku do rozporządzenia, w części XX dziennika praw państwa (wydanej na dniu 27. Marca 1852), pod L. 71. obwieszczonego względem niektórych nowo-zarządzonych celnych uwolnień i koncesyj w obrocie ze Sardynją, rozporządza się następne zestawienie owych uwolnień i koncesyj celnych, które ze strony Sardynii, w skutek zawartego między Austryą a tem państwem traktatu z d. 18. Październ. 1851. obecnie przyznane zostały w obrocie z Austryi i do Austryi. Wedle postanowień tegoż traktatu, handel Austryi doznawać będzie tych wszystkich korzyści, jakichby Sardynia na przyszłość handlowi innych państw użyczyć miała.

XLVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. August 1852.

154.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 28. Juni 1852,

womit jene Zollbefreiungen und Begünstigungen kundgemacht werden, welche von Seite Sardiniens in Folge des von Oesterreich mit diesem Staate abgeschlossenen Vertrages vom 18. October 1851 für den Verkehr aus und nach Oesterreich gegenwärtig eingeräumt sind.

Im Nachhange zu der im XX. Stücke des Reichsgesetzblattes Nr. 71, kundgemachten Verordnung über einige neu angeordnete Zollbefreiungen und Zollbegünstigungen im Verkehre mit Sardinien, findet man nachstehend eine Zusammenstellung jener Zollbefreiungen und Zollbegünstigungen zu veröffentlichen, welche von Seite Sardiniens in Folge des von Oesterreich mit diesem Staate abgeschlossenen Vertrages vom 18. October 1851 für den Verkehr aus und nach Oesterreich gegenwärtig eingeräumt sind. Nach den Bestimmungen des Vertrages hat übrigens der Handel Oesterreichs an allen Begünstigungen Theil zu nehmen, welche Sardinien in der Folge dem Handel anderer Staaten einräumen sollte.

Kategorya	W przywozie	Pomiar oclenia	Cło powszechne		Cło korzystniejsze	
			w włoskich lirach i centes.			
			Lir.	Cent.	Lir.	Cent.
I.	Wino w beczkach, wartości nie nad lir 20 za hektolitr	1 hektolitr	16	.	10	.
	Wino w beczkach, wartości nad lir 20 za hektolitr	"	10	.	14	.
			i 30% wartości			
	Wino wszelkiego gatunku w flaszkach. .	1 flaszka	.	50	.	30
	Wódka w beczkach aż do 22 stopni . . .	1 hektolitr	22	.	18	.
	Wódka w beczkach nad 22 stopni. . . .	"	40	.	30	.
II.	*Elixir de la Grand-Chartreuse*	1 kilogr.	1	50	wolne	
IV.	Ser.	100 kilogr.	20	.	15	.
V.	Sztokfisz	"	10	.	7	50
VI.	Muł wartości lir 300 i niżej	1 sztuka	6	.	6	.
	Muł wartości nad lir 300	"	20	.	6	.
VII.	Skórki i skóry, surowe, a to skórki kozie, owcze i cielęce	100 kilogr.	60	.	40	.
	Skóry krów (czyli *mezzasura*) lizbońskich, rio-janeirskich i hawanskich.	"	75	.	40	.
	Skórki jagnięce i kozie (na rękawiczki)	"	60	.	40	.
	Skórki łabędzie, gęsie i jagnięce na wachlarze.	1 tuzin	6	.	4	.
	Skóry, jakoto: podeszwy, skóra wierzchnia (przyszwa) i do wszelkiego innego użycia.	100 kilogr.	100	.	66	67
	Skóra na zamsz wyprawna	100 kilogr.	150	.	75	.
	Skórki jagnięce i kozie, białe lub farbowane na rękawiczki	1 tuzin	6	.	4	.
	Skóra owcza wszelkiego koloru	100 kilogr.	100	.	66	67
	Marokin albo farbowana skóra kozia wszelkiego rodzaju	"	150	.	100	.
	Skóra lakierowana	"	150	.	100	.
	Pergamin	"	20	.	13	33
	Roboty rymarskie i siodlarskie, dla zwierząt cugowych, a to proste	"	100	.	75	.
	okute	"	150	.	110	.
VIII.	Len, surowy (nieczesany).	"	1	.	.	50
	" czesany	"	5	.	2	50
	Przędza konopna i lniana, pojedyncza (na nić niekręcona):					
	surowa także wyługowana	"	25	.	12	50
	bielona	"	40	.	20	.
	farbowana	"	50	.	25	.
	na nić kręcona, surowa także wyługowana	"	44	.	22	.
	bielona.	"	54	.	27	.
	farbowana	1 kilogr.	1	10	.	55
	Tkanina, dychtowna (*unite*) konopna lub lniana o mniej jak 6 niciach osnowy (postawy) na 5 milimetrów:					
	surowa.	"	.	45	.	22
	bielona.	"	.	75	.	37
	o mniej jak 9 niciach postawy na 5 milimetrów:					
	surowa	"	1	25	.	62
	bielona.	"	1	70	.	85

Kategorie	In der Einfuhr	Masstab der Verzollung	Allgemeiner Zoll		Begünstigter Zoll	
			in ital. Lire und Cent.			
			L.	C.	L.	C.
I.	Wein in Fässern im Werthe von nicht mehr als 20 Lire der Hectoliter . . .	1 Hectoliter	16	. .	10	. .
	Wein in Fässern im Werthe von mehr als 20 Lire der Hectoliter	„	10 (und 30% des Werthes)	. .	14	. .
	Wein jeder Art in Flaschen	1 Flasche	. .	50	. .	30
	Branntwein in Fässern bis zu 22 Grad .	1 Hectoliter	22	. .	18	. .
	Branntwein in Fässern über 22 Grad .	„	40	. .	30	. .
II.	Elixir de la Grand-Chartreuse	1 Kilogr.	1	50	frei	
IV.	Käse	100 Kilogr.	20	. .	15	. .
V.	Stockfisch	„	10	. .	7	50
VI.	Maulesel im Werthe von 300 L. u. darunter	1 Stück	6	. .	6	. .
	Maulesel im Werthe über 300 L.	„	20	. .	6	. .
VII.	Felle und Häute, rohe, u. z. Ziegen-, Schaf- und Kalbfelle	100 Kilogr.	60	. .	40	. .
	Kuhhäute (oder mezzasura) von Lissabon, Rio-Janeiro und Havanna	„	75	. .	40	. .
	Lamm- und Ziegenfelle (für Handschuhe)	„	60	. .	40	. .
	Schwanen-, Ganshäute und Lammfelle zu Fächern	1 Dutzend	6	. .	4	. .
	Leder, als: Sohlen-, Oberleder und zu jedem anderen Gebrauche	100 Kilogr.	100	. .	66	67
	Sämisch- gefärbtes	„	150	. .	75	. .
	Lamm- und Ziegenfelle, weiss oder gefärbt zu Handschuhen	1 Dutzend	6	. .	4	. .
	Schafleder von allen Farben	100 Kilogr.	100	. .	66	67
	Maroquin- oder gefärbtes Ziegenleder aller Art	„	150	. .	100	. .
	Lackirtes Leder	„	150	. .	100	. .
	Pergament	„	20	. .	13	33
	Riemer- und Sattler-Arbeiten für Zugthiere. u. z. gemeine	„	100	. .	75	. .
	beschlagen	„	150	. .	110	. .
VIII.	Flachs, roh (ungehechelt)	„	1	. .	. .	50
	„ gehechelt	„	5	. .	2	50
	Hanf- und Leinengarn, einfaches (ungezwirntes):					
	roh auch ausgelaugt	„	25	. .	12	50
	gebleicht	„	40	. .	20	. .
	gefärbt	„	50	. .	25	. .
	gezwirntes, roh auch ausgelaugt . .	„	44	. .	22	. .
	gebleicht	„	54	. .	27	. .
	gefärbt	1 Kilogr.	1	10	. .	55
	Gewebe, dichte (unite) von Hanf oder Lein mit weniger als 6 Kettenfäden auf 5 Millimeter:					
	roh	„	. .	45	. .	22
	gebleicht	„	. .	75	. .	37
	mit weniger als 9 Kettenfäden auf 5 Millimeter:					
	roh	„	1	25	. .	62
	gebleicht	„	1	70	. .	85

Kategorya	W przywozie	Pomiar oclenia	Cło powszechne Lir.	Cło powszechne Cent.	Cło korzystniejsze Lir.	Cło korzystniejsze Cent.
			w włoskich lirach i centes.			
	Tkanina konopna i lniana. także mieszana z bawełną lub wełną:					
	surowa.	1 kilogr.	2	.	1	.
	bielona lub z bieloną mieszana. . . .	„	2	50	1	25
	farbowana lub na pstro tkana *(tessuti a colori)*	„	3	.	1	50
	drukowana	„	4	.	2	.
	wyszywana (haftowana) w bawełnie, we lnie i wełnie	„	5	.	2	50
	woskiem napuszczana, pokostowana lub w pokoście malowana	„	2	.	1	.
	Koronki 1-go gatunku (brukselskie, angielskie itd.)	„	20	.	10	.
	2-go gatunku *(entoilages* z Neuchatel itd.)	„	16	.	8	.
IX.	Przędza bawełniana, surowa, pojedyncza niżej Nra. 20	„	.	90	.	20
	od Nr. 20—40	„	.	90	.	40
	„ „ 40—60	„	.	75	.	60
	nad Ner. 60	„	.	75	.	75
	w nić kręcona każdego numeru .	„	1	20	.	75
	bielona lub farbowana wszelkiego rodzajn i numeru	„	1	80	.	80
	Tkanina bawełniana także mieszana z lnem i wełną:					
	surowa	„	2	.	1	.
	bielona	„	2	50	1	25
	farbowana lub na pstro tkana *(tessuti a colori)*	„	3	.	1	50
	drukowana	„	4	.	2	.
	haftowana we lnie, bawełnie lub wełnie	„	5	.	2	50
	woskiem napuszczana, pokostowana lub w pokoście malowana	„	2	.	1	.
X.	Przędza z wełny lub innego włosia zwierzęcego, biała lub koloru naturalnego	„	1	10	.	60
	farbowana .	„	1	60	.	80
	Tkanina owcza (i inna z włosia zwierzęcego), także mieszana z wełną lnianą lub bawełnianą, folowana, czesana albo niefolowana i nieczesana, wartości lir 10 lub więcej za meter włącznie materyj podobnych jak kaszmir	„	3	30	3	.
			i 10% wartości			
	wartości o mniej niż lir 10 za meter . .	„	4	50	2	.
	Dery i kobierce z wełny odpadkowej, z okrawków i krajek sukiennych	„	2	.	.	50
	Wszelkie inne dery i kobierce z wełny i włosia zwierzęcego	„	3	.	1	.
	Papier koloru naturalnego i biały różnej wielkości i formy	100 kilogr.	50	.	30	.
	Papier kolorowy i pozłacany	„	65	.	40	.
	„ biały bez końca na obicia	„	100	.	30	.
	„ inny papier na obicia	„	100	.	50	.
	„ drukowany z obrazami (history-					

Kategorie	In der Einfuhr	Masstab der Verzollung	Allgemeiner Zoll L.	Allgemeiner Zoll C.	Begünstigter Zoll L.	Begünstigter Zoll C.
			in ital. Lire und Cent.			
	Gewebe von Hanf oder Lein, auch gemischt mit Baumwolle oder Schafwolle:					
	roh	1 *Kilogr.*	2	. .	1	. .
	gebleicht oder mit gebleichtem gemischt	"	2	50	1	25
	gefärbt oder bunt gewebt (tessuti a colori)	"	3	. .	1	50
	bedruckt	"	4	. .	2	. .
	gestickt in Baumwolle, Leinen und Schafwolle	"	5	. .	2	50
	mit Wachs getränkt, gefirnisst oder auf Firniss bemalt	"	2	. .	1	. .
	Spitzen 1. *Qualität (Brüssler, englische etc.)*	"	20	. .	10	. .
	2. *Qualität* (Entoilages, *von* Neuchatel etc.)	"	16	. .	8	. .
IX.	*Baumwollgarn, rohes, einfaches unter Nr.* 20	"	. .	90	. .	20
	von 20—40	"	. .	90	. .	40
	" 40—60	"	. .	75	. .	60
	über Nr. 60	"	. .	75	. .	75
	gezwirntes von jeder Nummer	"	1	20	. .	75
	gebleicht oder gefärbt aller Art und Nummer	"	1	80	. .	80
	Baumwollgewebe auch gemischt mit Leinen oder Schafwolle:					
	roh	"	2	. .	1	. .
	gebleicht	"	2	50	1	25
	gefärbt oder bunt gewebt (tessuti a colori)	"	3	. .	1	50
	bedruckt	"	4	. .	2	. .
	gestickt in Leinen, Baumwolle oder Schafwolle	"	5	. .	2	50
	mit Wachs getränkt, gefirnisst oder auf Firniss bemalt	"	2	. .	1	. .
X.	*Garn von Schafwolle oder sonstigen Thierhaaren, weiss oder naturfarbig*	"	1	10	. .	60
	gefärbt	"	1	60	. .	80
	Schafwoll- (und sonstige Thier-Haar-) Gewebe auch gemischt mit Leinen oder Baumwolle, gewalkt, kardätscht oder ungewalkt und unkardätscht im Werthe von 10 *Lire oder mehr für den Meter mit Einschluss von ähnlichen Stoffen, wie Casimir etc.*	"	3	30 (und 10% des Werthes)	3	. .
	im Werthe von weniger als 10 *L. per Meter*	"	4	50	2	. .
	Decken und Teppiche von Abfallwolle, von Tuchabfällen und Tuch-Enden	"	2	. .	. .	50
	alle übrigen Decken und Teppiche von Wolle oder Thierhaaren	"	3	. .	1	. .
XIV.	*Papier, naturgefärbt und weiss von aller Grösse und Form*	100 *Kilogr.*	50	. .	30	. .
	Papier gefärbt oder vergoldet	"	65	. .	40	. .
	" *weisses ohne Enden zu Tapeten*	"	100	. .	30	. .
	" *Tapetenpapier anderes*	"	100	. .	50	. .
	" *bedruckt mit Bildern (historische*					

Kategorya	W przywozie.	Pomiar oclenia	Cło powszechne		Cło korzystniejsze	
			w włoskich lirach i centes.			
			Lir.	Cent.	Lir.	Cent.
	cznemi przedstawieniami, figurami, ornamentami, landszaftami):					
	Miedzioryty, kamienioryty	100 kilogr.	130	.	100	.
	Drzeworyty	"	85	.	60	.
	Sztuki muzyczne drukowane	"	85	.	60	.
	" " pisane	"	50	.	50	.
XV.	Bagnety	"	40	.	20	.
	Lufy na strzelby myśliwskie	1 sztuka	2	.	1	.
	" " pistolety	"	.	75	.	35
	Klinga pałasza i szpady, pozłacana albo przyrządzona sposobem damasceńskim .	"	.	90	.	45
	ordynaryjna . .	100 kilogr.	48	.	24	.
	Pałasze i szpady, z przyrządem					
	ze stali	1 sztuka	4	50	2	25
	ze srebra	"	12	.	6	.
	ze srebra pozłacanego	"	18	.	9	.
	z metalu, pojedyncze	"	3	.	1	50
	pozłacane	"	6	.	3	.
	Maszyny, płochy i zęby grzebieniowe, szczotki sukiennicze i ich części . . .	100 kilogr.	10	.	5	.
	Bawidełka dziecinne i towary kramarskie ordynaryjne z drzewa	"	50	.	40	.
	Towary modne	1 kilogr.	20	.	15	.
			1 10% wartości		i 8% wartości	
XVI.	Żelazo, mianowicie towary z żelaza lanego, a to *chairs* dla kolei żelaznych. .	100 kilogr.	15	.	8	.
	Żelazo grube nieprzyrządzone i kuźniane w sprzętach, wiązkach itd. tudzież *rails*	"	16	.	10	.
	Towary żelazne, proste (także ocynkowane) bez pokostu i politury i nie połączone z innemi metalami	"	30	.	15	.
	Towary żelazne, ozdobione innemi metalami (bez pokostu i politury)	"	40	.	20	.
	Kotwice i armaty	"	20	.	10	.
	Drót żelazny	"	20	.	10	.
	Kowadła, młoty, lemiesze i inne płngi . . .	"	20	.	10	.
	Sprężyny wozowe	"	60	.	30	.
	Narzędzia dla kowali i innych podobnych profesyonistów i dla rolnictwa . . .	"	25	.	12	50
	Miedź w krągach i miedź czysta etc. . .	"	8	.	4	.
	blacha miedziana	"	16	.	8	.
	towar miedziany, sklepisto wyrabiany .	"	30	.	15	.
	naczynie miedziane bez żadnego okucia	"	40	.	20	.
	Cynk w blokach, prętach i płatach	"	8	.	4	.
	Blacha cynkowa	"	16	.	8	.
XIX.	Glina, towary garncarskie ordynaryjne. .	"	4	.	3	.
	naczynia z *majoliki* i z gliny gatunku przedniego, białe	"	12	.	8	.
	pozłacane, malowane lub kolorowane .	"	20	.	12	.
	naczynia porcelanowe białe	"	35	.	25	.
	pozłacane etc.	"	50	.	30	.
	Szkła, jako to; zwierciadła bez ozdób wszelkiego wymiaru	"	40	.	25	.
	szkło kryształowe wszelkiego rodzaju	" (Waga surowa)	40	.	15	.
	szkło taflowe bez różnicy	" (Waga surowa)	25	.	15	.
	towary szklane wszelkiego rodzaju . .	" (Waga surowa)	18	.	15	.

Kategorie	In der Einfuhr	Masstab der Verzollung	Allgemeiner Zoll L.	Allgemeiner Zoll C.	Begünstigter Zoll L.	Begünstigter Zoll C.
			in ital. Lire und Cent.			
	Scenen, Figuren, Ornamente, Landschaften):					
	Kupferstiche, Lithographien	100 Kilogr.	130	. .	100	. .
	Holzschnitte	"	85	. .	60	. .
	Musikalien gedruckte	"	85	. .	60	. .
	" geschriebene	"	50	. .	50	. .
XV.	Bajonnete	"	40	. .	20	. .
	Gewehrläufe für Jagdflinten	1 Stück	2	. .	1	. .
	Pistolenläufe	"	. .	75	. .	35
	Säbel- und Degenklingen, vergoldet oder damascirt	"	. .	90	. .	45
	ordinäre	100 Kilogr.	48	. .	24	. .
	Säbel und Degen, montirt mit Gefässen von Stahl	1 Stück	4	50	2	25
	" Silber	"	12	. .	6	. .
	" vergoldetem Silber	"	18	. .	9	. .
	" Metall, einfach	"	3	. .	1	50
	vergoldet	"	6	. .	3	. .
	Maschinen, Weberkämme und Kammzähne, Kardätschen und deren Bestandtheile	100 Kilogr.	10	. .	5	. .
	Kinderspielwaaren und Krämereiwaaren, gemeine aus Holz	"	50	. .	40	. .
	Modewaaren	1 Kilogr.	20	. .	15	. .
			(und 10% des Werthes)		(und 8% des Werthes)	
XVI.	Eisen, als Gusseisenwaaren u. zwar Chairs für Eisenbahnen	100 Kilogr.	15	. .	8	. .
	Grob- und Streckeisen in Stangen, Buschen etc., dann Rails	"	16	. .	10	. .
	Eisenwaaren, gemeine (auch verzinkt) ohne Firniss und Politur und ohne Verbindung mit anderen Metallen	"	30	. .	15	. .
	Eisenwaaren montirt mit anderen Metallen (ohne Firniss und Politur)	"	40	. .	20	. .
	Anker und Kanonen	"	20	. .	10	. .
	Eisendraht	"	20	. .	10	. .
	Ambos, Hämmer, Pflugscharren und anderes Pflugeisen	"	20	. .	10	. .
	Wagenfedern	"	60	. .	30	. .
	Werkzeuge für Schmidgewerbe und den Ackerbau	"	25	. .	12	50
	Kupfer in Spleissen, Rosetten etc.	"	8	. .	4	. .
	Kupferblech	"	16	. .	8	. .
	Kupferschalwaaren	"	30	. .	15	. .
	Kupfergeschirr ohne Eisenbeschlag	"	40	. .	20	. .
	Zink in Blöcken, Stangen und Platten	"	8	. .	4	. .
	Zinkblech	"	16	. .	8	. .
XIX.	Erde, Töpferwaaren, ordinäre	"	4	. .	3	. .
	Majolika- und feines Thongeschirr, weiss	"	12	. .	8	. .
	vergoldet, bemalt oder farbig	"	20	. .	12	. .
	Porzellangeschirr, weiss	"	35	. .	25	. .
	vergoldet etc.	"	50	. .	30	. .
	Glas, als: Spiegelgläser nicht montirt von jeder Dimension	"	60	. .	25	. .
	Kristallglas aller Art	" (Rohgewicht)	40	. .	15	. .
	Tafelglass ohne Unterschied	" (Rohgewicht)	25	. .	15	. .
	Glasswaaren aller Art	" (Rohgewicht)	18	. .	15	. .

Oprócz uwolnień celnych, zawartych już w powszechnej taryfie celnej sardyńskiej, ogłoszonej w przeprowadzeniu królewskiego dekretu z d. 5. Sierpnia 1851 r., dozwoliła Sardynia dla handlu przez granice austryacko-sardyńskie tak w przywozie jak w wywozie, nadto jeszcze następujących;

Od opłaty cła wolnemi są:

a) Wszelkie gatunki towarów, od których cała summa należytości opłacić się mających, mniej niż 5 centes. wynosi;

b) zboże w snopach, len i konopie, nie międlone, mleko, także zsiadłe (urda), kamienie młyńskie i grube kamienie szlifierskie, grube osełki do ostrzenia sierpów i kos, cegły;

c) otręby;

d) produkta naturalne tej części posiadłości, gdzie poddani austryaccy lub sardyńscy przez linię graniczną austryacko-sardyńską od swych pomieszkań i domów odłączeni zostają, mogą bez opłaty cła wchodowego i wychodowego do tychże pomieszkań i domów być wprowadzanemi.

Te postanowienia, nie ubliżają bynajmniej korzystniejszym stypulacyom, na mocy istniejących traktatów względem „proprietarii misti" zawarowanym.

Baumgartner m. p.

155.

Rozrządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, wojny i finansów z dnia 28. Lipca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;

o rozdzieleniu kwot wynagrodzenia, wyrażonych w §. 48 przepisu o kwaterunku wojska z d. 15. Maja 1851 r. N. 124 dz. pr. p. i oznaczonych za pomieszczenie żołnierza w koszarach gminnych w kwocie po 1½ kr., zaś od konia wojskowego w stajni na czynszu wojskowym w kwocie 1 kr.

Jeżeli w skutek zezwolenia, udzielonego na mocy §. 12. przepisu o kwaterunku wojska z dnia 15. Maja 1851 r. Nr. 124 dz. pr. pańs., gminy w koszarach swojich nie dostarczą wszystkich potrzeb kwaterunkowych i stajennych; wówczas fundusz wojskowy udzieli wynagrodzenie za potrzeby dostarczone ze względem na kwoty całkowite, wyznaczone w §. 48, w sposobie następującym:

I. Pomieszczenie żołnierza w koszarach gminnych.

Za gospodę z urządzeniem . . . . 3/8 kr. (trzy ósme części),
„ pościel . . . . 4/8 „ (cztery ósme „),
„ drzewo i światło . . . . 5/8 „ (pięć ósmych „).
Jeżeli gospoda daną będzie bez wszelkiego urządzenia, wówczas od powyższych 3/8 wypada za gospodę 2/8 „ (dwie ósme „),

Es wurden endlich von Seite Sardiniens für den Handel über die österreichisch-sardinischen Gränzen sowohl für die Ein-, als Ausfuhr ausser den, im allgemeinen sardinischen Zolltarife in Ausführung des königlichen Decretes vom 5. August 1851 bereits enthaltenen noch folgende Zollbefreiungen zugestanden:

Vom Zolle befreit sind:

a) *alle Waarenmengen, für welche die Gesammtsumme der einzuhebenden Gebühren weniger als 5 Centesimi beträgt;*

b) *Getreide in Garben, Lein und Hanf, nicht gebrochen, Milch, auch geronnene (Topfen), Mühlsteine und grobe Schleifsteine, grobe Wetzsteine für Sicheln und Sensen, Ziegeln;*

c) *Kleien;*

d) *die Naturprodukte jenes Theiles der Besitzungen österreichischer oder sardinischer Unterthanen, welche durch die österreichisch-sardinische Gränzlinie von den betreffenden Wohnungen und Gebäuden getrennt sind, können frei vom Ein- und Ausgangszolle zu diesen Wohnungen und Gebäuden gebracht werden.*

Durch diese Bestimmungen werden durchaus nicht die günstigeren Stipulationen der, hinsichtlich der proprietarii misti *bestehenden Verträge beirrt.*

Baumgartner *m. p.*

155.

Erlass der Ministerien des Innern, des Kriegswesens und der Finanzen vom 28. Juli 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze.

über die Theilung des im §. 48 der Militär-Einquartierungs-Vorschrift vom 15. Mai 1851, Nr. 124 des Reichsgesetzblattes, für die Unterkunft Eines Mannes in einer Gemeinde-Caserne mit $1^1/_2$ kr. und Eines Militär-Pferdes in einer Militär-Zinsstallung mit 1 kr. bestimmten Vergütungsbetrages.

Wenn zu Folge des, im §. 12 der Militär-Einquartierungs-Vorschrift vom 15. Mai 1851, Nr. 124 des Reichsgesetzblattes, gemachten Zugeständnisses, die Gemeinden in ihren Casernen nicht alle Quartiers- und Stall-Erfordernisse beistellen, so wird von Seite des Militär-Fondes für die einzelnen derlei Leistungen mit Rücksicht auf die, im §. 48 bestimmten Gesammtbeträge die Vergütung in nachstehender Art geleistet:

I. Unterbringung Eines Mannes in einer Gemeinde-Caserne.

Für das eingerichtete Obdach . . . . $^3/_8$ kr. *(drei Achtel),*
" *die Bettfournituren* . . . . $^4/_8$ " *(vier Achtel),*
" *Holz und Licht* . . . . $^5/_8$ " *(fünf Achtel).*

Wird das Obdach ganz uneingerichtet beigestellt, so entfallen
von obigen . . . $^3/_8$ *kr. hiefür* . . . . $^2/_8$ *kr. (zwei Achtel),*
und für die Einrichtung . . . . $^1/_8$ " *(ein Achtel).*

II. Pomieszczenie konia wojskowego w stajni na czynszu wojskowym:

Za schronienie . . . . 4/8 kr. (cztery ósme),
„ sprzęty . . . . 2/8 „ (dwie ósme),
„ światło . . . . 2/8 „ (dwie ósme),

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

156.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 28. Lipca 1852,

mocą którego wydaną zostaje prowizoryczna instrukcya co do wewnętrznego urządzenia i toku czynności władz sądowych w Siedmiogrodzie.

Ponieważ Najjaśniejszy Pan, J. C. K. Apostolska Mość, upoważnił ministra sprawiedliwości Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 24. Kwietnia 1852 r., ażeby poczynił wszelkie kroki, potrzebne do rozpoczęcia na nowo sądownictwa cywilnego w Siedmiogrodzie, a zważywszy, iż w tym celu nieodzownie potrzebnem jest wydanie. przepisu o wewnętrznem urządzeniu i o toku czynności władz sądowych w ogólności, przeto rozporządza się, co następuje:

I.

Począwszy od dnia, w którym w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem i w połączonych z niem częściach, nowe prowizoryczne władze sądowe rozpoczną działanie swoje, obowiązane będą też postępować według tu załączonej prowizorycznej instrukcyi *) o urządzeniu wewnętrznem i o toku czynności, przez którą równocześnie wszelkie dotąd istniejące przepisy i zwyczaje, odnoszące się do przedmiotów niniejszej ustawy, zniesione zostają.

II.

Moc obowiązująca niniejszej instrukcyi, rozciągać się ma także na magistraty i nadkomisye pupilarne, czynne dotąd w sprawach pupilarnych i działowych, o ile takowa do władz tych zastosowaną być może, tudzież na komisye sierocińskie, mające być zaprowadzonemi na zasadzie rozrządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 14. Lipca 1851 roku L. 9118.

Jednakże przepisy szczegółowe co do sposobu ustanowienia komissyj sierocińskich i co do urządzenia takowych, objęte wyż rzeczonem rozporządzeniem ministeryalnem, przez to zmienionemi nie będą.

III.

W prowizorycznym sądzie wyższym (wyższym sądzie krajowym) siedmiogrodzkim, instrukcya niniejsza już z dniem 15. Września 1852 r. wejdzie w wykonanie.

Najwyższy trybunał sądowy, postępować będzie w sprawach, nadchodzących do rozsądzenia jego z Siedmiogrodu, podług instrukcyi niniejszej o tyle, o ile ta zgodną

*) Przepis ten (prowizoryczna instrukcya), osobno w języku niemieckim w c. k. drukarni nadwornej i rządowej, w wydaniu podręcznem urzędowem (in 8-vo) wydrukowany, jest tamże do nabycia. Oprócz tego, wyjdzie takowy we wszystkich tamecznych językach krajowych w dzienniku ustaw krajowych.

II. Unterbringung Eines Militär-Pferdes in einer Militär-Zinsstallung.

Für das Obdach . . . . 4/8 kr. (vier Achtel),
" die Geräthe . . . . 2/8 " (zwei Achtel),
" " Beleuchtung . . . . 2/8 " (zwei Achtel).

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

156.

Justizministerial-Verordnung vom 28. Juli 1852,

wodurch eine provisorische Instruction über die innere Einrichtung und die Geschäfts-Ordnung der Gerichtsbehörden in Siebenbürgen erlassen wird.

Nachdem Seine k. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April 1852 das Justizministerium zu ermächtigen geruht haben, die zur Wiederaufnahme der bürgerlichen Rechtspflege in Siebenbürgen erforderlichen Vorkehrungen zu treffen, und in der Erwägung, dass hiezu die Erlassung einer, mit der eingeführten neuen Gerichtsverfassung im Einklange stehenden Vorschrift über die innere Einrichtung und die Geschäfts-Ordnung der Gerichtsbehörden überhaupt unerlässlich nothwendig ist, wird hierüber Nachstehendes angeordnet

I.

Von dem Tage angefangen, an welchem in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen und den damit vereinigten Theilen die neuen provisorischen Gerichtsbehörden in Wirksamkeit treten, haben dieselben die angeschlossene provisorische Instruction *) über die innere Einrichtung und die Geschäfts-Ordnung zu beobachten, wodurch zugleich alle bisher über die Gegenstände dieses Gesetzes bestandenen Vorschriften und Gewohnheiten ausser Kraft gesetzt werden.

II.

Die Wirksamkeit dieser Instruction erstreckt sich auch auf die in Pupillar- und Theilungssachen noch fungirenden Magistrate und die Pupillar-Obercommission, in sofern die Anwendung derselben bei diesen Behörden thunlich ist, und auf die, zu Folge des Justizministerial-Erlasses vom 14. Juli 1851, Zahl 9118, zu errichtenden Waisen-Commissionen.

Doch wird hierdurch an den besonderen, in dem angeführten Ministerial-Erlasse enthaltenen Vorschriften über die Art der Bestellung der Waisen-Commissionen, und deren Einrichtung nichts geändert.

III.

Bei dem provisorischen Obergerichte (Oberlandesgerichte) für Siebenbürgen hat die Wirksamkeit dieser Instruction schon am 15. September 1852 zu beginnen.

Der oberste Gerichtshof hat sich in Ansehung der, aus Siebenbürgen dahin gelangenden Angelegenheiten in soweit nach derselben zu benehmen, als dieses mit dessen Statut

---

*) Diese Instruction wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k. k. Hof- und Staats-Druckerei in amtlicher Handausgabe (in 8vo.) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess im Landesgesetzblatte von Siebenbürgen in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.

jest z statutem jego i innemi przepisami, dla niego wydanemi, tudzież z tokiem czynności względem innych krajów koronnych.

IV.

Co do pojedynczych jednakże przepisów instrukcyi, wydane zostają następujące bliższe objaśnienia:

V.

W ciągu prowizorycznego obsadzenia posad służbowych, zawieszone zostaje zastosowanie przepisów w onejże zawartych, o mianowaniu urzędników i sług, (§§. 8 i 9), o rozpisaniu konkursu (§. 15), o czynieniu przedstawień do najwyższego trybunału sądowego względem obsadzenia posad (§. 28), o zaasygnowaniu poborów służbowych (§. 37), o zamianie służby i przenoszenia ze względów służbowych (§§. 40, 42), o przyjmowaniu rezygnacyj ze służby (§. 43), o przeniesieniu w stan spoczynku urzędników i sług niezdolnych do służby (§. 45), o oddaleniu ze służby (§. 78), i o zakresie działania sądów w orzeczeniach nad przekroczeniami dyscyplinarnemi (§§. 80—91).

W tych sprawach należy tymczasem postępować, według rozporządzeń dotąd w tych przedmiotach wydanych; a zakres działania, który według rozmaitego gatunku spraw tych zakreślony został dla prowizorycznego sądu wyższego, dla komisyi do wprowadzenia sądów ustanowionej i dla rządu cywilno wojskowego, zostanie niezmieniony aż do dalszego rozporządzenia.

Urzędnicy, mianowani przez ministeryum sprawiedliwości, mogą także tylko za jego zezwoleniem oddalonymi być ze służby, lub na inne miejsce przeniesionymi.

VI.

Aż do wydania stałych rozporządzeń o uzdolnieniu na urząd sędziowski (§. 5), należy w tej mierze postępować według zachowanych dotąd zasad. Jednakże komisya do zaprowadzenia sądów ustanowiona, wyznaczy wszystkim indywiduom, które jako sędziowie pojedynczy, lub jako podrzędni urzędnicy konceptowi, przy sądach kolegialnych, jako też przy sądach pojedynczych, albo już są ustanowieni, albo przy reorganizacyi ustanowionymi będą, stosowny termin, w przeciągu którego będą musieli poddać się w sądzie wyższym pod egzamin z wydanych dotąd nowych ustaw sądowych, i wykazać się z dobrego skutku onegoż, jeżeli nie są jeszcze zaopatrzeni dekretami, czyniącemi ich zdolnymi do wyboru według ustaw austryackich, i jeżeli nie zachodzą szczególne powody do zrobienia wyjątku ze względu na uznane ich zdolności, dotychczasowe prace i inne stosunki.

Jak dalece indywidua zaopatrzone dekretami wybieralności według praw austryackich, poddać się winny egzaminowi z dawniejszych praw krajowych, i którym indywiduom wyznaczyć należy pewny termin do wykazania się, iż nabyli wiadomości potrzebnych języków krajowych, to zostawionem jest w każdym pojedynczym przypadku do ocenienia komisyi, zaprowadzającej sądy.

VII.

Komisya zaprowadzająca sądy, winna natychmiast zarządzić, przedłożenie w ter-

und den übrigen für denselben bestehenden besonderen Vorschriften sowohl, als mit dem zusammenhängenden Geschäftsgange rücksichtlich der übrigen Kronländer vereinbar ist.

IV.

Hinsichtlich der einzelnen Vorschriften der Instruction werden jedoch folgende nähere Bestimmungen erlassen.

V.

Die Anwendung der in derselben enthaltenen Vorschriften über die Ernennung der Beamten und Diener (§§. 8, 9), über die Concurs-Ausschreibung (§. 15), und über die Erstattung von Besetzungsvorschlägen an den obersten Gerichtshof (§. 28), über die Anweisung der Dienstesbezüge (§. 37), über den Diensttausch und über Versetzungen aus Dienstesrücksichten (§§. 40, 42), über die Annahme von Dienstesverzichtleistungen (§. 43), über die Versetzung dienstunfähig gewordener Beamten und Diener in den Ruhestand (§. 45); dann über Dienst-Entlassung (§. 78) und den Wirkungskreis der Gerichte bei Erkenntnissen über Disciplinarvergehen (§§. 88 — 91) wird während der nur provisorischen Besetzung der Dienstplätze aufgeschoben.

In diesen Angelegenheiten ist sich einstweilen nach den bisher darüber erflossenen Anordnungen zu benehmen, und der nach ihrer verschiedenen Beschaffenheit theils dem provisorischen Obergerichte oder der Gerichts-Einführungs-Commission, theils dem Militär- und Civil-Gouvernement darauf eingeräumte Einfluss hat bis auf weitere Verfügung unverändert zu bleiben.

Beamte, deren Ernennung durch das Justizministerium erfolgt ist, dürfen auch nur mit Genehmigung desselben des Dienstes entlassen oder auf eine andere Stelle versetzt werden.

VI.

Bis zur Erlassung definitiver Vorschriften über die Befähigung zum Richteramte (§. 5) ist sich hierin nach den bisher beobachteten Grundsätzen zu benehmen. Doch hat die Gerichts-Einführungs-Commission allen denjenigen Individuen, welche als Einzelrichter, oder als untergeordnete Concepts-Beamte bei den Collegial-Gerichten sowohl, als bei den Einzelgerichten angestellt sind, oder bei der Organisirung angestellt werden, in soferne sie nicht mit Wahlfähigkeits-Decreten nach österreichischem Rechte versehen sind, und bei welchen nicht mit Rücksicht auf ihre bereits anerkannten Fähigkeiten, bisherigen Leistungen und andere Verhältnisse besondere Gründe zu einer Ausnahme eintreten, eine angemessene Frist zu bestimmen, binnen welcher sie sich bei dem Obergerichte einer Prüfung aus den bisher erlassenen neuen Justizgesetzen zu unterziehen und über deren guten Erfolg auszuweisen haben.

In wieferne die mit den Wahlfähigkeits-Decreten nach österreichischem Rechte versehenen Individuen einer Prüfung aus den älteren Landesgesetzen zu unterwerfen seien und welchen Individuen eine Ausweisung über die erworbene Kenntniss der erforderlichen Landessprachen binnen einer bestimmten Frist vorzuzeichnen sei, bleibt der Beurtheilung der Gerichts-Einführungs-Commission von Fall zu Fall überlassen.

VII.

Die Vorlage der, im §. 46 der Instruction vorgeschriebenen Personalstandes-Ausweise, ist nach den daselbst gegebenen Bestimmungen von der Gerichts-Einführungs-Commission

minie stosownym, wykazów stanu osób, przepisanych w §. 46 instrukcyi, według wskazanych tamże zasad, i obejmujących także już ustanowionych urzędników i sług.

VIII.

Nakazane w §§. 14 i 152 przybieranie asesorów, biegłych w górnictwie do narad sądów krajowych, zostanie w zawieszeniu aż do chwili, w której sądy krajowe przejmą na siebie sądownictwo górnicze.

IX.

Ponieważ sprawy ksiąg gruntowych i intabulacyjnych, przydzielone zostały, na mocy prowizorycznej normy jurysdykcyjnej z dnia 10. Maja 1852. Nr. 108 dz. pr. p. wyłącznie do sądów pojedynczych, przeto przepisy znajdujące się w instrukcyi co do do postępowania w takich sprawach, zastosowanemi będą tylko w sądach pojedynczych

X.

Przepisy, objęte instrukcyą, o tyle tylko zastosowanemi będą w wykonaniu sądownictwa karnego, o ile to wydaje się być stosownem, a w samejże instrukcyi nie ma odkazania do przepisów osobnych, obowiązujących w postępowaniu karnem. Zresztą władze sądowe winny postępować w sprawach karnych aż do dalszego rozporządzenia według postanowień księgi ustaw karnych z dnia 3. Września 1803 r. postępowania karnego dotyczących, a o ile to się zastosować da, według instrukcyi wydanej dla sądów kryminalnych galicyjskich z dnia 28. Października 1808 r.

XI.

W sądach wojskowych, instrukcya niniejsza nie będzie zastosowaną.

XII.

Ponieważ tak rozporządzenie niniejsze, jako też instrukcya, sporządzone są pierwotnie w języku niemieckim, przeto wszelkie przekłady uczynione z nich na inne języki krajowe, według tekstu niemieckiego ocenione być winny.

Krauss m. p.

157.

Rozporządzenie c. k. najwyższej władzy policyjnej z d. 29. Lipca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

względem wykazów podróżowych ze strony uprawnionych furmanów i ich parobków.

Najwyższa władza policyjna rozporządza, ze względu na publiczną spokojność, porządek i bezpieczeństwo, zgodnie z ministerstwem spraw wewnętrznych, iż począwszy od dnia 1. Września r. b., uprawnieni furmani i ich parobcy, tak jak inni podróżni, opatrzeni być winni paszportem legalnym, lub też kartą rodzimej przynależności, należycie zawidowaną.

Kempen m. p.

auch in Ansehung der bereits angestellten Beamten und Diener mit Bestimmung angemessener Fristen zum Vollzuge sogleich einzuleiten.

VIII.

Die in den §§. 14 und 152 verordnete Beiziehung bergbaukundiger Beisitzer zu den Berathungen der Landesgerichte hat bis zur Uebertragung der Berggerichtsbarkeit an die Landesgerichte auf sich zu beruhen.

IX.

Da Grundbuchs- und Intabulations-Angelegenheiten durch die provisorische Jurisdictionsnorm vom 10. Mai 1852, Nr. 108 des Reichsgesetzblattes, gegenwärtig den Einzelgerichten allein zugewiesen sind, so finden die über die Behandlung solcher Angelegenheiten in der Instruction vorkommenden Vorschriften vorläufig nur bei den Einzelgerichten Anwendung.

X.

Für die in der Strafrechtspflege vorkommenden Geschäfte haben die Bestimmungen der Instruction in so weit zu gelten, als dieses nach ihrer Beschaffenheit zulässig erscheint und nicht in der Instruction selbst auf die Beobachtung der für das Strafverfahren bestehenden besonderen Anordnungen hingewiesen wird. Im Uebrigen haben sich die Gerichtsbehörden in den Gegenständen der Strafrechtspflege bis auf weitere Verfügung nach den Bestimmungen des Strafgesetzbuches vom 3. September 1803 über das Strafverfahren, und soweit es thunlich ist, nach der Instruction für die galizischen Criminalgerichte vom 28. October 1808 zu benehmen.

XI.

Bei den Militärgerichten findet die gegenwärtige Instruction keine Anwendung.

XII.

Da die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Instruction selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst ist, so sind die davon sogleich zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach dem deutschen Texte zu beurtheilen.

Krauss *m. p.*

157.

Verordnung der obersten Polizei-Behörde vom 29. Juli 1852,

wirksam für alle Kronländer,

wegen der Reise-Legitimationen berechtigter Fuhrleute und ihrer Knechte.

Die oberste Polizei-Behörde findet aus Rücksichten für die öffentliche Ruhe, Ordnung und Sicherheit einverständlich mit dem Ministerium des Innern zu verordnen, dass vom 1. September dieses Jahres an, berechtigte Fuhrleute und deren Knechte gleich anderen Reisenden mit einem legalen Passe oder mit einem gehörig vidirten Heimatscheine sich zu versehen haben.

Kempen *m. p.*

158.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 31. Lipca 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

mocą którego ustanowionym zostaje dziesięć - procentowy aliaż srebra monetowego w talarach, w złotówkach reńskowych, w cwancygierach i półcwancygierach.

Najwyższem postanowieniem z dnia 29. Kwietnia 1852, raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, rozkazać: „ażeby bezwłocznie, wszakże bez wszelkiej „dalszej zmiany w niniejszym systemie bicia monet, aliaż srebra monetowego na „dziesięć procentów ustanowionym został, i ażeby stopniowo tak wybijanie monet z „srebra w sztabach się znajdującego, jako też przeformowanie dawniejszych monet, „podług tego systemu przeprowadzonem było.“

W skutek tego Najwyższego więc rozkazu, zaprowadzonem zostało takie zarządzenie, iż na przyszłość talary konwencyjne dwureńskowe (wyłącznie atoliż talarów Maryi Teresy, li tylko dla handlu z oryentem przeznaczonych, względem których żadna nie zachodzi zmiana), tudzież monety srebrne jedno-reńskowe, dalej monety srebrne dwudziesto- i dziesięcio-krajcarowe, podług mieszaniny dziewięciu dziesiątych srebra czystego z jedną dziesiątą miedzi, bez zmiany w próbie ich srebra czystego, ustanowionej wedle stosunku dwudziestu złotych reńskich do grzywny kolońskiej lub dwudziestu czterech złotych reńskich do grzywny wiedeńskiej, będą przeprowadzone i oraz podług tej samej wagi i średnicy bite, jak monety srebrne równej wartości w królestwie Lombardzko-Weneckiem, Najwyższym patentem z d. 1. Listopada 1823 r. zaprowadzone (Scudo, mezzo Scudo, Lira i mezza Lira).

Wedle tego mieszaniny stosunku, zaprowadzonego w niektórych z Austryą graniczących państwach (w południowo-niemieckich państwach, związek monetowy stanowiących, w Szwajcaryi, Sardynii, Parmie, Modenie i w państwie papiezkiem), niemniej we Francyi i Belgii, różnić się będą monety od dawniejszych w wadze i w średnicy.

Dotychczas były bite dwu- i jedno-reńskowe złotówki z mieszaniny o pięciu szóstych srebra czystego a jednej szóstej miedzi, dwudziesto-krajcarówki z mieszaniny o siedmiu dwunastych srebra czystego a pięciu dwunastych miedzi, nareszcie dziesięcio-krajcarówki z jednej części srebra czystego, a jednej części miedzi.

Na przyszłość już monety takowe, bite będą z mieszaniny o dziewięciu częściach srebra czystego a jednej części miedzi.

Ponieważ przy ustanowieniu wartości monet srebrnych, przymieszanie miedzi w obrachunek nie wchodzi, zostaje przez to, iż monety rzeczone na przyszłość mniej miedzi zawierać będą, wartość ich wewnętrzna niezmienną.

Waga summy o 500 złt. r., wynosiła dotąd:

w talarach i złotówkach reńskowych 12 funtów 16 $^{9}/_{10}$ łót.,
w cwancygierach . . . . 17 „ 28 $^{7}/_{10}$ „
w półcwancygierach . . . . 20 „ 28 $^{2}/_{10}$ „ wagi handlowej wiedeńskiej; podług nowego mieszaniny stosunku zaś, summa o 500 złt. r. któregobądź gatunku monet rzeczonych, wynosić będzie zawsze jednę a tę samę wagę, to jest 11 funtów 19 $^{2}/_{10}$ łót.

158.

Erlass des Finanzministeriums vom 31. Juli 1852,

wirksam für sämmtliche Kronländer,

womit die Legirung des Münzsilbers für Thaler, Gulden, Zwanziger und Zehner auf zehn Percent festgesetzt wird.

Mit Allerhöchster Entschliessung vom 29. April 1852 geruhten Seine k. k. Apostolische Majestät zu befehlen, „dass ungesäumt, jedoch ohne weitere Aenderung in dem gegenwärtigen Ausmünzungs-Systeme, die Legirung des Münzsilbers auf zehn Percent des Gewichtes gesetzt werde, und dass successive die Ausprägung des vorhandenen Barrensilbers, sowie die Umprägung der alten Münzen nach diesem Systeme eintrete."

Dieser Allerhöchsten Anordnung gemäss wurde die Einleitung getroffen, dass künftig die Conventions-Thaler zu zwei Gulden (jedoch mit Ausschluss der bloss für den Handel mit dem Oriente bestimmten Maria-Theresien-Thaler, an welchen nichts geändert wird), dann die Silbermünzen zu Einem Gulden, zu zwanzig Kreuzer und zu zehn Kreuzer nach dem Mischungsverhältnisse von neun Zehntheilen Feinsilber, und einem Zehntheile Kupfer, ohne Aenderung ihres, nach dem Verhältnisse von zwanzig Gulden zur kölnischen Mark, oder von vierundzwanzig Gulden zur Wiener Mark, festgesetzten Gehaltes an Feinsilber, ausgebracht und auch in Absicht auf Gewicht und Durchmesser den mit dem Allerhöchsten Patente vom 1. November 1823 im lombardisch-venetianischen Königreiche eingeführten Silbermünzen gleichen Werthes (Scudo, mezzo Scudo, Lira und mezza Lira) gleich ausgeprägt werden.

Nach diesem Mischungsverhältnisse, welches in mehreren an Oesterreich gränzenden Staaten (die den Münzverein bildenden süddeutschen Staaten, die Schweiz, Sardinien, Parma, Modena, Kirchenstaat), sowie in Frankreich und Belgien, in Anwendung steht, werden die neuen Münzen sich im Gewichte und Durchmesser von den älteren unterscheiden.

Bisher wurden nämlich die Zwei- und Ein-Guldenstücke aus einer Metallmischung von fünf Sechstel Feinsilber und einem Sechstel Kupfer, die Zwanzigkreuzer-Stücke aus einer Mischung von sieben Zwölftel Feinsilber und fünf Zwölftel Kupfer, endlich die Zehnkreuzer-Stücke aus einem Theile Feinsilber und einem Theile Kupfer geprägt.

Künftig werden diese Münzen aus einer Metallmischung von neun Theilen Feinsilber und Einem Theile Kupfer erzeugt werden.

Da bei der Werthberechnung der Silbermünzen der Kupfergehalt ausser Anschlag bleibt, so wird dadurch, dass diese Münzen künftig eine geringere Menge an Kupfer enthalten, ihr innerer Werth nicht geändert.

Das Gewicht einer Post zu 500 Gulden betrug bisher
in Thalern und Guldenstücken 12 Pfund 16 $^{9}/_{10}$ Loth,
„ Zwanzigern 17 „ 28 $^{7}/_{10}$ „ und
„ Zehnern 20 „ 28 $^{2}/_{10}$ „ des Wiener Handelsgewichtes,
nach dem neuen Mischungsverhältnisse, wird eine Post von 500 Gulden in einer jeden dieser Münzsorten dasselbe Gewicht nämlich 11 Pfund 19 $^{2}/_{10}$ Loth haben.

Dotąd średnica talara wynosiła . . 17,5 linij wiedeńskich
„ złotówki reńskowej 14 „ „
„ cwancygiera . . . 12 „ „
„ półcwancygiera . . 10 „ „

Odtąd zaś:

średnica talara wynosić będzie 17,31 linij wiedeńskich
„ złotówki reńskowej . 13,67 „ „
„ cwancygiera . . . . 10,02 „ „
„ półcwancygiera . . . 8,20 „ „

albo 38, 30, 22 i 18 millimetrów *(atomi)* miary metrycznej, w królestwie Lombardzko-Weneckiem zaprowadzonej.

Postanowienia niniejsze, podają się do wiadomości z tem nadmienieniem, iż czas wydania nowych monet, później ogłoszonym będzie.

Baumgartner m. p.

Bisher hatte

Ein Thaler-Stück	17,5	Wiener Linien, Durchmesser
Ein Gulden-Stück	14	„ „ „
Ein Zwanziger	12	„ „ „
Ein Zehner	10	„ „ „

Nunmehr wird der Durchmesser

Eines Thaler-Stückes	mit	17,31	Wiener Linien
Eines Gulden-Stückes	„	13,67	„ „
Eines Zwanzigers	„	10,02	„ „
Eines Zehners	„	8,20	„ „

oder mit 38, 30, 22 und 18 Millimeter (Atomi) des im lombardisch-venetianischen Königreiche eingeführten metrischen Masses festgesetzt.

Diese Bestimmungen werden mit dem Bemerken kundgemacht, dass der Zeitpunct der Ausgabe der neuen Münzen nachträglich bekannt gegeben werden wird.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XLIX.

Wydana i rozesłana: dnia 13. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XLIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. August 1852.

Część XLIX.

Wydana i rozesłana dnia 13. Sierpnia 1852.

159.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z dnia 1. Sierpnia 1852,

którem się podaje do wiadomości Najwyższe postanowienie z dnia 25. Lipca 1852, mocą którego Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Pan, nadać raczył teraźniejszemu naczelnikowi najwyższej władzy policyjnej, prawo karania i ułaskawienia nad wszystkiemi indywiduami, należącemi do stanu korpusu straży policyjnej wojskowej i połączonej z nią straży sklepowej, od podpułkownika niżej, tudzież prawo udzielania tymże osobom pozwolenia do żenienia się.

Jego Ces. Król. Apostolska Mość, Najjaśniejszy Pan, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem ddo. Hermansztadt z dnia 25. Lipca 1852 r. panu feldmarszałkowi-lejtnantowi de Kempen, jako teraźniejszemu naczelnikowi najwyższej władzy policyjnej, udzielić prawo karania i ułaskawiania nad wszystkiemi indywiduami, należącemi do korpusu straży policyjnej wojskowej i połączonej z nią straży sklepowej, od podpułkownika niżej, i w takiej rozciągłości, jak toż prawo służy właścicielom pułków, — tudzież prawo udzielania wyż wymienionym osobom pozwolenia żenienia się, przy zachowaniu przepisów, objętych w normale o zawieraniu małżeństw.

Co się tycze spraw prawnych cywilnych, tudzież oficerów, przydzielonych do korpusu straży policyjnej wojskowej, na próbę służbową, pozostają w swej mocy istniejące zasady jurisdykcyjne.

Co niniejszem podaje się do wiadomości i postępowania wedle tego.

Csorich m. p.

160.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 3. Sierpnia 1852,

mocą którego stanowi się, iż w Pograniczu wojskowem, sądy wojskowe są właściwemi w sprawach karnych dla duchowieństwa obrządku łacińskiego i obrządku grecko-unickiego katolickiego.

Zgodnie z urządzeniem sądów w Węgrzech *), zatwierdzonem przeze Mnie w dniu 3. Listopada 1849 r. które w §. 5. znosi sądownictwo duchowne w razie przekroczenia ustaw karnych cywilnych, a zatem więc i osoby duchowne sądom cywilnym pod-

---

*) W dzienniku praw krajowych dla Węgier Nr. 1 z roku 1849.

XLIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. August 1852.

159.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 1. August 1852,

wodurch die Allerhöchste Entschliessung vom 25. Juli 1852 kundgemacht wird, womit Seine Majestät dem dermaligen Chef der Obersten Polizeibehörde das Straf- und Begnadigungsrecht über alle zum Stande des Militär-Polizei-Wach-Corps und der damit vereinigten Gewölbewache gehörigen Individuen vom Oberstlieutenant abwärts, und das Befugniss, diesen Personen die Ehebewilligungen zu ertheilen, zu verleihen geruht haben.

Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung. ddo. *Hermannstadt am 25. Juli 1852, dem Herrn Feldmarschall-Lieutenant von Kempen, als dermaligen Chef der Obersten Polizei-Behörde, das Straf- und Begnadigungs-Recht über alle zum Stande des Militär-Polizei-Wach-Corps und der damit vereinigten Gewölbewache gehörigen Individuen, vom Oberstlieutenant abwärts, und in der Ausdehnung. wie dasselbe den Regiments-Inhabern zusteht, dann das Befugniss, den bezeichneten Personen, unter Beobachtung der Vorschriften des Heirats-Normales, die Ehe-Bewilligungen zu ertheilen, Allergnädigst zu verleihen geruhet.*

In Ansehung der bürgerlichen Rechtssachen, dann rücksichtlich der dem Polizei-Wach-Corps zur Probedienstleistung zugetheilten Officiere, hat es bei den bestehenden Jurisdictions-Grundsätzen zu verbleiben.

Welches hiemit zur Wissenschaft und Darnachachtung bekannt gegeben wird.

Csorich *m. p.*

160.

Kaiserliche Verordnung vom 3. August 1852,

mit welcher für die Geistlichkeit des lateinisch- und griechisch-unirten-katholischen Ritus in der Militärgränze, in Strafsachen die Militärgerichte als zuständig erklärt werden.

In Uebereinstimmung mit der von Mir am 3. November 1849 genehmigten Gerichts-Verfassung für Ungarn), welche im §. 5 die geistliche Gerichtsbarkeit bei Uebertretungen der bürgerlichen Strafgesetze ausser Wirksamkeit setzt, und sonach auch die geistlichen*

**) Im Landesgesetzblatte für Ungarn Nr. 1, Jahrgang 1849.*

ległemi czyni, — rozporządzam na wniosek Mego ministra wojny, po wysłuchaniu Mojich ministrów i Mojej Rady państwa, co następuje:

W Pograniczu wojskowem, podlegać będzie duchowieństwo, tak łacińskiego jako też grecko-unickiego obrządku katolickiego, tak jak to już względem duchowieństwa grecko-unickiego istnieje, sądownictwu wojskowemu, a mianowicie sądownictwo pułków granicznych lub magistratów gmin wojskowych, według tego, jak obwiniony zamieszkuje w okręgu sądowym jednego lub drugiego.

Sąd inkwirujący, winien jednakże o rozpoczęciu postępowania karnego uczynić natychmiast doniesienie do biskupa dyecezyi, a po ukończeniu śledztwa, przed ogłoszeniem wyroku, przesłać akta śledcze i zasądzenie na prawach wojennych oparte, do wyższego sądu wojskowego dla ratyfikacyi, bądź że wyrok tycze się duchownego łacińsko-katolickiego lub grecko-unickiego katolickiego lub nieunickiego. Sąd wyższy winien przed ogłoszeniem wyroku zawiadomić konsystoryum o zbrodni, a to w tym celu, ażeby tenże zasądził odjęcie godności duchownej zasądzonemu, jeżeli to nastąpić ma.

Jeżeliby zaś wyższy sąd wojskowy, nie otrzymał o nastąpionem zarządzeniu wiadomości w przeciągu dni 30, licząc od dnia uczynionego zawiadomienia, wówczas wyrok ogłoszonym i wykonanym być winien.

Niniejsze Moje rozporządzenie, którem się znosi rozporządzenie nadwornej Rady wojennej z dnia 23. Lipca 1798 r. C. 492, odnosić się będzie także i do wypadków śledczych, rozpoczętych już przed ogłoszeniem przepisu niniejszego.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Csorich** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:

Ransonnet m. p.

Personen den Civilgerichten zuweiset, finde Ich, über Antrag Meines Kriegsministers, nach Vernehmung Meiner Minister und Anhörung Meines Reichsrathes, Folgendes zu bestimmen:

In der Militärgränze wird die Geistlichkeit sowohl des lateinischen, als des griechisch-unirten-katholischen Ritus in Straffällen, wie diess bereits hinsichtlich des griechisch-nicht-unirten Clerus besteht, der Militärgerichtsbarkeit zugewiesen, und zwar jener der Gränz-regimenter oder der Militär-Communitäts-Magistrate, je nachdem der Beschuldigte in dem Gerichtssprengel des einen oder anderen seinen Wohnsitz hat.

Das Untersuchungsgericht hat jedoch die Einleitung des strafgerichtlichen Verfahrens dem betreffenden Diöcesan-Bischofe sogleich anzuzeigen, und nach Abschluss der Verhandlung die Untersuchungs- und Kriegsrechts-Acten vor Kundmachung des Urtheiles, dasselbe mag einen lateinisch- oder griechisch-unirten-katholischen, oder einen nicht-unirten Geistlichen betreffen, an das Militär-Obergericht zur Ratification einzusenden. Das Obergericht hat vor der Kundmachung des Urtheiles an das bischöfliche Consistorium von dem Verbrechen die Mittheilung zu machen, damit Letzteres die Entsetzung des Verurtheilten von der geistlichen Würde, falls solche einzutreten hätte, veranlassen könne.

Wenn jedoch das Obergericht die Nachricht von der erfolgten Verfügung binnen dreissig Tagen von der Zeit der gemachten Anzeige nicht erhält, ist das Urtheil kundzumachen und zu vollziehen.

Diese Meine Anordnung, wodurch die hofkriegsräthliche Verordnung vom 23. Juli 1798, C. 492, ausser Wirksamkeit gesetzt wird, erstreckt sich auch auf die vor der gegenwärtigen Kundmachung anhängig gewordenen Untersuchungsfälle.

Franz Joseph *m. p.*

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Csorich** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część L.

Wydana i rozesłana: dnia 21. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

L. Stück.

Ausgegeben und versendet am 21. August 1852.

Część L.

Wydana i rozesłana dnia 21. Sierpnia 1852.

161.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 28. Lipca 1852,

mocą którego podanem zostaje do wiadomości, iż w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 3. Lutego 1852, zaprowadzone zostają w królestwie Lombardzko-Weneckiem nowe monety miedziane.

1. Stosownie do postanowienia rozrządzenia z d. 26. Sierpnia 1851 r. (dzien. pr. państwa Cz. LV. N. 201, str. 562, §. 4), nie były wydane w królestwie Lombardzko-Weneckiem nowe monety miedziane po 3, 2, 1, 1/2, 1/4 krajc. mon. konw., zaprowadzone na mocy cesarskiego rozporządzenia z dnia 7. Kwietnia 1851 r. (dzien. pr. p. Cz. XXXIX. Nr. 115, str. 409 i 410), i takowe też wyłączone zostają aż do dalszego rozporządzenia z prawnego obiegu w owem królestwie.

2. Jednakże Jego Ces. Król. Apostolska Mość, chcąc w całem państwie zaprowadzić jednostajność w systemie monet także i co do monety zdawkowej miedzianej, a mając oraz na uwadze system dziesiątkowy, istniejący w królestwie Lombardzko-Weneckiem, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 3. Lutego 1852. nakazać, ażeby nowy system monet miedzianych, zaprowadzony rozporządzeniem cesarskiem z dnia 7. Kwietnia 1951, z niektóremi zmianami w zewnętrznej formie, w życie wszedł także i w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

3. W wykonaniu tegoż Najwyższego rozkazu, tak zarządzonem zostało, iż nowe monety miedziane, przeznaczone dla rzeczonego królestwa, wybite zostały, podobnie tym, których wyobrażenia podane już zostały do publicznej wiadomości, mocą rozporządzenia cesarskiego, z orłem państwa, jednakże z napisem: „IMPERO AUSTRIACO“ zamiast: „K. k. oestereichische Scheidemünze“; dalej na stronie odwrotnej z wyrażeniem wartości 15. 10. 5. 3. centesimi i 1. centesimo; zresztą 15-, 10- i 5- centezymówki, wybite będą tak co do wagi jako też średnicy i t. d. zupełnie tak jak 3-, 2- i 1- krajcarówki, wydane na mocy rozporządzenia cesarskiego z dnia 7. Kwietnia 1851 roku.

A zatem bić się będzie według wagi metrycznej:

sztuka o 15 centezymach w wadze 3 3/4 kwintl. czyli 1 Grosso, 6 denarów $4.^{0625}$ granów
„ „ 10 „ „ „ 2 2/4 „ „ 1 „ — — $9.^{3750}$ „
„ „ 5 „ „ „ 1 1/4 „ „ — — 5 denarów $4.^{6875}$ „

L. Stück.

Ausgegeben und versendet am 21. August 1852.

161.

Erlass des Finanzministeriums vom 28. Juli 1852,

womit bekannt gemacht wird, dass in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 3. Februar 1852 im lombardisch-venetianischen Königreiche neue Kupfermünzen eingeführt werden.

1. Nach den Bestimmungen des Erlasses vom 26. August 1851 (Reichsgesetzblatt, Stück LV, Nr. 201, Seite 562, §. 4) wurden die mit kaiserlicher Verordnung vom 7. April 1851 (Reichsgesetzblatt, Stück XXXIX, Nr. 115, Seite 409 und 410) eingeführten neuen Kupfermünzen zu 3, 2, 1, ½ und ¼ Kreuzer C. M. im lombardisch-venetianischen Königreiche nicht ausgegeben und dieselben bleiben, bis auf weitere Weisung, in jenem Königreiche vom gesetzlichen Umlaufe ausgeschlossen.

2. Damit jedoch die Gleichheit im Münzsysteme im Gesammt-Umfange des Reiches, mit Berücksichtigung des im lombardisch-venetianischen Königreiche bestehenden Decimal-Systemes, auch bezüglich der Kupferscheidemünzen hergestellt werde, haben Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 3. Februar 1852 zu befehlen geruht, das mit kaiserlicher Verordnung vom 7. April 1851 eingeführte neue Kupfermünzsystem, mit einigen Aenderungen der äusseren Form, auch im lombardisch-venetianischen Königreiche in Anwendung zu bringen.

3. In Vollziehung dieses Allerhöchsten Befehles wurde die Einleitung getroffen, dass die für das gesammte Königreich bestimmten neuen Kupfermünzen gleich jenen, deren Abbildungen mit der kaiserlichen Verordnung veröffentlichet worden sind, mit dem Reichsadler, jedoch mit der Umschrift: „IMPERO AUSTRIACO" *statt:* „K. K. OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE" *dann auf der Kehrseite mit der Werths-Angabe 15, 10, 5,* 3 CENTESIMI *und* 1 CENTESIMO, *im Uebrigen aber die 15, 10 und 5* Centesimi-*Stücke, sowohl hinsichtlich des Gewichtes, als des Durchmessers u. s. w., den in Folge der kaiserlichen Verordnung vom 7. April 1851 ausgegebenen 3, 2 und 1 Kreuzer-Stücken ganz gleich ausgeprägt werden.*

Hiernach ist

das Stück zu 15 Centesimi *3¾ Quentchen oder 1* Grosso *6* Denari *4,*^{0625} Grani,
das Stück zu 10 Centesimi *2²⁄₄ Quentchen oder 1* Grosso — — *9,*^{3750} Grani,
das Stück zu 5 Centesimi *1¼ Quentchen oder* — — *5* Denari *4,*^{6875} Grani

i w tym samym stosunku wagi

sztuka o 3 centezymach w wadze $^3/_4$ kwintl. czyli 3 denarów $2.^{8125}$ granów

„ „ 1 centezymie „ „ $^1/_4$ „ „ 1 denara $0.^{9375}$ „

4. Średnica sztuki o 3 centezymach, ustanowioną została na 19 atomów, średnica sztuki o 1 centezymie na 15 atomów.

5. Z załączonych do rozrządzenia niniejszego wyobrażeń, można powziąć formę tych nowych monet.

Monety bite w Wenecyi, nosić będą na stronie odwrotnej zamiast litery początkowej urzędu menniczego medyolańskiego, pod liczbą roku na tychże wyobrażeniach widocznej, literę V.

6. Czas, w którym wydane będą monety rzeczone w królestwie Lombardzko-Weneckiem, osobno będzie obwieszczony w dziennikach praw krajowych.

7. Monety miedziane, wybite dla królestwa Lombardzko-Weneckiego według patentu z dnia 1. Listopada 1823 r., pozostaną tymczasem jeszcze w obiegu; czas, w którym z obiegu ściągnięte zostaną, osobno będzie ogłoszonym.

8. Postanowienie Najwyższego patentu z dnia 1. Listopada 1823 r. §. 17, na mocy którego kasy publiczne i osoby prywatne, tak dalece tylko do przyjmowania monet miedzianych obowiązanemi są, jak dalece wypłaty w takowych uiszczane, nie przenoszą kwoty 25 centezymów, rozciągnionem będzie i na nowe monety miedziane, czego kasy rządowe ściśle przestrzegać winny.

Baumgartner m. p.

und nach demselben Gewichts-Verhältnisse

das Stück zu 3 Centesimi *¾ Quentchen oder 3* Denari *2,*^{8125} Grani
und das Stück zu 1 Centesimo *¼ Quentchen oder 1* Denaro *0,*^{9375} Grani

des metrischen Gewichtes schwer auszuprägen.

4. Der Durchmesser des Stückes zu 3 Centesimi *wurde mit 19* Atomi, *der Durchmesser des* Centesimo-*Stückes mit 15* Atomi *festgesetzt.*

5. Die gegenwärtigem Erlasse beigedruckten Abbildungen lassen die Form dieser neuen Münzen entnehmen.

Auf der Kehrseite werden die in Venedig geprägten Münzen statt des auf diesen Abbildungen unter der Jahreszahl angebrachten Anfangsbuchstaben des Mailänder Münzamtes mit dem Buchstaben V *versehen seyn.*

6. Der Zeitpunct der Ausgabe dieser Münzen wird im lombardisch-venetianischen Königreiche mittelst der Landesgesetzblätter besonders bekannt gemacht werden.

7. Die nach dem Patente vom 1. November 1823 für das lombardisch-venetianische Königreich geprägten Kupfermünzen werden vorläufig noch im Umlaufe belassen, die Bestimmung des Zeitpunctes ihrer Einberufung bleibt einer besonderen Kundmachung vorbehalten.

8. Die Bestimmung des Allerhöchsten Patentes vom 1. November 1823, §. 17, wonach zur Annahme der Kupfermünzen die öffentlichen Cassen und die Privaten nur in so ferne gehalten sind, als die damit geleisteten Zahlungen den Betrag von 25 Centesimi *nicht übersteigen, findet auch auf die neuen Kupfermünzen Anwendung, und die Staatscassen haben sich genau nach dieser Anordnung zu benehmen.*

Baumgartner *m. p.*

162.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem kultury krajowej i górnictwa z dnia 13. Sierpnia 1852,

mające moc w księstwie Solnogrodu;

którem w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 19. Lipca r. b. tameczny sąd krajowy ustanowionym zostaje wyłącznie jako pierwsza instancya w postępowaniu i rozstrzyganiu wszystkich przez ministeryalną komisyę regulacyi leśnej do drogi prawa odkazanych lub na przyszłość jeszcze odkazać się mających pretensyj co do własności leśnej.

W skutek Najwyższego postanowienia Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości, Najjaśniejszego Pana, z dnia 19. Lipca r. b., rozporządza się niniejszem wyjątkowo, iż dla ułatwienia regulacyi leśnej w księstwie Solnogrodu, tameczny sąd krajowy wyłącznie stanowić będzie pierwszą instancyę w postępowaniu i rozstrzyganiu wszystkich przez ministeryalną komisyę regulacyi leśnej do drogi prawa odkazanych albo odkazać się mających pretensyj co do własności leśnej.

Krauss m. p.

163.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 14. Sierpnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;

którem owe kasy rządowe wymienione zostają, w których złożona być może kaucya, od wydawania peryodycznych pism drukowych treści politycznej, lub w razie sądowego skazania pisma drukowego peryodycznego wymagana, i którem zarazem znosi się rozrządzenie z d. 24. Marca 1849, (Nr. 190. dziennika praw państwa).

Stosownie do §. 15 ustawy o druku, zaprowadzonej Najwyższym patentem z dnia 27. Maja 1852. Nr. 122 dziennika praw państwa, kaucya od wydawania peryodycznego pisma drukowego treści politycznej, a w skutek §. 13. tegoż patentu taż także i od innych pism drukowych peryodycznych w razie sądowego ich skazania wymagana, złożoną być ma wedle woli składającego albo w gotowiźnie, albo w cesarsko-austryackich zapisach długu Stanu, na ukaziciela brzmiących, w mon. konwen. procentujących podług kursu giełdowego na dniu złożenia, atoliż nie nad wartość nominalną porachowanych; a w pierwszym przypadku, opłaconą być winna prowizya od kaucyi, wedle stopy procentowej w ces. król. funduszu umorzenia przyjętej.

Kasy, w których rzeczone złożenie kaucyi nastąpić winno, są w porozumieniu z ministeryami sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i finansów, tudzież najwyższej władzy policyjnej, następujące, a to:

Główne kasy krajowe mają: Wiedeń, Linc, Solnogród, Grac, Praga, Berno, Opawa, Lwów, Czerniowce, Lublana, Celowiec, Tryest, Insbruk, Buda, Temeswar, Zagrzeb, Hermansztadt; filijalną kasę krajową: Kraków; centralną kasę: Medyolan i Wenecya; kasy zbiorowe: Wiener-Neustadt, Korneuburg, Stein, St. Pölten, Ried, Wels, Steyer, Marburg, Bruk nad rz. Mur, Jungbunzlau, Litomierz, Gitschin, Saaz,

162.

Verordnung des Justizministeriums im Einverständnisse mit dem Ministerium für Landescultur und Bergwesen vom 13. August 1852,

giltig für das Herzogthum Salzburg,

wodurch, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 19. Juli d. J., das dortige Landesgericht allein zur Verhandlung und Entscheidung aller von der Forstregulirungs-Ministerial-Commission auf den Rechtsweg gewiesenen oder noch zu weisenden Wald-Eigenthums-Ansprüche als erste Instanz bestimmt wird.

In Folge Allerhöchster Entschliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät vom 19. Juli l. J., wird hiemit ausnahmsweise und zur Erleichterung der Forstregulirung im Herzogthume Salzburg das dortige Landesgericht allein zur Verhandlung und Entscheidung aller von der Forstregulirungs-Ministerial-Commission auf den Rechtsweg gewiesenen oder zu weisenden Wald-Eigenthums-Ansprüche als erste Instanz bestimmt.

Krauss m. p.

163.

Erlass des Finanzministeriums vom 14. August 1852,

wirksam für alle Kronländer des Reiches, mit Ausnahme des Militärgränz-Gebietes,

womit jene Staatscassen namhaft gemacht werden, bei denen die Caution für Herausgabe einer periodischen Druckschrift politischen Inhaltes, oder im Falle einer gerichtlichen Verurtheilung einer periodischen Druckschrift erlegt werden kann, und der Erlass vom 24. März 1849 (Nr. 190 des Reichs-Gesetzblattes) ausser Geltung gesetzt wird.

Nach §. 15 des Allerhöchsten Patentes vom 27. Mai 1852, Nr. 122 des Reichs-Gesetzblattes, womit die neue Press-Ordnung erlassen wurde, ist für die Herausgabe einer periodischen Druckschrift politischen Inhaltes, und nach §. 13 desselben Patentes ist auch für andere periodische Druckschriften, wenn wegen derselben eine gerichtliche Verurtheilung erfolgt, eine Caution nach der Wahl des Erlegers in barem Gelde oder in auf Ueberbringer lautenden in Conventions-Münze verzinslichen kaiserlich-österreichischen Staats-Schuldverschreibungen nach dem Börsecourse des Erlagstages, jedoch nicht über den Nennwerth berechnet, zu erlegen, und im ersteren Falle ist der Cautionsbetrag nach dem bei dem k. k. Tilgungsfonde bestehenden Zinsfusse zu verzinsen.

Die Cassen, bei welchen der erwähnte Cautions-Erlag stattzufinden hat, sind nach dem zwischen den Ministerien der Justiz, des Innern und der Finanzen, dann der Obersten Polizei-Behörde getroffenen Uebereinkommen Folgende:

Die Landeshauptcassen zu Wien, Linz, Salzburg, Gratz, Prag, Brünn, Troppau, Lemberg, Czernowitz, Laibach, Klagenfurt, Triest, Innsbruck, Ofen, Temesvar, Agram, Hermannstadt; die Filial-Landescasse in Krakau; die Centralcassen zu Mailand und Venedig; die Sammlungscassen zu Wiener Neustadt, Korneuburg, Stein, St. Pölten, Ried, Wels, Steyer, Marburg, Bruck an der Mur, Jungbunzlau, Leitmeritz, Gitschin, Saaz,

Pisek, Tabor, Klattau, Schlan, Chrudim, Eger, Budziejowice, Czaslau, Pilsen, Königgrätz, Leippa, Karlsbad, Ołomuniec, Ihława, Weiskirchen, Znojem, węgierski Hradisch, Cieszyn, Jägerndorf, Wadowice, Sącz, Jasło, Bochnia, Sanok, Sambor, Stryj, Brzeżany, Kołomyja, Żółkiew, Tarnów, Przemyśl, Stanisławów, Tarnopol, Brody, Złoczów, Jagielnica, Neustadt, Adelsberg, Villach, Gorycya, Mitterburg, Capo d'Istrya, Lussin, Feldkirch, Brixen, Trydent, Arad, B. Gyarmath, Fünfkirchen, Wielki-Waradyn, W. Kanischa, Koszyce, Miskolcz, Neutra, Ödenburg, Peszt, Preszburg, Raab, Rosenberg, Szathmár, Szegedin, Szolnok, Debreczyn, Ungwar, Lugos, W. Becskerek, Zombor, Fiume, Pozega, Osiek, Kreutz, Waradyn, Broos, Kołozwar, M. Vasarhely, Bistrzyca, Kronsztad; kasy intendancyjne finansowe: Bergamo, Brescia, Como, Cremona, Lodi, Mantua, Morbegno, Pawia, Padwa, Vicenza, Werona, Treviso, Beluno, Rovigo i Udine.

Kasy wspomnione, obowiązane są przyjmować kaucyę lub jej uzupełnienie za przedłożeniem dokumentu przeznaczenia ze strony osób interesowanych, i wydawać osobom, kaucyę składającym potrzebne im potwierdzenie niestęplowane, pieczęcią urzędową zawarowane, a dokładne wyrażenie przedmiotu i celu złożenia obejmujące.

Obligacye na kaucyę złożone, nie mają być żadną opatrzone winkulacyą, lecz tylko starannie przechowane zostaną pod zamknięciem trojakiem kontrolującem, a w kasach, gdzie takowe nie znajduje miejsca, pod zamknięciem dwojakiem kontrolującem; także wolno będzie stronom podnosić prowizye, od takowych obligacyj wypadające, zaczem wydane im być winny kupony na zapadłe już od rzeczonych obligacyj prowizye, atoliż zawsze za uwidocznieniem urzędowem ze strony tej kasy, w której złożenie nastąpiło, na wyż rzeczonych dokumentach potwierdzenia, które tym końcem przez składających kaucyę przedłożone być winny.

Kaucye w gotowiźnie złożone, powinny przez kasy, w których złożenie ma miejsce, bezpośrednio w funduszu umorzenia długów rządowych zyskownie być ulokowane, a co się tycze podniesienia i wypłacenia prowizyj od kaucyi przypadających w terminach przepisanych, równie co się tycze zwrotu kaucyi, jeżeli na to zezwala prokurator rządowy, służyć mają istniejące w tej mierze dyrektywy.

Jeżeli idzie o wydanie kaucyi do rąk strony, albo też o odwiezienie kary pieniężnej zasądzonej, lub kaucyi za przepadłą uznanej, do kasy, na rzecz której kary wpływają, winny kasy rządowe, w których kaucya złożoną została, stosować się do wydanej w tej mierze odezwy prokuratora rządowego, a w razie, gdy na karę pieniężną lub na przepad kaucyi zawyrokowano i kaucyę zapisy długów Stanu stanowią, powinny takowe na żądanie prokuratora rządowego przez kasę umorzenia długów rządowych, giełdownie być sprzedane, nareszcie powinno zrealizowanie wszelkiej summy, mającej się odwieźć do kasy, na rzecz której kary przepadają, a to w razie sprzedaży obligacyj, z udzieleniem urzędowego odpisu karty giełdowej i noty sprzedaży, do wiadomości być podane prokuratoryi rządowej, która zaasygnuje kasę, dla której kary przepadają, do odebrania zrealizowanej summy, za potwierdzeniem odebrania niestęplowanem.

Baumgartner m. p.

Pisek, Tabor, Klattau, Schlan, Chrudim, Eger, Budweis, Czaslau, Pilsen, Königgrätz, Leippa, Carlsbad, Olmütz, Iglau, Weisskirchen, Znaim, Ungarisch-Hradisch, Teschen, Jägerndorf, Wadowice, Sandec, Jaslo, Bochnia, Rzeszow, Sanok, Sambor, Stry, Brzezan, Kolomea, Zolkiew, Tarnow, Przemysl, Stanislau, Tarnopol, Brody, Zloczow, Jagielnica, Neustadtl, Adelsberg, Villach, Görz, Mitterburg, Capo d'Istria, Lussin, Feldkirch, Brixen, Trient, Arad, B. Gyarmath, Fünfkirchen, Grosswardein, Gross-Kanisa, Kaschau, Miskolcz, Neutra, Oedenburg, Pesth, Pressburg, Raab, Rosenberg, Szathmár, Szegedin, Szolnok, Debrezin, Unghvar, Lugos, Gross-Becskerek, Zombor, Fiume, Pozega, Essegg, Kreutz, Warasdin, Broos, Klausenburg, M. Vasarhely, Bistritz, Kronstadt; die Finanz-Intendanzcassen zu Bergamo, Brescia, Como, Cremona, Lodi, Mantua, Morbegno, Pavia, Padua, Vicenza, Verona, Treviso, Belluno, Rovigo und Udine.

Diese Cassen haben die erwähnten Cautionen oder Cautions-Ergänzungsbeträge gegen Beibringung der Widmungs-Urkunde von Seite der betheiligten Parteien zu übernehmen und den Erlegern hierüber die von ihnen benöthigte, den Gegenstand und Zweck des Erlages genau bezeichnende ungestämpelte, mit dem Amtssiegel versehene Bestätigung auszustellen.

Die Cautions-Obligationen sind mit keinem Haftungsbande zu versehen, sondern nur sorgfältig unter dreifacher, und bei jenen Cassen, wo diese nicht besteht, unter zweifacher Gegensperre zu hinterlegen; auch bleibt den Parteien die Interessen-Behebung von diesen Obligationen unbenommen, wesshalb ihnen die Coupons über die bereits verfallenen Obligations-Interessen jederzeit gegen ämtliche Ersichtlichmachung auf den erwähnten, von den Cautionslegern zu diesem Behufe beizubringenden Empfangsbestätigungen jener Casse, bei welcher der Erlag stattfand, zu erfolgen sind.

Die geleisteten Bar-Cautionen sind von jenen Cassen, bei welchen der Erlag geschieht, unmittelbar bei dem Staatsschulden-Tilgungsfonde fruchtbringend anzulegen, und es ist sich in Absicht auf die Behebung und Ausbezahlung der hievon verfallenen Cautionscapitals-Interessen in den vorgeschriebenen Terminen, sowie auch in Ansehung der Cautionscapitals-Rückzahlung selbst, insoferne solche von dem Staatsanwalte zugestanden wird, an die diessfalls bestehenden Directiven zu halten.

Die Staatscassen, bei welchen der Cautionserlag geschieht, haben, wenn es sich um Erfolglassung einer Caution an die Partei, oder um die Abfuhr einer erkannten Geldstrafe oder eines als verfallen erklärten Cautionsbetrages an die Casse, der die Strafen verfallen, handelt, der diessfälligen Aufforderung des Staatsanwaltes Folge zu geben, und in dem Falle. wenn auf eine Geldstrafe oder auf den Verfall eines Cautionsbetrages erkannt wird, und die Cautionen in Staats-Schuldverschreibungen bestehen, sind dieselben auf das vom Staatsanwalte gestellte Ersuchen im Wege der Staatsschulden-Tilgungscasse börsemässig zu veräussern, übrigens ist die Realisirung jedes an die Casse, der die Strafen verfallen, abzugebenden Betrages, und zwar im Falle eines Obligations-Verkaufes unter Mittheilung einer ämtlichen Abschrift des Börsezettels und der Verkaufsnote zur Kenntniss der Staatsanwaltschaft zu bringen, welche sohin die Casse, der die Strafen verfallen, zur Empfangnahme des realisirten Betrages gegen ungestämpelte Empfangsbestätigung anweisen wird.

Baumgartner *m. p.*

164.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 19. Sierpnia 1852,

moc mające w królestwie Lombardzko-Weneckiem, w Dalmacyi, Galicyi z Krakowem i Bukowiną, i w Siedmiogrodzie;

którem w porozumieniu z ministeryum spraw wewnętrznych i najwyższą władzą policyjną, ustanowione zostają te władze, przez które aż do zaprowadzenia prokuratoryi rządowej w wyż rzeczonych krajach koronnych, sprawowane być winny czynności urzędowe, prokuratorowi rządowemu w §§. 15, 17 i 20 ustawy o druku z d. 27. Maja 1852 r. (Nr. 122 dz. pr. p.) **przekazane.**

Ponieważ ustawą drukową, na dniu 27. Maja 1852 r. wydaną (Nr. 122 dz. pr. p.), a z dniem 1. Września 1852 r. w życie wstępującą, niektóre czynności urzędowe zostały prokuratoryi rządowej przekazane, instytut zaś ten nie jest jeszcze zaprowadzony w królestwie Lombardzko-Weneckiem, w Dalmacyi, Galicyi, Krakowie, Bukowinie i w Siedmiogrodzie; przeto widzi się ministeryum sprawiedliwości spowodowanem, wydać w porozumieniu z ministeryum spraw wewnętrznych i najwyższą władzą policyjną rozporządzenie, iż w rzeczonych krajach koronnych, aż do zaprowadzenia prokuratoryi rządowej, sprawowane być winny czynności urzędowe, ustawą drukową w §§. 15 i 17. prokuratorowi rządowemu przekazane, przez sądy karne, do sądownictwa nad zbrodniami i wykroczeniami powołane, działalność zaś prokuratorska, w §. 20 oznaczona, przez władzę cesarską do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa ustanowioną.

Krauss m. p.

164.

Verordnung des Justizministeriums vom 19. August 1852,

wirksam für das lombardisch-venetianische Königreich, Dalmatien, Galizien mit Krakau und Bukowina, und Siebenbürgen,

wodurch, im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und der Obersten Polizei-Behörde, diejenigen Behörden bestimmt werden, von denen bis zur Einführung der Staatsanwaltschaft in den obigen Kronländern die in den §§. 15, 17 und 20 der Press-Ordnung vom 27. Mai 1852 (Nr. 122 des Reichsgesetzblattes) dem Staatsanwalte zugewiesenen Amtsverrichtungen zu besorgen sind.

Da durch die am 1. September 1852 in Wirksamkeit tretende Press-Ordnung vom 27. Mai 1852 (Nr. 122 des Reichsgesetzblattes) mehrere Amtshandlungen der Staatsanwaltschaft zugewiesen sind, dieses Institut aber in dem lombardisch-venetianischen Königreiche, Dalmatien, Galizien, Krakau, der Bukowina und in Siebenbürgen noch nicht eingeführt ist, so findet das Justizministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und der Obersten Polizei-Behörde zu bestimmen, dass in diesen Kronländern, bis zur Einführung der Staatsanwaltschaft, die in den §§. 15 und 17 der Press-Ordnung dem Staatsanwalte zugewiesenen Amtshandlungen von den mit der Gerichtsbarkeit über Verbrechen und Vergehen betrauten Strafgerichten, die im §. 20 bezeichnete Amtsverrichtung des Staatsanwaltes aber von der zur Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit bestellten landesfürstlichen Behörde zu besorgen seien.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LI.

Wydana i esłrozana: dnia 25. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 25. August 1852.

Część LI.

Wydana i rozesłana dnia 25. Sierpnia 1852.

165.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 3. Sierpnia 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy królestwo Lombardzko-Weneckie;

dotyczące tak zniesienia przepisów względem kursu przymusowego biletów skarbowych trzyprocentowych w obrocie znajdujących się, jakoteż wymiany tychże.

Na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 19. Lipca r. b., podaje ministeryum finansów do powszechnej wiadomości, co następuje:

Postanowienia dotychczasowe, dotyczące kursu przymusowego biletów skarbowych 3%towych, tracą moc swą z końcem roku bieżącego tak dalece, iż począwszy od dnia 1. Stycznia roku przyszłego, nikt już więcej w powszechnym obrocie do przyjmowania onychże w miejsce zapłaty zniewolonym być nie może.

Posiadaczom uprocentowanych biletów skarbowych, z dniem 1 Stycznia 1852 wystawionych, do woli zostawia się, wymienić takowe na nieuprocentowane bilety skarbowe 5- i 50-reńskowe, w biegu przymusowem zostające, albo też po upływie roku 1852 za nowe bilety skarbowe 100-, 500- i 1000-reńskowe, po 3% uprocentowane, bez przymusu atoliż w obiegu znajdujące się, opatrzone datą wystawienia z r. 1853.

W przypadku pierwszym wydane zostaną prowizye aż do dnia wymiany, w przypadku zaś ostatnim, tylko do końca roku 1852, a to z tego powodu, ponieważ prowizye od dnia 1. Stycznia 1853 bieżące, bez tego już ciążą na biletach skarbowych nowego wygotowania.

Do wymiany uprocentowanych biletów skarbowych na nieuprocentowane lub uprocentowane bilety skarbowe wydania nowego, ustanowiona jest w Wiedniu kasa wymieniawcza, w krajach zaś koronnych, w których bilety skarbowe obieg przymusowy mają, główne kasy krajowe.

Nadto, będą bilety skarbowe z d. 1. Stycznia 1852, także i nadal we wszystkich kasach rządowych, zamiast wypłaty przyjmowane i zapadłe 3%-we prowizye stronom aż do dnia wypłaty porachowane.

Co się tycze skarbowych biletów uprocentowanych z datą wydania z d. 1. Stycznia 1850 i 1851 r., pozostają w swej mocy postanowienia obwieszczenia z dnia 2. Kwietnia 1852. (dziennik praw państwa rok 1852. Nr. 81.).

LI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 25. August 1852.

165.

Erlass des Finanzministeriums vom 3. August 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches,

die Aufhebung der Zwangscours-Bestimmungen in Absicht auf die im Verkehre befindlichen, zu 3 Percent verzinslichen Reichsschatzscheine und deren Verwechslung betreffend.

Auf Grund der Allerhöchsten Entschliessung vom 19. Juli l. J. wird von Seite des Finanzministeriums Nachfolgendes zur Kenntniss gebracht:

Die gegenwärtig geltenden Zwangscours-Bestimmungen haben in Absicht auf die zu 3 Percent verzinslichen Reichsschatzscheine mit Ende dieses Jahres in soweit ausser Wirksamkeit zu treten, dass vom 1. Jänner künftigen Jahres angefangen, im allgemeinen Verkehre Niemand zur Annahme derselben an Zahlungsstatt verhalten werden kann.

Den Besitzern der verzinslichen Reichsschatzscheine vom 1. Jänner 1852 wird freigestellt, dieselben gegen unverzinsliche im Zwangsumlaufe befindliche Reichsschatzscheine zu 5 fl. und 50 fl., oder nach Ablauf des Jahres 1852 gegen neue zu 3 Percent verzinsliche, jedoch ohne Zwang coursirende Reichsschatzscheine zu 100 fl., 500 fl. und 1000 fl. mit der Ausfertigung vom Jahre 1853 zu verwechseln. Im ersteren Falle werden die Zinsen bis zum Verwechslungstage, im letzteren Falle aber aus dem Grunde nur bis Ende des Jahres 1852 erfolgt werden, weil die vom 1. Jänner 1853 an laufenden Zinsen ohnehin auf den Reichschatzscheinen der neuen Ausfertigung haften.

Zur Verwechslung der verzinslichen Reichsschatscheine in unverzinsliche oder in verzinsliche Reichsschatzscheine der neuen Ausfertigung ist in Wien die Verwechslungscasse, in denjenigen Kronländern aber, in welchen die Reichsschatzscheine Zwangsumlauf haben, die Landeshauptcasse bestimmt.

Ueberdiess werden die verzinslichen Reichsschatzscheine vom 1. Jänner 1852 auch für die Zukunft bei allen Staatscassen als Zahlung angenommen, und den Parteien die bis zum Tage der Zahlung verfallenen 3percentigen Zinsen gut gerechnet werden.

Hinsichtlich der verzinslichen Reichsschatzscheine mit den Ausfertigungsdaten vom 1. Jänner 1850 und 1851 hat es bei den Bestimmungen der Kundmachung vom 2. April 1852 (Reichsgesetzblatt, Jahrgang 1852, Nr. 81) zu verbleiben.

Uprocentowane bilety skarbowe, będą nareszcie po nastąpionem zniesieniu kursu przymusowego, wliczone do ogólnej summy rządowych pieniędzy papierowych w obiegu zostających.

Baumgartner m. p.

166.

Rozporządzenie najwyższej władzy policyjnej z d. 3. Sierpnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

dotyczące nazwy władz policyjnych w krajach koronnych.

W skutek Najwyższego postanowienia z dnia 24. zeszł. mies., każde już uorganizowane starostwo grodzkie, na przyszłość prowadzić będzie nazwę: C. k. dyrekcya policyi, zaczem więc c. k. władze policyjne w krajach koronnych, dzielić się mają tylko na dyrekcye policyi i komisaryaty policyi, z których dyrekcyami policyi klasy I. te nazywane będą, na czele których stoi przełożony, w VI. lub V. klasie dyet znajdujący się, a dyrekcyami policyi klasy III. zaś te, które zostają pod kierownictwem urzędnika, do VII. klasy dyet należącego.

Kempen m. p.

167.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 6. Sierpnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

którem obwieszczonem zostaje, iż w skutek Najwyższego postanowienia z d. 7. Sierpnia 1852 r., uwolnioną zostaje płaca roczna w ilości aż do 300 zlt. r. od opłaty taksy służbowej.

Najwyższem postanowieniem de dato Munkács 7. Sierpnia 1852, raczył Jego Ces. Król. Mość, Najjaśniejszy Pan, najłaskawiej zezwolić, ażeby przy wszystkich posadach cywilnych, wojskowych i nadwornych, bez różnicy krajów koronnych taksa służbowa (mianowicie taksa karencyi gaży, charakteru i karencyi), wtedy tylko opłaconą była, jeżeli pobory taksom ulegające, przewyższają summę trzechset złotych reńskich, i żeby takowa tylko od przewyżki wymierzaną była; tudzież zarazem, ażeby tym ustanowionym, którzy od wolnej od taks na przyszłość płacy aż do ilości 300 zł. r. taksę albo całkiem albo w części opłacić mają, począwszy od dnia Najwyższego postanowienia odpisane zostały taksy jeszcze niezapadłe, wyłącznie przeto taks takowych, które zalegają jeszcze tylko z powodu przedłużenia terminu wypłaty.

Baumgartner m. p.

Uebrigens werden die verzinslichen Reichsschatzscheine auch nach erfolgter Aufhebung des Zwangscourses in den Gesammtbetrag des umlaufenden Staatspapiergeldes mit eingerechnet.

Baumgartner *m. p.*

166.

Verordnung der Obersten Polizei-Behörde vom 3. August 1852,

wirksam für alle Kronländer,

betreffend die Benennung der Polizei-Behörden in den Kronländern.

In Folge einer Allerhöchsten Entschliessung vom 24. vorigen Monates haben alle bereits organisirten Stadthauptmannschaften künftighin den Namen: „k. k. Polizei-Direction" zu führen, wornach die k. k. Polizei-Behörden in den Kronländern nur in Polizei-Directionen und in Polizei-Commissariate sich theilen, und Polizei-Directionen I. Classe diejenigen heissen, an deren Spitze ein der sechsten oder fünften Diätenclasse angehöriger Vorsteher sich befindet, dann Polizei-Directionen II. Classe jene, welche von einem Beamten der siebenten Diätenclasse geleitet werden.

Kempen *m. p.*

167.

Erlass des Finanzministeriums vom 16. August 1852,

wirksam für alle Kronländer,

mit welchem die Allerhöchste Entschliessung vom 7. August 1852, in Betreff der Befreiung des Gehaltsbetrages bis 300 fl. von der Diensttaxe kundgemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung, ddo. Munkács *am 7. August 1852, Allergnädigst zu bewilligen geruhet, dass bei allen Civil-, Militär- und Hofstaats-Bedienstungen ohne Unterschied der Kronländer die Diensttaxe (rücksichtlich Gage-Carenz-, Charakter- und Carenztaxe) nur dann einzutreten habe, wenn die taxbaren Genüsse den Betrag von dreihundert Gulden überschreiten und nur von dem Mehrbetrage zu bemessen sei, sowie dass denjenigen Angestellten, welche von dem künftig taxfreien Betrage pr. 300 fl. die Taxe noch ganz oder zum Theile zu entrichten haben, von dem Tage der Allerhöchsten Entschliessung die noch nicht fälligen Taxraten, sonach mit Ausschluss jener, die aus Zufristungen noch aussiehen, abgeschrieben werden.*

Baumgartner *m. p.*

168.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych, ministra sprawiedliwości i szefa najwyższej władzy policyjnej z d. 18. Sierpnia 1852,

mocą którego ustawa o druku z dniem 1. Września r. b., w wykonanie wprowadzoną zostaje także i w częściach państwa, obecnie w stanie wyjątkowym zostających.

Najwyższem postanowieniem de dato Szent-Márton 11. Sierpnia r. b., raczył Najjaśniejszy Pan, Jego Ces. Król. Apostolska Mość, najłaskawiej rozporządzić, iż począwszy od dnia 1. Września r. b., ustawa drukowa, także w krajach i częściach państwa, obecnie w stanie oblężenia zostających, w zupełną moc prawa wprowadzoną i przez władze w ustawie drukowej wymienione, wykonywaną być ma.

Zaczem więc, począwszy od dnia 1. Września r. b., władze polityczne i policyjne, prokuratorye rządowe, i sądy zwyczajne, co się tycze dozorowania druku i ukarania czynności przestępnych, przez druk popełnionych, wejść winny w należyty zakres działania, w tej mierze im w ustawie karnej, w rozporządzeniach o kompetencyi i w ustawie drukowej wskazany, z którym to dniem co do spraw drukowych, ustaje zarazem działalność władz wojskowych i sądów wojennych.

Bach m. p. **Krauss** m. p. **Kempen** m. p.

168.

Verordnung des Ministers des Innern, des Ministers der Justiz und des Chefs der Obersten Polizei-Behörde vom 18. August 1852,

womit die Press-Ordnung auch für die im Ausnahmszustande befindlichen Gebietstheile vom 1. September d. J. an in Wirksamkeit gesetzt wird.

Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät geruhten mit der Allerhöchsten Entschliessung de dato Szent-Márton *am 11. August d. J. Allergnädigst anzuordnen, dass die Press-Ordnung vom 1. September d. J. angefangen, auch in jenen Ländern und Gebietstheilen, welche sich dermalen im Belagerungszustande befinden, in volle Gesetzeskraft zu treten, und durch die in der Press-Ordnung bezeichneten Behörden in Vollzug zu bringen sei.*

Es haben demnach vom 1. September angefangen die politischen und Polizei-Behörden, die Staatsanwaltschaften und die regelmässigen Gerichte in Bezug auf die Ueberwachung der Presse und die Bestrafung von durch die Presse begangenen gesetzwidrigen Handlungen in den ihnen vom Strafgesetze, den Competenz-Verordnungen und der Press-Ordnung vorgezeichneten regelmässigen Wirkungskreis einzutreten, und die Wirksamkeit der Militär-Behörden und Kriegsgerichte in Bezug auf die Angelegenheiten der Presse mit demselben Tage aufzuhören.

Bach *m. p.* **Krauss** *m. p.* **Kempen** *m. p., F. M. L.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LII.

Wydana i rozesłana: dnia 26. Sierpnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 26. August 1852.

Część LII.

Wydana i rozesłana dnia 26. Sierpnia 1852.

169.

Traktat pocztowy między Austryą i Państwem papiezkiem z d. 30. Marca 1852 roku,

podpisany w Rzymie w d. 30. Marca 1852 r. zamieniony w ratyfikacyach tamże 11. Czerwca 1852 r.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

Czynimy wiadomo wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ konwencya fundamentalna względem związku pocztowego austryacko-włoskiego, zawarta we Florencyi na dniu 5. Listopada 1850 r. między pełnomocnikiem Naszym i pełnomocnikiem Jego Ces. Król. Wysokości Arcyksięcia Austryi, Wielkiego-Księcia Toskany, a potwierdzony przez Nas tego samego miesiąca i roku, uznaną i przyjętą została także przez pełnomocników tak Jego Świątobliwości, jakoteż Naszego, umyślnie do tego umocowanych, jak gdyby przez nich samych zawarta, z dodatkiem osobnej konwencyi pocztowej, na dniu 30. Marca r. b. przyprowadzonej do skutku i podpisanej w Rzymie, w osnowie następującej:

LII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 26. August 1852.

169.

Post-Vertrag zwischen Oesterreich und dem Kirchenstaate vom 30. März 1852.

Unterzeichnet zu Rom am 30. März 1852. In den Ratificationen ausgewechselt ebendaselbst am 11. Juni 1852.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Bucovinae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris et inferioris Silesiae; Comes Habsburgi et Tirolis; Magnus Wojwoda Wojwodinae Serbiae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Quum ea, quae die 5. Novembris anni 1850 Nostrum inter et Caesareae et Regiae Celsitudinis Suae Archiducis Austriae, Magni Ducis Hetruriae, plenipotentiarios Florentiae inita, atque a Nobis die 30. ejusdem mensis et anni sancita est conventio fundamentalis, super austro-italica unione postali, etiam a plenipotentiario Suae Sanctitatis, et Nostro, ad id proprie delegatis, veluti ab eisdem pacta, agnita et accepta sit, addita insuper speciali conventione postali, die 30. Martii a. c. inita et signata Romae tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.

Essendo stata conclusa in Firenze sotto la data del cinque novembre mille ottocento cinquanta fra i plenipotenziari austriaco e toscano una Convenzione fondamentale per una lega postale austro-italica, ed essendosi determinati i Governi pontificio ed austriaco di applicare ai rispettivi loro Stati la predetta Convenzione fondamentale, i plenipotenziari dei due Stati medesimi, cioè:

per Sua Santità:

Sua Eminenza Reverendissima il signor Cardinale Giacomo Antonelli, Segretario di Stato della stessa Sua Santità ecc.,

per Sua Maestà l'Imperatore d'Austria:

Il signor Conte Maurizio d'Esterházy, Inviato straordinario e Ministro plenipotenziario di S. M. I. e R. Apostolica presso la Santa Sede ecc.

chiamati dai loro poteri e dalle loro istruzioni, hanno stipulato di accordo, sotto riserva delle ratifiche Sovrane, la seguente Convenzione speciale:

Articolo 1.

Accessione del Governo di Sua Santità alla lega postale austro-italica.

Premesso che sotto la data del 5 novembre 1850 fu stipulata in Firenze tra i Governi di Sua Maestà l'Imperatore d'Austria da una parte, e di S. A. I. R. l'Arciduca Granduca di Toscana dall' altra una Convenzione fondamentale per una lega postale austro-italica, il Governo di Sua Santità dichiara di accedere alla lega stessa e di accettare la sovraccennata Convenzione fondamentale di cui si allega sotto *A* come parte integrante una copia autentica, salve

Tłumaczenie.

Ponieważ we Florencyi na dniu 5. Listopada 1850 r. zawarty został między pełnomocnikami Austryi i Toskany traktat, względem zasad traktatu pocztowego austryacko-włoskiego, a rząd papiezki i austryacki, widzą się spowodowanemi wprowadzić w zastosowanie traktat wyż wspomniony, także i w Swojich państwach; przeto pełnomocnicy tychże państw obudwóch, a mianowicie:

za Jego Świątobliwość:

Jego Przewielebność pan kardynał Jakób Antonelli, sekretarz stanu Jego Świątobliwości etc. a

za Jego Ces. Król. Mość Cesarza Austryi;

pan hrabia Maurycy Esterházy, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości przy Stolicy Apostolskiej etc. etc.

na mocy pełnomocnictw i instrukcyj swoich z zastrzeżeniem ratyfikacyi ze strony swojich panujących, zawarli następujący traktat specyalny:

Artykuł 1.

Przystąpienie rządu Jego Świątobliwości do traktatu pocztowego austryacko-włoskiego.

Gdy w dniu 5. Listopada 1850 we Florencyi pomiędzy rządami Jego Ces. Król. Mości Cesarza Austryi z jednej, a Jego ces. król. Wysokości Arcyksięcia- i Wielkiego Księcia Toskańskiego z drugiej strony, zawarty został traktat co do zasad związku pocztowego austryacko-włoskiego, rząd Jego Świątobliwości oświadcza, iż przystępuje do rzeczonego traktatu pocztowego i przyjmuje tenże traktat główny, którego odpis autentyczny załączony jest pod *A*,

Uebersetzung.

Nachdem in Florenz unterm 5. November 1850 zwischen den Bevollmächtigten von Oesterreich und Toscana ein Vertrag über die Grundlagen eines österreichisch-italienischen Postvereines abgeschlossen worden ist, und sich die päpstliche und die österreichische Regierung bestimmt gefunden haben, den vorerwähnten Vertrag auch in Ihren beiderseitigen Staaten zur Anwendung zu bringen, sind die Bevollmächtigten derselben beiden Staaten, und zwar:

Für Seine Heiligkeit:

Seine Eminenz der Herr Cardinal Jacob Antonelli, Staatssecretär Seiner Heiligkeit etc., und

für Seine Majestät den Kaiser von Oesterreich:

der Herr Graf Moriz Esterházy, ausserordentlicher Gesandte und bevollmächtigter Minister Seiner k. k. Apostolischen Majestät bei dem heiligen Stuhle etc.

durch ihre Vollmachten und Instructionen berufen, unter Vorbehalt der Ratificationen Ihrer Souveräne über nachfolgenden Specialvertrag übereingekommen:

Artikel 1.

Beitritt der Regierung Seiner Heiligkeit zum österreichisch-italienischen Postvereine.

Nachdem unterm 5. November 1850 in Florenz zwischen den Regierungen Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich einerseits, und Seiner k. k. Hoheit des Erzherzog-Grossherzoges von Toscana anderseits ein Vertrag über die Grundlagen eines österreichisch-italienischen Postvereines abgeschlossen worden ist, erklärt die Regierung Seiner Heiligkeit, diesem Postvereine beizutreten, und den oberwähnten Hauptvertrag, von welchem unter A eine authentische Abschrift als integrirender Bestandtheil beigeschlossen ist, mit Ausnahme

le modificazioni e riserve contenute nella presente Convenzione speciale.

Tutte le disposizioni contenute nella Convenzione fondamentale del 5 novembre 1850 saranno applicabili giusta l' articolo 1 della medesima, e salve le modificazioni e riserve di cui sopra, tanto alla corrispondenza concambiantesi fra lo Stato pontificio e gli altri paesi appartenenti alla lega postale austro-italica, quanto a quella concambiantesi fra lo Stato pontificio e gli Stati esteri.

Le disposizioni concernenti la circolazione delle corrispondenze nell' interno dello Stato pontificio rimangono interamente nel dominio della propria di lui amministrazione.

jako część integrująca, z wyjątkiem zmian i zastrzeżeń, zawartych w niniejszym traktacie specyalnym.

Wszelkie postanowienia, objęte traktatem głównym z dnia 5. Listopada 1850 r., zastosowane będą na mocy Art. 1 onegoż, z wyjątkiem jednakże rzeczonych zmian i zastrzeżeń, tak do korespondencyj, które przesełane będą między państwem papiezkiem i państwami związku pocztowego austryacko-włoskiego, jakoteż do korespondencyj, przesełanych między państwem papiezkiem i państwami do tegoż związku należącemi.

Rozporządzenia, tyczące się korespondencyi wewnętrznej państwa papiezkiego, pozostawione będą zupełnie własnej jego administracyi.

Articolo 2.
Comunicazioni postali.

Le comunicazioni postali attualmente in vigore fra lo Stato pontificio e i Dominii austriaci restano inalterate.

Artykuł 2.
Połączenia pocztowe.

Istniejące obecnie połączenia pocztowe między państwem papiezkiem i państwami austryackiemi, pozostaną niezmienne.

Articolo 3.
Concerti sulle spese di trasporto delle corrispondenze.

I due Governi contraenti convengono sul principio, che ciascuno di essi abbia a sopportare le spese di trasporto delle corrispondenze sul proprio territorio fino alla prima stazione postale del rispettivo Stato limitrofo compreso nella lega.

Essendo attualmente in attività una giornaliera corrispondenza fra Mantova e Firenze per la via di Bologna mediante tre corsi settimanali di corrieri, e quattro di staffetta ordinaria (una di queste ultime per ora sostituita da un forgoncino militare austriaco) e trovandovisi l' amministra-

Artykuł 3.
Ugoda co do kosztów za przesełanie korespondencyj.

Obadwa rządy kontraktujące, zgadzają się na to, że każdy z nich ponosić będzie koszta za przesełanie korespondencyj we własnym obrębie aż do pierwszej stacyi pocztowej graniczącego państwa związkowego.

Ponieważ obecnie zaprowadzone jest codzienne połączenie pocztowe między Mantuą i Florencyą, drogą przez Bolognię, za pomocą kuryerów, którzy trzy razy w tygodniu, i sztafet zwyczajnych, które cztery razy w tygodniu odchodzą (jedna z tychże ostatnich zastąpioną bywa obecnie przez

der Abänderungen und Vorbehalte anzunehmen, welche in dem gegenwärtigen Specialvertrage enthalten sind.

Alle Bestimmungen des Hauptvertrages vom 5. November 1850 haben in Gemässheit des Artikel 1 desselben, jedoch mit Ausnahme der vorerwähnten Abänderungen und Vorbehalte, sowohl auf die Correspondenzen, welche zwischen dem Kirchenstaate und den Staaten des österreichisch-italienischen Postvereines, als auch auf jene, welche zwischen dem Kirchenstaate und den auswärtigen Staaten versendet werden, Anwendung zu finden.

Die den inneren Correspondenzverkehr des Kirchenstaates betreffenden Anordnungen bleiben gänzlich dessen eigener Verwaltung anheimgestellt.

Artikel 2.

Postverbindungen.

Die gegenwärtig bestehenden Postverbindungen zwischen dem Kirchenstaate und den österreichischen Staaten bleiben unverändert.

Artikel 3.

Vereinbarung über die Kosten der Correspondenzbeförderung.

Die beiden vertragschliessenden Regierungen vereinbaren sich über den Grundsatz, dass jede von ihnen die Kosten für die Beförderung der Correspondenzen auf dem eigenen Gebiete bis zur ersten Poststation des angränzenden Vereinsstaates zu tragen habe.

Da gegenwärtig eine tägliche Postverbindung zwischen Mantua und Florenz auf dem Wege über Bologna mittelst des wochentlich dreimaligen Courier- und viermaligen ordinären Staffetten-Curses besteht (einer der letzteren wird gegenwärtig durch einen österreichischen Militär-Packwagen ersetzt) und da die päpstliche Postverwaltung hierbei dermalen

zione postale pontificia al presente cointeressata pel solo inoltro delle proprie corrispondenze, e non pel prodotto dei viaggiatori e degli articoli che s' inoltrano coi corrieri e col forgoncino, si conviene che le spese pei tre corsi dei corrieri e per le quattro spedizioni di staffette settimanali proseguiranno ad essere sostenute dai Governi austriaco e toscano anche per la percorrenza sul territorio pontificio sino a che non sarà attivato il nuovo servizio preveduto all' articolo 40 della presente Convenzione. Però sino a che non sarà attivato questo nuovo servizio, il Governo pontificio corrisponderà in rate trimestrali a quello austriaco la somma di annui scudi mille quattrocento novantasette e bajocchi ottantasette e mezzo (Sc. 1497,87½) d' accordo stabilito a titolo d' indennizzo di spese pel trasporto delle corrispondenze pontificie.

Il Governo austriaco s' incarica di corrispondere la rispettiva quota della suddetta somma al Governo toscano.

wóz pakowny wojskowy austryacki), a ponieważ administracya poczt papiezkich przytem udział bierze tylko w przesełaniu swych własnych korespondencyj, w dochodach zaś za przewóz podróżnych i przesełek przewozowych za pomocą kuryerów i wozów pakownych udziału nie ma; przeto strony zgadzają się na to, iż koszta za kurs kuryerów trzy razy w tygodniu i za kurs sztafet cztery razy w tygodniu, ponosić będą rządy austryacki i toskański, także za przestrzeń w obrębie papiezkim, a to tak długo, dopóki zaprowadzonym nie będzie nowy kurs szybkowozów, o którym wspomina Art. 40 niniejszego traktatu. Aż do zaprowadzenia tego nowego kursu, rząd papiezki płacić będzie austryackiemu w kwartalnych ratach summę rocznych tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt siedm skudów i ośmdziesiąt siedem i pół bajoków (skudów 1497 : 87½), jako wynagrodzenie, ustanowione za wspólnem porozumieniem, tytułem kosztów przewozu korespondencyj rzymskich.

Rząd austryacki przyjmuje obowiązek wypłacenia rządowi toskańskiemu należącej mu się części od wspomnionej summy.

Articolo 4.

Abolizione delle competenze stabilite nella Convenzione postale pontificio-austriaca dell' anno 1823.

In correlazione alle stipulazioni contenute tanto nell' articolo precedente quanto nei seguenti, vengono soppresse le competenze che in forza degli articoli VI e VII della Convenzione postale pontificio-austriaca del 19 agosto 1823 il Governo pontificio ebbe a corrispondere a quello austriaco per la reciproca trasmissione delle corrispondenze estere.

Artykuł 4.

O zniesieniu płacy, ustanowionej w traktacie pocztowym austryacko-papiezkim z roku 1823.

Na zasadzie postanowień, objętych w poprzedzającym Art. i w artykułach następnych ustają płace, które na mocy Art. VI. i VII. traktatu pocztowego austryacko-papiezkiego z dnia 19. Sierpnia 1823, rząd papiezki uiszczać był winien rządowi austryackiemu za wzajemne wydawanie korespondencyi zagranicznej.

nur durch die Beförderung ihrer eigenen Correspondenzen betheiliget ist und nicht auch an dem Erträgnisse der Reisenden und Sendungen, welche mittelst der Couriere und Packwagen befördert werden, Theil nimmt, so kommt man überein, dass die Kosten für den wochentlich dreimaligen Courier- und viermaligen Staffetten-Curs von der österreichischen und der toscanischen Regierung auch für die auf päpstlichem Gebiete zu durchlaufenden Strecken fortan und in so lange zu tragen sind, bis nicht der neue Eilwagencurs, wovon der Artikel 40 des gegenwärtigen Vertrages handelt, zur Ausführung kommen wird. So lange aber dieser neue Curs nicht zur Ausführung kommt, wird die päpstliche Regierung an die österreichische in vierteljährigen Raten die Summe von jährlichen Eintausend vierhundert siebenundneunzig Scudi *siebenundachtzig und einen halben* Bajocco (Scudi *1497 : 87½*) *als die im gemeinsamen Einverständnisse festgesetzte Entschädigung für die Beförderungskosten der römischen Correspondenzen bezahlen.*

Die österreichische Regierung verpflichtet sich, der toscanischen Regierung den ihr von erwähnter Summe zukommenden Antheil zu erfolgen.

Artikel 4.

Aufhebung der in dem österreichisch-päpstlichen Postvertrage vom Jahre 1823 festgesetzten Zahlungen.

In Gemässheit der im vorhergehenden und in den nachfolgenden Artikeln enthaltenen Bestimmungen werden die Zahlungen eingestellt, welche kraft der Artikel VI und VII des päpstlich-österreichischen Postvertrages vom 19. August 1823 die päpstliche Regierung an die österreichische für die wechselseitige Auslieferung der ausländischen Correspondenzen zu leisten hatte.

A. Corrispondenze pontificio-austriache.

Articolo 5.

Tariffa per la loro tassazione.

Le tasse che si percepiscono al presente sulle corrispondenze nate nello Stato pontificio e destinate per l' Austria, e viceversa nate nello Stato austriaco, e destinate per lo Stato pontificio sono abolite. Verrà loro sostituita la comune tariffa stabilita nella Convenzione fondamentale modificata come appresso.

Articolo 6.

Lettera semplice, peso.

Il peso della lettera semplice viene fissato in Austria fino a un lotto di Vienna pari a gramme $17^1/_2$ (articolo 10 della Convenzione fondamentale) e nello Stato pontificio a denari $14^5/_6$ pari a gramme $17^1/_2$ che per comodo si stabiliscono a denari 15.

Articolo 7.

Tassa.

Per la percezione delle tasse nello Stato pontificio, si conviene che i 3, 6 e 9 carantani fissati dall' articolo 9 della Convenzione fondamentale i quali a tariffa corrisponderebbero rispettivamente a bajocchi $2^2/_5$, $4^4/_5$ e $7^2/_5$ sieno valutati 2, 5 e 8 bajocchi.

Articolo 8.

Stampe e campioni.

Sulle stampe qualunque compresi i giornali, gazzette e fogli periodici posti sotto fascia lo Stato pontificio percepirà un bajocco per ogni 15 denari ossia gramme $17^1/_2$ senza riguardo a distanza.

A. O korespondencyi rzymsko-austryackiej.

Artykuł 5.

Taryfa do jej taksowania.

Pobierane obecnie należytości za korespondencye, pochodzące z Austryi i przeznaczone do państwa papiezkiego, i odwrotnie za korespondencye, pochodzące z państwa papiezkiego i przeznaczone do Austryi, zostają zniesione, a na ich miejsce wstępuje taryfa wspólna, ustanowiona w traktacie głównym z następującą modyfikacyą.

Artykuł 6.

List pojedynczy—waga.

Waga listu pojedynczego, stanowi się w Austryi na 1 łót, wyrównywający $17^1/_2$ gramom (Art. 10 traktatu głównego), a w państwie papiezkiem na $14^5/_6$ denarów (wyrównywających $17^1/_2$ gramom), które się zaokrągla dla wygody na 15 denarów.

Artykuł 7.

Taksa.

Co do pobierania taks w państwie papiezkiem, strony zgadzają się na to, iż ustanowione w Art. 9 traktatu głównego taksy po 3, 6 i 9 kr., któreby według taryfy $2^2/_5$, $4^4/_5$ i $7^2/_5$ bajoków wynosiły, uważane będą za wyrównywające: 2, 5 i 8 bajokom.

Artykuł 8.

Druki i próbki towarów.

Od druków jakiegobądź rodzaju, do których należą dzienniki, gazety i pisma peryodyczne w przepasce krzyżowej, pobierać będzie państwo papiezkie po 1 bajoko za każde 15 denarów czyli $17^1/_2$ gramów bez względu na odległość.

A. Römisch-österreichische Correspondenzen.

Artikel 5.

Tarif für die Taxirung derselben.

Die Gebühren, welche man gegenwärtig für die aus Oesterreich herrührenden und nach dem Kirchenstaate bestimmten und umgekehrt aus dem Kirchenstaate herrührenden und nach Oesterreich bestimmten Correspondenzen einhebt, werden aufgehoben, und an ihre Stelle tritt der gemeinschaftliche im Hauptvertrage festgesetzte Tarif mit der nachfolgenden Modification.

Artikel 6.

Einfacher Brief — Gewicht.

Das Gewicht des einfachen Briefes wird in Oesterreich mit 1 Wiener Loth, gleich 17½ Gramme (Artikel 10 des Hauptvertrages) und im Kirchenstaate mit 14⅚ Denari *(gleich 17½ Gramme) festgesetzt, welche der Bequemlichkeit wegen auf 15* Denari *abgerundet werden.*

Artikel 7.

Taxe.

Bezüglich der Einhebung der Taxen im Kirchenstaate kommt man überein, dass die im Artikel 9 des Hauptvertrages festgesetzten 3, 6 und 9 Kreuzer, welche nach dem Tarife 2⅖, 4⅘ und 7⅖ Bajocchi *entsprechen würden, gleichzuhalten seien: 2, 5 und 8* Bajocchi.

Artikel 8.

Drucksachen und Waarenmuster.

Für Drucksachen jeder Art, worunter Journale, Zeitungen und periodische Blätter unter Kreuzband begriffen sind, wird der Kirchenstaat 1 Bajocco *für je 15* Denari *oder 17½ Gramme ohne Unterschied der Entfernung erheben.*

Per i campioni o mostre si esigerà la tassa di una lettera semplice per ogni due lotti, ossia per ogni 35 gramme (30 denari) analogamente all' articolo 13 della Convenzione fondamentale.

Se però la tassa indicata tanto per le stampe che per i campioni o mostre non fosse stata pagata all' atto della impostazione, queste spedizioni anderanno soggette alla tassa ordinaria delle lettere, e saranno trattate come le lettere non franche, o non munite dei bolli sufficienti al loro affrancamento, come al seguente articolo 12.

Articolo 9.

Francazione per mezzo dei francobolli.

Il pagamento del porto, che in virtù dell' articolo 11 della Convenzione fondamentale dev'essere per massima anticipato, si effettua per mezzo dell' applicazione di bolli giustificativi l' affrancazione volgarmente detti „francobolli" i quali si vendono dalle aziende postali dei due Stati.

Questi francobolli porteranno la indicazione del valore diverso di carantani 1, 2, 3, 6 e 9 nell' Austria, e di bajocchi 1 (per un carantano), 2 (tanto per due che tre carantani), 5 e 8 (per sei e rispettivamente per nove carantani) nello Stato pontificio.

Articolo 10.

Applicazione dei francobolli.

Chi spedisce lettere, stampe e campioni per la posta, dovrà attaccare al margine superiore dell' indirizzo, in modo sicuro, bagnando la materia tenace che si trova sulla parte rovescia del francobollo, uno o tanti francobolli, quanti occorrono per formare uniti il valore della tassa di

Od próbek towarów albo wzorów, pobierać się będzie taksa listowa pojedyncza za każde 2 łóty albo za każde 35 gramów (30 denarów) na zasadzie Art. 13. traktatu głównego.

Jeżeli zaś wspomniona taksa portoryjna tak od druków, jakoteż od próbek towarów albo wzorów, nie będzie opłacona zaraz przy podaniu na pocztę, wówczas takowe przesełki podlegać będą zwykłej taksie listowej i uważane będą jako listy niefrankowane lub niezaopatrzone w znaczki frankowe dostateczne, stosownie do niżej następującego Art. 12.

Artykuł 9.

O frankowaniu za pomocą znaczków frankowych.

Portoryum, które na mocy art. 11 traktatu głównego, z reguły z góry opłacane być winno, opłacać się będzie za pomocą znaczków frankowanie potwierdzających, zwykle znaczkami frankowemi zwanych, a które sprzedawać się będą w urzędach pocztowych stron obudwóch.

Rzeczone znaczki frankowe nosić będą na sobie wyrażenie rozmaitej wartości swojej po 1, 2, 3, 6 i 9 kr. w Austryi, zaś po 1 bajako (za 1 kr.) po 2 baj. (za 2 i za 3 kr.) i po 5 i 8 baj. (za 6 i 9 kr.) w państwie papiezkiem.

Artykuł 10.

O używaniu znaczków frankowych.

Ktokolwiek przeseła pocztą listy, druki i próbki towarów, winien u wierzchniego brzegu adresy, przez zwilżenie kleju, znajdującego się na odwrotnej stronie znaczka przylepić jeden lub tyle znaczków, ile ich potrzeba, ażeby razem wyniosły kwotę należytości frankowej, wypadającej według

Für Waarenproben oder Muster wird die einfache Brieftaxe für je 2 Loth, oder je 35 Gramme (30 Denari) in Gemässheit des Artikel 13 des Hauptvertrages, eingehoben.

Wenn aber die erwähnte Portotaxe sowohl für die Drucksachen, als für die Waarenproben oder Muster nicht bei der Aufgabe entrichtet wird, so werden diese Sendungen der gewöhnlichen Brieftaxe unterworfen, und als unfrankirte oder als bei der Frankirung mit nicht genügender Frankomarke versehene Briefe nach dem unten folgenden Artikel 12 behandelt.

Artikel 9.

Frankirung mit Frankomarken.

Die Bezahlung des Porto, welches zufolge des Artikels 11 des Hauptvertrages im Grundsatze voraus entrichtet werden muss, wird mittelst Anwendung von Marken bewirkt, welche die Frankirung darthun, gewöhnlich Frankomarken genannt, und bei den beiderseigen Postämtern verkauft werden.

Diese Frankomarken haben die Angabe des verschiedenen Werthes von 1, 2, 3, 6 und 9 kr. in Oesterreich zu tragen, und von 1 Bajocco *(für 1 kr.), 2* Bajocchi *(sowohl für 2 als für 3 kr.) und 5 und 8* Bajocchi *(für beziehungsweise 6 und 9 kr.) im Kirchenstaate.*

Artikel 10.

Anwendung der Frankomarken.

Wer Briefe, Drucksachen und Waarenmuster durch die Post versendet, hat am oberen Rande der Adresse mittelst Benetzung des auf der Rückseite der Marke aufgetragenen Klebestoffes eine oder so viele Frankomarken haltbar zu befestigen, als nöthig sind, um zu-

francazione secondo il peso, e quanto alle lettere e campioni anche secondo la distanza.

La tassa di raccomandazione ossia di assicurazione, e quella per la ricevuta di ritorno (come all' articolo 14 della Convenzione fondamentale) dovrà pagarsi ciascuna col francobollo di cinque bajocchi o sei carantani.

Quello per l' assicurazione sarà apposto a tergo della lettera dalla parte del suggello, a cura del mittente, quello per la ricevuta di ritorno sarà apposto alla ricevuta stessa a cura dell' Impiegato postale ricevente.

Ambedue queste tasse di assicurazione (con, o senza ricevuta di ritorno) rimarranno a profitto degli uffici d' impostazione.

wagi, a przy listach i próbkach towarów, także według odległości.

Należytość od rekomendowania i zabezpieczenia, tudzież należytość za recepis powrotny (Art. 14 traktatu głównego) opłacaną być winna każda z osobna przez znaczek frankowy wartości 5. baj. czyli 6 kr.

Znaczek rekomendacyjny przylepi podawca na stronie listu, gdzie się pieczęć znajduje, znaczek zaś na recepis powrotny przylepić winien na samymże rewersie urzędnik pocztowy, który list odbiera.

Obie te należytości rekomendacyjne (z recepisem powrotnym lub bez takowego). pozostaną przy urzędach pocztowych, gdzie listy podano.

Articolo 11.

Modo d'impostazione.

Le corrispondenze di cui si tratta debbono gittarsi nelle buche a ciò destinate negli Uffici postali.

Quelle che si vogliono spedire raccomandate con, o senza ricevuta di ritorno, debbono essere rimesse nelle mani degli Impiegati postali.

Artykuł 11.

Sposób podawania na pocztę.

Listy w mowie będące, które mają być przesełanemi przez pocztę, należy wkładać do przeznaczonych na ten cel skrzynek listowych.

Listy zaś, które za rekomendacyą czy to z recepisem powrotnem czy bez takowego, przesłanemi być mają, wręczyć należy urzędnikom pocztowym.

Articolo 12.

Sopratassa.

Le lettere non francate, o non munite di bolli sufficienti, sono nonostante spedite; ma oltre il porto o quel che manca del porto dovrà pagarsi dal destinatario una sopratassa di baj. 2 (carantani 3) per ogni denari 15 (gramme $17^1/_2$) di conformità all' articolo 12 della Convenzione fondamentale.

Artykuł 12.

Dodatek do taksy.

Listy niefrankowane lub nieopatrzone w znaczki dostateczne, będą mimo tego przewiezione, lecz osoba na adresie wyrażona, zapłaci oprócz portoryum lub tej kwoty, której brakuje do portoryum, dodatek do taksy w kwocie 2 bajok (3 kr.) za każde 15 denarów ($17^1/_2$ gramów) na zasadzie Art. 12 traktatu głównego.

sammen den Betrag der nach dem Gewichte, und bei den Briefen und Waarenmustern auch nach der Entfernung entfallenden Frankogebühr zu bilden.

Die Recommandations- oder Versicherungs-Gebühr und jene für das Retour-Recepisse (Artikel 14 des Hauptvertrages) ist jede mittelst einer Frankomarke von 5 Bajocchi *oder 6 kr. zu entrichten.*

Die Marke für die Recommandation ist auf der Siegelseite des Briefes von dem Aufgeber, jene für das Retour-Recepisse auf dem Recepisse selbst von dem übernehmenden Postbeamten aufzukleben.

Diese beiden Recommandations-Gebühren (mit oder ohne Retour-Recepisse) verbleibenden Aemtern der Aufgabe.

Artikel 11.
Art der Aufgabe.

Die in Rede stehenden Briefpostsendungen sind in die bei den Postämtern dazu bestimmten Briefkästen einzulegen.

Jene hingegen, die recommandirt mit oder ohne Retour-Recepisse versendet werden wollen, sind den Postbeamten einzuhändigen.

Artikel 12.
Zutaxe.

Unfrankirte oder mit nicht zureichenden Marken versehene Briefe werden zwar dessenungeachtet befördert, ausser dem Porto oder jenem Betrage, welcher am Porto fehlt, wird der Adressat dafür aber eine Zutaxe von 2 Bajocchi *(3 kr.) für je 15* Denari *(17½ Gramme) in Gemässheit des Artikels 12 des Hauptvertrages zu bezahlen haben.*

Articolo 13.

Affissione della tariffa delle lettere e della nota dei paesi.

Affinchè possa calcolarsi il porto delle lettere, le amministrazioni postali dei due Stati terranno affissa alla vista del publico la tariffa con le disposizioni che alla medesima si riferiscono, e gli elenchi degli uffici postali che non distano l'uno dall' altro più di dieci, poi oltre 10 sino inclusivamente a 20 miglia geografiche di Germania (ossia 40 e relativamente 80 miglia geografiche d' Italia) in linea retta.

Negli uffici principali questi fogli stampati saranno vendibili al pubblico.

Artykuł 13.

O przybiciu taryfy pocztowej na listy i wykazu miejsc.

Dla ułatwienia w obrachowaniu portoryum od listów, administracye pocztowe obudwóch państw przybiją dla wglądnienia publiczności taryfę wraz z odnoszącemi się do niej postanowieniami, tudzież wykaz owych urzędów pocztowych, które nie więcej jak 10 mil niemieckich, i tych, które nad 10 aż łącznie do 20 mil niemieckich jeograficznych (albo 40 i względnie 80 mil włoskich jeograficznych) w prostej linii jeden od drugiego są oddalone.

W urzędach pocztowych głównych, takie wykazy drukowane dla publiczności sprzedawane będą.

Articolo 14.

Casi nei quali l'applicazione dei francobolli può farsi dagli impiegati postali.

Nei casi dubbiosi gl' impostanti hanno il diritto d' interrogare gli ufficiali di posta riguardo alla tassa competente, e questi in tal caso daranno, se bisogna, ed attaccheranno i francobolli occorrenti dei quali sarà loro pagato il prezzo in contanti.

Artykuł 14.

O przypadkach, w których urzędnicy pocztowi winni są sami przylepiać znaczki frankowe.

W przypadkach wątpliwych, wolno będzie podawcom zapytać się urzędników pocztowych o wypadającą taksę; ci zaś winni są w takim przypadku, jeżeli tego potrzeba, za gotową zapłatę, wydać znaczki potrzebne i takowe przylepić.

Articolo 15.

Corrispondenze in transito.

Rimane abbracciato reciprocamente il principio stabilito nell' articolo 8 della Convenzione fondamentale sull' abolizione di qualunque diritto di transito per le corrispondenze circolanti entro il territorio della lega postale austro-italica, a misura che si associeranno alla medesima anche gli altri Stati italiani.

Sino a che non avranno acceduto gli altri Stati italiani alla lega postale austro-italica per le loro corrispondenze a cui dà

Artykuł 15.

O korespondencyach przechodowych.

Obiedwie strony trzymać się będą zasady, wyrzeczonej w Art. 8 traktatu głównego, iż wszelka należytość przechodowa od korespondencyj wewnątrz obrębu związku pocztowego austryacko-włoskiego, zniesiona zostanie, o ile do tegoż związku przystąpią także inne państwa włoskie.

Dopóki inne państwa włoskie nie przystąpią do związku pocztowego austryacko-włoskiego, rząd papiezki będzie mógł wejść

Artikel 13.

Affigirung des Briefposttarifes und des Ortsverzeichnisses.

Um die Berechnung des Briefporto zu ermöglichen, werden die Postverwaltungen beider Staaten den Tarif mit den darauf bezüglichen Bestimmungen, und die Verzeichnisse jener Postämter, die von einander nicht weiter als 10, dann über 10 bis einschliesslich 20 deutsche geographische Meilen (oder 40 und beziehungsweise 80 italienische geographische Meilen) in gerader Linie entfernt sind, zur Einsicht des Publikums affigiren.

Bei den Hauptpostämtern werden diese gedruckten Blätter für das Publikum verkäuflich seyn.

Artikel 14.

Fälle, in welchen das Aufkleben der Marken durch die Postbediensteten bewirkt werden kann.

In zweifelhaften Fällen steht den Aufgebern das Recht zu, die Postbeamten um die gebührende Taxe zu befragen, und diese haben in einem solchen Falle, wenn es nöthig ist, die erforderlichen Frankomarken, für welche ihnen der Werth im Baren zu bezahlen ist, auszufolgen und aufzukleben.

Artikel 15.

Transito-Correspondenzen.

Der im Artikel 8 des Hauptvertrages aufgestellte Grundsatz der Aufhebung jeder Transitogebühr für die Correspondenzen, welche sich innerhalb des Gebietes des österreichisch-italienischen Postvereines bewegen, in soweit diesem Vereine auch die übrigen italienischen Staaten beitreten, wird wechselseitig festgehalten.

So lange die übrigen italienischen Staaten dem österreichisch-italienischen Postver-

passaggio il Governo pontificio, rimangono in sua facoltà le trattative coi medesimi.

Articolo 16.

Tasse pel trasporto delle corrispondenze austro - pontificie a mezzo dei battelli a vapore del Lloyd austriaco.

Le corrispondenze austro - pontificie, qualora portino sull' indirizzo le parole „per la via di mare" o „col piroscafo del Lloyd" saranno trasportate a mezzo dei battelli a vapore del Lloyd austriaco, i quali si muovono periodicamente tra Trieste ed Ancona.

Le relative tasse di trasporto, avuto riguardo alle stipulazioni convenute tra il Governo austriaco e la Società del Lloyd austriaco, sono le seguenti:

§. 1. Per ogni lettera semplice del peso di gramme 17½ (15 denari ossia 1 lotto) proveniente dalla città di Trieste e diretta per Ancona e viceversa, carantani 9 ossia bajocchi 8, dei quali due terzi competono al Lloyd austriaco quale porto marittimo, ed un terzo all' ufficio postale mittente, quale tassa interna.

§. 2. Per ogni lettera semplice del peso di gramme 17½ proveniente da qualunque altro luogo della monarchia austriaca, e diretta per qualunque altro luogo dello Stato pontificio, e così viceversa carantani 15 ossia baj. 13 dei quali ⅖ come tassa marittima formano la competenza del Lloyd austriaco, mentre gli altri ⅗ competono all' ufficio postale mittente quale diritto interno.

Alla medesima tassa vanno soggette anche le lettere semplici che vengono spe-

w układy z temi, których korespondencyom przez swoje kraje przechodzić pozwala.

Artykuł 16.

Taksy za przewożenie korespondencyj austryacko-rzymskich statkami parowemi Loyda austryack.

Korespondencye austryacko-rzymskie, mające na adresie wyrazy: „drogą morską" albo „statkiem parowym Loyda", przeważone będą okrętami parowemi Loyda austryackiego, odbywającemi peryodycznie drogę między Tryestem i Ankoną.

Odnośnie do układu, zawartego między rządem austryackim a towarzystwem Loyda austryackiego, należytości od tego przewozu, są następujące:

§. 1. Za każdy list pojedynczy wagi 17½ gramów (15 denarów czyli 1 łóta), pochodzący z miasta Tryestu, a przeznaczony do Ankony i odwrotnie, 9 kr. albo 8 bajak., z których dwie trzecie części przypadną Loydowi austryack. jako portoryum morskie, jedna zaś trzecia urzędowi pocztowemu, któremu list oddanym został, jako portoryum wewnętrzne.

§. 2. Za każdy list pojedynczy wagi 17½ gramów, przychodzący z którejkolwiek innej części monarchii austryackiej, i przeznaczony na którekolwiek inne miejsce państwa papiezkiego, i przeciwnie, 15 kr. czyli 13 bajok., których ⅖ części stanowić będą jako portoryum morskie, część Loyda austryac., pozostające ⅗ zaś części, jako portoryum wewnętrzne, przypadną na rzecz urzędu pocztowego, w którym list podanym został.

Tej samej taksie podlegają także listy pojedyncze, przesełane z Tryestu, do ja-

eine nicht beigetreten sind, bleiben für deren Correspondenzen, welchen die päpstliche Regierung den Durchzug gewährt, dieser die Unterhandlungen mit denselben anheimgestellt.

Artikel 16.

Taxen für die Beförderung der österreichisch-römischen Correspondenzen durch die Dampfboote des österreichischen Lloyd.

Die österreichisch-römischen Correspondenzen, welche auf der Adresse die Worte „auf dem Seewege" oder „mit dem Lloyd-Dampfer" tragen, werden mittelst der Dampfschiffe des österreichischen Lloyd befördert, welche periodisch zwischen Triest und Ancona verkehren.

Die bezüglichen Beförderungsgebühren sind mit Rücksicht auf das zwischen der österreichischen Regierung und der Gesellschaft des österreichischen Lloyd getroffene Uebereinkommen folgende:

§. 1. Für jeden einfachen Brief im Gewichte von 17½ Gramme (15 Denari *oder 1 Loth), welcher aus der Stadt Triest herrührt und nach Ancona bestimmt ist, und umgekehrt, 9 Kreuzer oder 8* Bajocchi, *wovon zwei Drittel dem österreichischen Lloyd als Seeporto und Ein Drittel dem Aufgabs-Postamte als internes Porto zukommen.*

§. 2. Für jeden einfachen Brief im Gewichte von 17½ Grammen, welcher aus irgend einem anderen Orte der österreichischen Monarchie herrührt, und nach irgend einem anderen Orte des Kirchenstaates bestimmt ist, und umgekehrt, 15 Kreuzer oder 13 Bajocchi, *wovon ²/₅ als Seeporto den Antheil des österreichischen Lloyd bilden, während die übrigen ³/₅ als internes Porto dem Aufgabs-Po tamte zukommen.*

Derselben Taxe unterliegen auch die einfachen Briefe, welche von Triest nach irgend

dite da Trieste per qualunque luogo dello Stato pontificio, con eccezione della città di Ancona e così viceversa quelle che vengono spedite da Ancona per qualsiasi luogo della monarchia austriaca eccettuatane la città di Trieste, per le quali due città rimane provveduto col §. 1 del presente articolo.

§. 3. Per i campioni o mostre la medesima tassa come ai §§. 1 e 2, ma per ogni gramme 35 ossia 30 denari (2 lotti).

§. 4. Per le stampe sotto fascia per ogni gramme $17^1/_2$ ossia 15 denari (1 lotto) indistintamente carantani 2 ossia bajocchi 2, dei quali una metà compete alla Società del Lloyd austriaco e l' altra all' ufficio postale mittente.

§. 5. Per le lettere non affrancate a mezzo di francobolli o non munite di bolli sufficienti dovrà pagare il destinatario oltre le tasse indicate ai §§. 1 e 2, una sopratassa di carantani 3 ossia bajocchi 2 per ogni gramme $17^1/_2$ di conformità all' articolo 12 della Convenzione fondamentale, e ciò a vantaggio di quell' amministrazione postale nel cui territorio vengono impostate simili lettere.

I campioni (mostre) e le stampe, qualora le tasse indicate ai §§. 3 e 4 non fossero state pagate a mezzo di francobolli all' atto della impostazione, saranno del pari caricate delle medesime tasse che sono fissate per le lettere non affrancate, e non munite di bolli sufficienti.

§. 6. Le tasse marittime indicate ai §§. 1, 2, 3 e 4 che saranno esatte dagli uffici postali pontificii, dovranno essere bonificate alla cassa postale austriaca, la quale ne eseguirà l' ulteriore rimborso al Lloyd austriaco.

kiegobądź miejsca w państwie papiezkiem, wyjąwszy miasto Ankonę, równie jak te, które z Ankony do jakiegobądź miejsca monarchii austryackiej, wyjąwszy miasto Tryest przesełane będą; co do tychże dwóch miast bowiem, zawiera postanowienia §. 1 artykułu niniejszego.

§. 3. Od próbek towarów i wzorów, ta sama taksa jak w §§. 1 i 2, jednakże za każde 35 gram. czyli 30 den. (2 łóty).

§. 4. Od druków w przepasce krzyżowej za każde $17^1/_2$ gramów albo 15 denarów (1 łót) bez różnicy 2 kr. albo 2 bajoki, których połowa przypada towarzystwu Loyda austryackiego, druga zaś połowa urzędowi pocztowemu, gdzie list podanym został.

§. 5. Za listy niefrankowane znaczkami frankowemi, lub nie zaopatrzone w znaczki dostateczne, winna będzie osoba na adresie wyrażona, oprócz portoryum wspomnionego w §§. 1 i 2, opłacić dodatek do taksy w kwocie krajcarów 3, albo bajoków 2 od każdych $17^1/_2$ gramów, zgodnie z Art. 12 traktatu głównego, a to na rzecz tej administracyi pocztowej, w której obrębie takie listy na pocztę podane były.

Na próbki towarów (wzory) i druki, będą te same taksy nałożone, jakie są postanowione na listy niefrankowane i niezaopatrzone w znaczki dostateczne, jeżeli taksy portoryjne wspomnione w §§. 3. i 4, nie były opłacone przy oddaniu za pomocą przylepienia znaczków frankowych.

§. 6. Taksy portoryjne morskie wspomnione w §§. 1, 2, 3 i 4, jeżeli je odbierają urzędy pocztowe papiezkie, zwróconemi być winny do kasy pocztowej austryackiej, która je odwiezie Lloydowi austryackiemu.

einem Orte des Kirchenstaates mit Ausnahme der Stadt Ancona, und umgekehrt jene, welche von Ancona nach irgend einem Orte der österreichischen Monarchie, die Stadt Triest ausgenommen, gesendet werden, für welche beiden Städte durch den §. 1 des gegenwärtigen Artikels vorgesehen ist.

§. 3. Für Waarenproben und Muster dieselbe Taxe wie in §§. 1 und 2, aber für je 35 Gramme oder 30 Denari *(2 Loth).*

§. 4. Für Drucksachen unter Kreuzband für je 17½ Gramme oder 15 Denari *(1 Loth) ohne Unterschied 2 kr. oder 2* Bajocchi, *wovon die eine Hälfte der Gesellschaft des österreichischen Lloyd zukommt, die andere dem Aufgabs-Postamte.*

§. 5. Für Briefe, welche nicht mittelst Francomarken frankirt oder mit nicht zureichenden Marken versehen sind, hat der Adressat ausser dem in §§. 1 und 2 angegebenen Porto eine Zutaxe von 3 Kreuzern oder 2 Bajocchi *für je 17½ Gramme in Uebereinstimmung mit dem Artikel 12 des Hauptvertrages zu entrichten, und zwar zu Gunsten jener Postverwaltung, in deren Gebiete solche Briefe aufgegeben werden.*

Die Waarenproben (Muster) und Drucksachen, wenn die in §§. 3 und 4 erwähnten Portotaxen nicht bei der Aufgabe mittelst Anwendung der Francomarken entrichtet worden wären, werden gleichfalls mit denselben Taxen belegt, welche für unfrankirte und für mit nicht zureichenden Marken versehene Briefe festgesetzt sind.

§. 6. Die in §§. 1, 2, 3 und 4 erwähnten Seeportotaxen sind, wenn sie von den päpstlichen Postämtern eingehoben werden, an die österreichische Postcasse zu vergüten, welche sodann deren weitere Abfuhr an den österreichischen Lloyd bewerkstelliget.

B. Corrispondenza pontificia con gli Stati esteri pei quali è mediatrice l' amministrazione postale austriaca (astrazione fatta dagli Stati germanici e da quelli al di là).

Articolo 17.

Stati esteri pei quali le lettere possono essere spedite affrancate o no.

I paesi per, e dai quali le corrispondenze senza toccare gli Stati della Confederazione germanica (di cui alla lettera *C*) possono essere spedite o ricevute dallo Stato pontificio per la via dell' Austria, o intieramente affrancate, o cariche dell' intiero porto ad arbitrio dell' impostante (articolo 22 della Convenzione fondamentale) sono i seguenti, cioè:

La Russia, la Polonia, le Isole Joniche, la Grecia (le lettere dalla Grecia per lo Stato pontificio saranno affrancate fino a Trieste), la Svizzera, la Sardegna, la Francia, l' Algeria, la Gran Bretagna, le possessioni e colonie inglesi dell' America del Nord e le seguenti città nella Turchia europea ed asiatica nell' Egitto, e nei principati Danubiani, cioè Bukarest, Jassy, Botutschany, Galaz, Ibraila, Seres, Salonichio, Constantinopoli, Smirne, Alessandria d' Egitto, Berutti, Canea, Cesme, Tenedo, Dardanelli, Gallipoli, Larnacca, Rodi, Samsun, Tulcza, Varna e Trebisonda.

Devono all' incontro essere affrancate nell' atto della impostazione le lettere dirette per la Spagna ed il Portogallo fino alla frontiera gallo-ispana, quelle pel Belgio (qualora vengano istradate per la via di Francia) fino alla frontiera gallo-belgica, quelle per i paesi transatlantici (eccettuate le possessioni e colonie inglesi)

B. **Korespondencya między państwem papiezkiem i temi państwami obcemi, którym administracya pocztowa austryacka służy za pośrednika, (nie licząc w to państw związku pocztowego niemiecko-austryackiego i państw po za niemi leżących).**

Artykuł 17.

Państwa obce, do którynh listy można przesełać frankowane lub niefrankowane.

Państwa, do których i z których korespondencye, nie przechodząc przez państwa związku pocztowego niemiecko-austryackiego (o których sub lit. C) na drodze przez Austryę, według upodobania podawcy, albo całkiem frankowane, albo całem portoryum obciążone z państwa papiezkiego wysełane lub tamże odbierane być mogą (Art. 22 traktatu głównego), są następujące:

Rosya, Polska, wyspy jońskie, Grecya, (listy z Grecyi do państwa papiezkiego, muszą być frankowane do Tryestu), Szwajcarya, Sardynia, Francya, Algier, Wielka-Brytania, posiadłości i kolonije angielskie w Ameryce północnej, i następujące miasta w Turcyi europejskiej, azyatyckiej, w Egipcie i księstwach naddunajskich, mianowicie: Bukarest, Jasy, Botutszany, Galacz, Ibraila, Seres, Saloniki, Konstantynopol, Smyrna, Aleksandrya w Egipcie, Bejrut, Kanea, Cesne, Tenedos, Dardanele, Galipoli, Larnaka, Rhodus, Samsun, Tulcza, Warna i Trapezunt.

Frankowane zaś być muszą przy podaniu listy, przeznaczone do Hiszpanii i Portugalii, aż do granicy francuzko-hiszpańskiej; do Belgii (jeżeli przechodzą przez Francyę) aż do granicy francuzko-belgijskiej; do krajów zaatlantyckich (wyjąwszy posiadłości i kolonije angielskie), aż do miejsca tamecznego wylądowania; do miejsc

B. *Correspondenz zwischen dem Kirchenstaate und jenen auswärtigen Staaten, für welche die österreichische Postverwaltung als Vermittler dient (abgesehen von den deutsch-österreichischen Postvereins- und den darüber hinausgelegenen Staaten).*

Artikel 17.

Auswärtige Staaten, nach welchen die Briefe frankirt versendet werden können oder nicht.

Die Länder, nach und aus welchen die Correspondenzen ohne die Staaten des deutsch-österreichischen Postvereines (wovon sub lit. C*) zu berühren, auf dem Wege durch Oesterreich, nach der Willkür des Aufgebers entweder ganz frankirt oder mit dem ganzen Porto belastet, von dem Kirchenstaate versendet oder empfangen werden können (Artikel 22 des Hauptvertrages) sind folgende:*

Russland, Polen, die jonischen Inseln, Griechenland (die Briefe aus Griechenland nach dem Kirchenstaate müssen bis Triest frankirt werden), die Schweiz, Sardinien, Frankreich, Algier, Grossbritannien, die englischen Besitzungen und Colonien in Nord-Amerika, und die folgenden Städte in der europäischen und asiatischen Türkei, in Egypten und in den Donaufürstenthümern, nämlich: Bukarest, Jassy, Botutschany, Galacz, Ibraila, Seres, Salonichi, Constantinopel, Smirna, Alexandrien in Egypten, Beirut, Canea, Cesme, Tenedos, die Dardanellen, Gallipoli, Larnacca, Rhodus, Samsun, Tulcza, Varna und Trapezunt.

Dagegen müssen bei der Aufgabe frankirt werden: die nach Spanien und Portugal bestimmten Briefe bis an die französisch-spanische Gränze; jene nach Belgien (insoferne sie durch Frankreich instradirt werden) bis an die französisch-belgische Gränze; jene nach den transatlantischen Ländern (die englischen Besitzungen und Colonien ausgenommen) bis zum dortigen Ausschiffungspuncte; jene nach den inneren Orten der europäischen und asia-

fino al punto dello sbarco colà; quelle per i luoghi interni della Turchia europea ed asiatica, dell' Egitto e dei principati sul Danubio sino ad una delle suddette città di Buckarest, Jassy ecc., la quale secondo la situazione geografica ne curerà l' ulteriore inoltro; quelle per le Indie orientali e Hongkong fino ad Alessandria; quelle in fine per la China ed i paesi situati al di là delle Indie orientali, fino al punto dello sbarco colà.

Le lettere provenienti dai paesi quì sopra menzionati coi quali sussiste ancora l' obbligo dell' affrancazione, saranno assoggettate sempre alle rispettive tasse (articolo 21 della presente Convenzione) che dovranno essere soddisfatte dal destinatario nello Stato pontificio.

Il Governo austriaco s' impegna a dare immediatamente avviso al Governo pontificio appena si effettui la rinnovazione di alcuna delle Convenzioni postali da esso stipulate coi singoli Stati esteri, e ciò allorquando ne venisse portata un' alterazione qualsivoglia alla entità dell' analogo porto estero, alle relative graduazioni di peso, o all' affrancazione obbligatoria, ove questa ancora sussiste.

Articolo 18.

Peso della lettera semplice.

Finchè non siano combinate disposizioni pienamente uniformi coi rispettivi Stati esteri, il peso della lettera semplice sia in riguardo al comun porto austro-pontificio (articolo 23 della Convenzione fondamentale), sia in riguardo alle tasse estere, si regolerà secondo il convenuto su ciò tra l' Austria ed i paesi esteri, e viene fissato come segue:

wewnątrz Turcyi europejskiej i azyatyckiej, Egiptu i księstw naddunajskich, aż do jednego z wyż wspomnionych miast: Bukarest, Jasy etc., zkąd według położenia jeograficznego dalej przesłane zostaną; listy przeznaczono do Indyj wschodnich i Hongkong aż do Aleksandryi; w końcu listy przeznaczone do Chin i do krajów za Indyami wschodniemi leżących, aż do tamecznego miejsca wylądowania.

Listy przychodzące z powyżej wymienionych krajów, dla których jeszcze istnieje przymus frankowania, będą obciążone odpowiedniemi należytościami portoryjnemi (Art. 21 niniejszej konwencyi), które opłacić winien adresat w państwie papiezkiem.

Rząd austryacki bierze na się obowiązek uwiadomić rząd papiezki natychmiast, jak skoro nastąpi odnowienie traktatu, zawartego między nim a pojedynczemi państwami obcemi, a mianowicie, jeżeli przez to nastąpi jakakolwiek zmiana co do kwoty dotyczącego portoryum zagranicznego, w dotyczącem podwyższeniu wagi, lub w przymusie frankowania, tam gdzie takowy istnieje.

Artykuł 18.

Waga listu pojedynczego.

Dopóki z odpowiedniemi państwami obcemi, nie przyjdzie do skutku porozumienie względem zupełnie jednostajnych postanowień, waga listu pojedynczego stosować się będzie, tak pod względem wspólnego portoryum austryacko-rzymskiego (Art. 23 traktatu głównego), jako też pod względem należytości portoryjnych obcych według układu, zawartego w tym przedmiocie między Austryą i państwami zagranicznemi i ustanawia się w sposób następujący:

tischen Türkei, Egyptens und der Donaufürstenthümer bis zu einer der obgenannten Städte: Bukarest, Jassy etc., von wo aus je nach der geographischen Lage die Weiterbeförderung besorgt wird, die nach Ostindien und Hongkong bestimmten, bis nach Alexandrien; endlich jene nach China und nach über Ostindien hinausgelegenen Ländern bis zu dem dortigen Ausschiffungspuncte.

Die aus den oberwähnten Ländern einlangenden Briefe, für welche noch der Frankaturzwang besteht, werden stets mit den bezüglichen Portogebühren belegt (Artikel 21 der gegenwärtigen Convention), welche von dem Adressaten im Kirchenstaate zu entrichten sind.

Die österreichische Regierung verbindet sich, sogleich der päpstlichen Regierung Kenntniss zu geben, wenn die Erneuerung eines von ihr mit den einzelnen fremden Staaten abgeschlossenen Vertrages stattfindet, und zwar sobald hiedurch was immer für eine Aenderung in dem Betrage des bezüglichen auswärtigen Porto, in der betreffenden Gewichtssteigerung, oder dem Frankirungszwange, wo er noch besteht, eintritt.

Artikel 18.

Gewicht des einfachen Briefes.

So lange nicht vollkommen gleichförmige Bestimmungen mit den bezüglichen fremden Staaten vereinbart sind, richtet sich das Gewicht des einfachen Briefes, sowohl in Hinsicht auf das gemeinschaftlich österreichisch-römische Porto (Artikel 23 des Hauptvertrages), als in Hinsicht auf die fremdländischen Portogebühren, nach dem hierüber zwischen Oesterreich und den auswärtigen Staaten getroffenen Uebereinkommen, und wird folgendermassen festgesetzt:

Per, e dalle Isole joniche, Malta, l'Egitto, le Indie orientali e Hongkong nella China, la Turchia europea ed asiatica, i principati danubiani, e la Grecia con gramme 17½ ossia denari 15 (un lotto di Vienna).

Per, e dalla Russia e Polonia, i paesi al di là delle Indie orientali, e la China con gramme 13 ossia denari 11 (¾ di lotto).

Per, e dalla Svizzera, Francia, l'Algeria, la Gran Bretagna, la Spagna e Portogallo, il Belgio, le possessioni e colonie inglesi dell' America del Nord, e gli altri paesi transatlantici, con gramme 8½ ossia denari 7½ (½ lotto).

Articolo 19.

Porto comune, porto estero.

Le corrispondenze concambiantesi fra lo Stato pontificio e gli Stati e paesi nominati nei precedenti articoli 17 e 18 verranno trattate di conformità al titolo III (articolo 21, 22, 23 e 24) della Convenzione fondamentale.

Conseguentemente tali corrispondenze non verranno caricate che:

1. Del porto comune austro-pontificio di bajocchi 8 (carantani 9) relativamente all' inoltro sui territorj austro-pontificii, e

2. del rispettivo porto estero (a norma delle Convenzioni postali stipulate tra l'Austria e gli Stati esteri) per l'inoltro dal punto di uscita dagli Stati austriaci sino al luogo di destinazione all' estero, o dal punto di spedizione all' estero fino all' ingresso negli Stati austriaci.

Do i z wysp jońskich, do Malty, Egiptu, wschodnich Indyj i Honkong w Chinach, do Turcyi europejskiej i azyatyckiej, do księstw naddunajskich i do Grecyi na 17½ gram. czyli 15 denarów (1 łót wiedeński).

Do i z Rosyi, Polski, do krajów leżących za Indyami wschodniemi i do Chin na 13 gramów albo 11 denarów (¾ łóta).

Do i z Szwajcaryi, Francyi, Algieru, Wielkiej-Brytanii, Hiszpanii i Portugalii, Belgii, posiadłości i kolonij angielskich w Ameryce północnej i innych krajów zaatlantyckich na 8½ gramów albo 7½ denarów (½ łóta).

Artykuł 19.

Portoryum wspólne — portoryum obce.

Z korespondencyami między państwem papiezkiem a państwami i krajami wymienionemi w poprzedzających Art. 18 i 19, postępować się będzie stosownie do rozdziału III (Art. 21, 22, 23 i 24 traktatu głównego.

Zatem rzeczone korespondencye, obłożone będą tylko:

1) Portoryum wspólnem austryacko-rzymskiem 8 baj. (9 kr.) za przewiezienie przez obręb austryacki i papiezki, i

2) wypadającem portoryum obcem (stosownie do traktatów pocztowych, zawartych między Austryą i państwami obcemi), za przewiezienie od punktu, gdzie korespondencya wychodzi z Austryi, aż do miejsca przeznaczenia za granicą, albo od miejsca, gdzie korespondencya za granicą podaną została na pocztę aż do miejsca, gdzie wstępuje w państwa austryackie.

Nach und aus den jonischen Inseln, Malta, Egypten, Ostindien und Hongkong in China, der europäischen und asiatischen Türkei, den Donaufürstenthümern und Griechenland auf 17½ Gramme oder 15 Denari *(1 Wiener Loth).*

Nach und aus Russland, Polen, den über Ostindien hinausgelegenen Ländern und China auf 13 Gramme oder 11 Denari *(¾ Loth).*

Nach und aus der Schweiz, Frankreich, Algier, Grossbritannien, Spanien und Portugal, Belgien, den englischen Besitzungen und Colonien in Nord-Amerika und den anderen transatlantischen Ländern auf 8½ Gramme oder 7½ Denari *(½ Loth).*

Artikel 19.

Gemeinschaftliches Porto — fremdländisches Porto.

Die Correspondenzen zwischen dem Kirchenstaate und den in den vorhergehenden Artikeln 17 und 18 genannten Staaten und Ländern werden in Gemässheit des Abschnittes III (Artikel 21, 22, 23 und 24 des Hauptvertrages) behandelt.

Hiernach werden die fraglichen Correspondenzen nur belastet:

1. Mit dem gemeinschaftlichen österreichisch-römischen Porto von 8 Bajocchi *(9 kr.) für die Beförderung auf dem österreichischen und päpstlichen Gebiete, und*

2. mit dem entfallenden fremden Porto (nach Massgabe der zwischen Oesterreich und den auswärtigen Staaten abgeschlossenen Postverträge) für die Beförderung vom Austrittspuncte aus Oesterreich bis zum Bestimmungsorte im Auslande, oder vom Aufgabsorte im Auslande bis zum Eintritte in die österreichischen Staaten.

Articolo 20.

Riscossione del porto comune, rimborso del porto estero.

Il porto comune austro-pontificio rimarrà a vantaggio dell' amministrazione postale pontificia per le corrispondenze impostate presso gli uffici postali pontificii, ed a vantaggio dell' amministrazione austriaca per quelle impostate negli Stati al di là dell' Austria (articolo 24 della Convenzione fondamentale).

Il porto estero per le corrispondenze affrancate nello Stato pontificio a destinazione dei menzionati Stati e luoghi esteri, o che da questi ultimi venissero spedite non franche per lo Stato pontificio, verrà bonificato dall' amministrazione postale pontificia a quella austriaca, e sarà cura di questa ultima di farne l' ulteriore rimborso alle rispettive amministrazioni postali degli Stati esteri.

Artykuł 20.

O pobieraniu portoryum wspólnego. — O zwrocie portoryum zagranicznego.

Portoryum wspólne austryacko-rzymskie od korespondencyj, oddanych do urzędów pocztowych papiezkich, przypadnie administracyi pocztowej papiezkiej; od korespondencyj zaś podanych na pocztę w państwach po za Austryą leżących, przypadnie na rzecz administracyi austryackiej (Art. 24 traktatu głównego).

Portoryum obce od korespondencyj, oddanych franko w państwie papiezkiem do wspomnionych państw i miejsc obcych, tudzież od korespondencyj niefrankowanych, nadesłanych z tychże miejsc do państwa papiezkiego, zwrócone będzie administracyi pocztowej austryackiej, przez administracyę papiezką; administracya zaś austryacka uczyni dalszy zwrót onegoż administracyom pocztowym, właściwym państw obcych.

Articolo 21.

Tassa complessiva di porto per una lettera semplice.

La tassa complessiva di porto della suddetta corrispondenza per la lettera semplice importa come segue:

Artykuł 21.

Całość taksy portoryjnej od listu pojedynczego.

Całość taksy portoryjnej, wyż wspomnionej korespondencyi od listu pojedynczego, wypada zatem jak następuje:

Artikel 20.

Bezug des gemeinschaftlichen Porto. — Vergütung des fremdländischen Porto.

Das gemeinschaftliche österreichisch-römische Porto kommt für die bei den päpstlichen Postämtern aufgegebenen Correspondenzen der päpstlichen Postverwaltung, und für die in den über Oesterreich hinausliegenden Staaten aufgegebenen Correspondenzen der österreichischen Verwaltung zu Guten. (Artikel 24 des Hauptvertrages.)

Das fremde Porto für die im Kirchenstaate nach den erwähnten auswärtigen Staaten und Orten frankirt aufgegebenen, und aus letzteren unfrankirt nach dem Kirchenstaate gesendeten Correspondenzen, wird von der päpstlichen Postverwaltung der österreichischen vergütet, welch letztere die weitere Zahlung an die bezüglichen Postverwaltungen der fremden Staaten zu leisten hat.

Artikel 21.

Gesammtportotaxe für einen einfachen Brief.

Die Gesammtportotaxe der obengedachten Correspondenz ergibt sich für den einfachen Brief mit Folgendem:

	Pese della lettera semplice		Tassa comune austr. pontificia	Tasse estere	Totale			Waga listu pojedynczego		Wspólne portor. austr.-rzymskie	Portoryum obce	Razem	
	in Lotti	in Gramme	Carantani		Car.	Bajoc.		w łót.	w gram.	krajcarów		kr	Bajok.
1. Per, e dalle Isole joniche, Malta ed Alessandria d'Egitto	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto marittimo 9	18	15	1. Do i z wysp jońskich, i Malty, Aleksandryi w Egipcie	1	$17\frac{1}{2}$	9	portoryum morskie 9	18	15
2. Per la Grecia	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto marittimo e greco 9 } 6 }	24	20	2. Do Grecyi	1	$17\frac{1}{2}$	9	portor. morskie i greckie 9 } 6 }	24	20
3. Dalla Grecia	1	$17\frac{1}{2}$	9	—	9	8	3. Z Grecyi	1	$17\frac{1}{2}$	9	—	9	8
4. Da, e per Berutti, Larnacca, Rodi, Cesme, Smirne, Tenedo, Mitilene, Salonichio, Dardanelli, Gallipoli, Costantinopoli, Samsun, Trebisonda, Varna, Tulcza, Galacz e Ibraila coi battelli a vapore del Lloyd austriaco	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto marittimo 12	21	17	4. Do i z Beirutu, Larnaki, Rodus, Cesme, Smyrny, Tenedos, Mityleny, Saloniki, Dardanelów, Galipoli, Konstantynopolu, Samsun, Trapezuntu, Warny, Tulczy, Gałaczu i Ibraiły, statkami parowemi Lloyda austryackiego	1	$17\frac{1}{2}$	9	portoryum morskie 12	21	17
5. Per, e da Seres, Salonichio, Tulcza, Varna e Costantinopoli per la via di Vienna e Belgrado	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto estero 12	21	17	5. Do i z Seres, Saloniki, Tulczy, Warny, Konstantynopolu, przez Wiedeń i Belgrad	1	$17\frac{1}{2}$	9	portoryum obce 12	21	17
6. Per, e da Samsun, Trebisonda, Gallipoli, Dardanelli, Mitilene, Tenedo, Smirne, Cesme, Rodi Larnacca e Berutti per la via di Vienna e Belgrado	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto estero 18	27	22	6. Do i ze Samsun, Trapezuntu, Galipoli, Dardanelów, Mityleny, Tenedos, Smyrny, Cesme, Rodus, Larnaki i Beirutu, przez Wiedeń i Belgrad	1	$17\frac{1}{2}$	9	portoryum obce 18	27	22
7. Per, e da Ibraila e Galacz per la via di Vienna e Belgrado	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto estero 9	18	15	7. Do i z Ibraily i Gałaczu przez Wiedeń i Belgrad	1	$17\frac{1}{2}$	9	portoryum obce 9	18	15
8. Per, e da Bukarest, Jassy e Serajevo per la via di Vienna	1	$17\frac{1}{2}$	9	Porto estero 6	15	12	8. Do i z Bukarestu, Jass i Serajewa, przez Wiedeń	1	$17\frac{1}{2}$	9	portoryum obce 6	15	12
9. Per e da Botutschany per la via di Vienna . .	1	$17\frac{1}{2}$	9	3	12	10	9. Do i z Botutszany drogą przez Wiedeń . . .	1	$17\frac{1}{2}$	9	3	12	10

	Gewicht des einfachen Briefes		Gemeinschaftliches öster. röm. Porto	Fremdes Porto	Zusammen	
	in Loth	in Gramm.	Kreuzer		kr.	Bajoc.
1. Nach und aus den jonischen Inseln, Malta und Alexandrien in Egypten	1	17½	9	Seeporto 9	18	15
2. Nach Griechenland	1	17½	9	Seeporto und griechisches Porto 9 6	24	20
3. Aus Griechenland	1	17½	9	—	9	8
4. Aus und nach Beirut, Larnacca, Rhodus, Cesme, Smirna, Tenedos, Mitilene, Salonichi, den Dardanellen, Gallipoli, Constantinopel, Samsun, Trapezunt, Varna, Tulcza, Galacz und Ibraila mit den Dampfboten des österreichischen Lloyd	1	17½	9	Seeporto 12	21	17
5. Nach und aus Seres, Salonichi, Tulcza, Varna und Constantinopel auf dem Wege über Wien und Belgrad	1	17½	9	Fremdes Porto 12	21	17
6. Nach und aus Samsun, Trapezunt, Gallipoli, den Dardanellen, Mitilene, Tenedos, Smirna, Cesme, Rhodus, Larnacca und Beirut auf dem Wege über Wien und Belgrad	1	17½	9	Fremdes Porto 18	27	22
7. Nach und aus Ibraila und Galacz auf dem Wege über Wien und Belgrad	1	17½	9	Fremdes Porto 9	18	15
8. Nach und aus Bukarest, Jassy und Serajevo auf dem Wege über Wien	1	17½	9	Fremdes Porto 6	15	12
9. Nach und aus Botutschany auf dem Wege über Wien	1	17½	9	3	12	10

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LIII.

Wydana i rozesłana:
w języku niemieckim: dnia 4. Września 1852,
w wydaniu niniejszem dnia 7. Września 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 4. September 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 7. September 1852.

Część LIII.

Wydana i rozesłana w języku niemieckim dnia 4. Września 1852;
w wydaniu niniejszem dnia 7. Września 1852.

170.

Patent cesarski z dnia 24. Lipca 1852,

mocą którego przepisanym zostaje porządek dla adwokatów w Węgrzech, Kroacyi, Sławonii, banacie Temeskim i w województwie Serbskiem, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, z tem oraz postanowieniem, iż takowy od 1. Stycznia 1853 roku w wykonanie wstąpi.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.: Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjułu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

zważywszy naglącą potrzebę uregulowania zastępstwa prawnego w Naszych krajach koronnych: w Węgrzech, w Kroacyi, Sławonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, w sposobie odpowiednim, udzieliliśmy, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, załączonemu porządkowi dla adwokatów w powyższych krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, zatwierdzenie Nasze, i rozporządzamy w tym przedmiocie, co następuje:

I.

Załączony porządek dla adwokatów, wstąpi w wykonanie w powyżej wymienionych krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, począwszy od dnia 1go

LIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 4. September 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 7. September 1852.

170.

Kaiserliches Patent vom 24. Juli 1852,

womit eine Advocaten-Ordnung für Ungarn, Croatien, Slavonien, das Temeser Banat und die serbische Woiwodschaft, mit Ausnahme der Militärgränze, mit der Bestimmung vorgeschrieben wird, dass dieselbe vom 1. Jänner 1853 an in Wirksamkeit zu treten hat.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben in Erwägung der dringenden Nothwendigkeit, die Rechtsvertretung in Unseren Kronländern: Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate auf eine zweckmässige Weise zu regeln, nach Vernehmung Unserer Minister und Anhörung Unseres Reichsrathes, der beiliegenden Advocaten-Ordnung für diese Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze, Unsere Genehmigung zu ertheilen und darüber zu verordnen befunden, wie folgt:

I.

Die angeschlossene Advocaten-Ordnung hat in den erwähnten Kronländern, mit Ausnahme der Militärgränze, vom 1. Jänner 1853 angefangen, in Wirksamkeit zu treten, wo-

Stycznia 1852 r., przez co oraz zniesione zostają w nich wszystkie dawniejsze ustawy, odnoszące się do wykonywania adwokatury.

II.

Osoby, które przed ogłoszeniem niniejszego rozporządzenia, otrzymały według ustaw dawniejszych dyplom na adwokatów cywilnych lub wekslowych, lecz nie wykonywały wcale adwokatury w przeciągu pięciu lat ostatnich, z reguły nie będą już więcej przypuszczone do wykonywania onejże.

Tylko wyjątkowo będzie mógł minister sprawiedliwości udzielić im na to pozwolenie, z przyczyn na szczególny wzgląd zasługujących, przy czem jednakże wykazać winny dotychczasowe zatrudnienie, nieposzlakowane imię, i ciągle dobre zachowanie swoje, oraz poddać się pod egzamin, przepisany w ustępie III. i wypełnić wszelkie inne warunki, które im wskaże minister sprawiedliwości.

III.

Adwokaci zaś, którzy w przeciągu ostatnich lat 5 wykonywali adwokaturę, albo ciągle, albo z przerwą, będą wprawdzie przypuszczeni do dalszego jej wykonywania, wszelako będą musieli poddać się powtórnemu egzaminowi z obowiązujących ustaw cywilnych i karnych, w jednym z sądów dystryktualnych wyższych (w tabuli banalnej, w sądzie wyższym krajowym) i wykazać przed przypuszczeniem do tegoż egzaminu, dobre zachowanie i nieposzlakowane imię swoję.

Aż do złożenia wspomnionego egzaminu, będą mogli wykonywać adwokaturę tylko za pozwoleniem ministra sprawiedliwości, i po wypełnieniu przepisanej przysięgi (§. 7. porządku dla adwokatów).

IV.

Prożby o przypuszczenie do tymczasowego wykonywania adwokatury i do złożenia egzaminu, przepisanego w ustępie III. podawać należy do tego sądu wyższego krajowego lub dystryktualnego, w którego obrębie adwokat praktykę swoję nadal wykonywać zamierza, który to sąd przedstawi prożbę ministrowi sprawiedliwości przy załączeniu opinii swojej. Kandydat przypuszczony do egzaminu, musi złożyć egzamin ze skutkiem, najdalej w przeciągu dwóch lat po ogłoszeniu niniejszego patentu, inaczej wyłączonym zostanie od dalszego wykonywania adwokatury.

V.

Od rzeczonego egzaminu dyspensowanymi być mogą tylko tak zwani adwokaci tabularni, którzy dotąd prowadzili procesa, wiszące w byłej kuryi królewskiej w pierwszej i ostatniej instancyi i pochodzące po największej części z pretensyj donacyjnych i awitykalnych, a to tylko w tym przypadku, jeżeli się ograniczą na prowadzenie dalsze i ukończenie tychże procesów, o ile takowe jeszcze dopuszczalnemi będą w sądach, wstępujących w miejsce kuryi królewskiej (tabuli królewskiej), i oraz jeżeli na inne sprawy, żadnego wpływu jako zastępcy mieć nie chcą.

Tacy adwokaci winni będą podać wyraźne oświadczenie swoje z okazaniem dyplomu adwokackiego i z alegatami co do dobrego zachowania i nieposzlakowanego

durch zugleich alle früheren, in denselben über die Ausübung der Advocatur bestandenen Vorschriften ausser Kraft gesetzt werden.

II.

Jene Personen, welche vor der Kundmachung dieser Verordnung ein, den früheren Gesetzen gemäss ausgefertigtes Diplom als Civil- oder Wechsel-Advocaten zwar erlangt, aber die Advocatur während der letzten 5 Jahre gar nicht ausgeübt haben, sind in der Regel zur Ausübung derselben nicht mehr zuzulassen.

Nur ausnahmsweise kann ihnen die Bewilligung hiezu aus besonders rücksichtswürdigen Gründen von dem Justizminister ertheilt werden, wobei sie sich jedoch sowohl über ihre bisherige Beschäftigung, ihre Unbescholtenheit und ihr stetes Wohlverhalten auszuweisen, als auch der im III. Absatze vorgeschriebenen Prüfung zu unterziehen und alle übrigen Bedingungen zu erfüllen haben, welche ihnen von dem Justizminister vorgezeichnet werden.

III.

Jene Advocaten, welche die Advocatur während der letzten 5 Jahre entweder fortwährend, oder unterbrochen ausgeübt haben, werden zur Fortsetzung derselben zwar zugelassen, sie müssen sich aber vor einem der Districtual-Obergerichte (Banaltafel, Oberlandesgerichte) einer Ueberprüfung über die bestehenden Civil- und Strafgesetze unterziehen, und vor der Zulassung zu derselben über ihr Wohlverhalten und ihre Unbescholtenheit genügend ausweisen.

Bis zur Ablegung dieser Prüfung dürfen sie die Advocatur bloss gegen Bewilligung des Justizministers und nach Leistung des vorgeschriebenen Eides (§. 7 der Advocaten-Ordnung) ausüben.

IV.

Die Gesuche um Zulassung zu der mittlerweiligen Ausübung der Advocatur und zur Ablegung der im Absatze III vorgeschriebenen Prüfung sind bei jenem Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte einzubringen, in dessen Gerichtsbezirke der Advocat seine Praxis fortsetzen will und von diesem mit seinem Gutachten dem Justizminister zur Entscheidung vorzulegen. Die Prüfung selbst aber muss von jedem der zu derselben zugelassenen Bewerber bei dem nämlichen Obergerichte längstens binnen 2 Jahren nach Kundmachung dieses Patentes mit Erfolg abgelegt werden, widrigenfalls derselbe von der ferneren Ausübung der Advocatur auszuschliessen wäre.

V.

Von dieser Prüfung sind nur die sogenannten Tabular-Advocaten, welche bisher die bei der vormaligen königlichen Curie in erster und letzter Instanz anhängigen, meistens aus Donational- und Aviticitäts-Ansprüchen herrührenden Tabular-Processe führten, auf den Fall zu dispensiren, wenn sie sich bloss auf die Fortsetzung und Beendigung dieser Processe, so weit sie noch zulässig seyn werden, bei den an die Stelle der königlichen Curie (königlichen Tafel) tretenden Gerichten beschränken wollen und auf andere Rechtssachen als Vertreter keinen Einfluss zu nehmen wünschen.

Solche Advocaten müssen ihre bestimmte Erklärung hierüber mit Vorweisung ihres Advocaten-Diplomes und mit den Belegen über ihr Wohlverhalten und ihre Unbescholtenheit

imienia swego, do sądu wyższego krajowego lub dystryktualnego, a to w przeciągu miesięcy 6 po ogłoszeniu patentu niniejszego.

Sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, sporządzić winien osobny wykaz tych adwokatów i przedłożyć takowy ministrowi sprawiedliwości, po upływie wyż ustanowionego terminu.

VI.

Oprócz tego przypadku, będzie mógł minister sprawiedliwości, z przyczyn na szczególny wzgląd zasługujących, uwolnić od składania egzaminu przepisanego w ustępie III. adwokatów, znanych korzystnie z prac dłuższych praktycznych, i dozwolić im dalszego pełnienia adwokatury w jednym z obrębów sądu wyższego krajowego lub dystryktualnego.

VII.

Przez złożenie egzaminu, wspomnionego w ustępie III, albo przez uwolnienie od takowego (ustęp V), ustanie dotychczasowa różnica między adwokatami cywilnymi i wekslowymi. Każdy adwokat winien w prożbie swojej o dalsze prowadzenie adwokatury, wyrazić szczegółowo miejsce, w którym na przyszłość obrać sobie życzy siedzibę urzędu swego, lub też uczynić wzmiankę, iż wybór przyszłego miejsca przeznaczenia swego, zostawia do woli ministra sprawiedliwości.

VIII.

Sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, winien od wszystkich adwokatów, którym minister sprawiedliwośsi pozwolił dalszego prowadzenia adwokatury, odebrać przysięgę według nowej formuły, i takowych zamieścić stosownie do udzielonego pozwolenia albo w wykazie ogólnym, albo w wykazie byłych adwokatów tabularnych. Wszelkie przepisy, objęte w ustawie niniejszej, rozciągnąć należy także i na tych adwokatów, o ile przepisy przechodowe nie czynią w tem wyjątku.

IX.

Jak dalece adwokaci, ustanowieni przy urzędach fiskalnych królewskich czyli kameralnych (fiskale królewsko-dyrektorscy i kameralni), podciągnieni być mają pod egzamin z ustaw sądowych, nowo zaprowadzonych, o tem stanowić będą szczególne rozporządzenia.

X.

Nasz minister sprawiedliwości, ma sobie poleconem wykonanie ustawy niniejszej.

Dan w Hermansztadzie w Siedmiogrodzie dnia 24. Lipca 1852 r.

Franciszek Józef. (L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu:
W. Wacek m. p.

dem betreffenden Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte binnen 6 Monaten nach Kundmachung dieses Patentes schriftlich überreichen.

Das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht aber hat über diese Advocaten ein eigenes Verzeichniss zu verfassen, und dasselbe nach Ablauf des hier festgesetzten Anmeldungs-Termines, dem Justizminister vorzulegen.

VI.

Ausserdem bleibt es dem Justizminister vorbehalten, einzelne bereits durch ihre längeren praktischen Leistungen bewährte Advocaten, über ihr Ansuchen, von Ablegung der im Absatze III erwähnten nochmaligen Prüfung, aus besonders rücksichtswürdigen Gründen zu entheben und ihnen die fernere Ausübung der Advocatur in einem der Oberlandes- oder Districtual-Obergerichts-Bezirke zu gestatten.

VII.

Durch die Ablegung der im III. Absatze erwähnten Prüfung oder durch die erlangte Enthebung von derselben (Absatz V) hört der bisherige Unterschied zwischen Civil- und Wechsel-Advocaten für die Zukunft auf. Jeder Advocat muss in seinem Gesuche um Fortsetzung der Advocatur den Ort, wo er künftig seinen Amtssitz nehmen will, bestimmt angeben, oder darin bemerken, dass er die Wahl seines künftigen Bestimmungs-Ortes dem Justizministerium überlasse.

VIII.

Das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht hat alle Advocaten, denen die Fortsetzung der Advocatur von dem Justizminister gestattet wird, nach der neu vorgeschriebenen Eidesformel zu beeidigen, und nach Verschiedenheit der ertheilten Befugniss entweder in das allgemeine Verzeichniss, oder in jenes der vormaligen Tabular-Advocaten einzutragen. Alle in der gegenwärtigen Advocaten-Ordnung enthaltenen Verfügungen sind auch auf diese Advocaten in volle Anwendung zu bringen, insoweit davon durch die Uebergangsbestimmungen keine Ausnahme gemacht wird.

IX.

In wieferne die, bei den königlichen oder Cameral-Fiscalämtern gegenwärtig angestellten Advocaten (königlichen Directorats- und Cameral-Fiscale) einer Prüfung aus der neu eingeführten Justizgesetzgebung zu unterziehen sind, bleibt besonderen Verfügungen vorbehalten.

X.

Unser Minister der Justiz ist mit der Vollziehung dieses Gesetzes beauftragt.

Gegeben zu Hermannstadt in Siebenbürgen den 24. Juli 1852.

Franz Joseph m. p. (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:

W. Wacek m. p.

PORZĄDEK DLA ADWOKATÓW

we Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, w banacie Temeskim i w województwie Serbskiem, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego.

Rozdział pierwszy.

O warunkach do pozyskania adwokatury.

§. 1.

Adwokaturę można wykonywać tylko w skutku upoważnienia, otrzymanego od władzy właściwej (§. 5.).

§. 2.

Warunki prożby o wykonywanie adwokatury, są następujące:

a) prawo obywatelstwa austryackiego,

b) pełnoletność fizyczna,

c) nieskazitelne życie,

d) godność doktora praw i egzamin, z dobrym skutkiem złożony, w sposobie i czasie przepisanym po porzedniej praktyce.

§. 3.

W szczególności nie są zdolnymi do pozyskania adwokatury:

1. Ci, którzy zapadli w konkurs lub pod kuratelą zostają.

2. Ci, którzy przez sądy karne uznanymi zostali za winnych konkursu oszustnego, zbrodni, wykroczenia, pochodzącego z chciwości zysku, lub obrażającego obyczajność publiczną, albo przestępstwa pochodzącego z chciwości zysku, równie jak ci, którzy za inne jakie przekroczenie ustawy, skazanymi zostali na karę więzienia najmniej miesięcy sześciu.

§. 4.

Z adwokaturą nie da się połączyć ani urząd publiczny płatny, ani też trudnienie się sprawami stręczycielskiemi (meklerskiemi, — sensalnemi).

Gdyby trudnienie się sprawami pobocznemi innego rodzaju przeszkadzało adwokatowi w należytem pełnieniu obowiązków stanu swego, w takim razie sąd wyższy krajowy albo dystryktualny, będzie mocen nałożyć na niego obowiązek albo złożenia adwokatury w terminie stosownym albo zaniechania spraw pobocznych.

§. 5.

Adwokatów mianować będzie minister sprawiedliwości, który także oznaczy liczbę ich na każdy obręb sądów wyższych dystryktualnych, sądów wyższych krajowych, albo tabuli banalnej, tudzież rozdzielenie ich po różnych miejscach sądowych, po wysłuchaniu tychże sądów wyższych i wydziału adwokackiego, stosownie do okazującej się potrzeby.

§. 6.

Jeżeli się okaże potrzeba ustanowienia adwokata w pewnem miejscu, lub jeżeli chodzi o mianowanie na opróżnione miejsce adwokackie, wówczas sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, rozpisze konkurs, wszelako w pierwszym przypadku, tylko

Advocaten-Ordnung

für Ungarn, Croatien, Slavonien, das Temeser Banat und die serbische Woiwodschaft, mit Ausnahme der Militärgränze.

Erstes Hauptstück.

Bedingungen zur Erlangung der Advocatie.

§. 1.

Die Advocatur kann nur in Folge einer von der hiezu berechtigten Behörde (§. 5), ertheilten Ermächtigung ausgeübt werden.

§. 2.

Die Erfordernisse, um die Erlaubniss zur Ausübung der Advocatur ansuchen zu können, sind folgende:

a) das österreichische Staatsbürgerrecht;

b) die erreichte physische Grossjährigkeit;

c) unbescholtener Lebenswandel;

d) die juridische Doctorswürde und die nach vorausgegangener Praxis in der vorgeschriebenen Art und Zeit mit Erfolg bestandene Prüfung.

§. 3.

Insbesondere sind unfähig die Advocatur zu erlangen:

1. diejenigen, welche sich im Concurs oder unter Curatel befinden,

2. diejenigen, welche von den Strafgerichten eines strafbaren Concurses, eines Verbrechens, eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens, oder einer aus Gewinnsucht begangenen Uebertretung schuldig erkannt, oder wegen einer anderen Gesetzesübertretung zu einer wenigstens sechsmonatlichen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden.

§. 4.

Mit der Advoctur ist weder ein besoldetes Staatsamt, noch die Ausübung von Mäkler- (Sensarie-) Geschäften vereinbar.

Sollte ein Advocat durch die Betreibung von Nebengeschäften anderer Art an der gehörigen Ausübung der Advocatur verhindert werden, so ist das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht ermächtiget, ihm binnen einer angemessenen Frist die Niederlegung der Advocatur, oder das Aufgeben der Nebengeschäfte zur Pflicht zu machen.

§. 5.

Die Advocaten werden von dem Justizminister ernannt, welcher auch die Zahl derselben für den Sprengel jedes Districtual-Obergerichtes, Oberlandesgerichtes oder der Banal-Tafel und deren Vertheilung an die verschiedenen Gerichtsorte, nach Vernehmung dieser Obergerichte und des Advocaten-Ausschusses, dem jeweiligen Bedürfnisse gemäss, bestimmen wird.

§. 6.

Zeigt sich an einem Orte die Bestellung eines Advocaten nothwendig, oder handelt es sich um die Besetzung erledigter Advocatenstellen, so hat das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht im ersteren Falle jedoch nur nach eingeholter Bewilligung des Justizmini-

po zasiągnieniu pozwolenia u ministra sprawiedliwości, a po upływie terminu, do konkursu wyznaczonego, uczyni wniosek do ministra sprawiedliwości względem zamianowania, po wysłuchaniu wydziału adwokatów, jeżeli takowy istnieje, i sądu właściwego pierwszej instancyi.

§. 7.

Od każdego adwokata, zamianowanego przez ministra sprawiedliwości, sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, odbierze przysięgę według formuły Nr 1, i zamieści go w wykazie adwokatów. O tem należy zawiadomić tak wydział adwokatów jako też właściwe sądy pierwszej instancyi, i uczynić relacyę do najwyższego trybunału sądowego.

§. 8.

Adwokat nowo zamianowany, który w ciągu trzech miesięcy po zamianowaniu, nie prosi o przypuszczenie do przysięgi, i nie rozpocznie urzędowania swego, uważanym będzie tak, jak gdyby się zrzekł zamianowania swego.

Rozdział drugi.

O prawach i obowiązkach adwokatów.

§. 9.

Prawo każdego adwokata, bronienia stron w cywilnej drodze prawa, rozciąga się na cały obręb wyższego sądu dystryktualnego (sądu wyższego krajowego, tabuli banalnej), w którym ma siedzibę swoję. Żaden adwokat nie może zmienić miejsca zamieszkania swego bez pozwolenia ministra sprawiedliwości. Równie bez pozwolenia sądu wyższego krajowego, nie będzie się mógł oddalić z obrębu jego; pozwolenie zaś wtedy tylko udzielonem mu być może, jeżeli wykaże cel podróży swojej i oraz, iż ustanowił substytuta na czas nieobecności swojej.

Prawo bronienia stron przed sądami karnemi, określonem jest w ustawie o postępowaniu karnem.

§. 10.

W ogólności, winien adwokat polecone sobie sprawy kierować stosownie do przysięgi wykonanej, być pilnym, rzetelnym i zachowywać tajemnicę.

Również winien adwokat postępowaniem swojem okazać się godnym zaufania i poważania, jakiego wymaga stan jego.

§. 11.

Adwokat przyjmując sprawę jaką, winien przedewszystkiem rozważyć czyli sprawa jest sprawiedliwą i bronioną być może; tym końcem winien adwokat, przed jej przyjęciem, a mianowicie, jeżeli strona występuje jako powód, wybadać:

a) czego strona żąda w przedmiocie głównym, a czego w pobocznym;

b) jakim sposobem w stanie jest udowodnić skargę i każdą okoliczność jej;

steriums einen Concurs auszuschreiben, und sobald der Concurstermin verstrichen ist, nach Vernehmung des Ausschusses der Advocaten, wenn ein solcher bereits bestellt ist, und des betreffenden Gerichtes erster Instanz den Besetzungsvorschlag an das Justizministerium zu erstatten.

§. 7.

Jeder von dem Justizminister ernannte Advocat ist von dem Oberlandes-Districtual-Obergerichte nach der Eidesformel Nr. 1 zu beeidigen und in das Verzeichniss der Advocaten einzutragen. Hievon ist sowohl dem Ausschusse der Advocaten, als den betreffenden Gerichtsbehörden erster Instanz Kenntniss zu geben, und dem obersten Gerichtshofe die Anzeige zu erstatten.

§. 8.

Ein neu ernannter Advocat, welcher binnen drei Monaten nach seiner Ernennung, um die Zulassung zur Eidesleistung nicht ansucht, und sein Amt nicht antritt, wird so angesehen. als ob er auf die Ernennung Verzicht geleistet hätte.

Zweites Hauptstück.

Rechte und Pflichten der Advocaten.

§. 9.

Das Recht jedes Advocaten. Parteien im Civil-Rechtswege zu vertreten, erstreckt sich auf den ganzen Sprengel des Districtual-Obergerichtes (Oberlandesgerichtes, der Banal-Tafel), in welchem er seinen Wohnsitz hat. Kein Advocat darf aber den ihm angewiesenen Wohnsitz ohne Genehmigung des Justizministers verändern. Auch darf er sich nicht ohne Genehmigung des Obergerichtes aus dem Districte desselben entfernen, und die Genehmigung hiezu ist ihm nur dann zu ertheilen, wenn er sich sowohl über den Zweck seiner Reise. als über die Bestellung eines Substituten für die Zeit seiner Abwesenheit auszuweisen vermag.

Das Vertretungsrecht vor den Strafgerichten wird durch die Strafprocess-Ordnung bestimmt.

§. 10.

Der Advocat hat im Allgemeinen die ihm anvertrauten Geschäfte seinem Eide gemäss zu besorgen und ist dabei in seinem Amte zum Fleisse, zur Redlichkeit und zur Verschwiegenheit verpflichtet.

Auch hat sich ein Advocat durch sein Verhalten des Vertrauens und der Achtung. welche sein Beruf erfordert, stets würdig zu beweisen.

§. 11.

Wenn ein Advocat um die Vertretung angegangen wird, hat er vor Allem zu erwägen. ob die Rechtssache gerecht und daher zur Vertretung geeignet sei; zu diesem Ende soll er vor Uebernahme der Vertretung untersuchen, und zwar, falls seine Partei als Kläger auftritt:

a) was dieselbe in der Hauptsache und an Nebenverbindlichkeiten fordere;

b) wie sie die Klage und jeden Umstand derselben zu erweisen, vermögend sei;

c) czy na tę lub owę okoliczność ma dowody na piśmie i gdzie się dowody te znajdują;

d) kogo na tę lub owę okoliczność na świadka wezwać może;

e) które okoliczności zaprzysiądz strona jest gotowa, a

f) na które możeby wypadało wskazać przysięgę stronie przeciwnej.

§. 12.

Jeżeli strona, obrony adwokata używająca, jako pozwana w sprawie występuje, wówczas winien adwokat szczególniej roztrząsnąć skargę, rozważyć należycie wszelkie obrony, jakie przeciw niej wnoszone być mogą, i rozpoznawać dowody, któremi okoliczności czynu rzecz rozstrzygające, popartemi być mają.

§. 13.

W obudwóch przypadkach, winien adwokat ułożyć na piśmie stan czynu, stanowiącego przedmiot rozprawy sądowej *(species facti)*, wyrazić w nim podane przez stronę okoliczności i dowody, który to opis przez stronę, jeżeli ta pisać umie, podpisanym, a odpis onegoż, przez adwokata podpisany, stronie na żądanie jej, wydanym będzie. Oryginał winien adwokat przedłożyć sędziemu na każde jego żądanie. Jednakże treść onegoż, bez pozwolenia jego stronie przeciwnej zakomunikowaną być nie powinna, ani też przy rozstrzygnieniu sprawy, żaden wzgląd na nią mianym być nie może, jeżeli w ciągu procesu, z niej użytku nie zrobiono.

Jeżeli adwokat zaniedbał uczynić *species facti*, a strona jego o to użala się, iż z jej szkodą pominął okoliczności czynu albo dowody, lub przyznał fałszywie okoliczności, wprowadzone przez stronę przeciwną, wówczas, gdy idzie o jego własną odpowiedzialność, domniemywanie służyć będzie stronie jego przeciw niemu. Oprócz tego, ulegnie karze za zaniedbanie prawnych przepisów.

§. 14.

Następnie winien adwokat, stosownie do okoliczności, wybadywać dalej, w szczególności:

a) czy do sprawy nie powinno wpływać więcej stron;

b) czy niektóre z nich nie zostają pod kuratelą;

c) jakim sposobem możnaby się wprzód opatrzyć w potrzebne dokumenta i dowody;

d) jakiej władzy sądowej pozwany podlega;

e) czy skarga nie powinna być wystosowaną przeciw więcej osobom;

f) czy które z nich nie zostają pod kuratelą;

g) czy nie należy kogo przypozwać w drodze ewikcyi;

h) czy nie wypada przed lub w ciągu sprawy przedsięwziąć środków na drodze tymczasowego zabezpieczenia.

§. 15.

Adwokat, wezwany przez stronę do obrony, nie może jej odmówić, jeżeli sprawa jest sprawiedliwą, przez wzgląd na stan, znakomitość albo majątek jednej lub drugiej strony, albo w ogólności bez przyczyny gruntownej.

c) ob für diesen oder jenen Umstand schriftliche Beweise vorhanden seien und wo sich dieselben befinden;
d) wer über diesen oder jenen Umstand als Zeuge angeführt werden könne;
e) welche Umstände die Partei zu beschwören erbietig sei, und
f) über welche allenfalls dem Gegentheile ein Eid aufgetragen werden soll.

§. 12.

Ebenso soll der Advocat, wenn die, seine Vertretung suchende, Partei als Beklagter aufzutreten hat, vorzüglich die Klage wohl untersuchen, die dagegen streitenden Einwendungen wohl erwägen und den Behelfen, wodurch die entscheidenden Thatumstände erwiesen werden wollen, nachforschen.

§. 13.

In beiden Fällen soll der Advocat über den Gegenstand des Streites einen schriftlichen Aufsatz (species facti) verfassen, darin die ihm angegebenen Thatsachen und Beweismittel genau anführen, denselben von der Partei, falls sie des Schreibens kundig ist, fertigen lassen, und eine Abschrift davon unter seiner Fertigung der Partei auf ihr Verlangen hinausgeben. Das Original ist er dem Richter auf jedesmaliges Begehren vorzulegen schuldig. Doch darf der Inhalt desselben ohne seine Einwilligung dem Gegner nicht mitgetheilt, noch in soferne im Processe davon kein Gebrauch gemacht worden ist, bei der Entscheidung berücksichtiget werden.

Hat der Advocat die Aufnahme der species facti vernachlässiget und wird von seiner Partei Beschwerde geführt, dass er Thatsachen oder Beweismittel zu ihrem Nachtheile übergangen oder von dem Gegner angeführte Thatumstände irrigerweise zugegeben habe, so soll, in so weit es sich um seine eigene Verantwortlichkeit handelt, die Vermuthung wider ihn und für seine Partei gelten. Auch ist er wegen der unterlassenen Beobachtung des Gesetzes zu bestrafen.

§. 14.

Der Advocat soll dann nach Beschaffenheit der Umstände vorzüglich weiters untersuchen:

a) ob nicht etwa mehrere an der Klage Theil zu nehmen haben;
b) ob nicht einige davon unter Curatel stehen;
c) auf welche Art vorläufig die benöthigten Urkunden und Behelfe beizuschaffen seien;
d) unter welcher Gerichtsbarkeit der Beklagte stehe;
e) ob nicht die Klage wider Mehrere zu stellen sei;
f) ob nicht einige davon unter der Curatel stehen;
g) ob nicht von Jemanden die Vertretung zu begehren sei;
h) ob nicht bis zur Austragung der Streitsache auch andere rechtliche Vorsichten zu treffen seien.

§. 15.

Kein Advocat, der von einer Partei um Vertretung angegangen wird, darf dieselbe in einer gerechten Sache aus Rücksicht auf Stand, Ansehen oder Vermögen des einen oder anderen Theiles, oder überhaupt ohne gegründete Ursache verweigern.

Za dostateczne powody odmówienia obrony, uważać należy:

a) jeżeli adwokat uznaje sprawę za niepodobną do przeprowadzenia;

b) jeżeli już jest zarzucony pracami powołania swego;

c) jeżeli w sprawie, w mowie będącej, lub z nią w związku zostającej, bronił albo jeszcze broni strony przeciwnej, lub jej dodanym jest w ogóle za rzecznika; — albo też gdyby przez przyjęcie pełnomocnictwa, przekroczył obowiązek wierności i zachowania tajemnicy, względem dawniejszego pełnomocodawcy swego: nakoniec

d) jeżeli przeciwnik z adwokatem w bliskiem zostaje pokrewieństwie lub powinowactwie.

§. 16.

Jeżeli adwokat sprawę przyjmuje, będzie winien zaopatrzyć się w pełnomocnictwo na piśmie, które może być wystawione także pozasądownie, lecz podpisanem być winno własnoręcznie przez pełnomocdawcę. W pełnomocnictwie, musi być ustanowiony substytut, na przypadek gdyby adwokatowi przeszkoda stanęła w drodze, albo musi być adwokatowi udzielone prawo obrania sobie substytuta. Pełnomocnictwo wystawione być winno oraz także i na dziedziców pełnomocdawcy.

§. 17.

Pełnomocnictwo wystawione być może albo ogólnie, to jest obejmować prawo bronienia wszystkich spraw prawnych pełnomocdawcy, albo szczególnie t. j. wyraźnie tylko ograniczyć się na przypadek prawny w mowie będący.

Do wskazywania, przyjmowania i odkazywania przysiąg, do zawierania ugód, do podnoszenia pieniędzy lub rzeczy wartość pieniężną mających, adwokat zaopatrzony być winien pełnomocnictwem, szczegółowo do tego rodzaju spraw wystawionem.

§. 18.

Co do obowiązku zastępcy, względem wykazania się należycie wystawionem pełnomocnictwem, zachować należy przepisy następujące:

a) Jeżeli adwokat stawa przed sądem w nieobecności strony, bez okazania należycie wystawionego pełnomocnictwa, rozprawa toczyć się nie może, albo przynajmniej wyrok w tej sprawie dopóty wydanym nie będzie, dopóki nie okaże następnie pełnomocnictwa, do czego mu sąd według potrzeby stosowny termin wyznaczyć może. Pełnomocnictwo może być złożone albo w oryginale, albo w odpisie wierzytelnym.

b) Jeżeli się podaje pisma procesowe, adwokat przyłączyć winien pełnomocnictwo lub jego odpis wierzytelny zawsze do pierwszego pisma, a w ogóle, każde pismo, które adwokat podaje w imieniu strony swojej, podpisane być musi przez niego własnoręcznie, własnem jego nazwiskiem.

Adwokat musi być gotowym okazać sądowi oryginał pełnomocnictwa na każde jego żądanie.

§. 19.

W postępowaniu prawnem, adwokat stosować się winien ściśle do obowiązującej ustawy procesowej; chronić się wszelkiego przekraczania prawa i prawdy; nie czynić zwłok, ani też na nie stronie przeciwnej zezwalać; wystrzegać się zbytecznej rozwlekłości, i nie nagabywać sądów w sprawach już rozstrzygniętych.

Hinreichende Gründe, die Vertretung zu verweigern sind:

a) wenn der Advocat die Rechtssache unausführbar findet;

b) wenn er schon mit Berufsarbeiten überhäuft ist:

c) wenn er in der fraglichen, oder in einer mit derselben zusammenhängenden Rechtssache die Gegenpartei schon vertreten hat, oder noch vertritt, oder als ihr Rechtsanwalt überhaupt bestellt ist, oder wenn er durch Uebernahme des Auftrages die Pflicht der Treue und Verschwiegenheit gegen seinen früheren Machtgeber verletzen würde: endlich

d) wenn der Gegner mit dem Advocaten nahe verwandt oder verschwägert ist.

§. 16.

Wenn der Advocat sich entschlossen hat, die Vertretung anzunehmen, soll er sich sogleich mit einer schriftlichen Vollmacht versehen, welche auch aussergerichtlich ausgestellt werden kann, aber von dem Machtgeber eigenhändig zu unterfertigen ist. In der Vollmacht muss für den Fall der Verhinderung des Advocaten ein Substitut ernannt, oder dem Ersteren das Befugniss eingeräumt seyn, selbst einen Substituten zu erwählen. Auch muss die Vollmacht zugleich auf die Erben des Machtgebers lauten.

§. 17.

Die Vollmacht kann entweder eine allgemeine, also auf das Recht zur Vertretung in allen Rechtsangelegenheiten des Gewaltgebers lautende, oder eine besondere, d. h. ausdrücklich auf den vorliegenden Rechtsfall ertheilt seyn.

Soll aber der Advocat in seiner Vertretung berechtiget seyn, Eide aufzutragen, anzunehmen, oder zurückzuschieben, Vergleiche zu schliessen, Geld oder Geldeswerth zu erheben, so muss die Vollmacht insbesondere auf diese Gattung der Geschäfte lauten.

§. 18.

In Betreff der Verbindlichkeit des Vertreters, sich mit der ordentlich ausgestellten Vollmacht auszuweisen, sind folgende Bestimmungen zu beobachten.

a) Erscheint der Advocat bei einer Tagsatzung ohne die Partei vor Gericht, so kann ohne Vorweisung einer ordentlichen Vollmacht die Verhandlung nicht aufgenommen, oder wenigstens das Urtheil nicht geschöpft werden, ehe die Vollmacht nachgetragen ist, wozu das Gericht nöthigen Falles eine angemessene Frist ertheilen kann. Die Vollmacht kann in Urschrift, oder in beglaubigter Abschrift beigebracht werden;

b) sind Satzschriften zu erstatten, so muss von dem Advocaten die Vollmacht, oder deren beglaubigte Abschrift stets der ersten Schrift beigelegt und überhaupt jede Schrift, welche ein Advocat für seine Partei überreicht, von demselben eigenhändig mit seiner Namensfertigung bezeichnet seyn.

In allen Fällen muss der Advocat stets bereit seyn, das Original der Vollmacht dem Gerichte auf jedesmaliges Verlangen vorzuweisen.

§. 19.

In dem Rechtsverfahren hat sich der Advocat genau nach der bestehenden Process-Ordnung zu benehmen, sich jeder Verdrehung des Rechtes und der Wahrheit zu enthalten, keine Verzögerungen zu veranlassen oder dem Gegner zu gestatten, jede überflüssige Weitläufigkeit zu vermeiden und die Gerichte in bereits entschiedenen Sachen nicht zu behelligen.

§. 20.

Adwokat w postępowaniu słownem, równie jak piśmiennem, winien się wystrzegać wszelkich osobistości lub wyrazów obrażających tak przeciw stronie prywatnej, jak przeciw zastępcy jego; nie spuszczać nigdy z oka winnego uszanowania sądom, dla tego też w rozprawach przed sądem wystrzegać się wszelkiego uchybienia przyzwoitości i obyczajności.

§. 21.

Żaden adwokat nie może w jednym a tym samym czasie służyć obudwom stronom w jednym i tym samym sporze; ani też jednę stronę zastępować w sprawie, w której dawniej zastępował stronę przeciwną.

§. 22.

Adwokat nie może opuszczać bez ważnej przyczyny sprawy przyjętej przed jej ukończeniem.

Lecz też gdy do tego widzi się zniewolonym, winien wypowiedzieć stronie pełnomocnictwo sądownie, jednakże bronić ją będzie winien jeszcze tak długo, dopóki od dnia wypowiedzenia nie upłynie termin taki, jakiby stronie do wniesienia ekscepcyi był dozwolony, chyba, że strona już wcześniej innego adwokata sobie ustanowiła.

§. 23.

Jeżeli zachodzi przeszkoda, dla której adwokat sam przed sądem w imieniu strony swojej stawać nie może, natenczas winien adwokata, który jako substytut w pełnomocnictwie jest mianowany, albo którego on sam jako substytuta wyznaczy, posłać do sądu i jemu także podpisywanie pism polecić. Taki zaś substytut, musi, stawając w sądzie, zaopatrzonym być pełnomocnictwem substytucyjnem.

§. 24.

Każdy adwokat winien prowadzić w porządku księgę otrzymanych od stron zaliczek pieniężnych i wyłożonych za nie należytości; tudzież stronom na każde ich żądanie przedłożyć z tej księgi wykaz sposobu użycia zaliczek.

§. 25.

Adwokat nie może sobie wymówić pewnego wynagrodzenia za prowadzenie procesu, ani też nabyć dla siebie powierzonej mu sprawy spornej. Taki kontrakt nietylko nie byłby ważnym, lecz nadto adwokat, któryby go zawarł, osobno jeszcze ukaranym być winien.

§. 26.

W jaki sposób należy likwidować należytości adwokata w tym przypadku, kiedy przeciwna strona klienta jego na koszta sądowe skazaną będzie, o tem stanowi ustawa sądowa cywilna.

Należytości zaś, które strona opłacić ma swemu własnemu adwokatowi, likwidować będzie na jej żądanie sędzia, przed którym się toczyła sprawa, z której owe koszta urosły, a to w drodze urzędowej, i jeżeli tego potrzeba, po uprzedniem wysłuchaniu stron, nie dając miejsca formalnemu procesowi. Jeżeliby klient nie zapłacił ko-

§. 20.

Der Advocat hat sowohl bei dem mündlichen, als schriftlichen Verfahren alle Persönlichkeiten oder verletzende Ausdrücke wider die Gegenpartei oder deren Vertreter zu vermeiden; die den Gerichten und Richtern schuldige Achtung nie aus den Augen zu verlieren, und daher bei allen Verhandlungen vor Gericht sich jeder Verletzung des Anstandes und der Sitte zu enthalten.

§. 21.

Kein Advocat soll beiden Theilen zur nämlichen Zeit, in dem nämlichen Rechtsstreite dienen, auch der Partei nicht in einer Sache die Vertretung leisten, in welcher er früher den Gegentheil vertreten hat.

§. 22.

Ein Advocat soll eine zur Vertretung angenommene Streitsache vor Beendigung derselben nicht ohne gegründete Ursache verlassen.

Aber auch, wenn er sich dazu genöthiget fände, ist er verpflichtet, der Partei die Vertretung gerichtlich aufzukündigen und sie noch so lange zu vertreten, bis vom Tage der zugestellten Aufkündigung eine Frist verstrichen ist, wie sie der Partei zur Ueberreichung einer Einrede gestattet würde, es wäre denn, dass die Partei sich eher einen anderen Rechtsfreund bestellt hätte.

§. 23.

Wird ein Advocat verhindert, im Namen seiner Partei selbst vor Gericht zu erscheinen, so soll er entweder den in der Vollmacht ernannten, oder einen durch ihn selbst zu bestimmenden Advocaten als Substituten zu Gericht senden und die Schriften von demselben fertigen lassen. Dieser Substitut muss aber, wenn er vor Gericht erscheint, mit der Substitutions-Vollmacht versehen seyn.

§. 24.

Jeder Advocat hat über die von den Parteien empfangenen Geldvorschüsse und für dieselben ausgelegten Gebühren ein ordentliches Buch zu führen, und ist verpflichtet, aus diesem Buche den Parteien auf ihr jedesmaliges Verlangen den Ausweis über die Verwendung der Vorschüsse vorzulegen.

§. 25.

Kein Advocat darf sich für die Führung eines Processes eine bestimmte Belohnung bedingen, oder eine ihm anvertraute Streitsache an sich lösen. Ein solcher Vertrag wäre nicht nur ungiltig, sondern der dabei betheiligte Advocat noch besonders zu bestrafen.

§. 26.

Auf welche Art die Liquidirung der Advocaten-Gebühren in dem Falle vorzunehmen sei, wenn der Gegner seines Clienten in den Ersatz der Gerichtskosten zu verurtheilen ist, wird durch die Civilprocess-Ordnung bestimmt.

Diejenigen Gebühren dagegen, die eine Partei ihrem eigenen Advocaten zu entrichten hat, sind auf Begehren derselben von jenem Richter, vor welchem das Geschäft, woraus die Gebühren entstanden, verhandelt wurde, im ämtlichen Wege und falls es nöthig wäre, nach vorläufigem Einvernehmen der Parteien, ohne jedoch einem förmlichen Processe stattzugeben, zu liquidiren. Sollte der Client die auf diese Art liquidirten oder von ihm als richtig

sztów, w ten sposób likwidowanych, lub za rzetelne przez niego uznanych, wówczas adwokat będzie mógł zmusić klienta do tego przez sąd, w którym się toczyła sprawa, z której należytości urosły, albo przez jego sąd osobisty, co po uprzedniej rozprawie kontradyktorycznej wyrokiem orzeczone zostanie.

§. 27.

Wynagrodzenie, którego adwokat żądać ma od strony swojej, nie będzie oznaczone według liczby arkuszy pism podanych, ani też według liczby terminów sądowych, lecz według rzeczywistych usług, które jej wyświadczył w procesie, przy czem nie będzie miany żaden wzgląd na inne przeciwne porozumienia się z nią, jakieby może między nimi zachodziły.

W szczególności zaś przy oznaczeniu kosztów, zważać należy na to, czy adwokat

a) łożył wielkie staranie na przygotowanie do procesu a szczególniej na wyszukanie dowodów;

b) w rozprawie dał dowody wyższego stopnia wiadomości, pilności i zręczności;

c) zachowywał ściśle przepisy ustawy procesowej i przyspieszał proces według możności; nakoniec

d) czy stan majątkowy strony przez niego bronionej, nie wymaga ściślejszego kosztów adwokackich umiarkowania.

§. 28.

Każdy adwokat obowiązany jest prowadzić bezpłatnie obronę ubogich (§. 33), którą mu sąd poleci.

§. 29.

Za obronę ubogich, adwokat tylko w tym przypadku będzie mógł żądać wynagrodzenia pracy swej, jeżeli klient jego przyjdzie do majątku, lub jeżeli przeciwna strona na koszta zasądzoną będzie, a takowe od niej ściągniętemi być mogą.

§. 30.

Ponieważ adwokat odpowiada za należytości, wypadające od spraw, których broni, przeto mocen jest, przyjmując pełnomocnictwo, żądać od strony zaliczki stosownej.

Rozdział trzeci.

O wydziałach adwokatów.

§. 31.

W miejscach, w których sądy krajowe mają siedzibę swoję, i które zarazem dla liczby zamieszkałych adwokatów stosownemi się ukazują, mianowane będą przez ministra sprawiedliwości na wniosek sądu wyższego krajowego lub dystryktualnego, wydziały adwokatów, których zakres działania rozciągać się będzie według okoliczności, na wszystkich adwokatów w jednym lub w kilku obrębach sądów krajowych.

Liczba członków każdego wydziału adwokackiego, ustanowioną będzie stosownie do liczby adwokatów. mieszkających w okręgu, dla którego jest przeznaczonym.

anerkannten Gebühren nicht bezahlen, so steht dem Advocaten frei, denselben entweder bei dem Gerichte, vor welchem das Geschäft, woraus die Gebühren entstehen, verhandelt wurde. oder vor dem persönlichen Richter des Clienten verhalten zu lassen, worüber nach vorläufigem contradictorischen Verfahren durch Urtheil zu entscheiden ist.

§. 27.

Die Belohnung, welche ein Advocat von seiner Partei anzusprechen hat, ist nicht nach der Bogenzahl der erstatteten Schriften oder nach der Zahl der Tagsatzungen, sondern nach den ihr in dem Processe wirklich geleisteten Diensten zu bestimmen und hiebei auf keine mit derselben etwa getroffene entgegengesetzte Uebereinkunft Rücksicht zu nehmen.

Insbesondere soll bei dieser Bestimmung darauf gesehen werden, ob der Advocat:

a) *auf die Vorbereitung zum Processe und vorzüglich auf die Herbeischaffung der Beweismittel grosse Mühe verwendet;*

b) *in den Verhandlungen einen höheren Grad von Kenntnissen, Fleiss und Geschicklichkeit bewiesen;*

c) *die Vorschriften der Process-Ordnung genau beobachtet und den Process nach Möglichkeit beschleuniget habe; endlich*

d) *ob nicht der Vermögensstand der von ihm vertretenen Partei eine strengere Mässigung erfordere.*

§. 28.

Jeder Advocat ist verpflichtet, die ihm übertragenen Armenvertretungen (§. 33) unentgeltlich zu besorgen.

§. 29.

Für die Armenvertretungen ist der Advocat nur dann berechtiget die Bezahlung seiner Mühewaltung anzusprechen, wenn der Client zu Vermögen kommt, oder der Gegner zur Erstattung der Kosten verurtheilt wird und diese von demselben auch eingebracht werden können.

§. 30.

Da der Advocat für die Gebühren bei den durch ihn vertretenen Angelegenheiten zu haften hat, so ist er berechtiget, bei Annahme eines Auftrages von der Partei einen angemessenen Vorschuss zu verlangen.

Drittes Hauptstück.

Advocaten-Ausschüsse.

§. 31.

An Orten, wo Landesgerichte ihren Sitz haben, und welche sich zugleich durch die Zahl der daselbst ansässigen Advocaten dazu eignen, werden von dem Justizministerium über Vorschlag des Oberlandes- oder des Districts-Obergerichtes Advocaten-Ausschüsse ernannt werden, deren Wirkungskreis sich nach Umständen auf alle Advocaten in einem oder mehreren Landesgerichts-Sprengeln zugleich zu erstrecken haben wird.

Die Zahl der Mitglieder jedes Advocaten-Ausschusses wird mit Rücksicht auf die Zahl der in dem Umkreise, für welchen er bestimmt ist, wohnenden Advocaten verhältnissmässig festgesetzt werden.

Prezes i członkowie wydziału, mianowani będą na rok jeden, jednakże mogą być potwierdzeni w urzędzie swoim od roku do roku przez sąd wyższy krajowy lub dystryktualny. Jeżeli uczyniony będzie wniosek co do zmiany w osobach członków, potrzeba do tego zezwolenia ministra sprawiedliwości.

§. 32.

Do zakresu działania wydziału adwokatów należy;

1) objawianie zdań nad prożbami o udzielenie adwokatur, wspomnianemi w §. 6. Komisarzy egzaminacyjnych ze stanu adwokatów do egzaminów adwokackich, mianować będzie na rok jeden prezes wydziału adwokatów;

2) czynienie wniosków, mających za przedmiot zmiany lub ulepszenia w sprawowaniu sprawiedliwości albo w adwokaturze;

3) utrzymanie honoru i godności stanu adwokackiego, przez surowe czuwanie nad zakresem działania, moralnością, prawami i obowiązkami adwokatów. Do wydziału adwokatów należeć więc będzie także, donosić sądom właściwym o postępowaniu nieprawnym i karygodnym członków swojich i czynić wnioski na ich ukaranie.

4) Dozór i wykonywanie władzy dyscyplinarnej nad kandydatami do adwokatury, odbywającemi praktykę w okręgu wydziału adwokackiego. Wydział utrzymywać będzie tym końcem osobny spis tychże kandydatów, i zanotuje w nim dzień wstąpienia do praktyki i dzień wystąpienia z takowej, tudzież adwokata, u którego się praktyka odbywa i złożony egzamin.

Każdy adwokat winien będzie przeto podać bezzwłocznie do wiadomości wydziału przyjęcie kandydata i dzień, w którym to nastąpiło; w przeciwnym bowiem razie nie będzie policzony nieoznajmiony czas praktyki przy policzaniu onejże. Wydział potwierdzać będzie także świadectwa, wystawione przez adwokatów na odbytą praktykę kandydata.

5) Wyznaczanie adwokatów bezpłatnych dla stron ubogich przy sądach, znajdujących się w miejscu, gdzie wydział ma siedzibę swoję (§. 33), a to z kolei, mającej się zachować ze względu na rodzaj i ważność spraw.

6) Pełnienie wszystkich innych obowiązków, nałożonych na wydział w niniejszem rozporządzeniu.

7) Zarząd nad własnemi sprawami ekonomicznemi.

§. 33.

Sąd zawsze stanowić będzie, czy stronie jakiej służy prawo ubóstwa. Wydział adwokatów zaś w tych miejscach, w których ma siedzibę swoję, wymieni tylko osobę adwokata, mającego być oddanym stronie bezpłatnie. z zachowaniem kolei wspomnionej w §. 32.

W innych miejscach, sąd sam wymieni dla ubogiego osobę adwokata.

Der Präsident und die Mitglieder des Ausschusses werden für die Dauer Eines Jahres ernannt, sie können aber durch das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht von Jahr zu Jahr in ihrem Amte bestätiget werden. Wenn eine Aenderung in der Person der Mitglieder in Antrag gebracht wird, ist die Genehmigung des Justizministers erforderlich.

§. 32.

Zu dem Wirkungskreise des Advocaten-Ausschusses gehört:

1. Die Begutachtung der in §. 6 erwähnten Gesuche um Verleihung von Advocatenstellen. Die Prüfungs-Commissäre aus dem Advocatenstande zu den Prüfungen für die Advocatur (§. 2) ernennt auf die Dauer Eines Jahres der Präsident des Advocaten-Ausschusses.

2. Die Erstattung von Vorschlägen, welche Aenderungen oder Verbesserungen in der Rechtspflege oder im Advocatenwesen zum Gegenstande haben.

3. Die Aufrechthaltung der Ehre und Würde des Advocatenstandes durch strenge Wachsamkeit über den Wirkungskreis, die Moralität, die Rechte und Pflichten der Advocaten. Dem Advocaten-Ausschusse steht daher auch das Recht zu, das pflichtwidrige oder strafbare Betragen ihrer Mitglieder den zuständigen Gerichten anzuzeigen und auf Bestrafung anzutragen.

4. Die Oberaufsicht und Ausübung der Disciplinargewalt über die im Bezirke des Advocaten-Ausschusses sich verwendenden Advocaturs-Candidaten. Der Ausschuss führt zu diesem Zwecke über diese Candidaten ein besonderes Verzeichniss und bemerkt in demselben den Tag des Eintrittes in die Praxis und den des Austrittes aus derselben, den Advocaten, bei welchem sie genommen wird und die bestandene Prüfung.

Jeder Advocat hat zu diesem Ende die Aufnahme eines Candidaten und den Tag derselben stets sogleich dem Advocaten-Ausschusse anzuzeigen, widrigenfalls die nicht angezeigte Zeit der Praxis bei Nachweisung derselben nicht gerechnet wird. Der Ausschuss bestätiget auch das einem Candidaten über die Praxis bei einem Advocaten ausgestellte Zeugniss.

5. Die Benennung der unentgeltlichen Vertreter für arme Parteien bei denjenigen Gerichten, welche sich an den Orten befinden, wo der Ausschuss seinen Sitz hat (§. 33) nach einem mit Rücksicht auf die Beschaffenheit und Wichtigkeit der Geschäfte festzustellenden Turnus.

6. Die Vollziehung aller dem Ausschusse in dieser Verordnung noch insbesondere übertragenen Geschäfte, und

7. die Besorgung seiner ökonomischen Angelegenheiten.

§. 33.

Die Entscheidung, ob einer Partei das Armenrecht zustehe, bleibt stets dem Gerichte vorbehalten. Nur die Benennung der Person des aufzustellenden unentgeltlichen Vertreters kommt an denjenigen Orten, wo der Ausschuss der Advocaten seinen Sitz hat, demselben mit Beobachtung der im §. 32 erwähnten Reihenfolge zu.

An anderen Orten wird die Person des Armenvertreters von dem Gerichte selbst bestimmt.

Przy rozdzielaniu spraw bezpłatnych między adwokatów, winny sądy także uważać na następstwo z kolei i baczyć na to, aby podział był ile możności równy.

Na podanie adwokata o uwolnienie od obrony bezpłatnej, dla niepodobieństwa przeprowadzenia sprawy, stanowić będzie sąd, po wysłuchaniu wydziału adwokackiego.

Jeżeli zaś idzie tylko o zmianę osoby adwokata, wówczas rozstrzygać będzie wydział adwokatów, a w razie uwolnienia, ustanowi innego zastępcę.

§. 34.

Wydział adwokatów oznaczy wprzód dni, w których wedle potrzeby odbywać będzie regularnie posiedzenia swoje, i uczyni o tych, równie jak o posiedzeniach nadzwyczajnych, które odbywać zamyśla, relacyę do prezydenta sądu krajowego, ażeby tenże albo sam osobiście, albo przez delegowanego, na posiedzeniach obecnym być mógł.

Ażeby powziąć uchwałę ważną, potrzeba oprócz prezydenta, najmniej jeszcze czterech członków obecnych.

Na każdem posiedzeniu, prowadzonym będzie dokładny protokół, w którym zamieszczone być winny uchwały wraz z powodami, tudzież głosujący, którzy powzięli uchwałę, jako też głosy osobne.

Każdy wydział ułoży sam porządek czynności swojich i przedłoży takowy do potwierdzenia ministra sprawiedliwości, w drodze sądu wyższego krajowego lub dystryktualnego.

§. 35.

Przeciw uchwałom wydziału adwokatów, można w przeciągu dni ośmiu od dnia doręczenia licząc, założyć powołanie do sądu wyższego krajowego albo dystryktualnego, takowe zaś podane być winno wydziałowi, który przedłoży je sądowi wyższemu.

§. 36.

Wydział adwokatów korespondować będzie ze sądami krajowemi, tudzież z sądami wyższemi krajowemi i dystryktualnemi, a w razie potrzeby z ministerstwem sprawiedliwości i z najwyższym trybunałem sądowym w formie relacyi; ze wszystkiemi władzami sądowemi, tudzież z adwokatami i z stronami, w formie pism. Pisma wydziału do władz, uwolnione są od stępla i portoryum.

§. 37.

Koszta połączone z działaniem urzędowem wydziału, ponosić winni stosunkowo wszyscy adwokaci, należący do okręgu jego.

Prezes i członkowie wydziału, winni bezpłatnie sprawować urząd swój; również nie wolno policzać stronom należytości, za czynności urzędowe wydziału.

§. 38.

Nadzór i kierunek główny wydziału adwokackiego, należy do sądu wyższego krajowego lub dystryktualnego. Gdyby wydział nie usłuchał rozporządzeń sądu wyższego,

Auch die Gerichte werden jedoch bei Vertheilung der unentgeltlichen Geschäfte an die Advocaten eine Reihenfolge derselben zur Richtschnur nehmen und darauf achten, dass die Vertheilung eine möglichst gleichmässige sei.

Ueber das Ansuchen eines Advocaten um Enthebung von einer unentgeltlichen Vertretung wegen Unausführbarkeit der Rechtssache entscheidet das Gericht nach Anhörung des Ausschusses der Advocaten.

Wenn es sich aber bloss um eine Aenderung in der Person des Advocaten handelt, so hat der Advocaten-Ausschuss darüber zu entscheiden und im Falle der Enthebung einen anderen Vertreter zu bestellen.

§. 34.

Der Advocaten-Ausschuss wird die Tage seiner nach Bedürfniss abzuhaltenden regelmässigen Sitzungen im Vorhinein bestimmen und selbe sowohl, als auch die ausserordentlichen Sitzungen, welche abzuhalten etwa beabsichtiget werden sollte, dem Präsidenten des Landesgerichtes anzeigen, damit derselbe entweder persönlich oder durch einen Abgeordneten den Sitzungen beiwohnen könne.

Zur Fassung eines giltigen Beschlusses ist ausser dem Präsidenten die Anwesenheit von wenigstens vier Stimmführern erforderlich.

Ueber eine jede Sitzung ist ein genaues Protokoll zu führen, in welchem die Beschlüsse sammt Gründen und die Stimmführer, welche den Beschluss gefasst haben, wie auch die Separatmeinungen anzuführen sind.

Jeder Ausschuss hat seine Geschäfts-Ordnung selbst zu entwerfen und dieselbe im Wege des Oberlandes- oder Districtual-Obergerichtes dem Justizminister zur Genehmigung vorzulegen.

§. 35.

Gegen Beschlüsse des Advocaten-Ausschusses kann binnen 8 Tagen, vom Tage der Zustellung, Berufung an das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht eingelegt werden, welche jedoch bei dem Ausschusse zu überreichen und von demselben ohne Aufschub dem Obergerichte vorzulegen ist.

§. 36.

Der Schriftenwechsel des Advocaten-Ausschusses mit den Landes- und den Oberlandes- oder Districtual-Obergerichten, so wie erforderlichen Falles mit dem Justizministerium und dem obersten Gerichtshofe, hat in der Form von Berichten, mit allen übrigen Gerichtsbehörden, dann den Advocaten und Parteien, in der Form von Schreiben stattzufinden. Der Schriftenverkehr des Ausschusses mit den Behörden ist stämpel- und portofrei.

§. 37.

Die mit der Amtswirksamkeit des Ausschusses verbundenen Kosten haben alle zu seinem Sprengel gehörigen Advocaten verhältnissmässig zu tragen.

Der Präsident und die Mitglieder des Ausschusses sind aber ihr Amt unentgeltlich zu versehen verpflichtet, so wie auch den Parteien für die Amtshandlungen des Ausschusses keine Gebühren aufgerechnet werden dürfen.

§. 38.

Die Ueberwachung und Oberleitung des Advocaten-Ausschusses steht dem Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte zu. Wenn der Ausschuss den in Beziehung auf die Erfüllung

wydanych do niego w przedmiocie pełnienia powołania jego, wówczas sąd wyższy może mu czynić napomnienia, dawać nagany, lub skazać go na kary pieniężne, a w razie potrzeby uczynić do ministra sprawiedliwości wniosek na oddalenie członków winnych.

Prezydent sądu krajowego będzie mógł, przez przeglądanie protokołów i aktów wydziału adwokackiego, zasięgać zawsze wiadomości o prawnem prowadzeniu urzędowania jego, i tym końcem żądać z nich odpisów i wyciągów.

Rozdział czwarty.

O władzy dyscyplinarnej nad adwokatami.

§. 39.

Adwokaci, przyjmujący procesa swawolne, nie dopełniający rozporządzeń sądowych, lub dopuszczający się niepotrzebnej rozwlekłości, umyślnego pomnażania kosztów, przedłużania i zawikłania procesów, nadużycia środków prawnych i zażaleń lub bez celu powtarzający często termina sądowe, tudzież tacy, którzy w sprawach pojedynczych bez potrzeby rzecz wprowadzają na drogę postępowania piśmiennego, lub zezwalają na to stronie przeciwnej, na terminach sądowych albo wcale nie, albo też bez przygotowania stawają; w razie zachodzącej przeszkody, substytuta swego należycie nie obznajmiają z właściwem położeniem rzeczy, i nie dają mu pewnych poleceń do działania; tudzież, którzy przez nieostrożność, niedbałość, niewiadomość lub ze złego umysłu tamują bieg sprawiedliwości lub strony swe na szkodę i niebezpieczeństwo narażają; a w ogólności wszyscy, którzy przekraczają przepisy prawne, surowo ukaranymi być winni.

§. 40.

Mniejsze wykroczenia służbowe adwokatów, karanemi będą napomnieniem, naganą lub karami pieniężnemi aż do 100 złr. m. k. Według okoliczności, można adwokata pozbawić honoraryum w całości lub w części, i zmusić go do zastąpienia wszystkich kosztów z własnego majątku i do zwrócenia otrzymanej zaliczki. Kary tego rodzaju, nałożyć może każdy sąd z powodu spraw u niego się wydarzających, tak z urzędu, jako też na uzasadnione zażalenie strony, albo też na wniosek wydziału adwokatów.

Rekurs przeciw nałożonej karze, założyć może adwokat do sądu wyższego; jednakże przeciw równobrzmiącym orzeczeniom, dalsze odwołanie się miejsca mieć nie będzie.

§. 41.

W razie cięższych przestępstw służbowych, należy według okoliczności

1) nałożyć karę pieniężną nad 100, aż do 500 złr. m. k.;

2) wyrzec zawieszenie, t. j. zakazać adwokatowi urzędowanie na czas pewny, co jednak dłużej jak rok jeden trwać nie może.

3) Złożyć go z adwokatury.

§. 42.

Zawieszenie w urzędowaniu lub złożenie z adwokatury, szczególniej wtedy wyrzec należy:

1) jeżeli adwokat podaje rękę lub udziela rady do interesów pozornych, albo wykrętów, szkodliwych prawom osób trzecich;

seines Berufes an ihn erlassenen Anordnungen des Obergerichtes keine Folge leisten sollte, können von dem letzteren Ermahnungen, Verweise oder Geldstrafen verhängt, und nöthigen Falles auf die Enthebung der schuldtragenden Mitglieder bei dem Justizminister angetragen werden.

Der Präsident des Landesgerichtes ist berechtiget, sich durch Einsichtnahme in die Protokolle und Acten des Advocaten-Ausschusses fortwährend in Kenntniss über die gesetzmässige Amtsführung zu erhalten und zu diesem Behufe davon Abschriften und Auszüge zu verlangen.

Viertes Hauptstück.

Ausübung der Disciplinargewalt über die Advocaten.

§. 39.

Advocaten, welche muthwillige Processe übernehmen, gerichtliche Anordnungen nicht befolgen, sich unnütze Weitläufigkeit, absichtliche Vermehrungen der Kosten, Verlängerung und Verwirrung der Processe, Missbrauch der Rechtsmittel und Beschwerden, oder zwecklose Vervielfältigung der Tagsatzungen zu Schulden kommen lassen, in einfachen Rechtssachen ohne Noth schriftliche Verhandlungen einleiten, oder dieses ihrem Gegner gestatten, bei Tagsatzungen gar nicht oder unvorbereitet erscheinen, in Verhinderungsfällen ihren Substituten von der Lage der Sachen gehörig zu unterrichten und mit bestimmten Aufträgen zu versehen unterlassen, oder welche aus Versehen, Nachlässigkeit, Unwissenheit oder bösen Vorsatz die Rechtspflege hemmen oder ihre Parteien in Schaden oder Gefahr setzen oder überhaupt die Vorschriften der Gesetze übertreten, sind strenge zu bestrafen.

§. 40.

Geringere Dienstvergehen der Advocaten sind durch Ermahnungen, Verweise oder Geldstrafen bis zu 100 Gulden C. M. zu ahnden. Auch kann nach Umständen der Advocat seiner Belohnung ganz oder zum Theile für verlustig erklärt, zur Bestreitung sämmtlicher Kosten aus eigenem Vermögen und zur Zurückstellung des erhaltenen Vorschusses verhalten werden. Strafen dieser Art können von jedem Gerichte aus Anlass der bei demselben vorkommenden Geschäfte sowohl von Amtswegen, als auf gegründete Beschwerde einer Partei oder über Antrag des Advocaten-Ausschusses verhängt werden.

Der Recurs gegen deren Verhängung steht dem Advocaten an das Obergericht offen, doch findet gegen gleichlautende Entscheidungen darüber keine weitere Berufung Statt.

§. 41.

Bei grösseren Dienstvergehen sind nach Umständen zu verhängen:

1. Geldstrafen im Betrage von mehr als 100 bis 500 Gulden C. M.;

2. die Suspension, d. i. die Untersagung der Ausübung der Advocatur auf bestimmte Zeit, welche jedoch Ein Jahr nicht überschreiten darf, und

3. die Entsetzung von der Advocatur.

§. 42.

Die Suspension oder Entsetzung von der Advocatur findet insbesondere Statt:

1. wenn ein Advocat zu Scheingeschäften oder anderen den Rechten dritter Personen nachtheiligen Ränken mitwirket oder Rath ertheilet;

2) Jeżeli bez wyraźnego zezwolenia sądu, z pieniędzy podniesionych zatrzymuje więcej jak potrzeba do zaspokojenia swych pretensyj prawnych, tak co do honoraryum jako też co do wydatków, albo też wydanie pieniędzy pod błahemi pozorami zwleka;

3) jeżeli kary częściej nałożone, okażą się bezskutecznemi; albo nakoniec

4) jeżeli sposób życia i zachowanie się adwokata, czynią go niegodnym zaufania publicznego.

§. 43.

Kary wyszczególnione w §. 41, może wymierzać tylko sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, po uprzedniem śledztwie dyscyplinarnem.

§. 44.

Sądy pierwszej instancyi, winny są przeto uczynić sądowi wyższemu relacyę o każdym przypadku, wydającym się zasługiwać na podobną karę, przy przedłożeniu wszelkich okoliczności, wyśledzonych w drodze dyscyplinarnej.

Sąd wyższy, poweźmie albo natychmiast uchwałę, stosownie do położenia rzeczy, albo, jeżeliby tego była potrzeba, nakaże uzupełnić śledztwo.

§. 45.

Sąd wyższy może także nakazać śledztwo w drodze dyscyplinarnej, tak z urzędu, jako też na wniosek innych władz sądowych, wydziału adwokatów lub na uzasadnione żądanie strony, w których to przypadkach wyznaczy zarazem władzę sądową pierwszej instancyi, a w razie potrzeby, członka sądu wyższego, do zbadania potrzebnych okoliczności.

§. 46.

Jeżeli ciężkie przekroczenie służbowe okaże się zarazem czynem, podlegającym karze według zwyczajnych ustaw karnych, wówczas należy z reguły oczekiwać skutku postępowania karnego, a nawet już rozpoczęte dochodzenie w drodze dyscyplinarnej, każdego czasu zawieszone być może, jeżeli dopiero następnie rozpoczęte zostało śledztwo ze strony zwyczajnych sądów karnych.

Jeżeli te sądy uwolnią adwokata od kary, dochodzenie w drodze dyscyplinarnej przez to nie będzie wstrzymane.

§. 47.

W razie dochodzenia na drodze dyscyplinarnej, należy z urzędu sprowadzić wszelkie dowody, służące do wyjaśnienia rzeczy, wysłuchać do protokołu strony interesowane i świadków, w razie potrzeby pod przysięgą, a to albo w sądzie, który prowadzi śledztwo, albo też przez władze sądowe, pod któremi zostają.

§. 48.

Adwokatowi obwinionemu, należy przedłożyć przy jego wysłuchaniu wszelkie okoliczności i dowody przeciw niemu zachodzące, a jego obronę zamieścić do protokołu. Przed przyjęciem ostatecznej obrony jego, sąd dozwolić mu winien na żądanie przejrzenia aktów śledczych pod swym dozorem. Wolno mu także przy tem użyć kogo do pomocy prawnej.

2. wenn er ohne ausdrückliche Bewilligung des Richters von erhobenen Geldern mehr als zur Berichtigung seiner rechtmässigen Forderungen an Gebühren und Auslagen erforderlich ist, zurückbehält, oder die Aushändigung unter nichtigen Vorwänden verzögert;

3. wenn die öfter verhängten Strafen fruchtlos bleiben, oder wenn endlich

4. die Lebensweise und das Betragen des Advocaten ihn des öffentlichen Vertrauens unwerth machen.

§. 43.

Auf die im §. 41 angeführten Strafen kann nur nach vorläufiger Disciplinar-Untersuchung von dem Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte erkannt werden.

§. 44.

Die Gerichtsbehörden erster Instanz haben daher, wenn Fälle vorkommen, welche eine Strafe dieser Art zu verdienen scheinen, dem Obergerichte unter Vorlage der im Disciplinarwege gepflogenen Erhebungen die Anzeige zu erstatten.

Das Obergericht hat darüber nach Beschaffenheit der Umstände entweder sogleich mit dem Erkenntnisse vorzugehen, oder wenn es nothwendig seyn sollte, die Ergänzung der Erhebungen anzuordnen.

§. 45.

Das Obergericht kann aber auch die Einleitung einer Disciplinar-Untersuchung sowohl von Amtswegen, als auf Antrag anderer Gerichtsbehörden, des Advocaten-Ausschusses oder auf gegründetes Ansuchen einer Partei beschliessen, in welchen Fällen es zugleich die Gerichtsbehörde erster Instanz oder nöthigen Falles ein Mitglied des Obergerichtes zu bestimmen hat, um die erforderlichen Erhebungen zu pflegen.

§. 46.

Wenn ein schweres Dienstvergehen zugleich als eine nach den ordentlichen Strafgesetzen zu ahndende Handlung sich darstellt, so ist in der Regel der Erfolg des strafrechtlichen Verfahrens abzuwarten, und es kann selbst das bereits eingeleitete Disciplinarverfahren jederzeit eingestellt werden, wenn erst nachträglich eine Untersuchung von den gewöhnlichen Strafgerichten eröffnet wurde.

Ein von diesen geschöpftes freisprechendes Urtheil hindert die Einleitung oder Fortsetzung des Disciplinarverfahrens nicht.

§. 47.

Bei jeder Disciplinar-Untersuchung müssen alle zur Aufklärung der Sache dienlichen Beweise von Amtswegen herbeigeschafft, die betheiligten Parteien und Zeugen nöthigen Falles eidlich von dem Gerichte, welches die Untersuchung zu pflegen hat, zu Protokoll vernommen, oder deren Abhörung durch die Gerichtsbehörden, unter welchen sie sich befinden, bewirkt werden.

§. 48.

Dem beschuldigten Advocaten müssen bei seiner Vernehmung alle gegen ihn vorgekommenen Umstände und Beweismittel vorgehalten und seine Verantwortung darüber zu Protokoll gebracht werden. Vor Aufnahme seiner Schlussvertheidigung ist ihm auf sein Verlangen die Einsicht der Untersuchungsacten unter Aufsicht des Gerichtes zu gewähren. Auch ist er berechtiget, sich hiebei eines Rechtsbeistandes zu bedienen.

§. 49.

Jeżeli przekroczenie obowiązków adwokata, daje powód stronie jakiej do czynienia pretensyj, wówczas należy zawsze rodzaj i kwotę szkody wyjaśnić gruntownie i wysłuchać także w tym przedmiocie obrony adwokata.

§. 50.

Po skończonem dochodzeniu, stanowić będzie sąd wyższy, czy obwiniony ma być uznany za niewinnego, lub jaką karę dyscyplinarną na niego nałożyć należy.

§. 51.

Koszta całego postępowania w drodze dyscyplinarnej, ponosić winien adwokat, uznany za winnego. Zażalenia zaś nie oparte na niczem przeciw adwokatowi, ulegają karze do 100 złr. m. k. albo karze aresztu do dni 20; oprócz tego adwokat zaskarżony niewinnie, będzie mógł dochodzić szkody swojej przeciw donosicielowi i skarżącemu.

§. 52.

Jeżeli adwokat oskarżony, uznany będzie winnym przekroczenia obowiązku swego, i jeżeli ze śledztwa nietylko wykaże się osoba, której się należy wynagrodzenie, lecz także i ta okoliczność z pewnością się wyjaśni, iż owa osoba poniosła rzeczywiście szkodę przez czyn lub opuszczenie, stanowiące przedmiot przekroczenia obowiązku, a zarazem kwotę żądanego wynagrodzenia lub zadosyć uczynienia z pewnością oznaczyć można, w takim przypadku sąd dyscyplinarny w wyroku swojim, skaże winnego adwokata na zwrócenie kwoty rzeczonej z wyrażeniem terminu dni 14 do zapłaty onejże i oprócz tego odeszlę poszkodowanego z pretensyami swemi do zwyczajnej drogi prawa.

§. 53.

Poszkodowany będzie mógł udać się na zwyczajną drogę prawa o wynagrodzenie szkody nietylko wtedy, kiedy przez sąd dyscyplinarny na tę drogę odesłanym zostanie, lecz także i wtenczas, jeżeli się mieni być nie zaspokojonym kwotą, którą mu przyznano, lub jeżeli mu odmówiono rozpoczęcia dochodzenia na drodze dyscyplinarnej.

§. 54.

Wyrok wydany przez sąd wyższy wraz z powodami, podany będzie na piśmie do wiadomości adwokata oskarżonego i stron interesowanych przez władzę sądową pierwszej instancyi.

Adwokat, równie jak strony w tym interesowane, ze względu na pretensye szkody swej, będą mogły przeciw temu wyrokowi założyć zażalenie do najwyższego trybunału sądowego, który w tym przedmiocie stanowić będzie w ostatniej instancyi.

§. 55.

Wyroki wydane w drodze dyscyplinarnej, mają taki sam skutek, jak wyroki w sprawach cywilnych; przeto na ich podstawie i gdy uzyskają moc prawa, można u właściwego sędziego żądać bezpośrednio egzekucyi dla ściągnienia kar pieniężnych, a również i strona żądać może takowej dla wynagrodzenia szkody swej, przyłączywszy według potrzeby świadectwo, iż wyrok zyskał moc prawa.

§. 49.

Wenn die Pflichtverletzung eines Advocaten zu Entschädigungs-Ansprüchen einer Partei Anlass gibt, so muss stets auch die Beschaffenheit und der Betrag des Schadens mit Gründlichkeit erhoben und der Advocat auch darüber mit seiner Rechtfertigung vernommen werden.

§. 50.

Ueber die geschlossene Untersuchung hat das Obergericht zu erkennen, ob der Beschuldigte freigesprochen, oder welche Disciplinarstrafe gegen denselben verhängt werde.

§. 51.

Die Kosten des ganzen Disciplinarverfahrens hat der schuldig befundene Advocat zu tragen. Dagegen sind muthwillige Beschwerdeführungen gegen den Advocaten mit Geldstrafe bis 100 Gulden oder Arreststrafe bis 20 Tagen zu ahnden, und es bleibt dem ungegründet angeklagten Advocaten auch unbenommen, seine allfälligen Ersatzansprüche gegen den Anzeiger und Beschwerdeführer geltend zu machen.

§. 52.

Wenn der angeklagte Advocat einer Pflichtverletzung für schuldig erkannt wird, und wenn aus der Verhandlung nicht nur die Person, welcher die Entschädigung gebührt, sondern auch der Umstand mit Zuverlässigkeit erhellet, dass dieselbe durch die, der Pflichtverletzung zu Grunde liegende Handlung oder Unterlassung wirklich beschädiget worden sei, zugleich aber auch der Betrag der angesprochenen Entschädigung oder Genugthuung mit Sicherheit entnommen werden kann, so hat das Disciplinargericht in seinem Urtheile den schuldigen Advocaten in den Ersatz des ermittelten Betrages mit Bestimmung einer Frist von 14 Tagen zur Bezahlung desselben zu verurtheilen, ausserdem aber den Beschädigten mit seinen Ansprüchen auf den ordentlichen Rechtsweg zu weisen.

§. 53.

Der Beschädigte kann aber den ordentlichen Rechtsweg wegen des Schadenersatzes nicht nur dann betreten, wenn ihn das Disciplinargericht dahin verweiset, sondern auch, wenn er sich mit dem ihm zuerkannten Betrage nicht zufrieden stellt, oder wenn die Einleitung der Disciplinar-Untersuchung abgelehnt worden ist.

§. 54.

Das von dem Obergerichte gefällte Erkenntniss ist sammt den Entscheidungsgründen dem beschuldigten Advocaten und den etwa betheiligten Parteien durch die Gerichtsbehörde erster Instanz schriftlich zu eröffnen.

Sowohl dem Advocaten, als den Parteien, in soferne diese rücksichtlich ihrer Entschädigungsansprüche betheiliget sind, steht gegen dieses Erkenntniss die Beschwerde an den obersten Gerichtshof offen, welcher darüber in letzter Instanz zu entscheiden hat.

§. 55.

Die Disciplinar-Erkenntnisse haben mit jedem Civilurtheile gleiche Wirkung, und es kann daher auf Grundlage derselben gleich nach eingetretener Rechtskraft von dem zuständigen Richter unmittelbar die Execution sowohl zur Einbringung der Geldstrafen, als auch auf Ansuchen der Partei, welche über die eingetretene Rechtskraft nöthigen Falles ein Zeugniss beizubringen hat, wegen der Entschädigung verhängt werden.

§. 56.

Skoro wyrzeczonem będzie prawomocnie zawieszenie lub złożenie adwokata, winien sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, uczynić o tem natychmiast relacyę do ministra sprawiedliwości i do najwyższego trybunału sądowego i zawiadomić o tem wszystkie sądy, w obrębie sądu wyższego się znajdujące.

§. 57.

Jako środek tymczasowy, nastąpić musi zawieszenie w urzędzie na czas nieoznaczony:

1) Jeżeli adwokat w ciągu postępowania zwyczajnego karnego został uwięziony, lub z powodu zbrodni znajduje się pod zaskarżeniem;

2) jeżeli przeciw niemu wyrzeczonem zostało złożenie z adwokatury, a wyrok w drodze dyscyplinarnej wydany, jeszcze nie urosł w moc prawa;

3) jeżeli poddanym został pod kuratelę lub zapadł w konkurs, jak długo te nie są zniesione sądownie.

Jeżeliby sąd wyższy krajowy lub dystryktualny już bez tego nie miał wiadomości o przypadkach pod Nr. 1) i 3) wyszczególnionych, wówczas sąd właściwy winien mu o tem natychmiast uczynić relacyę, a w razie nagłym donieść o tem także do sądu krajowego, ażeby zawieszenie w urzędzie zaraz wyrzeczonem zostało.

§. 58.

Oprócz tych przypadków, może być nakazane zawieszenie adwokata w urzędzie jako środek tymczasowy, jeżeli przeciw niemu za długi egzekucya powtórnie prowadzoną jest, lub jeżeli z powodu ciężkich przekroczeń obowiązków, rozpoczętem zostało przeciw niemu w drodze dyscyplinarnej, albo postępowanie karne za zbrodnie lub wykroczenia, a dalsze prowadzenie adwokatury aż do zupełnego wyjaśnienia zaskarżeń przeciw niemu wniesionych, wydaje się szkodliwem po dokładnem rozważeniu wszystkich okoliczności tak dla interesu stron, jako też sądownictwa w ogólności.

§. 59.

W przypadkach wskazanych w §. 58. zawieszenie prowizoryczne wyrzeczone być może tylko przez sąd wyższy krajowy lub dystryktualny.

§. 60.

Zażalenie przeciw zawieszeniu jako środkowi tymczasowemu, nie wstrzymuje wykonania.

W tych przypadkach zawiadomione być winny także władze w §. 56. wspomnione.

§. 61.

W każdym sądzie pierwszej instancyi, jakoteż w sądzie wyższym krajowym lub dystryktualnym, należy prowadzić osobne zanotowania względem adwokatów, a ile kroć jakiemu adwokatowi w sprawach przy tychże sądach wiszących, ze strony tego lub sądu wyższego udzielona będzie szczególna pochwała, lub przeciw niemu wyrzeczoną zostanie nagana albo kara, treść istotną rozporządzenia tamże zamieścić, tym końcem, ażeby w razie powtórnego wykroczenia, uwagę zwrócić można na bezskuteczność kary dawniejszej, tudzież ażeby adwokat na powtórne nagany nieważający, mógł być zupełnie oddalonym, zasłużony zaś przy wydarzonej sposobności, szczególnemi wzglę-

§. 56.

Wenn die Suspension oder Entsetzung eines Advocaten rechtskräftig ausgesprochen ist, so hat das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht hievon ohne Aufschub dem Justizminister und dem obersten Gerichtshofe die Anzeige zu erstatten, und sämmtliche Gerichte des obergerichtlichen Sprengels zu verständigen.

§. 57.

Als mittlerweilige Vorkehrung muss die Suspension auf unbestimmte Zeit eintreten:

1. Wenn ein Advocat im Zuge des ordentlichen Strafverfahrens verhaftet, oder wegen eines Verbrechens in Anklagestand versetzt worden ist;

2. wenn wider ihn mittelst eines noch nicht rechtskräftigen Disciplinar-Erkenntnisses die Entsetzung von der Advocatur ausgesprochen wurde;

3. wenn er unter Curatel gesetzt oder in Concurs verfallen ist, so lange beide nicht gerichtlich aufgehoben werden.

Sollte das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht von den Fällen unter 1. und 3. nicht ohnehin Kenntniss haben, so hat das betreffende Gericht sogleich dahin und in dringenden Fällen auch an das Landesgericht die Anzeige zu machen, damit die Suspension sogleich verhängt werden könne.

§. 58.

Ausser diesen Fällen kann die Suspension eines Advocaten als mittlerweilige Vorkehrung verfügt werden, wenn wider denselben wegen Schulden wiederholte Executionsführungen vorkommen, oder aus Anlass von schweren Pflichtverletzungen eine Disciplinar-Untersuchung oder wegen Verbrechen oder Vergehen das Strafverfahren gegen ihn eingeleitet wäre, und die weitere Ausübung der Advocatur bis zur allfälligen Behebung der wider ihn erhobenen Beschuldigungen nach reiflicher Erwägung aller Umstände, im Interesse der Rechtspflege oder der Parteien bedenklich erscheint.

§. 59.

Die provisorische Suspension darf jedoch in diesen Fällen (§. 58) nur von dem Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte verhängt werden.

§. 60.

Die Beschwerdeführung gegen eine als mittlerweilige Vorkehrung verhängte Suspension hat keine aufschiebende Wirkung.

Die Verständigung der im §. 56 benannten Behörden hat auch in solchen Fällen zu geschehen.

§. 61.

Bei jedem Gerichte erster Instanz sowohl, als bei dem Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte ist eine eigene Vormerkung über die Advocaten zu führen, und so oft einem Advocaten in den daselbst anhängigen Rechtssachen von diesem oder dem höheren Richter ein besonderes Lob ertheilt, oder ein Verweis oder eine Strafe gegen ihn verhängt wird, der wesentliche Inhalt dieser Verordnung darin aufzuzeichnen, damit bei neuerlichen Vergehen auf die fruchtlos gebliebene erste Ahndung gehörig Rücksicht genommen, ein Advocat, welcher wiederholte Zurechtweisungen nicht achtet, ganz entfernt, dagegen bei vorkommender Gelegenheit der verdienstliche Rechtsfreund vorzüglich berücksichtiget werden könne. Am

dami zaszczyconym. W końcu roku, winny sądy pierwszej instancyi przedkładać wyciągi z tych zanotowań o adwokatach sądowi wyższemu krajowemu lub dystryktualnemu, który roztrząsnąwszy takowe należycie a przekonawszy się, iż władza sądowa nie postąpiła z należytą surowością przeciw wykroczeniom adwokatów, zarządzi ukaranie surowsze, i jeżeliby potrzeba było, nakaże następnie rozpocząć formalne dochodzenie w drodze dyscyplinarnej.

O każdem dochodzeniu w drodze dyscyplinarnej, wytoczonem przeciw adwokatowi, i o skutku onegoż, tudzież o każdem choćby tylko prowizorycznem zawieszeniu adwokata w urzędzie, zawiadomionym być winien także wydział adwokatów.

Rozdział piąty.

O utracie adwokatury.

§. 62.

Prawo adwokatury ustaje:

1) W skutku zrzeczenia się adwokata, przyjętego przez ministra sprawiedliwości;

2) w razie przyjęcia urzędu publicznego płatnego lub wykonywania zatrudnienia pobocznego, niezgodnego z adwokaturą (§. 4);

3) z powodu utraty prawa obywatelstwa austryackiego;

4) jeżeli adwokat nie prosi o przypuszczenie do złożenia przysięgi w czasie przepisanym lub nie rozpocznie urzędowania swego;

5) jeżeli przez sądy karne zostanie uznanym za winnego konkursu oszustnego, zbrodni, wykroczenia pochodzącego z chciwości zysku, lub przestępstwa tego samego rodzaju.

§. 63.

O utracie prawa adwokatury, stanowić będzie sąd wyższy krajowy lub dystryktualny, powziąwszy o tem wiadomość z własnego spostrzeżenia swego, lub z relacyi uczynionej od władz innych lub od wydziału adwokatów; o czem też sąd ten doniesie ministrowi sprawiedliwości, najwyższemu trybunałowi sądowemu i podległym sobie władzom sądowym, równie jak wydziałowi adwokatów.

Schlusse des Jahres haben die ersten Instanzen Auszüge aus der Vormerkung über die Advocaten an das Oberlandes- oder Districtual-Obergericht zu überreichen, welches dieselben gehörig zu prüfen und wenn eine Gerichtsbehörde nicht mit der nöthigen Strenge gegen die vorgekommenen Pflichtverletzungen verfahren seyn sollte, deren strengere Bestrafung, und wenn es zu diesem Ende nothwendig seyn sollte, die nachträgliche Einleitung einer förmlichen Disciplinar-Untersuchung darüber anzuordnen hat.

Von jeder gegen einen Advocaten eingeleiteten Disciplinar-Untersuchung und deren Erfolg, so wie von jeder auch nur provisorischen Suspension ist auch der Ausschuss der Advocaten in Kenntniss zu setzen.

Fünftes Hauptstück.

Von der Erlöschung der Advocatur.

§. 62.

Die Advocatursbefugniss erlischt:

1. in Folge der von dem Justizminister angenommenen Entsagung;

2. im Falle der Annahme eines besoldeten Staatsamtes oder der Ausübung einer, mit der Advocatur unvereinbaren Nebenbeschäftigung (§. 4);

3. wegen des Verlustes des österreichischen Staatsbürgerrechtes;

4. wenn der Advocat um die Zulassung zur Eidesleistung in der bestimmten Frist nicht ansucht, oder sein Amt nicht antritt;

5. wenn er von den Strafgerichten eines strafbaren Concurses, eines Verbrechens, eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen Vergehens, oder einer solchen Uebertretung schuldig erkannt worden ist.

§. 63.

Dass eine Advocatenbefugniss erloschen sei, ist vom Oberlandes- oder Districtual-Obergerichte, nachdem es hievon durch eigene Wahrnehmung oder durch Anzeige von Seite anderer Behörden oder des Advocaten-Ausschusses Kenntniss erlangt hat, auszusprechen, dem Justizminister und dem obersten Gerichtshofe anzuzeigen und den ihm unterstehenden Gerichtsbehörden sowohl, als dem Advocaten-Ausschusse bekannt zu machen.

Wzór Nr. I do §fu 7.

Rota przysięgi dla adwokatów.

Poprzysięgniesz pan Bogu Wszechmogącemu, a honorem swojim i poczciwością zaręczysz, iż dochowasz niezłomnej wierności i posłuszeństwa Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości, naszemu Najłaskawszemu Monarsze, Franciszkowi Józefowi Pierwszemu, z Bożej łaski Cesarzowi Austryackiemu, Królowi Węgierskiemu i Czeskiemu, Królowi Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Slawonii, Galicyi i Lodomeryi i Illiryi, Arcyksięciu Austryi itd., a po Nim Najjaśniejszym Następcom Jego z Jego pokolenia i krwi pochodzącym; a ponieważ zamianowanym zostałeś adwokatem w królestwie .... (w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim), z siedzibą urzędowania w .... przeto poprzysięgniesz pan, iż będziesz wykonywać nadany sobie urząd adwokata tak w sprawach cywilnych jak karnych, z wiernością i uczciwością, stosownie do obowiązujących ustaw i rozporządzeń, a w szczególności stosownie do przepisów, wydanych o wykonywaniu adwokatury; iż nigdy nie spuścisz z oczu uszanowania winnego dla sądów i władz publicznych; iż popierać będziesz z równą gorliwością i sumiennością tak ubogiego jak bogatego przy poszukiwaniu lub obronie praw jego: w ogólności. iż nie dasz się powodować w pełnieniu urzędowych czynności swojich ani znaczeniem osoby, ani bojaźnią lub uprzedzeniem, ani chęcią zysku lub inną namiętnością albo zamysłem pobocznym, lecz we wszystkich okolicznościach tylko według ustaw postępować będziesz; iż w powierzonym sobie urzędzie całemi siłami swemi starać się będziesz o pomnożenie czci i dobra Jego Ces. Król. Mości i całego wspólnego państwa austryackiego, iż odwracać będziesz od nich wszelką szkodę i stratę, i oraz zawsze na celu mieć będziesz jak najdokładniejsze zachowanie i utrzymywanie praw.

Co mi tu obecnie przedstawionem zostało, i co we wszystkich punktach dobrze i asno zrozumiałem, to wszystko dochowam wiernie i gorliwie.

Tak mi dopomóż Panie Boże!

SPIS RZECZY.

Formulare Nr. 1, zu §. 7.

Eidesformel für Advocaten.

Sie werden zu Gott dem Allmächtigen schwören und bei Ihrer Ehre und Treue geloben, Seiner kaiserlich-königlichen Apostolischen Majestät, unserem Allergnädigsten Landesfürsten und Herrn, Franz Joseph dem Ersten, von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich; König von Ungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien und Lodomerien und Illirien; Erzherzog von Oesterreich etc. und nach Allerhöchst Demselben den aus Allerhöchst Dessen Stamme und Geblüte nachfolgenden Erben unverbrüchlich treu und gehorsam zu seyn, und nachdem Sie zum Advocaten im Königreiche (in der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate) mit dem Sitze in ernannt worden sind, so werden Sie schwören, das Ihnen verliehene Amt eines Advocaten in Civil- wie in Strafsachen stets treu und redlich in Gemässheit der bestehenden Gesetze und Verordnungen, insbesondere der über die Ausübung der Advocatur erlassenen Vorschriften auszuüben, die den Gerichten und öffentlichen Behörden schuldige Achtung niemals zu verletzen, dem Armen, wie dem Reichen bei Verfolgung oder Vertheidigung seiner Rechte mit gleichem Eifer und gleicher Gewissenhaftigkeit beizustehen und sich überhaupt bei Ihren ämtlichen Verrichtungen weder durch das Ansehen der Person, Furcht oder Vorliebe, noch durch Eigennutz oder sonst durch Leidenschaft oder Nebenabsicht leiten zu lassen, sondern unter allen Umständen nur dem Gesetze gemäss zu handeln; in dem Ihnen übertragenen Amte Seiner k. k. Majestät und des österreichischen Gesammtreiches Ehre und Wohl nach allen Ihren Kräften zu befördern; jeden Nachtheil und Schaden davon abzuwenden und stets die genaueste Befolgung und Aufrechthaltung der Gesetze vor Augen zu haben.

Was mir jetzt vorgehalten worden und ich in Allem wohl und deutlich verstanden habe, demselben soll und will ich in Allem getreu und fleissig nachkommen:

So wahr mir Gott helfe!

I n h a l t.

171.

Oświadczenie ministeryalne z dnia 30. Lipca 1852,

dotyczące umowy, ułożonej między rządami austryackim i saskim, względem ścigania zbiegłych na drugie terytoryum zbrodniarzy, przez żandarmeryę strony przeciwnej.

Ponieważ rządy cesarsko-austryacki i królewsko-saski, umowę w tym celu zawarły, iż począwszy od d. 1. Sierpnia 1852 aż do dalszego rozporządzenia i z zastrzeżeniem dwumiesięcznego wypowiedzenia, obopólnej żandarmeryi, dozwolonem być winno pod pewnemi warunkami ściganie zbrodniarzy zbiegłych na terytoryum państwa drugiego, tudzież, iż takowa w razie niebezpieczeństwa ognia i wody, lub innych wypadków żywiołowych, użytą być może do pomocy na terytoryum państwa drugiego; przeto ugodziły się rządy wspomnione co się tycze postępowania, w obudwóch względach zachować się mającego, aż do dalszego przeprowadzenia umowy rzeczonej, na postanowienia następujące:

Artykuł 1.

Tylko w nagłych przypadkach, gdzie przewłoka niebezpieczeństwem grozi, i nie idzie o przekroczenie ustaw cłowych, dozwolonem zostaje żandarmeryi jednego państwa, dalsze ściganie zbrodniarza zbiegłego lub innego indywiduum, publicznej bezpieczności zagrażającego, nawet i po za granicę kraju w terytoryum państwa drugiego, tak dalece, iż z uniknieniem wszelkiego, z piśmiennego zawiadomienia wynikającego zatrzymywania, stan rzeczy ustnie najbliższej władzy bezpieczeństwa lub jej organom, do postępowania policyjnego powołanym (przełożeństwu gminy, osobom sądu miejscowego, posterunkom żandarmeryi etc.), zawiadomić i ich do dalszych odpowiednich kroków urzędowych zawezwać należy.

Artykuł 2.

Konwój ze strony tych bezpieczeństwa organów państwa ościennego, może tylko wyjątkowo i z wyłączeniem wszelkiej dalszej własnej czynności urzędowej, wtedy mieć miejsce, jeżeli takowy wyraźnie od nich żądanym będzie i do pewniejszego poznania ściganego potrzebnym się być ukazuje.

Artykuł 3.

Do przedsiębrania rewizyi domu na cudzem terytoryum, ścigająca żandarmerya nigdy nie będzie miała prawa. Względem tego, winna takowa udać się z wyjaśnieniem stanu rzeczy, do przełożonego lub do osoby sądowej miejsca, i zawezwać urzędnika tego do przedsięwzięcia wizytacyi w jej obecności, a zaś aż do chwili przybycia onegoż, ograniczyć się tylko na zewnętrzne strzeżenie domu.

Artykuł 4.

Złoczyńcę na cudzem terytoryum schwytanego, żandarm nie będzie mógł w żadnym razie nazad przez granicę ze sobą uprowadzać, nawet choćby mu się schwytanie jeszcze wprzód udało, nim do pierwszej stacyi przybył, schwytany raczej z

171.

Ministerial-Erklärung vom 30. Juli 1852,

betreffend das zwischen Oesterreich und Sachsen, wegen Verfolgung flüchtiger Verbrecher auf das andere Staatsgebiet durch die gegenseitige Gensd'armerie verabredete Uebereinkommen.

Nachdem die kaiserlich-österreichische und die königlich-sächsische Regierung vom 1. August 1852 an bis auf Weiteres und mit Vorbehalt zweimonatlicher Aufkündigung dahin übereingekommen sind, dass der gegenseitigen Gensd'armerie die Verfolgung flüchtiger Verbrecher auf das Gebiet des anderen Staates, unter gewissen Bedingungen gestattet seyn solle, so wie dass dieselbe bei Feuer- und Wassergefahr oder anderen Elementar-Ereignissen auf dem Gebiete des anderen Staates zur Hilfeleistung verwendet werden dürfe; so haben sich die genannten Regierungen zu weiterer Ausführung dieses Uebereinkommens, rücksichtlich des in beiderlei Beziehung zu beobachtenden Verfahrens über nachfolgende Bestimmungen geeiniget.

Artikel 1.

Nur in dringenden Fällen, wo Gefahr im Verzuge obwaltet und es sich nicht um Uebertretung von Zollgesetzen handelt, soll es der Gensd'armerie des einen Staates gestattet seyn, die Verfolgung eines flüchtigen Verbrechers oder sonst der öffentlichen Sicherheit gefährlichen Individuums, auch über die Landesgränze in das Gebiet des anderen Staates zu dem Ende fortzusetzen, um mit Vermeidung eines jeden, durch schriftliche Benachrichtigung entstehenden Aufenthaltes, der nächsten Sicherheitsbehörde oder deren zur polizeilichen Einschreitung berufenen Organen (Gemeindevorstehung, Ortsgerichtspersonen, Gensd'armerie-Posten etc.) den Sachverhalt mündlich mitzutheilen und dieselben zur weiteren entsprechenden Amtshandlung aufzufordern.

Artikel 2.

Eine Begleitung dieser Sicherheitsorgane des Nachbarstaates kann nur ausnahmsweise und mit Ausschluss jeder ferneren eigenen Amtshandlung in dem Falle Platz greifen, wenn es von jenen ausdrücklich verlangt wird und zur sicheren Erkennung des Verfolgten nothwendig erscheint.

Artikel 3.

Eine Haussuchung auf fremdem Landesgebiete vorzunehmen, ist die nacheilende Gensd'armerie niemals berechtiget. Sie hat sich hierwegen unter Aufklärung des Sachverhaltes an den Ortsvorstand oder eine Ortsgerichtsperson zu wenden, diesen Beamten zur Vornahme der Visitation in ihrer Gegenwart aufzufordern, und sich bis zu dessen Ankunft auf die äussere Ueberwachung des Hauses zu beschränken.

Artikel 4.

Den auf fremdem Territorium ergriffenen Uebelthäter darf der Gensd'arme in keinem Falle, somit auch dann nicht, wenn die Ergreifung noch v o r dem Eintreffen bei der ersten Station gelungen wäre, mit sich über die Landesgränze zurückführen, sondern ein solcher

należytą przezornością, oddany być winien władzy właściwej lub organom wyżej (Art. 1) wspomnionym tego terytoryum, gdzie schwytanie nastąpiło, a reklamacya zaś w tej mierze zachodząca, załatwioną być ma tylko na drodze korespondencyi urzędowej między władzami sądowemi lub policyjnemi, do śledztwa powołanemi.

Artykuł 5.

Żandarm wyjednać sobie winien wiarygodne potwierdzenie co się tycze postąpienia swego na terytoryum cudzem, tudzież co do skutku onegoż, a to, albo przez wciągnienie do książki jego służbowej, albo przez odpis protokołu, dla wykazania się przed swym przełożonym i poczynienia dalszych w tej mierze kroków potrzebnych.

Artykuł 6.

Uwolnienia od urzędowego postępowania cłowego na granicy, żandarm żądać nie może; wszelakoż zastrzega się tu, iż postępowanie to nie udaremni nagłej bezpieczeństwa służby.

Artykuł 7.

Jeżeliby w razie niebezpieczeństwa ognia, wody lub innych za granicą wydarzających się wypadków żywiołowych, pożądane były sąsiednie zakłady ocalenia, wówczas żandarmerya tylko za rekwizycyą dotyczącej władzy bezpieczeństwa państwa cudzego, i jeżeli to się stać może bez istotnego uszczerbku służby własnej, w zupełnem uzbrojeniu, udać się ma na miejsce niebezpieczeństwa, gdzie pod kierownictwem zarządzającej władzy miejscowej, współdziałać będzie ku obronie wielce zagrożonej przy takich wypadkach własności i bezpieczności publicznej.

A także i względem tych czynności służbowych, wyjedna sobie żandarmerya potwierdzenia albo w księdze służbowej, albo w inny sposób wiarygodny.

Artykuł 8.

Dla łatwiejszego osiągnienia zamierzonego niniejszem celu, należy uważnymi uczynić mieszkańców obustronnych terytoryów granicznych przez władze przełożone na własny ich interes, wymagający po nich popierania wedle możności wyż rzeczonego wystąpienia żandarmeryi sąsiedniej, złoczyńcę ścigającej, ku czemu zaś władze i publiczne organa bezpieczeństwa, wyraźnie zobowiązane być winny.

W dowód czego, w imieniu rządu austryackiego, przez niżej podpisanego ministra domu i spraw zewnętrznych, Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości, niniejsze oświadczenie ministeryalne, zostało wystawione i dokonane, i za równe ze strony rządu królewsko-saskiego, ma być wymienione.

(L.S.) Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

ist unter den nöthigen Vorsichten der competenten Behörde oder den oben (Artikel 1) erwähnten Organen im Gebiete, wo die Ergreifung geschah, zu übergeben, eine allfällige Reclamation aber nur im Wege ämtlicher Correspondenz zwischen den zur Untersuchung berufenen Gerichts- oder Polizeibehörden auszutragen.

Artikel 5.

Der Gensd'arme hat sich über seine Einschreitung auf dem fremden Staatsgebiete und deren Erfolg eine glaubwürdige Bestätigung, entweder in seinem Dienstbuche oder durch Protokolls-Abschrift zu verschaffen, um sich bei seinen Dienstvorgesetzten auszuweisen und das Nöthige zur weiteren Veranlassung an die Hand geben zu können.

Artikel 6.

Die Befreiung von der gränzzollämtlichen Behandlung kann der Gensd'arme nicht ansprechen; doch wird vorausgesetzt, dass diess nicht mit Beeinträchtigung des dringenden Sicherheitsdienstes geschehe.

Artikel 7.

Werden bei einer Feuer- oder Wassergefahr, oder einem sonstigen, jenseits der Landesgränze sich ergebenden Elementar-Ereignisse die nachbarlichen Rettungsanstalten in Anspruch genommen, so hat die Gensd'armerie nur auf Requisition der betreffenden Sicherheitsbehörde des fremden Staates, und wenn es ohne wesentliche Beeinträchtigung des eigenen Dienstes geschehen kann, sich in voller Ausrüstung auf den Ort der Gefahr zu begeben, um mit Unterstellung unter die Anordnungen der leitenden Localbehörde zum Schutze des bei solchen Anlässen sehr gefährdeten Eigenthumes und der öffentlichen Sicherheit mitzuwirken.

Auch über diese Dienstleistungen ist sich die Bestätigung im Dienstbuche oder sonst in glaubhafter Weise zu verschaffen.

Artikel 8.

Zur leichteren Erreichung des mit dieser Uebereinkunft bezielten Zweckes sind die Bewohner der beiderseitigen Gränzbezirke durch die vorgesetzten Behörden auf ihr eigenes Interesse, die erwähnten Einschreitungen der einem Uebelthäter nacheilenden Gensd'armen des Nachbarstaates nach Thunlichkeit zu unterstützen, aufmerksam zu machen, die Behörden und öffentlichen Sicherheits-Organe aber ausdrücklich dazu zu verpflichten.

Zur Urkunde dessen ist Namens der österreichischen Regierung von dem unterzeichneten Minister des Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten Seiner k. k. Apostolischen Majestät die gegenwärtige Ministerial-Erklärung ausgestellt und vollzogen worden, und soll dieselbe gegen eine dergleichen königlich-sächsischer Seits ausgestellte, ausgetauscht werden.

(LS) **Gr. Buol-Schauenstein** m. p.

172.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 30. Sierpnia 1852,

do wszystkich władz krajowych finansowych, tudzież do fabryk tytuniu i tabaki, do dyrekcyi dochodów loteryjnych i do niższo-austryackiej dyrekcyi urzędów leśnych;

mocą którego ustanowionem zostaje w jaki sposób na przyszszłość, dla ocenienia sustentacyjnych praworoszczeń wdowy i sierot po takich urzędnikach i sługach publiblicznych, którzy w czynnej służbie zostając, jako dobrowolni samobójcy, życie sobie odbierają, nastąpić winno dochodzenie pod tym względem czy samobójstwo popełnionem zostało w stanie imputacyjnym lub nie.

Wdowy i sieroty owych urzędników publicznych, którzy jako dobrowolni samobójcy w czynnej służbie życie sobie odbierają, tracą wedle ustaw istniejących prawo do normalnej pensyi lub prowizyi, albowiem ten czyn ich dla tego uważanym być ma jako dobrowolny akt wyrzeczenia się służby, ponieważ urzędnik publiczny samowolnie się przez to w niemożność wprawia zostawania w dalszym stosunku służby i pełnienia obowiązków z nią na się przejętych.

Dla ustawienia więc dowodu przeciwnego, iż samobójstwo nie dobrowolnie, lecz w napadzie obłąkania zmysłów i w bezprzytomności umysłu popełnionem zostało, a przeto uczynek ten do przypisania winy nie był zdolnym, wymaganem było dotąd urzędowe uznanie tegoż albo wyrok ze strony władzy dotyczącej politycznej (a to, gdzie obowiązywała ustawa karna austryacka, tej władzy, która powołaną była do zawyrokowania w ciężkich przestępstwach policyjnych).

Po obwieszczeniu patentu cesarskiego z d. 17. Stycznia 1850 (dz. pr. p. r. 1850 część XVI Nr. 24), wedle którego samobójstwo nie ma już być uważane jako ciężkie przestępstwo policyjne, zaszły obecnie przypadek wywołał pytanie, w jaki sposób na przyszłość zastąpione być ma uznanie sądowe, względem poczytania winy w samobójstwie, wymagane wedle przepisów dotychczasowych dla rozprawy nad prawami co do sustentacyi wdowy i sierot po urzędniku publicznym, samobójczym sposobem ze świata zeszłym.

Ponieważ w razie gwałtownej śmierci na wszelki sposób polityczne organa najpierwej są powołane do czynienia potrzebnych dochodzeń i rozpoznania stanu rzeczy tej, przeto, aby w razie popełnionego samobójstwa urzędnika publicznego, ocenić należycie prawa co do utrzymania wdowy i sierot po onymże pozostałych, rozporządza się na przyszłość niniejszem, iż do rozprawy względem pensyi lub prowizyi, załączonym być musi uwierzytelniony odpis protokołu śledczego, który zawierać będzie zdanie lekarzy przybranych do dochodzenia na miejscu uczynku, względem tego, czy w razie rzeczywiście zachodzącego samobójstwa, takowe wedle zbiegających się przytem poszlak, popełnionem zostało w stanie zdolnym do poczytania w tem winy lub nie.

Jednocześnie, co się tycze prowadzenia interesów przez zmarłego, przedłożony być winien w takim razie urzędowy wykaz, iż pod tym względem nie cięży na nim żadne przekroczenie, któreby za sobą pociągało utratę prawa do utrzymania należących jego.

Takowe tedy dokumenta służyć będą za podstawę przy rozstrzygnieniu praw sustentacyjnych wdowy i sierot pozostałych w myśl ustaw dotychczasowych.

Baumgartner m. p.

172.

Erlass des Finanzministeriums vom 30. August 1852,

an sämmtliche Finanz-Landes-Behörden, dann an die Tabakfabriken-, Lottogefälls- und niederösterreichische Waldamts-Direction,

wodurch bestimmt wird, in welcher Weise künftighin zum Behufe der Würdigung der Versorgungs-Ansprüche der zurückgebliebenen Witwen und Waisen von solchen Staatsdienern, welche in der activen Dienstleistung als freiwillige Selbstmörder ihr Leben enden, die Erhebung gepflogen werden soll, ob der Selbstmord im zurechnungsfähigen Zustande erfolgt sei oder nicht.

Die Witwen und Waisen jener Staatsdiener, welche in der activen Dienstleistung als freiwillige Selbstmörder ihr Leben enden, werden nach den bestehenden Vorschriften des Anspruches auf die Betheilung mit der normalmässigen Pension oder Provision verlustig, da diese That aus dem Grunde als ein freiwilliger Act der Dienstes-Entsagung anzusehen ist, indem der Staatsdiener dadurch sich selbst in die Unmöglichkeit versetzt, sein Dienstverhältniss fortzusetzen, und die damit übernommenen Verpflichtungen zu erfüllen.

Zur Herstellung des Gegenbeweises, dass der Selbstmord nicht freiwillig, sondern in einem Anfalle von Irrsinn und Geistesabwesenheit verübt wurde, folglich die That nicht zurechnungsfähig war, wurde bisher ein ämtliches Erkenntniss oder ein Urtheil der betreffenden politischen Behörde (welche da, wo das österreichische Strafgesetzbuch bestand, jene war, welche in schweren Polizei-Uebertretungen zu erkennen hatte), gefordert.

Nach Bekanntmachung des kaiserlichen Patentes vom 17. Jänner 1850 (R. G. B. Jahrgang 1850, Stück XVI, Nummer 24), wonach der Selbstmord nicht mehr als schwere Polizei-Uebertretung zu behandeln kömmt, hat ein vorgekommener Fall die Frage hervorgerufen, in welcher Weise in Zukunft das nach den bisherigen Vorschriften zur Verhandlung des Versorgungs-Anspruches der Witwe und Waisen eines als Selbstmörder gestorbenen Staatsdieners über die Zurechnungsfähigkeit des Selbstmordes erforderliche richterliche Erkenntniss, zu ersetzen sei?

Da im Falle eines gewaltsamen Todes die politischen Organe jedenfalls zunächst berufen sind, die nöthigen Erhebungen pflegen, und den Befund aufnehmen zu lassen, so wird, um im Falle des vollbrachten Selbstmordes eines Staatsdieners, die Versorgungs-Ansprüche der zurückgebliebenen Witwe und Waisen würdigen zu können, für die Zukunft angeordnet, dass der Pensions- oder Provisions-Verhandlung eine beglaubigte Abschrift des Untersuchungs-Protokolles, in welchem von den zur Local-Erhebung beigezogenen Aerzten das Gutachten enthalten ist, ob im Falle eines wirklich stattgefundenen Selbstmordes, derselbe nach allen dabei concurrirenden Inzichten im zurechnungsfähigen Zustande begangen worden sei, oder nicht, angeschlossen werde.

Gleichzeitig ist auch in einem solchen Falle in Bezug auf die Geschäftsführung des Verstorbenen die ämtliche Nachweisung beizubringen, dass demselben in dieser Beziehung nicht etwa ein solches Vergehen zur Last falle, wodurch der Versorgungs-Anspruch den Angehörigen desselben verwirkt würde.

Diese Behelfe haben sodann zur Grundlage der Entscheidung über den erwähnten Versorgungs-Anspruch der hinterbliebenen Witwen und Waisen im Sinne der bisherigen Vorschriften zu dienen.

Baumgartner m. p.

173.

Rozrządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, wojny i finansów z dnia 31. Sierpnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;

względem przypadków, w których, i względem czasu, jak długo trwać ma prowidowanie żołnierstwa przechodzącego, należące się mu od kwaterodawcy za wynagrodzeniem przepisanem.

Ministerstwa spraw wewnętrznych, wojny i finansów, stanowią niniejszem, iż prowidowanie (obiad) należące się od kwaterodawcy za ustanowionem wynagrodzeniem, żołnierstwu, w przechodzie będącemu, od felfebla i równych jemu szarż niżej idąc, stosownie do §fu 31. Najwyższego przepisu o kwaterowaniu wojska z dnia 15. Maja 1851 r. (dz. pr. p. N. 124), miejsce mieć winno w przypadkach następujących i na przeciąg czasu, jak niżej wymieniono:

1) w razie dyslokacyi wojska i w innych podobnych pochodach jego, w każdym dniu marszu i wypoczynku, włącznie dnia, w którym wojsko stanęło na stacyi, oznaczonej albo marszrutą jako ostatni cel drogi, albo też w razie przerwy marszu, rozkazem, celem zatrzymania się wydanym; tudzież

2) w razie koncentracyi wojska i w podobnych jego ustawieniach i zakomenderowaniach, których ciąg albo wyraźnie, albo z samego celu jako chwilowy (przechód) już naprzód jest oznaczony, podczas całego trwania owej doczasowej koncentracyi, ustawienia lub zakomenderowania.

Bach m. p. **Csorich** m. p. **Baumgartner** m. p.

173.

Erlass der Ministerien des Innern, des Krieges und der Finanzen vom 31. August 1852,

giltig für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze,

über die Fälle, in welchen, und die Dauer, während welcher die Verpflegung der auf dem Durchzuge befindlichen Mannschaft durch den Quartierträger gegen die vorschriftmässige Vergütung stattzufinden hat.

Die Ministerien des Innern, des Krieges und der Finanzen finden anzuordnen, dass die im §. 31 der Allerhöchsten Militär-Einquartierungs-Vorschrift vom 15. Mai 1851 (Reichs-Gesetzblatt, Nr. 124) bestimmte Verabreichung der Verpflegung (Mittagskost) von den Quartierträgern an die auf dem Durchzuge befindliche Militärmannschaft vom Feldwebel und den gleichgestellten Chargen abwärts gegen die festgesetzte Vergütung in folgenden Fällen und während der hier angedeuteten Zeitdauer einzutreten hat:

1. bei Truppen-Dislocations- und ähnlichen Marschbewegungen an allen Marsch- und an allen Rasttagen, einschliessig den Tag, an welchem die Truppe in die durch die Marsch-Ordre als letztes Ziel, oder bei Unterbrechung des Marsches, in Folge eines Haltbefehles, in die durch den letzteren bezeichnete Station eingerückt ist; dann

2. bei Truppen-Concentrirungen und derlei zeitlichen Truppen-Aufstellungen und Commandirungen, deren Dauer entweder ausdrücklich, oder dem Zwecke nach als eine vorübergehende (Durchzug) schon im Vorhinein bestimmt ist, während der ganzen Dauer dieser zeitlichen Concentrirung, Aufstellung oder Commandirung.

Bach *m. p.* **Csorich** *m. p.* **Baumgartner** *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LIV.

Wydana i rozesłana: dnia 8. Września 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 8. September 1852.

Część LIV.

Wydana i rozesłana dnia 8. Września 1852.

174.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 4. Września 1852,

w przedmiocie otworzenia pożyczki rządowej pięćprocentowej w kwocie 80 milionów złotych reńskich mo etą konwencyjną.

Jego Ces. Król. Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 3. Września 1852 r. nakazać zaciągnąć pożyczkę rządową pięć-procentową, której dochód przeznaczony jest na dalsze zmniejszenie długu, który państwo winno bankowi narodowemu, na dalsze ograniczenie obiegu pieniędzy papierowych rządowych, na budowę kolei żelaznych, na pomnożenie środków potrzebnych do ruchu kolei żelaznych, nakoniec na pokrycie ogólnych potrzeb państwa w roku administracyjnym 1853.

W skutku tego Najwyższego postanowienia, podaje się niniejszem do powszechnej wiadomości:

1.

Otwiera się pożyczka rządowa w kwocie 80 milionów złotych reńskich w monecie konwencyjnej na dniu 9. Września drogą dobrowolnej subskrypcyi, która zamkniętą zostanie 18 tegoż miesiąca.

2.

Pożyczka otworzoną będzie na cele następujące:

15 milionów do spłacenia reszty długu do banku narodowego, który na mocy ugody z dnia 3. Lutego 1852 r. ściągniony został na 71½ milionów, od tego zaś czasu zmniejszył się na 70 milionów;

25 milionów na dalsze zmniejszenie pieniędzy papierowych w obiegu będących;

20 milionów na budowę kolei żelaznych i środków potrzebnych do ruchu kolei;

reszta na powszechne potrzeby państwa.

Cokolwiek wpłynie w drodze pożyczki, obróconem będzie w powyższym stosunku na cel przeznaczony.

3.

Pożyczka zaciąga się po dziewięćdziesiąt pięć złot. reńs mon. konw. za każde sto złt. reńs. w zapisach długu państwa.

LIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 8. September 1852.

174.

Erlass des Finanzministeriums vom 4. September 1852,

betreffend die Eröffnung eines fünfpercentigen Staats-Anlehens von 80 Millionen Gulden Conventions-Münze.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 3. September 1852 die Aufnahme eines fünfpercentigen Staats-Anlehens anzuordnen geruht, dessen Ertrag zur weiteren Verminderung der Schuld des Staates an die Nationalbank, zur ferneren Beschränkung des Staatspapier-Geld-Umlaufes, zu Eisenbahn-Bauten und zur Vermehrung der Eisenbahn-Betriebsmittel, endlich zur Verwendung für die allgemeinen Staats-Erfordernisse des Verwaltungsjahres 1853 bestimmt ist.

In Gemässheit dieser Allerhöchsten Entschliessung wird Folgendes zur allgemeinen Kenntniss gebracht:

1.

Es wird ein Staats-Anlehen von 80 Millionen Gulden Conventions-Münze am 9. September im Wege der freiwilligen Einzeichnung eröffnet und am 18. dieses Monates geschlossen.

2.

Das Anlehen wird zu folgenden Zwecken verwendet:

Mit 15 Millionen zu Zahlungen an dem laut Vertrag vom 3. Februar 1852 in 71½ Millionen zusammengezogenen, inzwischen auf 70 Millionen verminderten Schuldenreste an die Nationalbank,

mit 25 Millionen zu fernerer Verminderung des umlaufenden Staatspapier-Geldes,

mit 20 Millionen zu Eisenbahn-Bauten und zur Vermehrung von Eisenbahn-Betriebsmitteln,

mit dem Ueberreste zu allgemeinen Staats-Erfordernissen.

Die Zuflüsse aus dem Anlehen werden im obigen Verhältnisse ihrer Bestimmung zugeführt.

3.

Die Hinausgabe des Anlehens wird zum Preise von fünf und neunzig Gulden Conventions-Münze für jedes Hundert Gulden Staats-Schuldverschreibungen erfolgen.

4.

Zapisy długu państwa wystawiać się będą na kwoty 100 złr., 500 złr., 1000 złr., 5000 złr. i 10,000 złr. — na okaziciela; odrzucać będą po pięć procent. na rok i zaopatrzone będą w kupony półroczne, zapadające 1. Maja i 1. Listopada każdego roku. Na żądanie subskrybujący otrzymać może poimienne zapisy długu Stanu, które wystawione będą nawet w innych kwotach jak wyżej rzeczone, lecz nigdy w mniejszych jak 100 złr. m. k., a od których prowizya tylko za kwitem podnoszoną być może.

Prowizye wypłacać się będą w ces. król. powszechnej kasie długów państwa, albo w kasach filialnych kredytowych w krajach koronnych, albo też na żądanie po kursie dziennym wiedeńskim u pp. M. A. Rothschilda i synów w Frankfurcie n. Menem, albo u pp. braci Rothschildów w Paryżu, albo też u pp. N. M. Rothschilda i synów w Londynie.

Również będą mogli posiadacze pięć procentowych zapisów długu państwa tejże pożyczki, przy subskrypcyi lub też później aż do 1. Lipca 1853 r. żądać za złożeniem kwoty 2 złt. reńs. 30 kraj. w mon. konw., za każde sto złotych reńskich kwoty nominalnej pięć procentowych zapisów długu Stanu, aby im wydaną została podwójna kwota w zapisach długu dwóch i pół procentowych, co nastąpi we Wiedniu albo w kasie, gdzie subskrybowali.

Z całej sumy pożyczki, zaciągnionej na pięć procentowe zapisy długu państwa, fundusz umarzania zakupować będzie i niszczyć corocznie, zacząwszy od 1. Listopada 1853 r. setną część onejże, o ile kurs giełdowy zapisów nie przenosi P a r i.

5.

Każdemu będzie wolno brać udział w niniejszej pożyczce przez subskrypcyę.

6.

Najmniejsza kwota, z którą w pożyczce udział mieć można, jest 1000 złt. reńs. w wartości nominalnej zapisów długu państwa, a każda kwota, nad 1000 złr., która się subskrybuje, musi być bez reszty podzielną przez 100.

7.

Kto subskrybuje pół miliona lub więcej, otrzyma prowizyę jednego procentu od kwoty subskrybowanej, która na rzecz jego policzoną zostanie przy wpłacie raty mającej nastąpić w dniu 30. Października t. r.

8.

Jeżeliby summa subskrybowana przenosiła kwotę 80 milionów, wówczas nastąpi stosunkowe zmniejszenie wszystkich kwot subskrybowanych, co ogłoszonem będzie w tym przypadku przez gazetę Wiedeńską najdalej do d. 30. Września 1852.

9.

Ktokolwiek w tej pożyczce udział mieć chce, winien podać według niżej załączonego Wzoru I, oświadczenie wolne od stępla, a z niem oraz kaucyę przepisaną (§. 10). We Wiedniu upoważniona jest do przyjmowania oświadczeń i kaucyi kasa cen-

4.

Die Staats-Schuldverschreibungen werden in den Beträgen von fl. 100, fl. 500, fl. 1000, fl. 5000 und fl. 10.000 hinausgegeben; sie werden auf den Ueberbringer lauten; zu fünf Percent im Jahre verzinslich und mit halbjährigen Coupons versehen seyn, die an jedem 1. Mai und 1. November verfallen. Auf Verlangen kann der Einzeichner auf Namen lautende Staats-Schuldverschreibungen erhalten, welche auch über andere, als die oben erwähnten Beträge, jedoch nie über weniger als fl. 100 ausgestellt sind, und wovon die Zinsen nur gegen Quittung erhoben werden.

Die Zinsen werden bei der k. k. Universal-Staatsschuldencasse oder bei den Filial-Creditscassen der Kronländer, oder auch, auf Verlangen, nach dem Tages-Course auf Wien bei den Herren M. A. von Rothschild und Söhnen in Frankfurt am Main, oder bei den Herren Gebrüdern von Rothschild in Paris, oder bei den Herren N. M. Rothschild und Söhnen in London bezahlt.

Auch wird den Inhabern der fünfpercentigen Schuldverschreibungen dieses Anlehens freistehen, bei der Einzeichnung oder auch später bis 1. Juli 1853, gegen Entrichtung eines baren Betrages von zwei Gulden dreissig Kreuzer Conventions-Münze für jedes Hundert Gulden des Nominalbetrages der fünfpercentigen Schuldverschreibungen, den doppelten Betrag in zwei und einhalbpercentigen zu verlangen, welche ihm in Wien oder bei der Casse, bei welcher eingezeichnet worden, verabfolgt werden.

Von dem Gesammtbetrage des in fünfpercentigen Staats-Schuldverschreibungen hinausgegebenen Anlehens wird, insoferne der Börse-Cours derselben das Pari nicht übersteigt, vom 1. November 1853 an, alljährlich ein hunderster Theil durch den Tilgungsfond zurückgekauft und vernichtet.

5.

Jedermann ist freigestellt, sich bei diesem Anlehen durch Einzeichnung zu betheiligen.

6.

Der geringste Betrag, mit welchem man an dem Anlehen Theil nehmen kann, ist 1000 fl. im Nominalbetrage der Staats-Schuldverschreibungen, und jeder Betrag, auf welchen man über fl. 1000 subscribirt, muss durch 100 ohne Rest theilbar seyn.

7.

Wer für einen Betrag von einer halben Million oder mehr einzeichnet, erhält eine Provision von Ein Percent des eingezeichneten Betrages, welche bei Einzahlung der am 30. October d. J. verfallenden Rate gut gerechnet wird.

8.

Sollte die Gesammtsumme der Einzeichnungen den Betrag von 80 Millionen überschreiten, so wird eine gleichmässige Verminderung aller eingezeichneten Beträge stattfinden, und für diesen Fall die entsprechende Kundmachung durch die „Wiener Zeitung" längstens bis zum 30. September 1852 erfolgen.

9.

Wer an dem Anlehen Theil nehmen will, hat eine, nach dem unten folgenden Formulare I abgefasste stämpelfreie Erklärung und mit dieser zugleich die vorgeschriebene Caution (§. 10) zu überreichen. In Wien ist die Centralcasse der privilegirten Nationalbank,

tralna uprzywilejowanego banku narodowego, w krajach koronnych zaś kasy główne krajowe i filialne uprzywilejowanego banku narodowego. W tych kasach można także dostać bezpłatnie drukowanych blankietów oświadczenia.

10.

Kaucya wynosić winna dziesięć procent. od kwoty, mającej być gotowemi wypłaconej na summę subskrybowaną. Jeżeliby summa subskrybowana miała być zmniejszoną (§. 8), przewyżka kaucyi zwróconą zostanie na żądanie.

11.

Kaucya złożoną będzie albo w gotówce albo w austryackich zapisach długu państwa, procentujących w monecie konwencyjnej, wystawionych na okaziciela lub związanych jako kaucya na tęż pożyczkę, w asygnacyach parcyalnych hipotekowanych, albo nareszcie w zapisach długu państwa austryackich pożyczki z r. 1834 i z r. 1839.

12

Zapisy długu państwa, procentujące w monecie konwencyjnej, przyjmowane będą na kaucyę w dwudziestokrotnej wartości rocznej prowizyi; zapisy długu państwa pożyczki z r. 1834 w kwocie 1000 złr., a zaś pożyczki z r. 1839 w kwocie 300 złr. mon. konw.

13.

Ktokolwiek składa kaucyę w zapisach długu Stanu lub w parcyalnych asygnacyach hipotekowanych, winien przyłączyć spis takowych w podwójnym odpisie według załączonego niżej wzoru pod II. Jeden z tych odpisów, zaopatrzony w potwierdzenie kasy, iż odebrała zapisy, zwróconym będzie składającemu kaucyę.

14.

Kaucya złożona w zapisach długu państwa, musi być zamienioną na gotówkę najdalej do 15. Grudnia 1852 r.

15.

Jeżeliby kaucya, złożona w austryackich zapisach długu państwa nie została zamienioną na gotowe pieniądze w terminie wyrażonym w §. 14, wówczas zapisy długu państwa sprzedane zostaną na giełdzie, kwota za nie uzyskana, uważaną będzie od dnia, w którym wpłynęła za gotową kaucyę i policzoną będzie jako przedpłata na następującą ratę, o ile przenosi summę ustanowioną w §. 10. Jeżeli zaś nie dochodzi do tej summy, strona winna brakującą summę uzupełnić przy najbliższym terminie wypłaty (§. 17), w przeciwnym bowiem razie kaucya przepada na rzecz eraryum, a strona utraca wszelkie prawa z pożyczki.

16.

Wpłacać na pożyczkę można w banknotach, w biletach skarbowych procentujących lub nieprocentujących, w asygnacyach na dochody krajów węgierskich, w trzechprocentowych asygnacyach kasowych, będących jeszcze w obiegu, w wylosowanych i już zapadłych zapisach długu państwa z pożyczek roku 1834 i 1839, w zapadłych kuponach od zapisów długu państwa austryackich albo w parcyalnych asygnacyach hipotekowanych. Prowizye pięć-procentowe od tychże ostatnich, bieżące od dnia wpłace-

in den Kronländern aber die Landeshaupt- und die Filialcassen der privilegirten Nationalbank zur Annahme der Erklärung und der Caution ermächtiget. Bei diesen Cassen sind auch gedruckte Blanquetten jener Erklärung unentgeltlich zu haben.

10.

Die Caution hat in zehn Percenten des auf die eingezeichnete Summe bar einzuzahlenden Betrages zu bestehen. Sollte die subscribirte Summe vermindert werden (§. 8), so wird der zu viel erlegte Cautionsbetrag auf Verlangen zurückgestellt.

11.

Die Caution wird entweder in Barem oder in österreichischen, in Conventions-Münze verzinslichen Staats-Schuldverschreibungen, welche auf Ueberbringer lauten, oder als Caution für dieses Anlehen vinculirt sind, in Partial-Hypothekar-Anweisungen, oder endlich in österreichischen Staats-Schuldverschreibungen der Anlehen vom Jahre 1834 und vom Jahre 1839 erlegt.

12.

Die in Conventions-Münze verzinslichen Staats-Schuldverschreibungen werden im zwanzigfachen Werthe ihres jährlichen Zinsen-Ertrages; die Staats-Schuldverschreibungen des Anlehens vom Jahre 1834 mit 1000 fl., jene des Anlehens vom Jahre 1839 aber mit 300 fl. als Caution angenommen.

13.

Wer die Caution in Staats-Schuldverschreibungen oder in Partial-Hypothekar-Anweisungen erlegt, hat ein Verzeichniss derselben nach dem unten folgenden Formulare II in zweifacher Abschrift beizuschliessen. Eine dieser Abschriften wird, mit der ämtlichen Empfangsbestätigung der Casse versehen, dem Cautionserleger zurückgestellt.

14.

Die in Staats-Schuldverschreibungen erlegte Caution muss längstens bis zum 15. December 1852 gegen bares Geld umgewechselt werden.

15.

Wird die, in österreichischen Staats-Schuldverschreibungen erlegte Caution nicht binnen der im §. 14 bestimmten Frist gegen bares Geld umgewechselt, so werden die Staats-Schuldverschreibungen börsemässig veräussert, der gelöste Betrag von dem Tage, an dem er eingeflossen ist, als bare Caution behandelt, und soferne er die, im §. 10 festgesetzte Summe übersteigt, als Vorauszahlung auf die nächstfolgende Rate verrechnet. Erreicht er aber diese Summe nicht, so ist der Abgang bei der nächsten Einzahlungsfrist (§. 17) von der Partei zu ergänzen, widrigens er dem Aerar heimfällt und jeder Anspruch der Partei aus dem Anlehen erlischt.

16.

Die Einzahlungen auf das Anlehen sind in Banknoten, in verzinslichen oder unverzinslichen Reichsschatzscheinen, in Anweisungen auf die ungarischen Landeseinkünfte, in dreipercentigen noch im Umlaufe befindlichen Casse-Anweisungen, in verlosten, bereits fälligen Staats-Schuldverschreibungen der Anlehen vom Jahre 1834 und vom Jahre 1839, in verfallenen Coupons von österreichischen Staats-Schuldverschreibungen, oder in Partial-Hypothekar-Anweisungen zu leisten. Die vom Tage der Einzahlung bis zum Verfallstage

nia do dnia, w którym zapadają, strona wynagrodzić winna. Prowizye zaś od trzechprocentowych asygnacyj kasowych i od procentujących biletów skarbowych, bieżące aż do dnia wpłacenia, będą stronie albo w gotówce zwrócone, albo policzone w kwotę wpłacić się mającą.

17.

Wpłaty nastąpić winny w miejscu, gdzie kaucya złożoną została, w dziesięciu równych kwotach częściowych, a ponieważ kaucya stanowi jednę taką kwotę częściową, w ratach następujących:

30. Października 1. Grudnia	1852 r.
1. Lutego 1. Marca 1. Kwietnia 2. Maja 15. Czerwca 1. Sierpnia 15. Września	1853 r.

Wszakże wolno będzie stronom złożyć jednę lub kilka rat razem, jeszcze przed czasem wyznaczonym. Wolno także opłacać raty częściowo z góry; jednakże kwota zapłacona z góry, musi być tak wielką, iżby za nie wydanym być mógł zapis długu państwa najmniej na 100 złotych reńskich.

18.

Jeżeli kwota subskrybowana, nie jest przez 1000 bez reszty podzielną, a więc np. wynosi 1100 złt. r., 1200 złt. r., 1300 złt. r. itd., wówczas na kwoty, przenoszące 1000 złt. r., wpłaty w pierwszych ratach w ten sposób czynić należy, iż w każdej z nich najmniej na 100 złt. r. wpłaconem być powinno. Jeżeli więc np. wpłata w całości nastąpić ma w kwocie 1800 złt. r., wówczas oprócz jednej raty o 95 złt. r. przypadającej na 1000 złt. r. przy każdej z pierwszych 8 rat złożyć jeszcze należy 95 złr.

19.

Kaucya złożona w gotówce, uważaną będzie jako pierwsza rata wpłacona, a przy spłaceniu drugiej raty, otrzyma strona kwotę w zapisach długu państwa, przypadającą za pierwszą ratę. Przypadająca za drugą ratę kwota w zapisach długu państwa, wydaną będzie dopiero przy wpłaceniu trzeciej raty, która znowu stanowić będzie kaucyę. Tym sposobem każda następująca rata, uważaną będzie za kaucyę, a przy jej wpłaceniu wydawane będą zapisy długu państwa, należące się od raty poprzedzającej. Przy wpłaceniu dziesiątej raty, wydane będą zapisy długu państwa, przypadające za ratę dziewiątą i dziesiątą.

20.

Jeżeli kaucya złożoną była w zapisach długu państwa, wówczas za każdą ratę, którą strona złoży w gotówce, zanim kaucya zamienioną zostanie na gotowe pieniądze (§. 14), wydana jej będzie odpowiednia kwota w zapisach długu państwa. Po uskute-

der letzteren zu berechnenden fünfpercentigen Zinsen sind von der Partei zu vergüten. Dagegen werden die auf den dreipercentigen Casse-Anweisungen und auf den verzinslichen Reichsschatzscheinen bis zum Tage der Einzahlung haftenden Zinsen, bar an die Partei vergütet oder in den Einzahlungsbetrag eingerechnet.

17.

Die Einzahlung hat an dem Orte, wo die Caution erlegt wurde, in zehn gleichen Theilbeträgen, und zwar — da die Caution einen solchen Theilbetrag bildet — in nachfolgenden Raten zu geschehen:

am 30. October } 1852.
„ 1. December }
„ 1. Februar }
„ 1. März }
„ 1. April }
„ 2. Mai } 1853.
„ 15. Juni }
„ 1. August }
„ 15. September }

Es steht jedoch den Parteien frei, eine oder mehrere Raten zugleich, noch vor ihrer Verfallszeit zu berichtigen. Auch ist eine theilweise Vorauszahlung der Raten gestattet; doch muss der vorausbezahlte Betrag so gross seyn, dass dafür eine Staats-Schuldverschreibung von wenigstens 100 fl. zu erfolgen kömmt.

18.

Wenn der eingezeichnete Betrag durch 1000 ohne Rest nicht theilbar ist, also z. B. auf 1100 fl., 1200 fl., 1300 fl. u. s. w. lautet, so ist auf die Beträge über 1000 fl. die Einzahlung in den ersten Raten dergestalt zu leisten, dass in jeder derselben wenigstens auf 100 fl. eingezahlt werde. Wenn also z. B. im Ganzen auf 1800 fl. die Einzahlung geschehen soll, so sind ausser dem auf 1000 fl. entfallenden Betrage einer Rate von 95 fl. bei jeder der ersten 8 Raten noch 95 fl. zu berichtigen.

19.

Die in Barem erlegte Caution wird als die erste Einzahlungsrate betrachtet, und bei Einzahlung der zweiten Rate erhält die Partei den für die erste Rate gebührenden Betrag von Staats-Schuldverschreibungen. Der für die zweite Rate entfallende Betrag in Staats-Schuldverschreibungen wird erst bei Einzahlung der dritten Rate erfolgt, welche hinwieder die Caution zu bilden hat. In solcher Weise wird jede folgende Rate als Caution behandelt, und bei Einzahlung derselben werden die für die nächst vorhergehende Rate gebührenden Staats-Schuldverschreibungen hinausgegeben. Mit Einzahlung der zehnten Rate werden die Staats-Schuldverschreibungen für die neunte und zehnte Rate ausgehändiget.

20.

Wurde die Caution in Staats-Schuldverschreibungen geleistet, so wird der Partei für jede Rate, welche sie, bevor die Caution in bares Geld umgewechselt worden ist (§. 14), bar einzahlet, der entsprechende Betrag in Staats-Schuldverschreibungen verabfolgt. Nach

cznionej zamianie kaucyi, taż uważaną będzie za ratę, wpłaconą w gotówce, kwota więc na nią przypadająca w zapisach długu państwa, wydaną będzie dopiero przy wpłaceniu raty następującej, która, według postanowień §. 19. znowu za kaucyę służyć ma.

21.

Od dnia, w którym nastąpi wpłata, bieżą stronie prowizye od zapisów długu państwa, przypadających za kwotę spłaconą. To samo rozumieć się ma o kaucyi złożonej pierwotnie w gotówce. Jeżeli zaś kaucya złożoną była w zapisach długu państwa, wówczas prowizye bieżą od tego dnia, w którym kaucya na gotowe pieniądze zamienioną została.

22.

Przy wpłaceniu raty, zapadającej na dniu 30. Października t. r. wystawionym będzie stronie przy zwróceniu przez nią certyfikatu, wydanego jej na złożoną kaucyę bilet pożyczkowy, który strona przy wpłaceniu każdej następującej raty okazać a przy spłaceniu ostatniej raty do kasy zwrócić będzie winna.

23.

Ktokolwiek nie złoży raty w terminach, wyrażonych w §. 17, utraci prawo co do każdej nie zapadłej raty, a kaucya przepada na rzecz skarbu państwa.

Baumgartner m. p.

geschehener Umwechslung der Caution wird diese als eine bar eingezahlte Rate behandelt, mithin der auf dieselbe entfallende Betrag von Staats-Schuldverschreibungen erst bei Einzahlung der nächsten Rate ausgefolgt: letztere hat nach den Bestimmungen des §. 19 wieder als Caution zu gelten.

21.

Von dem Tage, an welchem eine Einzahlung geleistet wird, geniesst die Partei die Zinsen von den, für den eingezahlten Betrag entfallenden Staats-Schuldverschreibungen. Diess gilt auch von der schon ursprünglich in Barem erlegten Caution. Wurde aber die Caution in Staats-Schuldverschreibungen geleistet, so werden die Zinsen erst von dem Tage gutgerechnet, an welchem die Caution in bares Geld umgewechselt wurde.

22.

Bei Einzahlung der am 30. October d. J. fälligen Rate wird der Partei, gegen Rückstellung des Certificates, das ihr über den Erlag der Caution hinausgegeben wurde, ein Anlehensschein ausgehändiget; dieser ist bei Einzahlung jeder folgenden Rate vorzuweisen, und bei Einzahlung der letzten Rate an die Casse zurückzustellen.

23.

Wer eine Rate in den, §. 17, festgesetzten Fristen nicht leistet, verliert den Anspruch bezüglich jeder noch nicht verfallenen Rate, und die Caution fällt dem Staatsschatze zu.

Baumgartner *m. p.*

WZÓR I.

Oświadczenie subskrypcyi.

Niżej podpisany oświadcza w kasie ..... w N. ....., iż chcę mieć udział w pożyczce rządowej, otworzonej w miesiącu Wrześniu 1852 r. w kwocie nominalnej (kwotę wyrazić należy cyfrą i słowem), i że się poddaje wszelkim dla tejże pożyczki ustanowionym warunkom. Dla zabezpieczenia przyjętych obowiązków, składa tenże kaucyę przepisaną, a mianowicie:

... ... złt. reńs. w gotówce, a według załączonego spisu, ... złt. reńs. w zapisach długu państwa, i życzy sobie, ażeby mu za wpłacone raty wystawiono zapisy długu państwa (na okaziciela lub) na imię .... a prowizye wypłacano w (c. k. kasie powszechnej długów państwa lub) kasie głównej krajowej ....

(Data i zamieszkanie)

Podpis subskrybującego.

Formulare I.

Subscriptions-Erklärung.

Der Unterzeichnete erklärt, zu Handen der . . . . Casse in N., dass er an dem im Monate September 1852 eröffneten Staats-Anlehen, mit dem Nominalbetrage von (Betrag in Ziffern und mit Worten angegeben) Theil nehme, und sich allen für dieses Anlehen festgesetzten Bedingungen unterwerfe. Er erlegt zur Sicherstellung der übernommenen Verpflichtungen die vorgeschriebene Caution, und zwar:
mit . . fl. im Baren, und laut beiliegenden Verzeichnisses, mit . . . fl. in Staats-Schuldverschreibungen, und wünschet, dass ihm für die eingezahlten Raten Staats-Schuldverschreibungen auf (Ueberbringer oder auf) den Namen von . . . . ausgehändiget, und die Zinsen bei der (k. k. Universal-Staatsschuldencasse oder bei der) Landeshauptcasse in . . . bezahlt werden.

(Datum und Wohnort.)

Unterschrift des Subscribenten.

WZÓR II.

Spis zapisów długu państwa austryackiego, złożonych na kaucyę.

Odnośnie do obwieszczenia z dnia 4-go Września i do oświadczenia subskrypcyi z dnia .... składa podpisany jako kaucyę na pożyczkę, otworzoną powyższem obwieszczeniem, następnie wyszczególnione c. k. zapisy długu państwa austryackiego:

Nr.	Data	Stopa procentowa	brzmi na	Liczba kuponów	kwota nominalna	wartość kaucyi	Uwaga.
16.738	1. Marca 1831	5%	okaziciela	12	1.000 złr.	1.000 złr.	z jednym talonem
4.750	1. Sierpnia 1830	3%	detto	8	500 „	300 „	detto
21.570	20. Lipca 1840	5%	Karol Weis	—	100 „	100 „	związana jako kaucya na powyższą pożyczkę
28.790	1 Marca 1834.	—	okaziciela	—	500 „	1.000 „	—
3.100	detto	1%	detto	10	1.000 „	200 „	z jednym talonem
Asygnacya parcyalna hipotekarn. 19.200	31. Sierpnia 1852	5%	detto	—	1.000 „	1.000 „	
					4.100 złr.	3.600 złr.	

(Data i zamieszkanie.)

Podpis składającego kaucyę.

Formulare II.

Verzeichniss über die als Caution eingelegten österreichischen Staats-Schuldverschreibungen.

Mit Beziehung auf die Kundmachung vom 4. September und auf die Subscriptions-Erklärung vom . . . . erlegt der Unterzeichnete als Caution auf das mit der erwähnten Kundmachung eröffnete Anlehen nachfolgend verzeichnete k. k. österreichische Staats-Schuldverschreibungen:

Nr.	Datum	Zinsfuss	lautend auf	Zahl der Coupons	Nominal-Betrag	Cautions-werth	Anmerkung
16.738	1. März 1831	5%	Ueberbringer	12	1.000 fl.	1.000 fl.	mit Einem Talon
4.750	1. August 1830	3%	detto	8	500 „	300 „	detto
21.670	20. Juli 1840	5%	Carl Weiss	—	100 „	100 „	vinculirt als Caution auf obiges Anlehen
28.790	1. März 1834	—	Ueberbringer	—	500 „	1.000 „	—
3.100	detto	1%	detto	10	1.000 „	200 „	mit Einem Talon
Partial-Hypothekar-Anweisung 19.200	31. August 1852	5%	detto	—	1.000 „	1.000 „	
					4.100 fl.	3.600 fl.	

(Datum und Wohnort.)

Unterschrift des Cautions-Erlegers.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LV.

Wydana i rozesłana: dnia 15. Września 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. September 1852.

Część LV.

Wydana i rozesłana dnia 15. Września 1852.

175.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 24. Sierpnia 1852,

o uregulowaniu tary w obrocie handlowym.

Ażeby uchylić skutecznie wydarzające się niepewności i oszustwa przy sprzedaży dóbr handlowych, ministerstwo handlu w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych widzi się spowodowanem, wydać następujące rozporządzenie dla obrotu handlowego:

a) Na wszystkich do pakunku dóbr handlowych użytych beczkach, worach i na każdem pakunku w ogólności musi być oznaczona jego waga (tara), trwale i wyraźnie;

b) tara nie może być żadną miarą wrachowaną do towaru i wynagrodzoną będzie według umowy.

Baumgartner m. p.

176.

Okólnik ministerstwa wojny z dnia 1. Września 1852,

mocą którego ogłoszonym zostaje w skutek Najwyższego postanowienia z dnia 29. Sierpnia 1852 r. przepis o postępowaniu w sprawach wekslowych w sądach wojskowych Pogranicza wojskowego i zewnątrz takowego.

Ażeby postępowanie w sprawach wekslowych w sądach wojskowych Pogranicza wojskowego i zewnątrz takowego z rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości, wydanem na dniu 25. Stycznia 1850 (dz. pr. p. Nr. 52), w przedmiocie tegoż postępowania w sądach cywilnych, w zgodność postawić, o ile to wedle istniejącego urządzenia wojskowego uskutecznionem być może, raczył Najjaśniejszy Pan, Jego Cesarsko-Apostolska Mość, na uczynione najuniżeńsze przedstawienie, zatwierdzić następujące rozporządzenie, Najwyższą uchwałą Swoją ddo. Ischl z d. 29. Sierpnia 1852 r.

§. 1.

Skargi wekslowe, czy to pochodzące z wekslów ciągnionych, czy też z wekslów własnych (suchych) wyniesione być winny albo przed sąd wojskowy lub magistratualny, właściwy w innych także sporach prawnych, stosownie do osobistego przymiotu i

LV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. September 1852.

175.

Verordnung des Handelsministeriums vom 24. August 1852,

über die Regulirung der Tara im Handelsverkehre.

Um den häufig vorkommenden Unsicherheiten und Uebervortheilungen bei dem Verkaufe von Handelsgütern wirksam zu begegnen, sieht sich das Handelsministerium im Einverständnisse mit dem Ministerium des Innern veranlasst, für den kaufmännischen Verkehr Folgendes zu verordnen:

a) *An allen zum Verpacken von Handelsgütern verwendeten Fässern, Säcken und jeder Emballage überhaupt muss deren Gewicht (Tara) bleibend und kennbar bezeichnet werden:*

b) *die Tara darf in keinem Falle in die Waare eingerechnet werden, und ist laut Uebereinkommen zu vergüten.*

Baumgartner *m. p.*

176.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 1. September 1852,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 29. August 1852, eine Vorschrift für das Verfahren in Wechselsachen bei den Militärgerichten in und ausserhalb der Militärgränze kundgemacht wird.

Um das Verfahren in Wechselsachen bei den Militärgerichten in und ausserhalb der Militärgränze, mit der von dem Ministerium der Justiz am 25. Jänner 1850 (Reichs-Gesetzblatt Nr. 52), hinsichtlich dieses Verfahrens bei Civilgerichten kundgemachten Verordnung, so weit diess nach der bestehenden Militärverfassung zulässig ist, in Einklang zu bringen, haben Seine k. k. Apostolische Majestät über erstatteten allerunterthänigsten Vortrag, mittelst Allerhöchster Entschliessung, ddo. *Ischl am 29. August 1852, nachstehende Vorschrift zu genehmigen geruht:*

§. 1.

Wechselklagen, sie mögen aus gezogenen, oder eigenen (trockenen) Wechseln entstehen, sind entweder bei dem, in anderen Rechtsstreitigkeiten nach der persönlichen Eigenschaft und dem Wohnsitze des Geklagten zuständigen Militär- oder Magistratualgerichte, oder bei

zamieszkania pozwanego, albo też przed ten sąd wojskowy, któremuby podlegał pozwany według osobistego przedmiotu swego, gdyby miał zamieszkanie zwykłe w miejscu wypłaty.

§. 2.

Przed sąd wojskowy, znajdujący się w miejscu wypłaty, pozywani być mogą z powodu tego samego wekslu, wszyscy dłużnicy, podlegający sądownictwu wojskowemu, jedną tylko skargą.

Przed inne sądy wojskowe albo magistratualne mogą tylko ci z jednego wekslu obowiązani jedną skargą być pozywani, którzy tymże sądom podlegają ze względu na przymiot swój osobisty i na zamieszkanie swoje.

Ręczyciele wekslowi należą pod sąd dłużnika głównego, i mogą wraz z nim być pozwanymi jedną skargą.

§. 3.

Oprócz przypadku rękojemstwa, wspomnionego w §. 2, osoby wojskowe pozywanymi być winny przed właściwe sądy wojskowe.

§. 4.

Rozprawy i rozstrzygnienia w sprawach wekslowych odbywać się będą w magistratach gmin wojskowo-granicznych na posiedzeniach radnych, przeznaczonych do spraw sądowych z przybraniem dwóch asesorów ze stanu handlowego; w pułkach zaś granicznych, tudzież w batalionie piechoty granicznej tytulskiej odbywać się będą przez komisyę sądową, pod przewodnictwem podpułkownika, lub innego w miejscu sztabowem znajdującego się oficera sztabowego, złożoną z dwóch audytorów i z dwóch mieszkających w miejscu sztabu ze stanu handlowego i przemysłowego.

Gdyby w pułku nie znajdowało się dwóch audytorów, wówczas miejsce brakującego zastąpić ma oficer, przydany do administracyi, lub inny oficer zdolny.

W wolnej gminie wojskowej Zengg, pozostawia się dawniejsze urządzenie, zaprowadzone przez rozporządzenie nadwornej Rady wojennej z dnia 20. Stycznia 1819 B. 347, t. j. sąd wekslowy połączony z tamtejszym magistratem; wszelako tak tenże sąd, jako też wszystkie sądy wojskowe zachowywać winny jak najściślej powszechną ustawę wekslową, podaną do wiadomości Najwyższym patentem z dnia 25. Stycznia 1850, dla całego obrębu państwa austryackiego, mając wraz na uwadze rozporządzenie cesarskie z dnia 3. Lipca 1852, (dziennik pr. p. N. 138).

§. 5.

Jeżeli skarga zasadza się na wekslu cudzym lub własnym, zaopatrzonym wszystkiemi wymogami, do ważności przepisanemi, zarazem, jeżeli weksel żadnej nie podlega wątpliwości i oprócz oryginalnego wekslu, przedłożonym został oraz oryginalny protest i oryginalny porachunek powrotowy, wraz z kartą kursu (o ile załączenia takowe do uzasadnienia prawa zaskarżenia są potrzebne), wówczas na żądanie powoda nakazanem być winno zapozwanemu dłużnikowi wekslowemu, bez poprzedniego wysłuchania jego, wypłacenie summy wekslowej wraz z wykazanemi należytościami pobocznemi, w ciągu dni trzech pod zagrożeniem wekslowej egzekucyi.

jenem Militärgerichte anzubringen, welchem der Geklagte nach seiner persönlichen Eigenschaft, unterstehen würde, wenn er am Zahlungsorte seinen ordentlichen Wohnsitz hätte.

§. 2.

Bei dem Militärgerichte des Zahlungsortes können alle, der Militärgerichtsbarkeit unterworfenen Schuldner aus dem nämlichen Wechsel mit Einer Klage belangt werden.

Bei anderen Militär- oder Magistratualgerichten können nur diejenigen Wechselverbundenen mit Einer Klage belangt werden, welche denselben ihrer persönlichen Eigenschaft und ihrem Wohnsitze nach, unterstehen.

Wechselbürgen folgen dem Gerichtsstande des Hauptschuldners, und können mit demselben in Einer Klage belangt werden.

§. 3.

Ausser dem im §. 2 angeführten Bürgschaftsverhältnisse, sind Militärpersonen vor dem zuständigen Militärgerichte zu belangen.

§. 4.

Die Verhandlungen und Entscheidungen über Wechselklagen sind bei den Magistraten der Militär-Gränz-Communitäten in den für Justizgeschäfte bestimmten Rathssitzungen mit Zuziehung von zwei Beisitzern aus dem Handelsstande, und bei Gränzregimentern, dann bei dem Titler Gränz-Infanteriebataillone, von einer unter dem Vorsitze des Oberstlieutenants oder sonst im Stabsorte anwesenden Stabsofficiers, aus zwei Auditoren und zwei, im Stabsorte wohnhaften Beisitzern aus dem Handels- oder Gewerbsstande, zusammengesetzten gerichtlichen Commission zu bewirken.

Wären in einem Regimente aber zwei Auditore nicht vorhanden, so ist die Stelle des abgängigen, durch einen bei der Verwaltung zugetheilten, oder sonst geeigneten Officier zu ersetzen.

In der freien Militär-Communität Zengg bleibt es bei der mit der hofkriegsräthlichen Verordnung vom 20. Jänner 1819, B. 347, festgesetzten Einrichtung, des mit dem dortigen Magistrate vereinigten Wechselgerichtes; es ist jedoch von demselben, so wie von allen Militärgerichten, die mit dem Allerhöchsten Patente vom 25. Jänner 1850, für den ganzen Umfang des österreichischen Kaiserthumes kundgemachte allgemeine Wechsel-Ordnung, mit Rücksicht auf die kaiserliche Verordnung vom 3. Juli 1852, Reichs-Gesetzblatt Nr. 138, genauestens zu beobachten.

§. 5.

Gründet sich die Klage auf einen mit allen zur Giltigkeit vorgeschriebenen Eigenschaften versehenen, fremden oder eigenen Wechsel, so ist, wenn sich gegen den Wechsel keine Bedenken ergeben, und ausser dem Original-Wechsel, der Original-Protest und die Original-Retourrechnung sammt Courszettel (insoferne diese Behelfe zur Begründung des Klagerechtes erforderlich sind) beigebracht werden, auf Verlangen des Klägers dem belangten Wechselschuldner, ohne dessen vorläufige Einvernehmung, die Zahlung des Wechselbetrages sammt den ausgewiesenen Nebengebühren, binnen drei Tagen unter Androhung wechselrechtlicher Execution aufzutragen.

§. 6.

Jeżeli skarga wekslowa przeciw kilku osobom jest wyniesioną, natenczas każdemu pozwanemu zupełny egzemplarz skargi wraz z załączeniami doręczyć należy. Jeżeliby nie złożono tyle egzemplarzów wraz z alegatami, ile potrzeba, wtedy doręczenie pozwanym z kolei, jak są w skardze lub w prośbie wymienieni, o ile wystarcza liczba egzemplarzów, załączeniami zaopatrzonych, uskutecznić, a w rezolucyi wyrazić należy, dla których z zapozwanych doręczenie nie zostało uskutecznionem. Przeciw tym zapozwanym skarga zostaje bez skutku.

§. 7.

Owi dłużnicy wekslowi, którym wypłata sumy wekslowej w ciągu dni trzech nakazaną została, obowiązani są w przeciągu tego samego terminu wszystkie swoje obrony do sądu podać i udowodnić. Bieg tego terminu poczyna się od dnia doręczenia nakazu sądowego, do którego jednakowoż dni, przez które podane obrony pocztą szły, liczone być nie powinny. Do ustnej w przedmiocie tym według prawa wekslowego rozprawy sądowej, termin sądowy jak najkrótszy wyznaczonym być ma. Przeciw dozwolonemu nakazowi wypłaty rekurs miejsca nie ma.

§. 8.

Pomimo tego wiszącego sporu, powodowi na żądanie. egzekucyi końcem zabezpieczenia dozwolić należy.

§. 9.

Jeżeli powód żąda jedynie rozpoczęcia postępowania wekslowego, lub jeżeli z przyczyny niezupełności przedłożonych dowodów, wydanie nakazu wypłaty miejsca mieć nie może, wtedy, w skutek wniesionej skargi termin sądowy jak najkrótszy do ustnej rozprawy wedle prawa wekslowego wyznaczyć należy, a jeżeliby skarga przeciw kilku pozwanym częścią w innych powiatach sądowych, w innych krajach koronnych lub za granicą zamieszkałym, wyniesioną była, tedy dzień do rozprawy w ten sposób oznaczyć należy, ażeby każdy z pozwanych przy takowej albo osobiście, albo przez pełnomocnika mógł być obecnym.

§. 10.

W sprawach wekslowych sąd wszelkie skargi i prośby bezzwłocznie załatwiać, a rozprawy ile możności przyspieszać winien.

§. 11.

Postępowanie w procesie wekslowym ustnie odbywać się winno. Piśmienne postępowanie wtedy tylko miejsce mieć może, jeżeliby tego obie strony albo przez podanie własnoręcznie podpisane, albo przez osobiście w tym celu u sądu zrobione oświadczenie żądały, i termina do złożenia pism procesowych za obopólnem porozumieniem się oznaczyły.

§. 12.

W postępowaniu wekslowem zachowane być mają przepisy w §. 18 aż włącznie do 20, w 22, tudzież 25 aż włącznie do 50, w 53 i 54 rozporządzenia nadwornej Rady wojennej z dnia 10. Lutego 1847 F. 188, względem postępowania sumarycznego w sporach cywilnych, wszelakoż ze zmianami następującemi:

§. 6.

Wird eine Wechselklage gegen mehrere Personen gerichtet, so muss jedem Geklagten ein vollständiges Exemplar der Klage, sammt Beilagen, zugestellt werden. Sind die erforderlichen Exemplare, sammt Beilagen, nicht überreicht worden, so ist die Zustellung an die Geklagten in der Reihe, wie sie in der Klage, oder in dem Gesuche genannt sind, so weit die Zahl der belegten Exemplare reicht, zu bewerkstelligen, und in dem Bescheide auszudrücken, an welche der Mitgeklagten die Zustellung nicht erfolgt. Gegen diese ist die Klage ohne Wirkung.

§. 7.

Jene Wechselschuldner, welchen die Zahlung des Wechselbetrages binnen drei Tagen auferlegt wurde, haben binnen derselben Frist, alle ihre Einwendungen bei Gericht anzubringen und darzuthun. Diese Frist läuft vom Tage der Zustellung des gerichtlichen Auftrages; in dieselbe sind aber die Tage, während welcher die angebrachten Einwendungen auf der Post gelaufen sind, nicht einzurechnen. Hierüber ist eine Tagsatzung auf möglichst kurze Zeit, zur mündlichen Verhandlung nach Wechselrecht anzuordnen. Gegen den bewilligten Zahlungsauftrag findet kein Recurs Statt.

§. 8.

Dem Kläger ist ungeachtet dieser anhängigen Verhandlung, auf sein Ansuchen die Execution zur Sicherstellung zu ertheilen.

§. 9.

Verlangt der Kläger nur die Einleitung des wechselrechtlichen Verfahrens, oder kann dem Begehren um Erlassung des Zahlungsauftrages, wegen eines Mangels an den beigebrachten Behelfen nicht stattgegeben werden, so ist über die Klage eine Tagsatzung auf möglichst kurze Zeit, zur mündlichen Verhandlung nach Wechselrecht anzuordnen, und wenn die Klage gegen mehrere, zum Theile in anderen Gerichtsbezirken, in anderen Kronländern oder im Auslande wohnende Geklagte gerichtet ist, so ist der Tag zur Verhandlung in der Art zu bestimmen, dass es jedem Beklagten möglich ist, bei derselben entweder persönlich, oder durch einen Bevollmächtigten zu erscheinen.

§. 10.

In Wechselsachen sind alle Klagen und Gesuche unverzüglich zu erledigen, und die Verhandlungen vor dem Gerichte möglichst zu beschleunigen.

§. 11.

Im Wechselprocesse ist mündlich zu verfahren. Ein schriftliches Verfahren darf nur dann stattfinden, wenn beide Theile, durch eigenhändig unterzeichnete schriftliche, oder in Person vor Gericht abgegebene Erklärungen darum ansuchen, und die Fristen zur Ueberreichung der Process-Schriften durch gemeinschaftliches Einverständniss bestimmen.

§. 12.

Im Wechselverfahren sind die in den §§. 18 bis einschliessig 20, 22, dann 25 bis einschliessig 50, 53 und 54 der hofkriegsräthlichen Verordnung vom 10. Februar 1847, F. 188, über das summarische Verfahren in Civilrechtsstreitigkeiten enthaltenen Vorschriften, jedoch mit folgenden Abänderungen zu beobachten:

a) Nakaz, dany w §. 12 wyż wspomnionego rozporządzenia co do przedłożenia certyfikatów kompanii, względem tentowanej na próżno ugody między powodem a pozwanym, nie będzie miał żadnego zastosowania do skarg, wynikających z prawa wekslowego;

b) Prożba o usprawiedliwienie niestawiennictwa na terminie sądowym w ciągu trzech dni, rachując od dnia, w którym ustała przeszkoda do stawienia się na terminie sądowym, a prożba o restytucyę przeciw upłynionemu terminowi sądowemu zapadłemu, w ciągu trzech dni po upływie terminu zapadłego podaną być ma;

c) w wyroku, mocą którego pozwany za upadłego w sprawie jest uznanym, trzechdniowy termin do wypełnienia obowiązku jego, pod zagrożeniem wekslowej egzekucyi, wyznaczonym być ma.

Bieg terminu tego poczyna się, jeżeli od wyroku nie zaapelowano, z pierwszym dniem po doręczeniu onegoż, jeżeli zaś zaapelowano, z pierwszym dniem od nastąpionej prawomocności wyroku.

d) Do dowodu przez przysięgę przystąpić należy w ciągu 24 godzin, rachując od dnia, w którym wyrok stał się prawomocnym;

e) zgłoszenie apelacyi i rewizyi przeciw wyrokom pierwszej lub drugiej instancyi, tudzież odnoszące się do nich pisma zażalenia i rekursa, w ciągu trzech dni po doręczeniu wyroku lub rezolucyi podane być mają.

§. 13.

Jeżeli pierwszy termin sądowy w skutek wniesionej skargi wyznaczony, odroczonym, lub przez sąd wysłuchanie świadków lub obejrzenie naoczne postanowionem zostało, tedy powód w pierwszym razie na lub po terminie sądowym, w drugim razie po doręczeniu rezolucyi upraszać może o sądowe nakazanie pozwanemu, aby tenże w ciągu dni trzech pod uniknieniem wekslowo-prawnej egzekucyi, należytość zabezpieczył.

Takowa prożba miejsca jednakowoż nie ma, jeżeli odroczenie terminu sądowego nastąpiło z przyczyny przeszkody, zaszłej ze strony powoda, lub jeżeli powód do uzasadnienia skargi potrzebnych dokumentów oryginalnych na terminie sądowym nie wykazał.

§. 14.

Jeżeli pozwany od wyroku pierwszej lub drugiej instancyi, którym mu wypełnienie obowiązku bezwarunkowo nakazano, lub którym przysiędze stanowczej miejsce dano, apelacyę lub rewizyę założył, tedy powód natychmiast upraszać może o sądowe nakazanie pozwanemu, by tenże w ciągu dni trzech pod uniknieniem wekslowo-prawnej gzekucyi należytość zabezpieczył.

§. 15.

Jeżeli pozwany w pierwszej instancyi skazany, przez sąd apelacyjny warunkowo lub bezwarunkowo uwolnionym został, a przed doręczeniem wyroku sądu apelacyjnego już zabezpieczenie danem było, takowe utrzymanem będzie, dopóki wyrok sądu apelacyjnego nie stanie się prawomocnym, lub nie nastąpi rozstrzygnienie przez najwyższy trybunał wojskowy.

a) *Die im §. 12 der vorbenannten Verordnung vorkommende Weisung, bezüglich der Beibringung der Compagnie-Certificate, über den vergeblich versuchten Vergleich zwischen dem Kläger und Geklagten, hat bei Klagen, die aus dem Wechselrechte entspringen, keine Anwendung;*

b) *das Gesuch um Rechtfertigung des Ausbleibens von einer Tagsatzung, ist binnen drei Tagen, von dem Tage, an welchem das Hinderniss bei der Tagsatzung zu erscheinen, aufgehört hat, und das Wiedereinsetzungsgesuch gegen eine verstrichene Fallfrist, binnen drei Tagen nach Ablauf der Fallfrist, anzubringen;*

c) *in dem Urtheile, wodurch der Geklagte sachfällig erklärt wird, ist die Frist zur Erfüllung seiner Verbindlichkeit auf drei Tage bei Vermeidung wechselrechtlicher Execution zu bestimmen.*

Diese Frist fängt, wenn gegen das Urtheil nicht appellirt worden ist, mit dem ersten Tage nach eingetretener Rechtskraft der Entscheidung zu laufen an.

d) *Der Beweis durch einen Eid muss binnen 24 Stunden von dem Tage an gerechnet, mit welchem das Urtheil rechtskräftig geworden ist, angetreten werden;*

e) *Appellations- und Revisions-Anmeldungen, sowie die hierauf sich beziehenden Beschwerdeschriften und Recurse gegen Bescheide erster oder zweiter Instanz sind binnen drei Tagen nach der Zustellung des Urtheiles oder des Bescheides zu überreichen.*

§. 13.

Wenn die erste über die Klage angeordnete Tagsatzung erstreckt, oder wenn von dem Gerichte ein Zeugenverhör oder Augenschein beschlossen wird, so kann der Kläger im ersten Falle bei oder nach der Tagsatzung, im zweiten Falle nach Zustellung des Bescheides um den gerichtlichen Auftrag an den Geklagten ansuchen, binnen drei Tagen bei Vermeidung wechselrechtlicher Execution für die Forderung Sicherheit zu leisten.

Dieses Gesuch findet jedoch nicht Statt, wenn die Erstreckung der Tagsatzung wegen eines von Seiten des Klägers eingetretenen Hindernisses erfolgt ist, oder wenn zur Begründung der Klage nöthige Urkunden bei der Tagsatzung von dem Kläger im Originale nicht vorgewiesen worden sind.

§. 14.

Hat der Geklagte gegen ein Urtheil erster oder zweiter Instanz, wodurch ihm die Erfüllung einer Verbindlichkeit unbedingt auferlegt, oder wodurch auf einen Haupteid erkannt wird, die Appellation oder Revision ergriffen, so kann der Kläger sogleich um den gerichtlichen Auftrag an den Geklagten ansuchen, binnen drei Tagen bei Vermeidung wechselrechtlicher Execution für die Forderung Sicherheit zu leisten.

§. 15.

Ist der Geklagte in erster Instanz verurtheilt, von dem Appellationsgerichte bedingt oder unbedingt losgesprochen, aber vor Zustellung des Urtheiles des Appellationsgerichtes bereits Sicherheit geleistet worden, so bleibt es dabei so lange, bis das Urtheil des Appellationsgerichtes rechtskräftig wird, oder die Entscheidung des obersten Militär-Gerichtshofes erfolgt.

§. 16.

Jeżeli nakazom sądowym w §§fach 13 i 14 wspomnionym, w ciągu terminu wyznaczonego zadosyć nie uczyniono, wierzycielowi do woli zostawia się, według przepisu §. 18 przedsiębrać egzekucyę albo przeciw osobie dłużnika, o ile egzekucya przeciw niemu w ogólności dopuszczoną być może, albo na majątku dłużnika.

§. 17.

Zabezpieczenie dane być musi sposobem, w §fie 25 ustawy wekslowej wskazanym.

§. 18.

Jeżeli dłużnik obowiązkowi, wyrokiem lub rezolucyą pod zagrożeniem wekslowoprawnej egzekucyi nań włożonemu, w przeciągu terminu w tym celu wyznaczonego zadosyć nie uczynił, wierzycielowi do woli zostawia się przedsiębrać egzekucyę albo na majątku albo przeciw osobie dłużnika, jeżeli tenże nie jest uwolnionym z mocy ustawy od aresztu osobistego.

Uwolnione są od aresztu osobistego wszystkie osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, z wyjątkiem kupców i profesyonistów w Pograniczu wojskowem, tudzież mieszkańców gmin wojskowych. Jeżeli dłużnik podlega aresztowi osobistemu, natenczas wolno wierzycielowi, zaraz po upływie terminu wypłaty i po nastąpionej prawomocności wyroku, bez poprzedzającej na majątku egzekucyi, wyjednać na dłużnika areszt egzekucyjny; egzekucyę na majątku prowadzić można przed i po wykonaniu egzekucyi osobistej, jednakże wierzyciel, dopóki dłużnik jego w areszcie dłużniczym zostaje, nie ma prawa żądać egzekucyi na majątku tegoż, ani dalej takowej prowadzić.

Przy egzekucyi do majątku należy w Pograniczu wojskowem zachować postanowienia ustawy zasadniczej granicznej z dnia 7. Maja 1850, w szczególności zaś §§fy 16 i 36 onejże.

§. 19.

Z ugód sądowych takowa wekslowo-prawna egzekucya wtedy tylko miejsce mieć może, kiedy się względem należytości wekslowej dłużnik wyraźnie jej poddał.

§. 20.

Wierzyciel wekslowy może dla otrzymania zapłaty, przedsiębrać egzekucyę przeciw osobie dłużnika nieuwolnionego od aresztu wtenczas nawet, gdyby należytość wekslowa zabezpieczoną była, nie będąc przezto zmuszonym zrzec się wprzód zabezpieczenia, jeżeli danem zabezpieczeniem natychmiast zaspokojonym być nie może.

§. 21.

Areszt za długi, czy to dla zabezpieczenia, czy też dla otrzymania zapłaty należytości wekslowej uzyskany, nie może ze wszystkiem trwać jednym ciągiem dłużej jak rok.

§. 22.

Wierzyciel wekslowy ma prawo, na ruchomościach za pretensyę wekslową zastawionych lub prawnie zatrzymanych rzeczy, jeżeli właściciel ich wpadł w konkurs, żą-

§. 16.

Werden die in den §§. 13 und 14 erwähnten gerichtlichen Aufträge binnen der festgesetzten Frist nicht befolgt, so steht es dem Gläubiger frei, nach Vorschrift des §. 18 die Execution gegen die Person des Schuldners, wenn sie überhaupt wider ihn zulässig ist, oder auf das Vermögen desselben zu führen.

§. 17.

Die Sicherstellung muss auf die in dem §. 25 der Wechsel-Ordnung festgesetzte Art geleistet werden.

§. 18.

Wenn der Schuldner die ihm durch Urtheil oder Bescheid mit Androhung wechselgerichtlicher Execution auferlegte Verbindlichkeit binnen der dazu festgesetzten Frist nicht erfüllt, so hat der Gläubiger die Wahl, auf das Vermögen oder gegen die Person des Schuldners, wenn dieser nicht gesetzlich vom Personal-Arreste befreit ist, die Execution zu führen.

Die Befreiung vom Personal-Arreste geniessen alle der Militärgerichtsbarkeit angehörigen Personen, mit Ausnahme der Handels- und Gewerbsleute in der Militärgränze und Einwohner der Militärcommunitäten. Unterliegt der Schuldner dem Personal-Arreste, so steht es dem Gläubiger frei, sogleich nach Ablauf der Zahlungsfrist und eingetretener Rechtskraft des Erkenntnisses ohne vorausgegangene Execution auf das Vermögen den Executions-Arrest zu erwirken; auch kann die Execution auf das Vermögen vor oder nach Vollziehung der Personal-Execution geführt werden, jedoch ist der Gläubiger, so lange sein Schuldner sich im Schulden-Arreste befindet, die erstere zu begehren oder fortzusetzen nicht berechtiget.

Bei der Execution auf das Vermögen sind in der Militärgränze die Bestimmungen des Gränz-Grundgesetzes vom 7. Mai 1850, insbesondere jene der §§. 16 und 36 zu beobachten.

§. 19.

Auf gerichtliche Vergleiche findet diese wechselrechtliche Execution nur in dem Falle Statt, wenn sich der Schuldner derselben in Rücksicht einer Wechselforderung ausdrücklich unterworfen hat.

§. 20.

Der Wechselgläubiger kann selbst dann, wenn für den Wechsel-Anspruch Sicherheit bestellet ist, wegen der Zahlung gegen die Person des vom Arreste nicht befreiten Schuldners die Execution führen, ohne vorher die Sicherheit aufgeben zu müssen, in soferne er durch die bestellte Sicherheit nicht sogleich befriediget werden kann.

§. 21.

Der Schulden-Arrest kann, er mag wegen Sicherstellung oder Bezahlung einer Wechselforderung erwirkt worden seyn, in Allem nicht länger als Ein Jahr ununterbrochen fortdauern.

§. 22.

Der Wechselgläubiger ist berechtiget, auf bewegliche, wegen einer Wechselforderung verpfändete oder rechtmässig zurückbehaltene Sachen, wenn der Eigenthümer derselben in

dać egzekucyi u tego sądu, do któregoby i bez wypadku konkursu żądanie takie wniesionem być mogło. Jednakże prożby o egzekucyę wystosowane być winny przeciw zastępcy masy.

§. 23.

Przywrócenie do dawnego stanu ze szkodą osoby, która w głównym procesie nierzetelnie nie działała, już więcej udzielonem być nie może, jeżeliby taż swe wekslowo-prawne roszczenia do osoby trzeciej w ciągu tym przez upływ czasu w całkowitości lub w części utraciła, lub z powodu krótkości pozostającego jeszcze czasu takowych urzeczywistnić już więcej nie zdołała.

§. 24.

Rozprawa względem przywrócenia do dawnego stanu z powodu wynalezionych nowych dowodów z rozprawą w rzeczy głównej ma być połączona, i jedno jak drugie tym samym wyrokiem rozstrzygnięte. W skardze więc o przywrócenie musi zarazem i żądanie w przedmiocie głównym być przedstawione.

§. 25.

W procesie wekslowym za dni feryalne uważają się li tylko niedziele i prawnie uznane święta powszechne. Wszelkie atoliż termina bez względu na dni feryalne, bez przerwy bieg swój mają. Tylko jeżeli ostatni dzień terminu na niedzielę lub święto powszechne przypada, termin aż do pierwszego dnia powszedniego przedłuża się. Żadna z stron nie jest obowiązaną stawać w sądzie w dni świąteczne swej religii.

§. 26.

O ile rozporządzenie niniejsze dla procesu wekslowego nie zawiera szczególnego przepisu, stosowane być winny także i do spraw wekslowych ustawy powszechne o postępowaniu sądowem.

§. 27.

Niniejszy przepis wstąpi w wykonanie we wszystkich sądach wojskowych tak w Pograniczu wojskowem jak zewnątrz takowego w dni 14 po ogłoszeniu jego. Takowy zastosowanym być winien do wszystkich sporów, w których rozprawa przed tym dniem nie jest ukończoną. Postanowienia co do prowadzenia egzekucyi w niniejszym przepisie zawarte, także i w tych przypadkach zastosowanie znajdują, w których wyrok sądowy lub nakaz wypłaty, przed dniem właśnie oznaczonym stał się prawomocnym.

Csorich m. p.

177.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. Września 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

którem, za porozumieniem się z c. k. ministerstwem kultury krajowej i górnictwa uregulowanem zostaje postępowanie władz sądowych przy urzędowych wezwaniach przed siebie robotników, przy kopalniach, hutach, hamerniach i walcowniach zatrudnionych, w sprawach karnych.

Ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem kultury krajowej i górnictwa rozkazuje, dla uniknienia przerw w służbie górniczej i w czynnościach z nią w związku będących, ażeby także sądy karne i prokuratorowie rządowi przestrze-

Concurs verfällt, bei dem Gerichte Execution zu führen, bei welchem es ausser dem Falle eines Concurses geschehen könnte. Die Executionsgesuche sind jedoch gegen den Massevertreter zu richten.

§. 23.

Die Wiedereinsetzung in den vorigen Stand kann zum Nachtheile einer Person, die in dem Hauptprocesse nicht unredlich gehandelt hat, nicht mehr ertheilt werden, wenn dieselbe ihre wechselrechtlichen Ansprüche an einen Dritten mittlerweile durch Ablauf der Zeit ganz oder zum Theile verloren hat, oder wegen Kürze der noch übrigen Zeit nicht mehr geltend machen kann.

§. 24.

Die Verhandlung über eine Wiedereinsetzung in den vorigen Stand wegen vorgefundener neuer Beweismittel ist mit der Verhandlung der Hauptsache zu verbinden, und über beide mittelst eben desselben Urtheiles zu entscheiden. In der Wiedereinsetzungsklage muss daher zugleich das Begehren in der Hauptsache gestellt werden.

§. 25.

Im Wechselprocesse sind nur die Sonntage und die gesetzlich anerkannten allgemeinen Feiertage als Ferialtage anzusehen. Alle Fristen laufen ohne Rücksicht auf Ferialtage ununterbrochen fort. Nur wenn der letzte Tag einer Frist auf einen Sonntag oder allgemeinen Feiertag fällt, verlängert sich die Frist bis auf den nächstfolgenden Werktag. Keine Partei ist schuldig, an den Feiertagen ihrer Religion vor Gericht zu erscheinen.

§. 26.

In soferne durch diese Verordnung für den Wechselprocess keine besondere Vorschrift ertheilt wird, sind auch in Wechselsachen die allgemeinen Gesetze über das gerichtliche Verfahren zu beobachten.

§. 27.

Diese Vorschrift hat bei sämmtlichen Militärgerichten in und ausserhalb der Militärgränze binnen 14 Tagen, vom Tage der Kundmachung angefangen, in Wirksamkeit zu treten. Dieselbe ist auf alle Streitsachen, über welche die Verhandlung vor diesem Tage noch nicht geschlossen wurde, anzuwenden. Die in dieser Vorschrift enthaltenen Bestimmungen über die Executionsführung finden auch in jenen Fällen ihre Anwendung, in welchen das gerichtliche Erkenntniss oder der Zahlungs-Auftrag vor dem eben bezeichneten Tage in Rechtskraft erwachsen ist.

Csorich m. p.

177.

Verordnung des Justizministeriums vom 3. September 1852,

giltig für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze,

wodurch im Einverständnisse mit dem Ministerium für Landescultur und Bergwesen das Benehmen der Justizbehörden bei ämtlichen Vorladungen der Berg-, Hütten-, Hammer- und Walzwerks-Arbeiter in strafgerichtlichen Angelegenheiten geregelt wird.

Das Justizministerium findet im Einverständnisse mit dem Ministerium für Landescultur und Bergwesen zur Vermeidung von Störungen im Bergdienste und in den damit in Verbindung stehenden Werkführungen das Hofkanzlei-Decret vom 12. August 1847

gali dekretu nadwornej kancelaryi z dnia 12. Sierpnia 1847 r. (tom 75 Nr. 79 zbioru ustaw politycznych) stanowiąc zarazem, ażeby władze dotyczące, przy urzędowych wezwaniach swych do stawienia się w sprawach karnych robotników, przy kopalniach, hutach, hamerniach i walcowniach zatrudnionych, w ten sposób postępowały, ażeby zarząd górniczy albo przełożony kopalni, pod którym takowe indywiduum pracę odbywa, uwiadomionym o tem został jeszcze przed nadejściem przeznaczonego do rozprawy dnia, a w razach nagłych przynajmniej równocześnie z wezwaniem, aby tymczasem za robotnika nieobecnego zarządzić można, co około pracy jego jest potrzebnem.

Krauss m. p.

178.

Rozporządzenie naczelnika najwyższej władzy policyjnej z dnia 8. Września 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa austryackiego,

tyczące się zakazu dziennika „kuryer frankoński“ (*Fränkischer Kurier*).

Ponieważ dziennik „kurier frankoński“ *Fränkischer Kurier* (gazeta środkowej Frankonii), wychodząca u W. Tümmel w Norymberdze pod redakcyą odpowiedzialną G. Meyera okazała kierunek niezgodny z utrzymaniem spokoju i porządku publicznego, w sposobie nienawistnym dla rządu austryackiego, przeto najwyższa władza policyjna zakazuje rzeczony dziennik w myśl §. 23 ustawy o druku z dnia 27. Maja 1842 r. w całym obrębie cesarstwa.

Kempen m. p. FML.

179.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 10. Września 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

mocą którego, w porozumieniu z ministerstwem handlu, poleca się władzom sądowym, ażeby w pewnych przypadkach udzielały izbom handlowym i przemysłowym wiadomości o skutku postępowania konkursowego i karnego przeciw kupcom i profesyonistom.

Z uwagi na §. 5, A. III, 13, 16 i 20 rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 26. Marca 1850 (dz. pr. p., Nr. 122) wkłada się niniejszem obowiązek na sądy pierwszej instancyi, ażeby izbom handlowym i przemysłowym z urzędu udzielały wiadodomości o następujących skutkach postępowania sądowego przeciw indywiduom, w obrębie tychże izb zamieszkałym:

1. O ukończeniu konkursów, otworzonych do majątku osób, posiadających przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe, trudniących się takowem samodzielnie i profesyjnie, lub kierujących takowem samodzielnie, jeżeli dłużnik zaspokoił wierzycieli swoich.

2. O wyrokach, mocą których takie osoby uznane zostały za winne zbrodni, lub wykroczenia, pochodzącego z chciwości zysku lub obrażającego obyczajność publiczną, lub też skazane zostały za inne jakie przestąpienie prawa na karę aresztu, najmniej pół roku trwającą.

Krauss m. p.

(Band 75, Nr. 79 der politischen Gesetzsammlung) auch den Strafgerichten und Staatsanwaltschaften zur Beobachtung vorzuschreiben, und demnach zu bestimmen, dass ämtliche Vorladungen der Berg-, Hütten-, Hammer- und Walzwerks-Arbeiter in Straf-Angelegenheiten von den betreffenden Behörden stets in der Art zu verfügen sind, dass die Gewerksverwaltung oder der Grubenvorsteher, unter welchen ein solches Individuum in Arbeit steht, hievon noch vor Eintritt des festgesetzten ämtlichen Verhandlungstages, oder in dringenden Fällen wenigstens gleichzeitig mit der Vorladung in die Kenntniss gesetzt werden, um mittlerweile für den abwesenden Arbeiter die erforderlichen Arbeitsverfügungen treffen zu können.

Krauss m. p.

178.

Verordnung des Chefs der Obersten Polizei-Behörde vom 8. September 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Kaiserstaates,

betreffend das Verbot des Journales: „Fränkischer Courier".

Nachdem das, bei W. Tümmel in Nürnberg, unter der verantwortlichen Redaction des G. Meyer erscheinende Journal: „Fränkischer Courier" (Mittelfränkische Zeitung), eine mit der Aufrechthaltung der öffentlichen Ruhe und Ordnung unvereinbarliche Richtung, in einer gegen die österreichische Regierung gehässigen Weise an den Tag gelegt hat, so findet die Oberste Polizei-Behörde, im Sinne des §. 23 der Press-Ordnung vom 27. Mai 1852, dieses Journal für den ganzen Umfang des Kaiserstaates zu verbieten.

Kempen m. p., F.M.L.

179.

Verordnung des Justizministeriums vom 10. September 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze,

womit den Gerichtsbehörden, im Einverständnisse mit dem Handelsministerium, aufgetragen wird, den Handels- und Gewerbekammern in einigen Fällen den Erfolg von Concurs- und strafrechtlichen Verhandlungen wider Handels- und Gewerbsleute mitzutheilen.

Mit Rücksicht auf die §. 5, A. III, 13, 16 und 20 der Verordnung des Handelsministeriums vom 26. März 1850 (Reichs-Gesetzblatt Nr. 122) wird den Gerichtsbehörden erster Instanz zur Pflicht gemacht, den Handels- und Gewerbekammern, in deren Bezirke das bezügliche Individuum wohnhaft ist, von Amtswegen die nachstehenden Ergebnisse gerichtlicher Verhandlungen mitzutheilen:

1. Die Beendigung von Concursen, welche über das Vermögen von Personen eröffnet wurden, die eine Handels- oder Gewerbsunternehmung besitzen, selbständig und gewerbsmässig betreiben, oder selbständig leiten, wenn der Schuldner seine Gläubiger befriediget hat.

2. Die Erkenntnisse, womit solche Personen eines Verbrechens oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung schuldig erklärt, oder wegen einer anderen Gesetzes-Uebertretung zu einer mindestens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt worden sind.

Krauss m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LVI.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 16. Września 1852,
w wydaniu niniejszem: 16. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LVI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 16. September 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. October 1852.

Część LVI.

Wydana i rozesłana w języku niemieckim dnia 16. Września 1852,
w wydaniu niniejszem dnia 16. Października 1852.

180.

Rozrządzenie ministerstwa spraw zewnętrznych z d. 8. Września 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

w przedmiocie układu zawartego między Austryą i Prusami, co do wolności od opłat przy wzajemnej eksportacyi majątku.

Rządy ces. austryacki i król. pruski zgodziły się, na mocy zamienionych oświadczeń ministeryalnych, z których austryackie datowane jest 6go a pruskie 29. Lipca r. b., iż wyjątek co do Węgier i Siedmiogrodu, objęty Art. I. zawartej między niemi ugody z dnia 24/30 Lipca 1835 r., względem zniesienia opłat od zagranicznego spadku i wywożenia majątków przy wydaleniu się *(gabella hereditaria et census emigrationis)* uchylonym zostaje, tak, iż postanowienia powyższej ugody, zastosowane będą wzajemnie także i na wywożenie majątków z Węgier i do Węgier, Kroacyi i Siedmiogrodu, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

181.

Rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 11. Września 1852,

którem się obwieszcza reorganizacya centralnego kierunku budownictwa, zatwierdzona Najwyższem postanowieniem z dnia 12. Maja 1852.

Jego C. K. Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 12. Maja 1852, w przedmiocie nowego urządzenia centralnego kierunku budownictwa, zatwierdzić rozporządzenia następujące:

1) Istniejąca dotąd jeneralna dyrekcya budownictwa ustaje:

2) Kierunek budowli kolei żelaźnych, powierzony dotąd jeneralnej dyrekcyi budownictwa, odłączonym zostaje od kierunku innych prac budowniczych i przydzielonym będzie osobnej władzy, pod nazwiskiem:

„Dyrekcya centralna budowli kolei żelaznych".

LVI. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 16. September 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. October 1852.

180.

Erlass des Ministeriums der auswärtigen Angelegenheiten vom 8. September 1852.

giltig für alle Kronländer,

über die zwischen Oesterreich und Preussen vereinbarte volle Freizügigkeit bei gegenseitigen Vermögens-Exportationen.

Die kaiserlich-österreichische und die königlich-preussische Regierung sind mittelst Auswechslung von Ministerial-Erklärungen, von denen die Oesterreichs vom 6. und die Preussens vom 29. Juli l. J. datirt ist, übereingekommen, dass die im Artikel 1 der zwischen ihnen, wegen gegenseitiger Aufhebung des Abschosses und Abfahrtsgeldes abgeschlossenen Uebereinkunft vom 24.-30. Juli 1835 vorbehaltene Ausnahme in Betreff Ungarns und Siebenbürgens aufgehoben werde, und die Bestimmungen jener Uebereinkunft gegenseitig auch auf die Vermögensausfuhr aus und nach Ungarn, Croatien, Siebenbürgen, der Woiwodschaft Serbien und dem Temeser Banate Anwendung zu finden haben.

***Gr. Buol-Schauenstein** m. p.*

181.

Erlass des Handelsministeriums vom 11. September 1852.

womit die mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 12. Mai 1852 genehmigte Reorganisirung der Central-Leitung des Bauwesens kundgemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 12. Mai d. J. in Bezug auf die neue Gestaltung der Central-Leitung des Bauwesens nachstehende Anordnungen zu genehmigen geruht:

1. Die bisher bestandene General-Baudirection wird aufgehoben.

2. Die Leitung der Eisenbahnbauten, welche bisher der General-Baudirection anvertraut war, wird von der Leitung der anderen Bau-Angelegenheiten getrennt, und einer eigenen Behörde zugewiesen, die unter dem Titel:

„Centraldirection für Eisenbahnbauten"

errichtet wird.

Zakres jej czynności, rozciągać się będzie na obręb całego państwa, z wyjątkiem królestwa Lombardzko-Weneckiego, względem którego w przedmiocie budowli kolei żelaznych, osobne wyjdzie rozporzędzenie.

Dyrekcya centralna budowli kolei żelaznych, nie będzie wywierać żadnego wpływu ani na inne prace budownicze, ani na ruch koleji żelaznych, i ustanowioną będzie jako osobna władza samodzielna, podlegająca wprost ministerstwu handlu.

3) Czynności jeneralnej dyrekcyi budowniczej, pod względem bicia gościńców, budowli wodnych i górnych, przejdą do ministerstwa handlu, którego sekcya II (sekcya budownictwa), obejmie kierunek centralny całego budownictwa w różnych jego gałęziach we wszystkich krajach cesarstwa, w granicach zakresu wytkniętego przez Najjaśniejszego Pana dla ministeryów w ogólności, a dla ministerstwa handlu w szczególności.

Wyż rzeczone nowe urządzenie, wejdzie w wykonanie z dniem 1. Października r. b.

Baumgartner m. p.

182.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 13. Września 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, w których instytucya rządowych egzaminów teoretycznych jest zaprowadzoną;

mocą którego, w porozumieniu z ministerstwem wyznań i oświecenia, rozciąga się uwzględnienia, objęte w rozrządzeniu ministra oświecenia z dnia 21. Stycznia 1851 Nr. 28. dz. pr. p. w przedmiocie egzaminów rządowych teoretycznych, także i na tych słuchaczów prawa, którzy ukończyli nauki swoje w roku szkolnym 1851/1852.

Na podstawie §. 66. ustawy prowizorycznej z d. 30. Lipca 1850 Nr. 327. dz. pr. p., rozciąga się uwzględnienia, które na mocy rozrządzenia ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 21. Stycznia 1851 r. Nr. 28 dz. pr. p., służą przy wstępie do praktyki sądowej, także i do tych kandydatów, którzy w kursie letnim 1852 r. ukończyli nauki swoje, a to w ten sposób, iż i ci, jeżeli się wykażą do końca Marca 1853 r., że dopełnili warunków, w ustępie 3^{m} wyż powołanego rozrządzenia, pod *a. b. c.* wyrażonych, przypuszczeni być mogą bez dalszych już w tej mierze wymogów, do wszystkich gałęzi praktyki sądowej.

Krauss m. p.

Ihr Geschäftskreis erstreckt sich auf den ganzen Umfang des Kaiserstaates, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches, hinsichtlich dessen in Bezug auf Eisenbahnbauten eine besondere Verfügung getroffen werden wird.

Die Centraldirection für Eisenbahnbauten, welche weder auf das übrige Bauwesen, noch auf den Eisenbahnbetrieb Einfluss zu nehmen hat, wird als eine selbständige, dem Handelsministerium unmittelbar untergeordnete Behörde bestellt.

3. Die Geschäfte der General-Baudirection in Betreff der Strassen-, Wasser- und Hochbauten gehen an das Handelsministerium über, dessen II. Section (Bau-Section) die Central-Leitung des gesammten Bauwesens nach seinen verschiedenen Zweigen für alle Länder des Kaiserreiches innerhalb der Gränzen des für die Ministerien im Allgemeinen und des für das Handelsministerium insbesondere Allerhöchst vorgezeichneten Wirkungskreises führt.

Diese neue Einrichtung tritt am 1. October d. J. in Wirksamkeit.

Baumgartner *m. p.*

182.

Erlass des Justizministeriums vom 13. September 1852,

giltig für alle Kronländer, für welche das Institut der theoretischen Staatsprüfungen in Wirksamkeit steht

wodurch im Einvernehmen mit dem Ministerium des Cultus und Unterrichts die durch den Erlass des letzteren vom 21. Jänner 1851, Nr. 28, Reichs-Gesetzblatt, zugestandenen Begünstigungen bezüglich der theoretischen Staatsprüfungen auch auf die Rechtshörer, welche ihre Studienzeit im Studienjahre 1851-1852 vollendet haben, ausgedehnt werden.

Auf Grundlage des §. 66 des provisorischen Gesetzes vom 30. Juli 1850, Nr. 327, Reichs-Gesetzblatt, werden die durch den Erlass des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 21. Jänner 1851, Nr. 28, Reichs-Gesetzblatt, für den Eintritt in die Justiz-Praxis zugestandenen Begünstigungen auch auf jene Candidaten, welche im Sommer-Semester 1852 ihre gesetzliche juridische Studienzeit vollendet haben, hiermit in der Art ausgedehnt, dass auch diese, wenn sie nur bis Ende März 1853 die Erfüllung der in dem dritten Absatze des obgedachten Erlasses unter a), b) *und* c) *festgesetzten Bedingungen auszuweisen vermögen, ohne weiters zu allen Zweigen der Justiz-Praxis zugelassen werden.*

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LVII.

Wydana i rozesłana:
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 18. Września 1852,
w wydaniu niniejszem: 16. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LVII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 18. September 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. October 1852.

Część LVII.

W języku niemieckim wydana i rozesłana d. 18. Września 1852,
w wydaniu zaś niniejszem: d. 16. Października 1852.

183.

Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 13. Września 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

którem obwieszczone zostają niektóre do wykonania ustawy o druku potrzebne zmiany w postępowaniu celnem pod względem pism drukowych, z zagranicy wprowadzanych.

W postanowieniach instrukcyi do przeprowadzenia ustawy o druku, wydanej na dniu 27. Maja 1852 r. §. 9, nakazano władzom policyjnym, ażeby ściśle przeglądały wszelkie książki wprowadzane z zagranicy, i rozporządzono zarazem, ażeby rewizya druków policyjna, odbywała się podczas celnego z niemi postępowania, zaczem więc wspomniona rewizya odbywać się może tylko w tych głównych urzędach celnych klasy pierwszej, przy których istnieją komisye do rewizyi książek.

Główne te urzędy celne, są następujące:

w Austryi niższej	Wiedeń,
„ „ wyższej	Linc,
„ Solnogrodzie	Solnogród,
„ Czechach	Praga,
„ Morawii	Berno, Ołomaniec.
„ Szląsku	Opawa,
„ Galicyi	Lwów, Kraków, Czerniowce.
„ Węgrzech	Peszt, Preszburg, Oedenburg.
„ Siedmiogrodzie	Hermanstadt, Kronstadt.
„ Województwie i banacie . .	Temeszwar,
„ Styryi	Grac,
„ Krainie	Lublana,
„ Tyrolu	Insbruk,
„ Lombardyi i Wenecyi . . .	Medyolan, Wenecya, Werona.
„ Nadbrzeżu	Tryest,
„ Kroacyi i Slawonii	Zagrzeb, Fiume,
„ Dalmacyi	Zadra.

LVII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 18. September 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. October 1852.

183.

Verordnung des Finanzministeriums vom 13. September 1852,

wirksam für sämmtliche Kronländer,

womit einige zur Vollziehung des Pressgesetzes nothwendige Aenderungen des Zollverfahrens, bezüglich der aus dem Auslande einlangenden Druckschriften, bekannt gemacht werden.

Nach den Bestimmungen der Instruction zur Durchführung der Press-Ordnung vom 27. Mai 1852, §. 9, wurde den Polizeibehörden die genaue Durchsicht der aus dem Auslande einlangenden Büchersendungen zur Pflicht gemacht, und festgesetzt, dass die Revision der Druckschriften vom polizeilichen Standpuncte bei Gelegenheit der Zollbehandlung vorzunehmen sei, daher diese Letztere für jetzt nur bei jenen Hauptzollämtern erster Classe stattfinden könne, bei welchen Bücher-Revisions-Commissionen aufgestellt sind.

Diese Hauptzollämter sind folgende:

für Niederösterreich	*Wien,*
„ Oberösterreich	*Linz,*
„ Salzburg	*Salzburg,*
„ Böhmen	*Prag,*
„ Mähren	*Brünn, Olmütz,*
„ Schlesien	*Troppau,*
„ Galizien	*Lemberg, Krakau, Czernowitz,*
„ Ungarn	*Pesth, Pressburg, Oedenburg,*
„ Siebenbürgen	*Hermannstadt, Kronstadt,*
„ die Woiwodina und das Banat	*Temeswar,*
„ Steiermark	*Gratz,*
„ Krain	*Laibach,*
„ Tirol	*Innsbruck,*
„ die Lombardie und Venedig	*Mailand, Venedig, Verona,*
„ das Küstenland	*Triest,*
„ Croatien und Slavonien	*Agram, Fiume,*
„ Dalmatien	*Zara.*

Oprócz tego zarządzono, ażeby także w Bodenbach i Eger w Czechach, tudzież w Brodach w Galicyi, ustanowione były organa do rewizyi książek; dla tego też główne urzędy celne klasy I, ustanowione w wspomnionych miejscach, upoważnionemi są do odbierania cła od pism drukowych.

Do rzeczonych głównych urzędów celnych należy przeto od granicy przekazywać wszystkie przychodzące z zagranicy paki z książkami, przesełki w przepasce krzyżowej i t. d. bądź, że takowe przychodzą pocztą, bądź inną drogą, wyjąwszy owe pisma peryodyczne, którym odbyt przez pocztę jest dozwolonym.

Przez to wprowadza się istotną zmianę do postanowień, objętych w §. 29. uwag wstępnych do taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851 r., tudzież do postanowień samejże taryfy co do upoważnień urzędów celnych, albowiem odtąd już nie wszystkie główne urzędy celne pierwszej klasy, upoważnionemi są do odbierania cła od pism drukowych; równie też ustaje na przyszłość pod względem pism drukowych, udzielone głównym urzędom celnym drngiej klasy, tudzież urzędom celnym pobocznym pierwszej klasy wyjątkowe upoważnienie przyjmowania cła w obrocie granicznym, lub jeżeli idzie o przedmioty, które podróżni z sobą wiozą do własnego użytku, nawet od takich artykułów, które są zostawione urzędom wyższej kategoryi, jeżeli ilość ich nie przechodzi jednostki celnej, lub względnie połowy owej jednostki, przyczem pod wyrazem pism drukowych rozumieć należy według §. 1. Najwyższego patentu z dnia 27. Maja 1852 (dz. pr. p. str. 603), wszelkie dzieła literackie i artystyczne, rozmnażane za pomocą odcisków z kamienia, metalu lub drzewa, przez wybijanie, odformowanie lub jakiebądź inne środki mechaniczne lub chemiezne.

Urzędy celne na granicy, nie upoważnione do odbierania cła od pism drukowych, będą zatem winny pisma drukowe, wprowadzone przez linię celną, przekazywać do jednego z wyż wspomnionych głównych urzędów celnych pierwszej klasy, lub jeżeli się takowe znajdują między efektami podróżnego. który bez zatrzymywania się, odbywa podróż przez państwo, przekazywać takowe w zamknięciu urzędowem, do tego urzędu. przez który podróżny z państwa występuje.

Od tegoż jednak postępowania należy odstąpić i nieprzekazywać pism drukowych, które podróżny z sobą wiezie, jeżeli się tylko w pojedynczych egzemplarzach znajdują, do osobistego użytku podróżnego przeznaczone są, a pod względem rodzaju i ilości potrzebom jego odpowiadają, i przeto stosownie do §. 21. L. 7. uwag wstępnych do taryfy celnej, wolnemi są od postępowania celnego jako efekta podróżne.

Gdyby zaś pomiędzy efektami podróżnego, znajdowało się jedno i to samo pismo drukowe w więcej jak jednym egzemplarzu, lub gdyby wprowadzone było pod takiemi okolicznościami, które zdradzają zamysł rozszerzania, wówczas przekazane być winno w zamknięciu urzędowem.

Rozporządzenie niniejsze, wstąpić winno w wykonanie z dniem, w którym dojdzie do każdego urzędu celnego w drodze władzy przełożonej.

Baumgartner m. p.

Ferner wurde die Einleitung getroffen, dass auch zu Bodenbach und Eger in Böhmen, dann zu Brody in Galizien Organe für die Vornahme der Bücher-Revision bestellt werden, daher die in den genannten Orten bestehenden Hauptzollämter erster Classe zur Verzollung von Druckschriften gleichfalls ermächtiget sind.

An diese Hauptzollämter sind desshalb die aus dem Auslande einlangenden Bücherballen, Kreuzbandsendungen u. s. w., sie mögen durch die Post oder durch andere Gelegenheit befördert werden, von der Gränze zur Behandlung anzuweisen, und es sind von dieser Anweisung nur die periodischen Druckschriften, denen das Postdebit bewilliget ist, ausgenommen.

Dadurch erleiden die Bestimmungen des §. 29 der Vorerinnerungen zum Zolltarife vom 6. November 1851, dann jene des Tarifes selbst, über die Befugnisse der Zollämter, eine wesentliche Aenderung, indem nunmehr nicht alle Hauptzollämter erster Classe zur Verzollung von Druckschriften ermächtiget sind, und die den Hauptzollämtern zweiter Classe und den Nebenzollämtern erster Classe eingeräumte ausnahmsweise Ermächtigung im Gränzverkehre oder wenn es sich um Gegenstände handelt, welche Reisende zum eigenen Gebrauche mit sich führen, auch die den Aemtern höherer Kategorie vorbehaltenen Artikel in Verzollung zu nehmen, wenn deren Menge die Verzollungs-Einheit oder rücksichtlich die Hälfte dieser Einheit nicht überschreitet, für die Zukunft in Absicht auf Druckschriften ausser Wirksamkeit zu treten hat, wobei unter dem Ausdrucke „Druckschriften" nach §. 1 des Allerhöchsten Patentes vom 27. Mai 1852 (Reichsgesetzblatt, Seite 603) alle durch Stein-, Metall- oder Holzdruck, Prägung, Abformung oder durch was immer für mechanische oder chemische Mittel vervielfältigten literarischen und artistischen Werke zu verstehen sind.

Die zur Verzollung von Druckschriften nicht ermächtigten Zollämter an der Gränze haben daher die in der Einfuhr über die Zoll-Linie vorkommenden Druckschriften an eines der obengenannten Hauptzollämter erster Classe, oder wenn dieselben unter den Effecten eines Reisenden vorkommen, der, ohne sich aufzuhalten, den Weg durch das Staatsgebiet zurücklegt, unter ämtlichem Verschlusse an das Amt, über welches der Austritt zu erfolgen hat, anzuweisen.

Von diesem Verfahren ist jedoch Umgang zu nehmen, und es hat die Anweisung der von einem Reisenden mitgebrachten Druckschriften gänzlich zu unterbleiben, wenn sie nur in einzelnen Exemplaren vorhanden, für den persönlichen Gebrauch des Reisenden bestimmt, und hinsichtlich der Beschaffenheit und Menge seinem Bedarfe angemessen, folglich nach §. 21, Z. 7, der Vorerinnerung zum Zolltarife, zur zollfreien Behandlung als Reise-Effecten geeignet sind.

Wäre aber unter den Effecten des Reisenden ein und dieselbe Druckschrift in mehr als Einem Exemplar vorhanden, oder fände die Einfuhr unter Umständen Statt, welche auf die Absicht der Verbreitung schliessen lassen, so hat die Anweisung unter ämtlichem Verschlusse stattzufinden.

Gegenwärtige Anordnung hat mit dem Tage in Wirksamkeit zu treten, an welchem sie jedem einzelnen Zollamte durch die vorgesetzte Behörde zukommen wird.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LVIII.

Wydana i rozesłana.
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 25. Września 1852,
w wydaniu niniejszem: 16. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 25. September 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. October 1852.

Część LVIII.

Wydana i rozesłana w języku niemieckim dnia 25. Września 1852, w wydaniu niniejszem dnia 16. Października 1852 r.

184.

Patent cesarski z dnia 15. Sierpnia 1852,

którym w miejsce dawniejszej ustawy z dnia 31. Marca 1832 *) o przywilejach dla opieki nowych odkryć, wynalazków i popraw w zawodzie przemysłowym, wydaną zostaje nowa ustawa o przywilejach.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Powodowani życzeniem, ażeby także i w tych krajach koronnych państwa Naszego, które dotąd nie miały ustawy o przywilejach, przemysł na drodze wynalazków doznawał potrzebnej opieki, a kierowani oraz doświadczeniami, nabytemi od czasu patentu z d. 31. Marca 1832 *), wymagającemi niektórych popraw i uzupełnień w istniejących dotąd ustawach o przywilejach, postanowiliśmy po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, rozporządzić, co następuje:

---

*) W zbiorze ustaw i rozporządzeń sądowych (Zb. Ust. Sąd.) Nr. 2556, i w zbiorze ustaw i rozporządzeń politycznych, tom 60. str. 42.

LVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 25. September 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 16. October 1852.

184.

Kaiserliches Patent vom 15. August 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wodurch an die Stelle des früheren Gesetzes vom 31. März 1832 *) über Privilegien zum Schutze neuer Entdeckungen, Erfindungen und Verbesserungen im Gebiete der Industrie ein neues Privilegien-Gesetz erlassen wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

*Von dem Wunsche geleitet, dem Erfindungsgeiste auch in denjenigen Kronländern Unseres Reiches, welche bisher eines Privilegien-Gesetzes entbehrten, den erforderlichen Schutz angedeihen zu lassen, und in Berücksichtigung der seit dem Patente vom 31. März 1832 *) gewonnenen Erfahrungen, welche manche Verbesserung und Vervollständigung der bisherigen Privilegien-Gesetze als nothwendig erkennen liessen, haben nach Vernehmung Unserer Minister und Anhörung Unseres Reichsrathes, für den ganzen Umfang Unseres Reiches Folgendes festzusetzen befunden:*

**) In der Sammlung der Gesetze und Verordnungen im Justizfache (J. G. S.) Nr. 2556, und in der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 60, Seite 42.*

ROZDZIAŁ I.

O przedmiocie wyłącznym przywileju.

§. 1.

Przywilej wyłączny, udzielonym być może, z ograniczeniami wskazanemi w §§h 2, 3, 4 i 5m, na każde nowe odkrycie, na wynalazek, lub poprawę, mającą za przedmiot:

a) nowy wyrób przemysłu, albo
b) nowy środek wyrabiania, albo
c) nową metodę wyrabiania; jeżeli przedmiot nie należy do tych, które w następujących paragrafach (2—5) oznaczone są jako nie mogące być uprzywilejowanemi, bez względu na to, czy obywatel austryacki, czy też cudzoziemiec żąda przywileju.

Pod odkryciem rozumieć należy wynalezienie postępowania przemysłowego, już w dawniejszych czasach wprawdzie używanego, lecz zupełnie znowu zaginionego, albo też ogólnie w krajach austryackich nieznanego.

Pod wynalazkiem rozumie się wszelkie przedstawienie rzeczy nowej, nowemi środkami, lub rzeczy nowej, środkami już znanemi, albo rzeczy już znanej, innemi środkami, jak dotąd przy takowej używanemi.

Za poprawę lub zmianę uważać się będzie wszelkie dodanie przyrządu, urządzenia lub postępowania do przedmiotu już znanego albo uprzywilejowanego, zapomocą których osiągnięty być ma lepszy skutek, lub większa oszczędność, czy to w tem co jest celem przedmiotu, czy też w sposobie wyrabiania jego.

Za nowe uważać się będzie wszelkie odkrycie, wynalazek lub poprawa, jeżeli takowe aż do chwili żądanego przywileju ani w krajach austryackich nie są używane, ani w żadnym dziele drukowym nie są ogłoszone.

§. 2.

Przywilej nie będzie udzielonym na przysposabianie rzeczy do pożywienia służących, napojów i lekarstw, tudzież na odkrycia, wynalazki lub poprawy, których wykonywanie dopuszczonem być nie może ze względów publicznych na zdrowie, obyczajność lub bezpieczeństwo, albo ze względu na interes państwa, stosownie do rozporządzeń prawnych.

§. 3.

Na odkrycia, wynalazki lub poprawy, mające być wprowadzonemi z zagranicy do państwa austryackiego, wtedy tylko udzielonym być może przywilej wyłączny, jeżeli wykonywanie ich także za granicą ograniczonem jest przywilejem wyłącznym. Udzielenie przywileju zaś w takim przypadku, zyskać może tylko posiadacz przywileju zagranicznego, lub jego prawonabywca. Bez tego ograniczenia, nie może być udzielonym przywilej na wynalazek, odkrycie lub poprawę, zrobioną za granicą, lecz nie będącą jeszcze w używaniu w krajach austryackich.

I. Abschnitt.

Vom Gegenstande eines ausschliessenden Privilegiums.

§. 1.

Ein ausschliessendes Privilegium kann unter den, in den nachfolgenden §§. 2, 3, 4 und 5 enthaltenen Beschränkungen auf jede neue Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung ertheilt werden, welche

a) ein neues Erzeugniss der Industrie, oder

b) ein neues Erzeugungsmittel, oder

c) eine neue Erzeugungsmethode zum Gegenstande hat, das Privilegium mag von einem österreichischen Staatsangehörigen oder von einem Ausländer angesucht werden wenn sie nicht zu den in den folgenden Paragraphen (2—5) als nicht privilegirbar bezeichneten gehört.

Man versteht aber unter Entdeckung jede Auffindung einer zwar schon in früheren Zeiten ausgeübten, aber wieder ganz verloren gegangenen, oder überhaupt einer im Inlande unbekannten industriellen Verfahrungsweise.

Unter Erfindung wird jede Darstellung eines neuen Gegenstandes mit neuen Mitteln, oder eines neuen Gegenstandes mit schon bekannten Mitteln, oder eines schon bekannten Gegenstandes mit anderen, als den bisher für denselben Gegenstand angewendeten Mitteln verstanden.

Als eine Verbesserung oder Veränderung wird jede Hinzufügung einer Vorrichtung, Einrichtung oder Verfahrungsweise zu einem bereits bekannten oder privilegirten Gegenstande angesehen, durch welche in dem Zwecke des Gegenstandes, oder in der Art seiner Erzeugung ein günstigerer Erfolg oder eine grössere Oekonomie erzielt werden soll.

Als neu wird irgend eine Entdeckung. Erfindung oder Verbesserung betrachtet, wenn sie bis zur Zeit des angesuchten Privilegiums im Inlande weder in der Ausübung steht, noch durch ein veröffentlichtes Druckwerk bekannt ist.

§. 2.

Auf Bereitungen von Nahrungsmitteln, Getränken und Arzeneien, dann auf Entdeckungen, Erfindungen oder Verbesserungen, deren Ausübung aus öffentlichen Rücksichten für die Gesundheit, Sittlichkeit oder Sicherheit oder im allgemeinen Staats-Interesse gemäss den gesetzlichen Anordnungen unzulässig ist, findet ein Privilegium nicht Statt.

§. 3.

Auf eine neue Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung, welche aus dem Auslande in das österreichische Staatsgebiet eingeführt werden will, kann nur dann ein ausschliessendes Privilegium verliehen werden, wenn die Ausübung derselben auch im Auslande noch auf ein ausschliessendes Privilegium beschränkt ist. Eine solche Verleihung kann aber nur dem Inhaber des ausländischen Privilegiums, oder dessen Rechtsnehmer zu Theil werden. Ohne diese Beschränkungen ist ein Privilegium auf eine im Auslande gemachte, im Inlande aber noch nicht in Ausübung stehende Erfindung, Entdeckung oder Verbesserung unstatthaft.

§. 4.

Na poprawę przedmiotu już znanego, lub wyłącznie uprzywilejowanego, udzielonym będzie przywilej z tem tylko ograniczeniem, iż się nie rozciąga przywilej na cały przedmiot, lecz tylko na część poprawioną.

§. 5.

Przywilej wyłączny nie będzie udzielonym na zasadę umiejętną, lub na zdanie ściśle umiejętne, nawet wtedy, gdyby zasada lub zdanie takie wprost zastosowanem być mogło na przedmioty przemysłowe; atoliż uprzywilejowanem być może wszelkie nowe zastosowanie takiej zasady lub takiego zdania, którego skutkiem jest nowy wyrób przemysłowy, nowy środek, lub nowa metoda wyrabiania.

§. 6.

Połączenie dwóch lub więcej, różniących się od siebie odkryć, wynalazków lub popraw w jeden przywilej, wtedy tylko dozwolonem być może, jeżeli odkrycia, wynalazki i poprawy odnoszą się do tegoż samego przedmiotu jako części lub środki działające.

ROZDZIAŁ II.

O warunkach uzyskania wyłącznego przywileju i o postępowaniu w celu uzyskania onegoż.

§. 7.

Kto chce uzyskać przywilej wyłączny na nowe odkrycie, na wynalazek lub poprawę, winien wypełnić warunki przepisane w niniejszej ustawie.

Te warunki są następujące:

a) podanie do władzy właściwej, należycie wystosowane i alegatami przepisanemi opatrzone;

b) złożenie wyznaczonej taksy;

c) wypełnienie obowiązku opisania jak najwyraźniej i jak najdokładniej nowego odkrycia, wynalazku lub poprawy, a jeżeli do należytego wyjaśnienia rzeczy potrzeba rysunków i modelów, muszą te być przedłożone w taki sposób, ażeby podług nich każdy człowiek fachowy był w stanie przedstawić przedmiot przywileju, skoro po upływie czasu, na który przywilej udzielonym został, podanym będzie przedmiot do powszechnej wiadomości.

§. 8.

Prożby o przywileje wyłączne, podawanemi być mogą do namiestnikostw, lub do władz politycznych obwodowych (urzędów obwodowych, delegacyj, władz komitatowych), tam gdzie takowe istnieją.

§. 9.

Wspomnione prożby sporządzone być winny według wzoru *A*. Podawane być mogą albo przez samego starającego się o przywilej, albo przez jego pełnomocnika.

§. 4.

Auf die Verbesserung eines schon bekannten oder durch ein ausschliessendes Privilegium geschützten Gegenstandes wird nur in der Beschränkung ein Privilegium ertheilt, dass sich dasselbe nicht auf den ganzen Gegenstand, sondern nur auf den verbesserten Theil bezieht.

§. 5.

Auf ein wissenschaftliches Princip, oder einen rein wissenschaftlichen Satz wird ein ausschliessendes Privilegium nicht ertheilt, selbst, wenn das Princip oder der Satz einer unmittelbaren Anwendung auf Gegenstände der Industrie fähig ist, wohl aber ist jede neue Anwendung eines solchen Principes oder Satzes, wodurch ein neues Erzeugniss der Industrie, ein neues Erzeugungsmittel, oder eine neue Erzeugungsmethode zu Stande kommt, privilegirbar.

§. 6.

Die Vereinigung zweier oder mehrerer unter sich verschiedener Entdeckungen, Erfindungen oder Verbesserungen in ein einziges Privilegium ist nur dann gestattet, wenn diese Entdeckungen, Erfindungen oder Verbesserungen auf einen und den nämlichen Gegenstand als Bestandtheile oder wirkende Mittel Bezug nehmen.

II. Abschnitt.

Von den Bedingungen zur Erlangung eines ausschliessenden Privilegiums und dem Verfahren Behufs dessen Erlangung.

§. 7.

Wer ein ausschliessendes Privilegium auf eine neue Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung erlangen will, muss die in diesem Gesetze vorgeschriebenen Bedingungen erfüllen.

Diese Bedingungen sind:

a) Ansuchen bei einer competenten Behörde, mittelst eines gehörig eingerichteten, und mit den vorgeschriebenen Beilagen versehenen Gesuches;

b) Entrichtung einer bestimmten Taxe;

c) die Erfüllung der Verpflichtung, die neue Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung so deutlich und vollständig zu beschreiben, und wenn es zur Erlangung einer hinreichenden Deutlichkeit nöthig ist, durch Beigabe von Zeichnungen oder Modellen zu versinnlichen, dass es, wenn dieselbe nach Ablauf der Dauer des Privilegiums zur allgemeinen Kenntniss gebracht wird, jedem Fachmanne möglich ist, dieselbe nachzumachen.

§. 8.

Gesuche um ein ausschliessendes Privilegium können bei den Statthaltereien, oder, wo politische Kreisbehörden (Kreisämter, Delegationen, Comitatsbehörden) bestehen, bei diesen eingebracht werden.

§. 9.

Diese Gesuche sind nach dem Formulare A einzurichten. Sie können durch die Privilegiumswerber selbst, oder durch einen von ihm Bevollmächtigten überreicht werden.

Każda taka prożba obejmować winna:

a) imię i nazwisko, charakter i zamieszkanie starającego się o przywilej, a jeżeli nie ma stałego zamieszkania w krajach austryackich, także nazwisko, charakter i zamieszkanie pełnomocnika, zamieszkałego w państwie tutejszem. Wyrażenie imienia i nazwiska, charakteru itd. starającego się o przywilej, potrzebnem jest także i wtenczas, gdy przywilej wykonywanym być ma pod firmą, różniącą się od prawdziwego nazwiska posiadacza przywileju. W takim razie wymienić także należy firmę obraną. Takowa zaś nie może być równobrzmiącą z firmą już istniejącą, bez zezwolenia tego, który już tę firmę nosi;

b) wyrażenie (tytuł) odkrycia, wynalazku lub poprawy, co do istoty onychże;

c) liczbę lat, na które żąda się przywileju. Liczba nie może bez Najwyższego pozwolenia, przechodzić lat piętnastu; a co się tycze przywilejów, istniejących już za granicą, i mających być przeniesionemi przez posiadaczy onychże lub ich cesyonaryuszów, do państwa austryackiego, ograniczoną być winna do nieupłynionej jeszcze liczby lat przywileju zagranicznego;

d) okoliczność, czy się żąda zachowania tajemnicy dla odkrycia, wynalazku lub poprawy, lub nie.

§. 10.

Do prożby o przywilej wyłączny, załączonemi być muszą:

a) Taksa od przywileju przypadająca, lub potwierdzenie, iż takowa złożona już została w jednej z c. k. kas. Oprócz tej taksy, nie ma być opłacaną żadna inna należytość za udzielenie przywileju, nawet i w tym razie, gdyby dochodzenie nakazanem było, czy przywilej ze względów publicznych dozwolonym być może;

b) jeżeli starający się o przywilej, podaje prożbę przez pełnomocnika (§. 9) załączone być musi prawomocne pałnomocnictwo, temuż udzielone;

c) jeżeli idzie o odkrycia, wynalazki lub poprawy, mające być wprowadzonemi z zagranicy, dokument przywileju zagranicznego w oryginale lub w odpisie wierzytelnym;

d) przepisane wyżej (§. 7 *c*) opisanie przedmiotu, uprzywilejować się mającego, opieczętowane, i w okładce, na której wyrażone być winno odkrycie, wynalazek, lub poprawa, co do swej istoty zgodnie z wyrażeniem, objętem w podaniu, tudzież z wymienieniem zamieszkania starającego się o przywilej lub pełnomocnika jego.

§. 11.

Taksa od przywileju, stosuje się do czasu, przez który trwać ma, i jest równie wielką, bądź że cudzoziemiec, bądź że krajowiec prosi o przywilej na odkrycie, wynalazek lub poprawę. Taksa wynosi na pierwsze pięć lat przywileju sto złotych reńskich, na następujące pięć lat, dwieście złotych reńskich, a na ostatnie pięć lat cztery-

Jedes solche Gesuch muss enthalten:

a) *den Vor- und Zunamen, Charakter, Wohnort des Privilegiumswerbers, und falls er nicht im Inlande seinen bleibenden Wohnsitz hat, auch den Namen, Charakter und Wohnort eines im Inlande wohnhaften Bevollmächtigten. Die Angabe des Vor- und Zunamens, Charakters etc. ist von Seite des Privilegiumswerbers auch dann nothwendig, wenn das Privilegium unter einer vom wahren Namen des Privilegienbesitzers abweichenden Firma ausgeübt werden soll. In diesem Falle ist auch die gewählte Firma namhaft zu machen. Dieselbe darf aber mit einer schon bestehenden Firma ohne Zustimmung des Firmaführers nicht übereinstimmen;*

b) *die Benennung (den Titel) der Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung in ihrer Wesenheit;*

c) *die Anzahl Jahre, auf welche das Privilegium zu erhalten gewünscht wird. Diese Zahl von Jahren kann ohne Allerhöchste Bewilligung fünfzehn nicht überschreiten, und ist bei Privilegien, die bereits im Auslande bestehen, und vom Inhaber eines solchen oder dessen Cessionär ins Inland übertragen werden wollen, auf die noch nicht abgelaufene Anzahl Jahre des ausländischen Privilegiums zu beschränken;*

d) *den Umstand, ob die Geheimhaltung der Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung gewünscht werde oder nicht.*

§. 10.

Dem Gesuche um ein ausschliessendes Privilegium müssen beigeschlossen seyn:

a) *die entfallende Privilegiumstaxe, oder die Bestätigung, dass dieselbe bei einer k. k. Casse bereits erlegt worden sei. Ausser dieser Taxe ist für die Ertheilung eines Privilegiums, auch im Falle einer vorausgegangenen Untersuchung in Bezug auf dessen Zulässigkeit aus öffentlichen Rücksichten, keine weitere, wie immer geartete Gebühr zu entrichten;*

b) *falls der Privilegiumswerber das Gesuch durch einen Bevollmächtigten überreicht (§. 9), die dem Letzteren ausgestellte rechtskräftige Vollmacht;*

c) *bei Entdeckungen, Erfindungen oder Verbesserungen, die aus dem Auslande eingeführt werden wollen, die ausländische Privilegiums-Urkunde im Originale oder in beglaubigter Abschrift;*

d) *die oben (§. 7, c) vorgeschriebene Beschreibung des Privilegiums-Gegenstandes im versiegelten Zustande und mit einem Umschlage versehen, auf welchem die zu privilegirende Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung nach ihrer Wesenheit übereinstimmend mit der Angabe im Gesuche und mit Benennung der Wohnung des Privilegienwerbers oder dessen Bevollmächtigten enthalten ist.*

§. 11.

Die Privilegiumstaxe wird nach der Dauer des Privilegiums bemessen, und besteht in gleicher Grösse, das Privilegium mag auf eine Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung von einem Ausländer oder Inländer angesucht werden. Sie beträgt für die ersten fünf Privilegiumsjahre Einhundert Gulden, für die nächstfolgenden fünf Jahre Zweihundert Gulden

sta złotych reńskich, z których na każdy rok z osobna, a to na każdy z pierwszych lat pięciu, przypadają 20 złt. r., więc na te pięć lat razem wyż wspomnione 100 złr.

na szósty	rok	30 „
„ siódmy	„	35 „
„ ósmy	„	40 „
„ dziewiąty	„	45 „
„ dziesiąty	„	50 „
„ jedenasty	„	60 „
„ dwunasty	„	70 „
„ trzynasty	„	80 „
„ czternasty	„	90 „
„ piętnasty	„	100 „

zatem na wszystkie lat piętnaście razem, jako najdłuższy przeciąg czasu, na który przywilej udzielonym być może . . . . 700 złr.

Taksa tak przypadająca, złożoną być winna naraz za wszystkie lata, na które proszono o przywilej, lub też wykazać się należy, iż złożoną została; w przeciwnym bowiem razie, podanie zostanie zwrócone i nie będzie wzięte pod rozwagę urzędu.

Taksa złożona zwróconą być może po przychyleniu się do prożby, tejże taksie podlegającej, wtedy tylko, jeżeli przywilej, ze względu publicznego, okazującego się po udzieleniu onegoż, zostanie zniesionym, i to tylko w stosunku przeciągu czasu przywileju, który jeszcze nie upłynął.

§. 12.

Opisanie, uważane za konieczny warunek do uzyskania wyłącznego przywileju, musi odpowiadać przepisom następującym:

a) Sporządzone być winno w języku niemieckim, lub w języku używanym w interesach tego kraju koronnego, w którym się prożba podaje; podpisane być winno przez starającego się o przywilej, lub jego pełnomocnika, wyrażonego w prożbie;

b) musi obejmować szczegółowe przedstawienie odkrycia, wynalazku lub poprawy, wyrażonej w podaniu, według istoty swej;

c) sporządzone być winno w taki sposób, iżby każdy znawca mógł wyrobić przedmiot według tego opisu, nie potrzebując dodawać nowych wynalazków, dodatków lub popraw;

d) to, co jest nowem, a zatem stanowi przedmiot przywileju, musi w opisie, łatwym do poznania sposobem, być wyszczególnionem i dokładnie odróżnionem;

e) odkrycie, wynalazek lub poprawa, musi być jasno i dokładnie wystawioną, bez dwuznaczności, mogących w błąd wprowadzić, lub przeciwnych celowi pod *c)* wyrażonemu;

f) nie powinno być nic zatajonego ani co do środków, ani też co do sposobu wyrobienia; nie należy zatem ani droższych podawać środków ani takich, które nie ten sam skutek mają, ani też zatajać fortelów potrzebnych, aby się operacya udała.

und für die letzten fünf Jahre Vierhundert Gulden, wovon auf jedes Jahr einzeln, und zwar auf jedes der ersten fünf Jahre 20 fl., mithin auf diese fünf zusammen obige . . . 100 fl.

auf das sechste Jahr	. . . .	*30 „*
„ „ siebente „	. . . .	*35 „*
„ „ achte „	. . . .	*40 „*
„ „ neunte „	. . . .	*45 „*
„ „ zehnte „	. . . .	*50 „*
„ „ eilfte „	. . . .	*60 „*
„ „ zwölfte „	. . . .	*70 „*
„ „ dreizehnte „	. . . .	*80 „*
„ „ vierzehnte „	. . . .	*90 „*
„ „ fünfzehnte „	. . . .	*100 „*

folglich auf alle fünfzehn Jahre als die gestattbare längste Dauerzeit . . . . . . 700 fl. entfallen.

Die so entfallende Taxe muss für die gesammte Anzahl Jahre, für welche das Privilegium ungesucht wird, auf Einmal erlegt, oder der geschehene Erlag ausgewiesen werden, widrigenfalls das Gesuch alsogleich zurückgestellt wird, ohne es zur Amtshandlung zu nehmen.

Eine Zurückstellung der erlegten Taxe findet nach Gewährung des dieser Taxe unterliegenden Ansuchens nur in dem Falle Statt, wenn das Privilegium aus einer nach dessen Ertheilung eintretenden öffentlichen Rücksicht annullirt wird, und zwar nur im Verhältnisse zu der noch nicht abgelaufenen Privilegiumsdauer.

§. 12.

Die Beschreibung (§. 10), welche als wesentliche Bedingung zur Erlangung eines ausschliessenden Privilegiums angesehen wird, muss folgenden Anforderungen entsprechen:

a) *Sie muss in der deutschen oder in der Geschäftssprache des Kronlandes, wo das Gesuch eingereicht wird, verfasst und von dem Privilegiumswerber oder dessen im Gesuche genannten Bevollmächtigten unterfertiget seyn;*

b) *sie muss die zergliederte Darstellung der in dem Gesuche in der Wesenheit angegebenen Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung enthalten;*

c) *sie muss so abgefasst seyn, dass jeder Sachverständige den Gegenstand nach dieser Beschreibung zu verfertigen im Stande ist, ohne neue Erfindungen, Zugaben oder Verbesserungen beifügen zu müssen;*

d) *dasjenige, was neu ist, also den Gegenstand des Privilegiums ausmacht, muss in der Beschreibung kennbar hervorgehoben oder genau unterschieden seyn;*

e) *die Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung muss klar und deutlich und ohne Zweideutigkeiten, die irre leiten könnten, und dem in* c) *angegebenen Zwecke entgegen sind, dargestellt seyn;*

f) *es darf weder in den Mitteln, noch in der Ausführungsweise etwas verheimlichet werden; es dürfen daher weder theuerere, oder nicht die ganz gleiche Wirkung hervorbringende Mittel angegeben, noch Handgriffe, welche zum Gelingen der Operation gehören, verschwiegen werden;*

g) Jeżeli do zrozumienia opisu potrzebne są rysunki, wzory lub modele, natenczas należy przyłączyć rysunki w kolorze trwałym, oprócz tego może starający się o przywilej, załączyć takowe, według zdania swego, jeżeli przez to zyskać może dokładność opisu sporządzonego, według przepisu pod *c)* wyrażonego.

§. 13.

Urząd, do którego podaną będzie prośba o przywilej, winien w obecności podającego rozpoznać:

a) czy prośba należycie jest sporządzoną i podpisaną;

b) czy opatrzoną jest w alegata potrzebne;

c) czy załączona jest taksa przepisana, lub jest wykaz, iż złożoną została.

Jeżeli urząd znajdzie prośbę w porządku, pod każdym względem co dopiero wspomnionym, wówczas zanotuje na okładce opisu dzień i godzinę podania, tudzież złożoną taksę, co także podpisać winien starający się o przywilej lub jego pełnomocnik, następnie wyda podającemu certyfikat na odebrane podanie, obejmujący, oprócz nazwiska i zamieszkania starającego się o przywilej i jego pełnomocnika, jeżeli jest takowy, dzień i godzinę podania, potwierdzenie złożonej taksy, oraz odkrycie, wynalazek lub poprawę według istoty w podaniu wyrażoną.

Od tego dnia i od tej godziny, zaczyna się ważnie pierwszeństwo oznajmionego odkrycia, wynalazku lub poprawy, t. j. wszelki zarzut, iż takie samo odkrycie, wynalazek lub poprawa po tymże terminie uczynioną została, uważać się będzie zupełnie za nieważny i nie będzie mógł ani zbić ani znieść nowości odkrycia, wynalazku lub poprawy oznajmionej i opisanej w porządku przez starającego się o przywilej.

Jeżeli przy rozpoznaniu prośby, okaże się brak jaki lub inna wada, wówczas prośba nie będzie wziętą pod rozwagę urzędową, lecz zwróconą zostanie starającemu się o przywilej, dla uzupełnienia albo usunięcia dostrzeżonej wady.

§. 14.

Prośba o przywilej, wzięta pod rozwagę urzędu wraz z wszystkiemi alegatami, odesłaną być winna przez władzę, do której podaną została, niezwłocznie i najdalej w trzech dniach w każdym kraju koronnym do namiestnikostwa, jeżeli nie była wprost podaną do tejże władzy.

§. 15.

Namiestnikostwo rozpoznać winno każdą takową prośbę w następujących kierunkach:

a) czyli przedmiot prośby o przywilej, nie jest bezwarunkowo niezdolny do udzielenia przywileju;

b) czyli alegata odpowiadają przepisanym warunkom, mianowicie, czyli na okładce opisu przedmiot przywileju zgadza się z wyrażeniem uczynionem w podaniu, i czyli takowe należycie jest podpisanem.

Jeżeli namiestnikostwo uzna, iż przedmiot w prośbie wyrażony, wedle paragrafów 2—6 do udzielenia przywileju bezwarunkowo jest niezdolnym; wówczas zawiadomi o tem proszącego, i wezwie go, ażeby odebrał za potwierdzeniem opis podany

g) sind zur Verständlichkeit der Beschreibung Zeichnungen, Muster oder Modelle nothwendig, so sind erstere in haltbarer Farbe beizuschliessen; ausserdem mögen solche, insoferne die Deutlichkeit der nach dem in c) ausgedrückten Erfordernisse abgefassten Beschreibung dadurch noch gewinnen kann, nach Gutbefinden des Privilegiumswerbers beigefügt werden.

§. 13.

Die Behörde, bei welcher ein Privilegiumsgesuch überreicht wird, hat dasselbe in Gegenwart des Ueberreichers in der Beziehung zu untersuchen:

a) ob das Gesuch gehörig abgefasst und unterzeichnet,
b) ob es mit den nöthigen Beilagen versehen ist,
c) ob die vorgeschriebene Taxe beigelegt oder der geschehene Erlag derselben ausgewiesen ist.

Findet die Behörde das Gesuch in den genannten Beziehungen in Ordnung, so wird von derselben auf dem Umschlage der Beschreibung der Tag und die Stunde der Ueberreichung und der erlegte Taxbetrag unter Mitfertigung des Privilegiumswerbers oder seines Bevollmächtigten angemerkt und sodann dem Ueberreichenden über die übernommene Eingabe ein Empfangschein (Certificat) eingehändiget, welcher nebst dem Namen und Wohnorte des Privilegiumswerbers, sowie des allfälligen Bevollmächtigten Tag und Stunde der Ueberreichung, die Bestätigung des geleisteten Tax-Erlages und die in dem Gesuche in der Wesenheit angegebene Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung enthält.

Von diesem Tage und dieser Stunde an hat die Priorität der angezeigten Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung zu gelten, das ist, jede Einwendung einer, nach diesem Termine gemachten oder ausgeübten gleichen Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung wird als ungiltig betrachtet, und kann die Neuheit der von dem Privilegiumswerber ordnungsmässig angezeigten und beschriebenen Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung nicht widerlegen und aufheben.

Ergibt sich bei der Prüfung des Gesuches ein Mangel oder ein anderes Gebrechen, so wird dasselbe dem Privilegienwerber zum Behufe der Ergänzung oder der Behebung des bemerkten Gebrechens einfach zurückgestellt, ohne es in eine Amtshandlung zu nehmen.

§. 14.

Das zur Amtshandlung übernommene Privilegiumsgesuch sammt allen Belegen wird in jedem Kronlande, wenn es nicht unmittelbar bei der Statthalterei überreicht wird, von der Behörde, wo die Ueberreichung stattgefunden hat, ohne Verzug und zwar längstens binnen drei Tagen an die Statthalterei übersendet.

§. 15.

Die Statthalterei prüft jede solche Eingabe in nachstehenden Beziehungen:

a) Ob der Gegenstand des Privilegiumsgesuches nicht etwa zur Ertheilung eines Privilegiums unbedingt ungeeignet sei;
b) ob die Beilagen den vorgeschriebenen Bedingungen entsprechen, namentlich, ob auf dem Umschlage der Beschreibung der Privilegiumsgegenstand mit der im Gesuche gemachten Angabe übereinstimme, und ob dieselbe gehörig unterzeichnet sei.

Findet die Statthalterei den Gegenstand des Privilegiumsgesuches zur Ertheilung eines Privilegiums nach §§. 2—6 unbedingt ungeeignet; so verständiget sie den Bittsteller davon mit der Aufforderung, die mit dem Gesuche überreichte versiegelte Beschreibung

wraz z prożbą, podniósł złożoną taksę, albo też, ażeby poszedł drogą wyższego powołania się do ministerstwa handlu i przemysłu w terminie wyznaczonym do rekursu w sprawach przemysłowych.

Jeżeli się okaże, iż alegata prożby nie odpowiadają warunkom przepisanym, lub że przedmiot przywileju nie jest wyrażonym na okładce opieczętowanego opisu zgodnie z treścią prożby; wówczas namiestnikostwo, przy zatrzymaniu podania, nakaże uzupełnić takowe w terminie stosownym. W razie uchybienia terminu, zwróci podanie.

Wszelkie prożby, wystosowane według przepisu i nie uznane bezwarunkowo za niestosowne do udzielenia przywileju, równie jak prożby, względem których nastąpiło wspomnione uzupełnienie warunków w terminie wyznaczonym, przełoży namiestnikostwo ministerstwu handlu i przemysłu, wraz z opieczętowanemi opisami i wszystkiemi innemi alegatami.

§. 16.

Ministerstwo handlu i przemysłu, powołanem jest do ostatniego rozpoznania wszystkich, dla prożby o przywilej przepisanych warunków; wyłącznie zaś jemu tylko służy prawo otworzyć opis opieczętowany i dochodzić:

a) czy opis sporządzonym jest w mowie, uznanej za dozwoloną (§. 12) i czy jest jak należy podpisanym;

b) czy przedmiot, dla którego się żąda przywileju, nie składa się z dwóch lub więcej rozmaitych przedmiotów (§. 6) i nie wymaga rozdzielenia;

c) czy wyrażenie przedmiotu przywileju w prożbie, na okładce załączonego opisu, i w tymże samym opisie zupełnie się zgadzają; dalej czy opis jest tak jasnym i zrozumiałym, jak tego wymaga §. 12; w szczegolności czy się znajdują potrzebne do zrozumiałości rysunki, wzory lub modele, i czy są dopełnione wszelkie przepisy pod względem formalności;

d) czy przedmiot, dla którego się żąda przywileju, stosownie do istoty w prożbie i na okładce opisu wyrażonej, nie sprzeciwia się istniejącym prawom i rozporządzeniom, pod względem sanitarnym lub w innym jakim względzie publicznym, i czy z tego powodu jest albo wcale nie stosownym do udzielenia przywileju, albo też z pewnemi warunkami i ograniczeniami uprzywilejowanym być może. Zresztą należy ściśle zachować tajemnicę i poczynić wszelkie kroki do zapobieżenia możliwemu jej odkryciu.

§. 17.

Przed udzieleniem przywileju, nie ma miejsca jakiegobądź rodzaju dochodzenie, ani co do nowości, ani co do pożytku wyrażonego odkrycia, wynalazku lub poprawy; ani też rząd nie bierze na siebie żadnej za to odpowiedzialności, lecz przywilej udzielonym będzie w tej mierze na niebezpieczeństwo, stratę i koszt uprzywilejowanego.

gegen Empfangsbestätigung wieder zurückzunehmen, sowie die erlegten Taxgebühren wieder zu erheben oder sonst den Weg der höheren Berufung an das Ministerium für Handel und Gewerbe binnen der in Gewerbe-Angelegenheiten eingeräumten Recursfrist zu betreten.

Zeigt es sich, dass die Beilagen des Gesuches den vorgeschriebenen Bedingungen nicht entsprechen, oder dass der Gegenstand des Privilegiums auf dem Umschlage der gesiegelten Beschreibung nicht übereinstimmend mit dem Inhalte des Gesuches angegeben sei; so leitet die Statthalterei unter Zurückbehaltung der Eingabe die Vervollständigung derselben binnen angemessener Frist ein. Wird diese Frist nicht eingehalten, so stellt sie die Eingabe zurück.

Alle vorschriftmässig eingerichteten und nicht unbedingt zur Ertheilung des Privilegiums ungeeignet befundenen Gesuche, sowie auch jene, von denen die gedachte Vervollständigung der Erfordernisse binnen der anberaumten Frist bewirkt wird, werden von der Statthalterei mit den versiegelten Beschreibungen und allen übrigen Belegen dem Ministerium für Handel und Gewerbe vorgelegt.

§. 16.

Das Ministerium für Handel und Gewerbe ist zur Ueberprüfung aller für ein Privilegiengesuch vorgeschriebenen Erfordernisse berufen; es ist demselben aber ausschliessend vorbehalten, die gesiegelte Beschreibung zu öffnen und zu untersuchen:

a) ob die Beschreibung in einer als zulässig erklärten (§. 12) Sprache abgefasst, und ob sie gehörig unterfertiget sei;

b) ob der Gegenstand, wofür ein Privilegium angesprochen wird, nicht in zwei oder mehrere unter sich verschiedene Gegenstände (§. 6) zerfällt und eine Zertheilung erheischt;

c) ob die Angabe des Privilegiumsgegenstandes in dem Gesuche, auf dem Umschlage der beigelegten Beschreibung, und in dieser Beschreibung selbst genau zusammenpassen; ferner ob die Beschreibung jene Klarheit und Verständlichkeit besitze, welche der §. 12 verlangt, ob insbesondere die zu ihrer Verständlichkeit nothwendigen Zeichnungen, Muster oder Modelle vorhanden, und ob alle rein formellen Erfordernisse derselben beobachtet worden seien;

d) ob der zu privilegirende Gegenstand, sowie er in der Wesenheit in dem Gesuche, und auf dem Umschlage der Beschreibung angegeben ist, weder in Sanitäts-Beziehungen, noch in einer anderen öffentlichen Hinsicht den bestehenden Gesetzen und Anordnungen zuwider und desshalb zur Ertheilung eines Privilegiums gar nicht, oder nur unter bestimmten Bedingungen oder Beschränkungen geeignet sei. Es ist übrigens dafür zu sorgen, dass dabei die gehörige Geheimhaltung strenge beobachtet, und alle Sicherungsmittel gegen mögliche Verletzung derselben angewendet werden.

§. 17.

Eine wie immer geartete Untersuchung über die Neuheit oder die Nützlichkeit der angegebenen Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung findet vor der Ertheilung des Privilegiums in keinem Falle Statt; wogegen aber auch eine Haftung dafür von Seite der Staatsverwaltung durchaus nicht eintritt, sondern das Privilegium in dieser Hinsicht lediglich auf Gefahr, Schaden und Kosten des Privilegirten ertheilt wird.

§. 18.

We wszystkich przypadkach, w których dochodzenie i rozpoznanie według §. 16. nie okaże przeszkody, minister handlu i przemysłu udzieli przywilej, wystawiając na to osobny dokument; w innych razach prożba starającego się o przywilej, której zadosyć uczynić nie można, zwróconą zostanie z wyrażeniem przyczyny i z nakazem zwrócenia złożonej taksy. Jeżeli zaś zachodzą trudności, które się usunąć dadzą, wówczas podanie zwrócone będzie tylko wtedy, jeżeli starający się o przywilej nie usunął tych trudności w terminie stosownym, na to mu wyznaczonym.

§. 19.

Przywilej udzielony, nie uwalnia żadną miarą od prawnych rozporządzeń i przepisów już obecnie istniejących, lub na przyszłość wydać się mających, pod względem publicznym zdrowia, bezpieczeństwa, lub obyczajności, albo w ogólnym interesie państwa; przeto wykonywanie przywileju zawsze będzie zawisło od takich rozporządzeń i przepisów, tak dalece, iż w razie ograniczenia lub zakazu na mocy onych rozporządzeń, przywilej wyjątku stanowić nie będzie i albo tylko z ograniczeniem wykonywanym będzie, albo wcale uchylonym być może.

§. 20.

Należące do przywileju i podane opisy wraz z dodatkami (§. 16), oddane zostaną do zachowania i dalszego użytku do archiwum centralnego dla przywilejów, o którem bliższe postanowienia, zawarte są w rozdziale V. ustawy niniejszej.

ROZDZIAŁ III.

O korzyściach i prawach, połączonych z wyłącznym przywilejem.

§. 21.

Przywilej wyłączny, udziela uprzywilejowanemu bezpieczeństwa i opieki co do wyłącznego używania odkrycia, wynalazku lub poprawy, w miarę tego, jak jest przedstawioną w przedłożonym opisie, na przeciąg lat, na który przywilej jest wystawionym.

§. 22.

Mający przywilej, ma także prawo zakładać warsztaty i przyjmować wszelkiego rodzaju pomocników, potrzebnych do dokładnego wyrabiania przedmiotu swego przywileju w jak największej rozciągłości — zatem urządzać w całem państwie zakłady i składy do wyrabiania i sprzedaży przedmiotu swego przywileju, upoważniać innych do wyrabiania odkrycia, wynalazku lub poprawy, pod opieką swego przywileju, przyjmować wspólników według upodobania i powiększać użytkowanie swego przywileju w każdym rozmiarze, rozrządzać przywilejem swojim, przekazać takowy na dziedziców swojich,

§. 18.

In allen jenen Fällen, wo aus der Würdigung und Untersuchung nach §. 16 kein Hinderniss zum Vorschein kommt, erfolgt die Ertheilung des Privilegiums durch den Minister für Handel und Gewerbe mittelst Ausstellung einer besonderen Urkunde; in anderen Fällen aber wird das zur Gewährung nicht geeignete Gesuch des Privilegiumswerbers mit Angabe der Ursache und unter Anordnung der Zurückerstattung der erlegten Privilegien-Taxe zurückgewiesen. Sind aber Anstände vorhanden, die behoben werden können, so wird die Zurückweisung erst dann verfügt, wenn der Privilegiumswerber unterlassen hat, jene Anstände binnen der ihm hiezu anberaumten angemessenen Zeitfrist zu beheben.

§. 19.

Ein ertheiltes Privilegium entbindet in keinem Falle von den gesetzlichen Anordnungen und Vorschriften, die in öffentlichen Gesundheits-, Sicherheits- oder Sittlichkeitsrücksichten oder im allgemeinen Staatsinteresse bestehen oder erlassen werden; es bleibt folglich die Ausübung des Privilegiums von allen derartigen Anordnungen und Vorschriften abhängig, wonach dieselbe, je nachdem sie durch jene eingeschränkt oder selbst ganz untersagt wird, nur beschränkt oder auch gar nicht stattfinden darf, ohne dass das Privilegium eine Ausnahme davon zu begründen vermag.

§. 20.

Die eingelegten zu den Privilegien gehörigen Beschreibungen sammt Beigaben (§. 16) werden zur Aufbewahrung und zum weiteren Gebrauche dem Central-Archive für Privilegien übergeben, wovon der V. Abschnitt dieses Gesetzes die näheren Bestimmungen enthält.

III. Abschnitt.

Von den mit den ausschliessenden Privilegien verbundenen Vortheilen und Befugnissen.

§. 21.

Ein ausschliessendes Privilegium sichert und schützt dem Privilegirten den ausschliessenden Gebrauch seiner Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung, so wie sie in seiner vorgelegten Beschreibung dargestellt worden ist, für die Anzahl von Jahren, auf welche sein Privilegium lautet.

§. 22.

Der Privilegirte ist berechtiget, alle jene Werkstätten zu errichten, und jede Art von Hilfsarbeitern für dieselben, welche zur vollständigen Ausübung des Gegenstandes seines Privilegiums in der beliebigen weitesten Ausdehnung nöthig sind, aufzunehmen, — folglich überall im ganzen Reiche Etablissements und Niederlagen zur Verfertigung und zum Verschleisse des Gegenstandes seines Privilegiums zu errichten, und Andere zu ermächtigen, seine Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung unter dem Schutze seines Privilegiums auszuüben, beliebige Gesellschafter anzunehmen, und die Benützung seines Privilegiumsgegenstandes nach jedem Masstabe zu vergrössern, mit seinem Privilegium selbst zu dispo-

sprzedać, wydzierżawić lub pozbyć go wedle upodobania, oraz wziąć na ten sam przedmiot przywilej za granicą.

Wspomnione prawa ograniczają się wszakże ściśle do przedmiotu uprzywilejowanego odkrycia, wynalazku lub poprawy; nie mogą przeto być rozciągane na inne podobne przedmioty, ani też wykonywane być mogą wbrew istniejącym prawom lub innym upoważnieniom.

§. 23.

Jeżeli przywilej dotycze poprawy lub zmiany przedmiotu uprzywilejowanego, wówczas zostaje ograniczonym tylko na tęż indywidualną poprawę lub zmianę, i nie daje prawa temu, który na poprawę lub zmianę otrzymał przywilej, do wyrabiania innych części przedmiotu już uprzywilejowanego, lub postępowania już znanego; a tak równie i ten, na którego uprzywilejowany przedmiot ściąga się poprawa lub zmiana uprzywilejowana drugiego, nie może użytkować z tejże, jeżeli się o to z tamtym nie porozumiał.

ROZDZIAŁ IV.

O objętości i przeciągu trwania przywilejów wyłącznych, tudzież o obwieszczeniu takowych.

§. 24.

Działanie prawne każdego przywileju rozciąga się na cały obręb państwa austryackiego.

§. 25.

Najdłuższy przeciąg czasu, przez który przywilej trwać może, rozciąga się na lat 15. Pozwolenie dłuższego przeciągu czasu dla przywileju, zastrzegamy Sobie, o co władze Nas prosić winny tylko w przypadkach, na szczególny wzgląd zasługujących.

§. 26.

Wszelki przywilej wyłączny, zaczyna się od dnia, w którym dokument przywileju wystawionym zostanie. Obwieszczenie udzielonego przywileju, uskutecznionem będzie w taki sam sposób i z tym początkiem działalności, jak to przepisanem jest dla ustaw w ogólności.

§. 27.

Kto uzyskał przywilej na czas krótszy jak ten, który jest oznaczony jako najdłuższy (§. 9—*c)*, ma prawo do przedłużenia takowego na rok jeden lub więcej w granicach czasu, za najdłuższy wyznaczonego, jeżeli przed ustaniem swego przywileju (§§. 29—2, *a. b.*) o takowe uprasza. Ażeby uzyskać przedłużenie takowe, należy zawczasu podać prożbę o przedłużenie z załączeniem dokumentu przywileju i załączyć do tego albo całą taksę za czas żądanego przedłużenia (§. 11), albo potwierdzenie, iż taksa złożoną została w jednej z c. k. kas.

Przedłużenie udziela minister handlu i przemysłu, i takowe potwierdzonem będzie urzędownie na samymże dokumencie przywileju.

niren, es zu vererben, zu verkaufen, zu verpachten oder sonst nach Belieben zu veräussern und auch im Auslande auf den nämlichen Gegenstand ein Privilegium zu nehmen.

Diese Rechte sind aber strenge auf den eigentlichen Gegenstand der privilegirten Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung eingeengt, und dürfen daher nicht auf verwandte Gegenstände ausgedehnt, noch den bestehenden Gesetzen oder anderen Gerechtsamen zuwider ausgeübt werden.

§. 23.

Betrifft das Privilegium eine Verbesserung oder Veränderung eines privilegirten Gegenstandes, so bleibt es einzig und allein auf die individuelle Verbesserung oder Veränderung selbst beschränkt, und gibt dem privilegirten Verbesserer und Veränderer auf die übrigen Theile des bereits privilegirten Gegenstandes oder einer schon bekannten Verfahrungsart kein Recht, wogegen der Privilegial-Berechtigte, auf dessen Privilegiumgegenstand die von einem Anderen gemachte privilegirte Verbesserung oder Veränderung Bezug hat, ebenso wenig diese letztere benützen darf, wenn er sich nicht mit demselben darüber einversteht.

IV. Abschnitt.

Von dem Umfange und der Dauer ausschliessender Privilegien, dann von der Kundmachung derselben.

§. 24.

Der Umfang der gesetzlichen Wirksamkeit jedes Privilegiums erstreckt sich auf das gesammte österreichische Reichs-Gebiet.

§. 25.

Die höchste Dauerzeit der Privilegien wird auf fünfzehn Jahre festgesetzt. Die Bewilligung auf eine längere Dauerzeit behalten Wir Uns vor, und soll diese von den Behörden nur in besonders rücksichtswürdigen Fällen bei Uns angesucht werden.

§. 26.

Jedes ausschliessende Privilegium beginnt von dem Tage der Ausfertigung der Privilegiums-Urkunde. Die Kundmachung des ertheilten Privilegiums hat aber in der Art und mit jenem Zeitpuncte der Wirksamkeit stattzufinden, wie es für die Gesetze überhaupt vorgezeichnet ist.

§. 27.

Jeder Privilegirte, dessen Privilegium auf kürzere als die höchste Dauer (§. 9—c) ertheilt ist, hat Anspruch auf die ein- oder mehrjährige Verlängerung desselben innerhalb der festgesetzten längsten Dauer, wenn er vor Erlöschung seines Privilegiums (§. 29—2, a, b) darum einschreitet. Um eine solche Verlängerung zu erlangen, ist das Gesuch um die Verlängerung unter Beilegung der Privilegiums-Urkunde rechtzeitig zu überreichen und derselben die volle Taxe für die angesprochene Verlängerungszeit (§. 11), oder die Bestätigung, dass der Erlag dieser Taxe bei einer k. k. Casse bereits stattgefunden hat, beizuschliessen.

Die Verlängerung geschieht von dem Ministerium für Handel und Gewerbe, und wird auf der Privilegiums-Urkunde selbst ämtlich bestätiget.

§. 28.

Wszelki przywilej udzielony lub przedłużony przez ministerstwo handlu i przemysłu, tudzież wszelkie odstąpienie przywileju, jako też ustanie jego prawomocności, ogłoszonem będzie stosownie do §. 26.

§. 29.

Przywilej traci ważność swą:

1. Przez uznanie lub osądzenie przywileju za nieważny lub nie były (skasowanie, zniesienie).

a) Uznanie nieważności, może wtedy mieć miejsce, jeżeli się okaże, iż nie ma wymogów prawnych do przywileju wyłącznego potrzebnych; w szczególności

aa) jeżeli się okaże, iż opis przywileju jest niedokładnym, a mianowicie, że nie jest opatrzonym w wymogi wskazane w §. 12. *c.—f.*), a zatem, że jest niedostatecznym;

bb) jeżeli kto udowodni prawnie, iż uprzywilejowane odkrycie, wynalazek i poprawa już przed dniem i godziną wystawionego urzędowego certyfikatu nie miała przymiotu nowości w krajach austryackich, według postanowień §. 1. albo też, że uprzywilejowane odkrycie, wynalazek lub poprawa, sprowadzoną została z zagranicy, a przywilej w krajach austryackich na takowe, nie został udzielonym właścicielowi przywileju, dawniej na ten sam przedmiot uzyskanego za granicą, lub jego prawnym cesyonaryuszom (§. 3).

cc) jeżeli właściciel przywileju prawomocnego udowodni, iż odkrycie, wynalazek lub poprawa, później uprzywilejowana jest ta sama, co jego własne odkrycie, wynalazek lub poprawa, wcześniej i w porządku oznajmiona i uprzywilejowana; —

b) jeżeli nie będzie wypełniony obowiązek, od którego zawisła ważność przywileju;

c) jeżeli przywilej stanie się sprzecznym ze względami dobra publicznego (§. 19).

2. Przez ustanie:

a) Jeżeli uprzywilejowany najdalej w przeciągu roku, licząc od dnia, w którym dokument na przywilej został wystawionym, nie zaczął wykonywać odkrycia swego wynalazku lub poprawy w krajach austryackich, lub jeżeli wykonanie przerwał zupełnie przez przeciąg całych lat dwóch; tudzież

b) jeżeli przeciąg czasu pierwotny lub przedłużony dla przywileju, upłynął;

c) w razie dobrowolnego zrzeczenia się przywileju.

Rozumie się samo przez się, iż te rodzaje ustania przywileju, odnoszą się tak do wszystkich, którzy później przywilej nabyli, jako i do tego, który go zyskał pierwotnie.

§. 28.

Jedes vom Ministerium für Handel und Gewerbe ertheilte oder verlängerte Privilegium, dann jede Abtretung eines Privilegiums, sowie das erfolgte Aufhören seiner Giltigkeit wird nach Vorschrift des §. 26 kundgemacht.

§. 29.

Die Privilegien verlieren ihre Giltigkeit:

1. Durch Nullitäts- oder Nichtigkeits-Erklärung (Cassirung, Aufhebung oder Erkenntniss).

a) *Eine solche Nullitäts-Erklärung kann eintreten, wenn es sich herausstellt, dass die gesetzlichen Erfordernisse zu einem ausschliessenden Privilegium nicht vorhanden sind; insbesondere*

aa) *wenn es sich zeigt, dass die Beschreibung des Privilegiums mangelhaft und insbesondere nicht mit den im §. 12 c—f vorgezeichneten Erfordernissen versehen und daher ungenügend sei;*

bb) *wenn Jemand gesetzmässig erweiset, dass die privilegirte Entdeckung, Erfindung und Verbesserung schon vor dem Tage und der Stunde des ausgefertigten ämtlichen Certificates die Eigenschaft der Neuheit im Inlande nach den Bestimmungen des §. 1 nicht mehr hatte, oder dass die privilegirte Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung aus dem Auslande eingeführt und das inländische Privilegium hierauf nicht dem Inhaber des auf den nämlichen Gegenstand früher erwirkten ausländischen Privilegiums oder dessen rechtmässigen Cessionarien (§. 3) ertheilt wurde;*

cc) *wenn der Eigenthümer eines in Kraft bestehenden Privilegiums nachweiset, dass die später privilegirte Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung mit seiner eigenen früher ordnungsmässig angezeigten und privilegirten Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung identisch sei;*

b) *wenn eine Verpflichtung, welche die Giltigkeit des Privilegiums bedingt, nicht erfüllt wird;*

c) *wenn es mit öffentlichen Rücksichten in Widerstreit tritt (§. 19).*

2. Durch Erlöschung. Eine solche tritt ein:

a) *wenn der Privilegirte nicht längstens binnen Einem Jahre vom Tage der Ausfertigung der Privilegiums-Urkunde an gerechnet, seine Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung im Inlande auszuüben angefangen, oder wenn er diese Ausübung durch volle zwei Jahre gänzlich unterbrochen hat, dann*

b) *wenn die ursprüngliche oder nachträglich verlängerte Dauer des Privilegiums abgelaufen ist;*

c) *wenn das Privilegium freiwillig zurückgelegt wird.*

Es versteht sich von selbst, dass diese Arten, wodurch die Giltigkeit eines Privilegiums aufhört oder erlischt, für Jedermann, der ein Privilegium später an sich bringt, ebenso wie für den ursprünglich Privilegirten gelten.

§. 30.

Jak skoro przywilej utracił moc swoję, wolno będzie każdemu robić użytek z odkrycia, wynalazku lub poprawy, przy zachowaniu obowiązujących ustaw przemysłowych i innych rozporządzeń do nich się odnoszących.

ROZDZIAŁ V.

O rejestrowaniu przywilejów i zachowywaniu opisów przywilejów.

§. 31.

Skoro przywilej jest udzielonym, zapisanym być winien do rejestru. znajdującego się w ministerstwie handlu i przemysłu.

Jeżeli się przywilej wykonywa pod firmą obraną, różniącą się od prawdziwego nazwiska właściciela przywileju. natenczas taż firma także w rejestrze zanotowaną być winna.

Tamże zachowywać należy w osobnem archiwum należące do tegoż opisania, rysunki, modele itd. itd. Wszelka zmiana, jaka zachodzi w istnieniu przywileju. zanotowaną być winna w powyższym rejestrze.

§. 32.

Wolno każdemu zasięgać w archiwum dla przywilejów informacyi ustnej lub na piśmie co do udzielonych przywilejów, i tym końcem przejrzeć rejestr osobiście. Również wolno każdemu przeglądać zachowane tamże opisy, wraz z dodatkami, dla których nie żądano zachowania tajemnicy, lub które pochodzą od przywilejów, już żadnej mocy nie mających, nakoniec względem pojedynczych części takich przywilejów, z rejestru lub z przywilejów, nie mających być zachowanemi w tajemnicy, podnieść odpisy, lub własnym kosztem podnieść rozkazać. Przytem jednakże wyraźnie zwraca się uwagę na przepisy, objęte niniejszą ustawą co do naruszania przywilejów (§. 44).

§. 33.

Archiwum dla przywilejów, przedkładać będzie ministerstwu handlu i przemysłu przy końcu każdego miesiąca przegląd wszelkich zmian, jakie w tymże przeciągu czasu zaszły w stanie przywilejów, przez nowe przedłużenia, zmiany w posiadaniu lub ustaniu mocy przywilejów. Z każdego takowego przeglądu, przesłany będzie jeden egzemplarz władzom krajowym politycznym, tudzież izbom handlowym i przemysłowym we wszystkich krajach koronnych dla sporządzenia rejestru, w celu dania objaśnień w rzeczach przywilejów; które to objaśnienia na żądanie w sposób stosowny udzielonemi być winny. Z końcem każdego roku, podobny przegląd roczny drukiem ogłoszony będzie.

§. 34.

Opisy przywilejów, których moc ustała, będą w miarę ich pożytku, corocznie podane do druku i stosownie rozpowszechnione.

§. 30.

Sobald ein Privilegium seine Giltigkeit verloren hat, steht die Benützung der bezüglichen Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung unter Beobachtung der bestehenden Gewerbegesetze und sonst einschlägigen Anordnungen allgemein frei.

V. Abschnitt.

Von der Registrirung der Privilegien und Aufbewahrung der Privilegienbeschreibungen.

§. 31.

Jedes Privilegium wird, sobald es verliehen ist, in ein beim Ministerium für Handel und Gewerbe befindliches Register eingetragen.

Wird das Privilegium unter einer gewählten, vom wahren Namen des Privilegiums-Eigenthümers verschiedenen Firma ausgeübt, so wird auch diese Firma im Register vorgemerkt.

Daselbst werden in einem besonderen Archive auch die dazu gehörigen Beschreibungen, Zeichnungen, Modelle etc. aufbewahrt. Jede im Bestande eines Privilegiums eingetretene Aenderung wird im obigen Register bemerkt.

§. 32.

Es steht Jedermann frei, bei dem Privilegien-Archive mündliche oder schriftliche Auskunft über die ertheilten Privilegien einzuholen, und zu diesem Ende selbst persönliche Einsicht in das Register zu nehmen. Ebenso kann Jedermann die allda aufbewahrten Beschreibungen sammt Beigaben, deren Geheimhaltung nicht angesucht wurde, oder die von nicht mehr giltigen Privilegien herrühren, einsehen, endlich sich von einzelnen Theilen solcher Privilegien aus dem Register, oder den nicht geheim zu haltenden Privilegien Abschriften nehmen oder auf eigene Kosten nehmen lassen. Dabei wird aber ausdrücklich auf diejenigen Bestimmungen hingewiesen, die über Privilegien-Eingriffe (§. 44) in diesem Gesetze enthalten sind.

§. 33.

Das Privilegien-Archiv wird mit Ablauf jeden Monates dem Ministerium für Handel und Gewerbe eine Uebersicht der in diesem Zeitabschnitte in dem Privilegienstande durch neue Ertheilungen, Verlängerungen, Besitzveränderungen und das Aufhören ihrer Giltigkeit sich ergebenen Veränderungen vorlegen. Von jeder solchen Uebersicht wird Ein Exemplar den politischen Landesstellen, dann den Gewerbe- und Handelskammern in den sämmtlichen Kronländern zur Anlegung eines Nachschlage-Registers für Auskunfts-Ertheilungen in Privilegiensachen übermittelt, welche Auskunfts-Ertheilungen auf Begehren in geeigneter Weise zu vollziehen sind. Mit Ablauf eines jeden Jahres wird eine ähnliche jährliche Uebersicht durch den Druck veröffentlichet.

§. 34.

Die Beschreibungen der Privilegien, deren Giltigkeit aufgehört hat, werden jährlich nach Befund der Nützlichkeit in Druck gelegt und angemessen verbreitet.

ROZDZIAŁ VI.

O przenoszeniu przywilejów.

§. 35.

Wszelki uzyskany wyłączny przywilej, może być przeniesiony na innych całkiem lub częściowo, tak między żyjącymi, jako też na przypadek śmierci.

§. 36.

Wszelki dokument, obejmujący przeniesienie przywileju, przedłożony być winien wraz z dokumentem przywileju ministerstwu handlu i przemysłu, albo wprost przez namiestnika kraju koronnego, w którym przeniesienie nastąpiło, albo w którym proszący zamieszkuje, a tym końcem legalizowany być winien w formie prawem przepisanej, jeżeli nie jest wystawionym przez władzę publiczną.

Jeżeli wykaz przeniesienia uznany będzie przez namiestnikostwo lub ministerstwo za niedokładny, winien być zwrócony do poprawy.

Jeżeli zaś przeniesienie wykazanem jest należycie, wówczas ministerstwo wciągnie takowe do przeznaczonego na ten cel rejestru (§. 31) i potwierdzi toż zaciągnienie na samymże dokumencie przywileju, a w razie jeżeli przywilej w części tylko został przeniesiony, wystawi na to osobny certyfikat.

§. 37.

Przeniesienia przywilejów zarejestrowane, należy bezzwłocznie podać do publicznej wiadomości. Po uskutecznieniu ogłoszenia, nikt nie będzie mógł się wymówić, iż mu przeniesienie nie było wiadomem.

ROZDZIAŁ VII.

O naruszeniu przywilejów i o postępowaniu w sporach o przywileje.

§. 38.

Za naruszenie albo nadwerężenie przywileju uważać należy, jeżeli kto, bez zezwolenia właściciela przywileju

a) podrabia lub naśladuje przedmiot przywileju w sposób przedstawiony w złożonym opisie, nawet wtedy, jeżeli podrabia lub naśladuje takowy na podstawie przywileju, całkiem lub w części identycznego, jednakże później uzyskanego;

b) jeżeli przedmioty przywileju krajowego, podrobione lub naśladowane sprowadza z zagranicy na sprzedaż z profesyi, albo do zachowania lub na wystawę dla sprzedaży; lub w końcu

c) jeżeli przyjmuje takowe przedmioty na sprzedaż albo też do zachowania lub na wystawę dla sprzedaży.

§. 39.

Jeżeli opis przywileju wciągniętym jest do otwartych rejestrów, wówczas już pierwsze naruszenie, jeżeli zaś opis był zachowany w tajemnicy, wówczas każde powtó-

VI. Abschnitt.

Von der Uebertragung der Privilegien.

§. 35.

Jedes erlangte ausschliessende Privilegium kann sowohl unter Lebenden als auch für den Todesfall ganz oder theilweise an Andere übertragen werden.

§. 36.

Jede Uebertragungs-Urkunde muss entweder unmittelbar oder durch die Statthalterei des Kronlandes, in welchem die Uebertragung erfolgt ist, oder wo der Gesuchsteller seinen Wohnort hat, unter Anschluss der Privilegiums-Urkunde dem Ministerium für Handel und Gewerbe vorgelegt werden, und zu diesem Ende, wenn sie nicht von einer öffentlichen Behörde ausgefertiget ist, in gesetzmässiger Form legalisirt seyn.

Wird der Ausweis der Uebertragung von der Statthalterei oder dem Ministerium mangelhaft befunden, so ist er zur Verbesserung zurückzustellen.

Ist dagegen die Uebertragung gehörig ausgewiesen, so hat das Ministerium dieselbe in das dazu bestimmte Register (§. 31) eintragen, und diese Eintragung auf der Privilegiums-Urkunde selbst bestätigen und im Falle einer nur theilweisen Uebertragung überdiess ein besonderes Certificat darüber ausfertigen zu lassen.

§. 37.

Die registrirten Privilegiums-Uebertragungen sind ohne Verzug öffentlich kundzumachen. Nach erfolgter Kundmachung kann sich Niemand mit der Unkenntniss der geschehenen Uebertragung entschuldigen.

VII. Abschnitt.

Von den Eingriffen in ein Privilegium und dem Verfahren in Privilegien-Streitigkeiten.

§. 38.

Als ein Privilegiums-Eingriff oder als die Verletzung eines Privilegiums ist anzusehen, wenn Jemand ohne Zustimmung des Privilegirten

a) den Gegenstand des Privilegiums auf die in der eingelegten Beschreibung dargestellte Art nachmacht oder nachahmt, selbst in dem Falle, als die Nachmachung oder Nachahmung auf Grund eines ihm jedoch später verliehenen ganz oder theilweise identischen Privilegiums stattfinden sollte;

b) nachgemachte oder nachgeahmte Gegenstände eines inländischen Privilegiums zum Zwecke eines gewerbemässigen Verschleisses oder zur Aufbewahrung oder Ausstellung für einen solchen Verschleiss aus dem Auslande einführt oder bezieht; oder endlich

c) den Verschleiss oder auch nur die Aufbewahrung oder Ausstellung solcher Gegenstände zum Verschleisse besorgt oder übernimmt.

§. 39.

Ist die Beschreibung eines Privilegiums in die offen stehenden Register eingetragen, so begründet schon der erste Eingriff, ist aber die Beschreibung geheim gehalten worden,

rzenie naruszenia już zakazanego, stanowi przekroczenie prawa, a winny ukaranym będzie na żądanie pokrzywdzonego, oprócz skonfiskowania znajdujących się podrobionych lub naśladowanych przedmiotów, karą pieniężną od 25 do 1000 złot. reńs. Gdyby zasądzony na karę, nie był w stanie ją złożyć, wówczas zamiast kary pieniężnej należy wymierzyć karę aresztu po jednym dniu za każde pięć złt. r. Co się zaś tycze narzędzi i innych sprzętów, wyłącznie do wykonania podrobienia, lub naśladowania służących, należy takowe według okoliczności rozłożyć na części, przekształcić lub uczynić niezdolnemi do użytku, jeżeli się inaczej w tej mierze nie porozumieli pokrzywdzony z krzywdzicielem.

Kara pieniężna przepada na rzecz funduszu ubogich tego miejsca, w którem przestąpienie popełnionem zostało. Przedmioty uznane za przepadłe, należy zniszczyć, jeżeli między skazanym a uprzywilejowanym, nie przyjdzie do skutku ugoda względem ich ustąpienia na rachunek wynagrodzenia szkody, które temuż ostatniemu przyznanem zostało.

Jeżeli winny powziął wiadomość o odkryciu, wynalazku lub o poprawie, albo w służbie, albo przez zaufanie uprzywilejowanego, i tak nabytej do naruszenia przywileju jego nadużył, natenczas okoliczność ta przy wymierzaniu kary za uciążającą uważaną być ma.

§. 40.

Jeżeli pokrzywdzony nie chce rozpocząć prześladowania w drodze karnej, lub jeżeli idzie tylko o pierwsze naruszenie przywileju, którego opis zachowany jest w tajemnicy, wówczas pokrzywdzony ma prawo żądać, żeby powstrzymane było dalsze podrabianie lub naśladowanie, lub dalsza sprzedaż przedmiotów podrobionych lub naśladowanych, tudzież może żądać kaucyi na to, iż znalezione u krzywdziciela przedmioty podrobione lub naśladowane, o ile są wyrobione w krajach austryackich, w przeciągu czasu, przez który przywilej trwać będzie, ani użytemi, ani sprzedanemi nie będą; jeżeli zaś są na sprzedaż z zagranicy sprowadzone, iż takowe na powrót wywiezionemi zostaną.

§. 41.

We wszelkich sporach, tyczących się przywilejów, należy odkrycie, wynalazek, lub poprawę, oceniać według opisu do prośby o przywilej załączonego; rzeczony opis będzie zatem wzięty za podstawę we wszystkich przypadkach, w których rozstrzygnienie zawisło od treści opisu przywileju, a to bez względu na tajemnicę, a wszelka jakabądź późniejsza zmiana, lub wystawienie przedmiotu uprzywilejowanego, nie będzie wzięte pod uwagę.

§. 42.

Co do kwestyi, czy przywilej udzielony, z jakiegobądź powodu za nieważny uznany lub za ustały ma być uważanym, stanowić będzie wyłącznie ministerstwo handlu i przemysłu. Toż więc w szczególności rozstrzyga pytanie co do nowości uprzywilejowanego odkrycia, wynalazku, lub poprawy; dalej pytanie: czy tylko sprowadzone jest z zagranicy i niezdolne do uzyskania przywileju; nakoniec w sporach między dwoma uprzywilejowanemi, rozstrzygać będzie co do zupełnej lub częściowej tożsamości ich przywilejów.

jede Wiederholung des bereits untersagten Eingriffes in dasselbe eine Gesetzesübertretung und ist auf Verlangen des Verletzten an dem Schuldigen nebst dem Verfalle (Confiscation) der vorhandenen nachgemachten oder nachgeahmten Gegenstände mit einer Geldstrafe von 25 fl. bis 1000 fl. zu bestrafen. Im Falle der Zahlungsunvermögenheit des Straffälligen ist statt der Geldstrafe eine Arreststrafe von je Einem Tage für fünf Gulden zu verhängen. Rücksichtlich der zur Ausführung der Nachmachung oder Nachahmung ausschliessend dienlichen Werkzeuge und Hilfsmittel ist, in soferne nicht ein Uebereinkommen zwischen dem Verletzer und dem Verletzten etwas Anderes festsetzt, nach Beschaffenheit derselben die Zerlegung, Umstaltung oder Unbrauchbarmachung zu verfügen.

Die Geldstrafe fällt dem Armenfonde des Ortes zu, wo die Uebertretung begangen wurde. Die für verfallen erklärten Gegenstände sind, wenn nicht zwischen dem Verurtheilten und dem Privilegirten ein Uebereinkommen wegen deren Ueberlassung auf Abrechnung, des dem letzteren zuerkannten Schadenersatzes zu Stande kommt, zu vertilgen.

Hat der Schuldige die im Dienste oder durch das Vertrauen des Privilegirten erlangte Kenntniss von dessen Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung zu dem Eingriffe benützt, so ist dieses bei Bemessung der Strafe insbesondere als ein erschwerender Umstand anzusehen.

§. 40.

Will der Verletzte die strafgerichtliche Verfolgung nicht einleiten, oder handelt es sich lediglich um den ersten Eingriff in ein Privilegium, dessen Beschreibung geheim gehalten wird, so ist der Verletzte bloss auf die Einstellung der ferneren Nachmachung oder Nachahmung und des ferneren Verschleisses der nachgemachten oder nachgeahmten Gegenstände zu dringen, und Sicherstellung zu fordern berechtiget, dass die bei dem Verletzer betretenen nachgemachten oder nachgeahmten Gegenstände, in soferne sie im Inlande erzeugt sind, während der Dauer des Privilegiums weder gebraucht noch veräussert; in soferne sie aber aus dem Auslande zum Verschleisse eingeführt wurden, wieder in dasselbe ausgeführt werden.

§. 41.

Bei allen Streitigkeiten in Privilegien-Angelegenheiten ist die Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung nur nach der mit dem Privilegiumsgesuche eingelegten Beschreibung zu beurtheilen, diese Beschreibung muss daher in allen Fällen, in welchen die Entscheidung von dem Inhalte der Privilegiumsbeschreibung abhängt, ohne Rücksicht auf deren Geheimhaltung zum Grunde gelegt, und es darf hiebei keine wie immer geartete nachträgliche Aenderung oder Darstellung des Privilegiumsgegenstandes berücksichtiget werden.

§. 42.

Ueber die Frage, ob ein ertheiltes Privilegium aus irgend einem gesetzlichen Grunde als ungiltig zu erklären oder als erloschen (§. 29) anzusehen sei, erkennt ausschliessend das Ministerium für Handel und Gewerbe. Es entscheidet daher insbesondere über die Frage der Neuheit einer privilegirten Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung, ferner über die Frage, ob sie aus dem Auslande nur eingeführt wurde, und zu einem Privilegium nicht geeignet war; endlich bei Streitigkeiten zwischen zwei Privilegirten über die Frage hinsichtlich der vollständigen oder theilweisen Identität ihrer Privilegien.

§. 43.

Dochodzenie i karanie przestąpień, wskazanych w §§. 38 i 39, należy do władzy politycznej powiatu, w którym wykroczenie się wydarzyło, jeżeli na przyszłość inne postanowienia nie będą wydane, a to według przepisów obowiązujących co do postępowania w przestępstwach przeciw ustawom przemysłowym. Przeciw rozporządzeniom i wyrokom władzy politycznej powiatu, każdemu mieniącemu się być powkrzywdzonym. stoi otwarta droga rekursu do przełożonej politycznej władzy krajowej, a jeżeli tu nastąpiła zmiana pierwszego rozstrzygnienia, dalsza droga do ministerstwa handlu i przemysłu; jednakże tak w pierwszym jak w drugim przypadku, rekurs założonym być winien najdalej w 14 dniach po doręczeniu rozstrzygnienia, przeciw któremu się rekwiruje.

Jeżeli rekurs założonym jest przeciw wyrokowi karnemu, wówczas wykonanie takowego, należy wstrzymać aż do chwili, w której rozstrzygnienie przejdzie w moc prawa. Jeżeli się z dochodzenia okaże, że rozstrzygnienie zawisło od kwestyi przedwstępnej, w której tylko sądy cywilne stanowić mogą, wówczas władza karna odeszle strony do właściwego sądu cywilnego, i dopiero po przedłożonym sobie prawomocnym wyroku sądu cywilnego, wydać może w takim przypadku swoje orzeczenie. Zresztą pokrzywdzonemu służyć będzie prawne rozstrzygnienie władzy karnej, na mocy którego uznany ktoś winnym przestępstwa przeciw ustawom o przywilejach skazanym został na karę za podstawę do dochodzenia przed sądem cywilnym swych praw co do wynagrodzenia.

§. 44.

Władza karna może, jeżeli są do tego dostateczne powody, nakazać, ażeby biegli zwiedzili rzecz naocznie i uczynili relacyę o jej stanie, a jeżeli w ten lub w inny sposób wiarygodnie udowodnionem jest, iż naruszenie przywileju, podlegające karze, miało miejsce, wówczas może nakazać na żądanie pokrzywdzonego, ażeby podrobione lub naśladowane przedmioty przywileju, tudzież narzędzia i sprzęty do podrobienia lub naśladowania wyłącznie służące, natychmiast zostały zajęte lub w inny sposób na zachowanie oddane.

Przytem jednakże należy mieć na uwadzę, ażeby obwinionemu bez gwałtownej potrzeby nie stała się szkoda, nie dająca się powetować, i dla tego też żądać należy w potrzebnym razie od pokrzywdzonego złożenia odpowiedniej kaucyi za osławienie i wyrządzoną szkodę.

§. 45.

Jeżeli się okaże w ciągu dochodzenia, iż rozstrzygnienie zawisło od kwestyj przedwstępnych, których rozwiązanie należy do ministerstwa handlu i przemysłu (§. 42), wtedy należy z urzędu zasięgnąć zdania ministerstwa i wstrzymać postępowanie karne aż do chwili, w której to zdanie nadejdzie.

Nakazane zaś zajęcie, lub inne prowizoryczne środki, mogą być utrzymanemi aż do rozstrzygnienia, czy postąpowanie dalej przeprowadzonem będzie.

§. 46.

Tam gdzie przy naruszeniu przywileju nie idzie o wymierzenie kary, lecz tylko o uchylenie naruszenia, wspomnionego w §. 49, lub jeżeli idzie o rozstrzygnienie co do własności przywileju, bądź że takowa stanie się sporną z powodu pierwszeństwa odkrycia, wynalazku lub poprawy, bądź z tytułu prawa prywatnego; lub gdzie idzie o pre-

§. 43.

Die Untersuchung und Bestrafung der in den §§. 38 und 39 bezeichneten Uebertretungen steht, in soferne künftig nicht andere Bestimmungen erfolgen, der politischen Bezirksbehörde, in deren Bezirke dieselben stattgefunden haben, nach den für das Verfahren bei Gewerbeübertretungen bestehenden Vorschriften zu. — Gegen die diessfälligen Verfügungen und Erkenntnisse der politischen Bezirksbehörde steht Jedem, der sich dadurch beschwert glaubt, der Recurs an die vorgesetzte politische Landesstelle, und wenn hiedurch eine Abänderung der ersten Entscheidung verfügt wurde, weiterhin an das Handelsministerium offen; jedoch muss dieser Recurs in dem einen und anderen Falle längstens binnen 14 Tagen nach dem Zustellungstage der Entscheidung, wogegen recurrirt wird, eingelegt werden.

Wird gegen ein Straferkenntniss recurrirt, so ist die Vollstreckung desselben bis zur rechtskräftigen Entscheidung aufzuschieben. — Ergibt sich während der Untersuchung, dass die Entscheidung von einer Vorfrage abhängt, worüber nur die Civilgerichte zu sprechen haben, so verweiset die Strafbehörde die Parteien an das zuständige Civilgericht, und selbe kann im solchen Falle nur nach hierüber vorgelegtem rechtskräftigen civilgerichtlichen Urtheile ihre eigene Entscheidung schöpfen. Uebrigens dient dem Verletzten die rechtskräftige Entscheidung der Strafbehörde, womit Jemand der Uebertretung des Privilegiengesetzes schuldig erklärt, und zu einer Strafe verurtheilt worden ist, zur Grundlage der vor dem Civilrichter etwa geltend zu machenden Ersatzansprüche.

§. 44.

Die Strafbehörde kann, wenn hinreichende Gründe vorhanden sind, die Vornahme eines Augenscheines oder Kunstbefundes anordnen, und wenn hiedurch oder auf andere Weise der Bestand eines strafbaren Eingriffes glaubwürdig dargethan ist, auf Verlangen des Verletzten die unverzügliche Beschlagnahme oder andere zweckmässige Verwahrung der nachgemachten oder nachgeahmten Gegenstände des Privilegiums und der zur Nachmachung oder Nachahmung ausschliessend dienlichen Werkzeuge und Hilfsmittel verfügen.

Hiebei ist jedoch stets darauf Rücksicht zu nehmen, dass dem Beschuldigten ohne dringende Noth kein unersetzlicher Schade zugefügt werde, und daher nöthigenfalls von dem Verletzten die Leistung einer angemessenen Sicherstellung für Schimpf und Schaden zu fordern.

§. 45.

Ergibt sich während der Untersuchung, dass die Entscheidung von Vorfragen abhängt, über welche das Erkenntniss dem Ministerium für Handel und Gewerbe zusteht (§. 42), so ist dieses Erkenntniss von Amtswegen einzuholen und das strafbehördliche Verfahren bis zu dem Einlangen desselben auszusetzen.

Die etwa bereits verhängte Beschlagnahme oder die getroffenen anderweitigen provisorischen Vorkehrungen können jedoch bis zur Entscheidung über die Fortsetzung des Verfahrens aufrecht erhalten werden.

§. 46.

In soferne es sich bei Eingriffen in ein Privilegium nicht um die Verhängung einer Strafe, sondern nur um die im §. 40 erwähnte Einstellung des Eingriffes handelt, oder wenn es nur um die Entscheidung über das Eigenthum eines Privilegiums, es möge wegen der Priorität der Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung oder aus einem privatrechtli-

tensye prawa prywatnego co do wynagrodzenia szkody, z któremi pokrzywdzony został odesłany na drogę prawa; w tych przypadkach, sędzia cywilny sprawy sądzić i dochodzić będzie, a mianowicie w tych krajach koronnych, w których postępowanie summaryczne w sprawach cywilnych jest zaprowadzone, według przepisów w tym względzie istniejących.

§. 47.

Również może sędzia cywilny, w razie, gdy naruszenie będzie stwierdzone lub udowodnione przez zwiedzenie naoczne lub relacyę biegłych, na żądanie pokrzywdzonego nakazać, aby przedmioty przywileju podrobione lub naśladowane (§. 40), przy zachowaniu ostrożności wskazanych w §. 44, natychmiast były zajętemi lub stosownie zachowanemi, a to bezwarunkowo, albo po złożeniu odpowiedniej kaucyi za osławienie i szkodę wyrządzoną.

Wszelkie takie zarządzenie sądowe, musi jednakże, podobnie jak zapowiedzenie, usprawiedliwionem być przez skargę, według przepisów postępowania sądowego; w przeciwnym bowiem razie, owe kroki sądowe, natychmiast znieść, i stosowne zadosyć uczynienie za osławienie i szkodę dać należy.

§. 48.

Jeżeli rozstrzygnienie skargi wymienionej przez sędziego cywilnego, zależy od kwestyj przedwstępnych, których rozwiązanie należy do ministerstwa handlu i przemysłu (§. 42), wówczas strony winny uzyskać takowe rozwiązanie i przyłączyć go w ciągu procesu.

§. 49.

Naruszenia przemysłowych praw osób trzecich, które popełnia właściciel przywileju przy wykonywaniu onegoż, przekraczając granicę praw, służących mu na mocy przywileju, karane będą przez władze, powołane do sądzenia przestępstw przeciw przepisom przemysłowym popełnianych, według ustaw w tej mierze obowiązujących. Okoliczność, iż nadużył przywileju swego do naruszenia przemysłu drugich, uważaną być ma za szczególniej obciążającą.

§. 50.

Jak dalece ten, który w sposobie nieprawnym przywłaszcza sobie odkrycie, wynalazek lub poprawę drugiego, dla tego, ażeby albo sam, albo przez osobę trzecią przywilej uzyskał, staje się przez to winnym oszustwa lub innego czynu, karze ulegającego, — osądzić należy według ustaw karnych.

ROZDZIAŁ VIII.

Postanowienia szczególne w przedmiocie przywilejów, udzielonych przed zaprowadzeniem niniejszej ustawy i dotąd moc mających.

§. 51.

Ażeby posiadaczom przywilejów wyłącznych, udzielonych na zasadzie patentu z dnia 31. Marca 1832 r. i dotąd jeszcze moc mających, nastręczyć korzyść obszerniejszego działania, zarówno z przywilejami, udzielonemi na mocy niniejszej ustawy; na-

chen Titel streitig seyn, oder um privatrechtliche Ansprüche des Beschädigten zu thun ist, welche von der Strafbehörde auf den Rechtsweg verwiesen worden sind, ist darüber von dem Civilgerichte und zwar in jenen Kronländern, in welchen das summarische Verfahren in Civilrechtssachen eingeführt ist, nach den darüber bestehenden Vorschriften zu verhandeln und zu erkennen.

§. 47.

Auch der Civilrichter kann, wenn der Bestand eines Eingriffes glaubwürdig bescheiniget ist, oder durch die Vornahme eines Augenscheines oder Kunstbefundes dargethan wird, auf Verlangen des Beschädigten entweder unbedingt oder gegen Leistung einer angemessenen Sicherstellung für Schimpf und Schaden die unverzügliche Beschlagnahme oder andere zweckmässige Verwahrung der nachgemachten oder nachgeahmten Gegenstände des Privilegiums (§. 40) unter der im §. 44 erwähnten Vorsicht verfügen.

Jede solche Vorkehrung muss jedoch gleich einem Verbote binnen acht Tagen nach den Vorschriften der Gerichts-Ordnung mittelst Klage gerechtfertiget werden, widrigenfalls dieselbe auf Begehren des Gegners sogleich aufzuheben und die gebührende Genugthuung für Schimpf und Schaden zu leisten seyn würde.

§. 48.

Wenn die Entscheidung einer vor den Civilrichter gehörigen Klage von Vorfragen abhängt, über welche das Erkenntniss dem Ministerium für Handel und Gewerbe zukommt (§. 42), so liegt es den Parteien ob, hierüber das Erkenntniss desselben zu erwirken und im Laufe des Rechtssreites beizubringen.

§. 49.

Eingriffe in Gewerberechte dritter Personen, welche der Inhaber eines Privilegiums bei der Ausübung desselben durch Ueberschreitung des Umfanges seiner in demselben gegründeten Rechte begeht, sind von jenen Behörden, welche über die Uebertretungen der Gewerbevorschriften zu erkennen berufen sind, nach den hierüber bestehenden besonderen Vorschriften zu bestrafen. Der Umstand, dass er das Privilegium zur Gewerbestörung missbrauchte, ist hiebei als ein besonderer Erschwerungsumstand anzusehen.

§. 50.

In wieferne derjenige, welcher sich unerlaubter Weise die Urheberschaft der Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung eines Anderen anmasset, um hierauf selbst oder durch dritte Personen ein Privilegium zu erwirken, hiedurch sich eines Betruges oder einer anderen strafbaren Handlung schuldig macht, ist nach den Strafgesetzen zu beurtheilen.

VIII. Abschnitt.

Besondere Bestimmungen in Betreff der vor der Wirksamkeit des gegenwärtigen Gesetzes ertheilten noch giltigen ausschliessenden Privilegien.

§. 51.

Um den Besitzern der auf der Grundlage des Patentes vom 31. März 1832 ertheilten noch giltigen ausschliessenden Privilegien den Vortheil einer ausgedehnteren Wirksamkeit derselben gleich den nach dem gegenwärtigen Gesetze ertheilten Privilegien zu ver-

daje się im niniejszem prawo wykonywania przywilejów swych z dniem, w którym niniejsza ustawa zaprowadzoną zostanie, także w tych krajach koronnych państwa, w których ustawa o przywilejach z dnia 31. Marca 1832 r. nie była zaprowadzoną. Jednakże to rozszerzenie działania przywileju w takich krajach koronnych, w których patent z dnia 31. Marca 1852 nie był zaprowadzonym, nie może być na szkodę tych, którzy tamże jeszcze przed ogłoszeniem tego roszczenia uprzywilejowane odkrycie, wynalazek lub poprawę rzeczywiście wykonywali.

§. 52.

Jednakże posiadacz przywileju, polegającego na ustawie o przywilejach z roku 1832, nie uzyska rzeczywiście obszerniejszego zakresu dla swego przywileju, dopóki się nie wykaże przed najwyższą władzą polityczną (namiestnikostwo) tego kraju, w którym pragnie używać praw przywileju swego, iż posiada przywilej i dopóki przez tęż władzę nie nastąpi urzędowe ogłoszenie przywileju w tymże kraju.

§. 53.

Za rozszerzenie zakresu przywileju, nie będzie się opłacać żadnej nowej taksy, ani też dopłaty do taksy.

§. 54.

Wszelkie prośby o przedłużenie przywileju, udzielonego na zasadzie ustawy z dnia 31. Marca 1832 r., podlegają przepisom niniejszej ustawy, od chwili, gdy taż rozpocznie działanie swoje.

§. 55.

Naruszania lub nadwerężania przywilejów, popełnione przed rozpoczęciem działania niniejszej ustawy, podlegają w krajach koronnych, w których obowiązywał patent o przywilejach z dnia 31. Marca 1832 r., postępowaniu, w tymże ostatnim patencie wskazanemu.

§. 56.

W powszechności, we wszystkich sprawach, odnoszących się do dawniej udzielonych przywilejów, tyczących się bądź wykonywania, trwania, przenoszenia, mocy lub ustania onychże, ustawa niniejsza wstępuje z ograniczeniami, wskazanemi w poprzedzających paragrafach, natychmiast po zaprowadzeniu onejże w miejsce dotychczasowej ustawy o przywilejach z dnia 31. Marca 1832 r., jednakże rejestrowania przywilejów, udzielonych lub przedłużonych, przed zaprowadzeniem niniejszej ustawy, nie doznają przez to żadnej zmiany.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 15. Sierpnia, tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego roku, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Baumgartner** m. p.

Z Najwyższego rozkazu Jego C. K. Apost. Mości,
Ransonnet m. p.

schaffen, wird ihnen die Berechtigung ertheilt, ihre Privilegienrechte mit dem Eintritte der Wirksamkeit des gegenwärtigen Gesetzes auch in jenen Kronländern des Reiches, wo das Privilegiengesetz vom 31. März 1832 nicht eingeführt war, zur Geltung zu bringen. Jedoch kann diese Ausdehnung der Wirksamkeit des Privilegiums auf Kronländer, in denen das Patent vom 31. März 1832 nicht eingeführt wurde, denjenigen nicht nachtheilig seyn, welche daselbst die privilegirte Entdeckung, Erfindung oder Verbesserung bereits vor der Kundmachung dieser Ausdehnung wirklich ausgeübt haben.

§. 52.

Die wirkliche Erlangung des erweiterten Privilegiums-Umfanges erfolgt jedoch für den Besitzer eines auf dem Privilegiengesetze vom Jahre 1832 beruhenden Privilegiums nicht früher, als bis sich derselbe bei der obersten politischen Landesbehörde (Statthalterei) für das Kronland, wo er in den Genuss der Privilegienrechte zu treten wünscht, über seinen Privilegiumsbesitz genügend ausgewiesen und durch diese Behörde die ämtliche Verlautbarung des Privilegiums in diesem Lande stattgefunden hat.

§. 53.

Die Erweiterung des Privilegiums-Umfanges wird von jeder neuen Tax-Entrichtung oder Taxnachzahlung frei erklärt.

§. 54.

Alle Gesuche um Verlängerung eines im Grunde des Privilegiengesetzes vom 31. März 1832 ertheilten Privilegiums fallen unter die Bestimmungen des gegenwärtigen Gesetzes, sobald dieses seine Wirksamkeit erlangt hat.

§. 55.

Die vor dem Eintritte der Wirksamkeit des gegenwärtigen Gesetzes begangenen Privilegiums-Eingriffe und Verletzungen sind in jenen Kronländern, in welchen das Privilegienpatent vom 31. März 1832 in Wirksamkeit war, nach den Bestimmungen dieses letzteren zu behandeln.

§. 56.

Ueberhaupt tritt für alle Angelegenheiten, welche auf früher ertheilte Privilegien Bezug nehmen, dieselben mögen deren Ausübung, Fortdauer, Uebertragung, Giltigkeit oder Aufhebung betreffen, das gegenwärtige Gesetz unter den in den vorstehenden Paragraphen angegebenen Beschränkungen sogleich nach seinem Anfange an die Stelle des bisherigen Privilegiengesetzes vom 31. März 1832 in volle Kraft; jedoch bleiben die Registrirungen der vor dem Eintritte des gegenwärtigen Gesetzes ertheilten oder verlängerten Privilegien davon unberührt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, am 15. August im achtzehnhundert zweiundfünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph *m. p.*

(L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **A. Baumgartner** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung Seiner k. k. Apostolischen Majestät:
Ransonnet *m. p.*

WZÓR A.

Prożba o przywilej.

Prześwietny albo Wysoki

(Tu wymienić należy władzę polityczną, do której się udaje, komitet, delegacye, lub namiestnikostwo.)

Ja (my) N. N. (imię, nazwisko, charakter, zamieszkanie starającego lub starających się o przywilej), oznajmiam (oznajmiamy) niniejszem z uszanowaniem, iż zrobiłem nowe odkrycie (wynalazek, poprawę), która co do swej istoty, polega na tem (tu nastąpić ma wystawienie onegoż).

Opis dokładny, i sporządzony według przepisu §. 12. Najwyższego patentu z .... załącza się w dodatku.

(Jeżeli starający się o przywilej, życzy sobie, ażeby opis zachowany był w tajemnicy, winien to wyrazić, a jeżeli załącza rysunki, modele, wzory itp., należy to wspomnieć z dokładnem wyrażeniem ilości sztuk.)

Na tak oznajmione i w porządku opisane odkrycie (wynalazek, poprawę), które ja (my) niżej podpisany, według wiedzy i sumienia, za zdolne do uprzywilejowania i za nowe, według postanowień wspomnionego Najwyższego patentu, a zatem za stosowne do uzyskania wyłącznego przywileju trzymam (trzymamy), proszę (prosimy) o udzielenie przywileju, w takim sposobie, w jakim namienione odkrycie (wynalazek, poprawa), wystawione jest w załączonem, opieczętowanem opisaniu, pod ograniczeniami i warunkami prawnemi, na lat ..... i tym końcem składam (składamy) przypadającą według §. 11 wspomnionego Najwyższego patentu taksę od przywileju w kwocie .... złotych reńskich monetą konwenc. w całości, i proszę (prosimy) dla zabezpieczenia mojich (naszych) praw pierwszeństwa o wystawienie certyfikatu urzędowego,

(Miejsce, rok i dzień wystawienia.)

Podpis (podpisy).

Formulare A.

Privilegiums-Gesuch.

Löbliche oder Hochlöbliche

(Hier ist die politische Kreis-, Comitats-, Delegationsbehörde oder Statthalterei, an die man sich wendet, zu nennen.)

Ich (Wir) N. N. (Vor- und Zuname, Charakter, Wohnort des oder der Privilegienwerber) zeige (zeigen) hiermit geziemend an, eine neue Entdeckung (Erfindung, Verbesserung) gemacht zu haben, welche in der Wesenheit darin besteht, dass (hier hat die Darstellung derselben zu folgen).

Die genaue, nach der Vorschrift des §. 12 des Allerhöchsten Patentes vom . . . . abgefasste Beschreibung wird in der Nebenlage beigeschlossen.

(Wenn der Privilegiumswerber die Geheimhaltung der Beschreibung wünscht, so hat er diess beizusetzen, und wenn Zeichnungen, Modelle, Muster etc. zugleich beigebracht werden, ist dieses mit genauer Angabe der Anzahl der Stücke anzusetzen).

Auf diese angezeigte und vorschriftmässig beschriebene Entdeckung (Erfindung, Verbesserung), welche ich (wir) unterzeichneter (unterzeichnete) Privilegiumswerber nach bestem Wissen und Gewissen für privilegirbar und neu nach den Bestimmungen des gedachten Allerhöchsten Patentes, und folglich auf meine (unsere) Gefahr und Verantwortung zur Erlangung eines ausschliessenden Privilegiums gesetzmässig geeignet halte (halten), suche ich (suchen wir) hiermit um ein solches Privilegium auf die angezeigte Entdeckung (Erfindung, Verbesserung) in der Art, wie sie in der beigeschlossenen, versiegelten Beschreibung dargestellt ist, unter den gesetzmässigen Clauseln und Bedingungen auf . . . Jahr, an, zu welchem Ende die nach §. 11 des gedachten Allerhöchsten Patentes entfallende Privilegiumstaxe mit . . . Gulden Conventions-Münze vollständig von mir (uns) entrichtet und um die Ausfertigung des ämtlichen Certificates, zur Sicherung meiner (unserer) Prioritäts-Ansprüche gebeten wird.

(Ort, Jahr und Tag der Ausfertigung.)

Unterschrift (ten).

185.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 3. Września 1852,

którem podane zostają potrzebne następne zmiany w prowizorycznem podziale sądowym Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego, z dnia 27. Kwietnia t. r.

Ponieważ się w przeprowadzeniu prowizorycznego podziału sądowego Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodu, rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 27. Kwietnia r. b. L. 5933 (dz. pr. p. Cz. XXX. Nr. 103) zarządzonego, pokazały niektóre trudności, przeto c. k. gubernium wojskowe i cywilne, w porozumieniu z c. k. komisyą zaprowadzenia sądów, na skutek Najwyższego reskryptu w tym przedmiocie ddo Hermannstadt 27. Lipca r. b. ku temu wydanego, ażeby przy zaprowadzeniu nowych prowizorycznych sądów krajowych i powiatowych, za podstawę wzięto teraźniejszy prowizoryczny podział kraju polityczny, — przedsięwzięło potrzebne zmiany zawnioskowanego podziału sądowego i ogłosiło takowe osobnem obwieszczeniem pod dniem 24. Sierpnia r. b. L. 18.425-M. C. G.. w dzienniku praw krajowych Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego.

Ministeryum sprawiedliwości, to rozrządzenie gubernium wojskowego i cywilnego zatwierdzając, podaje zarazem takowe w dodatku rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 27. Kwietnia r. b. (dziennik praw pańs. Nr 103), niniejszem do powszechnej wiadomości.

Krauss m. p.

Załączenie do Nru. 185.

W skutek Najwyższego reskryptu Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości, ddo Hermanstadt 27. Lipca 1852 i wysokiego rozrządzenia ministerstwa sprawiedliwości ddo 23. Lipca 1852 r. L. 10,188, na mocy których zarządzonem zostało, ażeby przy zaprowadzeniu nowych prowizorycznych sądów krajowych i powiatowych w Siedmiogrogrodzie za podstawę służył teraźniejszy prowiroryczny podział kraju polityczny, ustanawia c. k. gubernium wojskowe i cywilne, w porozumieniu z siedmiogrodzką c. k. komisyą zaprowadzenia sądów, niniejszy prowizoryczny podział sądowy Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego, z następnemi zmianami obwieszczenia z dnia 28. Maja 1852, (dziennik ustaw krajowych Nr. 117, Cz. XIII. 1852 r.)

I.

Obręb sądu krajowego Hermanstadt, obejmuje następujące 8 sądów powiatowych pojedynczych:

1. Hermannstadt wraz z Szelistie dla hermanstadzkiego powiatu politycznego, z wydzieleniem miejsc Gross- i Klein Probstdorf, Abdsdorf, Meschendorf, Klosdorf i Kreuz.

2. Mediasch wraz z Marktschelken dla politycznego powiatu Mediasz i wydzielonych z politycznego powiatu hermansztadzkiego miejsc Gross- i Klein-Probstdorf.

3. Schässburg dla miasta Schäsburg i miejsc powiatu szesburgskiego następujących: Weisskirch (Fejéregyháza), Teufelsdorf (Hejasfalva), Altflagen (Feleg), Neupekel (Szederjes), Kaiszd, Schortendorf (Sárpatak), Schaasz (Szász), Wolkendorf, Donndorf,

185.

Verordnung des Justizministeriums vom 3. September 1852,

womit die nothwendigen nachträglichen Aenderungen in der provisorischen Gerichts-Eintheilung des Grossfürstenthumes Siebenbürgen vom 27. April d. J. bekannt gegeben werden.

Da sich bei der Durchführung der in der Justizministerial-Verordnung vom 27. April l. J., Z. 5933 (Reichs-Gesetzblatt, XXX. Stück, Nr. 103) angeordneten provisorischen Gerichts-Eintheilung des Grossfürstenthumes Siebenbürgen einige Anstände ergeben haben so hat das k. k. Militär- und Civil-Gouvernement von Siebenbürgen, im Einvernehmen mit der k. k. Gerichts-Einführungs-Commission, zu Folge des hierüber erflossenen Allerhöchsten Handschreibens, ddo. *Hermannstadt den 27. Juli l. J., wodurch angeordnet wurde, bei Einführung der neuen provisorischen Landes- und Bezirksgerichte die gegenwärtige provisorische politische Landes-Eintheilung zur Grundlage zu nehmen, die erforderlichen Abänderungen der beantragten Gerichts-Eintheilung vorgenommen, und darüber unterm 24. August l. J, Z. 18.425-*M. C. S.*, eine besondere bereits im Landesgesetzblatte des Grossfürstenthumes Siebenbürgen erschienene Kundmachung erlassen.*

Indem das Justizministerium dieser Verfügung des Militär- und Civil-Gouvernements seine Genehmigung ertheilt, wird dieselbe im Nachhange der Justizministerial-Verordnung vom 27. April d. J. (Reichs-Gesetzblatt, Nr. 103) zur allgemeinen Kenntniss gebracht.

Krauss *m. p.*

Beilage zu Nr. 185.

In Folge des Allerhöchsten Handbilletes Seiner k. k. Apostolischen Majestät, ddo. Hermannstadt *den 27. Juli 1852 und des hohen Justizministerial-Erlasses,* ddo. *23. Juli 1852, Zahl 10.188, wodurch angeordnet wurde, bei Einführung der neuen provisorischen Landes- und Bezirksgerichte in Siebenbürgen die gegenwärtige provisorische politische Landes-Eintheilung als massgebend anzusehen, wird vom k. k. Militär- und Civil-Gouvernement in Einvernehmen mit der siebenbürgischen k. k. Gerichts-Einführungs-Commission die provisorische gerichtliche Eintheilung des Grossfürstenthumes Siebenbürgen mit folgenden Abänderungen der Kundmachung vom 18. Mai 1852, Landesgesetzblatt Nr. 117, Stück XIII, 1852, festgesetzt.*

I.

Der Landesgerichtssprengel Hermannstadt *umfasst folgende 8 Einzeln-Bezirksgerichte:*

1. Hermannstadt *mit* Szelistie *für den Hermannstädter politischen Bezirk (Stuhl), mit Ausscheidung der Ortschaften* Gross- *und* Klein-Probstdorf, Abdsdorf, Meschendorf, Klosdorf *und* Kreutz.

2. Mediasch *mit* Marktschelken *für den Mediascher politischen Bezirk (Stuhl) und die aus dem Hermannstädter politischen Bezirke ausgeschiedenen Ortschaften* Gross- und Klein-Probstdorf.

3. Schässburg *für die Stadt* Schässburg *und die Ortschaften des Schässburger Bezirkes:* Weisskirch (Fejéregyháza), Teufelsdorf (Hejatfalva), Altflagen (Feleg). Nenzekel (Sze-

Trappold, Neidhausen, Henndorf, Erketen, Zeltendorf (Zoltán), Mehburg, Radlen, Wossling (Cretina), Dunesdorf, Grosslasseln (Nagy Szász Szent-Lászlo), Rauthal (Rudály), Beschendorf (Bessö), Felsendorf (Földszin), Kreusch (Körösd), Neudorf (Szász Ujfalu), Malmkrog (Almakerék), Bodendorf (Szász Buda), tudzież dla miejsc z hermansztadzkiego powiatu politycznego wydzielonych Klosdorf, Kreutz i Meschendorf.

4. Elisabethstadt dla miasta Elisabethstadt i miejsc szesburgskiego powiatu politycznego: Hallwegen (Holdvilág), Ehrgang (Szaszernyö), Pruden (Prodt), Gross-Alisch (Nagy-Szölös), Marienburg (Hétur), Reissdorf (Kundt), Johannisdorf (Szász Szent-Ivány), Gogeschdorf (Gogány), Gogeschburg (Gogány Várallya), Urmesch (Szász Örményes), Maldorf (Domalt), Hohendorf (Hondorf), Maniersch (Szász Magyaros), Nadesch (Szász Nádos), Zuckmantel (Csik Mantor), Zendrisch (Széna Vörös), Roddorf (Zágor), Feltdorf (Fületelke), Klein-Lasseln (Szász-Szent-Lászlo) i Klein-Alisch (Kiss-Szölös).

5. Mühlbach dla polltycznych powiatów Mühlbach i Reussmarkt.

6. Leschkirch dla polityczego powiatu Leschkirch i dla wydzielonego z politycznego powiatu hermansztadzkiego miejsca Abdsdorf.

7. Grosschenk wraz z Agnetheln dla politycznego powiatu Grosschenk.

8. Reps dla politycznego powiatu Reps.

II.

Obręb sądu krajowego Broos, obejmuje następujące 8 sądów powiatowych pojedynczych:

9. Broos dla politycznego powiatu tego samego nazwiska.

10. Déva dla politycznych podpowiatów Déva i Batiz.

11. Illye dla politycznych podpowiatów Dobra i Illye.

12. Nagy Rápolt dla politycznych podpowiatów Branyitska i Kemend.

13. Vajda Hunyad dla politycznych podpowiatów Vajda Hunyad i Demsus.

14. Puj dla politycznych podpowiatów Oláh Brettye i Puj.

15. Körösbánya dla politycznych podpowiatów Körösbánya i Brád.

16. Halmágy dla podpowiatu równego nazwiska.

III.

Obręb sądu krajowego Karlsburg obejmuje następujące 6 sądów powiatowych pojedynczych:

17. Karlsburg dla miasta Karlsburg i podpowiatu Alvincz.

18. Tövis dla równobrzmiącego podpowiatu.

19. Zalathna dla podpowiatu równego nazwiska.

20. Topánfalva dla równobrzmiącego podpowiatu.

21. Nagy Enyed dla miasta Nagy Enyed, tudzież dla politycznych podpowiatów Nagy Enyed i Maros Ujvár.

22. Blasendorf dla politycznych podpowiatów Girbo i Obraza.

derjes), Kaissd, Schortendorf (Sárpatak), Schaass (Szász), Wolkendorf, Denndorf, Trappold, Neidhausen, Henndorf, Erketen, Zeltendorf (Zoltán), Mehburg, Radlen, Wossling (Cretina), Dunesdorf, Grosslasseln (Nagy-Szász-Szent-Lászlo), Ranthal (Rudály), Beschendorf (Bessö), Felsendorf (Földszin), Kreusch (Körösd), Neudorf (Szász-Ujfalu), Malmkrog (Almakerék), Bodendorf (Szász-Buda), *und die aus dem Hermannstädter politischen Bezirke ausgeschiedenen Ortschaften* Klosdorf, Kreutz *und* Meschendorf.

4. Elisabethstadt, *für die Stadt* Elisabethstadt *und die Ortschaften des Schässburger politischen Bezirkes:* Hallwegen (Holdvilág), Ehrgang (Szászernyö), Pruden (Prodt), Gross-Alisch (Nagy-Szölös), Marienburg (Hétur), Reissdorf (Kundt), Johannisdorf (Szász-Szent-Ivány), Gogeschdorf (Gogány), Gogeschburg (Gogány-Várallya), Urmesch (Szász-Örményés), Maldorf (Domalt), Hohendorf (Houdorf), Maniersch (Szász-Magyaros), Nadesch (Szász-Nados), Zuckmantel (Csik-Mantor), Zendrisch (Széna-Vörös), Roddorf (Zágor), Felldorf (Fületelke), Klein-Lasseln (Szász-Szent-Lászlo) *und* Klein-Alisch (Kiss-Szölös).

5. Mühlbach *für die politischen Bezirke (Stühle)* Mühlbach *und* Reussmarkt.

6. Leschkirch *für den Leschkircher politischen Bezirk (Stuhl) und die aus dem Hermannstädter politischen Bezirke ausgeschiedene Ortschaft* Abdsdorf.

7. Grossschenk *mit* Aguetheln *für den Grossschenker politischen Bezirk (Stuhl).*

8. Reps *für den politischen Bezirk (Stuhl)* Reps.

II.

Der Landesgerichtssprengel Broos *begreift nachstehende 8 Einzeln-Bezirksgerichte in sich:*

9. Broos *für den gleichnamigen politischen Bezirk (Stuhl).*

10. Déva *für die politischen Unterbezirke* Déva *und* Batiz.

11. Illye *für die politischen Unterbezirke* Dobra *und* Illye.

12. Nagy-Rápolt *für die politischen Unterbezirke* Branyitska *und* Kéménd.

13. Vajda-Hunyad *für die politischen Unterbezirke* Vajda-Hunyad *und* Demsus.

14. Puj *für die politischen Unterbezirke* Oláh-Brettye *und* Puj.

15. Körösbánya *für die politischen Unterbezirke* Körösbánya *und* Brád.

16. Halmágy *für den Unterbezirk gleichen Namens.*

III.

Der Landesgerichtssprengel Carlsburg *begreift folgende 6 Einzeln-Bezirksgerichte in sich:*

17. Carlsburg *für die Stadt* Carlsburg *und den Alvinczer Unterbezirk.*

18. Tövis *für den gleichnamigen Unterbezirk.*

19. Zalathna *für den Unterbezirk gleichen Namens.*

20. Topánfalva *für den gleichnamigen Unterbezirk.*

21. Nagy-Enyed *für die Stadt* Nagy-Enyed, *dann die politischen Unterbezirke* Nagy-Enyed *und* Maros-Ujvár.

22. Blasendorf *für die politischen Unterbezirke* Girbo *und* Obráza.

IV.

Obręb sądu krajowego Klausenburg, zawiera następujące 6 sądów powiatowych pojedynczych:

23. Klausenburg dla miasta Klausenburg i politycznego podpowiatu Bács.
24. Doboka dla politycznych podpowiatów Kolos i Válaszut.
25. Gyalu dla podpowiatu tego samego nazwiska.
26. Bánffy-Hunyad dla politycznych podpowiatów Bánffy-Hunyad i Nagy-Almás.
27. Thorda dla miasta Thorda i politycznych podpowiatów Felvincz i Tür.
28. Torotzkó dla politycznych podpowiatów Torotzkó i Peterd.

V.

Obręb sądu krajowego Szilágy-Somlyó, zawiera następujące 4 sądy powiatowe pojedyncze:

29. Szilágy-Somlyó dla politycznych podpowiatów Szilágy-Somlyó i Zovány.
30. Tasnád dla podpowiatów Tasnád i Ermelyék.
31. Zilah dla politycznych podpowiatów Zilah i Magyar-Egregy.
32. Szilágy-Cseh dla politycznego podpowiatu tejże nazwy.

VI.

Obręb sądu krajowego Dées zawiera następujące 10 sądów powiatowych pojedynczych:

33. Dées dla miasta Dées i politycznych podpowiatów Szurduk i Alparét.
34. Nagy-Somkut dla podpowiatów Nagy-Somkut i Solymos.
35. Magyar-Lápos dla politycznych podpowiatów Magyar-Lápos i Galgo.
36. Kápolnok-Monostor dla politycznych podpow. Kápolnok Monostor i Butyáza.
37. Szamos-Ujvár dla miasta Szamos-Ujvár i dla podpowiatów Szamos-Ujvár.
38. Bethlen dla politycznych podpowiatów Bethlen i Nagyfalu.
39. Batza dla politycznych podpowiatów Retteg.
40. Mócs dla podpowiatu Palotka.
41. Budatelka dla podpowiatu Kiss-Czég i Nagy-Nyulas.
42. Mezö-Szengyel dla podpowiatów Csikut i Mező-Kapus.

VII.

Obręb sądu krajowego Bistritz zawiera następujące 4 sądy powiatowe pojedyncze:

43. Bistritz i Tekendorf dla politycznego powiatu Bistritzer.
44. Szász-Régen dla politycznego powiatu Szász-Régen.
45. Naszód dla podpowiatów Naszód i Alt-Rodna.
46. Borgo-Prund dla podpowiatu równej nazwy.

VIII.

Obręb sądu krajowego Maros-Vásárhely zawiera następujące 6 sądów powiatowych pojedynczych:

47. Dicső-Szent-Márton dla politycznych podpowiatów Buzás-Bessenyö, Déésfalva i Kokelburg.
48. Görgény-Szent-Imre z Monor dla podpowiatów Sóakna, Vajda-Szent-Iván, Péterlaka i Kövesd.

IV.

Der Landesgerichtssprengel Klausenburg *umfasst folgende 6 Einzeln-Bezirksgerichte:*

23. Klausenburg *für die Stadt* Klausenburg *und den politischen Unterbezirk* Bács.

24. Doboka *für die politischen Unterbezirke* Kolos *und* Válaszut.

25. Gyalu *für den gleichnamigen Unterbezirk.*

26. Bánffy-Hunyad *für die politischen Unterbezirke* Bánffy-Hunyad *und* Nagy-Almás.

27. Thorda *für die Stadt* Thorda *und die politischen Unterbezirke* Felvincz *und* Tür.

28. Torotzkó *für die politischen Unterbezirke* Torotzkó *und* Peterd.

V.

Der Landesgerichtssprengel Szilágy-Somlyó *enthält folgende 4 Einzeln-Gerichts-Bezirke:*

29. Szilágy-Somlyó *für die politischen Unterbezirke* Szilágy-Somlyó *und* Zovány.

30. Tasnád *für die Unterbezirke* Tasnád *und* Ermelyék.

31. Zilah *für die politischen Unterbezirke* Zilah *und* Magyar-Egregy.

32. Szilágy-Cseh *für den politischen Unterbezirk gleichen Namens.*

VI.

Der Landesgerichtssprengel Dées *enthält folgende 10 Einzeln-Bezirksgerichte:*

33. Dées *für die Stadt* Dées *und den politischen Unterbezirk* Szurduk *und* Alparét.

34. Nagy-Somkut *für die Unterbezirke* Nagy-Somkut *und* Solymos.

35. Magyar-Lápos *für die politischen Unterbezirke* Magyar-Lápos *und* Galgá.

36. Kápolnok-Monostor *für den politischen Unterbezirk* Kápolnok-Monostor *und* Butyáza.

37. Szamos-Ujvár *für die Stadt* Szamos-Ujvár *und den Unterbezirk* Szamos-Ujvár.

38. Bethlen *für die politischen Unterbezirke* Bethlen *und* Nagyfalu.

39. Batza *für den politischen Unterbezirk* Retteg.

40. Mócs *für den Unterbezirk* Palatka.

41. Budatelka *für den Unterbezirk* Kiss-Czég *und* Nagy-Nyulas.

42. Mező-Szengyel *für die Unterbezirke* Csikut *und* Mező-Kapus.

VII.

Der Landesgerichtssprengel Bistritz *umfasst folgende 4 Einzeln-Bezirksgerichte:*

43. Bistritz *mit* Tekendorf *für den Bistritzer politischen Bezirk.*

44. Szász-Régen *für den politischen Bezirk* Szász-Régen.

45. Naszód *für die Unterbezirke* Naszód *und* Alt-Rodna.

46. Borgo-Prund *für den Unterbezirk gleichen Namens.*

VIII.

Der Landesgerichtssprengel Maros-Vásárhely *umfasst folgende 6 Einzeln-Gerichtsbezirke:*

47. Dicső-Szent-Márton *für die politischen Unterbezirke* Buzás-Bessenyő, Déésfalva *und* Kokelburg.

48. Görgeny-Szent-Imre *mit* Monor *für die Unterbezirke* Sóakna, Vajda-Szent-Iván, Péterlaka *und* Kövesd.

49. Maros-Vásárhely dla miasta Maros-Vásárhely i dla podpowiatów Mező-Madaras i Káál.

50. Erdő-Szent-György dla podpowiatów Vaja i Mákfalva.

51. Szitás-Keresztur dla podpowiatów Szitás-Keresztur i Bözöd.

52. Udvarhely dla miasta Udvarhely i dla podpowiatów Szombatfalva i Homorod-Almás.

IX.

Obręb sądu krajowego Sepsi-Szent-György zawiera następujące 6 sądów powiatowych pojedynczych:

53. Sepsi-Szent-György dla politycznego podpowiatu Uzon.

54. Baróth dla podpowiatu Nagy-Ajta.

55. Kézdi-Vásárhely dla podpowiatów Kézdi-Vásárhely i Nagy-Borosnyo.

56. Csik-Szent-Márton dla politycznego podpowiatu Csik-Kosmás.

57. Csik-Somlóy dla podpowiatu Csik-Szépviz.

58. Gyergyo-Szent-Miklós dla podpowiatu tegoż nazwiska.

X.

Obręb sądu krajowego Kronstadt, który zawiera dwa sądy powiatowe pojedyncze

59. Hoszufalu dla miejsc Hoszufalu, Bácsfalu, Türkös, Csernatfalu, Tatrang, Zaizon, Pürkeretz, Bodola, Illyén, Márkos i dla cieśniny Bodzau.

60. Kronstadt dla reszty miejsc kronsztadzkiego dystryktu filialnego.

XI.

Obręb sądu krajowego Fogaras zawiera dwa sądy powiatowe pojedyncze:

61. Fogaras dla politycznego podpowiatu Fogaras i Persány.

62. Utsa dla podpowiatu równej nazwy.

Powyższy podział sądów, wejdzie w życie z dniem działalności nowych sądów; co się podaje do powszechnej wiadomości z tem nadmienieniem, iż miejsca pojedyncze, przekazane każdemu powiatowi sądowemu, w osobnym przeglądzie obwieszczone będą.

Hermanstadt dnia 24. Sierpnia 1852 r.

C. k. gubernium wojskowe i cywilne Siedmiogrodzkie.

49. Maros-Vásárhely *für die Stadt* Maros-Vásárhely *und die Unterbezirke* Mezö-Madaras *und* Káál.

50. Erdö-Szent-György *für die Unterbezirke* Vaja *und* Makfalva.

51. Szitás-Keresztur *für die Unterbezirke* Szitás-Keresztur *und* Bözöd.

52. Udvarhely *für die Stadt* Udvarhely *und die Unterbezirke* Szombatfalva *und* Homorod-Almás.

IX.

Der Landesgerichtssprengel Sepsi-Szent-György *enthält folgende 6 Einzeln-Bezirksgerichte:*

53. Sepsi-Szent-György *für den politischen Unterbezirk* Uzon.

54. Baróth *für den Unterbezirk* Nagy-Ajta.

55. Kézdi-Vásárhely *für die Unterbezirke* Kézdi-Vásárhely *und* Nagy-Borosnyo.

56. Csik-Szent-Márton *für den politischen Unterbezirk* Csik-Kosmás.

57. Csik-Somlyó *für den Unterbezirk* Csik-Szépviz.

58. Gyergyo-Szent-Miklós *für den Unterbezirk gleichen Namens.*

X.

Der Landesgerichtssprengel Kronstadt, *welcher zwei Einzeln-Bezirksgerichte enthält:*

59. Hoszufalu *für die Ortschaften* Hoszufalu, Bácsfalu, Türkös, Csernatfalu, Tatrang, Zaizon, Pürkeretz, Bodola, Illyen, Márkos *und den* Bodzauer *Pass, und*

60. Kronstadt *für die übrigen Ortschaften des Kronstädter Filialdistrictes.*

XI.

Der Landesgerichtssprengel Fogaras, *welcher zwei Einzeln-Gerichtsbezirke enthält:*

61. Fogaras *für den* Fogaraser *und* Persányer *politischen Unterbezirk.*

62. Utsa *für den gleichnamigen Unterbezirk.*

Die vorstehende Gerichts-Eintheilung hat mit dem Tage der Wirksamkeit der neuen Gerichte in's Leben zu treten; was mit dem Bemerken zur allgemeinen Kenntniss gebracht wird, dass die jedem Gerichtsbezirke zugewiesenen einzelnen Ortschaften mittelst einer eigenen Uebersicht werden bekannt gegeben werden.

Hermannstadt den 24. August 1852.

K. K. Militär- und Civil-Gouvernement von Siebenbürgen.

PRZEGLĄD

prowizorycznego sądowego podziału Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodzkiego.

1 prowizoryczny sąd krajowy wyższy w Hermansztadzie, 11 prowizorycznych sądów krajowych, 62 sądów powiatowych

Sądy krajowe	Sądy powiatowe	Sądy krajowe	Sądy powiatowe
I. Hermannstadt	1. Hermannstadt wraz z Szelistye 2 Mediasch wraz z Marktschelken 3. Schässburg 4. Elisabethstadt wraz z północną częścią powiatu Szesburgskiego aż do wielkiej rz. Kokel 5. Mühlbach 6. Leschkirch 7. Grosscheuk wraz z Agnetheln 8. Reps	VI. Dées	33. Deés wraz z Semesnye 34. Nagy-Somkut 35. Magyar-Lápos 36. Kápolnok-Monostor 37. Szamos-Ujvár 38. Bethlen 39. Batza 40. Mócs 41. Budatelke 42. Mezö-Szengyel
II. Broos	9. Broos 10. Déva 11. Illye wraz z Dobra 12. Nagy Ráppold 13. Vayda-Hunyad 14. Puj 15. Körösbánya wraz z Brád 16. Halmágy	VII. Bistritz	43. Bistritz wraz z Teckendorf 44. Saskic-Reen 45. Naszód wraz z Szt. György 46. Borgó-Prund
III. Karlsburg	17. Karlsburg 18. Tövis 19. Zalathna 20. Topánfalva 21. Nagy-Enyed wraz z Maros-Ujvár 22. Blasendorf	VIII. Maros-Vásárhely	47. Dicso Szt. Márton wraz z Radnóth 48. Görgény Szt. Imre wraz z Monor 49. Maros-Vásárhely wraz z Mezö-Madaras 50. Erdö Szt. György 51. Szitás-Keresztur 52. Udvarhely
IV. Klausenburg	23. Klausenburg 24. Doboka 25. Gyalu 26. Bánffy-Hunyad 27. Thorda 28. Thoroczkó	IX. Sepsi-Szt. György	53. Sepsi-Szt. György 54. Barót 55. Kézdi-Vásárhely wraz z Barátos 56. Csik-Szt. Márton 57. Csik-Somlyo 58. Gyergyó-Szt. Miklos
V. Szilágy-Somlyo	29. Szilágy-Somlyo wraz z Zovany 30. Tasnád 31. Zilah wraz z Hid-Almás 32. Szilágy-Cseh	X. Kronstadt	59. Kronstadt wraz z Törzburg 60. Hoszufalu
		XI. Fogaras	61. Fogaras wraz z Persány 62 Utsa.

Uebersicht

der provisorischen Gerichts-Eintheilung des Grossfürstenthumes Siebenbürgen.

1 provisorisches Oberlandesgericht zu Hermannstadt, 11 provisorische Landesgerichte, 62 Bezirksgerichte.

Landesgerichte	Bezirksgerichte
I. Hermannstadt	1. Hermannstadt *mit* Szelistie 2. Mediasch *mit* Marktschelken 3. Schässburg 4. Elisabethstadt *mit d. nördlichen Theile des Schässburger Bezirkes (Stuhles) bis an den grossen Kokelfluss* 5. Mühlbach 6. Leschkirch 7. Grossschenk *mit* Agnetheln 8. Reps
II. Broos	9. Broos 10. Déva 11. Illye *mit* Dobra 12. Nagy-Rápold 13. Vajda-Hunyad 14. Puj 15. Körösbánya *mit* Brád 16. Halmágy
III. Carlsburg	17. Carlsburg 18. Tövis 19. Zalathna 20. Topánfalva 21. Nagy-Enyed *mit* Maros-Ujvár 22. Blasendorf
IV. Klausenburg	23. Klausenburg 24. Doboka 25. Gyalu 26. Bánffy-Hunyad 27. Thorda 28. Thoroczkó
V. Szilágy-Somlyó	29. Szilágy-Somlyó *mit* Zovány 30. Tasnád 31. Zilah *mit* Hid-Almás 32. Szilágy-Cseh
VI. Dées	33. Dées *mit* Semesnye 34. Nagy-Somkut 35. Magyar-Lápos 36. Kápolnok-Monostor 37. Szamos-Ujvár 38. Bethlen 39. Balza 40. Mócs 41. Budafelka 42. Mezö-Szengyel
VII. Bistritz	43. Bistritz *mit* Tekendorf 44. Sächsisch-Reen 45. Naszód *mit* Szt. György 46. Borgo-Prund
VIII. Maros-Vásárhely	47. Dicsö-Szt. Márton *mit* Radnóth 48. Görgény-Szt. Imre *mit* Monor 49. Maros-Vásárhely *mit* Mezö-Madaras 50. Erdö-Szt. György 51. Szitás-Keresztur 52. Udvarhely
IX. Sepsi-Szt. György	53. Sepsi-Szt. György 54. Baróth 55. Kézdi-Vásárhely *mit* Barátos 56. Csik-Szt. Márton 57. Csik-Somlyó 58. Gyergyo-Szt. Miklós
X. Kronstadt	59. Kronstadt *mit* Törzburg 60. Hoszufalu
XI. Fogaras	61. Fogaras *mit* Persány 62. Utsa

186.

Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z d. 11. Września 1852,

do wszystkich uniwersytetów,

którem się nakazuje, iż całe powszechne prawo karne austryackie, stanowić ma przedmiot egzaminu przy pierwszem rygorozum dla pozyskania stopnia doktora praw.

Zważywszy, iż przez zmiany, zaprowadzone w ustawodawstwie karnem austryackiem ustały powody, dla których dawniej w największej części uniwersytetów austryackich, tylko ustawa karna o zbrodniach i postępowanie kryminalne, były przedmiotem egzaminu przy pierwszem rygorozum, dla dostąpienia godności doktora praw, ciężkie zaś przestępstwa policyjne i odnoszące się do nich postępowanie, stanowiły przedmiot czwartego rygorozum; zważywszy dalej, iż takie rozdzielenie w przyszłości przeciwnem by było tak systemowi rewidowanej ustawy karnej powszechnej z dnia 27. Maja r. b., jako też naturalnemu składowi rzeczy i jasnej dążności prawodawstwa, — nakazuje się niniejszem, iż z rokiem szkolnym 18$^{52}/_{53}$ w owych uniwersytetach powszechne austryackie prawo karne i postępowanie karne w całej swej objętości, jako przedmiot egzaminu przy tem rygorozum przyjętem być ma, przy którem dotąd tylko ustawa karna o zbrodniach egzaminowaną była.

Co do uniwersytetów, w których już dawniej całe nadane prawo karne było przedmiotem jednego a tego samego rygorozum, powyższe rozporządzenie zastosowac należy w tem znaczeniu, iż odtąd powszechne prawo karne z d. 27. Maja r. b., tudzież normy obowiązujące co do postępowania karnego, uważane być winny za główne podstawy egzaminu dotyczącego.

Thun m. p.

187.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 17. Września 1852,

obowiązujące w krajach koronnych Austryi wyższej i niższej i w Solnogrodzie,

mocą którego stanowi się, iż kwity wystawione przez c. k. władze górnicze administracyjne na odpłacone kapitały karbony brackiej, nie potrzebują do zapisywania ich w księgi publiczne, ani sporządzenia aktu notaryalnego, ani autentycznego wypisu notaryusza,

Z powodu wydarzonego przypadku, ministerstwo sprawiedliwości widzi się spowodowanem udzielić wszystkim sądom to objaśnienie, iż kwity wystawione przez c. k. władze górniczo-administracyjne, na odpłacone kapitały skarbnicy brackiej, jako wystawione przez władze publiczne, stosownie do litery §. 3. ustawy o notaryuszach z d. 29. Września 1850 Nr. 366 dz. pr. p., nie potrzebują do zapisywania ich w księgi publiczne ani sporządzenia aktu notaryalnego, ani autentycznego wypisu notaryusza.

Krauss m. p.

186.

Verordnung des Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 11. September 1852,

an alle Universitäten,

womit angeordnet wird, dass das gesammte österreichische allgemeine Strafrecht einen Gegenstand der Prüfung bei dem ersten Rigorosum zur Erlangung der juridischen Doctorswürde zu bilden habe.

Nachdem durch die Veränderungen in der österreichischen Strafgesetzgebung jene Gründe weggefallen sind, aus welchen früher an den meisten österreichischen Universitäten nur das Strafgesetz über Verbrechen und das Criminalverfahren bei dem ersten Rigorosum zur Erlangung der juridischen Doctorswürde geprüft wurde, die schweren Polizei-Uebertretungen aber und das bezügliche Verfahren einen Prüfungsgegenstand des vierten Rigorosums bildeten, und nachdem eine fernere derartige Trennung dem Systeme des revidirten allgemeinen Strafgesetzes vom 27. Mai d. J., dem natürlichen Sachverhältnisse und der klaren Tendenz der Gesetzgebung zuwiderlaufen würde, wird hiemit angeordnet, dass mit dem Studienjahre 18⁵²/₅₃ an diesen Universitäten das allgemeine österreichische Strafrecht und Strafverfahren in seinem ganzen Umfange zum Prüfungsgegenstande bei demjenigen Rigorosum zu machen sei, bei welchem bisher nur das Strafgesetz über Verbrechen geprüft wurde.

Für diejenigen Universitäten, an welchen schon früher das gesammte positive Strafrecht Gegenstand eines und desselben Rigorosums war, findet diese Verordnung ihre Anwendung in der Richtung, dass nunmehr das allgemeine Strafgesetz vom 27. Mai d. J. und die in Kraft bestehenden Normen über das Strafverfahren die Hauptgrundlagen der diessfälligen Prüfung zu bilden haben.

Thun *m. p.*

187.

Verordnung des Justizministeriums vom 17. September 1852,

wirksam für die Kronländer Oesterreich ob und unter der Enns und Salzburg,

wodurch bestimmt wird, dass die von den k. k. montanistischen Verwaltungsbehörden über heimgezahlte Bruderlad-Capitalien ausgestellten Quittungen zu ihrer Eintragung in die öffentlichen Bücher der Aufnahme eines Notariats-Actes und einer authentischen Ausfertigung eines Notares nicht bedürfen.

Aus Anlass eines vorgekommenen Falles findet sich das Justizministerium veranlasst, sämmtlichen Gerichten die Belehrung zu ertheilen, dass die von den k. k. montanistischen Verwaltungsbehörden über heimgezahlte Bruderlad-Capitalien ausgestellten Quittungen, da sie von öffentlichen Behörden ausgefertiget sind, nach dem Wortlaute des §. 3 der Notariats-Ordnung vom 29. September 1850, Nr. 366, Reichs-Gesetzblatt, zu ihrer Eintragung in die öffentlichen Bücher der Aufnahme eines Notariats-Actes und einer authentischen Ausfertigung des Notares nicht bedürfen.

Krauss *m. p.*

188.

Rozporządzenie naczelnika najwyższej władzy policyjnej z dnia 17. Września 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

dotyczące zakazu dziennika: „Berlinische Nachrichten von Staats- nnd gelehrten Sachen" **(Berlińskie wiadomości o rzeczach rządowych i uczonych, (Gazeta Haude-Spennera).**

Najwyższa władza policyjna uznała potrzebę, w myśl §. 23. ustawy o druku z dnia 27. Maja 1852 r. zakazać w całym obrębie państwa dziennik redagowany przez S. H. Spiker, pod nazwiskiem: „*Berlinische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen*" (Wiadomości berlińskie o rzeczach rządowych i uczonych), wychodzący w ekspedycyi gazet Haude-Spennera w Berlinie.

Kempen m. p. FML.

189.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 18. Września 1852,

którem się ogłasza czas, od którego wydawać się zaczną nowe monety na 10 procentów aliażowane.

Odnośnie do rozrządzenia z dnia 31. Lipca 1852 r. (dz. pr. p. str. 723), mocą którego aliaż srebra monetowego na talary, złotówki reńskowe, cwancygiery i półcwancygiery, ustanowionym został na 10 procent.; podaje się do wiadomości, iż w głównym urzędzie menniczym rozpoczną się wypłaty dla stron, oddających srebro od dnia dwudziestego Września r. b. w nowych monetach srebrnych, wybitych ze srebra mieszanego w stosunku dziesięciu części czystego srebra, a jednej części miedzi.

Baumgartner m. p.

188.

Verordnung des Chefs der Obersten Polizei-Behörde vom 17. September 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Kaiserstaates,

betreffend das Verbot der „Berlinischen Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen" (Haude-Spenner'schen Zeitung).

Die Oberste Polizei-Behörde findet das in der Haude- und Spenner'schen Zeitungs-Expedition in Berlin, unter der Redaction des S. H. Spiker erscheinende Tagesblatt: „Berlinische Nachrichten von Staats- und gelehrten Sachen" im Sinne des §. 23 der Press-Ordnung vom 27. Mai 1852 für den ganzen Umfang der Monarchie zu verbieten.

Kempen m. p., F.M.L.

189.

Erlass des Finanzministeriums vom 18. September 1852,

womit der Zeitpunct bekannt gemacht wird, mit welchem die Ausgabe der neuen zu zehn Percent legirten Silbermünzen zu beginnen hat.

Mit Beziehung auf den Erlass vom 31. Juli 1852 (Reichsgesetzblatt, Seite 723), womit die Legirung des Münzsilbers für Thaler, Gulden, Zwanziger und Zehner auf zehn Percent festgesetzt wurde, wird bekannt gemacht, dass bei dem Hauptmünzamte die Zahlungen an Silber liefernde Parteien vom 20. September d. J. angefangen, in neuen, nach dem Mischungsverhältnisse von neun Theilen Feinsilber und Einem Theile Kupfer legirten Silbermünzen stattfinden werden.

Baumgartner m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LIX.

Wydana i rozesłana: dnia 2. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LIX Stück.

Ausgegeben und versendet am 2. October 1852.

Część LIX.

Wydana i rozesłana dnia 2. Październ ika 1852 r.

190.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 16. Września 1852.

dotyczące zaprowadzenia ustawy prowizorycznej o postępowaniu procesowem cywilnem w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, województwie Serbskiem i banacie Temeskim.

W skutek upoważnienia, udzielonego ministerstwu sprawiedliwości Najwyższą uchwałą Najjaśniejszego Pana z d. 12. Września 1852 r. do poczynienia potrzebnych kroków w celu lepszego uregulowania postępowania sądowego cywilnego w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, województwie Serbskiem i banacie Temeskim, a tem samem do zaprowadzenia w tych krajach prowizorycznej ustawy sądowej cywilnej; rozporządza się co następuje:

I.

Z dniem 1. Stycznia 1853 r., zaprowadzoną będzie prowizorycznie z następującemi postanowieniami załączona ustawa sądowa cywilna *) we wszystkich władzach sądowych w królestwach Węgier, Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego.

Przeto uważane będą oraz za zniesione wszelkie dawniej istniejące przepisy o postępowaniu w sprawach cywilnych, odnoszące się do przedmiotów tejże ustawy procesowej.

II.

Postępowanie zatem prawne we wszystkich skargach, wniesionych od wyż rzeczonej chwili, lub względem których takowe dopiero rozpoczętem być ma, odbywać się będzie według przepisów niniejszej ustawy procesowej.

III.

Równie też sądy pierwszej instancyi winny będą postępować według przepisów niniejszej ustawy procesowej we wszelkich podaniach innego rodzaju, nie tyczących się wyłącznie czynności wpadkowych w procesach już wiszących, mianowicie we wszystkich podaniach o przypuszczenie dowodu na wieczną pamięć przez świadków lub

---

*) Tenże przepis (prowizoryczna ustawa sądowa cywilna dla Węgier, Kroacyi, Slawonii, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego) wydrukowaną została osobno w języku niemieckim w c. k. drukarni nadwornej i rządowej w wydaniu podręcznem urzędowem (8-vo) i jest tamże do nabycia. — Oprócz tego wyjdzie takowy także następnie w dziennikach krajowych dla Węgier, Kroacyi, Slawonii, dla województwa Serbskiego i banatu Temeskiego we wszystkich tamecznych językach krajowych.

LIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 2. October 1852.

190.

Justizministerial-Verordnung vom 16. September 1852,

die Einführung einer provisorischen Civilprocess-Ordnung in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate betreffend.

Da Seine k. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 12. September 1852 das Justizministerium zu ermächtigen geruht haben, das Erforderliche zur besseren Regelung des Civil-Rechtsverfahrens in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate zu verfügen und daher eine provisorische Civilprocess-Ordnung daselbst einzuführen, so wird hierüber Folgendes verordnet:

I.

*Vom 1. Jänner 1853 angefangen hat bei allen Gerichtsbehörden in den Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien, in der Woiwodschaft Serbien und in dem Temeser Banate, mit Ausnahme der Militärgränze, die beiliegende Civilprocess-Ordnung *) unter den nachstehenden Bestimmungen provisorisch in Kraft zu treten.*

Hiedurch sind zugleich alle früher bestandenen, auf die Gegenstände dieser Process-Ordnung sich beziehenden Vorschriften über das Verfahren in Civil-Rechtssachen als aufgehoben anzusehen.

II.

Daher ist das rechtliche Verfahren über alle Klagen, welche von dem gedachten Zeitpuncte an neu anhängig gemacht werden, oder über welche doch das Verfahren erst eingeleitet werden soll, nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu pflegen.

III.

Ebenso haben die Gerichtsbehörden erster Instanz alle Einschreitungen anderer Gattung, welche nicht blosse Zwischenhandlungen in Processen betreffen, worüber die Verhandlung bereits im Zuge sich befindet, insbesondere alle Gesuche um Zulassung einer Beweisführung zum ewigen Gedächtnisse durch Zeugen oder Sachverständige, um die Bewilligung

---

**) Diese Vorschrift (provisorische Civilprocess-Ordnung für Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat) wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in amtlicher Hand-Ausgabe (8vo) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess nachträglich auch in den Landesgesetzblättern für Ungarn, Croatien und Slavonien, die serbische Woiwodschaft mit dem Temeser Banate in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.*

biegłych, o pozwolenie zapowiedzenia, aresztu, sekwestracyi lub innych prowizorycznych środków zabezpieczenia, o przywrócenie do dawnego stanu, o udzielenie lub dalsze prowadzenie egzekucyi, choćby rzeczone podania już dawniej były wniesione, skoro tylko w czasie działalności nowej ustawy procesowej, nie zapadła jeszcze żadna decyzya na takowe.

IV.

Jeżeli wyniesione skargi lub prożby, w których według Art. I i II. postępowanie dopiero rozpoczętem być ma, nie zgadzają się z przepisami nowej ustawy procesowej, winien będzie sąd jeszcze przed rozpoczęciem postępowania, według okoliczności z zawezwaniem stron przed siebie, udzielić im potrzebne objaśnienia, a w razie potrzeby wyznaczyć im stosowny termin do poprawienia podania.

V.

Co się tycze procesów, w których już jest rozpoczętem postępowanie przy zaprowadzeniu nowej ustawy procesowej, których atoli do orzeczenia wyroku jeszcze nie wyniesiono, jeżeli w tym celu jedna lub druga strona uczyni podanie, sąd wyznaczy termin sądowy i dochodzić będzie, co uczynić należy dla poprawienia dotychczasowego postępowania, ażeby takowe dalej prowadzić można stosownie do przepisów nowej ustawy procesowej. Odpowiednio temu należy wedle potrzeby uzupełnić postępowanie.

VI.

Procesa, podane już do orzeczenia w pierwszej instancyi, będą wprawdzie rozsądzone i orzeczone według ustaw dotąd obowiązujących. Wszelkie atoliż orzeczenia, wystawiane będą w formie przepisanej w ustawie procesowej. Równie, jeżeli przy rozsądzeniu idzie o wyprowadzenie dowodu ze świadków lub biegłych, albo o złożenie przysięgi. prowadzenie dowodu tego nakazanem i uskutecznionem będzie według postanowień tejże ustawy procesowej.

VII.

W taki sam sposób postępować należy przy rozstrzygnieniach wyższych instancyj, mających być wydanemi po zaprowadzeniu niniejszej ustawy procesowej w sprawach spornych, osądzonych już w niższej instancyi. Przytem zachować należy przepis §. 22. Najwyższego postanowienia z d. 3. Listopada 1849 r., wydanego w przedmiocie urządzenia prowizorycznego sądów i ustawy procesowej w Węgrzech, tudzież Najwyższego postanowienia z dnia 1. Marca 1850, dla Kroacyi i Slawonii, według którego oprócz odwołania się (apelacyi) i odnowienia procesu *(novum simplex)*, wszystkie inne, w myśl dawniejszych ustaw w mocy zostające środki prawa za nieprzypuszczalne uznane zostały.

VIII.

Odwołania się i rekursa, przeciw dawniej zapadłym, lecz jeszcze w moc prawa nie weszłym wyrokom i rezolucyom, będą od chwili zaprowadzenia nowej ustawy proceso-

eines Verbotes, Arrestes, einer Sequestration oder anderer provisorischer Sicherstellungsmittel, um die Wieder-Einsetzung in den vorigen Stand, um Ertheilung oder Fortsetzung der Execution nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu behandeln, wenn gleich diese Gesuche schon früher angebracht worden wären, ohne dass jedoch zur Zeit der eingetretenen Wirksamkeit der Process-Ordnung noch eine Verfügung darüber getroffen worden ist.

IV.

In soferne bereits eingebrachte Klagen oder Gesuche, worüber die Verhandlung nach den Artikeln I und II erst einzuleiten ist, den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht entsprechen, hat das Gericht vor der Einleitung der Verhandlung den Parteien darüber allenfalls unter Vorladung derselben die erforderliche Belehrung und nöthigenfalls zur verbesserten Ueberreichung eine angemessene Frist zu ertheilen.

V.

In denjenigen Rechtsstreitigkeiten, worüber die Verhandlung bei Beginn der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung bereits eingeleitet ist, welche aber noch nicht zur Urtheilsschöpfung eingereicht sind, hat das Gericht, im Falle von dem einen oder dem anderen Theile um die Fortsetzung des Verfahrens angesucht wird, sogleich eine Tagsatzung anzuordnen, um bei derselben ins Klare zu setzen, was zur Verbesserung des bisherigen Verfahrens vorzukehren sei, damit dasselbe nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung fortgesetzt werden könne. Hienach ist die erforderliche Ergänzung des Verfahrens einzuleiten.

VI.

Die zum Erkenntnisse in erster Instanz bereits überreichten Rechtsstreitigkeiten sind zwar nach den bisher bestandenen Gesetzen zu beurtheilen und zu entscheiden. Alle Erkenntnisse sind jedoch in der durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Form auszufertigen. Auch ist, in soferne es bei der Entscheidung auf die Ausführung eines Beweises durch Zeugen oder durch Sachverständige, oder auf die Ablegung eines Eides ankommt, dieselbe nach den Bestimmungen dieser Process-Ordnung anzuordnen und zu bewerkstelligen.

VII.

Auf gleiche Weise ist sich auch in Rücksicht der Entscheidungen höherer Instanz zu benehmen, welche erst nach eingetretener Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung über früher in unterer Instanz bereits entschiedene Rechtsstreitigkeiten zu fällen sind. Zugleich ist aber hiebei auch die Bestimmung des §. 22 der Allerhöchsten Entschliessung vom 3. November 1849 über die provisorische Gerichtsverfassung und Process-Ordnung in Ungarn und jener vom 1. März 1850 für Croatien und Slavonien zu beobachten, nach welcher ausser der Berufung (Appellation) und der Erneuerung des Rechtsstreites (novum simplex) *alle übrigen im Sinne der früheren Gesetze bestandenen Rechtsmittel für unstatthaft erklärt worden sind.*

VIII.

Berufungen und Recurse sind, von der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung angefangen, gegen die früher ergangenen, aber noch nicht zur Rechtskraft gediehenen Urtheile

wej w formach i terminach w tejże ustawie przepisanych podawane, i w formie tamże przepisanej rozstrzygane.

IX.

Rozporządzenia sądowe, doręczane będą od chwili zaprowadzenia niniejszej ustawy procesowej, także we wszystkich jeszcze wiszących procesach według przepisów tejże ustawy.

X.

Zostaje w swej mocy postanowienie §. 29. Najwyższego rozporządzenia z dnia 3. Listopada 1849 r. dla Węgier, tudzież z d. 1. Marca 1850 r. dla Kroacyi i Slawonii, mocą którego wszystkie procesa, odnoszące się do stosunków awitykalnych, tudzież wszelkie spory, dotyczące zastawu dóbr szlacheckich, jeżeli już są wytoczone, zawieszone zostały w swym biegu aż do dalszego rozporządzenia i nie mogą oraz w ciągu zawieszenia sądownictwa nowe procesa na zasadzie co dopiero wyrażonych pretensyj prawnych być rozpoczęte.

XI.

Posiadaczom gruntów, z których posiadaniem połączona była urbaryalność, obecnie zniesiona, nie będą mogły być wypowiedziane kapitały, pożyczone im przed 11. Kwietnia 1848 r., z wyjątkiem wekslów, zasadzających się na stosunkach handlowych, i tylko niezapłacone prowizye prawne ściągane być mogą w drodze sądowego postępowania. Do tego stosunku więc nie odnosi się przepis §. 446. ustawy procesowej o nieprzypuszczalności jakiegokolwiebądź moratoryum, a sądy nie będą przyjmować skarg lub prożb o egzekucyę, wspomnionemu postanowieniu przeciwnych.

XII.

Ponieważ nie wszędzie zaprowadzone są księgi gruntowe lub intabulacyjne, lub inne tym podobne, przeto postanowienia, zawarte po różnych miejscach ustawy procesowej, a mianowicie w rozdziale dwudziestym drugim o egzekucyi, odnoszące się do zarządzeń w księgach publicznych, zastosowane będą tam tylko, gdzie takowe księgi istnieją, i o tyle tylko, o ile pozwala tego urządzenie tychże ksiąg. Dla tego też winny będą sądy przestrzegać przepisów, zawartych w rozdziale dwudziestym trzecim o rozdzieleniu ceny kupna dóbr, sprzedanych w drodze egzekucyi, wymagających istnienia ksiąg publicznych, tam tylko, gdzie takowe księgi istnieją, mianowicie sprawić sobie wiadomość należytą o wierzycielach hipotecznych, potrzebną do rozdzielenia ceny kupna, gdzie księgi publiczne albo wcale nie istnieją, albo należytego urządzenia nie mają, przez wezwanie edyktalne, §m 509 przewidziane.

XIII.

Ponieważ dopiero uregulowanemi być muszą osobną Najwyższą ustawą stosunki względem niektórych dóbr nieruchomych, wynikające z dawnego prawa *avicitatis*, i

und Bescheide in den, durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Formen und Fristen anzubringen und in der darin festgesetzten Form zu entscheiden.

IX.

Die Zustellung der gerichtlichen Verordnungen hat, von dem Zeitpuncte der Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung angefangen, auch in allen noch hangenden Rechtsstreitigkeiten nach den Vorschriften derselben zu geschehen.

X.

Die Bestimmung des §. 29 der Allerhöchsten Entschliessung vom 3. November 1849 für Ungarn und jener vom 1. März 1850 für Croatien und Slavonien, wornach alle Rechtsstreitigkeiten, welche sich auf Aviticitätsverhältnisse beziehen und alle die Verpfändung adeliger Güter betreffenden Processe, in soferne dieselben schon im Gange sind, bis auf weitere Verfügung einem Gerichtsstillstande unterzogen wurden, und auf Grundlage der eben aufgezählten Rechtsansprüche während der Dauer dieses Rechtsstillstandes keine neuen Processe anhängig gemacht werden dürfen, bleibt unverändert.

XI.

Denjenigen Grundbesitzern, mit deren Grundbesitze eine nunmehr aufgehobene Urbarialität verbunden war, dürfen Capitalien, welche ihnen vor dem 11. April 1848 dargeliehen worden sind, mit Ausnahme der aus Handelsverbindungen herrührenden Wechsel nicht aufgekündiget, und nur die unbezahlten gesetzlichen Zinsen dürfen im Wege des gerichtlichen Verfahrens eingetrieben werden. Auf dieses Verhältniss hat daher die Anordnung des §. 446 der Process-Ordnung über die Unzulässigkeit jedes Moratoriums keinen Bezug, und der angeführten Bestimmung zuwider laufenden Klagen oder Executionsführungen darf von den Gerichten keine Folge gegeben werden.

XII.

Da Grund- oder Intabulationsbücher oder denselben ähnliche öffentliche Bücher nicht überall bestehen, so sind auch die, an mehreren Stellen der Process-Ordnung, insbesondere in dem zwei und zwanzigsten Hauptstücke von der Execution enthaltenen Bestimmungen, welche sich auf Vorkehrungen in den öffentlichen Büchern beziehen, nur dort, wo dergleichen Bücher bestehen, und in soweit in Anwendung zu bringen, als es die Beschaffenheit der Bücher gestattet. Daher haben die Gerichtsbehörden auch diejenigen Vorschriften des drei und zwanzigsten Hauptstückes über die Vertheilung des Kaufschillinges im Executionswege verkaufter Güter, welche den Bestand der öffentlichen Bücher voraussetzen, nur dort zu beobachten, wo dieselben vorhanden sind, und sich insbesondere die zum Zwecke der Kaufschillingsvertheilung erforderliche Kenntniss der Pfandgläubiger, im Falle öffentliche Bücher gar nicht, oder nicht in gehöriger Beschaffenheit vorhanden sind, durch die im §. 509 vorgesehene Edictalvorladung zu verschaffen.

XIII.

Da ferner die rücksichtlich mehrerer unbeweglicher Güter obwaltenden, aus der bestandenen Aviticität und den sogenannten Pfandverträgen (contractibus pignoratitiis, emtio-

z tak zwanych kontraktów zastawu *contractibus pignoratitiis, emtionibus et conditionibus temporaneis)*, przeto stanowi się względem prowadzenia egzekucyi co do tychże dóbr, iż takowe, podobnie jak inne dobra, nietylko podciągnięte być mogą według przepisów nowej ustawy procesowej, pod sekwestracyę i wydzierżawienie, lecz także oszacowane i sprzedane w drodze egzekucyi (§§. 480—525). Jednakże, dopóki nie nastąpi uregulowanie rzeczonych stosunków Najwyższą ustawą, zastrzeżone będą dłużnikowi prawa wykupna, służące mu na mocy dotychczasowych ustaw krajowych, a zaś tym, którzy z dawniejszych stosunków awitykalnych lub z kontraktów zastawu prawa sobie do dóbr roszczą, wynikające ztąd pretensye do kupiciela o tyle, o ile takowe utrzymanemi będą, wydać się mającem Najwyższem postanowieniem.

XIV.

W procesach wekslowych zachowane będzie, począwszy od d. 1. Stycznia 1853 także w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, województwie Serbskiem i banacie Temeskim, postępowanie wekslowe, ogłoszone dla kilku innych krajów koronnych rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 25. Stycznia 1850 r. Nr. 52 dz. pr. p., przez co zniesionemi zostają rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 25. Stycznia 1850 N. 53 dz. pr. p. i druga część XV. Art. prawa węgierskiego z r. 1840, równie jak odnoszące się do niego postanowienia Art. VI. z roku 1844.

O ile zaś postępowanie wekslowe nie zawiera szczególnych przepisów, postępować należy także i w sprawach wekslowych według niniejszej ustawy procesowej. Stanowi się przeto w szczególności, iż odwołanie się, uczynione w §. 12 postępowania wekslowego na niektóre postanowienia Najwyższej uchwały z dnia 18. Październ. 1845 o procesie sumarycznym nie będzie zastosowane w rzeczonych tu krajach koronnych, lecz w miejsce tejże przestrzegać należy przepisów nowej ustawy procesowej cywilnej z odmianami, objętemi w postępowaniu wekslowem, a mianowicie w §. 12 onegoż.

XV.

Postępowanie krydalne, przepisane w Art. XXII. sejmu z r. 1840, zostanie tym czasem w swej mocy, o ile takowe nie zostało zmienione przez inne w tym czasie wydane rozporządzenia. Jednakże niemniej i w procesie krydalnym, zastosować należy przepisy nowej ustawy procesowej co do rodzaju środków dowodowych i ocenienia ich masy prawnej.

Alienacya majątku krydalnego, odbywać się winna według przepisów zawartych w postępowaniu sądowem co do oszacowania i licytacyi dóbr, podciągniętych pod egzekucyę tak ruchomych jako też nieruchomych. Oraz nakazuje się, iż różnica jaka dotąd zachowywaną bywała przy alienacyi majątku krydalnego między dobrami nieszlacheckiemi a szlacheckiemi, na przyszłość ustaje, i dobra ostatniego tego rodzaju,

nibus et venditionibus temporaneis) *herrührenden Verhältnisse erst durch ein besonderes Allerhöchstes Gesetz geregelt werden müssen, so wird in Ansehung der Executionsführung auf solche Güter bestimmt, dass dieselben zwar so wie andere Güter nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht nur der Sequestration oder Verpachtung, sondern auch der executiven Schätzung und Feilbietung (§§. 480 - 525) unterzogen werden können. Doch soll in so lange, bis die Regelung der obenerwähnten Verhältnisse durch ein Allerhöchstes Gesetz erfolgt seyn wird, dem Schuldner das, nach den bisherigen Landesgesetzen zustehende Wieder-Einlösungsrecht, und denjenigen, welchen aus der bestandenen Aviticität oder aus Pfandverträgen etwa Rechte auf das Gut zukommen, die hieraus entspringenden Ansprüche gegen den Käufer in soweit vorbehalten bleiben, als sie durch die erfliessende Allerhöchste Bestimmung werden aufrecht erhalten werden.*

XIV.

In Wechselstreitigkeiten ist vom 1. Jänner 1853 angefangen, auch in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate das, mit Justizministerial-Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 52 des Reichs-Gesetzblattes, für mehrere andere Kronländer kundgemachte Wechselverfahren zu beobachten, wodurch die Justizministerial-Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 53 des Reichs-Gesetzblattes und der zweite Theil des XV. ungarischen Gesetz-Artikels vom Jahre 1840, sowie die auf denselben Bezug habenden Bestimmungen des VI. Artikels vom Jahre 1844 ausser Kraft zu treten haben.

In sofern jedoch das Wechselverfahren keine besonderen Vorschriften enthält, ist sich auch in Wechselstreitigkeiten nach der gegenwärtigen Process-Ordnung zu benehmen. Daher wird insbesondere erklärt, dass die in dem §. 12 des Wechselverfahrens vorkommende Beziehung auf einige Bestimmungen der Allerhöchsten Entschliessung vom 18. October 1845 über den summarischen Process in den hier erwähnten Kronländern keine Anwendung finde, sondern anstatt der letzteren die Vorschriften der neuen Civilprocess-Ordnung mit den, in dem Wechselverfahren und insbesondere in dem §. 12 desselben selbst enthaltenen Abweichungen zu gelten haben.

XV.

Das durch den Artikel XXII des Reichstages vom Jahre 1840 vorgeschriebene Concurs-Verfahren bleibt, in sofern dasselbe nicht durch andere inzwischen erlassene Verfügungen bereits Abänderungen erlitten hat, einstweilen in Kraft. Doch sind auch im Concursprocesse die Vorschriften der neuen Process-Ordnung über die Beschaffenheit der Beweismittel und die Beurtheilung der rechtlichen Kraft derselben in Anwendung zu bringen.

Die Veräusserung des Concurs-Vermögens ist nach den über die Schätzung und Feilbietung in Execution gezogener beweglicher und unbeweglicher Güter in der Process-Ordnung enthaltenen Bestimmungen vorzunehmen. Zugleich wird angeordnet, dass der in Beziehung auf die Veräusserung des Concurs-Vermögens bisher bestandene Unterschied zwischen unadeligen und adeligen Gütern künftig aufzuhören habe, und auch die Güter der letzteren Art, unter den im Artikel XIII der gegenwärtigen Verordnung erwähnten

podlegać mogą alienacyi podobnie jak wszelki inny majątek krydalny, pod zastrzeżeniami w Art. XIII. niniejszego rozporządzenia wspomnionemi.

XVI.

W postępowaniu przed sądami wojskowemi, niniejsza ustawa procesowa nie będzie mieć zastosowania.

XVII.

Ponieważ zresztą tak niniejsze rozporządzenie, jak ustawa procesowa, pierwotnie w języku niemieckim są sporządzone, przeto wszelkie tłómaczenia na inne języki krajowe, które niebawem uskutecznione będą, według tekstu niemieckiego ocenione być winny.

Krauss m. p.

191.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 22. Września 1852,

którem, w dodatku do rozrządzenia z dnia 14. Sierpnia 1852 r. (Nr. 163 dz. pr. p. Cz. L.) **wymienione zostają kasy rządowe królestwa Dalmacyi, w których kaucya od wydawania peryodycznego pisma drukowego treści politycznej, lub w razie zasądzenia wyrokiem sądowym pisma drukowego peryodycznego, złożoną być winna.**

W dodatku do tutejszego rozrządzenia z dnia 14. Sierpnia 1852 r. Nr. 160 dz. pr. p. Cz. L, podaje się do wiadomości, iż dla królestwa Dalmacyi, wyznacza się główną kasę krajową w Zadrze, tudzież kasy obwodowe w Spalato, Raguzie i Cattaro jako kasy rządowe, w których składana być może kaucya od wydawania peryodycznego pisma drukowego treści politycznej, lub w razie zasądzenia wyrokiem sądowym pisma drukowego peryodycznego.

Baumgartner m. p.

192.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 25. Września 1852,

objaśniające §. 3. cesarskiego rozporządzenia z dnia 20. Marca 1851 co do zgłaszania pretensyj, opartych na prawie cywilnem do majątku, ogłoszonego za przepadły, osób w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, województwie Serbskiem i w banacie Temeskim.

Na wniesione zapytanie, w jaki sposób obliczonym być ma termin 6-miesięczny, wyrażony w §fie 3. rozporządzenia cesarskiego z d. 20. Marca 1851 r., Nr 72. dz. pr. p. wyznaczony do zgłoszenia się z pretensyami do majątku, skonfiskowanego osobom zasądzonym za zbrodnię stanu przez sądy wojenne, w tych przypadkach, w których przy upływie terminu sześciu miesięcy po wydaniu wspomnionego rozporządzenia cesarskiego, wyroki sądów wojennych jeszcze nie zapadły, albo jeszcze przez pisma publiczne

Beschränkungen gleich allem übrigen Concurs-Vermögen der Veräusserung unterzogen werden können.

XVI.

Auf das Verfahren vor den Militärgerichten findet die gegenwärtige Process-Ordnung keine Anwendung.

XVII.

Da übrigens die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Process-Ordnung selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst sind, so sind die, unverzüglich davon zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach diesem Texte zu beurtheilen.

Krauss m. p.

191.

Erlass des Finanzministeriums vom 22. September 1852,

womit nachträglich zu dem Erlasse vom 14. August 1852, Nr. 163, Reichsgesetzblatt St. L, jene Staatscassen des Königreiches Dalmatien namhaft gemacht werden, bei denen die Caution für Herausgabe einer periodischen Druckschrift politischen Inhaltes, oder im Falle einer gerichtlichen Verurtheilung einer periodischen Druckschrift erlegt werden kann.

Im Nachhange zum hierortigen Erlasse vom 14. August 1852, Nr. 163, Reichsgesetzblatt St. L, wird bekannt gemacht, dass für das Königreich Dalmatien die Staatscassen, bei denen die Caution für Herausgabe einer periodischen Druckschrift politischen Inhaltes, oder im Falle einer gerichtlichen Verurtheilung einer periodischen Druckschrift, erlegt werden kann, die Landes-Hauptcasse in Zara, *dann die Kreiscassen zu* Spalato, Ragusa *und* Cattaro *sind.*

Baumgartner m. p.

192.

Verordnung des Justizministeriums vom 25. September 1852,

zur Erläuterung des §. 3 der kaiserlichen Verordnung vom 20. März 1851, über die Anmeldung der Privatrechts-Ansprüche auf das für verfallen erklärte Vermögen kriegsgerichtlich verurtheilter Personen in Ungarn, Croatien und Slavonien, der Woiwodschaft Serbien und dem Temeser Banate.

Ueber die entstandene Frage, wie die in dem §. 3 der kaiserlichen Verordnung vom 20. März 1851, Nr. 72 des Reichsgesetzblattes, festgesetzte Frist von sechs Monaten zur Anmeldung der Ansprüche auf das confiscirte Vermögen wegen Hochverrathes kriegsrechtlich verurtheilter Personen in denjenigen Fällen zu berechnen sei, in welchen die kriegsgerichtlichen Urtheile bei Ablauf der Frist von sechs Monaten nach dem Tage der erwähnten kaiserlichen Verordnung noch nicht ergangen oder doch durch die öffentlichen Blätter noch

ogłoszonemi nie zostały, równie jak w przypadkach, w których wyroki dopiero w przyszłości wydanemi i ogłoszonemi będą; ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem finansów, wydają następujące objaśnienie:

W przypadkach, w których wyroki sądów wojennych w pismach publicznych ogłoszonemi zostały dopiero po upływie terminu wyznaczonego w §. 3. wspomnionego rozporządzenia cesarskiego, zgłosić się należy ze wszystkiemi pretensyami do majątku konfiskacyi ulegającego, w przeciągu 6u miesięcy od dnia niniejszego rozporządzenia; w przypadkach zaś, w których wyroki dopiero po niniejszem rozporządzeniu wydanemi, lub po temże przez pisma publiczne ogłoszonemi będą, w przeciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym każdy wyrok zosobna w pismach publicznych ogłoszonym zostanie.

Krauss m. p.

193.

Rozrządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 27. Września 1852,

obowiązujące w królestwach Węgier, Kroacyi i Slawonii z wybrzeżem Kroackiem, w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem, województwie Serbskiem i banacie Temeskim, tudzież w Wielkiem-księstwie Krakowskiem;

którem, na mocy Najwyższego postanowienia z d. 4. Maja 1852, zaprowadzoną zostaje chłosta cielesna jako kara dyscyplinarna w domach kary i zakładach więziennych, przeciw zasądzonym i więźniom pod śledztwem zostającym, z pewnemi ograniczeniami i ostrożnościami.

Ponieważ Jego c. k. apostolska Mość zezwolić raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z d. 4. Maja 1852 Nr. 102 dz. pr. p., ażeby kara cielesna, jako kara dyscyplinarna, zaprowadzoną została w domach kary i zakładach więziennych, przeciw zasądzonym i więźniom pod śledztwem zostającym tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, z pewnemi ograniczeniami i ostrożnościami, a na mocy patentu cesarskiego z dnia 27. Maja 1852 ogłoszona rewidowana księga ustaw karnych weszła w wykonanie z dniem 1. Września 1852 r. także i w królestwach Węgier, Kroacyi i Slawonii, z wybrzeżem Kroackiem, w Wielkim-księstwie Siedmiogrodzkiem, w województwie Serbskiem z banatem Temeskim i w Wielkiem-księstwie Krakowskiem; przeto ogłoszony i przepisany zostaje przepis ten także i dla tychże krajów koronnych.

Rzeczona kara dyscyplinarna tylko w następujących przypadkach wykonywaną będzie:

a) w razie ciężkiej obrazy słowem lub czynem wyrządzonej urzędnikom jako też straży i innemu personale dozorczemu;

b) w razie złośliwego uszkodzenia lub zniszczenia części i efektów do urządzenia aresztu należących, tudzież efektów żywności, wyjąwszy w przypadkach, w których się wykazuje istota czynu zbrodniowego.

nicht bekannt gemacht waren, oder in welchen die Schöpfung und Bekanntmachung derselben erst in der Folge vor sich gehen wird, hat das Justizministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium der Finanzen die Erläuterung dahin zu erlassen befunden:

In denjenigen Fällen, in welchen die kriegsgerichtlichen Urtheile erst nach dem Verlaufe der in dem §. 3 der erwähnten kaiserlichen Verordnung bestimmten Frist durch die öffentlichen Blätter kundgemacht worden sind, hat die Anmeldung aller Ansprüche auf das dadurch der Confiscation unterworfene Vermögen binnen sechs Monaten vom Tage der gegenwärtigen Verordnung, in denjenigen Fällen aber, in welchen die Urtheile erst nach dieser Verordnung geschöpft oder doch erst nach derselben durch die öffentlichen Blätter bekannt gemacht werden, binnen sechs Monaten vom Tage der Bekanntmachung jedes Urtheiles durch die öffentlichen Blätter zu geschehen.

Krauss *m. p.*

193.

Erlass des Ministeriums der Justiz und des Innern vom 27. September 1852,

giltig für das Königreich Ungarn, Croatien und Slavonien mit dem croatischen Küstenlande, das Grossfürstenthum Siebenbürgen, die Woiwodschaft Serbien und das Temeser Banat, und das Grossherzogthum Krakau,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 4. Mai 1852 die körperliche Züchtigung als Disciplinarstrafe in den Strafhäusern und in den Gefangen-Anstalten der Gerichte wider Sträflinge und Untersuchungs-Gefangene unter bestimmten Einschränkungen und Vorsichtsmassregeln eingeführt wird.

Nachdem Seine kaiserliche königliche Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 4. Mai 1852 (Nr. 102 des Reichsgesetzblattes) zu gestatten geruht haben, dass die körperliche Züchtigung als Disciplinarstrafe in den Strafhäusern und Gefangen-Anstalten der Gerichte wider Sträflinge und Untersuchungs-Gefangene, dort, wo eine Nothwendigkeit hiezu vorhanden ist, unter bestimmten Einschränkungen und Vorsichtsmassregeln eingeführt werde: so wird diese Vorschrift bei dem Umstande, als das mit dem kaiserlichen Patente vom 27. Mai 1852 kundgemachte revidirte Strafgesetzbuch mit 1. September 1852 auch in den Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien mit dem croatischen Küstenlande, dem Grossfürstenthume Siebenbürgen, der Woiwodschaft Serbien und dem Temeser Banate und dem Grossherzogthume Krakau in Wirksamkeit getreten ist, auch für diese Kronländer kundgemacht, und zur Darnachachtung vorgezeichnet:

Diese Disciplinarstrafe hat nur in folgenden Fällen in Anwendung zu kommen:

a) *bei grober, wörtlicher oder thätlicher Beleidigung der Beamten, wie auch der Wache und des sonstigen Aufsichtspersonales;*

b) *bei boshafter Beschädigung oder Zerstörung von Arrest-Einrichtungsstücken und Effecten, oder von Nahrungsmitteln, ausgenommen in Fällen des vorhandenen Thatbestandes von Verbrechen:*

c) w razie spiknienia się lub czynnego oporu przeciw przełożonym, straży lub personale dozorczemu;

d) w innych przypadkach przestępstwa, po bezskutecznem użyciu kar łagodniejszych; nakoniec

e) jeżeli, z uwagi na usposobienie umysłowe i stopień oświecenia osoby pod karę podpadłej, wszakże to tylko w razach ważniejszych przekroczeń, użycie wszelkiej innej kary już naprzód za bezskuteczne uznanem będzie.

Kijami karani być mogą mężczyzni dorośli, rózgami zaś młodzieńcy, nie mający spełna lat 18 i osoby żeńskie; w każdym jednak tu razie tylko po uprzedniem obejrzeniu i oświadczeniu zdania lekarza lub chirurga. Liczba razów nie powinna nigdy przenosić nad 20. Do wymierzenia tej kary, którą zawsze poprzedzić winno sporządzenie krótkiego konstytutu względem zachodzącego przypadku kary, upoważniony jest w domach kary przełożony ich, a to, jeżeli nie przenosi 10 razów, za następnem zawiadomieniem przełożonej władzy politycznej, oprócz tego zaś tylko po uprzednio zasiągnionem pozwoleniu władzy przełożonej. Przeciw więźniom pod śledztwem zostającym, tudzież przeciw skazanym w więzieniach sądowych, wyż rzeczona kara tylko na mocy uchwały sądowej wymierzoną być może, o czem też w protokole karnym dyscyplinarnym wzmiankę uczynić należy.

Bach m. p. **Krauss** m. p.

194.

Patent cesarski z dnia 29. Września 1852,

obowiązujący w całym obrębie państwa

mocą którego rozpisują się podatki bezpośrednie na rok administracyjny 1853.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Dla pokrycia potrzeb państwa w roku administracyjnym 1853, rozporządzamy, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasiągnieniu zdania Naszej Rady państwa, co następuje:

c) bei Zusammenrottungen und bei thätlicher Widerstandleistung gegen die Vorgesetzten, die Wache oder das Aufsichtspersonale;

d) in anderen Uebertretungsfällen nach fruchtloser Anwendung der gelinderen Strafmittel, und endlich

e) wenn mit Rücksicht auf die Gemüthsart und Bildungsstufe des zu bestrafenden Individuums, jedoch nur bei erheblicheren Disciplinarvergehen die Anwendung jeder anderen Strafe im Vorhinein als unwirksam anerkannt werden sollte.

Mit Stockstreichen dürfen nur erwachsene Männer, mit Ruthenstreichen aber Jünglinge, die das 18. Lebensjahr noch nicht zurückgelegt haben und Weibspersonen, jedesmal gegen vorläufige Besichtigung und Beurtheilung durch einen Heil- oder Wundarzt gezüchtiget werden. Die Zahl der Streiche soll sich nie über 20 erstrecken. Zur Verhängung dieser Strafe, welcher die Aufnahme eines kurzen Constitutes über den Straffall vorangehen muss, ist in den Strafhäusern der Vorstand, wenn sie nicht 10 Streiche überschreitet, gegen nachträgliche Anzeige an die vorgesetzte politische Behörde, ausserdem aber gegen vorläufig einzuholende Bewilligung der vorgesetzten Behörde ermächtiget. Gegen Untersuchungs-Gefangene und Sträflinge in den Gefangen-Anstalten der Gerichte darf diese Strafe nur in Folge Beschlusses des Gerichtes verhängt und es muss der Vollzug in dem Disciplinar-Strafprotokolle angemerkt werden.

Bach m. p. **Krauss** m. p.

194.

Kaiserliches Patent vom 29. September 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit die directen Steuern für das Verwaltungsjahr 1853 ausgeschrieben werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Zum Behufe der Bedeckung der Staats-Erfordernisse im Verwaltungsjahre 1853 finden Wir, nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes Folgendes anzuordnen:

Pierwsze. W roku administracyjnym 1853, opłacane będą podatki gruntowe, domowe, zarobkowe i dochodowe, wraz z dodatkami do nich, w tym samym wymiarze i według tych postanowień, jakie były przepisane na rok 1852, przyczem czynimy zastrzeżenie, iż zmiany tak co do wysokości, jako też co do sposobu opłacania podatków bezpośrednich, w miarę potrzeby będą poczynione i do powszechnej wiadomości podane.

Drugie. Do tych krajów koronnych, w których podatek gruntowy według wykazów stałego katastru po szesnaście złotych reńskich od stu złotych reńskich czystego dochodu, jako podatek zwyczajny nałożony być ma, policzyć także należy na rok administracyjny 1853 ową część Naszego królestwa Czeskiego, w którym kataster obecnie ukończonym został.

Nasz minister finansów, poleconem sobie ma wykonanie niniejszego rozporządzenia.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego dziewiątego Września, tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego roku, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Baumgartner** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

Erstens. Im Verwaltungsjahre 1853 sind die Grundsteuer, die Gebäudesteuer die Erwerbsteuer und die Einkommensteuer, sammt den Zuschlägen zu diesen Steuern, in dem Ausmasse und nach den Bestimmungen, die für das Jahr 1852 vorgeschrieben wurden, zu entrichten, wobei Wir Uns jedoch vorbehalten, die im Laufe des Verwaltungsjahres etwa erforderlichen Veränderungen in dem Ausmasse und der Entrichtungsart der directen Abgaben, nach Massgabe des Erfordernisses eintreten und allgemein kundmachen zu lassen.

Zweitens. Den Kronländern, in welchen die Grundsteuer nach den Ergebnissen des stabilen Katasters mit sechzehn Gulden von hundert Gulden Rein-Ertrag als ordentliche Steuer umzulegen ist, wird für das Verwaltungsjahr 1853 auch jener Landestheil Unseres Königreiches Böhmen, in welchem der Kataster nunmehr vollendet ist, beigezählt.

Unser Finanzminister ist mit der Ausführung dieser Anordnungen beauftragt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, den neun und zwanzigsten September, Eintausend Achthundert zwei und fünfzig, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p.

(L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **A. Baumgartner** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

ОБЩІЙ

ЗАКОНОВЪ ДЕРЖАВНЫХЪ И ПРАВИТЕЛЬСТВА ВѢСТНИКЪ

для

Цѣсарства Австріи.

Часть. LIX.

Выдано и розослано дня 2. Жовтня 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 2. October 1852.

LIX. Часть.

Выдано и розôслано дня 2. Жовтня 1852.

190.

Роспоряженье міністерства правосудія зъ дня 16. Вересня 1852,

дотычно запроваженя тимчасового цівілно-тяжевного порядку въ Униграхъ, Хорваціи, Славоніи, Сербской Воеводинѣ и въ Темешскôмъ Банатѣ.

Понеже Его ц. к. апостолске Величество изволили Всевысоч. рѣшеньемъ зъ д. 12. Вересня 1852 міністерство правосȣдія ȣ̂уполновластити, абы тое, що для лȣчшого ȣ̂управилненя цівілного правного постȣпаня въ Оугрaхъ, Хорваціи, Славоніи, Сербской Воеводинѣ и въ Темешскôмъ Банатѣ потреба роспорядити и про тое тымчасовый цівілно-тяжевный порядокъ тамже запровадити, то роспоряжае ся о тôмъ слѣдȣюче:

I.

Съ днемъ 1. Сѣчня 1853 мае въ всѣхъ сȣдовыхъ ȣ̂рядахъ Оугоръ, Хорваціи и Славоніи, въ Воеводинѣ Сербіи и въ Темешскôмъ Банатѣ, съ изъятіемъ Войскового Пограничя, тымчасомъ вступити въ дѣйствіе прилежачій цівілно тяжевный порядокъ*) пôдъ спослѣдȣючими опредѣленіями.

Черезъ тое належитъ заразомъ всѣ давнѣйше сȣществовавшіи, на предметы того тяжевного порядка стягаючіи ся предписы взглядомъ постȣпаня въ цівілныхъ правныхъ справахъ ȣ̂важати за знесеніи.

II.

Про тое мае ся давне постȣпанье що до всѣхъ жалобъ, котріи почавши ôтъ помянȣтого времене на ново ся выточатъ, або взглядомъ котрыхъ жалобы ся еще постȣпанье роспочати, переспрaвляти по предписамъ того тяжевного порядка.

III.

Такъ само маютъ сȣдовіи ȣ̂ряды первои настои по предписамъ того тяжевного порядка постȣпати съ всѣми выстȣпленіями иного рода, котріи не дотычатъ ся самыхъ междȣдѣйствій въ тяжбахъ, взглядомъ котрыхъ переспрaвȣ ȣ̂же выточено, особенно съ всѣми просьбами о допȣщенье довожения для вѣчнои памяти по-

*) Той предписъ (тимчасовый цівілно-тяжевный порядокъ для Оугоръ, Хорваціи, Славоніи, Сербскои Воеводины и для Темешского Банатȣ) печатано окремѣшно въ нѣмецкôмъ языцѣ въ ц. к. надворной и статской печатнѣ въ оурядовôмъ прирȣчнôмъ изданю (въ 8цѣ) и можно его тамже полȣчити. — Онъ выйде опричь того выпечатаный въ Вѣстникȣ земскихъ законôвъ для Оугоръ, Хорваціи и Славоніи, Сербскои Воеводины съ Темешскимъ Банатомъ въ всѣхъ тамочныхъ краевыхъ языкахъ.

LIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 2. October 1852.

190.

Justizministerial-Verordnung vom 16. September 1852,

die Einführung einer provisorischen Civilprocess-Ordnung in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate betreffend.

Da Seine k. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 12. September 1852 das Justizministerium zu ermächtigen geruht haben, das Erforderliche zur besseren Regelung des Civil-Rechtsverfahrens in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate zu verfügen und daher eine provisorische Civilprocess-Ordnung daselbst einzuführen, so wird hierüber Folgendes verordnet:

I.

*Vom 1. Jänner 1853 angefangen hat bei allen Gerichtsbehörden in den Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien, in der Woiwodschaft Serbien und in dem Temeser Banate, mit Ausnahme der Militärgränze, die beiliegende Civilprocess-Ordnung *) unter den nachstehenden Bestimmungen provisorisch in Kraft zu treten.*

Hiedurch sind zugleich alle früher bestandenen, auf die Gegenstände dieser Process-Ordnung sich beziehenden Vorschriften über das Verfahren in Civil-Rechtssachen als aufgehoben anzusehen.

II.

Daher ist das rechtliche Verfahren über alle Klagen, welche von dem gedachten Zeitpuncte an neu anhängig gemacht werden, oder über welche doch das Verfahren erst eingeleitet werden soll, nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu pflegen.

III.

Ebenso haben die Gerichtsbehörden erster Instanz alle Einschreitungen anderer Gattung, welche nicht blosse Zwischenhandlungen in Processen betreffen, worüber die Verhandlung bereits im Zuge sich befindet, insbesondere alle Gesuche um Zulassung einer Beweisführung zum ewigen Gedächtnisse durch Zeugen oder Sachverständige, um die Bewilligung

---

**) Diese Vorschrift (provisorische Civilprocess-Ordnung für Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat) wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in amtlicher Hand-Ausgabe (8vo) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess nachträglich auch in den Landesgesetzblättern für Ungarn, Croatien und Slavonien, die serbische Woiwodschaft mit dem Temeser Banate in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.*

средствомъ свѣдкôвъ або свѣдомцѣвъ рѣчи, о призволенье такого заказу, арешту, секвестрацiи або иныхъ такихъ тимчасовыхъ средствъ обеспеки, о переверненье до давного стану, о удѣленье або продолженье срока, хотяйбы тiи просьбы подано уже давнѣйше, но однакожь пôдчасъ наступившои дѣятелности тяжебного порядка не выдано взглядомъ того такого роспоряженя.

IV.

Позакôлько поданiи уже жалобы або прошенiя, взглядомъ котрыхъ пôдля арт. I и II малабы ся роспочати допѣро переправа, не ôтповѣдаютъ предписамъ нового тяжебного порядка, мае судъ передъ роспочатiемъ пересправы завозвавши стороны, имъ взглядомъ того потребне поученье удѣлити, а сли потреба, вызначити приличный речинецъ къ поправленому поданю.

V.

Въ тихъ правныхъ спорахъ, взглядомъ котрыхъ уже роспочато пересправу при начатiю дѣятелности нового тяжебного порядка, котрiи однакожь не подано еще до повзятiя засуда, мае сли одна или друга сторона о продолженiе поступаня проситъ, въ сей часъ роспорядити срокъ урядовый, абы въ тôмже выяснити, що къ поправленю дотепер ѣшного поступаня мае ся предприняти, абы тое по предписамъ нового тяжебного порядку можно продолжати. Пôдля того мае ся потребное усовершенье поступаня навести.

VI.

Правнiи споры поданiи уже въ первой настоѣ до вырокуваня належитъ въ правдѣ осуждати и зрѣшати по до теперь существувавшимъ законамъ. Всѣ однакожь выроки маютъ ся изготовати въ формѣ предписанôй тяжебнымъ порядкомъ. Такожь належитъ, позакôлько ходитъ при зрѣшеню о доведенье черезъ свѣдкôвъ або свѣдомцѣвъ рѣчи, або о сложенье присяги, роспорядити и привести до скутку тое по опредѣленiямъ того тяжебного порядка.

VII.

Такъ само належитъ поступати взглядомъ зрѣшенiй вышшихъ настоѣвъ, котрiи ажь по наступившôй дѣятелности того тяжебного порядка мае ся выдавати о правныхъ справахъ давнѣйше въ нижшôй настои уже зрѣшеныхъ. Заразомъ мае ся однакожь при тôмъ заховати опредѣленье въ §. 22 цѣсарского роспоряженя зъ дня 3. Листопада 1849 о тимчасовôмъ судовôмъ устройствѣ и тяжебнôмъ порядку для Угоръ и роспоряженя зъ дня 1. Марта 1850 для Хорвацiи и Славонiи, пôдля котрого изъявши отклика (ôтнесеня ся) и поновленя правного спора (novum simplex) узнано за недопустимiи всѣ правнiи средства существовавшiи въ смыслѣ давнѣйшихъ законôвъ.

VIII.

Ôтклики и ôтнесенiя належитъ, почавши ôтъ дѣятелности нового тяжебного порядка, противу давнѣйше выданымъ, но не набывшимъ еще правнои силы за-

eines Verbotes, Arrestes, einer Sequestration oder anderer provisorischer Sicherstellungsmittel, um die Wieder-Einsetzung in den vorigen Stand, um Ertheilung oder Fortsetzung der Execution nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu behandeln, wenn gleich diese Gesuche schon früher angebracht worden wären, ohne dass jedoch zur Zeit der eingetretenen Wirksamkeit der Process-Ordnung noch eine Verfügung darüber getroffen worden ist.

IV.

In soferne bereits eingebrachte Klagen oder Gesuche, worüber die Verhandlung nach den Artikeln I und II erst einzuleiten ist, den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht entsprechen, hat das Gericht vor der Einleitung der Verhandlung den Parteien darüber allenfalls unter Vorladung derselben die erforderliche Belehrung und nöthigenfalls zur verbesserten Ueberreichung eine angemessene Frist zu ertheilen.

V.

In denjenigen Rechtsstreitigkeiten, worüber die Verhandlung bei Beginn der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung bereits eingeleitet ist, welche aber noch nicht zur Urtheilsschöpfung eingereicht sind, hat das Gericht, im Falle von dem einen oder dem anderen Theile um die Fortsetzung des Verfahrens angesucht wird, sogleich eine Tagsatzung anzuordnen, um bei derselben ins Klare zu setzen, was zur Verbesserung des bisherigen Verfahrens vorzukehren sei, damit dasselbe nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung fortgesetzt werden könne. Hienach ist die erforderliche Ergänzung des Verfahrens einzuleiten.

VI.

Die zum Erkenntnisse in erster Instanz bereits überreichten Rechtsstreitigkeiten sind zwar nach den bisher bestandenen Gesetzen zu beurtheilen und zu entscheiden. Alle Erkenntnisse sind jedoch in der durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Form auszufertigen. Auch ist, in soferne es bei der Entscheidung auf die Ausführung eines Beweises durch Zeugen oder durch Sachverständige, oder auf die Ablegung eines Eides ankommt, dieselbe nach den Bestimmungen dieser Process-Ordnung anzuordnen und zu bewerkstelligen.

VII.

Auf gleiche Weise ist sich auch in Rücksicht der Entscheidungen höherer Instanz zu benehmen, welche erst nach eingetretener Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung über früher in unterer Instanz bereits entschiedene Rechtsstreitigkeiten zu fällen sind. Zugleich ist aber hiebei auch die Bestimmung des §. 22 der Allerhöchsten Entschliessung vom 3. November 1849 über die provisorische Gerichtsverfassung und Process-Ordnung in Ungarn und jener vom 1. März 1850 für Croatien und Slavonien zu beobachten, nach welcher ausser der Berufung (Appellation) und der Erneuerung des Rechtsstreites (novum simplex) *alle übrigen im Sinne der früheren Gesetze bestandenen Rechtsmittel für unstatthaft erklärt worden sind.*

VIII.

Berufungen und Recurse sind, von der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung angefangen, gegen die früher ergangenen, aber noch nicht zur Rechtskraft gediehenen Urtheile

сꙋдамъ и о̂твѣтамъ подавати въ формахъ и речинцѧхъ предписаныхъ тѧжебнымъ порѧдкомъ и зрѣшати въ формѣ въ то̂мже ѹ̂становлено̂й.

IX.

Дорꙋченье сꙋдовыхъ роспорѧженій мае, почавши о̂тъ хвилѣ дѣѧтелности того тѧжебного порѧдка, дѣѧти сѧ по предписамъ тогожь такожь въ всѣхъ еще въ токꙋ зо̂стаючихъ правныхъ спорахъ.

X.

Опредѣленіе §. 29 цѣсарского роспорѧженѧ зъ днѧ 3. Листопада 1849 длѧ Ѹгоръ и роспорѧженѧ зъ днѧ 1. Марта 1850 длѧ Хорваціи и Славоніи, по̂длѧ котрого всѣ правніи споры, котріи сѧ стѧгаютъ на отношеніѧ правдивости и всѣ тѧжбы дотычніи заставленѧ шлѧхоцкихъ до̂бръ, позако̂лько таковіи сꙋть ѹ̂же въ токꙋ, ажь до дальшого роспорѧженѧ по̂ддавали сѧ сꙋдовомꙋ перестанкови и на по̂доставѣ що ино помѧнꙋтыхъ правныхъ домаганій сѧ по̂дчасъ трванѧ того правного перестанкꙋ жадніи новіи тѧжбы выточити сѧ не могꙋтъ, зо̂стае не нарꙋшимо.

XI.

Тымъ посѣдателѧмъ ґрꙋнтꙋ, съ котрыхъ посѣлостію ґрꙋнтꙋ полꙋчена была ѩка теперь ѹ̂же знесена ѹ̂рбаріѧ, не могꙋтъ сѧ выповѣдати капиталы, котри̂ имъ выпозычено передъ днемъ 11. Цвѣтнѧ 1848, изъѧтио змѣнко̂въ походѧчихъ зъ торговельныхъ свѧзій, и то̂лько не поплаченіи законніи чинши могꙋтъ сѧ въ дорозѣ сꙋдового постꙋпанѧ взысковати. На тое о̂тношеніе не стѧгае сѧ про тое роспорѧженье §. 446 тѧжебного порѧдка взглѧдомъ недопꙋстимости кождого просрочьѧ, а на жалбы и проваженѧ сънискꙋ сопротивніи помѧнꙋтомꙋ опредѣленію не мае сѧ зъ стороны сꙋдо̂въ зважати.

XII.

Понеже ґрꙋнтовіи або інтабꙋлѧційніи книги або тымъ подобніи пꙋбличніи книги не сꙋществꙋютъ повсюда, то мають сѧ такожь опредѣленіѧ содержиміи въ множаихъ мѣстцѧхъ тѧжебного порѧдка, особенно въ двадцѧть второ̂й главѣ о сънискꙋ, котри̂ стѧгаютъ сѧ на предъꙋготовленіѧ въ пꙋбличныхъ книгахъ, то̂лько тамъ, где такіи книги сꙋществꙋютъ, записꙋвати лишь о то̂лько, о ко̂лько тое ѩково̂сть книгъ дозволѧе. Про тое мають сꙋдовіи ѹ̂рѧды такожь и тіи предписы двадцѧть третои главы, що сѧ тычитъ подѣлꙋ цѣны кꙋпна до̂бръ кꙋпленыхъ въ дорозѣ сънискꙋ, при котрыхъ розꙋмѣе сѧ сꙋществꙋванье пꙋбличныхъ книгъ, заховꙋвати лишь тамъ, где тіи находѧтъ сѧ, и старати сѧ особенно, въ слꙋчаю если пꙋбличныхъ книгъ съ всемъ або въ належито̂й ѩковости нема, о позысканье потребнои къ цѣли подѣлꙋ цѣны кꙋпна, вѣдомости вѣрителей заставꙋ, посредствомъ застереженого въ §. 509 позовꙋ черезъ обкликъ.

XIII.

Ѧ понеже взглѧдомъ множаихъ недвижимыхъ до̂бръ заходѧчии изъ сꙋществꙋвавшои правдикости и такъ зовимыхъ заставныхъ ѹ̂говоро̂въ (contractibus pigno-

und Bescheide in den, durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Formen und Fristen anzubringen und in der darin festgesetzten Form zu entscheiden.

IX.

Die Zustellung der gerichtlichen Verordnungen hat, von dem Zeitpuncte der Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung angefangen, auch in allen noch hangenden Rechtsstreitigkeiten nach den Vorschriften derselben zu geschehen.

X.

Die Bestimmung des §. 29 der Allerhöchsten Entschliessung vom 3. November 1849 für Ungarn und jener vom 1. März 1850 für Croatien und Slavonien, wornach alle Rechtsstreitigkeiten, welche sich auf Aviticitätsverhältnisse beziehen und alle die Verpfändung adeliger Güter betreffenden Processe, in soferne dieselben schon im Gange sind, bis auf weitere Verfügung einem Gerichtsstillstande unterzogen wurden, und auf Grundlage der eben aufgezählten Rechtsansprüche während der Dauer dieses Rechtsstillstandes keine neuen Processe anhängig gemacht werden dürfen, bleibt unverändert.

XI.

Denjenigen Grundbesitzern, mit deren Grundbesitze eine nunmehr aufgehobene Urbarialität verbunden war, dürfen Capitalien, welche ihnen vor dem 11. April 1848 dargeliehen worden sind, mit Ausnahme der aus Handelsverbindungen herrührenden Wechsel nicht aufgekündiget, und nur die unbezahlten gesetzlichen Zinsen dürfen im Wege des gerichtlichen Verfahrens eingetrieben werden. Auf dieses Verhältniss hat daher die Anordnung des §. 446 der Process-Ordnung über die Unzulässigkeit jedes Moratoriums keinen Bezug, und der angeführten Bestimmung zuwider laufenden Klagen oder Executionsführungen darf von den Gerichten keine Folge gegeben werden.

XII.

Da Grund- oder Intabulationsbücher oder denselben ähnliche öffentliche Bücher nicht überall bestehen, so sind auch die, an mehreren Stellen der Process-Ordnung, insbesondere in dem zwei und zwanzigsten Hauptstücke von der Execution enthaltenen Bestimmungen, welche sich auf Vorkehrungen in den öffentlichen Büchern beziehen, nur dort, wo dergleichen Bücher bestehen, und in soweit in Anwendung zu bringen, als es die Beschaffenheit der Bücher gestattet. Daher haben die Gerichtsbehörden auch diejenigen Vorschriften des drei und zwanzigsten Hauptstückes über die Vertheilung des Kaufschillinges im Executionswege verkaufter Güter, welche den Bestand der öffentlichen Bücher voraussetzen, nur dort zu beobachten, wo dieselben vorhanden sind, und sich insbesondere die zum Zwecke der Kaufschillingsvertheilung erforderliche Kenntniss der Pfandgläubiger, im Falle öffentliche Bücher gar nicht, oder nicht in gehöriger Beschaffenheit vorhanden sind, durch die im §. 509 vorgesehene Edictalvorladung zu verschaffen.

XIII.

Da ferner die rücksichtlich mehrerer unbeweglicher Güter obwaltenden, aus der bestandenen Aviticität und den sogenannten Pfandverträgen (contractibus pignoratitiis, emtio-

ratitis, emtionibus et venditionibus temporanais) походячии отношенія допѣро оуправилнити ся мают особенным Всевысочайшим законом, то оустановляе ся що ся тычит проважена сзиску на такіи добра, же таковіи въ правдѣ так якъ иніи добра пôддати можна по предписам нового тяжебного порядку не тôлько секвестраціи або пущеню въ закуп, но также и сзисковому отаксованю и публичной продажи (§§. 480—525). Однакожь мае ся пoти, поки оуправилненье вышь помянутыхъ отношеній посредством Всевысочайшого закона не наступит, задержати должникови прислужаюче пôдля дотепер̂шныхъ краевыхъ законôв прако назадъ откупленя. а тым, котрым зъ существовавшои прадѣдности або зъ заставныхъ оуговорôв прислужают на добро снадь якіи права, изникаючіи зъ того домаганя против купующому о тôлько, о кôлько тіиже через выдати ся маюче Всевысочайше опредѣленіе оудержат ся въ силѣ.

XIV.

Въ змѣнковыхъ справахъ мае ся почавши съ днем 1. Сѣчня 1853 также и въ Оуграхъ, Хорваціи, Славоніи, Сербской Воеводинѣ и въ Темешскôм Банатѣ заховати змѣночне поступанье обвѣщене для множанихъ иныхъ корунныхъ краѣвъ роспоряженьем міністерства правосудія зъ дня 25. Сѣчня 1850, Ч. 52, Вѣст. зак. держ. через що роспоряженье міністерства правосудія зъ дня 25. Сѣчня 1850 Ч. 53 Вѣст. зак. держ. и втора Часть XV оугорского закона артикулу зъ р. 1840 так якъ и относячіи ся къ тому опредѣленія VI арт. зъ р. 1844 мают перестати дѣйствовати. Позакôлько однакожь змѣночне поступанье не содержит жадныхъ особенныхъ предписôвъ, належит поступати также и въ змѣнковыхъ спорахъ пôдля нынѣшного тяжебного порядку. Про тое освѣдчае ся особенно, що приходяча къ §. 12 змѣнкового поступаня сзсылка на множаи опредѣленія Всевысочайшого рѣшенія зъ дня 18. Жовтня 1845 взглядом суммаричнои тяжбы въ помянутыхъ тут корунныхъ краяхъ не мае ся застосовати, ино замѣсть послѣднои мают мати силу предписы нового цивилно тяжебного порядку съ отмѣнами содержимыми въ змѣнковôм поступаню а особенно въ §. 12 тогоже.

XV.

Предписаное арт. XXII Державного Совѣта зъ р. 1840 сѣговое поступанье остае, позакôлько тое не оутерпѣло через иніи междувременно выданіи роспоряженія оуже отмѣнъ, за тимчасом въ силѣ. Однакожь належит также въ сѣговôй тяжбѣ предписы нового тяжебного порядку о яковости средствъ доводовыхъ и розпзнанію правнои силы тихже застосовати.

Продажь сѣгового маетку мае ся предпринати по содержимым въ тяжебнôм порядку опредѣленіям взглядом оцѣночена и выкличнои продажи до сзиску потягненыхъ движимыхъ и недвижимыхъ дôбръ. Заразом ся наказуе, що относительно продажи сѣгового маетку доси существувавшое розличіе межи нешляхоцкими и шляхоцкими добрами въ будущое оустати мае, и що также послѣд-

nibus et venditionibus temporaneis) *herrührenden Verhältnisse erst durch ein besonderes Allerhöchstes Gesetz geregelt werden müssen, so wird in Ansehung der Executionsführung auf solche Güter bestimmt, dass dieselben zwar so wie andere Güter nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht nur der Sequestration oder Verpachtung, sondern auch der executiven Schätzung und Feilbietung (§§. 480 - 525) unterzogen werden können. Doch soll in so lange, bis die Regelung der obenerwähnten Verhältnisse durch ein Allerhöchstes Gesetz erfolgt seyn wird, dem Schuldner das, nach den bisherigen Landesgesetzen zustehende Wieder-Einlösungsrecht, und denjenigen, welchen aus der bestandenen Aviticität oder aus Pfandverträgen etwa Rechte auf das Gut zukommen, die hieraus entspringenden Ansprüche gegen den Käufer in soweit vorbehalten bleiben, als sie durch die erfliessende Allerhöchste Bestimmung werden aufrecht erhalten werden.*

XIV.

In Wechselstreitigkeiten ist vom 1. Jänner 1853 angefangen, auch in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate das, mit Justizministerial-Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 52 des Reichs-Gesetzblattes, für mehrere andere Kronländer kundgemachte Wechselverfahren zu beobachten, wodurch die Justizministerial-Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 53 des Reichs-Gesetzblattes und der zweite Theil des XV. ungarischen Gesetz-Artikels vom Jahre 1840, sowie die auf denselben Bezug habenden Bestimmungen des VI. Artikels vom Jahre 1844 ausser Kraft zu treten haben.

In sofern jedoch das Wechselverfahren keine besonderen Vorschriften enthält, ist sich auch in Wechselstreitigkeiten nach der gegenwärtigen Process-Ordnung zu benehmen. Daher wird insbesondere erklärt, dass die in dem §. 12 des Wechselverfahrens vorkommende Beziehung auf einige Bestimmungen der Allerhöchsten Entschliessung vom 18. October 1845 über den summarischen Process in den hier erwähnten Kronländern keine Anwendung finde, sondern anstatt der letzteren die Vorschriften der neuen Civilprocess-Ordnung mit den, in dem Wechselverfahren und insbesondere in dem §. 12 desselben selbst enthaltenen Abweichungen zu gelten haben.

XV.

Das durch den Artikel XXII des Reichstages vom Jahre 1840 vorgeschriebene Concurs-Verfahren bleibt, in sofern dasselbe nicht durch andere inzwischen erlassene Verfügungen bereits Abänderungen erlitten hat, einstweilen in Kraft. Doch sind auch im Concursprocesse die Vorschriften der neuen Process-Ordnung über die Beschaffenheit der Beweismittel und die Beurtheilung der rechtlichen Kraft derselben in Anwendung zu bringen.

Die Veräusserung des Concurs-Vermögens ist nach den über die Schätzung und Feilbietung in Execution gezogener beweglicher und unbeweglicher Güter in der Process-Ordnung enthaltenen Bestimmungen vorzunehmen. Zugleich wird angeordnet, dass der in Beziehung auf die Veräusserung des Concurs-Vermögens bisher bestandene Unterschied zwischen unadeligen und adeligen Gütern künftig aufzuhören habe, und auch die Güter der letzteren Art, unter den im Artikel XIII der gegenwärtigen Verordnung erwähnten

ного рода добра, пôдъ помянутыми въ арт. XIII сего роспоряженя, ограниченіями можно рôвно якъ якій иншій сбѣговый маетокъ пôддати спродажи.

XVI.

На поступанье при войсковыхъ судахъ не мае ся нынѣшный тяжебный порядокъ застосувати.

XVII.

Понеже въ прочемъ такъ нынѣшне роспоряженье якъ и самъ тяжебный порядокъ первоначально сочиненй суть въ нѣмецкôмъ языцѣ, то маютъ ся переводы тыхже въ прочихъ языкахъ края безъ проволоки споводовати ся маючіи розсуждати пôдля того текста.

Краусъ в. р.

191.

Роспоряженье міністерства фінансôвъ зъ дня 22. Вересня 1852,

дѣятелне для всѣхъ корунныхъ краѣвъ Державы,

котрымъ додатково до роспоряженя зъ дня 14. Серпня 1852, Ч. 163 Вѣст. зак. держ. Ч. L. по имени сказуютъ ся овіи статскіи кассы Королества Далмаціи, у котрыхъ можно складати залогъ за выдаванье повременного тископечатаного письма політического содержаня, или въ случаи судового засужденя повременного тископечатаного письма.

Додатково до здѣшного роспоряженя зъ дня 14. Серпня 1852, Ч. 163 В. зак. держ. Ч. L, обвѣщає ся, що для Королества Далмаціи статскими кассами, у котрыхъ можно складати залогъ за выдаванье якого повременного тископечатаного письма політіческого содержаня, или въ случаи судового засужденя якого повременного тископечатаного письма суть краєво-головна касса въ Задарѣ, потôмъ окружніи кассы въ Сплѣтѣ, Дубровнику и Которѣ.

Баумґартнеръ в. р.

192.

Роспоряженье міністерства правосудія зъ дня 25. Вересня 1852,

къ изъслѣдованію §. 3 цѣсарского роспоряженя зъ дня 20. Марта 1851, взглядомъ звѣщаня приватно правныхъ требованій дотычно маєтку освѣдченого за пропалый, особъ осуженыхъ военныхъ судомъ въ Услахъ, Хорваціи и Славоніи, Воеводинѣ Сербіи и Темешскôмъ Банатѣ.

Що ся тычитъ зашедшого вопроса, якъ установленый въ §. 3 цѣсарского роспоряженя зъ дня 20. Марта 1852 (Ч. 72. Вѣст. зак. держ.) речинецъ шести мѣсяцѣвъ къ звѣщаню правъ требовательныхъ дотычно забраного маєтку особъ военнымъ судомъ за головну зраду числити ся мае въ тыхъ случаяхъ, въ котрыхъ военно судовіи засуды при уплывѣ речинця шести мѣсяцѣвъ по дню помянутого цѣсарского роспоряженя еще не выданіи або же черезъ публичніи письма не были

Beschränkungen gleich allem übrigen Concurs-Vermögen der Veräusserung unterzogen werden können.

XVI.

Auf das Verfahren vor den Militärgerichten findet die gegenwärtige Process-Ordnung keine Anwendung.

XVII.

Da übrigens die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Process-Ordnung selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst sind, so sind die, unverzüglich davon zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach diesem Texte zu beurtheilen.

Krauss *m. p.*

191.

Erlass des Finanzministeriums vom 22. September 1852,

womit nachträglich zu dem Erlasse vom 14. August 1852, Nr. 163, Reichsgesetzblatt St. L, jene Staatscassen des Königreiches Dalmatien namhaft gemacht werden, bei denen die Caution für Herausgabe einer periodischen Druckschrift politischen Inhaltes, oder im Falle einer gerichtlichen Verurtheilung einer periodischen Druckschrift erlegt werden kann.

Im Nachhange zum hierortigen Erlasse vom 14. August 1852, Nr. 163, Reichsgesetzblatt St. L, wird bekannt gemacht, dass für das Königreich Dalmatien die Staatscassen, bei denen die Caution für Herausgabe einer periodischen Druckschrift politischen Inhaltes, oder im Falle einer gerichtlichen Verurtheilung einer periodischen Druckschrift, erlegt werden kann, die Landes-Hauptcasse in Zara, *dann die Kreiscassen zu* Spalato, Ragusa *und* Cattaro *sind.*

Baumgartner *m. p.*

192.

Verordnung des Justizministeriums vom 25. September 1852,

zur Erläuterung des §. 3 der kaiserlichen Verordnung vom 20. März 1851, über die Anmeldung der Privatrechts-Ansprüche auf das für verfallen erklärte Vermögen kriegsgerichtlich verurtheilter Personen in Ungarn, Croatien und Slavonien, der Woiwodschaft Serbien und dem Temeser Banate.

Ueber die entstandene Frage, wie die in dem §. 3 der kaiserlichen Verordnung vom 20. März 1851, Nr. 72 des Reichsgesetzblattes, festgesetzte Frist von sechs Monaten zur Anmeldung der Ansprüche auf das confiscirte Vermögen wegen Hochverrathes kriegsrechtlich verurtheilter Personen in denjenigen Fällen zu berechnen sei, in welchen die kriegsgerichtlichen Urtheile bei Ablauf der Frist von sechs Monaten nach dem Tage der erwähnten kaiserlichen Verordnung noch nicht ergangen oder doch durch die öffentlichen Blätter noch

обвѣщеніи, або въ котыхъ повзятіе и обвѣщеніе тихже допѣру въ будучности послѣдовати мае, выдѣло ся міністерство правосудія споводованымъ быти выдати въ порозумлѣнію съ міністерствомъ фінансовъ изъясненіе тако:

Въ тихъ случаяхъ, въ котрыхъ военно судовіи засуды обвѣщеніи зостали допѣру по уплывѣ речинця установленого въ §. 3 помянутого цѣсарского роспоряженя, мае звѣщенье всѣхъ правъ требовательныхъ къ маетку подпадаючому черезъ тое въ забранье (конфіскату) робити ся въ теченіи шести мѣсяцѣвъ отъ дня сего роспоряженя; въ овыхъ же случаяхъ, въ котрыхъ бы засуды допѣру по томъ роспоряженю повзято, або же ажь по томъ посредствомъ публичныхъ письмъ до вѣдомости прійдутъ, робити ся въ теченіи шести мѣсяцѣвъ отъ дня обвѣщеня кождого засуда посредствомъ публичныхъ письмъ.

Краусъ в. р.

193.

Роспоряженье міністерства правосудія и справъ внутренныхъ зъ дня 27. Вересня 1852,

дѣателне для королества Угоръ, Хорваціи и Славоніи съ кроацкимъ Приморьемъ, для Великого Княжества Семиграда, Воеводины Сербіи и Темешского Банату и для Великого Княжества Кракова;

котрымъ зъ слѣдствіе Всевысоч. рѣшеня зъ дня 4. Мая 1852 запроважае ся знову подъ певными ограниченіями и правилами предъосторожности тѣлесне каранье яко карностна кара въ домахъ карныхъ и въ вязницяхъ судовъ противу осужденнкамъ и вязнямъ изслѣдуемымъ.

Понеже Его ц. к. апостолске Величество изволили Всевысоч. рѣшеньемъ зъ д. 4. Мая 1852 (Ч. 102 Вѣст. зак. держ.) призволити, абы тѣлесне каранье яко карностну кару въ домахъ карныхъ и вязницяхъ судовъ противу осужденикамъ и связьнямъ изслѣдуемымъ, тамъ где того потреба заходитъ, запроважено знову подъ певными ограниченіями и правилами предъосторожности; то при томъ обстоятельствѣ, понеже пересмотрена цѣсарскимъ патентомъ зъ дня 27. Мая 1852 обвѣщена книга карныхъ законовъ зъ р. 1852, съ днемъ 1. Вересня 1852 вступила такожь въ дѣйство въ королествахъ Угоръ, Хорваціи и Славоніи съ Кроацкимъ Приморьемъ, въ Великомъ Княжествѣ Семиградѣ, Воеводинѣ Сербіи и Темешскомъ Банатѣ и Великомъ Княжествѣ Краковѣ, обвѣщаютъ ся для тихъ коронныхъ краѣвъ и предписуе ся для поступаня подля того.

Тая карностна кара мае ся застосовати лишь въ слѣдуючихъ случаяхъ:

а) при грубой образѣ урядниковъ словомъ или дѣломъ, якъ и стражи и прочого дозираючого почту особъ;

б) при злосливомъ ушкоженю або разореню снаряда арештового и вещій арештовыхъ або живностій, изъятно въ случаяхъ заходячихъ злочиньствъ;

nicht bekannt gemacht waren, oder in welchen die Schöpfung und Bekanntmachung derselben erst in der Folge vor sich gehen wird, hat das Justizministerium im Einvernehmen mit dem Ministerium der Finanzen die Erläuterung dahin zu erlassen befunden:

In denjenigen Fällen, in welchen die kriegsgerichtlichen Urtheile erst nach dem Verlaufe der in dem §. 3 der erwähnten kaiserlichen Verordnung bestimmten Frist durch die öffentlichen Blätter kundgemacht worden sind, hat die Anmeldung aller Ansprüche auf das dadurch der Confiscation unterworfene Vermögen binnen sechs Monaten vom Tage der gegenwärtigen Verordnung, in denjenigen Fällen aber, in welchen die Urtheile erst nach dieser Verordnung geschöpft oder doch erst nach derselben durch die öffentlichen Blätter bekannt gemacht werden, binnen sechs Monaten vom Tage der Bekanntmachung jedes Urtheiles durch die öffentlichen Blätter zu geschehen.

Krauss m. p.

193.

Erlass des Ministeriums der Justiz und des Innern vom 27. September 1852,

giltig für das Königreich Ungarn, Croatien und Slavonien mit dem croatischen Küstenlande, das Grossfürstenthum Siebenbürgen, die Woiwodschaft Serbien und das Temeser Banat, und das Grossherzogthum Krakau,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 4. Mai 1852 die körperliche Züchtigung als Disciplinarstrafe in den Strafhäusern und in den Gefangen-Anstalten der Gerichte wider Sträflinge und Untersuchungs-Gefangene unter bestimmten Einschränkungen und Vorsichtsmassregeln eingeführt wird.

Nachdem Seine kaiserliche königliche Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 4. Mai 1852 (Nr. 102 des Reichsgesetzblattes) zu gestatten geruht haben, dass die körperliche Züchtigung als Disciplinarstrafe in den Strafhäusern und Gefangen-Anstalten der Gerichte wider Sträflinge und Untersuchungs-Gefangene, dort, wo eine Nothwendigkeit hiezu vorhanden ist, unter bestimmten Einschränkungen und Vorsichtsmassregeln eingeführt werde: so wird diese Vorschrift bei dem Umstande, als das mit dem kaiserlichen Patente vom 27. Mai 1852 kundgemachte revidirte Strafgesetzbuch mit 1. September 1852 auch in den Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien mit dem croatischen Küstenlande, dem Grossfürstenthume Siebenbürgen, der Woiwodschaft Serbien und dem Temeser Banate und dem Grossherzogthume Krakau in Wirksamkeit getreten ist, auch für diese Kronländer kundgemacht, und zur Darnachachtung vorgezeichnet:

Diese Disciplinarstrafe hat nur in folgenden Fällen in Anwendung zu kommen:

a) bei grober, wörtlicher oder thätlicher Beleidigung der Beamten, wie auch der Wache und des sonstigen Aufsichtspersonales;

b) bei boshafter Beschädigung oder Zerstörung von Arrest-Einrichtungsstücken und Effecten, oder von Nahrungsmitteln, ausgenommen in Fällen des vorhandenen Thatbestandes von Verbrechen;

в) при согл໐ченяхъ ся и при сопротивляню ся дѣломъ противъ настоятелѣвъ, стражи або противу дозирающому почту особъ;

г) въ иныхъ случаяхъ переступленій по безуспѣшномъ ужитю лекшихъ карныхъ средствъ, а наконецъ

д) слибы съ поглядомъ на способъ умыслу и степень образованя карати ся маючои особы, однакожъ при значнѣйшихъ лишь карностныхъ провинахъ, узнановы уже на передъ за нескутечну всяку иню кару.

Палицями можно карати лишь дорослыхъ мущинъ, розгами же молодцѣвъ, котріи не совершили еще 18 рокъ житя и женщинъ. кождого разу за предварителнымъ осмотреньемъ и осужденьемъ черезъ якого лѣкаря або хірурга. Число ударовъ не мае ся николи надъ 20 розтягати. Засуждати тую кару, передъ чѣмъ мае предъити списанье короткого выслуханя взглядомъ карного случая, мае въ карныхъ домахъ право настоятель, сли кара не перевышшае десять ударовъ, за додатковымъ доносомъ предстоячому політичному урядови, опричь того же за предварительно засягнути ся маючимъ позволеньемъ предстоячого уряда. Противу связьнямъ изслѣдуемымъ и осужденикамъ въ вязницяхъ судовъ може тая кара засудити ся лишь въ слѣдствіе ухвалы суда. и исполненье мае ся примѣтити въ карностномъ записнику.

Краусъ в. р. Бахъ в. р.

194.

Цѣсарскій патентъ зъ дня 29. Вересня 1852,

дѣятелвый для цѣлого объему Державы.

котрымъ расписуютъ ся пряміи податки на управительственный рокъ 1853.

МЫ ФРАНЦЪ ІОСИФЪ ПЕРВЫЙ.

Божіею милостію Цѣсарь Австріи, Король Угоръ и Чехъ, Король Ломбардіи и Венеціи, Далмаціи, Хорваціи, Славоніи, Галиціи, Володимиріи и Илиріи; Царь Іерусалимскій; Архикнязь Раккусскій; Великій Князь Тосканы и Кракова; Князь Лотарингіи, Сольнограда, Стиріи, Корутаніи, Краины и Буковины; Великій Князь Семиграда; Украйный Графъ Моравы; Князь вышшого и нижшого Шлеска, Модены, Пармы, Пяченцы и Квасталлѣ, Оскѣтима и Затора, Тѣшина, Фріуля, Дубровника и Задара; Укняженный Графъ Габсбурга, Тироля, Кибурга, Горицы и Градиска; Князь Тридента и Бриксену; Украйный Графъ вышшои и нижшои Лужицы и въ Істріи; Графъ зъ Гогенемсъ, Фелдкирхъ, Брегенцъ, Зонненбергъ, и пр.; Панъ Терста, Котора и на виндійской Украйнѣ; Великій Воевода Воеводины Сербіи. и пр. и пр.

Къ цѣли покрытія потребъ стата въ управительственномъ роцѣ 1853, видимо ся споводовлными быти, по выслуханю Нашихъ Міністровъ и по засягненю мнѣнія Нашого Державного Совѣта, роспорядити слѣдуючое:

c) *bei Zusammenrottungen und bei thätlicher Widerstandleistung gegen die Vorgesetzten, die Wache oder das Aufsichtspersonale;*

d) *in anderen Uebertretungsfällen nach fruchtloser Anwendung der gelinderen Strafmittel, und endlich*

e) *wenn mit Rücksicht auf die Gemüthsart und Bildungsstufe des zu bestrafenden Individuums, jedoch nur bei erheblicheren Disciplinarvergehen die Anwendung jeder anderen Strafe im Vorhinein als unwirksam anerkannt werden sollte.*

Mit Stockstreichen dürfen nur erwachsene Männer, mit Ruthenstreichen aber Jünglinge, die das 18. Lebensjahr noch nicht zurückgelegt haben und Weibspersonen, jedesmal gegen vorläufige Besichtigung und Beurtheilung durch einen Heil- oder Wundarzt gezüchtiget werden. Die Zahl der Streiche soll sich nie über 20 erstrecken. Zur Verhängung dieser Strafe, welcher die Aufnahme eines kurzen Constitutes über den Straffall vorangehen muss, ist in den Strafhäusern der Vorstand, wenn sie nicht 10 Streiche überschreitet, gegen nachträgliche Anzeige an die vorgesetzte politische Behörde, ausserdem aber gegen vorläufig einzuholende Bewilligung der vorgesetzten Behörde ermächtiget. Gegen Untersusuchungs-Gefangene und Sträflinge in den Gefangen-Anstalten der Gerichte darf diese Strafe nur in Folge Beschlusses des Gerichtes verhängt und es muss der Vollzug in dem Disciplinar-Strafprotokolle angemerkt werden.

Bach *m. p.* **Krauss** *m. p.*

194.

Kaiserliches Patent vom 29. September 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

womit die directen Steuern für das Verwaltungsjahr 1853 ausgeschrieben werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Zum Behufe der Bedeckung der Staats-Erfordernisse im Verwaltungsjahre 1853 finden Wir, nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes Folgendes anzuordnen:

Перве. Въ ўправительственнôмъ роцѣ 1853, мае ся грунтовый податокъ, домовый податокъ, заробковый податокъ и доходовый податокъ разомъ съ додатками до тыхъ податкôвъ, платити въ той мѣрѣ и пôдля тихъ опредѣленій, котріи предписаніи были на рôкъ 1852, при чôмъ однакожь Собѣ задержуемо, змѣны въ вымѣрѣ и способѣ плаченя прямыхъ податкôвъ, котріи бы въ теченію ўправительственного року снадь потребными быти оказали ся, въ мѣру потребы велѣти впровадити и до общои вѣдомости подати.

Второе. До корунныхъ краѣвъ, въ котрыхъ грунтовый порядокъ пôдля сталого катастру по 16 зол. рень. ôтъ ста зол. рень. чистого доходу яко порядный податокъ розкладати ся мае, причисляе ся на рôкъ ўправительственный 1853 такожь и ова часть Нашого Королества Чехъ, въ котрôмъ теперь катастеръ есть ўкôнченый.

Нашъ міністеръ фінансôвъ полѹчилъ приказъ сіи роспоряженія исполнити.

Дано въ Нашôмъ головнôмъ и престолнôмъ мѣстѣ Вѣдни, дня двадцять девятого Вересня тысячь ôсьмсотъ пятьдесять второго; Нашои Державы четвертого року.

ФРАНЦЪ ЮСИФЪ.

Гр. Буоль Шауенштайнъ в. р. Баумґартнеръ в. р.

По Всевысочайшôмъ повелѣнію

Рансоннетъ в. р.

Erstens. Im Verwaltungsjahre 1853 sind die Grundsteuer, die Gebäudesteuer die Erwerbsteuer und die Einkommensteuer, sammt den Zuschlägen zu diesen Steuern, in dem Ausmasse und nach den Bestimmungen, die für das Jahr 1852 vorgeschrieben wurden, zu entrichten, wobei Wir Uns jedoch vorbehalten, die im Laufe des Verwaltungsjahres etwa erforderlichen Veränderungen in dem Ausmasse und der Entrichtungsart der directen Abgaben, nach Massgabe des Erfordernisses eintreten und allgemein kundmachen zu lassen.

Zweitens. Den Kronländern, in welchen die Grundsteuer nach den Ergebnissen des stabilen Katasters mit sechzehn Gulden von hundert Gulden Rein-Ertrag als ordentliche Steuer umzulegen ist, wird für das Verwaltungsjahr 1853 auch jener Landestheil Unseres Königreiches Böhmen, in welchem der Kataster nunmehr vollendet ist, beigezählt.

Unser Finanzminister ist mit der Ausführung dieser Anordnungen beauftragt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien, den neun und zwanzigsten September, Eintausend Achthundert zwei und fünfzig, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p.

(L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **A. Baumgartner** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LX.

Wydana i rozesłana: dnia 12. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 12. October 1852.

Część LX.

Wydana i rozesłana dnia 12. Października 1852.

195.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 26. Września 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych, w których wykonywaną bywa ustawa postępowania karnego z dnia 17. Stycznia 1850;

którem nakazuje się prokuratorom jeneralnym i prokuratoryom rządowym, ażeby prowadzili rejestra przeglądowe wyroków karnych za zbrodnie, wykroczenia i niektóre przestępstwa wydawanych.

By otrzymać przeglądy wyroków karnych na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, w obrębie każdego wyższego sądu krajowego wydawanych, zdolne podać stosowne wyjaśnienia we względzie sądownictwa karnego, uznaje ministeryum sprawiedliwości za potrzebne zarządzić prowadzenie rejestrów, których ułożenie i sporządzanie aż do wydania nowej ustawy procesowej karnej przekazanem zostaje prokuratorom jeneralnym i prokuratoryom rządowym, w przepisach następujących:

§. 1.

Prokuratorowie rządowi przy sądach powiatowych kolegialnych, obowiązani są z wykazów wyroków wykonanych, miesięcznie onymże przedkładanych przez sądy powiatowe pojedyncze, sporządzić wyciąg, zamieszczający wszelkie z chciwości zysku popełnione, lub publiczną obyczajność naruszające przestępstwa, na które w ogólności wydane zostały wyroki karne, równie jak wszelkie przestępstwa, dla których oskarżony skazanym został na karę więzienia przynajmniej pół roku trwającą.

Wyciąg ten zawierać będzie rubryki wykazów, przez sądy powiatowe pojedyncze przedłożonych, powinieu przez prokuratorów rządowych być stwierdzony, podpisany i z wyrażeniem sądów powiatowych pojedynczych, przez które wyroki karne wydane zostały, do dnia 16 każdego miesiąca, prokuratorowi jeneralnemu przy sądzie krajowym wyższym przedłożony.

§. 2.

Prokuratorowie jeneralni przy wyższych sądach krajowych, obowiązani są tak wykazy przez prokuratorów rządowych przy sądach powiatowych kolegialnych i sądach krajowych onymże przedkładane, podług formularzy rozrządzenia z dnia 22. Lipca 1850 Nr. 302 dz. pr. p. II, III, IV, V, sporządzone, równie jak wyż rzeczone wyciągi zebrać, bieżącemi liczbami zkolei pooznaczać, rejestr z nich ułożyć i w takowym alfabetycznym porządkiem nazwiska z imionami wszystkich osób powciągać, które za win-

LX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 12. October 1852.

195.

Verordnung des Justizministeriums vom 26. September 1852,

giltig für alle Kronländer, in welchen die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 in Wirksamkeit ist,

wodurch den General-Procuratoren und Staatsanwaltschaften die Führung von Uebersichtsregistern über die wegen Verbrechen, Vergehen und mehrerer Arten von Uebertretungen erfolgten Strafurtheile aufgetragen wird.

Um über die im Sprengel eines jeden Oberlandesgerichtes wegen Verbrechen, Vergehen und der weiter unten bezeichneten Uebertretungen erfolgten Strafurtheile Uebersichten zu gewinnen, welche die für die Strafrechtspflege zweckdienlichen Auskünfte zu gewähren geeignet sind, findet das Justizministerium die Führung von Registern anzuordnen, deren Anlegung und Besorgung bis zur Erlassung der neuen Strafprocess-Ordnung den General-Procuratoren und Staatsanwaltschaften mit folgenden Vorschriften übertragen wird.

§. 1.

Den Staatsanwälten an den Bezirks-Collegialgerichten liegt es ob, aus den ihnen von den Bezirks-Einzelngerichten über die erfolgten Urtheils-Vollstreckungen monatlich vorgelegten Ausweisen einen Auszug zu verfassen, in welchem alle aus Gewinnsucht begangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Uebertretungen, über welche überhaupt Strafurtheile erflossen sind, dann alle diejenigen Uebertretungen, wegen deren der Angeklagte zu einer wenigstens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurde, aufzunehmen sind.

Der Auszug enthält die Rubriken der von den Bezirks-Einzelngerichten vorgelegten Ausweise, ist von den Staatsanwälten zu beglaubigen, zu unterfertigen und unter Anführung der Bezirks-Einzelngerichte, von welchen die Strafurtheile geschöpft worden sind, bis zu dem 16. eines jeden Monates dem General-Procurator am Oberlandesgerichte vorzulegen.

§. 2.

Die General-Procuratoren an den Oberlandesgerichten werden angewiesen, die ihnen von den Staatsanwälten an den Bezirkscollegial- und Landesgerichten vorgelegten, nach den Formularien des Erlasses vom 22. Juli 1850, Nr. 302, Reichs-Gesetzblatt, verfassten Ausweise II, III, IV, V, sowie die oben erwähnten Auszüge zu sammeln, mit fortlaufenden Zahlen der Reihenfolge nach zu versehen, hierüber ein Register anzulegen, und in dasselbe nach alphabetischer Ordnung die Namen und Vornamen aller Personen, welche eines Ver-

ne uznane zostały, zbrodni, wykroczenia albo przestępstwa z chciwości zysku popełnionego lub obyczajność publiczną naruszającego, albo które dla innych przestępstw skazane zostały przynajmniej na półroczną karę więzienia, z powołaniem liczby bieżącej wykazów. w których są zamieszczone.

§. 3.

Ze względem na wielkość obrębu wyższego sądu krajowego, ułożony być ma po upływie pewnej liczby lat, wynoszącej niemniej niż lat pięć, a nie więcej niż lat dziesięć, nowy rejestr. w którym na nowo rozpocznie się bieżąca wykazów liczba.

§. 4.

Rejestr obejmować ma wszystkie od chwili działalności ustawy procesowej karnej z dnia 17. Stycznia 1850, przedłożone wykazy II, III, IV, V, tudzież wyciągi co do przestępstw w ustępach 1 i 2 wspomnione. Prokuratorowie rządowi przy sądach powiatowych kolegialnych. obowiązani są przeto przedłożyć dodatkowo wyciągi takowe prokuratorowi jeneralnemu przy wyższym sądzie krajowym.

§. 5.

Jeneralni prokuratorowie przy wyższych sądach krajowych, obowiązani są na wezwanie władz publicznych i bezpieczeństwa, sądów i prokuratoryj rządowych. udzielać potrzebne wiadomości z wykazów u siebie zebranych.

Sądy i prokuratorye rządowe. mają we wszystkich przypadkach, w których potrzebują wiadomości o poprzedniem zachowaniu się obwinionego, zasięgać takowych u jeneralnego prokuratora przy wyższym sądzie krajowym.

Krauss m. p.

196.

Rozporządzenie najwyższej władzy policyjnej z dnia 26. Września 1852,

dotyczące dotychczasowych, dla pojedynczych krajów koronnych państwa lub dla osobnych okręgów. wydawanych zakazów pism drukowych.

Ponieważ w skutek §. 23. ustawy drukowej, z dniem 1. Września roku bieżącego, we wszystkich krajach koronnych państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, w życie weszłej, zakazy pism drukowych do zakresu najwyższej władzy policyjnej należą, a zakazy przez nią wydane, moc swą zawsze na cały obręb państwa rozciągać mają, przeto co do ważności dotychczasowych, dla pojedynczych tylko krajów koronnych i części przez właściwą władzę wydanych zakazów pism drukowych. ustanawia najwyższa władza policyjna, w porozumieniu z ministeryami spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, co następuje:

1. Wydane dotychczas dla pojedynczych krajów koronnych i części państwa, zakazy pism drukowych, zostają w owych krajach i częściach, dla których wydane są, i oraz w miarę nastąpionego obwieszczenia, na wszelki sposób, w zupełnej swej mocy jeszcze przez ciąg sześciu miesięcy licząc od 1. Września roku bieżącego.

2. Po upływie czasu tego, zakazy rzeczone tylko o tyle jeszcze także i nadal w swej mocy zostają, o ile w tym czasie przyjęte zostały przez najwyższą władzę policyjną w liczbę pism drukowych. dla całego państwa zakazanych.

Kempen m. p.

brechens, Vergehens, einer aus Gewinnsucht begangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Uebertretung schuldig erklärt, oder wegen anderer Uebertretungen zu einer wenigstens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden, mit Berufung auf die fortlaufende Zahl der Ausweise, in welchen sie erscheinen, aufzunehmen.

§. 3.

Mit Rücksicht auf den Umfang des Oberlandes-Gerichtssprengels ist das Register nach einer Reihe von Jahren, welche nicht weniger als fünf, und nicht mehr als zehn Jahre betragen darf, neu anzulegen, und die fortlaufende Zahl der Ausweise neu zu beginnen.

§. 4.

Das Register hat alle seit der Wirksamkeit der Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 vorgelegten Ausweise II, III, IV, V, sowie die in den Absätzen 1 und 2 berührten Auszüge über Uebertretungen zu umfassen. Die Staatsanwälte an den Bezirks-Collegialgerichten werden daher verpflichtet, diese Auszüge nachträglich dem General-Procurator am Oberlandesgerichte vorzulegen.

§. 5.

Die General-Procuratoren an den Oberlandesgerichten sind gehalten, über Ansuchen der politischen und Sicherheitsbehörden, der Gerichte und Staatsanwaltschaften, aus den gesammelten Ausweisen die nöthigen Auskünfte zu ertheilen.

Die Gerichte und Staatsanwaltschaften werden angewiesen, in allen Fällen, wo sie über das Vorleben eines Angeschuldigten Auskünfte nöthig haben, solche bei dem General-Procurator des Oberlandesgerichtes einzuholen.

Krauss m. p.

196.

Verordnung der Obersten Polizei-Behörde vom 26. September 1852,

in Betreff der bisher für einzelne Kronländer des Reiches oder für besondere Gebiete erlassenen Verbote von Druckschriften.

Nachdem in Folge §. 23 der mit 1. September dieses Jahres in sämmtlichen Kronländern des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze, in Wirksamkeit getretenen Press-Ordnung die Verbote von Druckschriften in den Wirkungskreis der Obersten Polizei-Behörde gehören, und die von derselben ausgehenden Verbote stets für das ganze Reich zu gelten haben, findet die Oberste Polizei-Behörde hinsichtlich der Giltigkeit der bisher nur für einzelne Kronländer und Gebietstheile von der betreffenden Behörde verfügten Verbote von Druckschriften, im Einvernehmen mit den Ministerien des Innern und der Justiz Folgendes zu bestimmen:

1. Die bisher für einzelne Kronländer und Gebietstheile des Reiches erlassenen Verbote von Druckschriften, haben in jenen Ländern und Gebietstheilen, für welche sie erlassen wurden, und nach Massgabe der geschehenen Kundmachung jedenfalls noch sechs Monate vom 1. September dieses Jahres in voller Giltigkeit zu bleiben.

2. Nach Ablauf jener Zeit bleiben die besagten Verbote nur in soferne auch künftig in Geltung, als sie mittlerweile von der Obersten Polizei-Behörde in die Zahl der für das ganze Reich verbotenen Druckschriften eingereiht worden sind.

Kempen m. p., F.M.L.

197.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 29. Września 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego,

którem oświadcza się, iż c. k. żandarmi zupełne mają prawo żądania trzeciej części kary pieniężnej, zapewnionej donosicielowi w ustawie karnej, za uczynione doniesienie o grach zakazanych.

Dla uchylenia zaszłych wątpliwości, oświadcza ministeryum sprawiedliwości w porozumieniu z c. k. najwyższą władzą policyjną, iż c. k. żandarmi zupełne mają prawo żądania jednej trzeciej kary pieniężnej, zapewnionej donosicielowi w §. 266 części II. ustawy karnej z d. 3. Września 1803, i w §. 522 ustawy karnej z d. 27. Maja 1852, za uczynione przez nich doniesienie o grach zakazanych.

Krauss m. p.

198.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 29. Września 1852,

moc mające w tych krajach koronnych, dla których wydanym został patent cesarski z dnia 4. Marca 1849 Nr. 152 dz pr. pańs.

którem się oświadcza w porozumieniu z ministeryami spraw zewnętrznych i finansów, iż wedle ustawy kapitałom uwolnienia od ciężarów prawne zastawu i pierwszeństwa prawo przed wszystkiemi w publicznej księdze wciągnionemi ciężarami hipotecznemi także i wtedy przysłuża, gdyby zniesione lub wykupione powinności, w miejsce których wstąpił kapitał uwolnienia od ciężaru, przedtem w publicznej księdze między ciężarami hipotecznemi w późniejszej kolejności były zamieszczonemi, lub też wcale jeszcze nie były wciągnionemi.

Dla uchylenia zaszłych wątpliwości, oświadcza ministeryum sprawiedliwości, zgodnie z ministeryum spraw wewenętrznych i finansów, iż podług wyraźnego i bezwyjątkowego rozporządzenia §. 22 ust. patentu z dnia 4. Marca 1849 r., kapitałom uwolnienia od ciężaru prawne zastawu i pierwszeństwa prawo przed wszystkiemi w publicznej księdze wciągnionemi ciężarami hipotecznemi także i wtedy przysłuża, gdyby zniesione lub wykupione powinności, w miejsce których wstąpił kapitał uwolnienia od ciężaru, przedtem w publicznej księdzie między ciężarami hipotecznemi w późniejszej kolejności były wciągnionemi, albo też wcale jeszcze niebyły zamieszczonemi, do czego więc sądy w razach zachodzących należycie się zastosować winny.

Krauss m. p.

199.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 30. Września 1852,

moc mające dla krajów koronnych: Austryi niżej i wyżej Ensy, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Gorycyi i Gradyski z Istryą, Tryestu, Tyrolu i Vorarlberga, Czech, Morawii, górnego i dolnego Szląska;

którem w porozumieniu z ministerstwem finansów w dodatku do §fu 5. rozporządzenia o kosztach postępowania karnego z dnia 17. Sierpnia 1850 r. bliżej oznaczonem zostaje wynagrodzenie za doręczenie pozwu.

W dodatku do §u 5. rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z d. 17. Sierpnia 1850 roku o kosztach postępowania karnego (dz. pr. p. części CXIII. z r. 1850

197.

Erlass des Justizministeriums vom 29. September 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Kaiserthumes, mit Ausnahme der Militärgränze,

wodurch erklärt wird, dass die Gensd'armen für die von ihnen erstatteten Anzeigen über verbotene Glücksspiele auf das in dem Strafgesetze dem Anzeiger zugesicherte Drittheil des Strafbetrages vollen Anspruch haben.

Zur Beseitigung vorgekommener Zweifel findet das Justizministerium im Einverständnisse mit der Obersten Polizei-Behörde zu erklären, dass die Gensd'armen für die von ihnen erstatteten Anzeigen über verbotene Glücksspiele auf das im §. 266 des II. Theiles des Strafgesetzes vom 3. September 1803 und im §. 522 des Strafgesetzes vom 27. Mai 1852 dem Anzeiger zugesicherte Drittheil des Strafbetrages vollen Anspruch haben.

Krauss m. p.

198.

Verordnung des Justizministeriums vom 29. September 1852,

wirksam für jene Kronländer, für welche das kaiserliche Patent vom 4. März 1849, Nr. 152, Reichs-Gesetzblatt, erlassen wurde,

wodurch, im Einvernehmen mit den Ministerien des Innern und der Finanzen, erklärt wird, dass nach dem Gesetze den Entlastungs-Capitalien das gesetzliche Pfand- und Vorrecht vor allen in dem öffentlichen Buche eingetragenen Hypothekenlasten, auch dann zukomme, wenn die aufgehobene oder abgelöste Leistung, an deren Stelle das Entlastungs-Capital getreten ist, früher in dem öffentlichen Buche unter den Hypothekarlasten in einer späteren Rang-Ordnung, oder noch gar nicht eingetragen war.

Zur Beseitigung vorgekommener Zweifel findet das Ministerium der Justiz, einverständlich mit den Ministerien des Innern und der Finanzen, zu erklären, dass nach der bestimmten und ausnahmslosen Anordnung des §. 22 des kaiserlichen Patentes vom 4. März 1849 den Entlastungs-Capitalien das gesetzliche Pfand- und Vorrecht vor allen in dem öffentlichen Buche eingetragenen Hypothekarlasten auch dann zukomme, wenn die aufgehobene oder abgelöste Leistung, an deren Stelle das Entlastungs-Capital getreten ist, früher in dem öffentlichen Buche unter den Hypothekarlasten in einer späteren Rang-Ordnung, oder noch gar nicht eingetragen war, wornach sich die Gerichte vorkommenden Falles zu benehmen haben.

Krauss m. p.

199.

Verordnung des Justizministeriums vom 30. September 1852,

giltig für die Kronländer Oesterreich unter der Enns und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Nieder-Schlesien,

womit im Einvernehmen mit dem Finanzministerium im Nachhange zu dem §. 5 der Verordnung über die Kosten des Strafverfahrens vom 17. August 1850 die Vergütung der Vorladungen näher bestimmt wird.

Im Nachhange zu dem §. 5 der Verordnung des Justizministeriums vom 17. August 1850, über die Kosten des Strafverfahrens (Reichs-Gesetzblatt, CXIII. Stück vom Jahre

Nr. 332) rozporządza się niniejszem, iż wynagrodzenie za dostawienie, zapozwanie i drogę posłańca, ustanowione tamże na dziesięć krajcajcarów mon. konw. od mili drogi tam i nazad, z tem tylko ograniczeniem opłaconem być ma, iż takowe nie będzie przenosić dziennej kwoty, ustanowionej w §. 3. rozporządzenia z d. 6. Listopada 1851 r. (dz. pr. p. cz. LXVII z r. 1851 Nr. 240).

Krauss m. p.

200.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 3. Października 1852,

mec mające we wszystkich krajach koronnych, dla których wydany został Najwyższy patent z dnia 29. Listopada 1850,

o organizacyi czynności urzędowych co do zakupu tytuniu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 4. Grudnia 1851 r., raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, zatwierdzić niniejszą prowizoryczną organizacyę czynności urzędowych co do zakupu tytuniu w krajach koronnych. w których zaprowadzona jest obwieszczona Najwyższym patentem z d. 29. Listopada 1850 r. ustawa monopolium tytuniowego.

Czynności z zakupem i technicznym kierunkiem uprawy tytuniowej połączone, sprawować będzie pod naczelnym dozorem dyrektora fabryk tytuniowych wyższy przewodnik, ustanowiony z tytułem i rangą wyższego radcy finansowego z siedzibą w Peszcie, wraz z podporządkowanymi onemuż. tytuł i rangę radzców finansowych prowadzącymi inspektorami z siedzibą urzędową w Peszcie, Tolna. Temeswarze, i Maros-Vásárhely. tudzież z adjunktami inspektorskiemi, zamiast inspektorów fungującymi, z tytułem i rangą sekretarzów finansowych, w Szegedynie i Debreczynie ustanowionymi.

Do odbioru liści tytuniowych i ich przesełania do fabryk, ustanowiono 10 urzędów zakupnych z 13 stacyami filjalnemi, a to:

1) urząd zakupny w Peszcie z filjałami w Ipolysagh, Szellye i Hátvan;
2) urząd zakupny w Szolnok;
3) urząd zakupny w Arad z filjałami w Szegedin, Csaba i Apathfalva;
4) urząd zakupny w Debreczynie z filjałami Rakomasz i Kálo;
5) urząd zakupny Nagy-Károly;
6) urząd zakupny Nameny z filjałami Tárkány i Nyer-Bátor;
7) urząd zakupny w Tolna:
8) urząd zakupny w Bárcs z filjałem w Nedelitz;
9) urząd zakupny w Temeswarze, z filjałami Pálánka i Becskerek;
10) urząd zakupny Maros-Vásárhely.

Baumgartner m. p.

1850, Nr. 332) wird verordnet, dass die darin für Zustellungen, Vorladungen und Botengänge bestimmte Vergütung von 10 Kreuzern C. M. für jede Meile des Hin- und Rückweges jedenfalls nur mit der Beschränkung zu leisten ist, dass diese Vergütung täglich den in dem §. 3 der Verordnung vom 6. November 1851 (Reichs-Gesetzblatt, LXVII. Stück des Jahres 1851, Nr. 240), festgesetzten Betrag nicht übersteigen darf.

Krauss *m. p.*

200.

Erlass des Finanzministeriums vom 3. October 1852,

wirksam für alle Kronländer, für welche das Allerhöchste Patent vom 29. November 1850 in Kraft steht,
über die Organisirung des Tabak-Einlösungswesens.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 4. December 1851 die provisorische Organisirung des Tabak-Einlösungswesens in den Kronländern, in welchen die mit dem Allerhöchsten Patente vom 29. November 1850 kundgegebene Tabakmonopols-Ordnung in Wirksamkeit getreten ist, zu genehmigen geruht.

Die mit der Einlösung und die mit der technischen Leitung der Tabakcultur verbundenen Geschäfte führt unter der Oberaufsicht des Tabakfabriken-Directors, der mit dem Titel und Range eines Ober-Finanzrathes bestellte Oberleiter zu Pesth *und die demselben untergeordneten, Titel und Rang von Finanzräthen führenden Inspectoren mit dem Amtssitze zu* Pesth, Tolna, Temeswar *und* Maros-Vásárhely, *endlich die als Inspectoren fungirenden, mit dem Titel und Range von Finanzsecretären bestellten Inspectors-Adjuncten zu* Szegedin *und* Debreczin.

Für die Uebernahme der Tabakblätter und deren Versendung an die Fabriken wurden 10 Einlösungs-Aemter mit 13 Filialstationen errichtet, und zwar:

1. *das Einlösungs-Amt zu* Pesth *mit den Filialen zu* Ipolysagh, Szellye *und* Hatvan,
2. *das Einlösungs-Amt zu* Szolnok,
3. *das Einlösungs-Amt zu* Arad *mit den Filialen zu* Szegedin, Csaba *und* Apathfalva,
4. *das Einlösungs-Amt zu* Debreczin *mit den Filialen* Rakomasz *und* Kálo,
5. *das Einlösungs-Amt* Nagy-Karoly,
6. *das Einlösungs-Amt* Nameny *mit den Filialen* Tarkány *und* Nyer-Bátor,
7. *das Einlösungs-Amt zu* Tolna,
8. *das Einlösungs-Amt zu* Bárcs *mit der Filiale zu* Nedelitz,
9. *das Einlösungs-Amt zu* Temeswar *mit den Filialen* Pálánká *und* Becskerek,
10. *das Einlösungs-Amt zu* Maros-Vásárhely.

Baumgartner *m. p.*

201.

Rozporządzenie najwyższej władzy policyjnej z dnia 5. Paździer. 1852,

moc mające we wszystkich krajach koronnych;

dotyczące zakazu dziennika tygodniowego „*L'unione sociale*" w Turynie wychodzącego.

Najwyższa władza policyjna, zakazuje niniejszem w całym obrębie państwa, wychodzący w Turynie od początku Września roku bieżącego tygodnik: „*L'unione sociale*" z powodu okazanego kierunku, powszechnemu porządkowi szkodliwego.

Kempen m. p. FML.

202.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 6. Października 1852,

obowiązujące w królestwie Lombardzko-Weneckiem;

mocą którego rozciąga się na królestwo Lombardzko-Weneckie postanowienia objęte w rozporządzeniu ministerstwa finansów z dnia 2. Grudnia 1850. (Nr. 470 dz. pr. p.)

1. Oznajmiania i udzielania, przepisane w §§. 34 do 47 ustawy o należytościach z dnia 9. Lutego 1850 r., muszą być czynione:

A. przez urzędy i władze, tudzież przez strony, na mocy ustawy do czynienia oznajmień i udzieleń obowiązane, co do interesów prawnych, mających za przedmiot przeniesienie prawa własności lub służebnictwa, prawa użytkowania, lub użytku rzeczy nieruchomych, a to do tego urzędu, ustanowionego do wymierzania należytości, w którego obrębie leży rzecz nieruchoma. Jeżeli interes prawny dotycze więcej rzeczy nieruchomych; leżących w obrębach kilku do wymierzania należytości ustanowionych urzędów, oznajmienie każdemu z nich uczynionem być powinno. Dokument sporządzony w przedmiocie tego interesu, przedłożony być winien tylko jednemu z tych urzędów, a we wszystkich innych oznajmieniach, wymienić należy urząd, któremu dokument przedłożonym został.

B. Przez urzędy i władze, wyjąwszy ruchome sądy wojskowe, względnie

a) interesów prawnych, wydarzających się w nich co do rzeczy ruchomych;

b) inskrypcyj, prenotacyj i adnotacyj hipotecznych;

c) wyroków sądowych;

d) relacyj opieczętowania i wykazów spadkowych, chociaż takowe dotyczą rzeczy nieruchomych,

do tego urzędu, powołanego do wymierzenia należytości, w którego obrębie znajduje się urząd lub władza.

E. Przez sądy wojskowe ruchome, do intendantury finansów tego obwodu, w którym się znajduje komenda werbunkowa tego korpusu, do którego sąd należy, a jeżeli

201.

Verordnung der Obersten Polizei-Behörde vom 5. October 1852,

giltig für alle Kronländer,

betreffend das Verbot des in Turin erscheinenden Wochenblattes: „L'unione sociale".

Die Oberste Polizei-Behörde findet das seit Anfang September dieses Jahres in Turin erscheinende Wochenblatt: „L'unione sociale" wegen seiner an den Tag gelegten gemeinschädlichen Richtung, im ganzen Umfange des Kaiserreiches zu verbieten.

Kempen *m. p., F. M. L.*

202.

Erlass des Finanzministeriums vom 6. October 1852,

giltig für das lombardisch-venetianische Königreich,

womit die Bestimmungen der Finanzministerial-Verordnung vom 2. December 1850, Nr. 470 des Reichs-Gesetzblattes, auch auf das lombardisch-venetianische Königreich in Anwendung gebracht werden.

1. Die in den §§. 44 bis 47 des Gebührengesetzes vom 9. Februar 1850 vorgeschriebenen Anzeigen und Mittheilungen haben zu geschehen:

A. Von den Aemtern und Behörden, sowie von jenen Parteien, welche durch das Gesetz zur Anzeige und Mittheilung verpflichtet sind, über Rechtsgeschäfte, welche die Uebertragung des Eigenthumsrechtes oder der Dienstbarkeit, des Fruchtgenusses oder des Gebrauches unbeweglicher Sachen zum Gegenstande haben, bei demjenigen zur Gebührenbemessung bestimmten Amte, in dessen Bezirke die unbewegliche Sache liegt. Hat das Rechtsgeschäft mehrere unbewegliche Sachen zum Gegenstande, welche in den Bezirken mehrerer zur Gebührenbemessung bestimmten Aemter liegen, so hat die Anzeige bei jedem derselben zu geschehen. Die Urkunde über das Rechtsgeschäft ist jedoch nur einem dieser Aemter vorzulegen, und in den übrigen Anzeigen nur das Amt anzugeben, welchem die Urkunde vorgelegt wurde.

B. Von den Aemtern und Behörden, mit Ausnahme der beweglichen Militärgerichte, hinsichtlich

a) *der Rechtsgeschäfte über bewegliche Sachen, die bei ihnen vorkommen;*
b) *der hypothekarischen Inscriptionen, Pränotationen und Anmerkungen;*
c) *der gerichtlichen Erkenntnisse;*
d) *der Sperr-Relationen und Nachlass-Ausweise, auch wenn dieselben unbewegliche Sachen betreffen,*

an dasjenige zur Gebührenbemessung bestimmte Amt, in dessen Bezirke das Amt oder die Behörde sich befindet.

C. Von den beweglichen Militärgerichten an die Finanz-Intendanz jenes Bezirkes, in welchem sich das Werbbezirks-Commando des Truppenkörpers, welchem das Gericht

tenże korpus nie ma osobnego obwodu werbunkowego, do urzędu akowego centralnego w Wiedniu.

2. C. k. komisaryaty dystryktowe, nie są upoważnione do przyjmowania oznajmień o interesach prawnych, podlegających opłacaniu należytości.

2. Strony są obowiązane w podaniach swojich, czynionych do władz, w skutek których następuje oznajmienie o interesach prawnych lub czynnościach urzędowych, względem rzeczy nieruchomych, wyrazić te szczegóły, których wiadomość potrzebną jest władzom dla dokładnego wykonania niniejszego rozporządzenia. Do uzyskania opuszczenia należytości, na zasadzie rozporządzenia ministeryalnego z d. 3. Maja 1850. (dz. pr. p. LIV), winny są one także przedłożyć dokument prawny, w przedmiocie bezpośrednio poprzedzającego przeniesienia majątku, w oryginale lub odpisie wierzytelnym, tudzież potwierdzenie c. k. komisaryatu dystryktowego, iż takowy do rejestrów podatkowych wciągniętym został.

4. W jaki sposób zadosyć uczynić należy, oprócz oznajmienia interesu prawnego nadto zobowiązaniu załączenia także odnoszącego się do niego dokumentu; o tem stanowi pod względem stron, rozrządzenie ministeryalne z dnia 30. Maja 1850 r. (dz. pr. p. Nr. 214), pod względem notaryuszów zaś, rozrządzenie ministeryalne z d. 2. Kwietnia 1852 (dz. pr. p N. 86).

Gdyby strona nie była w stanie, w terminie do oznajmienia zakreślonym, dopełnić obowiązku przedłożenia dokumentu. wyrazić winna w oznajmieniu przeszkody i czas, do którego, według jej mniemania, dokument przedłożyć może. Jeżeli upłynie termin, o który strona upraszała, lub termin, do którego, w miarę zachodzących okoliczności ograniczoną została, a strona nie zyskała ani odroczenia terminu, ani też nie przedłożyła dokumentu; wówczas należy postąpić tak, jak gdyby oznajmienie w czasie prawem przepisanem, uczynionem nie było.

Baumgartner m. p.

angehört, befindet, und wenn dieser keinen eigenen Werbbezirk hat, an das Central-Taxamt in Wien.

2. Die k. k. Districts-Commissariate sind nicht berechtiget Anzeigen gebührenpflichtiger Rechtsgeschäfte zu übernehmen.

3. Die Parteien sind verpflichtet, in ihren bei den Behörden überreichten Eingaben, welche die Mittheilung von Rechtsgeschäften oder Amtshandlungen bezüglich unbeweglicher Sachen zur Folge haben, jene Daten anzugeben, welche zum richtigen Vollzuge dieser Anordnung den Behörden zu wissen erforderlich sind. Zur Erlangung des Gebühren-Nachlasses im Grunde des Ministerial-Erlasses vom 3. Mai 1850 (Reichs-Gesetzblatt, LIV.) haben sie auch die Rechts-Urkunde über die unmittelbar vorausgegangene Vermögens-Uebertragung im Originale oder in vidimirter Abschrift, und die Bestätigung des k. k. Districts-Commissariates über deren erfolgte Eintragung in die Steuer-Register beizubringen.

4. In welcher Art der Verpflichtung nebst der Anzeige über das Rechtsgeschäft auch die diessfällige Rechts-Urkunde beizubringen, entsprochen werden könne, bestimmt hinsichtlich der Parteien der Ministerial-Erlass vom 30. Mai 1850 (Reichs-Gesetzblatt, Nr. 214) und bezüglich der Notare der Ministerial-Erlass vom 2. April 1852 (Reichs-Gesetzblatt, Nr. 86).

Wäre die Partei ausser Stande, innerhalb der zur Anzeige anberaumten Frist, der Verpflichtung bezüglich der Beibringung der Rechts-Urkunde nachzukommen, so hat sie in der Anzeige die Hindernisse, und den Zeitpunct, bis zu welchem sie die Urkunde nachtragen zu können glaubt, anzugeben. Läuft die gebotene Frist oder diejenige, worauf erstere nach Massgabe der obwaltenden Umstände beschränkt wurde, ab, ohne dass eine Frist-Erweiterung erlangt, oder die Urkunde beigebracht wurde, so ist so vorzugehen, als ob die Anzeige innerhalb der gesetzlichen Frist nicht erstattet worden wäre.

Baumgartner *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXI.

Wydana i rozesłana: dnia 21. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 21. October 1852.

Część LXI.

Wwydana i rozesłana dnia 21. Października 1852.

203.

Traktat połączenia celnego między Austryą, Modeną i Parmą z dnia 9. Sierpnia 1852 roku,

podpisany w Wiedniu dnia 9. Sierpnia 1853, wymieniony w ratyfikacyach tamże dnia 15. Września 1852 roku.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

Czynimy niniejszem wiadomo wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ dla coraz większego pomnożenia i ułatwienia stosunków handlowych między państwem Naszem, a posiadłościami Wysokich książąt Modeny i Parmy, zawartą została przez pełnomocników tak Naszego jakoteż wyż wspomnionych Wysokich książąt, w Wiedniu dnia 9. miesiąca Sierpnia tegoż roku, umowa celna, i sporządzoną i podpisaną została w tym przedmiocie konwencya, treści następującej:

LXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 21. October 1852.

203.

Zoll-Einigungs-Vertrag zwischen Oesterreich, Modena und Parma vom 9. August 1852.

Unterzeichnet zu Wien am 9. August 1852.
In den Ratificationen ausgewechselt ebendaselbst am 15. September 1852.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae Rex; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae; superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam, magis magisque accrescendis et facilitandis inter Imperium Nostrum et Serenissimorum Mutinae ac Parmae Ducum ditiones cujuscumque commercii relationibus a Nostris cum praefatorum Serenissimorum Ducum Plenipotentiariis Viennae die 9. mensis Augusti hujus anni, unio pro portorio inita, ac conventio desuper facta et signata sit, tenoris sequentis:

Tekst pierwotny.

Sua Maestà l'Imperatore d'Austria, Re d'Ungheria, Boemia, Galizia, Lodomiria, Lombardia, Venezia ecc. ecc.,

Sua Altezza Reale l'Arciduca d'Austria, Duca di Modena ecc. ecc., e Sua Altezza Reale l'Infante di Spagna, Duca di Parma ecc. ecc.,

mossi dalla convinzione dei vantaggi che sarebbero per derivare ai proprii sudditi da una lega doganale, essendosi determinati colla Convenzione 3 luglio 1849 a stringerla tra Loro, esauriti gli studii sul modo il più opportuno per mandarla ad effetto, nominarono per la definitiva conclusione della medesima a Loro Plenipotenziarii, cioè:

Sua Maestà l'Imperatore d'Austria:

il Signor Carlo Conte di Buol-Schauenstein, Cavaliere di prima classe dell' Ordine Imperiale Austriaco della Corona di ferro, Gran Croce dell' Ordine Imperiale Russo dell' Aquila bianca, Cavaliere dell' Ordine Granducale Badese della Fedeltà, Gran Croce dell' Ordine del Leone, dell' Ordine Granducale Assiano di S. Luigi, Senatore Gran Croce del Sacro Angelico Imperiale Ordine Costantiniano di S. Giorgio, Cavaliere di devozione dell' Ordine Gerosolimitano, Ciambellano e Consigliere intimo effettivo di Sua Maestà Imperiale Reale Apostolica e Suo Ministro degli affari esteri e della casa Imperiale, ed

il Signor Andrea Cavaliere di Baumgartner, Dottore in filosofia, Cavaliere dell' Ordine Imperiale Austriaco di S. Leopoldo e dell' Ordine Reale Sassone del Merito Civile, Cavaliere Gran Croce dell' Ordine del Merito di To-

Przekład.

Jego Ces. Król. Mość Cesarz Austryi, Król Węgier, Czech, Galicyi, Lodomeryi, Lombardyi i Wenecyi, etc. etc.

Jego Król. Wysokość Arcyksiążę Austryi, Książę Modeny, etc. etc. i Jego Król. Wysokość infant Hiszpanii, książę Parmy etc. etc.

przekonawszy się o korzyściach, mogących spłynąć na Ich poddanych przez połączenie celne, a postanowiwszy konwencyą z dnia 3. Lipca 1849 r. zawrzeć takie połączenie między sobą, mianowali po ukończeniu dochodzeń względem najstosowniejszego sposobu wprowadzenia onegoż w życie, końcem ostatecznego zawarcia, pełnomocnikami Swymi, a mianowicie:

Jego Ces. Król. Mość Cesarz Austryi.

mianował pana hrabię Buol-Schauenstein, kawalera c. k. austryackiego orderu korony żelaznej klasy I. Wielkiego-Krzyża ces. rosyjskiego orderu orła białego, kawalera orderu wierności Wielkiego-Księstwa badeńskiego; Wielkiego-Krzyża orderu lwa Zähringen, tudzież orderu domowego i Ludwika Wielkiego-Księstwa heskiego, senator-Wielkiego-Krzyża cesarsko-konstantyńskiego orderu św. Jerzego, kawalera honorowego orderu św. Jana, Szambelana i rzeczywistego tajnego radzcę Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości i Swego ministra spraw zewnętrznych i Domu cesarskiego; — tudzież

pana Jędrzeja kawalera de Baumgartner doktora filozofii, kawalera ces. austryackiego orderu Leopolda, i król. saskiego orderu zasług cywilnych, Wielkiego-Krzyża orderu zasług św. Józefa Wielkiego-księstwa toskańskiego, i orderu św. Ludwika księ-

Uebersetzung.

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich, König von Ungarn, Böhmen, Galizien, Lodomerien, der Lombardie und Venedigs etc. etc.,

Seine königliche Hoheit der Erzherzog von Oesterreich, Herzog von Modena etc. etc. und

Seine königliche Hoheit der Infant von Spanien, Herzog von Parma etc. etc.

bewogen durch die Ueberzeugung von den Vortheilen, welche Ihren Unterthanen durch einen Zollverein zugehen würden, haben, nachdem sie mit der Convention vom 3. Juli 1849 Sich bestimmt hatten, eine solche Einigung unter Sich zu schliessen, und die Untersuchungen über die geeignetste Weise, sie zur Wirksamkeit zu bringen, beendet waren, Behufs des endlichen Abschlusses derselben zu Ihren Bevollmächtigten ernannt, und zwar:

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich:

den Herrn Carl Grafen von Buol-Schauenstein, Ritter des k. k. österreichischen Ordens der eisernen Krone I. Classe, Grosskreuz des kaiserlich-russischen weissen Adler-Ordens, Ritter des grossherzoglich-badenschen Ordens der Treue, Grosskreuz des Zähringer-Löwen-Ordens, des grossherzoglich-hessischen Haus- und Ludwig-Ordens, Senator-Grosskreuz des kaiserlich-constantinischen St. Georg-Ordens, Ehren-Ritter des Johanniter-Ordens, Kämmerer und wirklicher geheimer Rath Seiner k. k. Apostolischen Majestät und Allerhöchstdessen Minister der auswärtigen Angelegenheiten und des kaiserlichen Hauses, — und

den Herrn Andreas Ritter von Baumgartner, Doctor der Philosophie, Ritter des kaiserlich-österreichischen Leopold- und des königlich-sächsischen Civil-Verdienst-Ordens, Grosskreuz des grossherzoglich-toscanischen Verdienst-Ordens vom heiligen Joseph und des

scana sotto il titolo di S. Giuseppe e dell' Ordine Ducale Parmigiano di S. Lodovico, Consigliere intimo effettivo di Sua Maestà Imperiale Reale Apostolica e Suo Ministro delle finanze, del commercio, dell' industria e delle publiche costruzioni, e

Sua Altezza Reale il Duca di Modena:

il Nobile Signor Ferdinando Castellani Tarabini, Ciambellano dell' Altezza Sua Reale, Suo Consigliere di Stato e Ministro delle finanze, e

Sua Altezza Reale il Duca di Parma:

il Signor Barone Tommaso Ward, Senatore Gran Croce del S. A. Imperiale Ordine Costantiniano di S. Giorgio, Gran Croce dell' Ordine Ducale Parmigiano di S. Lodovico, Cavaliere Gran Croce dell' Ordine del Merito di Toscana sotto il titolo di S. Giuseppe, Cavaliere di seconda classe dell' Ordine Imperiale Austriaco della Corona di ferro, Consigliere di Stato onorario di Sua Altezza Imperiale Reale il Gran Duca di Toscana, Grande di Corte e Ciambellano di Sua Altezza Reale il Duca di Parma, Suo Ministro di Stato e Ministro-Residente presso la Corte Imperiale di Vienna,

i quali dopo avere scambiati i loro pieni poteri ed averli riconosciuti in buona e debita forma hanno convenuto i seguenti articoli:

Articolo 1.

È stabilita una lega doganale fra l' Impero d' Austria e gli Stati di Modena e di Parma, la quale comprende i territorii dei due Ducati ed il territorio doganale austriaco.

Questa lega sarà ancora più stretta nei rapporti di legislazione, amministra-

stwa parmezańskiego; rzeczywistego tajnego radzcę Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości, i Swego ministra finansów, handlu, przemysłu i budowli publicznych; zaś

Jego Król. Wysokość Książę Modeny

mianował pana Ferdynanda Castellani-Tarabini, szambelana Jego Król. Wysokości, Swego radzcę Stanu i ministra finansów, a zaś

Jego Król. Wysokość Książę Parmy

mianował pana Tomasza barona Ward, senatora Wielkiego-Krzyża ces. konstantyńskiego orderu św. Jerzego, Wielkiego-Krzyża orderu św. Ludwika księstwa parmezańskiego, Wielkiego-Krzyża orderu zasług św. Józefa Wielkiego-Księstwa Toskańskiego, kawalera II klasy ces. austryackiego orderu korony żelaznej; honorowego radzcę Stanu Jego Ces. Kr. Wysokości Wielkiego-Księcia Toskany, Granda Dworu i Szambelana Jego Król. Wysokości Księcia Parmy, Swego ministra Stanu i ministra-rezydenta przy Dworze cesarskim w Wiedniu,

którzy, zamieniwszy pełnomocnictwa swoje i znalazłszy takowe w dobrej i należytej formie, zgodzili się co do artykułów następujących:

Artykuł 1.

Pomiędzy cesarstwem Austryi a państwami Modeną i Parmą, przychodzi do skutku połączenie celne, obejmujące obręby tychże dwóch księstw i obręb celny Austryi.

Rzeczone połączenie celne, będzie ściślejsze między obudwoma księstwami i kró-

herzoglich-parmensischen St. Ludwig-Ordens, wirklicher geheimer Rath Seiner k. k. Apostolischen Majestät und Allerhöchstdessen Minister der Finanzen, des Handels, der Gewerbe und der öffentlichen Bauten, und

Seine königliche Hoheit der Herzog von Modena:

den Herrn Ferdinand Edlen Castellani-Tarabini, Kämmerer Seiner königlichen Hoheit, Höchstdessen Staatsrath und Finanzminister, und

Seine königliche Hoheit der Herzog von Parma:

den Herrn Thomas Freiherrn von Ward, Senator-Grosskreuz des kaiserlich-constantinischen St. Georg-Ordens, Grosskreuz des herzoglich-parmensischen St. Ludwig-Ordens, Grosskreuz des grossherzoglich-toscanischen Verdienst-Ordens vom heiligen Joseph, Ritter II. Classe des kaiserlich-österreichischen Ordens der eisernen Krone, Honorar-Staatsrath Seiner kaiserlich-königlichen Hoheit des Grossherzoges von Toscana, Grand des Hofes und Kämmerer Seiner königlichen Hoheit des Herzoges von Parma, Höchstdessen Staatsminister und Minister-Residenten bei dem kaiserlichen Hofe zu Wien, welche, nachdem sie ihre Vollmachten ausgewechselt und dieselben in guter und gehöriger Form anerkannt haben, über folgende Artikel übereingekommen sind:

Artikel 1.

Es wird ein Zollverein zwischen dem Kaiserreiche Oesterreich und den Staaten von Modena und Parma gebildet, welcher die Gebiete der zwei Herzogthümer und das Zollgebiet von Oesterreich umschliesst.

Dieser Zollverein wird in Bezug auf die Zollgesetzgebung, Verwaltung und Verrech-

zione e contabilità doganale fra i due Ducati ed il Regno lombardo-veneto.

Una linea daziaria segnerà la separazione del territorio doganale austriaco e di quello dei due Ducati dagli altri Stati confinanti, dal mare e dai territorii estradoganali austriaci.

Articolo 2.

Le linee daziarie che separarono finora i Ducati di Modena e di Parma fra loro e dal territorio doganale austriaco verranno tolte, e le merci prodotte o daziate in uno dei singoli Stati potranno, senza essere sottoposte a manipolazione, a pagamento di dazio o di altra imposta doganale, entrare nel territorio degli altri Stati collegati e circolarvi liberamente.

Le merci ed i prodotti estensi e parmigiani nella loro circolazione entro la Monarchia austriaca saranno parificati nei riguardi doganali ai prodotti ed alle merci del Regno lombardo-veneto.

Nessuno dei tre Stati contraenti potrà adottare disposizioni che restringano il libero commercio tra loro, e non potrà limitarsi in alcun modo il reciproco traffico dei grani e di altre vettovaglie nel territorio doganale della lega, nemmeno in tempo di carestia.

In quest' ultimo caso è facoltativo però a ciascuno dei tre Stati il permettere l' importazione di granaglie o totalmente senza dazio o con un dazio minore del comune, semprecchè esso diasi debito in faccia alla lega della differenza in confronto del dazio normale.

Potranno altresì gli Stati contraenti, quando si verifichi la suaccennata eventualità, procedere nell' interesse dei loro sud-

lestwem Lombardzko - Weneckiem pod względem ustawodawstwa celnego, administracyi i obrachunku.

Jedna linija celna, odznaczać będzie oddzielenie austryackiego obrębu celnego, tudzież księstw obudwóch tak od innych graniczących państw, jako też od morza, i od obrębów austryackich, nieobjętych liniją celną.

Artykuł 2.

Znoszą się linie celne, które oddzielały dotąd księstwa Modeny i Parmy jedno od drugiego, i od obrębu celnego austryackiego, a towary wyrobione w jednem z tych państw pojedynczych, opłaciwszy tamże cło, będą mogły, bez poddania się pod czynności urzędowe i bez opłacenia cła, lub innych należytości dochodowych, wstępować w obręb innych państw połączonych i tamże zostawać w wolnym obiegu.

Towary i wyroby esteńskie i parmezańskie, uważanemi będą pod względem urzędowania celnego, w obrocie z państwem austryackiem, zupełnie tak, jak wyroby i towary królestwa Lombardzko-Weneckiego.

Żadne z trzech państw kontraktujących nie będzie mogło zaprowadzać urządzeń, ścieśniających wolny obręb między niemi a handel wzajemny zbożem i innemi rzeczami do pożywienia służącemi, w obrębie celnym związku, nie będzie mógł być ograniczony, nawet w czasach drożyzny.

W ostatnim przypadku będzie wszakże wolno każdemu z trzech państw pozwolić wprowadzania zboża albo bez cła, albo za opłaceniem niniejszego cła jak jest wspólne, wszelako przy wynagrodzeniu związkowi celnemu różnicy w stosunku do cła normalnego.

Państwa kontraktujące, będą mogły z resztą, gdy nastąpi przypadek wyż wspomniony, dla dobra poddanych swojich, za

nung ein engerer zwischen den beiden Herzogthümern und dem lombardisch-venetianischen Königreiche seyn.

Eine Zoll-Linie wird die Scheidung des österreichischen Zollgebietes und jene der beiden Herzogthümer von den anderen angränzenden Staaten, vom Meere und den österreichischen Zollausschlüssen bezeichnen.

Artikel 2.

Die Zoll-Linien, welche bisher die Herzogthümer von Modena und Parma unter sich und vom österreichischen Zollgebiete trennten, werden aufgehoben und die, in einem der einzelnen Staaten erzeugten oder verzollten Waaren werden, ohne einer Amtshandlung, Zollentrichtung oder anderer gefällsämtlichen Gebühr unterworfen zu werden, in das Gebiet der anderen verbündeten Staaten eintreten und daselbst frei verkehren können.

Die estensischen und parmensischen Waaren und Erzeugnisse werden bei ihrem Verkehre in dem österreichischen Kaiserstaate in zollämtlicher Beziehung den Erzeugnissen und Waaren des lombardisch-venetianischen Königreiches gleich gehalten werden.

Keiner der drei Vertragsstaaten wird Einrichtungen treffen können, welche den freien Verkehr zwischen ihnen beengen, und der gegenseitige Handel mit Getreide und anderen Lebensmitteln im Zollgebiete des Vereines wird, selbst nicht in Zeiten einer Theuerung beschränkt werden können.

In letzterem Falle ist es jedoch jedem der drei Staaten gestattet, die Einfuhr von Getreide entweder ohne Zoll oder gegen einen geringeren als den gemeinschaftlichen Zoll zu erlauben, immer jedoch mit der Ersatzpflicht gegen den Zollverein für die Differenz im Verhältnisse zum Normalzolle.

Die Vertragsstaaten werden übrigens, wenn der obenerwähnte Fall eintritt, im Interesse

diti a comuni accordi tanto pell' aumento del dazio di esportazione, come per istabilire un divieto d' uscita delle granaglie.

Resta poi nel diritto degli Stati collegati di proibire, pel caso di guerra o di politici movimenti, l' importazione o l' esportazione di cavalli, armi e munizioni e di materiali atti alla fabbricazione di alcuno dei due ultimi oggetti.

E coi debiti riguardi allo scopo precipuo del presente trattato, che è la libertà del commercio, e premessi gli opportuni concerti, potrà ciascuno degli Stati contraenti adottare sul proprio confine quei regolamenti che ritenesse indispensabili alla sua interna sicurezza nei riguardi di polizia, di censura e di salute publica.

Articolo 3.

I sudditi di uno dei tre Stati contraenti che si recassero nel territorio di alcun altro degli Stati medesimi con mostre o campioni, o per cercare lavoro, o per acquistare merci ad uso dei loro esercizii, o per trafficare ai mercati od alle fiere, saranno parificati ai sudditi dello Stato in cui entrano, senza che quindi abbiano ad essere assoggettati a nuova tassa, ogniqualvolta per l' esercizio del loro commercio, mestiere od arte la avessero già corrisposta allo Stato cui appartengono.

Con ciò bene s' intende per altro di favorire unicamente il commercio ed il domicilio precario, poichè ove si trattasse di attivare nel territorio dell' altro Stato negozii stabili di vendita all' ingrosso od al minuto o fabbriche od officine di qualunque specie, tornerebbe indispensabile conseguire il permesso dell' Autorità locale, ed assoggettarsi alle discipline amministrative

wzajemnem porozumieniem tak podwyższyć cło wychodowe na zboże, jakoteż zakazać wywóz zboża.

Również zostawione jest państwom związkowym prawo w przypadkach wojny lub rozruchów politycznych zakazać wprowadzanie lub wyprowadzanie koni, zbroi, amunicyi i materyałów potrzebnych do wyrobu jednego z ostatnich dwóch przedmiotów.

Z należnemi względami na cel główny niniejszego traktatu, to jest na wolność obrotu i po uprzednich stosownych umowach. każde z państw kontraktujących, będzie mogło na swej własnej granicy zaprowadzić takie urządzenia, które trzyma za koniecznie potrzebne dla swego wewnętrznego bezpieczeństwa, pod względem policyi, cenzury i zachowania publicznego zdrowia.

Artykuł 3.

Poddani jednego z trzech państw kontraktujących, udający się w obręb państwa drugiego z wzorami, za robotą, lub dla kupna towarów, potrzebnych do ich przemysłu, albo dla handlu na targach i jarmarkach, uważani będą tak jak właśni poddani państwa, do którego wstępują, i nie będą tamże podciągnięci pod nową należytość, jeżeli już opłacili takową od prowadzenia handlu, rzemiosła lub sztuki w tem państwie, do którego należą.

Powyższy przepis, ma tylko na celu przynieść ulgę dla obrotu i przebywania czasowego; gdyby więc chodziło o zakładanie w obrębie drugiego państwa stałych handlów cząstkowych lub hurtowych, fabryk lub warsztatów jakiegobądź rodzaju, wówczas byłoby koniecznem, zyskać na to pozwolenie władzy miejscowej, i poddać się pod przepisy administracyjne, obowiązujące w tem-

ihrer Unterthanen durch gemeinschaftliches Uebereinkommen sowohl zu einer Erhöhung des Ausfuhrzolles, als auch zu einem Verbote der Getreide-Ausfuhr schreiten können.

Es bleibt auch den Vereinsstaaten das Recht, in Fällen des Krieges oder politischer Unruhen die Ein- oder Ausfuhr von Pferden, Waffen, Munition und Materiale zur Erzeugung eines der beiden letzten Gegenstände zu verbieten.

Und mit den schuldigen Rücksichten auf den Hauptzweck des gegenwärtigen Vertrages, welcher die Freiheit des Verkehres ist, und nach vorausgegangenen entsprechenden Verabredungen wird jeder der Vertragsstaaten auf seiner eigenen Gränze jene Einrichtungen treffen können, welche er zu seiner inneren Sicherheit, in Rücksicht der Polizei, der Censur und der öffentlichen Gesundheitspflege für unerlässlich erkennt.

Artikel 3.

Die Unterthanen eines der drei Vertragsstaaten, welche sich in das Gebiet eines der anderen mit Mustern oder um Arbeit zu suchen, oder um Waaren zum Gebrauche ihrer Gewerbe zu kaufen, oder um auf Märkten und Messen zu handeln, begeben, werden den Unterthanen des Staates, in welchen sie eintreten, gleichgehalten werden, ohne dass sie dort einer neuen Gebühr unterzogen zu werden hätten, wenn sie anders solche für den Betrieb ihres Handels, ihres Gewerbes oder ihrer Kunst, in dem Staate, welchem sie angehören, bereits entrichtet haben.

Hiermit wird nur beabsichtiget, den zeitweiligen Verkehr und Aufenthalt zu begünstigen; wenn es sich daher darum handeln sollte, in dem Gebiete des anderen Staates stabile Klein- oder Grosshandlungen, oder Fabriken oder Werkstätten irgend einer Art zu errichten, so wäre es unentbehrlich, die Bewilligung der Localbehörde zu erhalten, und sich den, in demselben Staate bestehenden Verwaltungsmassregeln zu unterwerfen. Ebenso werden

vigenti nello Stato medesimo. — Così pure non vengono con ciò alterate le esistenti disposizioni di polizia, cui potessero andare soggetti gl' individui suenunciati nella loro qualità di viaggiatori e stranieri.

Articolo 4.

I navigli e le merci appartenenti ai sudditi dei Ducati di Modena e di Parma godranno ai porti ed approdi austriaci, come pure i navigli e le merci appartenenti ad individui austriaci o parmigiani godranno alle spiaggie di Modena, i diritti accordati ai navigli ed alle merci della nazione rispettivamente la più favorita.

Le disposizioni vigenti nell' Impero austriaco, relative alle spedizioni per mare da una parte all' altra del territorio doganale con esenzione del dazio per prodotti indigeni o merci estere importate regolarmente per consumo, s' intendono estese anco alle spedizioni che avvennissero per simili oggetti dall' uno all' altro degli Stati collegati, attraversando il mare.

Articolo 5.

Le monete d' oro e d' argento verranno accettate dalle publiche Casse dei tre Stati collegati secondo le rispettive attuali loro tariffe annesse al presente trattato in allegato *A* *), le quali rimaranno invariabili fino a che una Commissione, da

*) Gli Allegati citati nel Trattato, contenendo dettagli interessanti quasi esclusivamente gli Stati Ducali di Modena e Parma e parzialmente il Regno lombardo - veneto, non vengono publicati col mezzo del Bollettino delle leggi dell' Impero. — In quanto singole disposizioni portate dagli Allegati stessi vestissero il carattere d' importanza pegli altri Dominii della Corona, si farà luogo alla publicazione delle medesime con una Notificazione dei Ministeri delle finanze e del commercio.

że państwie. Również nie uchyla się przez to istniejących przepisów policyjnych, którym podlegać mogą wyż wspomnione osoby, jako podróżni lub cudzoziemcy.

Artykuł 4.

Okręty i towary, należące poddanym księstw Modeny i Parmy, doznawać będą w austryackich portach i przystaniach, tudzież okręty i towary, należące poddanym austryackim lub parmezańskim, doznawać będą na wybrzeżach Modeny owych praw, których doznają okręty i towary narodów najwięcej uwzględnionych.

Przepisy obowiązujące w państwie austryackiem, pod względem przesełania morzem z jednej części obrębu celnego do drugiego, z zachowaniem wolności od opłaty cła dla wyrobów krajowych, lub dla towarów zagranicznych, wprowadzonych w porządku do zużycia, rozciągają się także na owe przesełki, które z takiemi samemi przedmiotami, uskutecznionemi być mają morzem z jednego państwa związkowego do drugiego.

Artykuł 5.

Monety złote i srebrne, przyjmować się będą w kasach publicznych trzech państw związkowych według taryf obowiązujących, a do niniejszego traktatu pod *A.* załączonych *). Te pozostaną niezmienne, dopóki komisya mianowana w drodze ministeryal-

*) Wspomnione w traktacie załączenia, obejmują szczegóły, mające ważność prawie wyłączną dla księstw Modeny i Parmy i poczęści także i dla królestwa Lombardzko - Weneckiego; dla tego też nie będą ogłoszonemi drogą dziennika praw państwa. O ile pojedyncze rozporządzenia, zawarte w dodatkach, mają ważność i dla innych krajów koronnych, ogłoszonemi będą przez ministerstwo finansów i handlu.

auch hiedurch die bestehenden polizeilichen Vorschriften nicht berührt, welchen die obgedachten Individuen in ihrer Eigenschaft als Reisende und Fremde unterworfen werden dürften.

Artikel 4.

Die Schiffe und Waaren, welche Unterthanen der Herzogthümer Modena und Parma gehören, werden in den österreichischen Häfen und Landungsplätzen, und ebenso die österreichischen oder parmensischen Unterthanen gehörigen Schiffe und Waaren an den Küsten von Modena die, den Schiffen und Waaren der meist begünstigten Nationen bewilligten Rechte geniessen.

Die im österreichischen Kaiserreiche bestehenden Anordnungen hinsichtlich der Versendung zur See aus einem Theile des Zollgebietes in den anderen mit Wahrung der Zollfreiheit für inländische Erzeugnisse oder ausländische zum Verbrauche ordnungsmässig eingeführte Waaren werden auch auf jene Sendungen ausgedehnt, welche mit den gleichen Gegenständen aus einem der vereinten Staaten nach dem anderen zur See erfolgen sollten.

Artikel 5.

*Die Geld- und Silbermünzen werden von den öffentlichen Cassen der drei vereinten Staaten nach ihren zur Kraft bestehenden, dem gegenwärtigen Vertrage in der Beilage A *) eingeschlossenen Tarifen angenommen werden. Diese haben unverändert zu bleiben,*

**) Die im Vertrage angeführten Beilagen enthalten Details, die fast ausschliesslich nur für die Herzogthümer Modena und Parma und theilweise für das lombardisch-venetianische Königreich vom Belange sind, daher sie nicht mittelst des Reichsgesetzblattes bekannt gegeben werden. — Insoweit einzelne in den Beilagen enthaltene Anordnungen für die anderen Kronländer von Wichtigkeit sind, wird ihre Veröffentlichung mittelst einer Kundmachung der Ministerien der Finanzen und des Handels stattfinden.*

nominarsi in via ministeriale dopo le avvenute ratificazioni, e composta di un'incaricato per ciascuno dei tre Stati, avrà determinato entro tre mesi dalla sua riunione una tariffa uniforme di ragguaglio, basata sopra i veri rapporti dell'intrinseco valore delle rispettive monete. — Ogni altra moneta non sarà ricevuta che in quello Stato in cui abbia corso legale e colle limitazioni ivi stabilite. — E tutte le volte che alcuno degli Stati contraenti, usando del diritto regale di battere moneta sua propria, si attenesse ad un nuovo sistema monetario, allora dovrà pure convocarsi apposita Commissione per fissare il ragguaglio di questa moneta colle preesistenti.

nej po dopełnionej ratyfikacyi, i złożona z trzech delegowanych po jednym z każdego państwa, nie ustanowi w trzech miesiącach po zejściu się, jednostajnej taryfy porównawczej, opartej na prawdziwym stosunku wewnętrznej wartości monet odpowiednich. Każda inna moneta przyjętą będzie tylko w tem państwie, gdzie ma kurs prawny, i z ograniczeniami tamże moc mającemi. A w każdym razie, w którymby jedno z państw związkowych w zastosowaniu swego prawa menniczego, przyjęło inny system monet; zwołaną będzie rzeczona komisya, do oznaczenia wartości tejże monety w porównaniu z dawniej istniejącemi.

Articolo 6.

La lega doganale non porta mutazione alle leggi ora vigenti nel Regno lombardo-veneto e nei Ducati sulla verificazione delle materie e dei lavori d'oro e d'argento; tali oggetti pertanto, quando in uno dei tre Stati abbiano debitamente riportato il bollo di garanzia ivi prescritto, potranno circolare liberamente in tutto il territorio doganale comune, senza venire assoggettati ad un secondo assaggio od a pagamento di ulteriori diritti.

In ognuno dei tre Stati saranno publicate le tabelle di ragguaglio dei titoli e dei segni delle garanzie vigenti negli altri due.

La Commissione però, di cui al precedente articolo, si occuperà di concretare una proposta di legge comune di garanzia pelle materie e pei lavori d'oro e d'argento nel Regno lombardo-veneto e negli Stati ducali.

Artykuł 6.

Połączenie celne nie zmienia w niczem ustaw obowiązujących obecnie w królestwie lombardzko-weneckiem i w księstwach pod względem oznaczenia wartości złota i srebra niewyrobionego i wyrobionego; jednakże przedmioty takie, otrzymawszy w jednem z trzech państw, przepisaną tamże puncę, będą mogły obiegać w całym wspólnym obrębie celnym, nie będąc podległemi drugiej próbie swej wartości, albo opłacie dalszych należytości.

W każdem z trzech państw będą ogłoszone tabele porównawcze pod względem ilości czystego metalu i punc, obowiązujących w drugich dwóch państwach.

Jednakże komisya, o której była mowa w poprzedzającym artykule, będzie naradzać się nad tem, jakby za wspólnem porozumieniem przyprowadzić do skutku zarys ustawy o garancyi (puncowaniu) na złoto i srebro niewyrobione i wyrobione w królestwie Lombardzko - Weneckiem i w księstwach.

bis eine Commission, welche im ministeriellen Wege nach der erfolgten Ratification ernannt werden und aus einem Abgeordneten für jeden der drei Staaten bestehen wird, binnen drei Monaten nach ihrem Zusammentritte einen gleichförmigen vergleichenden Tarif, gegründet auf dem wahren Verhältnisse des inneren Werthes der bezüglichen Münzen festgesetzt haben wird. Jede andere Münze wird nur in dem Staate, wo sie gesetzlichen Cours hat, und unter den dort geltenden Beschränkungen angenommen werden. Und jedesmal, als einer der verbündeten Staaten in Anwendung seines Münzregales ein anderes Münzsystem annehmen sollte, wird ebenfalls die gedachte Commission zusammen berufen werden müssen, um den Vergleichswerth dieser Münze gegenüber den vorbestehenden zu bestimmen.

Artikel 6.

Der Zollverein ändert nicht die gegenwärtig im lombardisch-venetianischen Königreiche und in den Herzogthümern bestehenden Gesetze über die Werthbestimmung des unverarbeiteten und des verarbeiteten Goldes und Silbers; doch werden solche Gegenstände, wenn sie in einem der drei Staaten die dort vorgeschriebene Punzirung erhalten haben, frei in dem ganzen gemeinschaftlichen Zollgebiete umlaufen können, ohne einer zweiten Gehaltsprobe oder der Zahlung weiterer Gebühren unterworfen zu werden.

In jedem der drei Staaten werden vergleichende Tabellen über die, in den anderen zwei Staaten bestehenden Feinheitsgrade und Punzen veröffentlichet werden.

Die Commission, von welcher im vorhergehenden Artikel die Rede war, wird sich jedoch damit beschäftigen, einen Entwurf eines gemeinschaftlichen Garantie-Punzirungs-Gesetzes für das unverarbeitete und das verarbeitete Gold und Silber in dem lombardisch-venetianischen Königreiche und den Herzogthümern zu vereinbaren.

Articolo 7.

In quei luoghi dove il Governo di Modena non avesse Consoli proprii, e quello di Parma o non ne avesse di proprii o non fosse rappresentato dai Consoli di Sua Maestà il Re delle due Sicilie, assumeranno i Consoli austriaci la protezione dei sudditi di Modena e di Parma, ed eserciteranno sui medesimi la giurisdizione in eguale estensione e nella stessa guisa come sopra individui austriaci, corrispondendo pei primi coi rispettivi Ministeri degli affari esteri.

Articolo 8.

Vengono tolte tutte le differenze che finora sussistettero nell' Impero austriaco e nei due Ducati fra gli abitanti dell' uno e quelli degli altri Stati collegati relativamente al pagamento di gabelle alle barriere, ai ponti, alle chiuse, ai passi, su canali, fiumi, torrenti ed altre acque, o riguardo al compenso per l'uso di publici magazzini, bilancie, argani ed altri apparati.

Un' aumento delle gabelle ed il traslocamento, per altra causa che per forza maggiore, dell' ufficio di percezione, od un' accrescimento dei diritti per l' uso dei publici magazzini, bilancie, argani ecc. non potranno nel Regno lombardo-veneto e negli Stati ducali venire determinati che di comune consenso fra i tre Stati collegati.

Articolo 9.

Sotto l' osservanza del prescritto all' articolo antecedente i navigli delle alte parti contraenti saranno abilitati a navigare anco in quei confluenti del Po e tratti di confluenti che scorrono non in confine

Artykuł 7.

W tych miejscach, gdzie rząd modeński nie ma własnych konsulów, a gdzie rząd Parmy albo nie ma własnych konsulów, albo nie jest reprezentowany przez konsulów Jego Król. Mości Króla obojej Sycylii, konsulowie austryaccy wezmą na siebie obronę poddanych Modeny i Parmy, i rozciągną nad nimi sądownictwo w takiej samej objętości i w takim samym sposobie jak nad poddanymi austryackimi, przyczem co do pierwszych, korespondować będą z właściwemi ministerstwami spraw zewnętrznych.

Artykuł 8.

Znoszą się wszelkie różnice jakie dotąd istnieć mogły w cesarstwie austryackiem i w księstwach między mieszkańcami jednego i mieszkańcami innych państw związkowych pod względem opłaty myta na rogatkach, mostach, sluzach, przewozach na kanałach, rzekach, strumieniach i innych wodach, albo pod względem zapłaty za używanie magazynów publicznych, wozów, żórawiów i innych aparatów.

Podwyższenie myt, lub przeniesienie urzędu pobierającego takowe, dla innych przyczyn jak siły przewyższającej, lub pomnożenie należytości za używanie magazynów publicznych, wozów, żurawiów itd. będą mogły być ustanowione w królesfwie Lombardzko-Weneckiem i w księstwach tylko za wzajemnem porozumieniem trzech państw związkowych.

Artykuł 9.

Przy zachowaniu przepisu artykułu poprzedzającego, będą mogły okręty wysokich stron kontraktujących, jezdzić także po onych rzekach bocznych Padu, i po owych przestrzeniach rzek bocznych, które

Artikel 7.

In jenen Orten, wo die modenesische Regierung keine eigenen Consule hat, und wo jene von Parma entweder keine eigene hat oder nicht von den Consulen Seiner Majestät des Königes beider Sicilien vertreten wird, werden die österreichischen Consule den Schutz der Unterthanen von Modena und Parma übernehmen, und über dieselben die Gerichtsbarkeit in gleicher Ausdehnung und gleicher Weise wie über österreichische Unterthanen ausüben, wobei sie hinsichtlich der ersteren mit den betreffenden Ministerien der auswärtigen Angelegenheiten correspondiren werden.

Artikel 8.

Es werden alle Unterschiede aufgehoben, welche bisher in dem österreichischen Kaiserstaate und den Herzogthümern zwischen den Bewohnern des einen und jenen der anderen Vereinsstaaten in Bezug auf Bezahlung von Mäuthen an Schlagbäumen, Brücken, Schleussen, Ueberfuhren auf Canälen, Flüssen, Strömen und anderen Gewässern oder in Bezug auf Entgelte für Benützung der öffentlichen Magazine, Wagen, Krahne und anderer Apparate bestanden haben sollten.

Eine Erhöhung der Mäuthe oder eine Uebersetzung des Einhebungs-Amtes wegen anderer Ursachen als jener einer überwiegenden Gewalt, oder eine Vermehrung der Gebühren für Benützung öffentlicher Magazine, Wagen, Krahne u. dgl. werden in dem lombardisch-venetianischen Königreiche und in den Herzogthümern nur durch gemeinsames Uebereinkommen der drei Vereins-Staaten bestimmt werden können.

Artikel 9.

Unter Beobachtung der Vorschrift des vorhergehenden Artikels werden die Schiffe der hohen Vertragstheile befähiget seyn, auch in jenen Nebenflüssen des Po und in jenen Strecken

ma per entro degli Stati predetti, godendo delle medesime facilitazioni accordate ai navigli degli Stati di cui battono le acque.

płyną nie na granicy, lecz wewnątrz wyż wspomnionych państw, przyczem doznawać będą tychże samych ulg, które są przyznane okrętom tych państw, po czyich rzekach płyną.

Articolo 10.

I Ducati di Modena e di Parma adottano le seguenti leggi austriache:

a) la tariffa daziaria generale 6 novembre 1851 e quella dei diritti accessori del 1838, colle relative variazioni ed istruzioni;

b) il regolamento pelle dogane e privative dello Stato 11 luglio 1835, insieme alle posteriori leggi doganali, alle relative norme ed istruzioni ed alle leggi sulle marche ufficiali e private delle merci;

c) la legge penale finanziaria 11 luglio 1835, insieme alle variazioni, istruzioni e norme che vi si riferiscono, per quanto risguarda le contravvenzioni alle leggi accennate ad *a)*, *b)*, *e)*, *f)*;

d) le disposizioni organiche e di servizio della guardia di finanza che si contengono nel regolamento attivato il 1 agosto 1843, e le relative variazioni;

e) la Patente Sovrana 6 settembre 1850 sul bollo delle carte da giuoco, dei calendarii, delle gazzette e degli annunzii, e le posteriori variazioni;

f) la Sovrana Risoluzione 12 novembre 1849 sulla imposta dello zucchero indigeno, e successive variazioni.

E nello adottare le suaccennate leggi convengono le alte Parti contraenti su alcuni dazii differenziali, su alcune riserve

Artykuł 10.

Księstwa Modeny i Parmy, przyjmują następujące ustawy austryackie:

a) Taryfę celną powszechną z dnia 6. Listopada 1851 r., tudzież taryfę o należytościach bocznych z r. 1838, wraz z odnoszącemi się do nich zmianami i instrukcyami;

b) porządek ceł i monopoliów rządowych z dnia 17. Lipca 1835. wraz z późniejszemi ustawami celnemi, przepisami i naukami, tudzież z ustawami o naznaczaniu towarów urzędowem i prywatnem;

c) ustawę karną na przestępstwa dochodowe z dnia 11. Lipca 1835 r. z odmianami, przepisami i naukami, do niej się odnoszącemi, o ile takowe tyczą się przestępstw ustaw wspomnionych pod *a*, *b*, *e*, *f*;

d) rozporządzenia organiczne i przepisy służbowe straży finansowej, objęte regulaminem, zaprowadzonym 1. Sierpnia 1843 r. i tyczącemi się zmianami;

e) Najwyższy patent z dnia 6. Września 1850 r. o stemplach na karty do gry, na kalendarze, gazety, obwieszczenia, wraz z późniejszemi odmianami;

f) Najwyższe postanowienie z d. 12. Listopada 1849 r. o nałożeniu podatku na cukier krajowy i zmiany późniejsze.

Obok przyjęcia wyż rzeczonych ustaw, Wysokie strony kontraktujące, zgodziły się także co do niektórych ceł dyferencyal-

der Nebenflüsse zu fahren, welche nicht an der Gränze, sondern im Inneren der vorgenannten Staaten fliessen, wobei sie sich derselben Erleichterungen erfreuen werden, welche den Schiffen der Staaten, deren Gewässer sie befahren, zugestanden sind.

Artikel 10.

Die Herzogthümer Modena und Parma nehmen folgende österreichische Gesetze an:

a) *den allgemeinen Zolltarif vom 6. November 1851 und jenen der Nebengebühren vom Jahre 1838 mit den bezüglichen Aenderungen und Instructionen;*

b) *die Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung vom 11. Juli 1835 sammt den späteren Zollgesetzen, den Vorschriften und Unterrichten und den Gesetzen über die ämtliche und Privat-Waarenbezeichnung;*

c) *das Gefälls-Strafgesetz vom 11. Juli 1835 mit den Abänderungen, Vorschriften und Unterrichten, welche sich darauf beziehen, in so ferne solche die Uebertretungen der unter* a), b), e), f) *bezogenen Gesetze betreffen;*

d) *die organischen Anordnungen und die Dienstvorschriften der Finanzwache, welche in dem, am 1. August 1843 in Wirksamkeit getretenen Reglement und den betreffenden Abänderungen enthalten sind;*

e) *das Allerhöchste Patent vom 6. September 1850 über den Stämpel auf Spielkarten Kalender, Zeitungen und Ankündigungen sammt den nachträglichen Aenderungen;*

f) *die Allerhöchste Entschliessung vom 12. October 1849 über die Besteuerung des inländischen Zuckers, und die späteren Aenderungen.*

Unter Annahme der obgenannten Gesetze haben die hohen Vertragstheile sich auch über einige Differenzialzölle, einige Vorbehalte und verschiedene andere reglementarische

e su varie altre modificazioni regolamentarie richieste dalle circostanze degli Stati ducali.

Le leggi di cui sopra, i dazii differenziali, le riserve e le modificazioni convenute vengono dettagliatamente indicate e specificate in apposito allegato *B.*

Coll' entrare in attività nei Ducati le leggi, i regolamenti suindicati e le concertate loro modificazioni rimangono abrogate tutte le disposizioni ducali contrarie alle medesime; ritenuto che anco le Intendenze ducali di finanza, per quanto riguarda l'applicazione e l' osservanza delle leggi e dei regolamenti summenzionati, si atterranno alle istruzioni ed alle massime che regolano l' istituzione, il procedimento e le facoltà delle Intendenze di finanza nel Regno lombardo-veneto.

In quanto poi all' esecuzione della Patente Sovrana 6 settembre 1850 resta convenuto, che le carte da giuoco, i calendarii, le gazzette e gli annunzii, pei quali fosse stata pagata l' imposta in uno degli Stati contraenti, non possano venir usati o messi in commercio in altro degli Stati medesimi, senza essere prima assoggettati al nuovo pagamento della intiera imposta a favore dell' Erario di quello Stato in cui si trasportano.

Articolo 11.

Nell' adozione della tariffa daziaria generale, di cui al precedente articolo 10, quale tariffa comune dei tre Stati collegati, convengono le alte Parti contraenti che il ducale Governo estense mantenga la sua speciale tariffa dei dazii d' uscita dei marmi dell' Oltreapennino estense del 1 maggio 1852, e che resti in facoltà del Governo stesso anche di variarla a seconda delle circostanze.

nych, co do niektórych zastrzeżeń, tudzież co do różnych innych zmian w regulaminach, wymaganych przez wzgląd na stosunki państw książęcych.

Ustawy, o których wyżej mowa, umówione cła dyferencyalne, zastrzeżenia i zmiany objęte i wyliczone są szczegółowo w osobnem załączeniu pod *B.*

Od chwili, w której powyżej rzeczone ustawy i regulamina, tudzież zmiany za wspólnem porozumieniem poczynione, zaprowadzonemi zostaną, zniesione będą wszelkie przeciwne im rozporządzenia książęce, przyczem stanowi się, iż równie książęce intendancye finansowe, co do zastósowania i zachowania wyż wspomnionych ustaw i regulaminów, trzymać się będą instrukcyj i zasad, według których uregulowane są urządzenia, postępowanie i upoważnienia intendancyj finansowych w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

Co do przeprowadzenia Najwyższego patentu z dnia 6. Września 1850 r., stoi umowa, iż karty do gry, kalendarze, gazety i obwieszczenia, od których opłaconą została należytość w jednem z państw kontraktujących, nie mogą być używanemi ani wprowadzonemi do handlu w innem z państw rzeczonych, jeżeli wprzód nie będą poddane pod opłatę nową całej należytości na rzecz eraryum tego państwa, do którego wprowadzone zostały.

Artykuł 11.

Przy przyjęciu taryfy celnej powszechnej, o której była mowa w powyższym Art. 10, jako taryfy wspólnej dla trzech państw związkowych, zgadzają się Strony kontraktujące na to, iż rząd książęco-estenski zatrzyma swoję szczególną taryfę z dnia 1. Maja 1852 r. na wywóz marmuru terytoryum esteńskiego, po za Apeninami leżącego, tudzież, iż będzie to należało do praw wspomnionego rządu zmienić takową według okoliczności.

Abänderungen geeint, welche durch die Verhältnisse der herzoglichen Staaten gefordert werden.

Die Gesetze, von denen oben die Rede, die vereinbarten Differenzialzölle, Vorbehalte und Abänderungen sind in einer eigenen Beilage B im Einzelnen angegeben und aufgezählt.

Mit dem Inkrafttreten der obgenannten Gesetze und Reglements und ihrer vereinbarten Abänderungen werden alle entgegengesetzten herzoglichen Anordnungen abgeschafft, wobei festgehalten wird, dass auch die herzoglichen Finanz-Intendanzen, was die Anwendung und Beobachtung der oberwähnten Gesetze und Reglements betrifft, sich an die Instructionen und Grundsätze halten werden, welche die Einrichtung, das Verfahren und die Befugnisse der Finanz-Intendanzen im lombardisch-venetianischen Königreiche regeln.

In Bezug auf die Ausführung des Allerhöchsten Patentes vom 6. September 1850 bleibt verabredet, dass die Spielkarten, Kalender, Zeitungen und Ankündigungen, für welche die Gebühr in einem der Vertragsstaaten gezahlt wurde, in einem anderen der gedachten Staaten nicht gebraucht oder in Handel gebracht werden könne, wenn sie nicht früher der neuen Zahlung der ganzen Gebühr zu Gunsten des Aerars jenes Staates, in welchen sie gebracht wurden, unterzogen werden.

Artikel 11.

Bei Annahme des allgemeinen Zolltarifes, von welchem im vorhergehenden Artikel 10 gehandelt wurde, als gemeinsamen Tarifes der drei verbündeten Staaten, kommen die hohen Vertragstheile überein, dass die herzoglich-estensische Regierung ihren besonderen Ausfuhrzolltarif vom 1. Mai 1852 für den Marmor des estensischen Gebietes jenseits der Apenninen beibehalte, und dass es in dem Rechte der genannten Regierung bleibe, ihn nach Umständen abzuändern.

Il prodotto dei suddetti dazii verrà riservato ad esclusivo profitto dell' Erario modenese, e quindi eccettuato dalla condivisione, di cui all' articolo 18, a compenso di quelle facilitazioni daziarie che sono reclamate dalle particolari condizioni economiche e topografiche dell' Oltreapennino e di altre provincie estensi.

In conseguenza di ciò il Governo di Modena rimarrà in facoltà di determinare gli oggetti e le quantità dei medesimi per cui, nelle misure che ritenesse opportune, troverà di accordare ribasso od esenzione pei dazii d' introduzione, semprecchè per altro:

a) si dia debito in faccia alla lega degli interi dazii fissati nei singoli casi della suddetta tariffa accettata come comune;

b) le quantità dei grani da introdursi annualmente con dazio diminuito nell' Oltreapennino non eccedano i 40.000 quintali metrici; quelle del vino gli 8.000 quintali metrici e quelle del ferro greggio o mezzo lavorato i 1.200 quintali metrici; riguardo alla introduzione dei quali oggetti con dazio favorito vennero espressi gli opportuni concerti nella sezione *c)* dell' allegato *B*;

c) e che per facilitazioni oltre quelle indicate ad *b)*, concorra il consenso delle alte Parti contraenti, le quali si obbligano a darlo, le quante volte a misura da adottarsi non sia per pregiudicare gl' interessi agricoli, industriali e commerciali degli altri Stati collegati.

Con tutto ciò pei marmi dall' Oltreapennino estense che fossero diretti al ter-

Dochód z owych ceł, zatrzymanym będzie wyłącznie na korzyść eraryum modeńskiego, a zatem wyjętym jest od podziału, o którym jest mowa w §. 18, a to w nagrodę owych ulg w cle, których się żąda od szczególnych ekonomicznych i typograficznych stosunków terytoryum za Apeninami położonego i innych prowincyj esteńskich.

W skutku tego, rząd modeński mieć będzie prawo oznaczyć przedmioty i ich ilości, dla których przy zachowaniu przepisów za potrzebne uznanych, zezwolić zechce na zniżenie lub uwolnienie od ceł wchodowych, jednakże tak, iż

a) uważać się będzie zawsze dłużnym związkowi, wszystkie należytości celne, wyrażone na pojedyncze przypadki w spólnie przyjętej taryfie:

b) ażeby ilość zboża, mająca się wprowadzić za cłem zniżonem w obręb za Apeninami położony, nie wynosiła rocznie nad 40,000 cetnarów metrycznych, ilość zaś wina nie przenosiła 8000 cetnarów metrycz., żelaza surowego lub pół-wyrobionego, nie przenosiła 1200 cetnarów metr.; co do wprowadzania rzeczonych przedmiotów za cłem uwzględnionem, wyrzeczone zostały odpowiednie umowy w rozdziale *c)* załączenia *B.*

c) ażeby do dalszych ulżeń jak owe pod *b)* wymienione inne strony kontraktujące, dały zezwolenie swoje, które udzielić takowego zobowiązują się, ilekroć krok uczynić się mający, nie jest ze szkodą interesów rolniczych, przemysłowych lub handlowych innych państw związkowych.

Przy tem wszystkiem, rząd modeński nie będzie pobierać cła wychodowego od mar-

Der Ertrag jener Zölle wird zum ausschliessenden Vortheile des modenesischen Aerars vorbehalten und daher von der Theilung, von welcher im Artikel 18 die Rede ist, ausgenommen, und diess zwar in Vergütung jener Zollerleichterungen, welche von den besonderen ökonomischen und topographischen Verhältnissen des transapenninischen Gebietes und anderen estensischen Provinzen gefordert werden.

In Folge dessen wird die Regierung von Modena ermächtiget bleiben, die Gegenstände und deren Mengen zu bestimmen, für welche sie unter den nöthig gehaltenen Massregeln die Ermässigung oder Befreiung von Einfuhrzöllen zu bewilligen findet, so dass übrigens immer:

a) *sie sich dem Vereine gegenüber der ganzen, in dem gemeinschaftlich angenommenen Tarife in den einzelnen Fällen bestimmten Zollgebühren schuldig erkenne;*

b) *die jährlich mit herabgesetztem Zolle in das transapenninische Gebiet einzuführende Getreidemenge nicht 40.000 metrische Centner, jene des Weines nicht 8.000 metrische Centner, jene des Roheisens oder halbverarbeiteten Eisens nicht 1.200 metrische Centner übersteige; hinsichtlich der Einfuhr dieser Gegenstände mit dem Begünstigungszolle wurden die entsprechenden Verabredungen in dem Abschnitte* c) *der Beilage* B *ausgesprochen;*

c) *und zu weiteren Erleichterungen als die in* b) *benannten, die Einwilligung der anderen Vertragstheile hinzutrete, welche diese zu geben sich verpflichten, so oft die anzunehmende Massregel nicht die landwirthschaftlichen Industrie- und Handels-Interessen den anderen Vereinsstaaten verkürzt.*

Bei allem dem werden für Marmor aus dem estensischen transapenninischen Gebiete,

ritorio doganale di altro degli Stati contraenti e destinati agli usi del medesimo, quando entro sei mesi dalla spedizione siane constatato regolarmente l' arrivo al luogo di destinazione e l' impiego, non verranno dal Governo di Modena percetti i dazii d' uscita, che in qualunque caso si saranno dovuti garantire pei marmi stessi all' atto di lasciare il territorio di loro origine. E questa esonerazione, che col presente trattato s' intende convenuta pel territorio doganale austriaco e per lo Stato di Parma, non sarà il Governo di Modena tenuto ad accordarla ad alcun altro Stato a cui per successivi trattati o convenzioni venisse estesa la ora stipulata lega doganale.

Articolo 12.

I Ducati di Modena e di Parma convengono pella fissazione, lungo il loro confine verso gli Stati non collegati e verso il mare, di un circondario confinante, tracciato in analogia a quello che sussiste nel Regno lombardo-veneto. Convengono pure che la direzione delle strade doganali, le stazioni degli ufficii esecutivi e di controllo, la pianta morale dei relativi impiegati ed i loro stipendii, quella della guardia di finanza e corrispondenti emolumenti, la distribuzione di quest' ultima, l' organizzazione delle Intendenze e dei Giudizii di finanza si conformino alle leggi adottate e stieno essi pure in armonia con quanto è in vigore nel Regno lombardo-veneto.

L' Allegato *C* specifica dettagliatamente tutto ciò che nel presente articolo è convenuto, e contiene le analoghe dichiarazioni anche pel Regno summentovato.

muru z obrębu esteńskiego za Apeninami położonego, jeżeli będzie przesłany do obrębu celnego drugiego państwa kontraktującego i jeżeli jest przeznaczonym do jego użytku; wtedy, jeżeli udowodnionem będzie iż stanął w przeciągu sześciu miesięcy od chwili przesłania na miejscu przeznaczenia i użytym został, jednakże cło wychodowe od rzeczonego marmuru musi być w każdym przypadku zabezpieczone przy wyjściu jego z obrębu, z którego pochodzi.

Niniejsze uwolnienie, ustanowione obecnym traktatem dla obrębu celnego austryackiego i parmezańskiego, rząd modeński nie będzie obowiązanym rozciągać na żadne inne państwa, na któreby późniejszemi traktatami lub konwencyami obecnie ustanowiony związek celny rozszerzony został.

Artykuł 12.

Księstwa modeńskie i parmezańskie zgadzają się na utworzenie obrębu granicznego wzdłuż swej granicy, która ich dzieli od państw do związku nie należących i od morza, który to obręb będzie utworzony na podobieństwo istniejącego już takiego obrębu w królestwie Lombardzko-Weneckiem. Zgadzają się księstwa również na to, ażeby kierunek gościńców celnych, stanowiska urzędów wykonywających i kontrolujących, status dotyczących urzędników i ich płace, stan straży finansowej i jej dochody, rozdział straży finansowej, organizacya intendaucyj finansowych i sądów na przestępstwa dochodowe, zgodnemi były z ustawami przyjętemi i równie zgadzały się z tem, co w królestwie Lombardzko-Weneckiem ma moc prawa.

Załączenie *C*, wyszczególnia wszystko pojedynczo, cokolwiek jest ustanowionem w niniejszym Artykule i obejmuje szczegóły odpowiadające także i wyż rzeczonemu królestwu.

welcher nach dem Zollgebiete eines der anderen Vertragsstaaten gesendet worden und zu dessen Gebrauche bestimmt ist, wenn seine Ankunft am Bestimmungsorte binnen sechs Monaten von der Absendung und seine Verwendung regelmässig erwiesen wird, die Ausfuhrzölle von der Regierung von Modena nicht erhoben werden, welche in jedem Falle für den fraglichen Marmor bei dem Austritte aus dem Ursprungsgebiete sicher zu stellen seyn werden.

Diese durch den gegenwärtigen Vertrag für das österreichische Zollgebiet und den parmensischen Staat festgesetzte Befreiung wird die modenesische Regierung keinem anderen Staate zu bewilligen gehalten seyn, auf welchen durch nachfolgende Tractate oder Conventionen der gegenwärtig festgestellte Zollverein ausgedehnt werden sollte.

Artikel 12.

Die Herzogthümer Modena und Parma stimmen der Bildung eines Gränzbezirkes längs ihrer Gränze gegen die nicht vereinten Staaten und gegen das Meer bei, welcher jenem, welcher im lombardisch-venetianischen Königreiche besteht, analog gebildet werden wird. Sie sind ferner einverstanden, dass die Richtung der Zollstrassen, die Standorte der ausübenden und Controlämter, der Status der betreffenden Angestellten und ihre Besoldungen, jener der Finanzwache und deren bezügliche Genüsse, die Vertheilung der Finanzwache, die Organisation der Finanz-Intendanzen und Gefällsgerichte mit den angenommenen Gesetzen übereinstimmend, und auch im Einklange mit Jenem stehen, was im lombardisch-venetianischen Königreiche zu Kraft besteht.

Die Beilage C specificirt im Einzelnen Alles, was im gegenwärtigen Artikel verabredet ist, und enthält die analogen Angaben auch für das obgenannte Königreich.

Articolo 13.

Saranno conservati gli attuali prezzi dei sali vigenti nel Regno lombardo-veneto e nei due Ducati, colle eccezioni sussistenti a favore dell' Oltreapennino estense e parmigiano, a tenore delle tariffe specificate nell' Allegato *D*. Ciò nulla ostante rimarrà in facoltà di ciascuno Stato di modificare la propria tariffa, purchè avuto riguardo alle singole qualità dei sali, non ne abbassi i prezzi al dissotto di quelli che sono ora stabiliti pelle Provincie lombarde, da ritenersi come normali. Ognuno dei tre Stati si obbliga inoltre di non appaltare per la durata della lega l' esercizio di tal ramo di privativa.

E poichè il contratto conchiuso nel 21 febbrajo 1850 dal ducale Governo parmigiano col Conte Luigi d' Adhemar per l' appalto delle Saline di Salsomaggiore e delle altre sorgenti saline del territorio parmense risguarda semplicemente la produzione e somministrazione del sale allo Stato, così non sarà il contratto medesimo a considerarsi colpito dal suespresso divieto, qualora il ducale Governo parmigiano si obblighi a modificarlo in giusa:

a) che il sale prodotto dalle saline appaltate al Conte d' Adhemar superiore al bisogno del Ducato di Parma, o non richiesto da alcun altro degli Stati contraenti, non possa dal concessionario essere venduto che all' estero e non mai in alcuna parte del territorio degli Stati collegati o di quelli Stati che si collegassero in seguito;

Artykuł 13.

Ceny soli jakie obecnie istnieją w królestwie Lombardzko - Weneckiem i w obudwóch księstwach, zostaną zatrzymane wraz z wyjątkami, zaprowadzonemi na korzyść obrębu esteńskiego i parmezańskiego za Apenninami, tak jak się znajdują wyszczególnionemi w taryfie załączonej pod *D*. Z tem wszystkiem wolno każdemu z państw zmienić własną taryfę, jeżeli tylko baczyć będzie na to, żeby nie zniżył cen pojedynczych gatunków soli niżej owych, które obecnie w Lombardyi istnieją, i które przyjętemi są za ceny normalne.

Prócz tego każde z trzech państw obowiązuje się, nie puszczać w dzierżawę wyzyskiwania tegoż monopolium rządowego, w ciągu trwania niniejszego traktatu.

Ponieważ zaś układ, zawarty na dniu 21. Lutego 1850 r. między rządem książęco-parmezańskim, a hrabią Ludwikiem Adhemar, względem dzierżawy salin w Salsomaggiore i innych żup obrębu parmezańskiego, tycze się tylko wyrabiania i odstawiania soli dla rządu, przeto powyższy układ nie będzie uważany za dotknięty powyższym zakazem, jeżeli rząd parmezański się zobowiąże odmienić takowy w ten sposób:

a) ażeby sól, ze salin wydzierżawionych hrabiemu Adhemar, przewyższająca potrzebę księstwa Parmy, a nie żądana od żadnego z innych państw kontraktujących, sprzedawaną być mogła tylko za granicą, nigdy zaś w żadnej części obrębu państw związkowych lub tych państw, któreby się później przyłączyć mogły;

Artikel 13.

Die gegenwärtig im lombardisch-venetianischen Königreiche und in den zwei Herzogthümern bestehenden Salzpreise werden sammt den, zu Gunsten des estensischen und parmensischen transapenninischen Gebietes bestehenden Ausnahmen laut des in der Beilage D *specificirten Tarifes beibehalten. Demungeachtet wird es in dem Rechte jedes Staates bleiben, den eigenen Tarif abzuändern, wofern er Rücksicht trägt, die Preise der einzelnen Salzgattungen nicht unter jene, welche gegenwärtig in der Lombardie bestehen, und die als Normalpreise angenommen werden, herabzusetzen.*

Jeder der drei Staaten verpflichtet sich überdiess, während der Vertragsdauer die Benützung dieses Staatsmonopoles nicht zu verpachten.

Und nachdem der Vertrag, welcher am 21. Februar 1850 von der herzoglich-parmensischen Regierung mit dem Grafen Ludwig Adhemar über den Pacht der Salinen von Salsomaggiore und der anderen Salzquellen des parmensischen Gebietes geschlossen wurde, nur die Erzeugung und Lieferung des Salzes für den Staat betrifft, so wird dieser Vertrag nicht als durch obiges Verbot betroffen angesehen, wenn die herzoglich-parmensische Regierung sich verpflichtet, ihn derart abzuändern:

a) *dass das Salz aus den, dem Grafen Adhemar verpachteten Salinen, welches den Bedarf des Herzogthumes Parma übersteigt, und von keinem der anderen Vertragsstaaten begehrt wird, von dem Berechtigten nur in's Ausland, und niemals in irgend einen Theil des Gebietes der Vereinsstaaten oder jener Staaten, welche sich in der Folge anschliessen sollten, verkauft werden könne;*

b) che egli tanto nell' interno del suo stabilimento, come nel trasporto del sale da lui ritratto si sottoponga a quelle misure di sorveglianza che adesso od in avvenire credessero di concertare i tre Stati contraenti;

c) che qualora il concessionario intendesse d'impiegare per usi chimici il sale da lui prodotto, abbia a sottoporsi agli stessi diritti e discipline che per tal caso sono attualmente prescritti nel Regno lombardo-veneto, o lo fossero in seguito negli Stati della lega; ossia qualora, in altri termini, il Governo parmense mantenga in piena osservanza per riguardo ad *a)* e *b)* il Decreto di Sua Altezza Reale il Duca di Parma 3 gennajo 1851 che stabilisce le misure di sorveglianza e controllo da applicarsi alle saline appaltate al Conte d' Adhemar.

b) ażeby się dzierżawca tak wewnątrz swego zakładu, jako też w transporcie soli przez niego wydobytej, poddał pod wszystkie te środki kontroli, któreby owe trzy państwa kontraktujące teraz albo w przyszłości za wspólnem porozumieniem za dobre uznały;

c) jeżeli mający prawo, obracać zamyśla sól przez siebie wyrobioną do wyrobów chemicznych, ażeby się poddał pod te same opłaty i urządzenia, jakie na ten przypadek obecnie są przepisane w królestwie Lombardzko-Weneckiem, lub na przyszłość w państwach związkowych przepisanemi być mogą; albo innemi słowy, jeżeli rząd parmezański co do *a)* i *b)* dekret Jego Król. Wysokości Księcia Parmy z d. 3. Stycznia 1851 r. ustanawiający środki kontroli i przestrzegania, mające być zastosowanemi na saliny przez hrabię Adhemar zadzierżawione, ściśle przestrzegać będzie.

Articolo 14.

I prezzi delle singole specie di tabacco nei tre Stati collegati dovranno venir portate alla massima uniformità compatibile colla loro qualità e colla differenza delle rispettive valute. A stabilirli si riunirà immediatamente dopo la ratificazione del presente trattato in una delle città del Regno lombardo-veneto una Commissione, da nominarsi in via ministeriale, composta d' un' incaricato per ciascuno dei tre Stati, la quale, prese in esame le qualità dei tabacchi in vendita presso ognuno degli Stati contraenti, ed ammessi per regolatori i prezzi vigenti nelle Provincie lombarde, determinerà in apposita tariffa obbligatoria pel Regno lombardo-veneto e pei

Artykuł 14.

Ceny pojedynczych gatunków tytuniu w trzech państwach kontraktujących, doprowadzonemi będą do jak największej jednostajności, jaka się może zgodzić z ich jakością i różnicą waluty. Do ich oznaczenia, zgromadzi się bezpośrednio po ratyfikacyi traktatu niniejszego, w jednem z miast królestwa Lombardzko-Weneckiego komisya, mianowana w drodze ministeryalnej i złożona po jednym urzędniku każdego z trzech państw, która po rozpoznaniu gatunku tytuniu, wystawionego na sprzedaż w każdem z państw kontraktujących, i przyjąwszy ceny istniejące w królestwie Lombardzko-Weneckiem za regulatory, oznaczy miarę i ceny każdego gatunku tytuniu w osobnej

b) *dass, er sich sowohl im Innern seines Etablissements, als bei dem Transporte des von ihm gewonnenen Salzes jenen Ueberwachungsmassregeln unterwerfe, welche die drei Vertragsstaaten jetzt oder in Zukunft zu verabreden erachten würden;*

c) *dass, wenn der Berechtigte das von ihm erzeugte Salz zu chemischen Zwecken zu verwenden beabsichtigte, er sich denselben Gebühren und Einrichtungen zu unterziehen habe, welche für einen solchen Fall gegenwärtig im lombardisch-venetianischen Königreiche vorgeschrieben sind oder in der Folge in den Vereinsstaaten vorgeschrieben werden könnten, oder mit anderen Worten, wenn die parmensische Regierung rücksichtlich* a) *und* b) *das Decret Seiner königlichen Hoheit des Herzoges von Parma vom vom 3. Jänner 1851, das die Ueberwachungs- und Controlmassregeln bestimmt, welche auf die vom Grafen Adhemar gepachteten Salinen anzuwenden sind, in volle Beobachtung erhält.*

Artikel 14.

Die Preise der einzelnen Tabaksorten in den drei Vereinsstaaten sollen zur grössten mit ihrer Qualität und der Verschiedenheit der Valuten vereinbarlichen Gleichförmigkeit gebracht werden. Um sie zu bestimmen, wird unmittelbar nach der Ratification des gegenwärtigen Vertrages in einer der Städte des lombardisch-venetianischen Königreiches eine, im ministeriellen Wege zu ernennende Commission zusammentreten, welche aus einem Beamten für jeden der drei Staaten zu bestehen hat, und welche nach Prüfung der Qualität der in jedem der contrahirenden Staaten in Verkauf stehenden Tabake und mit Ausnahme der, in den lombardischen Provinzen geltenden Preise als Regulatoren, in einem besonderen für

Ducati la misura ed il prezzo di vendita all'ingrosso ed al minuto di ogni singola specie di tabacco; ritenute per quanto sarà possibile le attuali denominazioni in uso presso ciascuno Stato.

Le alte Parti contraenti si obbligano ad invigilare attentamente affinchè i dispensieri rispettivamente dipendenti, ed in ispecial modo quelli collocati presso i confini intermedii, non estendano il loro traffico al di là del circondario ad essi assegnato.

Per la durata della presente lega doganale ognuno degli Stati collegati terrà la privativa dei tabacchi in propria amministrazione, escluso qualunque appalto.

E per ciò che risguarda la produzione indigena, qualora alcuno degli Stati medesimi divisasse di concedere nel territorio soggetto alla condivisione nuovi permessi di coltivazione, ciò non potrà farsi, eccettuate pel Regno lombardo-veneto le licenze che si riferiscono ai Sette Comuni, che previa adesione degli altri due Governi cointeressati e sotto l'osservanza delle cautele da convenirsi.

Articolo 15.

I Governi dei due Ducati acconsentono di uniformare, compatibilmente sempre colla diversità delle loro valute, i prezzi delle polveri e dei nitri a quelli ora in vigore nel Regno lombardo-veneto; ritenuto che nelle Provincie oltreapennine per la polvere pirotecnica da mina, che serve allo scavo dei marmi, si mantenga il prezzo ivi vigente di austriache Lire 1. 54 ossiano Lire italiane 1.35 alla libbra metrica.

taryfie, obowiązującej w królestwie Lombardzko-Weneckiem i w księstwach, przyczem o ile możności zatrzymane być mają nazwy obecnie będące w używaniu w każdem państwie.

Wysokie Strony kontraktujące, obowiązują się czuwać ściśle nad tem, ażeby przedawcy od nich zawiśli, mianowicie, ażeby ci, którzy się znajdują na granicy dwóch państw, nie rozciągali przedaży swej po za okrąg im przydzielony.

Przez przeciąg trwania niniejszego związku celnego, każde z państw związkowych prowadzić będzie samo zarząd dochodów z tytuniu, nie dając miejsca dzierżawie.

Co się zaś tycze produkcyi krajowej, gdyby jedno z tych miało zamiar w obrębie, podlegającym spólnemu podziałowi, udzielać nowe koncesje do uprawy tytuniu, wówczas z wyjątkiem licencyj *sette Comuni* dotyczących w królestwie Lombardzko-Weneckiem, potrzeba będzie do tego umowy uprzedniej z obudwoma drugiemi współinteresowanemi rządami, przy zachowaniu ostrożności wspólnie ustanowić się mających.

Artykuł 15.

Rządy dwóch księstw zezwalają na to, ażeby ceny prochu i saletry, przyprowadzone zostały do tej samej miary, jak w król. Lombardzko-Weneckiem, przy względzie na różnicę w walutach, i z tem zastrzeżeniem, ażeby dla prowincyj po za Apeninami, proch do wysadzania marmuru służący pozostał w cenie obecnie istniejącej, t. j. po 1.54 lir. austr. albo po 1.35 lir. włosk. funt metryczny.

das lombardisch-venetianische Königreich und die Herzogthümer verbindlichen Tarife, das Mass und die Preise im Gross- und Kleinverschleisse für jede einzelne Tabakgattung bestimmen wird, wobei soviel möglich die gegenwärtig in jedem Staate üblichen Benennungen beizubehalten sind.

Die hohen Vertragstheile verpflichten sich, aufmerksam darüber zu wachen, dass die von ihnen abhängenden bezüglichen Verschleisser und insbesondere die an den Zwischengränzen gelegenen, ihren Verschleiss nicht über den ihnen zugewiesenen Bezirk ausdehnen.

Während der Dauer des gegenwärtigen Zollvereines wird jeder der Vereinsstaaten das Tabakgefäll in eigener Verwaltung behalten mit Ausschluss jedes Pachtes.

Und was die inländische Erzeugung betrifft, so wird, wenn einer dieser Staaten beabsichtigen sollte, in dem der gemeinsamen Theilung unterworfenen Gebiete neue Bewilligungen zum Anbaue zu ertheilen, diess mit Ausnahme der im lombardisch-venetianischen Königreiche auf die sette Comuni *bezüglichen Licenzen, nur unter vorläufiger Bestimmung der anderen zwei mitbetheiligten Regierungen und unter Beobachtung der zu verabredenden Vorsichten geschehen können.*

Artikel 15.

Die Regierungen der zwei Herzogthümer willigen ein, die Preise des Pulvers und Salpeters mit den in dem lombardisch-venetianischen Königreiche in Kraft bestehenden, nach Zulässigkeit der Verschiedenheit ihrer Valuten in Uebereinstimmung zu bringen, mit dem Vorbehalte, dass für die Provinzen jenseits der Apenninen das Sprengpulver, welches zum Abbaue des Marmors dient, in dem gegenwärtig giltigen Preise von 1.54 L. austr. oder 1.35 L. ital. für das metrische Pfund verbleibe.

E nel caso che l'Austria sopprimesse definitivamente la privativa del nitro anco nel Regno lombardo-veneto, i due Governi ducali si obbligano di sopprimerla essi pure nei proprii territorii entro un congruo termine.

Articolo 16.

Il sale, le foglie ed i preparati di tabacco e le polveri ardenti che entrassero nel territorio collegato per conto di alcuno degli Stati contraenti resterranno esonerati da qualunque diritto di dazio e di licenza, qualora vengano accompagnati da regolari ricapiti che dimostrino la suaccennata appartenenza.

Così pure potranno i due Ducati, per concessione del Governo imperiale, acquistare ed estrarre dall'Ungheria tabacchi senza pagamento di qualunque diritto o licenza.

Tanto però nell'introduzione dei generi di privativa dall'estero, quanto nell'estrazione dei tabacchi dall'Ungheria dovranno osservarsi le cautele a cui in tali casi si attiene il Governo austriaco.

Le licenze a favore dei privati per oggetti di privativa non potranno essere concesse da veruno dei tre Governi se non per introduzione nel proprio territorio ed a favore di abitanti di esso o di viaggiatori, colle limitazioni che le leggi addottate prescrivono. Il provento di tali licenze devolverà per intero a profitto di quel Governo che le avrà emesse.

Articolo 17.

Per ciò che concerne il dazio consumo che nel Regno lombardo-veneto e nei Ducati di Modena e di Parma viene percetto o per conto dello Stato o per conto delle comunità o di altri corpi morali all'atto della produzione, della vendita o

Gdyby Austrja zniesła monopol saletry także w królestwie Lombardzko-Weneck., natenczas obowiązują się obadwa rządy książęce znieść takowy we własnym kraju w stosownym przeciągu czasu.

Artykuł 16.

Sól, liście tytuniu i fabrykaty tytuniu, proch strzelny, wstępujące w obręb związku na rachunek jednego z państw związkowych, pozostaną uwolnione od wszelkich należytości celnych lub licencyjnych, jeżeli mają dokumenta, wykazujące wyż wspomnione ich przeznaczenie. Również będą mogły obadwa księstwa za pozwoleniem rządu cesarskiego kupować tytuń w Węgrzech i wywozić takowy bez opłaty jakiejbądź należytości lub licencji. Tak przy wprowadzaniu przedmiotów, należących do monopolów rządowych z zagranicy, jakoteż przy pobieraniu tytuniu z Węgier, zachowane być muszą ostrożności, których się w podobnych przypadkach trzyma rząd austryacki.

Licencye dla prywatnych na przedmioty należące do monopolijów rządowych, będą mogły być udzielanemi przez każdy z trzech rządów tylko na wprowadzenie do właściwego obrębu i na korzyść mieszkańców jego, albo podróżnych, i z temi ograniczeniami, jakie przepisują ustawy przyjęte. Przychód z owych licencyj, przypadnie w całości na korzyść owego państwa, który ich udzieli.

Artykuł 17.

Co się tycze podatku konsumcyjnego, pobieranego w królestwie Lombardzko-Weneckiem i w księstwie Modeny i Parmy, albo na rachunek państwa, albo przez gminy lub inne korporacye moralne, przy wyrabianiu, sprzedaży, lub przy wprowadza-

Im Falle Oesterreich das Salpetermonopol auch im lombardisch-venetianischen Königreiche endgiltig aufheben würde, verpflichten sich die beiden herzoglichen Regierungen, es auch in dem eigenen Gebiete binnen einer angemessenen Frist aufzuheben.

Artikel 16.

Das Salz, die Tabakblätter und Tabakfabrikate und das Schiesspulver, welche in das Vereinsgebiet für Rechnung eines der Vertragestaaten eingehen sollten, werden von jeder Zoll- und Licenzgebühr befreit bleiben, wenn sie von regelmässigen Deckungs-Urkunden, welche die obenerwähnte Bestimmung nachweisen, begleitet sind. So werden auch die beiden Herzogthümer mit Gestattung der kaiserlichen Regierung, in Ungarn Tabak kaufen und ohne Bezahlung irgend einer Gebühr oder Licenz herausführen können. Sowohl bei der Einfuhr von Staats-Monopolsgegenständen aus dem Auslande, als bei dem Bezuge von Tabak aus Ungarn werden die Vorsichtsmassregeln beobachtet werden müssen, an welche sich in solchen Fällen die österreichische Regierung hält.

Die Licenzen für Private auf Staats-Monopolsgegenstände werden von jeder der drei Regierungen nur zur Einfuhr in das eigene Gebiet und zu Gunsten der Bewohner desselben oder der Reisenden ertheilt werden können, und mit jenen Beschränkungen, welche die angenommenen Gesetze vorschreiben. Das Einkommen von solchen Licenzen wird dann zum Vortheile jenes Staates fallen, welcher sie ertheilt haben wird.

Artikel 17.

Was die Verzehrungssteuer betrifft, welche im lombardisch-venetianischen Königreiche und in den Herzogthümern Modena und Parma entweder für Rechnung des Staates oder von Gemeinden oder anderen moralischen Körperschaften bei der Erzeugung, dem

dell' introduzione nei Comuni dichiarati murati, convengono le alte Parti contraenti che in nessuno dei tre Stati collegati potranno le merci nel medesimo prodotte essere ammesse ad un trattamento di favore in confronto di quelle daziate per introduzione o prodotte in altro degli Stati medesimi, e che i diritti dovranno essere regolati in maniera da non poterne venir nocumento nè alla produzione dei singoli Stati, nè al loro commercio reciproco.

Articolo 18.

L'importo dei dazii d'entrata, uscita (ad eccezione di quelli dei marmi modenesi, di cui all'articolo 11) e transito percetti dagli Uffici doganali del Regno lombardo-veneto e dei Ducati di Modena e Parma, già specificati all'Allegato *C*, verrà messo in comune, ben inteso che rimarranno da ciò esclusi i diritti che all' atto del daziato delle merci si soddisfacessero per altri titoli, come gli accessorii, l'imposta pel dazio consumo, e la tassa di licenza pell' introduzione dei generi di privativa.

Sono da considerarsi in faccia all' unione come introito percetto anche i dazii non riscossi a motivo di esenzioni o diminuzioni accordate dai singoli Stati oltre quelle ammesse dalle leggi in vigore e senza aver ottenuto il consenso delle alte Parti contraenti; e cosi pure gl'introiti perduti per errore o negligenza dei rispettivi impiegati, per manchi di cassa, infedeltà ecc.

niu do gmin, za zamknięte uważanych, Wysokie strony kontraktujące zgadzają się na to, iż w żadnem z trzech państw związkowych towary w niem wyrobione, nie będą mogły być przypuszczone do postępowania korzystniejszego w porównaniu z owemi towarami, które w innem z tychże państw opłaciły cło wchodowe, lub wyrobionemi były, tudzież że należytości będą uregulowane w ten sposób, że ani wyrabianiu w państwach pojedynczych, ani też we wzajemnym obrocie szkody nie przyniosą.

Artykuł 18.

Przychód z ceł wchodowych, wychodowych (z wyjątkiem od marmuru modeńskiego, o których mowa w Art. 11) i ceł przechodowych, które wpłyną do urzędów celnych królestwa Lombardzko-Weneckiego, Modeny i Parmy, wyszczególnionych w załączeniu *C*, pójdą na podział wspólny, od którego wyraźnie wyjętemi zostają owe należytości, które bywają opłaconemi przy złożeniu cła z innych tytułów, jakoto: należytości poboczne, dodatek do podatku konsumcyjnego, równie też należytość licencyjna od wprowadzania przedmiotów monopolium rządowego.

W stosunku do związku uważanemi będą, jako dochód rzeczywiście podniesiony, także owe cła, które nie były wybranemi z powodu uwolnień i zniżeń celnych, dozwolonych nad te, które przypuszczonemi są przez ustawy istniejące i bez zezwolenia Wysokich stron kontraktujących, również jak dochody, które się zagubiły przez pomyłkę lub niedbalstwo urzędników, z powodu niedoborów kasowych, przeniewierzenia się i t. d.

Verkaufe oder der Einfuhr in, als geschlossen erklärte Gemeinden erhoben werden, so kommen die hohen Vertragstheile überein, dass in keinem der drei Vereinsstaaten die in ihm erzeugten Waaren zu einer begünstigten Behandlung im Vergleiche jener Waaren zugelassen werden dürfen, welche in einem anderen dieser Staaten in der Einfuhr verzollt oder erzeugt worden sind, und dass die Gebühren in einer Weise zu regeln seyn werden, dass sie weder der Erzeugung der einzelnen Staaten, noch ihrem gegenseitigen Verkehre Schaden bringen können.

Artikel 18.

Der Ertrag der Einfuhrzölle, Ausfuhrzölle (mit Ausnahme jener für den modenesischen Marmor, von denen im Artikel 11 die Rede) und Durchfuhrzölle, die bei den, in Beilage C aufgeführten Zollämtern des lombardisch-venetianischen Königreiches und der Herzogthümer Modena und Parma erhoben werden, werden in gemeinsame Theilung fallen, von der wohlverstanden jene Gebühren ausgeschlossen bleiben, welche gelegentlich der Verzollung der Waaren aus anderen Titeln entrichtet werden, wie die Nebengebühren, der Verzehrungssteuerzuschlag und die Licenzgebühr für die Einfuhr von Gegenständen des Staatsmonopoles.

Es werden gegenüber dem Vereine als ein wirklich erhobener Ertrag auch diejenigen Zölle betrachtet, welche aus Ursache von Befreiungen und Ermässigungen unerhoben blieben, die von den einzelnen Staaten über die von den bestehenden Gesetzen zugelassenen hinaus und ohne die erlangte Zustimmung der hohen Vertragstheile bewilliget wurden, sowie die Einkünfte, die aus Irrthum oder Nachlässigkeit der betreffenden Beamten wegen Cassen-Abgänge, Untreue u. s. w. verloren gingen.

Costituito per tal modo il prodotto brutto comune, dovranno detrarvisi le spese comuni, cioè:

1. gli stipendii agl' impiegati degli Uffici esecutivi di dogana e di controllo;

2. gli stipendii agl' impiegati e le paghe alla truppa della guardia di finanza, a tenore di quanto venne specificato all'Allegato *C*, sia relativamente al N.º 1, che al N.º 2, cioè in somme rotondate: al N.º 1:

per l'Austria in L. 901.800 (novecento un mila ottocento Lire austriache);

per Modena in L. 129.600 (cento ventinove mila seicento Lire austriache);

per Parma in L. 92.500 (novantadue mila cinquecento Lire austriache); e al N.º 2:

per l'Austria in L. 2,263.000 (due milioni duecento sessantatre mila Lire austriache);

per Modena in L. 257.000 (duecento cinquansette mila Lire austriache);

per Parma in L. 212.500 (duecento dodici mila cinquecento Lire austriache);

con ciò per altro che nove decimi dei posti sistemati, tanto degl' impiegati doganali, quanto degl' impiegati ed individui della truppa della guardia di finanza debbano essere costantemente coperti dai rispettivi funzionarii; poichè in caso diverso non verrebbe addossata a carico comune che la spesa effettivamente sostenuta;

3. un equivalente annuo per sopperire alle spese di fabbriche, pigioni, oggetti di cancelleria e di manipolazione, di armamento, di casermaggio, fuoco, lumi ecc. sia pegli Uffici esecutivi che pella guardia di finanza, che si stabilisce:

Od dochodu ogólnego w ten sposób ustanowionego, należy odciągnąć wspólne wydatki, mianowicie:

1) płace urzędników, zostających w urzędach czynnych celnych i kontrolujących;

2) płace urzędników i ludzi do straży finansowej należących, w tej mierze jak są wyszczególnionemi w załączeniu *C* tak co do L. 1 jak L. 2, a mianowicie w summach okrągłych co do L. 1:

dla Austryi w lirach 901,800 (dziewięćset jeden tysięcy ośmset lir austr.);

„ Modeny w lirach 129,600 (sto dwadzieścia dziewięć tysięcy sześćset lir aust.);

„ Parmy w lirach 92,5000 (dziewięćdziesiąt dwa tysiące pięćset lir austr.);

co do L. 2:

„ Austryi w lirach 2,263,000 (dwa milijony dwieście sześćdziesiąt trzy tysiące lir austr.);

„ Modeny w lirach 257,000 (dwieście pięćdziesiąt siedm tysięcy lir austr.);

„ Parmy w lirach 212,500 (dwieście dwanaście tysięcy pięćset lir austr.);

z tym jednakże dodatkiem, iż dziewięć dziesiątych części miejsc usystemizowanych tak urzędników celnych, jako też urzędników i ludzi od straży finansowej, obsadzone być muszą w rzeczy samej odpowiedniemi funkcyonaryuszami, albowiem w przeciwnym razie tylko rzeczywiście wyłożone koszta na wspólny rachunek przyjętemi będą.

3) Ekwiwalent roczny do opędzenia wydatków na budowle, najem, potrzeby kancelaryjne i urzędowe itd. tak dla urzędów wykonujących jako też dla straży finansowej, który się oznacza:

Von dem auf solche Weise festgestellten gemeinsamen Roh-Ertrage müssen die gemeinsamen Auslagen abgezogen werden, nämlich:

1. die Gehalte der Beamten der ausübenden Zoll- und Control-Aemter;

2. die Gehalte der Beamten und die Löhnung der Mannschaft der Finanzwache, in dem Masse, als sie in der Beilage C *in Beziehung sowohl auf Z. 1, als auf Z. 2 specificirt wurden, und zwar in runden Summen, bezüglich auf Z. 1:*

für Oesterreich in Lire *901.800 (neunhundert Eintausend achthundert* Lire austr.*),*

„ Modena in Lire *129.600 (Einhundert zwanzig neuntausend sechshundert* Lire austr.*),*

„ Parma in Lire *92.500 (neunzig zweitausend fünfhundert* Lire austr.*);*

bezüglich Z. 2:

für Oesterreich in Lire *2,263.000 (zwei Millionen zweihundert sechzig dreitausend* Lire austr.*),*

„ Modena in Lire *257.000 (zweihundert fünfzig siebentausend* Lire austr.*),*

„ Parma in Lire *212.500 (zweihundert zwölftausend fünfhundert* Lire austr.*);*

mit dem jedoch, dass neun Zehntheile der systemisirten Stellen sowohl der Zollbeamten, als der Beamten und der Mannschaft der Finanzwache von den bezüglichen Functionären wirklich bekleidet seyn müssen, indem im entgegengesetzten Falle nur die iwrklich bestrittenen Kosten auf gemeinsame Rechnung übernommen würden.

3. Ein jährliches Aequivalent zur Bestreitung der Bau-, Mieth-, Kanzlei-, Amts-Auslagen, dann jene für Bewaffnung, Casernirung, Beheizung, Beleuchtung u. s. w. sowohl für die ausübenden Aemter, als für die Finanzwache, welches festgesetzt wird:

per l'Austria in L. 1,070.000 (un milione settanta mila Lire austriache);
per Modena in L. 132.000 (cento trentadue mila Lire austriache);
per Parma in L. 101.000 (cento un mila Lire austriache);

convenendo che le spese per pensioni, provvigioni, assegni di quiescenza, competenze di viaggio, di trasferte, di sostituzione e di traslocazione, per diete, rimunerazioni e sussidii, tanto riguardo agl' impiegati doganali, quanto rispetto alla guardia di finanza resteranno a carico esclusivo di ciascuno Stato che avrà a sostenerle; ritenuto che sarà libero agli Stati medesimi di adottare in proposito quei principii che crederanno più opportuni;

4. le spese che, autorizzate da reciproco consenso delle alte Parti contraenti o dalla Commissione centrale, si sostenessero a carico comune;

tanto le rubriche di spesa per cui si fissa l' equivalente annuo, quanto quelle il di cui rimborso viene ammesso a carico comune, emergono detagliate nell' Allegato *E*;

5. e le restituzioni conseguenti a rilievi di revisione per dazii indebitamente riscossi.

Detratte dal prodotto lordo comune le spese comuni, si determinerà il prodotto netto comune dal quale

l'Austria leverà come primo riparto pel Regno lombardo - veneto L. 12,500.000 (dodici milioni cinquecento mila Lire austriache);

Modena L. 1,150.000 (un milione cento cinquanta mila Lire austriache):

dla Austryi w lirach 1,070,000 (jeden milijon siedmdziesiąt tysięcy lir austr.);
„ Modeny w lirach 132,000 (sto trzydzieści dwa tysiące lir austr.);
„ Parmy w lirach 101,000 (sto jeden tysięcy lir austr.);

przyczem zgodzono się na to, iż wydatki na pensye, prowizye, pożytki kwiescentów, płace dla substytutów i wydatki za koszta przenosin, dyety, nagrody i zapomogi, tak co się tycze urzędników celnych, jako też straży finansowej, ponoszone będą wyłącznie przez państwo, które takowe wykładać ma i przyczem stanowi się, iż każde z państw będzie mogło pod tym względem takie przyjąć zasady, jakie trzyma za najodpowiedniejsze.

4) Wydatki, nakazane za porozumieniem wzajemnem Wysokich stron kontraktujących albo przez komisyę centralną, ponoszone będą kosztem wspólnym.

Rubryki tak tych wydatków, dla których roczny ekwiwalent jest wyznaczony, jakoteż tych, których wynagrodzenie wspólnym kosztem jest dozwolone, wykazanemi są w szczególności w załączeniu *E*.

5) Zwroty, mające nastąpić na zasadzie rewizyi rachunków, z powodu ceł nadebranych.

Przez odtrącenie kosztów wspólnych od wspólnego dochodu ogólnego, oznaczony będzie wspólny dochód czysty, z którego Austrya odbierze jako pierwszą część przypadającą na kr. Lombardzko-Weneckie: lir 12,500,000 (dwanaście milijonów pięćkroć sto tysięcy lir austr.);

Modena lir 1,150,000 (jeden miljion sto pięćdziesiąt tysięcy lir austr.) e

für Oesterreich in Lire *1,070.000 (Eine Million siebzigtausend* Lire austr.*),*

„ *Modena in* Lire *132.000 (Einhundert dreissig zweitausend* Lire austr.*),*

„ *Parma in* Lire *101.000 (Einhundert Eintausend* Lire austr.*),*

wobei man übereingekommen ist, dass die Auslagen für Pensionen, Provisionen, Quiescenz-Genüsse, Reise- und Zehrgelder, Substitutions- und Uebersiedlungsgebühren, Diäten, Belohnungen und Aushilfen sowohl bezüglich der Zollbeamten, als der Finanzwache dem Staate, der sie zu bestreiten hat, ausschliesslich zur Last zu fallen haben, und wobei man festgehalten hat, dass es jedem der Staaten freistehe, in diesen Beziehungen jene Grundsätze anzunehmen, die er für die geeignetsten hält.

4. Die Auslagen, die durch gemeinsames Einverständniss der hohen Vertragstheile oder durch die Central-Commission angeordnet, auf gemeinsame Kosten getragen werden.

Die Rubriken sowohl der Auslagen, für welche das jährliche Aequivalent festgesetzt ist als jener, deren Vergütung auf gemeinsame Kosten gestattet wird, erscheinen in der Beilage E *im Einzelnen angegeben.*

5. Die Rückersätze, die auf Grund der Rechnungsrevision wegen zur Ungebühr erhobener Zölle erfolgen.

Durch den Abzug der gemeinsamen Kosten von dem gemeinsamen Roh-Ertrage wird der gemeinsame Rein-Ertrag bestimmt, von welchem

Oesterreich als ersten Antheil für das lombardisch-venetianische Königreich erheben wird Lire *12,500.000 (zwölf Millionen fünfhunderttausend* Lire austr.*),*

Modena Lire *1,150.000 (Eine Million Einhundert fünfzig tausend* Lire austr.*),*

Parma L. 1,130.000 (un milione centotrenta mila Lire austriache).

Resta convenuto poi che l' avanzo delle comuni rendite doganali, che si verificherà in più del totale delle suddette somme, debba essere ripartito per l'Austria e Parma in proporzione della costante loro base di riparto stabilita nelle summentovate cifre, ed a favore di Modena, presa per divisore la somma di L. 1,265.000 (un milione duecento sessantacinque mila Lire austriache); così che, rappresentando il menzionato avanzo col numero 14.895, si avranno i seguenti divisori:

per l'Austria $^{12500}/_{14895}$ o $^{2500}/_{2979}$;
per Modena $^{1265}/_{14895}$ o $^{253}/_{2979}$;
per Parma $^{1130}/_{14895}$ o $^{236}/_{2979}$.

Un' apposito Allegato *F* indica più d' appresso:

a) la maniera con cui dovrà venir posto in evidenza il prodotto brutto da mettersi in comune;

b) la dimostrazione delle spese comuni da detrarsi dal medesimo;

c) il metodo da osservarsi nella revisione delle relative dimostrazioni;

d) quello da seguirsi nel liquidare il credito ed il debito di ciascuno degli Stati collegati;

e) ed il metodo ed i termini in cui sarà da operarsi il reciproco conguaglio mercè i correlativi pagamenti.

Articolo 19.

Il Governo imperiale, per avere riguardo a ciò che il Regno lombardo-veneto trovasi in aperta comunicazione col rimanente del territorio doganale austriaco, ed anche per mantenersi in quella maggiore libertà di disposizioni finanziarie, di cui si

Parma lir 1,130,000 (jeden milijon sto trzydzieści tysięcy lir austr.).

Stanowi się dalej, iż przewyżka wspólnych dochodów z cła, wypadająca nad ogół summ wspomnionych, podzieloną być musi między Austryę i Parmę w stosunku stałej miary podzielenia, ustanowionej w wyż wyrażonych cyfrach; dla Modeny zaś przyjęta będzie summa 1,265,000 lir (milijon dwakroć sześćdziesiąt pięć tysięcy) jako dzielnik, tak, iż, jeżeli wspomniona przewyżka wyobrażoną będzie przez liczbę 14,895, wypadnie dzielnik następujący:

dla Austryi $^{12500}/_{14895}$ albo $^{2500}/_{2979}$;
„ Modeny $^{1265}/_{14895}$ „ $^{253}/_{2979}$;
„ Parmy $^{1130}/_{14895}$ „ $^{226}/_{2979}$.

W załączeniu osobnem *F.*, wskazanem jest dalej:

a) w jaki sposób dochód ogólny, polegający spólnemu podziałowi wykazanym być ma;

b) jak wykazać należy wspólne wydatki od niego odciągnąć się mającc;

c) w jaki sposób przy dochodzeniu wykazów postępować należy;

d) jak rozpoznać należy pretensye i obowiązki każdego z państw związkowych;

e) sposób i przeciąg czasu, jak i kiedy przez odpowiednie spłaty wzajemne wyrównanie nastąpić ma.

Artykuł 19.

Z uwagi na to, że królestwo Lombardzko-Weneckie stoi w otwartym związku z resztą austryackiego obrębu celnego, tudzież, aby się utrzymać przy większej wolności rozporządzeń swoich finansowych, o których obszerniej w Art. 26 mowa będzie,

Parma Lire **1,130.000** *(Eine Million Einhundert dreissig tausend* Lire austr.*).*

Es bleibt ferner festgesetzt, dass der Ueberschuss der gemeinsamen Zoll-Einkünfte, der sich über die Gesammtheit der obenerwähnten Summen ergibt, vertheilt werden müsse, für Oesterreich und Parma im Verhältnisse ihres ständigen Vertheilungsmasstabes, der mit den obenerwähnten Ziffern festgesetzt wurde, während zu Gunsten Modenas die Summe von Lire **1,265.000** *(Eine Million zweihundert sechzig fünftausend* Lire austr.*) als Theiler angenommen wird, so dass, wenn der erwähnte Ueberschuss durch die Zahl* **14.895** *dargestellt wird, man folgenden Theiler hat:*

für Oesterreich $^{12500}/_{14895}$ *oder* $^{2500}/_{2979}$;
„ *Modena* $^{1265}/_{14895}$ *oder* $^{253}/_{2979}$;
„ *Parma* $^{1130}/_{14895}$ *oder* $^{226}/_{2979}$.

Eine eigene Beilage F *gibt näher an:*

a) *die Art, wie das, in gemeinsame Theilung fallende Roh-Erträgniss ersichtlich zu machen ist;*

b) *die Nachweisung der, von demselben abzuziehenden gemeinsamen Auslagen;*

c) *den bei Prüfung der bezüglichen Nachweisungen zu beobachtenden Vorgang;*

d) *den Vorgang bei Ermittlung der Forderung und der Schuldigkeit eines jeden Vereinsstaates;*

e) *den Vorgang und die Zeiträume, wie mittelst der entsprechenden Zahlungen die gegenseitige Ausgleichung zu erfolgen hat.*

Artikel 19.

Die kaiserliche Regierung in der Berücksichtigung, dass das lombardisch-venetianische Königreich in offener Verbindung mit dem übrigen österreichischen Zollgebiete steht, und auch um sich in jener grösseren Freiheit ihrer finanziellen Verfügungen zu er-

dirà più esplicitamente all' articolo 26, garantisce a ciascuno dei due Ducati la cifra presa per base di primo riparto, cioè:

a Modena L. 1,150.000 (un milione cento cinquanta mila Lire austriache) ed

a Parma L. 1,130.000 (un milione centotrenta mila Lire austriache), qual minimo dell' annuo reddito dei dazii di entrata, uscita e transito, depurato in conformità dello stabilito all' articolo precedente. Per tal modo se l' importo netto spettante ad ognuno dei due Ducati, in seguito al suaccennato metodo di ripartizione, non ammontasse al minimo fissato, la differenza verrà soddisfatta dal Governo austriaco, ritenute sempre le contabilità delle singole annate amministrative, dal 1 novembre di un anno al 31 ottobre del susseguente, esattamente separate fra loro.

rząd cesarski gwarantuje każdemu z dwóch księstw summę przyjętą za podstawę pierwszego podziału, a mianowicie:

Modenie summę lir. 1,150.000 (jeden milijon sto pięćdziesiąt tysięcy lir aust.), i

Parmie summę lir 1,130.000 (milijon sto trzydzieści tysięcy lir austr.), jako minimum rocznego, zgodnie z ustanowieniami poprzedzającego paragrafu oczyszczonego dochodu z ceł wchodowych, wychodowych i przechodowych. W ten sposób rząd ces. austr. wyrówna różnicę, gdyby przychód, który dla każdego z księstw, w skutek wyż wspomnionego podziału wypadnie, nie doszedł do oznaczonego minimum; przyczem rachunki każdego roku administracyjnego od 1. Listopada jednego roku do 31. Grudnia następującego roku przyjęte i między sobą ściśle odłączonemi będą.

Articolo 20.

Ciascuno dei tre Governi percepirà in conto della rendita che sarà per spettargli il prodotto degli Uffizi doganali collocati nel rispettivo suo territorio soggetto a condivisione; salvo per gli effetti del riparto il dovuto conguaglio in fine d' anno.

Così del pari ognuno dei Governi stessi sosterrà le spese che nell' articolo 18 vennero dichiarate comuni, dandosene credito nelle dimostrazioni che invierà per tal fine alla Commissione centrale.

Che se dai prospetti mensili, da trasmettersi secondo l' Allegato *F* dai Governi dei due Ducati alla Commissione centrale

Artykuł 20.

Każdy z trzech rządów pobierać będzie na rachunek należącego mu się dochodu przychód z urzędów celnych, położonych w swojim podziałowi podlegającym obrębie, co nie przeszkadza należnemu wyrównaniu w celu podziału przy końcu roku.

W taki sam sposób każdy z trzech rządów ponosić będzie koszta, które w Art. 18 za wspólne uznane są, i policzy sobie takowe na swój rachunek w wykazach, mających być przesełanemi tym końcem do komisyi centralnej.

Gdyby się okazało z przeglądów miesięcznych, które rządy dwóch księstw według załączenia *F* przesełać mają komisyi cen-

halten, von welchen ausführlicher im Artikel 26 gesprochen wird, verbürgt jedem der beiden Herzogthümer die, zur Grundlage der ersten Vertheilung genommene Summe und zwar:

für Modena von Lire *1,150.000 (Eine Million Einhundert fünfzigtausend* Lire austriache*), und*

für Parma von Lire *1,130.000 (Eine Million Einhundert dreissigtausend* Lire austriache*) als* ***Minimum*** *des jährlichen, in Uebereinstimmung mit den Festsetzungen des vorigen Paragraphes bereinigten Ertrages der Ein-, Aus- und Durchfuhrzölle. Auf diese Weise wird, wenn das Einkommen, das für jedes der beiden Herzogthümer in Folge der vorerwähnten Vertheilungsweise entfällt, nicht das bestimmte* ***Minimum*** *erreichen sollte, die Differenz von der kaiserlich-österreichischen Regierung ausgeglichen werden, wobei die Rechnungen der einzelnen Verwaltungsjahre vom 1. November Eines Jahres bis zum 31. October des nachfolgenden angenommen und unter sich genau geschieden werden.*

Artikel 20.

Jeder der drei Regierungen wird auf Rechnung des ihr gebührenden Einkommens den Ertrag der in ihren bezüglichen der Vertheilung unterliegenden Gebiete gelegenen Zollämter erheben, unbeschadet der schuldigen Ausgleichung zum Zwecke der Vertheilung zu Ende des Jahres.

So wird gleicher Weise jede der drei Regierungen die Kosten, welche im Artikel 18 als gemeinsam erklärt wurden, tragen, und sich in den zu diesem Zwecke der Centralcommission einzusendenden Nachweisungen zu Gute rechnen.

Würde aus den monatlichen nach Beilage F *von den Regierungen der beiden Herzogthümer der Centralcommission in Mailand (von welcher später), einzusendenden Ueber-*

in Milano, di cui più oltre, risultasse che alcuno di essi, fatto il calcolo dal principio dell' anno, avesse conseguito meno delle corrispondenti quote del minimo stabilito all' articolo 19; allora il Governo dello Stato creditore, rivolgendosi alla Commissione anzidetta, verrà soddisfatto del suo avere entro il mese successivo.

Articolo 21.

I pagamenti di somme che sieno per essere dovute dall' uno all' altro dei tre Stati, a termini del presente trattato, non potranno essere sospesi o ritardati per qualsiasi causa, e neppure per opposta compensazione.

Articolo 22.

Ciascuno dei tre Stati collegati, restando però sempre vincolato all' osservanza del presente trattato e dello scopo del medesimo, amministrerà da sè ed indipendentemente le sue Dogane, nominerà gl' impiegati, le guardie e gl' inservienti nel proprio territorio, avrà diritto di promuoverli, di traslocarli, di porli in istato di pensione e di quiescenza, di premiarli o punirli ed anche dimetterli, ed emanerà le leggi che obblighino i suoi sudditi nei riguardi doganali e finanziarii.

All' oggetto per altro di regolare i comuni interessi e di assicurare la quota del reddito doganale competente a ciascuno Stato, viene stabilito quanto segue:

a) È riservato ad ogni Stato collegato il diritto d' inviare a proprie spese nel circondario di qualunque Intendenza degli altri Stati due o tre dei proprii impiegati in qualità di controllori a sorvegliare i confini, la procedura daziaria, la circolazione

tralnej w Medyolanie (o której później), iż który z nich, według rachunku od początku roku bieżącego, mniej otrzymał niż kwotę odpowiadającą minimum, ustanowionemu w Art. 19, wówczas rząd państwa prawo mającego, uda się do wyż rzeczonej komisyi, i zaspokojonym będzie w ciągu następującego miesiąca co do należytości swojej.

Artykuł 21.

Wypłaty summ, które na mocy niniejszego traktatu jeden z trzech rządów drugiemu winnym zostanie, nie będą mogły być wstrzymywane ani zwlekane z żadnej przyczyny, ani nawet z powodu kompenzacyi.

Artykuł 22.

Każde z trzech państw związkocwyh, jakkolwiek związane niniejszym traktatem i jego celem, będzie samodzielnie i niezawiśle zarządzać swemi urzędami celnemi, będzie mianować urzędników, straże i sług we własnym obrębie; będzie mieć prawo posuwać takowych w urzędowaniu, przenosić, pensyonować lub kwieskować ich; nagradzać lub karać, a nawet składać z urzędu; równie też wydawać będzie ustawy, obowiązujące poddanych we względzie celnym i finansowym.

Zresztą, w przedmiocie uregulowania wspólnych interesów i dla zabezpieczenia kwoty z dochodu celnego, należącej się każdemu państwu, stanowi się, co następuje:

a) Każde z państw związkowych, będzie mieć prawo na własny koszt posłać do okręgu jakiejbądź intendancyi innych państw, dwóch lub trzech własnych urzędników jako kontrolorów, dla czuwania nad postępowaniem celnem, nad obrotem towarów, nad sprzedażą przed-

sichten hervorgehen, dass eine derselben die Rechnung vom Anfange des Jahres an gemacht, weniger als die entsprechende Quote des im Artikel 19 festgesetzten Minimums erhalten hätte, so wird die Regierung des berechtigten Staates sich an die vorgenannte Commission wenden und binnen des nachfolgenden Monates bezüglich ihres Guthabens befriediget werden.

Artikel 21.

Die Zahlungen der Summen, welche einer der drei Staaten an den anderen in Gemässheit des gegenwärtigen Vertrages schuldig wird, werden aus keiner Ursache und auch nicht wegen eingewendeter Compensation zurückgehalten oder verzögert werden können.

Artikel 22.

Jeder der drei Vereinsstaaten wird, wiewohl er immer an die Beobachtung des gegenwärtigen Vertrages und seines Zweckes gebunden bleibt, selbständig und unabhängig seine Zollämter verwalten, die Angestellten, die Wachen und Diener im eigenen Gebiete ernennen. er wird das Recht haben sie zu befördern, zu übersetzen, zu pensioniren oder zu quiesciren; sie zu belohnen, zu bestrafen und auch zu entlassen, und er wird die Gesetze erlassen, welche seine Unterthanen in zollämtlichen und finanziellen Beziehungen verpflichten.

Zu dem Zwecke übrigens, die gemeinschaftlichen Interessen zu regeln, und die jedem Staate gebührende Quote des Zoll-Ertrages sicher zu stellen, wird Folgendes festgesetzt:

a) *Es ist jedem Vereinsstaate das Recht vorbehalten, auf eigene Kosten in den Bezirk welch immer für einer Intendanz der anderen Staaten, zwei oder drei der eigenen Angestellten in der Eigenschaft von Controloren zu senden, um die Gränzen, das Zoll-*

delle merci, la vendita dei generi di privativa regale, e tutto ciò a cui si riferiscono le leggi convenute, adoperandosi presso le Autorità competenti, onde sieno tolti tutti gl' inconvenienti che da loro fossero avvertiti.

Mentre tali controllori avranno diritto di essere tenuti a giorni degli affari correnti, non avranno facoltà di emettere disposizioni, nè di esercitare da soli atto qualunque in confronto delle parti.

Del pari sarà obbligato ciascuno dei Governi dei tre Stati collegati a fornire agli altri, o ad appositi loro delegati, e ciascuno dei rispettivi Uffizi ai controllori che si trovassero presso i medesimi, tutti gli schiarimenti che fossero richiesti, ed a permettere tutte le investigazioni che venissero desiderate sulla esatta osservanza del presente Trattato.

E poichè negli Stati parmigiani non havvi che una sola amministrazione delle indirette (Intendenza di finanza), così sarà in facoltà del Governo imperiale e del modenese d'inviare negli Stati suddetti da sei a nove dei summenzionati controllori.

b) I distaccamenti delle guardie di finanza di uno dei tre Stati collegati, di stazione nel circondario confinante, entro quattro miglia geografiche dal confine di altro degli Stati medesimi, saranno autorizzati ad estendere le loro perlustrazioni in un raggio di altre quattro miglia geografiche nel territorio dello Stato vicino collegato e ad esercitarvi le funzioni a cui sono abilitati nel ter-

miotów, monopolia rządowe stanowiących, i dla starania się u władz właściwych, ażeby niedogodności przez nich do wiadomości podane, usuniętemi być mogły.

Jakkolwiek tacy kontrolerowie będą mieć prawo utrzymywania się w wiadomości spraw bieżących, nie będą przecież mogli wydawać rozporządzeń ani też samodzielnie przedsiębrać czynności urzędowej ze stronami. Tak samo każdy z rządów państw kontraktujących, obowiązanym będzie innym rządom lub ich delegowanym, a każdy urząd odpowiedni, obowiązanym będzie kontrolerowi tamże się znajdującemu, udzielać wszelkich potrzebnych objaśnień, i dozwolić mu wszelkich dochodzeń, jakichby sobie życzył, w przedmiocie ścisłego zachowania niniejszego traktatu.

Ponieważ zaś w państwach parmezańskich jedna tylko istnieje administracya podatków pośrednich (intendencya finansowa), przeto rząd cesarski równie jak modeński, będą mieć prawo posłać 6 do 9 kontrolerów do państw wyż wspomnionych.

b) Oddziały straży finansowej jednego z trzech państw związkowych, ustanowione na cztery mile jeograficzne od granicy drugiego z tychże państw w obwodzie granicznym, będą miały prawo, rozciągać swoje obieżki na odległość dalszych czterech mil jeograficznych w obręb sąsiedniego państwa związkowego, i tamże zajmować się czynnościami urzędowemi, do których mają

verfahren, den Waaren-Umlauf, den Verkauf der Staats-Monopolsgegenstände und alles, was sich auf die verabredeten Gesetze bezieht, zu überwachen, und sich bei den betreffenden Behörden zu verwenden, damit die von ihnen angezeigten Uebelstände behoben werden.

Während solche Controlore das Recht haben werden, in der Kenntniss der laufenden Geschäfte erhalten zu werden, werden sie nicht die Befugniss haben, Anordnungen zu erlassen oder selbständig eine Amtshandlung Parteien gegenüber vorzunehmen. Gleicherweise wird jede der Regierungen der drei Vereinsstaaten verpflichtet seyn, den Anderen oder ihren eigens hiezu Abgeordneten und jedes der bezüglichen Aemter dem bei ihnen befindlichen Controlore jede verlangte Aufklärung zu geben und alle Nachforschungen zu gestatten, welche über die genaue Beobachtung des gegenwärtigen Vertrages gewünscht werden sollten.

Und nachdem in den parmensischen Staaten nur eine einzige Administration der indirecten Abgaben (Finanz-Intendanz) besteht, so wird es in den Befugnissen der kaiserlichen und der modenesischen Regierung liegen, 6 bis 9 der oberwähnten Controlore in die vorgenannten Staaten zu schicken.

b) *Die Abtheilungen der Finanzwache des einen der drei Vereinsstaaten, welche innerhalb vier geographischen Meilen von der Gränze eines anderen dieser Staaten im Gränzbezirke aufgestellt sind, werden berechtiget seyn, ihre Streifungen in eine Entfernung von weiteren vier geographischen Meilen in das Gebiet des benachbarten Vereinsstaates auszudehnen, und daselbst die Amtshandlungen auszuüben, zu denen sie*

ritorio proprio, coll' obbligo però di adempiere gli stessi doveri. Nell' inseguimento di un contravventore fuggitivo potranno le guardie di finanza oltrepassare il limite suaccennato.

Le Autorità locali, gli Uffici ed i Corpi di sorveglianza di ciascheduno Stato dovranno nei casi suindicati prestare alle guardie di finanza dello Stato collegato la medesima assistenza come alle proprie;

c) in ognuno degli Stati contraenti le contravvenzioni contro le finanze di altro dei medesimi, e riflettenti le leggi finanziarie adottate con questo Trattato come comuni, verranno giudicate e punite come se fossero commesse contro le finanze dello Stato stesso;

d) per dar corso alle requisitorie ed esecuzione alle sentenze conseguenti alle leggi ed ai regolamenti specificati nel l' allegato *B*, gli Ufficii e le Autorità finanziarie, giudiziarie e politiche dei tre Stati collegati staranno in rapporto fra loro, e si presteranno a coadjuvarsi vicendevolmente, com' è prescritto per le Autorità e pegli Ufficii del Regno lombardo-veneto;

e) ognuna delle alte Parti contraenti farà ragione ai reclami che da alcun'altra di esse venissero inoltrati contro l'inesattezza degli Uffici, impiegati e guardie di finanza o contro qualunque inosservanza del presente Trattato; dando

prawo na własnym obrębie, jednakże równie mają obowiązek wypełniania takich samych powinności. Będąc w pogoni za zbiegłym przestępcą, będą mogły straże także przekroczyć wyż wspomnione odległości.

Zwierzchności miejscowe, urzędy i organa dozorcze każdego państwa, obowiązane są w przypadkach wyż rzeczonych, dodawać takiej samej pomocy straży granicznej państwa związkowe- jak swej własnej.

c) W każdem państwie związkowem sądzonemi i karanemi będą przestępstwa przeciw dochodom drugiego, tyczące się ustaw dochodowych na mocy niniejszego traktatu za wspólne przyjętych, tak, jak gdyby były popełnione przeciw dochodom własnego państwa.

d) Ażeby przyprowadzić do wykonania rekwizycye i wyroki, wydane na mocy ustaw i regulaminów wyszczególnionych w załączeniu *B*, władze finansowe, sądowe i polityczne trzech państw związkowych, tak będą z sobą połączone i udzielać sobie będą wzajemnej pomocy w taki sam sposób, jaki jest przepisasanym dla władz i urzędów królestwa Lombardzko-Weneckiego.

e) Każda z Wysokich stron kontraktujących, odda sprawiedliwość reklamacyom, wniesionym przez którekolwiek z nich przeciw niedokładności urzędów urzędników i straży finansowych, tudzież przeciw jakiemubądź niezacho-

im eigenen Gebiete berechtiget sind, jedoch mit der Verbindlichkeit, dieselben Pflichten zu erfüllen. Bei der Verfolgung eines flüchtigen Uebertreters werden die Wachen auch die obengenannten Entfernungen überschreiten können.

Die Ortsobrigkeiten, Aemter und Aufsichtskörper jedes Staates müssen in den obenangeführten Fällen der Finanzwache des Vereinsstaates dieselbe Unterstützung gewähren, wie der eigenen.

c) *In jedem der Vertragsstaaten werden die Uebertretungen gegen die Gefälle eines anderen derselben, welche die mit diesem Vertrage als gemeinschaftlich angenommenen Gefällsgesetze betreffen, so gerichtet und bestraft werden, als wären sie gegen die Gefälle des eigenen Staates begangen worden.*

d) *Um Requisitionen und Urtheilssprüchen, die gemäss der in der Beilage B specificirten Gesetze und Reglements ergehen, ihren Beruf und beziehungsweise ihren Vollzug zu gewähren, werden die Finanz-, Gerichts- und politischen Behörden der drei Vereinsstaaten in Verbindung unter sich stehen und sich die gegenseitige Unterstützung so gewähren, wie es für die Behörden und Aemter des lombardisch-venetianischen Königreiches vorgeschrieben ist.*

e) *Jeder der hohen Vertragstheile wird den Reclamationen Rechnung tragen, welche von einem anderen derselben unter ihnen gegen die Ungenauigkeit der Aemter und der Beamten und Angestellten der Finanzwache und gegen was immer für eine Nichtbe-*

luogo però a quelle verifiche ed a quelle giustificazioni che fossero del caso;

f) insorgendo un'emergenza, la cui risoluzione non spettasse alla Commissione centrale contemplata nel susseguente Articolo 23, i Ministri delle finanze e del commercio degli Stati collegati staranno in immediata corrispondenza tra loro, ed i punti sopra i quali fossero per cadere d'accordo, entro i limiti delle loro facoltà, diverranno obbligatorii come se fossero contenuti nel presente Trattato.

Articolo 23.

Subito dopo la ratificazione del presente Trattato verrà costituita in Milano. sotto la presidenza di un funzionario austriaco che avrà per lo meno il rango di Consigliere ministeriale, ed il quale solo in caso d'impedimento verrà sostituito dal Prefetto delle finanze lombarde, una Commissione centrale composta di tre Commissari, uno per ciascun Governo, ed assistita dall'occorrente personale subalterno, parte del quale costituirà la Sezione contabile, ed a questa Commissione apparterrà:

a) di sciogliere i dubbi relativi all'interpretazione delle leggi ed istruzioni convenute nel presente Trattato;

b) di accordare quelle eccezioni a spese comuni che sono dai regolamenti e dalle istruzioni riservate alle Autorità superiori di finanza, e di dare parere ai Governi interessati per quelle che superassero le facoltà delle medesime;

waniu niniejszego traktatu; przyczem jednakże dane będzie miejsce sprawdzaniom i usprawiedliwianiom należącym do rzeczy.

f) Gdy zajdzie okoliczność, nie należąca pod rozpoznanie komisyi centralnej w następującym Art. 23. wspomnionej, wówczas ministrowie finansów i handlu państw związkowych wprost ze sobą rozpoczną korespondencye, a punkta, na które oni się zgodzą, wewnątrz granic zakresu działania swego, będą mieć obowiązującą, jak gdyby były objęte niniejszym traktatem.

Artykuł 23.

Zaraz po ratyfikacyi niniejszego traktatu, złożoną będzie w Medyolanie pod naczelnictwem urzędnika austryackiego, mającego najmniej rangę radzcy ministeryalnego i w razie przeszkody zastąpionym być mającego przez prefekta finansowego lombardzkiego, komisya centralna z trzech komisarzy, po jednym z każdego rządu. Ta komisya dodane będzie miała potrzebne personale podwładne, stanowiące po części sekcyę rachunkową. Do czynności tejże komisyi należeć będzie:

a) Rozwiązywać wątpliwości co do wykładania ustaw i instrukcyj, objętych niniejszym traktatem;

b) dozwalać wyjątków na wspólny rachunek, które na mocy regulaminów i instrukcyj, pozostawionemi są wyższym władzom finansowym, zaś co do tych, które wychodzą po za obręb jej władzy oddawać opinie swoje rządom właściwym;

achtung des gegenwärtigen Vertrages erhoben würden, wobei jedoch jenen Berichtigungen und Rechtfertigungen, welche zur Sache gehören, stattgegeben werden soll.

f) *Wenn ein Umstand eintritt, dessen Erledigung nicht der, im folgenden Artikel 23 besprochenen Central-Commission zusteht, werden die Finanz- und Handelsminister der Vereinsstaaten in unmittelbaren Schriftenwechsel treten, und die Puncte, über welche sie innerhalb der Gränzen ihres Wirkungskreises sich vereinbaren, werden verbindliche Kraft erhalten, als wären sie im gegenwärtigen Vertrage enthalten.*

Artikel 23.

Sogleich nach Ratification des gegenwärtigen Vertrages wird in Mailand unter dem Vorsitze eines österreichischen Functionäres, welcher wenigstens den Rang eines Ministerialrathes haben, und welcher im Verhinderungsfalle von dem lombardischen Finanzpräfecten substituirt werden wird, eine Central-Commission aus drei Commissären, Einem für jede Regierung, errichtet werden. Dieselbe wird von dem nöthigen subalternen Personale unterstützt seyn, welches zum Theile die Rechnungssection bilden wird. Jener Commission wird zustehen:

a) *Die Zweifel in Bezug auf die Auslegung der, in dem gegenwärtigen Vertrage vereinbarten Gesetze und Instructionen zu lösen;*

b) *jene Ausnahmen auf gemeinschaftliche Rechnung zu bewilligen, welche durch die Reglements und Instructionen den Ober-Finanzbehörden vorbehalten sind, und über jene, welche ihre eigene Berechtigung übersteigen, den betreffenden Regierungen Gutachten zu erstatten;*

c) di procurarsi la conoscenza degli abusi e degli inconvenienti che sussistessero, e di prendere le misure necessarie affinchè per mezzo delle rispettive amministrazioni vi venga messo riparo;

d) di appianare i conflitti in affari risguardanti la lega che insorgere potessero fra le Autorità, gli Uffizi, corpi di sorveglianza e controllori di uno e quelli di alcun altro degli Stati contraenti;

e) di far proposta ai singoli Governi per le riforme che si scorgessero opportune nella comune legislazione finanziaria, ed in particolare nella tariffa daziaria;

f) di rivedere i prospetti mensili degli introiti verificati nei Ducati di Modena e di Parma, e delle spese comuni da essi sostenute, onde far luogo, pei casi avvisati all' articolo 20, col mezzo della Prefettura di finanza lombarda, allo stacco del mandato per quelle somme che dovessere dalla Cassa centrale pagarsi agli Erarii ducali a compimento del m i n i m o ad essi assicurato;

g) di esaminare prevalendosi della Sezione contabile, i conti e prospetti degli Stati collegati per constatare l' introito brutto comune, riconoscere e detrarvi le spese comuni, e quindi precisare il reddito netto comune, affine di ripartirlo fra gli alti Contraenti, sulla base stabilita all' articolo 18, e di operare il reciproco conguaglio;

h) di compilare la statistica commerciale dei territorii soggetti al riparto, contemplando in essa anche i generi di

c) nabywać wiadomości o nadużyciach i niedogodnościach i używać środków, ażeby za pomocą właściwych administracyj, zapobieżone im było;

d) godzić spory w sprawach tyczących się związku, mogące powstać między władzami, urzędami, strażą finansową i kontrolorami dwóch państw związkowych między sobą;

e) podawać pojedyńczym rządom projekta do reform, wydających się potrzebnemi w spólnem ustawodawstwie finansowem, a szczególnie w taryfie celnej;

f) rewidować przeglądy miesięczne dochodów, które upłynęły w księstwach Modeny i Parmy, tudzież wydatków spólnych, poczynionych przez rzeczone księstwa, tym końcem, żeby w przypadkach przewidzianych w Art. 20 wyrobić przez lombardzką prefekturę, finansówą, asygnacyę tych summ, które z kasy centralnej do skarbów książęcych w celu dopełnienia zagwarantowanego m i n i m u m zapłacić przypadnie;

g) sprawdzać za pomocą sekcyi rachunkowej rachunki i wykazy państw związkowych, w celu wykazania przychodu ogólnego, uznania i odciągnienia spólnych wydatków i przez to wyrachowania czystego dochodu spólnego, a to tym końcem, ażeby takowy na zasadzie Art. 18, rozdzielić między Wysokie Strony kontraktujące, i wzajemnie wyrównanie do skutku doprowadzić;

h) zestawić statystykę handlową krajów, podlegających podziałowi, w której także objętemi być mają przedmioty

c) *sich die Kenntniss der bestehenden Missbräuche und Uebelstände zu verschaffen und die nöthigen Massregeln zu ergreifen, damit mittelst der bezüglichen Verwaltungen Abhilfe getroffen werde;*

d) *die Conflicte in, den Verein betreffenden Angelegenheiten, welche zwischen den Behörden, den Aemtern, den Aufsichtskörpern und Controloren des einen und jenen eines anderen Vertragsstaates entstehen sollten, auszugleichen;*

e) *den einzelnen Regierungen Vorschläge über die Reformen zu erstatten, welche in der gemeinschaftlichen Finanzgesetzgebung und insbesondere im Zolltarife zweckmässig erscheinen sollten;*

f) *die monatlichen Uebersichten der, in den Herzogthümern Modena und Parma stattgefundenen Einnahmen und der von ihnen bestrittenen gemeinschaftlichen Auslagen zu revidiren, um in den, in dem Artikel 20 vorgesehenen Fällen mittelst der lombardischen Finanzpräfectur die Anweisung jener Summen, welche von der Centralcasse den herzoglichen Aeraren zur Ergänzung des zugesicherten Minimums zu zahlen wären, zu bewirken;*

g) *mit Hilfe der Rechnungssection die Rechnungen und Nachweisungen der Vereinsstaaten zu prüfen, um die gemeinsame Roh-Einnahme festzustellen, die gemeinsamen Auslagen richtig anzuerkennen und abzuziehen, und hieraus das gemeinschaftliche Rein-Erträgniss auszumitteln, zu dem Zwecke, um dasselbe auf der im Artikel 18 festgesetzten Grundlage unter die hohen Vertragstheile zu vertheilen, und die gegenseitige Ausgleichung zu bewerkstelligen;*

h) *die Handelsstatistik der, der Vertheilung unterworfenen Gebiete zusammenzustellen*

privativa regale, ed attenendosi a quest'uopo all'apposita istruzione annessa all'Allegato *F*;

i) di esercitare per le contravvenzioni ai regolamenti convenuti che si commettessero nei due Ducati le facoltà che la legge penale finanziaria e le relative istruzioni attribuiscono alle Autorità superiori di finanza.

Ove si tratti di emettere decisioni che abbiano riferimento agli oggetti accennati ad *a)*, *b)*, *g)*, le deliberazioni della Commissione non potranno essere prese che ad unanimità; in tutti gli altri casi però sarà adottata l'opinione, in cui convengano tre voti.

Quando mancasse l'unanimità o la maggioranza necessaria nei rispettivi suddetti casi alla validità della decisione, la Commissione ne riferirà ai singoli Ministeri delle finanze, affinchè questi si mettano d'accordo fra loro; ed in caso d'urgenza il Presidente della Commissione è autorizzato a risolvere in via provvisoria e sotto la propria responsabilità.

Un apposito Allegato *G* contiene il regolamento che determina quanto fa d'uopo per regolare le relazioni della suddetta Commissione colle Prefetture di finanza del Regno lombardo-veneto. coi Ministeri delle finanze degli Stati collegati coi quali si terrà in corrispondenza, nonchè con altre Autorità ed Uffici ed il modo di disimpegno delle proprie funzioni.

Le spese occorrenti della Commissione, per ciò che riguarda il locale e gli oggetti di cancelleria, saranno sostenute dal Governo Imperiale; gli emolumenti poi dei Commissari e del personale subalterno saranno a carico dei Governi a cui appartengono.

monopoliów rządowych, w tym celu trzymać się będą instrukcyi, zawartej w załączeniu *F*.

i) w razach przekroczeń ustaw wspólnie przyjętych, popełnionych w obudwóch księstwach, pełnić te same czynności, które na mocy ustawy karnej o dochodach i odpowiednich instrukcyj przekazane są władzom finansowym wyższym.

Jeżeli idzie o rozstrzygnienie, odnoszące się do przedmiotów pod *a*, *b*, *g*, wspomnionych, wówczas uchwały komisyi, muszą być oparte na jedności głosów. W każdym innym przypadku, ta opinija będzie przyjętą, na którą się zgadza trzy głosy. Gdyby w wyż rzeczonych przypadkach, nie było potrzebnej jedności lub większości głosów, wówczas komisya uczyni relacyę do pojedynczych ministerstw finansów, ażeby te się między sobą porozumiały; w nagłych przypadkach, mocen będzie prezes komisyi rozstrzygać w drodze prowizorycznej i na własną odpowiedzialność.

Osobne załączenie *G*, obejmuje regulamin, stanowiący co potrzeba, ażeby uregulować stosunki wyż rzeczonej komisyi do prefektur król. Lombardzko-Weneckiego, do ministerstw finansów p ństw związkowych, z któremi korespondować ma, tudzież do innych władz i urzędów, jakoteż uregulować sposób pełnienia swych własnych czynności urzędowych. Koszta, jakie wypadną dla komisyi, ponosić będzie rząd cesarski co do lokalności i przedmiotów kancelaryi; płace zaś komisarzy i podrzędnego personale, ponosić będą rządy, do których należą.

in welcher auch die Gegenstände der Staatsmonopole aufzunehmen sind, zu welchem Zwecke sie sich an die in der Beilage F beigefügte Instruction halten werden;

i) *für die Uebertretungen der vereinbarten Gesetze, welche in den beiden Herzogthümern begangen werden, die Befugnisse zu üben, welche das Gefällenstrafgesetz und die betreffenden Instructionen den Finanz-Oberbehörden zuweisen.*

Wenn es sich um Entscheidungen handelt, welche auf die, unter a), b), g) *erwähnten Gegenstände sich beziehen, werden die Beschlüsse der Commission nur durch Stimmen-Einhelligkeit gefasst werden können. In allen anderen Fällen aber wird die Meinung angenommen werden, zu welcher drei Stimmen sich vereinigen. Wenn die in den vorbesagten bezüglichen Fällen nöthige Stimmen-Einhelligkeit oder Mehrheit mangeln sollte, wird die Commission hierüber an die einzelnen Finanzministerien berichten, damit diese sich vereinbaren; und in dringenden Fällen ist der Präsident der Commission berechtiget, im provisorischen Wege und unter eigener Verantwortlichkeit zu entscheiden.*

Eine eigene Beilage G *enthält das Reglement, welches das Nöthige bestimmt, um die Beziehungen der obgenannten Commission zu den Finanzpräfecturen des lombardisch-venetianischen Königreiches, zu den Finanzministerien der Vereinsstaaten, mit welchen sie sich in Correspondenz zu erhalten hat, sowie zu den anderen Behörden und Aemtern, und die Art der Ausübung der eigenen Amtshandlungen zu regeln. Die für die Commission auflaufenden Kosten werden in Bezug auf das Locale und die Kanzleigegenstände von der kaiserlichen Regierung getragen werden; die Bezüge der Commissäre und des subalternen Personales werden den Regierungen, welchen sie angehören, zur Last fallen.*

Articolo 24.

Il Presidente della Corte d'Appello che funziona in Milano e due Consiglieri della Corte stessa da lui designati formeranno, in concorso dei Commissari estense e parmigiano, il Giudizio superiore di finanza pei due Ducati.

Le facoltà accordate dalla legge penale finanziaria alle Autorità superiori di finanza nei rapporti loro coi Giudizi superiori di finanza verranno esercitate pei due Ducati dalla Commissione anzidetta.

Il Presidente del supremo Consiglio in Modena e due membri del Consiglio medesimo da lui destinati, in concorso di due Consultori del Ministero delle finanze, scelti dal Ministro, formeranno il Giudizio supremo di finanza pel Ducato di Modena. Così in Parma formeranno il Giudizio supremo di finanza il Presidente di revisione, due Consiglieri di quel Tribunale scelti da esso, e due Capi-divisione del Dicastero delle finanze scelti da quel Ministro.

Le facoltà concesse dalle leggi adottate con questo Trattato al Ministero delle finanze austriaco nei suoi rapporti col Giudizio supremo di finanza verranno esercitate per Modena e per Parma dai rispettivi Ministeri delle finanze.

Il diritto di far grazia delle multe ed altre punizioni per contravvenzioni di finanza spettante alle Loro Altezze Reali i Duchi di Modena e di Parma rimane intatto.

Articolo 25.

I Governi ducali accedono al Trattato di navigazione e commercio del 18 ottobre 1851 ed alla Convenzione 22 Novem-

Artykuł 24.

Prezydent sądu apelacyjnego, urzędujący w Medyolanie, i dwaj radzcy przez niego wyznaczeni, tegoż samego sądu, stanowić będą wraz z komisarzem esteńskim i parmezańskim, sąd wyższy na przestępstwa dochodowe, dla obudwóch księstw.

Prawa, jakie służą władzom finansowym wyższym, w stosunku do sądów dochodowysh wyższych, na mocy ustawy karnej na przestępstwa dochodowe, wykonywać będzie dla księstw obudwóch komisya wyżej rzeczona.

Prezydent najwyższego sądu w Modenie i dwaj radzcy tegoż samego sądu przy wspólnem działaniu dwóch konsultorów, mianowanych przez ministra finansów z grona tegoż ministeryum, stanowić będą najwyższy sąd dochodowy dla księstwa Modeny.

Również w Parmie stanowić będą: prezydent sądu rewizyjnego, dwaj radzcy przez niego wybrani tegoż trybunału i dwaj przez ministra finansów wybrani szefowie dywizyi władzy finansowej, najwyższy sąd dochodowy.

Upoważnienia, jakie na mocy ustaw przyjętych niniejszym traktatem służą austryackiemu ministerstwu finansów w jego stosunkach do najwyższego sądu dochodowego, wykonywać będą w Modenie i Parmie ministerstwa finansów.

Prawo ułaskawienia Ich król. Wysokości książąt Modeny i Parmy, co do upuszczenia kar pieniężnych i innych, za przestępstwa dochodowe wymierzonych, pozostanie niezmienne.

Artykuł 25.

Rządy książęce przystępują do traktatu handlu i żeglugi, zawartego w d. 18 Października 1851 r. i do konwencyi z d. 22

Artikel 24.

Der Präsident des Appellationsgerichtes, welches in Mailand amtirt, und zwei von ihm bezeichnete Räthe desselben Gerichtes werden im Zusammenwirken mit dem estensischen und parmensischen Commissäre das Gefälls-Obergericht für beide Herzogthümer bilden.

Die durch das Gefällsstrafgesetz den Finanz-Oberbehörden in ihren Beziehungen zu den Gefälls-Obergerichten eingeräumten Befugnisse werden für die beiden Herzogthümer durch die vorerwähnte Commission geübt werden.

Der Präsident des obersten Gerichtes in Modena und zwei von ihm bezeichnete Räthe desselben Gerichtes im Zusammenwirken mit zwei von dem Finanzminister gewählten Consultoren dieses Ministeriums, werden das oberste Gefällsgericht für das Herzogthum Modena bilden.

Ebenso werden in Parma der Präsident des Revisionshofes, zwei von ihm gewählte Räthe dieses Tribunales und zwei vom Finanzministerium gewählte Divisions-Chefs der Finanzbehörde das oberste Gefällsgericht bilden.

Die in den, mit diesem Vertrage angenommenen Gesetzen dem österreichischen Finanzminister zugestandenen Befugnisse in seinen Beziehungen zu dem obersten Gefällengerichte werden für Modena und Parma von den bezüglichen Finanzministerien geübt werden.

Das Begnadigungsrecht Ihrer königlichen Hoheiten der Herzoge von Modena und Parma, bezüglich der Nachsicht von Geld- und anderen Strafen wegen Gefällen-Uebertretungen, bleibt unberührt.

Artikel 25.

Die herzoglichen Regierungen treten dem Schiffahrts- und Handels-Vertrage vom 18. October 1851 und der Convention vom 22. November 1851, wegen gegenseitiger Hin-

bre 1851 per la reciproca repressione del contrabbando, conchiusi tra l' Austria e la Sardegna.

I Governi ducali si dichiarano inoltre pronti ad accedere alla Convenzione che l' Austria stipulasse colla Santa Sede, affinchè la Convenzione del 2 marzo 1838 relativa allo svincolo di transiti venga estesa anco alla linea daziaria estense che prospetta il Pontificio.

Articolo 26.

I Governi dei due Stati ducali acconsentono in oltre che il Governo austriaco entri in trattative a nome comune con altri Stati italiani e germanici per l'aggregazione di questi alla presente lega doganale, o per la conclusione di trattati doganali, o di commercio tendenti alla facilitazione del traffico.

Per rispetto alle trattative cogli altri Stati italiani, i Governi ducali si riservano di potervi concorrere, e le relative Convenzioni non avranno effetto se non siano da loro ratificate.

Attesa poi la tenuità del commercio tra gli Stati germanici ed i Ducati, i trattati che si stipulassero fra i primi e l' Austria vengono fin d' ora acconsentiti in caso che:

a) non siano per contenere disposizioni varianti la parificazione della legislazione finanziaria stabilita nel presente Trattato pel Regno lombardo-veneto e pei due Ducati o la misura di ripartizione della rendita doganale fissata all' articolo 18;

Listopada 1851 r. zawartej względem wzajemnego powstrzymania przemytnictwa między Sardynią i Austryą.

Rządy książęce, oświadczają oprócz tego gotowość swoję przystąpienia do konwencyi, mającą być zawartą między Austryą i Stolicą rzymską tym końcem, ażeby konwencya z d. 2 Marca 1838, co do załatwiania towarów przechodowych, rozciągniętą była na linję celną esteńską w kierunku ku państwu rzymskiemu.

Artykuł 26.

Rządy księstw obudwóch zezwalają oprócz tego, ażeby rząd austryacki wspólnem imieniem wchodził w układy z innemi państwami włoskiemi i niemieckiemi względem przystąpienia onychże do niniejszego związku celnego, albo też względem zawierania traktatów celnych i handlowych, dla ułatwienia obrotu. Co do układów z innemi państwami włoskiemi, rządy książęce zastrzegają sobie współdziałanie, a traktaty nie będą miały mocy bez ich ratyfikacyi.

Ze względu na nieznaczny obrót handlowy między państwami niemieckiemi a księstwami, te ostatnie już obecnie przystępują do traktatów, jakie między Austryą i tamtemi pierwszemi, zawartemi być mogą, w przypadku, jeżeli:

a) takowe nie zawierają postanowień, któreby zmieniły jednostajność ustawodawstwa finansowego, w niniejszym traktacie dla królestwa Lombardzko-Weneckiego i dla księstw obudwóch, albo ustanowioną w Art. 18 miarę, według której dochody z ceł podzielonemi być mają;

anhaltung des Schleichhandels bei, welche zwischen Oesterreich und Sardinien geschlossen wurden.

Die herzoglichen Regierungen erklären sich überdiess bereit, der Convention beizutreten, welche Oesterreich mit dem heiligen Stuhle abschliessen würde, damit die Convention vom 2. März 1838 bezüglich der Erledigung der Durchfuhrwaaren auch auf die estensische Zoll-Linie gegen den Kirchenstaat ausgedehnt werde.

Artikel 26.

Die Regierungen der beiden Herzogthümer willigen überdiess ein, dass die österreichische Regierung in gemeinschaftlichem Namen mit anderen italienischen und deutschen Staaten wegen des Beitrittes derselben zum gegenwärtigen Zollvereine oder wegen Abschlusses von Zoll- und Handelsverträgen zur Erleichterung des Verkehres in Unterhandlung trete. Rücksichtlich der Verhandlungen mit anderen italienischen Staaten behalten sich die herzoglichen Regierungen vor, dabei mitwirken zu können und die bezüglichen Uebereinkünfte werden nicht Wirkung haben, wenn sie nicht von ihnen ratificirt sind.

In Berücksichtigung des geringen Handelsverkehres zwischen den deutschen Staaten und den Herzogthümern, wird den Verträgen, welche zwischen den ersteren und Oesterreich geschlossen werden sollten, schon gegenwärtig beigestimmt, im Falle als:

a) *selbe nicht Bestimmungen enthalten, welche die Gleichstellung der Finanzgesetzgebung, welche in dem gegenwärtigen Vertrage für das lombardisch-venetianische Königreich und die beiden Herzogthümer ausgesprochen wird, oder den im Artikel 18 festgestellten Vertheilungsmasstab der Zoll-Einkünfte verändern;*

b) o non sieno per addossare ai Ducati stessi obblighi ulteriori a quello di accordare il passaggio delle persone e delle merci nello stesso modo come l' Austria lo accorda nelle sue provincie;

c) ed ove concedano agli abitanti di Modena e di Parma negli Stati nuovamente aggregati diritti e privilegi eguali a quelli assicurati agli abitanti dell' Impero austriaco.

Articolo 27.

I tre mesi che precedono il giorno in cui avrà effetto la lega doganale costituiscono pei Ducati di Modena e di Parma un periodo preparatorio nel quale:

a) si attiverà la tariffa daziaria generale austriaca coi dazii differenziali convenuti e specificati nell' Allegato *B*, e col primo giorno dell'anzidetto periodo preparatorio dovranno gli esercenti industria e commercio dei Ducati dichiarare i generi coloniali qualificati per tali nella suddetta tariffa, nonchè i tessuti ed i lavori a maglia esteri di cui fossero in possesso. La medesima dichiarazione dovrà esser fatta dai privati per quelle provviste di coloniali che superassero il loro consumo famigliare di tre mesi, e per quei tessuti non confezionati e lavori a maglia esteri che detenessero in quantità notevolmente sproporzionata ai rispettivi bisogni.

All' appoggio delle accennate dichiarazioni e delle verifiche da praticarsi per riconoscerne l' esattezza verrà percetto a profitto dei rispettivi Ducati

b) jeżeli księstwom nie będą nałożone żadne inne obowiązki jak te, żeby pozwoliły na przywóz i wywóz osób i towarów w taki sam sposób, jak na to zezwala Austrya w swojich krajach koronnych, i

c) jeżeli poddanym Modeny i Parmy w państwach nowo przystąpionych, nadane będą takie same prawa i przywileje, jakie przyrzeczone zostaną mieszkańcom cesarstwa austryackiego.

Artykuł 27.

Trzy miesiące poprzedzające dzień, w którym związek celny wejdzie w życie, będą dla księstw Modeny i Parmy, stanowić peryodę przygotowawczą, w której:

a) wstąpi w życie powszechna austryacka taryfa celna wraz z cłami dyferencyalnemi, umówionemi i wyszczególnionemi w załączeuiu *B;* z pierwszym zaś dniem wyż wspomnionej peryody przygotowawczej, przemysłowi i handlujący w księstwach, winni będą oświadczyć, ile mają w posiadaniu towarów kolonijalnych, oznaczonych jako takie w wyż rzeczonej taryfie, tudzież ile zagranicznych towarów tkackich i warsztacikowych. Takie samo oświadczenie będą musieli uczynić osoby prywatne względem zapasów towarów kolonijalnych, które przechodzą ich potrzebę domową trzymiesięczną, tudzież względem nie wyrobionych zagranicznych towarów tkackich i warsztacikowych, nie będących w stosunku do ich potrzeb zwyczajnych.

Na podstawie rzeczonych oświadczeń, tudzież na podstawie sprawdzeń, mających być poczynionemi dla przekonania się o ich dokładności, pobierać się bę-

b) *den Herzogthümern keine weiteren Verpflichtungen als jene auflegen, den Zu- und Abfluss von Personen und Waaren in jener Art zu bewilligen, in welcher selbe Oesterreich in seinen Kronländern bewilliget, und*

c) *den Bewohnern von Modena und Parma in den neu beigetretenen Staaten gleiche Rechte und Privilegien mit denen eingeräumt werden, welche den Bewohnern des österreichischen Kaiserreiches zugesichert werden.*

Artikel 27.

Die drei Monate, welche dem Tage, an welchem der Zollverein in Wirksamkeit tritt, vorausgehen, bilden für die Herzogthümer Modena und Parma eine Vorbereitungs-Periode, in welcher:

a) *der allgemeine österreichische Zolltarif mit den, in der Beilage B verabredeten und angeführten Differentialzöllen in's Leben treten wird, und mit dem ersten Tage der vorerwähnten Vorbereitungs-Periode werden die, in den Herzogthümern Gewerbe- und Handeltreibenden die Colonialwaaren, welche als solche im genannten Tarife bezeichnet sind, sowie die ausländischen Webe- und Wirkwaaren, in deren Besitz sie sich befinden, erklären müssen. Dieselbe Erklärung werden die Privatpersonen für jene Vorräthe von Colonialwaaren, welche ihren häuslichen dreimonatlichen Verbrauch überschreiten sollten, und für jene nicht verarbeiteten ausländischen Webe- und Wirkwaaren abgeben müssen, welche merklich ausser Verhältniss zu ihren bezüglichen Bedürfnissen stehen.*

Auf Grundlage der erwähnten Erklärungen und der, zur Erkenntniss der Genauigkeit derselben vorzunehmenden Constatirungen, wird zum Vortheile der betreffenden

sulle merci per cui era obbligatoria la dichiarazione, un dazio differenziale, il quale pelle suddette merci corrisponderà all' intiera differenza che passa tra il dazio portato dalla nuova tariffa austriaca ed il preesistente estense o parmigiano.

Chi omettesse le dichiarazioni nel termine prescritto o le facesse non vere, oltre al dovere in ogni caso il dazio differenziale, sarà sottoposto dal suo Governo ad un' ammenda.

b) Saranno tolti tutti gli Uffizi doganali modenesi e parmigiani (ad eccezione di quelli autorizzati a daziare per transito) così fra i due Ducati come verso le Provincie lombarde, rimanendo per altro sussistente per intero, fino al giorno in cui entrerà in attività la lega, la linea daziaria austro-lombarda. In conseguenza di ciò:

1. tutte le merci prodotte e daziate in uno dei due Ducati potranno liberamente entrare nell' altro, e quelle prodotte e daziate nel territorio doganale austriaco potranno entrare liberamente nei Ducati medesimi;

2. tutti i prodotti del suolo dei territorii ducali di Modena e di Parma e della loro economia rurale, come vino, acquavite, grani, bestiami, prodotti animali destinati al cibo o non manufatturati potranno entrare senza dazio e circolare liberamente nelle Provincie austriache al pari di merci lombarde o venete, ove però sieno muniti di certificati

dzie na korzyść tyczących się księstw od towarów, które oświadczyć było obowiązkiem, cło dyferencyalne, odpowiadające co do wyż rzeczonych towarów, całej różnicy, jaka zachodzi między cłem wymaganem przez nową austryacką taryfę celną i cłem wymaganem przez dawniej istniejącą taryfę esteńską lub parmezańską.

Kto oświadczenia w czasie przepisanym nie uczyni, lub takowe nierzetelnie poda, będzie przez rząd swój poddanym pod karę i musi oprócz tego zapłacić cło dyferencyalne;

b) wszelkie urzędy celne modeńskie i parmezańskie, będące tak pomiędzy obudwoma księstwami, jako też na granicy między niemi i prowincyjami lombardzkiemi, zniesionemi zostaną, wyjąwszy te, które są przeznaczone do postępowania celnego w przechodzie; linija zaś celna austr.-lombardzka, pozostanie aż do dnia, w którym związek wejdzie w życie.

W skutek tego:

1. wszelkie towary, które są wyrobione, lub od których cło opłacone zostało w jednem z księstw, będą mogły wchodzić do drugiego, te zaś które wyrobione są lub od których cło opłacone zostało w obrębie celnym austryackim, będą mogły wchodzić z zupełną wolnością do księstw obudwóch.

2. Wszelkie płody ziemskie, krajów książęcych Modeny i Parmy, tudzież wyroby przemysłu rolniczego, jako to: wino, wódka, zboże, bydło, płody zwierzęce, służące do pożywienia, równie jak płody surowe, będą wchodzić do krajów koronnych austryackich, podobnie jak towary król. Lombardzko-Weneckiego bez opłaty cła i tamże wolny mieć bę-

Herzogthümer von den Waaren, zu deren Erklärung die Verpflichtung bestand, ein Differentialzoll erhoben werden, welcher bei den obgenannten Waaren der ganzen Differenz zwischen dem, durch den neuen österreichischen und dem, durch vorbestandenen estensischen oder parmensischen Tarife geforderten Zolle entspricht.

Wer die Erklärung in der vorgeschriebenen Zeit zu erstatten unterlässt oder unrichtig erstattet, wird, abgesehen von der Verpflichtung zum Differentialzolle in jedem Falle, von seiner Regierung einer Geldstrafe unterzogen werden.

b) *Alle modenesischen und parmensischen Zollämter, sowohl zwischen den beiden Herzogthümern, als gegen die lombardischen Provinzen werden mit Ausnahme der, zur Durchfuhrverzollung berechtigten, aufgehoben werden; wogegen die österreichisch-lombardische Zoll-Linie im Ganzen bis zum Tage bestehen bleibt, wo der Verein in Wirksamkeit tritt.*

In Folge dessen:

1. *werden alle in einem der beiden Herzogthümer erzeugten oder verzollten Waaren frei in das andere, und jene, welche im österreichischen Zollgebiete erzeugt oder verzollt sind, werden frei in diese Herzogthümer eingehen können.*

2. *Alle Erzeugnisse des Bodens der herzoglichen Gebiete von Modena und Parma und die Erzeugnisse der landwirthschaftlichen Industrie, als: Wein, Branntwein, Getreide, Vieh, thierische zur Speise bestimmte und nicht verarbeitete Produkte werden in die österreichischen Kronländer gleich den lombardischen und venetianischen Waaren ohne Zoll eingehen und frei umlaufen können, wenn sie*

d' origine rilasciati dalle competenti Autorità comunali;

3. saranno ammessi ad eguale trattamento anche i prodotti dell' industria modenese e parmigiana specificati all' Allegato *H*, quando i certificati di origine, di cui essi pure devono essere muniti, sieno inoltre vidimati dalle Autorità amministrative provinciali modenesi o parmigiane.

c) La soppressione delle linee intermedie estense e parmigiana non si estende nel periodo trimestrale preparatorio agli Uffizii esecutivi che hanno l' autorizzazione di daziare per transito, essendo riservato ai medesimi:

1. di far luogo alle pratiche relative alla professione ed all' esaurimento del transito per tutte le merci estranee al territorio collegato che dovessero passare pel medesimo, nel qual caso il dazio di transito si esigerà a senso della nuova tariffa daziaria generale austriaca ed a favore di ciascuno degli Stati collegati pel quale la merce transitasse ;

2. di procedere alla professione doganale delle merci che avendo transitato per altro degli Stati riuniti, perchè non prodotte o nazionalizzate in alcuno dei medesimi, si volessero daziare d' entrata per uno dei Ducati.

Le suddette merci di transito nel passare dall' uno all' altro degli Stati collegati non potranno sortire

dą obieg, jeżeli zaopatrzone są świadectwami pochodzenia, wystawionemi przez właściwe zwierzchności komunalne.

3. Takiemu samemu postępowaniu podlegać będą wyszczególnione w załączeniu *H* wyroby przemysłu modeńskiego i parmezańskiego, jeżeli świadectwa ich pochodzenia oprócz tego widymowane będą przez władze administracyjne prowincyonalne księstw Modeny i Parmy.

c) Zniesienie linij celnych między Modeną i Parmą, podczas trzechmiesięcznej peryody przygotowawczej, nie odnosi się do urzędów wykonawczych, mających prawo odbierania ceł przechodowych; tym będą pozostawione:

1. Czynności urzędowe co do przewozu, wprowadzania i wyprowadzania wszelkich towarów obcych, związkowi celnemu, które przez takowy przechodzą, w którym to przypadku żądanem będzie cło w myśli nowej powszechnej taryfy celnej austryackiej, a to na rzecz każdego z państw związkowych, przez które towar przechodzi.

2. Postępowanie celne z obcemi towarami, które będąc przeprowadzonemi przez jedno z państw związkowych, a nie będąc w żadnem ani wyrobionemi ani naturalizowanemi, opłacać chcą cło wchodowe w jednem z księstw. Jeżeli wyż wspomnione towary przechodowe z jednego państw związkowych do drugiego, będą mogły wychodzić przez

mit den von competenten Communal-Autoritäten ausgestellten Ursprungszeugnissen versehen sind.

3. *Zu gleicher Behandlung werden auch die, in der Beilage H angeführten modenesischen und parmensischen Industrie-Erzeugnisse zugelassen werden, wenn die Ursprungszeugnisse, mit denen sie ebenfalls versehen seyn müssen, überdiess von den modenesischen und parmensischen Provinzial-Verwaltungsbehörden vidimirt sind.*

c) *Die Aufhebung der Zoll-Linien zwischen Modena und Parma erstreckt sich während der dreimonatlichen Vorbereitungs-Periode nicht auf die ausübenden Aemter, welche das Befugniss zur Durchfuhrverzollung haben, denen vorbehalten bleibt:*

1. *Die Amtshandlungen bezüglich des Durchfuhr-, Ein- und Austrittes für alle dem Vereinsgebiete fremden Waaren vorzunehmen, welche dasselbe durchziehen sollten, in welchem Falle der Durchfuhrzoll im Sinne des neuen allgemeinen österreichischen Zolltarifes gefordert werden wird, und zwar zu Gunsten jedes der Vereinsstaaten, welchen die Waare durchzieht.*

2. *Zur Zollbehandlung jener Waaren zu schreiten, welche, nachdem sie durch einen anderen der Vereinsstaaten durchgeführt werden, als in keinem derselben erzeugt oder nationalisirt, für eines der Herzogthümer im Eingange verzollt werden wollten. Wenn die obgenannten Durchfuhrwaaren von einem in den anderen der*

che per Uffizii doganali posti dirimpetto ad altri Uffizii autorizzati al transito, e non saranno considerate come uscite se non quando riportino il certificato d'arrivo rilasciato dagli ultimi.

takie tylko urzędy celne, które leżą naprzeciwko innych urzędów, mających prawo do postępowania celnego z towarami przechodzącemi, i nie będą uważane za wyszłe, jeżeli od tych ostatnich urzędów nie nadejdzie potwierdzenie, iż wkroczyły za granicę.

Le disposizioni relative a quanto è premesso verranno prese dai Governi rispettivi riservandosi i medesimi di garantirsene reciprocamente coll'invio, anco nel periodo preparatorio, dei controllori menzionati all'articolo 22.

Rozporządzenia tyczące się tego co dopiero powiedziano, wydane będą przez rządy właściwe, przyczem to sobie zastrzegają, iż o tem wzajemnie przekonywać się będą, nawet w ciągu peryody przygotowawczej, przez wysełanie kontrolorów, wspomnionych w Art. 22.

d) Si adotteranno i prezzi e le qualità dei tabacchi fissati alla tariffa, di cui all'articolo 14, ogniqualvolta la Commissione ivi menzionata, prima del cominciare del periodo preparatorio, abbia adempiute le affidatele incumbenze, al qual uopo adoprerà ogni possibile studio.

d) Przyjdą do zastosowania owe ceny i gatunki tytuniu, które ustanowione będą w taryfie wspomnionej w Art. 14; jeżeli wzmiankowana tamże komisya przed rozpoczęciem peryody przygotowawczej, rozwiążę zlecone jej żądanie, do czego dołoży wszelkiego starania.

Ed in caso opposto ciascun Governo s' impegna di far sorvegliare i proprii magazzini e dispensieri di tabacco, e di prendere le misure necessarie, onde evitare le defraudazioni a danno di alcun altro degli Stati contraenti.

W przeciwnym razie, bierze każdy rząd na siebie obowiązek ścisłego czuwania nad swemi własnemi magazynami i przedawcami tytuniu, i poczynienia kroków potrzebnych, ażeby zapobiedz oszustwom, narażającym na szkodę każde drugie z państw kontraktujących.

Articolo 28.

Per tutta la durata dell' attuale Trattato non potranno, se non di comune accordo, venire derogate le prescrizioni ed in ispecie le leggi ed istruzioni che vennero col medesimo adottate per gli Stati collegati.

Artykuł 28.

W całym przeciągu niniejszego traktatu odstąpić będzie można tylko za wspólną uchwałą od przepisów, a w szczególności od ustaw i instrukcyj, które na mocy onegoż zaprowadzone zostały w państwach związkowych.

Vereinsstaaten übertreten, werden sie nur über Zoll-Aemter austreten können, welche anderen, zur Durchfuhrbehandlung berechtigten Aemtern gegenüber liegen, und sie werden nicht als ausgetreten angesehen werden, wenn nicht die von den letzteren ausgestellte Eintrittsbestätigung beigebracht wird.

Die auf das Vorausgeschickte bezüglichen Anordnungen werden von den betreffenden Regierungen erlassen werden, wobei sich diese vorbehalten, sich hierüber gegenseitig durch Absendung der im Artikel 22 erwähnten Controlore auch in der Vorbereitungs-Periode zu versichern.

d) *Es werden die Tabakpreise und Qualitäten in Anwendung kommen, welche durch den im Artikel 14 erwähnten Tarif werden festgesetzt werden, falls die dort erwähnte Commission vor dem Beginne der Vorbereitungs-Periode die ihr anvertraute Aufgabe gelöst hat, worauf sie jeden möglichen Eifer verwenden wird.*

Für den entgegengesetzten Fall verpflichtet sich jede Regierung, die eigenen Tabakmagazine und Verschleisser überwachen zu lassen und die nöthigen Massregeln zu ergreifen, um Unterschleife zum Nachtheile jedes anderen der Vertragsstaaten zu verhindern.

Artikel 28.

Für die ganze Zeit des gegenwärtigen Vertrages wird nur durch gemeinschaftlichen Beschluss von den Vorschriften und insbesondere von den Gesetzen und Instructionen abgegangen werden können, welche durch denselben für die Vereinsstaaten in Anwendung gebracht wurden.

Ciò non impedirà la revisione sistematica della tariffa, nella quale dovranno anche essere presi a calcolo le osservazioni ed i desiderii dei Governi ducali.

Questi aderiscono però fin d' ora a quelle facilitazioni nel regolamento doganale ed a quelle semplificazioni e mitigazioni nella legge penale finanziaria che l'Austria senza nuocere agl' interessi dei Ducati, fosse per introdurre a favore del territorio soggetto alla condivisione.

Del pari rimane in facoltà dell' I. R. Governo di operare al regolamento doganale, alla legge penale finanziaria ed alle relative istruzioni le modificazioni che reputasse opportune pei paesi non italiani.

Articolo 29.

Il presente Trattato viene stipulato per la durata di quattro anni e nove mesi a cominciare dal primo febbrajo 1853, e per conseguenza sarà valido fino a tutto ottobre 1857.

Ove non venga disdetto da alcuno dei tre Stati collegati avanti il primo novembre 1856, s'intenderà prolungato per un quadriennio, cioè fino a tutto ottobre 1861, e così di seguito si avrà per confermato nell' avvenire ogni volta per altri quattro anni, se prima del cominciamento dell' ultimo anno del quadriennio di prorogazione non sia disdetto da alcuno degli Stati contraenti.

Articolo 30.

Gli allegati che sono annessi al presente Trattato ne formano parte integrante, ed hanno la stessa forza come il Trattato medesimo.

Articolo 31.

Da parte di ciascuno dei tre Governi verrà publicato il Trattato avanti il primo ottobre 1852; sarà però libero alle alte

To nieprzeszkodzi systematycznej rewizyi taryfy, przy której także uwagi i życzenia rządów książęcych, będą wzięte na uwagę. Te rządy wszakże już obecnie zgadzają się na takie ulgi w porządku celnym i na takie uproszczenia i złagodzenia w ustawie o przestępstwach dochodowych, jakie Austrya, bez szkody dla interesów księstw, zaprowadzić może na rzecz obrębu, podlegającego podziałowi. Również będzie w mocy c. k. rządu, poczynić takie zmiany w porządku celnym, w ustawie karnej na przestępstwa dochodowe i w instrukcyach do nich się odnoszących w swojich krajach koronnych niewłoskich, jakie uzna za stosowne.

Artykuł 29.

Traktat niniejszy zawartym zostaje na przeciąg lat czterech i miesięcy dziewięciu zacząwszy od 1. Lutego 1853 r., będzie zatem ważnym aż do końca Października 1857. Jeżeli żadne z trzech państw związkowych nie wypowie traktatu przed pierwszym Listopada 1856 r., takowy uważażany będzie za przedłużony na dalsze cztery lata t. j. do końca Października 1861; tak samo uważanym będzie na przyszłość za potwierdzony na dalsze lat cztery, jezeli przed rozpoczęciem ostatniego tych lat czterech przedłużenia, nie będzie wypowiedzianym przez jedno z państw związkowych.

Artykuł 30.

Załączenia przydane do niniejszego traktatu, stanowią integrującą część onegoż i będą mieć taką samą moc, jak sam traktat.

Artykuł 31.

Ze strony każdego z trzech rządów, ogłoszonym będzie traktat przed 1. Października 1852 r., będzie zaś wolno Wysokim

Diess wird die systematische Revision des Tarifes nicht verhindern, bei welcher auch die Bemerkungen und Wünsche der herzoglichen Regierungen zu berücksichtigen seyn werden. Diese stimmen jedoch schon gegenwärtig solchen Erleichterungen in der Zoll-Ordnung und solchen Vereinfachungen und Milderungen im Gefälls-Strafgesetze bei, welche Oesterreich ohne den Interessen der Herzogthümer zu schaden, zu Gunsten des, der Vertheilung unterworfenen Gebietes einführen würde. Gleicherweise bleibt es in der Macht der k. k. Regierung, an der Zoll-Ordnung, dem Gefällen-Strafgesetze und den bezüglichen Instructionen für seine nicht italienischen Kronländer solche Aenderungen vorzunehmen, welche sie für zweckmässig halten würde.

Artikel 29.

Der gegenwärtige Vertrag wird auf die Dauer von vier Jahren und neun Monaten, angefangen vom 1. Februar 1853 geschlossen und wird folglich bis Ende October 1857 giltig seyn. Wenn der Vertrag von keinem der drei Vereinsstaaten vor dem ersten November 1856 gekündet wird, wird derselbe als auf vier Jahre, das ist bis Ende October 1861 verlängert angesehen, und so wird er in der Folge jedesmal als für weitere vier Jahre bestätiget angesehen, wenn er nicht vor dem Beginne des letzten der vier Jahre der verlängerten Dauer, von einem der Vereinsstaaten gekündet wird.

Artikel 30.

Die, dem gegenwärtigen Vertrage angeschlossenen Beilagen bilden einen integrirenden Theil desselben und haben dieselbe Kraft wie der Vertrag selbst.

Artikel 31.

Von Seite jeder der drei Regierungen wird der Vertrag vor dem 1. October 1852 veröffentlichet werden; es wird aber den hohen Vertragstheilen frei stehen, die Veröffent-

Parti contraenti di far luogo più tardi alla publicazione degli allegati del medesimo, purchè questa avvenga prima del primo febbrajo 1853.

Articolo 32.

Il presente Trattato sarà ratificato e le ratifiche saranno scambiate entro quattro settimane, da oggi decorrendo, e più presto se sarà possibile.

In fede di che i Plenipotenziarii delle alte Parti contraenti l' hanno sottoscritto e vi hanno apposto il sigillo delle loro armi.

Fatto a Vienna il 9 agosto 1852.

Buol-Schauenstein m. p. **Tarabini** m. p.
Baumgartner m. p. **Ward** m. p.

Articoli separati.

Articolo separato *A*, agli articoli 2 e 26 del Trattato.

Le Loro Altezze Reali i Duchi di Modena e Parma acconsentono di estendere le stipulazioni del presente Trattato al Principato di Liechtenstein, compreso mercè il Trattato 5 giugno 1852, nel nesso doganale austriaco.

In conseguenza di ciò il Principato suddetto si troverà cogli Stati ducali, per riguardo alla reciproca libera circolazione delle merci, nello stesso rapporto come altra delle Provincie della Monarchia fra cui ha luogo la lega doganale meno stretta.

Articolo separato *B*, all' articolo 4 del Trattato.

Il presente Trattato di lega doganale non deroga alle disposizioni vigenti negli Stati contraenti riguardo:

stronom kontraktującym ogłosić później załączenia do niego należące, jeżeli tylko to się stanie przed 1. Lutego 1853 r.

Artykuł 32.

W ciągu czterech tygodni od dnia dzisiejszego, lub jeżeli można, jeszcze wcześniej, traktat niniejszy będzie ratyfikowany i dokumenta ratyfikacyjne zamienionemi będą.

W dowód czego, pełnomocnicy Wysokich stron kontraktujących podpisali i pieczęcie swoje wycisnęli.

Działo się w Wiedniu dnia 9. Sierpnia 1852 r.

Buol-Schauenstein m. p. **Tarabini** m. p.
J. Baumgartner m. p. **Ward** m. p.

Artykuły osobne.

Artykuł osobny *A*, do Artykułu 2 i 26 traktatu.

Ich Król. Wysokości książęta Modeny i Parmy, zgadzają się na to, żeby postanowienia niniejszego traktatu rozciągniętemi zostały także na księstwo Lichtenstein, przyjęte do związku celnego austryackiego, na mocy traktatu z dnia 5. Czerwca 1852 r.

Stosownie do tego, rzeczone księstwo stać będzie do państw książęcych pod względem wzajemnego wolnego obiegu towarów w takim samym stosunku, jak kraje koronne cesarstwa austryackiego, z któremi istnieje mniej ścisły związek celny.

Artykuł osobny *B*. do Artykułu 4. traktatu.

Niniejszy traktat połączenia celnego, nie uwłacza w niczem postanowieniom obowiązującym w państwach kontraktujących co do:

lichung der Beilagen zu demselben später eintreten zu lassen, wenn diese nur vor dem 1. Februar 1853 erfolgt.

Artikel 32.

Binnen vier Wochen vom heutigen Tage, oder wenn möglich noch früher, wird der gegenwärtige Vertrag ratificirt und werden die Ratifications-Urkunden ausgewechselt werden.

Urkund dessen haben die Bevollmächtigten der hohen Vertragstheile unterschrieben und ihre Siegel beigedrückt.

So geschehen zu Wien den 9. August 1852.

Buol-Schauenstein *m. p.* **Tarabini** *m. p.*
A. Baumgartner *m. p.* **Ward** *m. p.*

Separat-Artikel.

Separat-Artikel A. Zu den Artikeln 2 und 36 des Vertrages.

Ihre königlichen Hoheiten die Herzoge von Modena und Parma sind einverstanden, die Bestimmungen des gegenwärtigen Vertrages auch auf das, durch den Vertrag vom 5. Juni 1852 in den österreichischen Zollverband aufgenommene Fürstenthum Liechtenstein auszudehnen.

Demzufolge wird das erwähnte Fürstenthum zu den herzoglichen Staaten Betreffs des gegenseitigen freien Waaren-Umlaufes in demselben Verhältnisse stehen, wie eines der Kronländer des Kaiserreiches, mit denen die minder enge Zoll-Einigung stattfindet.

Separat-Artikel B. Zum Artikel 4 des Vertrages.

Der gegenwärtige Zollvereinsvertrag derogirt nicht den, in den Vertragsstaaten geltenden Anordnungen in Rücksicht:

a) ai premii che i rispettivi Governi accordano od accordassero ai loro nazionali rispetto ai bastimenti mercantili di nuova costruzione eseguita nel paese in quanto questi premii non consistessero in esenzioni o facilitazioni relative ai diritti di porto, e riguardo ai dazii per le merci condotte da quei bastimenti;

b) ai privilegi accordati a diverse compagnie inglesi e russe, dette Yacht-Clubbs;

c) ai privilegi accordati in Austria ai battelli a vapore del Lloyd austriaco a cagione della speciale loro relazione coll' imperiale istituto delle poste;

d) ai privilegii che godono in Austria i sudditi ottomani in base degli antichi trattati non applicabili ad altre nazioni.

a) nagród, jakie rządy dotyczące udzielają lub udzielać mogą pod względem okrętów handlowych, nowo w kraju zbudowanych, o ile takowe nagrody nie tyczą się uwolnienia lub ulżenia co do należytości portowych lub ceł od towarów, prowadzonych na takich okrętach;

b) przywilejów udzielonych rozmaitym angielskim i rosyjskim towarzystwom, zwanym „Yacht-klubs";

c) przywilejów nadanych w Austryi okrętom parowym Llojda austryackiego, z powodu szczególnych stosunków jego do cesarskiej instytucyi poczt:

d) przywilejów, których doznają w Austryi poddani tureccy na zasadzie dawnych traktatów, nie mogących być zastosowanemi do innych narodów.

Articolo separato *C*, all' articolo 18 del Trattato.

Era nei voti delle alte Parti contraenti di dividere le comuni rendite doganali unicamente in proporzione delle loro popolazioni; per altro la rilevante differenza emersa dal calcolo sugli introiti conseguiti in antecedenza alle trattative, nel Regno lombardo-veneto in confronto di quelli degli Stati ducali e particolarmente di Modena, dove anche la sfavorevole configurazione del paese, mercè l' estesa e frastagliata linea di confine, agiva svantaggiosamente sui proventi, non permise di convenire pel primo periodo tale maniera di ripartizione.

Continuandosi però la lega doganale dopo l'espiro di tale primo periodo, vengono fin d'ora stabilite le seguenti condi-

Artykuł osobny *C*, do Artykułu 18 traktatu.

Było życzeniem Wysokich stron kontraktujących, podzielić między siebie wspólne dochody celne jedynie w stosunku swej ludności; znaczna jednakże różnica, jaka się okazała z rachunku peryody, bezpośrednio układy poprzedzającej, między dochodami król. Lombardzko-Weneckiego, a państw książęcych, mianowicie Modeny — w którem nadto kształt kraju, przez granicę rozciągłą i przeciętą, niekorzystnie na dochody wpływał — nie dozwoliła już na pierwszą peryodę zgodzić się na ten sposób podziału.

Gdyby zaś związek celny po upływie tejże pierwszej peryody, nadal utrzymanym został, wówczas już obecnie stanowią się

a) der Prämien, welche die betreffenden Regierungen ihren Angehörigen Betreffs der im Lande neu gebauten Handelsschiffe bewilligen oder bewilligen sollten, insoweit diese Prämien nicht in Befreiungen oder Erleichterungen bezüglich der Hafengebühren oder der Zölle für die, auf solchen Schiffen geführten Waaren bestehen;

b) der verschiedenen englischen und russischen Gesellschaften „Yacht-Clubbs" genannt, bewilligten Privilegien;

c) der in Oesterreich den Dampfschiffen des österreichischen Lloyd wegen ihrer besonderen Beziehung zu dem kaiserlichen Post-Institute bewilligten Privilegien;

d) der Privilegien, welche in Oesterreich die türkischen Unterthanen auf Grund alter auf andere Nationen nicht anwendbarer Verträge geniessen.

Separat-Artikel C. Zu Artikel 18 des Vertrages.

Es lag im Wunsche der hohen Vertragstheile, die gemeinsamen Zoll-Einkünfte einzig und allein im Verhältnisse ihrer Bevölkerungen zu theilen; die bedeutende Verschiedenheit, die aus der Rechnung über die, den Verhandlungen vorausgehende Periode zwischen den Einkünften des lombardisch-venetianischen Königreiches und jenen der herzoglichen Staaten und insbesondere Modena's sich ergab, wo auch die ungünstige Gestaltung des Landes durch die ausgedehnte und durchschnittene Gränzlinie unvortheilhaft auf den Ertrag wirkte — gestattete übrigens nicht schon für die erste Periode sich über diese Vertheilungsweise zu vereinigen.

Sollte jedoch der Zollverein nach dem Erlöschen dieser ersten Periode fortgesetzt werden, so werden schon jetzt für die zweite und für die folgenden Perioden der Zoll-Eini-

zioni, relativamente al riparto delle comuni rendite doganali pel secondo e pei periodi successivi dell' unione stessa.

Nel secondo quadriennio della lega doganale verranno divisi i comuni redditi doganali tra il Regno lombardo-veneto e gli Stati ducali in proporzione delle relative popolazioni (in quote eguali per testa), con ció per altro che la popolazione modenese venga calcolata solo per nove decimi della vera sua cifra. Nel terzo quadriennio e nei periodi quadriennali successivi la ripartizione avrà luogo in proporzione delle popolazioni relative (in quote eguali per testa) in modo che anche quella di Modena venga calcolata in tutta la sua interezza, senza più eccezione in qualsiasi caso.

Qualora prima o durante il secondo periodo della lega si estendesse la lega doganale austro-estense-parmigiana ad altri Stati italiani, e si convenisse di dividere con questi le comuni rendite doganali semplicemente in proporzione della popolazione, anco a favore di Modena avrà luogo per tale secondo periodo, diminuendo o cessando così lo svantaggio che risulta della configurazione del confine, il riparto dei redditi, calcolata la popolazione nella sua reale cifra complessiva.

Lo stato della popolazione nei Ducati verrà rilevato nel secondo e nei succesivi periodi attenendosi al sistema che vigerà allora nel Regno lombardo-veneto; ognuna delle alte Parti contraenti assente però fin d' ora che i controllori di altra delle medesime prendano ispezione delle liste anagrafiche e dei relativi conteggi, e

warunki co do podziału wspólnych dochodów celnych na drugą i na następne peryody.

W drugich czterech latach związku celnego, podzielone będą wspólne dochody z cła, między król. Lombardzko-Weneckiem i państwami książęcemi, w stosunku dotyczącej ludności, w równych ilościach na każdą głowę, jednakże w taki sposób, iż ludność modeńska policzoną będzie tylko w dziewięciu dziesiątych częściach prawdziwej liczby swej. W trzecich czterech latach i w następujących czteroletnich peryodach, podział mieć będzie miejsce w stosunku dotyczących ludności w równych kwotach za każdą głowę, a to w taki sposób, iż także ludność Modeny w całości bez wszelkiego wyjątku policzoną będzie.

Gdyby przed lub w ciągu drugiej peryody związku celnego, związek celny austryacko-esteńsko-parmezański rozciągniętym został na inne państwa włoskie, i gdyby przyszła do skutku umowa, iż wspólne dochody z ceł z temiż państwami, wprost w stosunku do ludności podzielonemi być mają, wówczas także na rzecz Modeny w tejże drugiej peryodzie nastąpiłby obrachunek według ludności w rzeczywistej summie całości, ponieważ w taki sposób zmniejszyłaby się lub ustałaby strata, jaką tož księstwo ponosi ze kształtu swej granicy.

Stan ludności w księstwach w drugiej i w następujących peryodach, obliczony będzie według systemu, mającego następnie obowiązywać w król. Lombardzko-Weneckiem, a każda z Wysokich stron kontraktujących, zgadza się już obecnie na to, iż kontrola każdej z nich, będzie mogła przeglądać zestawienia i wykazy, i oświadcza

gung bezüglich der Vertheilung der gemeinsamen Zoll-Einkünfte folgende Bedingungen festgesetzt:

In den zweiten vier Jahren des Zollvereines werden die gemeinsamen Zoll-Einkünfte zwischen dem lombardisch-venetianischen Königreiche und den herzoglichen Staaten im Verhältnisse der betreffenden Bevölkerung, in gleichen Quoten für den Kopf, jedoch dergestalt getheilt, dass die modenesische Bevölkerung nur mit neun Zehntheilen ihrer wahren Ziffer berechnet wird. In den dritten vier Jahren und in den folgenden vierjährigen Perioden wird die Vertheilung im Verhältnisse der bezüglichen Bevölkerungen, mit gleichen Quoten für den Kopf dermassen stattfinden, dass auch jene Modena's in ihrer Gränze ohne Ausnahme in was immer für einem Falle berechnet wird.

Falls vor oder während der zweiten Periode des Zollvereines der österreichisch-estensisch-parmensische Zollverein auf andere Staaten Italiens ausgedehnt und das Uebereinkommen getroffen würde, die gemeinsamen Zoll-Einkünfte mit diesen einfach im Verhältnisse der Bevölkerung zu theilen, so würde auch zu Gunsten Modena's, weil auf solche Weise der Nachtheil, der aus der Gestaltung seiner Gränze entspringt, sich verminderte oder aufhörte, schon in dieser zweiten Periode die Berechnung der Bevölkerung mit ihrer wirklichen Gesammtsumme stattfinden.

Der Bevölkerungsstand in den Herzogthümern wird in der zweiten und in den folgenden Perioden mit Beobachtung jenes Systemes ermittelt werden, welches dann im lombardisch-venetianischen Königreiche gelten wird, und jeder der hohen Vertragstheile stimmt schon jetzt bei, dass die Controle jeder anderen derselben in die Zusammenstellungen

si dichiara pronta a dare gli schiarimenti che venissero in argomento richiesti.

gotowość swoję w udzielaniu wszelkich wyjaśnień, jakie w tej mierze będą żądane.

Articolo separato *D*, all' articolo 19 del Trattato.

Le cifre dei minimi garantiti dal Governo Imperiale ai Governi ducali all' articolo 19 del Trattato rimangono inalterate, ad onta delle condizioni convenute pel secondo e pei successivi periodi della lega doganale.

I presenti articoli separati avranno la stessa forza e valore come se fossero stati inseriti letteralmente nel Trattato di questo giorno. Essi saranno ratificati e le ratifiche saranno scambiate nel medesimo tempo.

Buol-Schauenstein m. p. **Tarabini** m. p.
Baumgartner m. p. **Ward** m. p.

Artykuł osobny *D*, do Artykułu 19 traktatu.

Cyfra minimów, które rząd cesarski zagwarantował rządom książęcym w Art. 19 traktatu, pozostanie niezmienioną, pomimo warunków, jakie na drugą i następujące peryody połączenia celnego, zostały umówione.

Niniejsze artykuły osobne, mają tę samę moc i wagę, jak gdyby były słowo w słowo objęte traktatem z dnia dzisiejszego. One równocześnie będą ratyfikowanemi i dokumenta ratyfikacyjne zamienionemi zostaną.

Buol-Schauenstein m. p. **Tarabini** m. p.
J. Baumgartner m. p. **Ward** m. p.

My, po przejrzeniu i rozważeniu wszystkich artykułów niniejszej konwencyi, potwierdzamy je wszystkie i oświadczamy, przyrzekając Naszem słowem cesarsko-królewskiem, iż wszystko cokolwiek w nich jest zawartem, polecimy do ścisłego wykonania i nigdy nie dozwolimy, ażeby kto z podwładnych Naszych w jakibądź sposób takowe nadwerężył.

W dowód czego, niniejszy dokument ratyfikacyjny, własną ręką Naszą podpisaliśmy i na nim pieczęć Naszą cesarsko-królewską wycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Naszem cesarskiem mieście Wiedniu dnia siódmego miesiąca Września roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Z rozkazu Jego Cesarsko-Królewskiej
Apostolskiej Mości,
Ig. Kawaler Liehmann a Palmrode,
Konsyliarz nadworny i ministeryalny.

und die bezüglichen Aufschreibungen Einsicht nehmen, und er erklärt sich bereit, die Aufklärungen zu ertheilen, die in der Sache gefordert werden sollten.

Separat-Artikel D. *Zu Artikel 19 des Vertrages.*

Die Ziffer der von der kaiserlichen Regierung den herzoglichen Regierungen im Artikel 19 des Vertrages verbürgten Minimen, bleiben, ungeachtet der für die zweite und die folgenden Perioden der Zoll-Einigung vereinbarten Bedingungen, unverändert.

Die gegenwärtigen Separat-Artikel haben dieselbe Kraft und Giltigkeit, als wenn sie wörtlich in den Vertrag vom heutigen Tage eingeschaltet worden wären. Sie werden gleichzeitig ratificirt und die Ratifications-Urkunden ausgewechselt werden.

Buol-Schauenstein *m. p.* — **Tarabini** *m. p.*
A. Baumgartner *m. p.* — **Ward** *m. p.*

Nos visis et perpensis omnibus et singulis conventionis hujus articulis illos omnes ratos gratosque habere profitemur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo-Regio spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur executioni fideliter mandaturos, nec ut illis ulla ratione a Nostris contraveniatur, permissuros esse.

In quorum fidem praesentes ratihabitionis tabulas, Manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro adpresso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali urbe Nostra Vienna die septima mensis Septembris anno millesimo octingentesimo quinquagesimo secundo, Regnorum Nostrorum quarto.

Franciscus Josephus *m. p.*

(L. S.)

Comes a Buol-Schauenstein *m. p.*

Ad mandatum Sacr. Caes. et Reg. Apostolicae Majestatis proprium:
Ig. Eques Liehmann a Palmrode *m. p.,*
Consiliarius aulicus ac ministerialis.

204.

Oświadczenie ministeryalne z dnia 29. Września 1852,

względem ustanowienia traktatu między Austryą i Bawaryą, dotyczące postępowania przez obustronną żandarmeryę, przy występowaniu za granicę krajową.

(Wymienione we Wiedniu dnia 29. Września 1852. za zupełnie równobrzmiące oświadczenie ministeryalne królewsko-bawarskie ddo Mnnich 21. Sierpnia 1852.)

Ponieważ rządy cesarsko-austryacki i królewsko-bawarski, umowę w tym celu zawarły, iż obopólnej żandarmeryi dozwolonem być winno pod pewnemi warunkami ściganie zbrodniarzy zbiegłych na terytoryum państwa drugiego, tudzież, iż takowa w razie niebezpieczeństwa ognia i wody, lub innych wypadków żywiołowych, użytą być może do pomocy na terytoryum państwa drugiego; przeto ugodziły się rządy wspomnione, co się tycze postępowania, w obudwóch względach zachować się mającego, aż do dalszego przeprowadzenia umowy rzeczonej, na postanowienia następujące, w 8[u] artykułach zawarte:

Artykuł 1.

Tylko w nagłych przypadkach, gdzie przewłoka niebezpieczeństwem grozi, i nie idzie o przekroczenie ustaw cłowych, dozwolonem zostaje żandarmeryi jednego państwa, dalsze ściganie zbrodniarza zbiegłego lub innego indywiduum, publicznej bezpieczności zagrażającego, nawet i po za granicę kraju w terytoryum państwa drugiego, tak dalece, iż z uniknieniem wszelkiego, z piśmiennego zawiadomienia wynikającego zatrzymywania, stan rzeczy ustnie najbliższej władzy bezpieczeństwa, przełożeństwu gminy, posterunkom żandarmeryi lub innym organom, do postępowania policyjnego powołanym etc., zawiadomić i ich do dalszych odpowiednich kroków urzędowych zawezwać należy.

Artykuł 2.

Konwój ze strony tych bezpieczeństwa organów państwa ościennego, może tylko wyjątkowo i z wyłączeniem wszelkiej dalszej własnej czynności urzędowej, wtedy mieć miejsce, jeżeli takowy wyraźnie od nich żądanym będzie i do pewniejszego poznania ściganego, potrzebnym się być ukazuje.

Artykuł 3.

Do przedsiębrania rewizyi domu na cudzem terytoryum, ścigająca żandarmerya nigdy nie będzie miała prawa. Względem tego, winna takowa udać się z wyjaśnieniem stanu rzeczy, do przełożonego miejsca, i zawezwać go do przedsięwzięcia wizytacyi w jej obecności, a zaś aż do chwili przybycia onegoż, ograniczyć się tylko na zewnętrzne strzeżenie domu.

Artykuł 4.

Złoczyńcę na cudzem terytoryum schwytanego, żandarm nie będzie mógł w żadnym razie nazad przez granicę ze sobą uprowadzać, nawet choćby mu się schwytanie jeszcze wprzód udało, nim do pierwszej stacyi przybył, schwytany raczej z należytą przezornością, oddany być winien władzy właściwej lub organom wyżej (Art. 1) wspomnionym tego terytoryum, gdzie schwytanie nastąpiło, a reklamacya zaś w tej

204.

Ministerial-Erklärung vom 29. September 1852,

zur Feststellung des Uebereinkommens zwischen Oesterreich und Baiern, betreffend das von der beiderseitigen Gensd'armerie bei Einschreiten jenseits der respectiven Landesgränzen zu beobachtende Verfahren.

(Ausgewechselt zu Wien am 29. September 1852 gegen eine ganz gleichlautende k. baierische Ministerial-Erklärung, ddo. München 21. August 1852.)

Nachdem die k. k. österreichische und die k. baierische Regierung übereingekommen sind, dass der gegenseitigen Gensd'armerie die Verfolgung flüchtiger Verbrecher auf das Gebiet des anderen Staates unter gewissen Bedingungen gestattet seyn solle, sowie dass dieselbe bei Feuer- und Wassergefahr, oder sonstigen Elementar-Ereignissen auf dem Gebiete des anderen Staates zur Hilfeleistung verwendet werden dürfe, so haben sich die genannten Regierungen in weiterer Ausführung dieses Uebereinkommens rücksichtlich des in beiderlei Beziehung zu beobachtenden Verfahrens über folgende, in 8 Artikeln zusammengefasste Bestimmungen geeiniget.

Artikel 1.

Nur in dringenden Fällen, wo Gefahr auf Verzug obwaltet und es sich nicht um Uebertretung von Zollgesetzen handelt, soll der Gensd'armerie des einen Staates gestattet seyn, die Verfolgung eines flüchtigen Verbrechers oder sonst der öffentlichen Sicherheit gefährlichen Individuums auch über die Landesgränze in das Gebiet des anderen Staates zu dem Ende fortzusetzen, um mit Vermeidung eines jeden durch schriftliche Benachrichtigung entstehenden Aufenthaltes der nächsten Sicherheitsbehörde, Gemeindevorstehung, Gensd'armerie-Posten oder sonstigen zur polizeilichen Einschreitung berufenen Organen den Sachverhalt mündlich mitzutheilen und dieselben zur ferner entsprechenden Amtshandlung aufzufordern.

Artikel 2.

Eine weitere Begleitung dieser Sicherheits-Organe des Nachbarstaates kann nur ausnahmsweise und mit Ausschluss jeder ferneren eigenen Amtshandlung in dem Falle Platz greifen, wenn es von jenen ausdrücklich verlangt wird und zur sicheren Erkennung des Verfolgten nothwendig erscheint.

Artikel 3.

Eine Haussuchung auf fremdem Landesgebiete vorzunehmen, ist die nacheilende Gensd'armerie niemals berechtiget. Sie hat sich hierwegen unter Aufklärung des Sachverhaltes an den Ortsvorstand zu wenden, diesen zur Vornahme der Visitation in ihrer Gegenwart aufzufordern, und sich bis zu dessen Ankunft auf die äussere Ueberwachung des Hauses zu beschränken.

Artikel 4.

Den auf fremdem Territorium ergriffenen Uebelthäter darf der Gensd'arme in keinem Falle, somit auch dann nicht, wenn die Ergreifung noch v o r dem Eintreffen bei der ersten Station gelungen wäre, mit sich über die Landesgränze zurückführen, sondern ein solcher ist unter den nöthigen Vorsichten der competenten Behörde oder den oben (Artikel 1) erwähnten Organen im Gebiete, wo die Ergreifung geschah, zu übergeben, eine allfällige Re-

mierze zachodząca, załatwioną być ma tylko na drodze korespondencyi urzędowej między władzami sądowemi lub policyjnemi, do śledztwa powołanemi.

Artykuł 5.

Żandarm wyjednać sobie winien wiarygodne potwierdzenie co do postąpienia swego na terytoryum cudzem, jako też co do skutku onegoż, a to, albo przez wciągnienie do książki służbowej, albo przez odpis protokołu, dla wykazania się przed swym przełożonym i poczynienia dalszych w tej mierze kroków potrzebnych.

Artykuł 6.

Uwolnienia od urzędowego postępowania cłowego na granicy, żandarm żądać nie może; wszelakoż zastrzega się tu, iż postępowanie to, nie udaremni nagłej bezpieczeństwa służby.

Artykuł 7.

Jeżeliby w razie niebezpieczeństwa ognia, wody, lub innych za granicą się wydarzających się wypadków żywiołowych, pożądane były sąsiednie zakłady ocalenia, wówczas żandarmerya tylko za rekwizycyą dotyczącej władzy bezpieczeństwa państwa cudzego, i, jeżeli to się stać może bez istotnego uszczerbku służby własnej, w zupełnem uzbrojeniu udać się ma na miejsce niebezpieczeństwa, gdzie pod kierownictwem zarządzającej władzy miejscowej, współdziałać będzie ku obronie wielce zagrożonej przy takich wypadkach własności i bezpieczności publicznej.

A także i względem tych czynności służbowych, wyjedna sobie żandarmerya potwierdzenie w księdze służbowej.

Artykuł 8.

Dla łatwiejszego osiągnienia zamierzonego niniejszem celu, należy uważnymi uczynić mieszkańców obustronnych terytoryów granicznych przez władze przełożone na własny ich interes, wymagających po nich popierania wedle możności wyż rzeczonego wystąpienia żandarmeryi sąsiedniej, złoczyńcę ścigającej, ku czemu zaś władze i publiczne organa bezpieczeństwa, wyraźnie zobowiązane być winny.

W dowód czego, wystawiono i uczyniono w imieniu rządu austryackiego, przez niżej podpisanego ministra Domu i spraw zewnętrznych Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości,

„Oświadczenie to ministeryalne“,

z tem zastrzeżeniem, iż obudwom Wysokim rządom wyraźnie zostawionem jest prawo znieść wyż rzeczony traktat po dwumiesięcznem wypowiedzeniu; — które to oświadczenie wymienione być ma za równe królewsko-bawarskie.

(LS) Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

clamation aber nur im Wege ämtlicher Correspondenz zwischen den zur Untersuchung berufenen Gerichts- oder Polizei-Behörden auszutragen.

Artikel 5.

Der Gensd'arme hat sich über seine Einschreitung auf dem fremden Staatsgebiete und deren Erfolg eine glaubwürdige Bestätigung entweder in seinem Dienstbuche oder durch Protokolls-Abschrift zu verschaffen, um sich bei seinem Commandanten ausweisen und das Nöthige zur weiteren Veranlassung an die Hand geben zu können.

Artikel 6.

Die Befreiung von der gränzzollämtlichen Behandlung kann der Gensd'arme nicht ansprechen, doch wird vorausgesetzt, dass diess ohne Beeinträchtigung des dringenden Sicherheitsdienstes geschehe.

Artikel 7.

Werden bei einer Feuer- oder Wassergefahr oder einem sonstigen jenseits der Landesgränze sich ergebenden Elementar-Ereignisse die nachbarlichen Rettungs-Anstalten in Anspruch genommen, so hat die Gensd'armerie nur über Requisition der betreffenden Sicherheitsbehörde des fremden Staates, und wenn es ohne wesentliche Beeinträchtigung des eigenen Dienstes geschehen kann, sich in voller Ausrüstung auf den Ort der Gefahr zu begeben, um mit Unterstellung unter die Anordnungen der leitenden Localbehörde zum Schutze des bei solchen Anlässen sehr gefährdeten Eigenthumes und der öffentlichen Sicherheit mitzuwirken. Auch über diese Dienstleistungen ist sich die Bestätigung im Dienstbuche zu verschaffen.

Artikel 8.

Zur leichteren Erreichung des mit dieser Uebereinkunft bezielten Zweckes sind die Bewohner der beiderseitigen Gränzbezirke durch die vorgesetzten Behörden auf ihr eigenes Interesse, die erwähnten Einschreitungen der einem Uebelthäter nacheilenden Gensd'armen des Nachbarstaates nach Thunlichkeit zu unterstützen, aufmerksam zu machen, die Behörden und öffentlichen Sicherheits-Organe aber ausdrücklich dazu zu verpflichten.

Zur Urkunde dessen wird österreichischer Seits von dem unterzeichneten Minister des Hauses und der auswärtigen Angelegenheiten Seiner k. k. Apostolischen Majestät die gegenwärtige

„Ministerial-Erklärung"

mit dem Vorbehalte ausgestellt und vollzogen, dass beiden hohen Regierungen das Recht ausdrücklich gewahrt bleibt, obiges Uebereinkommen nach vorausgegangener zweimonatlicher Kündigung wieder auflösen zu können, und soll diese Erklärung gegen eine ähnliche k. baierische ausgewechselt werden.

(LS) **Gr. Buol-Schauenstein** m. p.

205.

Rozporządzenie ministra kultury krajowej i górnictwa z dnia 9. Października 1852 roku,

którem się podaje do powszechnej wiadomości czas, od którego się poczyna działalność urzędowa c. k. starostwa górniczego w Komotau.

Odnośnie do rozporządzenia z d. 5. Lipca r. b. (dziennik praw państwa i rządu Cz. XLIII. Nr 143), mocą którego zarządzonem zostało przeniesienie c. k. prowizorycznego starostwa górniczego Joachimsthal do Komotau, jako też rozdzielenie obrębu urzędowego, c. k. prowizorycznemu komisaryatowi górniczemu w Cieplicach przekazanego, obwieszcza się niniejszem, iż początek działalności urzędowej c. k. prowizorycznego starostwa górniczego w Komotau, a to dla starostw powiatowych Joachimsthal, Graslitz i Kaaden, dotąd mu już jako bezpośredni obręb przekazanych, na dzień 15. Października, a zaś dla starostw powiatowych Brüx i Saatz, jako bezpośredni obręb urzędowy nowo mu przekazanych, na dzień 1. Listopada r. b. oznaczonym zostaje.

Thinnfeld m. p.

205.

Verordnung des Ministers für Landescultur und Bergwesen vom 9. October 1852,

womit der Zeitpunct der beginnenden Amtswirksamkeit der Berghauptmannschaft in Komotau zur öffentlichen Kenntniss gebracht wird.

Mit Beziehung auf die Verordnung vom 5. Juli l. J. (Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt, XLIII. Stück, Nr. 143), vermöge welcher die Ueberstellung der provisorischen Berghauptmannschaft von Joachimsthal nach Komotau und die Zertheilung des dem provisorischen Bergcommissariate in Teplitz zugewiesenen Amtsbezirkes angeordnet wurde, wird nunmehr bekannt gegeben, dass die Amtswirksamkeit der provisorischen Berghauptmannschaft in Komotau, und zwar für die derselben auch bisher als unmittelbarer Amtsbezirk zugewiesenen Bezirkshauptmannschaften Joachimsthal, Grasslitz und Kaaden am 15. October, für die derselben als unmittelbaren Amtsbezirk neu zugewiesenen Bezirkshauptmannschaften Brüx und Saaz aber, am 1. November l. J. ins Leben treten werde.

Thinnfeld m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXII.

Wydana i rozesłana
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 26. Października 1852,
w wydaniu niniejszem: 27. Listopada 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 26. October 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 27. November 1852.

Część LXII.

W języku niemieckim wydana i rozesłana d. 26. Października 1852, w wydaniu zaś niniejszem: d. 27. Listopada 1852.

206.

Instrukcya do statutu o rezerwie z dnia 17. Paździer. 1852.

§. 1.

Stosownie do Najwyższego rozporządzenia z dnia 31. Lipca 1852 r., statut rezerwowy zacznie działać z dniem 1. Listopada 1852 r.

Zaszczep rezerwy, mającej być na nowo ustanowioną, utworzonym będzie:

a) z wszystkich tych żołnierzy, którzy z końcem Października 1851 r., już wysłużyli kapitulacyę swoję; dalej

b) z tych, którzy z końcem Października 1852 r. kończą kapitulacyę swoję, i dłużej dobrowolnie służyć nie chcą; nakoniec

c) z tych żołnierzy, którzy na mocy instrukcyi, ogłoszonej co do rozwiązania landwery w dniu 31 Lipca 1852 r. *) §§. 4 i 5, z landwery do rezerwy przechodzą.

Kapitulanci, którzy kończyli czas służby z końcem Października 1850 r. i już rozpuszczeni zostali z zastrzeżeniem dalszego postanowienia co do obowiązku ich służenia w landwerze lub rezerwie, uważani być mają za zupełnie uwolnionych od tego obowiązku, z końcem obecnego roku wojskowego.

Ci zaś z pomiędzy nich, którzy dotąd jeszcze się znajdują w wykazach rzeczywistego stanu wojska, otrzymają równocześnie dymisyę i zupełnie będą wolnemi od obowiązku wojskowego.

Żołnierze rekrutowani w królestwie Lombardzko-Weneckiem, którzy pozostali wiernemi, będą umieszczeni w szeregach rezerwy tak obecnie jako też później w miarę upuszczenia z czasu służby, udzielonego im Najwyższym aktem łaski z d. 19 Września 1848 r.

Dla tych żołnierzy zaś, którym na mocy ustawy naznaczony został za karę dłuższy jak ośmioletni czas służby, rozpocznie się obowiązek służenia w rezerwie przez lat dwa, dopiero po upływie owego dłuższego przeciągu służby.

§. 2.

Wszystkim żołnierzom, zostającym w dalszej jeszcze służbie według powyższych postanowień, począwszy od dnia 1. Listopada 1852 r. lub wstępującym w służbę po owym dniu, policzony będzie czas służby w ten sposób, iż każdy rok, w którym na

*) Ogłoszenie powyższe nastąpiło w dzienniku rozporządzeń wojskowych Nr. 61 z dnia 8 Sierpnia 1852 r. str. 334.

LXII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 26. October 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 27. November 1852.

206.

Instruction zum Reserve-Statute vom 17. October 1852.

§. 1.

In Gemässheit der Allerhöchsten Anordnung vom 31. Juli 1852 hat das Reserve-Statut mit 1. November 1852 in Wirksamkeit zu treten.

Den Stamm der hiernach neu aufzustellenden Reserve bilden:

a) *alle mit Ende October 1851 ihre Capitulation bereits ausgedienten, dann*

b) *die mit Ende October 1852 ihre Capitulation ausdienenden Soldaten, welche nicht freiwillig fortdienen wollen, endlich*

c) *die nach den §§. 4 und 5 der unterm 31. Juli 1852 publicirten *) Anleitung zur Auflösung der Landwehr aus dieser in die Reserve fallenden Leute.*

Die mit Ende October 1850 ausgedienten Capitulanten, welche unter dem Vorbehalte der weiteren Bestimmung über ihre Landwehr- oder Reserveverpflichtung bereits entlassen wurden, sind mit Ablauf des gegenwärtigen Militärjahres dieser Verpflichtung als ganz enthoben zu betrachten.

Jene dieser Leute aber, welche bisher noch im effectiven Stande der Truppen fortgeführt werden, sind zur nämlichen Zeit mit Abschied zu entlassen, und hiedurch ganz aus dem Militärverbande zu bringen.

Die treugebliebenen Soldaten der aus dem lombardisch-venetianischen Königreiche recrutirten Truppen sind sowohl jetzt, als in der Folge — nach Mass der ihnen durch den Allerhöchsten Gnadenact vom 19. September 1848 zu Theil gewordenen Dienstzeitnachsicht in die Reserve einzureihen.

Bei jenen Soldaten aber, denen in Folge des Gesetzes strafweise eine längere als die achtjährige Dienstzeit auferlegt wurde, tritt die zweijährige Reserveverpflichtung erst nach dem Ablaufe der längeren Dienstzeit ein.

§. 2.

Bei allen Leuten, die nach den obigen Bestimmungen vom 1. November 1852 an, noch in der Dienstverpflichtung bleiben, oder nach diesem Zeitpuncte in selbe treten, hat von nun an die Anrechnung der Dienstzeit in der Art zu geschehen, dass jedes Jahr, an dessen letz-

---

*) *Diese Publication geschah durch das Armee-Verordnungsblatt, Nr. 61, vom 8. August 1852, Seite 334.*

dniu ostatnim Grudnia żołnierz zostaje w związku wojskowym, policzonym mu będzie za cały rok służby, tak, iż tenże, jeżeli, oprócz przypadków wyjętych, na dniu ostatnim Grudnia po ósmy raz już znajdował się w związku czynnego wojska, przeniesiony zostanie do rezerwy, a po dwóch pełnych latach, z niej uwolnionym będzie.

§. 3.

Przeniesienie do rezerwy, odbywać się będzie w sposób następujący:

Z końcem Października każdego roku, żądać będą wszystkie oddziały wojska i bransze, mające osobne korpusy składowe (dépôt) od swych komendantów podwładnych, aby im przedłożyli kasygnacye, sporządzone według formularza I. co do tych żołnierzy, którzy według przepisów statutu rezerwowego z końcem Grudnia tegoż samego roku wcieleni być mają do rezerwy.

Formularz I.

Rzeczone konsygnacye, do których komendanci wojsk dołączyć winni podobne wykazy żołnierzy tej samej klasy, należących do sztabu, przesełane być winny ze strony korpusów wojskowych, mających zakłady składowe, z początkiem Listopada do korpusu składowego (dépôt), wraz z konsygnacyą sumaryczną, obejmującą jedynie tylko oddziały niższe i liczbę żołnierzy, mających być przeniesionymi z każdego oddziału do rezerwy; komendant składu (dépôt) winien do tejże konsygnacyi dołączyć podobne wykazy co do stanu żołnierzy, należących do jego własnego oddziału, i to wszystko wraz z wszelkiemi załączeniami, doręczyć kancelaryi rachunkowej, która winna będzie dochodzić z ksiąg gruntowych, u siebie prowadzonych: „czy żołnierze wykazani w każdej konsygnacyi oddziałów niższych kończą służbę swoję z końcem Grudnia i zdolnymi są do przeniesienia do rezerwy" — tudzież zamieszczać zdanie swoje wraz z uwagami co do tych żołnierzy, którzy według jej dochodzeń nie są jeszcze zdolnymi do przeniesienia do rezerwy, na każdej konsygnacyi oddziału niższego, uzyskać potwierdzenie tychże uwag przez komisaryat wojenny, pod którego inspekcyą zostaje, zrektifikować w konsygnacyi sumarycznej, wystawionej przez komendanta wojska, liczbę żołnierzy rzeczywiście zdolnych do przeniesienia do rezerwy, i to wszystko odesłać napowrót do komendanta składu (dépôt), najdalej do końca Listopada.

Komendant składu, winien komendantowi swego korpusu wojskowego wykazać żołnierzy, którzy stosownie do uwag kancelaryi, do przeniesienia do rezerwy, jeszcze nie są zdolnymi, również jeżeli w tym względzie żadnej nie znalazł pomyłki, donieść mu, iż wykazy żądane od oddziałów niższych, są w porządku, poczem tenże ostatni, nakaże z końcem Grudnia zrektyfikować księgi gruntowe dotyczących oddziałów niższych i wykreślić z wykazów zaopatrzenia i z raportów, wszystkich żołnierzy, zdolnych do przeniesienia do rezerwy.

Przy oddziałach wojska i branszach, nie mających własnych korpusów składowych (dépôt), sam komendant winien uskutecznić takie sprostowanie konsygnacyj swojich oddziałów niższych przez kancelaryę rachunkową.

To samo mieć będzie miejsce w branszach, których cały stan żołnierzy nie jest rozdzielony na osobne poddziały, np. przy stadninach, szpitalach garnizonowych, komisyach mundurowych itd. itd.

tem December ein Mann im Militärverbande steht, ihm als ein volles Dienstjahr angerechnet werde, und selber daher, wenn er, die ausgenommenen Fälle abgerechnet, acht Mal am letzten December noch in den activen Truppenverband gehört, aus diesem in die Reserve versetzt, und zwei volle Jahre darnach aus dieser entlassen werde.

§. 3.

Die Versetzung in die Reserve hat in folgender Art vor sich zu gehen:

Mit Ende October jeden Jahres haben sämmtliche Truppen und Branchen, welche mit eigenen Depotkörpern betheilt sind, von ihren Unterabtheilungs-Commandanten nach dem Formulare I verfasste Consignationen über jene Leute ihres Effectivstandes einzufordern, welche nach den Bestimmungen des Reserve-Statutes, mit Ende December des nämlichen Jahres zur Einreihung in die Reserve gelangen sollen. Formulare I.

Diese Consignationen, denen die Truppencommandanten ähnliche für die zum Stabe gehörigen Leute der nämlichen Classe beizufügen haben, sind von den mit Depotanstalten betheilten Truppenkörpern im Anfange des November, mit einer summarischen Consignation, welche bloss die Unterabtheilungen und die Zahl der von jeder zur Uebersetzung in die Reserve bezeichneten Leute zu enthalten hat, ihrem Depotkörper zuzusenden; der Depotcommandant hat dieser Consignation die ähnlichen Verzeichnisse über die in den Stand seiner eigenen Unterabtheilung gehörigen Leute beizufügen, und das Ganze sohin sammt allen Beilagen der Rechnungskanzlei zuzustellen, welche die Richtigkeit: „dass die in jeder Consignation der Unterabtheilungen benannte Mannschaft ihre Dienstpflicht in der activen Armee mit Ende December erfüllt haben wird, und somit zur Versetzung in die Reserve geeignet sei," — aus den bei ihr geführten Grundbuchsblättern zu erheben, und diesen Befund sammt den Bemerkungen über jene Leute, welche allenfalls nach ihren Erhebungen zur Versetzung in die Reserve noch nicht geeignet sind, auf jeder Unterabtheilungs-Consignation beizufügen, die Bestätigung dieser Clauseln aber von ihrem respicirenden Feldkriegscommissariate einzuholen, in der vom Truppencommandanten ausgefertigten summarischen Consignation, die Zahl der zur Uebersetzung in die Reserve wirklich geeigneten Mannschaft zu rectificiren und sonach das Ganze wieder dem Depotcommandanten bis längstens Ende November zurückzustellen haben wird.

Der Commandant des Depot hat jenem seines Truppenkörpers die nach diesen Kanzlei-Anmerkungen zur Uebersetzung in die Reserve noch nicht geeignete Mannschaft, so wie im Falle, als in dieser Beziehung kein Fehler entdeckt wurde, die Richtigkeit der — von den Unter-Abtheilungen eingeforderten Verzeichnisse sogleich anzuzeigen, worauf letzterer die Rectificirung der Grundbücher der betreffenden Unter-Abtheilungen, und die Inabgangbringung aller wirklich zur Versetzung in die Reserve geeigneten Leute in den Verpflegslisten und Rapporten mit Ende December anordnet.

Bei Truppen und Branchen, welche keine eigenen Depotkörper haben, hat der Commandant die so gestaltige Verificirung der Consignationen seiner Unter-Abtheilungen bei seiner Rechnungskanzlei gleich selbst zu veranlassen.

Das Gleiche hat bei Branchen zu geschehen, deren ganzer Mannschaftsstand nicht regelmässig in besondere Unter-Abtheilungen vertheilt ist, z. B. bei Gestüten, Garnisons-Spitälern, Monturs-Commissionen etc.

Przy korpusie furwezów, uważanemi będą pod tym względem wszystkie komendy posterunkowe krajowe, jako korpusy oddzielne, ewidencye zaś urlopników, które się u nich znajdują, jako ich zakłady składowe (dépôt).

Ponieważ przy pierwszem ustanowieniu rezerwy, w tym roku uskutecznić się mającem, żołnierze do tego przeznaczeni, na mocy §. 1, na dwie klasy się dzielą, którzy ukończywszy kapitulacyę z końcem Października 1851 r., tylko rok 1, i na tych, którzy kończąc kapitalcyę z końcem Października 1852 r., dwa lata w rezerwie pozostaną, dla tego wszystkie korpusy wojsk i bransze, winny są wykazy tu przepisane, pierwszy raz osobno sporządzić dla każdej z tych klas, tudzież i żołnierze, przechodzący ze stanu rozwiązanych 1ch batalionów landwery do rezerwy, stosownie do różnicy dotychczasowego przeciągu służby, w ten sam także sposób wykazanymi być mają.

§. 4.

Żołnierze, przeznaczeni do przeniesienia do rezerwy, którzy dotąd nie są na urlopie, i nie mają paszportów urlopniczych, otrzymają urlop przy przeniesieniu ze stanu miejscowego do rezerwy, i odesłani zostaną z paszportami urlopniczemi do miejsc, które sobie za mieszkania obrali.

Tacy żołnierze odesłani być winni na urlop w Październiku każdego roku; a ponieważ oni już wcześnie oświadczyć będą musieli stale wolę swoję, że dłużej służyć nie chcą, może, w razie, jeżeli mają szarże podoficerów, zastąpienie onychże nastąpić na stan miejscowy doczasowo-oznaczony od tego dnia, od którego stosownie do regulaminu występują z płacy z ich szarżą połączonej.

§. 5.

Wysłużeni kapitulanci, wykreśleni w ten sposób, w całej armii z końcem Grudnia każdego roku z rzeczywistego stanu wojska i bransz, przejdą z dniem 1. Stycznia następującego roku, bez względu na zamieszkanie, jakie sobie obrali do rezerwy tego samego korpusu wojska lub tej samej branszy, przy której na ostatku służyli i wykazanymi być mają w miarę jak przybywają, przez władzę przeznaczoną do utrzymywania rezerwy w ewidencyi, na mocy następujących rozporządzeń.

§. 6.

Utrzymywanie w ewidencyi rezerwy każdego całego korpusu, należeć będzie w oddziałach wojska, mających własne zakłady składowe (dépôt), do tychże; w oddziałach wojska i branszach zaś, nie mających zakładów składowych, do komend oddziałów wojskowych i bransz.

§. 7.

Każda z tych władz, winna prowadzić księgę gruntową całego stanu rezerw według formularza II.

Formularz II.

W tych księgach gruntowych, należy oprócz ścisłego zachowania przepisów, w formularzu zawartych, zamieścić w rubryce „Uwaga“ wszelkie zmiany, wydarzające się przez wykonywanie praw zastrzeżonych komendantom wójsk w §. 11 statutu rezerwowego, w pierwotnym opisie tak zwanym nacyonale, tudzież z powodu zmiany zamieszkania; w rubryce zaś „wystąpienie z rezerwy“, należy zamieścić, czy takowe nastąpiło przez śmierć, przez uwolnienie po ukończenej służbie rezerwowej, lub czy

Beim Fuhrwesen-Corps werden in dieser Beziehung alle Landes-Postocommanden als selbständige Körper, und die bei ihnen befindlichen Urlauber-Evidenthaltungen als ihre Depot-Anstalten betrachtet.

Da bei der heuer noch vor sich gehenden ersten Aufstellung der Reserve die dazu, laut des §. 1, bestimmte Mannschaft in 2 Classen zerfällt, nämlich in jene, welche als mit Ende October 1851 ausgediente Capitulanten nur 1 Jahr, und in jene, welche als mit Ende October 1852 ausdienend 2 Jahre in der Reserveverpflichtung bleiben, so haben auch alle Truppen und Branchen die hier vorgeschriebenen Verzeichnisse das erste Mal separirt für jede dieser Classen verfassen zu lassen, und es sind auch die aus dem Stande der aufgelösten 1. Landwehr-Bataillons in die Reserve fallenden Leute nach Verschiedenheit ihrer bisherigen Dienstzeit auf diese Art separirt zu behandeln.

§. 4.

Die zum Uebertritte in die Reserve bestimmten Leute, welche nicht bereits beurlaubt, und daher nicht mit Urlaubspässen versehen sind, müssen bei der Versetzung aus dem Locostande gerade in die Reserve beurlaubt, und mit Urlaubspässen in die von ihnen gewählten Aufenthaltsorte abgesendet werden.

Diese Absendung hat im October jeden Jahres stattzufinden, und da diese Leute immer schon früher ihren Willen, nicht fortdienen zu wollen, bestimmt ausgesprochen haben müssen, kann, im Falle selbe Unterofficiers-Chargen bekleiden, deren Ersatz auf den zeitweise bestimmten Locostand von dem Tage an stattfinden, von welchem sie reglementmässig aus der ihrer Charge anklebenden Gebühr treten.

§. 5.

Die solchergestalt bei der ganzen Armee mit Ende December jeden Jahres aus dem effectiven Stande der Truppen und Branchen in Abgang gebrachten ausgedienten Capitulanten übergehen vom 1. Jänner des nächsten Jahres, ohne Rücksicht auf den von ihnen gewählten Aufenthaltsort in die Reserven des nämlichen Truppenkörpers, oder der nämlichen Branche, bei der sie zuletzt dienten, und es hat deren Zuwachsnahme darin, von der zur Evidenthaltung der Reserve durch die nachfolgenden Anordnungen bestimmten Behörde zu geschehen.

§. 6.

Die Evidenthaltung der Reserve jedes ganzen Körpers haben bei Truppen, welche mit Depot-Anstalten betheilt sind, diese letzteren, bei Truppen und Branchen aber, welche keine Depot-Anstalten haben, die Truppen- und Branchen-Commanden selbst zu besorgen.

§. 7.

Jede dieser Behörden hat über ihren eigenen ganzen Reservestand ein Grundbuch nach dem Formulare II zu führen.

Formulare II.

In diesen Grundbüchern ist nebst genauer Beobachtung der im Formulare enthaltenen Weisungen in der Rubrik „Anmerkung" jede Veränderung anzuführen, die sich durch die im §. 11 des Reserve-Statutes den Truppen-Commandanten vorbehaltenen Rechte an der ursprünglichen Nationalbeschreibung und durch die Veränderung des Aufenthaltsortes ergeben, in der Rubrik „Abgang aus der Reserve" aber anzuführen, ob dieser durch den Tod, durch die Entlassung nach erfüllter Reservepflicht oder während dieser in Folge Superarbitriums,

w ciągu tejże w skutku superarbitryum, czy w skutku uwolnienia w drodze kancelaryjnej lub innej, czy z powodu przeniesienia do stanu rezerwy innego oddziału wojska, lub powrotu do czynnej służby.

Formularz III. Oprócz owej księgi gruntowej, należy prowadzić osobne terniony według formularza III, w których cały stan rezerwy dotyczącego korpusu, wedle okręgów werbunkowych, w których żyją właściwi żołnierze rezerwowi, do niego należący, ciągle w ewidencyi utrzymywany być winien w taki sposób, ażeby każdej chwili obliczonym i z niego raport złożonym być mógł.

Tym końcem każdy żołnierz rezerwowy zapisanym być winien do księgi gruntowej i oraz do ternionu, odpowiedniego okręgu werbunkowego, przy każdej zmianie okręgu werbunkowego zamieszkania swego, przenieść go należy z ternionu jednego okręgu werbunkowego do drugiego; przy zupełnem zaś wystąpieniu ze stanu rezerwy, należy to zanotować tak w ternionie, jako też w księdze gruntowej, liczbę ostatnią oznaczającą głowę jego, należy wykreślić w ternionie, z którego wystąpił, a to dla tego, ażeby przy składaniu raportów o stanie rezerwy, nie był policzonym.

§. 8.

Przy kawaleryi, wykazywane będzie przybycie i występywanie żołnierzy rezerwowych, przeznaczonych do furwezów, przez szwadrony rezerwowe w własnych księgach gruntowych i ternionach ua mocy §. 4 instrukcyi danej szwadronom składowym (dépôt); a dokładne wyciągi księgi gruntowej co do tychże zmian, przesełane będą do komendy posterunku krajowego furwezów, poczem żołnierze w tejże komendzie przeniesieni zostaną do księgi gruntowej i do ternionów, w uwadze księgi gruntowej zaś zanotowany będzie pułk kawaleryi, z którego rezerwy żołnierz pochodzi.

Przy furwezach, należy żołnierzy, przestępujących do rezerwy z oddziałów niższych, zostających pod komendą posterunku krajowego, którzy obierają zamieszkanie w okręgu innej komendy posterunku krajowego, przenieść do tejże komendy i wciągnąć stan rezerwowy onejże w sposobie dla kawaleryi przepisanym.

§. 9.

Jednakże, ażeby w ogólności mieć przekonanie o istnieniu żołnierzy rezerwowych, i ograniczyć czynności co do takowych na władze wojskowe i polityczne, najbliżej ich zamieszkania będące, każda komenda okręgu werbunkowego, winna jest także utrzymywać w ciągłej ewidencyi wszystkich żołnierzy rezerwowych armii, żyjących w jej okręgu, i będzie mieć względem nich te same prawa jakie jej służą względem urlopników.

Tym końcem nakażą wszystkie bataliony składowe piechoty, mające obowiązek prowadzenia komendy werbowniczej, tudzież komenda pułkowa strzelców cesarskich, równie jak każdy korpus wojska, który w przyszłości mieć będzie własną komendę werbunkową w Dalmacyi, swym podwładnym rewizorom konskrypcyjnym, ażeby oprócz księgi gruntowej, przepisanej w §. 6[m] dla całej rezerwy swego własnego korpusu i ternionów do tego należących, prowadzili osobnę podobnę księgę gruntową względnie wszystkich żołnierzy rezerwowych obcych pułków i bransz, żyjących w ich obrębie.

in Folge der Entlassung im Concertations- oder einem anderen Wege, der Versetzung in den Reservestand einer anderen Truppe oder des Wiedereinrückens zum activen Dienste etc. Statt hatte.

Nebst diesem Grundbuche sind besondere Ternione nach dem Formulare III zu führen, in welchen der ganze Reservestand des betreffenden Körpers nach den Werbbezirken, in denen die eigenen Reservemänner leben, fortan dergestalt evident gehalten werden muss, dass selber jeden Augenblick abgezählt und darüber Rapport erstattet werden kann.

Formulare III.

Zu diesem Ende muss jeder Mann zugleich in das Grundbuch und in den Ternion des betreffenden Werbbezirkes eingetragen, bei jeder Veränderung des Werbbezirkes seines Aufenthaltes aus dem Ternion des einen in jenen des anderen Werbbezirkes übertragen, bei völligem Abgange aus dem Reservestande aber, diess in den Ternionen ebenso, wie im Grundbuche vorgemerkt, der seinen Kopf bezeichnende letzte Ziffer aber in dem Ternion, in welchem er in Abgang kommt, durchstrichen werden, um bei Erstattung der Rapporte über den Stand der Reserve nicht mehr mitgezählt zu werden.

§. 8.

Bei der Cavallerie werden die, in Gemässheit des §. 4 der Instruction für die Depot-Escadrons, für das Fuhrwesen bestimmten Reservemänner von den Reserve-Escadrons in den eigenen Grundbüchern und Ternionen in Zuwachs und Abgang durchgeführt, und über selbe vollständige Extracte des Grundbuches dem betreffenden Fuhrwesen-Landes-Posto-Commando zugesendet, auf welche die Mannschaft bei letzteren in das Grundbuch und in die Ternionen übertragen, in der Anmerkung des Grundbuches aber das Cavallerie-Regiment vorgemerkt werden muss, aus dessen Reservestand der Mann herrührt.

Beim Fuhrwesen sind jene Leute, welche aus den einem Landes-Posto-Commando unterstehenden Unter-Abtheilungen in den Reservestand gelangen, ihren Aufenthalt aber in dem Bezirke eines anderen Landes-Posto-Commando nehmen, in der für die Cavallerie bestimmten Art zu dem letzteren zu transferiren und in dessen eigenen Reservestand aufzunehmen.

§. 9.

Um jedoch die Ueberzeugung von der Existenz der Reservemänner überhaupt zu gewinnen, und darüber die Geschäftsführung auf die ihren Aufenthaltsorten zunächst stehenden Militär- und politischen Behörden zu beschränken, sind gesammte Reservemänner der Armee auch bei jenem Werbbezirks-Commando, in deren Bezirk sie leben und denen für diese Leute die nämlichen Obliegenheiten, wie für die Beurlaubten übertragen werden, evident zu halten.

Zu diesem Ende haben gesammte ein Werbbezirks-Commando zu führen berufene Depot-Bataillons der Infanterie, das Regiments-Commando von Kaiser-Jäger, und der etwa in der Folge mit einem eigenen Werbbezirks-Commando betheilt werdende Truppenkörper in Dalmatien durch die selbem untergeordneten Conscriptions-Revisoren nebst dem im §. 6 für die ganze Reserve des eigenen Körpers vorgeschriebenen Grundbuche und den dazu gehörigen Ternions auch noch ein besonderes ähnliches Grundbuch für die im eigenen Bezirke lebenden Reservemänner fremder Regimenter und Branchen führen zu lassen.

W tej księdze gruntowej poświęcone będą osobne zeszyty dla każdego pułku piechoty, kawaleryi, artyleryi i inżenieryi, dla korpusu pionierów i flotylli, tudzież dla korpusu rakietników; żołnierzy rezerwowych zaś, należących do

a) batalionów artyleryi forteeznej i wszystkich technicznych oddziałów artyleryi;
b) korpusu furwezów;
c) zarządu remontowego;
d) komisyj mundurowych;
e) batalionów sanitarnych,
f) „ garnizonowych,
g) „ kordonowych,
h) szpitalów garnizonowych;
i) korpusów marynarskich; nakoniec
k) do pułków żandarmeryjnych i do korpusów policyi wojskowej, winno się wprawdzie zamieszczać w osobnych zeszytach, oddzielonych wedle owych nazw ogólnych, jednakże bez rozdzielania ich na pojedyncze oddziały; te ostatnie tylko w drugiej rubryce księgi gruntowej zamieszczonemi być winny.

§. 10.

Dla każdego żołnierza, wstępującego w sposób wyż wspomniony z 1. Stycznia każdego roku, w stan rezerwy tegoż samego korpusu, obowiązani są komendanci władz, mających stosownie do §. 6 utrzymywać rezerwy w ewidencyi, wystawiać karty rezerwowe według formularza IV, zaraz po nadejściu cząstkowych konsygnacyj, wzmiankowanych w §. 3 i potwierdzonych przez komisaryaty wojenne. Tylko dla żołnierzy rezerwowych kawaleryi, przeniesionych wprost do korpusu furwezów, tudzież dla żołnierzy komendy posterunku krajowego furwezów, którzy przeniesieni zostają do innej komendy, wystawiać będą karty rezerwowe te komendy posterunku krajowego furwezów, które na mocy §. 6, do utrzymywania ich w ewidencyi są przeznaczone.

Formularz IV.

W druki takich kart rezerwowych, tudzież ksiąg gruntowych, zaopatrzone będą według potrzeby oddziały wójsk i bransze, przez komendy wojskowe krajowe.

§. 11.

Wspomnione karty rezerwowe, uporządkowane będą przez kompanie składów strzeleckich, szwadrony rezerwowe i przez komendy posterunków krajowych furwezowe, tudzież przez wszystkie korpusy wójsk i bransz, nie mających własnych zakładów składowych (dépôt), według okręgów werbunkowych pułków pieszych, w których zamieszkują pojedynczy żołnierze; wyż rzeczone karty spisane zostaną dla każdego okręgu werbunkowego w osobnej konsygnacyi, obejmującej Numer karty rezerwowej, szarżę, nazwisko, tudzież zamieszkanie, powiat i obwód żołnierza, a konsygnacye takowe, przesłane zostaną wraz ze wszystkiemi do nich należącemi kartami rezerwowemi do właściwej komendy okręgu werbunkowego w taki sposób, ażeby niezawodnie nadeszły do 16. Grudnia każdego roku.

§. 12.

W komendach werbunkowych, podporządkowane być mają wszystkie tak nadeszłe karty rezerwowe żołnierzy innych pułków i bransz, tudzież karty rezerwowe żołnierzy

In diesem Grundbuche müssen für jedes Infanterie-, Cavallerie-, Artillerie- und Genie-Regiment, für jedes Feldjäger-Bataillon, für das Pionnier- und Flottillen-Corps und für das Raketeur-Corps, besondere Hefte gewidmet werden, dagegen sind in selbem

a) die allen Festungs-Artillerie-Bataillons und gesammten technischen Artillerie-Abtheilungen,
b) die dem Militär-Fuhrwesen-Corps überhaupt,
c) die dem Beschäl- und Gestütwesen,
d) die den gesammten Monturs-Commissionen,
e) „ „ „ Sanitäts- }
f) „ „ „ Garnisons- } Bataillons,
g) „ „ „ Cordons- }
h) „ „ „ Garnisons-Spitälern,
i) „ „ „ Marine-Körpern, endlich
k) „ „ „ Gensd'armerie-Regimentern und dem Militär-Polizeiwach-Corps

zugehörigen Reservemänner wohl in eigenen nach diesen allgemeinen Bezeichnungen abgetheilten Heften, jedoch ohne besondere Zertheilung nach den einzelnen Abtheilungen derselben aufzunehmen, sondern diese letzteren nur in der zweiten Rubrik des Grundbuches anzusetzen.

§. 10.

Für jeden auf die vorbezeichnete Art mit 1. Jänner eines Jahres in den Reservestand des nämlichen Körpers gelangenden Mann haben die Commandanten der im §. 6 zur Evidenthaltung der Reserve beauftragten Behörden gleich nach dem Einlangen der im §. 3 bezeichneten feldkriegscommissariatisch bestätigten Particular-Consignationen, eine Reservekarte nach dem Formulare IV auszufertigen. Nur für jene Reservemänner der Cavallerie, welche gleich ursprünglich zum Fuhrwesen, dann für jene Leute eines Fuhrwesen-Landesposto-Commando, die zu einem anderen übersetzt werden, haben die laut §. 6 zu deren Evidenthaltung bestimmten Fuhrwesen-Landesposto-Commanden, die Reservekarten auszufertigen.

Formulare IV.

Mit Impressen zu diesen Reservekarten, sowie zu den Grundbuchsbögen werden die betreffenden Truppen und Branchen durch die Landes-Militär-Commanden nach Bedarf betheilt werden.

§. 11.

Diese Reservekarten sind von allen Jäger-Depot-Compagnien, Reserve-Escadronen und Fuhrwesen-Landesposto-Commanden, dann von allen, mit keinen eigenen Depotanstalten betheilten Truppen- und Branchenkörpern nach den Infanterie-Regiments-Werbbezirken in denen sich die Aufenthaltsorte der einzelnen Leute befinden, zu ordnen, für jeden dieser Werbbezirke in einer Consignation zu verzeichnen, welche das Nummer der Reservekarte, die Charge und den Namen, dann den Aufenthaltsort, Bezirk und Kreis des Mannes zu enthalten hat, und diese Consignation sammt den dazu gehörigen Reservekarten dem betreffenden Werbbezirks-Commando dergestalt zuzusenden, dass sie bei diesem bis 16. December jeden Jahres richtig einlange.

§. 12.

Bei den Werbbezirks-Commanden sind gesammte auf diese Art für Leute anderer Regimenter und Branchen einlangende, sammt den für die Leute des eigenen Truppenkörpers

własnych korpusów wojskowych, które tam już znajdować się muszą, według obwodów, komitatów, delegacyj i innych odpowiednich politycznych okręgów urzędowych lub miast, w których się znajduje zamieszkanie każdego z osobna, dalej sporządzony być winien dla każdego z tych okręgów urzędowych lub miast wykaz, obejmujący korpus wojska lub branszy, do którego rezerwy każdy żołnierz należy, numer jego karty rezerwowej, jego szarżę, imię i nazwisko, nareszcie jego zamieszkanie, gminę i powiat, które to wykazy przesłać należy wraz z kartami rezerwowemi rzeczonym władzom obwodowym, komitatowym, delegacyom i podobnym właściwym władzom politycznym i magistratom miast, z których pierwsze doręczyć winny wyciągi z nich sporządzane według powiatów wraz z należącemi do nich kartami rezerwowemi urzędom powiatowym, te zaś w podobny sposób przełożonym gmin, z tym nakazem, ażeby ci wręczyli karty rezerwowe żołnierzom dotyczącym, udzieliwszy im wprzód w języku krajowym objaśnienia względem przepisów, objętych w tejże karcie, tudzież, ażeby odebrali od nich paszporta urlopowe, i przesłali takowe do władz powiatowych i do magistratów, nie podlegających władzy powiatowej, przez które dalej wraz z wykazem przedłożone zostaną władzy obwodowej, która, powziąwszy przekonanie, iż rzeczone paszporta od wszystkich żołnierzy, którzy otrzymali karty rezerwowe, znajdują się należycie, przeszlą takowe wraz z konsygnacyami, sporządzonemi według powiatów, do komendy werbunkowej, do czego wyż wspomnione magistraty miast, okolicznościom odpowiednio zastosować się powinny.

§. 13.

Władze powiatowe, tudzież przełożeni gmin, które z powodu większej nieco ludności lub dla innych stosunków przez władzę polityczną krajową do tej czynności są upoważnione, obowiązani są, a mianowicie, pierwsze dla każdej gminy osobno prowadzić protokoł co do wszystkich w ich obrębie żyjących żołnierzy rezerwowych, w którym każdy żołnierz z rezerwy, wyszczególniony być winien według wszystkich rubryk, jakie się znajdują wypełnione pismem w karcie rezerwowej, i w którym dokładnie zapisywane być mają wszelkie zmiany, jakiekolwiek się wydarzą co do jego osoby.

Ponieważ na mocy przepisów niżej następujących, żaden żołnierz od rezerwy nie może opuszczać zamieszkania swego na czas dłuższy lub na zawsze, bez wiedzy przełożonego gminy i swej władzy powiatowej, dla tego władze polityczne, mające obowiązek prowadzenia protokołu, odpowiedzialnemi są za to, jeżeli nie będą w stanie każdej chwili udzielić dokładnej wiadomości o pobycie każdego żołnierza od rezerwy, należącego do jej powiatu, lub dawniej do niego odesłanego.

Władze krajowe, winny rozdzielić między urzędy polityczne powiatowe potrzebną ilość drukowanych arkuszy na protokoły rezerwowe.

§. 14.

Żołnierz od rezerwy, nie będzie mógł, chyba na krótki tylko czas, dla zarobku lub dla zwyczajnego obrotu oddalić się z miejsca pobytu, wyrażonego w karcie rezerwowej, jeżeli mu właściwa władza polityczna lub policyjna nie udzieli dokumentu do podróży, potwierdzonego przez komendę werbunkową, po uskutecznionem zanotowaniu i winien będzie w ciągu podróży lub pochodu zgłosić się do wszystkich władz policyjnych i posterunków żandarmeryi tych miejsc, w których przez noc zostaje.

Każda władza polityczna lub policyjna, wystawiająca w taki sposób paszporta lub książki wędrownicze dla żołnierzy od rezerwy, winna jest w takowych wyrazić przy-

bereits vorhanden seyn müssende Reservekarten, nach den Kreisen, Comitaten, Delegationen, oder sonstigen analogen politischen Amtsgebieten oder Städten, in denen die Wohnorte jedes einzelnen liegen, zu sortiren, darüber für jede einzelne dieser Amtsgebiete oder Städte ein Verzeichniss zu verfassen, welches den Truppen- oder Branchenkörper, zu dessen Reserve jeder Mann gehört, das Nummer seiner Reservekarte, seine Charge, Tauf- und Zunamen, endlich seinen Aufenthaltsort, Gemeinde und Bezirk zu enthalten hat, und diese Verzeichnisse sammt den Reservekarten den gedachten Kreis-, Comitats-, Delegations- oder sonstigen bezüglichen politischen Behörden und Stadtmagistraten zuzusenden, von welchen die ersteren hieraus bezirksweise Extracte sammt den dazu gehörigen Reservekarten den Bezirksbehörden, die letzteren aber in ähnlicher Weise den Gemeindevorstehern mit dem Auftrage zuzustellen haben, die Reservekarten den betreffenden Leuten nach vorheriger ihnen in der Landessprache ertheilter Belehrung über die darin enthaltenen Weisungen auszuhändigen, von ihnen dagegen die Urlaubspässe abzunehmen, und diese sohin den Bezirksbehörden und den einer Bezirksbehörde nicht unterstehenden Stadtmagistraten einzusenden, welche etztere selbe mit einem Verzeichnisse der Kreisbehörde vorzulegen, und diese nach genommener Einsicht, dass selbe für alle mit Reservekarten betheilten Leute richtig vorhanden seien, sammt den bezirksweisen Consignationen dem Werbbezirks-Commando zu übersenden hatt wornach sich auch die obbemerkten Stadtmagistrate den Umständen entsprechend zu benehmen haben.

§. 13.

Die Bezirksbehörden, sowie die Vorsteher der von der politischen Landesbehörde wegen grösserer Bevölkerung, oder wegen sonstiger Verhältnisse hiezu angewiesenen Gemeinden sind verpflichtet, und zwar die ersteren gemeindeweise, über alle in ihrem Bereiche lebenden Reservemänner ein Protokoll zu führen, in welchem jeder Reservemann nach allen in der Reservekarte mit Handschrift ausgefüllten Rubriken aufzuführen, und jede mit ihm in was immer für einer Beziehung vorgehende Veränderung genau einzutragen ist.

Da nach den nachfolgenden Bestimmungen kein Reservemann seinen Aufenthaltsort für längere Zeit oder für immer ohne Vorwissen seines Gemeindevorstehers und seiner Bezirksbehörde verlassen darf, so bleiben die zur Führung des Protokolles beauftragten politischen Behörden dafür verantwortlich, dass sie jeden Augenblick über den Aufenthalt jede in ihren Bezirk wirklich gehörigen, so wie jedes früher in diesen gewiesenen Reservemannes, genaue Auskunft zu geben im Stande sind.

Die politischen Bezirksbehörden sind von der Landesstelle mit den erforderlichen gedruckten Reserveprotokollsbögen zu betheilen.

§. 14.

Der Reservemann darf sich aus seinem, auf der Reservekarte aufgeführten Aufenhaltsorte, ausser auf kurze Zeit zum Erwerbe oder gewöhnlichen Verkehre, nur dann entfernen, wenn ihm die betreffende politische oder Polizeibehörde eine vom Werbbezirks-Commando über die geschehene Vormerkung bestätigte Reiseurkunde ertheilt hat, und er hat sich während der Reise oder Wanderschaft bei allen Polizeibehörden oder Gensd'armerieposten jener Orte zu melden, in denen er übernachtet.

Jede politische oder Polizeibehörde, welche auf diese Art Reisepässe oder Wanderbücher für Reservemänner ausstellt, muss in denselben die Eigenschaft des Betreffenden als

miot posiadacza jako żołnierza od rezerwy właściwego korpusu wojska wymienić się mającego, i doręczyć takowe komendzie werbunkowej do wspólnego zatwierdzenia i zanotowania w księdze gruntowej, ta zaś przeszle takowe władzy powiatowej, dla doręczenia ich żołnierzowi z rezerwy, po odebraniu od niego karty rezerwowej, która aż do powrotu jego i do zwrócenia paszportu, zachowaną być winna u władzy powiatowej.

Władze powiatowe, obowiązane są czuwać nad tem, żeby żołnierz dotrzymał terminu, do powrotu mu wyznaczonego; a w razie gdyby go przekrocył, uczynić przeciw niemu zastosowanie prawnych przepisów co do powołania mieszkańców, bez pozwolenia nieobecnych.

Wszystkie władze policyjne i posterunki żandarmeryi, u których się winien meldować żołnierz od rezerwy w podróży lub wędrówce będący, winny są, szczególnie w tych miejscach, w których się dłuższy czas zatrzymywać zamyśla, czuwać nad tem' aby dotrzymał terminu do podróży lub wędrówki wyznaczonego i utrzymywać będą dokładne wykazy co do czasu przybycia, jako też co do oddalenia takich żołnierzy od rezerwy, tudzież co do miejsca, do którego się dalej udać oświadczyli, ażeby w razie zapytania, należne objaśnienia udzielić byli w stanie.

Jeżeli żołnierz taki, będzie spotkany w ciągu dozwolonego mu czasu podróży lub wędrówki na innej drodze jak ta, która prowadzi do najbliższego dłuższego pobytu, podanego przez niego na ostatniej stacyi policyjnej lub żandarmeryjnej, wówczas należy go odesłać tamże drogą mu przepisaną, chyba że jest w stanie wykazać ważne przyczyny, dla których zmienił swój dawniejszy zamysł; w takim przypadku należy nowo przez niego obraną drogę zanotować w jego dokumencie podróży i uwiadomić o tem władzę policyjną, która ostatnia w tymże dokumencie dołożyła swoję instradującą wizę do zmienionego obecnie najbliższego miejsca dłuższego pobytu, tym końcem, ażeby ta sprostowała zanotowanie swoje.

Żołnierza od rezerwy, którego czas podróży lub wędrówki już upłynął, obowiązaną jest każda władza policyjna lub polityczna odstawić do pierwotnego miejsca zamieszkania — chyba, że znajdzie gruntowne przyczyny, wstawienia się za nim o przedłużenie czasu podróży, w którymto razie, udać się winna do tej władzy, która wystawiła dokument podróżny, przy załączeniu onegoż, tymczasem zaś wystawić żołnierzowi od rezerwy kartę pobytu.

Przedłużenie zaś czasu podróży, udzielić mogą te tylko władze powiatowe, do których powiatu żołnierz pierwotnie należał.

Te władze winny są zamieścić pozwolenie takowe w oryginalnym dokumencie podróży, zakomunikować go komendzie werbunkowej do spółpodpisu i zanotowania, przesłać takowy do władzy policyjnej lub politycznej, wstawiającej się, i oprócz zanotowania we własnym protokole rezerwowym, uwiadomić o tem przełożonego tej gminy, do której związku żołnierz należy.

§. 15.

Jeżeli żołnierz od rezerwy, chce stale zmienić miejsce swego pobytu, wówczas winna władza jego powiatu postąpić w powszechności według przepisów, jakie w tej mierze obowiązują mieszkańców stanu cywilnego; takowa zawsze będzie winna pozwolenie do przesiedlenia zanotować w jego karcie rezerwowej i w swoim protokole, który prowadzi względem żołnierzy od rezerwy, a kartę zaś wręczyć żołnierzowi dopiero po uzyskaniu spółpodpisu komendy werbunkowej.

Reservemann des zu benennenden Truppenkörpers deutlich anführen und sie dem Werbbezirks-Commando zur Mitbestätigung und Vormerkung im Grundbuche, letzteres aber selbe sohin der Bezirksbehörde zustellen, welche deren Aushändigung an den Reservemann gegen Abnahme der in seinen Händen befindlichen Reservekarte zu veranlassen hat, die bis zu dessen Rückkehr und Rückstellung des Passes, bei der Bezirksbehörde aufzubewahren ist.

Die Bezirksbehörden sind verpflichtet, die Einhaltung des zur Rückkehr bestimmten Termines zu überwachen, und im Falle selber überschritten würde, die wegen Einberufung unbefugt abwesender Einwohner bestehenden gesetzlichen Vorschriften gegen den betreffenden Mann in Vollzug zu setzen.

Alle Polizeibehörden und vorzüglich die Gensd'armerieposten, bei denen sich ein reisender oder wandernder Reservemann zu melden verpflichtet ist, haben besonders in jenen Orten, wo er sich längere Zeit aufzuhalten gedenkt, auf die Einhaltung der Wander- oder Reisezeit zu achten, und über die Ankunft, so wie über die Abreise solcher Reservemänner, dann über den Ort, wohin sie sich weiter zu begeben erklärten, genaue Vormerkungen zu unterhalten, um bei Nachfragen über ihn, gehörige Auskunft ertheilen zu können.

Wird ein solcher Mann während der Dauer der ihm bewilligten Reise- oder Wanderzeit ausser jenem Wege betreten, der zu dem von ihm selbst auf der letzten Polizei- oder Gensd'armeriestation angegebenen nächsten längeren Aufenthalte führt, so ist derselbe mit gebundener Route dahin abzusenden, es wäre denn, dass er gewichtige Ursachen über die Veränderung seines früheren Vorsatzes anzugeben im Stande sei, in welchem Falle die neu gewählte Route in seinem Reisedocumente anzumerken, und jene Polizeibehörde, die in diesem Documente zuletzt zu dem nun abgeänderten nächsten längeren Aufenthalte die Instradirung beifügte, davon zur Rectificirung ihrer Vormerkung in Kenntniss zu setzen ist.

Einen Reservemann, dessen Reise- oder Wanderzeit bereits verflossen ist, hat jede polizeiliche oder politische Behörde an seinen ursprünglichen Aufenthaltsort zurückzuschieben, — ausser sie fände gegründete Ursachen, sich für ihn um eine Verlängerung der Reisezeit zu verwenden, in welchem Falle sie diess bei jener Behörde, welche das Reisedocument ausgestellt hat, unter Anschluss desselben zu thun, den Reservemann selbst aber inzwischen mit einem Aufenthalts-Bewilligungsscheine zu versehen hat.

Alle solche Verlängerungen der Reisezeit können nur jene Bezirksbehörden bewilligen, in deren Bezirk der Reservemann ursprünglich gehört.

Sie haben selbe in dem Original-Reisedocumente beizufügen, dieses dem Werbbezirks-Commando zur Mitfertigung und Vormerkung mitzutheilen, dasselbe an die darum anhaltende Polizei- oder politische Behörde abzusenden, und nebst der Vormerkung in dem eigenen Reserve-Protokolle auch den Vorsteher jener Gemeinde davon in Kenntniss zu setzen, in deren Verband der Mann gehört.

§. 15.

Will ein Reservemann seinen Aufenthaltsort bleibend verändern, so hat seine bisherige Bezirksbehörde dabei im Allgemeinen nach den über diesen Fall auch für die Civilbewohner bestehenden Vorschriften vorzugehen, jedenfalls aber die Bewilligung zur Uebersiedlung in seiner Reservekarte und in ihrem Protokolle über die Reservemänner anzumerken, und die Karte erst nach eingeholter Mitfertigung des Werbbezirks-Commando dem Manne ausfolgen.

§. 16.

Jeżeli żołnierz od rezerwy zasłabnie i dostanie się do szpitala wojskowego, winien być na podstawie karty rezerwowej, którą przyniósł z sobą, tamże zaprezentowanym; zaopatrzenie jakie otrzymał w szpitalu, należy dokładnie obliczyć, przeciąg czasu jak długo doznawał takowego w karcie rezerwowej wyrazić, i zwrócić mu takową przy wyjściu jego ze szpitala.

§. 17.

Wszelkie czynności, względem pozwolenia do wydania majątku lub do zawarcia małżeństwa żołnierzy rezerwowych, które na mocy §. 11 statutu o rezerwach zyskane być ma, prowadzone być mają przez komendy okręgów werbunkowych, w których żołnierze takowi żyją, a uchwały powzięte w tej mierze przez komendantów pułków, batalionów i bransz, przesłane być mają przez komendy werbunkowe do władz, które się o to starają.

§. 18.

Jeżeli żołnierz od rezerwy umrze w swojem zwyczajnem zamieszkaniu, wówczas winien przełożony gminy przesłać akt śmierci jego, przełożonej władzy, ta zaś po sprostowaniu swego protokołu, przeszle go komendzie werbunkowej, a ta, po sprostowaniu swej księgi gruntowej, owej władzy wojskowej, która na mocy §. 6, powołaną jest do utrzymywania w ewidencyi stanu rezerwy całego korpusu. Jeżeli zaś taki żołnierz w ciągu podróży, lub wędrówki, lub w spitalu wojskowym umrze, wówczas winna w pierwszym przypadku władza policyjna, powołana na mocy §. 14 do czuwania nad nim, w drugim zaś przypadku, dotycząca komenda szpitala wojskowego przesłać akt śmierci i kartę jego rezerwową do komendy werbunkowej, do której okręgu należy zwyczajne jego zamieszkanie.

§. 19.

Jeżeli żołnierz od rezerwy bez pozwolenia udał się w podróż lub na wędrówkę, albo przekroczył czas, który mu do podróży lub do wędrówki pozwolonym został, wówczas należy go wyszukać i oddać do ukarania władzy wojskowej. Gdyby zaś wyszukanym być nie mógł, wówczas należy starannie okoliczność tę zanotować w rezerwowych księgach gruntowych i w protokołach rezerwowych.

§. 20.

We wszystkich przypadkach, wyrażonych w §§. 15, 17, 18 i 19, jako i w ostatnim paragrafie instrukcyi niniejszej, tudzież w tych przypadkach, gdy żołnierz od rezerwy na mocy §. 25 statutu, podczas służby rezerwowej od tejże uwolnionym być musi, lub jeżeli na mocy §§. 12 i 13 statutu znowu wstępuje w stan służby czynnej wojskowej, komendy werbunkowe i władze powiatowe, winny są o skutku rozpraw i zmian, udzielić sobie wzajemnie wiadomości; nadto zaś, winny są komendy werbunkowe uwiadomić o tem te korpusy składów (dépôt), do których stanu żołnierz należy, ażeby wszystkie owe władze według tego sprostowały swoje księgi gruntowe i protokoły, i te o ile możności równoszeźnie się z sobą zgadzały.

§. 21.

W celu rozpuszczenia żołnierzy rezerwowych ze służby, co na mocy §. 24 statutu z końcem Grudnia każdego roku w czasie pokoju bez dalszego w tej mierze zarządzenia względem tych żołnierzy nastąpić ma, którzy w tym czasie 2 pełne lata zostają

§. 16.

Gelangt ein erkrankter Reservemann in ein Militär-Spital, so ist er dort auf Grund der mitgebrachten Reservekarte zu präsentiren, die ihm verabreichte Spitals-Verpflegung gehörig zu verrechnen, die Zeit, während welcher er diese genoss, in der Reservekarte anzusetzen, und ihm die letztere beim Abgange aus dem Spitale wieder auszuhändigen.

§. 17.

Alle Verhandlungen über die nach dem §. 11 des Reserve-Statutes, wegen Erfolglassung eines Vermögens, oder wegen Schliessung einer Ehe für Reservemänner einzuholenden Bewilligungen sind durch die Werbbezirks-Commanden, in deren Bereich sie leben, zu pflegen, und die von den Regiments-, Bataillons- oder Branchen-Commandanten darüber gefassten Beschlüsse durch letztere den darum sich verwendenden Behörden mitzutheilen.

§. 18.

Stirbt ein Reservemann in seinem gewöhnlichen Aufenthaltsorte, so hat der Gemeindevorsteher den Todtenschein über ihn der vorgesetzten Behörde, diese nach Berichtigung ihres Protokolles, dem Werbbezirks-Commando, letzteres aber nach gleicher Berichtigung des Grundbuches jener Militärbehörde zuzusenden, welche nach dem §. 6 zur Evidenthaltung des Reservestandes des ganzen Körpers berufen ist. Stirbt ein solcher Mann aber während einer Reise oder Wanderung, oder in einem Militär-Spitale, so hat im ersten Falle die nach dem §. 14 zu dessen Wahrnehmung berufene Polizeibehörde und im letzteren Falle das betreffende Militär-Spitalscommando den Todtenschein und die Reservekarte desselben dem Werbbezirks-Commando, in dessen Bezirk sein gewöhnlicher Aufenthaltsort gehört, zu übersenden.

§. 19.

Wenn ein Reservemann sich unbefugt auf eine Reise oder Wanderung begeben, oder den ihm zur Reise oder Wanderung bewilligten Zeitraum überschritten hat, so ist er auszuforschen und zur Bestrafung der Militärbehörde zu übergeben. Sollte er aber nicht zu Stande gebracht werden, so ist zu sorgen, dass dieser Umstand in den Reserve-Grundbüchern und Protokollen vorgemerkt werde.

§. 20.

In allen in den §§. 15, 17, 18 und 19, dann im Schlussparagraphe dieser Instruction angeführten, so wie in den weiteren Fällen, wenn ein Reservemann nach dem §. 25 des Statutes während seiner Reserve-Verpflichtung entlassen werden muss, oder wenn derselbe nach den §§. 12 und 13 des Statutes wieder in den activen Militärdienst eintritt, haben die Werbbezirks-Commanden und die Bezirksbehörden von dem Resultate der Verhandlungen und Veränderungen sich gegenseitig sogleich in Kenntniss zu setzen, die Werbbezirks-Commanden aber ausserdem jene Depotkörper zu verständigen, in deren Stand der betreffende Mann gehört, damit gesammt diese Behörden hiernach ihre Grundbücher und Protokolle berichtigen, und diese überall gleichzeitig möglichst übereinstimmend seien.

§. 21.

Zum Behufe der nach dem §. 24 des Statutes im Frieden jährlich mit Ende December ohne weitere Anordnung vor sich gehenden Entlassung der zu dieser Zeit 2 volle Jahre im Reservestande befindlichen Männer haben die Depotkörper — bei jenen Truppen

w stanie rezerwy, winny są korpusy składów (dépôt) i bransze — przy oddziałach zaś wojska i branszach, nie mających własnych korpusów składowych — winni są komendanci oddziałów i bransz — z końcem Listopada każdego roku wystawić według formularza V dymisye, których dostarczą im w miarę potrzeby komendy wojskowe krajowe, dla wszystkich żołnierzy swego oddziału, mających prawo do dymisyi i przedłożyć takowe do potwierdzenia wraz z konsygnacyą, przesłaną im na dwa lata wprzód na mocy §. 3 niniejszej instrukcyi, końcem wcielenia do rezerwy, i potwierdzoną przez inspekcyjny komisaryat wojenny kancelaryi rachunkowej własnego oddziału, temu komisaryatowi wojennemu, któremu właśnie do inspekcyi są przydzielonemi, i po stosownem wykreśleniu dotyczących żołnierzy z ksiąg gruntowych i ternionów, przesłać te dymisye w sposobie, przepisanym w §. 11 niniejszej instrukcyi, do komend werbunkowych, które uskutecznią zanotowanie ich w księgach gruntowych, doręczenie ich do rąk żołnierzy przez władze powiatowe, lub magistraty miejskie, tudzież ściągnienie kart rezerwowych w taki sam sposób, jaki jest przepisany co do ich wręczania, i zostaną odpowiedzialnemi, iż takowe z pewnością zniszczone będą. Korpusy składowe (dépôt), komendanci oddziałów wójsk i bransz i komendy werbunkowe, równie jak władze polityczne powiatowe i przełożeni gmin, mają jak najściślejszy obowiązek uskutecznić w taki sposób przesłanie a względnie wręczenie dymisyi, ażeby każdy żołnierz występujący ze związku wojskowego, ile możności jeszcze w ciągu miesiąca Stycznia był w posiadaniu dymisyi swojej.

Formularz V.

§. 22.

Z końcem Lutego każdego roku, dokąd już uskutecznionem być musi tak uwolnienie żołnierzy, którzy już ukończyli służbę w rezerwie, jako też przeniesienie do rezerwy tych żołnierzy, którzy w poprzedzającym roku ukończyli czas służby czynnej, i to oraz we wszystkich księgach gruntowych, dokładnie w ewidencyi utrzymywane być winno; obowiązane są wszystkie władze wojskowe, powołane do utrzymywania w ewidencyi rezerwy swych własnych oddziałów wojskowych, sporządzić raport według formularza VI względem stanu całej swej rezerwy, komendy zaś werbunkowe, oprócz tego raport według formularza VII względem wszystkich żyjących w ich okręgu żołnierzy od rezerwy i równobrzmiące parya takowych podać z pewnością do 10 Marca, do ministerstwa wojny, do przełożonej komendy wojskowej krajowej i do komendantów swojich oddziałów wojskowych.

Formularz VI.

Formularz VII.

§. 23.

Równie jak ze strony wojskowej, brygady często w ciągu roku przekonywać się się winny o porządnem prowadzeniu ksiąg gruntowych u władz wojskowych im podległych i do prowadzenia owych ksiąg obowiązanych, tak też równie władze przełożone nad urzędami powiatowemi, winny są przy wysełaniu osób urzędowych powziąć przekonanie o porządnem prowadzeniu protokołów rezerwowych u władz powiatowych, zażądać od nich różnemi czasami przedłożenia takowych, zarządzić, aby były porównane z księgami gruntowemi, prowadzonemi w komendach werbunkowych, a różnice, jakie spostrzegą, natychmiast pod należyte wziąć rozstrząśnienie i sprostowanie. W podobny sposób winny są władze polityczne, których się to tyczy, czuwać nad tem, ażeby gminy do tego obowiązane, prowadziły protokoły rezerwowe w przepisanym porządku, tudzież winny są przekonać się o dokładności protokołów, żądając od czasu

und Branchen aber, welche keine eigenen Depotkörper haben — die Truppen- und Branchen-Commandanten selbst, mit Ende November jeden Jahres die ihnen nach Bedarf von den Landes-Militär-Commanden zu erfolgenden Abschiede für alle darauf gesetzlichen Anspruch habenden Männer ihrer eigenen Truppe nach Formulare V auszufertigen, sammt den ihnen nach §. 3 dieser Instruction zum Behufe der Einreihung in die Reserve 2 Jahre vorher zugekommenen, von dem respicirenden Feldkriegscommissariate der Rechnungskanzlei ihrer Truppe bestätigten Consignation demjenigen Feldkriegscommissariate zur Bestätigung vorzulegen, dem sie eben zur Respicirung zugewiesen sind, und nach gehöriger Inabgangbringung der betreffenden Mannschaft in ihren Reserve-Grundbüchern und Ternionen noch im Laufe des December diese Abschiede den Werbbezirks-Commanden in der durch den §. 11 dieser Instruction vorgeschriebenen Art zuzusenden, welche deren Vormerkung in den Grundbüchern, Zustellung durch die Bezirksbehörden oder bezüglichen Stadtmagistrate an die Mannschaft, und Einziehung der Reservekarten ganz in der für deren Aushändigung vorgeschriebenen Art zu bewirken haben und für die versicherte Vernichtung der letzteren verantwortlich bleiben. Sowohl die Depotkörper, die Truppen- und Branchen-Commandanten und die Werbbezirks-Commanden, wie die politischen Bezirksbehörden und Gemeindevorsteher werden strengstens verpflichtet, die Zusendung und bezüglich Ausfolgung der Abschiede in der Art einzurichten, dass jeder aus dem Militärverbande tretende Mann, wo möglich noch im Laufe des Monates Jänner bereits in den Besitz seines Abschiedes gelange.

Formulare V.

§. 22.

Mit Ende Februar jeden Jahres, bis wohin sowohl die Entlassung der die Reservepflicht als auch die Uebersetzung der im vorigen Jahre ihre active Dienstzeit erfüllt habenden Mannschaft in die Reserve vor sich gegangen, und in allen Grundbüchern bereits gehörig evident gestellt seyn muss, haben gesammte zur Evidenthaltung der Reserve ihres eigenen Truppenkörpers berufenen Militärbehörden über den Stand ihrer ganzen Reserve einen Rapport nach dem Formulare VI, die Werbbezirks-Commanden aber ausserdem noch über den Stand aller in ihrem Bezirke lebenden Reservemänner einen Rapport nach dem Formulare VII zu verfassen, und davon zuverlässig bis 10. März gleichlautende Parien an das Kriegsministerium, an ihr vorgesetztes Landes-Militär-Commando und an ihre Truppen-Commandanten einzureichen.

Formulare VI.

Formulare VII.

§. 23.

So wie militärischer Seits die Brigaden sich öfter im Jahre von der richtigen Führung der Grundbücher bei den ihnen unterstehenden dazu verpflichteten Militärbehörden überzeugen werden, ebenso haben die den Bezirksbehörden vorgesetzten Behörden sich bei Gelegenheit der Aussendung von Amtspersonen von der richtigen Führung der Reserve-Protokolle bei den Bezirksbehörden zu vergewissern, selbe zu verschiedenen Zeiten von den einzelnen Bezirksbehörden einzufordern, deren Vergleich mit den beim Werbbezirks-Commando geführten Grundbüchern zu veranlassen, und die hiebei etwa entdeckten Differenzen sogleich in weitere Verhandlung zu nehmen, und der Berichtigung zuzuführen. Auf ähnliche Art werden die betreffenden politischen Behörden die vorschriftmässige Führung der Reserve-Protokolle bei den hiezu verpflichteten Gemeinden zu überwachen, und durch deren zeitweise Einforderung und Vergleichung mit den eigenen Protokollen sich von deren Rich-

do czasu okazania takowych i porównywając je z protokołami własnemi, a zaś co do innych gmin, winny są powziąć przekonanie o ciągłej ewidencyi żołnierzy rezerwowych, przez wywiadywania się czynione przy sposobności choćby tylko ustnie.

§. 24.

Gdy nakazanem będzie powszechne powołanie rezerwy, wówczas komenda werbunkowa zawiadomi władze obwodowe o miejscu i dniu, w którym żołnierze od rezerwy każdej broni, należącej do ich okręgu stawić mają z kartami swemi rezerwowemi. Jeżeli zaś powołani będą wpewnej części tylko żołnierze od rezerwy pewnych oddziałów wojskowych, natenczas komendy werbunkowe winny są przesłać urzędom obwodowym, sporządzone według powiatów wykazy co do żołnierzy tem powołaniem dotkniętych. W obudwóch przypadkach zaś winny władze powiatowe po otrzymaniu zawiadomienia przez władze obwodowe, każdemu przełożonemu gminy, doręczyć sporządzony imienny wykaz żołnierzy od rezerwy powołanych, a to tym końcem, aby ogłoszenie powołania wszystkich żołnierzy od rezerwy, doszło z jak największą dokładnością, i nakażą sobie uczynić relacyę o skutku powołania.

Takich samych relacyj żądać będą wyższe władze polityczne od gmin miejskich, nie zależnych od urzędów powiatowych politycznych.

Obowiązki przełożonych gmin przy powołaniu żołnierzy od rezerwy w ogólności, są przepisane w §. 19. statutu rezerwowego, tu czyni się tylko jeszcze postanowienie co do tych żołnierzy rezerwowych, którzy czasowo, albo dla podróży, albo dla wędrówki nie są obecnymi w swojem stałem zamieszkaniu, iż ci, którzy się znajdują w granicach państwa austryackiego, uwiadomieni być mają jak najspieszniej o powołaniu przez władze powiatowe za pomocą władz policyjnych i żandarmeryi, ci zaś co się znajdują za granicą, przez władze obwodowe.

§. 25.

Tak w razie powołania powszechnego, jako też w razie powołania rezerwy pojedynczych oddziałów wojska, winni są żołnierze od rezerwy takich oddziałów, które mają własne zakłady składowe (dépôt), w powszechności stawić się w tychże, jeżeli zaś takie zakłady składowe nie znajdują się w okręgu werbunkowym ich zamieszkania, równie jak żołnierze od rezerwy wszystkich innych oddziałów wojskowych i bransz, stawić się winni, w komendzie werbunkowej swego zamieszkania; ci zaś, którzy mają paszporta lub książki wędrownicze, w najbliższej komendzie werbunkowej.

W razie ogólnego powołania rezerwy, oznaczy ministerstwo wojny, do których oddziałów i bransz przydzieleni być mają żołnierze rezerwowi z korpusów remontowych, marynarki i żandarmeryi, tudzież z korpusu policyi wojskowej, a komendy werbunkowe, do których tacy żołnierze rezerwowi się stawią, ściśle tego przepisu przestrzegać winni.

§. 26.

Gdziekolwiekbądź stawi się żołnierz od rezerwy, należy od niego odebrać kartę rezerwową, paszport lub książkę wędrowniczę, zaprezentować go i poddać pod opatrzenie lekarza wojskowego.

Jeżeli przy takowem, uznanym będzie za zdatnego do służby w dawnej broni lub branszy, należy go w razie potrzeby zaopatrzyć w mundur eraryalny i przesłać go w drodze zwykłego transportu, do zakładu składowego tego oddziału wojska, do którego należy, a przy branszach, nie mających własnych zakładów składowych, do naj-

tigkeit, dann bei den übrigen Gemeinden durch gelegenheitlich geforderte, wenn auch nur mündliche Auskünfte sich von der steten Evidenz der Reservemänner zu überzeugen haben.

§. 24.

Wenn eine allgemeine Einberufung der Reserve angeordnt wird, theilt das Werbbezirks-Commando den Kreisbehörden den Ort und Tag mit, an welchem sich die in dessen Bereich gehörigen Reservemänner jeder Waffengattung mit ihren Reservekarten zu stellen haben. Findet aber nur eine theilweise Einberufung der Reservemänner gewisser Truppenkörper Statt, so haben die Werbbezirks-Commanden über die hievon betroffenen Leute den Kreisbehörden bezirksweise verfasste Verzeichnisse zuzusenden. In beiden Fällen haben die von den Kreisbehörden verständigten Bezirksbehörden zur Erzielung einer zuverlässig vollständigen Bekanntgebung der Einberufung an alle betreffenden Reservemänner jedem Gemeindevorsteher ein namentliches Verzeichniss der einzuberufenden Reservemänner zuzufertigen, und sich von dem Erfolge der Einberufung durch sie Berichte erstatten zu lassen.

Solche Berichte haben auch die höheren politischen Behörden von den unter politische Bezirksbehörden nicht gestellten Stadtgemeinden zu verlangen.

Die Obliegenheiten der Gemeindevorsteher bei einer Einberufung von Reservemännern überhaupt, sind im §. 19 des Reserve-Statutes vorgezeichnet, und es wird hier nur noch hinsichtlich der zeitlich auf Reisen oder auf der Wanderschaft aus ihrem stabilen Aufenthaltsorte abwesenden Reservemänner festgesetzt, dass die im Inlande befindlichen mit Hilfe der Polizeibehörden und der Gensd'armerie durch die Bezirksbehörden, die im Auslande befindlichen aber durch die Kreisbehörden auf das Schleunigste von der Einberufung verständiget werden müssen.

§. 25.

Sowohl bei der allgemeinen, als bei der speciellen Einberufung der Reserve für gewisse Truppenkörper haben die Reservemänner der mit eigenen Depotanstalten betheilten Truppen, in der Regel bei diesen, wenn sich solche Depotanstalten aber im Werbbezirke ihres Aufenthaltsortes nicht befinden, so wie Reservemänner aller übrigen Truppen und Branchen bei dem Werbbezirks-Commando ihres gewöhnlichen Aufenthaltsortes, die mit Pässen oder Wanderbüchern abwesenden aber bei dem nächsten Werbbezirks-Commando einzurücken.

Bei jeder allgemeinen Einberufung der Reserve wird vom Kriegsministerium bestimmt werden, zu welchen Truppen und Branchen die Reservemänner des Beschäl- und Gestütwesens, der Marine-Körper und der Gensd'armerie, dann des Militär-Polizeiwach-Corps einzutheilen seien, und die Werbb ezirks-Commanden, bei denen solche Reservemänner einrücken, werden sich hienach genau zu achten haben.

§. 26.

Wo immer ein Reservemann einrückt, ist derselbe unter Abnahme der Reservekarte, des Passes oder Wanderbuches zu präsentiren, und der feldärztlichen Visitirung zu unterziehen.

Wird er bei dieser als zum Dienste bei seiner früheren Waffengattung oder Branche als geeignet anerkannt, so ist er sogleich im gewöhnlichen Transportwege, und nöthigen Falles mit ärarischer Montur betheilt, zur Depotanstalt der betreffenden Truppe, dann bei Branchen, die keine eigenen Depotanstalten haben, zur nächsten Abtheilung der nämlichen

bliższego oddziału tej samej branszy, która od swej władzy przełożonej zażądać ma skazówki względem przydzielenia onegoż.

Jeżeli zaś przy tem opatrzeniu lekarskiem, uznanym będzie za niezdolnego do służby w dawniejszej broni swojej lub zupełnie do służby niezdolnym okaże się, natenczas winna komenda składu lub okręgu werbunku, przedstawić go bezzwłocznie najbliższej komisyi wojskowej do superarbitryum przeznaczonej, która w przypadku, gdy nie uzna za słuszne, skasować opinię lekarza polowego i nie znajdzie żołnierza zdolnym do służby w jego dawnej broni, zaklasyfikuje go stosownie do stanu zdrowia jego, albo jako zdolnego do służby w branszy, w czasie wojny wystawionej i złożonej z pół-inwalidów, jakoto: w zarządzie mięsa, w szpitalach polowych, przy pociągach do transportu służących, w batalionie garnizonowym, lub też w razie rzeczywistej zupełnej niezdatności, jako inwalidę realnego naznaczy. Żołnierza z rezerwy, uznanego przez kosyę superarbitrującą za niezdolnego do żadnej służby wojskowej przeto za inwalidę realnego, należy, po odebraniu od niego karty rezerwowej, paszportu, lub książki jego wędrowniczej, do których zdanie komisyi superarbitrującej przy podpisaniu przez wszystkich członków komisyi zapisanem być winno, natychmiast wrócić jego dawnemu zarobkowi, a potem jak najprędzej formalnie z dymisyą od służby uwolnić.

To samo należy uczynić w razie częściowego powołania rezerwy, przy pojedynczych oddziałach wojska z tymi żołnierzami od rezerwy, którzy przez komisyę superarbitracyjną nie są wprawdzie uznani za zdatnych do służby w dawniejszym oddziale, lecz do mniejszych usług w wojsku za zdolnych są poczytani. Jeżeli zaś nakazane jest powszechne powołanie rezerwy, wówczas nawet ci żołnierze rezerwowi, którzy poczytani są za zdolnych do mniejszych posług w armii, zatrzymani i zaopatrzeni być winni, aż do dalszego rozstrzygnienia co do ich przydzielenia.

§. 27.

W razie ogólnego powołania rezerwy, winny komendy krajowe baczyć na to, ażeby w ich okręgu ustanowioną była taka liczba komisyj superarbitrujących, ażeby żołnierze od rezerwy, przeznaczeni do superarbitrium każdego okręgu werbunkowego, nie nad 5 marszów dziennych pieszo od tego miejsca byli oddaleni.

Tam gdzie koleje żelazne lub statki parowe ułatwiają komunikacyę, należy takich żołnierzy na nich transportować tam i napowrót.

Rzeczone komisye superarbitrujące, składać się będą, po za miejscem, w którem jest komenda wojskowa kraju, z 1 jenerała, 1 komisarza wojenno-polowego i 1 lekarza pułkowego, i obowiązane są przedłożyć jeszcze w dniu uskutecznionej klasyfikacyi komendzie skowej krajowej wykazy tych żołnierzy rezerwowych, którzy uznani zostali przez nie za inwalidów realnych i którzy następnie zaraz uwolnieni zostali, równie jak tych, którzy poczytani są za kwalifikowanych do mniejszych wysług w armii i przesłanymi byli na powrót do komend werbunkowych, końcem dalszego rozdzielenia; tudzież winne są udzielić wiadomości o klasyfikacyi tym korpusom składowym lub tym komendom werbunkowym, które żołnierzy do superarbitryum dostawili.

Komendy wojskowe krajowe, którym podane zostaną takie wykazy superarbitrowanych żołnierzy od rezerwy, obowiązane będą w miarę nakazów, udzielonych im z mi-

Branche abzusenden, welche wegen dessen Eintheilung von ihrer vorgesetzten Oberbehörde die Weisung einzuholen hat.

Wird ein Reservemann aber bei dieser ärztlichen Visitation zu dem Dienste bei seiner früheren Waffengattung nicht mehr geeignet, oder ganz dienstuntauglich anerkannt, so hat ihn das Depot- oder Werbbezirks-Commando ohne Aufenthalt der nächsten Militär-Superarbitrirungs-Commission vorzustellen, die, soferne sie nicht etwa den feldärztlichen Visitirungsbefund zu widerrufen, und den Mann zum Dienste bei seiner früheren Waffengattung geeignet findet, ihn nach Beschaffenheit seiner körperlichen Umstände entweder zum Dienste bei einer der im Kriege aufgestellten, aus Halbinvaliden bestehenden Branche, als: bei der Fleisch-Regie, bei Feld-Spitälern, bei dem Transport-Fuhrwesen, bei einem Garnisons-Bataillon oder aber bei wirklicher gänzlicher Untauglichkeit, als Realinvaliden classificirt. Ein solchergestalt von der Superarbitrirungs-Commission als zu keinem Militärdienste geeignet, somit realinvalide erklärter Reservemann ist unter Aushändigung seiner Reservekarte, seines Reisepasses oder Wanderbuches, in welche dieser Befund von der Superarbitrirungs-Commission selbst unter Mitfertigung gesammter Commissionsglieder einzutragen ist, sogleich wieder seinem früheren Nahrungserwerbe zurückzugeben, dann aber auch sobald als möglich mit Abschied förmlich zu entlassen.

Das Gleiche hat bei theilweiser Einziehung der Reserve für einzelne Truppenkörper mit jenen Reservemännern zu geschehen, die von der Superarbitrirungs-Commission zum Dienste bei ihrer früheren Truppe nicht, wohl aber zu minderen Armeediensten noch geeignet erkannt werden. Ist aber eine allgemeine Einberufung der Reserve angeordnet, so müssen auch die zu minderen Armeediensten noch geeignet erklärten Reservemänner bis zur weiteren Entscheidung über ihre Eintheilung beibehalten und verpflegt werden.

§. 27.

Bei allgemeiner Einberufung der Reserve haben die Landes-Militär-Commanden dafür zu sorgen, dass in ihrem Bezirke eine solche Zahl von Superarbitrirungs-Commissionen aufgestellt werde, dass die zum Superarbitrio bestimmten Reservemänner jedes Werbbezirkes nicht über 5 Tagemärsche zu Fuss dahin haben.

Wo Eisenbahnen oder Dampfschiffe die Communication erleichtern, sind derlei Leute auf diesen hin- und zurückzubefördern.

Diese Superarbitrirungs-Commissionen haben ausser dem Orte des Landes-Militär-Commando selbst aus 1 Generale, 1 Feldkriegs-Commissär und 1 Regiments-Arzte zu bestehen, und sind verpflichtet, die Listen über die von ihnen als realinvalide erkannten und somit gleich wieder entlassenen, so wie jene über die nur mehr zu minderen Armeediensten qualificirten und bis zur weiteren Eintheilung zu den Werbbezirks-Commanden zurückgeschickten Reservemänner noch am Tage der geschehenen Classification dem Landes-Militär-Commando vorzulegen, und jenen Depotkörper oder jenes Werbbezirks-Commando, welches die Leute dem Superarbitrio vorstellte, von der Classification derselben in Kenntniss zu setzen.

Die Landes-Militär-Commanden, an welche solche Superarbitrirungs-Listen von Reservemännern gelangen, werden in Gemässheit der ihnen vom Kriegsministerium inzwischen bereits über die Zahl der in ihren Bezirken zu errichtenden Feld-Spitäler, Transports-Di-

nisterstwa wojny co do liczby spitalów polowych, dywizyj transportowych lub innych pociągów, które w ich obrębie mają być urządzonemi, tudzież z uwagą na potrzebę zachodzącą w ich własnym okręgu co do podobnych zakładów, uczynić rozdział żołnierzy od rezerwy za pół-inwalidów uznanych; równie też winny udzielić tak o klasyfikacyi, jako też o owem rozdzieleniu, wiadomości względem żołnierzy za pół- i za zupełnych inwalidów uznanych, tym władzom, które na mocy §. 6, do utrzymywania w ewidencyi rezerwy każdego oddziału wojska i każdej branszy, są przeznaczone.

§. 28.

W razie rozdzielenia pół-inwalidów, lub w przypadku, gdy w skutek wyższego rozkazu na mocy §. 22 statutu rezerwowego, żołnierze zdolni do służby z własnej rezerwy, odstąpieni będą do innego oddziału wojska, władze rzeczone winny będą takowych transferować do oddziału lub branszy i nakazać, aby sprostowane były księgi gruntowe w tych komendach werbunkowych, urzędach powiatowych i gminach, w których obrębie dotychczas żyli.

§. 29.

Karty rezerwowe, paszporta i książki wędrownicze żołnierzy od rezerwy obcych powołanych do służby i zatrzymanych, przesłane będą przez ten korpus składowy, lub owę komendę werbunkową, w której zaprezentowani zostali, do urzędu, powołanego na mocy §. 6 do utrzymywania w ewidencyi swojej własnej rezerwy; zachowane zaś być winny we wszystkich korpusach składowych, dopóki się nie okaże po przywróceniu pokoju i rozpuszczeniu rezerwy, czyli te karty mają być znowu wręczone żołnierzom, którzy przy zachowaniu przepisu wskazanego w §. 12, odesłani być mają na powrót z paszportami urlopnemi do okręgów werbunkowych swego zamieszkania dawniejszego zwyczajnego, lub czy im też ma być daną dymisya, z powodu, iż ukończyli służbę rezerwową.

§. 30.

Gdy w razie powszechnego lub częściowego powołania rezerwy, upłynie termin sześciotygodniowy, naznaczony w §. 20, natenczas obowiązane są władze wojskowe, powołane do utrzymania swej rezerwy w ewidencyi, nakazać w drodze urzędowej, poszukiwanie względem tych żołnierzy, o których stawieniu do onej chwili nie otrzymali wiadomości, i złożyć o tem raport tak do przełożonej komendy wojskowej krajowej, jakoteż do ministerstwa wojny.

Bach m. p. **Csorich** m, p,

visionen oder sonstigen Bespannungen etc. zugekommenen Weisungen, sowie nach der Kenntniss des bei ähnlichen Anstalten ihres eigenen Bezirkes bestehenden Bedarfes, die Eintheilung der halbinvaliden Reservemänner anzuordnen, bei diesen aber sowohl, als bei den realinvalide erkannten Leuten die nach dem §. 6 zur Evidenthaltung der Reserve jeder Truppe und Branche bestimmten Behörden von der Classification und weiteren Eintheilung derselben in Kenntniss zu setzen haben.

§. 28.

Diese Behörden haben im Falle einer Eintheilung von Halb-Invaliden, oder wenn auf höhere Anordnung nach dem §. 22 des Reserve-Statutes, diensttaugliche Leute der eigenen Reserve zu anderen Truppen abgegeben werden müssen, selbe zur betreffenden Truppe oder Branche gehörig zu transferiren, und die Berichtigung der Grundbücher bei jenen Werbbezirks-Commanden, Bezirksbehörden und Gemeinden, in deren Bereich sie bisher lebten, einzuleiten.

§. 29.

Die Reservekarten, Reisepässe und Wanderbücher der zum Dienste einberufenen und beibehaltenen fremden Reservemänner, sind von jenem Depotkörper oder Werbbezirks-Commando, bei denen ihre Präsentirung erfolgt, der zur Evidenthaltung der eigenen Reserve nach dem §. 6 berufenen Behörde zuzusenden, bei allen Depotkörpern aber aufzubewahren, bis sich nach hergestellten friedlichen Verhältnissen und Wieder-Entlassung der Reservemänner zeigt, ob selbe den sohin wieder mit Urlaubspässen in die Werbbezirke ihres früheren ordentlichen Aufenthaltes rückzusendenden Leuten mit Beobachtung des im §. 12 vorgeschriebenen Vorganges wieder auszuhändigen, oder diesen wegen der inzwischen erfüllten Reservepflicht der Abschied zu ertheilen sei.

§. 30.

Wenn bei einer allgemeinen oder theilweisen Einberufung der Reserve der nach §. 20 des Statutes festgesetzte 6 wochentliche Termin verflossen ist, haben die mit der Evidenthaltung ihrer Reserve beauftragten Militärbehörden über jene Leute, von deren Einrücken sie bis dahin keine Notiz erhalten haben, die entsprechenden Nachforschungen im ämtlichen Wege einzuleiten, und ihrem vorgesetzten Landes-Militär-Commando, sowie dem Kriegsministerium den Rapport darüber zu erstatten.

Bach *m. p.* **Csorich** *m. p.*

FORMULARZE.

Formularien.

Formularz I.

Pułk N. N. Kompania N. N.

KONSYGNACYA ŻOŁNIERZY

którzy z końcem Grudnia 185 . kończą czynną służbę i przeniesionymi być mają do rezerwy.

Szarża	Imię i nazwisko	Urodzenia				profesya	stan	data asenterowania i awansu	konduita	gdzie się obecnie za urlopem znajduje, lub jeżeli jest w stanie miejscowym, dokąd się udać chce			Opisanie osoby	Liczba głów
		miejsce	obwód	kraj	data					miejsce	obwód	kraj		

Formulare I.

N. N. Regiment. N. N. Compagnie.

Consignation

über die mit Ende December 185 . ihre active Dienstzeit vollendende, und in die Reserve zu übersetzende Mannschaft.

Charge	Tauf- und Zuname	Geburts-				Profession	Stand	Datum der Assentirung und aller Avancements	Conduite	wo sich derselbe dermal beurlaubt befindet, oder wenn er im Loco-Stande steht, wohin er sich begeben will			Persons-Beschreibung	Zahl der Köpfe
		Ort	Kreis	Land	Datum					Ort	Kreis	Land		

Formularz II.

KSIĘGA GRUNTOWA

żołnierzy należących do stanu rezerwy kerpusu wojska N. N.

Uwaga. Ten napis, zamieszczonym będzie na księgach gyuntowych, prowadzonych w komendach werbowniczych, względem żołnierzy od rezerwy, żyjących w ich okręgu werbowniczym, lecz należących do innych oddziałów wojska lub bransz.

KSIĘGA GRUNTOWA

żołnierzy od rezerwy pułku N. N. etc. żyjących w okręgu werbowniczym pułku piechoty N. N.

Powyższy napis, dołożony być winien na każdej stronie zeszytu, prowadzonego z osobna dla każdego pułku, lub dla każdej branszy.

Formulare II.

Grundbuch

über die in den Stand der Reserve des (N. N. Truppenkörpers) gehörigen Leute.

Anmerkung. *Diese Aufschrift hat bei den Grundbüchern, welche die Werbbezirks-Commanden über die in ihrem Werbbezirke lebenden Reservemänner anderer Truppen und Branchen führen, zu lauten:*

Grundbuch

über die im Werbbezirke des N. N. Infanterie-Regimentes lebenden Reservemänner des N. N. Regimentes etc.

Diese Aufschrift ist auf der ersten Seite jedes für ein Regiment oder eine Branche separirt geführten Heftes besonders beizufügen.

Liczba	Oddział niższy, w którym żołnierz służył na końcu	Szarża	Imię i nazwisko	Urodzenia				profesya	stan
				data	miejsce	obwód	kraj		

NB. Przy drukowaniu arkuszy, przeznaczonych do użytku, należy opuścić zamieszczone tu uwagi, a na każdej stronicy arkusza, należy oprócz głowy, pociągnąć ośm równo od siebie odległych linij poprzecznych, do zamieszczenia tyluż równie żołnierzy.

UWAGI.

1. W księgach gruntowych, prowadzonych dla utrzymania w ewidencyi całego właściwego stanu rezerwy, należy liczby zamieszczonych w nich żołnierzy co rok zaczynać od 1, prowadzić je do końca w porządku arytmetycznym i odróżniać takowe dołożeniem liczby roku pod każdą z osobna w formie ułamku według lat, np. $^{1}/_{852}$.

Data wstąpienia do służby wojskowej	Winien pozostać w rezerwie aż do końca roku	Liczba tego aktu urzędowego, na mocy którego następuje przeniesienie do rezerwy	Pobytu					Sposób wystąpienia i czas	Uwaga
			miejsce i gmina	powiat	obwód	kraj	obręb werbowniczy pułku piechoty		

2. Liczbę, którą w ten sposób otrzyma żołnierz od rezerwy w księdze gruntowej swego własnego korpusu, należy wyrazić także w karcie rezerwowej, która mu będzie wystawioną na mocy §. 10 i przeniesioną będzie bez zmiany do ksiąg gruntowych, które prowadzą komendy werbownicze względem żołnierzy rezerwowych, należących do obcych oddziałów wójsk lub bransz, a żyjących w ich okręgu.

3. Wszelkie akta, na których się opiera przybytek żołnierza do jednej z tychże ksiąg gruntowych albo jaka zmiana zachodząca w jego osobie, wspomniana w §. 6. należy numerować według lat i takowe w rocznych fascykułach zachowywać tak długo, jak długo jeszcze się znajduje w rezerwie jeden z tych żołnierzy, którzy są zapisanymi w księdze gruntowej tego samego roku.

Nummer	Unter-Abtheilung, bei welcher der Mann zuletzt gedient hat	Charge	Tauf- und Zuname	Geburts-				Profession	Stand
				Datum	Ort	Kreis	Land		

NB. *Beim Drucke der zum Gebrauche bestimmten Bögen bleiben die hier beigefügten Anmerkungen weg, und es sind auf jeder der zwei Seiten eines Bogens nebst dem Kopfe acht gleichweit von einander entfernte Querlinien zum Eintragen eben so vieler Mann einzuziehen.*

Anmerkungen.

1. *In jenen Grundbüchern, welche zur Evidenzhaltung des ganzen eigenen Reservestandes geführt werden, haben die Nummern der darin eingetragenen Leute alle Jahre von 1 anzufangen, bis zum Schlusse desselben in arithmetischer Ordnung fortzulaufen, und sind durch die unter jede in Form eines Bruches beizusetzende Jahreszahl nach den Jahrgängen zu unterscheiden, z. B.* $^{1}/_{853}$.

Datum des Eintrittes in den Militärdienst	Hat in der Reserve zu bleiben bis Ende des Jahres	Nummer jenes Geschäftsstückes, auf welches die Uebersetzung in die Reserve erfolgt	Aufenthalts-					Abgangsart und Zeit	Anmerkung
			Ort und Gemeinde	Bezirk	Kreis	Land	Inf.-Regim.-Werbbezirk		

2. Jene Nummer, welche auf diese Art ein Reservemann in dem Grundbuche seines eigenen Körpers erhält, ist auch auf der von diesem nach dem §. 10 auszufertigenden Reservekarte beizusetzen, und in den Grundbüchern, welche die Werbbezirks-Commanden über die in ihrem Werbbezirke lebenden Reservemänner fremder Truppen und Branchen führen, unverändert aufzunehmen.

3. Alle Actenstücke, auf welche sich der Zuwachs eines Mannes in einem dieser Grundbücher oder eine der im §. 7 erwähnten Veränderungen mit ihm gründen, sind jahrweise zu numeriren, und in jahrweisen Fascikeln so lange aufzubewahren, als einer der im Grundbuche des nämlichen Jahres verzeichneten Männer noch in der Reserve existirt.

Formularz III.

Następujący żołnierze od rezerwy, należący do własnego stanu pułku piechoty N. N., żyją w okręgu werbowniczym

PUŁKU PIECHOTY N. N. Nro . .

Stosownie do Numeru księgi gruntowej i liczby	Szarża	Imię i nazwisko	Z obowiązkiem służenia w rezerwie do końca roku	Uwaga co do wystąpienia	Głów
1/1853	kapral	Antoni Frager	1853	uwolniony z końcem 1853	1
192/1854	gefrajter	Józef Ditser	1855	16. Marca 1854 r. przeniesiony do okręgu werbowniczego piechoty N. N. stosownie do Kons. 38 z roku 1854.	1

Formulare III.

Von den in den eigenen Stand des Infanterie-Regiments N. N. gehörigen Reservemännern leben in dem Werbbezirke des

Infanterie-Regiments N. N. Nro. . .

Laut Grundbuchs-Nummer und Jahr	Charge	Tauf- und Zuname	Mit der Reservepflicht bis Ende des Jahres	Anmerkung der Abgangsart	Köpfe
1/1853	Corporal	Anton Frager	1853	Ende 1853 entlassen	1
192/1854	Gefreiter	Joseph Ditser	1855	16. März 1854 in den Werbbezirk von N. N. Infanterie übersetzt, laut Cons. 38 v. J. 1854	1

Formularz IV.

Stan rezerwy (korpusu wojska lub branszy)
Liczba głowy w księdze gruntowej

Karta rezerwowa

Dla (szarża) (imię i nazwisko)
urodzonego w roku .... w miejscu .... w gminie
powiecie .... obwodzie .... kraju
religii .... stanu .... profesyi ....
który z 1. Styeznia roku .... wcielonym jest do stanu rezerwy (tu należy wymienić oddział wojska), **w którym obowiązanym jest pozostać, wyjąwszy, gdy powołanym zostanie do czynnej służby, aż do końca Grudnia roku .. . służywszy przedtem od** (data asenterowania) **w** (tu należy wymienić korpusy, w których żołnierz służył).

Na tego (imię i nazwisko) **obecnie żołnierza od rezerwy, który sobie na zamieszkanie obrał miejsce .... gminę**
powiat .... obwód .... w kraju
nakłada się niniejszem obowiązek, ażeby przestrzegał ściśle przepisów, zamieszczonych na odwrotnej stronicy i ażeby stawił się niezawodnie w razie powołania do czynnej służby w dniu i w miejscu, które mu będzie wyznaczonem.

(Pieczęć) **Od c. k.** (tu wyrażonym będzie tytuł tego składu (dépôt) lub innego korpusu, do którego należy wystawienie karty rezerwowej).

Dan w **dnia**

(Podpis komendanta)

(na stronnicy odwrotnej)

Nauka.

Niniejszą kartę ma żołnierz starannie zachować u siebie i wykazywać się nią osobiście przy każdej konskrypcyi.

Żołnierz od rezerwy, nie może się oddalać z miejsca pobytu wyrażonego w jego karcie rezerwowej, chyba na krótki tylko czas dla zarobku lub zwyczajnego obrotu, jeżeli mu właściwy urząd polityczny lub policyjny, nie wystawi dokumentu do podróży, potwierdzonego przez komendę werbowniczą, po uskutecznionem zanotowaniu, a w ciągu podróży lub wędrówki, winien się stawić do wszystkich urzędów policyjnych lub posterunków żandarmeryi, znajdujących się w miejscu, gdzie przez noc zostaje.

Gdy żołnierz od rezerwy wróci z podróży, winien złożyć dokument podróżny u tej władzy, która mu go wydała, od której nazad odbierze kartę rezerwową. Jeżeli nie wypełni tego przepisu, oddanym będzie władzy wojskowej do ukarania.

Żołnierz od rezerwy, podlega sądownictwu wojskowemu w sprawach karnych, w sprawach zaś cywilnych, oprócz czasu kiedy w czynnej służbie zostaje, sądom cywilnym.

Do wydania majątku, złożonego w sądach cywilnych dla żołnierza od rezerwy, i do zawarcia małżeństwa, potrzeba pozwolenia tej władzy wojskowej, którąby mu takowego udzielić miała, gdyby zostawał w służbie czynnej.

Żołnierz od rezerwy, przyjętym będzie napowrót do służby czynnej, jeżeli tego żądać będzie, a przytem zupełnie jest zdolnym do służby, musi atoli w takim przypadku przez cały czas, przez któryby jeszcze pozostać był miał w rezerwie, pozostać w służbie czynnej.

Żołnierz od rezerwy, może każdego czasu zaciągnąć się jako ochotnik, przytem służy mu wybór korpusu wojska, jeżeli do tego zdolnym jest wedle przepisów istniejących.

W razie choroby, każdy żołnierz od rezerwy, ma prawo być przyjętym do najbliższego szpitala wojskowego.

Żołnierz od rezerwy, który w razie częściowego lub powszechnego powołania bez ważnej przyczyny, zaniedba stawić się w terminie przeznaczonym, podpadnie karze należytej, a jeżeli zwłoka przechodzi 6 tygodni, uważanym będzie za zbiega wojskowego.

Formulare IV.

Reservestand des (Truppenkörpers oder Branche).
Grundbuchs-Kopf-Nummer.

Reserve - Karte

Für den *(Charge)* *(Tauf- und Zuname)*
geboren im Jahre **im Orte** **Gemeinde**
Bezirk **Kreis** **Land**
Religion **Stand** **Profession**
welcher mit 1. Jänner des Jahres **in den Reservestand des** *(hier ist wieder der Truppenkörper zu nennen)* **eingereihet wird, in welchem er, den Fall der Einberufung zum activen Dienste ausgenommen, bis Ende December des Jahres** **pflichtig bleibt, nachdem derselbe seit** *(Assent-Datum)* **bei dem** *(hier sind jene Körper, bei welchen der Mann gedient hat, anzuführen)*
gedient hat.
Diesem nunmehrigen Reservemanne *(Tauf- und Zuname)*
welcher dermal den Ort **Gemeinde**
Bezirk **Kreis** **im Lande**
zum Aufenthalte gewählt hat, wird hiedurch die Verpflichtung auferlegt, die in der rückwärts beigefügten Belehrung enthaltenen Satzungen genau zu befolgen, und sich bei erfolgender Einberufung an jenem Tage und Orte, welcher ihm dazu bestimmt wird. zur activen Dienstleistung ganz sicher zu stellen.

(Siegel.) **Vom k. k.** *(hier wird der Titel jenes Depots oder sonstigen Körpers beigefügt, welchem die Ausfertigung der Reserve-Karte zusteht).*

Gegeben zu **am**

(Unterschrift des Commandanten.)

[Rückwärts]

Belehrung.

Diese Karte hat der Mann in gehöriger Verwahrung zu behalten, und sich bei jeder Conscription damit persönlich auszuweisen.

Der Reservemann darf sich aus seinem auf der Reserve-Karte angeführten Aufenthaltsorte ausser auf kurze Zeit zum Erwerbe oder gewöhnlichen Verkehre nur dann entfernen. wenn ihm die betreffende politische oder Polizei-Behörde eine vom Werbbezirks-Commando über die geschehene Vormerkung bestätigte Reise-Urkunde ertheilt hat und er hat sich während der Reise oder Wanderschaft bei allen Polizei-Behörden und Gensd'armerie-Posten jener Orte zu melden, in denen er übernachtet.

Wenn der Reservemann von seiner Reise zurück gekehrt ist, so hat er die Reise-Urkunde bei jener Behörde abzugeben, welche ihm dieselbe erfolgt hat, dagegen von ihr die Reserve-Karte wieder zu übernehmen. Sollte er diese Anordnungen nicht befolgen, so wird er der Militärbehörde zur Bestrafung übergeben werden.

Der Reservemann untersteht in Strafsachen der Militär-Gerichtsbarkeit — in bürgerlichen Rechtssachen aber ausser der Zeit der activen Dienstleistung den Civil-Gerichten.

Zur Erfolglassung des für einen Reservemann bei den Civil-Gerichten erliegenden Vermögens, und zur Schliessung einer Ehe ist die Bewilligung jener Militärbehörde nöthig, welche ihm dieselbe zu ertheilen gehabt hätte, wenn er in activer Dienstleistung stünde.

Der Reservemann wird auf sein Begehren in den activen Diensstand zurück übernommen, wenn er vollkommen diensttauglich ist, muss jedoch in diesem Falle während der ganzen noch übrigen Zeit seiner Reserve-Verpflichtung in der activen Dienstleistung verbleiben.

Der Reservemann kann sich zu jeder Zeit als Freiwilliger reengagiren lassen, und es steht ihm dabei die Wahl des Truppenkörpers frei, in soferne er zu selbem nach den bestehenden Vorschriften geeignet ist.

Im Erkrankungsfalle hat jeder Reservemann den Anspruch, in das nächste Militär-Spital aufgenommen zu werden.

Der Reservemann, welcher bei einer speciellen oder allgemeinen Einberufung der Reserve den Einrückungs-Termin ohne giltige Ursache versäumt, wird bestraft und wenn diese Versäumniss über 6 Wochen dauert, als Deserteur behandelt.

Brzeg ozdobiony będzie godłami wojskowemi.

Formularz V.

Korpus wojska lub bransza

(herby cesarskie)

Nr Protokołu
Nr głowy

Dymisya

Kapral N. N. **urodzony w roku** .... **w miejscu** .... **powiecie** .... **obwodzie** .... **kraju** .... **okręgu werbowniczym pułku piechoty** .... **Nr.** .. **religii** .... **stanu** .... **profesyi** .... **służył** (wiernie, walecznie, zaszczytnie) **w** .... **przez** .... **lat** .... **miesięcy** ...... **dni jako szeregowiec** (gefrajter i kapral), **dalej w rezerwie przez** .... **między temi był** cztery miesiące **w służbie czynnej, w ogóle zatem przez** ..... **odbył** wyprawę wojenną ..... został w niej rannym i zaszczyconym był ..... za waleczność, której dał dowody w potyczce pod ....

(Tenże kapral **ma prawo nosić** medal srebrny za waleczność .... Klasy ....)

Uczyniwszy zupełnie zadosyć przepisanemu przez ustawę obowiązkowi noszenia broni (jak na prawego żołnierza przystoi) kapral **N. N. wypuszczonym jest niniejszem na jego własne życzenie od służby wojskowej, i oświadcza się oraz na mocy niniejszej dymisyi, iż zupełnie wolnym zostaje od wszelkiego obowiązku wojskowego jakiegobądź nazwiska.**

(Wyż wspomniony, obecnie dymisyonowany kapral, **zasługuje ze względu na** zaszczytną konduitę, **aby go jako ochotnika znowu zaciągnąć, jeżeli o to prosi i za zdatnego uznanym będzie, według obowiązujących w tej mierze przepisów.)**

(W ogólności zaleca się niniejszem powszechnie tego dobrze (wielce) **zasłużonego dymisyonowanego** kaprala N. N., **wzywa się wszystkich, ażeby mu na prożbę jego, w razie potrzeby, wszelkiej ile możności pomocy swej udzielali.)**

.... dnia .... 18 ..
(pieczęć służbowa)

Jego Ces. Król. Apostolskiej Mości,
(komendant korpusu wojska lub branszy)

(przypisek komisaryatu wojennego)

Potwierdza się wypełnienie obowiązku wojskowego z tym dodatkiem, iż wyż rzeczony żołnierz, z dniem.... ze stanu pułku ....

C. k. komisaryat wojenny ....
dnia .... 18 ..

N. N.
(Komisarz wojenny)

(pieczęć służbowa)

Die Einfassung wird mit einigen militärischen Emblemen verziert werden.

Formulare V.

Kaiserliche Wappen.

Protokoll-Nr.

Truppenkörper oder Branche.

Kopf-Nr.

A b s c h i e d.

Corporal N. N. **geboren im Jahre** . . **Ort** . . **Bezirk** . . **Kreis** . . **Land** . . **Werbbezirk des Infanterie-Regiments** . . **Nr.** . . **Religion** . . **Standes** . . **Profession, hat bei** . . **durch** . . **Jahre** . . **Monate** . . **Tage als Gemeiner**, Gefreiter und Corporal, **dann in der Reserve durch** . . **worunter** vier Monate **in Activität, im Ganzen daher durch** . . (treu, tapfer, ehrenhaft) **gedient,** (den Feldzug . . mitgemacht, während desselben eine Blessur erhalten, und ist wegen seiner im Gefechte bei . . bewiesenen Tapferkeit mit . . ausgezeichnet worden).

(**Dieser** Corporal **ist berechtiget,** die silberne Tapferkeits-Medaille . . Classe etc. zu tragen).

Nachdem Corporal **N. N. der im Gesetze vorgeschriebenen Wehrverpflichtung** (als braver Soldat) **vollkommen Genüge geleistet hat, so wird derselbe seinem eigenen Wunsche gemäss hiemit aus dem Militär-Verbande entlassen, und durch gegenwärtige Abschieds-Urkunde von jeder wie immer benannten Wehrpflicht gänzlich entlediget erklärt.**

(**Der vorbenannte, nunmehr verabschiedete** Corporal **verdient nach seiner vor**züglichen Conduite **als Freiwilliger reengagirt zu werden, falls er darum ansucht und nach den bestehenden Vorschriften hiezu geeignet ist**).

(**Ueberhaupt wird dem verabschiedeten** Corporal N. N. **hiemit die wohlverdiente Anempfehlung zu Theil und hiebei das Ersuchen ausgedrückt, demselben auf seine allenfalsige Bitte, jeden thunlichen Vorschub leisten zu wollen**).

. . . . . am . . . . . 18 . .

(Dienstsiegel).

Seiner k. k. Apostolischen Majestät
(Commandant des Truppenkörpers oder der Branche).

(Feldkriegscommissariatische Clausel).

Die Richtigkeit der hiernach erfüllten Wehrpflicht wird mit dem Beisatze bestätiget, dass dieser Mann mit . . bei dem Regimente . . ausser Stand kömmt.

K. K. Feldkriegscommissariat zu . .
am . . . . 18 . .

(Dienstsiegel).

N. N.
Feldkriegs-Commissär.

Formularz VI.

Pułk N. N.

RAPORT

o stanie własnej rezerwy z końcem Lutego ....

Nazwiska okręgów werbowniczych i krajów, w których zamieszkują żołnierze od rezerwy	feldfeblów i podobnej szarży	kapralów	gefrajtrów	szeregowych i innych	razem
Pułk piechoty Nr. 1 w Morawii					
„ „ „ „ w Czechach					
„ „ „ „ w Węgrzech					
i t. d.					
razem . .					

Sign.

Formulare VI.

N. N. Regiment.

Rapport

über den Stand der eigenen Reserve-Mannschaft mit Ende Februar . . . .

Benennung der **Werbbezirke und Länder,** in denen sich die Mannschaft aufhält.	Feldwebel und Aequiparirende	Corporale	Gefreite	Gemeine und sonstige	Zusammen
Infanterie-Regiment Nr. 1 in Mähren					
N. N. „ „ „ in Böhmen					
N. N. „ „ „ in Ungarn					
und so fort					
Zusammen .					

Sign.

Formularz VII.

Komenda okręgu werbunkowego N. N.

RAPORT

o wszystkich żołnierzach od rezerwy . . . znajdujących się z końcem Lutego w tym okręgu werbowniczym.

Oddziały i bransze do których stanu rezerwy żołnierze należą	feldfeblów i podobnej szarży	kapralów	gefrajtrów	szeregowyh i innych	Razem
Pułk piechoty N. 7. (nazwisko) . . . . Pułk piechoty N. 12. itd. każdy pułk piechoty ze swoją liczbą.					
razem piechoty . .					
Batalion strzelców Nr. 4. . . . . „ „ Nr. 16.					
razem strzelców . .					
Pułk kirasyerów Nr. 1.. . . . . „ dragonów Nr. 4.. . . . . „ ułanów Nr. 2..					
razem kawaleryi . .					
Pułk artyleryi Nr. 2.. . . . . „ „ Nr. 5..					
razem artyleryi . .					
Pułk inżenieryi Nr. 1. . . . . „ „ Nr. 2.					
razem inżenieryi . .					
Razem: z piechoty . . . . „ strzelców . . . . „ kawaleryi . . . . „ artyleryi polowej. . . . . „ inżenieryi . . . . „ korpusu pionierów i flotylli . . . . „ korpusu rakietników . . . . „ furwezów . . . . „ branszy remontowej . . . . „ branszy mundurowej . . . . „ batalionów sanitarnych . . . . „ batalionów garnizonowych . . . . „ batalionów kordonowych . . . . ze szpitalów garnizonowych. . . . . z korpusu marynarki.					
Ogółem rzeczywistego stanu armii . .					
do tego: z żandarmeryi krajowej i ze straży policyi wojskowej					
Ogół wszystkich żołnierzy od rezerwy . .					

Sign.

Formulare VII.

N. N. Werbbezirks-Commando.

Rapport

über gesammte mit Ende Februar . . . in diesem Werbbezirke effective Reserve-Mannschaft.

Truppen und **Branchen**, in deren Reserve-Stand die Mannschaft gehört	Feldwebel und Aequiparirende	Corporale	Gefreite	Gemeine und sonstige	Zusammen
Infanterie-Regiment Nr. 7 (Name) . . . . Infanterie-Regiment Nr. 12 u. s. f., alle Infanterie-Regimenter mit ihren Nummern					
Zusammen Infanterie .					
Jäger-Bataillon Nr. 4 . . . . Jäger-Bataillon Nr. 16					
Zusammen Jäger .					
Kürassier-Regiment Nr. 1 . . . . Dragoner-Regiment Nr. 4 . . . . Uhlanen-Regiment Nr. 2					
Zusammen Cavallerie .					
Artillerie-Regiment Nr. 2 . . . . Artillerie-Regiment Nr. 5					
Zusammen Artillerie .					
Genie-Regiment Nr. 1 . . . . Genie-Regiment Nr. 2					
Zusammen Genie-Truppen .					
Zusammen: Infanterie . . . . Jäger . . . . Cavallerie . . . . Feld-Artillerie . . . . Genie-Truppen . . . . Pionnier- und Flottillen-Corps . . . . Raketeur-Corps . . . . Fuhrwesen . . . . Beschäl- und Gestütwesen . . . . Monturs-Branche . . . . Sanitäts-Bataillons . . . . Garnisons-Bataillons . . . . Cordons-Bataillons . . . . Garnisons-Spitäler . . . . Marine-Körper					
Summe aus dem wirklichen Armee-Stande .					
Hiezu: Land-Gensd'armerie und Militär-Polizei-Wache					
Hauptsumme aller Reservemänner .					

Sign.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXIII.

Wydana i rozesłana: dnia 27. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 27. October 1852.

Część LXIII.

Wydana i rozesłana dnia 27. Października 1852.

207.

Traktat między Austryą i Niderlandami z d. 28. Sierpnia 1852 r.,

zawarty w przedmiocie wzajemnego wydawania zbrodniarzy.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryi; Wielki-Książę Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy. Bukowiny, górnego i dolnego Szląska; Wielki-Książę Siedmiogrodu, Margrabia Morawii; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.,

Czynimy niniejszem wiadomo wszem w obec i każdemu z osobna, komu na tem zależy:

Ponieważ przez pełnomocnika Naszego i pełnomocnika Jego Król. Mości Króla niderlandzkiego zawartą i podpisaną została w Hadze dnia 28. miesiąca Sierpnia 1852. konwencya względem wzajemnego wydawania zbrodniarzy, której treść następująca:

Tekst pierwotny.

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche

et

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas,

ayant jugé utile de régler par une convention, l'extradition de malfaiteurs, conformément à la législation des deux Pays

Przekład.

Jego Ces. Król. Mość Cesarz Austryi

tudzież

Jego Król. Mość Król Niderlandów

uznawszy za potrzebne, wzajemne wydawanie zbrodniarzy uregulować przez konwencyę, zgodną z ustawodawstwem państw obu-

LXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 27. October 1852.

207.

Staats-Vertrag zwischen Oesterreich und den Niederlanden vom 28. August 1852,

wegen gegenseitiger Auslieferung von Verbrechern.

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Venetiarum, Dalmatiae, Croatiae Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illiriae Rex; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae; superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et a Plenipotentiario Suae Majestatis Regis Belgii, Conventio de mutua maleficorum extraditione Hagae Comitum die 28. mensis Augusti anni 1852 inita et signata est tenoris sequentis:

Uebersetzung.

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich

und

Seine Majestät der König der Niederlande

haben für zweckmässig erachtet, die wechselseitige Auslieferung der Verbrecher im Ein-

respectifs, ont muni à cet effet de Leurs pleins pouvoirs savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, le Baron Antoine de Doblhoff-Dier, Commandeur de nombre de l'Ordre Royal et distingué de Charles III. d'Espagne, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire à la Cour des Pays-Bas; — et

Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, le Sieur Herman van Sonsbeeck, Chevalier de l'Ordre du Lion Neerlandais, Grand' Croix de l'Ordre de l'Etoile Polaire, de Suède, — de l' Ordre du Sauveur, de la Grèce, — de l'Ordre des Saints Maurice et Lazare, de Sardaigne, —de l'Ordre de Leopold, de Belgique, — de l'Ordre national de la Légion d'honneur, — de l' Ordre de l' Aigle rouge de Prusse, — et de l'Ordre de Charles III. d'Espagne, — Son Ministre des Affaires étrangères;

lesquels, après s' être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, sont convenus des Articles suivants:

Article 1.

Les Gouvernements Autrichien et Neerlandais s'engagent à se livrer réciproquement, à la demande de l'autre partie, à l'exception de Leurs nationaux, les individus condamnés, mis en état d'accusation, ou contre lesquels une ordonnance de poursuite, avec mandat d'arrêt, est prononcée par le juge de celui des deux Etats, qui réclame l'extradition.

Sont compris, quant à l'application de cette convention, dans la dénomination de nationaux, les étrangers, qui, selon les lois du pays auquel l'extradition est demandée, sont assimilés aux nationaux,

dwóch, nadali tym końcem pełnomocnictwa, a mianowicie;

Jego Ces. Król. Mość Cesarz Austryi nadał pełnomocnictwo baronowi Antoniemu Doblhoff-Dier, komandorowi z rzeczywistej liczby wysokiego królewskiego orderu Karola III. Hiszpanii, Swemu nadzwyczajnemu posłowi i umocowanemu ministrowi przy dworze króla niderlandzkiego; a zaś

Jego Król. Mość Król Niderlandów nadał pełnomocnictwo panu Hermanowi Sonsbeeck, kawalerowi niderlandzkiego orderu lwa, kawalerowi Wielkiego krzyża szwedzkiego orderu gwiazdy północnej, greckiego orderu Zbawiciela, sardyńskiego orderu św. Maurycego i Łazarza, belgijskiego orderu Leopolda, narodowego orderu legii honorowej, pruskiego orderu orła czerwonego i orderu Karola III. Hiszpanii; Swemu ministrowi spraw wewnętrznych;

którzy pełnomocnicy, po wzajemnem sobie udzieleniu pełnomocnictw swoich, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł 1.

Rządy austryacki i niderlandzki, obowiązują się wydawać sobie wzajemnie na żądanie strony dotyczącej — z wyjątkiem swych poddanych własnych — takie osoby, które przez sędziego państwa, żądającego wydania, albo już są zasądzonemi, albo postawionemi w stanie zaskarżenia, albo przeciw którym sędzia nakazał poszukiwanie na drodze karnej na mocy rozkazu aresztowania.

Pod nazwiskiem własnych poddanych, rozumieć należy, przy zastosowaniu niniejszej konwencyi, tych także cudzoziemców, którzy na mocy ustaw tego kraju, do którego zaniesiono żądanie wydania, postawieni

klange mit der Gesetzgebung der beiden Staaten durch eine Uebereinkunft zu regeln, und haben zu diesem Ende mit Ihren Vollmachten versehen; und zwar

Seine Majestät der Kaiser von Oesterreich

den Freiherrn Anton von Doblhoff-Dier, Commandeur aus der effectiven Zahl des hohen königlichen Ordens Carl III. von Spanien, Allerhöchst Ihren ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister am königlich-niederländischen Hofe, und

Seine Majestät der König der Niederlande

den Herrn Hermann van Sonsbeeck, Ritter des niederländischen Löwen-Ordens, Grosskreuz des schwedischen Polarstern-Ordens, des griechischen Erlöser-Ordens, des sardinischen Ordens der heiligen Mauritius und Lazarus, des belgischen Leopold-Ordens, des National-Ordens der Ehrenlegion, des preussischen rothen Adler-Ordens und des Ordens Carl III. von Spanien, Allerhöchst Ihren Minister der auswärtigen Angelegenheiten;

welche Bevollmächtigte nach gegenseitiger Mittheilung ihrer Vollmachten über folgende Artikel übereingekommen sind:

Artikel 1.

Die österreichische und niederländische Regierung verpflichten sich, einander auf Ersuchen des anderen Theiles — mit Ausnahme ihrer eigenen Staats-Angehörigen — jene Individuen wechselseitig auszuliefern, die von dem Richter des die Auslieferung ansprechenden Staates entweder verurtheilt, oder in Anklagestand versetzt sind, oder gegen welche von demselben eine strafgerichtliche Verfolgung mit Verhaftbefehl angeordnet worden ist.

Unter der Benennung von eigenen Staats-Angehörigen sind, was die Anwendung dieser Convention betrifft, auch diejenigen Ausländer einbegriffen, welche nach den Gesetzen des Landes, an welches das Auslieferungs-Ersuchen ergangen ist, den Einheimischen gleichge-

ainsi que les étrangers qui se sont établis dans le pays, et après s'être mariés à une femme du pays, ont un ou plusieurs enfants de ce mariage nés dans le pays.

Article 2.

L'extradition n'aura lieu que pourles crimes ou délits suivants:

1. Homicide volontaire, y compris assassinat, empoisonnement, parricide, infanticide;

2. viol;

3. incendie;

4. faux en écriture publique et privée, y compris la contrefaçon ou falsification de billets de banque, de papier-monnaie et d'effets publics;

5. fabrication de fausse monnaie, altération de monnaie et émission, avec connaissance, de monnaie fausse;

6. faux témoignage;

7. vol, commis avec violance ou d'autres circonstances aggravavantes, escroquerie, concussion, corruption de fonctionnaires publics, soustraction ou détournement, commis par des dépositaires ou comptables publics;

8. banqueroute frauduleuse.

Cette extradition n'aura lieu, que lorsque le crime ou délit aura été commis sur le territoire de l'Etat, par lequel la demande d'extradition est faite, à l'exception des crimes et délits, mentionnés sous les Nos 4 et 5 ci-dessus, pour lesquels l'extradition peut être réclamée en tout cas par l'Etat contre les lois duquel le crime ou délit aura été commis, pourvu quil ne'

są na równi z krajowcami, tudzież tych cudzoziemców, którzy osiedli w kraju i mają jedno lub więcej dzieci w kraju zrodzonych z małżonki krajowej.

Artykuł 2.

Wydawanie rozciągać się będzie tylko na następujące zbrodnie lub wykroczenia:

1) Zabójstwo rozmyślne (morderstwo), licząc w to skrytobójstwo, otrucie, morderstwo na rodzicach i dzieciach;

2) zgwałcenie niewiasty;

3) podpalenie;

4) sfałszowanie dokumentów publicznych i prywatnych, licząc w to podrabianie lub fałszowanie not bankowych, pieniędzy papierowych i papierów kredytu publicznego;

5) wybijanie fałszywych monet i fałszowanie monet i wiadome wydawanie fałszywych monet;

6) fałszywe świadectwo sądowe i fałszywa przysięga sądowa:

7) kradzież, popełniona gwałtem lub pod innemi okolicznościami uciążającemi, oszustwo, wymuszanie podarunków ze strony urzędników publicznych, przekupstwo onychże, lub przeniewierzenie ze strony urzędników publicznych depozytowych i rachunkowych.

8) bankructwo oszustne.

Wydanie wtedy tylko miejsce mieć będzie, jeżeli zbrodnia lub przestępstwo popełnionem zostało w obrębie tego państwa, które żąda wydania, wyjąwszy zbrodnie i przestępstwa pod 4) i 5) wyrażone; względem których w każdym razie to państwo wydania żądać może, przeciw którego ustawom zbrodnia lub przestępstwo popełnionem zostało; wyłączając ten przypadek,

stellt sind, sowie jene Ausländer, welche sich im Lande niedergelassen und aus einer Ehe mit einer Eingebornen ein oder mehrere im Lande geborne Kinder haben.

Artikel 2.

Die Auslieferung wird nur für folgende Verbrechen oder Vergehen stattfinden:

1. Absichtliche Tödtung (Mord) mit Inbegriff des Meuchelmordes, der Vergiftung, des Elternmordes und des Kindesmordes;

2. Nothzucht;

3. Brandlegung;

4. Verfälschung von öffentlichen und Privat-Urkunden, mit Inbegriff der Nachmachung oder Verfälschung von Banknoten, Papiergeld und öffentlichen Creditspapieren;

4. Falschmünzerei, Münzverfälschung und wissentliche Ausgabe falscher Münze;

6. falsches gerichtliches Zeugniss und falscher gerichtlicher Eid;

7. Diebstahl, verübt mit Gewalt oder unter anderen erschwerenden Umständen, Betrug, Erpressung von Seite öffentlicher Beamten, Bestechung derselben, Unterschlagung oder Veruntreuung durch öffentliche Depositen- und Rechnungs-Beamte;

8. betrügerischer Bankrott.

Diese Auslieferung wird nur dann stattfinden, wenn das Verbrechen oder das Vergehen auf dem Gebiete desjenigen Staates, welcher die Auslieferung verlangt, begangen wurde, mit Ausnahme der oben unter 4. und 5. erwähnten Verbrechen und Vergehen, für welche in jedem Falle derjenige Staat die Auslieferung ansprechen kann, gegen dessen Gesetze das Verbrechen oder das Vergehen verübt wurde; vorausgesetzt, dass eine dieser gesetzwidri-

soit pas commis sur le territoire de l'Etat auquel l'extradition est demandée.

jeżeli która z owych czynności nieprawnych nie była popełnioną w obrębie tego państwa, od którego wydanie jest żądanem.

Article 3.

L'extradition n'aura pas lieu, lorsque la demande en sera motivée par le même crime ou délit, pour lequel l'individu réclamé subit ou a déjà subi la peine, dans le pays auquel l'extradition est demandée.

Si l'individu réclamé est poursuivi, ou se trouve détenu, pour un autre crime ou délit, commis contre les lois du pays, auquel l'extradition est demandée, son extradition sera differée jusqu'à ce qu'il soit acquitté ou absous, ou qu'il ait subi sa peine. Il en est de même lorsque l'individu réclamé est détenu pour dettes, en vertu d'une condamnation, antérieure à la demande d'extradition.

Artykuł 3.

Wydanie nie będzie mieć miejsca, jeżeli żądanie onegoż ma za powód tę samę zbrodnię lub to samo wykroczenie, za które osoba, której wydanie jest żądanem, albo właśnie cierpi, albo już odcierpiała karę w tym kraju, od którego wydanie jest żądanem.

Jeżeli osoba reklamowana, jest poszukiwaną lub aresztowaną z powodu innej zbrodni lub innego wykroczenia, popełnionego przeciw ustawom kraju, od którego wydanie jest żądanem, wydanie jej będzie odwleczone aż do chwili, w której albo zostanie uwolnioną, albo za niewinną uznaną, albo odbędzie karę swoję. To samo będzie mieć miejsce, jeżeli osoba reklamowana, jest osadzoną w areszcie za długi na mocy zasądzenia, poprzedzającego żądanie wydania.

Article 4.

L'extradition ne pourra avoir lieu, si la prescription de l'action ou de la peine est acquise d'après les lois du pays, auquel l'extradition est demandée.

Artykuł 4.

Wydanie nie będzie mogło mieć miejsca, jeżeli nastąpiło przedawnienie zaskarżenia lub kary, według ustaw tego kraju, od którego wydanie jest żądanem.

Article 5.

L'extradition sera demandée par la voie diplomatique et ne sera accordée que sur la production de l'original, ou d'une expédition authentique du jugement, ou de l'arrêt de condamnation ou de mise en accusation, ou de l'ordonnance de poursuite avec mandat d'arrêt, délivrée dans les for-

Artykuł 5.

Wydanie żądanem będzie w drodze dyplomatycznej. dozwolonem zostanie tylko wtenczas, jeżeli będzie okazanym oryginał lub odpis wierzytelny wyroku, którym orzeczone zostało zasądzenie, albo postawienie w stan zaskarżenia, lub uchwały poszukiwania karnego z nakazem aresztowania,

gen Handlungen nicht auf dem Gebiete des Staates, der um die Auslieferung ersucht wird, begangen worden sei.

Artikel 3.

Die Auslieferung findet nicht Statt, wenn das Begehren um dieselbe durch das nämliche Verbrechen oder Vergehen begründet ist, für welches das zurückgeforderte Individuum, in dem Lande, das um die Auslieferung angegangen wird, eine Strafe aussteht oder schon ausgestanden hat.

Wenn das zurückgeforderte Individuum wegen eines anderen Verbrechens oder Vergehens gegen die Gesetze des um die Auslieferung ersuchten Landes verfolgt wird oder verhaftet ist, so wird dessen Auslieferung verschoben, bis es entweder entlassen oder freigesprochen ist, oder bis es seine Strafe ausgestanden hat. Dieses ist auch der Fall, wenn das zurückgeforderte Individuum in Folge einer dem Auslieferungs-Ansuchen vorangegangenen Verurtheilung wegen Schulden verhaftet ist.

Artikel 4.

Die Auslieferung wird nicht stattfinden können, wenn die Verjährung der Anklage oder der Strafe nach den Gesetzen des Landes, an welches das Auslieferungsbegehren gestellt wird, eingetreten ist.

Artikel 5.

Die Auslieferung wird auf diplomatischem Wege verlangt, und nur bewilliget gegen Vorlage des Originales oder einer beglaubigten Abschrift des Erkenntnisses, wodurch die Verurtheilung oder Versetzung in den Anklagestand ausgesprochen wird, oder des mit Verhaftsbefehl erfolgten Beschlusses der strafgerichtlichen Verfolgung, welche richterliche Ver-

mes prescrites par la législation du Gouvernement qui fait la demande, et exprimant le crime ou délit, dont il s'agit, et la disposition pénale, qui lui est applicable.

Article 6.

Les frais d'arrestation, d'entretien et de transport de l'individu, dont l'extradition aura été accordée, resteront á la charge de chacun des deux Etats, dans les limites de leurs territoires repsectifs.

Les frais de transport par le territoire des Etats intermédiaires seront à la charge de l'Etat réclamant.

Au cas où le transport per merserait jugé préférable, l'individu à extrader sera conduit au port que désignera l'agent diplomatique ou consulaire, accrédité par le Gouvernement réclamant, aux frais duquel il sera embarqué.

Article 7.

Lorsque dans la poursuite d'une affaire pénale, un des Gouvernements jugera nécessaire l'audition de témoins, domiciliés dans l'autre Etat, une commission rogatoire sera envoyée à cet effet par la voie diplomatique, et il y sera donné suite, en observant les lois du pays, où les témoins seront invités à comparaître.

Les Gouvernements respectifs renoncent de part et d'autre à toute réclamation, par rapport à la restitution des frais, qui en resulteront.

Article 8.

Si, dans une cause pénale, la comparution personnelle d'un témoin l'dans autre

które to sądowe rozporządzenia, wystawione być winny w formach przepisanych ustawami kraju, żądającego wydania, i w których wyrażona być musi zbrodnia lub wykroczenie, o które rzecz idzie, równie też kara, mająca być na to rozciągniętą.

Artykuł 6.

Koszta aresztowania, utrzymania i dalszego transportu osoby, której wydanie dozwolone zostało, ponosić będzie każde z państw obudwóch, w granicach swojich krajów.

Koszta transportu przez kraje między obudwoma państwami leżące, ponosić będzie rząd, żądający wydania.

W razie, gdy transport morzem uznany będzie za stosowniejszy, osoba wydaną być mająca, dostawioną będzie do tego portu. który oznaczy ajent dyplomatyczny lub konzularny państwa, żądającego wydania, którego kosztem także transport morzem się odbędzie.

Artykuł 7.

Jeżeli w ciągu śledztwa na drodze karnej, jeden z obudwóch rządów uznaje potrzebę wysłuchania świadków, zamieszkałych w drugiem państwie, będzie tego żądać w drodze dyplomatycznej przez rekwizycyę sądową, któremu żądaniu zadosyć uczynić należy przy zachowaniu ustaw tego kraju, w którym świadek słuchanym być ma.

Rządy, których się to tycze, zrzekają się wzajemnie wszelkiego żądania zwrotu kosztów, z tego powodu wynikających.

Artykuł 8.

Jeżeli w ciągu śledztwa na drodze karnej potrzebnem jest osobiste stawienie się

fügungen aber in den durch die Gesetzgebung des die Auslieferung verlangenden Staates vorgeschriebenen Formen ausgefertiget seyn müssen, und worin sowohl das Verbrechen oder Vergehen, um das es sich handelt, als auch die Strafbestimmung angegeben erscheint, die darauf anwendbar ist.

Artikel 6.

Die Kosten der Verhaftung, des Unterhaltes und der Weiterbeförderung des Individuums, dessen Auslieferung bewilliget wurde, fallen jedem der beiden Staaten, innerhalb der Gränzen ihrer betreffenden Gebiete, zur Last.

Die Kosten der Weiterbeförderung durch das Gebiet der Zwischenstaaten sind von dem die Auslieferung begehrenden Staate zu tragen.

Für den Fall, dass die Beförderung zur See für zweckmässiger erachtet würde, wird das auszuliefernde Individuum zu jenem Hafen abgestellt, den der von dem ansuchenden Staate, auf dessen Kosten auch die Einschiffung geschieht, beglaubigte diplomatische oder Consular-Agent bezeichnen wird.

Artikel 7.

Wenn im Verlaufe einer strafgerichtlichen Verhandlung eine der beiden Regierungen die Abhörung von Zeugen, die in dem anderen Staate ansässig sind, für nothwendig erachtet, so ist diess mittelst eines gerichtlichen Ersuchschreibens im diplomatischen Wege zu begehren, und dieses Begehren unter Beobachtung der Gesetze, wo der Zeuge zu vernehmen ist, in Ausführung zu bringen.

Die betreffenden Regierungen entsagen beiderseits jedem Anspruche auf Rückersatz der hieraus erwachsenden Kosten.

Artikel 8.

Wenn in einer strafgerichtlichen Verhandlung das persönliche Erscheinen eines Zeu-

pays est nécessaire ou désirée, son Gouvernement l'engagera à se rendre à l'invitation, qui lui sera faite, et. en cas de consentement, il lui sera accordé des frais de voyage et de séjour, d'aprés les tarifs et réglements en vigueur dans le pays, où l'audition devra avoir lieu.

Article 9.

Lorsque dans une cause pénale, la confrontation de criminels, détenus dans l'autre Etat, ou bien la communication de pièces de conviction ou de documents, se trouvant entre les mains des autorités de l'autre pays, sera jugée utile ou nécessaire, la demande en sera faite par la voie diplomatique, et l'on y donnera suite, en tant qu' il n' y ait pas de considérations spéciales qui s'y opposent, et sous l'obligation de renvoyer les criminels et les pièces.

Les Gouvernements respectifs renoncent de part et d'autre, à toute réclamation de frais, résultant du transport et du renvoi des criminels à confronter dans les limites de leurs territoires et de l'envoi et de la restitution des pièces et documents.

Article 10.

Toutes les pièces et documents à échanger en vertu de cette convention, peuvent être rédigés, selon la convenance des parties, ou en français ou en neerlandais ou en allemand (en caractères latins).

Article 11.

Par les stipulations ci-dessus, il est adhéré aux lois des deux pays, qui ont ou auront pour objet de régler la marche réguliére de l'extradition.

świadka w drugim kraju; wówczas rząd jego własny upomni go, aby uczynił zadosyć wezwaniu, a jeżeli się do tego skłoni, wynagrodzone mu będą koszta podróży i utrzymania stosownie do taryf i ustaw tego kraju, w którym wysłuchanie świadka ma nastąpić.

Artykuł 9.

Jeżeli w ciągu śledztwa na drodze karnej uważaną będzie za pożyteczną lub potrzebną konfrontacya zbrodniarzy, uwięzionych w drugiem państwie, albo też zakomunikowanie dowodów i dokumentów, znajdujących się w ręku władz drugiego kraju; żądanie w tej mierze uczynionem będzie na drodze dyplomatycznej i stanie mu się zadosyć, jeżeli szczególne okoliczności nie stoją w drodze, i za przyjęciem obowiązku, iż zbrodniarze i pisma na powrót odesłanemi zostaną.

Obadwa rządy zrzekają się wzajemnie zwrotu kosztów, wynikających tak z transportu i odesłania zbrodniarzy, konfrontować się mających, w granicach swojich krajów, jako też urosłych z przesełania i zwrotu pism i dokumentów.

Artykuł 10.

Wszelkie pisma i dokumenta, mające być zamienionemi na mocy niniejszej konwencyi, mogą według upodobania stron kontraktujących być sporządzonemi w języku francuzkim, niderlandzkim lub niemieckim (pismem łacińskiem).

Artykuł 11.

Przy powyższych szczegółach, stosować się należy do ustaw obudwóch krajów, przez które regularny tok wydawania urządzonym będzie.

gen in dem anderen Lande nothwendig oder wünschenswerth ist, so wird ihn seine Regierung auffordern, der an ihn ergangenen Einladung Folge zu leisten, und im Zustimmungsfalle werden ihm die Reise- und Aufenthaltskosten nach den im Lande, wo die Abhörung Platz zu greifen hat, bestehenden Tarifen und gesetzlichen Bestimmungen vergütet.

Artikel 9.

Wenn bei einer strafgerichtlichen Verhandlung die Confrontation von Verbrechern, die in dem anderen Staate in Haft gehalten sind, oder aber die Mittheilung von Beweisstücken oder Urkunden, die sich in den Händen der Behörden des anderen Landes befinden, für nützlich oder nothwendig erachtet werden, so wird das diessfällige Ersuchen auf diplomatischem Wege gestellt, und demselben Folge gegeben werden, wenn nicht besondere Rücksichten dagegen streiten und unter der Verpflichtung, die Verbrecher und Schriftstücke zurückzuschicken.

Die beiden Regierungen verzichten gegenseitig auf den Ersatz derjenigen Kosten, welche sowohl durch die Fortschaffung und Zurücksendung der zu confrontirenden Verbrecher, innerhalb der Gränzen ihrer Gebiete, als auch durch die Einsendung und Zurückstellung der Schriftstücke und Urkunden verursacht wurden.

Artikel 10.

Alle, Kraft dieser Uebereinkunft auszuwechselnden Schriftstücke und Urkunden können nach Belieben der contrahirenden Theile, entweder französisch, niederländisch oder deutsch (mit lateinischer Schrift) abgefasst werden.

Artikel 11.

Durch die oben erwähnten Verabredungen wird sich jenen Gesetzen beider Länder gefügt, welche die Festsetzung des regelmässigen Ganges der Auslieferung zum Gegenstande haben, oder haben werden.

Article 12.

La présente Convention ne sera exécutoire que 20 jours après sa publication dans les formes prescrites par les lois des deux Pays.

Elle continuera à être en vigueur jusqu'à six mois après qu'elle aura été dénoncée de la part de l'un des deux Gouvernements.

Elle sera ratifiée, et les ratifications en seront échangées dans le délai de six semaines ou plutôt, si faire se peut.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs l'ont signée et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à la Haye, le vingt-huitième jour du mois d'Août de l'an de grâce mil-huit-cent-cinquante-deux.

(L. S.) **Doblhoff** m. p. (L. S.) **Sonsbeeck** m. p.

Artykuł 12.

Niniejsza konwencya zyska moc prawa dopiero w dniach 20 po ogłoszeniu onejże w formach, przepisanych ustawami obudwóch krajów.

Zatrzyma także moc prawa przez przeciąg sześciu miesięcy po wypowiedzeniu uczynionem ze strony jednego z obudwóch rządów.

Zostanie ratyfikowana, a ratyfikacye zamienione będą w ciągu sześciu tygodni lub o ile możności jeszcze wcześniej.

W dowód czego pełnomocnicy stron obudwóch podpisali konwencyę niniejszą i wycisnęli na niej pieczęcie swoje.

Działo się w Hadze d. 28. Sierpnia w roku Pańskim tysiąc ośmset pięćdziesiątym drugim.

(L. S.) **Doblhoff** m. p. (L, S.) **Sonsbeeck** m. p.

My po przejrzeniu i rozważeniu artykułów niniejszej konwencyi, uznajemy takowe wszystkie i każdy z osobna za przyjęte i potwierdzone, i oświadczamy, przyrzekając słowem Naszem cesarsko królewskiem, iż wszystko cokolwiek w nich jest zawartem, ściśle wykonywać nakażemy.

Na dowód i dla większej wiary, podpisaliśmy własną ręką niniejszy dokument ratyfikacyjny i kazaliśmy takowy stwierdzić przez wyciśnięcie na nim Naszej c. k. pieczęci.

Dan w Naszem cesarskiem mieście Wiedniu dnia 9. miesiąca Września roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Za rozkazem Jego Cesarsko-Królewskiej Apostolskiej Mości,

J. Vesque de Püttlingen m. p.

Cesarsko-Królewski radzca nadworny i ministeryalny.

Artikel 12.

Die gegenwärtige Uebereinkunft wird erst 20 Tage nach ihrer in den durch die Gesetze beider Länder vorgeschriebenen Formen erfolgten Kundmachung in Kraft treten.

So wird ihre Wirksamkeit durch sechs Monate nach der von einer der beiden Regierungen erfolgten Aufkündigung fortbehalten.

Sie wird ratificirt und die Ratificationen in dem Zeitraume von 6 Wochen, oder wo möglich früher, ausgewechselt werden.

Urkund dessen haben die beiderseitigen Bevollmächtigten dieselbe unterzeichnet, und ihre Siegel beigedrückt.

So geschehen im Haag am 28. August im Jahre des Heiles Eintausend achthundert zwei und fünfzig.

(L. S.) **Doblhoff** *m. p.* *(L. S.)* **v. Sonsbeeck** *m. p.*

Nos visis et perpensis Conventionis hujus articulis illos omnes et singulos ratos hisce confirmatosque habere profitemur ac declaramus, verbo Nostro Caesareo-Regio adpromittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo-Regio appresso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali Urbe Nostra Vienna, die 9. mensis Septembris anno millesimo octingentesimo quinquagesimo secundo, Regnorum Nostrorum quarto.

Franciscus Josephus *m. p.*

(L. S.)

Comes a Buol-Schauenstein *m. p.*

Ad mandatum Sac. Caes. et Reg. Apostolicae Majestatis proprium:

J. Vesque de Püttlingen *m. p.,*

C. R. Consiliarius aulicus et ministerialis.

208.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 18. Paździer. 1852,

którem się obwieszcza początek działalności nowych c. k. sądów prowizorycznych w Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem.

Z dniem 1. Listopada r. b. poczyna się w Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem działalność c. k. prowizorycznych sądów w sprawach cywilnych i karnych, z którym oraz dniem ustaje działalność dotychczasowych sądów cywilnych i karnych.

Krauss m. p.

209.

Rozporządzenie najwyższej władzy policyjnej z d. 20. Paździer. 1852,

dotyczące zakazu dziennika, wychodzącego w Berlinie pod nazwiskiem: „Gazeta Budelmeyera."

Najwyższa władza policyjna zakazuje w całym obrębie państwa, dziennik wychodzący w Berlinie pod redakcyą Doktora Cohnfeld, pod tytułem: Gazeta Budelmeyera, — z powodu kierunku ciągle gorszącego tak pod względem politycznym, jakoteż obyczajowym.

Kempen m. p. FML.

208.

Erlass des Justizministeriums vom 18. October 1852,

womit der Beginn der Wirksamkeit der neuen provisorischen Gerichte im Grossfürstenthume Siebenbürgen bekannt gemacht wird.

Mit 1. November d. J. werden die provisorischen Gerichte in Civil- und Strafsachen im Grossfürstenthume Siebenbürgen ihre Wirksamkeit beginnen, und von diesem Tage an hat die Wirksamkeit der bis jetzt bestandenen Civil- und Strafgerichte aufzuhören.

Krauss m. p.

209.

Verordnung der Obersten Polizei-Behörde vom 20. October 1852,

betreffend das Verbot der in Berlin erscheinenden Zeitschrift: „Budelmeyer-Zeitung".

Die Oberste Polizei-Behörde findet die unter der Redaction des Dr. Cohnfeld in Berlin erscheinende Zeitschrift: „Budelmeyer-Zeitung" wegen ihrer beharrlich verfolgten, in politischer und sittlicher Beziehung anstössigen Richtung für den ganzen Umfang des Reiches zu verbieten.

Kempen m. p., F. M. L.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXIV.

Wydana i rozesłana: dnia 30. Października 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 30. October 1852.

Część LXIV.

Wydana i rozesłana dnia 30. Października 1852.

210.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 11. Paździer. 1852,

którem obwieszczoną zostaje organizacya władz sądowych kolegialnych w Dalmacyi.

Najwyższem postanowieniem z dnia 14. Września r. b., raczył Najjaśniejszy Pan Jego Cesarsko-Królewska Apostolska Mość, zatwierdzić następujące rozporządzenie względem organizacyi władz sądowych kolegialnych w Dalmacyi, polecając zarazem przeprowadzenie onejże ministrowi sprawiedliwości w porozumieniu z ministrami spraw wewnętrznych i finansów, o ile idzie o przedmioty, onychże przytem dotyczące.

Krauss m. p.

Dodatek do Nru 210.

NAJWYŻSZE POSTANOWIENIA O ORGANIZACYI SĄDÓW

w królestwie Dalmacyi.

(Ustanowione Najwyższą rezolucyą z dnia 14. Września 1852 r.)

I. Podział trybunałów (tribunali).

§. 1.

W królestwie Dalmacyi ustanowione zostają: jeden wyższy sąd krajowy *(tribunale d'Appello)* i cztery trybunały pierwszej instancyi *(tribunali di prima instanza)*.

Przy każdym trybunale pierwszej instancyi, sprawuje jeden radzca z potrzebnem ku temu personale pomocniczem, pod nazwiskiem pretury miejskiej *(pretura urbana)*, czynności tejże dla pewnego okręgu przekazane.

§. 2.

Wyższy sąd krajowy ma urzędową siedzibę swoję w Zadrze; trybunały pierwszej instancyi urzędują w Zadrze, Spalato, Raguza i Cattaro.

§. 3.

A. Okrąg wyższego sądu krajowego, obejmuje okręgi owych czterech trybunałów pierwszej instancyi.

Okrąg każdego trybunału pierwszej instancyi, rozciąga się na teraźniejszy obwód tego samego nazwiska. Okrąg pretury miejskiej rozciąga się na ten powiat, który dotąd przekazanym jest jako bezpośredni okrąg cywilno-sądowy, każdemu z dotychczasowych sądów kolegialnych w Zadrze, Spalato, Saguza i Cattaro.

Zmiany okręgów tych, obwieszczone będą osobnemi rozporządzeniami.

LXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 30. October 1852.

210.

Erlass des Justizministers vom 11. October 1852,

womit die Organisirung der Collegial-Gerichtsbehörden Dalmatiens bekannt gemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 14. September d. J. die nachstehende Verordnung zur Organisirung der Collegial-Gerichtsbehörden in Dalmatien zu genehmigen, und mit der Durchführung derselben den Justizminister im Einverständnisse mit den Ministern des Innern und der Finanzen rücksichtlich der dieselben betreffenden Gegenstände zu beauftragen geruht.

Krauss *m. p.*

Beilage zu Nr. 210.

Allerhöchste Bestimmungen über die Gerichts-Verfassung für das Königreich Dalmatien.

(Festgesetzt mit Allerhöchster Entschliessung vom 14. September 1852.)

I. Eintheilung der Gerichtshöfe (Tribunali).

§. 1.

Im Königreiche Dalmatien werden ein Oberlandesgericht (Tribunale d' Appello) *und vier Gerichtshöfe erster Instanz* (Tribunali di prima istanza) *errichtet.*

Bei jedem Gerichtshofe erster Instanz versieht ein Rath mit dem nöthigen Hilfspersonale unter der Benennung „Stadtprätur" (Pretura urbana) *die der letzteren zugewiesenen Verrichtungen für einen bestimmten Sprengel.*

§. 2.

Das Oberlandesgericht hat seinen Sitz in Zara, *die Gerichtshöfe erster Instanz haben denselben in* Zara, Spalato, Ragusa *und* Cattaro.

§. 3.

Der Sprengel des Oberlandesgerichtes begreift die Sprengel der vier Gerichtshöfe erster Instanz. A.

Der Sprengel eines jeden Gerichtshofes erster Instanz erstreckt sich über den dermaligen Kreis gleichen Namens. Als Stadtprätur begreift ihr Sprengel nur den Bezirk, welcher jedem der jetzt bestehenden Collegialgerichte von Zara, Spalato, Ragnsa *und* Cattaro *als unmittelbarer Civil-Gerichtssprengel bisher zugewiesen ist.*

Abänderungen dieser Sprengel werden durch besondere Verordnungen bekannt gemacht werden.

II. Stan urzędników płacy.

A. Przy wyższym sądzie krajowym.

§. 4.

B. Na czele wyższego sądu krajowego, stoi prezydent.

Wyższy sąd krajowy, składać się będzie z potrzebnej liczby radzców, sekretarzy radnych do sporządzania ekspedycyj i prowadzenia protokołów radnych; tudzież z jednego przełożonego nad urzędami pomocniczemi, z adjunkta onegoż, z oficyałów i sług.

§. 5.

Dla całego obrębu wyższego sądu krajowego, mianowani będą auskultanci, którzy otrzymują adjutum po trzysta złotych reńskich. Ci mogą przez wyższy sąd krajowy w miarę potrzeby, każdemu sądowi w obrębie onegoż, przekazanemi być do czynności służbowych. za zwróceniem kosztów podróży.

§. 6.

Oprócz tych, mianowani być mogą nadto jeszcze auskultanci bezpłatni, których liczba atoliż nie będzie przenosić jednej trzeciej auskultantów adjutum pobierających.

B. O trybunałach pierwszej instancyi.

§. 7.

Trybunały pierwszej instancyi, stoją pod sterem jednego prezydenta lub prezesa.

Takowe otrzymają potrzebną liczbę radzców, sekretarzy radnych i adjunktów sądowych, z których przedostatni najwłaściwiej przeznaczeni są do sporządzenia ekspedycyj i prowadzenia protokołów radnych, ostatni zaś oprócz tego jeszcze do podrzędnej służby konceptowej tak przy samym trybunale pierwszej instancyi, jak przy preturach miejskich; nadto zaopatrzonemi będą w przełożonych nad urzędami pomocniczemi, w oficyałów, akcesystów, wykonawców sądowych (woźnych) i sług, dozorców i strażników więziennych.

Sekretarzy radnych i adjunktów sądowych, może prezydent w miarę potrzeby użyć jako głosujących przy rozprawach ostatecznych w sprawach karnych.

§. 8.

Pretury miejskie, kierowane będą przez jednego radcę trybunału pierwszej instancyi, którego prezydent do tego przeznaczy.

Tenże radzca sprawować będzie urząd pojedynczego sędziego, przy pomocy adjunktów sądowych i auskultantów. których mu prezydent przekaże.

Podobnie wyznaczy prezydent potrzebnę liczbę oficyałów, akcesystów, woźnych, sług i strażników więziennych do czynności służbowych przy preturze miejskiej.

Dozór nad więzieniem pretury miejskiej, jeżeli takowe odłączonem jest od więzienia trybunału, poruczony będzie jednemu z strażników więziennych, który podług zdania przełożonego. najwięcej godnym jest zaufania.

§. 9.

Do pomocy w czynnościach pisarskich, mogą, za zezwoleniem wyższego sądu krajowego, przyjętymi być dyurniści, na dzienną płacę przepisaną. To samo też rozumie się o służbie wykonawców sądowych, sług i strażników więziennych.

II. Beamten- und Besoldungsstand.

A. Bei dem Oberlandesgerichte.

§. 4.

Dem Oberlandesgerichte steht ein Präsident vor. B.

Dasselbe wird mit der erforderlichen Anzahl von Räthen, Raths-Secretären zur Entwerfung der Ausfertigungen und Führung der Rathsprotokolle, einem Vorsteher der Hilfsämter, Adjuncten desselben, Officialen und Dienern besetzt.

§. 5.

Für den ganzen Sprengel des Oberlandesgerichtes werden Auscultanten ernannt, welche das Adjutum von je 300 Gulden erhalten. Sie können von dem Oberlandesgerichte nach Bedürfniss jedem Gerichte seines Bezirkes gegen Vergütung der Reisekosten zur Dienstleistung zugewiesen werden.

§. 6.

Nebst denselben können noch unentgeltliche Auscultanten ernannt werden, deren Zahl jedoch ein Drittheil der mit dem Adjutum Betheilten nicht übersteigen darf.

B. Bei den Gerichtshöfen erster Instanz.

§. 7.

Die Gerichtshöfe erster Instanz werden von einem Präsidenten oder Präses geleitet.

Sie erhalten die nöthige Anzahl von Räthen, von Raths-Secretären und Gerichts-Adjuncten, wovon die Ersteren zunächst zur Entwerfung der Ausfertigungen und zur Führung der Rathsprotokolle, die letzteren nebstdem zum untergeordneten Conceptsdienste beim Gerichtshofe erster Instanz selbst und bei den Stadtpräturen bestimmt sind, von Vorstehern der Hilfsämter, Officialen, Accessisten, Gerichtsvollziehern und Dienern, von Kerkermeistern und Gefangenaufsehern.

Die Raths-Secretäre und Gerichts-Adjuncten können von den Präsidenten nach Bedürfniss als Stimmführer bei den Schlussverhandlungen in Strafsachen verwendet werden.

§. 8.

Die Stadtpräturen werden je von einem Rathe des Gerichtshofes erster Instanz, welchen der Präsident des Gerichtes bestimmt, geleitet.

Er handelt das Amt des Einzelrichters mit Hilfe von Gerichts-Adjuncten und Auscultanten, welche ihm der Präsident zuweiset. Ebenso hat der Präsident die erforderliche Anzahl von Officialen, Accessisten, Gerichtsvollziehern, Dienern und Gefangenwärtern zur Dienstleistung bei der Stadtprätur abzuordnen.

Die Aufsicht über die Gefängnisse der Stadtprätur, wenn sie von jenen des Gerichtshofes gesondert sind, wird dem verlässlichsten Gefangenwärter nach dem Ermessen des Vorstehers derselben übertragen.

§. 9.

Zur Aushilfe im Schreibgeschäfte können Diurnisten mit den vorschriftmässigen Taggeldern über Bewilligung des Oberlandesgerichtes aufgenommen werden. Diess gilt auch von dem Dienste der Gerichtsvollzieher, der Diener und der Gefangenwärter.

§. 10.

Dla całego okręgu wyższego sądu krajowego, ustanowiony będzie kat, do wykonywania zachodzących kar śmierci. Tenże otrzyma pauszale *(assegno fisso)* dla pomocnika w razie potrzeby.

§. 11.

Następujący urzędnicy przy trybunałach pierwszej instancyi, zostają w każdej kategoryi między sobą w stanie konkretalnym i postępują w tymże podług lat służby do wyższych stopni płacy, jako to: radzcy, i adjunkci sądowi; tak też i wykonawcy sądowi.

C. Stan urzędników i płacy czterech trybunałów pierwszej instancyi, zawarty jest w tabeli *C.*

III. Postanowienia w peryodzie przechodniej.

§. 12.

Aż do chwili zaprowadzenia nowej normy jurysdykcyjnej, ustawy postępowania karnego i organicznej ustawy dla władz sądowych, mają władze sądowe stosować się do istniejących ustaw i przepisów.

§. 13.

Z początkiem działalności nowych trybunałów pierwszej instancyi, tudzież pretur miejskich przy takowych, przechodzi sądownictwo w przestępstwach policyjnych do prefektur miejskich dla okręgu, w sprawach cywilnych im przekazanego. Pretury polityczne, które sądownictwo rzeczone dotąd wykonują w okręgu wymienionym, winny będą oddać preturom miejskim, w chwili wyż wspomnionej, nietylko śledztwa u nich wiszące, lecz też i osoby obwinione, w areszcie zostające.

IV. Postanowienia ogólne.

§. 14.

Dla każdego sądu, wyznaczonem jest pauszale kancelaryjne, na dostarczenie potrzeb kancelaryjnych do pauszale należących, na opał i oświetlenie.

§. 15.

W podróżach służbowych wewnątrz okręgu sądu, otrzymują urzędnicy i słudzy przy trybunałach pierwszej instancyi, pewne wyznaczone dyurne i milowe, które w podróżach służbowych obowiązkowych, przez eraryum, w podróżach zaś prywatnych, przez strony opędzane będą.

Partykularya, składane być winny aż do dalszego rozporządzenia, według przepisu dekretu kamery nadwornej z dnia 3. Marca 1847 r. L. 7334, i przesełane być winny co do podróż służbowych obowiązkowych, co miesiąc prezydentowi wyższego sądu krajowego. Aż do cyfrowego onychże sprawdzenia, dozwolone być mogą stosowne zaliczki na kwoty obrachowane.

W podróżach służbowych zewnątrz okręgu sądu, pobierać będą takowi równie jak urzędnicy wyższego sądu krajowego, w całym okręgu wyższego sądu krajowego normalne dyety i należytości podróżowe, aż do dalszego w tej mierze rozporządzenia.

§. 10.

Für den gesammten Sprengel des Oberlandesgerichtes wird ein Scharfrichter zur Vollziehung der vorkommenden Todesstrafen bestellt. Er erhält einen Pauschalbetrag (assegno fisso) *für den erforderlichen Gehilfen.*

§. 11.

Folgende Beamte der Gerichtshöfe erster Instanz stehen in jeder Kategorie untereinander in einem Concretal-Status, und rücken in solcher nach ihrem Dienstalter in die höheren Gehaltsstufen vor, und zwar: die Räthe, die Gerichts-Adjuncten, die Gerichts-Vollzieher.

Der Beamten- und Besoldungsstand der vier Gerichtshöfe erster Instanz ist in der Tabelle C *enthalten.* C.

III. Bestimmungen für die Uebergangsperiode.

§. 12.

Bis zur Einführung einer neuen Jurisdictions-Norm, einer Strafprocess-Ordnung und eines organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen haben sich diese nach den bestehenden Gesetzen und Vorschriften zu benehmen.

§. 13.

Mit dem Beginne der Wirksamkeit der neuen Gerichtshöfe erster Instanz und der Stadtpräturen bei denselben geht die Gerichtsbarkeit über die Polizei-Uebertretungen an die Stadtpräturen für den ihnen in Civilsachen zugewiesenen Sprengel über. Die politischen Präturen, welche bisher die Gerichtsbarkeit hierüber in dem gedachten Sprengel ausüben, haben mit dem gedachten Zeitpuncte die anhängigen Untersuchungen und die in Haft befindlichen Beschuldigten an die Stadtpräturen abzutreten.

IV. Allgemeine Bestimmungen.

§. 14.

Für jedes Gericht wird zur Anschaffung der zur Pauschalbehandlung geeigneten Kanzlei-Erfordernisse, der Beheizung und Beleuchtung ein Kanzlei-Pauschale festgesetzt.

§. 15.

Für Dienstreisen im Gerichtsbezirke erhalten die Beamten und Diener der Gerichtshöfe erster Instanz bestimmte Tag- und Meilengelder, welche bei officiosen Reisen vom Aerar, bei Reisen in Parteisachen von den Parteien vergütet werden.

Die Particularien sind bis auf weitere Verfügung nach Vorschrift des Hofkammer-Decretes vom 3. März 1847, Z. 7334, zu legen, und bei officiosen Dienstreisen dem Oberlandesgerichts-Präsidenten monatlich einzusenden. Bis zur rechnungsmässigen Richtigstellung derselben sind angemessene Vorschüsse auf die verrechneten Beträge zu gewähren.

Bei Dienstreisen ausserhalb des Gerichts-Sprengels haben dieselben, sowie die Beamten des Oberlandesgerichtes, im ganzen Oberlandesgerichts-Sprengel die normalmässigen Diäten und Reisegebühren bis auf weitere Bestimmung zu beziehen.

A.

Podział sądów.

Władza sądowa	Okrąg	Area	Ludność	Uwagi.
Wyższy sąd krajowy Zadra,	Okręgi czterech sądów krajowych: Zadra, Spalato, Ragusa i Cattaro	$222\frac{2970}{10000}$	418.684	
Sąd krajowy Zadra,	Obwód Zadra	$96\frac{6922}{10000}$	153.452	
jako pretura miejska	Gminy podatkowe: Pontadura, Brevilacqua, Peterzane, Nona, Verchè, Rasanze, Radovin, Poglizza, Vissozane, Dracevaz, Briscevo wraz z Grue, Polesnik, Snovare, Castelvenier, Slivnizza, Possedaria, Islam latino i Rupsgl, Islam greco, Novegradi, Pridraga, Smilcich, Pontebianche, Soline, Poglie, Verona, Dielo, Bocagnazzo, Murvizza, Smocovich, Borgo Erizzo, Bibigno, Zemonico, Scabergne, Gallovaz, San Cassiano, Sestrugn, Uglian, Lucoran, S. Eufemia, Pogliana, Oltre, Calle, Cuclizza, Dragove, Birbigno, Sauro, Lucca, Sman, Sale, Rava, Eso ponentale, Eso scirocale, Sdrelaz, Bagno, Dobropogliana, Neviane, Pasman, Teon, Vergada, Gorizza, Rastane, Torrette i Kremcine, SS. Filippo Giacomo, Zara vecchia, Pacostiane, Zara .	$19\frac{8386}{10000}$	35.587	
Sąd krajowy Spalato,	Obwód Spalato	$90\frac{8280}{10000}$	176.572	
jako pretura miejska	Gminy podatkowe: Castelvitturi, Castelcambio, Castel Abbaddessa, Castel Suzuraz, Koinsco, Clissa, Dugopoglie, Cotlenizze, Salona, Spalato, Mravinze, Cucine, Xernovizza, Sitno, Srignine, Sasso, Stobrez, Postrana, Gesenizze, Slatine, Villa Grohote, Villa inferiore, Villa media, Villa superiore . .	5[illegible]	23.514	
Sąd krajowy Raguza,	Obwód Ragusa	23[illegible]	53.858	
jako pretura miejska	Gminy podatkowe: Luka, S. Giorgio, Mezzo, Calamotta, Mravignaz, Marcevo, Barsecine, Cannosa, Clissevo, Gromaica, Gliubaz, Valdinoce, Malfi, Ossonich, Petrovosello, Mokoschizza, Obuglino, Prievor, Rosgiatto, S. Stefano, Komolaz, Ciajkovich, Knesgizza, Gionchetto, Gravosa, Borgo-pille wraz z Plozze i Bossanka, Ragusa, Bergato superiore, Bergato inferiore, Grabovaz, Martinovici, Makoscie, Celopezi, Cibaccia, Buici, Petraccia, Brascina, Savreghè, Soline, Plat, Maicovi inferiore, Maicovi superiore, Dubravizza.	$3\frac{3818}{10000}$	17.871	
Sąd krajowy Cattaro,	Obwód Cattaro	11[illegible]	34.802	
jako pretura miejska	Gminy podatkowe: Crivoscie superiore, Crivoscie inferiore, Ubli, Morigno, Ledenizza superiore, Ledenizza inferiore, Risano, Sterp, Castagnizza, Giurich, Perasto, Orahovaz, Dobrota, Stolivo, Lastua inferiore, Lastua superiore, Teodo, Perzagno, Molla, Lepetane, Bogdassich, Mercevaz, Covaz, Scagliari, Cattaro, Spigliari, Portorose, Mercovi, Zaberje, Crassich, Babunzi, Radovanich, Bergulli, Gossich, Radovich, Nicovich, Millovich, Boghissich, Giurassevich, Liescevich, Dub, Suttuara, Nagliesich, Vranovich, Pellinova, Sissich, Prieradi, Pobergie, Glavaticich, Gubassi, Zagora, Crimovizze, Viagnevo, Glavati, Kovazi, Gorovich, Lastua i Prievor .	$7\frac{2786}{10000}$	23.345	

A.

Gerichts-Eintheilung.

Gerichtsbehörde	Sprengel	Flächenraum	Bevölkerung	Bemerkungen
Oberlandesgericht Zara	*Die Sprengel der vier Landesgerichte von* Zara, Spalato, Ragusa *und* Cattaro	$222\frac{2970}{10000}$	418.684	
Landesgericht Zara, *als Stadtprätur*	*Der Kreis von* Zara	$96\frac{6933}{10000}$	153.452	
	Die Steuergemeinden: Pontadura, Brevilacqua, Peterzane, Nona, Verchè, Rasanze, Radovin, Poglizza, Vissozane, Dracevaz, Briscevo *mit* Grue, Polesnik, Suovare, Castelvenier, Slivnizza, Possedaria, Islam latino *und* Rupagl, Islam greco, Novegradi, Pridraga, Smilcich, Pontebianche, Soline, Peglie, Verona, Diclo, Bocagnazzo, Murvizza, Smocovich, Borgo Erizzo, B bigne, Zemonico, Scabergne, Gallovaz, San Cassiano, Sestrugn, Uglian, Lucoran, S. Eufemia, Pogliana, Oltre, Calle, Cuclizza, Dragove, Birbigno, Sauro, Lucca, Sman, Sale, Rava, Eso ponentale, Eso sciroccale, Sdrelaz, Bagno, Dobropogliana, Neviane, Pasman, Teon, Vergada, Gorizza, Rastane, Torrette *und* Kremcine, SS. Filippo Giacomo, Zara vecchia, Pacostiane, Zara	$19\frac{[illegible]}{10000}$	35.587	
Landesgericht Spalato, *als Stadtprätur*	*Der Kreis* Spalato	$90\frac{8236}{10000}$	176.572	
	Die Steuergemeinden: Castelvitturi, Castelcambio, Castel Abbadessa, Castel Snzuraz, Koinsco, Clissa, Dugopeglie, Collenizze, Salona, Spalato, Mravinze, Cucine, Xernovizza, Sitno, Srignine, Sasso, Stobrez, Postrana, Gesenizze, Slatine, Villa Grohote, Villa inferiore, Villa media, Villa superiore . .	$5\frac{8658}{100000}$	23.514	
Landesgericht Ragusa, *als Stadtprätur*	*Der Kreis* Ragusa	$23\frac{7330}{10000}$	53.858	
	Die Steuergemeinden: Luka, S. Giorgio, Mezzo, Calamotta, Mravignaz, Marcevo, Barsecine, Cannosa, Clissevo, Gromaica, Gliubaz, Valdinoce, Malfi, Ossonich, Petrovosello, Mokoschizza, Obuglino, Prievor, Rosgiatto, S. Stefano, Komolaz, Ciajkovich, Knesgizza, Gionchetto, Gravosa, Borgo-pille *mit* Plozze *und* Bossanka, Ragusa, Bergato superiore, Bergato inferiore, G abovaz, Martinovici, Makoscie, Celopezi, Cibaccia, Buici, Petraccia, Brascina, Savreghè, Soline, Plat, Maicovi inferiore, Maicovi superiore, Dubravizza	$3\frac{8618}{100000}$	17.871	
Landesgericht Cattaro, *als Stadtprätur*	*Der Kreis* Cattaro	$11\frac{[illegible]}{10000}$	34.802	
	Die Steuergemeinden: Crivoscie superiore, Crivoscie inferiore, Ubli, Morigno, Ledenizza superiore, Ledenizza inferiore, Risano, Sterp, Castagnizza, Giurich, Perasto, Orahovaz, Dobrota, Stolivo, Lastua inferiore, Lastua superiore, Teodo, Perzagno, Mulla, Lepetane, Bogdassich, Mercevaz, Covaz, Scagliari, Cattaro, Sp glia i, Portorose, Mercovi, Zaberje, Crassich, Batunzi, Radovanich, Bergulli, Gossich, Radovich, Nicovich, Millovich, Boghissich, Giurassevich, Liescevich, Dob. Suttuara, Naglievich, Vranovich, Pellinova, Sissich, Pierani, Pobergie, Glavaticich, Gubassi, Zagora, Crimovizze, Visgnevo, Glavati, Kovazi, Gorovich, Lastua *und* Prievor	$7\frac{3706}{100000}$	22.345	

B.

Stan personalu i płacy

wyższego sądu krajowego Zadra w królestwie Dalmacyi.

Liczba osób	Kategorya służbowa	Płace		Klasa dyet	Uwaga.
		pojedynczo	razem		
1	Prezydent	5000	5000	IV.	
7	radzców, a to 1 à	2500	14500	VI.	
	6 à	2000			
2	sekretarzy radnych, a to 1 à	900	1700	VIII.	
	1 à	800			
25	auskultantów, a to 20 à	300	6000	XII.	
	5 bezpłatnych				
1	przełożony urzędów pomocniczych . . .	900	900	VIII.	
1	adjunkt	800	800	IX.	
4	oficyałów, a to 1 à.	700	2400	X.	
	2 à.	600			
	1 à.	500			
2	sług radnych, a to 1 à	350	650		
	1 à.	300			
1	sługa kancelaryjny	250	250		Ubiór urzędowy.
1	pomocnik sługi.	216	216		
45	Razem		32416		Jeżeliby potrzeba niezbędnie wymagała ustanowienia odźwiernego, wówczas nastąpić ma w tej mierze przedstawienie osobne, należycie uzasadnione.

B.

Personal- und Besoldungs - Stand

des Oberlandesgerichtes zu Zara im Königreiche Dalmatien.

Zahl der Individuen	Dienstes - Eigenschaft	Gehalte		Diäten-Classe	Anmerkung
		Einzeln	Zusammen		
1	Präsident	5.000	5.000	IV.	
7	Räthe, und zwar 1 à	2.500	14.500	VI.	
	6 à	2.000			
2	Raths-Secretäre, und zwar 1 à	900	1.700	VIII.	
	1 à	800			
25	Auscultanten, und zwar 20 à	300	6.000	XII.	
	5 unentgeltlich				
1	Vorsteher der Hilfsämter	900	900	VIII.	
1	Adjunct	800	800	IX.	
4	Officiale, und zwar 1 à	700	2.400	X.	
	2 à	600			
	1 à	500			
2	Rathsdiener, und zwar 1 à	350	650		
	1 à	300			
1	Kanzleidiener	250	250		Amtskleid.
1	Dienersgehilfe	216	216		
45	Zusammen		32.416		In soferne die Bestellung eines Portiers unumgänglich nothwendig wäre, ist dieselbe unter gehöriger Begründung abgesondert in Antrag zu bringen.

C.

Stan personalu i płacy

trybunałów pierwszej instancyi w królestwie Dalmacyi.

Liczba osób	Kategorya służbowa	Płace		Trybunały pierwszej instancyi				Klasa dyet	Uwaga.
		pojedynczo	razem	Zadra	Spalato	Ragusa	Cattaro		
1	Prezydent	3000	3000	1	.	.	.	V.	Radcy przy wszystkich trybunałach pierwszej instancyi w obudwóch kategoryach tworzą między sobą stan konkretalny i posuwają się w swej kategoryi podług lat służby do wyższej płacy. To samo rozumie się o adjunktach sądowych, o przełożonych nad urzędami pomocniczemi i o wykonawcach sądowych.
3	Prezesów, a to 1 à.	2500	6500	.	1	1	1	VI.	
	2 à.	2000							
4	radzców sądu krajowego, a to 2 à	1800	6800	8	6	3	3	VII.	
	2 à	1600							
16	radzców sądu obwod., a to 8 à	1400	20800					VIII.	
	8 à	1200							
4	sekretarzy radnych, a to 1 à	900	3100	1	.	.	.	IX.	
	1 à	800		.	1	.	.		
	2 à	700		.	.	1	1		
15	adjunktów sądowych, a to 7 à	600	8200	5	4	3	3	X.	
	8 à	500							
4	przełożonych nad urzędami pomocniczemi, a to 1 à	800	2800	1	.	.	.	IX.	
	2 à	700		.	1	1	.		
	1 a	600		.	.	.	1		
1	adjunkt à	600	600	1	.	.	.	X.	
10	oficyałów à	450	4500	8	7	3	3	XI.	
11	akcesystów à	400	4400					XII.	
9	wykonawców sądow., a to 4 à	300	2450	3	3	2	1	.	
	5 à	250							
4	dozorców więzienn., a to 1 à	400	1450	1	.	.	.	XII.	
	3 à	350		.	1	1	1		
14	strażników więziennych à . .	250	3500	5	4	3	2	.	Ubiór urzędowy.
4	sług urzędowych à	200	800	1	1	1	1	.	
1	kat, oprócz wolnego pomieszkania lub stosownego wynagrodzenia	400	500	1	1	.	.	.	
	pauszale dla pomocnika . . .	100							
101	Razem		69400	36	29	19	17		

C.

Personal- und Besoldungs-Stand
der Gerichtshöfe erster Instanz im Königreiche Dalmatien.

Zahl der Individuen	Dienstes-Eigenschaft	Gehalte		Gerichtshöfe erster Instanz				Diäten-Classe	Anmerkung
		Einzeln	Zusammen	Zara	Spalato	Ragusa	Cattaro		
1	Präsident	3.000	3.000	1	.	.	.	V.	Die Räthe aller Gerichtshöfe erster Instanz für jede der beiden Kategorien stehen untereinander in einem Concretal-Status, und rücken innerhalb ihrer Kategorie nach ihrem Dienstalter in die höhere Gehaltsstufe vor. Diess gilt auch von den Gerichts-Adjuncten, Vorstehern der Hilfsämter und Gerichtsvollziehern.
3	Präses. und zwar 1 à . . .	2.500	6.500	.	1	1	1	VI.	
	2 à . . .	2.000							
4	Landesgerichts-Räthe, und zwar 2 à	1.800	6.800					VII.	
	2 à	1.600		8	6	3	3		
16	Kreisgerichts-Räthe, und zwar 8 à	1.400	20.800					VIII.	
	8 à	1.200							
4	Raths-Secretäre, und zwar 1 à	900	3.100	1	.	.	.	IX.	
	1 à	800		.	1	.	.		
	2 à	700		.	.	1	1		
15	Gerichts-Adjuncten, und zwar 7 à	600	8.200	5	4	3	3	X.	
	8 à	500							
4	Vorsteher der Hilfsämter, und zwar 1 à	800	2.800	1	.	.	.	IX.	
	2 à	700		.	1	1	.		
	1 à	600		.	.	.	1		
1	Adjunct à	600	600	1	.	.	.	X.	
10	Officiale à	450	4.500	8	7	3	3	XI.	
11	Accessisten à	400	4.400					XII.	
9	Gerichtsvollzieher, und zwar 4 à	300	2.450	3	3	2	1	.	
	5 à	250							
4	Kerkermeister, und zwar 1 à	400	1.450	1	.	.	.	XII.	
	3 à	350		.	1	1	1		
14	Gefangen-Aufseher à	250	3.500	5	4	3	2	.	Amtskleid.
4	Amtsdiener à	200	800	1	1	1	1	.	
1	Scharfrichter, nebst freier Wohnung oder einer angemessenen Vergütung . .	400	500	1	.	.	.	.	
	ein Pauschale für den Gehilfen	100							
101	Zusammen . .	. . .	69.400	36	29	19	17		

211.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 14. Października 1852,

obowiązujące w królestwie Lombardzko-Weneckiem;

mocą którego, w porozumieniu z ministerstwem sprawiedliwości, podaje się objaśnienie o wymierzeniu należytości od wyroków co do przywrócenia do dawnego stanu i od wyroków przedstanowczych (interlokutów).

Wedle pozycyi taryf. 103. I. A. i B. ustawy o należytościach z dnia 9. Lutego i 2. Sierpnia, jeżeli wartość przedmiotu spornego nie przenosi kwoty złotych reńskich 200, nie zachodzi żadna różnica między wyrokami w sprawie głównej a wyrokami wpadkowemi, między wyrokami warunkowemi a bezwarunkowemi, pierwszemi a powtórnemi instancyi pierwszej, w sporze jednym a tym samym. Ztąd więc wypływa, iż wyrkio co do żądanego przywrócenia do dawnego stanu, z powodu nowo-wynalezionych dokumentów, bez różnicy, czy przywrócenia żądano przeciw wyrokowi w rzeczy głównej, czy też w rzeczy wpadkowej, tudzież wyroki przedstanowcze, jeżeli wartość przedmiotu spornego, nie przenosi ilości złotych reńskich 200, należytościom podlegają według pozycyi taryfowej 103. I. A. i B.

Jeżeli wartość sporu przenosi ilość złotych reńskich 200, wówczas wyroki co do przywrócenia do dawnego stanu, z powodu nowo-wynalezionych dokumentów, tudzież wyroki przedstanowcze, — w skutek ustawy bowiem podlega tylko wyrok ostateczny prawomocny, należytości, — wedle poz. taryf. 104 *d)*, nie są przedmiotem opłaty. Wyroki co do żądanego przywrócenia do dawnego stanu, z powodu zaniedbanego terminu peremtorycznego, należą do wyroków w sporach wpadkowych, i jako takowe zawsze podlegają należytościom (ob. poz. taryf. 103. I. A. B. C.).

Baumgartner m. p.

212.

Rozporządzenie ministerstwa finansów i handlu z d. 14. Październ. 1852,

na mocy którego, woda z kwiecia pomarańczowego, wporządkowaną zostaje między artykuły lekarskie i parfumowe ślachetne.

C. k. ministerstwa finansów i handlu, we wzajemnem porozumieniem uznają za stosowne, wodę z kwiatu pomarańczowego *(aqua naphae)* wporządkować między artykuły lekarskie i parfumowe ślachetne do pozycyi 43 *a)* powszechnej taryfy celnej austryackiej.

Niniejsze rozporządzenie wejdzie w wykonanie w urzędach celnych z tym dniem, w którym dojdzie ich dotyczące zawiadomienie przez władzę przełożoną.

Baumgartner m. p.

211.

Erlass des Finanzministeriums vom 14. October 1852,

wirksam für alle Kronländer,

womit, im Einverständnisse mit dem Justizministerium, über die Gebührenbemessung von Urtheilen auf Wiedereinsetzung in den vorigen Stand und von Bei-Urtheilen die Belehrung erlassen wird.

Nach der Tarifpost 103, I. A und B, der Gebührengesetze vom 9. Februar und 2. August 1850 ist, wenn der Werth des Streitgegenstandes den Betrag von 200 Gulden nicht überschreitet, zwischen Urtheilen in der Hauptsache und über einen Incidenzpunct, zwischen bedingten und unbedingten, ersten und wiederholten Erkenntnissen erster Instanz in derselben Streitsache ein Unterschied nicht zulässig. Hieraus folgt, dass Erkenntnisse über die angesuchte Wiedereinsetzung in den vorigen Stand, wegen neu aufgefundener Behelfe, es mag die Wiedereinsetzung gegen ein Urtheil in der Hauptsache oder über einen Incidenzpunct angesucht worden seyn, dann die Bei-Urtheile, falls der Werth des Streitgegenstandes den Betrag von 200 Gulden nicht überschreitet, der Tarifpost 103, I. A und B, unterliegen.

Ueberschreitet der Werth des Streitgegenstandes den Betrag von 200 Gulden, so sind die Urtheile auf die Wiedereinsetzung in den vorigen Stand wegen neu aufgefundener Behelfe und die Bei-Urtheile, da das Gesetz nur das rechtskräftige End-Urtheil einer Gebühr unterwirft, nach der Tarifpost 104, d) kein Gegenstand einer Abgabe. Erkenntnisse über die angesuchte Wiedereinsetzung in den vorigen Stand wegen versäumter Fallfrist gehören unter die Erkenntnisse über einen Incidenzstreit und sind immer gebührenpflichtig. (S. Tarifpost 103, I. A, B, C.)

Baumgartner *m. p.*

212.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 14. October 1852,

womit Pomeranzenblüthen-Wasser im Zolltarife unter die edlen Arzenei- und Parfümerie-Stoffe eingereiht wird.

Die Ministerien der Finanzen und des Handels haben im gegenseitigen Einverständnisse Pomeranzenblüthen-Wasser (aqua naphae) *unter die edlen Arzenei- und Parfümerie-Stoffe, Post 43,* a) *des allgemeinen österreichischen Zolltarifes einzureihen befunden.*

Gegenwärtige Verfügung tritt bei den Zollämtern von dem Tage angefangen in Wirksamkeit, an dem ihnen die betreffende Verständigung von Seite der vorgesetzten Behörde zukommt.

Baumgartner *m. p.*

213.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 22. Października 1852,

moc mające dla wszystkich krajów wspólnego związku celnego;

którem dozwala się sprowadzać sól dygietującą z zagranicy za cłem zniżonem na 5 krajcarów od cetnara, także i do produkcyi ałunu.

W porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu, dozwala się niniejszem sprowadzać sól dygiestującą z zagranicy także i do produkcyi ałunu za cłem zniżonem na pięć krajcarów od cetnara *Sporco*, za pozwoleniem władzy finansowej krajowej i z przestrzeganiem warunków, przez tęż w każdym poszczególnym razie ustanowionych.

Baumgartner m. p.

214.

Rozporządzenie ministerst. spraw wewnętrznych z d. 26. Paździer. 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, w których ma moc prowizoryczna ustawa z dnia 17. Marca 1840 r. Nr. 170 dzien. pr. państ.;

którem się ogłasza, iż czynności, które wedle §§. 74. 79 i 80 prowizorycznej ustawy gminnej z dnia 17. Marca 1849, z wyjątkiem nakładów na podatki pośrednie, 20-ty procent tychże przewyższających, w §. 79 wspomnionych, i z wyjątkiem operacyj kredytowych, w §. 80 namienionych,-zostawione zostały regulacyi przez ustawę krajową, tymczasem zawisłemi się czynią od zezwolenia namiestników.

Najwyższem postanowieniem z dnia 24 Października 1852, raczył Najjaśniejszy Pan, Jego Ces. Król. Mość rozporządzić, iż tymczasem, zanim wydane zostaną w przyszłości nowe ustawy gminne, te czynności, które wedle §§fów 74, 79 i 80 prowizorycznej ustawy gminnej z dnia 17. Marca 1849, zostawione są regulacyi przez ustawę krajową, z wyjątkiem nakładów na podatki pośrednie 20ty procent przewyższających, w §fie 79 wspomnionych, niemniej z wyjątkiem operacyj kredytowych, w §fie 80 namienionych, które rozstrzygane będą przez ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem finansów, zawisłemi zostają li tylko od zezwolenia namiestnikostw i rządów krajowych.

Niniejsze atoliż postanowienia dotyczą tych tylko gmin wiejskich i miast, które nie otrzymały dotąd statutu własnego.

Bach m. p.

213.

Erlass des Finanzministeriums vom 22. October 1852,

wirksam für alle Länder des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

womit der Bezug des Digestivsalzes aus dem Auslande gegen einen begünstigten Zoll von fünf Kreuzern pr. Centner auch zur Alaun-Erzeugung gestattet wird.

Im Einverständnisse mit dem Handelsministerium wird gestattet, dass Digestivsalz auch zur Verwendung bei der Alaun-Erzeugung aus dem Auslande gegen den begünstigten Zoll von fünf Kreuzern für den Centner Sporco mit Bewilligung der Finanz-Landesbehörde, und gegen Beobachtung der von derselben für jeden einzelnen Fall festgesetzten Vorsichten eingeführt werden darf.

Baumgartner m. p.

214.

Verordnung des Ministers des Innern vom 26. October 1852,

giltig für die Kronländer, in welchen das provisorische Gemeindegesetz vom 17. März 1849, Nr. 170 des Reichs-Gesetzblattes, in Wirksamkeit besteht,

wodurch die, nach den §§. 74, 79 und 80 des provisorischen Gemeindegesetzes vom 17. März 1849, einem Landesgesetze vorbehaltenen Geschäfte mit Ausnahme der, im §. 79 erwähnten 20 Percent der indirecten Steuern übersteigenden Umlagen, und der im §. 80 bemerkten Credits-Operationen, von der Bewilligung der Statthalter abhängig gemacht werden.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. October 1852 zu verordnen geruht, dass einstweilen bis zur Erlassung der künftigen Gemeinde-Ordnungen jene Geschäfte, welche nach den §§. 74, 79 und 80 des provisorischen Gemeindegesetzes vom 17. März 1849 einem Landesgesetze vorbehalten sind, mit Ausnahme der im §. 79 erwähnten 20 Percent der indirecten Steuern übersteigenden Umlagen, und der im §. 80 bemerkten Credits-Operationen, worüber die Entscheidung dem Minister des Innern im Einverständnisse mit jenem der Finanzen vorbehalten ist, lediglich von der Bewilligung der Statthalter, und nach Vollziehung der Organisirung, der Statthaltereien und Landes-Regierungen abhängig gemacht werden.

Diese Bestimmungen beziehen sich übrigens nur auf die Landgemeinden und jene Städte, welche kein eigenes Statut erhalten haben.

Bach m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXV.

Wydana i rozesłana.
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 9. Listopada 1852,
w wydaniu niniejszem: 24. Listopada 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXV. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 9. November 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 24. November 1852.

Część LXV.

Wydana i rozesłana w języku niemieckim dnia 9. Listopada 1852, w wydaniu niniejszem dnia 24. Listopada 1852 r.

215.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 11. Paździer. 1852,

mocą którego podaną zostaje do powszechnej wiadomości organizacya sądów w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

Jego Cesarsko-Królewska Apostolska Mość, raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 14. Września r. b. zatwierdzić następującą organizacyę sądów w królestwie Lombardzko-Weneckiem i polecić przeprowadzenie onegoż ministrowi sprawiedliwości w porozumieniu z ministrami spraw wewnętrznych i finansów, co do przedmiotów tychże ministrów dotyczących.

Krauss m. p.

Dodatek do Nru 215.

NAJWYŻSZE POSTANOWIENIA O ORGANIZACYI SĄDÓW
w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

(Zatwierdzone Najwyższą rezolucyą z dnia 14. Września 1852 r.)

I. Podział sądów.

§. 1.

Władze sądowe w królestwie Lombardzko-Weneckiem dzielą się na sądy krajowe wyższe *(tribunali d'Appello)*, sądy krajowe *(tribunali provinciali)*, pretury miejskie *(preture urbane)* i pretury wiejskie pierwszej i drugiej klasy *(Preture foresi)*.

§. 2.

Stanowi się dwa sądy krajowe wyższe, jeden dla Lombardyi, mający swoję siedzibę w Medyolanie, drugi dla prowincyj weweckich, mający siedzibę w Wenecyi; siedmnaście sądów krajowych, a mianowicie dla Lombardyi w Medyolanie, Brescia, Bergamo, Coma, Mantua, Cremona, Lodi, Pawii, Sondrio; dla prowincyj weneckich zaś w Wenecyi, Padwie, Weronie, Wiczency, Udine, Treviso, Rovigo, Belluno; dwa sądy handlowe jeden w Medyolanie, drugi w Wenecyi, będący oraz sądem morskim dla całego królestwa; dwadzieścia pretur miejskich, a mianowicie jedenaście w Lombardyi, a dziewięć w Wenecyi; dwadzieścia ośm pretur wiejskich pierwszej klasy, a mianowicie ośmnaście w Lombardyi, a dziesięć w Weneckiem; nakoniec sto dziesięć pretur

LXV. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 9. November 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 24. November 1852.

215.

Erlass des Justizministers vom 11. October 1852,

womit die Gerichtsverfassung für das lombardisch-venetianische Königreich bekannt gemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 14. September d. J. die nachstehende Gerichtsverfassung für das lombardisch-venetianische Königreich zu genehmigen und mit der Durchführung derselben den Justizminister im Einverständnisse mit den Ministern des Innern und der Finanzen rücksichtlich der diese Minister betreffenden Gegenstände zu beauftragen geruht.

Krauss *m. p.*

Beilage zu Nr. 215.

Allerhöchste Bestimmungen über die Gerichtsverfassung für das lombardisch-venetianische Königreich.

(Festgesetzt mit Allerhöchster Entschliessung vom 14. September 1852.)

I. Gerichts-Eintheilung.

§. 1.

Die Gerichtsbehörden im lombardisch-venetianischen Königreiche theilen sich in Oberlandesgerichte (Tribunali d' Appello), *Landesgerichte* (Tribunali provinciali), *Stadtpräturen* (Preture urbane) *und Landpräturen erster und zweiter Classe* (Pretnre foresi).

§. 2.

Es bestehen zwei Oberlandesgerichte, das eine für die Lombardie mit dem Sitze in Mailand, *das andere für die venetianischen Provinzen mit dem Sitze in* Venedig; *siebzehn Landesgerichte, und zwar in der Lombardie: zu* Mailand, Brescia, Bergamo, Como, Mantua, Cremona, Lodi, Pavia, Sondrio; *und im Venetianischen: zu* Venedig, Padua, Verona, Vicenza, Udine, Treviso, Rovigo, Bellnno; *zwei Handelsgerichte, das eine zu* Mailand *und das andere zu* Venedig, *welches zugleich Seegericht für das ganze Königreich ist; zwanzig Stadtpräturen, und zwar eilf in der Lombardie und neun im Venetianischen; achtundzwanzig Landpräturen erster Classe, und zwar achtzehn in der Lombardie und zehn im Venetianischen;*

wiejskich drugiej klasy, a to pięćdziesiąt jeden w Lombardyi, a pięćdziesiąt dziewięć w Weneckiem.

§. 3.

W siedzibie każdego sądu krajowego, ustanowioną jest z reguły pretura miejska miejska dla tych spraw, które na mocy normy jurysdykcyi i ustawy o postępowaniu karnem, przydzielonemi są sądom pojedynczym. Tylko w Medyolanie i w Wenecyi będą dwie pretury miejskie, a mianowicie przydzielone jest pierwszej preturze miejskiej w Medyolanie sądownictwo karne, drugiej zaś cywilne. Jedna z pretur miejskich w Wenecyi, sprawować będzie sądownictwo po tej, druga zaś po tamtej stronie mostu Rialto.

Również otrzyma Bergamo dwie pretury miejskie, jednę dla miasta górnego, drugę dla miasta dolnego, jeżeli gmina miejska wypełni warunki, przez rząd w tej mierze ustanowione.

§. 4.

Pretury miejskie pierwszej klasy ustanowione będą, a to dla Lombardyi: w Cassano, Monza, Desio, Busto-Arsizio, Gallarate, Saronno, Romano, Treviglio, Breno, Chiari, Soresina, Lecco, Brivio, Varese, Gavirate, Crema, Codogno i Abbiategrasso; dla Wenecyi zaś: w Chioggia, Este, Bassano, Schio, Legnano, Conegliano, Pordenone, Tolmezzo, Cividale i Feltre.

Pretury wiejskie drugiej klasy, ustanowione będą w następujących miejscach, a to dla Lombardyi: w Melegnano, Zogno, Piazza, Gandino, Trescore, Almenno S. Salvatore, Caprino bergamasco, Sarnico, Lovere, Edolo, Clusone, Montechiari, Leno, Gardone, Saló, Lonato, Vestone, Gargnano, Verolanuova, Iseo, Orzinuovi, Bozzolo, Viadana, Sabbionetta, Castiglione delle Stiviere, Asola, Caneto, Volta, Revere, Gonzaga, S. Benedetto, Sermide, Ostiglia, Casalmaggiore, Casalbuttano, Piadena, Pizzighettone, Gravedona, Menaggio, S. Fedele, Asso, Bellano, Luino, S. Angelo, Casalpusterlengo, Corte Olona, Binasco, Tirano, Morbegno, Chiavenna i Bormio: dla Wenecyi zaś: w Mestre, Dolo, Mirano, Cavarzere, Portogruaro, S. Donà, Camposampiero, Teolo, Piove, Montagnana, Monselice, Conselve, Cittadella, Arzignano, Barbarano, Lonigo, Marostica, Asiago, Thiene, Valdagno, Villafranca, Caprino veronese, Bardolino, Soave, Tregnano, S. Pietro Incariano, Isola della Scala, Cologna, Biadene, Castelfranco, Asolo, Oderzo, Motta, Ceneda, Serravalle, Valdobbiadene, Codroipo, S. Daniele, Palma, Latisana, Sacle, Aviano, S. Vito, Spilimbergo, Maniago, Moggio, Gemona, Tarcento, Lendinara, Badia, Massa, Occhiobello, Adria, Crespino, Lereo, Ariano, Agordo, Pieve di Cadore i Auronzo.

§. 5.

Okrąg każdego sądu krajowego wyższego, rozciąga się na okręgi wszystkich podległych mu sądów krajowych; okrąg każdego sądu krajowego, na pewne powiaty pretur, każdy powiat pretury na pewne gminy.

W ten sposób oznaczone są pojedyncze okręgi jurysdykcyjne w tabelach załączonych pod *A*, *B*, *C*, *D*.

A, B, C, D.

dann hundert und zehn Landpräturen zweiter Classe, und zwar einundfünfzig in der Lombardie und neunundfünfzig im Venetianischen.

§. 3.

Am Sitze eines jeden Landesgerichtes besteht in der Regel eine Stadtprätur für jene Geschäfte, welche den Einzelgerichten durch die Jurisdictionsnorm und die Strafprocess-Ordnung zugewiesen sind. Nur in Mailand *und* Venedig *bestehen zwei Stadtpräturen, und zwar sind in* Mailand *der ersten Stadtprätur die Strafgerichtspflege, der zweiten dagegen die bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten zugewiesen. Von den beiden Stadtpräturen zu* Venedig *hat die eine die Gerichtsbarkeit diesseits und die andere jenseits der* Rialto-*Brücke auszuüben.*

Auch Bergamo *wird für den Fall, als die Stadtgemeinde den von der Regierung in dieser Beziehung festzustellenden Bedingungen nachkommt, zwei Stadtpräturen, und zwar die eine für die obere, die andere für die untere Stadt erhalten.*

§. 4.

Landpräturen erster Classe werden bestehen, und zwar in der Lombardie: zu Cassano, Monza, Desio, Busto-Arsizio, Gallarate, Saronno, Romano, Treviglio, Breno, Chiari, Soresina, Lecco, Brivio, Varese, Gavirate, Crema, Codogno *und* Abbiategrasso; *im Venetianischen: zu* Chioggia, Este, Bassano, Schio, Legnago, Conegliano, Pordenone, Tolmezzo, Cividale *und* Feltre.

Landpräturen zweiter Classe haben an folgenden Orten zu bestehen, und zwar in der Lombardie: zu Melegnano, Zogno, Piazza, Gandino, Trescore, Almenno S. Salvatore, Caprino bergamasco, Sarnico, Lovere, Edolo, Clusone, Montechiari, Leno, Gardone, Salò, Lonato, Vestone, Gargnano, Verolanuova, Iseo, Orzinnovi, Bozzolo, Viadana, Sabbionetta, Castiglione delle Stiviere, Asola, Canneto, Volta, Revere, Gonzaga, S. Benedetto, Sermide, Ostiglia, Casalmaggiore, Casalbuttano, Piadena, Pizzighettone, Gravedona, Menaggio, S. Fedele, Asso, Bellano, Luino, S. Angelo, Casalpusterlengo, Corte Olona, Binasco, Tirano, Morbegno, Chiavenna *und* Bormio; *im Venetianischen: zu* Mestre, Dolo, Mirano, Cavarzere, Portogruaro, S. Donà, Camposampiero, Teolo, Piove, Montagnana, Monselice, Conselve, Cittadella, Arzignano, Barbarano, Lonigo, Marostica, Asiago, Thiene, Valdagno, Villafranca, Caprino veronese, Bardolino, Soave, Tregnago, S. Pietro Incariano, Isola della Scala, Cologna, Biadene, Castelfranco, Asolo, Oderzo, Motta, Ceneda, Serravalle, Valdobbiadene, Codroipo, S. Daniele, Palma, Latisana, Sacile, Aviano, S. Vito, Spilimbergo, Maniago, Moggio, Gemona, Tarcento, Lendinara, Badia, Massa, Occhiobello, Adria, Crespino, Loreo, Ariano, Agordo, Pieve di Cadore *und* Auronzo.

§. 5.

Der Sprengel eines jeden Oberlandesgerichtes begreift die Sprengel aller demselben untergeordneten Landesgerichte; der Sprengel eines jeden Landesgerichtes bestimmte Präturbezirke, jeder Präturbezirk bestimmte Gemeinden.

Auf diese Weise sind die einzelnen Jurisdictions-Bezirke in den beiliegenden Tabellen A, B, C, D *bestimmt.*

A, B, C, D.

II. Stan urzędników i ich płacy.

§. 6.

Na czele każdego wyższego sądu krajowego, stoi prezydent, któremu dodanym będzie wiceprezydent.

W sądach krajowych wyższych, ustanowioną będzie potrzebna liczba radzców, sekretarzy radnych, do układania ekspedycyj i prowadzenia potokołów rady, tudzież przełożonych nad urzędami pomocniczemi, i adjunktów onychże, oficyałów i sług.

§. 7.

W okręgu każdego wyższego sądu krajowego, mianowaną będzie pewna liczba auskultantów, w stosunku do liczby stałych urzędników sądowych i do objętości czynności, z pomiędzy których pewna część pobierać będzie adjutum 300 złt. r., inni zaś bezpłatnie służyć będą. Pierwszych będzie mógł wyższy sąd krajowy według potrzeby służby, przydzielać do każdej władzy sądowej w swoim okręgu, za wynagrodzeniem kosztów im podróży.

§. 8.

Sądy krajowe zostawać będą pod kierunkiem prezydenta. Prezydentom w Medyolanie i w Wenecyi, dodani będą dwaj wice-prezydenci, z których jeden sprawować winien funkcye prezydenta sądu handlowego.

Przy sądach krajowych ustanowieni będą jeszcze:

radzcy;

sekretarze radni i adjunkci sądowi, z których pierwsi najszczególniej do układania ekspedycyj i prowadzenia protokołów rady, drudzy zaś nietylko do tych czynności, lecz nadto także i do niższej służby konceptowej w sądzie krajowym i przy preturach miejskich są przeznaczeni;

przełożeni nad urzędami pomocniczemi i adjunkci onychże;

oficyali;

akcesyści;

wykonawcy sądowi *(Cursori);*

słudzy;

dozorcy więzień, poddozorcy więzień i strażnicy więźniów.

To samo będzie miało miejsce w sądach handlowych, z wyjątkiem personale więziennego.

Sekretarze radni i adjunkci sądowi, mogą być używani od prezydenta według potrzeby i do głosowania przy rozprawie ostatecznej w sprawach karnych.

§. 9.

Sprawy przydzielone preturom miejskim, załatwiane będą przez personale sądu krajowego. Radzca sądu krajowego, którego prezydent tegoż sądu wyznaczy, kierować będzie temi sprawami, jako sędzia pojedynczy, przy pomocy adjunktów sądowych i auskultantów, przydanych mu w miarę potrzeby przez prezydenta sądu krajowego. Prezydent wyznaczy potrzebną liczbę oficyałów, akcesistów, wykonawców sądowych, sług i strażników więźni, do służby przy preturach miejskich.

Nadzór nad więzieniami pretury, oddanym będzie najpewniejszemu z pomiędzy strażników więźni, według zdania przełożonego pretury.

II. Beamten- und Besoldungsstand.

§. 6.

Jedem Oberlandesgerichte steht ein Präsident vor, welchem ein Vice-Päsident beigegeben wird.

Die Oberlandesgerichte werden mit der erforderlichen Anzahl von Räthen, Raths-Secretären, zur Entwerfung der Ausfertigungen und Führung der Raths-Protokolle, Vorstehern der Hilfsämter und Adjuncten derselben, Offizialen und Dienern besetzt.

§. 7.

Für den Sprengel eines jeden Oberlandesgerichtes wird eine bestimmte Anzahl von Auscultanten im Verhältnisse zur Zahl der stabilen Gerichtsbeamten und zu dem Umfange der Geschäfte ernannt, von denen ein Theil ein Adjutum von 300 *Gulden bezieht, die übrigen aber unentgeltliche Dienste zu leisten haben. Die Ersteren können von dem Oberlandesgerichte nach Bedürfniss jeder Gerichtsbehörde seines Sprengels zur Dienstleistung gegen Vergütung der Reisegebühren zugewiesen werden.*

§. 8.

Die Landesgerichte werden von einem Präsidenten geleitet. Jenen zu Mailand *und* Venedig *werden zwei Vice-Präsidenten beigegeben, von denen einer die Functionen des Handelsgerichts-Präsidenten zu versehen verpflichtet ist.*

Sie werden besetzt:

mit Räthen;

mit Raths-Secretären und Gerichts-Adjuncten, deren erstere zunächst zur Entwerfung der Ausfertigungen und Führung der Raths-Protokolle, die anderen aber nicht nur hiezu, sondern auch für den untergeordneten Concepts-Dienst beim Landesgerichte selbst und bei den Stadtpräturen bestimmt sind;

mit Vorstehern der Hilfsämter und Adjuncten derselben;

mit Offizialen;

mit Accessisten;

mit Gerichtsvollziehern (Cursori)*;*

mit Dienern;

mit Kerkermeistern, Unter-Kerkermeistern und Gefangen-Aufsehern.

Dasselbe gilt mit Ausschluss des Kerker-Personales von den Handelsgerichten.

Die Raths-Secretäre und Gerichts-Adjuncten können von dem Präsidenten nach Bedürfniss als Stimmführer bei den Schlussverhandlungen in Strafsachen verwendet werden.

§. 9.

Die den Stadtpräturen zugewiesenen Geschäfte werden von dem Landesgerichts-Personale besorgt. Ein vom Landesgerichts-Präsidenten zu bestimmender Landesgerichts-Rath erhält die Leitung derselben als Einzelrichter mit Hilfe von Gerichts-Adjuncten und Auscultanten, die ihm der Landesgerichts-Präsident nach Bedürfniss zuweiset. Der Präsident hat die erforderliche Anzahl von Offizialen, Accessisten, Gerichtsvollziehern, Dienern und Gefangen-Aufsehern zur Dienstleistung bei den Stadtpräturen abzuordnen.

Die Oberaufsicht über die Präturs-Gefängnisse wird dem verlässlichsten Gefangen-Aufseher nach dem Ermessen des Vorstehers der Prätur übertragen.

§. 10.

Każda pretura wiejska, oddane będzie pod udzielny kierunek pretora. Ustanowieni będą przy niej adjunkci, kanceliści, wykonawcy sędowi, strażnicy więźni i pomocnicy, których liczba, stosownie do stanu spraw pretur rozmaicie oznaczoną będzie.

§. 11.

Do pomocy w czynnościach pisarskich, można będzie w miarę potrzeby przyjmować dyurnistów za przepisaną płacę dzienną. To samo rozumieć się ma o służbie wykonawców sądowych, sług niższych i personale więziennego.

Można także będzie przyjmować praktykantów kancelaryjnych *(Alunni d'ordine)* stosownie do przepisu Najwyższego postanowienia z d. 29. Października 1851 r. tak przy sądach krajowych jako też przy preturach, jednakże z ograniczeniem ich liczby, na dwie piąte części kancelistów, ustanowionych w okręgu wyższego sądu krajowego.

§. 12.

Personale lekarskie i duchowne, nie będzie z płacą stałą ustanowione. Pierwsze za płacą czasową, drugie za honoraryum używanem będzie w wydarzających się przypadkach.

W Lombardyi równie jak w weneckich prowincyach, ustanowionym będzie kat z pomocnikiem, do wykonywania wydarzających się kar śmierci.

§. 13.

Sludzy kanczlaryjni i urzędowi, ustanowieni przy sądach, tudzież strażnicy więzienni, jeżeli nie otrzymali ubioru urzędowego kosztem rządu, otrzymają na to kwotę ryczałtową, nie przenoszącą 50 złt. r., co w porozumieniu z ministerstwem finansów oznaczyć należy; rzeczeni zaś słudzy i strażnicy, obowiązani będą nosić w służbie suknię urzędową, według przepisanego wzoru.

§. 14.

Urzędnicy i słudzy, jednej a tej samej kategoryi, ustanowieni przy sądach krajowych w okręgu każdego wyższego sądu krajowego, stanowią między sobą stan konkretalny, i posuwają się w każdej kategoryi wedle lat służby do wyższych stopni płacy bez zmiany miejsca służby.

Ten sam przepis odnosi się także do adjunktów pretur i kancelistów, bez różnicy klasy pretury, w każdym okręgu wyższego sądu krajowego.

§. 15.

E, F, G, H, I, K.

Wykazy E, F, G, H, I, K, obejmują stan osób i płacy przy pojedynczych władzach sądowych.

III. Postanowienia w peryodzie przechodniej.

§. 16.

Aż do zaprowadzeoia nowej normy jurysdykcyjnej, ustawy o postępowaniu karnem i ustawy organicznej dla władz sądowych, sądy postępować winny według ustaw i przepisów dotąd obowiązujących.

§. 10.

Jede Landprätur ist der selbständigen Leitung eines Prätors anvertraut. Es sind derselben Adjuncten, Kanzlisten, Gerichtsvollzieher, Gefangen-Aufseher und Gehilfen zugewiesen, deren Anzahl nach dem Geschäftsstande der Präturen verschieden bemessen ist.

§. 11.

Zur Aushilfe im Schreibgeschäfte können nach Bedürfniss Diurnisten mit den vorschriftmässigen Taggeldern aufgenommen werden. Diess gilt auch für den Dienst der Gerichtsvollzieher, der unteren Diener und des Kerker-Personales.

Auch können Kanzlei-Praktikanten (Alunni d' ordine) nach Vorschrift der Allerhöchsten Entschliessung vom 29. October 1851, sowohl bei den Landesgerichten als auch bei den Präturen, jedoch mit der Beschränkung ihrer Zahl auf zwei Fünftheile der im Sprengel des Oberlandesgerichtes angestellten Kanzlisten, aufgenommen werden.

§. 12.

In die Betheilung des ärztlichen und seelsorgerlichen Personales mit festgesetzten Gehalten ist nicht einzugehen; das erstere soll gegen Bestallung, das letztere gegen Honorar nach dem sich ergebenden Bedürfnisse in Anspruch genommen werden.

Sowohl in der Lombardie als in den venetianischen Provinzen wird ein Scharfrichter mit einem Gehilfen zur Vollziehung der vorkommenden Todesstrafen angestellt.

§. 13.

Den bei den Gerichten angestellten Kanzlei- oder Amtsdienern, dann Gefangen-Aufsehern wird, wenn sie nicht mit einem Amtskleide auf Staatskosten betheilt werden, ein Kleidungspauschale, deren Ausmass im Einvernehmen mit dem Finanzministerium nicht über 50 Gulden zu bestimmen ist, bewilliget, wogegen die gedachten Diener und Aufseher verpflichtet sind, im Dienste ein Amtskleid nach dem vorgeschriebenen Muster zu tragen.

§. 14.

Die bei den Landesgerichten im Sprengel eines jeden Oberlandesgerichtes angestellten Beamten und Diener einer und derselben Kategorie bilden unter sich einen Concretal-Status, und rücken in jeder Kategorie nach ihrem Dienstalter in die höheren Gehaltsstufen ohne Aenderung des Dienstplatzes vor.

Dasselbe gilt auch von den Präturs-Adjuncten und Kanzlisten, ohne Unterschied der Classe der Prätur, in jedem Oberlandesgerichts-Sprengel.

§. 15.

Die Ausweise E, F, G, H, I, K enthalten den Personal- und Besoldungsstand bei den einzelnen Gerichtsbehörden. E, F, G, H, I, K.

III. Bestimmungen für die Uebergangsperiode.

§. 16.

Bis zur Einführung einer neuen Jurisdictionsnorm, einer Strafprocess-Ordnung und eines organischen Gesetzes für die Gerichtsstellen haben sich diese nach den bestehenden Gesetzen und Vorschriften zu benehmen.

§. 17.

Jeżeliby stosownie do postanowienia, wyrażonego w §fie 3, ustanowioną być miała nowa pretura miejska w dolnem mieście Bergamo, wówczas sprawy należące do niej, załatwiane będą tymczasem, dopóki bez obciążenia skarbu państwa. nie będą dostarczone potrzebne lokalności, w lokalnościach znajdujących się w mieście górnem, gdzie też i więźnie trzymani będą.

§. 18.

Osobne rozporządzenie stanowić będzie o rozdzieleniu okolic miasta Bergamo między okręgi obudwóch pretur miejskich. Dopóki takowe nie będzie wydanem, okolica uważaną będzie za należącą do pretury miasta górnego.

§. 19.

Dopóki nie będą urządzone lokalności i więzienia dla pretur miejskich w Wenecyi po obudwóch stronach wielkiego kanału, czynności tyczące się obudwóch, sprawowane będą po jednej stronie w lokalnościach tamże już istniejących.

IV. Postanowienia ogólne.

§. 20.

Do dostarczenia potrzeb kancelaryjnych takich, na summy ryczałtowe przypających, pojedyncze władze sądowe będą sobie miały wyznaczone summy ryczałtowe *(assegni fissi)*, wyjąwszy druki.

§. 21.

Należytości za podróże urzędników w rzeczach służby, obliczane będą tymczasem podług przepisów obecnie obowiązujących.

§. 22.

Do załatwiania administracyjnych czynności rachunkowych, tudzież do prowadzenia wykazów buchhalteryjnych, minister sprawiedliwości, w porozumieniu z odpowiedniemi ministeryami i głównem dyrektoryum rachunkowości, obmyśli, co potrzeba.

§. 17.

Für den Fall, als nach der im §. 3 enthaltenen Bestimmung in der unteren Stadt Bergamo *eine neue Stadtprätur errichet werden sollte, sind, bis die Herstellung der hiezu nöthigen Räumlichkeiten ohne Belastung des Staatsschatzes bewirkt ist, die Geschäfte derselben in den in der oberen Stadt vorhandenen Localitäten zu besorgen, und auch die Häftlinge ebendaselbst zu verwahren.*

§. 18.

Die Vertheilung der Umgebung von Bergamo *unter die Sprengel der beiden Stadtpräturen wird durch besondere Verordnung erfolgen. Bis dahin wird dieselbe als zur Prätur der oberen Stadt gehörig angesehen.*

§. 19.

Bis zur Herstellung von Räumlichkeiten und Kerkern für die zu Venedig *auf beiden Seiten des grossen Canales zu errichtenden Stadtpräturen sind die Geschäfte beider auf einer Seite in den bereits vorhandenen Localitäten zu versehen.*

IV. Allgemeine Bestimmungen.

§. 20.

Zur Beistellung der zur Pauschal-Behandlung geeigneten Kanzlei-Erfordernisse, mit Ausschluss der Drucksorten, werden den einzelnen Gerichtsbehörden Pauschalien (assegni fissi) *angewiesen.*

§. 21.

Die Gebühren der Beamten für Dienstreisen sind einstweilen nach den hierüber bestehenden Vorschriften zu verrechnen.

§. 22.

Zur Besorgung der allfälligen administrativen Rechnungsgeschäfte und zur Führung der buchhalterischen Vormerkungen wird dem Justizminister überlassen, im Einvernehmen mit den einschlägigen Ministerien und dem General-Rechnungs-Directorium die nöthige Fürsorge zu treffen.

PODZIAŁ SĄDÓW

w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

A.

Sądy krajowe wyższe.

Liczba porządkowa	Sąd krajowy wyższy	Okręgi	Ludność	Uwagi
1	Sąd krajowy wyższy lombardzki w Medyolanie	Okręgi sądów krajowych w Medyolanie, Bergamo, Brescia, Mantua, Cremona, Como, Lodi, Pavia i Sondrio	2.698.657	
2	Sąd krsjowy wyższy wenecki w Wenecyi	Okręgi sądów krajowych w Wenecyi, Padwie, Weronie, Vicenzy, Udine, Treviso, Rovigo, Belluno	2.136.044	
2		Ludności ogółem .	4.834.701	

Gerichts-Eintheilung

des

lombardisch-venetianischen Königreiches.

A.

Oberlandesgerichte.

Fortlaufende Zahl	Oberlandesgericht	Sprengel	Volkszahl	Bemerkungen
1	*Lombardisches Oberlandesgericht zu* Mailand	*Die Sprengel der Landesgerichte zu* Mailand, Bergamo, Brescia, Mantua, Cremona, Como, Lodi, Pavia *und* Sondrio	2,698.657	
2	*Venetianisches Oberlandesgericht zu* Venedig	*Die Sprengel der Landesgerichte von* Venedig, Padua. Verona, Vicenza, Udine, Treviso, Rovigo, Belluno	2,136.044	
2			4,834.701	

PODZIAŁ SĄDÓW
w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

B.

Sądy krajowe.

W okręgu sądu krajowego wyższego Lombardzkiego				
Liczba porządkowa	Sąd krajowy	Okrąg	Ludność	Uwagi
1	Sąd krajowy w Medyolanie	Okręgi obudwóch pretur miejskich w Medyolanie, tudzież pretur w Cassano, Melegnano. Monza, Desio, Busto - Arsizio, Gallarate i Saronno	599.767	
2	Sąd handlowy w Medyolanie	Ten sam okrąg.		
3	Sąd krajowy w Bergamo	Okręgi obudwóch pretur w Bergamo, tudzież pretur w Zogno. Piazza, Gandino. Trescorre, Almeno, S. Salvatore, Caprino. Romano, Treviglio, Sarnico, Lovere. Breno, Edolo, Ciusone . .	356.092	
4	Sąd krajowy w Brescia	Okręgi pretur w Brescia. Montechiari, Leno, Gardone, Salo, Lonato. Vestone, Gargnano, Chiari, Verolanuova, Iseo i Orzinovi	361.391	
5	Sąd krajowy w Mantua,	Okręgi pretur w Mantua, Bozolo. Viadana. Sabbioneta, Castiglione delle Stiviere, Asola, Canneto, Volta, Revere, Gonzaga, Sermide. Ostiglia i S. Benedetto	267.973	
6	Sąd krajowy w Cremona	Okręgi pretur w Cremona, Casalmaggiore. Casalbuttano, Piadena, Soresina i Pizzighettone .	203.404	
7	Sąd krajowy w Como	Okręgi pretur w Como, Gravedona, Menaggio, Castiglione in Valle Intelvi (S. Fedele). Lecco, Brivio, Asso, Bellano, Varese, Garivate i Luino	420.487	
8	Sąd krajowy w Lodi	Okręgi pretur w Lodi, S. Angelo, Crema. Codogno i Casalpusterlengo.	220.175	
9	Sąd krajowy w Pavia	Okręgi pretur w Pavia. Corte. Olona, Abbiategrasso i Binasco	171.207	
10	Sąd krajowy w Sondrio	Okręgi pretur w Sondrio, Tirano, Morbegno, Chiavenna i Bormio	98.161	
		Ludności ogółem . .	2.698.657	

Gerichts-Eintheilung

des

lombardisch-venetianischen Königreiches.

B.

Landesgerichte.

Im Sprengel des lombardischen Oberlandesgerichtes.				
Fortlaufende Zahl	Landesgericht	Sprengel	Volkszahl	Bemerkungen
1	Landesgericht zu Mailand	Die Sprengel der beiden Stadtpräturen von Mailand, dann der Präturen von Cassano, Melegnano, Monza, Desio, Busto-Arsizio, Gallarate und Saronno	599.767	
2	Handelsgericht zu Mailand	Derselbe Sprengel.		
3	Landesgericht zu Bergamo	Die Sprengel der beiden Präturen von Bergamo, dann der Präturen von Zogno, Piazza, Gandino, Trescore, Almenno S. Salvatore, Caprino, Romano, Treviglio, Sarnico, Lovere, Breno, Edolo, Clusone	356.092	
4	Landesgericht zu Brescia	Die Sprengel der Präturen von Brescia, Montechiari, Leno, Gardone, Salò, Lonato, Vestone, Gargnano, Chiari, Verolanuova, Iseo und Orzinovi	361.391	
5	Landesgericht zu Mantua	Die Sprengel der Präturen von Mantua, Bozzolo, Viadana, Sabbionetta, Castiglione delle Stiviere, Asola, Canneto, Volta, Revere, Gonzaga, Sermide, Ostiglia und S. Benedetto	267.973	
6	Landesgericht zu Cremona	Die Sprengel der Präturen zu Cremona, Casalmaggiore, Casalbuttano, Piadena, Soresina und Pizzighettone	203.404	
7	Landesgericht zu Como	Die Sprengel der Präturen zu Como, Gravedona, Menaggio, Castiglione in Valle Intelvi (S. Fedele), Lecco, Brivio, Asso, Bellano, Varese, Garivate und Luino	420.487	
8	Landesgericht zu Lodi	Die Sprengel der Präturen zu Lodi, S. Angelo, Crema, Codogno und Casalpusterlengo . . .	220.175	
9	Landesgericht zu Pavia	Die Sprengel der Präturen zu Pavia, Corte Olona, Abbiategrasso und Binasco	171.207	
10	Landesgericht zu Sondrio	Die Sprengel der Präturen zu Sondrio, Tirano, Morbegno, Chiavenna und Bormio	98.161	
		Gesammt-Bevölkerung . . .	2,698.657	

W okręgu wyższego sądu krajowego Weneckiego

Liczba porządkowa	Sąd krajowy	Okrąg	Ludność	Uwagi
1	Sąd krajowy w Wenecyi	Okręgi obudwóch pretur w Wenecyi, tudzież w Mestre, Mirano, Dolo, Chioggia, Cavarzere, Portogruaro i S. Donà	265.381	
2	Sąd handlowy w Wenecyi	Ten sam okrąg.		Oraz sąd handlowy dla całego król. Lombardzko-Weneckiego.
3	Sąd krajowy w Padwie	Okręgi pretur w Padwie, Camposampiero, Tdolo, Piove, Este, Montagnana, Monselice, Conselve i Cittadella	295.272	
4	Sąd handlowy w Wiczency	Okręgi pretur w Wiczency, Arzignano, Barbarano, Lonigo, Bassano, Marostica, Asiago, Schio, Thiene i Valdagno.	307.339	
5	Sąd krajowy w Weronie	Okręgi pretur w Weronie, Villafranca, Caprino, Bardolino, Soave, Tregnano, S. Pietro Incariano, Isola della Scala, Legnano i Cologna .	292.003	
6	Sąd krajowy w Treviso	Okręgi pretur w Treviso, Biadene, Castelfranco, Asolo, Conegliano, Oderzo, Motta, Ceneda, Serravalle, Valdobbiadene	268.805	
7	Sąd krajowy w Udine	Okręgi pretur w Udine, Codroipo, Sandaniele, Palma, Latisana, Pordenone, Sacile, Aviano, Sanvito, Spilimbergo, Maniago, Tolmezzo, Moggio, Gemona, Cividale, Tarcento.	398.354	
8	Sąd krajowy w Rovigo	Okręgi pretur w Rovigo, Lendinara, Badia, Massa, Occhiobello, Adria, Crespino, Loreo, Ariano	165.776	
9	Sąd krajowy w Belluno	Okręgi pretur w Belluno, Agordo, Feltre, Pieve di Cadore, Auronzo	143.114	
		Ludności ogółem . .	2.136.044	

Im Sprengel des venetianischen Oberlandesgerichtes.

Fortlaufende Zahl	Landesgericht	Sprengel	Volkszahl	Bemerkungen
1	*Landesgericht zu* Venedig	*Die Sprengel der beiden Präturen zu* Venedig, *und jener von* Mestre. Mirano, Dolo, Chioggia, Cavarzere, Portogruaro *und* S. Donà .	265.381	
2	*Handelsgericht zu* Venedig	*Derselbe Sprengel.*		*Zugleich Seegericht für das ganze lomb. venet. Königreich.*
3	*Landesgericht zu* Padua	*Die Sprengel der Präturen zu* Padna, Camposampiero, Teolo, Piove, Este, Montagnana, Monselice, Conselve *und* Cittadella	295.272	
4	*Landesgericht zu* Vicenza	*Die Sprengel der Präturen zu* Vicenza, Arzignano, Barbarano, Lonigo, Bassano. Marostica, Asiago, Schio, Thiene *und* Valdagno	307.339	
5	*Landesgericht zu* Verona	*Die Sprengel der Präturen zu* Verona, Villafranca, Caprino, Bardolino, Soave. Tregnago, S. Pietro Incariano. Isola della Scala, Legnago *und* Cologna	292.003	
6	*Landesgericht zu* Treviso	*Die Sprengel der Präturen zu* Treviso. Biadene, Castelfranco, Asolo, Conegliano, Oderzo. Motta, Ceneda, Serravalle, Valdobbiadene . . .	268.805	
7	*Landesgericht zu* Udine	*Die Sprengel der Präturen zu* Udine, Codroipo, S. Daniele, Palma. Latisana. Pordenone, Sacile, Aviano. S. Vito, Spilimbergo, Maniago, Tolmezzo, Moggio, Gemona, Cividale, Tarcento .	398.354	
8	*Landesgericht zu* Rovigo	*Die Sprengel der Präturen zu* Rovigo. Lendinara. Badia. Massa. Occhiobello. Adria. Crespino, Loreo. Ariano	165.776	
9	*Landesgericht zu* Belluno	*Die Sprengel der Präturen zu* Belluno. Agordo, Feltre, Pieve di Cadore. Auronzo . . .	143.114	
		Gesammt-Bevölkerung . . .	2,136.044	

PODZIAŁ SĄDÓW

w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

C.

Pretury w Lombardyi.

W okręgu sądu krajowego w Medyolanie					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Medyolan pretury miejskie *(Preture urbane)* I, II.	Miasto Medyolan wraz z należącemi do niego przedmieściami Corpi Santi i gminami: Affori, Bresso, Brusuglio, Cormano, Crescenzago, Dergano, Gorla, Nignarda, Precotto, Segnano, Turro, Assago, Baggio, Buccinasco e Terradeo, Cesano, Boseone, Corsico, Cusago, Grancino, Muggiano, Ronchetto, Sellanuova, Settimo. Trezzano, Arese e Torretta, Baranzate, Boldinasco, Bollate, Cassina del Pero, Casino nuova, Casina Triulza, Cerchiate, Cesate, Figino, Garbagnate, Garegnano Marcido, Garegnano, Corbellaro, Mazzo e Mazzino, Musocco e Quarto Oggiaro, Novate, Pinzano, Quarto Cagnino, Quinto Romano, Roserio, Senago, Trenno, Villapizzone, Terrazzano, Basiglio e Viglione, Bolgiano, Chiaravalle, Locate, Morsenchio, Nosedo-Chiaravalle, Opera, Pieve, Ponte-Sesto, Quinto Sole, Rozzano, San Donato, Vajano, Vigentino, Zelo-Foramagno, Briavacca, Lambrate, Limito, Liscate, Mezzate, Novegro, Pantigliate, Peschiera, Pioltello, Premenugo, Rodano, Rovagnasco, Segrate, Setalla .	257.870		Pretura miejska I. do spraw cywilnych, pretura miejska II. do spraw karnych.
1	Cassano	Gminy Basiano, Belinzago, Bisentrate, Bornago, Busnago, Bussero, Cambiago, Cassano d'Adda, Cassina de' Pecchi, Cernusco Asinario, Colnago, Concesa, Cornate, Gessate, Gorgonzola, Grezzago, Groppello, Inzago, Masate, Pessano, Porto, Pozzo, Pozzuolo, Roncello, S. Agata, S. Pedrino, Trecella, Trezzano, Trezzo, Vaprio, Vignate, Cavajone, Cornegliano, Melzo i Truccazzano.	50.322		
2	Melegnano	Gminy Arcagnano, Bustighera, Carpiano, Cerro Colturano, Mediglia, Melegnano, Mercugnano, Pedriano, Riozo, S. Giuliano, Sesto, Ulteriano, Viboldone, Vizzolo, Zivido e Zunico	14.102	II.	

Gerichts-Eintheilung

des

lombardisch - venetianischen Königreiches.

C.

Präturen in der Lombardie.

Im Sprengel des Landesgerichtes von Mailand.					
Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Mailand *Stadtpräturen* (Preture urbane) I., II.	*Die Stadt* Mailand *mit den dazu gehörigen Vorstädten, den* Corpi Santi *und den Gemeinden* Affori, Bresso. Brusuglio, Bruzzano, Cormano, Crescenzago, Dergano, Gorla, Niguarda, Precotto, Segnano, Turro, Assago, Baggio, Buccinasco e Terradeo, Cesano Boscone, Corsico, Cusago, Grancino, Muggiano, Ronchetto, Sellanuova, Settimo, Trezzano, Arese e Torreta, Baranzate, Boldinasco, Bollate, Cassina del Pero, Cassina nuova, Cassina Triulza, Cerchiate, Cesate, Figino, Garbagnate, Garegnano Marcido, Garegnano Corbellaro, Mazzo e Mazzino, Musocco e Quarto Oggiaro, Novate, Pinzano, Quarto Cagnino, Quinto Romano, Roserio, Senago, Trenne, Villapizzone, Terrazzano, Basiglio e Viglione, Bolgiano, Chiaravalle, Locate, Morsenchio, Nosedo-Chiaravalle, Opera, Pieve, Ponte-Sesto. Quinto Sole, Rozzano. San Donato, Vajano, Vigentino, Zelo-Foramagno, Briavacca, Lambrate, Limito, Liscate, Mezzate, Novegro, Pantigliate, Peschiera, Pioltello, Premenugo, Rodano, Rovagnasco, Segrate, Settala .	257.870		*Die Stadtprätur I für bürgerliche Rechtssachen, die Stadtprätur II für strafgerichtliche Angelegenheiten.*
1	Cassano	*Die Gemeinden* Basiano, Belinzago, Bisentrate, Bornago, Busnago, Bussero, Cambiago, Cassano d'Adda, Cassina de' Pecchi, Cernusco Asinario, Colnago, Concesa, Cornate, Gessate, Gorgonzola, Grezzago, Groppello, Inzago. Masate, Pessano, Porto, Pozzo, Pozzuolo, Roncello, S. Agata, S. Pedrino, Trecella, Trezzano, Trezzo, Vaprio, Vignate, Cavajone, Cornegliano, Melzo *und* Trucazzano	50.322	I.	
2	Melegnano	*Die Gemeinden* Arcagnago, Bustighera, Carpiano, Cerro Colturano, Mediglia, Melegnano, Mercugnano, Pedriano, Riozo, S. Giuliano, Sesto Ulteriano, Viboldone, Vizzolo, Zivido *und* Zunico	14.102	II.	

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
3	Monza	Gminy Balsamo, Biassono, Cassina dei Gatti, Cinisello, Cologno, Cusano, Dugnano, Incirano, Lissone, Maccherio, Moncucco, Monza, Muggio, Nova, Paderno, S. Damiano, Sesto S. Giovanni, Vedano, Villa S. Fiorano, Vimodrone, Agrate, Aicurzio, Arcore, Belusco, Bernareggio, Burago, Camparada, Caponago, Carnate, Carugate Cassina Baraggia, Cavenago, Concorezzo, Lesmo, Mezzano, Omate, Oreno, Ormago, Ronco, Ruginello, Sulbiatte inferiore Sulbiate superiore, Usmate, Velare, Villanuova i Vimercate	78.772	I.	
4	Desio	Gminy Barlassina, Binzago, Birago, Bovisio, Cassina Aliprandi, Cassina Amata, Cassina Savina Ceriano, Cesano Maderno, Cogliate con S. Dalmazio, Copreno, Desio, Lazzate, Lenate, Limbiate, Masciago, Meda, Misinto, Palazzolo, Seregno, Seveso, Solaro, Varedo, Agliate, Albiate, Besana superiore ed inferiore, Briosco, Calò, Capriano, Carate, Cazzano, Colzano, Correzzana, Costa, Giussano, Monte, Paina, Renate, Robbiano, Sovico, Tregasio, Triuggo, Vale, Veduggio, Verane, Vergo, Villa Raverio	55.175	I.	
5	Busto-Arsizio	Gminy Arconate, Bienate, Borsano, Buscate, Busto-Garolfo, Castano, Cuggiono maggiore e minore, Dairago, Furato, Induno, Inveruno, Lonate Pozzuolo, Magnano, Malvaglio, Nosate, Robecchetto, S. Antonino, Tornavento, Turbigo, Vanzaghello, Villa Cortese, Busto-Arsizio, Cairate, Castegnate, Castellanza, Cislago, Fagnano, Gorla maggiore e minore, Legnano, Marnate, Nizzolina, Olgiate Olona, Prospiano, Rescalda, Rescaldina, Sacconago, Solbiate Olona	59.351	I.	
6	Gallarate	Gminy Albizzate, Arnate, Besnatte, Bolladello, Cajano, Cordano, Cassano Magnago, Cassina Verghera, Cedrate, Crenna, Ferno, Gallarate, Jerago, Oggiona, Orago, Peveranza, Premezzo, Samarate e Costa, Solbiate sull'Arno, Albusciago, Arsago, Caidate, Casale, Casorate, Castelnovate, Cimbro, Corgeno, Crugnola, Cuvirone, Golasecca, Menzago, Mezzana, Montonato, Mornago, Oriano, Quinzano, S. Pancrazio, Sesona, Sesto Calende, Summa, Sumirago, Vergiate, Villa Dosia, Vinago i Vizzola . . .	42.273	I.	
7	Sarondo	Gminy Cassina Pertusella, Arluno, Barbajana, Canegrate, Caronno, Caserezzo, Cassina Ferrara, Cerro, Cornaredo, Garbatola, Gerenzano, Lainate, Lucernate, Nerviano, Origgio, Parabiago, Passirana, Pogliano, Pregnana, Rhò, S. Giorgio, S. Vittore, Saronno, Ubeldo, Vanzago.	41.902	I.	
		Razem . .	599.767		

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
3	Monza	*Die Gemeinden* Balsamo, Biassono, Cassina dei Gatti, Cinisello, Cologno, Cusano, Dugnano, Incirano, Lissone, Macherio, Moncneco, Monza, Muggio, Nova, Paderno, S. Damiano, Sesto S. Giovanni, Vedano, Villa S. Fiorano, Vimodrone, Agrate, Aicurzio, Arcore, Bellusco, Bernareggio, Burago, Camparada, Caponago, Carnate, Carugate, Cassina Baraggia, Cavenago, Concorezzo, Lesmo, Mezzago, Omate, Oreno, Ornago, Ronco, Ruginello, Sulbiate inferiore, Sulbiate superiore, Usmate, Velate, Villanuova *und* Vimercate	78.772	I.	
4	Desio	*Die Gemeinden* Barlassina, Binzago, Birago, Bovisio, Cassina Aliprandi, Cassina Amata, Cassina Savina, Ceriano, Cesano Maderno, Cogliate con S. Dalmazio, Copreno, Desio, Lazzate, Lentate, Limbiate, Masciago, Meda, Misinto, Palazzolo, Seregno, Seveso, Solaro, Varedo, Agliate, Albiate, Besana superiore ed inferiore, Briosco, Calò, Capriano, Carate, Cazzano, Colzano, Correzzana, Costa, Giussano, Monte, Paina, Renate, Robbiano, Sovico, Tregasio, Trioggio, Valle, Veduggio, Verano, Vergo, Villa Raverio	55.175	I.	
5	Busto-Arsizio	*Die Gemeinden* Arconate, Bienate, Borsano, Buscate, Busto-Garolfo, Castano, Cuggiono maggiore e minore, Dairago, Furato, Induno, Inveruno, Lonate Puzzuolo, Magnago, Malvaglio, Nosate, Robecchetto, S. Antonino, Tornavento, Turbigo, Vanzaghello, Villa Cortese, Busto-Arsizio, Cairate, Castegnate, Castellanza, Cislago, Fagnano, Gorla maggiore e minore, Legnano, Marnate, Nizzolina, Olgiate Olona, Prospiano, Rescalda, Rescaldina, Sacconaga, Solbiate Olona	59.351	I.	
6	Gallarate	*Die Gemeinden* Albizzate, Arnate, Besnate, Bolladello, Cajano, Cardano, Cassano Magnago, Cassina Verghera, Cedrate, Crenna, Ferno, Gallarate, Jerago, Oggiona, Orago, Peveranza, Premezzo, Samarate e Costa, Solbiate sull'Arno, Albusciago, Arsago, Caidate, Casale, Casorate, Castelnovate, Cimbro, Corgeno, Crugnola, Cuvirone, Golasecca, Menzago, Mezzana, Montonate, Mornago, Oriano, Qnimzano, S. Pancrazio, Sesona, Sesto Calende, Somma, Sumirago, Vergiate, Villa Dosia, Vinago *und* Vizzola	42.272	I.	
7	Saronno	*Die Gemeinden* Cassina Pertusella, Arluno, Barbajana, Canegrate, Caronno, Casurezzo, Öassina Ferrara, Cerro, Cornaredo, Garbatola, Cerenzano, Lainate, Lucernate, Nerviano, Origgio, Parabiago, Passirana, Pogliano, Pregnana, Rhò, S. Giorgio, S. Vittore, Saronno, Uboldo, Vanzago	41.902	I.	
		Zusammen . . .	599.767		

W okręgu sądu krajowego Bergamo

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Bergamo pretura miejska I.	Miasto dolne i gminy Ambivere, Bonate di sopra, Bonate di Sotto, Bottanuco, Brembate di sopra, Brembate di sotto, Calusco, Capriate, Carvico, Chignolo, Filago, Grignano, Locate, Madone, Mapello, Marne, Medolago, Ponte S. Pietro, Prelezzio S. Gervasio, Solza, Sotto il Monte, Suiscio, Terno, Albino, Alzano di sopra, Alzano di sotto, Aviatico, Bondo Petello, Desenzano, Nembro, Nese, Pradalunga, Selvino, Vall' alta, Boltiere, Cologno, Comune nuova, Dalmine, Grassobbio, Levate, Mariano, Osia di sopria, Ossio di sotto, Urgnano, Verdellino, Verdello maggiore, Zaniea, Bagnatica i Brusaporto	78.499	II.	Aż do urządzenia potrzebnych lokalności i więzień, czynności tej pretury sprawowane będą w mieście górnem. Rozdział okolic Bergamo z ludnością 23.446 mieszkańców nastąpi na mocy osobnego rozporządzenia.
	II. pretura miejska Bergamo	Miasto górne około	12.000	II.	
8	Zogno	Gminy Biello, Bracca, Brembilla, Cornalba, Costa di Serine, Dossena, Endenna, Frerola, Fuipiano, Gerosa, Grumello de' Zanchi, Oltre il Colle, Piazzo alto, Piazzo basso, Boscante, Rigosa, S. Gallo, San Giovanni bianco, S. Pellegrino, S. Piotro d' Ozzio, Sedrina, Serina, Sommendenna, Spino, Stabello, Taleggio, Vedeseta i Zogno	18.994	II.	
9	Piazza	Gminy Averara, Baresi, Bordogna, de Ronchi, Branzi, Camarata, Carona, Cassiglio, Cusio, Fondra, Foppolo, Lenna, Mezzoldo, Mojo, Olmo, Ornica, Piazza, Piazzatorre, Piazzolo, Ronco, Santa Brigida, Trabbucchello, Valleve, Valnegra, Valtoria	10.923	II.	
10	Gandino	Gminy Barzizza, Casnigo, Gazzano, Cene, Colzate, Fiorano, Gandino, Gazzanigo, Leffe, Orezzo, Peja i Vertova	13.542	II.	
11	Trescorre	Gminy Albano, Berzo, Borgo di Terzo, Buzzone, Carobbio, Cenate di sopra, Cenate di sotto, Chiuduno, Costa di Mezzate, Entratico, Caverina, Gorlago, Grone, Luzanna, Molini di Golognola, Mologno, Monticelli, S. Stefano, Torre de' Roveri, Trescorre, Vigano, Zandobbio .	16.738	II.	
12	Almenno S. Salvatore	Gminy Almenno S. Bartolomeo, Almenno S. Salvatore, Barzana, Bedutita, Berbenno, Brumano, Capizone, Cepino, Clenesso, Corna, Costa, Fuipiano, Locatello, Mazzoleni, Palazzago, Roncole, Rota dentro, Rota fuori, Selino, Strozza, Valsecca, Villa d'Almè	15.289	II.	
13	Caprino	Gminy Calolzio, Caprino, Carenno, Cisano, Corte, Erve, Lorentino, Monte Marenzo, Pontita, Rossino, S. Antonio, Torre d' Busii Vercurago, Villa d' Adda.	15.174	II.	

Im Sprengel des Landesgerichtes von Bergamo.					
Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Bergamo *Stadtprätur* I.	*Die untere Stadt und die Gemeinden* Ambivere, Bonate di sopra, Bonate di sotto, Bottanuco, Brembate di sopra, Brembate di sotto, Calusco, Capriate, Carvico, Chignolo, Filago, Grignano, Locate, Madone, Mapello, Marne, Medolago, Ponte S. Pietro, Prelezo S. Gervasio, Solza, Sotto il Monte, Suiscio, Terno, Albino, Alzano di sopra, Alzano di sotto, Aviatico, Bondo, Petello, Desenzano, Nembro, Nese, Pradalnnga, Selvino, Vall' alta, Boltiere, Cologno, Comune nnova, Dalmine, Grassobbio, Levate, Mariano, Osio di sopra, Osio di sotto, Urgnano, Verdellino, Verdella maggiore, Zanica, Bagnatica *und* Brnsaporto	78.499		*Bis zur Herstellung der erforderlichen Räumlichkeiten und der Kerker werden die dieser Prätur zugewiesenen Angelegenheiten in der oberen Stadt verwaltet.*
	II. *Stadtprätur* Bergamo	*Die obere Stadt ungefähr*	12.000		*Die Vertheilung der Umgebung von* Bergamo *mit 23.446 Einwohnern wird durch besondere Verordnung erfolgen*
8	Zogno	*Die Gemeinden* Blello, Bracca, Brembilla, Cornalba, Costa di Serine, Dossena, Endenna, Frerola, Fuipiano, Gerosa, Grumello de' Zanchi, Oltre il Colle, Piazzo alto, Piazzo basso, Buscante, Rigosa, S. Gallo, San Giovanni bianco, S. Pellegrino, S. Pietro d' Ozzio, Sedrina, Serina, Sommendenna, Spino, Stabello, Taleggio, Vedesetta *und* Zogno	18.994	II.	
9	Piazza	*Die Gemeinden* Averara, Baresi, Bordogna de' Ronchi, Branzi, Camarate, Carona, Cassiglio, Cusio, Fondra, Foppolo, Lenna, Mezzoldo, Mojo, Olmo, Ornica, Piazza, Piazzatorre, Piazzolo, Ronco, Santa Brigida, Trabuccello, Valleve, Valnegra, Valtorta	10.923	II.	
10	Gandino	*Die Gemeinden* Barzizza, Casnigo, Cazzano, Cene, Colzate, Fiorano, Gandino, Gazzaniga, Leffe, Orezzo, Peja *uud* Vertova	13.542	II.	
11	Trescore	*Die Gemeinden* Albano, Berzo, Borgo di Terzo, Buzzone, Carobbio, Cenate di sopra, Cenate di sotto, Chiuduno, Costa di Mezzate, Entratico, Gaverina, Gorlago, Grone, Luzzana, Molini di Colognola, Mologno, Monticelli, S. Stefano, Torre de' Roveri, Trescore, Vigano, Zandobbio	16.738	II.	
12	Almenno S. Salvatore	*Die Gemeinden* Almenno S. Bartolomeo, Almenno S. Salvatore, Barzana, Betulita, Berbenno, Brumano, Capizzone, Cepino, Clenesso, Corna, Costa, Fuipiano, Locatello, Mazzoleni, Palazzago, Roncole, Rota dentro, Rota fuori, Selino, Strozza, Valsecca, Villa d' Almè	15.289	II.	
13	Caprino	*Die Gemeinden* Calolzio, Caprino, Carenno, Cisano, Corte, Erve, Lorentino, Monte Marenzo, Pontita, Rossino, S. Antonio, Torre de' Busi, Verenrago, Villa d' Adda	15.174	II.	

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
14	Romano	Gminy Antignate, Barbata, Calcio, Covo, Fara, Fontanella, Isso, Mozzanica, Pumenego, Romano, Torre Palavicina, Bolgare, Calcinate, Cividale, Cortenuova, Ghisalba, Cavernage, Martinengo, Mornico, Palosco	34.018	I.	
15	Treviglio	Gminy Arsago, Brignano, Calvenzano, Canonica, Caravaggio, Casirate, Castello Rozzone, Fara, Fornovo, Massari de Melzi, Misano, Pagazzano, Pontirolo, Treviglio, Arcene, Ciserano, Lurano, Spirano, Pognano, Morengo, i Bariano	37.409	I.	
16	Sarnico	Gminy Adrara S. Martino, Adrara S. Rocco, Caleppio, Credaro, Foresto, Gandozzo, Grumello del Monte, Parzanica, Predore, Sarnico, Tagliuno, Tavernola, Telgate, Viadanica, Vigolo, Villongo S. Alessandro i Villongo S. Filastro	17.136	II.	
17	Lovere	Gminy Bianzano, Bossico, Castro, Endine, Esmate, Fonteno, Lovere, Monasterolo, Pian Gajano, Pianico, Ranzanico, Riva di sotto, Rogno, Sellere, Solto, Sovere, Spinone, Volpino, Zorzino.	13.095	II.	
18	Brenno	Gminy Anfurro, Angolo, Artogne, Berzo inferiore, Breno, Borno, Braone, Brenno, Capo di ponte, Cerveno, Ceto, Cimbergo, Cividate, Darfo, Erbanno, Esine, Gianico, Gorgone, Losino, Lozio, Malegno, Mazzuno, Niardo, Ono, Ossimo, Paspardo, Piano, Pisogne, Prestine, Terzano	30.176	I.	
19	Edolo	Gminy Berzo, Demo, Cevo, Cordenedelo, Corteno, Edolo, Grevo, Incudine, Loveno, Malonno, Monno, Mù, Paisco, Ponte di Legno, Pontagna, Santicolo, Saviore, Sellero, Sonico, Temù, Vezza, Vione, Villa d'Allegno	20.753	II.	
20	Clusone	Gminy Ardese, Azzone, Bondione, Castione, Cerete alto e basso, Clusone, Colere, Fino, Fiumenero, Gandelino, Corno, Gromo, Lizzola, Oltrepovo, Oltressenda alta e bassa, Oneta, Onore, Parre, Piario, Ponte di Nozza, Premolo, Rovetta, Schilpario, Songavazzo, Valgoglio, Vilminore	22.346	II.	
		Razem . .	356.092		

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
14	Romano	*Die Gemeinden* Antignate, Barbata, Calcio, Covo, Fara, Fontanella, Isso, Mozzanica, Pumenengo, Romano, Torre Pallavicina, Bolgare, Calcinate, Cividate, Cortenuova, Ghisalba, Cavernago, Martinengo, Mornico, Palosco	34.018	I.	
15	Treviglio	*Die Gemeinden* Arsago, Brignano, Calvenzano, Canonica, Caravaggio, Casirate, Castello Rozzone, Fara, Fornovo, Massari de' Melzi, Misano, Pagazzano, Pontirolo, Treviglio, Arcene, Ciserano, Lurano, Spirano, Pognano, Morengo *und* Bariano	37.409	I.	
16	Sarnico	*Die Gemeinden* Adrara S. Martino, Adrara S. Rocco, Cateppio, Credaro, Foresto, Gandozzo, Grumello del Monte, Parzanica, Predore, Sarnico, Tagliuno, Tavernola, Telgate, Viadanica, Vigolo, Villongo S. Alessandro *und* Villongo S. Filastro	17.136	II.	
17	Lovere	*Die Gemeinden* Bianzano, Bossico, Castro, Endine, Esmate, Fonteno, Lovere, Monasterolo, Pian Gajano, Pianico, Ranzanico, Riva di sotto, Rogno, Sellere, Solto, Sovere, Spinone, Volpino, Zorzino	13.095	II.	
18	Breno	*Die Gemeinden* Anfurro, Angolo, Artogne, Berzo inferiore, Breno, Borno, Braone, Brenno, Capo di ponte, Cerveno, Ceto, Cimbergo, Cividate, Darfo, Erbanno, Esine, Gianico, Gorgone, Losine, Lozio, Malegno, Mazzuno, Niardo, Ono, Ossimo, Paspardo, Piano, Pisogne, Prestine, Terzano	30.176	I.	
19	Edolo	*Die Gemeinden* Berzo, Demo, Cevo, Cortenedolo, Corteno, Edolo, Grevo, Incudine, Loveno, Malonno, Monno, Mù, Paisco, Ponte di Legno, Pontagna, Santicolo, Saviore, Sellero, Sonico, Temù, Vezza, Vione, Villa d'Allegno	20.753	II.	
20	Clusone	*Die Gemeinden* Ardese, Azzone, Bondione, Castione, Cerete alto e basso, Clusone, Colere, Fino, Fiumenero, Gandelino, Corno, Gromo, Lizzola, Oltrepovo, Oltressenda alta e bassa, Oneta, Onore, Parre, Piario, Ponte di Nozza, Premolo, Rovetta, Schilpario, Songavazzo, Valgoglio, Vilminore	22.346	II.	
		Zusammen . .	356.092		

W okręgu sądu krajowego w Brescia

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Brescia	Miasto Brescia i gminy Borgosatollo, Botticino mattina, Botticino sera, Bovezzo, Brione, Caino, Cajonvico, Castenedolo, Cellatica, Ciliverghe, Collebeato, Concesio, Fiumicello, Folzano, Gussago, Mazzano, Mompiano, Nave, Nuvolento, Nuvolera, Rezzato, Roncadelle, S. Alessandro, S. Bartelomeo, S. Eufemia, S. Nazaro, S. Vigilio, S. Zeno, Serle, Urago Mella, Virle, Berliugo, Camignone, Castegnato, Cizzago, Comezzaoo, Corzano, Cossirano, Lograto, Maclodio, Ome Ospitaletto, Paderno, Rodengo. Sajano, Torbole, Travagliato, Trenzano, Bagnolo, Arzano, Barbariga, Brandico, Capriano, Castelnuovo, Corticelle, Dello, Flero, Frontignano, Ghedi, Longhena, Mairano, Montirone, Poncarale i Quinzanello	118.373		
21	Montechiari	Gminy Calcinato, Calvisano, Carpenedolo, Montechiaro, Remedello di sopra e di sotto, Visauo	22.863	II.	
22	Leno	Gminy Cigole, Fiesse, Gambara, Gottolengo, Isorella, Leno, Manerbio, Milzanello, Pavone, Porzano. Pralboino	21.301	II.	
23	Gardone	Gminy Carcina, Gardone-Valtrompia. Inzino, Lumezzane Pieve, Lumezzane S. Apollonio, Magno, Marcheno, Polaveno, Sarezzo, Villa di Cogozzo Valtrompia, Bovegno. Brozzo, Cimmo, Collio, Lodrino. Marmentino, Irma, Pezzaze, Pezzoro	18.362	II.	
24	Salò	Gminy Burago, Cacavero, Castrazzone, Degagna, Gavardo, Gardone, Riviera, Goglione di sopra e di sotto, Manerba, Mescoline, Paitone, Polpenazze, Portese, Prandaglio, Pucgnago, Raffa. Salò, S. Felice. Sojano del Lago, Sopraponte, Soprazocco, Vallio, Villanuova, Vobarno, Volciano	22.572	II.	
25	Lonato	Gminy Bedizzole, Calvagese, Carzago, Desenzano, Lonato, Moniga del Lago, Padenghe, Pozzolengo, Rivoltella e Sermione	21.616	II.	
26	Vestone	Gminy Agnosine, Barghe, Bione, Odole, Preseglie, Provaglio di sopra e di sotto, Sabbio, Alone, Anfo, Avenonc, Bagolino, Casto, Comero, Hano, Idro, Lavenone, Levrange, Livemmo, Mura, Navono, Nozza, Ono, Prato, Presegno, Treviso, Vestone	20.279	II.	
27	Gargnano	Gminy Gargnano, Limone, Maderno, Tignale, Toscolano, Tremosino	12.078	II.	
28	Chiari	Gminy Castelcovati, Castrezzato, Chiari, Coccaglio, Cologne, Palazzolo, Pontoglio, Rovato, Rudiano i Urago d' Olio	30.912	I.	
29	Verolanuova	Gminy Alfianello, Bassano, Cadignano, Cignano, Favezzano, Milzano, Offlaga, Pontevico, Quinzano, S. Gervasio, Seniga, Verolanuova, Verolavecchia	28.762	II.	

Im Sprengel des Landesgerichtes von Brescia.					
Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Stadtprätur Brescia	*Die Stadt* Brescia, *dann die Gemeinden* Borgosatollo, Botticino mattina, Botticino sera, Bovezzo, Brione, Caino, Cajonvico, Castenedolo, Cellatica, Ciliverghe, Collebeato, Concesio, Fiumicello, Folzano, Gussago, Mazzano, Mompiano, Nave, Nuvolento, Nuvolera, Rezzato, Roncadelle, S. Alessandro, S. Bartolomeo, S. Eufemia, S. Nazaro, S. Vigilio, S. Zeno, Serle, Urago Mella, Virle. Berlingo, Camignone, Castegnato, Cizzago, Comezzano, Corzano, Cossirano, Lograto, Maclodio, Ome, Ospitaletto, Paderno, Rodengo, Sajano, Torbole, Travagliato, Trenzano. Bagnolo, Arzano, Barbariga, Brandico, Capriano, Castelnuovo, Corticelle, Dello. Fiero, Frontignano, Ghedi, Longhena, Mairano, Montirone, Poncarale *und* Quinzanello	118.373		
21	Montechiari	*Die Gemeinden* Calcinato, Calvisano, Carpenedolo, Montechiaro, Remedello di sopra e di sotto, Visano	22.863	II.	
22	Leno	*Die Gemeinden* Cigole, Fiesse, Gambara, Gottolengo, Isorella, Leno, Manerbio, Milzanello, Pavone, Porzano, Pralboino	21.391	II.	
23	Gardone	*Die Gemeinden* Carcina, Gardone-Valtrompia, Inzino, Lumezzane Pieve, Lumezzane S. Apollonio, Magno, Marcheno, Polaveno, Sarezzo, Villa di Cogozzo Valtrompia, Bovegno, Brozzo, Cimmo, Collio, Lodrino, Marmentino, Irma, Pezzaze, Pezzoro	18.362	II.	
24	Salò	*Die Gemeinden* Burago, Cacavero, Castrazzone, Degagna, Gavardo, Gardone, Riviera, Goglione di sopra e di sotto, Manerba, Mescoline, Paitone, Polpenazze, Portese, Prandaglio, Puegnago, Raffa, Salò, S. Felice, Sojano del Lago, Sopraponte, Soprazocco, Vallio, Villanuova, Vobarno, Volciano	22.572	II.	
25	Lonato	*Die Gemeinden* Bedizzole, Calvagese, Carzago, Desenzano, Lonato, Moniga del Lago, Padenghe, Pozzolengo, Rivoltella e Sermione	21.616	II.	
26	Vestone	*Die Gemeinden* Agnosine, Barghe, Bione, Odolo, Preseglie, Provaglio di sopra e di sotto, Sabbio, Alone, Anfo, Avenone, Bagolino, Casto, Comero, Hano, Idro, Lavenone, Levrange, Livemmo, Mura, Navono, Nozza, Ono, Prato, Presegno, Treviso, Vestone	20.279	II.	
27	Gargnano	*Die Gemeinden* Gargnano, Limone, Maderno, Tignale, Toscolano, Tremosine . . .	12.078	II.	
28	Chiari	*Die Gemeinden* Castelcovati, Castrezzato, Chiari, Coccaglio, Cologne, Palazzolo, Pontoglio, Rovato, Rudiano *und* Urago d'Oglio . .	30.912	I.	
29	Verolanuova	*Die Gemeinden* Alfianello, Bassano, Cadignano, Cignano, Favezzano, Milzano, Offlaga, Pontevico, Quinzano, S. Gervasio, Seniga, Verolanuova, Verolavecchia	28.762	II.	

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
30	Iseo	Gminy Adro, Borgonato, Bornato, Calino Capriolo, Cazzago, Clnsane, Colombaro, Erbusco, Nigoline, Paratico, Passirano, Timoline, Torbiato, Iseo, Marone, Monticello Brusati, Peschiera d'Iseo, Pilzone, Provezze, Provaglio, Sale. Siviano, Sulzano, Vello i Zone	26.332	II.	
31	Orzinuovi	Gminy Acqualunga, Barco, Cremezzano, Farfengo, Gabbiano, Gerola, Ludriano, Oriano, Orzinuovi, Orzivecchi Padernello, Pedergnana, Pompiano, Roccafranca, Scarpizzolo, Villachiara	17.941	II.	
		Razem . .	361.391		

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
30	Iseo	*Die Gemeinden* Adro, Borgonato, Bornato, Calino, Capriolo, Cazzago, Clusane, Colombaro, Erbusco, Nigoline, Paratice, Passirano, Timoline, Torbiato, Iseo, Marone, Monticello Brusati, Peschiera d'Iseo, Pilzone, Provezze, Provaglio, Sale, Siviano, Sulzano, Vello *und* Zone	26.332	II.	
31	Orzinovi	*Die Gemeinden* Acqualunga, Barco, Cremezzano, Farfengo, Gabbiano, Gerola, Ludriano, Oriano, Orzinovi, Orzivecchi, Padernello, Pedergnaga, Pompiano, Roccafranca, Scarpizzolo, Villachiara	17.941	II.	
		Zusammen . .	361.391		

W okręgu sądu krajowego Mantua					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Mantua	Miasto Mantua, tudzież gminy Castellaro, Citadella di Porto, Curtatone, Quatroville, Roncoferraro, S. Giorgio, Bigarello, Castelbelforte, Marmirolo, Roverbella, Bagnolo S. Vito, Borgoforte na lewym brzegu rzeki Padu, nakoniec gmina Castelluchio	71.411		
32	Bozzolo	Gminy Gazzoldo, Marcaria, Rodigo, Bozzolo, Gazzuolo, Rivarolo i S. Martino dell'argine	25.514	II.	
33	Viadana	Gminy Dosolo, Pomponesco, Viadana . .	20.912	II.	
34	Sabbioneta	Gminy Commessaggio, Sabbioneta. . . .	8.647	II.	
35	Castiglione delle Stiviere	Gminy Castiglione delle Stiviere, Cavriana, Guidizzolo, Medole i Solferino	13.089	II.	
36	Asola	Gminy Castel-Goffredo, Ceresara, Piubega, Acquafredda, Asola, Casalmoro, Casaloldo, Casalpoglio	15.115	II.	
37	Canneto	Gminy Acquanegra, Canneto, Casalromano, Isola Dovarese, Marianna, Ostiano, Redondesco, Vslongo	16.070	II.	
38	Volta	Gminy Goito, Monzambano, Peschiera, Ponti, Pozzolo i Volta.	14.427	II.	
39	Revere	Gminy Mulo, Pieve, Quingentole, Quistello, Revere, Schinevoglia, Borgofranco	21.125	II.	
40	Gonzaga	Gminy Suzzara, Gonzaga.	22.602	II.	
41	S. Benedetto	Gminy S. Benedetto i Borgoforte na prawym brzegu rzeki Padu	11.265	II.	
42	Sermide	Gminy Carbonara, Fellonica, Magnacavallo, Poggio i Sermide	15.866	II.	
43	Ostiglia	Gminy Ostiglia, Serravalle, Sustinente i Villimpenta.	11.930	II.	
		Razem . .	267.973		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Mantua.

Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur Mantua	*Die Stadt* Mantua, *dann die Gemeinden* Castellaro, Cittadella di Porto, Curtatone, Quattroville, Roncoferraro, S. Giorgio, Bigarello, Castelbelforte, Marmirolo, Roverbella, Bagnolo S. Vito, Borgoforte *auf der linken Seite des* Po, *endlich die Gemeinde* Castellucchio	71.411		
32	Bozzolo	*Die Gemeinden* Gazzoldo, Marcaria, Rodigo, Bozzolo, Gazzuolo, Rivarolo *und* S. Martino dell' argine	25.514	II.	
33	Viadana	*Die Gemeinden* Dosolo, Pomponesco, Viadana	20.912	II.	
34	Sabbionetta	*Die Gemeinden* Commessaggio, Sabbionetta	8.647	II.	
35	Castiglione delle Stiviere	*Die Gemeinden* Castiglione delle Stiviere, Cavriana, Guidizzolo, Medole *und* Solferino .	13.089	II.	
36	Asola	*Die Gemeinden* Castel-Goffredo, Ceresara, Piubega, Acquafredda, Asola, Casalmoro, Casaloldo, Casalpoglio	15.115	II.	
37	Canneto	*Die Gemeinden* Acquanegra, Canneto, Casalromano, Isola Dovarese, Marianna, Ostiano, Redondesco, Volongo	16.070	II.	
38	Volta	*Die Gemeinden* Goito, Monzambano, Peschiera, Ponti, Pozzolo *und* Volta	14.427	II.	
39	Revere	*Die Gemeinden* Mulo, Pieve, Quingentole, Quistello, Revere, Schinevoglia, Borgofranco	21.125	II.	
40	Gonzaga	*Die Gemeinden* Suzzara, Gonzaga	22.602	II.	
41	S. Benedetto	*Die Gemeinden* S. Benedetto *und* Borgoforte *auf der rechten Seite des* Po	11.265	II.	
42	Sermide	*Die Gemeinden* Carbonara, Fellonica, Magnacavallo, Poggio *und* Sermide	15.866	II.	
43	Ostiglia	*Die Gemeinden* Ostiglia, Serravalle, Sustinente *und* Villimpenta	11.930	II.	
		Zusammen . .	267.973		

W okręgu sądu krajowego Kremona

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Cremona	Miasto Cremona i gminy Duemiglia, Ardole S. Marino, Bargnarolo, Ca' de' Bonavogli, Ca' de' Quinzani, Ca' de' Sfondrati, Ca' de' Stefani, Cicognolo, Gadesco, Gazzo, Malagniano, Montanara, Pieve Delmona, Pieve S. Giacomo, S. Savino, Silvella, Vighizzolo, Vescovato, Bonemerse, Branciere, Ca' de' Corti, Ca' de' Staoli, Ca' Nuova d' Offredi, Casalorzo Geroldi, Cella, Ciugia de' Botti, De Rovere, Dosso de Frati, Forcello, Gere de Caprioli, Gere del Pesce, Isola de' Pescaroli, Longardore, Motta Balufri, Pieve d'Olmi, Pagnolo, S. Daniele, S. Lorenzo Mondinari, S. Salvatore, Solarolo-Monasterolo, Sospiro, Stagno-Pagliaro, Straconcolo i Vediceto	64.253	II.	
44	Casalmaggiore	Gminy Casalmaggiore, Caruberto, Castel Ponzone, Gussola, Martignana, S. Lorenzo Aroldo, S. Martino del Lago, Scandolara, Ravara, Solarolo Rainerio, Spineda, Torricella del Pizzo	28.572	II.	
45	Casalbuttano	Gminy Alfiano, Barbiselle, Bettenesco, Carpaneda, Casalbuttano, Casalsigone, Castelnuovo-Gherardi, Cavalera, Cignone, Corte de' Cortesi, Corte de' frati, Dosso Baroardo, Gambina, Grontardo, Levata, Marzalengo, Olmeneta, Ossolengo, Persico, Pozzaglio, Prato, Quistro, Robecco, S. Martino in Belliseto, S. Sillo, S. Vito, Scandolara, Ripa d' Oglio, Solarolo del Persico	23.554	II.	
46	Piadena	Gminy Breda-Guazzona, Calvatone, Ca' de' Soresini, Casteldidone, Castelfranco, Colombarolo, Drizzona, Piadena, Pontirolo, Romprezzagno, Recorfano, S. Giovanni in Croce, San Lorenzo Guazzone, S. Paolo Ripadoglio, Tornada, Vho, Voltido, Binanuova, Brolpasino, Ca' d'Andrea, Ca' de' Gaggi, Cansero, Capella de' Picenardi, Castelnuovo del Vescovo, Fossa Guazzone, Gabbioneta, Isolello, Monticelli Ripa d'Oglio, Pescarolo, Pessina, Pieve S. Maurizio, Pieve Terzagno, Pozzo Baronzio, Ronca de' Golferami, S. Lorenzo de' Picenardi, Stilo de' Mariani, Torre d'Angiolini, Torre Malamberti i Villaronca	21.834	II.	
47	Soresina	Gminy Albera, Casaletto di sopra, Camignano, Fiesco, Romanengo, Soncino, Ticengo, Trigolo, Acqualunga, Azzanello, Barzaniga, Bordolano, Ca' Nnova, Casalmorano, Castel Leone, Castel Visconti, Corte Madama, Formigara, Genivolta, Gombito, Grontorto, Mirabello, Oscasale, S. Bassano, Soresina i Zanengo . . .	42.612	I.	
48	Pizzighettone	Gminy Pizzighettone, Acquanegra, Annico, Breda de' Bugni, Ca' Nuova del Morbasco, Castelnuovo del Zappa Corrado, Cavatigozzi, Cortetano, Costa S. Abramo, Crotta d'Adda, Fengo, Grumello, Licengo, Luignano, Ossolaro, Paderno, Polengo, Sesto i Spinadesco	22.579	II.	
		Razem . .	203.404		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Cremona.

Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur Cremona	*Die Stadt* Cremona *und die Gemeinden* Duemiglia, Ardole S. Marino, Bagnarolo, Ca' de' Bonavogli, Ca' de' Quinzani, Ca' de' Sfondrati, Ca' de' Stefani, Cicognolo, Gadesco, Gazzo, Malagmiano, Montanara, Pieve Delmona, Pieve S. Giacomo, S. Savino, Silvella, Vighizzolo, Vescovato, Bonemerse, Branciere, Ca' de' Corti, Ca' de' Staoli, Ca' Nuova d'Offredi, Casalorzo Geroldi, Cella. Cingia de' Botti, De Rovere, Dosso de' Frati, Forcelle, Gere de' Caprioli, Gere del Pesce, Isola de' Pescaroli, Longardore, Motta Baluffi, Pieve d'Olmi, Pagnolo, S. Daniele, S. Lorenzo Mondinari, S. Salvatore, Solarolo-Monasterolo, Sospiro, Stagno-Pagliaro, Straconcolo *und* Vediceto	64.253		
44	Casalmaggiore	*Die Gemeinden* Casalmaggiore, Caruberto, Castel Ponzone, Gussola, Martignana, S. Lorenzo Aroldo, S. Martino del Lago, Scandolara, Ravara, Solarolo Rainerio, Spineda, Torricella del Pizzo	28.572	II.	
45	Casalbuttano	*Die Gemeinden* Alfiano, Barbiselle, Bettenesco, Carpaneda, Casalbnttano, Casalsigone, Castelnuovo-Gherardi, Cavalera. Cignone. Corte de' Cortesi, Corte de' Frati, Dosso Baroardo, Gambina, Grontardo. Levata, Marzalengo. Olmeneta, Ossolengo. Persico, Pozzaglio, Prato, Quistro, Robecco, S. Martino in Belliseto. S. Sillo, S. Vito, Scandolara, Ripa d'Oglio, Solarolo del Persico	23.554	II.	
46	Piadena	*Die Gemeinden* Breda-Guazzona, Calvatone. Ca' de' Soresini, Casteldidone. Castelfranco, Colombarolo, Drizzona, Piadena, Pontirolo, Romprezzagno, Recorfano, S. Giovanni in Croce, San Lorenzo Guazzone, S. Paolo, Ripadoglio, Tornada, Vbo, Voltido, Binanuova, Brolpasino. Ca' d'Andrea, Ca' de' Gaggi, Cansero, Cappella de' Picenardi, Castelnuovo del Vescovo, Fossa Guazzone, Gabbioneta, Isolello, Monticelli Ripa d'Oglio, Pescarolo, Pessina, Pieve S. Maurizio, Pieve Terzagno, Pozzo Baronzio, Ronca de' Golferami. S. Lorenzo de' Picenardi, Stilo de' Mariani, Torre d'Angiolini, Torre Malamberti *und* Villaronca	21.834	II.	
47	Soresina	*Die Gemeinden* Albera, Casaletto di sopra, Camignano, Fiesco, Romanengo, Soncino, Ticengo, Trigolo, Acqualunga, Azzenello, Barzaniga, Bordolano, Ca' Nuova, Casalmorano, Castel Leone, Castel Visconti, Corte Madama, Formigara, Genivolta, Gombito, Grontorto, Mirabello, Oscasale, S. Bassano, Soresina *und* Zanengo	42.612	I.	
48	Pizzighettone	*Die Gemeinden* Pizzighettone, Acquanegra, Annico, Breda de' Bugni, Ca' Nuova del Morbasco, Castelnuovo del Zappa, Corrado, Cavatigozzi, Cortetano, Costa S. Abramo, Crotta d'Adda, Fengo, Grumello, Licengo, Luignano, Ossolaro, Paderno, Polengo, Sesto *und* Spinadesco	22.579	II.	
		Zusammen . .	203.404		

W okręgu sądu krajowego w Como					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Como	Miasto Como z gminami Albiolo, Asnago, Bizzarone, Bregnano, Bulgorello, Cadorago, Cagno, Camnago, Casanuova, Caslino, Casnate, Cassina Rizzardi, Caversaccio, Cermenate, Civello, Drezzo, Fino, Gagino, Geronico, Luisago, Maccia, Minoprio, Parè, Rodero, Ronago, Rovellasca, Trevano, Vertemate, Uggiate, Albate, Bernate, Blevio, Breccia, Brunate, Camerlata, Camnago, Capiago, Cavallasca, Cernobbio, Civiglio, Grandate, Lipomo, Lucino, Lurate-Abate, Malsianico, Moltrasio, Montano, Monte Olimpino, Montorfano, Piazza, Ponzate, Rebbio, Rovena, Solzago, Tavernerio, Torno, Urio, Vergosa, Bellaggio, Brienno, Carate, Careno, Laglio, Lemna, Lezzeno, Limonta, Molina, Nesso, Palanzo, Pognana, Veleso, Zelbio, Albese, Alserio, Anzano, Carcano, Cassano, Colciago, Orsenigo, Paravicino, Vill'Albese, Appiano, Beregazzo, Binago, Bulgaro grasso, Carbonate, Castelnuovo, Cirimidio, Fenegrò, Guanzate, Limido, Locate, Lomazzo, Lurago-Marinone, Mozzate, Olgiate, Oltrona, Rovello, Solbiate, S. Bartolomeo, Turate, Veniano, Alzate, Arosio, Brenna, Cabiate, Cantù, Carimate, Carugo, Cremnago, Cucciago, Figino, Intimiano, Inverigo, Mariano, Novedrate, Romanò, Senna i Villa Romanò	124.964		
49	Gravedona	Gminy Consiglio di Rumo, Cremia, Dongo, Garzeno, Germaseno, Musso, Pianello, Stazzone, Bugiallo, Domaso, Dosso del Liro, Gera, Gravedona, Livo, Monte, Mezzo, Pellio, Sorico, Traversa, Trezzone, Vercana	16.545	II.	
50	Menaggio	Gminy Bene, Breglia, Colonno, Croce, Grandola, Griante, Grona, Lenno, Lovenno, Menaggio, Mezzegra, Ossuccio, Plesio, Sala, Tremezzo, Albosaggio, Bugiolo, Carlazzo, Castello, Cavargna, Cima, Cresogno superiore i inferiore, Cozzido, Cusino, Dasio, Drano, Gottro, Piano, Porlezza, Purla, S. Bartolomeo, S. Nazzaro, Seghebbia, Tavordo, Rezzonico, S. Abbondio i S. Siro	20.531	II.	
51	Castigliono in Vall'Intelvi czyli S. Fedele	Gminy Blesagno, Campione, Casasco, Castiglione, Cerano, Dizasco, Laino, Lanzo, Pellio, Ponna, Ramponio, Scaria, Schignano, S. Fedele, Verna, Argegno, Pigre i Claino	10.076	II.	
52	Lecco	Gminy Abbadia, Acquate, Ballabio inferriore, Ballabio superiore, Belledo, Castello, Chiuso, Germanedo, Laorca, Lecco, Lierna, Linzanico, Mandello, Mortecione, Olate, Olcio, Rancio, Rongio, S. Giovanni alla Castagna, Somana, Vassena, Bartesate, Annone, Biglio, Bosisio, Capiate, Cesana, Civate, Consonno, Dolzago, Dozio, Ello, Galbiate, Garbagnate Monastero, Garlate, Imberido, Malgrate, Molteno, Oggiono, Olginate, Pescate, Pusiano, Sala, Si-			

Im Sprengel des Landesgerichtes von Como.					
Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Stadtprätur Como	*Die Stadt* Como *mit den Gemeinden* Albiolo, Asnago, Bizzarone, Bregnano, Bulgorello, Cadorago, Cagno, Camnago, Casanuova, Caslino, Casnate, Cassina Rizzardi, Caversaccio, Cermenate, Civello, Drezzo, Fino, Gagino, Geronico, Luisago, Maccia, Minoprio, Parè, Rodero, Ronago, Rovellasca, Trevano, Vertemate, Uggiate, Albate, Bernate, Blevio, Breccia, Brunate, Camerlata, Camnago, Capiago, Cavallasca, Cernobbio, Civiglio, Grandate, Lipomo, Lucino, Lurate-Abate, Maslianico, Moltrasio, Montano, Monte Olimpino, Montorfano, Piazza, Ponsate, Rebbio, Rovena, Solzago, Tavernerio, Torno, Urio, Vergosa, Bellaggio, Brienno, Carate, Careno, Laglio, Lemna, Lezzeno, Limonta, Molina, Nesso, Palanzo, Pognana, Veleso, Zelbio, Albese, Alserio, Anzano, Carcano, Cassano, Colciago, Orsenigo, Paravicino, Vill' Albese, Appiano, Beregazzo, Binago, Bulgaro grasso, Carbonate, Castelnuovo, Cirimido, Fenegrò, Guanzate, Limido, Locate, Lomazzo, Lurago-Marinone, Mozzate, Olgiate, Oltrona, Rovello, Solbiate, S. Bartolomeo, Turate, Veniano, Alzate, Arosio, Brenna, Cabiate, Cantù, Carimate, Carugo, Cremnago, Cucciago, Figino, Intimiano, Inverigo, Mariano, Novedrate, Romanò, Senna *und* Villa Romanò	124.964		
49	Gravedona	*Die Gemeinden* Consiglio di Rumo, Cremia, Dongo, Garzeno, Germaseno, Musso, Pianello, Stazzona, Bugiallo, Domaso, Dosso del Liro, Gera, Gravedona, Livo, Monte Mezzo, Pellio, Sorico, Traversa, Trezzone, Vercana .	16.545	II.	
50	Menaggio	*Die Gemeinden* Bene, Breglia, Colonno, Croce, Grandola, Griante, Grona, Lenno, Loveno, Menaggio, Mezzegra, Ossuccio, Plesio, Sala, Tremezzo, Albosaggio, Bugiolo, Carlazzo, Castello, Cavargna, Cima, Cresogno superiore *und* inferiore, Cozzido, Cusino, Dasio, Drano, Gottro, Piano, Porlezza, Puria, S. Bartolomeo, S. Nazzaro, Seghebbia, Tavordo, Rezzonico, S. Abbondio *und* S. Siro	20.531	II.	
51	Castiglione in Vall' Intelvi *oder* S. Fedele	*Die Gemeinden* Blesagno, Campione, Casasco, Castiglione, Cerano, Dizasco, Laino, Lanzo, Pellio, Ponna, Ramponio, Scaria, Schignano, S. Fedele, Verna, Argegno, Pigra *und* Claino .	10.076	II.	
52	Lecco	*Die Gemeinden* Abbadia, Acquate, Ballabio inferiore, Ballabio superiore, Belledo, Castello, Chiuso, Germanedo, Laorca, Lecco, Lierna, Linzanico, Mandello, Morterone, Olate, Olcio, Rancio, Rongio, S. Giovanni alla Castagna, Somasca, Vassena, Bartesate, Annone, Biglio, Bosisio, Capiate, Cesana, Civate, Consonno, Dolzago, Dozio, Ello, Galbiate, Garbagnate Monastero, Garlate, Imberido, Malgrate, Molteno, Oggiono, Olginate, Pescate, Pusiano, Sala, Si-			

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
		rone, Suello, Valgreghentino. Valmadrera, Vergnano, Bajedo, Barzio, Cassina, Concenedo, Cremeno, Moggio i Pasturo	47.639	I.	
53	Brivio	Gminy Airuno, Aizuro, Bagagiera, Brianzola, Brivio, Cagliano, Calco, Cologno, Imberzago, Merate, Mandonico, Nava, Novate, Olgiate, Paderno, Robbiate, Ravagnate, Sabioncello, Sartirana, S. Maria Hoè, Tegnone, Verderio inferiore, Verderio superiore, Barzago, Barzanò, Bernaga, Bulciago, Casate nuovo, Casirago, Cassago, Cassina de' Bracchi, Cereda, Cernusco, Lombardone, Contra, Cremella, Lomagna, Lomaniga, Missaglia, Montevecchia, Monticello, Oriano, Osnago, Perego, Sirtori, Viganò	37.390	I.	
54	Asso	Gminy Asso, Barni, Caglio, Canzo, Carella, Caslino, Casina Mariaga, Castelmarte, Lasnigo, Longone, Magreglio, Onno, Pagnano, Penzano, Proserpio, Rezzago, Scarenna, Sormanno, Valbrona, Visino, Arcellasio, Brenno, Buccingo, Casletto, Centemero, Crevenna, Erba, Incino, Lambrugo, Lezza, Lurago, Merone, Mojana, Monguzzo, Nibronno, Ponte, Rogeno, Tregolo, Civenna	62.255	II.	
55	Bellano	Gminy Bellano, Colico, Coreno, Dervio, Dorio, Introzzo, Sveglio, Tremenico, Varenna, Vestrenno, Barcone, Bindo, Casargo, Cortabbio, Corte nuova, Grandola, Esino inferiore, Esino superiore, Introbbio, Margno, Narro, Pagnone, Parlasco, Perledo, Pessina, Premana, Primaluna, Taceno, Vendrogno, Vimogno	18.128	II.	
56	Verese	Gminy Azzate, Barasso, Bizzozero, Brinzio, Bobbiate, Bodio, Brunello, Buguggiate, Capolago, Casciago, Crosio, Daverio, Gagliate, Gazzada, Gurone, Lissago, Lomagno, Luinate, Malnáte, Masnago, Morosolo, Oltrona, S. Ambrogio, S. Maria del Monte, Schiano, Varese, Velate, Arcisate, Ardena, Besano, Bisuschio, Brenno, Brusimpiano, Cazzone, Clivio, Cuasso, Induno, Lavena, Marzio, Porto, Saltrio, Valgagana, Viggiù, Abbiateguazzone, Carnago, Caronno Corbellaro, Caronno Ghiringhello, Castel Seprio, Castiglione, Castrenno, Gornate inferiore, Gornate superiere, Lonate, Ceppino, Lozza, Marazzone, Rovate, Torba, Tradate, Vedano, Venegono inferiore, Venegono superiore	60.016	I.	
57	Gavirate	Gminy Angera, Barza, Barzola, Cadrezzate, Capronno, Comabbio, Ispra, Lentate, Lisanza, Mercallo, Ranco, Taino, Ternate, Varano, Arolo, Bardello, Besozzo, Biandrono, Bogno, Bosco, Brebbia, Bregano, Cardana, Cazzago, Cellina, Cerro, Cocquio, Comerio, Gavirate, Laveno, Leggiuno, Malgesso, Mombello, Monate, Monvalle, Olginasio, S. Giano, Travedona, Trevisago, Valtorre, Arcumeggia, Azzio, Brenta, Caravate, Casalzuigno, Cavona, Cittiglio, Cuveglio, Cuvio, Duno, Gemonio, Orino, Vararo, Vergobbio	35.009	I.	

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
		rone. Suello, Valgreghentino, Valmadrera, Vergano, Bajedo, Barzio, Cassina, Concenedo, Cremeno, Moggio *und* Pasturro	47.639	I.	
53	Brivio	*Die Gemeinden* Ariuno, Aizuro, Bagagiera, Brianzola, Brivio, Cagliano, Calco, Cologno, Imbersago, Merate, Mondonico, Nava, Novate, Olgiate, Paderno, Robbiate, Ravagnate, Sabbioncello, Sartirana, S. Maria Hoe, Tegnone, Verderio inferiore, Verderio superiore, Barzago, Barzanò, Bernaga, Bulciago, Casate nuovo, Casirago, Cassago, Cassina de' Bracchi, Cereda, Cernusco Lombardone, Contra, Cremella, Lomagna, Lomaniga, Missaglia, Montevecchia, Monticello, Oriano, Osnago, Perego, Sirtori, Vigano	37.390	I.	
54	Asso	*Die Gemeinden* Asso, Barni, Caglio, Canzo, Carella, Caslino, Cassina Mariaga, Castelmarte, Lasnigo, Longone, Magreglio, Onno, Pagnano, Penzano, Proserpio, Rezzago, Scarenna, Sormanno, Valbrona, Visino, Arcellassio, Brenno, Buccinigo, Casletto, Centemero, Crevenna, Erba, Incino, Lambrugo, Lezza, Lurago, Merone, Mojana, Monguzzo, Nibionno, Ponte, Rogena, Tregolo, Civenna	26.255	II.	
55	Bellano	*Die Gemeinden* Bellano, Colico, Corenno, Dervio, Dorio, Introzzo, Sueglio, Tremenico, Varenna, Vestreno, Barcone, Bindo, Casargo, Cortabbio, Corte nuova, Grandola, Esino inferiore, Esino superiore, Introbbio, Margno, Narro, Pagnona, Parlasco, Perledo, Pessina, Premaua, Primaluna, Taceno, Vendrogno, Vimogno	18.128	II.	
56	Varese	*Die Gemeinden* Azzate, Barasso, Bizzozero, Brincio, Bobbiate, Bodio, Brunello, Buguggiate, Capolago, Casciago, Crosio, Daverio, Gagliate, Gazzada, Gurone, Lissago, Lomnago, Luinate, Malnate, Masnago, Morosolo, Oltrona, S. Ambrogio, S. Maria del Monte, Schiano, Varese, Velate, Arcisate, Ardena, Besano, Bisuschio, Brenno, Brusimpiano, Cazzone, Clivio, Cuasso, Induno, Lavena, Marzio, Porto, Saltrio, Valgana, Viggiù, Abbiateguazzone, Carnago, Caronno, Corbellaro, Caronno Ghiringhello, Castel Seprio, Castiglione, Castrenno, Gornate inferiore, Gornate superiore, Lonate Ceppino, Lozza, Marazzone, Rovate, Torba, Tradate, Vedano, Venegono inferiore, Venegono superiore	60.016	I.	
57	Gavirate	*Die Gemeinden* Angera, Barza, Barzola, Cadrezzate, Capronno, Comabbio, Ispra, Lentate, Lisanza, Mercallo, Ranco, Taino, Ternate, Varano, Arolo, Bardello, Besozzo, Biandrono, Bogno, Bosco, Brebbia, Bregano, Cardana, Cazzago, Cellina, Cerro, Cocquio, Comerio, Gavirate, Laveno, Leggiuno, Malgesso, Mombello, Monate, Monvalle, Olginasio, S. Giano, Travedona, Trevisago, Valtorre, Arcumeggia, Azzio, Brenta, Caravate, Casalzuigno, Cavona, Cittiglio, Cuveglio, Cuvio, Duno, Gemonio, Orino, Vararo, Vergobbio	35.009	I.	

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
58	Luvino	Gminy Arbizio, Bedero, Bosco, Brisciago, Castello, Cremenaga, Cugliate, Cunardo, Fabbiasco, Germignaga, Grantola, Luvino, Marchirolo, Mesenzana, Montegrino, Muceno, Musadino, Porto, Roggiano, Voldomino, Veccana. Viconago, Agra, Armio. Biegno, Campagnano. Cossano, Curiglia, Dumenza. Garabbiolo, Graglio, Lozzo, Maccagno inferiore, Maccagno superiore, Monteviasco, Musignano. Pino, Runo, Tronzano. Bedero, Cabiaglio. Cassano. Ferrera. Masciago i Rancio	32.934	II.	
		Razem . .	420.487		

Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
58	Luino	*Die Gemeinden* Arbizio, Bedero. Bosco, Brisciago. Castello, Cremenaga. Cngliate, Cnnardo, Fabbiasco. Germignaga. Grantola, Luino, Marchirolo, Mesenzana, Montegrino, Muceno, Musadino, Porto, Roggiano, Voldomino. Veccana, Viconago, Agra, Armio, Biegno, Campagnano, Cossano, Curiglia, Dumenza, Garabbiolo, Graglio. Lozzo, Maccagno inferiore, Maccagno superiore, Monteviasco, Musignano, Pino, Runo, Tronzano, Bedero, Cabiaglio. Cassano, Ferrera, Masciago *und* Rancio	23.934	II.	
		Zusammen . .	420.487		

W okręgu sądu krajowego Lodi

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Lodi	Miasto Lodi i gminy Bottedo, Ca' de' Zecchi, Campolungo, Casaletto, Chiosi di Porta d'Adda, Chiosi di Porta Cremonese, Chiosi di Porta Regale, Cornegliano, Gugnano, Lodi vecchio, Pezzolo de' Codazzi, Pezzolo di Tavazzanno Mignone, Salerano, S. Maria in Prato, S. Zenone, Vigadore, Villa Rossa, Arcagna, Cassino d'Alberi, Casolate, Cervignano, Cologno, Commazzo, Dresano, Galgagnano, Isola Balba, Merlino, Mignette, Modignano, Montanasso, Mulazzano, Paullo, Quartiano, Sordio, Tavazzano, Tribiano, Villa Pompeana, Zelo Buon Persico, Borghetto, Ca' de' Bolli, Cavanago, Caviaga, Cepeda, Grazanello, Mairago, Motta Vigana, Ossago, S. Colombano, S. Martino in Strada, Sesto, Soltarico, Abbadia di Cerredo, Agnadello, Boffalora, Corte del Palasio, Crespiatica, Dovera, Fracchia, Gardella, Nosadello, Pandino, Rivolta, Roncadello, Spino, Tormo i Valiate	83.491		
59	S. Angelo	Gminy Bargano, Ca' dell' Acqua, Caselle, Castiraga, Cazzimano, Cuazzina, Marudo, Massalengo, Mongiardino, Orgnaga, S. Angelo, Trivulzina, Valera, Vidardo, Villanuova i Graffignana	18.507	II.	
60	Crema	Gminy Cremà, Capergnanica, Casaletto, Ceredano, Castelnuovo, Chieve, Credera, Izzano, Modignano, Montodine, Moscazzano, Ombriano, Passarera, Porta Ombriano, Ripalta Arpina, Ripalta Guerrina, Ripalta nuova, Ripalta vecchia, Rovereto, Rubbiano, Salvirola, S. Bernardino, S. Maria della Croce, S. Michele, Vairano, Zapello, Bagnolo, Bottajano, Campagnola, Camisano, Capralba, Casale, Cassaletto Vaprio, Cassine, Gandine, Cremosano, Farinato, Gabbiano, Monte, Offanengo, Palazzo, Pianengo, Pieranica, Quintano, Ricengo, Scanabue, Sergnano, Torlino, Trescorre, Trezzolasco, Vajano i Vidolasco	48.440	I.	
61	Codogno	Gminy Caselle Landi, Castelnuovo Bocca d'Adda, Cavacurta, Codogno, Corno giovine, Corno vecchio, Corte S. Andrea, Fombio, Gattera, Guardamiglie, Lardera, Maccastorna, Maleo, Meletto, Mezzana, Mezzano Passone, Mirabello, Regina Fittarezza, S. Fiorano, S. Rocco al Porto, S. Stefano, Senna, Somaglia, Trivulza	40.240	I.	
62	Casal-Pusterlengo	Gminy Bertonico, Brembio, Sabbiona, Camairago, Cantonale, Casal-Pusterlengo, Castiglione, Livraga, Melegnanello, Orio, Ospedaletto, Pizzolano, Robecco, Secugnano, Terranuova, Turano, Vittadone i Zurlesco	29.497	II.	
		Razem . .	220.175		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Lodi.					
Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Stadtprätur Lodi	*Die Stadt* Lodi *und die Gemeinden* Bottedo, Ca' de' Zecchi, Campolungo, Casaletto, Chiosi di Porta d'Adda, Chiosi di Porta Cremonese, Chiosi di Porta Regale, Cornegliano, Gugnano, Lodi vecchio, Pezzolo de' Codazzi, Pezzolo di Tavazzano Mignone, Salerano, S. Maria in Prato, S. Zenone, Vigadore, Villa Rossa, Arcagna, Cassino d'Alberi, Casolate, Cervignano, Cologno, Comazzo, Dresano, Galgagnano, Isola Balba, Merlino, Mignette, Modignano, Montanaso, Mulazzano, Paullo, Quartiano, Sordio, Tavazzano, Tribiano, Villa Pompeana, Zelo Buon Persico, Borghetto, Ca' de' Bolli, Cavanago, Caviaga, Cepeda, Grazanello, Mairago, Motta Vigana, Ossago, S. Colombano, S. Martino in Strada, Sesto, Soltarico, Abbadia di Cerredo, Agnadello, Boffalora, Corte del Palasio, Crespiatica, Dovera, Fracchia, Gardella, Nosadello, Pandino, Rivolta, Roncadello, Spino, Tormo *und* Vailate	83.491		
59	S. Angelo	*Die Gemeinden* Bargano, Ca' dell' Acqua, Caselle, Castiraga, Cazzimano, Cuazzina, Marudo, Massalengo, Mongiardino, Orgnaga, S. Angelo, Trivulzina, Valera, Vidardo, Villanuova, *und* Graffignana	18.507	II.	
60	Crema	*Die Gemeinden* Crema, Capergnanica, Casaletto, Ceredano, Castelnuovo, Chieve, Credera, Izzano, Modignano, Montodine, Moscazzano, Ombriano, Passarera, Porta Ombriauo, Ripalta Arpina, Ripalta Guerrina, Ripalta nuova, Ripalta vecchia, Rovereto, Rubbiano, Salvirola, S. Bernardino, S. Maria della Croce, S. Michele, Vairano, Zappello, Bagnolo, Bottajano, Campagnola, Camisano, Capralba, Casale, Casaletto Vaprio, Cassine Gandine, Cremosano, Farinate, Gabbiano, Monte, Offanengo, Palazzo, Pianengo, Pieranica, Quintano, Ricengo, Scannabue, Sergnano, Torlino, Trescorre, Trezzolasco, Vajano *und* Vidolasco	48.440	I.	
61	Codogno	*Die Gemeinden* Caselle-Landi, Castelnuovo Bocca d' Adda, Cavacurta, Codogno, Corno giovine, Corno vecchio, Corte S. Andrea, Fombio, Gattera, Guardamiglio, Lardera, Maccastorna, Maleo, Meletto, Mezzana, Mezzano Passone, Mirabello, Regina Fittarezza, S. Fiorano, S. Rocco al Porto, S. Stefano, Senna, Somaglia, Trivulza	40.240	I.	
62	Casal-Pusterlengo	*Die Gemeinden* Bertonico, Brembio, Sabbiona, Camairago, Cantonale, Casal-Pusterlengo, Castiglione, Livraga, Melegnanello, Orio, Ospedaletto, Pizzolano, Robecco, Secugnago, Terranuova, Turano, Vittadone *und* Zorlesco	29.497	II.	
		Zusammen . .	220.175		

W okręgu sądu krajowego Pawii

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Pawia	Miasta Pawia i gminy Bergarello, Bornasco, Cassina, Calderara, Cassina de' Serigari, Cassina de' Tolentini, Comairano, Corbesate, Corpi Santi, Gualdrasco, Mirabello, Misano, Ponte Carate, S. Genesio, S. Varese, Torre del Mangano, Torre d'Isola, Villaunga, Villareggio, Zenone, Baselica-Bologna, Battuda, Bereguardo, Carpignano, Casadico, Casorate, Giovenzano, Giussago, Guinzauo, Liconasco, Marcignano, Origioso, Papiago, Pissarello, Rognano, Ronchetto, S. Perone, Torradello, Torriano, Torrino, Trivolzo, Trovo, Turago, Vellezzo, Zelada, Albuzzano, Barona, Belgiojoso, Belvedere, Buttirago, Ca' della Terra, Ca' de' Tedioli, Calignano, Carpignano, Ceranuova, Filighera, Fossarmato, Lardirago, Linarolo, Marzano, Montesano, Motta S. Damiano, Prado, Roncaro, S. Alessio, S. Margherita, Spirago, Vaccarizza, Valle Salimbina, Vigalfo, Vimanone, Vistarino, Vivente, Bescapè, Campomorto, Castel Lambro, Cavagnera, Gmignano, Landriano, Mandrino, Mangialupo, Pairana, S. Zeno, Torrevecchia, Trognano, Vairano, Vidigulfo, Vingonzone, Zibigo	79.639		
63	Corte Olona	Gminy Badia, Campo Rinaldo, Chignolo, Copiano, Corte Olona, Costa S. Zedone, Genzone, Gerenzago, Inverno, Magherno, Mezzano di Parpanese, Miradolo, Monte, Monte Leone, Monticelli, Pieve Porto Morone, S. Cristina, Spessa, S. Zenone, Torre d'Arese, Torre de' Negri, Vilanterio, Zerbo	28.954	II.	
64	Abbiategrasso	Gminy Abbiategrasso, Albairate, Bareggio, Bernatte, Bestazzo, Boffarola, Cassina Pobbia, Castellazzo de' Barzi, Cisliano, Corbetta, Lugagnano, Magenta, Marcallo, Menedrago, Mesero, Ossona, Ozero, Robecco, S. Pietro Bestazzo, S. Stefano, S. Vito, Sedriano, Vittuone, Castelleto Mendosio, Fagnano, Cassina di Donato del Conte	39.403	I.	
65	Binasco	Gminy Binasco, Bubbiano, Calvignasco, Casirate, Lacchiarella, Mettone, Moncucco, Pasturago, St Novo, S. Pietro Cusico, Vernate, Vigonzino, Zavanasco, Zibido, Barate, Basate, Bonirola, Caselle, Coazzano, Coronate, Gaggiano, Gudo Visconti, Motta Visconti, Noviglio, Rosate, Tainate, Vermezzo, Vigano, Zelo, Surigone	23.211	II.	
		Razem . .	171.207		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Pavia.					
Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur Pavia	*Die Stadt* Pavia *und die Gemeinden* Borgarello, Bornasco, Cassina Calderari, Cassina de' Serigari, Cassina de' Tolentini, Comairano, Corbesate, Corpi Santi, Gualdrasco, Mirabello, Misano, Ponte Carate, S. Genesio, S. Varese, Torre del Mangano, Torre d'Isola, Villalunga, Villareggio, Zenone, Baselica-Bologna, Battuda, Bereguardo, Carpignago, Casadico, Casorate, Giovenzano, Giusago, Guinzano, Liconasco, Marcignago, Origioso, Papiago, Pissarello, Rognano, Ronchetto, S. Perone, Torradello, Torriano, Torrino, Trivolzio, Trovo, Turago, Vellezzo, Zelada, Albuzzano, Barona, Belgiojoso, Belvedere, Buttirago, Ca' della Terra, Ca' de' Tedioli, Calignano, Carpignano, Ceranuova, Filighera, Fossarmato, Lardirago, Linarolo, Marzano, Montesano, Motta S Damiano, Prado, Roncaro, S. Alessio, S. Margherita, Spirago, Vaccarizza, Valle Salimbina, Vigalfo, Vimanone, Vistarino, Vivente, Bescapè, Campomorto, Castel Lambro, Cavagnera, Gnignano, Landriano, Mandrino, Mangialupo, Pairana, S. Zeno, Torrevecchia, Trognano, Vairano, Vidigulfo, Vigonzone, Zibido	79.639		
63	Corte Olona	*Die Gemeinden* Badia, Campo Rinaldo, Chignolo, Copiano, Corte Olona, Costa S Zenone, Genzone, Gerenzago, Inverno, Magherno, Mezzano di Parpanese, Miradolo, Monte, Monte Leone, Monticelli, Pieve Porto Morone, S. Cristina, Spessa, S. Zenone, Torre d'Arese, Torre de' Negri, Villanterio, Zerbo	28.9[illegible]4	II.	
64	Abbiategrasso	*Die Gemeinden* Abbiategrasso, Albairate, Bareggio, Bernate, Bestazzo, Boffalora, Cassina Pobbia, Castellazzo de' Barzi, Cisliano, Corbetta, Lugagnano, Magenta, Marcallo, Menedrago, Mesero, Ossona, Ozero, Robecco, S. Pietro Bestazzo, S. Stefano, S. Vito, Sedriano, Vittuone, Castelletto Mendosio, Fagnano, Cassina di Donato del Conte	39.403	I.	
65	Binasco	*Die Gemeinden* Binasco, Bubbiano, Calvignasco, Casirate, Lacchiarella, Mettone, Moncucco, Pasturago, S. Novo, S. Pietro Cusico, Vernate, Vigonzino, Zavanasco, Zibido, Barate, Basate, Bonirola, Caselle, Coazzano, Coronate, Gaggiano, Gudo Visconti, Motta Visconti, Noviglio, Rosate, Tainate, Vermezzo, Vigano, Zelo, Surigone	23.211	II.	
		Zusammen . .	171.207		

W okręgu sądu krajowego Sondrio

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Sondrio	Miasto Sondrio i gminy Albosaggia, Berbenno e Pedemonte, Cajolo, Caspoggio, Castione, Cedrasco, Chiesa, Colorina, Faedo, Fusine, Lanzada, Montagna, Pendolasco, Postalesio, Spriana, Torre, Acqua, Boffetto, Chiuro, Piateda, Ponte, Treviso	27.628	II.	
66	Tirano	Gminy Teglio, Bianzone, Grossio, Grosotto, Lovero, Mazzo, Sernio, Soncalo, Tirano, Tovo, Vervio, Villa di Tirana	26.567	II.	
67	Morbegno	Gminy Albaredo, Andalo, Ardenno, Bema, Bnglio, Campo e Tardano, Cosio, Delebio, Forcola, Girola, Morbegno, Pedesina, Piantedo, Rasura, Rogolo, Talamona, Campovico, Cercino, Cino, Civo, Dazio, Dubino, Mantello, Mello, Traona, Valle del Masino	23.161	II.	
68	Chiavenna	Gminy Chiavenna, Campodolcino, Gordona, Isola, Menarola, Mese, Novate, Piuro, Prata, Samolaco, S. Giacomo, Verceja, Villa di Chiavenna.	14.317	II.	
69	Bormio	Gminy Bormio, Livigno, Valle di dentro, Vallo di sotto, Valfurva	6.488	II.	
		Razem . .	98.161		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Sondrio.

Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur Sondrio	*Die Stadt* Sondrio *und die Gemeinden* Albossaggia, Berbenno e Pedemonte, Cajolo, Caspoggio, Castione, Cedrasco, Chiesa, Colorina, Faedo, Fusine, Lanzada, Montagna, Pendolasco, Postalesio, Spriana, Torre, Acqua, Boffetto, Chiuro, Piateda, Ponte, Tresivio	27.628		
66	Tirano	*Die Gemeinden* Teglio, Bianzone, Grosio, Grosotto, Lovero, Mazzo, Sernio, Sondalo, Tirano, Tovo, Vervio, Villa di Tirano . . .	26.567	II.	
67	Morbegno	*Die Gemeinden* Albaredo, Andalo, Ardenno, Bema, Buglio, Campo e Tartano, Cosio, Delebio, Forcola, Girola, Morbegno, Pedesina, Piantedo, Rasura, Rogolo, Talamona, Campovico, Cercino, Cino, Civo, Dazio, Dubino, Mantello, Mello, Traona, Valle del Masino . .	23.161	II.	
68	Chiavenna	*Die Gemeinden* Chiavenna, Campodolcino, Gordona, Isola, Menarola, Mese, Novate, Piuro, Prata, Samolaco, S. Giacomo, Verceja, Villa di Chiavenna	14.317	II.	
69	Bormio	*Die Gemeinden* Bormio, Livigno, Valle di dentro, Valle di sotto, Valfurva	6.488	II.	
		Zusammen . .	98.161		

PODZIAŁ SĄDÓW

w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

D.

Pretury w prowincyach Weneckich.

W okręgu sądu krajowego Weneckiego					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Wenecya pretura miejs. I.	Części miasta (Sestieri) S. Marco, Castello, Canaregio	54.741		
	pretura miej. II.	Części miasta Dossoduro wraz z Giudecca, S. Polo, S. Croce, tudzież wyspy Murano, Burano, Malamocco i frakcye	55.688		
1	Mestre	Gminy Mestre, Chirignano, Favero, Marcon, Martellago, Spinea, Zellarino. .	16.407	II.	
2	Dolo	Gminy Dolo, Campagna, Campolongo, Camponogara, Fiesso, Fosso Cambarare, Mira, Oriago, Strà, Vigonovo	25.241	II.	
3	Mirano	Gminy Mirano, Pianiga, Santamaria di Sala, Noale, Salzano, Scorzè	20.643	II.	
4	Chioggia	Gminy Chioggia i Pellestrina.	33.743	I.	
5	Cavarzere	Gminy Cavarzere i Cona	11.890	II.	
6	Portogruaro	Gminy Portogruaro, Annone, Caorle, Cinto, Concordia di qua, Fossalta, Gruaro, Lugugnana, Sanstino, Pramaggiore, S. Michele, Teglio	26.970	II.	
7	S. Donà	Gminy S. Donà, Cavazuccherina, Ceggia, Fossalta, Grisolera di sopra, Meolo, Musile, Noventa, Sanmichele del Quarto, Torre di mosto	20.058	II.	
		Razem . .	265.381		

Gerichts-Eintheilung

des

lombardisch-venetianischen Königreiches.

D.

Präturen im Venetianischen.

Im Sprengel des Landesgerichtes von Venedig.					
Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Venedig Stadtprätur I.	*Die Stadttheile* (Sestieri) S. Marco, Castello, Canaregio	54.741		
	Stadtprätur II.	*Die Stadttheile* Dossoduro *mit* Giudecca, S. Polo, S. Croce, *dann die Inseln* Murano, Burano, Malamocco *und Fractionen*	55.688		
1	Mestre	*Die Gemeinden* Mestre, Chirignago, Favero, Marcon, Martellago, Spinea, Zellarino	16.407	II.	
2	Dolo	*Die Gemeinden* Dolo, Campagna, Campolongo, Camponogara. Fiesso, Fosso Cambarare, Mira, Oriago, Strà, Vigonovo	25.241	II.	
3	Mirano	*Die Gemeinden* Mirano, Pianiga, Santamaria di Sala, Noale, Salzano, Scorzè	20.643	II.	
4	Chioggia	*Die Gemeinden* Chioggia *und* Pellestrina	33.743	I.	
5	Cavarzere	*Die Gemeinden* Cavarzere *und* Cona	11.890	II.	
6	Portogruaro	*Die Gemeinden* Portogruaro, Annone, Caorle, Cinto, Concordia di qua, Fossalta, Gruaro, Lugugnana, Sanstino, Pramaggiore, S. Michele, Teglio	26.970	II.	
7	S. Donà	*Die Gemeinden* S. Donà, Cavazuccherina, Ceggia, Fossalta, Grisolera di sopra, Meolo, Musile, Noventa, Sanmichele del Quarto, Torre di mosto	20.058	II.	
		Zusammen . .	265.381		

W okręgu sądu krajowego Padwa					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Padwa	Miasto Padwa i gminy Abano, Albignasego, Cadoneghe, Casalserugo, Limena, Maserà, Mestrino, Noventa, Ponte S. Nicolò, Rubano, Saonara, Selvazzano i Vigodarzere, Vigonza, Carrara S. Giorgio i Carrara S. Stefano, Piazzolo, Campolungo i Villafranca	89.591		
8	Camposampiero	Gminy Camposampiero, Campodarsego, Loreggia, Massanzago, Santeufemia, Sangiorgio delle pertiche, Santagiustina in colle, Ssnmichele delle badesse, Villadelconte, Villanova, Camposanmartino, Curtarolo, Piombino i Trebasselege	29.398	II.	
9	Teolo	Gminy Teolo, Cervarese, Rovolone, Saccolongo, Torreglia, Veggiano	10.710	II.	
10	Piove	Gminy Piove, Arzergrande, Bovolenta, Brugine, Codevigo, Correzzola, Legnaro, Polverara, Pontelongo, Santangelo	25.856	II.	
11	Este	Gminy Este, Baone, Barbona, Carceri, Cinto, Lozzo, Ospedaletto, Piacenza, Ponso, Santelena, Santurbano, Vescovana, Vighizzolo, Villadivilla i Vò	37.873	I.	
12	Montagnana	Gminy Montagnana, Casale, Masi, Megliadino, Santidenzio, Megliadino Sanvitale, Merlara, Saletto, Santamargherita, Urbana, Castelbaldo	27.381	II.	
13	Monselice	Gminy Monselice, Boara, Pozzonuovo, Sampierviminario, Solesino, Stanghella, Battaglia, Arqnà, Galzignano i Pernumia	26.878	II.	
14	Conselve	Gminy Conselve, Agna, Anguillara, Arre, Bagnogli, Cartura, Pontecasale, Terrazza, Tribano	21.429	II.	
15	Citadella	Gminy Cittadella, Fontaniva, Galliera, Tompolo, Sanmartino di Lupari, Carmignano, Gazzo, Sampierengu, Grantorto i Sangiorgio inbosco.	26.155	II.	
		Razem . .	295.272		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Padua.

Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur Padua	*Die Stadt* Padua *und die Gemeinden* Abano, Albignasego, Cadoneghe, Casalserugo, Limena, Maserà. Mestrino, Noventa, Ponte S. Nicolò, Rubano, Saonara, Selvazzano, Vigodarzere, Vigonza Carrara. S. Giorgio *und* Carrara S. Stefano, Piazzola, Campolungo *und* Villafranca	89.591		
8	Camposampiero	*Die Gemeinden* Camposampiero, Campodarsego, Loreggia, Massanzago, Santeufemia, Sangiorgio delle pertiche, Santagiustina in colle, Sanmichele delle badesse, Villadelconte, Villanova, Camposanmartino, Curtarole, Piombino *und* Trebasseleghe	29.398	II.	
9	Teolo	*Die Gemeinden* Teolo, Cervarese Rovolone, Saccolongo, Torreglia, Veggiano	10.710	II.	
10	Piove	*Die Gemeinden* Piove, Arzergrande, Bovolenta, Brugine, Codevigo, Correzzola, Legnaro, Polverara, Pontelongo, Santangelo . . .	25.856	II.	
11	Este	*Die Gemeinden* Este, Baone, Barbona, Carceri, Cinto, Lozzo, Ospedaletto, Piacenza, Ponso, Santelena, Santurbano, Vescovana, Vighizzolo, Villadivilla *und* Vò	37.873	I.	
12	Montagnana	*Die Gemeinden* Montagnana, Casale, Masi, Megliadino Santidenzio, Megliadino Sanvitale, Merlara, Saletto, Santamargherita, Urbana, Castelbaldo	27.382	II.	
13	Monselice	*Die Gemeinden* Monselice, Boara, Pozzonnovo, Sampierviminario, Solesino, Stanghella, Battaglia, Arquà, Galzignano *und* Pernumia .	26.878	II.	
14	Conselve	*Die Gemeinden* Conselve, Agna, Anguillara, Arre, Bagnoli, Cartura, Pontecasale, Terrazza, Tribano	21.429	II.	
15	Cittadella	*Die Gemeinden* Cittadella, Fontaniva, Galliera, Tompolo, Sanmartino di Lupari, Carmignano, Gazzo, Sanpierengu, Grantorto *und* Sangiorgio inbosco	26.155	II.	
		Zusammen . . .	295.272		

W okręgu sądu krajowego Wiczency					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Wiczenca	Miasto Vicenza i gminy Altavilla, Arcugnano, Bolzano, Brendola, Bressanvido, Caldogno, Costabissara. Creazzo, Dueville, Gampugliano, Longare, Montecchio maggiore, Montecchio pregalcino, Monticello del Cortotto, Sovizzo, Camisano Grisignano, Crumolo delle badesse, Montegalda, Montegaldella, Quinto, Torridiquartesolo, Isoladimalo	77.227		
16	Arzignano	Gminy Arzignano, Altissimo, Chiampo, Crespadoro, Montorso, Nogarole, Sangiovanilarione, Sampieromussolin, Zermeghedo	21.095	II.	
17	Barbarano	Gminy Barbarano, Albettoue, Castagnero, Grancona, Mossane, Nsnto, Sossano, Villaga, Zovencedo	12.956	II.	
18	Lonigo	Gminy Lonigo, Agugliaro, Alontc, Campiglia, Montebello, Noventa, Orgiano, Pojana, Sarego, Sorio	26.933	II.	
19	Bassano	Gminy Bassano, Cartiligano, Casola, Cisman, Musolento, Pove, Roman, Rosá, Rossano, Sannazzario, Solagna, Tezze, Valstagna, Campolongo i Varlovina	39.303	I.	
20	Marostica	Gminy Marostica, Molvena, Nove, Pianezze, Schiavon, Breganze, Farra, Mason, Mure, Pozzo, Sandrigo, Conco, Vallonara, Crosara .	27.355	II.	
21	Asiago	Gminy Asiago, Enego, Fozza, Gallio, Lusiana, Roana, Rotzo, Treseheconca	22.010	II.	
22	Schio	Gminy Schio, Lastebasse, Arsiero, Cavallaro, Forni, Magrè, Santorso, Piovene, Posina, Torrebelvicino, Tretto, Valdesignori, Velo, Malo, Montedimalo i Sanvito	38.078	I.	
23	Thiene	Gminy Thiene, Caltrano, Calvene, Carrè, Cogollo, Lugo, Marano, Sarcedo, Villaverla, Zaní, Zuggiano	20.255	II.	
24	Valdagno	Gminy Valdagno, Brogliano, Castelgomberto, Cornedo, Novale, Recoaro, Trissino . .	22.027	II.	
		Razem . .	307.339		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Vicenza.

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Stadtprätur Vicenza	*Die Stadt* Vicenza *und die Gemeinden* Altavilla, Arcugnano, Bolzano, Brendola, Bressanvido, Caldogno, Costabissara, Creazzo, Dueville, Gambugliano, Longare, Montecchio maggiore, Montecchio Precalcino, Monticello del Contotto, Sovizzo, Camisano, Grisignano, Crumolo delle badesse, Montegalda, Montegaldella, Quinto, Torridiquartesolo, Isoladimalo .	77.227		
16	Arzignano	*Die Gemeinden* Arzignano, Altissimo, Chiampo, Crespadoro, Montorso, Nogarole, Sangiovannilarione, Sampieromussolin, Zermeghedo	21.095	II.	
17	Barbarano	*Die Gemeinden* Barbarano, Albettone, Castagnero, Grancona, Mossano, Nanto, Sossano, Villaga, Zovencedo	12.956	II.	
18	Lonigo	*Die Gemeinden* Lonigo, Agugliaro, Alonte, Campiglia, Montebello, Noventa, Orgiano, Pojana, Sarego, Sorio	26.933	II.	
19	Bassano	*Die Gemeinden* Bassano, Cartiligano, Cassola, Cismon, Mussolente, Pove, Roman, Rosà, Rossano, Sannazzario, Solagna, Tezze, Valstagua, Campolongo *und* Valrovina	39.303	I.	
20	Marostica	*Die Gemeinden* Marostica, Molvena, Nove, Pianezze, Schiavon, Breganze, Farra, Mason, Mure, Pozzo, Sandrigo, Conco, Vallonara, Crosara	27.355	II.	
21	Asiago	*Die Gemeinden* Asiago, Enego, Fozza, Gallio, Lusiana, Roana, Rotzo, Trescheconca .	22.010	II.	
22	Schio	*Die Gemeinden* Schio, Lastebasse, Arsiero, Cavallaro, Forni, Magrè, Santorso, Piovene, Posina, Torrebelvicino, Tretto, Valdesignori, Velo, Maio, Montedimalo *und* Sanvito	38.078	I.	
23	Thiene	*Die Gemeinden* Thiene, Caltrano, Calvene, Carrè, Cogollo, Lugo, Marano, Sarcedo, Villaverla, Zani, Zuggiano	20.255	II.	
24	Valdagno	*Die Gemeinden* Valdagno, Brogliano, Castelgomberto, Cornedo, Novale, Recoaro, Trissino	22.027	II.	
		Zusammen . . .	307.339		

W okręgu sądu krajowego Werony

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Werona	Miasto Werona i gminy Avesa, Bosco, Bussolengo, Buttapiettra, Cadidavid, Casteldazzano, Cerro, Erbezzo, Grezzana, Marcelise, Mizzole, Montorio, Parona, Pastrengo, Quinto, Quinzano, Santamaria in stelle, Sanmartino buonalbergo, Sanmassimo, Sanmichele, Sona, Lavagno, Zevio Sangiovanni Lupatoto	94.541		
25	Villafranca	Gminy Villafranca. Mozzecane. Nogarole, Povegliano, Valleggio, Sommacampagna . . .	18.570	II.	
26	Caprino	Gminy Caprino, Affi, Belluno, Brentino, Castione sopra Garda, Cavajon, Costermano, Ferrara di Montebaldo. Montagna di Montebaldo, Rivoli	11.189	II.	
27	Bardolino	Gminy Bardolino, Torri, Garda, Lazise, Castelnovo, Malcesine i Casteletto di Brenzone	13.450	II.	
28	Soave	Gminy Soave, Sanbonifacio, Arcole, Gambollara veronese, Montecchia, Monteforte, Roncà, Belfior di porcile. Caldiero, Cazzano, Colognola.	25.717	II.	
29	Tregnano	Gminy Tregnano, Badiacalavena, Roverdivele, Saline, Selvadiprogno, Velo, Vestannova, Illasi, Mezzane dissotto	15.532	II.	
30	Sanpietroincariano	Gminy Sanpietroincariano, Breonio, Dolcè, Fnmane, Marano, Negarine, Negraro, Pescantina, Prnn i Sant-ambrogio	21.296	II.	
31	Isola della Scala	Gminy Isola della Scala, Bovolone, Erbè, Salizzole, Sorgà, Trevenznolo, Visagio, Nogara, Isolaporcarizza, Oppeano, Palù i Ronco .	27.217	II.	
32	Legnano	Gminy Legnano, Angiari, Bevilacqua, Bonavigo, Boschisantanna, Castagnaro, Minerbe, Roverchiara, Terrazzo, Villabortolamea, Sanguinetto, Casaleone, Cerea, Concamarise, Corezzo, Gazzo, Sanpietromarubio	46.310	I.	
33	Cologna	Gminy Cologna, Albaredo, Cncca, Pressana, Roveredo i Zimella.	18.181	II.	
		Razem . .	292.003		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Verona.

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Stadtpräur Verona	*Die Stadt* Verona *und die Gemeinden* Avesa, Bosco, Bussolengo, Buttapietra, Cadidavid, Casteldazzano, Cerro, Erbezzo, Grezzana, Marcelise, Mizzole, Montorio, Parona, Pastrengo, Quinto, Quinzano, Santamaria in stelle, Sanmartino buonalbergo, Sanmassimo, Sanmichele, Sona, Lavagno, Zevio, Sangiovanni Lupatoto . .	94.341		
25	Villafranca	*Die Gemeinden* Villafranca, Mozzecane, Nogarole, Povegliano, Valleggio, Sommacampagna	18.570	II.	
26	Caprino	*Die Gemeinden* Caprino, Affi, Belluno, Brentiuo, Castione sopra Garda, Cavajon, Costermano, Ferrara di Montebaldo, Montagna di Montebaldo, Rivoli	11.189	II.	
27	Bardolino	*Die Gemeinden* Bardolino, Torri, Garda, Lazise, Castelnovo, Malcesine *und* Castelletto di Brenzone	13.450	II.	
28	Soave	*Die Gemeinden* Soave, Sonbonifazio, Arcole, Gambellara veronese, Montecchia, Monteforte, Roncà, Belfiordiporcile, Caldiero, Cazzano, Colognola	25.717	II.	
29	Tregnago	*Die Gemeinden* Tregnago, Badiacalavena, Roverdivelo, Saline, Selvadiprogno, Velo, Vestenanova, Illasi, Mezzane dissotto	15.532	II.	
30	Sampietroincariano	*Die Gemeinden* Sampietroincariano, Breonio, Dolcè, Fumane, Marano, Negarine, Negraro, Pescantina, Prun *und* Sant-ambrogio . . .	621.29	II.	
31	Isola della Scala	*Die Gemeinden* Isola della Scala, Bovolone, Erbè, Salizzole, Sorgà, Trevenzuolo, Vigasio. Nogara, Isolaporcarizza, Oppeano, Palù *und* Ronco	27.217	II.	
32	Legnago	*Die Gemeinden* Legnago, Angiari, Bevilacqua, Bonavigo, Boschisantanna, Castagnaro, Minerbe, Roverchiara, Terrazzo, Villabortolamea, Sanguinetto, Casaleono, Cerea, Concamarise, Corezzo, Gazzo, Sampietromarubio	46.310	I.	
33	Cologna	*Die Gemeinden* Cologna, Albaredo, Cneca, Pressana, Roveredo *und* Zimella	18.181	II.	
		Zusammen . .	292.003		

W okręgu sądu krajowego Treviso					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Treviso	Miasto Treviso i gminy Zerobranco, Breda, Canizzsno, Carbonera, Casale, Casier, Istrana, Mascrada, Melma, Mogliano, Monastier, Morgan, Padernello, Paese, Ponzano, Povegliano, Preganziol, Quinto, Roncade, Sambiago di Calatta, Spercenigo, Spresiano, Villorba, Zenson	67.886		
34	Biadene	Gminy Montebeluna, Arcade, Caerano, Cornuda, Nervesa, Pederobba, Trivignano, Volpago	24.476	II.	
35	Castelfranco	Gminy Castelfranco, Fossalunga, Albaredo, Godego, Loria, Resana, Riese, Salvarosa, Santandrea oltre il Musile i Vedelago	23.972	II.	
36	Asolo	Gminy Asolo, Altivolo, Borso, Castelcucco, Cavaso, Crespano, Fonte, Maser, Monfumo, Paderno, Possagno, Sanzenone	26.499	II.	
37	Conegliano	Gminy Conegliano, Codognè, Gajarine, Godega, Maren, Orsago, Refrontolo, Sanfiordisopra, Santulacia, Sampietro di Feletto, Sanvendemmiano, Susigana, Vazzola i Pievedesoligo	36.936	I.	
38	Oderzo	Gminy Oderzo, Cimadolmo, Fontanelle, Mansuè, Ormelle, Piavon di Motta, Pontedipiave, Portobuffolè, Salgareda i Sampolo	23.269	II.	
39	Motta	Gminy Motta, Cessalto, Chiarano di Motta, Gorgo i Meduna	12.196	II.	
40	Ceneda	Gminy Ceneda, Colle, Cordignano, Torzo .	16.511	II.	
41	Serravalle	Gminy Serravalle, Capella, Cisone, Follina, Fregona, Lago, Revine i Sarmede	18.675	II.	
42	Valdobbiadene	Gminy Valdobbiadene, Farra, Miane, Moriago, Sanpietro di Barbozza, Segusino, Sernaglia, Vidor	18.385	II.	
		Razem . .	268.805		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Treviso.					
Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
	Stadtprätur Treviso	*Die Stadt* Treviso *und die Gemeinden* Zerobranco, Breda Canizzano, Carbonera, Casale, Casier, Istrana, Maserada, Melma, Mogliano, Monastier, Morgan, Padernello, Paese, Ponzano, Povegliano, Preganziol, Quinto, Roncade, Sambiagio di Callalta, Spercenigo, Spresiano, Villorba, Zenson	67.886		
34	Biadene	*Die Gemeinden* Montebelluna, Arcade, Caerano, Cornuda, Nervesa, Pederobba, Trivignano, Volpago	24.476	II.	
35	Castelfranco	*Die Gemeinden* Castelfranco, Fossalunga, Albaredo, Godego, Loria, Resana, Riese, Salvarosa, Santandrea oltre il Musile *und* Vedelago	23.972	II.	
36	Asolo	*Die Gemeinden* Asolo, Altivole, Borso, Castelcucco, Cavaso, Crespano, Fonte, Maser, Monfumo, Paderno, Possagno, Sanzenone . .	26.499	II.	
37	Conegliano	*Die Gemeinden* Conegliano, Codognè, Gajarine, Godega, Maren, Orsago, Refrontolo, Sanfiordisopra, Santalucia, S. Pietro di Feletto, Sanvendemmiano, Susigana, Vazzola *und* Pievedisoligo	36.936	I.	
38	Oderzo	*Die Gemeinden* Oderzo, Cimadolmo, Fontanelle, Mansue, Ormelle, Piavon di Motta, Pontedipiave, Portobuffolè, Salgareda *und* Sampolo	23.269	II.	
39	Motta	*Die Gemeinden* Motta, Cessalto, Chiarano di Motta, Gorgo *und* Meduna	12.196	II.	
40	Ceneda	*Die Gemeinden* Ceneda, Colle, Cordignano, Tarzo	16.511	II.	
41	Serravalle	*Die Gemeinden* Serravalle, Capella, Cisone, Follina, Fregona, Lago, Revine *und* Sarmede	18.675	II.	
42	Valdobbiadene	*Die Gemeinden* Valdobbiadene, Farra, Miane, Moriago, Sampietro di Barbozza, Segusino, Sernaglia, Vidor	18.385	II.	
		Zusammen	268.805		

W okręgu sądu krajowego Udine					
Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Udine	Miasto Udine i gminy Dampoformido, Feletto, Lestizza, Martignacco, Meretto di Tomba, Mortegliano, Pagnacco, Pasian di Prato, Pasian-Schiavonesco, Pavia, Pozzuolo, Pradamano, Reana, Tavagnacco	45.544		
43	Codroipo	Gminy Codroipo, Bertiolo, Camino di Codroipo, Passeriano, Sedegliano, Talmassons, Varmo	18.772	II.	
44	Sandaniele	Gminy Sandaniele, Colloredo di Montalbano, Coseano, Dignano, Fagagna, Majano, Moruzzo, Ragogna, Rivadarcano, Santodorico, Sanvito di Fagagna	24.318	I.	
45	Palma	Gminy Palma, Bagnaria, Bicinico, Carlino, Castinone di strada, Gonaro, Marano, Porpetto, Sangiorgio, di Nogaro, Santamarialonga, Trivignano	21.516	II.	
46	Latisana	Gminy Latisana, Muzzana, Palazzolo, Pocenia, Preceuico, Rivignano, Ronchio, Teor .	13.878	II.	
47	Pordenone	Gminy Pordenone, Azzano, Cordenone, Fiume, Fontanafredda, Pasiano, Porcia, Prata, Roveredo, Vallenoncello, Zoppolla.	32.997	I.	
48	Sacile	Gminy Sacile, Brugnera, Budoja, Caneva, Polcenigo	17.881	II.	
49	Aviano	Gminy Aviano, Montereale, Sanquirino .	11.007	II.	
50	Sanvito	Gminy Sanvito, Arzene, Casarsa, Chions, Cordovado, Morsan, Praviadomini, Sanmartino, Sesto, Valvasone.	22.959	II.	
51	Spilimbergo	Gminy Spilimbergo, Castelnuovo, Clausetto, Forgaria, Medun, Pinzano, Sangiorgio, Sequalo, Tramonti di sopra e di sotto, Travesio, Vatodasio	29.727	II.	
52	Maniago	Gminy Maniago, Andreis, Arba, Barcis, Cavasso, Cimolais, Claut, Erto e Casso, Fanna, Vivaro, Frisanco	19.170	II.	
53	Tolmezzo	Gminy Tolmezzo, Amaro, Cavazzo, Cesclano, Lanco, Vervegnis, Villa, Paluzza, Arta, Cervicento superiore, Paalaro, Suttrio, Treppo, Ligosullo, Zuglio, Rigolato, Comegliana, Forniavoltri, Mione, Ovaro, Prato, Ravacletto, Ampezzo, Enemonzo, Forni di sopra e disotto, Preone, Raveo, Sauris, Socchieve	38.556	I.	

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
		Im Sprengel des Landesgerichtes von Udine.			
	Stadtprätur Udine	*Die Stadt* Udine *und die Gemeinden* Campoformio, Feletto, Lestizza, Martignacco, Meretto di Tomba, Mortegliano, Pagnacco, Pasian di Prato, Pasian Schiavonesco, Pavia, Pozzuolo, Pradamano, Reanna, Tavagnacco . .	45.544		
43	Codroipo	*Die Gemeinden* Codroipo, Bertiolo, Camino di Codroipo, Passeriano, Sedegliano, Talmassons, Varmo	18.772	II.	
44	Sandaniele	*Die Gemeinden* Sandaniele, Colloredo di Montalbano, Coseano, Dignano, Fagagna, Majano, Moruzzo, Ragogna, Rivadarcano, Santodorico, Sanvito di Fagagna	24.318	II.	
45	Palma	*Die Gemeinden* Palma, Bagnaria, Bicinico, Carlino, Castions di strada, Gonars, Marano, Porpetto, Sangiorgio di Nogaro, Santamarialalonga, Trivignano	1.516	II.	
46	Latisana	*Die Gemeinden* Latisana, Muzzana, Palazzolo, Pocenia, Precenico, Rivignano, Ronchis, Teor	13.878	II.	
47	Pordenone	*Die Gemeinden* Pordenone, Azzano, Cordenons, Fiume, Fontanafredda, Pasiano, Porcia, Prata, Roveredo, Vallenoncello, Zoppola .	32.997	I.	
48	Sacile	*Die Gemeinden* Sacile, Brngnera, Budoja, Caneva, Polcenigo	17.881	II.	
49	Aviano	*Die Gemeinden* Aviano, Montereale, Sanquirino	11.007	II.	
50	Sanvito	*Die Gemeinden* Sanvito, Arzene, Casarsa, Chions, Cordovado, Morsan, Pravisdomini, Sanmartino, Sesto, Valvason	22.959	II.	
51	Spilimbergo	*Die Gemeinden* Spilimbergo, Castelnnovo, Clausetto, Forgaria, Medun, Pinzano, Sangiorgio, Sequals, Tramonti di sopra e di sotto, Travesio, Vitodasio	29.727	II.	
52	Maniago	*Die Gemeinden* Maniago, Andreis, Arba, Barcis, Cavasso. Cimolais, Claut, Erto e Casso, Fanna, Vivaro, Frisanco	19.170	II.	
52	Tolmezzo	*Die Gemeinden* Tolmezzo, Amaro, Cavazzo, Cesclans, Lauco, Verzegnis, Villa, Paluzza, Arta, Cercivento superiore, Paularo, Suttrio, Treppo, Ligosullo, Zuglio, Rigolato, Comeglians, Forniavoltri, Mione, Ovaro, Prato, Ravacletto, Ampezzo, Enemonzo, Forni di sopra e di sotto, Preone, Raveo, Sauris, Socchieve	38.556	I.	

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
54	Moggio	Gminy Moggio, Chiusa, Dogna, Ponteba, Raccolana, Resia, Bissiutta	12.358	II.	
55	Gemona	Gminy Gemona, Artegna. Bordano, Buja, Montenars, Osopo, Trasaghis, Venzone . . .	22.245	II.	
56	Cividale	Gminy Cividale, Buttrio in piano, Castelmonte, Corno di Rosazzo, Ippiis, Manzano, Moimacco, Premariacco, Prepotto, Remanzacco, Sangiovanni di Manzano, Torreano, Sampietro, Drenchia, Grimacco, Rodda, Sanleonardo, Savogna, Stregno, Tarcetta, Faedis, Attimis, Platischis, Povoletto	48.804	I.	
57	Tarcento	Gminy Tarcento, Tricesimo, Nimis, Magnano, Cassacco, Ciseriis, Collalto, Lusevera, Treppogrande	18.622	II.	
		Razem . .	398.354		

Fortlaufende Zahl	Prätur	Sprengel	Volkszahl	Classe	Bemerkungen
54	Moggio	*Die Gemeinden* Moggio, Chiusa, Dogna, Ponteba, Raccolana, Resia, Risiutta	12.358	II.	
55	Gemona	*Die Gemeinden* Gemona, Artegna, Bordano, Buja, Montenars, Osopo, Trasaghis, Venzone .	22.245	II.	
56	Cividale	*Die Gemeinden* Cividale, Buttrio in piano, Castelmonte, Corno di Rosazzo, Ipplis, Manzano, Moimacco, Premariacco, Prepotto, Remanzacco, Sangiovanni di Manzano, Torreano, Sampietro, Drenchia, Grimmacco, Rodda, Sanleonardo, Savogna, Stregna, Tarcetta, Faedis, Attimis, Platischis, Povoletto	48.864	I.	
57	Tarcento	*Die Gemeinden* Tarcento, Tricesimo, Nimis, Magnano, Cassacco, Ciseriis, Collalto, Lusevera, Treppogrande	18.622	II.	
		Zusammen . .	398.354		

W okręgu sądu krajowego Rowigo

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Rowigo	Miasto Rovigo i gminy Arquà, Boara, Borsea, Buso, Concadirame, Ceregnano, Costa, Grignano, Sanmaritano, Santappollinare, Villadose, Villamarzana	36.631		
58	Lendinara	Gminy Lendinara, Castelguglielmo, Fratta, Lusia, Ramo dipalo, Saguedo, Sambellino, Villanova del gobbo	18.843	II.	
59	Badia	Gminy Badia, Bagnolo, Baruchella, Canda, Crocetta, Giacciono, Salvaterra, Trecenta, Villabona	17.947	II.	
60	Massa	Gminy Massa, Bergantino, Calto, Castelnuovo, Coniselli, Melara, Salara	17.087	II.	
61	Occhiobello	Gminy Occhiobello, Ficcarollo, Fiesso, Gaiba, Stienta, Canaro, Frassinelle, Pincara	18.503	II.	
62	Adria	Gminy Adria, Bottrighe, Fasana, Papozze, Pettorazza	20.476	II.	
63	Crespino	Gminy Crespino, Cavello, Pontecchio, Villanova-maschesana, Polesella, Borsaro, Guardaveneta	15.070	II.	
64	Loreo	Gminy Loreo, Contarina, Donada, Rosolina	10.747	II.	
65	Ariano	Gminy Ariano, Corbola, Sannicolò, Taglio, di Po	10.472	II.	
		Razem . .	165.776		

Im Sprengel des Landesgerichtes von Rovigo.

Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur Rovigo	*Die Stadt* Rovigo *und die Gemeinden* Arquà, Boara, Borsea, Buso, Concadirame, Ceregnano, Costa, Grignano, Sanmartino, Santappollinare, Villadose, Villamarzana	36.631		
58	Lendinara	*Die Gemeinden* Lendinara, Castelguglielmo, Fratta, Lusia, Ramo di palo, Saguedo, Sambellino, Villanova del gobbo	18.843	II.	
59	Badia	*Die Gemeinden* Badia, Bagnolo, Baruchella, Canda, Crocetta, Giacciano, Salvaterra, Trecenta, Villabona	17.947	II.	
60	Massa	*Die Gemeinden* Massa, Bergantino, Calto, Castelnuovo, Ceniselli, Melara, Salara	17.087	II.	
61	Occhiobello	*Die Gemeinden* Occhiobello, Ficcarolo, Fiesso, Gaiba, Stienta, Canaro, Frassinelle, Pincara	18.503	II.	
62	Adria	*Die Gemeinden* Adria, Bottrighe, Fasana, Papozze, Pettorazza	20.476	II.	
63	respno	*Die Gemeinden* Crespino, Cavello, Pontecchio, Villanova-marchesana, Polesella, Bosaro, Guardaveneta	15.070	II.	
64	Loreo	*Die Gemeinden* Loreo, Contarina, Donada, Rosolina	10.747	II.	
65	Ariano	*Die Gemeinden* Ariano, Corbola, Sannicolò, Taglio di Po	10.472	II.	
		Zusammen . . .	165.776		

W okręgu sądu krajowego Belluno

Liczba porządkowa	Pretura	Okrąg	Ludność	Klasa	Uwagi
	Pretura miejska Bellrno	Miasto z okolicą i gminy Capodiponte, Ciesdalpago, Faradalpago, Limana, Pievedalpago, Puosdalpago, Sedico, Sospirolo, Tambredalpago, Longarone, Castellavazzo, Fornodisoldo, Santiziano. Soverzone, Mel, Trichiana	45.418		
66	Agordo	Gminy Agordo, Alloghe, Cencenighe, Falcade, Forno di canale, Gosaldo, Lavalle, Riva, Rocca, Santommaso, Taibon, Vallada, Voltago	19.509	II.	
67	Feltre	Gminy Feltre, Alano, Cesana, Cesio, Santagiustina, Sangregorio, Pedevena, Guero, Seren, Vas. Villabruna, Zermen, Fonzaso, Arsie, Limon, Servo	46.603	I.	
68	Pievedicadore	Gminy Pievedicadore, Borca, Calalzo, Cibiana, Domegge, Perarolo, Salva, Valle, Sanvito, Ospitale, Vodo, Zoppè.	16.603	II.	
69	Auronzo	Gminy Auronzo, Comelico superiore i inferiore, Dan'a. Lorenzago, Lozzo, Sannicolò, Sanpietro, Vigo i Sappada	15.550	II.	
		Razem . .	143.114		

Im Sprengel des Landesgerichtes von **Belluno.**					
Fortlaufende Zahl	*Prätur*	*Sprengel*	*Volkszahl*	*Classe*	*Bemerkungen*
	Stadtprätur **Belluno**	*Die Stadt mit ihrer Umgebung und die Gemeinden* Capodiponte, Ciesdalpago, Faradalpago, Limana, Pievedalpago, Puosdalpago, Sedico, Sospirolo, Tambredalpago, Longarone, Castellavazzo, Forno di Zoldo, Santiziano, Soverzene, Mel, Trichina	45.418		
66	Agordo	*Die Gemeinden* Agordo, Alleghe, Cencenighe, Falcade, Forno di canale, Gosaldo, Lavalle, Riva, Rocca, Santommaso, Taibon, Vallada, Voltago	19.509	II.	
67	Feltre	*Die Gemeinden* Feltre, Alano, Cesana, Cesio, Santagiustina, Sangregorio, Pedevena, Quero, Seren, Vas, Villabruna, Zermen, Fonzaso, Arsie, Lamon, Servo	46.034	I.	
68	Pievedicadore	*Die Gemeinden* Pievedicadore, Borca, Calalzo, Cibiana, Domegge, Perarolo, Selva, Valle, Sanvito, Ospitale, Vodo, Zoppè	16.603	II.	
69	Auronzo	*Die Gemeinden* Auronzo, Comelico superiore *und* inferiore, Danta, Lorenzago, Lozzo, Sannicolò, Sampietro, Vigo *und* Sappada	15.559	II.	
		Zusammen . . .	143.114		

E.

Stan urzędników i płacy ich

c. k. wyższego sądu krajowego Lombardzkiego.

Liczba urzędników	Przymiot służby		Płaca		Klasa dyet	Uwagi
			pojedynczo	razem		
1	Prezydent		. .	6.000	III.	1. Prezydent ma oprócz tego, dodatek do funkcyi 1.000 złt. r. 2. Radzcy z 2.000 złt. r., mają dodatek miejscowy 500 złt. r. 3. Urzędnicy i słudzy, których płaca nie wynosi 2.000 złt. r., otrzymają roczny dodatek 10 procent. swej płacy. 4. Gdyby była konieczna potrzeba ustanowienia odźwieruego, należy w tym względzie uczynić osobny uzasadniony wniosek.
1	Wiceprezydent		. .	5.000	V.	
24	radzców wyższego sądu krajowego	4	3.000	12.000	VI.	
		10	2.500	25.000		
		10	2.000	20 000		
2	Sekretarzy radnych	1	. .	1.200	VIII.	
		1	. .	1.100		
125	Ascultantów, mianowicie z adjutnm	95	300	28.500	XII.	
	bez adjntum	30	. .	. .		
1	Dyrektor nrzędów pomocniczych		. .	1.400	VIII.	
3	Adjunktów urzędów pomocniczych	1	1.000	1.000	IX.	
		2	900	1.800		
12	Officyałów	3	800	2.400	X.	
		3	700	2.100		
		3	600	1.800		
		3	500	1.500		
3	sług rady		400	1.200	.	
6	sług kancelaryjnych	3	300	900	.	Ubiór urzędowy.
		3	250	750	.	
2	pomocników sług		216	432		
180	Razem		. .	114.082		

E.

Personal- und Besoldungs-Status

des k. k. Oberlandesgerichtes in der Lombardie.

Zahl der Individuen	Dienstes-Eigenschaft		Gehalte Einzeln	Gehalte Zusammen	Diätenclasse	Anmerkungen
1	Präsident		. .	6.000	III.	1. Der Präsident geniesst nebstdem eine Functions-Zulage von 1.000 fl.
1	Vice-Präsident		. .	5.000	V.	
24	Oberlandesgerichts-Räthe	4	3.000	12.000	VI.	2. Die Räthe mit 2.000 fl. geniessen eine Local-Zulage von 500 fl. jährlich.
		10	2.500	25.000		
		10	2.000	20.000		3. Die Beamten und Diener, deren Bezüge 2.000 fl. jährlich nicht erreichen, erhalten eine Local-Zulage von 10 Percent ihres Bezuges.
2	Raths-Secretäre	1	. .	1.200	VIII.	
		1	. .	1.100		
125	Auscultanten, und zwar mit Adjutum	95	300	28.500	XII.	4. Sollte die Bestellung eines Portiers unumgänglich nothwendig seyn, so ist desswegen abgesondert ein begründeter Antrag zu erstatten.
	ohne „	30	. .	. .		
1	Director der Hilfsämter		. .	1.400	VIII.	
3	Adjuncten der Hilfsämter	1	1.000	1.000	IX.	
		2	900	1.800		
12	Officiale	3	800	2.400	X.	
		3	700	2.100		
		3	600	1.800		
		3	500	1.500		
3	Rathsdiener		400	1.200	.	
6	Kanzleidiener	3	300	900	.	Amtskleidung.
		3	250	750	.	
2	Dienersgehilfen		216	432		
180	Zusammen . .		. .	114.082		

F.

Stan urzędników i ich płacy

przy c. k. wyższym sądzie krajowym w prowincyach Weneckich.

Liczba osób	Przymiot służby		Płace		Klasa dyet	Uwaga.
			pojedynczo	razem		
1	Prezydent		. .	6.000	III.	1. Prezydent będzie mieć dodatek do funkcyi w kwocie 1.000.
1	Wiceprezydent		. .	5.000	V.	
24	radzców wyższego sądu krajowego	4	3.000	12.000	VI.	2. Radzcy z płacą 200 złt. r., będą mieć dodatek miejscowy 500 złt. r.
		10	2.500	25.000		
		10	2.000	20.000		3. Urzędnicy i słudzy, których płaca nie wynosi 2.000 złt. r. rocznie, otrzymają dodatek miejscowy 10 procent. płacy.
2	sekretarzy rady	1	. .	1.200	VIII.	
		1	. .	1.100		
112	Auskultantów z adjutum	84	300	25.200	XII	4. Gdyby potrzeba niezbędnie wymagała ustanowienia odźwiernego, wówczas nastąpić ma w tej mierze przedstawienie osobne, należycie uzasadnione.
	Auskultantów bez „	28	. .	. .		
1	dyrektor urzędów pomocniczych		. .	1.400	VIII.	
3	adjunktów urzędów pomocniczych	1	1.000	1.000	IX.	
		2	900	1.800		
14	oficyałów urzędów pomocniczych	3	800	2.400	X.	
		4	700	2.800		
		4	600	2.400		
		3	500	1.500		
3	sług rady		400	1.200	.	
6	sług kancelaryjnych	3	300	900	.	Ubior urzędowy.
		3	250	750	.	
2	pomocników sług		216	432	.	
169	Razem		. .	112 082		

F.

Personal- und Besoldungs-Status

des k. k. Oberlandesgerichtes in den venetianischen Provinzen.

Zahl der Individuen	Dienstes-Eigenschaft		Gehalte		Diäten-Classe	Anmerkungen
			Einzeln	Zusammen		
	Präsident		. .	6.000	III.	1. Der Präsident geniesst eine Functions-Zulage von 1.000 fl.
1	Vice-Präsident		. .	5.000	V.	
24	Oberlandesgerichts-Räthe	4	3.000	12.000	VI.	2. Die Räthe mit 2.000 fl. geniessen eine Local-Zulage von 500 fl. jährlich.
		10	2.500	25.000		
		10	2.000	20.000		3. Die Beamten und Diener, deren Bezüge 2.000 fl. jährlich nicht erreichen, erhalten eine Local-Zulage von 10 Percent ihres Bezuges.
2	Raths-Secretäre	1	. .	1.200	VIII.	
		1	. .	1.100		
112	Auscultanten, und zwar mit Adjutum	84	300	25.200	XII.	4. Sollte die Bestellung eines Portiers unumgänglich nothwendig seyn, so ist desswegen abgesondert ein begründeter Antrag zu erstatten.
	ohne „	28	. .	. .		
1	Director der Hilfsämter		. .	1.400	VIII.	
3	Adjuncten der Hilfsämter	1	1.000	1.000	IX.	
		2	900	1.800		
14	Officiale der Hilfsämter	3	800	2.400	X.	
		4	700	2.800		
		4	600	2.400		
		3	500	1.500		
3	Rathsdiener		400	1.200		
6	Kanzleidiener	3	300	900	.	Amtskleidung.
		3	250	750	.	
2	Dienersgehilfen		216	432		
169	Zusammen		. .	112.082		

G.

Stan urzędników i płacy ich

przy sądach krajowych w Lombardyi.

Liczba osób	Przymiot służby		Płace		Sąd handlowy	Sądy krajowe									Klasa dyet	Uwagi
			pojedynczo	razem		Medyolan	Brescia	Bergamo	Como	Mantova	Cremona	Pavia	Lodi	Sondrio		
9	Prezydentów . . .	6 3	4000 3000	24.000 9.000	. .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	. 1	. 1	. 1	V.	1. Prezydent i pierwszy wiceprezydent sądu krajowego w Medyolanie, otrzymają każdy dodatek do funkcyi 1000 złr. 2. Urzędnicy i słudzy w Medyolanie, których płaca nie wynosi 2000 złt reń., otrzymają dodatek miejscowy 10 proc. płacy swojej.
2	wiceprezydentów . . .		3000	6.000	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	VI.	
91	radzców sądów krajowych	30 31 30	1800 1600 1400	145.600	3	22	12	12	10	11	6	6	5	4	VII.	
15	sekretarzy radnych.	5 10	900 800	12.500	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	IX.	
71	adjunktów sądowych	36 35	700 600	46.200	2	18	10	10	8	8	4	4	4	3	X.	
10	dyrektorów urzędów pomocniczych . .	5 5	1000 900	9.500	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	IX.	
16	adjunktów urzędów pomocniczych . .	8 8	800 700	12.000	1	3	2	2	2	2	1	1	1	1	X.	
85	oficyałów urzędów pomocniczych . .	43 42	600 500	46.800	3	29	12	12	6	8	4	4	4	3	XI.	
42	akcesistów urzędów pomocniczych		400	16.800	1	13	6	6	4	4	2	2	2	2	XII.	
81	wykonawców sądowych		350	28.350	4	20	10	10	8	10	5	5	5	4	.	
9	dozorców więzień . . .		400	6.050	.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	XII.	
7	poddozorców więzień .		350		.	1	1	1	1	1	1	1	.	.		
73	strażników więzień . .		250	18.250	.	20	12	12	6	6	5	4	4	4	.	ubiór urzędowy.
19	sług urzędowych . .	10 9	300 250	5.250	1	6	2	2	2	2	1	1	1	1	.	
28	pomocników sług . . .		216	6.048	2	6	3	3	3	3	2	2	2	2	.	
1	Kat w Medyolanie, oprócz mieszkania w naturze, lub wynagrodzenia. . dodatek dla jego pomocnika.		400 250	650	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.		
559	Summa . .		. .	392.998	20	145	75	75	55	60	35	34	32	28		

G.

Personal- und Besoldungs-Status

der Landesgerichte in der Lombardie.

Zahl der Individuen	Eigenschaft der Bediensteten	Gehalte		Handelsgericht	Landesgerichte									Diäten-Classe	Anmerkungen
		Einzeln	Zusammen		Mailand	Brescia	Bergamo	Como	Mantua	Cremona	Pavia	Lodi	Sondrio		
9	*Präsidenten* . . . . . { 6 3	4000 3000	24.000 9.000	. .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	. 1	. 1	. 1	V.	1. *Der Präsident und der erste Vice-Präsident des Landesgerichtes in* Mailand *erhält jeder eine Functions-Zulage von* 1000 *fl.*
2	*Vice-Präsidenten*	3000	6.000	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	VI.	
91	*Landesgerichts-Räthe* . { 30 31 30	1800 1600 1400	145.600	3	22	12	12	10	11	6	6	5	4	VII.	
15	*Raths-Secretäre* . . . { 5 10	900 800	12.500	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	IX.	2. *Die Beamten und Diener in* Mailand, *deren Bezug* 2000 *fl. nicht erreicht, erhalten eine Local-Zulage von* 10 *Percent ihres Bezuges.*
71	*Gerichts-Adjuncten* . . { 36 35	700 600	46.200	2	18	10	10	8	8	4	4	4	3	X.	
10	*Directoren der Hilfsämter* . . . . { 5 5	1000 900	9.500	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	IX.	
16	*Adjuncten der Hilfsämter* . . . . { 8 8	800 700	12.000	1	3	2	2	2	2	1	1	1	1	X.	
85	*Officiale der Hilfsämter* { 43 42	600 500	46.800	3	29	12	12	6	8	4	4	4	3	XI.	
42	*Accessisten der Hilfsämter*	400	16.800	1	13	6	6	4	4	2	2	2	2	XII.	
81	*Gerichtsvollzieher*	350	28.350	4	20	10	10	8	10	5	5	5	4	.	
9	*Kerkermeister*	400	6.050	.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	XII.	
7	*Unter-Kerkermeister* . .	350		.	1	1	1	1	1	1	1	.	.		
73	*Gefangen-Aufseher* . . .	250	18.250	.	20	12	12	6	6	5	4	4	4	.	*Amtskleid.*
19	*Amtsdiener* . . . . . { 10 9	300 250	5.250	1	6	2	2	2	2	1	1	1	1	.	
28	*Dienersgehilfen*	216	6.048	2	6	3	3	3	3	2	2	2	2	.	
1	*Scharfrichter in* Mailand, *nebst Naturalwohnung oder einer angemessenen Vergütung*	400	650	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
	Beitrag für dessen Gehilfen	250													
559	*Zusammen* . .	. .	392.998	20	145	75	75	55	60	35	34	32	28		

H.

Stan urzędników i płacy ich

przy sądach krajowych w prowincyach Weneckich.

Liczba osób	Przymiot służby		Płace		Sąd handlowy	Sądy krajowe								Klasa dyet	Uwagi.
			pojedynczo	razem		Wenecya	Padova	Verona	Vicenza	Udine	Treviso	Rovigo	Belluno		
8	Prezydentów . . .	6 2	4000 3000	24.000 6.000	.	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	. 1	. 1	V.	1. Prezydent i pierwszy wiceprezydent sądu krajowego w Wenecyi, otrzymają każdy dodatek do funkcyi 1000 złt. r.
	wiceprezydentów		3000	6.000	1	1	.	.	.	.	.	.	.	VI.	
79	radzców sądów krajowych	26 27 26	1800 1600 1400	46.800 43.200 36.400	4	20	10	12	10	8	6	5	4	VII.	
13	sekretarzy radnych . .	7 6	900 800	6.300 4.800	1	2	2	2	2	1	1	1	1	IX.	2. Urzędnicy i słudzy w Wenecyi, których płaca nie wynosi 2000 złt. r., otrzymają dodatek miejscowy 10 procent. płacy swojej.
65	adjunktów sądowych .	33 32	700 600	23.100 19.200	2	15	10	10	8	6	4	6	4	X.	
9	dyrektorów urzędów pomocniczych. . . .	5 4	1000 900	5.000 3.600	1	1	1	1	1	1	1	1	1	IX.	
15	adjunktów urzędów pomocniczych	8 7	800 700	6.400 4.900	1	3	2	2	2	2	1	1	1	X.	
72	oficyałów urzędów pomocniczych.	36 36	600 500	21.600 18.000	3	25	9	9	8	6	5	4	3	XI.	
38	akcesystów urzędów pomocniczych		400	15.200	2	9	5	6	4	4	4	2	2	XII.	
84	wykonawców sądowych . .		350	29.400	4	25	10	12	10	8	6	5	4	.	
8	dozorców więzień		400	3.200	.	1	1	1	1	1	1	1	1	XII.	
6	poddozorców więzień. . .		350	2.100	.	1	1	1	1	1	1	.	.		
59	strażników więźni		250	14.750	.	12	8	10	8	8	5	5	3	.	Ubiór urzędowy.
16	sług urzędowych . . .	8 8	300 250	2.400 2.000	1	5	2	2	2	1	1	1	1	.	
24	pomocników sług		216	5.184	2	5	3	3	3	2	2	2	2	.	
1	Kat w Wenecyi, oprócz mieszkania w naturze lub wynagrodzenia . . . . dodatek dla jego pomocnika		. . . .	400 250	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	
499	Summa . .		. .	350.184	22	127	65	72	61	50	39	35	28		

H.

Personal- und Besoldungs-Status

der Landesgerichte in den venetianischen Provinzen.

Zahl der Individuen	Eigenschaft der Bediensteten		Gehalte Einzeln	Gehalte Zusammen	Handelsgericht	Venedig	Padua	Verona	Vicenza	Udine	Treviso	Rovigo	Belluno	Diäten-Classe	Anmerkungen
8	Präsidenten	6 2	4000 3000	24.000 6.000	. .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	1 .	. 1	. 1	V.	1. Der Präsident und der erste Vice - Präsident des Landesgerichtes in Venedig erhält jeder eine Functions-Zulage von 1.000 fl. jährlich.
2	Vice-Präsidenten		3000	6.000	1	1	.	.	.	.	.	.	.	VI.	
79	Landesgerichts-Räthe	26 27 26	1800 1600 1400	46.800 43.200 36.400	4	20	10	12	10	8	6	5	4	VII.	
13	Raths-Secretäre	7 6	900 800	6.300 4.800	1	2	2	2	2	1	1	1	1	IX.	2. Die Beamten und Diener in Venedig, deren Bezug 2.000 fl. nicht erreicht, erhalten eine Functions-Zulage von 10 Percent ihres Bezuges.
65	Gerichts-Adjuncten	33 32	700 600	23.100 19.200	2	15	10	10	8	6	4	6	4	X.	
9	Directoren der Hilfsämter	5 4	1000 900	5.000 3.600	1	1	1	1	1	1	1	1	1	IX.	
15	Adjuncten der Hilfsämter	8 7	800 700	6.400 4.900	1	3	2	2	2	2	1	1	1	X.	
72	Officiale der Hilfsämter	36 36	600 500	21.600 18.000	3	25	9	9	8	6	5	4	3	XI.	
38	Accessisten der Hilfsämter		400	15.200	2	9	5	6	4	4	4	2	2	XII.	
84	Gerichtsvollzieher		350	29.400	4	25	10	12	10	8	6	5	4	.	
8	Kerkermeister		400	3.200	.	1	1	1	1	1	1	1		XII.	
6	Unter-Kerkermeister		350	2.100	.	1	1	1	1	1	1	.	.	XII.	
59	Gefangen-Aufseher		250	14.750	.	12	8	10	8	8	5	5	3	.	Amtskleidung.
16	Amtsdiener	8 8	300 250	2.400 2.000	1	5	2	2	2	1	1	1	1	.	Amtskleidung.
24	Dienersgehilfen		216	5.184	2	5	3	3	3	2	2	2	2	.	
1	Scharfrichter in Venedig nebst Naturalwohnung oder einer angemessenen Vergütung		. .	400	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	
	Beitrag für dessen Gehilfen		. .	250											
499	Zusammen		. .	350.184	22	127	65	72	61	50	39	35	28		

I.

Stan i płaca pretur

w okręgu c. k. wyższego sądu krajowego w Lombardyi.

w ogóle

Liczba osób	Przymiot służby	Płace: pojedynczo	Płace: razem	Klasa dyet
18	Pretorów I. Kl. à	1.400	25.200	VIII.
51	Pretorów II. Kl. à	1.200	61.200	VIII.
92	Adjunktów:			
	40 à	800	63.200	X.
	52 à	600		
161	Kancelistów:			
	81 à	500	72.500	XII.
	52 à	400		
124	Wykonaw. sąd.	300	37.200	
52	strażnik. więźni à	300	15.600	
37	pomocników	200	7.400	
535	Summa		282.300	

w szczególe

Pretury: I. Klasa	Pretury: II. Klasa	Pretorów	Adjunktów	Kancelistów	wykonawców sąd.	strażnik. więźni	pomocników	Uwaga.
Monza, Varese, Crema		1	3	4	3	1	1	
Cassano, Busto-Arsizio, Gallarate, Romano, Breno, Chiari, Soresina, Lecco, Codogno, Abbiategrasso		1	2	3	2	1	1	
Desio, Saronno, Treviglio, Brivio, Gavirate		1	1	2	2	1	.	
	Montechiari, Lonato, Salò, Bozzolo, Revere, Casalmaggiore, Morbegno	1	2	3	2	1	1	
	Zogno, Sarnico, Lovere, Edolo, Clusone, Leno, Gardone, Vestone, Verolanuova, Iseo, Orzinovi, Viadana, Castiglione delle Stiviere, Asola, Canneto, Gonzaga, Casalbuttano, Piadena, Gravedona, Menaggio, Asso, Bellano, Luino, Casalpusterlengo, Corte Olona, Tirano, Chiavenna	1	1	2	2	1	.	
	Melegnano, Piazza, Gandino, Trescore, Almeno S. Salvatore, Caprino, Gargnano, Sabbionetta, S. Benedetto, Volta, Sermide, Ostiglia, Pizzighettone, S. Fedele, S. Angelo, Binasco, Bormio	1	1	2	1	.	1	

I.

Personal- und Besoldungs - Status

der Präturen des k. k. Oberlandesgerichts-Sprengels in der Lombardie.

Im Allgemeinen.

Zahl der Individuen	Dienst-Eigenschaft	Gehalte Einzeln	Gehalte Zusammen	Diäten-Classe
18	*Prätoren* I. *Cl.* à	1.400	25.200	VIII.
51	*Prätoren* II. *Cl.* à	1.200	61.200	VIII.
92	*Adjuncten:* 40 à 800 *fl.* . . 52 à 600 *fl.* . .	 32.000 31.200	63.200	X.
161	*Kanzlisten:* 81 à 500 *fl.* . . 80 à 400 *fl.* . .	 40.500 32.000	72.500	XII.
124	*Gerichtsvollzieher* à	300	37.200	
52	*Gefangenaufseher* à	300	15.600	
37	*Gehilfen* à . . .	200	7.400	
535	*Summe* .	. . .	282.300	

Zuweisung.

Präturen I. *Classe*	Präturen II. *Classe*	Prätoren	Adjuncten	Kanzlisten	Gerichtsvollzieher	Gefangenaufseher	Gehilfen	Anmerkung
Monza, Varese, Crema	. . . .	1	3	4	3	1	1	
Cassano, Busto-Arsizio, Gallarate, Romano, Breno, Chiari, Soresina, Lecco, Codogno, Abbiategrasso	. . . .	1	2	3	2	1	1	
Desio, Saronno, Treviglio, Brivio, Gavirate	. . . .	1	1	2	2	1	.	
	Montechiari, Lonato, Salò, Bozzolo, Revere, Casalmaggiore, Morbegno	1	2	3	2	1	1	
	Zogno, Sarnico, Lovere, Edolo, Clusone, Leno, Gardone, Vestone, Verolanuova, Iseo, Orzinovi, Viadana, Castiglione delle Stiviere, Asola, Canneto, Gonzaga, Casalbuttano, Piadena, Gravedona, Menaggio, Asso, Bellano, Luino, Casalpusterlengo, Corte Olona, Tirano, Chiavenna	1	1	2	2	1	.	
	Melegnano, Piazza, Gandino, Trescore, Almenno S. Salvatore, Caprino, Gargnano, Sabbionetta, S. Benedetto, Volta, Sermide, Ostiglia, Pizzighettone, S. Fedele, S. Angelo, Binasco, Bormio	1	1	2	1	.	1	

K.

Stan i płaca pretur

w okręgu c. k. wyższego sądu krajowego w prowincyach weneckich

w ogóle — szczegółowo

Liczba osób	Przymiot służby	Płace: pojedynczo	Płace: razem	Klasa dyet	Pretury: I. Klasa	Pretury: II. Klasa	Pretorów	Adjunktów	Kancellistów	Wykonaw. sądo.	Strażnik. więźni	Assystentów	Uwaga
10	Pretorów I. Kl. à	1.400	14.000	VIII.	Chioggia, Este, Bassano, Legnago, Tolmezzo, Cividale	. . . .	1	3	4	3	1	1	
59	Pretorów II. Kl. à	1.200	70.800		Schio, Conegliano, Pordenone e Feltre	. . . .	1	2	3	2	1	1	
96	Adjunktów:												
	40 à	800	65.600	X.		Dolo, Portogrnaro, Piove, Montagnana, Monselice, Lonigo, Soave, Isola della Scala, Biadene, Spilimbergo i Occhiobello	1	2	3	2	1	1	
	56 à	600											
165	Kancellistów:												
	83 à	500	74.300	XII.									
	82 à	400											
132	wykonawców sąd.	300	39.600			Mestre, Mirano, S. Donà, Campo Sampiero, Conselve, Cittadella, Arzignano, Marostica, Asiago, Thiene, Valdagno, Villafranca, Bardolino, Tregnago, S. Pietro Incariano, Cologna, Castelfranco, Asolo, Oderzo, Ceneda, Serravalle, Codroipo, S. Daniele, Palma, Sacile, S. Vito, Maniago, Gemona, Tarcento, Lendinara, Badia, Massa, Adria, Agordo, Pieve di Cadore, Auronzo	1	1	2	2	1	.	
57	strażnik. więzień	300	17.100										
33	pomocników . .	200	6.600										
552	Summa		288.000										
						Cavarzere, Teolo, Barbarano, Caprino veronese, Motta, Valdobbiadene, Latisana, Aviano, Moggio, Crespino, Loreo, Ariano	1	1	2	1	.	1	

K.

Personal- und Besoldungs-Status

der Präturen des k. k. Oberlandesgerichts-Sprengels in den venetianischen Provinzen.

Im Allgemeinen. *Zuweisung.*

Zahl der Individuen	Dienst-Eigenschaft	Gehalte		Diäten-Classe	Präturen		Prätoren	Adjuncten	Kanzlisten	Gerichtsvollzieher	Gefangen-Aufseher	Gehilfen	Anmerkung
		Einzeln	Zusammen		I. Classe	II. Classe							
10	*Prätoren I. Cl.* à	1.400	14.000	VIII.	Chioggia, Este, Bassano, Legnago, Tolmezzo, Cividale	. . . .	1	3	4	3	1	1	
59	*Prätoren II. Cl.* à	1.200	70.800										
96	*Adjuncten:* 40 à 800 *fl.* . . 56 à 600 *fl.* . .	 32.000 33.600	65.600	X.	Schio, Conegliano, Pordenone *und* Feltre	. . . .	1	2	3	2	1	1	
165	*Kanzlisten:* 83 à 500 *fl.* . . 82 à 400 *fl.* . .	 41.500 32.800	74.300	XII.		Dolo, Portogruaro, Piove, Montagnana, Monselice, Lonigo, Soave, Isola della Scala, Biadene, Spilimbergo *und* Occhiobello	1	2	3	2	1	1	
132	*Gerichtsvollzieher* à . .	300	39.600										
57	*Gefangen-Aufseher* à . . .	300	17.100			Mestre, Mirano, S. Donà, Campo Sampiero, Conselve, Cittadella, Arzignano, Marostica, Asiago, Thiene, Valdagno, Villafranca, Bardolino, Tregnago, S. Pietro Incariano, Cologna, Castelfranco, Asolo, Oderzo, Ceneda, Serravalle, Codroipo, S. Daniele, Palma, Sacile, S. Vito, Maniago, Gemona, Tarcento, Lendinara, Badia, Massa, Adria, Agordo, Pieve di Cadore, Auronzo	1	1	2	2	1	.	
33	*Gehilfen* à . .	200	6.600										
552	*Summe* . .	. . .	288.000										
						Cavarzere, Teolo, Barbarano, Caprino veronese, Motta, Valdobbiadene, Latisana, Aviano, Moggio, Crespino, Loreo, Ariano	1	1	2	1	.	1	

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXVI.

Wydana i rozesłana: dnia 11. Listopada 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. November 1852.

Część LXVI.

Wydana i rozesłana dnia 11. Listopada 1852.

216.

Ogłoszenie c. k. ministerstwa finansów i handlu z dnia 17. Października 1852 roku,

względem przeprowadzenia połączenia celnego między Austryą, Modeną i Parmą.

W przeprowadzeniu związku celnego zawartego między Austryą, Modeną i Parmą w Wiedniu dnia 9go Sierpnia 1852, a ratyfikowanego tamże na dniu 15. Września 1842, którego traktat podany został do wiadomości przez dziennik praw państwa (Nr. 203); rozporządza się, co następuje:

1. Z dniem 1go Lutego 1853. roku znosi się linia celna, oddzielająca Lombardyę od księstw Modeny i Parmy; przez co ustaje działalność okręgu granicznego lombardzkiego, naprzeciw państw tychże leżącego, który jako wewnętrzny obręb celny uwużanym będzie.

Wewnętrzne odgraniczenie okręgu granicznego, utrzymanego w swej mocy naprzeciw Piemontu, oznaczonem zostanie przez linię celną, poczynającą się przy ujściu rzeki Tydone do Padu, w obrębie parmezańskim, przecinającą też rzekę prawie prostopadle, a postępującą w kierunku gościnca, prowadzącego od Padu do Nizzolano, Albarone i Chignolo, i wychodzącą na gościniec pocztowy przy Cacalpusterlengo, jednakże w takim sposobie, iż wspomnione gościńce objęte zostaną obrębem celnym wewnętrznym.

Ad esecuzione della lega doganale austro-estense-parmigiana conclusa in Vienna il 9 agosto 1852 e quivi ratificata il giorno 15 settembre 1852, ed il cui trattato venne publicato col mezzo del Bollettino gen. delle leggi, viene ordinato quanto segue:

1. Col primo febbrajo 1853 viene tolta la linea daziaria austriaca, che separa la Lombardia dagli Stati Ducali di Modena e Parma, ed il circondario confinante lombardo che prospetta gli Stati suddetti, cessa d'esser tale e sarà trattato come territorio doganale interno.

Il limite del circondario confinante verso l'interno mantenuto riguardo al Piemonte, viene demarcato dalla linea che cominciando dallo sbocco del Tidone nel Po, nel territorio parmigiano, attraversa questo ultimo fiume quasi perpendicolarmente, e seguendo la strada che va dal Po a Nizzolano, ad Albarone e Chignolo, va a mettersi nella strada postale di Casalpusterlengo, escludendo per altro tutte queste strade che rimarranno comprese nel territorio interno.

LXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. November 1852.

216.

Kundmachung der Ministerien der Finanzen und des Handels vom 17. October 1852,

betreffend den Vollzug der österreichisch-modenesisch-parmensischen Zoll-Einigung.

In Vollzug der am 9. August 1852 zu Wien abgeschlossenen und daselbst am 15. September 1852 ratificirten österreichisch-modenesisch-parmensischen Zolleinigung, Nr. 203 des Reichs-Gesetzblattes, deren Vertrags-Urkunde durch das Reichs-Gesetzblatt zur Veröffentlichung gelangte, wird verordnet, wie folgt:

1. Mit dem 1. Februar 1853 wird die österreichische Zoll-Linie, welche die Lombardie von den Herzogthümern Modena und Parma scheidet, aufgehoben, wodurch der, diesen Staaten gegenüberliegende lombardische Gränzbezirk ausser Wirksamkeit tritt, und als inneres Zollgebiet behandelt wird.

Die innere Abgränzung des gegen Piemont aufrecht erhaltenen Gränzbezirkes wird durch eine Linie bezeichnet, welche bei dem Ausflusse des Tidone *in den Po auf parmensischem Gebiete beginnend, den letzteren Fluss fast senkrecht durchschneidet, und dem Zuge der vom Po nach* Nizzolano, Albarone *und* Chignolo *führenden Strasse folgend in die Poststrasse von* Casalpusterlengo *ausmündet, jedoch so, dass die genannten Strassen in dem inneren Zollgebiete einbegriffen bleiben.*

Czyni się dalej tę uwagę, iż, zacząwszy już od 1go Listopada 1852 r. rozwiązane zostaną linie celne księstw przeciw Lombardyi zaprowadzone, równie jak linie celne, oddzielające kraje Modeńskie od krajów parmezańskich, wyjąwszy urzędy które w ciągu peryodu przygotowawczego, t. j. od 1. Listopada 1852 r.*) do 1. Lutego 1853 r. przeznaczone są do postępowania celnego z towarami przechodowemi, temi będą

w Modenie ku granicy Lombardyi urzędy celne w Gualtieri, Reggiolo, Novi, Tramuschio; — ku granicy Parmy, urzędy celne w Terrarossa, Taneto i Sorbole-Estense

w Parmie ku granicy Lombardyi urzędy celne w Porto-Borghetto, Mezzano, Chitantala i Sacca, — ku granicy Modeny w Sorbolo, Martorano i Villa franca.

2. Od 1go Lutego 1853 r. stanowić będą monarchia Austryacka, z wyjątkiem części wyłączonych z linii celnej, tudzież księstwo Lichtenstein, i państwa książęce Modeny i Parmy, w myśl artykułu II. i artykułu osobnego A traktatu na wstępie wspomnionego wspólny obręb celny, w którym ta sama taryfa celna, ten sam porządek celny, te same prawidła, instrukcye i przepisy względem cła obowiązywać będą. Towary zatem w któremkolwiek z tychże państw wyrobione, lub od których w któremkolwiek z nich cło opłaconem zostało, będą mogły wchodzić wolno w obręb drugiego państwa i tamże być w obiegu, nie będąc poddane jakiejbądź czynności urzędowej, opłacie cła lub innej należytości celnej; towary i płody modeń-

*) Dla nieuchronnych zpóźnień peryod przygotowawczy poczynać się będzie dopiero z 1. Grudnia 1852 r. Osobne obwieszczenie obejmie dalsze w tej mierze postanowienia.

Avvertesi per altro, che fino dal primo novembre 1852 vengono soppresse le linee daziarie degli Stati Ducali, che guardano la Lombardia, e le linee daziarie, che dividono gli Stati estensi dai parmigiani, ad eccezione degli uffici destinati pel periodo preparatorio, cioè dal primo novembre 1852*) al primo febbrajo 1853, a daziare per transito. i quali saranno

nel Modenese verso la Lombardia le ricevitorie di Gualtieri, Reggiolo, Novi e Tramuschio, e verso Parma quelle di Terrarossa, Taneto e Sorbolo-Estense:

e nel Parmigiano verso la Lombardia le ricevitorie di Porto Borghetto, Mezzano, Chitantalo e Sacca, e verso Modena quelle di Sorbolo, Martorano e Villa Franca.

2. Col primo febbraio 1853 la Monarchia austriaca, ad eccezione dei territorii estradoganali, il Principato di Liechtenstein e gli Stati Ducali di Modena e Parma costituiranno a senso dell' articolo 2. e dell' articolo separato *A* del trattato suespresso, nei riguardi doganali, un solo territorio, nel quale avranno applicazione la stessa tariffa daziaria, lo stesso regolamento, le stesse norme, istruzioni e prescrizioni doganali, per cui le merci prodotte o daziate in uno dei singoli Stati potranno, senza essere sottoposte a manipolazione od a pagamento di dazio o di altra imposta doganale, entrare nel territorio degli altri Stati e circolarvi liberamente, e così le merci ed i prodotti estensi e parmigiani saranno parificati nella loro

*) In causa di ritardi inevitabili il periodo preparatorio comincierà probabilmente soltanto col primo dicembre 1852. Un' apposita notificazione farà in proposito conoscere le ulteriori determinazioni.

*Es wird ferner bemerkt, dass schon vom 1. November 1852 ab, die gegen die Lombardie bestehenden Zoll-Linien der Herzogthümer, und ebenso die Zoll-Linien, welche das modenesische Staatsgebiet von dem parmensischen trennen, aufgelassen werden, mit Ausnahme der während der Vorbereitungs-Periode, d. i. vom 1. November 1852 *) bis 1. Februar 1853 für die Durchfuhrs-Zollbehandlung bestimmten Aemter, welche in Modena gegen die Lombardie die Zollämter in* Gualtieri, Reggiolo, Novi *und* Tramuschio, *gegen* Parma *jene zu* Terrarossa, Taneto *und* Sorbolo-Estense,

und in Parma gegen die Lombardie die Zollämter von Porto-Borghetto, Mezzano, Chitantalo *und* Sacca, — *gegen Modena jene zu* Sorbolo, Martorano *und* Villa-Franca *seyn werden.*

2. Vom 1. Februar 1853 an bilden die österreichische Monarchie, mit Ausnahme der Zoll-Ausschlüsse, das Fürstenthum Liechtenstein und die herzoglichen Staaten von Modena und Parma, im Sinne des Artikels 2 und des Separat-Artikels A des Eingangs erwähnten Vertrages ein gemeinschaftliches Zollgebiet, in welchem derselbe Zolltarif, dieselbe Zoll-Ordnung, dieselben Zollnormen, Instructionen und Vorschriften ihre Anwendung finden. Es werden daher die in einem der einzelnen Staaten erzeugten oder verzollten Waaren ohne einer Amtshandlung, Zollentrichtung oder anderen gefällsämtlichen Gebühr unterworfen zu werden, in das Gebiet der anderen Staaten eingehen und frei verkehren können; die modenesischen und parmensischen Waaren und Erzeugnisse werden in zollämtlicher Beziehung

---

**) Unausweichlicher Zögerungen halber dürfte die Vorbereitungs-Periode erst mit 1. December 1852 beginnen. Eine eigene Kundmachung wird hierüber das Weitere bestimmen.*

skie i parmezańskie będą w obrębie monarchii austryackiej pod względem urzędowania celnego uważane tak jak płody królewstwa Lombardzko-Weneckiego.

3. Wszystkie płoby ziemskie księstw obudwóch, tudzież płody przemysłu rolniczego, jako to: wino, wódka, zboże, bydło, produkta zwierzęce, na pokarm przeznaczone, i nie wyrobione, równie jak inne wyroby ich przemysłu, wyszczególnione w załączeniu I. niniejszego rozrządzenia (Załączenie H do traktatu z 9. Sierpnia 1852) będą mogły już od 1go Listopada 1852 r. wchodzić bez opłaty cła do monarchii austryackiej pod warunkami ustanowionemi w Art. XXVIII. lit. *b*) L. 2 i 3 traktatu.

Równie też wszelkie towary wyrobione w Austryi, lub od których cło w Austryi opłacone zostało, będą mogły od 1. Listopada 1852 r. do księstw wchodzić i tamże zostawać w wolnym obiegu; jednakże towary tkackie i warsztacikowe, mające być do księstw przesłanemi, winny być zaopatrzone stemplem z blaszki miedzianej, z napisem: *Merce estera* (towar zagraniczny) już obecnie przepisanym dla towarów zagranicznych, od których cło opłaconem zostało w królewstwie Lombardzko-Weneckiem (wtenczas nawet gdy idzie o towary, względem których zastosowanie rzeczonego stępla nie jest nakazanem: n.p. względem towarów bawełnianych, lnianych i wełnianych najprostszego gatunku).

Towary zaś krajowe zaopatrzone być winny bez względu na miejsce w państwie, gdzie wyrobione zostały, blaszką miedzianą, przepisaną w królestwie Lombardzko-Weneckiem dla towarów bawełnianych krajowych. Do przykładania tego stępla na towarach zagranicznych w czasie wspo-

circolazione entro la Monarchia austriaca, nei riguardi doganali, ai prodotti ed alle merci del Regno lombardo-veneto.

3. Sin per altro dal primo novembre 1852 potranno venir introdotti nella Monarchia austriaca i prodotti del suolo dei Ducati e della loro economia rurale, come vino, acquavite, grani, bestiame, prodotti animali destinati al cibo e non manifatturati, come pure i prodotti della loro industria, specificati nell' annesso Alleg. I (ed *H* del trattato 9 agosto 1852), sotto le condizioni avvisate all' articolo 27, lettera b, Nri. 2 e 3 del medesimo.

Le merci poi prodotte o daziate in Austria potranno passare dal primo novembre 1852 nei Ducati e circolarvi liberamente, con ciò per altro, che volendo spedire tessuti o lavori a maglia, questi vengano muniti d'un contrassegno, il quale trattandosi di merci estere, se le stesse vennero daziate nel Regno lombardo-veneto, consisterà, come ora è prescritto, nella laminetta a rame colla legenda „merce estera" (anco quando si tratti di quelle merci a cui non sarebbe d'obbligo l'applicazione del bollo stesso, p. es. alle manifatture di cotone, lino e lana della qualità più ordinaria).

Trattandosi invece di merci nazionali verranno queste munite della laminetta a rame usata nel Regno lombardo-veneto pei cotoni nazionali, senza riguardo al luogo della Monarchia ove furono prodotti. All' applicazione del bollo pelle merci estere, per cui è obbligatorio secondo le

bei ihrem Verkehre innerhalb der österreichischen Monarchie den Erzeugnissen des lombardisch-venetianischen Königreiches gleichgehalten werden.

3. Schon vom 1. November 1852 an, können alle Erzeugnisse des Bodens der beiden Herzogthümer und die Erzeugnisse der landwirthschaftlichen Industrie, als: Wein, Branntwein, Getreide, Vieh, thierische zur Speise bestimmte und nicht verarbeitete Produkte, sowie auch ihre, in der Beilage I *gegenwärtigen Erlasses (Beilage* II *des Vertrages vom 9. August 1852) bezeichneten Industrie-Erzeugnisse unter den mit Artikel 27,* lit. b) *Z. 2 und 3 des Vertrages festgesetzten Bedingungen in die österreichische Monarchie zollfrei eingeführt werden.*

Ferner können die in Oesterreich erzeugten oder verzollten Waaren vom 1. November 1852 ab in die Herzogthümer eintreten und frei verkehren, jedoch müssen die Webe- und Wirkwaaren, welche dahin versendet werden sollen, mit einem Stämpel versehen seyn, welcher, in soferne es sich um ausländische Waaren handelt, die im lombardisch-venetianischen Königreiche verzollt wurden, in der schon jetzt vorgeschriebenen Kupfer-Lamina mit der Aufschrift: Merce estera *(ausländische Waare) bestehen wird (auch wenn es sich um Waaren handelt, für welche eine Verpflichtung der Anwendung dieses Stämpels nicht besteht, z. B. für Baumwoll-, Leinen- und Schafwollwaaren gemeinster Art).*

Hingegen werden die inländischen Waaren ohne Rücksicht auf den Ort des Reiches, wo sie erzeugt wurden, mit der im lombardisch-venetianischen Königreiche für inländische Baumwollwaaren in Gebrauch stehenden Kupfer-Lamina versehen werden. Zur Anwen-

mnionego peryodu przechodowego do czego na mocy ogólnych przepisów obowiązek istnieje, upoważnionemi są tylko urzędy celne główne, co do innych zaś towarów wszystkie urzędy celne królewstwa Lombardzko-Weneckiego.

Wszystkie towary, które w ciągu peryodu przegotowawcego, przechodząc przez monarchię austryacką, wstępują do księstw lub odwrotnie, albo w przechodzie z jednego księstwa do drugiego wprowadzone zostają, podlegają oświadczeniu i opłacie cła przechodowego według powszechnej austryackiej taryfy celnej w każdem z tych państw, przez które przechodzą.

4. Osobnem ogłoszeniem ministerstwa finansów oznaczone będą te urzędy wykonywające, które w prowincyach lombardzkich, graniczących z państwami książęcemi rozwiązane, lub ze zmienionemi upoważnieniami zatrzymane zostaną, równie jak te urzędy, które w skięstwach na dal pozostaną lub ustanowionemi będą, wraz z wyrażeniem upoważnień tymże urzędom służących.

W tem samem ogłoszeniu wymienionemi będą stanowiska intendancyj i sądów dochodowych, tudzież urzędów, przeznaczonych do śledzenia przestępstw dochodowych, które w księstwach istnieją lub zaprowadzonemi być mają.

5. Względem ceł wychodowych od marmuru modeńskiego z obrębu zaapenińskiego ogłoszoną będzie osebna taryfa od 1. Maja 1852 r., która na mocy Art. 11. traktatu zatrzyma moc swoję po uskutecznieniu połączenia celnego. Wolno będzie rządowi modeńskiemu zmienić owę taryfę do tego wyłącznego płodu swego według okoli-

generali vigenti prescrizioni, non sono autorizzate che le dogane principali, ma per tutte le altre merci lo saranno per l'accennato periodo transizionale anco le dogane tutte del Regno lombardo-veneto.

Le merci per altro che durante il periodo preparatorio transitassero, percorrendo la Monarchia austriaca nei Ducati, o viceversa, o dall' uno all' altro dei Ducati, verranno assoggettate alla professione ed al pagamento del dazio di transito, da esigersi nelle misure portate dalla tariffa generale daziaria austriaca in ognuno degli Stati per cui passassero.

4. Con apposita notificazione del Ministero di finanza verrà indicato, quali uffici esecutivi nelle provincie limitrofe agli Stati Ducali si sopprimano, o non si conservino che con facoltà alterate, e quali uffici si vada a mantenere e ad attivare negli Stati Ducali colle indicazioni riguardo alle speciali loro facoltà.

Si annuncierà inoltre con tale notificazione la residenza delle Intendenze e dei Giudizi di finanza, nonchè la residenza delle sezioni o consessi inquirenti per le contravvenzioni di finanza negli Stati Ducali.

5. Verrà publicata la tariffa dei dazii d' uscita dei marmi dell' Oltreapennino estense primo maggio 1852, la quale continuerà ad avere vigore pell' articolo 11 del trattato anche dopo attivata la lega doganale; anzi è fatto diritto al Governo estense per tale suo esclusivo prodotto di variarla a seconda delle circostanze, dan-

dung des Stämpels für ausländische Waaren, für welche hierzu die Verpflichtung nach den in Kraft bestehenden allgemeinen Vorschriften besteht, sind nur die Hauptzollämter, für alle anderen Waaren aber während der erwähnten Uebergangs-Periode alle lombardisch-venetianischen Zollämter ermächtiget.

Ferner werden alle Waaren, welche während der Vorbereitungs-Periode, die österreichische Monarchie durchziehend, in die Herzogthümer gelangen, oder umgekehrt, oder im Durchzuge aus einem Herzogthume in das andere übertreten, der Waarenerklärung und der Entrichtung des nach Anleitung des allgemeinen österreichischen Zolltarifes einzuhebenden Durchfuhrzolles in jedem der Staaten, welchen sie durchziehen, unterworfen bleiben.

4. Eine besondere Kundmachung des Finanzministeriums wird die ausübenden Aemter bezeichnen, welche in den an die herzoglichen Staaten gränzenden Provinzen der Lombardie aufgelassen oder nur mit veränderten Befugnissen beibehalten werden, sowie diejenigen Aemter, welche in den Herzogthümern fortzubestehen haben oder zu errichten sind, unter Angabe der diesen Aemtern zustehenden besonderen Befugnisse.

Dieselbe Kundmachung wird die Standorte der in den Herzogthümern bestehenden oder zu errichtenden Intendenzen und Gefällsgerichte, sowie der Untersuchungs-Behörden für Gefälls-Uebertretungen bekannt geben.

5. Ueber die Ausgangszölle für den Marmor des modenesischen transapenninischen Gebietes wird der besondere Tarif vom 1. Mai 1852 kundgemacht werden, welcher laut Artikel 11 des Vertrages auch nach der Ausführung der Zolleinigung in Kraft bleibt. Es ist der modenesischen Regierung das Recht zugestanden worden, denselben für dieses ihr

czności i za oznajmieniem uczynionem o tem innym państwom kontraktującym.

done communicazione agli altri Stati contraenti.

Dodaje się dalej, iż w myśl wyż wspomnionego artykułu traktatu rząd modeński nie będzie pobierać cła wychodowego od marmuru, pochodzącego z obrębu modeńskiego zaapeninskiego, przeznaczonego do obrębu celnego innego z państw kontraktujących na własny jego użytek, jeżeli w sześć miesięcy po odesłaniu jego przybycie jego na miejsce przeznaczenia dokładnie udowodnionem będzie, jednakże w każdym przypadku cło wychodowe przy wyjsciu marmuru z miejsca, z kąd pochodzi, zabezpieczonem być winno.

Avvertesi poi, che a senso del suddetto articolo del trattato pei marmi dell'Oltreapennino estense, che fossero diretti al territorio doganale di un altro degli Stati contraenti e destinati agli usi del medesimo, quando entro sei mesi dalla spedizione siane constatato regolarmente l' arrivo al luogo di destinazione e l'impiego, non verranno dal Governo di Modena percetti i dazii d' uscita, che in qualunque caso si saranno dovuti garantire pei marmi stessi all'atto di lasciare il territorio di loro origine.

6. Na podstawie załączenia pod B oddziału *b*), liczby 1. 2. traktatu należy opłacać od przenicy, wprowadzonej przez urząd, położonej na linii celnej modeńskiej cło wchodowe 75 Cent. L. A. od cetnara celnego, od wełny zaś owczej, występującej przez urząd położony wzdłuż linii celnej kraju modeńskiego, cło wychodowe dwoch lir A. 50 cent. od cetnara celnego wagi surowej, przy czem służy prawo rządowi modeńskiemu, od owiec niestrzyżonych, przeznaczonych do wywozu, pobierać należytość celną od ilości wełny, którą owce mają na sobie, oprócz cła przypadającego według wspólnej taryfy celnej od samychże owiec.

6. A senso dell' Allegato ***B***, sezione b, Nri. 1 e 2 del trattato venne stabilito, che pel frumento che verrà introdotto per un ufficio collocato lungo il tratto della linea daziaria estense si pagheranno centes. 75 di lira austriaca per quintale daziario, e che pella lana di pecora greggia che uscirà per un ufficio collocato alla linea daziaria del tratto estense si pagheranno lire due e centes. 50 austriaci per quintale daziario a peso lordo, con facoltà al Governo estense di colpire le pecore intonse professate per uscita, oltre che col dazio fissato dalla tariffa comune sull' animale, anco con quello relativo alla quantità di lana che portano seco.

Również gdy owce krajowe, nieostrzeżone, wypędzone na paszę powracają postrzyżone przez linię celną modeńską, rząd modeński pobierać będzie cło wychodowe od tej ilości wełny, którą owce utraciły.

Del pari pelle pecore indigene che andassero al pascolo intonse e ritornassero tosate, attraversando la linea daziaria estense, si farà da quel Governo pagare il dazio d' uscita sulla quantità di lana che avessero perduta.

ausschliessliches Erzeugniss nach Umständen und unter Bekanntgabe an die übrigen Vertragsstaaten abzuändern.

Es wird ferner bemerkt, dass im Sinne des vorbesagten Vertrags-Artikels für den nach dem Zollgebiete eines anderen der Vertragsstaaten und für den Gebrauch desselben bestimmten Marmor des modenesischen transapenninischen Gebietes, wenn dessen Ankunft an dem Bestimmungsorte innerhalb sechs Monaten nach der Versendung und seine Verwendung gehörig nachgewiesen wird, von der modenesischen Regierung die Ausfuhrzölle nicht erhoben werden, welche übrigens in jedem Falle bei dem Austritte aus dem Ursprungsgebiete sicher zu stellen seyn werden.

6. Auf Grund der Beilage B, *Abtheilung* b), *Z. 1 und 2 des Vertrages ist für den Weizen, welcher bei einem längs der modenesischen Zoll-Linie gelegenen Amte eingeführt wird, der Einfuhrzoll von 75* Cent. L. A. *für den Zoll-Centner, und für Schafwolle, welche bei einem an der Zoll-Linie des modenesischen Gebietes gelegenen Amte austritt, ein Ausfuhrzoll von zwei* Lire A. 50 Cent. *für den Zoll-Centner Rohgewicht zu entrichten, wobei der modenesischen Regierung das Recht zusteht, für die zum Austritte erklärten ungeschorenen Schafe ausser dem im gemeinschaftlichen Zolltarife für das Thier festgesetzten Zolle auch die Zollgebühr für die Wollmenge, welche die Thiere an sich tragen, einzuheben.*

Dessgleichen wird von der modenesischen Regierung für die inländischen Schafe, welche ungeschoren zur Weide ausgetrieben werden, und auf der Rückkehr in geschorenem Zustande die modenesische Zoll-Linie überschreiten, der Ausgangszoll für die Wollmenge, welche dieselben verloren haben, eingehoben.

7. Załączenie II. niniejszego rozporządzenia obejmuje jeszcze niektóre inne zmiany wspólnie przyjętych ustawach i rozporządzeniach austryackich, za wspólnem porozumieniem się z Modeną i Parmą ułożone, których ogłoszenia wymaga interes powszechny.

8. Karty do gry i kalendarze, które, będąc przeznaczonemi do konsumcyi w księstwach, w Austryi nie podlegają opłacie stępla, mogą być do księstw przesełane tylko pod tym warunkiem, że będą pokryte boletą asygnacyjuą jako przeznaczone do obrotu wewnętrznego, która wystawioną będzie przez urząd celny w królewstwie Lombardzko-Weneckiem, a którą załatwi urząd celny księstwa którego się tycze, będący w miejscu przyznaczenia, dopiero po złożeniu towaru w składzie rzędowym; towar w tym składzie pozostać winien aż po uskutecznionem przepisanem ostęplowaniu.

Strona, przesełająca towar winna jest w urzędzie asygnującym zabezpieczyć całą kwotę należytości stęplowej, przypadającej na przesełkę przeznaczoną do księstw.

9. W załączeniu III. (Załączenie A traktatu) podane są do wiadomości taryfy monet złotych i śrebrnych, będących w obiegu w państwach Modeny i Parmy; przy czem czyni się ta uwaga, iż stosownie do Artyk. 5. traktatu z dnia 9go Sierpnia 1852 r. monety złote i śrebrne przyjmowanemi będą w kasach publicznych rzeczonych trzech państw związkowych tymczasowo według taryf obecnie istniejących, inne monety zaś tylko w tym kraju, gdzie się znajdują w prawnym obiegu, z ograniczeniami tamże zaprowadzonemi.

7. Vengono nell' Allegato II portate a publica conoscenza quelle altre modificazioni convenute pegli Stati Ducali di Modena e Parma alle leggi ed ai regolamenti austriaci adottati dai medesimi, che pajono di un interesse più generale.

8. Pelle carte da giuoco e pei calendari che venissero impressi senza assoggettarli al pagamento del bollo, perchè destinati al consumo negli Stati Ducali, si prescrive, che le relative spedizioni non possano aver luogo che coperte da una bolletta d'assegnamento per commercio interno, da staccarsi da un' ufficio daziario del Regno lombardo-veneto e da svincolarsi dall' ufficio assegnatario del rispettivo Ducato soltanto dopo ricevuta la merce in magazzino, ove dovrà rimanere fino a che verrà assoggettata alla prescritta bollatura.

La parte che spedisce la merce dovrà prestare cauzione presso l'ufficio assegnante per l'intiero importo dell' imposta del bollo cadente sulla partita presentata per l'invio.

9. Vengono publicate in Alleg. III (Alleg. *A* del trattato) le tariffe delle monete d'oro e d'argento aventi corso negli Stati di Modena e di Parma; avvertendo, che a senso dell' articolo 5 del trattato 9 agosto 1852 le monete d'oro e d'argento verranno accettate dalle publiche casse dei tre Stati collegati secondo le rispettive attuali loro tariffe; ogni altra moneta non sarà ricevuta che in quello Stato, in cui abbia corso legale e colle limitazioni ivi stabilite.

7. Die Beilage II des gegenwärtigen Erlasses enthält einige andere für die Herzogthümer Modena und Parma vereinbarte Aenderungen der von ihnen angenommenen österreichischen Gesetze und Anordnungen, deren Bekanntmachung von allgemeinem Interesse schien.

8. Die Spielkarten und Kalender, welche als für den Verbrauch in den Herzogthümern bestimmt, in Oesterreich der Entrichtung der Stämpelgebühr nicht unterworfen werden, können dahin nur unter der Bedingung versendet werden, dass dieselben mit einer Anweisbollete für den inneren Verkehr bedeckt sind, welche von einem Zollamte des lombardisch-venetianischen Königreiches auszustellen und von dem Bestimmungsamte in dem bezüglichen Herzogthume und zwar erst nach geschehener Einlagerung der Waare in der ämtlichen Niederlage zu erledigen ist; die Waare hat in letzterer bis nach dem Vollzuge der vorgeschriebenen Stämpelung zu verbleiben.

Die Partei, welche die Waare versendet, hat bei dem anweisenden Amte für den ganzen Betrag der Stämpelgebühr, welche auf die zum Uebertritte in die Herzogthümer erklärte Sendung entfällt, Sicherstellung zu leisten.

9. In der Beilage III (Beilage A des Vertrages) werden die Tarife der Gold- und Silbermünzen veröffentlichet, welche in den Staaten von Modena und Parma Cours haben, wobei bemerkt wird, dass nach Artikel 5 des Vertrages vom 9. August 1852 die Gold- und Silbermünzen bei den öffentlichen Cassen der drei verbündeten Staaten, vorläufig nach den gegenwärtig geltenden bezüglichen Tarifen, andere Münzen aber nur in dem Staate, wo sie gesetzlichen Cours haben und unter den dort geltenden Beschränkungen angenommen werden.

W każdym przypadku odbywać się będzie w królewstwie Lombardzko-Weneckiem zapisywanie i rozrachowanie w monecie austryackiej.

10. W osobnem obwieszczeniu podane będą do wiadomości tabele stopni czystości i puncy złota i śrebra tak wyrobionego jako też nie wyrobionego, obowiązujące w księstwach Modeny i Parmy, przyczem czyni się tę uwagę, iż przez połączenie celne stosownie do Art. 6. wspomnionego traktatu nie zaszła żadna zmiana w ustawach jakie obecnie obowiązują w królestwie Lombardzko-Weneckiem i w księstwach; jednakże towary, tego rodzaju, będą mogły po wyciśnieniu na nich puncy przepisanej w jednem z tychże państw, zostawać w obiegu w całym obrębie celnym związku, nie podlegając drugiej próbie czystości lub dalszej opłacie należytości.

11. Ustanowienie komisyi centralnej wzmiankowanej w Art. 23. traktatu, podanem będzie do wiadomości w osobnem ogłoszeniu *). Komisya rzeczona nosić będzie tytuł: „Komisya międzynarodowa połączenia celnego między Austryą, Modeną i Parmą.“

12. Co się tycze podatków konsumszjnych, które się pobiera w królestwie Lombardzko-Weneckiem, i w księstwach Modeny i Parmy na rzecz rządu, lub gmin albo innych korporacyj moralnych od wyrabiania, przedaży lub od wprowadzania w obręb gmin za zamknięte uznanych; — nie będzie żadnej różnicy między płodami królestwa Lombardzko-Weneckiego, a płodami księstw, ponieważ na mocy Art. 17. rsaktatu jedne jak drugie podlegają jedna-

*) Zobacz pod Nr. 222. niniejszej części dziennik praw państwa.

In ogni caso si farà però luogo nel Regno lombardo-veneto al calcolo ed alle scritturazioni in valuta austriaca.

10. Con apposita notificazione si publicheranno le tabelle dei titoli e dei segni delle garanzie delle materie e dei lavori d' oro e d' argento vigenti negli Stati Ducali di Modena e di Parma, avvertendo, che a senso dell' articolo 6 del succitato trattato la lega doganale non porta mutazione alle leggi per tal riguardo vigenti nel Regno lombardo-veneto e nei Ducati.

Tali oggetti pertanto, quando in uno dei tre Stati abbiano debitamente riportato il bollo di garanzia ivi prescritto, potranno circolare liberamente in tutto il territorio doganale comune senza venir assoggettati ad un secondo assaggio od a pagamento di ulteriori diritti.

11. Si annuncierà con apposita notificazione*) l'istituzione della Commissione centrale di cui nell' art. 23 del trattato, la quale si intitolerà: „Commissione internazionale della lega doganale austro-estense-parmagiana."

12. Per ciò poi che concerne il dazio consumo, che nel Regno lombardo-veneto e nei Ducati di Modena e Parma viene percetto o per conto dello Stato o per conto delle comunità o di altri corpi morali all'atto della produzione, della vendita o dell'introduzione nei comuni dichiarati murati, non si farà alcuna distinzione fra generi prodotti nel Regno lombardo-veneto e fra quelli prodotti negli Stati Ducali, dovendo tanto i primi quanto i secondi per l'artico-

*) Vedasi questa publicazione sotto il No. 222 nella questa stessa Puntata del Bollettino generale delle leggi.

Jedenfalls wird im lombardisch-venetianischen Königreiche die Aufschreibung und Verrechnung in österreichischer Valuta aufrecht bleiben.

10. Mit besonderer Kundmachung werden die Tabellen der in den Herzogthümern Modena und Parma in Kraft bestehenden Feinheitsgrade und Punzen für das unverarbeitete und verarbeitete Gold und Silber veröffentlichet werden, wobei bemerkt wird, dass nach Artikel 6 des erwähnten Vertrages die Zolleinigung die gegenwärtig in dieser Beziehung im lombardisch-venetianischen Königreiche und den Herzogthümern bestehenden Gesetze nicht geändert hat, doch können solche Waaren, wenn sie in einem der drei Staaten die dort vorgezeichnete Punzirung erhalten haben, in dem ganzen gemeinsamen Zollgebiete frei verkehren, ohne einer zweiten Gehaltsprobe oder der Entrichtung weiterer Gebühren unterworfen zu werden.

*11. Die Errichtung der im Artikel 23 des Vertrages erwähnten Central-Commission wird mittelst besonderer Kundmachung *) bekannt gegeben werden. Dieselbe wird den Titel führen: „Internationale Commission der österreichisch-modenesisch-parmensischen Zolleinigung".*

12. Was die Verzehrungssteuern betrifft, welche im lombardisch-venetianischen Königreiche und den Herzogthümern von Modena und Parma auf Rechnung des Staates oder von Gemeinden oder anderen moralischen Körperschaften bei der Erzeugung, dem Verkaufe oder der Einfuhr in die für geschlossen erklärten Gemeinden erhoben werden, so findet kein Unterschied zwischen den Erzeugnissen des lombardisch-venetianischen Königreiches und jenen der Herzogthümer Statt, da sowohl die ersteren, als die letzteren laut des Artikels 17

**) Siehe dieselbe unter Nr. 222 in eben diesem Stücke des Reichs-Gesetzblattes.*

kiemu postępowaniu w tej mierze i jednakiemu opłacaniu należytości.

13. Od 1. Lutego 1853 zacząwszy, będą mogły z państw książęcych wprowadzane być bez opłaty takie towary tkackie i warsztacikowe, od których w ciągu peryodu przygotowawczego cło dyferencyalne opłacone było, jeżeli one towary opatrzone są stęplem ze strony urzędów książęcych, w dowód iż cło od nich opłacone zostało.

14. Straże skarbowe każdego z tych trzech państw związkowych, których stanowiska znajdują się w okręgu granicznym za cztery mile jeograficzne od jednego z drugich państw, są upoważnione na mocy Art. 22. lit. *b)* traktatu, rozciągać swoje wycieczki aż na dalsze 4 mile jeograficzne w obręb sąsiedniego państwa związkowego, i wykonywać tamże czynności urzędowe, do których mają prawo we własnym kraju, jednakże mają obowiązek pełnienia tych samych obowiązków. W pogoni za zbiegłym przestępcem mogą straże skarbowe nawet przekroczyć wyż wytknięte granice.

Zwierzchność miejscowa, urzędy, i ciała dozorcze każdego z trzech państw winny są w wyż rzeczonych przypadkach dodawać pomocy straży skarbowej państwa związkowego tak jak swej własnej.

15. Stosownie do tego samego Art. 22. lit. *c)* sądzone i karane będą przekroczenia, popełnione w jednem z państw związkowych przeciw dochodom drugiego, a tyczące się ustaw dochodowych, wspólnie przyjętych, tak samo, jak gdyby były popełnione przeciw dochodom własnego państwa.

lo 17 del trattato venire assoggettati allo stesso trattamento ed al pagamento degli stessi diritti.

13. Dal primo di febbrajo 1853 in poi verranno introdotti liberamente dagli Stati Ducali anco quei tessuti e lavori a maglia, pei quali durante il periodo preparatorio si fosse pagato il dazio differenziale, quanto per altro sieno muniti del bollo loro applicato a comprovazione di tale pagamento dagli uffici Ducali.

14. I distaccamenti della Guardia di finanza di uno dei tre Stati collegati, di stazione nel circondario confinante entro quattro miglia geografiche dal confine di altro degli Stati medesimi, saranno autorizzati a senso dell' articolo 22, lettera *b*, del trattato ad estendere le loro perlustrazioni in un raggio di altre quattro miglia geografiche nel territorio dello Stato vicino collegato e ad esercitarvi le funzioni, a cui sono abilitati nel territorio proprio, coll' obbligo però di adempiere gli stessi doveri. Nell' inseguimento di un contravventore fuggitivo potranno le guardie di finanza oltrepassare il limite suaccennato.

Le Autorità locali, gli uffici ed i corpi di sorveglianza di ciascheduno Stato dovranno nei casi suindicati prestare alle guardie di finanza dello Stato collegato la medesima assistenza come alle proprie.

15. A mento dello stesso articolo 22, lettera *c* le contravvenzioni commesse in ognuno degli Stati contraenti contro le finanze di altro dei medesimi e riflettenti le leggi finanziarie adottate come comuni, verranno giudiate e punite come se fossero commesse contro le finanze dello Stato proprio.

des Vertrages einer gleichen Behandlung und der Entrichtung gleicher Gebühren unterliegen.

13. Vom 1. Februar 1853 ab werden aus den herzoglichen Staaten auch jene Webe- und Wirkwaaren frei eingeführt werden können, für welche während der Vorbereitungs-Periode der Differenzial-Zoll entrichtet wurde, wenn dieselben von Seite der herzoglichen Aemter mit dem angeordneten Stämpel, als Bestätigung der Zollentrichtung versehen sind.

14. Die Finanzwach-Abtheilungen jedes der drei Vereinsstaaten, deren Standorte sich in dem Gränzbezirke innerhalb vier geographischen Meilen von der Gränze eines anderen der Staaten sich befinden, werden nach Artikel 22, lit. b), *des Vertrages ermächtiget, ihre Streifungen auf eine Strecke von weiteren vier geographischen Meilen auf dem Gebiete des benachbarten Vereinsstaates auszudehnen und daselbst die Amtshandlungen auszuüben, zu denen sie im eigenen Gebiete berechtiget sind, jedoch mit der Verbindlichkeit zur Erfüllung derselben Pflichten. Bei Verfolgung eines flüchtigen Uebertreters können die Finanzwachen die vorbezeichnete Gränze überschreiten.*

Die Orts-Obrigkeiten, Aemter und Aufsichtskörper jedes Staates haben in den bezeichneten Fällen der Finanzwache des Vereinsstaates dieselbe Unterstützung zu gewähren, wie der eigenen.

15. Nach demselben Artikel 22, lit. c), *werden die Uebertretungen, welche in einem der Vertragsstaaten gegen die Gefälle eines anderen derselben begangen werden, und welche die gemeinschaftlich angenommenen Gefällsgesetze betreffen, so gerichtet und bestraft werden, als wären sie gegen die Gefälle des eigenen Staates begangen worden.*

16. Stosownie do art. 22, lit. *d*, władze sądowe, dochodowe i polityczne trzech państw w przypadkach, w których idzie o zadosyć uczynienie rekwizycyom i wyrokom, wydanym na mocy ustaw i rozporządzeń, za wspólne przyjętych, porozumiemiewać i wzajemnej pomocy dodawać sobie będą w taki sposób, jaki jest przepisany dla władz i urzędów królestwa Lombardzko-Weneckiego.

Baumgartner m. p.

16. E pel menzionato articolo 22, lettera *d* gli uffici e le Autorità finanziarie, giudiziarie e politiche dei tre Stati collegati, ove si tratti di dar corso alle requisitorie ed esecuzione alle sentenze conseguenti alle leggi ed ai regolamenti adottati come comuni, staranno in rapporto fra loro e si presteranno a coadjuvarsi vicendevolmente come è prescritto per le Autorità e pegli uffici del Regno lombardo-veneto.

Baumgartner m. p.

Załączenie I.

Spis tych płodów przemysłowych:

1. Księstwa Modeny,
2. Księstwa Parmy.

które wprowadzane być mogą do wolnego obiegu w krajach austryackich bez opłaty cła już w ciągu peryodu przygotowawczego, przy zachowaniu przepisu, l. 3. artykułu XXVII traktatu.

Oddział pierwszy.

Spis płodów przemysłowych księstwa Modeny:

1. Marmur w statuach, w płaskorzeźbach, w ozdobach, w owoc ch, w utworach do dzieł budownictwa i do innych prac.
2. Naśladowane obce wina, wódki, spiritus winny, likiery, rosolisy i płyny spiritusowe dystylowane lub słodzone.
3. Skóry i wyroby ze skóry, skóry garbowane w ogólności.
4. Wyroby powroźnicze, i płótno z konopi i lnu.
5. Wyroby bawełniane w paskową i sznureczkową robotę.

Allegato I.

Elenco dei prodotti dell' industria.

***a)* del Ducato di Modena,**
***b)* del Ducato di Parma,**

che potranno entrare senza pagamento di dazio e circolare liberamente nelle Provincie austriache durante il periodo preparatorio, sotto l'osservanza del prescritte al N o 3 dell' Articolo 27. del Trattato.

Sezione *a*.

Elenco dei prodotti dell' industria del Ducato di Modena.

1. Marmi in statue, in bassorilievi, in ornati, in frutta, in opere d'architettura ed in lavori qualunque.
2. Vini ad imitazione dei forestieri, acquavite, spirito di vino, liquori, rosoli ed acque spiritose distillate e dolcificate.
3. Corami, cuoi e pelli concie in genere.
4. Corderie e tele di canape e di lino.
5. Tessuti bordati e regatini di cotone anche a spina.

16. In Folge des gedachten Artikels 22, lit. d), werden die Gefälls-, Gerichts- und politischen Behörden der drei Vereinsstaaten, wenn es sich darum handelt, den Requisitionen und Urtheilssprüchen, die gemäss der als gemeinsam angenommenen Gesetze und Anordnungen ergehen, ihren Lauf und beziehungsweise ihren Vollzug zu gewähren, sich unter sich in Verbindung setzen und sich den gegenseitigen Beistand so gewähren, wie es für die Behörden und Aemter des lombardisch-venetianischen Königreiches vorgeschrieben ist.

Baumgartner m. p.

Beilage I.

Verzeichniss der Industrie-Erzeugnisse:

1. des Herzogthumes Modena,

2. des Herzogthumes Parma,

welche in den österreichischen Kronländern schon während der Vorbereitungs-Periode unter Beobachtung der Vorschrift, Z. 3, des Vertrags-Artikels 27, ohne Zoll-Entrichtung eingeführt werden und frei verkehren dürfen.

Erste Abtheilung.

Verzeichniss der Industrie-Erzeugnisse des Herzogthumes Modena.

1. Marmor in Statuen, in Basreliefs, in Zierrathen, in Früchten, in Werken der Baukunst und anderen Arbeiten.

2. Nachgeahmte fremde Weine, Branntweine, Weingeist, Liqueure, Rosoglio und destillirte oder versüsste geistige Flüssigkeiten.

3. Leder und Lederarbeiten, gegärbte Häute im Allgemeinen.

4. Seilerwaaren und Hanf- und Flachsleinwand.

5. Gestreifte und geschnürelte Baumwollwaaren.

6. Kapeluszy z łyka.
7. Świece łojowe.
8. Papier do druku i pisania.
9. Kokony jedwabnicze i jedwab surowy nieprzędzony.
10. Wapno i gips.
11. Węgle drzewne.

Oddział drugi.

Spis płodów przemysłowych księstwa Parmy.

1. Naśladowane obce wina, wódki, likiery, rosolisy, i płyny spiritusowe dystylowane i słodzone.
2. Wyroby ze skóry, skóry i skóry garbowane w ogólności.
3. Wyroby powroźnicze, płótno z konopi i lnu.
4. Barchan.
5. Papier do druku I pisania.
6. Orzechy (kokony) jedwabnicze i jedwab surowy nieprzędzony.
7. Wapno.

Załączenie II.

Zmiany w ustawach i rozporządzeniach, przyjętych przez księstwa Modeny i Parmy (a wyszczególnionych w oddziale *a)* załączenia *B* do traktatu połączenia celnego między Austryą, Modeną i Parmą) ustanowione dla tychże państw.

I. Zmiana ogólna.

1. Ile kroć idzie o postępowanie przeciw poddanym modeńskim lub parmezańskim, z powodu zbrodni, wykroczeń lub przestępstw przeciw ustawom ogólnym, należy w tych przypadkach, w których ustawy celne austryackie, wyszczególnione w

6. Cappelli di trucciolo.
7. Candele di sego.
8. Carta da stampare e da scrivere.
9. Bozzoli e seta greggia non filatojata.
10. Calce e gesso.
11. Lignite.

Sezione *b*.

Elenco dei prodotti dell'industria del Ducato di Parma.

1. Vini ad imitazione dei forestieri, acquavite, liquori, rosoli ed acque spiritose distillate o dolcificate.
2. Corami, cuoi e pelli concie in genere.
3. Corderie e tele di canape e di lino.
4. Fustagni.
5. Carta da stampare e da scrivere.
6. Bozzoli e seta greggia non filatojata.
7. Calce.

Allegato II.

*Modificazioni convenute pei Ducati di Modena e di Parma alle leggi ed ai regolamenti adottati dai medesimi ed enumerati nella Sezione **a** dell' allegato **B** del Trattato di lega doganale austro-estense-parmigiana.*

I. Modificazione generale.

1. In tutti i casi, nei quali le leggi ed i regolamenti finanziari austriaci specificati nella Sezione **a** di questo allegato **B** si riferiscono a disposizioni della legislazione generale o dei codici austriaci, intenderassi, che ove si tratti di agire con-

6. *Basthüte.*
7. *Talglichter.*
8. *Druck- und Schreibpapier.*
9. *Seidencocons und rohe ungesponnene Seide.*
10. *Kalk und Gyps.*
11. *Braunkohlen.*

Zweite Abtheilung.

Verzeichniss der Industrie-Erzeugnisse des Herzogthumes Parma.

1. *Nachgeahmte fremde Weine, Branntweine, Liqueure, Rosoglio und destillirte oder versüsste geistige Flüssigkeiten.*
2. *Lederarbeiten, Leder und gegärbte Häute im Allgemeinen.*
3. *Seilerwaaren und Hanf- und Flachsleinwand.*
4. *Barchent.*
5. *Druck- und Schreibpapier.*
6. *Seidencocons und rohe ungesponnene Seide.*
7. *Kalk.*

Beilage II.

Abänderungen der von den Herzogthümern Modena und Parma angenommenen (und in der Abtheilung a der Beilage B des österreichisch-modenesisch-parmensischen Zoll-Einigungs-Vertrages aufgezählten) Gesetze und Anordnungen, welche für diese Herzogthümer festgesetzt worden sind.

I. Allgemeine Abänderung.

1. In allen Fällen, in welchen die österreichischen Zollgesetze, welche in der Abtheilung a der Beilage B angeführt sind, sich auf die Anordnungen der allgemeinen Gesetzgebung und der österreichischen Gesetzbücher beziehen, wird, in soferne es sich um das Ver-

oddziale *a* załączenia *B*, odnoszą się do rozporządzeń ustawodawstwa ogólnego i do ksiąg ustaw austryackich, należy się w obrębie państw książęcych trzymać ustaw i przepisów tamże obowiązujących.

II. Zmiany w powszechnej taryfie celnej austryackiej z dnia 6. Listopada 1851 r.

2. Oprócu ceł dyferencyalnych, wspomnionych w oddziale *b* zmniejszenie cła, które na nasadzie art. 25, Nr. 4 uwag wstępnych do taryfy, dozwolone będą od towarów, zepsutych w magazynach urzędowych do tego stopnia, iż już do pierwotnego przeznaczenia swego zdatnemi nie są, spadną na ciężar tego państwa, które tych ulżeń dozwala.

3. Uwolnienie od cła przechodowego dozwolonem zostanie:

a) towarom wstępującym lub występującym przez nadbrzeża morskie księstwa Modeny, jakikolwiek być może ich kierunek;

b) towarom wstępującym z państwa papiezkiego i występującym do Toskany przez Serrabassa na gościncu Giardini i odwrotnie;

c) towarom przychodzącym przez wybrzeże morza śródziemnego na gościncu Pontremoli lub Cisa i odwrotnie, w jakimbądź kierunku.

III. Zmiany w porządku cła i monopoliów rządowych.

4. Od towarów zagranicznych, które bez opłacenia cła, na mocy oświadczenia celnego przekazane zostają przez urząd

tro sudditi modenesi o parmigiani per crimini, delitti o contravvenzioni punibili secondo le leggi generali, occorra riportarsi nei territorii Ducali alle disposizioni dei codici e delle legislazioni vigenti nello Stato rispettivo.

II. Modificazioni alla Tariffa daziaria generale austriaca 6 Novembre 1851.

2. Oltre i dazii differenziali specificati alla Sezione **b**, le diminuzioni di dazio accordate a base dell' Articolo 25, N°. 4, delle Avvertenze preliminari della Tariffa per le merci che deperissero nei magazzini d'ufficio, in modo da non poter più servire alla loro primitiva destinazione, verranno addebitate allo Stato che le concede.

3. Resta convenuta l' esenzione dal dazio di transito:

a) per le merci che entrano pel litorale del Ducato di Modena od escono dal litorale medesimo in qualunque direzione;

b) per quelle che entrano dal Pontificio e sortono verso la Toscana per Serrabassa sulla strada Giardini e viceversa;

c) per quelle provenienti dal litorale del Mediterraneo che tengono lo stradale di Pontremoli e della Cisa e viceversa, qualunque ne sia la direzione.

III. Modificazioni al Regolamento sulle Dogane e sulle Privative dello Stato.

4. Per le merci estere non daziate che venissero assegnate da un Ufficio daziario austriaco, non situato nel Regno

fahren gegen modenesische oder parmensische Unterthanen wegen Verbrechen, Vergehen oder Uebertretungen gegen die allgemeinen Gesetze handelt, auf den herzoglichen Staatsgebieten sich an die in dem betreffenden Staate geltenden Gesetze und Vorschriften zu halten seyn.

II. Aenderungen des allgemeinen österreichischen Zolltarifes vom 6. November 1851.

2. Ausser den in der Abtheilung b) *angeführten Differentialzöllen werden die Zollherabsetzungen, welche auf Grundlage des Artikels* 25, *Nr.* 4 *der Vorerinnerung des Tarifes, für die Waaren zugestanden werden, die in den ämtlichen Magazinen, derart verdorben würden, dass sie zu ihrer ursprünglichen Bestimmung nicht mehr tauglich sind, dem sie bewilligenden Staate zur Last geschrieben.*

3. Die Durchfuhr-Zollbefreiung wird zugestanden:

a) *für die über die Küsten des Herzogthumes Modena ein- oder über diese Küsten austretenden Waaren, welches immer ihre sonstige Richtung sei;*

b) *für die aus dem Kirchenstaate eintretenden und nach Toscana über* Serrabassa *auf der Strasse* Giardini *austretenden Waaren und umgekehrt;*

c) *für die auf der Küste gegen das Mittelmeer herkommenden Waaren, welche den Strassenzug von* Pontremoli *oder* Ciza *einhalten und umgekehrt, in was immer für einer Richtung.*

III. Aenderungen der Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung.

4. Für die ausländischen nicht verzollten Waaren, die von einem österreichischen nicht im lombardisch-venetianischen Königreiche gelegenen Zollamte auf Grundlage der

celny austryacki, nie leżący w królestwie Lombardzko-Weneckiem, do urzędu celnego wykonywającego rzeczonego królestwa, cło wchodowe opłacane będzie nie w urzędzie przekazującym, lecz w urzędzie w miejscu przeznaczenia, do którego są przekazane.

5. Przy ustanowieniu ilości kawy i cukru, wódki i wypalanych płynów spiritusowych, uwolnionych od kontroli w okręgu granicznym, utrzymane zostaną rozporządzenia, objęte w ogłoszeniu byłego komisarza pełnomocnego hrabiego Montecuccoli z dnia 24. Stycznia 1849 r.

Stanowi się dalej, że kawiarnicy, fabrykanci czokolady, cukiernicy (§. 160 przepisu o wykonywaniu porządku o cłach i monopoliach rządowych), pasztetnicy, fabrykanci wódki i płynów spirytusowych, destylowanych i słodzonych po miastach, mogą zakupywać cukier i kawę, potrzebną do ich przemysłu od kupców tegoż samego miejsca, jeżeli ilość nie przenosi w dwójnasób tej iłości, która, stosownie do wspomnionego wyżej ogłoszenia z dnia 24. Stycznia 1849 r. wolną jest od kontroli w okręgu granicznym. Obowiązani są jednakże wykazać się poświadczeniem sprzedaży ze strony kupca wystawionem.

Stanowi się dalej, iż w księstwie Modeńskiem znosi się stosownie do przepisu rozporządzenia ministeryalnego z dnia 1. Czerwca 1851 r., Nr. 16919-788 kontrola, istniejąca w okręgu granicznym co do wódki i spiritusu winnego, z wyjątkiem okręgu granicznego od granicy Ssrdynii.

Wspomniona kontrola dalej istnieć będzie co do araku, rumu i napojów sło-

lombardo-veneto, per l'esaurimento della professione daziaria presso un Ufficio esecutivo del Regno nominato o di altro dei due Ducati, il dazio d'importazione dovrà venir soddisfatto non mai all' Ufficio assegnante, ma bensi all' Ufficio assegnatario a cui la merce è diretta.

5. Pella fissazione delle quantità di caffè e zucchero, acquavite, spiriti ed acque distillate spiritose, esenti da controlleria nel circondario confinante a favore dei privati, si conviene, che restino ferme le disposizioni portate dalla Notificazione del già Commissario plenipotenziario Conte di Montecuccoli 24 gennajo 1849.

Si conviene inoltre, che i caffettieri, i fabbricatori di cioccolatte, i confetturieri (§. 160 delle Norme pell' esecuzione del Regolamento) non che i pasticcieri ed i fabbricatori di acquavite, spiriti ed acque distillate spiritose dolcificate delle città, possano acquistare lo zucchero ed il caffè occorrenti per il loro esercizio dagli esercenti il commercio nello stesso luogo, purchè la quantità non ecceda il doppio di quella esente dalla controlleria nel circondario confinante, a senso della summenzionata Notificazione 24 gennajo 1849. Essi dovranno munirsi però di una nota emessa da tali esercenti commercio.

Si conviene poi, che pegli Stati Ducali di Modena venga tolta la controlleria sussistente nel circondario confinante per le acquavite e lo spirito di vino in tutto il tratto del circondario stesso che non prospetta le Provincie sarde, a norma del Decreto Ministeriale 1 giugno 1851, N°. 16919-788.

Continueranno invece ad esservi soggetti l'arrac, il rhum e le bevande spiritose

Zoll-Erklärung an ein ausübendes Amt des benannten Königreiches angewiesen werden, ist der Eingangszoll nicht bei dem anweisenden Amte, sondern bei dem Bestimmungsamte einzuheben, an welches die Waaren angewiesen sind.

5. Bei Festsetzung der Mengen von Kaffeh und Zucker, Branntwein und geistigen gebrannten Wässern und Flüssigkeiten, die von der Controle im Gränzbezirke befreit sind, werden die in der Kundmachung des vormaligen bevollmächtigten Commissärs Grafen von Montecuccoli vom 24. Jänner 1849 enthaltenen Bestimmungen aufrecht erhalten.

Es wird ferner festgesetzt, dass die Kaffehsieder, Chocolade-Fabrikanten, Zuckerbäcker (§. 160 der Vollzugs-Vorschrift zur Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung), dann die Pastetenbäcker, Branntweiner und Erzeuger von destillirten, geistigen und versüssten Flüssigkeiten und Wässern in Städten, den zu ihrem Gewerbsbetriebe erforderlichen Zucker rund Kaffeh von den Handelsleuten desselben Ortes ankaufen können, wenn die Menge nicht das Doppelet der nach eben erwähnter Kundmachung vom 24. Jänner 1849 im Gränzbezirke controlfreien Quantität übersteigt. Sie haben sich jedoch mit einer Verkaufsnote des Handelsmannes zu versehen.

Es wird weiters bestimmt, dass in dem Herzogthume Modena die im Gränzbezirke bestehende Controle für Branntwein und Weingeist im ganzen Gränzbezirke mit Ausnahme dessen gegen Sardinien, nach Vorschrift des Ministerial-Erlasses vom 1. Juni 1851, Nr. 16919-788, aufgehoben wird.

Dieselbe wird jedoch fortbestehen für Arrak, Ruhm und versüsste geistige Ge-

dzonych spirytusowych, wszelako z uwagą na postanowienia, objęte w dwóch pierwszych ustępach tegoż paragrafu.

6. Zapisy długu państwa austryackiego, składane przez strony na cel przepisany w §. 137. porządku o cłach i monopoliach rządowych, przyjętemi będą przez urzędy wykonawcze tylko po takim kursie, w celu zabezpieczenia, jaki się okazuje kartki kursów giełdy wiedeńskiej, którą składający przedłożyć winien; oprócz tego nałożyć należy na niego obowiązek, uzupełnić kwotę, którąby brakowała do należytości przepisanej po sprzedaży zapisów długu.

IV. Zmiany w ustawie karnej dochodowej.

7. Ustawa karna dochodowa będzie mieć w księstwach zastosowanie tylko na przestępstwa przepisów:

a) powszechnej taryfy celnej austryackiej;

b) porządku ceł i monopoliów rządowych; następnych ustaw celnych i odnośnych przepisów i instrukcyj, tudzież ustaw o naznaczeniu towarów prywatnem i urzędowem;

c) Najwyższego patentu z dnia 6. Września 1850 r. tyczącego się stępla na karty, kalendarze, gazety, i obwieszczenia;

d) Najwyższego postanowienia z d. 12. Listopada 1849 r. o podatku na cukier krajowy i zmian następnych.

Wzmiankowane prawo karne nie będzie zastosowane na przekroczenia przeciw innym dochodom, prócz wyżej rzeczonych.

dolcificate, salvo quanto venne stipulato ai due primi capoversi del presente paragrafo.

6. Le obbligazioni di Stato austriache, che venissero depositate da una parte per gli scopi del §. 137 del Regolamento sulle dogane e sulle privative dello Stato, non verranno ricevute dagli Uffici esecutivi come mezzo di cauzione se non al corso emergente dall' ultimo listino della Borsa di Vienna da giustificarsi dal depositante, e ritenuto in lui l'obbligo di supplire alla differenza in meno, che risultasse all' atto dell' alienazione dell' obbligazione tra il prezzo ricavato dalla vendita della stessa ed il di lui debito.

IV. Modificazioni alla legge penale finanziaria.

7. La legge penale finanziaria sarà nei Ducati di Modena e di Parma applicabile ai soli casi di contravvenzione, infrazione, ecc. al prescritto:

a) dalla Tariffa daziaria generale austriaca;

b) dal Regolamento delle dogane e delle privative dello Stato, dalle posteriori leggi doganali e dalle relative norme ed istruzioni, non che dalle leggi sulle marche ufficiali e private delle merci;

c) dalla Patente Sovrana 6 settembre 1850 sul bollo delle carte da giuoco, dei calendari, delle gazzette e degli annunzi;

d) dalla Sovrana Risoluzione 12 novembre 1849 sull' imposta dello zucchero indigeno e successive variazioni.

La suddetta legge penale finanziaria non sarà quindi mai estendibile alle contravvenzioni relative ad altri rami diversi dagli accennati.

tränke, mit Rücksicht jedoch auf die Bestimmungen der zwei ersten Absätze dieses Paragraphes.

6. Die österreichischen Staatsschuldverschreibungen, die von einer Partei zu den Zwecken des §. 137 der Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung hinterlegt werden, sind von den ausübenden Aemtern als Sicherstellung nur nach dem Course anzunehmen, der aus dem vom Hinterleger beizubringenden letzten Wiener-Börsezettel ersichtlich ist, und dem Hinterleger ist die Verpflichtung aufzuerlegen, den Minderbetrag, um den im Falle des Verkaufes der Erlös hinter der zu entrichtenden Gebühr zurückbleiben sollte, nachzutragen.

IV. Aenderungen des Gefälls-Strafgesetzes.

7. Das Gefälls-Strafgesetz wird in den Herzogthümern nur auf Uebertretungen anwendbar seyn gegen die Vorschriften:

a) *des allgemeinen österreichischen Zolltarifes;*

b) *der Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung, der nachträglichen Zollgesetze und der bezüglichen Vorschriften und Instructionen, sowie auch der Gesetze über die ämtliche und Privat-Waarenbezeichnung;*

c) *des Allerhöchsten Patentes vom 6. September 1850 in Betreff des Stämpels auf Spielkarten, Kalender, Zeitungen und Ankündigungen;*

d) *der Allerhöchsten Entschliessung vom 12. November 1849 über die Besteuerung des inländischen Zuckers und der nachfolgenden Aenderungen.*

Das vorgedachte Strafgesetz wird auf Uebertretungen gegen andere Gefälle als die oberwähnten nicht anwendbar seyn.

Jeżeli czyn lub opuszczenie jakie nie podpada karze, ani jako zbrodnia, wykroczenie ani jako inne przestępstwo ustaw powszechnych, ani też jako przestępstwo dochodowe wedle księgi ustaw kernych dochodowych, nie będzie przeciw takowemu mogła być żadna kara wyrzeczoną.

8. Co się tycze wieku, w którym się kończy małoletność, ustawy w każdym z trzech państw obowiązujące, zastosowanemi będą na własnych poddanych.

9. Kary pieniężne w księstwach, nawet chociaż kara przenosi 100 złr., ściągane będą nie na żądanie urzędu fiskalnego, stosownie do §. 894 ustawy karnej dochodowej, lecz w drodze urzędowej egzekucyi, według istniejącego zwyczaju.

Nel caso poi che un' azione od omissione non sia punibile nè come crimine, delitto o contravvenzione a senso delle leggi generali, nè come contravvenzione di finanza a termini della legge penale finanziaria, non sarà permesso di comminare alle medesime alcun' altra sanzione punitiva.

8. Riguardo all' età in cui cessa lo stato minorenne, s' applicheranno ai sudditi di ciascuno dei tre Governi le disposizioni di legge vigenti presso il medesimo.

9. L' esazione delle multe nei due Ducati, anche nel caso che eccedano 100 fiorini, anzichè ad opera d' un Ufficio fiscale simile a quello menzionato al §. 894 della legge penale, dovrà eseguirsi col mezzo dell' esazione forzosa, seguendo le pratiche in corso.

Im Falle eine Handlung oder Unterlassung weder als Verbrechen, Vergehen oder als eine andere Uebertretung der allgemeinen Gesetze, noch als Gefälls-Uebertretung nach dem Gefälls-Strafgesetzbuche strafbar ist, darf gegen dieselben keine Strafsanction ausgesprochen werden.

8. Bezüglich des Alters, in dem die Minderjährigkeit aufhört, finden auf die Unterthanen der drei Staaten die in dem betreffenden Staate geltenden Gesetze Anwendung.

9. Die Einhebung der Geldstrafen in den Herzogthümern erfolgt auch, wenn der Betrag 100 fl. übersteigt, nicht auf Anlangen eines Fiscalamtes nach der Bestimmung des §. 894 des Gefälls-Strafgesetzbuches, sondern im ämtlichen Executionswege nach der bestehenden Uebung.

Załączenie III.

Taryfa

monet złotych i srebrnych będących w prawnym obiegu w księstwie Modeny i Parmy.

1. Taryfa monet, będących w obiegu w państwach modeńskich z wyrażeniem ich wartości w lirach austryackich.

Allegato III.

Tariffa

che indica le monete d' oro e d' argento aventi corso legale nel Ducato di Modena e nel Ducato di Parma.

1. Tariffa delle monete aventi corso legale negli Stati estensi col ragguaglio alle lire italiane.

Monety	Wartość we włoskich L.	C.	Qualità delle monete	Corso in italiane L.	C.
A. Monety złote.			**A. Monete d'oro.**		
Niemcy i królestwo Lomb. Weneckie.			Germania e Regno lombardo-veneto.		
Dukat bawarski i Solnogrodzki . . .	11	74	Ongaro Imperiale di Baviera o Salisburgo	11	74
Dukat kremnicki	11	79	Ongaro Kremnitz	11	79
Dnkat książęcy *(Ongaro di Principi)*	11	65	Ongaro de' Principi	11	65
Suwerendor dawnego bicia (połowa stosunkowo)	34	89	Sovrano d' antico conio e sua metà in proporzione	34	89
Suwerendor nowego bicia czyli sztuki wartości 40 lir austryackich (połowa stosunkowo)	34	89	Sovrano di nuovo conio, ossia pezzo da lire 40 austriache	34	89
			La sua metà in proporzione.		
Piemont i Sabaudya.			Piemonte e Savoja.		
Dopie z r. 1787 i następnych (połowa ich stosunkowo)	28	40	Doppia dal 1787 in avanti e sua metà in proporzione	28	40
Sztuka o 80 lirach z roku 1821 i następ.	80	.	Pezzo da lire 80 dal 1821 in avanti .	80	.
Sztuka o 40 lirach z roku 1821 i następ.	40	.	Pezzo da lire 40 dal 1821 in avanti .	40	.
Sztuka o 20 lirach z roku 1821 i następ.	20	.	Pezzo da lire 20 dal 1821 in avanti .	20	.
Państwo papiezkie.			Stati pontificii.		
Dopia rzymska (połowa stosunkowo) .	17	5	Doppia di Roma e sua metà in proporzione	17	5
Rzymski cekin	11	68	Zecchino di Roma	11	68
Dopia bolońska (połowa stosunkowo) .	17	10	Doppia di Bologna e sua metà in proporzione	17	10
Cekin boloński (połowa stosunkowo) .	11	72	Zecchino di Bologna e sua metà in proporzione	11	72
Genua.			Genova.		
Dopia o 96 lirach (części jej stosunkowo)	78	47	Doppia da lire 96 e suoi spezzati in proporzione	78	74
Parma.			Parma.		
Dopia (jej połowa stosunkowo)	21	41	Doppia e sua metà in proporzione . .	21	41
Sztuka o 40 lirach z r. 1815 i następnych	40	.	Pezzo da lire 40 dal 1815 in avanti .	40	.
Sztuka o 20 lirach z r. 1815 i następnych	20	.	Pezzo da lire 20 dal 1815 in avanti .	20	.
Florencya.			Firenze.		
Cekiny czyli *gigliato*	11	88	Zecchino ossia gigliato	11	88

Beilage III.

Tarif

der gesetzlich coursirenden Gold- und Silbermünzen im Herzogthume Modena und im Herzogthume Parma.

1. Tarif der in den modenesichen Staaten gesetzlich coursirenden Münzen mit Angabe des Werthes in italienischen Liren.

Geldsorten	Werth in italienischen L.	C.
A. Goldmünzen.		
Deutschland und lombardisch-venetianisches Königreich.		
Ducaten von Baiern oder Salzburg	11	74
Kremnitzer Ducaten	11	79
Fürsten-Ducaten (Ongaro di Principi)	11	65
Souverain der alten Prägung (dessen Hälfte nach Verhältniss)	34	89
Souverain der neuen Prägung oder österreichisches 40 Lirestück (dessen Hälfte nach Verhältniss)	34	89
Piemont und Savoyen.		
Doppie von 1787 herwärts (deren Hälfte nach Verhältniss)	28	40
80 Lirestück von 1821 herwärts	80	.
40 Lirestück von 1821 herwärts	40	.
20 Lirestück von 1821 herwärts	20	.
Kirchenstaat.		
Römische Doppie (deren Hälfte nach Verhältniss)	17	5
Römische Zechine	11	68
Bologneser Doppie (deren Hälfte nach Verhältniss)	17	10
Bologneser Zechine (deren Hälfte nach Verhältniss)	11	72
Genua.		
Doppie von 96 Lire (deren Theile nach Verhältniss)	78	74
Parma.		
Doppie (deren Hälfte nach Verhältniss)	21	41
40 Lirestück von 1815 herwärts	40	.
20 Lirestück von 1815 herwärts	20	.
Florenz.		
Zechine oder gigliato	11	88

Monety	Wartość we włoskich L.	C.	Qualità delle monete	Corso in italiane L.	C.
Medyolan.			Milano.		
Dopia	19	77	Doppia	19	77
Cekin	11	94	Zecchino	11	94
Wenecya.			Venezia.		
Cekin (części stosunkowo)	12	3	Zecchino e suoi spezzati in proporzione	12	3
Francya.			Francia.		
Luidor podwójny z r. 1785 i następnych	47	20	Luigi doppio dall' anno 1785 in avanti	47	20
Nowy luidor	23	55	Luigi nuovo	23	55
40-frankówka	40	.	Pezzi da franchi 40	40	.
20-frankówka	20	.	Pezzi da franchi 20	20	.
Włochy.			Italia.		
Sztuka o 40 lirach	40	.	Pezzo da italiane lire 40	40	.
Sztuka o 20 lirach	20	.	Pezzo da italiane lire 20	20	.
B. Monety srebrne.			**B. Monete d'argento.**		
Modena.			Modena.		
Szkud Franciszka III.	5	54	Scudo di Francesco III	5	54
Szkud Herkulesa III. (części jego stosunkowo)	5	60	Scudo di Ercole III e suoi spezzati in proporzione	5	60
Niemcy i królestwo Lombardzko-Weneckie.			Germania e Regno lombardo-veneto.		
Szkud (talar) o 6 lirach austr. z roku 1822 i następnych	5	22	Scudo da austriache lire 6 dall' anno 1822 in avanti	5	22
Pół szkuda 3 lirach austr. z roku 1822 i następnych	2	61	Mezzo scudo da austriache lire 3 dall' anno 1822 in avanti	2	61
Lira austr. z r. 1822 i następnych	.	87	Lira austriaca dall' anno 1822 in avanti	.	87
Pół liry austr. z roku 1822 i następnych	.	$43^1/_2$	Mezza lira austriaca dall' anno 1822 in avanti	.	$43^1/_2$
Ćwierć liry austr. z roku 1822 i następnych	.	$21^1/_2$	Quarto di lira austriaca dall' anno 1822 in avanti	.	$21^1/_2$
Talar konwencyjny (jego połowa stosunkowo)	5	22	Tallero di convenzione e sua metà in proporzione	5	22
Dwudziestówki austry. i inne bite na stopę konwecyjną, z wyjątkiem owych pod nazwiskiem Montfort, i tych, które są wielkości pół reńskiego z podłużnym czworobokiem, bite niegdyś w niektórych państwach niemieckich, lecz obecnie wywołane z obiegu	.	87	Pezzi austriaci ed altri da 20 carantani, ba tuti secondo il sistema di convenzione, esclusi quelli detti di Montfort e gli altri aventi la forma di un mezzo fiorino con figura quadrata in direzione obbliqua, coniati in alcuni Stati dell' Impero germanico, i quali sono e si dichiarano fuori di corso	.	87
Talar koronny (połowa jego stosunkowo	5	62	Scudo della Corona e sua metà in proporzione	5	62
Piemont i Sabaudya.			Piemonte e Savoja.		
Szkud	6	96	Scudo	6	96
Nowy szkud po 5 lir z roku 1816 i następnych	5	.	Scudo nuovo da lire 5 dall' anno 1816 in avanti	5	.

Geldsorten	Werth in italienischen L.	C.
Mailand.		
Doppie	19	77
Zechine	11	94
Venedig.		
Zechine (deren Theile nach Verhältniss)	12	3
Frankreich.		
Doppel-Louisdor vom Jahre 1785 herwärts	47	20
Neuer Louisdor	23	55
40 Frankenstück	40	.
20 Frankenstück	20	.
Italien.		
40 Lirestück	40	.
20 Lirestück	20	.
B. Silbermünzen.		
Modena.		
Scudo von Franz III.	5	54
Scudo von Herkules III. (seine Theile nach Verhältniss)	5	60
Deutschland und lombardisch-venetianisches Königreich.		
Scudo (Thaler) zu 6 österreichische Lire vom Jahre 1822 herwärts	5	22
Halber Scudo zu 3 österreichische Lire vom Jahre 1822 herwärts	2	61
Oesterreichische Lira vom Jahre 1822 herwärts	.	87
Halbe österreichische Lira vom Jahre 1822 herwärts	.	43 1/2
Viertel österreichische Lira vom Jahre 1822 herwärts	.	21 1/2
Conventionsthaler (seine Hälfte nach Verhältniss)	5	22
Oesterreichische und andere 20 Kreuzerstücke, geprägt nach dem Conventionsfusse, mit Ausnahme derer unter dem Namen von Montfort, und jener von der Grösse eines halben Gulden mit einem verschobenen Vierecke im Gepräge, die in einigen Staaten des deutschen Reiches geschlagen wurden, und nun ausser Cours gesetzt sind	.	87
Kronthaler (seine Hälfte nach Verhältniss)	5	62
Piemont und Savoyen.		
Scudo	6	96
Neuer Scudo zu 5 Lire vom Jahre 1816 herwärts	5	.

Monety	Wartość we włoskich		Qualità delle monete	Corso in italiane	
	L.	C.		L.	C.
Państwo papiezkie.			**Stati pontificii.**		
Szkud rzymski i boloński (połowa jego stosunkowo)	5	37	Scudi di Roma e Bologna e loro metà in proporzione	5	37
Testone	1	61	Testone	1	61
Sztuka o 2 paolach	1	7	Pezzo da paoli due	1	7
Sztuka o 1 paolu (części jej stosunkowo)	53	53	Pezzo da un paolo e suoi spezzati in proporzione	.	53
Genua.			**Genova.**		
Szkud nowy	6	48	Scudo nuovo	6	48
Parma.			**Parma.**		
Nowa sztuka o 5 lirach z roku 1815 i następnych	5	.	Pezzo da lire 5 nuove dall'anno 1815 in avanti	5	.
Nowa sztuka o 2 lirach z roku 1815 i następnych	2	.	Pezzo da lire 2 nuove dall'anno 1815 in avanti	2	.
Nowa sztuka o 1 lirze z roku 1815 i następnych	1	.	Pezzo da una lira nuova dall' anno 1815 in avanti	1	.
Sztuka o 50 centezymach z roku 1815 i następnych	.	50	Pezzo da cent. 50 dall' anno 1815 in avanti	.	50
Sztuka o 25 centezymach z roku 1815 i następnych	.	25	Pezzo da cent. 25 dall'anno 1815 in avanti	.	25
Dukat (połowa jego stosunkowo) . . .	5	2	Ducato e sua metà in proporzione . .	5	2
Stara sztuka o 6 lirach	1	32	Pezzo da lire 6 vecchie	1	32
Stara sztuka o 3 lirach	.	66	Pezzo da lire 3 vecchie	.	66
Stara sztuka o 1 lirze i 10 centes. . . .	.	33	Pezzo da una lire vecchia e cent. 10 .	.	33
Toskana.			**Toscana.**		
Franceskone (połowa jego stosunkowo)	5	60	Francescone e sua metà in proporzione	5	60
Sztuki o 10 lirach florentynskich (ich połowa stosunkowo)	8	40	Pezzo da lire 10 fiorentine e sua metà in proporzione	8	40
Sztuki po 2 paolo	1	12	Pezzo da paoli due	1	12
Nowa lira florentyńska	.	84	Lira nuova fiorentina	.	84
Paolo (połowa jego stosunkowo) z wyjątkiem medyceiskich.	.	56	Paolo e sua metà in proporzione, esclusi i Medicei	.	56
Medyolan.			**Milano.**		
Szkud medyolański (połowa jego stosunkowo	4	60	Scudo di Milano e sua metà in proporzione	4	60
Nowa i stara lira (połowa jej stosunkowo)	.	76	Lira nuova e vecchia e sua metà in proporzione	.	76
Wenecya.			**Veneto.**		
Dukatone czyli szkud krzyżowy (części jego stosunkowo)	6	66	Ducatone ossia scudo della croce e suoi spezzati in proporzione	6	66
Dżustyna (części jej stosunkowo) . . .	5	86	Giustina e suoi spezzati in proporzione	5	86
Hiszpania.			**Spagna.**		
Nowy talar słupowy	5	37	Pezza nuova colonnata	5	37

Geldsorten	Werth in italienischen L.	C.
Kirchenstaat.		
Römischer und Bologneser Scudo (seine Hälfte nach Verhältniss)	5	37
Testone	1	61
2 Paolistücke	1	7
1 Paolistück (seine Theile nach Verhältniss)	.	53
Genua.		
Neuer Scudo	6	48
Parma.		
Neues 5 Lirestück vom Jahre 1815 herwärts	5	.
Neues 2 Lirestück vom Jahre 1815 herwärts	2	.
Neues 1 Lirestück vom Jahre 1815 herwärts	1	.
50 Centesimistück vom Jahre 1815 herwärts	.	50
25 Centesimistück vom Jahre 1815 herwärts	.	25
Ducato (seine Hälfte nach Verhältniss)	5	2
Altes 6 Lirestück	1	32
Altes 3 Lirestück	.	66
Altes 1 Lirestück und 10 Cent.	.	33
Toscana.		
Francescone (seine Hälfte nach Verhältniss)	5	60
10 Florentiner Lirestücke (ihre Hälfte nach Verhältniss)	8	40
2 Paolistücke	1	12
Neue Florentiner Lira	.	84
Paolo (seine Hälfte nach Verhältniss) mit Ausnahme der mediceischen	.	56
Mailand.		
Mailänder Scudo (seine Hälfte nach Verhältniss)	4	60
Neue und alte Lira (ihre Hälfte nach Verhältniss)	.	76
Venedig.		
Ducatone oder Kreuzscudo (seine Theile nach Verhältniss)	6	66
Giustina (Theile hievon nach Verhältniss)	5	86
Spanien.		
Neuer Säulenthaler	5	37

Monety	Wartość we włoskich L.	C.	Qualità delle monete	Corso in italiane L.	C.
Francya.			Francia.		
Szkud 6 *Livres tournois*	5	80	Scudo da sei lire tornesi	5	80
5-frankówka (części jej stosunkowo) . .	5	.	Pezzo da franchi cinque e suoi spezzati in proporzione	5	.
Luka *)			Lucca *).		
Szkud (części jego stosunkowo)	5	60	Scudo e suoi spezzati in proporzione . .	5	60
Barbone	.	33	Barbone	.	33
Grossino	.	22	Grossino	.	22
Włochy.			Italia.		
Sztuka o 5 lirach	5		Pezzo da lire cinque italiane	5	.
Sztuka o 2 lirach	2	.	Pezzo da lire due italiane	2	.
Sztuka o 1 lirze	1	.	Pezzo da lira una italiana	1	.
Sztuka o 75 centezymach	.	75	Pezzo da cent. 75	.	75
Sztuka o 50 centezymach	.	50	Pezzo da cent. 50	.	50
Sztuka o 25 centezymach	.	25	Pezzo da cent. 25	.	25

2. Taryfa monet, będących w prawnym obiegu w państwah parmezańskich z wyrażeniem ich wartości w lirach włoskich.

2. Tariffa delle monete aventi corso legale nello Stato di Parma col ragguaglio alle lire italiane.

Monety	Wartość we włoskich L.	C.	Qualità delle monete	Corso in italiane L.	C.
A. Monety złote.			**A. Monete d'oro.**		
Dopiny			Doppie		
Parmezańskie	21	92	di Parma	21	92
Sabaudzkie	28	50	di Savoja	28	50
Portugalskie	90	48	di Portogallo	90	48
Rzymskie	17	14	di Roma	17	14
Kwadruple			Quadruple		
Genueńskie	78	96	di Genova	78	96
Hiszpańskie { z roku 1772—1785 . . .	82	91	di Spagna { dall'anno 1772 al 1785 . .	82	91
Hiszpańskie { i po r. 1785	80	67	di Spagna { dopo il 1785	80	67

---

*) Szkud lukański i części jego, tudzież Barbone i Grossino przyjętemi bywają w kasach publicznych tylko w *Massa* według postanowień rozporządzenia z dnia 21. Czerwca 1835 r.; mogą jednakże być wydawane przy zobowiązaniach osób prywatnych w prowincyach *Reggio*, *Garfagnana* i *Lunigiana* stosownie do dalszych dekretów z dnia 15. Kwietnia 1819 r. i 28. Listopada 1823 r.

Monety zdawkowe srebrne mogą być używanemi do zapłaty tylko w szóstej części summy spłacić się mającej, chyba gdyby kontraktowo co innego ustanowionem było, również utrzymuje się przepis, iż żądać można przyjęcia monet miedzianych tylko w ilości 50 centezymów.

*) Lo Scudo di Lucca e gli spezzati come pure il barbone ed il grossino si accettano soltanto alle Casse publiche degli Stati di Massa a termine del Sovrano Decreto 21 Giugno 1835, essendo poi tollerata la spendizione dei medesimi nelle Provincie di Reggio, Garfagnana e Lunigiana nelle contrattazioni fra i particolari a termine degli altri Decreti 15 aprile 1819 e 28 novembre 1823.

Nei pagamenti non si possono includere monete erose che per un sesto della somma pagabile, salvo però che vi fosse un contratto portante un patto in contrario, ritenuto poi che in quanto alle valute di rame ve se ne includano pel solo ammontare di Cent. 50.

Geldsorten	Werth in italienischen	
	L.	C.
Frankreich.		
Scudo von 6 Livres tournois	5	80
5 Frankenstück (dessen Theile nach Verhältniss)	5	.
Lucca*).		
Scudo (seine Theile nach Verhältniss)	5	60
Barbone	.	33
Grossino	.	22
Italien.		
5 Lirestück	5	.
2 Lirestück	2	.
1 Lirastück	1	.
75 Centesimistück	.	75
50 Centesimistück	.	50
25 Centesimistück	.	25

2. Tarif der in den parmensischen Staaten gesetzlich coursirenden Münzen mit Angabe ihres Werthes in italienischen Liren.

Geldsorten	Werth in italienischen	
	L.	C.
A. Goldmünzen.		
Doppinen von		
Parma	21	92
Savoyen	28	50
Portugal	90	48
Rom	17	14
Quadrupeln von		
Genua	78	96
Spanien { vom Jahre 1772—1785	82	91
Spanien { nach 1785	80	67

*) Der Luccheser Scudo und seine Theile, sowie der Barbone und Grossino werden bei den öffentlichen Cassen nur in Massa nach den Bestimmungen des Erlasses vom 21. Juni 1835 angenommen; doch ist deren Ausgabe auch in den Provinzen von Reggio, Garfagnana und Lunigiana bei Verbindlichkeiten von Privaten nach den Bestimmungen der weiteren Decrete vom 15. April 1819 und 28. November 1823 gestattet.

Silberscheidemünzen können zu Zahlungen nur bis zum sechsten Theile der zu entrichtenden Summe verwendet werden, ausser wenn vertragmässig etwas anderes festgesetzt ist, auch bleibt die Bestimmung aufrecht, dass auf die Annahme von Kupfermünzen nur bis zum Betrage von 50 Cent. gedrungen werden darf.

Monety	Wartość we włoskich L.	C.	Qualità delle monete	Corso in italiane L.	C.
Suwerendory	35	13	Sovrani	35	13
Lisaboniny	33	34	Lisbonine	33	34
Cekiny			**Zecchini**		
Cesarskie	11	86	Imperiali	11	86
Austryackie	11	78	d' Austria	11	78
Węgierskie	11	82	d'Ungheria	11	82
Weneckie	12	.	di Venezia	12	.
Hollenderskie	11	75	di Olanda	11	75
Rzymskie	11	72	di Roma	11	72
Toskańskie	12	.	di Toscana	12	.
Luidor	23	69	Luigi	23	69
Oncye			**Oncie**		
Neapolitańskie po 3 dukaty po r. 1818	12	99	di Napoli di tre Ducati dopo il 1818	12	99
Sycylijskie po r. 1748	13	20	di Sicilia dopo il 1748	13	20
Sztuki po			**Pezzi**		
40 lir	40	.	da 40 lire	40	.
20 lir	20	.	da 20 lire	20	.
Toskańskie rusponi	36	.	Rusponi di Toscana	36	.
Hiszpańskie piastry (Pezzette) z roku 1785 i następnych	5	10	Pezzette di Spagna dal 1785 in avanti	5	10
B. Monety srebrne.			***B.* Monete d'argento.**		
Szkudy			**Scudi**		
Medyolańskie	4	60	di Milano *)	4	60
Stare francuzkie	5	92	vecchi di Francia	5	92
Sabaudzkie	7	6	di Savoja	7	6
Genueńskie	6	55	di Genova	6	55
Rzymskie *libertas libertas*	5	46	di Roma libertas libertas	5	46
Rzymskie *Auxilium de Sancto*	5	10	di Roma Auxilium de Sancto	5	10
Neapolitańskie po 120 granów	5	10	di Napoli da 120 grani	5	10
Modeńskie Franciszka III.	5	30	di Modena di Francesco III.	5	30
Modeńskie Herkulesa III.	5	60	di Modena di Ercole III.	5	60
Dukaty parmezańskie	5	15	Ducati di Parma	5	15
Stare sztuki o 6 lirach	1	36	Pezzi da lire vecchie 6	1	36
Baware albo talary	5	22	Bavare o Talleri	5	22
Nowe liry austryackie	.	87	Lire nuove austriache	.	87
Crocioni	5	72	Crocioni	5	72
Franceskoni czyli Pisis	5	52	Francesconi o Pisis	5	52
Hiszpańskie sztuki (piastry)	5	36	Pezzi di Spagna	5	36
Nowe 5-lirówki	5	.	Pezzi da cinque lire correnti	5	.
Nowe 1-lirówki	1	.	Altri pezzi da una lira corrente	1	.

Uwagi.

Nie może być czynione porównanie z kursem, w jakim stoją monety we Francyi, ponieważ kasy rządu parmezańskiego, przyjmują tylko franka i monety franka kilkakroć w sobie zawierające, tak złote jak srebrne.

Niniejsza taryfa monet zaprowadzoną została w Parmie dekretem z dnia 27. Grudnia 1829 r., Nr. 63.

*) Szkud medyolański nie przyjmuje się w kasach publicznych w Parmie.

Avvertenze.

Non si può fare il ragguaglio col corso che hanno le monete in Francia, essendo che dalle Casse di quel Governo non si ricevono che il franco ed i multipli del franco sì d'oro che d'argento.

La presente Tariffa del corso legale delle monete nello Stato di Parma fu stabilita con Sovrano Decreto del 27 dicembre 1829, Nr. 63.

*) Lo scudo di Milano non è ricevuto alle Casse publiche di Parma.

Geldsorten	Werth in italienischen L.	C.
Souverains	35	13
Lissabonine	33	34
Zechinen		
kaiserliche	11	86
österreichische	11	78
ungarische	11	82
Venedig	12	.
Holland	11	75
Rom	11	72
Toscana	12	.
Louisdor	23	69
Unzen von		
Neapel zu 3 Ducati nach 1818	12	99
Sicilien nach 1748	13	20
Stücke zu		
40 Lire	40	.
20 Lire	20	.
Toscanische Rusponi	36	.
Spanische Goldpiaster (Pezzete) von 1785 herwärts	5	10
B. *Silbermünzen.*		
Scudi		
Mailand *)	4	60
französische alte	5	92
Savoyen	7	6
Genua	6	55
Rom { libertas libertas	5	46
Rom { Auxilium de Sancto	5	10
Neapel zu 120 Gran	5	10
Modena { *von Franz* III.	5	30
Modena { *von Hercules* III.	5	60
Parmensische Ducaten	5	15
Alte 6 Lirestücke	1	36
Bavare oder Thaler	5	22
Neue österreichische Lire	.	87
Crocioni	5	72
Francesconi oder Pisis	5	52
Spanische (Piaster-) Stücke	5	36
Neue 5 Lirestücke	5	.
Neue 1 Lirestücke	1	.

Anmerkungen.

Die Vergleichung mit dem Course, den die Münzsorten in Frankreich haben, kann nicht gemacht werden, da von den Cassen der parmensischen Regierung nur der Frank und dessen Vielfache, sowohl in Gold als Silber angenommen werden.

Der gegenwärtige gesetzliche Münztarif wurde in Parma mit Decret vom 27. December 1829, Nr. 63, eingeführt.

---

*) *Der Mailänder Scudo wird bei den öffentlichen Cassen in Parma nicht angenommen.*

217.

Rozporządzenie ministerstwa finansów i handlu z d 27. Października 1852,

w przedmiocie zniżenia ceł na Mołdawie.

Jego c. k. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem ddo. Fiume dnia 12. Października 1852 zatwierdzić, żeby cła na Mołdawie, jakie dotąd były pobierane, zniżone zostały co do tych artykułów i w tem rozciągnieniu, względem których i jak dalece takie zniżenie nastąpiło w skutku porozumienia się w trzeciej komisyi do rewizyi ceł na Ełbie ustanowionej. W skutku tego Najwyższego postanowienia rozrządzenie ministerstwa handlu z dnia 25. Lutego 1852 (dz. pr. p. Nr. 60), zastosowanem będzie także przy oznaczeniu ceł na Mołdawie w taki sposób, iż dotyczące zniżenia w życie wejdą z dniem 15. Listopada 1852.

Baumgartner m. p.

218.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 29. Październ. 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa,

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia 1852 r. ogłasza się tak zwane weksle na raty, za weksle nieważne.

Jego c. k. Apostolska Mość raczył w przedmiocie ważności tak zwanych wekslów na raty, w których summa, spłaconą być mająca, rozdzieloną jest na kilku kwot częściowych i dla każdej z nich naznaczonym jest osobny dzień wypłaty, z dodaniem lub bez dodania tego warunku, iż w razie niedotrzymania jednego terminu, cała summa zaraz staje się wypłacalna z utratą dalszych terminów, — Najwyższem postanowieniem z dnia 21. Października b. r. udzielić następujące objaśnienie:

Ponieważ treść tak zwanych wekslów na raty sprzeczną jest z duchem przepisów, objętych patentem wekslowym z dnia 25. Stycznia 1850 r. (Nr. 51 dz. pr. p.) tak co do czasu wypłaty, akceptacyi, i wnoszenia protestu, jako też co do samejże istoty wekslu, stanowi się, iż takie weksle uważane być mają za nieważne, i że tedy wyrażone na nich oświadczenia nie mają mocy wekslowej.

Krauss m. p.

219.

Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 29. Października 1852,

na mocy którego wydane zostają objaśnienia do rozporządzenia cesarskiego z dnia 16. Marca 1851 r. Nr. 67 dz. pr. p. w przedmiocie prowadzenia tabuli i ksiąg gruntowych.

W celu zapobieżenia na przyszłość niestosownościom, wynikającym z fałszywego pojmowania i stosowania rozporządzenia cesarskiego z dnia 16. Marca 1851 r. Nr.

217.

Verordnung der Ministerien der Finanzen und des Handels, vom 27. October 1852,

die Ermässigung der Moldauzölle betreffend.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung, ddo. Fiume den 12. October 1852 zu genehmigen geruht, dass die bisher erhobenen Moldauzölle bezüglich jener Artikel und in jener Ausdehnung ermässiget werden, bei welchen, und in welcher diese Ermässigung in Folge Vereinbarung bei der dritten Elbeschiffahrts-Revisions-Commission bezüglich der ausserösterreichischen Elbezölle eingetreten ist. In Folge dieser Allerhöchster Entschliessung wird der Erlass des Handelsministeriums vom 25. Februar 1852, Reichsgesetzblatt, Nr. 60, auch bei Bemessung der Moldauzölle derart in Anwendung zu bringen seyn, dass die bezüglichen Ermässigungen vom 15. November 1852 in Wirksamkeit treten.

Baumgartner *m. p.*

218.

Verordnung des Justizministeriums vom 29. October 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wodurch, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 21. October 1852 erklärt wird, dass die sogenannten Ratenwechsel nicht als giltige Wechsel anzusehen sind.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben über die Frage der Giltigkeit der sogenannten Ratenwechsel, in welchen die zu zahlende Geldsumme in einzelne Theilbeträge aufgelöset, und für jeden derselben ein verschiedener Zahlungstag, entweder mit oder ohne die Bestimmung des Verlustes der Termine mit der Fälligkeit der ganzen Geldsumme bei Nichtzuhaltung eines Zahlungstages, festgesetzt wird, mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 21. October l. J. folgende Erläuterung zu erlassen geruhet:

Da der Inhalt der sogenannten Ratenwechsel dem Sinne der Vorschriften des Wechsel-Patentes vom 25. Jänner 1850 (Nr. 51 des Reichs-Gesetzblattes) hinsichtlich der Verfallzeit, der Acceptation und der Protesterhebung, sowie der Natur eines Wechsels widerstreitet, so wird hiemit erklärt, dass dieselben nicht als giltige Wechsel anzusehen sind, und dass die darauf gesetzten Erklärungen keine Wechselkraft haben.

Krauss *m. p.*

219.

Verordnung des Ministers der Justiz vom 29. October 1852,

wodurch die, in Ansehung der Landtafel- und Grundbuchsgeschäfte erlassene kaiserliche Verordnung vom 16. März 1851, Nr. 67 des Reichs-Gesetzblattes, erläutert wird.

Um den Uebelständen, welche aus der vorgekommenen unrichtigen Auffassung und Anwendung der kaiserlichen Verordnung vom 16. März 1851, Nr. 67 des Reichs-Gesetzblattes,

67dz. pr. p., tudzież z niepotrzebnej rozwlekłości przy wpisywaniu do ksiąg publicznych, udziela się w skutku Najwyższego upoważnienia z dnia 29. Września 1852 r. następujące objaśnienia do owego rozporządzenia:

1. W §§fach. 6 i 7 znajduje się przepis, ażeby wszystkie okoliczności, należące według według §. 48o do dokładności rezolucyi, wpisane zostały w razie dozwolenia do ksiąg głównych lub manualiów, stosownie do formularzy. Przez to zaś nie jest nakazanem, żeby dosłownie odpisywać całą osnowę rezolucyi, a mianowicie nakazu danego prowadzącemu księgi co do miejsca, w którem dozwolone wpisanie zamieścić powinien.

2. Gdy dozwolonem zostanie zabezpieczenie świadczeń w naturze n. p. części rodzicielskiej i t. p., należy zapisać tylko samo prawo przy powołaniu odpowiedniego ustępu dokumentu, bez wyliczania pojedynczych jego części, gdyby te nawet były wyszczególnione w rezolucyi.

3. Przepisy objęte w §§. 18 i 19 *e)*, nic zaprowadzają żadnej wcale zmiany co do prawa, jakie służy stronom do przezierania zbioru dokumentów, tak jak dawniej im służyło do przezierania ksiąg dokumentowych; ponieważ zbiór dokumentów w myśl §. 19 *c)* właśnie zastąpić ma miejsce ksiąg dokumentowych.

Krauss m. p.

220.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 3. Listopada 1852,

którem, na mocy Najwyższego ustanowienia z dnia 25. Października 1852 r. wydane zostają rozporządzenia dla uregulowania czynności ajentów handlowych podróżnych.

Celem uregulowania czynności ajentów handlowych podróżnych, a to jeszcze przed nastąpieniem obszerniejszego uregulowania zatrudnień przemysłowych, odnoszących się do pośredniczeń handlowych, tudzież w uchyleniu niedokładności pod tym względem w prawodawstwie istniejących, wydaje ministerstwo handlu w skutku Najwyższego upoważnienia Najjaśniejszego Pana, Jego C. K. Apost. Mości z dnia 25. Października 1852 r., następujące postanowienia:

Postanowienia tyczące się ajentów handlowych podróżnych.

§. 1.

Każdy krajowiec, w interesach handlu podróżujący, chcący jako stręczyciel trudnić się pośredniczeniem między producentem lub handlownikiem i kupującym, a nie stojący bezpośrednio w służbie producenta lub handlownika krajowego, tudzież każdy cudzoziemiec w interesach handlu podróżujący, potrzebuje do wykonywania swojego zatrudnienia, pozwolenia władzy właściwej.

§. 2.

Wspomnione (w §. 1) pozwolenie udzielanem będzie przez władzę polityczną krajową, na własny obręb kraju koronnego.

Udzielanie pozwolenia dla stręczycieli handlowych podróżnych na obręb kilku krajów koronnych, lub części, należących do różnych politycznych władz krajowych,

und aus den mit unnöthiger Weitläufigkeit vorgenommenen Eintragungen in den öffentlichen Büchern entstanden sind, für die Zukunft vorzubeugen, wird in Folge der Allerhöchsten Ermächtigung vom 29. September 1852 obige Verordnung dahin erläutert:

1. In den §§. 6 und 7 ist angeordnet, dass jene Umstände, welche nach §. 4 zur Vollständigkeit des Bescheides gehören, im Falle der Bewilligung in die Hauptbücher oder Manualien nach Anleitung der Formularien eingetragen werden sollen. Ein wörtliches Abschreiben des vollen Inhaltes der Bescheide und insbesondere des dem Buchführer ertheilten Auftrages darüber, wo er die bewilligte Eintragung vorzunehmen habe, ist damit nicht angeordnet.

2. Bei Bewilligung der Sicherstellung von Natural-Leistungen, z. B. in Fällen des Auszuges, Elterntheiles etc. ist nur das Recht im Allgemeinen ohne Aufzählung der einzelnen Bestandtheile, wenn diese wirklich im Bescheide aufgezählt seyn sollten, unter Beziehung auf die betreffende Stelle der Urkunde einzutragen.

3. Durch die Bestimmungen der §§. 18 und 19 e) ist an dem Rechte der Parteien in die Urkunden-Sammlung eben so wie früher in die Urkundenbücher Einsicht zu nehmen, nichts geändert worden, da die Urkunden-Sammlung nach §. 19 c) eben die Stelle der Urkundenbücher zu vertreten hat.

Krauss *m. p.*

220.

Verordnung des Handelsministeriums vom 3. November 1852,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 25. October 1852 mehrere Bestimmungen zur Regelung des Geschäftsbetriebes der wandernden Handels-Agenten angeordnet werden.

Um den Geschäftsbetrieb der wandernden Handels-Agenten noch vor dem Zeitpuncte einer ausgedehnteren Regulirung der in Handelsvermittlungen bestehenden gewerblichen Beschäftigungen zu regeln und diessfalls die Lücken in der bestehenden Gesetzgebung auszufüllen, werden in Folge der am 25. October 1852 erflossenen Allerhöchsten Genehmigung Seiner k. k. Apostolischen Majestät nachfolgende Bestimmungen zur Richtschnur festgesetzt:

Bestimmungen in Betreff der wandernden Handels-Agenten.

§. 1.

Jeder inländische Handelsreisende, welcher das Vermittlungsgeschäft zwischen Erzeuger oder Handelsmann und Abnehmer betreiben will, und nicht im unmittelbaren Dienste eines inländischen Erzeugers oder Handelsunternehmers steht, sowie jeder ausländische Handelsreisende überhaupt, bedarf zum Behufe der Ausübung seines Geschäftes die Bewilligung der berufenen Behörde.

§. 2.

Die (§. 1) bemerkte Bewilligung wird auf den Umfang eines bestimmten Kronlandes und von der politischen Landesstelle desselben ertheilt.

Die Bewilligung für das Geschäft von Handelsreisenden mit der Ausdehnung auf mehrere Kronländer oder Gebiete, welche verschiedenen Landesstellen unterworfen sind, ist dem

ministerstwo handlu i przemysłu zostawia dla siebie. Pogranicze wojskowe wyjętem jest z pod niniejszego przepisu.

§. 3.

Jeżeli proszący ma stałe zamieszkanie w granicach państwa, wówczas winien zanieść prożbę swoję o pozwolenie wykonywania czynności ajenta handlowego podróżnego do najniższej władzy politycznej, do której stosownie do swego zamieszkania należy, jeżeli zaś proszący jest cudzoziemcem, natenczas winien zanieść ją do tej władzy, do której należy rozstrzyganie prożby takowej. (§. 2.)

§. 4.

Prożba o pozwolenie wykonywania czynności ajenta handlowego podróżnego obejmować winna:

1. z jakiemi przedmiotami proszący trudnić się w tej mierze zamyśla;
2. w którym kraju proszący w interesach swojich podróżować sobie życzy; i
3. na jak długo o pozwolenie uprasza.

Do prożby załączyć należy:

a) wiarygodne świadectwo względem miejsca zamieszkania, i prawego zachowania się proszącego pod względem politycznym i moralnym, tudzież

b) jeżeli proszący jest cudzoziemcem, pełnomocnictwo legalizowane, i dokładnie wyrażające przedmiot i objętość czynności mu poleconych domów handlowych lub fabrycznych albo przedsiębiorstw przemysłowych, z których polecenia i na których rachunek proszący interesa swe sprawować ma.

§. 5.

Pozwolenie będzie udzielonem, jeżeli przeciw osobistym przymiotom proszącego nie ma żadnego zarzutu, i gdy nie stoi w drodze inna przeszkoda, w przepisach uzasadniona.

Cudzoziemcom pozwolenie nie będzie udzielone na czas dłuższy nad rok jeden. Jeżeli przed upływem tego roku, ustanie pełnomocnictwo, wspomnione w §. 4 pod *b)*, natenczas ustaje także równocześnie pozwolenie pełnienia czynności podróżnego ajenta.

Jeżeli podróżny ajent handlowy zagraniczny, przed upływem roku, na który pozwolenie ozyskał, otrzyma pełnomocnictwo od innych jeszcze domów, wówczas winien takowe następnie przedłożyć urzędowi właściwemu, który rozciągnie pozwolenie także i na te pełnomocnictwa, jeżeli to uzna za stosowne.

Jeżeli ajent handlowy podróżny zagraniczny, zamierza po upływie jednego roku dalej prowadzić zatrudnienie swoje, wówczas winien starać się o nowe pozwolenie.

Przeciw rezolucyom odmównym władzy politycznej krajowej założyć można rekurs do ministerstwa handlu i przemysłowości.

§. 6.

Pozwolenie ajencyi uzyskać można tylko pod warunkiem opłacenia należytości ajencyjnej, która stopniować się będzie według objętości, tawania i innych właściwych stosunków udzielonego upoważnienia, i zastępować ma miejsce podatku zarobkowego

Ministerium für Handel und Gewerbe vorbehalten. Die Militärgränze wird von der gegenwärtigen Massregel ausgenommen.

§. 3.

Das Ansuchen um die Bewilligung zum Geschäftsbetriebe eines Handelsreisenden ist, wenn der Bittsteller seinen dauernden Wohnsitz im Inlande hat, bei der untersten politischen Behörde, welcher der Bittsteller seinem Wohnsitze nach untersteht, wenn jedoch der Bittsteller ein Ausländer ist, bei jener Behörde anzubringen, welche über das Einschreiten zu entscheiden hat. (§. 2.)

§. 4.

In jedem Gesuche um die Bewilligung zum Geschäftsbetriebe eines Handelsreisenden muss angegeben seyn:

1. mit welchen Gegenständen der Bittsteller das fragliche Geschäft zu betreiben wünscht,

2. welches Gebiet der Bittsteller im Betriebe seines Geschäftes bereisen will, und

3. die Zeit, für welche die Bewilligung angesucht wird.

Dem Gesuche muss beiliegen:

a) Ein glaubwürdiges Zeugniss über den Ort der Ansässigkeit und das Wohlverhalten des Bittstellers in politischer und moralischer Beziehung, dann

b) im Falle der Bittsteller ein Ausländer ist, eine legalisirte, den Gegenstand und Umfang der übertragenen Geschäftsführung genau bestimmende Vollmacht der Handels- oder Fabrikshäuser oder Gewerbe-Unternehmungen, in deren Auftrage und für deren Rechnung der Bittsteller seine Geschäfte betreiben will.

§. 5.

Die Bewilligung wird ertheilt, wenn weder gegen die persönlichen Eigenschaften des Bittstellers ein Bedenken obwaltet, noch derselben sonst ein in den Vorschriften begründeter Anstand entgegenstehen.

Bei Ausländern darf die Giltigkeitsdauer dieser Bewilligung den Zeitraum Eines Jahres nicht überschreiten. Wenn vor Ablauf dieses Jahres die im §. 4 unter b) erwähnte Vollmacht erlischt, so ist mit derselben auch die Befugniss, das Geschäft eines Handelsreisenden zu treiben, erloschen.

Erhält ein auswärtiger Handelsreisender vor Ablauf des Jahres, für welches er die Bewilligung erhielt, noch von anderen Häusern Vollmachten, so hat er dieselben nachträglich der competenten Behörde vorzulegen, welche, im Falle dieselbe es geeignet findet, die ertheilte Bewilligung auch auf diese Vollmachten auszudehnen befugt ist.

Beabsichtiget ein ausländischer Handelsreisender sein Geschäft noch nach Ablauf Eines Jahres fortzusetzen, so hat er dazu sich um eine neue Bewilligung zu bewerben.

Gegen abweisliche Bescheide einer politischen Landesstelle steht der Weg der Berufung an das Ministerium für Handel und Gewerbe offen.

§. 6.

Die Erlangung der Agentie-Bewilligung ist durch die Abstattung einer eigenen nach Umfang, Dauer und den übrigen einschlägigen Verhältnissen der Berechtigung abgestuften Agentie-Gebühr bedingt, welche die Stelle der Erwerb- und Einkommensteuer einnimmt,

i dochodowego, i sprowadzić równość w nałożeniu podatku przemysłowego. Proszący będzie więc wprzód uwiadomionym o należytości i o kasie podatkowej, do której należytość opłaconą być ma, a dopiero po okazaniu potwierdzenia tejże kasy, iż należytość złożoną została, wydany mu będzie dokument pozwolenia.

§. 7.

Należytość ajencyjna obliczoną będzie według trwania i objętości zatrudnienia zamierzonego, i wynosi na przeciąg jednego miesiąca, tudzież na każdy krótszy przeciąg bez różnicy:

za pozwolenie do wykonywania ajencyi w głównem stołecznem mieście Wiedniu — cztery złot. r.

za pozwolenie ajencyi w niższej Austryi z wyjątkiem Wiednia — także cztery złot. r.

za pozwolenie ajencyi w całym obrębie jednego z następujących krajów koronnych: Czech, Galicyi, Węgier, Lombardyi i prowincyj weneckich — sześć złot. r.,

za pozwolenie ajencyi w całym obrębie jednego z następujących krajów koronnych: Morawii, Styryi, Tyrolu i Vorarlberga, Nadbrzeża, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego, nakoniec Siedmiogrodu — pięć złot. r.

za pozwolenie ajencyi w obrębie jednego z innych krajów koronnych — cztery złot. r.

Co do pozwoleń, których udzielanie zostawionem jest ministerstwu (§. 2), obliczoną będzie należytość na zasadzie powyższego wymiaru, jednakże kwota dwudziestu złot. r. uważaną będzie za należytość największą za przeciąg jednomiesięczny lub krótszy.

§. 8.

W pozwoleniu piśmiennem wyrażonem będzie, do jakich czynności handlowych, w jakim obrębie, i na jak długo ajent handlowy podróżny jest upoważnionym, a jeżeli jest cudzoziemcem, na rachunek i z polecenia których domów handlowych i fabrycznych lub innych przedsiębiorstw przemysłowych, które poimiennie wyszczególnione być mają, prowadzić może interesa odnośnie do niniejszej ustawy.

§. 9.

Pozwolenie ajencyi nadaje ajentowi prawo wchodzić w interesa z kupcami, fabrykantami i przemysłowcami co do przedmiotów, należących do zakresu obustronnych ich czynności, okazywać im probki towarów, i udzielać cen towarów swoich pełnomocdawców, przyjmować od nich zamówienia takich towarów, i przesełać zamówienia uczynione komisantom swoim, równie jak zakupywać na ich rachunek.

Odsełać towary zamówione tym, którzy je zamówili, nie należy do czynności ajenta.

§. 10.

Nie wolno jest ajentowi handlowemu prowadzić lub zawierać układów na własny rachunek, lub na rachunek innych domów handlowych, fabrycznych i przedsiębiorstw przemysłowych, jak tych, od których ma pełnomocnictwo; w szczególności zaś upoważnionym jest do czynności, tyczących się *incasso* wtenczas tylko, jeżelit o prawo w pełnomocnictwie szczegółowo jest wyrażonem. Nie może się kazać zastępować komu

und die erforderliche Gleichstellung in der gewerblichen Besteuerung zu bewirken bestimmt ist. Dem Bittsteller wird daher vorerst die diessfällige Gebührenschuldigkeit, und die zu deren Einhebung beauftragte Steuercasse bekannt gegeben, mit deren Empfangsbestätigung er sich vor Ausfolgung der Bewilligungs-Urkunde auszuweisen hat.

§. 7.

Die Agentie-Gebühr wird nach der Dauer und der Ausdehnung des beabsichtigten Geschäftsbetriebes berechnet und beträgt auf die Dauer eines Einmonatlichen, sowie auch eines jeden kürzeren Zeitraumes ohne Unterschied:

für die Bewilligung zum Agentie-Betriebe in der Haupt- und Residenzstadt Wien — vier Gulden:

für die Agentie-Bewilligung im Umfange von Nieder-Oesterreich, mit Ausschluss von Wien — gleichfalls vier Gulden;

für die Agentie-Bewilligung im ganzen Umfange jedes der folgenden Kronländer: Böhmen, Galizien, Ungarn, Lombardie, venetianische Provinzen — sechs Gulden;

für die Agentie-Bewilligung im ganzen Umfange eines der nachstehenden Kronländer: Mähren, Steiermark, Tirol und Vorarlberg, Küstenland, serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat, endlich Siebenbürgen — fünf Gulden;

für die Agentie-Bewilligung im ganzen Umfange eines der übrigen Kronländer — vier Gulden;

Bei Bewilligungen, die dem Ministerium vorbehalten sind (§. 2), wird die Gebühr auf Grundlage des vorstehenden Ausmasses berechnet, jedoch der Betrag von zwanzig Gulden als Maximalbetrag für einen Einmonatlichen oder kürzeren Zeitraum festgesetzt.

§. 8.

In der Bewilligungs-Urkunde wird dem Handelsreisenden ausdrücklich bescheiniget, zu welchen Handelsgeschäften, in welchem Gebiete, auf wie lange, und falls er ein Ausländer ist, für Rechnung und im Auftrage welcher namentlich angegebenen Handels- und Fabrikshäuser oder sonstigen Gewerbe-Unternehmungen er unter Hinweisung auf dieses Gesetz berechtiget sei.

§. 9.

Die Agentie-Bewilligung gibt dem Agenten das Recht, mit Kaufleuten, Fabrikanten und Gewerbsleuten in Gegenständen des beiderseitigen Geschäftsbetriebes Geschäfte anzuknüpfen, ihnen zu diesem Behufe Waarenmuster zur Einsicht vorzulegen, und Preise der Waaren seiner Vollmachtgeber mitzutheilen, von ihnen Bestellungen auf solche Waaren anzunehmen, und gemachte Bestellungen an seine Committenten zu überschreiben, sowie für Rechnung derselben Einkäufe zu machen.

Bestellte Waaren an die Besteller abzusenden ist nicht das Geschäft eines Agenten.

§. 10.

Ein Handels-Agent ist nicht berechtiget, Geschäfte für eigene Rechnung oder für Rechnung anderer als der vollmachtgebenden Handels- oder Fabrikshäuser und Gewerbe-Unternehmungen einzuleiten oder abzuschliessen; insbesondere ist er zum Incasso-Geschäfte nur dann berechtiget, wenn dieses Recht in der Vollmacht speciell ausgedrückt ist. Er darf sich nicht durch einen Anderen vertreten lassen, sondern hat die Geschäfte persönlich zu be-

innemu lecz winien sam osobiście odbywać czynności, i nie wolno mu oprócz próbek towarów, innych wozić z sobą towarów, trzymać składy lub magazyny towarów, sprzedawać jakie bądź towary, lub wpuszczać się w sprawy ajencyjne z osobami, nie należącemi do stanu handlowego lub fabrycznego.

§. 11.

Każdy ajent handlowy winien prowadzić księgę główną parafowaną (podobnie jak księga stręczyciela wekslowego), i w nią zapisywać wszelkie układy zawarte w porządku chronologicznym. Dla ułatwienia może prowadzić także dziennik, dla tymczasowego zanotowania układów zawartych, w celu późniejszego zapisania ich do księgi głównej. Winien także zachowywać troskliwie korespondencyę, którą prowadzi w interesach, i zaciągać takową w księgę kopiatur.

§. 12.

Ajenci podróżni, prowadzący interesa bez pozwolenia władzy właściwej, lub przekraczający granice otrzymanego upoważnienia, podlegają postępowaniu, według przepisów powszechnych, wymierzonych przeciw handlowaniu bez pozwolenia.

§. 13.

Ajenci podróżni, dopuszczający się przekroczeń ustaw dochodowych, podlegają przepisom ustawy karnej dochodowej co do handlowników ustanowionym.

§. 14.

Pozwolenia, udzielone do sprawowania czynności ajenta handlowego podróżnego nie naruszają przepisów paszportowych i innych przepisów policyjnych, którym ajent takowy w całej rozciągłości podlega.

Baumgartner m. p.

221.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 4. Listopada 1852,

wydane w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych, wojny i finansów, mocą którego znosi się wynagrodzenie kosztów za sekwestracyę majątku zbiegów wojskowych ze strony eraryum wojskowego, i przepisuje się sposób, w jaki takie czynności sprawowanemi i koszta z majątku sekwestrowanego ściąganemi być winny.

Odnośnie do Najwyższego postanowienia z dnia 7. Stycznia 1842, §§. 8 i 13, ogłoszonego dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 4. Marca 1842, L. 4897*), mocą którego zniesioną została konfiskacya majątku zbiegów wojskowych, lecz nakazaną była sekwestracya onegoż, wraz z nakazem do władz sądowych, pod których jurysdykcyą lub administracyą majątek się znajdował, ażeby na wezwanie właściwego pułku lub korpusu tegoż aktu dopełnili, czyni się wiadomem dla wszystkich krajów koronnych, w których obowiązują rzeczone §§., iż nie będzie mieć miejsca wynagrodzenie

*) Wz biorze ustaw i rozporządzeń politycznych, tom 70. str. 43.

treiben, und es ist ihm nicht gestattet, ausser den Mustern noch andere Waaren mit sich zu führen, Waarenlager oder Magazine zu halten, irgend einen Waarenverschleiss zu treiben, und in Agentie-Geschäfte mit Personen zu treten, welche dem Handels- oder Fabriksstande nicht angehören.

§. 11.

Jeder Handels-Agent ist verpflichtet, ein paraphirtes Hauptbuch (gleich dem eines Waaren-Sensales) zu führen, und in dasselbe alle Abschlüsse in chronologischer Ordnung einzutragen. Zur Erleichterung kann er ein Journal zum Behufe der Vormerkung der in's Hauptbuch einzutragenden Abschlüsse benützen. Er hat die Geschäftscorrespondenz sorgfältig aufzubewahren und dieselbe in ein Copirbuch einzutragen.

§. 12.

Handelsreisende, welche ohne Bewilligung der competenten Behörde ihre Geschäfte treiben, oder die Gränzen der erhaltenen Berechtigung überschreiten, werden nach den allgemeinen gegen unbefugten Handel bestehenden Vorschriften behandelt.

§. 13.

Auf Handelsreisende, welche sich Uebertretungen der Gefällsgesetze zu Schulden kommen lassen, haben die durch die Gefälls-Strafgesetze in Bezug auf Handeltreibende ausgesprochenen Bestimmungen Anwendung.

§. 14.

Die ertheilten Bewilligungen zum Geschäftsbetriebe eines Handelsreisenden lassen die Anwendung der Pass- und anderen polizeilichen Vorschriften auf die Handelsreisenden unbeirrt, denen sie daher in voller Ausdehnung unterworfen bleiben.

Baumgartner m. p.

221.

Verordnung des Justizministeriums vom 4. November 1852,

womit im Einvernehmen mit den Ministerien des Innern, des Krieges und der Finanzen die Vergütung der Kosten für die Sequestration des Vermögens der Deserteure von Seite des Militär-Aerars aufgehoben und die Art der Vornahme solcher Acte, dann die Einbringung der betreffenden Kosten aus dem sequestrirten Vermögen vorgeschrieben wird.

Mit Bezug auf die §§. 8 und 13 der mit dem Hofkanzlei-Decrete vom 4. März 1842, Z. 4897 *) kundgemachten Allerhöchsten Entschliessung vom 7. Jänner 1842, wodurch die Confiscation des Vermögens der Deserteure aufgehoben, jedoch die Sequestration desselben verordnet und die Gerichtsbehörden, unter deren Jurisdiction oder Verwaltung sich das Vermögen befindet, angewiesen wurden, diesen Act auf Ersuchen des betreffenden Regimentes oder Corps vorzunehmen, wird hiemit für alle Kronländer, auf welche die erwähnten Paragraphe Anwendung leiden, bekannt gemacht, dass die Vergütung der hiezu erfor-

*) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 70, Seite 43.

kosztów, na to potrzebnych ze strony eraryum wojskowego. Jednakże ażeby uniknąć niepotrzebnych wydatków, obowiązane będą władze sądowe, zanim polecą uskutecznienie takich sekwestracyj urzędnikom lub wykonawcom sądowym, powziąć wiadomość w drodze, stosunkom miejscowym odpowiedniej, czyli i gdzie się znajduje majątek zbiega wojskowego, podlegający sekwestracyi.

Koszta, jakie ta czynność za sobą pociągnie, sąd ściągnąć winien z dochodów majątku sekwestrowanego, a w braku tychże, przez sprzedaż ruchomości, podobnie jak inne koszta sądowe.

Tylko w razie, gdy wcale nie mogą być ściągniętemi, pokryć się należy z dotacyi, przeznaczonej dla administracyi sądowej.

Krauss m. p.

222.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z d. 5. Listopada 1852,

którem się podaje do wiadomości ustanowienie komisyi centralnej dla związku celnego między Austryą, Modeną i Parmą.

Odnośnie do artyk. 23 traktatu związku celnego, zawartego między Austryą, Modeną i Parmą w dniu 9. Sierpnia 1852 (dz. pr. p., część LXI, Nr. 203, z dnia 21. Października 1852) podaje się niniejszem do wiadomości, iż Najwyższem postanowieniem Jego C. K. Apostolskiej Mości z dnia 29. Października 1852 mianowanym został na prezydenta wymienionej w owym artykule komisyi namiestnik Lombardyi hrabia Strassoldo, na zastępcę jego zaś w naczelnictwie komisyi pierwszy radca prefektury finansowej w Lombardyi i zastępca prefekta finansowego, Dr. Jan de Cappellari della Colomba, tudzież, iż po zamianowaniu komisarzy ze strony Austryi: radcy finansowego Doktora Jana Brusa, ze strony Modeny: Majora i audytora wojskowego Doktora Piotra Cimbardi, a ze strony Parmy: hrabiego Grzegorza Morandi, komisya pod nazwiskiem: Komisya międzynarodowa związku celnego między Austryą, Modeną i Parmą zawartego *(Commissione internazionale della Lega doganale Austro-Estense-Parmigiana)* rozpoczęła czynności swoje w dniu dwudziestym ósmym Października b. r.

Baumgartner m. p.

derlichen Kosten aus dem Militär-Aerar nicht stattfindet. Zur Vermeidung unnützer Auslagen haben sich jedoch die Gerichtsbehörden, bevor sie zur Vornahme von derlei Sequestrationen Beamte oder Gerichtsvollzieher abordnen, auf dem nach den Ortsverhältnissen geeigneten Wege die Auskunft zu verschaffen, ob und wo ein Vermögen des Deserteurs vorhanden ist, welches der Sequestration unterliegt.

Die diessfälligen Kosten sind aus den Früchten des sequestrirten Vermögens und in Ermanglung derselben durch Verkauf von Fahrnissen gleich anderen Gerichtsgebühren von der Gerichtsbehörde selbst einzubringen.

Nur wenn sie gänzlich uneinbringlich sind, werden sie aus der für die Justizverwaltung bestimmten Dotation bestritten.

Krauss *m. p.*

222.

Erlass des Finanzministeriums vom 5. November 1852,

womit die Errichtung der Central-Commission für den österreichisch-modenesisch-parmensischen Zollverein bekannt gemacht wird.

Mit Beziehung auf den Artikel 23 des Zoll-Einigungs-Vertrages zwischen Oesterreich, Modena und Parma vom 9. August 1852 (Reichs-Gesetzblatt, Stück LXI, Nr. 203. vom 21. October 1852) wird bekannt gemacht, dass zum Präsidenten der in diesem Artikel bezeichneten Commission mit Allerhöchster Entschliessung Seiner k. k. Apostolischen Majestät vom 29. September 1852 der Statthalter der Lombardie, Graf Strassoldo, und zu dessen Vertreter in der Commissions-Leitung der erste Präfectur-Rath der lombardischen Finanz-Präfectur und Stellvertreter des Finanz-Präfecten, Doctor Johann von Cappellari della Colomba, ernannt wurden, und dass, nachdem als Commissär von Seiten Oesterreichs: der Finanzrath Doctor Johann Brusa, von Seite Modenas: der Major und Militär-Auditor Doctor Peter Cimbardi, und von Seite Parmas: Graf Gregor Morandi bestimmt worden waren, die Commission, unter dem Titel: „International-Commission der österreichisch-modenesisch-parmensischen Zoll-Einigung" (Commissione internazionale della Lega doganale Austro-Estense-Parmigiana) *ihre Wirksamkeit am acht und zwanzigsten October d. J. begonnen habe.*

Baumgartner *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXVII.

Wydana i rozesłana: dnia 20. Listopada 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 20. November 1852.

Część LXVII.

Wydana i rozesłana dnia 20. Listopada 1852.

223.

Patent cesarski z dnia 24. Października 1852,

obowiązujący od 1. Stycznia 1853 r. we wszystkich krajach koronnych, oprócz książęcego hrabstwa Tyrolu z Vorarlbergiem, królestwa Lombardzko-Weneckiego i Pogranicza wojskowego;

obejmujący postanowienia o fabrykacyi, obrocie i posiadaniu broni i przedmiotów amunicyjnych, tudzież o noszeniu broni.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny: Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążecony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.: Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

By skutecznie zapobiedz nadużyciu broni i przedmiotów amunicyjnych, widzimy się spowodowanymi, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, nakazać, ażeby w całym obrębie państwa, wyjąwszy królestwo Lombardzko-Weneckie i książęce hrabstwo Tyrol wraz z Vorarlbergiem, w których to krajach w tym przedmiocie osobne przepisy prawne, częścią już istnieją, częścią jeszcze zaprowadzonemi będą, tudzież wyjąwszy Pogranicze wojskowe, obowięzywały od 1go Stycznia przepisy następujące:

LXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 20. November 1852.

223.

Kaiserliches Patent vom 24. October 1852,

giltig vom 1. Jänner 1853 für alle Kronländer, mit Ausnahme der gefürsteten Grafschaft Tirol mit Vorarlberg, des lombardisch-venetianischen Königreiches und der Militärgränze,

betreffend die Bestimmungen über die Erzeugung, den Verkehr und den Besitz von Waffen und Munitionsgegenständen, dann das Waffentragen.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Um dem Missbrauche mit Waffen und Munitionsgegenständen wirksam zu steuern, haben Wir Uns bestimmt gefunden, nach Vernehmung Unserer Minister und Anhörung Unseres Reichsrathes zu verordnen, dass im ganzen Umfange des Reiches, mit Ausnahme des lombardisch-venetianischen Königreiches und der gefürsteten Grafschaft Tirol mit Vorarlberg, in welchen Ländern eigene gesetzliche Bestimmungen über diesen Gegenstand theils schon bestehen, theils noch erfolgen werden, dann der Militärgränze, vom 1. Jänner 1853 angefangen, folgende Vorschriften in Wirksamkeit zu treten haben:

ROZDZIAŁ I.

O wyrabianiu broni, przedmiotów amunicyjnych i o obrocie takowemi.

§. 1.

Przepisy niniejszego patentu, odnoszą się częścią do takich broni i przedmiotów amunicyjnych, których wyrabianie, posiadanie, używanie i obrót, w powszechności jest zakazanym, częścią zaś do takich, które z ograniczeniami niżej wyszczególnionemi, mogą być wyrabiane, w obieg puszczone, posiadane i używane.

§. 2.

Jako broń zakazana, uważane będą:

Puginały, sztylety i noże wklęsło szlifowane na kształt sztyletów, trójsieczne szpady, trombone, krócice krótsze niż 7 cali wied. miary z kolbą i rurą razem wziąwszy wiatrówki każdego rodzaju, granaty ręczne i szklanne, petardy i rakiety palne, nakoniec wszelka broń skryta, do tajnych napadów zdatna, jakiegobądź rodzaju, np. strzelby w laskach, laski ze szpadami itp. itp.

Do broni zakazanej policzyć należy także wszystkie narzędzia, których kształt pierwotny i naturalny umyślnie został zmieniony w tym celu, żeby tem cięższe zadawać można rany, w ogólności wszelkie narzędzie zdatne do tajnych napadów, które według swej własności nie jest przeznaczonem ani do wykonywania sztuki, albo przemysłu, ani do użytku domowego.

§. 3.

Jako amunicya zakazana, uważanemi będą bawełna do strzelania i podobne materye eksplodujące.

§. 4.

Oprócz ludzi przemysłowych i handlowych, mających pozwolenie do wyrabiania i sprzedaży broni i przedmiotów amunicyjnych, nikt w powszechności nie będzie mógł wyrabiać broni lub amunicyi jakiegobądź rodzaju, nawet na własną potrzebę, ani też sprzedawać takowych profesyjnie.

Zakazane zaś bronie i przedmioty amunicyjne, nie będą mogli ani wyrabiać ani sprzedawać nawet sami upoważnieni przemysłowcy i handlujący, jeżeli nie otrzymali na to szczególnego pozwolenia.

§. 5.

O takie pozwolenie należy upraszać władzę polityczną krajową, która udzieli pozwolenie tylko wyjątkowo, z powodów na szczególne względy zasługujących, po wysłuchaniu zdania rządowych władz bezpieczeństwa; przyczem dokładnie oznaczyć należy gatunek i objętość wyrabiania i obrotu.

§. 6.

Wyrabianie przedmiotów amunicyjnych pozwolonych, a nawet zakazanych, odbywać się może wyjątkowo w laboratoryach chemicznych publicznych zakładów naukowych, wszelako i tam także tylko w ilości celowi naukowemu odpowiedniej.

Erster Abschnitt.

Von der Erzeugung von Waffen, von Munitionsgegenständen, und dem Verkehre mit denselben.

§. 1.

Die Bestimmungen dieses Patentes beziehen sich theils auf solche Waffen und Munitionsgegenstände, rücksichtlich welcher die Erzeugung, der Besitz und Gebrauch, wie auch der Verkehr damit in der Regel verboten ist, theils auf solche, welche unter den nachfolgenden Beschränkungen erzeugt und in Verkehr gesetzt, besessen und gebraucht werden dürfen.

§. 2.

Als verbotene Waffen werden erklärt:

Dolche, Stilete und hohlgeschliffene stiletartige Messer, dreischneidige Degen, Trombone, Terzerole unter dem Masse von 7 Wiener Zollen, mit Inbegriff des Schaftes und Laufes, Windbüchsen jeder Art, Hand- und Glasgranaten, Petarden und Brandraketen, endlich alle verborgenen, zu tückischen Anfällen geeigneten Waffen, was immer für einer Art, wie z. B. Stockflinten, Degenstöcke u. dgl.

Zu den verbotenen Waffen sind auch alle jene Werkzeuge zu rechnen, deren ursprüngliche und natürliche Form absichtlich verändert erscheint, um damit schwerer verwunden zu können, sowie im Allgemeinen jedes versteckte, zu tückischen Anfällen geeignete Werkzeug, welches seiner Beschaffenheit nach, weder zur Ausübung einer Kunst oder eines Gewerbes noch zum häuslichen Gebrauche bestimmt ist.

§. 3.

Als verbotene Munition werden die Schiessbaumwolle und ähnliche explodirende Stoffe erklärt.

§. 4.

Ausser den, zur Anfertigung und zum Verkaufe von Waffen oder Munitionsgegenständen befugten Gewerbs- und Handelsleuten, ist in der Regel Niemand berechtiget, Waffen oder Munition von was immer für einer Art, auch nicht zum eigenen Gebrauche zu verfertigen, oder gewerbemässig zu veräussern.

Verbotene Waffen und Munitionsgegenstände dürfen aber selbst solche berechtigte Gewerbs- und Handelsleute (§. 11) nur dann verfertigen und veräussern, wenn sie hiezu eine besondere Bewilligung erhalten haben.

§. 5.

Diese Bewilligung ist bei der politischen Landesbehörde anzusuchen, welche dieselbe nur ausnahmsweise, aus rücksichtswürdigen Gründen, nach Vernehmung der landesfürstlichen Sicherheitsbehörde zu ertheilen hat, wobei die Gattung und der Umfang der Erzeugung, dann des Verkehres, genau zu bestimmen ist.

§. 6.

Die Erzeugung von erlaubten und selbst von verbotenen Munitionsgegenständen kann ausnahmsweise in den chemischen Laboratorien der öffentlichen Lehranstalten, jedoch auch dort nur in den zu wissenschaftlichen Zwecken erforderlichen Quantitäten stattfinden.

Równie ten, co ma prawo noszenia broni palnej, może sobie sam robić ładunek z ołowiu.

§. 7.

Ludzie przemysłowi i handlownicy, mający upoważnienie do wyrabiania i obrotu broni, lub przedmiotów amunicyjnych, mogą się trudnić wyrobem lub handlem, tylko w lokalnościach fabrycznych i przedażnych. Podlegają więc karze, jeżeli zewnątrz tychże lokalności lub potajemnie wyrabiają lub przedają broń i przedmioty amunicyjne, tudzież jeżeli ukrywają zasoby tych rzeczy przed urzędem, który ich wzywa do rzetelnego onychże podania.

ROZDZIAŁ II.

O posiadaniu broni i amunicyi.

§. 8.

Broń i amunicyę, posiadać może w powszechności tylko ten, kto otrzymał na to osobne pozwolenie na piśmie.

§. 9.

O pozwolenie posiadania broni lub amunicyi zakanej, należy upraszać władzę polityczną krajową, i udowodnić powody na szczególny wzgląd zasługujące, dla których proszący potrzebuje broni i amunicyi zakazanej.

Jeżeli nie zachodzi żadna wątpliwość, pozwolenie wydanem będzie na piśmie, po wysłuchaniu rządowej władzy bezpieczeństwa; na żądanie dodać należy do tego pozwolenia jeszcze osobne pozwolenie do kupna, służyć mające dotyczącemu profesyoniście do zachowania.

§. 10.

W szczególności zaś, pozwolenie tego rodzaju nadanem być może osobom, upoważnionym do handlu bronią, a to tak na zakupowanie jako też na przedaż broni, tudzież pojedynczym osobom na posiadanie broni, jeżeli idzie tylko o broń zakazaną starą, nie będącą już więcej w używaniu, mającą tylko wartość historyczną, lub wartość sztuki, albo też szczególnego upodobania.

§. 11.

Pozwolenie, nadane fabrykantom i handlującym do wyrabiania i przedawania zakazanej broni i amunicyi, obejmuje w sobie pozwolenie posiadania tychże przedmiotów; również pozwolenie nadane laboratoryum chemicznym i publicznym zakładom naukowym; zabezpiecza tymże prawne posiadanie wyż rzeczonych przedmiotów amunicyjnych. Tak samo osoby, mające upoważnienie do wykonywania przemysłu lub zatrudnienia, do którego potrzebują zakazanej amunicyi lub narzędzi, mających własność broni zakazanej, nie potrzebują osobnego pozwolenia do posiadania tychże przedmiotów. Wszelako winni są zachowywać takowe w lokalnościach fabrycznych do tego przeznaczonych.

Posiadanie broni i amunicyi w mowie będącej, może mieć miejsce i być dozwolonem tylko co do takiej liczby i ilości, która odpowiada stosunkom posiadacza, i nie przypuszcza uzasadnionego podejrzenia, iż nadużytemi być mogą.

Ebenso ist jedem zum Tragen eines Feuergewehres Berechtigten gestattet, sich die Bleiladung selbst zu bereiten.

§. 7.

Die zur Erzeugung und zum Verkehre mit Waffen oder Munitionsgegenständen berechtigten Gewerbs- und Handelsleute dürfen diese Geschäfte nur in ihren Werkstätten und Verschleisslocalitäten betreiben. Sie werden demnach durch jede, ausser diesen Orten, oder sonst heimlich betriebene Erzeugung oder Veräusserung von Waffen oder Munitionsgegenständen, wie auch durch jede Verheimlichung ihrer derartigen Vorräthe, welche gegenüber der sie zur Angabe derselben auffordernden Behörde stattfindet, straffällig.

Zweiter Abschnitt.

Von dem Besitze von Waffen und Munitionsgegenständen.

§. 8.

Der Besitz verbotener Waffen oder Munition ist in der Regel nur Demjenigen gestattet, welcher eine besondere schriftliche Bewilligung dazu erhalten hat.

§. 9.

Die Bewilligung zum Besitze einer verbotenen Waffe oder Munition ist unter Nachweisung rücksichtswürdiger Gründe, aus welchen die verbotene Waffe oder Munition benöthiget wird, bei der politischen Landesbehörde anzusuchen.

Die angesuchte Bewilligung ist, wenn kein Anstand dagegen obwaltet, nach Vernehmung der landesfürstlichen Sicherheitsbehörde schriftlich zu ertheilen, und derselben, wenn es verlangt wird, noch eine besondere Bewilligung zum Ankaufe für den betreffenden Gewerbsmann beizufügen.

§. 10.

Insbesondere kann eine derlei Bewilligung an befugte Waffenhändler, zum Kaufe und Verkaufe, und an einzelne Personen zum Besitze, auch dann ertheilt werden, wenn es sich um alte oder ausser Gebrauch stehende verbotene Waffen handelt, welche nur einen historischen oder Kunstwerth, oder einen Werth der besonderen Vorliebe haben.

§. 11.

Die an Gewerbs- und Handelsleute ertheilte Bewilligung, verbotene Waffen und Munition verfertigen oder veräussern zu dürfen, schliesst auch die Bewilligung in sich, solche Gegenstände zu besitzen, gleichwie durch die den chemischen Laboratorien und öffentlichen Lehranstalten ertheilte Befugniss, der rechtmässige Besitz der dort erwähnten Munitionsgegenstände gewährt ist. Ebenso bedürfen Diejenigen, welche zur Ausübung eines Gewerbes oder Geschäftes berechtiget sind, wobei sie solcher Werkzeuge, welche die Beschaffenheit verbotener Waffen haben, oder verbotene Munition benöthigen, zum Besitze dieser Gegenstände keiner besonderen Bewilligung. Dieselben sind jedoch stets nur in den hiezu bestimmten Gewerbsräumen zu verwahren.

Der Besitz der in Rede stehenden Waffen und Munition darf jedoch nur in einer solchen Anzahl und Menge gestattet werden, oder stattfinden, welche den Verhältnissen des Besitzers angemessen ist, und jeden gegründeten Verdacht eines Missbrauches ausschliesst.

Ludzie przemysłowi i handlujący, mający pozwolenie przedaży broni i amunicyi zakazanej, obowiązani są prowadzić księgę do zapisywania przedaży, i zaciągać do takowej nazwiska osób, którym — czas, kiedy taka broń i amunicya przedaną była, tudzież pozwolenie, za którego okazaniem tylko sprzedaż uskutecznioną być może.

§. 12.

Posiadać inną broń i amunicyę jak tę, która w §. 2 jako zakazana jest wymienioną, pozwolonem jest takim osobom, którym ustawa lub władza wyraźnie tego nie zakazała. Jednakże nikt nie może posiadać nawet pozwolonych broni i przedmiotów amunicyjnych w ilości niestosownej i mogącej wzbudzić uzasadnione podejrzenie nadużycia. Ktokolwiek posiada broń i amunicyę, w ilości przechodzącej jego potrzebę osobistą, winien o tem uczynić relacyę do władzy politycznej krajowej, która w tym przypadku zarządzi co potrzeba.

Posiadanie amunicyi wojskowej, pozwolonem jest tylko takim osobom, które do tego upoważnia ich służba, lub które wyjątkowo otrzymały osobne upoważnienie do posiadania takich przedmiotów amunicyjnych.

§. 13.

Fabrykanci i handlujący, stają się w szczególności jeszcze winnymi czynu karygodnego:

a) jeżeli zakazaną broń i amunicyę sprzedają, nie żądając wykazania się pozwoleniem kupna, które u siebie zachować winni (§. 9);

b) jeżeli w przypadku, gdy im takie zakazane przedmioty, bez wykazania się pozwoleniem do ich posiadania, przyniesione lub przysłane zostaną, czy to do sprzedania, przesłania, luż w jakimbądź innym celu, nie uczynią natychmiast o tem doniesienia do władzy miejscowej bezpieczeństwa i tymczasem aż do dalszego rozporządzenia, wedle możności broni i amunicyi zakazanej u siebie nie zatrzymują.

ROZDZIAŁ III.

O noszeniu broni.

§. 14.

Upoważnienie lub pozwolenie posiadania broni, nie obejmuje w sobie upoważnienia lub pozwolenia do noszenia broni.

Co do c. k. wojska, przepisy wojskowe stanowią o upoważnieniu posiadania i noszenia broni.

Inne osoby, potrzebują do noszenia broni w powszechności osobnego pozwolenia.

§. 15.

Wyjątkowo bez uzyskania osobnego na to pozwolenia, broń nosić mogą

a) wszyscy ci, którzy na mocy swej służby lub stanu, prawo lub obowiązek noszenia broni mają, jednakże taką tylko broń, która należy do przepisanego uzbrojenia lub ubioru urzędowego;

Die mit der Bewilligung zum Verkaufe verbotener Waffen und Munition versehenen Gewerbs- und Handelsleute haben über diesen Verkauf ein Vormerkbuch zu führen, in welchem die Personen, an welche, der Zeitpunct, wann, solche Waffen und Munition verkauft wurden, dann die Erlaubniss, gegen deren Vorzeigung der Verkauf nur stattfinden darf, genau zu verzeichnen sind.

§. 12.

Der Besitz anderer als der im §. 2 als verboten bezeichneten Waffen und Munitionsgegenstände ist zwar Personen, denen derselbe nicht vom Gesetze oder von der Behörde ausdrücklich untersagt ist, gestattet, jedoch darf auch erlaubte Waffen und Munitionsgegenstände Niemand in einer unverhältnissmässigen, gegründeten Verdacht eines Missbrauches erregenden Menge besitzen. Wer eine seinen persönlichen Bedarf überschreitende Menge solcher Waffen und Munitionsgegenstände besitzt, hat hierüber der politischen Landesstelle die Anzeige zu erstatten, von welcher das Geeignete diessfalls zu veranlassen seyn wird.

Der Besitz von Militärmunition ist nur denjenigen gestattet, welche entweder ihr Dienst dazu berechtiget, oder welche eine ausnahmsweise besondere Ermächtigung zum Besitze solcher Munitionsgegenstände erhalten haben.

§. 13.

Gewerbs- und Handelsleute machen sich noch insbesondere einer strafbaren Handlung schuldig:

a) *wenn sie verbotene Waffen oder Munition an Jemanden, ohne von ihm beigebrachte Ankaufsbewilligung, welche sie aufzubewahren haben (§. 9), veräussern;*

b) *wenn sie über derlei verbotene Gegenstände, die ihnen, ohne ausgewiesene Bewilligung zu solchem Besitze, zur Veräusserung, Versendung oder zu was immer für einem sonstigen Zwecke überbracht oder zugesendet werden, nicht sogleich an die Orts-Sicherheitsbehörde die Anzeige erstatten, und die verbotenen Waffen und Munitionsgegenstände, wenn es thunlich ist, bis zur erfolgten weiteren Verfügung zurückbehalten.*

Dritter Abschnitt.

Vom Waffentragen.

§. 14.

Das Befugniss oder die Bewilligung, Waffen zu besitzen, schliesst das Befugniss und die Bewilligung, Waffen zu tragen, nicht in sich.

Rücksichtlich des k. k. Militärs wird das Befugniss, Waffen zu besitzen und zu tragen, durch die Militär-Vorschriften bestimmt.

Für andere Personen ist zum Waffentragen in der Regel eine besondere Bewilligung erforderlich.

§. 15.

Ausnahmsweise sind zum Waffentragen ohne Einholung einer besonderen Bewilligung befugt:

a) *alle diejenigen, welche vermöge ihres Dienstes oder Charakters das Recht oder die Pflicht haben, Waffen zu tragen, jedoch nur jene Waffen, welche zur vorschriftmässigen Ausrüstung oder zur Amtskleidung gehören;*

b) ci, którzy dla przemysłu lub powołania swego, muszą czynić użytek z broni lub narzędzi za broń uważanych, nawet za domem; jednakże tylko w czasie rzeczywistego wykonywania przemysłu lub powołania swego;

c) osoby stanu cywilnego, u których w pewnych krajach koronnych broń, wedle istniejącego zwyczaju, stanowi część stroju krajowego, jeżeli im to prawo w pojedynczych przypadkach nie jest odjętem, i to tylko co do broni należącej do stroju krajowego;

d) słudzy prywatni, do których uniformu lub liberyi zwyczajnie należy broń, jeżeli pojedynczym indiwiduom nie będzie odjętem prawo noszenia broni i tylko jako dodatek do uniformu lub liberyi;

e) podróżni zagraniczni, noszący broń przy uniformie lub stroju narodowym, równie jak służba ich względem liberyi pod ograniczeniami powyższemi, (*a*, *e* i *d*), nakoniec

f) strzelcy, uorganizowanego wedle przepisów i za pozwoleniem władz istniejącego stanu strzeleckiego, jeżeli pojedynczym prawo noszenia broni nie jest odjętem, przy odwiedzaniu strzelnicy.

§. 16.

Kto ma prawo noszenia broni, może także broń i amunicyę swoję kazać przenosić przez służących swych na pewne miejsca.

§. 17.

Kto nie może oprzeć się na przepisach wyjątkowych, objętych §§. 15 i 16, otrzyma pozwolenie noszenia broni tylko za uzyskaniem certyfikatu, który jedynie dla osób niepodejrzanych wystawionym być może.

§. 18.

O udzielenie certyfikatu noszenia broni, upraszać można te władze, które w każdym kraju koronnym w tym względzie później wyznaczonemi będą.

§. 19.

Certyfikaty noszenia broni, wystawiać się będą według przepisanego formularza. Ważność ich odnosi się tylko do tych sztuk broni, do tych osób, do tego celu i tego przeciągu czasu, na które brzmią, i muszą być po upływie czasu odnowionemi. Jeżeli posiadacz broni, mający certyfikat ważny, przeniesie siedzibę swoję w inny okrąg administracyjny, w ówczas winien w przeciągu sześciu tygodni po przesiedleniu swojem, uzyskać wizowanie swego certyfikatu przez władzę do wystawiania takich certyfikatów właściwą, pod nieważnością onegoż.

§. 20.

Certyfikaty noszenia broni, wystawione być mają na trzy lata, albo też na czas krótszy do pewnego celu (np. do podróży).

§. 21.

Za certyfikat noszenia broni, nie będzie się opłacać żadnej innej należytości oprócz 30 kr. (trzydziestu krajcarów) za stępel.

b) *diejenigen, deren Gewerbs- oder Geschäftsbetrieb den Gebrauch der Waffen oder ihnen gleichgehaltenen Werkzeuge auch ausser dem Hause nöthig macht, jedoch nur während der Zeit des wirklichen Gewerbs- oder Geschäftsbetriebes;*

c) *diejenigen Civilpersonen, bei welchen in einzelnen Kronländern Waffen, nach dem bisher bestehenden Herkommen, ein Zugehör der daselbst üblichen Landestracht bilden, in soferne ihnen dieses Befugniss nicht in einzelnen Fällen entzogen wird, und nur bezüglich der zur Landestracht gehörigen Waffen;*

d) *die Privatdienerschaft, zu deren Uniform oder Livrée Waffen üblich sind, in soferne den einzelnen Individuen das Befugniss, Waffen zu tragen, nicht entzogen wird, und nur als Zugehör der Uniform oder Livrée;*

e) *ausländische Reisende, welche zur Uniform oder Landestracht Waffen tragen, sowie ihre Diener, in Bezug auf die Livrée unter den obigen Beschränkungen* (a), c) *und* d); *endlich*

f) *die Schützen eines ordentlich organisirten, mit Bewilligung der Behörden bestehenden Schiess-Standes, in soferne nicht einzelnen das Waffenrecht entzogen wird, beim Besuche des Schiess-Standes.*

§. 16.

Wer das Befugniss besitzt, Waffen zu tragen, ist auch berechtiget, seine Waffen und seine Munitionsgegenstände durch seine Dienerschaft an bestimmte Orte bringen zu lassen.

§. 17.

Jedermann, welcher nicht einen der in den §§. 15 und 16 angeführten Ausnahmsfälle für sich geltend machen kann, erhält das Befugniss, Waffen zu tragen, nur mittelst der Ertheilung eines Waffenpasses, welcher nur an unbedenkliche Personen ausgefertiget werden darf.

§. 18.

Die Erfolgung eines Waffenpasses ist bei den Behörden, welche hiezu in jedem Kronlande nachträglich werden bezeichnet werden, anzusuchen.

§. 19.

Die Waffenpässe sind nach einem vorzuschreibenden Formulare auszufertigen. Sie gelten nur für jene Waffenstücke, jene Personen, jenen Zweck und jene Zeit, auf welche sie lauten, und müssen nach Ablauf der letzteren wieder erneuert werden. Die Waffenpässe dienen zur Legitimation auch ausserhalb jenes Verwaltungsbezirkes, für welchen sie ausgestellt wurden. Ueberträgt aber der Waffenbesitzer mit einem noch giltigen Waffenpasse seinen Wohnsitz in einen anderen Verwaltungsbezirk, so hat er binnen sechs Wochen nach der stattgefundenen Uebersiedlung den Waffenpass von der zur Ausfertigung des Waffenpasses competenten Behörde des neuen Bezirkes bei sonstiger Ungiltigkeit vidiren zu lassen.

§. 20.

Die Waffenpässe sind auf drei Jahre, oder auch zu bestimmten Zwecken (z. B. auf Reisen) für kürzere Zeit auszustellen.

§. 21.

Für den Waffenpass wird ausser der Stämpelgebühr von 30 (dreissig) Kreuzern, keine andere Gebühr entrichtet.

§. 22.

Jeżeli certyfikat noszenia broni zaginie, strona będzie mogła żądać wystawienia duplikatu.

§. 23.

Podróżnym zagranicznym, mającym paszporta przepisane, wolno jest wieźć ze sobą broń i amunicyę do niej należącą, a potrzebną im albo do obrony osobistej, albo też należącą do ich uniformu, stroju krajowego, albo do liberyi sług; jeżeli zaś takowa na paszporcie nie jest wyrażona, natenczas winna c. k. władza bezpieczeństwa przy wkroczeniu podróżnych w granicę astryackie, wymienić broń i amunicyę ea paszporcie.

§. 24.

Kto do noszenia broni potrzebuje certyfikatu, winien go, nosząc broń, mieć przy sobie, by wykazać się nim w razie potrzeby.

§. 25.

Ktokolwiek nosi broń wbrew prawu, lub kto posiada wprawdzie cetyfikat, lecz nie może się nim wykazać, temu broń w obudwóch przypadkach będzie odebraną, którą też bez wszelkiego oporu wydać winien.

§. 26.

Certyfikatu noszenia broni, nie wolno ustępować komu innemu.

§. 27.

Kto nabywa obcy certyfikat, lub używa takowego fałszywie, staje się winnym przestąpienia obecnej ustawy, jeżeli to nie jest środkiem do popełnienia czynu cięższą karą zagrożonego.

ROZDZIAŁ IV.

Kary.

§. 28.

Kto przekraczając niniejszą ustawę, staje się winnym czynu, podlegającego karze na mocy §§. 335, 336 lit. *f*, 372 i 445 powszechnej księgi ustaw karnych, karanym będzie według postanowień w niej objętych.

§. 29.

Wszelkie nieprawne wyrabianie broni, chociaż nie zakazanych, lub z powodu swej własności niepodejrzanych, tudzież wyrabianie amunicyi, podlega karze aresztu od 1 do dni 14; — wszelki nieprawny zaś handel bronią i amunicyą, do czego należy także handel komisyjny i spedycyjny temiż przedmiotami, karany będzie aresztem od dni 3 do jednego miesiąca, oprócz konfiskacyi przedmiotów znalezionych.

§. 30.

Kto wyrabia broń lub amunicyę w sposobie nieprawnym i w ilości niestosownej, wzbudzającej słuszne podejrzenie nadużycia, kto takową zamawia, sprowadza lub sprze-

§. 22.

Wenn ein Waffenpass in Verlust geräth, so kann die Partei um Ausfertigung eines Duplicates einschreiten.

§. 23.

Ausländischen Reisenden, welche mit gesetzmässigen Geleitsurkunden versehen sind, ist gestattet, die zu ihrem persönlichen Schutze erforderlichen, oder auch die zu ihrer Uniform, Landestracht oder zur Livrée ihrer Dienerschaft gehörigen Waffen, nebst dazu bestimmter Munition, mit sich zu führen, welche aber, in soferne sie nicht ohnehin schon auf der Geleitsurkunde angemerkt erscheinen, auf eben dieser bei dem Eintritte des Reisenden in die österreichische Gränze von der k. k. Sicherheitsbehörde ersichtlich zu machen sind.

§. 24.

Wer zum Waffentragen eines Waffenpasses bedarf, hat denselben, wenn er Waffen trägt, bei sich zu führen, um sich erforderlichen Falles damit ausweisen zu können.

§. 25.

Wird Jemand bei gesetzwidrigem Waffentragen betreten, oder besitzt er zwar einen Waffenpass, vermag er aber denselben nicht vorzuweisen, so ist ihm in einem und dem anderen Falle die Waffe sogleich abzunehmen, und er zu deren unweigerlichen Abgabe verpflichtet.

§. 26.

Die Ueberlassung des Waffenpasses an einen Anderen ist verboten.

§. 27.

Wer einen fremden Waffenpass an sich bringt, oder sich dessen fälschlich bedient, macht sich, in soferne hierin nicht ein Mittel zur Verübung einer schwerer bedrohten strafbaren Handlung liegt, einer Verletzung dieses Gesetzes schuldig.

Vierter Abschnitt.

Strafbestimmungen.

§. 28.

Wer sich bei Uebertretung dieses Gesetzes einer der in den §§. 335, 336 lit. f), 372, 431 und 445 des allgemeinen Strafgesetzes bezeichneten strafbaren Handlung schuldig macht, ist nach den Bestimmungen des Letzteren zu behandeln.

§. 29.

Jede unbefugte Verfertigung von, wenn auch nicht verbotenen oder durch ihre Beschaffenheit verdächtigen Waffen, sowie von Munitionsgegenständen, ist mit Arrest von 1 bis 14 Tagen, jeder unbefugte Handel mit Waffen und Munitionsgegenständen aber, worunter auch die Commissions- und Speditions-Geschäfte mit denselben begriffen sind, mit Arrest von 3 Tagen bis zu Einem Monate, nebst dem Verfalle der vorgefundenen Gegenstände zu bestrafen.

§. 30.

Wer Waffen oder Munition unbefugter Weise in einer unverhältnissmässigen, gegründeten Verdacht eines Missbrauches erregenden Menge erzeugt, bestellt, bezieht oder veräus-

daje, podlega karze od trzech miesięcy do roku jednego, oprócz konfiskacyi znalezionych przedmiotów; jeżeli się nie stał przez to winnym czynu, na który jeszcze cięższa kara jest nałożona.

§. 31.

Za nieprawne wyrabianie prochu strzelnego lub za handel nim, jeżeli oraz popełnionem lub zamierzonem było przekroczenie przeciw dochodom skarbowym, władza właściwa oprócz powyższych kar, nałoży za takie przekroczenie te kary, które w przepisach w tej mierze obowiązujących, są wyrzeczone.

§. 32.

Niepozwolone posiadanie broni i amunicyi, podlega karze pieniężnej od 10—100 złt. r., albo aresztowi od 3 dni do jednego miesiąca, oprócz konfiskacyi znalezionej broni i amunicyi. W razie zachodzących okoliczności, winę szczególniej obciążających, nałożoną być może kara pieniężna aż do 500 złt. r., albo areszt do trzech miesięcy.

§. 33.

Kto nie zachowując przepisu w §. 12 objętego, posiada pozwoloną broń i amunicyę, lecz w ilości nieodpowiedniej, wzbudzającej podejrzenie nadużycia, karanym będzie, oprócz konfiskaty znalezionych przedmiotów, aresztem od 3 miesięcy aż do jednego roku, jeżeli przy tem nie zachodzi uczynek cięższą karą zagrożony.

§. 34.

Jeżeli ludzie przemysłowi lub handlujący, dopuszczają się przestępstw, w §§. 7, 11 i 13 wyszczególnionych, karanemi będą według postanowień, objętych w §§. 28 do 33.

Jeżeli przytem zachodzą okoliczności ważne, winę obciążające, odjętem im będzie prawo wykonywania przemysłu lub handlu.

§. 35.

Ludzie przemysłowi i handlujący, którzy nie prowadzą księgi zapisowej, nakazanej w §. 11, karani będą za pierwszym razem karą pieniężną od 10 — 50 złt. r., za drugim razem karą 100 złt. r.

Przy dalszem powtórzeniu przekroczenia, utracą prawo przemysłu lub handlu.

§. 36.

Kto bez pozwolenia i bez udowodnionej potrzeby bronienia się przeciw grożącemu niebezpieczeństwu, broń nosi, popadnie, oprócz konfiskaty broni, którą nieprawnie nosi, w karę 5 do 15 złt. r., albo w areszt od jednego do trzech dni.

§. 37.

Jeżeli zaś przytem zachodzą okoliczności uciążające, (§. 36), kara rozciągać się będzie od 10—300 złt. r., albo od 3 dni do 3 miesięcy aresztu. Jako okoliczność obciążająca, uważaną będzie w szczególności odstąpienie certyfikatu komu innemu, lub używanie certyfikatu wystawionego dla innej osoby.

sert, ist, in soferne er sich hierdurch nicht einer schwerer verpönten strafbaren Handlung schuldig macht, nebst dem Verfalle der vorgefundenen Gegenstände mit Arrest von drei Monaten bis zu Einem Jahre zu bestrafen.

§. 31.

Bei der unbefugten Erzeugung von Pulver oder bei dem unbefugten Verkehre damit, ist ausser den obigen Strafen auch noch, sofern eine Gefälls-Uebertretung verübt oder versucht wurde, wegen der Letzteren auf diejenigen Strafen von der competenten Behörde zu erkennen, welche in den hierüber bestehenden Vorschriften insbesondere verhängt sind.

§. 32.

Der unbefugte Besitz von Waffen und Munitionsgegenständen ist mit einer Geldstrafe von 10 bis 100 fl., oder mit Arrest von drei Tagen bis zu Einem Monate, nebst dem Verfalle der vorgefundenen Waffen und Munition zu bestrafen. Bei eintretenden erschwerenden Umständen kann auf eine Geldstrafe bis 500 fl. oder auf Arrest bis zu drei Monaten erkannt werden.

§. 33.

Wenn Jemand zwar erlaubte Waffen und Munitionsgegenstände, aber in einer unverhältnissmässigen, gegründeten Verdacht eines Missbrauches erregenden Menge besitzt, ohne die Anordnung des §. 12 beobachtet zu haben, so ist derselbe, in soferne hierbei nicht eine schwerer verpönte strafbare Handlung eintritt, nebst dem Verfalle der vorgefundenen Gegenstände mit Arrest von drei Monaten bis zu Einem Jahre zu bestrafen.

§. 34.

Wenn Gewerbs- oder Handelsleute die, in den §§. 7, 11 und 13 bezeichneten Uebertretungen begehen, so sind sie nach den, in den §§. 28 bis 33 enthaltenen Bestimmungen zu bestrafen.

Bei besonders erheblichen Erschwerungs-Umständen kann denselben auch ihr Gewerbs- und Handelsbefugniss entzogen werden.

§. 35.

Gewerbs- und Handelsleute, die das im §. 11 vorgeschriebene Vormerkbuch zu führen unterlassen, sind das erste Mal mit einer Geldstrafe von 10 bis 50 fl., das zweite Mal bis 100 fl. zu belegen. Bei fernerer Wiederholung ist der Verlust des Gewerbes zu verhängen.

§. 36.

Wer unbefugt und ohne erwiesener Nothwendigkeit zur Abwendung einer drohenden Gefahr Waffen trägt, wird, nebst dem Verfalle der unbefugt getragenen Waffe, mit einer Strafe von 5 bis 15 fl. oder Arrest von Einem bis zu drei Tagen belegt.

§. 37.

Treten aber dabei (§. 36) erschwerende Umstände ein, so ist die Strafe mit zehn bis dreihundert Gulden, oder mit Arrest von drei Tagen bis zu drei Monaten auszusprechen. Als ein solcher erschwerender Umstand ist insbesondere die Ueberlassung des Waffenpasses an einen Anderen, oder die Anwendung eines, für eine andere Person ausgestellten Waffenpasses zu behandeln.

§. 38.

Jeżeli odstąpienie certyfikatu komu innemu, nie jest okolicznością, obciążającą przy karaniu nie pozwolonego noszenia broni, wówczas tak ten, który odstąpił swój certyffkat innemu, jako też ten, który go nabył, podlegają karze od 10 do 100 złt. r

§. 39.

Jeżeli kto, oprócz tego, że wbrew §. 24 niniejszej ustawy, nie może się wykazać potrzebnym certyfikatem, nic innego nie popełnia, wówczas należy mu zwrócić broń odebraną (§. 25), jeżeli następnie okaże certyfikat, lub też w razie zagubienia onegoż udowodni, iż posiadał certyfikat jeszcze ważność mający, lecz winien złożyć karę od jednego do pięciu złt. r. m. k., którą wyznaczy urząd do utrzymania porządku publicznego ustanowiony, nie przypuszczając dalszego odwołania się.

Jeżeli udowodnioną będzie nagła potrzeba (§. 36), kara powyższa nałożoną nie będzie.

§. 40.

W przypadkach, w których idzie tylko o zastosowanie §§. 36 i 39 niniejszej ustawy, w przedmiocie noszenia broni, a w których ani nie zachodzą okoliczności ucią-żające, ani też przekroczenie przepisów o noszeniu broni, nie stoi w związku z innym uczynkiem karze podlegającym i należącym do orzeczenia sądowego, władze powiatowe polityczne winny rzecz rozpoznać i karę przepisaną wymierzyć.

We wszystkich innych przypadkach, należy dochodzenie i orzeczenie kary na czynności lub opuszczenia, wykraczające przeciw niniejszemu patentowi do władz sądowych, ustanowionych do sądzenia według powszechnych ustaw karnych.

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia ogólne.

§. 41.

Ktokolwiek podpadł karze za przestąpieuie niniejszego patentu, temu może być odjętem pozwolenie posiadania lub noszenia broni.

§. 42.

Jeżeli tego wymaga publiczne bezpieczeństwo, natenczas pozwolenie udzielone na mocy niniejszego patentu do posiadania lub noszenia broni, może być przez rozporządzenie namiestnika w miarę uznanej potrzeby ograniczonem lub całkiem odjętem, na pewny czas, w pewnych miejscach, albo też względnie pewnych osób.

§. 43.

Jeżeli kara pieniężna, nałożoną być mająca, uczyniłaby dotkliwy uszczerbek w stanie majątkowym lub zarobkowym winowajcy lub familii jego, wówczas zamienić ją

§. 38.

Insoweit die Ueberlassung eines Waffenpasses an einen Anderen nicht als ein erschwerender Umstand bei der Bestrafung des unbefugten Waffentragens zu behandeln ist, soll diese Ueberlassung sowohl an demjenigen, der seinen Waffenpass an einen Anderen überlassen hat, als auch an jenem, der solchen an sich gebracht hat, mit einer Strafe von 10 bis 100 fl. geahndet werden.

§. 39.

Fällt Jemandem nichts weiter zur Last, als dass er sich gegen die Vorschrift des §. 24 mit dem erforderlichen Waffenpasse bei seiner Betretung nicht auszuweisen vermochte, so ist ihm, wenn er diesen nachträglich beibringt, oder im Falle des Verlustes darzuthun vermag, dass er einen noch in Wirksamkeit stehenden Waffenpass besessen habe, die abgenommene Waffe (§. 25) gegen Erlag eines, von der für die Aufrechthaltung der öffentlichen Sicherheit bestellten Behörde ohne Zulassung einer Berufung auszusprechenden Strafbetrages von Einem bis fünf Gulden wieder zurückzustellen.

Diese Strafe findet jedoch in einem erwiesenen Nothfalle (§. 36) keine Anwendung.

§. 40.

In den Fällen, in denen es sich lediglich um die Anwendung der §§. 36 und 39 des gegenwärtigen Gesetzes, rücksichtlich des Waffentragens handelt, und in denen weder erschwerende Umstände eintreten, noch die Ausserachtlassung der Vorschriften über das Waffentragen mit einer anderen, den Gerichten zur Entscheidung zugewiesenen strafbaren Handlung im Zusammenhange steht, haben die politischen Bezirksbehörden das Verfahren zu pflegen und die gesetzliche Strafe zu verhängen.

In allen anderen Fällen steht das Verfahren und das Straferkenntniss über die, dem gegenwärtigen Patente zuwiderlaufenden Handlungen oder Unterlassungen, den zur Anwendung des allgemeinen Strafgesetzes bestellten Gerichtsbehörden zu.

Fünfter Abschnitt.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 41.

Jedem, der wegen einer Uebertretung gegen dieses Patent straffällig wird, kann das Befugniss zum Besitze oder zum Tragen von Waffen entzogen werden.

§. 42.

Wenn die öffentliche Sicherheit es fordert, so können über Anordnung des Statthalters die in Anwendung dieses Patentes zugestandenen Befugnisse zum Besitze oder zum Tragen von Waffen zeitweilig, örtlich oder auch in Bezug auf einzelne Individuen, nach Massgabe der erkannten Nothwendigkeit, Beschränkungen unterworfen oder ganz eingestellt werden.

§. 43.

Wenn eine zu verhängende Geldstrafe den Vermögens-Umständen oder dem Nahrungsbetriebe des zu Verurtheilenden, oder seiner Familie zum empfindlichen Abbruche gereichen

należy na karę aresztu w taki sposób, iż za każde pięć złt. r., jeden dzień aresztu naznaczonym będzie.

§. 44.

Kary pieniężne, naznaczone w niniejszym patencie, oddawane będą na rzecz ubogich, do zakładu ubóstwa w tem miejscu, gdzie przekroczenie popełnionem było.

§. 45.

Jeżeli kto pociąganym będzie do odpowiedzialności z powodu posiadania lub noszenia broni i amunicyi zakazanej, władza winna zawsze dochodzić, zkąd owe przedmioty pochodzą, ażeby według okoliczności, także na tego, co takowe wyrabia i rozpowszechnia, karę rozciągnąć można.

§. 46.

Jeżeli broń skonfiskowana, nie może być użytą ani na cel wojskowy, ani też do zachowania w zbrojowniach, wówczas sprzedaną być winna, albo jako broń, albo jeżeli nie jest przydatną do użytku, lub też z powodu, iż jest niebezpieczną, uczynioną być musi nieprzydatną, — jako kruchy żelaza lub inny materyał.

Równie, jeżeli amunicya skonfiskowana, nie może być obróconą na cel wojenny, albo nie ma być zniszczoną, sprzedaną być winna, a cena w ten sposób uzyskana, użytą być winna na ten sam cel jak kary pieniężne (§. 44).

§. 47.

Konfiskacyę broni i amunicyi, można tylko z powodów bardzo ważnych zamienić na karę pieniężną, np. jeżeli winowajca potrzebuje takich przedmiotów koniecznie do obrony lub powołania swego, a nie jest w stanie łatwo sobie innych sprawić, albo też jeżeli rzeczy, ulegające konfiskacyi nie znajdują się więcej.

W takich przypadkach, kara pieniężna wymierzoną być winna, przy słusznem ocenieniu wartości rzeczy skonfiskowanych, w ilości dwóch do pięciuset złt. r. m. k.

§. 48.

Władze bezpieczeństwa, żandarmerya, a w ogóle wszystkie organa, ustanowione do utrzymania publicznego bezpieczeństwa, obowiązane są szczegółowo czuwać nad tem, ażeby niniejsze przepisy ściśle dopełnianemi były i donosić władzy właściwej o wszelkich czynnościach karygodnych, które dojdą do ich wiadomości.

§. 49.

Namiestnik wyznaczy w każdym kraju koronnym stosowny termin, w ciągu którego każdy, według przepisów w niniejszym patencie objętych zastosować się winien.

würde, so ist sie in eine verhältnissmässige Arreststrafe in der Art umzuwandeln, dass für je fünf Gulden auf Einen Tag erkannt wird.

§. 44.

Die in diesem Patente verhängten Geldstrafen sind zum Besten der Armen an das Armen-Institut des Ortes, wo die Uebertretung begangen wurde, abzuführen.

§. 45.

Wenn Jemand wegen des Besitzes oder des Tragens verbotener Waffen oder Munitionsgegenstände zur Verantwortung gezogen wird, hat die Behörde stets zu erheben, woher diese Gegenstände kommen, um nach Umständen auch deren Erzeuger und Verbreiter zur Strafe ziehen zu können.

§. 46.

Für verfallen erkannte Waffen sind, wenn sie nicht zu militärischen Zwecken, oder für öffentliche Waffensammlungen verwendet werden können, entweder als solche, oder im Falle sie schon unbrauchbar sind, oder wegen ihrer Gefährlichkeit unbrauchbar gemacht werden müssen, als Bruchèisen und anderweitiges Materiale zu veräussern.

Ebenso sind verfallene Munitionsgegenstände, wenn sie nicht zu Kriegszwecken verwendet werden können, oder vertilgt werden müssen, zu veräussern, und der in einem und dem anderen Falle erzielte Erlös ist gleich den Geldstrafen (§. 44) zu verwenden.

§. 47.

Der Verfall der Waffen und Munitionsgegenstände kann nur aus sehr rücksichtswürdigen Gründen in eine Geldstrafe verwandelt werden, wie z. B., wenn der Schuldige derlei Gegenstände dringend zu seinem Schutze oder Geschäfte benöthiget, und sich nicht leicht Andere zu verschaffen im Stande ist, oder wenn sich die verfallenen Gegenstände nicht mehr vorfinden.

Die Geldstrafe ist in derlei Fällen mit billiger Berücksichtigung des Werthes der verfallenen Gegenstände, von zwei Gulden bis fünfhundert Gulden Conventions-Münze zu bemessen.

§. 48.

Die Sicherheitsbehörden, die Gensd'armerie und überhaupt alle zur Aufrechthaltung der öffentlichen Sicherheit bestellten Organe, sowohl in den Städten, als auf dem flachen Lande, sind insbesondere verpflichtet, die genaue Befolgung dieser Bestimmungen zu überwachen, und die ihnen bekannt werdenden strafbaren Handlungen der competenten Behörde anzuzeigen.

§. 49.

Der Statthalter wird in jedem Kronlande einen angemessenen Zeitraum festsetzen, innerhalb dessen Jedermann in Bezug auf die in diesem Patente getroffenen Anordnungen sich zu benehmen hat.

Nasi ministrowie spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, w porozumieniu z naczelnikiem najwyższej władzy policyjnej, mają sobie poleconem wykonanie niniejszego patentu, i wydawanie rozporządzeń do przeprowadzenia onegoż potrzebnych.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego czwartego Pańdziernika, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Bach** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

224.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 27. Października 1852,

mocą którego w skutku Najwyższego rozporządzenia z dnia 17. Października 1852, nakłada się dodatek do cen białej soli morskiej w królestwie Lombardzko-Weneckiem, ustanowionych w rozporządzeniu z dnia 15. Lipca 1851 (N. 171 d. p. p.)

Najwyższem postanowieniem z dnia 17. Października 1852 r., raczył Najjaśniejszy Pan, Jego C. K. Apostolska Mość, dla pokrycia powyższych potrzeb rządowych w królestwie Lombardzko-Weneckiem nakazać, ażeby ceny soli białej morskiej, ustanowione wysokiem rozporządzeniem z dnia 15. Lipca 1851 (Nr. 171 dz. pr. p.), podniesione zostały: w Lombardyi o dziesięć lir, a w prowincyach Weneckich o ośm lir, od cetnara metrycznego, który to dodatek rozciągać się będzie także na sól rafinowaną, i pobierany być ma zacząwszy od 15. Listopada 1852.

Baumgartner m. p.

225.

Okólnik ministeustwa wojny z dnia 3. Listopada 1852,

którem się pedaje do wiadomości Najwyższe postanowienie z dnia 15. Października 1852, na mocy którego żołnierzom od rezerwy, przy utrzymaniu w swej mocy wszystkich ich obowiązków, udzielonym być może pozwolenie w czasie pokoju, wstąpienia do straży finansowej lub do innej służby rządowej.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 15. Października 1852 r. Najłaskawiej rozporządzić, iż żołnierzom od rezerwy przy utrzymaniu w swej mocy ich obowiązku służby rezerwowej, w czasie pokoju udzielonem być może pozwolenie wstąpienia do straży finansowej i do każdej innej służby rządowej.

Powyższe rozporządzenie, podaje się do powszechnej wiadomości z tem dołożeniem, iż dla należytego utrzymania w ewidencyi żołnierzy od rezerwy, wstępujących

Unsere Minister des Innern und der Justiz sind im Einvernehmen mit dem Chef der Obersten Polizei-Behörde mit der Vollziehung dieses Patentes beauftragt, und zur Erlassung der dazu dienlichen Ausführungs-Verordnungen ermächtiget.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am vierundzwanzigsten October im Eintausend, achthundert zweiundfünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p.

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Bach** m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

224.

Erlass des Finanzministers vom 27. October 1852,

wodurch, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 17. October 1852, ein Zuschlag zu den, mit Verordnung vom 15. Juli 1851 (Nr. 171 des Reichs-Gesetzblattes) festgesetzten Preisen für das weisse Seesalz im lombardisch-venetianischen Königreiche angeordnet wird.

Mit Allerhöchster Entschliessung vom 17. October 1852 haben Seine k. k. Apostolische Majestät zur Deckung der erhöhten Staatsbedürfnisse im lombardisch-venetianischen Königreiche zu den, mit dem hierortigen Erlasse vom 15. Juli 1851 (Nr. 171 des Reichs-Gesetzblattes) für das weisse Seesalz festgesetzten Preisen einen Zuschlag, und zwar: für die Lombardie mit zehn Liren, und für die venetianischen Provinzen mit acht Liren vom metrischen Centner anzuordnen geruht, welcher Zuschlag sich auch auf das raffinirte Salz zu erstrecken und mit 15. November 1852 in Wirksamkeit zu treten hat.

Baumgartner m. p.

225.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 3. November 1852,

wodurch die Allerhöchste Entschliessung vom 15. October 1852 kundgemacht wird, wornach in Friedenszeiten den Reservemännern, unter Aufrechthaltung ihrer Reservepflicht, der Uebertritt zur Finanzwache und ebenso in jede andere Staatsbedienstung bewilliget werden darf.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 15. October 1852 Allergnädigst zu gestatten geruht, dass in Friedenszeiten den Reservemännern, unter Aufrechthaltung ihrer Reservepflicht, der Uebertritt zur Finanzwache, und ebenso in jede andere Staatsbedienstung bewilliget werden dürfe.

Diess wird mit dem Beisatze zur allgemeinen Kenntniss gebracht, dass zur gehörigen Evidenthaltung der zur Finanzwache oder in eine Staatsbedienstung eintretenden Reserve-

do straży finansowej lub do służby rządowej, przepisy objęte okólnikiem z dnia 17. Października 1852 r. K. 6474 (dziennik rozporządzeń wojskowych Nr. 84), jak najściślej zachowane być winny; na mocy których żołnierze od rezerwy, wstępujący do straży finansowej lub do innej służby rządowej, zapisani być mają dokładnie w księgach gruntowych, dotyczących korpusów wojskowych komend składowych i werbowniczych, którym władze przyjmujące takich żołnierzy o wstąpieniu onychże do służby rządowej lub do straży finansowej, natychmiast wiadomość udzielić winny; dla tego wszelka zmiana wydarzająca się u takich żołnierzy od rezerwy, czy to przez uwolnienie ze służby, śmierć, czy też przez zmianę zamieszkania lub w jakibądź inny sposób zanotowaną w tychże księgach być winna, ażeby o pobycie i losie tych ludzi, każdego czasu dokładną powziąć można wiadomość.

Csorich m. p.

226.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 5. Listopada 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, dla których wydana została ustawa o postępowaniu karnem z dnia 17. Stycznia 1850 r.;

o sposobie ściągania i zamiany kar pieniężnych, wyrzeczonych przez sądy w postępowaniu karnem.

W przedmiocie ściągania kar pieniężnych, nałożonych przez sądy czyli to w ciągu postępowania karnego, czy też mocą wyroku — ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych i finansów, rozporządza, co następuje:

§. 1.

W wyrokach karnych, tudzież w rozporządzeniach sądowych, mocą których nałożoną została na kogo kara pieniężna, należy wraz oznaczyć karę aresztu, mającą zastąpić karę pieniężną w razie gdyby taż ściągnioną być nie mogła.

Za każde pięć złt. r. mon. kon. nałożonej kary pieniężnej, należy w drodze zamiany naznaczyć jeden dzień aresztu, jeżeli w samejże ustawie karnej za wykroczenie lub przestępstwo o którem tam mowa, nie jest już oprócz kary pieniężnej naznaczona alternatywa kary aresztu; w takim przypadku kara aresztu ewentualna, stosownie do tejże ustawy, wymierzoną być winna. Zamiast kary pieniężnej niżej pięciu złot. reńs. mon. kon., należy naznaczyć karę aresztu najmniej godzin 12.

§. 2.

Jeżeli na wykroczenie lub przestępstwo, nałożoną została wyrokiem kara pieniężna, wówczas, gdy wyrok przejdzie w rzecz osądzoną, winien sąd, a jeżeli wykonanie wyroku karnego należy do prokuratora rządowego, winien tenże, przy naznaczeniu terminu dniu 8^{u}, wezwać zasądzonego, ażeby w przeciągu tego czasu złożył karę pieniężną w sądzie a względnie u prokuratora rządowego; gdyż w przeciwnym przypadku, nakazanem będzie przymusowe jej ściągnienie.

§. 3.

Po bezskutecznym upływie rzeczonego terminu, należy zarządzić przymusowe ściągnienie kary pieniężnej przez sąd powiatowy, w którego okręgu zasądzony zamieszkuje.

männer, die mit der Circular-Verordnung vom 17. October 1852, K. 6474 (Armee-Verordnungsblatt Nr. 84) erflossenen Bestimmungen genauestens zu befolgen sind, in deren Gemässheit derlei zur Finanzwache oder in eine andere Staatsbedienstung eintretende Reservemänner, von Seite der betreffenden Truppenkörper, Depots- und Werbbezirks-Commanden, welchen die Aufnahms-Behörden die Verleihung einer solchen Bedienstung oder den Eintritt in die Finanzwache unverzüglich bekannt zu geben haben, in den Grundbüchern genau vorzumerken sind, daher jede mit derlei Reservemännern durch Entlassung, Tod, Domicils-Veränderung oder sonst wie — sich ergebende Veränderung daselbst vorzumerken ist, damit der jeweilige Aufenthaltsort und das Schicksal dieser Leute sogleich und verlässlich ermittelt werden könne.

Csorich *m. p.*

226.

Verordnung des Justizministeriums vom 5. November 1852,

giltig für jene Kronländer, für welche die Strafprocess-Ordnung vom 17. Jänner 1850 erlassen wurde,

über die Art der Eintreibung und Umwandlung von Geldstrafen, welche von den Gerichten im Strafverfahren verhängt werden.

Für die Eintreibung der Geldstrafen, welche von den Gerichten entweder im Laufe des Strafverfahrens oder durch ein Strafurtheil verhängt werden, findet das Justizministerium im Einverständnisse mit dem Ministerium des Innern und der Finanzen Nachstehendes zu verordnen:

§. 1.

In den Strafurtheilen, so wie in den gerichtlichen Verordnungen, wodurch eine Geldstrafe gegen eine Person verhängt wird, ist zugleich jene Arreststrafe auszusprechen, welche im Falle der Uneinbringlichkeit der Geldstrafe an deren Stelle zu treten hätte.

Für je fünf Gulden Conventions-Münze des zuerkannten Strafbetrages ist Ein Tag Arrest im Umwandlungswege zu bestimmen, wenn nicht schon in dem Strafgesetze selbst für das betreffende Vergehen oder die Uebertretung nebst der Geldstrafe alternativ auch eine Arreststrafe festgesetzt erscheint, in welchem Falle die eventuelle Arreststrafe nach diesem Gesetze zu bemessen ist, für Geldstrafen unter fünf Gulden Conventions-Münze ist Arreststrafe in der Dauer von wenigstens 12 Stunden auszusprechen.

§. 2.

Ist durch ein Strafurtheil wegen eines Vergehens oder einer Uebertretung auf eine Geldstrafe erkannt worden, so hat nach eingetretener Rechtskraft des Urtheiles das Gericht, und in wiefern die Einleitung des Strafvollzuges überhaupt dem Staatsanwalte zukommt, dieser den Verurtheilten unter Ansetzung einer Frist von acht Tagen aufzufordern, dass er innerhalb dieser Frist die Geldstrafe bei dem Gerichte, beziehungsweise bei der Staatsanwaltschaft, erlege; widrigens deren zwangsweise Eintreibung verfügt werden wird.

§. 3.

Nach fruchtlosem Ablaufe dieser Frist ist die zwangsweise Eintreibung der Geldstrafe durch das Bezirksgericht, in dessen Sprengel der Verurtheilte seinen Wohnsitz hat, zu veranlassen.

Sąd powiatowy nakaże w takim przypadku wykonawcy sądowemu, w celu przymusowego ściągnienia kary pieniężnej, ażeby zasądzonemu, gdyby tenże nie zapłacił kary pieniężnej, zaraz zajął tyle ruchomości, ile wynosi kwota kary pieniężnej, takowe złożył u sądu, lub też gdyby nie były zdatne do złożenia w sądzie, oddał je osobie pewnej do zachowania, i uczynił o tem relacyę w czasie oznaczonym.

§. 4.

Jeżeli rzeczy zajęte, nie są pieniądze albo zapisy długu państwa, wówczas należy, po uprzedniem z urzędu nakazanem oszacowaniu onychże przez biegłych, sprzedać takowe przy najbliższej licytacyi sądowej, najdalej zaś w przeciągu dni 14 po uskutecznionem zajęciu, w razie potrzeby nawet niżej ceny szacunkowej, poczem kara pieniężna wraz z kosztami egzekucyi, jakieby narosły, zaspokojoną, a reszta co zostanie, stronie wydaną będzie.

§. 5.

Jedynie w przypadkach, w których dla ściągnienia kary pieniężnej, prowadzoną być musi egzekucya do rzeczy nieruchomej lub do wierzytelności, hipotekowanej na nieruchomości, winien sąd powiatowy, lub prokuratorya rządowa, wzmiankowana w §fie 2, odstąpić ściągnienie jej prawne prokuraturze finansowej (lub oddziałowi jej) będącej w kraju koronnym, przy załączeniu wyroku karnego, zaopatrzonego tem potwierdzeniem, iż przeszedł w rzecz osadzoną.

§. 6.

Jeżeli się okaże, iż ściągnienie kary pieniężnej, przyniosłoby dotkliwy uszczerbek w majątku lub w zarobkowaniu zasądzonego albo familii jego, natenczas sąd lub prokurator, wzmiankowani w §. 2, przystąpią do wykonania kary aresztu, na ten przypadek przepisanej.

§. 7.

Wszelkie ściągnione kary pieniężne, uzasadnione na przepisach ustaw karnych materyalnych, odwiezione być winny za każdym razem osobno, do kasy tego zakładu ubogich, któremu według ustawy kara pieniężna przypada; przy wyrażeniu nazwiska zasądzonego, wykroczenia lub przestępstwa, za które kara wyrzeczoną została, tudzież dnia i liczby wyroku karnego.

§. 8.

Ściąganie kar pieniężnych, nałożonych na mocy ustawy o postępowaniu sądowem za nadwerężenie porządku lub za swawolę, należy do tego sądu, który takowe nałożył, albo do którego należy sędzia instrukcyjny, który je wyrzekł.

Sądy apelacyjne, tudzież najwyższy trybunał sądowy i kasacyjny, mogą do ściągania kar pieniężnych tego rodzaju, które nałożyły, użyć tych sądów, które przeprowadziły śledztwo lub postępowanie w pierwszej instancyi.

Dieses hat in solchen Fällen einen Gerichtsvollzieher zur zwangsweisen Einhebung der Geldstrafe mit dem Auftrage abzuordnen, dass er dem Verurtheilten, falls er die Geldstrafe nicht bezahlen würde, sogleich soviel, als der Betrag der Geldstrafe ausmacht, von dem vorfindlichen beweglichen Vermögen abnehme, dieses zu Gericht erlege, oder, wenn ein gerichtlicher Erlag nicht thunlich wäre, einem verlässlichen Manne in Verwahrung übergebe, und darüber binnen einer bestimmten Frist berichte.

§. 4.

Die abgenommenen Gegenstände sind sohin, falls sie nicht in Geld oder in öffentlichen Staats-Schuldverschreibungen beständen, nach vorläufiger von Amtswegen durch einen Sachverständigen zu veranlassender Schätzung bei der nächst vorfallenden gerichtlichen Feilbietung, längstens aber binnen 14 Tagen nach der vorgenommenen Pfändung, und zwar erforderlichen Falles auch unter dem Schätzungswerthe im Versteigerungswege zu verkaufen, worauf der Strafbetrag sammt den allfälligen Executionskosten zu berichtigen, der allfällige Ueberrest aber der Partei auszufolgen ist.

§. 5.

Nur in Fällen, in welchen zur Eintreibung einer Geldstrafe die Execution auf ein unbewegliches Gut oder auf eine, auf einem unbeweglichen Gute haftende Forderung geführt werden müsste, hat das Bezirksgericht oder die im §. 2 bezeichnete Staatsanwaltschaft die gesetzmässige Eintreibung derselben unter Mittheilung des vorläufig mit der Bestätigung der Rechtskraft zu versehenden Strafurtheiles der im Kronlande befindlichen Finanz-Procuratur (oder Abtheilung) zu überlassen.

§. 6.

Zeigt sich, dass die Eintreibung der Geldstrafe den Vermögens-Umständen oder dem Nahrungsbetriebe des Straffälligen oder seiner Familie zum empfindlichen Abbruche gereichen würde, so ist die für diesen Fall verhängte Arreststrafe von dem, im §. 2 bezeichneten Gerichte oder Staatsanwalte in Vollzug zu setzen.

§. 7.

Alle eingebrachten Geldstrafen, die sich auf die Bestimmungen der materiellen Strafgesetze gründen, sind von Fall zu Fall unter Angabe des Namens des Verurtheilten und des Vergehens oder der Uebertretung, wesshalb darauf erkannt wurde, dann des Tages und der Zahl des Strafurtheiles an die Casse jenes Armen-Institutes abzuführen, welchem der Strafbetrag nach dem Gesetze zuzufallen hat.

§. 8.

Die Einhebung jener Geldstrafen, welche in Gemässheit der Strafprocess-Ordnung als Ordnungs- oder Muthwillensstrafen verhängt werden, liegt jenem Gerichte ob, welches dieselben verhängt hat, oder welchem der Untersuchungsrichter angehört, der sie ausgesprochen hat.

Die Berufungsbehörden und der oberste Gerichts- und Cassationshof sind befugt, sich zur Einhebung der von ihnen verhängten Geldstrafen dieser Art jener Gerichtsbehörden zu bedienen, von welchen die Untersuchung oder Verhandlung in erster Instanz gepflogen wurde.

Sądy winny ściągać rzeczone kary, w sposób wskazany w §§. 2—6.

§. 9.

Wszelkie kary pieniężne, nałożone z mocy ustawy o postępowaniu karnem, oddane być winny za każdym razem osobno do kasy zakładu ubogich tego miejsca, gdzie kara nałożoną została, przy wyrażeniu nazwiska zasądzonego dnia i liczby rozporządzenia sądowego, tudzież władzy, która wymierzyła karę pieniężną.

§. 10.

Sądy i prokuratorye, do których należy według powyższych postanowień ściąganie i odwożenie kar pieniężnych, winny są prowadzić dokładne wykazy, w których wyszczególnionem być ma tak oddanie pojedynczych kwot do kas gminnych, którym się należy, jako też potwierdzenie tychże, iż odebrane zostały. Równie każdy wyrok, i każde rozporządzenie sądowe, mocą którego kara pieniężna nałożoną zostaje, zakomunikowanem być winno w wyciągu przełożonemu tego zakładu ubogich, na rzecz którego kara zapada.

Krauss m. p.

227.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 5. Listopada 1852,

obowiązujące w tych krajach karonnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych ma moc prawa;

w przedmiocie ściągania i zamieniania kar pieniężnych, nałożonych w drodze postępowania cywilnego.

W przedmiocie ściągania kar pieniężnych, które jako kary porządkowe w drodze postępowania cywilnego tak w sprawach spornych, jako też niespornych nałożone bywają na strony lub ich zastępców, c. k. ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z c. k. ministerstwami spraw wewnętrznych i finansów, rozporządza, co następuje:

§. 1.

Każda władza sądowa pierwszej instancyi, winna ściągać kary pieniężne, które albo sama nałożyła, albo których ściągnienie poleconem jej zostało ze strony władzy wyższej, i czuwać z urzędu nad ich ściągnieniem.

Tym końcem nakazać winna osobie, skazanej na zapłacenie kary pieniężnej, ażeby kwotę naznaczoną, w ośmiu dniach po prawomocności rozporządzenia, którem kara pieniężna nałożoną została, złożyła w ekspedycie sądowym; po bezskutecznym zaś upływie tegoż terminu, nakazać ściągnienie wykonawcy sądowemu, który o tem w przeciągu wyznaczonym relacyę uczynić ma; gdyby zaś osoba, skazana na zapłacenie kary pieniężnej, mieszkała zewnątrz okręgu sądowego, zarządzona ściągnienie kary przez sąd powiatowy, w którego okręgu taż osoba zamieszkuje.

§. 2.

Jeżeli nie nastąpi zapłata, wysłany na ten cel wykonawca sądowy, przedsięweźmie zaraz egzekucyę, a to w taki sposób, iż skazanemu na karę zajmie tyle ruchomości, ile wynosi kara pieniężna. Rzeczy zajęte, należy złożyć w sądzie, a gdyby do zło-

Die Einhebung dieser Geldstrafen haben die Gerichte in der in den §§. 2—6 bezeichneten Weise zu veranlassen.

§. 9.

Alle in Gemässheit der Strafprocess-Ordnung verhängten Geldstrafen sind von Fall zu Fall unter Angabe des Namens des Straffälligen, des Tages und der Zahl der gerichtlichen Strafauflage und der Behörde, welche die Geldstrafe verhängt hat, an die Armen-Institutscasse des Ortes, wo die Strafe erkannt wurde, abzuführen.

§. 10.

Die Gerichte und Staatsanwaltschaften, denen nach den vorstehenden Bestimmungen die Einhebung und Abfuhr von Strafgeldern obliegt, haben hierüber genaue Vormerkungen zu führen, in welchen die geschehene Abfuhr jedes einzelnen Betrages, so wie die erfolgte Empfangsbestätigung der betreffenden Gemeindecasse gehörig ersichtlich zu machen ist. Auch ist jedes Urtheil, so wie jede gerichtliche Verordnung, wodurch auf eine Geldstrafe erkannt wird, sogleich dem Vorstande jenes Armen-Institutes, an welches die Strafe verfällt, im Auszuge mitzutheilen.

Krauss m. p.

227.

Verordnung des Justizministeriums vom 5. November 1852,

giltig für jene Kronländer, in welchen das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch in Wirksamkeit ist,

über die Art der Eintreibung und Umwandlung der im Civil-Verfahren verhängten Geldstrafen.

Rücksichtlich der Einhebung der Geldstrafen, welche als Ordnungsstrafen im Civil-Verfahren in oder ausser Streitsachen gegen Parteien oder deren Vertreter verhängt werden, findet das Justizministerium im Einverständnisse mit den Ministerien des Innern und der Finanzen Folgendes anzuordnen:

§. 1.

Jede Gerichtsbehörde erster Instanz hat sowohl die von ihr selbst verhängten, als diejenigen Geldstrafen, zu deren Eintreibung sie von einer höheren Behörde angewiesen wird, einzuheben, und die Einhebung ämtlich zu überwachen.

Zu diesem Ende hat dieselbe der zur Zahlung einer Geldstrafe verurtheilten Person aufzutragen, den Betrag binnen acht Tagen nach Rechtskraft der Verordnung, wodurch die Geldstrafe ausgesprochen wurde, bei dem Expedit-Amte des Gerichtes zu erlegen; nach fruchtlosem Ablaufe dieser Frist aber die Einhebung entweder durch einen Gerichtsvollzieher, welcher darüber binnen einer bestimmten Frist zu berichten hat, oder falls die zur Zahlung einer Geldstrafe verurtheilte Person ausserhalb des Gerichtsortes wohnen sollte, durch das Bezirksgericht, in dessen Sprengel sie ihren Wohnort hat, zu veranlassen.

§. 2.

Bei nicht erfolgter Zahlung ist die Execution von dem dazu abgeordneten Gerichtsvollzieher sogleich dadurch vorzunehmen, dass dem Zahlungspflichtigen so viel als der Betrag der Geldstrafe ausmacht, von dem vorfindigen beweglichen Vermögen abgenommen wird.

żenia w sądzie nie były zdatnemi, należy oddać takowe do zachowania osobie pewnej i jeżeli nie składają się z pieniędzy lub zapisów długu państwa, należy, po uprzedniem urzędowem oszacowaniu przez biegłych, sprzedać takowe przy najbliższej licytacyi sądowej, najdalej w ciągu dni 14 po uskutecznionem ich zajęciu, a nawet w razie potrzeby niżej ceny szacunkowej, poczem kara pieniężna wraz z kosztami egzekucyjnemi, jakieby narosły, zaspokojoną, reszta zaś jakaby się okazała, stronie zwróconą być winna.

§. 3.

W tych jedynie przypadkach, w których dla ściągnienia kary pieniężnej, prowadzoną być ma egzekucya do nieruchomości, lub do wierzytelności hipotekowanej na nieruchomości, sąd odstąpić winien ściągnienie jej prawne c. k. prokuratoryi finansowej (lub jej oddziałowi) będącej w kraju, przy załączeniu orzeczenia, zaopatrzonego potwierdzeniem, iż przeszło w moc prawa.

§. 4.

Gdyby się okazało, iż kara pieniężna, z powodu ubostwa osoby skazanej, albo wcale nie, albo w części ściągnioną być nie może, natenczas sąd, który nałożył karę pieniężną, wyrzec winien, czyli karę nie mogącą być ściągnioną, upuścić, czy też takową na karę arestu zamienić należy. W ostatnim przypadku, kara pieniężna zamienioną będzie z reguły na areszt, licząc dzień jeden aresztu za każde pięć złt. r. m. k.; jeżeli sąd, stosownie do okoliczności, nie uzna potrzeby naznaczenia kary aresztu stosunkowo mniejszej. Za kwoty niżej 5 złt. r., należy naznaczyć areszt najmniej godzin 12.

§. 5.

Sądy wyższe, używać będą do ściągania kar pieniężnych, które nałożyły, w każdym przypadku tych sądów, przez które stronom ogłoszonem zostanie rozporządzenie karę pieniężną nakładające.

§. 6.

Sądy pierwszej instancyi, obowiązane są zakomunikować orzeczenia kar pieniężnych przez nie nałożonych, tudzież każde zniesienie lub upuszczenie kary, niemniej każde zamienienie kary pieniężnej na karę aresztu, przy załączeniu odnośnej uchwały, tej władzy finansowej powiatowej, w której okręgu leży urząd podatkowy, do którego kary pieniężne odwiezionemi być mają (§. 7).

W przypadkach, w których c. k. najwyższy trybunał sądowy i kasacyjny, nałożył kary pieniężne, wspomnione zakomunikanie uskutecznionem będzie do tejże władzy finansowej powiatowej, wprost przez sądy apelacyjne.

§. 7.

Kary pieniężne, czy to złożone, czy też ściągnione, oddawać należy do urzędu podatkowego, mającego siedzibę swoję w tem miejscu, gdzie się sąd znajduje.

§. 8.

W królestwie Lombardzko-Weneckiem i w Dalmacyi, pozostaną wprawdzie w swej mocy przepisy obecnie obowiązujące względem ściągania i odwożenia kar pienię-

Das Abgenommene ist zu Gericht zu erlegen, oder wenn die gerichtliche Deponirung nicht thunlich wäre, einem verlässlichen Manne in Verwahrung zu übergeben, und falls es nicht in Geld oder in öffentlichen Staats-Schuldverschreibungen bestände, nach vorläufiger, von Amtswegen durch einen Sachverständigen zu veranlassender Schätzung bei der nächst vorfallenden gerichtlichen Feilbietung, längstens aber binnen 14 Tagen nach der vorgenommenen Pfändung, und zwar erforderlichen Falles auch unter dem Schätzungswerthe im Versteigerungswege zu verkaufen, worauf der Strafbetrag sammt den allfälligen Executionskosten zu berichtigen, der allfällige Ueberrest aber der Partei auszufolgen ist.

§. 3.

Nur in Fällen, in welchen zur Eintreibung einer Geldstrafe die Execution auf ein unbewegliches Gut oder auf eine, auf einem unbeweglichen Gute haftende Forderung geführt werden muss, hat das Gericht die gesetzmässige Eintreibung derselben unter Mittheilung des vorläufig mit der Bestätigung der Rechtskraft versehenen Erkenntnisses der, für das Kronland bestellten k. k. Finanz-Procuratur (oder Abtheilung) zu überlassen.

§. 4.

Sollte sich eine Geldstrafe wegen Armuth des Zahlungspflichtigen als gänzlich oder zum Theile uneinbringlich darstellen, so hat das Gericht, welches die Geldstrafe verhängt hat, zu erkennen, ob der nicht einbringliche Strafbetrag nachzusehen oder in eine Arreststrafe umzuwandeln sei. Im letzteren Falle ist die Geldstrafe in der Regel in Arrest von je Einem Tage für fünf Gulden Conventions-Münze zu verwandeln, wenn das Gericht nach den obwaltenden Umständen nicht auf eine verhältnissmässig kürzere Arreststrafe zu erkennen findet. Für Beträge unter fünf Gulden Conventions-Münze ist wenigstens Arrest in der Dauer von 12 Stunden auszusprechen.

§. 5.

Die Berufungsbehörden haben sich zur Einhebung der von ihnen verhängten Geldstrafen jederzeit der Gerichtsbehörden zu bedienen, durch welche die Verordnung, womit die Geldstrafe ausgesprochen wurde, der Partei kundgemacht wird.

§. 6.

Die Gerichte erster Instanz haben die Erkenntnisse über, von ihnen verhängte Geldstrafen, sowie jede nachträgliche Ermässigung oder Nachsicht derselben und jede Umwandlung der Geld- in Arreststrafen gleichzeitig mit der Ausfertigung des diessfälligen Beschlusses jener Finanz-Bezirksbehörde bekannt zu geben, in deren Bezirk das Steueramt, an welches die Abfuhr von Geldstrafen zu geschehen hat, sich befindet. (§. 7.)

Bei Geldstrafen, welche von dem k. k. obersten Gerichts- und Cassationshofe und von den Obergerichten verhängt werden, hat die gedachte Mittheilung an diese Finanz-Bezirksbehörde unmittelbar durch die Obergerichte zu erfolgen.

§. 7.

Die erlegten oder eingetriebenen Strafbeträge sind von Fall zu Fall an das am Sitze des Gerichtes befindliche Steueramt im kurzen Wege abzuführen.

§. 8.

Im lombardisch-venetianischen Königreiche und in Dalmatien hat es zwar bei den, bezüglich der Einhebung und Abfuhr der Geldstrafen gegenwärtig bestehenden Anordnungen

żnych; co do zamiany kar pieniężnych, które, czy to w całości, czy też w części ściągnąć się nie dadzą, należy także w tych krajach postępować według postanowień, objętych w §. 4.

Krauss m. p.

228.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 5. Listopada 1852,

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dniu 21. Października 1852, oglasza się, iż w Weronie ustanowioną zostaje dyrekcya ruchu kolei żelaznych.

W skutku Najwyższego postanowienia z d. 21. Października r. b., ustanowioną zostaje do kierowania ruchu kolei żelaznych w królestwie Lombardzko-Weneckiem, c. k. dyrekcya ruchu z siedzibą w Weronie, podlegająca wprost ministerstwu handlu, przemysłu i budowli publicznych, która niebawem wstąpić ma w życie i objąć czynności około ruchu kolei żelaznych, powierzone dotąd naddyrekcyi budowniczej lombardzko-weneckiej.

Dzień, w którym dyrekcya ruchu kolei żelaznych w Weronie rozpocznie czynności swoje, następnie podanym będzie do wiadomości w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

Baumgartner m. p.

229.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z d. 6. Listopada 1852,

moc mające dla wszystkich krajów wspólnego związku celnego;

wydane w przedmiocie ustanowienia tary od sukien i ubiorów najlepszego gatunku.

W porozumieniu z c. k. ministerstwem handlu, stanowi się, iż znak nawiasowy { obejmujący litery *c* i *d* przy pozycyi 76 taryfy celnej z dnia 6. Listopada 1851, rozciągać się ma także na literę *e)*, tak, iż tara od sukien i ubiorów najlepszego gatunku w skrzyniach na 22%, w belach zaś na 11%, oznaczona być winna.

Baumgartner m. p.

230.

Obwieszczenie ministerstwa finansów z dnia 7. Listopada 1852,

tyczące się ograniczenia peryodu przygotowawczego, ustanowionego w Art. 27. traktatu połączenia celnego między Austryą, Modeną i Parmą.

Z powodu zaszłych przeszkód, peryod przygotowawczy, który w artykule 27. traktatu połączenia celnego między Austryą, Modeną i Parmą, w dniu 9. Sierpnia 1852 r. zawartego (dz. pr. p. z 21 Paździer. t. r. cz. LXI), na trzy miesiące był ustanowionym, i z uwagi na Art. 29, już z dniem 1. Listopada 1852, miał wziąć swój początek, — ograniczonym zostaje w wzajemnem porozumieniu się rządów związkowych na dwa miesiąca, a zatem początek onegoż ustanawia się na 1. Grudnia t. r.

Baumgartner m. p.

zu verbleiben; in Betreff der Umwandlung der ganz oder zum Theile als uneinbringlich erscheinenden Strafbeträge sind jedoch auch dort die Bestimmungen des §. 4 in Anwendung zu bringen.

Krauss m. p.

228.

Verordnung des Handelsministeriums vom 5. November 1852,

wodurch, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 21. October 1852, die Errichtung einer Eisenbahn-Betriebsdirection in Verona kundgemacht wird.

In Gemässheit Allerhöchster Entschliessung vom 21. October d. J. wird zur Leitung des Betriebes der Staats-Eisenbahnen im lombardisch-venetianischen Königreiche eine k. k. Betriebsdirection mit dem Sitze in Verona und in unmittelbarer Unterordnung unter das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten errichtet, welche demnächst ins Leben treten, und die bisher von der lombardisch-venetianischen Ober-Baudirection besorgten Betriebsgeschäfte übernehmen wird.

Der Tag, an welchem die Eisenbahn-Betriebsdirection in Verona ihre Wirksamkeit beginnt, wird im lombardisch-venetianischen Königreiche bekannt gemacht werden.

Baumgartner m. p.

229.

Erlass des Finanzministeriums vom 6. November 1852,

wirksam für alle Länder des gemeinschaftlichen Zollverbandes,

in Betreff der Tara für Kleidungen und Putzwaaren feinster Art.

Im Einverständnisse mit dem Handelsministerium wird festgesetzt, dass sich das, bei der Position 76 des Zolltarifes vom 6. November 1851, die Buchstaben c) und d) umfassende Einklammerungszeichen } auch auf den Buchstaben e) zu erstrecken hat, wonach bei Kleidungen und Putzwaaren feinster Art eine Tara von 22% in Kisten, und von 11% in Ballen anzunehmen ist.

Baumgartner m. p.

230.

Kundmachung des Finanzministeriums vom 7. November 1852,

betreffend die Beschränkung der, im Artikel 27 des österreichisch-modenesisch-parmensischen Zolleinigungs-Vertrages, festgesetzten Vorbereitungs-Periode.

Wegen eingetretener Hindernisse wurde die, im Artikel 27 des mit Modena und Parma geschlossenen Zolleinigungs-Vertrages vom 9. August 1852 (Reichs-Gesetzblatt vom 21. October d. J., Stück LXI) festgesetzte dreimonatliche Vorbereitungs-Periode, welche mit Rücksicht auf den Artikel 29 schon am 1. November d. J. beginnen sollte, im Einvernehmen mit den Vereins-Regierungen, auf die Dauer von zwei Monaten beschränkt, folglich deren Beginn auf den ersten December dieses Jahres festgesetzt.

Baumgartner m. p.

231.

Rozporządzenie najwyższej władzy policyjnej z d. 9. Listopada 1852,

tyczące się zakazu pisma peryodycznego: „La Voce della Liberta", w Turynie wychodzącego.

Najwyższa władza policyjna zakazuje niniejszem w całym obrębie państwa, pismo peryodyczne: „La Voce della Libertá" wychodzące w Turynie pod redakcyą Doktora Brofferio. z powodu dążności jego rewolucyjnej.

Kempen m. p. FML.

232.

Rozporządz. cesarsk. ministra spraw zewnętrzn. z d. 15. Listopada 1852,

mocą którego podaje się do wiadomości uchwała związku niemieckiego z d. 24 Czerwca t. r. dla części monarchii, należących do związku niemieckiego, w przedmiocie oznaczenia właściwości sądów wojskowych w sprawach karnych dla wojsk związkowych, ściągnionych w czasie pokoju na cele związkowe.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 22. z. m. nakazać, ażeby następująca uchwała związku niemieckiego, tycząca się sądownictwa wojskowego wojsk związkowych, podaną została do wiadomości krajów Jego C. K. Mości, należących do obrębu związku niemieckiego, przez ministra spraw zewnętrznych w porozumieniu z ministrem wojny — czemu się też niniejszem zadosyć czyni.

(LS) Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Uchwała związkowa z dnia 24. Czerwca t. r.

tycząca się sądownictwa wojskowego w sprawach karnych wójsk związkowych, ściągnionych w czasie pokoju na cele związkowe.

Jak skoro wojska związkowe ściągnione zostaną na cele związkowe, zastosowane będą na niewojskowe zbrodnie i wykroczenia osób wojskowych, postanowienia §. 94 zarysów ustawy zasadniczej wojennej związku niemieckiego z d. 11. Lipca 1822 *), z następującemi jednakże bliższemi przepisami co do postępowania:

§. 1. Osoby wojskowe podlegają sądownictwu wojskowemu w sprawach karnych wszelkiego rodzaju według ustaw, obowiązujących w tych państwach, do których należą.

Do tych należą obrazy i przestępstwa policyjne, tudzież przestąpienia celne i podatkowe.

§. 2. Wszelkie cywilne władze sądowe i policyjne, mają sobie poleconem donosić bezzwłocznie do wiadomości przełożonych władz wojskowych o wszelkich w ich urzędowym okręgu zachodzących czynach, podlegających karze, względem których podejrzenie spada na osoby wojskowe, iż są ich sprawcami lub uczestnikami, tudzież udzielić tejże

---

*) §. 94 ustawy zasadniczej wojennej związku, opiewa w sposób następujący: Zbrodnie i wykroczenia, niewyszczególnione w artykułach wojennych, sądzone będą podług ustaw, jakie moc mają we właściwych kontyngentach państw poszczególnych.

231.

Verordnung der Obersten Polizei-Behörde vom 9. November 1852,

betreffend das Verbot der in Turin erscheinenden periodischen Schrift: „La Voce della Libertà".

Die Oberste Polizei-Behörde findet die in Turin unter der Redaction des Doctor Brofferio erscheinende Zeitschrift: „La Voce della Libertà" wegen ihrer revolutionären Richtung für den ganzen Umfang des Kaiserstaates zu verbieten.

Kempen *m. p., F.M.L.*

232.

Erlass des kaiserlichen Ministers des Aeussern vom 15. November 1852,

womit der Bundesbeschluss vom 24. Juni d. J., betreffend den militärischen Gerichtsstand der in Friedenszeiten zu Bundeszwecken zusammengezogenen Bundestruppen in Strafsachen, für die zum deutschen Bundes-Gebiete gehörigen Theile der Monarchie kundgemacht wird.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 22. v. M. anzuordnen geruht, dass der nachstehende Beschluss des deutschen Bundes, den militärischen Gerichtsstand der Bundestruppen betreffend, durch den Minister des Aeussern, im Einvernehmen mit dem Kriegsminister, für Allerhöchst-Ihre zum deutschen Bundes-Gebiete gehörigen Staaten, wie hiemit geschieht, kundgemacht werde.

(LS) **Gr. Buol-Schauenstein** *m. p.*

Bundesbeschluss vom 24. Juni 1852,

den militärischen Gerichtsstand in Strafsachen bei Bundestruppen, welche in Friedenszeiten zu Bundeszwecken zusammengezogen werden, betreffend.

*Sobald Bundestruppen zu Bundeszwecken zusammengezogen sind, finden in Ansehung der nicht militärischen Verbrechen und Vergehen der Militärpersonen die Bestimmungen des §. 94 der Grundzüge der Kriegsverfassung des deutschen Bundes vom 11. Juli 1822 *) Anwendung, jedoch unter nachstehenden näheren Vorschriften wegen des Verfahrens:*

§. 1. Die Militärpersonen haben den militärischen Gerichtsstand in Strafsachen jeder Art nach den in den Staaten, welchen sie angehören, bestehenden Gesetzen.

Hieher sind auch Injurien- und Polizeisachen, sowie Zoll- und Steuer-Contraventionen zu rechnen.

§. 2. Alle bürgerlichen Gerichts- und Polizeibehörden sind angewiesen, von den innerhalb ihres Amtsbezirkes vorkommenden strafbaren Handlungen, wobei Militärpersonen als der Urheberschaft oder Theilnahme verdächtig sind, der vorgesetzten Militärbehörde schleunige Anzeige über den Vorfall zugehen zu lassen, auch derselben und dem betreffenden

---

**) Der §. 94 der Bundes-Kriegsverfassung lautet: „Die in den Kriegsartikeln nicht genannten Verbrechen und Vergehen werden nach den, bei den Contingenten der einzelnen Staaten giltigen Gesetzen beurtheilt."*

władzy i właściwemu sądowi wojskowemu, wszelkich wiadomości, potrzebnych do rozpoczęcia lub przeprowadzenia śledztwa karnego.

§. 3. Jakkolwiek sądom i władzom policyjnym cywilnym, nie służy sądownictwo w sprawach karnych względem osób, podlegających sądownictwu wojskowemu w tychże sprawach; wszelako mają prawo i obowiązek czynienia kroków nagłych do bezpieczeństwa potrzebnych przeciw osobom wojskowym wyż wspomnionym, we wszystkich tych przypadkach, w których zwłoka grozi niebezpieczeństwem, t. j. gdzie nie ma w miejscu przełożonego wojskowego, a zachodzi oczywista obawa, iż czynności stosownie do okoliczności potrzebne, za późno i na próżno byłyby przedsięwzięte, gdyby władzę wojskową zawezwać, lub najbliższego nawet przełożonego wojskowego o pomoc jego prosić wypadło.

§. 4. Jeżeli więc osoby wojskowe dopuszczają się zbiegowisk, niepokojenia, bijatyk lub innych ekcesów, lub biorą w nich udział, albo jeżeli komu zagrażają gwałtem zakazanym, albo jaką inną zbrodnię popełnić zamierzają, natenczas obowiązane są sądy cywilne i władze policyjne, z ograniczeniem wyż wspomnionem, powstrzymać, a w razie potrzeby przyaresztować takowych i odstawić ich najdalej w przeciągu 24 godzin po zaaresztowaniu onychże, wraz z relacyą do przełożonej władzy wojskowej.

§. 5. Również obowiązane są, przy ograniczeniu wspomnionem, sądy cywilne i władze policyjne, w razie gdy osoba wojskowa popełni w ich okręgu urzędowym zbrodnię, albo o takową jest wielce podejrzaną, nakazać w przypadkach stosownych albo spieszne przyaresztowanie onejże, albo też spieszną pogoń za nią. W takich przypadkach winny także sądy i władze policyjne sądowe poczynić te kroki, które do wybadania prawdy i do utrzymania dowodu prowadzą, a których bez szkody nie można odwlekać aż do wdania się w to właściwej władzy wojskowej.

Władza cywilna, która poczyniła takie kroki tymczasowe, obowiązaną jest jednakże, niezwłocznie donieść władzy wojskowej o tem, równie jak o powodach takiego postępowania. Jeżeli osoby wojskowe zostały przyaresztowane, sądy i władze policyjne cywilne o to się starać powinny, ażeby tak spiesznie, jak tylko okoliczności pozwolą, w każdy razie zaś, najdalej w ciągu najbliższych 24 godzin po zaaresztowaniu, odstawionemi były do właściwej władzy wojskowej.

§. 6. Jeżeli osoba wojskowa popadnie w śledztwo z powodu zbrodni zwykłej (nie wojskowej), zdające się pociągać za sobą karę ciężką — wówczas władza właściwa wojskowa — wszakże stosownie do ustaw swego własnego kraju — odstawić może obwinionego do sądu cywilnego, celem dalszego dochodzenia i ukarania.

§. 7. Powyższe przepisy obowiązują tylko w czasie pokoju, jeżeli związek nie uchwali wystawienia wojska związkowego w razie zagrażającej wojny. W ostatnim przypadku przepisy związkowe zasadniczych ustaw wojennych związku mają moc swoję.

Militärgerichte jede zur Einleitung und Durchführung der strafrechtlichen Untersuchung nöthige Mittheilung zu machen.

§. 3. Obgleich den bürgerlichen Gerichten und Polizeibehörden über diejenigen Personen, die den militärischen Gerichtsstand in Strafsachen haben, in Ansehung dieser Sachen keine Gerichtsbarkeit zusteht, so sind sie doch zur Ergreifung eilender, zur Sicherung dienender Massregeln gegen die gedachten Militärpersonen in allen den Fällen befugt und verpflichtet, bei denen Gefahr auf dem Verzuge haftet, d. h. wo kein militärischer Vorgesetzter an Ort und Stelle gegenwärtig ist, und eine dringende Besorgniss obwaltet, dass, falls erst eine Militärbehörde requirirt, oder auch nur der nächste militärische Vorgesetzte um seinen Beistand ersucht werden sollte, die den Umständen nach zu ergreifenden Massregeln zu spät kommen und ihr Ziel verfehlen würden.

§. 4. Unter dieser Voraussetzung müssen die bürgerlichen Gerichte und Polizeibehörden, wenn Militärpersonen Aufläufe, Unruhen, Schlägereien oder andere Excesse erregen, oder daran Theil nehmen, oder Jemanden mit unerlaubten Gewaltthätigkeiten bedrohen, oder sonst irgend ein Verbrechen zu begehen im Begriffe seyn möchten, denselben nachdrücklich Einhalt thun und nöthigenfalles dieselben in Verhaft nehmen und mit einer Anzeige dessfalls an iher vorgesetzte Militärbehörde, längstens binnen vierundzwanzig Stunden nach der Verhaftung, abliefern lassen.

§. 5. Ferner müssen unter der gleichen Voraussetzung die bürgerlichen Gerichte und Polizeibehörden, wenn eine Militärperson in ihrem Amtsbezirke ein Verbrechen begangen, oder sich dessen dringend verdächtig gemacht hat, in den geeigneten Fällen die schleunige Verhaftung des Thäters oder dessen schleunige Verfolgung veranstalten. Auch müssen in diesen Fällen die bürgerlichen Gerichte und Polizeibehörden diejenigen Schritte thun, welche zur Ausmittlung der Wahrheit und Aufrechthaltung der Beweise gereichen und welche sich nicht ohne Nachtheil bis zur Dazwischenkunft der zuständigen Militärbehörde aufschieben lassen.

Die Civilbehörde, welche solche vorläufige Massregeln ergriffen hat, ist jedoch verpflichtet, hiervon und von der Veranlassung dieser Massregel der Militärbehörde unverzüglich Nachricht zu ertheilen. Hat eine Verhaftung von Militärpersonen stattgefunden, so müssen die bürgerlichen Gerichte und Polizeibehörden dafür sorgen, dass dieselben, sobald als den Umständen nach irgend geschehen kann, jedenfalls innerhalb der nächsten vierundzwanzig Stunden, nach der Verhaftung, an die zuständige Militärbehörde abgeliefert werden.

§. 6. Wenn eine Militärperson wegen eines gemeinen (nicht militärischen) Verbrechens in Untersuchung geräth, welches anscheinend eine schwere Strafe nach sich ziehen würde, so ist die zuständige Militärbehörde — jedoch nur nach Massgabe der Gesetze des eigenen Landes — befugt, den Angeschuldigten zur Fortsetzung der Untersuchung und Bestrafung an das bürgerliche Gericht abzuliefern.

§. 7. Diese Vorschriften gelten nur in Friedenszeiten, und so lange nicht die Aufstellung des Bundesheeres, bei bevorstehendem Kriege vom Bunde beschlossen wird. Im letzteren Falle hat es bei den Vorschriften der Bundes-Kriegsverfassung das Bewenden.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXVIII.

Wydana i rozesłana: dnia 27. Listopada 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 27. November 1852.

Część LXVIII.

Wydana i rozesłana dnia 27. Listopada 1852.

233.

Okólnik ministerstwa wojny z dnia 9. Listopada 1852,

mocą którego stanowią się postanowienia, służące do bliższego objaśnienia przepisów co do zastanowienia płacy dla inwalidów patentalnych, w służbie publicznej lub prywatnej ustanowionych, albo doczasowo w takowej umieszczonych.

Wątpliwości, jakie powstały przy zastosowaniu przepisów, istniejących pod względem postępowania z inwalidami patentalnymi, którzy, czy to przy kolejach żelaznych, czy też przy innych publicznych przedsiębiorstwach otrzymują służbę, albo tylko za płacą dzienną używani bywają, spowodowały ministerstwo wojny, dodać następujące postanowienia objaśniające do owych przepisów, które wydanemi zostały w przedmiocie zastanowienia płacy patentalnych inwalidów, w służbie publicznej lub prywatnej ustanowionych, albo doczasowo w takiej służbie używanych:

Pierwsze: Jeżeli inwalid otrzyma miejsce usystemizowane w służbie rządowej lub w innej służbie publicznej, czy to stałe, czy też prowizoryczne, wówczas należy zastanowić płacę inwalida, bez względu na dochody połączone z nową służbą, a żołnierz inwalid, przeniesionym będzie do stanu rezerwacyjnego; po upłynionym zaś dziesięcioletnim przeciągu służby, należy go albo wykreślić ze stanu inwalidów, albo go w stanie rezerwacyjnym nadal pozostawić, według tego jak służba daje uzasadnione prawo do zaopatrzenia dalszego sposobu życia, albo toż na przyszłość obiecuje.

Powtóre. Jeżeli inwalid przyjętym będzie do służby rządowej za dyurnistę lub za robotnika przy przedsiębiorstwach, stojących pod zarządem eraryalnym, nie stale, lecz tak, iż z powodu nieoznaczonego trwania pracy, każdej chwili odprawionym być może, w takim razie płaca patentalna zastanowioną nie będzie. Płaca patentalna zaś zastanowioną być musi natychmiast, a żołnierz przeniesionym być winien do stanu rezerwacyjnego, jeżeli przyjętym będzie do przedsiębiorstw eraryalnych, do stałych spraw i robót, chociażby tylko za płacą dzienną jako stały robotnik na dnie, a dzienny zarobek dochodzi potrójnej kwoty płacy inwalidów, albo, gdy płaca inwalida mniej jak pięć krajcarów wynosi, jak np. u szeregowych, gefrajtrów, przewodników patroli, jeżeli dzienny zarobek najmniej do piętnastu krajcarów dochodzi.

LXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 27. November 1852.

233.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 9. November 1852,

womit erläuternde Bestimmungen der bestehenden Vorschriften hinsichtlich der Einstellung der Patental-Gebühren der in öffentlichen oder Privatdiensten angestellten oder zeitlich verwendeten Patental-Invaliden angeordnet werden.

Die bei Anwendung der Normen in Bezug auf die Behandlung jener Patental-Invaliden, welche bei Eisenbahnen oder sonstigen öffentlichen Unternehmungen eine Bedienstung erhalten, oder gegen blossen Taglohn verwendet werden, erhobenen Zweifel veranlassen das Kriegsministerium, zu den Vorschriften, welche in Absicht auf die Einstellung der Patental-Gebühren der in öffentlichen oder Privatdiensten angestellten oder zeitlich verwendeten Invaliden bisher erflossen sind, nachfolgende erläuternde Bestimmungen hinauszugeben:

Erstens. Wenn ein Invalide im Staats- oder einem sonstigen öffentlichen Dienste auf einem systemisirten Posten bleibend, oder auch nur provisorisch angestellt wird, so ist der Invaliden-Gehalt ohne Rücksicht auf die mit der neuen Bedienstung verbundenen Bezüge einzustellen, und der Mann in den Reservationsstand zu übersetzen; nach zurückgelegter zehnjähriger Dienstzeit aber, je nachdem die Bedienstung den Anspruch auf Versorgung begründet, oder nur in Aussicht stellt, im Stande der Invaliden in Abgang zu bringen, oder im Reservationsstande ferner zu belassen.

Zweitens. Die Verwendung eines Invaliden im Staatsdienste als Tagschreiber oder als Arbeiter bei Unternehmungen in ärarischer Regie, wenn er nicht als stabil aufgenommen wird, sondern, weil die Dauer der Arbeit unbestimmt ist, jeden Augenblick entlassen werden kann, hat die Einziehung des Patental-Gehaltes nicht zur Folge. Dagegen ist der Patental-Gehalt einzustellen, und der Mann in den Reservationsstand zu übersetzen, wenn er bei ärarischen Unternehmungen zu bleibenden Verrichtungen und Arbeiten, wenn auch nur gegen tagweise Bezahlung, somit als stabiler Taglöhner aufgenommen wird, und der tägliche Verdienst den dreifachen Betrag des Invaliden-Gehaltes, oder wenn der Letztere in weniger als fünf Kreuzern besteht, wie diess bei Gemeinen, Gefreiten, Patrouilleführern etc. der Fall ist, wenigstens fünfzehn Kreuzer erreicht.

Trzecie. Również inwalidzi, zostający w służbie prywatnej lub przyjęci stale do pełnienia czynności, to jest, o ile za stale ustanowionych uważanymi być mogą, przeniesionymi być mają przy zastanowieniu płacy patentalnej do stanu rezerwacyjnego, jeżeli korzyści z ich służby dochodzą do potrójnej kwoty płacy inwalidów, a względnie do kwoty piętnastu krajcarów dziennie.

Czwarte. Inwalidzi, pracujący tylko za płacę dzienną przy przedsiębiorstwach prywatnych, lecz nieustanowieni stale, pozostawieni będą bez względu na kwotę dziennego zarobku w używaniu płacy patentalnej.

Według tych postanowień, należy także postępować co do praw dalszego pobierania płacy patentalnej tych inwalidów, którzy już są ustanowieni przy kolejach żelaznych i innych publicznych przedsiębiorstwach, albo przy takowych do czasu używanymi bywają; o ile im równocześnie używanie nadal płacy patentalnej dla ich własnej osoby nie zostało przyznanem w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 2. Grudnia 1845 r. reskryptem z dnia 31. Grudnia 1845 r. D. 4460, nawet w ciągu ustanowienia ich w służbie czasowej.

Csorich m. p.

234.

Rozrządzenie ministerstwa wojny z dnia 14. Listopada 1852,

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 10. Listopada 1852 r., stanowi się, iż uczniowie instytutu polowo-lekarskiego, po przestąpieniu do wojska, na przyszłość do stanu konkretalnego monarchii, policzonymi być mają.

Jego Ces. Król. Apostolska Mość, raczył postanowić w dniu 10. Listopada 1852, iż uczniowie instytutu polowo-lekarskiego, po przestąpieniu do wojska, policzeni być mają na rachunek stanu kontretalnego monarchii, nie zaś jak dotąd na rachunek gmin ich miejsca urodzenia.

Co się niniejszem podaje do powszechnej wiadomości.

Csorich m. p.

235.

Rozrządzenie ministerstwa wojny z dnia 15. Listopada 1852,

stanowiące, iż żołnierze rezerwowi do domu rozpuszczeni, ulegają jurysdykcyi duchownej.

Odnosząc się do postanowień statutu rezerwowego, wydanego na mocy patentu cesarskiego z dnia 31. Lipca 1852 r. (Nr. 153 dz. pr. p.), ministerstwo wojny rozporządza, iż żołnierze rezerwowi, jurysdykcyi cywilno-duchownej tak długo podlegają, dopóki nie będą powołani do pełnienia czynnej służby.

Csorich m. p.

Drittens. In gleicher Weise sind auch die bei Privatunternehmungen bediensteten, oder zu bleibenden Verrichtungen aufgenommenen Invaliden, in soferne sie nämlich als stabil bedienstet betrachtet werden können, unter Einstellung des Patental-Gehaltes in den Reservationsstand zu übersetzen, wenn die Bezüge ihrer Bedienstung das Dreifache ihres Invaliden-Gehaltes, respective den Betrag von fünfzehn Kreuzern erreichen.

Viertens. Die bei Privatunternehmungen nur im Taglohne arbeitenden, folglich als nicht stabil bedienstet zu betrachtenden Invaliden haben ohne Rücksicht auf den Betrag ihres täglichen Verdienstes im Fortbezuge ihres Invaliden-Gehaltes zu verbleiben.

Nach diesen Bestimmungen ist auch bezüglich der Ansprüche auf den Fortbezug des Patental-Gehaltes derjenigen Invaliden vorzugehen, welche bei Eisenbahnen und sonstigen öffentlichen Unternehmungen bereits angestellt sind, oder zeitlich verwendet werden, in soferne ihnen der gleichzeitige Fortbezug des Patental-Gehaltes für ihre Person nicht schon in Folge der Allerhöchsten Entschliessung vom 2. December 1845, mit dem Rescripte vom 31. December 1845, D. 4460. auch für die Dauer der zeitlichen Anstellung zugestanden worden ist.

Csorich *m. p.*

234.

Circular-Verordnung des Kriegsministeriums vom 14. November 1852,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 10. November 1852 bestimmt wird, dass die Zöglinge des feldärztlichen Institutes nach ihrem Uebertritte in die Armee künftighin dem Concretum der Monarchie gutzurechnen sind.

Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät haben unterm 10. November 1852 zu beschliessen geruht, dass die Zöglinge des feldärztlichen Institutes nach ihrem Uebertritte in die Armee dem Concretum der Monarchie, und daher nicht mehr, wie bis jetzt, ihren Geburtsgemeinden gutgerechnet werden sollen.

Welches zur allgemeinen Kenntniss bekannt gemacht wird.

Csorich *m. p.*

235.

Erlass des Kriegsministeriums vom 15. November 1852,

betreffend die Bestimmung der geistlichen Jurisdiction für die in die Heimat entlassene Reserve-Mannschaft.

Das Kriegsministerium findet mit Rücksicht auf die Bestimmungen des mit dem kaiserlichen Patente vom 31. Juli 1852 (Nr. 153 des Reichs-Gesetzblattes), erflossenen Reserve-Statutes festzusetzen, dass die Reserve-Mannschaft, so lange sie nicht zur activen Dienstleistung einberufen wird, der civilgeistlichen Jurisdiction unterstehe.

Csorich *m. p.*

236.

Rozrządzenie ministerstwa spraw zewnętrznych z d. 21. Listopada 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych;

w przedmiocie zawartej z królestwem Saskiem konwencyi względem wzajemnego wolnego wywozu pensyj i poborów podobnych.

Podaje się do powszechnej wiadomości następujące oświadczenie ministerstwa cesarskiego dd^{to} Wiedeń 12 Listopada t. r., zamienione w dniu 17 Listopada t. r. za podobne oświadczenie ministerstwa król. saskiego dd^{to} Drezno 23 Października r. b., w przedmiocie zawartej między rządem ces. austryackim a król. saskim konwencyi, odnoszącej się do tego, iż poddanym obustronnych państw, wolno będzie w obrębie państwa drugiego, spożywać bez wszelkiej opłaty pensye i inne pobory z kas publicznych.

(L. S.) Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

Oświadczenie ministeryalne.

Ponieważ rząd ces.austryacki i rząd król.saski, zgodziły się w tem życzeniu, ażeby, dla ulżenia i powiększenia obrotu między obudwoma państwami, zniesione zostały te ograniczenia i uciążliwości, którym poddani Ich podlegali za granicą przy spożywaniu pensyj i innych podobnych poborów z kas publicznych, dla tego rząd ces. austryacki oświadcza niniejszem:

Jeżeli urzędnicy cywilni, lub osoby wojskowe, uwolnieni ze służby z pensyą, wdowy i sieroty po urzędnikach, inwalidzi, lub inne osoby, pobierający wsparcie z kas rządowych, obrali sobie lub na przyszłość obiorą zamieszkanie swoje w obrębie państwa saskiego, wówczas to, co pobierają z kas publicznych, ani im nie będzie odebranem, ani też przez potrącania ograniczonem.

Osoby, życzące sobie w królestwie saskiem spożywać płacę, którą pobierają od rządu cesarskiego, winny względem rozporządzenia do kasy w tym przedmiocie wydać się mającego, uczynić podanie do ces. ministerstwa finansów, albo do władzy finansowej krajowej tego kraju koronnego, w którym się znajduje kasa właściwa.

Spensyonowani wojskowi austryaccy, potrzebują według zwyczaju dotychczasowego, do pobytu za granicą, a zatem także i do pobierania pensyj za granicą, pozwolenia ze strony c. k. ministerstwa wojny.

Chociaż z powodu spożywania pensyj w państwie saskiem, takowa nie ulegnie bynajmniej potrącaniu, wszelako wyjętemi są od tejże wolności te potrącania, które jako należytości podatkowe, albo ze związku służbowego, albo z pretensyj prywatnych, sądownie uznanych, ciążą prawnie na pensyach, prowizyach i innych poborach, i takowe utrzymane będą w swej mocy.

236.

Erlass des Ministeriums des Aeussern vom 21. November 1852,

giltig für alle Kronländer,

hinsichtlich eines getroffenen Uebereinkommens mit dem Königreiche Sachsen wegen gegenseitiger Freizügigkeit der Pensionen und ähnlichen Bezüge.

Die nachstehende, gegen eine entsprechende königlich-sächsische Ministerial-Erklärung, ddo. Dresden 23. October d. J., hierorts am 17. November d. J. ausgewechselte kaiserliche Ministerial-Erklärung, ddo. Wien 12. November d. J., über das zwischen der kaiserlich-österreichischen und der königlich-sächsischen Regierung geschlossene Uebereinkommen, wegen des ihren beiderseitigen Unterthanen auf dem Gebiete des anderen Staates zu gestattenden abzugsfreien Verzehrens von Pensionen und anderen derlei Bezügen aus öffentlichen Cassen wird hiemit zur allgemeinen Kenntniss gebracht.

(LS) **Gr. Buol-Schauenstein** m. p.

Ministerial-Erklärung.

Da sich die kaiserlich-österreichische Regierung einerseits, und die königlich-sächsische Regierung andererseits in dem Wunsche begegnet haben, zu thunlichster Erleichterung und Beförderung des Verkehres zwischen beiden Staatsgebieten diejenigen Beschränkungen und Erschwerungen gegenseitig aufzuheben, denen Ihre Unterthanen bei dem Verzehren von Pensionen und anderen dergleichen Bezügen aus öffentlichen Cassen im Auslande bisher unterworfen waren, so wird im Namen der kaiserlich-österreichischen Regierung hiemit erklärt:

Wenn mit Pension entlassene Beamte im Civil- oder Militärdienste, Witwen und Waisen von Beamten, Invaliden oder sonst mit Unterstützungen aus Staatscassen versehene Personen ihren Wohnsitz im jenseitigen Staatsgebiete gewählt haben oder künftig wählen sollten, werden die ihnen zukommenden Genüsse ihnen desshalb weder entzogen, noch durch Abzüge geschmälert werden.

Jene Personen, welche den ihnen von der kaiserlichen Regierung gewährten Bezug in dem Königreiche Sachsen zu verzehren wünschen, haben sich wegen der diessfalls einzuleitenden Casseverfügung an das Finanzministerium oder die Finanz-Landesbehörde jenes Kronlandes zu wenden, in welchem sich die betreffende Casse befindet.

Pensionirte österreichische Militär-Individuen bedürfen nach der bisherigen Beobachtung zum befugten Aufenthalte im Auslande und daher auch zum Pensionsbezuge dorthin stets des Urlaubes von Seite des Kriegsministeriums.

Wiewohl aus dem Titel der Uebertragung des Pensionsgenusses in die königlich-sächsischen Staaten derselbe keinem Abzuge unterworfen wird, so sind doch jene Abzüge, welche an Steuergebühr sowie aus dem Dienstverbande oder durch gerichtlich anerkannte Privatforderungen auf den zu übertragenden Pensionen, Provisionen und sonstigen Genüssen gesetzlich haften, von der erwähnten Abzugsfreiheit auszunehmen und fortan aufrecht zu erhalten.

W dowód czego, niniejsze oświadczenie wystawionem i podpisanem zostało przez ministra spraw zewnętrznych i cesarskiego Domu Jego C. K. Apostolskiej Mości, mające być zamienionem za odpowiednie oświadczenie rządu królewsko-saskiego — a postanowienia niniejszem oświadczeniem objęte, ogłoszonemi będą po uskutecznionej zamianie, w austryackim dzienniku praw państwa i rządu, poczem wejdą w życie w państwie austryackiem.

237.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i najwyższej władzy policyjnej z dnia 22. Listopada 1852,

mocą którego „*Slovenske novini*" ogłasza się za gazetę urzędową.

Ministerstwo spraw wewnętrznych, w porozumieniu z najwyższą władzą policyjną, ogłasza niniejszem wychodzące w Wiedniu w języku słowackim „*Slovenske novini*" za gazetę urzędową, w myśl §. 13 ustawy o druku.

Bach m. p. **Kempen** m. p.

238.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i najwyższej władzy policyjnej, z dnia 22. Listopada 1852,

mocą którego ogłasza się gazetę lublańską i gazetę klagenfurtską. za gazety urzędowe.

Ministerstwo spraw wewnętrznych, w porozumieniu z najwyższą władzą policyjną, ogłasza niniejszem wychodzącą w Lublanie gazetę „*Laibacher-Zeitung*". za gazetę urzędową w księstwie Krainskiem; a gazetę „*Klagenfurter-Zeitung*", wychodzącą w Klagenfurcie, za gazetę urzędową w księstwie Karyntyjskiem, w myśl §. 13 ustawy o druku.

Bach m. p. **Kempen** m. p.

239.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i najwyższej władzy policyjnej z dnia 22. Listopada 1852,

mocą którego ogłasza się gazetę zagrzebskę za gazetę urzędową niemiecką w królestwach Kroacyi i Slawonii.

Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z najwyższą władzą policyjną, ogłasza niniejszem wychodzącą w Zagrzebiu gazetę „*Agramer-Zeitung*" za niemiecką gazetę urzędową w królestwach Kroacyi i Slawonii, w myśl §. 13 ustawy o druku.

Bach m. p. **Kempen** m. p.

Zu Urkund dessen ist gegenwärtige Erklärung von Seiner k. k. Apostolischen Majestät, Minister der auswärtigen Angelegenheiten und des kaiserlichen Hauses ausgestellt und unterfertiget worden, um gegen eine entsprechende Erklärung der königlich-sächsischen Regierung ausgewechselt zu werden. und sollen die Bestimmungen dieser Erklärung nach erfolgter Auswechslung durch das österreichische Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt bekannt gemacht werden, und innerhalb des österreichischen Kaiserstaates in Wirksamkeit treten.

237.

Verordnung des Ministeriums des Innern und der Obersten Polizei-Behörde vom 22. November 1852,

womit die „Slovenske novini" zu einer ämtlichen Zeitung erklärt werden.

Vom Ministerium des Innern, im Einvernehmen mit der Obersten Polizei-Behörde, werden die in Wien in slovakischer Sprache erscheinenden „Slovenske novini" zu einer ämtlichen Zeitung im Sinne des §. 13 der Press-Ordnung erklärt.

Bach *m. p.* **Kempen** *m. p.*

238.

Verordnung des Ministeriums des Innern und der Obersten Polizei-Behörde vom 22. November 1852,

womit die „Laibacher Zeitung" und die „Klagenfurter Zeitung" zu ämtlichen Zeitungen erklärt werden.

Vom Ministerium des Innern, im Einvernehmen mit der Obersten Polizei-Behörde, wird die zu Laibach erscheinende „Laibacher Zeitung" zur ämtlichen Zeitung im Herzogthume Krain, und die zu Klagenfurt erscheinende „Klagenfurter Zeitung" zur ämtlichen Zeitung im Herzogthume Kärnthen im Sinne des §. 13 der Press-Ordnung erklärt.

Bach *m. p.* **Kempen** *m. p.*

239.

Verordnung des Ministeriums des Innern und der Obersten Polizei-Behörde vom 22. November 1852,

womit die „Agramer Zeitung" zur deutschen ämtlichen Zeitung in den Königreichen Croatien und Slavonien erklärt wird.

Vom Ministerium des Innern, im Einvernehmen mit der Obersten Polizei-Behörde, wird die zu Agram erscheinende „Agramer Zeitung" zur deutschen ämtlichen Zeitung in den Königreichen Croatien und Slavonien im Sinne des §. 13 der Press-Ordnung erklärt.

Bach *m. p.* **Kempen** *m. p.*

240.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i najwyższej władzy policyjnej z dnia 23. Listopada 1852,

mocą którego ogłasza się gazety: „*Gazetta ufficiale di Venezia*", „*Foglio di Verona*" i „*Gazetta di Milano*" za gazety urzędowe w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z najwyższą władzą policyjną, ogłaszają niniejszem gazety: „*Gazetta ufficiale di Venezia*" wychodzącą w Wenecyi. „*Foglio di Verona*" wychodzącą w Weronie i „*Gazetta di Milano*" wychodzącą w Medyolanie, za gazety urzędowe dla królestwa Lombardzko-Weneckiego, w myśl §. 13 ustawy o druku.

Bach m. p. **Kempen** m. p.

241.

Rozporządzenie ministerstwa spraw zewnętrz. z d. 23. Listopada 1852,

mocą którego, w skutku Najwyższego pisma gabinetowego z d. 20. Listopada 1852. zakazuje się wszędzie i bez wyjątku towarzystwom prywatnym, istniejącym w państwie austryackiem, a mianowicie towarzystwom dobroczynność na celu mającym, zanosić proźby do obcych Panujących i Członków Domów panujących zagranicznych. o zapomogi, wsparcia i t. p.

Jego Ces. Król. Apostolska Mość, powziąwszy wiadomość, iż niektóre towarzystwa prywatne, istniejące w państwie austryackiem, mianowicie mające dobroczynność na celu, zanoszą proźby do obcych Panujących i Członków Domów panujących zagranicznych o zapomogi, wsparcia i t. p., a wziąwszy na uwagę dalej, iż takie postępowanie niezgodnem jest ani ze względami, jakie w tej mierze między państwami zachować należy, ani też stosownem, dając powód do mniemania nieprzyzwoitego i nieprawdziwego, iż dobroczynność poddanych Najjaśniejszego Pana, która się przy każdej sposobności skuteczną okazała, i tak przez Jego C. K. Mość, jako też ze strony Najjaśniejszego Panującego Domu, każdego czasu według sił wspomaganą bywała, uciekać się musi do zagranicznych, dla zebrania środków do utworzenia i utrzymania zakładów dobroczynnych — raczył Najwyższem pismem gabinetowem z dnia 20. b. m. nakazać, ażeby wspomnione postępowanie wszędzie i bez wyjątku ustało.

Rzeczone Najwyższe postanowienie, podaje się do wiadomości powszechnej, z tem dołożeniem, iż władze jak najściślej nad tem czuwać winny, ażeby takowe tak przez towarzystwa już istniejące, jako też przy zakładaniu nowych towarzystw, jak najdokładniej przestrzeganem było, a w szczególności, ażeby przełożeni i przedsiębiorcy takich towarzystw za to odpowiedzialnymi byli.

Bach m. p.

240.

Verordnung des Ministeriums des Innern und der Obersten Polizei-Behörde vom 22. November 1852,

womit die „Gazzetta ufficiale di Venezia", das „Foglio di Verona" und die „Gazzetta di Milano" zu ämtlichen Zeitungen im lombardisch-venetianischen Königreiche erklärt werden.

Vom Ministerium des Innern, im Einvernehmen mit der Obersten Polizei-Behörde, werden die zu Venedig erscheinende „Gazzetta ufficiale di Venezia", das zu Verona erscheinende „Foglio di Verona" und die zu Mailand erscheinende „Gazzetta di Milano" zu ämtlichen Zeitungen für das lombardisch-venetianische Königreich im Sinne des §. 13 der Press-Ordnung erklärt.

Bach m. p. **Kempen** m. p.

241.

Verordnung des Ministeriums des Innern vom 23. November 1852,

an sämmtliche Statthalter und Länder-Chefs,

womit in Gemässheit des Allerhöchsten Cabinetschreibens vom 20. November 1852 überall und ohne Ausnahme untersagt wird, dass die in den österreichischen Staaten bestehenden Privatvereine, und insbesondere jene für Wohlthätigkeitszwecke, Ansuchen um Beiträge, Unterstützungen und dergleichen, auch an auswärtige Souveräne und Glieder auswärtiger Regentenhäuser richten.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben in Folge der gemachten Wahrnehmung, dass von Seite mancher, in den österreichischen Staaten, namentlich für Wohlthätigkeitszwecke bestehenden Privatvereine, Ansuchen um Beiträge, Unterstützungen und dergleichen, auch an auswärtige Souveräne und Glieder auswärtiger Regentenhäuser gerichtet werden, und in der Erwägung, dass ein solcher Vorgang weder mit den diessfalls eintretenden internationalen Rücksichten im Einklange steht, noch auch sonst angemessen ist, indem dadurch der unziemlichen und unstatthaften Voraussetzung Raum gelassen wird, als wäre der, stets erfolgreich bewährte, von Seiner Majestät und dem Allerdurchlauchtigsten Regentenhause zu jeder Zeit nach Kräften geförderte Wohlthätigkeitssinn Allerhöchst-Ihrer Unterthanen in der Aufbringung der Mittel zur Gründung und Erhaltung gemeinnütziger Anstalten an die Beihilfe des Auslandes angewiesen; mit Allerhöch ten Cabinetsschreiben vom 20. l. M. zu verordnen befunden, dass der gedachte Vorgang überall und ohne alle Ausnahme abgestellt werde.

Diese Allerhöchste Anordnung wird mit dem Beifügen hiemit allgemein kundgemacht, dass die Behörden strengstens darüber zu wachen haben, dass dieselbe sowohl von Seite der bestehenden Vereine, als auch bei der Gründung neuer, genauestens beobachtet, und dass namentlich die Vorstände und Unternehmer solcher Vereine hiefür verantwortlich gemacht werden.

Bach m. p.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXIX.

Wydana i rozesłana: dnia 4. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. December 1852.

Część LXIX.

Wydana i rozesłana dnia 4. Grudnia 1852.

242.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 29. Października 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Węgier, Siedmiogrodu, Kroacyi i Sławonii, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego;

tyczące się uwolnienia od należytości orzeczeń, wydawanych w przedmiocie odstąpienia dóbr.

Zważywszy, iż orzeczenia sądowe, wydawane na żądanie krydataryusza o dozwolenie prawnych dobrodziejstw odstąpienia dóbr, nie są wyrokami, na mocy których następuje przeniesienie majątku; zważywszy dalej, iż ani §§. 365 i 566 ustawy sądowej powszechnej, ani §§. 483 i 484 ustawy sądowej galicyjskiej, ani też §§. 470 i 471 ustawy *„regulamento del processo civile“*, nie przepisują wyniesienia skargi i wydania formalnego wyroku na takowe żądanie; przeto ministerstwo finansów w porozumieniu z ministerstwem sprawiedliwości, oświadcza niniejszem, iż wspomnione orzeczenia nie mają być policzone do tych wyroków, przez które następuje przeniesienie majątku (pozycya taryf. 103 II A *c*), lecz do ekspedycyj, które na mocy poz. tar. 7 lit. *i* ustawy o należytościach z d. 9. Lutego 1850 r., są wolnemi od opłaty.

Baumgartner m. p.

243.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z d. 22. Listopada 1852,

moc mające dla wszystkich krajów wspólnego związku celnego;

mocą którego stanowi się, iż tak zwane cygara bielunowe, podlegają postępowaniu według pozycyi taryfowej 9. lit. b. taryfy celnej, jako fabrykaty tytuniowe.

W porozumieniu z c. k. ministerstwami handlu i spraw wewnętrznych, stanowi się, iż cygara bielunowe, to jest takie cygara, których część wewnętrzna składa się z ziela bielunu dziędzierawy *(stramonium)*, a okładka z liścia tytuniu, jako mieszanina przedmiotów poz. taryf. 9 lit. *b)* i 97 na mocy zasady, wyrzeczonej w §. 7 uwag wstępnych do taryfy celnej z d. 6 Listopada 1851 r., ulegają opłacie według przedmiotu, wyższą opłatą nałożonego, zatem jako fabrykat z tytuniu według p. t. 9 *b* uważanemi będą, podlegają więc przy sprowadzaniu z zagranicy opłacie cła i należytości licencyjnej.

LXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 4. December 1852.

242.

Erlass des Finanzministeriums vom 29. October 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme von Ungarn, Siebenbürgen, Croatien und Slavonien, der serbischen Wo:wodschaft und des Temeser Banates,

bezüglich der gebührenfreien Behandlung der Entscheidungen über Güter-Abtretungsgesuche.

Da die Entscheidungen der Gerichte über das Begehren eines Cridatars wegen Bewilligung der gesetzlichen Wohlthaten der Güter-Abtretung keine Erkenntnisse sind, wodurch eine Vermögens-Uebertragung stattfindet, und weder die §§. 365 und 366 der allgemeinen, und die §§. 483 und 484 der westgalizischen Gerichts-Ordnung, noch die §§. 470 und 471 des regolamento del processo civile *die Ueberreichung einer Klage und die Fällung eines förmlichen Urtheiles über ein solches Begehren vorschreiben, so findet das Finanzministerium im Einvernehmen mit dem Justizministerium zu erklären, dass die gedachten Entscheidungen nicht den Erkenntnissen, wodurch eine Vermögens-Uebertragung stattfindet (Tarifpost 103,* II, A, c)*, sondern den in der Tarifpost 7,* lit. i) *des Gebührengesetzes vom 9. Februar 1850 erwähnten gebührenfreien Ausfertigungen zuzuzählen sind.*

Baumgartner *m. p.*

243.

Erlass des Finanzministeriums vom 22. November 1852,

wirksam für alle Länder des österreichischen Zollverbandes,

wodurch bestimmt wird, das die sogenannten Stechapfel-Cigarren nach Massgabe der Tarifpost 9,* lit. b) *des Zolltarifes als Tabakfabrikate zu behandeln seien.

Im Einverständnisse mit den Ministerien des Handels und des Innern wird festgesetzt, dass die sogenannten Stechapfel-Cigarren, d. i. Cigarren, deren Einlage aus dem Kraute des Stechapfels (Stramonium) *und deren Deckblatt aus einem Tabakblatte besteht, als ein Gemenge von Gegenständen der Tarifposten 9,* lit. b) *und 97, in Folge des im §. 7 der Vorerinnerungen zum Zolltarife vom 6. November 1851 aufgestellten Grundsatzes nach dem höher tarifirten Bestandtheile, folglich als Tabakfabrikate nach Tarifpost 9,* b) *zu behandeln sind, somit bei der Einfuhr aus dem Auslande der Entrichtung des Zolles und der Licenzgebühr unterliegen.*

Pozwolenie do sprowadzania takich cygar bez różnicy ich ilości, a zatem także w przypadkach, wskazanych w §. 19 lit *a* ustawy o cłach i monopoliach rządowych, tudzież w §. 21 ustępu 7 uwag wstępnych do taryfy celnej, udzielać będzie władza finansowa krajowa, która tego pozwolenia udzielać może tylko za porozumieniem się wprzód z władzą polityczną właściwą i za jej przyzwoleniem.

Baumgartner m. p.

244.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z d. 22. Listopada 1852,

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 20. Listopada 1852 r. rozciąga się od d. 1. Grudnia 1852 r. moc obowiązująca ustawy o druku z dnia 27. Maja 1852 r. także na c. k. wojsko, na mieszkańców Pogranicza wojskowego i na wszystkie inne osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, z niektóremi zmianami i dodatkami do tejże ustawy.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem ddto Wiedeń 20 Listopada 1852 r. nakazać, ażeby ustawa o druku, wydana Najwyższym patentem z d. 27 Maja 1852 (Nr. 122 dz. pr. p.) dla wszystkich krajów koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, rozciągniętą została także na c. k. wojsko, na mieszkańców Pogranicza wojskowego, tudzież na wszystkie inne osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, jednakże z następującemi zmianami i dodatkami, oraz, ażeby wyż rzeczona ustawa, przy równoczesnem zniesieniu wszelkich dawniejszych przeciw nadużyciu druku wymierzonych przepisów, od pierwszego Grudnia 1852 obowiązywać zaczęła.

Pierwsze. Prawo udzielania pozwoleń do sprzedaży pewnych pism drukowych peryodycznych, służące namiestnikowi na mocy §. 8 ustawy o druku, pozostawione mu jest, wyjąwszy Pogranicze wojskowe, także względem osób, zostających pod sądownictwem wojskowem; w Pograniczu zaś wojskowem, udzielać będzie podobne licencye komenda wojskowa krajowa.

Po za Pograniczem wojskowem, udzielać będą pozwolenia do przedaży obrazków Świętych, modlitw i książek do modlenia, władze cywilne, wspomnione w §. 8 ustawy o druku; w Pograniczu zaś wojskowem pod okolicznościami w §. 8 wspomnionemi, komendy pułków, a względnie magistraty gmin; dla przedawców zaś, którzy nie stoją pod aką komendą, komenda wojskowa krajowa.

W Pograniczu wojskowem władza wojskowa, będąca w miejscu, gdzie się przedaż odbywa, czuwać będzie nad tem, żeby granice pozwolenia przekroczonemi nie były; zewnątrz niego zaś władza cywilna, wyznaczona do tego w ustawie o druku.

Powtóre. Wszystkim oficerom, tak czynnym, jako też spensyonowanym i tym, którzy z zatrzymaniem stopnia wystąpili z wojska, tudzież wszystkim innym osobom, które zostają w służbie wojskowej, lub ustanowione są przy administracyi wojskowej, zakazuje się ściśle wydawać lub brać udział w redakcyi pisma drukowego peryodycznego, kaucyi podlegającego, lub też zamieszczać w nich artykuły polityczne lub takie, które wpływają niekorzystnie na dyscyplinę, duch, lub obowiązki wojska. Wykraczający przeciw temu zakazowi, karani będą aresztem od jednego do trzech miesięcy; przy

Die Ertheilung der Bewilligung zum Bezuge dieser Cigarren, ohne Unterschied der Menge, somit auch in den im §. 19, lit. a) der Zoll- und Staats-Monopols-Ordnung, dann im §. 21, Absatz 7 der Vorerinnerungen zum Zolltarife bezeichneten Fällen steht der Finanz-Landes-Behörde zu, welche dieselbe nur nach vorläufiger Rücksprache mit der competenten politischen Behörde und mit Zustimmung derselben ertheilen darf.

Baumgartner *m. p.*

244.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 22. November 1852,

wodurch, in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 20. November 1852, die Press-Ordnung vom 27. Mai 1852 auch für die k. k. Armee, die Bewohner des Militärgränzgebietes und für alle anderen der Militärgerichtsbarkeit unterstehenden Personen mit mehreren Abänderungen und Zusätzen vorgeschrieben, und vom 1. December 1852 angefangen in Wirksamkeit gesetzt wird.

Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung, ddo. Wien am 20. November 1852, zu bestimmen geruht, dass die mit Allerhöchstem Patente vom 27. Mai 1852 (Nr. 122 des Reichs-Gesetzblattes) für sämmtliche Kronländer, mit Ausnahme des Militärgränzgebietes, erlassene Press-Ordnung auch für die k. k. Armee, die Bewohner des Militärgränzgebietes, sowie auch für alle anderen der Militärgerichtsbarkeit unterstehenden Personen, jedoch mit folgenden Abänderungen und Zusätzen zu gelten, und unter gleichzeitiger Aufhebung aller früheren gegen den Missbrauch der Presse erlassenen gesetzlichen Bestimmungen, vom ersten December 1852 an, in Wirksamkeit zu treten habe.

Erstens. Die nach §. 8 der Press-Ordnung dem Statthalter zustehende Ertheilung von Licenzen zum Verkaufe bestimmter periodischer Druckschriften, ist demselben ausserhalb der Militärgränze auch für Personen, welche der Militärgerichtsbarkeit angehören, eingeräumt; in der Militärgränze aber hat diese Licenzen das Landes-Militär-Commando zu ertheilen.

Die Verleihung von Licenzen zum Verkaufe von Heiligenbildern, Gebeten und Gebetbüchern, steht ausserhalb der Militärgränze den in dem §. 8 der Press-Ordnung genannten Civil-Behörden, in der Militärgränze aber unter den im §. 8 angeführten Umständen, dem Regiments-Commando, bezugsweise dem Communitäts-Magistrate, und für jene Verkaufswerber, welche unter keinem solchen Commando stehen, dem Landes-Militär-Commando zu.

Das Nichtüberschreiten dieses Befugnisses ist in der Militärgränze von der Militär-Behörde des Ortes, wo der Verkauf geschieht, ausserhalb derselben aber von der hiezu durch die Press-Ordnung berufenen Civil-Behörde zu überwachen.

Zweitens. Die Herausgabe oder die Betheiligung an der Redaction einer cautionspflichtigen periodischen Druckschrift, so wie die Einschaltung politischer oder solcher Artikel, welche die Disciplin, den Geist oder die Standespflichten des Heeres nachtheilig berühren, in periodischen Druckschriften ist allen Officieren, sowohl den activen, als pensionirten, und mit Beibehalt des Charakters ausgetretenen, so wie auch allen anderen in Militärdiensten stehenden, oder bei der Verwaltung der Armee angestellten Personen gänzlich untersagt. Dawider Handelnde sind mit Arrest von Einem bis zu drei Monaten zu bestra-

zachodzących okolicznościach, uciążających lub w razie powtórnego przekroczenia, areszt ma być zaostrzonym; oficerowie zaś i urzędnicy, tudzież osoby wojskowe, nie zostające w czynnej służbie, ulegną karze oddalenia, podoficerowie degradowaniu.

Takiej samej karze podlegają ci, którzy przez zatajenie stanu swego wojskowego, zyskają podstępnym sposobem koncesyę do wydawania jakiegobądź pisma peryodycznego.

Trzecie. Inne osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, lecz nie należące do kategoryj wspomnionych w poprzednim ustępie, prosić winny o koncesyę do wydawania albo redakcyi pisma drukowego peryodycznego, podlegającego kaucyi, przy zachowaniu przepisów, objętych w §§. 10 — 12 ustawy o druku, zewnątrz Pogranicza wojskowego przez ministerstwo wojny u najwyższej władzy policyjnej, w Pograniczu zaś wojskowem u ministerstwa wojny, które w tej mierze, za porozumieniem z najwyższą władzą policyjną, postąpić winno. Pozyskanie pozwolenia, tudzież złożenie kaucyi, wykazać należy zewnątrz Pogranicza wojskowego przed władzą ku temu wskazaną w §. 10 ustawy o druku; w Pograniczu zaś wojskowem, w komendzie pułkowej a względnie w magistratach gmin.

Czwarte. Jeżeli wykazanie to, nie będzie albo wcale uskutecznionem, albo nie w zupełności dokonanem, rzeczone władze winny będą wstrzymać wydawanie pisma drukowego peryodycznego dopóty, dopóki wszystkie warunki prawne dopełnionemi nie będą.

W taki sam sposób i przy zagrożeniu takich samych skutków z zaniedbania, należy oznajmić wszelką zmianę, jaka się wydarzy w ciągu wydawania pisma drukowego peryodycznego pod względem warunków w §. 10 wskazanych.

W razie zażalenia, wyniesionego przeciw rozporządzeniom tychże władz, nie mającego wszakże skutku wstrzymującego, rozstrzygać będzie zewnątrz Pogranicza wojskowego namiestnik kraju koronnego; w dalszym zaś ciągu instancyi, najwyższa władza policyjna; w Popraniczu wojskowem, komendant wojskowy kraju, a w ostatniej instancyi, ministerstwo wojny.

Piąte. Do wydawania, albo redakcyi pism drukowych peryodycznych, niepodlegających kaucyi, osoby wojskowe stanu zbrojnego i niezbrojnego, jak długo zostają w czynnej służbie, prosić winny o koncesyę ministerstwo wojny, wszelkie zaś inne osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, komendę wojskową kraju; w obudwóch przypadkach zaś, winny przedłożyć dowody, przepisane w §. 10 ustawy o druku.

W pierwszym przypadku, winien się porozumieć minister wojny z najwyższą władzą policyjną, w drugim komenda wojskowa kraju z namiestnikiem; w obudwóch przypadkach zaś, należy tak o udzielonej koncesyi, jako też o wyjściu i o ustaniu takiego pisma, udzielić wiadomość najwyższej władzy policyjnej.

Względem wykazania uzyskanego pozwolenia, wstrzymania wydawania i zażalenia wnieść się mającego, należy przestrzegać to samo, co dla pism drukowych, podlegających kaucyi, przepisanem jest w poprzednich dwóch ustępach.

fen; bei erschwerenden Umständen oder im Wiederholungsfalle ist der Arrest zu verschärfen, Officiere aber und Beamte, so wie unobligate Militärparteien sind nebstdem mit Entlassung, Unterofficiere mit Degradirung zu bestrafen.

Gleichen Strafen unterliegen auch diejenigen, welche durch Verheimlichung ihrer Militäreigenschaft die Concession zur Herausgabe was immer für einer periodischen Druckschrift erschleichen.

Drittens. Andere, zu den im vorigen Absatze angeführten Kategorien nicht gehörige, jedoch der Militärgerichtsbarkeit unterstehende Personen haben die Concession zur Herausgabe oder Redaction einer cautionspflichtigen periodischen Druckschrift unter Beobachtung der sonstigen, in den §§. 10—12 der Press-Ordnung enthaltenen Vorschriften ausserhalb der Militärgränze durch das Kriegsministerium bei der Obersten Polizei-Behörde; in der Militärgränze aber bei dem Kriegsministerium, welches sich hierüber mit der Obersten Polizei-Behörde in das Einvernehmen zu setzen hat, anzusuchen. Mit der erlangten Bewilligung, so wie über den Erlag der Caution ist sich ausserhalb der Militärgränze bei den in dem §. 10 der Press-Ordnung hiezu berufenen Behörden, in der Militärgränze aber bei dem Regiments-Commando, bezugsweise bei dem Communitäts-Magistrate auszuweisen.

Viertens. Diese Behörden haben, falls diese Ausweisung unterlassen, oder nicht als vollständig erkannt wird, die Herausgabe der periodischen Druckschrift bis zur Erfüllung aller gesetzlichen Bedingungen einzustellen.

Auf gleiche Weise und unter denselben Folgen eines Versäumnisses ist auch jede während der Herausgabe einer periodischen Druckschrift eintretende Veränderung, an einem der im §. 10 der Press-Ordnung angeführten Erfordernisse, noch vor der weiteren Herausgabe anzuzeigen.

Im Falle einer gegen die Verfügungen dieser Behörden erhobenen Beschwerde, welche jedoch keine aufschiebende Wirkung hat, steht die Entscheidung ausserhalb der Militärgränze dem Statthalter des Kronlandes, und im weiteren Instanzenzuge der Obersten Polizei-Behörde, in der Militärgränze aber, dem Landes-Militär-Commandanten, und in letzter Instanz dem Kriegsministerium zu.

Fünftens. Zur Herausgabe oder Redaction nicht cautionspflichtiger periodischer Druckschriften ist von Militärpersonen des streitbaren und nicht streitbaren Standes, so lange sie in activer Dienstleistung stehen, die Concession bei dem Kriegsministerium; von allen anderen der Militärgerichtsbarkeit unterstehenden Personen aber bei dem Landes-Militär-Commando, in beiden Fällen, unter Beibringung der im §. 10 der Press-Ordnung vorgeschriebenen Behelfe anzusuchen.

Im ersten Falle wird das Kriegsministerium mit der Obersten Polizei-Behörde, im letzteren das Landes-Militär-Commando mit dem Statthalter das Vernehmen zu pflegen haben, und ist in beiden Fällen, sowohl von der ertheilten Concession und von dem Erscheinen, so wie von dem Aufhören eines solchen Blattes der Obersten Polizei-Behörde die Mittheilung zu machen.

Hinsichtlich der Ausweisung der erlangten Bewilligung, dann der Einstellung der Herausgabe, und der diessfälligen Beschwerdeführung, ist dasjenige, was in Betreff der cautionspflichtigen Druckschriften in den vorigen zwei Absätzen angeordnet ist, zu beobachten.

Szóste. Poświadczenia, żądanego na mocy §. 15 ustawy o druku, iż z powodu pisma drukowego peryodycznego przeciw składającemu kaucyę, nie jest wytoczone żadne postępowanie w drodze sądowej, osoby zostające pod sądownictwem wojskowem, winny uzyskać od swej władzy osobistej.

Co się tycze kas, w których kaucya złożoną być ma, obowiązują zewnątrz Pogranicza wojskowego, przepisy objęte obwieszczeniem ministerstwa finansów z d. 14. Sierpnia 1852 (dz. pr. p. Nr. 163); w Pograniczu wojskowem zaś, należy składać kaucyę do kas wojennych w Zagrzebiu lub w Temeswarze.

Siódme. Osoby, zostające pod sądownictwem wojskowem, winny są wykazać się stosownie do §. 17 ustawy o druku względem opłacenia kwoty zapadłej i kosztów postępowania, przed swoją władzą osobistą, która o tem uczyni niezwłocznie doniesienie do władzy, mającej, na mocy tegoż rozporządzenia, prawo powstrzymania wydawnictwa pisma drukowego peryodycznego, a w razie potrzeby zarządzi to, co w powyższym §fie ustawy o druku względem ściągnienia kwoty zapadłej nakazanem jest prokuratorowi rządowemu.

Ósme. Do §. 20 ustawy o druku, dodaje się ta uwaga, iż także osoby, podlegające sądownictwu wojskowemu, mają prawo zamieszczania sprostowań okoliczności czynu, znajdujących się w piśmie drukowem peryodycznem, w tem samem lub w innem takiem piśmie drukowem, o ile treść sprostowania, za którą zostają odpowiedzialnymi, nie sprzeciwia się przepisowi, zawartemu w ustępie „drugim" niniejszego rozporządzenia, a władza wojskowa, której podlegają i której o tem uprzednio w każdym razie oznajmienie uczynić winni, nie stawia temu przeszkody.

W razie gdyby odmówionem było zamieszczenie sprostowania, natenczas urzędowanie polecone prokuratorowi rządowemu na mocy tego samego §-fu ustawy o druku, należeć będzie do władzy osobistej wydawcy, jeżeli tenże zostaje pod sądownictwem wojskowem.

Dziewiąte. Prawo ostrzegania wydawcy lub wstrzymania pisma drukowego na czas pewny lub na zawsze, które na mocy §. 22 ustawy o druku, służy namiestniwi kraju koronnego, w którym wychodzi pismo drukowe peryodyczne, a względnie najwyższej władzy policyjnej, równie też prawo zakazania innych pism nieperyodycznych wychodzących wewnątrz państwa, pozostawia się tymże władzom także zewnątrz Pogranicza wojskowego, względem osób, należących pod sądownictwo wojskowe.

W Pograniczu wojskowem, uprawnionym jest do tego przełożony komendant wojskowy kraju, z pozostawieniem drogi rekursu, nie mającego wszakże skutku wstrzymującego, do ministerstwa wojny; które za porozumieniem się z najwyższą władzą policyjną rozstrzygnie, i o rozstrzygnieniu wspomnioną właśnie władzę zawiadomi.

Prawo zakazu, służące na mocy §. 23 ustawy o druku, najwyższej władzy policyjnej względem zagranicznych pism drukowych lub ich przekładów, wykonywać będzie, jeżeli przedmiot dotycze Pogranicza wojskowego, komenda wojskowa krajowa, a względnie ministerstwo wojny; o każdym takim zakazie należy atoliż zawiadomić naj-

Sechstens. Die im §. 15 der Press-Ordnung verlangte Bescheinigung, dass aus Anlass einer periodischen Druckschrift gegen den Cautionsleger kein gerichtliches Verfahren anhängig sei, ist bei Personen, welche unter Militärgerichtsbarkeit stehen, von ihrer Personalbehörde einzuholen.

In Betreff der Cassen, bei welchen der Erlag der Cautionen stattfindet, hat ausserhalb der Militärgränze dasjenige zu gelten, was in der Kundmachung des Finanzministeriums vom 14. August 1852 (Reichs-Gesetzblatt Nr. 163) enthalten ist; in der Militärgränze aber hat der Erlag an die Kriegscassen zu Agram oder Temeswar zu geschehen.

Siebentens. Die im §. 17 der Press-Ordnung vorgeschriebene Ausweisung über die Abfuhr des in Verfall gesprochenen Betrages, und der etwa erkannten Kosten des Verfahrens, hat bei Personen, die unter der Militärgerichtsbarkeit stehen, vor ihrer Personalbehörde zu geschehen, welche hievon jener Behörde, der nach dieser Verordnung das Recht zur Einstellung der Herausgabe der periodischen Druckschrift eingeräumt ist, unverzüglich die Mittheilung zu machen, und erforderlichen Falles dasjenige, was in dem obigen Paragraphe der Press-Ordnung hinsichtlich der Einziehung des verfallenen Betrages dem Staatsanwalte obliegt, zu veranlassen hat.

Achtens. Zum §. 20 der Press-Ordnung wird bemerkt, dass auch Personen, welche der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, Berichtigungen von Thatsachen, die in einer periodischen Druckschrift vorkommen, in diese oder eine andere solche Druckschrift einrücken zu lassen, berechtiget sind, in soferne der Inhalt der Berichtigung, für welchen sie verantwortlich bleiben, nicht gegen die Vorschrift des Absatzes „Zweitens" dieser Verordnung verstösst, und auch von Seite ihrer vorgesetzten Militärstelle, der sie jedenfalls früher hievon die Anzeige erstatten müssen, dagegen kein Anstand erhoben wird.

Die für den Fall der Verweigerung der Aufnahme einer Berichtigung in demselben Paragraphe der Press-Ordnung dem Staatsanwalte übertragene Amtshandlung, steht, wenn der Herausgeber der Militärgerichtsbarkeit unterliegt, der Personalbehörde desselben zu.

Neuntens. Die im §. 22 der Press-Ordnung, dem Statthalter des Kronlandes, in welchem eine periodische Druckschrift herausgegeben wird, bezugsweise der Obersten Polizei-Behörde vorbehaltenen Ermächtigungen zur Verwarnung des Herausgebers, und zur zeitlichen oder gänzlichen Einstellung der Druckschrift, so wie in dringenden Fällen zum Verbote anderer, nicht periodischer Schriften, welche im Inlande erscheinen, werden diesen Behörden ausserhalb der Militärgränze auch gegen Personen, welche der Militärgerichtsbarkeit angehören, eingeräumt.

In der Militärgränze stehen diese Befugnisse dem vorgesetzten Landes-Militär-Commandanten zu, mit Vorbehalt des, jedoch ohne aufschiebende Wirkung offenstehenden Recurses an das Kriegsministerium, welches letztere hierüber nach, mit der Obersten Polizei-Behörde gepflogenem Vernehmen, zu entscheiden und von der Entscheidung die ebengenannte Behörde zu verständigen haben wird.

Das im §. 23 der Press-Ordnung in Betreff der ausländischen Druckschriften oder deren Uebersetzungen der Obersten Polizei-Behörde eingeräumte Recht des Verbotes, übt, wenn der Gegenstand die Militärgränze betrifft, das Landes-Militär-Commando, bezugsweise das Kriegsministerium, aus; von jedem solchen Verbote ist aber die Oberste Polizei-

wyższą władzę policyjną; przeciw rozporządzeniom komendy krajowej wojskowej. otwartą jest droga rekursu do ministerstwa wojny.

Dziesiąte. Przepisaną w §. 25 ustawy o druku konfiskacyę pisma drukowego zakazanego, lub wydanego wbrew przepisom ustawy o druku, a względnie niniejszego ogłoszenia, uskutecznić winna władza wojskowa, a zewnątrz Pogranicza wojskowego władza cywilna, ustanowiona do utrzymania publicznego porządku i bezpieczeństwa. jeżeli tego uzna potrzebę, przeciw osobom, ulegającym sądownictwu wojskowemu, przez ich władzę osobistą, do której się w tej mierze udać winna władza cywilna.

Jeżeli konfiskacya uskutecznioną została przez władzę cywilną, wówczas co do rekursu obowiązują przepisy §fu 25.

Jeżeli zaś nakaz konfiskaty wyszedł ze strony władzy wojskowej, wówczas rekurs należy założyć do komendy wojskowej krajowej, a w dalszym ciągu lub jeżeli nakaz wyszedł wprost ze strony komendy wojskowej krajowej, do ministerstwa wojny.

Jedenaste. Za powszechne ustawy karne, wspomnione w §§. 33, 34 i 41, uważać należy względem osób, zostających pod sądownictwem wojskowem, istniejące ustawy karne wojskowe.

Przy oznaczeniu kwoty kaucyi, która na mocy §§. 38 i 40 za przepadłą uznaną być ma, winny są także sądy wojskowe, aż do obwieszczenia nowej księgi ustaw karnych wojskowych, przyjąć za prawidło postanowienia §§. 28 i 251 księgi ustaw karnych cywilnych z dnia 27 Maja 1852 r. w taki sposób, iż przeciw osobom wojskowym wyrzeczoną być ma taka sama summa za przepadłą, któraby wypadła, gdyby zbrodnia lub wykroczenie, przez druki popełnione, karanem być miało według ustaw karnych cywilnych.

Kwota ściągniona od osób wojskowych, przepada na rzecz funduszu inwalidów, a w Pograniczu wojskowem, na rzecz funduszu szpitalowego lub ubogich tego miejsca. w którem popełniony został czyn ulegający karze, a gdzie nie ma takiego funduszu, na rzecz powszechnego lub funduszu wojskowego prowentów komunalnych.

Dwunaste. Postępowanie, osądzenie i wykonanie orzeczenia karnego za każde przestąpienie przepisów niniejszej ustawy o druku, a względnie niniejszego rozporządzenia, należy do władzy wojskowej względem osób, stojących pod jurysdykcyą wojskową.

Za przestąpienia §§. 2 aż łącznie do 32, urzędowa czynność ta uskutecznioną być ma przez komisyę, wyznaczoną przez władzę osobistą obwinionego, a złożoną z trzech oficerów, z których jeden mający stopień majora lub przynajmniej kapitana, prezydować będzie z przybraniem audytora, prowadzić mającego śledztwo, która to komisya przedłożyć winna wyrok, przez nią wydany dzierżycielowi sądu do potwierdzenia.

W magistratach komunalnych Pogranicza wojskowego, komisya wspomniona odbywać się ma pod przewodnictwem burmistrza z przybraniem dwóch asesorów i referenta sądowego, a orzeczenie wydanem będzie na posiedzeniu sądowem magistratu.

Behörde in Kenntniss zu setzen; gegen die Verfügungen des Landes-Militär-Commando steht der Recurs an das Kriegsministerium offen.

Zehntens. Die im §. 25 der Press-Ordnung vorgeschriebene Beschlagnahme einer verbotenen, oder mit Ausserachtlassung der Vorschriften der Press-Ordnung rücksichtlich der gegenwärtigen Kundmachung ausgegebenen Druckschrift ist, sobald die Militär-Behörde, oder auch ausser der Militärgränze, die zur Aufrechthaltung der öffentlichen Ordnung und Sicherheit bestellte Civil-Behörde dieselbe zu verhängen findet, gegen Personen, welche der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, durch ihre Personal-Behörde, an welche sich in vorkommenden Fällen die Civil-Behörde zu wenden hat, ungesäumt auszuführen.

Ist die Beschlagnahme durch die Civil-Behörde verhängt worden, so gelten in Betreff des Recurses die Vorschriften des §. 25.

Erging aber die Verfügung durch die Militär-Behörde, so ist der Recurs dagegen an das Landes-Militär-Commando, und in weiterem Zuge, oder wenn die Entscheidung unmittelbar durch das Landes-Militär-Commando erfolgte, an das Kriegsministerium zu richten.

Eilftens. Als die in den §§. 33, 34 und 41 erwähnten allgemeinen Strafgesetze haben für Personen, welche unter Militärgerichtsbarkeit stehen, die bestehenden Militärstrafgesetze zu gelten.

Bei Festsetzung des, nach den §§. 38 und 40 für verfallen zu erklärenden Cautionsbetrages, haben auch Militärgerichte bis zur Kundmachung eines neuen Militär-Strafgesetzbuches die Bestimmungen der §§. 28 und 251 des Civil-Strafgesetzbuches vom 27. Mai 1852 in der Art zum Masstabe zu nehmen, dass wider Militärpersonen auf die nämliche Verfallssumme zu erkennen ist, die entfallen würde, wenn das durch die Presse begangene Verbrechen oder Vergehen, mit der dagegen im Civil-Strafgesetzbuche verhängten Strafe zu ahnden wäre.

Der von Militärpersonen einzuziehende Betrag verfällt dem Invalidenfonde, und in der Militärgränze dem Spitals- oder Armenfonde des Ortes, wo die strafbare Handlung begangen wurde, und wo ein solcher Fond nicht besteht, dem allgemeinen oder Militär-Communitäts-Proventenfonde.

Zwölftens. Das Verfahren, die Entscheidung und der Vollzug des Straferkenntnisses über jede Uebertretung der Vorschriften dieser Press-Ordnung, bezugsweise der gegenwärtigen Verordnung, steht gegen Personen, die unter Militär-Jurisdiction stehen, der Militär-Behörde zu.

Wegen Uebertretungen der §§. 2 bis einschliessig 32 ist diese Amtshandlung durch eine von der Personal-Behörde des Beschuldigten zu bestimmende Commission, von drei Officieren, wovon einer die Charge eines Majors, oder wenigstens eines Hauptmannes bekleidet, und den Vorsitz zu führen hat, mit Zuziehung eines die Verhandlung dabei führenden Auditors, zu bewirken, welche Commission jedoch das von ihr zu schöpfende Erkenntniss, dem Gerichtsherrn zur Schlussfassung vorzulegen hat.

Bei den Militärgränz-Communitäts-Magistraten hat diese Commission, unter Vorsitz des Bürgermeisters, mit Zuziehung zweier Beisitzer und eines der Justizreferenten stattzu-

We wszystkich innych przypadkach przestępstwa, gdy przez treść pisma drukowego popełniony będzie czyn karze ulegający, postępować będą właściwe sądy wojskowe według istniejących ustaw karnych wojskowych.

O każdem zasądzeniu, wydanem przeciw osobie zostającej pod sądownictwem wojskowem zewnątrz Pogranicza wojskowego, należy także udzielić wiadomość namiestnikowi kraju koronnego, w którym wyrok wydanym został.

Csorich m. p.

245.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 27. Listopada 1852.

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 25. Listopada 1852 r., zniesionym zostaje przymus notaryalny w krajach koronnych Austryi niższej i wyższej i w Solnogrodzie, zacząwszy od 16. Grudnia 1852 r.

Na zasadzie upoważnienia, udzielonego przez Najjaśniejszego Pana, Jego C. K. Apostolską Mość, na dniu 25 b. m. zniesioną zostaje moc obowiązująca rozrządzeń ministerstwa sprawiedliwości z dnia 12 Czerwca 1851 r. (dz. pr. p. L. 151 i 152) mocą których, §§fy 3 i 4 ustawy o notaryuszach z dnia 29. Września 1850 Nr. 366 dz. pr. p., w wykonanie wprowadzone zostały w krajach koronnych Austryi wyższej i niższej i w Solnogrodzie. Od wyż rzeczonego dnia, wolno przeto każdemu do sporządzenia dokumentów, wspomnionych w §§. 3 i 4 ustawy o notaryuszach, z wyjątkiem protestów wekslowych, używać pomocy notaryusza lub nie.

Krauss m. p.

finden, und ist das Erkenntniss in der Gerichtssitzung des Magistrates zur Schlussfassung zu bringen.

In allen übrigen Uebertretungsfällen aber, wo durch den Inhalt der Druckschrift eine strafbare Handlung begangen wird, haben die zuständigen Militärgerichte einzuschreiten, und nach den bestehenden Militär-Strafgesetzen zu verfahren.

Von jedem, gegen eine der Militärgerichtsbarkeit unterstehende Person, ausserhalb der Militärgränze ergehenden solchen Spruche, ist auch dem Statthalter des Kronlandes, wo der Spruch erfolgte, Kenntniss zu geben.

Csorich m. p.

245.

Erlass des Justizministers vom 27. November 1852,

womit in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 25. November 1852 der Notariatszwang in den Kronländern Oesterreich unter und ob der Enns und Salzburg vom 16. December 1852 angefangen aufgehoben wird.

Auf Grund der von Seiner k. k. Apostolischen Majestät mit der Allerhöchsten Entschliessung vom 25. l. M. ertheilten Ermächtigung werden die Justizministerial-Erlässe vom 12. Juni 1851 (Reichs-Gesetzblatt, Z. 151, 152), womit die §§. 3 und 4 der Notariats-Ordnung vom 29. September 1850 (Nr. 366, Reichs-Gesetzblatt), in den Kronländern Oesterreich unter und ob der Enns und Salzburg in Wirksamkeit gesetzt wurden, hiemit vom 16. December l. J. an, ausser Kraft gesetzt. Es steht daher vom genannten Tage Jedermann frei, sich zur Verfassung der in den §§. 3 und 4 der Notariats-Ordnung erwähnten Urkunden, mit Ausschluss der Wechselproteste, der Hilfe eines Notares zu bedienen oder nicht.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXX.

Wydana i rozesłana
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 5. Grudnia 1852,
w wydaniu niniejszem: 7. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXX. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 5. December 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 7. December 1852.

Częśé LXX.

Wydana i rozesłana w języku niemieckim d. 5. Grudnia 1852,
w wydaniu niniejszem: d. 7. Grudnia 1852.

246.

Patent cesarski z dnia 29. Listopada 1852,

obowiązujący w królestwach Węgier, Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim;

mocą którego zaprowadzoną zostaje w tychże krajach koronnych powszechna księga ustaw cywilnych z dnia 1. Czerwca 1811 r. z niektóremi ograniczeniami i bliższemi określeniami, poczynająca działalność swoję od 1. Maja 1853 r.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

już w zasadach, patentem Naszym z d. 31 Grudnia 1851 *) ogłoszonych, objawiliśmy zamiar Nasz pod względem przyszłych urządzeń organicznych w krajach koronnych cesarstwa Naszego, iż zaprowadzoną będzie powszechna księga ustaw cywilnych także i w tych krajach koronnych, w których dotąd nie miała mocy obowiązującej, przy zwróceniu należytych względów na właściwość ich stosunków. Celem dokonania zamiaru Naszego, chcąc zarazem w ten sposób, dla pomnożenia powszechnego dobra, także w tych krajach koronnych zaprowadzić stały porządek prawny, przez wydanie obszernych, pewnych i odpowiednich czasowi przepisów o prawie prywatnem, postanowiliśmy,

*) Dziennik praw państwa z r. 1852 str. 4.

LXX. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 5. December 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 7. December 1852.

246.

Kaiserliches Patent vom 29. November 1852,

wirksam für die Königreiche Ungarn, Croatien und Slavonien, die Woiwodschaft Serbien und das Temeser Banat,

wodurch für diese Kronländer das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch vom 1. Juni 1811 mit mehreren Beschränkungen und näheren Bestimmungen eingeführt und vom 1. Mai 1853 angefangen in Wirksamkeit gesetzt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

*haben bereits in den durch Unser Patent vom 31. December 1851 *) bekannt gemachten Grundsätzen über die künftigen organischen Einrichtungen in den Kronländern Unseres Kaiserreiches die Absicht ausgesprochen, das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch als das gemeinsame Recht für alle Angehörigen des österreichischen Staates, auch in denjenigen Kronländern, in welchen dasselbe bisher keine Geltung hatte, mit Beachtung der eigenthümlichen Verhältnisse derselben einzuführen. In Vollzug dieser Absicht, und um auf diese Weise zur Beförderung des allgemeinen Wohles auch in diesen Kronländern, durch die Erlassung umfassender, bestimmter und zeitgemässer Vorschriften über das Privatrecht einen*

**) Nr. 4 des Jahrganges 1852 des Reichsgesetzblattes.*

po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasiągnieniu zdania Naszej Rady państwa, co następuje:

Artykuł 1.

Od 1 Maja 1853 roku zacząwszy, obowiązywać będzie w królestwach Węgier, Kroacyi, Sławonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, powszechna księga ustaw cywilnych, dla innych części Naszej monarchii ogłoszona patentem z dnia 1 Czerwca 1811 r., wraz z odnoszącemi się do niej rozporządzeniami późniejszemi, objętemi w załączonym dodatku *), przez co oraz wszystkie inne ustawy, statuta i zwyczaje, odnoszące się do przedmiotów powszechnego prawa cywilnego, zniesione zostają i tracą moc obowiązującą.

Artykuł II.

Mając atoliż wzgląd na właściwe stosunki wyż rzeczonych krajów koronnych, zaprowadzają się oraz zawarte w następujących ustępach ograniczenia i bliższe postanowienia.

Artykuł III.

Przepisy, zawarte w drugim rozdziale księgi ustaw o małżeństwie, o ile takowe tyczą się ważnego zawarcia i rozprawy o nieważność małżeństwa, tudzież seperacyi od stołu i łoża i rozwiązania małżeństwa, nie będą miały zastosowania do Naszych poddanych wyznania rzymsko-katolickiego, grecko-unickiego i nieunickiego, należących do stanu cywilnego (Art. X). Pod względem wyż wspomnionych punktów, dotyczących samegóż związku małżeńskiego, podlegać będą osoby wspomnionych wyznań religijnych według różnicy wyznania sądom duchownym i przepisom, jakie w tej mierze dla nich dotąd istniały i istnieją.

O ile według ustaw i przepisów, w tej mierze obowiązujących, wdają się w to sądy cesarskie, przepisy powszechnej księgi ustaw cywilnych, uważać należy za prawidła.

Artykuł IV.

Wszystkie osoby wyznania chrześciańskiego niekatolickiego, w wyż wymienionych krajach koronnych, z wyjątkiem greków nieunitów (Art. III), podlegać będą wprawdzie przepisom zawartym w rozdziale drugim księgi ustaw o prawie małżeńskiem.

Jednakże przy zawieraniu małżeństw mieszanych między osobami katolickiego i niekatolickiego wyznania religii chrześciańskiej, pozostają w swej mocy istniejące dotąd ustawy, a mianowicie to postanowienie, iż w razie, gdy osoba katolicka i niekatolicka w wyż rzeczonych krajach koronnych zawrzeć sobie życzą śluby małżeńskie, oświadczyć mogą wolą swoję także przed zwyczajnym duchownym strony niekatoli-

---

*) Powszechna księga ustaw cywilnych, wraz z wyż wspomnionym dodatkiem, następnie ogłoszoną będzie w wydaniu urzędowem tak w języku niemieckim, jako też we wszystkich w wyż rzeczonych krajach koronnych używanych językach krajowych.

geordneten Rechtszustand zu begründen, haben Wir nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes beschlossen, wie folgt:

Artikel I.

Vom 1. Mai 1853 angefangen, hat in den Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien, in der Woiwodschaft Serbien und in dem Temeser Banate, das mit dem Patente vom 1. Juni 1811 in anderen Theilen Unserer Monarchie kundgemachte, allgemeine bürgerliche Gesetzbuch, sammt den darauf sich beziehenden, in dem beigefügten Anhange enthaltenen, nachträglichen Verordnungen *), in Wirksamkeit zu treten, wodurch zugleich alle in diesen Kronländern bisher bestandenen, auf die Gegenstände dieses allgemeinen bürgerlichen Rechtes sich beziehenden Gesetze, Statuten und Gewohnheiten aufgehoben und ausser Kraft gesetzt werden.

Artikel II.

Hiebei haben jedoch, mit Rücksicht auf die eigenthümlichen Verhältnisse dieser Kronländer, die in den nachfolgenden Absätzen enthaltenen Beschränkungen und näheren Bestimmungen zu gelten.

Artikel III.

Die in dem zweiten Hauptstücke des Gesetzbuches enthaltenen Vorschriften über das Eherecht finden, in soferne sie die giltige Abschliessung und die Verhandlung über die Ungiltigkeit einer Ehe, die Scheidung von Tisch und Bett, und die Trennung der Ehe betreffen, auf Unsere dem Civilstande (Artikel X) angehörigen Unterthanen der römisch-katholischen, dann der griechisch-unirten und nicht unirten Religion in den obenbezeichneten Kronländern keine Anwendung. In Hinsicht der vorbezeichneten, das Band der Ehe selbst betreffenden Puncte unterstehen daher diese Religionsgenossen auch noch ferner den nach Verschiedenheit ihres Glaubensbekenntnisses für sie bisher bestandenen und bestehenden gesetzlichen Vorschriften und geistlichen Gerichten.

In soferne nach den bestehenden Gesetzen und Anordnungen die landesfürstlichen Gerichte und Behörden einzutreten haben, sind die Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches als massgebend anzusehen.

Artikel IV.

Auf alle nicht katholischen christlichen Religionsgenossen in den bezeichneten Kronländern, mit Ausnahme der nicht unirten Griechen (Artikel III), finden die Vorschriften des zweiten Hauptstückes des Gesetzbuches über das Eherecht im Allgemeinen zwar volle Anwendung.

Doch hat es hinsichtlich der Eingehung der gemischten Ehen zwischen katholischen und nicht katholischen Personen der christlichen Religion bei den bisher bestehenden Gesetzen, insbesondere bei der gesetzlichen Bestimmung zu bleiben, nach welcher im Falle in den obgenannten Kronländern eine katholische und eine nicht katholische Person der christlichen Religion sich verehelichen wollen, die Einwilligung hiezu, abweichend von der Vorschrift des §. 77 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, auch vor dem ordentlichen

---

*) Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch selbst, sammt dem obigen Anhange, wird nachträglich in amtlicher Handausgabe sowohl in der deutschen Sprache, als auch in allen in obengenannten Kronländern üblichen Landessprachen kundgemacht werden.

ckiej, który też akt ślubu wykonać może, w czem odstępuje się od przepisu §. 77 powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Przepisy rozdziału drugiego powszechnej księgi ustaw cywilnych, zastosowanemi będą w całej rozciągłości do osób wyznania żydowskiego.

Artykuł V.

Zdolność osobistą osób, należących do krajów koronnych, wspomnionych na wstępie, przy zawieraniu małżeństwa, należy oceniać według tych ustaw, którym podlegają według różnicy wyznania swego (Art. III, IV), bez względu na miejsce, w którem małżeństwo ma być zawarte.

Zdolność osobistą osób, należących do tych krajów koronnych, w których przepisy powszechnej księgi ustaw cywilnych o sprawach małżeńskich w całej rozciągłości obowiązują, należy bez względu na wyznanie oceniać według przepisów księgi ustaw. Miejsce, w którem zawierają małżeństwo, nie ma żadnego wpływu na ocenienie tej zdolności osobistej.

Artykuł VI.

Ustawy i rozporządzenia, istniejące w wyż rzeczonych krajach koronnych co do przedmiotów, względem których w niektórych miejscach powszechnej księgi ustaw cywilnych, znajduje się odwołanie na urządzenia krajowe, albo na ustawy polityczne kameralne lub finansowe, tudzież przepisy, wydane tamże w przedmiotach politycznych kameralnych i finansowych, ograniczające lub bliżej określające prawa prywatne, pozostaną w ogólności w swej mocy o tyle, o ile się pogodzić dadzą z ustawami organicznemi, od owego czasu wydanemi, i z Naszym patentem z dnia 31. Grudnia 1851.

Artykuł VII.

W tej mierze stanowimy w szczególności pod względem przedmiotów politycznych, co następuje:

1) Postanowienia powszechnej księgi ustaw cywilnych, odnoszące się do stosunku poddaństwa i należności chłopskiej, jaki dawniej istniał, lecz obecnie zniesionym został i na przyszłość przywróconym być nie może, — nie będą mieć żadnego zastosowania.

2) Postanowienia powszechnej księgi ustaw cywilnych co do spadkobierstwa z ustawy, należy zastosować w wypadkach śmierci, wydarzających się po zaprowadzeniu tejże księgi także tam, gdzie idzie o posiadłości chłopskie; przyczem zastrzegamy Sobie wydać potrzebne osobne rozporządzenia. Jednakże przy podziale posiadłości chłopskich, jak w ogólności dóbr nieruchomych, należy zachowywać przepisy obowiązujące co do podziału dóbr takowych.

3) Co się tycze przepisów politycznych, na które się odwołują postanowienia powszechnej księgi ustaw cywilnych o prawie dziedzictwa względem duchowieństwa:

a) oceniać należy zdolności dziedziczenia gmin duchownych i ich członków (§. 539), według osobnych rozporządzeń, jakie w każdym kraju koronnym w tym względzie istnieją;

b) co się tyczy niezdolności zakonników do sporządzania ostatniej woli, obowiązywać będą, wyjąwszy prałatów, prawidła objęte §. 573 powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Seelsorger des nicht katholischen Theiles abgegeben, und von diesem auch die Trauung vorgenommen werden kann.

Die Vorschriften des zweiten Hauptstückes des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches finden ferner ihre volle Anwendung auf die jüdischen Glaubensgenossen.

Artikel V.

Die persönliche Fähigkeit der Angehörigen der Eingangs bezeichneten Kronländer zu Eingehung einer Ehe ist nach denjenigen Gesetzen zu beurtheilen, welchen dieselben nach der Verschiedenheit ihres Glaubensbekenntnisses (Art. III und IV) unterworfen sind, die Ehe möge an was immer für einem Orte abgeschlossen werden.

Die persönliche Fähigkeit der Angehörigen derjenigen Kronländer, in welchen die Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches in Ehesachen in voller Wirksamkeit sind, ist ohne Unterschied ihres Glaubensbekenntnisses nach den Vorschriften des Gesetzbuches zu beurtheilen. Der Ort, wo sie die Ehe schliessen, hat auf die Beurtheilung dieser persönlichen Fähigkeit keinen Einfluss.

Artikel VI.

Die in den obengenannten Kronländern bestehenden besonderen Gesetze und Verordnungen über Gegenstände, in Ansehung welcher an einzelnen Stellen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches auf die Landesverfassung oder auf die politischen, Cameral- oder Finanzgesetze insbesondere hingewiesen wird, sowie die über politische, Cameral- und Finanzgegenstände daselbst erlassenen, die Privatrechte beschränkenden oder näher bestimmenden Vorschriften überhaupt bleiben insoweit in ihrer Kraft, als sie mit den seither erlassenen organischen Gesetzen und mit Unserem Patente vom 31. December 1851 vereinbar sind.

Artikel VII.

In dieser Beziehung haben Wir, was die Vorschriften über politische Gegenstände betrifft, insbesondere Folgendes festzusetzen befunden:

1. Die auf das früher bestandene, nunmehr aber aufgehobene und für die Zukunft unzulässige bäuerliche Unterthänigkeits- und Hörigkeits-Verhältniss sich beziehenden Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches finden keine Anwendung.

2. Die Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches über die gesetzliche Erbfolge sind bei Todfällen, welche sich nach der Einführung desselben ergeben, auch wenn es sich um Bauerngüter handelt, anzuwenden, wobei Wir Uns allenfalls erforderliche besondere Anordnungen vorbehalten. Jedenfalls sind bei der Theilung der Bauerngüter sowohl, als unbeweglicher Güter überhaupt, die über die Beschränkung solcher Theilungen bestehenden Vorschriften zu beobachten.

3. Was die in den Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches von dem Erbrechte bezogenen politischen Vorschriften in Hinsicht auf die Geistlichkeit betrifft, so ist:

a) die Erbfähigkeit der geistlichen Gemeinden und deren Glieder (§. 539) nach den in jedem Kronlande darüber bestehenden besonderen Verordnungen zu beurtheilen;

b) in Ansehung der Unfähigkeit der Ordenspersonen, eine letztwillige Anordnung zu errichten, haben für dieselben, die Prälaten ausgenommen, die im §. 573 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches enthaltenen Regeln zu gelten.

Zdolność prałatów sporządzania ostatniej woli, podlegać będzie pod względem majątku zarobionego, aż do dalszego rozporządzenia, ograniczeniom, zasadzającym się na dotychczasowych ustawach i rozporządzeniach.

Względem majątku, który przypadł osobom duchownym według ustaw dawniejszych o prawie awitykalności, służy im ta sama zdolność testowania, jak wszystkim innym obywatelom państwa.

c) Przepisy, które w krajach koronnych na wstępie wymienionych, dawniej obowiązywały, w tym przypadku gdy następuje dziedzictwo z mocy ustawy względem spadków osób duchownych (§. 761), zostaną niezmienne aż do dalszego rozporządzenia. Co się zaś tycze części zarobionego majątku spadkodawcy, która według tych ustaw przypadała jego krewnym, równie jak co do dóbr, które spadły na spadkodawcę w skutku dawniej istniejących ustaw o stosunku awitykalności, postanowienia powszechnej księgi ustaw cywilnych o dziedziczeniu z ustawy wstępują w ich miejsce.

d) Względem prawa testowania duchowieństwa nieunicko greckiego, i prawa dziedzictwa z ustawy do spadków ich, należy także i nadal zachowywać przepisy ustawy „*declaratorium illiricum*" z dnia 16 Sierpnia 1779 także w przyszłości. Jednakże zasady w ustępach *b)* i *c)* objęte, co do postępowania z częściami dziedzicznemi, które przypadają na krewnych i z dobrami awitykalnemi, zastosować należy także i co do tychże spadków.

4) Prawo wspomnione w §. 760 powszechnej księgi ustaw cywilnych, ściągania dóbr bezdziedzicznych, służyć będzie na przyszłość tylko państwu, o ile w Naszym patencie z dnia dzisiejszego o prawie awitykualności nic innego nie jest postanowionem.

5) Uwzględniając odnoszenie sią §fu 1171 powszechnej księgi ustaw cywilnych do przepisów politycznych o przedruku i w celu uzupełnienia i sprostowania postanowiń §§. 1164 i 1171 o kontrakcie nakładowym w ogólności, nadaliśmy patentowi Naszemu, wydanemu na dniu 19 Października 1846 dla innych części monarchii ku obronie własności literackiej i artystycznej, moc prawa także w wyż wspomnionych krajach koronnych i nakazaliśmy, ażeby ten patent zamieszczonym został w dodatku załączonym. Do tego patentu odnosimy się niniejszem z tym dodatkiem, iż wszelki przedruk na żądanie pokrzywdzonego, dochodzonym i karanym być winien według przepisów księgi ustaw karnych przez władze do tego przeznaczone.

Artykuł VIII.

W skutku ograniczeń, których doznają prawa prywatne przez ustawy finansowe i kameralne, należy prawa i obowiązki odnoszące się do wypłat pieniężnych, eceniać jeszcze i nadal według patentów, wydanych na dniu 1 Sierpnia 1812 r. i 1 Czerwca 1816 r., tudzież według patentów, znajdujących się w dodatku pod Nr. 66 z dnia 2go Czerwca 1848 r. i innych przepisów wydanych w tymże przedmiocie.

Die Testirungsfähigkeit der Prälaten aber unterliegt in Beziehung auf das erworbene Vermögen, bis auf weitere Verfügung, den in den bisherigen Gesetzen und Verordnungen gegründeten Beschränkungen.

Hinsichtlich des den geistlichen Personen nach den früher bestandenen Gesetzen über die Aviticität zugefallenen Vermögens kommt denselben die gleiche Testirungsfähigkeit wie allen übrigen Staatsbürgern zu.

c) *Die Vorschriften, welche in den Eingangs bezeichneten Kronländern früher zu beobachten waren, wenn in Beziehung auf die Verlassenschaften geistlicher Personen die gesetzliche Erbfolge eintrat (§. 761), bleiben bis auf weitere Verfügung unverändert. In Betreff jenes Theiles des erworbenen Vermögens des Erblassers jedoch, wozu nach diesen Gesetzen dessen Verwandte berufen waren, und in Beziehung auf die, dem Erblasser zu Folge der bestandenen Aviticität zugefallenen Güter treten die Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches über die gesetzliche Erbfolge ein.*

d) *Rücksichtlich des Testirungsbefugnisses der nicht unirten griechischen Geistlichkeit und der gesetzlichen Erbfolge in die Verlassenschaften derselben sind die Bestimmungen des* Declaratorium illyricum *vom 16. September 1779 auch künftig zu beobachten. Doch sind die in den Absätzen* b) *und* c) *angeführten Grundsätze über die Behandlung der den Verwandten zukommenden Erbtheile und der vormals avitischen Güter auch bei Verlassenschaften dieser Art anzuwenden.*

4. Das im §. 760 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches erwähnte Recht zur Einziehung erbloser Güter kommt, insoferne in Unserem Patente vom heutigen Tage über die Aviticität nichts Anderes bestimmt ist, künftig nur dem Staate zu.

5. In Berücksichtigung der in dem §. 1171 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches vorkommenden Beziehung auf die politischen Vorschriften über den Nachdruck, und um die Bestimmungen der §§. 1164 und 1171 über den Verlagsvertrag überhaupt zu ergänzen, und zu berichtigen, haben Wir dem am 19. October 1846 für andere Theile der Monarchie zum Schutze des literarischen und artistischen Eigenthumes erlassenen Patente auch für die obenbezeichneten Kronländer Wirksamkeit zu ertheilen, und dessen Aufnahme in den beigefügten Anhang anzuordnen befunden. Hierauf wollen Wir daher noch insbesondere mit der beigefügten Bestimmung hinweisen, dass jeder verübte Nachdruck auf Verlangen des Verletzten, den Bestimmungen des Strafgesetzbuches gemäss, von den dazu bestimmten Behörden zu untersuchen und zu bestrafen sei.

Artikel VIII.

Zu Folge der Beschränkungen, welche die Privatrechte durch die Finanz- und Cameralgesetze erleiden, sind insbesondere die auf Geldzahlungen sich beziehenden Rechte und Verbindlichkeiten noch ferner nach den am 1. August 1812 und am 1. Juni 1816 erlassenen Patenten, sowie auch jenen im Anhange unter Nr. 66 befindlichen, vom 2. Juni 1848, dann den übrigen in Ansehung dieses Gegenstandes ergangenen Vorschriften zu beurtheilen.

Artykuł IX.

Pod względem obowiązku wypłat pieniężnych, zostaje w swej mocy aż do dalszego rozkazu rozporządzenie, wydane w postanowieniu Naszem z d. 3 Listopada 1849, o urządzeniu prowizorycznem sądów, iż tym posiadaczom ziemskim, z których posiadłością połączona była urbaryalność obecnie zniesiona, nie będą mogły być wypowiewiedziane kapitały, które im były pożyczonemi przed miesiącem kwietniem 1848 r., z wyjątkiem wekslów, pochodzących ze stosunków handlowych, i tylko nie zapłacone prawne procenta od nich, w drodze postępowania sądowego ściągniętemi być mogą.

Artykuł X.

Artykuły III i IV patentu niniejszego, nie zmieniają nic w przepisach o małżeństwach osób, podlegających jurysdykcyi wojskowej, tudzież o sądownictwie w sporach ich małżeńskich.

Również pozostaną w swej mocy wszystkie inne przepisy, odnoszące się do praw prywatnych, wydane dla stanu wojskowego i dla osób do ciała wojskowego należących, i zachowane być winny we wszelkich sprawach karnych, które przez nich lub z nimi zawierane być mają, chociaż w księdze ustaw w tym względzie nie ma odwołania wyraźnego.

Artykuł XI.

Sprawy handlowe i wekslowe, sądzone będą według szczególnie obowiązujących ustaw handlowych i wekslowych, o ile takowe niezgadzają się z przepisami powszechnej księgi ustaw cywilnych.

O konkursie i postępowaniu konkursowem, nastąpią rozporządzenia osobne.

Artykuł XII.

Zgodnie z zasadą, iż ustawy nie działają wstecz (§. 5 p. k. u. c.), niniejsza księga ustaw, nie będzie mieć wpływu ani na czynności poprzedzające dzień, w którym się zaczyna jej moc obowiązująca, ani na prawa nabyte podług ustaw dawniejszych.

Względem tegóż atoli, Stanowimy, co następuje:

1) Spory o ważność małżeństwa, w których stanowić mają sądy cywilne (Art. IV) rozsądzać będą też sądy według ustaw, które obowiązywały w czasie zawarcia małżeństwa.

Spory o rozwiązanie małżeństwa, tudzież o separacyę od stoła i łoża, już wiszące w tym czasie, gdy powszechna księga ustaw cywilnych obowiązywać zacznie, sądzone będą według ustaw dawniejszych; wszelkie zaś spory tego rodzaju później wynikające, które sądy cywilne sądzić mają, rozstrzygane będą według przepisów w tej księdze ustaw objętych, bez względu na czas, w którym małżeństwo zawartem zostało.

2) Dawniejsze ustawy, według których stosownie do wieku i płci, rozmaicie były określone prawa obierania prokuratorów, ustanowienia adwokatów, zobowiązania się

Artikel IX.

In Absicht auf die Verpflichtungen zu Geldzahlungen soll es ferner bei der, durch Unsere Entschliessung vom 3. November 1849 über die provisorische Gerichtsverfassung aufrecht erhaltenen Verfügung, dass denjenigen Grundbesitzern, mit deren Besitzthum eine nunmehr aufgehobene Urbarialität verbunden war, die ihnen vor dem Monate April 1848 dargeliehenen Capitalien, mit Ausnahme der aus Handelsverbindungen herrührenden Wechsel, nicht aufgekündiget, und bloss die nicht bezahlten gesetzlichen Zinsen im Wege des gerichtlichen Verfahrens eingetrieben werden dürfen, bis auf weitere Anordnung zu bleiben haben.

Artikel X.

An den Vorschriften über die Ehen der, der Militär-Jurisdiction unterworfenen Personen, und über die Gerichtsbarkeit in den Ehestreitigkeiten derselben wird durch die Artikel III und IV dieses Patentes gegenwärtig nichts geändert.

Ebenso bleiben alle übrigen für den Militärstand und für die, zum Militärkörper gehörigen Personen bestehenden besonderen, auf das Privatrecht sich beziehenden Vorschriften in Kraft, und sind bei den, von oder mit ihnen vorzunehmenden Rechtsgeschäften zu beobachten, obgleich in dem Gesetzbuche nicht ausdrücklich darauf hingewiesen ist.

Artikel XI.

Handels- und Wechselgeschäfte werden nach den bestehenden besonderen Handels- und Wechselgesetzen beurtheilt, in soferne diese von den Vorschriften des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches abweichen.

Ueber den Concurs und das Concurs-Verfahren werden besondere Anordnungen folgen.

Artikel XII.

Dem Grundsatze gemäss (§. 5 a. b. G. B.), dass Gesetze nicht zurückwirken sollen, soll auch dieses Gesetzbuch auf die Handlungen, die dem Tage, von welchem dessen verbindliche Kraft beginnt, vorhergegangen sind, und auf die nach den früheren Gesetzen bereits erworbenen Rechte keinen Einfluss haben.

Hiebei finden Wir jedoch Nachstehendes anzuordnen:

1. Streitigkeiten über die Giltigkeit der Ehe, über welche die bürgerlichen Gerichte zu erkennen haben (Artikel IV), sind von denselben stets nach den zur Zeit der Eingehung der Ehe bestandenen Gesetzen zu beurtheilen.

Streitigkeiten über die Trennung der Ehe und über die Scheidung von Tisch und Bett, welche bei Beginn der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches bereits anhängig sind, unterliegen der Beurtheilung nach den früher bestandenen Gesetzen; alle später entstehenden Streitigkeiten dieser Art aber sind, in soferne die weltlichen Gerichte einzuschreiten haben, nach den in diesem Gesetzbuche enthaltenen Vorschriften zu entscheiden, die Ehe möge zu was immer für einer Zeit geschlossen worden seyn.

2. Die früheren Gesetze, welche die Befugnisse, Procuratoren zu wählen, Rechtsvertreter zu bestellen, sich zu verpflichten, und über sein Vermögen zu verfügen, mit Rücksicht auf Altersstufe und Geschlecht verschiedenartig bestimmten, werden von dem Zeitpuncte des Beginnes der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches ausser Kraft

i dysponowania majątkiem swojim, znoszą się od chwili, w której się rozpocznie działanie powszechnej księgi ustaw cywilnych.

Żony i wdowy, które poszły za mąż przed wyż wspomnioną chwilą i przez zamężcie bez względu na wiek swój, zyskały prawo pełnoletności, pozostaną i nadal w niezmiennem jego używaniu.

Czynności prawne i umowy, które przyszły do skutku przed rozpoczęciem działania powszechnej księgi ustaw cywilnych pod ustawami dawniejszemi, oceniane będą według tychże ustaw dawniejszych.

To rozumieć się ma w szczególności o zdolności osobistej rozrządzania majątkiem swym przez rozporządzenie ostatniej woli swej, o ile taż zdolność zawisła od wieku i płci spadkodawcy.

3) Rodzice, którzy według dawniejszych przepisów prawnych, zyskali prawo pobierania dochodów z majątku dzieci swojich, bez obowiązku składania z nich rachunków, będą także i na przyszłość wolnymi od składania rachunków, o ile idzie o majątek, który przypadł dzieciom w ciągu istnienia owych ustaw. Winni są jednakże na przyszłość dopełniać obowiązku względem swych dzieci, które na nich odnośnie do pobierania owych dochodów, ustawy dawniejsze nakładają. Oprócz tego mają obowiązek wykazać kapitał majątku dzieci sądowi według przepisów nowej ustawy, który osądzić winien, czyli takowy dostatecznie jest ubezpieczony i w jaki sposób o zabezpieczenie jego postarać się należy.

4) Opiekunowie i kuratorowie, ustanowieni już na mocy dawniejszych przepisów prawnych, pełnić winni swój urząd od dnia, w którym wprowadzoną zostanie w moc obowiązującą powszechna księga ustaw cywilnych, ze wszystkiemi obowiązkami, jakie na nich nakłada nowa ustawa, i ze wszystkiemi w niej wyrażonemi ograniczeniami i prawami, pod dozorem sądu.

5) Postanowienia co do dalszych skutków prawnych, ze zniesionego stosunku awitykalności wynikających, tudzież co do skutków rozporządzenia ostatniej woli i kontraktów o dziedzictwo, uskutecznionych jeszcze przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, nakoniec co do dziedziczenia z mocy ustawy w tych przypadkach, w których spadkodawca zmarł przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, nie pozostawiwszy rozporządzenia ostatniej woli, objętemi są w ustawie o uregulowaniu stosunków awitykalności. Również należy według przepisów tamże objętych, rozsądzić to pytanie, o ile trwać mają na przyszłość te stosunki prawne, względem majątku małżonków, które początek swój wzięły z małżeństw, zawartych jeszcze przed zaprowadzeniem niniejszej księgi ustaw cywłlnych.

6) Zasiedzenie lub przedawnienie, które się zaczęło jeszcze przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, należy oceniać według ustaw dwniejszych.

Ktoby się chciał odwoływać na zasiedzenie lub przedawnienie w przypadkach, w których takowe według ustaw dawniej istniejących, albo wcale miejsca nie miało, albo też na dłuższy czas jak powszechną księgą ustaw cywilnych zakreślonem było, będzie mógł w pierwszym przypadku przedawnienie lub zasiedzenie w ogólności, w drugim zaś termin krótszy takowego, wyznaczony w księdze ustaw, zacząć liczyć dopiero od tej chwili, w której ustawa niniejsza obowiązywać zacznie.

gesetzt. Frauen und Witwen, welche vor dem oberwähnten Zeitpuncte sich verehelichet, und durch die Verehelichung ohne Rücksicht auf ihr Alter die Rechte der Volljährigkeit erlangt haben, sind jedoch in deren Genusse auch fernerhin unverändert zu belassen.

Die vor dem Eintritte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches nach den Bestimmungen der früheren Gesetze vorgenommenen Rechtsgeschäfte und Handlungen sind nach den früheren Gesetzen zu beurtheilen.

Diess gilt insbesondere von der persönlichen Fähigkeit, über sein Vermögen durch letztwillige Anordnungen zu verfügen, in soferne dieselbe von dem Alter und Geschlechte des Erblassers abhängt.

3. Die Eltern, welche den Bezug der Einkünfte des Vermögens ihrer Kinder ohne Verbindlichkeit zur Rechnungslegung darüber nach den früheren gesetzlichen Vorschriften bereits erlangt haben, bleiben, in soweit es sich um das zur Zeit des Bestandes jener Gesetze den Kindern schon zugefallene Vermögen handelt, auch für die Zukunft von der Rechnungslegung frei. Sie haben jedoch dagegen auch künftig die ihnen nach den älteren Gesetzen mit Rücksicht auf den Bezug dieser Einkünfte obliegenden Verbindlichkeiten gegen ihre Kinder zu erfüllen. Auch sind sie verpflichtet, den Hauptstamm des Vermögens der Kinder, nach den Bestimmungen des neuen Gesetzes dem Gerichte auszuweisen, welches zu beurtheilen hat, ob dasselbe gehörig sichergestellt, oder auf welche Weise für die Sicherstellung desselben zu sorgen sei.

4. Die nach den früheren Rechtsvorschriften bereits bestellten Vormünder und Curatoren haben ihr Amt vom Tage des Beginnes der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches mit allen durch das neue Gesetz ihnen auferlegten Verpflichtungen und unter den darin ausgedrückten Beschränkungen der Befugnisse unter der Obsorge des Gerichtes auszuüben.

5. Die Bestimmungen über die noch übrigen Rechtsfolgen aus der aufgehobenen Aviticität, über die Wirkung der noch vor der Einführung des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches errichteten letztwilligen Anordnungen und geschlossenen Erbverträge, dann über die zu beobachtende gesetzliche Erbfolge in Fällen, wo der Erblasser noch vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches ohne Errichtung einer letztwilligen Anordnung gestorben ist, sind in dem Gesetze über die Regelung der Aviticitäts-Verhältnisse enthalten. Ebenso ist die Frage, in wieferne die durch Ehen, welche noch vor der Wirksamkeit dieses Gesetzbuches geschlossen worden sind, zwischen den Ehegatten begründeten Rechtsverhältnisse in Beziehung auf ihr Vermögen auch künftig fortzudauern haben, nach den dort enthaltenen Vorschriften zu beurtheilen.

6. Eine schon vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches angefangene Ersitzung oder Verjährung ist nach den älteren Gesetzen zu beurtheilen.

Wollte sich Jemand auf die Ersitzung oder Verjährung in Fällen berufen, in welchen eine solche nach den früher bestandenen Gesetzen gar nicht statthatte, oder doch auf eine längere Zeit, als in dem allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche bestimmt war, so kann er im ersten Falle die Verjährung oder Ersitzung überhaupt, und im zweiten Falle die in dem Gesetzbuche bestimmte kürzere Frist derselben erst von dem Zeitpuncte an berechnen, an welchem das gegenwärtige Gesetz in Wirksamkeit tritt.

Jednakże przepis ten nie zmienia nic w osobnych postanowieniach, wydanych celem uregulowania byłych stosunków awityklanych i posiadania tytułem zastawu.

Artykuł XIII.

Traktaty, istniejące z państwami obcemi, dotyczące przedmiotów prawa cywilnego, będą miały zastosowanie także w wspomnionych na wstępie krajach koronnych, od chwili, w której powszechna księga ustaw obowiązywać zacznie, jeżeli moc obowiązująca nie jest wyraźnie ograniczoną na niektóre tylko kraje koronne.

Artykuł XIV.

Gdzie w ustawie niniejszej użytym jest wyraz „prowincya“ tam rozumieć należy pod nim objętość całego kraju koronnego. Do czynności poleconych na mocy księgi ustaw rządom krajowym, powołane są najwyższe władze polityczne krajowe; do czynności poleconych urzędom obwodowym, powołane są władze polityczne, mające taki sam zakres działania, bez względu na to, jaka jest ich nazwa, według urządzeń pojedynczych krajów.

Zakres działania, który na mocy księgi ustaw, przydzielonym jest sądom szlacheckim, przeniesionym jest na te sądy pierwszej instancyi, którym go przydziela ustawa o przynależności sądów w sprawach cywilnych.

Artykuł XV.

Nasz minister sprawiedliwości poleconem sobie ma wykonanie niniejszego patentu.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego dziewiątego Listopada, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu.
Ransonnet m. p.

Hiedurch wird jedoch an den über die Regelung der bestandenen Aviticitäts- und Pfandbesitz-Verhältnisse erlassenen besonderen Vorschriften nichts geändert.

Artikel XIII.

Mit auswärtigen Staaten bestehende Verträge, welche auf das bürgerliche Recht Beziehung haben, finden, in soferne deren Wirksamkeit nicht ausdrücklich auf bestimmte Kronländer beschränkt ist, von dem Zeitpuncte, an welchem das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch in Kraft tritt, auch in den Eingangs erwähnten Kronländern Anwendung.

Artikel XIV.

Wo in diesem Gesetze der Ausdruck Provinz gebraucht ist, wird darunter der Umfang des ganzen Kronlandes verstanden. Zu den durch das Gesetzbuch der Landesstelle zugewiesenen Geschäften sind die obersten politischen Landesbehörden, zu den Geschäften der Kreisämter, die mit dem gleichartigen Wirkungskreise versehenen politischen Behörden, ohne Unterschied, welchen Namen sie nach der Einrichtung der verschiedenen Länder führen mögen, berufen.

Der in dem Gesetzbuche den Landrechten übertragene Wirkungskreis kommt denjenigen Gerichten erster Instanz zu, welchen derselbe nach dem Gesetze über die Zuständigkeit in bürgerlichen Rechtssachen zugewiesen ist.

Artikel XV.

Unser Minister der Justiz ist mit dem Vollzuge des gegenwärtigen Patentes beauftragt.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am neunundzwanzigsten November im Eintausend achthundert zweiundfünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph *m. p.*

(L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:

Ransonnet *m. p.*

247.

Patent cesarski z dnia 29. Listopada 1852:

obowiązujący w królestwach Węgier, Kroacyi. Slawonii, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim,

mocą którego zmienionemi zostają rozporządzenia prawne. i urządzenia obowiązujące w powyższych krajach koronnych, pod względem nabywania i wykonywania prawa własności do dóbr nieruchomych, ich obciążania i zastawiania, tudzież pod względem prawa awitykalności.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Mając troskliwą staranność o dobro i pomyślność królestw Naszych Węgier, Kroacyi i Slawonii, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego, dostrzegliśmy szkód, wynikających dla tychże krajów z dotychczasowych rozporządzeń prawnych i urządzeń, pod względem nabywania i wykonywania prawa własności do dóbr nieruchomych, tudzież ich obciążania i zastawiania, szczególniej zaś ze stosunków prawnych awitykalności, która w zasadzie już zniesioną jest. W szczególności poznaliśmy, iż powyższe postanowienia, wystawiające prawo własności na rozliczne niepokojenie, i dające powód do zawikłań prawnych i procesów długoletnich, stanowią najgłówniejszą przeszkodę kredytu realnego dla najważniejszej części posiadłości ziemskich, i że podniesienie tegoż kredytu realnego, warunkiem jest wzrastającej pomyślności krajów wspomnionych.

Zważywszy to wszystko i w związku z zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych w wspomnionych częściach Naszego cesarstwa, przez którą własność i wykonywanie innych praw rzeczowych, postawionem jest pod opiekę przepisów pojedynczych, obejmujących i sprawiedliwości odpowiadających, rozporządzamy, po wysłu-

247.

Kaiserliches Patent vom 29. November 1852,

wirksam für die Königreiche Ungarn, Croatien und Slavonien, die Woiwodschaft Serbien und das Temeser Banat,

wodurch die in diesen Kronländern bisher bestehenden gesetzlichen Anordnungen und Einrichtungen in Bezug auf die Erwerbung und Ausübung des Eigenthumsrechtes auf liegende Güter, deren Belastung und Verpfändung, sowie in Bezug auf die Aviticität adgeänbert werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich,

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

In angelegener Sorgfalt für die Wohlfahrt und das Gedeihen Unserer Königreiche Ungarn, Croatien und Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und des Temeser Banates, haben Wir die Nachtheile erkannt, welche für diese Länder aus den bisherigen gesetzlichen Anordnungen und Einrichtungen in Bezug auf die Erwerbung und Ausübung des Eigenthumsrechtes auf liegende Güter, dann deren Belastung und Verpfändung, vorzüglich aber aus den Rechtsbeziehungen der, dem Grundsatze nach bereits aufgehobenen Aviticität entspringen. Wir haben insbesondere erkannt, dass die das Eigenthumsrecht vielfachen Anfechtungen aussetzenden, die Veranlassung zu Rechtsverwicklungen und langwierigen Processen bietenden erwähnten Bestimmungen, das hauptsächliche Hinderniss des Realcredites für einen höchst wichtigen Theil des Grundbesitzes bilden, und dass die Hebung dieses Realcredites eine Bedingung des fortschreitenden Wohlstandes der genannten Länder ist.

In Erwägung dieser Betrachtungen und im Zusammenhange mit der Einführung des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches in den bezeichneten Theilen Unseres Kaiserstaates, durch welches das Eigenthum und die Ausübung der übrigen dinglichen Rechte unter den Schutz einfacher, umfassender und den Forderungen der Gerechtigkeit entsprechender

chaniu Naszych ministrów i zasiągnieniu zdania Naszej Rady państwa, co następuje:

ROZDZIAŁ I.

O stosunkach posiadania, wynikających z systemu donacyi.

§. 1.

Znosi się system darowizn królewskich i palatynalnych, według dawniejszego węgierskiego prawa stanu, równie jak wyprowadzane z niego prawo spadku bezdziedzicznego, z powodu braku dziedziców powołanych w akcie darowizny i z powodu wiarołomstwa, wyrażonego w prawach dotychczasowych *(successio fisci regii ex defectu vel ex nota)*.

§. 2.

Równie zniesionem jest prawo spadku bezdziedzicznego, oparte na byłym niegdyś stosunku między panami ziemskiemi a poddanymi, co się tyczy prawa spadku bezdziedzicznego, służącego arcybiskupowi miasta Gran, biskupowi Zagrzebia jako opatowi Thobusska, biskupowi w Rabie, arcyopatowi Śgo Marcina i kapitule w Rabie, wydane będą rozporządzenia osobne.

§. 3.

Prawa posiadania fiskusa królewskiego, pańskiego i miejskiego, nie mogą już nowemi procesami niepokoić osób prywatnych co do takowych bezdziedzicznych dóbr lub praw przypadłych, w których posiadaniu rzeczony fiskus rzeczywiście się znajduje, wyjąwszy te jedynie pretensye, których osoby prywatne na mocy patentu niniejszego, jeszcze poszukiwać mogą.

Przeciwnie także rzeczony fiskus nie będzie mogł wnosić pretensyj z prawa bezdziedzicznej przypadłości wspomnionego rodzaju przeciw osobom prywatnym, z wyjątkiem jedynie co do tych dóbr lub praw, których uprawnieni nie mogli objąć w posiadanie z powodu będącego w mocy prawa wdowiego lub dziewiczego *(jus viduale, jus capillare)* (§. 11).

§. 4.

Osoby prywatne, nie mogą wszczynać między sobą nowych procesów o posiadanie dóbr lub praw z powodu donacyj królewskich, tudzież innych przywilejów królewskich i wyroków sądowych, jako to: *ex puritate statutionis, ob clandestinam et fraudulentam statutionem, ad revindicationem bonorum contra contradictionem statutioni oppositam occupatorum, ad dandam vel recipiendam contradictionis rationem, ad evertendam palatinalem donationem; ex radicalitate juris, proportionalis ex jure, ad sublationem educilli, macelli, telonii vel nauli non privilegiati* ani też żadnych innych procesów *ex statutione* lub *ex jure* wynikających.

Bestimmungen gestellt wird, finden Wir nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, anzuordnen, was folgt:

Erstes Hauptstück.

Von den aus dem Donations-Systeme entstandenen Besitzverhältnissen.

§. 1.

Das nach dem früheren ungarischen Staatsrechte bestandene System der königlichen und Palatinalschenkungen hat ausser Kraft zu treten, und das daraus abgeleitete Heimfallsrecht wegen Mangel der in der Schenkung berufenen Erben und wegen der in den bisherigen Gesetzen bezeichneten Treulosigkeit (successio fisci regii ex defectu vel ex nota) *wird aufgegeben.*

§. 2.

Das auf das bestandene Verhältniss der Grundherren zu den Unterthanen gegründete Heimfallsrecht ist aufgehoben; über das dem Erzbischofe von Gran, *dem Bischofe von* Agram *als Abten von* Thobusska, *dem Bischofe von* Raab, *dem Erzabten von* S. Martin *und dem* Raaber *Capitel zustehende Heimfallsrecht werden besondere Bestimmungen erlassen werden.*

§. 3.

Das Besitzrecht des königlichen oder grundherrschaftlichen Fiscus kann in Bezug auf solche heimgefallene Güter oder Gerechtsame, in deren wirklichem Besitze derselbe sich befindet, durch neu einzuleitende Processe, mit einziger Ausnahme jener Ansprüche, welche Private unter sich laut gegenwärtigen Patentes noch geltend machen dürfen, von Seite der Privaten nicht mehr angefochten werden.

Dagegen sind aber auch die gedachten Fisci *nicht berechtiget, Heimfalls-Ansprüche obiger Art gegen Private geltend zu machen, und diese Regel leidet eine Ausnahme nur hinsichtlich solcher Güter oder Gerechtsame, an deren Besitz-Ergreifung die Berechtigten durch ein in Wirksamkeit getretenes Witwen- oder Mädchenrecht* (jus viduale, jus capillare) *gehindert wurden (§. 11).*

§. 4.

Private dürfen unter sich den Besitz von Gütern oder Gerechtsamen aus dem Grunde königlicher Donationen, wie auch sonstiger königlicher Privilegien und richterlicher Urtheile durch keinerlei neu einzuleitende Processe, als: ex puritate statutionis, ob clandestinam et fraudulentam statutionem, ad revindicationem bonorum contra contradictionem statutioni oppositam occupatorum, ad dandam vel recipiendam contradictionis rationem, ad evertendam palatinalem donationem; ex radicalitate juris, proportionalis ex jure, ad sublationem educilli, macelli, telonii vel nauli non privilegiati *und sämmtliche* ex statutione *oder* ex jure *entspringende Processe anfechten.*

ROZDZIAŁ II.

O zastosowaniu ustaw dotąd obowiązujących do spadkobierstwa i do kontraktów małżeńskich.

§. 5.

Od dnia, w którym obowiązywać zacznie powszechna księga ustaw cywilnych, różnica między majątkiem odziedziczonym a nabytym, między majątkiem pochodzącym z donacyi a innym, między płcią męzką a żeńską, nie będzie mieć żadnego wpływu ani na rozrządzenie majątkiem między żyjącymi, ani na przypadek śmierci, ani na spadkobierstwo z ustawy. Przepisy powszechnej księgi ustaw cywilnych o dziedzictwie rozciągają moc swoję na wszelkiego rodzaju majątki i osoby. Jednakże posiadaczom obecnym dóbr awitykalnych szlacheckich, które im przepadły prawem dziedzictwa, a które dotąd tylko potomstwo męzkie dziedziczyć mogło, wolno będzie najdalej w przeciągu lat trzech od dnia, w którym powszechna księga ustaw cywilnych obowiązywać zacznie, rozrządzić przez ostatnią wolę temi dobrami na rzecz męzkich potomków swojich, z tym skutkiem prawnym, iż ani potomstwo niewieście, z tytułu części obowiązkowej, ustanowionej przez księgę ustaw cywilnych, ani też wdowa, nie będą mogły czynić zarzutu przeciw takiemu ostatniemu woli rozporządzeniu, jeżeli tylko potomstwo rzeczone i wdowa przynajmniej to otrzymają, co im się z wspomnionych dóbr na mocy dotychczasowych ustaw prawnie należało. Ażeby ostatniej woli rozporządzenie, w którem się użytek czyni z tego dozwolenia, miało skutek prawny, musi być sporządzone na piśmie z formalnościami prawnemi, i dokument ten złożonym być winien w oryginale w trybunale cywilnym pierwszej instancyi, w którego okręgu dobra są położone, a to najdalej w sześć miesięcy po jego spisaniu, żadną miarą zaś później jak z upływem trzech lat od tego dnia, w którym powszechna księga ustaw cywilnych obowiązywać zacznie.

§. 6.

Ważność rozporządzeń ostatniej woli i kontraktów o dziedzictwo, które były sporządzonemi przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, oceniać należy według ustaw obowiązujących w czasie, gdy testament był sporządzony, tak co do zdolności dziedziczenia dziedziców ustanowionych, jako też co do prawa rozporządzenia spadkodawcy.

Powyższy przepis zastosowanym być może tylko do tych dawniejszych rozporządzeń ostatniej woli i kontraktów o dziedzictwo, które przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych albo najdalej w ciągu sześciu miesięcy po temże, złożone będą w sądzie, do któregoby należała pertraktacya spadku po śmierci spadkodawcy, lub które sporządzone były przez spadkodawcę, zmarłego jeszcze przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych. Ważność rozporządzeń z powodu śmierci względem których te warunki nie są dopełnione, ocenioną być winna według postanowień powszechnej księgi ustaw cywilnych. Jeżeli rozporządzenie ostatniej woli, pochodzące od spadkodawcy, który nie zmarł przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, obejmuje postanowienia na korzyść osób, które jeszcze nie były przy

Zweites Hauptstück.

Von der Anwendung der bisher bestandenen Gesetze in Bezug auf die Erbfolge und auf die Eheverträge.

§. 5.

Von dem Tage der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches hat der Unterschied zwischen ererbtem und erworbenem, zwischen dem aus Donationen herrührenden und anderem Vermögen, und zwischen männlichem und weiblichem Geschlechte weder auf das Verfügungsrecht unter Lebenden, oder auf den Todfall, noch auf die gesetzliche Erbfolge einen Einfluss. Die Anordnungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches über die Erbfolge erstrecken ihre Wirksamkeit auf jede Art von Vermögen und Personen. — Den gegenwärtigen Besitzern ererbter avitischer adeliger Güter, in welchen bisher nur die männlichen Nachkommen derselben zur Erbfolge berufen waren, ist jedoch gestattet, längstens binnen drei Jahren von der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches an gerechnet, über diese Güter durch letztwillige Anordnung zu Gunsten ihrer männlichen Nachkommen mit der Rechtsfolge zu verfügen, dass diese letztwillige Verfügung von den weiblichen Nachkommen aus dem Titel des durch das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch festgesetzten Pflichttheiles oder von der Witwe nicht angefochten werden kann, wenn diese Nachkommen und die Witwe nur wenigstens dasjenige erhalten, was ihnen aus den erwähnten Gütern zufolge der bisherigen Gesetze rechtlich gebührte. Damit eine letztwillige Verfügung, durch welche von dieser Gestattung Gebrauch gemacht wird, eine Rechtswirkung hervorbringe, muss dieselbe mit den gesetzlichen Erfordernissen schriftlich abgefasst, und die Urkunde längstens binnen sechs Monaten nach der Errichtung, in keinem Falle aber später als mit Ablauf von drei Jahren nach der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches bei dem Civil-Gerichtshofe erster Instanz, in dessen Sprengel das Gut gelegen ist, in Urschrift niedergelegt werden.

§. 6.

Die Giltigkeit der, vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches errichteten letztwilligen Anordnungen oder Erbverträge ist sowohl in Bezug auf die Erbfähigkeit der eingesetzten Erben, als auf das Verfügungsrecht des Erblassers nach den zur Zeit der Errichtung des Testamentes geltenden Gesetzen zu beurtheilen.

Diese Bestimmung findet jedoch nur auf diejenigen älteren letztwilligen Anordnungen und Erbverträge Anwendung, welche vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches oder längstens binnen sechs Monaten nach derselben bei dem Gerichte, dem die Abhandlung der Verlassenschaft im Falle des Ablebens des Erblassers zustehen würde, niedergelegt, oder welche von einem vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches mit Tod abgegangenen Erblasser errichtet wurden. Die Giltigkeit der Verfügungen von Todeswegen, rücksichtlich welcher diese Bedingungen nicht eintreten, ist nach den Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches zu beurtheilen. Enthält eine letztwillige Verfügung, die von einem nicht vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches mit Tod abgegangenen Erblasser herrührt, Bestimmungen zu Gunsten

życiu w czasie sporządzenia ostatniej woli rozporządzenia, natenczas skutek takich postanowień, nie może się rozciągać dalej jak o ile tego dozwala powszechna księga ustaw cywilnych, chociażby dokument w należytym czasie w sądzie złożonym został.

§. 7.

Pod względem formalności zewnętrznych, należy oceniać ważność rozporządzeń ostatniej woli sporządzonych przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, jeżeli spadkodawca zmarł po ogłoszeniu nowych ustaw o spadkobierstwie, albo według ustaw o spadkobierstwie, jakie dotąd istniały, albo według nowych ustaw takowych, według tego jak jedne lub drugie sprzyjają więcej utrzymaniu rozporządzenia ostatniej woli.

§. 8.

Istniejące dotąd przepisy o spadkobierstwie z ustawy *(successio ab intestato)* zastosowane będą we wszystkich przypadkach śmierci, które się wydarzą przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, tak co się tyczy osób prywatnych, jako też co się tyczy fiskusa król. i każdego innego, mającego prawo do następstwa w spadkach bezdziedzicznych, jednakże z ograniczeniami objętemi w §§. 9 i 10.

§. 9.

Pretensyj powstałych z dziedzictwa, przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, dochodzić można procesem spadkowym, a w szczególności procesami z powodu wypełnienia, unieważnienia, albo obalenia ostatniej woli rozporządzenia z powodu sprostowania podziału, albo ściągnienia majątku bezdziedzicznego *(processus successionalis ad implementum, sepositionem, invalidationem Testamenti, ad rectificationem divisionis ex caducitate)*, wtenczas tylko, jeżeli od czasu jak powstały takie pretensye, aż do zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych, jeszcze nie upłynęło lat 32.

Jednakże należy względem takich niewniesionych jeszcze pretensyj, rozpocząć proces w ciągu roku od dnia zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych, inaczej bowiem pretensye te ustają.

§. 10.

Bez względu na czas, w którym powstała pretensya o dziedzictwo, nie dopuszcza się od dnia zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych, wyniesienia procesu o dziedzictwo z dawnego pochodzenia, o ile takowy przed tabulę królewską lub banalną wyniesionym być musiał *(processus antiquae successionis)* dla wyłączenia linii żeńskiej *(ad exclusionem sexus feminei)*, dla przeprowadzenia równego prawa *(ad equalitatem juris)*, dla dostąpienia czwartej części *(ad excisionem quartalitii)*, dla odnowienia podziału *(novae divisionis)* i dla uzupełnienia dóbr odziedziczonych *(ad redintegrationem aviticorum)*.

§. 11.

Prawo wdowie lub dziewicze, które już przypadło przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, utrzymanem będzie na mocy ustaw dawniejszych. Po wygaśnieniu zaś tychże praw, odżyją oparte na ustawach dotychczasowych pretensye dziedzictwa osób prywatnych, fiskusa król. i innych osób lub korporacyj, którym

von Personen, die zur Zeit der Errichtung der letztwilligen Verfügung noch nicht lebten, so kann sich die Wirkung solcher Bestimmungen, selbst wenn die gerichtliche Hinterlegung der Urkunde zur gehörigen Zeit erfolgte, nicht weiter erstrecken, als dieses das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch gestattet.

§. 7.

In Bezug auf äussere Förmlichkeiten ist die Giltigkeit der vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches errichteten letztwilligen Anordnungen, wenn der Erblasser nach Kundmachung der neuen Erbfolgegesetze gestorben ist, entweder nach den bisher bestandenen oder nach den neuen Erbfolgegesetzen zu beurtheilen, je nachdem die einen oder die anderen der Aufrechthaltung der letztwilligen Anordnung günstiger sind.

§. 8.

Die bisher bestandenen Vorschriften über die gesetzliche Erbfolge (successio ab intestato) *finden bei allen vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches eingetretenen Todesfällen ihre Anwendung sowohl in Bezug auf Privat-Personen, als in Bezug auf den k. Fiscus und jeden anderen zur Nachfolge in erblosen Verlassenschaften berufenen Berechtigten, jedoch mit den in den §§. 9 und 10 enthaltenen Beschränkungen.*

§. 9.

Erb-Ansprüche, welche vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches entstanden sind, können nur dann durch einen Erbfolgeprocess, insbesondere durch Processe wegen Erfüllung, Nichtig-Erklärung oder Umstossung einer letztwilligen Anordnung, wegen Theilungsberichtigung und Einziehung erblosen Vermögens (processus successionalis ad implementum, sepositionem, invalidationem Testamenti, ad rectificationem divisionis ex caducitate) *geltend gemacht werden, wenn seit der Zeit des Entstehens solcher Ansprüche bis zur Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches noch nicht 32 Jahre verflossen sind.*

Ueber die bisher noch nicht erhobenen Ansprüche dieser Art muss jedoch bei sonstigem Erlöschen derselben binnen Einem Jahre, vom Tage der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches an, der Process eingeleitet werden.

§. 10.

Ohne Rücksicht auf den Zeitpunct des entstandenen Erb-Anspruches wird, vom Tage der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches an, die Einleitung eines Erbrechtsstreites aus alter Herstammung, in wieferne er bei der königlichen oder Banaltafel eingeleitet werden musste (processus antiguae successionis), *zur Ausschliessung der weiblichen Linie* (ad exclusionem sexus feminei), *zur Geltendmachung des gleichen Rechtes* (ad aequalitatem juris), *zur Erlangung des vierten Theiles* (ad excisionem quartalitii), *zur Erneuerung der Theilung* (novae divisionis) *und zur Ergänzung der ererbten Güter* (ad redintegrationem aviticorum) *nicht mehr zugelassen.*

§. 11.

Ein vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches angefallenes Witwen- oder Mädchenrecht hat nach den bisher bestandenen Gesetzen Geltung zu finden. Nach dem Erlöschen dieser Rechte treten aber die in den bisherigen Gesetzen gegründeten Erb-Ansprüche der zur Nachfolge in die mit dem Witwen- oder Mädchenrechte belasteten

służy prawo bezdziedzicznej przypadłości co do dóbr, obciążonych prawem wdowiem lub dziewiczem. Te pretensye należy jednakże pod utratą oznajmić w ciągu roku od zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych, w sądzie właściwym rzeczowym, i o tem zawiadomić oraz posiadaczów dóbr. Jeżeli po pierwszem oznajmieniu takich pretensyj, nastąpią oznajmienia późniejsze innych osób, sąd winien zawiadomić o tem nietylko posiadaczy dóbr, lecz także i tych, co się pierwej zgłosili z pretensyami swemi, jak równie pretendentów późniejszych o pretensyach już wniesionych. Do końca dalszego roku, po pierwszym, należy względem oznajmionych pretensyj, wytoczyć sprawę w drodze prawa przeciw wszystkim w tym interesowanym, inaczej bowiem pretensye takowe gasną.

§. 12.

Kontrakty małżeńskie i kontrakty o dziedzictwo, zawarte między małżonkami jeszcze przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych (§. 6), pozostaną w swej mocy i oceniane będą według ustaw, jakie istniały w czasie zawarcia małżeństwa, co też rozumieć się ma i o prawie wspólnej własności do majątku, nabytego w ciągu małżeństwa (*jus coaquisitionis*). Jednakże prawo dziedzictwa z mocy ustawy do spadku zmarłego małżonka, ocenionem będzie według powszechnej księgi ustaw cywilnych, jeżeli śmierć jego nastąpiła po zaprowadzeniu tejże księgi.

§. 13.

Fideikomisy familijne, jakie obecnie istnieją: majoraty i senioraty, pozostaną niezmienne, o ile odpowiadają ustawom dawniejszym. Względem utworzenia nowych fideikomisów, wydane będą, oprócz przepisów objętych w powszechnej księdze ustaw cywilnych dalsze jeszcze postanowienia ułatwiające.

ROZDZIAŁ III.

O przeniesieniu własności.

§. 14.

Brak indygenatu lub inkolatu, nie będzie mógł na przyszłość wyłączać od nabywania nieruchomości w tych krajach, dla których patent niniejszy jest wydany.

§. 15.

Względem formalności, potrzebnych do ważności kontraktów, celem przeniesienia własności zawierać się mających, nie będzie różnicy między dobrami i prawami szlacheckiemi i innemi nieruchomościami; jednakże zachowywać należy szczególne rozporządzenia, jakie istnieją pod względem podzielności gruntów.

§. 16.

Przeniesienia nieruchomości, jakie już były uskutecznionemi przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych (*fassio perennalis*, *cambium*, *transactio*,

Güter berufenen Privatpersonen, des königlichen Fiscus oder anderer zur Ausübung des Heimfallsrechtes berechtigten Personen oder Körperschaften in Wirksamkeit. Diese Ansprüche sind jedoch bei sonstigem Verluste binnen Einem Jahre von der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches gerechnet, bei der zuständigen Real-Instanz anzumelden, und hievon zugleich die Besitzer der Güter zu verständigen. Kommen nach der ersten Anmeldung solcher Ansprüche noch spätere Anmeldungen anderer Personen vor, so hat das Gericht hievon nicht nur die Besitzer der Güter, sondern auch die Anmelder des früheren Anspruches und zugleich die späteren Prätendenten von den bereits erhobenen Ansprüchen zu verständigen. Bis zum Ablaufe eines ferneren Jahres nach dem ersten sind die angemeldeten Ansprüche bei sonstigem Verluste gegen sämmtliche Interessenten im Wege Rechtens geltend zu machen.

§. 12.

Die vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches geschlossenen Eheverträge und Erbverträge zwischen Ehegatten (§. 6) bleiben in Kraft, und sind, so wie das zwischen Eheleuten bestandene gesetzliche Recht des Mit-Eigenthumes auf das während der Ehe Erworbene (jus coaquisitionis) *nach den zur Zeit der Schliessung der Ehe bestandenen Gesetzen zu beurtheilen. Die Erbfolge in den Nachlass des verstorbenen Ehegatten auf Grund des Gesetzes richtet sich jedoch, wenn der Tod desselben nach eingetretener Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches erfolgt ist, nach dem letzteren.*

§. 13.

Bestehende Familien-Fideicommisse, als: Majorate und Seniorate bleiben, in soferne sie den früheren Gesetzen entsprechen, unberührt. Ueber die Errichtung neuer Fideicommisse werden ausser den im allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche enthaltenen Vorschriften noch weitere erleichternde Bestimmungen abgesondert erfolgen.

Drittes Hauptstück.

Von Eigenthums-Uebertragungen.

§. 14.

Von der Erwerbung von Liegenschaften jeder Art kann in den Ländern, für die das gegenwärtige Patent erlassen wird, der Mangel des Indigenates oder Incolates künftig nicht ausschliessen.

§. 15.

In Absicht auf die zur Giltigkeit der Verträge über die Uebertragung des Eigenthumes erforderlichen Förmlichkeiten hat zwischen den adeligen Gütern und Gerechtsamen, dann anderen Liegenschaften kein Unterschied stattzufinden, und sind dabei die über die Theilbarkeit des Grundbesitzes bestehenden besonderen Verordnungen zu beobachten.

§. 16.

Die vor der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches geschlossenen Eigenthums-Uebertragungen von Liegenschaften (fassio perennalis, cambium, transactio,

inscriptio ob fidelia servitia) nie podlegają zarzutom ani z powodu pretensyj, które według ustaw dotychczasowych wynikały z przymiotu dóbr, i nie mogą przeciw nim być wyniesione nowe procesa, jako to: *ad invalidationem ex neglecta praemonitione ad invalidationem ex praejudicio*" ani też podlegają zarzutowi z powodu braku pieczęci publicznej. Przeniesienia wieczyste, uczynione pod pieczęcią prywatną, mają tę samę moc, jak gdyby były uczynione pod pieczęcią publiczną.

Względem przeniesień wieczystych, uczynionych z powodu wiernych usług *(inscriptio perennalis ob fidelia servitia)*, nie może być więcej wykonywane prawo powrotu.

§. 17.

Na podstawie dawniejszego posiadania i używania nieruchomości tak w całości jako też co do granic, nie może być niepokojonym obecny stan posiadania przez nowo wyniesione procesa, jako to: „*formalis repositionis ex usu, metalis ex usu*" jeżeli od chwili, w której dawniejsze posiadanie ustało, aż do zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych upłynęło lat 32, a w ciągu tego czasu nie był wyniesionym formalny proces przeciw posiadaczowi.

Jeżeli zaś przy zaprowadzeniu powszechnej księgi ustaw cywilnych, nie upłynęło jeszcze 32, natenczas wspomnione processa wyniesione być muszą pod utratą prawa zaskarżenia w przeciągu jednego roku.

§. 18.

Prawo odkupu, które z mocy ustawy dawniej służyło krewnym i sąsiadom, równie jak wszelkie inne prawo pierwo-kupna na ustawach oparte, ustaje na przyszłość, a z tego tytułu nie mogą być wynoszone żadne procesa nawet co się tyczy dawniejszych przeniesień własności.

ROZDZIAŁ IV.

O zastawach kontraktowych sądowych.

§. 19.

Kontrakty zastawowe, jakie dotąd były w używaniu, przedaże nieruchomości do czasu *(contractus pignoraticii, emtio, venditio temporanea)*, zawarte z zastrzeżeniem wyraźnym lub domniemanym odkupna, albo z warunkiem, iż wierzycielowi zamiast prowizyi, oddanem być ma używanie dóbr zastawionych, nie będą mieć ważności, jeżeli będą zawarte po zaprowadzeniu powszechnej księgi ustaw cywilnych.

§. 20.

Kto po zaprowadzeniu powszechnej księgi ustaw cywilnych, nabędzie nieruchomości lub praw szlacheckich w drodze licytacyi egzekucyjnej, ten nabędzie zupełnej własności dóbr lub praw kupionych, w taki sposób, iż będące dotąd w używaniu prawo dłużnika lub jego prawonabywców do odkupienia tychże dóbr lub praw, już więcej wykonywanem być nie może.

§. 21.

Przeciw kontraktom zastawowym, zawartym przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych, nie można wynosić nowych procesów dla obalenia lub przenie-

inscriptio ob fidelia servitia) *können weder aus Ansprüchen, welche nach den bisherigen Gesetzen aus der Eigenschaft der Güter flossen, durch neu einzuleitende Processe, als:* „ad invalidationem ex neglecta praemonitionae, ad invalidationem ex praejudicio", *noch wegen Mangel eines öffentlichen Siegels bestritten werden. Bis jetzt unter Privatsiegeln geschehene Perennal-Uebertragungen haben dieselbe Kraft, wie die unter öffentlichen Siegeln errichteten.*

Hinsichtlich der Perennal-Uebertragungen wegen treu geleisteter Dienste (inscriptio perennalis ob fidelia servitia) *kann das Rückfallsrecht nicht mehr ausgeübt werden.*

§. 17.

Auf dem Grunde des früheren Besitzes und Genusses einer Liegenschaft sowohl im Ganzen, wie in Bezug auf die Gränzen kann der gegenwärtige Besitzstand, wenn seit dem Aufhören des früheren Besitzes bis zur Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches 32 Jahre verstrichen, und ohne dass in diesem Zeitraume gegen den Besitzer der förmliche Process eingeleitet worden wäre, durch neu einzuleitende Processe, als: „formalis repositionalis ex usu, metalis ex usu", *nicht mehr angefochten werden.*

Ist jedoch beim Eintritte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches ein Zeitraum von 32 Jahren noch nicht verflossen, so sind Processe der erwähnten Art binnen Einem Jahre, bei sonstigem Verluste des Klagerechtes, einzuleiten.

§. 18.

Das früher bestandene gesetzliche Einstandsrecht der Verwandten und Nachbarn, sowie jedes andere gesetzliche Vorkaufsrecht hört für die Zukunft auf, und es können selbst in Bezug auf frühere Eigenthums-Uebertragungen aus diesem Rechtstitel keine Processe mehr eingeleitet werden.

Viertes Hauptstück.

Von den vertragsmässigen und gerichtlichen Pfändern.

§. 19.

Die bisher üblichen Pfandverträge, Verkäufe der Liegenschaften auf Zeit (contractus pignoraticii, emtio, venditio temporanea) *mit dem ausdrücklichen oder stillschweigenden Vorbehalte des Rück-Einlösungsrechtes oder mit der Bedingung, dass dem Gläubiger statt der Zinsen die Nutzniessung des verpfändeten Gutes überlassen werde, sind, wenn sie nach der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches geschlossen wurden, rechtsungiltig.*

§. 20.

Wer nach der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches adelige Liegenschaften oder Gerechtsame im Wege executiver Feilbietung ersteht, erwirbt das volle Eigenthum des erstandenen Gutes oder Rechtes in der Art, dass das bisher üblich gewesene Wieder-Einlösungsrecht des Schuldners und seiner Rechtsnachfolger nicht mehr ausgeübt werden kann.

§. 21.

Gegen Pfandverträge, welche vor Veröffentlichung des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches abgeschlossen worden sind, dürfen kraft jener Ansprüche, welche nach den bis-

sienia warunków zastawu *(ad invalidationem conditionum pignoratitiarum, ad transvestitionem conditionum pignoratitiarum)* na mocy tych pretensyj, które wypływały z dawniejszych ustaw i z natury dóbr odziedziczonych.

§. 22.

Prawo wykupna nieruchomości i praw, dawniej mocą kontraktu zastawionych, równie jak inskrypcyj doczesnych, może być wykonywanem w następujących przypadkach:

1) Jeżeli czas zastawu lub inskrypcyi, pierwotnie naznaczony, albo przy późniejszem nadpłaceniu lub z innego powodu przedłużony, jeszcze nie upłynął, wtenczas skarga o wykupno wyniesioną być może w przeciągu roku po upływie czasu przeznaczonego do wykupna.

2) Jeżeli przy kontraktach zastawowych lub inskrypcyjnych, nie był oznaczony żaden czas wykupna, a od czasu zawarcia lub przedłużenia onychże nie upłynął jeszcze przeciąg czasu lat 32, aż do zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych; wówczas skarga o wykupno może być wyniesioną w ciągu jednego roku po upływie przeciągu lat 32.

3) Jeżeli nareszcie czas wykupna oznaczony, albo w razie nieoznaczenia czasu wykupna przeciąg lat 32 przed zaprowadzeniem powszechnej księgi ustaw cywilnych już upłynął, wówczas o prawo wykupna tylko wtenczas, i tylko w ciągu roku po zaprowadzeniu powszechnej księgi ustaw cywilnych może być skarga wyniesioną w drodze prawa, jeżeli od upływu oznaczonego czasu wykupna, a względnie po upływie wspomnionych lat 32, aż do zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych nie upłynęło więcej jak lat dziesięć.

Jeżeli prawo wykupna nie będzie wykonanem w terminie wyż oznaczonym, natenczas utraca moc swoję.

§. 23.

Jeżeli zaś, co do nieruchomości i praw dawniej z mocy kontraktu zastawionych, jako też co do inskrypcyj doczesnych nad czas zastawu lub inskrypcyi, który albo kontraktem albo na mocy inskrypcyi, pierwotnie oznaczonym albo przedłużonym został, lub w razie, gdy czas wykupna nie był oznaczonym nad upływ lat 32, od dnia zawarcia kontraktu zastawu lub inskrypcyi licząc, aż do zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych już upłynęło lat dziesięć, a zarazem ani w jednym ani w drugim przypadku w przeciągu tego czasu nie był wyniesiony formalny proces o wykupno zastawu, wówczas ze strony zastawiającego lub inskrybującego i jego prawonastępców, nie może już być wykonywanem prawo wykupna, a posiadacz dóbr zastawionych lub inskrybowanych uważanym być ma za zupełnego ich właściciela.

§. 24.

Co do zastawu ciążącego obecnie na nieruchomościach lub prawach szlacheckich, można drogą prawną wynieść prawo wykupna w przeciągu jednego roku od zaprowa-

herigen Gesetzen und aus der Natur der ererbten Güter flossen, neue Processe zur Umstossung oder Uebertragung der Pfandbedingungen (ad invalidationem conditionum pignoratitiarum, ad transvestitionem conditionum pignoratitiarum) *nicht mehr erhoben werden.*

§. 22.

Das Recht der Wieder-Einlösung der früher vertragsmässig verpfändeten Liegenschaften und Gerechtsamen, wie auch zeitlicher Inscriptionen kann in folgenden Fällen ausgeübt werden:

1. Ist die ursprünglich bestimmte, oder bei einer späteren Aufzahlung oder aus anderem Anlasse verlängerte Pfand- oder Inscriptionszeit noch nicht verstrichen, so darf die Wieder-Einlösungsklage binnen Einem Jahre nach Ablauf der bestimmten Einlösungszeit angebracht werden.

2. Wenn bei Pfand- oder Inscriptions-Verträgen keine Einlösungszeit festgesetzt wurde, und von Abschliessung oder von Verlängerung derselben gerechnet die Frist von 32 Jahren bis zum Eintritte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches noch nicht verstrichen ist, so kann die Wieder-Einlösungsklage binnen Einem Jahre nach Ablauf der Frist von 32 Jahren überreicht werden.

3. Wenn endlich die bestimmte Einlösungszeit oder in Ermanglung einer bestimmten Einlösungszeit die Frist von 32 Jahren vor dem Eintritte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches abgelaufen ist, so kann das Wieder-Einlösungsrecht nur dann und zwar nur binnen Einem Jahre nach dem Eintritte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches im Wege Rechtens eingeklagt werden, wenn seit dem Ablaufe der bestimmten Einlösungszeit und beziehungsweise der erwähnten Frist von 32 Jahren bis zum Eintritte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches nicht mehr als zehn Jahre verstrichen sind.

Wird das Einlösungsrecht binnen den oben angegebenen Fristen nicht ausgeübt, so ist dasselbe erloschen.

§. 23.

Sind aber hinsichtlich der früher vertragsmässig verpfändeten Liegenschaften und Gerechtsame, wie auch zeitlicher Inscriptionen über die vertrags- oder inscriptionsmässig sowohl ursprünglich festgesetzte, als später verlängerte Pfand- oder Inscriptionszeit, oder falls keine Einlösungszeit bestimmt wurde, seit Ablauf der Frist von 32 Jahren von der Abschliessung des Pfand- oder Inscriptionsvertrages gerechnet bis zur Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches zehn Jahre verflossen, ohne dass in dem einen oder dem anderen Falle innerhalb dieser Frist der förmliche Process zur Einlösung des Pfandes eingeleitet worden wäre, so kann von Seite des Verpfänders oder Inscribenten und seiner Rechtsnachfolger das Recht der Wieder-Einlösung nicht mehr ausgeübt werden, und der Besitzer der verpfändeten oder inscribirten Güter ist als voller Eigenthümer derselben anzusehen.

§. 24.

Hinsichtlich des dermal bestehenden gerichtlichen Pfandes auf adelige Liegenschaften oder Gerechtsame kann das Recht der Wieder-Einlösung, wenn seit der executiven Feilbie-

dzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych, jeżeli od czasu sprzedaży egzekucyjnej, lub gdy ta nie miała miejsca, od czasu zastawu egzekucyjnego, aż do zaprowadzenia rzeczonej księgi ustaw, nie upłynęło jeszcze lat 32.

Po upływie tego czasu, równie jak w tym razie, gdy od wyż wymienionych terminów aż do zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych już upłynęło lat 32, a proces o wykupno rozpoczętym nie został, prawo wykupna traci moc swoję.

§. 25.

Procesa superinskrypcyjne, tudzież procesa *ex superfluitate fundi*, nie mają już być więcej rozpoczynane po zaprowadzeniu powszechnej księgi ustaw cywilnych.

ROZDZIAŁ V.

O przypuszczeniu dalszego prowadzenia procesów wspomnionych w poprzedzającym rozdziale.

§. 26.

Procesa już rozpoczęte i jeszcze toczące się, które do gatunków wspomnionych w §§. 3, 4, 10, 16, 18, 21 i 25 należą, nie mogą już dalej być prowadzonemi i dotychczasowa rozprawa zniesioną zostaje.

Procesa wyż wspomnionego rodzaju, które przez sąd orzeczonemi zostały wyrokiem stanowczym ostatecznym, przedłożone być winny na żądanie strony apelującej przepisaną drogą instancyj, sądowi wyższemu w przeciągu roku od zaprowadzenia niniejszego patentu, który to sąd rozstrzygać je winien według ustaw dotychczasowych.

Procesa repulsyonalne, w których repulsya przez sąd już odrzuconą została, albo do opozycyi sprowadzoną była, albo takie, które dopiero rozpoczętemi były, a o nich żaden jeszcze wyrok sądowy wydanym nie był; równie jak oznajmione repulzye, względem których proces repulzyonalny nie był jeszcze rozpoczętym, podlegają temu samemu postępowaniu, co opozycya i procesa opozycyonalne (§. 31). Inne procesa repulzyonalne jeszcze wiszące, należy wznowić na żądanie powoda, w przeciągu roku jednego po zaprowadzeniu niniejszego patentu, według przepisów onegoż z nimi postępować, i według ustaw dotąd obowiązujących, takowe rozstrzygać.

§. 27.

Procesa o dziedzictwo (§. 9), procesa *ex usu* (§. 17), procesa o wykupno zastawów kontraktowych (§. 22) i sądowych (§. 24), tudzież inskrypcyj doczesnych, w których od chwili, gdy powstała pretensya do dziedzictwa, albo od ustania posiadania dawniejszego, albo od upływu terminu do wykupna pierwotnie przeznaczonego, lub później przedłużonego, albo też gdzie termin taki wyznaczonym nie był, od upływu terminu lat 32, licząc go od dnia zawarcia kontraktu, albo w których od dnia egzekucyjnej sprzedaży lub zastawu egzekucyjnego, już upłynęło lat dziesięć a względnie lat 32, przed wyniesieniem skargi, nie mogą już więcej być prowadzonemi.

tung, oder wenn eine solche nicht stattfand, seit der executiven Pfändung bis zur Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches 32 Jahre noch nicht verstrichen sind, binnen Einem Jahre vom Beginne dieser Wirksamkeit im Wege Rechtens geltend gemacht werden.

Nach Ablauf dieser Frist, so wie in dem Falle, wenn von den oberwähnten Zeitpuncten bis zur Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches 32 Jahre schon verflossen sind, ohne dass der Einlösungsprocess innerhalb dieser Frist eingeleitet worden wäre, ist das Recht der Wieder-Einlösung erloschen.

§. 25.

Super-Inscriptionsprocesse und Processe ex superfluitate fundi *dürfen von dem Zeitpuncte der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches an nicht mehr eingeleitet werden.*

Fünftes Hauptstück.

Von der Zulässigkeit der Fortführung der in den vorhergehenden Hauptstücken erwähnten Processe.

§. 26.

Die bereits eingeleiteten noch im Laufe befindlichen Processe, welche unter die in den §§. 3, 4, 10, 16, 18, 21 und 25 erwähnten Arten gehören, können nicht mehr fortgesetzt werden, und die bisher gepflogene Verhandlung wird aufgehoben.

Die durch das vorgehende Gericht bereits mit einem definitiven End-Urtheile entschiedenen Processe der obbezeichneten Art sind im vorgeschriebenen Instanzenzuge dem höheren Berufungsgerichte auf Anlangen der berufenden Partei binnen Einer Jahresfrist von der Wirksamkeit des gegenwärtigen Patentes zu unterbreiten, und durch dieses nach den bisher bestandenen Gesetzen zu beurtheilen.

Repulsional-Processe, in welchen die Repulsion bereits gerichtlich verworfen, oder auf eine Opposition reducirt ist, oder welche erst eingeleitet wurden, ohne dass darin noch irgend ein richterliches Erkenntniss gefällt wäre, wie auch bloss angemeldete Repulsionen, über welche der Repulsional-Process noch nicht anhängig gemacht worden ist, sind wie die Opposition und die Oppositional-Processe (§. 31) zu behandeln. Die übrigen noch schwebenden Repulsional-Processe sind auf Anlagen des Klägers binnen Einem Jahre nach Beginn der Wirksamkeit dieses Patentes wieder aufzunehmen, den Vorschriften desselben gemäss zu verhandeln, und nach den bisher bestandenen Gesetzen zu entscheiden.

§. 27.

Jene Erbschaftsprocesse (§. 9), die Processe ex usu *(§. 17), die Processe zur Einlösung vertragsmässiger (§. 22) und gerichtlicher Pfänder (§. 24), wie auch zeitlicher Inscriptionen, in welchen seit der Entstehung des Erb-Anspruches, seit dem Aufhören des früheren Besitzes, seit dem Ablaufe der ursprünglich festgesetzten oder später verlängerten Einlösungsfrist, oder wo keine solche Frist festgesetzt wurde, seit Ablauf der Frist von 32 Jahren, vom Tage der Abschliessung des Vertrages gerechnet, oder vom Tage der executiven Feilbietung oder Pfändung zehn und rücksichtlich 32 Jahre bereits vor Anstrengung der Klage verflossen waren, können nicht mehr fortgesetzt werden.*

§. 28.

Jeżeli zaś w procesach już wiszących, należących do kategoryj, wspomnionych w §. 26, nie upłynął jeszcze przy wyniesieniu skargi termin lat 10, a względnie lat 32, natenczas takowe dalej prowadzonemi być mogą. W procesach tego rodzaju winien atoli powód, jeżeli akta nie są jeszcze przedłożone, do orzeczenia w przedmiocie głównym, żądać wprowadzenia powtórnego rozprawy w ciągu jednego roku od zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych u sądu właściwego, w przeciwnym bowiem razie gaśnie prawo dalszego prowadzenia procesów.

§. 29.

Jeżeli w procesach, wspomnionych w §§. 26 i 27, wydanym już został wyrok zdolny do egzekwowania, wówczas egzekucya wyroku żądaną być winna w ciągu jednego roku od zaprowadzenia powszechnej księgi ustaw cywilnych, gdyż w razie przeciwnym prawo ustaje.

§. 30.

Zdolne do egzekucyi są wyroki ostateczne:

a) wydane w procesach tabularnych, fundamentalnych, albo nowacyjnych *(novi simplicis—novi cum gratia)*, jeżeli już po wyniesieniu repulzyi, o ile takowa jest dozwoloną, septemwirat orzekł ostatecznie, albo jeżeli powołanie do niego nie było wniesionem w czasie przepisanym, lub też, jeżeli w razie prawnej nieprzypuszczalności tego środka prawnego, nie został w czasie przepisanym wytoczony inny środek prawny wstrzymujący, czy to powołania czy też *Prohibitorum*, albo jeżeli septemwirat już w drodze powołania, stanowczo i ostatecznie orzekł;

b) w procesach nie tabularnych, jeżeli środek prawny powołania *(apellata intra vel extra dominium)*, nie został wniesionym w czasie przepisanym, lub też jeżeli w drodze pierwszego lub dalszego powołania przez sąd wyższy właściwy ostatecznie już jest orzeczonem;

c) w procesach, w których przy apelacyi wcześnie założonej i *extra dominium* dozwolonej, wyrok już został wykonany, pozwolone jest dalsze prowadzenie założonej apelacyi.

Jeżeli wyrok nie jest jeszcze zdolny do egzekwowania w jakimkolwiek z wspomnionych sposobów, postępowanie wiszące co do środków prawnych, nie może być dalej prowadzone.

§. 31.

Jeżeli w procesach, wspomnionych w §§. 26 i 27, zamierzone było wykonanie wyroku, lecz przeciw temu użyty został środek opozycyi, wówczas uważać należy za zniesione wszelkie kroki poczynione w skutku opozycyi, równie jak proces opozycyjny w toku będący, jeżeli nie jest jeszcze ostatecznie rozstrzygnięty wyrokiem, wydanym w myśl §. 30 i zdolnym do egzekucyi, a wyrok ostateczny w procesie fundamentalnym, wykonanym być winien, jeżeli jest zdolnym do egzekucyi w myśl §. 30 lit. *b)*. Oponującemu atoliż wolno będzie w przypadku, gdy wyrok według ustaw istniejących podlega zarzutowi oczywistej nieważności, założyć w drodze właściwego sądu rekurs kasacyjny do najwyższego trybunału sądowego w ciągu trzech miesięcy od zaprowa-

§. 28.

War jedoch in den bereits anhängigen Processen, welche unter die im §. 27 erwähnten Kategorien gehören, bei Anstrengung der Klage ein Zeitraum von zehn und rücksichtlich 32 Jahren noch nicht verstrichen, so ist deren Fortführung zulässig. In den Processen dieser Art muss aber der Kläger, wenn die Acten nicht schon zum Spruche in der Hauptsache überreicht worden sind, binnen Einem Jahre von der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches bei dem betreffenden Gerichte um die Wieder-Aufnahme der Verhandlung anlangen, widrigens das Recht zur Fortführung derselben erlischt.

§. 29.

Wenn in einem der in den §§. 26 und 27 erwähnten Processe bereits ein executionsfähiges Urtheil gefällt ist, so muss die Execution des Urtheiles binnen Einem Jahre von der Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches angesucht werden, widrigenfalls das Recht hiezu erlischt.

§. 30.

Executionsfähig sind die End-Urtheile, sie mögen nun:

a) *in Tabularprocessen, in Fundamental- oder Neuerungsprocessen* (novi simplicis — novi cnm gratia) *ergangen seyn, wenn über das ergriffene Rechtsmittel der Repulsion, in soferne dasselbe zulässig ist, bereits durch das Septemvirat endgiltig entschieden, oder die Berufung an dasselbe nicht rechtzeitig ergriffen wurde, oder wenn in dem Falle der gesetzlichen Unzulässigkeit dieses Rechtsmittels eines der aufschiebenden Rechtsmittel der Berufung oder der* Prohibita *entweder nicht rechtzeitig ergriffen, oder im Wege der Berufung bereits durch das Septemvirat endgiltig entschieden wurde;*

b) *in Nicht-Tabularprocessen, wenn entweder das Rechtsmittel der Berufung* (appellata intra vel extra dominium) *nicht rechtzeitig ergriffen oder im Wege der ersten oder weiteren Berufung durch das zuständige höhere Gericht bereits endgiltig entschieden wurde;*

c) *in Processen, in welchen bei rechtzeitig ergriffener und* extra dominium *gestatteter Appellation das Urtheil bereits vollzogen wurde, bleibt die Fortsetzung der eingelegten Appellation gestattet.*

Ist das Urtheil nicht in einer der erwähnten Arten executionsfähig, so kann das anhängige Verfahren über die Rechtsmittel nicht fortgesetzt werden.

§. 31.

Ist in einem der in den §§. 26 und 27 erwähnten Processe die Vollstreckung des Urtheiles zwar versucht, aber das Rechtsmittel der Opposition dagegen angewendet worden, so werden hiermit die in Folge der Opposition eingeleiteten Schritte und der etwa bereits im Laufe befindliche Oppositional-Process, wenn er nicht durch ein im Sinne des §. 30 ergangenes executionsfähiges Urtheil bereits endgiltig erlediget wurde, für aufgehoben erklärt, und das End-Urtheil im Fundamentalprocesse ist, wenn es im Sinne des §. 30 lit. b) *executionsfähig ist, zu vollstrecken. Dem Opponenten steht jedoch frei, wenn das Urtheil nach den bestehenden Gesetzen wegen offenbarer Nichtigkeit angefochten werden kann, binnen drei Monaten von der Wirksamkeit des gegenwärtigen Patentes den Cassa-*

dzenia niniejszego patentu. Na ten rekurs, sąd właściwy wyprowadzi postępowanie summaryczne i przedłoży akta przed sąd wyższy krajowy najwyższemu trybunałowi sądowemu, który w tej mierze orzeknie czego prawo wymaga. Jeżeli trybunał najwyższy uzna, iż mu potrzeba dalszych objaśnień do osądzenia rzeczy, zażąda takowych od właściwego sądu, w drodze odpowiedniego sądu krajowego wyższego.

Jeżeli trybunał najwyższy przypuści rekurs kasacyjny, i zniesie wyroki procesu fundamentalnego, wówczas wolno będzie powodowi rozpocząć proces na nowo w sądzie właściwym w ciągu jednego roku, o ile taki proces według postanowień niniejszego patentu, stosownie do swej właściwości przypuszczonym być może.

Jeżeli za powód założonej opozycyi przytacza się pomyłka, jaka zaszła przy zamierzonej egzekucyi, wolno będzie stronie, mniemającej się być pokrzywdzoną wnieść zażalenie swoje do sądu właściwego, w skutek czego sąd po wysłuchaniu strony przeciwnej, orzeknie w drodze summarycznej; od czego powołanie idzie do sądu krajowego wyższego, a od tego według okoliczności, do najwyższego trybunału sądowego.

§. 32.

Procesa, wzmiankowane w §§. 27 i 28, jeszcze wiszące, i według wyż wymienionych postanowień do dalszego prowadzenia zdolne, w których jeszcze żaden sąd ani pierwszej ani drugiej instancyi nie wydał wyroku, przydzielonemi być winny do osądzenia sądowi właściwemu na mocy normy jurysdykcyjnej, i osądzone będą według postanowień niniejszego patentu.

Jeżeli zaś w którym z wspomnionych procesów już wyrok zapadł, i apelacya założoną została, wówczas należy w przypadku, gdy wyrok wypadł w pierwszej lub drugiej instancyi, oddać proces do tego sądu drugiej lub trzeciej instancyi, który według właściwości sporu i postanowień normy jurysdykcyjnej, do tego jest właściwym.

Nakoniec te z procesów wspomnionego rodzaju, w których wypadł wyrok w trzeciej instancyi przez jakąkolwiekbądź władzę, do tego dawniej powołaną, przeciw któremu jednakże na mocy ustaw dawniejszych, założone zostało powołanie do czwartej lub wyższej jeszcze instancyi należy przedłożyć do powtórnego rozsądzenia ostatecznego najwyższemu trybunałowi sądowemu.

§. 33.

Jeżeli proces, którego dalsze prowadzenie jest dozwolone, już przedłożonym został do orzeczenia w sprawie głównej, sąd właściwy wydać winien wyrok w sprawie głównej. Gdyby zaś pozwany opierał się przypuszczeniu dalszego prowadzenia procesu, sąd winien przedewszystkiem rozstrzygnąć tę kwestyę według postanowień niniejszego patentu.

§. 34.

Procesa cywilne, nie podane jeszcze do orzeczenia w sprawie głównej, które atoli według postanowień patentu niniejszego dalej prowadzone być mogą, uważane być

tions-Recurs im Wege des betreffenden Gerichtes an den obersten Gerichtshof zu ergreifen. Ueber diesen Recurs hat das betreffende Gericht das summarische Verfahren einzuleiten, und die Acten durch das Oberlandesgericht dem obersten Gerichtshofe zu unterbreiten, welcher darüber zu entscheiden hat, was Rechtens ist. Findet der oberste Gerichtshof noch weitere Aufklärungen nothwendig, um über den Recurs entscheiden zu können, so sind sie vom betreffenden Gerichte im Wege des betreffenden Oberlandesgerichtes abzuverlangen.

Fände der oberste Gerichtshof aber dem Cassations-Recurse Platz zu geben, und die Urtheile des Fundamentalprocesses aufzuheben, so steht dem Kläger frei, binnen Einem Jahre den Process bei dem zuständigen Gerichte zu erneuern, falls ein solcher Process den Bestimmungen des gegenwärtigen Patentes gemäss seiner Beschaffenheit nach noch zulässig ist.

Wird der Grund der eingelegten Opposition aus einem bei der versuchten Execution etwa unterlaufenen Fehler hergeleitet, so steht der hierdurch sich verletzt fühlenden Partei frei, ihre Beschwerde bei dem betreffenden Gerichte einzubringen, über welche dasselbe unter Vernehmuug der Gegenpartei im summarischen Wege zu entscheiden hat, von wo die Berufung an das Oberlandesgericht, und von diesem nach Umständen an den obersten Gerichtshof stattfinden kann.

§. 32.

Die in den §§. 27 und 28 bezeichneten, noch anhängigen, und nach den vorausgelassenen Bestimmungen zur Fortsetzung geeigneten Processe, in welchen noch von keinem Gerichte ein Urtheil erster oder zweiter Instanz gefällt worden ist, sind dem nach der Jurisdictions-Norm zuständigen Gerichte zur Entscheidung zuzuweisen, die nach den Bestimmungen des gegenwärtigen Patentes zu erfolgen hat.

Ist aber in einem der erwähnten Processe ein Urtheil bereits erfolgt, und die Berufung ergriffen worden, so ist, im Falle das Urtheil von einer ersten oder zweiten Instanz gefällt wurde, der Process an diejenige Gerichtsbehörde zweiter oder dritter Instanz abzugeben, welche nach der Beschaffenheit der Streitsache und den Bestimmungen der Jurisdictions-Norm dazu als competent erscheint.

Diejenigen der erwähnten Processe endlich, über welche bereits ein Erkenntniss dritter Instanz von Seiten was immer für einer vormals dazu competenten Behörde geschöpft war, gegen welches jedoch eine nach den damaligen Gesetzen zulässige Berufung zu einer vierten oder noch höheren Instanz vorliegt, sind zu einer nochmaligen Entscheidung in letzter Instanz an den obersten Gerichtshof zu leiten.

§. 33.

Wäre einer der Processe, deren Fortsetzung gestattet ist, schon zur Urtheilsfällung in der Hauptsache eingereicht worden, so hat das competente Gericht das Erkenntniss in der Hauptsache zu fällen. Sollte jedoch durch den Geklagten die Zulässigkeit der Fortsetzung des Processes bestritten werden, so hat das Gericht vor Allem hierüber nach den Bestimmungen des gegenwärtigen Patentes zu entscheiden.

§. 34.

Jene Civilprocesse, welche zum Spruche in der Hauptsache noch nicht überreicht sind, deren Fortführung jedoch nach den Bestimmungen dieses Patentes zulässig ist, sind als

mają za wygasłe, jeżeli nie będzie żądanem ich wznowienie w ciągu roku po zaprowadzeniu patentu niniejszego.

Prożba o wznowienie, obejmować winna przedmiot skargi, z odniesieniem się na dawniejsze rozprawy, i oraz prawo, względem którego wyrok wypaść winien.

Akta procesowe, spisane według ustaw dawniejszych, załączonemi być winny do nowej rozprawy, a zeznania w tychże aktach uczynione, tudzież dowody dawniej załączone, zatrzymują moc prawną, jaką miały według ustaw dawniejszych.

§. 35.

Procesa, których prowadzenie dalsze na mocy niniejszego patentu jest dozwolone, prowadzone będą przed sądami, które według właściwości przedmiotu spornego, do tego są powołane.

§. 36.

We wszystkich procesach, których rozpoczęcie, dalsze prowadzenie lub wznowienie, na mocy niniejszego patentu pozwolone jest, winny strony i sądy co do postępowania przestrzegać postanowień porządku procesowego z d. 16 Września 1852 r.

§. 37.

Jeżeli w procesie, który w skutek pozwolenia niniejszego patentu rozpoczętym lub dalej prowadzonym jest, sąd uznał niewłaściwość swoję, i wstrzymawszy postępowanie odesłał powoda do sądu właściwego, zwłoka ztąd wynikła, nie sprowadza przeciw powodowi przedawnienia przeciągu czasu, który w niniejszym patencie do dalszego prowadzenia, wznowienia lub rozpoczęcia procesu, jest ustanowionym, jeżeli się uda do sądu właściwego w przeciągu dwóch miesięcy po wręczeniu orzeczenia odsełającego go do innego sądu.

§. 38.

Rozporządzenia niniejszego patentu, wchodzą w życie z dniem 1. Maja 1853 r.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego dziewiątego Listopada, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

erloschen zu betrachten, wenn die Wiederaufnahme derselben binnen einer Jahresfrist nach der Wirksamkeit dieses Patentes nicht angesucht wird.

Das Gesuch um die Wiederaufnahme muss den Gegenstand der Klage mit Beziehung auf die frühere Verhandlung, wie auch das Recht, worüber das Urtheil zu erfliessen hat, genau bezeichnen.

Die nach den früheren Gesetzen gepflogenen Process-Acten sind der neuen Verhandlung beizulegen, und die in diesen Process-Acten abgelegten Geständnisse, so wie die früher beigebrachten Beweise behalten jene Rechtskraft, welche denselben nach den früheren Gesetzen zukam.

§. 35.

Jene Processe, deren Einleitung laut gegenwärtigen Patentes gestattet ist, sind bei den nach der Beschaffenheit des Streitgegenstandes zur Verhandlung berufenen Gerichten zu verhandeln.

§. 36.

In allen Processen, deren Einleitung, Fortsetzung oder Wiederaufnahme durch das gegenwärtige Patent gestattet ist, sollen rücksichtlich des Verfahrens von den Parteien und den Gerichten die Bestimmungen der Process-Ordnung vom 16. September 1852 beobachtet werden.

§. 37.

Hat ein Gericht in einem nach Gestattung des gegenwärtigen Patentes anhängig gemachten oder fortgesetzten Rechsstreite seine Unzuständigkeit erkannt, und unter Einstellung des Verfahrens den Kläger an das zuständige Gericht gewiesen, so soll der hierdurch entstandene Aufschub dem Kläger eine Verjährung der zur Fortsetzung, Wiederaufnahme oder Einleitung des Processes in diesem Patente einberaumten Frist nicht verursachen, wenn er sich binnen zwei Monaten nach Zustellung des Verweisungs-Erkenntnisses mit seiner Klage an das zuständige Gericht wendet.

§. 38.

Die Anordnungen des gegenwärtigen Patentes treten mit 1. Mai 1853 in Wirksamkeit.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den 29. November im achtzehnhundert zwei und fünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph *m. p.* (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXI.

Wydana i rozesłana: dnia 11. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. December 1852.

Część LXXI.

Wydana i rozesłana dnia 11. Grudnia 1852.

248.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 23. Listopada 1852.

mocą którego podaje się do wiadomości taryfa celna modeńska dla wywozu marmuru.

Odnośnie do §. 5 ogłoszenia z dnia 17 Października 1852 r. (dz. pr. p. str. 978 itd.), podaje się do powszechnej wiadomości osobna taryfa celna z dnia 1 Maja 1852. od wywozu marmuru nieobrobionego i obrobionego, z części państwa Modeny, po za Apeninami leżących, wraz ze zmianami, jakie w niej zaszły od 30 Października t. r., z tem dołożeniem, iż cła wychodowe, objęte niniejszą taryfą, opłacane być muszą przy wywozie marmuru z wyż wspomnionych części kraju, za nim jeszcze transport opuści owe części.

Jeżeliby zaś przesełka przeznaczoną była do miejsca położonego w spólnym obrębie celnym, natenczas zastosować należy postanowienia objęte w Art. XI traktatu połączenia celnego z dnia 9 Sierpnia 1852 roku.

Baumgartner m. p.

LXXI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 11. December 1852.

248.

Erlass des Finanzministeriums vom 23. November 1852,

womit der modenesische Zolltarif für die Ausfuhr von Marmor kundgemacht wird.

Mit Beziehung auf den §. 5 der Kundmachung vom 17. October 1852 (Reichs-Gesetzblatt, Seite 978 u. s. w.) wird der besondere Ausfuhr-Zolltarif vom 1. Mai 1852 für rohen und bearbeiteten Marmor der jenseits der Appenninen gelegenen Gebietstheile Modenas mit den seit dem 30. October d. J. eingetretenen Aenderungen zur allgemeinen Kenntniss mit dem Bemerken gebracht, dass die in diesem Tarife vorgezeichneten Ausgangszölle bei der Ausfuhr des Marmors aus den erwähnten Gebietstheilen, und zwar bevor der Transport diese Gebietstheile verlässt, entrichtet werden müssen.

Wäre jedoch die Sendung für einen Ort des gemeinschaftlichen Zollgebietes bestimmt, so treten die mit dem Artikel 11 des Zollvereins-Vertrages vom 9. August 1852 festgesetzten Bestimmungen in Wirksamkeit.

Baumgartner *m. p.*

TARYFA CELNA

dla wywozu marmuru nieobrobionego i obrobionego z części państwa Modeńskiego, po za Apeninami leżących.

Marmur nieobrobiony w bałwanach	Waga we funtach metrycznych *)	aż do funtów metrycznych	od każdego metrycznego	Cło wychodowe w lirach i cent. włoskich
Marmur rzeźbiarski nieobrobiony *(Marmo statuario)*, bez różnicy gatunku	—	252	cetnara	0,50
	253	504	„	0,60
	505	840	„	0,70
	841	1.260	„	0,80
	1.261	1.680	„	0,90
	1.681	2.101	„	1,00
	2.100	3.360	„	1,35
	3.361	4.200	„	1.65
	4.201	5.040	„	1,90
	5.041	6.300	„	2,25
	6.301	8.400	„	2,50
	8.401	18.900	„	2,75
	18.901	i wyżej od każdego	metra kubicz.	74,00
Marmur prosty, fladrowaty, siny z białemi płatkami, i t. p.	—	1.260	cetnara	0,15
	1.261	2.100	„	0,20
	2.101	3.360	„	0,25
	3.361	5.040	„	0,30
	5.041	6.300	„	0,35
	5.301	8.400	„	0,40
	8.401	12.600	„	0,60
	12.601	18.900	„	0,80
	18.901	i wyżej	od każdego metra kub	32,00

Posągi i inne roboty z marmuru, obrobione tylko z grubszego (szkicowane), albo jeszcze nie wykończone, podlegają opłacie cła według miary przepisanej dla marmuru nieobrobionego.

*) Uwaga. Wymiar cła według wagi, zasadza się na tem, iż jeden genueński albo kararyjski palmo kubiczny marmuru, waży w przecięciu 42 funty metryczne.

Roboty z marmuru	Miara: decimetrów	Miara: centimetr. w	Miara: milimetrów	od	Cło wychodowe w lirach i centes. włos.
Kwadraty	2	5	0	stu sztuk	0,10
	2	9	0	„	0,15
	3	3	0	„	0,20
	3	7	0	„	0,25
	4	1	0	„	0,30
	5	0	0	„	0,35
	5	8	0	„	0,40
	6	2	0	„	0,45
	6	6	0	„	0.50
	7	5	0	„	0.55
Kwadraty grube	4	1	0	„	0,50
	5	0	0	„	0,60
	5	8	0	„	0.70
	6	2	0	„	0,80
	6	6	0	„	0,90
	7	5	0	„	1,00
Moździerze	2	5	0	„	1.00
	5	0	0	„	2,00
	7	5	0	„	3.00
Płyty do brukowania, piłowane lub obrobione dłutem, jeżeli nie są grubsze jak	1	2	5	„	5.00
Płyty stołowe piłowane, mające miary od 1.25 metra i więcej	0	0	0	„	5.00
Płyty stołowe mniejszej miary jak 1.25 metra . .	0	0	0	„	2,50
Balasy i słupki	0	0	0	1 szt.	0.05
Roboty snycerskie gładkie i ozdobne, i roboty architektoniczne	0	0	0	1 cetn. metrycznego	0,05

Ausfuhr-Zolltarif

für rohen und bearbeiteten Marmor der jenseits der Appenninen gelegenen Gebietstheile Modenas.

Rohe Marmorblöcke	Im Gewichte von metrischen Pfunden *)	Bis zu metrischen Pfunden	Für jeden metrischen	Ausgangszoll in italienischen Liren u. Centesimi
Roher Bildhauer-Marmor (Marmo statuario), ohne Unterschied der Qualität . .	—	252	Centner	0,50
	253	504	„	0,60
	505	840	„	0,70
	841	1.260	„	0,80
	1.261	1.680	„	0,90
	1.681	2.100	„	1,00
	2.101	3.360	„	1,35
	3.361	4.200	„	1,65
	4.201	5.040	„	1,90
	5.041	6.300	„	2,25
	6.301	8.400	„	2,50
	8.401	18.900	„	2,75
	18.901	und darüber für jeden	Kubik-Meter	74,00
Gemeiner Marmor, geädert, grau, mit weissen Flecken und so weiter .	—	1.260	Centner	0,15
	1.261	2.100	„	0,20
	2.101	3.360	„	0,25
	3.361	5.040	„	0,30
	5.041	6.300	„	0,35
	6.301	8.400	„	0,40
	8.401	12.600	„	0,60
	12.601	18.900	„	0,80
	18.901	und darüber für jeden	Kubik-Meter	32,00

Statuen oder andere Marmor-Arbeiten, welche bloss aus dem Gröbsten gearbeitet (skizzirt) oder noch nicht vollendet sind, werden der Zollentrichtung nach dem für den rohen Marmor vorgeschriebenen Ausmasse unterzogen.

Marmor-Arbeiten	Mass: Decimeter	Mass: Centimeter	Mass: Millimeter	Für	Ausgangszoll in italienischen Liren u. Centesimi
Quadrette	2	5	0	Hundert Stück	0,10
	2	9	0	„	0,15
	3	3	0	„	0,20
	3	7	0	„	0,25
	4	1	0	„	0,30
	5	0	0	„	0,35
	5	8	0	„	0,40
	6	2	0	„	0,45
	6	6	0	„	0.50
	7	5	0	„	0,55
Dicke Quadrette . .	4	1	0	„	0,50
	5	0	0	„	0.60
	5	8	0	„	0,70
	6	2	0	„	0,80
	6	6	0	„	0,90
	7	5	0	„	1,00
Mörser	2	5	0	„	1,00
	5	0	0	„	2,00
	7	5	0	„	3,00
Pflaster-Platten jeder Art, gesägt oder mit dem Gradireisen bearbeitet, wenn sie nicht dicker sind als	1	2	5	„	5,00
Gesägte Tischplatten bei dem Masse von 1.25 Meter und darüber	0	0	0	„	5,00
Tischplatten von geringerem Masse als 1.25 Meter	0	0	0	„	2,50
Geländerdocken und kleine Säulen . . .	0	0	0	1 Stück	0,05
Glatte und verzierte Bildhauer- und Architektur-Arbeiten .	0	0	0	1 metrischen Centner	0,05

*) *Anmerkung. Der Zollbemessung nach dem Gewichte liegt die Annahme zu Grunde, dass Ein genuesischer oder carrarischer Kubik-Palmo Marmor durchschnittlich zwei und vierzig metrische Pfunde wiegt.*

249.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z d. 24. Listopada 1852,

mocą którego podaje się do wiadomości ustanowione prawnie w księstwach Modeny i Parmy, stopnie czystości złota i srebra, i wyobrażenia punc, służących do oznnazenia tychże stopni.

Stosownie do Art. VI traktatu połączenia celnego, zawartego między Austryą, Modeną i Parmą, na dniu 9 Sierpnia 1852 r. (dz. pr. p. str. 855), związek celny nie wprowadza żadnej zmiany w przepisach obowiązujących w królestwie Lombardzko-Weneckiem i w księstwach wspomnionych co do czystości srebra i złota tak w stanie wyrobionym, jako też niewyrobionym; jednakże jeżeli takie przedmioty zaopatrzone są w jednem z trzech związkiem celnym objętych państw, przepisanem tamże oznaczeniem urzędowem czystości, będą mogły w całym obrębie wspólnego związku celnego zostawać w wolnym obiegu od dnia 1 Lutego 1853 r., od którego związek celny swą moc poczyna, nie podlegając powtórnej próbie czystości, albo opłacie należytości.

Zgodnie z powołanym artykułem i ustępem 10 rozrządzenia z dnia 17 Października 1852 (dz. pr. p. str. 978), podaje się do powszechnej wiadomości przegląd przepisanych w księstwach Modeny i Parmy stopni czystości złota i srebra, tak w stanie niewyrobionym jako też wyrobionym, dołączając do tego wyobrażenia punc, służących do oznaczenia tychże stopni.

Baumgartner m. p.

249.

Erlass des Finanzministeriums vom 24. November 1852,

womit die in den Herzogthümern Modena und Parma gesetzlich bestimmten Feingehaltsstufen der edlen Metalle und Abbildungen der zur Bezeichnung dieser Feingehalte dienenden Punzen bekannt gemacht werden.

Nach dem Artikel 6 des zwischen Oesterreich, Modena und Parma geschlossenen Zoll-Einigungsvertrages vom 9. August 1852 (Reichs-Gesetzblatt, S. 855) ändert dieser Zollverein nichts an den im lombardisch-venetianischen Königreiche und in den genannten Herzogthümern bestehenden Vorschriften über den Feingehalt von Gold und Silber, sowohl im verarbeiteten, als unverarbeiteten Zustande; dennoch aber sollen solche Gegenstände, wenn sie in einem der drei zollvereinten Staaten mit der in demselben vorgeschriebenen ämtlichen Bezeichnung des Feingehaltes versehen sind, im ganzen Umfange des gemeinschaftlichen Zollgebietes, und zwar vom 1. Februar 1853, als dem Beginne des Zollvereines, angefangen, frei verkehren dürfen, ohne einer zweiten Gehaltsprobe oder Gebühren-Entrichtung unterzogen zu werden.

Dem berufenen Artikel und dem Absatze 10 des Erlasses vom 17. October 1852 (Reichs-Gesetzblatt, S. 978) gemäss, wird eine Uebersicht der in den Herzogthümern Modena und Parma vorgeschriebenen Feingehaltsstufen für Gold und Silber, sowohl im verarbeiteten, als im unverarbeiteten Zustande, unter Beifügung von Abbildungen der zur Bezeichnung dieser Abstufungen dienenden Punzen zur allgemeinen Kenntniss gebracht.

Baumgartner m. p.

PRZEGLĄD

przepisanych w królestwach Modeny i Parmy stopni czystego złota i srebra, wraz z wyobrażeniami punc, służących do ich oznaczenia.

A. W KSIĘSTWIE MODEŃSKIEM

na zasadzie Najwyższego dekretu z dnia 18 Lipca 1818 roku, tudzież ogłoszenia ministeryalnego z dnia 6 Października tegoż samego roku.

Złoto	Pierwszy stopień czystości o 22 karatach $\frac{22}{24}$	Drugi stopień czystości o 18 karatach $\frac{18}{24}$
Punce dla robót ze złota tak dużych jak małych:		
Korona z pięcią zębami z liczbą I nad zębem średnim.		
Złote runo z liczbą II pod nim	. . . .	
Srebro	**Pierwszy stopień czystości 11 uncyj $\frac{11}{12}$**	**Drugi stopień czystości 11 uncyj $\frac{10}{12}$**
Punce dla robót ze srebra tak dużych jak małych:		
Orzeł książęcy z koroną nad głową i liczbą I nad prawem skrzydłem . .		
Pojedynczy orzeł kuczący z liczbą II nad ostatnim końcem prawego skrzydła	. . . .	
Punce dla: Sztab złota, słońce		
Punce dla: Sztab srebra, księżyc w kształcie sierpa		

Uwaga I. Powyższe wyobrażenia, mają potrójną wielkość zwyczajnych punc, a są dziewięć razy większe jak te, których się używa do robót przedniejszych.

Uwaga II. Ponieważ w państwach esteńskich tylko jeden urząd puncowy w Modenie się znajduje, nie ma przeto osobnej pnncy do oznaczenia urzędu.

Uebersicht

der in den Herzogthümern Modena und Parma vorgeschriebenen Feingehaltsgrade mit Abbildungen der zur Bezeichnung dieser Feingehalte dienenden Punzen.

A. Im Herzogthume Modena,

in Folge höchsten Decretes vom 18. Juli 1818, und der Ministerial-Kundmachung vom 6. October desselben Jahres.

Gold	Erster Grad Feingehalt von 22 Karat $\frac{22}{24}$	Zweiter Grad Feingehalt von 18 Karat $\frac{18}{24}$
Punzen für Goldarbeiten, sowohl grosse als kleine:		
Eine Krone mit fünf Zacken mit der Zahl I über dem mittleren Zacken		
Ein goldenes Vliess mit der Zahl II unter demselben	. . . .	
Silber	**Erster Grad Feingehalt von 11 Oncie $\frac{11}{12}$**	**Zweiter Grad Feingehalt von 10 Oncie $\frac{10}{12}$**
Punzen für Silberarbeiten, sowohl grosse als kleine:		
Ein herzoglicher Adler mit der Krone über dem Kopfe und mit der Zahl I über dem rechten Flügel		
Ein einfacher kauernder Adler mit der Zahl II an der äussersten Spitze des rechten Flügels	. . . .	
Punzen für Goldbarren, eine Sonne		
Punzen für Silberbarren, ein sichelförmiger Mond		

Anmerkung 1. Obige Abbildungen haben die dreifache Grösse der gewöhnlichen Punzen und die neunfache Grösse jener Punzen, welche für feinere Arbeiten verwendet werden.

Anmerkung 2. Da für die estensischen Staaten nur Ein Punzirungsamt in Modena besteht, so wurde eine besondere Punze zur Bezeichnung des Amtes nicht eingeführt.

B. W KSIĘSTWIE PARMEZAŃSKIEM

dla urzędów puncowych w Parmie i Piacenzy.

Złoto	Pierwszy stopień 833 - tysiącznych albo 20 denarów na uncyę	Drugi stopień 750 - tysiączn. albo 18 denarów na uncyę
Dwie punce dla robót ze złota tak dużych jako też małych:		
Orzeł cesarski z liczbami czystości 1 i 2.		
Jedna punca dla przednich robót ze złota ogólnie:		
Mała głowa orla w profilu.		
Srebro	**Pierwszy stopień 917 - tysiącznych albo 22 denarów na uncyę**	**Drugi stopień 702 - tysiączn. albo 19 denarów na uncyę**
Punce dla większych robót ze srebra:		
Orzeł cesarski z koroną z liczbami czystości 1 i 2 w środku		
Punce dla robót przedniejszych ze srebra:		
Orzeł cesarski bez korony z liczbami 1 i 2 nad głową.		
Jedna punca dla drobnych robót ze srebra ogólnie:		
Jedna lilia		
Osobna punca dla urzędu puncowego w Parmie:		
Litera rzymska A.	A	A
Osobna punca dla dla urzędu w Piacency:		
Litera B..	B	B

B. Im Herzogthume Parma,

für die Punzirungsämter in Parma und Piacenza.

Gold	Erster Grad $\frac{833}{1000}$ oder 20 Denari auf die Unze	Zweiter Grad $\frac{750}{1000}$ oder 18 Denari auf die Unze
Zwei Punzen für grosse und kleine Goldarbeiten:		
Der kaiserliche Adler mit den Feingehaltsnummern 1 und 2		
Eine Punze für feine Goldarbeiten überhaupt:		
Ein kleiner Adlerkopf im Profil		
Silber	**Erster Grad $\frac{917}{1000}$ oder 22 Denari auf die Unze**	**Zweiter Grad $\frac{792}{1000}$ oder 19 Denari auf die Unze**
Punzen für grössere Silberarbeiten:		
Ein gekrönter kaiserlicher Adler mit den Feingehaltsnummern 1 und 2 in der Mitte		
Punzen für feinere Silberarbeiten:		
Der kaiserliche Adler ohne Krone mit den Nummern 1 und 2 über den Köpfen		
Eine Punze für feine Silberarbeiten überhaupt:		
Eine Lilie		
Besondere Punze für das Punzirungsamt in Parma:		
Der römische Buchstabe A		
Besondere Punze für das Amt in Piacenza:		
Ein B		

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXII.

Wydana i rozesłana
w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 14. Grudnia 1852,
w wydaniu niniejszem: 19. Stycznia 1853.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 14. December 1852,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 18. Jänner 1853.

Część LXXII.

Wydana i rozesłana w języku niemieckim d. 14. Grudnia 1852, w wydaniu niniejszem: d. 19. Stycznia 1853.

250.

Patent cesarski z dnia 3. Grudnia 1852,

obowiązujący w krajach koronnych Austryi niższej i wyższej, w Solnogrodzie, Styryi, Krainie, Karyntyi, Gorycyi i Gradysce, Istryi, w Tryeście, Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, Morawii, Szląsku, w Galicyi z Krakowem i na Bukowinie.

mocą którego wydaną zostaje w powyższych krajach koronnych nowa ustawa leśna, obowiązywać mająca od 1 Stycznia 1853 r.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii. Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Zabezpieczenie potrzebnej ilości drzewa, będącego we wszystkich stosunkach życia tak ważnym artykułem, nakładało zawsze na rząd obowiązek rozciągnienia opieki swojej na własność, utrzymanie i uprawę lasów, i plantacyj drzew, przez ustanowienie własnych ku temu praw i rozporządzeń, które są objętemi w porządkach leśnych, wydanych dla pojedynczych części państwa Naszego.

Zważywszy jednakże, iż te pojedyncze porządki leśne, zmienionym pod wielu względami stosunkom już więcej nie odpowiadają należycie, postanowiliśmy po wysłuchaniu Naszych ministrów i po zasięgnieniu Naszej Rady państwa, wydać niniejszą ustawę leśną dla następujących krajów koronnych, mianowicie: dla arcyksięstwa Austryi niższej i wyższej, dla księstwa Solnogrodu, dla księstwa Styryi, dla księstwa Karyntyi,

LXXII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 14. December 1852, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 19. Jänner 1853.

250.

Kaiserliches Patent vom 3. December 1852,

wirksam für die Kronländer Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz, Gradiska, Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien mit Krakau und die Bukowina,

wodurch für diese Kronländer ein neues Forstgesetz erlassen, und vom 1. Jänner 1853 angefangen in Wirksamkeit gesetzt wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Die Sicherstellung der in alle Lebensverhältnisse eingreifenden Holzbedürfnisse hat der Regierung stets die Verpflichtung auferlegt, für den besonderen Schutz des Eigenthumes, der Erhaltung und Pflege der Wälder und Holzpflanzungen, durch eigene Gesetze und Vorschriften Sorge zu tragen, welche in den einzelnen für die verschiedenen Theile Unseres Reiches erlassenen Wald-Ordnungen aufgenommen sind.

In der Betrachtung, dass diese vereinzelten Wald-Ordnungen vielen veränderten Verhältnissen nicht mehr ganz entsprechen, finden Wir, nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, für nachgenannte Kronländer, nämlich: das Erzherzogthum Oesterreich unter und ob der Enns, das Herzogthum Salzburg, das Herzogthum Steiermark, das Herzogthum Kärnthen, das Herzogthum Krain, die gefürstete Graf-

dla księstwa Krainy, dla uksiążęconego hrabstwa Gorycyi i Gradyski, dla margrabstwa Istryi, dla miasta Tryestu wraz z jego okręgiem, dla uksiążęconego hrabstwa Tyrolu i Vorarlberga, dla królestwa Czech, dla margrabstwa Morawii, dla księstwa górnego i dolnego Szląska, dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecimem i Zatora i z Wielkiem-księstwem Krakowskiem i dla Bukowiny; — stanowiąc zarazem, iż z dniem, w którym niniejsza ustawa obowiązywać zacznie, przepisy policyi leśnej, istniejące dotąd w wyż wymienionych krajach koronnych, utracą moc swoję.

Zresztą ustawa niniejsza, obowiązywać zacznie z dniem 1. Stycznia 1853 roku, i zastosowaną być winna, o ile pewne czynności za karne uważa, także i na wiszące już śledztwa i dawniej wydarzone wypadki, jak dalece na ostatnie nie jest w niej większa kara nałożona, jak w przepisach dawniej obowiązujących.

USTAWA LEŚNA.

ROZDZIAŁ I.

O gospodarstwie leśnem.

§. 1.

Lasy dzielą się:

a) Na lasy rządowe, t. j. na lasy należące do państwa i takie, których zarząd wprost przez władze rządowe wykonywanym bywa;

b) na lasy gminne, t. j. na takie lasy i plantacye drzew, które należą do gmin miejskich i wiejskich; nakoniec

c) na lasy prywatne, t. j. lasy, należące do pojedynczych obywateli państwa, tudzież do różnych zakonów, klasztorów, beneficyów i funduszów, i do takich spólnictw, które polegają na tytule prawa prywatnego.

§. 2.

Bez pozwolenia, nie wolno gruntu leśnego obracać na inne cele, jak tylko na uprawę drzewa. Pozwolenie do tego, mogą udzielić, co do lasów rządowych (§. 1 *a*), tylko ministerstwa, do których zakresu to należy; gdzie zaś zachodzą względy strategii lub obrony, także tylko w porozumieniu z ministeryum wojny, po dokładnem dochodzeniu władz politycznych i po wysłuchaniu wszystkich stron przytem interesowanych.

Co do lasów gminnych (§. 1 *b)* i lasów prywatnych (§. 1 *c)*, udzielenie pozwolenia należy do zakresu władzy obwodowej, która po uprzedniem wysłuchaniu posiadadaczy samychże, tudzież osób, mających prawo do tegoż lasu, rozstrzygnie: czy ze względu na dobro publiczne, pozwolenie udzielonem być może lub nie. Jeżeli przy tej sposobności inne osoby wystąpią z zarzutami, na prawie prywatnem opartemi, wówczas władza obwodowa, odeszle posiadacza, proszącego o pozwolenie, do przeprowadzenia praw swoich przeciw nim, na drogę prawa cywilnego. Aż do rozstrzygnienia, mającego nastąpić w tym przedmiocie, nie można będzie czynić żadnej zmiany ze szkodą stanu leśnego.

schaft Görz und Gradiska, die Markgrafschaft Istrien, die Stadt Triest mit ihrem Gebiete die gefürstete Grafschaft Tirol und Vorarlberg, das Königreich Böhmen, die Markgrafschaft Mähren, das Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien, das Königreich Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau und für das Herzogthum Bukowina das gegenwärtige Forstgesetz zu beschliessen, mit dessen Wirksamkeit die bis nun in den bezeichneten Kronländern bestandenen forstpolizeilichen Verschriften ausser Kraft gesetzt werden.

Uebrigens beginnt die Wirksamkeit dieses Gesetzes am 1. Jänner 1853, und dasselbe findet, in soferne es gewisse Handlungen für strafbar erklärt, auch auf schon anhängige Untersuchungen und früher vorgekommene Fälle Anwendung, wenn die letzteren keiner strengeren Behandlung als nach den früher bestandenen Vorschriften unterliegen.

Forstgesetz.

Erster Abschnitt.

Von der Bewirthschaftung der Forste.

§. 1.

Die Forste werden unterschieden:

a) *In Reichsforste, nämlich Staats- und solche Wälder, welche unmittelbar von den Staatsbehörden verwaltet werden;*

b) *in Gemeindewälder, d. h. solche Forste und Holzpflanzungen, welche den Stadt- und Landgemeinden gehören; dann*

c) *in Privatwälder, d. h. Wälder der einzelnen Staatsbürger, dann der verschiedenen Orden, Klöster, Pfründen und Stiftungen, endlich solcher Gemeinschaften, welche auf einem privatrechtlichen Verhältnisse beruhen.*

§. 2.

Ohne Bewilligung darf kein Waldgrund der Holzzucht entzogen und zu anderen Zwecken verwendet werden. Die Bewilligung hiezu kann bei Reichsforsten (§. 1, a) nur von den mit diesen Geschäften betrauten Ministerien, und wo strategische oder Defensionsrücksichten eintreten, auch nur im Einvernehmen mit jenem des Krieges, nach genau gepflogener Erhebung der politischen Behörden, über Anhörung aller dabei Betheiligten, ertheilt werden.

Bei Gemeindewäldern (§. 1, b) und Privatwäldern (§. 1, c) steht die Ertheilung einer solchen Bewilligung der Kreisbehörde zu, die hierüber erst die Besitzer selbst, nebst jenen, die Rechts-Ansprüche auf den fraglichen Wald haben, einvernehmen und darüber entscheiden wird, ob die Bewilligung aus öffentlichen Rücksichten gegeben werden könne oder nicht. Werden bei dieser Verhandlung von anderen Personen privatrechtliche Einwendungen erhoben, so hat die Kreisbehörde den, die Bewilligung ansuchenden Waldbesitzer zur Austragung seiner Rechte gegen dieselben an den ordentlichen Civilrichter zu weisen. Bis zu der hierüber erfolgten Entscheidung darf keine dem Waldstande nachtheilige Veränderung vorgenommen werden.

Kto bez pozwolenia obraca grunt leśny na inne cele, ulegnie karze od 1 do 5 złr. za każdy morg n. a.

Części lasu, o których mowa, należy znowu poddać pod uprawę lasu w odpowiednim przeciągu czasu, który według potrzeby przez biegłych ustanowionym będzie. Jeżeli uprawa nie n stąpi w czasie oznaczonym, kara powtórnie nałożoną będzie.

§. 3.

Swieżo wycięte części lasu (natonia) muszą być poddane na nowo pod uprawę drzewa, a to w pięciu latach co do lasów rządowych i gminnych (§. 1 *a* i *b*).

Z dawniejszych natoń, należy co rok taką część poddać pod uprawę drzewa, ile lat obejmuje w sobie zaprowadzony czas wrębu.

W lasach prywatnych (§. 1 *c*), można pod warunkami §. 20, co do postępowania, zezwolić według okoliczności na dłuższe termina, jeżeli nie zostało dozwolonem zupełne od tego ustąpienie.

Na niedopełnienie tego przepisu, nałożoną jest taka sama kara, jak na samowładne obrócenie gruntu leśnego na cel inny; a zaniedbaną uprawę leśną, wymusić należy według §. 2.

§. 4.

Nie wolno żadnego lasu pustoszyć, t. j. tak się z nim obchodzić, iżby przez to, dalsze chodowanie drzew zagrożonem było lub zupełnie niepodobnem się stało. Jeżeli dalsze chodowanie drzew tylko zagrożonem jest, natenczas kara za spustoszenie jest taka sama, jak za samowolne obrócenie gruntu leśnego na inne cele, lub za zaniedbanie uprawy drzewa na nim; nadto zaś do nowej uprawy drzewa, należy przymusić posiadacza w sposób wyżej rzeczony. Jeżeli zaś chodowanie drzew zupełnie uczynione było niepodobnem, wówczas można rozciągnąć karę aż do 10 złtr. za każdy morg n. a.

§. 5.

Obchodzenie się z lasem w taki sposób, iż przez to las sąsiedzki wystawionym jest oczywiście na niebezpieczeństwo poniesienia szkody przez wiatr, jest zakazanem. W szczególności tam gdzieby obawa tego rodzaju zajść mogła przez zupełne wycięcie części lasu, należy pozostawić pewny smug istniejącego stanu drzewa, najmniej na 20 sążni wied. szeroki, zwany osłoną leśną czyli od wiatru, a to dopóty, dopóki las sąsiedni według zasad umiejętności leśnej nie będzie wyrąbany. Osłona leśna tymczasem tylko przerębywaną być może z drzew, nasieniem własnem odradzających się.

§. 6.

Na gruncie, który przy zupełnem obnażeniu na szerokich przestrzeniach, łatwo się stać może lotnym, tudzież w położeniu ostro spadzistem i bardzo wysokiem, wyrębywać można lasy tylko smugami wązkiemi, lub przecinać takowe stopniowo, poczem natychmiast znowu obsadzone być winny młodemi drzewkami. Jednakże lasy na górnym brzegu wegietacyi leśnej chodowane z nasion, mogą tylko w wyrębywaniu drzew nasieniem swem odradzających się, być uprawiane.

§. 7.

Na brzegach większych wód, jeżeli onych nie tworzą skały, tudzież na urwiskach gór, gdzie się zsuwisk obawiać trzeba, uprawa lasów miejsce mieć będzie nietylko

Die eigenmächtige Verwendung des Waldgrundes zu anderen Zwecken ist mit Einem bis fünf Gulden Conventions-Münze vom niederösterreichischen Joche zu bestrafen.

Die betreffenden Waldtheile sind nach Erforderniss binnen einer angemessenen über Ausspruch von Sachverständigen festzusetzenden Frist wieder aufzuforsten. Wird die Aufforstung binnen der festgesetzten Frist nicht bewerkstelliget, so hat die Bestrafung wiederholt einzutreten.

§. 3.

Frisch abgetriebene Waldtheile sind bei Reichs- und Gemeindeforsten (§, 1, a) und b) spätestens binnen fünf Jahren wieder mit Holz in Bestand zu bringen.

Von den älteren Blössen ist der so vielste Theil jährlich aufzuforsten, als die eingeführte Umtriebszeit Jahre enthält.

Bei Privatwäldern (§. 1, c) können unter den Bedingungen des §. 20, rücksichtlich des Verfahrens, soferne eine Auflassung nicht bewilliget war, nach Umständen auch längere Fristen gewährt werden.

Die Nicht-Erfüllung dieser Vorschrift ist, gleich der eigenmächtigen Verwendung des Waldgrundes zu anderen Zwecken, zu bestrafen und die hiernach unterlassene Aufforstung nach §. 2 zu erzwingen.

§. 4.

Kein Wald darf verwüstet, d. i. so behandelt werden, dass die fernere Holzzucht dadurch gefährdet oder gänzlich unmöglich gemacht wird. Ist die fernere Holzzucht nur gefährdet, so ist die Verwüstung gleich der eigenmächtigen Verwendung des Waldgrundes zu anderen Zwecken und der unterlassenen Aufforstung, zu bestrafen, die Wiederaufforstung aber in derselben Weise zu erzwingen. Wurde die Holzzucht dagegen gänzlich unmöglich gemacht, so kann die Strafe bis auf zehn Gulden (10 fl.) Conventions-Münze vom niederösterreichischen Joche erhöht werden.

§. 5.

Eine Waldbehandlung, durch welche der nachbarliche Wald offenbar der Gefahr einer Windbeschädigung ausgesetzt wird, ist verboten. Insbesondere soll dort, wo eine solche Gefahr durch das gänzliche Aushauen eines Waldtheiles eintreten würde, ein wenigstens zwanzig Wiener Klafter breiter Streifen des vorhandenen Holzbestandes, ein sogenannter Wald- oder Windmantel, in solange zurückgelassen werden, bis der nachbarliche Wald nach forstwissenschaftlichen Grundsätzen zur Abholzung gelangt. Der Windmantel darf mittlerweile nur durchplentert werden.

§. 6.

Auf Boden, der bei gänzlicher Blosslegung in breiten Flächen leicht fliegend wird, und in schroffer, sehr hoher Lage sollen die Wälder lediglich in schmalen Streifen, oder mittelst allmäliger Durchhauung abgeholzt und sogleich wieder mit jungem Holze gehörig in Bestand gebracht werden. Die Hochwälder des oberen Randes der Waldvegetation dürfen jedoch nur im Plenterhiebe bewirthschaftet werden.

§. 7.

An den Ufern grösserer Gewässer, wenn jene nicht etwa durch Felsen gebildet werden, dann an Gebirgsabhängen, wo Abrutschungen zu befürchten sind, darf die Holzzucht nur

ze względem na niebezpieczne położenie gruntów, a karczowanie i kopanie korzeni o tyle tylko dozwolonem być może, o ile rozpadlina przez to zrobiona, zabezpieczoną zostanie natychmiast przeciw wszelkiemu dalszemu szerzeniu się.

§. 8.

Przestąpienia przeciw przepisom, objętym w poprzedzających §§. 5, 6 i 7 ulegają karze od 20 do 200 złtr. m. k. Uszkodzenia, jakich przez nie druga osoba doznała, ponosić będzie winowajca.

§. 9.

Lasy, na który ciężą służebności leśne, muszą nietylko być utrzymanemi, lecz także uprawianemi w sposobie trwałym i stosownym.

Jakim sposobem i w jakiej ilości z takich lasów pożytek ciągnionym być ma, oznaczonem będzie na żądanie uprawnionego lub obciążonego w planie uprawy lasów, określonym podług tej zasady, a który także tylko na żądanie jednego lub drugiego, ustanowionym zostanie przez władzę obwodową, a jeżeli się w jakim kraju koronnym takowa nie znajduje, przez najniższą władzę polityczną, po wysłuchaniu stron obudwóch i na zasadzie zarysu sporządzonego lub rozpoznanego przez bezstronnych biegłych.

Jeżeli się okaże albo w ogólności albo przy tej sposobności, iż uprawniony i obciążony tylko co do wykonywania służebności leśnej, przez się niezaprzeczonej, z sobą się niezgadzają, natenczas rozstrzygnienie należy do wyż wspomnionych władz politycznych.

§. 10.

Nie wolno pędzić bydła na paszę leśną do części lasu, przeznaczonych na podrost, w których bydło szkodliwem się stać może młodym krzewom już istniejącym lub dopiero się wydobywającym (zagajniki, miejsca od paszy wyłączone), zaś w inne części lasu, nie wolno pędzić więcej bydła jak tylko tyle, ile tam znajdzie potrzebnego dla siebie pożywienia.

Zagajniki takowe wynosić mają w powszechności w lasach wysokopiennych, najmniej szóstą część, w lasach zaś nizko- i średnio-piennych, najmniej piątą część całej przestrzeni leśnej.

Posiadacze lasów i mający prawo paszy, winni są trzymać bydło w oddaleniu od miejsc od paszy wyłączonych (zagajników), czy to przez ustanowienie pastuchów, czy też w inny odpowiedni sposób. Równie też bydło, o ile to być może, powinno się paść razem, nie zaś pojedynczo.

Przy pędzeniu bydła na paszę, należy mieć wzgląd na potrzebne oszczędzenie lasu, a w razie potrzeby pędzić bydło wyboczami.

§. 11.

Liści i szpilek opadłych, tudzież mchu na podściołkę, nie wolno zbierać inaczej jak drewnianemi grabiami, żadną zaś miarą nie wolno wraz z niemi wydrapywać i zbierać ziemi. Wrzos, czernice, żarnowiec miotłowy, kręcinkę i inne podobne rośliny, służące do podściołki, można odcinać tylko tak, aby nie uszkadzać znajdujących się pomiędzy niemi latorośli drzew.

Na przerębach lasu z drzewa uschłego, nie wolno wcale zbierać liści i szpilek opadłych. Również nie wolno takowych zbierać w wyrębach drzewa nasiennego, jeżeliby przez to zagrożonym był porost nowego drzewa.

mit Rücksicht auf Hintanhaltung der Bodengefährdung betrieben und das Stockroden und Wurzelausgraben nur in soferne gestattet werden, als der hiedurch verursachte Aufriss gegen jede weitere Ausdehnung sogleich versichert wird.

§. 8.

Uebertretungen der in den vorstehenden §§. 5, 6 und 7 enthaltenen Anordnungen werden mit 20 bis 200 fl. Conventions-Münze bestraft. Die dadurch veranlassten Beschädigungen Anderer sind von den Schuldtragenden zu vergüten.

§. 9.

Wälder, auf welchen Einforstungen (sogenannte Waldservituten) lasten, müssen nicht bloss erhalten, sondern auch in angemessener Betriebsweise nachhaltig bewirthschaftet werden.

Die Art und Grösse der Waldnutzungen in derlei Wäldern bestimmt der nach diesem Grundsatze auf Verlangen des Berechtigten oder Belasteten festzustellende Wirthschaftsplan, welcher, aber ebenfalls nur auf Verlangen des Einen oder des Anderen, von der Kreis-, und wo keine solche in irgend einem Kronlande besteht, von der untersten politischen Behörde, nach Anhörung beider Theile und auf Grund eines von unparteiischen Sachverständigen verfassten oder überprüften Entwurfes festgesetzt wird.

Stellt sich überhaupt oder bei dieser Gelegenheit heraus, dass der Berechtigte und Belastete bloss über die Art und Weise der Ausübung einer, an sich unbestrittenen Einforstung nicht übereinstimmen, so gebührt die Entscheidung den oben angedeuteten politischen Behörden.

§. 10.

Die Waldweide darf in den, zur Verjüngung bestimmten Waldtheilen, in welchen das Weidevieh dem bereits vorhandenen oder erst anzuziehenden Nachwuchse des Holzes verderblich wäre (Schonungsflächen, Hege-Orte) nicht ausgeübt, und in die übrigen Waldtheile nicht mehr Vieh eingetrieben werden, als daselbst die erforderliche Nahrung findet.

Die Schonungsflächen sollen in der Regel bei dem Hochwaldbetriebe mindestens ein Sechstel, und bei dem Nieder- und Mittel-Waldbetriebe mindestens ein Fünftel der gesammten Waldfläche betragen.

Die Waldbesitzer und Weideberechtigten haben das Weidevieh durch Aufstellung von Hirten oder in anderer angemessener Weise von den Schonungsflächen abzuhalten. Auch soll es, in soweit es zulässig erscheint, nicht vereinzelt, sondern gemeinschaftlich weiden.

Der Viehtrieb hat mit Rücksicht auf die nöthige Waldschonung und nach Erforderniss auch auf Umwegen zu geschehen.

§. 11.

Bodenstreu darf, in soferne sie aus abgefallenen Blättern (Laub und Nadeln) und Moos besteht, nur mit hölzernen Rechen gesammelt werden, und es ist keineswegs gestattet, mit denselben auch die Erde (den Boden selbst) aufzukratzen und zu sammeln. Heide, Heidelbeeren, Besenpfriemen, Ginster und andere derlei Gewächse, welche als Streumateriale benützt werden, dürfen nur mit Schonung der inzwischen befindlichen Holzpflanzen abgeschnitten werden.

In Durchforstungsschlägen hat die Gewinnung der Bodenstreu gänzlich zu unterbleiben. Ebenso in Verjüngungsschlägen, wenn dadurch die Wieder-Anzucht des Holzes gefährdet würde.

§. 12.

Gałęzi (obcinku, siekanki, szczątku), nie wolno zbierać, jak tylko w miejscach, gdzie się las wycina (na wrębach, przerębach lasu z drzew uschłych i drzew nasiennych).

Drzewa już ścięte, można obrać ze wszystkich gałęzi, stojące zaś do ścięcia przeznaczone, z dwóch tylko trzecich części. Drzew nie przeznaczonych do ścięcia, stojących na wrębach, nie wolno wcale obierać z gałęzi. Zewnątrz wrębów, można tylko do trzeciej części grubszych gałęzi obcinać.

Cieńszych gałązek (młodzizna), znajdujących się między grubszemi, ścinać nie wolno.

Z drzew, nie przeznaczonych do blizkiego ścięcia, można ścinać gałęzie tylko zacząwszy od miesiąca Sierpnia aż do końca Marca, wyłączając jednakże czas najostrzejszego zimna; przyczem nie wolno używać żelazek do łażenia.

§. 13.

Najwięcej tylko co trzeci rok wolno będzie zbierać na tem samem miejscu podściołkę liści lub gałęzi, nigdy zaś nie będzie to jednocześnie rozciągnionem na jedno i drugie. Za pozwoleniem właściciela atoliż, można używać młodych latorośli drzew na podściołkę.

§. 14.

Stosownie do przepisów, objętych w §§. 9 aż łącznie do 13, winni właściciele lasów, na których ciążą służebności, prawo mającym, co im się należy w drzewie i zbiórce, po uprzedniem zgłoszeniu się, zaasygnować w czasie należytym, a przestrzenie wyłączone od owego użytku, naznaczyć odpowiedniemi znakami. Dzień i miejsce asygnacyi, tudzież wyłączenie pewnych zagajników, winni właściciele lasów podać do wiadomości prawo służebnictwa mających, drogą gmin przełożonych.

Do wydawania asygnacyj późniejszych, właściciele lasów wtenczas tylko obowiązani są, jeżeli nieprzewidziane wypadki czynią takowe koniecznemi.

§. 15.

Asygnacyę na drzewa w ten sposób uskutecznić należy, iż stojące większe drzewa, nacechowane będą młotkiem leśnym co do słabszego drzewa i drzewa drążkowego, dokładnie objaśnić i naznaczyć należy przykładowym sposobem to, co wziętem być może; co do drzewa poobalanego i drzewa gałązkowego, należy je wskazać na samem miejscu, a zaś co do pni i korzeni, tudzież co do patyków (suchych gałęzi opadniętych lub obłamanych) i trzasek czyli odłamków z drzewa, które zbierać wolno, oznaczyć miejsca gdzie drzewa takowe wybierać się ma.

§. 16.

Tam gdzie wymaga tego troskliwość o porost młody, należy drzewo wybierać w jesieni lub w zimie po śniegu, a porąbanie i wywożenie drzewa, następywać powinno bezzwłocznie po ścięciu onegoż.

Można zresztą także na wiosnę lub w lecie brać drzewo; należy je atoliż najdalej przed początkiem następującej wiosny wywieźć z lasu.

§. 12.

Die Aststreu (Schneitelstreu, Hackstreu, Grasset), wo solche üblich, ist zunächst in den Fällungsorten (Abtriebs- und Durchforstungsschlägen, Plenterungen) zu gewinnen.

Von gefällten Stämmen kann die ganze Verästlung; von noch stehenden aber zur Fällung bestimmten Stämmen, dürfen dagegen nur die unteren zwei Drittel entnommen werden. Die zur Fällung nicht bestimmten Stämme dürfen in den Fällungsorten gar nicht geschneitelt werden. Ausser den Fällungsorten soll nur ein Drittel der stärkeren Aeste hinweggenommen werden.

Die zwischen den starken Aesten befindlichen schwächeren Aestchen (Lebenszweige) müssen stehen bleiben.

An Bäumen, welche nicht zur alsbaldigen Fällung bestimmt sind, kann das Schneiteln nur vom Monate August bis Ende März, jedoch mit Ausschluss der strengsten Winterszeit, stattfinden, hierbei ist die Benützung von Steigeisen verboten.

§. 13.

Die Streugewinnung darf höchstens jedes dritte Jahr auf derselben Stelle wiederholt, und nie auf Boden- und Aststreu zugleich ausgedehnt werden. Die Benützung junger Holzpflanzen als Streumateriale ist dagegen nach dem Ermessen des Besitzers gestattet.

§. 14.

Nach Massgabe der in den §§. 9 bis einschliesslich 13 enthaltenen Bestimmungen haben die Besitzer von Wäldern, auf welchen Einforstungen lasten, den Berechtigten das ihnen Gebührende an Holz oder Streu nach vorausgegangener Anmeldung zur angemessenen Zeit anzuweisen, und die ausgewiesenen Schonungsflächen mit entsprechenden Hegezeichen zu versehen. Tag und Ort der Anweisung, sowie die erfolgte Ausscheidung der Schonungsflächen sind den Berechtigten von den Waldbesitzern durch die Gemeindevorsteher gehörig bekannt zu geben.

Zu nachträglichen Anweisungen innerhalb des Umfanges der betreffenden Einforstung sind die Waldbesitzer nur dann verpflichtet, wenn unvorhergesehene Ereignisse solche nothwendig machen.

§. 15.

Die Anweisung des Holzes hat bei stehenden, stärkeren Baumstämmen in deren Bezeichnung mit dem Waldhammer, bei schwächeren Stämmen und Stangen in der genauen Erklärung und beispielsweisen Bezeichnung desjenigen, was hinweggenommen werden dürfe, bei Lager- und Abholz (Aufraumholz) in der Vorweisung desselben an Ort und Stelle, und bei Stock- und Wurzelholz, sowie bei Raff- und Klaub- oder Leseholz in der Bezeichnung der Orte, wo das Holz zu gewinnen sei, zu bestehen.

§. 16.

Wo es die Schonung des Nachwuchses erheischt, muss die Gewinnung des Holzes im Herbste oder im Winter bei Schnee erfolgen, und die Aufarbeitung und Bringung des Holzes der Fällung ohne Verzug angereiht werden.

Im Uebrigen darf das Holz auch im Frühjahre und Sommer gewonnen werden, es ist jedoch alsdann spätestens vor Beginn des nächsten Frühjahres aus dem Walde zu schaffen.

Drzewo ścięte w czasie przybierania soków, lub pokrywania się liściem, należy z wyjątkiem kijów i gałęzi, natychmiast, ścięte zaś po opadnięciu liścia, najdalej przed wykluwaniem nowych liści, całkiem lub częściowo z kory obłupać, porąbać lub obciesać.

Przy ścinaniu drzew przeznaczonych na ścięcie, nie wolno pniów zostawiać zbyt wysokich. Należy się także strzedz, ażeby przy ścinaniu, rąbaniu i wywożeniu drzewa, nie uszkadzać drzew obok stojących, lub latorośli młodych. Ten sam przepis zachować należy przy gromadzeniu i wywożeniu zbiórki, którą najdalej we trzy miesiące po nagromadzeniu onejże z lasa wywieźć należy. O tych przepisach winno się zawiadomić uprawnionych, przy asygnowaniu im drzewa i zbiórki.

§. 17.

Wszelkie produkta leśne, należy wyprowadzać z lasów stałemi drogami, spustami, żłobami, kolejami, lub innemi sposobami, które przez posiadacza lasu wskazanemi będą. Oprócz tego, może żądać posiadacz lasu, ażeby drzewo wybrane przed wywiezieniem onego z lasu, było naznaczone przez niego samego, lub przez jego personale leśne, ażeby prawo mający, kazali sobie wystawiać kartki asygnacyjne na produkta leśne, które im mają być wydane, a które przy wywożeniu tychże produktów, na żądanie okazać winni, tudzież ażeby prawo mający, potwierdzili rzetelne ich otrzymanie.

Jeżeli prawo mający nie wyprowadzili z lasu produktów leśnych po upływie czasu przeznaczonego, zwłaszcza gdy o to byli upomnionymi przez posiadacza lasu przy naznaczeniu terminu najwięcej dni czternastu, natenczas posiadacz lasu, sam niemi rozporządzić powinien.

§. 18.

Wątpliwości i spory, wydarzające się względem lasów, obciążonych służebnictwami leśnemi, co do zastosowania postanowień, objętych w poprzedzających §§ch, rozstrzygać będą władze polityczne, z wyłączeniem drogi prawa.

Posiadacze lasów, którzy przekraczają powyższe postanowienia i odnoszące się do nich rozkazy władz politycznych, karanymi będą za każdy raz karą pieniężną od 20 do 200 złt. r. m. k., którą władza polityczna ustanowi.

Przestąpienia prawo służebnictwa mających, uważoć i karać należy jako przestępstwa leśne (§§. 60, 61, 62).

§. 19.

Jeżeli bezpieczeństwo osób, majątku rządowego lub prywatnego, wymaga nagle innego postępowania w lasach dla obrony od lawin, urwisk skał, zwalisk kamieni, zsypisk, zsuwisk itp., natenczas rząd może nakazać takowe i wykluczyć las w części dotyczącej od pospolitego z niego użytkowania. Wykluczenie takowe lasu, polega na ścisłem przepisaniu i jak największem ile możności zabezpieczeniu potrzebnego osobnego obchodzenia się z lasem. Jeżeli z powodu środków takich, wynikną pretensye do wynagrodzenia szkody, natenczas należy takowe rozstrzygnąć według ustaw istniejących.

Das im Safte und zur Zeit der Belaubung gefällte Holz ist, mit Ausnahme des Prügel- und Astholzes, sogleich, das nach Abfall des Laubes gefällte wenigstens vor Ausbruch des neuen Laubes ganz oder streifenweise zu entrinden, aufzuspalten oder zu behauen (zu beschlagen).

Bei dem Abhiebe der zu fällenden Bäume dürfen die Stöcke nicht überflüssig hoch gelassen werden. Jede Beschädigung nebenstehender Bäume und jungen Holzes muss bei der Fällung, Aufarbeitung und Bringung der Holzes vermieden werden. Dasselbe gilt für das Aus- und Abbringen der Streu, welche spätestens drei Monate nach ihrer Gewinnung aus dem Walde zu schaffen ist. Diese Verfügungen sind den Berechtigten bei der Anweisung von Holz und Streu in Erinnerung zu bringen.

§. 17.

Alle Forstprodukte müssen auf den bleibenden oder sonst angemessenen, vom Waldbesitzer zu bezeichnenden Wegen, Erdriesen oder Erdgefährten aus dem Walde geschafft werden. Der Waldbesitzer kann ferner verlangen, dass das gewonnene Holz vor der Bringung aus dem Walde von ihm oder seinem Forstpersonale markirt werde, dass sich die Berechtigten über die ihnen zu verabfolgenden Forstprodukte Anweisezettel ausstellen lassen, welche bei dem Bezuge dieser Produkte auf Verlangen vorzuzeigen sind, und dass deren richtiger Empfang von den Berechtigten bestätiget werde.

Ueber Forstprodukte, welche die Berechtigten nach Ablauf der festgesetzten Zeit und ungeachtet einer von dem Waldbesitzer mit Festsetzung einer Frist von längstens vierzehn Tagen zu veranlassenden Mahnung nicht aus dem Walde geschafft haben, hat der Waldbesitzer zu verfügen.

§. 18.

Ueber Zweifel, Anstände und Streitigkeiten, welche sich in Wäldern, die mit Einforstungen belastet sind, rücksichtlich der Anwendung der im Vorstehenden enthaltenen Bestimmungen ergeben, haben die politischen Behörden, mit Ausschluss des Rechtsweges, zu entscheiden.

Waldbesitzer, welche diesen Bestimmungen und den bezüglichen Anordnungen der politischen Behörden zuwider handeln, sind für jeden einzelnen Fall mit einer, von der politischen Behörde auszusprechenden Strafe von 20 bis 200 fl. Conventions-Münze zu belegen.

Uebertretungen der Eingeforsteten sind als Forstfrevel anzusehen und zu bestrafen (§§. 60, 61, 62).

§. 19.

Wenn die Sicherung von Personen, von Staats- und Privatgut eine besondere Behandlungsweise der Wälder als Schutz gegen Lavinen, Felsstürze, Steinschläge, Gebirgsschutt, Erd-Abrutschungen u. dgl. dringend fordert, kann diese von Staatswegen angeordnet und hiernach der Wald im betreffenden Theile in Bann gelegt werden. Die Bannlegung besteht in der genauen Vorschreibung und möglichsten Sicherstellung der erforderlichen besonderen Waldbehandlung. In soferne Ansprüche auf Entschädigung aus solchen Massregeln erhoben werden, sind sie nach den bestehenden Gesetzen zu behandeln.

Osoby, którym powierzona będzie uprawa lasów wykluczonych, złożyć winny na to osobną przysięgę, i odpowiedzialnemi będą za uskutecznienie tej szczególnej uprawy.

§. 20.

Wykluczenie lasu, nastąpi na prożbę gminy miejscowej, lub osób przy tem interesowanych, albo w skutku doniesienia urzędnika publicznego, tudzież na zasadzie dochodzenia komisyonalnego przez władzę obwodową, lub gdzie takiej nie ma, przez najniższą władzę palityczną.

Do dochodzenia komisyonalnego, należy przyzwać przełożonych gmin miejscowych, wszystkie strony w tem interesowane, tudzież potrzebnych biegłych. Służebnictwa ciążące na lasach wykluczonych, zawieszone zostają według potrzeby zupełnie.

Jak lasy wykluczonemi się stają, tak też z wykluczenia uwolnionemi być mogą, przy zachowaniu takiego samego postępowania co przy wykluczeniu.

§. 21.

Lasy należące do gmin, nie będą w powszechności rozdzielane. Gdyby w szczególnych przypadkach rozdzielenie ich było konieczną potrzebą lub obiecywało korzyści, nie stojące w sprzeczności z ogólną starannością o utrzymanie lasu, wówczas w każdym takim przypadku może rząd krajowy na to udzielić pozwolenie.

Względem podziału innych lasów, roztrzygać będą przepisy o rozdrobnieniu i złożeniu gruntów.

§. 22.

Ażeby przepisy prawne, pod względem uprawy lasów i borów wydane, w każdym względzie zachowane były, właściciele lasów dostatecznej wielkości, która stosownie do szczególnych okoliczności przez rząd krajowy oznaczoną będzie, obowiązani są ustanowić biegłych leśniczych, którzy do tych czynności przez rząd za zdatnych uznani są.

Pod względem uznania zdolności, obowiązywać mają istniejące przepisy. Każdy ma prawo czynić doniesienia władzom politycznym, spostrzegłszy nieprawne samowładne postępowanie w obracaniu gruntu leśnego na inne cele; o zaniedbaniu uprawy lasu, o spustoszaniu i w ogólności o niestosownem obchodzeniu się z lasami (§§. 2, 3, 4, 5, 6 i 7), przy uwadze na §. 23-ci.

§. 23.

Władze polityczne, winny są w ogólności czuwać nad uprawą wszystkich lasów, w ich okręgu znajdujących się.

W razie doniesień, uczynionych im wedle §. 22 przez kogokolwiekbądź, obowiązane są z przybraniem osób interesowanych i bezstronnych biegłych, tudzież gdzie idzie o lasy prywatne, z przybraniem posiadaczy lasów sąsiednich lub ich pełnomocników, czynić dochodzenia i wydać rozstrzygnienie.

Koszta komisyi, winien opłacić denuncyowany, jeżeli nie będzie uznanym za niewinnego, w razie fałszywych zaś doniesień lub zaskarżeń, ten, komu w tym względzie wina przypisaną będzie.

Die mit der Bewirthschaftung der Bannwälder zu betrauenden Individuen sind hiefür eigens in Eid und Pflicht zu nehmen, und für die Verwirklichung der besonderen Behandlung verantwortlich zu machen.

§. 20.

Die Bannlegung wird auf Ansuchen der Ortsgemeinde, der sonst dabei Betheiligten, oder über Anzeige eines öffentlichen Beamten, dann auf Grundlage einer besonderen commissionellen Erhebung von den Kreis-, oder, wo keine solchen bestehen, von den untersten politischen Behörden ausgesprochen.

Zu der commissionellen Erhebung sind die Vorstände der Ortsgemeinden, sämmtliche betheiligte Parteien, sowie die erforderlichen Sachverständigen zu berufen. Auf Bannwäldern haftende Einforstungen ruhen nach Erforderniss gänzlich.

Gleichwie Wälder mit dem Bann belegt werden, so können sie auch des Bannes unter Beobachtung des gleichen Verfahrens, wie bei der Bannlegung wieder entbunden werden.

§. 21.

Gemeindewälder dürfen in der Regel nicht vertheilt werden. Sollte in besonderen Fällen deren Auftheilung dringendes Bedürfniss seyn, oder Vortheile darbieten, die mit der allgemeinen Vorsorge für die Wald-Erhaltung nicht im Widerspruche stehen, so kann in jedem derlei Falle die Bewilligung hiezu durch die Landesstelle ertheilt werden.

Rücksichtlich der übrigen Waldtheilungen entscheiden die Gesetze über die Zerstückung und Zusammenlegung der Gründe.

§. 22.

Damit die in Ansehung der Bewirthschaftung der Wälder und Forste vorgezeichneten gesetzlichen Bestimmungen in allen Beziehungen genau befolgt werden, sind von den Eigenthümern für Wälder von hinreichender Grösse, welche durch die Landesstelle nach den besonderen Verhältnissen festzusetzen ist, sachkundige Wirthschaftsführer (Forstwirthe), welche von der Regierung als hiezu befähiget anerkannt sind, aufzustellen.

Ueber die Befähigungs-Anerkennung haben die bestehenden Vorschriften zu gelten. Zu Anzeigen bei den politischen Behörden über wahrgenommene gesetzwidrige Eigenmächtigkeiten in Verwendung des Waldgrundes zu anderen Zwecken, unterlassene Aufforstung, Verwüstung und unentsprechende Waldbehandlung (§§. 2, 3, 4, 5, 6 und 7) ist Jedermann, unter Rücksicht auf §. 23, befugt.

§. 23.

Die politischen Behörden haben die Bewirthschaftung sämmtlicher Forste ihrer Bezirke im Allgemeinen zu überwachen.

Ueber die ihnen von wem immer nach §. 22 zur Kenntniss kommenden Fälle, haben sie mit Zuziehung der Betheiligten und unparteiischer Sachverständiger, sodann, wo der Fall Privatwälder betrifft, auch noch der nachbarlich anstossenden Waldbesitzer, oder deren Bevollmächtigten, die Einhebungen zu pflegen und die Entscheidung zu fällen.

Die Commissionskosten sind von dem nicht schuldfrei erkannten Beanzeigten, bei nichtigen Anzeigen und Anklagen aber von den hieran Schuldtragenden zu bestreiten.

Jeżeli strony nie mogą się pogodzić co do szkody wynagrodzenia, wyrzeczonego przez biegłych (§. 8), natenczas otwartą im stoi droga prawa.

ROZDZIAŁ II.

O wyprowadzaniu produktów leśnych.

§. 24.

Każdy właściciel gruntu, winien jest pozwolić przewożenia płodów leśnych przez swoje grunta, jeżeli inną drogą, albo wcale nie, albo tylko z niestosownemi kosztami z lasu wyprowadzonemi lub dalej przewożonemi być mogą. To zaś stać się może tylko w sposób dla właściciela gruntu najmniej szkodliwy, a posiadacz lasu winien mu za wszelką szkodę, ztąd wyrządzoną, zupełne dać zadosyć uczynienie.

Co do potrzeby prowadzenia drzewa przez obce grunta, winna rozstrzygać najniższa władza polityczna po wysłuchaniu stron i biegłych, i przytem ustanowić także tymczasowe wynagrodzenie.

Jeżeli strony na tem nie poprzestają, mogą założyć od rozstrzygnienia najniższej władzy politycznej rekurs do wyższych instancyj politycznych (§. 77).

Pod względem oznaczenia spornych wynagrodzenia kwot stronom, otwartą jest droga zwykłego prawa, jeżeli w drodze politycznej, porozumienie nie przyjdzie do skutku. Jeżeli zaś tymczasowo oznaczona kwota złożoną zostanie, wyprowadzenie drzewa, nie może być wstrzymane.

§. 25.

Do prowadzenia spustów wszelkiego rodzaju (spusty ziemne czyli żłoby, spusty lodowe i śnieżne, spusty wodne), lub innych przyrządów do prowadzenia drzewa przez drogi lud rzeki publiczne, przez wsi lub też w sposób dotykający obce budynki, potrzebnem jest pozwolenie władzy obwodowej, która udzieli takowe po wysłuchaniu biegłych i wszystkich stron interesowanych.

§. 26.

Trafta (sprowadzanie drzewa wodą w stanie niezwiązanym, czyli tak zwany drzewo-spław, tudzież spławianie drzewa związanego lub niezwiązanego, za pomocą budów traftewnych, tudzież zakładów spławnych, wymagają osobnego pozwolenia. Pozwolenie to należy do władzy obwodowej, a w tych krajach gdzie takowej nie ma, do władzy krajowej, bez różnicy czy trafta przez jeden czy też przez kilka powiatów tego samego obwodu iść ma, i udzielonem być może przez wspomnioną władzę najwięcej na lat trzy.

Jeżeli trafta ma iść przez kilka obwodów, natenczas pozwolenie należy do władzy politycznej krajowej, jeżeli ma iść przez kilka krajów koronnych lub jeżeli ma być dłużej wykonywaną jak lat trzy, natenczas pozwolenie należy do ministerstwa spraw wewnętrznych.

Jeżeli do sprowadzania drzewa, potrzebnem jest koniecznie użycie wodospustów prywatnych, natenczas postąpić należy w myśl §. 24go.

Können sich die Parteien über den, von den Sachverständigen ermittelten Schaden-Ersatz (§. 8) nicht einigen, so steht ihnen der Rechtsweg offen.

Zweiter Abschnitt.

Von der Bringung der Waldprodukte.

§. 24.

Jeder Grund-Eigenthümer ist gehalten, Waldprodukte, welche anders gar nicht, oder nur mit unverhältnissmässigen Kosten aus dem Walde geschafft und weiter gefördert werden könnten, über seine Gründe bringen zu lassen. Diess soll aber auf die mindest schädliche Weise geschehen, sowie auch dem Grund-Eigenthümer von dem Waldbesitzer für den, durch dessen Veranlassung zugefügten Schaden volle Genugthuung zu leisten ist.

Ueber die Nothwendigkeit der Bringung des Holzes über fremde Gründe hat die unterste politische Behörde nach Vernehmung der Parteien und der Sachverständigen zu entscheiden, und dabei auch eine vorläufige Bestimmung über die Entschädigung zu treffen.

Wollen sich die Parteien mit derselben nicht begnügen, so steht ihnen von der untersten politischen Entscheidung der Recurs an die höheren politischen Instanzen zu (§. 77).

In Absicht auf die Bestimmung streitiger Entschädigungsbeträge steht, soferne auf politischem Wege kein Uebereinkommen erzielt werden könnte, den Parteien der ordentliche Rechtsweg frei. Die Bringung des Holzes darf jedoch, sobald der vorläufig ausgemittelte Betrag erlegt ist, nicht aufgehalten werden.

§. 25.

Zur Fortführung von Riesen jeder Art (Erdriesen oder Erdgefährte, Eis- und Schneeriesen, Wasserriesen) oder sonstigen Holzbringungswerken über öffentliche Wege und Gewässer, durch Ortschaften an, oder über fremde Gebäude, ist die Bewilligung der Kreisbehörde erforderlich, welche dieselbe über Einvernehmen von Sachverständigen und allen Betheiligten nach Zulässigkeit zu ertheilen hat.

§. 26.

Die Holztrift (Bringung des Holzes zu Wasser im ungebundenen Zustande, oder sogenanntes Schwemmen, dann das Flössen gebundenen oder ungebundenen Holzes mit Hilfe eigener Flössereigebäude), sowie die Errichtung von Triftbauten (Schwemmwerken) bedürfen der besonderen Bewilligung. Diese Bewilligung steht der Kreisbehörde, und in den Ländern, wo keine Kreisbehörden bestehen, der Landesstelle zu, es möge die Trift nur durch einen Bezirk, oder durch mehrere Bezirke desselben Kreises bewerkstelliget werden sollen, und kann von dieser Behörde höchstens für drei Jahre ertheilt werden.

Soll die Trift durch mehrere Kreise gehen, so steht die Bewilligung der politischen Landesbehörde zu; soll sie durch verschiedene Kronländer gehen, oder wenn die Trift-Ausübung auf mehr als drei Jahre beabsichtiget wird, ist die Bewilligung dem Ministerium des Innern vorbehalten.

Wird zur Holzbringung die Benützung von Privatgewässern unumgänglich nöthig, so ist diessfalls im Sinne des §. 24 vorzugehen.

§. 27.

Wolno jest każdemu żądać pozwolenia do spławiania i do założenia budów spławnych.

Jeżeli udzielone już upoważnienie do spławiania, rozciąga się na wyłączne używanie pewnej rzeki spławnej, natenczas bez zezwolenia uprawnionego, nie można nikomu innemu udzielać nowego pozwolenia spławu na tej samej rzece w ciągu trwania dawniejszego prawa. Jednakże prawo mający, związanym jest następującemi przepisami (§§. 31 i 34), stanowiącemi co do przyjmowania drzewa do spławiania lub spólnego spławu, tudzież co do budowli zabezpieczających i szkód przez spław zrządzonych.

§. 28.

Podania o pozwolenie nowych spławów, albo o odnowienie już upłynionych pozwoleń spławu, winny wyrażać jak najdokładniej czas spławu, miejsce, w którem się spław zaczynać i dokąd iść ma, tudzież gatunki i ilość drzew spławiać się mających.

Podania o pozwolenie założenia budów spławnych, winny wyrażać miejsce i cel założenia takowego i wykazać w rysunkach i opisaniach załączonych, zamierzone wystawienie budów, stosunek ich do wszystkich otaczających je przyległości, tudzież do innych budowli i zakładów wodnych, na rzece spławnej już istniejących.

§. 29.

Podania o nowe pozwolenia do spławiania lub o odnowienie już wyszłych pozwoleń spławu, równie jak podania o pozwolenie założenia budów spławnych, należy przez władze polityczne ogłosić bezzwłocznie w tych gminach, przez których granice spław iść, lub skutek budowli spławu rozciągać się ma.

Kto zamyśla starać się o pozwolenie spólnego spławu na rok bieżący, winien w przeciągu dni 14, oprócz tego zaś w przeciągu sześciu tygodni, podanie swoje uczynić. Po upływie tego terminu, władze polityczne winny rozpocząć dochodzenie komisyonalne na miejscu, z przybraniem gmin, których się tyczy, wszystkich sąsiadów i innych osób w tem interesowanych i biegłych, i rozstrzygnąć na zasadzie tychże dochodzeń lub innych, bez tego już wiadomych stosunków.

§. 30.

Pozwolenia do spławu, lub do założenia budów spławnych, jeżeli dopuszczonem być może na zasadzie §. 27, tam tylko odmówić należy, gdzie są połączone z wielkiemi niebezpieczeństwami; gdzie wymagają usunięcia innych już istniejących zakładów, które ze względów publicznych, mają większą lub równą ważność, i nie dozwalają przeniesienia na inne miejsce, lub gdzie przewidzieć można, iż sprowadzą uszkodzenia, którychby przedsiębiorcy wynagrodzić nie byli w stanie.

Jeżeli kilka osób stara się o spław lub o założenie budów spławnych na tem samem miejscu lub w miejscach blizko siebie położonych, i jeżeli spław lub budowla spławna jest przypuszczalną, natenczas starać się należy o dobrowolne pojednanie stron.

§. 27.

Die Bewerbung zur Bewilligung einer Trift und zur Errichtung von Triftbauten steht Jedermann frei.

Erstreckt sich eine bereits bestehende Triftbefugniss auf die ausschliessliche Benützung eines bestimmten Triftwassers, so darf ohne Einwilligung des Berechtigten, während der Dauer der alten Berechtigung Niemand Anderem ein neues Triftrecht auf demselben Triftwasser ertheilt werden. Der Befugte ist indess an die nachfolgenden Bestimmungen in Betreff der Uebernahme von Trifthölzern, oder deren Mittrift, dann der Schutzbauten und Triftschäden gebunden (§§. 31 und 34).

§. 28.

Die Gesuche um neue Triftbewilligungen, oder um Erneuerung bereits abgelaufener Triftberechtigungen haben die Zeit der Trift, den Ort, an welchem sie beginnen und bis wohin sie gehen soll, sowie die Sorten und Menge der Trifthölzer möglichst genau anzugeben.

Die Gesuche um Bewilligung zur Errichtung von Triftbauten müssen den Ort und den Zweck der Errichtung angeben und in beigefügten Zeichnungen und Beschreibungen die beabsichtigte Einrichtung der Bauten, deren Verhältniss zur ganzen Umgebung, sowie zu den, am Triftwasser schon bestehenden anderweitigen Bauten und Wasserwerken aus einander setzen.

§. 29.

Sowohl die Gesuche um neue Triftbewilligungen oder um die Erneuerung der abgelaufenen Triftberechtigungen, als auch jene, um Bewilligung zur Errichtung von Triftbauten, sind durch die politischen Behörden ohne Verzug in jenen Gemeinden, durch deren Markung die Trift gehen, oder die Wirkung der Triftbaute sich erstrecken würde, zu veröffentlichen.

Allfällige Mitbewerbungen sind, wenn es sich um Triftbewilligungen für das laufende Jahr handelt, binnen 14 Tagen, sonst aber binnen sechs Wochen einzubringen. Nach Ablauf dieser Frist haben die politischen Behörden die nöthigen commissionellen Erhebungen an Ort und Stelle, unter Zuziehung der betreffenden Gemeinden, aller Anrainer, der sonst dabei Betheiligten und der Sachverständigen vorzunehmen und auf Grundlage dieser Erhebungen, oder der ohnehin bekannten Verhältnisse zu entscheiden.

§. 30.

Bewilligungen zur Trift, oder zur Errichtung von Triftbauten sollen, wenn sie nach Inhalt des §. 27 zulässig sind, nur dort versagt werden, wo dieselben mit grossen Gefahren verbunden erscheinen, wo die Hinwegschaffung anderer schon bestehenden Anlagen, welche aus öffentlichen Rücksichten von grösserer oder doch gleicher Wichtigkeit sind, und keine Verlegung an einen anderen Ort gestatten, nothwendig machen, oder wo dieselben voraussichtlich Beschädigungen verursachen würden, welche von den Unternehmern nicht ersetzt werden könnten.

Bewerben sich mehrere um eine Trift, oder um die Errichtung einer Triftbaute an gleicher, oder nahezu gleicher Stelle und werden Trift oder Triftbauten als zulässig erkannt, so ist auf eine gütliche Einigung der Bewerber hinzuwirken.

Jeżeli pojednanie nie przyjdzie do skutku w przeciągu czasu, który władza polityczna oznaczyć winna, wówczas rozstrzyga taż władza, lub według okoliczności (§. 26) ministeryum.

Co się tycze wywłaszczań, potrzebnych do urządzeń spławnych, zachować należy ustawy obowiązujące.

§. 31.

Spław uznany za przypuszczalny, względem którego kilku starających się, zgodzić się nie mogą, rozdzielony być winien albo w taki sposób, iż każdemu starającemu się osobny czas spławu naznaczonym być ma, albo, jeżeliby to było niepodobnem, potrzebne przestrzenie temu naznaczyć należy, który ma do spławiania drzewo największej wartości.

Przy równej wartości drzewa, pierwszeństwo należy się temu, który dłuższy czas spławia, przy zupełnie zaś nowem urządzeniu spławu, temu, który na dłuższej przestrzeni spławiać zamyśla.

Wyłączne prawo spławu mający, winni są atoliż przyjmować drzewa spławne na żądanie innych starających się o spław, za wartość miejscową, albo spławiać spólnie za stosownem wynagrodzeniem, o tyle, o ile to nie przeszkadza spławianiu własnego ich drzewa. Jeżeli w taki sposób drzewo wszystkich starających się o spław, spólnie spławionem być nie może, natenczas temu się pierwszeństwo należy, który się znajduje najbliżej zasobów drzewa przedsiębiorcy spławu.

§. 32.

Jeżeli się kilku stara o pozwolenie do wystawy urządzeń spławnych na tem samem miejscu lub na miejscach blizko siebie leżących, a dobrowolne pozwolenie nie przyszło do skutku, wówczas pozwolenie udzielonem być winno także temu, który ma do spławiania ilość drzewa największej wartości. Jeżeli wartość drzewa jest równą, pierwszeństwo temu dać należy, który już dłuższy czas spławia.

Każde pozwolenie do wystawy budów spławnych, udzielonem być może tylko pod tym warunkiem, iż przedsiębiorca użycia swojich budów za stosownem wynagrodzeniem dozwolić winien wszystkim tym, którzy zyskają pozwolenie do spławiania.

§. 33.

Wszelka nowa budowa spławna, tak musi być urządzoną, ażeby nie była na przeszkodzie spławom już dozwolonym, tudzież ażeby nie przerywała działania istniejących już i w czynności będących budów tego rodzaju.

Istniejące już budowle spławne, muszą być oddane do użytku nowym przedsiębiorstwom spławnym na żądanie tychże i za stosownem wynagrodzeniemp, wszelako tylko o tyle, o ile nie należą wyłącznie do uprawnionych przedsiębiorców sławu i o ile właściciele sami nie będą przez to wstrzymani we własnem ich użyciu.

Jeżeli właściciel sam nie chce na przyszłość utrzymać takowe w dobrym stanie winien je sprzedać, albo puścić w dzierżawę, lub znieść takowe, jeżeli wcale więcej, użytemi być nie mogą.

§. 34.

Każdy przedsiębiorca spławu, winien jest obwarować należycie brzegi, budynki i zakłady wodne, zagrożone spławem, jeżeli władza polityczna uzna to za potrzebne. Do kosztów na budowle ochronne, które dla bezpieczeństwa nietylko z powodu spławu,

Kommt die Einigung binnen einer, von den politischen Behörden festzusetzenden Frist nicht zu Stande, so entscheiden diese, oder nach Umständen (§. 26) das Ministerium.

Was die zur Errichtung einer Trift nöthigen Enteignungen betrifft, so haben hierüber die bestehenden Gesetze zu gelten.

§. 31.

Eine für zulässig erkannte Trift, über welche sich mehrere Bewerber gütlich nicht vereinigen konnten, ist entweder so einzutheilen, dass jedem einzelnen Bewerber eine besondere Triftzeit eingeräumt wird, oder, falls diess nicht möglich wäre, für die erforderlichen Strecken je demjenigen zu überlassen, der die werthvollste Holzmenge zu triften hat.

Bei gleich werthvollen Holzmengen gebührt der Vorzug dem bereits länger Triftenden, bei einer ganz neuen Errichtung dem, der die Trift durch eine längere Strecke benützen will.

Die ausschliesslich zur Trift Befugten sind jedoch gehalten, die Trifthölzer der übrigen Triftbewerber auf deren Verlangen in soweit um den örtlichen Werth zu übernehmen, oder gegen angemessene Vergütung mitzutriften, als dadurch die Abtriftung ihrer eigenen Hölzer nicht verhindert wird. Können hiernach nicht die Hölzer sämmtlicher Triftbewerber mitgetriftet werden, so gebührt jenen der Vorzug, welche sich den Holzvorräthen des Trift-Unternehmers zunächst vorfinden.

§. 32.

Die Bewilligung zur Errichtung einer Triftbaute ist, wenn mehrere an gleicher, oder nahezu gleicher Stelle bauen wollen, und ein gütliches Uebereinkommen nicht zu Stande kam, gleichfalls demjenigen von ihnen zu ertheilen, der die werthvollste Holzmenge zu triften hat. Bei gleich werthvollen Holzmengen ist der Vorzug dem bereits länger Triftenden einzuräumen.

An jede Bewilligung zur Errichtung einer Triftbaute ist die Bedingniss geknüpft, dass der Unternehmer allen jenen, welche Triftbewilligungen erlangen, den nöthigen Gebrauch seiner Baute um angemessene Vergütung gestatte.

§. 33.

Jede neue Triftbaute muss so eingerichtet werden, dass durch dieselbe die bereits bewilligten Triften nicht beirrt und die Wirksamkeit von schon bestehenden brauchbaren derlei Bauten nicht gestört werde.

Die bereits errichteten Triftbauten müssen neuen Trift-Unternehmungen auf ihr Verlangen gegen angemessene Vergütung zum Gebrauche überlassen werden, jedoch nur in soferne, als sie nicht ausschliesslich Triftberechtigten angehören und in soweit die Eigenthümer dadurch nicht in der eigenen Benützung derselben gehindert werden.

Will sie ein Eigenthümer fernerhin nicht im guten Stande erhalten, so hat er sie zu veräussern oder in Pacht zu geben, und, falls sie gar nicht mehr gebraucht würden, vollständig abzutragen.

§. 34.

Jeder Trift-Unternehmer ist gehalten, die Uferstrecken, Gebäude und Wasserwerke, welche durch die Trift bedroht sind, soweit es die politische Behörde für nothwendig findet, durch Schutzbauten zu sichern. Zu den Kosten von Schutzbauten jedoch, welche nicht bloss

lecz ogólnie przeciw uszkodzeniom przez wylewy wody, mają być prowadzone, przedsiębiorstwo spławu przyczynić się winno stosunkowo. Szkodę wedle dowodów zrządzoną wyłącznie przez spław, nawet gdyby się ta wydarzyła mimo budów obronnych, wynagrodzić winni przedsiębiorcy spławu. Uszkodzenia zaś, sprowadzone nie wyłącznie przez spław, ponosić będą przedsiębiorcy spławu i poszkodowani stosunkowo, a jeżeli stosunek oznaczonym być nie może, w równych częściach. Za szkody, któreby nawet wtenczas miały miejsce, gdyby spław nie istniał, przedsiębiorcy spławu nie mają obowiązku do wynagrodzenia.

§. 35.

Jeżeli zaprowadzenie spławu lub wystawa budów spławnych, wymaga osobnych zarządzeń pod względem wody, użytej do zakładów wodnych; natenczas rzeczone zarządzenia, wydane będą przy zachowaniu odnośnych szczegółowych przepisów. Względem składu drzewa spławionego, rozstrzygać ma w razie potrzeby władza polityczna.

§. 36.

W miarę postanowień, objętych w paragrafach poprzedzających, i z uwagą na wszelkie inne zresztą okoliczności na wzgląd zasługujące, należy albo udzielić pozwolenia do spławu lub do zaprowadzenia budów spławnych, albo też takowego odmówić. Na czas dłuższy jak lat 30, nie można udzielać uprawnienia do spławu. Czas trwania spławu należy oznaczyć w ostatecznych granicach tych, w miarę kosztów, jakich założenie onegoż wymaga.

§. 37.

Jako rękojmię, iż dotrzymane będą wszelkie warunki, połączone z pozwoleniem spławu lub budowli spławnych, a w szczególności dla zabezpieczenia wynagrodzenia szkody, może być wymaganą od przedsiębiorców kaucya, którą oznaczy władza polityczna, po wysłuchaniu stron interesowanych i powołanych do tego biegłych (§. 42).

§. 38.

Z wyjątkiem polan drzewa na opał i kijów, należy drzewo spławione naznaczyć cechą, którą do wiadomości władzy politycznej, a przez nią do publicznej wiadomości podać należy. Przy polanach drzewa na opał i kijach, zastąpi długość onychże, jaka im daną będzie, miejsce cechy.

§. 39.

Robotnikom u uprawnionych do spławu, nie może być zabronionem, dla dopełnienia ich czynności około spławu, chodzić po obcych gruntach wzdłuż wód spławnych. Właścicielom gruntu, należy wszakże wynagrodzić szkodę, jakaby ztąd wynikła.

§. 40.

Po ukończeniu każdego pojedynczego spławu, winien przedsiębiorca natychmiast uczynić o tem relacyę do władzy politycznej. Rzeczona władza wezwie wszystkie strony interesowane bezzwłocznie, ażeby z pretensyami swojemi o szkodę, jeżeli mają jakie, zgłosili się w dniach 14, o ile już pierwej tego nie uczynili. Za pretensye, z jakiemi się zgłoszą dopiero po upływie wspomnionego terminu, przedsiębiorca spławu odpowiadać nie będzie.

der Trift wegen, sondern überhaupt gegen Beschädigung durch Wasserfluthen auszuführen sind, hat die Trift-Unternehmung verhältnissmässig beizutragen. Ein Schaden, der nachweisbar bloss durch die Trift verursacht wird, und zwar einschliesslich desjenigen, welcher ungeachtet der Schutzbauten statthat, ist von den Trift-Unternehmern zu vergüten. Beschädigungen hingegen, welche nicht bloss durch die Trift veranlasst wurden, sind von den Trift-Unternehmern und Beschädigten verhältnissmässig, und wenn das Verhältniss nicht ermittelt werden kann, zu gleichen Theilen zu tragen. Für Beschädigungen endlich, welche auch ohne Bestand der Trift eingetreten wären, haben die Trift-Unternehmer keinen Ersatz zu leisten.

§. 35.

Fordert die Einführung einer Trift oder die Errichtung von Triftbauten hinsichtlich der zu Wasserwerken benützten Wässer bestimmte Anordnungen, so sind diese mit Beachtung der bezüglichen besonderen Gesetze zu treffen. Ueber die Ablagerung zu triftender Hölzer ist nöthigenfalls durch die politische Behörde zu entscheiden.

§. 36.

Nach Massgabe der, in den vorstehenden Paragraphen enthaltenen Bestimmungen und mit Rücksicht auf alle sonst noch beachtungswerthen Umstände ist die Bewilligung zur Trift oder zur Errichtung einer Triftbaute zu ertheilen oder zu versagen, für mehr als 30 Jahre darf keine Triftbefugniss ertheilt werden. Die Zeitdauer derselben ist innerhalb dieser äussersten Gränze nach Massgabe der bezüglichen Anlagekosten zu bemessen.

§. 37.

Als Bürgschaft für die Einhaltung der, an die Bewilligung zur Trift oder zur Einrichtung einer Triftbaute geknüpften Bedingnisse, insbesondere in Ansehung der Schaden-Ersätze, kann von den Unternehmern eine Caution verlangt werden, welche von der betreffenden politischen Behörde, über Einvernehmen der Betheiligten und der berufenen Sachverständigen (§. 42) zu bemessen ist.

§. 38.

Die Trifthölzer sind, mit Ausnahme der Brennholzscheite und Prügel, mit einer, den politischen Behörden bekannt zu gebenden und durch diese zur öffentlichen Wissenschaft zu bringenden Marke zu bezeichnen. Bei Brennholzscheiten und Prügeln vertritt die ihnen etwa gegebene besondere Länge die Stelle der Marke.

§. 39.

Den Arbeitern der Triftbefugten darf nicht verwehrt werden, behufs der Triftbesorgung längs der Triftgewässer, über fremde Gründe zu gehen. Den Grund-Eigenthümern ist jedoch der hiedurch zugefügte Schaden zu vergüten.

§. 40.

Nach jedesmaliger Beendigung einer einzelnen Trift hat der Unternehmer sogleich der politischen Behörde hievon Anzeige zu machen. Diese fordert unverweilt sämmtliche Betheiligte auf, allfällige Schaden-Ersatz-Ansprüche innerhalb vierzehn Tagen anzumelden, soferne sie diess nicht bereits früher gethan hätten. Für die erst nach Ablauf dieser Frist angemeldeten Ersatz-Ansprüche wird der Trift-Unternehmer der Haftung entbunden.

§. 41.

Na przestąpienia przeciw przepisom niniejszym, wydanym względem spławu drzewa i budów spławnych, wyrzeczona być ma kara w miarę zrządzonej przez to szkody, a to, jeżeli uszkodzenie jest mniejszej wagi, kara aresztu od dnia jednego do tygodni trzech, albo od 5 do złr. 100; jeżeli zaś szkoda jest znaczniejszą, kara aresztu od trzech tygodni do trzech miesięcy, albo od stu do złr. pieciuset, albo też utrata pozwolenia. Przestępcy winni są oprócz tego wynagrodzić wszelką szkodę przez to zrządzoną.

§. 42.

Do komisyj, odbywać się mających pod względem przedsiębiorstw spławu i urządzeń budów spławnych, należy zawsze przybierać biegłych bezstronnych. Ci obowiązani są oświadczyć się co do wartości drzewa spławnego, co do stosownych kosztow od spławiania, co do wynagrodzenia za używanie budów spławnych, budów ochronnych i co do wynagrodzenia szkód, tudzież co do sposobu i ilości kaucyi (§§. 31, 32, 33, 34, 37, 39, 40 i 77).

Jeżeli strony interesowane nie poprzestają na orzeczeniu biegłych co do wartości drzewa na spław przyjąć się mającego, co do stosownego wynagrodzenia za spólny spław i za używanie budów spławnych, tudzież co do wynagrodzeń szkody i co do kaucyi, i jeżeli porozumienie w tej mierze nie może być przyprowadzonem do skutku, natenczas należy tymczasem zabezpieczyć kwoty naznaczone, a strony odesłać do drogi prawa.

Zarządzeniom władz politycznych pod względem spławów, należy mimo tego zadosyć uczynić.

§. 43.

Przełożeni gmin i władze polityczne, obowiązane są dopomagać przedsiębiercom spławów do uzyskania drzewa na spławie zagubionego.

ROZDZIAŁ III.

O pożarach w lasach i szkodach zrządzonych przez owady.

§. 44.

Przy rozniecaniu ognia i używaniu rzeczy od ognia niebezpiecznych w lasach i na brzegu lasów, należy postępować ze ścisłą ostrożnością.

Jeżeli z zaniedbania takiej ostrożności lub z innego przewinienia, powstaną pożary, wówczas ten, co winę ponosi, obowiązany wynagrodzić szkodę, jaka ztąd wyniknie, a może nawet, według okoliczności, o ile powszechne prawo karne nie ma zastosowania, uledz karze od pięciu do czterdziestu złr. m. k. lub karze aresztu od dnia jednego do dni ośmiu.

§. 45.

Ktokolwiek spotka w lesie lub na brzegu jego ogień, opuszczony i nieugaszony, według możności obowiązany jest ugasić takowy. Kto spostrzeże pożar w lesie, winien o tem zawiadomić mieszkańców najbliższych domostw, w kierunku, w którym go droga

§. 41.

Uebertretungen dieser für die Holztrift und Triftbauten festgesetzten Bestimmungen sind, nach Massgabe des hiedurch veranlassten Schadens, und zwar bei minder bedeutenden Beschädigungen mit Arrest von Einem Tage bis zu drei Wochen oder von 5 bis 100 fl., bei bedeutenderen aber mit Arrest von drei Wochen bis zu drei Monaten oder mit Einhundert bis fünfhundert Gulden, oder mit dem Verluste der Befugniss zu bestrafen. Die Uebertreter haben überdiess sämmtliche hiedurch verursachten Schäden zu vergüten.

§. 42.

Zu den, in Ansehung der Trift-Unternehmungen und der Errichtung von Triftbauten erforderlichen Commissionen sind stets unparteiische Sachverständige zuzuziehen. Dieselben haben sich über den Werth der Trifthölzer, die angemessenen Triftkosten, die Gebrauchs-Vergütung für Triftbauten, die Schutzbauten und Schaden-Ersätze, sowie über die Art und Höhe der allfälligen Caution (§§. 31, 32, 33, 34, 37, 39, 40 und 77) auszusprechen.

Sind die Betheiligten mit dem Ausspruche der Sachverständigen, in Betreff des Werthes der zu übernehmenden Trifthölzer, der angemessenen Vergütung für die Mittrift und den Gebrauch der Triftbauten, dann der zu leistenden Schaden-Ersätze und Caution, nicht einverstanden, und kann eine diessfällige Vermittlung nicht erzielt werden, so sind die ausgemittelten Beträge inzwischen sicher zu stellen, und die Parteien auf den Rechtsweg zu weisen.

Den Anordnungen der politischen Behörden, rücksichtlich des Triftbetriebes, ist dessenungeachtet Folge zu leisten.

§. 43.

Die Gemeindevorstände und politischen Behörden sind verpflichtet, den Trift-Unternehmern zur Wieder-Erlangung verschwemmter Hölzer behilflich zu seyn.

Dritter Abschnitt.

Von den Waldbränden und Insectenschäden.

§. 44.

Bei Anmachung von Feuern und dem Gebrauche feuergefährlicher Gegenstände in Wäldern und am Rande derselben ist mit strenger Vorsicht vorzugehen.

Wenn aus Vernachlässigung solcher Vorsicht oder aus sonstigem Verschulden Brandschäden entstehen, hat der daran Schuldtragende für den so entsprungenen Schaden Ersatz zu leisten, und kann nach Massgabe der Umstände, in soferne nicht das allgemeine Strafgesetz in Anwendung zu bringen ist, mit einer Geldstrafe von fünf bis vierzig Gulden Conventions-Münze oder mit einer Arreststrafe von Einem bis zu acht Tagen belegt werden.

§. 45.

Jeder, der im Walde oder an dessen Rande ein verlassenes und unabgelöschtes Feuer trifft, ist nach Thunlichkeit zu dessen Löschung verpflichtet. Nimmt Jemand einen Waldbrand wahr, so hat er diess den Bewohnern der nächst befindlichen Behausung in der

prowadzi. Ci zaś obowiązani są uwiadomić o tem natychmiast najbliższego przełożonego gminy i posiadacza lasu lub jego personale lasowe. Kto nie uczyni doniesienia o pożarze leśnym, ulegnie karze od pięciu do piętnastu złr. m. k., albo karze aresztu od jednego do dni trzech.

§. 46.

Wszystkie okoliczne wsi, mogą przez posiadacza lasu, personale lasowe, lub przez przełożonych gminy, być zawezwane do gaszenia pożaru w lesie. Ludzie zawezwani, winni z narzędziami potrzebnemi do gaszenia pożaru, jako to: z osękami, motykami, rydlami, siekierami, wiadrami do noszenia wody itp., natychmiast spieszyć na miejsce pożaru i przyłożyć dzielnie rąk. Przełożeni gmin i służba lasowa, winni są towarzyszyć ludziom do gaszenia wezwanym.

Gaszeniem kierować ma znajdujący się na miejscu najwyższy urzędnik lasowy, a gdyby takiego na miejscu nie było, przełożony gminy lub jego zastępca, w której obrębie pożar leśny się wydarzył.

§. 47.

Temu, co ma obowiązek kierowania gaszeniem, winno się bezwarunkowe posłuszeństwo we wszystkich zarządzeniach mających na celu gaszenie pożaru.

Reszta przełożonych gmin i służby leśnej, winni są utrzymywać porządek między gaszącymi, i starać się o to, aby nakazane środki gaszenia, były wykonanemi. Po ugaszeniu pożaru, należy jeszcze przez jeden lub dwa dni, a według potrzeby jeszcze dłużej strzedz pogorzeliska, do czego odpowiednią liczbę ludzi ustanowić należy.

§. 48.

Przełożeni gmin, którzy nie uczynią wezwania do gaszenia pożaru w lesie, ulegną karze od pięciu do pięćdziesięciu złr. m. k., ci zaś, co bez dostatecznej przyczyny nie stawią się na wezwanie, ulegną karze od pięciu do piętnastu złr. m. k., albo karze aresztu od jednego do dni trzech.

§. 49.

Uszkodzenia obcego gruntu, zrządzone przy gaszeniu, wynagrodzić winien ten, dla którego korzyści, gaszenie było przedsięwziętem, wyjąwszy, jeżeli poszkodowany sam przez ugaszenie został zachowany od większej jeszcze szkody.

Jeżeli władza dochodząca nie może oznaczyć szkody, zrządzonej przez przestąpienie przepisów, wydanych w celu zapobieżenia pożarów leśnych, natenczas poszkodowanych należy odesłać na drogę prawa.

§. 50.

Na uszkodzenia lasów przez owady, należy mieć zawsze baczne oko. Właściciele lasów lub ich służba lasowa, spostrzegłszy takie poszkodowania, widząc oraz, iż środki przeciw temu użyte nie są dostateczne, i obawiać się należy, że to złe dotknie nawet lasy sąsiednie, obowiązani są donieść o tem władzy politycznej, pod karą pięciu do pięćdziesięciu złr. m. k. Zresztą każdy ma prawo uczynić podobne doniesienie.

Richtung, wohin ihn sein Weg führt, bekannt zu geben. Diese sind verbunden, bei dem nächsten Ortsvorstande und dem Waldbesitzer oder seinem Forstpersonale hierüber alsogleich die Anzeige zu machen. Die unterlassene Anzeige eines Waldbrandes ist mit fünf bis fünfzehn Gulden Conventions-Münze oder Arrest von Einem bis drei Tagen zu bestrafen.

§. 46.

Alle umliegenden Ortschaften können von dem Waldbesitzer, dem Forstpersonale oder den Ortsvorständen zur Löschung des Waldbrandes aufgeboten werden. Die aufgebotene Mannschaft hat mit den erforderlichen Löschgeräthschaften, als: Krampen, Hauen, Schaufeln, Hacken, Wasser-Eimern u. dgl., sogleich an die Stelle des Brandes zu eilen, und daselbst thätigst Hilfe zu leisten. Die Ortsvorstände und die Forstbediensteten sollen die Löschmannschaft begleiten.

Die Leitung des Löschgeschäftes kommt dem am Platze befindlichen höchstgestellten Forstbediensteten und, falls kein solcher zugegen seyn sollte, dem Vorstande der Ortsgemeinde, in deren Markung der Waldbrand statthat, oder dessen Stellvertreter zu.

§. 47.

Demjenigen, dem diese Leitung obliegt, ist in den Anordnungen zur Löschung des Waldbrandes jedenfalls unbedingte Folge zu leisten.

Die übrigen Ortsvorstände und Forstbediensteten haben die Ordnung unter der Löschmannschaft zu erhalten, und auf Ausführung der angeordneten Löschmassregeln hinzuwirken. Nach gelöschtem Brande ist die Brandstelle durch Einen bis zwei Tage, oder nach Erforderniss noch länger zu bewachen, wesshalb die hiezu nöthige Mannschaft zu bestellen ist.

§. 48.

Ortsvorstände, welche das Aufgebot zur Waldbrandlöschung unterlassen, sind mit fünf bis fünfzig Gulden Conventions-Münze, diejenigen Personen, welche dem Aufgebote der Ortsvorstände ohne zureichenden Grund keine Folge leisten, aber mit fünf bis fünfzehn Gulden Conventions-Münze oder Arrest von Einem bis zu drei Tagen zu bestrafen.

§. 49.

Beschädigungen fremden Grund-Eigenthumes durch die Lösch-Anstalten sind von jenen zu ersetzen, zu deren Gunsten die Löschung unternommen worden ist, ausgenommen ein Beschädigter selbst würde durch die Lösch-Anstalten vor grösseren Nachtheilen bewahrt worden seyn.

Kann die Untersuchungsbehörde den, durch die Uebertretungen gegen die Vorschriften zur Verhütung eines Waldbrandes verursachten Schaden nicht bestimmen, so sind die Beschädigten auf den Rechtsweg zu verweisen.

§. 50.

Auf die Beschädigung der Wälder durch Insecten ist stets ein wachsames Auge zu richten. Die Wald-Eigenthümer oder deren Personale, welche derlei Beschädigungen wahrnehmen, sind, wenn die dagegen angewendeten Mittel nicht zureichen, und zu besorgen steht, dass auch nachbarliche Wälder von diesem Uebel ergriffen werden, verflichtet, der politischen Behörde bei Strafe von fünf bis fünfzig Gulden Conventions-Münze, sogleich die Anzeige zu erstatten. Zu einer solchen Anzeige ist übrigens Jedermann berechtiget.

§. 51.

Władza polityczna z przybraniem odpowiednich biegłych, natychmiast na uwagę wziąć powinna, czy i jakich środków użyć należy przeciw spustoszeniom przez owady i nakazać spiesznie co potrzeba, po uprzedniem wysłuchaniu właścicieli lasów i służby lasowej. Wszyscy właściciele lasów, których lasom grozi niebezpieczeństwo, obowiązani są do spólnej pomocy i winni są posłuszeństwo wszelkie zarządzeniom władzy politycznej, która w tym względzie nawet przymusu użyć może. Koszta ponosić winni interesowani w tem właściciele lasów w miarę przestrzeni leśnej, która w ten sposób uchronioną została.

ROZDZIAŁ IV.

O służbie do ochrony lasów.

§. 52.

Osobom, ustanowionym do zarządu lasami (§. 22), należy dodać odpowiednie personale, do ochrony i dozoru lasów, według zwyczaju krajowego.

Jeżeli o to powstają wątpliwości i spory, a względy publiczne tego wymagają, rząd krajowy winien nakazac stosowne kroki, mając wzgląd na zachodzące stosunki.

Całe to personale, jeżeli jest ustanowionem przez rząd lub gminy, winno w każdym przypadku złożyć przysięgę przed władzami politycznemi, co do zarządu i ochrony lasów; jeżeli zaś jest ustanowionem przez właścicieli lasów prywatnych, wtedy tylko, jeżeli ciż ostatni żądają tego dla korzyści z tem połączonych.

A. Rota przysięgi, znajduje się w załączonym formularzu *A*.

§. 53.

Osoby, które dla ochrony lasów złożyły przysięgę według §. 52. uważanemi będą za straż publiczną; używają w tym względzie wszystkich praw, opartych na ustawach, służących osobom urzędowym i strażom cywilnym, i mogą w służbie nosić broń zwykłą. Każdy obowiązany jest słuchać wezwań, czynionych mu w interesie służby.

§. 54.

Personale leśnicze, nie może czynić użytku z broni, oprócz w przypadku koniecznej obrony sprawiedliwej.

Ażeby takowe poznanem i jako straż publiczna szanowanem było, obowiązanem jest nosić w służbie ubiór służbowy przepisany, albo też wyszczególniającym sposobem odznaczać się pokryciem głowy lub przepaską na ramieniu, podaną do publicznej wiadomości powiatu.

§. 55.

Personale leśne, zaprzysiężone urzędownie, obowiązanem jest wydalić z lasu każ-

§. 51.

Die politische Behörde hat unter Mitwirkung geeigneter Sachverständiger sogleich in Ueberlegung zu nehmen, ob und welche Massregeln gegen die etwa zu besorgenden Insectenverheerungen zu treffen seien, und das Nöthige, nach früherer unverzüglicher Einvernehmung der betheiligten Wald-Eigenthümer und ihres Forstpersonales schleunigst zu verfügen. Alle Wald-Eigenthümer, deren Wälder in Gefahr kommen könnten, sind zur Beihilfe verpflichtet, und müssen den Anordnungen der politischen Behörde, welche hierin selbst zu Zwangsmassregeln befugt ist, unbedingte Folge leisten. Die Kosten sind von den betheiligten Wald-Eigenthümern, nach Massgabe der geschützten Waldflächen zu tragen.

Vierter Abschnitt.

Vom Forstschutzdienste.

§. 52.

Dem Forstverwaltungs-Personale (§. 22) ist ein angemessenes Schutz- und Aufsichtspersonale nach Massgabe des landesüblichen Gebrauches beizugeben.

In soferne darüber Zweifel und Anstände sich erheben, und öffentliche Rücksichten es erheischen sollten, hat die Landesstelle mit Beachtung aller Verhältnisse die angemessene Bestimmung zu treffen.

Dieses gesammte Personale ist, wo es vom Staate oder Gemeinden aufgestellt wird, jedenfalls, wo es aber Privatwaldbesitzer anstellen, nur wenn die Letzteren, um der damit verbundenen Vortheile theilhaftig zu werden, es verlangen, für den Forstverwaltungs- und Forstschutzdienst von den politischen Behörden in Eid und Pflicht zu nehmen.

Die Eidesformel enthält das beiliegende Formulare A. A.

§. 53.

Das auf den Forstschutzdienst nach §. 52 beeidete Personale wird im Forstdienste als öffentliche Wache angesehen, geniesst in dieser Beziehung alle in den Gesetzen gegründeten Rechte, welche den obrigkeitlichen Personen und Civilwachen zukommen, und ist befugt im Dienste die üblichen Waffen zu tragen. Jedermann ist gehalten, seinen dienstlichen Aufforderungen Folge zu leisten.

§. 54.

Von den Waffen darf das Forstpersonale nur im Falle gerechter Nothwehr Gebrauch machen.

Damit dasselbe erkannt, und als öffentliche Wache geachtet werden könne, hat es im Dienste das vorgeschriebene Dienstkleid zu tragen, oder wenigstens durch bezeichnende und zur öffentlichen Kenntniss des Bezirkes gebrachte Kopfbedeckung oder Armbinde sich kenntlich zu machen.

§. 55.

Das ämtlich beeidete Forstpersonale ist verpflichtet, jeden ausser den öffentlichen Wegen im Forste Betretenen, wenn sein Aufenthalt im Walde zu Besorgnissen für die

dego, kogo tylko spotka w lesie zewnątrz dróg publicznych, jeżeli obecność jego w lesie daje powód do obawy o bezpieczeństwo publiczne, lub o własność lasu.

Jeżeli spotka kogo w lesie zewnątrz dróg publicznych z narzędziami, których się używa zwyczajnie do zbierania lub wyprowadzania drzewa (z siekierami, piłami, narzędziami ręcznemi wszelkiego rodzaju itp.), wówczas odbierze mu te narzędzia, jeżeli się nie może usprawiedliwić, dla czego je z sobą wziął i oddać je do funduszu miejscowego ubogich.

§. 56.

Jeżeli spotkany w lesie podejrzanym jest, iż popełnił przestępstwo leśne, natenczas można mu zabrać znalezione przy nim produkta leśne.

§. 57.

Osoby nieznajome, schwytane ná uczynku przestępstwa, lub o przestępstwo podejrzane, należy przytrzymać, osoby zaś znajome, na uczynku schwytane, wtedy tylko, jeżeli się opierają straży leśnej, takową lżą, lub na nią się porywają, tudzież jeżeli nie mają stałego mieszkania lub bardzo znacznych przestępstw się dopuściły.

Osoby ujęte, należy bezzwłocznie oddać władzy właściwej.

§. 58.

Jeżeliby schwytany na gorącym uczynku, zbiegł, można go ścigać także i po za lasem, i odebrać mu skradziony produkt leśny.

ROZDZIAŁ V.

O przestępstwach przeciw bezpieczeństwu własności leśnej; o władzach ustanowionych do dochodzenia i karania onychże, równie jak wszystkich innych w tymże patencie określonych przestępstw, tudzież o postępowaniu, jakie przy tem zachować należy.

§. 59.

Nadwerężenia bezpieczeństwa własności leśnej, przewidziane w powszechnej ustawie karnej, będą sądzone i karane według tejże ustawy.

§. 60.

Oprócz przestępstw osób, prawo służebności mających (§. 18), tudzież oprócz czynności i opuszczeń zakazanych, wymienionych w §. 44 aż łącznie do §. 51, należy uważać i karać jako przestępstwa leśne, następujące jeszcze czynności, jeżeli nie podpadają pod zastosowanie powszechnej ustawy karnej, lub jeżeli były dopełnionemi bez przyzwolenia właściciela lasu lub jego zastępcy, albo też wbrew ustanowionym warunkom:

1) Zbieranie patyków, odłamków, lub trzasek.

2) Naciesanie stojącego drzewa i drążków, nawiercanie onegoż, nakarbowanie, łażenie na drzewa za pomocą haków żelaznych, uszkodzenie zrządzone przez wywożenie drzewa i kamieni, tłuczenie i bicie drzew i obłupywanie onychże z kory.

öffentliche Sicherheit oder das Wald-Eigenthum Anlass gibt, aus dem Forste hinauszuweisen.

Wird Jemand im Forste ausser den öffentlichen Wegen mit Werkzeugen betreten, welche gewöhnlich zur Gewinnung oder Bringung der Forstprodukte verwendet werden (Hacken, Sägen, Handgeräthe jeder Art etc.), so sind ihm diese Werkzeuge, falls er deren Mitnahme nicht zu rechtfertigen vermag, abzunehmen, und dem Orts-Armenfonde zuzuweisen.

§. 56.

Ist ein im Forste Betretener eines vollbrachten Waldfrevels verdächtig, so können die allenfalls vorgefundenen verdächtigen Forstprodukte mit Beschlag belegt werden.

§. 57.

Beim Frevel auf der That Betretene, oder des Frevels verdächtige unbekannte Personen sind festzunehmen, auf dem Frevel betretene bekannte Personen aber nur dann, wenn sie sich dem Forstpersonale widersetzten, es beschimpften oder sich an ihm vergriffen; ferner, wenn sie keinen festen Wohnsitz haben, oder sehr bedeutende Frevel verübten.

Die festgenommenen Personen sind ohne Verzug der competenten Behörde zu übergeben.

§. 58.

Im Falle als der auf frischer That Betretene entfloh, kann er auch ausser den Forsten verfolgt, und das von ihm entwendete Forstprodukt mit Beschlag belegt werden.

Fünfter Abschnitt.

Von den Uebertretungen gegen die Sicherheit des Wald-Eigenthumes, den zur Untersuchung und Bestrafung derselben, sowie aller übrigen in diesem Patente festgestellten Uebertretungen bestimmten Behörden und dem dabei zu beobachtenden Verfahren.

§. 59.

Diejenigen Verletzungen der Sicherheit des Wald-Eigenthumes, welche in dem allgemeinen Strafgesetze vorgesehen sind, werden nach eben diesem Gesetze beurtheilt, und behandelt.

§. 60.

Nebst den Uebertretungen der Eingeforsteten (§. 18) und den in den §§. 44 bis einschliesslich 51 bezeichneten unerlaubten Handlungen und Unterlassungen, sind auch noch nachstehende Handlungen, in soweit auf dieselben das allgemeine Strafgesetz keine Anwendung findet, und falls sie ohne Zustimmung des Wald-Eigenthümers oder dessen Stellvertreters oder den festgesetzten Bedingungen entgegen ausgeübt werden, als Forstfrevel anzusehen und zu bestrafen:

1. Das Sammeln von Raff- und Klaub- oder Leseholz.

2. Das Anhacken und Anplätzen oder sogenannte Ankosten stehender Bäume und Stangenhölzer, das Anbohren derselben, das Einhauen von Kerben, Besteigen mittelst Steigeisen, die Beschädigung durch Weiterförderung von Holz und Steinen (Anpirschen),

3) Przywłaszczenie sobie kory z drzew leżących na ziemi, odkrywanie korzeni drzew, karczowanie, odrębywanie, odcinanie i obrywanie wierzchołków, gałęzi i gałązek, tudzież osmykanie z liści.

4) Wykopywanie, wyrębywanie lub wyciąganie i wszelkie innego rodzaju uszkodzenie młodych latorośli, drzew i krzewów, tudzież zbieranie rózg na miotły, prętów, kijów i innych drobnych gatunków drzewa.

5) Zbieranie soków z drzewa (żywicy, terpentyny, soku brzozowego i jaworowego), owoców leśnych (nasienia leśnego, płonek, jagód) grzybów i spróchniałków, tudzież kopanie korzeni.

6) Nieprawne zbieranie podściołu każdego rodzaju (liści, szpilek, chwastów, mchu itp.), w szczególności zaś zbieranie takowych siekierami i grabiami żelaznemi, przywłaszczanie ziemi, gliny, torfu, kamieni, gipsu i innych płodów mineralnych; wykopywanie darni, koszenie, ścinanie i wyskubywanie trawy leśnej, ziół i innych roślin, służących do uprawy drzewa.

7) Pozostawanie w lesie wbrew przeciw wyraźnemu zakazowi służby leśniczej §. 55; robienie nowych dróg i kładek, lub używanie dróg już zarzuconych, robienie spustów, odprowadzanie wody do lasów sąsiedzkich, zakładanie węglarni i wszelkie inne używanie gruntu leśnego.

8) Niepozwolone wpędzanie bydła do lasów obcych w ogólności, tudzież wpędzanie większej liczby innego gatunku lub innego wieku bydła; używanie paszy leśnej na innych miejscach i w innym czasie jak jest pozwolonem.

§. 61.

Kto bez upoważnienia lub bez pozwolenia, albo wbrew ustanowionym warunkom czyni zbiórkę patyków i odłamków w lesie, może być przymuszonym do oddania nazbieranego już drzewa; narzędzia i przyrządy, które nieprawnie miał przy sobie, przepadają na rzecz funduszu ubogich miejsna, w którego okręgu czyn karygodny popełnionym został. W razie powtórnego przekroczenia, nastąpi kara od jednego do trzech dni.

§. 62.

Jeżeli ani przepisy powszechne karne, ani postanowienia §§. 44 do 51 łącznie, równie jak §. 61 nie mają zastosowania, należy czynności, które w §. 60 uznane zostały za przestępstwa leśne, a zatem także przestąpienia prawo służebnictwa mających (§. 18) ukarać w miarę okoliczności winę łagodzących lub obciążających, albo naganą tylko, albo też aresztem od jednego do dni czternastu, lub karą pieniężną od pięciu do pięćdziesięciu złr. m. k.

das Beklopfen und Anschlagen an dieselben und ihre Entrindung (Streifenziehen, Anlachen, Ringeln).

3. Die Zueignung von Rinde am Boden liegender Bäume, die Entblössung von Baumwurzeln, das Stockroden, dann das Abhauen, Abschneiden und Abreissen von Gipfeln, Aesten und Zweigen, sowie das Abstreifen von Laub (Schneiteln oder Schnatten, Grassethauen, Laubstreifen).

4. Das Ausgraben, Aushauen oder Ausziehen und jede anderweitige Beschädigung junger Baum- und Strauchpflanzen, dann die Gewinnung von Besenreis, Gerten, Wieden, Stöcken, Reifstangen und anderen kleinen Holzsorten.

5. Das Sammeln von Baumsäften (Harz, Terpenthin, Birken- und Ahornsaft), von Waldfrüchten (Holzsamen, Waldobst, Beeren), von Schwämmen und Baummoder, sowie das Wurzelgraben.

6. Die unberechtigte Gewinnung von Bodenstreu jeder Art (Laub, Nadeln, Unkräuter, Moos etc.), ganz besonders die Sammlung derselben mit Hauen und eisernen Rechen; die Zueignung von Erde, Lehm, Torf, Steinen, Gyps und anderen mineralischen Stoffen, das Rasen-Abschälen (Plaggenhauen, Molten), dann das Mähen, Abschneiden und Ausrupfen von Waldgras, Kräutern und anderen Gewächsen, welche keine Forstculturpflanzen sind.

7. Das Verbleiben im Walde gegen die ausdrückliche Weisung des Forstpersonales §. 55, die Bildung neuer und die Benutzung ausser Gebrauch gesetzter Wege und Stege, die Anlage von Erdgefährten (Erdriesen), die Ableitung von Wässern in nachbarliche Waldungen, die Anlage von Kohlstätten und jede anderweitige Benützung des Waldbodens.

8. Der unberechtigte Vieh-Eintrieb in fremde Wälder überhaupt, dann der Eintrieb einer grösseren Anzahl anderer Gattung oder Altersclasse des Viehes, die Benützung der Waldweide an anderen Orten und zu einer anderen Zeit, als die ertheilte Bewilligung gestattet.

§. 61.

Wer ohne Berechtigung oder ohne Erlaubniss, oder den festgesetzten Bedingnissen entgegen, Raff- und Klaubholz sammelt, kann zur Zurücklassung des bereits gesammelten Holzes gezwungen werden, die unerlaubter Weise mitgenommenen Werkzeuge und Handgeräthe verfallen dem Armenfonde des Ortes, in dessen Bezirke die strafbare Handlung begangen wurde. In Wiederholungsfällen hat eine Arreststrafe von Ein bis drei Tagen einzutreten.

§. 62.

In soferne nicht die allgemeinen Strafvorschriften oder die Bestimmungen der §§. 44 bis einschliesslich 51, dann des §. 61 einzutreten haben, sind die im §. 60 als Forstfrevel erklärten Handlungen, also auch die Uebertretungen der Eingeforsteten (§. 18) nach Verhältniss der Milderungs- oder Erschwerungsgründe mit einem blossen Verweise zu ahnden, oder mit Arrest von einem bis vierzehn Tagen oder mit 5 bis 50 fl. Conventions-Münze zu bestrafen.

§. 63.

Jeżeli bydło do obcych lasów nieprawnie wpędzonem lub tamże puszczonem zostało, natenczas właściciel lasu lub jego zastępca (personale leśne) nie ma w powszechności (§. 65) prawa zabijać go. Może je tylko odpowiednim sposobem wypędzić, lub jeżeli poniósł szkodę, zająć tyle sztuk bydła, ile do wynagrodzenia szkody swej uznaje być dostatecznem. Pastuch, dodany bydłu, może być zmuszonym, aby takowe natychmiast odpędził.

§. 64.

Właściciel lasu lub jego zastępca, winien jest pogodzić się z właścicielem bydła zajętego w przeciągu dni 8, albo też równocześnie przy uczynieniu doniesienia o czynności ulegającej karze, jaka przez wpędzenie bydła przez pastucha popełnioną została, do władzy w tej mierze właściwej (68), zanieść oraz do niej żądanie swoje o wynagrodzenie szkody, w przeciwnym bowiem razie, zwrócić winien bydło zajęte. Do szkody, która ma być wynagrodzoną, policzyć należy także wydatki, poniesione przez zajęcie i zaopatrywanie bydła zajętego (w szczególności zapłatę ludziom użytym i potrzebnym do zapędzenia bydła).

Bydło zajęte zwrócić należy także i wtedy, jeżeli jego właściciel stosowne stawi zabezpieczenie. Jeżeli właściciel bydła zajętego jest nieznajomym, lub nie był popełnionym czyn ulegający karze, wówczas winien poszkodowany w razie rzeczonym wynieść żądanie o wynagrodzenie szkody przed sędziego cywilnego.

§. 65.

Jeżeli nie można zająć kóz, owiec, świń i drobiu, natenczas wolno takowe zastrzelić, na co przy ukaraniu winowajców wzgląd mieć należy. Bydło zabite, należy zostawić właścicielowi onegoż na miejscu.

§. 66.

Jeżeli będzie udowodnionem, iż bydło tylko przez ukrycie w sąsiednim lesie schronionem być mogło przed grożącem niebezpieczeństwem, (przed zaspami śnieżnemi, gwałtowną burzą, gradobiciem etc. etc.) natenczas wpędzenie bydła nie ulega karze. Uszkodzenia przez to wyrządzone, należy jednakże wynagrodzić.

§. 67.

Pastuchy, działający wbrew przepisom leśnym, karanymi będą według §. 62.

Ktokolwiek zrywa, niszczy, lub w jakibądź sposób uszkadza albo psuje znaki, służące do ogrodzenia, winien wynagrodzić szkodę i oprócz tego ulegnie za przestępstwo leśne karze aresztu od 1 do dni 3, lub karze pieniężnej od 5 do 15 złr. m. k. jeżeli przez to nie popełni czynu, który karanym być ma według powszechnych ustaw karnych.

§. 63.

Wird Vieh unberechtigter Weise in fremde Wälder getrieben oder aus Unachtsamkeit dahin gelassen, so ist der Wald-Eigenthümer oder dessen Stellvertreter (das Forstpersonale) in der Regel (§. 65) zwar nicht berechtiget, es zu tödten; er kann es aber durch anpassende Gewalt verjagen, oder wenn er dadurch Schaden gelitten hat, das Recht der Privatpfändung über so viele Stücke Viehes ausüben, als zu seiner Entschädigung hinreicht. Der dem Viehe etwa beigegebene Hirt kann verhalten werden, dasselbe ohne Verzug wegzubringen.

§. 64.

Der Waldeigenthümer oder dessen Stellvertreter hat sich aber binnen 8 Tagen mit dem Eigenthümer des gepfändeten Viehes abzufinden oder gleichzeitig mit der Anzeige der durch den Viehtrieb etwa begangenen strafbaren Handlung bei der zu dem Verfahren hiefür competenten Behörde (§. 68) auch sein Begehren um Schaden-Ersatz anzubringen, widrigens das gepfändete Vieh zurückzustellen. In den zu vergütenden Schaden sind auch die Auslagen einzurechnen, welche die Pfändung und die Verpflegung des gepfändeten Viehes (insbesondere die Bezahlung der zum Abtriebe aufgebotenen und erforderlich gewesenen Leute u. s. w.) verursachten.

Das gepfändete Vieh muss aber auch dann zurückgestellt werden, wenn der Eigenthümer desselben eine angemessene Sicherheit leistet. Ist der Eigenthümer des gepfändeten Viehes unbekannt, oder wurde keine strafbare Handlung begangen, so hat der Beschädigte in dem erwähnten Falle das Begehren auf Schaden-Ersatz bei dem Civilrichter anzubringen.

§. 65.

Kann die Pfändung von Ziegen, Schafen, Schweinen und Federvieh nicht geschehen, so ist es gestattet, dieselben zu erschiessen, worauf bei der Bestrafung der Frevler angemessene Rücksicht zu nehmen kommt. Das getödtete Vieh ist an Ort und Stelle für den Eigenthümer desselben zurückzulassen.

§. 66.

Wenn nachweislich das Vieh nur durch Bergung in einem benachbarten Walde drohender Gefahr entzogen werden konnte (Schneeflucht, Bergung bei heftigen Gewittern, Hagelschlag etc. etc.), so ist der vollführte Vieh-Eintrieb nicht strafbar. Hiebei verursachte Beschädigungen sind jedoch zu vergüten.

§. 67.

Hirten, welche den forstgesetzlichen Bestimmungen zuwider handeln, sind nach §. 62 zu bestrafen.

Jedermann, der Hegezeichen abreisst, zerstört, oder wie immer beschädiget oder verdirbt, ist verbunden, hiefür Ersatz zu leisten, und soll ausserdem, in soferne dadurch nicht eine nach dem allgemeinen Strafgesetze zu ahndende strafbare Handlung begangen wird, als Forstfrevler mit Arrest von Einem bis zu drei Tagen, oder mit einer Geldstrafe von 5 bis 15 fl. Conventions-Münze belegt werden.

§. 68.

Postępowanie względem wszystkich tych karygodnych czynności, popełnionych przeciw bezpieczeństwu własności leśnej, które ulegają karze według powszechnych ustaw karnych, prowadzić będą sądy karne, w miarę istniejących ustaw.

Jeżeli zaś takowe czynności nie są niczem innem jak tylko wyż wyrażonemi przestępstwami (przestępstwami leśnemi §§. 60—67), lub też przestępstwami przeciw przepisom, wydanym co do spławu drzewa i budów spławnych (§. 44), natenczas postępowanie karne i osądzenie przestępców, należy do władz politycznych, równie jak to jest postanowionem względem przestępstw posiadaczy lasów (§. 18), tudzież względem czynności i opuszczeń zakazanych w §§. 44 aż łącznie do §. 51.

§. 69.

Śledztwo przeciw takim przestąpieniom, rozpocząć należy nietylko na żądanie poszkodowanego, albo na doniesienie urzędnika lub sługi ustanowionego i urzędownie zaprzysiężonego, do dozoru lasów, pól, winnic i tym podobych, czy to publicznie przez gminę, czy też przez osobę prywatną (personale dozoru leśnego §. 52, stróże pól, ogrodów i winnic), tudzież na doniesienie urzędnika lub sługi powszechnych władz bezpieczeństwa, w szczególności żandarmów i strażników finansowych, lecz wtenczas także gdy władza polityczna w jakikolwiekbądź inny sposób otrzyma wiadomość o popełnionem przestępstwie leśnem.

§. 70.

Rzeczonym osobom wolno będzie, czynić doniesienia podobne pojedynczo za każdym razem osobno, ustnie lub na piśmie, albo też w wykazie co miesiąc podać się mającym do władzy politycznej tego okręgu, w którym przestępstwo popełnionom zostało; który to wykaz wypełnić należy według formularza, załączonego pod *B*. B.

Zgodnie z temi wykazami, nie będzie się nawet prowadzić formalnego protokołu przy śledztwie karnem, jak najspieszniej rozpocząć się mającem, lecz należy takowe w głównych tylko punktach zamieścić według formularza *C*, w rejestr karny, a stronom interesowanym na żądanie zamiast odpisów wyroku, wydać wyciąg z tego rejestru. C.

§. 71.

Przeciw wyrokom, wydanym z powodu takich przestępstw, tudzież z powodu przestępstw posiadaczy lasów (§. 18), niemniej z powodu czynności i opuszczeń zakazanych w §§. 44, aż łącznie do 51, otwarte stoją do władz politycznych wyższych te środki prawne, jakich dopuszczają ustawy istniejące o przestępstwach (§. 77).

ROZDZIAŁ VI.

O postanowieniach co do wynagrodzenia szkody w lasach zrządzonej.

§. 72.

Ktokolwiek stał się winnym czynu karygodnego przeciw bezpieczeństwu własności leśnej, winien jest wynagrodzić pokrzywdzonemu posiadaczowi lasu wszelką szko-

§. 68.

Das Verfahren hinsichtlich aller jener strafbaren Handlungen gegen die Sicherheit des Wald-Eigenthumes, welche nach den allgemeinen Strafgesetzen zu ahnden sind, ist von den Strafgerichten nach Massgabe der bestehenden Gesetze zu pflegen.

Wenn sich indess derlei Handlungen nur als die eben angeführten Uebertretungen (Forstfrevel §§. 60—67) oder als Uebertretungen der, für die Holztrift und Triftbauten festgesetzten Bestimmungen (§. 41) darstellen, so steht das Strafverfahren und die Aburtheilung der Uebertreter den politischen Behörden ebenso zu, wie diess in Betreff der Uebertretungen der Waldbesitzer (§. 18) und der in den §§. 44 bis einschliesslich 51 bezeichneten unerlaubten Handlungen und Unterlassungen festgesetzt ist.

§. 69.

Das Verfahren gegen diese Uebertretungen ist nicht nur auf Verlangen des Beschädigten oder auf die Anzeige eines zur Aufsicht über die Wälder, Felder, Weingärten und dergleichen öffentlich von einer Gemeinde oder auch von Privaten bestellten und ämtlich beeideten Beamten oder Dieners (Forst-Aufsichtspersonale [§. 52], Feld-, Garten-, Weinhüter u. dgl.) ferner eines Beamten oder Dieners der allgemeinen Sicherheitsbehörden, insbesondere der Gensd'armen und Finanzwächter einzuleiten und durchzuführen, sondern auch dann, wenn die politische Behörde auf was immer für eine andere Weise von dem begangenen Forstfrevel Kenntniss erhält.

§. 70.

Den genannten Personen steht frei, diese Anzeigen entweder einzelnweise von Fall zu Fall mündlich oder schriftlich oder von Monat zu Monat mittelst einer Liste an die politische Behörde des Bezirkes, in welchem die Uebertretung vorfiel, zu erstatten, welche nach der, im Anhange unter B vorgezeichneten Form auszufüllen ist. B.

In Uebereinstimmung mit diesen Listen ist auch bei der so schnell als möglich vorzunehmenden Strafverhandlung selbst kein förmliches Protokoll aufzunehmen, sondern dieselbe nur mit den Hauptpuncten in das nach dem Formulare C zu führende Strafregister einzutragen, und den Betheiligten, statt der Urtheils-Abschriften bloss auf ihr Verlangen einen Auszug aus diesem Register mitzutheilen. C.

§. 71.

Gegen Erkenntnisse, welche über derlei Uebertretungen, sowie jene der Waldbesitzer (§. 18) und der in den §§. 44 bis einschliesslich 51 bezeichneten unerlaubten Handlungen und Unterlassungen gefällt wurden, stehen jene Rechtsmittel an die höheren politischen Behörden offen, welche die bestehenden Gesetze über Uebertretungen zulassen (§. 77).

Sechster Abschnitt.

Von den Waldschadenersatz-Bestimmungen.

§. 72.

Wer sich einer strafbaren Handlung gegen die Sicherheit des Wald-Eigenthumes schuldig machte, hat dem beschädigten Waldbesitzer vollen Ersatz zu leisten, daher nicht bloss den Werth des etwa entwendeten Forstproduktes, sondern auch den mittelbaren Verlust

dę, a zatem nietylko wartość produktu leśnego skradzionego, lecz także pośrednią szkodę, którą wyrządził przez przeszkodzenie lub zmniejszenie siły produkcyjnej lasu.

§. 73.

Ażeby władze mogły powziąć z pewnością kwotę szkody, obowiązana jest służba leśnicza oceniać rodzaj i wielkość szkody, według zasad, załączonych w dodatku *D*. D.

Szczegóły podane przez dozorujące personale leśnicze, potwierdzi lub sprostuje przełożony nad nią urzędnik leśniczy.

§. 74.

Jeżeli służba dozorująca leśnicza, nie stoi pod kierunkiem urzędników leśnych, lub jeżeli doniesienie o poszkodowaniu uczynione będzie przez inne osoby, nie zaś przez wspomnione personale dozorujące, natenczas władza polityczna powołać winna do oszacowania szkody jednego z najbliższych urzędników leśniczych, lub w braku takich urzędników, innego biegłegn bezstronnego, który osobną ku temu przysięgę złożyć winien.

§. 75.

Jeżeli powstaną ważne zarzuty przeciw realności w oszacowaniu szkody, wówczzs władza polityczna obowiązaną jest rozkazać dochodzenie i oszacowanie szkody przez swego delegowanego na miejscu, z przybraniem dwóch bezstronnych, przez nią wybranych biegłych.

§. 76.

W każdym okręgu władzy politycznej, a według potrzeby nawet w pojedynczych jej częściach, obowiązane są władze polityczne; w porozumieniu z biegłymi, zaraz po ogłoszeniu niniejszej ustawy, ułożyć taryfę wynagrodzenia szkód leśnych, według zasad, wyrażonych w załączeniu *D*, mającą służyć za podstawę przy oznaczeniu wynagrodzenia. Taryfę tę zmienić należy, jeżeli w biegu czasu ceny drzewa doznały znacznej zmiany; jednakże wolno jest poszkodowanym wystąpić na zwykłej drodze prawa, jeżeli w pojedynczych przypadkach żądają większego wynagrodzenia za szkodę i takową udowodnić mogą.

ROZDZIAŁ VII.

O instancyach.

§. 77.

Ktokolwiek mieni się być pokrzywdzonym przez rozkaz, wydany na mocy niniejszej ustawy leśnej przez niższą władzę polityczną, może przeciw onemuż założyć rekurs do wyższej władzy politycznej. Jeżeli rozporządzenie rekurrowane obejmuje w sobie nałożenie kary (§§. 2 do 18, 41, 44, 45, 48, 50, 60, 61, 62 i 67), natenczas §. 71 ma wejść w zastosowanie.

Zresztą stanowi się następujące przepisy co do odwołań pozwolonych, na mocy niniejszej ustawy:

a) Jeżeli rozstrzygnienie wydanem było przez władzę polityczną najniższą (§§. 9, 18, 23, 24), wówczas rekurs założonym być musi do władzy politycznej krajowej, a w trzeciej instancyi do ministerstwa spraw wewnętrznych, które zawsze,

zu vergüten, welcher durch Störung oder Minderung der Erzeugungsfähigkeit des Waldes allenfalls verursacht worden ist.

§. 73.

Damit die Behörden den Betrag des Schadens mit Zuverlässigkeit entnehmen können, haben die Forstbediensteten die Art und Weise, sowie die Grösse der Beschädigung nach den in der Beilage D *enthaltenen Grundsätzen zu beurtheilen.* D.

Die Angaben des Aufsichts-Personales sind von den ihm vorgesetzten Forstbeamten zu bestätigen oder zu berichtigen.

§. 74.

Steht das Forst-Aufsichts-Personale nicht unter der Leitung von Forstbeamten, oder wird die Anzeige von Beschädigungen durch andere Personen als das gedachte Forst-Aufsichts-Personale gemacht, so soll die politische Behörde zur Schätzung des Schadens einen der nächsten Forstbeamten, oder, in Ermanglung von Forstbeamten, einen anderen unparteiischen, hiefür besonders zu beeidigenden, Sachverständigen berufen.

§. 75.

Ergeben sich gegründete Bedenken gegen die Richtigkeit der Schätzung eines Schadens, so hat die politische Behörde durch ihren Abgeordneten denselben an Ort und Stelle durch, von ihr gewählte beeidete unparteiische Sachverständige, wovon regelmässig und nach Thunlichkeit zwei beizuziehen sind, erheben und schätzen zu lassen.

§. 76.

Für jeden Bezirk einer politischen Behörde und nach Erforderniss auch für einzelne Theile desselben ist ein Waldschadenersatz-Tarif, welcher der Bemessung der Ersätze zur Grundlage zu dienen hat, von den politischen Behörden im Einvernehmen von Sachverständigen nach den, in der Beilage D *angeführten Grundsätzen, gleich nach der Kundmachung dieses Gesetzes, auszufertigen, welcher wieder zu erneuern ist, wenn im Laufe der Zeit die Holzpreise eine bedeutende Aenderung erfahren haben, doch steht es dem Beschädigten, welcher in einzelnen Fällen einen grösseren Schaden-Ersatz, als im Tarife festgesetzt ist, ansprechen und erweisen zu können glaubt, frei, den ordentlichen Rechtsweg zu ergreifen.*

Siebenter Abschnitt.

Von dem Instanzen-Zuge.

§. 77.

Wer sich durch eine in Gemässheit dieses Forstgesetzes erlassene Verfügung einer unteren politischen Behörde gekränkt erachtet, kann dagegen an die höhere politische Behörde den Recurs ergreifen. Enthält der zu berufende Erlass ein Straf-Erkenntniss (§§. 2 bis 18, 41, 44, 45, 48, 50, 60, 61, 62 und 67) so hat der §. 71 in Anwendung zu kommen.

Uebrigens gelten für die in diesem Gesetze zugestandenen Berufungen nachfolgende Bestimmungen:

a) *Stand die Entscheidung der untersten politischen Behörde zu (§§. 9, 18, 23, 24), so hat der Recurs an die politische Landesbehörde und in dritter Instanz an das Ministerium des Innern Statt, welches letztere jedoch stets, d. i. auch in den unter* b), c)

t. j. także w przypadkach pod *b), c)* i *d)* wyrażonych, rozstrzygać będzie tylko w porozumieniu z ministerstwem kultury krajowej i górnictwa.

Z powodów ważnych, do których w szczególności należy uniknienie kosztów może władza obwodowa otrzymać od władzy krajowej ogólne lub szczegółowe upoważnienie do rozstrzygania zamiast niej w drodze delegacyi; przeciw temu rozstrzygnieniu służy prawo rekursu do ministerstwa, jednakże przez władzę krajową, która swoję opinię przyłączyć winna.

b) Jeżeli władza krajowa powołaną jest do rozstrzygnienia w pierwszej instancyi, (§§. 2, 9, 20, 25, 26, 30), natenczas rekurs idzie do władzy krajowej i do ministeryum spraw wewnętrznych.

c) Jeżeli pierwsze rozstrzygnienie zostawione jest władzy politycznej krajowej (§§. 21, 26, 30), natenczas dalszy rekurs tylko do rzeczonego ministeryum ma miejsce, od którego dalsze powołanie nawet w tym przypadku miejsca nie ma, jeżeli

d) jemu pozostawionem zostało prawo rozstrzygania bezpośredniego (§§. 2, 26 i 30).

Co się tycze władzy, do której, tudzież czasu, w którym rekurs podanym być ma, obowiązują w tym przedmiocie powszechne przepisy polityczne.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia trzeciego Grudnia, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku piątym.

Franciszek Józef m. p. (L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Bach** m. p. **Thinnfeld** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

und d) *vorkommenden Fällen nur nach gepflogenem Einvernehmen mit dem Ministerium für Landescultur und Bergwesen, die Entscheidung erlässt.*

Aus wichtigen Gründen, wozu insbesondere die Vermeidung von Kosten gehört, kann die Kreisbehörde von der Landesbehörde entweder im Allgemeinen oder in einzelnen Fällen die Ermächtigung erhalten, für Letztere im Delegationswege zu entscheiden, gegen welche Entscheidung die Berufung an das Ministerium, jedoch durch die Landesbehörde, welche ihr Gutachten beizufügen hat, gerichtet werden muss.

b) *In soferne eine Kreisbehörde zur Entscheidung in erster Instanz berufen ist (§§. 2, 9, 20, 25, 26, 30), so geht der Beschwerdezug an die Landesbehörde und das Ministerium des Innern;*

c) *ist die erste Entscheidung der politischen Landesbehörde vorbehalten (§§. 21, 26 und 30), so findet ein weiterer Recurs nur an das genannte Ministerium Statt, von welchem eine weitere Berufung auch in dem Falle nicht mehr Platz greift, wenn*

d) *demselben die unmittelbare Entscheidung überlassen ist (§§. 2, 26 und 30).*

Was die Behörde, bei welcher, und die Zeit, binnen welcher ein Recurs zu überreichen ist, anbelangt, so gelten die allgemeinen politischen Vorschriften.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am dritten des Monates December im Eintausend achthundert zweiundfünfzigsten, Unserer Reiche im fünften Jahre.

Franz Joseph *m. p.* (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Bach** *m. p.* **Thinnfeld** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

Z A Ł Ą C Z E N I A.

Załączenie *A*. Formularz.

Rota przysięgi dla personale leśniczego.

Przysięgam, iż zawsze z jak największą starannością i wiernością strzedz i chronić będę, powierzoną dozorowi memu własność lasu, iż bez względu na osobę, doniosę sumiennie o wszystkich tych, którzy w jakibądź sposób szkodę w nim wyrządzić chcą lub w rzeczy samej szkodę wyrządzają; iż w miarę potrzeby zajmę im sposobem prawnym rzeczy lub ich samych; iż bez winy, nikogo fałszywie nie zaskarżę, ani nań podejrzenia nie rzucę; iż wszelką szkodę oddalać, a wyrządzonę szkodę po sumieniu i jak najlepszej wiadomości mojej, donosić i szacować, równie jak jej wynagrodzenia w drodze prawem wskazanej, żądać będę; iż wypełnienia obowiązków mojich bez wiedzy i pozwolenia przełożonych mojich, wyjąwszy nieuchronną przeszkodę, nigdy nie zaniedbam, i z powierzonego mi dobra, każdego czasu należyty rachunek zdawać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż!

Beilagen.

Beilage A. Formulare.

Eidesformel für das Forstpersonale.

Ich schwöre, das meiner Aufsicht anvertraute Wald-Eigenthum stets mit möglichster Sorgfalt und Treue zu überwachen und zu beschützen, alle diejenigen, welche dasselbe auf irgend eine Weise zu beschädigen trachten, oder wirklich beschädigen, ohne persönliche Rücksicht gewissenhaft anzuzeigen, nach Erforderniss in gesetzmässiger Weise zu pfänden oder festzunehmen, keinen Unschuldigen fälschlich anzuklagen oder zu verdächtigen, jeden Schaden möglichst hintanzuhalten, und die verursachten Beschädigungen nach meinem besten Wissen und Gewissen anzugeben und abzuschätzen, sowie deren Abhilfe im gesetzlichen Wege zu verlangen, mich den mir aufliegenden Pflichten ohne Wissen und Genehmigung meiner Vorgesetzten, oder ohne unvermeidliche Verhinderung niemals zu entziehen, und über das mir anvertraute Gut jederzeit gehörig Rechenschaft zu geben; so wahr mir Gott helfe!

Załączenie *B.*

Formularz.

WYKAZ MIESIĘCZNY

przekroczeń przeciw bezpieczeństwu własności lasów i przestępstw leśnych, które podpisany w ciągu miesiąca .... doniósł do wiadomości urzędu (władzy) ....

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko, stan, rzemiosło lub zatrudnienie i zamieszkanie obwinionego	Oznaczenie przekroczenia, o które obwiniony został zaskarżonym	Czas (dzień i godzina), kiedy, i miejsce, gdzie przekroczenie popełnionem zostało	Kto spotkał zaskarżonego, czy tenże schwytanym został na gorącym uczynku lub obwinionym zostaje z innych spostrzeżeń, czy i którzy świadkowie zeznać to mogą, czy obwiniony przytrzymanym został, czy dał zastaw, i t. p.	Szkoda, w jaki sposób i w jakiej wysokości takowa przez przekroczenie wyrządzoną została	Uwaga.

Beilage B. Formulare.

Monatsliste

der von dem Unterzeichneten . . . . im Laufe des Monates . . . . 18 . . entdeckten, und dem (der) angezeigten Uebertretungen gegen die Sicherheit des Wald-Eigenthumes und Forstfrevel.

Fortlaufende Post-Nr.	Vor- und Zuname, Stand, Gewerbe oder Beschäftigung und Aufenthaltsort des Angeschuldigten	Bezeichnung der Uebertretung, deren der Angeklagte beschuldiget wird	Zeitpunct (Tag und Stunde) wann, und Ort, wo die Uebertretung begangen wurde	Angabe, wer den Angeschuldigten betreten habe, ob derselbe auf frischer That ergriffen, oder aus anderen Wahrnehmungen beschuldiget werde, ob und welche Zeugen dafür vorhanden seien, ob der Angeschuldigte festgenommen wurde, ein Pfand gegeben hat, u. dgl.	Angabe der Art und Grösse des durch die Uebertretung verursachten Schadens	Anmerkung

Załączenie *C.* Formularz.

WYKAZ KAR

za przekroczenia przeciw własności lasów i przestępstwa leśne, które w urzędzie (u władzy) .... podpadły pod śledztwo karne.

Liczba porządkowa	Imię i nazwisko, wiek, stan, rzemiosło lub zatrudnienie i zamieszkanie obwinionego	Imię i nazwisko, wiek, stan, rzemiosło i zamieszkanie osób występujących jako oskarżyciele, poszkodowani lub donosiciele	Oznaczenie przekroczenia, o które obwiniony zaskarżonym jest	Dokładne wyszczególnienie świadków, którzy za i przeciw zaskarżonemu zeznali	Oznaczenie tych okoliczności, które przez władzę (urząd) ..... za udowodnione przyjęte zostały	Treść wyroku wydanego przez władzę (urząd) ..... z własnoręcznym podpisem przełożonego i protokołującego	Wynagrodzenie przyznane wyrokiem	Uwaga

Beilage C. *Formulare.*

Straf-Register

über die bei dem (der) . . . . zur strafgerichtlichen Verhandlung gekommenen Uebertretungen gegen die Sicherheit des Wald-Eigenthumes und Forstfrevel.

Fortlaufende Post-Nr.	Vor- und Zuname, Alter, Stand, Gewerbe oder Beschäftigung und Aufenthaltsort des Angeschuldigten	Vor- und Zuname, Alter, Stand, Gewerbe oder Beschäftigung und Aufenthaltsort der als Ankläger, Beschädigter oder Anzeiger aufgetretenen Personen	Bezeichnung der Uebertretung, deren der Angeklagte beschuldiget wurde	Genaue Angabe der Zeugen, welche für und wider den Angeschuldigten ausgesagt haben	Bezeichnung desjenigen, was von dem (der) . . . . . . als erwiesen angenommen wurde	Inhalt des von dem (der) . . . . gesprochenen Erkenntnisses, mit eigenhändiger Fertigung des Vorstandes und Protokollführers	Entschädigung, welche durch das Erkenntniss ausgesprochen worden ist	Anmerkung

Załączenie *D.*

Zasady, według których taryfa wynagrodzenia szkód leśnych ma być sporządzoną i szkoda wynagrodzoną.

§. 1.

Przy ustanowieniu taryfy wynagrodzenia szkód leśnych, należy rozróżnić gatunki drzewa, jako to:

1. Drzewo opałowe (na opał zwyczajny, na głownie, węgle, do czyszczenia rudy na szczapy) i

2. drzewo budowlowe i wyrobowe (pnie, kręgi, kloce, drzewo na sprzęty i maszyny i t. d.).

Te dwa główne gatunki należy, stosownie do rodzaju drzew, jakie w pewnem miejscu najwięcej na wzgląd zasługują, ściągając w jeden oddział wszystkie te, które prawie równą wartość mają, podzielić według ich przymiotów na

a) gatunek najlepszy,
b) średni, i
c) najpośledniejszy.

Za każdy z tych gatunków niższych, należy oznaczyć ceny leśne średnie, a to raz za jednę, a przy bardzo nizkich cenach drzewa, za więcej stóp sześciennych stałej masy drzewa, po odciągnieniu kosztów za ścięcie i obrąbanie, drugi zaś raz naznaczyć te ceny za miejscowe miary sześcienne. Pierwsze ceny ściągają się do drzew stojących i mogących być ocenionemi jako pnie krągłe, przy doliczeniu kosztów obrobienia. Drugie ceny ściągają się do drzew ściętych i już potrzebnych, o ile takowe z powodu przekształcenia swego i wydarzających się przy tem odpadków, nie mogą być obrachowane jako drzewa krągłe. Drzewo skradzione w ciągu rąbania i przyrządzenia, ma być uważanem tak, jak gdyby było już zupełnie porąbane.

§. 2.

Ceny leśne średnie innych produktów leśnych, sprzedawanych w pewnych miejscach za stałe ceny, tudzież ceny za zwyczajne ich miary, należy oznaczyć tak z policzeniem kosztów wydobycia jak bez takowych.

Taryfy obejmować winny także zwyczajną płacę dzienną wyrobnika prostego, płacę za przywóz i wartość jednego morga paszy, według klas głównych jej dobroci.

§. 3.

W razie kradzieży drzewa, wynagrodzoną być ma szkoda zawsze według cen w taryfie wyznaczonych, jeżeli przytem nie obcięto lub nie oddarto wierzchołków, konarów lub gałęzi, albo jeżeli nie powybierano albo nie uszkodzono młodych latorośli.

Wspomnione ceny, płacone będą:

1) pojedynczo, za

a) drzewo już ścięte i porąbane, lub przeznaczone do ścięcia, lub przypadkowo leżące na ziemi, albo drzewo połamane;

Beilage D.

Grundsätze, nach welchen der Waldschaden-Tarif zu entwerfen, und der Schaden-Ersatz zu leisten ist.

§. 1.

Das Holz ist bei Bestimmung des Waldschaden-Ersatz-Tarifes zu unterscheiden, als:

1. Feuerholz (Brenn-, Brand-, Kohl-, Rost- und Flammholz), und

2. Bau- und Werkholz (Stamm-, Rund- und Klotzholz, Nutzholz, Zeugholz, Maschinenholz etc.).

Diese beiden Hauptsorten sind ferner nach den örtlich berücksichtigungswerthen Holz-Arten, von welcher jedoch alle jene, die nahezu gleiche Werthe haben, in eine Abtheilung zusammenzufassen kommen, zu unterscheiden, und nach ihrer weiteren Beschaffenheit wieder in die

a) beste,

b) mittlere, und

c) geringste Sorte aufzulösen.

Für jede dieser Unter-Abtheilungen sind sodann die Wald-Durchschnittspreise, und zwar einmal für einen oder bei sehr geringen Holzpreisen auch für mehrere Kubikschuhe solider Holzmasse, nach Abzug der Aufarbeitungs- und Fällungskosten, und das zweite Mal für die örtlichen Raummasse anzusetzen. Die ersteren Preise haben für stehendes und überhaupt als Rundholz leicht zu veranschlagendes Holz, unter Zurechnung etwaiger Bearbeitungskosten, in Anwendung zu kommen. Letztere gelten für das gefällte und bereits aufgearbeitete Holz, in soferne dieses wegen seiner Umformung und der dabei sich ergebenden Abfälle auf Rundholz nicht mehr leicht zurückgeführt werden kann. Holz, welches während der Aufarbeitung und Zurichtung entfremdet würde, ist so zu betrachten, als wäre es bereits gänzlich aufgearbeitet oder zugerichtet.

§. 2.

Die Wald-Durchschnittspreise der übrigen Forstprodukte sind, falls dieselben örtlich um bestimmte Preise veräussert werden, dessgleichen für die gebräuchlichen Masse, und zwar sowohl mit, als ohne Gewinnungskosten, anzusetzen.

Die Tarife haben ferner den gemeinüblichen Taglohn des gewöhnlichen Arbeiters, die bestehenden Fuhrlöhne und den Werth eines Joches Hutweide, nach den vorkommenden Hauptgüte-Classen zu enthalten.

§. 3.

Bei Entwendungen von Holz, vorausgesetzt, dass nicht Gipfel, Aeste oder Zweige hiebei abgehauen oder abgerissen, oder junge Pflanzen entnommen oder beschädiget werden, ist der Schaden-Ersatz stets nach den tarifmässigen Preisen zu leisten.

Diese Preise sind zu bezahlen:

1. einfach für

a) bereits gefälltes oder aufgearbeitetes, oder zur alsbaldigen Fällung bestimmtes oder zufällig am Boden liegendes oder gebrochenes Holz;

b) drzewa i drążki suche lub zupełnie martwe, lub jeszcze rozkrzewić się mogące, jeżeli wyjęte będą ze stanu zamkniętego, a nie należą do gatunków szczególną wartość mających, lub gdzie niegdzie tylko między innemi gatunkami porozsadzanych;

c) karczowania pni, jeżeli otwory przez to poczynione znowu zostały wyrównane, a pnie nie były potrzebne ku zabezpieczeniu, ani się nie spodziewano, iż na nowo puszczać będą.

2) Raz i pół tyle, za

a) drzewa i drążki rozkrzewienne, jeżeli dwa lub więcej ohocznych wyjęte zostały ze stanu zamkniętego, a przez to oprócz widnego miejsca, nic więcej się nie stało, lub jeżeli pojedynczo wyjętemi będą ze stanu widnego;

b) tu i owdzie pozostawione młode pnie i drzewa wysokopienne lub drzewa szczególnej wartości, znajdujące się w zamkniętych miejscach, gdzie niegdzie w mniej dobrym stanie.

3) Podwójne, za

a) drzewa i drążki, jeżeli dwa lub więcej jedna przy drugiej wyjęte będą z miejsc widnych, lub tyle z miejsc zamkniętych, że przez to powstanie więcej jak utwór widny.

c) pozostawione tu i owdzie młode pnie i drzewa wysokopienne lub drzewa szczególnej wartości w dobrym stanie znajdujące się tylko gdzie niegdzie;

c) karczowanie pni, jeżeli okoliczności pod 1) wyszczególnione, wcale nie mają miejsca.

Za drzewo budowlowe i wyrobowe, należy zresztą ceny taryfowe policzać tylko przy płacy pojedynczej. Przy płacy w kwotach pojedynczych, półtoracznych lub podwójnych, należy przewyżki za takowe obliczać tylko według cen najlepszych gatunków drzewa na opał. Koszta za przywóz, jeżeli są jakie, wynagrodzić należy osobno posiadaczowi lasu.

§. 4.

W razie uszkodzeń zrządzonych przez narębywanie i nacechowanie drzew lub drążków stojących, przez nawiercanie takowych, przez nakarbowanie, przez łażenie na drzewa za pomocą żelazek, przez wywożenie drzew i kamieni, przez obijanie drzew, lub przez odkrywanie ich korzeni, kwota wynagrodzoną być mająca, obliczoną będzie według dziesiątej części wartości całej masy pnia. Ta kwota wynagrodzoną być mająca, ustanowioną zostanie w czwartej części całej masy pnia, jeżeli drzewa i drążki stojące, z kory w jakibądź sposób obdarte będą. Jeżeli szkoda wyrządzoną była przez ścięcie, lub zerwanie wierzchołków, konarów lub gałęzi, czy to z liściem lub szpilkami, czy też bez takowych, wówczas szkoda wynagrodzoną być ma, według kwoty, odpowiającej gatunkowi i podwójnej sześciennej mierze drzewa, w którem szkoda zrządzoną została.

Jeżeli się zaś obawiać należy, iż uszkodzenie drzew porost pni nadwerężonych zupełnie wstrzymać może, wówczas rzeczone kwoty, płacone być mają półtoracznie,

b) dürre oder gänzlich unterdrückte, dann für wachsbare Bäume und Stangen, falls sie aus dem geschlossenen Stande vereinzelt hinweggenommen werden, und nicht besonders werthvollen, nur eingesprengt vorkommenden Holz-Arten angehören;

c) Stockrodungen, wenn die hiedurch veranlassten Löcher wieder geebnet worden sind, die Stöcke nicht etwa als Schutzmittel nothwendig gewesen wären, und von ihnen keine Wieder-Ausschläge erwartet wurden.

2. Ein- und einhalbfach, für:

a) wachsbare Bäume und Stangen, falls zwei oder mehrere neben einander und aus dem geschlossenen Stande, ohne hiedurch mehr als eine lichte Stellung zu veranlassen, oder einzelne, aus dem lichten Stande hinweggenommen werden;

b) zerstreut übergehaltene Lassreidel und Oberhölzer oder besonders werthvolle, in geschlossenen Beständen nur eingesprengt vorkommende Hölzer, von minder entsprechender Beschaffenheit;

c) Stockrodungen, wenn die unter 1. aufgezählten erleichternden Umstände nur zum Theile statthaben.

3. Doppelt, für:

a) wachsbare Bäume und Stangen, falls zwei oder mehrere, neben einander aus dem lichten, oder so viele aus dem geschlossenen Stande hinweggenommen werden, dass hiedurch mehr als eine lichte Stellung veranlasst wird;

b) zerstreut übergehaltene Lassreidel und Oberhölzer, oder besonders werthvolle nur eingesprengt vorkommende Hölzer von guter Beschaffenheit;

c) Stockrodungen, wenn die unter 1. angeführten erleichternden Umstände in keiner Rücksicht statthaben.

Für Bau- und Werkhölzer dürfen übrigens die tarifmässigen Preise nur bei den einfachen Zahlungen in Anwendung kommen. Bei Zahlungen im ein- und einhalbfachen oder doppelten Betrage sind die Mehrbeträge für dieselben nur nach dem Preise der besten Brennholzsorte zu veranschlagen. Allfällige Bringungskosten sind dem Waldbesitzer jedesmal insbesondere zu vergüten.

§. 4.

Bei Beschädigungen, die durch das Anhacken und Anplätzen stehender Bäume und Stangen, das Anbohren derselben, das Einhauen von Kerben, Besteigen mittelst Steigeisen, die Weiterbeförderung von Holz und Steinen, das Beklopfen und Anschlagen an dieselben, sowie durch die Entblössung von Baumwurzeln veranlasst werden, ist der Ersatzbetrag mit einem Zehntheile des Werthes der gesammten Schaftholzmasse zu berechnen. Dieser Ersatzbetrag ist ferner dem Werthe eines Viertheiles der gesammten Schaftholzmasse gleich zu setzen, wenn stehende Bäume und Stangen wie immer entrindet werden. Werden Beschädigungen durch das Abhauen, Abschneiden oder Abreissen von Gipfeln, Aesten und Zweigen veranlasst, gleichviel, ob sich an denselben Laub oder Nadeln befinden oder nicht, so ist der Ersatzbetrag mit dem Preise, welcher der Sorte und dem doppelten Kubik-Inhalte des gefrevelten Holzes entspricht, zu bemessen.

Lassen jedoch diese Beschädigungen ein allgemeines Zurückbleiben im Holzzuwachse der verwundeten Stämme befürchten, so sind die gedachten Ersatzbeträge ein- und einhalbfach,

a nawet podwójnie wtenczas jeżeli jest obawa, iż pnie nacięte zupełnie uschną. Pręciki na miotły, pręty, łozy, kije, słabe drążki obręczowe, policzone będą jako chrust, jeżeli będą wzięte z drzewa leżącego, a oraz nie ma dla nich ustanowionych cen osobnych. jeżeli zaś wzięte będą z pni lub drążków stojących, policzone będą jako ścięte konary i gałęzie; jeżeli nakoniec młode pnie w ten sposób użytemi będą, natenczas policzyć je należy tak jak młode latorośle. Grubsze drążki obręczowe, policzone będą za drzewo wyrobowe. Jeżeli przy obdarciu kory, kora nie była odebraną przestępcom, natenczas osobno wynagrodzoną być ma. Jeżeli nie są oznaczone pewne ceny kory, wówczas każdą stopę sześcienną stałej masy kory, której na osobny cel użyć można, wynagrodzić należy podwójną wartość stopy sześciennej najlepszego gatunku drzewa opałowego, rodzaju odpowiedniego.

§. 5.

Za każdy sążeń kwadratowy ziemi, na której dopuszczono się kradzieży lub uszkodzenia młodych latorośli, należy od latorośli, mających lat dwa lub mniej, opłacić cenę pół stopy sześciennej jako wynagrodzenie szkody za latorośle mające nad dwa a mniej jak sześć lat, cenę trzech czwartych części stopy sześciennej zaś od latorośli, mających więcej jak lat sześć, należy opłacić cenę całej jednej stopy sześciennej stałej masy drzewa na opał gatunku średniego i według taryfy za drzewo stojące wyznaczonej.

Ułamki sążni kwadratowych i ułamki krajcarów, za całe uważane będą. Rzeczone kwoty policzone będą pojedynczo, jeżeli latorośle młode skradzione lub uszkodzone zostały pojedynczo, jeżeli pozostałe nieuszkodzone rośliny znajdują się zawsze jeszcze dosyć gęsto i jeżeli uprawa, w której uszkodzenie nastąpiło, nie spowodowała nadzwyczajnych wydatków; jeżeli zaś wspomnione okoliczności, szkodę zmniejszające, albo tylko w części, albo wcale nie zachodzą, natenczas szkodę policzyć należy w kwocie półtoracznej albo podwójnej.

§. 6.

Za skradzione soki z drzew (żywicę, terpentynę, sok brzozowy lub jaworowy), za owoce leśne (nasiona leśne, płonki, jagody, grzyby i spróchniałki), należy zawsze opłacać kwoty pojedyncze. Jeżeli wspomnionych przedmiotów nie odebrano przestępcom, a ceny ich nie są oznaczone, natenczas policzyć należy za każdą osobę, spotkaną przy zbieraniu, tudzież stosownie do ilości nazbieranego produktu, albo za żywicę i terpentynę, kwotę zawierającą w sobie zwyczajny najem dzienny dwa do ośmiu razy, za inne soki z drzewa, owoce leśne, grzyby, spróchniałki, policzyć należy jako wynagrodzenie czwartą część aż do całości zwykłej płacy najmu dziennego. Jeżeli przy kradzieży soków z drzewa, owoców leśnych, grzybów i spróchniałków, nastąpiło uszkodzenie drzew przez nawiercenie, narąbanie itp., natenczas szkodę tę osobno wynagrodzić należy.

§. 7.

Za obrane liście, za podściołkę, ziemię, glinę, torf, kamienie, gips, kawałki trawnika, wykopane korzenie, trawę leśnę i zioła, jeżeli te płody nie będą odebrane przestępcom, a nie ma oraz pewnych cen na nie oznaczonych, policzyć należy od każdego brzemienia, czyli od tej ilości, którą osoba dorosła średniej siły bez nadzwyczajnego

und wenn das Absterben der verwundeten Stämme besorgt wird, zweifach zu bezahlen. Besenreis, Gerten, Wieden, Stöcke, schwache Reifstangen etc. sind, falls sie dem liegenden Holze entnommen werden, und für dieselben nicht besondere Preise bestehen, als Reisig wenn sie von stehenden Stämmen und Stangen genommen werden, wie abgehauene Aeste und Zweige, und wenn junge Stämmchen dazu benützt werden, gleich jungen Holzpflanzen anzurechnen. Stärkere Reifstangen sind als Werkholz zu betrachten. Wurde bei Entrindungen die Rinde den Frevlern nicht abgenommen, so ist sie abgesondert zu vergüten. Bestehen keine bestimmten Rindenpreise, so ist für jeden Kubikschuh zu besonderen Zwecken verwendbare solide Rindenmasse, sie mag stehenden oder liegenden Hölzern entnommen seyn, der doppelte Werth von einem Kubikschuh bester Brennholzsorte der betreffenden Holzart anzunehmen.

§. 5.

Für jede Wiener Quadratklafter Bodenfläche, auf welcher irgend eine Entfremdung oder Beschädigung junger Holzpflanzen stattfand, ist, und zwar bei Pflanzen bis zum vollendeten zweijährigen Alter der Preis von einem halben Kubikschuh, bei Pflanzen über den zweijährigen bis einschliesslich dem vollendeten sechsjährigen Alter von dreiviertel Kubikschuh und bei Pflanzen über das sechsjährige Alter von einem Kubikschuh solider Masse der mittleren Brennholzsorte und nach dem Tarife für stehendes Holz als Ersatzbetrag zu entrichten.

Bruchtheile von Quadratklaftern und Bruchtheile von Kreuzern sind hiebei als Ganze anzunehmen. Dieser Ersatzbetrag ist einfach in Rechnung zu bringen, wenn die jungen Pflanzen vereinzelt entfremdet oder beschädiget wurden, wenn die zurückgebliebenen unbeschädigten Pflanzen sich noch immer in einem ziemlich befriedigenden Schlusse befinden, und wenn die Cultur, in welcher die Beschädigung statthatte, nicht ungewöhnliche Auslagen verursachte; er ist dagegen mit dem Ein- und Einhalbfachen, oder mit dem Doppelten zu berechnen, je nachdem die gedachten den Schaden mindernden Umstände nur zum Theile oder gar nicht obwalten.

§. 6.

Für entfremdete Baumsäfte (Harz, Terpenthin, Birken- und Ahornsaft), für Waldfrüchte (Holzsamen, Waldobst, Beeren), für Schwämme und Baummoder sind stets nur einfache Ersatzbeträge zu leisten. Wurden sie den Frevlern nicht abgenommen, und bestehen für dieselben keine bestimmten Preise, so ist für jede einzelne, bei der Sammlung betretene Person, sowie nach Massgabe der Menge des gesammelten Produktes, und zwar für Harz und Terpenthin der zwei- bis achtfache gemeinübliche Taglohn, für anderweitige Baumsäfte, Waldfrüchte, Schwämme und Baummoder, aber ein Viertheil bis ein ganzer gemeinüblicher Taglohn als Ersatzbetrag anzunehmen. Hat bei der Entfremdung von Baumsäften, Waldfrüchten, Schwämmen und Baummoder eine Beschädigung der Bäume durch Anbohren, Anhauen u. dgl. stattgefunden, so ist hiefür insbesondere Ersatz zu leisten.

§. 7.

Für abgestreiftes Laub, für Bodenstreu, Erde, Lehm, Torf, Stein, Gyps, Rasenstücke, ausgegrabene Wurzeln, Waldgras und Kräuter ist, in soferne diese Produkte den Frevlern nicht abgenommen wurden, und nicht bestimmte Preise dafür bestehen, jede Traglast oder jene Menge, welche eine mittelstarke, erwachsene Person ohne übermässige An-

natężenia z lasu wynieść może, wartość części zwykłego najmu dziennego. Jeżeli rzeczone płody wywiezione będą za pomocą wozów, wówczas należy ciężar ocenić podług noszenia.

Kwota wynagrodzenia obliczona według taryfy lub według poprzednich prawideł opłaconą będzie:

a) pojedynczo, za liście obrane, jeżeli liść został z drzew leżących lub z pojedynczych gałęzi stojących drzew starszych; raz i pół tyle, jeżeli wielka część korony drzew starszych lecz mniej jak połowa gałęzi, lub jeżeli pojedyncze gałęzie młodych pni obrane były; podwójnie zaś, jeżeli stojące starsze drzewa do połowy lub nad połowę, a młode pnie nad trzecią część z liści obranemi zostały;

b) pojedynczo, jeżeli skradzioną została podściołka, lecz nie była zebraną zupełnie na żadnem miejscu, jeżeli do zbierania nie były użytemi grabie żelazne lub motyki, lub inne narzędzia ostre, jeżeli las nie jest już młody, ani też przeznaczonym do odmłodzenia, jeżeli krótki czas przed tem nie było w nim przerębu, jeżeli grunt jest lepszego gatunku, lub jeżeli podściół znajduje się nadzwyczajnej ilości — półtora raza tyle, jeżeli jeden lub dwa warunki nie są dopełnione, jeżeli zaś więcej warunków nie jest dopełnionych, podwójnie;

c) pojedynczo, jeżeli skradzione będą: ziemia, torf, glina, kamienie, gips, kawałk trawnika, trawa, zioła, lub przy zakazanem kopaniu korzeni, jeżeli przez to grunt nie został zmieniony ze szkodą; półtora raza tyle, jeżeli taka zmiana zrządzoną została w miarę tego, jak jest większą lub mniejszą.

§. 8.

Za każdy sążeń kwadratowy ziemi leśnej, która zostanie zmienioną szkodliwie przez otworzenie nowych lub używanie dróg, ścieżek i składek już zaniedbanych, przez założenie spustów (złobów ziemnych itp.), przez niepozwolone odprowadzanie wody, założenie węglarń etc. etc. może być jako wynagrodzenie żądaną cena sążnia kwadratowego paszy, takiego gatunku, jaką miał grunt leśny, przed szkodliwą jego zmianą. Jeżeli się obawiać można dalszego rozszerzenia złych skutków, wówczas opłacić należy tę kwotę półtora raza lub podwójnie, w miarę tego, jak obawa jest większej lub mniejszej wagi.

Uszkodzenia drzew stojących i młodych latorośli, które się wydarzają przy takich szkodliwych zmianach gruntu leśnego, lub przez kradzież, wyszczególnione w poprzedzającym §. 7, osobno wynagrodzone być winny.

§. 9.

Od każdej sztuki bydła, które bez pozwolenia lub nad oznaczoną liczbę, rodzaj lub klasę wieku lub w miejsca ogrodzone i w czasie niepozwolonym, wpędzonem będzie do lasów obcych, można żądać następujących kwot, jako wynagrodzenia:

strengung durch Tragen aus dem Walde zu schaffen vermag, mit dem Werthe eines Viertheiles des gemeinüblichen Taglohnes zu berechnen. Werden die gedachten Produkte mittelst Fuhrwerke weiter geschafft, so ist die bezügliche Last nach Tragen anzuschätzen.

Der tarifmässige oder nach dem Vorstehenden bemessene Ersatzbetrag ist ferner:

a) bei abgestreiftem Laube, wenn es von liegenden Stämmen, oder von einzelnen Aesten stehender älterer Bäume entnommen wird, einfach; wenn ein grosser Theil der Krone älterer Bäume, jedenfalls aber weniger als die Hälfte der Verzweigung oder einzelne Aeste junger Stämmchen abgestreift werden, mit dem Ein- und Einhalbfachen, und wenn stehende ältere Bäume zur Hälfte oder darüber und junge Stämmchen über ein Drittheil entlaubt werden, doppelt;

b) bei Entfremdung von Bodenstreu, wenn diese an keiner Stelle gänzlich hinweggenommen wird, wenn keine eisernen Rechen oder Hauen, oder andere scharfe Instrumente zur Sammlung benützt werden, wenn der Holzbestand nicht mehr im jugendlichen Alter, und auch nicht zur alsbaldigen Verjüngung bestimmt ist, wenn in demselben kurz vorher keine Durchforstung statthatte, und wenn der Boden von besserer Beschaffenheit ist, oder das Streumateriale in übergrosser Menge vorkommt, einfach; wenn eine oder zwei dieser Bedingnisse nicht erfüllt sind, ein- und einhalbfach, und wenn mehrere Bedingnisse unerfüllt erscheinen, doppelt, und

c) bei Entwendung von Erde, Torf, Lehm, Steinen, Gyps, Rasenstücken, Gras und Kräutern, und bei unerlaubtem Wurzelgraben, wenn keine nachtheilige Veränderung des Grund und Bodens dadurch veranlasst wurde, einfach; wenn jedoch eine solche Veränderung verursacht wird, je nachdem sie von geringerer oder grösserer Bedeutung ist, ein- und einhalbfach oder doppelt zu entrichten.

§. 8.

Für jede Quadratklafter Waldgrund, die durch die Bildung neuer und die Benützung ausser Gebrauch gesetzter Wege und Stege, durch die Anlage von Erdriesen (Erdgeführten u. dgl.), die unbefugte Ableitung von Wässern, die Anlage von Kohlstätten etc. nachtheilig verändert wird, kann der Preis einer Quadratklafter Hutweide von einer Beschaffenheit, wie sie der Waldboden vor seiner nachtheiligen Veränderung besass, als Ersatzbetrag gefordert werden. Ist eine weitere Verbreitung der dadurch veranlassten üblen Folgen mit Grund zu besorgen, so ist jedoch dieser Betrag, je nachdem die Besorgniss von geringerer oder grösserer Bedeutung erscheint, ein- und einhalbfach — oder doppelt zu bezahlen.

Beschädigungen an stehenden Bäumen und jungen Holzpflanzen, welche bei derlei nachtheiligen Veränderungen des Waldgrundes oder durch die im vorstehenden §. 7 aufgezählten Entfremdungen statthaben, sind insbesondere zu vergüten.

§. 9.

Für jedes Stück Vieh, welches ohne Berechtigung, oder mit Ueberschreitung der festgesetzten Zahl, Gattung oder Altersclasse, oder in verhegte Orte und zur unerlaubten Zeit in fremde Wälder getrieben wird, können nachstehende Beträge als Ersatz angesprochen werden:

	Cenę:
od konia, mułu lub osła, przynajmniej półwyrosłych	8
od niedorosłych do połowy	6
od sztuki bydła rogatego najmniej pół wyrosłego	4
od niedorosłego do połowy	3
od kozy lub kozła bez różnicy	2
od świni	1
od owcy	1
od jednej sztuki drobiu	1/4

stopy sześciennej masy drzewa na pniu będącego, średniego gatunku i rodzaju znajdującym się w odpowiedniej, lub, jeżeli są golizny w graniczącej części lasu, jeżeli cena drzewa nie wynosi mniej jak 1 kr. m. k. na stopę sześcienną masy stałej drzewa. Jeżeliby ta cena wynosiła mniej, wówczas za każdę stopę sześcienną stałej masy drzewa, policzoną być może kwota wynagrodzenia 1. kr. m. k.

Wyszczególnione kwoty, opłacone będą półtora raza, jeżeli miejsca ogrodzone są bardzo młodego porostu lub uprawy, lub też jeżeli tyle bydła na paszę wypędzonem zostanie, ile tego gospodarstwo leśne przypuszcza, lub jeżeli gatunek ziemi, pora, lub udowodnione dłuższe trwanie lub powtarzanie takiego niepotrzebnego wpędzenia, sprowadzą większe uszkodzenie; podwójne zaś, jeżeli zachodzą dwa lub więcej takich okoliczności uciążających.

Osobnego wynagrodzenia za uszkodzone młode rośliny i zepsute uprawy, nie można żądać, oprócz wyż rzeczonych kwot wynagrodzenia. Wolno jest jednakże skarżącemu, żądać jednego lub drugiego.

§. 10.

W razie uszkodzeń, które w poprzedzających §§ch nie są szczególnie wyrażone, należy oszacowanie wynagrodzenia pojedynczego lub kilkakrotnego uczynić według tych punktów, które podają na rękę wyliczone podobne uszkodzenia.

§. 11.

Jeżeli skradzione produkta leśne zostały zwrócone właścicielom lasów, natenczas można tylko żądać takiej kwoty jako wynagrodzenie, którąby opłacić wypadło, oprócz rzeczonej pojedynczej kwoty.

	der Preis von
für ein Pferd, ein Maulthier oder einen Esel, die wenigstens halb erwachsen sind	8
die noch nicht halb erwachsen sind	6
für ein Stück Hornvieh, das wenigstens halb erwachsen ist	4
das noch nicht halb erwachsen ist	3
für eine Ziege (Geiss oder Bock) ohne Unterschied	2
für ein Schwein	1
für ein Schaf	1
für ein Stück Federvieh	1/4

Kubikschuh am Stocke befindlicher Holzmasse mittlerer Brennholzsorte der in den betreffenden, oder bei allfälligen Blössen, in dem angränzenden Bestande vorherrschenden oder berücksichtigungswertheren Holzart, vorausgesetzt jedoch, dass der fragliche Holzpreis nicht weniger als Einen Kreuzer Conventions-Münze für Einen Kubikschuh solider Holzmasse betrage. Würde dieser noch weniger betragen, so könnte statt je eines Kubikschuhes solider Holzmasse Ein Kreuzer Conventions-Münze als Entschädigungsbetrag in Anspruch genommen werden.

Diese Ersatzbeträge sind ferner dann, wenn die verhegten Orte noch ganz junge natürliche Nachwüchse oder Culturen sind, oder wenn ohnehin schon so viel Weidevieh in den Wald getrieben wird, als wirthschaftlich zulässig ist, oder, wenn Bodenbeschaffenheit und Witterung, sowie eine nachgewiesene längere Dauer oder Wiederholung eines solchen unberechtigten Eintriebes eine grössere Beschädigung begründen, ein- und einhalbfach, und wenn zwei oder mehrere dieser erschwerenden Umstände statthaben, doppelt zu bezahlen.

Eine besondere Vergütung für die beschädigten jungen Pflanzen und verdorbenen Culturen kann nebst den gedachten Ersatzbeträgen nicht angesprochen werden. Es steht jedoch dem Kläger frei, Eines oder das Andere in Anspruch zu nehmen.

§. 10.

Bei Beschädigungen, die im Vorstehenden nicht namentlich berücksichtiget sind, hat die Anschätzung einer ein- oder mehrfachen Vergütung nach jenen Anhaltspuncten zu geschehen, welche die aufgezählten ähnlichen Beschädigungen anhandgeben.

§. 11.

Sind die entfremdeten Forstprodukte den Wald-Eigenthümern, wie immer zurückgestellt worden, so kann nur jener Ersatzbetrag gefordert werden, welcher ausser dem bezüglichen einfachen Betrage zu entrichten ist.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXIII.

Wydana i rozesłana: dnia 15. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. December 1852.

Część LXXIII.

Wydana i rozesłana dnia 15. Grudnia 1852.

251.

Patent cesarski z dnia 20. Listopada 1852,

obowiązujący w krajach koronnych: Austryi niższej i wyższej Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Gorycyi i Gradyski z Istryą, w mieście Tryeście wraz z jego okręgiem, w Tyrolu i Vorarlbergu, w Czechach, Morawii, w górnym i dolnym Szląsku, w Galicyi i Lodomeryi z Oświecimem i Zatorem, Krakowem i Bukowiną;

moca którego wydanym zostaje nowy przepis co do zakresu działania i przynależności sądów w sprawach cywilnych (norma jurysdykcyi cywilnej) **i stanowi się, iż takowy obowiązywać zacznie w każdym z powyższych krajów w tym samym czasie, w którym urzędy powiatowe, na nowo uorganizować się mające, i inne władze sądowe rozpoczną czynności swoje.**

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

postanowiliśmy, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasiągnieniu zdania Naszej Rady państwa, dla niżej wymienionych krajów koronnych, mianowicie: dla arcyksięstwa Austryi niższej i wyższej, dla księstwa Solnogrodu, Styryi, Karyntyi i Krainy, dla uksiążęconego hrabstwa Gorycyi i Gradyski z margrabstwem Istryi, dla miasta Tryestu wraz z okręgiem jego. dla uksiążęconego hrabstwa Tyrolu z krajem Vorarlberga, dla królestwa Czech, dla margrabstwa Morawii, dla księstwa górnego i dolnego Szląska, dla

LXXIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 15. December 1852.

251.

Kaiserliches Patent vom 20. November 1852,

wirksam für Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen und Krain, Görz und Gradiska, Istrien, die Stadt Triest mit ihrem Gebiete, Tirol mit Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Ober- und Nieder-Schlesien, Galizien und Lodomerien mit Auschwitz und Zator, Krakau und Bukowina,

wodurch für diese Kronländer eine neue Vorschrift über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten (Civil-Jurisdictions-Norm) erlassen. und bestimmt wird, dass die Wirksamkeit derselben in jedem dieser Kronländer zugleich mit der Wirksamkeit der daselbst neu zu organisirenden Bezirksämter und der übrigen Gerichtsbehörden zu beginnen habe.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes beschlossen, für nachbenannte Kronländer, nämlich: das Erzherzogthum Oesterreich unter und ob der Enns, die Herzogthümer Salzburg, Steiermark, Kärnthen und Krain, die gefürstete Grafschaft Görz und Gradiska mit der Markgrafschaft Istrien, die Stadt Triest mit ihrem Gebiete, die gefürstete Grafschaft Tirol mit dem Lande Vorarlberg, das Königreich Böhmen, die Markgrafschaft Mähren, das Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien,

królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecimskiem i Zatorskiem, dla Wielkiego księstwa Krakowskiego i dla księstwa Bukowiny — wydać niniejszy przepis co do zakresu działania i przynależności sądów w sprawach cywilnych, zgodnie z zasadami urządzenia sądów, objętemi w patencie Naszym z dnia 31. Grudnia 1851 roku, a przeto rozporządziliśmy, co następuje:

Artykuł I.

W każdym kraju koronnym, dla którego przeznaczoną jest niniejsza norma jurysdykcyi, rozpocznie się jej moc obowiązująca w tym samym czasie, w którym urzędy powiatowe, nowo uorganizować się mające i inne władze sądowe, rozpoczną czynności swoje.

Artykuł II.

Od tego dnia zacząwszy, nowo uorganizowane sądy powiatowe, sądy powiatowe delegowane miejskie i trybunały pierwszej instancyi, wymierzać będą sprawiedliwość wedle przepisów, objętych w niniejszej ustawie dla sądów powiatowych i trybunałów pierwszej instancyi, nietylko we wszelkich sprawach spornych i niespornych, które dopiero wyniesionemi będą, lecz odbiorą także wszelkie sprawy sporne i niesporne, wiszące w sądach dawniejszych według tychże samych przepisów. Tylko procesa, które w czasie przejścia zostały już zainrotulowane w sądach uorganizowanych kolegialnie i obsadzonych sędziami prawnikami, atoliż jeszcze nierozstrzygnione, tudzież wiszące jeszcze w takichże sądach pertraktacye spadkowe i konkursa, ukończonemi będą przez nowo uorganizowane trybunały pierwszej instancyi, które wstępują w ich miejsce.

Artykuł III.

W dniu, w którym rozpocznie się działanie prawne sądów, nowo uorganizować się mających w królestwach Galicyi i Lodomeryi, z księstwami Zatorskiem i Oświecimskiem, tudzież w Wielkiem księstwie Krakowskiem i w księstwie Bukowińskiem, ustaną obecnie w tychże krajach koronnych istniejące sądy patrymonialne i komunalne, sądy szlacheckie, sądy górnicze i substytucye sądów górniczych, sądy handlowe i wekslowe, i wszelkie inne sądy, bądź że wykonywały dotąd sądownictwo w sprawach spornych, bądź w niespornych, a nowe władze sądowe wykonywać zaczną sądownictwo w miarę niniejszej ustawy.

Artykuł IV.

Względem spraw, które w czasie zaprowadzenia nowych sądów i niniejszej normy jurysdykcyjnej, wyniesione będą do sądów dotychczasowych Wielkiego księstwa Krakowskiego, stosować się należy do patentu cesarskiego z dnia 23. Marca 1852 r. N. 78, wydanego w przedmiocie zaprowadzenia postępowania sądowego austryackiego w tymże kraju, i do szczególnych przepisów, w tej mierze jeszcze wydać się mających.

Artykuł V.

Najwyższy sąd marszałkowski utrzymanym zostanie przy wykonywaniu sądownictwa nad Członkami cesarskiego Domu, tudzież nad osobami, którym służy prawo eksterrytoryalności, lub którym takowe osobnemi rozporządzeniami udzielonem zostało.

die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator, das Grossherzogthum Krakau und das Herzogthum Bukowina, — die nachstehende mit den in Unserem Patente vom 31. December 1851 ausgesprochenen Grundsätzen über die Gerichtsverfassung in Einklang stehende Vorschrift über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten zu erlassen; Wir verordnen daher wie folgt:

Artikel I.

In jedem Kronlande, für welches gegenwärtige Jurisdictions-Norm bestimmt ist, beginnt die Wirksamkeit derselben zugleich mit der Wirksamkeit der daselbst neu zu organisirenden Bezirksämter und der übrigen Gerichtsbehörden.

Artikel II.

Von diesem Tage angefangen haben daher die in jedem dieser Kronländer neu organisirten Bezirksgerichte, städtisch-delegirten Bezirksgerichte und Gerichtshöfe erster Instanz nicht nur in Ansehung aller Rechtsangelegenheiten in und ausser Streitsachen, welche neu anhängig gemacht werden, die Gerichtsbarkeit nach den in dem gegenwärtigen Gesetze für die Bezirksgerichte und Gerichtshöfe erster Instanz enthaltenen Vorschriften auszuüben, sondern auch die bei den früheren Gerichten anhängigen Geschäfte in und ausser Streitsachen nach eben diesen Vorschriften zu übernehmen. Nur die zur Zeit des Ueberganges bei den daselbst bestandenen mit rechtskundigen Richtern collegial-organisirten Gerichten erster Instanz bereits inrotulirten, aber noch nicht entschiedenen Processe, anhängigen Verlassenschafts-Abhandlungen und Concurse sind von den an die Stelle derselben tretenden neu organisirten Gerichtshöfen erster Instanz zu beendigen.

Artikel III.

Mit dem Tage, an welchem die Wirksamkeit der neu zu organisirenden Gerichte in den Königreichen Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator, in dem Grossherzogthume Krakau und dem Herzogthume Bukowina beginnt, haben die in diesen Kronländern bestehenden Patrimonial- und Communal-Gerichte, Landrechte, Berggerichte und Berggerichts-Substitutionen, Mercantil- und Wechselgerichte und alle übrigen Gerichte, sie mögen die Gerichtsbarkeit bisher in und ausser Streitsachen ausgeübt haben, aufzuhören, und die neuen Gerichtsbehörden die Gerichtsbarkeit nach Massgabe des gegenwärtigen Gesetzes auszuüben.

Artikel IV.

Rücksichtlich der zur Zeit der Einführung der neuen Gerichte und der gegenwärtigen Jurisdictions-Norm in dem Grossherzogthume Krakau bei den bisherigen Gerichtsbehörden noch anhängigen Geschäfte ist sich nach dem kaiserlichen Patente vom 23. März 1852, Nr. 78, über die Einführung des österreichischen gerichtlichen Verfahrens in diesem Lande und nach den besonderen, in dieser Beziehung erfliessenden Vorschriften zu benehmen.

Artikel V.

Das Obersthofmarschallamt wird in der Ausübung der Gerichtsbarkeit über die Mitglieder des kaiserlichen Hauses und über die Personen, welchen die Exterritorialität zusteht oder durch besondere Anordnungen eingeräumt wurde, erhalten.

Sądownictwo, które tenże sąd wykonywał dawniej nad innemi osobami, przeniesionem zostaje do sądów zwyczajnych. Jednakże gdy idzie o dopełnienie czynności sądowej, w nadwornych cesarskich budynkach lub w pałacach letnich w Wiedniu, lub w najbliższych jego okolicach, lub w innych mieszkaniach Członków Domu cesarskiego, albo ekstorytoryalnych, przeciw osobie tamże mieszkającej a sądom zwyczajnym podlegającej, winny sądy te wezwać o dopełnienie tejże czynności najwyższy sąd marszałkowski, chyba że idzie tylko o doręczenie sądowe.

Artykuł VI.

Norma jurysdykcyi wojskowej stanowi, które osoby i sprawy należą do sądownictwa wojskowego.

Artykuł VII.

Z dniem, z którym obowiązywać zacznie ustawa niniejsza, w tych krajach koronnych, dla których jest wydana, ustaje moc prawa wszystkich dawniejszych przepisów o przynależności sądów w sprawach cywilnych, a mianowicie norma jurysdykcyjna z dnia 18 Czerwca 1850 r. N. 237 dz. pr. p. i zostające z nią w związku rozporządzenie z dnia 28 Czerwca 1850 r. Nr. 254 dz. pr. p. o udzielaniu klauzuli wykonawczej, tudzież norma jurysdykcyjna z d. 9 Kwietnia 1784 dla Galicyi, tudzież norma jurysdykcyjna z d. 22 Lutego 1804 r. Nr. 654 Zb. ust. cyw. sąd., i z d. 24 Listopada 1808 r. Nr. 469 Zb. ust. cyw sąd. dla Bukowiny, i statut organiczny dla władz sądowych w Krakowie z d. 25 Czerwca 1842, o ile takowy tyczy się jurysdykcyi, wraz z wszystkiemi do tego odnoszącemi się rozporządzeniami.

Artykuł VIII.

Od owej chwili znosi się także w Galicyi i Lodomeryi, w Krakowie i w Bukowinie wszelkie postanowienia o przynależności sądów, odnoszące się do przywileju fiskusa i do innych przywilejów. Tylko w sporach, wynikłych z kontraktów, zawartych przed dniem, w którym niniejsza ustawa obowiązywać zacznie, podlegać będzie fiskus nietylko jako pozwany, lecz także jako powód sądom tego miejsca, w którem się znajduje urząd fiskalny, do jego zastępstwa powołany.

Artykuł IX.

Również znosi się w tych krajach koronnych wszelkie ustawy, dotyczące rozmaitego oceniania osób, należących do różnych krajów koronnych. Ustawa zatem niniejsza, zastosowaną będzie także i do osób należących do Węgier, Kroacyi, Slawonii, Siedmiogrodu, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego, przebywających w tych krajach koronnych, w ten sam sposób jak do osób należących do innych krajów koronnych. Jedynie tylko w razie pertraktacyi spadków osób, należących do takowych krajów koronnych, obowiązywać będzie aż do dalszego rozporządzenia i na przyszłość jeszcze to, co rozporządzonem jest w postanowieniu Naszem z d. 17 Czerwca 1850 r. N. 242 dz. p. p.

Artykuł X.

W innych krajach koronnych, dla których wydaną jest niniejsza ustawa, zaprowadzone zostały zasady w Art. VIII i IX, co do przynależności fiskusa i osób, należą-

Die von ihm früher über andere Personen ausgeübte Gerichtsbarkeit steht den ordentlichen Gerichten zu. — Jedoch haben diese in dem Falle, wenn in den kaiserlichen Hofgebäuden oder Lustschlössern in Wien oder in seiner nächsten Umgebung, oder wenn in den sonstigen Wohnungen der Mitglieder des kaiserlichen Hauses oder der Exterritorialen ein gerichtlicher Act gegen eine in denselben wohnende, den ordentlichen Gerichtsbehörden unterstehende Person vorzunehmen ist, das Obersthofmarschallamt um die Vornahme anzugehen, es wäre denn, dass es sich nur um eine gerichtliche Zustellung handelt.

Artikel VI.

Welche Personen und Rechtsangelegenheiten der Militärgerichtsbarkeit unterstehen wird durch die Militär-Jurisdictions-Norm bestimmt.

Artikel VII.

Mit der Wirksamkeit dieses Gesetzes treten alle in den Kronländern, für welche dasselbe erlassen ist, früher bestandenen Bestimmungen über die Gerichtszuständigkeit in bürgerlichen Rechtssachen, insbesondere die Jurisdictions-Norm vom 18. Juni 1850 (Nr. 237 des Reichs-Gesetzblattes), und die damit in Verbindung stehende Verordnung vom 28. Juni 1850 (Nr. 254 des Reichs-Gesetzblattes), über die Ertheilung von Vollstreckungsclauseln, dann die Jurisdictions-Norm vom 9. April 1784 für Galizien, jene vom 22. Februar 1804, Nr. 654 der J. G. S. und 24. November 1808, Nr. 869 der J. G. S. für die Bukowina, und das organische Statut für die Gerichtsbehörden in Krakau vom 25. Jänner 1842, soweit dasselbe die Jurisdiction betrifft, sammt allen hierauf sich beziehenden Verordnungen ausser Kraft.

Artikel VIII.

Von diesem Zeitpuncte angefangen werden daher auch in Galizien und Lodomerien, in Krakau und in der Bukowina alle auf das Privilegium des Fiscus und auf andere Privilegien sich gründende Bestimmungen über die Zuständigkeit der Gerichte aufgehoben. Nur in den aus Verträgen, welche vor dem Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes geschlossen worden sind, entspringenden Streitigkeiten untersteht der Fiscus nicht nur als Geklagter, sondern auch als Kläger den Gerichten des Ortes, an welchem das zu seiner Vertretung berufene Fiscalamt seinen Sitz hat.

Artikel IX.

Auf gleiche Weise werden auch in diesen Kronländern alle diejenigen Gesetze ausser Kraft gesetzt, welche auf eine verschiedene Beurtheilung der Angehörigen verschiedener Kronländer Bezug haben. Demnach wird das gegenwärtige Gesetz auch auf die in diesen Kronländern sich aufhaltenden Angehörigen von Ungarn, Croatien, Slavonien, Siebenbürgen, der Woiwodschaft Serbien und des Temeser Banates, wie auf die Angehörigen anderer Kronländer anzuwenden seyn. Nur hinsichtlich der Abhandlung der Verlassenschaften von Angehörigen solcher Kronländer hat bis auf weitere Verfügung noch forthin dasjenige zu gelten, was darüber in Unserer Entschliessung vom 17. Juni 1850 (Nr. 242 des Reichs-Gesetzblattes), verordnet ist.

Artikel X.

In den übrigen Kronländern, für welche das gegenwärtige Gesetz erlassen ist, sind die in den Artikeln VIII und IX enthaltenen Grundsätze hinsichtlich der Gerichtszuständigkeit

cych do Węgier, Kroacyi, Slawonii i województwa Serbskiego, banatu Temeskiego i Siedmiogrodu, objęte patentem z dnia 18 Czerwca 1850 r. Nr. 237 dz. pr. p. i takowe pozostaną też i nadal w swej mocy.

Artykuł XI.

Konzulaty cesarsko-austryackie, będące za granicą, wykonywać będą sądownictwo sobie przydzielone, także i nadal według szczególnych przepisów.

Artykuł XII.

Traktaty, jakie pod względem sądownictwa istnieją z państwami obcemi, nie ulegają żadnej zmianie przez ustawę niniejszą.

Artykuł XIII.

Nasz minister sprawiedliwości poleconem sobie ma wykonanie niniejszego patentu.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego Listopada, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

USTAWA

stanowiąca zakres działania i przynależność sądów w sprawach cywilnych dla Austryi niższej i wyższej, dla Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy, Gorycyi, Gradyski, Istryi, Tryestu, Tyrolu i Vorarlberga, dla Czech, Morawii, Szląska, tudzież dla Galicyi wraz z Krakowem i Bukowiną.

ROZDZIAŁ I.

O sądownictwie w ogólności.

§. 1.

O dochodzeniu właściwości sądu.

Każdy sąd winien zaraz przy rozpoczęciu sprawy tak spornej jako też niespornej, dochodzić ściśle, czy jest właściwym tak co do osób, jako też co do przedmiotu; a przeto jeżeli znajdzie, iż oczywiście nie jest właściwym w tej sprawie, lub też, iż stosownie do szczególnych przepisów postępowanie sądowe w ogóle nie ma miejsca, odrzucić podanie stron z urzędu.

des Fiscus und der Angehörigen von Ungarn, Croatien, Slavonien, der Woiwodschaft Serbien, des Temeser Banates und von Siebenbürgen bereits durch das Patent vom 18. Juni 1850 (Nr. 237 des Reichs-Gesetzblattes), in Wirksamkeit gesetzt worden, und haben auch fernerhin daselbst in Kraft zu bleiben.

Artikel XI.

Von den im Auslande befindlichen kaiserlich-österreichischen Consulaten ist die ihnen zugewiesene Gerichtsbarkeit auch noch fernerhin nach den besonderen Vorschriften auszuüben.

Artikel XII.

Die auf die Gerichtsbarkeit sich beziehenden Bestimmungen der mit auswärtigen Staaten bestehenden Verträge werden durch dieses Gesetz nicht berührt.

Artikel XIII.

Unser Minister der Justiz ist mit dem Vollzuge dieses Patentes beauftragt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den zwanzigsten November Eintausend achthundert zweiundfünfzig, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p. (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

Gesetz

über den

Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtssachen für Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz, Gradiska, Istrien, Triest, Tirol und Vorarlberg, Böhmen, Mähren und Schlesien, dann Galizien sammt Krakau und der Bukowina.

Erstes Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit im Allgemeinen.

§. 1.

Prüfung der Zuständigkeit.

Jedes Gericht hat sogleich bei dem Beginne eines Geschäftes in oder ausser Streitsachen seine Zuständigkeit sowohl hinsichtlich der Personen, als des Gegenstandes sorgfältig zu prüfen, und daher in Fällen, wo es dieselbe offenbar nicht gegründet findet, oder zufolge besonderer Vorschriften ein gerichtliches Verfahren überhaupt nicht statthat, die Parteien von Amtswegen zurückzuweisen.

§. 2.

Jeżeli w sprawach spornych według tego co powód przywodzi, sądownictwo uzasadnionem się okaże, a twierdzenia powoda nie są dokładnie sądowi jako fałszywe wiadome, sąd przyjmie podanie, i zostawi pozwanemu wnieść ekscepcyę niewłaściwości sądu (§. 48).

W sprawach niespornych i przy otworzeniu konkursu, sędzia winien z urzędu dochodzić okoliczności, od których zawisła właściwość sądu, a w razie potrzeby. zażądać od osób w tem interesowanych, bliższego w tej mierze wyjaśnienia.

§. 3.

Spory o właściwość sądu, *a)* sądów austryackich między sobą;

Spory o przynależność sądownictwa, zachodzące między sądami pierwszej instancyi, jeżeli oba podlegają temu samemu sądowi wyższemu, tenże sąd rozstrzygać ma.

Jeżeli każdy z sądów spierających się, podlega innemu sądowi wyższemu, natenczas obadwa sądy wyższe w porozumieniu spór rozstrzygnąć winny. Jeżeli między niemi porozumienie nie nastąpi, lub gdy między dwoma sądami wyższemi powstanie spór o własną ich przynależność, wówczas rozstrzyga najwyższy trybunał sądowy.

Wykonanie sądownictwa nie powinno być tymczasem wstrzymane, lecz sąd, który w tej sprawie pierwszy czynność rozpoczął, winien postępowanie prowadzić dalej aż do rozstrzygnienia sporu.

§. 4.

b) ze sądami państw obcych.

Jeżeli sąd państwa obcego zaprzecza sądowi austryackiemu przynależności względem osoby, należącej do państwa obcego, lub względem obcego majątku, natenczas sąd tutejszy nie może prowadzić postępowania dalej, jak tylko o ile to jest potrzebnem ze względów publicznych, albo dla zabezpieczenia praw prywatnych. Tenże winien będzie przypadek taki wraz z wszystkiemi aktami przez sąd wyższy przedłożyć najwyższemu trybunałowi sądowemu, który go wraz z swoją opinią przedłoży ministerstwu sprawiedliwości.

§. 5.

c) między władzami sądowemi i administracyjnemi.

Jeżeli między władzami sądowemi i administracyjnemi powstanie wątpliwość co do przynależności, wówczas należy zachować istniejące w tej mierze przepisy.

§. 6.

O trwaniu przynależności.

Każdy sąd pozostanie właściwym w sprawach, które się w nim rozpoczęły sposobem prawnym, aż do ich ukończenia, chociażby strony interesowane w ciągu procesu przeszły pod inne sądownictwo.

§. 7.

O uchyleniu i delegacyi.

W których przypadkach uchylić można sąd zwyczajnie właściwy, o tem stanowi prawo organiczne dla władz sądowych. W takich przypadkach sąd wyższy, na żądanie jednej albo drugiej strony, lub na relacyę sądu, który swego sądownictwa wykonywać nie może, zadeleguje sąd inny.

§. 8.

Także i oprócz przypadku, gdy zachodzi przeszkoda prawna, pozostawionem jest sądowi wyższemu, jeżeli uzna to za stosowne, zamiast jednego sądu jemu podległego, zadelegować inny sąd swego okręgu.

§. 2.

In soferne in Streitsachen die Gerichtsbarkeit nach den Angaben des Klägers begründet erscheint, und diese nicht schon dem Gerichte als unrichtig genau bekannt sind, ist das Gesuch anzunehmen, und dem Geklagten zu überlassen, die Einwendung des nicht gehörigen Gerichtsstandes anzubringen (§. 48).

In nicht streitigen Rechtsangelegenheiten und bei der Eröffnung eines Concurses hat der Richter die Verhältnisse, welche die Zuständigkeit bestimmen, von Amtswegen zu untersuchen, und nöthigenfalles von den Betheiligten die nähere Aufklärung darüber zu fordern.

§. 3.

Streitigkeiten über dieselbe: a) zwischen österreichischen Gerichtsbehörden unter einander:

Streitigkeiten über die Gerichtszuständigkeit zwischen Gerichtsbehörden erster Instanz unter einander hat, wenn beide Gerichte dem nämlichen Obergerichte unterstehen, dieses zu entscheiden.

Ist jedes der streitenden Gerichte einem anderen Obergerichte unterworfen, so ist von den beiden vorgesetzten Obergerichten einverständlich zu entscheiden. Kommt zwischen denselben kein Einverständniss zu Stande, oder entsteht zwischen zwei Obergerichten ein Streit über ihre eigene Zuständigkeit, so kommt die Entscheidung dem obersten Gerichtshofe zu.

Die Rechtspflege darf indessen nicht aufgehalten werden, sondern das Gericht, welches in dieser Angelegenheit zuerst eingeschritten ist, hat das Verfahren bis zur Entscheidung des Streites fortzusetzen.

§. 4.

b) mit Gerichten auswärtiger Staaten:

Wenn die Zuständigkeit eines österreichischen Gerichtes in Bezug auf einen fremden Staatsangehörigen oder fremdes Vermögen von dem Gerichte des auswärtigen Staates bestritten wird, so kann der inländische Richter das Verfahren nicht weiter fortsetzen, als so weit es aus öffentlichen Rücksichten, oder zur Sicherung der Privatrechte erforderlich ist. Er hat den Fall sammt allen Acten durch das Obergericht dem obersten Gerichtshofe vorzulegen, welcher dieselben mit seinem Gutachten an das Justizministerium leitet.

§. 5.

c) zwischen Gerichts- und Verwaltungsbehörden.

Wenn zwischen Gerichts- und Verwaltungsbehörden über die Zuständigkeit ein Zweifel entsteht, so sind hierüber die bestehenden Vorschriften zu beobachten.

§. 6.

Dauer der Gerichtszuständigkeit.

Jedes Gericht bleibt in Rechtsangelegenheiten, welche rechtmässiger Weise bei demselben anhängig gemacht worden sind, bis zu deren Beendigung zuständig, wenn auch während der Verhandlung die Betheiligten unter eine andere Gerichtsbarkeit gekommen wären.

§. 7.

Ablehnung und Delegation.

In welchen Fällen ein sonst zuständiges Gericht abgelehnt werden könne, bestimmt das organische Gesetz für die Gerichtsstellen. In diesen Fällen hat das Obergericht über Ansuchen der einen oder der anderen Partei, oder auf Anzeige des Gerichtes, welches seine Gerichtsbarkeit auszuüben gehindert ist, ein anderes Gericht zu delegiren.

§. 8.

Auch ausser dem Falle eines gesetzlichen Hindernisses ist es dem Ermessen des Obergerichtes überlassen, aus Gründen der Zweckmässigkeit anstatt eines ihm untergeordneten Gerichtes ein anderes Gericht seines Sprengels zu delegiren.

§. 9.

Objętość przynależności.

Każdy sąd ma prawo przeprowadzić sam wykonanie rozporządzeń swojich w całej rozciągłości obrębu swego jurysdykcyjnego. Tylko wykonanie rozporządzeń sądowych pod względem dóbr nieruchomych, pozostanie przy sądach wskazanych w §§. 49, 50 i 51. W których nareszcie sądach należy w sprawach spornych żądać egzekucyi, rozprawiać i rozstrzygać spory, w ciągu egzekucyi zachodzące, o tem stanowią przepisy, wydane co do postępowania wykonawczego (§§. 69—72).

§. 10.

Ograniczenie przynależności na okrąg sądowy.

Zewnątrz własnego swego okręgu sądowego nie może sędzia sam żadnej wykonywać czynności. Jednakże sądy innych okręgów jurysdykcyjnych, obowiązane są na żądanie sędziego, u którego wisi rzecz, dopełniać rozporządzeń jego.

§. 11.

O poleceniu pojedynczych czynności innym sądom.

Nawet w takich sprawach, których dopełnić sędzia sam byłby upoważnionym, winien jest zawezwać pomocy innych sądów, jeżeli przez to tok sprawy stosownie ułatwionym i niepotrzebne koszta uniknionemi być mogą. W szczególności winny trybunały sądowe pierwszej instancyi polecać sądom powiatowym w ich okręgu się znajdującym dopełnienie wydanych przez się rozporządzeń, jeżeli to służy do ułatwienia stronom.

Sąd zaś może polecać innym władzom pojedyncze tylko czynności urzędowe, nigdy zaś ostatecznego rozsądzenia sprawy.

§. 12.

O rozciągłości sądownictwa trybunałów pierwszej instancyi, urzędów powiatowych, jako sądów powiatowych i sądów powiatowych delegowanych miejskich.

Zupełne sądownictwo w pierwszej instancyi wykonywanem będzie przez trybunały i urzędy powiatowe i sądy powiatowe. Trybunały pierwszej instancyi, wykonywać będą sądownictwo w dalszym okręgu swojim, t. j. w całym sobie przekazanym obrębie, tylko w przypadkach §^{fu} 14 i innych w niniejszej ustawie wyraźnie wyszczególnionych przypadkach, mianowicie w onychże §§. 32, 49 *a*, 50 *a*, 60, 65, 66, 70, 73, 75, 76, 78, 84, 88, gdy zaś w ściślejszym ich okręgu t. j. w miejscach ich siedziby w miastach wraz z okolicami przydzielonemi, należeć będzie do nich całe sądownictwo z wyjątkiem spraw zostawionych sądom powiatowym tamże ustanowionym.

Jak dalece zakres działania zostawiono sądom powiatowym będącym w miejscu, gdzie trybunały pierwszej instancyi mają siedzibę swoję, o tem stanowią §§. 15, 37, 46, 55, 69, 77, 83 i 92; sądy te będą miały nazwę sądów powiatowych delegowanych miejskich, dla rozróżnienia ich od sądów powiatowych w ogólności.

§. 9.

Umfang der Zuständigkeit.

Jedes Gericht ist seine Verfügungen in dem Umfange seines Jurisdictions-Bezirkes auch selbst in Vollzug zu setzen berechtiget. Nur der Vollzug gerichtlicher Verfügungen in Ansehung unbeweglicher Güter bleibt den in den §§. 49, 50 und 51 bestimmten Gerichten vorbehalten. Bei welchen Gerichten übrigens in Streitsachen die Execution anzusuchen, und die im Laufe der Execution vorkommenden Streitigkeiten zu verhandeln und zu entscheiden seien, wird durch die Vorschriften über das Vollstreckungsverfahren (§§. 69—72) bestimmt.

§. 10.

Beschränkung der Zuständigkeit auf den Gerichtsbezirk.

Ausser seinem Gerichtsbezirke kann der Richter keine Handlung der Gerichtsbarkeit selbst vornehmen. Doch sind die Gerichte anderer Jurisdictions-Bezirke auf Ersuchen des Richters, bei welchem die Sache anhängig ist, die Verfügungen desselben zu vollziehen schuldig.

§. 11.

Uebertragung einzelner Geschäfte an andere Gerichte.

Auch in Geschäften, die der Richter selbst vorzunehmen berechtiget wäre, hat er andere Gerichte um ihren Beistand anzugehen, wenn dadurch die zweckmässige Behandlung der Sache erleichtert, oder unnützer Kostenaufwand vermieden werden kann. Insbesondere haben daher die Gerichtshöfe erster Instanz den Vollzug der von ihnen erlassenen Verfügungen, in soferne es zur Erleichterung der Parteien gereicht, durch die in ihrem Sprengel befindlichen Bezirksgerichte zu bewirken.

Ein Gericht kann aber anderen Behörden nur einzelne Amtsverrichtungen, nie die endliche Entscheidung einer Rechtsangelegenheit übertragen.

§. 12.

Umfang der Gerichtsbarkeit der Gerichtshöfe erster Instanz, der Bezirksämter als Bezirksgerichte und der städtisch-delegirten Bezirksgerichte.

Die gesammte Gerichtsbarkeit wird in erster Instanz von den Gerichtshöfen und von den Bezirksämtern als Bezirksgerichten ausgeübt. Die Gerichtshöfe erster Instanz haben in ihrem weiteren Sprengel, d. i. in dem ganzen ihnen zugewiesenen Gebiete die Gerichtsbarkeit nur in den im §. 14 und anderen in diesem Gesetze, insbesondere in den §§. 32, 49 a), 50 a), 60, 65, 66, 70, 73, 75, 76, 78, 84, 88 ausdrücklich angegebenen Fällen auszuüben, während ihnen in ihrem engeren Sprengel, d. i. an ihrem Standorte in den Städten und dem denselben zugewiesenen Umkreise die gesammte Gerichtsbarkeit mit Ausnahme jener Rechtsangelegenheiten zusteht, die den daselbst bestellten Bezirksgerichten vorbehalten sind.

Welcher Wirkungskreis den am Sitze der Gerichtshöfe erster Instanz bestellten Bezirksgerichten vorbehalten ist, bestimmen die §§. 15, 37, 46, 55, 69, 77, 83 und 92, und dieselben werden zum Unterschiede von den Bezirksgerichten im Allgemeinen mit dem Ausdrucke „städtisch-delegirte Bezirksgerichte" bezeichnet.

ROZDZIAŁ II.

O sądownictwie w sprawach spornych.

I. W postępowaniu wyrokowem.

1. O SĄDZIE OSOBISTYM.

§. 13.

a) Ogólnym.

W powszechności wszelkie skargi wynoszone być winny do tego sądu powiatowego lub do trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu pozwany ma zwyczajne zamieszkanie swoje w czasie, w którym skarga wyniesioną została.

§. 14.

Trybunałom pierwszej instancyi pozostawione są do rozstrzygania:

a) sprawy, w których idzie o unieważnienie albo o rozwiązanie małżeństwa, albo o separacyę małżonków od stołu i łoża, bez spólnego ich zezwolenia. Prośby o pozwolenie tymczasowego osobnego mieszkania dla strony zagrożonej i o nakaz sądowy wydać się mający jednemu z małżonków, aby dostarczył drugiemu utrzymania przyzwoitego, wyniesione być mogą albo przed trybunał pierwszej instancyi, powołany do rozprawy w rzeczy głównej albo przed sąd osobisty małżonków.

b) skargi, wyniesione przeciw fiskusowi, przeciw gminom świeckim i duchownym, kościołom, beneficyom, fundacyom i wszelkim zakładom do celów publicznych (§. 23—25), jeżeli nie należą do sądu osobnego (§. 31 i n.), do sądu kauzalnego lub do instancyi realnej;

c) skargi przeciw posiadaczom dóbr nieruchomych tabularnych, albo ze związku gminnego wyłączonych, jeżeli skarga nie należy do sądu osobnego (§. 35 i n.), do sądu kauzalnego lub do instancyi realnej;

d) spory w sprawach lenniczych (§. 39);

e) skargi w sprawach fideikomisowych (§. 38).

Właściwym trybunałem pierwszej instancyi jest co do spraw, wyszczególnionych pod *a)*, ten trybunał, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie spólne zamieszkanie swoje; zaś co do spraw

pod *b)* i *c)*, ten trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu strona pozwana, w czasie wyniesionej skargi ma zamieszkanie swoje.

§. 15.

Sądom powiatowym delegowanym miejskim, należy się sądownictwo osobiste:

a) We wszystkich sporach o pewne summy pieniężne, które bez procentów i innych należytości bocznych nie przenoszą 500 złr.; tudzież we wszystkich sporach o inne przedmioty, jeżeli powód wyraźnie oświadcza, iż zamiast nich przyjmie summę pieniężną, która bez procentów i należytości bocznych nie przenosi 500 złr. m. k. Kwotę długu obliczać należy według summy, której zapłacenie w skardze jest żądanem, chociażby było więcej powodów lub pozwanych, albo żądano zapadłych kwot bieżących procentów lub rent. Jednakże w tym ostatnim

Zweites Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit in Streitsachen.

I. Im Erkenntniss-Verfahren.

1. Persönlicher Gerichtsstand.

§. 13.

a) Allgemeiner:

Alle Klagen sind in der Regel bei demjenigen Bezirksgerichte oder Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, in dessen Sprengel der Geklagte zur Zeit der Anbringung der Klage seinen ordentlichen Wohnsitz hat.

§. 14.

Der Entscheidung der Gerichtshöfe erster Instanz sind vorbehalten:

a) *die Rechtsangelegenheiten, in denen es sich um die Ungiltig-Erklärung oder Auflösung einer Ehe, oder um die nicht einverständliche Scheidung von Tisch und Bett handelt. Gesuche, um die vorläufige Bewilligung eines abgesonderten Wohnortes für den gefährdeten Theil, und um den Auftrag an den anderen Ehegatten zur Entrichtung des anständigen Unterhaltes, können entweder bei dem zur Verhandlung in der Hauptsache berufenen Gerichtshofe erster Instanz oder bei dem persönlichen Gerichtsstande der Ehegatten angebracht werden:*

b) *Klagen, welche gegen den Fiscus, weltliche und geistliche Gemeinden, Kirchen, Pfründen, Stiftungen und alle Anstalten zu öffentlichen Zwecken (§§. 23—25) gerichtet sind, in soweit sie nicht einem besonderen Gerichtsstande (§. 31 und fgg.), einem Causalgerichte oder der Real-Instanz angehören;*

c) *Klagen gegen Besitzer landtäflicher oder vom Gemeindeverbande ausgeschiedener unbeweglicher Güter, wofern die Klage nicht vor einen besonderen Gerichtsstand (§. 31 und fgg.), vor ein Causalgericht oder die Real-Instanz gehört;*

d) *Lehensstreitigkeiten (§. 39);*

e) *Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten (§. 38)*

Der zuständige Gerichtshof erster Instanz in den Fällen:

a) *ist derjenige, in dessen Sprengel die Ehegatten ihren letzten gemeinschaftlichen Wohnsitz hatten, in den Fällen:*

b) *und* c) *ist es jener Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel zur Zeit der Klage-Anbringung der geklagte Theil seinen Wohnsitz hat.*

§. 15.

Den städtisch-delegirten Bezirksgerichten kommt die Personal-Gerichtsbarkeit zu:

a) *in allen Streitsachen über bestimmte Geldsummen, welche ohne Zinsen und andere Nebengebühren 500 fl. C. M. nicht übersteigen, und in allen Streitigkeiten über andere Gegenstände, wenn der Kläger anstatt derselben eine Geldsumme ausdrücklich anzunehmen sich erbietet, welche ohne Zinsen und Nebengebühren 500 fl. C. M. nicht übersteigt. Der Betrag der Schuld wird nach der Summe, auf deren Bezahlung in der Klage das Begehren gestellt ist, berechnet, wenn auch der Kläger oder der Geklagten mehrere sind, oder die verfallenen Beträge fortlaufender Zinsen oder Renten gefor-*

przypadku służy sądownictwo sądowi powiatowemu delegowanemu miejskiemu wtenczas tylko, jeżeli pozwany zaprzecza żądanych procentów lub rent, nie zaś samego prawa, na mocy którego owe dochody pobierane bywają, chociażby owo praw przenosiło 500 złr. m. k. Jeżeli w takim przypadku samoż prawo zaprzeczonem zostaje, natenczas sąd powiatowy delegowany miejski odesłać winien skargę wraz z dalszą rozprawą właściwemu trybunałowi pierwszej instancyi do dalszego jej przeprowadzenia.

Równie nie może być wyniesioną skarga przed sąd powiatowy delegowany miejski w tym przypadku, gdy powód żąda części kapitału, przenoszącego summę 500 złr. m. k. albo przewyżkę, jaka wynika z porównania kilku pretensyj, służących stronom obudwom.

b) We wszystkich sporach o uznanie prawa użytkowania, lub pobierania świadczeń powtarzających się, jeżeli pojedyncza renta roczna, lub kwota pieniężna, którą powód zamiast niej przyjąć oświadcza, przy dochodach lub świadczeniach wieczystych nie przenosi 25 złr. m. k., przy takich zaś, które na życie osoby są ograniczone, lub co do trwania swego nie są określone, nie przenosi 50 złr. m. k.

Bez względu na kwotę:

c) We wszelkich sporach, między najmującym i w najem puszczającym, wynikłych ze stosunku najmu rzeczy ruchomych lub mieszkań, lub innych lokalności, tudzież w sporach o zwrot dóbr wydzierżawionych lub wypuszczonych za czynsz w płodach (§. 2103 p. k. u. c.), z powodu, iż upłynął czas w kontrakcie zakreślony;

d) we wszystkich sporach, wynikłych z kontraktów służb i robót najemnych, między nauczycielami prywatnymi, służącymi i ich służbodawcami, tudzież między profesyonistami i dzierżycielami fabryk z jednej a ich czeladnikami, chłopcami i wyrobnikami z drugiej strony;

e) we wszystkich sporach między gospodarzami, szyprami i woźnicami z jednej, a ich gośćmi, podróżnymi i oddawcami z drugiej strony, odnoszących się do ich wzajemnych obowiązków i odpowiedzialności pierwszych za rzeczy przyjęte przez nich lub ich sługi do zachowania, a to jeżeli nie ma miejsca sądownictwo sądu handlowego lub morskiego.

§. 16.

Miejsce, w którem kto osiadł w udowodnionym lub z okoliczności jawnie się wykazującym zamiarze, ażeby tam stale przebywał, jest zwyczajnem jego zamieszkaniem.

§. 17.

Jeżeli kto na przemian w różnych zamieszkuje miejscach, powód będzie miał wybór sądu, do którego skargę wynieść zechce.

§. 18.

Podróżni i inne osoby, przebywający w jakiem miejscu tymczasowo tylko, mogą

dert werden. Doch steht im letzteren Falle die Gerichtsbarkeit dem städtisch-delegirten Bezirksgerichte nur dann zu, wenn bloss die eingeforderten Zinsen oder Renten bestritten werden, nicht aber das Recht selbst, woraus der Bezug derselben hergeleitet wird, von dem Belangten streitig gemacht wird, obgleich dieses Recht die Summe von 500 fl. C. M. übersteigt. Wird jedoch in diesem Falle das Recht selbst bestritten: so hat das städtisch-delegirte Bezirksgericht die Klage sammt der weiteren Verhandlung dem zuständigen Gerichtshofe erster Instanz zur Fortsetzung derselben zu übermitteln.

Ebenso wenig kann die Klage bei dem städtisch-delegirten Bezirksgerichte angebracht werden, wenn der Kläger einen Theil einer 500 fl. übersteigenden Capitalsschuld oder den Ueberschuss fordert, welcher sich aus der Vergleichung mehrerer beiden Theilen zustehenden Forderungen ergeben soll.

b) *Ueber alle Klagen auf Anerkennung des Rechtes auf einen Fruchtgenuss, oder zum Bezuge wiederkehrender Leistungen, wenn eine einzelne Jahresrente oder der Geldbetrag, welchen der Kläger anstatt derselben anzunehmen sich bereit erklärt, bei Erträgnissen oder Leistungen auf immerwährende Zeiten 25 fl. C. M., bei solchen aber, welche auf die Lebenszeit einer Person eingeschränkt, oder sonst in ihrer Dauer ungewiss sind, 50 fl. C. M. nicht übersteigt.*

Ohne Rücksicht auf den Betrag:

c) *In allen Streitigkeiten zwischen dem Miether und Vermiether aus dem Miethverhältnisse über bewegliche Gegenstände, oder über Wohnungen und andere Räume, dann in den Streitigkeiten über die Zurückstellung verpachteter oder gegen einen Zins in Früchten (§. 1103 a. b. G. B.) überlassener Güter wegen Ablaufes der im Contracte festgesetzten Zeit;*

d) *in allen aus Dienst- und Lohnverträgen entstehenden Streitigkeiten zwischen Privatlehrern, Dienstboten und ihren Dienstgebern, dann zwischen Gewerbsleuten und Werksbesitzern einerseits, und ihren Gesellen, Lehrjungen und Arbeitern andererseits;*

e) *in allen zwischen Wirthen, Schiffern und Fuhrleuten einerseits und ihren Gästen, Reisenden und Aufgebern andererseits entstehenden Streitigkeiten über ihre gegenseitigen Verbindlichkeiten und die Haftung der ersteren für die von ihnen oder ihren Dienstleuten in Verwahrung übernommenen Sachen, insbesondere, in sofern nicht die Gerichtsbarkeit des Handels- oder Seegerichtes eintritt.*

§. 16.

Der Ort, wo sich Jemand in der erweislichen, oder aus den Umständen deutlich hervorgehenden Absicht niedergelassen hat, daselbst seinen bleibenden Aufenthalt zu nehmen ist sein ordentlicher Wohnsitz.

§. 17.

Wenn Jemand abwechselnd an verschiedenen Orten wohnt, so steht dem Kläger die Wahl frei, wo er die Klage anbringen wolle.

§. 18.

Reisende und andere Personen, welche sich an einem Orte nur vorübergehend aufhalten, können wegen Verbindlichkeiten, die sie an diesem Orte auf sich genommen haben.

być pozywanymi o dopełnienie obowiązków, w temże miejscu na siebie przyjętych, przed tym także sądem, w którego okręgu to miejsce leży, jak długo się tamże znajdują.

Przynależność osób, nie mających nigdzie zamieszkania stałego, stosuje się według miejsca, w którem chwilowo przebywają.

§. 19.

Sąd osobisty małżonka jest także sądem osobistym małżonki jego; sąd pełnoletnich, wdów i żon rozłączonych, stosuje się do ich zamieszkania własnego.

§. 20.

Pod sąd ojca należą także dzieci stojące pod jego władzą ojcowską, czy to spłodzone w małżeństwie, czy legitymowane, lub adoptowane.

Pod tym sądem zostają one nawet i po śmierci ojca, lub po odebraniu mu władzy ojcowskiej, dopóki nie dostąpią wolnego zarządu majątkiem swojim.

§. 21.

Dzieci z nieprawego łoża, należą pod sąd matki. Jeżeli dziecię nieprawego łoża lub podrzutek, zamieszczone zostało kosztem zakładu publicznego w tymże lub zewnątrz takowego, natenczas należy pod sąd tegoż zakładu.

§. 22.

Zamieszkanie służbodawcy, uważać należy także za zamieszkanie sług jego, żyjących z nim razem w spólnem gospodarstwie, jeżeli mają wolny zarząd majątku swego.

§. 23.

Fiskus podlega jako pozwany w tych przypadkach, w których przynależność stosuje się do zamieszkania, temu sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa prokuratoryi finansowej, lub jeżeli osobnem ogłoszeniem, ustanowionym jest w pewnym okręgu zastępca fiskalny, temu sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa tegoż zastępcy.

§. 24.

Gminy podlegają sądom, w których okręgu znajduje się siedziba urzędowa przełożonego gminy.

§. 25.

Gminy duchowne, kościoły, beneficya, fundacye i wszelkie zakłady, poświęcone celom publicznym, jako to: uniwersytety, domy ubogich, szpitale, podlegają tym sądom, w których okręgu znajduje się siedziba ich administracyi.

Jeżeli stoją pod bezpośrednim zarządem państwa lub gminy, wówczas będą zastosowane postanowienia w §§. 23 i 24 objęte.

§. 26.

Wszelkie inne osoby jurystyczne, jako to: związki, towarzystwa zarobkowe, korporacye, podlegają tym sądom, w których okręgu znajduje się kierunek spraw ich. Jeżeli one, lub osoby pojedyncze, posiadają w innych miejscach zakłady lub ajencye stałe,

auch bei dem Gerichte belangt werden, in dessen Sprengel sich dieser Ort befindet, so lange sie daselbst anwesend sind.

Die Zuständigkeit über Personen, welche nirgends einen beständigen Aufenthalt haben, richtet sich nach dem Orte ihres zeitweiligen Aufenthaltes.

§. 19.

Der persönliche Gerichtsstand des Mannes gilt auch für seine Ehegattin. Der Gerichtsstand grossjähriger Witwen und gerichtlich geschiedener Ehegattinnen richtet sich nach ihrem eigenen Wohnsitze.

§. 20.

Dem Gerichtsstande des Vaters folgen auch die unter seiner väterlichen Gewalt stehenden Kinder, sie mögen in der Ehe erzeugt, legitimirt oder adoptirt seyn.

Sie bleiben unter diesem Gerichtsstande selbst nach dem Tode des Vaters, oder nach dessen Enthebung von der väterlichen Gewalt, bis sie die freie Verwaltung ihres Vermögens erlangt haben.

§. 21.

Die unehelichen Kinder folgen dem Gerichtsstande ihrer Mutter. Ist ein uneheliches oder Findelkind auf Kosten einer öffentlichen Anstalt in oder ausser derselben untergebracht, so untersteht es dem Gerichtsstande derselben.

§. 22.

Der Wohnsitz des Dienstgebers ist auch als derjenige der Dienstleute desselben, die mit ihm in gemeinschaftlicher Haushaltung leben, zu betrachten, sofern sie die freie Verwaltung ihres Vermögens besitzen.

§. 23.

Der Fiscus untersteht als Geklagter in jenen Fällen, in welchen sich die Zuständigkeit nach dem Wohnsitze richtet, demjenigen Gerichte, in dessen Sprengel der Amtssitz der Finanzprocuratur, oder, wenn durch eine eigene Kundmachung ein Fiscalvertreter für einen bestimmten Bezirk bleibend bestellt ist, jenem Gerichte, in dessen Sprengel der Amtssitz dieses Vertreters sich befindet.

§. 24.

Die Gemeinden unterstehen den Gerichten, in deren Sprengel der Amtssitz des Gemeindevorstandes sich befindet.

§. 25.

Geistliche Gemeinden, Kirchen, Pfründen, Stiftungen und alle Anstalten zu öffentlichen Zwecken, als: Universitäten, Armenhäuser, Spitäler, unterstehen jenen Gerichten, in deren Sprengel sich der Sitz ihrer Verwaltung befindet.

Stehen sie unter der unmittelbaren Verwaltung des Staates oder einer Gemeinde, so finden die Bestimmungen der §§. 23 und 24 ihre Anwendung.

§. 26.

Alle übrigen juristischen Personen, als: Vereine, Erwerbsgesellschaften und Corporationen unterstehen jenen Gerichten, in deren Sprengel sich ihre Geschäftsleitung befindet. Besitzen sie oder auch einzelne Personen an anderen Orten besondere Niederlassungen oder stabile Agentien, so können sie in Angelegenheiten, welche sich auf diese beziehen, bei den

wówczas można je pozywać w sprawach, odnoszących się do tychże, w tych sądach, w których okręgu znajdują się powyższe zakłady lub ajencye.

§. 27.

Poddani austryaccy, ktorzy służą za granicą, jako urzędnicy austryaccy, pozostają pod sądownictwem, któremu byli podlegli w czasie swego przebywania w państwie austryackiem.

Jeżeli miejsca przebywania tego dojść nie można, natenczas przyjąć należy, iż w Wiedniu mieli zamieszkanie swoje.

§. 28.

Poddani cesarstwa austryackiego, którzy przyjmują uwierzytelnienia od rządów obcych, pozostaną pod sądem, któremu podlegają według innych stosunków swojich. Konzulowie obcych państw, podlegają bez różnicy, czy oni są poddanymi austryackimi czy obcymi, zawsze sądom austryackim, w których okręgu przebywają.

§. 29.

Poddani państw obcych, mogą być pozwanymi przed sądy austryackie:

a) przed sąd powszechny zamieszkania swego, jeżeli go obrali w państwie austryackiem;

b) we wszystkich przypadkach, w których także poddani austryaccy na mocy przepisów niniejszej ustawy, pozywanymi być mogą zewnątrz okręgu sądowego zamieszkania swego, przed sąd osobny, do tego wyznaczony (§. 31 itd.);

c) w przypadku, gdy nie zachodzi potrzeba ani osobny ani powszechny sąd zamieszkania (lit. *a* i *b*), w każdem miejscu, gdzie będą spotkanemi z powodu wszelkich obowiązków, które powstały w państwie austryackiem, albo tamże dopełnionemi być mają;

d) w skutku wzajemności *(reciprocitatis)*, we wszystkich przypadkach, w których państwo, do którego należą, dopuszcza skarg przeciw poddanym austryackim.

§. 30.

Jeżeli kto pozwanym być ma przed sąd powiatowy miejsca takiego, w ktorem się rzeczywiście nie znajduje, a jeżeli w tem miejscu ustanowionych jest kilka sądów powiatowych, lub sąd powiatowym podzielony jest na kilka oddziałów, wówczas powód ma do wyboru, przed który sąd powiatowy lub przed który oddział onegoż skargę swoję wynieść zechce.

§. 31.

b) osobny. Skarga wywoławcza.

Skargi wywoławcze, wynosić należy przed ten sąd, przed którymby wywołujący pozwanym być musiał w rzeczy głównej. Gdy wywołany miał prawo wyboru między kilką sądami, wówczas jeżeli przeczył wywołaniu i przegrał, nie będzie mógł wynieść skargi przed sąd inny, jak ten, przed którym był prowadzony proces wywoławczy.

§. 32.

Umorzenie.

Wywołania w celu umorzenia obligacyj rządowych i innych papierów kredytowych z niemi na równi położonych, należy wynosić przed ten trybunał pierwszej instancyi, w którego siedzibie urzędowej prowadzone są księgi kredytowe odpowiednie.

Gerichten belangt werden, in deren Sprengel sich diese Niederlassungen oder Agentien befinden.

§. 27.

Oesterreichische Unterthanen, welche in der Eigenchaft eines österreichischen Beamten im Auslande dienen, bleiben unter der Gerichtsbarkeit, welcher sie während ihres Aufenthaltes in dem österreichischen Staate unterworfen waren.

Lässt sich dieser nicht ausmitteln, so wird angenommen, dass sie ihren Wohnsitz in Wien hatten.

§. 28

Unterthanen des österreichischen Kaiserthumes, welche von fremden Regierungen Beglaubigungen annehmen, bleiben unter der Gerichtsbarkeit, welcher sie nach ihren übrigen Verhältnissen unterstehen. Die Consuln fremder Mächte unterstehen, sie mögen österreichische oder fremde Unterthanen seyn, stets den österreichischen Gerichten, in deren Bezirke sie sich aufhalten.

§. 29.

Unterthanen auswärtiger Staaten können vor den österreichischen Gerichten belangt werden:

a) bei dem allgemeinen Gerichtsstande des Wohnsitzes, wenn sie diesen in dem österreichischen Staate genommen haben;
b) in allen Fällen, in welchen auch österreichische Unterthanen nach den Bestimmungen dieses Gesetzes auser dem Gerichtsbezirke ihres Wohnsitzes belangt werden können, bei dem hiezu besimmten besonderen Gerichtsstande (§. 31 u. fgg.);
c) im Falle, als weder ein besonderer, noch der allgemeine Gerichtsstand des Wohnsitzes eintritt (lit. a, b), an jedem Orte, wo sie getroffen werden, wegen aller Verbindlichkeiten, welche in dem österreichischen Staate entstanden, oder daselbst zu erfüllen sind;
d) in Folge der Gegenseitigkeit (Reciprocität) in allen Fällen, in welchen der Staat, welchem sie angehören, auch Klagen gegen österreichische Unterthanen zulässt.

§. 30.

Ist Jemand bei dem Bezirksgerichte an einem Orte zu belangen, wo er sich nicht wirklich aufhält, und sind an diesem Orte mehrere Bezirksgerichte bestellt, oder ist das Bezirksgericht in mehrere Abtheilungen getheilt, so steht dem Kläger die Wahl frei, bei welchem dieser Bezirksgerichte, oder bei welcher Abtheilung desselben er seine Klage anbringen wolle.

§. 31.

b) besonderer Aufforderungsklage.

Aufforderungsklagen müssen bei demjenigen Gerichte angebracht werden, vor welchem der Auffordernde in der Hauptsache zu belangen wäre. In sofern der Aufgeforderte unter mehreren Gerichten zu wählen berechtiget war, kann derselbe, wenn er die Aufforderung bestreitet, und sachfällig wird, die Klage nur bei dem nämlichen Gerichte anbringen, vor welchem der Aufforderungs-Process anhängig war.

§. 32.

Amortisirung.

Aufforderungen zum Zwecke der Amortisirung von Staatsobligationen und der denselben gleichgeachteten Creditspapiere sind bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, an dessen Amtssitze die bezüglichen Creditsbücher geführt werden.

O umorzenie innych dokumentów z wyjątkiem wekslów (§. 60), prosić można albo u sądu powiatowego. który jest właściwym sądem proszącego, według zwyczajnego zamieszkania jego, albo też u sądu powiatowego, przeciw któremu dokument ten za dowód służyć ma.

§. 33.

Skarga wzajemna.

Chociaż skarga wzajemna, nie ma żadnego związku z przedmiotem skargi, wyniesionym być może przed ten sam sąd, do którego skarga podaną została, jak długo taż nie jest rozstrzygniętą wyrokiem ostatecznym prawomocnym.

Jeżeli zaś skarga lub skarga wzajemna, co do przedmiotu swego, należy przed sąd realny lub sąd osobny kauzalny, wówczas skarga wzajemna nie może być przyjętą przez tego samego sędziego.

§. 34.

Zarząd prowadzony.

W sporach, wynikających z zarządu majątkiem obcym lub wspólnym. powód ma prawo wyboru wynieść skargę przed sąd powszechny pozwanego, albo przed ten sąd któremuby tenże ostatni podlegał, gdyby miał zamieszkanie swoje w miejscu, gdzie zarząd był prowadzonym. Co do zarządu nakazanego ze sądu, należy zachowywać przepisy obecnie istniejące.

§. 35.

Dowód ku wiecznej pamięci.

Proźby o przypuszczenie dowodu ku wiecznej pamięci, należy wnosić do tego sądu, do którego należy sądownictwo w rzeczy głównej; jeżeli zaś ten sąd nie jest znanym, lub zwłoka grozi nagłem niebezpieczeństwem, należy wnosić i rozstrzygać proźby takowe w owym sądzie powiatowym, w którego okręgu znajduje się świadek, który wysłuchanym lub rzecz. która oglądnioną być ma.

§. 36.

Przywrócenie do dawnego stanu.

Przywrócenia do dawnego stanu, należy żądać u tego sądu pierwszej instancyi, w którym proces dawniej był prowadzonym lub jeszcze wisi.

§. 37.

Skargi w sprawach spadkowych.

Wszelkie skargi o dziedzictwo i o podział dziedzictwa, bądź że są oparte na spadkobierstwie z ustawy, bądć na ostatniej woli, bądź na kontrakcie o dziedzictwo; tudzież wszelkie skargi, mające za przedmiot długi spadkowe, zapisy, albo darowiznę na przypadek śmierci, muszą być wynoszone, dopóki nie nastąpi przyznanie spadku, przed ten sąd (także przed sąd powiatowy delegowany miejski), w którym wisi pertraktacya spadku. Po przyznaniu spadku, należą skargi takowe pod sąd dziedzica.

§. 5.

Skargi w sprawach fideikomisarnych.

Skargi w sprawach fideikomisarnych, należy wynosić przed trybunał pierwszej instancyi, któremu przydzielone są sprawy fideikomisarne nie sporne (§. 89), bez różnicy, czy idzie o następstwo w fideikomisie. czy też o inne ze stosunku fideikomisarnego wynikające spory.

Die Amortisirung anderer Urkunden mit Ausnahme der Wechsel (§. 60) kann von dem Bewerber entweder bei dem Bezirksgerichte seines eigenen ordentlichen Wohnsitzes, oder bei jenem des Wohnsitzes dessen, gegen den diese Urkunde zum Beweise dienen soll, angesucht werden.

§. 33.

Widerklage.

Widerklagen können, auch wenn sie mit dem Gegenstande der Klage keinen Zusammenhang haben, so lange über diese nicht durch rechtskräftiges Endurtheil entschieden ist, bei dem nämlichen Gerichte angebracht werden, bei welchem die Klage überreicht worden ist.

Gehört jedoch die Klage oder Widerklage ihrem Gegenstande nach vor den Real- oder einen besonderen Causal-Gerichtsstand, so darf die Widerklage bei dem nämlichen Richter nicht angenommen werden.

§. 34.

Geführte Verwaltung.

In den aus der Verwaltung fremden oder gemeinschaftlichen Vermögens entspringenden Rechtsstreitigkeiten hat der Kläger die Wahl, sie bei dem allgemeinen Gerichtsstande des Geklagten, oder bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der Letztere unterstände, wenn er an dem Orte seinen Wohnsitz hätte, wo die Verwaltung geführt wurde. In Ansehung der gerichtlich angeordneten Verwaltung hat es bei den bestehenden Vorschriften zu bleiben.

§. 35.

Beweis zum ewigen Gedächtnisse.

Gesuche um Zulassung des Beweises zum ewigen Gedächtnisse sind bei dem Gerichte, welchem die Gerichtsbarkeit in der Hauptsache zusteht, im Falle aber dieses nicht bekannt, oder dringende Gefahr am Verzuge ist, bei demjenigen Bezirksgerichte anzubringen und zu entscheiden, in dessen Sprengel sich der zu vernehmende Zeuge, oder die in Augenschein zu nehmende Sache befindet.

§. 36.

Einsetzung in den vorigen Stand.

Die Einsetzung in den vorigen Stand ist bei demjenigen Gerichte erster Instanz anzusuchen, bei welchem der Process früher verhandelt wurde, oder noch anhängig ist.

§. 37.

Klagen in Verlassenschafts-Angelegenheiten.

Alle Erbschafts- und Erbtheilungsklagen, sie mögen auf der gesetzlichen Erbfolge, einem letzten Willen oder einem Erbvertrage beruhen, dann alle Klagen, welche die Verlassenschaftsschulden, Vermächtnisse, oder eine Schenkung auf den Todesfall zum Gegenstande haben, müssen, so lange die Einantwortung des Nachlasses noch nicht erfolgt ist, bei demjenigen Gerichte (auch städtisch-delegirten Bezirksgerichte) angebracht werden, bei welchem die Erbschaftsverhandlung anhängig ist. Nach der Einantwortung gehören solche Klagen vor den Gerichtsstand des Erben.

§. 38.

Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten.

Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten sind bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, welchem die nicht streitigen Fideicommiss-Angelegenheiten zugewiesen sind (§. 89), es möge sich dabei um die Fideicommiss-Nachfolge oder um was immer für andere aus dem Fideicommiss-Verhältnisse entspringende Streitigkeiten handeln.

§. 39.

Spory lennicze.

Spory o lennictwa bezpośrednie cesarskie, tyczące się pana lenniczego, należą do tego trybunału pierwszej instancyi, gdzie izba lennicza ma urzędową siedzibę swoję. Jeżeli pan lenniczy nie ma udziału w sporze, lub gdy idzie o lennictwo pośrednio cesarskie albo prywatne, natenczas ten trybunał pierwszej instancyi jest właściwym, w którego okręgu lennictwo się znajduje.

§. 40.

Spory połączone.

Spory, które stoją w związku ze sporem wiszącym i jeszcze nie rozstrzygnionym wyrokiem prawomocnym ostatecznym z tego powodu, ponieważ wynikają z tego samego czynu, mogą być wyniesione przed ten sam sąd, przed który wyniesionym został pierwszy proces.

§. 41.

Spólnictwo sporu.

Skargi przeciw kilku spólnikom sporu, należy wynosić przed ten sąd, któremu podlega pozwany w skardze najpierwej wymieniony.

§. 42.

Skargi przeciw sędziom powiatowym.

Sędziowie powiatowi podlegają jako pozwani w sprawach, należących do sądu powiatowego, którego są naczelnikami, do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego obrębie leży stanowisko sądu powiatowego. Ten sam przepis także wtenczas ma zastosowanie swoje, gdy pozwany czasowo tylko piastuje miejsce sędziego powiatowego.

Jeżeliby przełożony trybunału pierwszej instancyi miał być pozwany przed tenże trybunał albo przed sąd powiatowy, leżący w jego okręgu, natenczas skargę wynieść należy przed najbliższy trybunał pierwszej instancyi.

Te same przepisy, wtenczas także mają zastosowanie, gdy sędzia powiatowy jako powód występuje przeciw stronom, podlegającym sądowi powiatowemu, przy którym jest ustanowiony, lub gdy przełożony trybunału pierwszej instancyi chce pozywać strony, które pozywane być muszą w trybunale jemu podległym, lub w sądzie powiatowym, leżącym w okręgu tegoż trybunału.

§. 43.

Sąd kontraktu.

Jeżeli miejsce, gdzie zapłata ma być uczyniona, albo inny obowiązek dopełnionym, wyraźnie w kontrakcie jest oznaczonem, natenczas wszelkie skargi odnoszące się do tego kontraktu, mogą być wyniesione przed sąd, któremuby podlegał pozwany, gdyby się znajdował w miejscu, gdzie kontrakt ma być dopełnionym, bądź że te skargi dążą do wypełnienia zniesienia, lub do wynagrodzenia z powodu niedopełnienia kontraktu.

§. 44.

Pretensye rzemieślników i wyrobników za wyroby sprzedane lub roboty dostarczone, tudzież pretensye drobnosprzedajców za rzeczy do pożywienia służące i towary, mogą być poszukiwane skargą jeszcze przez dni 90 od dnia, gdy ostatnie dostarczenie nastąpiło przed sądem, który był właściwym według dawnego zamieszkania, gdy kupujący lub robotę dający, tymczasem przeniósł zamieszkanie swoje do innego powiatu sądowego.

Takie samo prawo służy nauczycielom prywatnym, sługom, gospodarzom, szyprom i woźnicom, co do pretensyj, powstałych za wyrządzone usługi lub prace, jeszcze

§. 39.

Lehensstreitigkeiten.

Streitigkeiten über unmittelbare landesfürstliche Lehen, welche den Lehensherrn betreffen, gehören vor denjenigen Gerichtshof erster Instanz, wo die Lehenstube ihren Amtssitz hat. Ist der Lehensherr nicht bei dem Streite betheiliget, oder handelt es sich um ein mittelbar landesfürstliches oder ein Privatlehen, so tritt jener Gerichtshof erster Instanz ein, in dessen Sprengel das Lehen sich befindet.

§. 40.

Zusammenhängende Streitsachen.

Streitigkeiten, welche mit einer anhängigen und noch nicht mittelst rechtskräftigen Endurtheiles entschiedenen Streitsache aus dem Grunde zusammenhängen, weil sie aus der nämlichen Thatsache entsprungen sind, können bei dem nämlichen Gerichte angebracht werden, bei welchem der erste Process eingeleitet wurde.

§. 41.

Streitgenossenschaft.

Klagen wider mehrere Streitgenossen sind bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der in der Klage zuerst benannte Geklagte untersteht.

§. 42.

Streitsachen gegen Bezirksrichter und Vorsteher von Gerichtshöfen erster Instanz.

Bezirksrichter unterstehen als Geklagte in Angelegenheiten, welche vor das Bezirksgericht gehören, dem sie vorgesetzt sind, jenem Gerichtshofe erster Instanz, in dessen Sprengel der Standort des Bezirksgerichtes liegt. Diese Vorschrift hat auch auf den Fall ihre Anwendung, wenn der Betheiligte nur zeitlich die Stelle des Bezirksrichters versieht.

Ist ein Vorsteher eines Gerichtshofes erster Instanz bei diesem Gerichtshofe oder bei einem in dessen Sprengel gelegenen Bezirksgerichte zu belangen, so ist die Klage bei dem nächsten Gerichtshofe erster Instanz anzubringen.

Diese Vorschriften gelten auch dann, wenn ein Bezirksrichter gegen Parteien als Kläger einschreitet, welche dem Bezirksgerichte unterstehen, bei welchem er angestellt ist, oder wenn der Vorsteher eines Gerichtshofes erster Instanz Parteien belangen will, welche bei dem ihm untergebenen Gerichtshofe, oder bei einem in dem Sprengel dieses Gerichtshofes gelegenen Bezirksgerichte zu belangen wären.

§. 43.

Gerichtsstand des Vertrages

Wenn der Ort, wo eine Zahlung geleistet, oder eine andere Verbindlichkeit erfüllt werden soll, in einem Vertrage ausdrücklich bestimmt worden ist, so können alle Klagen in Beziehung auf diesen Vertrag, sie mögen auf dessen Erfullung, Aufhebung oder auf Entschädigung wegen Nichterfüllung desselben gerichtet seyn, bei dem Gerichte angebracht werden, welchem der Geklagte unterstände, wenn er sich an dem Orte befände, wo der Vertrag erfüllt werden soll.

§. 44.

Die Forderungen der Handwerker und Handarbeiter für abgenommene Erzeugnisse und gelieferte Arbeiten, dann die Forderungen der Kleinverschleisser für Victualien und Waaren können noch durch 90 Tage von der Zeit, als die letzte Leistung erfolgte, bei dem nach dem früheren Wohnsitze zuständigen Gerichte angebracht werden, wenn der Abnehmer oder Arbeitsgeber mittlerweile seinen Wohnsitz in einen anderen Gerichtsbezirk verlegt hat.

Ein gleiches Recht steht den Privatlehrern, Dienstnehmern, Wirthen, Schiffern und Fuhrleuten in Betreff der für geleistete Dienste oder Arbeit entstandenen Forderungen noch

przez 90 dni po ostatniem świadczeniu usług lub pracy, jeżeli strona przeciwna przeniosła tymczasem zamieszkanie swoje w inny powiat sądowy.

§. 45.

Skargi o szkody w polach wyrządzone.

We wszystkich sporach o szkody, wyrządzone na gruntach przez ludzi lub zwierzęta, lub na płodach ziemskich znajdujących się na gruncie, chociażby od niego odłączonych, będą mogły być wyniesione skargi o wynagrodzenie przed ten sąd, w którego powiecie leży grunt, jeżeli te sprawy nie wchodzą w zakres władz politycznych lub karnych.

§. 46.

Środki prowizoryczne zabezpieczenia.

Podania o pozwolenie zapowiedzenia sądowego, prowizorycznego aresztu, sekwestracyi prowizorycznej lub innego środka tymczasowego zaradźczego, mogą być wyniesione, według wyboru powoda albo przed sąd, który jest właściwym w rzeczy głównej, albo przed ten sąd powiatowy (także miejski delegowany), w którego okręgu środek zabezpieczenia prowizorycznego uskutecznionym być ma.

§. 47.

Poddanie się dobrowolne.

Wolno jest stronom poddać się za wyrażnem porozumieniem się między sobą innemu sądowi jak ten jest, któryby był właściwym.

Jednakże przez takie porozumienie się, nie można będzie spraw, przekazanych wyłącznie osobnemu sądowi kauzalnemu, przeciągać pod sąd innego rodzaju, ani też dla sprawy zwyczajnej obierać sądu osobnego kauzalnego, ani też nie jest wolno dla spraw należących pod sąd powiatowy, obierać sobie do rozprawy trybunał pierwszej instancyi (§. 55).

§. 48.

Jeżeli sędzia nie właściwy przyjmie skargę a pozwany nie wniesie ekscepcyi niewłaściwości sądu w terminie, przepisanym w ustawie procesowej, wówczas należy prowadzić rozprawę w tym samym sądzie, chociażby się następnie okazało, iż sąd nie był powołanym do przyjęcia skargi.

Tylko rozprawy o nieważność albo rozwiązanie małżeństwa, wytoczone przed sąd, do którego wcale nie należy sądownictwo w sprawach tego rodzaju, tudzież rozprawy, które sędzia cywilny rozpoczął, przez pomyłkę w przedmiocie należącym do sądownictwa wojskowego albo wcale nie należącym do postępowania prawnego, lecz przed władze administracyjne, należy znieść jako nieważne, chociażby niewłaściwość sądu dopiero w wyższej instancyi odkrytą została, a to albo z urzędu, albo też w razie gdyby rozstrzygnienie między stronami zostało już prawomocnem, na żądanie władzy mającej prawo do unieważnienia takowego.

2. SĄD REALNY.

§. 49.

Do prowadzenia ksiąg publicznych względem dóbr nieruchomych, tam gdzie takie księgi istnieją, tudzież do rozstrzygania wszelkich podań o zapisanie, zanotowanie lub wykreślenie praw rzeczowych, o przedłużenie terminu do wniesienia skargi usprawie-

durch 90 Tage nach der letzten Leistung zu, wenn der Gegner mittlerweile seinen Wohnort in einen anderen Gerichtsbezirk übertragen hat.

§. 45.

Klagen wegen Feldbeschädigung.

In allen Streitigkeiten wegen einer durch Menschen oder Thiere zugefügten Beschädigung von Grundstücken, oder der auf denselben befindlichen, wenngleich schon abgesonderten Grunderzeugnisse kann die Klage auf Schadenersatz bei demjenigen Gerichte angebracht werden, in dessen Bezirk der Grund gelegen ist, wenn diese Angelegenheiten nicht in den Wirkungskreis der politischen oder Strafbehörden gehören.

§. 46.

Provisorische Sicherstellungsmittel.

Gesuche um Bewilligung eines gerichtlichen Verbotes, provisorischen Arrestes, einer provisorischen Sequestration oder einer anderen mittlerweiligen Vorkehrung können nach der Wahl des Klägers entweder bei dem in der Hauptsache zuständigen Gerichte, oder bei demjenigen (auch städtisch-delegirten) Bezirksgerichte angebracht werden, in dessen Sprengel das provisorische Sicherstellungsmittel vollzogen werden soll.

§. 47.

Freiwillige Unterwerfung.

Den Parteien steht frei, sich einem anderen als dem zuständigen Gerichte durch ausdrückliches Uebereinkommen zu unterwerfen.

Doch können durch eine solche Uebereinkunft Angelegenheiten, welche einem besonderen Causalgerichtsstande ausschliessend zugewiesen sind, nicht vor ein Gericht anderer Art gezogen, oder für eine gemeine Rechtssache ein besonderer Causalgerichtsstand gewählt, noch kann für Rechtssachen, welche vor ein Bezirksgericht gehören, die Verhandlung vor einem Gerichtshofe erster Instanz bedungen werden (§. 55).

§. 48.

Wird eine Klage von einem unzuständigen Richter angenommen, und von dem Geklagten die Einwendung des ungehörigen Gerichtsstandes nicht in der durch die Process-Ordnung bestimmten Frist angebracht, so ist die Verhandlung bei diesem Gerichte fortzusetzen, wenn sich gleich in der Folge zeigen sollte, dass das Gericht zur Annahme der Klage nicht berufen war.

Nur Verhandlungen über die Ungiltigkeit oder Trennung der Ehe, welche vor einem Gerichte gepflogen werden, dem eine Gerichtsbarkeit über Rechtssachen dieser Art gar nicht zusteht, und Verhandlungen, welche von dem Civilrichter irriger Weise über einen zur Militärgerichtsbarkeit oder gar nicht zum Rechtsverfahren, sondern vor die Verwaltungsbehörden gehörigen Gegenstand gepflogen werden, sind, auch wenn die Unzuständigkeit erst in höherer Instanz entdeckt wird, von Amtswegen, oder im Falle die Entscheidung zwischen den Parteien bereits rechtskräftig geworden seyn sollte, auf Antrag der zur Anfechtung berechtigten Behörde als ungiltig aufzuheben.

2. Real-Gerichtsstand.

§. 49.

Zur Führung der öffentlichen Bücher über unbewegliche Güter, wo solche Bücher gesetzlich bestehen, und zur Entscheidung über alle Gesuche um Einverleibungen, Vormerkungen oder Löschung dinglicher Rechte, um Erstreckung der Frist zur Einbringung der Recht-

dliwiającej, równie jak do wszystkich czynności urzędowych, odnoszących się do tychże ksiąg, powołanemi są:

a) co do tych dóbr, które dotąd były przedmiotem ksiąg tabularnych i lenniczych, trybunał pierwszej instancyi tego miejsca, gdzie się znajdują księgi tabularne lub lennicze;

b) co do dóbr nieruchomych, będących w obrębie miast, w których trybunał pierwszej instancyi ma siedzibę swoję znajdujący się tamże trybunał pierwszej instancyi;

c) co do wszystkich innych dóbr nieruchomych, ten sąd powiatowy, w którego powiecie też dobra leżą albo całkiem albo w głównych częściach swojich.

§. 50.

Sądem realnym co do rzeczy nieruchomej jest ten sąd, w którego okręgu dobro jest położonem, a mianowicie:

a) co do dóbr tabularnych, trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu dobra się znajdują;

b) co do dóbr nieruchomych w obrębie miast, w których trybunał pierwszej instancyi ma siedzibę swoję, znajdujący się tamże trybunał pierwszej instancyi;

c) co do wszystkich innych rzeczy nieruchomych, sąd powiatowy, w którego okręgu są one położone.

§. 51.

Przedsiębranie wszelkich aktów realnych, jako to: inwentury, oszacowania, wprowadzenia sekwestratora, licytacyi, załatwienia prawa pierwszeństwa między wierzycielami hipotecznemi, równie jak rozdzielenie między nich ceny kupna, zyskanej przy sprzedaży egzekucyjnej, należy do instancyi realnej.

§. 52.

Skargi, mające za przedmiot prawo rzeczowe na dobrach nieruchomych, mogą być wyniesione tylko przed instancyę realną, bez względu na osobę posiadacza, a to nawet i wtenczas, gdyby tenże podlegał sądowi wojskowemu lub sądowi nadwornemu marszałkowskiemu.

§. 53.

Ten przepis obowiązuje także i w tym przypadku, jeżeli spór tyczy się podziału dóbr nieruchomych, albo sprostowania granic między niemi. Jeżeli dobra graniczące z sobą, należą pod sądownictwo kilku instancyj realnych, wówczas powód ma wybór wyniesienia skargi przed którykolwiekbądź z tych sądów.

§. 54.

Skargi, mające za przedmiot prawo rzeczowe do rzeczy ruchomej, mogą być wyniesione albo przed sędziego osobistego, albo przed ten sąd, w którego powiecie leży rzecz ruchoma.

§. 55.

Spory o niepokojenie posiadania rzeczy tak ruchomych jako też nieruchomych, w których idzie tylko o dochodzenie ostatniego faktycznego posiadania, i w których rozprawa jest summaryczną, należy wynosić przed ten sąd powiatowy (także sąd po-

fertigungsklage, sowie zu allen übrigen auf diese Bücher sich beziehenden Amtshandlungen sind berufen:

a) *in Ansehung jener Güter, welche bisher einen Gegenstand der Land- und Lehentafeln ausgemacht haben, der Gerichtshof erster Instanz an dem Orte, wo die Land- oder Lehentafel sich befindet;*

b) *in Ansehung der unbeweglichen Güter in dem Umkreise der Städte, in welchen ein Gerichtshof erster Instanz seinen Sitz hat, der daselbst befindliche Gerichtshof erster Instanz;*

c) *in Ansehung aller übrigen unbeweglichen Güter dasjenige Bezirksgericht, in dessen Bezirk dieselben ganz oder ihren Hauptbestandtheilen nach gelegen sind.*

§. 50.

Real-Instanz für eine unbewegliche Sache ist dasjenige Gericht, in dessen Sprengel dieselbe gelegen ist, und zwar:

a) *für landtäfliche Güter der Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel sich das Gut befindet;*

b) *für die unbeweglichen Güter in dem Umkreise der Städte, in welchen ein Gerichtshof erster Instanz seinen Sitz hat, der daselbst befindliche Gerichtshof erster Instanz;*

c) *für alle anderen unbeweglichen Sachen das Bezirksgericht, dessen Sprengel dieselben umfasst.*

§. 51.

Die Vornahme aller Realacte, als: der Inventur, Schätzung, Einführung des Sequesters, der Feilbietung, der Austragung des Vorzugsrechtes zwischen Hypothekargläubigern und der Vertheilung des bei der executiven Feilbietung erzielten Kaufpreises unter dieselben kommt der Real-Instanz zu.

§. 52.

Klagen, welche ein dingliches Recht auf ein unbewegliches Gut zum Gegenstande haben, können ohne Rücksicht auf die Person des Besitzers, und selbst, wenn dieser der Militärgerichtsbarkeit oder dem Hofmarschallamte unterliegen sollte, nur bei der Real-Instanz angebracht werden.

§. 53.

Dieses gilt auch dann, wenn um die Theilung unbeweglicher Güter oder um die Berichtigung der Gränzen derselben gestritten wird. Stehen die an einander gränzenden Güter unter der Gerichtsbarkeit verschiedener Real-Instanzen, so steht dem Kläger die Wahl frei, bei welchem dieser Gerichte er die Klage anbringen wolle.

§. 54.

Klagen, welche ein dingliches Recht auf eine bewegliche Sache zum Gegenstande haben, können entweder bei dem Personalrichter, oder auch bei dem Gerichte, in dessen Bezirke sich die bewegliche Sache befindet, angebracht werden.

§. 55.

Streitigkeiten über Besitzstörungen sowohl beweglicher als unbeweglicher Sachen, bei welchen es sich bloss um die Erörterung des letzten faktischen Besitzstandes handelt, und über welche summarisch zu verhandeln ist, sind bei demjenigen (auch städtisch-delegirten)

wiatowy delegowany miejski), w którego powiecie uczynionem było niepokojenie, a co do rzeczy ruchomych jak długo jeszcze nie przeszły w ręce osoby trzeciej, wynosić można takie spory także przed ten sąd powiatowy (także delegowany miejski), w którego obrębie rzecz się znajduje.

§. 56.

Skargi o zapłacenie pretensyi zabezpieczonej hipotekarnie na dobrach nieruchomych, tudzież skargi o usprawiedliwienie zyskanej prenotacyi na dobrach nieruchomych, wynosić można albo przed sąd, według zamieszkania prawnego właściwy, albo przed ten sąd, któremuby podlegał pozwany, gdyby miał zamieszkanie swoje w tychże dobrach nieruchomych.

3. SĄDOWNICTWO HANDLOWE I MORSKIE.

§. 57.

Do zakresu sądów handlowych i trybunałów pierwszej instancyi, przeznaczonych do wykonywania sądownictwa w sprawach handlowych, należą:

1) bez względu na przymioty stron spór wiodących:

a) spory wynikające z interesów kupna, odstawy, pokrycia i innych co do papierów rządowych, akcyj, przeznaczonych do obiegu obligów prywatnych i losów;

b) spory z interesów bankierskich, wekslarskich, stręczycielskich i komissyjnych;

c) spory z interesów wekslowych;

d) spory z interesów banko- eskomptowych, żyrowych, pożyczkowych, depozytowych i asygnacyjnych.

2) Spory kupców lub fabrykantów ze spedytorami lub frachciarzami z interesów spedycyjnych lub frachtowych; tudzież spory tychże z przedsiębiorstwami zabezpieczenia, wynikające z zabezpieczenia od szkody.

3) Spory między handlarzami, między handlarzami i fabrykantami, albo między fabrykantami z ich interesów jako takich wynikłe; nakoniec spory między uczestnikami w towarzystwach handlowych i fabrycznych i w towarzystwach akcyjnych, wynikłe z kontraktu spółki.

4) Spory między handlarzami, fabrykantami, bankierami, stręczycielami, komisantami, ajentami handlowymi, spedytorami z jednej, a kierującymi ich sprawami, buhalterami, lub pomocnikami z drugiej strony, o ile się tyczą interesów służbodawcy lub istniejącego między nimi stosunku służby.

§. 58.

Skargi należące do sądownictwa handlowego, mogą być wynoszone, według wyboru powoda albo przed ten sąd handlowy, w którego obrębie pozwany ma swoje zwyczajne zamieszkanie, lub gdzie firma jego jest protokołowaną, lub w którego obrębie zakład jego handlowy się znajduje.

Sądy osobne, mające miejsce w pewnych sporach osobistych (§. 31 i nast.), będą mieć zastosowanie także do sądów handlowych.

§. 59.

W miejscach, gdzie się nie znajduje ani sąd handlowy, ani trybunał pierwszej instancyi, przeznaczony do wykonywania sądownictwa w sporach handlowych, sprawy

Bezirksgerichte anzubringen, in dessen Bezirke die Störung geschah, und können hinsichtlich beweglicher Sachen, so lange sie nicht an einen Dritten übergingen, auch bei jenem (auch städtisch-delegirten) Bezirksgerichte, in dessen Sprengel sich die Sache befindet, angebracht werden.

§. 56.

Klagen auf Zahlung einer mit Pfandrecht auf ein unbewegliches Gut versicherten Forderung, — dann Klagen zur Rechtfertigung der erwirkten Vormerkung auf ein unbewegliches Gut sind entweder bei dem nach dem Wohnsitze des Geklagten zuständigen oder demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der Beklagte unterstünde, wenn er auf dem unbeweglichen Gute seinen Wohnsitz hätte.

3. Handels- und Seegerichtsbarkeit.

§. 57.

In den Wirkungskreis der Handelsgerichte und der zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmten Gerichthöfe erster Instanz gehören:

1. Ohne Rücksicht auf die Eigenschaften der streitführenden Parteien,

a) die Streitigkeiten aus Kauf-, Lieferungs-, Deckungs- und anderen Geschäften in Staatspapieren, Actien, zum Umsatze bestimmter Privat-Schuldverschreibungen und Losen;

b) die Streitigkeiten aus Bankier-, Wechsler, Mäkler- und Commissions-Geschäften;

c) die Streitigkeiten aus Wechselgeschäften;

d) die Streitigkeiten aus den Escompte-, Giro-, Leih-, Depositen- und Anweisungs-Geschäften der Banken.

2. Die Streitigkeiten der Handelsleute oder Fabrikanten mit Spediteuren oder Frächtern aus Speditions- oder Frachtgeschäften, ferner die Streitigkeiten derselben mit den Versicherungs-Unternehmungen aus Schadensversicherungen.

3. Die zwischen Handelsleuten, dann zwischen Handelsleuten und Fabrikanten, oder zwischen Fabrikanten aus der Betreibung ihrer Geschäfte entstehenden Streitigkeiten, dann die Streitigkeiten zwischen den Theilnehmern an Handels- und Fabriksgesellschaften und Actienvereinen aus dem Gesellschaftsvertrage.

4. Die Streitigkeiten zwischen Handelsleuten, Fabrikanten, Bankiers, Mäklern, Commissionären, Handelsagenten und Spediteuren einerseits und ihren Geschäftsleitern, Buchhaltern oder Gehilfen andererseits, in soferne sie das Geschäft des Dienstgebers, oder das zwischen ihnen bestehende Dienstverhältniss betreffen.

§. 58.

Klagen, welche sich zur Handelsgerichtsbarkeit eignen, können nach der Wahl des Klägers entweder bei demjenigen Handelsgerichte angebracht werden, in dessen Bezirk der Geklagte seinen ordentlichen Wohnsitz hat, oder wo dessen Firma protokollirt ist, oder in dessen Bezirke seine Handelsniederlassung sich befindet.

Die in Personal-Streitsachen für gewisse Fälle eintretenden besonderen Gerichtsstände (§. 31 u. s. f.) finden auch auf die Handelsgerichte Anwendung.

§. 59.

An Orten, wo sich kein Handelsgericht oder zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmter Gerichtshof erster Instanz befindet, können die dahin gehörigen Streitigkeiten mit

do nich należące, z wyjątkiem spraw wekslowych (§. 57 Nr. 1 lit. *c)*, mogą także przed sąd właściwy zwyczajny być wyniesione.

§. 60.

Skargi wekslowe, wynoszonemi być mogą tylko przed sąd handlowy albo przed trybunał pierwszej instancyi, przeznaczony do wyrokowania sądownictwa handlowego.

Umorzenie weksłów należy do tego sądu handlowego, lub do tego trybunału pierwszej instancyi, ustanowionego do wykonywania sądownictwa handlowego, w którego okręgu znajduje się miejsce wypłaty wekslu.

§. 61.

W sporach, wynikłych z interesów, odnoszących się do okrętów morskich i do żeglugi morskiej, jako to: do nabywania i przenoszenia własności okrętów morskich i ich przynależności, do interesów redarskich, do interesów między właścicielem okrętu i szyprem, albo między tymże i podróżnymi lub ludźmi okrętowymi; nakoniec do spraw aweryjnych zabezpieczenia morskiego i bodmeryjnych, sądownictwo przysłuża sądowi morskiemu, albo też trybunałowi pierwszej instancyi, ustanowionemu do wykonywania sądownictwa pierwszej instancyi.

§. 62.

Spory, wynikłe ze stosunku służby ludzi okrętowych, z interesów frachtowych morskich lub z najmu okrętu dla podróżnych, mogą być wynoszonemi zewnątrz tego miejsca, gdzie się znajduje trybunał pierwszej instancyi, przeznaczony do wykonywania sądownictwa morskiego, także przed ten sąd powiatowy, w którego okręgu pozwany się znajduje, dokąd towar miał być odstawionym, lub gdzie transport podróżnych miał być ukończonym, albo gdzie podróż przerwaną zostaje.

§. 63.

Przyjmowanie zeznań szkód w wypadkach morskich w kraju, należy do trybunału pierwszej instancyi, wykonywającego sądownictwo handlowe, jeżeli się takowy znajduje w miejscu portowem, w innych miejs cach zaś do każdego sądu miejscowego.

O przyjmowaniu takowem za granicą, stanowi prawo morskie.

§. 64.

Sądownictwo polubowne, służące kapitanom portowym, na mocy obowiązujących ustaw, pozostaje niezmiennem.

4. SĄDOWNICTWO GÓRNICZE.

§. 65.

Trybunały pierwszej instancyi, przeznaczone do wykonywania sądownictwa górniczego, rozstrzygać będą wewnątrz okręgu swego wszystkie spory:

1) o prawa rzeczowe do kopalń wraz z ich przynależnościami, do których policzyć należy nietylko wszelkie przez władzę górniczą udzielone dozwolenia szurfowania lub wyzyskiwania kruszców i prowadzenia kopalni, lecz także wszelkie budynki na powierzchni, grunta i zakłady, przeznaczone do wydobywania i wyrabiania kruszców, lub połączone i używane wraz z kopalnią, jako jedna całość;

Ausnahme derjenigen aus Wechselgeschäften (§. 57, Nr. 1, lit. c) auch bei dem zuständigen gewöhnlichen Gerichte angebracht werden.

§. 60.

Wechselklagen können nur bei dem Handelsgerichte oder dem zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshofe erster Instanz angebracht werden.

Die Amortisirung von Wechseln steht demjenigen Handelsgerichte oder zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestellten Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Sprengel sich der Zahlungsort des Wechsels befindet.

§. 61.

In Streitsachen aus Geschäften, welche sich auf die Seeschiffe und die Seefahrt beziehen, als die Erwerbung und Uebertragung des Eigenthumes von Seeschiffen und deren Zugehör, die Rhederei-Geschäfte, die Geschäfte zwischen dem Eigenthümer eines Schiffes und dem Schiffer, oder zwischen diesem und den Reisenden oder der Schiffsmannschaft, ferner die Haverei-, Seeversicherungs- und Bodmerei-Geschäfte, steht die Gerichtsbarkeit dem Seegerichte, oder dem zur Ausübung der Seegerichtsbarkeit bestellten Gerichtshofe erster Instanz zu.

§. 62.

Streitigkeiten, welche aus dem Dienstverhältnisse der Schiffsmannschaft, aus Seefrachtgeschäften, oder aus der Schiffsmiethe für Reisende entspringen, können ausser den Orten, wo sich ein zur Ausübung der Seegerichtsbarkeit bestimmter Gerichtshof erster Instanz befindet, auch bei demjenigen Bezirksgerichte angebracht werden, in dessen Sprengel der Geklagte sich aufhält, die Waare abzuliefern, oder der Transport des Reisenden zu beendigen ist, oder wo die Reise abgebrochen wird.

§. 63.

Die Aufnahme der Verklarung in See-Unfällen steht im Inlande, wenn sich am Hafenplatze ein zur Besorgung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmter Gerichtshof erster Instanz befindet, diesem, an anderen Orten jedem Gerichte des Ortes zu.

Die Aufnahme derselben im Auslande wird durch das Seerecht bestimmt.

§. 64.

Die durch die bestehenden Vorschriften den Hafen-Capitänen eingeräumte schiedsrichterliche Amtswirksamkeit erleidet keine Aenderung.

4. Berggerichtsbarkeit.

§. 65.

Die zur Ausübung der Berggerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshöfe erster Instanz entscheiden innerhalb ihres Sprengels in allen Streitsachen:

1. über dingliche Rechte auf Bergwerke und deren Zugehör, worunter nicht nur alle von der Bergbehörde bewilligten Schurf- oder Muthungs-Baue und verliehenen Bergbaue, sondern auch alle diejenigen Taggebäude, Grundstücke und Anlagen zu rechnen sind, welche zur Gewinnung und Aufbereitung der Mineralien bestimmt, oder sonst als ein Ganzes mit dem Werke verbunden sind und benützt werden;

2) o używanie takich zakładów wraz z przynależnościami;

3) o dawność w polu górniczem przy nadaniu kopalni;

4) o wytknięcie pola górniczego (pokładu górniczego z pewnem ograniczeniem);

5) o rozgraniczenie, rozmierzenie pól górniczych (przez wpuszczenie w ziemię kamieni granicznych);

6) o plony i dopłaty do wydatku przy kopalniach i hutach;

7) o uznania opóźnienia (retardacyi);

8) o uznania opróżnienia (przepadu) uprawnień górniczych;

9) o należytości dziedzicznej stolni lub o inne jakie opłaty szybu i stolni;

10) o wynagrodzenie za prowadzenie kopalń pomocniczych i otworowych do cudzych pól górniczych;

11) o wynagrodzenie za spólne używanie cudzych kopalń, budowli i przyrządów do odprowadzania wody, oddalenia złego a doprowadzenia świeżego powietrza, tudzież wyciągania wyrębów (szyby wietrzne i dobytkowe);

12) o karbony brackie, z powodu ich administracyi, z powodu zaległych datków i zobowiązań przeciw spólnikom karbon brackich;

13) o szkody poczynione w kopalniach i hutach, które powstają z zaniedbania przepisów górniczych;

14) o własność i używanie wód kopalnianych;

15) o kontrakty spółki względem prowadzenia, używania i spieniężenia spólnych kopalń i hut;

16) o zarząd i prowadzenie rachunków między posiadaczami kopalń i ich urzędnikami i pełnomocnikami co do prowadzenia kopalń i jej przynależności.

§. 66.

Trybunały pierwszej instancyi, przeznaczone do wykonywania sądownictwa w sprawach górniczych, będą także prowadzić księgę górniczą względem wszystkich kopalń wraz z przynależnościami, położonemi w ich okręgu i wykonywać wszelkie inne urzędowe czynności sądownictwa realnego względem nich.

§. 67.

Spory o niepokojenie posiadania, tyczące się przedmiotów górniczych, w których idzie tylko o dochodzenie ostatniego faktycznego posiadania, rozstrzygać będzie sąd powiatowy, w którego okręgu wydarzyło się niepokojenie.

§. 68.

Spory z kontraktu służby, zachodzące między posiadaczami kopalni i wyrobnikami w kopalniach, chociaż stale przyjętemi, należą do sądu powiatowego.

II. W postępowaniu wykonawczem.

§. 69.

O pierwszy stopień egzekucyi, należy zawsze prosić w tych sądach, od których wyszedł wyrok w pierwszej instancyi, lub przed którym zawartą została ugoda, zdolna do egzekwowania.

Jak dalece dalszych stopni egzekucyi żądać można będzie wprost u tego sądu, w którego okręgu egzekucya wykonaną być ma, o tem stanowi ustawa sądowa. Sądy po-

2. über die Benützung solcher Werke und deren Zugehör;

3. über das Alter im Felde bei Bergwerksverleihungen;

4. über die Aufforderung zur Feldesstreckung (Lagerung des Grubenmasses mit bestimmter Begränzung);

5. über die Begränzung, Vermarkung (Verlochsteinung) der Grubenfelder;

6. über Ausbeuten und Zubussen von Berg- und Hüttenwerken;

7. über Retardats-Erklärungen;

8. über Frei-Erklärungen (Verfallenheit) von Bergbauberechtigungen;

9. über Erbstollengebühren oder sonstige Schacht- und Stollen-Abgaben;

10. über Entschädigung für in fremde Grubenfelder geführte Hilfs- und Aufschlussbaue;

11. über Entschädigung für die Mitbenützung fremder Gruben, Gebäude, Wasserlösungs-, Wetterführungs- und Förderungsvorrichtungen;

12. über die Bruderladen, wegen deren Verwaltung, wegen rückständiger Beiträge, und wegen der Verpflichtungen derselben gegen die Bruderladgenossen;

13. über Beschädigungen an Berg- und Hüttenwerken, welche aus einer Vernachlässigung der Vorschriften der Berggesetze entstehen;

14. über das Eigenthum oder die Benützung von Grubenwässern;

15. über Gesellschaftsverträge rücksichtlich des Betriebes, der Benützung oder Verwerthung gemeinschaftlicher Bergbaue und Hüttenwerke;

16. über die Verwaltung und Rechnungsführung zwischen Bergwerksbesitzern und ihren Beamten oder Bevollmächtigten über den Betrieb des Werkes und dessen Zugehör.

§. 66.

Die zur Ausübung der Gerichtsbarkeit in Bergbau-Angelegenheiten bestimmten Gerichtshöfe erster Instanz haben auch das Bergbuch über die in ihrem Sprengel gelegenen Bergwerke und deren Zugehör zu führen, und die übrigen Amtshandlungen der Realgerichtsbarkeit über dieselben auszuüben.

§. 67.

In Streitigkeiten über Besitzstörungen, welche Bergbau-Objecte betreffen, und wobei es sich nur um die Erörterung des letzten faktischen Besitzstandes handelt, entscheidet das Bezirksgericht, in dessen Sprengel die Besitzstörung vorgefallen ist.

§. 68.

Streitigkeiten aus dem Dienstvertrage zwischen den Werksbesitzern und den Berg-Arbeitern entscheidet, auch wenn die letzteren bleibend aufgenommen sind, das Bezirksgericht.

II. Im Vollstreckungs-Verfahren.

§. 69.

Der erste Grad der Execution ist stets bei denjenigen Richtern anzusuchen, von welchen das Erkenntniss erster Instanz ergangen, oder bei welchen der zur Execution geeignete Vergleich geschlossen worden ist.

In wieferne die weiteren Executionsgrade unmittelbar bei demjenigen Gerichte angesucht werden können, in dessen Bezirke die Execution vollzogen werden soll, bestimmt die

wiatowe delegowane miejskie mają upoważnienie do przedsiębrania egzekucyi do ruchomości nie zaś do nieruchomości.

Względem wykonania egzekucyi, należy przestrzegać przepisów §§. 9—11.

§. 70.

Na wykonanie wyroków sądów obcych, zezwalać może ten tylko trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu sądowym egzekucya przedsięwziętą być ma, o ile rzeczone wyroki państw obcych według ustaw obowiązujących i traktatów w państwie austryackiem wykonanemi być mogą.

§. 71.

O rozstrzygnienie tej kwestyi, iż prawo egzekucyi ugasło przez czynności, które nastąpiły po wyroku lub po sądowej ugodzie, prosić może egzekwowany tylko w tym sądzie, który zezwolił na pierwszy stopień egzekucyi.

§. 72.

Prożba o tymczasowe wstrzymanie egzekucyi, wyniesioną być może w tym przypadku także przed ten sąd, który do uskutecznienia wykonania jest powołanym.

Tudzież skarga osoby trzeciej o zniesienie aktu egzekucyjnego, przez który mieni się być pokrzywdzoną w posiadaniu, we własności lub w innem prawie swojem, może być wyniesioną, według wyboru powoda albo przed sąd, który wydał wyrok, albo też przed sąd, który przedsięwziął akt egzekucyjny.

III. W postępowaniu konkursowem.

§. 73.

Konkurs otworzony będzie w powszechności przez instancyę osobistą zadłużonego, a mianowicie przeciw posiadaczom nieruchomych dóbr tabularnych, lub wyłączonych ze związku gminy, tudzież przeciw mieszkańcom tych miejsc, w których trybunał pierwszej instancyi ma siedzibę swoję, przez tenże trybunał, oprócz tych przypadków zaś przez sąd powiatowy i rozciąga się na cały gdziekolwiekbądź będący majątek ruchomy, tudzież na nieruchomy, leżący w tych krajach koronnych, dla których niniejsza ustawa jest wydana.

W ważnych wypadkach krydalnych, na żądanie dłużnika lub wierzycieli, albo też na wniosek władz niższych, przez sąd wyższy delegowanym być może do przeprowadzenia konkursu, trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu zadłużony zamieszkuje.

§. 74.

Jeżeli zadłużony, do którego majątku zewnątrz rzeczonych krajów koronnych, konkurs otworzonym został, posiada w tychże krajach dobra nieruchome, natenczas tamże do tychże dóbr osobny konkurs otworzony będzie.

Gerichts-Ordnung. Städtisch-delegirte Bezirksgerichte sind zwar zur Vornahme der Mobilar-, nicht aber zu jener der Immobilar-Execution berechtiget.

In Ansehung des Vollzuges der Execution sind die Vorschriften der §§. 9—11 zu beobachten.

§. 70.

Der Vollzug der Erkenntnisse auswärtiger Gerichtsbehörden kann, in soferne die Erkenntnisse der Gerichte fremder Staaten nach den bestehenden Gesetzen und Staatsverträgen in dem österreichischen Staate überhaupt vollstreckbar sind, nur von demjenigen Gerichtshofe erster Instanz bewilliget werden, in dessen Gerichtsbezirke die Execution vollzogen werden soll.

§. 71.

Um Entscheidung, dass das Executionsrecht durch Thatsachen, welche dem Erkenntnisse oder dem gerichtlichen Vergleiche nachgefolgt sind, erloschen sei, kann der Executnur bei dem Gerichte einschreiten, welches den ersten Grad der Execution bewilliget hat.

§. 72.

Das Ansuchen um vorläufige Einstellung der Execution kann in diesem Falle auch bei jenem Gerichte angebracht werden, welches zur Vornahme der Vollstreckung berufen ist.

Auch die Klage eines Dritten wegen Aufhebung eines Executions-Actes, durch welchen er sich in seinem Besitze, Eigenthume oder in einem anderen Rechte gekränkt erachtet, kann nach der Wahl des Klägers entweder bei dem Erkenntnissgerichte oder bei jenem Gerichte, welches den Executions-Act vorgenommen hat, angebracht werden.

III. Im Concurs-Verfahren.

§. 73.

Der Concurs ist in der Regel bei der Personal-Instanz des Verschuldeten, und zwar wider die Besitzer landtäflicher oder vom Gemeindeverbande ausgeschiedener unbeweglicher Güter und wider Einwohner derjenigen Ortschaften, in welchen ein Gerichtshof erster Instanz seinen Sitz hat, bei diesem letzteren, ausserdem aber bei dem Bezirksgerichte zu eröffnen, und erstreckt sich stets auf das gesammte, wo immer befindliche bewegliche, dann auf das in den Kronländern, für welche gegenwärtiges Gesetz Wirksamkeit hat, gelegene unbewegliche Vermögen desselben.

Für wichtige Cridafälle kann auf Ansuchen des Schuldners oder der Gläubiger, oder auch über Antrag der Unterbehörden von dem Obergerichte der Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel der Verschuldete seinen Wohnsitz hat, zur Verhandlung des Concurses delegirt werden.

§. 74.

Besitzt der Cridatar, über dessen Vermögen ausser den genannten Kronländern der Concurs eröffnet wurde, in denselben unbewegliche Güter, so muss daselbst über diese Güter ein besonderer Concurs eröffnet werden.

Jeżeli dobra nieruchome, do których konkurs otworzony być ma, leżą w różnych krajach koronnych, albo pod różnemi sądami, wówczas rozstrzyga uprzedzające onegoż otworzenie.

§. 75.

Przeprowadzenie konkursu przeciw handlującym, fabrykantom i innym zarówno z nimi uważanym towarzystwom zarobkowym i towarzystwom na akcye, należy do sądu handlowego, jeżeli siedzibę swoję mają w obrębie tego sądu, oprócz tego zaś do trybunału pierwszej instancyi, przeznaczonego do wykonywania sądownictwa handlowego, w którego okręgu osiedli.

§. 76.

Przeprowadzenie konkursu przeciw spółce górniczej, należy do tego trybunału pierwszej instancyi, który jest powołanym do wykonywania sądownictwa górniczego nad nią.

ROZDZIAŁ III.

O sądownictwie w sprawach niespornych.

§. 77.

O postępowanin w sprawach spadkowych.

Do pertraktacyi spadków, powołanym jest w powszechności sąd powiatowy (także delegowany miejski, w którego okręgu zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje.

§. 78.

Jednakże, jeżeli się znajdują w masie spadkowej dobra tabularne lub inne, których księgi publiczne prowadzone są w trybunale pierwszej instancyi, (§. 49 lit. *a) b)*), wówczas pertraktacya spadku należy do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje.

Dla innych mas spadkowych, obejmujących w sobie znaczne posiadłości w dobrach lub innych majętnościach, może sąd wyższy na żądanie stron delegować trybunał pierwszej instancyi do zupełnego przeprowadzenia pertraktacyi spadkowej.

§. 79.

Jeżeli obywatel austryacki umarł za granicą, wówczas do pertraktacyi jego spadku powołanym jest sąd powiatowy ostatniego zwyczajnego zamieszkania jego w kraju lub gdyby tego zamieszkania dojść nie można, ten sąd powiatowy lub trybunał pierwszej instancyi (§. 78), w którego okręgu leżą dobra jego nieruchome w całości lub w największej części, a jeżeli posiadał tylko majątek ruchomy, ten sąd w którego okręgu się znajduje większa część onegóż. W przypadku wątpliwym, ten sąd jest właściwym, w którym najpierwej rozpoczęła się pertraktacya.

§. 80.

Jeżeli obywatel państwa obcego zmarł w państwie austryackiem, lub jeżeli tam zostawił majątek, wówczas pozostawić należy sądowi obcemu tak pertraktacyę spadku jako też rozstrzygnienie wszelkich sporów o prawo do spadku majątku ruchomego, jeżeli prawo wzajemności nie wymaga postępowania innego.

Liegen die unbeweglichen Güter, über welche der Concurs zu eröffnen ist, in verschiedenen Kronländern, oder unter verschiedenen Gerichten, so gibt die Zuvorkommung den Ausschlag.

§. 75.

Die Concursverhandlung über Handelsleute, Fabrikanten und die ihnen gleichgestellten Erwerbsgesellschaften und Actienvereine steht, wenn sie ihren Sitz in dem Sprengel des Handelsgerichtes haben, diesem Gerichte, sonst aber dem zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Bezirke sie ansässig sind.

§. 76.

Die Concursverhandlung über eine Gewerkschaft als solche ist bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu pflegen, welche zur Ausübung der Berggerichtsbarkeit über dieselbe bestimmt ist.

Drittes Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit in Geschäften ausser Streitsachen.

§. 77.

Verlassenschafts-Abhandlung.

Zur Abhandlung von Verlassenschaften ist in der Regel das (auch städtisch- delegirte) Bezirksgericht berufen, in dessen Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte.

§. 78.

Befinden sich jedoch in einer Verlassenschaft landtäfliche oder andere Güter, worüber die öffentlichen Bücher von einem Gerichtshofe erster Instanz zu führen sind (§. 49 lit. a), b), *so kommt die Abhandlung demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte.*

Für andere Verlassenschaften, welche einen bedeutenden Güter- oder anderen Vermögensbesitz in sich begreifen, kann auf Ansuchen der Parteien von dem Obergerichte ein Gerichtshof erster Instanz zur vollständigen Pflege der Verlassenschafts-Abhandlung delegirt werden.

§. 79.

Ist ein österreichischer Staatsbürger im Auslande gestorben, so kommt die Verlassenschafts-Abhandlung dem Bezirksgerichte seines letzten ordentlichen Wohnsitzes im Inlande, oder, wenn sich dieser nicht ausmitteln lässt, demjenigen Bezirksgerichte oder Gerichtshofe erster Instanz (§. 78) zu, in dessen Sprengel sich seine unbeweglichen Güter ganz oder zum grössten Theile, und wenn er bloss bewegliches Vermögen besessen haben sollte, der grössere Theil des letzteren befindet. Im Zweifel hierüber entscheidet die Zuvorkommung.

§. 80.

Ist ein fremder Staatsangehöriger in dem österreichischen Staate gestorben, oder hat er daselbst Vermögen zurückgelassen, so ist der auswärtigen Gerichtsbehörde in Ansehung des beweglichen Nachlasses des Verstorbenen, sofern nicht die Ausübung der Gegenseitigkeit ein anderes Verfahren nothwendig macht, sowohl die Erbschaftsverhandlung, als die Entscheidung über alle streitigen Erbrechtsansprüche zu überlassen.

Jak dalece odstąpić należy od powyższych postanowień co do spadków cudzoziemców, którzy obrali sobie już zwyczajne zamieszkanie swoje w państwie austryackiem, jeżeli wszystkie strony interesowane poddadzą się prawom i sądom austryackim; tudzież jak dalece sądy austryackie w każdym razie starać się winny o zabezpieczenie ruchomości i pism zmarłego, o zaspokojenie wierzycieli, którzy są poddanymi austryackimi, albo cudzoziemcami mieszkającymi w państwie tutejszem, równie jak o tymczasowe zabezpieczenie pretensyj dziedziców i zapisobierców, znajdujących się w krajach tutejszych, stanowią przepisy o postępowaniu spadkowem.

§. 81.

Co się tyczy dóbr nieruchomych, leżących w państwie austryackiem i należących do masy spadkowej cudzoziemca, pertraktacya spadku należy zawsze do tego austryackiego sądu powiatowego lub trybunału pierwszej instancyi (§. 78), w którego okręgu dobra te nieruchome leżą, albo w całości albo w największej części, jeżeli z tem państwem, do którego zmarły należał, nie zachodzi inna umowa.

§. 82.

Jak postępować należy ze spadkami poddanych tureckich, zmarłych w państwie austryackiem, lub tych, którzy tam majątek pozostawili, o tem stanowią osobne przepisy.

Opieka i kuratela.

§. 83.

Do ustanowienia opiekuna lub kuratora i do sprawowania wszelkich czynności, należących z mocy ustawy do władzy opiekuńczej i kuratorskiej, powołanym jest z reguły sąd powiatowy (także delegowany miejski), pod którego sądownictwo osobiste należy osoba małoletnia lub poruczona pieczy w sprawach spornych.

Jednakże ostateczne rozstrzygnienie co do rozporządzeń, wydanych ze sądów powiatowych, mocą których z powodu obłąkania lub słabości umysłu, albo z powodu marnotrawstwa kuratela ma być ustanowioną lub znowu zniesioną, władza ojcowska lub opieka na czas małoletności przedłużoną, tudzież ostateczne załatwienie prośb o adopcyę, nakoniec pozwolenie sprzedaży rzeczy nieruchomych, należących do pupilów i osób pieczy poruczonych, przysłużać będzie tylko trybunałowi pierwszej instancyi, któremu z tego powodu rozprawy, w tej mierze przeprowadzone, przez sądy powiatowe przedłożonemi być winny.

§. 84.

Jako władza opiekuńcza lub kuratorska nad dziećmi małoletniemi takich spadkodawców, w których masie spadkowej znajdują się dobra tabularne lub inne, które podlegają trybunałowi pierwszej instancyi (§. 49 *a*, *b*), a w ogóle nad pupilami i poruczonymi pieczy, którzy sami takie dobra posiadają, lub nabywają, p wołanym jest ten trybunał pierwszej instancyi, pod ktorego sądownictwem osobistem stoi pupil lub osoba pieczy poruczona.

Dla innych spraw opiekuńczych i kuratorskich większej wagi, może mieć miejsce

In wiefern hievon bei Verlassenschaften derjenigen Fremden, welche bereits ihren ordentlichen Wohnort in dem österreichischen Staate genommen haben, eine Ausnahme Platz greife, wenn alle Betheiligten sich den österreichischen Gesetzen und Behörden unterwerfen, dann, in wiefern die österreichischen Gerichtsbehörden in jedem Falle für die Sicherheit der Effecten und Schriften des Verstorbenen, für die Befriedigung der Gläubiger, welche österreichische Unterthanen, oder hierlandes sich aufhaltende Fremde sind, und für die einstweilige Sicherstellung der Ansprüche der im Inlande befindlichen Erben und Vermächtnissnehmer zu sorgen haben, wird durch die Vorschriften über das Verfahren bei Verlassenschaftsabhandlungen bestimmt.

§. 81.

Rücksichtlich der in dem österreichischen Staate gelegenen unbeweglichen Güter, die zu dem Nachlasse eines Ausländers gehören, kommt die Verlassenschaftsabhandlung stets demjenigen österreichischen Bezirksgerichte oder Gerichtshofe erster Instanz (§. 78) zu, in dessen Sprengel diese unbeweglichen Güter ganz oder ihrem grössten Theile nach gelegen sind, wenn nicht mit dem Staate, welchem der Verstorbene angehörte, eine andere Uebereinkunft getroffen worden ist.

§. 82.

Wie sich in Ansehung des Nachlasses türkischer Unterthanen zu benehmen ist, welche in dem österreichischen Staate gestorben sind, oder daselbst Vermögen zurückgelassen haben, wird durch besondere Vorschriften bestimmt.

§. 83.

Vormundschaft und Curatel.

Zur Bestellung des Vormundes oder Curators und zur Besorgung aller Geschäfte, welche der Vormundschafts- und Curatels-Behörde nach dem Gesetze obliegen, ist in der Regel das (auch städtisch-delegirte) Bezirksgericht berufen, dessen persönlicher Gerichtsbarkeit der Minderjährige oder Pflegebefohlene in Streitsachen untersteht.

Doch kommt die Entscheidung über jene Verfügungen der Bezirksgerichte, durch welche wegen Wahn- oder Blödsinnes, oder wegen Verschwendung eine Curatel verhängt oder dieselbe wieder aufgehoben, die väterliche Gewalt oder Vormundschaft über die Zeit der Minderjährigkeit verlängert werden soll, dann die definitive Erledigung der Adoptionsgesuche, endlich die Genehmigung der Veräusserung unbeweglicher Sachen der Mündel und Pflegebefohlenen nur dem Gerichtshofe erster Instanz zu, an welchen daher die gepflogenen Verhandlungen von den Bezirksgerichten zu diesem Behufe einzusenden sind.

§. 84.

Als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde über die minderjährigen Kinder solcher Erblasser, in deren Nachlasse sich landtäfliche oder andere Güter befinden, welche einem Gerichtshofe erster Instanz unterworfen sind (§. 49 a, b) und über Mündel und Pflegebefohlene überhaupt, welche selbst solche Güter besitzen oder erwerben, ist derjenige Gerichtshof erster Instanz berufen, dessen persönlicher Gerichtsbarkeit der Mündel oder Pflegebefohlene in Streitsachen untersteht.

Für andere Vormundschafts- und Curatels-Angelegenheiten von grösserer Bedeutung kann unter Voraussetzung der im §. 78 erwähnten Bedingungen die Bestellung eines Ge-

delegacya trybunału pierwszej instancyi, jako władzy opiekuńczej lub kuratorskiej, jeżeli zachodzą warunki wspomnione w §. 78.

§. 85.

Ustanowienie kuratora dla pojedynczych sporów lub spraw, należy w miarę postanowień ustaw cywilnych i ustawy procesowej, do tego sądu, w którym sprawa wisi.

§. 86.

Sąd, który rozpoczął czynności swoje sądowe, jako władza opiekuńcza lub kuratorska, pozostanie sądem właściwym z wyjątkiem, wspomnionym w pierwszym ustępie §. 84, aż do ukończenia opieki lub kurateli, chociażby pupil lub poruczony pieczy tymczasem przeszedł pod zwierzchność sądu innego.

§. 87.

Separacya od stołu i łoża za wspólnem porozumieniem małżonków.

Do zezwolenia na separacyę od stołu i łoża, za wspólnem porozumieniem małżonków, powołanym jest ten sąd powiatowy, któremu podlega małżonek.

Uwiadomienie o powtórnem połączeniu rozdzielonych małżonków, należy donieść temu sądowi, który zezwolił na rozdział proszących małżonków, lub który wydał wyrok w razie sporu w tym przedmiocie.

§. 88.

Dowód nastąpionej śmierci i uznanie kogo za zmarłego.

Jeżeli w celu rozwiązania małżeństwa prowadzonym być ma dowód przez świadków, iż brakujący małżonek rzeczywiście zmarł, albo jeżeli uzyskanem być ma uznanie go za zmarłego, wówczas postępowanie należy do trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu małżonek pozostały ma zamieszkanie swoje.

Prożby o przypuszczenie dowodu przez świadków co do nastąpionej śmierci brakującego, lub też o uznanie go za zmarłego w innym celu, wynoszone być mają przed ten sąd, który jest powołanym do pertraktacyi spadku zmarłego po zapadłym wyroku względem rzeczywiście nastąpionej śmierci jego, albo uznania go za zmarłego.

§. 89.

Sprawy fideikomisaryczne.

W sprawach niespornych, tyczących się fideikomisów, do których należy także pertraktacya majątku fideikomisarycznego po śmierci posiadaczy, oświadczenie, iż fideikomis wygasł i pozwolenie na rozwiązanie onegoż, postępować winien ten trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu dotychczasowa władza fideikomisaryczna miała siedzibę swoję. Jeżeli związek fideikomisaryczny wygasł przez śmierć ostatniego posiadacza, wówczas władza spadkowa zmarłego, przeprowadzić winna pertraktacyę; lecz oświadczenie, odnoszące się do związku fideikomisarycznego, w tym względzie, iż fideikomis wygasł, należy, nawet w tym przypadku, gdy sąd fideikomisaryczny nie jest oraz władzą pertraktacyjną, do sądu fideikomisarycznego.

Przy utworzeniu nowych fideikomisów, jest właściwą władzą instancya osobista krajowa fundatora, do pertraktacyi spadku powołana, jeżeli w statucie fideikomisarycznym, zatwierdzonym przez Najjaśniejszego Pana, albo przez trybunał najwyższy sądowy nie jest oznaczonem, który sąd inny ma na przyszłość być instancyą fideikomisaryczną nowo utworzonego fideikomisu.

richtshofes erster Instanz als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde im Wege der Delegation Platz greifen.

§. 85.

Die Bestellung eines Curators für einzelne Streitsachen oder Geschäfte kommt nach Massgabe der Bestimmungen des bürgerlichen Rechtes und der Process-Ordnung dem Gerichte zu, bei welchem die Verhandlung anhängig ist.

§. 86.

Das Gericht, welches seine Gerichtsbarkeit als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde auszuüben angefangen hat, bleibt mit Ausnahme der im ersten Absatze des §. 84 erwähnten Fälle, bis zur Beendigung der Vormundschaft oder Curatel zuständig, wenn auch der Mündel oder Pflegebefohlene inzwischen unter die Gerichtsbarkeit eines anderen Gerichtes treten sollte.

§. 87.

Einverständliche Scheidung von Tisch und Bett.

Zur Bewilligung der einverständlichen Scheidung von Tisch und Bett ist dasjenige Bezirksgericht berufen, dessen Gerichtsbarkeit der Ehegatte unterworfen ist.

Die Anzeige der Wiedervereinigung geschiedener Ehegatten hat bei dem nämlichen Gerichte zu geschehen, welches die Scheidung auf Ansuchen der Ehegatten bewilliget, oder im Falle eines Streites darüber erkannt hat.

§. 88.

Beweis des erfolgten Todes und Todes-Erklärung.

Das Verfahren, wodurch zum Zwecke der Auflösung der Ehe ein Zeugenbeweis über den erfolgten Tod eines vermissten Ehegatten hergestellt, oder die Todes-Erklärung des Vermissten bewirkt werden soll, kommt demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Sprengel der zurückgelassene Ehegatte seinen Wohnsitz hat.

Gesuche um Zulassung des Zeugenbeweises über den Tod eines Vermissten, oder um die Todes-Erklärung desselben zu anderen Zwecken, sind bei demjenigen Gerichte anzubringen, welches zur Verlassenschaftsabhandlung des Verstorbenen nach erfolgtem Erkenntnisse über den Tod oder die Todes-Erklärung desselben berufen erscheint.

§. 89.

Fideicommiss-Angelegenheiten.

Bei Verhandlungen in nicht streitigen Fideicommiss-Angelegenheiten, wohin auch die Abhandlung des Fideicommissvermögens bei Todesfällen der Besitzer, die Erklärung über die erfolgte Erlöschung des Fideicommisses, und die Bewilligung zu dessen Auflösung gehört, hat derjenige Gerichtshof erster Instanz einzuschreiten, in dessen Sprengel die bisherige Fideicommissbehörde ihren Sitz hatte. Ist das Fideicommissband durch den Tod des letzten Besitzers erloschen, so hat zwar die Verlassenschaftsbehörde des Verstorbenen die Abhandlung zu pflegen, allein die auf das Fideicommissband bezügliche Erklärung, dass das Fideicommiss erloschen sei, steht auch in dem Falle, wo das Fideicommissgericht nicht zugleich Abhandlungsbehörde ist, dem Fideicommissgerichte zu.

Bei neu zu stiftenden Fideicommissen ist die zur Verlassenschaftsabhandlung berufene inländische Personal-Instanz des Stifters die competente Behörde, wenn nicht schon in dem Allerhöchst-genehmigten Fideicommiss-Statute, oder durch den obersten Gerichtshof bestimmt wird, welches andere Gericht für die Zukunft die Fideicommiss-Instanz des neuerrichteten Fideicommisses seyn soll.

§. 90.

Sprawy rzeczowe.

Wszelkie podania o tabularne zapisanie lub wykreślenie praw rzeczowych do dóbr nieruchomych i inne czynności, odnoszące się do prowadzenia ksiąg gruntowych, tudzież podania o uskutecznienie czynności realnych, wyrażonych w §. 50, chociaż spraw niespornych dotyczących, wynosić należy przed sądy w §§. 50 i 51 do tego wyznaczone.

§. 91.

Certyfikaty ksiąg handlowych.

Potwierdzenia sądowe co do prawej własności ksiąg kupców, fabrykantów i profesyonistów, mających prawo prowadzenia ksiąg ku dowodowi służących, wystawiać będzie sąd handlowy albo trybunał pierwszej instancyi, powołany do wykonywania sądownictwa handlowego, jeżeli księgi prowadzone są w miejscu, gdzie się znajdują rzeczone władze sądowe; oprócz tego przypadku zaś, sądy powiatowe.

§. 92.

Potwierdzenie dokumentów i przyjmowanie oświadczeń ostatniej woli.

Sądy powiatowe, równie jak sądy powiatowe delegowane miejskie, mogą bez ograniczenia przynależności na żądanie przedsiębrać legalizowanie podpisów, widymowanie odpisów i sądowe przyjmowanie rozporządzeń ostatniej woli.

ROZDZIAŁ IV.

O przynależności sądów w drugiej i trzeciej instancyi.

§. 93.

Odwołania się i zażalenia

Odwołania się i zażalenia przeciw orzeczeniom wszystkich władz sądowych pierwszej instancyi tak w sprawach spornych jako też niespornych, rozstrzygane będą w drugiej instancyi przez sąd krajowy wyższy, w którego okręgu się znajdują, w trzeciej zaś instancyi przez najwyższy trybunał sądowy, o ile jeszcze dalsze odwołanie się prawnie miejsce mieć może.

TREŚĆ.

§. 90.

Real-Angelegenheiten.

Alle Gesuche um grundbücherliche Eintragung oder Löschung dinglicher Rechte auf unbewegliche Güter und andere auf die Grundbuchsführung sich beziehende Amtshandlungen, dann um die im §. 50 bezeichneten Real-Acte sind, auch wenn sie in nicht streitigen Angelegenheiten vorkommen, bei den, in den §§. 50 und 51 hiezu bestimmten Gerichten anzubringen.

§. 91.

Certificate über Handelsbücher.

Die gerichtliche Bestätigung über die gesetzmässige Beschaffenheit der Bücher der Handelsleute, Fabrikanten, und der zur Führung beweiskräftiger Bücher berechtigten Gewerbsleute, ist, wenn die Bücher an dem Orte geführt werden, wo sich das Handelsgericht, oder der zur Besorgung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmte Gerichtshof erster Instanz befindet, von diesem, ausser diesem Falle aber von den Bezirksgerichten auszufertigen.

§. 92.

Bestätigung von Urkunden und Aufnahme letztwilliger Erklärungen.

Die Bezirksgerichte, sowie auch die städtisch-delegirten Bezirksgerichte, können ohne Beschränkung der Zuständigkeit, auf Begehren die Legalisirung von Unterschriften, die Vidimirung von Abschriften und die gerichtliche Aufnahme letztwilliger Anordnungen vornehmen.

Viertes Hauptstück.

Von der Zuständigkeit der Gerichtsbehörden in zweiter und dritter Instanz.

§. 93.

Berufungen und Beschwerden.

Ueber Berufungen und Beschwerden gegen die Entscheidungen aller Gerichtsbehörden erster Instanz sowohl in als ausser Streitsachen ist in zweiter Instanz von dem Oberlandesgerichte, in dessen Bezirk sie sich befinden, und in dritter Instanz, sofern noch ein weiterer Rechtszug gesetzlich zulässig ist, von dem obersten Gerichtshofe zu entscheiden.

Inhalt.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXIV.

Wydana i rozesłana: dnia 18. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 18 December 1852

Część LXXIV.

Wydana i rozesłana dnia 18. Grudnia 1852.

252.

Patent cesarski z dnia 4. Września 1852;

obowiązujący w całym obrębie państwa z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, mocą którego wydaną zostaje nowa ustawa o handlu domokrążnym.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Łuzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Zważywszy, iż patent o handlu domokrążnym z dnia 5 Maja 1811 r. *), nie obejmuje wszystkich części Naszego państwa, tudzież, iż przedmiot onegoż w biegu czasu ważnych doznał zmian, wymagających nowych postanowień, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasiągnieniu zdania Naszej Rady państwa, przy równoczesnem zniesieniu wspomnionego patentu z d. 5. Maja 1811 r. i odnoszących się do niego późniejszych ustaw i przepisów w celu uregulowania handlu domokrążnego, rozporządzamy, co następuje:

§. 1.

Pod handlem domokrążnym rozumie się handel towarami, chodząc od miejsca do miejsca, od domu do domu, bez stałego stanowiska do sprzedaży.

---

*) W zbiorze ustaw i rozporządzeń politycznych tom 36, str. 107.

LXXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 18. December 1852.

252.

Kaiserliches Patent vom 4. September 1852,

giltig für das gesammte Kaiserreich, mit Ausschluss der Militärgränze,

wodurch ein neues Gesetz über den Hausirhandel erlassen wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

*In der Erwägung, dass das Hausirpatent vom 5. Mai 1811 *) nicht alle Theile Unseres Reiches umfasset, und der Gegenstand desselben im Laufe der Zeit wesentliche Veränderungen erlitt, die neuer Bestimmungen bedürfen, finden Wir nach Vernehmung Unserer Minister und Anhörung Unseres Reichsrathes unter Aufhebung des bezogenen Hausirpatentes vom 5. Mai 1811 und der darauf bezüglichen nachträglichen Gesetze und Vorschriften zur Regelung des Hausirhandels Folgendes anzuordnen:*

§. 1.

Unter Hausirhandel wird der Handel mit Waaren, im Umherziehen von Ort zu Ort und von Haus zu Haus, ohne bestimmte Verkaufsstätte, verstanden.

**) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, Band 36, Seite 107.*

§. 2.

Handel domokrążny, może być prowadzonym tylko za szczególnem pozwoleniem i przy zachowaniu przepisów następnych.

§. 3.

Pozwolenie do prowadzenia handlu domokrążnego, może być udzielone tylko osobom, które

a) są poddanymi austryackimi,

b) mają lat 30 wieku,

c) nie są dotknięte uderzającą chorobą obrzydliwą lub innem podobnem kalectwem;

d) nie były karanemi za przemytnictwo, albo bezkarnie nie zostały wypuszczonemi od śledztwa za przestępstwa dochodowe, jedynie dla braku dowodów; lub które nie były karanemi za ciężkie przestępstwa dochodowe, lub które nie utraciły otrzymanego pozwolenia (§. 20);

e) nieskazitelnych są obyczajów i nienagannego politycznego zachowania;

f) używają zupełnie praw obywatelskich;

Od postanowienia *b)* można odstąpić pod pewnemi okolicznościami (§§. 17 i 18).

§. 4.

Pozwolenia do handlu domokrążnego, udzielają władze obwodowe polityczne (władze komitetowe, delegacye).

§. 5.

Osoby, chcące dostąpić tego pozwolenia, muszą przez urząd powiatowy podać prośbę do władzy obwodowej (władzy komitatowej, delegacyi), w której obrębie mają stałą siedzibę swoję, i wykazać się należycie, iż są zdolnemi według §. 3 do dostąpienia takiego pozwolenia.

§. 6.

Pozwolenie do handlu domokrążnego, udzielonem będzie na mocy osobnego paszportu lub książeczki domokrąztwa. Takie pozwolenie ważnem jest tylko dla osoby, wymienionej w dokumencie, i nie wolno jest dokumentu pozwolenia ani odstępować komu innemu, ani też rozciągnąć takowego na inne jeszcze osoby.

§. 7.

Pozwolenie handlu domokrążnego, wystawionem będzie tylko na rok jeden; jednakże osoba, będąca w posiadaniu takiego pozwolenia, upraszać może o przedłużenie czasu, dozwolonego jej do handlu domokrążnego, u władzy, która do udzielania pozwolenia według jej zamieszkania jest właściwą; takiej prośbie należy zadosyć uczynić, jeżeli nie ma szczególnych powodów do odmówienia, które proszącemu wyrazić należy przy wydaniu rezolucyi.

Prośbę o przedłużenie czasu pozwolonego do handlu domokrążnego, należy podać na trzy miesiące przed upływem terminu, a w podaniu wyrażonem być winno, w którym dniu i miesiącu i pod jaką liczbą pierwotne pozwolenie handlu domokrążnego udzielonem było. Daty do tego potrzebne, wyjąć należy z dokumentu pozwolenia na handel domokrążny.

§. 2.

Der Hausirhandel kann nur mit besonderer Bewilligung und unter Beobachtung der nachfolgenden Bestimmungen betrieben werden.

§. 3.

Die Bewilligung zum Betriebe des Hausirhandels darf nur Personen ertheilt werden, welche

a) österreichische Unterthanen sind;
b) das Alter von 30 Jahren erreicht haben;
c) nicht mit einer auffallenden eckelhaften Krankheit oder dergleichen Gebrechen behaftet sind;
d) nicht wegen Schleichhandels bestraft, oder bei einer vorausgegangenen Gefälls-Untersuchung nur aus Mangel an Beweisen straflos entlassen wurden, oder die nicht wegen einer schweren Gefälls-Uebertretung gestraft, oder der erhaltenen Bewilligung verlustig erklärt worden sind (§. 20);
e) von unbescholtenen Sitten und tadelloser politischer Haltung sind;
f) im Vollgenusse der bürgerlichen Rechte stehen.

Von der Bestimmung b) darf unter gegebenen Umständen (§§. 17 und 18) abgegangen werden.

§. 4.

Die Bewilligung zum Hausirhandel ertheilen die politischen Kreisbehörden (Comitats behörden, Delegationen).

§. 5.

Personen, welche sich um eine solche Bewilligung bewerben wollen, haben durch das Bezirksamt bei der Kreisbehörde (Comitatsbehörde, Delegation), in derem Bereiche ihr fester Wohnsitz liegt, darum anzusuchen und sich gehörig auszuweisen, dass sie nach §. 3 für eine solche Bewilligung geeignet sind.

§. 6.

Die Bewilligung zum Hausirhandel wird durch Ausfertigung eines besonderen Hausirpasses oder Hausirbüchels ertheilt. Diese Bewilligung gilt nur für die Person, welche im Hausir-Documente bezeichnet ist, und es darf das Bewilligungs-Document weder an einen Anderen abgetreten, noch auf andere Personen ausgedehnt werden.

§. 7.

Die Bewilligung zum Hausirhandel wird nur auf Ein Jahr ertheilt; doch kann eine Person, welche bereits im Besitze einer solchen ist, um Verlängerung der zugestandenen Hausirzeit bei der nach ihrem Wohnorte zur Verleihung competenten Behörde ansuchen, und diesem Ansuchen soll willfahret werden, wenn nicht besondere Gründe für die Abweisung vorhanden sind; diese sollen dem Bittwerber bei Ertheilung des Bescheides bekannt gegeben werden.

Das Ansuchen um Verlängerung der Hausirzeit ist drei Monate vor Ablauf der bewilligten Frist zu stellen und in dem Gesuche anzuführen, an welchem Tage und Monate und unter welcher Zahl die ursprüngliche Bewilligung zum Hausirhandel ertheilt worden ist. Das zu dieser Angabe Nöthige ist aus dem Hausir-Documente zu entnehmen.

§. 8.

Pomimo uzyskanego takowego pozwolenia, handel domokrążny prowadzonym być może tylko wtenczas, jeżeli domokrążca wypełni następujący na niego nałożony obowiązek, t. j. jeżeli w każdem miejscu, do którego wejdzie, każe wizować swój dokument domokrążny, u władzy politycznej lub policyjnej, jeżeli się takowa w miejscu znajduje.

W miastach i miasteczkach, gdzie się nie znajduje władza polityczna ani policyjna, paszport domokrążny widowany być ma w magistracie lub u przełożonego gminy.

§. 9.

Pierwotne pozwolenie do handlu domokrążnego, ogranicza się tylko na ten kraj koronny, w którem udzielonem zostało. Jeżeli domokrążca wstępuje w inny kraj koronny, natenczas pozwolenie, które ma, rozciąga się tylko na te miejsca, do których jego paszport domokrążny został widowanym przez władzę. Gdyby zaś domokrążca prowadzić chciał handel domokrążny w drugim kraju koronnym, do którego wstąpił, natenczas winien w ciągu dni 10 od dnia, w którym wstąpił w kraj koronny, prosić władzę obwodową tegoż kraju koronnego o potwierdzające widowanie swego paszportu domokrążnego, przez które mu udzielonem zostanie pozwolenie handlowania domokrążnego w całym kraju koronnym. Takiego widowania potwierdzającego, należy odmówić, jeżeli przeciw osobie domokrążcy, albo przeciw ważności dokumentu, lub względem sposobu prawnego wykonywania handlu domokrążnego, powstają wątpliwości uzasadnione. Widowanie władzy obwodowej, potwierdzające dla dotyczącego kraju koronnego, należy widocznem uczynić na paszporcie domokrążnym.

Nigdy zaś nie można przekroczyć terminu pierwotnie udzielonego pozwolenia, a nowy dokument nie może być wystawionym inaczej jak tylko w sposób, wskazany w §§. 5 i 7.

§. 10.

Jeżeli w pewnych miastach lub miejscach, nie jest dozwolonym handel domokrążny, nie będzie mógł tamże być wykonywanym, mimo udzielonego i otrzymanego pozwolenia w takich miejscach; a takie wyjęte miejsca, należy w dokumencie dla krajów koronnych, których się tyczy, wyrazić pierwotnie lub względnie przy widowaniu dokumentu (§. 9).

§. 11.

W okręgu granicznym pozwolonem być może handlowanie domokrążne tylko mieszkańcom onegoż, przez władzę właściwą, i to w porozumieniu z władzą finansową powiatową, a dokument na to pozwolenie wystawiony, wtedy tylko jest ważnym w okręgu granicznym, jeżeli ważność onego dla tegoż okręgu wyraźnie jest na nim namienioną.

§. 12.

Towary, któremi można prowadzić handel domokrążny, muszą być wyrobionemi w kraju i zaopatrzone stęplem i wykazami pochodzenia.

Nawet z pomiędzy towarów krajowych, wyłączonemi są z handlu domokrążnego, następujące:

a) towary materyalne i korzenne, oleje destylowane;
b) wszelkie płyny służące do napoju;
c) cukier, cukierki, czekolada, pierniki i ogólnie wszelkie łakocie;

§. 8.

Der Hausirhandel kann ungeachtet der erwirkten Bewilligung nur dann betrieben werden, wenn der Hausirer die nachstehende ihm obliegende Verpflichtung erfüllt, in jedem Orte, den er betritt, falls sich dort eine politische oder polizeiliche Behörde befindet, sein Hausir-Document von derselben vidiren zu lassen.

In Städten und Märkten, wo sich eine politische oder polizeiliche Behörde nicht befindet, hat diese Vidirung beim Magistrate oder bei der Gemeindevorstehung zu geschehen.

§. 9.

Die ursprüngliche Bewilligung zum Hausirhandel ist nur auf jenes Kronland beschränkt, in welchem sie ertheilt worden ist. Betritt der Hausirer ein anderes Kronland, so gilt seine Bewilligung nur für jene Orte, für welche sein Hausir-Document von der Behörde vidirt worden ist. Sollte aber der Hausirer in dem betretenen anderen Kronlande den Hausirhandel ausüben wollen, so hat er sich binnen 10 Tagen vom Tage des Eintrittes in das Kronland an eine Kreisbehörde dieses Kronlandes um die bestätigende Vidirung seines Hausir-Documentes zu wenden, durch welche ihm die Hausirbewilligung auch für das ganze Kronland zu Theil wird. Eine solche bestätigende Vidirung ist dann zu verweigern, wenn über die Person des Hausirers oder über die Giltigkeit des Documentes, oder über die gesetzmässige Art der Ausübung des Hausirhandels gegründete Bedenken sich ergeben; die für das Kronland bestätigende Vidirung der Kreisbehörde ist auf dem Hausir-Documente genau ersichtlich zu machen.

In keinem Falle darf aber die Dauer der ursprünglich ertheilten Bewilligung überschritten, und ein neues Document kann nur in der im §. 5 und 7 vorgeschriebenen Weise bewirkt werden.

§. 10.

In soferne der Hausirhandel in einzelnen Städten oder Ortschaften nicht gestattet ist, darf er ungeachtet der ertheilten und erhaltenen Hausirbewilligung in solchen Orten nicht ausgeübt werden, und sind diese ausgenommenen Orte in dem Documente für die Kronländer, die es betrifft, ursprünglich oder beziehungsweise bei der Vidirung (§. 9) zu bezeichnen.

§. 11.

In dem Gränzbezirke wird der Hausirhandel nur den Bewohnern desselben von der competenten Behörde und zwar im Einverständnisse mit der Finanz-Bezirksbehörde bewilliget, und das ausgestellte Document ist nur dann in demselben giltig, wenn darin die Giltigkeit für den Gränzbezirk ausdrücklich angemerkt ist.

§. 12.

Die Waaren, mit denen Hausirhandel getrieben wird, müssen inländischen Ursprunges und mit dem Stämpel, dann mit den Bezugs-Ausweisen versehen seyn.

Selbst von den inländischen Waaren sind nachstehende vom Hausirhandel ausgeschlossen:

a) Material- und Specereiwaaren, destillirte Oele;

b) alle zum Getränke dienenden Flüssigkeiten;

c) Zucker, Zuckerwerk, Chocolade, Lebkuchen und überhaupt alle Leckerbissen;

d) maście, plastry i w ogólności wszelkie pojedyncze i złożone lekarstwa dla ludzi i zwierząt;

e) wszelkie trucizny;

f) żywe srebro i antymon;

g) wszelkie preparaty z żywego srebra, antymonu i ołowiu;

h) wszelkie preparaty eksplodujące;

i) wszelkie kwasy mineralne;

k) kamienie drogie, złoto i srebro tak nowe jak stare, w łomach, wyrobione lub nie wyrobione, tłoczone i nietłoczone, w kruszczach lub stopione; monety zdawkowe z jakiegobądź kruszcu;

l) naczynia i paramenta kościelne;

m) mundury wojskowe i broń wszelkiego rodzaju;

n) łosy loteryjne i podobne losy cząstkowe, mające udział w loteryi;

o) dzieła literackie i artystyczne, jak książki, śpiewy, kalendarze, obrazy, posągi. popiersia;

p) przedmioty monopoliów rządowych.

Wyjątki, dopuszczalne szczególnemi okolicznościami, wyrażone są w §. 17.

§. 13.

Domokrążca winien dokument swój domokrążny zawsze nosić przy sobie i okazać go zwierzchności każdego miasta i miasteczka, przez które przechodzi, dla przyłożenia urządowego „Vidi". Widowanie nastąpi bez przeszkody, jeżeli przeciw rzetelności dokumentu, lub przeciw osobie, której dotyczy, nie ma nic do zarzucenia. Zresztą, odnosić się winno do §. 9.

§. 14.

Domokrążcy, który za zezwoleniem prowadzi handel domokrążny już lat kilka, i zawsze się sprawował bez nagany, lecz przez ułomność cielesną, udowodnioną świadectwem legalnem, postawionym jest w niemożności noszenia sam towarów, przeznaczonych na handel domokrążny, może być przez władzę właściwą pozwolonem trzymać pomocnika. Takowy jednak musi szczególnie być wyrażonym w dokumencie domokrążnym.

§. 15.

Ażeby jakiej osobie udzielonem być mogło pozwolenie do służenia za pomocnika domokrążcy, musi się wykazać, iż posiada wszystkie te przymioty. które są przepisanemi w ogólności dla domokrążców w §. 3.

§. 16.

Handel domokrążny towarami w takiej ilości, iż do jej transportu potrzebnym jest wóz zaprzężny lub zwierzę ładowne, jest zakazany.

§. 17.

Przez szczególny wzgląd na stosunki wyżywienia niektórych okolic, przyznaje się mieszkańcom ich, szczególne korzyści pod względem handlu domokrążnego pewnemi towarami. Te korzyści zasadzają się na tem, iż w takich okolicach udzielonem być może pozwolenie handlu domokrążnego pewnemi towarami także takim osobom męzkim i żeńskim, które wprawdzie nie doszły jeszcze roku 30 wieku, lecz liczą już

d) *Salben, Pflaster und überhaupt alle einfachen und zusammengesetzten Arzeneien für Menschen und Thiere;*

e) *alle Gifte;*

f) *Quecksilber und Spiessglanz;*

g) *alle Präparate aus Quecksilber, Spiessglanz und Blei;*

h) *alle Knallpräparate;*

i) *alle Mineralsäuren;*

k) *Edelsteine, Gold und Silber, sowohl neu als alt, gebrochen, verarbeitet oder unverarbeitet, geprägt oder ungeprägt, in Erzen oder ausgeschmolzen; Scheidemünzen aus was immer für Metallen;*

l) *Kirchengefässe und Paramente;*

m) *Militär-Montursstücke und Waffen aller Art;*

n) *Lotterielose und ähnliche Antheilsscheine an einem Glücksspiele;*

o) *literarische und artistische Werke, wie: Bücher, Lieder, Kalender, Bilder, Statuen, Büsten;*

p) *Gegenstände eines Staatsmonopoles.*

Ausnahmen, welche durch besondere Umstände zulässig werden, sind im §. 17 angegeben.

§. 13.

Ein Hausirer hat sein Hausir-Document immer mit sich zu führen, und der Obrigkeit jedes Marktes und jeder Stadt, durch welche er passirt, zur Beisetzung des ämtlichen Vidi vorzuzeigen. Die Vidirung wird unbeanständet vorgenommen, wenn sich nicht gegen die Echtheit des Documentes oder gegen die Person, die es betrifft, Bedenken ergeben. Uebrigens wird sich auf §. 9 bezogen.

§. 14.

Einem Hausirer, der dieses Geschäft bereits mehrere Jahre mit Bewilligung betreibt, und sich immer tadellos benommen hat, aber durch mittelst eines legalen Zeugnisses erwiesene, körperliche Gebrechen in die Unmöglichkeit versetzt wird, die für den Hausirhandel bestimmten Waaren selbst zu tragen, kann ein Gehilfe von der betreffenden Behörde bewilliget werden. Dieser muss im Hausir-Documente eigens bezeichnet seyn.

§. 15.

Damit einer Person die Bewilligung ertheilt werden kann, den Gehilfen eines Hausirers abzugeben, muss sie alle jene Eigenschaften für sich ausweisen, die für Hausirhändler überhaupt im §. 3 vorgeschrieben sind.

§. 16.

Das Hausiren mit Waarenmengen, zu deren Fortschaffung ein bespannter Wagen oder ein Lastthier benöthiget wird, ist nicht gestattet.

§. 17.

In besonderer Berücksichtigung der Nahrungsverhältnisse einiger Gegenden werden den Bewohnern derselben besondere Begünstigungen bezüglich des Hausirhandels mit gewissen Waaren zugestanden. Sie bestehen darin, dass in solchen Gegenden die Bewilligung zum Hausirhandel mit gewissen Waaren auch solchen Personen männlichen oder weiblichen Geschlechtes ertheilt werden kann, welche das dreissigste Lebensjahr noch nicht

upłynionych lat 24 i używają praw obywatelskich w zupełności, nakoniec, iż udzielone pozwolenie ze strony dotyczącej władzy obwodowej (komitatowej, delegacyi), ważnem było na całe państwo, nawet w tych miejscach, które zresztą są wyjęte.

Osoby, którym takie korzyści udzielono, są następujące:

a) mieszkańcy dotychczasowego niższo-austr. okręgu Wajdhofen nad rz. Thaya, co do nici i wstążek wyrobionych w tym okręgu; równie jak mieszkańcy m. Karlstein i okolic, pod względem wyrobu zegarów drewnianych;

b) mieszkańcy gór kruszczowych czeskich, pod względem wyrabianych tamże koronek i towarów dzierganych;

c) mieszkańcy doliny zwanej Pusterthal w Tyrolu, mianowicie mieszkańcy z Defferegen, co do kobierców;

d) mieszkańcy z Walsugana i Groden w Tyrolu, co do artykułów dotąd im przyznanych;

e) druciarze słowaccy, handlarze płótnem z komitatu arwaskiego, handlarze prostych towarów lnianych i bawełnianych z S. Georgen, S. Nicolai i S. Peter we Węgrzech;

f) mieszkańcy z Gottschee, Pöllant, Reifniz w Krainie, co do handlu ostrygami, oliwą, chlebem świętojańskim, cytrynami, daktylami, winem dragaskiem, figami, jabłkami granatowemi, orzechami laskowemi, kalamarami, kaprami, kasztanami, cytrynami, liśćmi bobkowemi, migdałami, margarantami, muszlami, pomarańczami, ryżem, sardelami, żółwiami, jagodami winnemi, rozynkami itp. przedmiotami, któremi dotąd handlowali.

§. 18.

Osoby, będące już w czasie zaprowadzenia niniejszego patentu, w posiadaniu pozwolenia handlu domokrążnego, mogą dalej prowadzić taki handel aż do upływu tegoż pozwolenia; jednakże i one związane są postanowieniami, zawartemi w niniejszym patencie; może im nawet być udzielonem nowe pozwolenie, chociaż nie uczyniły zadosyć warunkowi, wyrażonemu w §. 3 lit. *b)* i nie należą do osób, w §. 17 wspomnionych; jednakże wtenczas tylko jeżeli nie cięży na nich zarzut uzasadniony, i jeżeli uczynią zadosyć innym tu wyrażonym przepisom.

§. 19.

Przestąpienia niniejszego patentu o handlu domokrążnym, podlegają następującym karom:

a) Cudzoziemcy bez różnicy, schwytani na handlu domokrążnym, tudzież krajowcy, nie mogący się wykazać pozwoleniem, albo mający pozwolenie już wygasłe, albo brzmiące na obce imię, ulegną karze 25—100 złr. Krajowcy wyłączeni będą na zawsze od handlu domokrążnego;

b) osoby, prowadzący handel domokrążny towarami zagranicznemi lub krajowemi, podlegającemi stęplowi, lecz niestęplowanemi, nakoniec te, które się nie mogą wykazać pochodzeniem krajowem towarów, ulegną postępowaniu według ustaw dochodowych, i utracą upoważnienie handlu domokrążnego:

c) Kto prowadzi handel domokrążny towarami zakazanemi (§. 12 lit. *a—p*), ulegnie karze od 5—25 złtr. oprócz tej kary, która na niego nałożoną będzie na

erreicht, jedoch das vierundzwanzigste zurückgelegt haben, und in den Vollgenuss der bürgerlichen Rechte gesetzt sind; endlich dass die von der betreffenden Kreisbehörde (Comitatsbehörde, Delegation) ertheilte Bewilligung für das ganze Reich, selbst mit Einschluss aller sonst ausgenommenen Orte giltig ist.

Die so begünstigten Personen sind:

a) *Die Bewohner des bisherigen niederösterreichischen Bezirkes von Waidhofen an der Thaya, in Bezug auf die in diesem Bezirke erzeugten Zwirne und Bänder, sowie die Bewohner von Karlstein und der Umgebung in Bezug auf Holz-Uhren;*

b) *die Bewohner des böhmischen Erzg birges, bezüglich der dort erzeugten Spitzen und Stickwaaren;*

c) *die Bewohner des Pusterthales in Tirol, namentlich jene von Deffereggen, in Bezug auf Teppiche;*

d) *die Bewohner von Valsugana und Gröden in Tirol, bezüglich der ihnen bisher zugestanden gewesenen Artikel;*

e) *die slovakischen Drahtbinder, die Leinwandhändler aus dem Arvaer Comitate, die Händler mit gemeinen Leinen- und Baumwollwaaren von St. Georgen, St. Nicolai, St. Peter in Ungarn;*

f) *die Bewohner von Gottschee, Pöllant, Reifniz in Krain, bezüglich des Handels mit Austern, Baumöl, Johannisbrot, Citronen, Datteln, Dragawein, Feigen, Granatäpfeln, Haselnüssen, Calamari, Kapern, Kastanien, Limonien, Lorbeerblättern, Mandeln, Margaranten, Muscheln, Pomeranzen, Reis, Sardellen, Schildkröten, Weinbeeren, Zibeben u. dgl. von ihnen bisher geführten Gegenständen.*

§. 18.

Denjenigen Personen, welche zur Zeit des Eintrittes der Wirksamkeit dieses Gesetzes schon im Besitze einer noch giltigen Hausirbewilligung sind, ist der Hausirhandel bis zum Ablaufe dieser Bewilligung gestattet, sie sind aber an die in diesem Patente enthaltenen Bestimmungen gebunden; auch darf ihnen eine neue Bewilligung ertheilt werden, wenn sie auch der im §. 3, lit. b) *ausgesprochenen Bedingung nicht entsprechen, und nicht zu den im §. 17 angeführten gehören, vorausgesetzt, dass gegen sie kein begründetes Bedenken obwaltet und sie den übrigen hier gegebenen Vorschriften entsprechen.*

§. 19.

Uebertretungen dieses Hausir-Patentes werden mit nachstehenden Strafen belegt:

a) *Ausländer ohne Unterschied, welche im Hausiren betreten werden, und Staats-Angehörige, welche sich mit einem Bewilligungs-Documente gar nicht, oder nur mit einem bereits erloschenen, oder mit einem auf einen anderen Namen lautenden ausweisen können, werden mit einer Geldstrafe von 25—100 fl. belegt. Inländer werden zugleich vom Hausirhandel für immer ausgeschlossen;*

b) *Personen, die mit ausländischen oder mit inländischen der Stämpelung unterworfenen, aber ungestämpelten Waaren Hausirhandel treiben, endlich solche, die sich über den inländischen Ursprung ihrer Waaren nicht gehörig auszuweisen vermögen, sind nach den Gefällsgesetzen zu behandeln und verlieren das Hausirhandels-Befugniss;*

c) *wer mit unerlaubten Waaren Hausirhandel treibt (§. 12,* lit. a—p), *wird, abgesehen von der nach den bestehenden allgemeinen und Gefälls-Strafgesetzen ihn treffenden*

mocy istniejących ustaw powszechnych lub ustaw dochodowych; a w razie powtórnego przestąpienia, wyłączonym będzie zupełnie od handlu domokrążnego. Towary zakazane, będą skonfiskowane;

d) kto swój dokument handlu domokrążnego odstąpi drugiemu, utraci prawo domokrąztwa;

e) kto w kraju, dla którego dokument handlu domokrążnego nie jest wystawionym, bez szczególnego pozwolenia władzy właściwej, prowadzi dłużej handel domokrążny nad dni 10, lub kto w ciągu pierwszych dni 10 nie poddał swój dokument pod widowanie władzy wyrażonej w §. 8; kto w miastach i miasteczkach kraju, w którym zyskał pozwolenie handlu domokrążnego, prowadzi taki handel bez uprzedniego zgłoszenia się do zwierzchności miejscowej; kto nareszcie prowadzi handel domokrążny w okręgu granicznym, nie będąc do tego osobno upoważnionym, ulegnie za pierwszym razem karze od 2—5 złr., za drugim razem karze od 5 złr., za trzecim zaś razem, odjętem mu będzie pozwolenie handlu domokrążnego. Jeżeli oprócz tego prowadzi z sobą towary zakazane, ulegnie karze nadto jeszcze nałożonej;

f) kto do handlowania domokrążnego używa pomocnika, nie mając na to wyraźnego pozwolenia, podlegnie karze złr. 10;

g) kto do handlu domokrążnego używa wozu lub bydlęcia ładownego, ulegnie karze od 20—50 złtr.;

h) inne, nie wyszczególnione tu wyraźnie przestępstwa przeciw przepisom handlowym, karanemi będą karą od 30 kr. do 2 złr.

Za kary pieniężne, nałożone za przestępstwa ustawy o handlu domokrążnym odpowiada towar, który miał przy sobie domokrążca w czasie popełnionego przestępstwa.

§. 20.

Dochodzenie przestępstw ustawy o handlu domokrążnym, należy do władz, które dochodzić i karać mają przestępstwa dochodowe. Kary pieniężne, obrócone będą na ten sam cel, jak kary pieniężne za przestępstwa dochodowe. Wyroki skazujące na karę, mają być podane do wiadomości tej władzy, która wystawiła dokument handlu domokrążnego.

§. 21.

Obwinionemu o przestąpienie patentu o handlu domokrążnym, stoi otwarta droga rekursu do władzy wyższej, podobnie jak każdemu innemu obwinionemu o przestępstwo dochodowe, według postanowień ustaw dochodowych.

§. 22.

Moji ministrowie handlu, finansów i spraw wewnętrznych, tudzież naczelnik najwyższej władzy policyjnej, mają sobie poleconem wykonanie patentu niniejszego.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 4. Września 1852, Naszego panowania w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p. (L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Bach** m. p. **Baumgartner** m. p.

Z Najwyższego rozkazu Najjaśniejszego Pana, Jego Ces. Król. Mości,
Ransonnet m. p.

Ahndung, mit einer Geldstrafe von 5—25 fl. belegt, und im Wiederholungsfalle ganz vom Hausirhandel ausgeschlossen. Die unerlaubten Waaren sind verfallen;

d) wer sein Hausir-Document an einen Anderen abtritt, verliert das Recht zum Hausiren;

e) wer in einem anderen Lande, als in demjenigen, für welches das Hausir-Document lautet, ohne besonderer Bewilligung der competenten Behörde länger als 10 Tage hausirt, oder wer innerhalb der ersten 10 Tage sein Document nicht bei der im §. 8 bezeichneten Behörde hat der Vidirung unterziehen lassen, wer in Städten und Märkten eines Landes, für welches er die Hausirbefugniss erlangt hat, ohne vorausgegangener Meldung der Ortsobrigkeit Hausirhandel treibt, ferner wer in dem Gränzbezirke hausirt, ohne dazu besonders befugt zu seyn, wird im ersten Betretungsfalle mit einer Geldstrafe von 2—5 fl., im zweiten Betretungsfalle mit einer Strafe von 5—10 fl., im dritten Falle mit dem Verluste des Hausirrechtes bestraft. Führt er überdiess unerlaubte Waaren mit sich, so unterliegt er noch überdiess der hiefür festgesetzten Strafe;

f) wer sich beim Hausiren eines Gehilfen bedient, ohne hiezu ausdrücklich ermächtiget zu seyn, wird mit einer Geldstrafe von 10 fl. belegt;

g) wer sich zum Behufe des Hausirhandels eines Wagens oder Lastthieres bedient, verfällt in eine Strafe von 20—50 fl.;

h) andere hier nicht ausdrücklich erwähnte Uebertretungen der Hausirvorschriften können mit einer Geldstrafe von 30 Kreuzern bis 2 fl. belegt werden.

Für die wegen Uebertretungen des Hausirgesetzes verhängten Geldstrafen haftet die Waare, welche der Hausirer bei Uebertretung des Gesetzes mit sich geführt hat.

§. 20.

Die Untersuchung von Uebertretungen des Hausirgesetzes, sowie das Straf-Erkenntniss steht den zur Behandlung und Bestrafung von Gefälls-Uebertretungen bestehenden Behörden zu. Die Strafgelder werden denselben Bestimmungen zugewendet, welche in Ansehung der Gefälls-Strafgelder bestehen. Die Straf-Erkenntnisse sind derjenigen Behörde, welche das Hausir-Document ausgestellt hat, bekannt zu geben.

§. 21.

Den einer Uebertretung des Hausir-Patentes Beschuldigten steht gleich jedem anderen einer Gefälls-Uebertretung Angeschuldigten der Recurs an die höhere Behörde nach den für Gefälls-Uebertretungen festgesetzten Bestimmungen zu.

§. 22.

Mit dem Vollzuge dieses Patentes werden Meine Minister des Handels, der Finanzen und des Innern, dann der Chef der Obersten Polizei-Behörde betraut.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien am 4. September 1852, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p.

(L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Bach** m. p. **Baumgartner** m. p.

Auf Allerhöchsten Befehl Seiner k. k. Apost. Majestät:

Ransonnet m. p.

253.

Patent cesarski z dnia 26. Listopada 1852,

obowiązujący w całym obrębie państwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego;
mocą którego przepisane zostają nowe postanowienia co do stowarzyszeń (ustawa o stowarzyszeniach).

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.: Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

Zważywszy potrzebę uregulowania w sposobie odpowiednim postanowień prawnych o stowarzyszeniach, w szczególności co do stosunku, w którym stoją do zarządu państwa stowarzyszenia, mające bliższy wpływ na dobro publiczne, postanowiliśmy po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasiągnieniu zdania Naszej Rady państwa, rozporządzić, co następuje:

§. 1.

Szczególne pozwolenie rządu do zawiązania wszelkiego rodzaju stowarzyszeń, jest potrzebnem, jeżeli

a) zawiązane być mają według naprzód umówionej reguły (statutów), w ten sposób, iż przystąpienie do stowarzyszenia, nieograniczając go na członków pierwotnych, każdemu jest dozwolonem, który wypełni ustanowione warunki, i podda się regule stowarzyszenia, bez względu na to, czy liczba członków stowarzyszenia już naprzód jest oznaczoną, lub nie;

b) jeżeli są stowarzyszeniami na akcye, t. j. takiemi stowarzyszeniami, przy których kapitał potrzebny, zebranym być ma przez akcye, t. j. przez oznaczone we funduszu spólnego przedsiębiorstwa kwoty udziałowe, na które się ogranicza odpowiedzialność spólników, mogące być przenoszonemi sposobami nabywania w prawie cywilnem wskazanemi;

253.

Kaiserliches Patent vom 26. November 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze,

wodurch neue gesetzliche Bestimmungen über Vereine (Vereinsgesetz) angeordnet werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

Bei der Nothwendigkeit, die gesetzlichen Bestimmungen über Vereine, insbesondere in Ansehung des Verhältnisses der einen näheren Einfluss auf öffentliche Interessen nehmenden Vereine zur Staatsverwaltung in einer entsprechenden Weise zu regeln, finden Wir Uns, nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes bestimmt, zu verordnen, wie folgt:

§. 1.

Die besondere Bewilligung der Staatsverwaltung ist zur Errichtung aller Arten von Vereinen erforderlich, wenn sie:

a) nach einer vorhinein verabredeten Gesellschaftsregel (Statuten) in der Art eingegangen werden sollen, dass der Eintritt in den Verein ohne Beschränkung auf die ursprünglichen Theilnehmer Jedermann, der die festgesetzten Bedingungen erfüllt, und sich der gesellschaftlichen Regel unterwirft, gestattet ist, die Anzahl der Gesellschaftsglieder mag vorhinein bestimmt seyn oder nicht;

b) wenn sie Actienvereine, d. h. solche Vereine sind, bei welchen das erforderliche Capital durch Actien, d. i. durch bestimmte, mittelst der Erwerbungsarten des bürgerlichen Rechtes übertragbare Theilbeträge an dem gesellschaftlichen Unternehmungsfonde, auf welche sich die Haftung der Theilnehmer beschränkt, aufgebracht werden sollen;

c) jeżeli stowarzyszenie, o którego zawiązanie idzie, według swej właściwości podlega osobnemu przepisowi, który wymaga, ażeby na to wyjednać wprzód pozwolenie rządu.

§. 2.

W szczególności pozwolenie takie wymaganem jest do zawiązania stowarzyszeń, dla następujących celów publicznych, ku pospolitemu dobru dążących:

a) dla rozplenienia umiejętności i kunsztów;

b) dla podźwignienia i ożywienia rolnictwa, górnictwa i leśnictwa, przemysłowości handlu i innych gałęzi produkcyi, w stosunkach pospolitych;

c) dla utrzymywania regularnego związku transportowego między dwoma lub kilką miejscami lądem lub wodą, w ogólności, a dla przedsiębiorstw żeglugi parowej, w szczególności;

d) dla budowania lub utrzymywania kolei żelaznych, mostów, dróg lądowych i wodnych;

e) dla przedsiębiorstw górniczych;

f) dla kolonizacyi;

g) dla zakładów kredytowych;

h) dla zakładów zabezpieczenia;

i) dla zakładów powszechnych zaopatrzenia i rent;

k) dla kas oszczędności;

l) dla zakładów pożyczania na zastaw;

m) dla rozciągnienia stowarzyszenia zawiązanego na mocy udzielonego pozwolenia, przez ustanowienie zakładów filialnych.

§. 3.

Nie wolno zawięzywać stowarzyszeń, któreby zmierzały do rzeczy należących do zakresu prawodawsstwa lub administracyi publicznej.

§. 4.

Pozostawiamy Sobie udzielać Sami pozwolenia do zawiązania stowarzyszeń dla celów w przypadkach w §. 2 pod *a)*, *b)*, *f)*, *g)*, *i)*, wyrażonych, tudzież dla przedsiębiorstw kolei żelaznych i żeglugi parowej, niemniej do zawiązania wszystkich stowarzyszeń, w których idzie o szczególne nadanie korzyści albo o odstąpienia od ogólnych przepisów; nareszcie gdy idzie o rozszerdenie istniejących już prawnie stowarzyszeń, wspomnione w §. 2 pod lit. *m)*.

Odpowiednie ku temuż wnioski, przedkładać ma ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ministerstwo spraw wewnętrznych nadaje pozwolenie do zawiązywania stowarzyszeń, wyrażonych w §. 2 pod *c*, *d*, (z wyjątkiem przedsiębiorstw kolei żelaznych i żeglugi parowej), tudzież wyrażonych pod *e*, *h*, *k*, *l*, również tych stowarzyszeń, których fundusz przedsiębiorstwa zebranym być ma w całości lub w części przez akcye, lub których działanie rozciągaćby się miało na obręb administracyjny dwóch lub więcej krajów koronnych.

Jednakże ministerstwo spraw wewnętrznych, winno we wszystkich sprawach, tyczących się stowarzyszeń, a wchodzących w zakres innego towarzystwa, porozumieć się wprzód z temże, w każdym zaś razie z najwyższą władzą policyjną, a kiedykol-

c) *wenn der Verein, um dessen Errichtung es sich handelt, nach seiner Beschaffenheit unter die Anwendung einer besonderen Vorschrift fällt, welche die vorläufige Einholung der Bewilligung der Staatsverwaltung anordnet.*

§. 2.

Insbesondere ist eine solche Bewilligung zur Errichtung von Vereinen für folgende öffentliche und gemeinnützige Zwecke erforderlich:

a) *für die Beförderung der Wissenschaften und Künste;*

b) *für die Ermunterung und Belebung der Landwirthschaft, des Berg- und Forstwesens, des Gewerbefleisses, des Handels oder anderer Zweige der Production in ihren allgemeinen Beziehungen;*

c) *für die Unterhaltung einer regelmässigen Transportsverbindung zwischen zweien oder mehreren Orten zu Wasser oder zu Lande überhaupt, für Dampfschiffahrts-Unternehmungen insbesondere;*

d) *für den Bau oder die Erhaltung von Eisenbahnen, Brücken, Land- und Wasserstrassen;*

e) *für Bergwerks-Unternehmungen;*

f) *für Colonisirungen;*

g) *für Credits-Anstalten;*

h) *für Versicherungs-Anstalten;*

i) *für allgemeine Versorgungs- und Renten-Anstalten;*

k) *für Sparcassen;*

l) *für Pfandleih-Anstalten (Versatz-Anstalten);*

m) *für Ausdehnung eines mit Bewilligung bestehenden Vereines auf Errichtung von Filialen desselben.*

§. 3.

Die Bildung von Vereinen, welche sich Zwecke vorsetzen, die in den Bereich der Gesetzgebung oder der öffentlichen Verwaltung fallen, ist untersagt.

§. 4.

Die Bewilligung der im §. 2 unter a), b), f), g), i) *aufgeführten Vereine, dann der Vereine zu Eisenbahn- und Dampfschiffahrts-Unternehmungen, ferner aller Gesellschaften, bei welchen es sich um eine besondere Begünstigung oder um Abweichungen von den allgemeinen Vorschriften, dann der im §. 2 unter* lit. m) *bezeichneten Ausdehnung giltig bestehenden Vereine handelt, bleibt Uns vorbehalten.*

Die bezüglichen Anträge sind von dem Ministerium des Innern zu erstatten.

Das Ministerium des Innern ertheilt die Bewilligung zur Errichtung der in dem §. 2 unter c), d) *(mit Ausnahme der Eisenbahn- und Dampfschiffahrts-Unternehmungen), dann* e), h), k), l) *angeführten Vereine, dann jener Vereine, deren Unternehmungsfond ganz oder zum Theile durch Actien aufgebracht werden soll, oder deren Wirksamkeit sich auf das Verwaltungsgebiet zweier oder mehrerer Kronländer zu erstrecken hätte.*

Das Ministerium des Innern hat jedoch rücksichtlich aller, den Wirkungskreis eines anderen Ministeriums berührenden Vereins-Angelegenheiten vorläufig mit diesem und stets mit der Obersten Polizei-Behörde sich in das Einvernehmen zu setzen, und bei einer sich

wiek zajdzie niezgodność w zdaniach, przedłożyć przypadek do Najwyższego rozstrzygnienia.

§. 5.

Przedsiębiorstwa górnicze, na podstawie gwarectwa, izby gwarkowe, karbony brackie i kasy górnicze, podlegają postępowaniu według istniejących ustaw górniczych, przez władze do tego powołane.

§. 6.

Co do wszystkich innych w §. 4 nie wyrażonych stowarzyszeń, pozwolenie zawisło od władzy politycznej tego kraju koronnego, w którym stowarzyszenie zawiązanem być ma; z szczególną uwagą na władzę naczelnikowi kraju zakreśloną i na odpowiedzialność, na niego nałożoną.

Władza polityczna krajowa, obowiązaną jest we wszystkich przypadkach, wchodzących w zakres innych władz kraju koronnego, znieść się z takowemi, a w razie objawiającej się różnicy zdań, przedłożyć przypadek do wyższego rozstrzygnienia.

§. 7.

Prośby o pozwolenie stowarzyszenia, należy wnosić do władzy politycznej tego kraju koronnego, w którym dyrekcya lub noszący jakiekolwiekbądź nazwisko naczelny kierunek stowarzyszenia, ma założyć siedzibę swoję.

Prośba takowa może na celu mieć albo: *a)* pozwolenie do zawiązania stowarzyszenia; *b)* upoważnienie do kroków przygotowawczych.

§. 8.

Prośba o pozwolenie zawiązania stowarzyszenia, obejmować winna plan przedsiębiorstwa z jak największą dokładnością, a do niego załączonemi być mają wszelkie należące do tego wyjaśnienia, których należą w szczególności kontrakty towarzystwa i statuta.

§. 9.

W planie przedsiębiorstwa, a według okoliczności w kontraktach, statutach, itd., w których ów plan jest objęty, musi być wyraźnie i dokładnie wyłuszczonym:

a) cel stowarzyszenia i środki do jego osiągnienia w ogólności, równie jak do dostarczenia potrzebnych kosztów, a w szczególności:

Co do stowarzyszeń mogących przyjść w położenie, oprócz kredytu potrzebnego do prowadzenia przedsiębiorstwa, zaciągać pożyczki, należy wymienić: czy w których przypadkach, w jakim sposobie, i za czyjem przyzwoleniem pożyczka ta zaciągnioną być może.

b) sposób, w jaki stowarzyszenie zawiązać i odnawiać się ma:

c) prowadzenie spraw ich w głównych zarysach;

d) prawa i obowiązki członków jako takich;

e) kto zastępować ma stowarzyszenie w stosunku do osób trzecich i do władz, w jaki sposób mają być powziętemi uchwały prawomocne i obowiązujące dla całego stowarzyszenia, tudzież jakie postępowanie ma być zaprowadzone w celu załatwiania sporów, wynikłych ze stosunku stowarzyszenia;

f) postanowienia co do rozwiązania stowarzyszenia; a co do stowarzyszeń, zawiązanych na czas ograniczony, trwanie onychże.

ergebenden Meinungsverschiedenheit von Fall zu Fall die Allerhöchste Entschliessung einzuholen.

§. 5.

Bergbau-Unternehmungen auf Grundlage des Gewerkschafts-Verbandes, die Gewerkenkammern, Bruderladen und Knappenschaftscassen sind, wie bisher, nach den bestehenden Berggesetzen von den, durch dieselben bestimmten Behörden zu behandeln.

§. 6.

Rücksichtlich aller anderen in dem §. 4 nicht erwähnten Vereine steht die Bewilligung der politischen Landesstelle desjenigen Kronlandes, in welchem der Verein gebildet werden soll, mit besonderer Rücksicht auf den, dem Landeschef zustehenden Wirkungskreis und die ihm auferlegte Verantwortlichkeit zu.

Die politische Landesstelle hat sich in allen Fällen, welche den Wirkungskreis anderer Behörden des Kronlandes berühren, mit diesen in das Einvernehmen zu setzen und bei einer sich etwa ergebenden Meinungs-Verschiedenheit, die höhere Entscheidung einzuholen.

§. 7.

Die Gesuche um die zu ertheilende Bewilligung eines Vereines sind bei der politischen Landesstelle desjenigen Kronlandes einzureichen, in welchem die Direction oder wie immer benannte Oberleitung des Vereines ihren Sitz haben soll.

Ein solches Ansuchen kann entweder a) die Genehmigung zur Errichtung des Vereines selbst, oder b) die Ermächtigung zu den vorbereitenden Massregeln bezielen.

§. 8.

Das Gesuch um die Bewilligung zur Errichtung eines Vereines muss den Plan des Unternehmens mit möglichster Vollständigkeit darlegen und mit allen hiezu nöthigen Behelfen, wozu insbesondere die Gesellschaftsverträge und Statuten gehören, belegt seyn.

§. 9.

Der Plan des Unternehmens oder nach Umständen die denselben enthaltenden oder ergänzenden Verträge, Statuten u. dgl. müssen deutlich und bestimmt ersichtlich machen:

a) den Zweck des Vereines und die Mittel zu dessen Erreichung überhaupt, sowie zur Aufbringung des erforderlichen Aufwandes insbesondere:

Bei Vereinen, welche in die Lage kommen können, ausser den zum Betriebe ihres Unternehmens erforderlichen Creditirungen, Darleihen aufzunehmen, ist auch anzugeben, ob, in welchen Fällen, in welcher Art und mit wessen Beistimmung eine solche Darleihens-Aufnahme gestattet seyn soll;

b) die Art, wie der Verein sich bilden und erneuern soll;

c) die Geschäftsführung und Leitung in ihren wesentlichen Grundzügen;

d) die Rechte und Pflichten der Vereinsglieder als solcher;

e) wer den Verein gegenüber dritter Personen und gegenüber den Behörden zu vertreten habe; in welcher Art rechtsgiltige, für den ganzen Verein verbindliche Beschlüsse gefasst und wie zur Schlichtung der aus dem Vereinsverhältnisse entspringenden Streitigkeiten vorgegangen werden soll;

f) die Bestimmungen über die Auflösung der Gesellschaft und bei Vereinen, welche auf eine bestimmte Zeit geschlossen werden, die Dauer derselben.

§. 10.

Przy stowarzyszeniach, przeznaczonych do wykonania budowli stopniowo postępującej, należy oznaczyć czas, w którem przedsiębiorstwo ma być rozpoczętem, w jakich okresach dalej prowadzonem, i kiedy ukończonem.

§. 11.

Stowarzyszenia, odnoszące się do przedsiębiorstw, których przeprowadzenie przywiązanem jest do szczególnych przepisów prawnych, jak to np. przy kolejach żelaznych, kasach oszczędności, przedsiębiorstwach górniczych itd., winny będą zadosyć uczynić w planie przedsiębiorstwa swego wszelkim przepisom, w niniejszych ustawach objętym, które na przyszłość już w swej mocy zostają.

§. 12.

Przy stowarzyszeniach na akcye:

a) nie można żądać pod żadnym pozorem przedpłaty, zanim pozwolenie nie jest już uzyskanem. Bez takiego pozwolenia, nie można także, nawet na wpłaty, jakieby dobrowolnie zostały uczynione, wydawać skryptów tymczasowych, mających być w obieg puszczonemi.

W planie należy dokładnie wyrazić, kiedy i gdzie po uzyskanem pozwoleniu wpłaty czynionemi być mają.

b) skrypta tymczasowe i akcye, mające być załączonemi w formularzach i dokumentach akcyjnych, nie mogą brzmieć na okaziciela, lecz zawsze na pewne nazwiska.

Dokumenta rzeczone, sporządzone być muszą w taki sposób, ażeby ile możności zapobiedz nadużyciu podstępów i grze o zysk przez zmianę kursu na części kwot jeszcze niewpłaconych;

c) na każdym skrypcie tymczasowym, musi być szczególnie widocznem, wiele nań już jest opłaconem, i tylko w tej kwocie w obieg puszczonym być może.

Gdyby pomimo to skrypt, bez wyrażonego na nim potwierdzenia wpłaconej kwoty w obieg został puszczonym, natenczas kontrakt takowy uważanym będzie za pozbawiony wszelkich skutków prawnych, a kwota, za którą był sprzedany, przepada na rzecz funduszu ubogich miejsca, w którem wykroczenie popełnionem zostało; wedle okoliczności dla oszustwa także sąd prowadzić będzie dalszą czynność urzędową.

d) Należy wyrazić dokładnie, iż akcyonaeyusz, który dopełnił pierwszej wpłaty, gdy sprzeda otrzymany skrypt tymczasowy, odpowiedzialnym zostaje towarzystwu za dalsze jeszcze wpłaty rat, a to dopóty, dopóki ta nie uwolni go od tej odpowiedzialności przez przepisanie skryptu tymczasowego na imię posiadacza nowego. Takowe uwolnienie od odpowiedzialności, udzielonem być może tylko za przyzwoleniem stowarzyszenia samegoż, albo ze strony wydziału, mającego od onegoż upoważnienie do czynności takowych;

e) kontrakt lub statuta, muszą obejmować bez wszelkiej dwuznaczności postanowienia co do prawa głosowania, służącego pojedynczym akcyonaryuszom.

f) oprócz dyrekcyi, przeznaczonej do kierowania sprawami, może być jeszcze ustanowionym wydział z członków towarzystwa złożony, mający zadanie, wglądać

§. 10.

Bei Vereinen, welche für allmälig auszuführende Bau-Unternehmungen bestimmt sind, ist auch der Zeitpunct festzusetzen, wann das Unternehmen begonnen, in welchen Haupt-Abschnitten fortgesetzt und beendet werden soll.

§. 11.

Vereine, welche sich auf Unternehmungen beziehen, deren Ausführung an besondere gesetzliche Bestimmungen gebunden ist, wie z. B. Eisenbahnen, Sparcassen, Bergwerks-Unternehmungen und andere haben auch allen, in diesen Gesetzesvorschriften enthaltenen Anordnungen, welche fortan in ihrer Wirksamkeit verbleiben, in dem Plane des Unternehmens Genüge zu leisten.

§. 12.

Bei Actienvereinen darf:

a) *keine Vorausbezahlung unter was immer für einem Vorwande gefordert werden, bevor die Bewilligung hiezu erwirkt worden ist. Ohne diese Bewilligung dürfen auch über allenfalls freiwillig geleistete Einzahlungen keine in den Verkehr zu setzenden Interimsscheine ausgefertiget werden.*

In dem Plane ist ausdrücklich zu bestimmen, wann und wo nach erhaltener Genehmigung die Einzahlungen geschehen sollen.

b) *Die in Formularien beizulegenden Interimsscheine und Actien-Urkunden dürfen nicht an Ueberbringer, sondern sie müssen immer auf bestimmte Namen lauten.*

Diese Urkunden sind in der Art abzufassen, dass dem Unfuge falscher Vorspiegelungen und des Spieles auf den Gewinn von Coursschwankungen für den nicht eingezahlten Theil der Einlagen möglichst vorgebeugt werde.

c) *Auf jedem Interimsscheine muss insbesondere ersichtlich seyn, wie viel auf denselben bereits eingezahlt ist, und nur in diesem Betrage darf er in Verkehr gebracht werden.*

Würde er ohne die darauf ersichtliche Bestätigung des eingezahlten Betrages in Verkehr gesetzt, so ist ein solcher Vertrag als rechtsunwirksam zu betrachten und der behandelte Betrag dem Armenfonde des Ortes, wo die Uebertretung begangen wurde, verfallen, nach Umständen aber auch von dem Strafgerichte, wegen eines betrügerischen Vorganges das weitere Amt zu handeln.

d) *Es ist ausdrücklich festzusetzen, dass der Actionär, welcher die erste Einzahlung geleistet hat, wenn er den erhaltenen Interimsschein veräussert, der Gesellschaft noch für die ferneren Ratenzahlungen in so lange verantwortlich bleibt, bis dieselbe ihn von dieser Haftung durch Umschreibung des Interimsscheines auf den Namen des neuen Besitzers losgezählt hat. Diese Haftungs-Entbindung darf übrigens nur mit Zustimmung des Vereines selbst, oder von einem Ausschusse ertheilt werden, welcher die Ermächtigung der Gesellschaft zu solchen Acten erhalten hat;*

e) *der Vertrag oder die Statuten müssen über das, den einzelnen Actionären zustehende Stimmenrecht, unzweideutige Bestimmungen enthalten;*

f) *nebst der zur Geschäftsleitung bestimmten Direction kann auch ein Ausschuss der Vereinsmitglieder aufgestellt werden, welcher die Aufgabe hat, fortwährend in die*

ciągle w czynności dyrekcyi i wpływać na prowadzenie spraw tak. jak to w statutach bliżej oznaczonem być ma. Nareszcie

g) przy każdem stowarzyszeniu na akcye, może się odbywać raz w rok zgromadzenie jeneralne posiadaczy akcyj, tym końcem, ażeby im uczynionem było wywodne zdanie sprawy z prowadzenia i stanu przedsiębiorstwa, równie jak dla przedłożenia im rachunków z szafunku i dla publicznego ogłoszenia wyników w końcu każdego roku lub w krótszych okresach, w którym to przedmiocie bliższe postanowienia w statutach objętemi być winny. Gdyby zaś, jak to w lit. *f)* tego §fu wskazanem jest, nie był ustanowionym wydział do rozpoznawania rachunków szafunku itd., wtenczas w celu rzeczonym przynajmniej raz w rok odbywać się musi takie jeneralne zgromadzenie akcyonaryuszów.

§. 13.

Przy stowarzyszeniach mających za przedmiot ważniejsze cele publiczne lub zakłady dobra pospolitego, należy oprócz dyrekcyi ustanowić wydział i podawać do wiadomości wynik z rachunków w stosownych okresach (§. 12 lit. *g*).

§. 14.

Pozwolenie do zawiązania stowarzyszenia, udzielonem być może tylko wtenczas, jeżeli:

a) cel stowarzyszenia jest pozwolonym i według ustawy może być przedmiotem stowarzyszenia;

b) proszący o pozwolenie, według osobistych stosunków swojich, a gdzie tego zachodzi potrzeba, także według okoliczności majątkowych, dają rękojmię, iż przedsiębiorstwo prawym sposobem wykonanem będzie, lub że przynajmniej nie ma słusznej obawy, iż im idzie o zamiary boczne niepozwolone;

c) jeżeli plan przedsiębiorstwa i załączeń jego, odpowiadają przepisom prawnym (§§. 8—13) i wchodzącym w to względom publicznym.

§. 15.

O upoważnienie do rozpoczęcia kroków przygotowawczych w celu zawiązania stowarzyszenia (§. 7 lit. *b*), prosić należy, jeżeli

a) osoby, zamierzające zawiązać stowarzyszenie, ogłosić chcą publiczne wezwania lub obwieszczenia, w celu znalezienia uczestników, albo

b) jeżeli przedsiębiorstwo tego jest rodzaju, iż wymaga przygotowań, dotykających praw osób trzecich np. rozmiarów. niwelowania, albo dla których potrzebnem jest uprzednie pozwolenie, pośredniczenie lub pomoc władz publicznych.

Oprócz tego prosić można o uprzednie pozwolenie do zawiązania stowarzyszenia jeżeli przedsiębiorcy nie zamierzają wprowadzić natychmiast w życie stowarzyszenia.

§. 16.

Władze mają prawo przy udzieleniu pozwolenia uprzedniego do zawiązania stowarzyszenia, oznaczyć warunki, pod któremi takowe nastąpić może. Pozwolenia można odmówić zupełnie. jeżeli osobistość proszących i plan przedsiębiorstwa nie odpo-

Gebarung der Direction Einsicht und auf die Geschäftsführung jenen Einfluss zu nehmen, der in den Statuten näher zu bestimmen ist. Endlich

g) kann bei jedem Actienvereine Einmal in jedem Jahre eine General-Versammlung der Actien-Inhaber gehalten werden, damit denselben über die Geschäftsführung und den Stand des Unternehmens ein ausführlicher Bericht erstattet, wie auch über die Gebarung Rechnung gelegt und das Ergebniss derselben am Schlusse jeden Jahres oder in kürzeren Zeiträumen veröffentlichet werde, worüber die entsprechenden Bestimmungen in den Statuten vorzuzeichnen sind. Wurde jedoch zufolge lit. f) dieses Paragraphes kein Ausschuss zur Prüfung der Gebarung der Rechnungen etc. bestellt, so muss wenigstens Einmal in jedem Jahre eine solche General-Versammlung der Actien-Inhaber zu den bemerkten Zwecken abgehalten werden.

§. 13.

Bei Vereinen, welche wichtigere öffentliche Zwecke oder gemeinnützige Anstalten zum Gegenstande haben, ist nebst einer Direction auch ein Ausschuss aufzustellen und das Gebahrungsresultat in angemessenen Zeiträumen (§. 12, lit. g), zu veröffentlichen.

§. 14.

Die Bewilligung zur Errichtung eines Vereines kann nur dann ertheilt werden, wenn:

a) der Zweck des Vereines erlaubt ist, und nach dem Gesetze der Gegenstand eines Vereines seyn darf;

b) die Bewilligungswerber, nach ihren persönlichen Verhältnissen, und wo es nöthig ist, auch nach ihren Vermögens-Umständen, für die aufrechte Ausführung des Unternehmens Beruhigung gewähren oder wenigstens kein gegründetes Bedenken wegen Verfolgung unerlaubter Nebenzwecke obwaltet, und

c) wenn der Plan des Unternehmens und dessen Belege den gesetzlichen Anforderungen (§§. 8—13) und den eintretenden öffentlichen Rücksichten entsprechen.

§. 15.

Das Einschreiten um die Ermächtigung zu den vorbereitenden Massregeln für die Bildung eines Vereines (§. 7, lit. b) muss stattfinden, wenn

a) die Personen, welche die Errichtung des Vereines unternehmen wollen, zur Auffindung von Theilnehmern öffentliche Aufforderungen oder Bekanntmachungen zu erlassen die Absicht haben, oder

b) das Unternehmen von solcher Beschaffenheit ist, dass es Vorbereitungen erheischt, durch welche die Rechte dritter Personen berührt werden, z. B. Vermessungen, Nivellirungen, oder welche die Gestattung, Vermittlung oder den Beistand öffentlicher Behörden voraussetzen.

Ausserdem kann die vorläufige Bewilligung zur Bildung eines Vereines nachgesucht werden, wenn die Unternehmer selbst nicht beabsichtigen, den Verein sogleich in Wirksamkeit treten zu lassen.

§. 16.

Den Behörden steht zu, bei der Ertheilung der vorläufigen Bewilligung zur Bildung eines Vereines die Bedingungen zu bezeichnen, unter denen solche stattzufinden hat. Diese Bewilligung kann gänzlich versagt werden, wenn die Persönlichkeit der Gesuchsteller und

wiadają w zupełności przepisom §. 14 lit *b)* i *c)*, a cel stowarzyszenia nie ma wspomnianych tamże pod lit *a)* przymiotów.

Do podania o uprzednie pozwolenie, załączyć należy plan przedsiębiorstwa i zarys statutów tylko w postanowieniach najważniejszych.

§. 17.

Szczególniej zaś co do tych stowarzyszeń, które mają być zawiązanemi w drodze publicznych wezwań lub subskrypcyj prywatnych, czuwać należy nad tem, ażeby już w programach lub innych wezwaniach do przystąpienia wyraźnie było oznaczonem, kto zastępować będzie interesa stowarzyszenia aż do ostatecznego jego ukonstytuowania i przejmie na się odpowiedzialność za kroki przygotowawcze, tudzież, iż każdy uczestnik, już przez swoje oświadczenie, iż przystępuje do stowarzyszenia, poddaje się programatowi i statutom sobie wiadomym w całej rozciągłości ich treści.

§. 18.

Przy udzieleniu uprzedniego pozwolenia do zawiązania stowarzyszenia, należy zawsze wyrazić warunki, po których dopełnieniu, prosić będzie można o zatwierdzenie stowarzyszenia.

W takim razie służyć mają za prawidła, postanowienia §§. 8—14 we wszystkich punktach odnoszących się do odpowiednich stowarzyszeń.

§. 19.

Z uzyskanego uprzednio pozwolenia do zawiązania stowarzyszenia, nie można jeszcze sobie rościć prawa zyskania pozwolenia do samegoż utworzenia stowarzyszenia.

§. 20.

Ale nawet samo pozwolenie utworzenia stowarzyszenia, ma tylko znaczenie koncesyi lub przypuszczenia, i nie obejmuje wcale w sobie oświadczenia, iż administracya państwa, urządzenie przedsiębiorstwa i środki, do osiągnienia zamierzonego celu obrane, uznaje za stosowne, albo też, iż przedsiębiorstwo przywiedzie korzyści, jakich się od niego oczekuje.

Jest rzeczą samychże członków powziąć o tem należne dla siebie przekonanie.

§. 21.

Zmiany zatwierdzonych reguł stowarzyszenia (statutów itp.), a w ogólności zmiany w postanowieniach, wskazanych przez powołanie stowarzyszenia, potrzebują do ozyskania mocy obowiązującej zatwierdzenia, które podlega tym samym przepisom, co pierwotne pozwolenie.

§. 22.

Równie też wszystkie inne stowarzyszenia, nie objęte §§. 1 i 2, zostają pod dozorem administracyi państwa. Takowa ma prawo wglądać w zarządzanie sprawami każdego stowarzyszenia, czuwać nad dopełnieniem postanowień, zakreślonych przy zatwierdzeniu stowarzyszenia albo przez prawa ogólne, i jeżeli to za potrzebne uznanem będzie, dodać stowarzyszeniu komisarza rządowego, oznaczyć się mającego przez władzę ku temu powołaną.

der Plan des Unternehmens nicht den Anforderungen des §. 14, lit. b) und c) vollkommen entsprechen und der Zweck des Vereines nicht die, dort unter lit. a) erwähnten Eigenschaften hat.

Der Eingabe um die vorläufige Bewilligung braucht der Plan des Unternehmens und der Entwurf der Statuten nur in den wesentlichsten Bestimmungen beigelegt zu werden.

§. 17.

Insbesondere ist bei jenen Vereinen, welche im Wege öffentlicher Aufforderungen oder Privat-Subscriptionen gebildet werden sollen, darüber zu wachen, dass schon in den Programmen oder sonstigen Beitritts-Aufforderungen ausdrücklich bestimmt werde, wer die Interessen des Vereines bis zu seiner definitiven Constituirung zu vertreten und die Verantwortlichkeit rücksichtlich der Voreinleitungen zu übernehmen habe, und dass sich jeder Theilnehmer, schon durch seinen erklärten Beitritt, dem bekannt gegebenen Programme und Statute, ihrem vollen Inhalte nach zu fügen habe.

§. 18.

Bei Ertheilung der vorläufigen Bewilligung zur Bildung eines Vereines sind jederzeit die Bedingungen auszudrücken, nach deren Erfüllung die Genehmigung des Vereines selbst angesucht werden kann.

Für dieses Einschreiten haben sodann die Bestimmungen der §§. 8—14 in allen auf die betreffenden Vereine Anwendung findenden Puncten zur Richtschnur zu dienen.

§. 19.

Aus der erhaltenen vorläufigen Bewilligung zur Bildung eines Vereines, kann noch kein Recht auf die Bewilligung zur Errichtung des Vereines selbst hergeleitet werden.

§. 20.

Aber auch die Bewilligung zur Errichtung eines Vereines hat nur die Bedeutung einer Concession oder Zulassung und schliesst keineswegs die Erklärung in sich, dass die Staatsverwaltung die Einrichtung des Unternehmens und die zur Erreichung des beabsichtigten Zweckes gewählten Mittel entsprechend finde, oder dass das Unternehmen die davon erwarteten Vortheile gewähren werde.

Es ist Sache der Theilnehmer, sich hievon selbst die erforderliche Ueberzeugung zu verschaffen.

§. 21.

Aenderungen der genehmigten Gesellschaftsregeln (Statuten u. dgl.) und überhaupt der, durch Bewilligung des Vereines vorgezeichneten Bestimmungen bedürfen, um Wirksamkeit zu erlangen, der Genehmigung, die denselben Anordnungen unterliegt, wie die ursprüngliche Bewilligung.

§. 22.

Auch alle anderen in den §§. 1 und 2 nicht begriffenen Vereine unterliegen der Aufsicht der Staatsverwaltung. Es bleibt derselben vorbehalten, in die Geschäftsgebarung jedes Vereines Einsicht zu nehmen, über die Beobachtung der bei Genehmigung des Vereines, oder durch allgemeine Vorschriften angeordneten Bestimmungen zu wachen, und wenn es nothwendig erachtet wird, dem Vereine einen, von der hiezu berufenen Behörde zu bestimmenden landesfürstlichen Commissär beizugeben.

Ten doglądać będzie, ażeby stowarzyszenie nie przestępowało granic udzielonego mu pozwolenia i postanowień st tutów zatwierdzonych.

§. 23.

Przy dobrowolnem rozwiązaniu stowarzyszeń, obowiązywać mają w powszechności postanowienia, objęte w ustawach cywilnych i statutach stowarzyszenia.

Przy stowarzyszeniach, mających cel publiczny powszechnego użytku i nie zawartych na czas pewny, z którego upływem stowarzyszenie samo przez się ustaje, zamierzone rozwiązanie podanem być musi do wiadomości tej władzy, która udzieliła pozwolenia swego do utworzenia onegoż.

§. 24.

Władza polityczna nakaże z urzędu rozwiązanie stowarzyszenia i zawieszenie wszystkich zgromadzeń lub kroków przygotowawczych do stowarzyszenia, dopiero zawiązać się mającego.

a) jeżeli stowarzyszenie zawiązało się bez potrzebnego pozwolenia, lub gdy mu takowe odjętem zostało, owoż nie poprzestało czynności swojich;

b) jeżeli stowarzyszenie po otrzymanem już zatwierdzeniu staje się winnem przestąpienia w istotnych punktach statutów lub postanowień, przy udzieleniu pozwolenia stowarzyszenia i w onemże przez władzę osobistą wskazanych;

c) jeżeli warunki, na których zaniedbanie wyrzeczonem było wyraźnie odjęcie lub wygaśnienie pozwolenia, co do rzeczy lub co do czasu nie zostały spełnionemi, bez uzyskania przedłożenia terminu; lub

d) jeżeli zachodzą takie okoliczności, dla których, stosownie do ustaw, lub ze względów publicznych, nawet osobem prywatnym, odejmuje się prawo wykonywania pewnego zatrudnienia lub przedsiębiorstwa.

§. 25.

Orzeczenie, iż stowarzyszenie rozwiązanem być ma, należy wszędzie do władzy krajowej politycznej, która atoliż w przypadku rozwiązania, z powodów wyszczególnionych w §. 24 pod *b)*, *c)* i *d)*, przyzwać winna dwóch radzców sądowych.

Przeciw temu orzeczeniu, stoi wprawdzie droga rekursu do ministerstwa spraw wewnętrnych; jednakże takowy nie ma mocy odwlekającej, co do nakazanego zawieszenia czynności strwarzyszenia, którego rozwiązanie zostało nakazanem.

§. 26.

W przypadkach, w których władza polityczna krajowa na zasadzie §. 25 wyrzeknie rozwiązanie stowarzyszenia, winna oraz takowa nakazać, ażeby pod względem majątku towarzystwa. zaprowadzonemi zostały stosowne środki w drodze prawem wytkniętej.

§. 27.

Z dniem, w którym niniejsze nowe rozporządzenia o stowarzyszeniach obowiązywać zaczną, znosi się moc obowiązująca o stowarzyszeniach, na mocy Najwyższego postanowienia Naszego Najjaśniejszego w rządach Poprzednika pod dniem 19. Października 1843 r. wydanych, niemniej patentu Naszego z dnia 17. Marca 1849 o sto-

Dieser hat darauf zu sehen, dass der Verein die Gränzen der ihm ertheilten Bewilligung und die Bestimmungen der genehmigten Gesellschaftsregel nicht überschreite.

§. 23.

Für die freiwillige Auflösung von Vereinen haben im Allgemeinen die in den bürgerlichen Gesetzen und in den gesellschaftlichen Statuten enthaltenen Bestimmungen zu gelten.

Bei Vereinen, welche einen öffentlichen gemeinnützigen Zweck verfolgen, und die nicht auf eine bestimmte Zeit geschlossen sind, mit deren Ablauf die Gesellschaft von selbst erlischt, muss die beabsichtigte Auflösung vorläufig zur Kenntniss der Behörde, welche bei Ertheilung der Bewilligung zur Errichtung eingeschritten ist, gebracht werden.

§. 24.

Die Auflösung eines Vereines und die Einstellung aller Versammlungen oder allfälligen Voreinleitungen eines erst zu bildenden Vereines, ist von den politischen Behörden von Amtswegen zu veranlassen, wenn dieselben:

a) *sich ohne die erforderliche Bewilligung gebildet, oder nachdem ihnen diese wieder entzogen wurde, ihre Wirksamkeit fortgesetzt haben;*

b) *wenn ihnen nach bereits erhaltener Genehmigung, Ueberschreitungen der Gesellschaftsregeln oder der ihnen, von der Behörde bei und durch die Bewilligung des Vereines vorgezeichneten Bestimmungen in wesentlichen Beziehungen zur Last fallen;*

c) *wenn die Bedingungen, auf deren Vernachlässigung die Zurücknahme oder das Erlöschen der Bewilligung ausdrücklich vorausbestimmt wurde, in der Sache oder in der Zeit ohne einer erwirkten Frist-Erweiterung, nicht gehörig erfüllt wurden, oder*

d) *wenn solche Umstände eintreten, unter welchen nach den Gesetzen, oder aus öffentlichen Rücksichten, die Zurücknahme eines Befugnisses zur Ausübung einer Beschäftigung oder Unternehmung, auch bei einzelnen Privaten stattfindet.*

§. 25.

Das Erkenntniss über die Auflösung eines Vereines steht überall der politischen Landesstelle zu, welche jedoch, wenn die Auflösung aus einem der, im §. 24 unter b), c), d) *aufgeführten Gründe erfolgen soll, zwei Justizräthe beizuziehen hat.*

Gegen diesen Ausspruch bleibt der Recurs an das Ministerium des Innern zwar offen, doch hat derselbe vorläufig in Bezug auf die verhängte Einstellung der Wirksamkeit des zur Auflösung beantragten Vereines keine aufschiebende Wirksamkeit.

§. 26.

In Fällen, wo die politische Landesstelle zu Folge §. 25 auf die Auflösung eines Vereines erkennt, hat dieselbe zu veranlassen, dass in Bezug auf das Vereinsvermögen die angemessenen Vorkehrungen im gesetzlichen Wege eingeleitet werden.

§. 27.

Mit der Wirksamkeit dieser neuen Vereinsdirectiven werden die, zu Folge der Allerhöchsten Entschliessung Unseres erlauchten Vorgängers in der Regierung, vom 19. October 1843 erlassenen Directiven für Vereine, dann Unser Patent vom 17. März 1849 über Vereine und Versammlungen, ihrem vollen Inhalte nach, endlich alle jene Bestimmungen

warzyszeniach na akcye z roku 1840. niezgodnych z postanowieniami w niniejszej ustawie zawartemi.

§. 28.

Na stowarzyszenia obecnie już istniejące, rozporządzenia w niniejszej ustawie objęte, zupełnie mieć winny zastosowanie, z tem dołożeniem, iż stowarzyszenia, które według niniejszej ustawy osobnego potrzebują pozwolenia, a bez takowego istnieją, obowiązane są w przeciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego patentu, starać się o uzyskanie pozwolenia w drodze przepisanej, w przeciwnym bowiem razie, podlegają postępowaniu według §. 24 lit. *a)* niniejszej ustawy.

Polecamy Naszemu ministrowi spraw wewnętrznych wykonanie niniejszego patentu i wydawanie odnoszących się go niego rozporządzeń.

Dan w Naszem głównem i cesarskiem mieście Wiedniu dnia dwudziestego szóstego Listopada, tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego roku, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Bach** m. p.

Z Najwyższego rozkazu.

Ransonnet m. p.

254.

Rozrządzenie ministerstwa spraw zewnętrzn. z d. 28. Listopada 1852,

w przedmiocie wydania majtków zbiegłych z okrętów handlowych austryackich w portach angielskich i odwrotnie.

Następujący rozkaz królewskiej tajnej Rady, ogłoszony przez król. rząd Wielkiej Brytanii, z dnia 16 Października, mocą którego władze król. Wielkiej Brytanii, obowiązane zostają, na wezwanie c. k. austryackich urzędów konzularnych, udzielać pomocy do schwytania i wydania majtków zbiegłych z okrętów handlowych austryackich w portach angielskich (do których policzyć należy nietylko porty połączonych królestw Wielkiej Brytanii i Irlandyi, tudzież posiadłości kolonij angielskich, lecz także porty krajów, należących do kompanji wschodnio-indyjskiej), podaje się niniejszem do publicznej wiadomości, z tem dołożeniem, iż władze ces. austryackie, na mocy urzędowych swojich instrukcyj, mają obowiązek zachowywania postępowania wzajemnego względem majtków, którzy z okrętów angielskich zbiegli w portach austryackich.

(L.S.) Hr. **Buol-Schauenstein** m. p.

des ungarischen Gesetzes über Actien-Vereine vom Jahre 1840. welche mit den, in diesem Gesetze enthaltenen nicht im Einklange stehen, ausser Kraft gesetzt.

§. 28.

Auf die schon bestehenden Vereine haben die in diesem Gesetze enthaltenen Directiven ihre volle Anwendung zu finden, mit der Bestimmung, dass solche Vereine, welche nach diesem Gesetze einer besonderen Bewilligung vorbehalten sind, und ohne selbe bestehen, sich binnen drei Monaten vom Tage der Kundmachung dieses Patentes, um diese Bewilligung im vorschriftmässigen Wege zu bewerben haben, widrigens sie nach §. 24 lit. a) dieses Gesetzes zu behandeln sind.

Mit der Vollziehung dieses Patentes ist Unser Minister des Innern beauftragt, und zur Erlassung der diessfalls erforderlichen Verordnungen ermächtiget.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am sechsundzwanzigsten November im Eintausend achthundert zweiundfünfzigsten, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p. (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Bach** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

254.

Erlass des Ministeriums des Aeussern vom 28. November 1852,

bezüglich der Auslieferung der von österreichischen Handelsschiffen in englischen Häfen entweichenden Matrosen und umgekehrt.

Der nachstehende, von der königlich-grossbritannischen Regierung kundgemachte königliche geheime Rathsbefehl vom 16. October l. J., wodurch die königlich-grossbritannischen Behörden verpflichtet werden, über Einschreiten der kaiserlich-österreichischen Consular-Aemter zur Habhaftwerdung und Zurückbringung der, von österreichischen Handelsschiffen in englischen Häfen (worunter sowohl jene des vereinigten Königreiches Grossbritannien und Irland, und der britischen Besitzungen und Colonien, als auch die Häfen der Ländergebiete der ostindischen Compagnie verstanden sind), entweichenden Matrosen Beistand zu leisten, wird hiemit zur öffentlichen Kenntniss mit dem Beisatze gebracht, dass auch den kaiserlich-österreichischen Behörden in Gemässheit ihrer ämtlichen Instructionen die Beobachtung eines reciproken Verfahrens bezüglich der in österreichischen Häfen von britischen Handelsschiffen entweichenden Matrosen obliegt.

(L. S.) **Gr. Buol-Schauenstein** m. p.

Tekst pierwotny.

At the Court at Windsor, the 16th day of October 1852.

Present:

The Queen's Most Excellent Majesty in Council.

Whereas by the „Foreign Deserters' Act, 1852", it is provided, that whenever it is made to appear to Her Majesty that due facilities are or will be given for recovering and apprehending seamen who desert from British merchant ships in the territories of any foreign power, Her Majesty may, by Order in Council, stating that such facilities are or will be given, declare that seamen, not being slaves, who desert from merchant ships belonging to a subject of such power, when within Her Majesty's dominions or the territories of the East India Company, shall be liable to be apprehended and carried on board their respective ships, and may limit the operation of such Order, and may render the operation thereof subject tosuch conditions and qualifications, if any, as may be deemed expedient:

And whereas it hath been made to appear to Her Majesty, that due facilities have been or will be given for recovering and apprehending seamen who desert from British merchant ships in the territories of His Majesty the Emperor of Austria, and in those of the Free Han-

Przekład.

Na dworze w Windsor dnia 6go miesiąca Października 1852 roku.

Obecni:

Jej Królewska Mość, Najmłościwsza Królowa w swej Radzie.

Ponieważ aktem parlamentu z r. 1852 w przedmiocie „zbiegów zagranicznych" postanowionem zostało, iż ilekroć Jej król. Mości udowodnionem będzie, że do schwytania lub odstawienia majtków, zbiegłych z okrętów kupieckich angielskich w obrębie innego państwa, należyte ułatwienia poczynione były, lub na przyszłość poczynionemi będą, Jej król. Mość upoważnioną jest przez rozporządzenie w tajnej Radzie, i z odniesieniem do tej okoliczności, iż takie ułatwienia już poczynionemi zostały lub poczynionemi będą, oświadczyć, iż majtkowie, nie będący niewolnikami a zbiegli z okrętów kupieckich, należących do poddanego wyż wspomnionych państw w granicach krajów, stojących pod panowaniem Jej królewskiej Mości, lub krajów należących do kompanii wschodnio - indyjskiej, schwytanymi i na okręty, do których należą, odprowadzonymi być mają, tudzież, że Jej król. Mość ograniczyć może działalność takowego rozporządzenia onegoż, a w razie potrzeby, poddać działalność onegoż pod te warunki i postanowienia bliższe, które za stosowne uznanemi będą.

A ponieważ podanem zostało do wiadomości Jej król. Mości, iż w celu schwytania i odstawienia majtków, którzy z okrętów kupieckich zbiegli w obrębie państw Jego Ces. Mości Cesarza Austryi, tudzież w obrębie wolnych miast hanzea-

Uebersetzung.

Am Hofe zu Windsor den sechsten Tag des Monates October 1852.

Gegenwärtig:

Ihre Allergnädigste Majestät die Königin in Ihrem Rathe.

Nachdem durch die Parlaments-Acte vom Jahre 1852 in Betreff der „fremden Ausreisser", die Bestimmung getroffen, dass so oft als Ihrer Majestät dargethan werden würde, dass behufs der Wiedereinbringung oder Ergreifung von Seeleuten, welche von britischen Kauffahrteischiffen innerhalb der Gebiete irgend einer fremden Macht entlaufen, gebührende Erleichterungen an die Hand gegeben worden sind, oder künftighin gegeben werden sollen, Ihre Majestät ermächtiget ist, mittelst Verordnung im Geheimrathe und mit Hinweisung auf den Umstand, dass solche Erleichterungen bereits gewährt worden, oder dass dieselben gewährt werden würden, zu erklären, dass Seeleute, welche keine Sklaven sind und von Kauffahrteischiffen entlaufen, die einem Unterthane einer solchen Macht angehören, und zwar innerhalb der unter der Botmässigkeit Ihrer Majestät stehenden Lande, oder der Gebietstheile der ostindischen Compagnie, ergriffen und auf die respectiven Schiffe zurückgebracht werden sollen, und dass Allerhöchstdieselben die Wirksamkeit einer solchen Verordnung beschränken und nöthigenfalls die Wirksamkeit einer solchen Verordnung allen jenen Bedingungen und näheren Bestimmungen, welche als zweckdienlich erachtet werden würden, unterwerfen könne.

Und nachdem Ihrer Majestät bekannt gegeben worden ist, dass behufs der Wiedereinbringung und Ergreifung von Seeleuten, welche von britischen Kauffahrteischiffen, innerhalb der Gebiete Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich, sowie Jener der

seatic Cities of Lubeck, Bremen and Hambourg:

Now, therefore, Her Majesty, by virtue of the powers vested in Her by the said „Foreign Deserters' Act, 1852“, and by and with the advice of Her Privy Council, is pleased toorderand declare and it is hereby ordered and declared that, from and after the publication hereof in the London Gazette, seamen, not being slaves, who desert from merchant ships belonging to subjects of His Majesty the Emperor of Austria, or to citizens of the Free Hanseatic Cities of Lubeck, Bremen and Hambourg, when such ships are within Her Majesty's dominions or the territories of the East India Company, shall be liable to be apprehended and carried on board their respective ships.

And the Right Honourable the Lords Commissioners of Her Majesty' Treasury and the Commissioners for the Affairs of India are to give the necessary directions herein accordingly.

Wm. L. Bathurst.

tyckich, poczynione zostały należyte ułatwienia lub poczynionemi będą:

przeto raczyła niniejszem Jej Król. Mość, na mocy pełnomocnictwa, udzielonego Jej wyż wspomnionym aktem aktem parlamentowym z r. 1852, tyczącym się „zbiegów zagranicznych“ na mocy i za poradą Swej Rady tajnej, nakazać i oświadczyć, i nakazuje i oświadcza niniejszem, iż od chwili, w której wyż wspomnione rozporządzenie ogłoszonem zostanie w gazecie londyńskiej, owi majtkowie, którzy nie są niewolnikami a zbiegną z okrętów kupieckich, należących do poddanych Jego Ces. Mości Cesarza Austryi, lub do obywateli wolnych miast hanzeatyckich, Lubeki, Bremii i Hamburga, jeżeli takowe okręty znajdują się w obrębie państw Jej król. Mości, lub krajów kompanii wschodnio-indyjskiej, schwytanemi i na okręty do których należą, odstawionemi być winni.

Poleca się zatem wielce szanownym lordom komisarzom Jej król. Mości skarbu i komisarzom spraw indyjskich, ażeby wydali stósowne ku temu rozkazy.

(podpisano)

Wm. L. Bathurst m. p.

255.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 8. Grudnia 1852,

obowiązujące w całym obrębie państwa, z wyłączeniem Pogranicza wojskowego;

mocą którego oznacza się sąd i postępowanie do umarzania asygnacyj bankowych.

Z powodu wątpliwości co do kwestyi, do którego sądu należy umarzanie asygnacyj bankowych, ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem finansów, udziela niniejszem objaśnienia, iż do umarzania asygnacyj bankowych, bądź, że takowe są wystawione przez kasę centralną, lub przez kasę filialną banku, właściwym jest ten sąd handlowy, albo też ten senat sądu handlowego, w którego okręgu znajduje się miejsce wypłaty asygnacyi bankowej.

Sądy i senaty handlowe, mają sobie oprócz tego poleconem, przed rozpoczęciem umorzenia asygnacyj bankowych, zażądać od kasy bankowej, znajdującej się w miejscu wypłaty, wyjaśnienia, czy asygnacya bankowa, mająca być umorzoną, pod oznaczeniami podanemi, jeszcze nie jest podniesioną, tudzież uwiadomić tęż kasę tak o rozpoczęciu umorzenia, jako też o samem umorzeniu.

Krauss m. p.

freien Hansestädte von Lübeck, Bremen und Hamburg entweichen, gebührende Erleichterungen an die Hand gegeben worden sind, oder gegeben werden würden:

Also haben Ihre Majestät gegenwärtig, vermöge der Ihr durch die besagte Acte vom Jahre 1852 bezüglich der „fremden Ausreisser" verliehenen Vollmacht, kraft und über Einrathen Ihres Geheimrathes, geruht zu verordnen und zu erklären, sowie hiemit verordnet und erklärt wird, dass von dem Augenblicke ab, als obgedachte Verordnung durch die Londoner Zeitung veröffentlicht seyn wird, jene Seeleute, welche keine Sklaven sind, und von Kauffahrteischiffen entlaufen, die Unterthanen Seiner Majestät des Kaisers von Oesterreich, oder Bürgern der freien Hansestädte Lübeck, Bremen und Hamburg angehören, wenn derlei Schiffe innerhalb des Gebietes Ihrer Majestät oder Jenes der ostindischen Compagnie sich befinden, ergriffen und auf die respectiven Schiffe zurückgebracht werden sollen.

Und den sehr ehrenwerthen Lords Commissären Ihrer Majestäts Schatzkammer und den Commissären für die Angelegenheiten Indiens liegt es dem zufolge ob, die erforderlichen Befehle zu erlassen.

(Gezeichnet:) **Wm. L. Bathurst** m. p.

255.

Verordnung des Justizministeriums vom 9. December 1852,

giltig für den ganzen Umfang des Reiches, mit Ausnahme der Militärgränze,

wodurch der Gerichtsstand und das Verfahren für die Amortisation von Bank-Anweisungen bestimmt wird.

Aus Anlass des Zweifels, welchem Gerichte die Amortisirung von Bank-Anweisungen zustehe, findet sich das Justizministerium bestimmt, im Einverständnisse mit dem Finanzministerium die Belehrung zu ertheilen, dass zur Amortisirung der Bank-Anweisungen, diese mögen von der Bankcentral- oder einer Bankfilialcasse ausgestellt seyn, jenes Handelsgericht oder jener handelsgerichtliche Senat berufen ist, in dessen Sprengel sich der Zahlungs-Ort der Bank-Anweisung befindet.

Die Handelsgerichte und Handelssenate werden übrigens angewiesen, vor Einleitung der Amortisirung von Bank-Anweisungen die Bankcasse des Zahlungs-Ortes um die Auskunft, ob die zu amortisirende Bank-Anweisung unter den angegebenen Merkmalen noch unbehoben haftet, anzugehen, und sie sowohl von der Amortisations-Einleitung, als auch von der Amortisations-Erklärung zu verständigen.

Krauss *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXV.

Wydana i rozesłana: dnia 22. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 22. December 1852.

Część LXXV.

Wydana i rozesłana dnia 22. Grudnia 1852.

256.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości i finansów z dnia 13. Grudnia 1852,

obowiązujące w tych krajach koronnych, w których zaprowadzonem jest rozporządzenie z dnia 3 Maja 1850 r. a względnie ustawa o należytościach z dnia 9 Lutego 1850 r. Nr. 50 dz. pr. p.

mocą którego zostaje objaśnionym §. 14 rozporządzenia z dnia 3 Maja 1850 Nr. 181 dz. pr. p. i oraz wydanym bliższy przepis o postępowaniu względem uwidocznienia zaległych należytości bezpośrednich od przeniesienia majątków.

Dla uchylenia wątpliwości co do tej kwestyi, w jaki sposób w księgach publicznych widocznem uczynić należy zaległości należytości bezpośrednich od przeniesienia majątków, o czem §. 14 rozporządzenia ministerstwa finansów z dnia 3 Maja 1850 N. 181 dz. pr. p. stanowi, ministerstwa sprawiedliwości i finansów oświadczają, iż wedle jasnej myśli §. 14, wyraźnie zmierzającego ku temu, by zabezpieczyć zaległościom należytości prawo zastawowe w porządku, odpowiadającym czasowi zapisania zaległości do ksiąg publicznych, na przypadek, gdyby prawo pierwszeństwa, udzielone onejże na mocy §. 72 ustawy o należytościach wygasło,- wspomnione uwidocznienie uskutecznionem być może tylko w sposób, przepisany w ustawach, obowiązujących co do nabycia prawa rzeczowego do dóbr nieruchomych w ogólności, a względnie tam, gdzie księgi publiczne są zaprowadzone, tylko w drodze intabulacyi lub prenotacyi, żadną miarą zaś tylko przez proste zanotowanie w księdze publicznej.

Ażeby więc uskutecznić zapisanie zaległej należytości, jeżeli to dla zabezpieczenia skarbu publicznego potrzebnem się wydaje, winny urzędy, mające obowiązek pobierania należytości, uczynić wezwanie do właściwego sądu (urzędu hipotecznego) w drodze bezpośrednio przełożonej władzy finansowej obwodowej, a jeżeli idzie o nabycie prawa zastawowego bezwarunkowego, a względnie o intabulacyę, dołączyć do tego duplikat nakazu zapłaty, doręczonego stronie płacić mającej, z wykazem doręczenia onegoż, tudzież z poświadczeniem urzędowem, iż nakaz przeszedł w moc prawa i należytość w kwocie oznaczonej, rzeczywiście jest zaległą, a w każdym razie zaś oznaczyć dokładnie przedmiot księgi publicznej, na którym prawo zastawowe nabytem być ma.

LXXV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 22. December 1852.

256.

Verordnung der Ministerien der Justiz und der Finanzen vom 13. December 1852,

giltig für jene Kronländer, in denen die Verordnung vom 3. Mai 1850 und beziehungsweise das Gebührengesetz vom 9. Februar 1850, Nr. 50 des Reichs-Gesetzblattes, in Wirksamkeit steht.

wodurch der §. 14 der Verordnung vom 3. Mai 1850, Nr. 181 des Reichs-Gesetzblattes erläutert und das Verfahren bezüglich der Ersichtlichmachung der Rückstände an unmittelbaren Gebühren von Vermögens-Uebertragungen näher bestimmt wird.

Zur Beseitigung des angeregten Zweifels, auf welche Art die im §. 14 der Verordnung des Finanzministeriums vom 3. Mai 1850, Nr. 181 des Reichs-Gesetzblattes, angeordnete Ersichtlichmachung der Rückstände an unmittelbaren Gebühren von Vermögens-Uebertragungen in den öffentlichen Büchern zu bewerkstelligen sei, finden die Ministerien der Justiz und der Finanzen zu erklären, dass bei der, in dem §. 14 klar ausgesprochenen Absicht, dem betreffenden Gebührenrückstande für den Fall der Erlöschung des, demselben durch den §. 72 des Gebührengesetzes vom 9. Februar 1850 eingeräumten, gesetzlichen Vorrechtes das Pfandrecht in der, dem Zeitpuncte der Eintragung des Gebührenrückstandes in die öffentlichen Bücher entsprechenden Rang-Ordnung zu sichern, die erwähnte Ersichtlichmachung auch nur in der, durch die bestehenden Gesetze zur Erlangung eines dinglichen Rechtes auf ein unbewegliches Gut überhaupt vorgeschriebenen Art beziehungsweise dort, wo ordentliche Grundbücher bestehen, nur im Wege der Intabulation oder Pränotation, keinesfalls aber mittelst einer blossen Anmerkung in dem öffentlichen Buche stattfinden könne.

Um daher die bücherliche Eintragung des Gebührenrückstandes, wenn dieselbe zur Sicherstellung des Staatsschatzes nothwendig erscheint, zu bewirken, haben sich die zur Einhebung der Gebühren beauftragten Aemter durch die unmittelbar vorgesetzte Finanz-Bezirksbehörde an das zuständige Gericht (Hypotheken-Amt) mittelst Ersuchschreibens zu wenden, und wenn es sich um die Erwerbung des unbedingten Pfandrechtes, beziehungsweise um die Intabulation handelt, ein Duplicat des, der zahlungspflichtigen Partei zugestellten Zahlungs-Auftrages mit dem Zustellungs-Ausweise und der ämtlichen Bestätigung, dass der Auftrag in Rechtskraft erwachsen und die Gebühr in dem angegebenen Betrage wirklich noch rückständig sei, beizufügen, in jedem Falle aber das bücherliche Object genau zu bezeichnen, worauf das Pfandrecht erwirkt werden soll.

Również winny są rzeczone urzędy, po zaspokojeniu należytości, same z urzędu uzyskać wykreślenie jej z ksiąg publicznych.

Zresztą niniejsze rozporządzenie nie wprowadza żadnej zmiany co do przepisów, jakie w pojedynczych krajach koronnych, obowiązują pod względem zapisywania do ksiąg publicznych, zaczem samo przez się rozumie się, iż tam, gdzie prenotacya w ogólności jest przypuszczalną, nie jest potrzebna skarga w celu usprawiedliwienia sądowego uzyskanej prenotacyi takiej zaległej należytości, w myśl dekretów nadwornych z dnia 18 Września 1786 r. Nr. 577 Zb. ust. sąd. lit *c)*, tudzież z dnia 24 Październ. 1806 r. Nr. 789 Zb. ust. sąd.

Krauss m. p. **Baumgartner** m. p.

257.

Rozporządzenie ministers. spraw wewnętrznych z d. 15. Grudnia 1852,

obowiązujące w krajach koronnych Austryi niższej i wyższej, w Solnogrodzie, Tyrolu, Styryi, Krainie, Karyntyi, Gorycyi i Gradysce z Istryą, w Tryeście, w Czechach, Morawii, Szląsku, w Galicyi i Lodomeryi, w Krakowie i na Bukowinie.

w przedmiocie wykonywania prawa polowania.

Stosownie do polecenia, otrzymanego ze strony Jego Ces. Kr. Apostolskiej Mości, przez Najwyższe postanowienie z dnia 23 Września t. r., ażeby, aż do wydania prawa regulującego polowanie w sposobie stanowczym, zarządzonemi zostały drogą administracyjną wszelkie kroki, zdolne do zapobieżenia nadużyciom wydarzającym się w krajach, w których obowiązuje Najwyższy patent o polowaniu z d. 7 Marca 1849 *) szczególniej pod względem polowania przydzielonego gminom—rozporządza się, co następuje:

§. 1.

Prawo polowania na gruntach, przydzielonych gminom na mocy §, 6 Najwyższego patentu o polowaniu z dnia 7 Marca 1849 r. do wykonywania polowania albo na gruntach ich własnych, nie może być odtąd już wykonywanem inaczej, jak tylko w drodze wydzierżawienia, uskutecznionego przez władzę powiatową polityczną, wyjąwszy przypadek wyrażony w §. 10 niniejszego rozporządzenia.

§. 2.

Wydzierżawienie odbywać się winno w drodze publicznego wywołania, w powszechności w miejscu, gdzie władza powiatowa polityczna ma urzędową siedzibę swoję. Rozpisanie należy o ile możności ogłosić na trzy miesiące przed upływem dawniejszej dzierżawy, przez publiczne przybicie u władzy wyż wspomnionej, według okoliczności w sposobie obszerniejszym.

§. 3.

Na dzierżawcę polowania, przypuszczonym być może tylko ten, przeciw któremu w tej mierze nie ma zarzutu.

Gmina jako taka, nie może być przypuszczoną do dzierżawienia polowania, i wszelkie kontrakty dzierżawy, mające na celu obejście niniejszego przepisu, są nieważne.

§. 4.

Akt wydzierżawienia, podlega potwierdzeniu przez władzę powiatową polityczną.

---

*) Tom uzupełniający dziennika praw państwa Nr. 154.

In gleicher Weise haben die bezeichneten Aemter bei erfolgter Berichtigung der Gebühr die bücherliche Löschung von Amtswegen zu veranlassen.

Im Uebrigen wird durch die gegenwärtige Verordnung an den, in den einzelnen Kronländern bestehenden Vorschriften über Eintragungen in die öffentlichen Bücher nichts geändert, wornach es sich von selbst versteht, dass es dort, wo die Pränotation überhaupt zulässig ist, im Sinne der Hofdecrete vom 18. September 1786, Nr 577 Justiz-Gesetzsammlung lit. c) *und vom 24. October 1806, Nr. 789 Justiz-Gesetzsammlung, einer Klage zu der gerichtlichen Rechtfertigung der erwirkten Pränotirung eines solchen Gebührenrückstandes nicht bedarf.*

Krauss *m. p.* **Baumgartner** *m. p.*

257.

Verordnung des Ministeriums des Innern vom 15. December 1852,

wirksam für die Kronländer Oesterreich unter und ob der Enns, Salzburg, Tirol, Steiermark, Krain, Kärnthen, Görz und Gradiska mit Istrien, Triest, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien und Lodomerien, Krakau und Bukowina,

in Betreff der Ausübung des Jagdrechtes.

In Gemässheit des, von Seiner k. k. Apostolischen Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 23. September d. J. erhaltenen Auftrages, dass bis zur Erlassung eines, das Jagdwesen definitiv regelnden Gesetzes im administrativen Wege alle Massregeln zu treffen seien, welche zur Beseitigung der Uebelstände geeignet sind, die in dem Bereiche, für welchen das Allerhöchste Jagdpatent vom 7. März 1849) in Ausübung steht, insbesondere bezüglich der den Gemeinden zugewiesenen Jagd stattgefunden haben, wird Nachstehendes verordnet:*

§. 1.

Das Jagdrecht auf dem, den Gemeinden nach §. 6 des Allerhöchsten Jagdpatentes vom 7. März 1849 zur Ausübung der Jagd zugewiesenen, oder denselben eigenthümlichen Grundbesitze darf, den Fall des §. 10 dieser Verordnung ausgenommen, von nun an nicht anders, als im Wege der, durch die politische Bezirksbehörde vorzunehmenden Verpachtung ausgeübt werden.

§. 2.

Die Verpachtung hat im Wege des öffentlichen Aufrufes in der Regel am Amtsorte der politischen Bezirksbehörde zu geschehen. Die Ausschreibung ist soweit thunlich, drei Monate vor Ablauf des früheren Pachtes durch öffentlichen Anschlag bei der genannten Behörde, nach Umständen auch auf eine ausgedehntere Art, kundzumachen.

§. 3.

Als Pächter der Jagd ist nur derjenige zuzulassen, gegen welchen in dieser Eigenschaft kein Bedenken obwaltet.

Die Gemeinde, als solche, ist von der Pachtung einer Jagd ausgeschlossen, und alle die Umgehung dieser Vorschrift bezielenden Pachtverträge sind ungiltig.

§. 4.

Der Verpachtungs-Act unterliegt der Bestätigung der politischen Bezirksbehörde.

**) Ergänzungsband des allgemeinen Reichsgesetz- und Regierungsblattes, Nr. 154.*

§. 5.

Jeżeli wydzierżawienie takiego polowania nie może przyjść do skutku, wówczas winna władza polityczna obmyśleć inne stosowne środki, z wyłączeniem wykonywania własnego przez gminę.

§. 6.

Dzierżawa nie może w powszechności trwać mniej jak lat pięć, i tylko dla ważnych powodów, może być zakreśloną na czas krótszy, n gdy zaś na mniej jak na lat trzy.

§. 7.

Dzierżawca polowania, winien złożyć z góry dwuletni czynsz dzierżawny, mający być zawsze w pieniędzach oznaczony, z którego jedua połowa uważaną będzie za kaucyę, druga za czynsz dzierżawny pierwszego roku. Kaucya może także w papierach rządowych być złożoną według kursu, jaki mają na giełdzie w dniu złożenia.

§. 8.

Czynsz dzierżawny jednoroczny, musi zawsze na cztery tygodnie przed rozpoczęciem każdego roku dzierżawy z góry być złożony, pod karą nowej licytacyi dzierżawy, na koszt i niebezpieczeństwo dzierżawy.

§. 9.

Kaucya i czynsz dzierżawny, składane być winny w urzędzie poborowym. W cztery tygodnie po upływie czasu dzierżawy, zwróconą będzie dzierżawcy kaucya za asygnacyą władzy politycznej. o ile będzie zatrzymaną na wynagrodzenie szkody, lub na kary.

§. 10.

Wyjątkowo, i jeżeli dzierżawa odpowiada warunkom, wyrażonym w niniejszem rozporządzeniu będzie mogła władza polityczna powiatowa przedłużyć w miarę przepisu niniejszego rozporządzenia istniejące już kontrakty dzierżawne, po wysłuchaniu gminy dotyczącej i bez rozpisania publicznej licytacyi.

§. 11.

Co do rozdzielenia czystego dochodu rocznego z polowania, postępować należy według postanowień §. 8 Najwyższego patentu o polowaniu z d. 7. Marca 1849 r.

§. 12.

Bez przyzwolenia władzy politycznej, nie wolno zadzierżawionego polowania odstępować drugim osobom w subarendę ani częściowo ani w całości, czy to za napłatę w pieniądzach, czy też z zastrzeżeniem jakiej części dochodu z polowania, inaczej bowiem interes jest nieważny, a strony popadną w karę.

Również zamiana pojedynczych części graniczących z sobą obszarów polowania, zawisła od zatwierdzenia władzy politycznej.

§. 13.

Dzierżawcy polowania, równie jak posiadacze gruntów, wzmiankowani w §. 5 Najwyższego patentu z dnia 7 Marca 1849 r., winni są pod własną odpowiedzialnoślą do dozoru polowania ustanowić uczonych myśliwych, lub przynajmniej znawców, którzy przez władzę polityczną powiatową za zdolnych do tego są uznani i onychże tejże władzy wymienić.

§. 5.

Kann die Verpachtung einer solchen Jagd nicht erzielt werden, so hat die politische Behörde, mit Ausschluss der eigenen Ausübung durch die Gemeinde, die entsprechende anderweitige Verfügung zu treffen.

§. 6.

Die Dauer der Pachtzeit soll in der Regel nicht unter fünf Jahre und nur aus erheblichen Gründen auf eine kürzere Zeit, niemals aber unter drei Jahre festgesetzt werden.

§. 7.

Der Jagdpächter hat einen zweijährigen, stets in Geld festzusetzenden Pachtbetrag im vorhinein zu erlegen, wovon die eine Hälfte als Caution, die andere Hälfte als Pachtschilling des ersten Jahres zu gelten hat. Die Caution kann auch in Staatspapieren, nach dem Börsecourse des Erlagstages berechnet, erlegt werden.

§. 8.

Der einjährige Pachtbetrag muss immer vier Wochen vor Beginn eines jeden Pachtjahres, bei sonstiger neuerlicher Licitation des Pachtes auf Kosten und Gefahr des Pächters in vorhinein entrichtet werden.

§. 9.

Die Cautions- und Pachtbeträge sind bei dem Steuer-Amte zu erlegen. Vier Wochen nach Ablauf der Pachtzeit wird dem Pächter der Cautionsbetrag, in soweit er nicht für Ersatz oder Strafbeträge in Anspruch genommen wird, über Anweisung der politischen Behörde erfolgt.

§. 10.

Ausnahmsweise, und wenn der Pacht selbst den, in der gegenwärtigen Verordnung vorgezeichneten Bedingungen entspricht, kann die politische Bezirksbehörde bereits bestehende Pachtverträge nach Einvernehmung der betreffenden Gemeinde auch ohne Einleitung einer öffentlichen Licitation nach Massgabe der Vorschrift dieser Verordnung verlängern.

§. 11.

Hinsichtlich der Vertheilung des jährlichen Rein-Ertrages der Jagd ist sich nach der Bestimmung des §. 8 des Allerhöchsten Jagdpatentes vom 7. März 1849 zu benehmen.

§. 12.

Die theilweise oder gänzliche Ueberlassung gepachteter Jagden in Afterpacht oder an Dritte gegen Vergütung in Geld oder Vorbehalt eines Theiles des Jagd-Erträgnisses darf ohne Zustimmung der politischen Behörde, bei sonstiger Ungiltigkeit des Geschäftes und Straffälligkeit der Parteien, nicht stattfinden.

Ebenso ist der Austausch einzelner Theile an einander gränzender Jagdgebiete von der Genehmigung der politischen Behörde abhängig.

§. 13.

Die Jagdpächter, sowie die im §. 5 des Allerhöchsten Jagdpatentes vom 7. März 1849 bezeichneten Grundbesitzer müssen unter eigener Verantwortung zur Beaufsichtigung der Jagd gelernte Jäger oder doch wenigstens von der politischen Bezirksbehörde dazu als befähiget erkannte sachkundige Personen bestellen, und der genannten Behörde namhaft machen.

§. 14.

Za przyzwoleniem władzy politycznej, może także sam właściciel polowania (właściciel gruntów lub dzierżawca polowania) ustanowionym być jako biegły dozorca polowania.

§. 15.

Do wyż wspomnionego wykazania (§. 13 i 14), pozwala się teraźniejszym właścicielom polowania termin trzymiesięczny od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia. Jeżeli wykazanie nie nastąpi, natenczas posiadacze polowania, własne prawo mający, zmuszeni być powinni do tego, stosownemi środkami przymusu, co do dzierżawców zaś, należy rozwiązać dzierżawę i nakazać nowe wydzierżawienie na ich koszt i niebezpieczeństwo.

§. 16.

Przeciw wykonaniu niniejszego rozporządzenia, nie można czynić zarzutów z tytułu prywatnego.

§. 17.

Do wykonywania polowania w imieniu własnem lub obcem, nikt nie ma prawa, kto nie uzyskał pozwolenia noszenia broni myśliwskiej, stosownie do Najwyższego patentu z dnia 24 Października 1852 *) (§§. 14 i 19).

§. 18.

Wszelkie przestąpienie lub obejście niniejszych przepisów, podlega karze pieniężnej od 25—200 złr. m. k., która wymierzoną będzie przez władzę polityczną i przypadnie na rzecz instytutu ubogich tego miejsca, w którem przestąpienie zostało popełnionem.

Jeżeli kara pieniężna nałożoną być mająca, sama przez się albo ze względu na stosunki winnego, nie może być ściągniętą, wówczas należy ją zamienić w karę aresztu licząc jeden dzień za każde pięć złr. m. k.

Bach m. p.

258.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 16. Grudnia 1852,

obowiązujące we Węgrzech;

mocą którego rozporządza się w skutku Najwyższego postanowienia z d. 15 Grudnia 1852 r., iż, aż do dalszego rozporządzenia w owych częściach Węgier, w których prawo doraźne jest ogłoszonem, lub ogłaszonem będzie, wszelkie zbrodnie rozboju, rabunku i pomocy danej rabunkowi, popełnione po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia, dochodzonemi i karanemi być mają przez sądy wojskowe i według ustaw wojskowych.

Jego Cesarsko-Królewska Apostolska Mość, raczył, przez wzgląd na mnożące się w Węgrzech napady rozbójcze. i zagrożone przez to bezpieczeństwo publiczne, nakazać Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 15 Grudnia 1852 r., iż, aż do dalszego rozporządzenia, w owych częściach kraju, w których sąd doraźny jest ogłoszonym lub jeszcze ogłoszonym będzie, zbrodnie rozboju, rabunku i pomocy danej rabunkowi (§§. 135, 141, 190, 212, 214 i 217 ustawy karnej z dnia 27 Maja 1852), we wszystkich przypadkach, w których takowe, po ogłoszeniu niniejszego rozporządzenia, popełnionemi zostaną, w drodze zwykłego postępowania przez sądy wojskowe dochodzonemi i według ustaw wojskowych karanemi być mają, chociażby obwiniony nie podpadał postępowaniu w sądzie doraźnym.

Krauss m. p.

---

*) Dziennik praw państwa Nr. 223.

§. 14.

Mit Bewilligung der politischen Behörde kann auch der Jagd-Inhaber selbst (Grund-Eigenthümer oder Jagdpächter) als sachkundiger Aufseher bestellt werden.

§. 15.

Zu dieser Nachweisung (§§. 13 und 14) wird den dermaligen Jagd-Inhabern eine dreimonatliche Frist vom Tage der Kundmachung dieser Verordnung zugestanden. Erfolgt die Nachweisung nicht, so sind die selbstberechtigten Jagdbesitzer dazu durch die geeigneten Vollzugsmittel zu verhalten, gegen die Jagdpächter ist aber sofort mit Auflösung der Pachtung und Wiederverpachtung auf ihre Gefahr und Kosten vorzugehen.

§. 16.

Einwendungen aus einem privatrechtlichen Titel gegen den Vollzug der, in dieser Verordnung enthaltenen Bestimmungen finden nicht Statt.

§. 17.

*Zur Ausübung der Jagd im eigenen oder fremden Namen ist Niemand berechtiget, der nicht in Gemässheit des Allerhöchsten Patentes vom 24. October 1852 *) (§§. 14 und 19) die Bewilligung zum Tragen von Jagdwaffen erhalten hat.*

§. 18.

Jede Uebertretung oder Umgehung dieser Vorschriften ist von der politischen Behörde mit einer Geldstrafe von 25—200 fl. Conventions-Münze zu belegen, welche dem Armen-Institute des Ortes, wo die Uebertretung begangen wurde, zufällt.

Wenn die zu verhängende Geldstrafe an und für sich oder mit Rücksicht auf die Verhältnisse des Straffälligen nicht eingebracht werden kann, so ist sie in Arreststrafe von je Einem Tag für fünf Gulden zu verwandeln.

Bach *m. p.*

258.

Erlass des Justizministeriums vom 16. December 1852,

giltig für Ungarn,

wodurch in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 15. December 1852 verordnet wird, dass, bis auf weitere Verfügung, in jenen Theilen Ungarns, in welchen das Standrecht kundgemacht ist, oder noch kundgemacht werden wird, alle, nach Kundmachung dieser Verordnung begangenen, Verbrechen des Raubmordes, des Raubes und dem Raube geleisteten Vorschubes, durch die Militärgerichte und nach den Militärgesetzen zu untersuchen und zu bestrafen sind.

Seine k. k. Apostolische Majestät hat in Erwägung der sich in Ungarn häufenden Raub-Anfälle und der dadurch bedrohten öffentlichen Sicherheit mit Allerhöchster Entschliessung vom 15. December 1852 zu verordnen geruht, dass bis auf weitere Verfügung in jenen Theilen des Landes, in welchen das Standrecht kundgemacht ist, oder noch kundgemacht werden wird, das Verbrechen des Raubmordes, des Raubes und dem Raube geleisteten Vorschubes (§§. 135, 141, 190, 212, 214 und 217 des Strafgesetzbuches vom 27. Mai 1852) in allen Fällen, in welchen dasselbe nach der Bekanntmachung der gegenwärtigen Verordnung begangen wird, auch wenn sich der Beschuldigte nicht zur standrechtlichen Behandlung eignet, doch im Wege des ordentlichen Verfahrens durch die Militärgerichte und nach den Militärgesetzen zu untersuchen und zu bestrafen sei.

Krauss *m. p.*

---

*) *Reichsgesetzblatt Nr. 223.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXVI.

Wydana i rozesłana dnia 28. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 28. December 1852.

Część LXXVI.

Wydana i rozesłana dnia 28. Grudnia 1852.

259.

Patent cesarski z dnia 20. Listopada 1852,

obowiązujący w królestwie Lombardzko-Weneckiem;

mocą którego wydanym zostaje dla tegoż królestwa nowy przepis co do zakresu działania i przynależności sądów w sprawach cywilnych (norma jurysdykcyi cywilnej) **i stanowi się, iż takowy obowiązywać zacznie w powyższych krajach w tym samym czasie, w którym pretury na nowo uorganizować się mające i trybunały prowincyonalne rozpoczną czynności swoje.**

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

postanowiliśmy, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rad państwa, dla królestwa Lombardzko-Weneckiego wydać niniejszy przepis co do zakresu działania i przynależności sądów w sprawach cywilnych, zgodnie z zasadami urządzenia sądów, objętemi w patencie Naszym z dnia 31. Grudnia 1851 roku.

Rozporządzamy przeto w obrębie rzeczonego królestwa, co następuje:

Artykuł I.

W król. Lombardzko-Weneckiem rozpocznie się moc obowiązująca niniejszej ustawy o zakresie i przynależności sądów w sprawach cywilnych w tym samym czasie. w

LXXVI. Stück.

Ausgegeben und versendet am 28. December 1852.

259.

Kaiserliches Patent vom 20. November 1852,

wirksam für das lombardisch-venetianische Königreich,

womit für dieses Königreich eine neue Vorschrift über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten (Civil-Jurisdictions-Norm) erlassen, und bestimmt wird, dass die Wirksamkeit derselben zugleich mit der Wirksamkeit der in diesen Kronländern neu zu organisirenden Präturen und Provinzial-Tribunale zu beginnen habe.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes beschlossen, für das lombardisch-venetianische Königreich eine, mit den in Unserem Patente vom 31. December 1851 ausgesprochenen Grundsätzen über die Gerichtsverfassung im Einklange stehende Vorschrift über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten zu erlassen.

Wir verordnen daher für den Umfang dieses Königreiches, wie folgt:

Artikel I.

Im lombardisch-venetianischen Königreiche beginnt die Wirksamkeit dieses Gesetzes über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtsangele-

którym pretury nowo uorganizować się mające i trybunały sądowe *(tribunali provinciali)*, rozpoczną czynności swoje.

Artykuł II.

Od tego dnia zacząwszy, nowo uorganizowane pretury, pretury miejskie i trybunały prowincyonalne, wymierzać przeto będą sprawiedliwość wedle przepisów, objętych w niniejszej ustawie dla pretur, pretur miejskich i trybunałów prowincyonalnych, we wszystkich sprawach spornych i niespornych, które dopiero wyniesionemi będą. Sprawy, które przy zaprowadzeniu niniejszej ustawy już były wyniesione przed dawniejsze sądy, dalej prowadzone będą aż do ich ukończenia z reguły przez te sądy, które na miejscu onychże pozostaną lub wstąpią, z tem ograniczeniem, iż akta spadkowe, opiekuńcze i kuratorskie natychmiast przy zaprowadzeniu niniejszej ustawy, wydanemi być mają sądom nowo uorganizowanym, w sprawach spornych zaś, przeprowadzenie dalsze rozciągać się będzie aż do prawomocności wyroku ostatecznego w pierwszej instancyi, jednakże egzekucyi już żądać należy w sądach nowych.

Artykuł III.

Najwyższy sąd marszałkowski utrzymanym zostanie przy wykonywaniu sądownictwa nad Członkami Domu cesarskiego, tudzież nad osobami, którym służy prawo eksterrytoryalności, lub którym takowe osobnemi rozporządzeniami udzielonem zostało.

Sądownictwo, które tenże sąd wykonywał dawniej nad innemi osobami, przeniesionem zostaje do sądów zwyczajnych. Jednakże gdy idzie o dopełnienie czynności sądowej, w nadwornych cesarskich budynkach lub w pałacach letnich w Wiedniu, lub w najbliższych jego okolicach, lub w innych mieszkaniach Członków Domu cesarskiego, albo ekstorytoryalnych, przeciw osobie tamże mieszkającej a sądom zwyczajnym podlegającej, winny sądy te wezwać o dopełnienie tejże czynności najwyższy sąd marszałkowski, chyba że idzie tylko o doręczenie sądowe.

Artykuł IV.

Norma jurysdykcyi wojskowej stanowi, które osoby i sprawy należą do sądownictwa wojskowego.

Artykuł V.

Z dniem, w którym obowiązywać zacznie niniejsza ustawa, ustaje moc prawa wszelkich istniejących dawniej w królestwie Lombardzko-Weneckiem przepisów o przynależności w sprawach cywilnych, a w szczególności norma jurysdykcyi z d. 29 Września 1819 r. wraz ze wszystkiemi odnoszącemi się do nich rozporządzeniami.

Artykuł VI.

Ponieważ wszelki przywilej fiskusa także ustaje, przeto tenże na przyszłość podlegać będzie tylko w sporach, które powstały z kontraktów przed dniem zaprowadzenia niniejszej ustawy zawartych, nietylko jako pozwany, lecz także jako powód sądom tego miejsca w którem urząd fiskalny, powołany do jego obrony, ma siedzibę swoję.

genheiten zugleich mit der Wirksamkeit der daselbst neu zu organisirenden Präturen und Provincial-Tribunale (tribunali provinciali).

Artikel II.

Von diesem Tage angefangen haben daher die neu organisirten Präturen, Stadtpräturen und Provinzial-Tribunale über alle Rechtsangelegenheiten in und ausser Streitsachen, welche neu anhängig gemacht werden, die Gerichtsbarkeit nach den in dem gegenwärtigen Gesetze für die Präturen, Stadtpräturen und Provinzial-Tribunale enthaltenen Vorschriften auszuüben; die bei den früheren Gerichten zur Zeit des Eintrittes der Wirksamkeit dieses Gesetzes anhängigen Geschäfte sind aber bis zur Vollendung derselben von jenen Gerichten. welche an deren Stelle belassen oder treten werden, der Regel nach und mit der Beschränkung fortzuführen, dass die Acten über Verlassenschaften, Vormundschaften und Curatelen sogleich mit dem Eintritte der Wirksamkeit dieses Gesetzes den neu organisirten Gerichten zu übergeben sind, in Angelegenheiten in Streitsachen aber die Fortsetzung sich bis zur Rechtskräftigkeit der Endentscheidung in erster Instanz erstreckt, die Execution aber bereits bei den neuen Gerichten angesucht werden muss.

Artikel III.

Das Obersthofmarschallamt wird in der Ausübung der Gerichtsbarkeit über die Mitglieder des kaiserlichen Hauses und über die Personen, welchen die Exterritorialität zusteht, oder durch besondere Anordnungen eingeräumt wurde, erhalten.

Die von ihm früher über andere Personen ausgeübte Gerichtsbarkeit steht den ordentlichen Gerichten zu. — Jedoch haben diese in dem Falle, wenn in den kaiserlichen Hofgebäuden oder Lustschlössern in Wien oder in seiner nächsten Umgebung, oder wenn in den sonstigen Wohnungen der Mitglieder des kaiserlichen Hauses oder Exterritorialen ein gerichtlicher Act gegen eine in denselben wohnende, den ordentlichen Gerichtsbehörden unterstehende Person vorzunehmen ist, das Obersthofmarschallamt um die Vornahme anzugehen. es wäre denn. dass es sich nur um eine gerichtliche Zustellung handelt.

Artikel IV.

Welche Personen und Rechtsangelegenheiten der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, wird durch die Militär-Jurisdictions-Norm bestimmt.

Artikel V.

Mit der Wirksamkeit des gegenwärtigen Gesetzes treten alle im lombardisch-venetianischen Königreiche früher bestandenen Vorschriften über die Gerichtszuständigkeit in bürgerlichen Rechtssachen, insbesondere die Jurisdictions-Norm vom 29. September 1819, sammt allen darauf sich beziehenden Verordnungen ausser Kraft.

Artikel VI.

Da jedes Privilegium auch für den Fiscus aufhört, so wird dieser künftig nur in den aus Verträgen, welche vor dem Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes geschlossen worden sind, entspringenden Streitigkeiten nicht nur als Geklagter, sondern auch als Kläger den Gerichten des Ortes, an welchem das zu seiner Vertretung berufene Fiscalamt seinen Sitz hat, unterstehen.

Artykuł VII.

Konzulaty cesarsko-austryackie, będące za granicą, wykonywać będą sądownictwo sobie przydzielone, także i nadal według szczególnych przepisów.

Artykuł VIII.

Postanowienia traktatów z państwami obcemi zawartych, pod względem sądownictwa istniejące nie ulegają żadnej zmianie przez ustawę niniejszą.

Artykuł IX.

Nasz minister sprawiedliwości poleconem sobie ma wykonanie niniejszego patentu.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego Listopada, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

USTAWA

stanowiąca zakres działania i przynależność sądów w sprawach cywilnych dla królestwa Lombardzko-Weneckiego.

ROZDZIAŁ I.

O sądownictwie w ogólności.

§. 1.

O dochodzeniu właściwości sądu.

Każdy sąd winien zaraz przy rozpoczęciu sprawy tak spornej jako też niespornej, dochodzić ściśle, czy jest właściwym tak co do osób, jako też co do przedmiotu; a przeto jeżeli znajdzie, iż oczywiście nie jest właściwym w jakiej sprawie, lub też, iż stosownie do szczególnych przepisów postępowanie sądowe w ogóle nie ma miejsca, odrzucić podanie stron z urzędu.

§. 2.

Jeżeli w sprawach spornych według tego, co powód przywodzi, sądownictwo uzasadnionem się okaże, a twierdzenia powoda nie są dokładnie sądowi jako fałszywe wiadome, sąd przyjmie podanie, i zostawi pozwanemu wnieść ekscepcyę niewłaściwości sądu (§. 48).

W sprawach niespornych i przy otworzeniu konkursu, sędzia winien z urzędu dochodzić okoliczności, od których zawisła właściwość sądu, a w razie potrzeby, zażądać od osób w tem interesowanych, bliższego w tej mierze wyjaśnienia.

Artikel VII.

Von den im Auslande befindlichen kaiserlich-österreichischen Consulaten ist die ihnen zugewiesene Gerichtsbarkeit auch noch fernerhin nach den besonderen Vorschriften auszuüben.

Artikel VIII.

Die auf die Gerichtsbarkeit sich beziehenden Bestimmungen der mit auswärtigen Staaten bestehenden Verträge werden durch dieses Gesetz nicht berührt.

Artikel IX.

Unser Minister der Justiz ist mit dem Vollzuge dieses Patentes beauftragt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den zwanzigsten November Eintausend achthundert zweiundfünfzig, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph m. p.

Gr. Buol-Schauenstein m. p. **Krauss** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet m. p.

Gesetz

über den

Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtssachen für das lombardisch-venetianische Königreich.

Erstes Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit im Allgemeinen.

§. 1.

Prüfung der Zuständigkeit.

Jedes Gericht hat sogleich bei dem Beginne eines Geschäftes in oder ausser Streitsachen seine Zuständigkeit sowohl hinsichtlich der Personen, als des Gegenstandes sorgfältig zu prüfen, und daher in allen Fällen, wo es dieselbe offenbar nicht gegründet findet, oder zufolge besonderer Vorschriften ein gerichtliches Verfahren überhaupt nicht statthat, die Parteien von Amtswegen zurückzuweisen.

§. 2.

In soferne in Streitsachen die Gerichtsbarkeit nach den Angaben des Klägers begründet erscheint, und diese nicht schon dem Gerichte als unrichtig genau bekannt sind, ist das Gesuch anzunehmen, und dem Geklagten zu überlassen, die Einwendung des nicht gehörigen Gerichtsstandes anzubringen (§. 48).

In nicht streitigen Rechtsangelegenheiten und bei der Eröffnung eines Concurses hat der Richter die Verhältnisse, welche die Zuständigkeit bestimmen, von Amtswegen zu untersuchen, und nöthigenfalles von den Betheiligten die nähere Aufklärung darüber zu fordern.

§. 3.

pory o właściwość (a sądów austryackich między sobą;

Spory o przynależność sądownictwa, zachodzące między sądami pierwszej instancyi, jeżeli oba podlegają temu samemu sądowi wyższemu, tenże sąd rozstrzygać ma.

Jeżeli każdy z sądów spierających się, podlega innemu sądowi wyższemu, natenczas obadwa przełożone sądy wyższe w porozumieniu spór rozstrzygnąć winny. Jeżeli między niemi porozumienie nie nastąpi, lub gdy między dwoma sądami wyższemi powstanie spór o własną ich przynależność, wówczas rozstrzyga najwyższy trybunał sądowy.

Wykonanie sądownictwa nie powinno być tymczasem wstrzymane, lecz sąd, który w tej sprawie pierwszy czynność rozpoczął, postępowanie dalej prowadzić winien aż do rozstrzygnienia sporu.

§. 4.

b) ze sadami państw obcych.

Jeżeli sąd państwa obcego zaprzecza sądowi austryackiemu przynależności względem osoby, należącej do państwa obcego, lub względem obcego majątku, natenczas sąd tutejszy nie może prowadzić postępowania dalej, jak tylko o ile to jest potrzebnem ze względów publicznych, albo dla zabezpieczenia praw prywatnych. Tenże winien będzie, przypadek taki wraz z wszystkiemi aktami przedłożyć przez sąd wyższy najwyższemu trybunałowi sądowemu, który go wraz z swoją opinią przedłoży ministerstwu sprawiedliwości.

§. 5.

c) między władzami sądowemi i administracyjnemi.

Jeżeli między władzami sądowemi i administracyjnemi powstanie wątpliwość co do przynależności, wówczas należy zachować istniejące w tej mierze przepisy.

§. 6.

O trwaniu przynależności.

Każdy sąd pozostanie właściwym w sprawach, które się w nim rozpoczęły sposobem prawnym, aż do ich ukończenia, chociażby strony interesowane w ciągu procesu przeszły pod inne sądownictwo.

§. 7.

O uchyleniu i delegacyi.

W których przypadkach uchylić można sąd zwyczajnie właściwy, o tem stanowi prawo organiczne dla władz sądowych. W takich przypadkach sąd wyższy, na żądanie jednej albo drugiej strony, lub na relacyę sądu, który swego sądownictwa wykonywać nie może, zadeleguje sąd inny.

§. 8.

Także i oprócz przypadku, gdy zachodzi przeszkoda prawna, pozostawionem jest sądowi wyższemu, jeżeli uzna to za stosowne, zamiast jednego sądu jemu podległego, zadelegować inny sąd swego okręgu.

§. 9.

Objętość przynależności.

Każdy sąd ma prawo przeprowadzić sam wykonanie rozporządzeń swojich w całej rozciągłości obrębu swego jurysdykcyjnego. Tylko co do wykonania rozporządzeń sądowych pod względem dóbr nieruchomych, należy zachować postanowienia, objęte w §. 51. W których nareszcie sądach należy w sprawach spornych żądać egzekucyi, rozprawiać i rozstrzygać spory, w ciągu egzekucyi zachodzące, o tem stanowią przepisy, wydane co do postępowania wykonawczego (§§. 65—68).

§. 3.

Streitigkeiten über dieselbe: a) zwischen österreichischen Gerichtsbehörden unter einander;

Streitigkeiten über die Gerichtszuständigkeit zwischen Gerichtsbehörden erster Instanz unter einander hat, wenn beide Gerichte dem nämlichen Obergerichte unterstehen, dieses zu entscheiden.

Ist jedes der streitenden Gerichte einem anderen Obergerichte unterworfen, so ist von den beiden vorgesetzten Obergerichten einverständlich zu entscheiden. Kommt zwischen denselben kein Einverständniss zu Stande, oder entsteht zwischen zwei Obergerichten ein Streit über ihre eigene Zuständigkeit, so kommt die Entscheidung dem obersten Gerichtshofe zu.

Die Rechtspflege darf indessen nicht aufgehalten werden, sondern das Gericht, welches in dieser Angelegenheit zuerst eingeschritten ist, hat das Verfahren bis zur Entscheidung des Streites fortzusetzen.

§. 4.

b) mit Gerichten auswärtiger Staaten;

Wenn die Zuständigkeit eines österreichischen Gerichtes in Bezug auf einen fremden Staatsangehörigen oder fremdes Vermögen von dem Gerichte des auswärtigen Staates bestritten wird, so kann der inländische Richter das Verfahren nicht weiter fortsetzen, als so weit es aus öffentlichen Rücksichten, oder zur Sicherung der Privatrechte erforderlich ist. Er hat den Fall sammt allen Acten durch das Obergericht dem obersten Gerichtshofe vorzulegen, welcher dieselben mit seinem Gutachten an das Justizministerium leitet.

§. 5.

c) zwischen Gerichts- und Verwaltungsbehörden.

Wenn zwischen Gerichts- und Verwaltungsbehörden über die Zuständigkeit ein Zweifel entsteht, so sind hierüber die bestehenden Vorschriften zu beobachten.

§. 6.

Dauer der Gerichtszuständigkeit.

Jedes Gericht bleibt in Rechtsangelegenheiten, welche rechtmässiger Weise bei demselben anhängig gemacht worden sind, bis zu deren Beendigung zuständig, wenn auch während der Verhandlungen, die Betheiligten unter eine andere Gerichtsbarkeit gekommen wären.

§. 7.

Ablehnung und Delegation.

In welchen Fällen ein sonst zuständiges Gericht abgelehnt werden könne, bestimmt das organische Gesetz für die Gerichtsstellen. In diesen Fällen hat das Obergericht über Ansuchen der einen oder der anderen Partei, oder auf Anzeige des Gerichtes, welches seine Gerichtsbarkeit auszuüben gehindert ist, ein anderes Gericht zu delegiren.

§. 8.

Auch ausser dem Falle eines gesetzlichen Hindernisses ist es dem Ermessen des Obergerichtes überlassen, aus Gründen der Zweckmässigkeit anstatt eines ihm untergeordneten Gerichtes ein anderes Gericht seines Sprengels zu delegiren.

§. 9.

Umfang der Zuständigkeit.

Jedes Gericht ist seine Verfügungen in dem Umfange seines Jurisdictions-Bezirkes auch selbst in Vollzug zu setzen berechtiget.

Nur hinsichtlich des Vollzuges gerichtlicher Verfügungen in Ansehung unbeweglicher Güter sind die in dem §. 51 enthaltenen Bestimmungen zu beobachten.

Bei welcher Gerichtsbehörde übrigens in Streitsachen die Execution anzusuchen und die im Laufe der Execution vorkommenden Streitigkeiten zu verhandeln und zu entscheiden seien, wird durch die Vorschriften über das Vollstreckungsverfahren (§§. 65—68) bestimmt.

§. 10.

Ograniczenie przynależności na okrąg sądowy.

Zewnątrz własnego swego okręgu sądowego nie może sędzia sam żadnej wykonywać czynności.

Jednakże sądy innych okręgów jurysdykcyjnych, obowiązane są na żądanie sędziego, u którego wisi rzecz, dopełniać rozporządzeń jego.

§. 11.

O poleceniu pojedynczych czynności innym sądom.

Nawet w takich sprawach, których dopełnić sędzia samby był upoważnionym, winien jest zawezwać pomocy innych sądów, jeżeli przez to tok sprawy stosownie ułatwionym, lub niepotrzebne koszta uniknionemi być mogą. W szczególności winny trybunały prowincyonalne polecać preturom w ich okręgu się znajdującym dopełnienie wydanych przez się rozporządzeń, jeżeli to służy do ułatwienia stronom.

Sąd zaś może polecać innym władzom pojedyncze tylko czynności urzędowe, nigdy zaś bez wyższego pozwolenia ostatecznego rozsądzenia sprawy.

§. 12.

Prowincya w rozumieniu niniejszej ustawy i pretura miejska.

Pod prowincyą należy rozumieć w myśl niniejszej ustawy dalszy okrąg sądowy każdego trybunału prowincyonalnego sądu handlowego (senatu handlowego). Przezto oznaczenie, nie będzie jednak ścieśnionem pojęcie, ustanowione w powszechnych ustawach cywilnych, według którego pod wyrazem prowincya, rozumieć należy cały kraj, podlegający namiestnictwu w Medyolanie lub w Wenecyi.

Zresztą trybunały prowincyonalne, wykonywać będą sądownictwo w tymże dalszym okręgu swojim, tylko w przypadkach §fu 14 i innych w niniejszej ustawie wyraźnie wyszczególnionych przypadkach, mianowicie §§fów 32, 50, 51. 59, 66, 71, 83, gdy zaś w ściślejszym ich okręgu t. j. w miejscach ich siedziby w miastach wraz z okolicami przydzielonemi, należeć będzie do nich całe sądownictwo z wyjątkiem spraw zostawionych preturom tamże ustanowionym.

Jak dalece zakres działania zostawiono preturom będącym w miejscu, gdzie trybunały prowincyonalne mają siedzibę swoję, o tem stanowią §§. 15, 37, 46, 54. 65. 72, 78 i 89; sądy te będą miały nazwę pretur miejskich, dla rozróżnienia ich od pretur w ogólności.

ROZDZIAŁ II.

O sądownictwie w sprawach spornych.

I. W postępowaniu wyrokowem.

1. O SĄDZIE OSOBISTYM.

§. 13.

a) Ogólnym.

W powszechności wszelkie skargi wynoszone być winny do tej pretury lub do tego trybunału prowincyonalnego, w którego okręgu pozwany ma zwyczajne zamieszkanie swoje w czasie, w którym skarga wyniesioną została.

§. 10.

Ausser seinem Gerichtsbezirke kann der Richter keine Handlung der Gerichtsbarkeit selbst vornehmen.

Beschränkung der Zuständigkeit auf den Gerichtsbezirk.

Doch sind die Gerichte anderer Jurisdictions-Bezirke auf Ersuchen des Richters, bei welchem die Sache anhängig ist, die Verfügungen desselben zu vollziehen schuldig.

§. 11.

Auch in Geschäften, die der Richter selbst vorzunehmen berechtiget wäre, hat er andere Gerichte um ihren Beistand anzugehen, wenn dadurch die zweckmässige Behandlung der Sache erleichtert, oder unnützer Kostenaufwand vermieden werden kann. Insbesondere haben daher die Provinzial-Tribunale den Vollzug der von ihnen erlassenen Verfügungen, in soferne es zur Erleichterung der Parteien gereicht, durch die in ihrem Sprengel befindlichen Präturen zu bewirken.

Uebertragung einzelner Geschäfte an andere Gerichte.

Immer aber kann ein Gericht anderen Behörden nur einzelne Amtsverrichtungen, und ohne höhere Genehmigung nie die endliche Entscheidung einer Rechtsangelegenheit übertragen.

§. 12.

Unter Provinz ist im Sinne dieses Gesetzes der weitere Gerichtssprengel jedes einzelnen Provinzial-Tribunales und Handelsgerichtes (Handelssenates) verstanden. Durch diese Bestimmung wird jedoch der nach den allgemeinen bürgerlichen Gesetzen festgestellte Begriff, nach welchem unter Provinz das ganze der Statthalterei in Mailand oder jener in Venedig unterstehende Land verstanden wird, nicht geschmälert.

Provinz im Sinne dieses Gesetzes und Stadtprätur.

Uebrigens haben die Provinzial-Tribunale in diesem ihrem weiteren Sprengel die Gerichtsbarkeit nur in den im §. 14 und anderen in diesem Gesetze, insbesondere in den §§. 32, 50, 51, 59, 66, 71, 83 ausdrücklich angegebenen Fällen auszuüben, während ihnen in ihrem engeren Sprengel, d. i. an ihrem Standorte in den Städten und dem denselben zugewiesenen Umkreise die gesammte Gerichtsbarkeit mit Ausnahme jener Rechtsangelegenheiten zusteht, die den daselbst bestellten Präturen vorbehalten sind.

Welcher Wirkungskreis den am Sitze der Provinzial-Tribunale bestellten Präturen vorbehalten ist, bestimmen die §§. 15, 37, 46, 54, 65, 72, 78, dann 89, und dieselben werden, zum Unterschiede von den Präturen im Allgemeinen mit dem Ausdrucke „Stadt-Präturen" bezeichnet.

Zweites Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit in Streitsachen.

I. Im Erkenntniss-Verfahren.

1. Persönlicher Gerichtsstand:

§. 13.

Alle Klagen sind in der Regel bei derjenigen Prätur oder demjenigen Provinzial-Tribunale anzubringen, in deren Sprengel der Geklagte zur Zeit der Anbringung der Klage seinen ordentlichen Wohnsitz hat.

a) Allgemeiner.

§. 14.

Trybunałom prowincyonalnym pozostawione są do rozstrzygania:

a) sprawy, w których idzie o unieważnienie albo o rozwiązanie małżeństwa, albo o separacyę małżonków od stołu i łoża, bez spólnego ich zezwolenia.

Właściwym jest ten trybunał prowincyonalny, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie spólne zamieszkanie swoje.

Prożby o pozwolenie tymczasowego osobnego mieszkania dla strony zagrożonej i o nakaz sądowy wydać się mający jednemu z małżonków, aby dostarczył drugiemu utrzymania przyzwoitego, wyniesione być mogą albo przed trybunał prowincyonalny, powołany do rozprawy w rzeczy głównej, albo przed sąd osobisty małżonków.

b) skargi, wyniesione przeciw fiskusowi, przeciw gminom świeckim i duchownym, kościołom, beneficyom, fundacyom i wszelkim zakładom dla celów publicznych (§. 23, 24, 25), jeżeli nie należą do sądu osobnego (§. 31 i n.), do sądu kauzalnego lub do instancyi realnej;

Właściwym trybunałem pierwszej instancyi jest w tych przypadkach ten trybunał prowincyonalny, w którego okręgu strona pozwana, w czasie wyniesienia skargi ma zamieszkanie swoje.

c) spory w sprawach lenniczych (§. 39);

d) skargi w sprawach fideikomisowych (§. 38).

§. 15.

Preturom miejskim, należy się sądownictwo osobiste:

a) We wszystkich sporach o pewne summy pieniężne, które bez procentów i innych należytości bocznych nie przenoszą 1500 lir austr.; tudzież we wszystkich sporach o inne przedmioty, jeżeli powód wyraźnie oświadcza, iż zamiast nich przyjmie summę pieniężną, która bez procentów i należytości bocznych nie przenosi 1500 lir austr. Kwotę długu obliczać należy według summy, której zapłacenie w skardze jest żądanem, chociażby było więcej powodów lub pozwanych, albo żądano zapadłych kwot procentów lub rent bieżących. Jednakże w tym ostatnim przypadku służy sądownictwo preturze miejskiej wtenczas tylko, jeżeli pozwany zaprzecza żądanych procentów lub rent, nie zaś samego prawa, na mocy którego owe dochody pobierane bywają, chociażby owo praw przenosiło 1500 lir aust. Jeżeli w takim przypadku samoż prawo zaprzeczonem zostaje, nateneczas pretura miejska odesłać winna skargę wraz z dalszą rozprawą właściwemu trybunałowi prowincyonalnemu do dalszego jej przeprowadzenia.

Równie nie może być wyniesioną skarga przed preturę miejską w tym przypadku, gdy powód żąda części kapitału dłużnego, przenoszącego summę 1500 lir austr. albo przewyżkę, jaka wynika z porównania kilku pretensyj, służących stronom obudwom.

b) We wszystkich sporach o uznanie prawa użytkowania, lub pobierania świadczeń powtarzających się, jeżeli pojedyncza renta roczna, lub kwota pieniężna, którą powód zamiast niej przyjąć oświadcza, przy dochodach lub świadczeniach wie-

§. 14.

Der Entscheidung der Provinzial-Tribunale sind vorbehalten:

a) die Rechtsangelegenheiten, in denen es sich um die Ungiltig-Erklärung oder Auflösung einer Ehe, oder um die nicht einverständliche Scheidung von Tisch und Bett handelt.

Das zuständige Provinzial-Tribunal ist dasjenige, in dessen Sprengel die Ehegatten ihren letzten gemeinschaftlichen Wohnsitz hatten.

Gesuche, um die vorläufige Bewilligung eines abgesonderten Wohnortes für den gefährdeten Theil, und um den Auftrag an den anderen Ehegatten zur Entrichtung des anständigen Unterhaltes können entweder bei dem zur Verhandlung in der Hauptsache berufenen Provinzial-Tribunale oder bei dem persönlichen Gerichtsstande der Ehegatten angebracht werden;

b) Klagen gegen den Fiscus, weltliche und geistliche Gemeinden, Kirchen, Pfründen, Stiftungen und alle Anstalten zu öffentlichen Zwecken (§§. 23, 24, 25), in soweit sie vor einen besonderen Gerichtsstand (§. 31 u. fgg.), vor ein Causal-Gericht oder die Real-Instanz gehören.

Das zuständige Provinzial-Tribunal ist in diesen Fällen jenes, in dessen Sprengel zur Zeit der Klage-Anbringung der geklagte Theil seinen Wohnsitz hat.

c) Lehensstreitigkeiten (§. 39).

d) Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten (§. 38).

§. 15.

Den Stadtpräturen kommt die Personal-Gerichtsbarkeit zu:

a) in allen Streitsachen über bestimmte Geldsummen, welche ohne Zinsen und andere Nebengebühren 1500 österr. Liren nicht übersteigen, und in allen Streitigkeiten über andere Gegenstände, wenn der Kläger anstatt derselben eine Geldsumme ausdrücklich anzunehmen sich erbietet, welche ohne Zinsen und Nebengebühren 1500 Liren nicht übersteigt. Der Betrag der Schuld wird nach der Summe, auf deren Bezahlung in der Klage das Begehren gestellt ist, berechnet, wenn auch der Kläger oder der Geklagten mehrere sind, oder die verfallenen Beträge fortlaufender Zinsen oder Renten gefordert werden. Doch steht im letzteren Falle die Gerichtsbarkeit der Stadtprätur nur dann zu, wenn bloss die eingeforderten Zinsen oder Renten bestritten werden, nicht aber das Recht selbst, woraus der Bezug derselben hergeleitet wird, von dem Belangten streitig gemacht wird, obgleich dieses Recht die Summe von 1500 Liren übersteigt. Wird jedoch in diesem Falle das Recht selbst bestritten, so hat die Stadtprätur die Klage sammt der weiteren Verhandlung dem zuständigen Provinzial-Tribunale zur Fortsetzung derselben zu übermitteln.

Ebenso wenig kann die Klage bei der Stadtprätur angebracht werden, wenn der Kläger einen Theil einer, 1500 Liren übersteigenden Capitalsschuld oder den Ueberschuss fordert, welcher sich aus der Vergleichung mehrerer, beiden Theilen zustehender Forderungen ergeben soll.

b) Ueber alle Klagen auf Anerkennung des Rechtes auf einen Fruchtgenuss, oder zum Bezuge wiederkehrender Leistungen, wenn eine einzelne Jahresrente oder der Geldbetrag, welchen der Kläger, anstatt derselben, anzunehmen sich bereit erklärt, bei Er-

czystych nie przenosi 75 lir austr., przy takich zaś, które na życie osoby są ograniczone, lub co do trwania swego nie są określone, nie przenosi 150 lir austr.

Bez względu na kwotę:

c) We wszelkich sporach, między najmującym i w najem puszczającym, wynikłych ze stosunku najmu rzeczy ruchomych lub mieszkań, i innych lokalności, tudzież w sporach o zwrot dóbr wydzierżawionych lub wypuszczonych za czynsz w płodach (§. 2103 p. k. u. c.), z powodu, iż upłynął czas w kontrakcie zakreślony;

d) we wszystkich sporach, wynikłych z kontraktów służb i robót najemnych, między nauczycielami prywatnymi, służącymi i ich służbodawcami, tudzież między profesyonistami i dzierżycielami fabryk z jednej a ich czeladnikami, chłopcami i wyrobnikami z drugiej strony;

e) we wszystkich sporach między gospodarzami, szyprami i woźnicami z jednej, a ich gośćmi, podróżnymi i oddawcami z drugiej strony, odnoszących się do ich wzajemnych obowiązków i odpowiedzialności pierwszych za rzeczy przyjęte do zachowania przez nich lub sługi ich, a to jeżeli nie ma miejsca sądownictwo sądu handlowego lub morskiego.

§. 16.

Miejsce, w którem kto osiadł w udowodnionym lub z okoliczności jawnie się wykazującym zamiarze, ażeby tam stale przebywał, jest zwyczajnem jego zamieszkaniem.

§. 17.

Jeżeli kto na przemian w różnych zamieszkuje miejscach, powód będzie miał wybór sądu, do którego skargę wynieść zechce.

§. 18.

Podróżni i inne osoby, przebywający w jakiem miejscu tymczasowo tylko, mogą być pozywanymi o dopełnienie obowiązków, w temże miejscu na siebie przyjętych, przed tym także sądem, w którego okręgu to miejsce leży, jak długo się tamże znajdują.

Przynależność osób, nie mających nigdzie zamieszkania stałego, stosuje się według miejsca, w którem chwilowo przebywają.

§. 19.

Sąd osobisty małżonka jest także sądem osobistym małżonki jego; sąd pełnoletnich wdów i żon sądownie rozdzielonych, stosuje się do ich zamieszkania własnego.

§. 20.

Pod sąd ojca należą także dzieci stojące pod jego władzą ojcowską, czy to spłodzone w małżeństwie, czy legitymowane, lub adoptowane. Pod tym sądem zostają one nawet i po śmierci ojca, lub po odebraniu mu władzy ojcowskiej, dopóki nie dostąpią wolnego zarządu majątkiem swojim.

trügnissen oder Leistungen auf immerwährende Zeiten 75 österreichische Liren, bei solchen aber, welche auf die Lebenszeit einer Person eingeschränkt, oder sonst in ihrer Dauer ungewiss sind, 150 österreichischen Liren nicht übersteigt.

Ohne Rücksicht auf den Betrag:

c) *In allen Streitigkeiten zwischen dem Miether und Vermiether aus dem Miethverhältnisse über bewegliche Gegenstände, oder über Wohnungen und andere Räume, dann in den Streitigkeiten über die Zurückstellung verpachteter oder gegen einen Zins in Früchten (§. 1103 a. b. G. B.) überlassener Güter wegen Ablaufes der im Contracte festgesetzten Zeit;*

d) *in allen aus Dienst- und Lohnverträgen entstehenden Streitigkeiten zwischen Privatlehrern, Dienstboten und ihren Dienstgebern, dann zwischen Gewerbsleuten und Werksbesitzern einerseits, und ihren Gesellen, Lehrjungen und Arbeitern andererseits;*

e) *in allen zwischen Wirthen, Schiffern und Fuhrleuten einerseits und ihren Gästen, Reisenden und Aufgebern andererseits entstehenden Streitigkeiten über ihre gegenseitigen Verbindlichkeiten und die Haftung der ersteren für die von ihnen oder ihren Dienstleuten in Verwahrung übernommenen Sachen, insbesondere, in sofern nicht die Gerichtsbarkeit des Handels- oder Seegerichtes eintritt.*

§. 16.

Der Ort, wo sich Jemand in der erweislichen, oder aus den Umständen deutlich hervorgehenden Absicht niedergelassen hat, daselbst seinen bleibenden Aufenthalt zu nehmen, ist sein ordentlicher Wohnsitz.

§. 17.

Wenn Jemand abwechselnd an verschiedenen Orten wohnt, so steht dem Kläger die Wahl frei, wo er die Klage anbringen wolle.

§. 18.

Reisende und andere Personen, welche sich an einem Orte nur vorübergehend aufhalten, können wegen Verbindlichkeiten, die sie an diesem Orte auf sich genommen haben, auch bei dem Gerichte belangt werden, in dessen Sprengel sich dieser Ort befindet, so lange sie daselbst anwesend sind.

Die Zuständigkeit über Personen, welche nirgends einen beständigen Aufenthalt haben, richtet sich nach dem Orte ihres zeitweiligen Aufenthaltes.

§. 19.

Der persönliche Gerichtsstand des Mannes gilt auch für seine Ehegattin. Der Gerichtsstand grossjähriger Witwen und gerichtlich geschiedener Ehegattinnen richtet sich nach ihrem eigenen Wohnsitze.

§. 20.

Dem Gerichtsstande des Vaters folgen auch die unter seiner väterlichen Gewalt stehenden Kinder, sie mögen in der Ehe erzeugt, legitimirt oder adoptirt seyn. Sie bleiben unter diesem Gerichtsstande selbst nach dem Tode des Vaters, oder dessen Enthebung von der väterlichen Gewalt, bis sie die freie Verwaltung ihres Vermögens erlangt haben.

§. 21.

Dzieci z nieprawego łoża, należą pod sąd matki. Jeżeli dziecię nieprawego łoża lub podrzutek, umieszczone zostało kosztem zakładu publicznego w tymże lub zewnątrz takowego, natenczas należy ono pod sąd tegoż zakładu.

§. 22.

Zamieszkanie służbodawcy, uważać należy także za zamieszkanie sług jego, żyjących z nim razem w spólnem gospodarowaniu, jeżeli mają wolny zarząd majątku swego.

§. 23.

Fiskus podlega jako pozwany w tych przypadkach, w których przynależność stosuje się do zamieszkania, temu sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa prokuratoryi finansowej, lub też, jeżeli osobnem ogłoszeniem, ustanowionym jest stałe w pewnym okręgu zastępca fiskalny, temu sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa tegoż zastępcy.

§. 24.

Gminy podlegają sądom, w których okręgu znajduje się siedziba urzędowa przełożonego gminy.

§. 25.

Gminy duchowne, kościoły, beneficya, fundacye i wszelkie zakłady, poświęcone celom publicznym, jako to: uniwersytety, domy ubogich, domy robocze i szpitale, podlegają tym sądom, w których okręgu znajduje się siedziba ich administracyi.

Jeżeli stoją pod bezpośrednim zarządem państwa lub gminy, wówczas będą zastosowane postanowienia w §§. 23 i 24 objęte.

§. 26.

Wszelkie inne osoby jurystyczne, jako to: związki, towarzystwa zarobkowe, korporacye, podlegają tym sądom, w których okręgu znajduje się kierunek spraw ich. Jeżeli one, lub osoby pojedyncze, posiadają w innych miejscach zakłady lub ajencye stałe, wówczas można je pozywać w sprawach, odnoszących się do tychże, w tych sądach, w których okręgu znajdują się powyższe zakłady lub ajencye.

§. 27.

Poddani austryaccy, którzy służą za granicą, jako urzędnicy austryaccy, pozostają pod sądownictwem, któremu byli podlegli w czasie swego przebywania w państwie austryackiem.

Jeżeli miejsca przebywania tego dojść nie można, natenczas przyjąć należy, iżł w Wiedniu mieli zamieszkanie swoje.

§. 28.

Poddani cesarstwa austryackiego, którzy przyjmują uwierzytelnienia od rządów obcych, pozostaną pod sądem, któremu podlegają według innych stosunków swojich.

Konzulowie obcych państw, podlegają bez różnicy, czy oni są poddanymi austryackimi czy obcymi, zawsze sądom austryackim, w których okręgu przebywają.

§. 21.

Die unehelichen Kinder folgen dem Gerichtsstande ihrer Mutter. Ist ein uneheliches oder Findelkind auf Kosten einer öffentlichen Anstalt in oder ausser derselben untergebracht, so untersteht es dem Gerichtsstande derselben.

§. 22.

Der Wohnsitz des Dienstgebers ist auch als derjenige der Dienstleute desselben, die mit ihm in gemeinschaftlicher Haushaltung leben, zu betrachten, sofern sie die freie Verwaltung ihres Vermögens besitzen.

§. 23.

Der Fiscus untersteht als Geklagter in jenen Fällen, in welchen sich die Zuständigkeit nach dem Wohnsitze richtet, demjenigen Gerichte, in dessen Sprengel der Amtssitz der Finanzprocuratur, oder, wenn durch eine eigene Kundmachung ein Fiscalvertreter für einen bestimmten Bezirk bleibend bestellt ist, jenem Gerichte, in dessen Sprengel der Amtssitz dieses Vertreters sich befindet.

§. 24.

Die Gemeinden unterstehen den Gerichten, in deren Sprengel der Amtssitz des Gemeindevorstandes sich befindet.

§. 25.

Geistliche Gemeinden, Kirchen, Pfründen, Stiftungen und alle Anstalten zu öffentlichen Zwecken, als: Universitäten, Armen- und Arbeitshäuser und Spitäler, unterstehen jenen Gerichten, in deren Sprengel sich der Sitz ihrer Verwaltung befindet.

Stehen sie unter der unmittelbaren Verwaltung des Staates oder einer Gemeinde, so finden die Bestimmungen der §§. 23 und 24 ihre Anwendung.

§. 26.

Alle übrigen juristischen Personen, als: Vereine, Erwerbsgesellschaften und Corporationen unterstehen jenen Gerichten, in deren Sprengel sich ihre Geschäftsleitung befindet. Besitzen sie oder auch einzelne Personen an anderen Orten besondere Niederlassungen oder stabile Agentien, so können sie in Angelegenheiten, welche sich auf diese beziehen, bei den Gerichten belangt werden, in deren Sprengel sich diese Niederlassungen oder Agentien befinden.

§. 27.

Oesterreichische Unterthanen, welche in der Eigenschaft österreichischer Beamten im Auslande dienen, bleiben unter der Gerichtsbarkeit, welcher sie während ihres Aufenthaltes in dem österreichischen Staate unterworfen waren.

Lässt sich dieser nicht ausmitteln, so wird angenommen, dass sie ihren Wohnsitz in Wien hatten.

§. 28.

Unterthanen des österreichischen Kaiserthumes, welche von fremden Regierungen Beglaubigungen annehmen, bleiben unter der Gerichtsbarkeit, welcher sie nach ihren übrigen Verhältnissen unterstehen.

Die Consule fremder Mächte unterstehen, sie mögen österreichische oder fremde Unterthanen seyn, stets den österreichischen Gerichten, in deren Bezirke sie sich aufhalten.

§. 29.

Poddani państw obcych, mogą być pozwanymi przed sądy austryackie:

a) przed sąd powszechny zamieszkania swego, jeżeli to obrali w państwie austryackiem;

b) we wszystkich przypadkach, w których także poddani austryaccy na mocy przepisów niniejszej ustawy, pozywanymi być mogą zewnątrz okręgu sądowego zamieszkania swego, przed sąd osobny, do tego wyznaczony (§. 31 i nast.);

c) w przypadku, gdy nie zachodzi ani osobny ani powszechny sąd zamieszkania (lit. *a* i *b*), w każdem miejscu, gdzie będą spotkanymi z powodu wszelkich obowiązków, które powstały w państwie austryackiem, albo tamże dopełnionemi być mają;

d) w skutku wzajemności *(reciprocitatis)*, we wszystkich przypadkach, w których państwo, do którego należą, przypuszcza skarg przeciw poddanym austryackim.

§. 30.

Jeżeli kto pozwanym być ma przed preturę miejsca takiego, w ktorem się rzeczywiście nie znajduje, a jeżeli w tem miejscu ustanowionych jest kilka pretur lub pretura podzieloną jest na kilka oddziałów, wówczas powód ma do wyboru, przed którą preturę lub przed który oddział onejże skargę swoję wynieść zechce.

§. 31.

b) osobny. Skarga wywoławcza.

Skargi wywoławcze, wynosić należy przed ten sąd, przed którymby wywołujący pozwanym być musiał w rzeczy głównej. Gdy wywołany miał prawo wyboru między kilką sądami, wówczas jeżeli przeczył wywołaniu i przegrał, nie będzie mógł wynieść skargi przed sąd inny, jak ten, przed którym był prowadzony proces wywoławczy.

§. 32.

Umorzenie.

Wywołania w celu umorzenia obligacyj rządowych i innych papierów kredytowych z niemi na równi położonych, należy wynosić przed ten trybunał prowincyonalny, w którego siedzibie urzędowej prowadzone są odpowiednie księgi kredytowe.

O umorzenie innych dokumentów z wyjątkiem wekslów (§. 60), prosić można albo u pretury, która jest właściwym sądem proszącego, według zwyczajnego zamieszkania jego, albo też u pretury tej osoby, przeciw której dokument ten za dowód służyć ma.

§. 33.

Skarga wzajemna.

Chociaż skarga wzajemna, nie ma żadnego związku z przedmiotem skargi, wyniesionym być może przed ten sam sąd, do którego skarga podaną została, jak długo taż nie jest rozstrzygniętą wyrokiem ostatecznym prawomocnym.

Jeżeli zaś skarga lub skarga wzajemna, co do przedmiotu swego, należy przed sąd realny lub sąd osobny kauzalny, wówczas skarga wzajemna nie może być przyjętą przez tego samego sędziego.

§. 34.

Zarząd prowadzony.

W sporach, wynikających z zarządu majątkiem obcym lub wspólnym, powód ma prawo wyboru wynieść skargę przed sąd powszechny pozwanego, albo przed ten sąd, któremuby tenże ostatni podlegał, gdyby miał zamieszkanie swoje w miejscu, gdzie

§. 29.

Unterthanen auswärtiger Staaten können vor den österreichischen Gerichten belangt werden:

a) bei dem allgemeinen Gerichtsstande des Wohnsitzes, wenn sie diesen in dem österreichischen Staate genommen haben;

b) in allen Fällen, in welchen auch österreichische Unterthanen nach den Bestimmungen dieses Gesetzes ausser dem Gerichtsbezirke ihres Wohnsitzes belangt werden können, bei dem hiezu bestimmten besonderen Gerichtsstande (§. 31 u. fgg.);

c) im Falle, als weder ein besonderer, noch der allgemeine Gerichtsstand des Wohnsitzes eintritt (lit. a, b), an jedem Orte, wo sie angetroffen werden, wegen aller Verbindlichkeiten, welche in dem österreichischen Staate entstanden, oder daselbst zu erfüllen sind;

d) in Folge der Gegenseitigkeit (Reciprocität) in allen Fällen, in welchen der Staat, welchem sie angehören, auch Klagen gegen österreichische Unterthanen zulässt.

§. 30.

Ist Jemand bei der Prätur an einem Orte zu belangen, wo er sich nicht wirklich aufhält, und sind an diesem Orte mehrere Präturen bestellt, oder ist die Prätur in mehrere Abtheilungen getheilt, so steht dem Kläger die Wahl frei, bei welcher dieser Präturen oder bei welcher Abtheilung derselben er seine Klage anbringen wolle.

§. 31.

b) besonderer. Aufforderungsklage.

Aufforderungsklagen müssen bei demjenigen Gerichte angebracht werden, vor welchem der Auffordernde in der Hauptsache zu belangen wäre. In sofern der Aufgeforderte unter mehreren Gerichten zu wählen berechtiget war, kann derselbe, wenn er die Aufforderung bestreitet, und sachfällig wird, die Klage nur bei demjenigen Gerichte anbringen, vor welchem der Aufforderungs-Process anhängig war.

§. 32.

Amortisirung.

Aufforderungen zum Zwecke der Amortisirung von Staatsobligationen und der, denselben gleichgeachteten Creditspapiere sind bei demjenigen Provinzial-Tribunale anzubringen, an dessen Amtssitze die bezüglichen Creditsbücher geführt werden.

Die Amortisirung anderer Urkunden mit Ausnahme der Wechsel (§. 60) kann von dem Bewerber entweder bei der Prätur seines eigenen ordentlichen Wohnsitzes, oder bei jener des Wohnsitzes dessen, gegen den diese Urkunde zum Beweise dienen soll, angesucht werden.

§. 33.

Widerklage.

Widerklagen können, auch wenn sie mit dem Gegenstande der Klage keinen Zusammenhang haben, so lange über diese nicht durch rechtskräftiges Endurtheil entschieden ist, bei dem nämlichen Gerichte angebracht werden, bei welchem die Klage überreicht worden ist. Gehört jedoch die Klage oder Widerklage, ihrem Gegenstande nach vor den Real- oder einen besonderen Causal-Gerichtsstand, so darf die Widerklage bei dem nämlichen Richter nicht angenommen werden.

§. 34.

Geführte Verwaltung.

In den aus der Verwaltung fremden oder gemeinschaftliche[n] Vermögens entspringenden Rechtsstreitigkeiten hat der Kläger die Wahl, sie bei dem [a]llgemeinen Gerichtsstande des Geklagten, oder bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der Letztere unterstände,

zarząd był prowadzonym. Co do zarządu nakazanego ze sądu, należy zachowywać przepisy obecnie istniejące.

§. 35.

Dowód ku wiecznej pamięci.

Proźby o przypuszczenie dowodu ku wiecznej pamięci, należy wnosić do tego sądu, do którego należy sądownictwo w rzeczy głównej; jeżeli zaś ten sąd nie jest znanym, lub zwłoka grozi nagłem niebezpieczeństwem, należy wnosić i rozstrzygać proźby takowe w owej preturze, w której okręgu znajduje się świadek, który wysłuchanym lub rzecz, która oglądnioną być ma.

§. 36.

Przywrócenie do dawnego stanu.

Przywrócenia do dawnego stanu, należy żądać u tego sądu pierwszej instancyi, w którym proces dawniej był prowadzonym lub jeszcze wisi.

§. 37.

Skargi w sprawach spadkowych.

Wszelkie skargi o dziedzictwo i o podział dziedzictwa, bądź że są oparte na spadkobierstwie z ustawy, bądź na ostatniej woli, bądź na kontrakcie o dziedzictwo, tudzież wszelkie skargi, mające za przedmiot długi spadkowe, zapisy, albo darowiznę na przypadek śmierci, muszą być wynoszone, dopóki nie nastąpi przyznanie spadku, przed ten sąd (także przed preturę miejską), w którym wisi pertraktacya spadku. Po przyznaniu spadku, należą skargi takowe pod sąd dziedzica.

§. 38.

Skargi w sprawach fideikomisarnych.

Skargi w sprawach fideikomisarnych, należy wynosić przed trybunał prowincyonalny, któremu przydzielone są sprawy fideikomisarne nie sporne (§. 84), bez różnicy, czy idzie o następstwo w fideikomisie, czy też o inne ze stosunku fideikomisarnego wynikające spory.

Ten sam przepis obowiązuje co do majoratów, utworzonych w byłem królestwie włoskiem (§. 85).

§. 39.

Spory lennicze.

Spory mające za przedmiot lennictwa nadania bezpośredniego lub pośredniego cesarskiego, przeprowadzać należy w trybunale prowincyonalnym w Medyolanie lub w Wenecyi, według tego, jak lennictwa są położone w obrębie namiestnikostwa medyolańskiego lub weneckiego.

§. 40.

Spory połączone.

Spory, które stoją w związku ze sporem wiszącym i nie rozstrzygnionym jeszcze wyrokiem prawomocnym ostatecznym z tego powodu, ponieważ wynikają z tego samego czynu, mogą być wyniesione przed ten sam sąd, przed który wyniesionym został pierwszy proces.

§. 41.

Spólnictwo sporu.

Skargi przeciw kilku spólnikom sporu, należy wynosić przed ten sąd, któremu podlega pozwany w skardze najpierwej wymieniony.

wenn er an dem Orte seinen Wohnsitz hätte, wo die Verwaltung geführt wurde. In Ansehung der gerichtlich angeordneten Verwaltungen hat es bei den bestehenden besonderen Vorschriften zu bleiben.

§. 35.

Beweis zum ewigen Gedächtnisse.

Gesuche um Zulassung des Beweises zum ewigen Gedächtnisse sind bei dem Gerichte, welchem die Gerichtsbarkeit in der Hauptsache zusteht, im Falle aber dieses nicht bekannt, oder dringende Gefahr am Verzuge ist, bei derjenigen Prätur anzubringen und zu entscheiden, in deren Sprengel sich der zu vernehmende Zeuge, oder die in Augenschein zu nehmende Sache befindet.

§. 36.

Einsetzung in den vorigen Stand.

Die Einsetzung in den vorigen Stand ist bei demjenigen Gerichte anzusuchen, bei welchem der Process früher verhandelt wurde, oder noch anhängig ist.

§. 37.

Klagen in Verlassenschafts-Angelegenheiten.

Alle Erbschafts- und Erbtheilungsklagen, sie mögen auf der gesetzlichen Erbfolge, einem letzten Willen oder einem Erbvertrage beruhen, dann alle Klagen, welche die Verlassenschaftsschulden, Vermächtnisse, oder eine Schenkung auf den Todesfall zum Gegenstande haben, müssen, so lange die Einantwortung des Nachlasses noch nicht erfolgt ist, bei demjenigen Gerichte (auch Stadt-Prätur) angebracht werden, bei welchem die Erbschaftsverhandlung anhängig ist. Nach der Einantwortung gehören solche Klagen vor den Gerichtsstand des Erben.

§. 38.

Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten.

Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten sind bei demjenigen Provinzial-Tribunale anzubringen, welchem die nicht streitigen Fideicommiss-Angelegenheiten zugewiesen sind (§. 84), es möge sich dabei um die Fideicommiss-Nachfolge oder um was immer für andere aus dem Fideicommiss-Verhältnisse entspringende Streitigkeiten handeln.

Das Nämliche gilt auch rücksichtlich der unter dem vormaligen Königreiche Italien gestifteten Majorate (§. 85).

§. 39.

Lehensstreitigkeiten.

Rechtsstreitigkeiten, welche Lehen von unmittelbarer oder mittelbarer landesfürstlicher Verleihung zum Gegenstande haben, sind, je nachdem sich die Lehen in dem Gebiete der Statthalterei von Mailand oder Venedig befinden, bei dem Provinzial-Tribunale in Mailand oder Venedig zu verhandeln.

§. 40.

Zusammenhängende Streitsachen.

Streitigkeiten, welche mit einer anhängigen und noch nicht mittelst rechtskräftigen End-Urtheiles entschiedenen Streitsache aus dem Grunde zusammenhängen, weil sie aus der nämlichen Thatsache entsprungen sind, können bei dem nämlichen Gerichte angebracht werden, bei welchem der erste Process eingeleitet wurde.

§. 41.

Streitgenossenschaft.

Klagen wider mehrere Streitgenossen sind bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der in der Klage zuerst benannte Geklagte untersteht.

§. 42.

Skargi przeciw pretorom, przełożonym trybunałów prowincyonalnych.

Pretorowie podlegają jako pozwani w sprawach, należących do pretury, której są naczelnikami, do tego trybunału prowincyonalnego, w którego obrębie leży stanowisko pretury. Ten sam przepis także wtenczas ma zastosowanie swoje, gdy pozwany czasowo tylko piastuje miejsce pretora.

Jeżeliby przełożony trybunału prowincyonalnego, miał być pozwany przed tenże trybunał albo przed preturę leżącą w jego okręgu, natenczas skargę wynieść należy przed najbliższy trybunał prowincyonalny.

Te same przepisy, wtenczas także mają zastosowanie, gdy pretor jako powód występuje przeciw stronom, podlegającym preturze, przy której jest ustanowiony, lub gdy przełożony trybunału prowincyonalnego chce pozywać strony, które pozywane być muszą w preturze, leżącej w okręgu tegoż trybunału.

§. 43.

Sąd kontraktu.

Jeżeli miejsce, gdzie zapłata ma być uczynioną, albo inny obowiązek dopełnionym. wyraźnie w kontrakcie jest oznaczonem, natenczas wszelkie skargi, odnoszące się do tego kontraktu, mogą być wyniesione przed sąd, któremuby podlegał pozwany, gdyby się znajdował w miejscu, gdzie kontrakt ma być dopełnionym, bądź że te skargi dążą do wypełnienia, zniesienia, lub do wynagrodzenia z powodu niedopełnienia kontraktu.

§. 44.

Pretensye rzemieślników i wyrobników za wyroby sprzedane lub roboty dostarczone, tudzież pretensye drobnosprzedajców za rzeczy do pożywienia służące i towary, mogą być poszukiwane skargą jeszcze przez dni 90 od dnia, gdy ostatnie dostarczenie nastąpiło przed sądem, który był właściwym według dawnego zamieszkania, gdy kupujący lub robotę dający, tymczasem przeniósł zamieszkanie swoje do innego powiatu sądowego.

Takie samo prawo służy nauczycielom prywatnym, sługom, gospodarzom, szyprom i woźnicom, co do pretensyj, powstałych za wyrządzone usługi lub prace, jeszcze przez 90 dni po ostatniem świadczeniu usług lub pracy, jeżeli strona przeciwna przeniosła tymczasem zamieszkanie swoje w inny powiat sądowy.

§. 45.

Skargi o szkody w polach wyrządzone.

We wszystkich sporach o szkody, wyrządzone na gruntach przez ludzi lub zwierzęta, lub na płodach ziemskich znajdujących się na gruncie, chociażby od niego odłączonych, będą mogły wyniesione być skargi o wynagrodzenie przed ten sąd, w którego powiecie leży grunt, jeżeli te sprawy nie wchodzą w zakres władz politycznych lub karnych.

§. 46.

Środki prowizoryczne zabezpieczenia.

Podania o pozwolenie zapowiedzenia sądowego aresztu prowizorycznego, sekwestracyi prowizorycznej lub innego środka tymczasowego zaradźczego, mogą być wyniesione, według wyboru powoda albo przed sąd, który jest właściwym w rzeczy głównej, albo przed tę preturę (także preturę miejską), w której okręgu środek zabezpieczenia prowizorycznego uskutecznionym być ma.

§. 42.

Streitsachen gegen Prätoren und Vorsteher der Provinzial-Tribunale.

Prätoren unterstehen als Geklagte in Angelegenheiten, welche vor die Prätur gehören, der sie vorgesetzt sind, jenem Provinzial-Tribunale, in dessen Sprengel der Standort der Prätur liegt. Diese Vorschrift hat auch auf den Fall ihre Anwendung, wenn der Betheiligte nur zeitlich die Stelle des Prätors versieht. Ist der Vorsteher eines Provinzial-Tribunales bei diesem Tribunale, oder bei einer in dessen Sprengel gelegenen Prätur zu belangen, so ist die Klage bei dem nächsten Provinzial-Tribunale anzubringen.

Diese Vorschriften gelten auch dann, wenn ein Prätor als Kläger gegen Parteien einschreitet, welche der Prätur unterstehen, bei welcher er angestellt ist, oder wenn der Vorsteher eines Provinzial-Tribunales Parteien belangt, welche bei einer im Sprengel dieses Provinzial-Tribunales gelegenen Prätur zu belangen wären.

§. 43.

Gerichtsstand des Vertrages.

Wenn der Ort, wo eine Zahlung geleistet, oder eine andere Verbindlichkeit erfüllt werden soll, in einem Vertrage ausdrücklich bestimmt worden ist, so können alle Klagen in Beziehung auf diesen Vertrag, sie mögen auf dessen Erfüllung, Aufhebung oder auf Entschädigung wegen Nichterfüllung desselben gerichtet seyn, bei dem Gerichte angebracht werden, welchem der Geklagte unterstände, wenn er sich an dem Orte befände, wo der Vertrag erfüllt werden soll.

§. 44.

Die Forderungen der Handwerker und Handarbeiter für abgenommene Erzeugnisse und gelieferte Arbeiten, dann die Forderungen der Kleinverschleisser für Victualien und Waaren können noch durch 90 Tage von der Zeit, als die letzte Leistung erfolgte, bei dem nach dem früheren Wohnsitze zuständigen Gerichte angebracht werden, wenn der Abnehmer oder Arbeitgeber mittlerweile seinen Wohnsitz in einen anderen Gerichtsbezirk verlegt hat. Ein gleiches Recht steht den Privatlehrern, Dienstnehmern, Wirthen, Schiffern und Fuhrleuten in Betreff der für geleistete Dienste oder Arbeit entstandenen Forderungen noch durch 90 Tage nach der letzten Leistung zu, wenn der Gegner mittlerweile seinen Wohnort in einen anderen Gerichtsbezirk übertragen hat.

§. 45.

Klagen wegen Feldbeschädigung.

In allen Streitigkeiten in einer durch Menschen oder Thiere zugefügten Beschädigung von Grundstücken, oder den auf denselben befindlichen, wenngleich schon abgesonderten Grunderzeugnissen kann die Klage auf Schadenersatz bei demjenigen Gerichte angebracht werden, in dessen Bezirke der Grund liegt, wenn diese Angelegenheiten nicht in den Wirkungskreis der politischen oder Strafbehörden gehören.

§. 46.

Provisorische Sicherstellungsmittel.

Gesuche um Bewilligung eines gerichtlichen Verbotes, provisorischen Arrestes, einer provisorischen Sequestration oder einer anderen mittlerweiligen Vorkehrung können nach der Wahl des Klägers entweder bei dem in der Hauptsache zuständigen Gerichte, oder bei derjenigen Prätur (auch Stadt-Prätur) angebracht werden, in deren Sprengel das provisorische Sicherstellungsmittel vollzogen werden soll.

§. 47.

Poddanie się dobrowolne.

Wolno jest stronom poddać się za wyraźnem porozumieniem się między sobą innemu sądowi jak ten jest, któryby był właściwym.

Jednakże przez takie porozumienie się, nie można będzie spraw, przekazanych wyłącznie sądowi realnemu osobnemu sądowi kauzalnemu, przeciągać pod sąd innego rodzaju, ani też dla sprawy zwyczajnej obierać sądu osobnego kauzalnego, równie też nie jest wolno dla spraw, należących pod preturę, obierać sobie do rozprawy trybunału prowincyonalnego (§. 54).

§. 48.

Jeżeli sędzia nie właściwy przyjmie skargę a pozwany nie wniesie ekscepcyi niewłaściwości sądu w terminie, przepisanym w ustawie procesowej, wówczas należy prowadzić rozprawę w tym samym sądzie, chociażby się następnie okazało, iż sąd nie był powołanym do przyjęcia skargi.

Tylko rozprawy o nieważność albo rozwiązanie małżeństwa, wytoczone przed sąd, do którego wcale nie należy sądownictwo w sprawach tego rodzaju, tudzież rozprawy, które sędzia cywilny rozpoczął przez pomyłkę w przedmiocie, należącym do sądownictwa wojskowego albo wcale nie należącym do postępowania prawnego, lecz przed władze administracyjne, należy znieść jako nieważne, chociażby niewłaściwość sądu, dopiero w wyższej instancyi odkrytą została, a to albo z urzędu, albo też w razie, gdyby rozstrzygnienie między stronami zostało już prawomocnem, na żądanie władzy mającej prawo do unieważnienia takowego.

2. SĄD REALNY.

§. 49.

Skargi, mające za przedmiot prawo rzeczowe na dobrach nieruchomych, mogą być wyniesione bez względu na osobę posiadacza, a nawet i wtenczas, gdyby tenże podlegał sądowi wojskowemu lub sądowi nadwornemu marszałkowskiemu, przed tę preturę, a względem realności leżących w okręgach miast, w których trybunały prowincyonalne mają siedzibę swoję, przed ten trybunał prowincyonalny, w którego obrębie rzecz nieruchoma jest położona.

Ten przepis obowiązuje także i w tym przypadku, jeżeli spór tyczy się podziału dóbr nieruchomych, albo sprostowania granic między niemi.

§. 50.

Jeżeli przedmiotem skargi rzeczowej jest więcej dóbr nieruchomych, leżących w okręgu kilku sądów, lecz w tej samej prowincyi, wówczas może być wyniesionym przed ten trybunał prowincyonalny, w którego obwodzie leżą okręgi sądowe, jeżeli powód nie chce raczej pozwać pojedynczych dóbr przed właściwemi preturami.

Jeżeli dobra nieruchome znajdują się w obrębie kilku trybunałów prowincyonalnych, natenczas skargę wynieść należy przed ten trybunał prowincyonalny, pod który należy większa część onychże, a jeżeli i to także podpada wątpliwości, wówczas po-

§. 47.

Freiwillige Unterwerfung.

Den Parteien steht frei, sich einem anderen als dem zuständigen Gerichte durch ausdrückliches Uebereinkommen zu unterwerfen. Doch können durch eine solche Uebereinkunft Angelegenheiten, welche dem Real- oder einem besonderen Causalgerichtsstande ausschliessend zugewiesen sind, nicht vor ein Gericht anderer Art gezogen, oder für eine gemeine Rechtssache ein besonderer Causalgerichtsstand gewählt, noch kann für Rechtssachen, welche vor eine Prätur gehören, die Verhandlung vor einem Provinzial-Tribunale bedungen werden (§. 54).

§. 48.

Wird eine Klage von einem unzuständigen Richter angenommen, und von dem Geklagten die Einwendung des ungehörigen Gerichtsstandes nicht in der durch die Process-Ordnung bestimmten Frist angebracht, so ist die Verhandlung bei diesem Gerichte fortzusetzen, wenn sich gleich in der Folge zeigen sollte, dass das Gericht zur Annahme der Klage nicht berufen war.

Nur Verhandlungen über die Ungiltigkeit oder Trennung der Ehe, welche vor einem Gerichte gepflogen werden, dem eine Gerichtsbarkeit über Rechtssachen dieser Art gar nicht zusteht, und Verhandlungen, welche vor dem Civilrichter irriger Weise über einen zur Militärgerichtsbarkeit oder gar nicht zum Rechtsverfahren, sondern vor die Verwaltungsbehörden gehörigen Gegenstand gepflogen werden, sind, auch wenn die Unzuständigkeit erst in höherer Instanz entdeckt wird, von Amtswegen, oder im Falle die Entscheidung zwischen den Parteien bereits rechtskräftig geworden seyn sollte, auf Antrag der zur Bestreitung berechtigten Behörde als ungiltig aufzuheben.

2. Real-Gerichtsstand.

§. 49.

Klagen, welche ein dingliches Recht auf ein unbewegliches Gut zum Gegenstande haben, sind ohne Rücksicht auf die Person des Besitzers, und selbst, wenn dieser der Militärgerichtsbarkeit oder derjenigen des Hofmarschallamtes unterliegen sollte, bei derjenigen Prätur, und hinsichtlich der Realitäten in dem Umkreise der Städte, wo die Provinzial-Tribunale ihren Sitz haben, bei demjenigen Provinzial-Tribunale anzubringen, in dessen Bezirk das Gut gelegen ist.

Dieses gilt auch dann, wenn um die Theilung unbeweglicher Güter oder um die Berichtigung der Gränzen derselben gestritten wird.

§. 50.

Ist der Gegenstand der dinglichen Klage eine Mehrheit von unbeweglichen Gütern, welche in dem Bezirke mehrerer Gerichte, jedoch in derselben Provinz liegen, so kann sie bei demjenigen Provinzial-Tribunale angebracht werden, in dessen Sprengel die Gerichtsbezirke liegen, wenn es der Kläger nicht vorzieht, die einzelnen Güter bei den competenten Präturen einzuklagen.

Befinden sich die unbeweglichen Güter in dem Bezirke mehrerer Provinzial-Tribunale, so ist die Klage bei demjenigen Provinzial-Tribunale anzubringen, welchem der grössere Theil derselben untersteht, und wenn auch dieses zweifelhaft ist, steht dem Kläger die Wahl

wód ma do wyboru, do którego trybunału prowincyonalnego udać się zechce. Jeżeli w razie sporu granicznego, dobra z sobą graniczące należą pod sądownictwo kilku pretur lub kilku trybunałów prowincyonalnych, wówczas w pierwszym przypadku zawisło od wyboru powoda, przed którą preturę, w drugim zaś przed który trybunał prowincyonalny skargę swoję wynieść zechce.

§. 51.

Uskutecznianie wszelkich aktów realnych, jako to: inwentury, oglądnienia na miejscu i zdania biegłych, wprowadzenia sekwestratora, zajęcia płodów jeszcze nie odłączonych, oszacowania i licytacyi, należy do tej pretury, zaś względnie realności, leżących w okręgu miast, w których trybunały prowincyonalne mają siedzibę swoję, do tego trybunału, w którego obrębie rzecz nieruchoma jest położoną. Jeżeli rzecz nieruchoma leży w obrębie kilku pretur, natenczas uskutecznienie aktów realnych, należy do tego trybunału prowincyonalnego, w którego obrębie rzeczone pretury się znajdują.

Rozprawa o rozdzielenie ceny na licytacyi zyskanej za dobra sprzedane, w razie jeżeli między stronami nie przyjdzie ugoda dobrowolna do skutku, tudzież do rozstrzygnienia sporów o pierwszeństwo wynikających z rozdziału, należy zawsze przed ten trybunał prowincyonalny, w którego obrębie leżą dobra nieruchome.

§. 52.

Również podania o zanotowanie na dobrach nieruchomych, o przedłużenie terminu do wniesienia skargi usprawiedliwiającej, o wykreślenie uzyskanego zanotowania, wnosić należy do tej pretury, w której obrębie dobra są położone.

§. 53.

Skargi, mające za przedmiot prawo rzeczowe do rzeczy ruchomej, mogą być wyniesione albo przed sędziego osobistego, albo przed ten sąd, w którego powiecie leży rzecz ruchoma.

§. 54.

Spory o niepokojenie posiadania rzeczy tak ruchomych jako też nieruchomych, w których idzie tylko o dochodzenie stanu ostatniego faktycznego posiadania, i w których rozprawa jest summaryczną, należy wynosić przed tę preturę (także preturą miejską), w której powiecie uczynionem było niepokojenie, a co do rzeczy ruchomych jak długo jeszcze nie przeszły w ręce osoby trzeciej, wynosić można takie spory także przed tę preturę (także preturę miejską), w której obrębie rzecz się znajduje.

Ten przepis odnosi się także do tych sporów o posiadanie, które się tyczą praw wodnych do rzeczy nieruchomych.

§. 55.

Skargi o zapłacenie pretensyi zabezpieczonej hipotekarnie na dobrach nieruchomych, tudzież skargi o usprawiedliwienie zyskanej prenotacyi na dobrach nieruchomych, wynosić można albo przed sąd, według zamieszkania prawnego właściwy, albo przed ten sąd, któremuby podlegał pozwany, gdyby miał zamieszkanie swoje w tychże dobrach nieruchomych.

frei, an welches Provinzial-Tribunal er sich wenden wolle. Wenn bei einer Gränzstreitigkeit die an einander gränzenden Güter unter der Gerichtsbarkeit verschiedener Präturen, oder verschiedener Provinzial-Tribunale liegen, so steht dem Kläger im ersteren Falle die Wahl der Prätur, im zweiten Falle die Wahl des Provinzial-Tribunales frei, bei welchem er die Klage anbringen will.

§. 51.

Die Vornahme aller Real-Acte, als: der Inventur, eines Augenscheines und Kunstbefundes, der Einführung des Sequesters, der Pfändung der noch nicht abgesonderten Früchte, der Schätzung und Feilbietung kommt derjenigen Prätur oder hinsichtlich der Realitäten im Umkreise der Städte, wo die Provinzial-Tribunale ihren Sitz haben, demjenigen Provinzial-Tribunale zu, in dessen Bezirk das unbewegliche Gut gelegen ist. Liegt jedoch ein unbewegliches Gut in dem Bezirke mehrerer Präturen, so kommt die Vornahme der Real-Acte demjenigen Provinzial-Tribunale zu, in dessen Sprengel diese Präturen sich befinden.

Zur Verhandlung über die Vertheilung des Meistbotes für das veräusserte Gut, im Falle zwischen den Parteien, kein gütliches Uebereinkommen getroffen werden kann, und zur Entscheidung der über die Vertheilung entstehenden Vorrechtstreitigkeiten, ist stets dasjenige Provinzial-Tribunal berufen, in dessen Gerichtsbezirk das unbewegliche Gut gelegen ist.

§. 52.

Auch die Gesuche um Bewilligung einer Vormerkung auf ein unbewegliches Gut, um Erstreckung der Frist zur Einbringung der Rechtfertigungsklage und um Löschung der erwirkten Vormerkung sind bei derjenigen Prätur oder hinsichtlich der Realitäten im Umkreise der Städte, wo die Provinzial-Tribunale ihren Sitz haben, bei demjenigen Provinzial-Tribunale anzubringen, in deren Bezirk das Gut gelegen ist.

§. 53.

Klagen, welche ein dingliches Recht auf eine bewegliche Sache zum Gegenstande haben, können entweder bei dem Personalrichter oder bei dem Gerichte, in dessen Bezirk sich die bewegliche Sache befindet, angebracht werden.

§. 54.

Streitigkeiten über Besitzstörungen sowohl beweglicher als unbeweglicher Sachen, bei welchen es sich bloss um die Erörterung des letzten faktischen Besitzstandes handelt, und über welche summarisch zu verhandeln ist, sind bei derjenigen Prätur (auch Stadtprätur), anzubringen, in deren Bezirke die Störung geschah, und können hinsichtlich beweglicher Sachen, so lange sie nicht an einen Dritten übergingen, auch bei jener Prätur (Stadtprätur), in deren Sprengel sich die Sache befindet, angebracht werden.

Das oben Gesagte gilt insbesondere auch von denjenigen Besitzstreitigkeiten, welche die auf unbewegliche Güter sich beziehenden Wasserrechte betreffen.

§. 55.

Klagen auf Zahlung einer mit Pfandrecht auf ein unbewegliches Gut versicherten Forderung, dann Klagen zur Rechtfertigung der erwirkten Vormerkung auf ein unbewegliches Gut sind entweder bei dem nach dem Wohnsitze des Geklagten zuständigen oder bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der Beklagte unterstände, wenn er auf dem unbeweglichen Gute seinen Wohnsitz hätte.

3. SĄDOWNICTWO HANDLOWE i MORSKIE.

§. 56.

Zakres sądu handlowego i morskiego w Wenecyi, sądu handlowego w Medyolanie, i trybunałów prowincyalnych jako senatów handlowych lub sekcyi w innych prowincyach, oceniać należy, z wyjątkiem sporów wekslowych (§. 59), według przepisów *Codice di commercio.*

§. 57.

Skargi należące do sądownictwa handlowego, mogą być wynoszone, według wyboru powoda albo przed ten sąd handlowy lub senat handlowy, w którego obrębie pozwany ma zwyczajne zamieszkanie swoje, lub w którego obrębie zapisanym jest do rejestru kupców i fabrykantów, lub w którego obrębie zakład jego handlowy albo fabryczny się znajduje.

Sądy osobne, mające miejsce w pewnych sporach osobistych (§. 31 i nast.), będą mieć zastosowanie także do sądów handlowych i do senatów.

§. 58.

W miejscach, gdzie się nie znajduje ani sąd handlowy, ani senat handlowy, spory do nich należące, z wyjątkiem spraw wekslowych, mogą przez powoda być wyniesione także przed preturę wedle natury wierzytelności właściwą.

§. 59.

Co do przynależności w sporach wekslowych, należy zachować ustawę z d. 31 Marca 1850 r. (dz. pr. p. N. 125), którą się utrzymuje w swej mocy.

§. 60.

Umorzenie wekslów należy do tego sądu handlowego, lub do tego senatu handlowego, w którego okręgu znajduje się miejsce wypłaty wekslu (§. 73 ust. weks. z dnia 25 Stycznia 1850 r. dz. pr. p.).

§. 61.

Sąd handlowy w Wenecyi, jest oraz sądem morskim dla całego królestwa Lombardzko-Weneckiego.

§. 62.

Spory, wynikłe ze stosunku służby ludzi okrętowych, z interesów frachtowych morskich lub z najmu okrętu dla podróżnych, mogą być wynoszonemi zewnątrz Wenecyi także przed tę preturę, w której okręgu pozwany się znajduje, dokąd towar miał być odstawionym, lub gdzie transport podróżnych miał być ukończonym, albo gdzie podróż przerwaną zostaje.

§. 63.

Przyjmowanie zeznań szkód w wypadkach morskich stwierdzonych przez ludzi okrętowych, należy do sądu morskiego Wenecyi. Tylko w nagłych przypadkach przyjmowanie ich zewnątrz w Wenecyi może mieć miejsce przed każdym innym sądem miejscowym.

3. Handels- und Seegerichtsbarkeit.

§. 56.

Der Wirkungskreis des Handels- und Seegerichtes in Venedig, des Handelsgerichtes in Mailand und der Provinzial-Tribunale als Handels-Senate oder Sectionen in den übrigen Provinzen ist, mit Ausnahme der Wechselstreitigkeiten (§. 59) nach den Bestimmungen des Codice di commercio *zu beurtheilen.*

§. 57.

Klagen, welche sich zur Handelsgerichtsbarkeit eignen, können nach der Wahl des Klägers entweder bei demjenigen Handelsgerichte oder Handels-Senate angebracht werden, in dessen Bezirk der Geklagte seinen ordentlichen Wohnsitz hat, oder in dessen Bezirk er in dem Register der Kaufleute und Fabrikanten eingetragen ist, oder in dessen Bezirk sich seine Handels- oder Fabriksniederlassung befindet.

Die in Personal-Streitsachen für gewisse Fälle eintretenden besonderen Gerichtsstände (§. 31 u. s. f.) finden auch auf die Handelsgerichte und Handels-Senate Anwendung.

§. 58.

An Orten, wo sich kein Handelsgericht oder Handels-Senat befindet, können die dahin gehörigen Streitigkeiten, mit Ausnahme derjenigen aus Wechselgeschäften, von dem Kläger auch bei der, nach der Beschaffenheit der Forderung, zuständigen Prätur angebracht werden.

§. 59.

Hinsichtlich der Zuständigkeit in Wechselstreitigkeiten ist sich nach dem Gesetze vom 31. März 1850, welches aufrecht erhalten wird, zu benehmen (Reichs-Gesetzblatt Nr. 125).

§. 60.

Die Amortisirung von Wechseln steht demjenigen Handelsgerichte (Handels-Senate) zu, in dessen Sprengel sich der Zahlungsort des Wechsels befindet (§. 73 der W. O. vom 25. Jänner 1850, Reichs-Gesetzblatt Nr. 51).

§. 61.

Das Handelsgericht in Venedig ist Seegericht für das ganze lombardisch-venetianische Königreich.

§. 62.

Streitigkeiten, welche aus dem Dienstverhältnisse der Schiffsmannschaft, aus Seefrachtsgeschäften, oder aus der Schiffsmiethe für Reisende entspringen, können ausserhalb Venedig, auch bei derjenigen Prätur angebracht werden, in deren Sprengel der Geklagte sich aufhält, die Waare abzuliefern, oder der Transport des Reisenden zu beendigen ist, oder wo die Reise abgebrochen wird.

§. 63.

Die Aufnahme der Verklarung in See-Unfällen steht dem Seegerichte in Venedig zu. Nur in dringenden Fällen kann die Aufnahme derselben ausserhalb Venedig bei jedem Gerichte des Ortes stattfinden.

§. 64.

Sądownictwo polubowne, służące kapitanom portowym na mocy obowiązujących ustaw, pozostaje niezmiennem.

II. W postępowaniu wykonawczem.

§. 65.

O pierwszy stopień egzekucyi należy zawsze prosić w tych sądach, od których wyszedł wyrok w pierwszej instancyi, lub przed którym zawartą została ugoda, zdolna do egzekwowania. Jak dalece dalszych stopni egzekucyi żądać można będzie wprost u tego sądu, w którego okręgu egzekucya wykonaną być ma, o tem stanowi ustawa sądowa.

Pretury miejskie mają upoważnienie do przedsiębrania egzekucyi do ruchomości nie zaś do nieruchomości.

Względem wykonania egzekucyi przestrzegać należy przepisów §§. 9—11.

§. 66.

Na wykonanie wyroków sądów obcych, zezwalać może ten tylko trybunał prowincyonalny, w którego okręgu sądowym egzekucya przedsięwziętą być ma, o ile w ogólności rzeczone wyroki państw obcych według ustaw obowiązujących i traktatów w państwie austryackiem wykonanemi być mogą.

§. 67.

O rozstrzygnienie tej kwestyi, iż prawo egzekucyi ugasło przez czynności, które nastąpiły po wyroku lub po sądowej ugodzie, prosić może egzekwowany tylko w tym sądzie, który zezwolił na pierwszy stopień egzekucyi.

§. 68.

Prożba o tymczasowe wstrzymanie egzekucyi, wyniesioną być może w tym przypadku także przed ten sąd, który do uskutecznienia wykonania jest powołanym.

Tudzież skarga osoby trzeciej o zniesienie aktu egzekucyjnego, przez który mieni się być pokrzywdzoną w posiadaniu, we własności lub w innem prawie swojem, może być wyniesioną, według wyboru powoda albo przed sąd, który wydał wyrok, albo też przed sąd, który przedsięwziął akt egzekucyjny.

III. W postępowaniu konkursowem.

§. 69.

Konkurs otworzony będzie przeciw mieszkańcom tych miast, w których trybunał prowincyonalny ma siedzibę swoję, w tymże, przeciw osobom zaś w powszechności w tej preturze, w której okręgu zadłużony ma zwyczajne zamieszkanie swoje i rozciąga się na cały gdziekolwiekbądź będący majątek ruchomy, tudzież na nieruchomy, leżący w królestwie Lombardzko-Weneckiem.

W ważnych wypadkach krydalnych, na żądanie dłużnika lub wierzycieli, albo też

§. 64.

Die durch die bestehenden Gesetze den Hafen-Capitänen eingeräumte schiedsrichterliche Amtswirksamkeit soll durch dieses Gesetz keine Aenderung erleiden.

II. Im Vollstreckungs-Verfahren.

§. 65.

Der erste Grad der Execution ist stets bei demjenigen Richter anzusuchen, von welchem das Erkenntniss erster Instanz ergangen, oder bei welchem der zur Execution geeignete Vergleich geschlossen worden ist. In wieferne die weiteren Executionsgrade unmittelbar bei demjenigen Gerichte angesucht werden können, in dessen Bezirke die Execution vollzogen werden soll, bestimmt die Process-Ordnung.

Stadtpräturen sind zwar zur Vornahme der Mobilar-, nicht aber zu jener der Immobilar-Execution berechtiget.

In Ansehung des Vollzuges der Execution sind die Vorschriften der §§. 9—11 zu beobachten.

§. 66.

Der Vollzug der Erkenntnisse auswärtiger Gerichtsbehörden kann, sofern Erkenntnisse der Gerichte fremder Staaten nach den bestehenden Gesetzen und Staatsverträgen in dem österreichischen Staate überhaupt vollstreckbar sind, nur von demjenigen Provinzial-Tribunale bewilliget werden, in dessen Gerichtsbezirke die Execution vollzogen werden soll.

§. 67.

Um Entscheidung, dass das Executionsrecht durch Thatsachen, welche dem Erkenntnisse oder dem gerichtlichen Vergleiche nachgefolgt sind, erloschen sei, kann der Executnur bei dem Gerichte einschreiten, welches den ersten Grad der Execution bewilliget hat.

§. 68.

Das Ansuchen um vorläufige Einstellung der Execution kann in diesem Falle auch bei jenem Gerichte angebracht werden, welches zur Vornahme der Vollstreckung berufen ist.

Auch die Klage eines Dritten wegen Aufhebung eines Executions-Actes, durch welchen er sich in seinem Besitze, Eigenthume oder in einem anderen Rechte gekränkt erachtet, kann nach der Wahl des Klägers entweder bei dem Erkenntnissgerichte, oder bei dem Gerichte, welches den Executions-Act vorgenommen hat, angebracht werden.

III. Im Concurs-Verfahren.

§. 69.

Der Concurs ist wider die Einwohner derjenigen Städte, in welchen ein Provinzial-Tribunal seinen Sitz hat, bei diesem letzteren, gegen andere Personen aber, in der Regel bei derjenigen Prätur zu eröffnen, in deren Sprengel der Verschuldete seinen ordentlichen Wohnsitz hat, und erstreckt sich stets auf das gesammte, wo immer befindliche bewegliche, und das im lombardisch-venetianischen Königreiche gelegene unbewegliche Vermögen desselben.

Für wichtige Cridafälle kann auf Ansuchen des Schuldners oder der Gläubiger oder auch, über Antrag der Unterbehörden, von dem Obergerichte das Provinzial-Tribunale, in

na wniosek władz niższych, przez sąd wyższy delegowanym być może do przeprowadzenia konkursu, ten trybunał prowincyonalny, w którego okręgu zadłużony zamieszkuje.

§. 70.

Jeżeli zadłużony, do którego majątku zewnątrz królestwa Lombardzko-Weneckiego konkurs otworzonym został, posiada w królestwie Lombardzko-Weneckiem dobra nieruchome, natenczas tamże do tychże dóbr osobny konkurs otworzony będzie.

Jeżeli dobra nieruchome, do których konkurs otworzony być ma, leżą pod różnemi sądami, wówczas rozstrzyga uprzedzające onegoż otworzenie.

§. 71.

Przeprowadzenie konkursu przeciw handlującym, fabrykantom i innym przez ustawę zarówno z nimi uważanym towarzystwom zarobkowym i towarzystwom na akcye, należy do sądu handlowego, jeżeli siedzibę swoję mają w obrębie tego sądu, oprócz tego zaś do tego senatu handlowego, w którego okręgu osiedli.

ROZDZIAŁ III.

O sądownictwie w sprawach niespornych.

§. 72.

O postępowaniu w sprawach spadkowych.

Do pertraktacyi spadków, powołana jest w powszechności pretura (także pretura miejska), w której okręgu zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje.

§. 73.

Pertraktacya spadków, w których się znajdują dobra nieruchome w okręgu tych miast, w których trybunały prowincyonalne mają siedzibę swoję, należy do tego trybunału prowincyonalnego, w którego obrębie zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje. Dla innych mas spadkowych, obejmujących w sobie znaczne posiadłości w dobrach lub innych majętnościach, może sąd wyższy na żądanie stron delegować trybunał prowincyonalny do zupełnego przeprowadzenia pertraktacyi spadkowej.

§. 74.

Jeżeli obywatel austryacki umarł za granicą, wówczas do pertraktacyi jego spadku powołaną jest pretura ostatniego zwyczajnego zamieszkania jego w kraju lub, gdyby tego zamieszkania dojść nie można, ta pretura lub trybunał prowincyonalny (§.73), w którego okręgu leżą dobra jego nieruchome w całości lub w największej części, a jeżeli posiadał tylko majątek ruchomy, ten sąd w którego okręgu się znajduje większa część onegóż. W przypadku wątpliwym, ten sąd jest właściwym, w którym się najpierwej rozpoczęła pertraktacya.

§. 75.

Jeżeli obywatel państwa obcego zmarł w państwie austryackiem, lub jeżeli tam zostawił majątek, wówczas pozostawić należy sądowi obcemu tak pertraktacyę spadku jako też rozstrzygnienie wszelkich sporów o prawo do spadku majątku ruchomego, jeżeli prawo wzajemności nie wymaga postępowania innego.

dessen Sprengel der Verschuldete seinen Wohnsitz hat, zur Verhandlung des Concurses delegirt werden.

§. 70.

Besitzt ein Verschuldeter, über dessen Vermögen der Concurs ausser dem lombardisch-venetianischen Königreiche eröffnet worden ist, im lombardisch-venetianischen Königreiche unbewegliche Güter, so muss über dieses unbewegliche Vermögen daselbst ein besonderer Concurs eröffnet werden.

Liegen die unbeweglichen Güter, über welche der Concurs zu eröffnen ist, unter verschiedenen Gerichten, so gibt die Zuvorkommung den Ausschlag.

§. 71.

Die Concursverhandlung über Handelsleute, Fabrikanten und die ihnen durch das Gesetz gleichgestellten Erwerbsgesellschaften und Actienvereine steht, wenn sie an Orten ihren Sitz haben, wo sich das Handelsgericht befindet, diesem Gerichte, ausser diesem Falle aber demjenigen Handels-Senate zu, in dessen Bezirke sie ansässig sind.

Drittes Hauptstück.

Von der Zuständigkeit des Richteramtes ausser Streitsachen.

§. 72.

Verlassenschafts-Abhandlung.

Zur Abhandlung von Verlassenschaften ist in der Regel die Prätur (auch Stadtprätur) berufen, in deren Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte.

§. 73.

Die Abhandlung von Verlassenschaften jedoch, in welchen sich unbewegliche Güter in dem Umkreise derjenigen Städte befinden, wo die Provinzial-Tribunale ihren Sitz haben, kommt demjenigen Provinzial-Tribunale zu, in dessen Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte. Für andere Verlassenschaften, welche einen bedeutenden Güter- oder anderen Vermögensbesitz in sich begreifen, kann auf Ansuchen der Parteien von dem Obergerichte ein Provinzial-Tribunal zur vollständigen Pflege der Verlassenschafts-Abhandlung delegirt werden.

§. 74.

Ist ein österreichischer Staatsbürger im Auslande gestorben, so kommt die Verlassenschafts-Abhandlung der Prätur seines letzten ordentlichen Wohnsitzes im Inlande, oder, wenn sich dieser nicht ausmitteln lässt, derjenigen Prätur oder demjenigen Provinzial-Tribunale (§. 73) zu, in dessen Sprengel sich seine unbeweglichen Güter ganz oder zum grössten Theile, und wenn er bloss bewegliches Vermögen besessen haben sollte, der grössere Theil des letzteren befindet. Im Zweifel entscheidet hierüber die Zuvorkommung.

§. 75.

Wenn ein fremder Staats-Angehöriger in dem österreichischen Staate gestorben ist, oder daselbst Vermögen zurückgelassen hat, so ist der auswärtigen Gerichtsbehörde in Ansehung des beweglichen Nachlasses des Verstorbenen, sofern nicht die Ausübung der Gegenseitigkeit ein anderes Verfahren nothwendig macht, sowohl die Erbschaftsverhandlung, als die Entscheidung über alle streitigen Erbrechts-Ansprüche zu überlassen.

Jak dalece odstąpić należy od powyższych postanowień co do spadków cudzoziemców, którzy obrali sobie już zwyczajne zamieszkanie swoje w państwie austryackiem, jeżeli wszystkie strony interesowane poddadzą się sądom i prawom austryackim; tudzież jak dalece sądy austryackie w każdym razie starać się winny o zabezpieczenie ruchomości i pism zmarłego, o zaspokojenie wierzycieli, którzy są poddanymi austryackimi, albo cudzoziemcami mieszkającymi w państwie tutejszem, równie jak o tymczasowe zabezpieczenie pretensyj dziedziców i zapisobierców, znajdujących się w krajach tutejszych. stanowią przepisy o postępowaniu spadkowem.

§. 76.

Co się tycze dóbr nieruchomych, leżących w państwie austryackiem i należących do masy spadkowej cudzoziemca, pertraktacya spadku należy zawsze do tej austryackiej pretury lub trybunału prowincyonalnego (§. 73), w którego okręgu dobra te nieruchome leżą, albo w całości albo w największej części, jeżeli z tem państwem, do którego zmarły należał, nie zachodzi inna umowa.

§. 77.

Jak postępować należy ze spadkami poddanych tureckich, zmarłych w państwie austryackiem, lub tych, którzy tam majątek pozostawili, o tem stanowią osobne przepisy.

§. 78.

Opieka i kuratela.

Do ustanowienia opiekuna lub kuratora i do sprawowania wszelkich czynności, należących z mocy ustawy do władzy opiekuńczej i kuratorskiej, powołaną jest z reguły pretura (także pretura miejska), pod której sądownictwo osobiste należy osoba małoletnia lub poruczona pieczy w sprawach spornych.

Jednakże ostateczne rozstrzygnienie co do rozporządzeń, wydanych przez pretury, mocą których z powodu obłąkania lub słabości umysłu, albo z powodu marnotrawstwa kuratela ma być ustanowioną lub znowu zniesioną, władza ojcowska lub opieka na czas małoletności przedłużoną, tudzież ostateczne załatwienie prożb o adopcyę, nakoniec pozwolenie sprzedaży rzeczy nieruchomych, należących do pupilów i osób pieczy poruczonych, przysłużać będzie tylko trybunałowi prowincyonalnemu, któremu z tego powodu rozprawy, w tej mierze przeprowadzone, przez pretury przedłożonemi być winny.

§. 79.

Jako władza opiekuńcza lub kuratorska nad dziećmi małoletniemi takich osób, w których masie spadkowej znajdują się dobra nieruchome w okręgu wyż wspomnionych miast głównych królestwa (§. 73), tudzież nad pupilami i poruczonymi pieczy, którzy sami takie dobra posiadają, lub nabywają, powołanym jest ten trybunał prowincyonalny, w ktorego okręgu ci mają prawne zamieszkanie swoje.

Dla innych spraw opiekuńczych i kuratorskich większej wagi, może mieć miejsce delegacya trybunału prowincyonalnego, jako władzy opiekuńczej lub kuratorskiej, jeżeli zachodzą warunki wspomnione w §. 73.

In wieferne hievon bei Verlassenschaften derjenigen Fremden, welche bereits ihren ordentlichen Wohnort in dem österreichischen Staate genommen haben, eine Ausnahme Platz greife, wenn alle Betheiligten sich den österreichischen Gerichten und Gesetzen unterwerfen, dann, in wiefern die österreichischen Gerichtsbehörden in jedem Falle für die Sicherheit der Effecten und Schriften des Verstorbenen, für die Befriedigung der Gläubiger, welche österreichische Unterthanen, oder hierlandes sich aufhaltende Fremde sind, und für die einstweilige Sicherstellung der Ansprüche der im Inlande befindlichen Erben und Vermächtnissnehmer zu sorgen haben, wird durch die Vorschriften über das Verfahren bei Verlassenschaftsabhandlungen bestimmt.

§. 76.

Rücksichtlich der in dem österreichischen Staate gelegenen unbeweglichen Güter, die zu dem Nachlasse eines Ausländers gehören, kommt die Verlassenschaftsabhandlung stets derjenigen Prätur oder demjenigen Provinzial-Tribunale (§. 73) zu, in deren Sprengel diese unbeweglichen Güter ganz oder ihrem grössten Theile nach gelegen sind, wenn nicht mit dem Staate, welchem der Verstorbene angehörte, eine andere Uebereinkunft getroffen worden ist.

§. 77.

Wie sich in Ansehung des Nachlasses türkischer Unterthanen zu benehmen ist, welche in dem österreichischen Staate gestorben sind, oder daselbst Vermögen zurückgelassen haben, wird durch besondere Vorschriften bestimmt.

§. 78.

Vormundschaft und Curatel.

Zur Bestellung des Vormundes oder Curators und zur Besorgung aller Geschäfte, welche der Vormundschafts- und Curatels-Behörde nach dem Gesetze obliegen, ist in der Regel die Prätur (auch Stadt-Prätur) berufen, deren persönlicher Gerichtsbarkeit der Minderjährige oder Pflegebefohlene in Streitsachen untersteht.

Doch kommt die Entscheidung über jene Verfügungen der Präturen, durch welche wegen Wahn- oder Blödsinnes, oder wegen Verschwendung eine Curatel verhängt oder dieselbe wieder aufgehoben, die väterliche Gewalt oder Vormundschaft über die Zeit der Minderjährigkeit verlängert werden soll, dann die definitive Erledigung der Adoptionsgesuche, endlich die Genehmigung der Veräusserung unbeweglicher Sachen der Mündel und Pflegebefohlenen nur dem Provinzial-Tribunale zu, an welches daher die gepflogenen Verhandlungen von den Präturen zu diesem Behufe einzusenden sind.

§. 79.

Als Vormundschafts- oder Curatels-Behörden über die hinterlassenen Kinder von Personen, in deren Nachlasse sich unbewegliche Güter in dem Umkreise der obenerwähnten Hauptorte des Königreiches (§. 73) befinden, sowie über Mündel und Pflegebefohlene, welche Güter dieser Art besitzen oder erwerben, ist dasjenige Provinzial-Tribunal berufen, in dessen Sprengel sie ihren gesetzlichen Wohnsitz haben.

Für andere Vormundschafts- und Curatels-Angelegenheiten von grösserer Bedeutung kann unter Voraussetzung der im §. 73 erwähnten Bedingungen die Bestellung eines Provinzial-Tribunales als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde im Wege der Delegation Platz greifen.

§. 80.

Ustanowienie kuratora dla pojedynczych sporów lub spraw, należy w miarę postanowień ustaw cywilnych i ustawy procesowej, do tego sądu, w którym sprawa wisi.

§. 81.

Sąd, który rozpoczął czynności swoje sądowe, jako władza opiekuńcza lub kuratorska, pozostanie sądem właściwym z wyjątkiem, wspomnionym w pierwszym ustępie §. 79, aż do ukończenia opieki lub kurateli, chociażby pupil lub poruczony pieczy tymczasem przeszedł pod zwierzchność sądu innego.

§. 82.

Separacya od stołu i łoża za wspólnem porozumieniem małżonków.

Do zezwolenia na separacyę od stołu i łoża, za wspólnem porozumieniem małżonków, powołaną jest ta pretura, której podlega małżonek.

Uwiadomienie o powtórnem połączeniu rozdzielonych małżonków, należy donieść temu sądowi, który zezwolił na rozdział proszących małżonków, lub który wydał wyrok w razie sporu w tym przedmiocie.

§. 83.

Dowód nastąpionej śmierci i uznanie kogo za zmarłego.

Jeżeli w celu rozwiązania małżeństwa prowadzonym być ma dowód przez świadków, iż brakujący małżonek rzeczywiście zmarł, albo jeżeli uzyskanem być ma uznanie go za zmarłego, wówczas postępowanie należy do trybunału prowincyonalnego, w którego okręgu małżonek pozostały ma zamieszkanie swoje.

Prożby o przypuszczenie dowodu przez świadków co do nastąpionej śmierci brakującego, lub też o uznanie go za zmarłego w innym celu, wynoszone być mają przed ten sąd, który jest powołanym do pertraktacyi spadku brakującego po zapadłym wyroku względem rzeczywiście nastąpionej śmierci jego, albo uznania go za zmarłego.

§. 84.

Sprawy fideikomisaryczne.

W sprawach niespornych, tyczących się fideikomisów, do których należy także pertraktacya majątku fideikomisarycznego po śmierci posiadaczy, oświadczenie, iż fideikomis wygasł i pozwolenie na rozwiązanie onegoż, postępować winien ten trybunał prowincyonalny, w którego okręgu dotychczasowa władza fideikomisaryczna miała siedzibę swoję.

Jeżeli związek fideikomisaryczny wygasł przez śmierć ostatniego posiadacza, wówczas władza spadkowa zmarłego, przeprowadzić winna pertraktacyę; lecz oświadczenie, odnoszące się do związku fideikomisarycznego, w tym względzie, iż fideikomis wygasł, należy, nawet w tym przypadku, gdy sąd fideikomisaryczny nie jest oraz władzą pertraktacyjną, do sądu fideikomisarycznego.

Przy utworzeniu nowych fideikomisów, jest właściwą władzą instancya osobista krajowa fundatora, do pertraktacyi spadku powołana, jeżeli w statucie fideikomisarycznym, zatwierdzonym przez Najjaśniejszego Pana, albo przez trybunał najwyższy sądowy nie jest oznaczonem, który sąd inny ma na przyszłość być instancyą fideikomisaryczną nowo utworzonego fideikomisu.

§. 80.

Die Bestellung eines Curators für einzelne Streitsachen oder Geschäfte kommt nach Massgabe der Bestimmungen des bürgerlichen Rechtes und der Process-Ordnung dem Gerichte zu, bei welchem die Verhandlung anhängig ist.

§. 81.

Das Gericht, welches seine Gerichtsbarkeit als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde auszuüben angefangen hat, bleibt mit Ausnahme der im ersten Absatze des §. 79 erwähnten Fälle, bis zur Beendigung der Vormundschaft oder Curatel zuständig, wenn auch der Mündel oder Pflegebefohlene inzwischen unter die Gerichtsbarkeit eines anderen Gerichtes treten sollte.

§. 82.

Einverständliche Scheidung von Tisch und Bett.

Zur Bewilligung der einverständlichen Scheidung von Tisch und Bett ist diejenige Prätur berufen, deren Gerichtsbarkeit der Ehegatte unterworfen ist.

Die Anzeige der Wiedervereinigung geschiedener Ehegatten hat bei dem nämlichen Gerichte zu geschehen, welches die Scheidung auf Ansuchen der Ehegatten bewilliget, oder, im Falle eines Streites, darüber erkannt hat.

§. 83.

Beweis des erfolgten Todes und Todes-Erklärung.

Das Verfahren, wodurch zum Zwecke der Auflösung der Ehe ein Zeugenbeweis über den erfolgten Tod eines vermissten Ehegatten hergestellt, oder die Todes-Erklärung des Vermissten bewirkt werden soll, kommt demjenigen Provinzial-Tribunale zu, in dessen Sprengel der zurückgelassene Ehegatte seinen Wohnsitz hat.

Gesuche um Zulassung des Zeugenbeweises über den Tod eines Vermissten, oder um die Todes-Erklärung desselben zu anderen Zwecken, sind bei demjenigen Gerichte anzubringen, welches zur Verlassenschaftsabhandlung des Verschollenen nach erfolgtem Erkenntnisse über den Tod oder die Todes-Erklärung desselben berufen erscheint.

§. 84.

Fideicommiss-Angelegenheiten.

Bei Verhandlungen in nicht streitigen Fideicommiss-Angelegenheiten, wohin auch die Abhandlung des Fideicommissvermögens bei Todesfällen der Besitzer, die Erklärung über die erfolgte Erlöschung des Fideicommisses, und die Bewilligung zu dessen Auflösung gehört, hat dasjenige Provinzial-Tribunal einzuschreiten, in dessen Sprengel die bisherige Fideicommissbehörde ihren Sitz hatte.

Ist das Fideicommissband durch den Tod des letzten Besitzers erloschen, so hat zwar die Verlassenschaftsbehörde des Verstorbenen die Abhandlung zu pflegen, allein die auf das Fideicommissband bezügliche Erklärung, dass das Fideicommiss erloschen sei, steht auch in dem Falle, wo das Fideicommissgericht nicht zugleich Abhandlungsbehörde ist, dem Fideicommissgerichte zu.

Bei neu zu stiftenden Fideicommissen ist die zur Verlassenschaftsabhandlung berufene inländische Personal-Instanz des Stifters die competente Behörde, wenn nicht schon in dem Allerhöchst-genehmigten Fideicommiss-Statute, oder durch den obersten Gerichtshof bestimmt wird, welches andere Gericht für die Zukunft die Fideicommiss-Instanz des neuerrichteten Fideicommisses seyn soll.

§. 85.

Majoraty.

Względem majoratów, ufundowanych pod dawniejszym rządem włoskim, w myśl ustawy z d. 31 Września 1808 r. sądownictwo stosuje się do następujących prawideł:

a) Majoraty ufundowane przez rząd, bądź że takowe składają się z majątku nieruchomego, bądź na dotacyi rent, zapisanej na Monte lombardzko-weneckiem, albo z innych rzeczy ruchomych, podlegają sądownictwu trybunału prowincyonalnego w Medyolanie, który wykonywać będzie takowe w całym obrębie królestwa Lombardzko-Weneckiego; zatem do niego należy wydać orzeczenie w razie opróżnienia, kto do następstwa jest powołanym, i wystawić mu dekret przyznania jednakże dopiero wtedy, gdy równie rząd uznał jego prawo następstwa.

b) majoraty ufundowane przez osoby prywatne, składające się tylko z dotacyi rent, zapisanej na Monte lombardzko-weneckiem, lub z innego majątku ruchomego, należą także wyłącznie do sądownictwa trybunału prowincyalnego w Medyolanie.

Jeżeli się zaś składają z gruntów leżących, albo w części zaś z majątku nieruchomego, natenczas jurysdykcya, t. j. owa czynność urzędowa, która na mocy księgi ustaw cywilnych, służy pod względem fideikomisów familijnych, należy do tego trybunału prowincyonalnego, w którego obrębie położone są dobra nieruchome, lub największa część onychże.

Znosi się zatem odnoszące się do tego przedmiotu rozporządzenie ministeryalne z dnia 7 Marca 1850 (Nr. 83 dz. pr. p.).

§. 86.

Sprawy lennicze.

Jeżeli w spadku znajdują się lenności nadania cesarskiego bezpośredniego lub pośredniego, natenczas pertraktacya należy do tych sądów, które wyrokować mają w sprawach spornych co do tychże lenności. t. j. do trybunałów prowincyonalnych w Medyolanie i w Wenecyi (§. 39).

Przyznanie dóbr lennych tej osobie, która do następstwa w nich jest powołaną, nie może być pierwej dozwolonem, dopóki nie nastąpi nadanie lenności ze strony dworu lennego, lub przynajmniej dopóki nie będzie uznanem jego prawo następstwa ze strony tegoż.

§. 87.

Sprawy rzeczowe.

Wszelkie podania o uskutecznienie czynności urzędowych, wskazanych w §. 51, i odnoszących się do dóbr nieruchomych, należy wynosić przed sądy tamże wyrażone, chociaż zachodzą sprawy niesporne.

§. 88.

Sprawy handlowe i morskie niesporne.

W sprawach niespornych sądownictwa handlowego, właściwemi są dla całego królestwa Lombardzko-Weneckiego wyłącznie sądy handlowe (senaty handlowe), w sprawach zaś niespornych sądownictwa morskiego, właściwym jest wyłącznie sąd morski w Wenecyi dla całego królestwa Lombardzko-Weneckiego.

§. 85.

Majorate

In Bezug auf die, unter der früheren italienischen Regierung, im Sinne des Gesetzes vom 21. September 1808 gestifteten Majorate richtet sich die Gerichtsbarkeit nach folgenden Bestimmungen:

a) Majorate, welche vom Staate gestiftet sind, sie mögen in unbeweglichem Vermögen oder bloss in einer, auf dem lombardisch-venetianischen Monte inscribirten Renten-Dotation und in anderem beweglichen Vermögen bestehen, sind der Gerichtsbarkeit des Provinzial-Tribunales in Mailand unterworfen, welches dieselbe im Umfange des ganzen lombardisch-venetianischen Königreiches auszuüben und daher in Erledigungsfällen das Erkenntniss, wer zur Nachfolge berufen sei, zu schöpfen und an denselben das Einantwortungs-Decret, jedoch nicht früher zu erlassen hat, als bis das Nachfolgerecht auch von der Regierung anerkannt ist;

b) von Privaten gestiftete Majorate, welche bloss in einer, auf dem lombardisch-venetianischen Monte inscribirten Renten-Dotation und in anderem beweglichen Vermögen bestehen, sind ebenfalls ausschliesslich der Gerichtsbarkeit des Provinzial-Tribunales in Mailand unterworfen.

Bestehen sie aber in liegenden Gründen oder zum Theile in beweglichem, zum Theile in unbeweglichem Vermögen, so kommt die Jurisdiction, d. i. jene Amtswirksamkeit, welche, nach Vorschrift des bürgerlichen Gesetzbuches den Fideicommiss-Behörden, in Bezug auf Familien-Fideicommisse, zusteht, jenem Provinzial-Tribunale zu, in dessen Sprengel sich die unbeweglichen Güter befinden oder doch der grössere Theil derselben gelegen ist.

Die sich auf diesen Gegenstand beziehende Ministerial-Verordnung vom 7. März 1850 (Reichs-Gesetzblatt Nr. 83) wird daher ausser Wirksamkeit gesetzt.

§. 86.

Lehen-Angelegenheiten.

Befinden sich in einer Verlassenschaft Lehen von unmittelbarer oder mittelbarer landesfürstlicher Verleihung, so kommt auch hierüber die Abhandlung denjenigen Gerichten zu, welche in Streitsachen zu entscheiden haben, nämlich den Provinzial-Tribunalen zu Mailand und Venedig (§. 39).

Die Einantwortung der Lehengüter an den, zur Nachfolge in dieselben Berufenen darf jedoch nicht eher bewilliget werden, als bis die Belehnung desselben von Seite des Lehenhofes erfolgt, oder doch sein Successionsrecht von Seite des Letzteren anerkannt ist.

§. 87.

Real-Angelegenheiten.

Alle Gesuche, um Vornahme der im §. 51 bezeichneten, auf unbewegliche Güter sich beziehenden Amtshandlungen sind, auch wenn sie in nicht streitigen Angelegenheiten vorkommen, bei der daselbst bezeichneten Behörde anzubringen.

§. 88.

Nicht streitige Handels- und Seesachen.

In den Geschäften der nicht streitigen Handelsgerichtsbarkeit sind für das ganze lombardisch-venetianische Königreich ausschliessend die Handelsgerichte (Handels-Senate) und in den Geschäften der nicht streitigen Seegerichtsbarkeit ist ausschliesslich das Seegericht in Venedig für das lombardisch-venetianische Königreich zuständig.

§. 92.

Potwierdzenie dokumentów i przyjmowanie oświadczeń ostatniej woli.

Pretury, równie jak pretury miejskie, mogą bez ograniczenia przynależności na żądanie przedsiębrać legalizowanie podpisów, widymowanie odpisów i przyjmować rozporządzenia ostatniej woli.

ROZDZIAŁ IV.

O przynależności sądów w drugiej i trzeciej instancyi.

§. 93.

Odwołania się i zażalenia.

Odwołania się i zażalenia przeciw orzeczeniom wszystkich władz sądowych pierwszej instancyi tak w sprawach spornych jako też niespornych, rozstrzygane będą w drugiej instancyi przez sąd krajowy wyższy (sąd apelacyjny), w którego okręgu się znajdują, w trzeciej zaś instancyi przez najwyższy trybunał sądowy, o ile jeszcze dalsze odwołanie się prawnie miejsce mieć może.

TREŚĆ.

§. 89.

Bestätigungen von Urkunden und Aufnahme gerichtlicher Testamente.

Die Präturen, sowie auch die Stadt-Präturen, können ohne Beschränkung der Zuständigkeit auf Begehren die Legalisirung von Unterschriften, die Vidimirung von Abschriften und die gerichtliche Aufnahme letztwilliger Anordnungen vornehmen.

Viertes Hauptstück.

Von der Zuständigkeit der Gerichte in zweiter und dritter Instanz.

§. 90.

Berufungen und Beschwerden.

Ueber Berufungen und Beschwerden gegen die Entscheidungen aller Gerichtsbehörden erster Instanz sowohl in als ausser Streitsachen ist in zweiter Instanz von dem Obergerichte (Appellhof), in dessen Bezirk sie sich befinden, und in dritter Instanz, sofern noch ein weiterer Rechtszug gesetzlich zulässig ist, von dem obersten Gerichtshofe zu entscheiden.

Inhalt.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXVII.

Wydana i rozesłana dnia 29. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 29. December 1852.

Część LXXVII.

Wydana i rozesłana dnia 29. Grudnia 1852.

260.

Patent cesarski z dnia 27. Grudnia 1852,

obowiązujący w całym obrębie państwa;

mocą którego zaprowadza się niektóre zmiany w urządzeniu dziennika praw państwa i rządu, tudzież dzienników praw krajowych i rządowych i wydaje się nowe postanowienia względem obwieszczania praw i rozporządzeń.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki-Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

postanowiliśmy, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zdania Naszej Rady państwa pod względem obwieszczania ustaw i rozporządzeń, iż od 1 Stycznia 1853 roku, w całym obrębie państwa, następujące przepisy obowiązywać zaczną:

§. 1.

Do obowiązującego obwieszczania ustaw i rozporządzeń, przeznaczone są na przyszłość dziennik praw państwa i dzienniki rządowe krajowe.

§. 2.

Jako jedyny autentyczny tekst wszystkich w dzienniku praw państwa wychodzących ustaw i rozporządzeń, uważanym być ma na przyszłość tekst niemiecki.

LXXVII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 29. December 1852.

260.

Kaiserliches Patent vom 27. December 1852,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wodurch mehrere Abänderungen an der Einrichtung des Reichs-Gesetz- und Regierungsblattes und der Landes-Gesetz- und Regierungsblätter, sowie neue Bestimmungen über die Kundmachung von Gesetzen und Verordnungen angeordnet werden.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben, nach Einvernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes, hinsichtlich der Kundmachung von Gesetzen und Verordnungen zu verfügen befunden, dass vom 1. Jänner 1853 angefangen, im ganzen Umfange des Reiches nachfolgende Bestimmungen in Wirksamkeit zu treten haben:

§. 1.

Zur verbindenden Kundmachung der Gesetze und Verordnungen sind künftig das Reichs-Gesetzblatt und die Landes-Regierungsblätter bestimmt.

§. 2.

Für alle im Reichs-Gesetzblatte erscheinenden Gesetze und Verordnungen ist künftig der deutsche Text als der alleinige authentische anzusehen.

Wątpliwości, jakie powstać mogą względem przekładów na inne języki krajowe, rozwięzywać należy zawsze według tekstu niemieckiego.

§. 3.

Dziennik praw państwa, wychodzić będzie na przyszłość tylko w autentycznym języku prawodawczym.

Przekłady na języki krajowe, ogłaszane będą przez dzienniki rządowe krajowe.

§. 4.

W dzienniku praw państwa zamieszczane i przez takowe ogłaszane będą:

a) Wszystkie patenta i rozporządzenia cesarskie;

b) Wszystkie traktaty z państwami obcemi, przeznaczonej do publicznej wiadomości;

c) Przepisy o systemizowaniu i organizacyi władz publicznych;

d) Rozporządzenia, które wydają ministerstwa lub inne najwyższe władze administracyjne państwa w zakresie swoim, z mocą obowiązującą w celu wykładania lub wykonywania ustaw, tudzież w celu ustanowienia stosunków lub obowiązków prawnych.

Ogłoszenie powyższych ustaw i rozporządzeń, odbywać się będzie przez dziennik praw państwa bez względu na to, czy takowe w całym obrębie państwa, czy tylko dla niektórych krajów koronnych, części krajów lub pojedynczych miejsc Naszego państwa będą mieć moc obowiązującą.

Jednakże należy zawsze w samemże rozrządzeniu, publicznie ogłosić się mającem, wyrazić szczegółowo, w jakim obrębie państwa obowiązywać ma.

§. 5.

Wyjętemi są od ogłoszenia przez dziennik praw państwa takie rozrządzenia ministeryalne, mocą których przywileja przemysłowe nadane, lub za przeniesione, przedłużone lub ugasłe uznane zostaną; tudzież takie rozporządzenia, chociaż wydane przez ministeryum, które się odnoszą tylko do zarządu własności rządowej, albo też zakładów lub przedsiębiorstw, stojących pod bezpośrednią administracyą państwa, np. taryfy cen, zmiany w wymiarze poczt lub stacyj telegraficznych, pojezdnego pocztowego itp. Obwieszczanie takich rozporządzeń, odbywać się winno przez dziennik urzędowy gazety wiedeńskiej, przez gazety krajów koronnych, przeznaczone do ogłoszeń publicznych i przez wszystkie te środki, które wedle okoliczności uznane będą za stosowne przez władze wydające takie rozporządzenie (§§. 9 i 13).

§. 6.

Tylko za szczególnem pozwoleniem Naszem, ograniczyć się można przy publikacyi ksiąg ustaw lub innych ustaw wielkiej objętości, na zamieszczenie w dzienniku praw państwa patentu ogłoszającego lub zaprowadzającego.

W takim tedy razie, ustawa sama wydaną być ma jednocześnie nietylko w tekscie autentycznym, lecz też w miarę potrzeby i w językach krajowych.

Die hinsichtlich der Uebersetzungen in andere Landessprachen entstehenden Zweifel sind daher stets nach dem deutschen Texte zu lösen.

§. 3.

Das Reichs-Gesetzblatt hat künftig nur in der authentischen Gesetzessprache zu erscheinen.

Die Uebersetzungen in die Landessprachen werden durch die Landes-Regierungsblätter veröffentlichet werden.

§. 4.

In das Reichs-Gesetzblatt sind aufzunehmen und durch dasselbe kundzumachen:

a) *Alle Patente und kaiserlichen Verordnungen;*

b) *alle zur öffentlichen Bekanntmachung bestimmten Staatsverträge mit anderen Staaten;*

c) *Bestimmungen über Systemisirung und Organisation von öffentlichen Behörden;*

d) *die Anordnungen, welche von den Ministerien oder anderen obersten Verwaltungsbehörden des Reiches, innerhalb ihres Wirkungskreises, mit verbindender Kraft, zur Auslegung oder Vollziehung der Gesetze, sowie zur Feststellung von Rechtsbeziehungen oder Obliegenheiten erlassen werden.*

Die Verlautbarung dieser Gesetze und Verordnungen hat durch das Reichs-Gesetzblatt zu geschehen, ohne Unterschied, ob dieselben für den ganzen Umfang des Reiches, oder nur für einzelne Kronländer, Landestheile oder Orte Unseres Reiches Wirksamkeit erlanegn sollen.

In allen Fällen ist aber in dem kundzumachenden Erlasse selbst deutlich auszudrücken, für welchen Umfang des Staatsgebietes er zu gelten haben soll.

§. 5.

Von der Verlautbarung durch das Reichs-Gesetzblatt sind ausgenommen diejenigen Ministerial-Erlässe, wodurch Industrie-Privilegien verliehen oder als übertragen, verlängert oder erloschen erklärt werden, und diejenigen, wenn auch von einem Ministerium ausgehenden Verfügungen, welche sich nur auf den Wirthschaftsbetrieb vom Staats-Eigenthume oder von in Staatsregie stehenden Anstalten oder Unternehmungen, wie z. B. Preistarife, Veränderungen in dem Posten-Ausmasse oder Telegraphen-Stationen, Postrittgeldern, u. dgl. beziehen. Die Verlautbarung solcher Erlässe hat durch die Amtsblätter der Wiener Zeitung, durch die zu öffentlichen Kundmachungen bestimmten Zeitungsblätter der Kronländer, und durch alle jene Mittel zu geschehen, welche von den, derlei Verfügungen erlassenden Behörden nach Umständen für zweckdienlich erachtet werden (§§. 9 und 13).

§. 6.

Nur über Unsere besondere Bewilligung kann sich zur Kundmachung von Gesetzbüchern oder anderen Gesetzen von grossem Umfange, auf die Einschaltung des Kundmachungs- oder Einführungs-Patentes in das Reichs-Gesetzblatt beschränkt werden.

In solchen Fällen ist das Gesetz selbst, gleichzeitig sowohl im authentischen Texte, als auch in den nach den Umständen erforderlichen Landessprachen, auszugeben.

§. 7.

Wszelkie ustawy i rozporządzenia, należące do dziennika praw państwa, uważane będą za ogłoszone prawnie, jeżeli takowe, lub też w przypadkach, wyrażonych w §. 6, jeżeli rozporządzenia, przez które zaprowadzone zostaną, wyjdą w dzienniku praw państwa.

§. 8.

Moc obowiązująca ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych przez dziennik praw państwa, zaczyna się we wszystkich częściach państwa, w których obowiązywać mają, z początkiem dnia czterdziestego piątego, po upłynieniu tego dnia, w którym wychodzi odpowiednia część dziennika praw państwa, jeżeli nie jest wyraźnie inne postanowienie w onychże zawarte.

Należy zatem na każdej części dziennika praw państwa, wyrazić dokładnie dzień, w którym wydaną i rozesłaną została.

§. 9.

W miejsce dotychczasowych dzienników praw krajowych i rządowych, wstąpi na przyszłość dla jednego lub dla kilku krajów koronnych, dziennik rządowy krajowy, który pod dozorem i kierunkiem władzy politycznej krajowej tego kraju koronnego, w którym wydawanym będzie, wychodzić ma w dwóch odróżniających się od siebie częściach:

Pierwsza część obejmować będzie pod liczbami porządkowemi, mającemi się zamykać z końcem każdego roku:

a) z pomiędzy ustaw i rozporządzeń, wychodzących w dzienniku praw państwa, z przytoczeniem części, liczby i dnia wydania onejże, wszystkie te, które, chociażby tylko częściowo, mają moc obowiązującą w tej części państwa, dla której tenże dziennik rządowy krajowy jest przeznaczonym. Te ustawy i rozporządzenia, należy zamieszczać w dzienniku rządowym krajowym tak w tekscie autentycznym (niemieckim), jako też w przekładzie na wszystkie języki, które w tejże części państwa są używane;

b) krótkie nadmienienie innych w dzienniku praw państwa zamieszczonych ustaw i rozporządzeń, co do ich przedmiotu, równie z odniesieniem się do części, liczby i dnia wydania onejże.

Druga część winna obejmować w sobie także pod osobnemi bieżącemi liczbami, we wszystkich językach, jakie są używane w odpowiednich częściach państwa, wszelkie przez władze krajowe w własnym zakresie wydawane rozporządzenia, nakazy i objaśnienia w sprawach publicznych, o ile są zdolne do ogłoszenia, atoliż także i te rozporządzenia ministeryów, albo najwyższych władz administracyjnych państwa, które przez takowe do zamieszczenia w dziennikach rządowych krajowych szczególnie przeznaczone będą.

Rozporządzenia objęte w tejże drugiej części dzienników rządowych krajowych, uważane być mają za prawnie ogłoszone w tym dniu, w którym zostały zamieszczone w dzienniku rządowym krajowym, a moc ich obowiązująca zaś zaczyna się z początkiem dnia piętnastego, po upływie tego dnia, w którym były wydane w dzienniku rządowym krajowym, jeżeli nie jest inny czas tam wyraźnie zakreślonym.

§. 7.

Alle in das Reichs-Gesetzblatt gehörigen Gesetze und Verordnungen sind als gesetzlich kundgemacht anzusehen, sobald sie selbst, oder in den Fällen des §. 6, die Erlässe, womit sie in Wirksamkeit gesetzt werden, in dem Reichs-Gesetzblatte eingerückt erscheinen.

§. 8.

Die verbindende Kraft der, durch das Reichs-Gesetzblatt kundgemachten Gesetze und Verordnungen beginnt, wenn denselben nicht ausdrücklich eine andere Bestimmung beigefügt wird, in allen Theilen des Reiches, für welche sie Wirksamkeit haben, mit dem Anfange des fünfundvierzigsten Tages nach Ablauf desjenigen Tages, an welchem das bezügliche Stück des Reichs-Gesetzblattes erscheint.

Es ist desshalb auf jedem Stücke des Reichsgesetzblattes der Tag der stattgefundenen Herausgabe und Versendung ausdrücklich anzugeben.

§. 9.

An die Stelle der bisherigen Landesgesetz- und Regierungsblätter hat in Zukunft für ein oder mehrere Kronländer, ein Landes-Regierungsblatt zu treten, welches unter der Aufsicht und Leitung der politischen Landesbehörde desjenigen Kronlandes, wo es ausgegeben wird, in zwei gesonderten Theilen zu erscheinen hat.

Der erste Theil hat unter fortlaufenden, mit Ende jedes Jahres abzuschliessenden Zahlen zu enthalten:

a) Von den im Reichs-Gesetzblatte erscheinenden Gesetzen und Verordnungen (§. 4) und zwar mit Beziehung auf Stück, Nummer und Ausgabstag desselben, alle diejenigen, welche, wenn auch nur theilweise, in demjenigen Staatsgebiete Wirksamkeit zu haben bestimmt sind, wofür dieses Landes-Regierungsblatt bestimmt ist.

   Diese Gesetze und Verordnungen sind aber in das Landes-Regierungsblatt, sowohl im authentischen (deutschen) Texte, als auch in der Uebersetzung in allen jenen Sprachen aufzunehmen, welche in dem betreffenden Staatsgebiete landesüblich sind.

b) Von den übrigen im Reichs-Gesetzblatte enthaltenen Gesetzen und Verordnungen, eine kurze Anzeige des Gegenstandes, ebenfalls mit Beziehung auf Stück, Nummer und Ausgabstag desselben.

Der zweite Theil hat, gleichfalls unter eigenen, fortlaufenden Nummern, in allen in den betreffenden Staatsgebieten landesüblichen Sprachen, die von den Landesbehörden in ihrem Wirkungskreise erlassenen Anordnungen, Verfügungen und Belehrungen in öffentlichen Angelegenheiten, soweit sie zur Verlautbarung geeignet sind; dann aber auch jene Erlässe der Ministerien oder obersten Verwaltungs-Behörden des Reiches, welche von diesen zur Einschaltung in die Landes-Regierungsblätter besonders bezeichnet werden, aufzunehmen.

Die in diesem zweiten Theile der Landes-Regierungsblätter enthaltenen Erlässe sind mit dem Tage als gesetzlich kundgemacht anzusehen, an welchem sie in dem Landes-Regierungsblatte eingerückt erscheinen, und ihre verbindende Kraft beginnt mit dem Anfange des fünfzehnten Tages nach Ablauf desjenigen Tages, an welchem sie im Landes-Regierungsblatte eingerückt erschienen sind, wenn nicht ein anderer Zeitpunct ausdrücklich festgesetzt wird.

§. 10.

Władzom cesarskim z urzędu przesełać należy dziennik praw państwa, a w każdym kraju koronnym także dziennik rządowy krajowy. To rozdawanie dzienników ograniczyć należy według jednostajnej miary na jak najściślejszą potrzebę urzędów, z uwagą na rodzaj i objętość władz.

§. 11.

W każdym urzędzie powiatowym politycznym dziennik praw państwa i rządu, równie jak dziennik rządowy krajowy, rozłożonym być ma w odpowiednich językach kraju koronnego w lokalności urzędu, a w przepisanych godzinach urzędowych, każdemu wolno jest przeglądać takowe.

§. 12.

Gminy w powszechności nie są obowiązane trzymać dziennika praw państwa, winny są jednakże sprawić sobie dziennik rządowy tego kraju koronnego, do którego należą, w własnym języku swojim.

Ażeby ile możności rozpowszechnić wiadomość ustaw, należy nietylko wydanie każdej pojedynczej części dziennika praw państwa z krótkiem określeniem jej treści, ogłosić w gazetach przeznaczonych do publikacyj urzędowych w każdym pojedynczym kraju koronnym, lecz oprócz tego jeszcze starać się należy o to, ażeby ile możności ulżyć każdemu jak najspieszniejsze nabycie dziennika praw państwa i dzienników rządowych krajowych, ażeby przyjmowane było ich zamówienie w każdym urzędzie pocztowym, cena ich jak najniżej była ustanowioną, a przesełanie ich na wzór gazet uskutecznionem było.

§. 13.

W miarę okoliczności i wynikającej ztąd potrzeby, używać należy do jak największego rozpowszechnienia ustaw i rozporządzeń, ogłoszonych z mocą obowiązującą w dzienniku praw państwa, innych jeszcze sposobów rozpowszechnienia, jako to: zamieszczania w urzędowych gazetach krajowych, przybijania publicznego i innych środków w kraju używanych. To samo rozumieć należy o rozporządzeniach, wychodzących w dziennikach rządowych krajowych.

§. 14.

Dla Pogranicza wojskowego, nastąpi osobne postanowienie co do ogłaszania ustaw i rozporządzeń.

§. 15.

Z dniem, w którym się rozpocznie moc obowiązująca niniejszej ustawy, przestaje obowiązywać Nasz patent z dnia 4 Marca 1849 r. Nr. 153, równie jak Nasze rozporządzenie z d. 7 Grudnia 1849 r. Nr. 31, i z d. 20 Grudnia 1850 r. Nr. 473 dziennika praw państwa.

§. 10.

Die landesfürstlichen Behörden sind mit dem Reichs-Gesetzblatte, sowie in jedem Kronlande mit dem Landes-Regierungsblatte von Amtswegen zu betheilen. Diese Betheilung ist mit Rücksicht auf die Beschaffenheit und den Umfang der Behörden, und mit Beschränkung auf das strengste Amtsbedürfniss, nach einem gleichförmigen Masstabe festzusetzen.

§. 11.

Bei jeder politischen Bezirksbehörde hat das Reichs-Gesetzblatt und das Landes-Regierungsblatt, in den bezüglichen Landessprachen des Kronlandes, in dem Amtslocale aufzuliegen, und es ist in den vorgeschriebenen Amtsstunden Jedermann in dieselben die Einsicht zu gestatten.

§. 12.

Die Gemeinden sind zur Haltung des Reichs-Gesetzblattes in der Regel nicht verpflichtet, wohl aber haben sie sich das Landes-Regierungsblatt des Kronlandes, dem sie angehören, in ihrer Landessprache beizuschaffen.

Um jedoch die Kenntniss der Gesetze möglichst zu verbreiten, ist nicht bloss die Ausgabe jedes einzelnen Stückes des Reichs-Gesetzblattes mit kurzer Inhalts-Angabe in den zu officiellen Kundmachungen bestimmten Zeitungen jedes Kronlandes zu verlautbaren, sondern es ist überdiess dafür zu sorgen, dass die schleunige Erlangung des Reichs-Gesetzblattes und der Landes-Regierungsblätter für Jedermann thunlichst erleichtert, die Bestellung auf dieselben von jedem Postamte angenommen, der Preis derselben möglichst billig gestellt, und die Versendung allenthalben, nach Art der Zeitungen eingeleitet werde.

§. 13.

Nach Massgabe der Umstände und des daraus hervorgehenden Erfordernisses sind zur möglichsten Verbreitung der, im Reichs-Gesetzblatte mit verbindender Kraft kundgemachten Gesetze und Verordnungen, auch noch andere Arten der Veröffentlichung, als: Einrückung in die ämtlichen Landeszeitungen, öffentlicher Anschlag und andere landesübliche Mittel der Verlautbarung anzuwenden. Dasselbe gilt von den in den Landes-Regierungsblättern erscheinenden Anordnungen.

§. 14.

Für die Militärgränze wird hinsichtlich der Kundmachung von Gesetzen und Verordnungen eine besondere Bestimmung erfolgen.

§. 15.

Mit dem Anfange der Wirksamkeit dieses Gesetzes haben Unser Patent vom 4. März 1849, Nr. 153, sowie Unsere Verordnung vom 7. December 1849, Nr. 31 und vom 20. December 1850, Nr. 473 des Reichs-Gesetzblattes, ausser Geltung zu treten.

§. 16.

Wykonanie patentu niniejszego, poleconem jest Naszemu ministrowi sprawiedliwości.

Co do postanowień, należących do zakresu innych ministerstw lub najwyższych władz administracyjnych, winno się postępować w porozumieniu z niemi.

Dan w Naszem głównem i cesarskiem mieście Wiedniu dnia dwudziestego siódmego Grudnia, tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego roku, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

(L. S.)

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,

Ransonnet m. p.

§. 16.

Mit der Vollziehung dieses Patentes ist Unser Minister der Justiz beauftragt.

In Beziehung auf diejenigen Bestimmungen, die in den Wirkungskreis anderer Ministerien oder obersten Verwaltungs-Behörden einschlagen, ist sich mit denselben in das Einvernehmen zu setzen.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am 27. December im Eintausend achthundert zweiundfünfzigsten, Unserer Reiche im fünften Jahre.

Franz Joseph *m. p.*

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXVIII.

Wydana i rozesłana dnia 31. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. December 1852.

Część LXXVIII.

Wydana i rozesłana dnia 31. Grudnia 1852.

261.

Patent cesarski z dnia 20. Listopada 1852,

obowiązujący w królestwie Dalmacyi;

mocą którego wydanym zostaje dla tegoż królestwa nowy przepis co do zakresu działania i przynależności sądów w sprawach cywilnych (norma jurysdykc yi cywilnej) **stanowi się, iż takowy obowiązywać zacznie w powyższym kraju koronnym w tym samym czasie, w którym pretury na nowo uorganizować się mające i tr ybunały pierwszej instancyi rozpoczną czynności swoje.**

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiąże Austryi; Wielki - Książe Toskany i Krakowa; Książe Lotaryngii, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki-Książe Siedmiogrodu: Margrabia Morawii, Książe górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piaceney i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książe Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej: Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

postanowiliśmy, po wysłuchaniu Naszych ministrów i zasięgnieniu zdania Naszej Rady państwa, dla królestwa Dalmacyi wydać niniejszy przepis co do zakresu działania i przynależności sądów w sprawach cywilnych, zgodnie z zasadami urządzenia sądów, objętemi w patencie Naszym z dnia 31. Grudnia 1851 roku.

Rozporządzamy przeto w obrębie rzeczonego królestwa, co następuje:

Artykuł I.

W król. Lombardzko-Weneckiem rozpocznie się moc obowiązująca niniejszej ustawy o zakresie i przynależności sądów w sprawach cywilnych w tym samym czasie,

LXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. December 1852.

261.

Kaiserliches Patent vom 20. November 1852,

wirksam für Dalmatien,

womit für dieses Königreich eine neue Vorschrift über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten (Civil-Jurisdictions-Norm) erlassen, und bestimmt wird, dass die Wirksamkeit derselben zugleich mit der Wirksamkeit der in diesem Kronlande neu zu organisirenden Präturen und Gerichtshöfe erster Instanz zu beginnen habe.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich;

König von Hungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg, von Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark; Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien etc. etc.

haben nach Vernehmung Unserer Minister und nach Anhörung Unseres Reichsrathes beschlossen, für das Königreich Dalmatien eine mit den in Unserem Patente vom 31. December 1851 ausgesprochenen Grundsätzen über die Gerichtsverfassung im Einklange stehende Vorschrift über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten zu erlassen.

Wir verordnen daher für den Umfang dieses Königreiches, wie folgt:

Artikel I.

Im Königreiche Dalmatien beginnt die Wirksamkeit dieses Gesetzes über den Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten

w którym pretury nowo uorganizować się mające i trybunały pierwszej instancyi rozpoczną czynności swoje.

Artykuł II.

Od tego dnia zacząwszy, nowo uorganizowane pretury, pretury miejskie i trybunały pierwszej instancyi, wymierzać przeto będą sprawiedliwość wedle przepisów, objętych w niniejszej ustawie dla pretur, pretur miejskich i trybunałów pierwszej instancyi, nietylko we wszystkich sprawach spornych i niespornych, które dopiero wyniesionemi będą, lecz także obejmą wedle tych samych przepisów sprawy sporne i niesporne, wiszące w sądach dawniejszych.

Artykuł III.

Najwyższy sąd marszałkowski utrzymanym zostanie przy wykonywaniu sądownictwa nad Członkami Domu cesarskiego, tudzież nad osobami, którym służy prawo eksterrytoryalności, lub którym takowe osobnemi rozporządzeniami udzielonem zostało.

Sądownictwo, które tenże sąd wykonywał dawniej nad innemi osobami, przeniesionem zostaje do sądów zwyczajnych. Jednakże gdy idzie o dopełnienie czynności sądowej, w nadwornych cesarskich budynkach lub w pałacach letnich w Wiedniu, lub w najbliższych jego okolicach, lub w innych mieszkaniach Członków Domu cesarskiego, albo ekstorytoryalnych, przeciw osobie tamże mieszkającej a sądom zwyczajnym podlegającej, winny sądy te wezwać o dopełnienie tejże czynności najwyższy sąd marszałkowski, chyba że idzie tylko o doręczenie sądowe.

Artykuł IV.

Norma jurysdykcyi wojskowej stanowi, które osoby i sprawy należą do sądownictwa wojskowego.

Artykuł V.

Z dniem, w którym obowiązywać zacznie niniejsza ustawa, ustaje moc prawa wszelkich istniejących dawniej w królestwie Dalmacyi przepisów o przynależności w sprawach cywilnych, a w szczególności norma jurysdykcyi z dnia 10 Września 1827 r. Nr. 2303. Zb. ust. sąd. wraz ze wszystkiemi odnoszącemi się do niej rozporządzeniami.

Artykuł VI.

Ponieważ wszelki przywilej fiskusa także ustaje, przeto tenże na przyszłość podlegać będzie tylko w sporach, które powstały z kontraktów przed dniem zaprowadzenia niniejszej ustawy zawartych, nietylko jako pozwany, lecz także jako powód sądom tego miejsca w którem urząd fiskalny, powołany do jego obrony, ma siedzibę swoję.

Artykuł VII.

Konzulaty cesarsko-austryackie, będące za granicą, wykonywać będą sądownictwo sobie przydzielone, także i nadal według szczególnych przepisów.

Artykuł VIII.

Postanowienia traktatów z państwami obcemi zawartych, pod względem sądownictwa istniejące nie ulegają żadnej zmianie przez ustawę niniejszą.

zugleich mit der Wirksamkeit der daselbst neu zu organisirenden Präturen und Gerichtshöfe erster Instanz.

Artikel II.

Von diesem Tage angefangen haben daher die neu organisirten Präturen, Stadtpräturen und Gerichtshöfe erster Instanz nicht nur in Ansehung aller Rechts-Angelegenheiten in und ausser Streitsachen, welche neu anhängig gemacht werden, die Gerichtsbarkeit nach den in dem gegenwärtigen Gesetze für die Präturen und Gerichtshöfe erster Instanz enthaltenen Vorschriften auszuüben, sondern auch die bei den früheren Gerichten anhängigen Geschäfte in und ausser Streitsachen nach eben diesen Vorschriften zu übernehmen.

Artikel III.

Das Obersthofmarschall-Amt wird in der Ausübung der Gerichtsbarkeit über die Mitglieder des kaiserlichen Hauses und über die Personen, welchen die Exterritorialität zusteht, oder durch besondere Anordnungen eingeräumt wurde, erhalten.

Die von ihm früher über andere Personen ausgeübte Gerichtsbarkeit steht den ordentlichen Gerichten zu. Jedoch haben diese in dem Falle, wenn in den kaiserlichen Hofgebäuden oder Lustschlössern in Wien, oder in seiner nächsten Umgebung, oder, wenn in den sonstigen Wohnungen der Mitglieder des kaiserlichen Hauses oder der Exterritorialen ein gerichtlicher Act gegen eine in denselben wohnende, den ordentlichen Gerichtsbehörden unterstehende Person vorzunehmen ist, das Obersthofmarschall-Amt um die Vornahme anzugehen, es wäre denn, dass es sich nur um eine gerichtliche Zustellung handelt.

Artikel IV.

Welche Personen und Rechts-Angelegenheiten der Militärgerichtsbarkeit unterstehen, wird durch die Militär-Jurisdictions-Norm bestimmt.

Artikel V.

Mit der Wirksamkeit des gegenwärtigen Gesetzes treten alle in Dalmatien früher bestandenen Vorschriften über die Gerichtszuständigkeit in bürgerlichen Rechtssachen, insbesondere die Jurisdictions-Norm vom 10. September 1827, Nr. 2303, Justizgesetz-Sammlung, sammt allen darauf sich beziehenden Verordnungen ausser Kraft.

Artikel VI.

Da jedes Privilegium auch für den Fiscus aufhört, so wird dieser künftig nur in den aus Verträgen, welche vor dem Tage der Wirksamkeit dieses Gesetzes geschlossen worden sind, entspringenden Streitigkeiten nicht nur als Geklagter, sondern auch als Kläger den Gerichten des Ortes, an welchem das zu seiner Vertretung berufene Fiscal-Amt seinen Sitz hat, unterstehen.

Artikel VII.

Von den im Auslande befindlichen kaiserlich-österreichischen Consulaten ist die ihnen zugewiesene Gerichtsbarkeit auch noch fernerhin nach den besonderen Vorschriften auszuüben.

Artikel VIII.

Die auf die Gerichtsbarkeit sich beziehenden Bestimmungen der mit auswärtigen Staaten bestehenden Verträge werden durch dieses Gesetz nicht berührt.

Artykuł IX.

Nasz minister sprawiedliwości poleconem sobie ma wykonanie niniejszego patentu.

Dan w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego Listopada, roku tysiąc ośmset pięćdziesiątego drugiego, panowania Naszego w roku czwartym.

Franciszek Józef m. p.

Hr. **Buol-Schauenstein** m. p. **Krauss** m. p.

Z Najwyższego rozkazu,
Ransonnet m. p.

USTAWA

stanowiąca zakres działania i przynależność sądów w sprawach cywilnych dla królestwa Dalmacyi.

ROZDZIAŁ I.

O sądownictwie w ogólności.

§. 1.

O dochodzeniu właściwości sądu.

Każdy sąd winien zaraz przy rozpoczęciu sprawy tak spornej jako też niespornej, dochodzić ściśle, czy jest właściwym tak co do osób, jako też co do przedmiotu; a przeto jeżeli znajdzie, iż oczywiście nie jest właściwym w jakiej sprawie, lub też, iż stosownie do szczególnych przepisów postępowanie sądowe w ogóle nie ma miejsca, odrzucić podanie stron z urzędu.

§. 2.

Jeżeli w sprawach spornych według tego, co powód przywodzi, sądownictwo uzasadnionem się okaże, a twierdzenia powoda nie są dokładnie sądowi jako fałszywe wiadome, sąd przyjmie podanie, i zostawi pozwanemu wnieść ekscepcyę niewłaściwości sądu (§. 48).

W sprawach niespornych i przy otworzeniu konkursu, sędzia winien z urzędu dochodzić okoliczności, od których zawisła właściwość sądu, a w razie potrzeby, zażądać od osób w tem interesowanych, bliższego w tej mierze wyjaśnienia.

§. 3.

Spory o właściwość *a)* sądów austryackich między sobą;

Spory o przynależność sądownictwa, zachodzące między sądami pierwszej instancyi, jeżeli oba podlegają temu samemu sądowi wyższemu, tenże sąd rozstrzygać ma. Jeżeli każdy z sądów spierających się, podlega innemu sądowi wyższemu, natenczas obadwa przełożone sądy wyższe w porozumieniu spór rozstrzygnąć winny. Jeżeli między niemi porozumienie nie nastąpi, lub gdy między dwoma sądami wyższemi powstanie

Artikel IX.

Unser Minister der Justiz ist mit dem Vollzuge dieses Patentes beauftragt.

Gegeben in Unserer Haupt- und Residenzstadt Wien den zwanzigsten November Eintausend achthundert zweiundfünfzig, Unserer Reiche im vierten Jahre.

Franz Joseph *m. p.* (L. S.)

Gr. Buol-Schauenstein *m. p.* **Krauss** *m. p.*

Auf Allerhöchste Anordnung:
Ransonnet *m. p.*

Gesetz

über den

Wirkungskreis und die Zuständigkeit der Gerichte in bürgerlichen Rechtssachen für das Königreich Dalmatien.

Erstes Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit im Allgemeinen.

§. 1.

Prüfung der Zuständigkeit

Jedes Gericht hat sogleich bei dem Beginne eines Geschäftes in oder ausser Streitsachen seine Zuständigkeit sowohl hinsichtlich der Personen als des Gegenstandes sorgfältig zu prüfen und daher in Fällen, wo es dieselbe offenbar nicht gegründet findet, oder zufolge besonderer Vorschriften ein gerichtliches Verfahren überhaupt nicht statthat, die Parteien von Amtswegen zurückzuweisen.

§. 2.

In soferne in Streitsachen die Gerichtsbarkeit nach den Angaben des Klägers begründet erscheint, und diese nicht schon dem Gerichte als unrichtig genau bekannt sind, ist das Gesuch anzunehmen und dem Geklagten zu überlassen, die Einwendung des nicht gehörigen Gerichtsstandes anzubringen (§. 48).

In nicht streitigen Rechts-Angelegenheiten und bei der Eröffnung eines Concurses hat der Richter die Verhältnisse, welche die Zuständigkeit bestimmen, von Amtswegen zu untersuchen, und nöthigen Falles von den Betheiligten die nähere Aufklärung darüber zu fordern.

§. 3.

Streitigkeiten über dieselbe: a) Zwischen österreichischen Gerichtsbehörden unter einander;

Streitigkeiten über die Gerichtszuständigkeit zwischen Gerichtsbehörden erster Instanz unter einander hat, wenn beide Gerichte dem nämlichen Obergerichte unterstehen, dieses zu entscheiden. Ist jedes der streitenden Gerichte einem anderen Obergerichte unterworfen, so ist von den beiden vorgesetzten Obergerichten einverständlich zu entscheiden. Kommt zwischen denselben kein Einverständniss zu Stande, oder entsteht zwischen zwei Obergerichten

spór o własną ich przynależność, wówczas rozstrzyga najwyższy trybunał sądowy. Wykonanie sądownictwa nie powinno być tymczasem wstrzymane, lecz sąd, który w tej sprawie pierwszy czynność rozpoczął, postępowanie dalej prowadzić winien aż do rozstrzygnienia sporu.

§. 4.

b) ze sadami państw obcych.

Jeżeli sąd państwa obcego zaprzecza sądowi austryackiemu przynależności względem osoby, należącej do państwa obcego, lub względem obcego majątku, natenczas sąd tutejszy nie może prowadzić postępowania dalej, jak tylko o ile to jest potrzebnem ze względów publicznych, albo dla zabezpieczenia praw prywatnych. Tenże winien będzie, przypadek taki wraz z wszystkiemi aktami przedłożyć przez sąd wyższy najwyższemu trybunałowi sądowemu, który go wraz z swoją opinią przedłoży ministerstwu sprawiedliwości.

§. 5.

c) między władzami sądowemi i administracyjnemi.

Jeżeli między władzami sądowemi i administracyjnemi powstanie wątpliwość co do przynależności, wówczas należy zachować istniejące w tej mierze przepisy.

§. 6.

O trwaniu przynależności.

Każdy sąd pozostanie właściwym w sprawach, które się w nim rozpoczęły sposobem prawnym, aż do ich ukończenia, chociażby strony interesowane w ciągu procesu przeszły pod inne sądownictwo.

§. 7.

O uchyleniu i delegacyi.

W których przypadkach uchylić można sąd zwyczajnie właściwy, o tem stanowi prawo organiczne dla władz sądowych. W takich przypadkach sąd wyższy, na żądanie jednej albo drugiej strony, lub na relacyę sądu, który swego sądownictwa wykonywać nie może, zadeleguje sąd inny.

§. 8.

Także i oprócz przypadku, gdy zachodzi przeszkoda prawna, pozostawionem jest sądowi wyższemu, jeżeli uzna to za stosowne, zamiast jednego sądu jemu podległego, zadelegować inny sąd swego okręgu.

§. 9.

Objętość przynależności.

Każdy sąd ma prawo przeprowadzić sam wykonanie rozporządzeń swojich w całej rozciągłości obrębu swego jurysdykcyjnego. Tylko co do wykonania rozporządzeń sądowych pod względem dóbr nieruchomych, należy zachować postanowienia, objęte w §fie 51.

W których nareszcie sądach należy w sprawach spornych żądać egzekucyi, rozprawiać i rozstrzygać spory, w ciągu egzekucyi zachodzące, o tem stanowią przepisy, wydane co do postępowania wykonawczego (§§. 63—66).

§. 10.

Ograniczenie przynależności na okrąg sądowy.

Zewnątrz własnego swego okręgu sądowego nie może sędzia sam żadnej wykonywać czynności.

Jednakże sądy innych okręgów jurysdykcyjnych, obowiązane są na żądanie sędziego, u którego rzecz wisi, dopełniać rozporządzeń jego.

ein Streit über ihre eigene Zuständigkeit, so kommt die Entscheidung dem obersten Gerichtshofe zu

Die Rechtspflege darf indessen nicht aufgehalten werden, sondern das Gericht, welches in diesen Angelegenheiten zuerst eingeschritten ist, hat das Verfahren bis zur Entscheidung des Streites fortzusetzen.

§. 4.

b) mit Gerichten auswärtiger Staaten;

Wenn die Zuständigkeit eines österreichischen Gerichtes in Bezug auf einen fremden Staatsangehörigen, oder fremdes Vermögen von dem Gerichte des auswärtigen Staates bestritten wird, so kann der inländische Richter das Verfahren nicht weiter fortsetzen, als in so weit es aus öffentlichen Rücksichten oder zur Schonung der Privatrechte erforderlich ist. Er hat den Fall sammt allen Acten durch das Obergericht dem obersten Gerichtshofe vorzulegen, welcher dieselben mit seinem Gutachten an das Justizministerium leitet.

§. 5.

c) zwischen Gerichts- und Verwaltungs-Behörden.

Wenn zwischen Gerichts- und Verwaltungsbehörden über die Zuständigkeit ein Zweifel entsteht, so sind hierüber die bestehenden Vorschriften zu beobachten.

§. 6.

Dauer der Gerichtszuständigkeit.

Jedes Gericht bleibt in Rechtsangelegenheiten, welche rechtmässigerweise bei demselben anhängig gemacht worden sind, bis zu deren Beendigung zuständig, wenn auch während der Verhandlungen die Betheiligten unter eine andere Gerichtsbarkeit gekommen wären.

§. 7.

Ablehnung und Delegation.

In welchen Fällen ein sonst zuständiges Gericht abgelehnt werden könne, bestimmt das organische Gesetz für die Gerichtsstellen. In diesen Fällen hat das Obergericht über Ansuchen der einen oder der anderen Partei, oder auf Anzeige des Gerichtes, welches seine Gerichtsbarkeit auszuüben gehindert ist, ein anderes Gericht zu delegiren.

§. 8.

Auch ausser dem Falle eines gesetzlichen Hindernisses ist es dem Ermessen des Obergerichtes zu überlassen, aus Gründen der Zweckmässigkeit anstatt eines ihm untergeordneten Gerichtes ein anderes Gericht seines Sprengels zu delegiren.

§. 9.

Umfang der Zuständigkeit.

Jedes Gericht ist seine Verfügungen in dem Umfange seines Jurisdictionsbezirkes auch selbst in Vollzug zu setzen berechtiget. Nur hinsichtlich des Vollzuges gerichtlicher Verfügungen in Ansehung unbeweglicher Güter sind die im §. 51, enthaltenen Bestimmungen zu befolgen.

Bei welcher Gerichtsbehörde übrigens in Streitsachen die Execution anzusuchen und die im Laufe der Execution vorkommenden Streitigkeiten zu verhandeln und zu entscheiden seien, wird durch die Vorschriften über das Vollstreckungsverfahren (§§. 63—66) bestimmt.

§. 10.

Beschränkung der Zuständigkeit auf den Gerichtsbezirk.

Ausser seinem Gerichtsbezirke kann der Richter keine Handlung der Gerichtsbarkeit selbst vornehmen. Doch sind die Gerichte anderer Jurisdictionsbezirke auf Ersuchen des Richters, bei welchem die Sache anhängig ist, die Verfügungen desselben zu vollziehen schuldig.

§. 11.

O poleceniu pojedynczych czynności innym sądom.

Nawet w takich sprawach, których dopełnić sędzia samby był upoważnionym, winien jest zawezwać pomocy innych sądów, jeżeli przez to tok sprawy stosownie ułatwionym, lub niepotrzebne koszta uniknionemi być mogą. W szczególności winny trybunały pierwszej instancyi polecać preturom w ich okręgu się znajdującym dopełnienie wydanych przez się rozporządzeń, jeżeli to służy do ułatwienia stronom.

Sąd zaś może polecać innym władzom pojedyncze tylko czynności urzędowe, nigdy zaś bez wyższego pozwolenia ostatecznego rozsądzenia sprawy.

§. 12.

Objętość sądownictwa trybunałów pierwszej instancyi pretur i pretur miejskich.

Całe sądownictwo wykonywać będą w pierwszej instancyi trybunały i pretury. Trybunały pierwszej instancyi, wykonywać będą sądownictwo w dalszym okręgu swojim, to jest w całym sobie przekazanym obrębie, tylko w przypadkach §fu 14 i innych w niniejszej ustawie wyraźne wyszczególnionych przypadkach, mianowicie §§fów 32, 50, 51, 58, 64, 69, 81, gdy zaś w ściślejszym ich okręgu t. j. w miejscach ich siedziby w miastach wraz z okolicami przydzielonemi, należeć będzie do nich całe sądownictwo z wyjątkiem spraw zostawionych preturom tamże ustanowionym.

Jak dalece zakres działania zostawiono preturom będącym w miejscu, gdzie trybunały prowincyonalne mają siedzibę swoję, o tem stanowią §§. 15, 37, 46, 53, 63, 70, 78 i 86: sądy te będą miały nazwę pretur miejskich, dla rozróżnienia ich od pretur w ogólności.

ROZDZIAŁ II.

O sądownictwie w sprawach spornych.

I. W postępowaniu wyrokowem.

1. O SĄDZIE OSOBISTYM.

§. 13.

a) Ogólnym.

W powszechności wszelkie skargi wynoszone być winny do tej pretury lub do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu pozwany ma zwyczajne zamieszkanie swoje w czasie, w którym skarga wyniesioną została.

§. 14.

Trybunałom pierwszej instancyi pozostawione są do rozstrzygania:

a) sprawy, w których idzie o unieważnienie albo o rozwiązanie małżeństwa, albo o separacyę małżonków od stołu i łoża, bez spólnego ich zezwolenia. Prośby o pozwolenie tymczasowego osobnego mieszkania dla strony zagrożonej i o nakaz sądowy wydać się mający jednemu z małżonków, aby dostarczył drugiemu utrzymania przyzwoitego, wyniesione być mogą albo przed trybunał pierwszej instancyi, powołany do rozprawy w rzeczy głównej, albo przed sąd osobisty małżonków.

§. 11.

Auch in Geschäften, die der Richter selbst vorzunehmen berechtiget wäre, hat er andere Gerichte um ihren Beistand anzugehen, wenn dadurch die zweckmässige Behandlung der Sache erleichtert, oder unnützer Kostenaufwand vermieden werden kann.

Insbesondere haben daher die Gerichtshöfe erster Instanz den Vollzug der von ihnen erlassenen Verfügungen, in sofern es zur Erleichterung der Parteien gereicht, durch die in ihrem Sprengel befindlichen Präturen zu bewirken.

Immer aber kann ein Gericht anderen Behörden nur einzelne Amtsverrichtungen, und ohne höhere Genehmigung nie die endliche Entscheidung einer Rechtsangelegenheit übertragen.

§. 12.

Umfang der Gerichtsbarkeit der Gerichtshöfe erster Instanz, der Präturen und Stadtpräturen.

Die gesammte Gerichtsbarkeit wird in erster Instanz von den Gerichtshöfen und Präturen ausgeübt. Die Gerichtshöfe erster Instanz haben in ihrem weiteren Sprengel, d. i. in dem ganzen ihnen zugewiesenen Gebiete die Gerichtsbarkeit nur in den im §. 14 und anderen in diesem Gesetze, insbesondere in den §§. 32, 50, 51, 58, 64, 69, 81 ausdrücklich angegeben Fällen auszuüben, während ihnen in ihrem engeren Sprengel, d. i. an ihrem Standorte in den Städten und dem denselben zugewiesenen Umkreise die gesammte Gerichtsbarkeit mit Ausnahme jener Rechtsangelegenheiten zusteht, die den daselbst bestellten Präturen vorbehalten sind.

Welcher Wirkungskreis den am Sitze der Gerichtshöfe erster Instanz bestellten Präturen vorbehalten ist, bestimmen die §§. 15, 37, 46, 53, 63, 70, 78 und 86, und dieselben werden zum Unterschiede von den Präturen im Allgemeinen mit dem Ausdrucke: „Stadtpräturen" bezeichnet.

Zweites Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit in Streitsachen.

I. Im Erkenntnissverfahren.

1. Persönlicher Gerichtsstand.

§. 13.

a) Allgemeiner.

Alle Klagen sind in der Regel bei derjenigen Prätur oder demjenigen Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, in deren Sprengel der Geklagte zur Zeit der Anbringung der Klage seinen ordentlichen Wohnsitz hat.

§. 14.

Der Entscheidung der Gerichtshöfe erster Instanz sind vorbehalten:

a) die Rechtsangelegenheiten, in denen es sich um die Ungiltig-Erklärung oder Auflösung einer Ehe, oder um die nicht einverständliche Scheidung von Tisch und Bett handelt. Gesuche um die vorläufige Bewilligung eines abgesonderten Wohnortes für den gefährdeten Theil und um den Auftrag an den anderen Ehegatten zur Entrichtung des anständigen Unterhaltes können entweder bei dem zur Verhandlung in der Hauptsache berufenen Gerichtshofe erster Instanz oder bei dem persönlichen Gerichtsstande der Ehegatten angebracht werden;

b) skargi, wyniesione przeciw fiskusowi, przeciw gminom świeckim i duchownym, kościołom, beneficyom, fundacyom i wszelkim zakładom dla celów publicznych (§§. 24, 25, 26), jeżeli nie należą do sądu osobnego (§. 31 i n.), do sądu kauzalnego lub do instancyi realnej;

c) spory w sprawach lenniczych (§. 39);

d) skargi w sprawach fideikomisowych (§. 38).

Właściwym trybunałem pierwszej instancyi jest w przypadkach *a)* ten, w którego okręgu małżonkowie mają ostatnie spólne zamieszkanie swoje.

W przypadkach zaś *b)*, ten trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu strona pozwana, w czasie wyniesienia skargi ma zamieszkanie swoje.

§. 15.

Preturom miejskim, należy się sądownictwo osobiste:

a) We wszystkich sporach o pewne summy pieniężne, które bez procentów i innych należytości bocznych nie przenoszą 500 złr. m. k.; tudzież we wszystkich sporach o inne przedmioty, jeżeli powód wyraźnie oświadcza, iż zamiast nich przyjmie summę pieniężną, która bez procentów i należytości bocznych nie przenosi 500 złr. m. k. Kwotę długu obliczać należy według summy, której zapłacenie w skardze jest żądanem, chociażby było więcej powodów lub pozwanych, albo żądano zapadłych kwot procentów lub rent bieżących. Jednakże w tym ostatnim przypadku służy sądownictwo preturze miejskiej wtenczas tylko, jeżeli pozwany zaprzecza żądanych procentów lub rent, nie zaś samego prawa, na mocy którego owe dochody pobierane bywają, chociażby owo prawo przenosiło 500 złr. m. k. Jeżeli w takim przypadku samoż prawo zaprzeczonem zostaje, natenczas pretura miejska odesłać winna skargę wraz z dalszą rozprawą właściwemu trybunałowi pierwszej instancyi do dalszego jej przeprowadzenia.

Równie nie może być wyniesioną skarga przed preturę miejską w tym przypadku, gdy powód żąda części kapitału dłużnego, przenoszącego summę 500 złr. m. k. albo przewyżkę, jaka wynika z porównania kilku pretensyj, służących stronom obudwom.

b) We wszystkich sporach o uznanie prawa użytkowania, lub pobierania świadczeń powtarzających się, jeżeli pojedyncza renta roczna, lub kwota pieniężna, którą powód zamiast niej przyjąć oświadcza, przy dochodach lub świadczeniach wieczystych nie przenosi 25 złr. m. k., przy takich zaś, które na życie osoby są ograniczone, lub co do trwania swego nie są określone, nie przenosi 50 złr. m. k.

Bez względu na kwotę:

c) We wszelkich sporach, między najmującym i w najem puszczającym, wynikłych ze stosunku najmu rzeczy ruchomych lub mieszkań, i innych lokalności, tudzież w sporach o zwrot dóbr wydzierżawionych lub wypuszczonych za czynsz w płodach (§. 2103 p. k. u. c.), z powodu, iż upłynął czas w kontrakcie zakreślony;

b) Klagen, welche gegen den Fiscus, weltliche oder geistliche Gemeinden, Kirchen, Pfründen, Stiftungen und alle Anstalten zu öffentlichen Zwecken (§§. 24, 25, 26) gerichtet sind, in soweit sie nicht vor einen besonderen Gerichtsstand (§. 31 u. fgg.), vor ein Causalgericht oder die Real-Instanz gehören;

c) Lehensstreitigkeiten (§. 39);

d) Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten (§. 38).

Der zuständige Gerichtshof erster Instanz in den Fällen a) ist derjenige, in dessen Sprengel die Ehegatten ihren letzten gemeinschaftlichen Wohnsitz hatten.

In den Fällen b) ist es jener Gerichtshof erster Instanz, in dessen Sprengel zur Zeit der Klage-Anbringung der geklagte Theil seinen Wohnsitz hat.

§. 15.

Den Stadtpräturen kommt die Personalgerichtsbarkeit zu:

a) in allen Streitsachen über bestimmte Geldsummen, welche ohne Zinsen und andere Nebengebühren 500 fl. C. M. nicht übersteigen, und in allen Streitigkeiten über andere Gegenstände, wenn der Kläger anstatt derselben eine Geldsumme ausdrücklich anzunehmen sich erbietet, welche ohne Zinsen und Nebengebühren 500 fl. C. M. nicht übersteigt. Der Betrag der Schuld wird nach der Summe, auf deren Bezahlung in der Klage das Begehren gestellt ist, berechnet, wenn auch der Kläger oder der Geklagten mehrere sind, oder die verfallenen Beträge fortlaufender Zinsen oder Renten gefordert werden. Doch steht im letzteren Falle die Gerichtsbarkeit der Stadtprätur nur dann zu, wenn bloss die eingeforderten Zinsen oder Renten bestritten werden, nicht aber das Recht selbst, woraus der Bezug derselben hergeleitet wird, von dem Belangten streitig gemacht wird, obgleich dieses Recht die Summe von 500 fl. C. M. übersteigt.

Wird jedoch in diesem Falle das Recht selbst bestritten, so hat die Stadtprätur die Klage sammt der weiteren Verhandlung dem zuständigen Gerichtshofe erster Instanz zur Fortsetzung derselben zu übermitteln.

Eben so wenig kann die Klage bei der Stadtprätur angebracht werden, wenn der Kläger einen Theil einer 500 fl. C. M. übersteigenden Capitalsschuld oder den Ueberschuss fordert, welcher sich aus der Vergleichung mehrerer beiden Theilen zustehender Forderungen ergeben soll.

b) Ueber alle Klagen auf Anerkennung des Rechtes auf einen Fruchtgenuss oder zum Bezuge wiederkehrender Leistungen, wenn eine einzelne Jahresrente, oder der Geldbetrag, welchen der Kläger anstatt derselben anzunehmen sich bereit erklärt, bei Erträgnissen oder Leistungen auf immerwährende Zeiten 25 fl. C. M.; bei solchen aber, welche auf die Lebenszeit einer Person eingeschränkt, oder sonst in ihrer Dauer ungewiss sind, 50 fl. C. M. nicht übersteigt.

Ohne Rücksicht auf den Betrag:

c) in allen Streitigkeiten zwischen dem Miether und Vermiether aus dem Miethverhältnisse über bewegliche Gegenstände oder über Wohnungen und andere Räume, dann in den Streitigkeiten über die Zurückstellung verpachteter oder gegen einen Zins in Früchten (§. 1103 a. b. G. B.) überlassener Güter wegen Ablaufes der im Contracte festgesetzten Zeit;

d) we wszystkich sporach, wynikłych z kontraktów służb i robót najemnych, między nauczycielami prywatnymi, służącymi i ich służbodawcami, tudzież między profesyonistami i fabrykantami z jednej a ich czeladnikami, chłopcami i wyrobnikami z drugiej strony;

e) we wszystkich sporach między gospodarzami, szyprami i woźnicami z jednej, a ich gośćmi, podróżnymi i oddawcami z drugiej strony, odnoszących się do ich wzajemnych obowiązków i odpowiedzialności pierwszych za rzeczy przyjęte do zachowania przez nich lub sługi ich, jeżeli nie ma miejsca sądownictwo sądu handlowego lub morskiego.

§. 16.

W każdem miejscu, które urządzono na zasadzie porządku gminnego, pozwolonem jest wynosić skargi przeciw jego mieszkańcom przed przełożonego gminy, jeżeli przedmiot skargi nie przenosi wartości 12 złr. m. k., w miastach i miasteczkach zaś 60 złr. m. k. Przeciw rozstrzygnieniom tegoż ostatniego, zażalenie podać należy do pretury, która postępowanie w razie potrzeby uzupełni i rozstrzygnie. Dalszego zażalenia wynosić nie wolno, lecz powód będzie mógł wynieść swoję skargę wprost do pretury, pomijając przełożonego gminy.

Dobrowolne ugody tentować i wystawiać dokumenta uskutecznionej ugody, przełożony gminy obowiązanym jest na żądanie stron, na każdą skargę.

§. 17.

Miejsce, w którem kto osiadł w udowodnionym lub z okoliczności jawnie się wykazującym zamiarze, ażeby tam stale przebywał, jest zwyczajnem jego zamieszkaniem.

§. 18.

Jeżeli kto na przemian w różnych zamieszkuje miejscach, powód będzie miał wybór sądu, do którego skargę wynieść zechce.

§. 19.

Podróżni i inne osoby, przebywający w jakiem miejscu tymczasowo tylko, mogą być pozywanymi o dopełnienie obowiązków, w temże miejscu na siebie przyjętych, przed tym także sądem, w którego okręgu to miejsce leży, jak długo się tamże znajdują.

Przynależność osób, nie mających nigdzie zamieszkania stałego, stosuje się według miejsca, w którem chwilowo przebywają.

§. 20.

Sąd osobisty małżonka jest także sądem osobistym małżonki jego; sąd pełnoletnich wdów i żon sądownie rozdzielonych, stosuje się do ich zamieszkania własnego.

§. 21.

Pod sąd ojca należą także dzieci stojące pod jego władzą ojcowską, czy to spłodzone w małżeństwie, czy legitymowane, lub adoptowane. Pod tym sądem zostają one nawet i po śmierci ojca, lub po odebraniu mu władzy ojcowskiej, dopóki nie dostąpią wolnego zarządu majątkiem swojim.

d) *in allen aus Dienst- und Lohnverträgen entstehenden Streitigkeiten zwischen Privatlehrern, Dienstboten und ihren Dienstgebern, dann zwischen Gewerbsleuten und Werksbesitzern einerseits und ihren Gesellen, Lehrjungen und Arbeitern andererseits;*

e) *in allen zwischen Wirthen, Schiffern und Fuhrleuten einerseits, und ihren Gästen, Reisenden und Aufgebern andererseits entstehenden Streitigkeiten über ihre gegenseitigen Verbindlichkeiten und die Haftung der ersteren für die von ihnen oder ihren Dienstleuten in Verwahrung übernommenen Sachen insbesondere, in sofern nicht die Gerichtsbarkeit des Handels- oder Seegerichtes eintritt.*

§. 16.

In jedem mit einer Gemeinde-Ordnung versehenen Orte ist es gestattet, Klagen gegen Einwohner desselben, wenn der Gegenstand den Werth von 12 fl. C. M., in Städten und Märkten von 60 fl. C. M. nicht übersteigt, bei dem Gemeindevorstande anzubringen. Gegen die Entscheidung des letzteren findet die Beschwerde an die Prätur Statt, welche das Verfahren nöthigenfalles zu ergänzen und darüber zu erkennen hat. Eine weitere Beschwerde ist jedoch unzulässig; auch steht es dem Kläger frei, seine Klage, ohne Einschreiten bei dem Gemeindevorstande, unmittelbar bei der Prätur anzubringen.

Versuche gütlicher Ausgleichung und die Ausfertigung der darüber zu Stande kommenden Vergleiche müssen von dem Gemeindevorstande auf Verlangen der Parteien auch über jede andere Klage vorgenommen werden.

§. 17.

Der Ort, wo sich Jemand in der erweislichen oder aus den Umständen deutlich hervorgehenden Absicht niedergelassen hat, daselbst seinen bleibenden Aufenthalt zu nehmen, ist sein ordentlicher Wohnsitz.

§. 18.

Wenn Jemand abwechselnd an verschiedenen Orten wohnt, so steht dem Kläger die Wahl frei, wo er die Klage anbringen wolle.

§. 19.

Reisende und andere Personen, welche sich an einem Orte nur vorübergehend aufhalten, können wegen Verbindlichkeiten, die sie an diesem Orte auf sich genommen haben, auch bei dem Gerichte belangt werden, in dessen Sprengel sich dieser Ort befindet, so lange sie daselbst anwesend sind.

Die Zuständigkeit über Personen, welche nirgends einen beständigen Aufenthalt haben, richtet sich nach dem Orte ihres zeitweiligen Aufenthaltes.

§. 20.

Der persönliche Gerichtsstand des Mannes gilt auch für seine Ehegattin. Der Gerichtsstand grossjähriger Witwen und gerichtlich geschiedener Ehegattinnen richtet sich nach ihrem eigenen Wohnsitze.

§. 21.

Dem Gerichtsstande des Vaters folgen auch die unter seiner väterlichen Gewalt stehenden Kinder, sie mögen in der Ehe erzeugt, legitimirt oder adoptirt seyn. Sie bleiben unter diesem Gerichtsstande, selbst nach dem Tode des Vaters, oder dessen Enthebung von der väterlichen Gewalt, bis sie die freie Verwaltung ihres Vermögens erlangt haben.

§. 22.

Dzieci z nieprawego łoża, należą pod sąd matki. Jeżeli dziecię nieprawego łoża lub podrzucone, umieszczone zostało kosztem zakładu publicznego w tymże lub zewnątrz takowego, natenczas dziecię należy pod sąd tegoż zakładu.

§. 23.

Zamieszkanie służbodawcy, uważać należy także za zamieszkanie sług jego, żyjących z nim razem w spólnem gospodarstwie, jeżeli mają wolny zarząd majątku swego.

§. 24.

Fiskus podlega jako pozwany w tych przypadkach, w których przynależność stosuje się do zamieszkania, temu sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa prokuratoryi finansowej, lub też, jeżeli osobnem ogłoszeniem, ustanowionym jest stale w pewnym okręgu zastępca fiskalny, temu sądowi, w którego okręgu znajduje się siedziba urzędowa tegoż zastępcy.

§. 25.

Gminy podlegają sądom, w których okręgu znajduje się siedziba urzędowa przełożonego gminy.

§. 26.

Gminy duchowne, kościoły, beneficya, fundacye i wszelkie zakłady, poświęcone celom publicznym, jako to: uniwersytety, domy ubogich, domy robocze i szpitale, podlegają tym sądom, w których okręgu znajduje się siedziba ich administracyi.

Jeżeli stoją pod bezpośrednim zarżądem państwa lub gminy, wówczas będą zastosowane postanowienia w §§. 24 i 25 objęte.

§. 27.

Wszelkie inne osoby jurystyczne, jako to: związki, towarzystwa zarobkowe, korporacye, podlegają tym sądom, w których okręgu znajduje się kierunek spraw ich. Jeżeli one, lub osoby pojedyncze, posiadają w innych miejscach zakłady lub ajencye stałe, wówczas można je pozywać w sprawach, odnoszących się do tychże, w tych sądach, w których okręgu znajdują się powyższe zakłady lub ajencyje.

§. 28.

Poddani austryaccy, którzy służą za granicą, jako urzędnicy austryaccy, pozostają pod sądownictwem, któremu byli podlegli w czasie swego przebywania w państwie austryackiem.

Jeżeli miejsca przebywania tego dojść nie można, natenczas przyjąć należy, iż w Wiedniu mieli zamieszkanie swoje.

§. 29.

Poddani cesarstwa austryackiego, którzy przyjmują uwierzytelnienia od rządów obcych, pozostaną pod sądem, któremu podlegają według innych stosunków swojich.

Konzulowie obcych państw, podlegają bez różnicy, czy oni są poddanymi austryackimi czy obcymi, zawsze sądom austryackim, w których okręgu przebywają.

§. 22.

Die unehelichen Kinder folgen dem Gerichtsstande ihrer Mutter.

Ist ein uneheliches oder Findelkind auf Kosten einer öffentlichen Anstalt in oder ausser derselben untergebracht, so untersteht es dem Gerichtsstande derselben.

§. 23.

Der Wohnsitz des Dienstgebers ist auch als derjenige der Dienstleute desselben, die mit ihm in gemeinschaftlicher Haushaltung leben, zu betrachten, soferne sie die freie Verwaltung ihres Vermögens besitzen.

§. 24.

Der Fiscus untersteht als Geklagter in jenen Fällen, in welchen sich die Zuständigkeit nach dem Wohnsitze richtet, demjenigen Gerichte, in dessen Sprengel der Amtssitz der Finanzprocuratur, oder wenn durch eine eigene Kundmachung ein Fiscalvertreter für einen bestimmten Bezirk bleibend bestellt ist, jenem Gerichte, in dessen Sprengel der Amtssitz dieses Vertreters sich befindet.

§. 25.

Die Gemeinden unterstehen den Gerichten, in deren Sprengel der Amtssitz des Gemeinde-Vorstandes sich befindet.

§. 26.

Geistliche Gemeinden, Kirchen, Pfründen, Stiftungen und alle Anstalten zu öffentlichen Zwecken, als: Universitäten, Armen- und Arbeitshäuser und Spitäler unterstehen jenen Gerichten, in deren Sprengel sich der Sitz ihrer Verwaltung befindet.

Stehen sie unter der unmittelbaren Verwaltung des Staates oder einer Gemeinde, so finden die Bestimmungen der §§. 24 und 25 ihre Anwendung.

§. 27.

Alle übrigen juristischen Personen, als: Vereine, Erwerbsgesellschaften und Corporationen unterstehen jenen Gerichten, in deren Sprengel sich ihre Geschäftsleitung befindet. Besitzen sie oder auch einzelne Personen an anderen Orten besondere Niederlassungen oder stabile Agentien, so können sie in Angelegenheiten, welche sich auf diese beziehen, bei den Gerichten belangt werden, in deren Sprengel sich diee Niederlassungen oder Agentien befindet.

§. 28.

Oesterreichische Unterthanen, welche in der Eigenschaft eines österreichischen Beamten im Auslande dienen, bleiben unter der Gerichtsbarkeit, welcher sie während ihres Aufenthaltes in dem österreichischen Staate unterworfen waren. Lässt sich dieser nicht ausmitteln, so wird angenommen, dass sie ihren Wohnsitz in Wien hatten.

§. 29.

Unterthanen des österreichischen Kaiserthumes, welche von fremden Regierungen Beglaubigungen annehmen, bleiben unter der Gerichtsbarkeit, welcher sie nach ihren übrigen Verhältnissen unterstehen. Die Consule fremder Mächte unterstehen, sie mögen österreichische oder fremde Unterthanen seyn, stets den österreichischen Gerichten, in deren Bezirk sie sich aufhalten.

§. 30.

Poddani państw obcych, mogą być pozwanymi przed sądy austryackie:

a) przed sąd powszechny zamieszkania swego, jeżeli to obrali w państwie austryackiem;

b) we wszystkich przypadkach, w których także poddani austryaccy na mocy przepisów niniejszej ustawy, pozywanymi być mogą zewnątrz okręgu sądowego zamieszkania swego, przed sąd osobny, do tego wyznaczony (§. 31 i nast.);

c) w przypadku, gdy nie zachodzi ani osobny ani powszechny sąd zamieszkania (lit. *a* i *b*), w każdem miejscu, gdzie będą spotkanymi z powodu wszelkich obowiązków, które powstały w państwie austryackiem, albo tamże dopełnionemi być mają;

d) w skutku wzajemności *(reciprocitatis)*, we wszystkich przypadkach, w których państwo, do którego należą, przypuszcza skargi przeciw poddanym austryackim.

§. 31.

b) osobny. Skarga wywoławcza.

Skargi wywoławcze, wynosić należy przed ten sąd, przed którymby wywołujący pozwanym być musiał w rzeczy głównej. Gdy wywołany miał prawo wyboru między kilką sądami, wówczas jeżeli przeczył wywołaniu i przegrał, nie będzie mógł wynieść skargi przed sąd inny, jak ten, przed którym był prowadzony proces wywoławczy.

§. 32.

Umorzenie.

Wywołania w celu umorzenia obligacyj rządowych i innych papierów kredytowych z niemi na równi położonych, należy wynosić przed ten trybunał pierwszej instancyi, w którego siedzibie urzędowej prowadzone są odpowiednie księgi kredytowe.

O umorzenie innych dokumentów z wyjątkiem wekslów (§. 59), prosić można albo u pretury, która jest właściwym sądem proszącego, według zwyczajnego zamieszkania jego, albo też u pretury tej osoby, przeciw której dokument ten za dowód służyć ma.

§. 33.

Skarga wzajemna.

Chociaż skarga wzajemna, nie ma żadnego związku z przedmiotem skargi, wyniesioną być może przed ten sam sąd, do którego skarga podaną została, jak długo taż nie jest rozstrzygniętą wyrokiem ostatecznym prawomocnym. Jeżeli zaś skarga lub skarga wzajemna, co do przedmiotu swego, należy przed sąd realny lub sąd osobny kauzalny, wówczas skarga wzajemna nie może być przyjętą przez tego samego sędziego.

§. 34.

Zarząd prowadzony.

W sporach, wynikających z zarządu majątkiem obcym lub wspólnym, powód ma prawo wyboru wynieść skargę przed sąd powszechny pozwanego, albo przed ten sąd, któremuby tenże ostatni podlegał, gdyby miał zamieszkanie swoje w miejscu, gdzie zarząd był prowadzonym. Co do zarządu nakazanego ze sądu, należy zachowywać przepisy obecnie istniejące.

§. 30.

Unterthanen auswärtiger Staaten können vor den österreichischen Gerichten belangt werden:

a) Bei dem allgemeinen Gerichtsstande des Wohnsitzes, wenn sie diesen in dem österreichischen Staate genommen haben;

b) in allen Fällen, in welchen auch österreichische Unterthanen nach den Bestimmungen dieses Gesetzes ausser dem Gerichtsbezirke ihres Wohnsitzes belangt werden können, bei dem hiezu bestimmten besonderen Gerichtsstande (§. 31 u. fgg.);

c) im Falle, als weder ein besonderer noch der allgemeine Gerichtsstand des Wohnsitzes eintritt (lit. a, b), an jedem Orte, wo sie angetroffen werden, wegen aller Verbindlichkeiten, welche in dem österreichischen Staate entstanden, oder daselbst zu erfüllen sind;

d) in Folge der Gegenseitigkeit (Reciprocität) in allen Fällen, in welchen der Staat, welchem sie angehören, auch Klagen gegen österreichische Unterthanen zulässt.

§. 31.

b) besonderer. Aufforderungsklage.

Aufforderungsklagen müssen bei demjenigen Gerichte angebracht werden, vor welchem der Auffordernde in der Hauptsache zu belangen wäre. In soferne der Aufgeforderte unter mehreren Gerichten zu wählen berechtiget war, kann derselbe, wenn er die Aufforderung bestreitet und sachfällig wird, die Klage nur bei demjenigen Gerichte anbringen, vor welchem der Aufforderungsprocess anhängig war.

§. 32.

Amortisirung.

Aufforderungen zum Zwecke der Amortisirung von Staats-Obligationen und der denselben gleichgeachteten Creditspapiere sind bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, an dessen Amtssitze die bezüglichen Creditsbücher geführt werden.

Die Amortisirung anderer Urkunden mit Ausnahme der Wechsel (§. 59) kann von dem Bewerber entweder bei der Prätur seines eigenen ordentlichen Wohnsitzes oder bei jener des Wohnsitzes dessen, gegen den diese Urkunde zum Beweise dienen soll, angesucht werden.

§. 33.

Widerklage.

Widerklagen können, auch wenn sie mit dem Gegenstande der Klage keinen Zusammenhang haben, so lange über diese nicht durch rechtskräftiges Endurtheil entschieden ist, bei dem nämlichen Gerichte angebracht werden, bei welchem die Klage überreicht worden ist. Gehört jedoch die Klage oder Widerklage ihrem Gegenstande nach, vor den Real- oder einen besonderen Causalgerichtsstand, so darf die Widerklage bei dem nämlichen Richter nicht angenommen werden.

§. 34.

Geführte Verwaltung.

In den aus der Verwaltung fremden oder gemeinschaftlichen Vermögens entspringenden Rechtsstreitigkeiten hat der Kläger die Wahl, sie bei dem allgemeinen Gerichtsstande des Geklagten, oder bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der letztere unterstände, wenn er an dem Orte seinen Wohnsitz hätte, wo die Verwaltung geführt wurde.

In Ansehung der gerichtlich angeordneten Verwaltungen hat es bei den bestehenden besonderen Vorschriften zu bleiben.

§. 35.

Dowód ku wiecznej pamięci.

Prośby o przypuszczenie dowodu ku wiecznej pamięci, należy wnosić do tego sądu, do którego należy sądownictwo w rzeczy głównej; jeżeli zaś ten sąd nie jest znanym, lub zwłoka grozi nagłem niebezpieczeństwem, należy wnosić i rozstrzygać prośby takowe w owej preturze, w której okręgu znajduje się świadek, który wysłuchanym lub rzecz, która oglądnioną być ma.

§. 36.

Przywrócenie do dawnego stanu.

Przywrócenia do dawnego stanu, należy żądać u tego sądu pierwszej instancyi, w którym proces dawniej był prowadzonym lub jeszcze wisi.

§. 37.

Skargi w sprawach spadkowych.

Wszelkie skargi o dziedzictwo i o podział dziedzictwa, bądź że są oparte na spadkobierstwie z ustawy, bądź na ostatniej woli, bądź na kontrakcie o dziedzictwo. tudzież wszelkie skargi, mające za przedmiot długi spadkowe, zapisy, albo darowiznę na przypadek śmierci. muszą być wynoszone, dopóki nie nastąpi przyznanie spadku, przed ten sąd (także przed preturę miejską), w którym wisi pertraktacya spadku. Po przyznaniu spadku, należą skargi takowe pod sąd dziedzica.

§. 38.

Skargi w sprawach fideikomisarnych.

Skargi w sprawach fideikomisarnych, należy wynosić przed trybunał pierwszej instancyi, któremu przydzielone są sprawy fideikomisarne nie sporne (§. 82), bez różnicy, czy idzie o następstwo w fideikomisie, czy też o inne ze stosunku fideikomisarnego wynikające spory.

§. 39.

Spory lennicze.

Spory mające za przedmiot lennictwa nadania bezpośredniego lub pośredniego cesarskiego, przeprowadzać należy w trybunale pierwszej instancyi w Zadrze.

§. 40.

Spory połączone.

Spory, które stoją w związku ze sporem wiszącym i nie rozstrzygnionym jeszcze wyrokiem prawomocnym ostatecznym z tego powodu, ponieważ wynikają z tego samego czynu, mogą być wyniesione przed ten sam sąd, przed który wyniesionym został pierwszy proces.

§. 41.

Spólnictwo sporu.

Skargi przeciw kilku spólnikom sporu, należy wynosić przed ten sąd, któremu podlega pozwany w skardze najpierwej wymieniony.

§. 42.

Skargi przeciw pretorom i przełożonym trybunałów pierwszej instancyi.

Pretorowie podlegają jako pozwani w sprawach, należących do pretury, której są naczelnikami, do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego obrębie leży stanowisko pretury.

Ten sam przepis także wtenczas ma zastosowanie swoje, gdy pozwany czasowo tylko piastuje miejsce pretora.

Jeżeliby przełożony trybunału pierwszej instancyi, miał być pozwany przed tenże trybunał albo przed preturę leżącą w jego okręgu, natenczas skargę wynieść należy przed najbliższy trybunał pierwszej instancyi.

§. 35.

Beweis zum ewigen Gedächtnisse.

Gesuche um Zulassung des Beweises zum ewigen Gedächtnisse sind bei dem Gerichte, welchem die Gerichtsbarkeit in der Hauptsache zusteht, im Falle aber dieses nicht bekannt, oder dringende Gefahr am Verzuge ist, bei derjenigen Prätur anzubringen, und zu entscheiden, in deren Sprengel sich der zu vernehmende Zeuge oder die in Augenschein zu nehmende Sache befindet.

§. 36.

Einsetzung in den vorigen Stand.

Die Einsetzung in den vorigen Stand ist bei demjenigen Gerichte anzusuchen, bei welchem der Process früher verhandelt wurde, oder noch anhängig ist.

§. 37.

Klagen in Verlassenschafts-Angelegenheiten.

Alle Erbschafts- und Erbtheilungsklagen, sie mögen auf der gesetzlichen Erbfolge, einem letzten Willen oder einem Erbvertrage beruhen, dann alle Klagen, welche die Verlassenschaftsschulden, Vermächtnisse oder eine Schenkung auf den Todesfall zum Gegenstande haben, müssen, so lange die Einantwortung des Nachlasses noch nicht erfolgt ist, bei demjenigen Gerichte (auch Stadtprätur) angebracht werden, bei welchem die Erbschaftsverhandlung anhängig ist.

Nach der Einantwortung gehören solche Klagen vor den Gerichtsstand des Erben.

§. 38.

Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten.

Klagen in Fideicommiss-Angelegenheiten sind bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, welchem die nicht streitigen Fideicommiss-Angelegenheiten zugewiesen sind (§. 82), es möge sich dabei um die Fideicommiss-Nachfolge oder um was immer für andere aus dem Fideicommiss-Verhältnisse entspringende Streitigkeiten handeln.

§. 39.

Lehenstreitigkeiten.

Streitigkeiten, welche Lehen von unmittelbarer oder mittelbarer landesfürstlicher Verleihung zum Gegenstande haben, sind bei dem Gerichtshofe erster Instanz in Zara zu verhandeln.

§. 40.

Zusammenhängende Streitsachen.

Streitigkeiten, welche mit einer anhängigen und noch nicht mittelst rechtskräftigen Endurtheiles entschiedenen Streitsache aus dem Grunde zusammenhängen, weil sie aus der nämlichen Thatsache entsprungen sind, können bei dem nämlichen Gerichte angebracht werden, bei welchem der erste Process eingeleitet wurde.

§. 41.

Streitgenossenschaft.

Klagen wider mehrere Streitgenossen sind bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der in der Klage zuerst benannte Geklagte untersteht.

§. 42.

Streitsachen gegen Prätoren und Vorsteher der Gerichtshofe erster Instanz.

Prätoren unterstehen als Geklagte in Angelegenheiten, welche vor die Prätur gehören, der sie vorgesetzt sind, jenem Gerichtshofe erster Instanz, in dessen Sprengel der Standort der Prätur liegt.

Diese Vorschrift hat auch auf den Fall ihre Anwendung, wenn der Betheiligte nur zeitlich die Stelle des Prätors versieht.

Ist der Vorsteher eines Gerichtshofes erster Instanz bei diesem Gerichtshofe, oder bei einer in dessen Sprengel gelegenen Prätur zu belangen, so ist die Klage bei dem nächsten Gerichtshofe anzubringen.

Te same przepisy, wtenczas także mają zastosowanie, gdy pretor jako powód występuje przeciw stronom, podlegającym preturze, przy której jest ustanowiony, lub gdy przełożony trybunału pierwszej instancyi chce pozywać strony, które pozywane być muszą w podległym mu trybunale pierwszej instancyi, lub preturze, leżącej w okręgu tegoż trybunału.

§. 43.

Sąd kontraktu.

Jeżeli miejsce, gdzie zapłata ma być uczynioną, albo inny obowiązek dopełnionym, wyraźnie w kontrakcie jest oznaczonem, natenczas wszelkie skargi, odnoszące się do tego kontraktu, mogą być wyniesione przed sąd, któremuby podlegał pozwany, gdyby się znajdował w miejscu, gdzie kontrakt ma być dopełnionym, bądź że te skargi dążą do wypełnienia, zniesienia, lub do wynagrodzenia z powodu niedopełnienia kontraktu.

§. 44.

Pretensye rzemieślników i wyrobników za wyroby sprzedane lub roboty dostarczone, tudzież pretensye drobnosprzedajców za rzeczy do pożywienia służące i towary, mogą być poszukiwane skargą jeszcze przez dni 90 od dnia, gdy ostatnie dostarczenie nastąpiło przed sądem, który był właściwym według dawnego zamieszkania, gdy kupujący lub robotę dający tymczasem przeniósł zamieszkanie swoje do innego powiatu sądowego.

Takie samo prawo służy nauczycielom prywatnym, sługom, gospodarzom, szyprom i woźnicom, co do pretensyj, powstałych za wyrządzone usługi lub prace, jeszcze przez 90 dni po ostatniem świadczeniu usług lub pracy, jeżeli strona przeciwna przeniosła tymczasem zamieszkanie swoje w inny powiat sądowy.

§. 45.

Skargi o szkody w polach wyrządzone.

We wszystkich sporach o szkody, wyrządzone na gruntach przez ludzi lub zwierzęta, lub na płodach ziemskich znajdujących się na gruncie, chociażby od niego odłączonych, będą mogły wyniesione być skargi o wynagrodzenie przed ten sąd, w którego powiecie leży grunt, jeżeli te sprawy nie wchodzą w zakres władz politycznych lub karnych.

§. 46.

Środki prowizoryczne zabezpieczenia.

Podania o pozwolenie zapowiedzenia sądowego, aresztu prowizorycznego, sekwestracyi prowizorycznej lub innego środka tymczasowego zaradźczego, mogą być wyniesione, według wyboru powoda, albo przed sąd, który jest właściwym w rzeczy głównej, albo przed tę preturę (także preturę miejską), w której okręgu środek zabezpieczenia prowizorycznego uskutecznionym być ma.

§. 47.

Poddanie się dobrowolne.

Wolno jest stronom poddać się za wyraźnem porozumieniem się między sobą innemu sądowi jak ten jest, któryby był właściwym.

Jednakże przez takie porozumienie się, nie można będzie spraw, przekazanych wyłącznie sądowi realnemu lub osobnemu sądowi kauzalnemu, przeciągać pod sąd innego rodzaju, ani też dla sprawy zwyczajnej obierać sądu osobnego kauzalnego, równie też nie jest wolno dla spraw, należących pod preturę, obierać sobie do rozprawy trybunału pierwszej instancyi (§. 53).

Diese Vorschriften gelten auch dann, wenn ein Prätor als Kläger gegen Parteien einschreitet, welche der Prätur unterstehen, bei welcher er angestellt ist; oder wenn der Vorsteher eines Gerichtshofes erster Instanz Parteien belangen will, welche bei dem ihm untergebenen Gerichtshofe, oder bei einer im Sprengel dieses Gerichtshofes gelegenen Prätur zu belangen wären.

§. 43.

Gerichtsstand des Vertrages.

Wenn der Ort, wo eine Zahlung geleistet, oder eine andere Verbindlichkeit erfüllt werden soll, in einem Vertrage ausdrücklich bestimmt worden ist, so können alle Klagen in Beziehung auf diesen Vertrag, sie mögen auf dessen Erfüllung, Aufhebung oder auf Entschädigung wegen Nichterfüllung desselben gerichtet seyn, bei dem Gerichte angebracht werden, welchem der Geklagte unterstände, wenn er sich an dem Orte befände, wo der Vertrag erfüllt werden soll.

§. 44.

Die Forderungen der Handwerker und Handarbeiter für abgenommene Erzeugnisse und gelieferte Arbeiten, dann die Forderungen der Kleinverschleisser für Victualien und Waaren können noch durch 90 Tage von der Zeit, als die letzte Leistung erfolgte, bei dem nach dem früheren Wohnsitze zuständigen Gerichte angebracht werden, wenn der Abnehmer oder Arbeitgeber mittlerweile seinen Wohnsitz in einen anderen Gerichtsbezirk verlegt hat.

Ein gleiches Recht steht den Privatlehrern, Dienstnehmern, Wirthen, Schiffern und Fuhrleuten in Betreff der für geleistete Dienste oder Arbeit entstandenen Forderungen noch durch 90 Tage nach der letzten Leistung zu, wenn der Gegner mittlerweile seinen Wohnort in einen anderen Gerichtsbezirk übertragen hat.

§. 45.

Klagen wegen Feldbeschädigung.

In allen Streitigkeiten wegen einer durch Menschen oder Thiere zugefügten Beschädigung von Grundstücken, oder den auf denselben befindlichen, wenngleich schon abgesonderten Grund-Erzeugnissen kann die Klage auf Schadenersatz bei demjenigen Gerichte angebracht werden, in dessen Bezirk der Grund gelegen ist, wenn diese Angelegenheiten nicht in den Wirkungskreis der politischen oder Strafbehörden gehören.

§. 46.

Provisorische Sicherstellungsmittel

Gesuche um Bewilligung eines gerichtlichen Verbotes, provisorischen Arrestes, einer provisorischen Sequestration oder einer anderen mittlerweiligen Vorkehrung können nach der Wahl des Klägers entweder bei dem in der Hauptsache zuständigen Gerichte, oder bei derjenigen Prätur (auch Stadtprätur) angebracht werden, in deren Sprengel das provisorische Sicherstellungsmittel vollzogen werden soll.

§. 47.

Freiwillige Unterwerfung

Den Parteien steht frei, sich einem anderen, als dem zuständigen Gerichte durch ausdrückliches Uebereinkommen zu unterwerfen.

Doch können durch eine solche Uebereinkunft Angelegenheiten, welche dem Real- oder einem besonderen Causalgerichtsstande ausschliessend zugewiesen sind, nicht vor ein Gericht anderer Art gezogen, oder für eine gemeine Rechtssache ein besonderer Causalgerichtsstand gewählt, noch kann für Rechtssachen, welche vor eine Prätur gehören, die Verhandlung vor einem Gerichtshofe erster Instanz bedungen werden (§. 53).

§. 48.

Jeżeli sędzia nie właściwy przyjmie skargę a pozwany nie wniesie ekscepcyi niewłaściwości sądu w terminie, przepisanym w ustawie procesowej, wówczas należy prowadzić rozprawę w tym samym sądzie, chociażby się następnie okazało, iż sąd nie był powołanym do przyjęcia skargi.

Tylko rozprawy o nieważność albo rozwiązanie małżeństwa, wytoczone przed sąd, do którego wcale nie należy sądownictwo w sprawach tego rodzaju, tudzież rozprawy, które sędzia cywilny rozpoczął przez pomyłkę w przedmiocie, należącym do sądownictwa wojskowego albo wcale nie należącym do postępowania prawnego, lecz przed władze administracyjne, należy znieść jako nieważne, chociażby niewłaściwość sądu, dopiero w wyższej instancyi odkrytą została, a to albo z urzędu, albo też w razie, gdyby rozstrzygnienie między stronami zostało już prawomocnem, na żądanie władzy mającej prawo do unieważnienia takowego.

2. SĄD REALNY.

§. 49.

Skargi, mające za przedmiot prawo rzeczowe na dobrach nieruchomych, mogą być wyniesione bez względu na osobę posiadacza, a nawet i wtenczas, gdyby tenże podlegał sądowi wojskowemu lub sądowi nadwornemu marszałkowskiemu, przed tę preturę, a względem realności leżących w okręgach miast, w których trybunały pierwszej instancyi mają siedzibę swoję, przed ten trybunał pierwszej instancyi, w którego obrębie rzecz nieruchoma jest położona.

Ten przepis obowiązuje także i w tym przypadku, jeżeli spór tyczy się podziału dóbr nieruchomych, albo sprostowania granic między niemi.

§. 50.

Jeżeli przedmiotem skargi rzeczowej jest więcej dóbr nieruchomych, leżących w okręgu kilku sądów, wówczas może być wyniesioną przed ten trybunał prowincyonalny, w którego obwodzie leżą okręgi sądowe, jeżeli powód nie chce raczej pozwać pojedynczych dóbr przed właściwemi preturami.

Jeżeli dobra nieruchome znajdują się w obrębie kilku trybunałów pierwszej instancyi, natenczas skargę wynieść należy przed ten trybunał pierwszej instacyi, pod który należy większa część onychże, a jeżeli i to także podpada wątpliwości, wówczas powód ma do wyboru, do którego trybunału pierwszej instancyi udać się zechce. Jeżeli w razie sporu granicznego, dobra z sobą graniczące należą pod sądownictwo kilku pretur lub kilku trybunałów pierwszej instancyi, wówczas w pierwszym przypadku zawisło od wyboru powoda, przed którą preturę, w drugim zaś przed który trybunał pierwszej instancyi skargę swoję wynieść zechce.

§. 51.

Uskutecznianie wszelkich aktów realnych, jako to: inwentury, oglądnienia na miejscu i zdania biegłych, wprowadzenia sekwestratora, zajęcia płodów jeszcze nie odłączonych, oszacowania i licytacyi, należy do tej pretury, zaś względnie realności, leżą-

§. 48.

Wird eine Klage von einem unzuständigen Richter angenommen und von dem Geklagten die Einwendung des ungehörigen Gerichtsstandes nicht in der durch die Process-Ordnung bestimmten Frist angebracht, so ist die Verhandlung bei diesem Gerichte fortzusetzen, wenn sich gleich in der Folge zeigen sollte, dass das Gericht zur Annahme der Klage nicht berufen war.

Nur Verhandlungen über die Ungiltigkeit oder Trennung der Ehe, welche vor einem Gerichte gepflogen werden, dem eine Gerichtsbarkeit über Rechtssachen dieser Art gar nicht zusteht und Verhandlungen, welche vor dem Civilrichter irrigerweise über einen zur Militärgerichtsbarkeit oder gar nicht zum Rechtsverfahren, sondern vor die Verwaltungs-Behörden gehörigen Gegenstand gepflogen werden, sind, auch wenn die Unzuständigkeit erst in höherer Instanz entdeckt wird, von Amtswegen, oder im Falle die Entscheidung zwischen den Parteien bereits rechtskräftig geworden seyn sollte, auf Antrag der zur Bestreitung berechtigten Behörde als ungiltig aufzuheben.

2. Real-Gerichtsstand.

§. 49.

Klagen, welche ein dingliches Recht auf ein unbewegliches Gut zum Gegenstande haben, sind ohne Rücksicht auf die Person des Besitzers, und selbst wenn dieser der Militärgerichtsbarkeit, oder derjenigen des Hofmarschall-Amtes unterliegen sollte, bei derjenigen Prätur, und hinsichtlich der Realitäten in dem Umkreise derjenigen Städte, wo die Gerichtshöfe erster Instanz ihren Sitz haben, bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz anzubringen, in dessen Bezirke das Gut gelegen ist.

Dieses gilt auch dann, wenn um die Theilung unbeweglicher Güter oder um die Berichtigung der Gränzen derselben gestritten wird.

§. 50.

Ist der Gegenstand der dinglichen Klage eine Mehrheit von unbeweglichen Gütern, welche in dem Bezirke mehrerer Gerichte liegen, so kann sie bei demjenigen Gerichtshofe erster Instanz angebracht werden, in dessen Sprengel die Gerichtsbezirke liegen, wenn es der Kläger nicht vorzieht, die einzelnen Güter bei den competenten Prätúren einzuklagen.

Befinden sich die unbeweglichen Güter in dem Bezirke mehrerer Gerichtshöfe erster Instanz, so ist die Klage bei demjenigen Gerichtshofe anzubringen, welchem der grössere Theil derselben untersteht, und wenn auch dieses zweifelhaft ist, steht dem Kläger die Wahl frei, an welchen Gerichtshof erster Instanz er sich wenden wolle. Wenn bei einer Gränzstreitigkeit die aneinander gränzenden Güter unter der Gerichtsbarkeit verschiedener Prätúren oder verschiedener Gerichtshöfe erster Instanz liegen, so steht dem Kläger im ersten Falle die Wahl der Prätur und im zweiten Falle die Wahl des Gerichtshofes frei, bei welchem er die Klage anbringen will.

§. 51.

Die Vornahme aller Real-Acte, als: der Inventur, eines Augenscheines und Kunstbefundes, der Einführung des Sequesters, der Pfändung der noch nicht abgesonderten Früchte, der Schätzung und Feilbietung kommt derjenigen Prätur, oder hinsichtlich der

cych w okręgu miast, w których trybunały prowincyonalne mają siedzibę swoję, do tego trybunału, w którego obrębie rzecz nieruchoma jest położoną. Jeżeli rzecz nieruchoma leży w obrębie kilku pretur, natenczas uskutecznienie aktów realnych, należy do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego obrębie rzeczone pretury się znajdują.

Rozprawa o rozdzielenie ceny na licytacyi zyskanej za dobra sprzedane, w razie jeżeli między stronami nie przyjdzie ugoda dobrowolna do skutku, tudzież do rozstrzygnienia sporów o pierwszeństwo wynikających z rozdziału, należy zawsze przed ten trybunał pierwszej instancyi, w którego obrębie leżą dobra nieruchome.

§. 52.

Skargi, mające za przedmiot prawo rzeczowe do rzeczy ruchomej, mogą być wyniesione albo przed sędziego osobistego, albo przed ten sąd, w którego powiecie leży rzecz ruchoma.

§. 53.

Spory o niepokojenie posiadania rzeczy tak ruchomych jako też nieruchomych, w których idzie tylko o dochodzenie stanu ostatniego faktycznego posiadania, i w których rozprawa jest summaryczną, należy wynosić przed tę preturę (także preturą miejską), w której powiecie uczynionem było niepokojenie, a co do rzeczy ruchomych jak długo jeszcze nie przeszły w ręce osoby trzeciej, wynosić można takie spory także przed tę preturę (także preturę miejską), w której obrębie rzecz się znajduje.

§. 54.

Skargi o zapłacenie pretensyi zabezpieczonej hipotekarnie na dobrach nieruchomych, wynosić można albo przed sąd, według zamieszkania pozwanego właściwy, albo przed ten sąd, któremuby podlegał pozwany, gdyby miał zamieszkanie swoje w tychże dobrach nieruchomych.

3. SĄDOWNICTWO HANDLOWE i MORSKIE.

§. 55.

Zakres trybunałów pierwszej instancyi, o ile takowe wykonywać mają sądownictwo handlowe i morskie, oceniać należy, z wyjątkiem sporów wekslowych (§. 58), według przepisów *Codice di commercio.*

§. 56.

Skargi należące do sądownictwa handlowego, mogą być wynoszone, według wyboru powoda albo przed ten trybunał pierwszej instancyi, przeznaczony do wykonywania sądownictwa handlowego, w którego obrębie pozwany ma zwyczajne zamieszkanie swoje, lub w którego obrębie zapisanym jest do rejestru kupców i fabrykantów, lub w którego obrębie zakład jego handlowy albo fabryczny się znajduje.

Sądy osobne, mające miejsce w pewnych sporach osobistych (§. 31 i nast.), będą mieć zastosowanie także do trybunałów pierwszej instancyi, o ile takowe wykonywać mają sądownictwo handlowe.

Realitäten in dem Umkreise der Städte, wo die Gerichtshöfe ihren Sitz haben, demjenigen Gerichtshofe zu, in dessen Bezirk das unbewegliche Gut gelegen ist. Liegt jedoch ein unbewegliches Gut in dem Bezirke mehrerer Präturen, so kommt die Vornahme der Real-Acte demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Sprengel diese Präturen sich befinden.

Zur Verhandlung über die Vertheilung des Meistbotes für das veräusserte Gut, im Falle zwischen den Parteien kein gütliches Uebereinkommen getroffen werden kann, und zur Entscheidung der über die Vertheilung entstehenden Vorrechtstreitigkeiten ist stets derjenige Gerichtshof erster Instanz berufen, in dessen Gerichtsbezirk das unbewegliche Gut gelegen ist.

§. 52.

Klagen, welche ein dingliches Recht auf eine bewegliche Sache zum Gegenstande haben, können entweder bei dem Personalrichter oder auch bei dem Gerichte, in dessen Bezirke sich die bewegliche Sache befindet, angebracht werden.

§. 53.

Streitigkeiten über Besitzstörungen, sowohl beweglicher als unbeweglicher Sachen, bei welchen es sich bloss um die Erörterung des letzten faktischen Besitzstandes handelt, und über welche summarisch zu verhandeln ist, sind bei derjenigen Prätur (auch Stadtprätur) anzubringen, in deren Bezirke die Störung geschah, und können hinsichtlich beweglicher Sachen, so lange sie nicht an einen Dritten übergingen, auch bei jener Prätur (Stadtprätur), in deren Sprengel sich die Sache befindet, angebracht werden.

§. 54.

Klagen auf Zahlung einer mit Pfandrecht auf ein unbewegliches Gut versicherten Forderung sind entweder bei dem nach dem Wohnsitze des Geklagten zuständigen Gerichte, oder bei demjenigen Gerichte anzubringen, welchem der Geklagte unterstünde, wenn er auf dem unbeweglichen Gute seinen Wohnsitz hätte.

3. Handels- und Seegerichtsbarkeit.

§. 55.

Der Wirkungskreis der Gerichtshöfe erster Instanz, in sofern sie die Handels- und Seegerichtsbarkeit auszuüben haben, ist mit Ausnahme der Wechselstreitigkeiten (§. 58) nach den Bestimmungen des Codice di Commercio zu beurtheilen.

§. 56.

Klagen, welche sich zur Handelsgerichtsbarkeit eignen, können nach der Wahl des Klägers entweder bei demjenigen zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshofe erster Instanz angebracht werden, in dessen Bezirke der Geklagte seinen ordentlichen Wohnsitz hat, oder in dessen Bezirke er in dem Register der Kaufleute und Fabrikanten eingetragen ist, oder in dessen Bezirke sich seine Handels- oder Fabriksniederlassung befindet.

Die in Personalstreitsachen für gewisse Fälle eintretenden besonderen Gerichtsstände (§§. 31 u. s. w.) finden auch auf die Gerichtshöfe erster Instanz, in soferne sie die Handels-Gerichtsbarkeit auszuüben haben, Anwendung.

§. 57.

W miejscach, gdzie się nie znajduje trybunał pierwszej instancyi, przeznaczony do wyknnywania sądownictwa handlowego, spory do nich należące, mogą przez powoda być wyniesione także przed preturę wedle natury wierzytelności właściwą.

§. 58.

Przynależność w sporach wekslowych, należy oceniać według ustawy z dnia 25 Stycznia 1850 r. N. 52 dz. pr. p.

§. 59.

Umorzenie wekslów należy do tego trybunału pierwszej instancyi, przeznaczonego do pełnienia sądownictwa handlowego, w którego okręgu znajduje się miejsce wypłaty wekslu (§. 73 ust. weks. z dnia 25 Stycznia 1850 r. Nr. 51 dz. pr. p.).

§. 60.

Spory, wynikłe ze stosunku służby ludzi okrętowych, z interesów frachtowych morskich lub z najmu okrętu dla podróżnych, mogą być wynoszonemi zewnątrz tych miejsc, w których się znajduje trybunał pierwszej instancyi, przeznaczony do wykonywania sądownictwa morskiego, także przed tę preturę, w której okręgu pozwany się znajduje, dokąd towar miał być odstawionym, lub gdzie transport podróżnych miał być ukończonym, albo gdzie podróż przerwaną zostaje.

§. 61.

Przyjmowanie zeznań awaryjnych, stwierdzonych przez ludzi okrętowych, należy do trybunału pierwszej instancyi, przeznaczonego do wykonywania sądownictwa handlowego, jeżeli się takowy znajduje w miejscu portowem. Zewnątrz takowego rzeczone przyjmowanie nastąpić może przed każdym innym sądem miejscowym. Przyjmowanie takowych zeznań za granicą, oznaczone jest prawem morskiem.

§. 62.

Sądownictwo polubowne, służące kapitanom portowym na mocy obowiązujących ustaw, pozostaje niezmiennem.

II. W postępowaniu wykonawczem.

§. 63.

O pierwszy stopień egzekucyi należy zawsze prosić w tych sądach, od których wyszedł wyrok w pierwszej instancyi, lub przed którym zawartą została ugoda, zdolna do egzekwowania. Jak dalece dalszych stopni egzekucyi żądać można będzie wprost u tego sądu, w którego okręgu egzekucya wykonaną być ma, o tem stanowi ustawa sądowa.

Pretury miejskie mają upoważnienie do przedsiębrania egzekucyi do ruchomości nie zaś do nieruchomości.

Względem wykonania egzekucyi przestrzegać należy przepisów §§. 9—11.

§. 57.

An Orten, wo sich kein zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmter Gerichtshof erster Instanz befindet, steht es in der Wahl des Klägers, diejenigen Klagen, welche sich ihrer Beschaffenheit nach zur Competenz der Prätur eignen, bei der letzteren anzubringen.

§. 58.

Die Zuständigkeit in Wechselstreitigkeiten ist nach dem Gesetze vom 25. Jänner 1850, Nr. 52 Reichs-Gesetzblatt, zu beurtheilen.

§. 59.

Die Amortisirung von Wechseln steht demjenigen zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Sprengel sich der Zahlungsort des Wechsels befindet (§. 73 der Wechsel-Ordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 51 Reichs-Gesetzblatt).

§. 60.

Streitigkeiten, welche aus dem Dienstverhältnisse der Schiffmannschaft aus Seefrachtgeschäften oder aus der Schiffsmiethe für Reisende entspringen, können ausser den Orten, wo sich ein zur Ausübung der Seegerichtsbarkeit bestimmter Gerichtshof erster Instanz befindet, auch bei derjenigen Prätur angebracht werden, in deren Sprengel der Geklagte sich aufhält, die Waaren abzuliefern, oder der Transport des Reisenden zu beendigen ist, oder wo die Reise abgebrochen wird.

§. 61.

Die Aufnahme der Verklarung in See-Unfällen steht im Inlande, wenn sich am Hafenplatze ein zur Besorgung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmter Gerichtshof erster Instanz befindet, diesem, an anderen Orten jedem Gerichte des Ortes zu. Die Aufnahme derselben im Auslande wird durch das Seerecht bestimmt.

§. 62.

Die durch die bestehenden Gesetze den Hafencapitanen eingeräumte schiedsrichterliche Amtswirksamkeit erleidet keine Aenderung.

II. Im Vollstreckungsverfahren.

§. 63.

Der erste Grad der Execution ist stets bei demjenigen Richter anzusuchen, von welchem das Erkenntniss erster Instanz ergangen, oder bei welchem der zur Execution geeignete Vergleich geschlossen worden ist. In wieferne die weiteren Executionsgrade unmittelbar bei demjenigen Gerichte angesucht werden können, in dessen Bezirk die Execution vollzogen werden soll, bestimmt die Process-Ordnung.

Stadtpräturen sind zwar zur Vornahme der Mobilar-, nicht aber zu jener der Immobilar-Execution berechtiget.

In Ansehung des Vollzuges der Execution sind die Vorschriften der §§. 9—11 zu beobachten.

§. 64.

Na wykonanie wyroków sądów obcych, zezwalać może ten tylko trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu sądowym egzekucya przedsięwziętą być ma, o ile w ogólności rzeczone wyroki państw obcych według ustaw obowiązujących i traktatów w państwie austryackiem wykonanemi być mogą.

§. 65.

O rozstrzygnienie tej kwestyi, iż prawo egzekucyi ugasło przez czynności, które nastąpiły po wyroku lub po sądowej ugodzie, prosić może egzekwowany tylko w tym sądzie, który zezwolił na pierwszy stopień egzekucyi.

§. 66.

Prośba o tymczasowe wstrzymanie egzekucyi, wyniesioną być może w tym przypadku także przed ten sąd, który do uskutecznienia wykonania jest powołanym.

Tudzież skarga osoby trzeciej o zniesienie aktu egzekucyjnego, przez który mieni się być pokrzywdzoną w posiadaniu, we własności lub w innem prawie swojem, może być wyniesioną, według wyboru powoda albo przed sąd, który wydał wyrok, albo też przed sąd, który przedsięwziął akt egzekucyjny.

III. W postępowaniu konkursowem.

§. 67.

Konkurs otworzony będzie przeciw mieszkańcom tych miast, w których trybunał pierwszej instancyi ma siedzibę swoję, w tymże, przeciw innym osobom zaś w powszechności w tej preturze, w której okręgu zadłużony ma zwyczajne zamieszkanie swoje i rozciąga się na cały gdziekolwiekbądź będący majątek ruchomy, tudzież na nieruchomy, leżący w królestwie Dalmacyi.

W ważnych wypadkach krydalnych, na żądanie dłużnika lub wierzycieli, albo też na wniosek władz niższych, przez sąd wyższy delegowanym być może do przeprowadzenia konkursu, ten trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu zadłużony zamieszkuje.

§. 68.

Jeżeli zadłużony, do którego majątku zewnątrz królestwa Dalmacyi konkurs otworzonym został, posiada w królestwie Dalmacyi dobra nieruchome, natenczas tamże do tychże dóbr osobny konkurs otworzony będzie.

Jeżeli dobra nieruchome, do których konkurs otworzony być ma, leżą pod różnemi sądami, wówczas rozstrzyga uprzedzające onegoż otworzenie.

§. 69.

Przeprowadzenie konkursu przeciw handlującym, fabrykantom i innym przez ustawę zarówno z nimi uważanym towarzystwom zarobkowym i towarzystwom na akcye, należy do trybunału pierwszej instancyi, przeznaczonego do wykonywania sądownictwa handlowego.

§. 64.

Der Vollzug der Erkenntnisse auswärtiger Gerichtsbehörden kann, so ferne Erkenntnisse der Gerichte fremder Staaten nach den bestehenden Gesetzen und Staatsverträgen in dem österreichischen Staate überhaupt vollstreckbar sind, nur von demjenigen Gerichtshofe erster Instanz bewilliget werden, in dessen Gerichtsbezirk die Execution vollzogen werden soll.

§. 65.

Um Entscheidung, dass das Executionsrecht durch Thatsachen, welche dem Erkenntnisse oder dem gerichtlichen Vergleiche nachgefolgt sind, erloschen sei, kann der Execut nur bei dem Gerichte einschreiten, welches den ersten Grad der Execution bewilliget hat.

§. 66.

Das Ansuchen um vorläufige Einstellung der Execution kann in diesem Falle auch bei jenem Gerichte angebracht werden, welches zur Vornahme der Vollstreckung berufen ist.

Auch die Klage eines Dritten wegen Aufhebung eines Executions-Actes, durch welchen er sich in seinem Besitze, Eigenthume oder in einem anderen Rechte gekränkt erachtet, kann nach der Wahl des Klägers entweder bei dem Erkenntnissgerichte oder bei dem Gerichte, welches den Executions-Act vorgenommen hat, angebracht werden.

III. Im Concursverfahren.

§. 67.

Der Concurs ist wider die Einwohner derjenigen Städte, in welchen ein Gerichtshof erster Instanz seinen Sitz hat, bei diesem letzteren, gegen andere Personen aber in der Regel bei derjenigen Prätur zu eröffnen, in deren Sprengel der Verschuldete seinen ordentlichen Wohnsitz hat, und erstreckt sich stets auf das gesammte, wo immer befindliche, bewegliche und das in Dalmatien gelegene unbewegliche Vermögen desselben.

Für wichtige Cridafälle kann auf Ansuchen des Schuldners oder der Gläubiger, oder auch über Antrag der Unterbehörden von dem Obergerichte der Gerichtshof erster Instanz in dessen Sprengel der Verschuldete seinen Wohnsitz hat, zur Verhandlung des Concurses delegirt werden.

§. 68.

Besitzt ein Verschuldeter, über dessen Vermögen der Concurs ausser Dalmatien eröffnet wurde, in Dalmatien unbewegliche Güter, so muss über dieses unbewegliche Vermögen daselbst ein besonderer Concurs eröffnet werden.

Liegen die unbeweglichen Güter, über welche der Concurs zu eröffnen ist, unter verschiedenen Gerichten, so gibt die Zuvorkommung den Ausschlag.

§. 69.

Die Concursverhandlung über Handelsleute, Fabrikanten und die ihnen durch das Gesetz gleichgestellten Erwerbsgesellschaften und Actienvereine steht dem zur Ausübung der Handelsgerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshofe erster Instanz zu.

ROZDZIAŁ III.

O sądownictwie w sprawach niespornych.

§. 70.

O postępowaniu w sprawach spadkowych.

Do pertraktacyi spadków, powołana jest w powszechności pretura (także pretura miejska), w której okręgu zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje.

§. 71.

Pertraktacya spadków, w których się znajdują dobra nieruchome w okręgu tych miast, w których trybunały pierwszej instancyi mają siedzibę swoję, należy do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego obrębie zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje. Dla innych mas spadkowych, obejmujących w sobie znaczne posiadłości w dobrach lub innych majętnościach, może sąd wyższy na żądanie stron delegować trybunał pierwszej instancyi do zupełnego przeprowadzenia pertraktacyi spadkowej.

§. 72.

Jeżeli obywatel austryacki umarł za granicą, wówczas do pertraktacyi jego spadku powołaną jest pretura ostatniego zwyczajnego zamieszkania jego w kraju lub, gdyby tego zamieszkania dojść nie można, ta pretura lub trybunał pierwszej instancyi (§. 73), w którego okręgu leżą dobra jego nieruchome w całości lub w największej części, a jeżeli posiadał tylko majątek ruchomy, ten sąd w którego okręgu się znajduje większa część onegóż. W przypadku wątpliwym, ten sąd jest właściwym, w którym się najpierwej rozpoczęła pertraktacya.

§. 73.

Jeżeli obywatel państwa obcego zmarł w państwie austryackiem, lub jeżeli tu zostawił majątek, wówczas pozostawić należy sądowi obcemu tak pertraktacyę spadku jako też rozstrzygnienie wszelkich sporów o prawo do spadku majątku ruchomego, jeżeli prawo wzajemności nie wymaga postępowania innego.

Jak dalece odstąpić należy od powyższych postanowień co do spadków cudzoziemców, którzy obrali sobie już zwyczajne zamieszkanie swoje w państwie austryackiem, jeżeli wszystkie strony interesowane poddadzą się sądom i prawom austryackim; tudzież jak dalece sądy austryackie w każdym razie starać się winny o zabezpieczenie ruchomości i pism zmarłego, o zaspokojenie wierzycieli, którzy są poddanymi austryackimi, albo cudzoziemcami mieszkającymi w państwie tutejszem, równie jak o tymczasowe zabezpieczenie pretensyj dziedziców i zapisobierców, znajdujących się w krajach tutejszych, stanowią przepisy o postępowaniu spadkowem.

§. 74.

Co się tycze dóbr nieruchomych, leżących w państwie austryackiem i należących do masy spadkowej cudzoziemca, pertraktacya spadku należy zawsze do tej pretury lub do tego trybunału pierwszej instancyi (§. 73), w którego okręgu dobra te nie-

Drittes Hauptstück.

Von der Gerichtsbarkeit in Geschäften ausser Streitsachen.

§. 70.

Verlassenschafts-Abhandlung.

Zur Abhandlung von Verlassenschaften ist in der Regel die Prätur (auch Stadtprätur) berufen, in deren Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte.

§. 71.

Die Abhandlung von Verlassenschaften jedoch, in welchen sich unbewegliche Güter in dem Umkreise derjenigen Städte befinden, wo die Gerichtshöfe erster Instanz ihren Sitz haben, kommt demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte. Für andere Verlassenschaften, welche einen bedeutenden Güter- oder anderen Vermögensbesitz in sich begreifen, kann auf Ansuchen der Parteien von dem Obergerichte ein Gerichtshof erster Instanz zur vollständigen Pflege der Verlassenschafts-Abhandlung delegirt werden.

§. 72.

Ist ein österreichischer Staatsbürger im Auslande gestorben, so kommt die Verlassenschafts-Abhandlung der Prätur seines letzten ordentlichen Wohnsitzes im Inlande, oder, wenn sich dieser nicht ausmitteln lässt, derjenigen Prätur oder demjenigen Gerichtshofe erster Instanz (§. 71) zu, in dessen Sprengel sich seine unbeweglichen Güter ganz oder zum grössten Theile, und wenn er bloss bewegliches Vermögen besessen haben sollte, der grössere Theil des letzteren befindet.

Im Zweifel hierüber entscheidet die Zuvorkommung.

§. 73.

Ist ein fremder Staatsangehöriger in dem österreichischen Staate gestorben, oder hat er daselbst Vermögen zurückgelassen, so ist der auswärtigen Gerichtsbehörde in Ansehung des beweglichen Nachlasses des Verstorbenen, sofern nicht die Ausübung der Gegenseitigkeit ein anderes Verfahren nothwendig macht, sowohl die Erbschaftsverhandlung als die Entscheidung über alle streitigen Erbrechts-Ansprüche zu überlassen.

In wiefern hievon bei Verlassenschaften derjenigen Fremden, welche bereits ihren ordentlichen Wohnort in dem österreichischen Staate genommen haben, eine Ausnahme Platz greife, wenn alle Betheiligten sich den österreichischen Gerichten und Gesetzen unterwerfen, dann in wiefern die österreichischen Gerichtsbehörden in jedem Falle für die Sicherheit der Effecten und Schriften des Verstorbenen, für die Befriedigung der Gläubiger, welche österreichische Unterthanen oder hierlandes sich aufhaltende Fremde sind, und für die einstweilige Sicherstellung der Ansprüche der im Inlande befindlichen Erben und Vermächtnissnehmer zu sorgen habe, wird durch die Vorschriften über das Verfahren bei Verlassenschafts-Abhandlungen bestimmt.

§. 74.

Rücksichtlich der in dem österreichischen Staate gelegenen unbeweglichen Güter, die zu dem Nachlasse eines Ausländers gehören, kommt die Verlassenschafts-Abhandlung stets derjenigen Prätur oder demjenigen Gerichtshofe erster Instanz zu (§. 71), in deren Sprengel

ruchome leżą, albo w całości albo w największej części, jeżeli z tem państwem, do którego zmarły należał, nie zachodzi inna umowa.

§. 75.

Opieka i kuratela.

Jak postępować należy ze spadkami poddanych tureckich, zmarłych w państwie austryackiem, lub tych, którzy tam majątek pozostawili, o tem stanowią osobne przepisy.

§. 76.

Do ustanowienia opiekuna lub kuratora i do sprawowania wszelkich czynności, należących z mocy ustawy do władzy opiekuńczej i kuratorskiej, powołaną jest z reguły pretura (także pretura miejska), pod której sądownictwo osobiste należy osoba małoletnia lub poruczona pieczy w sprawach spornych.

Jednakże ostateczne rozstrzygnienie co do rozporządzeń, wydanych przez pretury, mocą których z powodu obłąkania lub słabości umysłu, albo z powodu marnotrawstwa kuratela ma być ustanowioną lub znowu zniesioną, władza ojcowska lub opieka nad czas małoletności przedłużoną, tudzież ostateczne załatwienie proźb o adopcyę, nakoniec pozwolenie sprzedaży rzeczy nieruchomych, należących do pupilów i osób pieczy poruczonych, należeć będzie tylko do trybunału pierwszej instancyi, któremu z tego powodu rozprawy, w tej mierze przeprowadzone, przez pretury przedłożonemi być winny.

§. 77.

Jako władza opiekuńcza lub kuratorska nad dziećmi małoletniemi takich osób, w których masie spadkowej znajdują się dobra nieruchome w okręgu wyż wspomnionych miast głównych królestwa (§. 71), tudzież nad pupilami i poruczonymi pieczy, którzy sami takie dobra posiadają, lub nabywają, powołanym jest ten trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu ci mają prawne zamieszkanie swoje.

Dla innych spraw opiekuńczych i kuratorskich większej wagi, może mieć miejsce delegacya trybunału pierwszej instancyi, jako władzy opiekuńczej lub kuratorskiej, jeżeli zachodzą warunki wspomnione w §. 71.

§. 78.

Ustanowienie kuratora dla pojedynczych sporów lub spraw, należy w miarę postanowień ustaw cywilnych i ustawy procesowej, do tego sądu, w którym sprawa wisi.

§. 79.

Sąd, który rozpoczął czynności swoje sądowe, jako władza opiekuńcza lub kuratorska, pozostanie sądem właściwym z wyjątkiem, wspomnionym w pierwszym ustępie §. 77, aż do ukończenia opieki lub kurateli, chociażby pupil lub poruczony pieczy tymczasem przeszedł pod zwierzchność sądu innego.

§. 80.

Separacya od stołu i łoża za wspólnem porozumieniem małżonków.

Do zezwolenia na separacyę od stołu i łoża, za wspólnem porozumieniem małżonków, powołaną jest ta pretura, której podlega małżonek.

diese unbeweglichen Güter ganz oder ihrem grössten Theile nach gelegen sind, wenn nicht mit dem Staate, welchem der Verstorbene angehörte, eine andere Uebereinkunft getroffen worden ist.

§. 75.

Wie sich in Ansehung des Nachlasses türkischer Unterthanen zu benehmen ist, welche in dem österreichischen Staate gestorben sind, oder daselbst Vermögen zurückgelassen haben, wird durch besondere Vorschriften bestimmt.

§. 76.

Vormundschaft und Curatel.

Zur Bestellung des Vormundes oder Curators und zur Besorgung aller Geschäfte, welche der Vormundschafts- und der Curatelsbehörde nach dem Gesetze obliegen, ist in der Regel die Prätur (auch Stadtprätur) berufen, deren persönlicher Gerichtsbarkeit der Minderjährige oder Pflegebefohlene in Streitsachen untersteht.

Doch kömmt die Entscheidung über jene Verfügungen der Präturen, durch welche wegen Wahn- oder Blödsinnes oder wegen Verschwendung eine Curatel verhängt, oder dieselbe wieder aufgehoben, die väterliche Gewalt oder Vormundschaft über die Zeit der Minderjährigkeit verlängert werden soll, dann die definitive Erledigung der Adoptionsgesuche, endlich die Genehmigung der Veräusserung unbeweglicher Sachen der Mündel und Pflegebefohlenen nur dem Gerichtshofe erster Instanz zu, an welchen daher die gepflogenen Verhandlungen von den Präturen zu diesem Behufe einzusenden sind.

§. 77.

Als Vormundschafts- oder Curatelsbehörde über die hinterlassenen Kinder von Personen, in deren Nachlass sich unbewegliche Güter in dem Umkreise der oben erwähnten Hauptorte des Königreiches (§. 71) befinden, so wie über Mündel und Pflegebefohlene, welche Güter dieser Art besitzen oder erwerben, ist derjenige Gerichtshof erster Instanz berufen, in dessen Sprengel sie ihren gesetzlichen Wohnsitz haben.

Für andere Vormundschafts- und Curatels-Angelegenheiten von grosser Bedeutung kann unter Voraussetzung der im §. 71 erwähnten Bedingungen die Bestellung eines Gerichtshofes erster Instanz als Vormundschafts- oder Curatelsbehörde im Wege der Delegation Platz greifen.

§. 78.

Die Bestellung eines Curators für einzelne Streitsachen oder Geschäfte kommt nach Massgabe der Bestimmungen des bürgerlichen Rechtes und der Process-Ordnung dem Gerichte zu, bei welchem die Verhandlung anhängig ist.

§. 79.

Das Gericht, welches seine Gerichtsbarkeit als Vormundschafts- oder Curatelsbehörde auszuüben angefangen hat, bleibt, mit Ausnahme der im ersten Absatze des §. 77 erwähnten Fälle, bis zur Beendigung der Vormundschaft oder Curatel zuständig, wenn auch der Mündel oder Pflegebefohlene inzwischen unter die Gerichtsbarkeit eines anderen Gerichtes treten sollte.

§. 80.

Einverständliche Scheidung von Tisch und Bett.

Zur Bewilligung der einverständlichen Scheidung von Tisch und Bett ist diejenige Prätur berufen, deren Gerichtsbarkeit der Ehegatte unterworfen ist.

Uwiadomienie o powtórnem połączeniu rozdzielonych małżonków, należy donieść temu sądowi, który zezwolił na rozdział proszących małżonków, lub który wydał wyrok w razie sporu w tym przedmiocie.

§. 81.

Dowód nastąpionej śmierci i uznanie kogo za zmarłego.

Jeżeli w celu rozwiązania małżeństwa prowadzonym być ma dowód przez świadków, iż brakujący małżonek rzeczywiście zmarł, albo jeżeli uzyskanem być ma uznanie go za zmarłego, wówczas postępowanie należy do trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu małżonek pozostały ma zamieszkanie swoje.

Prożby o przypuszczenie dowodu przez świadków co do nastąpionej śmierci brakującego, lub też o uznanie go za zmarłego w innym celu, wynoszone być mają przed ten sąd, który jest powołanym do pertraktacyi spadku brakującego po zapadłym wyroku względem rzeczywiście nastąpionej śmierci jego, albo uznania go za zmarłego.

§. 82.

Sprawy fideikomisaryczne.

W sprawach niespornych, tyczących się fideikomisów, do których należy także pertraktacya majątku fideikomisarycznego po śmierci posiadaczy, oświadczenie, iż fideikomis wygasł i pozwolenie na rozwiązanie onegoż, postępować winien ten trybunał pierwszej instancyi, w którego okręgu dotychczasowa władza fideikomisaryczna miała siedzibę swoję.

Jeżeli związek fideikomisaryczny wygasł przez śmierć ostatniego posiadacza, wówczas władza spadkowa zmarłego, przeprowadzić winna pertraktacyę; lecz oświadczenie, odnoszące się do związku fideikomisarycznego, w tym względzie, iż fideikomis wygasł, należy, nawet w tym przypadku, gdy sąd fideikomisaryczny nie jest oraz władzą pertraktacyjną, do sądu fideikomisarycznego.

Przy utworzeniu nowych fideikomisów, jest właściwą władzą instancya osobista krajowa fundatora, do pertraktacyi spadku powołana, jeżeli w statucie fideikomisarycznym, zatwierdzonym przez Najjaśniejszego Pana, albo przez trybunał najwyższy sądowy nie jest oznaczonem, który sąd inny ma na przyszłość być instancyą fideikomisaryczną nowo utworzonego fideikomisu.

§. 83.

Sprawy lennicze.

Jeżeli w spadku znajdują się lenności nadania cesarskiego bezpośredniego lub pośredniego, natenczas pertraktacya należy do tych sądów, które wyrokować mają w sprawach spornych co do tychże lenności, t. j. do trybunału pierwszej instancyi w Zadrze (§. 39).

Przyznanie dóbr lennych tej osobie, która do następstwa w nich jest powołaną, nie może być pierwej dozwolonem, dopóki nie nastąpi nadanie lenności ze strony dworu lennego, lub przynajmniej dopóki nie będzie uznanem jego prawo następstwa ze strony tegoż.

§. 84.

Sprawy rzeczowe.

Wszelkie podania o uskutecznienie czynności urzędowych, wskazanych w §. 51, i odnoszących się do dóbr nieruchomych, należy wynosić przed sądy tamże wyrażone, chociaż zachodzą sprawy niesporne.

§. 85.

Sprawy handlowe i morskie niesporne.

W sprawach niespornych sądownictwa handlowego i morskiego, właściwemi są wyłącznie trybunały pierwszej instancyi, przeznaczone do wykonywania sądownictwa handlowego i morskiego.

Die Anzeige der Wiedervereinigung geschiedener Ehegatten hat bei dem nämlichen Gerichte zu geschehen, welches die Scheidung auf Ansuchen der Ehegatten bewilliget, oder im Falle eines Streites darüber erkannt hat.

§. 81.

Beweis des erfolgten Todes und Todes-Erklärung.

Das Verfahren, wodurch zum Zwecke der Auflösung der Ehe ein Zeugenbeweis über den erfolgten Tod eines vermissten Ehegatten hergestellt, oder die Todes-Erklärung des Vermissten bewirkt werden soll, kommt dem Gerichtshofe erster Instanz zu, in dessen Sprengel der zurückgelassene Ehegatte seinen Wohnsitz hat.

Gesuche um Zulassung des Zeugenbeweises über den Tod eines Vermissten, oder um die Todes-Erklärung desselben zu anderen Zwecken sind bei demjenigen Gerichte anzubringen, welches zur Verlassenschafts-Abhandlung des Verschollenen nach erfolgtem Erkenntnisse über den Tod oder die Todes-Erklärung desselben berufen erscheint.

§. 82.

Fideicommiss-Angelegenheiten.

Bei Verhandlungen in nicht streitigen Fideicommiss-Angelegenheiten, wohin auch die Abhandlung des Fideicommissvermögens bei Todesfällen der Besitzer, die Erklärung über die erfolgte Erlöschung des Fideicommisses und die Bewilligung zu dessen Auflösung gehört, hat derjenige Gerichtshof erster Instanz einzuschreiten, in dessen Sprengel die bisherige Fideicommissbehörde ihren Sitz hatte.

Ist das Fideicommissbund durch den Tod des letzten Besitzers erloschen, so hat zwar die Verlassenschaftsbehörde des Verstorbenen die Abhandlung zu pflegen, allein die auf das Fideicommissband bezügliche Erklärung, dass das Fideicommiss erloschen sei, steht auch in dem Falle, wo das Fideicommissgericht nicht zugleich Abhandlungsbehörde ist, dem Fideicommissgerichte zu.

Bei neu zu stiftenden Fideicommissen ist die zur Verlassenschafts-Abhandlung berufene inländische Personal-Instanz des Stifters die competente Behörde, wenn nicht schon in dem Allerhöchst-genehmigten Fideicommiss-Statute oder durch den obersten Gerichtshof bestimmt wird, welches andere Gericht für die Zukunft die Fideicommiss-Instanz des neu errichteten Fideicommisses seyn soll.

§. 83.

Lehen.

Befinden sich in einer Verlassenschaft Lehen von unmittelbarer oder mittelbarer landesfürstlicher Verleihung, so kommt auch hierüber die Abhandlung demjenigen Gerichte zu, welches in Streitsachen zu entscheiden hat, nämlich dem Gerichtshofe erster Instanz zu Zara (§. 39).

Die Einantwortung der Lehengüter an den zur Nachfolge in dieselben Berufenen darf jedoch nicht eher bewilliget werden, als bis die Belehnung desselben von Seite des Lehenhofes erfolgt, oder doch sein Successionsrecht von dem Letzteren anerkannt ist.

§. 84.

Real-Angelegenheiten.

Alle Gesuche um Vornahme der im §. 51 verzeichneten auf unbewegliche Güter sich beziehenden Amtshandlungen sind, auch wenn sie in nicht streitigen Angelegenheiten vorkommen, bei der daselbst bezeichneten Behörde anzubringen.

§. 85.

Nicht streitige Handels- und Seesachen.

In den Geschäften der nicht streitigen Handels- und Seegerichtsbarkeit sind ausschliessend die zur Ausübung der Handels- und Seegerichtsbarkeit bestimmten Gerichtshöfe erster Instanz zuständig.

§. 86.

Potwierdzanie dokumentów i przyjmowanie oświadczeń ostatniej woli.

Pretury, równie jak pretury miejskie, mogą bez ograniczenia przynależności na żądanie przedsiębrać legalizowanie podpisów, widymowanie odpisów i przyjmować rozporządzenia ostatniej woli.

ROZDZIAŁ IV.

O przynależności sądów w drugiej i trzeciej instancyi.

§. 87.

Odwołania się i zażalenia.

Odwołania się i zażalenia przeciw orzeczeniom wszystkich władz sądowych pierwszej instancyi tak w sprawach spornych jako też niespornych, rozstrzygane będą w drugiej instancyi przez sąd wyższy (sąd apelacyjny), w którego okręgu się znajdują, w trzeciej zaś instancyi przez najwyższy trybunał sądowy, o ile jeszcze dalsze odwołanie się prawnie miejsce mieć może.

TREŚĆ.

§. 86.

Bestätigung von Urkunden und Aufnahme letztwilliger Erklärungen.

Die Präturen, sowie auch die Stadt-Präturen, können ohne Beschränkung der Zuständigkeit auf Begehren die Legalisirung von Unterschriften, die Vidimirung von Abschriften und die gerichtliche Aufnahme letztwilliger Anordnungen vornehmen.

Viertes Hauptstück.

Von der Zuständigkeit der Gerichte in zweiter und dritter Instanz.

§. 87.

Berufungen und Beschwerden.

Ueber Berufungen und Beschwerden gegen die Entscheidungen aller Gerichtsbehörden erster Instanz sowohl in als ausser Streitsachen ist in zweiter Instanz von dem Obergerichte (Appellhof), in dessen Bezirk sie sich befinden, und in dritter Instanz, sofern noch ein weiterer Rechtszug gesetzlich zulässig ist, von dem obersten Gerichtshofe zu entscheiden.

Inhalt.

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część LXXIX.

Wydana i rozesłana dnia 31. Grudnia 1852.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

LXXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. December 1852.

Część LXXIX.

Wydana i rozesłana dnia 31. Grudnia 1852.

262.

Rozporządzenie ministerstwa wojny z dnia 7. Grudnia 1852,

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 24. Listopada 1852 r., wydaje się przepis o sądownictwie w zakładach naukowych wojskowych.

Jego Ces. Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem Swojem z dnia 24 Listopada 1852 r., zatwierdzić następujące prawidła przy wykonywaniu sądownictwa w zakładach naukowych wojskowych.

Sądownictwo w akademijach wojskowych, należy tak w sprawach karnych, jako też w sprawach cywilnych do ministra wojny, i rozciąga się na wszystkie osoby, należące do stanu służby tychże instytutów, z wyjątkiem dyrektora akademii.

Temu sądownictwu podlegają zatem:

Pierwsze. Uczniowie.

Drugie. Wszyscy oficerowie, ustanowieni w akademii do udzielania nauk i do dozoru niżej podpułkownika — bez względu na to, czy tamże przydzielonymi zostali ze stanu armii czynnej, czy też ze stanu pensyi. — a to od tej chwili, gdy ukończą przepisany czas próby.

Trzecie. Ustanowieni tamże duchowni i urzędnicy, z wyjątkiem nauczycieli przyjętych ze stanu cywilnego.

Czwarte. Żołnierze stale przeznaczeni do dozoru lub innej służby niżej felfebla lub wachmistrza, tak w ciągu czasu próby, jako też po skutecznem odbyciu onegoż.

Piąte. Osoby przyjęte stale do usług około domu lub osób za płacę miesięczną lub roczną, bez różnicy, czy mieszkają w budynku instytutu, czy też zewnątrz tegoż.

Szóste. Żony i małoletnie dzieci osób wymienionych pod 2—5, jeżeli takowe w ogólności podlegają sądownictwu wojskowemu według patentu z dnia 22 Grudnia 1851 r.

Sądy akademiczne nie będą mieć nadopieki nad sierotami osób pod 2—5 wymienionych, lecz winny są podobnie jak sądy pułkowe, po ukończeniu pertraktacyi spadku

LXXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 31. December 1852.

262.

Verordnung des Kriegsministeriums vom 7. December 1852,

womit in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 24. November 1852 die Gerichtsbarkeit in den Militär-Bildungs-Anstalten festgesetzt wird.

Seine kaiserlich-königliche Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. November 1852, nachstehende Bestimmungen über die Ausübung der Gerichtsbarkeit in den Militär-Bildungs-Anstalten zu genehmigen geruhet:

Die Gerichtsbarkeit über die Militär-Akademien steht sowohl in Strafsachen, als in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten dem jeweiligen Kriegsminister zu; sie erstreckt sich über alle zum Dienststande dieser Institute gehörigen Personen, mit Ausnahme des Akademie-Directors.

Dieser Gerichtsbarkeit sind demnach unterworfen:

Erstens, die Zöglinge;

Zweitens, alle zum Unterrichte und zur Aufsicht daselbst angestellten Officiere vom Oberstlieutenant abwärts — ohne Unterschied, ob sie aus dem activen Stande der Armee, oder aus dem Pensionsstande dahin eingetheilt werden — und zwar von dem Zeitpuncte, als dieselben die vorgeschriebene Prüfungszeit vollendet haben;

Drittens, die daselbst angestellten Geistlichen und Beamten — mit Ausnahme der aus dem Civilstande aufgenommenen Lehrer;

Viertens, die daselbst zur Aufsicht oder sonstigen Dienstleistung dauernd commandirte Mannschaft vom Feldwebel oder Wachtmeister abwärts, sowohl während, als nach der mit Erfolg bestandenen Probezeit;

Fünftens, die zum Haus- oder persönlichen Dienste gegen monatlichen oder jährlichen Lohn dauernd aufgenommenen Personen, ohne Unterschied, ob sie in oder ausser dem Gebäude des Institutes wohnen;

Sechstens, die Gattinnen und minderjährigen Kinder der von 2. bis 5. genannten Personen, soferne solche nach dem Patente vom 22. December 1851 überhaupt der Militärgerichtsbarkeit unterliegen.

Die Führung der Obervormundschaft über die Waisen der im Absatze 2 und 3 genannten Personen kommt den Gerichten der Akademie nicht zu, sondern sie haben gleich

po ojcu, przenieść sprawę pupilarną do sądu właściwego; dla tego też także przez przyjęcie ucznia do akademii, nie zajdzie żadna zmiana co do dotychczasowej władzy opiekuńczej.

Minister wojny deleguje sądownictwo dyrektorowi akademii, który je wykonywać będzie przez audytora do tego przeznaczonego.

Jeżeli zaś idzie o karno-sądowe dochodzenie oficera, urzędnika, duchownego lub ucznia, natenczas należy akta śledztwa przygotowawczego przedłożyć ministrowi wojny do rozstrzygnienia, i jemu przesłany być winien także wyrok wydany, — przed jego ogłoszeniem — do ratyfikacyi, jeżeli obwiniony jest jedną z wymienionych osób, lub gdy wyrok wypadł na karę śmierci lub na robotę w fortecy.

Pozwolenie żenienia się udziela oficerom i urzędnikom minister wojny, w porozumieniu z szefem sekcyi zakładów nauki wojskowej przy Najwyższej komendzie wojskowej.

Prawo karania w drodze dyscyplinarnej osób, należących do sądownictwa akademicznego, posiada dyrektor akademii, w tej samej rozciągłości jak komendant pułku.

Csorich m. p.

263.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 17. Grudnia 1852,

mocą którego, w skutku Najwyższego upoważnienia z dnia 29. Listopada 1852 r., wydaną zostaje instrukcya prowizoryczna o postępowaniu sądowem w sprawach niespornych, dla Węgier, Kroacyi, Slawonii, województwa Serbskiego i banatu Temeskiego, i zaprowadza się moc jej obowiązująca od 1 Maja 1853 roku.

W skutek Najwyższego postanowienia z dnia 29 Listopada 1852 r., którem Jego Ces. Król. Apostolska Mość raczył upoważnić ministerstwo sprawiedliwości, ażeby w Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i banacie Temeskim, wydanemi zostały przepisy o postępowaniu w sprawach spadkowych i pupilarnych, których potrzeba stała się nieodzowną przez zaprowadzenie powszechnej księgi ustaw cywilnych w powyżej rzeczonych krajach; tudzież w celu uregulowania postępowania w sprawach niespornych w ogólności w sposobie, zgodnym z przepisami powszechnej księgi ustaw cywilnych, rozporządza się, co następuje:

I.

Od 1go Maja 1853 r. zacząwszy, zaprowadzoną zostaje w królestwie Węgier, Kroacyi i Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, załączona tu prowizoryczna instrukcya *) o postępowaniu sądowem w sprawach niespornych, przez

*) Instrukcya ta drukowaną będzie w osobnem wydaniu urzędowem w języku niemieckim (in 8vo) w c. k. drukarni rządowej i tamże takową będzie można nabyć. Póżniej zaś wyjdą także i przekłady onejże we wszystkich językach, w powyższych krajach koronnych używanych.

den Regimentsgerichten, nach beendeter Abhandlung über den Nachlass des Vaters, den Pupillarfall dem competenten Gerichte zu übertragen; daher auch durch die Aufnahme eines Zöglinges in die Akademie in der bisherigen Vormundschafts-Behörde keine Aenderung vor sich geht.

Der Kriegsminister delegirt die Gerichtsbarkeit an den Akademie-Director, welcher solche durch den hiezu bestimmten Auditor auszuüben hat.

Wenn es sich jedoch um die strafgerichtliche Untersuchung eines Officiers, Beamten, Geistlichen oder Zöglinges handelt, sind die Voruntersuchungs-Acten dem Kriegsminister zur Schlussfassung vorzulegen, sowie demselben auch der geschöpfte Spruch — vor dessen Kundmachung — zur Ratification einzusenden ist, wenn der Beschuldigte eine von den genannten Personen ist, oder wenn auf die Todesstrafe oder Schanz-Arbeit erkannt wurde.

Die Bewilligung zur Verehelichung von Officieren und Beamten ertheilt der Kriegsminister, nach Einvernehmen mit dem Chef der Section für Militär-Bildungs-Anstalten beim Allerhöchsten Armee-Ober-Commando.

Das Discplinar-Strafbefugniss über die zur Akademie-Gerichtsbarkeit gehörenden Personen besitzt der jeweilige Akademie-Director in gleichem Umfange, wie solches einem Regiments-Commandanten zusteht.

Csorich *m. p.*

263.

Justizministerial-Verordnung vom 17. December 1852,

womit in Folge Allerhöchster Ermächtigung vom 29. November 1852 eine provisorische Instruction über das gerichtliche Verfahren in Rechtsgeschäften ausser Streitsachen für Ungarn, Croatien, Slavonien, die serbische Woiwodschaft und das Temeser Banat erlassen und vom 1. Mai 1853 angefangen, in Wirksamkeit gesetzt wird.

In Folge der Allerhöchsten Entschliessung vom 29. November 1852, durch welche Seine k. k. Apostolische Majestät das Justizministerium zu ermächtigen geruht haben, die durch die Einführung des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft und dem Temeser Banate nothwendig gewordenen Vorschriften über die Behandlung der Verlassenschafts- und Pupillar-Angelegenheiten zu erlassen und um das Verfahren in Rechtsgeschäften ausser Streitsachen überhaupt auf eine mit den Anordnungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches übereinstimmende Weise zu regeln, wird hiemit Folgendes verordnet:

I.

Vom 1. Mai 1853 angefangen, hat in den Königreichen Ungarn, Croatien und Slavonien, in der serbischen Woiwodschaft und in dem Temeser Banate die beiliegende provisorische Instruction) über das gerichtliche Verfahren in Rechtsgeschäften ausser Streitsachen*

**) Diese Instruction wird in deutscher Sprache abgesondert in der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in ämtlicher Hand-Ausgabe (in 8vo) gedruckt, und wird daselbst zu haben seyn. Späterhin werden hievon auch Uebersetzungen in allen in den obigen Kronländern landesüblichen Sprachen erscheinen.*

co oraz wszystkie dawniejsze przepisy, odnoszące się do przedmiotów onejże, są zniesione.

II.

Do pertraktacyi spadków, powołanym jest z reguły ten sąd powiatowy, w którego okręgu zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje.

Pertraktacya zaś spadków takich, które w sobie obejmują dobra nieruchome, położone w obrębach kilku sądów powiatowych, lub w okręgu miejsc, w których sądy krajowe mają siedzibę swoję, należy do tego sądu krajowego, w którego obrębie zmarły miał zwyczajne zamieszkanie swoje. Co do takich spadków, winny więc sądy krajowe przyjąć na siebie wszelkie czynności urzędowe, które na mocy niniejszej instrukcyi, przydzielonemi są trybunałom pierwszej instancyi, sądy zaś powiatowe ograniczą swoje współdziałanie na przyjęcie aktu śmierci (§. 27) i na inne wymienione w instrukcyi tymczasowe kroki sądowe.

Do pertraktacyi innych spadków, w których objęte są znaczne posiadłości w dobrach lub w innym majątku, może być zadelegowanym na żądanie stron sąd krajowy (trybunał pierwszej instancyi).

III.

Do ustanowienia opiekuna lub kuratora, tudzież do pełnienia wszelkich czynności, które na mocy ustawy należą do władzy opiekuńczej lub kuratorskiej, powołaną jest komisyja sierocińska, w tych miejscach, gdzie takowa istnieje (Art. IV), w innych miejscach zaś, lub aż do chwili, w której ustanowioną będzie komisyja sierocińska, powołanym jest z reguły sąd powiatowy, pod którego sądownictwem małoletni zostaje.

Jednakże tam

1) gdzie sąd powiatowy sam przez się działa, należeć będzie wyłącznie do sądu krajowego rozstrzyganie rozpraw, w których idzie o ustanowienie lub zniesienie kurateli z powodu szaleństwa, słabości umysłu, lub marnotrawstwa, o przedłużenie władzy ojcowskiej lub opiekuństwa po za czas małoletności, równie też ostateczna rezolucya na podania adopcyjne, nakoniec pozwolenie sprzedania nieruchomych dóbr pupilów i osób pieczy poruczonych, w ogólności — dla tego rozprawy w tych przedmiotach dokonane, sąd powiatowy winien przesłać do sądu krajowego.

2) Jako władza spadkowa lub kuratorska nad dziećmi małoletniemi takich spadkodawców, w których spadku znajdują się dobra nieruchome, położone w okręgach kilku sądów powiatowych, a ogólnie jako władza nad pupilami i osobami, poruczonymi pieczy, posiadającymi lub nabywającymi takie dobra, powołanym jest ten sąd krajowy, pod którego sądownictwem osobistem zostaje pupil lub osoba pieczy poruczoua.

Ten przepis także wtenczas zachować należy, gdy opieka lub kuratela rozciąga się na dobra nieruchome w okręgu miast, w których sądy krajowe mają siedzibę swoję, jeżeli w tych miastach nie są ustanowione komisye sierocińskie.

Dla innych spraw opiekuńczych lub kuratorskich większej wagi, może być delegowanym sąd krajowy, jako władza opiekuńcza lub kuratorska.

in Wirksamkeit zu treten, wodurch zugleich alle früher bestandenen, auf die Gegenstände derselben sich beziehenden Vorschriften ausser Kraft zu treten haben.

II.

Zur Abhandlung der Verlassenschaften ist in der Regel dasjenige Bezirksgericht berufen, in dessen Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte.

Die Abhandlung von Verlassenschaften jedoch, welche unbewegliche in den Sprengeln mehrerer Bezirksgerichte, oder in dem Umkreise der Orte, wo die Landesgerichte ihren Sitz haben, gelegene Güter in sich begreifen, kommt demjenigen Landesgerichte zu, in dessen Bezirk der Verstorbene seinen ordentlichen Wohnsitz hatte. In Ansehung solcher Verlassenschaften haben daher die Landesgerichte alle in der Instruction den Gerichtshöfen erster Instanz zugewiesenen Amtshandlungen zu übernehmen, wogegen sich die Mitwirkung der Bezirksgerichte hiebei auf die Todfalls-Aufnahme (§. 27) und die übrigen in der Instruction bezeichneten vorläufigen Vorkehrungen zu beschränken hat.

Für andere Verlassenschaften, in welchen ein bedeutender Güter- oder anderer Vermögensbesitz begriffen ist, kann auf Ansuchen der Parteien ein Landesgericht (Gerichtshof erster Instanz) zur Abhandlungspflege delegirt werden.

III.

Zur Bestellung des Vormundes oder Curators und zur Besorgung aller Geschäfte, welche der Vormundschafts- und Curatels-Behörde nach dem Gesetze obliegen, ist an denjenigen Orten, wo Waisen-Commissionen errichtet werden (Art. IV), diese Commission, an anderen Orten aber, oder bis die Aufstellung einer Waisen-Commission erfolgt, in der Regel das Bezirksgericht berufen, dessen persönlicher Gerichtsbarkeit der Minderjährige untersteht.

Doch kommt:

1. Da, wo das Bezirksgericht für sich allein einschreitet, die Entscheidung über Verhandlungen, wobei es sich darum handelt, wegen Wahn- und Blödsinnes oder wegen Verschwendung eine Curatel zu verhängen oder dieselbe wieder aufzuheben; die väterliche Gewalt oder die Vormundschaft über die Zeit der Minderjährigkeit zu verlängern, dann die definitive Erledigung der Adoptionsgesuche, endlich die Genehmigung der Veräusserung unbeweglicher Güter der Mündel und Pflegebefohlenen nur dem Landesgerichte zu, an welches daher die gepflogenen Verhandlungen von dem Bezirksgerichte einzusenden sind.

2. Als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde über die minderjährigen Kinder solcher Erblasser, in deren Nachlasse unbewegliche, in den Bezirken mehrerer Bezirksgerichte gelegene Güter sich befinden und über Mündel und Pflegebefohlene überhaupt, welche selbst solche Güter besitzen oder erwerben, ist dasjenige Landesgericht berufen, dessen persönlicher Gerichtsbarkeit der Mündel oder Pflegebefohlene untersteht.

Dieses gilt auch dann, wenn sich die Vormundschaft oder Curatel auf unbewegliche Güter in dem Umkreise der Orte erstreckt, wo die Landesgerichte ihren Sitz haben, sofern an diesem Orte keine Waisen-Commission bestellt ist.

Für andere Vormundschafts- und Curatels-Angelegenheiten von grösserer Bedeutung kann die Bestellung eines Landesgerichtes als Vormundschafts- oder Curatels-Behörde im Wege der Delegation Platz greifen.

IV.

Pozostać mają w swej mocy postanowienia, objęte w rozporządzeniu ministeryalnem, z dnia 14 Lipca 1851 r., w skutku którego we wszystkich miastach i miasteczkach, mających uregulowany magistrat, tudzież we wszystkich gminach, które przez ministerstwo sprawiedliwości w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych do tego za stosowne uznane będą, ustanowione być mają komisye sierocińskie z członków gminy pod kierunkiem sędziów powiatowych, dla załatwienia czynności, przydzielonych władzom sierocińskim i kuratorskim pierwszej instancyi, jeżeli się gminy do tego gotowemi okażą; a sądy wyższe w porozumieniu z namiestnikostwem, winny są popierać jak najczynniej składanie takich komisyj.

Pozwala się oraz gminom mniejszym, nie będącym przez się same zdolnemi do złożenia komisyi sierocińskiej, ażeby się łączyły z gminami sąsiedniemi do złożenia takiej komisyi.

V.

Komisye sierocińskie, podlegają w drugiej instancyi sądom wyższym, w trzeciej zaś instancyi najwyższemu trybunałowi sądowemu.

VI.

Czynności komisyj sierocińskich, tudzież zachowanie, zarząd i rachunek majątku sierot i kurandów, przez kasy sierocińskie im podległe, odbywać się będzie pod bezpośrednią odpowiedzialnością gmin, dla których są ustanowione.

VII.

Każda komisya sierocińska, składać się będzie z sędziego powiatowego jako przełożonego, i najmniej z czterech asesorów, obranych przez wydział gminy, pomiędzy którymi znajdować się musi jeden biegły w prawie i jeden w rachunkowości.

Dopóki reprezentacya gminy nie będzie uregulowaną nową ustawą, obierani będą asesorowie komisyj sierocińskich przez reprezentantów prowizorycznie istniejących, i podani zostaną do potwierdzenia nadżupanowi (prezydentowi obwodowemu, rządowi banalnemu, szefowi kraju).

Zarazem przy każdej komisyi sierocińskiej ustanowić należy kasyera, mającego z kontrolorem pełnić czynności kasowe, jako też potrzebne personale pomocnicze. Jeżeli ilość spraw tego wymaga, należy do czynności protokołu podawczego, ekspedytu i registratury ustanowić osobne indywidua.

VIII.

Sędzia powiatowy lub jego delegowany, będzie kierowal naradami komisyi sierocińskiej. Każdy assesor będzie miał przytem głos stanowczy, a uchwały stanowić się będzie według przepisów, istniejących dla narad sądów cesarskich.

Do sędziego powiatowego, lub do urzędnika przez niego wyznaczonego należeć będzie także zwierzchni dozór nad biegiem czynności komisyi i urzędów jej pomocni-

IV.

Bei den Bestimmungen der Ministerial-Verordnung vom 14. Juli 1851, zu Folge deren in allen denjenigen Städten und Marktflecken, welche bisher mit einem geordneten Magistrate versehen waren, dann in allen denjenigen Gemeinden, welche von dem Ministerium der Justiz im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern dazu für geeignet befunden werden, zur Besorgung der den Waisen- und Curatels-Behörden erster Instanz zugewiesenen Geschäfte Waisen-Commissionen aus Mitgliedern der Gemeinde unter der Leitung der Bezirksrichter zu errichten sind, wenn sich die Gemeinden dazu bereit erklären, hat es zu bleiben und die Errichtung dieser Commissionen ist von den Obergerichten im Einvernehmen mit der Statthalterei thätigst zu befördern.

Zugleich wird gestattet, dass kleinere Gemeinden, welche für sich allein zur Errichtung einer Waisen-Commission nicht geeignet seyn würden, sich mit angränzenden Gemeinden zur Errichtung einer solchen Commission vereinigen.

V.

Die Waisen-Commissionen sind in zweiter Instanz den Obergerichten und in dritter Instanz dem obersten Gerichtshofe untergeordnet.

VI.

Die Besorgung der Geschäfte durch die Waisen-Commissionen und die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Waisen- und Curanden-Vermögens durch die ihnen untergeordneten Waisencassen erfolgt unter der unmittelbaren Haftung der Gemeinden, für welche sie bestellt sind.

VII.

Jede Waisen-Commission hat aus dem Bezirksrichter als Vorstand und wenigstens vier von der Gemeinde-Vertretung gewählten Beisitzern zu bestehen, unter welchen Ein rechtsverständiges und Ein rechnungskundiges Individuum sich befinden muss.

Für so lange bis die Gemeinde-Vertretung durch ein neues Gesetz geregelt seyn wird, sind die Beisitzer der Waisen-Commissionen durch die provisorisch bestehenden Gemeinde-Repräsentanten zu erwählen und dem Obergespan (dem Kreis-Präsidenten, der Banal-Regierung, dem Landes-Chef) zur Bestätigung anzuzeigen.

Zugleich ist bei jeder Waisen-Commission ein Cassier, welcher mit einem Controlor die Waisencasse zu besorgen hat, nebst dem erforderlichen Hilfspersonale zu bestellen. In soferne es der Umfang der Geschäfte nothwendig macht, müssen für die Geschäfte des Einreichungs-Protokolles, des Expedites und der Registratur eigene Individuen bestellt werden.

VIII.

Der Bezirksrichter oder dessen Abgeordneter hat in den Berathungen der Waisen-Commission den Vorsitz zu führen. Jedem Beisitzer kommt hierbei eine entscheidende Stimme zu und die Beschlüsse werden nach den für die Berathungen landesfürstlicher Gerichtsbehörden bestehenden Vorschriften gefasst.

Dem Bezirksrichter oder dessen Abgeordneten liegt auch die Oberaufsicht über den Gang der Geschäfte der Commission und deren Hilfsämter ob. Die unmittelbare Leitung

czych. Bezpośredni ich kierunek oddany będzie asesorowi biegłemu w prawie, wybranemu przez reprezentacyę gminy.

IX.

Reprezentacya gminy, ma prawo powiększyć liczbę assesorów, przez nią wybranych stosownie do potrzeby, lub zmniejszyć takową aż na najmniejszą prawną liczbę.

Kasyer, kontroler i inne personale pomocnicze, ustanowieni będą przez reprezentacyę gminy.

Asesorowie obrani i inni urzędnicy i słudzy, złożą przysięgę na wypełnienie obowiązków swojich.

X.

Asesorowie obrani przez gminę, z wyjątkiem członka biegłego w prawie i w rachunkowości, pełnić będą swój obowiązek bezpłatnie.

Tylko członek biegły w prawie i w rachunkowości, tudzież urzędnicy i słudzy podwładni, płatnymi będą przez gminę, jeżeli nikt się nie podejmie sprawowania tych czynności bezpłatnie.

XI.

Komisya sierocińska winna czuwać nad podległą sobie kasą sierocińską, przekonywać się o rzetelnym jej stanie tak przez skontrowanie jej roczne, jako też inne od czasu do czasu, sprawdzać rachunki i takowe załatwiać.

Również reprezentacya gminy będzie mogła kontrolować rzetelność zarządu kasą, żądać przeglądu rachunków i komunikowania wykazów stanu kasy, w razie potrzeby nakazać dochodzenie przez komisye sierocińskie i zarządzić wszelkie ostrożności, które uważa za potrzebne do jej bezpieczeństwa.

XII.

Kasyer sierociński i kontroler, odpowiednimi są gminie za majątek im powierzony, tudzież za wszelkie przewinienie popełnione w służbie, a to solidarnie i całym majątkiem swojim. Również członkowie komisyi sierocińskiej i inni urzędnicy i słudzy, odpowiedniemi są gminie za wszelką szkodę, jeżeli się stała z ich winy.

XIII.

Główną opiekę nad fideikomisami, powierzoną trybunałom pierwszej instancyi na mocy rozdziału IVgo instrukcyi (§§. 222 i następ.), przejąć winny na siebie natychmiast po zaprowadzeniu niniejszego rozporządzenia sądy krajowe, w których okręgu leżą fideikomisa, jeżeli zaś dobra, należące do fideikomisu, położone są w okręgu kilku sądów krajowych, przejmie opiekę ten sąd krajowy, w którego okręgu leży *caput bonorum*.

XIV.

Postanowienie, objęte w §. 21 instrukcyi, iż przy pertraktacyi spadków, sądownictwo instancyi pertraktującej, rozciąga się na cały ruchomy majątek spadkodawcy,

dieser Geschäfte wird dem von der Gemeinde-Vertretung gewählten rechtskundigen Beisitzer übertragen.

IX.

Die Gemeinde-Vertretung hat das Recht, die Zahl der von ihr zu wählenden Beisitzer nach den jeweiligen Bedürfnissen zu vermehren oder auf die geringste gesetzliche Zahl zu vermindern.

Auch der Cassier und Controlor und das übrige Hilfspersonale werden von der Gemeinde-Vertretung bestellt.

Die gewählten Beisitzer sowohl als die übrigen Beamten und Diener sind auf die Erfüllung ihrer Pflichten zu beeidigen.

X.

Die von der Gemeinde gewählten Beisitzer mit Ausnahme des rechtsverständigen und des rechnungskundigen Mitgliedes, haben ihr Amt unentgeltlich zu verrichten.

Nur das rechtsverständige und das rechnungskundige Mitglied sowohl als die untergeordneten Beamten und Diener sind von der Gemeinde zu bezahlen, falls sich Niemand unentgeltlich zur Besorgung der Geschäfte herbeilässt.

XI.

Die Waisen-Commission hat die ihr unterstehende Waisencasse zu überwachen, sich von dem richtigen Bestande derselben sowohl durch jährliche, als andere von Zeit zu Zeit vorzunehmende Untersuchungen zu überzeugen, und die Rechnungen zu prüfen und zu erledigen.

Aber auch der Gemeinde-Vertretung steht frei, die richtige Gebarung der Casse zu controliren, die Einsicht der Rechnungen und die Mittheilung von Ausweisen über den Bestand der Casse zu verlangen, erforderlichen Falles Untersuchungen durch die Waisen-Commission zu veranlassen, und alle Vorsichten anzuordnen, welche sie zu ihrer Sicherheit für nothwendig hält.

XII.

Der Waisen-Cassier und der Controlor haften der Gemeinde für das ihnen anvertraute Vermögen und für jedes in ihrem Dienste begangene Verschulden zur ungetheilten Hand mit ihrem ganzen Vermögen. Auch die Mitglieder der Waisen-Commission und die übrigen Beamten und Diener sind der Gemeinde für einen erfolgten Nachtheil in soferne verantwortlich, als denselben ein Verschulden zur Last fällt.

XIII.

Die in dem vierten Hauptstücke der Instruction (§§. 222 und folgende) den Gerichtshöfen erster Instanz übertragene Obsorge über die Fideicommisse haben die Landesgerichte, in deren Sprengel sich Fideicommisse befinden, und im Falle die zu einem Fideicommisse gehörigen Güter in den Bezirken mehrerer Landesgerichte gelegen sind, dasjenige Landesgericht, in dessen Sprengel das caput bonorum sich befindet, von dem Beginne der Wirksamkeit der gegenwärtigen Verordnung sogleich zu übernehmen.

XIV.

Die in dem §. 21 der Instruction enthaltene Bestimmung, dass sich bei Verlassenschafts-Abhandlungen die Gerichtsbarkeit der Abhandlungs-Instanz auf das gesammte, wo

gdziekolwiekbądź się znajdujący, tudzież na wszystkie dobra nieruchome onegoż, położone w państwie austryackiem, także wtenczas zastosowane być winno, gdy osoba należąca do tychże krajów koronnych, a zmarła po zaprowadzeniu powszechnej księgi ustaw cywilnych, zostawi majątek ruchomy lub nieruchomy w tych krajach koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych już dawniej była zaprowadzoną. Równie też w tym przypadku, gdy osoba należąca do krajów koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych już dawniej była zaprowadzoną, umrze po zaprowadzeniu tejże księgi w tych tu krajach koronnych, należy pertraktacya masy spadkowej, do instancyi pertraktującej, ustanowionej w tym kraju koronnym, do którego rzeczona osoba należy, także względem majątku ruchomego i nieruchomego spadkodawcy, znajdującego się w Węgrzech, Kroacyi, Slawonii, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim.

Postanowienia objęte w rozporządzeniu ministeryalnem z dnia 19 Czerwca 1850 roku, Nr. 242 dz. pr. p., nie mają zastosowania na przypadki zgonu, wydarzające się po wspomnionym wyżej czasie.

XV.

W sprawach ksiąg gruntowych i tabularnych, należy zachowywać przepisy osobne, obowiązujące w tym przedmiocie.

XVI.

Ponieważ niniejsze rozporządzenie, równie jak instrukcya sama, pierwotnie w języku niemieckim są sporządzone, przeto przekłady na inne języki, mające bezzwłocznie być uskutecznione, oceniać należy według tekstu niemieckiego.

Krauss m. p.

264.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z d. 19. Grudnia 1852,

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Dalmacyi;

mocą którego, w skutku Najwyższego postanowienia z dnia 15 Grudnia 1852 rokn, obwieszczone zostają niektóre zmiany w przepisach o podatku konsumcyjnym od piwa.

W celu sprawiedliwszego i równiejszego nałożenia podatku na piwo, i dla zabezpieczenia skarbu państwa, równie jak rzetelnych producentów przeciw szkodom, jakie obom bywają wyrządzone przez obejście norm obecnie istniejących, raczył Jego Ces. Król. Apostolska Mość, Najwyższem postanowieniem Swojem z d. 15 Grudnia 1852 r., po wysłuchaniu ministrów i zdania Rady państwa, nakazać, iż podatek konsumcyjny, opłacany od wyrabiania piwa, wymierzonym być ma, nie tak jak dotąd podług ilości tylko, lecz także podług ekstraktowości brzeczki, tudzież, iż dotychczasowe przepisy o urzędowym dozorze i kontroli, stosownie zmienionemi być mają.

Następujące zatem przepisy, mają moc obowiązującą.

§. 1.

Podatek konsumcyjny od piwa, pobierać się będzie według całej ilości, wniesionej na chłodnik, tudzież według ekstraktowości brzeczki, której dochodzić należy

immer befindliche bewegliche Vermögen des Erblassers und auf alle in dem österreichischen Staate gelegenen unbeweglichen Güter desselben erstrecke, hat auch dann Anwendung, wenn ein nach eingetretener Wirksamkeit des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches verstorbener Angehöriger dieser Kronländer auch in Kronländern, in welchen das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch schon früher Giltigkeit hatte, bewegliches oder unbewegliches Vermögen zurücklässt. Auf gleiche Weise kommt aber auch, wenn Angehörige der Kronländer, in welchen das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch schon früher eingeführt war, nach dem Beginne der Wirksamkeit desselben in diesen Kronländern mit Tod abgehen, der in dem Kronlande, welchem sie angehörten, bestellten Abhandlungs-Instanz die Abhandlungspflege auch über das in Ungarn, Croatien, Slavonien, der serbischen Woiwodschaft oder dem Temeser Banate befindliche bewegliche und unbewegliche Vermögen des Erblassers zu.

Die Bestimmungen der Ministerial-Verordnung vom 19. Juni 1850, Nr. 242 des Reichs-Gesetzblattes, finden daher auf die nach dem angegebenen Zeitpuncte eintretenden Todesfälle keine weitere Anwendung.

XV.

In Grundbuchs- und Intabulations-Angelegenheiten sind die besonderen für diese Rechts-Angelegenheiten bestehenden Vorschriften zu beobachten.

XVI.

Da die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Instruction selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst sind, so sind die davon sogleich zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach dem deutschen Texte zu beurtheilen.

Krauss m. p.

264.

Erlass des Finanzministeriums vom 19. December 1852,

wirksam für alle Kronländer, mit Ausnahme von Dalmatien.

womit in Folge Allerhöchster Entschliessung vom 15. December 1852 einige Abänderungen der gesetzlichen Bestimmungen über die Verzehrungssteuer vom Biere kundgemacht werden.

Um eine gerechtere und gleichmässigere Besteuerung des Bieres zu erzielen, und den Staatsschatz, sowie die redlichen Gewerbetreibenden gegen jene Nachtheile zu schützen, welche beiden durch Umgehungen der dermal bestehenden Normen erwachsen, haben Seine k. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchster Entschliessung vom 15. December 1852, über Vernehmung der Minister und nach Anhörung des Reichsrathes, anzuordnen geruht, dass die bei der Erzeugung vom Biere zu entrichtende Verzehrungssteuer nicht mehr, wie bisher, bloss nach der Menge, sondern auch nach dem Extractgehalte der Bierwürze bemessen werde, die bisherigen Bestimmungen über die ämtliche Ueberwachung und Controle aber angemessen zu ändern seien.

Es haben daher folgende Bestimmungen in Wirksamkeit zu treten:

§. 1.

Die Verzehrungssteuer vom Biere wird nach der vollen auf den Kühlstock gebrachten Menge und nach dem, vor der Beimischung des Gährungsmittels durch Anwendung des

przed przymieszaniem fermentu (drożdżeniu), za pomocą urzędowego cukromiaru (sacharometru) przy temperaturze o 14° Réaumura.

Wolny od podatku wpust piwa, nie ma miejsca.

§. 2.

W oznajmieniach o przedsiębraniu warzenia piwa, należy także oprócz szczegółów, obecnie już przepisanych, podać także ekstraktowość brzeczki wyrobić się mającej, w całych stopniach sacharometru, tudzież, jeżeli się ma rozpuszczać takową, podać rozpuszczenie onejże w granicach ustanowionych w §. 17.

Te szczegóły wyrażonemi będą także w boletach płatniczych.

§. 3.

Co się tycze oznajmień, zostawia się piwowarom wolny jeden stopień nad liczbę oznajmioną, i jeden stopień niżej takowej, w taki sposób, iż ani późniejsza dopłata do podatku żądaną, ani też postępowanie w drodze karnej zaprowadzonem nie będzie jak długo brzeczka piwa nie będzie znalezioną o jeden stopień mniejszą lub większą, jak była oznajmioną. Brzeczka o więcej jak 20 stopni sacharometru może się wyrabiać tylko za uprzedniem pozwoleniem kierującej władzy dochodowej powiatowej.

§. 4.

Kwota podatkowa obliczać i wybierać się będzie, według liczby oznajmionych stopni sachorometru (procentów ekstraktu), iż należytość nie będzie nigdy wymierzoną niżej kwoty wypadającej od 12 stopni sacharometru, a obliczenie według pojedynczych stopni tylko od tej jętości ekstraktu miejsce mieć może, która 12 stopni przewyższa.

Obliczenie dzieje się z resztą w taki sposób, iż oznajmiona liczba wiader (w królestwie Lombardzko-Weneckiem kętalów metrycznych) multiplikowaną będzie przez oznajmioną liczbę stopni saharometru, a zaś produkt ten następnie przez kwotę podatkową, ustanowioną na jeden stopień sacharometru.

§. 5.

Kwota podatkowa za jeden stopień sacharometru stanowi się:

Dla królestwa Lombardzko-Weneckiego na dwadzieścia dziewięć centesimów; dla królestwa Czeskiego, z wyjątkiem okręgu aszerskiego, na trzy krajacary i jednę czwartą krajcara; dla królestwa Węgierskiego, tudzież dla królestw Kroacyi i Slawonii, dla województwa Serbskiego i banatu Temeskiego, dla Wielkiego-księstwa Siedmiogrodzkiego i dla Pogranicza wojskowego, na trzy krajcary monetą konwencyjną; dla królestw Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem-księstwem Krakowskiem i z księstwem Bukowiną na dwa i pół krajcara; dla innych krajów koronnych na trzy i pół krajcara monetą konwencyjną.

§. 6.

Za wyrabianie piwa w zamkniętych miastach, a mianowicie w Wiedniu, Medyolanie i Wenecyi, stanowi się podwójna, dla innych miast, z wyjątkiem Budy, starej-Budy, Pesztu i Preszburga, półtoraczna kwota tej należytości, która na mocy §. 5, dla

ämtlichen Zuckermessers (Sacharometers) bei einer Temperatur von 14 Grade Réaumur zu erhebenden Extractgehalte der Bierwürze eingehoben.

Ein steuerfreier Einlass findet nicht Statt.

§. 2.

In den Anmeldungen über das vorzunehmende Bräuverfahren ist ausser den schon dermalen vorgeschriebenen Angaben auch der Extractgehalt der zu erzeugenden Bierwürze in ganzen Sacharometer-Graden, sowie, wenn eine Verdünnung der Bierwürze beabsichtiget wird, diese Verdünnung innerhalb der in dem §. 17 festgesetzten Gränzen anzugeben. Diese Angaben werden auch in den Zahlungsbolleten ausgedrückt werden.

§. 3.

In Absicht auf diese Anmeldungen wird den Gewerbetreibenden Ein Grad über die angemeldete Zahl und Ein Grad unter derselben in solcher Weise freigelassen, dass weder eine nachträgliche Versteuerung gefordert, noch ein Strafverfahren eingeleitet wird, so lange die Bierwürze nicht über Einen Grad leichter oder nicht über Einen Grad schwerer befunden wird, als angemeldet wurde. Bierwürzen von mehr als 20 Sacharometer-Graden dürfen nur über vorläufige Bewilligung der leitenden Gefälls-Bezirksbehörde erzeugt werden.

§. 4.

Der Steuerbetrag wird nach der angemeldeten Anzahl der Sacharometer-Grade (der Extractprocente) dergestalt berechnet und eingehoben, dass die Gebühr nie unter dem für 12 Sacharometer-Grade entfallenden Betrage zu bemessen ist, und die Berechnung nach einzelnen Graden nur für den Extractgehalt, der 12 Grade überschreitet, stattzufinden hat.

Die Berechnung geschieht übrigens in der Art, dass man die angemeldete Zahl der Eimer (im lombardisch-venetianischen Königreiche der metrischen Quintale) mit der angemeldeten Zahl der Sacharometer-Grade und dann das Produkt mit dem für Einen Sacharometer-Grad festgesetzten Steuerbetrage multiplicirt.

§. 5.

Der Steuerbetrag für Einen Sacharometer-Grad wird festgesetzt:

Für das lombardisch-venetianische Königreich mit neun und zwanzig Centesimi; für das Königreich Böhmen, mit Ausnahme des Ascher Gebietes, mit drei und einem Viertelkreuzer; für das Königreich Ungarn, dann für das Königreich Croatien und Slavonien, die serbische Woiwodschaft mit dem Temeser Banate, das Grossfürstenthum Siebenbürgen und die Militärgränze mit drei Kreuzer Conventions-Münze; für das Königreich Galizien nebst dem Herzogthume Krakau und dem Herzogthume Bukowina mit zwei und einem halben Kreuzer; für die übrigen Kronländer mit drei und einem halben Kreuzer Conventions-Münze.

§. 6.

Für die Bier-Erzeugung in den geschlossenen Städten wird, und zwar: für Wien, Mailand und Venedig das Doppelte, für die übrigen, mit Ausnahme von Ofen mit Alt-Ofen, Pesth und Pressburg das Ein- und einhalbfache der mit dem §. 5 für das Kron-

kraju koronnego. w którym te miasta leżą, jest naznaczoną, jako kwota podatkowa za jeden stopień sacharometru.

§. 7.

Od wprowadzania piwa do miast zamkniętych opłacać należy:

a) Od wiadra po 120 funtów wiedeńskich *Sporco:* w Wiedniu pięćdziesiąt sześć krajcarów monetą konwenc.; w Pradze dwadzieścia sześć krajcarów monetą konwencyjną; we Lwowie dwadzieścia krajcarów monetą konwencyjną, w innych miastach zamkniętych, nie Lombardzko-Weneckich oprócz Budy z Starą Budą, Pesztu i Preszburga dwadzieścia ośm krajcarów monetą konwencyjną;

b) od kentala metrycznego netto, licząc 111,6 kilogr. *sporco:* w Medyolanie i Wenecyi cztery liry austryackie i 64 centesymów; w innych lombardzko-weneckich zamkniętych miastach dwie austryackie liry i 32 censymi.

Przy wyprowadzaniu piwa z miast zamkniętych zwracać się będzie:

a) od wiadra po 120 funtów *sporco:* w Wiedniu trzydzieści ośm i pół krajcara monetą konwenc.; w Pradze siedmnaście krajcarów i siedm ósmych części krajcara monetą konwencyjną, a we Lwowie jedenaście krajcarów i trzy ćwierci krajcara monetą konwencyjną; w innych miastach zamkniętych nie lombardzko-weneckich, oprócz Budy z starą Budą, Pesztu i Preszburga dziewiętnaście krajcarów i ćwierć krajcara monetą konwencyjną;

b) od kentala metrycznego netto, po 111,6 kilogr. *sporco* licząc: w Medyolanie i Wenecyi trzy liry austryackie i 19 centesymów; w innych miastach zamkniętych lombardzko-weneckich jednę lirę austryacką i dziewięćdziesiąt pięć i pół centezymów.

Co do tych browarów, które regularnie wórób swój lub część jego oddają do miast zamkniętych, będzie na żądanie ich z urzędu obliczoną najwyższa jętość stopni, do której brzeczka w nich podniesioną bywa (§. 17), i pozwolonem będzie opłacać podatek według tej najwyższej jętości stopni, zamiast wyż wymienionej różnicy w podatku pod warunkiem ścisłego zachowania wszelkich środków, które władza dochodowa kierująca nakaże dla zapobieżenia nadużyciu.

§. 8.

Od wprowadzenia piwa w beczkach przez liniję celną, należy opłacać w królestwie Lombardzko-Weneckiem od *Quintale metrico netto* po $223^3/_4$ funtów celnych *sporco* licząc, cztery liry austryackie i 64 centezymów w innych krajach koronnych od wiadra niższo-austryackiego, licząc po 134 funtów celnych, pięćdziesiąt i sześć krajcarów monetą konwencyjną jako dodatek do podatku.

§. 9.

Osobny przepis ustanowi jak postępować należy przy oznaczeniu stopni sacharometru.

land, in welchem sich diese Städte befinden, bemessenen Gebühr als Steuerbetrag für Einen Sacharometer-Grad festgesetzt.

§. 7.

Bei der Einfuhr vom Biere in die geschlossenen Städte ist zu entrichten:

a) Vom Eimer zu 120 Wiener Pfunden sporco: in Wien sechs und fünfzig Kreuzer Conventions-Münze; in Prag sechs und zwanzig Kreuzer Conventions-Münze; in Lemberg zwanzig Kreuzer Conventions-Münze; in den übrigen nicht lombardisch-venetianischen geschlossenen Städten ausser Ofen mit Alt-Ofen, Pesth und Pressburg acht und zwanzig Kreuzer Conventions-Münze;

b) vom Quintale metrico netto, zu 111,6 Kilogrammen sporco gerechnet: in Mailand und Venedig vier österreichische Liren und 64 Centesimi; in den übrigen lombardisch-venetianischen geschlossenen Städten zwei österreichische Liren und 32 Centesimi.

Bei der Ausfuhr vom Biere aus den geschlossenen Städten werden zurückvergütet:

a) Vom Eimer zu 120 Wiener Pfunden sporco: in Wien acht und dreissig und ein halber Kreuzer Conventions-Münze; in Prag siebzehn siebenachtel Kreuzer Conventions-Münze und Lemberg eilf dreiviertel Kreuzer Conventions-Münze; in den übrigen nicht lombardisch-venetianischen geschlossenen Städten ausser Ofen mit Alt-Ofen, Pesth und Pressburg neunzehn und ein viertel Kreuzer Conventions-Münze;

b) vom Quintale metrico netto, zu 111,6 Kilogrammen sporco gerechnet: in Mailand und Venedig drei österreichische Liren und 19 Centesimi; in den übrigen lombardisch-venetianischen geschlossenen Städten Eine österreichische Lire und fünf und neunzig und einhalb Centesimi.

Rücksichtlich jener Bräuereien, welche regelmässig ihr Erzeugniss oder einen Theil desselben in geschlossene Städten absetzen, wird die höchste Gradhältigkeit, auf welche in derselben die Bierwürzen gestellt werden (§. 17) über Ansuchen amtlich ermittelt, und die Entrichtung der nach dieser höchsten Gradhältigkeit entfallenden, statt der oben angeführten Steuerdifferenz unter der Bedingung der genauen Beobachtung der Massregeln, welche die leitende Gefällsbehörde zur Hintanhaltung eines Missbrauches vorzeichnen wird, gestattet werden.

§. 8.

Bei der Einfuhr vom Biere in Gebünden über die Zoll-Linie sind im lombardisch-venetianischen Königreiche vom Quintale metrico netto, zu 223¾ Zoll-Pfunden sporco gerechnet, vier österreichische Liren und 64 Centesimi, in den übrigen Kronländern vom niederösterreichischen Eimer, zu 134 Zoll-Pfunden gerechnet, sechs und fünfzig Kreuzer Conventions-Münze an Verzehrungssteuer-Zuschlag zu entrichten.

§. 9.

Eine besondere Vorschrift wird näher bestimmen, wie bei der Erhebung des Sacharometer-Grades vorzugehen sei.

§. 10.

Jeżeli przy dochodzeniu stopnia sacharometru piwnej brzeczki warki oznajmionej takowy znaleziony będzie wyższym, jak jest podanym w oznajmieniu i w bolecie, natenczas późniejsze opłacenie należytości i postępowanie karne wtedy tylko mieć będzie miejsce, jeżeli różnica przenosi jeden stopień sacharometru.

Jeżeli brzeczka piwna nie osiągnie stopnia sacharometru oznajmionego, wtenczas ani nie będzie zwróconą należytość opłacona, ani wykreśloną, gdy była zborgowaną.

§. 11.

Jeżeli względem warki, oznajmionej stosownie do §. 10, zaprowadzonem będzie postępowanie karne, w takim razie położona będzie za podstawę przy obrachowaniu należytości wybrać się mającej jako i kary pieniężnej, cała różnica między oznajmioną a sprawdzoną ilością stopni sacharometru, jednakże po odtrąceniu jednego stopnia w skutku ulżenia wspomnionego w §. 3. Ułamki stopnia sacharometru uważane i policzone będą za całe stopnie.

§. 12.

Co się tycze innych pokrzywdzeń dochodów i tych przestępstw dochodowych, które wprawdzie nie są pokrzywdzeniem dochodów, za które jednakże kara prawem oznaczona, stosuje się według należytości podatkowej, położonym będzie za podstawę przy obrachowaniu należytości podatkowej, na zasadzie której kara wymierzona być ma, stopień sacharometru urzędownie sprawdzony, gdy idzie o brzeczkę piwną, do której jeszcze drożdżeń nie był dodany; we wszystkich zaś innych przypadkach jętość ekstraktu szesnastu stopni, jeżeli nie będzie udowodniony wyższy stopień brzeczki piwnej, będącej wprost przedmiotem przestępstwa dochodowego, lub, jeżeli piwo jest przedmiotem przestępstwa, stopień odpowiadający mocy piwa.

§. 13.

Jeżeli w postępowaniu karnem idzie o to, aby sprawdzić pierwotny stopień brzeczki, z której uległe karze piwo wyrobionem zostało, natenczas należy ustanowić takowe przez dochodzenie egzaminowanych i biegłych chemików.

§. 14.

Piwowarzy uwolnieni zostają od dotychczasowego obowiązku prowadzenia rejestrów wyrobu i sprzedaży; winni są zaś prowadzić księgi przemysłowe stosownie do postanowień §§. 733 do 737 ustawy karnej dochodowej. W tych księgach wyszczególnione być winny pojedyncze warki, przy namienieniu bolety płatniczej i stopnia sacharometru, tudzież rozpuszczenia brzeczki piwnej.

§. 15.

Wyrabianie piwa, zostanie pod dozorem (kontrolą) urzędowym.

§. 10.

Wenn bei der Erhebung des Sacharometer-Grades der Bierwürze eines angemeldeten Gebräudes derselbe höher gefunden wird, als er in der Anmeldung und in der Bollete angegeben erscheint, so findet eine nachträgliche Gebühren-Abnahme und ein Strafverfahren nur dann Statt, wenn der Unterschied Einen Sacharometer-Grad überschreitet.

Die Zurückstellung einer entrichteten, oder, soferne eine Steuerborgung stattfand, die Abschreibung einer geborgten Gebühr, ist in dem Falle, wenn die Bierwürze den angemeldeten Sacharometer-Grad nicht erreicht, nicht gestattet.

§. 11.

Wenn über ein angemeldetes Gebräude nach dem §. 10 ein Strafverfahren einzutreten hat, so wird der Berechnung der nachträglich einzuhebenden Gebühr und der Geldstrafe der ganze Unterschied zwischen der angemeldeten und der erhobenen Sacharometer-Anzeige, jedoch in Folge des im §. 3 erwähnten Zugeständnisses nach Abschlag Eines Grades, zum Grunde gelegt. Bruchtheile eines Sacharometer-Grades werden als ganze Grade angesehen und berechnet.

§. 12.

Bei anderen Gefällsverkürzungen und denjenigen Gefälls-Uebertretungen, die zwar keine Gefällsverkürzung sind, für welche jedoch die gesetzliche Strafe sich nach der Steuergebühr richtet, wird der Berechnung der Steuergebühr, auf deren Grundlage die Strafe zu bemessen ist, wenn es sich um Bierwürze handelt, welcher das Gährungsmittel noch nicht beigemischt ward, und deren Sacharometer-Grad ämtlich erhoben ist, dieser Sacharometer-Grad, in allen anderen Fällen ein sechzehngrädiger Extractgehalt zum Grunde gelegt, wenn nicht ein höherer Extractgehalt der Bierwürze dargethan wird, die unmittelbar den Gegenstand der Gefälls-Uebertretung ausmacht, oder, wenn Bier der Gegenstand der Uebertretung ist, der Stärke dieses Bieres entspricht.

§. 13.

Wenn es sich im Strafverfahren darum handelt, den ursprünglichen Sacharometer-Grad der Würze, woraus das in Straf-Anspruch genommene Bier erzeugt wurde, zu erheben, so ist derselbe durch den Befund sachverständiger geprüfter Chemiker festzustellen.

§. 14.

Die Bier-Erzeuger werden von der bisherigen Verpflichtung zur Führung von Erzeugungs- und Ausstoss-Registern enthoben; sie haben dagegen Gewerbebücher nach den in den §§. 733 bis 737 des Gefälls-Strafgesetzes enthaltenen Bestimmungen zu führen. In denselben müssen die einzelnen Gebräude unter Anführung der Zahlungsbollete und des Sacharometer-Grades, dann der Würze-Verdünnung aufgeführt werden.

§. 15.

Der Gewerbebetrieb der Bierbereitung bleibt unter ämtlicher Aufsicht (Controle) gestellt.

§. 16.

Przy wykonywaniu dozoru urzędowego, uważaną będzie fermentacya główna za ukończoną, jeżeli drożdże zupełnie wydzielonemi zostały, a piwo przeszło w kiśnienie spokojne.

Dotychczasowe postanowienia o trwaniu kiśnienia zostają zniesione.

§. 17.

Wolno jest wyrobioną mocniejszą brzeczkę przed główną fermentacyą rozpuścić do stopnia odpowiedniego gatunkowi piwa wyrobić się mającego. Rozpuszczenie takie nie może jednak nigdy zejść niżej najmniejszej jętości 11 stopni sacharometru. Wszelkie pozwolone dalsze rozpuszczenie brzeczki, będzie wprawdzie wolnem od opłaty podatku, musi jednakże być podanem już w pierwotnem oznajmieniu według wiader (w królestwie Lombardzko-Weneckiem podług kętalów) wraz z szczegółami, przepisanemi w §. 2m i pozwolonem jest tylko pod dozorem urzędowym.

Kierującym władzom dochodowym, wolno jest dozwolić w każdym pojedynczym przypadku drugiego gorącego nalewu na młóto i ustanowić warunki tego pozwolenia.

§. 18.

Piwowarzy obowiązani są wykazać się boletami, iż brzeczka i zapasy piwa, znajdujące się w składach ich opłaconemi zostały.

Również każdy piwowar winien się zaopatrzyć w sacharometer i termometer, wydane mu przez urząd dochodowy, przy zwróceniu kosztów i obowiązanym jest na żądanie dozwolić ich użycia urzędnikowi dochodowemu, który do dozoru w browarze jest ustanowionym.

§. 19.

Dozorcy dochodów skarbowych, mają prawo przyczynić przegląd i poszukiwania w lokalnościach browarnianych, ilekroć tego uznają potrzebę, tudzież żądać okazania boletów i przeglądać księgi przemysłowe. Rewizye w piwnicach, w których zachowane jest piwo, nie przeznaczone do wyszynku, ani do użycia w browarze, czynione być mogą tylko wtenczas, gdy zachodzi podejrzenie dokonanego lub zamierzonego pokrzywdzenia dochodów skarbowych.

§. 20.

Czynności w browarze takich podatkujących, którzy ukarani zostali za popełnienie ciężkiego przestępstwa dochowego, na które ustawa oprócz kary pieniężnej, nakłada karę aresztu, lub przeciw którym rozpoczęte śledztwo za takie przestępstwa zmienionem zostało tylko dla braku prawnych dowodów, mogą być poddane przez władze dochodowe pod dozór ostrzejszy na czas pewny lub nie ograniczony. Rozporządzenie, na mocy którego czynności podatkującego poddanemi zostały pod dozór ostrzejszy, tudzież oznaczenie tych zarządzeń, pod które został poddanym, należy mu ze strony urzędu dochodowego podać do wiadomości zawsze na piśmie, zostawiając mu wolność wniesienia rekursu w przeciągu dni czternastu. Rekurs nie wstrzymuje nakazanych środków.

§. 16.

Bei der Handhabung der ämtlichen Aufsicht wird die Hauptgährung als vollendet angesehen, wenn der Hefen-Ausstoss beendiget und das Bier in die ruhige Gährung (Nachgährung) übergegangen ist.

Die bisherigen Bestimmungen über die Dauer der Gährung treten ausser Wirksamkeit.

§. 17.

Es wird gestattet, die erzeugte stärkere Bierwürze vor der Hauptgährung auf den, der zu erzeugenden Bier-Qualität angemessenen Grad zu verdünnen. Diese Verdünnung darf jedoch nie unter den mindesten Gehalt von 11 Sacharometer-Graden herabgehen. Jede hiernach zulässige Verdünnung der Bierwürze bleibt zwar steuerfrei, sie muss jedoch schon in der ursprünglichen Anmeldung nach Eimern (im lombardisch-venetianischen Königreiche nach metrischen Quintalen) nebst den im §. 2 vorgeschriebenen Angaben aufgeführt werden, und ist nur unter ämtlicher Aufsicht gestattet.

Den leitenden Gefällsbehörden ist vorbehalten, von Fall zu Fall die Vornahme eines zweiten heissen Aufgusses auf die Trebern zu gestatten und die Bedingungen dieser Gestattung festzusetzen.

§. 18.

Die Bier-Erzeuger sind verpflichtet, die Versteuerung der in den Gewerberäumen befindlichen Bierwürze und Biervorräthe durch Bolleten nachzuweisen.

Auch muss jeder Bier-Erzeuger mit einem, von den Gefällsbehörden gegen Vergütung der Kosten zu beziehenden Sacharometer und Thermometer versehen seyn, und deren Benützung dem in seinen Gewerberäumen die Ueberwachung pflegenden Gefälls-Angestellten daselbst auf Verlangen gestatten.

§. 19.

Der Gefälls-Aufsicht bleibt das Recht vorbehalten, in den Gewerberäumen, so oft sie es nothwendig findet, Nachschau zu pflegen und Durchsuchungen vorzunehmen, die Vorweisung der Bolleten zu fordern und Einsicht in die Gewerbebücher zu nehmen. Durchsuchungen in den Kellern, wo das nicht zum Ausschanke oder Verbrauche im Bräuhause selbst bestimmte Bier aufbewahrt wird, sollen jedoch nur bei vorhandenem Verdachte einer verübten oder beabsichtigten Gefällsverkürzung vorgenommen werden.

§. 20.

Der Geschäftsbetrieb derjenigen Steuerpflichtigen, die wegen einer schweren Gefälls-Uebertretung, auf welche das Gesetz unabhängig von der Geldstrafe, Arrest verhängt, gestraft worden sind, oder, gegen welche die Untersuchung wegen solcher Uebertretungen nur aus Abgang rechtlicher Beweise aufgehoben worden ist, kann von den leitenden Gefällsbehörden für einen bestimmten Zeitraum oder auf unbestimmte Zeit einer geschärften Aufsicht unterworfen werden. Die Verfügung, mittelst welcher der Geschäftsbetrieb eines Steuerpflichtigen unter geschärfte Aufsicht gestellt wird, und die Bezeichnung der Massregeln, denen derselbe zu unterliegen hat, ist von der Gefälls-Bezirksbehörde dem Steuerpflichtigen stets schriftlich unter Freilassung des binnen vierzehn Tagen einzubringenden Recurses bekannt zu machen. Dem Recurse kommt eine einhaltende Kraft nicht zu.

Środki zaostrzonego dozoru, które władza dochodowa kierująca w całości lub pojedynczo, według zdania swego nakazać może, są następujące:

1) Rozkaz, iż nie ma miejsce uwolnienie, dozwolone w §. 14 od prowadzenia rejestrów wyrobu i przedaży, nakazanych przepisami o podatku konsumcyjnym, a zatem, iż takowe rejestra prowadzone być muszą.

2) Numerowanie beczek, w które piwo nalewanem i z których sprzedawanem bywa, tudzież obowiązek, iż podatkujący te numera tak w oznajmieniach, jako też w rejestrach wyrobu i przedaży, wyszczególniać winien.

3) Obowiązek podatkującego do wyszczególnienia w oznajmieniach rodzaju i wagi przedmiotów, z których piwo wyrabia.

4) Nakaz, iż te przedmioty bezpośrednio przed użyciem swem do postępowania podatkowego w obecności urzędnika dochodów skarbowych do tego wyznaczonego zważonemi, a wagi do tego potrzebne przez podatkującego własnym kosztem jego dostarczonemi i zawsze w dobrym stanie utrzymywanemi być winny.

§. 21.

Brzeczki piwnej lub piwa, które jeszcze nie odbyło głównej fermentacyi, nie wolno wyprowadzać z lokalności browarnianych.

§. 22.

Zakazanem jest brzeczkę lub piwo, które jeszcze nie odbyło głównej fermentacyi nabywać, zewnątrz lokalności browarnianych przechowywać, lub innym odstępować.

§. 23.

Przemysł szynkarzy piwa poddanym zostaje pod dozór urzędowy (kontrolę): do nich zastosować należy postanowienia porządku o cłach i monopoliach rządowych co do przemysłowców pod dozór postawionych; w powszechności nie będą oni wszakże obowiązani do prowadzenia ksiąg przemysłu swego. Jednakże tacy, którzy ukarani zostali za ciężkie przestępstwo dochodowe, lub przeciw którym śledztwo z powodu takiego przestępstwa rozpoczęte, zniesionem zostało tylko dla braku prawnych dowodów, mogą być zniewoleni przez władze dochodowe do prowadzenia ksiąg przemysłowych na czas pewny lub nieograniczony.

Rozkaz odnoszący się do tego, wydanym będzie na piśmie przy załatwieniu drogi rekursu, który podanym być ma w ciągu dni 14, lecz wykonania rozkazu nie wstrzymuje.

§. 24.

Jako lokalności przemysłowe szynkarzy, podlegających kontroli, uważać należy: lokalności, gdzie się piwo sprzedaje lub szynkuje, miejsca przeznaczone do zachowywania piwa i lokalności mieszkalne, z niemi w związku stojące.

§. 25.

Obowiązujące obecnie przepisy o podatku konsumcyjnym, pozostają także na przyszłość w swej mocy o tyle, o ile przez niniejsze postanowienia nie zostały zmienionemi.

Die Massregeln der geschärften Aufsicht, die in ihrer Gesammtheit oder einzeln nach dem Ermessen der leitenden Gefällsbehörden angeordnet werden können, sind:

1. Die Verfügung, dass die zu Folge des §. 14 gestattete Befreiung von der Führung der durch die Verzehrungssteuer-Vorschriften angeordneten Erzeugungs- und Ausstoss-Register ausser Anwendung zu treten habe, und dass diese Register zu führen seien.

2. Die Numerirung der Fässer, in die das Bier gefüllt und in denen solches abgesetzt wird, dann die Verpflichtung des Steuerpflichtigen zur Anführung dieser Nummern in den Anmeldungen, wie auch in den Erzeugungs- und Ausstoss-Registern.

3. Die Verbindlichkeit des Steuerpflichtigen, die Art und das Gewicht der Stoffe, aus denen das Bier erzeugt wird, in den Anmeldungen anzugeben.

4. Die Verfügung, dass diese Stoffe unmittelbar vor deren Verwendung zum steuerbaren Verfahren in Gegenwart der abgeordneten Gefälls-Angestellten abzuwägen, und die hiezu erforderlichen Wagen von dem Steuerpflichtigen auf eigene Kosten beizuschaffen, und stets im guten Stande zu erhalten seien.

§. 21.

Bierwürze oder Bier, das die Hauptgährung noch nicht überstanden hat, darf nicht aus den Gewerberäumen hinweggebracht werden.

§. 22.

Es ist Jedermann untersagt, Bierwürze oder Bier, das die Hauptgährung noch nicht überstanden hat, an sich zu bringen, ausserhalb der Gewerberäume der Bräuerei aufzubewahren, oder an einen Anderen abzusetzen.

§. 23.

Der Gewerbebetrieb der Bierschänker wird unter ämtliche Aufsicht (Controle) gestellt, und es finden auf dieselben die Bestimmungen der Zoll- und Staatsmonopols-Ordnung für die unter Aufsicht gestellten Gewerbetreibenden Anwendung; sie werden jedoch zur Führung von Gewerbebüchern in der Regel nicht verpflichtet. Diejenigen, welche wegen einer schweren Gefälls-Uebertretung gestraft worden sind, oder gegen welche die Untersuchung wegen solcher Uebertretungen nur aus Abgang rechtlicher Beweise aufgehoben worden ist, können von den Gefällsbehörden auf bestimmte oder unbestimmte Zeit zur Führung von Gewerbebüchern verhalten werden.

Die hierauf Bezug nehmende Verfügung wird unter Freilassung des binnen 14 Tagen zu überreichenden Recurses, dem eine einhaltende Kraft nicht zukommt, schriftlich bekannt gegeben.

§. 24.

Als Gewerberäume der Schänker, welche der Controle unterliegen, sind zu betrachten: das Verschleiss- oder Schanklocale, die zur Aufbewahrung des Bieres bestimmten Räume und die damit in Verbindung stehenden Wohnungsbestandtheile.

§. 25.

Die gegenwärtig bestehenden Verzehrungssteuer-Vorschriften bleiben, in soferne sie durch die vorstehenden Bestimmungen nicht ausdrücklich geändert werden, fortan in Kraft.

§. 26.

Zakaz sprzedawania, nabywania, przechowywania lub odstępywania brzeczki piwnej lub piwa przed dokończeniem fermentacyi głównej (§§. 21 i 22), tudzież postanowienia o kontroli szynkarzy (§§. 23 i 24), wstępuje w wykonanie z dniem 1. Lutego 1853 roku; dzień, w którym wprowadzoną zostanie moc obowiązująca innych rozporządzeń niniejszego przepisu, osobno będzie ogłoszonym.

Baumgartner m. p.

265.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych i najwyższej władzy policyjnej, z dnia 24. Grudnia 1852,

moca którego ogłasza się gazetę Budo-peszteńską *(Pest-Ofner Zeitung)* **i „Buda-Pesti-Hirlap" za gazety urzędowe w królestwie Węgierskiem.**

Ministeryum spraw wewnętrznych i najwyższa władza policyjna, ogłaszają w spólnem porozumieniu, iż gazeta Budo-peszteńska *(Pesth-Ofner Zeitung)* wychodząca w Peszcie, tudzież wychodząca tamże *Buda-Pesti-Hirlap*, są gazetami urzędowemi dla królestwa Węgierskiego w myśl §. 13. ustawy o druku.

Bach m. p. **Kempen** m. p.

§. 26.

Das Verbot des Ausstossens, Erwerbens, Aufbewahrens oder Absetzens von Bierwürze oder Bier vor Beendigung der Hauptgährung (§§. 21 und 22), sowie die Bestimmungen über die Controlpflichtigkeit der Schänker (§§. 23 und 24) treten mit dem 1. Februar 1853 in Wirksamkeit; der Tag, mit welchem die Wirksamkeit der übrigen Anordnungen des gegenwärtigen Erlasses beginnt, wird besonders kundgemacht werden.

Baumgartner *m. p.*

265.

Verordnung des Ministeriums des Innern und der Obersten Polizei-Behörde vom 24. December 1852,

womit die Pesth-Ofner Zeitung und der Buda-Pesti-Hirlap zu ämtlichen Zeitungen für das Königreich Ungarn erklärt werden.

Vom Ministerium des Innern, im Einvernehmen mit der Obersten Polizei-Behörde, werden die zu Pesth erscheinende Pesth-Ofner Zeitung und der dort erscheinende Buda-Pesti-Hirlap *zu ämtlichen Zeitungen für das Königreich Ungarn im Sinne des §. 13 der Press-Ordnung erklärt.*

Bach *m. p.* **Kempen** *m. p.*